

Terapeutická Bible

Překlad: Bible pro 21. století (B21)

Tato poslední verze byla dokončena 18.7. 2024 v 21:40.

*Spirituální aktivita dokáže překlenout desetiletí terapií.
Musí to být ale opravdový duchovní život, ne spirituální bypass –
předstírání zbožnosti před lidmi k zamaskování vnitřní prázdnoty.*

Gabor Maté

Závislí na kofeinu
si self-medikují ADHD.
Gabor Maté

Čtyři fáze duchovního růstu

Víra je růst; začne znovuzrozením (Jn 3:7), ale nikdo by si nepřál, aby jeho novorozeně zůstalo navždycky miminem; růst je právem očekáván.

Podle Scotta Pecka* existují čtyři fáze duchovního růstu: (1) chaotická, (2) formální/institucionální (zákonická), (3) skeptická a (4) mystická. Růst probíhá směrem od první ke čtvrté a bývá plynulý; hranice mezi jednotlivými fázemi nejsou vyhrocené. Nepomáhá k tomu však kumulace teoretického poznání; mezi fázemi rosteme přijetím poznané pravdy, ať je jakákoliv, kdekoliv a s jakýmikoliv implikacemi pro náš vlastní život. Může se stát (a často stává), že naše odhodlanost a vytrvalost bude vyzkoušena *utrpením, které od Boha přijímáme* (Jb 2:10). Růst vždycky bolí; jako výstižná ilustrace slouží koryši a podobní tvorové s exoskeletonem: Dokud jsou uzavřeni ve své ochranné skrýši, nemohou růst. Mají-li vyrůst, musejí svou schránku opustit, alespoň dočasně, ale tím se stávají zranitelnými. Totéž platí pro nás a náš duchovní stav: bez zranitelnosti nevyrosteme.

Chaotická fáze je typická pro lidi, kteří daleko nevyrostli. Nesouvisí to s tím, jak dlouho jsou křesťany. Existují křesťané v důchodovém věku, kteří vyrostli v křesťanských rodinách, a přesto nikdy nevykročili z této počáteční fáze. Tito lidé nejsou pevní ve víře, bývají ochotni ke kompromisům v přesvědčení, že hřích (hlavně ten jejich) se nemusí brát tak moc vážně. Nevadí jim říkat i dělat věci v přímém rozporu s Bibli. Často jsou soběstřední (to malé děti bývají); milují písně, ve kterých „já“ je nejčastějším podmětem: „Mám tě rád“.

Druhá fáze je zákonická, člověk je odhodlán k zodpovědnému životu podle Božího Slova, ale lidé v této fázi mívají tendenci k netrpělivosti s lidmi v chaotické fázi, protože to jsou přece takoví neukáznění hříšníci. Zákoníci milují tradice, protože konzervují nejen ty správné články víry, ale také pravidla, která je podle nich nutno dodržovat. Ta jsou vždy stanovena tak, aby oni sami vypadali jako ti nejzbožnější, na rozdíl ode všech ostatních. Ti, kdo v této fázi ustrnou, mohou projevovat tendenci k vytvoření svého vlastního nebiblického náboženství: Mají naprosto jasno, co je v církvi přijatelné a co ne – od hudebních nástrojů po druh a dokonce i barvu oblečení.

Třetí fáze je skeptická, protože v ní člověk začne pochybovat o tom, co mu bylo vštěpováno a dosud pouze přejímal, ale teď už se s tím nehodlá spokojit, chce se přesvědčit sám, a tak hledá pravdu na vlastní pěst. Umělá nařízení autorit, uvízlých ve druhé fázi, která nemají oporu v Bibli, nepovažuje za závazná. Může se stát, že některé tradiční věci přehodnotí a zamítne, ale hledá-li pravdu poctivě, dříve či později ji nalezne (Mt 7:8) a přijme za svou.

V této skupině najdeme i mnoho vědeckých pracovníků, kteří o sobě říkají, že jsou nevěřící, ale svou profesí i životem hledají pravdu, kdekoliv by mohla být nalezena. Paradoxně jsou duchovně zralejší, než zákoníci a chaotici druhé a první fáze, protože opravdu hledají pravdu se záměrem se jí podřídit, až ji najdou, nejen fráze k papouškování a skrývání svých slabín za ně. (Což pochopitelně neplatí o těch vědcích, kteří před pravdou dávají přednost názoru svých sponzorů.)

Církev trápí věčné dilema: Jak dostat své členy ze druhé fáze do čtvrté bez vstupu do rizikové fáze třetí, kde vymknou kontrole.

Čtvrtou fázi Scott Peck nazývá mystickou, protože člověk v ní má natolik úzký vztah s živým Bohem, že nepocituje nenávisť vůči nikomu, jen soucit, lásku a bezpodmínečné přijetí. Čím většího hříšníka vidí, tím více mu ho je líto a tím více se snaží ho přivést ke změně postojů (pokání). Neznamena to postoj „Já jsem OK, ty jsi OK.“ Spíše je to tak, že člověk je schopen vidět Boží setbu v každém člověku. Má-li dost moudrosti, dokáže někdy dokonce i odhadnout, kde se jedinec zrovna nachází na své duchovní cestě, a přizpůsobit směr rozhovoru povzbuzením k dalšímu růstu.

Pro první tři fáze platí pravidlo, že lidé vzhlížejí k těm, kdo jsou o jednu fázi dál, než oni sami, a pohlízejí spatra na ty, kdo jsou níže. Avšak nenávidí ty, kdo jsou dále o více než jednu fázi. Mystikové ve čtvrté fázi věří týmhž doktrínám jako zákoníci ve druhé fázi, ale v takové svobodě, jaká zákoníky děsí a jakou chaotici první fáze vůbec nedovedou pochopit; kdyby ji chtěli napodobit, skončili by v synkretickém přesvědčení, že dovoleno je všechno (1Kor 8:4–13).

Ti, kdo mají striktnější omezení, jsou slabší ve víře (1Kor 8:7) a ti silnější na ně musí brát ohled (1Kor 8:13), byť ne za cenu „diktatury slabých“ (2Kor 11:20–21).

Bible má co říct všem; a říká jim to tak, aby je vedla k neustálému růstu. Tragické je, když se člověk v některé fázi zasekne a zůstane v tom, co si osvojil a považuje za bezpečné a jisté (viz obr. *Komfortní zóna* na str. 5). Takové zamrznutí na příliš dlouhou dobu nikdy není zdravý stav; vajíčko se buďto vylíhne anebo zkaží. Znamená to nicméně, že pokud rosteme, pak opakované čtení stejných míst v Bibli otevírá nové pohledy a nabízí další možné interpretace.

* Podle knihy *Different Drum*, česky *V jiném rytmu*.

Terapeutická Bible

V této studijní Bibli jsou některé komentující texty označeny jednou ze čtyř ikon. Všechny zobrazují nějaký druh poživatin, vzhledem k tomu, že Boží Slovo bývá kromě jiného přirovnáváno k různým potravinám (1Pt 2:2; Ř 14:2; Jn 6:35; Žd 5:12).

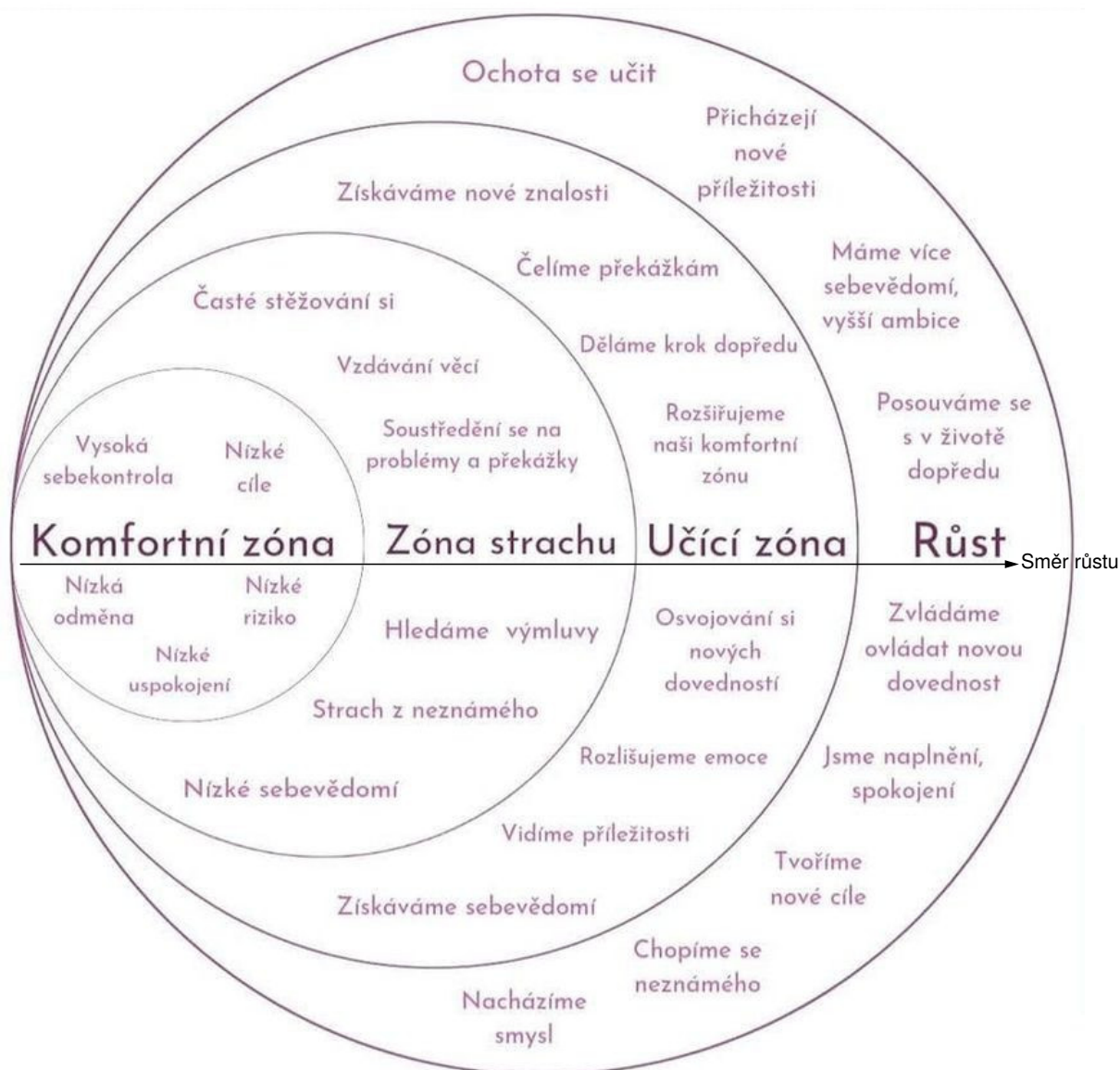
Ty zhruba odpovídají čtyřem fázím růstu podle Scotta Pecka: obrázek lahvičky s kojeneckou výživou (🍼) naznačuje text vhodný pro první, novorozeneckou, soběšřednou, chaotickou fázi.

Druhá fáze je indikována obrázkem vegetariánské stravy (🥗), třetí obrázkem chleba (🍞) a konečně čtvrtá fáze ikonou masa (🍖), které nejedí všichni.

Je z toho také zřejmé, že ne všechno je vhodné pro všechny. Ne všichni dokážou přijmout všechno (Mt 19:11); pro obtížnou přijatelnost některých částí Ježíšova učení od něho mnozí odpadli (Jn 6:60, 66). Proto tady bude namísto jistá sebekázeň čtenáře. Pokud Bibli otevíráte poprvé, komentáře označené čímkoliv vyšším než kojeneckou lahvičkou vám mohou připadat v rozporu s tím, jak Boha zatím znáte. Takové texty můžete ignorovat nebo odložit do kategorie „temporálního agnosticizmu“ – zatím nevím, co si o tom mám myslet, ale třeba na to časem přijdu. Do té doby vám může takové učení připadat nestravitelné.

Taky nemusíte souhlasit se vším, na co narazíte. Židé často používají vtipný prohoz o tom, že kde se sejdou dva Židé, tam máte tři názory. Reflektuje to tu moudrost poznání, že nesouhlasit ve všem je normální; do čím větší hloubky se noříme, tím více se naše názory mohou rozcházet a není na tom nic špatného. Pluralita názorů z nás nedělá nepřátele (i když někteří zapřísáhlí zákoníci druhé fáze by se o to hádali).

Komfortní zóna

Příklad

Jak příklad nám může posloužit jednoduché zkoumání odpovědi na otázku, proč některému jednání (činu, myšlence, emoci) říkáme *hřích*.

 Je to hřích, protože mi to tak vštěpovali ti, kdo mě vedli k víře.

 Je to hřích, protože to říká Bible (a naše tradice).

 Je to špatné, protože to v konečném důsledku ubližuje lidem – nejen hříšníku samotnému, ale i jeho okolí.

 Je to hřích, protože nevede k uzdravení, nýbrž k závislosti na falešném, pomíjivém uspokojení. Bible (nikoliv tradice sama bez biblické opory!) to nazývá hřichem, protože Bůh chce naše uzdravení z traumatu; chce nás zastavit na naší vlastní cestě hledání úlevy, která nás zanechává neuzdravené a vždycky končí špatně.

Ikonou třetí fáze () jsou označeny i poznámky, které nesouvisí s uzdravením z traumatu, ale s jakýmkoliv jiným diskutabilním tématem. Některé jsou apologetického rázu, některé přinášejí nové, netradiční interpretace. Lze s nimi nesouhlasit a polemizovat.

Uzdravení

 Uzdravení nastává někde mezi třetí a čtvrtou fází. Nebývá lacino a snadno dosažitelné. Některé změny mohou být náhlé a radikální, je to však růst; vždy je kam pokračovat, i když substanciální uzdravení již nastalo.

Aby člověk sebral odhodlání odloupat ze své osobnosti ony hříšné návyky (některé považujeme za „přijatelné“ hříchy, takže nejsou tak nápadné, např. když někdo používá službu jako masku, za kterou skrývá své sobecké motivy), potřebuje bezpečné, láskyplné, bezpodmínečné přijímající prostředí. Jinak se jen obrní v obavě, aby do obnažené nezhojené rány někdo znovu nebol.

Takové prostředí by měla poskytovat církev. Nedá se to však předepsat, nařídít, naplánovat. Je zapotřebí spontánní nezištné lásky mezi členy navzájem i vůči příchozím. Strojené, okázalé projevy lásky „z povinnosti“ nebudou dlouho fungovat; okamžikem prozření zapůsobí maximálně kontraproduktivně: Odradí jedince od setrvání v takovém společenství.

Pokud uzdravení začne (patrně někde ve třetí fázi), pak pravděpodobně potrvá dlouho, podle toho, z jak těžkých minulých okolností člověk potřebuje vytáhnout a jak je pružný v ochotě přijmout nepříjemnou a bolestivou pravdu o sobě i o těch, kdo mu ublížili, a měnit se.

Po dosažení čtvrté fáze bývá člověk substanciálně uzdraven. Ve čtvrté fázi je pokorný a dávno dobře ví, že pořád je čemu se učit a kam růst, že zcela hotovi nejsme nikdy. Občasné relapsy jsou součástí každé rekonvalescence.

Zároveň začíná chápat smysl utrpení: Ocel se nestane mečem bez velkého žaru a drtivých úderů na kovadlině. Jedinec je přetaven, zbaven strusky, ve které vyrostl, vykován a připraven k použití; je mu jasné, že touto trnitou cestou neprošel proto, aby si požeňání moudrosti, takto nabyté, nechal pro sebe. Kdo miluje Boha, miluje své bližní (1Jn 4:21).

 Jedním z kroků k uzdravení je přijetí sebe sama, takový, jaký jsem. Říkáme, že tak nás přijímá Ježíš, avšak vyžaduje to upřesnění.

Je pravda, že k Ježíši může přijít kdokoliv. To je ovšem začátek nové cesty. Ve svém hříšném stavu člověk může přijít k Ježíši, ale nemůže v něm zůstat (1Jn 3:6; 5:18). Proměněné srdce netouží hřešit; touží líbit se Bohu. Kristovo bezpodmínečné přijetí nemůže sloužit jako licence na hřích.

Podobně jedinec, hledající uzdravení, musí přijmout sám sebe bezpodmínečně, takový, jaký je, přestože ví, že je špatný a hříšný. Slovy Mela Gibsona, musí „obejmout svůj kaktus“; vzít na vědomí, že moje duše má i své stinné stránky.

Ale musí to udělat proto, že jedině když se přijme takový, jaký je, může se začít měnit. Přijmout se bezpodmínečně, takový, jaký jsem, ale zůstat takovým a neměnit se, tvrdit, že je to v pořádku, nikam nevede. To bychom ovocem svého života jen dokazovali, že jsme stále mrtví ve svých hříších (Jn 8:24; 1Kor 15:7) a směřujeme do zahynutí bez naděje (Ef 2:12).

Změna je možná a nastává hluboko uvnitř. Ve světle Kristovy milosti jsou i naše minulá zranění nicotná a malicherná, přestože mohla být (a v některých případech bohužel byla) drsná a drastická. Uzdravení neznámá zlehčovat je.

Kristova milost je tak neskonale větší, že i takové trosky, jaké z nás udělala naše traumata, přijímá do svého království. Proto už nepotřebujeme na sebemenší podnět reagovat jako týraná šelma nějakým svým sebeobraným mechanismem (= hřichem), který jsme si kdysi podvědomě osvojili (a proto je silnější než naše vědomé rozhodování).

Naše slabosti, selhání a hříchy nám Kristus odpustil, a nabádá nás, abychom stejně tak odpustili těm, kdo ublížili nám ([Mt 6:14](#); [Mk 11:25](#)). Naše odpuštění nezmění pachatele, který se provinil proti nám, ale vysvobodí nás z okovů, které nás k němu poutaly (srv. [pozn. Lk 18:39](#)).

Jestliže dosáhneme svobody, kterou pro nás Kristus vydobyl, můžeme růst a zároveň sloužit. Bude nás čistit ([Jn 15:2](#)), což může bolet, ale to nevadí, protože budeme vědět, že to není trestání za hřích, nýbrž projev důvěry, že dokážeme přinést ještě větší úrodu.

Tato bolest již není nesnesitelná jako ta stará zranění z doby, kdy jsme se nemohli bránit; tentokrát už je to součást růstu. Každý růst bolí, vždycky znamená nějakou ztrátu, nikdy už to nebude stejné jako dřív.

Ale tak to má být, tak je to správné. Je to bolest a sebezapření, provázející každý seriózní výcvik (představme si sportovce, horolezce, vojáka apod.) a každý růst. Srv. čl. [Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí u Jn 8](#).

Na této cestě nás čekají ta největší dobrodružství.

A nejsme na ní sami.

První Mojžíšova (Genesis)

Úvod

Přehled

Autor:

Mojžíš

Záměr:

Učit generaci Izraelitů, odcházející z Egypta, o Božím plánu pro ně coby národ na pozadí rané historie světa a života patriarchů.

Datum:

1446–1406 př.Kr.

Klíčové pravdy:

Přestože hřích zničil ideální svět, který Bůh Izraele stvořil, vykoupení přijde skrze Boží vyvolený lid. Životy Abrahama, Izáka a Jáкова poskytují poznání o povaze Boží smlouvy s jeho lidem i o jejich naději do budoucnosti. Životy Josefa a jeho bratrů naznačují způsoby, jakými Boží lid má (i nemá) jednat se svými bližními.

Autor

Vzhledem ke skutečnosti, že Genesis je součástí jednotného Pentateuchu, určení autorství nemůže být odděleno od kompozice knih Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium (viz „Úvod do Pentateuchu“). Důkazy, týkající se Genesis samotné, vedou k přesvědčení, že Mojžíš, inspirován Duchem Svatým, vtiskl knize její esenciální tvar, pročež může být po právu nazván jejím autorem. Pozdější inspirovaní editoři knihu zmodernizovali a doplnili na mnoha místech do podoby, ve které ji známe dnes.

Novozákonní svědectví potvrzuje Mojžíšovo autorství. Pán Ježíš řekl: „Mojžíš vám dal obřízku“ (Jn 7:22; viz též Sk 15:1), rituál ustanovený exkluzivně v Gn 17. Mojžíšovo vrcholné vzdělání na egyptském dvoře, jeho výjimečné duchovní obdarování a Boží povolání ho jedinečně kvalifikují pro kompozici esenciálního obsahu a tvaru Pentateuchu. Zakladatel izraelské teokracie by už z pouhé nezbytnosti dal Izraeli jeho prehistorii, význam a cíl, jakož i zákon.

Každá významnější politická či náboženská komunita starověku uchovávala tradice svého určujícího původu. Vyzdvihovat vlastní dějiny je součástí každého národního obrození (české nevyjímaje; srv. Úvod k Paralipomenon). Stejným způsobem Genesis poskytuje teologickou i etickou podporu Tóry: Izraelův jedinečný smluvní vztah s Hospodinem (Dt 9:5).

Kromě toho je na místě očekávat, že zakladatel Izraele nabídne pravdivou verzi stvoření světa coby polemické vyvrácení překroucených či smyšlených verzí, přítomných ve všech pohanských náboženstvích jakožto mýty o stvoření (viz poznámky k 1:1–2:3).

Tento pohled je podporován důkazy stáří Genesis. Jejich prvních jedenáct kapitol má mnoho podobnosti i záměrných kontrastů s mýty starého Blízkého Východu, které jsou prokazatelně starší než Pentateuch a byly tedy Mojžíšovi známy (např. Enuma Eliš, Epos o Atrahasisovi a jedenáctá tabulka Eposu o Gilgamešovi — mezopotámské verze vzniku světa a potopy). Jména a zvyky v příbězích patriarchů (kap. 12–50) odrážejí svou dobu výstižně, což ukazuje na starého autora, používajícího spolehlivé dokumenty. Texty Ebla (24. století př.Kr.) zmiňují muže jménem Ebrum, který je velmi pravděpodobně Eber (česky Heber) z 10:21; texty Mari (8. století př.Kr.) potvrzují mezi jinými jména jako Abrahám, Jákob a Emorejec. Praxe garance práv prvorozených (tj. privilegií navíc pro nejstaršího syna; 25:5–6, 32–34) byla na starém Blízkém východě rozšířena; prodej dědictví (25:29–34) je v této oblasti zdokumentován v různých obdobích. Adopce otroka (15:3) se vyskytuje v listu Larsa (dopis, adresovaný králi města Larsa ze starobabylónského období) a adopce Efraima a Manase jejich dědečkem (48:5) lze přirovnat k podobné adopci vnuka v Ugaritu (14. století př.Kr.). Dar otrokyně coby součást věna a její nabídnutí manželovi neplodnou manželkou (16:1–6; 30:1–3) je doloženo Chamurapiho Zákoníkem (18. století př.Kr.).

Některé náboženské praktiky patriarchů jsou dokonce starší než Mojžíš. Uctívali Boha pod jmény jako El Olam („Věčný Bůh“ 21:33) a El Šadaj („Všemohoucí Bůh“ 17:1). Tato jména se nikde v Tóře znovu nevyskytují kromě El Šadaj Ex 6:3 (Nu 24:4, 16 obsahuje pouze samotné Šadaj).

V rozporu s Mojžíšovým Zákonem a bez vypravěčovy cenzury Jákob vztyčil kamenný památník (28:18–22; Dt 16:21–22), Abraham se oženil s nevlastní sestrou (20:12; Lv 18:9) a Jákob si vzal dvě sestry zároveň (29:15–30; Lv 18:18).

Kromě toho 27 ze 38 jmen, kterými jsou nazýváni patriarchové a jejich rodiny, se nikdy znovu v Bibli nevyskytují. Jedině Genesis nazývá Hebron „Mamre“ (13:18; 14:13, 24; 18:1; 23:17, 19; 25:9; 35:27; 49:30; 50:13) a jediné Genesis zmiňuje Padan-Aram (25:20; 28:2, 5–7; 31:18; 33:18; 35:9, 26; 46:15). Tyto detaily indikují nejen to, že Mojžíš čerpal ze starých zdrojů, nýbrž i to, že Genesis byla napsána v rané historii Izraele, kdy nebylo zapotřebí ospravedlňovat či odsuzovat tyto pradávne zvyklosti.

Doba a místo vzniku

Z předpokladu spojení Genesis a jejího obsahu s Mojžíšem a jeho dobou vyplývá závěr, že esenciální podobu a obsah knihy lze datovat kolem roku 1400 př.Kr. Vzhledem k tomu, že David (kolem roku 1000 př.Kr.) biblický záznam o stvoření světa (Gn 1) zhudebnil (Ž 8), můžeme považovat vznik první kapitoly ve druhém miléniu př.Kr. za potvrzený. Ačkoliv se v textu ojediněle vyskytují výrazy, známé toliko z poloviny druhého tisíciletí př.Kr. (viz pozn. ke „starší“ v 25:23), neměli bychom přehlédnout, že gramatika a místní jména v Genesis (viz pozn. k „Dan“ v 14:14), podobně jako ve zbytku Pentateuchu, byla zmodernizována. Rovněž seznam králů v 36:31–43 se jeví jako dodatek pocházející z doby po Saulovi.

Neexistuje dost důkazů k jednoznačnému závěru, kdy přesně Mojžíš zkomponoval Genesis. Mohl ji napsat jako povolání pro první generaci Exodu na cestě z Egypta, anebo (pravděpodobněji) v návaznosti na zbytek Pentateuchu pro druhou generaci, připravující se na moábských pláních na dobytí Kanaanu.

Původní adresáti

Kniha Genesis byla sepsána, aby povzbudila Izraelity, čelící mnoha obtížím v procesu oddělování se od minulosti v egyptském otroctví a příprav na vstup do země zaslíbené. Příběhy poskytují prolog k závazkům, před kterými národ stál v době Mojžíšově. Např. Genesis si explicitně všímá rituálu obřizky (17:9–14) a dodržování Sabatu (2:2–3). Důležitější však je, že Genesis zaznamenává vznik Izraele na pozadí dějin celého lidstva a konfliktu mezi královstvím Božím a královstvím hada — konfliktu, ve kterém má národ Izrael sehrát klíčovou roli. Genesis rovněž připomíná vyvolení Izraele k jedinečnému smluvnímu vztahu s jediným Bohem. Podle této smlouvy se potomci patriarchů stanou významným národem v zemi zaslíbené, skrze nějž dojdou požehnání pohané.

Záměr a zvláštnosti

Kniha je pojmenována (v souladu se starodávným zvykem nazývat knihy jejich prvními slovy) hebrejským titulem *beresit* (בְּרֵאשִׁית „na počátku“). Na základě svého obsahu nese v řečtině titul Genesis (ΓΕΝΕΣΙ „původ“).

Oba tituly jsou náležité, protože kniha se věnuje původu posvátné historie.

Analýza literární struktury Genesis odhaluje následující pozoruhodnosti: Prolog (1:1–2:4) je vyznačen svým začátkem a koncem: V hebrejštině je slovosled z 1:1 (kde „stvořil“ předchází „nebe i zemi“) obrácen v 2:1–4 (kde „nebe a země předchází „stvoření“).

Po prologu se Genesis dělí na deset částí, označených formulí „Toto jsou rody...“ Po tomto nadpise vždy následuje rodokmen zmíněné osoby a/nebo příběh, ve kterém vystupují její významní potomci. První tři takové „rody“ zachycují historii před potopou, zbývajících sedm po potopě. První tři (před potopou) tvoří paralelu k prvním třem ze sedmi (po potopě): Obsahují příběhy o vývoji lidstva obecně při stvoření z vody původního chaosu a pak znovustvoření po potopě (záznam jedna a čtyři); rodokmen zbožných, nesoucích záchranu a vykoupení skrze Seta a Sema (záznamy dva a pět); a konečně příběhy epochálních smluv s Noemem a Abrahamem (záznamy tři a šest). Poslední dva páry rozšiřují Abrahamovu linii kontrastem příběhů jeho odmítnutých potomků Izmaele a Ezaua (záznamy sedm a devět) s příběhy vyvolených Izáka a Jákoba (záznamy osm a deset). Klíčem k příběhu je často uvozující zjevení: např. zaslíbení Abrahamovi (12:1–3), prenatalní známky rivality mezi Jákobem a Ezauem (25:22–23) či Josefovy sny (37:1–11). Přechodná pasáž je vždy na konci každého záznamu (4:25–26; 6:1–8; 9:18–29 a 11:10–26, viz Úvod: Osnova). Závěrečná sekce posledního záznamu obsahuje silné spojení s knihou Exodus svým vyústěním v přísahu, jíž Josef zavázal své bratry, aby odnesli jeho nabalzamované tělo zpět do Kanaanu, až je navštíví jejich Bůh a vyvede je z Egypta (50:24–26; Ex 13:19).

Orientace knihy na původ Izraele se odvíjí na pozadí zájmu o záležitosti, týkající se celého světa. Mojžíš nám říká, že předtím, než Bůh vyvolil patriarchy (tzn. praotce Izraele, kap. 12-50), že lidstvo si nárokovalo nezávislost na něm pohrdnutím jeho příkazy (kap. 2-3). Lidé demonstrovali svou zkaženost formálním (nominálním) náboženstvím, bratrovraždou a bezuzdnou mstou (reprezentovanou Kainem v kap. 4); tyranii, harémy a neustále zlým myšlením (reprezentovaným bezbožnými vládci v 6:1-8); a vypínáním jejich vlastního království proti Bohu (reprezentovaným Nimrodovou neslavnou věží z 10:8-12; viz pozn. k 11:1-9). Boží verdikt o lidstvu zní: „Myšlenky lidského srdce jsou od dětství jen zlé.“ Za touto temnou historií se skrývá duchovní otec padlého lidstva: zlomyslný a úskočný ďábel (kap. 3). Bůh zázračně a svrchovanou mocí proměnil temný a tajemný chaos z počátku světa (1:2) v nádhernou domovinu pro lidstvo, které do ní uvedl coby do odpočinku (1:3-2:3). Stejně svrchovaně vyvolil lid své smlouvy k porážce Satana (3:15) a k požehnání do zkaženého světa (12:1-3). Bezpodmínečnou láskou vyvolil patriarchy Abrahama, Izáka a Jákoba a zaslíbil jim, že z jejich potomků učiní národ, jehož určením bude přinést požehnání celé zemi — zaslíbení, zahrnující v sobě potomstvo, zemi a krále navěky (12:1-3, 7; 13:14-17; 17:1-8; 26:2-6; 28:10-15). Dříve, než se Jákob narodil nebo než mohl vykonat cokoli dobrého či zlého, Bůh ho vyvolil místo jeho staršího dvojčete Ezaua (25:21-23). Bůh dokonce použil Judovu skandální křivdu vůči Támar, stejně jako Támařinu smělou lest, aby tyto hříšníky začlenil do mesiánské linie (kap. 38). Nebeský Král demonstroval svou slávu, s jakou vládne, když zázrakem uchoval uchoval matriarchy nedotčeny v pohanských harémech (12:10-20; 20:1-18; 26:7-11) nebo když otevřel jejich neplodná lůna (17:15-22; 18:1-15; 21:1-7; 25:21; 29:31; 30:22).

Často převrátil lidské očekávání vyvolením mladšího k tomu, aby zdědil požehnání namísto staršího (viz pozn. 25:23). Smělá proroctví i detailně podrobně rozpracované typy dosvědčují, že Bůh řídí dějiny. Např. Noe prorokoval Semovo porobení Kanaánu (9:24-26) a Abraham se stal předobrazem (fraktálem, typem; srv. čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8 na str. 21](#)) většího (Mojžíšova) Exodu, když ho Bůh vyvedl z Egypta s velkým bohatstvím (viz pozn. k 12:10-20).

Bůh naklonil srdce svých vyvolených k důvěře v jeho zaslíbení a k poslušnosti jeho příkazům. Abraham věřil, že mu Bůh požehná nesčíselným potomstvím, navzdory všem nadějím, a Bůh mu tuto víru počítal za spravedlnost (15:6; Ř 4:3). Spoléhaje na jistotu Božích zaslíbení, Abraham netrval na svých nárocích na Zemi (kap. 13); podobně později Jákob, když se nakonec naučil spoléhat na Hospodina (32:10-13), symbolicky vrátil dědičné požehnání Ezauovi (kap. 33). Na říká, že předtím, než Bůh vyvolil patriarchy (tzn. praotce Izraele, kap. 12-50), že lidstvo si nárokovalo nezávislost na něm pohrdnutím jeho příkazy (kap. 2-3). Lidé demonstrovali svou zkaženost formálním (nominálním) náboženstvím, bratrovraždou a bezuzdnou mstou (reprezentovanou Kainem v kap. 4); tyranii, harémy a neustále zlým myšlením (reprezentovaným bezbožnými vládci v 6:1-8); a vypínáním jejich vlastního království proti Bohu (reprezentovaným Nimrodovou neslavnou věží z 10:8-12; viz pozn. 11:1-9). Boží verdikt o lidstvu zní: „Myšlenky lidského srdce jsou od dětství jen zlé.“ Za touto temnou historií se skrývá duchovní otec padlého lidstva: zlomyslný a úskočný ďábel (kap. 3).

Bůh zázračně a svrchovanou mocí proměnil temný a tajemný chaos z počátku světa (1:2) v nádhernou domovinu pro lidstvo, které do ní uvedl coby do odpočinku (1:3-2:3). Stejně svrchovaně vyvolil lid své smlouvy k porážce Satana (3:15) a k požehnání do zkaženého světa (12:1-3). Bezpodmínečnou láskou vyvolil patriarchy Abrahama, Izáka a Jákoba a zaslíbil jim, že z jejich potomků učiní národ, jehož určením bude přinést požehnání celé zemi — zaslíbení, zahrnující v sobě potomstvo, zemi a krále navěky (12:1-3, 7; 13:14-17; 17:1-8; 26:2-6; 28:10-15). Dříve, než se Jákob narodil nebo než mohl vykonat cokoli dobrého či zlého, Bůh ho vyvolil místo jeho staršího dvojčete Ezaua (25:21-23). Bůh dokonce použil Judovu skandální křivdu vůči Támar, stejně jako Támařinu smělou lest, aby tyto hříšníky začlenil do mesiánské linie (kap. 38). Nebeský Král demonstroval svou slávu, s jakou vládne, když zázrakem uchoval uchoval matriarchy nedotčeny v pohanských harémech (12:10-20; 20:1-18; 26:7-11) nebo když otevřel jejich neplodná lůna (17:15-22; 18:1-15; 21:1-7; 25:21; 29:31; 30:22). Často převrátil lidské očekávání vyvolením mladšího k tomu, aby zdědil požehnání namísto staršího (viz pozn. 25:23). Smělá proroctví i detailně podrobně rozpracované typy dosvědčují, že Bůh řídí dějiny. Např. Noe prorokoval Semovo porobení Kanaánu (9:24-26) a Abraham se stal předobrazem (fraktálem, typem; srv. čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8 na str. 21](#)) většího (Mojžíšova) Exodu, když ho Bůh vyvedl z Egypta s velkým bohatstvím (viz pozn. 12:10-20). Bůh naklonil srdce svých vyvolených k důvěře v jeho zaslíbení a k poslušnosti jeho příkazům. Abraham věřil, že mu Bůh požehná nesčíselným potomstvím, navzdory všem nadějím, a Bůh mu tuto víru

počítal za spravedlnost (15:6). Spoléhaje na jistotu Božích zaslíbení, Abraham netrval na svých nárocích na Zemi (kap. 13); podobně později Jákob, když se nakonec naučil spoléhat na Hospodina (32:10–13), symbolicky vrátil dědičné požehnání Ezauovi (kap. 33). Na začátku Josefova příběhu prodá Juda Josefa do otroctví (37:26–28), avšak k jeho konci je bývalý otrokář ochoten stát se sám otrokem namísto svého bratra (44:33–34). Josef odpustil svým bratrům zotročení a pokus o vraždu bez nároku na potrestání v důvěře, že i takovéto odporné hříchy mohou posloužit Božímu záměru (45:4–8; 50:20–21).

Dlužno poznamenat, že s interpretací Genesis je spojeno několik obtíží. Tenze mezi biblickým pojetím stvoření světa a názorem mnohých (nicméně zdaleka ne všech!) moderních vědců je nepřehlédnutelná. Různé modely pro integraci teologie a dalších vědních oborů jsou uvedeny v teologickém článku Stáří světa v Gn 1.

Dominující témata

Tematicky se kniha dělí na dvě hlavní části: Prvních 11 kapitol zachycuje velký rámec — prehistorii celého světa. Tato část je zaměřena na události. Čteme zde známé příběhy o Adamovi a Evě, Kainovi a Ábelovi, o Noemově arše, o babylónské věži. Jsou to texty, ve kterých málo slov nese hodně významu a závažných důsledků. Co se zde stane jako jediná událost, ovlivní následující staletí a tisíciletí.

Zbytek knihy (Gn 12–50) je věnován osobnostem. Počínaje kapitolou 12 se Genesis zaměřuje na jednu rodinu: Abrahama a jeho potomky. Celý zbytek Bible se týká víceméně této jedné rodiny. Toto tvrzení však vyžaduje upřesnění: Bible sice věnuje pozornost převážně potomkům Abrahamovým, nicméně je tomu tak proto, že právě z nich má vzejít požehnání všem národům světa (12:3).

V knize Genesis se objevuje množství témat, která jsou zřídka znovu zmíněna v SZ, zato však se k nim Bible vrací docela podrobně v NZ. Zde jsou některá z nich:

- manželství (Ef 5:22–33)
- pád člověka (Ř 5:12–21; 1Tm 2:14)
- Kainova žárlivost (Žd 11:4; 1Jn 3:12)
- Abrahamova věrnost (Žd 4:1–3)
- Ezauova zkaženost (Žd 12:16–17)
- potopa světa (Mt 24:38; Lk 17:27; Žd 11:7>)
- potopa světa (Mt 24:38; Lk 17:27; Žd 11:7)
- darovaná spravedlnost (Ř 4:3–5)
- rivalita mezi syny zaslíbení a syny těla (Ga 4:1–7)

Jak číst Genesis

Genesis patří mezi nejoblíbenější knihy Starého Zákona. Je plná zajímavých postav, příběhů a událostí. Je jako základ domu, na kterém stojí všechno ostatní. Vypráví příběh mnoha začátků: vznik vesmíru, první hřích, počátek procesu Boží záchrany padlého lidstva.

Nesmíme zapomenout, že Genesis (stejně jako ostatně celá Bible) vznikla vznikla možná půl druhého milénia před Kristem. Při čtení se pokusme vcítit se do prožívání Izraelitů, opouštějících egyptské otroctví v těchto počátcích historie.

Jak to asi četli oni? Co v tom viděli? Co je oslovovalo? Proč například je nejvíce prostoru věnováno Josefovi, ačkoliv nejdůležitější je bezesporu Abraham? Protože Josefův příběh vysvětluje, kde jsme se vzali v Egyptě. Proč je zdůrazněno, že Kain byl zemědělec, kdežto Ábel pastýř (4:2)? Protože jsou to Egypťané, naši otrokáři, kdo obdělává půdu, a my, Izraelité jsme jim odporní právě proto, že jsme pastevcí (46:34). Tak se můžeme identifikovat s Ábelem, jenž nevině trpí křivdu (4:8) rukou Kaina, který je zosobněním Egypťanů (stejně jako oni i Kain staví města a pojmenovává je po svých synech 4:17; Ex 1:11). Proč máme záznam o tom, že Noe proklel Kanaána, Chámovu syna (9:25), a ne o tom, jak proklel Cháma samotného, který si svou neúctou prokletí vysloužil (v. 22)? Prokletí Cháma nám může být lhostejné, to je mrtvá historie, ale prokletí Kanaána, to je pro nás živě aktuální! Mojžíš je zapsal pro nás, abychom si připomněli, že do země Kanaánu nemíříme náhodou, ale že nám právem patří už od první generace po potopě (v. 26). Některé komentující texty na příslušných místech přibližují tyto a podobné souvislosti.

Kristus v Genesis

Co se začalo v Genesis, došlo svého naplnění v Kristu. Rodokmen, začínající v kapitole 5 a pokračující v kapitole 11, dochází úplnosti narozením Ježíše Krista (Mt 1; Lk 3:23–38). On je

ten Abrahamovi zaslíbený potomek (17:7; srv. Ga 3:16), v němž všechny národy země dojdou požehnání (12:3). Všichni, kdo jsou v něho pokřtěni, jsou potomci Abrahamovi (Ga 3:27–29).

Noe předpověděl, že Jafetitě naleznou spásu skrze Semity (9:27). Toto proroctví se naplnilo v Novém Zákoně (Ř 11, srv. pozn. 9:27). Bůh sám předpověděl, že sítě ženy porazí Satana (3:15). Toto potomstvo je Kristus a jeho církvev (Ř 16:20; Zj 12:17). Nevěsta pro Adama je předobrazem nevěsty pro Krista (2:18–25; Ef 5:22–32). Ježíš je kněz podle řádu Melchisedechova (14:18–20; Žd 7). Ráj, ztracený vinou prvního Adama, je obnoven zásluhou posledního (1Kor 15:45).

Osnova

A. Předpotopní historie (1:1–11:9)

1. Prolog: Stvoření nebes a země (1:1–2:3)
2. Příběh nebe a země (2:4–4:26)
 - Zkouška Adama a Evy (2:4–25)
 - Pád a jeho důsledky (3:1–24)
 - Nárůst hříchu v Kainově linii (4:1–24)
 - Zbožný pozůstatek (4:25–26)
3. Adamův rodokmen (5:1–6:8)
 - Smluvní linie Setova (5:1–32)
 - Nárůst hříchu před potopou (6:1–8)
4. Příběh Noemův (6:9–9:29)
 - Příprava na potopu (6:9–7:10)
 - Potopa a záchrana (7:11–8:19)
 - Boží smlouva o stabilitě přírody (8:20–9:17)
 - Proroctví o Noemových synech (9:18–29)
5. Sem Cham a Jáfet (10:1–11:9)
 - Přehled národů (10:1–32)
 - Nárůst zla v Babylónu (11:1–9)

Na úsvitu dějin Bůh ustanovil ideální řád světa. Hřích lidí zkažil Boží svět, nicméně Bůh započal proces vykoupení a záchrany celého stvoření způsobem, který přímo vedl k vyvedení Izraele z Egypta a k jeho dobytí Kanaanu.

B. Raná historie patriarchů (11:10–37:1)

1. Sem (11:10–26)
2. Abraham (11:27–25:11)
 - Abrahamův rodokmen (11:27–32)
 - Abrahamova Země a potomci (12:1–22:19)
 - Migrace do Země zaslíbené (12:1–9)
 - Vysvobození z Egypta (12:10–20)
 - Lotovo oddělení od Země (13:1–18)
 - Vítězství nad východními králi (14:1–24)
 - Smlouva ohledně Země (15:1–21)
 - Zavržení Hagar a Izmaele (16:1–16)
 - Boží smlouva ohledně potomstva a Země (17:1–27)
 - Sára bude mít syna (18:1–15)
 - Abraham, Lot a Sodoma (18:16–19:38)

Životy Abrahama, Izáka a Jákoba nabízejí na mnoha místech porozumění způsobu, jakým Bůh později použije Izrael coby nástroj vykoupení. Jeho smluvní zaslíbení země a početného potomstva byly věrnými v Izraeli předávány z generace na generaci.

- Smlouva ohledně Země (15:1–21)
- Zavržení Hagar a Izmaele (16:1–16)
- Boží smlouva ohledně potomstva a Země (17:1–27)
- Sára bude mít syna (18:1–15)
- Abraham, Lot a Sodoma (18:16–19:38)
- Spravedlnost a přímluva za Sodomu (18:16–33)
- Lotova záchrana (19:1–29)
- Lot a jeho dcery (19:30–38)
 - Abrahamova přímluva za Abimeleka (20:1–18)
 - Narození Izáka (22:1–21)
 - Abrahamova smlouva s Abimelelem (21:22–34)
 - Abrahamova zkouška a ujištění (22:1–19)
- Přesun pozornosti na Izáka (22:20–25:11)
 - Rebečina rodina (22:20–24)
 - Sářina smrt (23:1–20)
 - Rebeka pro Izáka (24:1–67)
 - Izák jediným dědicem (25:1–6)
 - Abrahamova smrt (25:7–11)
- Izmael (25:12–18)
- Izák a Jákob (25:19–27:40)
- 3. Jákob v Zemi (25:19–27:40)
 - Rivalita mezi Jákobem a Ezauem (25:19–34)
 - Izák a Abimelek (26:1–35)
 - Jákobova krádež Ezauova požehnání (27:1–40)
- 4. Jákob v cizině (27:41–33:17)
 - Jákobův útěk před Ezauem (27:41–28:9)
 - Jákobův zikurat na útěku (28:10–22)
 - Konflikt s Lábanem (29:1–30)
 - Zrození kmenových patriarchů (29:31–30:24)
 - Jákobův odchod od Lábana (30:25–31:55)
 - Zikurat cestou zpět (32:1–32)
 - Ezauovo smíření s Jákobem (33:1–17)
- 3. Jákob zpátky v Zemi (33:18–35:29)
 - a. Krize v Šechemu (33:18–34:31)
 - b. Ujištění v Bet-elu (35:1–15)
 - c. Závěrečné cesty a události (35:16–29)
- E. Ezau (36:1–37:1)

III. Josefova historie (37:2– 50:26)

A. Patriarchové rozdělení a v disharmonii (37:2– 41:57)

1. Josefovy divné sny (37:2– 11)
2. Josef prodán do otroctví (37:12– 36)
3. Zkorumpovanost patriarchů v Kanaanu (38:1– 30)
4. Josefova integrita v Putifarově domě (39:1– 19)
5. Josefova neochvějná víra ve vězení (39:20– 40:23)
6. Josef vyvýšen nad celým Egyptem (41:1– 57)

B. Patriarchové spolu a v harmonii (42:1– 47:28)

1. Josefova první zkouška bratrů (42:1– 38)
2. Josefova druhá zkouška bratrů (43:1– 34)
3. Josefova třetí zkouška bratrů (44:1– 34)
4. Josefovo smíření s bratry (45:1– 28)
5. Migrace všech patriarchů do Egypta (46:1– 30)
6. Patriarchové v zemi Gošen (46:31– 47:28)

C. Budoucnost patriarchů v Zemi (47:29– 50:26)

1. Jákob a Země (47:29– 50:14)
 - a. Jákobova vůle ohledně jeho pohřbu (47:29– 31)
 - b. Jákobovo požehnání synům (48:1– 49:28)
 - c. Jákobova smrt a pohřeb v Kanaanu (49:29– 50:14)
2. Josef a Země (50:15– 26)
 - a. Josefovo znovuujištění (50:15– 21)
 - b. Josefova poslední slova a smrt (50:22– 26)

III. Josefova historie (37:2–50:26)

A. Patriarchové rozdělení a v disharmonii (37:2–41:57)

1. Josefovy divné sny (37:2–11)
2. Josef prodán do otroctví (37:12–36)
3. Zkorumpovanost patriarchů v Kanaanu (38:1–30)
4. Josefova integrita v Putifarově domě (39:1–19)
5. Josefova neochvějná víra ve vězení (39:20–40:23)
6. Josef vyvýšen nad celým Egyptem (41:1–57)

B. Patriarchové spolu a v harmonii (42:1–47:28)

1. Josefova první zkouška bratrů (42:1–38)

Zkušenosti Josefa a jeho bratrů učily izraelské kmeny loajalitu vůči Bohu k sobě navzájem, neboť směřovaly ke vznešenému cíli – stát se Hospodinovým nástrojem vykoupení.

- 2. Josefova druhá zkouška bratrů (43:1–34)
- 3. Josefova třetí zkouška bratrů (44:1–34)
- 4. Josefovo smíření s bratry (45:1–28)
- 5. Migrace všech patriarchů do Egypta (46:1–30)
- 6. Patriarchové v zemi Gošen (46:31–47:28)
- C. Budoucnost patriarchů v Zemi (47:29–50:26)
 - 1. Jákob a Země (47:29–50:14)
 - a. Jákobova vůle ohledně jeho pohřbu (47:29–31)
 - b. Jákobovo požehnání synům (48:1–49:28)
 - c. Jákobova smrt a pohřeb v Kanaanu (49:29–50:14)
 - 2. Josef a Země (50:15–26)
 - a. Josefovo znovujišťení (50:15–21)
 - b. Josefova poslední slova a smrt (50:22–26)

1 Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi. ²Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch. ³Bůh řekl: „Ať je světlo!“ — a bylo světlo. ⁴Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy. ⁵Bůh nazval světlo „den“ a tmu nazval „noc“. Byl večer a bylo ráno, den první. ⁶Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ ⁷Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou — a stalo se. ⁸Bůh nazval oblohu „nebe“ a byl večer a bylo ráno, den druhý. ⁹Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáže souš!“ — a stalo se. ¹⁰Bůh nazval souš „země“ a shromáždění vod nazval „moře“. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹¹Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ — a stalo se. ¹²Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹³Byl večer a bylo ráno, den třetí. ¹⁴Bůh řekl: „Ať jsou na nebeské obloze svítlny, aby oddělovaly den od noci; budou znamenými k určování období, dnů a let; ¹⁵budou na nebeské obloze svítlnami k osvětlování země!“ — a stalo se. ¹⁶Bůh učinil dvě veliké svítlny: větší, aby vládla dni, a menší, aby vládla noci; učinil rovněž hvězdy. ¹⁷Bůh je umístil na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi, ¹⁸aby panovaly nade dnem a nocí a aby oddělovaly světlo od tmy. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹⁹Byl večer a bylo ráno, den čtvrtý. ²⁰Bůh řekl: „Ať se vody zahemží množstvím živočichů a nad zemí pod nebeskou oblohou ať létají ptáci!“ ²¹Bůh tedy stvořil velké mořské obludy a všemožné druhy čilých živočichů, jimiž se zahemžily vody, i všemožné druhy okřídlených ptáků. A Bůh viděl, že je to dobré. ²²Bůh jim požehnal

1:1–2 *Stvoření.* Věda shrnuje vesmír do těchto pěti pojmů: čas, prostor, hmota, energie a pohyb. Bible také o miléniu dříve: Na počátku (čas) Bůh stvořil (energie) nebe (prostor) a zemi (hmota); Duch Boží se vznášel (pohyb) nad vodami.

1:1–31 *Symetrických šest dní.* První tři dny Bůh připravoval prostředí pro obyvatele, které pak do nich umisťoval druhé tři dny. Čtvrtý den stvořil nebeská tělesa, pro které již bylo připraveno světlo první den. Pátý den stvořil živočichy obývající vody a vzduch, které na ně čekaly od druhého dne. A šestý den stvořil suchozemské tvory včetně člověka, na které se pevnina těšila ode dne třetího.

1:1 *Na počátku.* Zatímco pohanské vnímání času je cyklické, v neko-

nečných opakováních stejných sezón, biblický koncept času je lineární – má počátek, střed (někde v něm se právě nacházíme) a bude mít i konec. Je to příběh. Příběh, který má autora.

1:3 *Ať je světlo!* Světlo, které bylo dříve než Slunce (vv. 14–18) je možná ono pravé světlo, které osvětluje každého člověka, které Bible identifikuje s Kristem, (Jn 1:4, 5, 9, 3:19, 8:12, 9:5, 12:35–36, 12:46); možná to, kterým zářily tváře některých lidí výjimečně blízko Bohu (Ex 34:35, Sk 6:15), možná mezi nimi není rozdíl.

1:14 *Období.* Hebr. *Moedím* (מוֹעֲדִים) znamená „svátky“. V Lv 23:2 tentýž výraz (מוֹעֲדִים) uvozuje výčet svátků.

a řekl: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích; také ptáci ať se rozmnožují na zemi.“²³ Byl večer a bylo ráno, den pátý.²⁴ Bůh řekl: „Ať země vydá různé druhy živočichů: různé druhy dobytka, drobné havěti i polní zvěře!“ — a stalo se.²⁵ Bůh učinil různé druhy polní zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl, že je to dobré.²⁶ Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“²⁷ Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k obrazu Božímu stvořil jej: jako muže a ženu stvořil je.²⁸ A Bůh jim požehnal. Bůh jim řekl: „Plodte a množte se, naplňte zem, podmaňte si ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem i nad každým živočichem lezoucím po zemi.“²⁹ Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám všechny byliny vydávající semeno na celém povrchu země i každý strom, na němž je ovoce vydávající semeno. To vám bude za pokrm.“³⁰ Také veškeré polní zvěři, všem nebeským ptákům i všemu, co leze po zemi, zkrátka všemu, co má v sobě život, jsem dal za pokrm všechny zelené byliny“ — a stalo se.³¹ Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Byl večer a bylo ráno, den šestý.

2 Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí.² Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne odpočinul od veškeré práce, kterou dělal.³ Bůh sedmý den požehnal a posvětil jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když tvořil.⁴ To je příběh nebe a země, o jejich stvoření. Tenkrát, když Hospodin Bůh učinil zemi a nebe,⁵ na zemi ještě nebylo žádné polní křoví a nerostly žádné polní byliny. Hospodin Bůh na zem ještě neselal déšť a nebyl ani člověk, který by obdělával půdu.⁶ Ze země však vystupovala pára a zavlažovala celý zemský povrch.⁷ Hospodin Bůh pak z prachu země zformoval člověka a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí.⁸ Hospodin Bůh vysázel v Edenu na východě zahradu a do ní postavil člověka, jehož zformoval.⁹ Hospodin Bůh nechal ze země vyrůst všelijaké stromy lákavé na pohled a dobré k jídlu, včetně stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra i zla.¹⁰ Z Edenu vycházela řeka, aby zavlažovala zahradu, a odtud se rozdělovala do čtyř hlavních toků.¹¹ První se jmenuje Píson. Obtéká celou zemi Chavílu, kde je zlato,¹² a zlato té země je výborné. Je tam i vonná pryskyřice bdelium a kámen onyx.¹³ Druhá řeka se jmenuje Gíchon; ta obtéká celou zemi Habeš.¹⁴ Třetí řeka se jmenuje Tigris a teče na východ od Asýrie. A čtvrtá řeka je Eufrat.¹⁵ Hospodin Bůh tedy vzal člověka a usadil ho do zahrady Eden, aby ji obdělával a střežil.¹⁶ Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu v zahradě můžeš svobodně jíst,¹⁷ kromě stromu poznání dobra i zla. Z toho nejez, neboť v den, kdy bys z něj jedl, jistě zemřeš.“¹⁸ Hospodin Bůh také řekl: „Není dobré, aby člověk byl sám; opatřím mu rovnocennou oporu.“¹⁹ (Hospodin Bůh totiž zformoval ze země všechnu polní zvěř i všechno nebeské ptactvo a přivedl je k Adamovi, aby viděl, jak je pojmenuje. Jakkoli pak Adam nazval kterého živočicha, tak se jmenoval.²⁰ Adam tedy pojmenoval všechny dobytek, nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Pro Adama se ale nenašla rovnocenná opora.)²¹ Hospodin Bůh tedy na Adama přivedl hluboký spánek. Když usnul, vzal jedno z jeho žebér a zaplnil to místo tělem.²² Z onoho žebra, které vzal z Adama, pak Hospodin Bůh vytvořil

1:26 Učiňme. Plurál pro kralické teology znamenal „Zřetelné o svaté Trojici, tedy o jediném Bohu a trojím v osobách, svědectví,“ podobně jako v 11:7. Když Bůh chtěl stvořit vodní živočichy, promluvil k moři (1:20). Když chtěl stvořit rostliny, promluvil k zemi (24). Když chtěl stvořit člověka, promluvil sám k sobě. Ryba bez vody zemře, stejně tak strom bez půdy. A člověk bez Boha. Bůh je pro člověka přirozené prostředí. Život má ten, kdo v něm zůstává (Jn 15:5). **1:28 Cíl obrazu Božího.** Záměr, s jakým Bůh vsadil člověka do světa, je dvojitý: množit se a vládnout nad zemí. Abraham měl dvojitou starost, týkající se právě těchto dvou oblastí: Byl bezdětný a nevlastnil zemi (15:1–7). Kristův pokyn jít ke všem národům a získávat z nich učedníky („zrestaurované“ obrazy Boží, které byly zničené hříchem) je echo prvních slov, která lidé od Boha slyšeli (Mt 28:19).

2:1 Stvoření nebo evoluce? Obě náboženství (ano, evoluce je náboženství, vyžaduje víru; nemá důkazy, o které by se mohla opřít) vysvětlují, co pozorujeme. Avšak liší se radikálně: Biblické křesťanství říká, že člověk je významný; je věčný, proto důležitější než stát, který mu má sloužit; dobro a zlo existují objektivně; morálku určuje Bůh, jenž je láska; poznání pravdy podpirá systém. Podle evoluce však: člověk je bezvýznamný otrok Státu (jenž je Bůh, chodící po zemi); dobro ani zlo neexistují, jen moc; morálku diktují vítězové; poznání pravdy systém podřívá (proto musí být cenzurována a potírána).

2:7 Zformoval. Hebr. jatzar, (יָצַר) stejný výraz, jaký se používá pro hrnčíře, který dává tvar hliněné nádobě („hrnčíř“ v Jr 18:4 má tento základ). V této kapitole se objevuje i ve verších 8 a 19. Srv pozn. 22.

2:10–14 Kde by Eden? Slovo „Eden“ (עֵדֵן) znamená babylónský

„plán, rovina“. To je důvod, proč se většina teologů domnívá, že původní Boží zahrada byla někde v Mezopotámii, snad na území dnešního Iráku. Hebrejsky však „Eden“ znamená „rozkošný“, což zahrada jistě byla, a hornatý terén se tím apriorně nevylučuje. Lokalizace jmény řek (z nichž některé již neexistují) ztotožňuje původní rajskou zahradu se zemí zaslíbenou Abrahamovi Lze spekulovat i o tom, že pohoří, obklopující příkopovou propadlinu (tzv. rift valley), kudy teče Jordán, mohla vzniknout až jako výsledek Noemovy potopy (před potopou to mohla být rovina, srv. [Mapa mořského dna](#) na str. 20).

2:12 Vonná pryskyřice bdelium. O etymologii tohoto slova se vedou debaty. Někteří navrhuji sanskrtský původ, jiní spatřují příbuznost se slovem *badal* (בָּדַל). Nikdo neví přesně, co by to mělo být, ačkoliv se zdá, že v době sepsání Genesis to bylo něco všeobecně dobře známého. Jediný další výskyt tohoto výrazu v Bibli je v Nu 11:7, kde je k němu přirovnávána barva nebeského pokrmu many. Snad proto některé cizí překlady překládají bdelium jako perlu, zatímco některé české jako vonnou pryskyřici.

2:17 Jistě zemřeš. Dosl. *zemřeš, zemřeš*. Opakování je v Bibli vždy pro zdůraznění. Pleonasmus smrti (*mut-mut* מוֹת הַמוֹת) ve své lživé negaci znovu opakuje had (3:4 לֹא-מוֹת הַחַיִּים), nikoliv však Eva. Dábel zná Boží Slovo lépe než lidé.

2:22 Vytvořil. Na rozdíl od Adamova stvoření (viz pozn. 7) přišla Eva na svět procesem, vystiženým slovesem *banah* ve tvaru *jiben* (יָבַן) Sloveso *banah* je příbuzné se slovem *binah* (בִּינָה), které znamená „intelligence“ (např. „chápání“ v Iz 11:2). Ženy jsou nadány větší schopností poznání než muži od počátku. Je prokázáno, že ženy

ženu a přivedl ji k Adamovi. ²³ Adam tenkrát řekl: „To je konečně ona: kost z mých kostí, tělo z mého těla! Bude se nazývat manželkou, neboť je vzata z manžela!“ ²⁴ To proto muž opouští otce i matku — aby přilnul ke své manželce a stali se jedním tělem. ²⁵ Oba dva, muž i jeho žena, byli nazí a nestyděli se.

3 Nejchytřejší ze všech polních zvířat, která Hospodin Bůh učinil, byl had. Ten řekl ženě: „Opravdu vám Bůh zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ ² „Ovoce stromů v zahradě jíst smíme,“ odpověděla žena hadovi. ³ „Ale o ovoci stromu uprostřed zahrady Bůh řekl: ‘Nejezte z něj, ani se ho nedotýkejte, jinak zemřete.’“ ⁴ Na to had ženě řekl: „Určitě nezemřete! ⁵ Bůh ale ví, že jakmile pojíte z toho stromu, otevřou se vám oči a budete jako Bůh: budete znát dobro i zlo.“ ⁶ Když tedy žena viděla, že onen strom je dobrý k jídlu a lákavý na pohled, strom žádoucí k nabytí rozumu, vzala z jeho ovoce a jedla. Dala i svému muži, který byl s ní, a také on jedl. ⁷ Tehdy se jim oběma otevřely oči a poznali, že jsou nazí. Svázali tedy fíkové listí a udělali si zástěrky. ⁸ Vtom ale uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se zahradou za denního vánku. Tehdy se Adam a jeho žena skryli před Hospodinem Bohem uprostřed stromů zahrady. ⁹ „Kde jsi?“ volal Hospodin Bůh na Adama. ¹⁰ Ten odpověděl: „Slyšel jsem v zahradě tvůj hlas a dostal jsem strach, protože jsem nahý. Proto jsem se skryl.“ ¹¹ „Kdo ti řekl, že jsi nahý?“ tázal se Bůh. „Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ ¹² Adam odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby byla se mnou, ta mi dala z toho stromu, a tak jsem jedl.“ ¹³ „Cos to udělala?“ řekl Hospodin Bůh ženě. „Had mě podvedl, a tak jsem jedla,“ odpověděla. ¹⁴ Hospodin Bůh tehdy řekl hadovi: „Za to, cos udělal, budeš zlořečený mezi vším dobytčím i divokými zvířaty. Po všechny dny svého života polezeš po břiše a žrát budeš prach. ¹⁵ Rozpoutám také nepřátelství mezi tebou a ženou i mezi tvým a jejím potomkem. On ti rozdrtil hlavu a ty mu rozdrtiš patu.“ ¹⁶ Ženě řekl: „Rozmnožím útrapy tvého těhotenství, své děti budeš rodit v bolestech. Po muži budeš dychtivě toužit, on ti však bude poroučet.“ ¹⁷ Adamovi řekl: „Protože ses poslechl svou ženu a jedl ze zakázaného stromu, země bude kvůli tobě zlořečená! Po všechny dny svého života z ní budeš jíst v útrapách; ¹⁸ bude ti plodit trní a bodláčí a ty budeš jíst polní byliny. ¹⁹ V potu tváře budeš jíst svůj chléb, dokud se nevrátíš do země, neboť z ní pocházíš: Prach jsi a v prach se obrátíš!“ ²⁰ Adam pak dal své ženě jméno Eva (to jest Živa), neboť ona byla matkou všech živých. ²¹ Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožený oděv a oblékl je. ²² Hospodin Bůh si tehdy řekl: „Hle, člověk se stal jakoby jedním z nás, neboť zná dobro i zlo. Nyní se tedy postarám, aby nevztáhl ruku, nevzal také ze stromu života a nežil navěky.“ ²³ Proto Hospodin Bůh člověka vyhnal ze zahrady Eden, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. ²⁴ Vyhostil člověka a na východní straně zahrady Eden umístil cheruby s míhajícími se plamenným mečem, aby strážili cestu ke stromu života.

4 Adam se miloval se svou ženou Evou a ta počala a porodila Kaina. Tehdy řekla: „Získala jsem od Hospodina muže!“ ² Porodila také Ábela, jeho bratra. Ábel se pak stal pastýřem ovcí, ale Kain obdělával půdu. ³ Po nějaké době se stalo, že Kain přinesl Hospodinu oběť z plodů země, ⁴ zatímco Ábel ji přinesl z prvorozených ovcí svého stáda a z jejich tuku. Hospodin našel zalíbení v Ábelovi a v jeho oběti, ⁵ ale v Kainovi a jeho

mají více mozkových buněk, než muži. Umožňuje jim to nejen „multi-tasking“ vnímání a zpracovávání podnětů, ale i zvýšenou citlivost na ně.

3:1 Ženě. Proč si Satan vybral ženu? Ne proto, že by ženy byly obecně slabší než muži, ale proto že dosud neměla jméno; to dostala až v 3:20, po hříchu již spáchaném. Přestože napadá i křesťany jistě si svou identitou, ti nejistí jsou snadná kořist, je prakticky jisté, že podlehnou na první pokušení. Viz čl. [Identita v Kristu u Ef 2:6](#).

3:2 Jíst smíme. První pokušení na světě bylo zaměřené na nedostatek. Měli spoustu všeho nejlepšího, ale jim to nestačilo, chtěli se zabývat tím, co jim chybělo. Jsme hříšníci jako každý druhý, a víme, že bychom zasloužili smrt ([Ř 6:23](#)) a že cokoliv menšího než smrt je nezasloužená milost. Jestli se nám v útlém dětství nedostalo pozornosti, jakou jsme potřebovali – bezpodmínečné lásky proto, kým jsme, ne podmíněčné, teprve až něco dokážeme – pak nám to opravdu bude chybět po celý život. Naše hříchy jsou sebeobrané mechanismy, které si dítě osvojilo automaticky, podvědomě, a které už v dospělosti nepotřebuje, ale mozek už je tak nastaven, aby své dítě pořád chránil. Nemusíme se donekonečna nimrat v křivdách na nás napáchaných.

Kristova milost je neskonale větší než cokoliv, co nás mohlo potkat, jakkoliv těžké a hrozné. Vykoupil nás z prokletí hříchů nejen našich vlastních, ale i hříchů jiných lidí, na nás napáchaných. Nezapírejme ho ([2Pt 2:1](#)) návratem zpátky k tomu, z čeho už jsme byli vysvobození ([22](#)).

3:6 Dobrý k jídlu ... lákavý na pohled ... slibující porozumění. Trojí

pokoušení jsou ďáblovy zbraně ([1Jn 2:16](#)). Eva selhala ve všech, Kristus ve všech zvítězil ([Lk 4:3–13](#)).

3:15 Hlavu ... patu. Verš [Gn 3:15](#) je tzv. *protoevangelium* – první zmínka o Mesiášovi v Bibli. Obě části těla jsou proroctvím o kříži: Patu Satan Kristu rozdrtil, když mu římská vojska při ukřižování probodli patní kosti, hlavu rozdrtil Satanovi Kristus, když ho svou smrtí porazil ([Žd 2:14](#) a [pozn.](#)).

3:16–19 Rozbitý obraz. Obraz Boží, poškozený hříchem, neprestal být obrazem Božím. Bůh neřekl Evě, že už se nemusí množit, ani Adamovi, že už se nemusí starat o zemi. Původní úkol (množit se a vládnout, viz [1:28](#)) pořád zůstává. Je tu však zásadní rozdíl: Od této chvíle už to bude spojeno s bolestí a trápením.

3:16 Toužit ... poroučet. Někteří vykladači vztahují prokletí ženy k předcházejícímu textu o bolestivém porodu, a docházejí k závěru, že žena bude toužit po manželovi (a tudíž i po dětech s ním) navzdory bolestem (porodním i rodičovským) a za cenu podstoupení rizika úmrtnosti rodiček (v biblických dobách nesrovnatelně vyššího než dnes). Jiní vztahují závěr verše 16 k následujícímu textu o Adamově uposlechnutí Evy a v prokletí ženy spatřují její touhu muže ovládat. Empirická zkušenost se zdá dávat za pravdu oběma interpretacím. V obou případech má ženě pomáhat muž. Příliš mnoho žen trpí frustrací způsobenou manželstvím a mateřstvím, protože příliš mnoho mužů selhává v roli manžela a otce ([Ef 5:25–33](#); [6:4](#)).

4:3–4 Z plodů země ... z prvorozených. Někteří se domnívají, že Bůh bratrům sdělil jakési pokyny, které nemáme v Bibli zaznamenány,

Není důležité, jak dlouho, ale jak dobře jste žili.

Seneca

oběti zalíbení nenašel. Kaina to rozlítilo, až se mu zkřivila tvář. ⁶ Hospodin tedy Kainovi řekl: „Proč se zlobíš? Proč máš zkřivenou tvář? ⁷ Copak tě nepřijmu, když budeš jednat dobře? Když ale nebudeš jednat dobře, pak ve dveřích číhá hřích a dychtí po tobě. Ty ale máš nad ním panovat.“ ⁸ Kain svému bratru řekl: „Pojďme na pole!“ A když byli na poli, Kain se na svého bratra Ábela vrhl a zabil ho. ⁹ „Kde je tvůj bratr Ábel?“ zeptal se Kaina Hospodin. „Nevím,“ odpověděl. „Jsem snad strážcem svého bratra?“ ¹⁰ „Cos to udělal?“ řekl mu Bůh. „Slyš, krev tvého bratra ke mně volá ze země! ¹¹ Teď budeš zlořečenější než země, která otevřela ústa, aby vpila krev tvého bratra, kterou jsi prolil! ¹² Když budeš obdělávat zem, už ti nedá svoji sílu. Budeš na zemi tulákem a štvancem.“ ¹³ „Můj trest je větší, než lze unést,“ odpověděl Kain Hospodinu. ¹⁴ „Pohleď, dnes mě vyháníš ze vsí úrodné země a budu se před tebou muset skrývat. Budu na zemi tulákem a štvancem a kdokoli mě najde, ten mě zabije!“ ¹⁵ Hospodin mu řekl: „Kdokoli zabije Kaina, ponese sedminásobnou pomstu.“ Hospodin pak na Kaina vložil znamení, aby ho nikdo, kdo ho najde, nezabil. ¹⁶ Kain tedy odešel od Hospodinovy tváře a usadil se v zemi Nód na východ od Edenu. ¹⁷ Kain se miloval se svou ženou a ta počala a porodila Chanocha. Postavil město a pojmenoval ho po svém synovi Chanoch. ¹⁸ Chanochovi se pak narodil Irad, Irad zplodil Mechujaele, Mechujael zplodil Metušaele a Metušael zplodil Lámecha. ¹⁹ Lámech si vzal dvě ženy: jedna se jmenovala Ada, druhá Cila. ²⁰ Ada porodila Jábala, jenž se stal otcem těch, kdo žijí ve stanech a pasou stáda. ²¹ Jeho bratr jménem Jubal se stal otcem všech, kdo hrají na citory a píšťaly. ²² Cila také porodila, a to Tubal-kaina, mistra všech kovářů bronz a železa. A Tubal-kainova sestra byla Naama. ²³ Lámech řekl svým ženám: „Ado a Cilo, poslouvejte mě, ženy Lámechovy, slyšte mou řeč: Zabil jsem muže za ránu, kterou mi zasadil, zabil jsem mladíka za zranění, jež mi způsobil. ²⁴ Bude-li Kain mstěn sedmkrát, Lámech bude mstěn sedmasedmdesátkrát!“ ²⁵ Adam se znovu miloval se svou ženou a ta porodila syna a dala mu jméno Set (to jest Náhrada). Řekla si totiž: „Bůh mi dal jiného potomka náhradou za Ábela, kterého zabil Kain.“ ²⁶ Také Setovi se pak narodil syn a dostal jméno Enoš, Člověk. Tehdy začalo vzývání Hospodinova jména.

5 Toto je kniha Adamova příběhu. Tenkrát, když Bůh stvořil člověka, učinil jej podle své podoby. ² Stvořil je jako muže a ženu, požehnal jim a v den, kdy byli stvořeni, jim dal jméno Adam, Člověk. ³ Když bylo Adamovi 130 let, zplodil syna podle své podoby, ke svému obrazu, a dal mu jméno Set. ⁴ Po zplození Seta žil Adam ještě 800 let a plodil syny a dcery. ⁵ Adam žil celkem 930 let a potom zemřel. ⁶ Když bylo Setovi 105 let, zplodil Enoše. ⁷ Po zplození Enoše žil Set ještě 807 let a plodil syny a dcery. ⁸ Set žil celkem 912 let a potom zemřel. ⁹ Když bylo Enošovi 90 let, zplodil Kénana. ¹⁰ Po zplození Kénana žil Enoš ještě 815 let a plodil syny a dcery. ¹¹ Enoš žil celkem 905 let a potom zemřel. ¹² Když bylo Kénanovi 70 let, zplodil Mahalalela. ¹³ Po zplození Mahalalela žil Kénan ještě 840 let a plodil syny a dcery. ¹⁴ Kénan žil celkem 910 let a potom zemřel. ¹⁵ Když bylo Mahalalelovi 65 let, zplodil Járeda. ¹⁶ Po zplození Járeda žil Mahalalel ještě 830 let a plodil syny a dcery. ¹⁷ Mahalalel žil celkem 895 let a potom zemřel. ¹⁸ Když bylo Járedovi 162 let, zplodil Enocha. ¹⁹ Po zplození Enocha žil Járed ještě 800 let a plodil syny a dcery. ²⁰ Járed žil celkem 962 let a potom zemřel. ²¹ Když bylo Enochovi 65 let, zplodil Metuzaléma. ²² Po zplození Metuzaléma žil Enoch s Bohem ještě 300 let a plodil syny a dcery. ²³ Enoch žil celkem 365 let. ²⁴ Enoch žil s Bohem, až jednou zmizel, neboť ho Bůh vzal. ²⁵ Když bylo Metuzalémovi 187 let, zplodil Lámecha. ²⁶ Po zplození Lámecha žil Metuzalém 782 let a plodil syny a dcery. ²⁷ Metuzalém žil celkem 969 let a potom zemřel. ²⁸ Když bylo Lámechovi 182 let, zplodil syna ²⁹ a dal mu jméno Noe, Úleva, neboť řekl: „Ten nám přinese úlevu od těžké dřiny našich rukou, kterou máme se zemí,

kterých se asi Ábel držel, kdežto Kain nikoliv. To se sice nedá vyloučit, avšak ani potvrdit; je to čirá spekulace, z níž nelze vyvozovat žádné závěry. Jiní jsou toho názoru, že Bůh trval na oběti krvavé, nebo ještě specifičtější, beránka (22:8; Lv 9:3; 14:22–25; Nu 9:5; Jn 1:29, 36; Sk 8:32; 1Kor 5:7; 1Pt 1:19; Zj 5:6, 12; 6:1; 7:17; 17:14; 21:22–23). První bratři však žili staletí před Zákonem, mimoto i Zákon zná přijatelné nekrvavé oběti (Lv 2:2, 13–16; 7:9–13). Nový Zákon vrhá na incident více světla: Ábel přinesl Bohu lepší oběť než Kain svou vírou (Žd 11:4). Tato víra se promítla do činů (Jk 2:14–26): Ábel přinesl oběť z prvorozených ovcí a z jejich tuku – tedy z toho nejlepšího, co mohl nabídnout, kdežto Kain vzal něco z úrody – vykonal formální, nominální rituál, jen tak, aby se neřeklo, aniž by k němu přiložil srdce. Bůh Kaina varuje (vv. 6–7), protože ví, že jeho skutky, na rozdíl od Ábelových, jsou zlé (1Jn 3:12). V případě obou bratrů se jejich víra poznala po ovoci (Mt 7:16–20; 12:33; Lk 6:44). Naplnilo se na nich pravidlo, každý žije podle toho, čemu věří (2Pa 20:20; Mk 11:24;

Lk 8:50; Jn 12:36; Sk 16:31).

4:7 Ty ale máš nad ním panovat. Bůh Kaina varoval, leč marně. Stejně tak varoval Noemovu generaci po 120 let (6:3), ale také bez výsledku. Většina proroků narážela na stejný zatvrzelou odezvu, Ježíš a jeho apoštolové nebyli výjimkou. Dnešní církve už pro jistotu varování vůbec nepoužívá: Laikové je nechtějí slyšet a kazatelé nejsou ochotni riskovat své živobytí. Kdo miluje pravdu neochvějně, musí počítat s tím, že bude umlčen.

4:13 Můj trest je větší, než lze unést. Jestli Kain něčeho na svém hříchu litoval, byla to výše trestu. Nepřiznal se sám, byl přistižen a lhal (9). Lítost nad přistižením a nad nepřijemností důsledků je pořád soběstředná: provinilci vadí, že byl dopaden. Pokání je však trápení nad hříchem samotným, nad tím, jak to ublížilo druhým, a jak to uráží Boha. Kající hříšník si nikdy nemyslí, že by jeho trest byl příliš vysoký; ví, že by si zasloužil smrt (Ř 6:23) a že cokoliv menšího než smrt je milost (Lk 18:13).

jíž Hospodin zlořečil.“³⁰ Po zplazení Noema žil Lámech 595 let a plodil syny a dcery.³¹ Lámech žil celkem 777 let a potom zemřel.³² A když bylo Noemovi 500 let, zplodil Sema, Chama a Jáfeta.

6 Když se lidstvo na zemi začalo množit a rodily se jim dcery,² Boží synové viděli, jak jsou lidské dcery krásné, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo.³ Tehdy si Hospodin řekl: „Můj Duch nezůstane v člověku navěky — je to koneckonců smrtelník! Ať jeho život trvá jen sto dvacet let.“⁴ (V oněch dnech, a také později, se na zemi vyskytovali zrůdní obři. Boží synové totiž přicházeli k lidským dcerám a ty jim je rodily. To jsou ti dávní hrdinové, ti muži slavné pověsti.)⁵ Hospodin viděl, jak se na zemi množí lidské zlo a že všechny myšlenky, jež sprádají v srdcích, jsou den co den jen zlé.⁶ Hospodin litoval, že vůbec učinil člověka, a trápil se v srdci.⁷ Tehdy si řekl: „Člověka, jehož jsem stvořil, smetu z povrchu země a s ním i dobytek, drobnou havěť a nebeské ptactvo! Je mi líto, že jsem je učinil.“⁸ Noe však u Hospodina našel milost.⁹ Toto je Noemův příběh. Noe byl mezi svými současníky spravedlivý a poctivý člověk. Noe žil s Bohem.¹⁰ Noe zplodil tři syny: Sema, Chama a Jáfeta.¹¹ Země však byla v Božích očích zkažená a plná násilí.¹² Bůh pohlédl na zemi a hle, byla zkažená! Každý smrtelník na zemi žil zkaženě.¹³ Bůh Noemovi řekl: „Se všemi smrtelníky je konec. Země je plná jejich násilí, a tak je zničím i se zemí.¹⁴ Postav si archu z cypřišového dřeva. Archu propleteš rákosím a zevnitř i zvenčí ji vymažeš smolou.¹⁵ Uděláš ji takto: archa bude 300 loktů dlouhá, 50 loktů široká a 30 loktů vysoká.¹⁶ V arše necháš průzor a o loket výše ji zastřešíš; do boku archy také vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé a třetí patro.¹⁷ Hle, já sám způsobím na zemi záplavu vody, jež zničí všechny živé tvory pod nebem. Vše, co je na zemi, zahyne.¹⁸ S tebou však uzavřu smlouvu, a tak vejdeš do archy — ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů.¹⁹ Ze všeho živého, z veškerého tvorstva, přivedeš do archy po páru od každého druhu, aby přežili s tebou. Bude to samec a samice²⁰ z různých druhů ptáků, z různých druhů dobytka i z všemožných druhů zemské havěti. Z toho všeho k tobě přijde po páru, abys je zachoval naživu.²¹ Proto si opatří veškerou potravu, která se jí, a připrav zásoby jídla pro sebe i pro ně.“²² Noe tak učinil; učinil všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal.

7 Hospodin potom Noemovi řekl: „Vejdí s celou svou domácností do archy. Viděl jsem totiž, že jsi přede mnou v tomto pokolení jediný spravedlivý.“² Ze všech čistých zvířat vezmeš k sobě po sedmi párech, vždy samce a samici; ze všech nečistých zvířat však jen po páru, samce a samici.³ Také z nebeského ptactva vezmeš po sedmi párech, vždy samce a samici, pro zachování jejich semene na zemi.⁴ Už za sedm dní totiž na zem sešlu déšť, jenž potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Vše, co jsem učinil, smetu z povrchu země.“⁵ A Noe učinil všechno tak, jak mu Hospodin přikázal.⁶ Země byla zaplavena vodou, když bylo Noemovi šest set let.⁷ Kvůli té vodní záplavě vešel Noe do archy a s ním jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů.⁸ Ze všech čistých i nečistých zvířat, ze všech ptáků i ze všeho, co leze po zemi,⁹ vešli k Noemovi do archy vždy dva a dva, samec a samice, jak to Noemovi přikázal Bůh.¹⁰ Po sedmi dnech pak byla země zaplavena vodou.¹¹ Stalo se to šestistého roku Noemova života, sedmnáctého dne druhého měsíce. Ten den vytryskly všechny prameny velké propasti a nebeské průduchy se otevřely.¹² Průtrž vod trvala na zemi čtyřicet dní a čtyřicet nocí.¹³ Noe, jeho synové Sem, Cham a Jáfet, Noemova žena a tři ženy jeho synů vešli onoho dne do archy.¹⁴ Oni i všemožné druhy zvířete, dobytka, havěti lezoucí po zemi i ptactva, všichni ptáci a okřídlení¹⁵ přišli k Noemovi do archy. Ze všeho, v čem je duch života, přišli po jednom páru.¹⁶ Z veškerého tvorstva přišel samec a samice, jak jim Bůh

6:5 Všechny myšlenky ... v srdcích, jsou ... jen zlé. Zatímco lidský soud je omezen na viditelné a prokazatelné skutky, Bůh hledí k srdci. Příliš často je znechucen tím, co tam vidí, přestože vnější chování může být společensky přijatelnou pokryteckou maskou (Lk 16:15).

6:15 300x50x30. V mnoha populárních ilustracích je archa vyobrazena jako loď se špičatou zdviženou přídí. Noemovo plavidlo však vypadalo jako dlouhý hranol (loket je asi 50 nebo 60 cm); jestli připomínalo nějakou loď, pak tanker, jenž pojme velký náklad a je velmi stabilní na vlnách. Bez pohyblivého kormidla se archa nedala ovládat a posádka byla zcela závislá na Bohu. Pohanské verze potopy světa zkreslují detaily, a proto jsou nedůvěryhodné. Epos o Gilgamešovi líčí loď, ve kterém Utanapištim přežil potopu, jako krychli; legenda jihoamerických Indiánů zase jako kanoi vydlabanou z kmene. V žádném podobném vratkém plavidle by se nedal přežít rok na moři.

7:11 Vytryskly. Hebrejské slovo *nib'keu* (נִבְקְעוּ) je stejného slovního základu jako výraz, použitý v 2Kr 8:12 a 15:16 pro těhotné, „zroztínané“ mečem. Mapa mořského (viz [Mapa mořského dna](#) na str. 20) dna ukazuje pohoří mezi kontinenty se štěrbinou ve hřebenu, kudy

přetlak roztrhl pevninu a spodní vodu poslal nadzvukovou rychlostí do stratosféry, kde zkondenzovala a 40 dní pršela zpátky na zem, zatímco do uprázdněného místa po ní se propadly rozsáhlé plochy pevniny. Byla to Noemova potopa, co rozervalo původní pangeu a rozeslalo kontinenty do jejich dnešních pozic. Kolize kontinentů, vystupujících nad hladinu, s nadzdvíženým mořským dnem by pak mohla vysvětlovat zrod pohoří jako Kordillery.

7:13 Věřit v Boha, v Ježíše, v evangelium, v Pravdu... samo o sobě nestačí; je to jako okukovat Noemovy archy před potopou a věřit, že by se udržela na vodě, kdyby tam nějaká byla. Důležité je *byť* v ní. Křesťané mají zkoumat sami sebe, ne jestli mají víru, ale zda *jsou* ve víře (2Kor 13:4).

7:14 Všechny druhy zvířete. Genetikové spočítali, že dnešní rozmanitost živočichů se mohla rozvíjet z původního počtu asi jednoho tisíce druhů (např. všechny šelmy psovitě mohou mít společného předka). Takové množství by se do Noemovy archy hravě vměstnalo i se zásobami potravin; měla kapacitu jako několik dlouhých nákladních vlaků (522 nákladních vagónů).

přikázal. A Hospodin za ním zavřel. ¹⁷ Na zemi pak během čtyřiceti dní nastala potopa. Vody přibývalo, až nadnesla archu, takže se zvedla od země. ¹⁸ Voda se na zemi mohutně vzdouvala, rychle jí přibývalo a archa plula po vodní hladině. ¹⁹ Voda se na zemi vzdouvala stále mohutněji, až přikryla všechny vysoké hory pode vším nebem. ²⁰ A když byly hory přikryty, vzdmula se voda ještě o patnáct loktů. ²¹ Veškeré tvorstvo na zemi, vše, co se hýbe, zahynulo — ptactvo i dobytek, zvěř i veškerá havěť hemžící se po zemi, i všichni lidé. ²² Vše, co mělo v chřípí dech života, vše, co žilo na souši, pomřelo. ²³ Bůh smetl všechny živé tvory z povrchu země. Vše od člověka až po dobytek, drobnou havěť i nebeské ptactvo bylo smeteno ze země. Zůstal jen Noe a ti, kdo s ním byli v arše. ²⁴ Voda se na zemi vzdouvala sto padesát dní.

8 Bůh však pamatoval na Noema i na všechnu zvěř a dobytek, který s ním byl v arše. Nechal nad zemí vát vítr a voda se utišila. ² Prameny propasti i nebeské průduchy se zavřely a průtrž z nebe přestala. ³ Voda začala ze země zvolna ustupovat a po sto padesáti dnech konečně opadla. ⁴ Sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohoří Ararat. ⁵ Voda zvolna opadala až do desátého měsíce. Prvního dne desátého měsíce se ukázaly vrcholky hor. ⁶ Po čtyřiceti dnech Noe otevřel okno, jež v arše udělal, ⁷ a vypustil havrana. Ten vylétal a zase se vracel, dokud voda na zemi nevyschla. ⁸ Potom vypustil holubici, kterou měl s sebou, aby zjistil, zda voda ustoupila z povrchu země. ⁹ Holubice však nenašla místo, kde by mohla nohama spočinout, a vrátila se k němu do archy, neboť voda ještě pokrývala celý povrch země. Noe tedy vystrčil ruku, chytil ji a vzal ji k sobě do archy. ¹⁰ Počkal ještě sedm dní a znovu vypustil holubici z archy. ¹¹ Večer se k němu holubice vrátila a hle, v zobáku měla čerstvý olivový lístek! Tak Noe poznal, že voda ustoupila ze země. ¹² Počkal tedy dalších sedm dní, vypustil holubici znovu a už se k němu nevrátila. ¹³ Šestistého prvního roku Noemova života, prvního dne prvního měsíce, začala voda na zemi vysychat. Noe tedy odsunul příklop archy, podíval se ven a hle, zemský povrch osychal. ¹⁴ Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla země suchá. ¹⁵ Tehdy

7:16 Hospodin za ním zavřel. Bůh varoval zkaženou generaci Noemovu po 120 let, co trvala stavba archy (6:3). Proč za sebou nezavřel Noe sám? Protože venku zůstali lidé, které tam čekalo zahynutí. Je to Hospodin, kdo rozhoduje, že období nabídky spásy netrvá věčně, ale stanoví mu konec (Ž 95:8; Žd 3:7–8, 15; 4:7).

7:20 Patnáct loktů. Byla-li hladina více než sedm metrů nad nejvyššími vrcholky, potopa byla globální. Nejvyšší hory té doby mohly být

výrazně nižší než dnešní osmitisícovky; ty naopak mohly vzniknout teprve až jako důsledek potopy (srv. [Mapa mořského dna](#) na str. 20).

8:12 Už se k němu nevrátila. Země byla potopou očištěna ode všeho zlého (6:5, 12–13); tím byla připravena pro spočinutí čistého tvora, jakým je holubice. Při Ježíšově křtu se také Ježíš – čistý Syn Boží – vynořuje z vody a Duch svatý v podobě holubice na něm spočine (Lk 3:21–22).

Mapa mořského dna

Bůh k Noemovi promluvil: ¹⁶ „Vyjdi z archy — ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁷ Vyved s sebou všechno živé, co máš u sebe — veškeré tvory z ptactva, dobytka i havěti lezoucí po zemi. Ať se hemží na zemi a ať se na zemi plodí a množí.“ ¹⁸ Noe tedy vyšel ven a s ním i jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů. ¹⁹ Všechna zvíř, všechna havěť, každý pták, všechno, co se hýbe po zemi, vyšlo z archy podle svých čeledí. ²⁰ Noe tehdy postavil Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých zvířat a ze všeho čistého ptactva a obětoval na oltáři zápalné oběti. ²¹ Když Hospodin ucítil příjemnou vůni, řekl si v srdci: „Už nikdy kvůli člověku neprokleji zem, i když jsou myšlenky lidského srdce už od mládí zlé. Nikdy už nepobiji vše živé, jako jsem to učinil. ²² Dokud bude trvat země, nikdy nepřestane setba a žně, chlad a horko, léto, zima ani noc a den.“

9 Bůh tehdy Noemovi i jeho synům poželal a řekl jim: „Plodte a množte se, naplňte zem. ² Ať z vás má strach a hrůzu všechna polní zvíř, všechno nebeské ptactvo, všechno, co se hýbe po zemi, i všechny mořské ryby: jsou vám vydáni do rukou. ³ Všechno živé, co se hýbe, vám bude za pokrm; to všechno vám dávám tak jako dříve zelené byliny. ⁴ Nesmíte však jíst maso, dokud je v něm život, totiž krev. ⁵ Krev vašeho života budu rozhodně mstít. Každé zvíře i člověka za ni budu volat k odpovědnosti. Za lidský život budu volat k odpovědnosti každého jeho bratra. ⁶ Kdo prolíje krev člověka, toho krev bude člověkem prolita, neboť k obrazu Božímu učinil Bůh člověka. ⁷ Plodte se tedy a množte se, ať se vámi jen hemží zem, takto se na ní rozmnožte!“ ⁸ Potom Bůh k Noemovi a jeho synům promluvil: ⁹ „Hle, já uzavírám smlouvu s vámi, s vaším budoucím semenem ¹⁰ i s každou živou bytostí, jež je s vámi — s ptactvem, dobytkem i se vši polní zvěří — se vším živým, co vyšlo z archy. ¹¹ Uzavírám s vámi tuto smlouvu: Veškeré tvorstvo už nikdy nebude vyhubeno

Fraktály v Bibli

„Fraktál“ je původně matematický pojem k označení objektů ze skutečné přírody (nikoliv geometrické konstrukce) jako stromy, hory, mraky apod., které opakují svůj tvar při jakémkoliv měřítku zvětšení. Květák má tvar podobný padáku, ale když z něho ulomíme větvičku, má taky tentýž tvar, i když je menší. A sama se skládá z dalších menších větviček (a ty zase z dalších) a všechny mají podobný tvar. Květák je fraktál.

Platí to i o událostech. Graf kolísání cen určitého zboží za týden vykazuje podobnou křivku jako graf za měsíc, jako graf za rok a za deset let. Můžeme z toho vyvodit poznání s důsledkem pro vlastní život: Jak vypadá jeden náš den, tak bude nakonec vypadat celý náš život.

V Bibli je nepřehledné množství situací, které jsou navzájem propojeny tolika společnými rysy, že je lze považovat za vzorec či fraktál. Díky terminologii Nového Zákona je můžeme také označit jako „typologii“. Všechny znamenají, že události, instituce či osoby, navzájem spojené něčím významným, tento význam skutečně zdůrazňují opakováním ve fraktálu. V některých případech jsme oprávněni se domnívat, že bibliční autoři na ně upozorňovali záměrně.

Například:

- Boží stvoření, jak je líčí první kapitoly Genesis, ukazují vody, které je nutno oddělit (Gn 1:6), Božího Ducha vznášejícího se nad nimi, a pustinu (v. 2).
- Potopa světa je fraktál tohoto příběhu o stvoření: vody, které se znovu spojily (a uvedly tak

svět do původního neobyvatelného chaosu, 7:11), byly před přistáním archy na souši opět rozděleny, aby udělaly místo zemi, dosud pusté, než ji zaplní život z Noemovy archy (8:17); holubice se vznášela nad vodami ještě před uvíznutím na pevnině (8:8–12).

- Exodus z Egypta je fraktál stvoření: Egypt je země zpustošená deseti Božími ranami, Boží lid odchází skrze rozdělené vody, Duch Boží se nad nimi vznáší jako orel (Dt 32:11); vyjdou rovnou na poušť.
- Jozue, pověřen Mojžíšem, vede lid skrze rozdělené vody Jordánu.
- Podobně Eliáš předal vůdcovství Elišovi, který stejně jako jeho mentor rozdělil vody, aby mohl projít, odešel s větším požehnáním Ducha, než jakého se dostalo Eliášovi.
- Evangelisté si dali záležet, aby jejich čtenáři vnímali Jana Křtitele jako Elijáše, jehož návrat před Vystoupením Mesiáše je předpovězen prorokem Malachiášem (Mal 4:5–6).
- Ježíš odchází od křtu s větším zmocněním Ducha, než jakým disponoval Jan.
- Ježíš byl dokonce pokřtěn na tomtéž místě, kde rozdělený Jordán překročili Eliáš a Eliáša (Eliša dvakrát).
- Ježíš se při svém křtu vynoří z vody, Duch Boží je přítomen v podobě holubice, a odejde přímo na poušť (Mt 3:16–4:1; Lk 3:21–22 a 4:1).
- Křest všech křesťanů má svůj předobraz v potopě světa (1Pt 3:18–22).
- Křesťané jsou nové stvoření (2Kor 5:17–18).

Kdo chce duhu, musí se smířit s deštěm.

Dolly Parton

záplavou vody. Už nikdy nenastane potopa, jež by zničila zemi.“¹² Tehdy Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou uzavírám s vámi i s každou živou bytostí, jež je s vámi, pro všechna příští pokolení: ¹³ Na oblak pokládám duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. ¹⁴ Kdykoli zahálím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, ¹⁵ připomenu si svou smlouvu s vámi i s každou živou bytostí, a už nikdy nepřijde záplava vody, aby vyhubila veškeré tvorstvo. ¹⁶ Když bude na oblaku duha, pohlédnu na ni, abych si připomněl věčnou smlouvu mezi Bohem a každou živou bytostí na zemi.“ ¹⁷ Bůh Noemovi řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou jsem učinil s veškerým tvorstvem na zemi.“ ¹⁸ Noemovi synové, kteří vyšli z archy, byli Sem, Cham a Jáfet (onen Cham byl otcem Kanaána). ¹⁹ Tito tři byli Noemovi synové; z nich se zalidnila celá země. ²⁰ Zemědělec Noe byl první, kdo vysadil vinici. ²¹ Napil se vína, opil se a ležel obnažen ve svém stanu. ²² Cham, otec Kanaána, spatřil nahotu svého otce a pověděl o tom oběma svým bratrům venku. ²³ Sem a Jáfet tedy vzali plášť a oba si ho dali na ramena. Pak šli pozpátku a přikryli nahotu svého otce. Byli obráceni čelem nazpátek, a tak nahotu svého otce nespatri. ²⁴ Když se Noe probрал z opilosti a dozvěděl se, co mu jeho nejmladší syn provedl, ²⁵ řekl: „Zlořečený buď Kanaán; ať je pro své bratry otrokem všech otroků!“ ²⁶ Řekl také: „Požehnan buď Hospodin, Bůh Semův, jemuž bude Kanaán otročit! ²⁷ Kéž Bůh rozšíří Jáfeta, ať bydlí ve stanech Semových, jemuž bude Kanaán otročit!“ ²⁸ Po potopě žil Noe ještě 350 let. ²⁹ Noe žil celkem 950 let a potom zemřel.

10 Toto jsou rody Noemových synů Sema, Chama a Jáfeta. Po potopě se jim narodili synové. ² Synové Jáfetovi jsou: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešek a Tiras. ³ Synové Gomerovi: Aškenáz, Rifat a Togarma. ⁴ Synové Javanovi: Eliša a Taršiš, Kitejští a Rodanští. ⁵ Z nich se rozdělily přímořské národy podle svých zemí, jazyků, rodů a národností. ⁶ Synové Chamovi jsou: Habeš, Egypt, Put a Kanaán. ⁷ Synové Habeše: Seba, Chavíla, Sabta, Raema a Sabteka. Synové Raemovi: Šeba a Dedan. ⁸ Habeš také zplodil Nimroda, jenž se stal prvním bojovníkem na zemi. ⁹ Byl to před Hospodínem udatný lovec, a proto se říká: „Jako Nimrod, udatný lovec před Hospodínem.“ ¹⁰ Hlavními městy v jeho království byly Bábel, Uruk, Akkad a Kalne v zemi Šineár. ¹¹ Z té země pak šel do Asýrie, kde vystavěl Ninive, Rechobot-ír, Kelach ¹² a Resen, jež leží mezi Ninive a Kelachem, oním velikým městem. ¹³ Egypt zplodil Ludské, Anamské, Lehabské, Naftuchské, ¹⁴ Patruské, Kasluchské (z nichž pocházejí Filištiní) a Kaftorské. ¹⁵ Kanaán zplodil Sidona, svého prvorozeného, dále Cheta, ¹⁶ Jebusejce, Emorejce, Girgašejce, ¹⁷ Hivejce, Arkejce, Sinejce, ¹⁸ Arvadejce, Semarejce a Chamatejce. Kanaánské rody se později rozšířily, ¹⁹ takže hranice Kanaánu vedly od Sidonu směrem přes Gerar až ke Gaze a směrem přes Sodomu, Gomoru, Admu a Cebojim až k Leše. ²⁰ To jsou synové Chamovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností. ²¹ Semovi, otci všech Heberových synů, bratru staršího Jáfeta, se také rodili potomci. ²² Semovi synové jsou: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram. ²³ Synové Aramovi: Úc, Chul, Geter a Mešek. ²⁴ Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera. ²⁵ Heberovi se narodili dva synové: jeden se jmenoval Peleg, Rozdělení, neboť za jeho dnů byla země rozdělena, a jeho bratr se jmenoval Joktan. ²⁶ Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²⁷ Hadorama, Uzala, Diklu, ²⁸ Obala, Abimaele, Šebu, ²⁹ Ofira, Chavílu a Jobaba; všichni tito jsou synové Joktanovi. ³⁰ Jejich bydlíště se prostíralo od Mešy směrem k hoře Sefar na východě. ³¹ To jsou synové Semovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností. ³² To jsou rody Noemových synů podle svých pokolení a národností; z nich se po potopě rozdělily národy země.

11 Celá země mluvila jednou řečí, jedněmi slovy. ² Když lidé putovali na východ, našli planinu v zemi Šineár a usadili se na ní. ³ Tehdy si spolu řekli: „Pojďme, udělejme cihly a vypalme je v ohni.“ A tak měli cihly místo kamene a asfalt místo malty. ⁴ Řekli si totiž: „Pojďme, postavme si město a věž, jejíž vrchol dosáhne až k nebi. Tak si uděláme jméno, abychom nebyli rozptýleni po celé zemi!“ ⁵ Hospodin však sestoupil, aby spatřil to město a tu věž, kterou lidští synové stavěli. ⁶ Hospodin si řekl: „Hle, lid je zajedno a všichni mají jednu řeč. A toto je jen začátek jejich díla. Nic jim už nezabrání vykonat, cokoli si předsevzali. ⁷ Nuže, sestoupíme a zmateme tam jejich řeč, aby jeden nerozuměl řeči druhého.“ ⁸ Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi, a tak to město přestali stavět. ⁹ Proto se to město jmenuje Bábel, Zmatek, neboť tam Hospodin zmátl řeč

9:22 Spatřil nahotu svého otce. Tato fráze bývá často používána jako eufemismus pro nějaký sexuální projev. Nevíme, čeho přesně se Cham dopustil, i kdyby však něčeho horšího, než že zveřejnil otcovu ostudu, bylo to dost na to, aby si vysloužil otcovo prokletí. Ctít rodiče (Ex 20:12), i kdyby se nám zdálo, že máme důvod se za ně stydět, znamená jejich hanbu nešířit; vyvyšovat naopak jejich důstojnost.

9:25 Zlořečený buď Kanaán. Pro Izraelity, odcházející z Egypta, na cestě do Země zaslíbené, není důležité, jak byl proklet Cham, který Noema urazil, ponížil a ztrapnil před jeho ostatními syny, nýbrž výslovně Chamův syn Kanaán, jehož území mají dobýt. Epizoda s opilým

Noemem jim dodává povzbuzení: Už Noe Kanaána proklel, aby byl naším otrokem (my jsme si to nevymysleli); nyní jenom naplníme jeho slova.

9:27 Bydlí ve stanech. Tato figura znamená „přesídlení“ (srv. Jb 18:14–15). Toto zaslíbení došlo naplnění ve Sk 14:27 a v Ř 11.

11:9 Hospodin zmátl řeč. Boží soud u babylónské věže má svůj protipól v Letnicích, kdy Bůh nadpřirozeným zásahem (vylitím Ducha Svatého) překlenul mezilidské bariéry, vzniknuvší zmatením jazyků (Sk 2:4–11).

všech obyvatel země. Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi.¹⁰ Toto je Semův rod. Dva roky po potopě zplodil Sem ve věku 100 let Arpakšada.¹¹ Sem žil po zplodění Arpakšada ještě 500 let a plodil syny a dcery.¹² Arpakšad ve věku 35 let zplodil Šelacha.¹³ Po zplodění Šelacha žil Arpakšad ještě 403 let a plodil syny a dcery.¹⁴ Šelach ve věku 30 let zplodil Hebera.¹⁵ Po zplodění Hebera žil Šelach ještě 403 let a plodil syny a dcery.¹⁶ Heber ve věku 34 let zplodil Pelega.¹⁷ Po zplodění Pelega žil Heber ještě 430 let a plodil syny a dcery.¹⁸ Peleg ve věku 30 let zplodil Reúa.¹⁹ Po zplodění Reúa žil Peleg ještě 209 let a plodil syny a dcery.²⁰ Reú ve věku 32 let zplodil Seruga.²¹ Po zplodění Seruga žil Reú ještě 207 let a plodil syny a dcery.²² Serug ve věku 30 let zplodil Náchora.²³ Po zplodění Náchora žil Serug ještě 200 let a plodil syny a dcery.²⁴ Náchor ve věku 29 let zplodil Teracha.²⁵ Po zplodění Teracha žil Náchor ještě 119 let a plodil syny a dcery.²⁶ Terach ve věku 70 let zplodil Abrama, Náchora a Hárana.²⁷ Toto je Terachův rod. Terach zplodil Abrama, Náchora a Hárana; Hárana pak zplodil Lota.²⁸ Hárana však zemřel ve své vlasti, v chaldejském Uru, dříve než jeho otec Terach.²⁹ Abram a Náchor se oženili. Abramova žena se jmenovala Saraj a Náchorova žena Milka, dcera Hárana, otce Milky a Jisky.³⁰ Saraj však byla neplodná, neměla děti.³¹ Terach vzal svého syna Abrama, Háranova syna Lota a svou snachu Saraj, ženu svého syna Abrama, a vydali se spolu na cestu z chaldejského Uru do kanaánské země. Když však přišli do Cháranu, usadili se tam.³² Terach žil 205 let a zemřel v Cháranu.

12 Hospodin Bůh řekl Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva a ze svého otcovského domu do země, kterou ti ukážu.² Učiním z tebe veliký národ a požehnám ti. Zjednám ti veliké jméno a budeš požehnaním.³ Požehnám těm, kdo ti žehnají, a toho, kdo ti zlořečí, proklejí. Všechny rodiny země dojdou požehnaní v tobě.“⁴ Abram tedy šel, jak mu řekl Hospodin, a šel s ním i Lot. Když odešel z Cháranu, bylo Abramovi sedmdesát pět let.⁵ Abram s sebou vzal svou ženu Saraj, svého synovce Lota a všechny majetek, jehož nabyli, i čeleď, kterou získali v Cháranu. Vydali se na cestu do kanaánské země a přišli do ní.⁶ Abram procházel tou zemí až k místu zvanému Šechem, až k dubu More. (V zemi tenkrát žili Kananejci.)⁷ Tehdy se Abramovi ukázal Hospodin a řekl: „Tuto zem dám tvému semeni.“ Abram tam proto postavil oltář Hospodinu, jenž se mu ukázal.⁸ Odtud se přesunul k horám na východ od Bet-elu. Vztyčil svůj stan mezi Bet-elem na západě a Ajem na východě, postavil tam oltář Hospodinu a vzýval Hospodinovo jméno.⁹ Potom Abram pokračoval v cestě a putoval na jih, k Negevu.¹⁰ V zemi pak nastal hlad, a tak se Abram vydal dolů do Egypta. Chtěl tam nějakou dobu pobýt, neboť v zemi panoval krutý hlad.¹¹ Cestou, když se blížil k Egyptu, řekl své ženě Saraj: „Pohled, vím, jak překrásná jsi žena.¹² Až tě Egyptané uvidí, řeknou: ‘To je jeho žena!’ a zabijí mě, ale tebe nechají naživu.¹³ Říkej prosím, že jsi má sestra, aby se mi díky tobě vedlo dobře a abych díky tobě zůstal naživu.“¹⁴ Abram tedy přišel do Egypta a Egyptané viděli, jak je ta žena velmi krásná.¹⁵ A když ji uviděli faraonovi hodnostáři, vychválili ji před faraonem tak, že byla vzata do faraonova domu.¹⁶ Abramovi se díky ní vedlo velmi dobře — měl brav, skot i osly, otroky, otrokyně, oslice a velbloudy.¹⁷ Hospodin však kvůli Abramově manželce Saraj bil faraona a jeho dům velikými ranami.¹⁸ Faraon si proto Abrama zavolal. „Cos mi to udělal?“ řekl mu. „Proč jsi mi zatajil, že je to tvá manželka?“¹⁹ Proč jsi říkal: ‘Je to má sestra?’ Vždyť jsem si ji vzal za ženu! Zde máš svou manželku, vezmi si ji a jdi!“²⁰ Faraon pak o něm svým mužům přikázal, aby ho vyhostili i s manželkou a se vším, co měl.

13 Abram tedy se svou manželkou a se vším, co měl, i s Lotem odešel z Egypta vzhůru do Negevu.² (Abram byl velmi bohatý ve stádech, ve stříbře i ve zlatě.)³ A šel po svých starých cestách od Negevu až k Bet-elu, k místu, kde zpočátku stával jeho stan mezi Bet-elem a Ajem,⁴ k místu oltáře, který tam předtím postavil. Tam Abram vzýval Hospodinovo jméno.⁵ Také Lot, který šel s Abramem, měl brav, skot a stany.⁶ Země jim však nemohla stačit, aby bydleli spolu. Jejich jmění bylo totiž tak rozsáhlé, že nemohli bydlet pohromadě.⁷ Proto došlo mezi pastýři Abramova stáda a pastýři Lotova stáda k rozepři. (V zemi tenkrát bydleli Kananejci a Perizejci.)⁸ Abram tehdy Lotovi řekl: „Prosím, ať mezi mnou a tebou a mezi mými a tvými pastýři není rozepře — jsme přece bratři.⁹ Neleží snad před tebou celá země? Odděl se ode mě, prosím. Půjdeš-li vlevo, já půjdu vpravo; půjdeš-li vpravo, půjdu vlevo.“¹⁰ Lot pozvedl oči a viděl, že celá jordánská rovina je až k Coaru bohatě zavlažována jako Hospodinova zahrada, jako egyptská země (- bylo to předtím, než Hospodin zničil Sodomu a Gomoru).¹¹ Lot si tedy vybral celou jordánskou rovinu a vydal se na východ. Tak se jeden od druhého oddělili.¹² Abram bydlel v kanaánské zemi, ale Lot bydlel ve městech jordánské roviny a postavil

11:16 Heber. Od něho odvozují svůj původ všechna slova, příbuzná s čímkoliv hebrejským: Hebrejové, hebrejščina apod.

12:10–20 Vysvobození z Egypta. Abrahamův odchod z Egypta typizoval pozdější Exodus celého národa: Všechno začalo hladomorem (v. 10; 47:4). Egyptané ubližovali Božímu lidu (v. 12–15; Ex 1:11–14). Bůh postihl Egypt ranami (v. 17; Ex 8–11). Egyptané nechali Boží lid

odejít, poté, co jej zahrnuli svým bohatstvím (v. 16, 20; Ex 12:33–36). Vraceli se do Země pouští, se zastávkami (13:3; Ex 17:1). Nakonec dorazili do Země, kde uctivali Hospodina (13:3; Ex 15:17). Viz Ž 105:11–45.

13:10 Oči. Lot podlehl „žádosti očí“ – upřednostnil, co se líbilo jeho zraku (srv. pozn. 1Jn 2:16).

své stany až k Sodomě. ¹³ Sodomští lidé však byli zlí a velmi hřešili proti Hospodinu. ¹⁴ Poté, co se od něho Lot oddělil, řekl Hospodin Abramovi: „Pozvedni oči z místa, na němž jsi, a rozhlédni se na sever, na jih, na východ i na západ. ¹⁵ Všechnu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému semeni až navěky. ¹⁶ Způsobím, že tvého semene bude jako prachu země: bude-li možné sečíst zemský prach, půjde sečíst i tvé símě. ¹⁷ Vstaň, projdi tu zemi nadél i našíš, neboť tobě ji dám.“ ¹⁸ Abram tedy přesunul svůj stan a usadil se u háje Mamre, který je v Hebronu, a postavil tam oltář Hospodinu.

14 V oněch dnech šineárský král Amrafel, elasarský král Arioch, elamský král Kedor-laomer a král národů Tidal ² válčili proti Berovi, králi Sodomy, Biršovi, králi Gomory, Šineábovi, králi Admy, Šemeberovi, králi Cebojim, a proti králi Bely (to jest Coaru). ³ Ti se spojili v údolí Sidim (což je teď Mrtvé moře). ⁴ Dvanáct let sloužili Kedor-laomerovi, ale třináctého roku se vzbouřili. ⁵ Čtrnáctého roku tedy Kedor-laomer přitáhl s králi, kteří byli s ním, a pobili Refajce v Ašerot-karnajim, Zuzejce v Hamu, Emejce na pláni Kiriatajim ⁶ a Chorejce na jejich pohoří Seir až k El-paranu, který je nad pouští. ⁷ Potom obchvatem přitáhli k En-mišpatu (což je Kádeš) a udeřili na celý kraj Amalekoců a také na Emorejce bydlící v Chason-tamaru. ⁸ Králové Sodomy, Gomory, Admy, Cebojim a Bely (to jest Coaru) tedy vytáhli a seřadili se v údolí Sidim k bitvě proti nim: ⁹ proti elamskému králi Kedor-laomerovi, králi národů Tidalovi, šineárskému králi Amrafelovi a elasarskému králi Ariochovi — čtyři králové proti pěti. ¹⁰ Údolí Sidim je ovšem plné ložisek asfaltu. Sodomský a gomorský král do nich při útěku zapadli; ostatní utekli do hor. ¹¹ Vítězové pobrali všechnen majetek Sodomy a Gomory i všechny jejich potraviny a odtáhli. ¹² Vzali také Abramova synovce Lota (neboť bydlel v Sodomě) i jeho majetek a odjeli. ¹³ Jeden uprchlík přišel a vyprávěl to Hebreji Abramovi. Ten se mezitím usadil u háje Emorejce Mamreho, příbuzného Eškola a Anera, což byli Abramovi spojenci. ¹⁴ Když Abram uslyšel, že jeho příbuzný byl zajat, vypravil 318 vycvičených služebníků, narozených v jeho domě, a sledoval ty krále až k Danu. ¹⁵ Abram a jeho služebníci se rozdělili, v noci je přepadli a pronásledovali je až k Chobě (jež leží na sever od Damašku). ¹⁶ A tak dobyl zpět všechnen majetek. Přivedl i svého příbuzného Lota a jeho majetek a také ženy a lid. ¹⁷ Když se pak vracel od porážky Kedor-laomera a králů, kteří byli s ním, vyšel mu král Sodomy naproti do údolí Šave (což je Královská údolí). ¹⁸ Melchisedech, král Sálemu, který byl knězem Nejvyššího Boha, přinesl chléb a víno ¹⁹ a požehnal mu těmito slovy: „Požehnan buď Abram od Nejvyššího Boha, Stvořitele nebe i země! ²⁰ Požehnan buď Nejvyšší Bůh, jenž ti tvé nepřátele vydal do rukou!“ Abram mu tehdy ze všeho dal desátek. ²¹ Král Sodomy mu řekl: „Dej mi lidi. Majetek si nech.“ ²² Abram mu ale odpověděl: „Přisahám před Hospodinem, Nejvyšším Bohem, Stvořitelem nebe i země, ²³ že ze všeho, co ti patří, si nevezmu nic — ani nitku, ani sandálový řemínek — abys neřekl: ‘Já jsem obohatil Abrama.’“ ²⁴ Nechám si jen to, co snědli služebníci, a podíl mužů, kteří šli se mnou. Aner, Eškol a Mamre si vezmou svůj podíl.“

15 Po nějaké době měl Abram vidění, ve kterém dostal Hospodinovo slovo: „Neboj se, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá nesmírná odměna.“ ² Abram odpověděl: „Hospodine, Pane můj, co mi chceš dát? Chodím životem bezdětný a svůj dům zanechám Eliezerovi z Damašku. ³ Pohled, nedal jsi mi potomka,“ pokračoval Abram, „a tak mým dědicem bude můj čeledín!“ ⁴ Vtom dostal Hospodinovo slovo: „Ten tvým dědicem nebude; tvůj dědic vyjde z tvých vlastních beder!“ ⁵ Vyvedl jej ven a řekl: „Pohlédni k nebi a spočítej hvězdy, budeš-li je moci spočítat.“ Pak dodal: „Tolik bude tvého semene.“ ⁶ Abram tehdy uvěřil Hospodinu a ten mu to počítal za spravedlnost. ⁷ Řekl mu také: „Já jsem Hospodin, jenž tě vyvedl z chaldejského Uru, abych ti dal za dědictví tuto zem.“ ⁸ Abram se zeptal: „Hospodine, Pane můj, podle čeho poznám, že ji zdědím?“ ⁹ On mu odpověděl: „Přines mi tříletou jalovici, tříletou kozu, tříletého berana, také hrdličku a holoubě.“

14:14 Dan. Jméno bylo dodatečně zaktualizováno z původního Laiš (Sd 18:29).

Hebrejské určení směru

Hebrejská koncovka „ah“ (ה) má kromě jiných významů (např. může indikovat femininum, ženský rod) i určení směru. Spjatost hebrejštiny se zemí je patrná i z pojmenování světových stran, např. ve verši 13:14:

- *Negba* (נֶגְבָּה) dosl. „do Negevu“, pouště na jihu Izraele.

- *Tzafna* (צַפְנָה) dosl. „k Zafoně“, hoře v Sýrii severně od Izraele
- *Kedma* (קֶדְמָה) dosl. „do Edenu“, protože Bůh založil zahradu Eden na východě (*mikedem* 2:8).
- *Yama* (יָמָה) dosl. „k moři“ (*yam* je moře), tedy západním směrem.

¹⁰ Abram mu všechna ta zvířata přinesl, rozťal je napůl a položil jednu část proti druhé; ptáky však neroztřánil. ¹¹ K mrtvým tělům se snášeli dravci, ale Abram je odháněl. ¹² Když pak slunce začalo zapadat, přišel na Abrama hluboký spánek. Náhle jej sevřela hluboká, děsivá tma. ¹³ Tehdy Hospodin Abramovi řekl: „Buď si jist, že tví potomci budou přistěhovalci v zemi, jež nebude jejich; tam budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let. ¹⁴ Já však také budu soudit národ, jemuž budou otročit, a tak odtud potom vyjdou s velkým jméním. ¹⁵ Ty sám se odebereš ke svým otcům v pokoji a budeš pohřben ve šťastném stáří. ¹⁶ Sem se ale vrátí až čtvrté pokolení, neboť nepravost Emorejců ještě není dovršena.“ ¹⁷ Když slunce zapadlo a nastala tma, objevila se kouřící pec a mezi těmi díly zvířat prošla ohnivá pochodeň. ¹⁸ V ten den Hospodin vstoupil s Abramem do smlouvy. Řekl: „Tuto zem dávám tvému semeni; od Egyptské řeky až po tu velikou řeku, řeku Eufrat: ¹⁹ Kenijce, Kenizejce a Kadmonce, ²⁰ Chetejce, Perizejce, Refajce, ²¹ Emorejce, Kananejce, Girdgasejce a Jebusejce.“

16 Saraj, Abramova manželka, mu nerodila děti; měla však egyptskou otrokyni jménem Hagar. ² Proto Saraj Abramovi řekla: „Pohleď, Hospodin mi nedopřál, abych rodila. Spi tedy s mou otrokyní — snad získám syny skrze ni.“ A Abram jí poslechl. ³ Deset let poté, co se Abram usadil v kanaánské zemi, vzala Abramova manželka Saraj svou otrokyni, Egyptanku Hagar, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. ⁴ Spal tedy s Hagar a ona počala. A když uviděla, že je těhotná, začala svou paní pohrdat. ⁵ Saraj pak Abramovi řekla: „Za mé příkoří můžeš ty! Sama jsem ti dala svou otrokyni do náručí, ale když uviděla, že je těhotná, začala mnou pohrdat. Ať mě s tebou rozsoudí Hospodin!“ ⁶ Abram Saraj odpověděl: „Pohleď, je to tvá otrokyně, je ve tvé moci. Udělej s ní, co chceš.“ Saraj ji tedy pokorovala, až od ní Hagar utekla. ⁷ U pramene vody v poušti, u onoho pramene při cestě do Šuru, ji našel Hospodinův anděl. ⁸ Řekl: „Hagar, Sarajina otrokyně, odkud

15:18 Zem. Izraelité, odcházející z Egypta, pro které Mojžíš píše Genesis, měli důvod k přesvědčení, že se vrací na začátek do místa původní zahrady Edenu přinejmenším symbolicky, pravděpodobně však i geograficky (Gn 2:10–14).

16:5 Za mé příkoří můžeš ty! Abraham sklízí ovoce svého hříchu – přitakání manželčině nedůvěře v Boží zaslíbení a následnému sou-

hlasu se společensky přijatelným hříchem (v. 3). Mnoho manželů má podobnou zkušenost, kdy jim manželka vyčítá, že vyhověli jejímu přání. Empatický manžel dokáže vnímat manželčiny emoce a nehádat se o slova. Moudrý jim dokáže předcházet; když ne přímo uzdravit, pak alespoň nedráždit. Viz čl. [Uzdravení je možné](#) na str. 25.

16:7 Hospodinův anděl. Někteří jsou toho názoru, že by se mohlo

Uzdravení je možné

 Kdykoliv se někomu spouští vzkypělé emoce, nežije v tu chvíli v přítomnosti, nýbrž v minulosti, kdy stejné emoce zažíval poprvé. Protože to bylo v situaci, ze které nebylo úniku (např. ve velmi útlém věku, kdy malé dítě nemá, jak se bránit), zapsalo se do jeho nervového systému trauma. To teď opakovaně volá po uzdravení

Nikdy není pozdě mít šťastné dětství.

Tom Robbins

spouštěním původních emocí v původní intenzitě pokaždé, když něco připomene starý traumatizující zážitek. Emoce si ho pamatují, i když ještě nebyl vyvinut hipokampus (roste mezi 1,5 až 4 roky věku), takže si nedokážeme nic vybavit. Naše automatické, podvědomé sebeobrané reakce si mozek osvojil v době, kdy se rapidně vyvíjel, a tak se staly defaultním nastavením pro zbytek života a tvoří to, čemu pak říkáme naše osobnost nebo přesněji naše hříšná přirozenost.

Jestli věříme Bibli coby Božímu Slovu, pak naše podvědomé, iracionální chování dříve či později nutně narazí na Boží zákaz takového hříchu (Ř 7:9–10). Pak máme na vybranou ze dvou možností: (1) zatvrdit se, poslechnout své vnitřní

deformující nastavení, odmítnout Boha a obhajovat své právo na hřích, anebo (2) hledat, jak naplnit Boží vůli, přestože to znamená popření sebe sama. (Nakonec se ukáže, že teprve odložením hříšných závislostí doopravdy najdeme sami sebe, ale to nejde vidět předem; to objevíme, až když své hříchy opustíme, protože milujeme Boha (Dt 6:5) nade všechno, nezištně.)

Může trvat dlouhou dobu a stát mnoho trpkých životních situací, než se odhodláme k opuštění svých „lepších nápadů“ a dáme Bohu za pravdu, že jeho cesta je pro nás skutečně nejlepší (Jn 14:6). Terapie obeznámené s traumatem mohou být nápomocné. Spiritualita (pravá, skutečná, živá víra v živého Boha, nikoliv spirituální bypass – formální okázalá zbožnost, která potřebuje publikum) dokáže nahradit roky takových terapií, protože její cíl je vyšší: věčná spása. Uzdravení duše, zraněné traumatem, je pak vlastně jen vedlejší produkt této snahy, nikoliv cíl samotný.

Sářina bezvýhodná situace byla její neplodnost. Její sebeobraná reakce bylo rozhodnutí vzít věci do vlastních rukou a zachránit se sama. Hříšnost tohoto chování spočívala v nedůvěře v Boží výslovné zaslíbení (15:4).

Srv. čl. [Tři roviny poznání](#) u Jn 8 na str. 594.

jsi přišla? Kam jdeš?“ Odpověděla: „Utíkám od své paní Saraj.“⁹ Hospodinův anděl jí řekl: „Vrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku.“¹⁰ Hospodinův anděl jí řekl: „Nesmírně rozmnožím tvé símě. Bude ho tolik, že nepůjde sečíst.“¹¹ Hospodinův anděl jí řekl: „Hle, jsi těhotná a porodíš syna. Dáš mu jméno Izmael, Bůh slyší, neboť Hospodin slyšel tvé trápení.“¹² Bude jak divoký hřebec: on proti všem, všichni proti němu; v neshodě se všemi bratry bude žít.“¹³ Hospodina, jenž k ní promluvil, pak nazvala „Ty jsi Bůh, který mne vidí!“ Řekla totiž: „Právě zde jsem pohlédla k Tomu, který mne vidí.“¹⁴ A tak ta studna dostala jméno „Beer-lachai-roi, Studnice Živého, který mne vidí.“ Jak známo, leží mezi Kádešem a Beredem.¹⁵ Hagar pak Abramovi porodila syna. Abram dal svému synovi narozenému z Hagar jméno Izmael, Bůh slyší.¹⁶ Když mu Hagar porodila Izmaele, bylo Abramovi osmdesát šest let.

17 Když bylo Abramovi devadesát devět let, ukázal se mu Hospodin a řekl mu: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Chod stále přede mnou a buď poctivý.“² Splním svou smlouvu s tebou a nesmírně tě rozmnožím.“³ Abram padl na tvář a Bůh k němu mluvil: „Hle, já sám s tebou činím smlouvu: budeš otcem mnohých národů.“⁴ Nebudeš se už jmenovat Abram, Vznesený otec, ale Abraham, Otec množství, neboť jsem tě učinil otcem mnohých národů.“⁵ Způsobím, aby ses nesmírně rozplodil, a učiním z tebe národy — i králové z tebe vzejdou.“⁶ Potvrzuji svou smlouvu s tebou i s tvým budoucím semenem ve všech jejich pokoleních: je to věčná smlouva, že budu tvým Bohem i Bohem tvého budoucího semene.“⁷ Tobě a tvému budoucímu semeni dám zem tvého putování, celou kanaánskou zem, do věčného vlastnictví a budu jejich Bohem.“⁸ Bůh Abrahamovi řekl: „Ty budeš zachovávat mou smlouvu — ty i tvé budoucí símě ve všech jejich pokoleních.“⁹ Toto je má smlouva s vámi a s tvým budoucím semenem, toto budete zachovávat: každý, kdo je u vás mužského pohlaví, bude obřezán.“¹⁰ Obřezete předkožku svého údu a to vám bude znamením smlouvy, kterou máte se mnou.“¹¹ Každý, kdo je u vás mužského pohlaví, jak narozený v domě, tak koupený za peníze od kteréhokoli cizince, jenž není ze tvého semene, bude ve vašich pokoleních obřezán, když mu bude osm dní.“¹² Musí být obřezán, ať je narozen ve tvém domě nebo koupen za tvé peníze. Tak bude má smlouva na tvém těle smlouvou věčnou.“¹³ Neobřezanec mužského pohlaví, jenž by si nenechal předkožku obřezat, bude vyobcován ze svého lidu, neboť porušil mou smlouvu.“¹⁴ Bůh Abrahamovi řekl: „Své manželce Saraj už nebudeš říkat Saraj, Bojovnice, ale bude se jmenovat Sára, Kněžna.“¹⁵ Požehnám ji a dám ti z ní syna. Požehnám ji a budou z ní národy, vzejdou z ní králové národů.“¹⁶ Abraham padl na tvář, zasmál se a pomyslel si: „Copak se stoletému narodí syn? Copak Sára v devadesáti letech porodí?“¹⁷ Odpověděl tedy Bohu: „Kéž je před tebou živ aspoň Izmael!“¹⁸ Bůh však řekl: „Nikoli! Tvá manželka Sára ti vskutku porodí syna a dáš mu jméno Izák, Smíšek. Jemu potvrdím svou smlouvu, aby byla věčnou smlouvou pro jeho budoucí símě.“¹⁹ Vyslyšel jsem tě i ohledně Izmaele. Hle, požehnám mu a způsobím, aby se nesmírně rozplodil a rozmnožil; zplodí dvanáctero knížat a učiním z něj veliký národ.“²⁰ Svou smlouvu však potvrdím Izákovi, jehož ti Sára porodí příští rok touto dobou.“²¹ A když s ním domluvil, vznesl se Bůh od Abrahama.“²² Abraham potom vzal svého syna Izmaele a všechny narozené ve svém domě i všechny koupené za peníze, všechny, kdo byli v Abrahamově domácnosti mužského pohlaví, a ještě téhož dne jim obřezal předkožky, jak mu to řekl Bůh.“²³ Abrahamovo neobřezané tělo bylo obřezáno, když mu bylo devadesát devět let.“²⁴ Neobřezané tělo jeho syna Izmaele bylo obřezáno, když mu bylo třináct let.“²⁵ Abraham a jeho syn Izmael byli obřezáni ještě téhož dne“²⁶ a všichni jeho domácí, jak narození v domě, tak koupení od cizince za peníze, byli obřezáni s ním.

18 Hospodin se pak Abrahamovi ukázal u háje Mamre, když seděl v poledním horku u vchodu do stanu.“² Abraham pozvedl oči a hle, stáli před ním tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze stanového vchodu naproti. Poklonil se až k zemi“³ a řekl: „Pane můj, prokaž mi prosím laskavost a zastav se u svého služebníka!“⁴ Když dovolíš, nechám přinést trochu vody. Umyjete si nohy a odpočinete si pod stromem.“⁵ Přinesu kousek chleba a posilníte se, než půjdete dál. Přišli jste přece ke svému služebníkov.“⁶ Udělej, jak jsi řekl,“ odpověděli.“⁷ Abraham odspěchal do stanu za Sárrou a řekl: „Rychle vezmi tři míry jemné mouky, zadělej těsto a upeč chleba!“⁸ Odběhl ke stádu, vzal pěkné utlé tele a dal je služebníkov, který je odspěchal připravit.“⁹ Potom vzal máslo, mléko a dobytče, které připravil, a položil to před ně. Sám pak stál u nich pod stromem, zatímco jedli.“¹⁰ „Kde je tvá manželka Sára?“ zeptali se ho. „Zde ve stanu,“ odpověděl.“¹¹ Na to host řekl: „Za rok touto dobou se k tobě jistě vrátím a hle, tvá manželka Sára bude mít syna!“ Sára však poslouchala vzadu u vchodu do stanu.“¹² (Abraham i Sára už byli velmi staří a Sára už nebyla v plodném věku.)¹³ Sára se v duchu zasmála:

jednat o preinkarnační zjevení Krista. Tuto domněnku se zdá potvrzovat první osoba ve verši 10. Avšak viz jeho [poznámku](#).

16:10 Rozmnožím. První osoba vypadá na první pohled, jakože mluví Bůh sám. V takovém případě by anděl z v. 7 byl jen popis toho, jak se asi tato nadpřirozená bytost mohla jevit lidským zrakům, podobně jako

v Ex 3:2, 6. Není to však nutně jediná interpretace. Anděl je posel, jako takový reprezentuje toho, kdo ho vyslal, a tudíž může mluvit jeho jménem i v první osobě, přestože s ním není totožný.

18:2 Tři muži. Viz [pozn. 1:26](#).

„Teď, když jsem sešlá stářím, mám zakusit rozkoš? Navíc, můj pán je stařec!“¹³ Hospodin se Abrahamu zeptal: „Proč se Sára smála a říkala: ‘Copak ještě opravdu mohu rodit, když jsem tak stará?’“¹⁴ Je snad pro Hospodina něco nemožné? V daný čas, za rok touto dobou, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“¹⁵ Sára to ze strachu zapírala: „Nesmála jsem se.“ On ale řekl: „Ba ne, smála ses!“¹⁶ Potom ti muži vstali a zamířili odtud k Sodomě. Abraham šel s nimi, aby je vyprovodil.¹⁷ Tehdy si Hospodin řekl: „Zatajím snad před Abrahamem, co se chystám udělat?“¹⁸ Vždyť z Abrahamu jistě bude věhlasný a mocný národ a v něm dojdou požehnání všechny národy země.¹⁹ Vyvolil jsem jej, aby přikázal svým synům a své budoucí rodině, ať zachovávají Hospodinovu cestu konáním spravedlnosti a práva, aby Hospodin Abrahamovi splnil, co mu zaslíbil.“²⁰ Hospodin řekl: „Křik Sodomy a Gomory je velký a jejich hřích velmi těžký.“²¹ Proto sestoupím a uvidím: pokud jednali tak, jak nasvědčuje křik, jenž se mi donesl, je s nimi konec; a pokud ne, poznám to.“²² Ti muži odtud pokračovali k Sodomě, ale Abraham ještě zůstal před Hospodinem.²³ Přistoupil blíž a řekl: „Cožpak smeteš s ničemným také spravedlivého?“²⁴ Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých. Smeteš je také? Neušetríš to místo kvůli padesáti spravedlivým, kteří tam jsou?“²⁵ Takovou věc bys nikdy neudělal — usmrtit s ničemným také spravedlivého! Tak by byl spravedlivý jako ničemný — to bys neudělal! Cožpak Soudce vši země nebude jednat podle práva?“²⁶ Na to Hospodin řekl: „Najdu-li v tom městě, v Sodomě, padesát spravedlivých, ušetřím kvůli nim celé to místo.“²⁷ Abraham odpověděl: „Pohled prosím — odvažuji se mluvit ke svému Pánu, ačkoli jsem prach a popel -“²⁸ možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zničíš kvůli těm pěti celé město?“ „Nezničím, najdu-li jich tam čtyřicet pět,“ odpověděl.²⁹ Abraham k němu promluvil znovu: „Co když se jich tam najde jen čtyřicet?“ „Neudělám to kvůli těm čtyřiceti,“ odpověděl.³⁰ „Ať se můj Pán prosím nehněvá, když promluví,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen třicet?“ „Neudělám to, najdu-li jich tam třicet,“ odpověděl.³¹ „Pohled prosím, dovolím si znovu promluvit ke svému Pánu,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen dvacet?“ „Nezničím je kvůli těm dvaceti,“ odpověděl.³² „Ať se prosím můj Pán nehněvá, když promluví ještě jednou,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen deset?“ „Nezničím je kvůli těm deseti,“ odpověděl Hospodin.³³ Tak dokončil rozmluvu s Abrahamem a odešel. Také Abraham se vrátil domů.

19 Večer dorazili ti dva andělé do Sodomy. Lot seděl v sodomské bráně, a jakmile je spatřil, vstal a šel jim naproti. Poklonil se tváří k zemi² a řekl: „Snažně prosím, páni moji, uchylte se do domu svého služebníka! Umyjete si nohy, přenocujete, a až ráno vstanete, vydáte se znovu na cestu.“ „To ne,“ odpověděli. „Přenocujeme na tomto prostranství.“³ Když však na ně velmi naléhal, uchýlili se k němu a vešli do jeho domu. Vystrojil jim tedy hostinu a napekl nekvašené chleby a oni jedli.⁴ Ale než ulehli, obklíčili dům obyvatelé města, sodomští muži od mladíků až po starce, všecken lid ze všech stran.⁵ „Kde jsou ti muži, co k tobě přišli na noc?“ volali na Lota. „Vyveď je k nám, ať si jich užijeme!“⁶ Lot k nim tedy vyšel do vchodu, zavřel za sebou dveře⁷ a řekl: „Bratři moji, nedělejte prosím nic zlého!⁸ Hle, mám dvě dcery, které ještě nepoznaly muže; vyvedu je k vám. Udělejte s nimi, co se vám zlíbí, jen nic nedělejte těm mužům — vešli přece pod ochranu mé střechy.“⁹ Oni však zvolali: „Uхни stranou! Tenhle přistěhovalec nám tu bude dělat soudce? Naložíme s tebou hůř než s nimi!“ Tehdy se na Lota prudce vrhli a chystali se vylomit dveře.¹⁰ Ti dva však vystrčili ruce, vtáhli Lota k sobě do domu a dveře zase zavřeli.¹¹ A ty muže u vchodu do domu, od nejmenších po největší, ranili slepotou, takže marně hledali vchod.¹² Potom ti dva Lotovi řekli: „Koho tu ještě máš — zetě, syny, dcery? Kohokoli máš ve městě, odveď je odsud,¹³ neboť toto místo zničíme. Jejich křik se před Hospodinem tak rozmohl, že nás Hospodin poslal, abychom je zničili.“¹⁴ Lot tedy šel promluvit se svými zeti, kteří si měli brát jeho dcery: „Vstaňte a pojďte odsud pryč, neboť Hospodin toto město zničí!“ Jeho zetové si však mysleli, že žertuje.¹⁵ Když začalo svítat, andělé na Lota naléhali: „Vstaň, vezmi svou ženu a své dvě dcery, které tu jsou, aby tě nesmetl trest tohoto města.“¹⁶ Když však otálel, vzali ho ti muži za ruku a také jeho ženu i obě dcery, neboť se nad ním Hospodin smíloval. Odvedli ho ven a teprve za městem ho propustili.¹⁷ Když ho vedli ven, jeden z nich řekl: „Utíkej o život! Neohlížej se a nikde na této rovině se nezastavuj. Uteč do hor, abys nebyl smeten.“¹⁸ Lot jim ale řekl: „Prosím ne, Pane můj!¹⁹ Jsi ke svému služebníku nesmírně laskav. Prokázal jsi mi veliké milosrdenství, když jsi mi zachránil život. Já však nebudu moci utéct do hor, a tak mne to neštěstí postihne a zemřu.“²⁰ Pohled prosím, tamto město je dost blízko, abych tam utekl, a je maličké. Nech mě prosím utéct do něj — vždyť je tak malé — a zůstanu naživu.“²¹ On odpověděl: „Hle, i v této věci jsem tě vyslyšel; město, o němž jsi mluvil, nevydám zkáze.“²² Pospěš si! Uteč tam, neboť nebudu moci nic udělat, dokud tam nepřijsi.“ (A proto se to město jmenuje Coar, Maličké.)²³ Když Lot vešel do Coaru, vycházelo

18:32 Deset. Číslo deset tvoří společenství. Synagogální bohoslužba nezačne, nesejde-li se alespoň deset účastníků. Méně než deset je nutno zachránit individuálně, jako Lot a jeho rodina (19:15–17). Proto jsou křesťané solí země (Mt 5:13). V den soudu může být

kdokoliv z nás oním jedním, chybějícím do počtu.

19:8 Udělejte s nimi, co se vám zlíbí. Perverze v Lotově srdci (ochota vydat vlastní dcery ke znásilnění) se dočkala své realizace, když to nakonec byly ony samy, kdo znásilnil opilého Lota (vv. 31–36).

nad zemí slunce. ²⁴ A Hospodin dští na Sodomu a Gomoru síru a oheň; bylo to od Hospodina z nebe. ²⁵ Ona města s celou okolní rovinou, se všemi obyvateli i se vším, co roste ze země, propadla zkáze. ²⁶ Lotova žena se však ohlédla zpět a proměnila se v solný sloup. ²⁷ Druhého dne časně zrána Abraham odešel k místu, kde předtím stál před Hospodinem. ²⁸ Když se podíval k Sodomě a Gomoře a na celou tu rovinu, viděl, jak ze země stoupá kouř jako z pece. ²⁹ Tenkrát, když Bůh ničil města oné roviny, pamatoval na Abrahama a propustil Lota zprostředk zkázy, jež zachvátila města, v nichž Lot bydlel. ³⁰ Lot potom z Coaru odešel a bydlel se svými dvěma dcerami v horách, neboť se bál bydlet v Coaru. Bydlel tedy se svými dvěma dcerami v jeskyni. ³¹ Prvorozená jednou řekla té mladší: „Náš otec je starý a v celém kraji není nikdo, s kým bychom mohly otěhotnět běžným způsobem. ³² Pojďme, opijme svého otce vínem a spěme s ním, abychom zachovaly sítě našeho otce.“ ³³ A tak té noci opily svého otce vínem. Prvorozená šla spát se svým otcem, který nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala. ³⁴ Druhého dne pak prvorozená řekla té mladší: „Hle, včera v noci jsem spala se svým otcem. Opijme ho vínem také dnešní noc. Potom jdi a spi s ním, abychom zachovaly sítě svého otce.“ ³⁵ I té noci tedy opily svého otce vínem. Ta mladší s ním šla spát, on však nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala. ³⁶ Tak obě Lotovy dcery otěhotněly ze svého otce. ³⁷ Prvorozená pak porodila syna a dala mu jméno Moáb, Z otce vzešlý. Ten je otcem Moábských až do dnešního dne. ³⁸ I ta mladší porodila syna a dala mu jméno Ben-amí, Syn mého příbuzného. Ten je otcem Amonců až do dnešního dne.

20 Abraham se pak odtud vydal na cestu do negevského kraje, aby se usadil mezi Kádešem a Šurem. A když pobýval v Geraru, ² říkal Abraham o své manželce Sáře: „Je to má sestra.“ Gerarský král Abimelech tedy pro Sáru poslal a vzal si ji. ³ V noci ale k Abimelechovi ve snu přišel Bůh a řekl mu: „Kvůli ženě, kterou sis vzal, teď zemřeš. Vždyť je vdaná za jiného muže!“ ⁴ Abimelech s ní ale ještě nic neměl, a tak řekl: „Pane, cožpak zabiješ i spravedlivé lidi?“ ⁵ Cožpak mi sám neřekl: ‘Je to má sestra’? I ona sama přece říkala: ‘Je to můj bratr.’ Udělal jsem to s poctivým úmyslem. Mám čisté ruce!“ ⁶ Bůh mu ve snu odpověděl: „Jistě, vím, že jsi to udělal s poctivým úmyslem. Proto jsem tě také zadržel, abys proti mně nezhřešil, a nedovolil jsem ti dotknout se jí. ⁷ Nyní tu ženu vrať jejímu muži, neboť je to prorok. Bude se za tebe modlit a zůstaneš naživu. Jestliže ji však nevrátíš, věz, že jistě zemřeš — ty i všichni, kdo k tobě patří.“ ⁸ Abimelech tedy časně ráno vstal a svolal všechny své služebníky. Když jim celou věc vylíčil, dostali ti muži veliký strach. ⁹ Abimelech si potom zavolal Abrahama a řekl mu: „Cos nám to udělal? Čím jsem se proti tobě provinil, že jsi na mě a na mé království přivedl tak veliký hřích? To, cos mi udělal, se nedělá!“ ¹⁰ Abimelech se Abrahama zeptal: „Co tě to napadlo, udělat takovou věc?“ ¹¹ Abraham odpověděl: „Pomyslel jsem si: ‘Na tomto místě určitě chybí Boží bázeň; třeba mě kvůli mé ženě zabijí!’“ ¹² Kromě toho, je to opravdu má sestra. Je dcerou mého otce, ale ne mé matky, a tak se stala mou ženou. ¹³ A když mne Bůh poslal, abych putoval daleko od domu mého otce, řekl jsem jí: Prokaž mi tuto laskavost. Všude, kam přijdeme, o mně říkej ‘To je můj bratr.’“ ¹⁴ Abimelech tedy vzal brav, skot, otroky a otrokyně, dal je Abrahamovi a vrátil mu jeho manželku Sáru. ¹⁵ Řekl: „Hle, má země je před tebou; bydli, kde se ti zlíbí.“ ¹⁶ Sáře pak řekl: „Hle, dal jsem tvému bratru tisíc šekelů stříbra; to ti bude zadostiučiněním přede všemi, kdo jsou s tebou. Tím vším budeš ospravedlněna.“ ¹⁷ Abraham se pak modlil k Bohu a Bůh uzdravil Abimelecha i jeho ženu a jeho děvečky, aby mohly rodit děti. ¹⁸ Hospodin totiž kvůli Abrahamově manželce Sáře pevně zavřel každé lůno v Abimelechově domě.

21 Hospodin navštívil Sáru, jak řekl, a Hospodin pro Sáru udělal, co slíbil. ² Sára i přes Abrahamovo stáří počala a v době, kterou mu Bůh předpověděl, porodila syna. ³ Abraham dal svému synovi narozenému ze Sáry jméno Izák, Smíšek. ⁴ Když bylo Izákovi osm dní, Abraham svého syna obřezal, jak mu Bůh přikázal. ⁵ Když se mu narodil syn Izák, bylo Abrahamovi sto let. ⁶ Sára řekla: „Bůh mi daroval smích! Všichni, kdo o tom uslyší, se budou smát se mnou.“ ⁷ Řekla také: „Kdo by byl Abrahamovi řekl, že Sára bude kojit děti? Ale porodila jsem mu syna — i přes jeho stáří!“ ⁸ Když dítě povyroستlo, přestalo se kojit. V den, kdy se Izák přestal kojit, vystrojil Abraham velikou hostinu. ⁹ Sára pak viděla, že syn, kterého Abrahamovi porodila Egyptanka Hagar, je posměvač. ¹⁰ Řekla tedy Abrahamovi: „Vyžeň tu děvečku i jejího syna. Syn té děvečky přece nebude dědit spolu s mým synem, s Izákem!“ ¹¹ Abrahama ta slova velmi trápila. Šlo přece o jeho syna. ¹² Bůh ale Abrahamovi řekl: „Netrap se kvůli chlapci ani kvůli své děvečce. Poslechni Sáru ve všem, co ti řekla, protože tvé sítě bude povoláno v Izákovi. ¹³ I ze syna děvečky však učiním národ, neboť je tvým potomkem.“ ¹⁴ Abraham vstal časně ráno, vzal chléb a měch s vodou, naložil to Hagar na záda a poslal ji i s dítětem pryč. Odešla tedy a bloudila Beeršebskou pouští. ¹⁵ Když jí voda v měchu došla, složila dítě pod jedním keřem ¹⁶ a šla si sednout naproti, co by lukem dostřelil, neboť si řekla: „Nemohu se dívat, jak dítě umírá.“ Usedla naproti a dala se do pláče. ¹⁷ Bůh uslyšel chlapcův hlas a Boží anděl zavolal na Hagar z nebe: „Co je ti, Hagar? Neboj se,

neboť Bůh uslyšel chlapcův hlas tam, kde je.¹⁸ Vstaň, vezmi chlapce a postarej se o něj, protože z něj učiním veliký národ.“¹⁹ Tehdy jí Bůh otevřel oči a uviděla pramen vody. Šla tedy, naplnila měch vodou a dala chlapci napít.²⁰ Bůh pak byl s chlapcem a ten rostl. Bydlel na poušti a stal se z něj velký lučištník.²¹ Bydlel v Paranské poušti a jeho matka mu vybrala ženu z Egypta.²² Někdy v té době Abimelech s velitelem svého vojska Píkolem řekl Abrahamovi: „Bůh je s tebou ve všem, co děláš.“²³ Proto mi teď při Bohu odpřísáhni, že neoklameš mne ani mého nástupce a potomka a že se ke mně a k zemi, v níž jsi pobýval, budeš chovat tak přátelsky, jako jsem se zachoval já k tobě.“²⁴ Abraham řekl: „To odpřísáhnu.“²⁵ Abraham si tehdy Abimelechovi stěžoval kvůli studni s vodou, kterou mu Abimelechovi služebníci násilím vzali.²⁶ Abimelech však řekl: „Nevím, kdo by udělal něco takového. Sám jsi mi to neřekl a já jsem o tom až do dneška neslyšel.“²⁷ Abraham pak vzal ovce a voly, dal je Abimelechovi a vstoupili spolu do smlouvy.²⁸ Když Abraham postavil sedm jehňat ze stáda zvlášť,²⁹ zeptal se ho Abimelech: „Co znamená těch sedm jehňat, která jsi postavil zvlášť?“³⁰ „Těch sedm jehňat ode mě dostaneš na svědectví, že jsem tu studnu vykopal já,“ odpověděl mu Abraham.³¹ (A tak to místo dostalo jméno Beer-šeba, Studna přísahy, neboť si tam oba přísahali.)³² Poté, co vstoupili v Beer-šebě do smlouvy, Abimelech vstal a vrátil se s velitelem svého vojska Píkolem do filistínské země.³³ Abraham zasadil v Beer-šebě tamaryšek a vzýval tam jméno Hospodina, Věčného Boha.³⁴ Abraham potom ještě dlouho bydlel ve filistínské zemi.

22 Po nějaké době se Bůh rozhodl Abrahama vyzkoušet. Zavolal: „Abrahame!“ „Zde jsem,“ odpověděl.² Bůh řekl: „Vezmi svého syna, svého jediného, svého milovaného Izáka, a jdi do země Moria. Tam ho obětuj jako zápalnou oběť na hoře, kterou ti určím.“³ Druhý den brzy ráno Abraham vstal, osedlal svého osla, vzal s sebou dva služebníky a svého syna Izáka. Nasekal dříví pro zápalnou oběť a vypravil se k místu, jež mu Bůh určil.⁴ Třetího dne Abraham pozvedl oči a spatřil to místo v dálce.⁵ Tehdy řekl svým služebníkům: „Zůstaňte tu s oslem. Já a chlapec půjdeme až tam, pokloníme se Bohu a vrátíme se k vám.“⁶ Abraham vzal dříví pro zápalnou oběť a naložil je na svého syna Izáka. Sám nesl v ruce oheň a nůž. A tak šli oba spolu.⁷ „Otče,“ oslovil Izák svého otce Abrahama. „Ano, můj synu?“ odpověděl mu. „Vidím oheň a dřevo,“ řekl Izák. „Kde je ale beránek k zápalné oběti?“⁸ „Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu,“ odpověděl Abraham. A tak šli oba spolu.⁹ Když přišli na místo, jež mu Bůh určil, Abraham tam postavil oltář a narovnal dřevo. Pak svázal svého syna Izáka a položil ho na dřevo na oltáři.¹⁰ Abraham vztáhl ruku a vzal nůž, aby svého syna podřízl.¹¹ Vtom na něj z nebe zavolal Hospodinův anděl: „Abrahame! Abrahame!“ „Zde jsem,“ odpověděl.¹² „Nevztahuj ruku na chlapce!“ řekl on. „Nic mu nedělej! Už jsem poznal, že jsi bohabojný — vždyť jsi kvůli mně neušetřil svého syna, svého jediného.“¹³ Abraham tedy vzhlédl a hle, uviděl za sebou berana uvízlého za rohy v křoví. Abraham tedy šel, vzal toho berana a obětoval ho jako zápalnou oběť místo svého syna.¹⁴ To místo pak Abraham nazval „Hospodin opatří,“ takže se dodnes říká: „Na Hospodinově hoře se opatří.“¹⁵ Hospodinův anděl pak na Abrahama zavolal z nebe podruhé:¹⁶ „Přisáhám při sobě samém, praví Hospodin, protože jsi učinil tuto věc a neušetřil jsi svého syna, svého jediného: ¹⁷ Nesmírně ti požehnám a nesmírně rozmnožím tvé símě — jako hvězdy na nebi a jako písek na břehu moře. Tvé símě ovládne brány svých nepřátel¹⁸ a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy země, protože jsi uposlechl můj hlas.“¹⁹ Nato se Abraham vrátil ke svým služebníkům a odešli spolu do Beer-šeby. Abraham potom bydlel v Beer-šebě.²⁰ Po nějaké době bylo Abrahamovi oznámeno: „Hle, také Milka porodila syny tvému bratru Náchorovi: ²¹ svého prvorozeného Úce, jeho bratra Búze a Kemuele (otce Aramova), ²² Keseda, Chazoa, Pildaše, Jidlafa a Betuela.“²³ (A Betuel zplodil Rebeku.) Těchto osm synů porodila Abrahamovu bratru Náchorovi Milka.²⁴ Také jeho družka jménem Reuma rodila děti: Tebacha, Gachama, Tachaše a Maaku.

23 Sára žila 127 let; tak dlouhý byl Sářin život.² Sára zemřela v Kiriath-ARBĚ (což je Hebron) v kanaánské zemi a Abraham přišel, aby nad ní truchlil a oplakával ji.³ Když vstal od své mrtvé, promluvil k místním Chetejcům: ⁴ „Jsem mezi vámi hostem a přistěhovalcem; dovolte mi u vás vlastnit pozemek pro hrob, abych tam pochoval svou mrtvou.“⁵ Chetejci Abrahamovi odpověděli: ⁶ „Poslyš nás, pane: Jsi mezi námi Božím knížetem; pochovej svou mrtvou v nejlepší z našich hrobek. Nikdo z nás ti neodepře svou hrobku, abys mohl pochovat svou mrtvou.“⁷ Abraham tedy vstal, poklonil se lidu té země, totiž Chetejcům,⁸ a promluvil k nim takto: „Souhlasíte-li, abych tu pochoval svou mrtvou, poslyšte mne a přimluvte se za mne u Efrona, syna Cocharova,⁹ aby mi dal svou jeskyni Makpela, která je na konci jeho pole. Ať mi ji uprostřed vás poskytne za plnou cenu ve stříbre jako pohřebiště.“¹⁰ Efron Chetejský ovšem seděl mezi ostatními Chetejci. Odpověděl

21:33 Tamaryšek. Když vložíte do úst větvičku tamaryšku, poznáte, že je slaný. Obsah soli v jeho ratolestech se podílí na schopnosti absorbovat atmosférickou vlhkost. Takový strom dokáže přežít v poušti,

kde nejen vrhá stín, ale i produkuje chladný vzduch; funguje jako „přírodní klimatizace“.

Abrahamovi přede všemi Chetejci vcházejícími do brány jeho města: ¹¹ „Nikoli, můj pane. Poslyš mne: To pole ti dávám, dávám ti i jeskyni, která je na něm. Dávám ti je v přítomnosti synů svého lidu; pochovej svou mrtvou.“ ¹² Abraham se před lidem té země poklonil a v přítomnosti lidu té země ¹³ promluvil k Efronovi: „Kéž bys mne, prosím, raději vyslyšel. Dám ti za to pole peníze. Přijmi je ode mne, ať tam pochovám svou mrtvou.“ ¹⁴ Efron Abrahamovi odpověděl: ¹⁵ „Poslyš mne, můj pane. Ta země stojí 400 šekelů stříbra. Co je to pro tebe a pro mě? Pochovej svou mrtvou!“ ¹⁶ Abraham Efrona vyslechl a odvážil mu množství stříbra, které zmínil před ostatními Chetejci: 400 šekelů stříbra běžných mezi obchodníky. ¹⁷ Efronovo pole v Makpele naproti Mamre — pole i s jeskyní stojící na něm, i se všemi stromy rostoucími po obvodu pole — to vše tenkrát přešlo ¹⁸ do Abrahamova vlastnictví před očima Chetejců, přede všemi, kdo vcházejí do brány jeho města. ¹⁹ Poté Abraham pochoval svou manželku Sáru v jeskyni pole Makpela naproti Mamre (což je Hebron) v kanaánské zemi. ²⁰ Tak tedy to pole i s jeskyní, která je na něm, přešlo od Chetejců do Abrahamova vlastnictví jako pohřebiště.

24 Abraham byl už stařec pokročilého věku a Hospodin mu ve všem požehnal. ² Abraham tehdy řekl nejstaršímu služebníkově ve svém domě, který spravoval všechny jeho majetek: „Vlož ruku do mého klína, ³ abych tě zavázal přísahou při Hospodinu, Bohu nebe a Bohu země, že nevybereš mému synovi manželku z dcer Kananejců, mezi nimiž bydlím, ⁴ ale půjdeš do mé země, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna Izáka.“ ⁵ Služebník mu na to řekl: „Kdyby mě snad ta žena nechtěla následovat do této země, mám tvého syna odvést zpět do země, z níž jsi vyšel?“ ⁶ „Chraň se tam mého syna odvést!“ odpověděl mu Abraham. ⁷ „Hospodin, Bůh nebes, který mě vzal z domu mého otce a z mé vlasti, který ke mně mluvil a který mi přísahal: ‘Tuto zem dám tvému semeni,’ ten před tebou pošle svého anděla, abys odtamtud mému synovi vybral manželku. ⁸ Kdyby tě ta žena nechtěla následovat, budeš této přísahy zproštěn; jen tam mého syna neodváděj zpátky.“ ⁹ Služebník tedy vložil ruku do klína svého pána Abrahama a odpřisáhl to. ¹⁰ Potom vzal ze stáda svého pána deset velbloudů (neboť ho jeho pán na cestu vypravil všelijakými cennostmi) a vyrazil do mezopotamského Aramu k Náchorovu městu. ¹¹ Před městem zastavil velbloudy u studny s vodou (bylo to navečer, v době, kdy ženy chodívají pro vodu) ¹² a řekl: „Hospodine, Bože mého pána Abrahama, prosím, dopřej mi dnes to setkání a prokaž mému pánu Abrahamovi své milosrdenství. ¹³ Hle, stojím u vodního pramene a dcery zdejších měšťanů vycházejí pro vodu. ¹⁴ Když jedné z těch dívek řeknu: ‘Nahni prosím svůj džbán, abych se napil,’ a ona odpoví: ‘Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy,’ pak ať je to ta, kterou jsi určil pro svého služebníka Izáka. Takto poznám, že jsi mému pánovi prokázal milosrdenství.“ ¹⁵ Vtom, ještě než to dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni. Ta dívka se narodila Betuelovi, synu Milky a Abrahamova bratra Náchora. ¹⁶ Byla to překrásná mladá dívka, která ještě nepoznala muže. Sestoupila k prameni, naplnila si džbán a vydala se zpět. ¹⁷ Služebník jí přispěchal naproti a řekl: „Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu.“ ¹⁸ „Jen se napij, pane,“ odpověděla, rychle spustila džbán na ruku a dala mu napít. ¹⁹ Potom mu řekla: „Načerpám vodu také pro tvé velbloudy, ať se pořádně napijí.“ ²⁰ Rychle vylila svůj džbán do žlabu, znovu odběhla ke studni pro vodu a čerpala pro všechny jeho velbloudy. ²¹ Ten muž ji zatím mlčky pozoroval, aby poznal, zda Hospodin dává jeho cestě zdar, nebo ne. ²² Když velbloudi dopili, vzal ten muž zlatý nosní kroužek vážící půl šekelu a dva zlaté náramky pro její ruce, každý o váze deseti šekelů, ²³ a řekl: „Pověz mi prosím, či jsi dcera. Bylo by pro nás v domě tvého otce místo k přenocování?“ ²⁴ „Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora,“ odpověděla mu. ²⁵ Potom dodala: „Slámy a obroku máme dost, i místo k přenocování.“ ²⁶ Tehdy padl na kolena a klaněl se Hospodinu ²⁷ se slovy: „Požehnán buď Hospodin, Bůh mého pána Abrahama, že od mého pána neodňal své milosrdenství a věrnost a že mě vedl po této cestě až k domu příbuzných mého pána!“ ²⁸ Dívka pak odběhla a vyprávěla to rodině své matky. ²⁹ Rebeka měla bratra jménem Lában a ten se rozběhl ven k onomu muži u pramene. ³⁰ Uviděl totiž ten nosní kroužek i náramky na ruce své sestry Rebeky a slyšel její slova, když říkala: „Takto se mnou ten muž mluvil.“ Přišel tedy k onomu muži a hle, ten dosud stál s velbloudy poblíž pramene. ³¹ Lában mu řekl: „Pojď, Hospodinův požehnaný! Proč bys stál venku? Už jsem připravil dům i místo pro velbloudy.“ ³² Ten muž tedy vešel do domu a odeslal velbloudy. Lában dal velbloudům slámu a obrok a přinesl vodu, aby si on i muži, kteří ho doprovázeli, umyli nohy. ³³ Když mu ale nabídli jídlo, řekl: „Nebudu jíst, dokud nevyprávím svou věc.“ „Mluv,“ vybídl ho Lában. ³⁴ „Jsem Abrahamův služebník,“ řekl. ³⁵ „Hospodin mému pánu velice požehnal, takže se rozmohl — dal mu brav a skot, stříbro a zlato, otroky a otrokyně i velbloudy a osly. ³⁶ Sára, manželka mého pána, pak ve svém stáří porodila mému pánu syna, jemuž dal všechno, co má. ³⁷ Můj pán mě pak zavázal přísahou: ‘Nevybereš mému synovi manželku z dcer Kananejců, v jejichž zemi bydlím, ³⁸ ale půjdeš do domu mého otce, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna.’ ³⁹ Když jsem svému pánu řekl: ‘Co kdyby mě ta žena nechtěla následovat?’ ⁴⁰ odpověděl mi: ‘Hospodin, před jehož tváří chodím, pošle s tebou svého anděla, aby dal tvé cestě zdar, abys mému synovi vybral manželku z mého příbuzenstva, z domu mého otce. ⁴¹ Budeš zproštěn

mé přísahy, přijdeš-li k mým příbuzným a nedají ti ji; tehdy budeš mé přísahy zproštěn.⁴² Dnes jsem tedy přišel k prameni a řekl jsem: Hospodine, Bože mého pána Abrahama, kéž bys teď dal mé cestě zdar.⁴³ Hle, stojím u vodního pramene. Když řeknu dívce, která vyjde pro vodu: 'Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu,'⁴⁴ a ona mi odpoví: 'Jen se napij, já zatím načerpám vodu pro tvé velbloudy,' pak ať je to ta, kterou Hospodin určil pro syna mého pána.⁴⁵ A vtom, ještě než jsem to v duchu dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni, sestoupila k prameni a čerpala vodu. Když jsem jí pak řekl: 'Dej mi prosím napít,'⁴⁶ spustila rychle džbán z ramene a řekla: 'Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy.' A tak jsem pil a ona napájela velbloudy.⁴⁷ Zeptal jsem se jí: 'Čí jsi dcera?' a ona řekla: 'Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora.' Tehdy jsem jí navlékl na nos kroužek a na ruce náramky,⁴⁸ padl jsem na kolena a klaněl se Hospodinu. Dobrořečil jsem Hospodinu, Bohu svého pána Abrahama, který mě vedl pravou cestou, abych pro syna svého pána vybral dceru jeho příbuzného.⁴⁹ Nyní tedy, chcete-li se k mému pánu zachovat laskavě a věrně, sdělte mi to; a pokud ne, sdělte mi to také, ať se mohu rozhodnout, kam se vydat dál.⁵⁰ Lában a Betuel mu odpověděli: „Tato věc vyšla od Hospodina; nemáme k tomu co dodat.“⁵¹ Hle, zde máš Rebeku, vezmi si ji a jdi. Ať se stane manželkou syna tvého pána, jak řekl Hospodin.“⁵² Když Abrahamův služebník uslyšel jejich slova, poklonil se Hospodinu až k zemi.⁵³ Potom ten služebník vytáhl stříbrné a zlaté šperky a šaty a dal je Rebece. Také jejímu bratrovi a její matce dal vzácné dary.⁵⁴ A tak jedli a pili, on i muži, kteří ho doprovázeli, a zůstali tam celou noc. Když pak ráno vstali, řekl: „Propusťte mě k mému pánu.“⁵⁵ Její bratr a matka však odpověděli: „Ať s námi dívka zůstane ještě pár dní, třeba deset; potom může jít.“⁵⁶ On jim ale řekl: „Nezdržujte mě tu. Hospodin přece dal mé cestě zdar. Propusťte mě, ať mohu jít za svým pánem.“⁵⁷ Řekli mu tedy: „Zavoláme ji a zeptáme se, co na to ona.“⁵⁸ Zavolali tedy Rebeku. „Odejdeš s tím mužem?“ zeptali se jí. „Odejdu,“ řekla.⁵⁹ A tak svou sestru Rebeku i její chůvu propustili s Abrahamovým služebníkem a s jeho muži⁶⁰ a takto Rebece požehnali: „Sestro naše, staň se matkou nesčíslných tisíců! Také tvé símě ať vládne branami svých nepřátel.“⁶¹ Rebeka a její děvečky pak vstaly, vsedly na velbloudy a následovaly onoho muže. Služebník vzal Rebeku a odjel.⁶² Izák právě přicházel od Studnice Živého, který mne vidí (bydlel totiž v negevském kraji).⁶³ K večeru Izák vyšel na pole, aby přemýšlel. Pozvedl oči a hle, uviděl přicházet velbloudy.⁶⁴ Rebeka také pozvedla oči, a když uviděla Izáka, sesedla z velblouda.⁶⁵ Zeptala se totiž služebníka: „Kdo je ten muž, který nám jde po poli naproti?“ „To je můj pán,“ odpověděl jí služebník. Vzala si tedy závoj a zahalila se.⁶⁶ Služebník pak Izákovi popsal všechno, co vyřídil,⁶⁷ a Izák ji přivedl do stanu své matky Sáry. Vzal si Rebeku a ta se stala jeho ženou a on ji miloval. Tak Izák našel útěchu po smrti své matky.

25 Abraham si vzal ještě další ženu jménem Keturá.² Ta mu porodila Zimrana, Jokšana, Medána, Midiána, Jišbaka a Šuacha.³ Jokšan pak zplodil Šebu a Dedana a Dedanovi synové byli Ašurejci, Letušejci a Leumejci.⁴ Midiánovi synové pak byli Efa, Efer, Chanoch, Abida a Eldaáh. Ti všichni byli synové Ketury.⁵ Abraham však dal všechno, co měl, Izákovi.⁶ Synům svých družek dal Abraham dary a poslal je ještě za svého života na východ, pryč od svého syna Izáka, do východní země.⁷ Abraham žil 175 let.⁸ V utěšeném věku, stár a spokojen pak Abraham vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.⁹ Izák a Izmael, jeho synové, ho pochovali v jeskyni Makpela, která leží naproti Mamre na poli Efrona Chetejského, syna Cocharova,¹⁰ na poli, jež Abraham koupil od Chetejců. Tam je pochován Abraham i jeho žena Sára.¹¹ Po Abrahamově smrti Bůh požehnal jeho synu Izákovi a Izák bydlel u Studnice Živého, který mne vidí.¹² Toto je rod Abrahamova syna Izmaele, kterého Abrahamovi porodila Sárina otrokyně, Egypťanka Hagar.¹³ Toto jsou jména Izmaelových synů podle pořadí jejich narození: Izmaelův prvorozený Nebajot, potom Kedar, Adbeel, Mibsam,¹⁴ Mišma, Duma, Massa,¹⁵ Chadad, Tema, Jetur, Nafiš a Kedma.¹⁶ Toto jsou Izmaelovi synové a tato jsou jejich jména v jejich sídlištích a osadách — dvanáctero knížat jednotlivých kmenů.¹⁷ Izmael se dožil 137 let. Potom vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.¹⁸ Jeho synové se usadili od Chavily až k Šuru (který leží před Egyptem směrem k Asýrii). A Izmael zemřel v neshodě se všemi příbuznými.¹⁹ Toto je příběh Abrahamova syna Izáka. Abraham zplodil Izáka.²⁰ Když bylo Izákovi čtyřicet let, oženil se s Rebekou, dcerou Aramejce Betuela z Padan-aramu, sestrou Aramejce Lábara.²¹ Izák se za svou ženu modlil k Hospodinu, protože byla neplodná. Hospodin ho vyslyšel a Rebeka, jeho žena, počala.²² Když se však děti v jejím lůně mačkaly, řekla: „Proč se mi tohle děje?“ A tak se šla ptát Hospodina²³ a Hospodin jí řekl: „Ve tvém lůnu jsou dva národy; dvojí lid se z tvých útroby rozdělí. Jeden lid bude silnější než druhý a starší mladšímu bude služebník.“²⁴ Když se naplnil čas a měla porodit, hle, v jejím lůnu byla dvojčata.²⁵ Ten, který vyšel první, byl celý zrzavý jako plášť z kožešiny, a tak mu dali jméno Ezau, Chlupáč.²⁶ Za ním pak vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu. Dostal tedy

25:23 Starší. Hebrejské slovo zde použité pro nejstaršího syna (*rab* רב) bylo doposud nalezeno pouze v akkádské literatuře z poloviny druhého tisíciletí př.Kr. Srv. Úvod: Doba a místo vzniku.

Mladšímu bude služebník. Jákob za svou nadřazenost vděčil Božímu

svrchovanému vyvolení, nikoliv přirozenému právu (Dt 21:15–17). Toto prorockví dochází svého naplnění i v dalších generacích: Bůh žehná Josefovi místo Rubenovi (48:15–16; srv. 49:3–4), Efraimovi místo Manasesovi (48:17–19).

jméno Jákob, to jest Bude v patách. Když je Rebeka porodila, bylo Izákovi šedesát let.²⁷ Chlapci vyrostli a Ezau se stal mužem znalým lovu, mužem divočiny, zatímco Jákob byl spořádaný muž a zdržoval se doma.²⁸ Izák si oblíbil Ezaua, neboť mu chutnala zvěřina, ale Rebeka si oblíbila Jákoba.²⁹ Jednou, když Jákob uvařil kaši, přišel Ezau z pole celý vyčerpaný.³⁰ Ezau tehdy Jákobovi řekl: „Dej mi přece hlt toho červeného, tady toho červeného jídla, vždyť jsem vyčerpaný!“ (A proto se mu říká Edom, Červený.)³¹ Jákob navrhl: „Prodej mi teď hned své prvorozenství.“³² „Vidíš, že skoro umírám!“ odpověděl Ezau. „K čemu je mi prvorozenství?“³³ „Hned teď mi to tu odpřisáhni!“ řekl mu Jákob. Ezau mu to odpřisáhl a prodal své prvorozenství Jákobovi.³⁴ Jákob pak dal Ezauovi chléb a čočkovou kaši, ten se najedl a napil a pak vstal a odešel. Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.

26 V zemi pak nastal hlad (podobný hlad jako ten dřívější, který byl za dnů Abrahamových), a tak se Izák vydal do Geraru k filistínskému králi Abimelechovi.² Ukázal se mu totiž Hospodin a řekl: „Nesestupuj do Egypta! Usad se v zemi, kterou ti určím.³ Pobývej v této zemi a já budu s tebou a požehnám ti, neboť tobě a tvému semeni dám všechny tyto země. Tak splním přísahu, kterou jsem složil tvému otci Abrahamovi:⁴ „Tvě símě rozmnožím jako hvězdy na nebi. Tvému semeni dám všechny tyto země a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy na zemi.“⁵ To proto, že Abraham uposlechl můj hlas a zachoval, co jsem mu svěřil — má přikázání, má ustanovení a má ponaučení.“⁶ A tak se Izák usadil v Geraru.⁷ Když se ho tamější muži vyptávali na jeho ženu, odpověděl: „Je to má sestra.“ Báł se totiž říci: „Je to má žena,“ neboť si pomyslel: „Aby mě snad zdejší muži kvůli Rebece nezabili.“ Byla totiž velmi krásná.⁸ Jednou, když už tam byli dlouho, vyhlížel filistínský král Abimelech z okna a uviděl, jak se Izák mazlí se svou ženou Rebekou.⁹ Abimelech si tedy Izáka zavolał a řekl: „Vida, přece je to tvá žena! Proč jsi tedy říkal: ‘Je to má sestra’?“ „Myslel jsem si, že bych kvůli ní mohl zemřít,“ odpověděl mu Izák.¹⁰ Abimelech zvolal: „Cos nám to udělal? Někdo z lidu mohl snadno s tvou ženou spát, a tak bys na nás uvedl vinu!“¹¹ Potom Abimelech přikázal všemu lidu: „Kdokoli se dotkne tohoto muže nebo jeho manželky, musí zemřít!“¹² Izák pak v té zemi sel a téhož roku sklídl stonásobek, neboť mu Hospodin požehnal.¹³ A tak se ten muž vzmohl a rozmáhal se stále víc, až se stal velmi zámožným.¹⁴ Měl stáda bravu, stáda skotu a početné služebnictvo. Proto mu Filištiní začali závidět.¹⁵ Všechny studny, které služebníci jeho otce vykopali za dnů jeho otce Abrahama, Filištiní zasypali a naplnili hlinou.¹⁶ Abimelech tehdy Izákovi řekl: „Odejdi od nás! Jsi mnohem mocnější než my.“¹⁷ Izák proto odtud odešel, utábořil se v gerarském údolí a tam bydlel.¹⁸ Izák pak znovu kopal studnice vody vykopané za dnů jeho otce Abrahama, které po Abrahamově smrti Filištiní zasypali, a dal jim stejná jména, jako jim kdysi dal jeho otec.¹⁹ Izákovi služebníci v tom údolí kopali a našli studnici pramenité vody.²⁰ Gerarští pastýři se však začali s Izákovými pastýři o studnu hádat: „Ta voda je našel!“ A tak Izák tu studnu nazval Esek, Rozepře, protože se s ním přeli.²¹ Potom vykopali další studnu. I o tu se hádali, a tak ji nazval Sítna, Nepřátelství.²² Přesunul se tedy odtud dál a vykopal další studnu. O tu se už nehádali, a tak ji nazval Rechobot, Prostranství. Řekl totiž: „Teď nám Hospodin daroval prostor, abychom se rozplodili na zemi.“²³ Když pak odtud vystoupil do Beer-šeby,²⁴ ukázal se mu téže noci Hospodin a řekl: „Já jsem Bůh tvého otce Abrahama. Neboj se, neboť jsem s tebou. Požehnám ti a rozmnožím tvě símě kvůli Abrahamovi, svému služebníku.“²⁵ Postavil tam tedy oltář a vzýval Hospodinovo jméno. Vztyčil tam svůj stan a Izákovi služebníci tam vykopali studnu.²⁶ Tehdy k němu přišel z Geraru Abimelech se svým pobočníkem Achuzatem a s velitelem svého vojska Píkolem.²⁷ Izák se jich zeptal: „Proč ke mně přicházíte? Vždyť mě nenávidíte a vyhnali jste mě od vás.“²⁸ Odpověděli: „Jasně jsme poznali, že Hospodin je s tebou, a tak jsme si řekli: Ať je teď mezi námi a tebou přísaha. Chceme s tebou vstoupit do smlouvy,²⁹ že nám neuděláš nic zlého, tak jako jsme se my nedotkli tebe a prokazovali ti pouze dobrodiní a propustili tě v pokoji. Jsi přece Hospodinův požehnaný!“³⁰ Vystrojil jim tedy hostinu a jedli a pili.³¹ Časné ráno pak vstali a vzájemně si přísahali. Potom je Izák propustil, a tak od něj odešli v pokoji.³² A téhož dne se stalo, že přišli Izákovi služebníci a pověděli mu o studni, kterou kopali: „Našli jsme vodu!“³³ Nazval ji tedy Šibea, Přísaha, a proto se to město až dodnes jmenuje Beer-šeba, Studna přísahy.³⁴ Když bylo Ezauovi čtyřicet let, vzal si za ženu Juditu, dceru Chetejce Beerího, a Basematu, dceru Chetejce Elona.³⁵ Ty působily Izákovi a Rebece hořké trápení.

27 Když potom Izák zestárl a oči mu zeslábly tak, že neviděl, zavolał si svého staršího syna Ezaua a řekl mu: „Synu můj?“ „Zde jsem,“ odpověděl Ezau.² Tehdy mu řekl: „Pohleď, jsem starý a nevím, kdy umřu.

25:26 Jákob. Může znamenat „následovat, být za“, ale může také znamenat „vytlačit, předstihnout“; pochází z hebrejského slova pro „patu“. Význam „Istivý“ (např. 27:36) pochází z manévrování s patou: Když někdo běží a druhý za ním mu kopne do paty právě zdvižené

nohy tak, aby špičkou zaškokbrtl o svou vlastní druhou nohu, ten útočník, který takto skolil prchajícího, se projevil jako „Jákob“. Izákův syn Jákob se takto choval celé své mládí (25:31–34; 27:19–29; 30:37–43), než se setkal s andělem (32:24–30).

³ Vezmi prosím své zbraně, svůj toulec a luk, vyjdi do polí a ulov mi zvěřinu. ⁴ Pak mi připrav mou oblíbenou pochoutku a přines mi ji, abych pojeďl a s chutí ti požehnal, než umřu. ⁵ Rebeka ale poslouchala, když Izák mluvil se svým synem Ezauem. Jakmile Ezau odešel do polí lovit zvěř, aby ji přinesl Izákovi, ⁶ Rebeka řekla svému synu Jákobovi: „Pohled, vyslechla jsem tvého otce, jak říká tvému bratru Ezauovi: ⁷ Přines mi zvěřinu a připrav mi pochoutku, abych pojeďl a požehnal ti před Hospodinem, než umřu.“ ⁸ Poslechni mě tedy, synu můj, a udělej, co ti řeknu: ⁹ Jdi ke stádu, vyber mi z něj dvě pěkná kůzlata a já z nich pro tvého otce připravím jeho oblíbenou pochoutku. ¹⁰ Tu přineseš svému otci, aby pojeďl, a aby ti proto požehnal, než umře.“ ¹¹ Jákob ale své matce Rebece řekl: „Pohled, můj bratr Ezau je chlupatý, kdežto já jsem holý. ¹² Co když na mě můj otec sáhne? Pak před ním budu vypadat jako podvodník a přivedu na sebe prokletí, a ne požehnání!“ ¹³ „Tvé prokletí беру na sebe, synu můj,“ odpověděla mu matka. „Jen mě poslechni a jdi mi přinést ta kůzlata.“ ¹⁴ A tak šel, vzal je a přinesl své matce, která z nich připravila otcovu oblíbenou pochoutku. ¹⁵ Potom Rebeka vzala nejlepší šaty svého staršího syna Ezaua, které měla doma, oblékla je svému mladšímu synu Jákobovi ¹⁶ a ovinula mu ruce i hladkou část krku kůzlečimi kožkami. ¹⁷ Onu pochoutku i chléb, který připravila, pak dala do rukou svému synu Jákobovi. ¹⁸ Přišel ke svému otci a řekl: „Otče!“ A ten řekl: „Ano? Který jsi, můj synu?“ ¹⁹ „Já jsem Ezau, tvůj prvorozený,“ odpověděl Jákob svému otci. „Udělal jsem, co jsi mi přikázal. Vstaň, prosím, posaď se a jez z mého úlovku, abys mi proto s chutí požehnal.“ ²⁰ Izák ale svému synovi řekl: „Jak to, že jsi tak rychle našel zvěř, můj synu?“ Odpověděl: „Protože ji ke mně přivedl Hospodin, tvůj Bůh.“ ²¹ Izák ale Jákobovi řekl: „Pojď blíž, ať na tebe sáhnu, můj synu, zda jsi opravdu můj syn Ezau, nebo ne.“ ²² Jákob tedy přistoupil ke svému otci Izákovi. Ten na něj sáhl a řekl: „Hlas je Jákobův, ale ruce Ezauovy.“ ²³ Nepoznal ho, protože měl ruce chlupaté jako jeho bratr Ezau, a tak mu požehnal. ²⁴ Potom se zeptal: „Jsi opravdu můj syn Ezau?“ „Ano,“ odpověděl Jákob. ²⁵ Tehdy mu řekl: „Podej mi, ať se najím z úlovku svého syna, abych ti s chutí požehnal.“ A tak mu podal pokrm a on jedl; přinesl mu také víno a on pil. ²⁶ Potom ho jeho otec Izák vyzval: „Pojď blíž, synu můj, a polib mě.“ ²⁷ Přistoupil tedy a políbil ho. A když Izák ucítil vůni jeho šatů, takto mu požehnal: „Hle, vůně mého syna — jak vůně pole, jemuž Hospodin žehná! ²⁸ Ať Hospodin dá ti nebeskou rosou, úrodnou zem, obilí i víno v hojnosti. ²⁹ Ať lidé slouží ti, ať se ti klaní národy. Pánem svých bratří buď, ať se ti klaní synové matky tvé. Ať jsou zlořečení, kdo ti zlořečí, a požehnání, kdo ti žehnají!“ ³⁰ A vtom, jakmile Izák Jákobovi požehnal, právě když Jákob vyšel od svého otce Izáka, vrátil se jeho bratr Ezau z lovu. ³¹ Také on připravil pochoutku a přinesl ji svému otci se slovy: „Vstaň, otče, a jez z úlovku svého syna, abys mi proto s chutí požehnal.“ ³² Izák, jeho otec, mu však řekl: „Kdo jsi?“ „Já jsem tvůj syn,“ odpověděl. „Tvůj prvorozený, Ezau!“ ³³ Izák se zhrozil a v nesmírné hrůze zvolal: „A kdo je potom ten, který ulovil zvěřinu a přinesl mi ji? Ještě než jsi přišel, jsem z toho všeho jedl. Požehnal jsem mu, a tak bude požehnání!“ ³⁴ Když Ezau uslyšel slova svého otce, dal se do hrozného křiku a s nesmírnou hořkostí žádal otce: „Požehnej mně! Mně také, otče můj!“ ³⁵ Ten však odpověděl: „Tvůj bratr přišel se lstí a vzal ti požehnání.“ ³⁶ Tu zvolal: „Tak proto dostal jméno Jákob, Podrazák! Vždyť mě už dvakrát podrazil: vzal mi prvorozenství a hle, teď mi vzal i požehnání!“ Potom se zeptal: „Copak ti nezbylo žádné požehnání pro mě?“ ³⁷ Izák Ezauovi odpověděl: „Hle, učinil jsem ho tvým pánem a všechny jeho bratry jsem mu dal za služebníky. Opatřil jsem ho obilím i vínem. Co bych mohl udělat pro tebe, můj synu?“ ³⁸ Ezau svému otci řekl: „Copak máš jen jedno požehnání, otče? Požehnej mně! Mně také, otče!“ A Ezau se hlasitě rozplakal. ³⁹ Jeho otec Izák mu odpověděl: „Hle, tvůj příbytek — daleko od úrodné země, od nebeské rosy shůry. ⁴⁰ Budeš se živit svým mečem a svému bratru budeš sloužit. Jen když se staneš tulákem, tehdy se zbavíš jeho jha.“ ⁴¹ Kvůli tomu požehnání, jež mu jeho otec udělil, pak Ezau Jákoba začal nenávidět. Tehdy si Ezau v srdci řekl: „Blíží se dny truchlení nad mým otcem. Potom svého bratra Jákoba zabiji!“ ⁴² A když byla Rebece oznámena slova jejího staršího syna Ezaua, nechala si zavolat svého mladšího syna Jákoba a řekla mu: „Pohled, tvůj bratr Ezau se těší, že tě zabije! ⁴³ Nyní mě tedy, synu můj, poslechni: vstaň a uteč k mému bratru Lábanovi do Cháranu. ⁴⁴ Pobuď nějakou chvíli u něj, než pomine zuřivost tvého bratra, ⁴⁵ než se od tebe odvrátí jeho hněv a než zapomene, cos mu provedl. Potom pro tebe pošlu a vyzvednu tě odtamtud. Proč bych měla v jeden den ztratit vás oba?“ ⁴⁶ Rebeka tenkrát řekla Izákovi: „Kvůli těm Chetejkám se mi zprotivil život. Vezme-li si Jákob za ženu nějakou domorodou Chetejku, jako jsou tyto, proč bych měla žít?“

28 Izák si tedy zavolal Jákoba, požehnal mu a přikázal mu: „Nebor si manželku z kanaánských dcer. ² Vstaň a jdi do Padan-aramu, do domu Betuela, otce tvé matky, a tam si vyber manželku z dcer svého strýce Lábara. ³ Kéž ti Všemohoucí Bůh požehná, kéž tě rozplodí a rozmnoží, aby ses stal otcem svazku národů. ⁴ Kéž ti dá požehnání Abrahamovo, tobě a s tebou tvému semeni, abys přijal za dědictví zem svého putování,

27:29 Boží plán růstu Království skrze smlouvu s Abrahamem pokračuje Izákovým požeháním Jákobovi, které je ozvěnou Božího zaslíbení Abrahamovi (12:3; srv. 28:3–4).

27:40 Tehdy se zbavíš jeho jha. To se naplnilo za krále Jehorama ve 2Kr 8:20.

Přítomnost je moment, ve kterém se čas dotýká věčnosti.

C.S. Lewis

kteřou Bůh daroval Abrahamovi.⁵ Tak Izák odeslal Jáka pryč a ten se vydal do Padan-aramu k Lábanovi, synu Aramejce Betuela, bratru Rebeky, matky Jáka a Ezaua.⁶ Ezau uviděl, že Izák Jákovovi požehnal, když ho posílal do Padan-aramu, aby si odtud vzal manželku, a že když mu žehnal, přikázal mu: „Nebor si manželku z kanaánských dcer,⁷ a že Jákob poslechl svého otce a matku a odešel do Padan-aramu.⁸ Ezau také viděl, že jeho otec nelibě snáší kanaánské dcery,⁹ a tak šel k Izmaelovi a kromě žen, které už měl, si vzal za manželku Machalat, dceru Abrahamova syna Izmaele, sestru Nebajotovu.¹⁰ Jákob odešel z Beer-šeby a vydal se k Cháranu.¹¹ Dorazil na jedno místo a zůstal tam přes noc, neboť slunce už zapadlo. Vzal na tom místě jeden z kamenů, položil si ho pod hlavu a ulehl tam ke spánku.¹² Ve snu pak spatřil žebřík sahající od země až k nebi a hle, vystupovali a sestupovali po něm Boží andělé.¹³ Vtom nad ním stanul Hospodin a řekl: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému semeni.¹⁴ Tvého semene bude jako prachu země a rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. Nadto v tobě a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny rodiny země.¹⁵ Hle, já jsem s tebou! Budu tě chránit, kamkoli půjdeš, a znovu tě přivedu do této země. Neopustím tě, dokud nevykonám, co jsem ti řekl.“¹⁶ Jákob se probudil a zvolal: „Na tomto místě je opravdu Hospodin — a já jsem to nevěděl!“¹⁷ V posvátné hrůze pokračoval: „Jak hrozné je toto místo! Není to nic jiného než Boží dům a toto musí být nebeská brána!“¹⁸ Časně ráno pak Jákob vstal, vzal kámen, který měl pod hlavou, vztyčil jej jako památník a polil jeho vrchol olejem.¹⁹ To místo nazval Bet-el, Boží dům, ačkoli se tomu městu předtím říkalo Luz.²⁰ Jákob tehdy složil tento slib: „Bude-li Bůh se mnou, ochrání-li mne na mé cestě a dá mi chléb k jídlu a šaty k oblékání,²¹ takže se v pokoji vrátím do svého otcovského domu, bude Hospodin mým Bohem.“²² Tento kámen, který jsem vztyčil jako památník, se stane Božím domem a ze všeho, co mi dáš, ti věrně oddělím desátek.“

29 Jákob tedy směle vykročil na cestu a přišel do země východních národů.² Když se rozhlédl, spatřil v poli studnu. Poblíž ležela tři stáda ovcí, neboť ta studna sloužila k napájení stád. V jejím ústí však ležel veliký kámen.³ Pastýři ten kámen z ústí studny odvalovali, teprve když se tam shromáždila všechna stáda, a tehdy napájeli dobytek. Potom kámen vraceli zpět na jeho místo v ústí studny.⁴ Jákob se jich zeptal: „Odkud jste, bratři?“ „Z Cháranu,“ odpověděli.⁵ „A znáte Lában, syna Náchorova?“ zeptal se jich. „Známe,“ odpověděli.⁶ Zeptal se jich: „Daří se mu dobře?“ „Ano,“ odpověděli. „Podívej, jeho dcera Ráchel právě přichází s ovce.“⁷ Na to jim řekl: „Do večera je ještě daleko; teď přece není čas shánět dobytek. Napojte ovce a jděte ještě pást.“⁸ „To nejde,“ odpověděli. „Budeme moci napojit ovce, teprve až se shromáždí všechna stáda a odvalí se kámen z ústí studny.“⁹ A zatímco s nimi mluvil, přišla Ráchel se stádem svého otce. Byla totiž pastýřka.¹⁰ Když Jákob spatřil Ráchel, dceru svého strýce Lábanu, a jeho stádo, přistoupil, odvalil kámen z otvoru studny a dal stádu svého strýce Lábanu napít.¹¹ Nato Ráchel políbil a hlasitě se rozplakal.¹² A když jí řekl, že je příbuzný jejího otce, že je Rebečin syn, běžela to povědět svému otci.¹³ Jakmile Lában uslyšel zprávu o svém synovci Jákovovi, rozběhl se mu naproti. Objal ho, políbil a přivedl ho do svého domu. Když pak Jákob Lábanovi vyprávěl o všem, co se stalo,¹⁴ Lában mu řekl: „Opravdu jsi má krev a tělo!“ Když pak u něj Jákob zůstal už celý měsíc,¹⁵ Lában mu řekl: „I když jsi můj příbuzný, nebudeš přece u mě sloužit zadarmo. Řekni mi, co chceš za odměnu.“¹⁶ (Onen Lában měl dvě dcery: starší se jmenovala Léa a mladší Ráchel.¹⁷ Léa měla měkké oči, ale Ráchel byla nápadně krásná, překrásná dívka.)¹⁸ Jákob si zamiloval Ráchel, a tak řekl: „Budou ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“¹⁹ Lában odpověděl: „Dám ti ji raději než komukoli jinému. Zůstaň u mě.“²⁰ A tak Jákob sloužil za Ráchel sedm let a zdálo se mu to jako pouhá chvíle, protože ji miloval.²¹ Potom Jákob Lábanovi řekl: „Můj čas se naplnil. Dej mi mou ženu, chci být s ní.“²² Lában tedy shromáždil všechny místní muže a vystrojil hostinu.²³ Večer pak vzal svou dceru Léu, přivedl ji k Jákovovi a ten s ní spal.²⁴ (A Lában tenkrát své dceři Léu daroval svou otrokyni Zilpu jako děvečku.)²⁵ Přišlo ráno a hle — byla to Léa! „Cos mi to udělal?“ ptal se Jákob Lábanu. „Copak jsem ti nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě obelstil?“²⁶ „V našem kraji není zvykem vdávat mladší dříve než prvorozenou,“ odpověděl mu Lában.²⁷ „Až s ní strávíš svatební týden, dáme ti i tu druhou — za to, že mi budeš sloužit dalších sedm let.“²⁸ Jákob tedy souhlasil. Strávil svatební týden s Leou a Lában mu pak dal za ženu svoji dceru Ráchel.²⁹ (Také jí Lában daroval děvečku — svou otrokyni Bilhu.)³⁰ Jákob tedy spal i s Ráchel. Miloval ji ovšem více než Léu. Sloužil pak u Lábanu ještě dalších sedm let.³¹ Když Hospodin viděl, že Léa je nemilovaná, otevřel její lůno. Ráchel však byla neplodná.³² Léa počala a porodila syna. Dala mu jméno Ruben (Hleďte, syn!), neboť řekla: „Hospodin pohlédl na mé

28:12 Vystupovali a sestupovali po něm Boží andělé. Jákob viděl zikurat, místo, kde se nebe potkává se zemí. NZ učí, že ta pravá „cesta

do nebes“ je Ježíš. Viz pozn. Jn 1:51.

29:27 Týden. Svatební veselí trvalo sedm dní (srv. Sd 14:15).

trápení. Teď už mě můj manžel bude milovat.“³³ Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Hospodin slyšel, že jsem nemilovaná, a tak mi dal i tohoto.“ Dala mu tedy jméno Šimeon, Vyslyšení.³⁴ Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Tentokrát se ke mně můj muž připojí — vždyť jsem mu porodila tři syny!“ A proto dostal jméno Levi, Spojení.³⁵ Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Teď budu chválit Hospodina!“ Proto mu dala jméno Juda, Chvála. Tehdy přestala rodit.

30 Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí děti, záviděla své sestře a řekla Jákobovi: „Dej mi syny, nebo umřu!“² Jákob se však na Ráchel rozhněval: „Máš mě snad za Boha, který ti nedopřál plod života?“³ „Zde je má děvečka Bilha,“ řekla mu. „Spi s ní, ať rodí na můj klín. Tak získám syny skrze ni.“⁴ A tak mu dala svou otrokyni Bilhu za ženu. Jákob s ní spal⁵ a Bilha počala a porodila mu syna.⁶ Tehdy Ráchel řekla: „Bůh mne rozsoudil — vyslyšel můj hlas a dal mi syna!“ Proto mu dala jméno Dan, Soudce.⁷ Ráchelina otrokyně Bilha pak počala znovu a porodila Jákobovi druhého syna.⁸ Tehdy Ráchel řekla: „Vedla jsem se sestrou Boží boje a zvítězila jsem!“ A tak mu dala jméno Neftalí, Můj boj.⁹ Když Léa viděla, že přestala rodit, vzala svou otrokyni Zilpu a dala ji Jákobovi za ženu.¹⁰ Její otrokyně Zilpa potom Jákobovi porodila syna.¹¹ Léa řekla: „Přišlo mé štěstí!“ a dala mu jméno Gád, Štěstí.¹² A když Léina otrokyně Zilpa porodila Jákobovi druhého syna,¹³ Léa řekla: „To je pro mé blaho! Ženy mi budou blahopřát!“ Dala mu tedy jméno Ašer, Blažený.¹⁴ Jednou, v době pšeničné sklizně, vyšel Ruben na pole, našel milostná jablíčka mandragory a přinesl je své matce Lée. Ráchel tehdy Lée řekla: „Dej mi prosím trochu těch milostných jablíček, co našel tvůj syn.“¹⁵ Ta jí však odpověděla: „Nestačí, žes mi vzala manžela? Teď mi chceš vzít ještě milostná jablíčka, která mám od syna?“ „Tak dobře,“ odvětila Ráchel. „Nechám ho dnes v noci spát s tebou výměnou za milostná jablíčka od tvého syna.“¹⁶ Když se pak Jákob večer vracel z pole, vyšla mu Léa naproti se slovy: „Musíš spát se mnou! Dostala jsem tě odměnou za mandragoru od svého syna.“ A tak té noci spal s ní.¹⁷ A Bůh Léu vyslyšel: počala a porodila Jákobovi pátého syna.¹⁸ Tehdy řekla: „Bůh mě odměnil za to, že jsem svému muži dala svou otrokyni!“ A tak mu dala jméno Isachar, Odměna.¹⁹ Potom Léa počala znovu a porodila Jákobovi šestého syna.²⁰ Tehdy řekla: „Bůh mne obdaril vzácným darem! Konečně mě můj manžel bude mít v úctě, vždyť jsem mu porodila šest synů!“ Dala mu tedy jméno Zabulon, Úcta.²¹ Potom porodila dceru a dala jí jméno Dína, Spravedlnost.²² Bůh však pamatoval i na Ráchel; vyslyšel ji a otevřel její lůno.²³ Počala tedy, a když porodila syna, řekla: „Bůh mě zbavil mé hanby!“²⁴ A tak mu dala jméno Josef, Přídavek, neboť řekla: „Kéž mi Hospodin přidá dalšího syna!“²⁵ Když Ráchel Jákobovi porodila Josefa, řekl Jákob Lábanovi: „Propust mě, ať se vrátím domů do své země.“²⁶ Dej mi mé ženy a mé děti, za něž jsem ti sloužil, a nech mě odejít. Víš přece, jakou službu jsem ti odvedl.“²⁷ Lában mu odpověděl: „Laskavě prosím, zůstaň se mnou. Zjistil jsem, že mi Hospodin kvůli tobě požehnal.“²⁸ A dodal: „Dám ti odměnu, o jakou si řekneš.“²⁹ Jákob mu na to odpověděl: „Sám víš, jak jsem ti sloužil a jak se tvému dobytku se mnou dařilo.“³⁰ To málo, co jsi měl, než jsem přišel, se nesmírně rozrostlo, protože ti po mém příchodu Hospodin požehnal. Kdy se už budu moci starat také o svůj vlastní dům?“³¹ Lában řekl: „Co ti mám dát?“ „Nedávej mi nic,“ odpověděl Jákob. „Budu znovu pást a střežit tvá stáda, uděláš-li pro mě toto:“³² Projdu dnes všechn tvůj dobytek a vyřadím z něj každé skvrnitě a strakaté mládě, každé načernalé jehně a každé strakaté a skvrnitě kůzle. To bude má odměna.³³ Má poctivost se v budoucnu prokáže takto: Až přijdeš přehlédnout mou odměnu, ať se mi každé kůzle, jež nebude skvrnitě nebo strakaté, a každé jehně, jež nebude načernalé, počítá za krádež.“³⁴ Lában tedy řekl: „Dobrá, ať je po tvém.“³⁵ Ještě téhož dne však vyřadil pruhované a strakaté kozy, všechny skvrnitě a strakaté kozy, všechno, co mělo bílé skvrny, i všechna načernalá jehňata, svěřil je do rukou svých synů³⁶ a vzdálil se od Jákoba na tři dny cesty daleko. A tak Jákob pásal zbytek Lábanova dobytka.³⁷ Jákob si tenkrát vzal čerstvé topolové, mandloňové a platanové pruty, oloupal z nich proužky kůry, a tak odkryl bílé jádro prutů.³⁸ Potom ty oloupané pruty kladl před dobytek do žlabů, totiž do koryt na vodu, k nimž zvířata přicházela pít a kde se pářila.³⁹ Zvířata, jež se pářila před těmi pruty pak vrhala pruhovaná, skvrnitá a strakatá mláďata.⁴⁰ Jákob ta jehňata odděloval a v Lábanově stádě obracel dobytek směrem k pruhovaným i všem načernalým kusům. Tak si Jákob pořídil svá vlastní stáda a ta nestavěl k Lábanovým zvířatům.⁴¹ A kdykoli se pářily statné kusy, Jákob jim před oči do žlabů kladl ty pruty, aby se pářily před pruty.⁴² Když však byla zvířata neduživá, pruty nekladl. A tak byl Lábanův dobytek neduživý, ale Jákobův statný.⁴³ Takto se ten muž nesmírně rozmohl, takže měl množství stád, otrokyň, otroků, velbloudů i oslů.

31 Jednou Jákob zaslechl, jak Lábanovi synové říkají: „Jákob obral našeho otce o všechno! Všechno to bohatství si pořídil na úkor našeho otce!“² A když se Jákob podíval na Lában, viděl, že už mu není nakloněn jako dříve.³ Tehdy Hospodin Jákobovi řekl: „Vrať se do země svých otců a ke svému příbuzenstvu, a já budu s tebou.“⁴ Jákob si tedy nechal zavolat Ráchel a Léu na pole ke svému stádu⁵ a řekl jim: „Vidím na

vašem otci, že už mi není nakloněn jako dříve. Bůh mého otce však je se mnou.⁶ Samy víte, že jsem vašemu otci sloužil ze všech sil,⁷ ale váš otec mě šidil. Desetkrát změnil mou odměnu, ale Bůh mu nedovolil, aby mi ublížil.⁸ Když řekl: 'Dostaneš za odměnu, co bude skvrnitě,' všechnen dobytek vrhal skvrnitá mládata. Když řekl: 'Dostaneš za odměnu, co bude pruhované,' vrhal všechnen dobytek pruhovaná mládata.⁹ Tak Bůh odebral stádo vašemu otci a dal je mně.¹⁰ Jednou, v době páření dobytka, jsem ve snu pozvedl oči a uviděl berany připouštěné ke stádu. Byli pruhovaní, skvrnití a strakatí.¹¹ Tehdy mě v tom snu oslovil Boží anděl: 'Jákobe!' A když jsem odpověděl: 'Zde jsem,'¹² řekl: 'Pozvedni oči a pohled: Všichni berani připouštění ke stádu jsou pruhovaní, skvrnití a strakatí, neboť jsem viděl vše, co ti Lában dělá.¹³ Já jsem Bůh Bet-elu, kde jsi pomazal památný kámen a kde jsi mi složil slib. Nyní vstaň, odejdi z této země a vrať se do své vlasti.'¹⁴ Ráchel a Léa mu odpověděly: „Copak máme v domě našeho otce ještě nějaký podíl nebo dědictví?¹⁵ Copak nás nemá za cizí? Vždyť nás prodal a všechny peníze shrábl! Všechno bohatství, které Bůh vytrhl z rukou našeho otce, je proto naše a našich dětí! Udělej, cokoli ti Bůh řekl.“¹⁷ A tak Jákob vstal, naložil své děti a ženy na velbloudy¹⁸ a shromáždil všechna svá stáda. Se vším majetkem, jehož nabyl, s dobytkem vlastního chovu, který získal v Padan-aramu, se vydal ke svému otci Izákovi do kanaánské země.¹⁹ (Když předtím Lában odešel stříhat své stádo, Ráchel svému otci ukradla jeho domácí bůžky.)²⁰ Jákob opustil Aramejce Lábanu pokradmu, vůbec mu neoznámil, že odchází.²¹ Utekl se vším, co měl; vstal, překročil řeku Eufrat a vydal se směrem ke gileádským horám.²² Lában se o Jákobově útěku dozvěděl až třetího dne.²³ Vzal tedy s sebou své druhy a hnal se za ním sedm dní, než ho dostihl v gileádských horách.²⁴ Té noci však Aramejce Lábanu navštívil ve snu Bůh a řekl mu: „Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!“²⁵ Lában tedy Jákoba dostihl. (Jákob si v tom pohoří postavil stan a i Lában se svými druhy se utábořili v gileádských horách.)²⁶ Lában Jákobovi řekl: „Cos tu udělal? Odkradl ses ode mě a odvedl mé dcery, jako bys je zajal mečem!²⁷ Proč jsi tajně utekl? Zmizels pokradmu a nic jsi mi neřekl! Vyprovoď bych tě s veselím a písněmi, s tamburínou a citerou.²⁸ Nenechal jsi mě ani políbit mé syny a dcery — zachoval ses jako hlupák!²⁹ Mohl jsem vám býval ublížit, ale Bůh vašeho otce ke mně minulé noci promluvil a řekl: 'Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!'³⁰ Takže ty jsi musel odejít, protože ses roztoužil po otcovském domě. Proč jsi ale ukradl mé bohy?“³¹ Jákob Lábanovi odpověděl: „Utekl jsem, protože jsem se bál; myslel jsem si, že bys mi chtěl své dcery vzít násilím.³² Jestli ale u někoho najdeš své bohy, ať zemře! Prohledej mé věci před našimi druhy a vezmi si, co ti patří.“ (Jákob totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla.)³³ Lában tedy šel do Jákobova stanu, do stanu Léy i do stanů obou děveček, ale nic nenašel. Vyšel tedy z Léina stanu a šel do stanu Ráchel.³⁴ Ráchel mezitím ty bůžky strčila pod velbloudí sedlo a posadila se na ně. Lában prohledal celý stan, ale nic nenašel.³⁵ Ráchel svému otci řekla: „Nehněvej se, můj pane, že před tebou nemohu vstát. Mám měsíčky.“ A tak hledal, ale bůžky nenašel.³⁶ Tehdy se Jákob rozhněval a začal Lábanu hubovat. Řekl mu: „Čím jsem se provinil? Co jsem spáchal, že mě tak zuřivě stíháš?³⁷ Prošťáral jsi všechny mé věci, a cos našel z celého svého domu? Polož to zde před mě i své druhy, ať nás dva rozsoudí!³⁸ Byl jsem u tebe celých dvacet let. Tvé ovce ani kozy nikdy nepotratily. Berany z tvého stáda jsem nejedl.³⁹ Co roztrhaly šelmy, jsem ti nepřinášel, ale sám jsem nahrazoval škodu. Vymáhal jsi ode mne, co bylo ukradeno ve dne i co bylo ukradeno v noci.⁴⁰ Ve dne mě stravoval žár a v noci mráz, až mi i spánek zmizel z očí.⁴¹ Tak mi bylo ve tvém domě oněch dvacet let. Čtrnáct let jsem ti sloužil za tvé dvě dcery a šest let za tvůj dobytek, ale ty jsi mou odměnu desetkrát změnil.⁴² Kdyby Bůh mého otce, Bůh Abrahamův a Strach Izákův, nebyl se mnou, určitě bys mě teď propustil s prázdnou! Bůh ale viděl mé trápení a dřinu mých rukou a minulou noc vyřkl svůj soud.“⁴³ Lában na to Jákobovi odpověděl: „Tyto dcery jsou mé dcery, tyto děti jsou mé děti a tento dobytek je můj dobytek. Všechno, co vidíš, je moje. Co bych ale dnes neudělal pro své dcery a pro děti, jež se jim narodily?⁴⁴ Proto nyní pojď, vstupme do smlouvy — já a ty — ať je to pro mne a pro tebe svědectvím.“⁴⁵ Jákob tedy vzal kámen a vztyčil jej jako památník.⁴⁶ Potom řekl svým druhům: „Nasbírejte kamení!“ A tak nanosili kamení, vytvořili mohylu a na té mohyle pojedli.⁴⁷ Lában ji pojmenoval aramejsky Jegar-sahaduta, Mohyla svědectví, a Jákob jí dal stejné jméno hebrejsky, totiž Gal-ed.⁴⁸ Lában řekl: „Tato mohyla ať je ode dneška mým i tvým svědkem.“ A proto dostala jméno Gal-ed, Mohyla svědectví,⁴⁹ a také Micpa, Stráž, neboť řekl: „Až se rozejdeme, ať Hospodin nade mnou i tebou drží stráž.“⁵⁰ Budeš-li mým dcerám ubližovat nebo vezmeš-li si kromě mých dcer další ženy — ačkoli s námi není žádný člověk, hle, Bůh je mým i tvým svědkem!“⁵¹ Lában Jákobovi ještě řekl: „Pohled na tuto mohylu a pohled na ten památný kámen, který jsem mezi sebou a tebou umístil.⁵² Tato mohyla i ten památník jsou svědky, že se k tobě nepřiblížím za tuto mohylu a že ani ty se ke mně za tuto mohylu a za tento památník nepřiblížíš se zlým úmyslem.“⁵³ Bůh Abrahamův a Bůh Náchorův, Bůh jejich otce nechtě je naším soudcem!“ Jákob tedy přísahal při Strachu svého otce Izáka.⁵⁴ Potom na oné hoře obětoval dobytče a svolal své druhy, aby hodovali. A tak hodovali a zůstali na té hoře celou noc.

32 Časně ráno Lában vstal, políbil své vnuky i dcery a požehnal jim. Potom odešel a vrátil se domů.² Také Jákob odešel svou cestou a vtom se s ním setkali Boží andělé.³ Jakmile je Jákob uviděl, zvolal: „To je Boží

tábor!“ A tak to místo nazval Machanajim, Dvojí tábor. ⁴Jákok pak před sebou vypravil posly do země Seír, na edomskou planinu, ke svému bratru Ezauovi ⁵a přikázal jim: „Povězte mému pánu Ezauovi: ‘Toto praví tvůj služebník Jákok: Pobýval jsem u Lášana; tam jsem se až dosud zdržoval. ⁶Mám voly, osly, brav, otroky i otrokyně a vypravil jsem posly, abych se ohlásil svému pánu, doufaje ve tvou laskavost.’“ ⁷Poslové se pak vrátili k Jákovovi se slovy: „Šli jsme k tvému bratru Ezauovi, ale už ti jde naproti a je s ním čtyři sta mužů!“ ⁸Na Jákoba padl veliký strach a úzkost. Rozděлил své lidi, brav, skot i velbloudy do dvou táborů, ⁹neboť si pomyslel: „Přijde-li Ezau k jednomu táboru a pobije ho, bude se ten druhý tábor moci zachránit.“ ¹⁰Jákok zvolal: „Bože mého otce Abrahama, Bože mého otce Izáka, Hospodine, který jsi mi řekl: ‘Vrať se do své země a ke svému příbuzenstvu, a já způsobím, aby se ti vedlo dobře,’ ¹¹nejsem hoden všeho milosrdenství a věrnosti, kterou jsi svému služebníkovi prokázal — vždyť jsem tento Jordán překročil pouze s holí, a teď jsou ze mne dva tábory! ¹²Vytrhni mě prosím z ruky mého bratra, z ruky Ezaua, neboť se bojím, že přijde a pobije mě i matky s dětmi. ¹³Řekl jsi přece: ‘Jistě způsobím, aby se ti vedlo dobře, a učiním, že tvého semene bude jako mořského písku, nespočetného pro své množství.’“ ¹⁴A když na tom místě strávil noc, vybral z toho, co získal, dar pro svého bratra Ezaua: ¹⁵200 koz a 20 kozlů, 200 ovcí a 20 beranů, ¹⁶30 kojících velbloudic s mláďaty, 40 krav a 10 býků, 20 oslic a 10 oslů. ¹⁷Svěřil je svým služebníkům, každé stádo zvlášť, a řekl jim: „Jděte přede mnou a mezi jednotlivými stády nechte odstup.“ ¹⁸Tomu vepředu poručil: „Když se s tebou setká můj bratr Ezau a zeptá se tě: ‘Komu patříš a kam jdeš? A čím je to stádo před tebou?’ ¹⁹odpovíš: ‘Tvého služebníka Jákoba. Posílá to jako dar mému pánu Ezauovi a hle, sám jde za námi.’“ ²⁰Také druhému, třetímu i všem ostatním, kteří hnali ta stáda, přikázal: „Takovým způsobem mluvíte k Ezauovi, až ho najdete: ²¹‘Hle, tvůj služebník Jákok jde za námi.’“ (Pomyslel si totiž: „Usmírím ho darem, který mě předchází. Když se s ním potom setkám, snad mě přijme.“) ²²A tak šel dar před ním a on zůstal na noc v táboře. ²³V noci pak vstal a vzal své dvě ženy, své dvě otrokyně a svých jedenáct synů a přebrodil potok Jabok. ²⁴Vzal je a převedl je přes potok; převedl všechno, co měl. ²⁵Tehdy Jákok zůstal sám. Někdo s ním ale zápasil, až dokud nezačalo svítat. ²⁶Když viděl, že ho nepřemůže, udeřil ho do kyčelního kloubu, takže se Jákovovi při tom zápasu vymkl kyčel. ²⁷Tehdy řekl: „Puť mě, začíná svítat!“ „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“ odpověděl Jákok. ²⁸„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho. „Jákok,“ odpověděl. ²⁹Na to mu řekl: „Tvé jméno už nebude znít Jákok, ale Izrael, Boží bojovník, neboť jsi zápasil s Bohem i s lidmi a zvítězil jsi!“ ³⁰Jákok ho žádal: „Pověz mi prosím své jméno.“ On však odpověděl: „Proč se mě ptáš na jméno?“ A požehnal mu tam. ³¹Jákok pak to místo nazval Penuel, Boží tvář, neboť řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl jsem zachráněn!“ ³²A když minul Penuel, zazářilo mu slunce; a kulhal kvůli té kyčli. (Proto synové Izraele až do dnešního dne nejedí sedací šlachy u kyčelního kloubu, protože Jákok udeřil do kyčelního kloubu u sedací šlachy.)

33 Když potom Jákok pozvedl oči, hle, spatřil přicházet Ezaua a s ním čtyři sta mužů. Rozděлил tedy děti mezi Léu, Ráchel a ty dvě otrokyně ²a postavil otrokyně s jejich dětmi dopředu, Léu s jejími dětmi za ně a Ráchel s Josefem dozadu. ³Sám pak šel před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než došel ke svému bratru. ⁴Ezau mu vyběhl naproti, objal ho, padl mu kolem krku a líbal ho. Oba plakali. ⁵Když potom pozvedl oči, spatřil ženy s dětmi a řekl: „Kdo je to s tebou?“ Jákok odpověděl: „To jsou děti, kterými Bůh obdaroval tvého služebníka.“ ⁶Mezitím se přiblížily otrokyně se svými dětmi a poklonily se. ⁷Potom se přiblížila také Léa se svými dětmi a poklonily se. Nakonec se přiblížili Josef a Ráchel a i oni se poklonili. ⁸Ezau se zeptal: „K čemu je celý ten průvod, který jsem potkal?“ On odpověděl: „Chtěl jsem si tě příznivě naklonit, můj pane.“ ⁹Ezau řekl: „Mám dostatek, bratře, nech si, co ti patří.“ ¹⁰Jákok však odpověděl: „Prosím, nikoli! Přijmi laskavě ode mě tento dar. Když vidím tvou tvář, je přivětivá jako tvář Boží. ¹¹Přijmi prosím z mého požehnání, co jsem ti přinesl, neboť Bůh ke mně byl milostivý a mám všeho dostatek.“ A naléhal na něj, až Ezau přijal. ¹²Ten potom řekl: „Vydejme se na cestu, půjdu s tebou.“ ¹³Jákok mu však odpověděl: „Můj pán ví, že tu jsou malé děti. Navíc mám s sebou březí ovce a krávy; budou-li hnány po celý den, všechen dobytek pomře. ¹⁴Nechť prosím můj pán jde před svým služebníkem napřed. Já pak budu pokračovat zvolna, jak bude moci stačit stádo, které mám před sebou, a jak budou moci stačit děti, dokud nedojdu ke svému pánu do Seíru.“ ¹⁵Ezau řekl: „Nechám tedy s tebou některé ze svých lidí.“ Jákok však odpověděl: „K čemu to, můj pane? Kéž mi jen zachováš svou přízeň.“ ¹⁶A tak se Ezau téhož dne vrátil svou cestou do Seíru, ¹⁷zatímco Jákok se vydal k Sukotu. Tam si postavil dům a pro svůj dobytek zhotovil přístřešky. Proto se to místo jmenuje Sukot, Přístřešky. ¹⁸Jákok pak na cestě z Padan-aramu pokojně dorazil do města Šechem v kanaánské zemi a utábořil se před městem. ¹⁹Díl pole, na němž vztyčil svůj stan, koupil od synů Šechemova otce Chamora za sto mincí. ²⁰Postavil tam oltář a nazval ho „Bůh je Bohem Izraele.“

34 Dína, dcera, kterou Jákovovi porodila Léa, si jednou vyšla navštívit domorodé dívky. ²Když ji uviděl kníže té země, Šechem, syn Hivejce Chamora, zmocnil se jí a spal s ní — znásilnil ji. ³Přilnul ale k Jákovově

dceři Díně celou duší, zamiloval si ji a mluvil s ní laskavě. ⁴ Potom Šechem přemlouval svého otce Chamora: „Vezmi mi tu dívku za ženu!“ ⁵ Když Jákob uslyšel, že Šechem poskrnil jeho dceru Dínu, jeho synové byli právě se stádem na poli. Až do jejich příchodu tedy mlčel. ⁶ Šechemův otec Chamor se mezitím vypravil k Jákobovi, aby s ním promluvil. ⁷ Vtom přišli Jákobovi synové z pole, a když to uslyšeli, zasáhlo je to tak, že se velmi rozlítili. Spáchal přece v Izraeli hanebnost, když spal s Jákobovou dcerou — to se přece nesmí! ⁸ Chamor s nimi začal vyjednávat: „Můj syn Šechem prahne po vaší dceři celou duší; dejte mu ji, prosím, za ženu. ⁹ Sprízněte se s námi — dávejte nám své dcery a berte si naše. ¹⁰ Když budete bydlet u nás, bude celá země před vámi. Bydlete v ní, obchodujte a mějte ji za svou!“ ¹¹ Šechem pak jejímu otci a jejím bratrům řekl: „Moc vás prosím; dám vám, cokoli si řeknete! ¹² Uložte mi vysoké věno a mnoho darů a já dám, kolik mi řeknete, jen mi tu dívku dejte za ženu!“ ¹³ Jákobovi synové odpověděli Šechemovi a Chamorovi Istivě, neboť poskrnil jejich sestru Dínu. ¹⁴ Řekli jim: „Nic takového nemůžeme udělat. Dát svou sestru neobřezanému muži — to by pro nás byla hanba! ¹⁵ Vyhovíme vám, jen když budete jako my. Ať se každý z vás, kdo je mužského pohlaví, dá obřezat. ¹⁶ Pak vám budeme dávat své dcery a brát si vaše, budeme bydlet s vámi a budeme jeden lid. ¹⁷ Pokud nás však neposlechnete a neobřezáte se, vezmeme si svou dceru a odejdeme.“ ¹⁸ Jejich slova se Chamorovi i jeho synu Šechemovi zalíbila ¹⁹ a ten mládenec neváhal tu věc vykonat, neboť po Jákobově dceři velmi toužil. (Šechem byl z celé rodiny svého otce ten nejmávanější.) ²⁰ Chamor a jeho syn Šechem tedy přišli k bráně svého města a promluvili k tamním měšťanům: ²¹ „Tito muži se k nám chovají pokojně. Ať tedy bydlí v této zemi a obchodují v ní. Hle, země je přece dost prostorná i pro ně; berme si tedy jejich dcery za ženy a své dcery dávejme jim. ²² Vyhoví nám ovšem a budou s námi bydlet jako jeden lid jen s touto podmínkou: každý z nás, kdo je mužského pohlaví, se musí dát obřezat, jako jsou obřezaní oni. ²³ Nebudou snad potom jejich stáda, jejich majetek a všechna jejich zvířata naše? Vyhovme jim tedy, ať bydlí u nás!“ ²⁴ A tak všichni, kdo vycházeli z brány jeho města, poslechli Chamora i jeho syna Šechema a dali se obřezat: každý, kdo byl mužského pohlaví, každý, kdo vycházel z brány toho města. ²⁵ Třetího dne, když měli největší bolesti, se dva Jákobovi synové, Dínini bratři Šimeon a Levi, chopili každý svého meče, v bezpečí vešli do města a pobili všechny, kdo byli mužského pohlaví. ²⁶ Také Chamora a jeho syna Šechema zabili ostřím meče. Vzali Dínu z Šechemova domu a odešli. ²⁷ Jákobovi synové pak přišli k pobitým a vyplenili město, kde byla poskrněna jejich sestra. ²⁸ Vzali jejich brav, skot i osly, cokoli bylo ve městě i na poli - ²⁹ všechno jejich bohatství. Všechny jejich děti a ženy zajali a vše, co bylo v domech, vyplenili. ³⁰ Jákob pak Šimeonovi a Levimu vyčetl: „Přivedli jste mě do neštěstí! Zošklivili jste mě obyvatelům země, Kananejcům i Perizejcům. Mám jen hrstku mužů; spojí-li se proti mně, zabijí mě a budu vyhlazen — já i můj dům!“ ³¹ Oni však řekli: „To měl s naší sestrou zacházet jako s nevěstkou?“

35 Potom Bůh Jákobovi řekl: „Vstaň a vydej se vzhůru do Bet-elu. Bydlí tam a postav tam oltář Bohu, jenž se ti ukázal, když jsi utíkal před svým bratrem Ezauem.“ ² Jákob tedy řekl své rodině a všem, kdo byli s ním: „Zbavte se cizích bohů, jež máte u sebe, očistěte se a převlečte si šaty! ³ Potom vstaňme a pojďme vzhůru do Bet-elu. Tam postavím oltář Bohu, jenž mě vyslyšel v den mé úzkosti a byl se mnou na cestě, kterou jsem šel.“ ⁴ Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bohy, které měli při sobě, i náušnice, jež nosili v uších, a Jákob je zakopal pod tím dubem, který stál u Šechemu. ⁵ Potom táhli dál. Boží hrůza padla na města kolem nich, a tak Jákobovi synové nebyli pronásledováni. ⁶ Jákob tenkrát přišel do Luzu (to jest do Bet-elu) v kanaánské zemi — on i všichni, kdo byli s ním - ⁷ a postavil tam oltář. Nazval to místo El-betel, Bůh Bet-elu, neboť tam se mu ukázal Bůh, když utíkal před svým bratrem. ⁸ Tehdy zemřela Rebečina chůva Debora a byla pochována pod oním dubem u Bet-elu. Izák jej proto nazval Alon-bachut, Dub nářků. ⁹ Jákobovi se na jeho cestě z Padan-aramu znovu ukázal Bůh a poželhal mu. ¹⁰ Bůh mu řekl: „Jmenuješ se Jákob; tvé jméno však už nebude znít Jákob, ale budeš se jmenovat Izrael.“ A tak se mu říká Izrael. ¹¹ Bůh mu řekl: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Plod se a množ se, a bude z tebe národ, dokonce svazek národů; i králové vyjdou z tvých beder. ¹² Zem, kterou jsem dal Abrahamovi a Izákovi, dám tobě; i tvému budoucímu semeni dám tuto zem.“ ¹³ Na místě, kde k němu mluvil, se pak od něj Bůh vznesl. ¹⁴ Jákob tedy na místě, kde k němu mluvil, postavil památník, totiž kamenný sloup, vykonal na něm úlitbu a polil jej olejem. ¹⁵ Jákob to místo, kde k němu Bůh mluvil, nazval Bet-el, Boží dům. ¹⁶ Potom z Bet-elu táhli dál. Když už byli nedaleko Efraty, začala Ráchel rodit a měla těžký porod. ¹⁷ V nejtěžší chvíli jí porodní bába řekla: „Neboj se, i tentokrát budeš mít syna!“ ¹⁸ A když ji opouštěl život (neboť umírala), dala dítěti jméno Ben-oní, Syn mé bolesti. Jeho otec ho však pojmenoval Benjamín, Syn pravice. ¹⁹ Ráchel zemřela a byla pohřbena na cestě k Efratě (což je Betlém). ²⁰ Jákob pak nad jejím hrobem postavil památný kámen (a ten sloup je na hrobě Ráchel až dodnes). ²¹ Izrael táhl dál a vztyčil svůj stan za Migdal-ederem. ²² A když se Izrael zdržoval v tom kraji, stalo se, že Ruben šel a spal s Bilhou, družkou svého otce, a Izrael

se o tom doslechl. Jákob měl dvanáct synů. ²³ Synové Léy: Ruben, Jákobův prvorozený, Šimeon, Levi, Juda, Isachar a Zabulon. ²⁴ Synové Ráchel: Josef a Benjamín. ²⁵ Synové Bilhy, Rácheliny otrokyně: Dan a Neftalí. ²⁶ Synové Zilpy, Léiny otrokyně: Gád a Ašer. To jsou Jákobovi synové, kteří se mu narodili v Padan-aramu. ²⁷ Tak přišel Jákob ke svému otci Izákovi do Mamre v Kiriath-arbě (což je Hebron), kde pobýval Abraham i Izák. ²⁸ Izák se dožil 180 let. ²⁹ Stár a spokojen se životem pak Izák vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu. Pochovali ho jeho synové Ezau a Jákob.

36 Toto je Ezauův (totiž Edomův) rod. ² Ezau si vzal manželky z kanaánských dcer: Adu, dceru Chetejce Elona, Oholíbamu, dceru Anovu, vnučku Hivejce Cibeona, ³ a Izmaelovu dceru Basematu, sestru Nebajotovu. ⁴ Ada Ezauovi porodila Elifaze. Basemat porodila Reuele. ⁵ Oholíbama porodila Jeuše, Jalama a Koracha. Toto jsou Ezauovi synové, kteří se mu narodili v kanaánské zemi. ⁶ Ezau pak vzal své ženy, své syny a dcery a všechny, kdo žili v jeho domě, svůj dobytek a všechna svá zvířata — všechn svůj majetek, jehož nabyl v kanaánské zemi, a odešel do země Seír, daleko od svého bratra Jákoba. ⁷ Jejich majetek byl totiž větší, než aby mohli bydlet spolu, a zem jejich putování jim nemohla kvůli jejich stádům stačit. ⁸ Ezau se tedy usadil v pohoří Seír (a ten Ezau je Edom). ⁹ Toto je rod Ezaua, otce Edomců v pohoří Seír. ¹⁰ Toto jsou jména Ezauových synů: Elifaz, syn Ezauovy manželky Ady, a Reuel, syn Ezauovy manželky Basematy. ¹¹ Synové Elifazovi: Teman, Omar, Sefo, Gatam a Kenaz. ¹² (Ezauův syn Elifaz měl také družku Timnu, která Elifazovi porodila Amaleka.) To jsou potomci Ezauovy manželky Ady. ¹³ Synové Reuelovi: Nachat, Zerach, Šama a Miza. To jsou potomci Ezauovy manželky Basematy. ¹⁴ Synové, jež Ezauovi porodila jeho manželka Oholíbama, dcera Anova, vnučka Cibeonova: Jeuš, Jalam a Korach. ¹⁵ Toto jsou kmeny Ezauových synů. Synové Elifaze, Ezauova prvorozeného: kmen Teman, kmen Omar, kmen Sefo, kmen Kenaz, ¹⁶ kmen Korach, kmen Gatam a kmen Amalek. To jsou kmeny vzešlé z Elifaze v edomské zemi. Jsou to potomci Ady. ¹⁷ Synové Ezauova syna Reuele: kmen Nachat, kmen Zerach, kmen Šama a kmen Miza. To jsou kmeny vzešlé z Reuele v edomské zemi. Jsou to potomci Ezauovy manželky Basematy. ¹⁸ Synové Ezauovy manželky Oholíbamy: kmen Jeuš, kmen Jalam a kmen Korach. To jsou kmeny vzešlé z Ezauovy manželky Oholíbamy, dcery Anovy. ¹⁹ To jsou synové Ezaua (jenž je Edom) a jejich kmeny. ²⁰ Toto jsou synové Chorejce Seíra, domorodců v té zemi: Lotan, Šobal, Cibeon, Ana, ²¹ Dišon, Ecer a Dišan. To jsou kmeny Chorejců, Seírovi synové v edomské zemi. ²² Synové Lotanovi: Chori a Hemam. Lotanova sestra byla Timna. ²³ Synové Šobalovi: Alvan, Manachat, Ebal, Šefo a Onam. ²⁴ Synové Cibeonovi: Aja a Ana (to je ten Ana, který našel na poušti horké prameny, když pásal osly svého otce Cibeona). ²⁵ Děti Anovy: Dišon a Oholíbama, Anova dcera. ²⁶ Synové Dišonovi: Chemdan, Ešban, Jitran a Keran. ²⁷ Synové Ecerovi: Bilhan, Zavan a Akan. ²⁸ Synové Dišanovi: Úc a Aran. ²⁹ Toto jsou kmeny Chorejců: kmen Lotan, kmen Šobal, kmen Cibeon, kmen Ana, ³⁰ kmen Dišon, kmen Ecer a kmen Dišan. To je výčet chorejských kmenů v zemi Seír. ³¹ Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král: ³² Králem Edomu byl Bela, syn Beorův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba. ³³ Když zemřel Bela, kraloval na jeho místě Jobab, syn Zerachův z Bosry. ³⁴ Když zemřel Jobab, kraloval na jeho místě Chušam z temanské země. ³⁵ Když zemřel Chušam, kraloval na jeho místě Hadad, syn Bedadův, který pobil Midiánce v moábském kraji. Jeho město se jmenovalo Avit. ³⁶ Když zemřel Hadad, kraloval na jeho místě Samla z Masreky. ³⁷ Když zemřel Samla, kraloval na jeho místě Šaul z Rechobot-naharu. ³⁸ Když zemřel Šaul, kraloval na jeho místě Baal-chanan, syn Akborův. ³⁹ Když zemřel Baal-chanan, syn Akborův, kraloval na jeho místě Hadad. Jeho město se jmenovalo Pau a jeho žena byla Mehetabel, dcera Matredova, vnučka Me-zahabova. ⁴⁰ Toto jsou jména Ezauových kmenů podle jejich rodin a jejich míst, jmenovitě: kmen Timna, kmen Alva, kmen Jetet, ⁴¹ kmen Oholíbama, kmen Ela, kmen Pínon, ⁴² kmen Kenaz, kmen Teman, kmen Mibcar, ⁴³ kmen Magdiel a kmen Iram. To jsou edomské kmeny podle svých sídlišť v jejich vlastní zemi. Tak tomu bylo s Ezauem, otcem Edomců.

37 Jákob však bydlel v zemi putování svého otce, v zemi Kanaán. ² To je Jákobův příběh. Josef byl sedmnáctiletý mladík. Pásal ovce se svými bratry, syny manželek svého otce, Bilhy a Zilpy. A Josef na ně svému otci chodil žalovat. ³ Izrael miloval Josefa víc než všechny své ostatní syny, neboť ho zplodil ve svém stáří. Dokonce mu udělal zdobenou suknicí. ⁴ Když ale jeho bratři zjistili, že ho jejich otec miluje víc než je, začali ho nenávidět. Nebyli s ním schopni ani klidně promluvit. ⁵ Josef měl sen, ale když ho vyprávěl svým bratrům, nenáviděli ho tím více. ⁶ Řekl jim: „Poslechněte si prosím můj sen: ⁷ Vázali jsme na poli snopy. Můj snop náhle vstal a zůstal stát a hle, vaše snopy obklopyly ten můj a klaněly se mu!“ ⁸ Jeho bratři mu řekli: „Tak ty bys nad námi chtěl kralovat? Ty bys nám chtěl vládnout?!“ A tak ho nenáviděli ještě víc, kvůli jeho snům a jeho

slovům. ⁹Josef pak měl ještě další sen a vyprávěl ho svým bratrům: „Měl jsem další sen. Hle, klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd!“ ¹⁰A když to vyprávěl otci a bratrům, otec ho okřikl: „Cos to měl za sen? To se ti já s tvojí matkou a bratry máme klanět k zemi?“ ¹¹Bratři pak na něj žárlili, ale jeho otec o tom všem přemýšlel. ¹²Když pak jeho bratři odešli pást ovce svého otce do Šechemu, ¹³řekl Izrael Josefovi: „Nešli tvoji bratři pást do Šechemu? Pojď, pošlu tě za nimi.“ Odpověděl mu: „Jsem připraven.“ ¹⁴Izrael mu řekl: „Jdi se prosím podívat, zda jsou tví bratři i ovce v pořádku, a přijď mi to povědět.“ A tak ho vyslal z hebronského údolí. Když dorazil k Šechemu, ¹⁵potkal ho nějaký muž. Viděl, že bloudí krajinou, a zeptal se ho: „Co hledáš?“ ¹⁶„Hledám své bratry,“ odpověděl Josef. „Řekni mi prosím, kde pasou.“ ¹⁷Muž odpověděl: „Odešli odsud. Slyšel jsem je říkat: ‘Pojďme k Dotanu.’“ Josef se tedy vydal za svými bratry a poblíž Dotanu je našel. ¹⁸Spatřili ho už zdálky, a ještě než k nim dorazil, domluvili se, že ho zabijí. ¹⁹Řekli si spolu: „Podívejme, přichází mistr snů! ²⁰Pojďme ho zabít. Hodíme ho do nějaké jámy a řekneme: Sežrala ho divoká zvěř! Uvidíme, co pak bude z jeho snů!“ ²¹Když to však uslyšel Ruben, chtěl ho před nimi zachránit, a tak řekl: „Neberme mu život!“ ²²Ruben pokračoval: „Neprolévejme krev; hodme ho do téhle jámy zde v pustině, ale nevztahujme na něj ruku!“ (To řekl, aby ho před nimi zachránil a vrátil ho jeho otci.) ²³A tak se stalo, že když Josef přišel ke svým bratrům, strhli mu suknicí, tu zdobenou suknicí, co nosil, ²⁴popadli ho a hodili do jámy. A ta jáma byla prázdná, bez vody. ²⁵Potom se posadili k jídlu. Pozvedli oči a hle, spatřili od Gileádu přicházet karavanu Izmaelitů. Jejich velbloudi nesli vonnou pryskyřici, balzám a myrhu, aby to dopravili do Egypta. ²⁶Juda svým bratrům navrhl: „Co z toho budeme mít, když svého bratra zabijeme? Jak utajíme jeho vraždu?“ ²⁷Pojďme ho prodat Izmaelitům a nevztahujme na něj ruce — vždyť je to náš bratr, naše tělo!“ A bratři ho poslechli. ²⁸Když je ti midiánští obchodníci míjeli, vytáhli Josefa z jámy a prodali ho Izmaelitům za dvacet šekelů stříbra. Ti tedy Josefa odvedli do Egypta. ²⁹Ruben se potom vrátil k jámě a hle, Josef nikde! Roztrhl tedy v zoufalství své šaty ³⁰a vrátil se k bratrům se slovy: „Hoch je pryč! Co teď, co si počnu?“ ³¹A tak vzali Josefovu suknicí, zabili kozla a namočili ji do krve. ³²Potom tu zdobenou suknicí poslali svému otci. Nechali mu ji donést se slovy: „Tohle jsme našli. Poznáváš v tom suknicí svého syna?“ ³³Poznal ji hned: „To je suknice mého syna! Sežrala ho divá zvěř! Rozsápán, Josef je rozsápán!“ ³⁴Jáko v zoufalství roztrhl svůj plášť, přepásal se pytlou a truchlil nad svým synem po mnoho dní. ³⁵Všichni jeho synové i dcery vstali a šli ho utěšit, ale on se nedal utěšit a říkal: „Nikoli! Půjdu za svým synem do hrobu v zármutku!“ A tak ho jeho otec oplakával. ³⁶Midiánci zatím Josefa v Egyptě prodali faraonovu dvořanu Putifarovi, veliteli stráže.

38 Někdy v té době se Juda oddělil od svých bratrů a uchýlil se k adulamskému muži jménem Chíra. ²Tam Juda uviděl dceru jistého Kananejce jménem Šua; vzal si ji tedy a spal s ní. ³Ona počala, porodila syna a dala mu jméno Er. ⁴Počala znovu, porodila syna a dala mu jméno Onan. ⁵Potom porodila ještě dalšího syna a dala mu jméno Šela. A když ho porodila, byl Juda v Kezibu. ⁶Juda pak svému prvorozenému Erovi vybral manželku jménem Támar. ⁷Er, Judův prvorozený, však byl Hospodinu odporný a Hospodin ho nechal zemřít. ⁸Juda tedy řekl Onanovi: „Spi s manželkou svého bratra. Splň švagrovskou povinnost a vzbud svému bratru potomka.“ ⁹Onan však věděl, že by ten potomek nebyl jeho. Kdykoli proto spal s manželkou svého bratra, vypouštěl semeno na zem, aby svému bratrovi nedal potomka. ¹⁰To, co dělal, však bylo Hospodinu odporné, a tak nechal zemřít i jeho. ¹¹Tehdy Juda řekl své snaze Támar: „Zůstaň jako vdova v domě svého otce, dokud nedospěje můj syn Šela.“ (Řekl si totiž: „Aby snad nezemřel jako jeho bratři.“) Támar tedy odešla a zůstala v domě svého otce. ¹²Po dlouhé době Judova manželka, dcera Šuova, zemřela. Když se Juda po její smrti utěšil, odešel se svým adulamským přítelem Chírou na slavnost stříhání svých ovcí do Timny. ¹³Támar bylo oznámeno: „Hle, tvůj tchán jde vzhůru do Timny stříhat své ovce.“ ¹⁴Odložila tedy své vdovské šaty, vzala si závoj a zahalila se. Potom si sedla u vstupu do Enajim, což je po cestě do Timny. (Viděla totiž, že Šela je dospělý a že za něj nebyla provdána.) ¹⁵A když ji Juda uviděl, považoval ji za nevěstku, neboť měla zahalenou tvář. ¹⁶Uchýlil se tedy cestou k ní a řekl: „Chci se s tebou vyspat.“ (Nevěděl totiž, že je to jeho snacha.) Zeptala se: „Co mi za to dáš?“ ¹⁷Odpověděl: „Pošlu ti kůzle ze svého stáda.“ Ona na to: „Než je pošleš, musíš dát něco do zástavy.“ ¹⁸Zeptal se: „Co ti mám dát do zástavy?“ Odpověděla: „Své pečtidlo, šňůru a hůl, co máš v ruce.“ Dal jí to, vyspal se s ní a ona otěhotněla. ¹⁹Potom vstala a odešla, odložila závoj a oblékla si své vdovské šaty. ²⁰Juda poslal to kůzle po svém adulamském příteli. Měl od té ženy vyzvednout zástavu, ale nemohl ji najít. ²¹Vyptával se místních mužů: „Kde je ta prostitutka, co seděla v Enajim u cesty?“ Řekli mu ale: „Tady žádná prostitutka nikdy nebyla.“ ²²A tak se vrátil k Judovi se slovy: „Nemohl jsem ji najít. Místní muži mi navíc řekli, že tam žádná prostitutka nikdy nebyla.“ ²³Juda odpověděl: „Ať si to tedy nechá, abychom neměli ostudu. To kůzle jsem jí přece poslal, ale tys ji nemohl najít.“ ²⁴Asi za tři měsíce bylo Judovi oznámeno: „Tvoje snacha Támar se zachovala jako nevěstka! Dokonce už je z toho smilstva těhotná!“ Juda

řekl: „Vyvedte ji ven, ať je upálena!“²⁵ Už ji vedli, když vtom poslala svému tchánovi vzkaz: „Jsem těhotná s mužem, jemuž patří tyto věci!“ Dodala: „Poznej prosím, či je toto pečeti, šňůra a hůl.“²⁶ Když Juda ty věci poznal, zvolal: „Ona je spravedlivější než já — vždyť jsem ji nechtěl provdat za svého syna Šelu!“ A víckrát s ní už nespál.²⁷ Když pak přišel čas jejího porodu, hle, v jejím lůnu byla dvojčata.²⁸ Během porodu jeden syn vystrčil ruku. Porodní bába ho za ni chytila a uvázala na ni červenou nit se slovy: „Tento vyšel první.“²⁹ On ji však zase vtáhl zpět a hle, ven vyšel jeho bratr. Řekla tedy: „Jakou trhlínu ses prodral?“ A tak dostal jméno Peres, Průlom.³⁰ Když potom vyšel jeho bratr s onou červenou nití na ruce, dostal jméno Zerach, Červánek.

39 Josefa mezitím Izmaelitě odvedli dolů do Egypta. Tam ho od nich koupil jeden Egyptan, faraonův dvořan Putifar, velitel stráže.² Hospodin však byl s Josefem, a tak se mu všechno dařilo a zůstal v domě svého egyptského pána.³ Když jeho pán viděl, že Hospodin je s ním a že Hospodin působí, aby se vše, k čemu přiloží ruku, dařilo,⁴ oblíbil si Josefa a ten se stal jeho pomocníkem. Nakonec ho Putifar ustanovil správcem svého domu a svěřil mu do rukou všechno, co měl.⁵ Od té chvíle Hospodin domu toho Egyptana požehnal. Díky Josefovi bylo Hospodinovo požehnání na všem, co měl v domě i na poli,⁶ a tak nechal všechn svůj majetek v Josefově správě. Když měl doma jeho, nestaral se o nic než o své jídlo. Josef byl nápadně krásný, překrásný muž.⁷ Po nějaké době mohla manželka jeho pána na Josefovi oči nechat. Nakonec řekla: „Spi se mnou!“⁸ On však odmítl. Řekl manželce svého pána: „Když mě můj pán má doma, o nic se nestará. Vše, co mu patří, mi svěřil do rukou.“⁹ Nikdo nemá v domě větší pravomoc než já; neodepřel mi nic kromě tebe, poněvadž jsi jeho žena! Jak bych mohl spáchat takovou hanebnost a zhřešit proti Bohu?“¹⁰ A i když Josefa přemlouvala den za dnem, aby si k ní lehl a pobyl s ní, neposlechl ji.¹¹ Jednoho dne, když přišel dělat svou práci v domě, nebyl nikdo ze služebnictva doma.¹² Tehdy ho chytila za šaty a řekla: „Spi se mnou!“ On však nechal šaty v její ruce, utekl a běžel ven.¹³ Když uviděla, že jí nechal své šaty v ruce a utekl ven,¹⁴ svolala služebnictvo a řekla jim: „Podívejte se! Přivedl k nám můj muž toho Hebreje, aby si s námi zahrával?! Přišel a chtěl se se mnou vyspat, ale já jsem začala hlasitě křičet.“¹⁵ Když uslyšel, jak křičím, nechal své šaty u mě, utekl a běžel ven.“¹⁶ Ty jeho šaty nechala ležet vedle sebe, dokud nepřišel domů jeho pán.¹⁷ Tehdy mu vyprávěla: „Ten hebrejský otrok, jehož jsi k nám přivedl, ke mně přišel a chtěl si se mnou zahrávat!“¹⁸ Když jsem se ale dala do křiku, nechal své šaty u mě a utekl ven.“¹⁹ Josefův pán naslouchal slovům své ženy, a když řekla: „Takto se ke mně zachoval tvůj otrok,“ vzplanul hněvem.²⁰ A tak ho jeho pán vzal a vsadil do žaláře, na místo, kde bývají drženi královští vězni. Tak se Josef ocitl v žaláři.²¹ Hospodin však byl s ním. Zahrnul jej svým milosrdenstvím a zjednal mu přízeň u vrchního žalářníka.²² Vrchní žalářník nakonec svěřil všechny vězně v žaláři do Josefových rukou. Cokoli tam dělali, měl na starosti on.²³ Vrchní žalářník ani nemusel na nic, co mu svěřil, dohlížet. Hospodin byl totiž s ním a působil, aby se mu všechno dařilo.

40 Po nějaké době se číšník a pekař egyptského krále prohřešili proti svému pánu, králi Egypta.² Faraó se rozhněval na oba své dvořany — na vrchního číšníka i na vrchního pekaře —³ a dal je do vězení v domě velitele stráže, na stejné místo v žaláři, kde byl vězněn Josef.⁴ Velitel stráže je svěřil do Josefovy péče. Když už byli ve vězení dlouho,⁵ oba dva — číšník i pekař egyptského krále, kteří byli uvězněni v žaláři — měli sen. Každý měl téže noci svůj sen, každý s vlastním významem.⁶ Když k nim Josef ráno přišel, pohlédl na ně a hle, byli smutní.⁷ Zeptal se tedy faraonových dvořanů uvězněných spolu s ním v domě jeho pána: „Proč se dnes tváříte tak nešťastně?“⁸ Odpověděli mu: „Měli jsme sen a není tu, kdo by ho vyložil.“ Josef jim řekl: „Nepatří snad výklady Bohu? Prosím, vyprávějte mi je.“⁹ Vrchní číšník tedy Josefovi vyprávěl svůj sen: „Hle, ve snu jsem před sebou viděl vinný keř¹⁰ a na něm tři výhonky. Na keři vyrazily pupeny, potom květy a nakonec zralé hrozny.“¹¹ Měl jsem v ruce faraonův pohár, a tak jsem ty hrozny trhal a vymačkával je do faraonova poháru. Pak jsem ten pohár podal faraonovi.“¹² Josef mu řekl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři výhonky jsou tři dny.¹³ Už za tři dny tě faraó předvolá a vrátí ti tvůj úřad. Budeš faraonovi podávat pohár, jako jsi to dělával, když jsi

39:2 Hospodin ... byl s Josefem. Úspěch člověka je podle Bible definován nikoliv blahobytem, materiální nadřazeností, prestiží nebo čímkoliv podobně pomíjivým, nýbrž tím, že s ním je Bůh, ať už se dostane do jakýchkoliv okolností (srv. např. [Da 3:25](#)).

V domě svého egyptského pána. V době, kdy univerzální konsenzus (to, čemu věří všichni) říká, že každému národu vládne jeho lokální božstvo, je docela provokativní naznačit, že Josefův Bůh není omezen na žádný území; že vládne kdekoliv na celém světě. Egyptané to jednou poznají z vlastní palčivé zkušenosti ([Ex 12:12](#)).

39:6 Než o své jídlo. Potifar, dnes bychom řekli „šéf sekuritáků“, velitel faraonovy osobní ochranky (viz [verš 1](#)), byl kromě jiného také

zodpovědný za pokrmy pro panovníka; žili v dobách, kdy bylo běžné zbavit se vládce otravou. Nemohl by svěřit péči o jídlo Josefovi, cizinci, i kdyby chtěl, přestože všechno ostatní mu svěřit neváhal. Je projevem Boží ironie, že navzdory této Potifarově nedůvěře přijde den, kdy faraon sám svěří Josefovi celý Egypt právě ve věci péče o potraviny ([41:40](#)).

39:9 Zhřešit proti Bohu. Boží blízkost nebyla Josefovou magickou mocí, jak zůstat spravedlivým, nýbrž jeho morálním kompasem, poskytující vedení. Na rozdíl od Judy ([38:11, 18](#)) je Josef chválen pro úctu ke společenským (a obecně lidským) hodnotám. Jestliže Josef dokáže být věrný Bohu dokonce i v cizině, Izrael nemá pro svou nevěru výmluvu ve své zemi. Srv. [Ex 19:5](#)

býval jeho číšníkem. ¹⁴ Až se ti však povede dobře, pamatuj na mě. Prokaž mi prosím laskavost, aby ses o mně zmínil faraonovi a dostal mě odsud ven. ¹⁵ Byl jsem sprostě unesen ze země Hebrejů a ani zde jsem neudělal nic, za co bych měl být vsazen do jámy! ¹⁶ Když vrchní pekař viděl, jak dobrý to byl výklad, řekl Josefovi: „I já jsem měl sen. Hle, měl jsem na hlavě tři proutěné košíky. ¹⁷ V tom, který byl navrchu, bylo nejrůznější pečivo připravené pro faraona, ale ptáci mi je z košíku na hlavě klovali.“ ¹⁸ Josef odpověděl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři koše jsou tři dny. ¹⁹ Už za tři dny tě farao připraví o hlavu — pověsí tě na kůl a ptáci z tebe budou klovat maso!“ ²⁰ Třetího dne pak měl farao narozeniny a vystrojil všem svým služebníkům hostinu. Tehdy před očima svých služebníků předvolal vrchního číšníka i vrchního pekaře. ²¹ Vrchnímu číšníkovi vrátil jeho úřad, takže znovu podával pohár faraonovi, ²² ale vrchního pekaře dal pověsit na kůl, jak jim to Josef vyložil. ²³ Vrchní číšník ale na Josefa nepamatoval. Úplně na něj zapomněl.

41 Po dvou dlouhých letech měl farao sen: Stál u Nilu ² a hle, z Nilu vystoupilo sedm nápadně krásných a tučných krav a pásly se v mokřině. ³ Náhle za nimi z Nilu vystoupilo sedm jiných krav, nápadně ošklivých a hubených; postavily se k těm prvním kravám na břehu Nilu ⁴ a tyto ošklivé a hubené krávy sežraly těch sedm krásných a tučných. Vtom se Farao probudil. ⁵ Když znovu usnul, měl další sen: Na jednom stéble vyrostlo sedm bohatých a pěkných klasů. ⁶ Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů hubených a sežehých východním větrem ⁷ a ty hubené klasy pohltily těch sedm bohatých a pěkných. Vtom se farao probudil a hle, byl to sen. ⁸ Ráno pak byl farao velmi rozrušen, a tak si dal zavolat všechny věštce a mudrce Egypta a vyprávěl jim své sny. Nikdo je však faraonovi neuměl vyložit. ⁹ Tehdy k faraonovi promluvil vrchní číšník: „Musím dnes připomenout své prohřešky: ¹⁰ Farao se kdysi rozhněval na své služebníky a dal mě do vězení v domě velitele stráže — mě a vrchního pekaře. ¹¹ Já i on jsme tam měli ve stejnou noc sen, každý jsme měli sen s vlastním významem. ¹² A byl tam s námi jeden hebrejský mladík, otrok velitele stráže. Vyprávěli jsme mu své sny a on nám je vyložil; každému dal výklad jeho snu. ¹³ A jak nám vyložil, tak se stalo: mně byl vrácen můj úřad a pekař byl oběšen.“ ¹⁴ Farao si tedy dal Josefa zavolat. Spěšně ho vytáhli z jámy, a když se ohlíhl a převlékl si šaty, přišel k faraonovi. ¹⁵ Ten Josefovi řekl: „Měl jsem sen a nikdo ho neumí vyložit. Slyšel jsem však o tobě, že jakmile uslyšíš sen, vyložíš ho.“ ¹⁶ Josef faraonovi odpověděl: „Ne já, ale Bůh dá faraonovi příznivou odpověď!“ ¹⁷ Farao tedy Josefovi řekl: „Měl jsem sen: Stál jsem na břehu Nilu ¹⁸ a hle, z Nilu vystoupilo sedm tučných a nápadně krásných krav a pásly se v mokřině. ¹⁹ Náhle za nimi vystoupilo sedm jiných krav, churavých, nápadně ošklivých a tak vyhublých, že jsem takovou ošklivost v celé egyptské zemi ještě neviděl. ²⁰ Ty vyhublé a ošklivé krávy pak sežraly těch sedm prvních, tučných krav. ²¹ A ačkoli je sežraly, nebylo to na nich vůbec znát, neboť byly stejně ošklivé jako předtím. A vtom jsem se probudil. ²² V dalším snu jsem viděl, jak na jednom stéble vyrostlo sedm klasů, bohatých a pěkných. ²³ Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů planých, hubených a sežehých východním větrem ²⁴ a ty hubené klasy pohltily těch sedm pěkných. Vyprávěl jsem to věštčům, ale nikdo mi to neuměl vysvětlit.“ ²⁵ Josef tedy faraonovi řekl: „Faraonův sen je jeden a tentýž. Bůh faraonovi oznámil, co se chystá učinit: ²⁶ Sedm pěkných krav je sedm let, sedm pěkných klasů je rovněž sedm let — je to jeden a tentýž sen. ²⁷ Sedm vyhublých a ošklivých krav vystupujících za nimi je sedm let, stejně jako těch sedm prázdných klasů sežehých východním větrem. Je to sedm let hladu. ²⁸ Jak jsem už řekl, Bůh faraonovi ukázal, co se chystá učinit. ²⁹ Hle, na celou egyptskou zem přichází sedm let veliké hojnosti. ³⁰ Po nich však nastane sedm let hladu, kdy se v egyptské zemi na všechnu tu hojnost zapomene. Hlad stráví celou zem. ³¹ Tento hlad bude tak krutý, že předcházející hojnost nebude v zemi vůbec znát. ³² A že byl ten sen faraonovi dvakrát zopakován, znamená, že ta věc je u Boha jistá a Bůh ji brzy vykoná. ³³ Nechť tedy farao vybere rozvážného a moudrého muže a ustanoví ho nad egyptskou zemí. ³⁴ Nechť farao začne jednat. Ať ustaví nad zemí úředníky a během těch sedmi let hojnosti vybírá pětinu úrody egyptské země. ³⁵ Úředníci ať během těch nadcházejících dobrých let shromažďují všechny potraviny, ať uskladní obilí pod faraonovu pravomoc, uloží potraviny do měst a hlídají je. ³⁶ Tak vznikne pro celou zem zásoba jídla na těch sedm let hladu, který v Egyptě nastane, a země se nezhroutí hladem.“ ³⁷ Faraonovi i všem jeho služebníkům se ten návrh líbil. ³⁸ Farao to probíral se svými služebníky: „Cožpak najdeme někoho, v kom by byl Boží Duch jako v něm?“ ³⁹ Farao tedy oslovil Josefa: „Jelikož ti Bůh dal poznat toto vše, nikdo nebude tak rozvážný a moudrý jako ty! ⁴⁰ Ty budeš správcem mého domu a všechen můj lid se podrobí tvým rozkazům. Sám tě budu převyšovat jen trůnem.“ ⁴¹ Potom farao Josefovi řekl: „Hle, ustanovuji tě správcem nad celou egyptskou zemí!“ ⁴² Farao snal z ruky svůj pečební prsten a navlékl ho na ruku Josefovi; oblékl mu kmentové roucho a na krk mu pověsil zlatý řetěz. ⁴³ Potom ho nechal vozit ve voze jako svého zástupce a provolávat před ním: „Na kolena!“ Tak ho ustanovil správcem nad celou

40:14 Pamatuj. Ježíš při své Poslední večeři mluvil o chlebu a vínu, a apeloval přitom na naši paměť (Lk 22:19). Faraonovi služebníci, pracující s vínem a chlebem, jsou fraktálem (srv. čl. [Fraktály v Bibli](#)), který ukazuje na Ježíše.

41:8 Věštce a mudrce. Kněží, kteří se vedle formálních rituálů svého náboženství navíc i pyšlili svým okultním poznáním.
Nikdo. viz [Da 2:10–11](#).

egyptskou zemi. ⁴⁴ Farao Josefovi řekl: „Já jsem faraó, ale bez tvého svolení nikdo v celém Egyptě nepohne rukou ani nohou!“ ⁴⁵ Tehdy dal faraó Josefovi jméno Cafnat-paneach a oženil ho s Asenat, dcerou Putifery, kněze z Heliopole. Tak se Josef dostal do čela egyptské země. ⁴⁶ Když stanul před faraonem, králem Egypta, bylo Josefovi třicet let. Josef pak vyšel od faraona a procházel celou egyptskou zem. ⁴⁷ V sedmi letech hojnosti země vydávala úrodu plnými hrstmi. ⁴⁸ Josef tedy po sedm let v egyptské zemi shromažďoval všechny potraviny a ukládal je ve městech. V každém městě ukládal potraviny z okolních polí. ⁴⁹ Tak Josef nashromáždil nesmírné množství obilí, jako je mořského písku. Nakonec ho přestal i počítat, neboť ho bylo bezpočtu. ⁵⁰ Ještě než přišla léta hladu, se Josefovi narodili dva synové. Porodila mu je Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole. ⁵¹ Josef dal prvorozenému jméno Manases, Zapomnění, neboť řekl: „Bůh mi dal zapomenout na všechno mé strádání, na celý můj otcovský dům.“ ⁵² Druhému pak dal jméno Efraim, Plodnost, neboť řekl: „Bůh mě v zemi mého trápení učinil plodným.“ ⁵³ Když pak v Egyptě uplynulo sedm let hojnosti, ⁵⁴ přišlo na řadu sedm let hladu, jak Josef předpověděl. Ve všech zemích byl hlad, ale v celém Egyptě byl chléb. ⁵⁵ A když začala hladovět i celá egyptská zem a lid volal k faraonovi o chléb, faraó řekl všem Egyptanům: „Jděte za Josefem! Udělejte, cokoli vám řekne.“ ⁵⁶ Hlad zachvátil celý svět. Josef tehdy otevřel všechny obilnice a prodával Egyptanům zrní, neboť hlad se rozmáhal i v egyptské zemi. ⁵⁷ Celý svět přicházel k Josefovi do Egypta nakupovat zrní, protože se po celém světě rozmohl hlad.

42 Když Jákob uviděl, že v Egyptě je zrní, řekl svým synům: „Co se na sebe jen tak díváte? ² Slyšel jsem, že v Egyptě je zrní. Jděte a nějaké tam pro nás nakupte, ať zůstaneme naživu a nezemřeme!“ ³ A tak šlo deset Josefových bratrů dolů do Egypta nakoupit obilí. ⁴ Ale Benjamína, Josefova vlastního bratra, Jákob s bratry neposlal. Řekl si totiž: „Aby se mu snad nepříhodilo něco zlého.“ ⁵ Izraelovi synové přišli nakoupit zrní spolu s jinými přichozími, neboť v kanaánské zemi byl hlad. ⁶ Protože nejvyšším zemským správcem byl Josef a byl to on, kdo prodával zrní všemu lidu, Josefovi bratři přišli k němu a klaněli se tváří k zemi. ⁷ Josef své bratry poznal na první pohled. Choval se k nim však jako cizí a mluvil s nimi tvrdě. „Odkud jste přišli?“ zeptal se jich. „Z kanaánské země,“ odpověděli, „abychom nakoupili jídlo.“ ⁸ Josef své bratry poznal, ale oni ho nepoznali. ⁹ Josef si pamatoval sny, které o nich měl, a tak jim řekl: „Jste špehové! Přišli jste prozkoumat slabiny země!“ ¹⁰ Odpověděli mu: „Nikoli, pane, tvoji služebníci přišli nakoupit jídlo!“ ¹¹ Všichni jsme synové jednoho muže, jsme slušní lidé. Tvoji služebníci nikdy nebyli špehové!“ ¹² On však řekl: „Ne! Přišli jste si prohlédnout slabiny země!“ ¹³ Odpověděli: „Tvoji služebníci jsou bratři. Bývalo nás dvanáct synů jednoho muže v kanaánské zemi; nejmladší je právě doma s naším otcem a jeden — ten už není.“ ¹⁴ Josef pokračoval: „Jak jsem řekl: Jste špehové!“ ¹⁵ Proto si vás prověřím. Jakože je faraó živ, nevyjdete odsud, dokud sem nepřijde váš nejmladší bratr! ¹⁶ Pošlete jednoho z vás, aby vašeho bratra vyzvedl. Vy zatím budete uvězněni, aby se ověřila vaše slova a ukázalo se, zda jste říkali pravdu. A pokud ne, jakože je faraó živ, jste špehové!“ ¹⁷ A tak je nechal na tři dny zavřít do vězení. ¹⁸ Třetího dne jim Josef řekl: „Jsem bohabojný člověk. Když uděláte, co říkám, budete žít.“ ¹⁹ Když jste tak slušní, zůstane v tomto vězení jen jeden z vás. Vy ostatní jděte a přineste svým rodinám zrní k zahrnutí hladu. ²⁰ Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se vaše slova ověří a nezemřete.“ S tím souhlasili. ²¹ Jeden druhému tehdy začali říkat: „Běda! Provinili jsme se na svém bratru! Viděli jsme ho ve smrtelné úzkosti, když nás prosil o milost, ale nechtěli jsme slyšet. To proto jsme teď v úzkých!“ ²² Ruben se ozval: „Copak jsem vám neříkal: Neubližujte tomu dítěti? Jenže jste nechtěli slyšet, a tak teď pykáme za jeho krev!“ ²³ Josef s nimi mluvil skrze tlumočnicka, a tak nevěděli, že jim rozumí. ²⁴ V tu chvíli se od nich odvrátil a rozplakal se. Potom se k nim vrátil, promluvil s nimi, vybral z nich Šimeona a před jejich očima ho spoutal. ²⁵ Potom přikázal, ať jim naplní měchy obilím, každému z nich ať do pytle vrátí jeho stříbro a dají jim také jídlo na cestu. Tak se k nim zachoval. ²⁶ Naložili tedy zrní na osly a odešli. ²⁷ Když měli cestou nocovat, jeden z nich otevřel svůj pytel, aby dal svému oslu obrok, a vtom uviděl své stříbro: leželo navrchu v jeho vaku! ²⁸ „Mé stříbro je zpátky!“ zvolal ke svým bratrům. „Je přímo v mém vaku!“ Hrůzou se v nich zastavilo srdce. Jeden druhého se rozechvěle ptali: „Co nám to Bůh dělá?“ ²⁹ Když pak přišli ke svému otci Jákobovi do kanaánské země, vyprávěli mu všechno, co je potkalo: ³⁰ „Ten muž, pán té země, s námi mluvil tvrdě. Považoval nás za špehy, ³¹ ale my jsme mu řekli: ‘Jste slušní lidé, nikdy jsme nebyli špehové!’ ³² Bývalo nás dvanáct bratrů, synů našeho otce. Jeden už není a nejmladší je právě s naším otcem doma v kanaánské zemi.“ ³³ Ten muž, pán té země, nám však řekl: ‘Uvidíme, zda jste slušní lidé! Nechte jednoho z vás u mne, vezměte svým rodinám jídlo k zahrnutí hladu a jděte. ³⁴ Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se přesvědčím, že nejste špehové, ale slušní lidé. Tehdy vám vrátím vašeho bratra a budete sem moci chodit nakupovat.’“ ³⁵ Začali vyprazdňovat své pytle a hle, každý ve svém pytli našel svůj váček s penězi! Když viděli ty váčky s penězi, dostali strach — oni i jejich otec. ³⁶ Jejich otec Jákob zvolal: „Připravili jste mě o syny! Josef není, Šimeon není, a teď mi vezmete Benjamína?! To je pro mě příliš!“ ³⁷ Ruben svému otci odpověděl: „Jestliže ti ho nepřivedu, zabij mé dva syny! Svěř ho do mých rukou a přivedu ti ho zpět.“ ³⁸ On však řekl: „Můj syn s vámi nepůjde!

Jeho bratr je mrtev a zůstal jen on sám. Kdyby se mu na vaší cestě přihodilo něco zlého, přivedete mé šediny zármutkem do hrobu!“

43 V zemi panoval krutý hlad. ² Když spotřebovali zrní, které přivezli z Egypta, řekl jim jejich otec: „Jděte nám tam znovu koupit něco k jídlu.“ ³ Juda mu odpověděl: „Ten muž nás přísně varoval: ‘Nechodte mi na oči bez svého bratra!’“ ⁴ Pošleš-li s námi našeho bratra, půjdeme ti koupit jídlo. ⁵ Nepošleš-li ho, nepůjdeme. Ten muž nám přece řekl: ‘Nechodte mi na oči bez svého bratra!’“ ⁶ Izrael zvolal: „Proč jste mi tolik ublížili? Proč jste tomu muži řekli, že máte dalšího bratra?“ ⁷ Odpověděli: „Ten muž se podrobně vyptával na nás i na naši rodinu: ‘Žije ještě váš otec? Máte ještě dalšího bratra?’ Podle toho jsme mu odpovídali. Jak jsme mohli vědět, že řekne: ‘Přiveďte svého bratra sem?’“ ⁸ Juda tehdy svému otci Izraelovi navrhl: „Pošli toho chlapce se mnou. Nech nás vstát a jít, ať zůstaneme naživu a nezemřeme my ani ty ani naše děti! ⁹ Já se za něj zaručím, ode mě ho vyžaduj! Nepřivedu-li ho k tobě a nepostavím ho před tebou, ať za to před tebou nesu věčnou vinu. ¹⁰ Kdybychom neotáleli, určitě bychom se už dvakrát vrátili!“ ¹¹ Jejich otec Izrael jim nakonec řekl: „Ať se stane, co se musí stát. Udělejte tohle: Naberte do svých měchů nejvybranější plody země a odneste je tomu muži jako dar: něco balzámu, něco medu, vonné pryskyřice a myrhy, také pistácie a mandle. ¹² Vezměte s sebou dvojnásob stříbra, i to vrácené navrch vašich vaků, a odneste to s sebou zpět — snad šlo o omyl. ¹³ Vezměte si i svého bratra. Vstaňte a vraťte se k tomu muži. ¹⁴ Kéž vám u něj Všemohoucí Bůh dopřeje slitování, aby s vámi propustil vašeho dalšího bratra i Benjamína. A já, mám-li přijít o syny, ať o ně přijdu!“ ¹⁵ Vzali tedy s sebou kromě daru také dvojnásob stříbra a Benjamína. Vstali, odešli do Egypta a stanuli před Josefem. ¹⁶ Když s nimi Josef uviděl Benjamína, řekl správci svého domu: „Odveď ty muže do paláce, poraz dobytče a připrav je. Ti muži dnes budou obědovat se mnou.“ ¹⁷ Ten učinil, jak Josef řekl, a odvedl je do Josefova paláce. ¹⁸ Když ale uviděli, kam je vedou, polekali se a říkali si: „Určitě nás sem dal odvést kvůli tomu stříbru, vrácenému prve do našich vaků. Teď se na nás vrhne, napadne nás a vezme nás do otroctví i s našimi osly!“ ¹⁹ Ještě na nádvoří tedy přistoupili ke správci Josefova domu a promluvili k němu: ²⁰ „Odpusť, pane, opravdu jsme sem prve přišli nakoupit jídlo. ²¹ Když jsme cestou zpět měli nocovat, otevřeli jsme své vaky a hle, stříbro každého z nás leželo navrchu v jeho vaku — naše stříbro v plné váze! Proto jsme je teď přinesli s sebou. ²² Přinesli jsme ještě další stříbro na nákup jídla. Nevíme, kdo nám to stříbro dal do vaků!“ ²³ On však řekl: „Buďte klidní, nebojte se. Ten poklad vám dal do vaků váš Bůh, Bůh vašeho otce. Vaše stříbro jsem dostal v pořádku.“ Načež k nim přivedl Simeona. ²⁴ Poté je uvedl do Josefova paláce, dal jim vodu na umytí nohou a jejich oslům dal obrok. ²⁵ Slyšeli, že tam mají obědovat, a tak připravili svůj dar, než Josef v poledne přijde. ²⁶ A když Josef přišel domů, předložili mu ten dar, který měli s sebou, a klaněli se mu až k zemi. ²⁷ Zeptal se jich, jak se jim daří, a řekl: „Jak se daří vašemu starému otci, o němž jste vyprávěli? Žije ještě?“ ²⁸ Odpověděli: „Našemu otci, tvému služebníku, se daří dobře, ještě žije.“ Tehdy padli na kolena a klaněli se mu. ²⁹ On pozvedl oči a spatřil svého bratra Benjamína, syna své matky. Zeptal se: „Je tohle váš nejmladší bratr, o němž jste mi vyprávěli?“ Potom řekl: „Kéž je ti Bůh milostiv, synu!“ ³⁰ Nato Josef odspěchal, neboť byl náklonností ke svému bratrovi pohnut až k slzám. Šel do svého pokoje a tam plakal. ³¹ Pak si umyl tvář, vyšel ven a s přemáháním řekl: „Podávejte jídlo!“ ³² Podávali tedy zvlášť pro něj, zvlášť pro ně a zvlášť pro Egyptany, kteří jedli s ním. (Egyptané totiž nemohou jíst s Hebreji — je to pro ně ohavnost.) ³³ Bratři před ním seděli v přesném pořadí, od prvorozeného až po nejmladšího, a s úžasem hleděli jeden na druhého. ³⁴ Nechal jim podávat čestné porce ze svého stolu a Benjamínova porce byla pětkrát větší než porce všech ostatních. A tak hodovali a hojně se s ním napili.

44 Josef potom přikázal správci svého domu: „Naplň vaky těch mužů jídlem, kolik jen unesou, a vlož stříbro každého z nich navrch jejich vaků. ² A můj pohár, ten stříbrný pohár, vlož navrch vaku toho nejmladšího spolu se stříbrem zaplaceným za zrní.“ Učinil tedy, jak mu Josef řekl. ³ Ráno za úsvitu byli muži i se svými osly propuštěni. ⁴ Sotva vyšli kousek za město, Josef řekl správci svého domu: „Vstaň, pronásleduj ty muže, a až je dostihneš, řekni jim: ‘Proč oplácíte dobro zlem?’ ⁵ Z toho poháru přece pije můj pán a používá ho k věštění! Co jste to provedli za špatnost?!“ ⁶ Dostihl je tedy a opakoval jim ta slova. ⁷ Odpověděli: „O čem to můj pán mluví? Tvoji služebníci by takovou věc nikdy neudělali! ⁸ Vždyť jsme ti z kanaánské země přišli vrátit stříbro, které jsme našli navrchu svých vaků. Proč bychom v domě tvého pána kradli stříbro nebo zlato? ⁹ U koho z tvých služebníků se to najde, ať zemře a z nás ať jsou pánovi otroci!“ ¹⁰ On řekl: „Dobrá. Mým otrokem ale bude jen ten, u koho se to najde. Vy ostatní budete volní.“ ¹¹ Všichni tedy rychle složili své vaky na zem a rozvázali je. ¹² Začal je prohledávat, počínaje od nejstaršího a konče u nejmladšího. A ten pohár se našel v Benjamínově vaku! ¹³ V zoufalství roztrhli své pláště, každý naložil svého osla a vrátili se do města. ¹⁴ Josef byl dosud v paláci, když tam Juda se svými bratry dorazil. Padli před ním na zem ¹⁵ a Josef jim řekl: „Co jste se to pokoušeli provést? Nevíte snad, že muž jako já dokáže věštit?“ ¹⁶ Juda řekl: „Co máme říci, pane můj?

Není se jak omluvit ani ospravedlnit. Sám Bůh odhalil vinu tvých služebníků. Hle, jsme otroci svého pána — my i ten, u něhož se našel ten pohár!“¹⁷ On však řekl: „To bych nikdy nepřipustil. Mým otrokem bude muž, u kterého se našel ten pohár. Vy ostatní se v pokoji vraťte ke svému otci!“¹⁸ Nato k němu Juda přistoupil se slovy: „Odpusť, pane můj, dovol prosím svému služebníku promluvit slovo k pánovým uším. Nehněvej se prosím na svého služebníka — jsi přece jako sám faraó!“¹⁹ Když se můj pán zeptal svých služebníků: ‘Máte otce nebo bratra?’²⁰ řekli jsme: ‘Pane, máme starého otce a malého bratra, dítě, jež zplodil ve svém stáří. Jeho bratr je mrtev. Zůstal z dětí své matky sám a otec ho velmi miluje.’²¹ Tehdy jsi svým služebníkům řekl: ‘Přiveďte ho ke mně, ať ho vidím na vlastní oči.’²² Odpověděli jsme: ‘Pane, ten chlapec nemůže opustit svého otce. Když ho opustí, otec zemře!’²³ Ty jsi však svým služebníkům řekl: ‘Nepřijde-li s vámi váš nejmladší bratr, nechodte mi už nikdy na oči!’²⁴ A tak jsme se vrátili ke tvému služebníku, našemu otci, a vyprávěli mu slova mého pána.²⁵ Když potom náš otec řekl: ‘Jděte nám znovu koupit něco k jídlu,’²⁶ odpověděli jsme: ‘Nemůžeme jít! Půjdem, jen když s námi bude náš nejmladší bratr. Když s námi náš nejmladší bratr nebude, nesmíme tomu muži na oči.’²⁷ Tvůj služebník, náš otec, nám na to řekl: ‘Sami víte, že mi má manželka porodila dva syny.²⁸ Jeden mi odešel. Rozsápán, ach, je rozsápán! nařikal jsem a víckrát jsem ho nespatriil.’²⁹ Vezmete-li mi také tohoto a přihodí-li se mu něco zlého, přivedete mé šediny tím neštěstím do hrobu!’³⁰ Což teď mohu přijít ke tvému služebníku, svému otci, bez chlapce, na němž on lpí celou duší?³¹ Až uvidí, že s námi chlapec není, zemře. Tak přivedeme šediny tvého služebníka, našeho otce, zármutkem do hrobu.³² Pane můj, osobně jsem se za toho chlapce svému otci zaručil. Řekl jsem: ‘Nepřivedu-li ho k tobě, ať za to před tebou nesu věčnou vinu!’³³ Prosím, pane můj, ať tu mohu zůstat jako tvůj otrok místo toho chlapce, a chlapec ať prosím odejde se svými bratry!³⁴ Jak bych se mohl ke svému otci vrátit bez chlapce? Což bych se mohl dívat na neštěstí, jež by mého otce postihlo?!”

45 Tu se už Josef nemohl déle přemáhat. „Všichni ven!“ křikl na svůj doprovod. (A tak s Josefem nikdo nezůstal, když se dával poznat svým bratrům.² Plakal ale tak hlasitě, že to Egypťané uslyšeli, a doneslo se to až do faraonova paláce.)³ „Já jsem Josef!“ řekl Josef svým bratrům. „Žije ještě můj otec?“ Bratři oněměli hrůzou, jak se ho lekli.⁴ „Pojďte ke mně blíž,“ řekl Josef svým bratrům. A když přišli blíž, řekl: „Já jsem Josef, váš bratr, kterého jste prodali do Egypta.“⁵ Netrapte se ale a nehněvejte se na sebe, že jste mě sem prodali. Sám Bůh mě sem poslal před vámi, aby vám zachránil život.⁶ Už dva roky je přece na zemi hlad a přichází ještě pět let, kdy se nebude orat ani sklízet.⁷ Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše přežití na zemi a zachránil vám život velikým vysvozením.⁸ Nebyli jste to tedy vy, kdo mě sem poslal, ale Bůh! To on mě učinil faraonovým otcem, pánem celého jeho domu a vládcem nad celou egyptskou zemí.⁹ Pospěšte si tedy, vraťte se k mému otci a řekněte mu: ‘Toto praví tvůj syn Josef: Bůh mě učinil pánem celého Egypta. Neotálej a přijď ke mně!’¹⁰ Budeš bydlet v kraji Gošen, kde mi budeš nablízku — ty, tví synové i synové tvých synů, tvůj brav, tvůj skot a všechno, co máš.¹¹ Tam se o tebe postarám (neboť přijde ještě pět hladových let), abys netrpěl nouzí ty ani tvůj dům ani nic, co ti patří.’¹² Vidíte na vlastní oči — i můj bratr Benjamín to vidí — že s vámi mluvím já sám.¹³ Povězte mému otci o vši mé slávě v Egyptě a o všem, co jste viděli. Pospěšte si a přiveďte mého otce sem!“¹⁴ Tehdy padl svému bratru Benjamínovi kolem krku a plakal a Benjamín plakal v jeho objetí.¹⁵ Potom líbal všechny své bratry a plakal nad nimi. Teprve pak na něj jeho bratři byli schopni promluvit.¹⁶ Mezitím se do faraonova paláce donesla zpráva: „Přišli Josefovi bratři!“ Faraó i jeho služebníci byli rádi,¹⁷ a tak faraó Josefovi řekl: „Vzkaž svým bratrům: Učiňte toto — naložte svá zvířata a vydejte se na cestu. Až dorazíte do kanaánské země,¹⁸ vezměte svého otce i své rodiny a přijďte ke mně. Dám vám to nejlepší z Egypta, abyste sáli tuk země.“¹⁹ Dostal jsi příkaz, splňte jej: Vezměte si z Egypta povozy pro své děti a ženy, přijďte a přivezte i svého otce.²⁰ A neohlížejte se s lítostí za svým majetkem — vždyť vám bude patřit to nejlepší z Egypta!“²¹ A Izraelovi synové souhlasili. Josef jim podle faraonova pokynu dal povozy a jídlo na cestu.²² Všem jim dal také sváteční pláště, ale Benjamínovi dal tři sta šekelů stříbra a pět svátečních plášťů.²³ Svému otci pak poslal tyto věci: deset oslů nesoucích nejlepší věci Egypta a deset oslic nesoucích zrní, chléb a potraviny pro jeho otce na cestu.²⁴ A když se loučil s odcházejícími bratry, řekl jim: „Cestou se nehádejte!“²⁵ A tak odešli z Egypta a přišli ke svému otci Jákobovi do Kanaánu.²⁶ Oznámili mu: „Josef žije! Dokonce se stal vládcem celého Egypta!“ Jeho srdce zůstalo zprvu netečné, neboť jim nevěřil.²⁷ Když mu ale vyřídili všechna slova, která po nich Josef vzkázal, a když spatřil povozy, které Josef poslal, aby ho přivezli, tehdy duch jejich otce Jákoba okřál.²⁸ A Izrael řekl: „To stačí! Můj syn Josef žije! Půjdu, abych ho spatřil, než umřu!“

46 A tak se Izrael se vším, co měl, vydal na cestu. Když přišel do Beer-šeby, přinesl oběti Bohu svého otce Izáka.² Tu noc Bůh Izraelovi dal vidění. Zavolal: „Jákobe! Jákobe!“ „Zde jsem,“ odpověděl.³ „Já jsem Bůh, Bůh tvého otce,“ řekl on. „Neboj se odejít do Egypta, neboť tam z tebe učiním veliký národ.“⁴ Já půjdu do

Egypta s tebou a já tě odtud znovu přivedu; tvé oči zatlačí svou vlastní rukou Josef.“⁵ Tehdy se Jákob odvážil opustit Beer-šebú. Izraelovi synové posadili svého otce Jákoba i své děti a ženy na povozy, které farao poslal, aby je přivezli,⁶ vzali svá stáda i svůj majetek, jehož nabyli v Kanaánu, a přišli do Egypta — Jákob a veškeré jeho potomstvo.⁷ Jeho synové i vnukové přišli s ním, také jeho dcery a vnučky. Přivedl s sebou do Egypta veškeré své potomstvo.⁸ Toto jsou jména Izraelových synů, kteří přišli do Egypta — Jákob a jeho synové: Ruben, Jákobův prvorozený.⁹ Rubenovi synové: Chanoch, Palu, Checron a Karmi.¹⁰ Šimeonovi synové: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy.¹¹ Synové Leviho: Geršon, Kehat a Merari.¹² Synové Judy: Er, Onan, Šela, Peres a Zerach (Er a Onan však v kanaánské zemi zemřeli). Peres měl syny Checrona a Chamula.¹³ Synové Isacharovi: Tola, Pua, Jašub a Šimron.¹⁴ Synové Zabulonovi: Sered, Elon a Jachleel.¹⁵ To jsou potomci Léy, které Jákobovi porodila v Padan-aramu stejně jako dceru Dínu — celkem 33 synů a dcer.¹⁶ Synové Gádovi: Cefon, Chagi, Šuni, Esbon, Eri, Arodí a Areli.¹⁷ Synové Ašerovi: Jimna, Jišva, Jišvi, Beria. Měli také sestru Serach a Beria měl syny Chebera a Malkiela.¹⁸ To jsou potomci Zilpy, kterou Lában daroval své dceři Lée, a ty zplodila Jákobovi — celkem 16 osob.¹⁹ Synové Ráchel, Jákobovy manželky: Josef a Benjamín.²⁰ Josefovi se v Egyptě narodili synové Manases a Efraim, které mu porodila Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole.²¹ Synové Benjamínovi: Bela, Beker, Ašbel, Gera, Naaman, Echi, Roš, Mupim, Chupim a Ard.²² To jsou potomci, kteří se Jákobovi narodili z Ráchel — celkem 14 osob.²³ Syn Danův: Chušim.²⁴ Synové Neftalímovi: Jachceel, Guni, Jecer a Šilem.²⁵ To jsou potomci Bilhy, kterou Lában daroval své dceři Ráchel. Ty zplodila Jákobovi — celkem 7 osob.²⁶ Celkový počet těch, kdo vyšli z Jákobových beder a přišli s ním do Egypta (kromě manželek Jákobových synů) — 66 osob.²⁷ Dále pak synové Josefovi, kteří se mu narodili v Egyptě — 2 osoby. Celkem tedy přišlo z Jákobova domu do Egypta 70 osob.²⁸ Juda byl vyslán napřed, aby od Josefa získal pokyny k cestě do Gošenu. A když tam dorazili,²⁹ Josef zapřáhl do svého vozu a vyrazil do Gošenu vstříc svému otci Izraelovi. Jakmile se před ním objevil, padl mu kolem krku a dlouho plakal v jeho objetí.³⁰ Izrael tehdy Josefovi řekl: „Teď mohu zemřít. Vždyť vidím tvou tvář — ty opravdu žiješ!“³¹ Josef pak řekl svým bratrům a celé rodině svého otce: „Půjdu dát faraonovi zprávu, že za mnou z Kanaánu přišli moji bratři a otec s rodinou. Řeknu mu: ³²‘Ti lidé jsou pastevci. Chovají dobytek, a tak s sebou vzali svůj brav, skot a vše, co mají.’³³ Až si vás potom farao zavolá a zeptá se, jaké máte zaměstnání, ³⁴odpovíte: ‘Tvoji služebníci byli odjakživa chovateli dobytka — jak my, tak naši otcové.’ To proto, aby vás nechal bydlet v kraji Gošen.“ (Egyptané totiž chovají ke všem pastevcům odpor.)

47 Josef tedy přišel a oznámil faraonovi: „Můj otec a bratři přišli z Kanaánu se svým bravem, skotem a se vším, co mají. Hle, jsou v kraji Gošen.“² Vzal pět ze svých bratrů a představil je faraonovi.³ „Jaké máte zaměstnání?“ zeptal se jich farao. „Tvoji služebníci jsou pastevci,“ odpověděli mu. „Jak my, tak naši otcové.“⁴ Načež faraonovi řekli: „Přišli jsme do této země jako přistěhovalci, neboť v Kanaánu panuje krutý hlad a pro stáda tvých služebníků tam není pastva. Prosíme, nech své služebníky bydlet v gošenském kraji.“⁵ Farao pak promluvil s Josefem: „Přišli k tobě tvůj otec a tví bratři.“⁶ Nuže, egyptská země leží před tebou! Usad svého otce a bratry na nejlepším kusu země; ať bydlí v kraji Gošen. A znáš-li mezi nimi zvláště schopné muže, ustanov je správci mých vlastních stád.“⁷ Potom Josef přivedl svého otce Jákoba. Když ho postavil před faraona, Jákob faraonovi požehnal.⁸ Farao se ho zeptal: „Kolik je ti let?“⁹ „Mé putování trvá sto třicet let,“ odpověděl mu Jákob. „Byl to krátký a těžký život. Zdaleka se nevyrovnal putování mých otců.“¹⁰ Nato Jákob faraonovi požehnal a odešel od něj.¹¹ Josef podle faraonova rozkazu usadil svého otce a bratry na pozemcích, které jim věnoval v nejlepší části egyptské země, v kraji Rameses.¹² Tam Josef opatroval svého otce i bratry chlebem; staral se o celou otcovu rodinu až po ty nejmenší.¹³ V celé zemi panoval tak krutý hlad, že nikde nebyl chléb. Egyptská i kanaánská země byla vyčerpána hladem.¹⁴ Josef tenkrát shromáždil všechny peníze, které se jen v Egyptě a Kanaánu našly, neboť za ně kupovali zrní. Ty peníze Josef odváděl do faraonova domu.¹⁵ A když v Egyptě a Kanaánu došly peníze, přišli všichni Egyptané k Josefovi a řekli: „Dej nám chléb! To máme před tebou umírat, když došly peníze?“¹⁶ Josef odpověděl: „Dejte mi svůj dobytek, a dám vám za něj chléb, když peníze došly.“¹⁷ Přiváděli tedy k Josefovi svůj dobytek a Josef jim dával chléb za koně, brav, skot i za osly. Za všechen jejich dobytek je krmil chlebem po celý rok.¹⁸ A když ten rok uplynul, přišli k němu v dalším roce a řekli: „Nebudeme před svým pánem skrývat, že peníze došly. Také stáda dobytka už patří našemu pánu. Jak pán vidí, nezbylo nám nic než naše tělo a naše půda.“¹⁹ To ti máme i s naší půdou umírat před očima? Kup nás i s naší půdou za chléb, a budeme faraonovými otroky! Dej nám osivo, ať zůstaneme naživu a nezemřeme a naše půda ať nezpustne!“²⁰ Tak Josef pro faraona skoupil všechnu půdu v Egyptě. Všichni Egyptané totiž prodávali svá pole, neboť na ně doléhal hlad. Všechnu zem tedy získal pro faraona²¹ a lid od jednoho konce Egypta ke druhému podrobil nevolnictví.²² Pouze kněžskou půdu neskoupil, neboť kněží od faraona pobírali stanovené dávky a z těch dávek od faraona žili. Proto své pozemky neprodávali.²³ Josef tenkrát lidu řekl: „K dnešnímu dni jsem vás i s vaší půdou koupil pro faraona. Zde máte osivo a osejte půdu!“²⁴ Až bude úroda,

odevdáte pětinu faraonovi. Čtyři díly si necháte na osivo pro pole a na jídlo pro sebe, své rodiny a své děti.“²⁵ Tehdy zvolali: „Zachránil jsi nám život, pane! Prokazuješ nám laskavost, že smíme být faraonovými otroky!“²⁶ Josef tedy vydal o egyptské půdě ustanovení platné až dodnes: pětina patří faraonovi. Pouze kněžská půda faraonovi nepřipadla.²⁷ Tak se tedy Izrael usadil v egyptské zemi, v kraji Gošen. Nabývali tam majetku a velice se rozplodili a rozmnožili.²⁸ Jákob žil v egyptské zemi sedmáct let a dožil se věku 147 let.²⁹ Když se přiblížil čas Izraelovy smrti, přivolal svého syna Josefa a řekl mu: „Prokaž mi prosím laskavost a vlož ruku do mého klína na znamení lásky a věrnosti. Prosím, nepohrbívej mě v Egyptě!“³⁰ Až ulehnu ke svým otcům, vynes mě z Egypta a pochovej mě v jejich hrobě.“ „Udělám, co říkáš,“ odpověděl Josef.³¹ On však řekl: „Přisahej!“ A tak mu to odpřisáhl a Izrael se v hlavách svého lůžka poklonil Bohu.

48 Po nějaké době Josefovi bylo řečeno: „Hle, tvůj otec je nemocný!“ Vzal tedy s sebou své dva syny, Manasese a Efraima.² A když bylo Jákobovi řečeno: „Hle, přichází k tobě tvůj syn Josef!“ Izrael se vzhopil a posadil se na lůžku.³ Jákob pak Josefovi řekl: „Všemohoucí Bůh se mi ukázal v Luzu v kanaánské zemi, požehnal mi⁴ a řekl mi: ‘Hle, způsobím, aby ses rozplodil a rozmnožil. Učiním z tebe svazek národů a tuto zem dám tvému budoucímu semeni do věčného vlastnictví.’“⁵ Nyní tedy přijímám za své oba tvé syny, kteří se ti zde narodili před mým příchodem do Egypta: Efraim a Manases mi budou jako Ruben a Šimeon.⁶ Potomci, které zplodíš po nich, budou tví. Pokud jde o jejich dědictví, budou uvedeni pod jménem svých bratrů.⁷ Chci to tak proto, že mi Ráchel na cestě z Padanu zemřela. Byli jsme už v kanaánské zemi, zbýval jen kousek cesty do Efraty, a tam jsem ji pohřbil, na cestě k Efratě“ (což je Betlém).⁸ Tehdy si Izrael všiml Josefových synů a zeptal se: „Kdo to je?“⁹ Josef svému otci odpověděl: „To jsou moji synové, které mi zde dal Bůh.“ Řekl tedy: „Přiveď je prosím ke mně, ať jim požehnám.“¹⁰ (Izraelovy oči už byly zesláblé stářím, takže sotva viděl.) Josef je k němu přivedl a on je líbal a objímal.¹¹ Tehdy Izrael Josefovi řekl: „Ani jsem nedoufal, že ještě uvidím tvou tvář, a hle, Bůh dal, že vidím i tvé potomky!“¹² Josef pak oba syny odvedl z jeho klína a poklonil se tváří k zemi.¹³ Pravou rukou postavil Efraima k Izraelově levici a levou postavil Manasese k Izraelově pravici.¹⁴ Izrael však zkřížil ruce a položil svou pravici na hlavu Efraima, který byl mladší, a svou levici na hlavu Manasese, ačkoli ten byl prvorozený.¹⁵ A takto Josefovi požehnal: „Bůh, před jehož tváří chodili mí otcové Abraham a Izák, Bůh, jenž byl mým pastýřem po celý můj život až po dnešní den,¹⁶ Anděl, jenž mě ze všeho zlého vykoupil, nechť požehná těmto chlapcům. Nechť mé jméno díky nim dál zní, tak jako jméno mých otců Abrahama a Izáka, a nechť se na zemi jak potěr rozmnoží!“¹⁷ Když ale Josef spatřil, že jeho otec položil pravici na Efraimovu hlavu, nelíbilo se mu to. Vzal tedy otcovu ruku, aby ji přenesl z Efraimovy hlavy na Manasesovu,¹⁸ a řekl svému otci: „Tak ne, otče. Tenhle je prvorozený — jemu polož na hlavu svou pravici!“¹⁹ Jeho otec to však odmítl: „Vím, synu, vím. I z něho vzejde lid, i on se rozroste. Jeho mladší bratr se však rozroste víc než on a z jeho semene vzejde celé množství národů.“²⁰ Toho dne jim požehnal slovy: „Tvým jménem bude žehnat Izrael: ‘Dej Bůh, abys byl jako Efraim a Manases!’“ A tak dal Izrael přednost Efraimovi před Manasesem.²¹ Potom řekl Josefovi: „Hle, já už umírám, ale Bůh bude s vámi a přivede vás zpět do země vašich otců.“²² Tobě pak odkazuji o jeden díl země víc než tvým bratrům — Šechem, který jsem získal z rukou Emorejců svým mečem a lukem.“

49 Jákob tenkrát svolal své syny: „Sejděte se, ať vám oznámím, co vás potká ve dnech budoucích.“² Shromážděte se a slyšte, synové Jákobovi, naslouchejte svému otci Izraelovi:³ Rubene, tys můj prvorozený, mé síly a mého mužství první plod: přední co do vznešenosti, přední co do moci.⁴ Jak voda vzkypěl jsi — ztratil jsi prvenství! Do ložnice svého otce vstoupil jsi, mé lože odvážil ses poskvřnit.⁵ Šimeon a Levi, to jsou bratři; jejich meče jsou kruté nářadí.⁶ Do jejich rady nevstupuj, duše má, k jejich spolku se nepřidávej, slávo má! Vždyť pobili muže ve svém hněvu, zmrzačili býky ve svém rozmaru.⁷ Zlořečený jejich hněv, že je tak prudký, a jejich prchlivost, že je tak krutá! Rozdělím je v Jákobovi, v Izraeli je rozptýlím.⁸ Judo, tebe tví bratři budou chválit, tvá ruka na šíji tvých nepřátel! Synové tvého otce ať před tebou se sklánějí.⁹ Mladý lev je Juda; svou kořistí jsi vzrostl, synu můj! Schoulil se, jako lev ulehl, jako lvice — kdo přiměje ho vstát?¹⁰ Vůdcovská hůl nevzdálí se od Judy, žezlo v jeho klíně zůstane, než přijde Ten, jemuž náleží a jehož budou poslouchat národy.¹¹ K vinnému keři přiváže oslíka, k ušlechtilé révě oslátko své. Ve víně své roucho vypere, v krvi hroznů svůj šat.¹² Jeho oči se nad víno trpytí, zuby jeho nad mléko bílé jsou.¹³ Zabulon u mořského břehu bydlí, pro lodí bude přístavem, až k dalekému Sidonu se přivine.¹⁴ Isachar je osel houževnatý, mezi ohradami ležící.¹⁵ Až uvidí odpočinek, jak dobrý je, a zemi, jak je líbezná, hřbet sehne, aby břímě nosil, stane se nevolníkem, otrokem!¹⁶ Dan soudit bude lid svůj jako jeden z kmenů Izraele.¹⁷ Hadem na cestě bude Dan, růžkatou zmijí na stezce, jež koně uštkne do paty a jezdec se skácí zpět.¹⁸ Ó

Hospodine, čekám na tvé spasení!¹⁹ Gád — horda se na něj nahrne, on se však v patách vrhne za ní.²⁰ Ašer bude mít tučný pokrm, královské lahůdky obstará.²¹ Neftalí je laň vypuštěná, jež vrhá krásné kolouchy.²² Josef je ratolest plodná, plodná ratolest nad pramenem, jejíž výhonky se po zdi pnou.²³ Zraňovali ho, střídali, lukostřelci jej stíhali.²⁴ Pevný však zůstal jeho luk, přijaly sílu paže rukou jeho z rukou Mocného Jákobova. Odtud je Pastýř, Kámen Izraelův -²⁵ od Boha tvého otce, jenž ti pomůže. Všemohoucí kěz požehná tě požehnáním nebes nahoře, požehnáním propasti ležící dole, požehnáním prsou jakož i lůna!²⁶ Požehnání tvého otce překonala požehnání mých rodičů až k vrcholům věčných návrší. Na hlavu Josefovou nechť přijdou, na temeno vyvoleného z bratrů!²⁷ Benjamín jako dravý vlk ráno úlovek bude žrát a večer svou kořist rozdělí.“²⁸ Toto je všech dvanáct izraelských kmenů a takto k nim jejich otec promluvil, když jim žehnal. Každému z nich udělil požehnání, jaké mu patřilo.²⁹ Potom jim přikázal: „Až budu připojen ke svému lidu, pochovejte mě k mým otcům do jeskyně na poli Efrona Chetejského,³⁰ do jeskyně na poli Makpela, která leží v kanaánské zemi naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště.³¹ Tam pochovali Abrahama i jeho ženu Sáru, tam pochovali Izáka i jeho ženu Rebeku a tam jsem pochoval Léu.³² To pole i s jeskyní, která je na něm, je koupeno od Chetových synů!“³³ A když Jákob dokončil tyto příkazy svým synům, stáhl nohy zpět na lůžko, vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

50 Josef se vrhl na otcovu tvář, skrápěl ji slzami a líbal ho.² Potom Josef přikázal lékařům, kteří mu sloužili, aby jeho otce nabalzamovali. Lékaři balzamovali Izraele³ plných čtyřicet dní (tak dlouho totiž trvá balzamování) a Egypťané za něj drželi smutek po sedmdesát dní.⁴ Když uplynula doba jeho oplakávání, promluvil Josef k faraonovu dvoru: „Prokažte mi prosím laskavost a přednešte faraonovými ušima mou prosbu.⁵ Můj otec mě zavázal přísahou a řekl: ‘Hle, už umírám. Pochovej mě v mé hrobce, kterou jsem si vytesal v kanaánské zemi!’ Proto mi prosím dovol odejít. Jakmile svého otce pohřbím, vrátím se zpět.“⁶ Faraon odpověděl: „Jdi a pohřbi svého otce podle přísahy, jíž tě zavázal.“⁷ Josef se tedy vydal pohřbít svého otce a doprovázelo jej celé faraonovo služebnictvo, jeho přední dvořané i všichni egyptští hodnostáři.⁸ Šla také celá Josefova rodina, jeho bratři a rodina jeho otce — jen své děti, svůj brav a skot zanechali v gošenském kraji.⁹ Jely s nimi i vozy s jezdcy; byl to velkolepý průvod.¹⁰ Když pak dorazili ke Goren-atadu poblíž Jordánu, dali se do hlubokého a bolestného truchlení. Po sedm dní tam Josef pořádal smuteční slavnost za svého otce.¹¹ Když kananejsí obyvatelé země viděli tu smuteční slavnost v Goren-atadu, řekli: „To mají Egypťané hluboký smutek!“ A tak to místo poblíž Jordánu dostalo jméno Abel-micrajim, Smutek Egypta.¹² Jákobovi synové s otcem naložili, jak jim přikázal.¹³ Přinesli ho do kanaánské země a pochovali ho v jeskyni na poli Makpela naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště.¹⁴ Po otcově pohřbu se Josef vrátil do Egypta a s ním i jeho bratři a všichni, kdo s ním šli pochovat jeho otce.¹⁵ Když si pak Josefovi bratři uvědomili, že jejich otec je mrtev, řekli si: „Co když nás Josef stále nenávidí? Určitě se nám pomstí za všechno zlé, co jsme mu provedli!“¹⁶ Vzkázali tedy Josefovi: „Tvůj otec nám před smrtí přikázal: ¹⁷ ‘Toto řekněte Josefovi: Prosím tě, odpusť svým bratrům jejich provinění, jejich hřích a všechno zlé, co ti provedli.’ Prosíme tě tedy, odpusť nám, služebníkům Boha tvého otce, naše provinění.“ Josef se při těch slovech rozplakal.¹⁸ Tehdy jeho bratři šli a padli před ním se slovy: „Hle, jsme tvoji služebníci!“¹⁹ Josef jim však řekl: „Nebojte se, copak mne máte za Boha?²⁰ Zamýšleli jste proti mně zlé věci; Bůh to však zamýšlel k dobrému, aby se stalo, co dnes vidíte — aby byl zachráněn život mnoha lidí.²¹ Už se tedy nebojte, postarám se o vás i o vaše děti!“ Tak je utěšoval a mluvil s nimi laskavě.²² Josef tedy bydlel v Egyptě spolu s rodinou svého otce a dožil se věku 110 let.²³ Viděl Efraimovy syny až do třetího pokolení a syny Manasesova syna Machíra přijal na svůj klín.²⁴ Nakonec Josef řekl svým bratrům: „Já umírám, ale Bůh k vám obrátí zřetel a vyvede vás odsud do země, kterou s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi!“²⁵ Tehdy Josef zavázal syny Izraele přísahou: „Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste mé kosti odsud!“²⁶ Josef zemřel ve věku 110 let. Nabalzamovali ho a uložili v Egyptě do rakve.

Druhá Mojžíšova (Exodus)

Úvod

1 Toto jsou jména Izraelitů, kteří s Jákobem přišli do Egypta, každý se svou rodinou: ² Ruben, Šimeon, Levi a Juda, ³ Isachar, Zabulon a Benjamín, ⁴ Dan a Neftalí, Gád a Ašer. ⁵ Celkem vyšlo z Jákobových beder sedmdesát osob. Josef už byl v Egyptě. ⁶ Josef pak zemřel a také všichni jeho bratři a celé to pokolení. ⁷ Synové Izraele však byli plodní a nesmírně se rozrůstali, množili a rozmáhali, takže se jimi naplnila země. ⁸ Později ale v Egyptě nastoupil nový král, který nezažil Josefa. ⁹ Ten řekl svému lidu: „Izraelský lid je pro nás příliš veliký a mocný! ¹⁰ Pojďme si rozmyslet, co s nimi, aby se nerozmnožili ještě více! Kdyby vypukla válka, mohli by se přidat k našim nepřátelům a odejít ze země!“ ¹¹ Ustanovili tedy nad nimi dozorce, aby je utiskovali robotou, a izraelský lid pro faraona vystavěl zásobovací města Pitom a Rameses. ¹² Čím více jej však utiskovali, tím více rostl a tím více se rozmáhal. Egypťany jíkala z Izraelitů hrůza, ¹³ a tak je začali nemilosrdně zotročovat. ¹⁴ Ztrpčovali jim život těžkou dřinou s hliněnými cihlami i všemožnou dřinou na poli. Do vši té dřiny je nemilosrdně nutili. ¹⁵ Egypťský král tehdy řekl hebrejským porodním bábám (z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Pua): ¹⁶ „Až budete Hebrejkám pomáhat při porodu, dávejte pozor, jakého jsou pohlaví: když to bude syn, zabijte ho, když to bude dcera, nechte ji žít.“ ¹⁷ Ty porodní báby se ale bály Boha, a tak nejednaly, jak jim řekl egypťský král, a nechávaly chlapce naživu. ¹⁸ Egypťský král si ty porodní báby dal předvolat. „Co to provádíte?“ láteřil. „Necháváte chlapce naživu!“ ¹⁹ Porodní báby faraonovi odpověděly: „Hebrejky nejsou jako egypťské ženy — kypí životem! Než k nim porodní bába dorazí, už mají po porodu.“ ²⁰ Bůh pak ty porodní báby odměnil a lid se množil a velmi se rozmáhal. ²¹ A že se ty porodní báby bály Boha, dal jim rodiny. ²² Faraon nakonec přikázal všemu svému lidu: „Každého syna, který se Hebrejům narodí, hodte do Nilu; každou dceru můžete nechat žít!“

2 Jeden muž z rodu Levi se oženil s jednou levitskou dcerou. ² Ta pak počala a porodila syna. Když viděla, jak je krásný, celé tři měsíce ho skrývala. ³ A když už ho nemohla skrývat déle, pořídila pro něj třtinovou ošatku, vymazala ji dehtem a smolou a vložila dítě do ní. Ošatku pak vložila do rákosí u břehu Nilu ⁴ a chlapcova sestra si stoupla opodál, aby zjistila, co se s ním bude dít. ⁵ Vtom se k Nilu přišla koupat faraonova dcera; její služebné zatím kráčely podél řeky. Když mezi rákosím uviděla ošatku, poslala děvečku, ať ji vytáhne. ⁶ Otevřela ji a hle, bylo tam děťátko — plačící chlapec! Pohnuta soucitem řekla: „To musí být jedno z hebrejských dětí.“ ⁷ Tehdy k faraonově dceři přistoupila jeho sestra s otázkou: „Mám ti z hebrejských žen přivést chůvu, aby ti to děťátko odkojila?“ ⁸ „Ano, přiveď!“ odpověděla jí faraonova dcera. Dívka tedy přivedla matku dítěte. ⁹ Faraonova dcera jí řekla: „Vezmi si to děťátko, odkoj mi je, a já ti zaplatím.“ Žena tedy vzala dítě k sobě a kojila je. ¹⁰ A když chlapec odrostl, odvedla ho k faraonově dceři a ta ho přijala za syna. Dala mu jméno Mojžíš, neboť řekla: „Vytáhla jsem ho z vody.“ ¹¹ Čas plynul a Mojžíš vyrostl. Jednoho dne zašel ke svým bratrům a viděl jejich těžkou dřinu. Viděl také, jak jeden Egypťan bije jednoho Hebreje, jednoho z jeho bratrů. ¹² Rozhlédl se tedy na obě strany, a když viděl, že tam nikdo není, zabil toho Egypťana a zahrabal ho do písku. ¹³ Když k nim pak přišel druhého dne, hle, dva Hebrejové se prali. Řekl tedy tomu, kdo začal: „Proč biješ svého druha?“ ¹⁴ Ten opáčil: „Kdo tě udělal naším vůdcem a soudcem? Chceš mě snad zabít, jako jsi zabil toho Egypťana?“ Mojžíš tedy dostal strach, neboť si pomyslel: „Určitě se o tom už ví!“ ¹⁵ Když se o tom doslechl faraon, chtěl Mojžíše dát zabít, ale Mojžíš před ním utekl do midiánské země. Když tam dorazil, posadil se u studny. ¹⁶ Midiánský kněz měl sedm dcer a ty chodily ke studni čerpat vodu. Když ale naplnily žlaby vodou, aby napojily stádo svého otce, ¹⁷ přicházeli pastýři a odháněli je. Tentokrát se však za ně postavil Mojžíš. Pomohl jim a napojil jejich ovce. ¹⁸ „Co že jste dnes přišly tak brzy?“ zeptal se dívek jejich otec Reuel, když se vrátily. ¹⁹ „Jeden Egypťan nás ochránil před pastýři,“ odpověděly. „Také nám ochotně načerpal vodu a napojil ovce!“ ²⁰ „A kde je?“ ptal se Reuel svých dcer. „Proč jste ho tam nechaly? Pozvěte ho k jídlu!“ ²¹ Mojžíš svolil, že u něj zůstane. Ten muž mu pak dal svou dceru Siporu. ²² Když porodila syna, dal mu Mojžíš jméno Geršom, Přistěhovalec, neboť řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“ ²³ Po mnoha letech pak egypťský král zemřel. Synové Izraele kvůli svému zotročení sténali a úpěli a jejich křik o pomoc stoupal z jejich zotročení k Bohu. ²⁴ A Bůh uslyšel jejich úpění. Bůh si připomněl svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem. ²⁵ Bůh pohlédl na syny Izraele. Bůh rozuměl.

3 Mojžíš zatím pásł ovce svého tchána, midiánského kněze Jetra. Jednou, když vedl stádo hluboko do pouště, přišel až k Boží hoře Oréb.² Vtom se mu v ohnivém plameni z prostředku keře ukázal Hospodinův anděl. Mojžíš se podíval a hle, keř planul ohněm, ale nebyl stravován.³ Řekl si tedy: „Musím tam přece jít, abych viděl tu velikou podívanou — jak to, že ten keř neshoří!“⁴ Když Hospodin viděl, že se Mojžíš přichází podívat, zavolal na něj Bůh z prostředku keře: „Mojžíši! Mojžíši!“ „Zde jsem,“ odpověděl Mojžíš.⁵ Na to mu řekl: „Nepřibližuj se! Zuj si obuv z nohou, neboť místo, na němž stojíš, je svatá půda.“⁶ Potom řekl: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si ihned zakryl tvář, neboť se bál pohlédnout na Boha.⁷ Hospodin pokračoval: „Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě, slyšel jsem i jejich nářikání na jejich biřice. Ano, znám jejich bolesti.⁸ Proto jsem sestoupil, abych je vytrhl z ruky Egyptanů a abych je z té země vyvedl do země dobré a prostranné, do země oplývající mlékem a medem — do bydlíště Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hívejců a Jebusejců.⁹ Hle, nářek synů Izraele dolehl ke mně; viděl jsem také útlak, jakým je Egyptané utiskují.¹⁰ Nyní tedy pojď, pošlu tě k faraonovi a ty vyvedeš můj lid, syny Izraele, z Egypta!“¹¹ Mojžíš Bohu namítl: „Kdo jsem já, abych šel k faraonovi a vyvedl syny Izraele z Egypta?“¹² „Já budu s tebou!“ odpověděl Bůh. „A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal já: až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“¹³ Mojžíš ale pokračoval: „Hle, přijdu k synům Izraele a řeknu jim: ‘Poslal mě k vám Bůh vašich otců.’ Co jim odpovím, když se mě zeptají: ‘Jaké má jméno?’“¹⁴ Tehdy Bůh Mojžíšovi řekl: „Jsem, který jsem.“ A dodal: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‘Poslal mě k vám Jsem.’“¹⁵ Bůh ještě Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‘Poslal mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců — Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.’ To je navěky mé jméno a tak budu připomínán po všechna pokolení.¹⁶ Jdi, shromáždí izraelské stařešiny a řekni jim: ‘Ukázal se mi Hospodin, Bůh vašich otců — Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův — a řekl: Obrátil jsem zřetel k vám i k tomu, co se vám děje v Egyptě.¹⁷ Prohlašuji, že vás odvedu z egyptského trápení vzhůru do země Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hívejců a Jebusejců — do země oplývající mlékem a medem.’¹⁸ Uposlechnou tě a tehdy půjdeš s izraelskými stařešiny k egyptskému králi a řekneš mu: ‘Setkal se s námi Hospodin, Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na třídenní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu!’¹⁹ Já však vím, že vás egyptský král nenechá odejít jinak než donucen mocnou rukou.²⁰ Vztáhnu tedy svou ruku a udeřím na Egypt všemi divy, které uprostřed něj vykonám. Teprve pak vás propustí.²¹ Zároveň nakloním Egyptany k tomuto lidu tak příznivě, že až půjdete, rozhodně neodejdete s prázdnou.²² Každá žena požádá svou sousedku i její návštěvu o stříbrné a zlaté šperky a šaty, které obléknete svým synům a dcerám. Dočista Egyptany oberete!“

4 Mojžíš znovu namítl: „Pohled, neuvěří mi a neposlechnou mě. Určitě řeknou: ‘Žádný Hospodin se ti neukázal!’“² Hospodin se ho zeptal: „Co to máš v ruce?“ „Hůl,“ odpověděl.³ Řekl mu: „Hoď ji na zem.“ Hodil ji tedy na zem a proměnila se v hada! Mojžíš se před ním dal na útěk,⁴ ale Hospodin ho vyzval: „Natáhni ruku a chyť ho za ocas.“ Mojžíš tedy natáhl ruku, chytil ho a had se mu v ruce proměnil v hůl!⁵ „To aby uvěřili, že se ti ukázal Hospodin, Bůh jejich otců — Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“⁶ Poté Hospodin řekl: „Vlož si ruku do podpaždí.“ Vložil si tedy ruku do podpaždí, a když ji vytáhl, jeho ruka byla malomocná, bílá jako sníh.⁷ „Vlož si ruku znovu do podpaždí,“ řekl mu potom. Mojžíš si tedy znovu vložil ruku

3:2 Hospodinův anděl. Může se jednat o preinkarnační zjevení Krista. Srv. 24:10 a jeho poznámku.

3:6 Se bál pohlédnout na Boha. Mojžíš se oprávněně obával přímého pohledu na Boha, věděl, že za takovou zkušenost se platí ži-

votem (33:20). Přesto si ale zakryl tvář až poté, co Boží manifestaci v ohni viděl, vždýf právě pohled na plameny vzbudil jeho zvědavost (v. 3). Nebyl jediný; něco podobného zažil i Abraham (Gn 15:17) a po odchodu z Egypta i všichni Izraelité (13:21). Srv. pozn. 24:10.

Boží vlastní jméno

Na hoře Oréb se Mojžíš opovážil zeptat Boha na jméno. Boží záhadná odpověď „Jsem, který jsem“ je podivná, protože to není jméno, nýbrž něco jako motto, slogan. V původní hebrejštině Bůh říká: *ehiyeh asher ehiyeh* (אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה). Podobnost slovesa „jsem“ a nejsvatějšího Božího jména J–H–V–H (יהוה) je nápadně zřejmá. Obě slova mají spojitost s bytím; jsou to tvary slovesa „být“.

Hlubší analýza odhalí, že technicky vzato tato fráze znamená „Budu, který budu.“ Je v budoucím, nikoliv přítomném čase. Sdělení, které se tím nese, je to, že Boží povaha je navěky neměnná. Je stabilní a důvěryhodný, věrný svému zaslíbení, že „je tentýž včera i dnes i navěky“ (Žd 13:8). **!!! DO-PSAT !!!** Jehova

do podpaždí, a když ji odtud vytáhl, byla znovu zdravá jako zbytek jeho těla!⁸ „Když ti neuvěří a neposlechnou první znamení, uvěří druhému znamení.⁹ A pokud neuvěří ani těm dvěma znameními a neposlechnou tě, nabereš vodu z Nilu, vyliješ ji na suchou zem. Ta voda, kterou jsi nabral z Nilu, se pak na zemi promění v krev.“¹⁰ Mojžíš ale Hospodinu odporoval: „Promiň, Pane můj, ale nejsem výřečný člověk — ani dříve, ani teď, když jsi promluvil ke svému služebníku. Vždyť se mi plete jazyk v ústech!“¹¹ „Kdo dal člověku ústa?“ odpověděl mu Hospodin. „Kdo může někoho učinit němým nebo hluchým, vidoucím nebo slepým? Kdo jiný než já, Hospodin?“¹² Nuže, pojď. Já sám budu při tvých ústech a budu tě učit, co máš říkat.“¹³ Mojžíš ale řekl: „Promiň, Pane můj; pošli prosím někoho jiného.“¹⁴ Tehdy se na něj Hospodin rozhněval: „A co tvůj bratr, levita Áron? Mám za to, že je výřečný dost! Podívej se, už ti jde naproti. Až tě uvidí, bude mít velikou radost.“¹⁵ Budeš k němu mluvit a vkládat mu slova do úst. Já pak budu při tvých i jeho ústech a naučím vás, co máte dělat.“¹⁶ On bude mluvit k lidu za tebe, a tak se stane, že on ti bude za ústa a ty mu budeš za Boha.¹⁷ A tu hůl vezmi s sebou. Budeš s ní konat divy!“¹⁸ Mojžíš se tedy vrátil ke svému tchánovi Jetrovi a řekl mu: „Chtěl bych jít zpátky za svými bratry do Egypta podívat se, zda ještě žijí.“ „Jdi v pokoji,“ odpověděl mu Jetro.¹⁹ Hospodin totiž Mojžíšovi v Midiánu řekl: „Jdi, vrať se do Egypta, neboť všichni, kdo ti usilovali o život, zemřeli.“²⁰ Mojžíš tedy vzal manželku a syny, posadil je na osla a vydal se zpátky do Egypta. Mojžíš s sebou vzal také Boží hůl.²¹ Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Až se vrátíš do Egypta, buď připraven konat před faraonem všechny divy, ke kterým jsem tě zmocnil. Já však posílím jeho hrdost, a tak nenechá lid odejít.“²² Tehdy faraonovi řekneš: Takto praví Hospodin — Izrael je můj syn, můj prvorozený.²³ Řekl jsem ti: ‘Propuště mého syna, aby mi sloužil.’ Ty jsi ho však odmítl propustit. Hle, nyní zabiji tvého syna, tvého prvorozeného!“²⁴ Na místě, kde cestou nocovali, se s ním střetl Hospodin a chystal se ho zabít.²⁵ Sipora však vzala kamenný nůž, odřízla předkožku svého syna, dotkla se s ní jeho údu a řekla: „Jsi mým pokrevním ženichem!“²⁶ A tak ho nechal. (,Pokrevním ženichem“ ho tenkrát nazvala kvůli obřízce.)²⁷ Hospodin zatím řekl Áronovi: „Jdi na poušť vstříc Mojžíšovi.“ Šel tedy, a když se s ním setkal u Boží hory, políbil ho.²⁸ Mojžíš pak Áronovi vyprávěl všechno, co mu Hospodin řekl, a jak ho poslal a jaká všechna znamení mu přikázal konat.²⁹ A tak šel Mojžíš do Egypta s Áronem. Shromáždili všechny izraelské stařešiny³⁰ a Áron jim vyprávěl všechno, co Hospodin řekl Mojžíšovi, a konal znamení před očima lidu.³¹ A lid uvěřil. Když slyšeli, že Hospodin obrátil zřetel k synům Izraele a že viděl jejich trápení, padli na kolena a klaněli se.

5 Mojžíš s Áronem tedy šli k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Propuště můj lid, aby mi konali slavnost na poušti!“² Farao odpověděl: „Kdo je to ten Hospodin, že bych ho měl poslechnout a propustit Izrael? Žádného Hospodina neznám a Izrael nepropustím!“³ Řekli tedy: „Setkal se s námi Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na třídenní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu, aby nás snad nepostihl morem nebo mečem.“⁴ Egyptský král ale vykřikl: „Mojžíši a Árone, proč odvádíte lid od práce? Zpátky k vašim robotám!“⁵ Farao pokračoval: „Jen se podívejte, jak se ta cháaska v zemi rozmnožila — a vy je chcete zdržovat od roboty?!“⁶ Ještě též den faraó přikázal biřicům a dozorcům lidu: „Nedávejte už jim k výrobě cihel slámu jako dosud. Ať si ji jdou sbírat sami!“⁸ Požadujte ale od nich stejné množství cihel, jako vyráběli dosud. Nic jim neslevujte, vždyť zahálejí. To proto vykřikují: ‘Pojďme obětovat našemu Bohu!’⁹ Zavalte ty mužské dřinou, ať mají co dělat a přestanou poslouchat báchorky!“¹⁰ Biřici a dozorcí tedy vyšli a řekli lidu: „Tak praví faraó: Nebudu vám dávat slámu.“¹¹ Jděte si ji sbírat, kde chcete, ale z práce, kterou musíte odvést, se nic nesleví!“¹² A tak se lid rozběhl po celé egyptské zemi, aby na strništích paběrkoval slámu.¹³ Biřici je poháněli: „Odvedte svou práci — stejný denní úkol, jako když byla sláma!“¹⁴ Izraelští předáci, ustanovení faraonovými biřici, byli bití a vyslýcháni: „Proč jste včera ani dnes nevyrobili stanovené množství cihel jako dříve?“¹⁵ Izraelští předáci tedy přišli a úpěli k faraonovi: „Proč takto nakládáš se svými služebníky?“¹⁶ Tvoji služebníci nedostávají slámu, a přitom se nám říká: ‘Dělejte cihly!’ Pohled, tvoji služebníci jsou bití, ale na vině jsou tví lidé!“¹⁷ Faraó zvolal: „Zahálíte, nemáte co dělat, a tak říkáte: ‘Pojďme obětovat Hospodinu.’“¹⁸ Hned se vraťte k práci! Sláma se vám dávat nebude, ale odvedete stejný počet cihel!“¹⁹ Izraelští předáci viděli, že je s nimi zle. Museli totiž říkat: „Ať z vašich denních odvodů nechybí ani cihla!“²⁰ Cestou od faraona potkali Mojžíše a Árona, kteří jim tam přišli naproti.²¹ Předáci jim řekli: „Ať na vás Hospodin pohlédne a soudí! Zošklivili jste nás faraonovi i jeho dvořanům; dali jste jim do rukou meč, kterým nás zahubí!“²² Mojžíš se obrátil na Hospodina. „Pane můj,“ ptal se, „proč tento lid tak trápiš? Proč jsi mě sem vůbec poslal?“²³ Od chvíle, kdy jsem přišel, abych tvým jménem mluvil k faraonovi, se lidu vede ještě hůř, a ty svůj lid vůbec nevysvobozuješ!“

6 Hospodin ale Mojžíšovi řekl: „Teprve teď uvidíš, co s faraonem provedu. Donutím ho, aby je propustil; sám je donutí, aby opustili jeho zemi!“² Bůh promluvil k Mojžíšovi: „Já jsem Hospodin.“³ Ukázal jsem

se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh Všemohoucí, a ačkoli jsem se jim nedal poznat svým jménem Hospodin. ⁴ Sám jsem s nimi uzavřel smlouvu, že jim dám kanaánskou zemi, zemi, kterou procházeli jako poutníci. ⁵ Slyšel jsem rovněž úpění synů Izraele v egyptském otroctví a připomněl jsem si svou smlouvu. ⁶ Proto řekni synům Izraele: 'Já jsem Hospodin. Vyvedu vás z egyptských robot, vysvobodím vás z jejich otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velikými soudy. ⁷ Přijmu vás za svůj vlastní lid a budu vaším Bohem a poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, jenž vás vyvádí z egyptských robot. ⁸ Přivedu vás do země, o níž jsem přísahal, že ji dám Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, a dám vám ji za dědictví. Já jsem Hospodin.' ⁹ Mojžíš to pověděl synům Izraele, ale ti ho kvůli své malomyslnosti a těžké dríně ani neslyšeli. ¹⁰ Hospodin tehdy k Mojžíšovi promluvil znovu: ¹¹ „Jdi, mluv k egyptskému králi faraonovi, ať propustí syny Izraele ze své země.“ ¹² Mojžíš ale Hospodinu řekl: „Pohled, synové Izraele mě neposlechli — jak by mě tedy poslechl farao? Vždyť mám neobratné rty!“ ¹³ Hospodin pak mluvil k Mojžíšovi a Áronovi a dal jim příkazy ohledně synů Izraele i ohledně egyptského krále faraona. Řekl jim, ať vyvedou Izraelity z Egypta. ¹⁴ A toto jsou vůdcové jejich otcovských rodů: Synové Rubena, Izraelova prvorozeného: Chanoch, Palu, Checron a Karmi — to jsou Rubenovy rodiny. ¹⁵ Synové Šimeonovi: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy — to jsou Šimeonovy rodiny. ¹⁶ Toto jsou jména synů Leviho podle pořadí jejich narození: Geršon, Kehat a Merari. Levi se dožil věku 137 let. ¹⁷ Synové Geršonovi: Libni a Šimei se svými rodinami. ¹⁸ Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. Kehat se dožil věku 133 let. ¹⁹ Synové Merariho: Machlí a Muši. To jsou levitské rodiny podle svého pořadí. ²⁰ Amram si vzal za ženu svou tetu Jochebed a ta mu porodila Árona a Mojžíše. Amram se dožil věku 137 let. ²¹ Synové Jisharovi: Korach, Nefeg a Zichri. ²² Synové Uzielovi: Mišael, Elcafan a Sitri. ²³ Áron si vzal za ženu Elišebu, dceru Aminadabovu a sestru Nachšonovu, a ta mu porodila Nádaba, Abihua, Eleazara a Itamara. ²⁴ Synové Korachovi: Asir, Elkána a Abiasaf — to jsou korachovské rodiny. ²⁵ Áronův syn Eleazar si pak vzal za ženu jednu z Putielových dcer a ta mu porodila Pinchase. To jsou vůdcové levitských rodů po jednotlivých rodinách. ²⁶ To je ten Áron a Mojžíš, kterým Hospodin řekl: „Vyvedte syny Izraele z egyptské země houf za houfem.“ ²⁷ To oni řekli egyptskému králi faraonovi, že mají vyvést Izraelity z Egypta. To je ten Mojžíš a Áron. ²⁸ Hospodin tenkrát v Egyptě mluvil k Mojžíšovi. Hospodin Mojžíšovi řekl: ²⁹ „Já jsem Hospodin. Řekni egyptskému králi faraonovi vše, co já říkám tobě.“ ³⁰ Mojžíš ale Hospodinu namítl: „Pohled, vždyť kottám! Copak mě farao bude poslouchat?“

7 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pohled, způsobil jsem, že budeš pro faraona jako Bůh a tvůj bratr Áron bude tvým prorokem. ² Budeš mluvit všechno, co ti přikážu, a tvůj bratr Áron bude mluvit k faraonovi, aby propustil syny Izraele ze své země. ³ Já však posílím faraonovu hrdost a budu v egyptské zemi množit svá znamení a divy. ⁴ Farao vás neposlechne, a tak na Egypt dolehne má ruka. Své houfy, svůj lid, syny Izraele, vyvedu z egyptské země uprostřed velikých soudů. ⁵ Až na Egypt dolehne má ruka a vyvedu syny Izraele z jejich středu, tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“ ⁶ Mojžíš a Áron udělali přesně to, co jim Hospodin přikázal. ⁷ Když mluvili k faraonovi, bylo Mojžíšovi osmdesát let a Áronovi osmdesát tři. ⁸ Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: ⁹ „Když vás farao vyzve: 'Prokažte se nějakým divem,' řekneš Áronovi: 'Vezmi svou hůl, hod ji před faraona a promění se v hada.'“ ¹⁰ A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a udělali, co jim Hospodin přikázal: Áron hodil svou hůl před faraona a jeho dvořany a proměnila se v hada. ¹¹ Farao si ale zavolal mudrce a čaroděje a tito egyptští věštcí dokázali svými čáry totéž. ¹² Hodili své hole na zem a proměnily se v hady. Áronova hůl však jejich hole spolykala. ¹³ Farao byl ale neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je. ¹⁴ Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Farao je neoblomný, odmítá propustit lid. ¹⁵ Ráno jdi za ním. Až půjde farao k vodě, půjdeš mu naproti a na břehu Nilu se mu postavíš do cesty. Vezmi s sebou tu hůl, která se proměnila v hada, ¹⁶ a řekni mu: 'Hospodin, Bůh Hebrejů, mě k tobě poslal se slovy: 'Propusť můj lid, aby mi sloužili na poušti!' a hle, až dosud jsi nechtěl uposlechnout. ¹⁷ Takto praví Hospodin: 'Nyní poznáš, že já jsem Hospodin!' Pohled, holí, kterou mám v ruce, udeřím do vody Nilu a ta se obrátí v krev. ¹⁸ Ryby, které jsou v Nilu, pomřou a nilská voda bude páchnout tak, že se jí Egyptané budou štítit napít.'“ ¹⁹ Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi, ať vezme svou hůl a napřáhne ji k egyptským vodám — k jejich průplavům, říčním ramenům i mokřinám, ke všem jejich vodním nádržím — ať se promění v krev! Po celé egyptské zemi bude krev, dokonce i ve džborech a džbánech.“ ²⁰ Mojžíš s Áronem tedy učinili, jak Hospodin přikázal. Zvedl hůl, a když jí před očima faraona a jeho dvořanů udeřil na vodu v Nilu, obrátila se všechna nilská voda v krev. ²¹ Ryby, které byly v Nilu, pomřely a nilská voda páchla tak, že Egyptané nebyli s to se jí napít. Po celé egyptské

6:8 Dědictví. Hebrejský výraz pro „dědictví“, „vlastnictví“ je *moraša* (מורשה). Je odvozen z kořene JRS – dědictví, ale v tomto případě je to ojedinělé slovo, rezervované výhradně pro Zemi Zaslíbenou. Na rozdíl od běžného jeruša ve významu „dědictví“, které člověk může zdědit po příbuzném a rozmřat, toto *moraša* vyžaduje aktivní podíl každé

generace na úsilí kultivovat ji a předat dalším generacím. Význam je bližší českému výrazu „odkaz“.

6:20 Jochebed. Jméno Mojžíšovy matky znamená „Hospodin je slavný“.

zemi byla krev.²² Egypťští věštcí ale svými kouzly dokázali totéž, a tak faraó zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.²³ Faraó se otočil a šel domů. Vůbec si to nevzal k srdci.²⁴ Všichni Egypťané ale museli kopat kolem Nilu, aby našli pitnou vodu. Nilskou vodu totiž nebyli s to pít.²⁵ Když uplynulo sedm dní poté, co Hospodin udeřil na Nil,²⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‘Takto praví Hospodin: Propust' můj lid, aby mi sloužili.’²⁷ Pokud je však odmítáš propustit, dávej pozor: Chystám se udeřit na celý tvůj kraj žabami!²⁸ Nil bude plný žab; ty pak vylezou a vniknou do tvého domu, do tvé ložnice i do tvé postele, do domů tvých dvořanů i mezi tvůj lid, do tvých pecí a do tvých díží.²⁹ I po tobě, po tvém lidu a po tvých dvořanech polezou žáby!’“

8 Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi: ‘Napřáhni hůl, kterou máš v ruce, k průplavům, říčním ramenům i mokřinám a na celou egyptskou zemi z nich vyved' žáby!’“² A když Áron napřáhl ruku k egyptským vodám, vylezly z nich žáby a pokryly celou egyptskou zemi.³ Věštcí však dokázali svými kouzly totéž — i oni vyvedli žáby na egyptskou zemi.⁴ Faraó si tehdy nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Modlete se k Hospodinu, ať mě i můj lid zbaví těch žab,“ řekl jim. „Potom lid propustím, aby obětovali Hospodinu.“⁵ Mojžíš mu odpověděl: „Sděl mi laskavě, kdy to má být. Budu se za tebe, za tvé dvořany i za tvůj lid modlit, a Hospodin ty žáby od tebe i od tvých domů odejme. Zůstanou jen v Nilu.“⁶ „Zítřa,“ odpověděl faraó. Mojžíš tedy řekl: „Abys poznal, že není nikdo jako Hospodin, náš Bůh, stane se, jak říkáš!⁷ Žáby opustí tebe i tvé domy, dvořany i lid. Zůstanou jen v Nilu.“⁸ Mojžíš s Áronem odešel od faraona a volal k Hospodinu ohledně těch žab, kterými faraona postihl.⁹ Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a žáby v domech, dvorech i na polích pošly.¹⁰ Shrabalí je na spoustu hromad a zemi naplnil hrozný puch.¹¹ Když ale faraó pocítil úlevu, znovu se zatvrdil. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.¹² Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Napřáhni svou hůl a udeř do prachu, ať se po celé egyptské zemi promění v komáry!“¹³ A tak to učinili: Áron napřáhl hůl, udeřil s ní do prachu, a lidi i dobytek obsypali komáři. Veškerý prach v celé egyptské zemi se proměnil v komáry!¹⁴ Také věštcí se pokoušeli svými kouzly vyvést z prachu komáry, ale nemohli. Když byli lidé i dobytek pokryti komáry,¹⁵ řekli ti věštcí faraonovi: „To musí být boží prst!“ Faraó však zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.¹⁶ Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, a až faraó půjde k vodě, postav se před něj se slovy: ‘Takto praví Hospodin — Propust' můj lid, aby mi sloužili.’¹⁷ Pokud však můj lid nepropustíš, dávej pozor: Na tebe, na tvé dvořany, na tvůj lid i do tvých domů vypustím mračna much. Domy Egypťanů i zemi pod jejich nohama zaplní mouchy!¹⁸ V ten den však odliším kraj Gošen, kde bydlí můj lid — tam žádné mouchy nebudou. Abys poznal, že já Hospodin jsem přítomen v této zemi,¹⁹ učiním rozdíl mezi svým a tvým lidem. To znamená se stane zítřa.“²⁰ A Hospodin tak učinil: Ve faraonově paláci, v domě jeho dvořanů a v celé egyptské zemi se objevila hustá mračna much. Celá země byla zamořena mouchami.²¹ Tehdy si faraó nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Jděte, obětujte svému Bohu,“ řekl jim, „ale zůstaňte v této zemi!“²² „To by nebylo vhodné,“ odpověděl Mojžíš. „Oběti Hospodinu, našemu Bohu, se Egypťanům hnusí. Copak by nás neukamenovali, kdybychom jim před očima obětovali, co mají za ohavnost?²³ Vydáme se na třídenní cestu do pouště a tam budeme obětovat Hospodinu, našemu Bohu, jak nám přikázal.“²⁴ Faraó tedy řekl: „Dobrá, propustím vás, abyste obětovali Hospodinu, vašemu Bohu, na poušti. Nechodte ale příliš daleko. Modlete se za mě.“²⁵ Mojžíš odpověděl: „Budu se modlit k Hospodinu hned, jak od tebe odejdu. To mračno much opustí faraona, jeho dvořany i jeho lid už zítřa. Ať se nás ale faraó nepokouší znovu obelstít a nepropustit lid, aby obětoval Hospodinu.“²⁶ Nato Mojžíš odešel od faraona a modlil se k Hospodinu.²⁷ Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a zbavil faraona, jeho dvořany i jeho lid toho mračna much; nezůstala ani jediná.²⁸ I tentokrát se však faraó zatvrdil a lid nepropustil.

9 Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‘Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propust' můj lid, aby mi sloužili.’² Pokud je však odmítáš propustit a chceš je nadále zadržovat,³ dávej pozor: Hospodinova ruka dolehne na tvá stáda. Vše, co máš na pastvinách, koně, osly, velbloudy, skot i brav, zasáhne prudký mor!⁴ Hospodin ale odliší izraelská stáda od egyptských — synům Izraele nezajde jediný kus.“⁵ Hospodin určil i dobu, když řekl: „Hospodin to v zemi učiní už zítřa.“⁶ A nazítří to Hospodin učinil. Všechna egyptská stáda pošla, ale z izraelských stád nepošel jediný kus.⁷ Faraó si to dal zjistit — a vskutku, z izraelských stád nepošel ani kus! Faraó však zůstal zatvrdělý a lid nepropustil.⁸ Hospodin tedy Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Naberte si plné hrsti popela z pece a Mojžíš ať jej vyhodí před faraonovými očima k nebi.⁹ Vznikne poprašek, který pokryje celou egyptskou zemi a na lidech i dobytku po celém Egyptě se promění v hnisavé vředy neštovic.“¹⁰ A tak vzali popel z pece, postavili se před faraona, a když jej Mojžíš vyhodil k nebi, vypukly na lidech i dobytku vředy hnisavých neštovic.¹¹ Věštcí se kvůli těm vředům ani nemohli před Mojžíše postavit! Měli totiž na sobě vředy tak jako všichni Egypťané.¹² Hospodin však posílil faraonovu

hrdost. Jak Hospodin Mojžíšovi předpověděl, neposlechl je. ¹³ Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, postav se před faraona a řekni mu: ‘Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propust' můj lid, aby mi sloužili. ¹⁴ Tentokrát tě totiž spolu s tvými dvořany a s celým tvým lidem zasáhnu naplno, a poznáš, že na celé zemi není nikdo jako já! ¹⁵ Kdybych teď býval vztáhl ruku, mohl jsem tím morem zasáhnout tebe i tvůj lid tak, že bys zmizel ze země. ¹⁶ Přesto jsem tě však zachoval, a to z jediného důvodu — abych ti ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi. ¹⁷ Stále se povyšuješ nad můj lid a odmítáš je propustit? ¹⁸ Dávej tedy pozor: Zítřa touto dobou způsobím hrozné krupobití, jaké v Egyptě nebylo ode dne jeho založení až doteď. ¹⁹ Rychle nech odvést svá stáda a vše, co máš na poli, pod střechu. Kdokoli zůstane venku, ať člověk nebo zvíře, toho to krupobití utluče!’“ ²⁰ Kdo z faraonových dvořanů tedy bral Hospodinova slova vážně, zahnal své otroky a dobytek pod střechu. ²¹ Kdo si ale Hospodinovo slovo nevzal k srdci, nechal své otroky i dobytek na poli. ²² Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku k nebi, ať se na celou egyptskou zem spustí krupobití — na lidi, dobytek i na každou polní rostlinu v Egyptě.“ ²³ Mojžíš napřáhl svou hůl k nebi a vtom Hospodin spustil hromy a kroupy a k zemi začaly šlehat blesky. To Hospodin chrlil na egyptskou zem kroupy. ²⁴ Nastalo hrozné krupobití a uprostřed toho krupobití se klikatily blesky. Nic takového se v celém Egyptě neudálo ode dne, kdy se stal národem. ²⁵ Po celé egyptské zemi potlouklo to krupobití vše, co bylo na poli — jak lidi, tak dobytek. Také všechny polní rostliny to krupobití potlouklo a polámalo všechno polní stromoví. ²⁶ Jen v gošenském kraji, kde bydleli synové Izraele, žádné krupobití nebylo. ²⁷ Faraó si tehdy nechal zavolat Mojžíše a Árona. „Tentokrát přiznávám svou vinu!“ vykřikl. „Hospodin je v právu a já se svým lidem v nepravu! ²⁸ Modlete se k Hospodinu. Božích hromů a krupobití už bylo dost! Propustím vás, už se tu nemusíte zdržovat.“ ²⁹ Mojžíš mu odpověděl: „Jakmile vyjdu z města a vzepnu ruce k Hospodinu, hromy přestanou a krupobití skončí. To abys poznal, že země je Hospodinova. ³⁰ Vím ale, že ty ani tví dvořané dosud nemáte bázeň před Hospodinem, naším Bohem.“ ³¹ (Len a ječmen byl potlučen, neboť ječmen už měl klasy a len pučel. ³² Pšenice a špalda ale potlučeny nebyly, protože raší později.) ³³ Mojžíš tedy odešel od faraona ven z města a vzepjal ruce k Hospodinu. Hromy i krupobití rázem skončily a na zem se přestal valit déšť. ³⁴ A když faraó uviděl, že déšť, krupobití i hromy přestaly, pokračoval zarytě ve svém hříchu, stejně jako jeho dvořané. ³⁵ Faraó zůstal neoblomný. Jak Hospodin skrze Mojžíše předpověděl, Izraelity nepropustil.

10 Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi. Zatvrdil jsem ho i jeho dvořany proto, abych uprostřed nich konal tato znamení. ² Svým synům a vnukům budeš vyprávět o tom, co jsem Egyptanům provedl, a o znameních, která jsem mezi nimi činil, abyste věděli, že já jsem Hospodin.“ ³ A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: ‘Jak dlouho se budeš odmítat přede mnou pokorit? Propust' můj lid, aby mi sloužili. ⁴ Pokud však můj lid odmítáš propustit, dávej pozor: Zítřa přivedu na tvůj kraj kobyly. ⁵ Pokryjí každý kousek země tak, že země ani nebude vidět! Sežerou zbytek toho, co se zachránilo, vše, co vám zbylo po tom krupobití, ožerou i všechny stromy, které vám raší na poli. ⁶ Naplní tvé paláce, domy všech tvých dvořanů i domy všech Egyptanů. Tví otcové ani otcové tvých otců neviděli nic takového ode dne, kdy se ocitli na zemi, až dodnes!’“ Nato se Mojžíš odvrátil a odešel od faraona. ⁷ Dvořané tehdy na faraona naléhali: „Jak dlouho ještě budeme v této pasti? Propust' ty lidi, ať slouží Hospodinu, svému Bohu! Ještě pořád nechápeš, že s Egyptem je konec?“ ⁸ A tak Mojžíše s Áronem přivedli zpět k faraonovi. Ten jim řekl: „Jděte, služte Hospodinu, svému Bohu. Kdo přesně má jít?“ ⁹ Mojžíš řekl: „Půjdeme se svými mladíky i starci, půjdeme se svými syny i dcerami, se svým bravem i skotem, neboť máme Hospodinovu slavnost.“ ¹⁰ Faraó jim odpověděl: „Hospodin by opravdu musel být s vámi, kdybych vás měl nechat odejít i s dětmi! Dejte si pozor, nebo špatně dopadnete! ¹¹ To tedy ne! Když po tom tak toužíte, jděte sloužit Hospodinu, ale jen muži!“ A vyhnali je od faraona. ¹² Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku na egyptskou zem, ať na ni přijdou kobyly a sežerou všechny rostliny v zemi — vše, co zbylo po tom krupobití.“ ¹³ Mojžíš tedy napřáhl svou hůl na egyptskou zem a Hospodin přihnál do země východní vítr, který vál celý ten den a celou noc. Ráno ten východní vítr přinesl kobyly. ¹⁴ Kobyly přeletěly nad celým Egyptem a snesly se na celý egyptský kraj. Byla jich taková spousta, že tolik kobylek ještě nikdy nebylo a také už nikdy nebude. ¹⁵ Pokryly každý kousek země, až se jimi černala. Sežraly všechno, co zbylo po krupobití, byliny i ovoce na stromech. V celém Egyptě nezůstalo nic zeleného, stromy ani polní byliny. ¹⁶ Faraó si spěšně zavolal Mojžíše a Árona. „Provinil jsem se proti Hospodinu, vašemu Bohu, i proti vám,“ řekl. ¹⁷ „Prosím, odpust' mi tentokrát můj hřích. Modlete se za mě k Hospodinu, vašemu Bohu, ať jen ode mě odvrátí tuto smrt!“ ¹⁸ A tak Mojžíš od faraona odešel a modlil se k Hospodinu. ¹⁹ Vtom Hospodin obrátil k Egyptu velmi silný západní vítr, který ty kobyly odnesl a vmetl je do Rudého moře. V celém egyptském kraji nezůstala ani kobylka! ²⁰ Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak syny Izraele nepropustil. ²¹ Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku k nebi, ať na celý Egypt padne tma — taková tma, že se dá nahmatat.“ ²² Mojžíš tedy napřáhl ruku k nebi a na celou egyptskou zem padla děsivá tma. Po tři dny, co trvala, ²³ lidé neviděli jeden druhého. Po tři dny se nikdo

neodvážil pohnout z místa. Synové Izraele, ať bydleli kdekoli, však měli světlo. ²⁴ Farao si tedy zavolal Mojžíše. „Jděte a služte Hospodinu!“ řekl. „Zůstane tu jen váš brav a skot. Smíte vzít s sebou i své děti.“ ²⁵ Mojžíš odpověděl: „To nám chceš sám poskytnout zvířata k obětem a zápalům? Musíme mít co obětovat Hospodinu, našemu Bohu! ²⁶ Náš dobytek půjde s námi — nezůstane tu ani kopyto. Budeme z nich brát, co bude potřeba ke službě Hospodinu, našemu Bohu. Než tam ale dojdeme, nevíme, co bude ke službě Hospodinu potřeba.“ ²⁷ Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak je nebyl ochoten propustit. ²⁸ Farao mu řekl: „Odejdi ode mne a chraň se mi znovu chodit na oči. V den, kdy mi přijdeš na oči, zemřeš!“ ²⁹ Mojžíš odpověděl: „Máš pravdu — už se nevidíme.“

11 Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Zasadím faraonovi a Egyptu ještě jednu ránu a potom vás odsud propustí. Propustí vás nadobro, přímo vás odsud vyžene. ² Řekni lidu, ať každý muž požádá svého souseda a každá žena svou sousedku o stříbrné a zlaté šperky.“ ³ A Hospodin naklonil Egyptány přízní k jeho lidu. Samotný Mojžíš byl v egyptské zemi velmi vážený — v očích faraonových dvořanů i v očích lidu. ⁴ Mojžíš pak faraonovi řekl: „Takto praví Hospodin: ‘O půlnoci projdu Egyptem. ⁵ Všichni prvorození v egyptské zemi zemřou, od prvorozeného syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna otrokyně, jež mele ručním mlýnkem. I všecken prvorozený dobytek zemře. ⁶ Po celém Egyptě propukne hrozný nářek, nesrovnatelný s ničím, co kdy bylo nebo bude. ⁷ Na žádného z Izraelitů — na člověka ani na dobytek — však ani pes nezavrčí. Tak poznáte, že Hospodin odlišuje Izrael od Egypta.’ ⁸ Tehdy přijdou všichni tví dvořané za mnou a budou se mi klanět a prosit: ‘Odejdi ty i všecken lid, který tě následuje!’ Teprve potom odejdu.“ A tak odešel od faraona rozpálen hněvem. ⁹ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Farao vás neposlechne. Proto mých divů v egyptské zemi ještě přibude.“ ¹⁰ Mojžíš a Áron před faraonem vykonali všechny tyto divy. Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak Izraelity ze své země nepropustil.

12 Hospodin Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi řekl: ² „Tento měsíc pro vás bude počátkem měsíců, bude pro vás první mezi měsíci roku. ³ Mluvte k celé izraelské obci: Desátého dne tohoto měsíce ať každý otec vezme beránka pro svou rodinu. Každá rodina ať má beránka. ⁴ Kdyby byla rodina na beránka moc malá, přibere k sobě nejbližšího souseda. Počítejte s beránkem podle počtu osob a podle toho, kolik kdo sní. ⁵ Budete mít beránka bez vady, ročního samce; vezmete jej z ovcí nebo koz. ⁶ Budete ho mít u sebe až do čtrnáctého dne tohoto měsíce, kdy ho za soumraku celé shromáždění izraelské obce zabije. ⁷ Pak vezmou trochu krve a potrou jí obě veřeje i nadpraží domů, v nichž ho budou jíst. ⁸ Tu noc budou jíst maso pečené na ohni a nekvašené chleby; budou je jíst s trpkými bylinami. ⁹ Nejezte z něj nic syrového nebo vařeného ve vodě — jen pečené na ohni, s hlavou, nohama i vnitřnostmi. ¹⁰ Nic z něho nenecháte do rána. Pokud z něj do rána něco zbude, spálíte to v ohni. ¹¹ A takto ho budete jíst: budete mít přepásaná bedra, na nohou obuv a v ruce hůl. Jezte ho chvatně, je totiž Pesach — Minutí Hospodinovo. ¹² V tuto noc projdu egyptskou zemí a pobiji všechny prvorozené v Egyptě — jak lidi, tak dobytek. Tehdy vykonám soud nad všemi egyptskými bohy: Já jsem Hospodin. ¹³ Tu krev budete mít na svých domech jako znamení. Až udeřím na egyptskou zem, spatřím tu krev a ušetřím vás. Tak se vám ta zhoubná rána vyhne. ¹⁴ Tento den pro vás bude památný. Budete jej slavit jako Hospodinovu slavnost, budete jej slavit ve všech svých pokoleních — to je věčné ustanovení. ¹⁵ Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby; hned první den odstraníte ze svých domů kvas. Kdokoli by mezi prvním a sedmým dnem jedl něco kvašeného, bude vyobcován z Izraele. ¹⁶ Prvního a stejně tak sedmého dne budete mít svaté shromáždění. V těch dnech se nesmí dělat žádná práce; smíte pouze připravit, co každý potřebuje k jídlu. ¹⁷ Budete zachovávat svátek nekvašených chlebů, neboť právě toho dne jsem vyvedl vaše zástupy z Egypta. Tento den budete zachovávat ve všech svých pokoleních — to je věčné ustanovení. ¹⁸ Od večera čtrnáctého dne prvního měsíce až do večera jedenadvacátého dne téhož měsíce budete jíst nekvašené chleby. ¹⁹ Po sedm dní se ve vašich domech nenajde kvas. Kdokoli by jedl něco kvašeného, bude vyloučen z izraelské obce, ať to bude host anebo domácí. ²⁰ Nebudete jíst nic kvašeného; ve všech svých příbytcích budete jíst nekvašené chleby.“ ²¹ Mojžíš tedy svolal všechny stařešiny Izraele a řekl jim: „Jděte, vezměte si ze stáda kus pro své rodiny a zabijte jej pro Hod beránka. ²² Pak vezměte svazek yzopu, namočte jej do misky s krví a tou krví potřete nadpraží i obě veřeje. Nikdo z vás nesmí až do rána vyjít ze dveří svého domu, ²³ neboť Hospodin půjde bít Egypt. Když spatří nade dveřmi a na obou veřejích krev, mine Hospodin ty dveře a nedovolí zhoubcí vejít do vašich domů a ranit vás. ²⁴ Toto slovo dodržujte, neboť je to věčné ustanovení pro tebe i pro tvé syny. ²⁵ Až přijдете do země, kterou vám Hospodin dá, jak zaslíbil, zachovávejte tento obřad. ²⁶ Až se vás vaši synové zeptají: ‘Co pro vás tento obřad znamená?’ ²⁷ odpovíte: ‘Pesach je oběť beránka Hospodinu, který v Egyptě ušetřil domy Izraelitů. Udeřil na Egypt, ale naše rodiny zachránil.’“ Tehdy lid padl na kolena a klaněl

se.²⁸ Synové Izraele šli a zachovali se přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.²⁹ O půlnoci pak Hospodin v egyptské zemi pobil všechny prvorozené — od prvorozeného syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna vězně v žaláři, dokonce i všechno prvorozené z dobytka.³⁰ Té noci byl faraó vzhůru, tak jako všichni jeho dvořané a všichni Egypťané. V Egyptě propukl hrozný nářek, neboť nebylo domu, kde by nebyl mrtvý.³¹ Té noci si dal zavolat Mojžíše a Árona. „Seberte se a jděte pryč od mého lidu — vy i ti vaši Izraelité!“ řekl jim. „Jděte a služte Hospodinu, jak jste žádali!“³² Vezměte si svůj brav i skot, jak jste žádali, jen už jděte! A požehnejte i mně.“³³ Egypťané pak lid pobízeli, aby urychlili jeho odchod ze země, neboť si říkali: „Všichni pomřeme!“³⁴ Lid tedy vzal těsto, ještě než vykynulo, díže zabalil do šatů a nesl je na ramenou.³⁵ Synové Izraele se zachovali podle Mojžíšova slova a požádali Egypťany o stříbrné a zlaté šperky i o šaty.³⁶ Hospodin naklonil Egypťany k lidu tak příznivě, že jim vyhověli. Dočista Egypt obrali!³⁷ Synové Izraele pak vytáhli z Ramesesu do Sukotu — jen pěších mužů bylo asi 600 000, kromě žen a dětí.³⁸ Vyšlo s nimi také množství přimíšeného lidu a obrovské stádo bravu i skotu.³⁹ Z těsta, které vynesli z Egypta, pak napekli nekvašené chlebové placky, protože ještě nevykynulo. Byli totiž z Egypta vyhnáni a nemohli se zdržovat, takže si ani nepřipravili jídlo na cestu.

⁴⁰ Pobyt synů Izraele v Egyptě trval 430 let.⁴¹ Právě toho dne, kdy uplynulo 430 let, vyšly všechny Hospodinovy zástupy z Egypta.⁴² To je ta noc, kdy Hospodin držel stráž, aby je vyvedl z Egypta. To je ta

Jak dlouho byli Izraelité v Egyptě?

Čtyři sta třicet let, které uvádí Ex 12:40, je matematicky nemožný údaj: Mojžíšovi bylo 80 let, když začal deseti ranami devastovat Egypt před odchodem z něho (7:7); jeho otec Amrám se dožil 137 let (6:20) a jeho otec, Mojžíšův děd Kehat žil do svých 133 let (6:18) a ten byl jedním z těch, kdo do Egypta přišli za Josefem (Gn 46:11, 26).

Kdyby Kehat byl novorozeně, když přišel do Egypta, a zplodil by Amráma v rok své smrti ve svých 133 letech, a kdyby se Mojžíš narodil Amrámovi v rok jeho smrti ve 137 letech, pak snadným součtem $133+137+80=350$ dojdeme k diskrepanci – nemáme 430 let ani zdaleka. I kdybychom z velkorysosti přidali rok či dva, po které se mohly táhnout egyptské rány (jednu úrodu zničilo krupobití v 9:25 a druhou, tedy nejméně o půl roku později kobylky v 10:15), pořád nám chybí kolem 80 let.

A to ještě počítáme hraniční, nejzazší možné a málo pravděpodobné údaje. Daleko pravděpodobnější je, že Kehat už nebyl novorozeně, když se dostal do Egypta, tím spíše, že Gn 46:11 uvádí jeho jméno *mezi* jeho sourozenci, takže zřejmě nebyl nejmladší z rodiny, když se dali na cestu. A taky lze předpokládat, že Amráma zplodil dříve než ve svých 133 letech věku, podobně jako Amrám sám se nestal otcem Mojžíšovým ve svých 137 letech. Amráмова manželka byla zároveň jeho teta (6:20); mohla být mladší než on, ale asi ne o sto let. Je vysoce pravděpodobné, že byli vrstevníci. A faraonova dcera by pro své nově nalezené miminko nevybrala jako kojnou (2:9) stoletou stařenu. To nám dává ještě méně času než mezních 350 let. Kde je 430 let?

Odpověď je v Ga 3:16–17. 430 let uplynulo od doby, kdy Abraham vešel do Kanaánu a Bůh mu tam zaslíbil dědice (Gn 12:3–5,7; 15:5–6).

Proč tedy máme v Ex 12:40–41 výslovně řečeno, že byli v Egyptě 430 let? Protože všechny moderní překlady Bible jsou přeloženy z mezinárodně uznávaného standardu – masoretského textu Starého Zákona, jak nám jej uchovává tzv. Leningradský kodex (zveřejněný coby tzv. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*).

Kopie, kterou konzervuje Leningradský kodex, pochází z 11. století po Kr. Masoretský text samotný je mnohem starší; rozdílů mezi ním a Samaritánským Pentateuchem či LXX si všimá už církevní historik Eusebius ve čtvrtém století. Od sedmého století židovští písmáci, tzv. masoretové, opatrovali hebrejský text akcenty a samohláskami, čímž výrazně zvýšili jeho srozumitelnost pro každého, kdo se hebrejštinu učí jako cizí jazyk.

Septuaginta (LXX) je řecký překlad SZ, pořízený kolem roku 250 př. Kr. z originálu staršího, než je masoretský text; stejně tak Samaritánský Pentateuch. Oba tyto dokumenty obsahují (na rozdíl od masoretského textu) frázi „a v Kanaánu“. Podle těchto starších (tedy můžeme předpokládat, že původnějších) dokumentů byli 430 let v Egyptě a v Kanaánu.

Vzhledem k tomu, že autoři LXX a Samaritánského Pentateuchu používali jako svůj zdroj starší hebrejský rukopis, a oba dokumenty nezávisle na sobě navzájem shodně obsahují frázi „a v Kanaánu“, lze považovat za bezpečné přesvědčení, že v původním hebrejském originále tato fráze byla obsažena. Totéž potvrzuje i historik 1. století Josephus Flavius (Židovské Starožitnosti 2.15.2). Taková interpretace je v souladu s Ga 3:16–17. Apoš-

noc, jež patří Hospodinu, noc, kdy všichni synové Izraele ve svých pokoleních budou držet stráž. ⁴³ Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Toto jsou ustanovení o Hodu beránka: Nesmí ho jíst žádný cizinec. ⁴⁴ Každý otrok koupený za peníze ho smí jíst, bude-li obřezán. ⁴⁵ Nesmí ho jíst přistěhovalec ani nádeník. ⁴⁶ Musí být sněden v jednom domě — nic z jeho masa nevynesesh z domu ven. Nezlámete v něm jedinou kost. ⁴⁷ Tak to bude činit celá izraelská obec. ⁴⁸ Kdyby chtěl Hospodinův Hod beránka slavit přistěhovalec žijící u tebe, ať je u něj obřezán každý mužského pohlaví. Potom může přistoupit, aby jej slavil, a bude brán jako domácí. Žádný neobřezanec ho však jíst nesmí. ⁴⁹ Pro domácího i hosta žijícího u vás bude platit stejný zákon.“ ⁵⁰ A všichni synové Izraele se zachovali přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi a Áronovi. ⁵¹ Právě toho dne vyvedl Hospodin syny Izraele z egyptské země houf za houfem.

13 Hospodin k Mojžíšovi znovu promluvil: ² „Zasvěť mi všechny prvorozené. Všechno, co mezi Izraelci otvírá lůno, jak z lidí, tak z dobytka, je mé.“ ³ Mojžíš tedy lidu řekl: „Pamatuj na tento den, v němž jsi vyšel z Egypta, z domu otroctví, neboť Hospodin vás odtud vyvedl silou své ruky. Proto ať se nejí nic kvašeného. ⁴ Dnes vycházíte, v měsíci avivu. ⁵ Až tě Hospodin přivede do země Kananejců, Chetejců, Emorejců, Hivejců a Jebusejců, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá, do země oplývající mlékem a medem, budete v tento měsíc konat tento obřad: ⁶ Po sedm dní budeš jíst nekvašené chleby a sedmého dne bude Hospodinova slavnost. ⁷ Po sedm dní se budou jíst nekvašené chleby. Nevyskytne se u tebe nic kvašeného, na celém tvém území

tol Pavel uměl a četl hebrejsky (Sk 26:14). Masoretský text obsahuje chybu, kterou jsme schopni odhalit porovnáním s jinými verzemi (LXX, Samaritánský Pentateuch, Josephus Flavius). Máme dva nebo tři svědky (Dt 19:15; 2Kor 13:1), shodně potvrzující přesnější a původnější verzi textu.

Jak dlouho tedy byli v Kanaánu? Abrahamovi bylo 75 let, když tam vešel (Gn 12:4). O 25 let později, když mu bylo 100, se mu narodil Izák (Gn 21:5). O dalších 60 let později, když Izákovi bylo 60, narodil se Jákob (Gn 25:26). Když Jákobovi bylo 130 let, sestoupil s celou rodinou za Josefem do Egypta (Gn 47:9). Snadným součtem 25+60+130=215 dojdeme k počtu let, která strávili v Kanaánu. Je to přesná polovina celkového počtu let 430, která podle LXX, Samaritánského Pentateuchu a Ga 3:16–17 byli v Kanaánu a v Egyptě dohromady.

Na pobyt v Egyptě pak zbývá druhých 215 let, což je z matematického hlediska velmi dobře možné; je to výrazně méně než maximálních 350 let, které by dovolovaly životní rozsahy Mojžíše a jeho předků.

A to ještě celých 215 let v Egyptě nebyli otroky. Nový faraon, který neznal Josefa, povstal až po jeho smrti (Ex 1:6, 8). Josefovi bylo 30, když vstoupil do faraonových služeb (Gn 41:46). Poté následovalo 7 let hojnosti (Gn 41:47), po jejich uplynutí bylo Josefovi 37; a po nich pak 7 let hladu (Gn 41:53–54). Když hladomor trval 2 roky (Gn 45:6) přišla celá Jákobova rodina za Josefem do Egypta. Josefovi tedy bylo 39 na počátku 215 let, po které byli v Egyptě.

Josef se dožil věku 110 let (Gn 50:22). Izraelité byli v Egyptě za Josefova života 71 let (110–39=71). Z celkových 215 let, která strávili

v Egyptě, přinejmenším 71 let nebyli otroky. Maximální počet let, kdy mohli být v otroctví, je 144 (215–71=144). Zároveň minimální počet let, po která byli v otroctví, je 80: Mojžíš, který se narodil už do otroctví, měl 80 let, když poprvé předstoupil před faraona s požadavkem propuštění Izraele (Ex 7:7). Mezi Josefovou smrtí a Mojžíšovým narozením uplynulo 64 let. Někdy v této době nový faraon Izraelity zotročil. Celkově tedy byli otroky ne více než 144 let a ne méně než 80 let.

Co si ale myslet o Gn 15:13? Není tam výslovně řeč o čtyřsetletém otroctví v Egyptě?

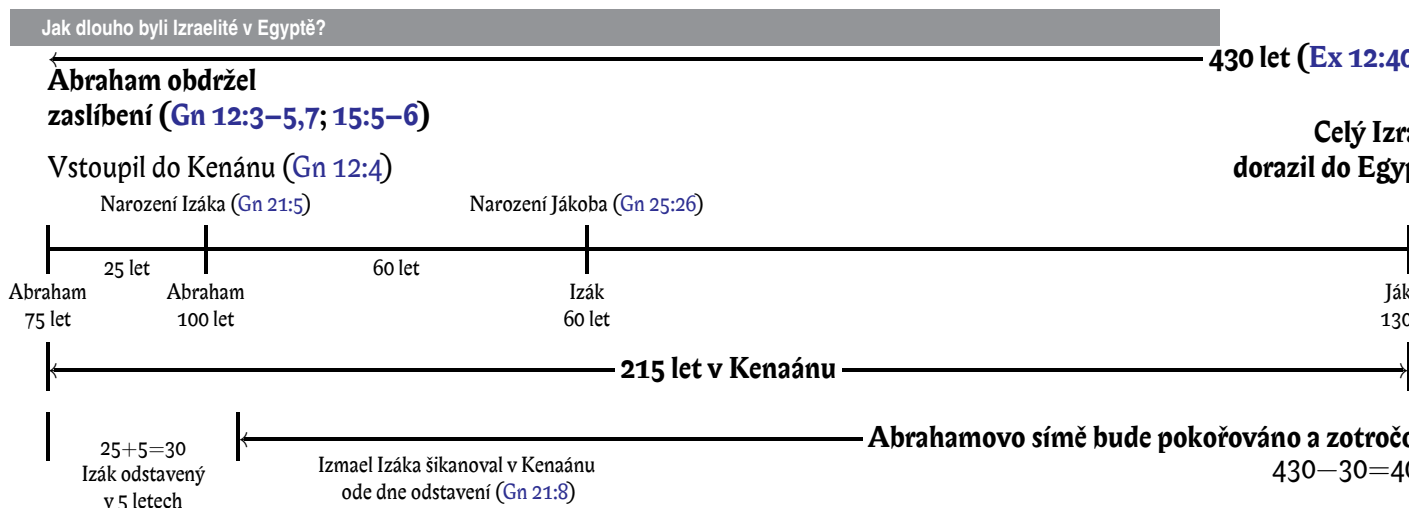
Není. Musíme číst pozorně. Abrahamovi Bůh zaslíbil o jeho potomstvu, že bude 400 let přebývat „v zemi, jež nebude jejich“, kde „budou zotročeni a utiskováni.“ Kanaán byl také země, která Izraelitům v té době ještě nepatřila, stejně jako Egypt. Izák a Jákob byli Abrahamovo potomstvo; podobně jako množství Izraelitů později v Egyptě. Izmael ubližoval Izákovi (Gn 21:9; Ga 4:29); símě Abrahamovo (Izák) trpělo útisk (trápení Izmaelem) v zemi, která nebyla jeho (v Kanaánu).

Abrahamovi se Izák narodil, když byl v Kanaánu 25 let. Izmael trápil Izáka ode dne, kdy byl odstaven (Gn 21:8). Podle *The Jewish Agency for Israel* býval v talmudické době zvyk oslavovat odstavení dítěte kdykoliv mezi osmnácti měsíci a pěti lety jeho věku. A Rabi Joshua k tomu dodává doporučení, aby dítě bylo kojeno až do pěti let (Ketubot 60). Kdyby byl Izák odstaven v pěti letech svého věku a od toho dne mu Izmael začal ubližovat, pak (25+5=30; 430–30=400) se naplňuje slovo o přesně čtyřech stech letech, po které má být Abrahamovo potomstvo pokořováno a zotročováno v zemi, která nebude jeho (Gn 15:13).

se nevyskytne kvas.⁸ V ten den řekneš svým dětem: ‘To kvůli tomu, co pro mě udělal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta.’⁹ A budeš to mít jako znamení na své ruce a jako připomínku mezi svými očima, aby Hospodinův zákon zůstal ve tvých ústech, neboť Hospodin tě vyvedl z Egypta mocnou rukou.¹⁰ Proto zachovávej toto ustanovení v patřičný čas rok co rok.¹¹ Až tě Hospodin přivede do země Kananejců, kterou s přísahou zaslíbil tobě a tvým otcům, a až ti ji dá,¹² tehdy oddělíš vše, co otvírá lůno, pro Hospodina. Samci z každého prvního vrhu tvého dobytka patří Hospodinu.¹³ Každého osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Rovněž každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.¹⁴ Až se tě v budoucnu tvůj syn zeptá: ‘Co to znamená?’ odpovíš mu: ‘Hospodin nás vyvedl z Egypta, z domu otroctví, silou své ruky.’¹⁵ Když nás faraó neústupně odmítal propustit, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené — od prvorozeného člověka až po prvorozené dobytče. Proto obětuji Hospodinu všechny samce otvírající lůno a každého prvorozeného ze svých synů vyplácím.’¹⁶ Bude to jako znamení na tvé ruce a jako pásek na tvém čele, že nás Hospodin vyvedl z Egypta silou své ruky.¹⁷ Když faraó konečně lid propustil, Bůh je nevedl cestou přes fílištínskou zem, ačkoli byla kratší. Bůh si totiž řekl: ‘Kdyby lid viděl, že hrozí válka, mohl by litovat a vrátit se do Egypta.’¹⁸ Bůh je tedy vedl oklikou, cestou přes poušť k Rudému moři. Synové Izraele vyšli z egyptské země v bojovém šiku.¹⁹ Mojžíš vzal s sebou Josefovy kosti, neboť ten zavázal syny Izraele přísahou: ‘Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste odsud mé kosti s sebou!’²⁰ Vytáhli tedy ze Sukotu a utábořili se v Etamu na kraji pouště.²¹ Hospodin je ve dne předcházel v oblakovém sloupu, aby je vedl na cestě, a v noci v ohnivém sloupu, aby jim svítil. Tak mohli jít ve dne i v noci.²² Oblakový sloup ve dne ani ohnivý sloup v noci se od lidu nikdy nevzdálil.

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele, ať se obrátí a utáboří před Pi-chirotem, mezi Migdolem a mořem. Utábořte se u moře naproti Baal-cefonu. ³ Faraó si o synech Izraele pomyslí: ‘Zabloudili v zemi, sevřela je poušť!’ ⁴ Tehdy posílím faraonovo odhodlání, takže je bude pronásledovat. Tehdy se na faraonovi a celém jeho vojsku oslavím a Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“ A tak se stalo. ⁵ Když bylo egyptskému králi oznámeno, že lid uprchl, srdce faraona i jeho dvořanů se obrátilo proti lidu. „Co jsme to udělali? Proč jsme Izrael propustili z otroctví?“ zvolali. ⁶ Faraó dal zapřáhnout do svého vozu a vzal s sebou svůj lid: ⁷ vzal šest set vybraných vozů a všechny ostatní vozy Egypta a na každém tři jezdce. ⁸ Hospodin posílil odhodlání egyptského krále faraona, aby pronásledoval Izraelity, kteří se opovážili odejít. ⁹ Egyptané je pronásledovali — všechny faraonovy vozy, jeho jezdci i celé jeho vojsko — a dostihli je, když tábořili u moře u Pi-chirotu před Baal-cefonem. ¹⁰ Když se faraó přiblížil, synové Izraele pozvedli oči a hle, táhli na ně Egyptané! Izraelité samým strachem úpěli k Hospodinu. ¹¹ Tehdy začali Mojžíšovi vyčítat: „Nebylo snad v Egyptě dost hrobů? Proč jsi nás odtud vyvedl? Abychom zemřeli na poušti? Cos nám to udělal? Proč jsi nás vyváděl z Egypta? ¹² Neříkali jsme ti to už v Egyptě? Říkali jsme: Nech nás být, ať otročíme Egyptu! Otročit Egyptu bylo určitě lepší než zemřít na poušti!“ ¹³ Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se! Zůstaňte stát a dívejte se, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak dnes vidíte Egyptany, tak je už nikdy neuvídíte. ¹⁴ Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčet.“ ¹⁵ Hospodin tehdy Mojžíšovi řekl: „Proč ke mně úpíš? Řekni synům Izraele, ať jdou dál. ¹⁶ Zvedni svou hůl, napřáhni ruku k moři a rozděl je! Synové Izraele projdou skrz moře suchou nohou. ¹⁷ Já sám zatím posílím odhodlání Egyptanů, takže vejdou do moře za vámi. Tehdy se oslavím na faraonovi a celém jeho vojsku, na jeho vozech i jeho jezdcích. ¹⁸ Tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin — až se oslavím na faraonovi i na jeho vozech a jezdcích.“ ¹⁹ Vtom se Boží anděl, který krácel před izraelským táborem, pohnul a šel teď za nimi. Oblakový sloup, který byl před nimi, se totiž pohnul, postavil se za ně

13:9 Na ... ruce ... mezi ... očima. Viz pozn. Dt 6:8.

²⁰ a vstoupil mezi egyptský a izraelský tábor. Jedněm byl oblakem a tmou, ale druhým osvětloval noc, a tak se jedni k druhým po celou noc nepřiblížili. ²¹ Mojžíš pak napřáhl ruku nad moře a Hospodin se do moře opřel silným východním větrem. Ten vanul celou noc, až se z moře stala souš. Vody se rozestoupily ²² a synové Izraele prošli skrz moře suchou nohou. Vody jim byly stěnou po pravici i levici! ²³ Egyptané je pronásledovali — všichni faraonovi koně, jeho vozy i jezdci — a tak za nimi vešli doprostřed moře. ²⁴ K ránu pak Hospodin shlédl z ohnivého a oblakového sloupu na tábor Egyptanů a uvrhl egyptský tábor do zmatku. ²⁵ Zadrhl jejich vozům kola, aby je museli těžce táhnout. Tehdy Egyptané vykřikli: „Utečme před Izraelem! Hospodin za ně bojuje proti Egyptu!“ ²⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku nad moře, ať se vody vrátí zpět — na Egyptany, na jejich vozy i jejich jezdce.“ ²⁷ Mojžíš tedy napřáhl ruku nad moře. Když nastalo ráno, moře se vrátilo na původní místo a Egyptané utíkali proti němu. Tak Hospodin vmetl Egyptany doprostřed moře. ²⁸ Jak se vody vracely, pohřbily vozy i jezdce, celé faraonovo vojsko, jež vešlo za Izraelity do moře. Nezůstal z nich ani jeden. ²⁹ Synové Izraele však prošli skrz moře suchou nohou a vody jim byly stěnou po pravici i levici. ³⁰ Toho dne Hospodin zachránil Izrael z ruky Egyptanů; Izrael pak viděl egyptské mrtvé na břehu moře. ³¹ Izrael viděl velikou moc, kterou Hospodin prokázal na Egyptanech, a tak se lid bál Hospodina a uvěřil Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.

15 Tehdy zpíval Mojžíš se syny Izraele tuto píseň Hospodinu: „Zaspívám Hospodinu, slavně se vyvýšil: Koně i s jezdcem smetl do moře! ² Má síla, má píseň je Hospodin, to on se stal mým spasením. Toto je můj Bůh a já ho chci chválit, Bůh mého otce, chci ho velebit. ³ Hospodin je udatný bojovník, jeho jméno zní: Hospodin. ⁴ Faraonovy vozy i s jeho vojskem do moře svrhl, nejlepší z jeho jezdců v Rudém moři ztonuli. ⁵ Propast je pohřbila, jako kámen klesli do hlubin. ⁶ Tvá pravice, Hospodine, je velkolepá v moci, tvá pravice, Hospodine, nepřítel drtí! ⁷ Svou mohutnou vznešeností své protivníky ničíš. Když vypouštíš svůj hněv, jak strniště je sežehne! ⁸ Dechem tvého chřípí se vody nakupily, proudy vod stály jako hromady, v nitru moře ztuhly propasti. ⁹ Nepřítel řekl: ‘Stíhat je budu, doženu je, kořist uchvátím, svou chtivost jimi nasytím, vytasím meč, má ruka si je podrobí!’ ¹⁰ Svým dechem zaval jsi, moře je přikrylo, jak olovo klesli do mohutných vod. ¹¹ Kdo je jako ty mezi bohy, Hospodine? Kdo je jako ty — mohutný ve svatosti, úžasný ve chvalách, konající divy? ¹² Napřáhl pravici, země je pohltila. ¹³ Lid, jež jsi vykoupil, však láskou provázíš, svou silou zvolna vedeš jej až k příbytku své svatosti. ¹⁴ Národy roztřesou se, až to uslyší, filištínský lid úzkost zachvátí. ¹⁵ Tehdy se zhrozí kmeny edomské, moábských siláků se zmocní děs, všichni obyvatelé Kanaánu už se potácí! ¹⁶ Hrůza a strach je přepadne, pro velikost paže tvé zmlknou jak kámen, než přejde tvůj lid, Hospodine, než přejde lid, jež sis vytvořil. ¹⁷ Přivedeš je a zasadíš na hoře, jež je tvým dědictvím, na místě, jež svým sídlem, ó Hospodine, učiníš, ve svatyni, kterou tvé ruce, ó Pane, upevní! ¹⁸ Hospodin bude kralovat na věky věků.“ ¹⁹ Když faraonovi koně i s vozy a jezdci vešli do moře, Hospodin je zavalil spoustou vod, ale synové Izraele prošli prostředkem moře suchou nohou. ²⁰ Áronova sestra, prorokyně Miriam, tehdy vzala do ruky tamburínu a všechny ženy s tamburínami šly za ní a tančily. ²¹ Miriam jim předzpěvovala: „Zpívejte Hospodinu, slavně se vyvýšil: Koně i s jezdcem smetl do moře!“ ²² Když Mojžíš odvedl Izrael od Rudého moře, vydali se k poušti Šur. Tři dny šli pouští, aniž našli vodu. ²³ Když potom přišli do Mary, nemohli místní vodu pít, neboť byla hořká. (A proto se jmenuje Mara, Hořkost.) ²⁴ Tehdy lid reptal proti Mojžíšovi. „Co máme pít?“ říkali. ²⁵ Mojžíš tedy volal k Hospodinu a Hospodin mu ukázal kus dřeva. Když jej hodil do vody, voda zesládla. Tam dal Hospodin lidu ustanovení a řád a tam jej vyzkoušel. ²⁶ Řekl: „Budeš-li opravdu poslouchat Hospodina, svého Boha,

15:22 Šur. Jedna z možných alternativ na cestě z Egypta (viz Exodus – Úvod: Doba a místo vzniku). Zde našel anděl Hospodinův Hagar,

prchající od Sáry (Gn 16:7).

); Ga 3:16–17)

ael
pta (Gn 47:9)

Mojžíš obdržel
Zákon (Ex 24:12)

Opustil Egypt (Ex 12:41)

ob
let

215 let v Egyptě

o-
00

váno v zemi, která nebude jejich, po 400 let (Gn 15:13)

Izrael utiskován v Egyptě (Ex 1:11)

činit, co on považuje za správné, řídit se jeho příkázáními a zachovávat všechna jeho ustanovení, pak na tebe nedopustím žádnou nemoc, kterou jsem dopustil na Egypt — neboť já jsem Hospodin, tvůj lékař.“²⁷ A tak přišli do Elimu, kde bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; tam se utábořili u vody.

16 Potom vytáhli z Elimu. V patnáctý den druhého měsíce po jejich odchodu z Egypta přišla celá izraelská obec na poušť Sin ležící mezi Elimem a Sinajem.² Na poušti pak celá izraelská obec reptala proti Mojžíšovi a Áronovi.³ Synové Izraele před nimi nařikali: „Proč jsme jen nezemřeli Hospodinovou rukou v Egyptě? Tam jsme sedávali nad hrnci masa a jídali chléb do sytosti! Vy jste nás ale odvedli sem na poušť, jen abyste celé toto shromáždění umorili hladem!“⁴ Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, nechám na vás pršet chléb z nebe! Lid bude každý den vycházet a sbírat, kolik potřebují na ten den. Vyzkouším, zda budou žít podle mých pokynů, či nikoli.“⁵ Až budou šestého dne připravovat, co přinesli, ukáže se, že je toho dvakrát více, než kolik nasbírají každý den.“⁶ Mojžíš a Áron tedy mluvili ke všem synům Izraele: „Večer poznáte, že vás z Egypta vyvedl Hospodin,⁷ a ráno spatříte Hospodinovu slávu, neboť slyšel vaše reptání proti Hospodinu. Vždyť kdo jsme my, že reptáte proti nám?“⁸ Mojžíš pokračoval: „Až vám Hospodin dá večer k jídlu maso a ráno chléb do sytosti, poznáte, že Hospodin slyšel vaše reptání proti němu. Kdo jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Hospodinu!“⁹ Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Řekni celé izraelské obci: ‘Přistupte před Hospodina, neboť slyšel vaše reptání.’“¹⁰ A tak Áron mluvil k izraelské obci, a když se obrátili k poušti, hle, v oblaku se tam ukázala Hospodinova sláva.¹¹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:¹² „Slyšel jsem reptání synů Izraele. Řekni jim: ‘Za soumraku budete jíst maso a ráno se nasytíte chlebem, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.’“¹³ Když nastal večer, přiletěly křepelky a zasypaly tábor. Ráno pak okolo tábora padala rosa.¹⁴ A když rosa přestala padat, hle, na poušti leželo cosi jako drobné lupínky, cosi jako drobné jíní na zemi.¹⁵ Když to synové Izraele spatřili, říkali jeden druhému: Man-hu („Co je to?“). Opravdu nevěděli, co to je. Mojžíš jim řekl: „To je ten chléb, který vám Hospodin dal za pokrm.“¹⁶ Hospodin přikázal toto: ‘Nasbírejte si, kolik kdo potřebuje k jídlu, omer na osobu. Vezměte pro každého, koho máte ve stanu.’“¹⁷ Synové Izraele tak tedy učinili a nasbírali někdo více, někdo méně.¹⁸ Potom to měřili po omeru. Kdo nasbíral hodně, tomu nepřebylo, a kdo málo, neměl nedostatek. Každý nasbíral, kolik potřeboval k jídlu.¹⁹ Mojžíš jim řekl: „Ať si z toho nikdo nenechává na zítřek!“²⁰ ale oni Mojžíše neposlechli. Někteří si něco nechali na zítřek, a to jim zčervivělo a zasmrdlo. Mojžíš se proto na ně hněval.²¹ A tak to sbírali každé ráno, kolik kdo potřeboval k jídlu (ve slunečním záru se to totiž rozpouštělo).²² Šestého dne se pak stalo, že toho pokrmu nasbírali dvakrát více — dva omery na osobu. Všichni vůdcové obce tedy přišli a oznámili to Mojžíšovi.²³ Ten jim řekl: „To je to, o čem Hospodin mluvil. Zítra bude den odpočinku, svatá sobota pro Hospodina. Napečte, co se má péci, a uvařte, co se má vařit. Všechno, co zbude, si nechte do zásoby na zítřek.“²⁴ A tak si to nechali na zítřek, jak Mojžíš přikázal, a nezasmrdlo to ani v tom nebyli červi.²⁵ Tehdy Mojžíš řekl: „Snězte to dnes, neboť dnes je Hospodinova sobota; dnes na poli nic nenajdete.“²⁶ Šest dní budete sbírat, ale sedmého dne, v sobotu, nic nebude.“²⁷ Sedmého dne pak někteří z lidu vyšli sbírat, ale nic nenašli.²⁸ Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jak dlouho budete odmítat zachovávat má přikázání a mé pokyny?²⁹ Nechápete, že vám sobotu dal Hospodin? Proto vám on sám dává šestého dne chléb na dva dny. Každý zůstaňte, kde jste. V sedmý den ať nikdo nevychází.“³⁰ A tak lid sedmého dne odpočíval.³¹ Dům Izraele pak ten pokrm nazval mana. Byl jako semeno koriandru, bílý, a chutnal jako medový koláč.³² Mojžíš řekl: „Hospodin přikázal toto: Naber toho jeden omer, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení. Ať vidí pokrm, jímž jsem vás krmil na poušti, když jsem vás vyvedl z Egypta.“³³ Áronovi pak Mojžíš řekl: „Vezmi džbán, naplň jej omerem many a postav jej před Hospodina, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení.“³⁴ A tak jej Áron postavil před Truhlou svědectví, aby to bylo uchováno, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.³⁵ Synové Izraele jedli manu čtyřicet let, dokud nevešli do země, v níž měli bydlet; tu manu jedli, dokud nepřišli k hranicím kanaánské země.³⁶ (Omer je desetina efy.)

17 Celá izraelská obec potom podle Hospodinova rozkazu vytáhla z pouště Sin na další cestu. Když se však utábořili v Refidimu, nebyla tam voda, aby lid mohl pít.² Začali tedy na Mojžíše dotírat: „Dejte nám vodu, ať máme co pít!“ Mojžíš jim řekl: „Proč na mě dotíráte? Proč pokoušíte Hospodina?“³ A tak tam lid žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. „Proč jsi nás vyvedl z Egypta?“ vyčítali mu. „Abys nás i s našimi syny a dobyt看 umoril žízní?“⁴ Mojžíš tedy volal k Hospodinu: „Co mám s tímto lidem dělat? Za chvíli mě ukamenují!“⁵ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vyjdi před lid a vezmi s sebou některé z izraelských stařešinů. Vezmi s sebou i svou hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, a jdi.“⁶ Pohleď, já budu stát před tebou tam na té skále, na Orébu. Udeř do skály a vyjde z ní voda, aby lid měl co pít.“ A Mojžíš to před očima izraelských stařešinů učinil.⁷ To místo pak pojmenoval Massa a Meriba, Pokušení a Svár, kvůli dotírání synů Izraele a proto, že pokoušeli

Hospodina slovy: „Je mezi námi Hospodin, nebo ne?“⁸ Potom přitáhl Amalek a bojoval v Refidimu s Izraelem.⁹ Mojžíš tenkrát řekl Jozuovi: „Vyber si muže a vytáhni s nimi do boje proti Amalekovi. Já se zítra postavím na vrchol pahorku a budu mít v ruce Boží hůl.“¹⁰ Jozue udělal, jak mu Mojžíš řekl, a bojoval s Amalekem. Mojžíš, Áron a Hur zatím vystoupili na vrchol pahorku.¹¹ A dokud Mojžíš držel ruku zvednutou, vítězil Izrael, jakmile však ruku nechával klesnout, vítězil Amalek.¹² Když pak už Mojžíšovi ztěžkly ruce, vzali kámen, přistrčili ho pod něj a on si na něj sedl. Áron a Hur mu pak podpírali ruce každý z jedné strany, takže jeho ruce zůstaly na místě až do západu slunce.¹³ Tak Jozue porazil Amaleka i jeho lid mečem.¹⁴ Hospodin potom Mojžíšovi řekl: „Zapiš to na památku do knihy a vstěpuj Jozuovi, že Amalekovu památku naprosto vyhladím zpod nebe.“¹⁵ Tehdy Mojžíš postavil oltář a nazval jej „Hospodin je má korouhev.“¹⁶ Řekl totiž: „Ruka nad Hospodinovým trůnem dosvědčuje Hospodinův boj proti Amalekovi až do posledního pokolení.“

18 Mojžíšův tchán, midiánský kněz Jetro, se doslechl o všem, co Bůh učinil pro Mojžíše a pro svůj lid Izrael, totiž že Hospodin vyvedl Izrael z Egypta.² Poté, co Mojžíš odeslal svou ženu Sípuru, vzal ji jeho tchán Jetro k sobě³ spolu s jejími dvěma syny. První se jmenoval Geršom, Přistěhovalec, neboť Mojžíš řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“⁴ Druhý se jmenoval Eliezer, Boží pomoc, neboť řekl: „Bůh mého otce mi přispěl na pomoc; zachránil mě před faraonovým mečem.“⁵ Mojžíšův tchán Jetro tedy přišel s jeho syny a manželkou na poušť, kde Mojžíš tábořil u Boží hory.⁶ Vzkázal Mojžíšovi: „Já, tvůj tchán Jetro, jdu k tobě s tvojí manželkou a oběma jejími syny.“⁷ Mojžíš vyšel svému tchánovi vstříc, poklonil se a políbil ho. Když se jeden druhého vyptali, jak se jim daří, vešli do stanu.⁸ Tam Mojžíš vyprávěl svému tchánovi o všem, co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraonovi a Egyptanům, i o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin pokaždé vysvobodil.⁹ Jetro se radoval ze všeho dobrodiní, jež Hospodin Izraeli prokázal, když je vysvobodil z ruky Egyptanů.¹⁰ Jetro tenkrát řekl: „Požehnán buď Hospodin, jenž vás vysvobodil z ruky Egyptanů, z ruky faraona!“¹¹ Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové — vždyť vysvobodil svůj lid z moci Egyptanů, kteří je pyšně ponižovali.“¹² Mojžíšův tchán Jetro pak přinesl Bohu zápalnou oběť a připravil obětní hody. Přišel také Áron a všichni izraelští stařešinové a hodovali s Mojžíšovým tchánem před Bohem.¹³ Druhého dne se Mojžíš posadil, aby soudil lid, a lid stál před ním od rána až do večera.¹⁴ Když Mojžíšův tchán viděl, co všechno Mojžíš dělá pro lid, řekl: „Co to s lidem děláš? Proč ty sám sedíš a všechnen lid stojí od rána do večera před tebou?“¹⁵ Mojžíš mu odpověděl: „Lid se ke mně přichází ptát Boha.“¹⁶ Když mají nějakou neshodu, přijdou ke mně a já soudím mezi stranami a oznamuji Boží ustanovení a pokyny.“¹⁷ Mojžíšův tchán mu řekl: „To, co děláš, není dobré.“¹⁸ Úplně se vyčerpáš — ty i tento lid, který je s tebou. Ten úkol je nad tvé síly, sám jej nezvládneš.“¹⁹ Proto mě teď poslechni, poradím ti a Bůh bude s tebou: Ty zastupuj lid před Bohem a přinášej k němu neshodné věci.²⁰ Vysvětluj lidu ustanovení a pokyny a oznamuj jim, kudy mají jít a co mají dělat.“²¹ Vyhlédni si také ze všeho lidu schopné a bohabojné muže, věrné muže, kteří nenávidí úplatky. Ty nad nimi ustanov jako správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti.²² Oni ať běžně soudí lid. Každou větší věc ať přednesou tobě, ale každou menší věc ať soudí sami. Ulehčí si, oni ponесou břemeno s tebou!²³ Uděláš-li to, budeš moci obstát, až ti Bůh dá další příkazy. Také všechnen tento lid dojde na své místo v pokoji.“²⁴ Mojžíš tedy svého tchána poslechl a udělal všechno, co mu řekl.²⁵ Mojžíš vybral schopné muže z celého Izraele a ustanovil je za vůdce lidu, za správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti.²⁶ Ti běžně soudili Izrael; těžší věci přednášeli Mojžíšovi, ale každou menší věc soudili sami.²⁷ Potom Mojžíš svého tchána propustil a ten odešel do své země.

19 Přesně tři měsíce po vyjití z Egypta přišli synové Izraele na poušť Sinaj.² Když totiž vytáhli z Refidimu, přišli na poušť Sinaj a tam postavili tábor. Izrael se utábořil naproti hoře.³ Mojžíš pak vystoupil k Bohu a Hospodin na něj z té hory zavolal: „Toto promluvíš k domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele: ⁴‘Sami jste viděli, co jsem učinil Egyptanům a jak jsem vás nesl na orlích křídlech, abych vás přivedl k sobě. ⁵Nyní tedy, budete-li opravdu poslouchat můj hlas a zachovávat mou smlouvu, budete mi zvláštním pokladem jako žádný jiný lid. Ano, celý svět patří mně, ⁶ale vy mi budete královstvím kněží a svatým národem.’ Toto jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.“⁷ Mojžíš se vrátil, svolal stařešiny z lidu a předložil jim všechna tato slova, jež mu Hospodin přikázal.⁸ Všechnen lid mu společně odpověděl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“ a Mojžíš vyřídil slova lidu Hospodinovi.⁹ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, já k tobě přijdu v hustém oblaku, aby lid slyšel, jak s tebou mluvím, a aby i tobě věřil navěky.“ Mojžíš pak Hospodinovi opět vyřídil slova lidu.¹⁰ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k lidu a dnes i zítra je posvěcuj. Ať si vyperou šaty ¹¹a a připraví se na třetí den, neboť třetího dne Hospodin sestoupí před očima všeho lidu na horu Sinaj.“¹² Vymezíš lidu hranice ze všech stran a řekneš: ‘Neopovažujte se vystoupit na horu nebo se jen dotknout jejího okraje. Každý, kdo se dotkne hory, musí zemřít, ¹³ovšem bez doteku lidské ruky. Bude ukamenován nebo zastřelen šípem. Ať

už to bude zvíře nebo člověk, nesmí zůstat naživu.' Na horu budou smět vystoupit, teprve až zazní dlouhé troubení rohu.“¹⁴ Mojžíš tedy sestoupil z hory k lidu, posvětil je a oni si vyprali šaty.¹⁵ Řekl lidu: „Připravte se na třetí den; vyvarujte se manželského styku.“¹⁶ Ráno třetího dne pak nastalo hřmění a blýskání. Nad horou se objevil těžký oblak a znělo mocné troubení rohu. Všechny lid v táboře se trásl.¹⁷ Mojžíš vyvedl lid z tábora vstříc Bohu a lid se postavil při úpatí hory.¹⁸ Hora Sinaj byla celá zahalena kouřem, neboť na ni Hospodin sestoupil v ohni. Stoupal z ní dým jako z pece a celá hora se mohutně otrásala.¹⁹ Troubení rohu sílilo stále více, Mojžíš mluvil a Bůh mu odpovídal hromovým hlasem.²⁰ Hospodin sestoupil na vrchol hory Sinaj. Hospodin zavolal Mojžíše na vrchol hory a ten tam vystoupil.²¹ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi dolů a varuj lid, ať se nepokoušejí proniknout k Hospodinu, aby ho spatřili. Mnoho by jich padlo.“²² Také kněží, kteří přistupují k Hospodinu, ať se posvětí, aby se na ně Hospodin neobořil.“²³ „Lid nemůže vystupovat na horu Sinaj,“ odpověděl Mojžíš Hospodinu. „Sám jsi nás přece varoval slovy: ‘Ohranič horu a posvět ji.’“²⁴ „Jdi dolů!“ opakoval Hospodin. „Potom se vrátíš nahoru spolu s Áronem. Kněží ani lid ať se však nepokoušejí proniknout vzhůru k Hospodinu, aby se na ně neobořil.“²⁵ Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl jim to.

20 Bůh promluvil všechna tato slova: ² „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví. ³ Neměj žádné bohy kromě mne. ⁴ Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵ Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ⁶ a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání. ⁷ Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu. ⁸ Pamatuj na sobotní den, aby ti byl svatý. ⁹ Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ¹⁰ ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci — ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvé dobytče ani přistěhovalec ve tvých branách. ¹¹ V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, ale sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil jej. ¹² Cti svého otce i matku, ať jsi dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹³ Nezapíjej. ¹⁴ Necizolož. ¹⁵ Nekraď. ¹⁶ Nelži o svém bližním. ¹⁷ Nezávid' svému bližnímu jeho dům. Nezávid' svému bližnímu jeho manželku, jeho otroka, jeho děvečku, jeho býka ani osla — nezávid' svému bližnímu vůbec nic.“¹⁸ Když všechny lid viděl a slyšel to hřmění a blýskání, troubení rohu a dýmající horu, trásl se strachy. Přesunuli se opodál ¹⁹ a řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat, ale ať s námi nemluví Bůh, ať nezemřeme!“²⁰ Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se. Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel a abyste ho měli v úctě, abyste nehřešili.“²¹ Lid tedy zůstal stát opodál, zatímco Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh.²² Hospodin Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: Sami jste viděli, že jsem s vámi mluvil z nebe. ²³ Nic mi nepostavíte naroveň: neuděláte si bohy ze stříbra ani bohy ze zlata. ²⁴ Uděláš mi pouze hliněný oltář a na něm budeš obětovat své zápalné a pokojné oběti, svůj brav i skot. Na každém místě, kde nechám připomínat své jméno, k tobě přijdu a požehnám ti. ²⁵ Jestliže mi uděláš kamenný oltář, nestav jej z tesaných kamenů; dotkneš-li se jej dlátem, znesvětiš jej. ²⁶ Také nebudeš k mému oltáři vystupovat po stupních, aby se při tom neodkryla tvá nahota.

21 A toto jsou zákony, které jim předložíš: ² „Když koupíš hebrejského otroka, ať u tebe slouží šest let, ale sedmého roku ať zadarmo odejde na svobodu. ³ Jestliže přijde sám, odejde sám; jestliže měl ženu, odejde s ním i jeho žena. ⁴ Jestliže mu jeho pán dal ženu a ta mu porodila syny nebo dcery, zůstane žena s dětmi u svého pána a on odejde sám. ⁵ Jestliže ale otrok prohlásí: ‘Miluji svého pána, svou ženu a své syny, nechci odejít na svobodu,’ ⁶ pak ho jeho pán přivede před Boha; přivede ho ke dveřím nebo k veřeji, probodne mu ucho šídlem a on zůstane navždy jeho otrokem. ⁷ Když někdo prodá svou dceru jako děvečku, ta pak neodejde na svobodu, jako odcházejí otroci. ⁸ Jestliže se znelíbí svému pánu, který si ji vybral, nechá ji vykoupit. Nesmí jí však podvést tím, že by ji prodal cizincům. ⁹ Jestliže ji vybral pro svého syna, bude se k ní chovat jako k dceři. ¹⁰ Jestliže si vezme další ženu, nesmí tu první zkrátit na stravě, oděvu ani na manželském styku. ¹¹ Jestliže jí toto trojí nesplní, bude od něj moci odejít zadarmo, bez výkupného.“¹² „Kdo udeří člověka tak, že zemře, musí zemřít. ¹³ Pokud mu však neukládal o život, ale Bůh ho vydal do jeho ruky, určím ti místo, kam bude moci utéct. ¹⁴ Kdo se opováží úkladně zavraždit svého bližního, takového odtrhneš i od mého oltáře, aby zemřel.

21:11 Oprávněný rozvod? Většina konzervativních pastorů trvá na tom, že k rozvodu manželství křesťanů opravňuje jediné manželská nevěra (Mt 5:32). Avšak starozákonní pokyny pro jednání s otroky připomínají, že skutečný důvod je dezerce (opuštění) – trvalé zanedbávání fyzických potřeb: stravy, oděvu a sexu. Nевěra může (ale nemusí) být součástí dezerce. Domácí násilí lze bezpochyby považo-

vat za dezerci: nejen zanedbání, ale hrubé porušení základních potřeb včetně bezpečí. Boží vůli pro dnešní křesťany vyvozujeme inferencí: Jestliže otrokyně má garantovanou svobodu opustit manžela, který se o ni nestará (a být tak volná pro jiného), čím spíše jí má zákonná manželka?

¹⁵ Kdo udeří svého otce nebo matku, musí zemřít. ¹⁶ Kdo unese člověka, musí zemřít, ať už byl dotyčný prodán anebo nalezen v jeho držení. ¹⁷ Kdo by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít. ¹⁸ „Když při potyčce jeden muž udeří druhého kamenem nebo pěstí a ten nezemře, ale klesne na lůžko ¹⁹ a potom vstane a bude moci chodit venku o holi, bude ten, kdo ho udeřil, zproštěn trestu. Uhradí mu jen ušlý zisk a náklady na léčení. ²⁰ Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku holí tak, že mu zemře pod rukou, musí být dotyčný pomstěn. ²¹ Jestliže však zůstane naživu den nebo dva, nebude pomstěn, neboť je jeho majetkem. ²² Když se budou muži prát a uhodí těhotnou ženu tak, že z ní vyjde plod, ale k dalšímu ublížení nedojde, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží manžel té ženy; zaplatí podle rozhodnutí soudců. ²³ Jestliže však dojde k ublížení, musíš dát život za život, ²⁴ oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵ spáleninu za spáleninu, ránu za ránu, podlitinu za podlitinu. ²⁶ Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku do oka tak, že oko poškodí, propustí je za to oko na svobodu. ²⁷ Jestliže vyrazí svému otroku nebo děvečce zub, propustí je na svobodu za ten zub. ²⁸ Když býk potrká muže nebo ženu tak, že zemřou, musí být ten býk ukamenován a jeho maso se nebude jíst; majitel toho býka pak bude bez viny. ²⁹ Jestliže ale byl ten býk trkavý už od dřívějšíka a jeho majitel byl varován, ale nehlídal ho a ten býk zabije muže nebo ženu, bude býk ukamenován a zemře i jeho majitel. ³⁰ Jestliže mu bude uloženo výkupné, dá výplatou za svůj život vše, co mu bude uloženo. ³¹ Ať už býk potrká něčího syna nebo dceru, bude s ním naloženo podle téhož zákona. ³² Jestliže býk potrká otroka nebo děvečku, dá majitel jejich pánu 30 šekelů stříbra a býk bude ukamenován.“ ³³ „Když někdo odkryje jámu nebo ji vykope a nepřikryje a spadne do ní býk nebo osel, ³⁴ vyrovná se majitel té jámy s jeho majitelem: dá mu peníze a mrtvé zvíře si nechá. ³⁵ Když něčí býk potrká sousedova býka tak, že pojde, prodají živého býka a peníze za něj si rozdělí napůl; také o mrtvé zvíře se rozdělí napůl. ³⁶ Pokud se však vědělo, že býk byl trkavý již od dřívějšíka, ale jeho majitel ho nehlídal, musí nahradit býka za býka a toho mrtvého si nechá. ³⁷ Když někdo ukradne býka nebo beránka a zabije ho nebo prodá, nahradí býka pěti dobytčaty a beránka čtyřmi ovci.“

22 Jestliže bude zloděj přistižen při vloupání a bude udeřen tak, že zemře, nebude ten, kdo ho udeřil, vinen prolitou krví. ² Jestliže se to však stane za bílého dne, bude prolitou krví vinen. Zloděj musí nahradit škodu. Jestliže nemá čím, bude za svou krádež prodán. ³ Jestliže se u něj to, co ukradl, najde živé — ať býk, osel nebo beránek — nahradí to dvojnásobně. ⁴ Když někdo spase pole nebo vinici tím, že nechá svůj dobytek, aby se pásal na cizím poli, nahradí to tím nejlepším ze svého pole a ze své vinice. ⁵ Když vypukne oheň a zachvátí křoví, takže shoří stoh nebo stojící obilí nebo celé pole, musí ten, kdo požár způsobil, nahradit škodu. ⁶ Když někdo svěří svému bližnímu do úschovy peníze nebo cenné předměty a bude to z domu toho muže ukradeno, jestliže bude zloděj nalezen, nahradí to dvojnásobně. ⁷ Jestliže zloděj nalezen nebude, přivedou majitele domu před Boha, aby odpřisáhl, že nevztáhl ruku na majetek svého bližního. ⁸ V každé majetkové při, půjde-li o býka, osla nebo beránka, o plášť nebo o jakoukoli ztracenou věc, kterou by někdo označil za svou, ať přijde spor obou stran před Boha. Koho Bůh označí za viníka, ten dá svému bližnímu dvojnásobnou náhradu. ⁹ Když někdo svěří svému bližnímu do opatrování osla, býka, beránka nebo jakékoli zvíře a ono beze svědků pojde nebo zchromne nebo bude odehnáno, ¹⁰ rozsoudí je přísaha při Hospodinu, že nevztáhli ruku na majetek svého bližního. Majitel přísahu přijme a k náhradě nedojde. ¹¹ Jestliže to však bylo ukradeno, majitel dostane náhradu. ¹² Jestliže bylo rozsápáno, ať přinesou důkaz; rozsápané se nahrazovat nebude. ¹³ Když si někdo od svého bližního vypůjčí zvíře a ono zchromne nebo pojde, když u toho nebude jeho majitel, musí je nahradit. ¹⁴ Jestliže u toho majitel bude, k náhradě nedojde. Jestliže bylo najaté, je to zahrnuto v ceně.“ ¹⁵ „Když někdo svede nezasnoubenou pannu a vyspí se s ní, musí za ni zaplatit věno a vzít si ji za ženu. ¹⁶ Jestliže mu ji dívčin otec odmítne dát, musí mu svědce odvážit stříbro ve výši panenského věna. ¹⁷ Čarodějníci nenech naživu. ¹⁸ Kdokoli by obcoval se zvířetem, musí zemřít. ¹⁹ Kdo by obětoval jakýmkoli bohům kromě samotného Hospodina, propadne klatbě. ²⁰ Přistěhovalci neublížuj ani ho neutiskuj — vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě! ²¹ Nikdy neublížuj vdově ani sirotku. ²² Budeš-li jim nelítostně ublížovat, věz, že ke mně budou volat a já jejich volání jistě vyslyším. ²³ Vzplanu hněvem a pobiji vás mečem, takže z vašich žen budou vdovy a z vašich dětí sirotci. ²⁴ Jestliže půjčíš peníze někomu z mého lidu, chudákovi, který je s tebou, nechovej se k němu jako lichvář, neukládej mu úrok. ²⁵ Jestliže vezmeš do zástavy plášť svého bližního, vrať mu ho do západu slunce. ²⁶ Vždyť je to jeho jediná příkrývka, tím pláštěm přikrývá svou nahotu! V čem by spal? Až ke mně bude volat, vyslyším jej, neboť jsem milostivý. ²⁷ Nerouhej se Bohu a vůdci svého lidu nespílej. ²⁸ Neváhej se podělit o úrodu, o víno a olej ze svého lisu. Svého prvorozeného syna odevzdej mně. ²⁹ Právě tak nalož se svým skotem a bravem: sedm dní zůstane u matky, osmého dne jej dáš mně. ³⁰ Buďte pro mě svatí. Nejezte maso zvířete rozsápaného na poli. Hodte je psu.“

23 „Neroznášej pomluvy. Nepomáhej darebákovi krivým svědectvím. ² Nepřikláněj se k většině v žádné špatnosti. Nevypovídej u soudu pod vlivem většiny. ³ Nestraň ani chudákovi v jeho při. ⁴ Když narazíš

na býka svého nepřítele nebo na jeho osla, který zabloudil, poctivě mu jej přiveď zpátky.⁵ Když uvidíš osla někoho, kdo tě nenávidí, jak leží pod svým břemenem, neopouštěj ho! Ochotně mu jej pomoz vyprostit.⁶ Nepřekrucuj právo v ubožákově při.⁷ Nezapývej se lživým obviněním. Nedopusť smrt nevinného, poctivého člověka a neospravedlnuj darebáka.⁸ Nepřijímej úplatek, neboť úplatek zaslepuje i vidoucí a převrací i slova poctivých.⁹ Neutiskuj přistěhovalce — vy sami jste přece poznali život přistěhovalců, když jste žili v Egyptě!¹⁰ „Šest let osívej svou zem a shromažďuj její úrodu.¹¹ Sedmého roku ji ale nech ležet ladem, aby se najedli ubožáci z tvého lidu. Co zbude po nich, spase polní zvěř. Právě tak nalož se svou vinicí a svým olivovím.¹² Šest dní dělej svou práci, ale sedmého dne přestaň, aby si tvůj býk i osel odpočinul a tvůj otrok i námezdník nabrali dech.“¹³ Dbejte na všechno, co jsem vám řekl. Jména cizích bohů nezmiňujte; ať se ze tvých úst ani neozvou.“¹⁴ „Třikrát ročně mi budeš slavit slavnost.“¹⁵ Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů. Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v něm jsi vyšel z Egypta. Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.¹⁶ Zachovávej Slavnost žní, kdy sklidiš prvotiny své práce, prvotiny toho, co jsi zasel na poli. Zachovávej Slavnost dožínek na konci roku, když z pole sklidiš plody své práce.¹⁷ Třikrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před Hospodinem, svým Pánem.¹⁸ Neobětuj krev mé oběti s čímkoli kvašeným. Z tuku mé slavnostní oběti ať do rána nic nezbude.¹⁹ Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha. Nevař kůzle v mléce jeho matky.“²⁰ „Hle, posílám před tebou anděla, aby tě opatroval na cestě a přivedl tě na místo, které jsem připravil.“²¹ Měj ho ve vážnosti a poslouvej ho, nepopouzej ho. Neodpustí totiž vaše provinění — vždyť v něm přebývá mé jméno!²² Budeš-li jej však opravdu poslouchat a činit vše, co říkám, budu nepřítelem tvých nepřátel a protivníkem tvých protivníků.²³ Můj anděl půjde před tebou a přivede tě k Emorejčům, Chetejcům, Perizejcům, Kananejcům, Hivejcům a Jebusejcům. Až je vyhladím,²⁴ nebudeš se klanět jejich bohům, sloužit jim ani se chovat podle jejich zvyklostí, ale naprosto je zničíš a jejich posvátné sloupy roztrháš na kusy.²⁵ Budete sloužit Hospodinu, svému Bohu, a on požehná tvému chlebu i tvé vodě. Z tvého středu odejmu nemoc.²⁶ Ve tvé zemi nebude ženy, která by potratila nebo byla neplodná. Obdarím tě dlouhým životem.²⁷ Pošlu před tebou svou hrůzu. Každý národ, k němuž přijdeš, rozvrátím. Všechny tvé nepřátele obrátím před tebou na útěk.²⁸ Pošlu před tebou také sršně, aby před tebou vyhnali Hivejce, Kananejce i Chetejce.²⁹ Nevyženu je před tebou v jednom roce, aby země nezpustla a nerozmnožila se proti tobě divoká zvěř.³⁰ Budu je před tebou vyhánět postupně, dokud se nerozplodíš a nebudeš moci převzít zem do dědictví.³¹ Vytyčím tvé hranice od Rudého moře až ke Středozemnímu moři a od pouště až k řece Eufrat, neboť vydám obyvatele země do vašich rukou, takže je před sebou vyženeš.³² Nevstupuj s nimi ani s jejich bohy do smlouvy.³³ Nebudou smět bydlet ve tvé zemi, aby tě nesvedli k hříchu proti mně. Kdybys sloužil jejich bohům, octl by ses v pasti.“

24 Potom řekl Mojžíšovi: „Vystup k Hospodinu. Ty, Áron, Nádab, Abihu a sedmdesát izraelských stařešinů se budete zdálky klanět.“² K Hospodinu však přistoupí jen Mojžíš, oni ať se nepřibližují. Také lid ať nevystupuje spolu s ním.“³ Když pak Mojžíš přišel a přednesl lidu všechna Hospodinova slova a všechny zákony, všechen lid odpověděl jedním hlasem: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“⁴ Mojžíš pak všechna Hospodinova slova zapsal. Časně ráno vstal a postavil pod horou oltář a dvanáct památných sloupů podle dvanácti izraelských kmenů.⁵ Izraelské mládence pak poslal, aby přinášeli zápalné oběti a obětovali Hospodinu býčky jako pokojné oběti.⁶ Mojžíš vzal polovinu krve, nalil ji do misek a tou polovinou krve pokropil oltář.⁷ Vzal také Knihu smlouvy a předčítal ji lidu. Ten řekl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl. Budeme poslušni.“⁸ Mojžíš tedy vzal zbytek krve a pokropil lid slovy: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavírá na základě všech těchto slov.“⁹ Mojžíš, Áron, Nádab, Abihu a sedmdesát izraelských stařešinů pak vystoupilo na horu¹⁰ a spatřili Boha Izraele. Pod jeho nohama bylo něco jako safírové dláždění, jasné jako samo nebe.¹¹ Nevztáhl však ruku na přední ze synů Izraele, ačkoli zahlédli Boha. Potom jedli a pili.¹² Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vystup ke mně na horu a zůstaň tam. Dám ti kamenné desky — zákon a přikázání — které jsem napsal k jejich vyučování.“¹³ Mojžíš i jeho pomocník Jozue tedy vstali a Mojžíš vystoupil na Boží horu.¹⁴ Stařešinům řekl: „Zůstaňte tu, dokud se k vám nevrátíme. Hle, Áron a Hur budou s vámi. Kdo bude něco potřebovat, ať jde za nimi.“¹⁵ Mojžíš tedy vystoupil na horu a horu přikryl oblak.¹⁶ Hospodinova sláva přebývala na hoře Sinaj a oblak ji přikrýval šest dní. Sedmého dne pak na Mojžíše zprostřed oblaku zavolal.¹⁷ Z pohledu Izraelitů vypadala Hospodinova sláva na vrcholu hory jako stravující oheň.¹⁸ Mojžíš vešel doprostřed oblaku a vystoupil na horu. Mojžíš byl na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí.“

24:10 **Spatřili Boha Izraele.** Na první pohled zřetelná diskrepance s veršemi jako např. 3:6; Jn 1:18; 1Jn 4:12 nebo 20. Světlo však vnáší Ježíš svým upřesněním, že nikdo neviděl Otce (Jn 6:46). Takže ti, o kterých Bible říká, že Boha viděli, viděli někoho jiného než Otce.

Mnoho variant nezbyvá: viděli buďto Syna nebo Ducha svatého. Duch Svatý přichází, aby vzdal slávu Ježíši Kristu (Jn 16:14), místo aby obracel pozornost lidí na sebe, takže můžeme mít za to, že osoba, kterou viděli ti, kdo viděli Boha, je Syn. Srv. též pozn. 3:6.

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Řekni synům Izraele, ať pro mne vyberou sbírku. Vyberte pro mne příspěvek od každého člověka, jehož srdce bude ochotné. ³ Jako příspěvek od nich vyberte zlato, stříbro, bronz, ⁴ modrou, purpurovou a šarlatovou látku, kment, koží srst, ⁵ červeně barvené beraní kůže, odolné usně, akáciové dřevo, ⁶ olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo, ⁷ onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku. ⁸ Ať mi udělají svatyni, abych přebýval uprostřed nich. ⁹ Příbytek a veškeré jeho vybavení uděláte přesně podle vzoru, který ti ukážu.“ ¹⁰ „Ať mi vyrobí truhlu z akáciového dřeva: bude dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká. ¹¹ Obložíš ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu uděláš zlatý věnec. ¹² Uliješ pro ni čtyři zlaté kruhy a připevníš je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ¹³ Z akáciového dřeva zhotovíš tyče a obložíš je zlatem; ¹⁴ tyče provlékneš skrz kruhy po bocích truhly, aby se na nich truhla dala nosit. ¹⁵ Tyče budou zůstávat v kruzích truhly, nebudou z nich vytahovány. ¹⁶ Do té truhly pak vložíš Svědectví, které ti dám. ¹⁷ Vyrobíš k ní také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnici: bude dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ¹⁸ Vytvoříš také dva cheruby. Zhotovíš je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ¹⁹ jednoho cheruba na jednom konci a druhého na druhém konci. Uděláte cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ²⁰ Cherubové ať mají rozpjatá křídla, jimiž budou zastíňovat slitovnici. Ať jsou obráceni čelem k sobě a tvářemi se sklánějí nad slitovnici. ²¹ Slitovnici pak položíš jako příkrov na truhlu, do níž vložíš Svědectví, které ti dám. ²² Tam se s tebou budu setkávat. Z místa mezi oběma cheruby nad slitovnicí, jež příkrývá Truhlu svědectví, s tebou budu mluvit o všem, co ti přikážu ohledně synů Izraele.“ ²³ „Vyrobíš také stůl z akáciového dřeva: bude dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký. ²⁴ Obložíš jej čistým zlatem a po jeho obvodu uděláš zlatý věnec. ²⁵ Uděláš po jeho obvodu také na dlaň širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ²⁶ Zhotovíš k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevníš ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ²⁷ Kruhy budou upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ²⁸ Tyče uděláš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem; na nich se bude stůl nosit. ²⁹ Vyrobíš k němu také mísy, pohárky, konvice a číše na úlitby; uděláš je z čistého zlata. ³⁰ A na ten stůl budeš přede mne stále klást chleby předložení.“ ³¹ „Dále vyrobíš svícen z čistého zlata. Svícen bude mít tepanou patu i dřík a budou z něj vystupovat pohárky, pupeny a květy. ³² Z jeho boků bude vycházet šest prutů: tři pruty z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ³³ Na jednom prutu budou tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bude na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ³⁴ Na dříku pak budou čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ³⁵ Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, bude jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další — takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ³⁶ Tyto pupeny i pruty budou vystupovat ze svícnu a všechno to bude vytepáno z jednoho kusu čistého zlata. ³⁷ Zhotovíš k němu také sedm kahanů. Kahany se nasadí tak, aby vrhaly světlo dopředu. ³⁸ Ke svícnu zhotovíš z čistého zlata také kleště a pánvice na oharky. ³⁹ Svícen bude spolu se vším tímto náčiním vyroben z talentu čistého zlata. ⁴⁰ Hleď, abys vše udělal podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře.“

26 „Samotný Příbytek pak zhotovíš z deseti pruhů soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky; necháš na ně umným způsobem vytkat cheruby. ² Jeden pruh bude dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký. Všechny pruhy budou mít stejné rozměry. ³ Pět pruhů ať je spojeno v jeden kus; rovněž tak druhých pět pruhů. ⁴ Podél pruhu, jenž bude na konci spojeného kusu, udělej poutka z modré látky. Totéž udělej podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ⁵ Na první koncový pruh připevníš padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; ta poutka ať leží naproti sobě. ⁶ Vyrob také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojíš k sobě. Tak bude Příbytek tvořit jeden celek. ⁷ Pro stan nad Příbytkem připravíš houně z koží srsti; připravíš jedenáct takových houní. ⁸ Jedna houně bude třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká. Všechny jedenáct houní bude mít stejné rozměry. ⁹ Spoj zvlášť pět houní a šest houní. Tu šestou houní pak v polovině přehni přes průčelí stanu. ¹⁰ Podél první koncové houně připevníš padesát poutek; stejně tak podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹¹ Vyrob také padesát bronzových spon. Ty spony provlékneš poutky, a tak spojíš stan v jeden celek. ¹² Zbývající polovina houně bude splývat přes zadní stranu Příbytku. ¹³ Onen loket, o který budou stanové houně z jedné i druhé strany delší, bude po obou stranách splývat přes bok Příbytku, a tak jej příkrývat. ¹⁴ Navrch stanu ještě zhotovíš pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usní. ¹⁵ Dále pro Příbytek vyrobíš svislé rámy z akáciového dřeva. ¹⁶ Každý rám bude deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký ¹⁷ a každý bude mít dva spojovací čepy. Všechny rámy Příbytku vyrobíš stejně. ¹⁸ Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobíš dvacet ráků. ¹⁹ Pod těch dvacet ráků vyrobíš čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁰ Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobíš dvacet ráků ²¹ a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²² Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobíš

šest rámu.²³ Vyrobíš také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku.²⁴ Zespodu budou k sobě přiléhat a shora budou pevně spojeny jedním prstencem. Tak to bude s nimi oběma; budou stát v obou rozích.²⁵ Bude tam tedy osm rámu a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod jedním rámem a stejně tak pod každým dalším rámem.²⁶ Dále zhotovíš svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku,²⁷ pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku.²⁸ Prostřední svlak pak bude procházet středem rámu od jednoho konce k druhému.²⁹ Ty rámy obložíš zlatem a připevníš k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložíš zlatem.³⁰ Pak vztyčíš Příbytek podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře.³¹ Vyrobíš také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; uděláš ji s umně vetkanými cheruby.³² Zavěsíš ji na čtyřech sloupech z akáciového dřeva obložených zlatem. Budou mít na sobě zlaté háčky a budou stát na čtyřech stříbrných patkách.³³ Až zavěsíš oponu na spony, vnesíš dovnitř za oponu Truhlu svědectví. Opona vám bude oddělovat svatyni od nejsvětější svatyně.³⁴ V nejsvětější svatyni pak na Truhlu svědectví umístíš slitovnici.³⁵ Venku před oponu postavíš stůl; naproti stolu, při jižním boku Příbytku, postavíš svícen a stůl dáš k severnímu boku.³⁶ Pro vchod do stanu zhotovíš vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.³⁷ K závěsu zhotovíš pět sloupů z akáciového dřeva a obložíš je zlatem. Budou na nich zlaté háčky a uliješ pro ně pět bronzových patek.“

27 „Vyrobíš také čtvercový oltář z akáciového dřeva. Ať má pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku.² V jeho čtyřech koutech vytvaruješ rohy, jež budou vystupovat z oltáře, a obložíš je bronzem.³ K oltáři vyrobíš nádoby na vynášení popela, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na oharky. Veškeré jeho náčiní vyrobíš z bronzu.⁴ Zhotovíš k němu také mřížový rošt z bronzu a na jeho čtyři konce připevníš čtyři bronzové kruhy.⁵ Mříž připevníš pod obrubu oltáře tak, aby byla v polovině výšky oltáře.⁶ K oltáři zhotovíš také tyče z akáciového dřeva a obložíš je bronzem.⁷ Tyče se provléknou skrz kruhy a budou po obou bocích oltáře, aby se dal nosit.⁸ Uděláš jej dutý, z desek. Ať udělají vše podle toho, jak ti bylo ukázáno na hoře.“⁹ „Pro Příbytek postavíš nádvoří. Na pravé, jižní straně bude ohraničeno zástěnami ze soukaného kmentu v délce 100 loket.¹⁰ Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné.¹¹ Totéž platí pro severní stranu: zástěny budou mít délku 100 loket, jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné.¹² Na západní straně bude nádvoří po šířce ohraničeno zástěnami na 50 loket, s deseti sloupy a deseti patkami.¹³ Stejně tak přední, východní strana bude široká 50 loket.¹⁴ Bude ji tvořit 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany¹⁵ a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany.¹⁶ Bránu nádvoří pak bude tvořit vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, široký 20 loket, se čtyřmi sloupy a čtyřmi patkami.¹⁷ Všechny sloupy okolo nádvoří budou propojeny stříbrnými příčkami; jejich háčky budou stříbrné a jejich patky z bronzu.¹⁸ Nádvoří bude 100 loket dlouhé a po obou stranách 50 loket široké. Bude mít zástěnu ze soukaného kmentu 5 loket vysokou, s patkami z bronzu.¹⁹ Veškeré náčiní pro veškerou službu v Příbytku včetně všech jeho kolíků a všech kolíků nádvoří bude z bronzu.“²⁰ „Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby mohl stále zapalovat svícen.²¹ Ve Stanu setkávání, před oponou zastírající Svědectví, o něj bude Áron se svými syny pečovat před Hospodinem, aby hořel. To je věčné ustanovení pro všechna pokolení synů Izraele.“

28 „Přiveď k sobě svého bratra Árona a jeho syny z řad Izraelitů, aby mi konali kněžskou službu — Áron a jeho synové Nádab a Abihu, Eleazar a Itamar.² Zhotovíš svému bratru Áronovi svatá roucha ke slávě a ozdobě.³ Promluv se všemi nadanými řemeslníky, jimž jsem dal důmyslného ducha, ať Áronovi udělají roucha, v nichž bude posvěcen, aby mi konal kněžskou službu.⁴ Toto jsou roucha, která zhotoví: náprsník, efod, plášť, tkaná suknice, turban a šerpa. Tato svatá roucha zhotoví pro tvého bratra Árona a pro jeho syny, aby mi konali kněžskou službu.⁵ Použijí na ně zlato, modrou, purpurovou a šarlatovou látku a kment.⁶ Ať zhotoví umně tkaný efod ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.⁷ Na obou okrajích ať má připojené ramenní díly, jimž bude spojen.⁸ Stejně tak tkaný pás obepínající efod bude ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.⁹ Vezmi dva onyxové kameny a vyryj na ně jména synů Izraele¹⁰ podle pořadí jejich narození: šest jmen na jeden kámen a šest zbývajících na druhý kámen.¹¹ Jako kamenorytec vyrývá pečeť, tak vyryješ na obou těch kamenech jména synů Izraele. Zasadíš je do zlatých obrouček¹² a oba kameny připevníš k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele.

28:11 Do zlatých obrouček. Bůh nejen naše jména zná, má je zlatem vyryté v kameni. Nejdou vygumovat (Zj 3:5). Jestli ale se od Boha odvrátíme, napliveme mu do tváře a řekneme mu: „Ty nejsi můj Bůh!“

– pak tím jen prokážeme, že jsme mu nikdy nepatřili (32:33). Každý někdy zhřeší, tomu se prakticky nedá vyhnout (proto Boží Zákon obsa-

*Proto je tak dobře, když je naděje,
že někoho máš, kdo tě miluje.
kdo zná tvoje jméno, ba i příjmení,
kdo je nosí zlatým písmem vrytý v kameni.*

Otcovy děti

Tak bude Áron nosit jejich jména před Hospodinem na obou svých ramenou jako připomínku. ¹³ Vyrobíš také zlaté obroučky ¹⁴ a dva řetízky z čistého zlata; uděláš je točené na způsob šňůrek a ty stočené řetízky připevníš k těm obroučkám. ¹⁵ Dále zhotovíš umně tkaný náprsník Božích rozhodnutí. Zhotovíš jej podobně jako efod: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ¹⁶ Bude čtvercový a dvojitý, na píd dlouhý a na píd široký. ¹⁷ Celý jej posází čtyřmi řadami drahých kamenů: v první řadě rubín, topas a smaragd, ¹⁸ v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis, ¹⁹ ve třetí řadě opál, achát a ametyst, ²⁰ ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl. V tomto pořadí at jsou zasazeny do zlatých obrouček. ²¹ Kamenů bude dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý bude mít na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů. ²² K náprsníku vyrobíš točené řetízky na způsob šňůrek z čistého zlata. ²³ Dále k náprsníku vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš na oba jeho horní okraje. ²⁴ Ty dvě zlaté šňůry pak připevníš k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ²⁵ Druhé konce obou šňůr připevníš k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ²⁶ Vyrobíš také dva zlaté kroužky, které připevníš ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁷ Dále vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš zepředu k dolní části obou ramenních dílů efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu. ²⁸ Náprsník pak bude modrou šňůrou přivázán za své kroužky ke kroužkům efodu. Tak bude spočívat na tkaném pásu efodu a nebude od něj odstávat. ²⁹ Kdykoli bude Áron vstupovat do svatyně, ponese na náprsníku Božích rozhodnutí na svém srdci jména Izraelových synů jako stálou připomínku před Hospodinem. ³⁰ Do náprsníku Božích rozhodnutí vložíš urim a tumim. Kdykoli bude Áron vstupovat před Hospodina, bude je mít na srdci; tak bude Áron stále nosit osud synů Izraele na svém srdci před Hospodinem. ³¹ K efodu zhotovíš plášť, celý z modré látky. ³² Uprostřed něj bude otvor pro hlavu, jenž bude mít dokola tkanou obrubu, jako má otvor pancíře; plášť se nebude trhat. ³³ Podél celého jeho spodního lemu udělej granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky. Ty prostřídej zlatými zvonky: ³⁴ zlatý zvonek a granátové jablko, zlatý zvonek a granátové jablko, takto po celém spodním lemu pláště. ³⁵ To bude mít Áron při konání služby na sobě. Kdykoli bude vstupovat do svatyně před Hospodina a kdykoli bude vycházet, budou znít zvonky, a tak nezemře. ³⁶ Vyrobíš také štítek z čistého zlata a jako na pečeť na něj vyryješ: Svatý Hospodinu. ³⁷ Modrou šňůrou jej zepředu připevníš na turban. ³⁸ Áron jej bude mít na čele a bude snímat nepravosti synů Izraele při svatých obětech, které zasvěcují, při všech jejich svatých darech. Bude ho mít stále na čele, a tak dojdou zalíbení před Hospodinem. ³⁹ Utkáš rovněž kmentovou suknicí, zhotovíš kmentový turban a vyšívanou šerpu. ⁴⁰ Také Áronovým synům uděláš suknice, šerpy a pokrývky hlavy; zhotovíš jim je ke slávě a ozdobě. ⁴¹ Až do nich oblékneš svého bratra Árona a jeho syny, pomazeš je, pověříš a posvětiš, aby mi konali kněžskou službu. ⁴² Uděláš jim také plátěné spodky, aby zakrývaly jejich nahotu: budou jim sahat od beder po stehna. ⁴³ Áron a jeho synové je budou nosit, kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby konali službu ve svatyni. Tak neponesou vinu a nezemrou. To je věčné ustanovení pro Árona a jeho potomky.“

29 „A toto s nimi uděláš, abys je posvětil pro kněžskou službu: Vezmi jednoho mladého býčka a dva berany bez vady, ² dále nekvašený chléb, nekvašené bochánky zadělané olejem a nekvašené placky pomazané olejem; uděláš je z jemné pšeničné mouky. ³ Vložíš je do jednoho koše a v tom koši je budeš obětovat spolu s tím býčkem a oběma berany. ⁴ Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ⁵ Vezmeš kněžská roucha a oblékneš Áronovi suknicí, plášť patřící k efodu, efod i náprsník a opášeš ho tkaným pásem efodu. ⁶ Na hlavu mu nasadíš turban a na turban připevníš korunu svatosti. ⁷ Nakonec vezmeš olej pomazání, vylíšeš mu jej na hlavu a pomazeš ho. ⁸ Přivedeš jeho syny a oblékneš jim suknice. ⁹ Přepášeš je šerpami, Árona i jeho syny, a uvážeš jim pokrývky hlavy. Kněžství jim připadne věčným ustanovením. Takto pověříš Árona a jeho syny kněžstvím: ¹⁰ Přivedeš před Stan setkávání býčka a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ¹¹ Býčka pak před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání zabiješ. ¹² Vezmeš trochu

huje i obětní systém; Bůh počítá s tím, že budeme hřešit). Před Bohem však nejvíc záleží na stavu srdce – když už jsme zhrěšili, radujeme se a mžeme si ruce nad svobodou dělat si, co chceme, anebo se trápíme,

že si neumíme pomoci a zase jsme selhali, udělali to, co víme, že se Bohu nelíbí? Jinými slovy: Litujeme svých hříchů nebo si v nich libujeme?

býčkovy krve a prstem jí potřes rohy oltáře. Všechnu zbývající krev vyliješ k patě oltáře.¹³ Vezmeš všechn tuk příkrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich, a necháš to dýmat na oltáři.¹⁴ Maso z toho býčka, jeho kůže a výkaly však spálíš na ohni venku za táborem. Je to oběť za hřích.¹⁵ Potom vezmeš prvního berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu.¹⁶ Berana zabiješ, vezmeš jeho krev a pokropíš jí oltář ze všech stran.¹⁷ Potom berana rozsekáš na díly. Vnitřnosti a nohy omyješ a přiložíš k ostatním dílům a hlavě.¹⁸ Celého berana pak necháš dýmat na oltáři. Je to zápalná oběť Hospodinu, příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.¹⁹ Potom vezmeš druhého berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu.²⁰ Berana zabiješ, vezmeš trochu jeho krve a potřes jí lalůček Áronova ucha, lalůček pravého ucha jeho synů, palec jejich pravé ruky a palec jejich pravé nohy. Zbytkem krve pokropíš oltář ze všech stran.²¹ Poté vezmeš trochu krve, která bude na oltáři, a trochu oleje pomazání a postříkáš tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak bude posvěcen on i jeho roucha a s ním i jeho synové a jejich roucha.²² Potom z berana vezmeš tučné části — ocas, tuk příkrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich — a pravou kýtu, neboť je to beran pověření.²³ Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vezmeš jeden pecen chleba, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku.²⁴ To všechno vložíš Áronovi a jeho synům do dlaní, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu.²⁵ Potom to přijmeš z jejich rukou a necháš to dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí, aby to bylo příjemnou vůní před Hospodinem. Je to ohnivá oběť Hospodinu.²⁶ Z berana Áronova pověření pak vezmeš hrudí a budeš je zvedáním nabízet Hospodinu. To bude tvůj podíl.²⁷ Hrudí pozvedání i kýtu odevzdání posvětiš. To, co se pozvedá a odevzdává z berana pověření, náleží Áronovi a jeho synům.²⁸ Áron a jeho synové to budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele, neboť je to obětní příspěvek. Ten bude mezi syny Izraele vybírán z jejich pokojných obětí jako jejich příspěvek Hospodinu.²⁹ Áronova svatá roucha případnou po něm jeho synům, aby v nich bývali pomazání a pověření.³⁰ Syn, který se stane knězem po něm, je bude oblékat po sedm dní, kdy bude vcházet do Stanu setkávání, aby konal službu ve svatyni.³¹ Onoho berana pověření vezmeš a jeho maso uvaříš na svatém místě.³² Áron a jeho synové budou u vchodu do Stanu setkávání jíst maso z toho berana s chlebem, který je v koši.³³ Budou to jíst jen ti, kdo byli těmito obětními očištěni, kdo byli pověřeni a posvěceni. Nepovoláný to jíst nebude, neboť je to svaté.³⁴ Jestliže z masa oběti pověření nebo z toho chleba něco zůstane až do rána, spálíš ty zbytky na ohni. Nebude se to jíst, neboť je to svaté.³⁵ Takto naložíš s Áronem a s jeho syny, přesně jak jsem ti přikázal. Budeš je pověřovat kněžstvím po sedm dní.³⁶ Každý den budeš pro smíření obětovat býčka za hřích. Vykonáš na oltáři obřad smíření, abys jej očistil od hříchu, a pomažeš jej, aby byl posvěcen.³⁷ Po sedm dní budeš očišťovat oltář, abys jej posvětil. Tak bude oltář svatosvatý. Cokoli se dotkne oltáře, bude svaté.³⁸ Toto pak budeš každodenně a stále obětovat na oltáři: dva roční beránky.³⁹ Jednoho beránka budeš obětovat ráno a druhého za soumraku.⁴⁰ S prvním beránkem obětuješ také desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu vytačeného oleje a jako úlitbu čtvrtku hinu vína.⁴¹ Druhého beránka budeš obětovat za soumraku spolu s moučnou obětí a úlitbou tak jako ráno. Bude to příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.⁴² Toto ať je po všechna vaše pokolení stálá zápalná oběť před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání. Tam se s vámi budu setkávat, abych tam s tebou mluvil.⁴³ Tam se budu setkávat se syny Izraele, a tak bude to místo posvěceno mou slávou.⁴⁴ Posvětim Stan setkávání i oltář, také Árona a jeho syny posvětim, aby mi konali kněžskou službu.⁴⁵ Budu přebývat uprostřed synů Izraele a budu jejich Bohem.⁴⁶ A poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh, který je vyvedl z Egypta, abych přebýval uprostřed nich. Já jsem Hospodin, jejich Bůh.“

30 „Z akáciového dřeva zhotovíš také oltář k pálení kadidla.² Ať je čtvercový, loket na délku a loket na šířku; na výšku ať má dva lokte a ať z něj vystupují rohy.³ Obložíš jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu uděláš zlatý věnec.⁴ Pod tím věncem k němu na obou bocích připevníš dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Budou to úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit.⁵ Tyče vyrobíš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem.⁶ Tento oltář postavíš před oponu zastírající Truhlu svědectví, před slitovnici příkrývající Svědectví, kde se s tebou budu setkávat.⁷ Áron na něm bude pálit vonné kadidlo. Bude je pálit každé ráno, když vyčistí kahany,⁸ a bude je pálit za soumraku, když kahany zapálí. Kadidlo bude před Hospodinem stále, po všechna vaše pokolení.⁹ Nezapálíte na něm nepatřičné kadidlo ani zápalnou ani moučnou oběť, nevylijete na něj ani úlitbu.¹⁰ Jen jednou za rok vykoná Áron na jeho rozích obřad smíření. Po všechna vaše pokolení se na něm bude krví oběti za hřích konat obřad smíření, a to jednou za rok, v Den smíření. Kadidlový oltář bude svatosvatý Hospodinu.“¹¹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:¹² „Když budeš sčítáním zjišťovat počet synů Izraele, dá při tom každý z nich Hospodinu výkupné za svůj život, aby mezi ně kvůli tomu sčítání nepřišla zhoubná rána.¹³ Každý, kdo bude zahrnut do sčítání, odevzdá půl šekelu

29:18 Celého. Zápalná oběť shoří celá. Řecký překlad v LXX z Lv 1:3 (viz jeho pozn.) dal vzniknout slovu holokaust. Viz též

pozn. Ř 12:1.

29:37 Cokoli se dotkne oltáře, bude svaté. předobraz Krista (30:29).

stříbra (měřeno podle šekelu svatyně, což je 20 ger). Tento půlšekel je příspěvkem Hospodinu.¹⁴ Ten věnuje Hospodinu každý, kdo bude zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše.¹⁵ Když budete Hospodinu odevzdávat tento příspěvek k vykoupení vašich životů, nedá bohatý více a chudý nedá méně než půl šekelu.¹⁶ Toto výkupné stříbro, které vybereš od synů Izraele, vynaložíš na službu ve Stanu setkávání. Synům Izraele to bude před Hospodinem připomínkou vykoupení vašich životů.¹⁷ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:¹⁸ „Zhotov bronzové umyvadlo s bronzovým podstavcem. Postav je mezi Stanem setkávání a oltářem a nalij do něj vodu.¹⁹ Tou si pak Áron a jeho synové budou omývat ruce a nohy.²⁰ Kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby sloužili Hospodinu dýmáním ohnivé oběti, omyjí se vodou, aby nezemřeli.²¹ Budou si omývat ruce a nohy, aby nezemřeli. To pro ně bude věčné ustanovení — pro Árona i pro jeho símě po všechna jejich pokolení.“²² Hospodin promluvil k Mojžíšovi:²³ „Vezmi nejlepší balzámy: 500 šekelů tekuté myrhy a poloviční množství, totiž 250 šekelů, vonné skořice, dále 250 šekelů vonného puškvorce,²⁴ 500 šekelů kasie (vše měřeno podle šekelu svatyně) a jeden hin olivového oleje.²⁵ Voňavkářským způsobem pak z toho připravíš olej svatého pomazání jako vonnou mast. To je olej svatého pomazání.²⁶ Pomažeš jím Stan setkávání i Truhlu svědectví,²⁷ stůl s veškerým jeho náčiním, svícen s jeho náčiním, kadidlový oltář,²⁸ oltář pro zápalné oběti s veškerým jeho náčiním a také umyvadlo s podstavcem.²⁹ Tak je posvětiš a budou svatosvaté. Cokoli se jich dotkne, bude svaté.³⁰ Pomažeš také Árona s jeho syny a posvětiš je, aby mi konali kněžskou službu.³¹ Synům Izraele řekneš: ‘Toto bude po všechna vaše pokolení můj olej svatého pomazání.³² Nebude se lít na tělo kteréhokoli člověka a neuděláte žádný olej podobného složení. Je svatý a svatý pro vás zůstane.³³ Každý, kdo namíchá takovou mast nebo ji vylije na nepovolaného, bude vyobcován ze svého lidu.’“³⁴ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Vezmi vonné látky: tekoutou pryskyřici, onychu a galbanum. Tyto vonné látky a smičej stejným dílem s čistým kadidlem³⁵ a voňavkářským způsobem z toho připrav kadidlovou směs: osolenou, čistou a svatou.³⁶ Část z ní rozdrtíš na prášek a položíš před Svědectví ve Stanu setkávání, kde se s tebou budu setkávat. Kadidlo pro vás bude svatosvaté.³⁷ Neuděláte si kadidlo stejného složení jako toto. Bude ti svaté; patří Hospodinu.³⁸ Každý, kdo takové udělá, aby jím voněl, bude vyobcován ze svého lidu.“

31 Hospodin promluvil k Mojžíšovi:² „Pohled, povolal jsem osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda.³ Naplnil jsem ho Božím Duchem — zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla,⁴ aby vymýšlel plány a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu,⁵ aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo.⁶ Hle, přidal jsem mu také Oholiaba, syna Achisamachova z pokolení Dan. A každého nadaného řemeslníka jsem obdařil důmyslem, aby zhotovili vše, co jsem ti přikázal:⁷ Stan setkávání, Truhlu svědectví i slitovnici ležící na ní, veškeré náčiní stanu,⁸ stůl a jeho náčiní, svícen z čistého zlata a všechno jeho náčiní, kadidlový oltář,⁹ oltář pro zápalné oběti a všechno jeho náčiní, umyvadlo i jeho podstavec,¹⁰ svatá bohoslužebná roucha kněze Árona, roucha jeho synů ke konání kněžské služby,¹¹ olej pomazání a vonné kadidlo pro svatyni. Ať vše udělají přesně tak, jak jsem ti přikázal.“¹² Hospodin Mojžíšovi řekl:¹³ „Promluv k synům Izraele: Zachovávejte mé soboty, neboť to je znamení mezi mnou a vámi po všechna vaše pokolení, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Posvětitel.¹⁴ Zachovávejte sobotu; ať je vám svatá. Kdo ji znesvěti, musí zemřít. Každý, kdo by v ten den pracoval, bude vyobcován ze svého lidu.¹⁵ Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, Hospodinův svatý den odpočinku. Každý, kdo by v sobotní den dělal nějakou práci, musí zemřít.¹⁶ Ať synové Izraele zachovávají sobotu; ať sobotu dodržují jako věčnou smlouvu po všechna svá pokolení.¹⁷ Je to věčné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, ale sedmého dne odpočinul a nabral dech.“¹⁸ Když Hospodin k Mojžíšovi na hoře Sinaj domluvil, dal mu dvě Desky svědectví — kamenné desky psané Božím prstem.

32 Když lid viděl, že se Mojžíš z hory dlouho nevrací, shromáždili se kolem Árona. „Honem, udělej nám boha, který by nás vedl!“ pobízeli ho. „Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.“² Áron jim řekl: „Strhejte svým ženám, synům i dcerám zlaté náušnice a přineste je ke mně.“³ Všechen lid si tedy strhal zlaté náušnice a přinesli je k Áronovi.⁴ Ten od nich to zlato přijal, vytvaroval formu a odlil z toho sochu telete. Tehdy zvolali: „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“⁵ Když to Áron uviděl, postavil před sochou oltář. Potom oznámil: „Zítra bude Hospodinova slavnost!“⁶ Nazítří pak vstali časně zrána, obětovali zápalné oběti a pořádali obětní hody. Lid se posadil, aby jedl a pil, a pak vstali, aby se povyrazili.⁷ Hospodin

31:14 Sobota. Hebr. sabat; odpočinek. Den sobotní v některých českých překladech Bible znamená den odpočinku. Hebrejský sabat je etymologický kořen české soboty. Jestli někdo upřednostňuje svěcení soboty, nikdo mu nebrání (Ř 14:5); neměli bychom však ze svých osobních či denominačních preferencí učinit zákonické bříme, které

bychom uvalovali na ostatní (Ř 14:12–13). Rozdělovat kvůli takové malichernosti církev je neužitečné a hříšné (Gal 4:9–13).

32:6 Se povyrazili. Tzn. páchali nepřístojností – orgie včetně sexuálních hříchů (byli obnaženi 32:25). Eufemismus skrývající podobný obsah vidíme např. v Sd 16:25.

promluvil k Mojžíšovi: „Hned sestup dolů! Tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, spáchal zvrácenost.⁸ Brzy sešli z cesty, kterou jsem jim přikázal. Odlili sochu telete, klaněli se mu, obětovali mu a říkali: ‘Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!’“⁹ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pozoruj tento lid — ó, jak je tvrdošijný!¹⁰ Nech mě, ať je zachváti plamen mého hněvu; vyhladím je, ale z tebe učiním veliký národ!“¹¹ Mojžíš se snažil Hospodina, svého Boha, upokojit: „Hospodine, proč hoříš hněvem proti svému lidu? Vždyť jsi jej vyvedl z Egypta velikou silou a mocnou rukou.“¹² Proč mají Egypťané říkat: ‘Vyvedl je zlomyslně, aby je pobil na horách, aby je vyhladil z povrchu země?’ Zastav plamen svého hněvu! Upušt od neštěstí, jež proti svému lidu zamýšlíš!¹³ Vzpomeň na Abrahama, Izáka a Izraele, své služebníky. Vzpomeň, jak jsi jim sám při sobě přísahal: ‘Rozmnožím vaše semeno jako hvězdy na nebi. Celou tuto zem dám vašemu semeni, jak jsem řekl, aby ji zdědili navěky!’“¹⁴ A Hospodin upustil od neštěstí, které proti svému lidu zamýšlel.¹⁵ Mojžíš se otočil a sestoupil z hory. Měl v ruce dvě Desky svědectví, desky popsané z obou stran, popsané zepředu i zezadu.¹⁶ Ty desky byly Boží dílo a to písmo bylo Boží písmo vyryté na deskách.¹⁷ Když Jozue uslyšel hluk křičícího lidu, řekl Mojžíšovi: „Z tábora zní hluk boje!“¹⁸ Ten však odpověděl: „To není jásot vítězství, to není poražených křik — já slyším prozpěvování!“¹⁹ Jakmile se přiblížil k táboru, spatřil to tele a tance. Mojžíš vzplanul hněvem. Desky, které měl v ruce, zahodil a roztříštil je pod onou horou.²⁰ Pak vzal to tele, které si udělali, roztavil je v ohni, rozdrtil na prach, rozptýlil na hladinu vody a dal pít synům Izraele.²¹ Pak Mojžíš řekl Áronovi: „Co ti tento lid udělal, že jsi je přivedl do takového hříchu?“²² Áron odpověděl: „Nehněvej se, pane můj. Sám víš, jaké má tento lid sklony ke zlému.“²³ Řekli mi: ‘Udělej nám boha, který by nás vedl! Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.’²⁴ Odpověděl jsem jim: ‘Kdo má zlato, strhněte si je!’ Oni mi je dali, a když jsem to hodil do ohně, vzniklo tohle tele!“²⁵ Mojžíš viděl, jak je lid zdivočelý. (Áron je totiž k posměchu jejich protivníků nechal zdivočet.)²⁶ Postavil se tedy k bráně tábora a zvolal: „Kdo je Hospodinův, ke mně!“ Shromáždili se kolem něj všichni synové Leviho.²⁷ Mojžíš jim řekl: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý si připásejte k boku meč. Procházejte táborem od brány k bráně a každý pobíjejte i své bratry, přátele a příbuzné!“²⁸ Leviho synové se zachovali podle Mojžíšova slova, a toho dne padlo z lidu na tři tisíce mužů.²⁹ Mojžíš totiž řekl: „Vstupte dnes do služby Hospodinu, i kdyby měl každý jít proti svému synu nebo bratru. Tak na sebe dnes přivedete požehnání.“³⁰ Druhého dne Mojžíš lidu řekl: „Spáchali jste veliký hřích. Nyní však vystoupím k Hospodinu — snad ho ohledně vašeho hříchu usmírím.“³¹ A tak se Mojžíš vrátil k Hospodinu. „Běda!“ zvolal. „Tento lid spáchal veliký hřích; udělali si boha ze zlata!“³² Kéž bys jim ten hřích nyní odpustil... A pokud ne, vymaž mne prosím z knihy, kterou píšeš.“³³ Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Ze své knihy vymažu toho, kdo proti mně zhřešil.“³⁴ Nyní však jdi a veď lid, kam jsem ti řekl. Hle, můj anděl půjde před tebou. Až však přijde den zúčtování, potrestám je za jejich hřích.“³⁵ Hospodin pak udeřil na lid za to, že si udělali to tele, to, které udělal Áron.

33 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Jdi, pokračuj odsud dál. Spolu s lidem, který jsi vyvedl z Egypta, jdi do země, kterou jsem zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi s přísahou: ‘Dám ji tvému semeni.’“² Pošlu před tebou svého anděla a vyženu Kananejce, Emorejce, Chetejce, Perizejce, Hivejce i Jebusejce.³ Půjdeš do země oplývající mlékem a medem, avšak já s tebou nepůjdu, abych tě cestou nevyhladil, neboť jste tvrdošijný lid.“⁴ A když lid uslyšel tu zlou zprávu, truchlili a nikdo na sebe nevezl žádnou ozdabu.⁵ Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Vyříd synům Izraele: Jste tvrdošijný lid. Kdybych s vámi šel jedinou chvílí, musel bych vás vyhladit. Nyní se zbavte ozdob, potom se rozhodnu, co s vámi učiním.“⁶ Od hory Oréb šli tedy synové Izraele bez ozdob.⁷ Mojžíš bral stan a vztyčoval si jej venku za táborem, daleko od tábora. Nazval jej Stan setkávání. Když chtěl kdokoli hledat Hospodina, musel vycházet ke Stanu setkávání, který byl venku za táborem.⁸ Když Mojžíš vycházel ke Stanu, všechen lid vstával. Zůstali stát každý u vchodu do svého stanu a dívali se za Mojžíšem, dokud nevešel do Stanu.⁹ Kdykoli Mojžíš vcházel do Stanu, sestupoval oblakový sloup a stavěl se ke vchodu do Stanu, kde Bůh mluvil s Mojžíšem.¹⁰ Všechen lid tehdy viděl oblakový sloup stojící u vchodu do Stanu a všechen lid vstával a klaněli se, každý u vchodu do svého stanu.¹¹ Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako mluví člověk se svým přítelem. Mojžíš se potom vracel do tábora, ale jeho pomocník, mladý Jozue, Nunův syn, od Stanu neodcházel.¹² Mojžíš Hospodinu namítl: „Pohleď, říkáš mi: ‘Veď tento lid dál,’ ale neukázal jsi mi, koho se mnou pošleš. Řekl jsi: ‘Znám tě osobně a našel jsem v tobě zalíbení.’“¹³ Máš-li ve mně zalíbení, dej mi prosím poznat své cesty, abych tě znal a nacházel u tebe milost. Pohleď, vždyť tento národ je tvůj lid!“¹⁴ Ten odpověděl: „Má přítomnost půjde s tebou a dám ti odpočinout.“¹⁵ Mojžíš mu řekl: „Nemá-li s námi jít tvá přítomnost, nikam nás odsud nevod!“¹⁶ Jak by se jinak poznalo, že máš ve mně a v mém lidu zalíbení, než když půjdeš s námi? Právě to mě i tvůj lid odliší od každého lidu na povrchu země.“¹⁷ Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Splním i tuto tvou prosbu, neboť jsem v tobě našel zalíbení a znám tě osobně.“¹⁸ Mojžíš řekl: „Ukaž mi prosím svou slávu!“¹⁹ Odpověděl: „Nechám před tebou projít všechnu svou dobrotu a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“²⁰ Potom dodal:

„Nebudeš moci spatřit mou tvář. Žádný člověk mě nemůže spatřit a zůstat naživu.“²¹ Hospodin ještě řekl: „Hle, u mne je místo, kde staneš na skále.“²² Až tudy půjde má sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a přikryji tě svou dlaní, dokud nepřejdu.²³ Až potom dlaň odtáhnu, spatříš má záda; mou tvář však nikdo nespatří.“

34 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vytesej si dvě kamenné desky podobné těm prvním a já na ně napíšu slova, jež byla na těch prvních deskách, které jsi roztránil.“² Připrav se na ráno. Ráno vystoupíš na horu Sinaj a tam, na vrcholu hory, staneš u mne.³ Nikdo ať ale nevystupuje s tebou. Na celé hoře se nikdo nesmí ani ukázat. Ani brav a skot ať se před touto horou nepase.“⁴ Mojžíš tedy vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním. Brzy ráno pak vstal, vystoupil na horu Sinaj, jak mu Hospodin přikázal, a v ruce nesl dvě kamenné desky.⁵ Hospodin sestoupil v oblaku a postavil se k němu. Tehdy vyslovil jméno Hospodin.⁶ Hospodin prošel kolem něj a volal: „Hospodin, Hospodin! Bůh soucitný a milostivý, nesmírně trpělivý, velmi laskavý a věrný,⁷ pamatující na milosrdenství tisícům pokolení, odpouštějící nepravost, provinění i hřích. Nezapomíná však trestat, ale za nepravost otců volá k odpovědnosti syny i vnuky do třetího i čtvrtého pokolení.“⁸ Mojžíš rychle padl k zemi a klaněl se.⁹ Potom řekl: „Pane můj, máš-li ve mně zalíbení, ať prosím jde můj Pán uprostřed nás, ačkoli je to tvrdošijný lid. Odpuť naši nepravost i hřích a přijmi nás jako své vlastní!“¹⁰ Hospodin odpověděl: „Hle, vstupuji do této smlouvy: Před celým tvým lidem budu konat divy, jaké se neděly v žádném národě na celé zemi. Všechny lid, uprostřed něhož jsi, uvidí Hospodinovo dílo, neboť to, co s tebou učiním, bude ohromující.“¹¹ Zachovávej, co ti dnes přikazuji. Hle, chystám se před tebou vyhnat Emorejce, Kananejce, Chetejce, Perizejce, Hivejce i Jebusejce.¹² Měj se však na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli země, do které jdeš. Jinak se ti stanou pastí přímo ve tvém středu.¹³ Proto zbořte jejich oltáře, jejich posvátné sloupy roztrástejte a jejich posvátné kůly skácejte.¹⁴ Nesmíte se klanět jinému bohu, protože Hospodin, jehož jméno je Žárlivý, je žárlivě milující Bůh.¹⁵ Měj se na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli té země! Když půjdou smilnit za svými bohy a přinášet svým bohům oběti, pozvou tě, abys jedl z jejich obětí.¹⁶ Když pak z jejich dcer vybereš manželky svým synům, půjdou jejich dcery smilnit za svými bohy a svedou tvé syny, aby šli smilnit za jejich bohy.¹⁷ Neodlévej si sochy bohů.¹⁸ Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů. Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v měsíci avivu jsi vyšel z Egypta.¹⁹ Vše, co otvírá lůno, je mé, včetně všech prvorozených samců ze tvého stáda, ať už to bude býk či beran.²⁰ Osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš. Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.²¹ Šest dní pracuj, ale sedmého dne odpočívej; odpočívej i v době orání či žně.²² Konej Slavnost týdnů na začátku pšeničné žně a Slavnost dožínků na konci roku.²³ Třikrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před svým Pánem Hospodinem, Bohem Izraele.²⁴ Až před tebou vypudím národy a rozšířím tvé hranice, nikdo nezatouží po tvé zemi, když budeš přicházet, aby ses třikrát za rok ukázal před Hospodinem, svým Bohem.²⁵ Neobětuj krev mé oběti s ničím kvašeným. Z beránka pesachové oběti ať do rána nic nezbude.²⁶ Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha. Nevař kůzle v mléce jeho matky.“²⁷ Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Tato slova zapiš. Podle těchto slov vstupuji do smlouvy s tebou a s Izraelem.“²⁸ Mojžíš byl s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Byl tam bez chleba a bez vody. Slova smlouvy, totiž

Proč Mojžíš nesouhlasil s Hospodinem?

Dříve řekl Hospodin Mojžíšovi, že pošle svého anděla, který povede Izrael, ať ho poslouchají, jinak jim neodpustí (23:23). Mojžíš přednesl Hospodinu vskutku smělý požadavek: naléhal, aby Hospodin provázel Izrael osobně. Trval na Boží osobní přítomnosti umíněné jako malé dítě, dokonce odmítl kamkoliv se hnout, kdyby Hospodin neměl být s nimi (33:12–16). Proč byl tak drzý? Proč s Hospodinem nesouhlasil?

Svůj důvod Mojžíš odhalil v 34:9: „... je to tvrdošijný lid. Odpuť naši nepravost i hřích a přijmi nás jako své vlastní.“ Mojžíšův argument byl tento: Hospodin měl jít s Izraelem právě proto, že je to tvrdošijný lid! Vzhledem k tomu, že Bůh již byl řekl, že anděl jim neodpustí, když mu budou

vzdorovat (23:21; 32:34), Mojžíšovi bylo jasné, že jejich jedinou nadějí je přesvědčit Hospodina, aby to byl On sám, kdo s nimi půjde namísto anděla. Mojžíš dobře věděl, že jediné Boží blízkost nabízí Božímu lidu naději do budoucna. I kdyby byl Hospodin skrytý ve skále, jenom On mohl (na rozdíl od anděla) odpustit „nepravost, provinění i hřích“ (34:7.)

 Kromě jiného nás tím Mojžíš učí, že když vycházíme ze zjeveného Božího Slova coby premisy, používáním logiky (rozumu) musíme dojít k závěru, který implikuje. Znát premisu, ale ignorovat ji (chovat se, jako kdyby z ní nic nevyplývalo), mívá fatální důsledky (srv. Mt 7:26–27 nebo pozn. Da 5:22).

Desatero, zapsal na desky.²⁹ Cestou z hory Sinaj nesl Mojžíš v rukou dvě Desky svědectví. Mojžíš ale nevěděl, že mu od rozhovoru s Hospodínem září tvář.³⁰ Když pak Áron a všichni Izraelité Mojžíše spatřili, hle, tvář mu zářila tak, že se k němu báli přiblížit.³¹ Mojžíš je však zavolal, a tak se k němu Áron i všichni předáci obce vrátili a Mojžíš s nimi mluvil.³² Potom přistoupili všichni synové Izraele a on jim vyřídil všechno, o čem s ním Hospodin mluvil na hoře Sinaj.³³ Když k nim Mojžíš domluvil, přikryl si obličej rouškou.³⁴ Kdykoli ale vstupoval před Hospodina, aby s ním mluvil, Mojžíš tu roušku odkládal, dokud odtud nevyšel. Pak vycházel a říkal synům Izraele, co mu bylo přikázáno.³⁵ Tehdy synové Izraele vídali Mojžíšovu zářící tvář. Potom si Mojžíš znovu zakrýval tvář rouškou, dokud nešel mluvit s Hospodínem.

35 Když Mojžíš shromáždil celou izraelskou obec, řekl jim: „Tyto věci vám Hospodin přikázal.² Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne budete mít svatou sobotu, den odpočinku pro Hospodina. Každý, kdo by v ten den dělal nějakou práci, zemře.³ V sobotní den nerozděláte oheň v žádném ze svých příbytků.“⁴ Mojžíš celé izraelské obci řekl: „Hospodin přikázal toto:⁵ Vyberte mezi sebou pro Hospodina sbírku; každý, kdo má ochotné srdce, ať přinese Hospodinu příspěvek — zlato, stříbro, bronz,⁶ modrou, purpurovou a šarlatovou látku, kment, kozí srst,⁷ červeně barvené beraní kůže, odolné usně, akáciové dřevo,⁸ olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo,⁹ onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku.¹⁰ Přijďte, všichni nadaní řemeslníci, a vyrobte vše, co Hospodin přikázal:¹¹ Příbytek, jeho stan a pokrývku, jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,¹² Truhlu, její tyče a slitovnici, zastírající oponu,¹³ stůl, jeho tyče a všechno náčiní, chleby předložené,¹⁴ svícen, jeho náčiní a kahany, olej ke svícení,¹⁵ kadidlový oltář a jeho tyče, olej pomazání a vonné kadidlo, vchodový závěs ke vchodu do Příbytku,¹⁶ oltář pro zápalné oběti, jeho bronzový rošt, tyče a všechno jeho náčiní, umyvadlo a jeho podstavec,¹⁷ zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky, závěs pro bránu nádvoří,¹⁸ kolíky Příbytku, kolíky nádvoří a jejich lana,¹⁹ bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni, svatá roucha kněze Árona i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.“²⁰ Nato se celá izraelská obec od Mojžíše rozešla.²¹ Potom přicházeli — každý, kdo cítil nutkání, každý, kdo měl ochotného ducha — a přinášeli Hospodinu příspěvek na přípravu Stanu setkávání, na veškerou službu v něm i na svatá roucha.²² Přicházeli muži i ženy, každý s ochotným srdcem, a přinášeli spínadla, náušnice, prsteny, náramky a všelijaké zlaté předměty. Každý, kdo chtěl Hospodinu poskytnout jako dar zlato,²³ i každý, kdo u sebe měl modrou, purpurovou nebo šarlatovou látku, kment, kozí srst, červeně barvené beraní kůže či odolné usně, přinášel je.²⁴ Každý, kdo chtěl přispět stříbrem nebo bronzem, přinášel tento příspěvek Hospodinu. Přinášel také každý, kdo měl u sebe akáciové dřevo k jakémukoli dílu služby.²⁵ Všechny ženy zručné v tkaní přinášely, co utkaly: modrou, purpurovou a šarlatovou látku a kment.²⁶ Všechny ženy, které cítily nutkání, také zručně sprádaly kozí srst.²⁷ Předáci obce přinášeli onyxové kameny a další drahokamy k posazení efodu a náprsníku,²⁸ také balzám a olej na svícení i na přípravu oleje pomazání a vonného kadidla.²⁹ A tak všichni Izraelité, muži i ženy, kteří měli ochotné srdce, přinášeli Hospodinu dobrovolné dary na veškeré dílo, které Hospodin skrze Mojžíše přikázal udělat.³⁰ Mojžíš pak synům Izraele řekl: „Pohleďte, Hospodin povolal osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda.³¹ Naplnil ho Božím Duchem — zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla,³² aby vymýšlel vzory a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu,³³ aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo.³⁴ Dal mu také schopnost vyučovat, jemu i Oholiabovi, synu Achisamachovu z pokolení Dan.³⁵ Obdařil je nadáním pro každé řemeslo, od rytectví přes vytkávání a vyšívání modrých, purpurových a šarlatových látek i kmentu až po tkaní. Ovládají každé řemeslo a umí vymýšlet plány.“

36 Ať tedy Becaleel a Oholiab spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností a důvtipem k vykonání veškeré potřebné práce na svatyni, udělají vše tak, jak přikázal Hospodin.“² A tak Mojžíš povolal Becaleela a Oholiaba spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností. Ti všichni cítili nutkání přistoupit k té práci a dát se do ní.³ Převzali tedy od Mojžíše vše, čím synové Izraele přispěli na práci při stavbě svatyně. Lidé mu ale každé ráno přinášeli stále další dobrovolné dary.⁴ Všichni řemeslníci zapojení do prací na stavbě svatyně tedy jeden po druhém odcházeli od svého díla⁵ a říkali Mojžíšovi: „Lid přináší mnohem více, než je potřeba k dílu, jež nám Hospodin přikázal vykonat.“⁶ Mojžíš tedy nechal v táboře vyhlásit: „Muži, ženy, přestaňte už přispívat na stavbu svatyně!“ Tak bylo lidu zabráněno přinášet více.⁷ Materiálu na veškeré potřebné dílo již bylo dost — dokonce víc než dost!

34:29 Září. Hebrejský výraz KRN קָרַן lze číst dvěma způsoby: *karan* (קָרַן) ve významu svítit nebo zářící; anebo *keren* (קֶרֶן), což znamená (zvířecí) roh. Někteří komentátoři se mylně domnívají, že jsou to dva významy téhož slova; jsou to však dvě různá slova. Rohy na Mojžíšově hlavě, jak je zobrazuje např. Michelangelova socha, jsou důsledkem

tohoto mylného čtení Bible, konzervovaného např. jejím latinským překladem Vulgátou (*cornuta*). Mojžíšova tvář zářila po času stráveném v Hospodinově blízkosti (34:35); možná vypadal podobně, jako ho viděli Ježíšovi učedníci na hoře proměnění (Mt 17:2–3; srv. Sk 6:15).

⁸ Nejnadanější z řemeslníků, kteří se účastnili stavby, pak pro Příbytek připravili deset pruhů ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky s umně vetkanými cheruby. ⁹ Jeden pruh byl dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký. Všechny pruhy měly stejné rozměry. ¹⁰ Pět pruhů spojili k sobě; rovněž tak druhých pět pruhů. ¹¹ Podél pruhu, jenž byl na konci spojeného kusu, udělali poutka z modré látky. Totéž udělali podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ¹² Na první koncový pruh připevnili padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; poutka byla přesně proti sobě. ¹³ Vyrobili také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojili k sobě. Tak Příbytek tvořil jeden celek. ¹⁴ Pro stan nad Příbytkem pak připravili houně z kozí srsti; připravili jedenáct takových houní. ¹⁵ Jedna houně byla třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká. Všechny jedenáct houní mělo stejné rozměry. ¹⁶ Spojili zvlášť pět houní a šest houní. ¹⁷ Potom připevnili padesát poutek podél koncové houně spojeného kusu a stejně tolik podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹⁸ Vyrobili také padesát bronzových spon ke spojení stanu, aby tvořil jeden celek. ¹⁹ Navrch stanu zhotovili pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usní. ²⁰ Dále pro Příbytek vyrobili svislé rámy z akáciového dřeva. ²¹ Každý rám byl deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký ²² a každý měl dva spojovací čepy. Tak vyrobili všechny rámy Příbytku. ²³ Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobili dvacet rámu. ²⁴ Pod těch dvacet rámu vyrobili čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁵ Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobili dvacet rámu ²⁶ a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²⁷ Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobili šest rámu. ²⁸ Vyrobili také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku. ²⁹ Zesponu k sobě přiléhaly a shora byly pevně spojeny jedním prstencem. Tak to udělali s oběma rámy v obou rozích. ³⁰ Bylo tam tedy osm rámu a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod každým rámem. ³¹ Dále vyrobili svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku, ³² pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku. ³³ Vyrobili i prostřední svlak, který procházel středem rámu od jednoho konce k druhému. ³⁴ Ty rámy obložili zlatem a připevnili k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložili zlatem. ³⁵ Udělali také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; udělali ji s umně vetkanými cheruby. ³⁶ K ní udělali čtyři sloupy z akáciového dřeva, obložili je zlatem, udělali k nim zlaté háčky a ulili k nim čtyři stříbrné patky. ³⁷ Pro vchod do stanu pak udělali vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu ³⁸ a k němu pět sloupů s háčky. Jejich hlavice a příčky obložili zlatem, jejich pět patek však bylo z bronzu.

37 Potom Becaleel vyrobil truhlu z akáciového dřeva: byla dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká. ² Obložil ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu udělal zlatý věnec. ³ Ulil pro ni čtyři zlaté kruhy a připevnil je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ⁴ Z akáciového dřeva zhotovil rovněž tyče a obložil je zlatem. ⁵ Tyče pak provlékl skrz kruhy po bocích truhly, aby se truhla dala nosit. ⁶ Vyrobil také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnici: byla dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ⁷ Vytvořil také dva cheruby. Zhotovil je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ⁸ jednoho cheruba na jednom konci a druhého cheruba na druhém konci. Udělal cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ⁹ Cherubové měli rozpjatá křídla, jimiž zastíňovali slitovnici. Byli obráceni čelem k sobě a tvářemi se skláněli nad slitovnici. ¹⁰ Vyrobil také stůl z akáciového dřeva: byl dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký. ¹¹ Obložil jej čistým zlatem a po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ¹² Udělal po jeho obvodu také na dlaň širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ¹³ Ulil k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevnil ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ¹⁴ Kruhy byly upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ¹⁵ Tyče udělal z akáciového dřeva, aby se stůl dal nosit, a obložil je zlatem. ¹⁶ Vyrobil rovněž nádoby patřící na stůl, mísy, pohárky, číše a konvice na úlitby, a to z čistého zlata. ¹⁷ Vyrobil také svícen z čistého zlata. Svícen měl tepanou patu i dřík a vystupovaly z něj pohárky, pupeny a květy. ¹⁸ Z jeho boků vycházelo šest prutů: tři pruty svícnu z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ¹⁹ Na jednom prutu byly tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bylo na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ²⁰ Na dříku pak byly čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ²¹ Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, byl jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další — takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ²² Tyto pupeny i pruty vystupovaly ze svícnu a všechno to bylo vytepáno z jednoho kusu čistého zlata. ²³ Ke svícnu zhotovil z čistého zlata také sedm kahanů, kleště a pánvice na oharky. ²⁴ Svícen spolu se vším tímto náčiním vyrobil z talentu čistého zlata. ²⁵ Zhotovil také kadidlový oltář z akáciového dřeva. Byl čtvercový, loket na délku a loket na šířku; na výšku měl dva lokte a vystupovaly z něj rohy. ²⁶ Obložil jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ²⁷ Pod tím věncem k němu na obou bocích připevnil dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Sloužily jako úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit.

²⁸Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je zlatem. ²⁹Voňavkářským způsobem pak připravil olej svatého pomazání a čisté kadidlo z vonných látek.

38 Z akáciového dřeva zhotovil také čtvercový oltář pro zápalné oběti. Měl pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku. ²V jeho čtyřech koutech vytvaroval rohy vystupující z oltáře a obložil je bronzem. ³Vyrobil veškeré náčiní k oltáři, hrnce, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na uhlí; veškeré jeho náčiní vyrobil z bronzu. ⁴K oltáři zhotovil také mřížový rošt z bronzu a připevnil jej zesponu pod obrubu oltáře, do poloviny jeho výšky. ⁵Na čtyřech koncích bronzového roštu ulil čtyři kruhy jako úchyty pro tyče. ⁶Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je bronzem. ⁷Pak je provlékl skrz kruhy po bocích oltáře, aby se na nich dal nosit. Udělal jej dutý, z desek. ⁸Bronzové umyvadlo a jeho bronzový podstavec vyrobil ze zrcadel žen shromážděných ke konání služby u vchodu do Stanu setkávání. ⁹Postavil také nádvoří. Na pravé, jižní straně nádvoří byly zástěny ze soukaného kmentu v délce 100 loket. ¹⁰Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹¹Rovněž na severní straně byly zástěny v délce 100 loket; jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹²Na západní straně byly zástěny v délce 50 loket, s deseti sloupy a deseti patkami, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹³Rovněž přední, východní strana měřila 50 loket. ¹⁴Tvořilo ji 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany ¹⁵a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany. Uprostřed pak byla brána nádvoří. ¹⁶Všechny zástěny kolem nádvoří byly ze soukaného kmentu. ¹⁷Patky sloupů byly z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné, obložení jejich hlavic bylo stříbrné. Všechny sloupy nádvoří byly propojeny stříbrnými příčkami. ¹⁸Vyšívání závěs pro bránu nádvoří byl z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. Byl dlouhý 20 loket a v celé šířce vysoký 5 loket, tak jako zástěny nádvoří. ¹⁹K němu patřily čtyři sloupy se čtyřmi bronzovými patkami a stříbrnými háčky; obložení jejich hlavic i jejich příčky byly stříbrné. ²⁰Všechny kolíky okolo Příbytku a nádvoří byly z bronzu. ²¹Toto je soupis Příbytku, totiž Příbytku svědectví, sečtený podle Mojžíšova rozkazu. Je to práce levitů pod vedením Itamara, syna kněze Árona. ²²Becaleel, syn Uriho, syna Hurova z pokolení Juda, udělal všechno, co Hospodin přikázal Mojžíšovi. ²³S ním byl Oholiab, syn Achisamachův z pokolení Dan, zručný v rytectví, vytkávání a vyšívání na modré, purpurové a šarlatové látce i kmentu. ²⁴Zlata použitého na veškeré dílo svatyně (šlo o zlato poskytnuté jako dar) bylo celkem 29 talentů a 730 šekelů, měřeno šekelem svatyně. ²⁵Stříbra od členů obce zahrnutých do sčítání bylo 100 talentů a 1 775 šekelů, podle šekelu svatyně. ²⁶Jeden beka z hlavy (to jest půl šekelu svatyně) — tolik bylo vybráno od každého, kdo byl zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše, tedy od 603 550 mužů. ²⁷Oněch 100 talentů stříbra připadlo na odlévání patek pro svatyni a pro oponu: 100 patek ze 100 talentů; talent na patku. ²⁸Zbývajících 1 775 šekelů připadlo na výrobu sloupových háček, obložení jejich hlavic a na spojovací příčky. ²⁹Bronzu poskytnutého jako dar bylo 70 talentů a 2 400 šekelů. ³⁰Z něj byly vyrobeny patky ke vchodu do Stanu setkávání, bronzový oltář s jeho bronzovým rostem, veškeré náčiní k oltáři, ³¹patky sloupů kolem nádvoří, patky pro bránu nádvoří a všechny kolíky kolem Příbytku a kolem nádvoří.

39 Z modré, purpurové a šarlatové látky zhotovili bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni. Připravili také svatá roucha pro Árona, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ²Efod byl zhotoven ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ³Vytepali zlaté plíšky a z nich nastříhali nitě, aby je umně vetkali do modré, purpurové a šarlatové látky a do kmentu. ⁴K oběma okrajům efodu připojili ramenní díly, aby byl spojen. ⁵Tkaný pás, který jej obepínal, byl stejně jako efod ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁶Do zlatých obrouček zasadili onyxové kameny, a jako kamenorytec vyrývá pečeť, tak na nich vyryli jména synů Izraele. ⁷Potom je připevnili k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁸Podobným způsobem jako efod byl zhotoven umně tkaný náprsník: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ⁹Náprsník byl čtvercový; udělali jej dvojité, po přehnutí byl na píd' dlouhý a na píd' široký. ¹⁰Posázeli jej čtyřmi řadami drahých kamenů: v první řadě rubín, topas a smaragd, ¹¹v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis, ¹²ve třetí řadě opál, achát a ametyst, ¹³ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl. V tomto pořadí byly kameny zasazeny do zlatých obrouček. ¹⁴Kamenů bylo dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý měl na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů. ¹⁵K náprsníku vyrobili točené řetízky na způsob šňůrek, z čistého zlata. ¹⁶Vyrobili také dvě zlaté obroučky a dva zlaté kroužky. Ty dva kroužky připevnili na oba horní okraje náprsníku. ¹⁷Ty dvě zlaté šňůry pak připevnili k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ¹⁸Druhé konce obou šňůr připevnili k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ¹⁹Vyrobili také dva zlaté kroužky, které připevnili ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁰Dále vyrobili dva zlaté kroužky, které připevnili zepředu k dolní části obou ramenních dílů

efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu.²¹ Náprsník pak modrou šňůrou přivázali za jeho kroužky ke kroužkům efodu. Takto spočíval na tkaném pásu efodu a neodstával od efodu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.²² K efodu byl zhotoven také plášť celý utkaný z modré látky.²³ Uprostřed něj byl otvor, jako bývá v pancíři, s tkanou obrubou, aby se netrhal.²⁴ Podél spodního lemu pláště udělali granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.²⁵ Prostřídali je zvonky z čistého zlata, jež připevnili mezi granátová jablka po celém spodním lemu pláště:²⁶ zvonek a granátové jablko, zvonek a granátové jablko, po celém spodním lemu pláště, v němž se koná služba, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.²⁷ Pro Árona a jeho syny utkali kmentové suknice,²⁸ kmentový turban, ozdobné kmentové pokrývky hlavy, plátěné spodky ze soukaného kmentu²⁹ a vyšívanou šerpu ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.³⁰ Vyrobili také štítek z čistého zlata, totiž korunu svatosti, a jako na pečeť na něj vyryli: Svatý Hospodinu.³¹ Připevnili k němu modrou šňůru, aby mohl být přivázán na vrchol turbanu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.³² Tak bylo dokončeno veškeré dílo Příbytku, totiž Stanu setkávání. Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.³³ Tehdy přinesli Příbytek k Mojžíšovi: Stan a všechno jeho náčiní, jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,³⁴ příkrývku z červeně barvených beraních kůží, příkrývku z odolných usní, zastírající oponu,³⁵ Truhlu svědectví, její tyče a slitovnici,³⁶ stůl a všechno jeho náčiní, chleby předložení,³⁷ svícen z čistého zlata, jeho uspořádané kahany a všechno náčiní, olej ke svícení,³⁸ zlatý oltář, olej pomazání, vonné kadidlo, závěs pro vchod do Stanu,³⁹ bronzový oltář, jeho bronzový rošt, tyče a všechno náčiní, umyvadlo a jeho podstavec,⁴⁰ zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky, závěs do brány nádvoří, jeho lana a kolíky, všechno náčiní ke službě v Příbytku, ve Stanu setkávání,⁴¹ bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni, svatá roucha kněze Árona i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.⁴² Synové Izraele udělali všechnu práci přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.⁴³ Mojžíš viděl všechno to dílo a hle, udělali je přesně tak, jak Hospodin přikázal. A Mojžíš jim požehnal.

40 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Prvního dne prvního měsíce vztyčíš Příbytek, Stan setkávání. ³ Postavíš tam Truhlu svědectví a zastřeš ji oponou. ⁴ Přineseš stůl a uspořádáš vše na něm, přineseš i svícen a zapálíš jeho kahany. ⁵ Před Truhlu svědectví postavíš zlatý oltář k pálení kadidla a ve vchodu do Příbytku pověšíš závěs. ⁶ Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavíš oltář pro zápalné oběti. ⁷ Mezi Stanem setkávání a oltářem postavíš umyvadlo a naliješ do něj vodu. ⁸ Kolem dokola vztyčíš zástěny nádvoří a v jeho bráně pověšíš závěs. ⁹ Potom vezmeš olej pomazání a pomazeš Příbytek i všechno, co je v něm. Tak jej i s veškerým vybavením posvětiš, a bude svatý. ¹⁰ Pomazeš také oltář pro zápalné oběti a veškeré jeho náčiní. Tak oltář posvětiš, a bude svatosvatý. ¹¹ Pomazeš i umyvadlo a jeho podstavec, a tak je posvětiš. ¹² Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ¹³ Oblékneš Áronovi svatá roucha a pomazeš ho. Tak jej posvětiš, aby mi konal kněžskou službu. ¹⁴ Přivedeš také jeho syny, oblékneš jim suknice ¹⁵ a pomazeš je, jako jsi pomazal jejich otce, aby mi konali kněžskou službu. Toto pomazání je i všechna jejich pokolení uvede do věčného kněžství.“ ¹⁶ A Mojžíš udělal všechno přesně tak, jak mu Hospodin přikázal. ¹⁷ Prvního dne prvního měsíce druhého roku byl Příbytek vztyčen. ¹⁸ Mojžíš vztyčil Příbytek: položil jeho patky, postavil jeho rámy, provlékl jeho svlaky a vztyčil jeho sloupy. ¹⁹ Nad Příbytkem roztáhl stan a seshora na něj položil jeho příkrývku, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal. ²⁰ Potom vzal Svědectví a vložil je do truhly. K truhle připevnil sochory a seshora ji přikryl slitovnicí. ²¹ Když vnesl truhlu do Příbytku, pověsil v něm zastírající oponu. Tak zastřel Truhlu svědectví, jak mu Hospodin přikázal. ²² Před oponou, na severní straně Příbytku, pak ve Stanu setkávání postavil stůl ²³ a před Hospodinem na něm uspořádal chleby, jak mu Hospodin přikázal. ²⁴ Naproti stolu, na jižní straně Příbytku, postavil do Stanu setkávání svícen ²⁵ a zapálil před Hospodinem kahany, jak mu Hospodin přikázal. ²⁶ Před oponu ve Stanu setkávání postavil také zlatý oltář ²⁷ a zapálil na něm vonné kadidlo, jak mu Hospodin přikázal. ²⁸ Ve vchodu do Příbytku pověsil závěs. ²⁹ Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavil oltář pro zápalné oběti a obětoval na něm zápalné i moučné oběti, jak mu Hospodin přikázal. ³⁰ Mezi Stanem setkávání a oltářem postavil umyvadlo a nalil do něj vodu k omývání, ³¹ aby si v něm Mojžíš i Áron a jeho synové omývali ruce a nohy. ³² Kdykoli vcházeli do Stanu setkávání nebo přistupovali k oltáři, omývali se, jak mu Hospodin přikázal. ³³ Okolo Příbytku a oltáře pak vztyčil zástěny nádvoří a do jeho brány pověsil závěs. Tak Mojžíš to dílo dokončil. ³⁴ Tehdy Stan setkávání přikryl oblak a Příbytek naplnila Hospodinova sláva. ³⁵ A Mojžíš nemohl vejít do Stanu setkávání, neboť na něm spočíval oblak a Příbytek naplňovala Hospodinova sláva. ³⁶ Kdykoli se potom oblak nad Příbytkem vznesl, synové Izraele se vždy vydávali na cesty. ³⁷ Pokud se však oblak nevznesl, nevycházeli až do dne, kdy se vznesl. ³⁸ Ve dne byl nad Příbytkem Hospodinův oblak a v noci v něm byl oheň, před očima celého domu Izraele, na všech jejich cestách.

Třetí Mojžíšova (Leviticus)

Úvod

1 Hospodin zavolal Mojžíše a promluvil k němu ze Stanu setkávání: ² „Promluv k synům Izraele takto: Když někdo z vás bude Hospodinu přinášet obětní dar, ať je to dar z dobytka — ze skotu nebo z bravu. ³ Přináší-li darem zápalnou oběť ze skotu, ať přivede samce bez vady. Přivede jej ke vchodu do Stanu setkávání, aby došel zalíbení před Hospodinem. ⁴ Vloží ruku na hlavu zápalné oběti a ta bude přijata jako jeho smířčí výkupné. ⁵ Potom to dobytče zabije před Hospodinem. Kněží, synové Áronovi, přinesou jeho krev jako oběť a tou krví pokropí ze všech stran oltář, který je u vchodu do Stanu setkávání. ⁶ Potom ať zápalnou oběť stáhne z kůže a rozseká ji na díly. ⁷ Kněží, synové Áronovi, zapálí na oltáři oheň a narovnají na něj dříví. ⁸ Na ně pak rozloží ty díly i s hlavou a tukem. ⁹ Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to vše nechá dýmat na oltáři jako zápalnou oběť, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁰ Přináší-li darem zápalnou oběť z bravu — z ovčí nebo koz — ať přivede samce bez vady ¹¹ a zabije ho před Hospodinem u severní strany oltáře. Kněží, synové Áronovi, pak tou krví pokropí oltář ze všech stran. ¹² Potom ať rozseká oběť na díly i s hlavou a tukem. Kněz je narovná na dříví, které je na ohni na oltáři. ¹³ Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to všechno přinese jako oběť a nechá to dýmat na oltáři. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁴ Přináší-li Hospodinu darem zápalnou oběť z ptactva, ať přinese svůj dar z hrdliček nebo z holoubat. ¹⁵ Kněz přinese ptáče k oltáři, nehtem mu poodštípne hlavu a nechá je dýmat na oltáři; jeho krev bude vymáčknuta na stěnu oltáře. ¹⁶ Odejme mu také vole i s obsahem a odhodí je poblíž oltáře východním směrem na místo pro popel. ¹⁷ Natrhne ptáka u křídel, ale neroztrhne jej. Potom jej kněz nechá dýmat na oltáři, na dříví, které je na ohni. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu.“

2 „Přináší-li někdo Hospodinu moučnou oběť, ať ji daruje z jemné mouky. Tu polije olejem, položí na ni kadidlo ² a přinese ji k Áronovým synům, kněžím. Kněz pak z toho vezme hrst jemné mouky s olejem a všechno kadidlo. Tento památeční díl nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ³ Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu. ⁴ Přináší-li darem moučnou oběť pečenou v peci, udělej z jemné mouky nekvašené bocháanky zadělané olejem nebo nekvašené placky pomazané olejem. ⁵ Je-li tvým darem moučná oběť smažená na pánvi, ať je z jemné mouky zadělané olejem, nekvašená. ⁶ Rozdrob ji na kousky a polij olejem; je to moučná oběť. ⁷ Je-li tvým darem moučná oběť připravená v kotlíku, ať je připravena z jemné mouky s olejem. ⁸ Když takto připravenou moučnou oběť přineseš Hospodinu, bude předána knězi. Ten ji donese k oltáři, ⁹ odejme z ní památeční díl a nechá jej dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁰ Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu. ¹¹ Žádná moučná oběť, kterou přineseš Hospodinu, nesmí být kvašená. Nikdy nedáte dýmat jako ohnivou oběť Hospodinu žádný kvas ani med. ¹² Můžete je Hospodinu přinášet jako dar z prvotín, ale nesmíte je obětovat na oltáři jako příjemnou vůni. ¹³ Každý dar moučné oběti ochuť solí; nedopusť, aby při tvé moučné oběti chyběla sůl smlouvy tvého Boha. S každým svým darem přines sůl. ¹⁴ Přinášíš-li Hospodinu darem moučnou oběť z prvotín, přines k této oběti drcené zrní z čerstvých klasů pražených na ohni. ¹⁵ Přidej k ní olej a polož na ni kadidlo; je to moučná oběť. ¹⁶ Kněz pak část drceného zrní a oleje a všechno kadidlo nechá dýmat jako památeční díl; je to ohnivá oběť Hospodinu.“

3 „Přináší-li někdo darem pokojnou oběť ze skotu, ať přivede před Hospodina samce či samici bez vady. ² Vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji u vchodu do Stanu setkávání; kněží, synové Áronovi, pak pokropí oltář krví ze všech stran. ³ Potom ať z této pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk přikrývající vnitřnosti i všechn tuk kolem vnitřností, ⁴ obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ⁵ Áronovi synové to pak nechají dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí ležící na dříví, jež bude na ohni, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ⁶ Přináší-li Hospodinu darem pokojnou oběť z bravu, ať přivede samce nebo samici bez vady. ⁷ Přináší-li darem jehně,

1:3 Zápalnou oběť. Oběť zápalná, na rozdíl od povinné oběti za hřích, je dobrovolná, přinášená ochotným srdcem (srv. 16:24). V LXX je zde použito slovo *holokautoma* (ὁλοκαύτωμα), které dalo vznik výrazu *holokaust*. Jeho synonymum ve v. 15 (*thysiasterion* θυσιαστήριον)

používá apoštol Pavel ve výzvě křesťanům, aby svá těla proměnili na takovou oběť (Ř 12:1 *θυσία*), čili aby ve službě Bohu shořeli beze zbytku, bez jakýchkoli zadržek vlastního zajištění.

přivede je před Hospodina, ⁸ vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji před Stanem setkávání; Áronovi synové pak její krví pokropí oltář ze všech stran. ⁹ Potom z pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: její tuk, totiž celý tučný ocas, který odejme těsně u kostrče, tuk příkrývající vnitřnosti a všečen tuk kolem vnitřností, ¹⁰ obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹¹ Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti Hospodinu. ¹² Přináší-li darem kůzle, přivede je před Hospodina, ¹³ vloží ruku na jeho hlavu a zabije je před Stanem setkávání; Áronovi synové pak jeho krví pokropí oltář ze všech stran. ¹⁴ Potom z něj přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk příkrývající vnitřnosti a všečen tuk kolem vnitřností, ¹⁵ obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹⁶ Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti, jako příjemnou vůni. Všečen tuk patří Hospodinu. ¹⁷ Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich přibytcích: Nesmíte jíst žádný tuk a žádnou krev.“

4 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele: Když se někdo neúmyslně prohřeší proti některému z Hospodinových přikázání a dopustí se něčeho, co se nesmí, učíte toto: ³ Prohřeší-li se pomazaný kněz, poskvrní vinou všečen lid. Ať tedy za hřích, jehož se dopustil, obětuje Hospodinu mladého býčka bez vady jako oběť za hřích. ⁴ Býčka přivede před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání, vloží mu ruku na hlavu a zabije ho před Hospodinem. ⁵ Pomazaný kněz pak vezme trochu krve z toho býčka a přinese ji do Stanu setkávání. ⁶ Namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou svatyně. ⁷ Trochou krve potře rohy oltáře k pálení vonného kadidla, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev z býčka pak vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ⁸ Potom z býčka obětovaného za hřích odejme všečen tuk: tuk příkrývající vnitřnosti i všečen tuk kolem vnitřností, ⁹ obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami ¹⁰ (tak jako se odjímá tuk z dobytčete při pokojné oběti). Kněz to pak nechá dýmat na oltáři pro zápalné oběti. ¹¹ Celý zbytek býčka — jeho kůži, veškeré maso i s hlavou, nohama, vnitřnostmi a výkaly — ¹² vynese ven za tábor na čisté místo, kam se sype popel, a spálí jej na ohni z dříví. Ať je spálen na místě, kam se sype popel. ¹³ Prohřeší-li se neúmyslně celá izraelská obec (neboť si to shromáždění neuvědomí) a překročí některé Hospodinovo přikázání, když se proviní něčím, co se nesmí, učíte toto: ¹⁴ Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustili, přivede shromáždění mladého býčka před Stan setkávání jako oběť za hřích. ¹⁵ Stařešinové obce vloží před Hospodinem ruce na jeho hlavu a býček bude zabit před Hospodinem. ¹⁶ Pomazaný kněz přinese trochu jeho krve do Stanu setkávání, ¹⁷ namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou. ¹⁸ Trochou krve také potře rohy oltáře, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ¹⁹ Potom z něj odejme všečen tuk a nechá jej dýmat na oltáři. ²⁰ Naloží s tím býčkem přesně tak, jak se nakládá s býčkem oběti za hřích. Tak za ně kněz vykoná obřad smíření a bude jim odpuštěno. ²¹ Vynese býčka ven za tábor a spálí jej, jako spálil toho prvního býčka. To je oběť za hřích shromáždění. ²² Prohřeší-li se vůdce lidu, když neúmyslně překročí některé přikázání Hospodina, svého Boha, a tak se proviní něčím, co se nesmí, učíte toto: ²³ Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese darem kozla, samce bez vady. ²⁴ Vloží ruku na jeho hlavu a zabije ho před Hospodinem na místě, kde se zabíjí zápalná oběť; je to oběť za hřích. ²⁵ Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; zbytek krve vylije k patě oltáře. ²⁶ Všečen tuk nechá dýmat na oltáři tak jako tuk pokojné oběti. Tak za něj kněz kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno. ²⁷ Prohřeší-li se neúmyslně někdo z prostého lidu, když se proviní překročením jednoho z Hospodinových přikázání něčím, co se nesmí, učíte toto: ²⁸ Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese jako oběť za svůj hřích kozu, samici bez vady. ²⁹ Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji na místě pro zápalné oběti. ³⁰ Kněz pak prstem nabere trochu krve a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev pak vylije k patě oltáře. ³¹ Všečen tuk odejme, jako se odnímá tuk pokojné oběti, a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno. ³² Chce-li jako oběť za svůj hřích přinést jehně, ať přivede samičku bez vady. ³³ Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji jako oběť za hřích na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. ³⁴ Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře. ³⁵ Všečen tuk odejme (tak jako se z jehněte odnímá tuk při pokojné oběti) a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.

5 Člověk se prohřeší v těchto případech: Když něco viděl nebo se to dozvěděl, a ačkoli slyšel přísežnou výzvu ke svědectví, neoznámil to. Takový ponese vinu. ² Také když se někdo dotkne něčeho nečistého,

jako je zdechlina nečistě zvíře, nečistého dobytka nebo nečisté drobné havěti, neúmyslně se znečistil, a tak se provinil.³ Také když se dotkne lidské nečistoty — jakékoli nečistoty poskvřňující člověka — a teprve pak si to uvědomí, provinil se.⁴ Také když nerozvážně pronese přísahu, zlou či dobrou — ať už nerozvážně přísahal o čemkoli, aniž si toho byl vědom — a teprve pak si to uvědomí, provinil se.⁵ Když se tedy jednou z těchto věcí proviní, ať vyzná, v čem se prohřešil.⁶ Jako odškodnění za hřích, jehož se dopustil, ať Hospodinu přinese samici z bravu, ovci nebo kozu, jako oběť za hřích. Kněz pak za něj kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření.⁷ Nemůže-li si dovolit jehně, přinese Hospodinu jako odškodnění za svůj prohřešek dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti.⁸ Přinese je ke knězi a ten bude obětovat nejprve to, které je určeno k oběti za hřích. Nehtem mu zespodu poodštípne hlavu, ale neodtrhne ji.⁹ Trochou krve oběti za hřích stříkne na stěnu oltáře a zbytek krve bude vymáčknut k patě oltáře; je to oběť za hřích.¹⁰ Z druhého pak připraví zápalnou oběť podle pravidel. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.¹¹ Jsou-li však i dvě hrdličky nebo dvě holoubata nad jeho možnosti, přinese ten, kdo se prohřešil, jako svou oběť za hřích desetinu efy jemné mouky. Nepolije ji olejem a nepoloží na ni kadidlo, neboť je to oběť za hřích.¹² Přinese ji ke knězi a ten z ní vezme hrst jako památeční díl a nechá ji dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; to bude oběť za hřích.¹³ Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se v kterémkoli z těchto případů dopustil, a bude mu odpuštěno. Zbytek mouky pak připadne knězi tak jako při moučné oběti.“¹⁴ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁵ „Zklame-li někdo a neúmyslně zanedbá, co je svaté Hospodinu, pak ať přivede Hospodinu jako oběť odškodnění berana bez vady o patřičné ceně v šekelech stříbra (měřeno podle šekelu svatyně). To je oběť odškodnění.¹⁶ To, co ze svatých věcí zanedbal, nahradí, přidá k tomu ještě pětinu ceny a dá to knězi. Kněz pak za něj obětováním berana odškodnění vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.¹⁷ Prohřeší-li se někdo tím, že nevědomě překročí některé Hospodinovo přikázání a udělá něco, co se nesmí, provinil se a ponese vinu.¹⁸ Přivede tedy ke knězi berana bez vady o patřičné ceně jako oběť odškodnění. Kněz za něj vykoná obřad smíření kvůli neúmyslnému hříchu, jehož se dopustil, aniž to věděl, a bude mu odpuštěno.¹⁹ Je to oběť odškodnění, neboť se vskutku provinil proti Hospodinu.“ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Člověk se prohřeší a zklame Hospodina v těchto případech: Když svého bližního podvede ohledně věci svěřené do úschovy či do zástavy nebo když bude svého bližního okrádat či vydírat anebo když najde ztracenou věc a křivopřísežně ji zapře. Čehokoli takového se člověk dopustí, zhřeší. Protože se tedy prohřešil a provinil, musí vše vrátit — ať už to ukradl nebo si to vynutil vydíráním nebo mu to bylo svěřeno do úschovy nebo to byla ztracená věc, kterou našel, anebo cokoli, o čem křivě přísahal. Nahradí to v plné výši a přidá k tomu ještě pětinu ceny. V den své oběti odškodnění to odevzdá právoplatnému majiteli. Jako odškodnění přivede Hospodinu berana bez vady o patřičné ceně; přivede jej ke knězi jako oběť odškodnění. Kněz za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno, čehokoli se dopustil a čím se provinil.“

6 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Dej Áronovi a jeho synům následující pokyny. Toto je zákon o zápalné oběti: Zápalná oběť ať zůstane celou noc až do rána v ohništi na oltáři, kde bude planout oheň.³ Kněz ať si oblékne plátěné roucho a pod něj plátěné spodky. Vybere popel ze zápalné oběti strávené ohněm na oltáři a vysype jej poblíž oltáře.⁴ Potom se převlékne a vynese popel na čisté místo ven za tábor.⁵ Ať na oltáři plane oheň, ať nikdy nezhasne! Na něm kněz každé ráno zapálí dříví, na něm narovná zápalnou oběť a na něm nechá dýmat tuk pokojných obětí.⁶ Ať na oltáři stále plane oheň, ať nikdy nezhasne!“⁷ „Toto je zákon o moučné oběti: Áronovi synové ji přinesou před Hospodina k přední straně oltáře.⁸ Kněz z té oběti vezme hrst jemné mouky s olejem i všechno kadidlo, které je na moučné oběti, a nechá tento památeční díl dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu.⁹ Áron a jeho synové budou jíst, co z ní zůstane. Budou to jíst nekvašené, a sice na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání.¹⁰ Nebudou to péci s kvasem, neboť jsem jim to dal jako podíl ze svých ohnivých obětí. Je to svatosvaté, tak jako oběť za hřích a oběť odškodnění.¹¹ Každý Áronův mužský potomek smí jíst z ohnivých obětí Hospodinu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Cokoli se jich dotkne, bude svaté.“¹² Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ¹³ „Áron i jeho synové budou v den svého pomazání přinášet Hospodinu tento obětní dar: desetinu efy jemné mouky jako stálou moučnou oběť, polovinu ráno a polovinu večer.¹⁴ Bude se smažit na plotně. Nasáklou olejem a rozdrobenou na kousky ji pak přineseš, abys ji obětoval jako příjemnou vůni Hospodinu.¹⁵ Áronův syn, který přijme kněžské pomazání po něm, udělá totéž. Věčným ustanovením náleží Hospodinu; necht' se celá obrátí v dým.¹⁶ Každá moučná oběť přinášená knězem ať celá shoří; nebude se jíst.“¹⁷ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸ „Promluv k Áronovi a jeho synům. Toto je zákon o oběti za hřích: Na místě, kde se zabíjí zápalná oběť, se bude před Hospodinem zabíjet i oběť za hřích. Bude svatosvatá.¹⁹ Kněz, který ji obětuje, ji bude jíst; ať je snědena na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání.²⁰ Cokoli se dotkne jejího masa, bude svaté. Kdyby trochu její krve stříklo na roucho, vyper potřísněnou látku na svatém místě.²¹ Hliněná nádoba, v níž se vařilo její maso, ať je rozbita. Pokud

se vařilo v mosazné nádobě, ať je vydrhnuta a vypláchnuta vodou.²² Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst; bude svatá.²³ Nesmí se však jíst žádná oběť za hřích, jejíž krev se vnáší do Stanu setkávání k vykonání obřadu smíření ve svatyni. Ta musí být spálena.“

7 „Toto je zákon o oběti odškodnění: Bude svatá.² Oběť odškodnění bude zabita na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. Její krev ať se pokropí oltář ze všech stran.³ Potom bude obětován všechen její tuk: tučný ocas, tuk příkrývající vnitřnosti,⁴ obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabínách, a jaterní lalok, který bude odňat spolu s ledvinami.⁵ Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; je to oběť odškodnění.⁶ Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst. Bude se jíst na svatém místě a bude svatá.⁷ Pro oběť za hřích a oběť odškodnění platí tentýž zákon: Případně knězi, který s ní vykonal obřad smíření.⁸ Knězi, který přinese něčí zápalnou oběť, případně kůže ze zápalné oběti, kterou vykonal.⁹ Rovněž každá moučná oběť upečená v peci, připravená na pánvi nebo na plotně případně knězi, který ji vykonal.¹⁰ Každá moučná oběť zadělaná olejem nebo suchá pak případně všem Áronovým synům rovným dílem.“¹¹ „Toto je zákon o pokojné oběti přinášené Hospodinu:¹² Přináší-li ji někdo z vděčnosti, ať spolu s ní přinese jako oběť díkůvzdání nekvašené bochánky zadělané olejem, nekvašené placky pomazané olejem a smažené bochánky z jemné mouky zadělané olejem.¹³ Se svou pokojnou obětí díkůvzdání ať přinese darem kromě bochánků také kvašený chléb.¹⁴ Z každého z těchto darů pak poskytne jeden kus jako obětní příspěvek pro Hospodina. Ten případně knězi, který kropil oltář krví pokojné oběti.¹⁵ Maso pokojné oběti díkůvzdání se bude jíst v den jejího obětování; ať z něj nic nezůstane do rána.¹⁶ Přináší-li se tato oběť na základě slibu nebo jako dobrovolný dar, bude se jíst v den jejího obětování. Co z masa oběti zbude, se však smí jíst i nazítří.¹⁷ Co zbude až do třetího dne, bude spáleno.¹⁸ Kdyby se maso pokojné oběti jedlo i třetího dne, nedojde ten, kdo ji obětoval, zalíbení. Nebude mu počítána, bude ohavností a člověk, který by z ní jedl, ponese vinu.¹⁹ Maso se rovněž nesmí jíst, dotkne-li se čehokoli nečistého; musí být spáleno. Ostatní maso smí jíst každý, kdo je čistý.²⁰ Kdyby však někdo jedl maso Hospodinovy pokojné oběti ve stavu vlastní nečistoty, bude vyobcován ze svého lidu.²¹ Rovněž kdyby se někdo dotkl čehokoli nečistého — ať už lidské nečistoty, nečistého zvířete nebo jakékoli nečisté ohavnosti — a potom jedl něco z masa Hospodinovy pokojné oběti, bude vyobcován ze svého lidu.“²² Hospodin promluvil k Mojžíšovi:²³ „Mluv k synům Izraele: Nesmíte jíst žádný tuk — ať už z hovězího dobytka nebo z ovce či kozy.²⁴ Tuk zdechlého nebo rozsápaného zvířete se smí užívat k různým účelům, ale jíst jej rozhodně nesmíte.²⁵ Každý, kdo by jedl tuk dobytčete, z něhož přinesl ohnivou oběť Hospodinu, bude vyobcován ze svého lidu.²⁶ V žádném ze svých příbytků nesmíte jíst žádnou krev — ať už z ptactva nebo z dobytka.²⁷ Kdokoli by jedl jakoukoli krev, bude vyobcován ze svého lidu.“²⁸ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:²⁹ „Mluv k synům Izraele: Ten, kdo obětuje pokojnou oběť Hospodinu, ať ze své pokojné oběti přinese Hospodinu dar.³⁰ Vlastníma rukama ať přinese ohnivé oběti Hospodinu: přinese tuk s hrudím, aby je zvedáním nabídl Hospodinu.³¹ Kněz nechá tuk dýmat na oltáři, ale hrudí případně Áronovi a jeho synům.³² Pravou kýtu ze svých pokojných obětí odevzdáte jako obětní příspěvek knězi.³³ Podíl pravé kýty případně tomu z Áronových synů, který bude obětovat krev a tuk z pokojné oběti.³⁴ Hrudí pozvedání i kýtu odevzdání jsem totiž synům Izraele odebral z jejich pokojných obětí a dal jsem je knězi Áronovi a jeho synům. Ti je budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele.“

8 Hospodin promluvil k Mojžíšovi:² „Vezmi Árona s jeho syny a jejich roucha, olej pomazání, býčka k oběti za hřích, dva berany a koš nekvašeného pečiva.³ a shromáždí celou obec ke vchodu do Stanu setkávání.“⁴ Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal.⁵ Když se obec shromáždila u vchodu do Stanu setkávání, Mojžíš jim řekl: „Toto nám přikázal vykonat Hospodin.“⁶ Tehdy Mojžíš nechal přistoupit Árona s jeho syny a omyl je vodou.⁷ Navlékl mu suknicí, přepásal ho šerpou, oblékl mu plášť, na něj umístil efod, přepásal ho tkaným pásem efodu, a tak mu jej připevnil.⁸ Na něj umístil náprsník a do náprsníku vložil urim a tumim.⁹ Na hlavu mu nasadil turban a na turban zepředu připevnil zlatý štítek, totiž korunu svatosti, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.¹⁰ Potom vzal Mojžíš olej pomazání a pomazal Příbytek i všechno, co bylo v něm, aby to posvětil.¹¹ Sedmkrát jím stríkl na oltář a pomazal oltář s veškerým jeho náčiním i umyvadlo s podstavcem, aby je posvětil.¹² Část oleje pomazání také vylil na Áronovu hlavu a pomazal ho, aby ho posvětil.¹³ Potom Mojžíš nechal přistoupit Áronovy syny, oblékl jim suknicí, přepásal je šerpou a uvázal jim pokrývky hlavy, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.¹⁴ Přivedl býčka k oběti za hřích, a když Áron se svými syny vložil ruce na hlavu býčka obětovaného za hřích,¹⁵ Mojžíš jej zabil. Pak vzal jeho krev a prstem potřel rohy oltáře ze všech stran, aby oltář očistil od hřichu. Zbytek krve vylil k patě oltáře. Tak jej posvětil ke konání obřadů smíření.¹⁶ Mojžíš vzal také všechen tuk, který byl kolem vnitřností, jaterní lalok, obě ledviny i jejich tuk a nechal to dýmat na oltáři.¹⁷ Samotného býčka, jeho kůži, maso a výkaly pak spálil na ohni venku za táborem, jak

Mojžíšovi přikázal Hospodin. ¹⁸ Pak přivedl berana k zápalné oběti, a když Áron se svými syny vložili ruce na hlavu berana, ¹⁹ Mojžíš jej zabil. Potom pokropil oltář ze všech stran krví. ²⁰ Berana rozsekal na díly a nechal ty díly i s hlavou a tukem dýmat na oltáři. ²¹ Jeho vnitřnosti a nohy Mojžíš omyl vodou a celého berana nechal dýmat na oltáři. Byla to příjemně vonící zápalná oběť, byla to ohnivá oběť Hospodinu, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin. ²² Pak přivedl druhého berana, berana pověření, a když Áron se svými syny vložili ruce na hlavu berana, ²³ zabil jej. Mojžíš pak vzal trochu jeho krve a potřel jí lalůček Áronova pravého ucha, palec jeho pravé ruky a palec jeho pravé nohy. ²⁴ Potom nechal přistoupit Áronovy syny a krví jim potřel lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. Zbytkem krve pak ze všech stran pokropil oltář. ²⁵ Potom vzal tuk (tučný ocas a všechn tuk kolem vnitřností, jaterní lalok i obě ledviny s jejich tukem) a pravou kýtu. ²⁶ Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vzal jeden nekvašený bochánek, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku a položil je na onen tuk a pravou kýtu. ²⁷ To vše vložil do Áronových dlaní a do dlaní jeho synů, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu. ²⁸ Potom to Mojžíš vzal z jejich dlaní a nechal vše dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí. Byla to příjemně vonící oběť pověření, byla to ohnivá oběť Hospodinu. ²⁹ Mojžíš vzal také hrudí a zvedáním je nabídl Hospodinu. To byl Mojžíšův podíl z berana pověření, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin. ³⁰ Potom vzal Mojžíš trochu oleje pomazání a trochu krve, která byla na oltáři, a postříkal tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak posvětil Árona i jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. ³¹ Tehdy Mojžíš Áronovi a jeho synům řekl: „Uvařte maso u vchodu do Stanu setkávání a tam ho snězte s chlebem, který je v koši pověření, jak jsem přikázal: ‘Áron a jeho synové je budou jíst.’” ³² Co z masa a chleba zbude, spálíte. ³³ Po sedm dní neodejdete od vchodu do Stanu setkávání, dokud se nevyplní doba vašeho pověřování. Vaše pověřování potrvá sedm dní. ³⁴ Hospodin přikázal, aby za vás byl konán obřad smíření tak, jak byl vykonán dnešního dne. ³⁵ Zůstanete u vchodu do Stanu setkávání dnem i nocí po sedm dní a budete držet Hospodinovu stráž, abyste nezemřeli, neboť tak mi to bylo přikázáno.“ ³⁶ Áron pak se svými syny vykonal vše, co Hospodin skrze Mojžíše přikázal.

9 Osmého dne pak Mojžíš zavolal Árona a jeho syny i stařešiny Izraele ² a řekl Áronovi: „Vezmi si mladé tele k oběti za hřích a berana k zápalné oběti, oba bez vady, a obětuj je před Hospodinem. ³ Synům Izraele pak řekni: Vezměte kozla k oběti za hřích, tele a beránka k zápalné oběti (oba roční, bez vady), ⁴ také býka a berana k pokojné oběti, aby byli obětováni před Hospodinem spolu s moučnou obětí zadělanou olejem. Dnes se vám totiž ukáže Hospodin.“ ⁵ Vzali tedy to, co Mojžíš přikázal, před Stan setkávání a celá obec přistoupila a postavila se před Hospodina. ⁶ Tehdy Mojžíš řekl: „Toto nám přikázal Hospodin. Když to vykonáte, ukáže se vám Hospodinova sláva.“ ⁷ Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Přístup k oltáři, obětuj svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a vykonej tak za sebe i za lid obřad smíření. Obětuj také dar lidu a vykonej za ně obřad smíření, jak přikázal Hospodin.“ ⁸ Áron tedy přistoupil k oltáři a zabil své tele jako oběť za hřích. ⁹ Když mu pak jeho synové podali krev, namočil si v ní prst a potřel rohy oltáře. Zbytek krve vylil k patě oltáře. ¹⁰ Tuk, ledviny a jaterní lalok z oběti za hřích nechal dýmat na oltáři, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ¹¹ Maso a kůži však spálil na ohni venku za táborem. ¹² Poté zabil zápalnou oběť. Jeho synové mu podali krev a on jí pokropil oltář ze všech stran. ¹³ Podali mu zápalnou oběť rozsekanou na díly a hlavu a on to dal dýmat na oltář. ¹⁴ Když omyl vnitřnosti a nohy, dal je dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí. ¹⁵ Potom obětoval dar lidu. Vzal kozla oběti za hřích lidu, zabil jej a obětoval jej za hřích tak jako předešlou oběť. ¹⁶ Nechal přinést také zápalnou oběť a obětoval ji podle pravidel. ¹⁷ Pak nechal přinést moučnou oběť, vzal z ní hrst a dal ji dýmat na oltáři vedle ranní zápalné oběti. ¹⁸ Potom zabil býka a berana pokojné oběti za lid. Jeho synové mu podali krev, jíž pokropil oltář ze všech stran, ¹⁹ a tučné kusy z býka i z berana — tučný ocas, tuk příkrývající vnitřnosti, ledviny a jaterní lalok. ²⁰ Tyto tučné kusy položili na hrudí a on je nechal dýmat na oltáři. ²¹ Hrudí a pravou kýtu pak Áron zvedáním nabídl Hospodinu, jak Mojžíš přikázal. ²² Potom Áron vztáhl ruce k lidu a žehnal jim. Tak dokončil oběť za hřích, zápalnou i pokojnou oběť a sestoupil z oltáře. ²³ Mojžíš s Áronem pak vešli do Stanu setkávání, a když vyšli ven, žehnali lidu. Vtom se všemu lidu ukázala Hospodinova sláva. ²⁴ Od Hospodina totiž vyšlehl oheň a pohltil zápalnou oběť i tučné kusy na oltáři. A když to všechn lid spatřil, vykřikl a padl na tvář.

10 Áronovi synové Nádab a Abihu pak vzali každý svou kadidelnici, dali do nich oheň, položili na něj kadidlo a obětovali před Hospodinem nepatřičný oheň, jaký jim nepřikázal. ² Tehdy vyšlehl od Hospodina oheň a pohltil je, a tak zemřeli před Hospodinem. ³ Mojžíš řekl Áronovi: „To měl Hospodin na mysli, když řekl: Na těch, kdo ke mně přistupují, projevim svou svatost; před tváří všeho lidu projevim svou slávu.“ ⁴ Mojžíš tedy zavolal Mišaele a Elsafana, syny Uziele, Áronova strýce, a řekl jim: „Přistupte a vynesete své bratrance od svatyně ven za tábor!“ ⁵ Přistoupili tedy a odnesli je v jejich suknicích ven za tábor, jak jim Mojžíš řekl. ⁶ Mojžíš řekl Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi: „Nerozpouštějte si vlasy na znamení

smutku a netrhejte svá roucha, abyste nezemřeli a aby se Bůh nerozhněval na celou obec! Vaši bratři, celý dům Izraele, budou oplakávat ty, jež Hospodin sežehl.⁷ Vy však neodcházejte od vchodu do Stanu setkávání, abyste nezemřeli, neboť je na vás olej Hospodinova pomazání.“ Zachovali se tedy podle Mojžíšova slova.⁸ Hospodin promluvil k Áronovi:⁹ „Když budete vcházet do Stanu setkávání, nebudeš ty ani tví synové pít víno ani jiný kvašený nápoj, abyste nezemřeli. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení:¹⁰ Rozlišujte mezi svatým a nesvatým a mezi čistým a nečistým¹¹ a učte syny Izraele všem ustanovením, která jim Hospodin vydal skrze Mojžíše.“¹² Mojžíš pak Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi řekl: „Vezměte moučnou oběť, která zbyla z Hospodinových ohnivých obětí, a jezte ji nekvašenou poblíž oltáře, neboť je svatosvatá.¹³ Sníte ji na svatém místě, neboť je to stanovený příděl z Hospodinových ohnivých obětí pro tebe i pro tvé syny. Tak mi to bylo přikázáno.¹⁴ Také hrudí pozvedání i kýtu odevzdání budete jíst na čistém místě — ty a s tebou tvoji synové i tvé dcery — neboť jsou tobě i tvým potomkům dány jako stanovený příděl z pokojných obětí synů Izraele.¹⁵ Kýtu odevzdání a hrudí pozvedání přinesou spolu s ohnivými oběťmi tuku, aby to zvedáním nabídli Hospodinu. Věčným ustanovením to připadne tobě a tvým synům, jak Hospodin přikázal.“¹⁶ Mojžíš pak zjišťoval, co se stalo s kozlem oběti za hřích, a ukázalo se, že byl spálen. Rozhněval se tedy na Eleazara a Itamara, Áronovy zbývající syny, a řekl:¹⁷ „Proč jste oběť za hřích nesnědli na svatém místě? Vždyť je svatosvatá a byla vám dána, abyste sněli vinu obce, abyste za ně před Hospodinem vykonali obřad smíření!“¹⁸ Pohleďte, krev oběti nebyla vnesena dovnitř svatyně. Proto jste ji měli sníst na svatém místě, jak jsem přikázal!“¹⁹ Áron však Mojžíšovi odpověděl: „Pohleď, dnes obětovali před Hospodinem svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a mě postihly takové věci! Kdybych dnes jedl oběť za hřích, copak by s tím Hospodin souhlasil?“²⁰ A když to Mojžíš uslyšel, souhlasil. 1 Áronovi synové Nádab a Abihu pak vzali každý svou kadidelnici, dali do nich oheň, položili na něj kadidlo a obětovali před Hospodinem nepatřičný oheň, jaký jim nepřikázal.² Tehdy vyšlehl od Hospodina oheň a pohltil je, a tak zemřeli před Hospodinem.³ Mojžíš řekl Áronovi: „To měl Hospodin na mysli, když řekl: Na těch, kdo ke mně přistupují, projeví svou svatost; před tváří všeho lidu projeví svou slávu.“⁴ Mojžíš tedy zavolał Mišaele a Elsašana, syny Uziele, Áronova strýce, a řekl jim: „Přistupte a vynesete své bratrance od svatyně ven za tábor!“⁵ Přistoupili tedy a odnesli je v jejich suknicích ven za tábor, jak jim Mojžíš řekl.⁶ Mojžíš řekl Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi: „Nerozpouštějte si vlasy na znamení smutku a netrhejte svá roucha, abyste nezemřeli a aby se Bůh nerozhněval na celou obec! Vaši bratři, celý dům Izraele, budou oplakávat ty, jež Hospodin sežehl.⁷ Vy však neodcházejte od vchodu do Stanu setkávání, abyste nezemřeli, neboť je na vás olej Hospodinova pomazání.“ Zachovali se tedy podle Mojžíšova slova.⁸ Hospodin promluvil k Áronovi:⁹ „Když budete vcházet do Stanu setkávání, nebudeš ty ani tví synové pít víno ani jiný kvašený nápoj, abyste nezemřeli. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení:¹⁰ Rozlišujte mezi svatým a nesvatým a mezi čistým a nečistým¹¹ a učte syny Izraele všem ustanovením, která jim Hospodin vydal skrze Mojžíše.“¹² Mojžíš pak Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi řekl: „Vezměte moučnou oběť, která zbyla z Hospodinových ohnivých obětí, a jezte ji nekvašenou poblíž oltáře, neboť je svatosvatá.¹³ Sníte ji na svatém místě, neboť je to stanovený příděl z Hospodinových ohnivých obětí pro tebe i pro tvé syny. Tak mi to bylo přikázáno.¹⁴ Také hrudí pozvedání i kýtu odevzdání budete jíst na čistém místě — ty a s tebou tvoji synové i tvé dcery — neboť jsou tobě i tvým potomkům dány jako stanovený příděl z pokojných obětí synů Izraele.¹⁵ Kýtu odevzdání a hrudí pozvedání přinesou spolu s ohnivými oběťmi tuku, aby to zvedáním nabídli Hospodinu. Věčným ustanovením to připadne tobě a tvým synům, jak Hospodin přikázal.“¹⁶ Mojžíš pak zjišťoval, co se stalo s kozlem oběti za hřích, a ukázalo se, že byl spálen. Rozhněval se tedy na Eleazara a Itamara, Áronovy zbývající syny, a řekl:¹⁷ „Proč jste oběť za hřích nesnědli na svatém místě? Vždyť je svatosvatá a byla vám dána, abyste sněli vinu obce, abyste za ně před Hospodinem vykonali obřad smíření!“¹⁸ Pohleďte, krev oběti nebyla vnesena dovnitř svatyně. Proto jste ji měli sníst na svatém místě, jak jsem přikázal!“¹⁹ Áron však Mojžíšovi odpověděl: „Pohleď, dnes obětovali před Hospodinem svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a mě postihly takové věci! Kdybych dnes jedl oběť za hřích, copak by s tím Hospodin souhlasil?“²⁰ A když to Mojžíš uslyšel, souhlasil.

11 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi:² „Mluvte k synům Izraele: Ze všech živočichů na zemi smíte jíst tyto:³ Smíte jíst každého přežvýkavého sudokopytníka.⁴ Nesmíte však jíst ty, kteří jsou jen přežvýkavci nebo jen sudokopytníci. Velbloud sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto — je tedy pro vás nečistý.⁵ Daman sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto — je tedy pro vás nečistý.⁶ Zajíc sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto — je tedy pro vás nečistý.⁷ Prase sice má rozdělené kopyto, ale nepřežvykuje — je tedy pro vás nečisté.⁸ Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete. Budou pro vás nečisté.⁹ Ze všech vodních živočichů smíte jíst tyto: Smíte jíst všechny sladkovodní i mořské tvory, kteří mají ploutve a šupiny.¹⁰ Všichni mořští i sladkovodní tvorové bez ploutví a šupin (ať už drobná vodní havěť nebo velcí vodní tvorové) však pro vás budou ohavností¹¹ a ohavností pro vás zůstanou. Jejich maso nesmíte jíst, jejich

zdechliny se budete štítit. ¹² Cokoli ve vodách nemá ploutve a šupiny, bude pro vás ohavností. ¹³ Toto jsou ptáci, jichž se budete štítit. Nesmějí se jíst, jsou ohavní: orel, orlosup, mořský orel, ¹⁴ luňák, různé druhy jestřábů, ¹⁵ všechny druhy havranů, ¹⁶ dále pštros, sova, racek, různé druhy sokolů, ¹⁷ sýček, kormorán, výr, ¹⁸ ibis, pelikán, sup, ¹⁹ čáp, různé druhy volavek a také dudek a netopýr. ²⁰ Všechn křídlatý hmyz lezoucí po čtyřech pro vás bude ohavností. ²¹ Smíte z něj ale jíst to, co má další členěné nožky ke skákání po zemi, ²² jako jsou různé druhy kobylek, sarančat, cvrčků a koníků. ²³ Všechn ostatní křídlatý čtvernohý hmyz pro vás bude ohavností. ²⁴ Těmito živočichy byste se poskvrnili. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁵ Kdokoli by nesl něco z jejich zdechliny, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. ²⁶ Každý kopytník, který nemá rozdělené kopyto a který nepřezvykuje, pro vás bude nečistý. Kdokoli se ho dotkne, bude nečistý. ²⁷ Každý čtyřnohý živočich, který chodí po tlapách, pro vás bude nečistý. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁸ Kdokoli by nesl jejich zdechlinu, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Jsou pro vás nečistí. ²⁹ Z drobné havěti hemžící se po zemi pro vás bude nečisté toto: lasice, krysa, různé druhy ještěřů, ³⁰ gekon, varan, ještěrka, mlok a chameleon. ³¹ To je pro vás ze vši havěti nečisté. Kdokoli se dotkne jejich mršiny, bude nečistý až do večera. ³² Cokoli, nač jejich mršina upadne, bude nečisté. Ať je to předmět ze dřeva nebo oděv, kůže, pytlovina či jakékoli náradí, položí se to do vody a bude nečisté až do večera; potom to bude čisté. ³³ Kdyby taková mršina spadla do nějaké hliněné nádoby, všechno v ní bude nečisté a nádobu musíte rozbít. ³⁴ Každý pokrm, který přišel do styku s vodou z té nádoby, bude nečistý. Také každý nápoj v jakékoli takové nádobě bude nečistý. ³⁵ Cokoli, nač upadne taková zdechlina, bude nečisté. Pec i krb budou zbořeny — jsou nečisté a nečisté pro vás zůstanou. ³⁶ Pramen nebo jímka na vodu ovšem zůstanou čisté. Cokoli se však dotkne takových zdechlin, bude nečisté. ³⁷ Když taková zdechlina upadne na jakékoli osivo, zůstane osivo čisté. ³⁸ Bylo-li však předtím, než na něj taková zdechlina upadla, namočenno vodou, bude pro vás nečisté. ³⁹ Když pojde nějaké zvíře, které smíte jíst, bude ten, kdo se dotkl jeho zdechliny, nečistý až do večera. ⁴⁰ Kdo by z té zdechliny něco snědl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Také ten, kdo by tu zdechlinu nesl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. ⁴¹ Veškerá havěť hemžící se po zemi pro vás bude ohavností, nejezte ji. ⁴² Nesmíte jíst žádnou havěť hemžící se po zemi, ať už se plazí po břiše nebo leze po čtyřech či více nohách. Je to ohavnost. ⁴³ Neposkvrňujte se jakoukoli hemžící se havětí. Neposkvrňujte se jimi, abyste se nestali nečistými. ⁴⁴ Vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý, a neposkvrňujte se žádnou havětí plazící se po zemi. ⁴⁵ Vždyť já jsem Hospodin, který vás vyvedl z Egypta, abych byl vašim Bohem. Buďte svatí, neboť já jsem svatý. ⁴⁶ Toto je zákon ohledně zvíře, ptactva, všech vodních živočichů i všeho, co se hemží po zemi. ⁴⁷ Podle něj se rozlišuje mezi čistým a nečistým a mezi povolenými a zakázanými pokrmy.

12 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele: Když žena počne a porodí chlapce, bude po sedm dní nečistá, stejně jako v době svého pravidelného krvácení. ³ Osmého dne bude chlapec obřezán, ⁴ ale matčino očišťování od krve potrvá ještě třicet tři dny. Dokud se nevyplní doba jejího očišťování, nedotkne

12:1–4 Očišťování rodičky. Mariina oběť za novorozence Ježíška (viz pozn. 12:8) musela být předána v chrámové bráně; Marie mohla

vstoupit do chrámu teprve po ukončení poporodní očišťovací procedury.

Rituální nečistota

Rituální nečistota byla součástí všedního života. Nebyl to hřích; čas od času se jí nevyhnul prakticky nikdo. Znamenala ovšem karanténu – vyloučení z Božího lidu, zákaz vstupu do chrámu (12:4) jako předobraz nebeského Jeruzaléma (Zj 21:27).

Nečisté mohlo být cokoliv: zvíře (1:1–31), náradí (v. 32), nádoba (11:33; 19:15), pokrm či nápoj (v. 34), pec či krb (v. 35), oděv (13:47–59), dům (14:34–45) anebo člověk, ať už pro kožní chorobu (13:1–45), krvotok (15:19) či smrt (Nu 9:7, 10).

Dotek cehokoliv nečistého znečistí (11:24–28, 36, 19:16; 22:4–6 apod.) To je pochopitelné: Když hodíme čistou košili do bahnitě kaluže, výsledkem nebude čistá voda, nýbrž špinavá košile. Prorok

Ageus je poslán ke kněžím, aby tento princip potvrdil (Ag 2:12–13).

Proto je neslýchaně šokující, když se Ježíš malomocných (Mt 8:2–3; Mk 1:42; Mt 11:5; Lk 7:22), trpících krvotokem (Mt 9:20–22; Mk 5:25–34; Lk 8:43–48) či mrtvých (Lk 7:12–15) nejen neštíjí dotknout, ale sám není znečištěn, ba naopak: *oni jsou očištění!*

Všem bylo jasné, že tady není nějaký obyčejný rabín se svými žáky, putující krajinou. Tady je někdo tak svatý, že ho neomezuje nejen Mojžíšův zákon, ale ani přírodní zákony. Toto je Bůh sám, vtělený do člověka, Pán nad stvořením, disponující mocí Zákondárce i Stvořitele.

se ničeho svatého a nepřijde ke svatyni. ⁵ Porodí-li dívku, bude po dva týdny nečistá jako při svém krvácení a její očišťování od krve potrvá ještě šedesát šest dní. ⁶ Když uplyne doba jejího očišťování po narození syna nebo dcery, přivede knězi ke vchodu do Stanu setkávání ročního beránka k zápalné oběti a holoubě nebo hrdličku k oběti za hřích. ⁷ Kněz je bude obětovat před Hospodinem a vykoná za ni obřad smíření, a tak bude očištěna od svého krvácení. Toto je zákon o ženě, která porodila chlapce nebo dívku. ⁸ Nemůže-li si dovolit jehně, vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k zápalné oběti a druhé k oběti za hřích. Kněz za ni vykoná obřad smíření, a tak bude očištěna.“

13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ² „Když někdo bude mít na kůži otok, vyrážku nebo světlou skvrnu jevící se jako rána malomocenství, ať je přiveden ke knězi Áronovi nebo k jednomu z jeho synů, kněží. ³ Kněz pak ránu na kůži prohlédne: Pokud ochlupení na ráně zbělelo a rána je napohled hlubší než okolní kůže, je to rána malomocenství. Po prohlídce jej kněz prohlásí za nečistého. ⁴ Je-li to však jen bílá skvrna, jež napohled není hlubší než okolní kůže a jejíž ochlupení nezbělelo, kněz postiženého odloučí na sedm dní. ⁵ Sedmého dne jej prohlédne: Shledá-li, že se rána zastavila a nešíří se po kůži, odloučí ho na dalších sedm dní. ⁶ Sedmého dne jej kněz prohlédne znovu: Je-li rána matná a nešíří se po kůži, prohlásí jej za čistého — je to jen vyrážka. Vypere svůj oděv a bude čistý. ⁷ Rozšíří-li se vyrážka poté, co se ukázal knězi a byl prohlášen za čistého, musí se knězi ukázat znovu. ⁸ Kněz ho prohlédne: Šíří-li se vyrážka po kůži, kněz jej prohlásí za nečistého — je to malomocenství. ⁹ Když se na člověku objeví rána malomocenství, ať je přiveden ke knězi. ¹⁰ Kněz ho prohlédne: Je-li na kůži bílý otok, od něhož zbělelo ochlupení, a na otoku je jizva živého masa, ¹¹ je to pokročilé malomocenství kůže — kněz jej prohlásí za nečistého. Neodloučí ho, neboť je zjevně nečistý. ¹² Jestliže však malomocenství na kůži propukne tak, že pokryje celou kůži postiženého od hlavy až k patě, kamkoli padne knězův zrak, ¹³ kněz ho prohlédne: Pokrylo-li malomocenství celé jeho tělo, prohlásí postiženého za čistého — jestliže všechno zbělelo, je čistý. ¹⁴ Kdykoli by se však na něm ukázalo živé maso, bude nečistý. ¹⁵ Jakmile kněz spatří živé maso, prohlásí jej za nečistého. Živé maso je nečisté — je to malomocenství. ¹⁶ Jakmile živé maso zmizí a místo zbělá, přijde postižený ke knězi. ¹⁷ Kněz ho prohlédne: Pokud postižené místo zbělelo, prohlásí jej za čistého — je čistý. ¹⁸ Když bude na kůži vřed, který se zhojil, ¹⁹ a na místě toho vředu vznikne bílý otok nebo bělavě narudlá skvrna, musí být ukázán knězi. ²⁰ Kněz místo prohlédne: Je-li napohled hlubší než okolní kůže a ochlupení na něm zbělelo, kněz jej prohlásí za nečistého — je to rána malomocenství, vypukla na vředu. ²¹ Jestliže však kněz místo prohlédne a uvidí, že ochlupení na něm není bílé, že není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²² Pokud se po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého — je to rána malomocenství. ²³ Pokud skvrna zůstane na místě a nerozšíří se, je to jizva po vředu — kněz jej prohlásí za čistého. ²⁴ Když bude na kůži spálenina od ohně a na jizvě po ní vznikne bělavě narudlá nebo bílá skvrna, ²⁵ kněz ji prohlédne: Pokud ochlupení na skvrně zbělelo a je napohled hlubší než okolní kůže, je to malomocenství, vypuklo na spálenině. Kněz jej prohlásí za nečistého — je to rána malomocenství. ²⁶ Jestliže však kněz skvrnu prohlédne a uvidí, že její ochlupení není bílé, není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²⁷ Sedmého dne jej kněz prohlédne: Pokud se skvrna po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého — je to rána malomocenství. ²⁸ Pokud ale skvrna zůstane na místě, nerozšíří se po kůži a bude matná, je to otok po spálenině — kněz jej prohlásí za čistého, neboť je to jizva po spálenině. ²⁹ Když bude nějaký muž nebo žena postižen na hlavě nebo na bradě, ³⁰ kněz ránu prohlédne: Bude-li napohled hlubší než okolní kůže a bude-li její ochlupení nažloutlé a tenké, prohlásí jej kněz za nečistého — je to prašivina, druh malomocenství na hlavě nebo na bradě. ³¹ Když ale kněz ránu prašiviny prohlédne a ta nebude napohled hlubší než okolní kůže a nebude na ní žádné černé ochlupení, odloučí kněz postiženého prašivinou na sedm dní. ³² Sedmého dne kněz ránu prohlédne znovu: Pokud se prašivina nešíří, její ochlupení není zažloutlé a není napohled hlubší než okolní kůže, ³³ pak ať se postižený oholí; ať však neholí místo zasažené prašivinou. Kněz potom člověka s prašivinou odloučí na dalších sedm dní. ³⁴ Sedmého dne kněz prašivinu prohlédne znovu: Pokud se prašivina po kůži nešíří a není napohled hlubší než okolní kůže, prohlásí jej kněz za čistého. Vypere svůj oděv a bude čistý. ³⁵ Rozšíří-li se prašivina poté, co byl prohlášen za čistého, ³⁶ musí ho prohlédnout kněz: Šíří-li se prašivina po kůži, ať kněz již nehledá zažloutlé ochlupení — postižený je nečistý. ³⁷ Shledá-li však, že se prašivina zastavila a že na ní vyrostlo černé ochlupení, prašivina se zhojila — je čistý a kněz jej prohlásí za čistého. ³⁸ Když bude mít muž nebo žena na kůži bílé skvrny, ³⁹ kněz je prohlédne: Jsou-li skvrny na kůži matně bělavé, je to lišej, který vypukl na kůži — je čistý. ⁴⁰ Když někomu vypadají vlasy na temeni, takže má pleš, je čistý. ⁴¹ Vypadají-li mu vlasy na skráních, takže má holé čelo, je čistý. ⁴² Když ale na holém čele nebo na pleši vznikne bělavě narudlá rána, je to malomocenství bující na holém čele nebo na pleši. ⁴³ Kněz ho prohlédne: Je-li na jeho holém čele nebo na pleši

rána s bělavě narudlým otokem, podobná kožnímu malomocenství,⁴⁴ je ten člověk malomocný. Je nečistý — kněz jej musí prohlásit za nečistého, neboť je postižen na hlavě.⁴⁵ Člověk postižený malomocenstvím bude mít roztržený oděv, rozpuštěné vlasy a s rouškou na ústech bude volat: 'Nečistý! Nečistý!' ⁴⁶ Po celou dobu svého postižení zůstane nečistý. Jako nečistý musí bydlet o samotě, ve zvláštním příbytku venku za táborem.⁴⁷ „Když rána malomocenství napadne vlněný nebo lněný oděv,⁴⁸ vlněnou nebo lněnou tkaninu, kůži nebo cokoli koženého⁴⁹ a ta rána bude nazelenalá nebo narudlá, je to rána malomocenství na oděvu, na kůži, na tkanině či na koženém předmětu — musí být ukázána knězi.⁵⁰ Když kněz ránu prohlédne, nechá napadenou věc odloučit na sedm dní.⁵¹ Sedmého dne pak ránu prohlédne znovu. Jestliže se po oděvu, tkanině nebo koženém předmětu šíří, je to rána zhoubného malomocenství — je to nečisté.⁵² Ať je tedy oděv, vlněná či lněná tkanina i jakýkoli kožený předmět napadený tou ranou spálen, neboť jde o zhoubné malomocenství — musí to být spáleno.⁵³ Pokud kněz ránu prohlédne a uvidí, že se po oděvu, tkanině nebo jakémkoli koženém předmětu nešíří,⁵⁴ přikáže, aby napadenou věc vyprali, a odloučí ji na dalších sedm dní.⁵⁵ Po vyprání kněz ránu prohlédne: Shledá-li, že rána nezměnila barvu (i když se nerozšířila), je to nečisté — spálíš to, ať už je hniloba na líci či na rubu.⁵⁶ Pokud však kněz ránu prohlédne a uvidí, že je po vyprání matná, pak ji od oděvu, kůže či tkaniny odtrhne.⁵⁷ Ukáže-li se rána na oděvu, tkanině či koženém předmětu znovu, je to bující malomocenství — napadenou věc spálíš.⁵⁸ Oděv, tkanina či kožený předmět, z něhož rána po vyprání zmizí, bude vyprán znovu a bude čistý.“⁵⁹ Toto je zákon o ráně malomocenství na vlněném či lněném oděvu, na tkanině i jakémkoli koženém předmětu. Podle něj to bude prohlášeno za čisté, nebo nečisté.

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Pro malomocného bude v čas jeho očišťování platit tento zákon: Musí být přiveden ke knězi.³ Kněz vyjde ven za tábor a prohlédne ho: Uvidí-li, že se rána malomocenství na postiženém zhojila,⁴ nechá pro toho, kdo chce být očištěn, přinést dva živé čisté ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop.⁵ Kněz nechá jednoho ptáka zabít nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou.⁶ Pak vezme živého ptáka, cedrové dřevo, šarlatovou látku a yzop a namočí to i s tím živým ptákem v krvi ptáka zabitého nad pramenitou vodou.⁷ Sedmkrát tou krví stříkne na člověka očišťovaného od malomocenství a prohlásí jej za čistého. Živého ptáka pak vypustí do kraje.⁸ Ten, kdo se očišťuje, si vypere oděv, oholí si veškeré ochlupení, omyje se vodou a bude čistý. Potom vejde do tábora, ale po sedm dní ještě zůstane mimo svůj stan.⁹ Sedmého dne si znovu oholí veškeré ochlupení: vlasy, vousy, obočí i všechno ostatní ochlupení. Vypere si oděv, omyje si tělo vodou a bude čistý.¹⁰ Osmého dne pak vezme dva beránky bez vady, jednu roční ovečku bez vady, tři desetiny efy jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť a jednu mírku oleje.¹¹ Očišťující kněz postaví očišťovaného člověka s tím vším před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání.¹² Potom kněz vezme jednoho beránka a bude ho obětovat s mírkou oleje jako oběť odškodnění; zvedáním to nabídne Hospodinu.¹³ Beránka zabije na místě, kde se zabijí oběť za hřích a zápalná oběť, na svatém místě. Jak oběť za hřích, tak oběť odškodnění náleží knězi — je svatosvatá.¹⁴ Kněz pak nabere trochu krve z oběti odškodnění a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy.¹⁵ Vezme také trochu oleje z té mírky, odlijí si do levé dlaně,¹⁶ namočí si v tom oleji pravý prst a sedmkrát jím stříkne před Hospodinem.¹⁷ Ze zbytku oleje, který má v dlani, kněz potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění.¹⁸ Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu toho, kdo se očišťuje, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření.¹⁹ Potom kněz vykoná oběť za hřích, a tak očistí toho, kdo chce být očištěn, od jeho nečistoty. Nakonec kněz zabije zápalnou oběť²⁰ a obětuje ji spolu s moučnou obětí na oltáři. Tak za něj vykoná obřad smíření a bude čistý.²¹ Je-li však ten člověk chudý a je to nad jeho možnosti, poskytne pro obřad smíření jednoho beránka jako oběť odškodnění, desetinu efy jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť, jednu mírku oleje²² a podle svých možností také dvě hrdličky nebo dvě holoubata: jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti.²³ Osmého dne svého očišťování je přinese knězi před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání.²⁴ Kněz vezme beránka oběti odškodnění a mírku oleje a zvedáním to nabídne Hospodinu.²⁵ Potom beránka zabije jako oběť odškodnění, nabere trochu jeho krve a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy.²⁶ Z oleje si kněz trochu odlijí do levé dlaně²⁷ a pravým prstem jím sedmkrát stříkne před Hospodinem.²⁸ Trochou oleje, který má v dlani, pak potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění.²⁹ Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu očišťovaného, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření.³⁰ Potom podle svých možností připraví jednu hrdličku nebo holoubě.³¹ Podle svých možností přinese jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť spolu s moučnou obětí. Takto kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření za toho, kdo se očišťuje.“³² Toto je zákon o člověku, který je postižen malomocenstvím a jehož očišťování je nad jeho možnosti.³³ Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ³⁴ „Až vejdete do kanaánské země, kterou vám dávám do vlastnictví, a já na některý dům v té zemi dopustím ránu malomocenství,³⁵ přijde majitel domu a oznámí knězi: 'Zdá se, že můj dům je napaden ranou.'

³⁶ Předtím, než kněz přijde ránu prohlédnout, přikáže, aby byl dům vyprázdněn, aby nic z toho domu nebylo nečisté. Teprve potom kněz přijde prohlédnout dům. ³⁷ Prohlédne ránu: Je-li na stěnách domu rána, totiž nazelenalé nebo narudlé důlky napohled hlubší než okolní stěna, ³⁸ vyjde kněz před vchod domu a na sedm dní dům uzavře. ³⁹ Sedmého dne se kněz vrátí a ránu znovu prohlédne: Šíří-li se rána po stěnách domu, ⁴⁰ přikáže, aby napadené kameny byly vyňaty a vyhozeny na nečisté místo venku za městem. ⁴¹ Vnitřek domu pak nechá na všech stranách oškrábat. Hlínu, kterou seškrabali, vysypou na nečisté místo venku za městem. ⁴² Vyňaté kameny nahradí jinými; vezme se také jiná hlína a dům se znovu vymaže. ⁴³ Vrátili-li se však rána a vypukne na domě i po vyjmutí kamenů, vyškrabání a novém vymazání domu, ⁴⁴ přijde kněz a ránu prohlédne: Šíří-li se rána po domě, je na domě zhoubné malomocenství; je nečistý. ⁴⁵ Dům se musí zbořit. Kamení, dříví i všechna hlína toho domu se odnesou na nečisté místo venku za městem. ⁴⁶ Kdo by do toho domu vešel v době, kdy bude uzavřen, bude nečistý až do večera. ⁴⁷ Kdo by v tom domě spal, vypere svůj oděv; také ten, kdo by v tom domě jedl, vypere svůj oděv. ⁴⁸ Pokud kněz přijde, ránu prohlédne a uvidí, že se v domě po jeho vymazání nešíří, prohlásí dům za čistý. Rána se zhojila. ⁴⁹ Aby dům očistil od hříchu, vezme dva ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop. ⁵⁰ Jednoho ptáka zabije nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou. ⁵¹ Pak vezme cedrové dřevo, yzop, šarlatovou látku a živého ptáka, namočí to v krvi zabitého ptáka s pramenitou vodou a sedmkrát stříkne na dům. ⁵² Poté, co krví zabitého ptáka, pramenitou vodou, živým ptákem, cedrovým dřevem, yzopem a šarlatovou látkou očistí dům od hříchu, ⁵³ vypustí živého ptáka za městem do kraje. Tak za dům vykoná obřad smíření a ten bude čistý. ⁵⁴ Toto je zákon o jakékoli ráně malomocenství — ať jde o prašivinu, ⁵⁵ o malomocenství na oděvu či na domě, ⁵⁶ otok, vyrážku či světlou skvrnu. ⁵⁷ Podle něj se určí, kdy je co nečisté a kdy čisté. Toto je zákon o malomocenství.

15 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ² „Mluvte k synům Izraele: Kterýkoli muž by trpěl výtokem ze svého údu, bude pro ten výtok nečistý. ³ Pro nečistotu jeho výtoku platí toto: Ať už výtok z jeho těla uniká nebo se v jeho těle zdržuje, bude pro tento výtok nečistý. ⁴ Každé lůžko, na němž by ležel trpící výtokem, bude nečisté; cokoli, na čem by seděl, bude nečisté. ⁵ Kdokoli se dotkne jeho lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁶ Kdo by si sedl na něco, na čem seděl trpící výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁷ Kdo by se dotkl člověka trpícího výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁸ Kdyby trpící výtokem plivl na čistého, vypere dotyčný svůj oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁹ Každé sedlo, na němž by jezdil trpící výtokem, bude nečisté. ¹⁰ Kdokoli by se dotkl něčeho, co měl trpící výtokem pod sebou, bude nečistý až do večera. Kdo by ty věci nesl, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ¹¹ Každý, koho by se trpící výtokem dotkl, aniž by si umyl ruce vodou, si vypere oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ¹² Hliněná nádoba, jíž by se trpící výtokem dotkl, musí být rozbita; každý dřevěný předmět musí být omyt vodou. ¹³ Když bude ten muž od svého výtoku uzdraven, napočítá po svém uzdravení ještě sedm dní. Vypere si oděv, omyje si tělo pramenitou vodou a bude čistý. ¹⁴ Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, půjde před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání a dá je knězi. ¹⁵ Ten bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli jeho výtoku. ¹⁶ Muž, který by měl výron semene, si omyje celé tělo vodou a bude nečistý až do večera. ¹⁷ Každý oděv i všechno kožené, na čem se výron semene ocitne, budou vyprány vodou a budou nečisté až do večera. ¹⁸ Když bude muž spát se ženou a vyjde z něj semeno, oba se omyjí vodou a budou nečistí až do večera. ¹⁹ Trpí-li žena výtokem krve z těla, bude kvůli svému krvácení oddělena po sedm dní. Každý, kdo se jí dotkne, bude nečistý až do večera. ²⁰ Všechno, na čem by během svého krvácení ležela, bude nečisté; rovněž všechno, na čem by seděla, bude nečisté. ²¹ Kdokoli by se dotkl jejího lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²² Kdokoli by se dotkl něčeho, na čem seděla, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²³ Rovněž dotkne-li se něčeho, co bylo na lůžku nebo na tom, na čem seděla, bude nečistý až do večera. ²⁴ Jestliže s ní ovšem někdo spal a její krvácení se ocitlo na něm, bude nečistý po sedm dní. Také každé lůžko, na němž by ležel, bude nečisté. ²⁵ Trpí-li žena dlouhodobým výtokem krve mimo své pravidelné krvácení nebo když výtok trvá déle než její běžné krvácení, bude po všechny dny svého nečistého výtoku nečistá tak jako v době svého běžného krvácení. ²⁶ Každé lůžko, na němž by ležela kterýkoli den svého výtoku, bude jako lůžko jejího běžného krvácení; cokoli, na čem by seděla, bude nečisté jako při jejím běžném krvácení. ²⁷ Kdokoli by se toho dotkl, bude nečistý; vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²⁸ Když bude od svého výtoku uzdravena, napočítá ještě sedm dní a potom bude čistá. ²⁹ Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a přinese je knězi ke vchodu

15:13 Pramenitou vodou. Při kontaktu s infekcí mají být ruce umyty tekoucí vodou. Encyclopedia Britannica zdokumentovává, že v roce 1845 Dr. Ignaz Semmelweis ve Vídni byl zděšen úmrtností rodiček, dosahující až 30%. Všiml si, že lékaři po ohledání mrtvol

rovnou přistupovali k asistenci u další rodičky, aniž by si mezitím umyli ruce. Dr. Semmelweis prosadil, aby si umývali ruce tekoucí vodou před každým porodem, a úmrtnost okamžitě klesla na 2%.

do Stanu setkávání.³⁰ Kněz bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za ni před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli nečistotě jejího výtoku.³¹ Tak budete Izraelity oddělovat od jejich nečistot, aby kvůli svým nečistotám nezemřeli, když by poskvrnili můj Příbytek, který je uprostřed nich.“³² Toto je zákon o tom, kdo trpí výtokem, o muži majícím výron semene, který jej znečišťuje,³³ a o ženě při jejím krvácení. Platí pro každého, kdo trpí nějakým výtokem, ať je to muž nebo žena, a pro muže, který by spal s nečistou.

16 Hospodin k Mojžíšovi promluvil po smrti dvou Áronových synů, kteří zemřeli, když přistoupili před Hospodina.² Hospodin Mojžíšovi řekl: „Řekni svému bratru Áronovi, ať nepřichází kdykoli do nejsvětější svatyně (totiž za oponu, před slitovnicí ležící na Truhle), aby nezemřel, neboť se budu ukazovat v oblaku nad slitovnicí.³ Takto smí Áron vcházet do svatyně: s mladým býčkem k oběti za hřích a s beranem k zápalné oběti.⁴ Oblékne si svatou plátěnou suknicí a pod ni plátěné spodky, přepáše se plátěnou šerpou a hlavu si ovine plátěným turbanem. Jsou to svatá roucha; než je oblékne, omyje si tělo vodou.⁵ Od izraelské obce Áron přijme dva kozly k oběti za hřích a jednoho berana k zápalné oběti.⁶ Přivede také svého býka k oběti za hřích, aby jím vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům.⁷ Potom Áron vezme oba kozly a postaví je před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání.⁸ Na ty dva kozly vloží losy: jeden los ‘pro Hospodina’ a druhý ‘pro Azazela’.⁹ Kozla, na něhož vyšel los ‘pro Hospodina’, Áron přivede a obětuje ho jako oběť za hřích.¹⁰ Kozla, na něhož vyšel los ‘pro Azazela’, však postaví živého před Hospodina, aby jím vykonal obřad smíření a aby jej zahnal k Azazelovi na poušť.¹¹ Áron tedy přivede svého býka k oběti za hřích, aby vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům, zabije ho jako oběť za hřích.¹² Nabere plnou kadidelnicí žhavého uhlí, jež bylo na oltáři před Hospodinem, do obou hrstí nabere jemně drcené kadidlo z vonných látek a vnese to dovnitř za oponu.¹³ Před Hospodinem položí kadidlo na oheň, a slitovnicí ležící na Truhle svědectví zakryje oblak z kadidla, aby nezemřel.¹⁴ Vezme také trochu krve z toho býka a stříkne prstem na východní stranu slitovnice; rovněž před slitovnicí sedmkrát stříkne prstem trochu krve.¹⁵ Potom zabije kozla oběti za hřích lidu a jeho krev vnese dovnitř za oponu. Naloží s jeho krví tak, jako naložil s krví býka: stříkne ji na slitovnici a před slitovnicí.¹⁶ Tak očistí nejsvětější svatyni od nečistot synů Izraele, od jejich provinění a všech hříchů. Totéž učiní se Stanem setkávání, který s nimi zůstává uprostřed jejich nečistot.¹⁷ Když vejde do nejsvětější svatyně, aby ji očistil, ať není ve Stanu setkávání žádný člověk, až dokud nevyjde. Tam vykoná obřad smíření za sebe a za svůj dům i za celé izraelské shromáždění.¹⁸ Potom vyjde k oltáři, který je před Hospodinem, a očistí jej: vezme trochu krve z onoho býka a kozla, potře rohy oltáře ze všech stran¹⁹ a trochu krve na něj sedmkrát stříkne prstem. Tak jej očistí a posvěti od nečistot synů Izraele.²⁰ Když tedy dokončí očišťování nejsvětější svatyně, Stanu setkávání a oltáře, přivede toho živého kozla.²¹ Áron vloží obě ruce na hlavu živého kozla a bude nad ním vyznávat všechny viny synů Izraele, všechna jejich provinění a hřichy; tak je vloží na kozlovu hlavu. Potom ho nechá člověkem k tomu připraveným vyhnat na poušť²² a kozel na sobě odnese všechny jejich viny do odlehle země. Na poušti pak kozla propustí.²³ Tehdy Áron vejde do Stanu setkávání, svlékne si plátěná roucha, jež si vzal, když měl vejít do nejsvětější svatyně, a nechá je tam.²⁴ Když si na svatém místě omyje tělo vodou, oblékne si svá původní roucha a vyjde, aby vykonal svou zápalnou oběť i zápalnou oběť za lid, a tak aby vykonal obřad smíření za sebe i za lid.²⁵ Tuk oběti za hřích pak nechá dýmat na oltáři.²⁶ Ten, kdo zahnal kozla k Azazelovi, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora.²⁷ Býka oběti za hřích a kozla oběti za hřích, jejichž krev byla vnesena do nejsvětější svatyně k vykonání obřadu smíření, nechá vynést ven za tábor. Jejich kůže, maso a výkaly tam budou spáleny na ohni.²⁸ Také ten, kdo je spálil, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora.²⁹ Stane se vám to věčným ustanovením: Desátého dne sedmého měsíce se budete pokorně postit. Nebudete dělat žádnou práci — domácí ani přistěhovalec, který žije u vás.³⁰ V tento den za vás bude vykonáno smíření a budete očistěni; před Hospodinem budete čisti ode všech svých hříchů.³¹ Bude to pro vás sobota všech sobot, kdy se budete pokorně postit — to je věčné ustanovení.³² Smíření vykoná kněz, který bude pomazán a pověřen ke kněžské službě místo svého otce: oblékne si svatá plátěná roucha,³³ očistí nejsvětější svatyni i Stan setkávání, očistí oltář i kněží, očistí také všechny shromážděný lid.³⁴ Toto se vám stane věčným ustanovením. Jednou za rok budou synové Izraele očišťováni ode všech svých hříchů.“ A stalo se, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

17 Hospodin promluvil k Mojžíšovi:² „Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Toto přikázal Hospodin:³ Kdokoli z domu Izraele by zabil kus hovězího dobytka, ovci nebo kozu v táboře nebo venku za táborem,⁴ aniž to zvíře přivedl před Hospodinův příbytek ke vchodu do Stanu setkávání, aby z něj Hospodin

16:15 **Oběti za hřích.** Oběť za hřích je nutná, vyžadovaná ode všech. (“v.” 24) je dobrovolná; k té jsme vyzýváni my (Ř 12:1; srv. pozn. 1:3). Ukazuje na Krista, pravou oběť za hřích lidí (Iz 53:10). Oběť zápalná

přinesl oběť, takovému člověku se bude počítat vina za prolitou krev: Prolil krev, proto bude vyobcován ze svého lidu. ⁵To proto, aby synové Izraele přinášeli své oběti, jež dosud zabíjeli na poli, aby je nyní přinášeli Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání, ke knězi. Ať je obětují Hospodinu jako pokojné oběti. ⁶Kněz pokropí krví oběti Hospodinův oltář u vchodu do Stanu setkávání a tuk nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. ⁷Nebudou již tedy zabíjet své oběti běsům, za nimiž chodili smilnit. Toto bude věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. ⁸Dále jim řekneš: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by obětoval zápal nebo jinou oběť, ⁹aniž to zvíře přivedl ke vchodu do Stanu setkávání, aby je obětoval Hospodinu, takový člověk bude vyobcován ze svého lidu. ¹⁰Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by jedl jakoukoli krev, proti takovému člověku se postavím. Toho, kdo jí krev, vyvrhnu z jeho lidu. ¹¹Vždyť život těla je v krvi! Proto jsem vám ji určil na oltář, k vykoupení vašich životů. Vždyť krev, ta vykupuje život! ¹²Proto jsem synům Izraele řekl: Nikdo z vás nebude jíst krev. Ani přistěhovalce, který žije u vás, nebude jíst krev. ¹³Kdokoli ze synů Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by ulovil zvíře nebo ptáka, který se smí jíst, musí vycedit jeho krev a přikrýt ji prachem. ¹⁴Vždyť životem každého tvora je krev, právě ta je jeho životem! Proto jsem synům Izraele řekl: Nesmíte jíst krev žádného tvora, neboť životem každého tvora je jeho krev. Každý, kdo by ji jedl, bude vyobcován. ¹⁵Kdokoli, ať už domácí nebo host, by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. Teprve pak bude čistý. ¹⁶Pokud si však oděv nevypere a tělo neomyje, ponese vinu.“

18 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³Nechovejte se podle způsobů egyptské země, v níž jste bydleli, nechovejte se ani podle způsobů kanaánské země, do níž vás uvádím; nenásledujte jejich zvyklosti. ⁴Chovejte se podle mých zákonů, zachovávejte má pravidla a řiďte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁵Zachovávejte má pravidla a mé zákony. Ten, kdo je plní, díky nim bude žít. Já jsem Hospodin. ⁶Nikdo nesmí pohlavně obcovat s žádnou svou pokrevní příbuznou. Já jsem Hospodin. ⁷Nezostuzuj svého otce tím, že bys obcoval se svou matkou. Je to tvá matka, nesmíš s ní obcovat! ⁸Neobcuj ani s jinou manželkou svého otce. Zostudil bys tím svého otce! ⁹Neobcuj se svou sestrou. Ať je to dcera tvého otce nebo tvé matky, ať je zplozená ve tvé rodině nebo mimo ni, nesmíš s ní obcovat! ¹⁰Neobcuj se svou vnučkou. Je to dcera tvého syna nebo tvé dcery, nesmíš s ní obcovat. Zostudil bys sám sebe! ¹¹Neobcuj s dcerou manželky svého otce. Je jako zplozená tvým otcem, je tvojí sestrou, nesmíš s ní obcovat! ¹²Neobcuj se sestrou svého otce. Je pokrevní příbuznou tvého otce! ¹³Neobcuj se sestrou své matky. Je přece pokrevní příbuznou tvé matky! ¹⁴Nezostuzuj bratra svého otce tím, že bys obcoval s jeho manželkou. Je to tvá teta! ¹⁵Neobcuj se svou snachou. Je to manželka tvého syna, nesmíš s ní obcovat! ¹⁶Neobcuj s manželkou svého bratra. Zostudil bys svého bratra! ¹⁷Neobcuj se ženou a její dcerou. Neber si ani její vnučku, abys s ní obcoval, ať už je to dcera jejího syna nebo její dcery. Jsou si pokrevně příbuzné, je to zvrhlost! ¹⁸Neber si ženu i s její sestrou. Trápil bys jednu, když bys za jejího života obcoval s tou druhou. ¹⁹Nesmíš pohlavně obcovat se ženou během nečistoty jejího krvácení. ²⁰Nesmíš obcovat s manželkou svého bližního, a tak se s ní poskvrňovat. ²¹Nedovol, aby někdo z tvých potomků byl obětován Molochovi — znesvětil bys tak jméno svého Boha. Já jsem Hospodin. ²²Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost! ²³Nesmíš obcovat se žádným zvířetem, a tak se jím poskvrňovat. Ani žena se nepoddá zvířeti, aby se s ní pářilo. Je to zvrácenost! ²⁴Neposkvrňujte se žádnou z těchto věcí. Tím vším se přece poskvrňují národy, které před vámi vyháním! ²⁵Sama země se jimi poskvrnila; proto ji potrestám za její hřích a země vyvrhne své obyvatele. ²⁶Vy však zachovávejte má pravidla a zákony a nedopouštějte se žádné z těchto ohavností — domácí ani host, který žije u vás. ²⁷Všechny tyto ohavnosti páchali lidé, kteří byli v té zemi před vámi, a tak se země poskvrnila. ²⁸Pokud tu zem poskvrníte, vyvrhne i vás, tak jako vyvrhla národ, který tam byl před vámi. ²⁹Kdokoli se dopustí kterékoli z těchto ohavností, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰Proto zachovávejte, co jsem vám svěřil, a nechovejte se podle ohavných zvyklostí, jež se dodržovaly před vámi. Neposkvrňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

1 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³Nechovejte se podle způsobů egyptské země, v níž jste bydleli, nechovejte se ani podle způsobů kanaánské země, do níž vás uvádím; nenásledujte jejich zvyklosti. ⁴Chovejte se podle mých zákonů, zachovávejte má pravidla a řiďte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁵Zachovávejte má pravidla a mé zákony. Ten, kdo je plní, díky nim bude žít. Já jsem Hospodin. ⁶Nikdo nesmí pohlavně obcovat s žádnou svou pokrevní příbuznou. Já jsem Hospodin. ⁷Nezostuzuj svého otce tím, že bys obcoval se svou matkou. Je to tvá matka, nesmíš s ní obcovat! ⁸Neobcuj ani s jinou manželkou svého otce. Zostudil bys tím svého otce! ⁹Neobcuj se svou sestrou. Ať je to dcera tvého otce nebo tvé matky, ať je zplozená ve tvé rodině nebo mimo ni, nesmíš s ní obcovat! ¹⁰Neobcuj se svou vnučkou. Je to dcera tvého syna nebo tvé dcery, nesmíš s ní obcovat. Zostudil bys sám sebe!

¹¹ Neobcuj s dcerou manželky svého otce. Je jako zplozená tvým otcem, je tvojí sestrou, nesmíš s ní obcovat!
¹² Neobcuj se sestrou svého otce. Je pokrevní příbuznou tvého otce! ¹³ Neobcuj se sestrou své matky. Je přece pokrevní příbuznou tvé matky! ¹⁴ Nezostuzuj bratra svého otce tím, že bys obcovał s jeho manželkou. Je to tvá teta! ¹⁵ Neobcuj se svou snachou. Je to manželka tvého syna, nesmíš s ní obcovat! ¹⁶ Neobcuj s manželkou svého bratra. Zostudil bys svého bratra! ¹⁷ Neobcuj se ženou a její dcerou. Neber si ani její vnučku, abys s ní obcovał, ať už je to dcera jejího syna nebo její dcery. Jsou si pokrevně příbuzné, je to zvrhlost! ¹⁸ Neber si ženu i s její sestrou. Trápil bys jednu, když bys za jejího života obcovał s tou druhou. ¹⁹ Nesmíš pohlavně obcovat se ženou během nečistoty jejího krvácení. ²⁰ Nesmíš obcovat s manželkou svého bližního, a tak se s ní poskvřňovat. ²¹ Nedovol, aby někdo z tvých potomků byl obětován Molochovi — znesvětil bys tak jméno svého Boha. Já jsem Hospodin. ²² Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost! ²³ Nesmíš obcovat se žádným zvířetem, a tak se jím poskvřňovat. Ani žena se nepoddá zvířeti, aby se s ní pářilo. Je to zvrácenost! ²⁴ Neposkvřňujte se žádnou z těchto věcí. Tím vším se přece poskvřňují národy, které před vámi vyháním! ²⁵ Sama země se jimi poskvřnila; proto ji potrestám za její hřích a země vyvrhne své obyvatele. ²⁶ Vy však zachovávejte má pravidla a zákony a nedopouštějte se žádné z těchto ohavností — domácí ani host, který žije u vás. ²⁷ Všechny tyto ohavnosti páchali lidé, kteří byli v té zemi před vámi, a tak se země poskvřnila. ²⁸ Pokud tu zem poskvřníte, vyvrhne i vás, tak jako vyvrhla národ, který tam byl před vámi. ²⁹ Kdokoli se dopustí kterékoli z těchto ohavností, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰ Proto zachovávejte, co jsem vám svěřil, a nechovejte se podle ohavných zvyklostí, jež se dodržovaly před vámi. Neposkvřňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

19 Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k celé Izraelské obci: Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý! ³ Každý mějte v úctě svou matku a svého otce a zachovávejte mé soboty. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁴ Neobracejte se k bůžkům a neodlévejte si sochy bohů. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁵ Když budete obětovat pokojnou oběť Hospodinu, obětujte ji tak, abyste došli zalíbení. ⁶ Ať je snědena v den, kdy ji budete obětovat, a v den následující. Co zbude až do třetího dne, ať je spáleno. ⁷ Kdyby se jedla i třetího dne, bude to ohavnost, nedojde zalíbení. ⁸ Kdo by ji jedl, ponese vinu, neboť znesvětil, co je svaté Hospodinu. Takový člověk bude vyobcován ze svého lidu. ⁹ Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo. ¹⁰ Ani svou vinici úplně neobírej a nepaběrkuj, co na vinici upadlo. Nech to chudákovi a přistěhovalci. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ¹¹ Nesmíte krást ani lhát ani podvádět svého bližního. ¹² Nesmíte v mém jménu křivě přísahat — tak bys znesvětil jméno svého Boha! Já jsem Hospodin. ¹³ Nesmíš svého bližního utiskovat ani vykořisťovat. Mzda najatého dělníka se u tebe nesmí zdržet do rána. ¹⁴ Nesmíš nadávat hluchému ani podrážet nohy slepému — boj se svého Boha! Já jsem Hospodin. ¹⁵ Nesmíte nikomu křivdit u soudu. Neber ohled na chudého a nestraň bohatému; musíš svého bližního soudit po právu. ¹⁶ Neobcházej svůj lid jako pomlouvač. Neohrožuj život svého bližního. Já jsem Hospodin. ¹⁷ Nenos v srdci nenávisť ke svému bratru. Svého bližního otevřeně napomeň — jinak jsi jeho spoluvíníkem! ¹⁸ Nemsti se ani nechovej zášť proti synům svého lidu. Miluj svého bližního jako sám sebe. Já jsem Hospodin. ¹⁹ Zachovávejte má pravidla. Nedávej spolu pářit dvojí druh dobytka. Neosívej své pole dvojím druhem semene. Nenos roucho z dvojího druhu tkaniny. ²⁰ Kdyby někdo spal s otrokyní určenou pro jiného muže, která však dosud nebyla vyplacena ani propuštěna, bude pokutován. Nezemřou, neboť nebyla svobodná. ²¹ Dotyčný přinese Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání svou oběť odškodnění — berana odškodnění. ²² Tím beranem pak za něj kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření kvůli jeho hříchu, aby mu byl hřích, jehož se dopustil, odpuštěn. ²³ Až přijdete do své země a zasadíte jakýkoli ovocný strom, nechte na něm jeho ovoce jako neobřízku. Po tři roky pro vás bude nepřijatelné tak jako neobřízka — nesmí se jíst. ²⁴ Čtvrtého roku ať je všechno jeho ovoce posvěceno k oslavě Hospodina, ²⁵ aby vám rozmnožil jeho úrodu. Teprve pátý rok jezte jeho ovoce. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ²⁶ Nejezte maso s krví. Nezapomínejte se věštěním ani jasnovidectvím. ²⁷ Nezaštrihujte si vlasy na skráních a nezkracuj si vousy na bradě. ²⁸ Nedělejte si na těle smuteční jizvy ani žádné tetování. Já jsem Hospodin. ²⁹ Nesmíš znesvětit svou dceru tím, že bys ji nechal smilnit — země by jinak propadla smilstvu a naplnila se zvrhlostí! ³⁰ Zachovávejte mé soboty a mou svatyni mějte v úctě. Já jsem Hospodin. ³¹ Neobracejte se k vyvolávačům duchů a věštkyním. Nevyhledávejte je a neposkvřňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³² Před šedinami povstaň, starci prokaž čest a měj v úctě svého Boha. Já jsem Hospodin. ³³ Až s tebou ve tvé zemi bude žít přistěhovalec, nesmíte mu ubližovat. ³⁴ K přistěhovalci žijícímu mezi vámi se budete chovat jako k vlastnímu. Miluj ho jako sám sebe — vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě! Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³⁵ Nedopouštějte se křivdy při soudu ani při měření, vážení či odměřování. ³⁶ Mějte poctivé váhy, poctivá závaží, poctivou efu a poctivý hin. Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta. ³⁷ Zachovávejte všechna má pravidla a všechny mé zákony plňte. Já jsem Hospodin.“

20 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Řekni synům Izraele: Kdokoli, ať už Izraelita nebo přistěhovalec žijící v Izraeli, by daroval své dítě Molochovi, musí zemřít. Prostý lid jej ukamenuje. ³ Já sám se postavím proti takovému člověku a vyvrhnu jej z jeho lidu. Když daroval své dítě Molochovi, poskvrnil mou svatyni a znesvětil mé svaté jméno! ⁴ Zavře-li prostý lid oči nad člověkem, který daroval své dítě Molochovi, a neusmrtí ho, ⁵ já sám se postavím proti takovému člověku i proti jeho rodině. Jeho i všechny, kdo jej v tom smilstvu následovali a smilnili s Molochem, vyvrhnu z jejich lidu. ⁶ Kdo by se obrátil k vyvolávacům duchů a věštkyním, aby je následoval v jejich smilstvu, postavím se proti němu a vyvrhnu jej z jeho lidu. ⁷ Proto se posvěťte a buďte svatí — vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! ⁸ Zachovávejte má pravidla a plňte je. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel. ⁹ Kdokoli by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít. Zlořečil svému otci a matce — jeho krev ať padne na něj! ¹⁰ Kdokoli by cizoložil s manželkou svého bližního, musí zemřít — jak cizoložník, tak cizoložnice. ¹¹ Kdokoli by spal s manželkou svého otce, zostudil svého otce. Oba musejí zemřít — jejich krev ať padne na ně! ¹² Kdokoli by spal se svou snachou, oba musí zemřít. Spáchali zvrácenost — jejich krev ať padne na ně! ¹³ Kdokoli by obcoval s mužem jako se ženou, oba spáchali ohavnost. Musejí zemřít — jejich krev ať padne na ně! ¹⁴ Kdokoli by si vzal ženu i její matku, je to zvrhlost. Ať ho spolu s nimi upálí — zvrhlost ve svém středu netrpte! ¹⁵ Kdokoli by obcoval se zvířetem, musí zemřít. Rovněž to zvíře zabijte. ¹⁶ Kdyby žena přistoupila ke zvířeti, aby se s ní pářilo, pak tu ženu i zvíře zabij. Musejí zemřít — jejich krev ať padne na ně! ¹⁷ Kdokoli by vzal svou sestru, ať už dceru svého otce nebo své matky, a obcoval s ní a ona s ním, je to hanebnost. Musí být zavrženi před očima synů svého lidu. Obcoval se svou sestrou — ponese za to vinu. ¹⁸ Kdokoli by spal se ženou při jejím krvácení a obcoval by s ní, takový obnažil její krvácení a ona to dovolila. Oba ať jsou vyvrženi ze svého lidu. ¹⁹ Neobcuj se sestrou své matky nebo otce. Takový zostudil svou pokrevní příbuznou — oba ponесou svou vinu. ²⁰ Kdokoli by spal se svou tetou, zostudil svého strýce. Oba ponесou svůj hřích — zemřou bezdětní. ²¹ Kdokoli by si vzal manželku svého bratra, je to nepřístojnost. Zostudil svého bratra — budou bezdětní. ²² Zachovávejte všechna má pravidla a zákony. Plňte je, aby vás nevyvrhla země, do níž vás uvádím, abyste v ní bydleli. ²³ Neřídte se pravidly národa, který před vámi vyháním, neboť páchali všechny tyto věci, až se mi zhnusili. ²⁴ Vám jsem však řekl: Jejich zem převezmete vy, já sám vám ji dám, abyste ji obsadili — zem oplývající mlékem a medem. Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás oddělil od národů. ²⁵ Proto rozlišujte mezi čistými a nečistými zvířaty a mezi čistým a nečistým ptactvem. Neposkvrňujte se zvířaty, ptáky nebo jakýmkoli zemským plazem, které jsem oddělil, aby pro vás byli nečistí. ²⁶ Buďte mi svatí, neboť já Hospodin jsem svatý a oddělil jsem vás od národů, abyste byli moji. ²⁷ Kdyby nějaký muž nebo žena byl vyvolávacem duchů nebo věštkyní, musí zemřít. Budou ukamenováni — jejich krev ať padne na ně!“

21 Hospodin řekl Mojžíšovi: „Mluv ke kněžím, Áronovým synům: Nikdo z kněží se nesmí poskvrnit kvůli mrtvému ve svém lidu, ² jedině kvůli svému nejbližšímu příbuznému. Smí se poskvrnit jen kvůli matce, otci, synu, dceři a bratru, ³ také kvůli své vlastní sestře, panně, která neměla muže. ⁴ Nesmí se však poskvrnit kvůli příbuzným své manželky; tím by se znesvětil. ⁵ Kněží si nesmí vyholovat lysinu na hlavě, nesmí si zastříhávat vousy na bradě ani si dělat jizvy na těle. ⁶ Ať jsou svatí svému Bohu a neznesvěcují jméno svého Boha. Přinášejí Hospodinovy ohnivé oběti, pokrm svého Boha; proto ať jsou svatí. ⁷ Nesmí se oženit s nevěstkou ani se zneuctěnou nebo zapuzenou ženou, neboť kněz je svatý svému Bohu. ⁸ Měj ho tedy za svatého, neboť přináší pokrm tvého Boha. Bude pro tebe svatý, neboť já Hospodin, váš Posvětitel, jsem svatý. ⁹ Když se dcera některého kněze znesvětil smilstvem, znesvětil tak svého otce; ať je upálena. ¹⁰ Kněz, který je mezi svými bratry nejvyšší, ten, na jehož hlavu byl vylit olej pomazání a který byl pověřen nosit svatá roucha, si na znamení smutku nesmí rozpustit vlasy ani roztrhnout své roucho. ¹¹ Nepřijde k žádnému mrtvému, nesmí se poskvrnit ani kvůli otci nebo matce. ¹² Nesmí vyjít ze svatyně, a znesvětil tak svatyni svého Boha — vždyť je na něm znak zasněžení, olej pomazání jeho Boha! Já jsem Hospodin. ¹³ Ožení se jen s pannou. ¹⁴ Nesmí se oženit s žádnou ovdovělou, zapuzenou či zneuctěnou ženou nebo s nevěstkou. Ožení se jen s pannou ze svého lidu, ¹⁵ aby neznesvětil své símě ve svém lidu. Vždyť já jsem Hospodin, jeho Posvětitel!“ ¹⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷ „Mluv k Áronovi: Žádný tvůj potomek v budoucích pokoleních, který by měl tělesnou vadu, nesmí přistoupit, aby přinesl pokrm svého Boha. ¹⁸ Nepřistoupí nikdo s tělesnou vadou: nikdo slepý či chromý, zohyděný či znetvořený, ¹⁹ se zmrzačenou nohou či rukou, ²⁰ hrbatý či zakrnělý, s oční vadou, se svrabem či lišejem, ani kleštěncem. ²¹ Nikdo ze semene kněze Árona, kdo by měl tělesnou vadu, se nepřiblíží, aby přinesl ohnivé oběti Hospodinu. Má vadu, a tak se nepřiblíží, aby přinesl pokrm svého Boha. ²² Smí ovšem jít z pokrmu svého Boha, a to ze svatosvatých i svatých darů. ²³ Kvůli své vadě však nesmí vcházet za oponu ani se přiblížit k oltáři — jinak by znesvětil mou svatyni. Vždyť já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“ ²⁴ Tak Mojžíš promluvil k Áronovi, k jeho synům a ke všem synům Izraele.

22 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k Áronovi a jeho synům, ať zacházejí uctivě se svatými dary, jež mi synové Izraele obětují jako svaté — jinak by znesvětili mé svaté jméno. Já jsem Hospodin. ³ Řekni jim: Kdokoli z vašich potomků ve všech vašich pokoleních by přistoupil ke svatým darům (jež synové Izraele obětují Hospodinu jako svaté) ve stavu vlastní nečistoty, takový člověk bude vyvržen z mé přítomnosti. Já jsem Hospodin. ⁴ Kdokoli z Áronových potomků by byl malomocný nebo by trpěl výtokem, nesmí jíst ze svatých darů, dokud se neočistí. Dotkne-li se něčeho poskvrněného mrtvolou nebo má výron semene ⁵ nebo se dotkne nějaké havěti, jež by ho poskvrnila, anebo člověka, který by ho poskvrnil nějakou nečistotou, ⁶ každý takový bude nečistý až do večera. Nebude jíst ze svatých darů, pokud si neomyje tělo vodou. ⁷ Jakmile zapadne slunce, bude čistý a bude moci jíst ze svatých darů — vždyť je to jeho pokrm. ⁸ Nesmí se však poskrvnit tím, že by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného. Já jsem Hospodin. ⁹ Ať zachovávají, co jsem jim svěřil, aby na sebe neuvalili hřích a kvůli němu nezemřeli, když by to znesvětili. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel. ¹⁰ Svaté věci nesmí jíst nikdo nepovolaný. Ani kněžův host nebo nádeník nesmí jíst nic svatého. ¹¹ Když si ale kněz koupí otroka, ten z toho jíst smí; rovněž otroci narození v jeho domě smí jíst z jeho pokrmu. ¹² Pokud se kněžská dcera provdá za nekneze, nebude již moci jíst ze svatých obětních příspěvků. ¹³ Pokud kněžská dcera ovdoví nebo ji její muž zapudí a vrátí se bezdětná do domu svého otce, smí jíst z pokrmu svého otce jako za svého mládí. Žádný nepovolaný to však jíst nesmí. ¹⁴ Když někdo nedopatřením sní, co je svaté, musí to knězi nahradit a přidat k tomu ještě pětinu ceny. ¹⁵ Svaté dary, jež synové Izraele oddělují pro Hospodina, nesmí být znesvěceny. ¹⁶ Kdyby jedli svaté dary, uvalili by na sebe provinění vyžadující oběť odškodnění. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“ ¹⁷ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸ „Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců žijících v Izraeli přinese Hospodinu zápalnou oběť, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ¹⁹ ať přivede ze skotu, z ovcí nebo koz samce bez vady, abyste došli zalíbení. ²⁰ Nepřivedete nic, na čem by byla vada, neboť byste tím nedošli zalíbení. ²¹ Kdo přinese Hospodinu pokojnou oběť, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ať už ze skotu nebo z bravu, musí ta oběť být bez vady, aby došla zalíbení — nesmí na ní být vada. ²² Nesmíte Hospodinu přinést nic slepého, polámaného, zmrzačeného, vředovitého, se svrabem či lišejem. Nic takového nedáte Hospodinu na oltář jako ohnivou oběť. ²³ Býka nebo berana s pokroucenými nebo zakrslými údy smí obětovat jako dobrovolný dar, jako slib však nedojde zalíbení. ²⁴ Nesmíte Hospodinu přinést zvíře s rozmáčknutými, rozlučenými, utrženými nebo uříznutými varlaty; to ve své zemi dělat nebudete. ²⁵ Ani od cizince nepřivedete žádné takové jako pokrm svého Boha, neboť mají na sobě porušení, je na nich vada — nedojdete jimi zalíbení.“ ²⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷ „Když se narodí tele, jehně nebo kůzle, ať zůstane po sedm dní u své matky. Teprve počínaje osmým dnem dojde zalíbení jako dar ohnivě oběti Hospodinu. ²⁸ Nezapíjejte krávu ani ovci v tentýž den s jejím mládětem. ²⁹ Když budete Hospodinu přinášet oběť díkůvzdání, obětujte ji tak, abyste došli zalíbení. ³⁰ Ať je snědena téhož dne, nenechte z ní nic do rána. Já jsem Hospodin. ³¹ Zachovávejte má přikázání a plňte je. Já jsem Hospodin. ³² Neznesevčujte mé svaté jméno; tak budu posvěcen uprostřed synů Izraele. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel, ³³ který vás vyvedl z Egypta, abych byl vašim Bohem. Já jsem Hospodin.“

23 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele: Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlášovat jako svatá shromáždění; jsou to mé slavnosti: ³ Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, den odpočinku, svaté shromáždění: nedělejte žádnou práci. Ve všech vašich příbytcích bude sobota náležet Hospodinu. ⁴ Toto jsou Hospodinovy slavnosti, svatá shromáždění, jež budete vyhlášovat v jejich určený čas: ⁵ Za soumraku čtrnáctého dne prvního měsíce bude Pesach — Hospodinův Hod beránka. ⁶ Patnáctého dne téhož měsíce bude Hospodinův Svátek nekvašených chlebů. Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby. ⁷ Prvního dne budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. ⁸ Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivě oběti. Sedmého dne bude další svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci.“ ⁹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰ „Mluv k synům Izraele: Až přijдете do země, kterou vám dávám, a budete sklízet její obilí, přineste první snop své sklizně ke knězi. ¹¹ Kněz pak ten snop pozvedne před Hospodinem, abyste došli zalíbení; pozvedne jej v den následující po sobotě. ¹² V den pozvedání vašeho snopu připravíte Hospodinu jako zápalnou oběť ročního beránka bez vady. ¹³ Jako moučnou oběť k němu přidáte dvě desetiny efy jemné mouky zadělané olejem. To je příjemně vonící ohnivá oběť Hospodinu. K tomu přidáte čtvrtku hinu vína jako úlitbu. ¹⁴ Nebudete ze sklizně jíst chléb ani pražené nebo čerstvé zrní, dokud nepřinesete tento dar svému Bohu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích. ¹⁵ Ode dne následujícího po oné sobotě, totiž ode dne, kdy jste přinesli snop pozvedání, si odpočítáte sedm plných týdnů. ¹⁶ Do dne následujícího po sedmé sobotě tak napočítáte padesát dní. Tehdy přinesete Hospodinu novou moučnou oběť. ¹⁷ Ze svých příbytků přinesete jako prvotiny Hospodinu dva chleby pozvedání; budou ze dvou desetin efy jemné mouky pečené s kvasem. ¹⁸ S tím chlebem přinesete sedm ročních beránek bez vady,

jednoho mladého býčka a dva berany — to bude zápalná oběť Hospodinu. Spolu s moučnými oběťmi a úlitbami budou ohnivou obětí příjemně vonící Hospodinu.¹⁹ Obětujte rovněž jednoho kozla jako oběť za hřích a dva roční beránky jako pokojnou oběť.²⁰ Kněz je pak spolu s chleby prvotin a se dvěma beránky zvedáním nabídne Hospodinu. Bude to svaté Hospodinu, případně to knězi.²¹ V ten den vyhlásíte slavnost. Budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení ve všech vašich příbytcích.²² Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo; nech to chudákovi a přistěhovalci. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“²³ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴ „Mluv k synům Izraele: Prvního dne sedmého měsíce budete mít den odpočinku, svaté shromáždění s památným troubením.²⁵ Nebudete dělat žádnou běžnou práci; budete přinášet ohnivé oběti Hospodinu.“²⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷ „Desátého dne téhož sedmého měsíce bude Den smíření. Budete mít svaté shromáždění: budete se pokorně postit a přinášet ohnivé oběti Hospodinu.“²⁸ Toho dne nebudete dělat žádnou práci, neboť je to Den smíření, kdy budete smíření před Hospodinem, vaším Bohem.²⁹ Kdokoli by se toho dne nepostil, bude vyobcován ze svého lidu.³⁰ Kdokoli by toho dne dělal jakoukoli práci, toho vyhubím z jeho lidu.³¹ Nebudete dělat žádnou práci — to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích.³² Bude to pro vás sobota všech sobot. Od večera devátého dne onoho měsíce do následujícího večera se budete postit a zachovávat sobotní odpočinek.“³³ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ³⁴ „Mluv k synům Izraele: Od patnáctého dne téhož sedmého měsíce bude po sedm dní trvat Hospodinův Svátek stánků.³⁵ Prvního dne bude svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci.³⁶ Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivé oběti. Osmého dne budete mít další svaté shromáždění; budete přinášet ohnivé oběti Hospodinu. Je to svátek; nebudete dělat žádnou běžnou práci.“³⁷ Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlášovat jako svatá shromáždění. Při nich budete Hospodinu přinášet ohnivé oběti — zápalnou i moučnou oběť, oběť pokojnou i úlitbu, každou z nich v příslušný den.³⁸ To vše kromě Hospodinových sobot a kromě všech vašich darů, slibů a dobrovolných obětí, jež budete přinášet Hospodinu.³⁹ Patnáctého dne sedmého měsíce, když shromáždíte úrodu země, tedy budete po sedm dní slavit Hospodinovu slavnost. Prvního dne bude den odpočinku, rovněž osmého dne bude den odpočinku.⁴⁰ Prvního dne si vezmete ovoce citrusových stromů, palmové ratolesti, větve myrtových keřů a potočních vrb a po sedm dní se budete radovat před Hospodinem, svým Bohem.⁴¹ Tuto Hospodinovu slavnost budete slavit sedm dní v roce — to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Budete ji slavit v sedmém měsíci.⁴² Po sedm dní budete bydlet ve stáncích. Všichni narození v Izraeli budou bydlet ve stáncích,⁴³ aby vaši potomci věděli, že když jsem syny Izraele vyváděl z Egypta, nechal jsem je bydlet ve stanech. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“⁴⁴ A Mojžíš oznámil Hospodinovy slavnosti synům Izraele.

24 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby se mohl stále zapalovat svícen.“³ Ve Stanu setkávání, před oponou zastírající Svědectví, ať o něj Áron stále pečuje před Hospodinem, aby hořel od večera až do rána. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení.⁴ Ať před Hospodinem stále pečuje o kahany na svícnu z čistého zlata.⁵ Vezmi také jemnou mouku a upeč z ní dvanáct bochánků, každý ze dvou desetin efy.⁶ Potom je na stole z čistého zlata narovnej před Hospodinem do dvou sloupců, po šesti v každém sloupci.⁷ Na každý sloupec polož čisté kadidlo, aby bylo na chlebu jako památeční díl, jako ohnivá oběť Hospodinu.⁸ Vždy v sobotní den ať jsou narovnány před Hospodinem; věčnou smlouvou mu náleží od synů Izraele.⁹ Chléb pak případně Áronovi a jeho synům a budou ho jíst na svatém místě. Je to jeho svatosvatý podíl mezi ohnivými oběťmi Hospodinu. Je to věčné ustanovení.“¹⁰ Syn jisté izraelské ženy a jednoho Egyptana jednou vyšel mezi syny Izraele a popral se v táboře s jedním Izraelcem.¹¹ Onen syn izraelské ženy se přitom rouhal Božímu jménu a klel, a tak ho přivedli k Mojžíši. (Jeho matka se jmenovala Šelomít, dcera Dibrího z pokolení Dan.)¹² Nechali jej hlídat, dokud se nevyjasní, co jim Hospodin přikáže.¹³ Hospodin pak promluvil k Mojžíšovi: ¹⁴ „Vyveď rouhače ven z tábora. Všichni, kdo to slyšeli, ať vloží ruce na jeho hlavu a celá obec ať ho ukamenuje.“¹⁵ Potom promluvil k synům Izraele: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese svůj hřích.¹⁶ Kdo by se rouhal jménu Hospodina, musí zemřít! Celá obec jej bez milosti ukamenuje. Bude-li se rouhat Božímu jménu, zemře, ať je to host anebo domácí.¹⁷ Když někdo smrtelně udeří kteréhokoli člověka, musí zemřít.¹⁸ Kdo ubije dobytče, nahradí je kus za kus.¹⁹ Když někdo zmrzačí svého bližního, udělají mu, co udělal on: ²⁰ zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub. Jaké zmrzačení způsobil, takové mu bude způsobeno.²¹ Kdo ubije dobytče, nahradí je, ale kdo ubije člověka, zemře.²² Pro hosta i domácího budete mít stejný zákon. Já jsem Hospodin, váš Bůh!“²³ Když Mojžíš takto promluvil k synům Izraele, vyvedli onoho rouhače ven z tábora a ukamenovali ho. Synové Izraele učinili, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj: ² „Mluv k synům Izraele: Až přijdete do země, kterou vám dávám, bude země zachovávat Hospodinův sobotní odpočinek. ³ Šest let osívej své pole, prořezávej svou vinici a shromažďuj její úrodu. ⁴ Sedmého roku však ať má země sobotu, čas odpočinku, sobotu pro Hospodina: své pole neosívej a neprořezávej svou vinici. ⁵ To, co se ti samo urodilo, nežni a na své netknuté vinici nepořádej vinobraní: ať má země rok odpočinku. ⁶ To, co země v odpočinku urodí, ovšem smíte jíst — jak ty, tak tvůj otrok, tvá děvečka, tvůj nádeník i tvůj host, kteří jsou s tebou. ⁷ Také tvůj dobytek a zvěř ve tvé zemi budou jíst její úrodu. ⁸ Odpočítáš si též sedm sobotních let, sedmkrát sedm let, takže ti doba sedmi sobotních let vyjde na čtyřicet devět let. ⁹ Desátého dne sedmého měsíce pak zatrub na beraní roh. V Den smíření ať celou vaši zemi zní troubení na roh. ¹⁰ Padesátý rok pak posvěťte a vyhlaste v zemi svobodu všem jejím obyvatelům. To bude vaše léto milosti: vrátíte se každý ke svému vlastnictví, každý se vrátíte ke své rodině. ¹¹ Tento padesátý rok pro vás bude létem milosti: nebudete sít, ani sklízet, co samo vyrostlo, a na své netknuté vinici nebudete pořádat vinobraní. ¹² Protože je to léto milosti, bude vám svaté. Budete jíst jen to, co se samo urodí na poli. ¹³ V tomto létě milosti se vrátíte každý ke svému vlastnictví. ¹⁴ Když budeš svému bližnímu prodávat pozemek nebo jej budeš od svého bližního kupovat, nepoškozujte jeden druhého. ¹⁵ Podle počtu let od léta milosti nakoupíš od svého bližního; podle počtu let, kdy budeš sklízet úrodu, ti jej prodáš. ¹⁶ Čím více zbývá let, tím vyšší bude cena. Čím méně zbývá let, tím bude cena nižší — prodává ti přece počet úrod. ¹⁷ Nepoškozujte svého bližního, ale každý se boj svého Boha — vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! ¹⁸ Plňte má pravidla a mé zákony zachovávejte a plňte; tehdy budete v té zemi bydlet v bezpečí. ¹⁹ Země vám bude přinášet své plody, takže budete jíst do sytosti a budete v ní bydlet v bezpečí. ²⁰ Řeknete snad: ‘Co budeme sedmého roku jíst, když nebudeme sít ani shromažďovat úrodu?’ ²¹ Šestého roku na vás sešlu takové požehnání, že země vydá úrodu na tři roky! ²² Až budete osmého roku sít, budete ještě moci jíst starou úrodu; ještě devátého roku, než přijde nová úroda, budete moci jíst tu starou. ²³ Země se nesmí prodávat natrvalo. Země totiž patří mně a vy jste u mě hosté a přistěhovalci. ²⁴ U veškeré půdy, již budete vlastnit, tedy zajistíte právo zpětného vykoupení. ²⁵ Zchudl-li jeden z tvých bratří tak, že musel prodat část svého vlastnictví, ať přijde jeho nejbližší příbuzný a vykoupí prodaný pozemek svého bratra. ²⁶ Nemá-li někdo vykupitele, ale později se vzdá, a získá, co je potřeba k jeho vykoupení, ²⁷ ať spočítá léta od prodeje svého pozemku a zbytek nahradí tomu, komu jej prodal. Tak se vrátí ke svému vlastnictví. ²⁸ Nezíská-li však, co je potřeba k jeho navrácení, zůstane prodaný pozemek v rukou kupce až do léta milosti. V létě milosti pak bude vydán, a tak se majitel vrátí ke svému vlastnictví. ²⁹ Prodá-li někdo obytný dům v hrazeném městě, bude mít právo k jeho vykoupení, dokud neuplyne rok od jeho prodeje. Právo vykoupit jej bude dočasné. ³⁰ Nebude-li vykoupen, než uběhne celý rok, zůstane onen dům v hrazeném městě tomu, kdo jej koupil, i jeho potomkům natrvalo. Nebude vydán ani v létě milosti. ³¹ Domy v osadách, jež nejsou obehnány hradbou, se však budou počítat za polní půdu; bude pro ně platit právo vykoupení a v létě milosti budou vydány zpět. ³² V levitských městech ovšem bude právo levitů na vykoupení jejich městských domů trvalé. ³³ I kdyby prodaný dům v jejich městě nikdo z levitů nevykoupil, bude v létě milosti vydán zpět. Domy levitů v jejich městech jsou totiž jejich vlastnictvím uprostřed synů Izraele. ³⁴ Polnosti přiléhající k jejich městům se nesmí prodávat vůbec, neboť je to jejich trvalé vlastnictví. ³⁵ Zchudne-li poblíž tebe jeden z tvých bratří, takže nebude moci obstát, ujmi se jej jako hosta a přistěhovalce, aby mohl žít u tebe. ³⁶ Neber od něj úrok ani přirážku — boj se svého Boha! — aby tvůj bratr mohl žít poblíž tebe. ³⁷ Nechtěj úrok na peníze ani přirážku na jídlo, jež mu poskytneš. ³⁸ Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abych vám dal kanaánskou zem, abych byl vaším Bohem. ³⁹ Zchudne-li poblíž tebe jeden z tvých bratří, takže ti sám sebe prodá, nepodrobuj ho otrocké službě. ⁴⁰ Ať je u tebe jako nádeník, jako přistěhovalce; bude u tebe sloužit až do léta milosti. ⁴¹ Tehdy od tebe odejde — on a s ním i jeho děti — a vrátí se ke své rodině, vrátí se k vlastnictví svých otců. ⁴² (Jsou to přece moji služebníci, které jsem vyvedl z Egypta: nebudou na prodej jako otroci!) ⁴³ Nebudeš nad ním krutě panovat — boj se svého Boha! ⁴⁴ Tvůj otrok i tvá děvečka, které budeš vlastnit, budou z národů okolo vás; od těch si smíte koupit otroka i děvečku. ⁴⁵ Smíte si je koupit také z potomků přistěhovalců, kteří u vás pobývají, i z jejich soukmenovců, kteří jsou u vás a kteří se narodili ve vaší zemi — ti budou vaším vlastnictvím. ⁴⁶ Po sobě je smíte odkázat svým synům jako dědičné vlastnictví. Je smíte trvale vlastnit jako otroky, ale své izraelské bratry nikoli. Nad svým bratrem nikdo nesmí krutě panovat. ⁴⁷ Když se přistěhovalce žijící u tebe vzdá a tvůj bratr vedle něj zchudne, takže sám sebe prodá tomu přistěhovalci anebo jeho příbuznému, ⁴⁸ bude jeho právo na vykoupení trvat i poté, co se prodal. Jeho bratr, ⁴⁹ strýc či bratranec nebo jiný pokrevní příbuzný z jeho rodu ho vykoupí anebo se vzdá a vykoupí se sám. ⁵⁰ Spolu s tím, kdo jej koupil, spočítá roky od svého prodeje do léta milosti. Jeho výkupní cena ať je úměrná mzdě nádeníka za daný počet let. ⁵¹ Zbývá-li ještě mnoho let, zaplatí jako své výkupné odpovídající část z ceny, za niž byl koupen. ⁵² Zbývá-li do léta milosti jen málo let, spočítá cenu svého výkupného podle nich. ⁵³ Bude s ním nakládáno jako s nádeníkem najímaným rok po

roce. Dohlédni, aby nad ním nikdo krutě nepanoval. ⁵⁴ Nebude-li však v těchto letech vykoupen, odejde v létě milosti — on a s ním i jeho děti. ⁵⁵ Synové Izraele jsou přece moji služebníci, jsou to mí služebníci, které jsem vyvedl z Egypta! Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

26 „Nevytvářejte si žádné bůžky. Nevztýčujte si modlu ani posvátný sloup, nestavte ve své zemi ani tvarovaný kámen, abyste se mu klaněli. Vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! ² Zachovávejte mé soboty a mou svatyni mějte v úctě. Já jsem Hospodin. ³ Jestliže budete následovat má pravidla a zachovávat má přikázání a plnit je, ⁴ dám vám vydatné deště ve správný čas, takže země vydá svou úrodu a stromy v sadu vydají své ovoce. ⁵ Vaše mlácení potrvá až do vinobraní a vinobraní až do setí. Svůj chléb budete jíst do sytosti a budete ve své zemi bydlet v bezpečí. ⁶ Způsobím v zemi pokoj, takže budete spát a nikdo vás nevyděsí; odstraním ze země zlou zvěř a vaši zemi neprojde meč. ⁷ Poženete své nepřátele, takže před vámi padnou mečem. ⁸ Pět z vás jich požene sto a sto z vás jich požene deset tisíc, takže vaši nepřátelé před vámi padnou mečem. ⁹ Obrátím se k vám a způsobím, abyste se rozplodili a rozmnožili; tak potvrdím svou smlouvu s vámi. ¹⁰ Budete moci jíst starou úrodu ze zásob a tu starou budete muset vyklízet kvůli nové. ¹¹ Umístím svůj Příbytek mezi vás a nebudu si vás ošklivit. ¹² Budu se mezi vámi procházet, budu vašim Bohem a vy budete mým lidem. ¹³ Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abyste už nebyli jejich otroky. Rozlámal jsem vaše jho, abyste mohli chodit vzpřímeně. ¹⁴ Jestliže mne však nebudete poslouchat a nebudete plnit všechna tato přikázání, ¹⁵ jestliže zavrhnete má pravidla a zošklívíte si mé zákony, takže přestanete plnit všechna má přikázání, pak porušíte mou smlouvu ¹⁶ a já vám učiním toto: Uvedu na vás hrůzu, úbytě a zimnici, jež vám pokazí oči a vysají dech. Svě zrní budete sít nadarmo, vaši nepřátelé je snědí. ¹⁷ Obrátím svou tvář proti vám, takže padnete před svými nepřáteli a ti, kdo vás nenávidí, nad vámi budou panovat. Budete utíkat, i kdyby vás nikdo nehonil. ¹⁸ Jestliže mne ani potom nebudete poslouchat, budu vás za vaše hříchy trestat sedmkrát více: ¹⁹ Zlomím vaši pyšnou zatvrzelost; způsobím, že nebe nad vámi bude jako železo a země pod vámi jako mosaz. ²⁰ Svou sílu spotřebujete nadarmo; země vám nevydá svou úrodu a stromoví v zemi nevydá své ovoce. ²¹ Jestliže se budete nadále stavět proti mně a nebudete ochotni mě poslouchat, přidám vám kvůli vašim hříchům sedmkrát více ran: ²² Pustím na vás divokou zvěř, jež vás připraví o děti, vyhubí váš dobytek a sníží váš počet tak, že vaše cesty zpustnou. ²³ Jestliže se ani tehdy nenecháte ode mne napravit a budete se nadále stavět proti mně, ²⁴ postavím se i já proti vám. Já sám vás budu za vaše hříchy bít sedmkrát více: ²⁵ Přivedu na vás meč pomsty, aby pomstil moji smlouvu. Když se nahrnete do svých měst, pošlu mezi vás mor, takže budete vydáni do rukou nepříteli. ²⁶ Až vás odříznu od chleba, deset žen bude péci chléb v jedné peci a odváží vám jej na příděl. Až budete jíst, nenasytíte se. ²⁷ Jestliže mě přesto všechno nebudete poslouchat a budete se nadále stavět proti mně, ²⁸ postavím se i já zuřivě proti vám a budu vás trestat za vaše hříchy sedmkrát více: ²⁹ Budete jíst maso vlastních synů a maso vlastních dcer! ³⁰ Tehdy zruším vaše obětní výšiny, vymýtím vaše kadidlové oltáříky, položím vaše mrtvolky k mrtvolám vašich hnusných model a budu si vás ošklivit. ³¹ Vaše města obrátím v sutiny, vaše svatyně zpusťoším a k vašim příjemným vůním nepřivoním. ³² Já sám zpusťoším zemi tak, že nad ní strnou i vaši nepřátelé, když se v ní přijdou usadit. ³³ Rozptýlím vás mezi národy, s taseným mečem vás poženou! Vaše země se stane pustinou a vaše města se obrátí v sutiny. ³⁴ Po celou dobu svého zpusťošení bude země konečně užívat svých sobot; vy však budete v zemi svých nepřátel. Tehdy si země odpočine a vynahradí si své soboty. ³⁵ Po celou dobu svého zpusťošení bude země odpočívat, protože během vašich sobot (když jste v ní ještě bydleli) neodpočívala. ³⁶ Těm, kdo z vás zbudou, pak v zemích jejich nepřátel přivedu do srdcí takovou ochablost, že je zažene i šelest poletujícího listí. Dají se na útěk jako před mečem a padnou, i kdyby je nikdo nehonil. ³⁷ Budou klopytat jeden přes druhého jako před mečem, i kdyby je nikdo nehonil. Neobstojíte před svými nepřáteli, ³⁸ zahynete mezi národy a země vašich nepřátel vás pohltí. ³⁹ Ti, kdo z vás zbudou, pak budou skomírat v zemi svých nepřátel. Svou vlastní vinou i vinou svých otců tam budou skomírat. ⁴⁰ Potom však vyznají svou vinu i vinu svých otců, že mi byli nevěrní a že se postavili proti mně, ⁴¹ takže jsem se i já postavil proti nim a zavedl je do země jejich nepřátel, dokud se jejich neobřezané srdce nepokoří a dokud nepřijmou svůj trest. ⁴² Tehdy si připomenu svou smlouvu s Jákobem, svou smlouvu s Izákem i svou smlouvu s Abrahamem a připomenu si jejich zem. ⁴³ Země zatím bude opuštěna, a když bez nich zpustne, bude užívat svých sobot, než si odpykají trest za to, že zavrhli mé zákony a zošklivili si má pravidla. ⁴⁴ Přes to všechno, ačkoli budou v zemi svých nepřátel, je nezavrhnou a nezošklívím si je tak, abych s nimi skoncoval a porušil svou smlouvu s nimi. Vždyť já jsem Hospodin, jejich Bůh! ⁴⁵ Vzpomenu si kvůli nim na smlouvu s jejich předky, jež jsem před očima národů vyvedl z Egypta, abych byl jejich Bohem. Já jsem Hospodin.“ ⁴⁶ Toto jsou pravidla, zákony a pokyny, jež Hospodin skrze Mojžíše vydal na hoře Sinaj, aby byly mezi ním a syny Izraele.

27 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele: Když někdo zasvětil život zvláštním slibem Hospodinu, smí jej za určenou cenu vyplatit. ³ Cena bude určena takto: cena za muže od dvaceti do šedesáti let bude

50 šekelů stříbra (měreno šekelem svatyně).⁴ Bude-li to žena, její cena bude 30 šekelů.⁵ Ve věku od pěti do dvaceti let bude cena za muže 20 šekelů a za ženu 10 šekelů.⁶ Ve věku od jednoho měsíce do pěti let bude cena za chlapce 5 a za dívku 3 šekely stříbra.⁷ Ve věku od šedesáti let výše bude cena za muže 15 a za ženu 10 šekelů.⁸ Bude-li však dotyčný na určenou cenu příliš chudý, postaví zaslíbeného před kněze a ten určí jeho cenu podle možností toho, kdo učinil slib.⁹ Půjde-li o dobytek, z něhož se přináší dar Hospodinu, bude vše, co bylo odevzdáno Hospodinu, svaté.¹⁰ Nelze je nahradit ani vyměnit lepší kus za horší nebo horší za lepší. Kdyby někdo přece jen vyměnil dobytče za jiné, bude svaté to původní i to, jímž je zaměnil.¹¹ Půjde-li o jakoukoli nečistou zvěř, z níž se dar Hospodinu nepřináší, postaví to zvíře před kněze.¹² Ten určí jeho cenu, ať už bude lepší nebo horší. Jakou cenu kněz určí, taková bude.¹³ Bude-li majitel chtít zvíře vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu.¹⁴ Zasvětili-li někdo svůj dům, aby byl svatý Hospodinu, kněz určí jeho cenu, ať už bude lepší nebo horší. Na kolik jej kněz ocení, při tom zůstane.¹⁵ Bude-li jej ten, kdo svůj dům zasvětil, chtít vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu peněz navíc a dům bude jeho.¹⁶ Zasvětili-li někdo Hospodinu část své dědičné polnosti, bude její cena určena podle jejího osevu: 50 šekelů stříbra za plochu osetou chomerem ječmene.¹⁷ Zasvětili-li své pole hned od léta milosti, zůstane při určené ceně.¹⁸ Zasvětili-li své pole až po létě milosti, spočítá mu kněz cenu podle let zbývajících do léta milosti, takže určenou cenu sníží.¹⁹ Bude-li je ten, kdo pole zasvětil, chtít vykoupit, přidá k určené ceně ještě pětinu peněz navíc, a zůstane mu.²⁰ Nevykoupí-li to pole, ale prodá je někomu jinému, nebude již moci být vykoupeno.²¹ Až bude to pole v létě milosti vydáno, bude svaté Hospodinu jako pole jemu propadlé; stane se majetkem kněze.²² Zasvětili-li však Hospodinu koupené pole, které není z jeho dědičné polnosti,²³ spočítá mu kněz výši určené ceny až do léta milosti a dotyčný toho dne vyplatí určenou cenu jako svatou Hospodinu.²⁴ V létě milosti bude pole vráceno tomu, od koho bylo koupeno, jemuž náleží jako dědičný pozemek.²⁵ Všechny určené ceny budou v šekelech svatyně. Šekel je 20 ger.²⁶ Prvorozené dobytče, jež patří Hospodinu právem prvorozenství, však nikdo zasvětit nemůže. Ať je ze skotu nebo z bravu, patří již Hospodinu.²⁷ Půjde-li o nečisté zvíře, vyplatí je podle určené ceny a přidá k ní ještě pětinu navíc. Nebude-li vykoupeno, prodá se za určenou cenu.²⁸ Zasvětili-li člověk něco ze svého majetku tak, že to propadne Hospodinu — ať už člověka, zvíře nebo část dědičné polnosti — nebude to možné prodat ani vykoupit. Cokoli propadlo Hospodinu, mu svatosvatě patří.²⁹ Žádný člověk, který propadne Hospodinu, nebude moci být vyplacen; musí zemřít.³⁰ Veškeré desátky země, ať už z obilí země nebo z ovoce stromů, patří Hospodinu; jsou svaté Hospodinu.³¹ Bude-li někdo chtít své desátky vykoupit, přidá ještě pětinu navíc.³² Každý desátek ze skotu i bravu, každý desátý kus procházející pod pastýřskou holí, je svatý Hospodinu.³³ Majitel nebude zjišťovat, zda je lepší, nebo horší; nebude jej moci vyměnit. Kdyby jej však přece vyměnil, bude svatý ten původní i ten, jímž jej zaměnil; nebude jej moci vykoupit.³⁴ To jsou příkázání, jež Hospodin přikázal Mojžíšovi pro syny Izraele na hoře Sinaj.

Čtvrtá Možíšova (Numeri)

Úvod

1 Na Sinajské poušti, prvního dne druhého měsíce druhého roku po jejich odchodu z Egypta, promluvil Hospodin k Mojžíšovi ve Stanu setkávání: ² „Sečtete celou izraelskou obec podle jejich rodů a otcovských domů; pořídte jmenový seznam všech mužů. ³ Ty a Áron započtete do jejich oddílů všechny bojeschopné Izraelce od dvaceti let výše. ⁴ Z každého pokolení vám bude pomáhat jeden muž, který je hlavou svého otcovského domu. ⁵ Toto jsou jména mužů, kteří vám budou stát po boku: z Rubena: Elicur, syn Šedeurův, ⁶ ze Šimeona: Šelumiel, syn Curišadajův, ⁷ z Judy: Nachšon, syn Aminadabův, ⁸ z Isachara: Netaneel, syn Cuarův, ⁹ ze Zabulona: Eliab, syn Chelonův, ¹⁰ z Josefových synů: z Efraima: Elišama, syn Amihudův, z Manasese: Gamaliel, syn Pedacurův, ¹¹ z Benjamína: Abidan, syn Gideoniho, ¹² z Dana: Achiezer, syn Amišadajův, ¹³ z Ašera: Pagiel, syn Okranův, ¹⁴ z Gáda: Eljasaf, syn Deuelův, ¹⁵ z Neftalíma: Achira, syn Enanův. ¹⁶ To jsou členové sněmu, vůdcové svých otcovských pokolení, náčelníci izraelských tisíců.“ ¹⁷ Mojžíš s Áronem tedy vzali jmenované muže ¹⁸ a prvního dne druhého měsíce shromáždili celou obec ke sčítání podle jejich rodů a otcovských domů. Všichni od dvaceti let výše byli jeden po druhém zahrnuti do jmenového seznamu, ¹⁹ jak Mojžíšovi přikázal Hospodin. Takto je na Sinajské poušti sečetl ²⁰ a tolik jich bylo: Synové Rubena, Izraelova prvorozeného, podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů, uvedení ve jmenovém seznamu všech bojeschopných mužů od dvaceti let výše: ²¹ pokolení Ruben čítalo 46 500 mužů. ²² Synové Šimeona podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů, uvedení ve jmenovém seznamu všech bojeschopných mužů od dvaceti let výše: ²³ pokolení Šimeon čítalo 59 300 mužů. ²⁴ Synové Gáda podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁵ pokolení Gád čítalo 45 650 mužů. ²⁶ Synové Judy podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁷ pokolení Juda čítalo 74 600 mužů. ²⁸ Synové Isachara podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ²⁹ pokolení Isachar čítalo 54 400 mužů. ³⁰ Synové Zabulona podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³¹ pokolení Zabulon čítalo 57 400 mužů. ³² Synové Josefovi: Synové Efraimovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³³ pokolení Efraim čítalo 40 500 mužů. ³⁴ Synové Manasesovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁵ pokolení Manases čítalo 32 200 mužů. ³⁶ Synové Benjamínovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁷ pokolení Benjamín čítalo 35 400 mužů. ³⁸ Synové Danovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ³⁹ pokolení Dan čítalo 62 700 mužů. ⁴⁰ Synové Ašerovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ⁴¹ pokolení Ašer čítalo 41 500 mužů. ⁴² Synové Neftalímovi podle jejich pokolení, rodů a otcovských domů ve jmenovém seznamu, všichni bojeschopní od dvaceti let výše: ⁴³ pokolení Neftalí čítalo 53 400 mužů. ⁴⁴ Toto jsou počty těch, které Mojžíš s Áronem a s dvanácti izraelskými vůdci sečetl, po jednom z každého otcovského domu. ⁴⁵ Celkový počet všech bojeschopných Izraelitů od dvaceti let výše, započtených podle jejich otcovských domů: ⁴⁶ Úhrnem bylo sečteno 603 550 mužů. ⁴⁷ Mezi ně však nebyli podle svých otcovských pokolení započteni levité. ⁴⁸ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁹ „Pokolení Levi nesčítej, nezahrnuj je do počtu synů Izraele. ⁵⁰ Levitům svěříš Příbytek svědectví, veškeré jeho vybavení i vše, co k němu náleží. Oni budou Příbytek s veškerým jeho vybavením nosit, budou při něm sloužit a kolem Příbytku budou tábořit. ⁵¹ Když se bude Příbytek chystat na cestu, levité jej složí; když se bude Příbytek chystat k táboření, levité jej vztyčí. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, však zemře. ⁵² Synové Izraele budou tábořit po svých uskupeních, každý při svém praporu, po svých oddílech. ⁵³ Levité však budou tábořit kolem Příbytku svědectví, aby obec synů Izraele nestíhl hrozný hněv; proto budou levité držet stráž u Příbytku svědectví.“ ⁵⁴ A synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

2 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ² „Ať synové Izraele táboří každý při svém praporu, pod korouhví svých otcovských domů; ať táboří vpovzdálí okolo Stanu setkávání.“ ³ Vepředu, na východě, táboří po svých oddílech prapor Judova uskupení: vůdce Judových synů Nachšon, syn Aminadabův, ⁴ a jeho vojsko o počtu 74 600 mužů. ⁵ Vedle něj táboří pokolení Isachar: vůdce Isacharových synů Netaneel, syn Cuarův, ⁶ a jeho vojsko o počtu 54 400 mužů. ⁷ Dále pokolení Zabulon: vůdce Zabulonových synů Eliab, syn

Chelonův,⁸ a jeho vojsko o počtu 57 400 mužů.⁹ Celkem v oddílech Judova uskupení: 186 400 mužů. Ti pochodují jako první.¹⁰ Na jihu táboří po svých oddílech prapor Rubenova uskupení: vůdce Rubenových synů Elicur, syn Šedeurův,¹¹ a jeho vojsko o počtu 46 500 mužů.¹² Vedle něj táboří pokolení Šimeon: vůdce Šimeonových synů Šelumiel, syn Curišadajův,¹³ a jeho vojsko o počtu 59 300 mužů.¹⁴ Dále pokolení Gád: vůdce Gádových synů Eljasaf, syn Deuelův,¹⁵ a jeho vojsko o počtu 45 650 mužů.¹⁶ Celkem v oddílech Rubenova uskupení: 151 450 mužů. Ti pochodují druzí.¹⁷ Uprostřed všech uskupení putuje Stan setkávání s uskupením levitů. Jak táboří, tak pochodují; každý na svém místě při svém praporu.¹⁸ Na západě táboří po svých oddílech prapor Efraimova uskupení: vůdce Efraimových synů Elišama, syn Amihudův,¹⁹ a jeho vojsko o počtu 40 500 mužů.²⁰ Vedle něj pokolení Manases: vůdce Manasesových synů Gamaliel, syn Pedacurův,²¹ a jeho vojsko o počtu 32 200 mužů.²² Dále pokolení Benjamín: vůdce Benjamínových synů Abidan, syn Gideoniho,²³ a jeho vojsko o počtu 35 400 mužů.²⁴ Celkem v oddílech Efraimova uskupení: 108 100 mužů. Ti pochodují třetí.²⁵ Na severu táboří po svých oddílech prapor Danova uskupení: vůdce Danových synů Achiezer, syn Amišadajův,²⁶ a jeho vojsko o počtu 62 700 mužů.²⁷ Vedle něj táboří pokolení Ašer: vůdce Ašerových synů Pagiel, syn Okranův,²⁸ a jeho vojsko o počtu 41 500 mužů.²⁹ Dále pokolení Neftalí: vůdce Neftalímových synů Achira, syn Enanův,³⁰ a jeho vojsko o počtu 53 400 mužů.³¹ Celkem v oddílech Danova uskupení: 157 600 mužů. Ti pochodují po svých praporech jako poslední.³² Toto je součet synů Izraele podle jejich otcovských domů. Celkem jich v oddílech všech uskupení bylo 603 550 mužů.³³ Podle Hospodinova příkazu Mojžíšovi však s ostatními Izraelity nebyli sečtení levité.³⁴ Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi: tak tábořili po svých praporech a tak táhli, každý podle svých rodů při domě svých otců.

3 Toto je příběh Árona a Mojžíše v době, kdy Hospodin mluvil s Mojžíšem na hoře Sinaj.² A toto jsou jména Áronových synů: prvorozený Nádab, dále Abihu, Eleazar a Itamar;³ to jsou jména Áronových synů, pomazaných kněží pověřených ke kněžské službě.⁴ Nádab a Abihu však bezdětní zemřeli před Hospodinem, když na poušti Sinaj před Hospodinem obětovali nepatřičný oheň. Proto spolu se svým otcem Áronem konali kněžskou službu Eleazar a Itamar.⁵ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:⁶ „Přiveď pokolení Levi a postav je před kněze Árona, aby mu pomáhali.⁷ Svou službou při Příbytku budou plnit jeho povinnost i povinnost celé obce vůči Stanu setkávání.⁸ Budou také pečovat o veškeré náčiní Stanu setkávání a službou při Příbytku budou plnit povinnost synů Izraele.⁹ Odevzdej tedy levity Áronovi a jeho synům, ať mu jsou z řad Izraelitů zcela odevzdáni.¹⁰ Árona a jeho syny pověříš, aby zachovávali své kněžství. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, však zemře.“¹¹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:¹² „Hle, já jsem si namísto všech prvorozených, kteří mezi Izraelci otvírají lůno, vybral z řad synů Izraele levity. Levité jsou tedy moji,¹³ neboť všichni prvorození jsou moji. V den, kdy jsem pobil všechny prvorozené v Egyptě, jsem zasvětil všechny prvorozené v Izraeli, jak lidi, tak zvířata, sobě. Jsou moji. Já jsem Hospodin.“¹⁴ Hospodin promluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj:¹⁵ „Sečti Leviho syny podle jejich otcovských domů a rodů; sečti všechny muže od stáří jednoho měsíce.“¹⁶ Mojžíš je tedy podle Hospodinova rozkazu sečetl, jak mu bylo přikázáno.¹⁷ Toto jsou Leviho synové, jmenovitě: Geršon, Kehat a Merari.¹⁸ Toto jsou jména Geršonových synů po jejich rodech: Libni a Šimei.¹⁹ Kehatovi synové po svých rodech: Amram, Jishar, Hebron a Uziel.²⁰ Synové Merariho po svých rodech: Machli a Muši. Toto jsou levitské rody podle svých otcovských domů.²¹ Z Geršona vzešel rod libnijský a šimejský; to jsou geršonské rody.²² Podle seznamu čítaly 7 500 mužů starších jednoho měsíce.²³ Geršonské rody tábořily za Příbytkem, na západní straně.²⁴ Vůdcem geršonského otcovského domu byl Eljasaf, syn Laelův.²⁵ Geršonovi synové dostali ve Stanu setkávání do opatrování Příbytek, stan, jeho pokrývku, závěs ke vchodu do Stanu setkávání,²⁶ zástěny nádvoří, závěs pro vchod do nádvoří, které je kolem Příbytku a oltáře, jeho lana, a to se vší příslušnou službou.²⁷ Z Kehata vzešel rod amramský, jisharský, hebronský a uzielský; to jsou kehatské rody.²⁸ Čítaly celkem 8 600 mužů starších jednoho měsíce. Ti měli na starost svatyni.²⁹ Rody Kehatových synů tábořily na jižní straně Příbytku.³⁰ Vůdcem otcovského domu kehatských rodů byl Elicafan, syn Uzielův.³¹ Dostali do opatrování Truhlu, stůl, svícen, oltáře, vybavení svatyně, které používali ke službě, a závěs, a to se vší příslušnou službou.³² Vůdcem levitských vůdců byl Eleazar, syn kněze Árona; jemu byli svěřeni ti, kdo plní povinnost vůči svatyni.³³ Z Merariho vzešel rod machlijský a mušijský; to jsou merarijské rody.³⁴ Podle seznamu čítaly 6 200 mužů starších jednoho měsíce.³⁵ Vůdcem otcovského domu merarijských rodů byl Curiel, syn Abichailův. Tábořili na severní straně Příbytku.³⁶ Synům Merariho byly do opatrování svěřeny desky Příbytku, jeho svlaky, sloupy, patky a veškeré náčiní k nim, a to se vší příslušnou službou.³⁷ Dále sloupy okolo nádvoří, jejich patky a kolíky s jejich lany.³⁸ Vepředu, na východě, tábořili před Příbytkem, totiž před Stanem setkávání, Mojžíš, Áron a jeho synové. Drželi za syny Izraele stráž před svatyní. Nepovoláný, jenž by se přiblížil, však měl zemřít.³⁹ Levité, které Mojžíš s Áronem podle Hospodinova rozkazu sečetl po jejich rodech, čítali celkem 22 000 mužů starších jednoho měsíce.⁴⁰ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Sečti mezi syny Izraele

všechny prvorozené muže starší jednoho měsíce a poříd jejich jmenný seznam. ⁴¹ Namísto všech prvorozených synů Izraele pak pro mne vezmeš levity. Já jsem Hospodin. Namísto všeho prvorozeného dobytka synů Izraele vezmeš dobytek levitů. ⁴² Mojžíš tedy podle Hospodinova příkazu sečetl všechny prvorozené syny Izraele. ⁴³ Všechny prvorozených starších jednoho měsíce bylo na jmenném seznamu 22 273. ⁴⁴ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁵ „Vezmi levity namísto všech prvorozených mezi syny Izraele a dobytek levitů namísto jejich dobytka, neboť levité jsou moji. Já jsem Hospodin. ⁴⁶ A jako výplatné za těch 273 prvorozených synů Izraele, kteří převyšují počet levitů, ⁴⁷ vybereš po pěti šekelech za hlavu (měřeno podle šekelu svatyně; šekel je 20 ger). ⁴⁸ To stříbro pak dáš Áronovi a jeho synům jako výplatné za ty, kdo převyšují jejich počet.“ ⁴⁹ A tak Mojžíš vybral výplatné stříbro za ty, kdo převyšovali počet mužů vykoupných levity. ⁵⁰ Vybral za prvorozené syny Izraele 1 365 šekelů stříbra (měřeno podle šekelu svatyně). ⁵¹ Podle Hospodinova rozkazu pak Mojžíš předal výplatné stříbro Áronovi a jeho synům, jak mu Hospodin přikázal. **1** Toto je příběh Árona a Mojžíše v době, kdy Hospodin mluvil s Mojžíšem na hoře Sinaj. **2** A toto jsou jména Áronových synů: prvorozený Nádab, dále Abihu, Eleazar a Itamar; **3** to jsou jména Áronových synů, pomazaných kněží pověřených ke kněžské službě. **4** Nádab a Abihu však bezdětní zemřeli před Hospodinem, když na poušti Sinaj před Hospodinem obětovali nepatřičný oheň. Proto spolu se svým otcem Áronem konali kněžskou službu Eleazar a Itamar. **5** Hospodin promluvil k Mojžíšovi: **6** „Přived' pokolení Levi a postav je před kněze Árona, aby mu pomáhali. **7** Svou službou při Příbytku budou plnit jeho povinnost i povinnost celé obce vůči Stanu setkávání. **8** Budou také pečovat o veškeré náčiní Stanu setkávání a službou při Příbytku budou plnit povinnost synů Izraele. **9** Odevzdej tedy levity Áronovi a jeho synům, ať mu jsou z řad Izraelitů zcela odevzdáni. **10** Árona a jeho syny pověříš, aby zachovávali své kněžství. Nepovolaný, jenž by se přiblížil, však zemře.“ **11** Hospodin promluvil k Mojžíšovi: **12** „Hle, já jsem si namísto všech prvorozených, kteří mezi Izraelci otvírají lůno, vybral z řad synů Izraele levity. Levité jsou tedy moji, **13** neboť všichni prvorození jsou moji. V den, kdy jsem pobil všechny prvorozené v Egyptě, jsem zasvětil všechny prvorozené v Izraeli, jak lidi, tak zvířata, sobě. Jsou moji. Já jsem Hospodin.“ **14** Hospodin promluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj: **15** „Sečti Leviho syny podle jejich otcovských domů a rodů; sečti všechny muže od stáří jednoho měsíce.“ **16** Mojžíš je tedy podle Hospodinova rozkazu sečetl, jak mu bylo přikázáno. **17** Toto jsou Leviho synové, jmenovitě: Geršon, Kehat a Merari. **18** Toto jsou jména Geršonových synů po jejich rodech: Libni a Šimei. **19** Kehatovi synové po svých rodech: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. **20** Synové Merariho po svých rodech: Machli a Muši. Toto jsou levitské rody podle svých otcovských domů. **21** Z Geršona vzešel rod libnijský a šimejský; to jsou geršonské rody. **22** Podle seznamu čítaly 7 500 mužů starších jednoho měsíce. **23** Geršonské rody tábořily za Příbytkem, na západní straně. **24** Vůdcem geršonského otcovského domu byl Eljasaf, syn Laelův. **25** Geršonovi synové dostali ve Stanu setkávání do opatrování Příbytek, stan, jeho pokrývku, závěs ke vchodu do Stanu setkávání, **26** zástěny nádvoří, závěs pro vchod do nádvoří, které je kolem Příbytku a oltáře, jeho lana, a to se vší příslušnou službou. **27** Z Kehata vzešel rod amramský, jisharský, hebronský a uzielský; to jsou kehatské rody. **28** Čítaly celkem 8 600 mužů starších jednoho měsíce. Ti měli na starost svatyni. **29** Rody Kehatových synů tábořily na jižní straně Příbytku. **30** Vůdcem otcovského domu kehatských rodů byl Elicafan, syn Uzielův. **31** Dostali do opatrování Truhlu, stůl, svícen, oltáře, vybavení svatyně, které používali ke službě, a závěs, a to se vší příslušnou službou. **32** Vůdcem levitských vůdců byl Eleazar, syn kněze Árona; jemu byli svěřeni ti, kdo plní povinnost vůči svatyni. **33** Z Merariho vzešel rod machlijský a mušijský; to jsou merarijské rody. **34** Podle seznamu čítaly 6 200 mužů starších jednoho měsíce. **35** Vůdcem otcovského domu merarijských rodů byl Curiel, syn Abichailův. Tábořili na severní straně Příbytku. **36** Synům Merariho byly do opatrování svěřeny desky Příbytku, jeho svlaky, sloupy, patky a veškeré náčiní k nim, a to se vší příslušnou službou. **37** Dále sloupy okolo nádvoří, jejich patky a kolíky s jejich lany. **38** Vepředu, na východě, tábořili před Příbytkem, totiž před Stanem setkávání, Mojžíš, Áron a jeho synové. Drželi za syny Izraele stráž před svatyní. Nepovolaný, jenž by se přiblížil, však měl zemřít. **39** Levité, které Mojžíš s Áronem podle Hospodinova rozkazu sečetl po jejich rodech, čítali celkem 22 000 mužů starších jednoho měsíce. **40** Hospodin řekl Mojžíšovi: „Sečti mezi syny Izraele všechny prvorozené muže starší jednoho měsíce a poříd jejich jmenný seznam. **41** Namísto všech prvorozených synů Izraele pak pro mne vezmeš levity. Já jsem Hospodin. Namísto všeho prvorozeného dobytka synů Izraele vezmeš dobytek levitů.“ **42** Mojžíš tedy podle Hospodinova příkazu sečetl všechny prvorozené syny Izraele. **43** Všechny prvorozených starších jednoho měsíce bylo na jmenném seznamu 22 273. **44** Hospodin promluvil k Mojžíšovi: **45** „Vezmi levity namísto všech prvorozených mezi syny Izraele a dobytek levitů namísto jejich dobytka, neboť levité jsou moji. Já jsem Hospodin. **46** A jako výplatné za těch 273 prvorozených synů Izraele, kteří převyšují počet levitů, **47** vybereš po pěti šekelech za hlavu (měřeno podle šekelu svatyně; šekel je 20 ger). **48** To stříbro pak dáš Áronovi a jeho synům jako výplatné za ty, kdo převyšují jejich počet.“ **49** A tak Mojžíš vybral výplatné stříbro za ty, kdo převyšovali počet mužů vykoupných levity. **50** Vybral za prvorozené syny Izraele 1 365

šekelů stříbra (měřeno podle šekelu svatyně).⁵¹ Podle Hospodinova rozkazu pak Mojžíš předal výplatné stříbro Áronovi a jeho synům, jak mu Hospodin přikázal.

4 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ² „Sečti Kehatovy syny z řad synů Leviho podle jejich rodů a otcovských domů. ³ Započti každého ve věku od třiceti do padesáti let, kdo je schopen služby, aby pracoval na díle při Stanu setkávání. ⁴ Toto bude služba Kehatových synů ve Stanu setkávání: nejsvětější věci. ⁵ Než tábor potáhne dál, vstoupí Áron se svými syny dovnitř, sejmou zastírající oponu a tou přikryjí Truhlu svědectví. ⁶ Na ni pak položí příkrývku z odolných usní a navrch rozprostřou přehoz, celý z modré látky, a provléknou tyče. ⁷ Potom prostřou přehoz z modré látky na stole chlebů předložení a na něj rozloží mísy, pohárky, číše a konvice pro úlitby; na stole bude zůstat každodenní chléb. ⁸ Na to vše pak rozprostřou přehoz z šarlatové látky, přikryjí ho pokrývkou z odolných usní a provléknou tyče. ⁹ Potom vezmou přehoz z modré látky, přikryjí svícen k svícení i s jeho kahany, kleštěmi, pánvicemi na uhlí a veškerými nádobami na olej, jichž se užívá k jeho obsluze, ¹⁰ zabalí jej i s jeho veškerým náčiním do pokrývky z odolných usní a položí na nosítka. ¹¹ Také na zlatý oltář prostřou přehoz z modré látky, přikryjí ho pokrývkou z odolných usní a provléknou tyče. ¹² Potom vezmou veškeré služební náčiní, které se používá ke službě ve svatyni, zabalí je do přehozu z modré látky, přikryjí je pokrývkou z odolných usní a položí na nosítka. ¹³ Pak vyberou z oltáře popel, prostřou na oltáři přehoz z purpurové látky ¹⁴ a na něj položí veškeré oltářní náčiní, které používají k jeho obsluze — pánvice na uhlí, vidlice, lopaty a obětní misky — všechno oltářní náčiní. Přes ně rozprostřou příkrývku z odolných usní a provléknou tyče. ¹⁵ Poté, co Áron se svými syny dokončí přikrývání svatých věcí a veškerého vybavení svatyně, než tábor potáhne dál, teprve tehdy přijdou Kehatovi synové, aby to nesli. Svatých věcí se nedotknou, aby nezemřeli. Toto je břemeno Kehatových synů při Stanu setkávání. ¹⁶ Eleazarovi, synu kněze Árona, pak bude svěřen olej ke svícení, kadidlo z vonných látek, každodenní moučná oběť a olej pomazání. Bude mít dozor nad celým Příbytkem a nade vším, co je v něm — nad svatými věcmi i jejich příslušenstvím.“ ¹⁷ Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ¹⁸ „Nedopustíte, aby byl kmen kehatských rodů vyhlazen z řad levitů. ¹⁹ Aby zůstali naživu a nezemřeli, když přistupují k nejsvětějším věcem, naložíte s nimi takto: přijde Áron a jeho synové a každému z nich určí jeho službu a jeho břemeno. ²⁰ Oni sami však nesmí vejít a zhlédnout, jak jsou baleny svaté věci, aby nezemřeli.“ ²¹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²² „Sečti také Geršonovy syny podle jejich otcovských domů a rodů. ²³ Sečti ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo je schopen nastoupit službu, aby konal práci při Stanu setkávání. ²⁴ Toto bude služba geršonských rodů, jejich úkoly a břemena: ²⁵ Budou nosit plachty a houně Příbytku, Stan setkávání, jeho pokrývku i pokrývku z odolných usní, která je na ní, dále závěs ke vchodu do Stanu setkávání, ²⁶ zástěny nádvoří, závěs pro vchod do brány nádvoří, které je kolem Příbytku a oltáře, jejich lana a veškeré příslušenství k jejich službě. A budou konat službu ve všem, co jim bylo uloženo. ²⁷ Veškerá služba Geršonových synů se bude dít podle rozkazů Árona a jeho synů — to platí pro všechna jejich břemena a pro všechnu jejich službu. Všechna jejich břemena svěříte do jejich opatrování. ²⁸ To bude služba geršonských rodů při Stanu setkávání a jejich zodpovědnost pod vedením Itamara, syna kněze Árona.“ ²⁹ „Syny Merariho rovněž sečti podle jejich rodů a otcovských domů. ³⁰ Sečti ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo je schopen nastoupit službu, aby konal práci při Stanu setkávání. ³¹ Při veškeré své službě při Stanu setkávání budou zodpovědny za tato břemena: desky Příbytku, jejich svlaky, sloupy, patky, ³² dále sloupy okolo nádvoří, jejich patky a kolíky s jejich lany a veškerým jejich náčiním, a to se vši příslušnou službou. Každému jmenovitě určíte, jaké břemeno má nosit. ³³ To bude služba merarijských rodů při veškeré jejich práci při Stanu setkávání pod vedením Itamara, syna kněze Árona.“ ³⁴ Mojžíš s Áronem a s představenými obce sečetl Kehatovy syny podle jejich rodů a otcovských domů. ³⁵ Započítal ve věku od třiceti do padesáti let každého, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání, ³⁶ a bylo jich po jejich rodech započteno 2 750. ³⁷ Toto je součet kehatských rodů, součet všech sloužících při Stanu setkávání, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem. ³⁸ Rovněž Geršonovi synové byli sečteni podle svých rodů a otcovských domů: ³⁹ Ve věku od třiceti do padesáti let byl započten každý, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání. ⁴⁰ Jejich součet po jejich rodech a otcovských domech činil 2 630. ⁴¹ Toto je součet geršonských rodů, součet všech sloužících při Stanu setkávání, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu. ⁴² Také merarijské rody byly sečteny podle svých rodů a otcovských domů: ⁴³ Ve věku od třiceti do padesáti let byl započten každý, kdo byl schopen služby při Stanu setkávání. ⁴⁴ Jejich součet po jejich rodech a otcovských domech činil 3 200. ⁴⁵ Toto je součet merarijských rodů, které Mojžíš s Áronem sečetl podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem. ⁴⁶ Mojžíš s Áronem a s vůdci Izraele sečetl všechny levity podle jejich rodů a otcovských domů, ⁴⁷ všech, kdo byli ve věku od třiceti do padesáti let schopni díla služby při Stanu setkávání a díla nošení břemen. ⁴⁸ Jejich celkový počet byl 8 580. ⁴⁹ Podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem byla každému z nich určena jeho služba a jeho břemeno. A tak byli sečteni, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

5 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Přikaz synům Izraele, ať z tábora vykážou každého malomocného, každého trpícího výtokem a každého, kdo se poskrvnil při mrtvém. ³ Vykažte jak muže, tak ženu, vykažte je z tábora ven, aby neposkrvnili tábor těch, mezi nimiž přebývám já sám.“ ⁴ Synové Izraele tak tedy učinili a vykážali je z tábora ven přesně tak, jak Hospodin pověděl Mojžíšovi. ⁵ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁶ „Mluv k synům Izraele: Když se muž nebo žena dopustí kteréhokoli hříchu vůči člověku, a tak se zpronevěří Hospodinu, takový člověk se provinil. ⁷ Vyzná tedy svůj hřích, jehož se dopustil, nahradí škodu v plné výši, přidá ještě pětinu navíc a odevzdá to tomu, vůči komu se provinil. ⁸ Kdyby po poškozeném nezůstal příbuzný, jemuž by se nahradila škoda, bude odškodnění odevzdáno Hospodinu pro kněze, a to kromě berana, jímž se za něj vykoná obřad smíření. ⁹ Ze všech svatých darů, které mu synové Izraele přinesou, připadne vždy obětní příspěvek knězi. ¹⁰ Všechny svaté dary patří vždy dárci, ale co kdo dá knězi, patří knězi.“ ¹¹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹² „Mluv k synům Izraele: Kdyby se od někoho odklonila manželka a byla mu nevěrná, ¹³ kdyby s ní spal jiný muž a kdyby s ní bez vědomí jejího manžela obcoval, takže by se v tajnosti poskrvnila beze svědků a nepřistřižena, učiníte toto: ¹⁴ Zmocní-li se muže žárlivost vůči jeho manželce, ať už se skutečně poskrvnila či nikoliv, ¹⁵ přivede ji ke knězi a přinese za ni jako oběť desetinu efy ječné mouky. Nepolije ji však olejem a nepoloží na ni kadidlo, neboť je to moučná oběť žárlivosti, moučná oběť připomínky, která má poukázat na vinu. ¹⁶ Kněz ji pak vezme a postaví ji před Hospodina. ¹⁷ Kněz nabere do hliněné nádoby svatou vodu, vezme trochu prachu z podlahy Příbytku a hodí jej do té vody. ¹⁸ Když tu ženu postaví před Hospodina, rozpustí jí vlasy a do rukou jí vloží moučnou oběť připomínky, jež je moučnou obětí žárlivosti. Kněz pak bude mít v ruce hořkou vodu prokletí ¹⁹ a bude ženu zapřísahat: ‘Jestliže s tebou žádný muž nespal a neodklonila ses od svého manžela k nečistotě, buď zproštěna účinku této hořké vody prokletí. ²⁰ Jestliže ses však od svého manžela odklonila a poskrvnila ses, když s tebou obcoval jiný muž než tvůj manžel’ - ²¹ tehdy kněz bude tu ženu zapřísahat přísežnou kletbou a řekne jí — ‘pak ať tě Hospodin uprostřed tvého lidu učiní kletbou a zlořečením! Ať dopustí, aby tvůj klín zvald a tvé lůno oteklo! ²² Ať tato hořká voda prokletí vnikne do tvých útrob, aby tvé lůno oteklo a tvůj klín zvald!’ A žena odpoví: ‘Amen, ať se tak stane.’ ²³ Kněz pak tyto kletby napíše na pergamen a spláchne je do hořké vody. ²⁴ Hořkou vodu prokletí dá té ženě vypít, aby se v ní obrátila v hořkost. ²⁵ Potom kněz vezme z její ruky moučnou oběť žárlivosti, nabídne ji Hospodinu a přinese ji k oltáři. ²⁶ Vezme z té moučné oběti do hrsti památeční díl a nechá jej dýmat na oltáři. Potom dá ženě vypít tu vodu. ²⁷ Pokud se poskrvnila a dopustila se vůči svému manželu nevěry, voda prokletí v ní zhořkne, její lůno oteče a její klín zvadne, a tak se ta žena stane ve svém lidu kletbou. ²⁸ Pokud se však neposkrvnila a je čistá, bude zproštěna nařčení a bude moci počít dítě. ²⁹ Toto je zákon žárlivosti. Platí v případech, kdy se žena odklonila od svého manžela, a tak se poskrvnila, ³⁰ nebo když se muže zmocní žárlivost vůči jeho manželce. Postaví ji před Hospodina a kněz při ní vykoná vše podle tohoto předpisu. ³¹ Manžel bude prost viny, žena však svou vinu ponese.“

6 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele: Když se muž nebo žena rozhodne složit zvláštní nazírský slib, aby se zasvětil Hospodinu, ³ bude se zdržovat vína i piva; nenapije se vinného octu ani jiného kvašeného nápoje, nenapije se žádné šťavy z hroznů a nebude hrozny ani jíst, ať už čerstvé nebo sušené. ⁴ Po celou dobu svého zasvěcení neokusí nic pocházejícího z vinné révy, od zrnka až po slupku. ⁵ Po celou dobu jeho nazírského slibu se jeho hlavy nedotkne břitva. Dokud nevyprší doba jeho oddělení pro Hospodina, bude svatý; vlasy na hlavě si nechá volně růst. ⁶ Po všechny dny svého zasvěcení Hospodinu se nepřiblíží k mrtvému. ⁷ Neposkrvni se ani při svém otci, matce, bratru ani sestře, kdyby zemřeli, neboť má na hlavě znak zasvěcení svému Bohu. ⁸ Po všechny dny svého zasvěcení bude svatý Hospodinu. ⁹ Kdyby však v jeho blízkosti někdo zemřel náhlou smrtí, a tak poskrvnil znak zasvěcení na jeho hlavě, oholí si hlavu v den svého očišťování; oholí si ji v sedmý den. ¹⁰ Osmého dne pak přinese knězi ke vchodu do Stanu setkávání dvě hrdličky nebo dvě holoubata ¹¹ a kněz přinese jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť. Tak za něj vykoná obřad smíření, neboť se prohřešil při mrtvém. Toho dne znovu posvěti svou hlavu ¹² a všechny dny svého nazírství zasvěti Hospodinu. Přinese ročního beránka jako oběť odškodnění a předchodí dny se zruší, neboť poskrvnil své nazírství. ¹³ A toto je zákon ohledně nazíra: V den, kdy vyprší doba jeho zasvěcení, bude přiveden ke vchodu do Stanu setkávání ¹⁴ a bude obětovat svůj dar Hospodinu: jednoho ročního beránka bez vady jako zápalnou oběť, jednu roční ovečku bez vady jako oběť za hřích a jednoho berana bez vady jako pokojnou oběť, ¹⁵ dále koš nekvašeného pečiva z jemné mouky, bochánky zadělané olejem, nekvašené placky pomazané olejem a s nimi patřičné moučné oběti a úlitby. ¹⁶ Kněz to přinese před Hospodina a vykoná nazírovou oběť za hřích a jeho zápalnou oběť. ¹⁷ Berana pak připraví jako pokojnou oběť Hospodinu spolu s košem nekvašeného pečiva a vykoná jeho moučnou oběť a jeho úlitbu. ¹⁸ Nazír si pak u vchodu do Stanu setkávání oholí vlasy, znamená svého nazírského zasvěcení, vezme je a vloží do ohně pod pokojnou obětí.

¹⁹Kněz vezme z onoho berana vařené plece, z koše vezme jeden nekvašený bochánek a jednu nekvašenou placku a poté, co si nazír oholí znamení svého zasvěcení, vloží to vše do jeho dlaní. ²⁰Kněz to pak zvedáním nabídne Hospodinu. Společně s hrudím pozvedání a kýtou odevzdání jsou tyto věci svatým darem pro kněze. Teprve poté smí nazír znovu pít víno. ²¹Toto je zákon o nazírovi skládajícím slib. Jeho dar Hospodinu za jeho zasvěcení bude odpovídat slibu, který učinil (kromě toho, co by chtěl přidat podle svých možností).“ ²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Mluv k Áronovi a jeho synům: Takto budete žehnat synům Izraele; budete jim říkat: ²⁴‘Ať ti Hospodin žehná a chrání tě! ²⁵Ať Hospodin nad tebou rozjasní svou tvář a daruje ti přízeň! ²⁶Ať Hospodin k tobě obrátí svou tvář a obdaří tě pokojem!’ ²⁷Tak budou pronášet mé jméno nad syny Izraele, a já jim požehnám.“

7 V den, kdy Mojžíš dokončil stavbu Příbytku, pomazal a posvětil jej i veškeré jeho vybavení a rovněž tak oltář a veškeré jeho vybavení. Když to vše pomazal a posvětil, ²přistoupili vůdcové Izraele, náčelníci otcovských rodů, totiž vůdcové pokolení, pověření sčítáním, ³a přivedli jako svůj dar před Hospodina šest krytých vozů a dvanáct býků (vůz za každé dva vůdce a za každého jeden býk). Když je přivedli před Příbytek, ⁴Hospodin řekl Mojžíšovi: ⁵„Přijmi to od nich, ať to slouží ke službě při Stanu setkávání. Rozděl to levitům, každému v souladu s jeho službou.“ ⁶Mojžíš tedy vzal vozy i býky a dal je levitům. ⁷Gersonovým synům dal vzhledem k jejich službě dva vozy a čtyři býky. ⁸Synům Merariho dal vzhledem k jejich službě pod vedením Itamara, syna kněze Árona, čtyři vozy a osm býků. ⁹Kehatovým synům ale nedal žádné, neboť jim náleží služba při svatých věcech, které se nosí na ramenou. ¹⁰V den, kdy byl oltář pomazán, přinesli vůdcové své dary k jeho zasvěcení a položili je před oltář. ¹¹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Ať přináší své dary k zasvěcení oltáře jeden vůdce po druhém, každý vůdce v jeden den.“ ¹²Prvního dne přinesl svůj dar Nachšon, syn Aminadabův z pokolení Juda. ¹³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ¹⁴jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ¹⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ¹⁶jeden kozel k oběti za hřích, ¹⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Nachšona, syna Aminadabova. ¹⁸Druhého dne svůj dar přinesl Netaneel, syn Cuarův, vůdce pokolení Isachar. ¹⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ²⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ²¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ²²jeden kozel k oběti za hřích, ²³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Netaneela, syna Cuarova. ²⁴Třetího dne předstoupil vůdce Zabulonových synů Eliab, syn Chelonův. ²⁵Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ²⁶jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ²⁷jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ²⁸jeden kozel k oběti za hřích, ²⁹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Eliaba, syna Chelonova. ³⁰Čtvrtého dne předstoupil vůdce Rubenových synů Elicur, syn Šedeurův. ³¹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ³²jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ³³jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ³⁴jeden kozel k oběti za hřích, ³⁵dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar vůdce Rubenových synů Elicura, syna Šedeurova. ³⁶Pátého dne předstoupil vůdce Šimeonových synů Šelumiel, syn Curišadajův. ³⁷Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ³⁸jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ³⁹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁴⁰jeden kozel k oběti za hřích, ⁴¹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Šelumieľa, syna Curišadajova. ⁴²Šestého dne předstoupil vůdce Gádových synů Eljasaf, syn Deuelův. ⁴³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁴⁴jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁴⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁴⁶jeden kozel k oběti za hřích, ⁴⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Eljasafa, syna Deuelova. ⁴⁸Sedmého dne předstoupil vůdce Efraimových synů Elišama, syn Amihudův. ⁴⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní miska o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁵⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁵¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁵²jeden kozel k oběti za hřích, ⁵³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Elišamy, syna Amihudova. ⁵⁴Osmého dne předstoupil vůdce Manasesových synů Gamaliel, syn Pedacurův. ⁵⁵Jeho darem byla jedna

stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní mísa o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁵⁶jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁵⁷jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁵⁸jeden kozel k oběti za hřích, ⁵⁹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Gamaliela, syna Pedacurova. ⁶⁰Devátého dne předstoupil vůdce Benjamínových synů Abidan, syn Gideoniho. ⁶¹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní mísa o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁶²jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁶³jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁶⁴jeden kozel k oběti za hřích, ⁶⁵dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Abidana, syna Gideoniho. ⁶⁶Desátého dne předstoupil vůdce Danových synů Achiezer, syn Amišadajův. ⁶⁷Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní mísa o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁶⁸jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁶⁹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁷⁰jeden kozel k oběti za hřích, ⁷¹dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Achiezera, syna Amišadajova. ⁷²Jedenáctého dne předstoupil vůdce Ašerových synů Pagiel, syn Okranův. ⁷³Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní mísa o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁷⁴jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁷⁵jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁷⁶jeden kozel k oběti za hřích, ⁷⁷dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Pagiela, syna Okranova. ⁷⁸Dvanáctého dne předstoupil vůdce Neftalimových synů Achira, syn Enanův. ⁷⁹Jeho darem byla jedna stříbrná mísa o váze 130 šekelů, jedna stříbrná obětní mísa o 70 šekelech (měřeno šekelem svatyně), obě plné jemné mouky zadělané olejem k moučné oběti, ⁸⁰jeden zlatý pohárek o 10 šekelech, plná kadidla, ⁸¹jeden mladý býček, jeden beran, jeden roční beránek k zápalné oběti, ⁸²jeden kozel k oběti za hřích, ⁸³dva býci, pět beranů, pět kozlů a pět ročních beránek k pokojné oběti. To byl dar Achiry, syna Enanova. ⁸⁴Toto byl dar vůdců Izraele k zasvěcení oltáře v den, kdy byl pomazán: 12 stříbrných mís, 12 stříbrných obětních misek, 12 zlatých pohárků. ⁸⁵Každá stříbrná mísa vážila 130 šekelů a každá obětní mísa 70. Stříbrné nádoby vážilo celkem 2 400 šekelů svatyně. ⁸⁶Každý z dvanácti zlatých pohárků plných kadidla vážil 10 šekelů. Zlaté pohárky vážily celkem 120 šekelů svatyně. ⁸⁷Souhrn dobytka k zápalné oběti (s jejich moučnou obětí): 12 býčků, 12 beranů, 12 ročních beránek. K oběti za hřích: 12 kozlů. ⁸⁸Souhrn dobytka k pokojné oběti: 24 býčků, 60 beranů, 60 kozlů, 60 ročních beránek. Toto byl dar k zasvěcení oltáře poté, co byl pomazán. ⁸⁹A když Mojžíš vcházel do Stanu setkávání, aby s ním Bůh mluvil, slyšel hlas, jenž k němu promlouval z místa mezi dvěma cheruby nad slitovnicí ležící na Truhle svědectví; tak k němu promlouval.

8 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Řekni Áronovi: Když budeš rozsvěcovat kahany, dbej, ať těch sedm kahanů vrhá světlo dopředu před svícen.“ ³ Áron to tedy učinil; rozsvítil kahany směrem dopředu před svícen, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁴ Samotný svícen byl od dřívku až po květy vytepán ze zlata. Mojžíš zhotovil svícen přesně podle vzoru, který mu Hospodin ukázal na hoře. ⁵ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁶ „Vezmi z řad synů Izraele levity a očisti je. ⁷ Očistiš je tímto způsobem: pokropíš je vodou rozhrěšení a oni si oholí celé tělo břitvou a vyperou si oděv. Tak budou očištěni. ⁸ Ať vezmou mladého býčka spolu s moučnou obětí z jemné mouky zadělané olejem; ty pak vezmi druhého mladého býčka k oběti za hřích. ⁹ Přiveď levity před Stan setkávání a shromáždí tam celou izraelskou obec. ¹⁰ Když levity přivedeš před Hospodina, synové Izraele na ně vloží ruce ¹¹ a Áron levity nabídne Hospodinu jako obětní dar synů Izraele, aby konali službu Hospodinu. ¹² Levité ať pak vloží ruce na hlavy těch býků. Jednoho obětuj jako obět za hřích a druhého jako zápalnou obět Hospodinu k vykoupení levitů. ¹³ Potom levity postav před Árona a před jeho syny a nabídní je jako obětní dar Hospodinu. ¹⁴ Tak oddělíš levity z řad synů Izraele a levité budou moji. ¹⁵ Poté, co je očistiš a nabídněš jako obětní dar, vstoupí levité do služby při Stanu setkávání, ¹⁶ neboť jsou mi z řad synů Izraele zcela odevzdáni. Vzal jsem si je namísto všech, kteří otvírají lůno, namísto všech prvorozených synů Izraele, ¹⁷ neboť všechno prvorozené mezi syny Izraele, jak z lidí, tak ze zvířat, je mé. V den, kdy jsem pobil všechny prvorozené v Egyptě, jsem je zasvětil sobě, ¹⁸ avšak namísto všech prvorozených mezi syny Izraele jsem si vzal levity. ¹⁹ Tyto levity odevzdané z řad synů Izraele jsem pak dal Áronovi a jeho synům, aby za syny Izraele konali službu při Stanu setkávání a byli za ně výkupným, aby na syny Izraele nepřišla zhoubná rána, když by přistupovali ke svatým věcem.“ ²⁰ Mojžíš, Áron a celá obec synů Izraele tedy naložili s levity přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi ohledně levitů přikázal; právě tak s nimi synové Izraele naložili. ²¹ Levité se očistili od hřichu a vyprali si oděv. Áron je nabídl jako obětní dar Hospodinu a vykonal za ně obřad smíření, aby byli očištěni. ²² Poté tedy levité vstoupili do své služby při Stanu setkávání před tváří Árona a jeho synů. Jak Hospodin přikázal Mojžíšovi ohledně levitů, tak s nimi naložili. ²³ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴ „Toto

platí pro levity: Od pětadvaceti let každý z nich nastoupí službu, aby konal práci při Stanu setkávání. ²⁵ Od padesáti let se pak z pracovní služby vrátí a nebude už sloužit. ²⁶ Bude moci pomáhat svým bratrům plnit povinnosti při Stanu setkávání, ale službu konat nebude. Takto naložíš s levity, pokud jde o jejich povinnosti.“

9 V prvním měsíci druhého roku po vyjití z Egypta promluvil Hospodin k Mojžíšovi na poušti Sinaj: ² „Ať synové Izraele v určený čas slaví Hod beránka. ³ Slavte jej v určený čas, čtrnáctého dne tohoto měsíce za soumraku. Budete jej slavit podle všech jeho ustanovení a podle všech jeho pravidel.“ ⁴ Mojžíš řekl synům Izraele, ať slaví Hod beránka, ⁵ a tak za soumraku čtrnáctého dne prvního měsíce slavili Hod beránka na poušti Sinaj. Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁶ Vyskytli se však muži, kteří nemohli v onen den slavit Hod beránka, neboť se poskvrnili při mrtvému člověku. Proto přišli toho dne před Mojžíše a Árona. ⁷ Řekli: „Poskvrnili jsme se při mrtvému člověku. Proč bychom ale nemohli v určený čas přinést dar Hospodinu spolu se syny Izraele?“ ⁸ Mojžíš jim odpověděl: „Počkejte, než vyslechnu, co o vás přikáže Hospodin.“ ⁹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰ „Mluv k synům Izraele: Kdokoli z vás nebo z vašich potomků by se poskvrnil při mrtvém nebo byl na daleké cestě, ať přesto Hospodinu slaví Hod beránka. ¹¹ Ať jej slaví za soumraku čtrnáctého dne druhého měsíce. Ať jí beránka s nekvašenými chleby a s trpkými bylinami. ¹² Ať z něj nenechají nic do rána a nezlámou v něm jedinou kost. Ať slaví Hod beránka podle všech jeho ustanovení. ¹³ Kdokoli je ovšem čistý a není na cestách, avšak zanedbá slavení Hodu beránka, ať je vyobcován ze svého lidu, neboť v určený čas nepřinesl dar Hospodinu. Takový člověk ponese hřích. ¹⁴ Kdyby chtěl Hospodinův Hod beránka slavit přistěhovalec žijící u vás, ať jej slaví podle ustanovení a pravidel pro Hod beránka. Pro domácího i hosta žijícího u vás budou platit stejná pravidla.“ ¹⁵ V den, kdy byl Příbytek postaven, přikryl Příbytek při Stanu svědectví oblak. Od večera do rána pak spočíval nad Příbytkem v podobě ohně. ¹⁶ Tak tomu bylo stále: Příbytek přikrýval oblak a v noci měl podobu ohně. ¹⁷ Kdykoli se oblak od Stanu vznesl, synové Izraele hned vyráželi na cestu. Kdekoli oblak spočinul, tam synové Izraele tábořili. ¹⁸ Podle Hospodinova rozkazu vyráželi synové Izraele na cestu a podle Hospodinova rozkazu tábořili. Tábořili tak dlouho, dokud oblak spočíval nad Příbytkem. ¹⁹ Někdy oblak prodléval nad Příbytkem mnoho dní; tehdy synové Izraele drželi Hospodinovu stráž a netáhli dál. ²⁰ Jindy se oblak nad Příbytkem zdržel jen několik dní; tehdy tábořili podle Hospodinova rozkazu a podle Hospodinova rozkazu pak táhli dál. ²¹ Když oblak zůstal jen od večera do rána a ráno se opět vznesl, hned táhli dál. Ať se oblak vznesl ve dne nebo v noci, hned táhli dál. ²² Ať už oblak prodléval nad Příbytkem dva dny, měsíc nebo rok, dokud nad ním přebýval, synové Izraele tábořili a nevydávali se na cestu. Jakmile se však vznesl, táhli dál. ²³ Podle Hospodinova rozkazu tábořili a podle Hospodinova rozkazu táhli dál. Podle Hospodinova rozkazu skrze Mojžíše drželi Hospodinovu stráž.

10 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Vyrob dvě stříbrné trubky. Nech je vytepat, aby ti sloužily ke svolávání obce a když se budou oddíly dávat na pochod. ³ Když se na ně dlouze zatroubí, sejde se k tobě před vchod do Stanu setkávání celá obec. ⁴ Zatroubí-li se jen na jednu, sejdou se k tobě jen vůdcové, náčelníci izraelských tisíců. ⁵ Když zatroubíte s přefukováním, dají se na pochod oddíly tábořící na východě. ⁶ Když zatroubíte s přefukováním podruhé, dají se na pochod oddíly tábořící na jihu. K odchodu se tedy bude troubit s přefukováním, ⁷ zatímco ke svolání shromáždění budete troubit dlouze, bez přefukování. ⁸ Na trubky budou troubit kněží, Áronovi synové; to pro vás bude věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. ⁹ Půjдете-li ve své zemi do války proti útočníku, který by vás napadl, budete na trubky troubit s přefukováním, abyste se připomenuli Hospodinu, svému Bohu, a byli zachráněni od svých nepřátel. ¹⁰ Na trubky budete troubit také ve dnech svých oslav, při slavnostech, při začátcích měsíců, při zápalných obětech a při pokojných obětech. Tak se budete připomínat svému Bohu. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“ ¹¹ Dvacátého dne druhého měsíce druhého roku se oblak vznesl od Příbytku svědectví. ¹² Synové Izraele se tedy vydali z pouště Sinaj na svá putování, než oblak spočinul v poušti Paran. ¹³ Tak táhli poprvé podle Hospodinova rozkazu vydaného Mojžíšem: ¹⁴ Nejprve táhl po svých oddílech prapor Judova uskupení; v jejich čele šel Nachšon, syn Aminadabův. ¹⁵ V čele pokolení Isachar šel Netaneel, syn Cuarův, ¹⁶ a v čele pokolení Zabulon šel Eliab, syn Chelonův. ¹⁷ Po složení Příbytku se s nimi vydali na cestu i synové Geršona a Merariho, kteří Příbytek nosili. ¹⁸ Potom táhl po svých oddílech prapor Rubenova uskupení; v jejich čele šel Elicur, syn Sedeutův. ¹⁹ V čele pokolení Šimeonových synů šel Šelumiel, syn Curi-šadajův, ²⁰ a v čele pokolení Gád Eljasaf, syn Reuelův. ²¹ Za nimi táhli Kehatovci, kteří nosili svaté předměty. Než došli na místo, Příbytek býval postaven. ²² Potom táhl po svých oddílech prapor Efraimova uskupení; v jejich čele šel Elišama, syn Amihudův. ²³ V čele pokolení Manases šel Gamaliel, syn Pedacurův, ²⁴ a v čele pokolení Benjamin Abidan, syn Gideonho. ²⁵ Jako zadní voj všech uskupení táhl po svých oddílech prapor Danova uskupení; v jejich čele šel Achiezer, syn Ami-šadajův. ²⁶ V čele pokolení Ašer šel Pagiel, syn Okranův, ²⁷ a v čele Neftalimova pokolení Achira, syn Enanův. ²⁸ Takto táhli synové

Izraele po svých oddílech, když se vydávali na cestu.²⁹ Mojžíš řekl Chobabovi, synu Midiánce Reuela, svého tchána: „Vydáváme se k místu, o němž nám Hospodin řekl: ‘Dám je vám.’ Pojď s námi a dobře se o tebe postaráme, neboť Hospodin zaslíbil Izraeli dobré věci.“³⁰ On mu však odpověděl: „Nepůjdu. Chci se vrátit do své země a ke svým příbuzným.“³¹ Mojžíš mu řekl: „Neopouštěj nás prosím. Vyznáš se přece na poušti a víš, kde bychom mohli tábořit. Staň se naším průvodcem.³² Půjdeš-li s námi, podělíme se s tebou o dobrodiní, které nám Hospodin prokáže.“³³ A tak se vydali na cestu. Po tři dny putovali od hory Hospodinovy. Ty tři dny putovala Truhla Hospodinovy smlouvy před nimi, aby jim hledala místo k odpočinku.³⁴ Během dne, když byli na cestě z tábora, býval nad nimi Hospodinův oblak.³⁵ Kdykoli se Truhla vydávala na cestu, Mojžíš říkával: „Povstaň, Hospodine, ať se tví nepřítelé rozprchnou, a ti, kdo tě nenávidí, ať utečou před tebou!“³⁶ Kdykoli pak měla spočinout, říkával: „Navrať se, Hospodine, k nesčíslným tisícům Izraele.“

11 Lid si pak před Hospodínem začal stěžovat na těžkosti. Když to Hospodin uslyšel, vzplanul hněvem. Hospodinův oheň vyšlehl proti nim a pohltil okraj tábora.² Lid tedy volal k Mojžíšovi, a když se Mojžíš modlil k Hospodínu, oheň uhasl.³ To místo nazvali Tabera, Spáleníště, neboť tam proti nim vyšlehl Hospodinův oheň.⁴ Chátry přimíšené k nim se pak zmocnila lačnost. Synové Izraele se k nim připojili a dali se znovu do pláče: „Kdo nás nakrmí masem?“⁵ Vzpomínáme na ryby, které jsme v Egyptě jedli zadarmo, na okurky a melouny, na pórek, cibuli a česnek.⁶ Teď máme jen vyprahlé krky a v dohledu nic než ta mana!“⁷ Mana byla jako semeno koriandru a barvou připomínala vonnou pryskyřici.⁸ Lid ji vycházel sbírat, potom ji mleli ručním mlýnkem nebo drtili v moždíři, vařili v hrnci nebo z ní pekli chlebové placky. Chuť měla šťavnatou jako čerstvý olej.⁹ Když na tábor v noci padala rosa, mana padala s ní.¹⁰ Mojžíš tedy slyšel, jak lid pláče, každý u vchodu do svého stanu, jeden rod za druhým. Hospodin vzplanul velikým hněvem. Mojžíš byl z toho nešťastný¹¹ a řekl Hospodínu: „Proč jsi na svého služebníka tak zlý? Čím jsem se ti znelíbil, žes mne obtěžkal celým tímto lidem?“¹² Byl jsem to já, kdo je všechny počal? Byl jsem to já, kdo ten lid zplodil, že mi říkáš: ‘Nes jej v náručí, jako nosí chůva nemluvně?’ Jak je mám vést do země, kterou jsi s přísahou slíbil jejich otcům?“¹³ Kde mám vzít maso pro všechny tento lid? Vždyť na mě s pláčem naléhají: ‘Dej nám maso, chceme jíst!’¹⁴ Sám je všechny neunesu, je to nad mé síly!¹⁵ Chceš-li se mnou jednat takto, prokaž mi prosím laskavost a raději mě zabij. Už se nemohu dívat na své neštěstí!“¹⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Shromáždí mi z izraelských stařešinů sedmdesát mužů, které znáš jako stařešiny a správce lidu. Vezmi je ke Stanu setkávání, ať se tam postaví s tebou.¹⁷ Já sestoupím a budu tam s tebou mluvit. Tehdy vezmu z Ducha, který je na tobě, a vložím jej na ně, aby nesli břímě lidu s tebou a nemusel jsi je nést sám.“¹⁸ Lidu řekni: Posvěťte se pro zítřek. Budete jíst maso, neboť jste před Hospodínem nařikali: ‘Kdo nám dá najíst masa? To jsme se měli lépe v Egyptě!’ Hospodin vás tedy nakrmí masem.¹⁹ Nebudete ho jíst jeden nebo dva dny, pět, deset nebo dvacet dní,²⁰ ale celý měsíc. Poleze vám z chřípí a zhnusí se vám, protože jste zavrhlí Hospodina, který je uprostřed vás, a nařikali jste před ním: ‘Proč jsme jen odešli z Egypta?’“²¹ Mojžíš ale namítl: „Lid kolem mě čítá šest set tisíc pěších, a ty říkáš: ‘Dám jim masa, že budou jíst celý měsíc!’“²² Má se snad pro ně pobít všechen brav a skot, aby měli dost? Mají se pro ně vylovit všechny ryby z moře, aby měli dost?“²³ „Je na to snad Hospodinova ruka krátká?“²⁴ odpověděl Hospodin Mojžíšovi. „Teď uvidíš, zda se mé slovo při tobě naplní, nebo ne.“²⁵ Mojžíš tedy vyšel ven a vyřídil Hospodinova slova lidu. Shromáždil sedmdesát stařešinů z lidu a postavil je okolo Stanu.²⁶ Tehdy Hospodin sestoupil v oblaku a mluvil s ním. Vzal z Ducha, který byl na Mojžíšovi, a udělil jej těm sedmdesáti stařešinům. Jakmile na nich Duch spočinul, prorokovali, ale pak už nikdy.²⁷ Dva muži ovšem zůstali v táboře; jeden se jmenoval Eldad a druhý Medad. Protože byli na seznamu, spočinul Duch i na nich (ačkoli nevyšli ke Stanu), a tak prorokovali v táboře.²⁸ Jeden mládenec přiběhl a oznámil Mojžíšovi: „Eldad a Medad prorokují v táboře.“²⁹ Jozue, Nunův syn, který byl od mládí Mojžíšovým pomocníkem, na to řekl: „Mojžíši, pane můj, zabraň jim v tom!“³⁰ Mojžíš mu odpověděl: „Ty kvůli mně žárlíš? Kéž by všichni Hospodinův lid byli proroci! Kéž by jim Hospodin udělil svého Ducha!“³¹ A tak se Mojžíš se stařešiny Izraele vrátil do tábora.³² Vtom se zvedl vítr od Hospodina, přivál od moře křepelky a zasypal jimi tábor ze všech stran, na jeden den cesty široko daleko, do výše kolem dvou loktů od země.³³ Lid pak byl celý den a celou noc a celý následující den na nohou a sbíral křepelky. Kdo nasbíral nejméně, měl jich deset chomerů, takže si je rozprostřeli po celém táboře.³⁴ Ještě měli maso v zubech, ještě ho ani nerozžvýkali, když Hospodin vzplanul proti lidu hněvem a udeřil na lid přetěžkou ranou.³⁵ To místo pak dostalo jméno Kibrot-hataava, Hroby lačnosti, neboť tam pohřbili lidi propadlé lačnosti.³⁶ Z Kibrot-hataavy pak lid vytáhl do Chacerotu a v Chacerotu zůstali.

12 Miriam pak s Áronem pomlouvala Mojžíše kvůli kúšské ženě, kterou si vzal: „Vzal si za ženu Kúšanku!“² Říkali také: „Mluví snad Hospodin jen skrze Mojžíše? Nemluví také skrze nás?“ A Hospodin to slyšel.

³(Mojžíš byl velmi pokorný člověk, nejpokornější ze všech lidí na zemi.) ⁴Hospodin ihned Mojžíšovi, Áronovi a Miriam řekl: „Všichni tři jděte ke Stanu setkávání!“ Všichni tři tedy šli. ⁵Hospodin sestoupil v oblakovém sloupu, postavil se u vchodu do Stanu a zvolal: „Árone a Miriam!“ A když ti dva přišli, ⁶řekl: „Slyšte má slova: Je-li mezi vámi Hospodinův prorok, dám se mu poznat skrze vidění, promluví k němu skrze sen. ⁷S mým služebníkem Mojžíšem je to však jiné, jemu byl svěřen můj celý dům! ⁸S ním rozmlouvám tváří v tvář, zřetelně, a ne v hádankách, spatřuje Hospodina tak, jak je! Jak to, že jste se nezalekli pomluvit mého služebníka Mojžíše?“ ⁹Hospodin proti nim vzplanul hněvem a odešel. ¹⁰Oblak se vzdálil od Stanu a hle, Miriam byla malomocná, bílá jako sníh! Když se Áron otočil k Miriam a spatřil, že je malomocná, ¹¹řekl Mojžíšovi: „Odpust, můj pane! Netrestej nás prosím za hřích, který jsme tak pošetile spáchali. ¹²Prosím, ať má sestra není jako mrtvý plod, co vyšel z lůna matky s tělem napůl zetlelým!“ ¹³Mojžíš tedy volal k Hospodinu: „Snažně prosím, Bože, uzdrav ji!“ ¹⁴Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Kdyby jí otec plivl do tváře, nenesla by tu hanbu sedm dní? Ať je tedy na sedm dní vykázána z tábora; teprve pak bude přijata zpět.“ ¹⁵Miriam tedy byla na sedm dní vykázána z tábora. Lid se nehnul dál, dokud Miriam nebyla přijata zpět. ¹⁶Potom lid vytáhl z Chacerotu a utábořil se v poušti Paran.

13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Vyšli muži, aby prozkoumali kanaánskou zem, kterou dám synům Izraele. Z každého otcovského pokolení vyšlete po jednom muži. Ať to jsou sami vůdcové.“ ³A tak je Mojžíš vyslal z pouště Paran podle Hospodinova rozkazu. Všichni to byli přední mužové mezi syny Izraele. ⁴A toto jsou jejich jména: Šamua, syn Zakurův, z pokolení Ruben, ⁵Šafat, syn Choriův, z pokolení Šimeon, ⁶Káleb, syn Jefunův, z pokolení Juda, ⁷Jigal, syn Josefův, z pokolení Isachar, ⁸Hošea, syn Nunův, z pokolení Efraim, ⁹Palti, syn Rafuův, z pokolení Benjamín, ¹⁰Gadiel, syn Sodiův, z pokolení Zabulon, ¹¹Gadi, syn Susiův, z pokolení Josefova syna Manasese, ¹²Amiel, syn Gemaliův, z pokolení Dan, ¹³Setur, syn Mikaelův, z pokolení Ašer, ¹⁴Nachbi, syn Vofsiův, z pokolení Neftalí, ¹⁵Geuel, syn Makiův, z pokolení Gád. ¹⁶To jsou jména mužů, které Mojžíš vyslal prozkoumat zem. Nunova syna jménem Hošea, Spása, Mojžíš přejmenoval na Jozue, Hospodin je spása. ¹⁷Když je Mojžíš vyslal prozkoumat kanaánskou zem, řekl jim: „Jděte vzhůru do Negevu, potom vystupte do hor ¹⁸a podívejte se, jaká je ta země a jaký lid v ní bydlí. Je silný, nebo slabý? Je jich málo, nebo hodně? ¹⁹Jaká je země, v níž bydlí? Dobrá, nebo špatná? Jaká jsou města, v nichž sídlí? Otevřená, nebo opevněná? ²⁰Jaká je to země? Úrodná, nebo chudá? Jsou v ní stromy, nebo ne? Osmelte se a přineste z té země něco ovoce!“ (Byl totiž právě čas prvních hroznů.) ²¹A tak vyrazili prozkoumat tu zem od pouště Cin až po Rechob u Lebo-chamátu. ²²Když vystoupili do Negevu, vydali se k Hebronu, kde žili Achiman, Šešaj a Talmaj, potomci Anakovi. (Hebron byl postaven o sedm let dříve než egyptský Soan.) ²³Když došli k údolí Eškol, uřízli tam ratolest s takovým vinným hroznem, že ji museli nést na sochoru dva muži. Vzal také granátová jablka a fíky. ²⁴Podle hroznů, který tam synové Izraele uřízli, se tomu místu říká Nachal Eškol, Údolí hroznů. ²⁵Po čtyřiceti dnech se pak z průzkumu země vrátili. ²⁶Vydali se rovnou k Mojžíši a Áronovi a k celé izraelské obci do Kádeše v Paranské poušti. Podali jim všem zprávu a ukázali jim ovoce té země. ²⁷Vyprávěli: „Přišli jsme do země, do níž jsi nás poslal. Skutečně oplývá mlékem a medem a toto je její ovoce. ²⁸Jenže lid, který v té zemi bydlí, je silný, města jsou opevněná a velmi veliká, a navíc jsme tam viděli syny Anakovy. ²⁹V negevském kraji žije Amalek; v horách bydlí Chetejci, Jebusejci a Emorejci; při moři a podél Jordánu pak bydlí Kananejci!“ ³⁰Káleb však lid stojící před Mojžíšem uklidňoval: „Pojďme přece vzhůru a obsaďme tu zem. Dokážeme ji ovládnout!“ ³¹Muži, kteří šli s ním, ale řekli: „Nemůžeme jít proti tomu lidu. Je silnější než my!“ ³²Zemi, kterou prozkoumali, pak začali synům Izraele pomluvat: „Země, kterou jsme prošli a prozkoumali, požívá své obyvatele. Všichni lidé, které jsme tam viděli, jsou muži ohromné postavy! ³³Viděli jsme tam i zručné obry, mezi něž patří synové Anakovi. Připadali jsme si proti nim jako kobylinky a stejně tak jsme připadali i my jim!“

14 V celé obci tehdy nastalo pozdvižení. Lid se dal do křiku a nařikal celou noc. ²Všichni synové Izraele reptali proti Mojžíšovi a Áronovi. Celá obec jim vyčítala: „Ach, proč jsme nezemřeli v Egyptě! Ach, proč jsme nezemřeli na této poušti! ³Proč nás Hospodin vede do té země? Abychom padli mečem? Aby se naše ženy a děti staly kořistí? Není pro nás lepší vrátit se do Egypta?“ ⁴Mezi sebou pak začali říkat: „Určeme si vůdce a vrátíme se do Egypta!“ ⁵Mojžíš a Áron tehdy před celou shromážděnou izraelskou obcí padli na tvář. ⁶Dva z těch, kdo šli prozkoumat zem — Jozue, syn Nunův, a Káleb, syn Jefunův — roztrhli svá roucha ⁷a promluví k celé izraelské obci: „Země, kterou jsme prošli a prozkoumali, je velmi, velmi dobrá zem! ⁸Budeme-li se Hospodinu líbit, uvede nás do té země a dá nám tu zem oplývající mlékem a medem.

13:33 Kobylinky. Podle [Iz 40:22](#) jsou lidé jako kobylinky v očích Božích. Deset skeptických zvědů se srovnávalo s lidmi (byť asi obry), namísto

toho, aby zrak nespouštěli ze svého Boha. Ve světle [Iz 40:22](#) učinili Boha ze svých nepřátel. Srv. [pozn. Iz 40:22](#).

⁹ Jenom se nebuřme proti Hospodinu! Lidu té země se nebojte, zhltneme je jako sousto chleba! Jejich zástita je opustila, ale s námi je Hospodin; nebojte se jich!“ ¹⁰ Celá obec se už chystala ukamenovat je, když vtom se všem synům Izraele ukázala ve Stanu setkávání Hospodinova sláva. ¹¹ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Jak dlouho mnou bude tento lid pohrdat? Jak dlouho mi bude odmítat věřit i přes všechna znamení, která jsem uprostřed nich vykonal?“ ¹² Udeřím na ně morem, zřeknu se jich a z tebe udělám větší a mocnější národ, než jsou oni!“ ¹³ Mojžíš ale Hospodinu odpověděl: „Egyptáné, z jejichž středu jsi vyvedl tento lid svou silou, se to doslechnou“ ¹⁴ a povědí to obyvatelům této země. Ti už slyšeli, že ty, Hospodine, jsi uprostřed tohoto lidu; že ty, Hospodine, jsi spatřován tváří v tvář, že tvůj oblak stojí nad nimi, že ty sám je předcházíš v oblakovém sloupu ve dne a v ohnivém sloupu v noci. ¹⁵ Když tento lid do posledního vybiješ, národy, které o tobě slyšely, řeknou: ¹⁶ „Hospodin pobil ten lid na poušti, protože je nedokázal uvést do země, kterou jim s přísahou zaslíbil.“ ¹⁷ Kéž se teď prosím rozmůže tvá síla, Pane můj. Vždyť jsi sám řekl: ¹⁸ „Hospodin je nesmírně trpělivý a velmi laskavý, odpouštějící nepravost i provinění. Nezapomíná však trestat; za nepravost otců volá k odpovědnosti jejich syny do třetího i čtvrtého pokolení.“ ¹⁹ Prosím, pro své veliké milosrdenství odpusť tomuto lidu jeho nepravost, tak jak jsi jim odpouštěl od Egypta až doposud!“ ²⁰ Hospodin odpověděl: „Odpouštím, jak jsi řekl.“ ²¹ Avšak, jakože jsem živ a Hospodinova sláva naplňuje celou zem: ²² Nikdo z těch, kdo spatřili mou slávu a má znamení, která jsem konal v Egyptě a na poušti, nikdo z těch, kdo mne už desetkrát pokoušeli a neposlouchali, ²³ nespátří zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil jejich otcům. Nikdo z těch, kdo mnou pohrdli, ji nespátří! ²⁴ Můj služebník Káleb má ale jiného ducha — vydal se mi cele. Jej uvedu do země, do níž vstoupil, a jeho símě jí získá za dědictví. ²⁵ Jelikož prý ‘v nížině bydlí Amalekovci a Kananejci,’ zítra se obraťte a táhněte pouští zpět k Rudému moři!“ ²⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²⁷ „Jak dlouho bude proti mně toto zlé sročení reptat? Slyšel jsem reptání synů Izraele, slyšel jsem, jak proti mně reptají!“ ²⁸ Řekni jim: Jakože jsem živ, praví Hospodin, že s vámi naložím tak, jak jste přede mnou sami řekli: ²⁹ Vaše mrtvoly padnou na této poušti. Nikdo z vás všech, kdo byli sečtení, nikdo od dvaceti let výše, nikdo z vás, kdo jste proti mně reptali, ³⁰ nevejde do země, o níž jsem přísahal, že vás v ní usadím — jedině Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův. ³¹ Vaše děti, o nichž jste říkali, že se stanou kořistí, ty do ní uvedu a poznají tu zem, kterou jste zavrhli. ³² Vaše mrtvoly však padnou na této poušti. ³³ Vaši synové budou čtyřicet let tuláky v poušti a ponесou následky vašeho smilstva, dokud vaše mrtvoly až do poslední nepadnou na poušti. ³⁴ Po čtyřicet let ponесete svůj trest, podle počtu dní, v nichž jste prozkoumávali zem. Z každého z těch čtyřiceti dní se stane rok, abyste poznali mou nelibost. ³⁵ To říkám já, Hospodin. Takto naložím s celým tímto zlým sročením, které se proti mně srotilo: zde na této poušti do posledního pomrout!“ ³⁶ Muži, které Mojžíš vyslal prozkoumat zem a kteří o ní po svém návratu roznášeli pomluvy (čímž podnítli celou obec k reptání proti Mojžíšovi), ³⁷ mezitím zemřeli. Všechny, kdo o té zemi roznesli hanebnou pomluvu, zasáhla před Hospodinem náhlá rána. ³⁸ Z těch, kdo šli prozkoumat zem, zůstal naživu jen Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův. ³⁹ Jakmile Mojžíš všechna ta slova vyřídil synům Izraele, lid se dal do velikého nářku. ⁴⁰ Časně ráno pak vstali a vydali se vzhůru k horskému hřebenu se slovy: „Ano, zhřešili jsme, ale teď jsme připraveni! Vyrážíme k místu, které nám Hospodin slíbil.“ ⁴¹ Mojžíš ale řekl: „Proč znovu přestupujete Hospodinův rozkaz? Nemůžete uspět!“ ⁴² Nevyrážejte, vždyť mezi vámi není Hospodin a vaši nepřátelé vás porazí!“ ⁴³ Amalekovci a Kananejci se postaví proti vám a padnete mečem, protože jste se odvrátili od Hospodina a přestali jej následovat. Hospodin s vámi nebude.“ ⁴⁴ Přesto se opovážili vyrazit k horskému hřebenu, ačkoli Truhla Hospodinovy smlouvy ani Mojžíš neopustili tábor. ⁴⁵ Amalekovci a Kananejci, kteří v těch horách bydleli, tedy sestoupili, udeřili na ně a bili je až k Chormě.

15 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Mluv k synům Izraele a řekni jim: Až přijdete do země, kterou vám dávám, abyste ji osídlili, ³ a budete chtít Hospodinu přinést ohnivou obět, abyste Hospodinu připravili příjemnou vůni — ať už zápalnou nebo pokojnou obět, ať už jako splnění slibu nebo jako dobrovolný dar nebo při vašich slavnostech, ať už ze skotu nebo z bravu, ⁴ pak ať ten, kdo přináší Hospodinu takovýto dar, přinese rovněž moučnou obět: desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu oleje. ⁵ Při zápalné či pokojné oběti s každým beránkem obětuj čtvrtku hinu vína jako úlitbu. ⁶ S beranem pak obětuj dvě desetiny efy jemné mouky zadělané třetinou hinu oleje jako moučnou obět ⁷ a třetinu hinu vína jako úlitbu — to vše přineseš Hospodinu jako příjemnou vůni. ⁸ Připravíš-li jako zápalnou či pokojnou obět dobytče, ať už jako splnění slibu nebo jako pokojnou obět Hospodinu, ⁹ přines s tím dobytčetem jako moučnou obět tři desetiny efy jemné mouky zadělané půlkou hinu oleje ¹⁰ a jako úlitbu půl hinu vína — to je ohnivá obět příjemně vonící Hospodinu. ¹¹ Tak bude naloženo s každým býkem, s každým beranem, beránkem či kůzlem. ¹² Ať jich připravíte jakékoli množství, takto naložíte s každým z nich. ¹³ Takto s nimi naloží každý narozený v Izraeli, když bude přinášet ohnivou obět příjemně vonící Hospodinu. ¹⁴ Kdyby v budoucích pokoleních některý přistěhovalec nebo kdokoli u vás bude žít chtěl přinést ohnivou obět příjemně vonící Hospodinu, musí se při tom zachovat stejně jako vy. ¹⁵ Pro shromáždění i pro přistěhovance žijícího u vás budou platit stejná pravidla. Toto je

věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: před Hospodinem si budete vy i přistěhovalec rovni.¹⁶ Pro vás i pro přistěhovalce žijícího u vás bude platit stejný zákon a stejný řád.“¹⁷ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:¹⁸ „Řekni synům Izraele: Až vejdete do země, do níž vás uvádím,¹⁹ a budete jíst její chléb, odevzdávejte z něj obětní příspěvek Hospodinu.²⁰ Jako obětní příspěvek z humna odevzdávejte bochánek ze svého prvního těsta.²¹ Po všechna vaše pokolení odevzdávejte Hospodinu obětní příspěvek ze svého prvního těsta.²² Jestliže se neúmyslně prohřešíte tím, že nesplníte některé z těchto přikázání, která Hospodin oznámil Mojžíšovi²³ (cokoli vám Hospodin skrze Mojžíše přikázal, ode dne, kdy to Hospodin přikázal, dále, po všechna vaše pokolení), učiníte toto:²⁴ Pokud se to stane neúmyslně nedopatřením celé obce, obětuje obec jednoho mladého býčka jako zápalnou obět příjemně vonící Hospodinu spolu s patričnou moučnou obětí a úlitbou podle pravidel a rovněž jednoho kozla k oběti za hřích.²⁵ Kněz pak za celou izraelskou obec vykoná obřad smíření, a bude jim odpuštěno. Bylo to nedopatření a oni za své nedopatření přinesli darem ohnivou obět Hospodinu a rovněž obět za hřích před Hospodinem.²⁶ Celé izraelské obci bude odpuštěno, stejně jako přistěhovaleci žijícímu u vás, neboť se to celé obci přihodilo neúmyslně.²⁷ Pokud neúmyslně zhřeší jednotlivec, přinese jako obět za hřích roční kůzle.²⁸ Kněz pak vykoná obřad smíření za toho, kdo nedopatřením neúmyslně zhřešil před Hospodinem. Vykoná za něj obřad smíření, a bude mu odpuštěno.²⁹ Pro rodilého Izraelitu i pro přistěhovalce žijícího u vás budete mít stejný zákon o neúmyslném hříchu.³⁰ Pokud však někdo hřeší opovážlivě, ať je to rodilý Izraelita nebo přistěhovalec, rouhá se Hospodinu; takový bude vyobcován ze svého lidu.³¹ Protože pohrdl Hospodinovým slovem a porušil jeho přikázání, musí být vyobcován; lpí na něm vina.“³² Jednou, když byli synové Izraele na poušti, přistihli muže, jak v sobotní den sbírá dříví.³³ Ti, kdo ho přistihli sbírat dříví, jej přivedli k Mojžíšovi, Áronovi a celé obci³⁴ a nechali jej ve vězení, neboť nebylo jasné, co se s ním má stát.³⁵ Hospodin pak řekl Mojžíšovi: „Ten muž musí zemřít. Ať jej celá obec za táborem ukamenuje.“³⁶ Celá obec ho tedy vyvedla za tábor a kamenovali jej, až zemřel, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.³⁷ Hospodin řekl Mojžíšovi:³⁸ „Řekni synům Izraele, ať si po všechna pokolení dělají na cípech svých oděvů trásně. Nad tyto trásně v cípech ať si připevní modrou šňůrku.³⁹ Toto budou vaše trásně. Když na ně pohlédnete, připomenete si všechna Hospodinova přikázání, abyste je plnili. Kdybyste se totiž řídili jen svým srdcem a svýma očima, dovedly by vás ke smilstvu.“⁴⁰ Takto si budete připomínat všechna moje přikázání a plnit je. Budete svatí svému Bohu.⁴¹ Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

16 Levita Korach, syn Jishara, syna Kehatova, přibral Rubenovce Dátana a Abirama, syny Eliabovy, a Óna, syna Peletova,² a spolu s dalšími dvěma sty padesáti izraelskými muži povstali proti Mojžíšovi. Byli to představení obce, členové sněmu, samí věhlasní muži.³ Srotili se proti Mojžíšovi a Áronovi a řekli jim: „Osobujete si příliš! Celá tato obec, ti všichni jsou svatí a Hospodin je uprostřed nich. Proč se tedy pozdvihujete nad Hospodinovo shromáždění?“⁴ Když to Mojžíš uslyšel, padl na tvář.⁵ Potom promluvil ke Korachovi a celé jeho tlupě: „Ráno Hospodin ukáže, kdo mu patří, kdo je svatý a koho k sobě nechá přistoupit. Přistoupí k němu ten, koho vyvolil.“⁶ Udělejte toto: Vezměte si kadidelnice, Korach a celá jeho tlupa.⁷ Zítřka do nich dejte žhavé uhlí a na ně před Hospodinem položte kadidlo. Hospodin potom rozhodne, kdo je svatý. Osobujete si příliš, Leviho synové!“⁸ Mojžíš tehdy Korachovi řekl: „Dobře poslouchejte, Leviho synové:⁹ Je vám to málo, že vás Bůh Izraele oddělil od izraelské obce a dovolil vám přistupovat k němu, sloužit u Hospodinova Příbytku, stát před obcí a sloužit jí?“¹⁰ Dovolil ti spolu s tvými bratry levity přistupovat k němu, a vy si žádáte ještě kněžství?!¹¹ Ty a celá tvoje tlupa jste se tedy srotili proti Hospodinu — vždyť kdo je Áron, že reptáte proti němu?“¹² Mojžíš pak nechal zavolat Dátana a Abirama, syny Eliabovy, ale oni řekli: „Nepůjdeme!¹³ Je ti to málo, že jsi nás odvedl ze země oplývající mlékem a medem, abys nás nechal pomřít na poušti? To se ještě musíš dělat naším vůdcem?!¹⁴ Do žádné ‘země oplývající mlékem a medem’ jsi nás nedovedl, žádné ‘pole a vinici’ jsi nám za dědictví nedal. Chceš snad těm mužům vyloupnout oči? Nepůjdeme!“¹⁵ Mojžíš se tedy velmi rozlítil a řekl Hospodinu: „Nevšímej si jejich obětí! Ani jediného osla jsem si od nich nevezl, ani jedinému z nich jsem neublížil!“¹⁶ Potom Mojžíš řekl Korachovi: „Ty a celá tvoje tlupa buďte zítřka před Hospodinem — ty s nimi a také Áron.“¹⁷ Každý vezměte svou kadidelnici, dejte do ní kadidlo a každý přineste svou kadidelnici před Hospodina — dvě stě padesát kadidelnic. Také ty a Áron přineste svou kadidelnici.“¹⁸ Každý tedy vzal svou kadidelnici, dali do nich řeřavé uhlí, na ně položili kadidlo a postavili se ke vchodu do Stanu setkávání k Mojžíšovi a Áronovi.¹⁹ Korach proti nim shromáždil ke vchodu do Stanu setkávání celou obec. Vtom se celé obci ukázala Hospodinova sláva a²⁰ Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi:²¹ „Oddělte se od této obce, neboť je v okamžiku zahubím!“²² Padli tedy na tvář. „Ó Bože, Bože duchů veškerého tvorstva!“ zvolali. „Jeden muž zhřeší a ty se hněváš na celou obec?“²³ Hospodin promluvil k Mojžíšovi:²⁴ „Řekni obci: Odstupte ze všech stran od Korachova, Dátanova a Abiramova příbytku!“²⁵ Mojžíš vstal a šel k Dátanovi a Abiramovi; izraelští stařešinové šli za ním.²⁶ „Odvrátte se od stanů těch ničemů,“ řekl obci. „Nedotýkejte se ničeho, co

jim patří, abyste nebyli smeteni se všemi jejich hříchy.“²⁷ Vyklidili tedy prostor kolem dokola Korachova, Dátanova a Abiramova příbytku. Dátan a Abiram vyšli a stáli u vchodu do svých stanů se svými ženami, syny i malými dětmi.²⁸ Mojžíš řekl: „Takto poznáte, že mě Hospodin poslal činit všechny tyto skutky a že to nedělám o své vůli:“²⁹ Zemřou-li tito muži přirozenou smrtí, přihodí-li se jim, co se lidem běžně stává, pak mě neposlal Hospodin.³⁰ Způsobí-li však Hospodin něco úplně nového a země otevře ústa, aby je pohltila se vším, co mají, takže se zaživa propadnou do podsvětí, pak poznáte, že tito muži pohrdli Hospodinem!“³¹ Sotva Mojžíš dořekl ta slova, země se pod nimi rozestoupila.³² Země otevřela ústa a pohltila je, jejich rodiny i všechny ty, kdo byli s Korachem, i veškerý jejich majetek.³³ Zaživa se propadli do podsvětí i se vším, co měli. Země se nad nimi zavřela a zmizeli zprostřed shromáždění.³⁴ Celý kolemstojící Izrael se dal před jejich křikem na útěk a volali: „Ať země nepohltní i nás!“³⁵ Od Hospodina pak vyšlehl oheň a těch 250 mužů, kteří přinesli kadidlo, pohltil.

17 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: 1 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Řekni Eleazarovi, synu kněze Árona, ať ze spáleniště posbírá ony kadidelnice, neboť jsou svaté. Uhlí z nich rozmetej do daleka.“³ Z kadidelnic těch, kdo pro svůj hřích přišli o život, se udělají tepané pláty k obložení oltáře, neboť je přinesli před Hospodina, a tak jsou posvěceny. Zůstanou pak synům Izraele jako znamení.“⁴ Kněz Eleazar tedy vzal mosazné kadidelnice, které přinesli ti, kdo byli spáleni, a nechal z nich vytepat obložení oltáře.⁵ To se stalo pro syny Izraele připomínkou, aby žádný nepovolaný, který by nebyl z Áronova semene, nepřistupoval a nepálil před Hospodinem kadidlo, aby nedopadl jako Korach a jeho tlupa. Stalo by se mu to, o čem Hospodin mluvil skrze Mojžíše.⁶ Nazítří se celá izraelská obec dala do reptání proti Mojžíšovi a Áronovi: „To vy jste způsobili smrt v Hospodinově lidu!“⁷ Když se však obec srotila proti Mojžíšovi a Áronovi, obrátili se ke Stanu setkávání a hle — přikryl jej oblak a ukázala se tam Hospodinova sláva!⁸ Mojžíš a Áron pak přišli před Stan setkávání⁹ a Hospodin tam k Mojžíšovi promluvil: ¹⁰ „Oddělte se od této obce, neboť je v okamžiku zahubím!“ Padli tedy na tvář.¹¹ Mojžíš pak řekl Áronovi: „Vezmi kadidelnici, dej do ní žhavé uhlí z oltáře a na něj kadidlo. Pospěš si k obci a vykonej za ně obřad smíření. Od Hospodina vzešel hrozný hněv a vypukla zhoubná rána!“¹² Áron tedy vzal kadidelnici, jak mu Mojžíš řekl, a běžel doprostřed shromáždění (a hle, v lidu už vypukla rána). Zapálil kadidlo a vykonal za lid obřad smíření.¹³ Postavil se mezi mrtvé a živé, a rána se zastavila. Těch, kteří tou ranou zemřeli, bylo 14 700 (kromě těch, kdo zemřeli kvůli Korachovi). A když se rána zastavila, Áron se vrátil k Mojžíšovi ke vchodu do Stanu setkávání. Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Mluv k synům Izraele a vyber od vůdců jejich otcovských rodů dvanáct holí — po jedné holi na každý rod. Každému vyryješ na hůl jeho jméno a na hůl Leviho vyryješ Áronovo jméno; tak případně na každého rodového vůdce jedna hůl. Necháš je ve Stanu setkávání před Truhlou svědectví, kde se s vámi setkávám, a stane se, že hůl toho, jehož jsem vyvolil, vypučí. Tak se zbavím reptání synů Izraele, kteří proti vám stále reptají.“ Mojžíš tedy promluvil k synům Izraele a jejich vůdcové mu dali dvanáct holí — po jedné holi na každý rod. Mezi holemi byla i hůl Áronova. Mojžíš pak ty hole nechal před Hospodinem ve Stanu svědectví. Nazítří Mojžíš vešel do Stanu svědectví a hle, hůl Árona z rodu Leviho vypučela: vyrašila v pupeny, nasadila květy a vydala zralé mandle! Mojžíš pak všechny hole vynesl od Hospodina před syny Izraele. Ti je prohlédli a každý si vzal svou hůl. Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vrať Áronovu hůl před Truhlu svědectví, ať je opatrována jako znamení pro vzbouřence. Tak ukončíš jejich reptání proti mně a nezemřou.“ A Mojžíš učinil přesně tak, jak mu Hospodin přikázal. Synové Izraele tehdy Mojžíšovi řekli: „Pohled, umíráme! Hyneme, všichni hyneme! Kdokoli se jen přiblíží k Hospodinovu Příbytku, umírá! To snad vymřeme do posledního?“

18 Hospodin řekl Áronovi: „Ty a tvoji synové spolu s celým tvým otcovským domem poneseš zodpovědnost za přestupky vůči svatyni. Za přestupky vůči vašemu kněžství poneseš zodpovědnost jen ty a tvoji synové.“² Když budeš se svými syny sloužit před Stanem svědectví, ber s sebou rovněž své bratry z pokolení Levi, z tvého otcovského kmene, ať se připojí k tobě a slouží ti.³ Budou držet stráž a starat se o tebe i o celý Stan. Nesmí se však přiblížit k vybavení svatyně ani k oltáři — jinak by zemřeli jak oni, tak vy.⁴ Připojí se k tobě, aby se starali o Stan setkávání a o veškerou službu Příbytku. Nikdo nepovolaný se k vám ale nepřiblíží.⁵ Budete držet stráž při svatyni a při oltáři, aby na syny Izraele už nedolehl hrozný hněv.⁶ Hle, já sám jsem z řad synů Izraele vybral vaše bratry levity. Byli odevzdáni Hospodinu a darováni vám, aby sloužili při Stanu setkávání.⁷ Jen ty a tvoji synové však smíte sloužit jako kněží ve všem, co souvisí s oltářem a se službou uvnitř za oponou. Kněžskou službu vám dávám jako dar. Nepovolaný, jenž by se přiblížil, zemře.“⁸ Hospodin promluvil k Áronovi: „Hle, já sám jsem ti svěřil do péče své obětní příspěvky se všemi svatými dary od synů Izraele. Věčným ustanovením jsem je dal jako kněžský podíl tobě a tvým synům.“⁹ Ze svatosvatých darů, z ohnivých obětí, ti případně toto: Každý jejich dar, který mi přinášejí jako svatosvatý — každá jejich moučná oběť, oběť

za hřích i obět odškodnění — to připadne tobě a tvým synům.¹⁰ Budeš to jíst jako svatosvaté, smí to jíst každý, kdo je u tebe mužského pohlaví. Co je svaté, připadne tobě.¹¹ Také toto ti připadne: Obětní příspěvek, který synové Izraele darují při všech obětech, které mi nabízejí zvedáním. To jsem dal věčným ustanovením tobě a tvým synům a dcerám. Smí to jíst každý, kdo je ve tvém domě čistý.¹² Všechn nejlepší olej a všechno nejlepší víno i obilí, jejich prvotiny, které odevzdávají Hospodinu, jsem dal tobě.¹³ Prvotiny všeho, co ve své zemi vypěstují a co přinesou Hospodinu, připadnou tobě. Smí to jíst každý, kdo je ve tvém domě čistý.¹⁴ Cokoli by v Izraeli propadlo Hospodinu, připadne tobě.¹⁵ Vše, co otvírá kterékoli lůno, jak z lidí, tak ze zvířat, se přináší Hospodinu a připadne tobě. Prvorozené z lidí však musíš nechat vyplatit; rovněž tak prvorozené z nečistých zvířat.¹⁶ Od stáří jednoho měsíce se budou moci vyplatit. Necháš je vyplatit za určenou cenu 5 šekelů stříbra (měřeno podle šekelu svatyně, což je 20 ger).¹⁷ Prvorozené ze skotu ani bravu ale vyplatit nenecháš, je to svaté. Jejich krev pokropíš oltář a jejich tuk necháš dýmat jako ohnivou obět, jako příjemnou vůni Hospodinu.¹⁸ Jejich maso připadne tobě, tak jako ti připadne hrudí pozvedání a pravá kýta.¹⁹ Všechny svaté obětní příspěvky, které synové Izraele odevzdávají Hospodinu, jsem dal věčným ustanovením tobě a tvým synům a dcerám. Je to smlouva soli, věčně platná před Hospodinem, pro tebe i pro tvé potomstvo.“²⁰ Hospodin řekl Áronovi: „Nezískáš v jejich zemi žádné dědictví; nepřipadne ti mezi nimi podíl. Já jsem tvůj podíl a tvé dědictví uprostřed synů Izraele.“²¹ Hle, synům Leviho jsem za jejich službu při Stanu setkávání dal jako dědictví všechny desátky v Izraeli.²² Ať se synové Izraele už nepřibližují ke Stanu setkávání, aby na sebe neuvalili hřích a nezemřeli.²³ Službu při Stanu setkávání ať konají jen levité, svá provinění ať nesou oni sami. Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: nebudou mít dědictví mezi syny Izraele.²⁴ Levitům jsem totiž dal za dědictví desátky, které synové Izraele odevzdávají jako příspěvek Hospodinu. To proto jsem o nich řekl: Nebudou mít dědictví mezi syny Izraele.“²⁵ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁶ „Řekni levitům: Když od synů Izraele přijmete jejich desátky, které jsem vám dal za dědictví, odevzdáte z nich Hospodinu jako příspěvek desátky z desátků.“²⁷ To se vám bude počítat jako obětní příspěvek. Jako se to děje s obilím z humna a s vínem z lisu,²⁸ tak i vy odevzdáte Hospodinu příspěvek ze všech desátků, které přijmete od synů Izraele. Příspěvek Hospodinu z nich dáte knězi Áronovi.²⁹ Ze všeho, co vám bude darováno, vždy odevzdáte příspěvek Hospodinu. Ať je ze všeho posvěcen vždy ten nejlepší díl.³⁰ Řekni jim rovněž: Poté, co z desátků odevzdáte nejlepší díl, budou se vám levitům počítat jako úroda z humna a jako víno z lisu.³¹ Budete to moci jíst kdekoli — vy i vaše rodiny — neboť je to vaše mzda za vaši službu při Stanu setkávání.³² Když z toho odevzdáte nejlepší díl, neuvalíte na sebe hřích; neznesvítíte svaté dary synů Izraele a nezemřete.“

19 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ² „Toto je ustanovení zákona, jež přikázal Hospodin: Řekni synům Izraele, ať k tobě přivedou červenou jalovici bez vady, na níž není poskrvny a na níž dosud nebylo vloženo jho.³ Dáte ji knězi Eleazarovi; ten ji odvede ven za tábor, kde bude v jeho přítomnosti zabita.⁴ Kněz Eleazar pak prstem nabere trochu krve a tou krví sedmkrát strčí ke Stanu setkávání.⁵ Jalovice pak bude před jeho očima spálena; spálí se její kůže, maso, krev i výkaly.⁶ Potom kněz vezme cedrové dřevo, yzop a šarlatovou látku a hodí to do ohně, v němž se pálí ta jalovice.⁷ Kněz si pak vypere oděv, omyje si tělo vodou a teprve potom vejde do tábora. Až do večera však bude nečistý.⁸ Rovněž ten, kdo jalovici spálil, si vypere oděv ve vodě a omyje si tělo vodou. Až do večera však bude nečistý.⁹ Někdo čistý zatím nabere popel té jalovice a uloží jej na čisté místo za táborem; tam bude pro izraelskou obec uchován k přípravě očistné vody. Je to obět za hřích.¹⁰ Rovněž ten, kdo sbíral popel té jalovice, si vypere oděv. Až do večera však bude nečistý. Toto bude věčné ustanovení pro syny Izraele i pro přistěhovalce, který žije u nich: ¹¹ Kdo by se dotkl mrtvoly kteréhokoli člověka, bude nečistý po sedm dní.¹² Třetího a sedmého dne se tou vodou bude očišťovat, a bude čistý. Nebude-li se však třetího a sedmého dne očišťovat, pak čistý nebude.¹³ Kdokoli se dotkne těla mrtvého člověka a neočistí se, poskrvnil Hospodinův příbytek. Takový člověk bude vyobcován z Izraele, neboť nebyl pokropen očistnou vodou. Bude nečistý, jeho nečistota zůstane na něm.¹⁴ Toto je zákon o člověku, který by zemřel ve stanu: Kdokoli do toho stanu vejde a kdokoli v něm je, bude nečistý po sedm dní.¹⁵ Rovněž každá otevřená nádoba v tom stanu, která není uzavřena poklicí, bude nečistá.¹⁶ Kdokoli se na poli dotkne člověka zabitého mečem nebo zemřelého nebo jeho kostí nebo hrobu, bude nečistý po sedm dní.¹⁷ Tehdy vezmou trochu popela jalovice spálené jako obět za hřích a nalijí na něj do nádoby pramenitou vodu.¹⁸ Někdo čistý pak vezme yzop, namočí jej ve vodě a postříká onen stan, všechno nádobí i všechny lidi, kteří tam byli. Stejně tak postříká toho, kdo se dotkl kostí nebo zabitého nebo zemřelého nebo hrobu.¹⁹ Třetího a sedmého dne postříká čistý nečistého, a tak jej sedmého dne očistí. Dotyčný pak vypere svůj oděv, omyje se vodou, a večer bude čistý.²⁰ Kdo by však byl nečistý a neočistil se, takový bude vyobcován ze shromáždění, neboť poskrvnil Hospodinovu svatyni. Nebyl pokropen očistnou vodou; bude nečistý.²¹ Toto pro ně bude věčné ustanovení. Kdo bude postříkán očistnou vodou, vypere si oděv. Kdokoli se pak dotkne té očistné vody, bude nečistý až do večera.²² Čehokoli se nečistý dotkne, bude nečistý, a kdokoli se toho dotkne, bude nečistý až do večera.“

20 Celá izraelská obec dorazila v prvním měsíci na poušť Cin. Lid pobýval v Kádeši. Tam zemřela Miriam a tam byla pochována. ²Obci tam ale chyběla voda, a tak se srotili proti Mojžíšovi a Áronovi ³a lid se pustil s Mojžíšem do sváru. „Ó, proč jsme nezemřeli, když naši bratři umírali před Hospodinem!“ ⁴volali. „Proč jste zavedli Hospodinovo shromáždění sem do pouště? Abychom tu my i náš dobytek zemřeli?“ ⁵Proč jste nás odvedli z Egypta? Abyste nás přivedli na toto bídné místo? Tohle není místo pro obilí, fíky, víno ani granátová jablka! Není tu ani voda k pití!“ ⁶Mojžíš tedy s Áronem odešel od shromáždění ke vchodu do Stanu setkávání. Padli na tvář a vtom se jim ukázala Hospodinova sláva. ⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁸„Vezmi hůl a spolu se svým bratrem Áronem shromáždí obec. Před jejich očima řeknete skále, ať vydá vodu. Vyvedeš jim vodu ze skály, aby obec i dobytek měli co pít.“ ⁹Mojžíš tedy podle jeho rozkazu vzal hůl, která byla před Hospodinem. ¹⁰Spolu s Áronem pak svolal shromáždění před skálu. Řekl jim: „Nuže, slyšte, vy buřiči — máme vám z této skály vyvést vodu?“ ¹¹Nato se Mojžíš rozpráhl a dvakrát udeřil holí do skály. Vytrysklo z ní tolik vody, že se napila obec i jejich dobytek. ¹²Hospodin ale Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Protože jste mi nevěřili a neprokázali před syny Izraele mou svatost, nedovedete toto shromáždění do země, kterou jim dávám!“ ¹³To je ta Mej-meriba, Voda sváru, kde se synové Izraele svěřili s Hospodinem a Hospodin jim prokázal svou svatost. ¹⁴Mojžíš z Kádeše vyslal posly k edomskému králi se slovy: „Toto praví tvůj bratr Izrael: Jistě víš o všech útrapách, které nás potkaly. ¹⁵Naši otcové sestoupili do Egypta a v té zemi jsme dlouho bydleli. Egypťané ale s námi a s našimi otci začali nakládat zle. ¹⁶Volali jsme tedy k Hospodinu a vyslyšel nás, poslal svého anděla a vyvedl nás z Egypta. Hle, nyní jsme ve městě Kádeš u hranic tvého území. ¹⁷Nech nás prosím projít tvou zemí. Nepůjdeme přes pole ani vinice, nebudeme pít vodu ze studní. Půjdeme Královskou cestou a neodbočíme napravo ani nalevo, dokud nepřejdeme tvé území.“ ¹⁸Edom však řekl: „Neprojdeš mou zem. Jinak proti tobě vytáhnou s mečem!“ ¹⁹Synové Izraele mu odpověděli: „Půjdeme po silnici. Kdybychom se my nebo náš dobytek napili tvé vody, zaplatíme ji. Nejde o nic víc, chceme jen pěšky projít.“ ²⁰Edom však řekl: „Neprojdeš!“ a vytáhl proti nim s velikým a mocným vojskem. ²¹Edom odepřel Izraeli průchod svým územím, a tak jej Izrael musel obejít. ²²Celá izraelská obec vytáhla z Kádeše a dorazila k hoře Hór. ²³Na hoře Hór u hranic edomské země řekl Hospodin Mojžíšovi a Áronovi: ²⁴„Áron bude připojen ke svému lidu. Nevejde do země, kterou dávám synům Izraele, protože jste se u Mej-meriby vzepřeli mému příkazu. ²⁵Vezmi Árona i jeho syna Eleazara a vyveď je na horu Hór. ²⁶Svlékni Áronovi roucho a obleč je jeho synu Eleazarovi. Áron pak bude připojen ke svému lidu — zemře tam.“ ²⁷Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal; před očima celé obce vystoupili na horu Hór. ²⁸Mojžíš svlékl Áronovi jeho roucho a oblékl je jeho synu Eleazarovi. Tam, na vrcholu hory, pak Áron zemřel a Mojžíš sestoupil z hory s Eleazarem. ²⁹Když celá obec viděla, že Áron zemřel, celý dům Izraele ho oplakával po třicet dní.

21 Když aradský král, Kananejce sídlící v Negevu, uslyšel, že Izrael přichází atarimskou cestou, napadl Izrael a některé z nich zajal. ²Izrael tehdy složil slib Hospodinu: „Vydáš-li tento lid do našich rukou, zničíme jejich města jako prokletá.“ ³Hospodin Izrael vyslyšel, vydal mu Kananejce a Izrael je i s jejich městy vyhladil jako prokleté. To místo pak nazvali Chorma, Klatba. ⁴Aby se vyhnuli edomské zemi, táhli od hory Hór směrem k Rudému moři. Lid ale na cestě ztratil trpělivost ⁵a začal Bohu a Mojžíšovi vyčítat: „Proč jste nás odvedli z Egypta? Abychom zemřeli na poušti? Není tu chléb, není tu voda a ten mizerný pokrm se nám už hnusí!“ ⁶Hospodin tedy na lid poslal jedovaté hady. Na jejich uštknutí mnoho lidí v Izraeli zemřelo. ⁷Lid pak přišel k Mojžíši se slovy: „Zhřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě. Modli se k Hospodinu, ať nás zbaví těch hadů!“ A tak se Mojžíš za lid modlil. ⁸Hospodin řekl Mojžíšovi: „Udělej si jedovatého hada a připevni ho na kůl. Každý, kdo se na něj podívá, bude žít.“ ⁹Mojžíš tedy udělal bronzového hada a připevnil ho na kůl. Když někoho uštkl had a on se podíval na toho bronzového hada, zůstal naživu. ¹⁰Synové Izraele pak táhli dál a utábořili se v Obotu. ¹¹Z Obotu táhli dál a utábořili se v Ije-abarimu na poušti, která na východě sousedí s Moábem. ¹²Odtud táhli dál a utábořili se v údolí Zered. ¹³Odtud táhli dál a utábořili se na druhé straně řeky Arnon, na poušti, která vybíhá z emorejského území. (Arnon totiž tvoří hranici mezi Moábem a Emorejci.) ¹⁴Knihy Hospodinových bojů se o něm zmiňuje: „Vaheb v Sufě a údolí Arnonu, ¹⁵svahy údolí, jež se táhne ke vsi Ar a k moábské hranici se přimyká.“ ¹⁶Odtud pak táhli do Beéru; to je ta studna, kde Hospodin řekl Mojžíšovi: „Shromáždí lid a dám jim vodu.“ ¹⁷Tehdy Izrael zpíval tuto

20:11 Dvakrát. Někteří komentátoři jsou toho názoru, že Mojžíš nevesel do Země proto, že se stal nedůtklivým *soudcem* lidu, ačkoliv měl zůstat jeho *přímluvcem*; že mu poté, co právě pochoval svou setru Miriam (1), došla trpělivost s nevděčnými donekonečna reptajícími. Přestože taková aplikace má co říct, text říká, že to byl trest za Mojžíšovu a Áronovu nedůvěru (12). Srv. pozn. 12.

20:12 Protože jste mi nevěřili. Zdá se, že když Mojžíš udeřil do skály poprvé, žádná voda nevytryskla, a on pod tlakem přihlížejícího davu zapochyboval, zda Boha slyší správně, a zkusil to pro jistotu ještě jednou (11). Toto zaváhání ho stálo vstup do Země Zaslíbené. Jakoby Bůh byl nejpřísnější na ty, kdo jsou Mu nejbliž; taková si nemohou dovolit totéž, co jiní, kteří nejsou v takové Boží blízkosti (srv. 1Pt 4:17).

píseň: „Tryskej, studnice! Prozpěvujte o ní: ¹⁸Vůdcové kopali studnici, přední z lidu ji hloubili žezlem a svými holemi.“ Z pouště pak táhli do Matany, ¹⁹z Matany do Nachalielu, z Nachalielu do Bamotu ²⁰a z Bamotu ke strži v moábském kraji při vrcholu Pisgy tyčící se nad pustinou. ²¹Izrael vyslal posly k emorejskému králi Sichonovi se slovy: ²²„Chtěl bych projít tvou zemí. Neodbočíme do polí ani do vinic, nebudeme pít vodu ze studní. Půjdeme Královskou cestou, dokud nepřejdeme tvé území.“ ²³Sichon ale Izraeli nedovolil projít svým územím. Shromáždil všechny svůj lid a vytáhl proti Izraeli na poušť. Když dorazil do Jahcy, napadl Izrael. ²⁴Ten jej však porazil ostrým meče a obsadil jeho zem od Arnonu po Jabok, až k území Amonců (hranice Amonců byla totiž opevněná). ²⁵Tak Izrael zabral všechna emorejská města a usadil se v nich, včetně Češbonu a všech jeho vesnic. ²⁶Cešbon byl městem emorejského krále Sichona, který bojoval s dřívějším králem Moábu a vzal mu všechnu jeho zem až po Arnon. ²⁷Proto vypravěči říkají: „Jen jděte do Češbonu, zkuste ho vystavět, zkuste opevnit město Sichonovo!“ ²⁸Z Češbonu totiž vyšlehl oheň, z města Sichonova plamen, jenž pohltil Ar Moábský, obyvatele arnonských návrší. ²⁹Běda tobě, Moábe! Kemošův lide, zahyneš! Ze svých synů učinil běžence, ze svých dcer zajatkyň Sichona, krále Emorejců. ³⁰Svrhli jsme je, zničeno vše od Češbonu až k Dibonu; plenili jsme jej až k Nofachu, oheň plál až k Medebě.“ ³¹Tak se Izrael usadil v zemi Emorejců. ³²Mojžíš poslal vyzvědače do Jazeru. Dobyli jeho vesnice a vyhnali Emorejce, kteří tam bydleli. ³³Potom se obrátili a vydali se vzhůru směrem k Bášanu. Bášanský král Og však proti nim s celým svým lidem vytáhl a utkal se s nimi u Edrei. ³⁴Hospodin Mojžíšovi řekl: „Neboj se ho! Vydal jsem ho do tvých rukou s celým jeho lidem i s jeho zemí. Naložíš s ním, jako jsi naložil s emorejským králem Sichonem, který bydlel v Češbonu.“ ³⁵A tak jej pobili i s jeho syny a s celým jeho lidem, až z nich nikdo nezůstal naživu, a obsadili jeho zem.

22 Synové Izraele pak táhli dál a utábořili se na moábských pláních za Jordánem naproti Jerichu. ²Balák, syn Ciporův, se dozvěděl o všem, co Izrael provedl Emorejčům. ³Když Moáb viděl, kolik je Izraelitů, děsil se; z toho lidu ho jímala hrůza. ⁴Proto řekl midiánským stařešinům: „Ten dav teď spase všechno kolem, jako vůl spásá trávu!“ Balák, syn Ciporův, byl toho času moábským králem. ⁵Vyslal posly k Balaámovi, synu Beorovu, do Petoru ležícího na řece Eufrat v jeho rodné zemi. Měli ho pozvat těmito slovy: „Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a už pokryl celou zem. Usazuje se přímo přede mnou!“ ⁶Prosím pojď, proklej mi ten lid — je na mě moc silný. Snad jej pak zvládnou porazit a vyhnat ze země. Vím, že komu požehnáš, je požehnaný, a koho prokleješ, je prokletý.“ ⁷Moábští i midiánští stařešinové tedy odešli s věsteckou odměnou v rukách, a když přišli k Balaámovi, vyřídili mu Balákova slova. ⁸On jim řekl: „Zůstaňte tu na noc. Ráno vám sdělím, jakou odpověď mi Hospodin dal.“ A tak moábští hodnostáři zůstali u Balaáma. ⁹Bůh přišel k Balaámovi a řekl: „Kdo jsou ti muži u tebe?“ ¹⁰Balaám Bohu odpověděl: „Moábský král Balák, syn Ciporův, pro mě poslal se slovy: ¹¹‘Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a pokryl celou zem. Pojď a zatrať mi jej — snad s ním pak budu moci bojovat a vyhnat jej.’“ ¹²Bůh Balaámovi řekl: „Nechod s nimi. Neproklínej ten lid, neboť je požehnaný!“ ¹³Balaám tedy ráno vstal a řekl Balákovým hodnostářům: „Vraťte se do své země. Hospodin mi nedovolil jít s vámi.“ ¹⁴Moábští hodnostáři tedy vstali a vrátili se k Balákovi se slovy: „Balaám s námi odmítl jít.“ ¹⁵Balák potom vyslal další hodnostáře — bylo jich ještě více a ještě váženějších. ¹⁶Když přišli k Balaámovi, řekli mu: „Tak praví Balák, syn Ciporův: ‘Prosím, nezdráhej se ke mně přijít. ¹⁷Chci tě zahrnout velikými poctami a udělám, cokoli mi řekneš. Pojď, zatrať mi ten lid.’“ ¹⁸Balaám však Balákovým služebníkům odpověděl: „I kdyby mi Balák dával svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit rozkaz Hospodina, svého Boha, a udělat cokoli, ať malého či velkého. ¹⁹Zůstaňte tu ale na noc. Já zatím zjistím, co dalšího mi řekne Hospodin.“ ²⁰V noci pak Hospodin přišel k Balaámovi a řekl mu: „Když tě ti muži přišli pozvat, vstaň a jdi s nimi. Dělej však jen to, co ti řeknu.“ ²¹Balaám tedy ráno vstal, osedlal svou oslici a odjel s moábskými hodnostáři. ²²Bůh ale kvůli jeho odjezdu vzplanul hněvem a Hospodinův anděl vyšel proti němu, aby mu zahradil cestu. Balaám zatím jel na své oslici spolu se dvěma svými služebníky. ²³Když oslice spatřila Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, uhnula z cesty a šla polem. Balaám tedy oslici bil, aby ji zavedl zpět na cestu. ²⁴Hospodinův anděl se pak postavil na pěšinu mezi vinicemi, z obou stran lemovanou zídками. ²⁵Když oslice spatřila Hospodinova anděla, otřela se o zeď, takže otřela o zeď také Balaámovu nohu. Bil ji tedy znovu. ²⁶Hospodinův anděl pak popošel a postavil se do soutěsky, kde nebyla možnost uhnout vpravo ani vlevo. ²⁷Když oslice spatřila Hospodinova anděla, lehla si pod Balaámem. Tehdy Balaám vybuchl hněvem a bil oslici holí. ²⁸Vtom Hospodin rozvázal oslici jazyk. Řekla Balaámovi: „Co jsem ti udělala, že mě už potřeští biješ?“ ²⁹Balaám oslici odpověděl: „Děláš si ze mě blázný! Mít po ruce meč, už bych tě zabil!“ ³⁰Oslice mu řekla: „Nejsem snad tvá oslice? Jezdíl jsi na mně odjakživa až dodnes. Mám snad ve zvyku chovat se k tobě takhle?“ Odpověděl: „Ne.“ ³¹Vtom Hospodin Balaámovi odkryl oči. Když spatřil Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, poklonil se a padl na tvář. ³²Hospodinův anděl mu řekl: „Proč jsi už třikrát zbil svou oslici? Hle, to já jsem ti zahradil cestu, neboť se mi vůbec nelíbí. ³³Oslice mě spatřila a už třikrát přede

mnou uhnula. Kdyby mi neuhnula, už bych tě zabil, ale ji bych nechal žít!“³⁴ Balaám Hospodinovu andělu odpověděl: „Zhřešil jsem! Nevěděl jsem, že ses mi postavil do cesty. Pokud se ti ta věc nelíbí, vrátím se domů.“³⁵ Hospodinův anděl Balaámovi řekl: „Jdi s těmi muži; mluv ale jen to, co ti řeknu.“ Balaám tedy jel s Balákovými hodnostáři dál.³⁶ Když Balák uslyšel, že Balaám přichází, vyšel mu vstříc k Ír Moábskému na samém kraji arnonské hranice.³⁷ Balák uvítal Balaáma slovy: „Cožpak jsem ti neposílal pozvání? Proč jsi ke mně nešel? Že bych tě neuměl náležitě poctit?“³⁸ Balaám Balákovi odpověděl: „Hle, přišel jsem k tobě. Nicméně, nebudu moci říkat jen tak něco. Řeknu jen to, co mi do úst vloží Bůh.“³⁹ A tak šel Balaám s Balákem do Kiriat-chucotu.⁴⁰ Tam Balák obětoval skot a brav a pozval k hostině Balaáma i hodnostáře, kteří ho přivedli.⁴¹ Ráno pak Balák vzal Balaáma a vyvedl ho na Baalovo návrší, odkud byl vidět zadní voj lidu.1 Synové Izraele pak táhli dál a utábořili se na moábských pláních za Jordánem naproti Jerichu.² Balák, syn Ciporův, se dozvěděl o všem, co Izrael provedl Emorejcům.³ Když Moáb viděl, kolik je Izraelitů, děsil se; z toho lidu ho jímala hrůza.⁴ Proto řekl midiánským stařešinům: „Ten dav teď spase všechno kolem, jako vůl spásá trávu!“ Balák, syn Ciporův, byl toho času moábským králem.⁵ Vyslal posly k Balaámovi, synu Beorovu, do Petoru ležícího na řece Eufrat v jeho rodné zemi. Měli ho pozvat těmito slovy: „Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a už pokryl celou zem. Usazuje se přímo přede mnou!“⁶ Prosím pojď, proklej mi ten lid — je na mě moc silný. Snad jej pak zvládnou porazit a vyhnat ze země. Vím, že komu požehnáš, je požehnaný, a koho prokleješ, je prokletý.“⁷ Moábští i midiánští stařešinové tedy odešli s věstečkou odměnou v rukách, a když přišli k Balaámovi, vyřídili mu Balákova slova.⁸ On jim řekl: „Zůstaňte tu na noc. Ráno vám sdělím, jakou odpověď mi Hospodin dal.“ A tak moábští hodnostáři zůstali u Balaáma.⁹ Bůh přišel k Balaámovi a řekl: „Kdo jsou ti muži u tebe?“¹⁰ Balaám Bohu odpověděl: „Moábský král Balák, syn Ciporův, pro mě poslal se slovy: ¹¹‘Hle, nějaký lid vyšel z Egypta a pokryl celou zem. Pojď a zatrať mi jej — snad s ním pak budu moci bojovat a vyhnat jej.’“¹² Bůh Balaámovi řekl: „Nechod s nimi. Neproklínej ten lid, neboť je požehnaný!“¹³ Balaám tedy ráno vstal a řekl Balákovým hodnostářům: „Vratte se do své země. Hospodin mi nedovolil jít s vámi.“¹⁴ Moábští hodnostáři tedy vstali a vrátili se k Balákovi se slovy: „Balaám s námi odmítl jít.“¹⁵ Balák potom vyslal další hodnostáře — bylo jich ještě více a ještě váženějších.¹⁶ Když přišli k Balaámovi, řekli mu: „Tak praví Balák, syn Ciporův: ‘Prosím, nezdráhej se ke mně přijít. ¹⁷Chci tě zahrnout velikými poctami a udělám, cokoli mi řekneš. Pojď, zatrať mi ten lid.’“¹⁸ Balaám však Balákovým služebníkům odpověděl: „I kdyby mi Balák dával svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit rozkaz Hospodina, svého Boha, a udělat cokoli, ať malého či velkého.“¹⁹ Zůstaňte tu ale na noc. Já zatím zjistím, co dalšího mi řekne Hospodin.“²⁰ V noci pak Hospodin přišel k Balaámovi a řekl mu: „Když tě ti muži přišli pozvat, vstaň a jdi s nimi. Dělej však jen to, co ti řeknu.“²¹ Balaám tedy ráno vstal, osedlal svou oslici a odjel s moábskými hodnostáři.²² Bůh ale kvůli jeho odjezdu vzplanul hněvem a Hospodinův anděl vyšel proti němu, aby mu zahradil cestu. Balaám zatím jel na své oslici spolu se dvěma svými služebníky.²³ Když oslice spatřila Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, uhnula z cesty a šla polem. Balaám tedy oslici bil, aby ji zavedl zpět na cestu.²⁴ Hospodinův anděl se pak postavil na pěšinu mezi vinicemi, z obou stran lemovanou zídkami.²⁵ Když oslice spatřila Hospodinova anděla, otřela se o zeď, takže otřela o zeď také Balaámovu nohu. Bil ji tedy znovu.²⁶ Hospodinův anděl pak popošel a postavil se do soutěsky, kde nebyla možnost uhnout vpravo ani vlevo.²⁷ Když oslice spatřila Hospodinova anděla, lehla si pod Balaámem. Tehdy Balaám vybuchl hněvem a bil oslici holí.²⁸ Vtom Hospodin rozvázal oslici jazyk. Řekla Balaámovi: „Co jsem ti udělala, že mě už potřeští biješ?“²⁹ Balaám oslici odpověděl: „Děláš si ze mě blázný! Mít po ruce meč, už bych tě zabil!“³⁰ Oslice mu řekla: „Nejsem snad tvá oslice? Jezdil jsi na mně odjakživa až dodnes. Mám snad ve zvyku chovat se k tobě takhle?“³¹ Odpověděl: „Ne.“³² Vtom Hospodin Balaámovi odkryl oči. Když spatřil Hospodinova anděla stojícího v cestě s taseným mečem v ruce, poklonil se a padl na tvář.³³ Hospodinův anděl mu řekl: „Proč jsi už třikrát zbil svou oslici? Hle, to já jsem ti zahradil cestu, neboť se mi vůbec nelíbí.“³⁴ Balaám Hospodinovu andělu odpověděl: „Zhřešil jsem! Nevěděl jsem, že ses mi postavil do cesty. Pokud se ti ta věc nelíbí, vrátím se domů.“³⁵ Hospodinův anděl Balaámovi řekl: „Jdi s těmi muži; mluv ale jen to, co ti řeknu.“ Balaám tedy jel s Balákovými hodnostáři dál.³⁶ Když Balák uslyšel, že Balaám přichází, vyšel mu vstříc k Ír Moábskému na samém kraji arnonské hranice.³⁷ Balák uvítal Balaáma slovy: „Cožpak jsem ti neposílal pozvání? Proč jsi ke mně nešel? Že bych tě neuměl náležitě poctit?“³⁸ Balaám Balákovi odpověděl: „Hle, přišel jsem k tobě. Nicméně, nebudu moci říkat jen tak něco. Řeknu jen to, co mi do úst vloží Bůh.“³⁹ A tak šel Balaám s Balákem do Kiriat-chucotu.⁴⁰ Tam Balák obětoval skot a brav a pozval k hostině Balaáma i hodnostáře, kteří ho přivedli.⁴¹ Ráno pak Balák vzal Balaáma a vyvedl ho na Baalovo návrší, odkud byl vidět zadní voj lidu.

23 Balaám tehdy Balákovi řekl: „Postav mi tu sedm oltářů a přiveď mi sem sedm býků a sedm beranů.“² Balák učinil, jak Balaám řekl, a obětoval s Balaámem na každém oltáři býka a berana.³ Balaám Balákovi

řekl: „Postůj u své zápalné oběti, já zatím půjdu opodál. Snad se Hospodin se mnou setká; co mi ukáže, to ti oznámím.“ A tak odešel sám. ⁴Bůh se s ním setkal a Balaám mu řekl: „Připravil jsem sedm oltářů a na každém jsem obětoval býka a berana.“ ⁵Hospodin vložil Balaámovi do úst slovo. Potom řekl: „Vrať se k Balákovi a mluv takto.“ ⁶Vrátil se tedy k němu; stál dosud obklopen všemi moábskými hodnostáři u své zápalné oběti. ⁷Tehdy Balaám pronesl svou průpověď: „Z Aramu přivedl mě Balák, z východních hor král moábský. Řekl: ‘Pojď a proklej mi Jákoba, pojď a spílej Izraeli!’ ⁸Jak mám zatratit, koho nezatratil Bůh? Jak spílat, komu Hospodin nespílá? ⁹Z vrcholů skal jej vidím a z pahorků jej spatřuji: Hle, lid, jenž o samotě bydlí, jenž se nepočítá mezi národy. ¹⁰Kdo sečte prach Jákobův, kdo oblak Izraele vyčíslí? Kéž i já zemřu smrtí spravedlivých, kéž jednou skončím jako oni!“ ¹¹„Co mi to děláš?“ řekl Balák Balaámovi. „Přivedl jsem tě, abys mé nepřátele zatratil, a hle, ty jen žehnáš a žehnáš!“ ¹²On však odpověděl: „Cožpak nemusím dbát o to, abych říkal, co mi do úst vloží Hospodin?“ ¹³Balák ho vyzval: „Pojď se na ně se mnou podívat odjinud. Uvidíš jen konec jejich zadního voje, neuvidíš je všechny. Zatratit mi je odtamtud!“ ¹⁴A tak ho vzal na pláň Cofim na vrcholu Pisgy, postavil sedm oltářů a na každém obětoval býka a berana. ¹⁵Balaám pak Balákovi řekl: „Postůj zde u své zápalné oběti. Já zatím půjdu tam, vstříc Hospodinu.“ ¹⁶Hospodin se s Balámem setkal a vložil mu do úst slovo. Potom řekl: „Vrať se k Balákovi a mluv takto.“ ¹⁷Vrátil se tedy k němu; stál dosud u své zápalné oběti, obklopen moábskými hodnostáři. Balák se ho zeptal: „Co pravil Hospodin?“ ¹⁸Tehdy Balaám pronesl svou průpověď: „Vstaň, Baláku, a slyš, naslouchej mi, synu Ciporův! ¹⁹Bůh není člověk, aby lhal, není lidský syn, aby lítoval. Promluv si snad, a nedodrží to, řekne snad něco, a nesplní? ²⁰Hle, dostal jsem za úkol žehnat; když on žehná, já to nezvrátím. ²¹Nevidí se trápení v Jákobovi, nejsou na dohled těžkosti v Izraeli. Hospodin, jeho Bůh, je s ním, jsou u něj slyšet královské fanfáry! ²²Bůh, jenž z Egypta vyvedl je, je pro ně silou rohů buvolích. ²³Není žádné věštby proti Jákobovi, není zaklínání proti Izraeli. Vše se včas oznámí Jákobovi, Izrael se dozví, co chystá Bůh. ²⁴Hle, ten lid vstává jako lvice, zvedá se jako lev! Neulehne, než kořist zhltně, krev skolených než vypije!“ ²⁵Balák na to Balaámovi řekl: „Když už ho nezatracuješ, aspoň mu nežehnej!“ ²⁶Balaám však Balákovi odpověděl: „Copak jsem ti neříkal, že udělám, cokoli řekne Hospodin?“ ²⁷Balák pak Balaáma vyzval: „Pojď prosím, vezmu tě na jiné místo; snad se Bohu zalíbí, abys mi je zatratil odtamtud.“ ²⁸A tak vzal Balaáma a vyvedl ho na vrchol Peoru, čnicího nad pustinou. ²⁹Tehdy Balaám Balákovi řekl: „Postav mi tu sedm oltářů a přiveď mi sem sedm byků a sedm beranů.“ ³⁰Balák udělal, co mu Balaám řekl, a obětoval na každém oltáři býka a berana.

24 Balaám viděl, že se Hospodinu líbí, aby Izraeli žehnal, a tak nešel vyhledávat věštby jako předešle, ale vydal se k poušti. ²Když pak Balaám pozvedl oči a spatřil Izrael tábořící podle kmenů, přišel na něj Boží Duch. ³Tehdy Balaám pronesl svou průpověď: „Toto praví Balaám, syn Beorův, toto praví jasnozřivý muž. ⁴Toto praví ten, jenž slyší Boží řeč, jenž vidění Všemohoucího spatřuje, jenž padá na tvář a jeho oči jsou odkryty: ⁵Jak krásné jsou tvé stany, Jákobe, tvé příbytky, ó Izraeli! ⁶Jak palmové háje se prostírají, jako nad řekou zahrady, jako aloe, jež sázel Hospodin, jak cedry u vody. ⁷Z jeho věder voda poteče, jeho símě bude mít vody bohatě. Jeho král bude nad Agaga vyvýšen, jeho království se pozvedne. ⁸Bůh, jenž vyvedl je z Egypta, je pro ně silou rohů buvolích. Národy nepřátel svých spolýká, jejich kosti ohryže, jejich šípy rozláme. ⁹Schoulil se, ulehl jako lev, jako lvice — kdo vstát ho přiměje? Ať jsou požehnání, kdo ti žehnají, a zlořečení, kdo ti zlořečí!“ ¹⁰Balák na to proti Balaámovi vybuchl hněvem. Spráskl ruce a řekl mu: „Pozval jsem tě, abys mé nepřátele zatratil, a hle, ty jim už potřetí jen žehnáš a žehnáš! ¹¹Hned zmiz, vrať se domů! Říkal jsem: ‘Zahrnu tě poctami,’ ale Hospodin tě o tu poctu připravil.“ ¹²Balaám Balákovi odpověděl: „Copak jsem neříkal už tvým poslům, které jsi za mnou poslal: ¹³‘I kdyby mi Balák dával svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit Hospodinův rozkaz a udělat o své vůli cokoli dobrého nebo zlého — řeknu jen to, co řekne Hospodin?’“ ¹⁴Hned odejdu domů ke svým, ale ještě ti povím, jak ten lid v budoucnu naloží s tvým lidem.“ ¹⁵Tehdy Balaám pronesl svou průpověď: „Toto praví Balaám, syn Beorův, toto praví jasnozřivý muž. ¹⁶Toto praví ten, jenž slyší Boží řeč, jenž má poznání od Nejvyššího, jenž vidění Všemohoucího spatřuje, jenž padá na tvář a jeho oči jsou odkryty: ¹⁷Vidím jej, i když to není teď, hledím na něj, i když ne zblízka: Vyjde hvězda z Jákoba, povstane žezlo z Izraele; rozdrť spánky Moábovy a temeno všech synů Setových. ¹⁸Také Edom bude poražen, poražen bude Seír od svých nepřátel, Izrael bude slavně vítězit. ¹⁹Panovat bude, kdo z Jákoba vzejde, vyhubí ty, kdo v Íru přežijí.“ ²⁰Když pak Balaám spatřil Amaleka, pronesl tuto průpověď: „První mezi národy je Amalek, jeho koncem je však věčná záhuba.“ ²¹Když spatřil Kenijce, pronesl tuto průpověď: „Tvůj příbytek je pevný, na skále leží hnízdo tvé. ²²Přesto však přijde vniveč, Kaine, jen co tě Ašur vezme do zajetí.“ ²³Potom pronesl další průpověď: „Běda! Kdo přežije, až to Bůh udělá? ²⁴Lodstvo od kyperských břehů porobí Ašura, porobí Hebera, i je však čeká věčná záhuba!“ ²⁵Nato Balaám vstal a odešel zpátky domů. Rovněž Balák odešel svou cestou.

25 Když Izrael pobýval v Šitimu, začal lid smilnit s místními Moábkami. ² Ty je pozvaly k obětním hodům svého božstva a lid jedl a klaněl se jejich božstvu. ³ Tak se Izrael spráhl s božstvem Baal-peor. Hospodin vzplanul proti Izraeli hněvem. ⁴ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vezmi všechny náčelníky lidu a veřejně je kvůli Hospodinu pověš na kůl, aby se Hospodinův planoucí hněv odvrátil od Izraele.“ ⁵ Mojžíš pak řekl izraelským soudcům: „Každý pobijte ze svých mužů ty, kdo se spráhli s Baal-peorem!“ ⁶ Zatímco ostatní plakali u vchodu do Stanu setkávání, jeden ze synů Izraele přišel a před očima Mojžíše i celé izraelské obce si přivedl domů Midiánku. ⁷ Když to spatřil Pinchas, syn Eleazara, syna kněze Árona, vzdálil se od ostatních a vzal do ruky kopí. ⁸ Vešel za tím Izraelcem až do vnitřní části stanu a oba je probodl — onoho Izraelce i tu ženu až k jejímu podbřišku. Tehdy se rána mezi syny Izraele zastavila. ⁹ Těch, kdo tou ranou zemřeli, bylo 24 000. ¹⁰ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹¹ „Pinchas, syn Eleazara, syna kněze Árona, odvrátil mou zuřivost od synů Izraele. Rozhorlil se totiž uprostřed nich mou horlivostí, a tak jsem ve svém rozhorlení syny Izraele nezapomněl.“ ¹² Proto mu řekni, že já sám mu daruji svou smlouvu pokoje. ¹³ Ta bude pro něj i pro jeho potomstvo smlouvou věčného kněžství, neboť horlil pro svého Boha, a tak pro syny Izraele dosáhl smíření.“ ¹⁴ Onen izraelský muž, který byl zabit spolu s Midiánkou, se jmenoval Zimri, syn Salův. Byl to vůdce svého otcovského rodu z pokolení Šimeonova. ¹⁵ Ona midiánská žena se jmenovala Kozbi, dcera Curova. Ten byl hlavou svého otcovského kmene v Midiánu. ¹⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷ „Napadněte Midiánce a bijte je, ¹⁸ neboť oni lstivě napadli vás. Chtěli vás přelstít pomocí Peora a pomocí své sestry Kozbi, dcery midiánského vůdce, zabitě v den té zhooubné rány kvůli Peorovi.“

26 Po této ráně Hospodin řekl Mojžíšovi a Eleazarovi, synu kněze Árona: ² „Sečtěte celou izraelskou obec. Od dvaceti let výše započtete podle jejich otcovských domů každého, kdo je v Izraeli schopen vycházet do boje.“ ³ Mojžíš s knězem Eleazarem k nim tedy na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu promluvili takto: ⁴ „Sečtěte lid od dvacetiletých výše, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.“ Toto jsou synové Izraele, kteří vyšli z Egypta: ⁵ Synové Rubena, Izraelova prvorozeného: Chanoch a z něj rod chanošský, Palu a z něj rod paluský, ⁶ Checron a z něj rod checronský, Karmi a z něj rod karmijský. ⁷ To jsou rubenské rody. Čítaly 43 730 mužů. ⁸ Palu měl syna Eliaba ⁹ a Eliab měl syny Nemuela, Dátana a Abirama. To byl ten Dátan a Abiram, zástupci obce, kteří s Korachovou tlupou bojovali proti Mojžíšovi a Áronovi při svém odboji proti Hospodinu. ¹⁰ Tehdy země otevřela ústa a pohltila je i Koracha. Celá ta tlupa pomřela a oněch 250 mužů pohltil oheň, takže se stali výstražným znamením. ¹¹ Korachovi synové ale nezemřeli. ¹² Synové Šimeonovi po svých rodech: Nemuel a z něj rod nemuelský, Jamin a z něj rod jaminský, Jachin a z něj rod jachinský, ¹³ Cochar a z něj rod cocharský, Šaul a z něj rod šaulský. ¹⁴ To jsou šimeonské rody. Čítaly 22 200 mužů. ¹⁵ Synové Gádovi po svých rodech: Cefon a z něj rod cefonský, Chagi a z něj rod chagijský, Šuni a z něj rod šunijský, ¹⁶ Ozni a z něj kmen oznijský, Eri a z něj kmen erijský, ¹⁷ Arodí a z něj kmen arodijský, Areli a z něj kmen arelijský. ¹⁸ To jsou rody Gádových synů. Čítaly 40 500 mužů. ¹⁹ (Er a Onan, Judovi synové, zemřeli v kanaánské zemi.) ²⁰ Synové Judovi po svých rodech: Šela a z něj rod šelský, Peres a z něj rod pereský, Zerach a z něj rod zerašský. ²¹ Synové Peresovi: z Checrona rod checronský, z Chamula rod chamulský. ²² To jsou rody Judovy. Čítaly 76 500 mužů. ²³ Synové Isacharovi po svých rodech: Tola a z něj rod tolský, Pua a z něj rod pujský, ²⁴ Jašub a z něj rod jašubský, Šimron a z něj rod šimronský. ²⁵ To jsou rody Isacharovy. Čítaly 64 300 mužů. ²⁶ Synové Zabulonovi po svých rodech: Sered a z něj rod seredský, Elon a z něj rod elonský, Jachleel a z něj rod jachleelský. ²⁷ To jsou zabulonské rody. Čítaly 60 500 mužů. ²⁸ Synové Josefovi po svých rodech: Manases a Efraim. ²⁹ Synové Manasesovi: Machir a z něj rod machirský (a Machir zplodil Gileáda), Gileád a z něj rod gileádský. ³⁰ Synové Gileádovi: Iezer a z něj rod iezerský, Chelek a z něj rod chelecký, ³¹ Asriel a z něj rod asrielský, Šechem a z něj rod šechemský, ³² Šemid a z něj rod šemidský, Chefer a z něj rod cheferský. ³³ Celofchad, syn Cheferův, neměl syny, jen samé dcery. Ty se jmenovaly: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ³⁴ To jsou rody Manasesovy. Čítaly 52 700 mužů. ³⁵ Synové Efraimovi po svých rodech: Šutelach a z něj rod šutelašský, Beker a z něj rod bekerský, Tachan a z něj rod tachanský. ³⁶ Synové Šutelachovi: Eran a z něj rod eranský. ³⁷ To jsou rody synů Efraimových. Čítaly 32 500 mužů. To jsou synové Josefovi po svých rodech. ³⁸ Synové Benjamínovi po svých rodech: Bela a z něj rod belský, Ašbel a z něj rod ašbelský, Achiram a z něj rod achiramský, ³⁹ Šufam a z něj rod šufamský, Chufam a z něj rod chufamský. ⁴⁰ Synové Belovi: Ard a Naáman: z Arda rod ardský, z Naámana rod naámanský. ⁴¹ To jsou synové Benjamínovi po svých rodech. Čítaly 45 600 mužů. ⁴² Toto jsou synové Danovi po svých rodech: Šucham a z něj rod šuchamský. To jsou čeledi Danovy po svých rodech. ⁴³ Všechny šuchamské rody čítaly 64 400 mužů. ⁴⁴ Synové Ašerovi po svých rodech: Jimna a z něj rod jimenský, Jišvi a z něj rod jišvijský, Beriža a z něj rod berijský. ⁴⁵ Synové Beriovi: Cheber a z něj rod cheberský, Malkiel a z něj kmen malkielský. ⁴⁶ Ašerova dcera se jmenovala Serach. ⁴⁷ To jsou rody synů Ašerových. Čítaly 53 400 mužů.

⁴⁸ Synové Neftalímovi po svých rodech: Jachceel a z něj rod jachceelský, Guni a z něj rod gunijský, ⁴⁹ Jecer a z něj rod jecerský, Šilem a z něj rod šilemský. ⁵⁰ To jsou čeledi Neftalímovy po svých rodech. Čítaly 45 400 mužů. ⁵¹ Toto je celkový součet synů Izraele: 601 730 mužů. ⁵² Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁵³ Ať je těmto rodům přiděleno dědičné území podle počtu zapsaných osob. ⁵⁴ Většímu rodu přiděl větší dědictví, menšímu menší — každému podle jeho velikosti. ⁵⁵ Země bude ovšem rozdělena losem; budou přijímat dědictví podle počtu osob ve svém otcovském pokolení. ⁵⁶ Dědictví jim bude rozděleno losem, ať už malému či velkému. ⁵⁷ Toto je výčet levitů po jejich rodech: Geršon a z něj rod geršonský, Kehat a z něj rod kehatský, Merari a z něj rod merarijský. ⁵⁸ Patří do nich tyto levitské rody: rod libnijský, rod hebronský, rod machlijský, rod mušijský, rod korachovský. Kehat zplodil Amrama. ⁵⁹ Amramova žena jménem Jochebed byla levitská dcera narozená Levimu v Egyptě. Ta Amramovi porodila Árona, Mojžíše a jejich sestru Miriam. ⁶⁰ Áronovi se narodil Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar. ⁶¹ Nádab a Abihu však zemřeli, když před Hospodinem obětovali nepatřičný oheň. ⁶² Z levitů bylo započteno celkem 23 000 mužů starších jednoho měsíce. Nebyli započtení mezi syny Izraele, neboť jim mezi nimi nepřipadlo žádné dědictví. ⁶³ Toto jsou synové Izraele, které sečetl Mojžíš s knězem Eleazarem na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu. ⁶⁴ Nebyl mezi nimi nikdo ze synů Izraele, které sečetl Mojžíš s knězem Áronem na poušti Sinaj. ⁶⁵ O těch totiž Hospodin řekl: „Musejí zemřít na poušti,“ a nezůstal z nich nikdo než Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův.

27 Tehdy přistoupily dcery Celofchada, syna Cheferova, syna Gileádova, syna Machirova, syna Manasesova z rodu Josefova syna Manasese. Jeho dcery se jmenovaly Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ² Postavily se před Mojžíše, před kněze Eleazara, před vůdce a před celou obec ke vchodu do Stanu setkávání a řekly: ³ „Náš otec zemřel na poušti, ale nepatřil k té tlupě, která se srotila proti Hospodinu, k tlupě Korachově. Zemřel pro svůj vlastní hřích, aniž měl syny. ⁴ Má jméno našeho otce vymizet z jeho rodu jen proto, že neměl syna? Přiděl nám dědičné vlastnictví mezi bratry našeho otce.“ ⁵ Mojžíš tedy jejich případ přednesl Hospodinu. ⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: ⁷ „Celofchadovy dcery mluví správně. Bezodkladně jim přiděl dědičné vlastnictví mezi bratry jejich otce; dědictví jejich otce převed' na ně. ⁸ K synům Izraele pak promluv takto: Když někdo zemře, aniž měl syna, převedete jeho dědictví na jeho dceru. ⁹ Kdyby neměl ani dceru, přidělíte jeho dědictví jeho bratrům. ¹⁰ Kdyby neměl ani bratry, přidělíte jeho dědictví bratrům jeho otce. ¹¹ Kdyby ani jeho otec neměl bratry, přidělíte jeho dědictví nejbližšímu příbuznému z jeho rodu a ten je obdrží.“ A to se pro syny Izraele stalo právním ustanovením, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ¹² Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vystup na toto pohoří Abarim a pohleď na zem, kterou dávám synům Izraele. ¹³ Až ji spatříš, budeš i ty připojen ke svému lidu, jako byl k němu připojen tvůj bratr Áron. ¹⁴ To proto, že jste se vzepřeli mému příkazu na poušti Cin, kde se obec se mnou pustila do sváru, místo abyste před nimi prokázali mou svatost.“ To je ta Mej-meriba, Voda sváru, v Kádeši na poušti Cin. ¹⁵ Mojžíš Hospodinu odpověděl: ¹⁶ „Ó Hospodine, Bože duchů veškerého tvorstva! Opatři této obci někoho, ¹⁷ kdo by před nimi vycházel i vcházel, kdo by je vyváděl i uváděl, aby Hospodinova obec nebyla jako ovce bez pastýře.“ ¹⁸ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jozue, syn Nunův, je muž, ve kterém přebývá Duch. Vezmi jej k sobě a vlož na něj ruku. ¹⁹ Postav jej před kněze Eleazara a před očima celé obce mu dej pověření. ²⁰ Předej mu svou důstojnost, aby jej celá izraelská obec poslouchala. ²¹ Ať se postaví před kněze Eleazara. Ten se za něj bude dotazovat na Hospodinova rozhodnutí pomocí urim. Na jeho rozkaz budou vycházet a na jeho rozkaz budou vcházet — on a s ním všichni synové Izraele, totiž celá obec.“ ²² Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal. Vzal Jozuu, postavil ho před kněze Eleazara a před celou obec, ²³ vložil na něj ruce a dal mu pověření, jak o tom Hospodin promluvil skrze Mojžíše.

28 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Přikaz synům Izraele: Dbejte na to, ať mi v určený čas přinášíte mé oběti, můj pokrm, mou ohnivou oběť, mou příjemnou vůni. ³ Řekni jim: Toto je ohnivá oběť, kterou budete přinášet Hospodinu každý den: dva roční beránci bez vady ke stálé zápalné oběti. ⁴ Jednoho beránka obětuj ráno a druhého za soumraku. ⁵ Jako moučnou oběť k němu přidej desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu vytlačeného oleje. ⁶ To je stálá zápalná oběť, ustanovená na hoře Sinaj jako příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu. ⁷ K beránku patří úlitba čtvrtky hinu kvašeného nápoje, kterou pro Hospodina vylíš ve svatyni. ⁸ Druhého beránka obětuj za soumraku. Připrav stejnou moučnou oběť i úlitbu jako ráno. Bude to příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.“ ⁹ „V sobotní den obětuj dva roční beránky bez vady. Jako moučnou oběť k nim přidej dvě desetiny efy jemné mouky zadělané olejem s příslušnou úlitbou. ¹⁰ To je sobotní zápalná oběť — tu přinášíte kromě stálé zápalné oběti a úlitby každou sobotu.“ ¹¹ „Při začátcích vašich měsíců přineste jako zápalnou oběť Hospodinu dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránek bez vady. ¹² Jako moučnou oběť pak přidejte tři desetiny efy jemné mouky zadělané olejem ke každému býčku, dvě desetiny k jednomu beranu ¹³ a po desetině ke každému beránku. To je zápalná oběť, připravená jako příjemná

vůně, ohnivá oběť Hospodinu. ¹⁴ K nim náleží tyto úlitby: půl hinu vína na býčka, třetina hinu na berana a čtvrtina hinu na beránka. To je zápalná oběť při novoluní každého měsíce v roce. ¹⁵ Kromě stálé zápalné oběti a příslušné úlitby ať je obětován také jeden kozel jako oběť za hřích. ¹⁶ „Čtrnáctého dne prvního měsíce bude Pesach — Hospodinův Hod beránka. ¹⁷ Patnáctého dne toho měsíce pak bude slavnost. Po sedm dní jezte nekvašené chleby. ¹⁸ Prvního dne mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci. ¹⁹ Jako ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránků; hleďte, ať jsou bez vady. ²⁰ Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na býčka, dvě desetiny na berana ²¹ a na každého z těch sedmi beránků po desetíně. ²² Dále přines jednoho kozla jako oběť za hřích, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ²³ Toto vše budete obětovat kromě ranní zápalné oběti, která patří ke stálé zápalné oběti. ²⁴ Stejně tak budete po sedm dní každý den obětovat pokrm ohnivé oběti příjemně vonící Hospodinu; ať je obětován kromě stálé zápalné oběti a její úlitby. ²⁵ Sedmého dne pak mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci.“ ²⁶ „V Den prvotin, až budete o vaší Slavnosti týdnů přinášet Hospodinu novou moučnou oběť, mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci. ²⁷ Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu dva mladé býčky, jednoho berana a sedm ročních beránků. ²⁸ Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na jednoho býčka, dvě desetiny na jednoho berana ²⁹ a na každého z těch sedmi beránků po desetíně. ³⁰ Přines také jednoho kozla, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ³¹ To vše připravíte kromě stálé zápalné oběti a moučné oběti, která k ní náleží; hleďte, ať jsou bez vady. Rovněž tak úlitby, které k nim náleží.“

29 „Prvního dne sedmého měsíce mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci — je to Den troubení. ² Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu jednoho ročního býčka, jednoho berana a sedm ročních beránků bez vady. ³ Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na býčka, dvě desetiny na berana ⁴ a jednu desetinu na každého z těch sedmi beránků. ⁵ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích, aby za vás byl vykonán obřad smíření. ⁶ To vše (kromě novolunní zápalné oběti s její moučnou obětí, kromě stálé zápalné oběti s její moučnou obětí a kromě patřičných úliteb) připravíte podle příslušných pravidel jako příjemnou vůni, jako ohnivou oběť Hospodinu.“ ⁷ „Desátého dne téhož sedmého měsíce mějte svaté shromáždění, kdy se budete pokorně postit; nedělejte žádnou práci. ⁸ Jako příjemně vonící zápalnou oběť přineste Hospodinu jednoho ročního býčka, jednoho berana a sedm ročních beránků; hleďte, ať jsou bez vady. ⁹ Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na býčka, dvě desetiny na jednoho berana ¹⁰ a na každého z těch sedmi beránků po desetíně. ¹¹ Dále přineste jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě oběti za hřích při obřadu smíření, kromě stálé zápalné oběti s její moučnou obětí a kromě jejich úliteb).“ ¹² „Patnáctého dne sedmého měsíce mějte svaté shromáždění; nedělejte žádnou běžnou práci. Po sedm dní budete slavit Hospodinovu slavnost: ¹³ Jako příjemnou vůni, jako ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti 13 mladých býčků, 2 berany a 14 ročních beránků; ať jsou bez vady. ¹⁴ Jako moučnou oběť k nim přidejte jemnou mouku zadělanou olejem: tři desetiny efy na každého z těch třinácti býčků, dvě desetiny na každého z těch dvou beranů ¹⁵ a na každého z těch čtrnácti beránků po desetíně. ¹⁶ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby). ¹⁷ Druhý den slavnosti: 12 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ¹⁸ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ¹⁹ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a jejich úliteb). ²⁰ Třetí den: 11 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²¹ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²² Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby). ²³ Čtvrtý den: 10 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²⁴ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²⁵ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby). ²⁶ Pátý den: 9 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ²⁷ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ²⁸ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby). ²⁹ Šestý den: 8 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ³⁰ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ³¹ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úliteb). ³² Sedmý den: 7 býčků, 2 berany a 14 ročních beránků bez vady. ³³ K těm býčkům, beranům a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle příslušných pravidel, úměrně jejich počtu. ³⁴ Dále jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby). ³⁵ Osmého dne mějte svátek; nedělejte žádnou běžnou práci. ³⁶ Jako příjemnou vůni, ohnivou oběť přineste Hospodinu k zápalné oběti jednoho býčka, jednoho berana a sedm ročních beránků bez vady. ³⁷ K tomu býčku, beranu a beránkům přidejte patřičnou moučnou oběť a úlitby podle pravidel, úměrně jejich počtu. ³⁸ Dále

jednoho kozla jako oběť za hřích (kromě stálé zápalné oběti, její moučné oběti a její úlitby).³⁹ Tyto zápalné oběti, moučné oběti, úlitby a pokojné oběti budete přinášet Hospodinu při vašich slavnostech, a to kromě svých slibů a dobrovolných darů.“

30 Mojžíš řekl synům Izraele všechno tak, jak mu Hospodin přikázal.² Mojžíš promluvil k náčelníkům izraelských pokolení: „Hospodin přikázal toto:³ Když se muž zaváže Hospodinu slibem nebo přísahou, nebude moci své slovo zrušit; učiní přesně to, co slíbil.⁴ Když se mladá žena, dosud žijící v domě svého otce, zaváže Hospodinu nějakým slibem nebo závazkem⁵ a její otec o tom uslyší a nic nenamítne, pak budou všechny sliby a závazky, které na sebe vzala, platit.⁶ Pokud jí to však otec v den, kdy o tom uslyší, zakáže, pak žádný slib ani závazek, který na sebe vzala, neplatí. Hospodin jí slib odpustí, neboť jí zabránil její otec.⁷ Vdá-li se poté, co na sebe vzala slib nebo nějaký nerozvázný závazek,⁸ a její muž proti tomu v den, kdy o tom uslyší, nic nenamítne, pak budou její sliby i závazky platit.⁹ Pokud jí to však manžel v den, kdy o tom uslyší, zakáže, pak tím zrušil jakýkoli její slib i nerozvázný závazek. Hospodin jí slib odpustí.¹⁰ (Každý slib, jímž se zavázala vdova či zapuzená žena ovšem platí.)¹¹ Složí-li žena slib nebo se zaváže přísahou v domě svého muže,¹² pak, pokud její muž nic nenamítne, až o tom uslyší, a nebude jí bránit, budou všechny její sliby i závazky platit.¹³ Pokud by je však manžel v den, kdy o tom uslyší, zrušil, pak nic ze slibů a závazků, které vyšly z jejích rtů, neplatí. Její muž je zrušil, Hospodin jí je odpustí.¹⁴ Jakýkoli slib nebo přísežný závazek, jímž by se omezovala, potvrdí, anebo zruší její muž.¹⁵ Pokud by však k tomu až do příštího dne nic nenamítal, pak tím potvrdil všechny její sliby i závazky, jimiž je vázána. Potvrdil je, neboť v den, kdy o nich uslyšel, mlčel.¹⁶ Pokud by je zrušil později, ponese vinu.“ Toto jsou pravidla, která Hospodin přikázal Mojžíšovi ohledně muže a jeho ženy a ohledně otce a jeho mladé dcery, která ještě žije v jeho domě.

31 Hospodin promluvil k Mojžíšovi:² „Než budeš připojen ke svému lidu, vykonej pomstu synů Izraele nad Midiánci.“³ Mojžíš proto řekl lidu: „Vyzbrojte mezi sebou muže způsobilé k boji. Ať vytáhnou proti Midiánu a vykonají nad ním Hospodinovu pomstu.⁴ Z každého izraelského pokolení vyšlete k boji po tisíci mužů.“⁵ A tak bylo z izraelských tisíců povoláno po tisíci z každého pokolení, 12 000 mužů vyzbrojených k boji.⁶ Mojžíš je vyslal do boje po tisíci z každého pokolení a s nimi Pinchase, syna kněze Eleazara, se svatým náčiním a s trubkami k troubení v ruce.⁷ Vytáhli tedy do boje proti Midiánu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi, a pobili je do posledního muže.⁸ Zabili také midiánské krále: Eviho, Rekema, Cura, Chura a Rebu — pět midiánských králů. Také Balaáma, syna Beorova, zabili mečem.⁹ Midiánské ženy i jejich děti ale Izraelci zajali. Ukořistili také všechn jejich dobytek, stáda a veškeré bohatství.¹⁰ Všechna jejich města, v nichž sídlili, i všechny jejich osady vypálili.¹¹ Zmocnili se veškeré kořisti včetně lidí a dobytka.¹² Všechnu kořist, jíž se zmocnili, i všechny zajatce pak přivedli k Mojžíšovi, ke knězi Eleazarovi a k izraelské obci do tábora na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu.¹³ Mojžíš, kněz Eleazar a všichni vůdcové obce jim vyšli z tábora naproti.¹⁴ Mojžíš se však na velitele vojska, na vůdce tisíců a stovek, kteří se vraceli z válečného tažení, rozhněval:¹⁵ „Vy jste nechali všechny ty ženy naživu? Vždyť právě ony na Balaámovu radu svedly syny Izraele od Hospodina k Peorovi. Kvůli tomu přišla na Hospodinovu obec ta rána!¹⁷ Pobijte tedy všechny chlapce. Pobijte i každou ženu, která už spala s mužem.¹⁸ Všechny dívky, které ještě nepoznaly muže, si nechte živé.¹⁹ Vy sami pak zůstaňte po sedm dní venku za táborem. Všichni, kdo jste někoho zabili, a všichni, kdo jste se dotkli něčeho zabitého, se budete třetího a sedmého dne očišťovat — jak vy, tak vaši zajatci.²⁰ Očistíte také všechny oděvy, všechny kožené předměty, vše vyrobené z kozí srsti i každý předmět ze dřeva.“²¹ Kněz Eleazar pak řekl bojovníkům, kteří byli v té bitvě: „Toto je ustanovení Zákona, jež Hospodin přikázal Mojžíšovi:²² Zlato, stříbro, bronz, železo, cín a olovo,²³ vše, co snese oheň, přepálíte ohněm, a bude to čisté. Musí se to ale ještě očistit očištnou vodou. Vše, co oheň nesnese, propláchněte vodou.²⁴ Sedmého dne si vyperte roucha, a budete čisti. Teprve potom se vrátíte do tábora.“²⁵ Hospodin Mojžíšovi řekl:²⁶ „Spolu s knězem Eleazarem a s rodovými náčelníky obce poříd soupis zajaté kořisti, jak z lidí, tak z dobytka.²⁷ Rozděľ kořist rovným dílem mezi bojovníky, kteří šli do bitvy, a mezi zbytek obce.²⁸ Od bojovníků, kteří šli do bitvy, vyber příspěvek pro Hospodina. Bude to jeden život z každých pěti set, a to jak z lidí, tak ze skotu, oslů i bravu.²⁹ Tento podíl z jejich poloviny odevzdej knězi Eleazarovi jako příspěvek Hospodinu.³⁰ Z poloviny patřící ostatním synům Izraele vyber po jednom ukořistěném z padesáti, a to jak z lidí, tak ze všeho dobytka (ze skotu, oslů i bravu). Ty odevzdej levitům pečujícím o Hospodinův Příbytek.“³¹ Mojžíš a kněz Eleazar tedy učinili, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.³² Zbytek kořisti uchvácené vojskem činil: 675 000 kusů bravu,³³ 72 000 kusů skotu,³⁴ 61 000 oslů,³⁵ 32 000 žen, které ještě nepoznaly muže.³⁶ Polovina podílu těch, kteří vyšli do boje, činila: 337 500 kusů bravu;³⁷ z nich bylo Hospodinu odvedeno 675.³⁸ 36 000 kusů skotu; z nich bylo Hospodinu odvedeno 72.³⁹ 30 500 oslů; z nich bylo Hospodinu odvedeno 61.⁴⁰ 16 000 osob; z nich bylo Hospodinu odvedeno 32.

⁴¹Tento příspěvek Hospodinu předal Mojžíš knězi Eleazarovi, jak mu Hospodin přikázal. ⁴²Druhá polovina, patřící zbytku izraelské obce (polovina, kterou Mojžíš oddělil od té patřící bojovníkům), ⁴³činila: 337 500 kusů bravy, ⁴⁴36 000 kusů skotu, ⁴⁵30 500 oslů, ⁴⁶16 000 osob. ⁴⁷Z této poloviny patřící synům Izraele vybral Mojžíš po jednom z každých padesáti ukořistěných, a to jak z lidí, tak z dobytka. Ty odevzdal levitům pečujícím o Hospodinův Příbytek, jak mu Hospodin přikázal. ⁴⁸Poté k Mojžíšovi přistoupili velitelé vojenských oddílů, vůdcové tisíců a stovek, ⁴⁹a řekli Mojžíšovi: „Tvoji služebníci sečetli bojovníky, jimž jsme veleli, a ani jeden nám nechybí. ⁵⁰Proto každý z nás přinášíme Hospodinu dar ze získaných zlatých šperků — spony, náramky, prsteny, náušnice a přívěsky — k vykoupení našich životů před Hospodinem.“ ⁵¹Mojžíš a kněz Eleazar tedy od nich přijali všechny ty mistrovské zlaté šperky. ⁵²Všechno zlato odevzdané Hospodinu vážilo 16 750 šekelů. ⁵³(Bojovníci ovšem kořistili každý pro sebe.) ⁵⁴Mojžíš a kněz Eleazar od vůdců tisíců a stovek to zlato přijali a odnesli je do Stanu setkávání jako připomínku synů Izraele před Hospodinem.

32 Synové Rubenovi a synové Gádovi měli obrovské množství dobytka. Uviděli jaezerskou a gileádskou zem a hle, bylo to místo vhodné pro dobytek. ²Rubenovi a Gádovi synové tedy přišli a řekli Mojžíšovi, knězi Eleazarovi a vůdcům obce: ³„Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Chešbon, Eleale, Sebam, Nebó a Beon, ⁴země, kterou Hospodin dobyl pro izraelskou obec, je země vhodná pro dobytek — a tvoji služebníci mají spoustu dobytka.“ ⁵Dále řekli: „Prokaž nám prosím laskavost, ať tato země připadne do vlastnictví nám, tvým služebníkům. Nevod' nás přes Jordán.“ ⁶Mojžíš Rubenovým a Gádovým synům odpověděl: „Mají snad vaši bratři jít do boje, zatímco vy zůstanete zde? ⁷Proč chcete syny Izraele odradit od vstupu do země, kterou jim Hospodin dal? ⁸Totéž udělali vaši otcové, když jsem je vyslal z Kádeš-barné, aby prohlédli zem. ⁹Došli až k údolí Eškol, prohlédli zem, ale pak syny Izraele odradili od vstupu do země, kterou jim Hospodin dal. ¹⁰Hospodin toho dne vzplanul hněvem a odpřisáhl: ¹¹‘Nikdo z těch, kdo vyšli z Egypta, nikdo starší dvaceti let nespátí zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, neboť se mi nevydali cele. ¹²Jen Káleb, syn Jefunův, a Jozue, syn Nunův, se cele vydali Hospodinu.’ ¹³Hospodin tehdy vzplanul proti Izraeli hněvem a nechal je čtyřicet let bloudit po poušti, dokud to pokolení, které se znelíbilo Hospodinu, do posledního nevyumřelo. ¹⁴Hle, nyní jste nastoupili na místo svých otců, vy plemeno hříšníků, abyste ještě více roznítili Hospodinův planoucí hněv proti Izraeli! ¹⁵Jestliže se od něj odvrátíte, nechá tento lid na poušti ještě déle, a tak je všechny přivedete do záhuby!“ ¹⁶Přistoupili tedy k Mojžíšovi blíž a řekli: „Chceme tu postavit ohrady pro svůj dobytek a města pro své děti. ¹⁷Sami pak půjdeme v plné zbroji v čele synů Izraele, dokud je nepřivedeme na jejich místo. Naše děti zatím zůstanou v opevněných městech, chráněny před obyvateli země. ¹⁸My se ale domů nevrátíme, dokud se každý syn Izraele neujme svého dědictví. ¹⁹Nebudeme s nimi zabírat zem za Jordánem ani nikde dále, neboť nám připadlo dědictví na východ od Jordánu.“ ²⁰Mojžíš jim odpověděl: „Chcete-li to slovo splnit, připravte se před Hospodinem k boji. ²¹Každý z vašich ozbrojenců půjde před Hospodinem za Jordán, dokud on před vámi nevyžene své nepřátele. ²²Až bude země před Hospodinem podmaněna, budete se moci vrátit a budete zproštěni tohoto závazku k Hospodinu a k Izraeli. Tehdy se před Hospodinem tato země stane vaším vlastnictvím. ²³Pokud se tak nezachováte, hle, zhřešíte proti Hospodinu, a vězte, že váš trest si vás najde. ²⁴Postavte si města pro děti a ohrady pro ovce a kozy; splňte však, co jste slíbili.“ ²⁵Rubenovi a Gádovi synové Mojžíšovi odpověděli: „Tvoji služebníci učiní, jak jim náš pán přikazuje. ²⁶Naše děti, naše ženy, náš dobytek a všechna naše zvířata zůstanou v gileádských městech, ²⁷zatímco tvoji služebníci, každý v plné zbroji, přejdou Jordán, aby bojovali před Hospodinem, jak praví náš pán.“ ²⁸Mojžíš tedy o nich vydal příkaz knězi Eleazarovi, Jozuovi, synu Nunovu, a náčelníkům izraelských pokolení. ²⁹Mojžíš jim řekl: „Pokud s vámi Gádovi a Rubenovi synové přejdou Jordán, každý vyzbrojen k boji před Hospodinem, pak jim po dobytí země dáte do vlastnictví gileádskou zem. ³⁰Pokud však s vámi nepůjdou jako ozbrojenci, připadne jim vlastnictví mezi vámi v kanaánské zemi.“ ³¹Gádovi a Rubenovi synové na to řekli: „Uděláme, co Hospodin tvým služebníkům řekl: ³²Přejdeme vyzbrojeni před Hospodinem do země Kanaán a získáme dědičné vlastnictví v Zajordání.“ ³³Mojžíš tedy Gádovým a Rubenovým synům a polovině pokolení Manasesova, syna Josefova, přidělil království emorejského krále Síchona a bášanského krále Oga — zemi i s jejími městy včetně území pohraničních měst. ³⁴Synové Gádovi pak vystavěli Dibon, Atarot, Aroer, ³⁵Atarot-šofan, Jazer, Jogbehu, ³⁶opevněná města Bet-nimra a Bet-haran a ohrady pro ovce a kozy. ³⁷Synové Rubenovi vystavěli Chešbon, Eleale, Kiriatajim, ³⁸Nebó, Baal-meon (jejichž jména byla změněna) a také Sibmu. Města, která vystavěli, přejmenovali. ³⁹Synové Machira, syna Manasesova, šli do Gileádu, dobyli jej a vyhnali Emorejce, kteří tam bydleli. ⁴⁰Mojžíš tedy Gileád přidělil Machirovi, synu Manasesovu, a ten se v ní usadil. ⁴¹Manasesův syn Jair pak vytáhl, dobyl jejich vesnice a nazval je Chavot-jair, Jairovy vesnice. ⁴²Také Noba vytáhl, dobyl Kenat i jeho vesnice a nazval je svým jménem: Noba.

33 Toto jsou zastávky na cestě synů Izraele, když pod Mojžíšovým a Áronovým vedením táhli po svých oddílech z Egypta. ² Mojžíš během jejich tažení zapisoval, odkud podle Hospodinova rozkazu vycházeli. Toto jsou zastávky na jejich tažení: ³ Patnáctého dne prvního měsíce, ráno po Hodu beránka, vytáhli synové Izraele z Ramesesu. Před očima celého Egypta směle vyrazili na cestu. ⁴ Egypťané zatím pohřbívali všechny své prvorozené, které mezi nimi Hospodin pobil, když vykonal soud nad jejich bohy. ⁵ Synové Izraele vyšli z Ramesesu a utábořili se v Sukotu. ⁶ Vyšli ze Sukotu a utábořili se v Etamu na kraji pouště. ⁷ Vyšli z Etamu, obrátili se zpět k Pi-chirotu naproti Baal-cefonu a utábořili se před Migdolem. ⁸ Vyšli z Pi-chirotu, prošli prostředkem moře na poušť, ušli tři dny cesty etamskou pouští a utábořili se v Maře. ⁹ Vyšli z Mary a přišli do Elimu. V Elimu bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; tam se utábořili u vody. ¹⁰ Vyšli z Elimu a utábořili se u Rudého moře. ¹¹ Vyšli od Rudého moře a utábořili se v poušti Sin. ¹² Vyšli z pouště Sin a utábořili se v Dofce. ¹³ Vyšli z Dofky a utábořili se v Aluši. ¹⁴ Vyšli z Aluše a utábořili se v Refidimu, kde lid neměl vodu k pití. ¹⁵ Vyšli z Refidimu a utábořili se na poušti Sinaj. ¹⁶ Vyšli z pouště Sinaj a utábořili se v Kibrot-hataavě. ¹⁷ Vyšli z Kibrot-hataavy a utábořili se v Chacerotu. ¹⁸ Vyšli z Chacerotu a utábořili se v Ritmě. ¹⁹ Vyšli z Ritmy a utábořili se v Rimon-perecu. ²⁰ Vyšli z Rimon-perecu a utábořili se v Libně. ²¹ Vyšli z Libny a utábořili se v Rise. ²² Vyšli z Risy a utábořili se v Kehelatě. ²³ Vyšli z Kehelaty a utábořili se na hoře Šefer. ²⁴ Vyšli od hory Šefer a utábořili se v Charadě. ²⁵ Vyšli z Charady a utábořili se v Makhelotu. ²⁶ Vyšli z Makhelotu a utábořili se v Tachatu. ²⁷ Vyšli z Tachatu a utábořili se v Terachu. ²⁸ Vyšli z Terachu a utábořili se v Mitce. ²⁹ Vyšli z Mitky a utábořili se v Chašmoně. ³⁰ Vyšli z Chašmony a utábořili se v Moserotu. ³¹ Vyšli z Moserotu a utábořili se v Bne-jaakanu. ³² Vyšli z Bne-jaakanu a utábořili se v Chor-gidgadu. ³³ Vyšli z Chor-gidgadu a utábořili se v Jotbatě. ³⁴ Vyšli z Jotbaty a utábořili se v Abroně. ³⁵ Vyšli z Abrony a utábořili se v Ecjon-geberu. ³⁶ Vyšli z Ecjon-geberu a utábořili se v Kádeši na poušti Cin. ³⁷ Vyšli z Kádeše a utábořili se u hory Hór na kraji edomské země. ³⁸ Prvního dne pátého měsíce čtyřicátého roku po vyjití synů Izraele z Egypta vystoupil kněz Áron podle Hospodinova rozkazu na horu Hór a tam zemřel. ³⁹ Když Áron zemřel na hoře Hór, bylo mu 123 let. ⁴⁰ Tenkrát se aradský král, Kanaánc sídlící v Negevu v kanaánské zemi, dozvěděl o příchodu synů Izraele. ⁴¹ Vyšli od hory Hór a utábořili se v Calmoně. ⁴² Vyšli z Calmony a utábořili se v Punonu. ⁴³ Vyšli z Punonu a utábořili se v Obotu. ⁴⁴ Vyšli z Obotu a utábořili se v Ije-abarimu na moábské hranici. ⁴⁵ Vyšli z Ijimu a utábořili se v Dibon-gadu. ⁴⁶ Vyšli z Dibon-gadu a utábořili se v Almon-diblataimu. ⁴⁷ Vyšli z Almon-diblatajmu a utábořili se v pohoří Abarim proti Nebó. ⁴⁸ Vyšli z pohoří Abarim a utábořili se na moábských pláních při Jordánu naproti Jerichu. ⁴⁹ Jejich tábor na moábských pláních u Jordánu sahal od Bet-ješimotu až po Abel-šitim. ⁵⁰ Na moábských pláních, při Jordánu naproti Jerichu, promluvil Hospodin k Mojžíšovi: ⁵¹ „Řekni synům Izraele: Až přejdete Jordán a vstoupíte do kanaánské země, ⁵² vyžeňte všechny obyvatele země. Zničte všechny jejich tvarované kameny, zničte všechny jejich lité sochy a zrušte jejich obětní výšiny. ⁵³ Podrobně si tu zem a osídlete ji, neboť jsem vám ji dal — obsaďte ji! ⁵⁴ Rozdělte si tu zemi losem na dědičné podíly podle svých rodů. Většímu rodu přidejte větší dědictví a menšímu menší. Kamkoli padne cíl, to bude jeho. Rozdělte si zem podle otcovských pokolení. ⁵⁵ Pokud obyvatele té země nevyženete, pak se vám ti, které tam ponecháte, stanou trním v očích a ostny v bocích. Budou vás trýznit v zemi, v níž budete bydlet. ⁵⁶ To, co jsem zamýšlel učinit jim, pak nakonec učiním vám.“

34 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ² „Přikáž synům Izraele: Až vejdete do Kanaánu, toto budou hranice země, která vám připadne za dědictví: ³ Vaše jižní hranice povede od pouště Cin podél Edomu. Začne od konce Mrtvého moře na východě, ⁴ stočí se jižně od srázu Akrabim, bude pokračovat k Cinu, až dosáhne na jih od Kádeš-barné. Odtud povede k Chacar-adaru a bude pokračovat k Acmonu, ⁵ kde se stočí, a podél Egyptského potoka dosáhne k moři. ⁶ Vaši západní hranici bude tvořit Středozemní moře. Jeho pobřeží bude vaše západní hranice. ⁷ Vaše severní hranice povede takto: od Středozemního moře ji vytyčíte k hoře Hór ⁸ a odtud dál k Lebo-chamátu, až dosáhne Cedadu. ⁹ Odtud povede k Zifronu, až dosáhne k Chacar-enanu. To bude vaše severní hranice. ¹⁰ Svou východní hranici vytyčíte od Chacar-enanu k Šefamu. ¹¹ Odtud sestoupí k Rible východně od Ajinu; odtud bude sestupovat dál podél svahů východně od Galilejského jezera. ¹² Odtud hranice sestoupí k Jordánu a dosáhne až k Mrtvému moři. To budou hranice vaší země ze všech stran.“ ¹³ Mojžíš synům Izraele přikázal: „To je ta země — rozdělte si ji losem! Hospodin přikázal, aby byla přidělena devíti a půl pokolením. ¹⁴ Rubenovu a Gádovu pokolení s jejich rodinami se totiž už dostalo dědictví, stejně jako polovině pokolení Manasesova. ¹⁵ Tato dvě a půl pokolení už získala dědictví na východní straně Jordánu naproti Jerichu.“ ¹⁶ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷ „Toto jsou jména mužů, kteří vám rozdělí zemi do dědictví: kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův. ¹⁸ Z každého pokolení určete jednoho vůdce, aby jim pomáhali rozdělovat zem. ¹⁹ A toto jsou jména těch mužů: Kaleb, syn Jefunův, z pokolení Juda, ²⁰ Šemuel, syn Amihudův, z pokolení Šimeon, ²¹ Elidad, syn Kisonův, z pokolení Benjamín, ²² Buki, syn Jogliův, vůdce pokolení Dan,

²³ Chaniel, syn Efodův, vůdce pokolení Josefova syna Manasese, ²⁴ Kemuel, syn Šiftanův, vůdce pokolení Josefova syna Efraima, ²⁵ Elicafan, syn Parnachův, vůdce pokolení Zabulon, ²⁶ Paltiel, syn Azanův, vůdce pokolení Isachar, ²⁷ Achihud, syn Šelomiův, vůdce pokolení Ašer, ²⁸ Pedahel, syn Amihudův, vůdce pokolení Neftali.“ ²⁹ To jsou ti, kterým Hospodin přikázal, aby synům Izraele přidělili dědictví v zemi Kanaán.

35 Na moábských pláních, při Jordánu naproti Jerichu, promluvil Hospodin k Mojžíšovi: ² „Přikaz synům Izraele, ať ze svého dědičného území dají levitům města k bydlení; také pastviny okolo těch měst dejte levitům. ³ Ta města jim budou sloužit k bydlení a přilehlé pastviny budou pro jejich dobytek a pro všechna jejich zvířata. ⁴ Předměstské pastviny, které dáte levitům, ať obklopují městskou zeď ze všech stran do vzdálenosti tisíce loktů. ⁵ Proto vyměřte dva tisíce loktů na východní straně města a stejně tolik na jižní, západní a severní straně města, tak aby město bylo uprostřed. Toto budou jejich předměstské pastviny.“ ⁶ „Z měst, která dáte levitům, bude šest měst útočištných. Tam se bude moci uchýlit ten, kdo někoho zabil. K nim přidáte levitům další čtyřicet dvě města - ⁷ celkem čtyřicet osm měst s přilehlými pastvinami. ⁸ Ta města jim z vlastnictví synů Izraele přidělíte takto: od většího pokolení více, od menšího méně. Každé pokolení dá levitům část měst, odpovídající jeho dědičnému území.“ ⁹ Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰ „Řekni synům Izraele: Až přejdete Jordán a vstoupíte do kanaánské země, ¹¹ vyberte si města, která vám budou sloužit jako útočiště. Bude se do nich moci uchýlit ten, kdo někoho neúmyslně zabil. ¹² Ta města vám budou sloužit jako útočiště před mstitelem, aby ten, kdo někoho zabil, nezemřel dříve, než se dostaví k soudu před obcí. ¹³ Určete si šest měst, která vám budou sloužit jako útočiště: ¹⁴ tři města v Zajordání a tři města v zemi Kanaán. Ta ať slouží jako útočištná města. ¹⁵ Těchto šest měst ať synům Izraele, hostům i přistěhovalcům slouží za útočiště, aby se tam uchýlil každý, kdo někoho neúmyslně zabil. ¹⁶ Udeří-li někdo někoho železným předmětem tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁷ Vezme-li do ruky kámen, kterým lze zabít, a udeří někoho tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁸ Vezme-li do ruky dřevěný předmět, kterým lze zabít, a udeří někoho tak, že dotyčný zemře, je to vrah a jako vrah musí zemřít. ¹⁹ Vraha zabije krevní mstitel; jakmile ho dopadne, zabije ho. ²⁰ Strčí-li někdo do někoho z nenávisti nebo po něm něco úmyslně hodí tak, že dotyčný zemře, ²¹ anebo někoho z nepřátelství udeří pěstí tak, že dotyčný zemře, pak musí ten, kdo ho udeřil, zemřít — je to vrah. Vraha zabije krevní mstitel; jakmile ho dopadne, zabije ho. ²² Strčí-li však někdo do někoho náhodou, a ne z nepřátelství, anebo po něm hodí nějaký předmět, ale neúmyslně, ²³ anebo na něj z nepozornosti shodí jakýkoli kámen, který může zabít, a dotyčný zemře, ačkoli viník nebyl jeho nepřítelem a nezamýšlel mu nic zlého, ²⁴ pak mezi tím, kdo udeřil, a krevním mstitelem rozhodne obec podle těchto soudních pravidel. ²⁵ Obec ochrání toho, kdo zabil, před krevním mstitelem a umožní mu návrat do útočištného města, kam se uchýlil. Tam bude bydlet až do smrti nejvyššího kněze pomazaného svatým olejem. ²⁶ Pokud se ale ten, kdo někoho zabil, odváží vyjít za hranice svého útočištného města ²⁷ a krevní mstitel ho najde mimo jeho hranice a zabije ho, nebude mstitel vinen prolitou krví. ²⁸ Ten, kdo někoho zabil, má totiž pobývat ve svém útočištném městě až do smrti nejvyššího kněze. Teprve po jeho smrti se smí vrátit na svůj vlastní pozemek. ²⁹ Toto se vám stane právním ustanovením pro všechna budoucí pokolení, kdekoli se usadíte. ³⁰ Každý vrah, který někoho zabil, bude popraven, ovšem pouze na základě výpovědi svědků. Jediné svědectví k popravě člověka nestačí. ³¹ Vrah zaslouží smrt. Za jeho život nepřijímejte výkupné; musí zemřít. ³² Ani za toho, kdo se uchýlil do útočištného města, nepřijímejte výkupné, chtěl-li by se vrátit domů dříve, než zemře nejvyšší kněz. ³³ Neposkvrňujte zemi, v níž jste; právě krev totiž zemi poskvrňuje. Země nemůže být očištěna od krve, která na ní byla prolita, jinak než krví toho, kdo ji prolil. ³⁴ Nesmíš poskvrnit zem, v níž bydlíte. Vždyť uprostřed ní přebývám já sám — já Hospodin bydlím uprostřed synů Izraele!“

Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)

Úvod

1 Toto jsou slova, která Mojžíš promluvil k celému Izraeli na poušti v Zajordání, totiž na pláni Arava naproti Sufu mezi Paranem, Tofelem, Labanem, Chacerotem a Di-zahabem. ² Přes pohoří Seír trvá cesta od hory Oréb do Kádeš-barné jedenáct dní. ³ Prvního dne jedenáctého měsíce čtyřicátého roku oznámil Mojžíš synům Izraele všechno, co mu Hospodin pro ně přikázal. ⁴ Poté, co porazil emorejského krále Sichona sídlícího v Chešbonu a bášanského krále Oga sídlícího v Aštarotu a v Edrei, ⁵ začal Mojžíš v moábské zemi v Zajordání vysvětlovat tento Zákon. Řekl: ⁶ Hospodin, náš Bůh, k nám promluvil na Orébu takto: „Už jste na této hoře byli dost dlouho. ⁷ Obratě se a jděte dál. Vejděte do pohoří Emorejců a ke všem jejich sousedům v Aravě, na horách, v podhůří, v Negevu i na mořském pobřeží. Vejděte do celé kanaánské země i do Libanonu až po tu velikou řeku, řeku Eufrat. ⁸ Pohled, tu zemi jsem vám dal. Jděte a obsadte zem, o níž Hospodin přísahal vašim otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, že ji dá jim a po nich jejich semení.“ ⁹ Tenkrát jsem vám řekl: „Nemohu vás dále nést sám. ¹⁰ Hospodin, váš Bůh, vás rozmnožil. Pohledte, dnes je vás jako hvězd na nebi! ¹¹ Kéž vás Hospodin, Bůh vašich otců, rozhojní ještě tisíckrát více a kéž vám žehná, jak vám pověděl! ¹² Jak bych však mohl sám nést vaše nesnáze, vaše břemena a rozepře? ¹³ Vyberte ve svých kmenech moudré, rozvážné a zkušené muže, abych je učinil vašimi vůdci.“ ¹⁴ Odpověděli jste mi: „Co navrhuješ, je dobré.“ ¹⁵ Vzal jsem tedy představitele vašich kmenů, moudré a zkušené muže, a ustanovil jsem je za vaše vůdce, za správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti a za představené vašich kmenů. ¹⁶ Vaším soudcům jsem tenkrát přikázal: „Vyslechnete své bratry a budete soudit spravedlivě, ať půjde o při mezi člověkem a jeho druhem nebo mezi ním a přistěhovalcem. ¹⁷ Při soudu buďte nestranní. Vyslechněte malého stejně jako velkého; nikoho se nelekejte, neboť soud náleží Bohu. Záležitost, která by pro vás byla příliš nesnadná, vznesete na mě a já ji vyslechnu.“ ¹⁸ Tenkrát jsem vám přikázal všechno, co máte dělat. ¹⁹ Potom jsme vytáhli od Orébu a podle příkazu Hospodina, našeho Boha, jsme šli celou touto velikou, hroznou pouští, kterou jste viděli, směrem k emorejskému pohoří, až jsme dorazili do Kádeš-barné. ²⁰ Tehdy jsem vám řekl: „Přišli jste až k pohoří Emorejců — Hospodin, náš Bůh, nám je dává. ²¹ Pohled, Hospodin, tvůj Bůh, ti dal celou tu zem; vytáhni a obsaď ji, jak ti Hospodin, Bůh tvých otců, řekl. Neboj se a nestrachuj.“ ²² Vy všichni jste však ke mně přišli se slovy: „Pošleme napřed muže, kteří nám tu zem prohlédnou a podají nám zprávu o cestě, kterou se máme vydat, i o městech, do nichž máme vejít.“ ²³ Ten návrh se mi líbil, a tak jsem z vás vybral dvanáct mužů, po jednom z každého kmene. ²⁴ Vypravili se vzhůru do hor a přišli až do údolí Eškol. Když prozkoumali zem, ²⁵ vzali s sebou něco z jejího ovoce a přinesli je nám. Poté nám podali zprávu: „Země, kterou nám Hospodin, náš Bůh, dává, je dobrá.“ ²⁶ Vy jste však nebyli ochotni vydat se vzhůru a vzepřeli jste se příkazu Hospodina, svého Boha. ²⁷ Začali jste ve svých stanech reptat: „Hospodin nás vyvedl z Egypta, protože nás nenáviděl! Vydal nás do rukou Emorejců, aby nás vyhladil! ²⁸ Kam to jdeme? Naši bratři nás připravili o odvalu, když řekli: ‘Ten lid je silnější a vyšší než my, města jsou veliká a opevněná až k nebi, a navíc jsme tam viděli Anakovce!’“ ²⁹ Odpověděl jsem vám: „Nebojte se, nemějte strach! ³⁰ Hospodin, váš Bůh, který jde před vámi, bude před vašimi očima bojovat za vás. Učiní totéž, co s vámi učinil v Egyptě ³¹ a na poušti. Tehdy jsi viděl, jak tě Hospodin, tvůj Bůh, nesl, jako nosí člověk svého syna, a to celou cestu, kterou jste šli, než jste dorazili sem.“ ³² Ani tenkrát jste však nevěřili Hospodinu, svému Bohu, ³³ ačkoli vás předcházel na cestě, hledal vám místo k odpočinku a ukazoval vám cestu, kterou máte jít — za noci ohněm a za dne oblakem. ³⁴ Když Hospodin uslyšel vaše slova, rozhněval se a přísahal: ³⁵ „Žádný z těchto lidí — nikdo z tohoto zlého pokolení — nespátí tu krásnou zem, o níž jsem přísahal, že ji dám vašim otcům. ³⁶ Jedině Káleb, syn Jefunův, ten ji spatří; jemu a jeho synům dám zem, kterou prochodil, neboť se cele vydal Hospodinu.“ ³⁷ Kvůli vám se Hospodin rozzlobil i na mne. Řekl: „Ani ty tam nevejdeš! ³⁸ Jozue, syn Nunův, který ti pomáhá, ten tam vejde. Povzbuď ho, neboť on tu zemi dá za dědictví Izraeli. ³⁹ A vaše děti, o nichž jste říkali, že se stanou kořistí — vaši synové, kteří dnes ještě nerozeznají dobré a zlé — ti do ní vejdou. Jim ji dám a oni ji obsadí. ⁴⁰ Vy se však obratě a táhněte pouští zpět k Rudému moři.“ ⁴¹ Tehdy jste mi odpověděli: „Zhřešili jsme proti Hospodinu! Chceme vytáhnout a bojovat, přesně jak nám přikázal Hospodin, náš Bůh.“ Všichni jste si oblékli válečnou zbroj a lehkomyšlně jste se chystali vystoupit do hor. ⁴² Hospodin ale ke mně promluvil: „Řekni jim — Nevydávejte se vzhůru a nepouštějte se do boje, neboť nejsem ve vašem středu. Jinak vás vaši nepřátelé porazí.“ ⁴³ Řekl jsem vám to, ale neposlechli jste. Vzepřeli jste se Hospodinovu příkazu a opovážlivě jste se vydali do hor. ⁴⁴ Emorejci, kteří v těch horách bydleli, vytáhli proti vám, hnali se za vámi jako vosy

a rozprášili vás po Seíru až k Chormě. ⁴⁵ Když jste se pak vrátili, nařikali jste před Hospodinem, ale Hospodin vás nevyslyšel, nepopřál vám sluchu. ⁴⁶ Proto jste museli tak dlouho zůstat v Kádeši.

2 Potom jsme se obrátili a táhli jsme na poušť směrem k Rudému moři, jak mi Hospodin řekl, a dlouhou dobu jsme obcházeli pohoří Seír. ² Hospodin mi řekl: ³ „Už jste to pohoří obcházeli dost dlouho; obraťte se na sever. ⁴ Lidu pak přikáž: Procházíte územím svých bratrů, synů Ezauových, bydlících na Seíru. Budou se vás bát, ale vy si dávejte dobrý pozor. ⁵ Nebojujte s nimi, neboť vám z jejich země nedám ani šlépěj. Pohoří Seír jsem totiž dal do vlastnictví Ezauovi. ⁶ Za jídlo, které sníte, i za vodu, kterou vypijete, jim proto zaplatíte stříbrem. ⁷ Hospodin, tvůj Bůh, ti přece žehnal při veškerém tvém počínání. Zná tvé putování touto velikou pouští. Už čtyřicet let je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou a nic ti nescházelo.“ ⁸ A tak jsme obešli své bratry, syny Ezauovy, bydlící na Seíru. Vyhnuli jsme se cestě přes pláň Arava, jež vede od Eilatu a Ecion-geberu, a vydali se cestou přes moábskou poušť. ⁹ Hospodin mi řekl: „Neútoč na Moábské a nebojuj s nimi. V jejich zemi ti nedám žádné vlastnictví, neboť Ar jsem určil do vlastnictví synům Lotovým.“ ¹⁰ (Původně tam bydleli Emejci, silný a početný lid, vysoký jako Anakovci. ¹¹ Stejně jako Anakovci se i oni počítali za Refajce, ale Moábští je nazývali Emejci. ¹² Na Seíru zase původně bydleli Chorejci, ale synové Ezauovi je vyhnali, vyhladili je a usadili se na jejich místě, jako to učinil Izrael se svou vlastní zemí, kterou jim dal Hospodin.) ¹³ Prikázal: „Vzhůru, překročte potok Zered!“ a tak jsme překročili potok Zered. ¹⁴ Naše putování od Kádeš-barné po překročení potoku Zered trvalo třicet osm let. Celé to pokolení bojovníků mezitím v táborech až do posledního vymřelo, jak jim Hospodin přísahal. ¹⁵ Ruka Hospodinova byla vskutku proti nim a až do posledního je vymýtila z tábora. ¹⁶ Všichni bojovníci z lidu až do posledního vymřeli. ¹⁷ Hospodin mi řekl: ¹⁸ „Dnes procházíš moábským územím u města Ar ¹⁹ a blížíš se k Amoncům. Neútoč na ně a nebojuj s nimi. V zemi Amonců ti nedám žádné vlastnictví, neboť jsem ji určil do vlastnictví synům Lotovým.“ ²⁰ (I toto území bývá počítáno k zemi Refajců. Původně tam bydleli Refajci — Amonci je ovšem nazývali Zamzumci - ²¹ mohutný a početný lid, vysoký jako Anakovci. Hospodin je však před nimi vyhladil, takže je vyhnali a usadili se na jejich místě. ²² Totéž učinil pro syny Ezauovy bydlící na Seíru, když před nimi vyhladil Chorejce, takže je vyhnali a usadili se na jejich místě, kde jsou až dodnes. ²³ Avijce, bydlící v osadách v okolí Gazy, zase vyhladili Kaftorští. Ti přišli z Kréty a usadili se na jejich místě.) ²⁴ „Vzhůru! Jděte dál a překročte potok Arnon! Pohleď, dal jsem do tvé ruky chešbonského krále, Emorejce Sichona, i jeho zem. Začni ji obsazovat, dej se s ním do boje! ²⁵ Dnes začínám na národy pode vším nebem pouštět strach a hrůzu z tebe. Až o tobě uslyší, budou se před tebou třást a chvět se úzkostí.“ ²⁶ Tehdy jsem z pouště Kedemot vyslal k Sichonovi, králi Chešbonu, posly s nabídkou míru: ²⁷ „Chtěl bych projít tvou zemí. Půjdu jen a jen po cestě, neuchýlím se od ní napravo ani nalevo. ²⁸ Potravu k jídlu i vodu k pití od tebe koupím za peníze. Chtěl bych jen pěšky projít tak, ²⁹ jak mi to dovolili synové Ezauovi bydlící na Seíru i Moábští v Aru. Potom přejdu Jordán do země, kterou nám dává Hospodin, náš Bůh.“ ³⁰ Chešbonský král Sichon nás však nenechal projít svým územím. Hospodin, tvůj Bůh, totiž posílil jeho hrdost a odhodlání, aby jej pak vydal do tvé ruky, jak je tomu dodnes. ³¹ Hospodin mi řekl: „Pohleď, už to začíná! Vydávám ti Sichona i jeho zem. Začni si ji podmaňovat a obsaď ji.“ ³² Sichon se vším svým lidem proti nám vytáhl do boje v Jahce. ³³ Hospodin, náš Bůh, nám ho však vydal, takže jsme ho porazili i s jeho syny a se vším jeho lidem. ³⁴ Tenkrát jsme dobyli všechna jeho města. Každé z nich jsme vyhladili jako proklaté včetně mužů, žen i dětí. Nikoho jsme nenechali naživu. ³⁵ Z dobytých měst jsme si rozebrali dobytek a kořist. ³⁶ Od Aroeru na břehu potoka Arnon a od města v údolí až po Gileád nebylo tvrze, která by před námi obstála. Hospodin, náš Bůh, nám je všechny dal. ³⁷ Nepřiblížil ses ale k zemi Amonců, k okolí potoka Jabok, k městům v horách a vůbec k ničemu, co Hospodin, náš Bůh, zakázal.

3 Potom jsme se obrátili a vydali se vzhůru cestou k Bášanu. Bášanský král Og proti nám s celým svým lidem vytáhl do boje u Edrei. ² Hospodin mi řekl: „Neboj se ho! Vydal jsem ho s celým jeho lidem i s jeho zemí do tvých rukou. Naložíš s ním, jako jsi naložil s emorejským králem Sichonem, sídlícím v Chešbonu.“ ³ Hospodin, náš Bůh, tehdy vydal do našich rukou i bášanského krále Oga se vším jeho lidem. Bili jsme je, až z nich nezůstal jediný živý. ⁴ Všechna jeho města jsme tenkrát dobyli. Nebylo tvrze, již bychom jim nezískali — šedesát měst, celý kraj Argob, Ogovo království v Bášanu. ⁵ Všechna ta města byla opevněná vysokými hradbami, branami a závorami. Navíc jsme dobyli veliké množství venkovských osad. ⁶ Vyhladili jsme je jako proklaté, jako jsme to učinili chešbonskému králi Sichonovi, vyhladili jsme každé město — muže, ženy i děti. ⁷ Všechnen dobytek a kořist z těch měst jsme si pak rozebrali. ⁸ Tenkrát jsme oběma emorejským králům v Zajordaní odebrali zem od potoka Arnon až k hoře Hermon. ⁹ (Sidonci říkají Hermonu Sirion, kdežto Emorejci mu říkají Senír.) ¹⁰ Zmocnili jsme se všech měst náhorní roviny, celého Gileádu a celého Bášanu až po Salchu a Edrei, hlavní města Ogova bášanského království. ¹¹ (Bášanský král Og byl jediný, kdo zbyl z přežívajících Refajců. Ano,

jeho lože je to železné lože, které je k vidění v Rabě Amonců — devět loket naděl a čtyři lokty našir, měřeno běžným loktem!) ¹² Zemi, kterou jsme tenkrát obsadili, jsem dal synům Rubenovým a Gádovým — území od Aroeru na potoce Arnon a polovinu pohoří Gileád s jeho městy. ¹³ Zbytek Gileádu s celým Bášanem, totiž Ogovo království, jsem dal polovině kmene Manasesova. (Celému kraji Argob s celým Bášanem se říkávalo Země Refajců. ¹⁴ Celého tohoto kraje až po gešurské a maachatské pomezí se zmocnil Manasesův syn Jair. Ten pojmenoval Bášan podle sebe Chavot-jair, Jairovy vesnice, a tak se jmenuje až dodnes.) ¹⁵ Gileád jsem dal Machirovi. ¹⁶ Synům Rubenovým a Gádovým jsem dal území od Gileádu k potoku Arnon (jehož středem vede hranice) a až k potoku Jabok, který tvoří hranici Amonců. ¹⁷ Jejich západní hranici tvoří jordánské údolí Arava, a to od Galilejského jezera až po Mrtvé moře v Aravě pod úbočím Pisgy na východě. ¹⁸ Tenkrát jsem vám přikázal: „Hospodin, váš Bůh, vám dal tuto zem za dědictví. Všichni vaši bojovníci však přejdou Jordán v plné zbroji jako předvoj svých bratrů, synů Izraele. ¹⁹ Pouze vaše ženy, vaše děti a váš dobytek (vím, že máte množství dobytka) zůstanou ve městech, která jsem vám přidělil. ²⁰ Hospodin, váš Bůh, pak dá vašim bratrům odpočínutí stejně jako vám. Až obsadí zem, kterou jim Hospodin, váš Bůh, dává za Jordánem, tehdy se vrátíte každý k vlastnictví, které jsem vám přidělil.“ ²¹ Jozuovi jsem tenkrát přikázal: „Na vlastní oči jsi viděl všechno, co Hospodin, váš Bůh, učinil těm dvěma králům. Totéž Hospodin učiní všem královstvím, do nichž se chystáš vejít. ²² Nebojte se jich. Hospodin, váš Bůh, bojuje za vás!“ ²³ Tenkrát jsem Hospodina úpěnlivě prosil: ²⁴ „Hospodine, Pane můj, začal jsi svému služebníku ukazovat svou velikost a svou moc. Který bůh na nebi či na zemi by dokázal činy podobné tvým? ²⁵ Nech mne prosím přejít Jordán, ať spatřím tu krásnou zem, která je za ním, ty krásné hory a Libanon!“ ²⁶ Hospodin se ale na mě kvůli vám hněval, a tak mě nevyslyšel. „To stačí!“ řekl mi. „Už o tom se mnou nemluv. ²⁷ Vystup na vrchol Pisgy a pozvedni oči na západ, na sever, na jih a na východ. Podívej se dobře, neboť tento Jordán nepřejdeš. ²⁸ Pověř však Jozuu, posilni a povzbud ho, neboť on tam v čele tohoto lidu přejde. On jim dá za dědictví zem, kterou spatříš.“ ²⁹ A tak jsme zůstali v roklině naproti Bet-peoru.

4 Nyní tedy, Izraeli, slyš pravidla a zákony, které vás učím dodržovat, abyste byli živi a vešli do země, kterou vám dává Hospodin, Bůh vašich otců, a obsadili ji. ² Ke slovům, která vám udílím, nic nepřidávejte a nic z nich neubírejte, ale zachovávejte přikázání Hospodina, svého Boha, která vám udílím. ³ Na vlastní oči jste viděli, co Hospodin učinil v Baal-peoru. Hospodin, tvůj Bůh, vyhladil z tvého středu každého, kdo následoval peorského Baala. ⁴ Vy, kdo jste se přimkli k Hospodinu, jste však až dodnes všichni naživu. ⁵ Pohleď, učím vás pravidla a zákony, které mi Hospodin, můj Bůh, svěřil, abyste je dodržovali v zemi, kterou přicházíte obsadit. ⁶ Řiďte se jimi, dodržujte je a ostatní národy uvidí vaši moudrost a rozumnost. Až uslyší o všech těchto pravidlech, řeknou: „Jak moudrý a rozumný lid! Jak znamenitý národ!“ ⁷ A vsuktu — který mocný národ má bohy tak blízké, jako je Hospodin, náš Bůh, kdykoli k němu voláme? ⁸ A který mocný národ má pravidla a zákony tak spravedlivé, jako je celý tento Zákon, který vám dnes předkládám? ⁹ Stráž se však a dávej dobrý pozor, abys nezapomněl, co jsi na vlastní oči spatřil. Po všechny dny svého života to nenech vymizet ze svého srdce, ale seznamuj s tím své syny a vnuky. ¹⁰ Toho dne, kdy jste stáli před Hospodinem, svým Bohem, na Orébu, mi Hospodin řekl: „Shromáždí mi lid. Chci, ať slyší má slova a učí se mne ctít po všechny dny svého života na zemi. Témuž ať učí i své děti.“ ¹¹ A tak jste se přiblížili a stanuli pod horou. Hora plála ohněm až k samému nebi; kolem tma, oblak a mračno. ¹² Tehdy k vám Hospodin promluvil z prostředku ohně. Slyšeli jste slova, ale nerozeznávali žádnou podobu, pouze hlas. ¹³ Vyhlásil vám svou smlouvu, kterou vám přikázal plnit, totiž Desatero, jež napsal na dvě kamenné desky. ¹⁴ Tenkrát mi Hospodin přikázal, abych vás učil těmito pravidlům a zákonům, abyste je dodržovali v zemi, kterou jdete obsadit. ¹⁵ Toho dne, kdy k vám Hospodin promluvil na Orébu z prostředku ohně, jste přece neviděli žádnou podobu. Mějte se tedy velmi na pozoru, ¹⁶ abyste se nezvrhli a nevytvořili si modlu v jakékoli podobě, ať by to byla socha ve tvaru muže či ženy, ¹⁷ jakéhokoli zvířete na zemi, jakéhokoli ptáka létajícího po nebi, ¹⁸ čehokoli, co leze po zemi, nebo jakékoli ryby ve vodě pod zemí. ¹⁹ Když pozvedneš oči k nebi a pohlédneš na slunce, měsíc a hvězdy, na celý nebeský zástup, nenech se strhnout, aby ses jim klaněl a sloužil jim. Hospodin, tvůj Bůh, je věnoval všem národům pod nebem, ²⁰ ale vás Hospodin vzal a vyvedl z tavící pece, z Egypta. Tak jste se jako lid stali jeho dědictvím a tak je tomu dodnes. ²¹ Na mě se ale Hospodin kvůli vašim slovům rozhněval. Přisahal, že nepřekročím Jordán a nevejdu do té krásné země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví. ²² Ano, zemřu v této zemi. Nepřejdu Jordán, ale vy ho přejdete a obsadíte tu krásnou zem. ²³ Mějte se tedy na pozoru, abyste nezapomněli na smlouvu Hospodina, svého Boha, kterou s vámi uzavřel, a nevytvořili si modlu v jakékoli podobě, což ti Hospodin, tvůj Bůh, zakázal. ²⁴ Hospodin, tvůj Bůh, je stravující oheň, žárlivě milující Bůh! ²⁵ V té zemi budeš plodit syny a vnuky a zestárneš. Jestliže se pak zvrhnete a vytvoříte si modlu v jakékoli podobě, spácháte v očích Hospodina, svého Boha, zlou věc a popudíte ho. ²⁶ Dosvědčuji vám dnes před nebem a zemí, že pak v zemi, kterou se za Jordánem chystáte obsadit, rychle a naprosto vyhynete. Nezůstanete v ní

dlouho; budete naprosto vyhlazeni. ²⁷ Hospodin vás rozptýlí mezi národy, takže vás uprostřed pohanů, kam vás Hospodin zažene, zůstane jen hrstka. ²⁸ Tam budete sloužit bohům vytvořeným lidskýma rukama, bohům ze dřeva a kamene, kteří nevidí ani neslyší, nejedí ani necítí. ²⁹ Tam pak začnete hledat Hospodina, svého Boha. Budeš-li jej hledat celým svým srdcem a celou svou duší, najdeš ho. ³⁰ Toto vše tě ve tvém trápení postihne, avšak nakonec se vrátíš k Hospodinu, svému Bohu, a budeš jej poslouchat. ³¹ Hospodin, tvůj Bůh, je soucitný Bůh — nenechá tě a nedopustí tvou záhubu; nezapomene na smlouvu s tvými otci, kterou jim potvrdil přísahou. ³² Vyptávej se na staré časy. Ptej se, co bylo před tebou ode dne, kdy Bůh na zemi stvořil člověka. Ptej se od jednoho konce nebe po druhý, zda se kdy stalo něco tak velikého anebo bylo o něčem takovém slycháno. ³³ Slyšel kdy nějaký lid hlas Boha mluvícího z prostředku ohně, jak jsi jej slyšel ty, a zůstal živ? ³⁴ Zkusil kdy nějaký bůh přijít a za velikých zkoušek, znamení a divů si vzít národ zprostřed jiného národa, a to bojem, mocnou rukou, vztaženou paží a velikými a hroznými činy, jak to vše před vašima očima v Egyptě udělal Hospodin, váš Bůh, pro vás? ³⁵ Tobě to však bylo ukázáno, abys poznal, že Hospodin je Bůh; kromě něj není žádný jiný. ³⁶ Z nebe ti dal slyšet svůj hlas, aby tě vyučil, a na zemi ti ukázal svůj veliký oheň, abys slyšel jeho slova z prostředku ohně. ³⁷ To proto, že miloval tvé otce, vyvolil jejich budoucí símě. Tebe pak osobně vyvedl svou velikou mocí z Egypta, ³⁸ aby před tebou vyhnal národy větší a mocnější, než jsi ty, aby tě uvedl do jejich země a dal ti ji za dědictví, jak se to právě dnes děje. ³⁹ Dnešního dne tedy věz a vezmi si k srdci, že Hospodin je Bůh; kromě něj žádný není. ⁴⁰ Zachovávej tedy jeho pravidla a přikázání, která ti dnes udílím. Pak se tobě i tvým dětem povede šťastně a budeš mít dlouhý život v zemi, kterou ti navždy dává Hospodin, tvůj Bůh. ⁴¹ Mojžíš pak určil tři města na východní straně Jordánu, ⁴² aby se tam směl uchýlit každý, kdo někoho neúmyslně zabil, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti. Uchýlí se do jednoho z těch měst a zůstane naživu: ⁴³ Becer na pusté náhorní rovině pro pokolení Ruben, Rámot v Gileádu pro pokolení Gád a Golan v Bášanu pro pokolení Manases. ⁴⁴ Toto je Zákon, který Mojžíš předložil synům Izraele. ⁴⁵ Toto jsou svědectví, pravidla a zákony, které Mojžíš přednesl synům Izraele po jejich odchodu z Egypta. ⁴⁶ Stalo se to v Zajordání, v roklině naproti Bet-peoru, v zemi emorejského krále Sichona, sídlícího v Češbonu. Toho Mojžíš se syny Izraele po odchodu z Egypta porazil. ⁴⁷ Obsadili jeho zem i zem bášanského krále Oga, tedy zem obou emorejských králů na východním břehu Jordánu: ⁴⁸ od Aroeru na břehu potoka Arnon až k hoře Sirion (což je Hermon) ⁴⁹ a celou východní stranu jordánského údolí Arava až k Mrtvému moři pod úbočím Pisgy.

5 Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Slyš, Izraeli, pravidla a zákony, které vám dnes předkládám k slyšení. Učte se jim a pečlivě je dodržujte. ² Hospodin, náš Bůh, s námi na Orébu uzavřel smlouvu. ³ Tuto smlouvu Hospodin neuzavřel s našimi otci, ale s námi, kteří tu dnes jsme, s námi všemi, kteří žijeme. ⁴ Hospodin s vámi na oné hoře mluvil z prostředku ohně tváří v tvář. ⁵ (Já jsem tenkrát stál mezi Hospodinem a vámi, abych vám oznámil Hospodinovo slovo, protože jste se báli toho ohně a nechtěli jste vystoupit na horu.) Řekl: ⁶ „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví. ⁷ Neměj žádné bohy kromě mne. ⁸ Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁹ Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ¹⁰ a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání. ¹¹ Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu. ¹² Zachovávej sobotní den, aby ti byl svatý, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh. ¹³ Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svoji práci, ¹⁴ ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci — ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvůj býk ani tvůj osel, žádné z tvých dobytčat. Také přistěhovalec ve tvých branách ať si odpočine spolu s tebou, tvým otrokem a tvou děvečkou. ¹⁵ Pamatuj, že jsi byl v egyptské zemi otrokem a Hospodin, tvůj Bůh, tě odtud vyvedl mocnou rukou a vztaženou paží. To proto ti Hospodin, tvůj Bůh, přikázal, abys dodržoval sobotní den. ¹⁶ Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, ať jsi dlouho živ a vede se ti dobře na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁷ Nezabíjej. ¹⁸ Necizolož. ¹⁹ Nekrad. ²⁰ Nelži o svém bližním. ²¹ Neprahni po manželce svého bližního. Nezávid' svému bližnímu jeho dům, jeho pole, otroka, děvečku, býka ani osla — nezávid' svému bližnímu vůbec nic.“ ²² Tato slova promluvil Hospodin k celému vašemu shromáždění na oné hoře. Řekl je mocným hlasem z prostředku ohně, oblaku a mračna a nic k nim nedodal. Napsal je na dvě kamenné desky a dal je mně. ²³ Když jste uslyšeli ten hlas z prostředku tmy, zatímco hora plála ohněm, přistoupili jste ke mně — všichni představitelé vašich kmenů a vaši stařešinové - ²⁴ a řekli jste: „Hle, Hospodin, náš Bůh, nám ukázal svou slávu a svou velikost; slyšeli jsme jeho hlas z prostředku ohně! Dnešního dne jsme viděli, že Bůh může mluvit s člověkem a ten může zůstat naživu. ²⁵ Proč ale máme riskovat smrt? Vždyť nás ten ohromný oheň může pohltnout! Budeme-li nadále muset poslouchat hlas Hospodina, našeho Boha, zemřeme. ²⁶ Kdy který smrtelník slyšel hlas živého Boha mluvícího z prostředku ohně a zůstal naživu? ²⁷ Přístup k němu sám a vyslechni vše, co Hospodin, náš Bůh, řekne.

Potom nám povíš všechno, co Hospodin, náš Bůh, poví tobě a my to poslechneme a vykonáme.“²⁸ Když jste se mnou takto mluvili, Hospodin uslyšel vaše slova a řekl mi: „Slyšel jsem slova, která ti tento lid řekl. Dobře to všechno pověděli.“²⁹ Kéž by jen měli takové srdce, aby mne po všechny dny ctili a zachovávali všechna má přikázání, aby se jim i jejich dětem navěky vedlo dobře!³⁰ Jdi a řekni jim, ať se vrátí ke svým stanům.“³¹ Ty však zůstaň zde u mne. Sdělím ti všechna přikázání, pravidla a zákony, jimž je budeš učit, aby je dodržovali v zemi, kterou jim dávám za dědictví.“³² Proto pečlivě dodržujte, co vám Hospodin, váš Bůh, přikázal. Neuchylujte se napravo ani nalevo.“³³ Vždy jděte po cestě, kterou vám určil Hospodin, váš Bůh. Pak budete mít dlouhý a šťastný život v zemi, kterou se chystáte obsadit.

6 A toto jsou ta přikázání, pravidla a zákony. Hospodin, váš Bůh, mi přikázal, ať vás jim učím, abyste je dodržovali v zemi, kterou jdete obsadit.² Chce, abys ty i tvůj syn a vnuk po všechny dny svého života ctili Hospodina, svého Boha, a zachovávali všechna jeho pravidla a přikázání, která ti udílím, abys byl dlouho živ.³ Slyš je, Izraeli, a pečlivě je dodržuj. Pak se ti povede dobře a v zemi oplývající mlékem a medem se mocně rozmnožíte, jak ti to řekl Hospodin, Bůh tvých otců.⁴ Slyš, Izraeli: Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný!⁵ Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou.⁶ Ať tato slova, která ti dnes svěřuji, zůstanou ve tvém srdci.⁷ Vštěpuj je svým synům a mluv o nich, ať sedíš doma nebo jdeš po cestě, ať uléháš anebo vstáváš.⁸ Přivaž si je jako znamení na ruku a jako pásek na čelo.⁹ Napiš je na veřeje svého domu a na své brány.¹⁰ Hospodin, tvůj Bůh, tě přivede do země, kterou s přísahou zaslíbil tvým otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. Dá ti v ní veliká a krásná města, která jsi nestavěl,¹¹ domy plné všeho dobrého, které jsi neplnil, vykopané studny, které jsi nekopal, vinice a olivovníky, které jsi nesázal. Až pak budeš jíst a nasytíš se,¹² měj se na pozoru, abys nezapomněl na Hospodina, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.¹³ Hospodina, svého Boha, budeš ctít, jemu budeš sloužit a při jeho jménu budeš přísahat.¹⁴ Nesmíš následovat cizí bohy, žádné z bohů okolních národů.¹⁵ Vždyť Hospodin, tvůj Bůh, jenž uprostřed tebe přebývá, je žárlivě milující Bůh! Jinak proti tobě vzplane hněv Hospodina, tvého Boha, a vyhladí tě z povrchu země.

6:2 Ctili Hospodina. Viz pozn. 13

6:5 Miluj Hospodina. Milovat krále znamená poslouchat ho, dělat, co říká (Jn 14:15). Proto je toto přikázání vysloveno jedním dechem s přikázáním Boha se bát (v. 13) ve smyslu respektu a úcty, jaká náleží králi. Strach ve smyslu hrůzy a děsu z krále patří zlým, kteří jeho nařízení porušují; takoví se právem obávají jeho trestu.

6:8 Na ruku ... na čelo. Malé krabičky, obsahující biblické texty, zvané *tefillin* (תפילין), řecky *fylyktérie* (φυλακτήρια), např. v Mt 23:5. Konzervativní Židé si je dodnes připevňují na čelo a na ruku, když se modlí. Číslo šelmy ze Zj 13:16 a Nepřítelova parafráze původního Božího příkazu. Služebníci zla budou označeni tam, kde služebníci živého Boha mají nosit označení, že patří jemu. K pravidelné modlitbě je vždy vhodný nějaký rituál, ať už je to oddělený čas (2Kr 16:15; Ezd 9:5;

Ž 141:2; Da 6:11; 9:21) nebo tělesná poloha (Gn 24:26; Ex 34:8; 1Pa 29:20; 2Pa 6:13; 20:18; 29:30; Ezd 9:5; Neh 8:6; Ž 95:6; 141:2; Iz 45:23; Jr 36:7; Da 6:11; Lk 24:52; Jn 9:38; Sk 7:60; 1Kr 14:25; Ef 3:14; Zj 4:10; 5:8, 14; 11:16; 19:4) či půst (2Sa 12:6; 1Kr 21:27; Est 4:16; Neh 1:4; Ž 69:11; Mt 9:15; Mk 2:19–20; Lk 5:35). Tzv. „střední modlitbička“ – rychlá a krátká modlitba v urgentní nouzi (Neh 2:4) – je mimořádná, výjimečná; nelze na ni redukovat veškerý modlitební život. Zaměřovat modlitbu za usínání v relaxační poloze vyjadřuje náš disrespekt vůči Všemohoucímu Králi.

6:13 Budeš ctít. „Bázeň Boží“ jde ruku v ruce s přikázáním Boha milovat (srv. v. 5). Milovat krále znamená poslouchat ho, dělat, co říká (Jn 14:15).

Celým srdcem

Hebrejské slovo pro srdce, *lev* (לֵב) se v Bibli vyskytuje na stovkách míst. V biblickém chápání *lev* není jen neúnavná krevní pumpa. Reprezentuje vnitřní svébytnost člověka, jeho vlastní ego. Díky němu dokážeme milovat, plakat, soucítit i hřešit. „Duše“ je výraz, kterým toto vnitřní já častěji označujeme mimo biblický kontext. Hebrejšтина, bohatá na významy, příkládá srdci množství morálních kvalit.

Co je v srdci?

Zde je několik příkladů toho, jak Bible slovem *lev* vyjadřuje širokou rozmanitost lidských osobností a postojů:

- úctyhodný je spravedlivý, dosl. „přímého srdce“ (*jišrelev* יִשְׂרָאֵל לֵב), např. Ž 7:10;
- tvrdohlavý je zarputilý, např. v Ez 3:7 (*kašelev* קָשִׁי לֵב),

- arogantní je nadutec, dosl. „povyšeného srdce“ (*gevalev* גְּבוּהַ לֵב), např. Př 16:5;
- nečestný a nepoctivý má srdce falešné, dosl. „srdce a srdce“ (*lev valev* לֵב וְלֵב), asi podobně, jako když česky řekneme: „Mluví tak i tak,“ např. Ž 12:3;
- odvážný, nejstatečnější je dosl. „mocného srdce“ (*amitz libo* אִמִּץ לִבּוֹ) např. Am 2:16;
- kající má srdce kající a sklíčené, dosl. „zložené a sevřené“ Ž 51:19 (*lev nišbar venidkeh* לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָה)
- a volá k Bohu o ryzí (*lev tahor* לֵב טָהוֹר) Ž 51:12;

Tímto svým „celým srdcem“ (*bekal lebabeka* בְּכָל לֵבָבְךָ) máme milovat Hospodina nade všechno (6:5).

¹⁶Nepokoušejte Hospodina, svého Boha, jako jste jej pokoušeli v Masse. ¹⁷Pečlivě zachovávejte přikázání Hospodina, svého Boha, i jeho svědectví a pravidla, která ti vydal. ¹⁸Čiň, co je v Hospodinových očích správné a dobré. Pak se ti povede dobře a vejdeš do té krásné země, kterou Hospodin s přísahou zaslíbil tvým otcům, obsadí ji ¹⁹a zaženeš všechny své nepřátele, jak ti to řekl Hospodin. ²⁰Až se tě v budoucnu tvůj syn zeptá: „Co znamenají ta svědectví, pravidla a zákony, jež vám přikázal Hospodin, váš Bůh?“ ²¹odpovíš mu: „V Egyptě jsme byli faraonovými otroky, ale Hospodin nás mocnou rukou z Egypta vyvedl. ²²Před našima očima přivedl Hospodin na Egypt, na faraona i na celý jeho dvůr veliká a hrozná znamení a divy. ²³Nás však odtud vyvedl, aby nás přivedl sem a dal nám zemi, kterou s přísahou zaslíbil našim otcům. ²⁴Tehdy nám Hospodin přikázal, abychom se řídili všemi těmito pravidly a ctili Hospodina, svého Boha. Pak se nám po všechny dny našeho života povede dobře a tak je tomu dnes. ²⁵Naše spravedlnost je v tom, abychom před Hospodinem pečlivě dodržovali všechna tato přikázání, jak nám uložil.“

7 Až tě Hospodin, tvůj Bůh, uvede do země, kterou přicházíš obsadit, vytlačí před tebou početné národy: Chetejce, Girgašejece, Emorejce, Kananejce, Perizejce, Hivejce a Jebusejce — sedm národů větších a mocnějších, než jsi ty. ²Hospodin, tvůj Bůh, ti je vydá, abys je pobil, a tak je vyhladíš jako proklaté. Neuzavřeš s nimi smlouvu a nesmiluješ se nad nimi. ³Nespřízníš se s nimi — nedáš svou dceru jejich synovi ani nevezmeš jejich dceru pro svého syna. ⁴To by pak tvé potomky odvrátilo ke službě cizím bohům. Hospodin by proti vám vzplanul hněvem a rychle by tě vyhladil. ⁵Proto s nimi naložte takto: jejich oltáře zbořte, jejich posvátné sloupy roztříštěte, jejich posvátné kůly zporázejte a jejich tesané sochy spalte. ⁶Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha! Tebe Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil, abys byl jeho lidem, jeho zvláštním pokladem jako žádný jiný lid na zemi. ⁷Ne proto, že by vás bylo více než jiných národů, k vám Hospodin přilnul a vyvolil si vás — vždyť jste nejnepatrnější z národů! ⁸Avšak proto, že si vás Hospodin zamiloval, a proto, že chtěl splnit přísahu, kterou dal tvým otcům, vyvedl vás Hospodin mocnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví, z ruky egyptského krále faraona. ⁹Věz tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh. Je to věrný Bůh, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisícího pokolení těch, kdo jej milují a dodržují jeho přikázání. ¹⁰Těm, kdo jej nenávidí, však odplácí osobně, aby je vyhubil. Nebude váhat — tomu, kdo jej nenávidí, odplatí osobně. ¹¹Zachovávej tedy přikázání, pravidla a zákony, jež ti dnes udílím, a dodržuj je. ¹²Budeš-li tato pravidla poslouchat, zachovávat a dodržovat, pak Hospodin, tvůj Bůh, vůči tobě dodrží svou smlouvu oddané lásky, jak přísahal tvým otcům. ¹³Bude tě milovat, bude ti žehnat a rozmnoží tě. Požehná plodu tvého lůna i plodům tvé půdy — tvému obilí, vínu i oleji, vrhu tvého skotu i mládatům tvého bravu v zemi, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá. ¹⁴Budeš požehnaný nade všechny národy. Nevyskytne se u tebe neplodný ani neplodná, ani mezi tvým dobytkem. ¹⁵Hospodin od tebe odejme každou nemoc. Nevloží na tebe žádnou ze zlých chorob, které jsi poznal v Egyptě, ale postihne jimi všechny, kdo tě nenávidí. ¹⁶Pohltní všechny národy, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dává. Nebudeš na ně hledět s úctou — tak by ses octl v pasti a nakonec sloužil jejich bohům. ¹⁷Možná si v srdci řekneš: „Tyto národy jsou početnější než já — jak je budu moci vyhnat?“ ¹⁸Neboj se jich! Jen si vzpomeň, jak Hospodin, tvůj Bůh, naložil s faraonem a s celým Egyptem! ¹⁹Vzpomeň si na veliké zkoušky, které jsi viděl na vlastní oči, na znamení a divy, na mocnou ruku a vztaženou paži, jíž tě Hospodin, tvůj Bůh, vyvedl. Takto Hospodin, tvůj Bůh, naloží se všemi národy, jichž se obáváš. ²⁰Hospodin, tvůj Bůh, na ně pošle i sršně, dokud nezahyne i poslední z těch, kdo se před tebou skryli. ²¹Neměj z nich strach, vždyť uprostřed tebe je Hospodin, tvůj Bůh, veliký a hrozný Bůh! ²²Hospodin, tvůj Bůh, před tebou ty národy vytlačí postupně; nebudeš je moci zdolat rychle, aby se proti tobě nerozmnožila divoká zvěř. ²³Hospodin, tvůj Bůh, ti je vydá, a budou žít v naprosté hrůze, dokud nebudou vyhlazeni. ²⁴Vydá do tvých rukou i jejich krále, takže vymažeš jejich jméno pod nebem. Žádný před tebou neobstojí, všechny je vyhladíš. ²⁵Sochy jejich bohů spal. Nesmíš zatoužit po stříbře ani zlatu, které je na nich. Neber si je, abys neupadl do léčky. Pro Hospodina, tvého Boha, je to ohavnost! ²⁶Nesmíš si tu ohavnost přinést domů, jinak propadneš klatbě jako ona. Budeš se jí štítit a pokládat ji za hnusnou ohavnost, neboť propadla klatbě.

8 Pečlivě dodržujte všechna přikázání, která ti dnes udílím, abyste byli živi, rozmnožili se a mohli vejít a obsadit zem, kterou Hospodin s přísahou zaslíbil tvým otcům. ²Pamatuj na celou tu cestu, kterou tě Hospodin, tvůj Bůh, vedl těchto čtyřicet let po poušti, aby tě pokořil a vyzkoušel a aby poznal, co je v tvém srdci — zda budeš zachovávat jeho přikázání, nebo ne. ³Pokořoval tě a dopouštěl na tebe hlad; krmil tě

8:2 Vedl těchto čtyřicet let. Mesiáš byl považován za dokonalé ztělesnění Izraele: Vystaven stejným zkouškám, ale obstojí v nich. Ježíš opakuje historii Izraele nápadně stejnými okolnostmi: Je Bohem veden na poušť (Lk 4:1), kde setrvá 40 dní a kde je vystaven pokušení

(4:2; srv. pozn. 3).

8:3 Dopouštěl na tebe hlad. Viz pozn. 2. Ježíš byl podroben i této zkoušce (Lk 4:2). Obstál, protože jeho zbrání byl meč Ducha (Ef 6:17) – citoval z tohoto verše (Lk 4:4).

manou, kterou jsi neznal ty ani tví otcové, aby ti dal poznat, že nejen chlebem bude člověk živ, ale vším, co vychází z Hospodinových úst. ⁴Tvůj oděv za těch čtyřicet let nezchátral a tvé nohy neotekly. ⁵Věz tedy ve svém srdci, že jako člověk vychovává svého syna, tak Hospodin, tvůj Bůh, vychovává tebe. ⁶Zachovávej příkázání Hospodina, svého Boha, chod' po jeho cestách a cti jej. ⁷Hospodin, tvůj Bůh, tě totiž uvádí do krásné země, do země s potoky a vodními prameny, jež vyvěrají z hlubin v údolích i na horách; ⁸do země pšenice a ječmene, vinné révy, fíků a granátových jablek, do země olivového oleje a medu, ⁹do země, v níž nebudeš jíst chléb poskrovnu a v ničem nebudeš mít nedostatek, do země, jejíž kamení je železo a z jejíchž hor budeš těžit měď. ¹⁰Tam budeš jíst do sytosti a budeš dobrořečit Hospodinu, svému Bohu, za tu krásnou zem, kterou ti dal. ¹¹Měj se však na pozoru, abys nezapomněl na Hospodina a nepřestal zachovávat jeho příkázání, pravidla a ustanovení, která ti dnes udílím. ¹²Až se najíš do sytosti, až postavíš krásné domy a zabydlíš se v nich, ¹³až se tvůj skot a brav rozmnoží, až budeš mít hojnost stříbra a zlata, až se všechn tvůj majetek bude rozrůstat, ¹⁴pak ať se tvé srdce nepozdvihne, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha. To on tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví! ¹⁵To on tě provedl velikou a hroznou pouští plnou jedovatých hadů a štírů, tím suchopárem bez vody. To on ti vyvedl vodu z nejtvrďší skály. ¹⁶To on tě na poušti krmil manou, kterou tví otcové neznali, aby tě pokořil a vyzkoušel, aby se ti v budoucnu vedlo šťastně. ¹⁷Neříkej si proto v srdci: „Díky svým schopnostem a své vlastní síle jsem se takto vzmožil,“ ¹⁸ale pamatuj na Hospodina, svého Boha. Je to přece on, kdo ti dává sílu, aby ses vzcháhal, aby tak potvrdil svou smlouvu, kterou odpřisáhl tvým otcům a která platí dodnes. ¹⁹Pokud bys však skutečně zapomněl na Hospodina, svého Boha, a následoval cizí bohy, sloužil jim a klaněl se jim, pak vás dnes varuji, že zcela vyhynete. ²⁰Jako národy, které před vámi Hospodin vyhubil, tak vyhynete, protože jste neposlouchali Hospodina, svého Boha.

9 Slyš, Izraeli, dnes se chystáš přejít Jordán, abys ovládl národy větší a mocnější, než jsi ty: velická města opevněná až k nebi, ²mohutný a početný lid, Anakovce, o kterých víš a o nichž jsi slyšel: „Kdo obstojí proti synům Anakovým?“ ³Dnešního dne tedy věz, že Hospodin, tvůj Bůh, on sám jde před tebou jako stravující oheň. On sám je vyhladí, on je před tebou pokoří, takže je vyženeš a rychle je vyhubíš, jak ti Hospodin řekl. ⁴Až je však Hospodin, tvůj Bůh, před tebou zažene, neříkej si v srdci: „To pro mou spravedlnost mě Hospodin dovedl až sem, abych tu zemi obsadil.“ Hospodin ty národy před tebou vyhání pro jejich zkaženost! ⁵Ne pro svou spravedlnost a ne pro ryzost svého srdce vstupuješ do jejich země, abys ji obsadil. Hospodin, tvůj Bůh, ty národy před tebou vyhání pro jejich zkaženost a proto, aby splnil slovo, které odpřisáhl tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. ⁶Věz tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, ti tu krásnou zem nedává za dědictví pro tvou spravedlnost — jste přece tvrdošíjný lid! ⁷Vzpomeň si a nezapomínej, jak jsi popouzel Hospodina, svého Boha, na poušti. Ode dne, kdy jsi vyšel z Egypta, až do svého příchodu sem jste se bouřili proti Hospodinu. ⁸Popouzeli jste Hospodina i na Orébu, až se na vás rozhněval tak, že vás chtěl vyhladit. ⁹Když jsem na tu horu vystoupil, abych přijal kamenné desky — desky smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavřel — zůstal jsem na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí bez chleba a bez vody. ¹⁰Tehdy mi Hospodin dal dvě kamenné desky popsané Božím prstem. Na nich byla všechna slova, která k vám Hospodin promluvil z prostředku ohně na oné hoře v den shromáždění. ¹¹Když uplynulo těch čtyřicet dní a čtyřicet nocí, Hospodin mi dal dvě kamenné desky — desky smlouvy. ¹²Potom mi Hospodin řekl: „Hned sestup dolů! Tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, spáchal zvrácenost. Brzy sešli z cesty, kterou jsem jim přikázal: odlili si modlu!“ ¹³Hospodin mi tehdy řekl: „Pozoruji tento lid — ó, jak je tvrdošíjný! ¹⁴Nech mě, ať je vyhladím a vymažu jejich jméno pod nebem, ale z tebe učiním národ mocnější a početnější, než jsou oni.“ ¹⁵Otočil jsem se tedy a se dvěma deskami smlouvy v obou rukou jsem sestoupil z hory. A hora plála ohněm. ¹⁶Tenkrát jsem uviděl, jak jste zhřešili proti Hospodinu, svému Bohu: odlili jste si sochu telete! Brzy jste sešli z cesty, kterou vám přikázal Hospodin, váš Bůh! ¹⁷Vzal jsem ty dvě desky, oběma rukama je zahodil a před vašima očima je roztříštil. ¹⁸Vrhl jsem se na zem a ležel před Hospodinem tak jako předtím — čtyřicet dní a čtyřicet nocí bez chleba a bez vody. To pro všechn váš hřích, jenž jste spáchali, když jste v Hospodinových očích provedli tuto hanebnost a popudili jej. ¹⁹Děsil jsem se toho zuřivého hněvu! Hospodin se proti vám rozlítl tak, že by vás vyhladil. Ale i tenkrát mě Hospodin vyslyšel. ²⁰Hospodin se hněval na Árona tak, že jej chtěl zahubit, a proto jsem se tenkrát modlil i za Árona. ²¹To vaše hříšné dílo, to tele, jsem pak vzal, roztavil v ohni, roztloukl a rozdrtil až na jemný prášek, který jsem vysypal do potoka stékajícího z té hory. ²²Také v Tabeře, Masse a Kibrot-hataavě jste popouzeli Hospodina. ²³Když vás pak Hospodin vysílal z Kádeš-barné se slovy: „Vzhůru, obsadte zemi, kterou jsem vám dal,“ vzepřeli jste se příkazu Hospodina, svého Boha. Nevěřili jste mu a neposlechli ho. ²⁴Bouřili jste se proti Hospodinu ode dne, kdy jsem vás poznal! ²⁵Vrhl jsem se před Hospodina, ležel jsem před ním čtyřicet dní a čtyřicet nocí, když řekl, že vás vyhladí. ²⁶A takto jsem se modlil k Hospodinu: „Hospodine, Pane můj, nedopouštěj záhubu na svůj lid, na své dědictví, které jsi ve své velikosti vykoupil a mocnou rukou vyvedl z Egypta. ²⁷Vzpomeň si na své služebníky, na Abrahama, Izáka a Jákoba! Nehleď na zatvrzelost tohoto lidu, na jejich zkaženost

a hřích. ²⁸Jinak v zemi, odkud jsi nás vyvedl, řeknou: 'Hospodin je vyvedl, aby je pozabíjel na poušti, protože je nedokázal uvést do země, kterou jim slíbil, a protože je nenáviděl!' ²⁹Oni jsou přece tvůj lid a tvé dědictví. Vyvedl jsi je svou velikou mocí a vztaženou paží!"

10 Tenkrát mi Hospodin řekl: „Vytesej si dvě kamenné desky, jako byly ty první, a vystup ke mně na horu. Zhotov také dřevěnou truhlu. ²Já na ty desky napíšu slova, která byla na oněch prvních deskách, jež jsi roztržil, a ty je uložíš do truhly.“ ³Vyrobil jsem tedy truhlu z akáciového dřeva, vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním a s oběma deskami v ruce jsem vystoupil na horu. ⁴On pak na ty desky napsal tentýž nápis jako předtím, totiž Desatero, které vám Hospodin vyhlásil z prostředku ohně na oné hoře v den shromáždění. A když mi je Hospodin dal, ⁵otočil jsem se a sestoupil z hory. Desky jsem pak uložil do truhly, kterou jsem vyrobil, a jsou v ní, jak mi Hospodin přikázal. ⁶Synové Izraele táhli od studní Bne-jaakan do Mosery. Tam zemřel Áron a tam byl pochován. Na jeho místě pak konal kněžskou službu jeho syn Eleazar. ⁷Odtud táhli do Gudgodu a z Gudgodu do Jotbaty, krajiny potoků plných vody. ⁸Tenkrát Hospodin oddělil kmen Levi, aby nosili Truhlu Hospodinovy smlouvy, aby stáli před Hospodinem, sloužili mu a v jeho jménu aby žehnali, jak to činí až dodnes. ⁹Proto nemá Levi žádný podíl ani dědictví mezi svými bratry — sám Hospodin je jeho dědictvím, jak mu to Hospodin, tvůj Bůh pověděl. ¹⁰Já jsem tedy na oné hoře zůstal, tak jako poprvé, čtyřicet dní a čtyřicet nocí. I tenkrát mě Hospodin vyslyšel a svolil, že tě nezapomene. ¹¹Hospodin mi řekl: „Vstaň, vydej se na cestu v čele lidu. Ať vejdou a obsadí tu zem, o níž jsem přísahal jejich otcům, že jim ji dám!“ ¹²Nyní tedy, Izraeli — co od tebe Hospodin, tvůj Bůh, žádá? Jen to, abys ctil Hospodina, svého Boha, krácel po všech jeho cestách a miloval jej. Chce, abys sloužil Hospodinu, svému Bohu, celým svým srdcem a celou svou duší ¹³a abys zachovával Hospodinova přikázání a ustanovení, která ti dnes udílím pro tvé dobro. ¹⁴Hle, Hospodinu, tvému Bohu, patří nebe i nebesa nebes, země i vše, co je na ní. ¹⁵Pouze ke tvým otcům však Hospodin přilnul svou láskou. Ze všech národů vyvolil jejich potomstvo, totiž vás, a tak je tomu dodnes. ¹⁶Obrežte tedy svá neobřezaná srdce a nebuďte už tvrdošíjní. ¹⁷Hospodin, váš Bůh, je Bůh bohů a Pán pánů, veliký, mocný a hrozný Bůh, nestranný a neúplatný. ¹⁸Zjednává právo sirotku a vdově, miluje přistěhovalce, a tak jej krmí a šatí. ¹⁹Proto milujte přistěhovalce — vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě! ²⁰Hospodina, svého Boha, cti a jemu služ, k němu se přimkni a v jeho jménu přisahej. ²¹To on je tvou chloubou, to on je tvůj Bůh! Na vlastní oči jsi viděl, jak veliké a hrozné věci pro tebe vykonal. ²²Tvoji otcové sestoupili do Egypta v počtu sedmdesáti osob, ale Hospodin, tvůj Bůh, tě tak rozmnožil, že je vás teď jako hvězd na nebi.

11 Proto miluj Hospodina, svého Boha, a po všechny dny zachovávej, co ti uložil — jeho pravidla, přikázání a zákony. ²Dnešního dne tedy vězte, že to nebyli vaši synové, kdo poznal a zažil ponaučení od Hospodina, vašeho Boha. To vy znáte jeho velikost, jeho mocnou ruku a vztaženou paží, ³jeho znamení a skutky, které uprostřed Egypta vykonal na faraonovi a celé jeho zemi. ⁴Vy víte, co Hospodin udělal s egyptským vojskem, s jeho koni i vozy — jak ty pronásledovatele zaplavil vodami Rudého moře, a tak je vyhubil. Až dodnes si pamatujete, ⁵co s vámi činil na poušti, než jste dorazili sem, ⁶i to, co učinil Dátanovi a Abiramovi, synům Eliaba, syna Rubenova — země otevřela ústa a pohltila je, jejich rodiny, jejich stany i všechno živé, co šlo za nimi! ⁷Vy sami jste na vlastní oči viděli celé to veliké Hospodinovo dílo, které vykonal. ⁸Proto dodržujte všechna přikázání, která vám dnes udílím. Pak budete mít sílu vejít a obsadit zem, kterou přicházíte obsadit, ⁹a budete užívat dlouhého života v zemi, o níž Hospodin přísahal vašim otcům, že ji dá jim a jejich semení — zem oplývající mlékem a medem. ¹⁰Země, kterou přicházíte obsadit, totiž není jako egyptská zem, z níž jste vyšli, kterou jsi osíval semenem a zavlažoval ji prací svých nohou jako zelinářskou zahradu. ¹¹Země, kterou jdete obsadit, je země hor a údolí, zavlažovaná nebeským deštěm. ¹²Je to země, o níž pečuje Hospodin, tvůj Bůh. Oči Hospodina, tvého Boha, jsou stále obráceny k ní, od počátku roku do jeho konce. ¹³Budete-li opravdu poslouchat přikázání, která vám dnes udílím, totiž abyste milovali Hospodina, svého Boha, a sloužili mu celým srdcem a celou duší, ¹⁴dám vaší zemi déšť v patřičný čas — déšť na podzim i na jaře, abys mohl sklízet své obilí, víno i olej. ¹⁵Na tvých pastvinách dám vyrůst trávu pro tvůj dobytek. Budeš moci jíst do sytosti. ¹⁶Mějte se však na pozoru, abyste se v srdcích nedali svést a neodvrátili se k cizím bohům. Kdybyste jim sloužili a klaněli se jim, ¹⁷Hospodin by proti vám vzplanul hněvem, zavřel by nebe, aby nevydalo déšť, a země by nevydala svou úrodu. Tak byste v té krásné zemi, kterou vám Hospodin dává, rychle vymřeli. ¹⁸Uložte si tato má slova v srdci a v duši, přivažte si je jako znamení na ruku a jako pásek na čelo. ¹⁹Vyučujte jim své syny. Mluv o nich, ať sedíš doma nebo jdeš po cestě, ať uléháš anebo vstáváš. ²⁰Napiš je na veřejích svého domu i na svých branách. ²¹Pak budete vy i vaši synové žít dlouho v zemi, o níž Hospodin přísahal vašim otcům, že jim ji dá — tak dlouho, dokud bude nebe nad zemí. ²²Budete-li pečlivě dodržovat všechna tato přikázání, která

vám udílím, budete-li milovat Hospodina, svého Boha, kráčet po všech jeho cestách a přimknete se k němu, ²³ Hospodin před vámi vyžene všechny tyto národy. Budete moci vyhnat národy větší a mocnější, než jste sami. ²⁴ Každé místo, na něž stoupne vaše noha, bude vaše. Vaše území bude sahat od pouště až k Libanonu a od té veliké řeky, řeky Eufrat, až ke Středozemnímu moři. ²⁵ Nikdo před vámi neobstojí; Hospodin, váš Bůh, uvede strach a hrůzu z vás na celou zem, kamkoli šlápnete, jak vám pověděl. ²⁶ Pohleď, dnes vám předkládám požehnání i prokletí. ²⁷ Požehnání — budete-li poslouchat přikázání Hospodina, svého Boha, která vám dnes udílím. ²⁸ Prokletí — nebudete-li poslouchat přikázání Hospodina, svého Boha, ale sejdete z cesty, kterou vám dnes přikazuji, a vydáte se za cizími bohy, které jste nepoznali. ²⁹ Až tě Hospodin, tvůj Bůh, přivede do země, kterou přicházíš obsadit, budeš pronášet požehnání na hoře Gerizim a prokletí na hoře Ebal. ³⁰ (Obě jsou za Jordánem, kus cesty směrem na západ, v zemi Kananejců bydlících na pláni proti Gilgalu poblíž háje More.) ³¹ Chystáte se překročit Jordán a obsadit zem, kterou vám dává Hospodin, váš Bůh. Až ji obsadíte a usadíte se v ní, ³² pečlivě dodržujte všechna ustanovení a pravidla, která vám dnes předkládám.

12 Toto jsou pravidla a zákony, jež budete po všechny dny svého života pečlivě dodržovat v zemi, kterou ti Hospodin, Bůh tvých otců, dal za dědictví. ² Naprosto zničte všechna místa, kde národy, které vyháníte, sloužily svým bohům — ať už na vysokých horách a návrších nebo pod kdejakým košatým stromem. ³ Jejich oltáře zbořte, jejich posvátné sloupy roztrháte, jejich posvátné kůly spalte, sochy jejich bohů zporázejte a jejich jméno odtamtud vyhladte. ⁴ Hospodinu, svému Bohu, nic takového nedělejte. ⁵ Vyhledávejte místo, které si Hospodin, váš Bůh, uprostřed vašich kmenů vyvolí za příbytek a kde umístí své jméno. Tam chodte ⁶ a tam přinášejte své zápalné a pokojné oběti, své desátky, obětní příspěvky z práce svých rukou, své slíbené i dobrovolné oběti a prvorozené ze svého skotu i bravu. ⁷ Tam se svými rodinami jezte před Hospodinem, svým Bohem, a radujte se z veškerého díla svých rukou, v němž ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal. ⁸ Nebudete jednat, jak tu jednáme dnes — každý tak, jak sám pokládá za správné. ⁹ Až dosud jste přece nevstoupili do odpočinutí, do dědictví, které ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁰ Chystáte se však přejít Jordán a usadit se v zemi, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dává za dědictví, kde vám dá odpočinout ode všech okolních nepřátel a kde budete přebývat v bezpečí. ¹¹ Na místo, které si Hospodin, váš Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, tehdy přinášejte vše, co jsem vám přikázal — své zápalné a pokojné oběti, své desátky, obětní příspěvky z práce svých rukou a všechny své nejlepší věci, které jste přislíbili Hospodinu. ¹² Tam se před Hospodinem, svým Bohem, radujte se svými syny a dcerami, se svými otroky a děvečkami a také s levitou, který je ve tvém městě, neboť mezi vámi nemá žádný podíl ani dědictví. ¹³ Měj se na pozoru, abys neobětoval své zápalné oběti na kterémkoli místě, které by sis sám vyhlédl. ¹⁴ Pouze na místě, které si Hospodin vyvolí v jednom z vašich kmenů, tam smíš obětovat své zápalné oběti a budeš dělat vše, co jsem ti přikázal. ¹⁵ Porážet dobytek a jíst maso můžeš s požehnáním Hospodina, svého Boha, v kterémkoli svém městě, kdykoli se ti zachce. Smíš je jíst čistý i nečistý, tak jako gazelu či jelena. ¹⁶ Nesmíte však jíst krev — nech ji vytéci na zem jako vodu. ¹⁷ Nesmíš však ve svém městě jíst desátky ze svého obilí, vína a oleje ani prvorozené ze svého skotu a bravu, žádnou ze svých slíbených či dobrovolných obětí ani obětní příspěvky z práce svých rukou. ¹⁸ Smíš je jíst pouze před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, a to se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou i s levitou, který je ve tvém městě. Před Hospodinem, svým Bohem, se budeš radovat z veškerého díla svých rukou. ¹⁹ Měj se na pozoru, abys po všechny dny, kdy budeš žít ve své zemi, nezanedbával levity. ²⁰ Až Hospodin, tvůj Bůh, rozšíří tvé hranice, jak ti pověděl, a ty si řekneš: „Pojedl bych maso“, protože právě dostaneš chuť na maso, smíš je jíst podle své chuti. ²¹ I když budeš daleko od místa, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam umístil své jméno, smíš porážet svůj skot i brav, jež ti Hospodin dal, tak, jak jsem ti přikázal. Smíš je jíst ve svém městě podle své chuti. ²² Smíš je jíst stejně, jako se jí gazela či jelen; smíš je jíst nečistý stejně jako čistý. ²³ Jen se utvrď v tom, abys nejedl krev — vždyť krev, to je život! Nesmíš tedy s masem jíst jeho život. ²⁴ Nejez krev, nech ji vytéci na zem jako vodu. ²⁵ Nejez ji. Tobě i tvým dětem se povede šťastně, když budeš činit, co je v Hospodinových očích správné. ²⁶ Své svaté oběti i slíbené dary však odnášej na místo, které si vyvolí Hospodin, váš Bůh. ²⁷ Tam budeš obětovat své zápalné oběti — maso i krev — na oltář Hospodina, svého Boha. U tvých ostatních obětí bude krev vylita na oltář Hospodina, tvého Boha, a maso sníš. ²⁸ Dbej, abys poslouchal všechna tato slova, která ti udílím. Tobě i tvým dětem se povede šťastně až navěky, když budeš v očích Hospodina, svého Boha, dělat, co je dobré a správné. ²⁹ Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vykoření národy, které jdeš vyhnat. Až je vyženeš a usadíš se v jejich zemi, ³⁰ měj se na pozoru i poté, co budou vyhlazeni. Nesmíš je následovat do pasti — nevyhledávej jejich bohy. Neříkej: „Jak asi ty národy sloužily svým bohům? Chtěl bych to zkusit i já.“ ³¹ Nic takového Hospodinu, svému Bohu, nedělej! Vždyť pro své bohy dělají vše, co Hospodin, tvůj Bůh, považuje za ohavnost a co nenávidí. Dokonce pro své bohy pálí své syny a dcery v ohni!

13 Pečlivě dodržujte vše, co vám přikazuji — nic k tomu nepřidávejte ani z toho neubírejte. ²Ve tvém středu by se mohl objevit prorok nebo vykladač snů a nabízet ti nějaké znamení či div ³se slovy: „Pojďme následovat cizí bohy“ (které jsi nepoznal) „a sloužit jim!“ Tehdy, i kdyby se stalo to znamení či div, o kterém ti říkal, ⁴neposlouchej jeho řeči. To vás Hospodin, váš Bůh, zkouší, aby se poznalo, zda milujete Hospodina, svého Boha, celým srdcem a celou duší. ⁵Hospodina, svého Boha, následujte, jeho ctěte, jeho přikázání zachovávejte, jeho poslouchajte, jemu služte a k němu se přimkněte. ⁶Takový prorok nebo vykladač snů ať je popraven, neboť nabádal k odpadnutí od Hospodina, vašeho Boha, který vás vyvedl z Egypta a vykoupil vás z domu otroctví. Odstraň ze svého středu zlo — vždyť tě ten bludař chtěl strhnout z cesty, po níž ti přikázal jít Hospodin, tvůj Bůh! ⁷Mohl by tě tajně ponoukat tvůj vlastní bratr nebo syn, dcera, manželka ve tvém náručí nebo přítel, jehož miluješ jako sebe sama. Mohl by říkat: „Pojďme sloužit cizím bohům“ (které jsi nepoznal ty ani tví otcové, ⁸totiž některému z bohů okolních národů, blízkých či vzdálených, z jednoho konce světa či z druhého). ⁹Nesvoluj a neposlouchej ho! Nesmíš se nad ním slitovat a ušetřit jej. Nesmíš ho krýt, ¹⁰musíš ho popravit. Sám na něj vztáhneš ruku jako první, aby zemřel, a pak se připojí všechen lid. ¹¹Ukamenuj ho k smrti — vždyť tě chtěl odtrhnout od Hospodina, tvého Boha, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví! ¹²Až o tom uslyší všechen Izrael, přijde na ně bázeň a už nikdy ve tvém středu podobné zlo nespáchají. ¹³Mohl by ses doslechnout o jednom ze svých měst, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dá k bydlení, ¹⁴že z vašeho středu vyšli ničemové, aby svedli obyvatele svého města slovy: „Pojďme sloužit cizím bohům“ (které jsi nepoznal). ¹⁵Tehdy to prozkoumej a vyšetři; důkladně se na to vyptej. Pokud se najisto potvrdí, že ve tvém středu byla spáchána taková ohavnost, ¹⁶musíš obyvatele toho města pobít mečem. To město se všim, co je v něm, musíš vyhladit jako proklaté. I jeho dobytek musíš pobít mečem. ¹⁷Veškerou kořist z něj shromáždí doprostřed jeho náměstí a spal to město i s jeho kořistí jako zápalnou oběť Hospodinu, svému Bohu. Ať je z něj navěky hromada sutin, ať už nikdy není vystavěno. ¹⁸Nic z toho, co propadlo klatbě, ti nesmí zůstat v rukou. Pak se Hospodin odvrátí od svého planoucího hněvu, prokáže ti milosrdenství a ve svém smilování tě rozmnoží, jak s přísahou zaslíbil tvým otcům. Proto poslouchej Hospodina, svého Boha, zachovávej všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím, a čiň, co je v očích Hospodina, tvého Boha, správné.

14 Jste děti Hospodina, svého Boha. Nedělejte si kvůli mrtvému jizvy ani si neholte hlavu. ²Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha! Tebe Hospodin vyvolil, abys byl jeho lidem, jeho zvláštním pokladem jako žádný jiný lid na zemi. ³Nejez žádnou ohavnost. ⁴Toto jsou zvířata, která smíte jíst: hovězí dobytek, ovce, koza, ⁵jelen, gazela, daněk, kozorožec, kamzík, antilopa a muflon. ⁶Ze zvířat smíte jíst každého přezvýkavého sudokopytníka. ⁷Nesmíte však jíst ty, kteří jsou jen přezvýkavci nebo jen sudokopytníci. Velbloud, zajíc a daman sice přezývají, ale nemají rozdělené kopyto — budou tedy pro vás nečistí. ⁸Vepř sice má rozdělené kopyto, ale nepřezývá — bude tedy pro vás nečistý. Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete. ⁹Ze všech vodních živočichů smíte jíst tyto: Smíte jíst všechno, co má ploutve a šupiny. ¹⁰Cokoli nemá ploutve a šupiny, to jíst nesmíte — bude to pro vás nečisté. ¹¹Smíte jíst všechny čisté ptáky. ¹²Tyto však jíst nesmíte: orla, orlosupa, mořského orla, ¹³luňáka, sokola, různé druhy supů, ¹⁴všechny druhy havranů, ¹⁵dále pštrosa, sovu, racka, různé druhy jestřábů, ¹⁶sýčka, výra, ibise, ¹⁷pelikána, mrchožrouta, kormorána, ¹⁸čápa, různé druhy volavek ani dudka a netopýra. ¹⁹Také všechna okřídlená havěť pro vás bude nečistá — nesmí se jíst. ²⁰Všechno čisté ptactvo však jíst smíte. ²¹Nesmíte jíst žádnou zdechlinu. Dej ji přistěhovalci, který žije ve tvých branách, ať jí sní, nebo ji prodej cizinci. Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha! Nevař kůzle v mléce jeho matky. ²²Věrně odděluj desátek z veškeré úrody své setby, která každoročně vyroste na poli. ²³Desátky ze svého obilí, vína a oleje, stejně jako prvorozené ze svého skotu a bravu, budeš jíst před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si vyvolí za příbytek pro své jméno. Tak se budeš po všechny dny učit ctít Hospodina, svého Boha. ²⁴Bude-li však místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam umístil své jméno, od tebe příliš daleko, takže tam nebudeš moci donést desátky z toho, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal, ²⁵můžeš je zpeněžit. Peníze zavaž, vezmi s sebou a vydej se k místu, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil. ²⁶Za ty peníze tam poříd vše, nač budeš mít chuť — hovězí, skopové, víno, pivo nebo cokoli budeš chtít. Jez to tam před Hospodinem, svým Bohem, a raduj se s celou svou rodinou. ²⁷Nezanedbávej ovšem levitu, který je ve tvém městě, neboť u tebe nemá žádný podíl ani dědictví. ²⁸Každý třetí rok vezmi všechny desátky z úrody toho roku a slož je ve svém městě. ²⁹Přijde levita (jenž u tebe nemá podíl ani dědictví) a také přistěhovalec, sirotek a vdova, kteří jsou ve tvém městě, a budou jíst do sytosti. Hospodin, tvůj Bůh, pak požehná každou práci, k níž přiložíš ruku.

15 Každý sedmý rok budeš promíjet dluhy. ²Promíjení dluhů se bude dít takto: Každý věřitel promine svému bližnímu, co mu osobně půjčil. Nebude to od svého bližního, totiž od svého bratra, vymáhat,

neboť je vyhlášeno Hospodinovo promíjení dluhů. ³ Od cizince dluh vymáhat smíš, ale co máš u svého bratra, to mu osobně promíneš. ⁴ Jen ať u tebe nikdo není chudý! Hospodin, tvůj Bůh, ti bohatě požehná v zemi, kterou ti dává za dědictví, abys ji obsadil. ⁵ Musíš jen bedlivě poslouchat Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna tato přikázání, která ti dnes udílím. ⁶ Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná, jak ti slíbil: budeš moci půjčovat mnohým národům, ale sám si nevypůjčíš a budeš ovládat mnohé národy, ale tebe neovládnou. ⁷ Bude-li u tebe někdo chudý (kterýkoli tvůj bratr v kterémkoli městě v zemi, již ti dává Hospodin, tvůj Bůh), pak před svým chudým bratrem nezatvrzuj srdce a neodpírej mu pomoc. ⁸ Naopak, ochotně mu nabídní pomoc a půjč mu, co ve své nouzi potřebuje. ⁹ Měj se na pozoru, abys v srdci nechoval ničemnou myšlenku: „Blíží se sedmý rok, rok promíjení dluhů...“ Hleděl-li bys na svého bratra lakotně a nic mu nedal, volal by kvůli tobě k Hospodinu a ty bys měl hřích. ¹⁰ Dávej ochotně, nepouštěj si do srdce lakotu! Hospodin, tvůj Bůh, pak požehná veškerou tvou práci a vše, k čemu přiložíš ruku. ¹¹ A protože v zemi nikdy nepřestanou být chudí, prikazuji ti: „Ochotně nabízej pomoc svému bratru — tomu, kdo je ve tvé zemi chudý a potřebný.“ ¹² Když se ti tvůj bratr, ať Hebrej či Hebrejka, prodá do otroctví, odslouží u tebe šest let, ale sedmého roku jej propustíš na svobodu. ¹³ Až ho budeš propouštět na svobodu, nenech jej odejít s prázdnou. ¹⁴ Štědře ho obdaruj ze svého stáda, humna i lisu. Podělíš se s ním o vše, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal. ¹⁵ Pamatuj, že jsi v egyptské zemi sám byl otrokem, ale Hospodin, tvůj Bůh, tě vykoupil. Proto ti to dnes prikazuji. ¹⁶ Řekne-li ti však: „Neodejdu od tebe“, protože miluje tebe i tvou rodinu a je mu u tebe dobře, ¹⁷ pak vezmeš šídlo, na dveřích mu jím probodneš ucho a zůstane ve službě navždy. Totéž uděláš, půjde-li o tvou děvečku. ¹⁸ Ať ti není zatěžko propustit jej na svobodu — vždyť se ti za těch šest let vyplatil dvakrát více nežli nádeník! Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná ve všem, co děláš. ¹⁹ Každého prvorozeného samce ze svého skotu a bravu zasvěť Hospodinu, svému Bohu. Prvorozeného býčka nepoužívej k práci a prvorozeného beránka nestříhej. ²⁰ Každý rok je se svou rodinou sněz před Hospodinem, svým Bohem, na místě, které si Hospodin vyvolí. ²¹ Bude-li však na něm nějaká vada — bude-li kulhavý, slepý nebo s jinou vážnou vadou — nesmíš ho obětovat Hospodinu, svému Bohu. ²² Můžeš jej sníst ve svém městě, tak jako gazelu či jelena, ať jsi čistý nebo nečistý. ²³ Jen nejez jeho krev — nech ji vytéci na zem jako vodu.

16 Zachovávej měsíc aviv, kdy budeš Hospodinu, svému Bohu, slavit Pesach, Hod beránka. Oné noci v měsíci avivu vás přece Hospodin, váš Bůh, vyvedl z Egypta. ² Na místě, které Hospodin vyvolí za příbytek pro své jméno, přines pro tento hod Hospodinu, svému Bohu, oběť z bravu či skotu. ³ Nesmíš k němu jíst nic kvašeného. Po sedm dní jez nekvašený chléb, chléb tísně (neboť jsi z Egypta vyšel ve chvatu). Takto si po celý život připomínej den svého odchodu z Egypta. ⁴ Po sedm dní ať se u tebe nevyskytne nic kvašeného. Z masa, které jsi obětoval večer prvního dne, ať nezůstane nic až do rána. ⁵ Nesmíš pořádat Hod beránka v kterémkoli z měst, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dává. ⁶ Hod beránka porádej pouze na místě, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, a to večer při západu slunce, v dobu, kdy jsi odcházel z Egypta. ⁷ Připrav a sněz jej na místě, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, a ráno se vydej zpátky domů. ⁸ Po šest dní budeš jíst nekvašené chleby. Sedmého dne pak bude svátek Hospodina, tvého Boha: nebudeš dělat žádnou práci. ⁹ Odpočítej si sedm týdnů. Až napočítáš sedm týdnů od začátku obilné žně, ¹⁰ uspořádej Hospodinu, svému Bohu, Slavnost týdnů. Přines dobrovolnou oběť podle své možnosti, podle toho, jak ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal. ¹¹ Na místě, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno, se pak před Hospodinem, svým Bohem, raduj se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou, s levitou, který je ve tvém městě, a s přistěhovalcem, sirotkem a vdovou ve tvém středu. ¹² Pamatuj, že jsi sám byl v Egyptě otrokem. Proto pečlivě dodržuj tato ustanovení. ¹³ Až shromáždíš úrodu ze svého humna i lisu, uspořádej sedmidenní Slavnost stánků. ¹⁴ Při této slavnosti se raduj se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou, s levitou i s přistěhovalcem, sirotkem a vdovou, kteří jsou ve tvém městě. ¹⁵ Po sedm dní porádej pro Hospodina, svého Boha, slavnost na místě, které si Hospodin vyvolí. Hospodin, tvůj Bůh, ti přece požehnal ve vší tvé úrodě a ve vší tvé práci, a tak to náležitě oslav! ¹⁶ Tříkrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před Hospodinem, tvým Bohem, na místě, které si on vyvolil: při Slavnosti nekvašených chlebů, při Slavnosti týdnů a při Slavnosti stánků. Nikdo ať se před Hospodinem neukáže s prázdnou. ¹⁷ Každý ať přinese, co si může dovolit, podle toho, jak mu požehnal Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁸ Ve městech, která ti Hospodin, tvůj Bůh, dá, si pro každý svůj kmen ustanovte soudce a správce. Ti ať soudí lid spravedlivým soudem. ¹⁹ Nepřekrucuj právo. Buď nestranný a neúplatný, neboť úplatek zaslepuje i oči moudrých a podvrací i rozhodnutí spravedlivých. ²⁰ Usiluj o spravedlnost, o skutečnou spravedlnost! Pak teprve budeš žít a ovládneš zem, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává. ²¹ U oltáře, který postavíš Hospodinu, svému Bohu, si nezasadíš žádný strom ani posvátný kůl. ²² Také si nevztýčíš posvátný sloup — to Hospodin, tvůj Bůh, nenávidí!

17 Neobětuj Hospodinu, svému Bohu, býka ani berana, na němž by byla vada nebo cokoli špatného — pro Hospodina, tvého Boha, je to ohavnost! ²Ve tvém středu, v kterémkoli městě, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dá, by se mohl objevit muž nebo žena, kteří by v očích Hospodina, tvého Boha, spáchali tu špatnost, že by přestoupili jeho smlouvu ³a odešli sloužit a klanět se cizím bohům — slunci, měsíci či celému nebeskému zástupu (což jsem nikdy nepřikázal). ⁴Bude-li ti to oznámeno nebo se o tom doslechneš, důkladně to prošetři. Pokud se najisto potvrdí, že v Izraeli byla spáchána taková ohavnost, ⁵vyvedeš muže nebo ženu, kteří tu špatnost spáchali, ke svým branám a ukamenuješ je k smrti. ⁶Ten, kdo má zemřít, ať je popraven na základě výpovědi dvou nebo tří svědků. Nesmí být popraven na základě jediného svědectví. ⁷Svědkové ať na něj vztáhnou ruku jako první, aby zemřel, a potom se přidá všechen lid. Odstraň ze svého středu zlo! ⁸Ve tvém městě by se mohlo stát něco mimořádného, co bys nedovedl rozsoudit. Ať už půjde o vraždu, spor či napadení, v těchto sporných případech vstaň a vydej se na místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí. ⁹Přijď se dotázat levitských kněží nebo soudce, který tam v oněch dnech bude, a oni ti oznámí soudní výrok. ¹⁰Zachovej se pak podle výroku, který ti oznámí z místa, které si Hospodin vyvolil. Pečlivě dodrž všechny jejich pokyny. ¹¹Zachovej se podle pravidla, o němž tě poučí, a podle rozsudku, který ti řeknou. Od výroku, který ti oznámí, se neuchyluj napravo ani nalevo. ¹²Kdyby se někdo odvážil neuposlechnout kněze, stojícího tam ve službě Hospodinu, tvému Bohu, anebo soudce, pak ať ten člověk zemře. Odstraň z Izraele zlo! ¹³Až o tom všechen lid uslyší, přijde na ně bázeň a nebudou už jednat opovážlivě. ¹⁴Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává, ovládneš ji a usadíš se v ní. Řekneš-li si: „Ustanovím nad sebou krále, tak jako všechny národy kolem mne“, ¹⁵pak nad sebou ustanov jen takového krále, jehož si vyvolí Hospodin, tvůj Bůh. Ustanovíš nad sebou krále ze svých bratrů; cizince, jenž by nebyl tvým bratrem, si dosadit nesmíš. ¹⁶Ať ale nemá mnoho koní, aby neposílal lid zpátky do Egypta pro další koně. Hospodin vám přece řekl: „Touto cestou se už nikdy nevrátíte.“ ¹⁷Ať nemá mnoho žen, aby snad jeho srdce nezabloudilo. Také ať nemá příliš mnoho zlata a stříbra. ¹⁸Až dosedne na svůj královský trůn, ať si nechá od levitských kněží pořídit opis tohoto Zákona. ¹⁹Tu knihu ať má stále u sebe a čte ji po všechny dny svého života. Tak se bude učit ctít Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna slova tohoto Zákona a tato pravidla, ²⁰aby se jeho srdce nepozdvihlo nad jeho bratry a aby se neuchýlil od tohoto přikázání napravo ani nalevo. Pak bude moci dlouho kralovat on i jeho synové uprostřed Izraele.

18 Levitští kněží, totiž celý kmen Levi, nebudou mít podíl ani dědictví v Izraeli. Budou žít z ohnivých obětí Hospodinu, z jeho dědictví. ²Nebudou mít dědictví mezi svými bratry — sám Hospodin je jejich dědictvím, jak jim pověděl. ³Toto budou kněží právoplatně dostávat od lidu: Ti, kdo budou přinášet oběť — ať už ze skotu nebo z bravu — dají knězi plece, obě čelisti a žaludek. ⁴Budeš mu také dávat prvotiny ze svého obilí, vína a oleje a prvotiny z vlny svých ovcí. ⁵Jeho si totiž Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil ze všech tvých kmenů, aby po všechny dny stál se svými syny ve službě v Hospodinově jménu. ⁶Kterýkoli levita smí odejít z tvého města (ať už bydlel v Izraeli kdekoli) na místo, které vyvolil Hospodin. Smí odejít, kdykoli se mu zachce. ⁷Bude sloužit ve jménu Hospodina, svého Boha, tak jako jeho ostatní bratři levité, kteří tam stojí před Hospodinem. ⁸Budou jíst stejný podíl bez ohledu na to, co kdo prodal po otcích. ⁹Až vejdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává, neuč se jednat podle ohavných způsobů oněch národů. ¹⁰Ať se u tebe nenajde, kdo by svého syna či dceru provedl ohněm! Stejně tak žádný věstec, jasnovidce, hadač, čaroděj, ¹¹zaříkavač, vyvolávač duchů, věštkyně ani ten, kdo se radí s mrtvými. ¹²Každý, kdo páchá něco takového, je pro Hospodina ohavný! Právě kvůli takovýmto ohavnostem je Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vyháněn. ¹³Bud' cele oddán Hospodinu, svému Bohu. ¹⁴Národy, které ovládneš, totiž poslouchají jasnovidce a věstce, ale tobě to Hospodin, tvůj Bůh, nedopouští. ¹⁵Hospodin, tvůj Bůh, ti zprostřed tvých bratrů vzbudí proroka, jako jsem já — toho poslouchejte. ¹⁶Přesně to jsi žádal od Hospodina, svého Boha, na Orébu v den shromáždění, když jsi říkal: „Ať už neslyším hlas Hospodina, svého Boha, a nevidím ten veliký ohně — jinak zemřu!“ ¹⁷Tehdy mi Hospodin řekl: „Dobře to pověděli. ¹⁸Zprostřed jejich bratrů jim vzbudím proroka, jako jsi ty. Vložím svá slova do jeho úst a on jim poví vše, co mu přikáži. ¹⁹Kdokoli neposlechne má slova, která promluví mým jménem, s takovým zúčtují já sám. ²⁰Kdyby se však nějaký prorok opovážil promluvit mým jménem slovo, které jsem mu nesvěřil, takový prorok ať zemře stejně, jako kdyby mluvil jménem cizích bohů.“ ²¹Můžeš si říci: „Jak poznáme, že to slovo nemluví Hospodin?“ ²²Nuže, jestliže prorok řekne Hospodinovým jménem něco, co se nestane, pak to slovo nemluvil Hospodin. Onen prorok mluvil opovážlivě. Neboj se ho.

19 Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vykoření národy; Hospodin, tvůj Bůh, ti dá jejich zem. Až je vyženeš a usadíš se v jejich městech a v jejich domech, ²odděl si uprostřed země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dá

za dědictví, tři města.³ V zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dá za dědictví, rozměř vzdálenosti a rozděl její území na tři díly, aby se každý, kdo někoho zabil, měl kam uchýlit.⁴ Když někdo někoho zabije a uteče, aby si zachránil život (v případě, že svého bližního zabil neúmyslně, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti), se to bude mít takto:⁵ Když například někdo půjde se svým druhem do lesa na dříví, při kácení stromu se rozmáchnou sekerou, železo sklouzne z topůrka a smrtelně zraní jeho druha, bude se dotýčný moci uchýlit do jednoho z těchto měst a zachránit si život.⁶ Kdyby to bylo příliš daleko, mohl by vraha dosáhnout krevní mstitel, jenž by jej pronásledoval, a ve své zuřivosti by jej mohl zabít. On však nebyl hoden smrti, neboť zabitého nikdy předtím neměl v nenávisti.⁷ A proto ti přikazuji: Odděl si tři města.⁸ Až Hospodin, tvůj Bůh, podle přísahy dané tvým otcům rozšíří tvé území a dá ti celou zem, kterou zaslíbil tvým otcům⁹ (budeš-li ovšem pečlivě dodržovat všechna přikázání, která vám dnes udílím, totiž abys miloval Hospodina, svého Boha, a kráčel po jeho cestách po všechny dny), potom k těmto třem městům přidáš ještě další tři.¹⁰ To proto, aby se v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, neprolévala nevinná krev. Ta krev by padla na tebe!¹¹ Pokud by však někdo úkladně napadl svého bližního z nenávisti a poté, co jej smrtelně zranil, by utekl do jednoho z těchto měst,¹² v takovém případě pro něj stařešiny jeho města pošlou, vezmou ho odtud a vydají jej do rukou krevního mstitele, aby zemřel.¹³ Neslituješ se nad ním. Odstraň z Izraele nevinně prolitou krev, a povede se ti dobře.¹⁴ Neposunuj mezník svého bližního, kterým tví předkové vymezili tvé dědictví v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává do vlastnictví.¹⁵ Proti nikomu nepostačí jediný svědek, ať už se dotýčný jakkoli provinil či spáchal jakýkoli hřích, jenž se dá spáchat. Výrok musí být potvrzen výpovědí dvou nebo tří svědků.¹⁶ Povstane-li proti někomu zlomyslný svědek, aby jej nařkl z odpadlictví,¹⁷ obě strany sporu se musí postavit před Hospodina — před kněze a soudce, kteří tam v těch dnech budou.¹⁸ Soudci ať věc důkladně prošetří. Ukáže-li se, že to byl křivý svědek, křivě svědčící proti svému bratru,¹⁹ uděláte mu totéž, co chtěl, aby se stalo jeho bratru. Odstraň ze svého středu zlo!²⁰ Až o tom uslyší ostatní, přijde na ně bázeň a tato špatnost se ve tvém středu už nikdy nestane.²¹ Neslituješ se nad ním — život za život, oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noha za nohu.

20 Když vytáhneš do boje proti svým nepřátelům a uvidíš koně, vozy a více lidu, než máš sám, neboj se jich, neboť s tebou je Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta.² Než půjdete do bitvy, přistoupí kněz a promluví k lidu:³ „Slyš, Izraeli! Dnes jdete do boje proti svým nepřátelům. Nebuďte malomyslní, nebojte se ani neděste — nemějte z nich strach.⁴ Hospodin, váš Bůh, který vás předchází, bude proti vašim nepřátelům bojovat za vás a dá vám vítězství.“⁵ Potom k lidu promluví správcové: „Kdo postavil nový dům a ještě se tam nenastěhoval? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a nenastěhoval se tam někdo jiný.“⁶ Kdo vysázal vinici a ještě neokusil její ovoce? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a její ovoce neokusil někdo jiný.⁷ Kdo se zasnoubil se ženou, ale ještě si ji nevzal? Ať se vrátí domů, aby snad nepadl v boji a nevzal si ji někdo jiný.“⁸ Správcové pak k lidu promluví ještě takto: „Kdo se bojí? Kdo je malomyslný? Ať se vrátí domů, aby jeho bratři neztratili odvahu jako on.“⁹ Teprve když správcové dokončí svou řeč k lidu, postaví do jeho čela velitele oddílů.¹⁰ Když přitáhneš k městu, abys je dobýval, nejprve mu nabídni mír.¹¹ Pokud nabídnutý mír přijmou a otevřou ti, pak všechen lid, který tam bude, podrob nuceným pracím a budou ti sloužit.¹² Pokud však tvou nabídku nepřijmou a začnou s tebou bojovat, oblehni je,¹³ a až je Hospodin, tvůj Bůh, vydá do tvých rukou, pobij ostrým mečem všechny, kdo tam budou mužského pohlaví.¹⁴ Avšak ženy, děti, dobytek a všechnu kořist z toho města si rozeber a užívej kořist svých nepřátel, které ti Hospodin, tvůj Bůh, vydal.¹⁵ Takto nalož se všemi městy, která jsou od tebe velmi vzdálená — s těmi, která nepatří k městům zdejších národů.¹⁶ Z měst patřících národům, které ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, však nenech nikoho naživu.¹⁷ Chetejce, Emorejce, Kananejce, Perizejce, Hivejce a Jebusejce totiž musíš vyhladit jako proklaté, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh.¹⁸ Jinak by vás učili jednat podle svých ohavných způsobů, jimž se oddávají kvůli svým bohům, a vy byste hřešili proti Hospodinu, svému Bohu.¹⁹ Budeš-li ve válce některé město dlouho obléhat, aby ses jej zmocnil, není jeho stromy; nedotkni se jich sekerou. Jistě, můžeš z nich jíst, ale nesmíš je vykácet. Copak je ten polní strom člověk, aby před tebou utekl za hradbu?²⁰ Smíš zničit jen ty stromy, o kterých víš, že nenesou ovoce. Takové smíš kácet a stavět z nich obléhací zařízení, dokud město, které s tebou bojuje, nepadne.

21 Když se v zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, najde někde venku ležet zabitý člověk a nezjistí se, kdo ho zabil,² vyjdou tvoji stařešiny a soudci, aby změřili vzdálenost od toho zabitého k okolním městům³ a zjistili, které město je k mrtvému nejbližší. Stařešiny toho města ať vezmou jalovici, která ještě nebyla použita k práci a ještě netahala jho.⁴ Tu jalovici ať stařešiny města odvedou do říčního údolí, na místo, kde se neoralo ani neselo, a tam jí zlomí vaz.⁵ Potom ať přistoupí kněží, Leviho synové (neboť

je Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil, aby mu sloužili a aby v Hospodinově jménu žehnali. Podle nich se rozhodne každá pře a každé napadení.)⁶ Všichni stařešinové města, které bude k zabitému nejbližší, si pak umyjí ruce nad jalovicí, jíž byl v údolí zlomen vaz,⁷ a prohlásí: „Naše ruce tu krev neprolily, naše oči nic neviděly.“⁸ Hospodine, zprošť viny svůj lid Izrael, který jsi vykoupil! Nenech nevinně prolitou krev uprostřed svého lidu Izraele!“⁹ Tehdy budou zproštěni viny za tu krev.⁹ Takto odstraníš nevinně prolitou krev ze svého středu, neboť uděláš, co je v Hospodinových očích správné.¹⁰ Když vytáhneš do boje proti svým nepřátelům a Hospodin ti je vydá do rukou, budeš je moci brát do zajetí.¹¹ Spatříš-li mezi zajatými krásnou ženu a zatoužíš po ní, smíš si ji vzít za ženu.¹² Až si ji odvedeš domů, oholí si hlavu, ostříhá nehty¹³ a svlékne šaty, v nichž byla zajata. Zůstane ve tvém domě celý měsíc a bude oplakávat svého otce a matku. Teprve poté se s ní spojíš a staneš se jejím mužem a ona tvou ženou.¹⁴ Pokud se ti však znelíbí, propustíš ji na svobodu. Nesmíš ji prodat za peníze ani s ní zacházet jako s otrokyní, neboť jsi ji zneuctil.¹⁵ Když někdo bude mít dvě ženy, z nichž jednu bude milovat a druhou ne, a obě mu porodí syny, přičemž prvorozený bude synem té nemilované,¹⁶ otec pak nesmí ve své závěti majetkově upřednostnit syna milované namísto syna nemilované.¹⁷ Ať přizná prvorozenství synu té nemilované a dá mu dvojnásobný díl z celého dědictví. Protože je prvotinou jeho mužství, náleží právo prvorozenství jemu.¹⁸ Když někdo bude mít svéhlavého a vzpurného syna, který neposlouchá otce ani matku a neposlechne je, ani když ho trestají,¹⁹ pak ho otec s matkou vezmou a odvedou k bráně jeho města za městskými stařešiny.²⁰ Těm řeknou: „Tento náš syn je svéhlavý a vzpurný. Neposlouchá nás, jen hoduje a pije.“²¹ Všichni muži toho města ať jej ukamenují k smrti. Odstraň ze svého středu zlo! Uslyší o tom všechen Izrael a přijde na něj bázeň.²² Když někdo spáchá smrtelný zločin a bude popraven pověšením na kůl,²³ ať jeho tělo nezůstane na kůlu. Musíš je pochovat ještě téhož dne, neboť ten pověšený je před Bohem prokletý. Neposkrvňuj zemi, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví!

22 Když uvidíš bloudícího býka či ovci svého bratra, nebuď lhostejný, ale poctivě je přiveď svému bratru zpět.² Pokud tvůj bratr nebydlí poblíž anebo ho neznáš, přiveď to zvíře k sobě domů, ať u tebe zůstane, dokud se po něm tvůj bratr nebude ptát. Tehdy mu je vrátíš.³ Totéž uděláš s jeho oslem, s jeho pláštěm a s čímkoli, co se tvému bratru ztratilo. Když to najdeš, nesmíš být lhostejný.⁴ Když uvidíš osla nebo býka svého bratra, jak leží na cestě, nebuď lhostejný. Ochotně mu jej pomoz zvednout.⁵ Žena se nesmí oblékat jako muž ani muž jako žena. Kdokoli to dělá, je Hospodinu, tvému Bohu, ohavný!⁶ Když cestou narazíš na ptací hnízdo (ať už na stromě nebo na zemi) s matkou sedící na ptáčatech či vejcích, neber matku i s mladými.⁷ Mladé si smíš vzít, ale matku musíš pustit, aby se ti vedlo šťastně a byl jsi dlouho živ.⁸ Když budeš stavět nový dům, udělej na střeše zábradlí. Kdyby z ní totiž někdo spadl, uvedl bys na svůj dům krev.⁹ Neosívej svou vinici dalším druhem semene. Jinak to vše propadne svatyni — jak úroda toho semene, tak plody vinice.¹⁰ Neorej volem a oslem zapřaženými spolu.¹¹ Neoblékej si látku z dvojího vlákna, ze směsi vlny a lnu.¹² Na čtyřech cípech pláště, který nosíš, si udělej trásně.¹³ Když si někdo vezme manželku, ale poté, co s ní bude spát, se mu znelíbí,¹⁴ a tak ji začne očerňovat a pomlouvat: „Vzal jsem si tuto ženu, ale když jsem se s ní spojil, zjistil jsem, že není panna“,¹⁵ pak ať otec s matkou té dívky přinesou důkaz jejího panenství ke stařešinům do městské brány.¹⁶ Otec dívky ať stařešinům řekne: „Dal jsem svou dceru za ženu tomuto muži. On si ji ale zprotivil¹⁷ a teď ji očerňuje. Prý: ‘Zjistil jsem, že tvá dcera není panna.’ Zde je ale důkaz panenství mé dcery!“ A rozestřou její roucho před stařešiny města.¹⁸ Stařešinové města pak onoho muže vezmou a potrestají ho.¹⁹ Za to, že pomlouval izraelskou pannu, mu uloží pokutu sto šekelů stříbra a dají je otci té dívky. Ta zůstane jeho manželkou a on ji po celý svůj život nesmí propustit.²⁰ Kdyby však to obvinění bylo pravdivé, kdyby se u té dívky nenašel důkaz panenství,²¹ ať ji vyvedou ke vchodu do domu jejího otce a muži toho města ať ji ukamenují k smrti za to, že spáchala v Izraeli hanebnost, když smilnila v domě svého otce. Odstraň ze svého středu zlo!²² Když někdo bude přistižen, jak spí s vdanou ženou, ať oba zemřou — muž, který s tou ženou spal, i ta žena. Odstraň z Izraele zlo!²³ Když někdo ve městě potká dívku, pannu zasnoubenou jinému muži, a vyspí se s ní,²⁴ vyvedte oba k městské bráně a ukamenujte je k smrti — dívku proto, že ve městě nekřičela, a muže proto, že zneuctil snoubenku svého bližního. Odstraň ze svého středu zlo!²⁵ Když někdo potká zasnoubenou dívku venku na poli, znásilní ji a vyspí se s ní, pak ať zemře jen ten muž.²⁶ Dívku netrestej, nezaslouží si smrt. Je to, jako když někdo napadne a zavraždí svého bližního.²⁷ Byla přece na poli — zasnoubená dívka křičela, ale nebyl tam nikdo, kdo by ji zachránil.²⁸ Když někdo potká dívku, pannu, která není zasnoubená, znásilní ji a vyspí se s ní, pak, budou-li přistiženi,²⁹ dá ten muž jejímu otci padesát šekelů stříbra a ta dívka se stane jeho manželkou. Zneuctil ji, a tak ji po celý svůj život nesmí propustit.

21:19 Za městskými stařešiny. Mojžíšův Zákon je ojedinelý mezi všemi starověkými kodexy, protože je to první zákoník na světě, který rodičům nedovoluje potrestat své dítě smrtí, nýbrž ukládá jim povinnost

předložit případ k posouzení autoritám (srv. Lv 24:11). Bible tímto veršem obsahuje první kodifikovanou právní ochranu dětí.

23 Nikdo si nesmí vzít manželku svého otce — tím by zneuctil svého otce.² Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít muž s rozdrčeným nebo uříznutým přirozením.³ Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít bastard. Ani jeho desáté pokolení nevejde do Hospodinova shromáždění.⁴ Do Hospodinova shromáždění nesmí vejít nikdo z Amonců ani z Moábců. Ani jejich desáté pokolení nikdy nevejde do Hospodinova shromáždění,⁵ protože vám nevyšli naproti s chlebem a vodou, když jste táhli z Egypta. Namísto toho si na tebe najali Beorova syna Balaáma z Petoru v mezopotamském Aramu, aby tě proklel.⁶ (Hospodin, tvůj Bůh, ovšem odmítl Balaáma vyslyšet. Z lásky k tobě obrátil Hospodin, tvůj Bůh, kletbu v požehnání.)⁷ Po všechny své dny nikdy nebudeš usilovat o mír s nimi ani o jejich prospěch.⁸ Edomských se však nestraň — vždyť jsou to tvoji příbuzní. Nestraň se ani Egypťanů — vždyť jsi v jejich zemi žil jako přistěhovalec.⁹ Potomci, kteří se jim narodí ve třetím pokolení, smí vejít do Hospodinova shromáždění.¹⁰ Když vojensky vytáhneš proti svým nepřítelům, vyvaruj se každé nepřístojnosti.¹¹ Jestliže se mezi vámi někdo znečistí noční příhodou, ať vyjde ven za tábor. Nesmí vkročit do tábora.¹² Kvečeru se pak omyje vodou a po západu slunce se vrátí do tábora.¹³ Venku za táborem měj vyhrazené místo, kam budeš chodit na stranu.¹⁴ Ve své výstroji budeš mít kolík. Když si půjdeš ven ulevit, vyhrabeš jím důlek a potom své výkaly přikryješ.¹⁵ Hospodin, tvůj Bůh, totiž kráčí uprostřed tvého tábora, aby tě vysvobodil a vydal ti tvé nepřátele. Ať je tedy tvůj tábor svatý! Ať u tebe nevidí žádnou nepatřičnost!¹⁶ Otroka, jenž k tobě utekl, nevydávej jeho pánu.¹⁷ Ať bydlí u tebe, kdekoli se mu zalíbí, v kterémkoli městě, které si u vás vybere. Nesmíš jej utiskovat.¹⁸ Mezi dcerami Izraele ať není žádná prostitutka a mezi syny Izraele žádný prostitut.¹⁹ Odměnu té coury ani mzdu toho psa nesmíš přinést do domu Hospodina, svého Boha, k naplnění jakéhokoli slibu. Oba dva jsou před Hospodinem, tvým Bohem, ohavní!²⁰ Svému bratru nepůjčuj na úrok, ať půjde o peníze, potraviny nebo o cokoli, nač se dává úrok.²¹ Cizinci smíš půjčit na úrok, ale svému bratru půjč bez úroku. Hospodin, tvůj Bůh, ti pak požehná ve všem, k čemu přiložíš ruku v zemi, kterou jdeš obsadit.²² Pokud Hospodinu, svému Bohu, něco slíbíš, neotálej to splnit. Hospodin, tvůj Bůh, to od tebe rozhodně očekává, a tak bys měl hřích.²³ Zdržet se slibu však není žádný hřích.²⁴ Co vyšlo z tvých úst, to splň. Co jsi vlastními ústy dobrovolně slíbil Hospodinu, svému Bohu, to vykonej.²⁵ Půjdeš-li vinicí svého bližního, můžeš jíst hrozny podle chuti až do sytosti, ale nesmíš je sbírat do nádoby. Půjdeš-li obilím svého bližního, můžeš trhat klasy, ale nesmíš na obilí svého bližního vztáhnout srp.

24 Může se stát, že se někdo ožení s manželkou, ale ta se mu znelíbí, neboť na ní najde nějakou nepatřičnost. Napíše jí tedy rozlukový list, dá jí ho do ruky a pošle ji pryč z domu.² Ona se po odchodu z jeho domu vdá za jiného muže,³ ale ten si ji také zprotiví, napíše jí rozlukový list, dá jí ho do ruky a pošle ji z domu. Anebo tento její druhý manžel zemře.⁴ Její původní manžel, který ji poslal pryč, si ji pak už nebude moci vzít zpět za manželku, neboť už byla poskvrněna. Nesváděj k hříchu lid země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví!⁵ Kdo se nedávno oženil, ať nechodí do boje a není povoláván k žádné službě. Na jeden rok ať je uvolněn domů pro potěšení ženy, kterou si vzal.⁶ Nikdo nesmí vzít do zástavy domácí mlýnek, ba ani jeho horní kámen — vždyť by vzal do zástavy sám život!⁷ Bude-li někdo přistizen, že unesl jednoho ze svých bratrů, synů Izraele, aby jej zotročil či prodal, pak ať ten únosce zemře. Odstraň ze svého středu zlo!⁸ Pozor! Při ráně malomocenství pečlivě dodržuj všechny pokyny levitských kněží. Pečlivě dodržujte, co jsem jim přikázal.⁹ Pamatuj, co Hospodin, tvůj Bůh, udělal Miriam na vaší cestě z Egypta.¹⁰ Když budeš svému bližnímu poskytovat půjčku, nevstupuj do jeho domu, aby sis vybral zástavu.¹¹ Zůstaň venku, než ti věritel přinese zástavu ven.¹² Bude-li chudý, nechod spát s pláštěm, který ti dal do zástavy.¹³ Při západu slunce mu zástavu vrať. Když půjde spát ve svém plášti, bude ti žehnat. V tom bude spočívat tvá spravedlnost před Hospodinem, tvým Bohem.¹⁴ Nevykořisťuj nádeníka, chudého a potřebného, ať už je to tvůj bratr anebo se do některého města ve tvé zemi přistěhoval.¹⁵ Každý den ještě před západem slunce mu vyplatť mzdu. Vždyť je chudý, závisí na tom jeho život! Jinak bude kvůli tobě volat k Hospodinu, a budeš mít hřích.¹⁶ Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.¹⁷ Nepřekrucuj právo přistěhovalce ani sirotka a nezabavuj roucho vdově.¹⁸ Pamatuj, že jsi byl v Egyptě otrokem a že tě odtud Hospodin, tvůj Bůh, vykoupil. To proto ti přikazují, abys činil tyto věci.¹⁹ Když budeš na svém poli sklízet obilí a zapomeneš na poli snop, nevracej se pro něj. Případně přistěhovalci, sirotku a vdově, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal ve všem, k čemu přiložíš ruku.²⁰ Když budeš strásat své olivy, znovu je po sobě nečeš. Případnou přistěhovalci, sirotku a vdově.²¹ Když budeš sbírat hrozny na své vinici, znovu je po sobě

24:19 Přistěhovalci, sirotku a vdově. Majetní mají Bohem stanovenou povinnost ponechávat část své úrody sociálně slabým a nezajištěným. Dnes je tento princip naplňován daňovou povinností a sociální podporou. Jako všeho, i toho lze zneužít. Od nás však Bůh nechce,

abychom posuzovali něčí oprávněnost či nárok (Mt 7:1–2; Lk 6:36–37); to posoudí Bůh sám spravedlivěji, než to dokážeme my, kteří plevel od pšenice oddělit nedovedeme (Mt 13:29–30).

nečeš. Případnou přistěhovalci, sirotku a vdově. ²² Pamatuj, že jsi byl v Egyptě otrokem. To proto ti přikazují, abys činil tyto věci.

25 Když mezi lidmi vznikne spor, ať se jdou nechat rozsoudit k soudu. Soudci ať zjednájí právo tomu, kdo je v právu, a viníka ať odsoudí. ² Zaslouží-li si viník bičování, soudce jej dá položit a zbičovat pod svým dohledem tolika ranami, kolik si zaslouží. ³ Nechá mu dát čtyřicet ran, ne víc. Kdyby totiž tvůj bratr dostal při bičování více ran, byl by před tebou znevážen. ⁴ Mláčícimu dobytčeti nedáš náhubek. ⁵ Když budou bratři bydlet pospolu a jeden z nich zemře, aniž by měl syna, neprovdá se žena zesnulého ven z rodiny, za cizího muže. Ať se s ní spojí její švagr; ten ať si ji vezme za ženu, aby splnil švagrovskou povinnost. ⁶ Prvorozený, jehož mu porodí, pak ponese jméno onoho zesnulého bratra, aby jeho jméno nevymizelo z Izraele. ⁷ Když si ten muž nebude chtít svou švagrovou vzít, půjde švagrová ke stařešinům do městské brány a řekne: „Můj švagr odmítá svému bratru vzbudit potomstvo v Izraeli. Nechce vůči mně splnit svou švagrovskou povinnost!“ ⁸ Stařešinové města jej tedy předvolají a promluví s ním. Bude-li stát na svém a řekne: „Nechci si ji vzít“, ⁹ přistoupí k němu jeho švagrová a před zraky stařešinů mu zuje z nohy sandál, plivne mu do tváře a prohlásí: „To si zaslouží muž, který nechce zbudovat rodinu svého bratra!“ ¹⁰ Jeho rodina pak bude v Izraeli známá pod jménem „Rodina vyzutého“. ¹¹ Když se budou muži přát, může se stát, že manželka jednoho přistoupí, aby svého muže uchránila před tím, který ho bije. Pokud vztáhne ruku a chytí jej za přirození, ¹² pak jí bez milosti usekni dlaň. ¹³ Neměj ve váčku dvojí závaží, jedno těžší a jedno lehčí. ¹⁴ Neměj doma dvojí míru, jednu větší a jednu menší. ¹⁵ Měj naprosto poctivé závaží a naprosto poctivou míru. Pak budeš dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. ¹⁶ Kdokoli totiž činí tyto věci, kdokoli se dopouští křivdy, je před Hospodinem, tvým Bohem, ohavný! ¹⁷ Pamatuj, co ti provedl Amalek na vaší cestě z Egypta: ¹⁸ Aniž se bál Boha, přepadl tě na cestě, když jsi byl námahou vyčerpán, a pobil tvůj zadní voj, všechny, kdo pro slabost zůstávali pozadu. ¹⁹ Až ti Hospodin, tvůj Bůh, dá odpočinout ode všech okolních nepřátel, až obsadíš zemi, kterou ti dává za dědictví, tehdy musíš vyhladit Amalekovu památku pod nebem. Nezapomeň!

26 Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává za dědictví, ovládneš ji a usadíš se v ní, ² odděl prvotiny všech plodů, jež sklidiš v zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. Vlož je do nůše a jdi na místo, které si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za příbytek pro své jméno. ³ Až přijdeš ke knězi, který tam v oněch dnech bude, řekneš mu: „Vyznávám dnes Hospodinu, tvému Bohu, že jsem vstoupil do země, o níž přísahal našim otcům, že nám ji dá.“ ⁴ Kněz od tebe nůši přijme a postaví ji před oltář Hospodina, tvého Boha. ⁵ Tehdy před Hospodinem, svým Bohem, prohlásíš: „Můj otec, kočovný Aramejec, sestoupil do Egypta v nepatrném počtu. Tam pobýval a tam se stal národem — velikým, mocným a početným. ⁶ Egypťané nás ale trápili, utiskovali a drtili těžkou robotou. ⁷ Volali jsme tedy k Hospodinu, Bohu našich otců, a Hospodin nás vyslyšel. Viděl naše utrpení, dřinu a porobu ⁸ a vyvedl nás z Egypta mocnou rukou a vztaženou paží, ve veliké hrůze, uprostřed znamení a zázraků. ⁹ Přivedl nás až sem a dal nám tuto zemi, zemi oplývající mlékem a medem. ¹⁰ Proto teď přináším prvotiny, první ovoce země, kterou jsi mi, Hospodine, dal.“ Když to položíš před Hospodina, svého Boha, pokloníš se před ním. ¹¹ Spolu s levitou a přistěhovalcem se pak budeš radovat ze všeho dobrého, co ti Hospodin, tvůj Bůh, dal. ¹² Když budeš třetího roku, v roce desátků, dokončovat odvod všech desátků ze své úrody, poskytněš je levitovi, přistěhovalci, sirotku a vdově, aby ve tvém městě jedli do sytosti. ¹³ Tehdy před Hospodinem, svým Bohem, prohlásíš: „Vynesl jsem z domu, co bylo svaté, a dal jsem to levitovi, přistěhovalci, sirotku a vdově, přesně jak jsi mi přikázal. Nepřestoupil jsem tvé přikázání, nezapomněl jsem ani na jedno. ¹⁴ Nic z toho jsem nejedl ve svém truchlení, nic z toho jsem neubral ve své nečistotě, nic z toho jsem nevěnoval mrtvému. Poslechl jsem Hospodina, svého Boha; zachoval jsem se přesně, jak jsi mi přikázal. ¹⁵ Shlédni tedy ze svého svatého příbytku, z nebe, a požehnej svému lidu Izraeli i zemi, kterou jsi nám dal, jak jsi s přísahou slíbil našim otcům — tu zemi oplývající mlékem a medem!“ ¹⁶ Dnešního dne ti Hospodin, tvůj Bůh, přikazuje, abys dodržoval tato ustanovení a pravidla. Proto je pečlivě dodržuj celým srdcem a celou duší. ¹⁷ Dnes prohlašuješ, že Hospodin bude tvým Bohem, že budeš kráčet po jeho cestách, že budeš zachovávat jeho pravidla, přikázání a zákony a že mu budeš poslušný. ¹⁸ Hospodin pak prohlašuje, že budeš jeho lidem, jeho zvláštním pokladem, jak ti zaslíbil. Budeš-li zachovávat všechna jeho přikázání, ¹⁹ pak tě vyvýší, abys měl chválu, věhlas a slávu nade všechny národy, které učinil, a tak budeš svatým lidem Hospodina, svého Boha, jak ti zaslíbil.

27 Mojžíš tehdy se stařešiny Izraele přikázal lidu: Zachovávejte všechna přikázání, která vám dnes udílím. ² V den, kdy přejdeš Jordán do země, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh, vztyč velké kameny, které nabílíš vápnem. ³ Jakmile překročíš Jordán, napiš na ně všechna slova tohoto Zákona. Pak budeš moci vejít do země, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh — do země oplývající mlékem a medem, kterou ti zaslíbil

Hospodin, Bůh tvých otců. ⁴ Dnes vám přikazuji: Až přejdete Jordán, vztyčte tyto kameny na hoře Ebal a nabělte je vápnem. ⁵ Postav tam oltář Hospodinu, svému Bohu, oltář z kamenů neopracovaných železem. ⁶ Až Hospodinu, svému Bohu, postavíš oltář z netknutých kamenů, přineseš na něm Hospodinu, svému Bohu, zápalné oběti. ⁷ Přineseš také pokojné oběti, budeš je tam jíst a radovat se před Hospodinem, svým Bohem. ⁸ Na ty kameny pak napíšeš všechna slova tohoto Zákona, a to důkladně a zřetelně. ⁹ Mojžíš s levitskými kněžími pak promluvil k celému Izraeli: Zmlkni a slyš, Izraeli! Dnešního dne se stáváš lidem Hospodina, svého Boha. ¹⁰ Proto poslouvej Hospodina, svého Boha, a dodržuj jeho přikázání a pravidla, která ti dnes udílím. ¹¹ Toho dne Mojžíš lidu přikázal: ¹² Až přejdete Jordán, ať se Šimeon, Levi, Juda, Isachar, Josef a Benjamín postaví na hoře Gerizim, aby žehnali lidu. ¹³ Ruben, Gád, Ašer, Zabulon, Dan a Neftalí se pak postaví na hoře Ebal, aby zlořečili. ¹⁴ Levité tehdy začnou na všechny Izraelity hlasitě volat: ¹⁵ „Zlořečený, kdo vytesá či odlíje modlu, ohavnost před Hospodinem, výtvar šikovných rukou, i kdyby ji schoval do skryše!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ¹⁶ „Zlořečený, kdo zneváží svého otce či matku!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ¹⁷ „Zlořečený, kdo posune mezník svého bližního!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ¹⁸ „Zlořečený, kdo svede slepého z cesty!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ¹⁹ „Zlořečený, kdo překrouť právo přistěhovalce, sirotka či vdovy!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²⁰ „Zlořečený, kdo obcuje s manželkou svého otce — takový zneuctil svého otce!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²¹ „Zlořečený, kdo obcuje s jakýmkoli zvířetem!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²² „Zlořečený, kdo obcuje se svojí sestrou — dcerou svého otce nebo své matky!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²³ „Zlořečený, kdo obcuje se svou tchyní!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²⁴ „Zlořečený, kdo tajně zabije svého bližního!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²⁵ „Zlořečený, kdo se dá uplatit, aby prolil nevinnou krev!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“ ²⁶ „Zlořečený, kdo by neplnil a nedodržoval slova tohoto Zákona!“ A všechen lid odpoví: „Amen!“

28 Budeš-li opravdově poslouchat Hospodina, svého Boha, a pečlivě dodržovat všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím, Hospodin, tvůj Bůh, tě vyvýší nade všechny národy země. ² Budeš-li poslouchat Hospodina, svého Boha, přijdou na tebe a dostihnou tě všechna tato požehnání: ³ Požehnaný budeš ve městě, požehnaný budeš i na poli! ⁴ Požehnaný plod tvého lůna, plody tvé půdy, plod tvého dobytka, vrh tvého skotu i mláďata tvého bravu. ⁵ Požehnaná tvá nůše i tvá díže! ⁶ Požehnaný budeš při vcházení, požehnaný budeš i při vycházení. ⁷ Hospodin před tebou porazí nepřátele, kteří tě napadnou. Jednou cestou proti tobě vytáhnou, sedmi cestami před tebou utečou. ⁸ Hospodin ti sešle požehnání pro tvé sýpky i pro vše, k čemu přiložíš ruku; Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná v zemi, kterou ti dává. ⁹ Hospodin si tě zbuduje ve svatý lid, jak ti přísahal, budeš-li zachovávat přikázání Hospodina, svého Boha, a kráčet po jeho cestách. ¹⁰ Všechny národy země spatří, že neseš Hospodinovo jméno, a budou se tě bát. ¹¹ Hospodin ti dá nadbytek všeho dobrého: plodu tvého lůna, plodu tvého dobytka i plodů tvé země, o níž Hospodin přísahal tvým otcům, že ti ji dá. ¹² Hospodin ti otevře svůj nádherný poklad — nebesa — aby dal tvé zemi déšť v pravý čas a požehnal všechno tvé počínání, takže budeš půjčovat mnohým národům, ale sám si nevypůjčíš. ¹³ Hospodin tě učiní hlavou, nikoli chvostem a budeš vždycky nahoře a nikdy dole, budeš-li poslouchat a pečlivě dodržovat přikázání Hospodina, svého Boha, která ti dnes udílím. ¹⁴ Od těchto slov, která vám dnes vydávám, se neuchyluj napravo ani nalevo — nechoď za cizími bohy a nesluž jim! ¹⁵ Nebudeš-li však poslouchat Hospodina, svého Boha, nebudeš-li pečlivě dodržovat všechna jeho přikázání a pravidla, která ti dnes udílím, přijdou na tebe a dostihnou tě všechna tato prokletí: ¹⁶ Prokletý budeš ve městě, prokletý budeš i na poli. ¹⁷ Prokletá tvá nůše i tvá díže. ¹⁸ Prokletý plod tvého lůna, plody tvé půdy, vrh tvého skotu i mláďata tvého bravu. ¹⁹ Prokletý budeš při vcházení, prokletý budeš i při vycházení. ²⁰ Hospodin na tebe pošle prokletí, děs a zmar při veškerém tvém počínání, dokud nebudeš vyhlazen. Kvůli svému zlému jednání rychle zahyneš, protože jsi ho opustil. ²¹ Hospodin tě postihne morem, dokud s tebou neskončuje v zemi, kterou jdeš obsadit. ²² Hospodin tě raní úbytěmi, zimnicí a zánětem, palčivým horkem a vyprahlostí, plísni a snětí; to vše tě bude pronásledovat, dokud nezahyneš. ²³ Nebe se ti nad hlavou promění v bronz a země pod tebou v železo. ²⁴ Hospodin ti pro tvou zemi dá místo deště prach; z nebe tě bude zasypávat písek, dokud nebudeš vyhlazen. ²⁵ Hospodin nechá tvé nepřátele, ať tě porazí. Jednou cestou vytáhneš proti nim, sedmi cestami utečeš před nimi. Staneš se odstrašujícím příkladem pro všechna království země. ²⁶ Na vašich mrtvolách se bude pást veškeré ptactvo i divá zvíř a nebude, kdo by je odháněl. ²⁷ Hospodin tě raní egyptskými vředy, nádory, svrabem a prašivinou, z nichž se nikdy nevyhlíš. ²⁸ Hospodin tě raní šílenstvím, slepotou a pomatením mysli. ²⁹ I v poledne budeš tápat jako slepec v temnotách. Tvé snažení nebude mít úspěch, po všechny dny budeš jen utiskován a vykořisťován a nebude, kdo by tě zachránil. ³⁰ Zasnoubíš se s ženou a jiný muž ji zneuctí; postavíš si dům, a nebudeš v něm bydlet; vysázíš vinici, a neokusíš její ovoce. ³¹ Tvého býka ti porazí před očima, a nebudeš z něj jíst; tvého osla ti vezmou před nosem a nikdy se ti nevrátí; tvé ovce dají tvým nepřátelům a nebude, kdo by tě zachránil. ³² Tvé syny a dcery dají cizím lidem; vlastníma očima tomu budeš přihlížet. Celý den pro ně budeš prolévat slzy, ale budeš bezmocný.

³³ Plody tvé země a všechno tvé úsilí zhltné národ, který jsi neznal, a po všechny dny budeš jen utiskován a utlačován. ³⁴ Zešílíš z podívané, kterou uvidíš. ³⁵ Hospodin tě na kolenou i stehnech raní nejhoršími vředy, z nichž se nikdy nevyléčíš, od hlavy až k patě. ³⁶ Hospodin tě odvede i s králem, jehož si ustanovíš, k národu, který jsi neznal ty ani tví otcové. Tam budete sloužit cizím bohům ze dřeva a kamene. ³⁷ Všem národům, mezi něž tě Hospodin rozptílí, budeš za strašáka, pořekadlo a posměšek. ³⁸ I když na poli zaseješ spoustu zrní, sklidiš málo; sežerou je kobylky. ³⁹ I když vysázíš vinice a budeš je obdělávat, nebudeš mít víno k pití ani skladování; sežerou to červi. ⁴⁰ I když budeš mít olivy po celém kraji, nepomažeš se olejem; tvá oliva opadá. ⁴¹ I když zplodíš syny a dcery, nezůstanou ti; odejdou do zajetí. ⁴² Všechny tvé stromy a plody tvé země si vezme hmyz. ⁴³ Přistěhovalec ve tvém středu tě bude přerůstat výš a výš a ty budeš klesat níž a níž. ⁴⁴ On bude půjčovat tobě, a ne ty jemu; on bude hlavou a ty ocasem. ⁴⁵ Všechna tato prokletí na tebe přijdou, protože jsi neposlouchal Hospodina, svého Boha, a nedodržel jeho příkázání a pravidla, která jsem ti udělal. Budou tě pronásledovat a stíhat, dokud nebudeš vyhlazen. ⁴⁶ Budou na tobě i na tvém semeni znamením a divem až navěky. ⁴⁷ Když jsi měl naprostou hojnost, nesloužil jsi s radostným a vděčným srdcem Hospodinu, svému Bohu. ⁴⁸ Proto budeš sloužit svým nepřátelům, které na tebe Hospodin pošle, a to v hladu a žízni, v nahotě a naprostém nedostatku. Vloží na tvou šíji železné jho, dokud tě nevyhladí. ⁴⁹ Z daleka, až od konce světa, na tebe Hospodin přivede národ, jenž přiletí jako orel, národ, jehož jazyku nerozumíš, ⁵⁰ surový národ, jenž nebere ohled na starce a neslituje se nad dítětem. ⁵¹ Bude požírat plod tvého dobytka i plody tvé půdy, dokud nebudeš vyhlazen. Nenechá ti obilí, víno ani olej, vrh tvého skotu ani mláďata tvého bravu, dokud tě nevyhubí. ⁵² Sevře tě ve tvých všech městech po celé zemi, dokud se nezhroutí tvé vysoké hradby a opevnění, na něž jsi spoléhal. Sevře tě ve všech tvých městech po celé zemi, kterou ti dal Hospodin, tvůj Bůh! ⁵³ V tom zoufalém sevření, až tě sevrou tví nepřátelé, budeš pojídat svůj vlastní plod — maso vlastních synů a vlastních dcer, které ti dal Hospodin, tvůj Bůh. ⁵⁴ Nejcitlivější a nejchoulostivější z vás se bude lakomě ohlížet po svém bratru, po manželce ve svém náručí i po dětech, které mu ještě zbyly. ⁵⁵ V tom zoufalém sevření, až tě tví nepřátelé sevrou ve všech tvých městech, nedá nikomu ani kousek masa svých dětí. Bude je pojídat, protože mu nic jiného nezbylo. ⁵⁶ Nejcitlivější a nejchoulostivější z vás, která se dříve pro samý útlocit a choulostivost sotva dotkla země špičkou nohy, se bude lakomě ohlížet po manželovi ve svém náručí, po svém synu i své dceři, ⁵⁷ po plodovém lůžku, které jí vyjde mezi nohama, i po děťátkách, která porodí. V tom naprostém nedostatku a v zoufalém sevření, až tě tví nepřátelé sevrou ve tvých městech, je tajně sní! ⁵⁸ Nebudeš-li pečlivě dodržovat všechna slova tohoto Zákona, zapsaná v této knize, nebudeš-li mít úctu k tomu slavnému a hroznému Jménu, k Hospodinu, svému Bohu, ⁵⁹ pak Hospodin podivuhodně rozmnoží tvé rány i rány tvého semene — mohutné a vytrvalé rány, hrozná a vytrvalá nemoci! ⁶⁰ Obrátí na tebe všechny egyptské choroby, jichž ses děsil, a tak tě postihnou. ⁶¹ Hospodin na tebe přivede i všechny nemoci a všechny rány, které nejsou zapsány v knize tohoto Zákona, dokud nebudeš vyhlazen. ⁶² Protože jsi neposlouchal Hospodina, svého Boha, zůstane vás jen nepatrný počet, ačkoli vás bylo jako hvězd na nebi! ⁶³ Stane se, že tak jako vám Hospodin rád prokazoval dobrodiní a dával vám vzrůst, stejně tak rád vás Hospodin zničí a vyhladí, takže budete vyrváni ze země, kterou přicházíš obsadit. ⁶⁴ Hospodin vás rozptílí mezi všechny národy, od jednoho konce světa po druhý. Tam budete sloužit cizím bohům, které jsi nepoznal ty ani tví otcové, bohům ze dřeva a z kamene. ⁶⁵ Mezi těmi národy si však neoddychneš; nenajdeš tam odpočinek ani pro své chodidlo. Hospodin ti tam dá bázlivé srdce, vyhaslé oči a sklíčenou duši. ⁶⁶ Tvůj život bude stále viset na vlásku, v noci i ve dne se budeš strachovat, nikdy si nebudeš jistý životem! ⁶⁷ Kvůli obavám, kterých se bojíš, a kvůli podívané, kterou uvidíš, budeš ráno vzdychat: „Kéž by byl večer!“ a večer zas: „Kéž by bylo ráno!“ ⁶⁸ Hospodin tě vrátí do Egypta! S nářikáním půjdeš cestou, o níž jsem ti řekl, že už ji nikdy nespatriš. Tam se budete prodávat svým nepřátelům za otroky a otrokyně, ale nikdo vás ani nebude chtít koupit. Toto jsou slova smlouvy, o níž Hospodin Mojžíšovi přikázal, aby ji uzavřel se syny Izraele v moábské zemi, kromě smlouvy, kterou s nimi uzavřel na Orébu.

29 Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Sami jste v egyptské zemi viděli vše, co Hospodin před vašimi očima udělal s faraonem, se všemi jeho služebníky a s celou jeho zemí. ² Na vlastní oči jsi viděl veliké zkoušky, znamení a ty veliké divy. ³ Až do dnešního dne vám však Hospodin nedal srdce k porozumění, oči k vidění ani uši k slyšení. ⁴ Čtyřicet let jsem vás vodil po poušti. Vaše oděvy na vás nezchátraly, obuv na vašich nohou nezpuchřela, ⁵ chléb jste nejedli a víno ani pivo nepili. To vše proto, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁶ Když jste došli až sem, vytáhl proti vám do boje chešbónský král Sichon a bášanský král Og, ale porazili jsme je. ⁷ Jejich zem jsme zabrali a dali ji za dědictví synům Rubenovým, Gádovým a polovině kmene Manasesova. ⁸ Zachovávejte slova této smlouvy. Plňte je, a bude se dařit veškeré vaše počínání. ⁹ Vy všichni dnes stojíte před Hospodinem, svým Bohem — vaši kmenoví náčelníci, vaši stařešinové a správcové, všichni izraelské muži, ¹⁰ vaše děti a ženy i cizinci žijící ve vašem táboře, od dřevařů po nosiče vody - ¹¹ abyste vstoupili do přísežné smlouvy Hospodina, svého Boha. Tu s tebou Hospodin, tvůj Bůh, dnes uzavírá, ¹² aby si tě ustavil

za lid a stal se tvým Bohem, jak ti slíbil a jak to přísahal tvým otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi.¹³ Tuto přísěznou smlouvu uzavírám nejen s vámi,¹⁴ kdo tu dnes společně stojíte před Hospodinem, naším Bohem, ale i s těmi, kdo tu dnes s námi nejsou.¹⁵ Sami víte, jak jsme žili v Egyptě a jak jsme cestou sem prošli územím různých národů.¹⁶ Viděli jste jejich nechutnosti, jejich hnusné modly — dřevo a kamení, stříbro a zlato, jichž se drží.¹⁷ Ať se mezi vámi nevyskytne muž ani žena, rodina ani kmen, jenž by se dnes v srdci odvrátil od Hospodina, našeho Boha, a šel by sloužit bohům oněch národů. Ať se mezi vámi nevyskytne kořen plodící takový hořký jed!¹⁸ Kdyby takový člověk uslyšel tato přísězná slova, možná by si představoval požehnání a říkal by si: „I když se řídím jen svým zatvrzelým srdcem, budu se mít dobře!“ (Jako by počítal zpitého mezi žíznivě.)¹⁹ Hospodin nikomu takovému nikdy neodpustí — naopak, vzplane proti němu Hospodinův vášnivý hněv! Hospodin jej zahrne každou kletbou zapsanou v této knize Zákona a jeho jméno pod nebem vymaže.²⁰ Hospodin jej k jeho zkáze oddělí ode všech kmenů Izraele a naloží s ním podle všech kleteb smlouvy zapsané v této knize Zákona.²¹ Budoucí pokolení, vaši synové, kteří vás nahradí, i cizinec, který přijde z daleké země, pak spatří pohromy, které postihnou tuto zem, a neduhy, jimiž ji Hospodin vyčerpá, a řeknou: ²² „Všechna zem spálená sírou a solí, nic se neseje, nic neraší, ani stéblo trávy na ní neroste — tak přece byla rozvrácena Sodoma a Gomora, Adma a Cebojim, které Hospodin rozvrátil v zuřivém hněvu!“²³ Všechny národy se budou ptát: „Proč to Hospodin té zemi provedl? Proč takový výbuch hněvu?“²⁴ A dostanou odpověď: „Protože opustili smlouvu Hospodina, Boha svých otců, kterou s nimi uzavřel, když je vyvedl z Egypta.“²⁵ Odešli sloužit cizím bohům a klaněli se jim — bohům, které nepoznali a které jim neurčil.²⁶ Proto Hospodin vzplanul vůči této zemi hněvem a přivedl na ni každé prokletí zapsané v této knize.²⁷ Hospodin je v zuřivém hněvu a hrozném rozlícení vyrval z jejich země a vyhnal je do jiné země, kde jsou až dodnes.“²⁸ Skryté věci náležejí Hospodinu, našemu Bohu. Zjevné věci však navěky náležejí nám a našim synům — totiž abychom plnili všechna slova tohoto Zákona.

30 Všechny tyto věci, požehnání i prokletí, jež ti předkládám, na tebe přijdou. Kdekoli budeš mezi všemi národy, do nichž tě Hospodin, tvůj Bůh, zažene, můžeš si je vzít k srdci² a obrátit se zpět k Hospodinu, svému Bohu. Až ho budeš spolu se svými syny poslouchat celým srdcem a celou duší, jak ti to dnes přikazují,³ potom Hospodin, tvůj Bůh, obrátí tvůj úděl. Slituje se nad tebou, vrátí tě zpět a shromáždí tě ze všech národů, mezi něž tě Hospodin, tvůj Bůh, rozptýlil.⁴ I kdybys byl zahrán na sám konec světa, i odtamtud tě Hospodin, tvůj Bůh, shromáždí, i odtamtud tě posbírá!⁵ Hospodin, tvůj Bůh, tě přivede do země, kterou získali tví otcové, a znovu ji získáš. Způsobí, aby se ti vedlo šťastně, a rozmnoží tě více než tvé otce.⁶ Hospodin obřeže tvé srdce a srdce tvého semene, a budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým srdcem a celou duší, a nalezeš život.⁷ Hospodin, tvůj Bůh, pak všechny tyto kletby uvede na tvé nepřátele, kteří tě nenáviděli a kteří tě pronásledovali.⁸ Ty pak budeš znovu poslouchat Hospodina a dodržovat všechna jeho přikázání, která ti dnes udílím.⁹ Hospodin, tvůj Bůh, ti proto vrchovatě požehná ve všem tvém počínání, v plodu tvého lůna, v plodu tvého dobytka i v plodech tvé půdy. Hospodin se bude znovu těšit z tvého blahobytu, jako se těšil z blahobytu tvých otců,¹⁰ když budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, a dodržovat jeho přikázání a pravidla zapsaná v této knize Zákona a když se obrátíš k Hospodinu, svému Bohu, celým srdcem a celou duší.¹¹ Přikázání, které ti dnes vydávám, není nad tvé síly, není ti nijak vzdálené!¹² Není na nebi, abys říkal: „Kdo z nás vystoupí na nebe, aby nám je odtud přinesl a oznámil nám je, abychom je mohli plnit?“¹³ Není za mořem, abys říkal: „Kdo z nás se vydá za moře, aby nám je odtud přinesl a oznámil nám je, abychom je mohli plnit?“¹⁴ Naopak, to slovo je ti velmi blízké — je ve tvých ústech a ve tvém srdci. Jen je plň!¹⁵ Pohled, co ti dnes předkládám: Život a blahobyt, nebo smrt a neštěstí.¹⁶ Proto ti dnes přikazují: Miluj Hospodina, svého Boha, kráčeji po jeho cestách a zachovávej jeho přikázání, pravidla a zákony. Pak budeš žít a růst a Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit.¹⁷ Pokud se však v srdci odvrátíš a nebudeš poslušný, ale necháš se strhnout, aby ses klaněl cizím bohům a sloužil jim,¹⁸ pak vám dnes oznamuji, že zcela vyhynete; v zemi za Jordánem, kterou jdete obsadit, dlouho nezůstanete.¹⁹ Volám si dnes proti vám za svědky nebe a zemi: Dnes jsem vám předložil život a smrt, požehnání a prokletí. Vyber si život, a budeš živ ty i tvé símě.²⁰ Miluj Hospodina, svého Boha, poslouvej ho a přimkni k němu. Vždyť na tom záleží tvůj život a délka tvých dnů! Pak budeš moci žít v zemi, o níž Hospodin přísahal tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, že jim ji dá.

31 Když Mojžíš domluvil tato slova všemu Izraeli,² řekl jim: „Je mi už sto dvacet let; nemohu dále vycházet a vcházet před vámi. Navíc mi Hospodin řekl: ‘Tento Jordán nepřejdeš.’³ Sám Hospodin, váš Bůh, půjde před vámi. On sám před vámi vyhladí ony národy, abyste obsadili jejich zem. Jak Hospodin řekl, půjde před vámi Jozue.⁴ Hospodin s nimi naloží, jako naložil s emorejskými králi Sichonem a Ogem, které vyhladil,

i s jejich zemí. ⁵ Až ti je Hospodin, tvůj Bůh, vydá, naložte s nimi přesně podle příkazu, který jsem vám dal. ⁶ Buďte silní a stateční, nebojte se jich ani nelekejte. Sám Hospodin, váš Bůh, jde přece s vámi; on vás neopustí ani nenechá! ⁷ Nato Mojžíš zavolal Jozuu a před očima celého Izraele mu řekl: „Buď silný a statečný, neboť ty vejdeš s tímto lidem do země, o níž Hospodin přísahal našim otcům, že jim ji dá. Právě ty jim ji předáš do dědictví. ⁸ Sám Hospodin jde před tebou, on sám bude s tebou. On tě neopustí ani nenechá, neboj se a nestrachuj.“ ⁹ Když Mojžíš sepsal tento Zákon, předal jej levitským kněžím, kteří nosili Truhlu Hospodinovy smlouvy, i všem izraelským stařešinům. ¹⁰ Mojžíš jim přikázal: „Každého sedmého roku, v roce určeném k promíjení dluhů, během Slavnosti stánků ¹¹ se sejde všechen Izrael, aby se ukázal před Hospodinem, tvým Bohem, na místě, které si on vyvolí. Tehdy budeš celému Izraeli předčítat tento Zákon, tak aby jej slyšeli. ¹² Shromážděte lid — muže, ženy, děti i přistěhovalce žijící ve vašich branách — aby jej slyšeli a učili se ctít Hospodina, vašeho Boha, a pečlivě dodržovali všechna slova tohoto Zákona. ¹³ Tak to uslyší i jejich synové, kteří toto vše nezažili, a budou se učit ctít Hospodina, vašeho Boha, po všechny dny vašeho života v zemi za Jordánem, kterou jdete obsadit.“ ¹⁴ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, přiblížil se den tvé smrti. Zavolej Jozuu a postavte se do Stanu setkávání, kde mu dám pověření.“ Mojžíš a Jozue tedy šli a postavili se do Stanu setkávání. ¹⁵ Hospodin se ve Stanu ukázal v oblakovém sloupu. Oblakový sloup se postavil nad vchodem do Stanu. ¹⁶ Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, brzy ulehneš ke svým otcům. Tento lid pak vstane a půjde smilnit s cizími bohy, mezi nimiž se ocitne v zemi, do níž přichází. Opustí mne a zruší smlouvu, kterou jsem s nimi uzavřel. ¹⁷ V ten den proti nim vzplane můj hněv; opustím je a skryji před nimi svou tvář. Tehdy je potkají veliké pohromy a soužení, takže se stanou snadnou kořistí. V ten den si řeknou: ‘Nepotkala nás ta hrozná neštěstí proto, že uprostřed nás není náš Bůh?’ ¹⁸ Kvůli všemu zlu, které napáchali, však v ten den zcela skryji svou tvář — vždyť se obrátili k cizím bohům! ¹⁹ Proto teď napište tuto píseň. Nauč ji syny Izraele a vlož jim ji do úst, aby mi ta píseň byla svědkem proti synům Izraele. ²⁰ Až je přivedu do země oplývající mlékem a medem, kterou jsem s přísahou zaslíbil jejich otcům, budou jíst do sytosti, až k otylosti. Tehdy se obrátí k cizím bohům a budou jim sloužit; mnou pak pohrdnou a mou smlouvu zruší. ²¹ Až je pak potkají hrozná pohromy a soužení, bude tato píseň vypovídat jako svědek proti nim (nebude totiž zapomenuta, ani jejich potomkům nesejde ze rtů). Již dnes přece znám jejich představy i skutky, ještě než je uvedu do země, kterou jsem jim s přísahou zaslíbil.“ ²² Mojžíš tu píseň napsal ještě téhož dne a syny Izraele ji naučil. ²³ Nato Hospodin přikázal Jozuovi, synu Nunovu: „Buď silný a statečný! Ty přivedeš syny Izraele do země, kterou jsem jim s přísahou zaslíbil, a já budu s tebou.“ ²⁴ Když Mojžíš sepsal slova tohoto Zákona od začátku až do konce, ²⁵ přikázal levitům nosícím Truhlu Hospodinovy smlouvy: ²⁶ „Vezměte tuto knihu Zákona a uložte ji vedle Truhly smlouvy Hospodina, našeho Boha, ať je tam svědkem proti vám. ²⁷ Znam přece vaši vzpurnost a tvrdošijnost! Hle, bouříte se proti Hospodinu už dnes, když jsem mezi vámi. Čím spíš poté, co umřu? ²⁸ Shromážděte ke mně všechny stařešiny svých kmenů a své správce, abych jim přednesl tato slova a dosvědčil je před nebem a zemí. ²⁹ Vím, že po mé smrti se zvrhnete a sejdete z cesty, kterou jsem vám přikázal. Budete-li v očích Hospodina, svého Boha, páchat špatnost a popouzet ho svými výtvary, potká vás nakonec neštěstí.“ ³⁰ Mojžíš pak celému izraelskému shromáždění přednesl slova této písně od začátku až do konce:

32 Naslouchejte, nebesa, neboť promluví, poslechni, země, výroky úst mých. ² Kéž se mé naučení lije jako déšť, kéž se jak rosa snáší moje řeč, kéž je jak sprška pro zeleň a jako liják bylině. ³ Jméno Hospodinovo totiž provolám — chvalte velebnost našeho Boha! ⁴ On je Skála! Jeho dílo je dokonalé, všechny jeho cesty pravé jsou. Věrný je Bůh, každé křivdy vzdálen, on je spravedlivý a upřímný! ⁵ Jeho nesynové se ale zvrhli, zkažení jsou, zvrácený a zpustlý rod. ⁶ Takhle se Hospodinu odplácíte, lide nerozumný a nemoudrý? Copak on není tvůj Otec a Stvořitel, který tě učinil a upevnil? ⁷ Na dávné dny si teď vzpomeň, na léta všech pokolení myslete. Svého otce ptej se, poučí tě, svých stařešinů a poví ti: ⁸ Když Nejvyšší usazoval národy, lidské syny když rozmístil na zemi, dle počtu synů Izraele hranice ostatním lidem vymezil. ⁹ Hospodinův lid je jeho dědictví, Jákob je jeho vlastní pozemek. ¹⁰ V pouštní krajině ho našel, v pustině divé, kvílící. Obklopil jej a pečoval o něj, jak oko v hlavě chránil jej. ¹¹ Jako když orlice bdí nad hnízdem a vznáší se nad svými mladými, křídly rozpjatými v pádu chytí je a dál je nese na svých perutích. ¹² Hospodin sám je takto provázel, žádný cizí bůh nebyl s ním! ¹³ Dovedl svůj lid na výšiny země, úrodou pole aby sytil se. Medem ze skály je napájel, olejem ze skály přetvrdé, ¹⁴ smetanou od krav i mlékem koz. Těmi nejlepšími jehňaty je sytil, berany i kozy z Bášanu, pšeničnou moukou nejvybranější; i víno rudých hroznů směl jsi pít! ¹⁵ Ješurun ale ztuchl, zbujněl. Ztuchl jsi, ztloustl, spravil ses! Opustil Boha, jenž učinil jej, Skálu své spásy potupil. ¹⁶ Cizími bohy popouzeli Boha, ohavnostmi jej dráždili. ¹⁷ Obětovali ďáblům, a ne Bohu, těm novým bohům, jež nikdy neznali, těm, co až nedávno se objevili — vaši otcové je neměli! ¹⁸ Zbavil ses Skály, která zplodila tě, na Boha, svého rodiče, jsi zapomněl. ¹⁹ Hospodin to viděl! Odmítl je, na své syny a dcery dostal zlost. ²⁰ Řekl: „Svou tvář před nimi ukryji a uvidím, jak dopadnou! Zvrácené pokolení — to jsou oni, synové, kteří věrnost neznají. ²¹ Nebohem

svým vzbudili mé žárlivost, popudili mě svými marnostmi. Nelidem proto vzbudím jejich žárlivost, nerozumným národem je popudím.²² Už vzplanul oheň mého hněvu, už slehá do hlubin podsvětí. Pohltí zemi i její úrodu, zapálí i horské základy!²³ Zavalím je samým neštěstím, své šípy na ně vystřelím.²⁴ Hladem až budou vysileni, horečkou stráveni i morem urputným, pak na ně pošlu zuby šelem, v prachu je potká hadí jed!²⁵ V ulicích bude řádit meč, v domech zavládne hrůza nad mláďencem i děvčetem, nad děťátkem i mužem v šedinách!²⁶ Zamýšlel jsem, že je rozdrtím, jejich památku že mezi lidmi vyhladím.²⁷ Děsím se ale zpupnosti nepřítelů, jak si to jejich protivníci vyloží. Že řeknou: „To naše ruka přemohla je, to vůbec neudělal Hospodin!“²⁸ Ten národ úplně ztratil soudnost, docela cizí je mu rozumnost.²⁹ S trochou moudrosti by pochopili, porozuměli by, jak dopadnou.³⁰ Jak to, že jeden jich honí tisíce a dva jich obrátí deset tisíc na útěk? To museli být svou Skálou prodáni, musel je vydat Hospodin!³¹ Jejich skála přece není jak Skála naše, to mohou naši nepřátelé dosvědčit!³² Jejich réva je z révy sodomské, původem z vinic Gomory. Jejich hrozny jsou jedovaté, jejich plody plné hořkosti.³³ Jejich víno je draží utrech, jed zmijí, ten nejprudší.³⁴ „Což není u mne dobře uloženo, zapečetěno v mých sklepích vybraných?“³⁵ Má je pomsta, já zjednám odplatu! Noha jim uklouzne v čas náležitý, den jejich pohromy blíží se, jejich úděl už je pro ně připraven!“³⁶ Ano, Hospodin bude svůj lid hájit a nad svými služebníky se slituje, až uvidí, že už je opustily síly, s pánem i kmánem že konec je.³⁷ Zeptá se: „Kde jsou ti jejich bohové, ta skála, v níž útočiště hledali?“³⁸ Kde jsou ti, kdo jedli tuk jejich obětí, kdo pili víno jejich úliteb? Jen ať vstanou, aby vám pomohli, ať se vám stanou úkrytem!³⁹ Prohlédněte — já, jen já jsem jediný a není Boha kromě mne. Já dávám smrt a život daruji, já mohu zranit i uzdravit — z mé ruky vás nikdo nevyvrve!⁴⁰ Svou ruku pozvedám k nebia přísahám: Jakože žiji navěky, ⁴¹ jakmile čepel svého meče zostřím, má ruka právo uchopit! Vykonám pomstu nad svými nepřáteli, těm, kdo mě nenávidí, odplatím.⁴² Své šípy opiji jejich krví, můj meč se jejich masem nasytí, krví padlých i zajatých, hlavami nepřátel a jejich vůdci.“⁴³ Jásejte, národy, tak jako jeho lid! On jistě pomstí krev služebníků svých, vykoná pomstu nad svými protivníky, od krve očistí svou zem i lid.⁴⁴ Mojžíš šel a přednesl všechna slova této písně lidu. Byl s ním také Hošea, syn Nunův.⁴⁵ A když Mojžíš domluvil všechna tato slova celému Izraeli, ⁴⁶ řekl jim: „Všechna tato slova, jimiž jsem vás dnes varoval, si vezměte k srdci. Předávejte je svým synům, aby pečlivě dodržovali všechna slova tohoto Zákona.“⁴⁷ To slovo pro vás vůbec není plané — vždyť je to váš život! Díky němu budete dlouho živi v zemi, kterou jdete za Jordán obsadit.“⁴⁸ Téhož dne Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ⁴⁹ „Vystup na toto pohoří Abarim, na horu Nebó v moábské zemi naproti Jerichu, a pohleď na kanaánskou zem, kterou dám do vlastnictví synům Izraele.“⁵⁰ Na hoře, na níž vystoupíš, pak zemřeš a budeš připojen ke svému lidu stejně, jako zemřel tvůj bratr Áron na hoře Hór a byl připojen ke svému lidu.⁵¹ To proto, že jste mě zradili uprostřed synů Izraele při vodách Meriby v Kádeši na poušti Cin, místo abyste uprostřed synů Izraele prokázali mou svatost.⁵² Ano, spatříš tu zemi před sebou, ale nevejdeš tam. Do země, kterou dávám synům Izraele, nevkeříš.“

33 Toto je požehnání, které Boží muž Mojžíš před svou smrtí udělil synům Izraele.² Řekl: „Hospodin přišel ze Sinaje, ze Seíru, jako když slunce vychází, tak jim z pohoří Paran zazářil. S nesčíslnými tisíci kráčel od Kádeše, oheň Zákona vzešel z jeho pravice.“³ Ó, jak miluješ lidi! Všechny své svaté v ruce máš. Oni se k tvým nohám přivinuli, aby přijímali slova tvá - ⁴ Zákona, jenž Mojžíš vydal nám, dědictví shromáždění Jákobova.⁵ Ješurunovi stal se králem, vůdcové lidu když sešli se společně s kmeny Izraele.⁶ Ruben ať žije, ať nikdy nevymře, ať jeho mužů jen hrstka je!“⁷ O Judovi řekl: „Vyslychej, Hospodine, hlas Judův, k jeho lidu jej zpět přiváděj. Když bojuje svou vlastní rukou, proti nepřátelům mu pomáhej.“⁸ O Levim řekl: „Kéž tvé urim a tumim, Hospodine, případně muži tobě věrnému! Zkusils jej onou zkouškou v Masse, přel ses s ním u vod sváru v Meribě.“⁹ O otci i matce řekl: „Nehledím na ně!“ Na vlastní bratry nebral zřetel a ke svým dětem neznal se. Ano, tvé slovo zachovali, tvou smlouvu budou střežit levitě.¹⁰ Jákoba budou tvým pravidlům učit a Zákona tvému Izrael. Kadidlo před tebe budou klást, zápaly přinášet ti na oltář.“¹¹ Požehnej, Hospodine, jeho síle, v díle jeho rukou zalíbení měj. Jeho protivníky udeř do slabin, aby jeho nepřátelé už nikdy nevstali!“¹² O Benjamínovi řekl: „Hospodinův miláček to je — kéž zůstává u něj v bezpečí! On jej ochraňuje každý den, vždyť odpočívá v jeho náručí.“¹³ O Josefovi řekl: „Jeho zemi ať žehná Hospodin nejlepší rosou z nebe nahore, prameny sahajícími dolů do hloubky, ¹⁴ nejlepšími dary slunce, nejlepší úrodou všech měsíců, ¹⁵ největší chloubou hor odvěkých, nejlepšími dary věčných pahorků, ¹⁶ nejlepším ze země a její plností! Přízeň Toho, jenž přebývá v keři, na hlavě Josefově nechť spočine, na temeni vyvoleného z bratrů!“¹⁷ Jak prvorozenému býku čest mu náleží, jeho rohy jsou rohy buvolí; národy ze všech zemských končinon těmi rohy porazí. Takové ať jsou desetitisíce Efraimovy, takové tisíce Manasesovy!“¹⁸ O Zabulonovi řekl: „Raduj se, Zabulone, kdykoli vycházíš, a ty, Isachare, v stanech svých!“¹⁹ Na horu svolají různé národy, tam budou přinášet pravé oběti. Budou sytit z mořského bohatství, z pokladů v písku ukrytých.“²⁰ O Gádovi řekl: „Požehnán buď Ten, jenž Gáda rozšiřuje! Gád se uložil jako lvice, s ramenem i hlavu utrhne!“²¹ To nejlepší si nechal pro sebe, díl, jenž je velitelům vyhrazen. V čele lidu totiž směle šel a Hospodinovu spravedlnost prováděl, jeho rozhodnutí

pro celý Izrael.“²² O Danovi řekl: „Dan je mladý lev, z Bášanu vyskakuje!“²³ O Neftalímovi řekl: „Přízní jsi nasycen, Neftalíme, požehnání Hospodinova jsi pln, jezero i s jižní stranou opanuj!“²⁴ O Ašerovi řekl: „Nad jiné syny požehnan je Ašer, mezi bratry ať je oblíben, své nohy ať smáčí olejem!“²⁵ Z železa a bronzu ať jsou tvé závory, po všechny své dny žij v bezpečí.²⁶ Nikdo není jako Bůh, Ješurune! Na pomoc tobě spěchá nebe, brázdí oblaka ve slávě své!²⁷ Odvěký Bůh je tvým útočištěm, věčné náručí tě podepře. Tvé nepřátele před tebou žene a říká: ‚Vyhlad je!‘²⁸ Izrael proto bydlí v bezpečí, Jákobův příbytek nikdo neruší v zemi obilí a vína, kde z nebe padá rosa.²⁹ Jak jsi, Izraeli, blažený! Kdo je ti podobný, lide, jež Hospodin zachránil! On je štítem tvé ochrany a mečem tvého vítězství. Ať se tví nepřátelé před tebou krčí a ty ať jim šlapeš po šíji!“

34 Mojžíš pak vystoupil z moábských plání na horu Nebó, na vrchol Pisgy naproti Jerichu, a Hospodin mu ukázal celou tu zem: Gileád a dále, až po Dan,² celý Neftalímův kraj, zemi Efraima a Manasese, celé území Judy až ke Středozemnímu moři,³ Negev i údolní rovinu Palmového města Jericha až po Coar.⁴ Hospodin mu řekl: „Toto je zem, kterou jsem s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi se slovy: ‘Dám ji tvému semeni.’ Dovolil jsem ti ji spatřit na vlastní oči, ale vejít do ní nesmíš.“⁵ Tam, v moábské zemi, pak Hospodinův služebník Mojžíš zemřel, jak Hospodin řekl.⁶ Pochoval jej v moábské zemi, v roklině naproti Bet-peoru, ale jeho hrob až dodnes nikdo nezná.⁷ Když Mojžíš zemřel, bylo mu sto dvacet let. Jeho oči nezeslábly a jeho svěžest nevypřehala.⁸ Synové Izraele oplakávali Mojžíše na moábských pláních třicet dní, než uplynula doba pláče a truchlení.⁹ Jozue, syn Nunův, byl naplněn duchem moudrosti, neboť na něj Mojžíš vložil ruce. Synové Izraele ho poslouchali a jednali, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.¹⁰ V Izraeli už ale nepovstal prorok, jako byl Mojžíš, se kterým se Hospodin znal tváří v tvář.¹¹ Kolik jen znamení a divů jej Hospodin poslal vykonat v Egyptě proti faraonovi, všem jeho služebníkům a celé jeho zemi!¹² Jak mocnou sílu a jak hrozné činy předvedl Mojžíš před očima celého Izraele!

Jozue

Úvod

1 Po smrti Hospodinova služebníka Mojžíše promluvil Hospodin k Mojžíšovu pomocníku Jozuovi, synu Nunovu: ² „Mojžíš, můj služebník, zemřel. Ty ale teď vstaň a spolu se vším tímto lidem zde přejdi Jordán do země, kterou dávám synům Izraele. ³ Každé místo, na něž stoupne vaše noha, jsem vám dal, jak jsem slíbil Mojžíšovi. ⁴ Vaše území bude sahat od pouště až k Libanonu a od té veliké řeky, řeky Eufrat, podél celé země Chetitů až ke Středozemnímu moři, kde zapadá slunce. ⁵ Po všechny dny tvého života před tebou nikdo neobstojí; jako jsem býval s Mojžíšem, budu i s tebou. Nenechám tě samotného a neopustím tě. ⁶ Buď silný a statečný, neboť ty dáš tomuto lidu za dědictví zem, o níž jsem přísahal jejich otcům, že jim ji dám. ⁷ Jen buď silný a velmi statečný, abys pečlivě dodržoval celý Zákon, který ti přikázal můj služebník Mojžíš. Neuchyluj se od něj napravo ani nalevo, a bude se ti dařit, kamkoli půjdeš. ⁸ Kniha tohoto Zákona ať se nevzdálí od tvých úst, ale přemítej o něm dnem i nocí, abys pečlivě dodržoval vše, co je v něm psáno. Tehdy budeš mít na svých cestách úspěch a tehdy se ti bude dařit. ⁹ Přikazuji ti: Buď silný a statečný, neboj se a nestrachej, neboť Hospodin, tvůj Bůh, je s tebou, kamkoli půjdeš.“ ¹⁰ Jozue tedy přikázal správcům lidu: ¹¹ „Projděte táborem a přikážete lidu: Připravte si jídlo na cestu, neboť po třech dnech zde překročíte Jordán, abyste obsadili zem, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dává za dědictví.“ ¹² Pokolení Rubenovu, Gádovu a polovině Manasesova kmene Jozue řekl: ¹³ „Pamatujte na to, co vám přikázal Hospodinův služebník Mojžíš — Hospodin, váš Bůh, vám dává odpočinek již zde a věnuje vám tuto zem. ¹⁴ Vaše ženy, vaše děti i vaše stáda zůstanou v zemi, kterou vám Mojžíš dal v Zajordání. Vy muži ale musíte jít v bojovém šiku jako udatní hrdinové před svými bratry a pomáhat jim, ¹⁵ dokud Hospodin nedá vašim bratrům odpočinek tak jako vám a dokud i oni neobdrží zem, kterou jim dává Hospodin, váš Bůh. Potom se vrátíte na východní břeh Jordánu a ujmete se své země, kterou vám dal Hospodinův služebník Mojžíš.“ ¹⁶ Na to Jozuovi odpověděli: „Vše, cos nám přikázal, vykonáme, a kamkoli nás pošleš, půjdeme. ¹⁷ Jako jsme poslouchali Mojžíše, budeme poslouchat i tebe. Jen ať je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou, jako býval s Mojžíšem! ¹⁸ Kdokoli se vzbouří proti tvým rozkazům a neposlechne tvá slova, ať mu přikážeš cokoli, zemře. Jen buď silný a statečný!“

2 Jozue, syn Nunův, pak ze Šitimu tajně vyslal dva muže na výzvědy se slovy: „Jděte prohlédnout tu zem, a zvláště Jericho.“ Šli tedy a vstoupili do domu jedné nevěstky jménem Rachab, kde přespali. ² Králi Jericha se doneslo: „Dnes večer sem přišli nějací Izraelci, aby proslídili zem.“ ³ Jerišský král proto vzkázal Rachab: „Vydej ty muže, co k tobě přišli, ty, co vstoupili k tobě do domu! Přišli proslídit celou zem!“ ⁴ Ta žena ale oba muže odvedla a ukryla. Proto odpověděla: „Ano, ti muži ke mně přišli, ale nevím odkud. ⁵ Odešli, když se za soumraku měla zavírat brána. Kam se vydali, nevím. Běžte rychle za nimi, ať je doženete!“ ⁶ (Rachab ale špehy odvedla na střechu a schovala je pod snopy lnu, které tam měla rozložené.) ⁷ Pronásledovatelé tedy vyrazili za nimi směrem k Jordánu, kde jsou brody. Jakmile opustili město, brána se ihned zavřela. ⁸ Zvědové ještě ani neulehli, když k nim na střechu vystoupila Rachab. ⁹ „Vím, že Hospodin vám dal tuto zem,“ řekla jim. „Vždyť jsme kvůli vám strachy bez sebe! Všichni obyvatelé země se před vámi třesou! ¹⁰ Slyšeli jsme, jak Hospodin před vámi vysušil vody Rudého moře, když jste vycházeli z Egypta, i co jste provedli oběma emorejským králům v Zajordání, Sichonovi a Ogovi, které jste vyhladili jako proklaté. ¹¹ Jak jsme to uslyšeli, vyrazilo nám to dech a všichni jsme před vámi ztratili odvahu. Hospodin, váš Bůh, je přece Bohem nahoře na nebi i dole na zemi! ¹² Proto mi, prosím vás, přísahajte při Hospodinu, že za milosrdenství, které jsem vám prokázala, i vy prokážete milosrdenství rodině mého otce. Dejte mi prosím záruku, ¹³ že necháte naživu mého otce a matku, mé bratry a sestry i všechny, kdo k nim patří. Zachraňte nás před smrtí!“ ¹⁴ „Položíme za vás život!“ odpověděli jí ti muži. „Nesmíte ale naši úmluvu vyradit. Až nám Hospodin dá tuto zem, zachováme se k tobě milosrdně a věrně.“ ¹⁵ Spustila je tedy oknem po provaze; její dům byl totiž v hradební zdi, takže bydlela na hradbách. ¹⁶ „Běžte do hor,“ řekla jim, „ať vás pronásledovatelé nenajdou. Skrývejte se tam tři dny, dokud se nevrátí, a pak se vraťte svou cestou.“ ¹⁷ Muži jí řekli: „Budeme zproštěni přísahy, kterou jsi nás zavázala, ¹⁸ jestliže po našem vstupu do země neuvážeš tuto šňůru z karmínových provázků do okna, kterým jsi nás spustila, a neshromáždíš k sobě domů svého otce, matku, sourozence a celou rodinu svého otce. ¹⁹ Kdyby někdo vyšel ze dveří tvého domu, jeho krev padne na jeho hlavu, a my budeme bez viny. Kdyby se ale někdo dotkl kohokoli u tebe doma, jeho krev padne na naši hlavu. ²⁰ Kdybys ale naši úmluvu vyradila, budeme tvé přísahy zproštěni.“ ²¹ „Ať se stane, jak jste řekli,“ odpověděla jim. Potom se s nimi rozloučila

a když odešli, uvázala do okna karmínovou šňůru.²² Zvědové vyrazili, a když přišli do hor, zůstali tam tři dny, dokud se jejich pronásledovatelé nevrátili. Hledali je totiž po všech cestách, ale nenašli.²³ Oba muži se pak vydali zpět. Sestoupili z hor, přebrodili se, a když přišli k Jozuovi, synu Nunovu, vyprávěli mu všechno, co se jim přihodilo.²⁴ „Opravdu! Hospodin dal celou tu zem do našich rukou,“ řekli Jozuovi. „Všichni její obyvatelé se už před námi třesou!“

3 Jozue časně ráno se všemi syny Izraele vytáhl ze Šitimu. Došli až k Jordánu, a než jej překročili, přenocovali tam.² Ke konci těch tří dnů prošli táborem správce³ a přikázali lidu: „Jakmile uvidíte Truhlu smlouvy Hospodina, vašeho Boha, a levitské kněze, jak ji nesou, opustíte svá místa a půjdete za ní.⁴ Mezi vámi a ní ale zůstane odstup asi dvou tisíc loket — nesmíte se k ní přiblížit! Půjdete za ní, abyste poznali cestu, kterou máte jít, neboť tou cestou jste nikdy předtím nešli.“⁵ Jozue lidu řekl: „Posvěťte se, neboť zítra mezi vámi Hospodin učiní podivuhodné věci.“⁶ Potom řekl kněžím: „Vezměte Truhlu smlouvy a jděte před lidem.“ Vzali tedy Truhlu smlouvy a šli před lidem.⁷ Hospodin tehdy řekl Jozuovi: „Dnešního dne ti začnu v očích celého Izraele dodávat na vážnosti, aby věděli, že jako jsem býval s Mojžíšem, budu i s tebou.⁸ A ty přikážeš kněžím nesoucím Truhlu smlouvy: ‘Až dojdete ke kraji jordánských vod, zastavte se v Jordánu.’“⁹ Jozue tedy řekl synům Izraele: „Pojďte sem a slyšte slova Hospodina, vašeho Boha.“¹⁰ Pak pokračoval: „Podle toho poznáte, že je mezi vámi živý Bůh: dozajista před vámi vyžene Kananejce, Chetejce, Hivejce, Perizejce, Girgašejce, Emorejce a Jebusejce.¹¹ Hle, Truhla smlouvy Pána vši země přechází Jordán před vámi.¹² Proto si z izraelských kmenů vyberte dvanáct mužů, z každého kmene po jednom.¹³ Jakmile kněží nesoucí Truhlu Hospodina, Pána vši země, stanou nohama ve vodách Jordánu, tehdy se jordánské vody rozdělí, takže se voda přitékající shora nahromadí na jednom místě.“¹⁴ Když pak lid vytáhl ze svých stanů, aby přešel Jordán, kněží nesli před lidem Truhlu smlouvy.¹⁵ Jakmile nosiči Truhly došli k Jordánu a kněží nesoucí Truhlu se nohama dotkli okraje vody (Jordán se pokaždé během sklízně všude vylévá z břehů),¹⁶ vtom se vody přitékající shora zastavily. Nahromadily se velmi daleko odtud, u města Adam ležícího u Caretánu, zatímco vody odtékající směrem k Aravskému (neboli Mrtvému) moři se dočista vytratily. Tak přešel lid přímo proti Jerichu.¹⁷ Kněží nesoucí Truhlu Hospodinovy smlouvy stáli nepohnutě na suché zemi uprostřed Jordánu, zatímco celý Izrael přecházel po suchu, dokud celý národ nepřešel Jordánem.

4 Když pak celý národ překročil Jordán, Hospodin promluvil k Jozuovi:² „Vyberte si z lidu dvanáct mužů, po jednom z každého kmene,³ a přikažte jim: ‘Odtud, zprostřed Jordánu, kde stály nepohnutě nohy kněží, vynesete dvanáct kamenů, vezměte je s sebou a složte je v táboře, kde se dnes v noci uložíte.’“⁴ Jozue tedy povolal dvanáct mužů, které ustanovil ze synů Izraele, po jednom z každého kmene,⁵ a řekl jim: „Jděte doprostřed Jordánu před Truhlu Hospodina, vašeho Boha. Každý si zvedne na rameno jeden kámen, podle počtu izraelských kmenů,⁶ aby se pro vás staly znamením. Až se vás v budoucnu děti zeptají: ‘Proč tu máte ty kameny?’⁷ povíte jim: ‘Protože se vody Jordánu rozdělily před Truhlou Hospodinovy smlouvy. Když přecházela Jordán, vody se rozdělily.’ Proto budou tyto kameny synům Izraele připomínkou až na věky.“⁸ Synové Izraele tedy udělali, co jim Jozue přikázal. Vynesli zprostřed Jordánu dvanáct kamenů podle počtu izraelských kmenů, jak Jozuovi uložil Hospodin, a přenesli je s sebou do tábora, kde je složili.⁹ Další dvanáct kamenů postavil Jozue uprostřed Jordánu tam, kde stály nohy kněží nesoucích Truhlu smlouvy. Jsou tam až dodnes.¹⁰ Kněží nesoucí Truhlu tehdy stáli uprostřed Jordánu, než byly splněny všechny příkazy, které Hospodin udělil pro lid Jozuovi, přesně jak to Jozuovi přikázal Mojžíš. Lid spěšně přešel řeku,¹¹ a poté, co přešel všechen lid, přešla před jejich zraky také Hospodinova truhla s kněžimi.¹² V čele synů Izraele přešli v bojovém šiku synové Rubenovi, synové Gádovi a polovina kmene Manasesova, jak jim přikázal Mojžíš.¹³ Na čtyřicet tisíc vyzbrojených bojovníků přešlo před Hospodinem na jerišské pláni, aby svedli boj.¹⁴ Toho dne Hospodin v očích celého Izraele dodal Jozuovi na vážnosti, takže ho měli v úctě, jako měli v úctě Mojžíše po celý jeho život.¹⁵ Hospodin řekl Jozuovi:¹⁶ „Přikaz kněžím nesoucím Truhlu svědectví, ať vystoupí z Jordánu.“¹⁷ Jozue tedy kněžím přikázal: „Vystupte z Jordánu.“¹⁸ A jakmile kněží nesoucí Truhlu smlouvy Hospodinovy vystoupili zprostřed Jordánu a stanuli nohama na souši, vrátily se vody Jordánu na místo a vylévaly se z břehů jako předtím.¹⁹ Lid vystoupil z Jordánu desátého dne prvního měsíce a utábořil se v Gilgalu u východního okraje Jericha.²⁰ Oněch dvanáct kamenů, které vzali z Jordánu, vztyčil Jozue v Gilgalu²¹ a řekl synům Izraele: „Až se vaše děti v budoucnu zeptají svých otců: ‘Proč jsou tu ty kameny?’²² poučíte je: ‘Izrael tu přešel Jordán po suchu.’“²³ Hospodin, váš Bůh, před vámi vysušil tyto jordánské vody, dokud jste nepřešli, tak jako to Hospodin, váš Bůh, provedl s Rudým mořem, které před námi vysušil, dokud jsme nepřešli.²⁴ To aby všechny

3:15–17 **Brána na Východě.** Protože Izraelité na cestě z Egypta měli důvod věřit, že země zaslíbená jejich praotci Abrahamovi je totožná

s původní rajskou zahradou Eden (srv. Gn 2:10–14 a Gn 15:18), vstoupili do ní překročením Jordánu od východu, kde má bránu (Gn 3:24).

národy země poznaly, že ruka Hospodinova je mocná; to abyste ctili Hospodina, vašeho Boha, po všechny dny.“

5 Když potom všichni emorejští králové na západním břehu Jordánu a všichni kananejští králové u Středozemního moře uslyšeli, že Hospodin před syny Izraele vysušil vody Jordánu, dokud nepřešli, vyrazilo jim to dech a úplně před syny Izraele ztratili odvahu. ²V té době řekl Hospodin Jozuovi: „Vyrob si kamenné nože a znovu obřež syny Izraele.“ ³Jozue si tedy vyrobil kamenné nože a obřezal syny Izraele u Gibeat-aralot, totiž Pahorku předkožek. ⁴Důvod, proč je Jozue obřezal, je tento: Všechn lid mužského pohlaví, který vyšel z Egypta, všichni ti bojovníci, po vyjití z Egypta pomřeli cestou na poušti. ⁵Všechn lid, který vycházel, byl sice obřezán, ale z lidu narozeného po vyjití z Egypta cestou na poušti neobřezali nikoho. ⁶Synové Izraele chodili po poušti čtyřicet let, dokud celý ten národ bojovníků vyšlých z Egypta do posledního nevymřel, protože neposlouchali Hospodina. Hospodin jim odpřisáhl, že jim nedá spatřit tu zem, o níž Hospodin přísahal jejich otcům, že nám ji dá, totiž zem oplývající mlékem a medem. ⁷Místo nich postavil jejich syny. Ty Jozue obřezal, poněvadž byli neobřezaní — cestou je totiž nikdo neobřezával. ⁸Když pak byli všichni v celém národě obřezáni, zůstali na místě v táboře, dokud se nezotavili. ⁹Hospodin tehdy Jozuovi řekl: „Dnešního dne jsem z vás odvalil egyptskou pohanu.“ A tak se to místo až dodnes jmenuje Gilgal, Odvalení. ¹⁰Synové Izraele tedy tábořili v Gilgalu a navečer čtrnáctého dne onoho měsíce slavili na jerišských pláních Hod beránka. ¹¹Druhého dne jedli nekvašené chleby a téhož dne i pražené zrní z úrody té země. ¹²Toho dne, kdy jedli z úrody země, také ustala mana. Synové Izraele již pak žádnou manu neměli, ale toho roku začali jíst ze sklizně kanaánské země. ¹³Jednou, když byl Jozue poblíž Jericha, pozvedl oči a hle — kdosi před ním stojí s vytaseným mečem v ruce! Jozue šel k němu a oslovil ho: „Patříš k nám, nebo k našim nepřítelům?“ ¹⁴„Nikoli,“ odpověděl on. „Já jsem vůdce Hospodinova vojska. Teď jsem tu.“ Jozue padl tvář k zemi a poklonil se. „Jaké příkazy má můj pán pro svého služebníka?“ zeptal se. ¹⁵Vůdce Hospodinova vojska na to Jozuovi řekl: „Zuj si obuv z nohou, neboť místo, na němž stojíš, je svaté.“ A Jozue to udělal.

6 Jericho bylo kvůli synům Izraele úplně uzavřeno. Nikdo nevycházel ani nevcházel. ²Hospodin ale Jozuovi řekl: „Pohled, dal jsem ti do rukou Jericho, jeho krále i udatné hrdiny. ³Vy bojovníci to město všichni obklíčíte a jednou denně město obejdete dokola. To budeš dělat po šest dní. ⁴Sedm kněží ať před Truhlou nese sedm trub z beraních rohů. Sedmého dne obejdete město sedmkrát a kněží ať troubí na trouby. ⁵Jakmile dlouze zatroubí na beraní roh, jakmile uslyšíte troubení, pak ať všechn lid vyrazí mohutný pokřik. Městská hradba se zhroutí a lid vnikne do města, každý tam, kde bude.“ ⁶Jozue, syn Nunův, tedy zavolal kněze a řekl jim: „Vezměte Truhlu smlouvy a sedm kněží ať před Hospodinovou truhlou nosí sedm trub z beraních rohů.“ ⁷Lidu pak řekl: „Jděte a obcházejte město. Ozbrojenci ať jdou před Hospodinovou truhlou.“ ⁸Když to Jozue řekl lidu, sedm kněží nesoucích před Hospodinem sedm trub z beraních rohů vykročilo, začalo troubit na trouby a Truhla Hospodinovy smlouvy se vydala za nimi. ⁹Před kněžími troubícími na trouby kráčeli ozbrojenci, zatímco zadní voj kráčel za Truhlou za zvuku trub. ¹⁰Jozue lidu přikázal: „Nebudete křičet, nevydáte ani hlásku, nevypustíte z úst ani slovo až do dne, kdy vám řeknu: ‘Křičte!’ Tehdy budete křičet.“ ¹¹Nato nechal Hospodinovu truhlu obejít město jednou kolem dokola. Pak odešli do tábora a tam přenocovali. ¹²Jozue pak vstal časně ráno a kněží vynesli Hospodinovu truhlu. ¹³Sedm kněží neslo před Hospodinovou truhlou sedm trub z beraních rohů a za pochodu troubilo na trouby. Před nimi kráčeli ozbrojenci, kdežto zadní voj kráčel za Hospodinovou truhlou za zvuku trub. ¹⁴I druhého dne obešli město jednou kolem dokola, načež se vrátili do tábora. Tak to dělali šest dní. ¹⁵Sedmého dne ráno vstali už za svítání a stejným způsobem obešli město, ale sedmkrát. Pouze onoho dne obcházeli město sedmkrát. ¹⁶Když obcházeli posedmé a kněží zatroubili na trouby, Jozue řekl lidu: „Křičte! Hospodin vám dal to město! ¹⁷Ať to město propadne Hospodinu i se vším, co je v něm! Pouze nevěstka Rachab zůstane naživu a s ní i všichni v jejím domě, protože ukryla posly, které jsme vyslali. ¹⁸Jenom se vyvarujte toho, co propadlo klatbě, abyste jí nepropadli i vy. Kdybyste si vzali něco z toho, co propadlo klatbě, přivolali byste na izraelský tábor stejnou klatbu a přivedli jej do neštěstí. ¹⁹Všechno stříbro, zlato i bronzové a železné předměty budou zasvěceny Hospodinu. Přejdou do Hospodinova pokladu.“ ²⁰Zazněly trouby a lid začal křičet. Jakmile lid uslyšel troubení a vyrazili mohutný pokřik, hradby se zhroutily a lid vnikl do města, každý tam, kde byl. Tak město dobyli. ²¹Vše, co bylo ve městě, pak vyhladili jako prokleté: muže i ženy, mladé i staré, skot, ovce i osly. ²²Těm dvěma mužům, kteří byli v zemi na výzvědách, ale Jozue řekl: „Jděte do domu té nevěstky a vyvedte ji odtud i se všemi, kdo k ní patří, jak jste jí odpřisáhli.“ ²³A tak ti mladí vyzvědači šli a vyvedli Rachab, jejího otce i matku, její sourozence i všechny, kdo k ní patřili; vyvedli celé její příbuzenstvo a poskytli jim útočiště za izraelským táborem. ²⁴To město pak vypálili i se vším, co bylo v něm. Pouze stříbro, zlato a bronzové i železné předměty dali do pokladu Hospodinova domu. ²⁵Nevěstku

Rachab s rodinou jejího otce a se všemi, kdo k ní patřili, ale Jozue nechal naživu. Zůstala uprostřed Izraele dodnes, neboť ukryla posly, které Jozue vyslal na výzvědy do Jericha.²⁶ Tehdy Jozue přísahal: „Zlořečený buď před Hospodinem, kdo povstane, aby stavěl toto město Jericho! Za cenu svého prvorozeného je založí, za svého nejmladšího tam bránu osadí.“²⁷ Hospodin pak byl s Jozuem a pověst o něm se šířila po celé zemi.

7 Synové Izraele se ale provinili porušením klatby. Achan, syn Karmiho, syna Zimriho, syna Zerachova z pokolení Juda, vzal něco z věcí propadlých klatbě, a Hospodin vzplanul proti synům Izraele hněvem.² Jozue totiž z Jericha vyslal muže do místa zvaného Aj (jež leží u Bet-avenu východně od Bet-elu) a řekl jim, ať jdou prozkoumat tu zem. Muži tedy šli a prozkoumali Aj.³ Když se vrátili k Jozuovi, řekli mu: „Není potřeba, aby se tam vypravoval všechen lid. Stačí, když vytáhnou dva nebo tři tisíce mužů a obyvatele Aj pobijí. Nezatežuj všechen lid, vždyť je jich tam málo.“⁴ A tak z lidu vytáhlo asi tři tisíce mužů, ale museli se před ajskými dát na útěk.⁵ Ajští muži z nich pobili asi třicet šest; pronásledovali je od brány až k lomům a na stráni je pobijeli. Lid tehdy ztratil odvalu, rozplynula se jako voda.⁶ Jozue roztrhl svůj plášť, padl před Hospodinovou truhlou tváří na zem, zůstal tak až do večera spolu se stařešiny Izraele a sypali si na hlavu prach.⁷ „Ach, Pane můj, Hospodine!“ řekl Jozue, „Proč jsi vůbec převáděl tento lid přes Jordán? Abys nás vydal do rukou Emorejců? Abys nás zahubil? Mohlo nám přece stačit, abychom se usadili za Jordánem!“⁸ Odpust, Pane můj, ale co mám říci, když se Izrael před svými nepřáteli dal na útěk!⁹ Až to uslyší Kananejci a všichni obyvatelé této země, obklíčí nás a vyhladí naše jméno ze země! Co pro své veliké jméno uděláš pak?“¹⁰ „Vstaň!“ odpověděl Hospodin Jozuovi. „Proč tu ležíš na tváři?“¹¹ Izrael zhřešil. Porušili mou smlouvu, kterou jsem jim vydal. Vzali něco z věcí, které propadly klatbě — ukradli to, zatajili a uložili mezi své věci!¹² Proto synové Izraele nemohou obstát před svými nepřáteli a obrací se před nimi na útěk, protože té klatbě propadli sami. Nebudu už s vámi, pokud to proklaté neodstraníte ze svého středu!¹³ Vstaň, posvět lid a řekni jim: ‘Posvěťte se pro zítřek. Neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Proklaté je ve tvém středu, Izraeli! Nebudeš moci obstát před svými nepřáteli, dokud to proklaté neodstraníte ze svého středu.’¹⁴ Proto budete ráno přistupovat po kmenech. Ten kmen, který Hospodin zadrží, bude přistupovat po rodech. Rod, který Hospodin zadrží, bude přistupovat po jednotlivých rodinách. Rodina, kterou Hospodin zadrží, bude přistupovat po mužích.¹⁵ Kdo bude zadržen s věcmi propadlými klatbě, bude upálen se vším, co k němu patří, neboť porušil Hospodinovu smlouvu a spáchal v Izraeli hanebnost.“¹⁶ Časně ráno pak Jozue nechal Izrael předstupovat po kmenech. Los označil kmen Juda.¹⁷ Nechal tedy předstupovat judské rody a označen byl rod Zerachův. Když nechal předstupovat Zerachův rod po rodinách, byl označen Zimri.¹⁸ Nechal tedy přistupovat jeho rodinu po mužích a označen byl Achan, syn Karmiho, syna Zimriho, syna Zerachova z pokolení Juda.¹⁹ „Synu můj,“ řekl Jozue Achanovi, „vzdej slávu Hospodinu, Bohu Izraele, a vyznej před ním pravdu. Pověz mi, co jsi provedl; netaj to přede mnou.“²⁰ „Je to pravda. Zhřešil jsem proti Hospodinu, Bohu Izraele,“ odpověděl mu Achan. „Provedl jsem toto: ²¹ Mezi kořisti jsem uviděl jeden krásný babylonský plášť, dvě stě šekelů stříbra a jednu zlatou cihlu o váze padesát šekelů. Zatoužil jsem po tom a vzal jsem si to. Tamhle to je, schované v zemi uvnitř mého stanu; stříbro je pod tím.“²² Jozue vyslal posly, ti se rozeběhli ke stanu a hle — bylo to ukryto u něj ve stanu a stříbro pod tím.²³ Vzali to tedy ze stanu, přinesli k Jozuovi a všem synům Izraele a vysypali vše před Hospodinem.²⁴ Jozue s celým Izraelem pak vzal Achana, syna Zerachova, i to stříbro, plášť a zlatou cihlu a také jeho syny a dcery i jeho skot, osly, ovce a kozy i jeho stan a všechno, co k němu patřilo, a odnesli to všechno do rokle Achor.²⁵ Tam Jozue zvolal: „Proč jsi nás přivedl do neštěstí? Hospodin dnes přivede do neštěstí tebe!“ A celý Izrael ho tam ukamenoval. Spálili je a zaházeli kamením.²⁶ Navršili nad ním velikou hromadu kamení, která je tam až dodnes. Tehdy se Hospodin odvrátil od svého planoucího hněvu, a to místo se proto až dodnes jmenuje Emek-achor, Rokle neštěstí.

8 Poté Hospodin řekl Jozuovi: „Neboj se a nestrachuj. Vezmi s sebou všechen bojeschopný lid a vytáhni proti Aji. Pohleď, dal jsem ti do rukou ajského krále a jeho lid i s jejich městem a územím.² S Ajem i s jeho králem naložíš stejně, jako jsi naložil s Jerichem a s jeho králem. Ukořistěné zboží a dobytek si ale můžete nechat pro sebe. Vzadu za městem si proti němu nachystej zálohu.“³ Jozue se tedy se vším bojeschopným lidem přichystal vytáhnout proti Aji. Vybral třicet tisíc udatných bojovníků a vypravil je v noci⁴ s rozkazem: „Dávejte pozor! Budete vzadu za městem číhat v záloze. Nebudte od města moc daleko. Všichni buďte připraveni.⁵ Já a všechen lid, který bude se mnou, se zatím přiblížíme k městu. Vytáhnou proti nám jako prve a my se dáme na útěk.⁶ Vydají se za námi, a tak je odlákáme od města. Řeknou si totiž: ‘Utíkají před námi jako prve.’ Budeme tedy před nimi utíkat⁷ a vy zatím vyrazíte ze zálohy, obsadíte město a Hospodin, váš Bůh, vám je vydá do rukou.⁸ Až se města zmocníte, zapálíte ho; zachováte se podle Hospodinova slova. Držte se mých příkazů.“⁹ Vyslání Jozuem se tedy šli ukrýt do zálohy a zaujali místo mezi Bet-elem a Ajem, na západ od Aje.

Té noci Jozue zůstal uprostřed lidu. ¹⁰ Brzy ráno Jozue sebral lid a spolu se stařešiny Izraele se vydal v jeho čele proti Aji. ¹¹ Všechn bojeschopný lid táhl s ním. Když tam dorazili, zamířili přímo před město a utábořili se na sever od Aje. Mezi nimi a Ajem byla rokle. ¹² Jozue vzal asi pět tisíc mužů a umístil je jako zálohu mezi Bet-elem a Ajem, na západ od města. ¹³ Hlavní voj lidu tedy stál severně od města, zadní voj pak západně od města. Té noci Jozue sestoupil do údolí. ¹⁴ Jakmile to spatřil ajský král, on i všechen lid, obyvatelé toho města, vyrazili brzy ráno na stanoviště před plání Arava, k bitvě proti Izraeli. Král ovšem nevěděl, že na něj za městem číhá záloha. ¹⁵ Jozue s celým Izraelem předstírali porážku a utíkali směrem k poušti. ¹⁶ Všechn lid ve městě byl zburčován, aby je pronásledovali. Hnali se za Jozuem, a tak se nechali odlákat od města. ¹⁷ V Aji a Bet-elu nezůstal nikdo, kdo by nevyrazil za Izraelem. Nechali město otevřené a pronásledovali Izrael. ¹⁸ Tehdy Hospodin řekl Jozuovi: „Napřáhni šavli, kterou máš v ruce, proti Aji, neboť je dám do tvých rukou.“ Jozue tedy napřáhl šavli ve své ruce proti Aji. ¹⁹ Jakmile ji napřáhl, ti, kdo číhali v záloze, rychle vstali a vyrazili ze svého místa. Vnikli do města, dobyli je a rychle je zapálili. ²⁰ Ajší muži se ohlédlí a hle — z města stoupal k nebi dým! Nemohli ovšem utéci ani tam, ani tam, protože lid prchající k poušti se obrátil proti pronásledovatelům. ²¹ Když totiž Jozue i všechen lid viděli, že záloha dobyla město a že z města stoupá dým, otočili se nazpět a udeřili na ajské muže. ²² (Ti se totiž z města vydali za nimi, takže je Izrael měl uprostřed.) Pobíjeli je z jedné i druhé strany, až nezůstal, kdo by přežil ani kdo by unikl. ²³ Jen ajského krále zajali živého a přivlekli ho k Jozuovi. ²⁴ Když byl Izrael hotov s pobíjením všech obyvatel Aje venku na poušti, kam je pronásledovali, dokud všichni do posledního nepadli ostrím meče, vrátil se celý Izrael do Aje a také tam je pobili ostrím meče. ²⁵ Všech padlých toho dne bylo dvanáct tisíc mužů i žen — všichni obyvatelé Aje. ²⁶ Jozue totiž nespustil ruku s napřaženou šavlí, dokud nebyli všichni obyvatelé Aje vyhlazeni jako prokletí. ²⁷ Izrael si pro sebe nechal jen ukořistěný dobytek a zboží z onoho města, jak Hospodin určil Jozuovi. ²⁸ Tak Jozue vypálil Aj a natrvalo jej obrátil v pustou hromadu sutin až dodnes. ²⁹ Ajského krále pak nechal až do večera viset na kůlu. Když slunce zapadalo, Jozue dal jeho tělo sejmut z kůlu a pohodili je u vchodu do městské brány. Navršili nad ním velikou hromadu kamení, která je tam až dodnes. ³⁰ Jozue pak vystavěl Hospodinu, Bohu Izraele, oltář na hoře Ebal, ³¹ jak synům Izraele přikázal Hospodinův služebník Mojžíš. Jak je psáno v knize Mojžíšova zákona: „Oltář z netknutých kamenů, neopracovaných železem.“ Na něm pak přinesli zápalné oběti Hospodinu a obětovali pokojné oběti. ³² Jozue tam napsal na kameny opis Mojžíšova zákona; zapsal jej v přítomnosti synů Izraele. ³³ Celý Izrael se svými stařešiny, správci a soudci stál po obou stranách Truhly před levitskými kněžími, kteří nosí Truhlu Hospodinovy smlouvy. Stáli tam spolu cizinci i domácí, polovina proti hoře Gerizim a polovina proti hoře Ebal, jak kdysi přikázal Hospodinův služebník Mojžíš, že se má žehnat lidu Izraele. ³⁴ Jozue pak předčítal všechna slova Zákona, požehnání i zlořečení, přesně jak je to psáno v knize Zákona. ³⁵ Ze všeho, co Mojžíš přikázal, Jozue nevynechal ani slovo. Předčítal je celému shromáždění Izraele včetně žen a dětí i včetně cizinců pobývajících mezi nimi.

9 Když se to doslechli všichni králové na západním břehu Jordánu, na horách, v podhůří a po celém pobřeží Středomořího moře před Libanonem — král chetejský, emorejský, kananejský, perizejský, hivejský a jebusejský - ² sešli se, aby společně bojovali proti Jozuovi a Izraeli. ³ Také obyvatelé Gibeonu se doslechli, jak Jozue naložil s Jerichem a s Ajem. ⁴ Vymysleli proto lest: Vypravili se na cestu jako poselstvo; na osly si naložili staré pytle a opotřebované, potrhane, záplatované měchy na víno, ⁵ na nohy si vzali ošlapanou, pospravovanou obuv a na sebe chatrné šaty. Všechn chléb, který měli s sebou, byl vyschlý, až se drotil. ⁶ Když přišli k Jozuovi do gilgalského tábora, řekli jemu a izraelským mužům: „Přicházíme z daleké země; uzavřete s námi smlouvu.“ ⁷ Izraelští muži ale těm Hivejcům odpověděli: „A co když bydlíte mezi námi? Jak bychom s vámi mohli uzavřít smlouvu?“ ⁸ „Jsme tvoji služebníci,“ řekli na to Jozuovi. Ten se jich ale ptal: „Co jste zač? Odkud jste přišli?“ ⁹ „Tvoji služebníci přišli z daleké, předaleké země díky pověsti Hospodina, tvého Boha,“ tvrdili mu. „Slyšeli jsme zprávu o něm i o všem, co udělal v Egyptě, ¹⁰ a také o všem, co udělal dvěma emorejským králům v Zajordání — chešbonskému králi Sichonovi a bášanskému králi Ogovi v Aštarotu. ¹¹ Proto nám naši stařešinové i všichni obyvatelé naší země řekli: Vezměte s sebou jídlo na cestu, jděte jim naproti a řekněte jim: ‘Jsme vaši služebníci; uzavřete s námi smlouvu.’“ ¹² Tohle je náš chléb. Když jsme se za vámi chystali, balili jsme ho doma ještě teplý — a podívejte se: je vyschlý, až se drolí. ¹³ Tyto měchy na víno byly nové, když jsme je plnili — a podívejte se: už popraskaly. Toto jsou naše šaty a obuv: tou předlouhou cestou úplně zchátraly.“ ¹⁴ Izraelští muži dali na jejich zásoby a neptali se na Hospodinův výrok. ¹⁵ Jozue jim zaručil pokoj a uzavřel s nimi smlouvu, že je nechá naživu. Také vůdcové obce jim to odpřisáhli. ¹⁶ Tři dny poté, co s nimi uzavřeli smlouvu, se ale dozvěděli, že ti lidé jsou z jejich sousedství — že vlastně bydlí uprostřed nich! ¹⁷ Synové Izraele totiž postupovali dál a třetího dne došli k jejich městům. Byla to města Gibeon, Kefira, Beerot a Kiriat-jearim. ¹⁸ Synové Izraele je ovšem nepobili, poněvadž jim vůdcové obce přísahali při Hospodinu, Bohu Izraele. Celá obec ale proti vůdcům reptala. ¹⁹ Všichni vůdcové jim proto vysvětlovali: „My jsme jim

přisahal při Hospodinu, Bohu Izraele! Teď na ně přece nesmíme sáhnout. ²⁰ Uděláme s nimi toto: Necháme je naživu, aby na nás nedopadl Boží hněv, kdybychom porušili přísahu, kterou jsme jim dali.“ ²¹ Vůdcové tehdy prohlásili: „Ať zůstanou naživu,“ a tak se z nich podle rozhodnutí vůdců stali dřevaři a nosiči vody pro celou obec. ²² Jozue si je potom zavolal a řekl jim: „Jak to, že jste nás podvedli?! Tvrдили jste: ‘Žijeme od vás velmi daleko.’ A přitom bydlíte uprostřed nás! ²³ Proklatci! Od teď už nikdy nepřestanete otročit: Budou z vás dřevaři a nosiči vody pro dům mého Boha.“ ²⁴ Na to Jozuovi odpověděli: „Tvým služebníkům bylo spolehlivě oznámeno, co Hospodin, tvůj Bůh, přikázal svému služebníkovi Mojžíšovi. Prý vám dá celou tuto zem a všechny obyvatele této země před vámi vyhubí. Hrozně jsme se před vámi báli o život, proto jsme to udělali. ²⁵ Teď jsme ve tvých rukou. Udělej s námi, co považuješ za dobré a správné.“ ²⁶ Jozue s nimi tedy naložil takto: Vysvobodil je z rukou synů Izraele, aby je nepobili, ²⁷ a téhož dne z nich udělal dřevaře a nosiče vody pro obec a pro Hospodinův oltář na místě, které vyvolí. A tak je tomu až dodnes.

10 Potom se doslechl jeruzalémský král Adoni-cedek, že Jozue dobyl Aj a vyhladil je jako proklaté a že stejně, jak naložil s Jerichem a jeho králem, naložil i s Ajem a jeho králem a že obyvatele Gibeonu s Izraelem uzavřeli mír a zůstávají mezi nimi. ² Tehdy dostali hrozný strach, protože Gibeon bylo veliké město, jako bývají královská sídla, a protože bylo větší než Aj a všichni jeho obyvatele byli udatní. ³ Jeruzalémský král Adoni-cedek proto poslal vzkaz hebronskému králi Hohamovi, k jarmutskému králi Pireamovi, k lachišskému králi Jafiovi a k eglonskému králi Debirovi: ⁴ „Pojďte mi na pomoc a udeřme na Gibeon, protože uzavřel mír s Jozuem a se syny Izraele!“ ⁵ A tak se spojilo pět emorejských králů: král Jeruzaléma, král Hebronu, král Jarmutu, král Lachiše a král Eglonu. Ti vytáhli se všemi svými vojsky, oblehli Gibeon a zaútočili na něj. ⁶ Obyvatelé Gibeonu proto poslali vzkaz Jozuovi do gilgalského tábora: „Neodpírej ochranu svým služebníkům. Rychle k nám pospěš a zachraň nás! Pomoz nám! Všichni emorejští králové z hor se spojili proti nám!“ ⁷ Nato Jozue vytáhl z Gilgalu a s ním všechen bojeschopný lid i všichni udatní hrdinové. ⁸ Hospodin Jozuovi řekl: „Neboj se jich, neboť jsem ti je vydal do rukou. Nikdo z nich před tebou neobstojí.“ ⁹ Jozue táhl z Gilgalu celou noc a pak je náhle přepadl. ¹⁰ Hospodin je před Izraelem rozprášil a způsobil jim u Gibeonu hroznou porážku. Izrael je pronásledoval směrem k bet-choronskému svahu a pobíjel je až k Azece a Makedě. ¹¹ Když pak před Izraelem prchali po bet-choronské stráni, Hospodin je až do Azeky zasypával z nebe kroupami velkými jako kameny. Tak jich pomřelo více od toho krupobití, než kolik jich synové Izraele pobili mečem. ¹² Tenkrát mluvil Jozue s Hospodinem. Toho dne, kdy Hospodin synům Izraele vydal Emorejce, Jozue před zraky Izraele řekl: „Slunce, zastav se v Gibeonu! Ty, měsíci, v údolí Ajalonu!“ ¹³ Stanulo slunce, měsíc stál, než národ nepřátele potrestal. Právě tak se to píše v Knize Upřímného. Slunce se zastavilo uprostřed nebe a nespěchalo k západu skoro celý den. ¹⁴ Takový den nenastal nikdy předtím ani potom, aby Hospodin poslechl něčí hlas. To proto, že Hospodin bojoval za Izrael. ¹⁵ Jozue se pak s celým Izraelem vrátil do gilgalského tábora. ¹⁶ Oněch pět králů ale uteklo a ukrylo se v jeskyni u Makedy. ¹⁷ Když Jozue dostal zprávu, že těch pět králů našli ukryté v jeskyni u Makedy, ¹⁸ nařídil: „Přivalte k ústí jeskyně velké balvany a postavte tam stráže. ¹⁹ Vy ostatní ale nepřestávejte pronásledovat nepřátele. Vpadněte jim do zad a nedovolte jim vrátit se do jejich měst. Hospodin, váš Bůh, vám je vydal do rukou!“ ²⁰ Jozue a synové Izraele pak tu velikou, drtivou porážku dovršili a skoncovali s nimi. Ti, kdo z nich přece přežili, utekli do opevněných měst. ²¹ Všechen lid se pak v pořádku vrátil k Jozuovi do tábora v Makedě. Nikdo se proti synům Izraele neodvážil ani ozvat. ²² Potom Jozue řekl: „Odkryjte ústí jeskyně a přiveďte z ní těch pět králů ke mně!“ ²³ A tak k němu z jeskyně přivedli těch pět králů: krále Jeruzaléma, krále Hebronu, krále Jarmutu, krále Lachiše a krále Eglonu. ²⁴ Když ty krále přiváděli, Jozue svolal všechny izraelské muže. Velitele bojovníků, kteří šli s ním, tehdy vyzval: „Pojďte sem, položte si nohu na šíji těch králů!“ Přicházeli tedy a stoupali jim na šíje. ²⁵ Jozue jim řekl: „Nebojte se a nestrachujte, buďte silní a stateční. Takto Hospodin naloží se všemi nepřáteli, proti nimž budete bojovat.“ ²⁶ Potom je Jozue dal pobít a pověsit na pěti kůlech. Na těch kůlech pak viseli až do večera. ²⁷ Když slunce zapadalo, Jozue přikázal, ať je sejmou z kůlů a hodí je do jeskyně, kde se předtím skrývali. K ústí jeskyně pak navršili velké balvany, které tam jsou až dodnes. ²⁸ Makedu Jozue dobyl ještě téhož dne. Vyhubil ji ostrím meče i s jejím králem; všechno živé v ní vyhladil jako proklaté. Nikoho nenechal naživu; s králem Makedy naložil stejně, jako naložil s králem Jericha. ²⁹ Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Makedy k Libně a zaútočil na ni. ³⁰ I Libnu a jejího krále vydal Hospodin Izraeli do rukou. Ten ji vyhubil ostrím meče se vším živým, co bylo ve městě. Nikoho tam nenechal naživu; s jejím králem naložil stejně, jako naložil s králem Jericha. ³¹ Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Libny k Lachiši. Oblehl jej, zaútočil na něj ³² a Hospodin vydal Izraeli do rukou i Lachiš. Dobył jej druhého dne a ostrím meče v něm vyhubil všechno živé stejně, jako to provedl v Libně. ³³ Na pomoc Lachiši tehdy přitáhl Horam, král Gezeru. Jozue ho ale i s jeho lidem porazil; nikoho nenechal naživu. ³⁴ Potom Jozue s celým Izraelem táhl od Lachiše k Eglonu. Oblehli jej a zaútočili na něj. ³⁵ Téhož dne jej dobyli a vyhubili ostrím meče; všechno živé v něm toho dne vyhladil jako proklaté, stejně jako to provedl s Lachišem. ³⁶ Potom

Jozue s celým Izraelem táhl od Eglonu k Hebronu a zaútočili na něj. ³⁷ Dobyli ho a ostřím meče vyhubili i s jeho králem, se všemi vesnicemi i se vším živým, co bylo ve městě. Nikoho nenechal naživu, stejně jako to provedl v Eglonu. Město i všechno živé v něm vyhladil jako proklaté. ³⁸ Potom se Jozue s celým Izraelem obrátil k Debiru a zaútočili na něj. ³⁹ Dobyli ho i s jeho vesnicemi a jeho krále zajali. Město vyhubili ostřím meče a všechno živé v něm vyhladili jako proklaté. Nikoho nenechal naživu. Jak naložil s Hebronem, tak naložil s Debirem a jeho králem, stejně jako provedl s Libnou a jejím králem. ⁴⁰ Tak Jozue dobyl celou tu zem se všemi jejími králi: hory i Negev, podhůří i východní srázy. Nikoho nenechal naživu; vše, co dýchalo, vyhladil jako proklaté, jak přikázal Hospodin, Bůh Izraele. ⁴¹ Jozue dobyl vše od Kádeš-barné až po Gazu a od celého kraje Gošen až po Gibeon. ⁴² Všech těchto králů i jejich území se Jozue zmocnil jedním rázem, protože Hospodin, Bůh Izraele, bojoval za Izrael. ⁴³ Potom se Jozue s celým Izraelem vrátil do gilgalského tábora.

11 Když se to doslechl chacorský král Jabín, obeslal madonského krále Jobaba a krále šimronského, krále akšafsského ² a další krále na severu v horách, v Aravě jižně od Galilejského jezera, v podhůří a v Náfot-doru na západě. ³ Na východě i na západě byli Kananejci, v pohořích Emorejci, Chetejci, Perizejci a Jebusejci a pod Hermonem v kraji Micpa byli Hivejci. ⁴ Ti vytáhli se všemi svými vojsky — lidí jako písku na mořském břehu a nesmírné množství koní a vozů. ⁵ Všichni ti králové se smluvili, přitáhli a utábořili se společně u meromských vod, aby vedli válku proti Izraeli. ⁶ Hospodin ale řekl Jozuovi: „Neboj se jich. Způsobím, že zítra touto dobou budou všichni ležet před Izraelem mrtví. Jejich koně ochromíš a jejich vozy spálíš.“ ⁷ Jozue a všichni bojeschopný lid tedy proti nim ihned vytáhli k meromským vodám, kde na ně zaútočili. ⁸ Hospodin je vydal Izraeli do rukou, takže je pobíjeli a pronásledovali až k Velkému Sidonu, k Misrefot-majim a směrem na východ až k údolí Micpe. Pobíjeli je, až nikdo nepřežil. ⁹ Jozue s nimi naložil, jak mu řekl Hospodin: ochromil jim koně a jejich vozy spálil. ¹⁰ V tu dobu se Jozue vrátil, dobyl Chacor a jeho krále zabil mečem. (Chacor byl předtím hlavou všech těch království.) ¹¹ Všechno živé v něm pobili ostřím meče; vyhladili je jako proklaté, takže nezůstala ani živá duše. Chacor potom vypálil. ¹² Jozue se zmocnil všech těchto královských měst i jejich králů a pobil je ostřím meče. Vyhladil je jako proklaté, jak přikázal Hospodinův služebník Mojžíš. ¹³ Z měst postavených na dřívějších sutinách ale Izrael nevypálil žádné kromě Chacoru — to město Jozue vypálil. ¹⁴ Synové Izraele si mezi sebou rozdělili všechnu kořist i dobytek z těch měst. Všechny lidi ale pobili ostřím meče, úplně je vyhubili. Neušetrili ani živou duši. ¹⁵ Jak přikázal Hospodin svému služebníkovi Mojžíšovi, tak přikázal Mojžíš Jozuovi a Jozue tak učinil. Neopomněl jediné slovo ze všeho, co Hospodin přikázal Mojžíšovi. ¹⁶ Tak Jozue zabral celou tu zem — hory, celý Negev, celý kraj Gošen, podhůří i pláň Arava — izraelské hory i jejich podhůří, ¹⁷ vše od hory Chalak, jež se zvedá k Seíru, až po Baal-gád v Libanonském údolí pod horou Hermon. Zajal všechny jejich krále a nechal je pobít. ¹⁸ Se všemi těmito králi vedl Jozue dlouhý boj. ¹⁹ Kromě Hivejců bydlících v Gibeonu nebylo města, které by se syny Izraele uzavřelo mír. Vše získali bojem. ²⁰ Sám Hospodin totiž zatvrdil jejich srdce, aby válčili proti Izraeli, aby je vyhladil jako proklaté a bez milosti je vyhubil, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ²¹ V té době Jozue na svém tažení vyhladil Anakovce z hor: z Hebronu, Debiru, Anabu i ze všech judských a izraelských hor. Jozue je vyhladil jako proklaté i s jejich městy. ²² V zemi synů Izraele nikdo z Anakovců nezůstal; přežili jen v Gaze, v Gatu a v Ašdodu. ²³ Tak Jozue zabral celou zem, přesně jak Hospodin řekl Mojžíšovi. Jozue jí potom dal Izraeli za dědictví podle jejich kmenových podílů. Země tehdy odpočinula od válek.

12 Toto jsou králové té země, které synové Izraele pobili a jejichž zem na východní straně Jordánu obsadili od potoka Arnon až k hoře Hermon i s celou východní částí pláně Arava: ² Emorejský král Sichon se sídlem v Češbonu. Ten ovládal území od Aroeru na břehu potoka Arnon, totiž od středu toho potoka přes polovinu Gileádu až k potoku Jabok, tvořícímu hranici Amonců; ³ dále pláň Arava až k východnímu okraji Galilejského jezera a také až k východnímu okraji Aravského (neboli Mrtvého) moře směrem k Bet-ješimotu a na jih až pod úbočí Pisgy. ⁴ Dále bášanský král Og z přežívajících Refajců. Ten sídlil v Aštarotu a v Edrei ⁵ a ovládal horu Hermon, Salchu i celý Bášan až po gešurské a maachatské pomezí a také polovinu Gileádu hraničícího se Sichonem, králem Češbonu. ⁶ Mojžíš, Hospodinův služebník, je pobil se syny Izraele a Hospodinův služebník Mojžíš dal jejich zem do vlastnictví synům Rubenovým a Gádovým a polovině kmene Manasesova. ⁷ A toto jsou králové té země, které pobil Jozue se syny Izraele na západním břehu Jordánu od Baal-gádu v Libanonském údolí až k hoře Chalak, jež se zvedá k Seíru. Tuto zem dal Jozue izraelským kmenům do vlastnictví podle jejich podílů ⁸ v podhůří, na pláni Arava i na východních srázích, v poušti i v Negevu — v zemi Chetejců, Emorejců, Kananejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců: ⁹ Král Jericha jeden, král Aje u Bet-elu jeden, ¹⁰ král Jeruzaléma jeden, král Hebronu jeden, ¹¹ král Jarmutu jeden, král Lachiše jeden, ¹² král Eglonu jeden, král Gezeru jeden, ¹³ král Debiru jeden, král Gederu jeden, ¹⁴ král Chormy jeden, král Aradu jeden,

¹⁵král Libny jeden, král Adulamu jeden, ¹⁶král Makedy jeden, král Bet-elu jeden, ¹⁷král Tapuachu jeden, král Cheferu jeden, ¹⁸král Afeku jeden, král Šáronu jeden, ¹⁹král Madonu jeden, král Chacoru jeden, ²⁰král Šimron-meronu jeden, král Achšafu jeden, ²¹král Taanachu jeden, král Megída jeden, ²²král Kedeše jeden, král Jokneamu u Karmelu jeden, ²³král Doru (z Náfot-doru) jeden, král Gojim v Galileji jeden, ²⁴král Tirsy jeden, celkem jedenatřicet králů.

13 Jozue byl už stařec pokročilého věku. Hospodin mu řekl: „Jsi starý a sešlý věkem, ale ještě je velmi mnoho země, kterou zbývá obsadit. ²Toto je zbývající zem: Celé území Filištinů a Gešurců ³od řeky Šichor před Egyptem až k severní hranici u Ekronu (který se přičítá Kananejcům) — pětice filišťinských států: Gaza, Ašdod, Aškelon, Gat a Ekron. Dále území Avijců ⁴na jihu. Dále celé území Kananejců od sidonské Ary až po Afek u emorejské hranice. ⁵Dále území Gebalských a celý Libanon na východ od Baal-gádu pod horou Hermon až k Lebo-chamátu. ⁶Všechny obyvatelé hor, od Libanonu až k Misrefot-majim, všechny Sidonce já sám před syny Izraele vyženu. Zbývá jen rozdělit tu zem Izraeli losem na dědičné podíly, jak jsem ti přikázal. ⁷Proto teď rozděl tuto zemi jako dědictví devíti kmenům a polovině kmene Manasesova.“ ⁸Druhá polovina Manasese a synové Rubenovi a Gádovi už své dědictví dostali, neboť jim je dal Mojžíš na východní straně Jordánu. Hospodinův služebník Mojžíš jim přidělil toto území: ⁹Od Aroeru na břehu potoka Arnon, včetně města uprostřed onoho údolí, celou meděbskou náhorní rovinu až k Dibonu. ¹⁰Dále všechna města emorejského krále Sichona, který vládl v Češbonu, až k hranicím Amonců. ¹¹Dále Gileád, gešurské i maachatské pomezí, celou horu Hermon a celý Bášan až po Salchu, ¹²totiž celé bášanské království Oga, který patřil k přeživším Refajcům a vládl v Aštarotu a v Edrei. Ty všechny Mojžíš porazil a vyhnal. ¹³Gešurské a Maachatské ale synové Izraele nevyhnali, a tak Gešur a Maachat žijí uprostřed Izraele až dodnes. ¹⁴Kmenu Levi však Mojžíš jako jedinému žádné dědictví nepřidělil. Jejich dědictvím jsou ohnivé oběti Hospodinu, Bohu Izraele, jak jim pověděl. ¹⁵Toto dal Mojžíš pokolení Ruben pro jejich rody: ¹⁶Území od Aroeru na břehu potoka Arnon, včetně města uprostřed onoho údolí; dále celá náhorní rovina u Medeby, ¹⁷Cešbon i všechna města na náhorní rovině: Dibon, Bamot-baal, Bet-baalmeon, ¹⁸Jahca, Kedemot, Mefaat, ¹⁹Kiriatajim, Sibma, Ceret-šachar na kopci v údolí, ²⁰Bet-peor, úbočí Pisgy a Bet-ješimot ²¹— všechna města té náhorní roviny a celé království emorejského krále Sichona, který vládl v Češbonu. Mojžíš ho porazil stejně jako midiánské prince, Sichonovy vazaly Eviho, Rekema, Cura, Chura a Revu, kteří v té zemi bydlili. ²²Kromě těch, které pobili v boji, synové Izraele zabilí mečem také věštcu Balaáma, syna Beorova. ²³Hranici synů Rubenových tvořil břeh Jordánu. To je dědictví Rubenových synů pro jejich rody — tato města a přilehlé osady. ²⁴Toto dal Mojžíš pokolení Gád, synům Gádovým pro jejich rody: ²⁵Území Jaezeru a všechna gileádská města, polovina země Amonců až k Aroeru naproti Rabě, ²⁶dále od Češbonu až k Ramat-micpe a Betonim a od Machanajim až k pomezí Debiru; ²⁷v údolí pak Bet-ram, Bet-nimra, Sukot a Cafon se zbytkem království češbonského krále Sichona (východní břeh Jordánu až k okraji Galilejského jezera). ²⁸To je dědictví Gádových synů pro jejich rody — tato města a přilehlé osady. ²⁹Toto dal Mojžíš polovině Manasesova kmene, totiž polovině Manasesova pokolení pro jejich rody: ³⁰Území od Machanajim přes celý Bášan, přes celé království bášanského krále Oga: všech šedesát městeček, jež patří k Chavot-jair v Bášanu; ³¹dále polovina Gileádu a také Aštarot a Edrei, Ogova královská města v Bášanu. To dostali synové Machira, syna Manasesova, pro polovinu Machirových synů podle jejich rodů. ³²Toto jsou dědictví, která Mojžíš udělil na moábských pláních na východní straně Jordánu naproti Jerichu. ³³Kmenu Levi však Mojžíš dědictví nedal. Jejich dědictvím je Hospodin, Bůh Izraele, jak jim pověděl.

14 A toto jsou dědictví, která synové Izraele získali v kanaánské zemi, jak jim je přidělil kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův, s náčelníky otcovských pokolení Izraele. ²Devět a půl pokolení získalo své dědictví losem, jak to Hospodin přikázal skrze Mojžíše, ³kdežto dvě a půl pokolení už dostala svá dědictví od Mojžíše v Zajordání. Levitům však mezi nimi žádné dědictví nepřipadlo. ⁴Ze synů Josefových vznikla dvě pokolení, Manases a Efraim. Levitům ovšem žádný podíl v zemi nepřipadl, pouze města k bydlení a přilehlé pastviny pro jejich dobytek a stáda. ⁵Synové Izraele udělali, co Hospodin přikázal Mojžíšovi, a rozdělili si zem. ⁶Synové Judovi přišli v Gilgalu za Jozuem a Káleb, syn Kenizejce Jefuna, k němu promluvil: „Ty víš, co Hospodin v Kádeš-barné pověděl Božímu muži Mojžíšovi o mně a o tobě. ⁷Bylo mi čtyřicet let, když mě Hospodinův služebník Mojžíš vyslal z Kádeš-barné, abych prozkoumal tuto zem. Přinesl jsem mu zprávu podle svého nejlepšího svědomí. ⁸Mí bratři, kteří šli se mnou, připravili všecken lid o odvahu, ale já jsem se cele vydal Hospodinu, svému Bohu. ⁹Onoho dne Mojžíš přísahal: ‘Země, kterou prošly tvé nohy, jistě připadne navěky za dědictví tobě a tvým synům, neboť ses cele vydal Hospodinu, mému Bohu.’ ¹⁰A hle, Hospodin mě uchoval naživu, jak slíbil. Je tomu čtyřicet pět let od chvíle, kdy to Hospodin řekl Mojžíšovi, když Izrael putoval

pouští. A hle, dnes tu jsem a je mi osmdesát pět let. ¹¹ Dodnes jsem ale silný jako tehdy, když mě vyslal Mojžíš. Jakou sílu jsem měl tenkrát, takovou mám i teď, k boji i k životu. ¹² Dej mi ty hory, o nichž onoho dne mluvil Hospodin. Sám jsi tenkrát slyšel, že tam jsou Anakovci a veliká opevněná města. Bude-li Hospodin se mnou, vyženu je, jak Hospodin řekl. ¹³ Jozue tedy Kálebovi, synu Jefunovu, požehnal a dal mu do dědictví Hebron. ¹⁴ Proto Hebron až dodnes dědičně patří Kálebovi, synu Kenizejce Jefuna, neboť se cele vydal Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁵ (Hebron se dříve jmenoval Kiriat-arba, tedy Město Arbovo, podle největšího z Anakovců.) Země tehdy odpočinula od válek.

15 Díl, který losem připadl Judovu pokolení pro jejich rody, dosahoval na jihu až k edomské hranici, až k poušti Cin úplně na jihu: ² Jejich jižní hranice vede od zálivu na jižním konci Mrtvého moře, ³ vybíhá na jih k průsmyku Akrabim, pokračuje k Cinu, stoupá jižně od Kádeš-barné, prochází Checronem, vystupuje k Adaru, stáčí se ke Karce ⁴ a pokračuje k Acmoně. Dál pak hranice vede Egyptským potokem, až dosáhne ke Středozemnímu moři. To je jejich jižní hranice. ⁵ Východní hranici tvoří Mrtvé moře až po ústí Jordánu. Severní hranice začíná od zálivu, kde se Jordán vlévá do Mrtvého moře, ⁶ odkud pak stoupá k Bet-chogle, prochází severně od Bet-aravy a vystupuje ke kameni Rubenova syna Bohana. ⁷ Hranice pak stoupá z údolí Achor k Debiru a dále na sever, kde se stáčí ke Gelilotu naproti průsmyku Adumim na jižní straně údolí; dále hranice pokračuje podél vod En-šemeše, až dosáhne k En-rogelu. ⁸ Potom se zvedá údolím Ben-hinom jižně od skalního hřebene Jebusejců (což je Jeruzalém) a míří k vrcholu hory, jež se tyčí ze západu nad údolím Hinom na severním konci údolí Refaim. ⁹ Od vrcholu té hory vede hranice k vodnímu prameni Neftoach, míří k městům pohoří Efron a dále k Baale (což je Kiriat-jearim). ¹⁰ Hranice se pak stáčí okolo Baaly na západ k hoře Seír, pokračuje podél severního svahu hory Jearim (což je Kesalon), dále klesá k Bet-šemeši a prochází Timnou. ¹¹ Potom hranice míří k severnímu svahu Ekronu, vede k Šikeronu, přechází horu Baala a pokračuje na Jabneel, než dosáhne k moři. ¹² Západní hranici tvoří Středozemní moře a jeho pobřeží. To jsou hranice okolo synů Judových podle jejich rodů. ¹³ Kálebovi, synu Jefunovu, dal Jozue podle Hospodinova příkazu podíl uprostřed synů Judových — Kiriat-arbu, což je Hebron. (Ten Arba byl otcem Anaka.) ¹⁴ Káleb odsud vyhnal trojici Anakových synů: Šešaje, Achimana a Talmaje, potomky Anakovy, ¹⁵ a táhl odtud dál proti obyvatelům Debiru (dříve nazývanému Kiriat-sefer). ¹⁶ Káleb tehdy řekl: „Kdo udeří na Kiriat-sefer a dobude ho, tomu dám za ženu svou dceru Aksu.“ ¹⁷ Dobyl ho Otniel, syn Kálebova bratra Kenaze, a tak mu Káleb dal svou dceru Aksu za ženu. ¹⁸ Jednou za ním přišla a nabádala ho, ať jejího otce žádá o pole. Když sesedla z osla, Káleb se jí zeptal: „Co bys ráda?“ ¹⁹ „Dej mi, prosím, dárek,“ odpověděla. „Vždyť jsi mi dal zem v negevské poušti. Kéž bys mi dal studánky s vodou.“ A tak jí dal studánky — Horní i Dolní Gulot. ²⁰ Toto je dědictví pokolení Juda pro jejich rody: ²¹ V Negevu úplně na jihu dostalo pokolení Juda následující města u edomské hranice: Kabceel, Eder, Jagur, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kedeš, Chacor, Jitnan, ²⁴ Zif, Telem, Bealot, ²⁵ Chacor-chadata, Keriot-checon (což je Chacor), ²⁶ Amam, Šema, Molada, ²⁷ Chacar-gada, Chešmon, Bet-pelet, ²⁸ Chacar-šual, Beer-šeba, Biziotia, ²⁹ Baala, Ijim, Ecem, ³⁰ Eltolad, Kesil, Chorma, ³¹ Ciklag, Madmana, Sansana, ³² Levaot, Šilchim, Ajin a Rimon — celkem dvacet devět měst s jejich osadami. ³³ V podhůří: Eštaol, Corea, Ašna, ³⁴ Zanoach, En-ganim, Tapuach, Enam, ³⁵ Jarmut, Adulam, Socho, Azeka, ³⁶ Šaaraim, Aditaim, Gedera a Gederotaim — celkem čtrnáct měst s osadami. ³⁷ Dále: Cenan, Chadaša, Migdal-gád, ³⁸ Dilhan, Micpe, Jokteel, ³⁹ Lachiš, Bockat, Eglon, ⁴⁰ Kabon, Lachmas, Kitliš, ⁴¹ Gederot, Bet-dagon, Naama a Makeda — celkem šestnáct měst s osadami. ⁴² Dále: Libna, Eter, Ašan, ⁴³ Jiftach, Ašna, Neciv, ⁴⁴ Keila, Achzib a Mareša — celkem devět měst s osadami. ⁴⁵ Dále Ekron, jeho vesnice a osady, ⁴⁶ na západ od Ekronu celé okolí Ašdodu i s osadami, ⁴⁷ také Ašdod s jeho vesnicemi a osadami a Gaza s jejími vesnicemi a osadami až k Egyptskému potoku a k pobřeží Středozemního moře. ⁴⁸ Na horách: Šamir, Jatir, Socho, ⁴⁹ Dana, Kiriat-sana (což je Debir), ⁵⁰ Anav, Eštemo, Anim, ⁵¹ Gošen, Cholon a Gilo — celkem jedenáct měst s osadami. ⁵² Dále: Arab, Duma, Ešean, ⁵³ Janim, Bet-tapuach, Afeka, ⁵⁴ Chumta, Kiriat-arba (což je Hebron) a Cior — celkem devět měst s osadami. ⁵⁵ Dále: Maon, Karmel, Zif, Juta, ⁵⁶ Jizreel, Jokdeam, Zanoach, ⁵⁷ Kajin, Gibea a Timna — celkem deset měst s osadami. ⁵⁸ Dále: Chalchul, Bet-cur, Gedor, ⁵⁹ Maarat, Bet-anot a Eltekon — celkem šest měst s osadami. ⁶⁰ Dále: Kiriat-baal (což je Kiriat-jearim) a Raba — dvě města s osadami. ⁶¹ Na poušti: Bet-arava, Midin, Sekaka, ⁶² Nibšan, Ir-melach a En-gedi — celkem šest měst s osadami. ⁶³ Synové Judovi ale nedokázali vyhnat Jebusejce bydlící v Jeruzalémě. Proto Jebusejci zůstali v Jeruzalémě s Judovými syny až dodnes.

16 Díl, který losem připadl synům Josefovým, se táhne od Jordánu naproti Jerichu východně od jerišských vod, stoupá pouští od Jericha vzhůru do hor k Bet-elu ² a od Bet-elu (což je Luz) pokračuje k území Arkijců do Atarotu. ³ Pak sestupuje na západ k území Jafletejců až po oblast Dolního Bet-choronu a dále

ke Gezeru, až dosáhne ke Středozemnímu moři. ⁴Toto dědictví získali Josefovi synové Manases a Efraim. ⁵A toto je území, které pro své rody získali synové Efraimovi: Hranice jejich dědictví vede na východě od Atarot-adaru až k Hornímu Bet-choronu. ⁶Potom hranice vede k moři. Od Michmetatu na severu se hranice stáčí na východ u Taanat-šila a míjí ho východně od Janoachu. ⁷Za Janoachem klesá k Atarotu a Naaratu, dotýká se Jericha a vybíhá k Jordánu. ⁸Západně od Tapuachu vede hranice potokem Kána, než dosáhne k moři. To je dědictví Efraimova pokolení pro jejich rody. ⁹Navíc byla pro Efraimovy syny vyčleněna města uprostřed dědictví synů Manasesových; všechna ta města byla i s osadami. ¹⁰Nevyhnali ale Kananejce bydlící v Gezeru. Proto Kananejci zůstali uprostřed Efraima až dodnes a vykonávají nucené práce.

17 Toto je díl, který losem připadl pokolení Josefova prvorozeného, Manasese. (Gileád a Bášan už připadly Machirovi, Manasesovu prvorozenému a otci Gileáda, protože to byl takový bojovník.) ²Dostalo se i na zbývající Manasesovy syny pro jejich rody, totiž pro syny Abiezerovy, Chelekovy, Asrielovy, Šechemovy, Cheferovy a Šemidovy. To jsou ostatní mužští potomci Manasese, syna Josefova, podle svých rodů. ³Celofchad, syn Chefera, syna Gileádova, syna Machirova, syna Manasesova, ale neměl syny, jen samé dcery. Jmenovaly se: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ⁴Ty předstoupily před kněze Eleazara, před Jozuu, syna Nunova, a před izraelské vůdce se slovy: „Hospodin přikázal Mojžíšovi, že máme dostat dědictví mezi našimi bratry.“ A tak jim Jozue dal dědictví mezi bratry jejich otce, jak přikázal Hospodin. ⁵Manasesovi tedy připadlo deset přídělů (mimo gileádské a bášanské země v Zajordání), ⁶neboť Manasesovy dcery obdržely dědictví mezi jeho syny. Země Gileád připadla zbývajícím Manasesovým synům. ⁷Manasesova hranice vede od Ašeru k Michmetatu, který leží východně od Šechemu, a pokračuje na jih k obyvatelům En-tapuachu. ⁸Země kolem Tapuachu patří Manasesovi, zatímco samotný Tapuach na Manasesově hranici patří synům Efraimovým. ⁹Hranice potom sestupuje potokem Kána. Zde, mezi Manasesovými městy jižně od potoka, jsou města patřící Efraimovi. Manasesova hranice vede po severní straně potoka, až dosáhne ke Středozemnímu moři. ¹⁰Jižní strana patří Efraimovi a severní strana Manasesovi, jehož hranicí je moře. Na severu hranice dosahuje až k Ašerovi a na východě k Isacharovi. ¹¹Na Isacharově a Ašerově území připadlo Manasesovi toto: Bet-šean a Jibleam s jejich vesnicemi, obyvatelé Doru, En-doru a Taanachu s jejich vesnicemi a obyvatelé Megida s jeho vesnicemi. (Třetí ve výčtu je Náfot.) ¹²Synové Manasesovi se ale těchto měst nedokázali zmocnit; Kananejci totiž byli rozhodnuti v té zemi zůstat. ¹³Když synové Izraele později zesílili, podrobili Kananejce nuceným pracím, ale úplně se jich nezbavili. ¹⁴Synové Josefovi řekli Jozuovi: „Proč jsi nám dal za dědictví jen jeden los a jediný příděl? Jsme početný lid, neboť nám Hospodin až doposud žehnal.“ ¹⁵„Když jste tak početný lid,“ řekl jim na to Jozue, „jděte do lesů. Vykácejte si místo tam, v zemi Perizejců a Refajců, když je vám tak těsno v Efraimských horách.“ ¹⁶„Hory nám nestačí,“ odpověděli Josefovi synové. „A navíc, všichni Kananejci z nížiny, jak z Bet-šeanu a okolí, tak z údolí Jizreel, mají železné vozy!“ ¹⁷Jozue na to Efraimovi a Manasesovi z Josefova domu řekl: „Jste početný lid a máte velkou sílu. Nezůstane vám jeden los. ¹⁸Hory jsou vaše. Že je tam les? Vykáćíte ho, a kam až sahá, to bude vaše. Ty Kananejce přeće vyženete. Co na tom, že mají železné vozy a že jsou silní?“

18 Celá izraelská obec se shromáždila v Šílu, kde postavili Stan setkávání. Země už byla podmaněna, ²ale zbývalo ještě sedm izraelských kmenů, které se neujaly svého dědictví. ³Jozue proto synům Izraele řekl: „Jak dlouho ještě budete otálet, než obsadíte zem, kterou vám dal Hospodin, Bůh vašich otců? ⁴Z každého kmene si určete tři muže. Ty vyšlu, aby prošli tu zem a popsali ji podle svých dědictví. Až se potom ke mně vrátí, ⁵rozdělí si ji na sedm podílů. Juda zůstane ve svých hranicích na jihu a dům Josefův zůstane ve svých hranicích na severu. ⁶Až těch sedm podílů země popíšete, přinesete popis sem ke mně a já tu budu za vás losovat před Hospodinem, naším Bohem. ⁷Levitě totiž mezi vámi nemají podíl, neboť jejich dědictvím je Hospodinovo kněžství. A Gád, Ruben a polovina kmene Manasesova už přijali dědictví na východě v Zajordání, kde jim je přidělil Hospodinův služebník Mojžíš.“ ⁸Muži se tedy vypravili na cestu, aby popsali tu zem. Jozue těm, kdo měli jít, přikázal: „Vzhůru, projděte zem, popište ji a vraťte se ke mně. Zde v Šílu pak budu za vás losovat před Hospodinem.“ ⁹Muži tedy vyrazili, prošli tu zem a zapsali na svitek, jaká města připadají na sedm podílů. Potom se vrátili k Jozuovi do tábora v Šílu. ¹⁰Jozue pak za ně v Šílu před Hospodinem losoval a přidělil synům Izraele území podle jejich podílů. ¹¹První los vyšel na pokolení Benjamín pro jejich rody. Území, které jim losem připadlo, leží mezi syny Judovými a syny Josefovými. ¹²Na severní straně začíná jejich hranice u Jordánu, odkud pokračuje přes severní svah Jericha, směřuje na západ do hor a sahá až k bet-avenské poušti. ¹³Odtud hranice postupuje k jižnímu svahu Luzu (což je Bet-el) a pokračuje dolů k Atarot-adaru přes vrchovinu jižně od Dolního Bet-choronu. ¹⁴Zde na západní straně mění hranice směr, stáčí se na jih od hory ležící jižně od Bet-choronu a sahá až ke Kiriát-baalu (což je Kiriát-jearim, město synů Judových). To je

západní strana. ¹⁵ Jižní strana začíná na západě okrajem Kiriati-jearimu, odkud hranice postupuje k vodnímu prameni Neftoach. ¹⁶ Hranice potom klesá k úpatí hory stojící před údolím Ben-hinom, na severní straně údolí Refaim. Potom sestupuje údolím Hinom ke skalnímu hřebeni Jebusejců na jihu a dolů k En-rogelu. ¹⁷ Stáčí se na sever a míří k En-šemeši a dále ke Gelilotu naproti průsmyku Adumim. Sestupuje ke kameni Rubenova syna Bohana, ¹⁸ vede ke srázu severně od Bet-aravy, kde klesá do Aravy. ¹⁹ Dále pokračuje přes severní svah Bet-chogly, než dosáhne k severnímu zálivu Mrtvého moře u jižního konce Jordánu. To je jižní hranice. ²⁰ Na východní straně tvoří hranici Jordán. Toto je dědictví synů Benjamínových, jak je pro jejich rody vymezeno hranicemi kolem dokola. ²¹ Pokolení Benjamín připadla pro jejich rody tato města: Jericho, Bet-chogla, Emek-kecic, ²² Bet-arava, Cemaraim, Bet-el, ²³ Avim, Para, Ofra, ²⁴ Kfar-amona, Ofni a Geba — celkem dvanáct měst s osadami. ²⁵ Dále Gibeon, Ráma, Beerot, ²⁶ Micpe, Kefira, Moca, ²⁷ Rekem, Jir-peel, Tarala, ²⁸ Cela, Elef, Jebus (což je Jeruzalém), Gibeat a Kiriati — celkem čtrnáct měst s osadami. To je dědictví Benjamínových synů pro jejich rody.

19 Druhý los připadl na Šimeona. Dědictví pokolení Šimeon pro jejich rody leží na území Judy. ² Za dědictví jim připadla: Beer-šeba (neboli Šeba), Molada, ³ Chacar-šual, Bála, Ecem, ⁴ Eltolad, Betul, Chorma, ⁵ Ciklag, Bet-markabot, Chacar-susa, ⁶ Bet-lebaot a Šaruchen — třináct měst i s osadami. ⁷ Dále Ajin, Rimon, Eter a Ašan — čtyři města s osadami, ⁸ a také všechny osady okolo těchto měst až po Baalat-beer a Ramat-negev. To je dědictví pokolení Šimeon pro jejich rody. ⁹ Synové Šimeonovi dostali dědictví z Judova podílu, protože území Judových synů pro ně bylo příliš velké. Synové Šimeonovi proto obdrželi dědictví uvnitř jejich území. ¹⁰ Třetí los vyšel na syny Zabulonovy pro jejich rody. Hranice jejich dědictví sahá k Saridu. ¹¹ Směrem na západ postupuje k Marale, dotýká se Dabešet a dosahuje k potoku naproti Jokneamu. ¹² Směrem na východ vede od Saridu zpět k pomezí Kisolot-tabor, dále pak k Daberatu a vzhůru k Jafiji. ¹³ Odtud pokračuje východně od Gat-cheferu a Et-kacinu, směřuje k Rimonu a stáčí se k Neji. ¹⁴ Kolem ní se hranice otáčí a probíhá severně od Chanatonu, až dosáhne údolí Jiftach-el. ¹⁵ Patří sem také Katat, Nahalal, Šimron, Jidala a Bet-lechem — celkem dvanáct měst s osadami. ¹⁶ To je dědictví Zabulonových synů pro jejich rody — tato města i jejich osady. ¹⁷ Čtvrtý los připadl na syny Isacharovy pro jejich rody. ¹⁸ Jejich hranice zahrnuje: Jizreel, Kesulot, Šunem, ¹⁹ Chafaraim, Šion, Anacharat, ²⁰ Rabit, Kišjon, Ebec, ²¹ Remet, En-ganim, En-chadu a Bet-pavec. ²² Hranice se dotýká Tábora a vede podél Šachecimy a Bet-šemeše, než dosáhne Jordánu. Je to celkem šestnáct měst s osadami. ²³ To je dědictví pokolení Isachar pro jejich rody — tato města a jejich osady. ²⁴ Pátý los připadl na pokolení Ašer pro jejich rody. ²⁵ Jejich hranice zahrnuje: Chelkat, Cheli, Beten, Achšaf, ²⁶ Alamelech, Amead a Mišal. Na západě sahá ke Karmelu a říčce Livnat, ²⁷ potom se obrací na východ k Bet-dagonu, dotýká se území Zabulonova a údolí Jiftach-el severně od Bet-emecku a Nei-elu, odkud míří na sever ke Kabulu, ²⁸ Abdonu, Rechobu, Chamonu, Káně a až k Velkému Sidonu. ²⁹ Pak se hranice vrací k Rámě a k opevněnému městu Týr. Dále se vrací k Chose, až dosáhne ke Středozemnímu moři v oblasti Achzíbu. ³⁰ Patří sem také Uma, Afek a Rechob — celkem dvacet dva měst s osadami. ³¹ To je dědictví pokolení Ašerových synů pro jejich rody — tato města a jejich osady. ³² Šestý los připadl na syny Neftalímovy pro jejich rody: ³³ Jejich hranice vede od Chelefu, od dubu v Caananimu přes Adami-nekeb a Jabneel a dále k Lakumu, než dosáhne Jordánu. ³⁴ Na západě se hranice obrací k Aznot-taboru a pokračuje odtud na Chukok; na jihu se dotýká Zabulonu, na západě Ašera, na východě pak Jordánu. ³⁵ Patří sem také opevněná města: Cidim, Cer, Chamát, Rakat, Kineret, ³⁶ Adama, Ráma, Chacor, ³⁷ Kedeš, Edrei, En-chacor, ³⁸ Jiron, Migdal-el, Chorem, Bet-anat a Bet-šemeš — celkem devatenáct měst s osadami. ³⁹ To je dědictví pokolení Neftalímových synů pro jejich rody — tato města a jejich osady. ⁴⁰ Sedmý los připadl na pokolení Dan pro jejich rody. ⁴¹ Do hranic jejich dědictví patří: Corea, Eštaol, Ir-šemeš, ⁴² Šaalabin, Ajalon, Jitla, ⁴³ Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴ Elteke, Gibeton, Baalat, ⁴⁵ Jehud, Bene-berak, Gat-rimon, ⁴⁶ Me-jarkon a Rakon s územím naproti Jafě. ⁴⁷ Synové Danovi ale o své území přišli. Proto vytáhli a zaútočili na Lešem. Když se města zmocnili, vybili je ostřím meče, obsadili je a usadili se v něm. Na počest svého praotce Dana pak Lešem přejmenovali na Dan. ⁴⁸ To je dědictví pokolení Dan pro jejich rody — tato města a jejich osady. ⁴⁹ Když synové Izraele skončili s rozdělováním země podle jednotlivých území, dali mezi sebou dědictví také Jozuovi, synu Nunovu. ⁵⁰ Podle Hospodinova příkazu mu dali město, které si přál — Timnat-serach v Efraimských horách. To město vystavěl a usadil se v něm. ⁵¹ Toto jsou dědictví, která kněz Eleazar a Jozue, syn Nunův, s náčelníky otcovských pokolení přidělovali losem synům Izraele v Šílu před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání. Tím skončilo rozdělování země.

20 Hospodin tehdy promluvil k Jozuovi: ² „Řekni synům Izraele: Určete si útočištná města, jak jsem vám pověděl skrze Mojžíše, ³ aby se tam uchýlil ten, kdo někoho nedopatřením nechtěně zabil. Budou vám sloužit za útočiště před krevní mstou. ⁴ Když se provinilý uteče do jednoho z těchto měst, postaví se ke vchodu

do městské brány a přednese svou věc stařešinům města. Ti ho pak přijmou k sobě do města a poskytnou mu místo, aby bydlel u nich. ⁵ Když ho bude pronásledovat krevní mstitel, nevydají mu ho, poněvadž svého bližního zabil nechtěně, aniž ho kdy předtím měl v nenávisti. ⁶ Bude v tomto městě bydlet, dokud se nepostaví před obec k soudu, a poté až do smrti toho, kdo bude v té době nejvyšším knězem. Teprve tehdy se ten, kdo zabil, bude moci vrátit zpět domů do města, odkud uprchl. ⁷ Vyčlenili tedy Kedeš v Galileji v pohoří Neftalí, dále Šechem v pohoří Efraim a Kiriat-arbu (což je Hebron) v Judském pohoří. ⁸ Na východní straně Jordánu naproti Jerichu vybrali z Rubenova pokolení město Becer na pusté náhorní rovině, z pokolení Gád vybrali Rámot v Gileádu a z Manasesova pokolení Golan v Bášanu. ⁹ To jsou města určená všem synům Izraele i cizincům pobývajícím mezi nimi; kdokoli někoho nechtěně zabil, uchýlí se tam, aby nezemřel rukou krevního mstitele, dokud se nepostaví před obec.

21 Vůdce levitských rodů přišli ke knězi Eleazarovi, k Jozuovi, synu Nunovu, a k rodovým vůdcům izraelských pokolení ² v Šílu v kanaánské zemi a řekli jim: „Hospodin skrze Mojžíše přikázal, abychom dostali města k bydlení a pastviny pro náš dobytek.“ ³ Synové Izraele tedy podle Hospodinova příkazu dali levitům ze svého dědictví tato města a jejich pastviny: ⁴ První los připadl na rody Kehatovy. Ti levité, kteří byli potomky kněze Árona, získali losem třináct měst od pokolení Juda, Šimeon a Benjamín. ⁵ Ostatní Kehatovi synové získali losem deset měst od pokolení Efraim a Dan a od poloviny pokolení Manases. ⁶ Synové Geršonovi získali losem třináct měst od pokolení Isachar, Ašer a Neftalí a od poloviny pokolení Manases v Bášanu. ⁷ Synové Merariho obdrželi pro své rody dvanáct měst od pokolení Ruben, Gád a Zabulon. ⁸ Tato města i s jejich pastvinami přidělili synové Izraele levitům losem, jak přikázal Hospodin skrze Mojžíše. ⁹ Z pokolení Juda a Šimeon byla odevzdána tato jmenovitě uvedená města ¹⁰ (připadla Áronovým potomkům, Leviho synům z rodů Kehatových, neboť na ně padl první los): ¹¹ V Judském pohoří dostali Kiriat-arbu (to jest Hebron) s okolními pastvinami (Arba byl otcem Anaka). ¹² Pole a osady patřící k tomu městu ale dostal do vlastnictví Káleb, syn Jefunův. ¹³ Synové kněze Árona tedy dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Hebron a tato města s jejich pastvinami: Libna, ¹⁴ Jatir, Eštemóa, ¹⁵ Cholon, Debir, ¹⁶ Ajin, Juta a Bet-šemeš — celkem devět měst od těchto dvou kmenů. ¹⁷ Od pokolení Benjamín dostali tato města s jejich pastvinami: Gibeon, Geba, ¹⁸ Anatot a Almon — celkem čtyři města. ¹⁹ Áronovým synům, kněžím, tedy připadlo celkem třináct měst s pastvinami. ²⁰ Ostatním levitským rodům ze synů Kehatových los určil tato města: Od pokolení Efraim ²¹ dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Šechem v pohoří Efraim a tato města s jejich pastvinami: Gezer, ²² Kibcaim a Bet-choron — celkem čtyři města. ²³ Od pokolení Dan dostali tato města s pastvinami: Elteke, Gibeton, ²⁴ Ajalon a Gat-rimon — celkem čtyři města. ²⁵ Od poloviny pokolení Manases dostali tato města s pastvinami: Taanach a Gat-rimon — celkem dvě města. ²⁶ Ostatním Kehatovým rodům tedy připadlo celkem deset měst s pastvinami. ²⁷ Synové Geršonovi, další z levitských rodů, dostali od poloviny pokolení Manases jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Golan v Bášanu i s jeho pastvinami. Dále to byla Beeštera s pastvinami — celkem dvě města. ²⁸ Od pokolení Isachar dostali tato města s pastvinami: Kišjon, Daberat, ²⁹ Jarmut a En-ganim — celkem čtyři města. ³⁰ Od pokolení Ašer dostali tato města s pastvinami: Mišal, Abdon, ³¹ Chelkat a Rechob — celkem čtyři města. ³² Od pokolení Neftalí dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Kedeš v Galileji a tato města s jejich pastvinami: Chamot-dor a Kartan — celkem tři města. ³³ Geršonským rodům tedy připadlo celkem třináct měst s pastvinami. ³⁴ Synové Merariho, tedy zbývající levitské rody, dostali toto: Od pokolení Zabulon tato města s pastvinami: Jokneam, Karta, ³⁵ Dimna a Nahalal — celkem čtyři města. ³⁶ Od pokolení Ruben dostali tato města s pastvinami: Becer, Jahca, ³⁷ Kedemot a Mefaat — celkem čtyři města. ³⁸ Od pokolení Gád dostali jako útočištné město pro ty, kdo někoho zabili, Rámot v Gileádu a tato města s jejich pastvinami: Machanajim, ³⁹ Chešbon a Jaezer — celkem čtyři města. ⁴⁰ Merariho synům, totiž zbytku levitských rodů, tedy losem připadlo celkem dvanáct měst. ⁴¹ Tak bylo na izraelském území celkem čtyřicet osm levitských měst s pastvinami. ⁴² Ke každému z těch měst patřily přilehlé pastviny. Tak tomu bylo se všemi těmi městy. ⁴³ Hospodin dal Izraeli celou tu zem, o níž přísahal jejich otcům, že jim ji dá. Zmocnili se jí a usadili se v ní. ⁴⁴ Hospodin jim dal odpočinout ze všech stran, přesně tak, jak odpřisáhl jejich otcům. Ze všech jejich nepřátel před nimi žádný neobstál, všechny nepřátele jim Hospodin vydal do rukou. ⁴⁵ Ze všech těch dobrých slov, která Hospodin řekl domu Izraele, ani jediné neselhalo; vše se splnilo.

22 Hospodin už dlouho dopřával Izraeli odpočinek ode všech okolních nepřátel. Jozue, stařec pokročilého věku, ² svolal celý Izrael s jeho stařešiny, náčelníky, soudci i správci a řekl jim: „Jsem už stařec pokročilého věku. ³ Sami jste viděli, co všechno Hospodin, váš Bůh, provedl se všemi těmi národy před vámi. Sám Hospodin, váš Bůh, bojoval za vás. ⁴ Hle, rozdělil jsem vašim kmenům do dědictví území zbývajících národů i všechna

území národů, které jsem vyhladil — od Jordánu až ke Středozemnímu moři, kde zapadá slunce. ⁵ Sám Hospodin, váš Bůh, je před vámi zažene a vypudí a vy obsadíte jejich zem, jak vám to řekl Hospodin, váš Bůh. ⁶ Buďte velmi silní, abyste pečlivě dodržovali vše, co je psáno v knize Mojžíšova zákona. Neuchylujte se od něj napravo ani nalevo. ⁷ Rozhodně se nesměšujte s národy, které tu s vámi ještě zůstávají. Jména jejich bohů nepřipomínejte ani při nich nepřisahejte, neslužte jim ani se jim neklanějte. ⁸ Přimkněte se k Hospodinu, svému Bohu, jak jste to dělali až dodnes. ⁹ Hospodin před vámi vyhnal veliké a mocné národy; až dodnes před vámi nikdo neobstál. ¹⁰ Jediný z vás jich zažene tisíc — vždyť za vás bojuje Hospodin, jak vám zaslíbil! ¹¹ Pečlivě dbejte, abyste milovali Hospodina, vašeho Boha. ¹² Pokud se ale odvrátíte a spojíte se ze zbytkem národů, které zůstávají mezi vámi, a budete se s nimi přiznít, mísit se s nimi a oni s vámi, ¹³ potom vězte, že Hospodin, váš Bůh, tehdy před vámi přestane ony národy vyhánět. Stanou se vám léčkou a pastí, bičem na vašich bocích a trním v očích, dokud nevymřete z této krásné země, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dal. ¹⁴ Hle, já dnes odcházím, tak jako všichni lidé. Vězte tedy celým srdcem i duší, že ze všech těch dobrých slov, která vám řekl Hospodin, váš Bůh, ani jediné neselhalo. Všechna se vám splnila — neselhalo ani jediné z těch slov. ¹⁵ Ale tak jako se vám splnilo každé dobré slovo, které vám řekl Hospodin, váš Bůh, právě tak na vás Hospodin přivede každé zlé slovo, dokud vás nevyhubí z této krásné země, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dal. ¹⁶ Jestliže budete porušovat smlouvu, kterou vám vydal Hospodin, váš Bůh, a půjdete sloužit cizím bohům a klanět se jim, vzplane proti vám Hospodinův hněv, takže z této krásné země, kterou vám dal, rychle vymřete.“

23 Tehdy Jozue shromáždil všechny izraelské kmeny do Šechemu. Svolal izraelské stařešiny, náčelníky, soudce i správce, a tak se postavili před Bohem. ² Jozue promluvil ke všemu lidu: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Vaši předkové, jako Terach, otec Abrahamův a Náchorův, bydleli od pradávna za řekou Eufrat, kde sloužili cizím bohům. ³ Vašeho otce Abrahama jsem ale vzal zpoza té řeky a provedl jsem ho celou kanaánskou zemí. Dal jsem mu mnoho potomků — dal jsem mu Izáka ⁴ a Izákovi jsem dal Jákoba a Ezaua. Ezaua jsem nechal usadit se v pohoří Seír, ale Jákob a jeho synové odešli do Egypta. ⁵ Tam jsem poslal Mojžíše a Árona a bil jsem Egypt znameními, která jsem mezi nimi konal. Potom jsem vás vyvedl. ⁶ Když jsem vaše otce vyvedl z Egypta, přišli jste k Rudému moři, kde vaše otce dostihli Egypťané s vozy a jezdci. ⁷ Tehdy jste volali k Hospodinu a on mezi vás a Egypťany položil temnotu, přihnál na ně moře a zatopil je. Na vlastní oči jste viděli, co jsem vykonal v Egyptě. Po dlouhé době, kterou jste strávili na poušti, ⁸ jsem vás přivedl do země Emorejců, bydlících v Zajordání. Bojovali s vámi, ale vydal jsem je do vašich rukou; obsadili jste jejich zem a já jsem je před vámi vyhladil. ⁹ Potom povstal moábský král Balák, syn Ciporův, a bojoval s Izraelem: Poslal pozvání Balaámovi, synu Beorovu, aby vás proklínal. ¹⁰ Nehodlal jsem ale Balaáma vyslyšet, a tak vám žehnal a žehnal. Tak jsem vás vysvobodil z jeho ruky. ¹¹ Potom jste překročili Jordán a přišli k Jerichu. Obyvatelé Jericha, Emorejci, Perizejci, Kananejci, Chetejci, Girgašejci, Hivejci i Jebusejci proti vám bojovali, ale vydal jsem je do vašich rukou. ¹² Poslal jsem před vámi sršně, kteří před vámi vyhnali ty dva emorejské krále. Nebylo to vaším mečem ani lukem. ¹³ Dal jsem vám zem, kterou jste neobdělávali, bydlíte ve městech, která jste nestavěli, a jíte z vinic a olivovní, které jste nesázeli.’ ¹⁴ Proto tedy ctěte Hospodina a služte mu oddaně a věrně. Odvrhněte bohy, kterým sloužili vaši otcové za řekou Eufrat a v Egyptě, a služte Hospodinu. ¹⁵ Pokud se vám ale nelíbí sloužit Hospodinu, vyberte si dnes, komu budete sloužit — ať už bohům, kterým sloužili vaši otcové za řekou, anebo bohům Emorejců, v jejichž zemi bydlíte. Já a můj dům však budeme sloužit Hospodinu.“ ¹⁶ Lid mu odpověděl: „Opustit Hospodina a sloužit cizím bohům? Nikdy! ¹⁷ Hospodin je náš Bůh! To on nás a naše otce vyvedl z Egypta, z domu otroctví. On před našima očima konal ta veliká znamení a zachovával nás po celou cestu, kterou jsme šli, a mezi všemi národy, mezi nimiž jsme procházeli. ¹⁸ Hospodin před námi vyhnal Emorejce a všechny ty národy, které bydleli v zemi. I my tedy budeme sloužit Hospodinu — vždyť on je náš Bůh!“ ¹⁹ Ale Jozue lidu řekl: „Nebudete moci sloužit Hospodinu; vždyť je to svatý Bůh. Je to žárlivý Bůh; nesnese vaše provinění a hříchy. ²⁰ Jestliže Hospodina opustíte a budete sloužit cizím bohům, obrátí se a naloží s vámi zle. Skoncuje s vámi tak, jako vám předtím prokazoval dobro.“ ²¹ „Nikoli. Budeme sloužit Hospodinu!“ odpověděl lid Jozuovi. ²² „Sami před sebou jste svědkové,“ řekl na to Jozue lidu, „že jste si zvolili Hospodina, abyste sloužili jemu.“ „Ano, jsme svědkové,“ odpověděli. ²³ „Tak tedy odvrhněte cizí bohy, které máte mezi sebou,“ pokračoval Jozue, „a nakloňte svá srdce k Hospodinu, Bohu Izraele!“ ²⁴ „Budeme sloužit Hospodinu, našemu Bohu, a budeme ho poslouchat,“ odpověděl na to lid Jozuovi. ²⁵ Jozue toho dne v Šechemu uzavřel s lidem smlouvu a vydal jim ustanovení a řády. ²⁶ Tato slova Jozue zapsal do knihy Božího Zákona. Vzal také veliký kámen a vztyčil ho tam pod dubem při Hospodinově svatyni. ²⁷ „Hle, tento kámen nám bude svědkem,“ řekl Jozue všemu lidu, „neboť slyšel všechna slova, která nám řekl Hospodin. Bude vám svědkem, abyste neklamali svého Boha.“ ²⁸ Poté Jozue lid propustil, každého do jeho dědictví. ²⁹ Po těchto událostech Jozue, syn Nunův, služebník Hospodinův, zemřel. Bylo mu sto deset let. ³⁰ Pohřbili ho na jeho dědičném území v Timnat-serachu v Efraimských horách severně od hory Gaaš. ³¹ Izrael sloužil Hospodinu po všechny dny Jozuovy i po všechny

dny stařešinů, kteří Jozua přežili a zakusili to všechno, co Hospodín pro Izrael vykonal. ³²Josefovy kosti, jež synové Izraele přinesli z Egypta, pohřbili v Šechemu na tom dílu pole, který Jákob koupil za sto mincí od synů Šechemova otce Chamora. Spočinuly tedy v dědictví Josefových synů. ³³Také Eleazar, syn Áronův, zemřel. Pohřbili ho ve městě Gibeat, které připadlo jeho synu Pinchasovi v Efraimských horách.

Soudců

Úvod

1 Po Jozuově smrti se synové Izraele ptali Hospodina: „Kdo z nás má vytáhnout do boje proti Kananejcům jako první?“² Hospodin odpověděl: „Ať vytáhne Juda. Hle, dal jsem mu tu zem do rukou.“³ Kmen Juda pak řekl svým bratrům ze Šimeona: „Pojďte s námi do našeho podílu bojovat proti Kananejcům. My pak zase půjdeme s vámi do vašeho podílu.“ Kmen Šimeon s ním tedy šel.⁴ Juda vytáhl a Hospodin vydal Kananejce i Perizejce do jejich rukou. Pobili jich v Bezecku 10 000.⁵ Tam také narazili na Adoni-bezeka a bojovali s ním. Kananejce i Perizejce pobili,⁶ ale Adoni-bezek uprchl. Pronásledovali ho, a když ho dopadli, usekali mu palec na ruku i na nohou.⁷ Adoni-bezek tehdy řekl: „Sedmdesát králů s usekanými palci na ruku i na nohou sbíralo drobty pod mým stolem. Jak jsem jednal, tak mi Bůh odplatil.“ Odvedli ho do Jeruzaléma a tam zemřel.⁸ Synové Judy zaútočili také na Jeruzalém a dobyli ho. Vybili město ostrím meče a vypálili.⁹ Potom sestoupili, aby bojovali proti Kananejcům bydlícím v horách, v Negevu a v podhůří.¹⁰ Vytáhli také proti Kananejcům obývajícím Hebron (dříve nazývaný Kiriath-arba), kde porazili Šešaje, Achimana a Talmaje.¹¹ Odtamtud kmen Juda vytáhl proti obyvatelům Debiru (dříve nazývanému Kiriath-sefer).¹² Kaleb tehdy řekl: „Kdo udeří na Kiriath-sefer a dovede ho, tomu dám za ženu svou dceru Aksu.“¹³ Dobył ho Otniel, syn Kalebova mladšího bratra Kenaze, a tak mu dal svou dceru Aksu za ženu.¹⁴ Jednou za ním přišla a nabádala ho, ať jejího otce žádá o pole. Když sesedla z osla, Kaleb se jí zeptal: „Co bys ráda?“¹⁵ „Dej mi, prosím, dárek,“ odpověděla. „Vždyť jsi mi dal zem v negevské poušti. Kéž bys mi dal studánky s vodou.“ A tak jí dal studánky — Horní i Dolní Gulot.¹⁶ S Judovými syny vytáhli z Palmového města do judské pouště na jih od Aradu také potomci Mojžíšova tchána, Kenijce. Když tam dorazili, usídlili se mezi místními.¹⁷ Juda ale táhl se svým bratrem Šimeonem dál, vybili Kananejce bydlící v Cefatu a vyhubili je jako proklaté. To město proto dostalo jméno Chorma, Klatba.¹⁸ Juda dobýval také Gazu, Aškelon, Ekron a jejich okolí,¹⁹ ale nedokázal obyvatele nížiny vyhnat, protože měli železné vozy. Hospodin však byl s Judou, a tak se mu podařilo zabrat pohoří.²⁰ Hebron dali podle Mojžíšova slova Kalebovi a ten odsud vyhnal trojici Anakových synů.²¹ Synové Benjamínovi ale nevyhnali Jebusejce bydlící v Jeruzalémě, a tak Jebusejci žijí v Jeruzalémě spolu s Benjamínci až dodnes.²² Také Josefovi potomci vytáhli, a to na Bet-el, a Hospodin byl s nimi.²³ Když vyslali muže, aby prozkoumali Bet-el (dříve nazývaný Luz),²⁴ uviděli zvědové z města vycházet nějakého muže. „Ukaž nám, prosím, kudy do města,“ řekli mu, „a zachováme se k tobě milosrdně.“²⁵ Ukázal jim tedy, kudy do města, a oni to město vybili ostrím meče. Toho muže ale i s celou rodinou propustili.²⁶ Odešel pak do země Chetitů, vystavěl město, nazval je Luz a tak se jmenuje až dodnes.²⁷ Kmen Manases ale nebyl s to dobyt Bet-šan ani Taanach s jejich vesnicemi. Nevyhnali ani obyvatele Doru, Jibleamu a Megida s jejich vesnicemi. Kananejci totiž byli rozhodnuti v té zemi zůstat.²⁸ Když Izrael později zesílil, podrobil Kananejce nuceným pracím, ale úplně se jich nez bavil.²⁹ Efraim nebyl s to vyhnat Kananejce bydlící v Gezeru, a tak zůstali Kananejci bydlět mezi nimi.³⁰ Zabulon nebyl s to vyhnat obyvatele Kitronu ani Nahalolu, a tak zůstali Kananejci bydlět mezi nimi; byli však podrobeni nuceným pracím.³¹ Ašer nebyl s to vyhnat obyvatele Akka, Sidonu, Achlabu, Achzibu, Chelby, Afeku ani Rechobu.³² Ašerovci se tedy usídlili uprostřed kananejských obyvatel země, protože je nedokázali vyhnat.³³ Neftalí nevyhnal obyvatele Bet-šemeše ani Bet-anatu, a tak se usídlil uprostřed kananejských obyvatel země. Později však podrobili obyvatele Bet-šemeše a Bet-anatu nuceným pracím.³⁴ Syny Danovy zatlačili Emorejci do hor; vůbec je nenechali sestoupit do nížiny.³⁵ Emorejci byli rozhodnuti zůstat v Har-cheresu, v Ajalonu i v Šaalbimu. Teprve když vzrostla moc domu Josefova, byli podrobeni nuceným pracím.³⁶ Emorejská hranice vedla od průsmyku Akrabim, od Sely výše.

2 Z Gilgalu do Bokimu šel Hospodinův anděl a volal: „Vyvedl jsem vás z Egypta a přivedl vás do země, kterou jsem s přísahou zaslíbil vašim otcům. Řekl jsem: ‘Svou smlouvu s vámi nikdy nezruším. ² Nesmíte ale uzavřít smlouvu s obyvateli této země — jejich oltáře zbořte!’ Vy jste mě ale neposlechli! Co jste to provedli?’³ Proto jsem také řekl: ‘Nevyženu je před vámi, ale budou vám trnům v bocích a jejich bohové se vám stanou pastí.’“⁴ Když Hospodinův anděl promluvil tato slova ke všem synům Izraele, dal se lid do hlasitého pláče.⁵ To místo tedy nazvali Bokim (to jest Plačící) a obětovali tam Hospodinu.⁶ Poté, co Jozue propustil lid, rozešli se synové Izraele každý do svého dědictví obsadit svou zem.⁷ Lid sloužil Hospodinu po všechny dny Jozuovy i po všechny dny stařešinů, kteří Jozua přežili a viděli všechny ty veliké věci, které Hospodin pro Izrael vykonal.⁸ Jozue, syn Nunův, služebník Hospodinův, zemřel ve věku sto deseti let.⁹ Pohřbili ho na jeho dědičném území v Timnat-cheresu v Efraimských horách severně od hory Gaaš.¹⁰ Když celé to pokolení

zemřelo a připojilo se ke svým otcům, nastoupilo po nich další pokolení, které neznalo Hospodina ani to, co pro Izrael vykonal. ¹¹ Synové Izraele pak jednali v Hospodinových očích zle a sloužili baalům. ¹² Opustili Hospodina, Boha svých otců, který je vyvedl z Egypta, a následovali cizí bohy okolních národů. Klaněli se jim, a popouzel tak Hospodina. ¹³ Opustili Hospodina, aby sloužili Baalovi a Aštartě. ¹⁴ Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas nájezdníkům, kteří je plenili. Vydal je napospas nepřátelům ze všech stran, takže už proti nim nemohli obstát. ¹⁵ Kamkoli se vypravili, Hospodinova ruka byla proti nim a byli poraženi, přesně jak to Hospodin řekl a jak jim odpřisáhl. Přišlo na ně veliké soužení. ¹⁶ Hospodin jim ale vzbuzoval soudce a ti je zachraňovali z ruky nájezdníků. ¹⁷ Neposlouchali však ani své soudce. Odcházeli smilnit za cizími bohy a klaněli se jim. Brzy sešli z cesty svých otců, kteří poslouchali Hospodinova přikázání. Oni však nechtěli. ¹⁸ Když jim Hospodin vzbuzoval soudce, býval Hospodin s ním a po všechny soudcovy dny je zachraňoval z rukou jejich nepřátel. Byl totiž pohnut lítostí, když úpěli pod svými utlačovateli a trýzniteli. ¹⁹ Po smrti soudce se ale znovu zkazili, ještě hůře než jejich otcové, a odcházeli za cizími bohy, aby jim sloužili a klaněli se jim. Svého tvrdošíjného jednání a způsobů se odmítali vzdát. ²⁰ Hospodin proto vzplanul proti Izrael hněvem a řekl: „Tento národ porušil mou smlouvu, kterou jsem vydal jejich otcům. Neposlouchali mě, ²¹ a proto už před nimi nevyženu žádný národ, který zůstal po Jozuově smrti. ²² Skrže ně budu Izrael zkoušet, zda usiluje chodit po Hospodinově cestě, jako usilovali jejich otcové, anebo ne.“ ²³ Hospodin tam tedy ony národy nechal: nespěchal s jejich vyhnáním, když je nedal do rukou Jozuovi.

3 Toto jsou národy, které Hospodin ponechal, aby jimi zkoušel Izraelce, kteří nezažili žádný z bojů o Kanaán. ² (Udělal to proto, aby izraelská pokolení, která neměla zkušenost s bojem, naučil bojovat.) ³ Ponechal tedy pětici filistińských států a všechny Kananejce, Sidonce a Hivejce bydlící v libanonském pohoří od hory Baal-hermon až k Lebo-chamátu. ⁴ Ti zůstali, aby skrže ně byl Izrael zkoušen, aby se ukázalo, zda budou poslouchat Hospodinova přikázání, která skrže Mojžíše vydal jejich otcům. ⁵ Synové Izraele bydleli uprostřed Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců. ⁶ Brali si jejich dcery za manželky, své dcery dávali jejich synům a sloužili jejich bohům. ⁷ Synové Izraele jednali v Hospodinových očích zle. Zapomínali na Hospodina, svého Boha, a sloužili baalům a ašerám. ⁸ Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas králi jménem Kušan Rišatajím z mezopotamského Aramu. Izraelci pak sloužili Kušanu Rišatajímovi osm let. ⁹ Když potom synové Izraele volali k Hospodinu, vzbudil jim zachránce, aby je vysvobodil. Byl to Otniel, syn Kenaze, mladšího bratra Kálebova. ¹⁰ Spočinul na něm Duch Hospodinův, a tak se stal v Izraeli soudcem. Vytáhl do boje a Hospodin mu vydal aramejského krále Kušana Rišatajima do rukou, takže ho přemohl. ¹¹ Země pak měla mír čtyřicet let, než Otniel, syn Kenazův, zemřel. ¹² Potom však synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. A protože v jeho očích páchali zlo, nechal Hospodin moábského krále Eglona, aby přemohl Izrael. ¹³ Spojil se s Amoncí i Amalekovci, vytáhl a udeřil na Izrael a zabral Palmové město. ¹⁴ Izraelci pak sloužili moábskému králi Eglonovi osmnáct let. ¹⁵ Když potom synové Izraele volali k Hospodinu, vzbudil jim zachránce. Byl to levák Ehud, syn Benjamínce Gery. Po něm Izraelci poslali svůj povinný dar moábskému králi Eglonovi. ¹⁶ Ehud si vyrobil krátký dvojsečný meč, připásal si jej pod oděv k pravému stehnu ¹⁷ a přinesl ten dar moábskému králi Eglonovi (který byl veliký tlustoch). ¹⁸ Po odevzdání povinného daru Ehud propustil ty, kdo dar přinesli, ¹⁹ ale sám se od gilgalského Pesilim vrátil zpět. „Mám pro tebe, králi, něco tajného,“ řekl. „Tiše!“ zavelel král, načež se všichni kolemstojící vzdálili. ²⁰ Eglon seděl o samotě v chládku svého střešního pokoje. Ehud k němu přistoupil a řekl: „Mám pro tebe Boží slovo!“ Král se zvedl z křesla ²¹ a vtom Ehud levicí tasil od pravého stehna meč a vrazil mu ho do břicha. ²² Za čepelí vnikla dovnitř i rukojeť a tuk se nad ní zavřel, protože mu ten meč z břicha nevytáhl. Ven vyšel zadem. ²³ Ehud vyšel ven záchodem a dveře střešního pokoje za sebou zavřel na zástrčku. ²⁴ Po jeho odchodu přišli služebníci, a když viděli, že dveře střešního pokoje jsou zavřené na zástrčku, řekli si: Nejspíš koná v chladné komůrce potřebu. ²⁵ Přešlapovali tam, až z toho byli nesví, ale dveře střešního pokoje pořád nikdo neotvíral. Vzali tedy klíč, otevřeli — a hle, jejich pán leží na zemi mrtev! ²⁶ Zatímco čekali, Ehud už minul Pesilim a prchal směrem k Seíře. ²⁷ Když dorazil, zatroubil v Efraimských horách na beraní roh. Synové Izraele sestoupili z hor s Ehudem v čele. ²⁸ „Rychle za mnou!“ zvolal. „Hospodin vydal vašeho nepřítele Moába do vašich rukou.“ Sestoupili za ním, obsadili Moábcům jordánské brody a nedovolili nikomu přecházet. ²⁹ Pobili tenkrát asi 10 000 Moábců, samé silné a udatné bojovníky. Nikdo neunikl. ³⁰ Moáb se toho dne musel před Izraelem pokorit. Země pak měla mír osmdesát let. ³¹ Po něm přišel Šamgar, syn Anatův. Ten pobil šest set Filištinů volským bodcem. Také on zachránil Izrael.

4 Po Ehudově smrti však synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. ² Hospodin je proto vydal napospas kanaánskému králi Jabínovi, který vládl v Chacoru. Vůdcem jeho vojska byl Sisera, který

sídlil v Charošet-hagojimu. ³ Synové Izraele volali k Hospodinu, protože Sisera měl devět set železných vozů a po dvacet let syny Izraele krutě utiskoval. ⁴ V té době soudila Izrael prorokyně Debora, manželka Lapidotova. ⁵ Sedávala pod Debořinou palmou mezi Rámou a Bet-elem v Efraimských horách a Izraelci si k ní přicházeli pro rozhodnutí. ⁶ Ta poslala pro Baráka, syna Abinoamova z neftalímského Kedeše, a vyzvala ho: „Hospodin, Bůh Izraele, ti přikazuje: Jdi, vezmi s sebou deset tisíc mužů z Neftalíma a Zabulona a vytáhni s nimi na horu Tábor. ⁷ Já pak přivedu vůdce Jabínova vojska Siseru i s jeho jízdu a s jeho zástupy k potoku Kíšon a vydám ti ho do rukou.“ ⁸ Barák jí odpověděl: „Půjdeš-li se mnou, půjdu. Nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu!“ ⁹ „Dobrá, půjdu s tebou,“ řekla mu na to, „ale ty se svou cestou neproslovíš. Hospodin totiž vydá Siseru do rukou ženy.“ Potom Debora vstala a odešla s Barákem do Kedeše, ¹⁰ kam Barák svolal Zabulona i Neftalíma. Následovalo ho 10 000 mužů a šla s ním i Debora. ¹¹ Cheber Kenijský se oddělil od ostatních Kenjiců, potomků Mojžíšova švagra Chobaba, a utábořil se u dubu v Caananimu, což je u Kedeše. ¹² Když se Sisera dozvěděl, že Barák, syn Abinoamův, vytáhl na horu Tábor, ¹³ povolal z Charošet-hagojimu celou svou jízdu devíti set železných vozů a celé své vojsko k potoku Kíšon. ¹⁴ Debora tehdy řekla Barákovi: „Vzhůru! Toto je den, kdy ti Hospodin vydal Siseru do rukou. Vždyť před tebou jde sám Hospodin!“ A tak Barák vyrazil z hory Tábor a za ním 10 000 mužů. ¹⁵ Hospodin tehdy před Barákem rozprášil celou Siserovu jízdu a celé jeho vojsko ostrím meče. Sisera seskočil z vozu a prchal pěšky, ¹⁶ zatímco Barák pronásledoval ty vozy a vojsko až k Charošet-hagojimu. Celé Siserovo vojsko padlo ostrím meče; nezůstal ani jediný. ¹⁷ Sisera zatím pěšky prchal ke stanu Jael, ženy Kenijce Chebera. Mezi chacorským králem Jabínem a domem Kenijce Chebera totiž vládl mír. ¹⁸ Jael vyšla Siserovi naproti a řekla mu: „Pojď dál, můj pane! Pojď ke mně dál a neboj se.“ Vešel tedy do jejího stanu a ona ho přikryla houní. ¹⁹ „Dej mi prosím trochu vody,“ požádal ji. „Mám žízeň.“ Otevřela tedy měch s mlékem, dala mu napít a přikryla ho. ²⁰ „Postav se ke vchodu do stanu,“ řekl jí ještě, „a kdyby někdo přišel a vyptával se tě: ‘Není tu někdo?’“ odpověz mu: ‘Není.’“ ²¹ Když pak vyčerpáním tvrdě usnul, Cheberova žena Jael vzala stanový kolík, sáhla pro kladivo, přikradla se k němu a vrazila mu ten kolík do spánku, až se zabol do země. Tak zemřel. ²² Vtom dorazil Barák pronásledující Siseru. Jael mu vyšla naproti se slovy: „Pojď, ukážu ti muže, kterého hledáš.“ Šel s ní tedy dovnitř — a hle, Sisera leží mrtev se stanovým kolíkem ve spánku! ²³ Toho dne Hospodin pokořil kanaánského krále Jabína před syny Izraele. ²⁴ Izraelci se proti kanaánskému králi Jabínovi rozmáhali víc a víc, až ho nakonec úplně zničili.

5 Onoho dne zpívala Debora a Barák, syn Abinoamův, tuto píseň: ² Vůdcové když vedou v Izraeli, když jeho lid je ochotný — veleben buďž Hospodin! ³ Slyšte to, králové, vladaři, naslouchejte, já Hospodinu zazpívám, Hospodinu, Bohu Izraele, chci zpívat žalm! ⁴ Když vytáhlš, Hospodine, ze Seiru, z edomské pláně když kráček jsi, země se třásla, nebesa dštíla, z mraků voda padala. ⁵ Před Hospodinem se třásly hory, před Hospodinem ze Sinaje, před Bohem Izraele. ⁶ Za dnů Šamgara, syna Anatova, za dnů Jaeliných zpustly silnice a ten, kdo na cesty vydával se, stezkami klikatými šel. ⁷ Opuštění byli sedláci v Izraeli, opuštění, než jsi, Deboro, povstala, než matka v Izraeli povstala. ⁸ Bůh určil vůdce nové, když v branách byly boje. Najde se ale štít nebo kopí mezi čtyřiceti tisíci v Izraeli? ⁹ Srdcem jsem s těmi, kdo velí Izraeli, s těmi z lidu, kdo jsou ochotní — veleben buďž Hospodin! ¹⁰ Vy jezdcí na plavých oslicích, kteří sedíte v sedlech zdobených, vy, kdo se ubíráte cestami — rozvažujte. ¹¹ Slyšte hlas pěvců, co mezi napajedly vyprávějí o Hospodinových vítězstvích, o vítězstvích izraelských sedláků. Tehdy opět lid Hospodinův k branám sestoupil. ¹² Vzhůru, vzhůru, Deboro, vzhůru, vzhůru, píseň pěj! Povstaň, Baráku, synu Abinoamův, chop se zajatců! ¹³ Zbytek vznešených tehdy sestoupil, Hospodinův lid ke mně sestoupil proti udatným. ¹⁴ Z Efraima ti, kdo Amaleka vykořenili, tvému lidu byl v patách Benjamín, z Machira sestoupili ti, kdo velí, ze Zabulona, kdo nosí velitelskou hůl. ¹⁵ Vůdcové z Isachara při Deboře byli, Isachar držel s Barákem, když poslán byl tehdy do údolí, hned za ním šel. V Rubenových rodech byly velké domluvy. ¹⁶ Pročpak jsi zůstal mezi ohradami? Abys poslouchal dobytka bučení? V Rubenových rodech byly velké omluvy. ¹⁷ Gileád vězel v Zajordání a Dan — proč stěhoval se k lodím? Ašer si zůstal na pobřeží, u svých přístavů hoví si. ¹⁸ Zabulon je lid, jenž pohrdá smrtí, Neftalí na bojiště vyrazil! ¹⁹ Přišli králové, bojovali, bojovali tehdy králové kanaánští v Taanachu u megidské vody, stříbro za kořist však neměli. ²⁰ Z nebe se do boje daly hvězdy, proti Siserovi válčily ze svých drah. ²¹ Kíšonský potok ty krále smetl — valící se proud potoka Kíšonu. Šije silných pošlapej! ²² Jaký dusot kopyt koní, prudký, prudký hřebců trysk! ²³ „Proklejte Meroz,“ praví anděl Hospodinův, „jeho obyvatele vydejte prokletí, za to, že nepřišli na pomoc Hospodinu, na pomoc Hospodinu proti udatným!“ ²⁴ Požehnaná mezi ženami buď Jael, manželka Kenijce Chebera, požehnaná buď mezi ženami ve stanech! ²⁵ Požádal o vodu, dala mu mléko, ve

4:4 Debora. Jméno této soudkyně znamená „včela“. Někteří v tom vidí symbol skryté smrtící zbraně proti nepříteli (žihadla), ale to není důvod, pro který je zde uvedena.

Manželka Lapidotova. Bible většinou (hlavně ve SZ) uvádí jména

žen pod autoritou nějakého muže, manžela, otce apod. NZ tuto tradici opouští (např. Lk 8:2; 10:38–39; Sk 16:14 a další). Je tomu tak z toho důvodu, že v Kristu jsou tradiční mezilidské bariéry překonány, protože v potřebě Spasitele jsou si všichni rovni (Ga 3:28).

vzácné číši přinesla smetanu.²⁶ Levou rukou sáhla po kolíku, pravíci po těžkém kladivu. Dala Siserovi ránu, rozbila hlavu, spánky skrz naskrz probila.²⁷ K nohám jí klesl, svalil se a ležel, k nohám jí klesl, svalil se, tam, kde klesl, svalil se zavražděn.²⁸ Za oknem vyhlíží matka Siserova, za okenní mříží nařiká: Proč už tak dlouho jeho vůz nejede? Proč se zvuk jeho vozů tak dlouho zdržuje?²⁹ Odpovídají její nejmoudřejší kněžny to, co si sama opakuje dokola:³⁰ Jistě jdou po kořisti, jistě se dělí, jedna dvě ženské pro každého hrdinu! Barevné látky — kořist pro Siseru, kořist barevných látek, samá výšivka, jedna dvě vyšívané látky co kořist na má ramena.³¹ Takto ať, Hospodine, zhyne každý, kdo je tvůj nepřítel! Ti, kdo tě milují, ať jsou však jako slunce, když vychází v síle své! Země pak měla mír čtyřicet let.

6 Synové Izraele však jednali v Hospodinových očích zle, a tak je Hospodin vydal do rukou Midiánu na sedm let.² Midiánci utlačovali Izrael tak krutě, že si Izraelci před nimi dělali úkryty v horách a jeskyních a opevňovali se na nepřístupných vrcholcích.³ Kdykoli Izrael zasel, přitáhli Midiánci a Amalekovci s východními národy a přepadli jej.⁴ Tábořili v zemi a pustošili úrodu až ke Gaze; nenechali Izraeli žádné živobyty — jedinou ovci, dobytče ani osla.⁵ Přitáhli vždy se svými stády a stany, přicházelo jich jako kobylek, jich a jejich velbloudů bylo bezpočtu. Přicházeli, aby pustošili zem.⁶ Midián Izraelce úplně zbědoval, a tak začali volat k Hospodinu.⁷ Když tehdy synové Izraele kvůli Midiánu volali k Hospodinu,⁸ poslal k nim Hospodin jednoho proroka. Ten jim řekl: „Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem vás vyvedl z Egypta, vytáhl jsem vás z domu otroctví.⁹ Vytrhl jsem vás z ruky Egyptanů i z rukou všech, kdo vás trápili. Vyhnal jsem je před vámi a jejich zemi jsem dal vám.¹⁰ Tehdy jsem vám řekl: 'Já jsem Hospodin, váš Bůh. Nesmíte ctít bohy Emorejců, v jejichž zemi bydlíte.' Ale neposlechli jste mě.“¹¹ Hospodinův anděl přišel a posadil se pod dubem v Ofře, patřící Joašovi Abiezerskému. Jeho syn Gedeon právě mlátil pšenici — ve vinném lisu, aby si toho Midiánci nešířili.¹² Hospodinův anděl se mu ukázal a řekl mu: „Hospodin s tebou, udatný hrdino!“¹³ Gedeon mu odpověděl: „Promiň, pane, ale jestli je Hospodin s námi, proč nás tohle všechno potkalo? Kde jsou všechny ty jeho divy, o kterých nám vyprávěli naši otcové? Prý: 'Hospodin nás přece vyvedl z Egypta' — jenže teď nás Hospodin opustil a nechal nás v hrsti Midiánců!“¹⁴ Tu se k němu Hospodin obrátil a pravil: „Jdi v této své síle a zachrániš Izrael z hrsti Midiánců. Já sám tě přece posílám!“¹⁵ On však namítl: „Promiň, Pane, ale jak mám zachránit Izrael? Můj rod je v Manasesovi nejubožejší a já sám jsem v rodném domě poslední.“¹⁶ „Ano, ale já budu s tebou, takže pobiješ Midiánce až do posledního,“ řekl mu na to Hospodin.¹⁷ „V tom případě mi prokaž laskavost,“ odpověděl Gedeon. „Dej mi prosím znamení, že se mnou mluvíš ty.“¹⁸ Neodcházej prosím odsud, dokud se k tobě nevrátím s darem, který ti přinesu.“ On odpověděl: „Počkám, dokud se nevrátíš.“¹⁹ Gedeon šel domů a připravil kůzle a nekvašené chleby z jedné efy mouky. Maso vložil do koše, vývar nalil do hrnce, odnesl to pod ten dub a položil to před něj.²⁰ Hospodinův anděl mu řekl: „Vezmi maso a chleby a polož je zde na skálu. Vývar vylij.“ A když to Gedeon udělal,²¹ Hospodinův anděl zvedl hůl, kterou měl v ruce, a dotkl se jejím koncem masa a chlebů. Ze skály vyšlehl oheň a maso i chleby pohltil. Mezitím se mu Hospodinův anděl ztratil z očí.²² Když si Gedeon uvědomil, že to byl Hospodinův anděl, vykřikl: „Ach, Pane můj, Hospodine! Vždyť já jsem tváří v tvář uviděl Hospodinova anděla!“²³ „Buď klidný,“ řekl mu Hospodin. „Neboj se, nezemřeš.“²⁴ Gedeon tam proto postavil Hospodinu oltář a nazval jej „Hospodin je pokoj“. Ten oltář je v abiezerské Ofře až dodnes.²⁵ Té noci mu Hospodin řekl: „Vezmi býka ze stáda svého otce, toho druhého býka, sedm let starého. Zboř Baalův oltář, jenž patří tvému otci, a ten Ašeřin kůl vedle něj pokácej.²⁶ Na vrchu toho kopce pak postav řádný oltář Hospodinu, svému Bohu. Vezmi toho druhého býka a obětuj ho jako zápalnou obět na dřevě z Ašeřina kůlu, který pokácíš.“²⁷ Gedeon tedy vzal deset mužů ze svých služebníků a udělal, jak mu Hospodin řekl. Kvůli strachu z rodiny i kvůli lidem z města to ovšem neudělal ve dne, ale v noci.²⁸ Ráno lidé ve městě vstali — a hle, Baalův oltář je stržen, Ašeřin kůl u něj pokácen a ten druhý býk spálen na postaveném oltáři!²⁹ „Kdo to udělal?“ ptali se jeden druhého. Pátrali a zjišťovali, až na to přišli: „Udělal to Gedeon, syn Joašův.“³⁰ Lidé z města tedy řekli Joašovi: „Vyved svého syna ven, ať zemře — za to, že strhl Baalův oltář a skácel Ašeřin kůl vedle něj!“³¹ Joaš ale odpověděl zástupu kolem něj: „Co že vy chcete hájit Baala? Že byste ho vy mohli zachránit? Kdokoli ho bude hájit, do rána zemře! Je-li to bůh, ať se hájí sám, když mu někdo zboří oltář.“³² Toho dne tedy Gedeon dostal jméno Jerub-baal, Ať se Baal hájí. Říkali totiž: „Ať se Baal proti němu hájí, když mu zboří oltář!“³³ Všichni Midiánci a Amalekovci se spojili s východními národy, překročili Jordán a utábořili se v údolí Jizreel.³⁴ Na Gedeona tehdy sestoupil Duch Hospodinův. Zatroubil na beraní roh a svolal Abiezerské k sobě.³⁵ Rozeslal posly po celém Manasesovi, aby se k němu přidali. Vyslal také posly k Ašeřovi, Zabulonovi a Neftalímovi, aby jim i oni vytáhli vstříc.³⁶ Gedeon pak Boha požádal: „Chceš opravdu skrze mě zachránit Izrael, jak jsi řekl?“³⁷ Hle, pokládám zde na mlatu ovčí

6:25–27 **Náboženská reforma.** Než mohlo přijít válečné (politické) vítězství, závislé na Božím požehnání, musel se Boží lid nejprve vrátit

k pravému Bohu, jehož byl opustil. Teprve pak mohl očekávat „uzdravení“ své země (2Pa 7:14).

rouno. Bude-li rosa jen na rounu, a na zemi všude kolem sucho, poznám, že skrze mě zachráníš Izrael, jak jsi řekl.“³⁸ A tak se stalo. Druhého dne, hned jak ráno vstal, stíkl rouno a vyždímal z něj rosu — plnou číši vody.³⁹ Gedeon pak Bohu řekl: „Nehněvej se na mě, když ještě jednou promluvíš. Prosím, ať mohu to rouno zkusit ještě jednou. Ať je, prosím, sucho jenom na rounu, a na zemi všude kolem rosa.“⁴⁰ A Bůh to té noci udělal. Jedině na rounu bylo sucho, ale na zemi všude kolem rosa.

7 Ráno se pak Jerub-baal (totiž Gedeon) s celým svým vojskem utábořil u pramene Charod. Tábor Midiánců ležel severně od nich, v údolí pod vrchem More.² Hospodin řekl Gedeonovi: „Máš příliš velké vojsko. Nemohu jim vydat Midiánce do rukou, aby se Izrael nechlubil na můj účet a neříkal: ‘Zvítězili jsme díky své síle.’“³ Proto teď k vojsku provolej: ‘Kdo má obavy nebo strach, ať se vrátí domů a odejde z pohoří Gilboa!’“⁴ 22 000 mužů se tehdy vrátilo a 10 000 zůstalo.⁴ Hospodin řekl Gedeonovi: „Vojsko je stále příliš velké. Zaved je dolů k vodě a tam ti je protřím. O kom řeknu: ‘Půjde s tebou,’ ten s tebou půjde. O kom řeknu: ‘Nepůjde s tebou,’ ten nepůjde.“⁵ Odvedl tedy vojsko dolů k vodě. Tam Hospodin Gedeonovi řekl: „Všechny, kdo chlemtají vodu jako pes, odděl od těch, kdo si k pití kleknou.“⁶ Tři sta mužů chlemtalo vodu z ruky a všichni ostatní si k pití klekli.⁷ Hospodin řekl Gedeonovi: „S těmi třemi sty muži, kteří chlemtali, vás zachráním a vydám ti Midiánce do rukou. Zbytek vojska může jít domů.“⁸ Gedeon tedy poslal zbytek Izraelců domů a ponechal si jen těch tři sta mužů. Ti převzali od zbytku vojska jejich zásoby a beraní rohy. Midiánský tábor ležel dole v údolí.⁹ Té noci Hospodin řekl Gedeonovi: „Vstaň a sejdi do tábora, neboť jsem ti ho vydal do rukou.“¹⁰ Bojíš-li se tam jít sám, vezmi si s sebou zbrojnoše Puru.¹¹ Až uslyšíš, co si v táboře říkají, osmělíš se k útoku.“ Sešel tedy se svým zbrojnošem Purou až k ozbrojeným hlídkám na kraji tábora.¹² Midiánců, Amalekovců a všech východních národů leželo v údolí jako kobylek! I jejich velbloudů bylo bezpočtu, jako je písku na břehu moře.¹³ Jakmile Gedeon přišel, zaslechl, jak jeden voják vypráví druhému svůj sen: „Víš, zdál se mi takový sen: Viděl jsem, jak se na midiánský tábor valil pecen ječného chleba. Dostal se až ke stanu a vrazil do něj tak, že ho převrátil vzhůru nohama a zbořil.“¹⁴ Na to mu ten druhý odpověděl: „To může být jen meč Izraelce Gedeona, syna Joášova. Bůh mu dal do rukou Midiánce a celý tábor!“¹⁵ Když Gedeon uslyšel ten sen i jeho výklad, poklonil se Bohu. Vrátil se do izraelského tábora a zvolal: „Vzhůru! Hospodin vydal midiánský tábor do vašich rukou!“¹⁶ Těch tři sta mužů rozdělil do tří oddílů, každému dal do rukou beraní roh a prázdný džbán a do toho džbánu pochodeň.¹⁷ Pak jim nařídil: „Sledujte mě a dělejte, co já. Až dojdou k okraji tábora, udělejte přesně to, co já.“¹⁸ Jakmile se svými muži zatroubí na roh, i vy kolem celého tábora začnete troubit na rohy a křičet: Za Hospodina a Gedeona!“¹⁹ Na začátku půlnoční hlídky, právě když se rozestavěly stráže, došel Gedeon se stovkou mužů k okraji tábora. Vtom zatroubili na rohy a rozbili džbány, které si nesli.²⁰ Všechny tři oddíly zatroubily na rohy a rozbily džbány. V levé ruce drželi pochodně, v pravé beraní rohy a křičeli: „Mečem za Hospodina a Gedeona!“²¹ A jak tam stáli seřazeni okolo tábora, celý tábor začal zděšeně pobíhat a s křikem prechat.²² Jakmile zatroubilo těch tři sta beraních rohů, Hospodin po celém táboře obrátil meč jednoho muže proti druhému. Celé to vojsko se dalo na útěk směrem k Bet-šitě, směrem na Cereru, až ke břehu u Abel-mecholy naproti Tabatu.²³ Izraelští muži z Neftalíma, Ašera a z celého Manasese byli povoláni, aby Midiánce pronásledovali.²⁴ Gedeon také rozeslal posly po celém pohoří Efraim s rozkazem: „Sestupte z hor odříznout Midiánce! Obsadte jim jordánské brody až k Bet-baře.“ Všichni Efraimští muži se tedy shromáždili a zabrali jordánské brody až k Bet-baře.²⁵ Pronásledovali Midiánce a zajali dva jejich velitele, Oreba (totiž Havrana) a Zeeba (totiž Vlka). Oreba popravili u Havraní skály a Zeeba u Vlčího lisu. Orebovu a Zeebovu hlavu pak přinesli Gedeonovi na druhou stranu Jordánu.

8 Efraimští muži potom Gedeonovi řekli: „Cos nám to udělal? Proč jsi nás nezavolał, když jsi šel bojovat s Midiánce?“ A dali se s ním do ostré hádky.² On jim však odpověděl: „Co jsem vlastně dokázal ve srovnání s vámi? Není snad efraimské paběrkování lepší než abiezerské vinobraní?“³ Bůh vydal midiánské velitele Oreba a Zeeba do vašich rukou. Co jsem já zmohl ve srovnání s vámi?“ A po těch slovech se na něj přestali hněvat.⁴ Gedeon pak zamířil k Jordánu a se svými třemi sty muži jej překročil. Protože byli vyčerpáni pronásledováním,⁵ řekl obyvatelům Sukotu: „Prosím, dejte mým mužům nějaké pecny chleba. Pronásleduji midiánské krále Zebacha a Calmunu a mí muži jsou už vyčerpáni.“⁶ Sukotští vůdcové mu ale odpověděli „To už máš Zebacha a Calmunu v hrsti, že máme tvému vojsku dávat chleba?“⁷ „Až mi Hospodin vydá Zebacha a Calmunu do rukou,“ prohlásil Gedeon, „za tohle vás nechám zmrskat pouštním trním a bodlácím!“⁸ Vydal se odtud vzhůru do Penuelu a požádal tam o totéž. Penuelští mu ale odpověděli stejně jako předtím Sukotští.⁹ Gedeon proto Penuelským řekl: „Až se vrátím jako vítěz, zbořím tuhle věž!“¹⁰ Zebach a Calmuna

8:3 Se na něj přestali hněvat. Slova mají své důsledky. Gedeonova diplomatická odpověď předešla krveprolití. O pár generací později

Jiftach nebyl tak prozíravý a příkrost jeho slov stála národ 42000 životů (12:1–6). Srv. též pozn. Gn 35:22 a Sk 15:17.

byli se svými vojsky v Karkoru. Z tábora východních národů zbylo jen asi 15 000 mužů; 120 000 bojovníků padlo. ¹¹ Gedeon táhl cestou kočovníků na východ od Nobachu a Jogbehy a překvapil jejich tábor nečekaným útokem. ¹² Oba midiánští králové Zebach a Calmuna se dali na útěk, ale on se pustil za nimi, zajal je a celé jejich vojsko rozprášil. ¹³ Gedeon, syn Joašův, se vracel z boje přes průsmyk Cheres. ¹⁴ Chytil tam jednoho mládence ze Sukotu a ten mu při výslechu vyjmenoval 77 sukotských vůdců a stařešinů. ¹⁵ Když potom Gedeon přišel k sukotským mužům, řekl: „Tady je Zebach a Calmuna, kvůli kterým jste se mi vysmívali: ‘To už máš Zebacha a Calmunu v hrsti, že máme tvým vyčerpaným mužům dávat chleba?’“ ¹⁶ Pak ty stařešiny města vzal a dal Sukotským za vyučenou pouštním trním a bodlácím. ¹⁷ V Penuelu pak zbořil věž a pobil měšťany. ¹⁸ Potom se obrátil k Zebachovi a Calmunovi: „Co to bylo za muže, které jste pobili na hoře Tábor?“ „Byli ti podobní,“ odpověděli. „Každý z nich vypadal jako královský syn.“ ¹⁹ „To byli mí bratři, synové mé matky!“ zvolal Gedeon. „Jakože je živ Hospodin — kdybyste je nechali naživu, nezabil bych vás!“ ²⁰ Načež řekl Jeterovi, svému prvorozenému: „Pojď, zabij je!“ On ale nebyl s to vytašit meč, protože se bál; byl to ještě chlapec. ²¹ Zebach a Calmuna řekli Gedeonovi: „Pojď, udělej to sám. Muž se pozná podle síly!“ Přistoupil tedy a oba je zabil. Vzal si také ozdobné půlměsíce z krků jejich velbloudů. ²² Izraelci potom Gedeona vybízeli: „Vládni nám — ty, tvůj syn i syn tvého syna. Vždyť jsi nás zachránil z rukou Midiánců!“ ²³ Gedeon jim odpověděl: „Nebudu vám vládnout já ani můj syn. Bude vám vládnout Hospodin.“ ²⁴ Potom dodal: „Mám na vás jen tuto prosbu: Každý mi ze své kořisti dejte jednu náušnici.“ (Našli u nich totiž zlaté náušnice, neboť to byli Izmaelitě.) ²⁵ „Rádi dáme!“ odpověděli mu. Rozprostřeli pláště a každý tam hodil náušnici ze své kořisti. ²⁶ Nakonec ty zlaté náušnice, které si vyžádal, vážily 1 700 šekelů, nepočítaje ony půlměsíce a přívěsky a purpurová roucha midiánských králů ani náhrdelníky z krků jejich velbloudů. ²⁷ Gedeon z toho pak udělal efod a vystavil ho ve svém městě, v Ofře. Celý Izrael tam za ním chodil modlářsky smilnit, takže se Gedeonovi i jeho domu stal pastí. ²⁸ Midián se ale před syny Izraele musel pokořit a hlavu už nezvedl. Za Gedeonových dnů měla země mír po čtyřicet let. ²⁹ Jerub-baal, syn Joašův, se pak vrátil domů a bydlel tam. ³⁰ Gedeon měl sedmdesát synů, kteří vzešli z jeho beder — měl totiž mnoho žen. ³¹ Jedna jeho družka mu v Šechemu porodila syna, kterému dal jméno Abimelech. ³² Gedeon, syn Joašův, zemřel v utěšeném stáří a byl pohřben v hrobě svého otce Joaše v abiezerské Ofře. ³³ Po Gedeonově smrti Izraelci znovu odešli smilnit za baaly a přijali Baal-berita za svého boha. ³⁴ Synové Izraele nepamatovali na Hospodina, svého Boha, který je vysvobodil z rukou všech jejich okolních nepřátel. ³⁵ Neprojevili ani oddanost domu Jerub-baala Gedeona, přes všechno dobrodiní, které Izraeli prokázal.

9 Jerub-baalův syn Abimelech přišel bydlet k bratrům své matky v Šechemu a řekl jim i celému příbuzenstvu své matky: ² „Zeptejte se šechemských měšťanů: ‘Co je pro vás lepší — aby vám vládlo všech sedmdesát Jerub-baalových synů, nebo aby vám vládl jeden muž?’ Pamatujte, že jsem vaše krev a tělo.“ ³ Bratři jeho matky to všechno o něm pověděli šechemským měšťanům a ti se přiklonili k Abimelechovi. „Je to přece náš příbuzný,“ říkali si. ⁴ Dali mu 70 šekelů stříbra z Baal-beritova chrámu a Abimelech si za ně najal ničemy a dobrodruhy, kteří mu dělali doprovod. ⁵ Pak odešel do domu svého otce v Ofře a na jednom kameni tam povraždil svých sedmdesát nevlastních bratrů, synů Jerub-baalových. Nejmladší syn Jerub-baalův Jotam ale přežil, protože se schoval. ⁶ Všichni měšťané Šechemu i všichni z Bet-mila se potom shromáždili a šli k dubu u šechemského sloupu, kde Abimelecha prohlásili za krále. ⁷ Když se to dozvěděl Jotam, vystoupil na vrchol hory Gerizim a odtud na ně hlasitě volal: „Slyšte mě, šechemští měšťané! A vás ať slyší Bůh!“ ⁸ Jednou se stromy rozhodly krále nad sebou si stanovit. Řekly olivě: Kraluj nám! ⁹ Oliva řekla: To snad mám svůj olej přestat vydávat, kterým se Bůh i lidé ctí, a jít kymáčet se nad stromy? ¹⁰ Řekly tedy stromy fíku: Pojď ty, kraluj nám! ¹¹ Fíkovník řekl: To snad mám své plody přestat vydávat, jež vynikají v sladkosti, a jít kymáčet se nad stromy? ¹² Řekly tedy stromy révě: Pojď ty, kraluj nám! ¹³ Réva řekla: To snad mám své víno přestat vydávat, kterým se Bůh i lidé veselí, a jít kymáčet se nad stromy? ¹⁴ Řekly tedy všechny stromy trní: Pojď ty, kraluj nám! ¹⁵ Trní tenkrát řeklo stromům: Pokud mě vskutku oddaně určíte sobě za krále, pak se do mého stínu uchylte. Ale pokud ne, z trní oheň vyšlehně, libanonské cedry sežehne! ¹⁶ Nuže, zachovali jste se oddaně a čestně, když jste Abimelecha udělali králem? Zachovali jste se dobře k Jerub-baalovi a jeho domu? Zachovali jste se k němu, jak si zasloužil? ¹⁷ Můj otec za vás bojoval, nasadil vlastní život, aby vás vysvobodil z rukou Midiánců. ¹⁸ Vy jste ale dnes povstali proti jeho domu, povraždili jste sedmdesát jeho synů na jednom kameni a králem nad Šechemskými jste udělali Abimelecha, syna jeho děvečky — je to přece váš příbuzný! ¹⁹ Pokud jste se dnes zachovali k Jerub-baalovi a jeho domu oddaně a čestně, radujte se z Abimelecha a on ať se raduje z vás! ²⁰ Ale pokud ne, pak ať z Abimelecha vyšlehně oheň a sežehne šechemské měšťany i Bet-milo! Ať vyšlehně oheň z Šechemských i z Bet-mila a sežehne Abimelecha!“ ²¹ Pak se dal Jotam na útěk. Uprchl před svým bratrem Abimelechem do Beeru a tam zůstal. ²² Abimelech panoval nad Izraelem tři roky. ²³ Bůh ale mezi Abimelecha a šechemské měšťany poslal ducha sváru, a Šechemští Abimelecha zradili. ²⁴ To

aby krutost spáchaná na sedmdesáti Jerub-baalových synech byla pomstěna a jejich krev dopadla na jejich nevlastního bratra Abimelecha, který je povraždil, i na šechemské měšťany, kteří ho podpořili, aby zabil své bratry. ²⁵ Šechemští mu na vrcholcích hor nastražili zálohy a ty přepadaly každého, kdo kolem nich procházel. Abimelech se to však dozvěděl. ²⁶ Tenkrát se do Šechemu přistěhoval jistý Gaal, syn Ebedův, se svými bratry a šechemští měšťané mu dali důvěru. ²⁷ Vyšli na vinice, sklízeli hrozny, šlapali je v lisu a slavili vinobraní. Přišli do chrámu svého boha, jedli, pili a nadávali na Abimelecha. ²⁸ Gaal, syn Ebedův, vykřikoval: „Kdo je Abimelech oproti Šechemu? Proč bychom mu sloužili? Copak to není Jerub-baalův syn? A Zebula tu má jako zástupce! Služte mužům Šechemova otce Chamora. Proč bychom sloužili Abimelechovi?“ ²⁹ Kdybych tak já velel tomuto lidu, hned bych se Abimelecha zbavil! Řekl bych mu: ‘Abimelechu, sbírej si armádu! Pojď se bít!’“ ³⁰ Když se o těchto řečech Gaala, syna Ebedova, dozvěděl správce města Zebul, vzplanul hněvem. ³¹ Tajně poslal k Abimelechovi posly se vzkazem: „Pozor, do Šechemu přišel Gaal, syn Ebedův, se svými bratry. Pozor na ně, podněcují město proti tobě!“ ³² Proto se v noci se svým vojskem vyprav a ukryj se v polích do zálohy. ³³ Brzy ráno za svítání zaútočíš na město. Až Gaal se svými muži vyrazí proti tobě, naložíš s ním, jak budeš moci.“ ³⁴ Abimelech se tedy v noci se svým vojskem vypravil a ukryli se do zálohy proti Šechemu ve čtyřech oddílech. ³⁵ Jakmile Gaal, syn Ebedův, vyšel a zastavil se ve vchodu do městské brány, zvedl se Abimelech se svými muži ze zálohy. ³⁶ Když je Gaal uviděl, řekl Zebulovi: „Podívej, z hřebenů hor sestupuje vojsko!“ Zebul mu ale odpověděl: „To ti jen horské stíny připadají jako postavy.“ ³⁷ Gaal však pokračoval: „Podívej, z Tabur-erecu sestupuje vojsko a další houf se blíží od Věšteckého dubu!“ ³⁸ Nato mu Zebul řekl: „Kdepak jsou ty tvé řeči? Říkal jsi: ‘Kdo je Abimelech, abychom mu sloužili?’ Není to snad to vojsko, kterému ses vysmíval? No tak, vzhůru, boj s ním!“ ³⁹ Gaal tedy vytáhl v čele Šechemských, aby bojoval s Abimelechem. ⁴⁰ Abimelech ho ale hnal až k městské bráně, a jak utíkali, padlo mnoho mrtvých. ⁴¹ Abimelech se pak vrátil do Arumu a Zebul vyhnal Gaala a jeho bratry ze Šechemu. ⁴² Druhého dne Šechemští vyšli do polí. Když se to dozvěděl Abimelech, ⁴³ vzal své vojsko, rozdělil je na tři oddíly a ukryl do zálohy v polích. Když viděl, že lidé opravdu vycházejí z města, vyrazil proti nim a pobil je. ⁴⁴ Zatímco Abimelech se svým oddílem vyrazil a obsadil vchod do městské brány, zbývající dva oddíly přepadly všechny, kdo byli v polích, a pobily je. ⁴⁵ Abimelech útočil na město celý den, až je dobyl. Lidi ve městě pozabíjel, město pobořil a posypal solí. ⁴⁶ Jakmile o tom uslyšeli měšťané v Šechemské věži, uchýlili se všichni do pevnosti El-beritova chrámu. ⁴⁷ Když se Abimelech dozvěděl, že jsou tam všichni pohromadě, ⁴⁸ vystoupil s celým svým vojskem na horu Calmon. Vzal sekeru, usekl ze stromu větev, naložil si ji na rameno a řekl svým mužům: „Viděli jste, co dělám? Rychle to udělejte po mně!“ ⁴⁹ Každý ve vojsku tedy usekl větev a šli za Abimelechem. Obložili jimi pevnost a zapálili jim ji nad hlavou, takže všichni lidé v Šechemské věži zahynuli — na tisíc mužů a žen. ⁵⁰ Potom Abimelech táhl k Tebecu, oblehl jej a dobyl. ⁵¹ Uprostřed města byla pevná věž, kam utekli všichni muži a ženy, všichni obyvatelé města. Zavřeli za sebou a vystoupili na střechu věže. ⁵² Abimelech šel až k věži a vzal ji útokem. Když se ale přiblížil ke vchodu do věže, aby ji zapálil, ⁵³ nějaká žena mu shodila mlýnský kámen na hlavu a rozbila mu lebku. ⁵⁴ Abimelech k sobě rychle zavolal mládence, který mu nosil zbroj: „Vytas meč a zabij mě! Ať se o mně neříká: Žena ho zabila!“ Zbrojnoš ho tedy probodl a on zemřel. ⁵⁵ Když Izraelci uviděli, že Abimelech je mrtev, vrátili se každý domů. ⁵⁶ Tak Bůh Abimelechovi odplatil zločin, který spáchal na svém otci, když povraždil svých sedmdesát bratrů. ⁵⁷ Také všechny zločiny Šechemských obrátil Bůh na jejich hlavy. Přišlo na ně zlořečení Jotama, syna Jerub-baalova.

10 Po Abimelechovi povstal k záchraně Izraele Tola, syn Puy, syna Dodova, muž z pokolení Isachar. Bydlel v Šamiru v Efraimských horách ² a soudil Izrael třiaadvacet let. Pak zemřel a byl pohřben v Šamiru. ³ Po něm povstal Jair Gileádský. Ten soudil Izrael dvaadvacet let. ⁴ Měl třicet synů, kteří jezdili na třiceti oslech a patřilo jim třicet měst v Gileádu. Až dodnes se jim říká Chavot-jair, Jairovy vesnice. ⁵ Jair pak zemřel a byl pohřben v Kamonu. ⁶ Synové Izraele znovu jednali v Hospodinových očích zle. Sloužili baalům a aštartám, bohům aramejským a sidonským, bohům moábským, amonským i bohům filištínským. Hospodina opustili a nesloužili mu. ⁷ Proto Hospodin vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal je napospas Filištínům a Amoncům, ⁸ kteří je toho roku porobili. Osmnáct let pak sužovali všechny Izraelce na emorejském území za Jordánem v Gileádu. ⁹ Amonci dokonce překročili Jordán, aby napadli také Judu, Benjamína a dům Efraimův. Na Izrael přišlo veliké soužení. ¹⁰ Synové Izraele tehdy volali k Hospodinu: „Zhřešili jsme proti tobě. Ano, opustili jsme svého Boha a sloužili baalům!“ ¹¹ Hospodin synům Izraele odpověděl: „Když vás sužovali Egypťané, Emorejci, Amonci, Filištíni, ¹² Sidonci, Amalekovci a Maonci, volali jste ke mně, a cožpak jsem vás z jejich ruky nevyvobodil?“ ¹³ Vy jste mě ale opustili a sloužili jste cizím bohům! Proto vás už vysvobodovat nebudu. ¹⁴ Jděte si volat k bohům, které jste si zvolili; jen ať vás zachrání v dobách soužení.“ ¹⁵ Synové Izraele na to Hospodinu řekli: „Zhřešili jsme. Udělej s námi, cokoli uznáš za dobré, ale vysvobod nás, prosím, ještě tentokrát!“ ¹⁶ Pak ze svého středu odstranili cizí bohy a sloužili Hospodinu. A ten už nemohl strádání Izraele

dále snášet.¹⁷ Amonci se tehdy sešikovali a utábořili se v Gileádu. Také Izraelci se shromáždili a utábořili se v Micpě.¹⁸ Velitelé gileádského vojska se spolu domluvili: „Kdo půjde jako první do boje s Amonci, ten bude vůdcem všech obyvatel Gileádu.“

11 Byl jeden udatný hrdina, Jiftach Gileádský. Byl to syn jedné nevěstky a jeho otcem byl Gileád.² Ten měl ovšem syny také se svou manželkou. Když její synové vyrostli, Jiftacha vyhnali: „V domě našeho otce nemáš co dědit!“ řekli mu. „Jsi přece syn cizí ženy!“³ Jiftach tedy od svých bratrů utekl a bydlel v kraji Tov. Tam se k němu přidali různí ničemové a podnikali s ním výpady.⁴ Po nějaké době, když se Amonci dali do války s Izraelem,⁵ vypravili se gileádští stařešinové pro Jiftacha do kraje Tov.⁶ „Pojď,“ řekli mu, „staň se naším vůdcem v boji proti Amoncům.“⁷ Jiftach ale gileádským stařešinům odpověděl: „Copak jste mě z nenávisti nevyhnali z domu mého otce? Proč teď jdete za mnou?! Protože jste v úzkých?“⁸ Gileádští stařešinové mu na to řekli: „Ano, ale teď jsme se pro tebe vrátili. Pojď s námi bojovat proti Amoncům. Staň se vůdcem nás všech, kdo bydlíme v Gileádu.“⁹ Jiftach jim odpověděl: „Když se s vámi vrátím, abych bojoval s Amonci, a Hospodin mi je vydá, budu pak opravdu vaším vůdcem?“¹⁰ „Hospodin je náš svědek!“ řekli mu gileádští stařešinové, „Uděláme přesně, co říkáš.“¹¹ Jiftach tedy šel s nimi a lid si ho ustanovil za vůdce a velitele. Všechny své podmínky pak zopakoval před Hospodinem v Micpě.¹² Potom Jiftach vyslal k amonskému králi posly se zprávou: „Co proti mně máš, že jsi přitáhl napadnout mou zem?“¹³ Amonsý král jim odpověděl: „To, že Izrael na cestě z Egypta zabral mou zem od Arnonu k Jaboku až po Jordán. Teď ji vrať po dobrém!“¹⁴ Jiftach tedy k amonskému králi znovu vyslal posly¹⁵ se zprávou: „Toto praví Jiftach: Izrael nezabral zem Moábců ani zem Amonců.“¹⁶ Na cestě z Egypta Izrael procházel pouští až k Rudému moři. Když přišli do Kádeše,¹⁷ vyslali posly k edomskému králi se slovy: ‘Nech nás prosím projít tvou zemí.’ Edomský král o tom ale nechtěl ani slyšet. Poslali proto k moábskému králi, ale i on je odmítl. Izrael tedy zůstal v Kádeši.¹⁸ Potom se vydali na cestu pouští. Vyhnuli se edomské i moábské zemi, obešli moábskou zem z východu a utábořili se na druhé straně potoka Arnon, aby nevstoupili na moábské území — Arnon totiž tvořil moábskou hranici.¹⁹ Tehdy Izrael vyslal posly k emorejskému králi Sichonovi sídlícímu v Češbonu. Izrael mu řekl: ‘Nech nás prosím projít tvou zemí až k nám domů.’²⁰ Sichon ale Izraeli nevěřil, že jeho územím jen projde, a tak shromáždil celé své vojsko, utábořil se v Jahce a napadl Izrael.²¹ Hospodin, Bůh Izraele, však vydal Sichona i celé jeho vojsko do rukou Izraeli, takže je porazili. Tak Izrael obsadil celou zem Emorejců, kteří tehdy v té zemi bydleli.²² Obsadil celé emorejské území od Arnonu k Jaboku a od pouště až po Jordán.²³ Hospodin, Bůh Izraele, vyhnal Emorejce před svým lidem Izraelem, a ty chceš vyhnat nás?²⁴ Nedržíš se snad toho, co ti dal tvůj bůh Kemoš? Stejně tak my se držíme toho, co nám dal Hospodin, náš Bůh.²⁵ To jsi o tolik lepší než moábský král Balák, syn Ciporův? Copak se odvážil vzdorovat Izraeli? Copak s ním bojoval?²⁶ Už tři sta let bydlí Izrael v Češbonu a jeho vesnicích, v Aroeru a jeho vesnicích i ve všech městech podél Arnonu. Proč jste je za tu dobu nedobylí zpět?²⁷ Já jsem ti tedy nijak neublížil, ale ty mi křivdíš, když proti mně válčíš. Soudce Hospodin ať dnes rozsoudí mezi syny Izraele a syny Amonovými!“²⁸ Amonsý král ale na tato Jiftachova slova vůbec nedbal.²⁹ Na Jiftachovi tehdy spočinul Duch Hospodinův. Táhl Gileádem a Manasesem, prošel gileádskou Micpou a odtud vytáhl proti Amoncům.³⁰ Jiftach dal Hospodinu slib: „Jestli mi vydáš Amonce do rukou³¹ a vrátím se domů jako vítěz, první, co mi vyjde ze vrat naproti, připadne Hospodinu jako má zápalná obět.“³² Jiftach vytáhl do boje proti Amoncům a Hospodin mu je vydal do rukou.³³ Zpustošil dvacet měst od Aroeru směrem k Minítu až po Abel-keramim. Kvůli té hrozné porážce se tenkrát Amonci museli před syny Izraele pokorit.³⁴ Jiftach se vracel domů do Micpy a hle, kdo mu vychází naproti — jeho dcera tančící za zvuku tamburín! Byla to jeho jediná. Neměl syna ani dceru kromě ní.³⁵ Jakmile ji spatřil, roztrhl svá roucha: „Ach, má dcero!“ vykřikl. „Taková pohroma! Přivedla jsi mě do neštěstí! Já jsem dal slovo Hospodinu a nemohu je vzít zpět!“³⁶ „Otče můj,“ řekla mu ona, „ty jsi dal slovo Hospodinu? Udělej se mnou, co jsi slíbil — Hospodin ti přece dopřál pomstu nad tvými nepřáteli Amonci.“³⁷ Potom svého otce požádala: „Prosím jen o jedno: Pusť mě na dva měsíce, ať smím chodit po horách a se svými družkami plakat nad mým panenstvím.“³⁸ „Jdi,“ řekl jí a propustil ji na dva měsíce. Šla tedy se svými družkami do hor a oplakávala své panenství.³⁹ Po dvou měsících se vrátila ke svému otci a ten s ní udělal, co slíbil. Nikdy nepoznala muže. Tak vznikl v Izraeli ten zvyk,⁴⁰ že izraelské dívky chodí rok co rok na čtyři dny oplakávat dceru Jiftacha Gileádského.

12 Efraimští muži se zatím sešikovali a překročili Jordán směrem k Cafonu. „Proč jsi nás nepozval, abychom šli s tebou, když jsi táhl do boje proti Amoncům?“ vyčítali Jiftachovi. „Zapálíme ti dům nad hlavou!“² Jiftach jim odpověděl: „Já a můj lid jsme měli s Amonci těžkou při. Volal jsem vás, ale nepřišli jste mi proti nim na pomoc.³ Když jsem viděl, že mi nepomůžete, nasadil jsem vlastní život, vytáhl jsem proti Amoncům a Hospodin mi je vydal do rukou. Proč jste dnes za mnou přišli? Bojovat se mnou?“⁴ Jiftach tedy shromáždil

všechny gileádské muže a pustil se do boje proti Efraimovi. Gileádští muži na ně udeřili, protože Efraimci říkali: „Vy Gileádané jste jen uprchlíci z Efraima — uprostřed Efraima a Manasese!“⁵ Gileádané tehdy Efraimcům obsadili jordánské brody, a kdykoli někdo z efraimských uprchlíků žádal: „Nechte mě přejít,“ Gileádané se ho ptali: „Nejsi Efraimec?“ Když odpověděl: „Nejsem,“⁶ vyzvali ho: „Tak řekni: Šibolet.“ Když ale řekl: Šibolet (protože to neuměl vyslovit správně), popadli ho a zamordovali. Tenkrát u těch jordánských brodů padlo 42 000 Efraimců.⁷ Jiftach soudil Izrael šest let. Když Jiftach Gileádský zemřel, byl pohřben ve svém městě v Gileádu.⁸ Po něm byl v Izraeli soudcem Ibcan z Betléma.⁹ Měl třicet synů a třicet dcer. Ty provdal jinam a svým synům přivedl třicet dívek odjinud. Soudil Izrael sedm let.¹⁰ Když Ibcan zemřel, byl pohřben v Betlémě.¹¹ Po něm byl v Izraeli soudcem Elon Zabulonský. Ten soudil Izrael deset let.¹² Když Elon Zabulonský zemřel, byl pohřben v Ajalonu v zabulonském kraji.¹³ Po něm byl v Izraeli soudcem Abdon, syn Hilela Piratonského.¹⁴ Ten měl čtyřicet synů a třicet vnuků, kteří jezdili na sedmdesáti oslech. Soudil Izrael osm let.¹⁵ Když Abdon, syn Hilela Piratonského, zemřel, byl pohřben v Piratonu v efraimském kraji na Amalekově pohoří.

13 Synové Izraele pak znovu jednali v Hospodinových očích zle, a tak je Hospodin vydal na čtyřicet let do rukou Filištinů.² Byl jeden muž z Coreje, z Danova rodu, a jmenoval se Manoach. Jeho žena byla neplodná a neměla děti.³ Té ženě se ukázal Hospodinův anděl a řekl jí: „Hle, byla jsi neplodná a bezdětná, ale počneš a porodíš syna.“⁴ Proto teď dávej pozor, abys nepila víno ani pivo a nejedla nic nečistého.⁵ Hle, počneš a porodíš syna. Jeho hlavy se nesmí dotknout břitva, protože bude už od matčina lůna zasvěcen Bohu jako nazír. On začne zachraňovat Izrael z rukou Filištinů.“⁶ Žena šla a vyprávěla svému muži: „Přišel za mnou Boží muž, vypadal jako Boží anděl! Samou hrůzou jsem se nezeptala, odkud je. Neřekl mi ani své jméno,⁷ ale oznámil mi: ‘Hle, počneš a porodíš syna. Proto teď nepij víno ani pivo a nejez nic nečistého, protože ten chlapec bude od matčina lůna až do své smrti zasvěcen Bohu jako nazír.’“⁸ Manoach se tedy modlil k Hospodinu: „Odpusť, Pane můj. Ať nás prosím ten Boží muž, kterého jsi poslal, navštíví znovu a poučí nás, co máme dělat s tím chlapcem, který se má narodit.“⁹ Bůh Manoacha vyslyšel a Boží anděl jeho ženu znovu navštívil, když byla na poli. Její muž Manoach s ní právě nebyl,¹⁰ a tak se dala rychle do běhu, aby mu to oznámila. „Honem,“ řekla mu, „ukázal se mi ten muž, který mě předtím navštívil!“¹¹ Manoach vstal a šel za svou ženou. Když došel k onomu muži, zeptal se ho: „Ty jsi ten muž, který mluvil s mou ženou?“ „Ano,“ odpověděl.¹² Manoach mu řekl: „Až dojde na tvá slova, jak se máme ohledně toho chlapce zařídit? Jak s ním máme nakládat?“¹³ Hospodinův anděl Manoachovi odpověděl: „Ať se tvá žena zdržuje všeho, o čem jsem jí řekl: ¹⁴ Ať neokusí nic pocházejícího z vinné révy, ať nepije víno ani pivo a ať nejí nic nečistého. Ať dodržuje všechno, co jsem jí přikázal.“¹⁵ Manoach na to Hospodinovu andělu řekl: „Prosím, rádi bychom tě tu zdrželi a připravili kůzle.“¹⁶ Hospodinův anděl Manoachovi odpověděl: „I kdybys mě tu zdržel, nejedl bych tvé jídlo. Chceš-li ale připravit zápalnou oběť, obětuj ji Hospodinu.“ (Manoach totiž stále nevěděl, že je to Hospodinův anděl.)¹⁷ Tehdy se Manoach Hospodinova anděla zeptal: „Jaké máš jméno? Rádi bychom tě poctili, až dojde na tvá slova.“¹⁸ Hospodinův anděl však opáčil: „Proč se mě ptáš na jméno? Je podivuhodné!“¹⁹ Manoach tedy vzal kůzle a moučnou oběť a obětoval to na skále Hospodinu. Tu se před zraky Manoacha a jeho ženy stala podivuhodná věc:²⁰ Když se z oltáře vznesl k nebi plamen, vznesl se v tom plameni i Hospodinův anděl, přímo před zraky Manoacha a jeho ženy. Ti ihned padli tváří k zemi.²¹ Manoach ani jeho žena pak už Hospodinova anděla neviděli. Tehdy si Manoach uvědomil, že to byl Hospodinův anděl.²² „Určitě zemřeme!“ řekl své ženě. „Vždyť jsme viděli Boha!“²³ „Kdyby nás Hospodin chtěl zabít,“ odpověděla mu jeho žena, „nepřijal by od nás zápalnou a moučnou oběť. Neukázal by nám to všechno a neoznámil nám to, co teď.“²⁴ Ta žena potom porodila syna a dala mu jméno Samson. Chlapec rostl a Hospodin mu žehnal.²⁵ V Machane-dan mezi Coreou a Eštaolem ho pak začal podněcovat Duch Hospodinův.

14 Samson sestoupil do Timny a mezi filišťánskými dívkami si tam vyhlédl ženu.² Když se vrátil, oznámil svému otci a matce: „Vyhlédl jsem si v Timně jednu filišťánskou dívku. Teď mě s ní ožeňte.“³ Otec a matka mu ale řekli: „Copak se nenajde žena ve tvém příbuzenstvu ani v celém našem lidu? Proč by ses chodil ženit k těm neobřezaným Filištinům?“ „Tuhle chci,“ odpověděl Samson otcí, „tahle se mi líbí!“⁴ (Jeho otec a matka ovšem nevěděli, že to bylo od Hospodina — že hledá proti Filištinům záminku. Filištiní totiž v té době ovládali Izrael.)⁵ Samson tedy šel se svým otcem a matkou dolů do Timny. Když přišli k městským vinicím, náhle na něj s řevem vyskočil mladý lev.⁶ Samsona se ale zmocnil Duch Hospodinův, takže lva roztrhl holýma rukama, jako by trhal kůzle. Svému otci ani matce ale neřekl, co udělal.⁷ Samson šel dál až do Timny, promluvil s tou ženou

13:4 Abys nepila ... nejedla. Plod je ovlivněn tím, co matka konzumuje. Přestože krev matky a plodu se nemísí, placenta neodfiltruje ani hormony; je-li těhotná matka ve stresu, dítě má ještě rok po narození zvýšenou hladinu stresových hormonů (adrenalinu a kortizolu).

Ty dokážou trvale poškodit mozek, protože ho zaplavují v době kdy se rapidně vyvíjí. Řízenou terapií, obeznámenou s traumatem, lze některé následky zneutralizovat a uzdravit i v dospělém věku.

a líbila se mu.⁸ Po nějaké době tam šel znovu, aby si ji vzal. Odbočil, aby se podíval na mrtvého lva a hle, ve lví zdechlině byl včelí roj a med.⁹ Nabral si ho do hrsti a šel a jedl. Když se vrátil k otci a matce, dal jim ho jíst také. Neřekl jim ale, že ten med nabral ze lví zdechliny.¹⁰ Jeho otec pak zašel za tou ženou, zatímco Samson chystal hostinu, jak se na ženicha sluší.¹¹ Když místní viděli, že je sám, vybrali třicet družbů, aby mu dělali společnost.¹² „Chci vám dát hádanku,“ řekl jim Samson. „Když mi ji za sedm dní téhle hostiny zodpovíte a uhodnete, dám vám třicet košil a třicately sváteční šaty.“¹³ Když mi ale nedokážete odpovědět, dáte vy mně třicet košil a třicately sváteční šaty.“ „Dej nám tu svou hádanku,“ řekli mu na to. „Chceme ji slyšet.“¹⁴ Pověděl jim: „Kdo se krmí, vydal krmí, ze siláka sladkost láká.“ Tři dny nedokázali na tu hádanku odpovědět.¹⁵ Čtvrtého dne požádali Samsonovu ženu: „Vytáhni ze svého muže řešení té hádanky. Jinak tě i s domem tvého otce upálíme. To jste nás sem pozvali, abyste nás obrali?“¹⁶ Samsonova žena tedy na něj s pláčem dotírala: „Ty mě vůbec nemáš rád! Ty mě nemiluješ. Dal jsi mým lidem hádanku, a mně jsi ji neprozradil.“ „Neprozradil jsem ji ani svému otci a matce,“ řekl jí na to, „a tobě ji mám prozradit?“¹⁷ Ona však na něj celých sedm dní hostiny s pláčem naléhala. Trápila ho tak, že jí tu hádanku sedmého dne prozradil, a ona ji pak prozradila svým lidem.¹⁸ Sedmého dne před západem slunce mu tedy muži toho města řekli: „Co sladšího než med, kdo silnější než lev?“ Na to jim odpověděl: „Mou jalovičkou kdybyste neorali, hádanku mou byste neuhodli!“¹⁹ Tehdy se ho zmocnil Duch Hospodinův. Sešel do Aškelonu, pobil tam třicet mužů, svlékl je a jejich šaty dal těm, kdo zodpověděli hádanku. Rozpálen hněvem se pak vrátil do domu svého otce.²⁰ Samsonovu ženu pak dostal jeden z jeho družbů, který se s ním přátelil.

15 Za nějaký čas, v době pšeničné sklizně, šel Samson navštívit svou ženu a nesl jí kůzle. „Jdu za svou ženou do ložnice,“ řekl. Její otec ho tam ale nepustil:² „Myslel jsem, že se ti znelíbila, tak jsem ji dal tvému družbovi.“ Potom mu navrhl: „A co její mladší sestra, ta je přece hezčí. Vezmi si ji místo ní!“³ Na to Samson odpověděl: „Tentokrát to nebude má vina, když Filištinům ublížím!“⁴ Potom šel a pochytil tři sta lišek. Svázal je po dvou ocasy k sobě a mezi ocasy jim vždy připevnil pochodeň.⁵ Pochodně pak zapálil a vypustil ty lišky Filištinům do obilí. Tak spálil sklizené i nesklizené obilí, ba i vinice a olivy.⁶ „Kdo to udělal?“ ptali se Filištiní. „Samson, zeť toho z Timny,“ doslechli se. „Prý za to, že mu vzal ženu a dal ji jeho družbovi.“ A tak Filištiní šli a tu ženu i s jejím otcem upálili.⁷ „Tak vy takhle?“ řekl na to Samson. „Teď tedy nepřestanu, dokud se vám nepomstím!“⁸ A bil je hlava nehlava; byla to hrozná řež. Potom odešel a usadil se v Etamské jeskyni.⁹ Filištiní pak vytáhli do boje. Utábořili se v Judsku a chystali se zaútočit na Lechi (to jest Čelist).¹⁰ „Proč jste na nás vytáhli?“ ptali se judští muži. „Přišli jsme spoutat Samsona,“ odpověděli. „Uděláme mu totéž, co udělal nám!“¹¹ Tři tisíce judských mužů se tedy vypravilo dolů k Etamské jeskyni. „Copak nevíš, že nás Filištiní mají v moci? Cos nám to udělal?“ vyčítali Samsonovi. „Udělal jsem jim totéž, co oni mně,“ odpověděl jim.¹² „Přišli jsme tě spoutat,“ řekli mu. „Vydáme tě Filištinům.“ „Přisahejte, že mi sami neublížíte,“ odpověděl Samson.¹³ „Neublížíme,“ řekli mu. „Chceme tě jen spoutat a vydat jim. Zabít tě nechceme.“ A tak ho spoutali dvěma novými provazy a odvedli ho ze skal.¹⁴ Když se Samson blížil k Lechi, Filištiní mu s křikem vyrazili naproti. Vtom se ho zmocnil Duch Hospodinův. Provazy na jeho pažích najednou byly jako hořící koudel a pouta mu spadla z rukou.¹⁵ Našel čerstvou oslí čelist, popadl ji a pobil s ní tisíc mužů.¹⁶ Samson tehdy řekl: „Čelistí osla oslům jsem čelil, čelistí osla tisíc jich skolil!“¹⁷ Když domluvil, čelist odhodil a nazval to místo Ramat-lechi, Čelistní vrch.¹⁸ Samson měl velikou žízeň, a tak volal k Hospodinu: „Po tom skvělém vítězství, které jsi dal svému služebníku, teď musím umřít žízní? To mám padnout do rukou těch neobřezanců?“¹⁹ Bůh tenkrát v Lechi prorazil prohlubeň, ze které vytryskla voda. Samson se napil, pookřál a ožil. Tu studánku proto nazval En-hakore, Pramen volajícího, a ten je v Lechi až dodnes.²⁰ Samson soudil Izrael ve filištinských dobách po dvacet let.

16 Samson se jednou vydal do Gazy. Uviděl tam jednu nevěstku a šel k ní.² Mezi obyvateli Gazy se rozneslo: „Samson je tu!“ Obcházeli tedy kolem a celý den na něj číhali v městské bráně. Celou noc ale byli v klidu, protože si říkali: „Zabijeme ho, až se rozední.“³ Samson ale zůstal ležet jen do půlnoci. O půlnoci vstal, popadl vrata městské brány a vytrhl je i s oběma veřejemi a závorou. Naložil si je na záda a vynesl je až na vrchol té hory před Hebronem.⁴ Jednou se pak zamiloval do jedné ženy v údolí Sorek. Jmenovala se Dalila.⁵ Přišli za ní filištinští vládci a žádali ji: „Sveď ho a zjistí, v čem je ta jeho veliká síla a jak bychom ho mohli přemoci, spoutat a zkrotit. Každý z nás ti dá jedenáct set šekelů stříbra.“⁶ Dalila se tedy Samsona vyptávala: „Prozrad mi, prosím, v čem je ta tvoje veliká síla? Čím bys mohl být spoután a zkrocen?“⁷ Samson jí řekl: „Kdyby mě spoutali sedmi novými tětivami, které ještě nevyschly, byl bych slabý jako každý jiný.“⁸ Filištinští vládci za ní tedy přišli se sedmi novými tětivami, které ještě nevyschly, a ona ho jimi spoutala.⁹ (V pokoji přitom měla ukryté muže.) Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištiní jdou na tebe!“ On ale ty tětivy roztrhal, jako se trhá

koudel, když se jí dotkne plamen. Tajemství jeho síly tedy nebylo odhaleno.¹⁰ Dalila pak Samsonovi vyčítala: „Ach, tys mě oklamal, říkal jsi mi lži! Teď už mi ale pověz, čím bys mohl být spoután.“¹¹ Řekl jí tedy: „Kdyby mě pevně spoutali novými provazy, které se ještě na nic nepoužily, byl bych slabý jako každý jiný.“¹² Dalila pak vzala nové provazy a spoutala ho jimi. Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištiní jdou na tebe!“ (V pokoji přítom měla ukryté muže.) On si ale ty provazy strhal z paží jako nitě.¹³ Dalila pak Samsonovi vyčítala: „Až doteď jsi mě klamal, říkal jsi mi lži! Pověz mi, čím bys mohl být spoután?“ Řekl jí tedy: „Kdybys těch sedm copů, co mám na hlavě, vpletla do osnovy a utáhla kolíkem, byl bych slabý jako každý jiný.“¹⁴ Když pak usnul, Dalila vzala sedm copů na jeho hlavě, vpletla je do osnovy a utáhla kolíkem. Vtom na něj zavolala: „Samsone, Filištiní jdou na tebe!“ Probudil se ze spánku a vytrhl kolík i se stavem a osnovou.¹⁵ A tak mu vyčítala: „Jak můžeš říkat, že mě miluješ, když u mě nemáš srdce? Už třikrát jsi mě oklamal! Copak mi nepovíš, v čem je ta tvoje veliká síla?“¹⁶ Těmi řečmi ho mučila den co den, až jednou měl toho dotírání k smrti dost.¹⁷ Tehdy jí všechno prozradil: „Mé hlavy se nedotkla břitva, protože jsem už od matčina lůna zasvěcen Bohu jako nazír. Kdyby mě oholili, má síla by mě opustila a byl bych slabý jako každý jiný.“¹⁸ Dalila poznala, že jí všechno prozradil, a tak poslala pro filištínské vládce: „Přijďte ještě jednou — všechno mi prozradil!“ Filištinští vládci k ní tedy přišli a přinesli s sebou peníze.¹⁹ Potom uspala Samsona na klíně a zavolala někoho, ať mu z hlavy oholí těch sedm copů. Tak ho ovládla a podmanila; jeho síla ho opustila.²⁰ Vtom zavolala: „Samsone, Filištiní jdou na tebe!“ Probudil se ze spánku a řekl si: „Z toho se dostanu jako už tolikrát; setřesu to ze sebe.“ Nevěděl, že od něj Hospodin odstoupil.²¹ Filištiní ho popadli a vyloupili mu oči. Potom ho odvedli dolů do Gazy, kde ho spoutali bronzovými řetězy a ve vězení musel otáčet mlýnským kamenem.²² Vlasy na mu ale na oholené hlavě začaly znovu růst.²³ Filištinští vládci se sešli, aby přinesli velikou oběť svému bohu Dágonovi a aby oslavovali. Prohlašovali totiž: „Do rukou nám bůh náš dal našeho nepřítele Samsona!“²⁴ Lid při pohledu na něj chválil svého boha: „Do rukou nám bůh náš dal našeho nepřítele, naší země ničitele — tolik našich zmrdoval!“²⁵ A když byli v nejlepším, řekli: „Zavolejte Samsona, ať je zábava!“ Zavolali tedy Samsona z vězení, aby je bavil. Když ho postavili mezi sloupy,²⁶ Samson požádal chlapce, který ho vedl za ruku: „Nech mě sáhnout na sloupy, které drží tenhle chrám. Chci se o ně opřít.“²⁷ Chrám byl plný mužů i žen. Byli tam i všichni filištinští vládci. I na střeše bylo kolem tří tisíc mužů a žen, kteří chtěli vidět tu zábavu se Samsonem.²⁸ Tehdy Samson volal k Hospodinu: „Hospodine, Pane můj, rozpomeň se na mě! Ještě jednou mi prosím dej sílu, Bože! Ať se Filištinům najednou pomstím za obě své oči!“²⁹ Pak nahmatal oba prostřední sloupy, které držely chrám, a opřel se o ně, pravicí o jeden a levicí o druhý.³⁰ „Ať zemřu i s těmi Filištinými“ zvolal Samson a zatlačil vší silou, takže se chrám zřítil na vládce i na všechny lid uvnitř. Tak jich zabil při své smrti více než za svého života.³¹ Potom tam přišli jeho bratři a celá jeho rodina, aby si ho vzali. Odnесли ho a pohřbili mezi Coreou a Eštaolem v hrobě jeho otce Manoacha. Soudil Izrael dvacet let.

17 V Efraimských horách byl jeden muž jménem Míkajáš.² Ten řekl své matce: „Víš, jak ti někdo vzal těch jedenáct set šekelů stříbra? Slyšel jsem, jak jsi kvůli nim vyslovila kletbu. Nuže, to stříbro mám já. To já je vzal, teď ti je ale vracím.“ „Hospodin ti žehnej, můj synu!“ zvolala jeho matka.³ Jakmile jí těch jedenáct set stříbrných vrátil, prohlásila: „To stříbro slavnostně zasvěcují Hospodinu za svého syna a nechám z něj odlít modlu.“⁴ Poté, co jí to stříbro vrátil, vzala jeho matka 200 šekelů stříbra a dala je kovotepci, který z něj odlil modlu. Tu pak měl Míkajáš v domě.⁵ Tento muž, Míka, měl doma svatyni. Vyrobit také efod a bůžky a pověřil jednoho ze svých synů, aby mu dělal kněze.⁶ Izrael byl tenkrát bez krále. Každý si dělal, co chtěl.⁷ V judském Betlémě byl jeden mladý levita, který bydlel v Judově rodu.⁸ Ten muž ale z judského Betléma odešel hledat si jiné místo k bydlení. Přišel do Efraimských hor a doputoval až k Míkovu domu.⁹ „Odkud jdeš?“ zeptal se ho Míka. „Jsem levita z judského Betléma. Hledám si místo k bydlení,“ on na to.¹⁰ „Zůstaň u mě,“ řekl mu Míka. „Dělej mi otce a kněze za deset šekelů stříbra ročně a k tomu ošacení a stravu.“¹¹ A levita u něj ochotně zůstal; ten mladík pak byl pro Míku jako jeden z jeho synů.¹² Míka ho pověřil, aby mu dělal kněze, a ten levitský mladík bydlel v jeho domě.¹³ Míka si říkal: „Teď ke mně Hospodin určitě bude dobrotivý — vždyť mám za kněze levitu!“

18 Izrael byl tenkrát bez krále. Danův kmen si hledal území, na němž by se usídlil, protože mu do té doby mezi izraelskými kmeny nepřipadl žádný dědičný podíl.² Synové Danovi proto ze svého rodu vyslali pět udatných mužů z Coreje a Eštaolu, aby prozkoumali a obhlédli zem. Řekli jim: „Jděte obhlédnout zem.“ Dorazili až do Efraimských hor, k Míkovu domu, a tak tam přenocovali.³ Když k tomu domu přišli blíž, poznali po hlase toho levitského mladíka. Zašli tedy dovnitř a ptali se ho: „Jak ses sem dostal? Co tu děláš? Proč tu jsi?“⁴ Vyprávěl jim tedy, jak se s ním Míka dohodl: „Najal mě, a tak mu dělám kněze.“⁵ Požádali ho tedy: „Chtěli bychom něco vědět. Zeptej se, prosím, Boha, zda bude naše cesta úspěšná.“⁶ „Jděte v pokoji,“ řekl

jim ten kněz. „Nad vaší cestou bdí Hospodin.“⁷ A tak těch pět mužů šlo dál, až přišli do Laiše. Viděli, že tamní lid žije v bezpečí jako Sidonci, v klidu a bezstarostně, a že je nikdo v celém okolí nenapadá a neutiskuje. Od Sidonu byli daleko a s nikým neměli dohodu.⁸ Potom se ti muži vrátili do Coreje a Eštaolu. „Tak co?“ ptali se jich bratři.⁹ „Zvedejte se, pojďte na ně!“ odpověděli. „Viděli jsme tu zem — je výborná! To tu chcete jen tak sedět? Nezdržujte se a pojďte, půjdeme tu zem obsadit!“¹⁰ Bůh vám ji dává do rukou! Až tam přijdete, najdete bezstarostný lid a doširoka otevřenou zem. Tomu místu neschází vůbec nic, co má země mít.“¹¹ A tak z Coreje a Eštaolu vyrazilo šest set mužů z Danova rodu v plné zbroji.¹² Táhli vzhůru a utábořili se v Kiriat-jearimu v Judsku. (Proto se tomu místu západně od Kiriat-jearimu dodnes říká Machane-dan, Danův tábor.)¹³ Odtamtud pak šli do Efraimských hor a dorazili až k Míkova domu.¹⁴ Vtom se ozvalo těch pět mužů, kteří propátrali kraj Laiš. „Víte, co je tamhle v těch domech?“ řekli svým bratrům. „Efod, bůžkové a odlitá modla! Víte, co teď máte dělat.“¹⁵ Odbočili tam a vešli do domu toho levitského mladíka (totiž do Míkova domu). Poptali se ho, jak se daří.¹⁶ Šest set ozbrojenců z Danova kmene zůstalo stát u brány¹⁷ a těch pět, kteří propátrali zem, vešlo dovnitř. Vzali tu modlu, efod i bůžky. Kněz zatím stál u brány s šesti sty muži v plné zbroji.¹⁸ Těch pět vešlo do Míkova domu a vzali modlu, efod, bůžky i ten odlitek. „Co to děláte?“ ptal se jich kněz.¹⁹ „Mlč!“ řekli mu. „Zavři pusy a pojď s námi. Budeš dělat otce a kněze nám. Je lepší dělat domácího kněze pro jednoho muže, nebo kmenového kněze pro izraelský rod?“²⁰ Kněze to upřímně potěšilo. Vzal efod, bůžky i tu modlu a připojil se k nim.²¹ Vydali se tedy na další pochod. Děti a dobytek s majetkem nechali jít v čele.²² Když už byli od Míkova domu dost daleko, seběhli se Míkovi sousedé a Danovce dostihli.²³ Volali za nimi, až se k nim Danovi synové otočili a řekli Míkovi: „Co ti je? Proč jste se tak sběhli?“²⁴ Ten odpověděl: „Vzali jste mi kněze i bohy, které jsem si udělal, a šli jste pryč. Co mi zbude? Jak se mě můžete ptát: Co ti je?“²⁵ Danovci mu ale řekli: „Radši už na nás nekřič. Prudší povahy by se na vás mohly vrhnout, a přijdeš o život i se svou rodinou!“²⁶ Danovi synové pak pokračovali svou cestou. Míka viděl, že jsou silnější než on, a tak se otočil a vrátil se domů.²⁷ Tak vzali ten Míkův výtvar i jeho kněze a přitáhli na Laiš, na ten klidný a bezstarostný lid. Pobili je ostrým mečem a město vypálili.²⁸ Nikdo je nezachránil; město bylo od Sidonu daleko a s nikým neměli dohodu. Leželo v údolí u Bet-rechobu. Danovi synové pak to město znovu vystavěli a usídlili se v něm.²⁹ Pojmenovali to město Dan po svém praotci Danovi, který byl Izraelův syn. Předtím se ale to město jmenovalo Laiš.³⁰ Danovci tam vztyčili tu modlu a Jonatan, syn Geršoma, syna Mojžíšova, jim se svými syny dělal kmenové kněží až do dne, kdy byli ze země vyhnáni.³¹ Tu modlu, kterou si Míka nechal udělat, tam udržovali celou dobu, kdy stál Boží dům v Šílu.

19 Izrael byl tenkrát bez krále. Hluboko v Efraimských horách bydlel jeden levita. Našel si družku z judského Betléma,² ale ta se s ním pohádala a odešla od něj do domu svého otce v judském Betlémě. Když už tam byla nějaké čtyři měsíce,³ její muž se rozhodl, že půjde za ní, vlídně s ní promluví a přivede ji zpět. Měl s sebou svého mládence a pár oslů. Ta dívka ho pozvala dál, a když ho její otec uviděl, radostně ho uvítal.⁴ Jeho tchán, dívčin otec, ho zdržoval, takže u něj zůstal tři dny. Jedli tam, pili a nocovali.⁵ Čtvrtého dne ráno si přivstali a zeť se zvedal, že už půjde. Dívčin otec mu ale řekl: „Posilni se trochou jídla, než půjdete.“⁶ A tak se posadili a oba spolu jedli a pili. Potom mu dívčin otec řekl: „Prosím, laskavě tu ještě přespi a pohov si.“⁷ On už se zvedal, že půjde, ale tchán na něj naléhal, takže tam znovu zůstal na noc.⁸ Ráno pátého dne si přivstal, že půjde. Dívčin otec mu ale řekl: „Prosím, pořádně se posilni.“ A než oba pojedli, zdrželi se až do odpoledne.⁹ Tehdy muž vstal, že se svou družkou a mládencem půjdou. Dívčin otec, jeho tchán, mu ale řekl: „Podívej se, den už se chýlí k večeru. Zůstaňte prosím na noc. Vždyť už se smráká. Přespi tu a pohov si. Zítra si přivstanete, vydáte se na cestu a dorazíte domů.“¹⁰ On už tam ale nehodlal strávit další noc, a tak se zvedl a se svým párem oslů v postrojích a se svou družkou vyrazil k Jebusu (což je Jeruzalém).¹¹ Když míjeli Jebus, bylo už dost pozdě. Mládenec proto svému pánu řekl: „Pojď, prosím, odbočme do toho jebusejského města a přenocujme tam.“¹² Jeho pán mu odpověděl: „Nepůjdeme do cizího města, které nepatří Izraelcům. Budeme pokračovat do Gibeje.“¹³ Pojď,“ pobídl mládence, „dojdeme do Gibeje nebo až do Rámy. V jednom z těch měst přespíme.“¹⁴ A tak šli dál. Když přicházeli k benjamínské Gibeji, slunce už zapadalo,¹⁵ a tak odbočili, aby tam přenocovali. Když levita vešel do Gibeje, posadil se na městském prostranství, ale nikdo je na noc nepozval k sobě domů.¹⁶ A hle, jeden stařík se večer vracel z práce na poli. Pocházel z Efraimských hor a v Gibeji bydlel jako přistěhovalec (místní totiž byli Benjamínci).¹⁷ Když se rozhlédl, uviděl na městském prostranství počestného. „Kam jdeš a odkud přicházíš?“ zeptal se stařík.¹⁸ „Jsme na cestě z judského Betléma hluboko do Efraimských hor, odkud pocházím,“ odpověděl mu. „Šel jsem do judského Betléma a teď se vracím domů. Nikdo mě ale k sobě nepozval.“¹⁹ Máme slámu i obrok pro své osly, mám i chléb a víno pro sebe, zde pro tvou služebnici i pro mládence, který tvého služebníka provází. Nic víc nepotřebujeme.“²⁰ „Buď vítán,“ řekl mu stařík. „Postarám se o všechno, co potřebuješ. Jen prosím nenocuj tady venku.“²¹ Vzal je k sobě domů, nasypal oslům, umyli si nohy a pak jedli a pili.²² A jak si tak hověli, náhle dům obstoupili místní ničemové.

Začali tlouct do dveří a křičet na starého hospodáře: „Vyveď toho mužského, co přišel k tobě domů, ať si ho užijeme!“²³ Hospodář k nim vyšel ven se slovy: „To ne, bratři! Nedělejte prosím nic zlého! Ten muž je přece mým hostem! Neprovádějte takovou hanebnost.“²⁴ Je tu má dcera, ještě panna, a také jeho družka. Hned je vyvedu! Zneuctěte je, udělejte s nimi, co se vám zlíbí. Jen ale neprovádějte žádnou hanebnost tomu muži!“²⁵ Nemínili ho však poslouchat. Levita nakonec vzal svou družku a vystrčil ji k nim ven. Znásilňovali ji a týrali celou noc až do rána. Pustili ji, až když začalo svítat.²⁶ Nad ránem se žena vrátila. Až do rozednění zůstala ležet u dveří domu, kde byl její pán.²⁷ Její pán ráno vstal, otevřel dveře domu, aby vyrazil na cestu, a hle — jeho družka leží u dveří domu s rukama na prahu.²⁸ „Vstávej,“ řekl jí, „jdeme.“ Žádná odpověď. Naložil ji tedy na osla, sebral se a šel domů.²⁹ Když dorazil domů, vzal nůž a rozřezal svou družku i s kostmi na dvanáct kusů. Ty pak rozeslal po všech končinách Izraele.³⁰ Kdokoli to spatřil, říkal: „Něco tak neslýchaného se nestalo ode dne, kdy Izraelci vyšli z Egypta. Přemýšlejte! Poradte se! Udělejte něco!“

20 Nato všichni Izraelci od Danu až po Beer-šebu i ti z gileádského kraje vyrazili jako jeden muž před Hospodina do Micpy, kde se shromáždila celá obec.² Do shromáždění Božího lidu se dostavili vůdcové všeho lidu ze všech izraelských kmenů — 400 000 pěších bojovníků.³ (To, že se Izraelci sešli v Micpě, se ovšem doslechli také Benjamínci.) Synové Izraele se ptali: „Řekněte, jak se ta hrozná věc stala.“⁴ Onen levita, manžel té zavražděné ženy, odpověděl: „Přišel jsem se svou družkou přenocovat do benjamínské Gibeje.⁵ Gibejští měšťané mě ale tu noc napadli. Obklíčili mě v domě a chtěli mě zavraždit. Mou družku znásilnili tak, že zemřela.“⁶ Vzal jsem ji, rozřezal a rozeslal do všech krajů izraelského dědictví, protože spáchali v Izraeli zvrhlost a hanebnost!⁷ Hle, vy všichni jste synové Izraele. Poradte se a na místě rozhodněte.“⁸ Nato všechen lid povstal jako jeden muž se slovy: „Nikdo z nás nepůjde domů, nikdo se nevrátí do svého příbytku.“⁹ S Gibejí naložíme takto: Budeme losovat¹⁰ a ve všech izraelských kmenech vybereme deset mužů ze sta, sto z tisíce a tisíc z desetitisíce, aby zásobovali vojsko. To se vypraví na benjamínskou Gibeju, aby pomstilo tu nevýslovnou hanebnost, kterou spáchali v Izraeli.“¹¹ Všichni Izraelci se tedy svorně jako jeden muž shromáždili proti tomu městu.¹² Izraelské kmeny pak do celého kmene Benjamín vyslaly muže se slovy: „Co se to u vás stalo za hroznou věc?“¹³ Hned nám ty gibejské ničemy vydejte, ať je zabijeme a vymýtíme zlo z Izraele.“ Benjamínci ale své izraelské bratry nemínili poslechnout.¹⁴ Stáhli se ze svých měst ke Gibeji, aby proti Izraelcům vytáhli do boje.¹⁵ Toho dne se z měst nahlásilo 26 000 benjamínských bojovníků kromě sedmi set znamenitých mužů, kteří se nahlásili z Gibeje.¹⁶ V celém tom vojsku bylo sedm set znamenitých mužů, leváků, z nichž každý střílel z praku navlas přesně a nemínil.¹⁷ Z Izraelců (bez Benjamína) se nahlásilo 400 000 bojovníků, samých udatných mužů.¹⁸ Zvedli se a táhli do Bet-elu, aby se dotazovali Boha: „Kdo z nás má vytáhnout do boje proti Benjamíncům jako první?“ Hospodin jim řekl: „První bude Juda.“¹⁹ Izraelci tedy ráno vstali a položili se proti Gibeji.²⁰ Zatímco se ale před Gibejou šikovali k bitvě proti Benjamínovi,²¹ Benjamínci vyrazili z Gibeje a pobili toho dne 22 000 Izraelců.²² Když se pak izraelské vojsko vzchopilo, sešikovali se znovu k bitvě na stejném místě jako prvního dne.²³ (Izraelci totiž předtím šli a plakali před Hospodinem až do večera. Ptali se Hospodina: „Máme jít znovu do boje proti našim bratrům Benjamíncům?“ a Hospodin odpověděl: „Jděte proti nim..“)²⁴ A tak druhého dne Izraelci zaútočili na Benjamínce.²⁵ Ti jim ale i druhého dne vyrazili z Gibeje naproti a pobili dalších 18 000 Izraelců ozbrojených mečem.²⁶ Všichni Izraelci pak s celým vojskem táhli do Bet-elu. Když tam přišli, seděli toho dne s pláčem před Hospodinem, postili se až do večera a přinášeli Hospodinu zápalné a pokojné oběti.²⁷ Izraelci se tehdy dotazovali Hospodina, neboť tam v té době byla Truhla Boží smlouvy.²⁸ Pinchas, syn Eleazara, syna Áronova, stál před ní a ptal se: „Máme jít znovu do boje proti našim bratrům Benjamíncům, anebo máme přestat?“ „Jděte,“ odpověděl Hospodin. „Zítřka je vydám do vašich rukou.“²⁹ Izrael tehdy rozestavil kolem Gibeje zálohy.³⁰ Třetího dne Izraelci vytáhli proti Benjamíncům a sešikovali se před Gibejí jako už dvakrát předtím.³¹ Benjamínci vyrazili proti nim. Vzdálili se od města a jako už dvakrát předtím začali pobíjet vojáky. Na bitevním poli a na silnicích do Bet-elu a do Gibeje padlo z Izraele asi třicet mužů.³² „Porážíme je jako předtím!“ říkali si tehdy Benjamínci. Izraelci si ale řekli: „Utíkejme, ať je odlákáme od města až k silnicím.“³³ Hlavní voj Izraelců tedy ustoupil a znovu se sešikoval v Baal-tamaru. Izraelská záloha zatím vyrazila ze svého stanoviště západně od Gibeje.³⁴ Deset tisíc znamenitých mužů z celého Izraele podniklo přímý útok na Gibeju. Strhl se prudký boj. Benjamínci vůbec nevěděli, jaká pohroma se blíží.³⁵ Hospodin tehdy Benjamína před Izraelem porazil. Onoho dne synové Izraele pobili 25 100 benjamínských mužů, samých bojovníků.³⁶ Benjamínovi synové viděli, že jsou poraženi. Izraelci ustoupili před Benjamínem jen proto, že počítali se zálohou, kterou u Gibeje nastražili.³⁷ Muži ze zálohy rychle vpadli do Gibeje, rozvinuli se a pobili celé město ostrými meči.³⁸ Izraelci měli se zálohou domluveno: „Až začne z města stoupat oblak dýmu,³⁹ Izraelci se v bitvě otočí.“ Benjamínci právě začali Izraelce pobíjet (padlo už asi třicet mužů), a tak si řekli: „Jistě, porážíme je jako v předchozí bitvě!“⁴⁰ Z města ale začal stoupat oblak dýmu. Benjamínci se otočili a hle — z města stoupá k nebi dým jako ze zápalné oběti!⁴¹ Vtom se hlavní

voj Izraelců obrátil. Když Benjamínci viděli, jaká pohroma se blíží, zhrozili se.⁴² Dali se před Izraelci na útěk směrem k poušti, ale bojovníci z města je dostihli, a tak je pobíjeli z obou stran.⁴³ Obklíčili Benjamínce a neúnavně je pronásledovali až na východ od Gibeje, kde je rozdrtili.⁴⁴ Osmnáct tisíc Benjamínců, samých udatných mužů, tam padlo.⁴⁵ Ostatní se dali na útěk do pouště k Rimonské skále, ale Izraelci jich na silnicích dostihli ještě pět tisíc. Hnali je až ke Gidomu, kde z nich dva tisíce pobili.⁴⁶ A tak toho dne nakonec padlo 25 000 benjamínských bojovníků, samých udatných mužů.⁴⁷ Šesti stům mužů se ale podařilo utéct do pouště k Rimonské skále, kde zůstali čtyři měsíce.⁴⁸ Izraelci se pak vrátili a vybíjeli všechna benjamínská města ostřím meče, včetně dobytka a všeho, nač narazili. Všechna města, na něž narazili, vypálili.

21 Izraelci v Micpě přísahali: „Nikdo z nás nedá svou dceru za ženu Benjamínci!“² Potom se odebrali do Bet-elu a seděli tam před Bohem až do večera. S velikým pláčem hlasitě naříkali:³ „Hospodine, Bože izraelský, co se to v Izraeli stalo? Proč dnes má být z Izraele odečten celý kmen?“⁴ Druhého dne časně zrána tam lid postavil oltář a přinášel zápalné a pokojné oběti.⁵ Izraelci se ptali: „Kdo ze všech izraelských kmenů nepřišel do shromáždění k Hospodinu?“ Zavázali se totiž přísahou, že každý, kdo nepřijde k Hospodinu do Micpy, musí zemřít.)⁶ Izraelcům tehdy přišlo jejich bratra Benjamína líto. Říkali: „Dnes byl z Izraele vyhlazen celý kmen!⁷ Co si počneme s těmi, kdo zbyli? Jak jim opatříme ženy? Vždyť jsme přísahali při Hospodinu, že jim nikdo nedáme svou dceru za ženu.“⁸ Potom se ptali: „Kdo z izraelských kmenů nepřišel k Hospodinu do Micpy?“ Ukázalo se, že do tábora na shromáždění nepřišel nikdo z Jábeš-gileádu.⁹ Spočítali totiž lid a hle — z obyvatel Jábeš-gileádu tam nebyl nikdo.¹⁰ Obec tam proto vyslala 12 000 udatných mužů s příkazem: „Jděte a pobijte obyvatele Jábeš-gileádu ostřím meče, včetně žen a dětí.“¹¹ Toto je úkol, který splníte: Každého muže i každou ženu, která poznala muže, pobijte.“¹² Mezi obyvateli Jábeš-gileádu se našlo 400 dívek, netknutých panen, které ještě nepoznaly muže. Ty přivedli do tábora v Šílu v kanaánské zemi.¹³ Obec pak poslala k oněm Benjamíncům na Rimonské skále vzkaz s vyhlášením míru.¹⁴ Benjamín se tenkrát vrátil a Izraelci jim dali ženy, které nechali z Jábeš-gileádu naživu. Nebylo jich ale dost.¹⁵ Lidu bylo Benjamína líto, protože Hospodin dopustil v izraelských kmenech trhlinu.¹⁶ Stařešinové obce říkali: „Co si počneme s těmi, kdo zbyli? Jak jim opatříme ženy? Benjamínské ženy byly přece vyhlazeny.“¹⁷ Říkali také: „Ti, kdo se z Benjamína zachránili, potřebují dědice, aby z Izraele nevymizel celý kmen.“¹⁸ Naše dcery jim ale za ženy dát nemůžeme, protože Izraelci přísahali: Zlořečený, kdo by dal ženu Benjamínovi!“¹⁹ Pak si ale řekli: „V Šílu je přece Hospodinova výroční slavnost!“ (Je to severně od Bet-elu, východně od silnice vedoucí z Bet-elu do Šechemu a jižně od Lebony.)²⁰ A tak Benjamíncům poradili: „Jděte se schovat do vinic.“²¹ Jakmile uvidíte, že dívky ze Šíla jdou tančit na veselici, vyskočte z vinic, každý si z nich polapte manželku a vraťte se do benjamínského kraje.²² Kdyby si k nám jejich otcové nebo bratři přišli stěžovat, řekneme jim: Mějte s nimi slitování, vždyť jsme v boji neukořistili dost žen pro všechny! Vy sami jste jim dcery nedali, takže jste neviní.“²³ A tak to Benjamínci udělali. Každý si z té veselice odvedl manželku, kterou si chytil. Pak šli a vrátili se do svého dědictví. Znovu vystavěli svá města a bydleli v nich.²⁴ Synové Izraele se tenkrát odtamtud rozešli každý ke svému kmeni a ke svému rodu, každý do svého dědictví.²⁵ Izrael byl tenkrát bez krále. Každý si dělal, co chtěl.

Rút

Úvod

1 Za dnů, kdy rozhodovali soudcové, nastal v zemi hlad. Jeden muž z judského Betléma proto odešel, aby se svou manželkou a dvěma syny nějaký čas bydlel v moábském kraji. ² Ten muž se jmenoval Elimelech, jeho žena Noemi a jeho dva synové Machlon a Kiljon; byli to Efraimci z judského Betléma. Přišli do moábského kraje a bydleli tam. ³ Elimelech, Noemin muž, pak zemřel a ona zůstala sama se dvěma syny. ⁴ Ti si vzali moábské ženy; jedna se jmenovala Orpa a druhá Rút. Když tam bydleli asi deset let, ⁵ zemřeli také Machlon a Kiljon. A tak ta žena zůstala sama, bez svých dvou synů a bez muže. ⁶ Když se pak v moábském kraji dozvěděla, že Hospodin navštívil svůj lid a dal mu chléb, připravila se s oběma svými snachami k návratu. ⁷ Noemi se svými snachami odešla z místa, kde žila, aby se vydala na cestu zpět do judské země. ⁸ „Jděte,“ řekla tehdy oběma svým snachám, „vraťte se domů ke svým matkám. Kéž je k vám Hospodin laskav, jako jste vy byly laskavé k našim mrtvým i ke mně. ⁹ Kéž vám oběma Hospodin dá nový domov a manžela.“ Políbila je na rozloučenou, ale ony se hlasitě rozplakaly. ¹⁰ „Raději půjdeme s tebou k tvému lidu,“ říkaly. ¹¹ „Vraťte se, mé dcery,“ opakovala Noemi. „Proč byste chodily se mnou? Copak ještě mohu porodit syny, aby se stali vašimi manžely? ¹² Vraťte se, mé dcery, odejděte. Jsem už stará na vdávání. I kdybych si řekla, že mám ještě naději, i kdybych se ještě tuto noc vdala a porodila syny, ¹³ copak byste čekaly, až vyrostou? Copak byste se kvůli tomu zdráhaly vdát? Ne, mé dcery, můj úděl je pro vás příliš trpký. Hospodinova ruka se obrátila proti mně!“ ¹⁴ Tehdy se rozplakaly ještě více. Orpa nakonec svou tchyni políbila a odešla, ale Rút se jí stále držela. ¹⁵ „Pohled,“ řekla jí Noemi, „tvá švagrová se vrací ke svému lidu a ke svým bohům. Vrať se s ní.“ ¹⁶ Rút jí ale odpověděla: „Nenuť mě, abych tě opustila a odvrátila se od tebe. Kam půjdeš, půjdu, kde zůstaneš, tam budu. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. ¹⁷ Kde zemřeš, tam zemřu a klesnu do hrobu. Toto ať mi učiní a přidá Hospodin: jen smrt mě s tebou rozdělí!“ ¹⁸ Když Noemi viděla, že se Rút pevně rozhodla jít s ní, přestala ji přemlouvat. ¹⁹ A tak šly obě spolu, až došly k Betlému. Když dorazily do Betléma, nastal kvůli nim po celém městě rozruch. „To je přece Noemi!“ říkaly ženy. ²⁰ Ona však odpověděla: „Neříkejte mi Noemi, Rozkoš má, ale spíš Mara, Zatrpklá — tak trpký úděl mi Všemohoucí dal! ²¹ S plnou náručí jsem odcházela, Hospodin s prázdnou vrátil mě. Proč říkáte mi Noemi? Hospodin stojí proti mně, Všemohoucí mě sužuje!“ ²² Tak se tedy Noemi vrátila a s ní z moábského kraje přišla Moábka Rút, její snacha. Když dorazily do Betléma, začínala právě sklizeň ječmene.

2 Noemi měla příbuzného z manželovy strany, znamenitého muže z Elimelechova rodu; jmenoval se Boáz. ² Moábka Rút se jednou Noemi zeptala: „Mohla bych jít na pole sbírat klasy za někým, kdo mi to dovolí?“ „Jdi, má dcero,“ odpověděla Noemi. ³ Šla tedy, a když přišla na pole, paběrkovala za ženci. (A ten díl pole náhodou patřil tomu Boázovi z Elimelechova rodu.) ⁴ Vtom z Betléma přišel Boáz. „Hospodin s vámi!“ pozdravil žence. „Hospodin ti žehnej!“ odpověděli mu. ⁵ „Čí je ta dívka?“ zeptal se Boáz svého služebníka, který měl na starosti žence. ⁶ Služebník mu řekl: „To je ta mladá Moábka, která přišla s Noemi z moábského kraje. ⁷ Ptala se: ‘Mohla bych jít za ženci a paběrkovat mezi snopy?’ Co přišla, je na nohou, od rána až doteď, jen na chvíli si odpočala.“ ⁸ Boáz tedy Rút oslovil: „Poslyš, dcero, nechoď paběrkovat na jiné pole. Neodcházej odsud, ale drž se u mých děveček. ⁹ Sleduj, kde budou na poli sklízet, a choď za nimi. Služebníkům přikážu, ať se tě ani nedotknou. Když budeš mít žízeň, jdi k nádobám a napij se vody, kterou služebníci načerpali.“ ¹⁰ Rút padla na tvář a poklonila se až k zemi se slovy: „Čemu vděčím za tu laskavost, že se ke mně znáš? Vždyť jsem cizinka.“ ¹¹ Boáz jí odpověděl: „Slyšel jsem, co všechno jsi po smrti svého muže udělala pro svou tchyni a že jsi opustila svého otce, matku i rodnou zem a odešla k lidu, který jsi předtím neznala. ¹² Kéž ti Hospodin za tvůj skutek odplatí! Kéž tě hojně odmění Hospodin, Bůh Izraele, pod jehož křídla ses přišla skrýt.“ ¹³ „Jsi ke mně tak laskavý, pane,“ odvětila. „Potěšil jsi mě a mluvil jsi ke své služebnici přívětivě, přestože ani nepatřím k tvým služebným.“ ¹⁴ Když pak přišel čas k jídlu, řekl jí Boáz: „Pojď sem, vezmi si chleba a namáčeť si sousta ve víně.“ Přisedla si tedy k žencům, a když jí podal pražené zrní, jedla do sytosti a ještě jí zbylo. ¹⁵ Potom šla znovu paběrkovat a Boáz svým služebníkům přikázal: „Nechte ji sbírat mezi snopy, nebraňte jí. ¹⁶ Naopak, vytahujte klasy ze snopů a nechávejte je pro ni. Jen ať sbírá, neokřikujte ji!“ ¹⁷ A tak na tom poli paběrkovala až do večera. Co nasbírala, potom vymlátila a byla toho celá efa ječmene. ¹⁸ Rút si jej odnesla do města a ukázala své tchyni, kolik toho nasbírala. Vzala také, co jí zbylo po jídlu, a nabídla jí. ¹⁹ „Kde jsi dnes sbírala?“ zeptala se jí tchyně, „kde jsi to pracovala? Ať je požehnán, kdo se tě ujal!“ „Pracovala jsem dnes u muže jménem Boáz.“ odpověděla Rút své tchyni. ²⁰ Na to Noemi řekla: „Hospodin mu žehnej! Neodmítl prokázat laskavost

živým ani mrtvým!“ A dodala: „Ten muž je jeden z našich blízkých příbuzných.“²¹ Moábka Rút vyprávěla dál: „Řekl mi dokonce: ‘Drž se mých služebníků, dokud nesklídí celou moji úrodu.’“²² Noemi své snaše Rút odpověděla: „Dobře, že budeš chodit s jeho děvečkami, dcero. Na jiném poli by ti někdo mohl ublížit.“²³ Rút se tedy držela Boázových děveček a paběrkovala, dokud neskončila sklizeň ječmene a pšenice. A zůstávala dál se svou tchyní.

3 Její tchyně Noemi jí pak řekla: „Musím ti najít domov, má dcero, abys byla šťastná.“² Víš, že Boáz, s jehož děvečkami jsi pracovala, je náš příbuzný. Dnes večer bude na mlatě převívat ječmen.³ Vykoupej se, navoň se, vezmi si nejlepší šaty a jdi za ním na mlat. Nedávej mu ale o sobě vědět, dokud se nenají a nenapije.⁴ Až si půjde lehnout, všimni si, kde leží. Potom jdi, odkryj plášť po jeho boku a ulehni. On ti pak poví, co máš dělat.“⁵ „Udělám všechno, co mi říkáš,“ odpověděla Rút.⁶ Odešla na mlat a udělala všechno, co jí tchyně poradila.⁷ Boáz pojedl, napil se a v dobré náladě si šel lehnout na kraj stohu. Tehdy se přikradla, odkryla plášť po jeho boku a ulehla.⁸ Uprostřed noci pak sebou ten muž trhl, převalil se — a hle, po boku mu leží žena!⁹ „Kdo jsi?“ zeptal se. „Tvá služebnice Rút,“ odpověděla. „Přikryj svou služebnici křídlem svého pláště, vždyť jsi náš příbuzný.“¹⁰ „Hospodin ti zehnej, dcero,“ řekl jí na to. „Teď jsi projevila ještě větší oddanost než předtím, neboť jsi nešla za mládenci — za chudými ani bohatými.“¹¹ Proto se neboj, dcero. Udělám pro tebe vše, co žádáš. Každý v mém městě přece ví, že jsi znamenitá žena.¹² Ano, je pravda, že jsem příbuzný; je tu ale ještě bližší příbuzný než já.¹³ Zůstaň tu přes noc. Splní-li ti zítra příbuzenskou povinnost, budiž, ať tě vykoupí. Pokud ji ale nesplní, pak, jakože je živ Hospodin, vykoupím tě já. Spi až do rána.“¹⁴ Spala tedy po jeho boku až do rána. Dříve než by kdo mohl rozeznat druhého, ale vstala, protože Boáz řekl: „Ať se nikdo nedozví, že na mlat přišla žena.“¹⁵ Řekl jí také: „Nastav pláštěnku a podrž ji.“ A když ji nastavila, odměřil jí šest měr ječmene. Když jí je naložil, odešel do města.¹⁶ Když se Rút vrátila ke své tchyni, ta se zeptala: „Jak jsi pořídila, dcero?“ A tak jí vyprávěla všechno, co pro ni ten muž udělal.¹⁷ Nakonec řekla: „Dal mi těchto šest měr ječmene se slovy: ‘Ať se ke své tchyni nevrátíš s prázdnou.’“¹⁸ „Počkej, dcero, uvidíš, jak to dopadne,“ řekla jí na to Noemi. „Ten muž nepoleví, dokud tu věc ještě dnes nedoveđe do konce!“

4 Boáz mezitím šel k městské bráně. Posadil se tam a hle — právě tudy šel onen příbuzný, o kterém předtím mluvil. Boáz mu řekl: „Pojď sem, příteli, posad se.“ A tak přišel a posadil se.² Potom Boáz pozval deset z městských stařešinů a řekl: „Posadte se tu.“ A když se posadili,³ pověděl tomu příbuznému: „Noemi, která se vrátila z moábského kraje, chce postoupit nárok na díl pole, který patřil našemu bratru Elimelechovi.“⁴ Řekl jsem si, že ti to dám vědět a navrhnu ti: Poříd si ho před těmito přísedícími, před stařešiny mého lidu. Chceš-li to pole vykoupit, vykup je. Pokud je nevykoupíš, vyjádři se, ať to vím. Jsi totiž nejbližší příbuzný a já jsem hned po tobě.“ A on řekl: „Vykoupím je.“⁵ Tehdy Boáz dodal: „V den, kdy od Noemi získáš nárok na to pole, získáš i Moábku Rút, vdovu po mrtvém, abys tomu mrtvému vzbudil dědice, který ponese jeho jméno.“⁶ Načež ten příbuzný řekl: „Tak to ho vykoupit nemohu — vždyť bych ohrozil vlastní dědictví! Vykup to pole místo mě; já nemohu.“⁷ (Za starodávna byl v Izraeli při výkupu a směně tento obyčej: Ke stvrzení každého jednání si člověk zul sandál a podal ho druhému. Tak se v Izraeli dávalo svědectví.)⁸ Ten příbuzný tedy Boázovi řekl: „Poříd si ho sám,“ a zul si sandál.⁹ Boáz tehdy před stařešiny a vším lidem prohlásil: „Dnes jste svědkové, že jsem od Noemi získal všechno, co patřilo Elimelechovi, i všechno, co patřilo Kiljonovi a Machlonovi.“¹⁰ Ano, i Moábku Rút, ženu po Machlonovi, jsem získal za manželku, abych mrtvému vzbudil dědice, aby jméno mrtvého nezmizelo z kruhu jeho bratrů a z brány jeho města. Dnes jste toho svědkové.“¹¹ Všechen lid, který byl v bráně, i stařešinové odpověděli: „Jsme svědkové. Kéž Hospodin dá, aby žena přicházející do tvého domu byla jako Ráchel a Léa, které společně zbudovaly dům Izraele! Buď úspěšný v Efratě, získej si jméno v Betlémě!“¹² Kéž ti Hospodin skrze tuto dívku dopřeje potomstvo, aby tvůj dům byl jako dům Perese, jehož porodila Támar Judovi!“¹³ Boáz si tedy Rút vzal a stala se jeho ženou. Miloval se s ní a Hospodin dal, že počala a porodila syna.¹⁴ Ženy tehdy řekly Noemi: „Požehnan buď Hospodin, který tě ode dneška nenechá bez příbuzného. Ať má v Izraeli jméno!“¹⁵ On tě vrátí do života a ve stáří se o tebe postará. Porodila ho přece tvá milující snacha — a ta je ti vzácnější než sedm synů!“¹⁶ Noemi pak vzala dítě, položila si je na klín a byla mu chůvou.¹⁷ Sousedky říkaly: „Noemi se narodil syn!“ a daly mu jméno — pojmenovaly ho Obéd, Služebník. Ten se stal otcem Davidova otce Jišaje.¹⁸ A toto jsou Peresova pokolení: Peres zplodil Checrona,¹⁹ Checron zplodil Rama, Ram zplodil Aminadaba,²⁰ Aminadab zplodil Nachšona, Nachšon zplodil Salmona,²¹ Salmon zplodil Boáze, Boáz zplodil Obéda,²² Obéd zplodil Jišaje, Jišaj zplodil Davida.

První Samuelova

Úvod

1 V Ramatajim byl jeden muž z Cufova rodu z Efraimských hor. Jmenoval se Elkána, syn Jerochama, syna Elihuova, syna Tochuova, syna Efraimce Cufa. ² Měl dvě ženy; jedna se jmenovala Hana a druhá Penina. Penina měla děti, ale Hana byla bezdětná. ³ Tento muž chodil každoročně ze svého města do Šíla, aby se tam klaněl a obětoval Hospodinu zástupů. Hospodinovými kněžími tam byli dva synové Elího, Chofni a Pinchas. ⁴ Vždy, když přišel čas oběti, Elkána dal své ženě Penině i všem jejím synům a dcerám porce masa, ⁵ ale Haně dával dvojnásobnou porci. Miloval totiž Hanu, ačkoli jí Hospodin nedopřál plodnost. ⁶ Její protivnice ji ale nesnesitelně ponižovala a trápila kvůli tomu, že jí Hospodin nedopřál plodnost. ⁷ A tak to bývalo rok co rok, kdykoli šla do Hospodinovy svatyně. Jednou ji ponižovala tak, že se rozplakala a nemohla ani jíst. ⁸ Její muž Elkána jí řekl: „Proč pláčeš, Hano? Proč nejíš? Proč si to tak bereš k srdci? Nejsem snad pro tebe lepší než deset synů?“ ⁹ Když potom v Šílu pojedli a popili, Hana vstala. U veřeji Hospodinova svatostánku právě seděl na stolci kněz Elí. ¹⁰ Hana se tehdy v hluboké úzkosti modlila k Hospodinu a s velikým pláčem ¹¹ složila tento slib: „Hospodine zástupů, kéž bys laskavě shlédl na trápení své služebnice a pomyslel na mě! Nezapomeneš-li na svou služebnici, ale dáš jí syna, pak ho na celý život odevzdám Hospodinu a jeho hlavy se nikdy nedotkne břitva.“ ¹² Když se tak před Hospodinem modlila, Elí si všiml jejích úst. ¹³ Hana totiž promlouvala srdcem, rty se jí chvěly, ale protože její hlas nebylo slyšet, Elí si myslel, že je opilá. ¹⁴ Proto jí Elí řekl: „Jak dlouho tu budeš opilá? Prober se!“ ¹⁵ Hana mu ale odpověděla: „Tak to není, můj pane. Jsem jen zdrcená. Nepila jsem víno ani pivo; jen jsem si vylévala duši před Hospodinem.“ ¹⁶ Nepokládej svou služebnici za ničemnou ženu. Modlila jsem se tu z velkého zármutku a rozrušení.“ ¹⁷ „Jdi v pokoji,“ řekl jí na to Elí, „a kéž ti Bůh Izraele dá, o co jsi ho úpěnlivě prosila.“ ¹⁸ „Jsi ke své služebnici tak laskav!“ řekla Hana, a když odešla, pojedla a smutek z její tváře zmizel. ¹⁹ Časně ráno vstali, a když se poklonili Hospodinu, vydali se zpátky domů do Rámy. Elkána se pak se svou ženou Hanou miloval a Hospodin na ni nezapomněl. ²⁰ Než se rok s rokem sešel, Hana počala a porodila syna. Dala mu jméno Samuel, Vyslyšel Bůh, neboť řekla: „Vyprosila jsem ho od Hospodina.“ ²¹ Když se pak Elkána znovu vydal s celou svou rodinou předložit Hospodinu výroční oběť a splnit svůj slib, ²² Hana nešla. „Až chlapce odkojím,“ řekla svému muži, „přivedu ho před Hospodina a zůstane tam navždy.“ ²³ „Dělej, jak myslíš,“ řekl jí na to Elkána. „Zůstaň tu, než ho odkojíš, a kéž Hospodin přivede tvůj slib k naplnění.“ A tak ta žena zůstala se svým synkem a pečovala o něj, dokud ho neodkojila. ²⁴ A když ho odkojila, vzala tříletého býčka, efu mouky a džbán vína a odvedla chlapce do Hospodinovy svatyně v Šílu. Bylo to ještě malé dítě. ²⁵ Býčka porazili a chlapce přivedli k Elímu. ²⁶ „Můj pane,“ řekla Hana, „poslyš prosím. Jakože jsi, můj pane, živ, já jsem ta žena, která tu poblíž tebe stála a modlila se k Hospodinu.“ ²⁷ Za toto dítě jsem se tehdy modlila a Hospodin mi dal, o co jsem ho úpěnlivě prosila. ²⁸ Teď ho tedy odevzdávám Hospodinu, aby mu patřil po celý svůj život.“ A poklonili se tam Hospodinu.

2 Hana se tenkrát modlila těmito slovy: „V Hospodinu se raduji srdcem svým, v Hospodinu svůj roh pozvedám. Svým protivníkům se teď zasměji, mou radostí je spása tvá. ² Není svatého kromě Hospodina, ne, není nikdo jako ty, není skály, jako je náš Bůh! ³ Přestaňte s těmi pyšnými řečmi, povýšenost vám proudí z úst, Hospodin však je Bůh vševědoucí — on lidské skutky posoudí. ⁴ Luky siláků rozlámaly se, ti, kdo klopýtali, síly nabyli. ⁵ Kdo byli sytí, teď pro chléb nádeničí, kdo byli hladoví, lačnět přestali. Neplodné sedm narodí se, matka mnohých však uvadne. ⁶ Hospodin dává smrt i život, do hrobu i z hrobu uvádí. ⁷ Sesílá bídu, dává hojnost, poníží a rovněž povýší. ⁸ Chudáka umí z prachu pozvednout, ubožáka bere ze smetiště, mezi knížaty jim dává usednout, dává jim místo na čestných sedadlech. Hospodinu patří sloupy země, založil na nich celý svět. ⁹ Kroky svých věrných opatruje, darebáci však hynou v tmě. Svou vlastní silou se nikdo neprosadí, ¹⁰ Hospodinovi protivníci budou zničeni. Nejvyšší z nebe zaburácí, končiny světa bude soudit Hospodin. Hospodin silou obdarí svého krále, roh svého pomazaného pozvedne!“ ¹¹ Elkána se pak vrátil domů do Rámy, ale chlapec zůstal u kněze Elího, aby sloužil Hospodinu. ¹² Elího synové byli ničemové. Nedbali na Hospodina ¹³ ani na pravidla ohledně kněží a lidu. Kdykoli někdo přinesl zápalnou oběť, přišel kněžský mládenec, a jak se vařilo maso, vzal trojzubou vidlici ¹⁴ a vrazil ji do mísy nebo do hrnce, do pánve nebo do kotle. Co vidlice vytáhla, to si kněz nechal. Takto se chovali ke všem Izraelcům, kteří přicházeli do Šíla. ¹⁵ Kněžský mládenec navíc přicházel, ještě než se zapálil tuk, a říkal tomu, kdo obětoval: „Odevzdej knězi maso na pečení. Vařené maso od tebe nevezme, jenom syrové.“ ¹⁶ Když ten člověk namítal: „Nejdříve se přece má zapálit tuk; potom si vezmi, co chceš,“ kněz odpovídal: „Ne. Dej mi to hned. Když nedáš, zabavím to násilím!“

¹⁷ Tak se ti mladíci dopouštěli před Hospodinem hrozného hřichu, protože znevažovali Hospodinovy oběti. ¹⁸ Tehdy před Hospodinem sloužil Samuel, hošík oblečený plátěným efodem. ¹⁹ Matka mu dělávala i kabátek a každoročně mu ho přinášela, když přicházela se svým mužem přinést výroční obět. ²⁰ Elí žehnal Elkánovi i jeho ženě se slovy: „Kéž Hospodin dá, abys měl s touto ženou potomky místo toho vyžádaného dítěte, které odevzdala Hospodinu.“ A tak se vraceli domů. ²¹ Hospodin pak Hanu navštívil svou milostí, takže počala a porodila tři syny a dvě dcery. Mládenec Samuel ale vyrůstal u Hospodina. ²² Elí byl už velmi starý. Slyšával o všem, co prováděli jeho synové celému Izraeli, i o tom, jak spali se ženami sloužícími u vchodu do Stanu setkávání. ²³ „Co to provádíte?“ říkal jim. „Ode všech lidí se o vás doslýchám hrozné věci.“ ²⁴ To ne, synové moji! Slyším nedobré zprávy — vždyť svádíte Hospodinův lid! ²⁵ Hřeší-li člověk proti člověku, Bůh může zasáhnout. Hřeší-li ale člověk proti Hospodinu, kdo se ho zastane? Oni ale na otcova slova vůbec nedali, neboť Hospodinova vůle byla, aby zemřeli. ²⁶ Chlapec Samuel však prospíval, rostl a byl milý jak Hospodinu, tak i lidem. ²⁷ Za Elím přišel Boží muž a řekl mu: „Tak praví Hospodin: Cožpak jsem se neukázal rodu tvého praotce, když ještě byli otroci faraonova domu v Egyptě? ²⁸ Právě jeho jsem si ze všech izraelských kmenů vyvolil za kněze, aby vystupoval k mému oltáři, aby páčil kadidlo a nosil přede mnou efod. Rodu tvého praotce jsem svěřil všechny ohnivé oběti synů Izraele. ²⁹ Proč tedy pošlapáváte mé oběti a dary, které jsem určil Příbytku? Svých synů si vážíš více nežli mě. Vykrmili jste se tím nejlepším z obětních darů mého lidu Izraele! ³⁰ Nuže, tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Ano, řekl jsem, že tvůj dům a tvůj otcovský rod zůstanou v mé službě navěky. Teď ale Hospodin praví: V žádném případě! Ty, kdo mě ctíš, totiž poctím; ty, kdo mě znevažují, však zostudím. ³¹ Hle, přicházejí dny, kdy zlomím tvou moc a moc tvého otcovského rodu! Nikdo v tvém domě se nedočká stáří. ³² Uvidíš souzení, jež dolehne na můj Příbytek. Ačkoli se Izraeli přihodí mnoho dobrého, ve tvém rodu se nikdo nedočká stáří. ³³ I pokud někoho z vás neodetnu od svého oltáře, oči mu vyhasnou a jeho duše se soužijí. Celé to množství tvých potomků zemře předčasně. ³⁴ To, co se stane tvým dvěma synům Chofnimu a Pinchasovi, ti bude znamením: oba zemrou v jediný den. ³⁵ Já si pak vzbudím věrného kněze, který bude jednat podle mého srdce a podle mé duše. Jemu zbuduji trvalý dům a zůstane ve službě před mým pomazaným navždycky. ³⁶ Každý, kdo bude zanechán z tvého domu, se mu půjde poklonit za kousek stříbra, za bochník chleba a řekne: ‘Zařaď mě, prosím, někam mezi kněží, ať mám alespoň co jíst!’“

3 Chlapec Samuel sloužil pod Elího dohledem Hospodinu. V oněch dnech bývalo Hospodinovo slovo vzácné. Ani vidění nebylo časté. ² Elí měl v té době už tak slabý zrak, že neviděl. Jednou v noci spal na svém obvyklém místě. ³ Boží lampa ještě nezhasla. Samuel spal v Hospodinově svatostánku, kde byla Boží truhla. ⁴ Vtom na Samuele zavolal Hospodin. „Tady jsem,“ odpověděl Samuel ⁵ a rozběhl se za Elím. „Tady jsem,“ řekl mu. „Volal jsi mě.“ Elí však odvětil: „Nevolal jsem tě. Jdi zase spát.“ A tak si šel lehnout. ⁶ Vtom na něj Hospodin znovu zavolal: „Samueli!“ Vstal tedy a šel za Elím. „Tady jsem, volal jsi mě,“ řekl mu. „Nevolal jsem tě, synu,“ odpověděl Elí. „Jdi zase spát.“ ⁷ Samuel totiž ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. ⁸ Hospodin ale Samuele zavolal znovu, potřetí. Vstal tedy a šel za Elím. „Tady jsem, volal jsi mě,“ řekl mu. Tehdy Elí pochopil, že chlapce volá Hospodin. ⁹ Proto Samuelovi řekl: „Jdi spát, a když tě zavolá, řekni: ‘Mluv, Hospodine; tvůj služebník poslouchá.’“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo. ¹⁰ Vtom přišel Hospodin, stanul tam a zavolal tak jako předtím: „Samueli! Samueli!“ „Mluv,“ odpověděl Samuel, „tvůj služebník poslouchá.“ ¹¹ Tehdy Hospodin Samuelovi řekl: „Hle, chystám se v Izraeli udělat věc, která nikomu, kdo o ní uslyší, nepřestane znít v uších. ¹² Toho dne uvedu na Elího všechno, co jsem vyslovil proti jeho domu, od začátku až do konce. ¹³ Oznámil jsem mu, že jeho dům navěky odsoudím kvůli provinění, o kterém věděl: Jeho synové se rouhali a on jim v tom nezabránil. ¹⁴ Proto o Elího domě přísahám: Vina Elího domu nebude nikdy přikryta žádnou obětí ani darem!“ ¹⁵ Samuel zůstal ležet až do rána, kdy měl jít otevřít dveře Hospodinovy svatyně. Báł se totiž vyprávět to vidění Elímu. ¹⁶ Ten si však Samuele zavolal: „Samueli, synu můj!“ „Tady jsem,“ odpověděl Samuel. ¹⁷ „Co ti řekl?“ ptal se ho Elí. „Prosím, nic přede mnou netaj. Ať tě Bůh potrestá a ještě ti přidá, jestliže mi zatajíš jediné slovo z toho, co ti řekl!“ ¹⁸ A tak mu to Samuel všechno pověděl a nezatajil mu vůbec nic. Elí na to řekl: „On je Hospodin; ať učiní, co se mu zlíbí.“ ¹⁹ Samuel pak rostl a Hospodin byl s ním a nedopustil, aby jediné z jeho slov selhalo. ²⁰ Celý Izrael od Danu až po Beer-šebu tak poznal, že Samuel je skutečně Hospodinův prorok. ²¹ Hospodin se pak i nadále ukazoval v Sílu, kde se zjevil Samuelovi svým slovem.

4 Samuel měl slovo pro celý Izrael. Tehdy Izrael vytáhl do boje proti Filištinům. Izraelci se utábořili poblíž Eben-ezeru a Filištiní v Afeku. ² Když se Filištiní proti Izraeli sešikovali, rozpoutal se boj a Filištiní je porazili; pobili v poli asi 4 000 mužů z izraelských řad. ³ Když se lid vrátil do tábora, izraelští stařešinové se ptali: „Proč nás dnes Hospodin před Filištinými porazil? Pojdme si ze Síla přinést Truhlu Hospodinovy

smlouvy! Ať přijde mezi nás a vysvobodí nás z ruky našich nepřátel.“⁴ A tak lid poslal do Šíla, aby odtamtud přinesli Truhlu smlouvy Hospodina zástupů trůnícího na cherubech. S Truhlou Boží smlouvy šli oba Eliho synové, Chofni a Pinchas.⁵ Když přinášeli Truhlu Hospodinovy smlouvy do tábora, všechen Izrael spustil mohutný pokřik, až duněla země.⁶ Jakmile ten pokřik zaslechli Filištiní, ptali se: „Co je to v hebrejském táboře za pokřik?“ Když se dozvěděli, že do tábora přišla Truhla Hospodinova,⁷ dostali Filištiní strach. Řekli si totiž: „To bůh přišel do jejich tábora! Běda nám!“ Říkali: „Nic takového tu ještě nebylo!“⁸ Běda nám! Kdo nás vysvobodí z ruky těchto mocných bohů? To jsou ti bohové, kteří bili Egypt všemožnými ranami na poušti!⁹ Jen odvahu! Vzmuzte se, Filištiní, ať nemusíme sloužit Hebrejům, jako oni sloužili vám. Vzmuzte se a bojujte!“¹⁰ A Filištiní bojovali. Izrael byl poražen a rozutekli se každý domů. Byla to hrozná porážka; z Izraele padlo 30 000 pěších¹¹ a Boží truhla padla do zajetí. Oba Eliho synové, Chofni a Pinchas, zemřeli.¹² Některý Benjamínek toho dne zběhl z bitvy a dorazil do Šíla. Roucho měl roztržené a na hlavě hlínu.¹³ Když dorazil, Elí právě seděl na stolci u cesty a vyhlížel, plný obav o Boží truhlu. Jakmile ten muž dorazil se zprávou do města, celé město propuklo v nářek.¹⁴ „Co je to za rozruch?“ ptal se Elí, když zaslechl ten hlasitý křik. Onen muž přispěchal, aby mu to oznámil.¹⁵ (Elímu bylo devadesát osm let a oči už mu nesloužily, takže neviděl.)¹⁶ „Právě jdu z bitvy, vlastně jsem z dnešní bitvy utekl,“ řekl ten muž Elímu. „Co se stalo, synu?“ ptal se Elí.¹⁷ „Izrael se dal před Filištiní na útěk,“ odpověděl posel. „Lid utrpěl hroznou porážku. Oba tví synové, Chofni a Pinchas, padli. A Boží truhla padla do zajetí.“¹⁸ Jakmile zmínil Boží truhlu, spadl Elí pozpátku ze svého křesla vedle brány, zlomil si vaz a zemřel. Byl totiž starý a těžký. Tento muž soudil Izrael čtyřicet let.¹⁹ Jeho snacha, Pinchasova manželka, byla těhotná a měla rodit. Když uslyšela zprávu, že Boží truhla je v zajetí a že její tchán i manžel jsou mrtví, zhroutila se a porodila, neboť jí přemohly bolesti.²⁰ Ženy, které jí pomáhaly, jí ve chvíli, kdy umírala, řekly: „Neboj se, máš syna!“ Ona však neodpovídala, jako by nevnímala.²¹ Chlapce pojmenovala Ichabod, Nesláva, neboť řekla: „Sláva opustila Izrael.“ To kvůli zajetí Boží truhly a kvůli svému tchánu a manželovi²² řekla: „Sláva opustila Izrael, Boží truhla je pryč!“

5 Boží truhly se zmocnili Filištiní a dopravili ji z Eben-ezeru do Ašdodu.² Pak ji vzali, vnesli ji do Dágonova chrámu a postavili ji vedle Dáгона.³ Druhý den Ašdodané vstali a hle — Dágon leží tváří k zemi před Truhlou Hospodinovou! A tak Dáгона zvedli a vrátili na místo.⁴ Druhý den ráno vstali a hle — Dágon leží tváří k zemi před Truhlou Hospodinovou a Dágonova hlava i obě ruce leží ulomeny na prahu. Zůstal z něj jenom trup.⁵ (Proto Dágonovi kněží a vůbec všichni, kdo vstupují do Dágonova chrámu v Ašdodu, až dodnes nestoupají na Dágonův práh.)⁶ Na Ašdodany pak těžce dolehla ruka Hospodinova — přinesla pohromu a Ašdod i s okolím ranila nádory.⁷ Když obyvatelé Ašdodu viděli, co se děje, říkali: „Truhla izraelského boha u nás nemůže zůstat. Jeho ruka drtí nás i našeho boha Dáгона!“⁸ Obeslali proto všechny filištínské vládce, shromáždili je k sobě a pravili: „Co máme dělat s truhlou izraelského boha?“ Usnesli se potom, že ji převezme město Gat, a tak tam Truhlu Boha Izraele přestěhovali.⁹ Jakmile ji tam ale přestěhovali, ruka Hospodinova způsobila ve městě nesmírnou hrůzu a ranila tamní obyvatele od nejmenších po největší tak, že se jim vyrazily nádory.¹⁰ A tak Boží truhlu odeslali do Ekronu. Když ale Boží truhla přicházela do Ekronu, dali se Ekroňané do křiku: „Stěhují sem truhlu izraelského boha! To nás chtějí s celým naším lidem zahubit?“¹¹ Obeslali proto a shromáždili všechny filištínské vládce. „Pošlete truhlu izraelského boha pryč,“ žádali. „Ať se vrátí, kam patří, jenom ať nehubí nás a náš lid!“ Po celém městě se totiž rozšířila smrtelná hrůza. Boží ruka na ně dolehla velmi těžce.¹² Ti, kdo nezemřeli, byli ranění nádory a křik toho města stoupal až k nebi.

6 Hospodinova truhla zůstala ve filištínském kraji sedm měsíců.² Filištiní svolali své kněze a věštců: „Co máme dělat s Hospodinovou truhlou?“ ptali se. „Oznamte nám, jak ji máme poslat, kam patří.“³ Ti odpověděli: „Až budete odesílat truhlu izraelského boha, neodesílejte ji s prázdnou. Rozhodně ji musíte poslat zpátky s odškodněním. Tak se uzdravíte a poznáte, proč se jeho ruka od vás neodvracela.“⁴ „A jaké odškodnění s ní máme poslat zpět?“ otázali se. „Pět zlatých nádorů a pět zlatých krys podle počtu filištínských vládců,“ zněla odpověď, „neboť tatáž pohroma postihla všechny včetně vašich vládců.“⁵ Zhotovte podobizny svých nádorů a podobizny krys, které ničí vaši zem, a vzdejte čest bohu Izraele. Snad nadlehčí svou ruku nad vámi, vašimi bohy i vaší zemí.⁶ Proč byste měli zatvrzovat své srdce, jako to udělali Egypťané a farao? Když se s nimi tento bůh vypořádal, nakonec je stejně propustili a oni šli.⁷ Proto teď připravte jeden nový vůz a dvě otelené krávy, na něž nebylo nikdy vloženo jho. Obě krávy zapřáhněte do vozu a jejich telata od nich odveďte domů.⁸ Vezměte Hospodinovu truhlu, naložte ji na vůz, ty zlaté předměty, které s ní vrátíte jako odškodnění, přidejte do mošny po straně a pošlete ji pryč.⁹ Pak uvidíte: Zamíří-li do svého kraje směrem k Bet-šemeši, pak nám toto hrozné neštěstí způsobil on. Pokud ne, budete vědět, že nás nezasáhla jeho ruka, ale stalo se nám to náhodou.“¹⁰ A tak to udělali. Vzali dvě otelené krávy, zapřáhli je do vozu a jejich telata

zavřeli doma. ¹¹ Hospodinovu truhlu naložili na vůz spolu s mošnou, v níž byly ty zlaté krysy a podobizny nádorů. ¹² Krávy zamířily rovnou k Bet-šemeši. Šly stále stejným směrem po téže silnici. Bučely, ale neuhnuly napravo ani nalevo. Filištinští vládci kráčeli za nimi až k hranici u Bet-šemeše. ¹³ Obyvatelé Bet-šemeše právě v údolí sklízeli pšenici. Když pozvedli zrak a spatřili Truhlu, ten pohled je rozradostnil. ¹⁴ Vůz dojel až k poli Jošuy Betšemešského a zastavil tam u velikého kamene. Místní pak ten vůz rozštípali na dříví a krávy přinesli jako zápalnou oběť Hospodinu. ¹⁵ Levité hned složili Truhlu Hospodinovu a s ní i mošnu, ve které byly ony zlaté předměty, a položili je u toho velikého kamene. Obyvatelé Bet-šemeše toho dne přinášeli zápalné oběti a připravili obětní hody Hospodinu. ¹⁶ Když to pětice filišťánských vládců viděla, vrátili se toho dne zpátky do Ekronu. ¹⁷ Toto jsou zlaté nádory, které Filištinští vrátili jako odškodné Hospodinu: jeden za Ašdod, jeden za Gazu, jeden za Aškelon, jeden za Gat a jeden za Ekron. ¹⁸ I zlatých krys bylo do počtu podle všech filišťánských měst náležejících oněm pěti vladařům od opevněného města až po venkovskou obec. Onen veliký kámen, na který složili Hospodinovu truhlu, je toho svědkem až dodnes na poli Jošuy Betšemešského. ¹⁹ Hospodin ale srazil ty obyvatele Bet-šemeše, kteří nahlíželi do Truhly Hospodinovy. Ranil sedmdesát mužů (vždy pět mužů z tisíce). Lid pak držel smutek, protože Hospodin ranil lid tou hroznou ranou. ²⁰ Proto si obyvatelé Bet-šemeše říkali: „Kdo může obstát před Hospodinem, tak svatým Bohem? A ke komu má zamířit od nás?“ ²¹ Vyslali tedy posly k obyvatelům Kiriath-jearimu: „Filištinští vrátili Truhlu Hospodinovu! Pojďte si ji odnést k sobě.“

7 Kiriath-jearimští přišli a Hospodinovu truhlu si odnesli. Vešli s ní do Abinadabova domu na kopci a posvětili jeho syna Eleazara, aby ji střežil. ² Od chvíle, kdy Truhla spočinula v Kiriath-jearimu, uběhlo mnoho let. Po dvaceti letech, když se celý dům Izraele roztoužil po Hospodinu, ³ promluvil Samuel k celému domu Izraele: „Obráťte-li se k Hospodinu celým srdcem, odstraňte ze svého středu cizí bohy i obrazy Aštarot. Přimknete se srdcem k Hospodinu a služte jen jemu! Pak vás zachráni z ruky Filištinů.“ ⁴ Nato synové Izraele odstranili baaly i ašarty a začali sloužit jen Hospodinu. ⁵ Samuel dále pravil: „Shromážděte celý Izrael do Micpy, abych se za vás modlil k Hospodinu.“ ⁶ Shromáždili se tedy do Micpy. Čerpali vodu, vylévali ji před Hospodinem, postili se toho dne a prohlašovali tam: „Zhřešili jsme proti Hospodinu.“ Tak se Samuel v Micpě stal izraelským soudcem. ⁷ Když se Filištinští doslechli, že se Izraelci shromáždili do Micpy, vytáhli filišťánské vládcy proti Izraeli. Jakmile to Izraelci uslyšeli, dostali z Filištinů strach ⁸ a říkali Samuelovi: „Teď nesmíš mlčet! Nepřestávej za nás volat k Hospodinu, našemu Bohu, ať nás vysvobodí z ruky Filištinů!“ ⁹ Samuel tedy vzal jedno ještě neodstavené jehně a přinesl je celé jako zápalnou oběť Hospodinu. Pak volal k Hospodinu za Izrael a Hospodin mu odpověděl. ¹⁰ Zatímco Samuel přinášel zápalnou oběť, Filištinští se už chystali k útoku na Izrael. Hospodin ale toho dne nad Filištinů zaburácel mohutným hromem, takže propadli zmatku a byli před Izraelem poraženi. ¹¹ Izraelští muži vyrazili z Micpy, pustili se za Filištinů a pobíjeli je až pod Bet-kar. ¹² Tehdy vzal Samuel jeden kámen, umístil ho mezi Micpu a Šen a nazval ho Eben-ezer, Kámen pomoci. Řekl totiž: „Až sem nám pomohl Hospodin.“ ¹³ Filištinští tedy byli poraženi a přestali útočit na území Izraele. Po všechny Samuelovy dny byla ruka Hospodinova proti Filištinům. ¹⁴ Města od Ekronu až po Gat, která Filištinští předtím Izraeli vzali, byla znovu dobyta a Izrael osvobodil z jejich rukou i území v jejich okolí. Také mezi Izraelem a Emorejci vládl mír. ¹⁵ Samuel soudil Izrael po všechny dny svého života. ¹⁶ Rok co rok se vydával na cestu a obcházel Bet-el, Gilgal i Micpu a na všech těchto místech soudil Izrael. ¹⁷ Potom se vracel do Rámy, kde bydlel, a soudil Izrael i tam. Tam také postavil oltář Hospodinu.

8 Když potom Samuel zestárl, ustanovil za soudce v Izraeli své syny. ² Jeho prvorozený syn se jmenoval Joel, druhý Abiáš a byli soudci v Beer-šebě. ³ Nechodili však po cestách svého otce. Šlo jim o zisk, brali úplatky a překrucovali právo. ⁴ Všichni stařešinové Izraele se tehdy sešli a vydali se za Samuelem do Rámy. ⁵ „Pohleď,“ řekli mu, „ty už jsi starý a tví synové nechodí po tvých cestách. Raději nám tedy ustanov krále, ať nás vede — tak je to přece u všech národů.“ ⁶ Když ale řekli: „Dej nám krále, ať nás vede,“ Samuelovi se to nelíbilo. Modlil se proto k Hospodinu ⁷ a Hospodin Samuelovi řekl: „Poslechni hlas lidu ve všem, co ti říkají. Nepohrdli přece tebou, ale mnou, abych nebyl jejich králem. ⁸ Přesně jako se chovali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes — když mě opouštěli a sloužili cizím bohům — tak se zachovali i k tobě. ⁹ Proto je teď poslechni. Důrazně je ale varuj a vylož jim, jakým způsobem nad nimi bude král vládnout.“ ¹⁰ Samuel tedy pověděl všechna Hospodinova slova lidu, který se na něm dožadoval krále. ¹¹ „Toto je způsob, jakým nad vámi bude král vládnout,“ řekl. „Vezme vám syny, aby mu dělali vozataje a jezdcy a aby běhali před jeho vozem. ¹² Některé ustanoví za velitele nad tisíci nebo nad padesáti, jiné nechá orat jeho pole a sklízet jeho sklizeň a další pro něj budou vyrábět válečnou výzbroj a vozovou výstroj. ¹³ Vezme vám dcery, aby mu vařily, pekly a připravovaly voňavky. ¹⁴ Vezme vám nejlepší pole, vinice i olivy a rozdá je svým dvoranům. ¹⁵ Vaši

setbu i vaše vinice zdaní desátkem a ten rozdá svým komorníkům a dvořanům.¹⁶ Vezme si vaše služebníky i vaše děvečky, váš nejlepší dobytek i vaše osly, aby pracovali pro něj.¹⁷ Vaše ovce a kozy zdaní desátkem. I vy sami nakonec budete jeho otroky.¹⁸ Přejde den, kdy budete naříkat, že jste se rozhodli pro krále, ale Hospodin tehdy vaše volání nevyslyší.¹⁹ Lid ale odmítl Samuele poslechnout. „Ne, ne!“ prohlásili. „Chceme mít nad sebou krále.“²⁰ Ať jsme jako všechny národy; ať nám vládne vlastní král, ať nás vede, ať za nás bojuje!²¹ Samuel tedy vyslechl všechna slova lidu a oznámil je Hospodinu.²² „Poslechni je,“ odpověděl mu Hospodin; „ustanov jim krále.“ Samuel pak Izraelcům řekl: „Vratte se všichni domů.“

9 Byl jeden muž z Benjamína, jmenoval se Kíš, syn Abiele, syna Cerorova, syna Bechoratova, syna Afia-chova. Byl to mezi Benjamínci vynikající muž.² Ten měl syna jménem Saul, mládence tak pěkného, že mezi syny Izraele nebylo pěknějšího. O hlavu převyšoval všechny ostatní.³ Saulovu otci Kíšovi se jednou zatoulaly oslice. Kíš proto řekl svému synu Saulovi: „Vezmi s sebou jednoho mládence a vyprav se ty oslice hledat.“⁴ Prošel tedy Efraimské hory, prošel kraj Šališa, ale nenašli nic. Prošli kraj Šaalim a zase nic. Prošel kraj Jemini, a pořád nic nenašli.⁵ Když dorazili až do kraje Cuf, řekl Saul mládenci, kterého měl s sebou: „Pojďme se vrátit, ať se můj otec místo o oslice nezačne bát o nás.“⁶ „Víš co?“ odpověděl mu mládenec. „V tomhle městě bývá Boží muž. Je to vážený člověk; všechno, co řekne, se opravdu stane. Co se tam teď vydat? Třeba nám ukáže cestu, kterou máme jít.“⁷ Saul mu na to řekl: „Co ale tomu muži přineseme, když za ním půjdeme? Jídlo nám už v mošných došlo. Nemáme pro Božího muže žádnou odměnu. Co u sebe máme?“⁸ „Podívej,“ odpověděl mládenec Saulovi, „mám u sebe čtvrt šekelu stříbra. Dám je Božímu muži, aby nám ukázal cestu.“⁹ (Když se v dávných dobách v Izraeli někdo šel dotázat Boha, říkal: Pojďme, půjdeme za vidoucím. Dnešní prorok byl tehdy nazýván vidoucím.)¹⁰ „Dobrá,“ řekl Saul svému mládenci, „pojďme tedy.“ A tak šli do města, kde byl Boží muž.¹¹ Když pak stoupali nahoru k městu, potkali se s děvečkami, které vyšly pro vodu. „Je tu vidoucí?“ zeptali se jich.¹² „Ano,“ odpověděly jim, „kousek před tebou. Pospěš si! Přišel dnes do města, protože lidé pořádají na návrší obětní hostinu.“¹³ Vyhledejte ho, hned jak přijдете do města, než se vydá k hostině na návrší. Lidé nezačnou jíst, dokud nepřijde, protože on má obětní hod požehnat. Teprve pak se pozvaní dají do jídla. Když vyrazíte hned, zastihnete ho právě včas.“¹⁴ Šli tedy do města. Jakmile vešli do města, hle — proti nim jde Samuel a míří vzhůru na návrší.¹⁵ Den před Saulovým příchodem Hospodin Samuelovi prozradil: „Zítřa touto dobou k tobě pošlu muže z kraje Benjamín a ty ho pomazeš za vůdce nad mým lidem Izraelem. On vysvobodí můj lid z ruky Filištinů. Shlédl jsem totiž na svůj lid, neboť ke mně dolehl jejich nářek.“¹⁷ Jakmile Samuel spatřil Saula, Hospodin promluvil: „Hle, to je ten muž, o němž jsem ti řekl, že bude spravovat můj lid.“¹⁸ Saul uprostřed brány přistoupil k Samuelovi a požádal ho: „Ukaž mi, prosím, kde tu bydlí vidoucí.“¹⁹ „Já jsem vidoucí,“ odpověděl mu Samuel. „Pojď přede mnou na návrší; dnes budete jíst se mnou. Než se s tebou ráno rozloučím, povím ti všechno, co máš na srdci.“²⁰ A ty oslice, které se ti před třemi dny ztratily, si nedělej starosti. Už se našly. Vždyť ke komu se upíná touha celého Izraele? Přece k tobě a tvému otcovskému rodu!“²¹ „Cože?“ opáčil Saul. „Já jsem přece Benjamínek, z nejmenšího kmene v Izraeli! A můj rod je navíc ze všech benjamínských rodů ten poslední. Co mi to tu říkáš?“²² Samuel ale Saula i s jeho mláďencem vzal, přivedl je do síně a dal jim čelní místo mezi pozvanými, kterých bylo asi třicet.²³ Samuel řekl kuchaři: „Přines tu porci, kterou jsem ti dal; tu, o níž jsem ti řekl, ať ji dáš stranou.“²⁴ Kuchař tedy vytáhl kýtu i s tím, co bylo na ní, a položil ji před Saula. „To bylo připraveno pro tebe,“ řekl Samuel. „Přijmi to a jez. Pro tuto chvíli, právě pro tebe to bylo určeno, ještě než jsem pozval ostatní.“ A tak Saul toho dne pojeď se Samuelem.²⁵ Když potom sestoupili z návrší do města, Samuel ještě se Saulem pohovořil na střešní terase.²⁶ Brzy ráno, ještě za rozbřesku, pak Samuel na Saula na střeše zavolal: „Vstávej, ať se s tebou rozloučím.“ Saul tedy vstal a společně se Samuelem vyšli ven.²⁷ Když se blížili k okraji města, Samuel Saulovi řekl: „Pošli toho mládence napřed.“ Když odešel, řekl mu: „Zastav se na chvíli. Uslyšíš ode mě Boží slovo.“

10 Tehdy vzal Samuel nádobku s olejem, vylil mu ji na hlavu a políbil ho. Pak řekl: „Hospodin tě právě pomazal za vůdce nad jeho dědictvím.“² Až dnes půjdeš ode mě, u hrobu Ráchel na benjamínském území v Celcachu potkáš dva muže. Řeknou ti: ‘Ty oslice, které jsi šel hledat, se našly. Tvůj otec už nemá starost o oslice, ale bojí se o vás. Říká si: Co můj syn? Co si počnu?’³ Potom odtud půjdeš dál, až přijdeš k tábořskému dubu, kde tě potkají tři muži putující za Bohem do Bet-elu. Jeden ponese tři kůzлата, druhý tři pecny chleba a třetí džbán vína.⁴ Pozdraví tě, dají ti dva chleby a ty je od nich přijmeš.⁵ Přejdeš na Gibeat-elohim, Boží vrch, kde je filišťinská posádka. Jakmile vejdeš do města, potkáš průvod proroků. S citerou, tamburínou, píšťalou a lyrou v čele budou v prorockém vytržení sestupovat z návrší.⁶ Tehdy tě uchvátí Duch Hospodinův, začneš prorokovat s nimi a proměníš se v jiného člověka.⁷ Až se ti vyplní tato znamení, dělej, co se ti naskytne, neboť Bůh je s tebou.⁸ Potom jdi přede mnou napřed do Gilgalu. Věz, že jdu za tebou, abych tam obětoval zápalné

a pokojné oběti. Budeš ale muset čekat sedm dní, než za tebou přijdu a oznámím ti, co máš dělat.“⁹ Když se pak Saul otočil, aby od Samuele odešel, Bůh proměnil jeho srdce v jiné. Toho dne se také vyplnila všechna ta znamení.¹⁰ Když přišli ke Gibeji, hle — přímo proti nim jde průvod proroků. Vtom se ho zmocnil Duch Hospodinův a on s nimi upadl do prorockého vytržení.¹¹ Když všichni, kdo ho znali z dřívějška, viděli, jak prorokuje s proroky, říkali jeden druhému: „Co se to Kíšovu synovi stalo? To už i Saul patří k prorokům?“¹² Jeden místní k tomu řekl: „A koho mají za otce?“ Tak vzniklo přísloví: To už i Saul patří k prorokům?“¹³ Když ho prorocké vytržení opustilo, odešel domů.¹⁴ „Kde jste chodili?“ ptal se Saulův strýc Saula a jeho mládence. „Hledali jsme oslice. Když jsme viděli, že nejsou k nalezení, šli jsme za Samuelem,“ odpověděl Saul.¹⁵ „Tak mi pověz, co vám Samuel řekl,“ ptal se dál Saulův strýc.¹⁶ „Ujistil nás, že se oslice našly,“ odpověděl Saul. To, co Samuel řekl ohledně kralování, mu ale neprozradil.¹⁷ Samuel potom svolal lid k Hospodinu do Micpy,¹⁸ kde Izraelcům řekl: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem přivedl Izrael z Egypta a vysvobodil vás z ruky Egyptanů i z ruky všech království, která vás utlačovala.“¹⁹ Vy jste ale dnes zavrhlí svého Boha, který vás vysvobozuje ze všech vašich neštěstí a úzkostí. Řekli jste: ‘Ustanov nad námi krále.’ Teď se tedy podle svých kmenů a rodů postavte před Hospodinem.“²⁰ Samuel pak nechal předstupovat všechny izraelské kmeny. Los označil kmen Benjamín.²¹ Nechal tedy po jednotlivých rodech přistupovat kmen Benjamín a označen byl rod Matri. Nakonec byl označen Saul, syn Kíšův. Hledali ho, ale nenašli.²² Ptali se proto Hospodina dále: „Přišel už ten muž sem?“ Hospodin odpověděl: „Schovává se tamhle mezi výstrojí.“²³ Rozběhli se tam pro něj. Když se pak postavil doprostřed lidu, o hlavu převyšoval všechny ostatní.²⁴ „Vidíte, koho vám Hospodin vybral?“ řekl jim Samuel. „V celém lidu mu není rovného.“ Nato všechen lid zvolal: „Ať žije král!“²⁵ Samuel tehdy lidu vysvětlil pravidla kralování, zapsal je do knihy a uložil před Hospodinem. Potom Samuel propustil všechen lid domů.²⁶ Také Saul odešel domů do Gibeje, doprovázen oddílem bojovníků, jejichž srdcí se dotkl Bůh.²⁷ Nějací ničemové ale říkali: „Tenhle že nás zachrání?“ Pohrdli jím a nevzdali mu hold. On ale jako by to neslyšel.

11 Potom přitáhl Nachaš Amonský a utábořil se proti Jábeš-gileádu. Všichni obyvatelé Jábeše Nachašovi vzkázali: „Uzavři s námi smlouvu a budeme ti sloužit.“² Nachaš Amonský jim ale odpověděl: „Uzavřu ji s vámi tak, že každému z vás vyloupnu pravé oko, abych potupil celý Izrael.“³ Stařešinové z Jábeše ho požádali: „Dej nám sedm dní, ať rozešleme posly do celého Izraele. Pokud nás nikdo nepřijde zachránit, vzdáme se ti.“⁴ Když pak ti poslové přišli do Gibeje Saulovy a vyprávěli to všechno lidu, dali se všichni do hlasitého pláče.⁵ Saul se právě vracel se svým dobytkem z pole. „Co je lidem, že pláčou?“ ptal se. A tak mu vyprávěli, co říkali obyvatelé Jábeše.⁶ Jakmile Saul ta slova uslyšel, zmocnil se ho Duch Hospodinův a vzplanul nesmírným hněvem.⁷ Vzal jeden pár volů, rozsekal je na kusy a rozeslal po těch poslech do celého Izraele se slovy: „Takhle dopadne dobytek toho, kdo nejde se Saulem a Samuelem!“ Na lid padla hrůza z Hospodina a vytáhli jako jeden muž.⁸ Nechal je nastoupit v Bezecku: Izraelců bylo 300 000 a judských mužů 30 000.⁹ Poslům, kteří za nimi přišli, pak říkali: „Toto vzkazte obyvatelům Jábeš-gileádu: Zítřejí okolo poledne k vám přijde záchrana.“ Poslové se tedy vrátili a oznámili to obyvatelům Jábeše. Ti se zaradovali¹⁰ a vzkázali Amoncům: „Zítřejí se vám vzdáme a vy s námi naložíte, jak uznáte za vhodné.“¹¹ Druhého dne Saul rozdělil své muže do tří oddílů. Během poslední hlídky nad ránem vpadli do tábora a pobíjeli Amonce až do poledne. Nějací zbyli, ale ti se rozutekli, takže z nich nezůstali ani dva pospolu.¹² Lid tehdy řekl Samuelovi: „Kdo že se ptal: ‘To nám bude kralovat Saul?’ Dej nám ty muže, ať je zabijeme!“¹³ Saul ale prohlásil: „V tento den nebude nikdo zabít; Hospodin dnes přece Izraeli daroval vítězství.“¹⁴ Samuel nato řekl lidu: „Pojďme teď do Gilgalu a potvrdíme tam království.“¹⁵ A tak se všechen lid vydal do Gilgalu, kde Saula před Hospodinem prohlásili za krále. Obětovali před Hospodinem pokojné oběti a Saul tam se všemi Izraelci pořádal velikou oslavu.

12 Samuel tehdy promluvil ke všemu Izraeli: „Hleďte, poslechl jsem vás ve všem, co jste mi říkali, a ustanovil jsem nad vámi krále.“² Teď vás tedy povede král. Já už jsem starý a šedivý a moji synové jsou mezi vámi. Vedl jsem vás od svého mládí až dodnes.³ Tady jsem. Odpovězte mi před Hospodinem a před jeho pomazaným: Vzal jsem někomu býka? Vzal jsem někomu osla? Ukřivdil jsem někomu? Ublížil jsem někomu? Vzal jsem od někoho úplatek, abych nad něčím přimhouřil oko? Pokud ano, nahradím vám to.“⁴ „Nekřivdil jsi nám,“ odpověděli. „Nijak jsi nám neublížil ani jsi od nikoho nic nevezal.“⁵ Na to jim Samuel řekl: „Hospodin je před vámi svědkem a také jeho pomazaný je dnes svědkem, že jste na mně nic nenalezli.“ „Ano, je svědkem,“ odpověděli.⁶ „Ano, Hospodin, který ustanovil Mojžíše a Árona a který vyvedl vaše otce z Egypta,“ řekl na to Samuel lidu.⁷ „Teď předstupte, abych se s vámi před Hospodinem soudil kvůli všem Hospodinovým spravedlivým skutkům, které pro vás a vaše otce vykonal.“⁸ Poté, co Jákob odešel do Egypta, vaši otcové volali k Hospodinu a on jim poslal Mojžíše a Árona. Ti vaše otce vyvedli z Egypta a usadili je na tomto místě.⁹ Oni

však na Hospodina, svého Boha, zapomněli. Vydal je tedy do rukou Sisery, velitele chacorského vojska, a také do rukou Filištinů a do rukou moábského krále. Ti všichni proti nim bojovali. ¹⁰ Tehdy volali k Hospodinu: 'Zhřešili jsme! Opustili jsme Hospodina a sloužili jsme baalům i ašartám. Teď nás ale zachraň z rukou našich nepřátel a budeme sloužit tobě!' ¹¹ Hospodin tedy poslal Jerub-baala, Baráka, Jiftacha a Samuele, aby vás zachránil z rukou vašich okolních nepřátel, takže jste bydlili v bezpečí. ¹² Potom jste uviděli, jak proti vám táhne amonský král Nachaš, a řekli jste mi: 'To ne. Ať nad námi vládne král.' Vaším králem je ale Hospodin, váš Bůh! ¹³ Nuže, zde je král, kterého jste si vybrali a vyžádali. Pohleďte: Hospodin ho nad vámi ustanovil za krále. ¹⁴ Budete ctít Hospodina, sloužit mu a poslouchat ho? Nebudete se vzpírat Hospodinovým příkazům a půjdete za Hospodinem, svým Bohem — vy i král, který nad vámi vládne? ¹⁵ Jestliže totiž nebudete poslouchat Hospodina a budete se vzpírat jeho příkazům, bude Hospodinova ruka proti vám, tak jako byla proti vašim otcům. ¹⁶ Předstupte znovu a pohleďte, jak velikou věc Hospodin způsobí před vašimi očima. ¹⁷ Není snad právě sklizeň pšenice? Budu volat k Hospodinu, aby seslal hromobití a déšť. Tehdy jasně pochopíte, jak veliké zlo jste v Hospodinových očích spáchali, když jste si vyžádali krále.' ¹⁸ Samuel tedy volal k Hospodinu a Hospodin toho dne seslal hromobití a déšť. Všechn lid pak měl před Hospodinem i před Samuelem velikou bázeň. ¹⁹ „Modli se za své služebníky k Hospodinu, svému Bohu, abychom nezemřeli,“ řekl pak všechny lid Samuelovi. „Ke všem svým hříchům jsme přidali ještě tu zlou věc, že jsme si vyžádali krále!“ ²⁰ „Nebojte se,“ odpověděl jim Samuel. „Provedli jste sice všechno to zlo, jen se ale neodvracejte od Hospodina, ale služte mu celým srdcem. ²¹ Neodvracejte se k marnostem, které nemohou nijak prospět ani zachránit — vždyť jsou to marnosti! ²² Hospodin pro své veliké jméno svůj lid neopustí, protože se rozhodl učinit vás svým lidem. ²³ Také mne ať ani nenapadne hřešit proti Hospodinu a přestat se za vás modlit. Budu vám ukazovat cestu dobrou a přímou. ²⁴ Jen ctěte Hospodina a služte mu věrně celým srdcem. Považte, jak veliké věci pro vás vykonal. ²⁵ Budete-li však přesto jednat zle, budete i se svým králem zničeni.“

13 Saul se stal králem ve třiceti letech. Když kraloval nad Izraelem druhým rokem, ² vybral si z Izraele tři tisíce mužů. Dva tisíce jich bylo se Saulem v Michmasu a v betelských horách a tisíc s Jonatanem v benjamínské Gibeji. Zbytek lidu poslal zpátky domů. ³ Jonatan pobil filišťinskou posádku v Gebě. Filištiní se to dozvěděli, a tak Saul nechal po celé zemi zatroubit na beraní roh se slovy: „Ať to Hebrejové slyší!“ ⁴ Když se celý Izrael doslechl, že Saul pobil filišťinskou posádku, a poštvál tak Filištiny na Izrael, lid se shromáždil k Saulovi do Gilgalu. ⁵ Také Filištiní se shromáždili, aby bojovali s Izraelem — 3 000 vozů, 6 000 jezdců a lidu jako písku na mořském břehu. Vytáhli a utábořili se v Michmasu na východ od Bet-avenu. ⁶ Když Izraelci viděli, že jsou v úzkých a že vojsko je v tísní, poschovávali se v jeskyních, v houštinách, v rozsedinách, vyhloubeninách a jamách. ⁷ Někteří Hebrejové se brodili i přes Jordán do kraje Gád a Gileád. Saul se stále držel v Gilgalu a všichni jeho muži se třásli strachy. ⁸ Čekal sedm dní, než se dostaví Samuel, jenže ten do Gilgalu stále nepřicházel a Saulovo vojsko se začínalo rozprchávat. ⁹ Proto řekl: „Přineste ke mně oběť zápalnou i pokojnou.“ A obětoval zápalnou oběť. ¹⁰ Jakmile byl s obětí hotov, hle — přichází Samuel! Saul mu vykročil naproti, aby ho přivítal. ¹¹ Samuel mu ale řekl: „Cos to udělal?“ Saul odpověděl: „Když jsem viděl, že se lid rozbíhá a ty v dohodnutý čas nejdeš a že se Filištiní shromažďují v Michmasu, ¹² řekl jsem si: Filištiní mě teď v Gilgalu přepadnou, a já jsem si ještě nenaklonil Hospodina. Proto jsem se odhodlal přinést tu oběť sám.“ ¹³ „Zachoval ses jako hlupák!“ zvolal Samuel. „Nesplnil jsi rozkaz, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh. Vždyť Hospodin by tvé kralování nad Izraelem utvrdil na věky! ¹⁴ Teď ale tvé kralování neobstojí. Hospodin si už našel muže podle svého srdce. Jeho určil za vůdce svého lidu, protože ty jsi nesplnil, co ti Hospodin přikázal.“ ¹⁵ Potom Samuel vstal a odešel z Gilgalu do Gibeje Benjamínovy. Saul spočetl vojsko, které zůstalo při něm — asi 600 mužů. ¹⁶ Saul se svým synem Jonatanem a s muži, kteří s ním ještě zůstali, se tedy drželi v Gibeji Benjamínově, zatímco Filištiní tábořili v Michmasu. ¹⁷ Z filišťinského tábora vyrazily tři oddíly nájezdníků. Jeden oddíl se vydal směrem k Ofře v šualském kraji. ¹⁸ Druhý oddíl se vydal směrem k Bet-choronu a třetí směrem k poušti, ke srázu nad údolím Ceboim. ¹⁹ V celé izraelské zemi nebyl jediný kovář. Filištiní si totiž řekli: „Aby si ti Hebrejové nemohli dělat meče nebo kopí.“ ²⁰ Celý Izrael si tedy chodil k Filištinům nechat brousit radlice, motyky, sekery i srpy. ²¹ Broušení radlice nebo motyky stálo dvě třetiny šekelu, broušení vidlí, seker nebo ostření bodce pak třetinu šekelu. ²² Ve válce tedy všem Saulovým a Jonatanovým mužům scházely meče i kopí. Jen Saul a jeho syn Jonatan je měli. ²³ Filišťinská hlídka se zatím přesunula k průsmyku Michmas.

14 Jednoho dne řekl Saulův syn Jonatan svému zbrojnošovi: „Pojď, pronikneme k té filišťinské hlídce tamhle naproti.“ Svému otci to ale neřekl. ² (Saul se zatím zdržoval na okraji Gibeje pod granátovníkem u Migronu. Jeho vojsko čítalo asi 600 mužů ³ včetně Achiáše, který nosil efod. Byl to syn Ichabodova bratra Achituba, syna Pinchase, syna Elího, Hospodinova kněze v Šílu.) O Jonatanově odchodu nikdo nevěděl. ⁴ Na

obou stranách průsmyku, kterým chtěl Jonatan proniknout k filistínské hlídce, byly skalní útesy. Jeden se jmenoval Bocec a druhý Sene; ⁵jeden se tyčil na severu proti Michmasu, druhý proti Gebě. ⁶1 Jednoho dne řekl Saulův syn Jonatan svému zbrojnošovi: „Pojď, pronikneme k té filistínské hlídce tamhle naproti.“ Svému otci to ale neřekl. ²(Saul se zatím zdržoval na okraji Gibeje pod granátovníkem u Migronu. Jeho vojsko čítalo asi 600 mužů ³včetně Achiáše, který nosil efod. Byl to syn Ichabodova bratra Achituba, syna Pinchase, syna Elího, Hospodinova kněze v Šílu.) O Jonatanově odchodu nikdo nevěděl. ⁴Na obou stranách průsmyku, kterým chtěl Jonatan proniknout k filistínské hlídce, byly skalní útesy. Jeden se jmenoval Bocec a druhý Sene; ⁵jeden se tyčil na severu proti Michmasu, druhý proti Gebě. ⁶„Pojď,“ řekl Jonatan svému zbrojnoši, „pronikneme ke hlídce těch neobřezanců. Snad bude Hospodin při nás. Vždyť Hospodinu není zatěžko zvítězit, ať už jich je mnoho nebo málo.“ ⁷„Udělej, cokoli máš na srdci,“ odpověděl mu zbrojnoš. „Obrať se, kam chceš — jsem přece s tebou jedno srdce.“ ⁸Jonatan mu na to řekl: „Podívej se, pronikneme k těm mužům a ukážeme se jim. ⁹Jestli nám řeknou: ‘Zastavte se, dokud k vám nedorazíme!’ zůstaneme na místě a nebudeme k nim šplhat. ¹⁰Jestliže řeknou: ‘Vylezte k nám!’ polezeme, protože to pro nás bude znamením, že nám je Hospodin vydal do rukou.“ ¹¹Oba se tedy ukázali filistínské hlídce a Filištiní si řekli: „Podívejme, Hebrejové lezou z děr, do kterých se schovali.“ ¹²Muži z té hlídky pak na Jonatana a jeho zbrojnoše zavolali: „Vylezte k nám a něco vám ukážeme.“ Tehdy Jonatan řekl svému zbrojnoši: „Stoupej za mnou. Hospodin je vydal Izraeli do rukou!“ ¹³Jonatan šplhal po čtyřech a zbrojnoš za ním. Filištiní před Jonatanem padali a jeho zbrojnoš je dobíjel. ¹⁴V této první bitvě pobil Jonatan se svým zbrojnošem asi dvacet mužů na půlakrovém poličku. ¹⁵Nepřátelské vojsko zachvátila hrůza. Jak v táboře, tak na poli, jak mezi hlídkami, tak v oddílech nájezdníků se všichni třásli strachy. I sama země se chvěla hrůzou z Boha. ¹⁶Saulovi strážní v Gibeji Benjamínově viděli, jak se to vojsko rozbíhá do všech stran. ¹⁷Saul řekl svým mužům: „Nastupte a zjistěte, kdo z našich odešel.“ Počítali a hle — chyběl Jonatan a jeho zbrojnoš. ¹⁸Saul tehdy řekl Achiášovi: „Přines Boží truhlu.“ (Boží truhla totiž tehdy byla mezi Izraelci.) ¹⁹Zatímco ale Saul hovořil s knězem, hluk ve filistínském táboře rostl stále víc. Saul proto řekl knězi: „Nech to být.“ ²⁰Saul a jeho muži se shromáždili, vyrazili do bitvy a hle — oni se tam v hrozném zmatku navzájem pobíjeli meči! ²¹Ti Hebrejové, kteří předtím byli s Filištinými a přešli do jejich tábora, se teď přidali k Izraelcům, kteří byli se Saulem a s Jonatanem. ²²Když se všichni Izraelci ukrytí v Efraimských horách doslechli, že Filištiní utíkají, připojili se i oni k pronásledování a bitvě. ²³Tak Hospodin toho dne vysvobodil Izrael. Boj se pak přesunul do Bet-avenu. ²⁴Izraelští muži byli toho dne už vysílení, ale Saul zavázal vojsko touto přísahou: „Zlořečený ten, kdo by okusil pokrm před večerem, dokud se nepomstím svým nepřítelům.“ Nikdo z vojska proto nic nejedl. ²⁵Celé vojsko vstoupilo do lesa, kde na zemi ležel med. ²⁶Když muži přišli do lesa, uviděli med kanoucí z pláství, ale nikdo z vojska se ho ani nedotkl, aby ho ochutnal, protože se báli té přísahy. ²⁷Jonatan ale svého otce neslyšel, když zavázal lid tou přísahou, a tak vztáhl hůl, kterou měl v ruce, a ponořil její konec do plástve medu. Nabral ho, ochutnal a oči se mu rozjasnily. ²⁸Jeden z mužů mu tehdy řekl: „Tvůj otec zavázal vojsko přísahou: ‘Zlořečený ten, kdo by dnes okusil pokrm.’ Proto jsou muži tak vyčerpaní.“ ²⁹„Můj otec tím škodí zemi,“ řekl na to Jonatan. „Jen se podívejte, jak se mi rozjasnily oči, sotva jsem ochutnal trochu medu. ³⁰Co teprve, kdyby se dnes vojsko pořádně najedlo z nepřátelské kořisti? Nebyla by pak porážka Filištinů ještě větší?“ ³¹Toho dne pobíjeli Filištinými od Michmasu až po Ajalon a muži byli velmi vyčerpaní. ³²Proto se vrhli na kořist a brali ovce, dobytek i telata, na místě je poráželi a jedli i s krví. ³³Saulovi bylo oznámeno: „Hle, vojsko hřeší proti Hospodinu. Jí maso s krví.“ „To je zrada!“ prohlásil Saul. „Hned ke mně přiveďte veliký kámen.“ ³⁴Potom rozkázal: „Rozejděte se do vojska a řekněte jim: Přiveďte každý svého býka nebo ovci ke mně a tady je porážejte a jezte. Nehřešte proti Hospodinu pojídáním masa s krví!“ Každý z vojska tedy té noci přivedl svého býka a porazil ho tam. ³⁵Saul tenkrát postavil oltář Hospodinu; bylo to poprvé, co Hospodinu postavil oltář. ³⁶Potom Saul prohlásil: „Pojďme! V noci vyrazíme za Filištinými a budeme je plenit až do svítání. Ani jednoho z nich nenecháme!“ „Udělej, jak myslíš,“ odpověděli mu. Kněz ale řekl: „Přístupme sem k Bohu.“ ³⁷Saul se tedy ptal Boha: „Mám vyrazit za Filištinými? Vydáš je Izraeli do rukou?“ On mu ale toho dne neodpověděl. ³⁸Saul proto řekl: „Pojďte sem, všichni vůdcové vojska! Zkoumejte a zjistěte, jaký hřích byl dnes spáchán. ³⁹Jakože je živ Hospodin, zachránce Izraele, i kdyby šlo o mého syna Jonatana, musí zemřít!“ Nikdo z mužů mu neodpovídal. ⁴⁰Rekl tedy celému Izraeli: „Vy budete na jedné straně a já se svým synem Jonatanem na druhé.“ „Udělej, jak myslíš,“ odpověděl Saulovi lid. ⁴¹Saul se pak modlil: „Hospodine, Bože Izraele, proč jsi dnes svému služebníku neodpověděl? Je-li vina na mě nebo na mém synu Jonatanovi, ať padne urim; je-li však vina na tvém lidu Izraeli, pak ať padne tumim.“ Los pak označil Jonatana a Saula, kdežto lid vyvázl. ⁴²„Losujte mezi mnou a Jonatanem,“ řekl Saul. A los označil Jonatana. ⁴³„Pověz mi, cos provedl,“ řekl Saul Jonatanovi. „Ochutnal jsem trochu medu na konci hole, kterou jsem měl v ruce,“ odpověděl Jonatan. „A za to teď mám zemřít.“ ⁴⁴Saul prohlásil: „Jestli ne, ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá! Musíš zemřít, Jonatane.“ ⁴⁵Lid se ale proti Saulovi ozval: „Jonatan že má zemřít? Ten, který Izraeli získal to veliké vítězství? To tedy ne! Jakože je živ Hospodin, ani vlas mu z hlavy nepadne. Vždyť

mu dnes pomáhal Hospodin!“ A tak lid zachránil Jonatana před smrtí.⁴⁶ Saul pak ukončil pronásledování Filištinů a ti se vrátili, odkud přišli.⁴⁷ Když se Saul ujal kralování nad Izraelem, bojoval se všemi okolními nepřáteli: s Moábci, Amoncí, Edomci, s králi Coby i s Filištiny. Kamkoli se obrátil, vítězil.⁴⁸ Odvážně napadl Amalekovce a zachránil Izrael z rukou nájezdníků.⁴⁹ Saulovi synové byli Jonatan, Jišvi a Malki-šua. Měl také dvě dcery: prvorozenou jménem Merab a mladší Míkal.⁵⁰ Saulova manželka se jmenovala Achinoam, dcera Achimaacova. Velitel jeho vojska se jmenoval Abner; byl to syn Saulova strýce Nera.⁵¹ Saulův otec Kíš a Abnerův otec Ner totiž byli synové Abiele.⁵² Po celý Saulův život probíhala urputná válka proti Filištinům. Kdykoli Saul viděl někoho schopného a udatného, povolal ho do své služby.“

15 Samuel promluvil k Saulovi: „Hospodin mě kdysi poslal, abych tě pomazal za krále nad jeho lidem, Izraelem; proto teď slyš Hospodinova slova.² Tak praví Hospodin zástupů: Chci potrestat Amaleka za to, co provedl Izraeli — že se proti němu postavil na jejich cestě z Egypta.³ Teď tedy jdi a napadni Amalekovce. Všechny, kdo k nim patří, vyhledejte jako proklaté. Nešetři je; pobij muže i ženy, děti i nemluvnata, skot i brav, velbloudy i osly!“⁴ Saul tedy svolal vojsko a nechal je nastoupit v Telaimu: 200 000 pěších a k tomu 10 000 mužů z Judska.⁵ Potom Saul přitáhl až k Amalekovu městu a v údolí ukryl zálouhu.⁶ Kenjicům zatím vzkázal: „Odejděte, odstěhujte se, opusťte Amalekovce, abych vás nesmetl s nimi. Vy jste se přece ke všem Izraelcům zachovali laskavě, když vycházeli z Egypta.“ A tak se Kenjici od Amalekovců odstěhovali.⁷ Saul potom Amalekovce pobíjel celou cestu od Chavíly až k Šuru před egyptskou hranicí.⁸ Agaga, krále Amalekovců, dopadli živého, ale všechen lid vyhubili mečem jako proklatý.⁹ Saul se svým vojskem však ušetřil Agaga i nejlepší brav a skot. Chovné ani mladé kusy a vůbec všechno, co bylo dobré, nechťeli vyhladit, ale všechno podřadné a slabé vyhladili jako proklaté.¹⁰ Tehdy Samuel dostal slovo Hospodinovo:¹¹ „Je mi líto, že jsem Saula ustanovil za krále, protože se ode mě odvrátil a nevyplnil mé slovo.“ Samuel vzplanul hněvem a celou noc volal k Hospodinu.¹² Brzy ráno se vydal za Saulem. Řekli mu ale: „Saul odešel na Karmel. Víš, že si tam staví pomník? Odtud se vydal dolů do Gilgalu.“¹³ Když pak Samuel dorazil za Saulem, ten ho pozdravil: „Hospodin ti zehnej! Vyplnil jsem Hospodinovo slovo.“¹⁴ „A co to bečení ovcí, které ke mně doléhá?“ řekl mu na to Samuel. „Co to bučení dobytka, které slyším?“¹⁵ „Ty přivedli od Amalekovců,“ odpověděl Saul. „Lid ušetřil nejlepší brav a skot, aby je obětovali Hospodinu, tvému Bohu. Všechno ostatní jsme ale vyhladili jako proklaté.“¹⁶ „Přestaň,“ zarazil Samuel Saula. „Povím ti, co mi dnes v noci řekl Hospodin.“ „Pověz,“ řekl Saul.¹⁷ Samuel tedy promluvil: „Nepřipadal sis kdysi nepatrný? Přesto ses právě ty stal vůdcem izraelských kmenů. Sám Hospodin tě pomazal za krále nad Izraelem.“¹⁸ A Hospodin tě vyslal na cestu s úkolem: ‘Jdi a vyhledej ty hříšné Amalekovce jako proklaté. Bojuj s nimi, dokud s nimi neskončuješ!’¹⁹ Proč jsi tedy Hospodina neposlechl? Proč ses vrhl na kořist a zachoval se v Hospodinových očích zle?“²⁰ „Vždyť jsem Hospodina poslechl!“ odpověděl Saul. „Vydal jsem se na cestu, na kterou mě Hospodin poslal. Přivedl jsem amaleckého krále Agaga a Amalekovce jsem vyhledil jako proklaté.“²¹ Lid pak vzal z kořisti nejlepší brav a skot propadlý klatbě, aby je v Gilgalu obětovali Hospodinu, tvému Bohu.“²² Samuel tehdy prohlásil: „Těší snad Hospodina zápaly a oběti, jako když ho někdo poslušností ctí? Poslouchat je lepší nežli obětovat, věnovat mu pozornost je nad tuk beraní.“²³ Hříchem jak věštění je totiž vzpoura, zlá jak modlářství je svévole. Protožes odmítl slovo Hospodina, on tě odmítl za krále!“²⁴ „Zhřešil jsem!“ řekl mu na to Saul. „Porušil jsem Hospodinův rozkaz i tvé pokyny. Báł jsem se totiž lidu, proto jsem je poslechl.“²⁵ Teď mi už ale prosím odpusť můj hřích. Vrať se se mnou, abych se poklonil Hospodinu.“²⁶ „Nevrátím se s tebou,“ odpověděl mu Samuel. „Protože jsi odmítl Hospodinovo slovo, i Hospodin odmítl tebe. Nebudeš králem Izraele.“²⁷ Samuel se tehdy obrátil k odchodu, ale Saul ho chytil za cíp pláště a ten se odtrhl.²⁸ Samuel mu na to řekl: „Hospodin dnes od tebe odtrhl izraelské království a dal je tvému bližnímu, lepšímu, než jsi ty.“²⁹ Věčný izraelský to rozhodně neodvolá a nebude toho litovat. Není to přece člověk, aby litoval.“³⁰ „Zhřešil jsem,“ opakoval Saul. „Teď mi ale prosím prokaž poctu před stařešiny mého lidu a před Izraelem a vrať se se mnou, abych se poklonil Hospodinu, tvému Bohu.“³¹ Samuel se tedy vrátil za Saulem a Saul se poklonil Hospodinu.³² Potom Samuel přikázal: „Přiveďte ke mně Agaga, krále Amalekovců.“ Agag k němu zvolna vykročil. „Snad už to smrtelné utrpení končí,“ říkal si. Samuel tehdy prohlásil:³³ „Za to, že tvůj meč bral ženám děti, bude tvá matka bezdětná nad jiné ženy!“ A Samuel tam v Gilgalu před Hospodinem rozsekal Agaga na kusy.³⁴ Potom Samuel odešel do Rámy a Saul se vrátil domů do Gibeje Saulovy.³⁵ Samuel pak už Saula do smrti nespátril, ale truchlil nad ním. A Hospodin litoval, že Saula učinil králem Izraele.

16 Hospodin řekl Samuelovi: „Jak dlouho budeš truchlit nad Saulem? Já jsem ho přece jako krále nad Izraelem odmítl. Naplň si roh olejem a jdi. Posílám tě k Jišajovi Betlémskému, neboť jsem si jednoho z jeho synů vybral za krále.“² „Jak bych mohl jít?“ namítl Samuel. „Až se to dozví Saul, zabije mě.“ Hospodin

mu odpověděl: „Vezmeš s sebou jalovici a řekneš: ‘Přišel jsem obětovat Hospodinu.’³ Jišaje pozveš k oběti a já ti ukážu, co máš dělat. Pomažeš mi toho, o kterém ti řeknu.“⁴ Samuel tedy udělal, jak mu Hospodin řekl. Když přišel do Betléma, stařešínové města se vylekali a vyšli mu naproti s otázkou: „Přinášíš pokoj?“⁵ „Ano, pokoj,“ odpověděl. „Přišel jsem obětovat Hospodinu. Posvěťte se a přijďte za mnou k oběti.“ Také Jišaje a jeho syny posvětil a pozval je k oběti.⁶ Když přišli, uviděl Eliaba a řekl si: „To jistě bude Hospodinův pomazaný.“⁷ Hospodin ale Samuelovi řekl: „Nevšímej si jeho zevnějšku ani jeho výšky, protože jsem ho odmítl. Hospodinův pohled je jiný než lidský. Člověk se dívá na zevnějšek, Hospodin se dívá na srdce.“⁸ Jišaj pak zavolal Abinadaba a přivedl ho před Samuele. On ale řekl: „Ani jeho si Hospodin nevybral.“⁹ Potom Jišaj přivedl Samu. On ale řekl: „Ani jeho si Hospodin nevybral.“¹⁰ Tak přivedl Jišaj před Samuele sedm svých synů, ale Samuel řekl Jišajovi: „Hospodin si nikoho z nich nevybral.“¹¹ Samuel se pak Jišaje zeptal: „To už jsou všichni tvoji chlapani?“ „Ještě zbývá nejmladší,“ odpověděl Jišaj. „Pase někde ovce.“ „Pošli pro něj a přiveď ho!“ řekl mu Samuel. „Nebudeme pokračovat, dokud sem nepřijde.“¹² A tak pro něj poslal a přivedl ho. Byl to zrzek s krásnými očima a pěkně urostlý. „To je on,“ řekl Hospodin. „Vstaň a pomaz ho.“¹³ Samuel tedy vzal roh s olejem a uprostřed jeho bratrů ho pomazal. Od toho dne se Davida zmocnil Duch Hospodinův. Samuel pak vstal a odešel do Rámy.¹⁴ Duch Hospodinův tehdy opustil Saula a začal ho děsit zlý duch od Hospodina.¹⁵ Saulovi služebníci mu řekli: „To tě děsí zlý duch od Boha.“¹⁶ Ať náš pán rozkáže zde svým služebníkům, aby vyhledali někoho, kdo umí hrát na citeru. Zahraje na ni, kdykoli na tebe přijde zlý duch od Boha, a uleví se ti.“¹⁷ Saul tedy svým služebníkům poručil: „Podívejte se mi po někom, kdo umí dobře hrát, a přiveďte mi ho.“¹⁸ „Já jsem viděl jednoho ze synů Jišaje Betlémského, ten umí hrát,“ promluvil jeden ze sluhů. „Je to schopný a statečný muž, dobře mluví, krásně vypadá a Hospodin je s ním.“¹⁹ Saul tedy vyslal k Jišajovi posly se vzkazem: „Pošli ke mně svého syna Davida, který pase ovce.“²⁰ Jišaj vzal osla, chléb, mých vína a jedno kůzle a po svém synu Davidovi to poslal Saulovi.²¹ Tak přišel David k Saulovi a vstoupil k němu do služby. Saul si ho velmi oblíbil a David se stal jeho zbrojnošem.²² Saul potom vzkázal Jišajovi: „Ať u mě David zůstane ve službě, neboť získal mou přízeň.“²³ Kdykoli potom na Saula přišel ten duch od Boha, David bral citeru a hrál. Saulovi se pak ulevilo a cítil se lépe, neboť ho ten zlý duch opouštěl.

17 Filištiní tehdy spojili svá vojska a vytáhli do boje. Shromáždili se u judského Socha a utábořili se v Efes-danimu mezi Sochem a Azekou.² Také Saul a izraelští muži se shromáždili. Utábořili se v údolí Ela a sešikovali se k bitvě proti Filištinům.³ Filištiní stáli na jednom kopci, Izraelci na protějším a mezi nimi bylo údolí.⁴ Z filištinského tábora vystoupil jejich zápasník jménem Goliáš z Gatu. Byl vysoký šest loktů a píd.⁵ Na hlavě měl bronzovou přilbu. Oblečen byl do bronzového šupinatého pancíře o váze 5 000 šekelů.⁶ Na nohou měl bronzové chrániče a na zádech bronzovou šavli.⁷ Jeho kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo a železný hrot o váze 600 šekelů. Před ním šel štítonoš.⁸ Goliáš se stavěl před izraelské šiky a volal na ně: „Proč jste sem přišli? Šikujete se do boje? Já jsem přece Filištin a vy jste Saulovi sluhové. Vyberte si někoho, ať přijde sem ke mně.⁹ Jestli mě v boji přemůže a zabije, budeme vám sloužit. A jestli já přemůžu a zabiju jeho, budete jako naši otroci sloužit vy nám.“¹⁰ Potom ten Filištin dodal: „Vyzývám dnes izraelské šiky: Dejte mi někoho, kdo se mnou půjde na souboj!“¹¹ Když Saul s celým Izraelem slyšeli slova onoho Filištína, byli zděšeni a hrozně se báli.¹² David byl synem onoho Efratejce z judského Betléma jménem Jišaj, který měl osm synů. Ten byl v Saulově době už příliš starý,¹³ ale jeho tři nejstarší synové táhli se Saulem do války. Prvorozený se jmenoval Eliab, druhý Abinadab a třetí Šama — tito tři odešli do války.¹⁴ David byl ale nejmladší. Tři nejstarší odešli se Saulem,¹⁵ kdežto David se musel od Saula vrátit do Betléma pást ovce svého otce.¹⁶ Filištin zatím po čtyřicet dnů každé ráno i večer přicházel a předváděl se.¹⁷ Jednou řekl Jišaj svému synu Davidovi: „Vezmi svým bratřím tady efu praženého zrní a těchto deset chlebů a běž to odnést do tábora svým bratrům.“¹⁸ Tady těch deset kusů sýra vezmi pro velitele jejich oddílu. Navštiv své bratry, vyříd jim pozdrav a přines od nich zprávy.¹⁹ Jsou se Saulem a se všemi izraelskými muži v údolí Ela a bojují s Filištinými.“²⁰ David tedy ráno vstal, svěřil ovce hlídači, všechno to vzal a šel, jak mu Jišaj přikázal. Dorazil k okraji tábora, právě když vojsko v šiku vyráželo s válečným pokřikem.²¹ Izraelci i Filištiní se seřadili, jeden šik proti druhému.²² David nechal své věci u hlídače zásob a běžel k šiku. Když tam dorazil, ptal se bratrů, jak se mají.²³ Ještě s nimi mluvil, když vtom z filištinských řad vystoupil jejich zápasník jménem Goliáš z Gatu. Vykřikoval tak jako předtím a David to slyšel.²⁴ Jakmile Izraelci toho muže spatřili, všichni se před ním v hrozném strachu dali na útěk.²⁵ „Vidíte toho

17:2 V údolí. Hebrejský výraz pro „údolí“ Elah je *emek* (עמק), široké údolí, skoro rovina, obklopená horami, na rozdíl od „údolí“ ve verši 3, kde se střetl David s Goliášem (viz pozn. 3).

17:3 Údolí. Údolí, do něhož z protilehlých stran hleděly nepřátelské armády a kde se Goliáš rouhal, je úzké, prakticky o průřezu ve tvaru písmene „V“. Hebrejské slovo, kterým je označeno, je *Gai* (גַּי). To by napovídalo, že ke střetu došlo spíše na východním konci údolí Elah,

kde se zužuje.

17:17 Jišaj. Údolím Elah vedla jedna z důležitých cest, která se táhla až k Betlému. Davidova otce svíraly obavy nejen o život synů, sloužících v Saulově armádě, ale také o výsledek bitvy: Bylo mu jasné, že Kdyby Saul prohrál, další město na řadě, které padne do rukou nepřátel, bude Betlém.

muže, co vystoupil?“ říkali Izraelci. „Jde urážet Izrael. Kdyby ho někdo zabil, král by ho zahrnul spoustou bohatství, dal by mu svou dceru a jeho otcovský rod by v Izraeli osvobodil od daní.“²⁶ David se mužů kolem sebe zeptal: „Cože dostane ten, kdo toho Filištína zabije a zbaví Izrael té ostudy? Kdo je tenhle filišťinský neobřezanec, že uráží šiky živého Boha?“²⁷ Muži mu tedy pověděli stejně jako předtím, co čeká toho, kdo by ho zabil.²⁸ Jeho nejstarší bratr Eliab ale zaslechl, jak s nimi mluví, a hrozně se na Davida rozhněval: „Proč jsi sem vlastně přišel? A komu jsi svěřil těch pár ovcí na poušti? Znáš tu tvou drzost a zlomyslnost! Přišel ses podívat na bitvu, co?“²⁹ „Co jsem zase provedl? To se nemůžu zeptat?“ bránil se David.³⁰ Potom se obrátil na dalšího se stejnou otázkou a muži mu odpovídali právě tak jako předtím.³¹ To, co David říkal, se rozneslo. Ohlásili to i Saulovi a ten si ho dal zavolat.³² „Ať se toho Filištína nikdo neleká!“ řekl David Saulovi. „Tvůj služebník půjde a bude se s ním bít.“³³ „Nemůžeš se s tím Filištínem bít,“ namítl mu Saul. „Jsi ještě chlapec a on je bojovník už od malička.“³⁴ David mu odpověděl: „Tvůj služebník byl pastýřem ovcí svého otce. Když přišel lev nebo medvěd a vzal ze stáda ovcí,³⁵ pustil jsem se za ním, srazil jsem ho a vyrval mu ji z tlamy. A když se vrhl na mě, chytil jsem ho za hřívku a tloukl ho, dokud jsem ho nezabil.“³⁶ Tvůj služebník už zabil lva i medvěda. A tenhle filišťinský neobřezanec dopadne stejně, protože urážel šiky živého Boha,“³⁷ pokračoval David. „Hospodin, který mě vysvobodil ze spárů lva i medvěda, mě vysvobodí i ze spárů toho Filištína.“ „Tak tedy jdi,“ řekl na to Saul Davidovi. „Kéž je Hospodin s tebou!“³⁸ Saul pak Davida nechal obléci do svých šatů, na hlavu mu nasadil bronzovou přilbu a oblékl mu pancíř.³⁹ David si na ty jeho šaty připásal také jeho meč a chtěl jít, jenže na to nebyl zvyklý, a tak Saulovi řekl: „V tom jít nemůžu. Nejsem na to zvyklý,“ a svlékl to ze sebe.⁴⁰ Pak si vzal svou hůl, vybral si pět oblázků z potoka, vložil je do kapsy ve své pastýřské mošně, do ruky vzal prak a vyrazil na Filištína.⁴¹ Filištín, vpředu se svým štítonošem, vyrazil proti Davidovi.⁴² Jakmile si ho všiml, pohrdavě si ho prohlédl. Byl to přece ještě chlapec, takový pohledný zrzek.⁴³ „Copak jsem pes, že na mě jdeš s holí?“ křikl Filištín na Davida a začal ho proklínat při svých bozích.⁴⁴ „Pojď ke mně,“ hulákal na Davida, „a nechám tvé tělo ptákům a divoké zvěři!“⁴⁵ David mu ale odpověděl: „Ty proti mně jdeš s mečem, kopím a šavlí, ale já jdu proti tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských šiků, které jsi urážel.“⁴⁶ Dnes tě Hospodin sevře do mé ruky, zabiju tě a useknu ti hlavu. Mrtvoly filišťinského vojska dnes nechám ptákům a divoké zvěři, takže celá zem pozná, že Bůh je s Izraelem.⁴⁷ Všichni, kdo se tu shromáždili, poznají, že ne mečem ani kopím vysvobozuje Hospodin. Toto je Hospodinův boj a on vás vydá do našich rukou!“⁴⁸ Jakmile Filištín vykročil a zamířil k Davidovi, aby ho napadl, David rychle vyběhl z řady proti němu.⁴⁹ Sáhl rukou do mošny, vzal odtud kámen, vystřelil z praku a zasáhl Filištína do čela. Kámen se mu zaryl do čela a on se skácel tváří k zemi.⁵⁰ Tak David přemohl onoho Filištína prakem a kamenem. Zasáhl Filištína a zabil ho, i když neměl žádný meč.⁵¹ Potom David přiběhl a stanul nad Filištínem, chytil jeho meč, vytáhl ho z pochvy a dorazil ho; usekl mu hlavu. Když Filištíní viděli, že jejich hrdina padl, dali se na útěk.⁵² Izraelští a judští muži vyrazili za nimi a s pokřikem hnali Filištíny až ke vchodu do Gatu a k samým branám Ekronu. Filištínští padlí leželi podél cesty k Šaarimu a také až ke Gatu a Ekronu.⁵³ Když se synové Izraele vrátili z honby za Filištíny, vyplenili jejich tábořiště.⁵⁴ David potom vzal hlavu toho Filištína, přenesl ji do Jeruzaléma a jeho zbroj uložil ve svém stanu.⁵⁵ Když Saul viděl Davida, jak jde na Filištína, zeptal se svého vojevůdce Abnera: „Čí syn je ten chlapec, Abnere?“ „Jakože jsi živ, králi, nevím,“ odpověděl Abner.⁵⁶ „Vypetej se na toho mladíka, čí je syn,“ poručil král.⁵⁷ Jakmile se David po zabití toho Filištína vrátil, Abner ho vzal a přivedl před Saula. Hlavu Filištína ještě držel v ruce.⁵⁸ „Čípak jsi syn, chlapče?“ zeptal se ho Saul. „Syn tvého služebníka Jišaje Betlémského,“ odpověděl David.

17:28 Eliab. Nejstarší z Davidových bratrů a zároveň první, koho Hospodin odmítl (16:6–7). David se nenechal zvíkat, zůstal soustředěný na svůj cíl, vědom si svého pomazání (16:13), přestože naráží na nepochopení ze strany vlastní rodiny. Tři ze sedmi Davidových bratrů máme specifikovány jménem (17:13), stejně jako v případě jejich odmítnutí Hospodinem o kapitolu dříve (16:6–9). Vydeme-li z předpokladu, že když někomu něco velmi vadí, zraňuje ho to, pak je to kvůli minulosti, ne přítomnosti (Kdy jsme tuto emoci pocítovali poprvé a proč? Srv. Viz čl. [Uzdravení je možné](#) na str. 25.), pak můžeme spekulovat, že Eliab se rozčiloval pro svůj vlastní komplex méněcennosti: Nikdo z nás nedokáže Goliáše porazit, proč nám to tady musíš připomínat? Každopádně David udělal dobře, že se držel Boha a nelpěl na rodině (Mt 19:29; Mk 10:30), když viděl, že jejich srdce s ním stejně není a nikdy nebylo.

17:33 Chlapec ... od malička. Hebrejské výrazy, postihující věk obou bojovníků, jsou příbuzná: David je „mladý muž“ *na'ar* (נַעַר) a Goliáš je bojovníkem od „mládí“ *nurav* (נַרְוָה). Znamená to, že David nebyl

desetileté dítě, jak bývá vyobrazen v populárních biblických ilustracích. Byl ve věku, v jakém se Goliáš začal učit boji; ale ještě mu nebylo dvacet, aby mohl být zařazen do armády. Byl tedy adolescent, možná kolem 17 let (srv. [pozn. 38](#)).

17:38 Do svých šatů. Saul byl o hlavu vyšší než všichni ostatní (9:2). David v jeho válečné zbroji nenamítá, že je mu to velké, nýbrž, že na to není zvyklý (v. 39). Srv. [pozn. 33](#).

17:52 Šaarimu. Dosl. „dvě brány.“ Donedávna bylo toto „místo dvou bran“ obestřeno tajemstvím – nikdo nevěděl, co má znamenat a kde by se tak mohlo nacházet. Teprve archeologické objevy ve 21. století odhalily na místě starodávných ruin, zvaném arabsky Qeiyafa, pozůstatky opevněného izraelského města, které mělo překvapivě dvě brány. Je pravděpodobné, že ho vybudoval David, když byl králem. V den, kdy porazil Goliáše, tedy ještě neexistovalo. Autor knih Samuelových, pišící o životě Davidově po době jeho vlády, použil jméno města již dávno stojícího a známého, aby svým čtenářům přiblížil, kudy tehdy nepřátelé prchali.

18 Tak skončil Davidův rozhovor se Saulem. Jonatan tehdy celou duší přilnul k duši Davidově a zamiloval si ho jako sebe sama.² Toho dne Saul přijal Davida k sobě do služby a už ho nepouštěl domů k otci.³ Jonatan s Davidem uzavřel smlouvu, neboť ho miloval jako sebe sama.⁴ Svlékl si plášť, který nosil, a dal ho Davidovi; rovněž tak svou výstroj, svůj meč, luk i opasek.⁵ David se vydával, kamkoli ho Saul posílal, a na všech taženích si vedl úspěšně. Saul ho proto jmenoval velitelem bojovníků. V celém vojsku i mezi Saulovými dvořany se těšil oblibě.⁶ Když se poté, co David zabil Filištína, vojáci vraceli z boje, ženy ze všech izraelských měst vyšly králi Saulovi naproti se zpěvem a tancem. Vesele hrály na tamburíny a drnkačky⁷ a při tanci prozpěvovaly: „Saul pobil své tisíce, David desetkrát více!“⁸ Saula to velmi rozzlobilo, ten popěvek se mu vůbec nelíbil. Říkal si: „Davidovi přiznali desetkrát více, a mně jen tisíce. Aby mu tak ještě dali království!“⁹ Od toho dne Saul hleděl na Davida už vždycky podezíravě.¹⁰ Druhý den se Saula zmocnil zlý duch od Boha, takže doma blouznil v prorockém vytržení. David hrál tak jako vždycky, ale Saul vzal kopí¹¹ a mrštil ho po něm. Napadlo ho totiž: „Přibodnu Davida ke zdi!“ David mu ale dvakrát uhnul.¹² Saul se Davida začal bát, protože s ním byl Hospodín, kdežto od Saula se odvrátil.¹³ Aby se ho zbavil, jmenoval ho velitelem nad tisíci, takže táhl v čele vojska do boje i zpět.¹⁴ David si ale na všech taženích vedl úspěšně a Hospodín byl s ním.¹⁵ Když Saul viděl, jak úspěšně si vede, měl z něj hrůzu.¹⁶ Všichni v Izraeli i v Judovi ale Davida milovali, protože v jejich čele táhl do boje i zpět.¹⁷ Saul jednou Davidovi řekl: „Tady je má starší dcera Merab, dám ti ji za ženu. Jen buď mým vojevůdcem a veď Hospodinovy boje.“ (Saul si totiž říkal: Ať nepadne mou rukou, ale rukou Filištínů.)¹⁸ David na to Saulovi odpověděl: „Kdo jsem já a jaký mám původ — co je můj otcovský rod v Izraeli, abych se měl stát královým zetěm?“¹⁹ Když pak přišel čas její svatby s Davidem, provdal Saul svou dceru Merab za Adriela Mecholatského.²⁰ Saulova dcera Míkal se ale do Davida zamilovala. Když to sdělili Saulovi, líbilo se mu to.²¹ Pomyslel si totiž: „Dám mu ji. Díky ní se chytí do pasti a padne rukou Filištínů. A tak Saul Davidovi řekl: „Teď máš druhou možnost stát se mým zetěm.“²² Svým dvořanům přikázal: „Říkejte potají Davidovi: Jen se podívej, král tě má rád a všichni jeho dvořané tě milují. Teď se můžeš stát královým zetěm.“²³ A tak o tom Saulovi dvořané Davida přesvědčovali. David jim ale odpověděl: „Myslíte, že je to maličkost, stát se královým zetěm? Vždyť jsem jen bezvýznamný chudák.“²⁴ Když dvořané Saulovi sdělili, co David řekl,²⁵ Saul jim odpověděl: „Povězte Davidovi toto: Král nechce žádné věno, jen stovku filištínských předkožek jako pomstu nad královskými nepřáteli.“ (Saul totiž chtěl, aby David padl rukou Filištínů.)²⁶ Dvořané to sdělili Davidovi a jemu se líbilo, že by se mohl stát královým zetěm. Ještě než lhůta uplynula,²⁷ David vyrazil se svými muži, pobil dvě stě Filištínů, přinesl jejich předkožky a odpočítal je před králem, aby se stal jeho zetěm. Saul mu tedy dal svou dceru Míkal za ženu.²⁸ Když si Saul uvědomil, že Hospodín je s Davidem a že ho jeho dcera Míkal miluje,²⁹ bál se Davida ještě více a stal se navždy Davidovým nepřítelem.³⁰ Filištínští vládci stále vyráželi do boje. A kdykoli vyrazili, David byl pokaždé úspěšnější než všichni Saulovi hodnostáři. Tak si David získal slavnou pověst.

19 Saul řekl Jonatanovi a všem svým hodnostářům, že chce, aby David zemřel. Saulův syn Jonatan měl ale Davida velmi rád,² a tak Davida varoval: „Můj otec Saul tě chce zabít. Zítra ráno si prosím dávej pozor. Schovej se a zůstaň v úkrytu.“³ Já půjdu se svým otcem na pole, kde budeš, a promluví s ním o tobě. Potom ti povím, co jsem zjistil.“⁴ Jonatan pak před Saulem Davida chválil. „Ať král neublíží svému služebníku Davidovi,“ řekl mu. „Vždyť ti nijak neublížil. Naopak, velmi ti svou službou prospěl.“⁵ Nasadil vlastní život, aby zabil toho Filištína, a tak Hospodín daroval celému Izraeli veliké vítězství. Když jsi to viděl, radoval ses. Proč bys ubližoval nevinnému člověku? Proč bys Davida pro nic za nic zabíjel?“⁶ Saul tedy Jonatana poslechl a přísahal: „Jakože je živ Hospodín, nebude zabit!“⁷ Jonatan pak Davida zavola a všechno mu to vyprávěl. Potom Davida přivedl k Saulovi, aby byl s ním tak jako předtím.⁸ Opět došlo k válce. David vytáhl, bojoval s Filištíny a udeřil na ně tak prudce, že se před ním dali na útěk.⁹ Jednou, když Saul seděl ve svém domě s kopím v ruce, přišel na něj zlý duch od Hospodina. Zatímco mu David hrál,¹⁰ Saul po něm mrštil kopí, aby Davida připíchl ke zdi. Ten ale Saulovi uhnul a kopí se zabodlo do zdi. David se dal na útěk a ještě té noci uprchl.¹¹ Saul poslal k Davidovu domu své muže, aby ho hlídali. Ráno ho chtěl nechat zabít. Davidova žena Míkal ho ale varovala: „Zachraň si život a ještě dnes v noci uteč; jinak budeš zítra mrtev.“¹² Míkal pak spustila Davida oknem; ten se dal na útěk a uprchl.¹³ Míkal vzala sochu bůžka, položila ji na lůžko, na místo hlavy dala polštář z kozí srsti a přikryla lůžko pláštěm.¹⁴ Když přišli Saulovi poslové, aby Davida zadrželi, řekla jim: „Je nemocný.“¹⁵ Saul je pak vyslal za Davidem znovu, aby se sami přesvědčili. Řekl jim: „Přineste ho ke mně třeba na lůžku, ať ho zabiju!“¹⁶ Poslové tedy přišli a hle — na lůžku byla soška a na místě hlavy polštář z kozí srsti!¹⁷ Saul se na Míkal obořil: „Proč jsi mě takhle podvedla? Nechalas uniknout mého nepřítele!“ Míkal mu odpověděla: „On mi vyhrožoval: Nech mě jít, nebo tě zabiju!“¹⁸ David mezitím utíkal pryč, až dorazil k Samuelovi do Rámy. Když mu pověděl o všem, co mu Saul udělal, odešli se Samuelem pryč a bydleli

v chýších. ¹⁹ Saulovi bylo oznámeno: „David je v chýších v Rámě.“ ²⁰ Vyslal tedy posly, aby Davida zajali. Jakmile však uviděli houf proroků v čele se Samuelem, jak ve vytržení prorokují, sestoupil i na Saulovy posly Boží Duch a také oni začali prorokovat. ²¹ Když se to Saul dozvěděl, vyslal jiné posly, ale i ti začali prorokovat. A tak vyslal další posly, ale ti také začali prorokovat. ²² Nakonec se tedy do Rámy vypravil sám. Došel až k té veliké studni v Sechu. „Kde je Samuel a David?“ ptal se. „Tamhle v chýších v Rámě,“ řekli mu. ²³ Zamířil tedy k chýším v Rámě, ale i na něj sestoupil Boží Duch, a tak celou cestu prorokoval. Když dorazil k chýším v Rámě, ²⁴ hned ze sebe shodil šaty a také on upadl před Samuelem do prorockého vytržení. Ležel tam nahý celý den a celou noc. A proto se říká: To už i Saul patří k prorokům?

20 David ale z chýší v Rámě uprchl. Přišel k Jonatanovi a ptal se: „Co jsem provedl? Čím jsem se provinil? Jak jsem tvému otci ublížil, že mi chce vzít život?“ ² „Nic takového!“ odpověděl Jonatan. „Nemáš zemřít. Můj otec přece nedělá nic velkého ani malého, aniž by se mi svěřil. Proč by právě tohle přede mnou skrýval? Tak to není.“ ³ David mu to ale odpřisáhl. Řekl mu: „Tvůj otec určitě ví, že sis mě oblíbil. Proto si říká: ‘Raději ať o tom Jonatan neví, aby se netrápil.’ Ale jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, od smrti mě dělí už jen krok!“ ⁴ Jonatan odpověděl: „Udělám pro tebe, cokoli budeš chtít.“ ⁵ David tedy Jonatanovi řekl: „Jak víš, zítra je slavnost novoluní a já bych měl sedět s králem u jídla. Nech mě ale odejít a skrýt se venku na poli až do pozítří večer.“ ⁶ Pokud si tvůj otec všimne mé nepřítomnosti, řekneš: ‘David mě prosil o svolení, aby mohl rychle domů do Betléma, protože tam jejich rod koná výroční oběť.’ ⁷ Pokud na to řekne: ‘Dobrá,’ pak jsem v bezpečí. Pokud se ale rozzuří, pak věz, že se mě rozhodl zabít.“ ⁸ Tehdy mě, svému služebníku, prokaž laskavost — vždyť jsi se mnou před Hospodinem vstoupil do smlouvy. Jsem-li vinen, zabij mě sám. Proč bys mě vodil ke svému otci?“ ⁹ „To nikdy!“ zvolal Jonatan. „Pokud zjistím, že se tě můj otec rozhodl zabít, určitě ti to dám vědět!“ ¹⁰ „A kdo mi poví, jestli ti tvůj otec odpověděl hrubě?“ zeptal se David Jonatana. ¹¹ „Pojd,“ vyzval Jonatan Davida, „půjdeme ven.“ Když pak spolu vyšli ven, ¹² Jonatan Davidovi řekl: „Při Hospodinu, Bohu Izraele, zjistím, co můj otec zamýšlí! Pozítří v určenou dobu ti vzkážu, zda je to s Davidem dobré, nebo ne. Přece bych ti to nezatajil.“ ¹³ Pokud ti ale můj otec bude chtít ublížit, pak ať mě Hospodin potrestá a ještě mi přidá, kdybych ti to zatajil a nepropustil tě v pokoji. Ať je Hospodin s tebou, jako býval s mým otcem.“ ¹⁴ Pokud budu živ, i ty mi prokazuj Hospodinovu laskavost. A pokud zemřu, ¹⁵ neodvracej nikdy svou laskavost od mého domu. Hospodin ať vyhledá všechny Davidovy nepřátele ze země!“ ¹⁶ Tak Jonatan uzavřel smlouvu s domem Davidovým: „Hospodin ať zúčtuje s Davidovými nepřáteli!“ ¹⁷ Jonatan z lásky k Davidovi zopakoval svou přísahu, neboť ho miloval jako sám sebe. ¹⁸ Pak mu Jonatan pověděl: „Zítra je novoluní. Všimnou si tvé nepřítomnosti, protože vědí, kde sedáváš.“ ¹⁹ Pozítří rychle přijď k tomu místu, kde ses ukryl prve, a zůstaň tam u kamene Ezel. ²⁰ Já poblíž vystřelím tři šípy, jako bych střílel na terč. ²¹ Hned nato pošlu mládence: ‘Běž najít ty šípy.’ Jestliže tomu chlapci řeknu: ‘Podívej se, šípy jsou za tebou, přines je’ — pak můžeš přijít, neboť jsi v bezpečí a nic ti nehrozí, jakože je živ Hospodin. ²² Pokud ale tomu chlapci řeknu: ‘Podívej se, šípy jsou daleko před tebou’ — pak musíš odejít, neboť tě Hospodin posílá pryč. ²³ Hospodin ať je svědkem naší úmluvy až navěky.“ ²⁴ David se tedy ukryl venku. Bylo novoluní a král zasedl k hostině. ²⁵ Král zaujal své obvyklé místo u zdi naproti Jonatanovi a po Saulově boku zasedl Abner. Davidovo místo zůstalo prázdné. ²⁶ Toho dne Saul neříkal nic, myslel si: Něco se mu asi přihodilo, že se poskrvnil, a tak je nečistý. ²⁷ Nazítří, druhého dne po novoluní, bylo Davidovo místo stále prázdné. Saul se tedy zeptal svého syna Jonatana: „Proč Jišajův syn včera ani dnes nepřišel k jídlu?“ ²⁸ „David mě prosil o svolení, aby směl do Betléma,“ odpověděl mu Jonatan. ²⁹ „Říkal: ‘Propust mě prosím. Naše rodina koná ve městě oběť a můj bratr mi přikázal, ať přijdu. Buď tedy prosím tak laskav a uvolni mě, ať smím navštívit své bratry.’ To proto nepřišel ke královskému stolu.“ ³⁰ „Ty mizerný parchante!“ rozlítil se Saul na Jonatana. „Copak nevím, že ses s tím Jišajovým synem spráhnul?! Že ti není hanba! Jsi hanba a ostuda své matky!“ ³¹ Dokud bude Jišajův syn na světě, nebudeš si jist sebou ani svým královstvím! Hned ho nech zajmout, protože musí zemřít!“ ³² „A proč má zemřít?“ zeptal se Jonatan svého otce Saula. „Co provedl?“ ³³ Vtom po něm Saul mrštil kopím, aby ho probodl. Tak Jonatan poznal, že jeho otec je odhodlán Davida zabít. ³⁴ Jonatan vstal od stolu, rozpálen hněvem, a toho druhého dne novoluní už nejedl. Trápil se totiž kvůli Davidovi i kvůli tomu, že ho otec tak zostudil. ³⁵ Když přišlo ráno, Jonatan vyšel ven, jak se dohodli s Davidem. Měl s sebou malého chlapce ³⁶ a tomu řekl: „Běž a hledej šípy, které budu střílet.“ Chlapec se rozběhl a on vystřelil šíp přes něj. ³⁷ Když chlapec dorazil blízko Jonatanova šípu, Jonatan na chlapce zavolal: „Ten šíp je přece ještě dál!“ ³⁸ Potom na chlapce volal: „Rychle, pospěš si, nestůj!“ Jonatanův chlapec pak ten šíp našel a vrátil se ke svému pánovi. ³⁹ Ten chlapec nic netušil. Jen Jonatan a David věděli, o co jde. ⁴⁰ Jonatan pak dal chlapci, který ho provázel, svou zbraň a řekl mu: „Jdi, odnes to do města.“ ⁴¹ Jakmile chlapec odešel, od jihu se vynořil David. Padl tváří k zemi a třikrát se poklonil. Políbili se navzájem a společně plakali, hlavně David. ⁴² „Jdi v pokoji,“ řekl mu Jonatan. „Co jsme si v Hospodinově jménu přísahali, toho ať je Hospodin svědkem mezi námi dvěma i mezi naším potomstvem až navěky.“

21 David pak vyrazil na cestu, zatímco Jonatan se vrátil do města. ² Přišel do Nobu ke knězi Achimelechovi, ale toho setkání s Davidem vylekalo. „Jak to, že jsi sám?“ ptal se ho. „Proč s tebou nikdo není?“ ³ David knězi Achimelechovi odpověděl: „Král mi dal jistý úkol a řekl mi: ‘Ať se nikdo nedozví, proč tě posílám a čím jsem tě pověřil.’ S mládenci jsem se domluvil, kde se sejdeme. ⁴ Takže, co máš po ruce? Dej mi pět chlebů anebo co se najde.“ ⁵ „Obyčejný chléb nemám,“ odpověděl kněz Davidovi. „Je tu jen svatý chléb — pokud ale mládenci neměli nic se ženami.“ ⁶ David mu odpověděl: „Žen jsme se opravdu ani nedotkli — jako obvykle, když jsem na válečné výpravě. Těla mládenců jsou svatá i při běžné výpravě, tím spíše tedy dnes.“ ⁷ A tak mu kněz dal svatý chléb, protože tam jiný nebyl, pouze chleby předložené odebrané z Hospodinovy přítomnosti, aby byly téhož dne nahrazeny chlebem teplým. ⁸ (Byl tam ale i jeden ze Saulových služebníků, který toho dne zůstal před Hospodinem. Jmenoval se Doeg Edomský a byl to Saulův zmocněnec nad jeho pastýři.) ⁹ „A nemáš tu po ruce nějaké kopí nebo meč?“ zeptal se ještě David Achimelecha. „Nevzal jsem si totiž s sebou meč ani jinou zbraň, protože králův rozkaz spěchal.“ ¹⁰ Kněz odpověděl: „Je tu meč Filištína Goliáše, kterého jsi zabil v údolí Ela. Je zabalen v plášti za efodem. Jestli chceš, vezmi si ho. Žádný jiný tu nemám.“ Na to David řekl: „Ten je nejlepší, dej mi ho.“ ¹¹ Potom David vyrazil a prchal toho dne před Saulem, až dorazil k Achišovi, králi Gat. ¹² „To je přece David, král země,“ řekli Achišovi jeho dvořané. „To o něm se přece při tancích zpívalo: ‚Saul pobil své tisíce, David desetkrát více!‘“ ¹³ David si jejich slova vzal k srdci a velmi se gatského krále Achiše bál. ¹⁴ Protože byl v jejich moci, začal před nimi předstírat šílenství. Vyrýval značky na vrata brány a pouštěl sliny po bradě. ¹⁵ „Copak nevidíte, že je to blázen?“ řekl Achiš svým dvořanům. „Proč mi ho sem vodíte? Mám tu snad málo bláznů, že jste ho sem přivedli, aby mi tu bláznil? Tenhle mi má vejít do domu?“ ³ David knězi Achimelechovi odpověděl: „Král mi dal jistý úkol a řekl mi: ‘Ať se nikdo nedozví, proč tě posílám a čím jsem tě pověřil.’ S mládenci jsem se domluvil, kde se sejdeme. ⁴ Takže, co máš po ruce? Dej mi pět chlebů anebo co se najde.“ ⁵ „Obyčejný chléb nemám,“ odpověděl kněz Davidovi. „Je tu jen svatý chléb — pokud ale mládenci neměli nic se ženami.“ ⁶ David mu odpověděl: „Žen jsme se opravdu ani nedotkli — jako obvykle, když jsem na válečné výpravě. Těla mládenců jsou svatá i při běžné výpravě, tím spíše tedy dnes.“ ⁷ A tak mu kněz dal svatý chléb, protože tam jiný nebyl, pouze chleby předložené odebrané z Hospodinovy přítomnosti, aby byly téhož dne nahrazeny chlebem teplým. ⁸ (Byl tam ale i jeden ze Saulových služebníků, který toho dne zůstal před Hospodinem. Jmenoval se Doeg Edomský a byl to Saulův zmocněnec nad jeho pastýři.) ⁹ „A nemáš tu po ruce nějaké kopí nebo meč?“ zeptal se ještě David Achimelecha. „Nevzal jsem si totiž s sebou meč ani jinou zbraň, protože králův rozkaz spěchal.“ ¹⁰ Kněz odpověděl: „Je tu meč Filištína Goliáše, kterého jsi zabil v údolí Ela. Je zabalen v plášti za efodem. Jestli chceš, vezmi si ho. Žádný jiný tu nemám.“ Na to David řekl: „Ten je nejlepší, dej mi ho.“ ¹¹ Potom David vyrazil a prchal toho dne před Saulem, až dorazil k Achišovi, králi Gat. ¹² „To je přece David, král země,“ řekli Achišovi jeho dvořané. „To o něm se přece při tancích zpívalo: ‚Saul pobil své tisíce, David desetkrát více!‘“ ¹³ David si jejich slova vzal k srdci a velmi se gatského krále Achiše bál. ¹⁴ Protože byl v jejich moci, začal před nimi předstírat šílenství. Vyrýval značky na vrata brány a pouštěl sliny po bradě. ¹⁵ „Copak nevidíte, že je to blázen?“ řekl Achiš svým dvořanům. „Proč mi ho sem vodíte? Mám tu snad málo bláznů, že jste ho sem přivedli, aby mi tu bláznil? Tenhle mi má vejít do domu?“

22 Tak odtamtud David unikl a ukryl se v jeskyni Adulam. Když se to doslechli jeho bratři, vydali se s celým otcovským rodem za ním. ² Shromáždili se k němu také všichni, kdo byli v nesnázích a kdo byli zadlužení a zatrpklí. Bylo s ním na čtyři sta mužů a on se stal jejich velitelem. ³ Odtamtud David odešel do moábské Micpy a požádal moábského krále: „Mohli by můj otec s mou matkou přijít k vám, dokud nepoznám, jak se mnou Bůh naloží?“ ⁴ Odvedl je tedy k moábskému králi a zůstali u něj celou dobu, kdy se David zdržoval ve skalní pevnosti. ⁵ Prorok Gád pak ale Davidovi řekl: „Nezůstávej v pevnosti, odejdi do judského kraje.“ David proto odešel a dorazil do cheretského lesa. ⁶ Saul se doslechl, že se David se svými muži znovu objevil. Seděl právě pod tamaryškem na výšině v Gibeji, v ruce třímal kopí a všichni jeho služebníci stáli před ním. ⁷ „Poslouchejte, Benjamínci!“ řekl Saul služebníkům, kteří stáli před ním. „Copak vám Jišajův syn všem rozdává pole a vinice? Copak z vás všech udělá velitele tisíců a stovek?“ ⁸ Vždyť jste se proti mně všichni spikli! Nikdo mi neřekne, když se můj vlastní syn spráhne s Jišajovým synem. Nikdo mě nelituje. Nikdo mi neřekne, když na mě vlastní syn poštvé mého služebníka, aby na mě číhal, tak jako dnes!“ ⁹ Nato se ozval Doeg Edomský, představený Saulových služebníků: „Viděl jsem Jišajova syna, jak přišel do Nobu k Achimelechovi, synu Achitubovu. ¹⁰ Ten se o něm radil s Hospodinem a dal mu jídlo na cestu, dokonce mu dal meč Filištína Goliáše.“ ¹¹ Král si hned nechal zavolat kněze Achimelecha, syna Achitubova, i celý jeho otcovský rod nobských kněží. Když se všichni dostavili ke králi, ¹² Saul promluvil: „Poslouchej, synu Achitubův.“ „Ano, můj pane?“ odpověděl kněz. ¹³ Saul se rozkřičel: „Proč jste se proti mně spikli — ty a Jišajův syn? Jak to, že jsi mu poskytl chléb

a meč? Radil ses o něm s Bohem, aby proti mně povstal a číhal na mě, jak se dnes ukazuje!“¹⁴ Achimelech na to králi odpověděl: „Který ze všech tvých služebníků je věrný jako David? Vždyť je to králův zeť, velitel tvé tělesné stráže a požívá úcty tvého domu.“¹⁵ Copak jsem se o něm dnes radil s Bohem poprvé? Jistěže ne. Ať král svého služebníka ani mé příbuzné neobviňuje, neboť tvůj služebník o celé věci neví vůbec nic.“¹⁶ Král ale prohlásil: „Teď zemřeš, Achimelechu — ty i všichni tví příbuzní!“¹⁷ A hned rozkázal strážím, které stály u něj: „Na ně! Pobijte Hospodinovy kněze, protože i oni drží s Davidem! Věděli, že je na útěku, ale neohlásili mi to.“ Královi služebníci se ale neodvažovali vztáhnout ruku a dotknout se Hospodinových kněží.¹⁸ Král se proto obrátil k Doegovi: „Na ně! Pobij ty kněze!“ A Doeg Edomský se na ně vrhl a pobil je. Toho dne zabil osmdesát pět mužů, kteří nosili plátěný efod.¹⁹ Také kněžské město Nob pobil ostřím meče — muže i ženy, děti i nemluvnata, dobytek, osly i ovce, vše pobil mečem.²⁰ Jeden ze synů Achimelecha, syna Achitubova, jménem Abiatar ale unikl. Uprchl k Davidovi²¹ a oznámil mu, že Saul povraždil Hospodinovy kněze.²² David na to Abiatarovi řekl: „Už toho dne, kdy tam byl Doeg Edomský, jsem věděl, že to Saulovi určitě řekne. To kvůli mně zemřeli všichni tví příbuzní.“²³ Zůstaň se mnou, neboj se. Ten, kdo usiluje o můj život, usiluje i o tvůj, u mě jsi ale v bezpečí.“

23 Tehdy bylo Davidovi oznámeno: „Filištiní oblehli Keilu. Už plení obilí na humnech.“² David se tedy ptal Hospodina: „Mám jít? Porazím Filištiny?“ „Jdi,“ odpověděl mu Hospodin. „Filištiny porazíš a Keilu osvobodíš.“³ Davidovi muži ale namítali: „Vždyť se bojíme už tady v Judsku. To máme ještě ke všemu jít do Keily proti filišťanským šikům?“⁴ David se tedy ptal Hospodina znovu a Hospodin mu odpověděl: „Vstaň a táhni na Keilu. Filištiny ti vydám do rukou.“⁵ A tak David se svými muži přišel do Keily, pustil se s Filištiny do boje a na hlavu je porazil. Odehnal jejich stáda a osvobodil obyvatele Keily.⁶ Abiatar, syn Achimelechův, utekl za Davidem do Keily a vzal s sebou efod.⁷ Když bylo Saulovi oznámeno, že David vstoupil do Keily, řekl si: „Teď mi ho Bůh vydal do rukou! Sám se uvěznil, když vešel do města s vraty a závorami.“⁸ A tak Saul nechal všechnen lid svolat k válečnému tažení do Keily, aby oblehl Davida i jeho muže.⁹ David se ale dozvěděl, jakou pohromu na něj Saul chystá, a řekl knězi Abiatarovi: „Přines efod.“¹⁰ Potom se David ptal: „Hospodine, Bože Izraele, tvůj služebník se dozvěděl, že se Saul chystá dorazit do Keily, aby kvůli mně to město zničil.“¹¹ Přitáhne Saul, jak tvůj služebník slyšel? Hospodine, Bože Izraele, oznam to prosím svému služebníkovi.“ „Ano, přitáhne,“ odpověděl Hospodin.¹² David se tedy zeptal: „A vydali by Keilští mě a mé muže Saulovi do rukou?“ „Ano, vydali,“ odpověděl Hospodin.¹³ A tak David se svými asi šesti sty muži opustil Keilu a přesunovali se z místa na místo. Když Saulovi bylo oznámeno, že David unikl z Keily, ukončil tažení.¹⁴ David pak pobýval v pouštních úkrytech na horách pouště Zif. Saul ho sice pořád hledal, ale Bůh mu ho nevydal do rukou.¹⁵ Když byl David v Choreši na poušti Zif, zjistil, že Saul vytáhl a usiluje mu o život.¹⁶ Saulův syn Jonatan se tehdy vydal za Davidem do Choreše a pomohl mu najít sílu v Bohu.¹⁷ „Neboj se,“ řekl mu, „ruka mého otce Saula tě nenajde. Ty budeš kralovat Izraeli a ve mně budeš mít pobočníka. Však i můj otec Saul to dobře ví.“¹⁸ Ti dva tehdy spolu před Hospodínem uzavřeli smlouvu. David pak zůstal v Choreši a Jonatan se vrátil domů.¹⁹ K Saulovi do Gibeje se ale vypravili Zifejci a řekli: „David se přece ukrývá u nás! Opevnil se v Choreši na kopci Chakila jižně od Ješimonu.“²⁰ Nechtě tedy král vytáhne, kdykoli se mu zlíbí, a my se postaráme, aby padl králi do rukou.“²¹ Saul na to řekl: „Hospodin vám žehnej, že jste se mnou cítili.“²² Ještě si to ale jděte přesně ověřit a obhlédněte místo, kde se zdržuje. Kdo ho tam viděl? Bylo mi řečeno, že se chová velmi vychytrale.“²³ A tak si obhlédněte a prověřte všechny úkryty, kde by se mohl skrývat. Až si budete jistí, vraťte se ke mně a vypravím se s vámi. Jestliže je v kraji, já ho mezi všemi judskými rody vypátrám!“²⁴ Vydali se tedy před Saulem zpátky do Zifu. David byl se svými muži na poušti Maon v údolí Arava jižně od Ješimonu.²⁵ Saul a jeho muži se pustili do hledání, ale Davidovi to bylo oznámeno, a tak se přesunul do skal na poušti Maon, kde zůstal. Když se to Saul dozvěděl, začal Davida v maonské poušti pronásledovat.²⁶ Saul postupoval po jednom úbočí hory a David se svými muži po druhém. David se snažil před Saulem rychle uniknout, neboť Saul se svými muži už Davida a jeho muže obkličovali, aby je zajali.²⁷ Vtom k Saulovi dorazil posel: „Rychle přijď. Do země vtrhli Filištiní.“²⁸ Saul tedy přestal pronásledovat Davida a vytáhl proti Filištinům. Proto se tomu místu říká Sela-machlekot, Skála rozdělení.

24 Odtud pak odešel a usadil se v pevnosti En-gedi.² Když se Saul vrátil z tažení proti Filištinům, bylo mu oznámeno: „David je právě v poušti En-gedi.“³ Saul tedy vzal tři tisíce mužů vybraných z celého Izraele a šel Davida s jeho muži hledat v Kamzičích skalách.⁴ Cestou přišel k ovčím ohradám; byla tam jeskyně a Saul zašel dovnitř, aby si ulevil. V zadních koutech jeskyně ale seděl David se svými muži.⁵ Ti mu zašeptali: „Vidíš — to je ten den, o kterém ti říkal Hospodin: ‘Hle, vydám ti tvého nepřítele do rukou, abys s ním udělal, co budeš chtít.’“ David tedy vstal a nepozorovaně Saulovi uřízl cíp pláště.⁶ Potom ho ale trápilo svědomí, že

Saulovi uřízl ten cíp pláště,⁷ a tak svým mužům řekl: „Chraň mě Hospodin, abych svému pánu, Hospodinovu pomazanému, provedl něco takového. Nevztáhnu na něj ruku — vždyť je to Hospodinův pomazaný!“⁸ Těmi slovy David své muže zarazil a nedovolil jim Saula napadnout. Saul pak vyšel z jeskyně a pokračoval po cestě.⁹ Hned potom vyšel z jeskyně i David a zavolal za Saulem: „Můj pane! Králi!“ Saul se ohlédl. David padl tváří k zemi a poklonil se.¹⁰ Potom Saulovi řekl: „Proč posloucháš lidské řeči, že se ti David snaží ublížit?“¹¹ Pohleď, dnes vidíš na vlastní oči, že mi tě v té jeskyni Hospodin vydal do rukou. Říkali mi, ať tě zabiju, ale mně tě bylo líto. Řekl jsem si, že na svého pána nevztáhnu ruku — vždyť je to Hospodinův pomazaný.¹² Podívej se, otče, jen se podívej: Mám v ruce cíp tvého pláště. Odrízl jsem ti cíp pláště, ale nezabil jsem tě. Pohleď a uznej, že jsem nespáchal žádný zločin ani zradu. Nijak jsem ti neublížil, ale ty na mě číháš, abys mě připravil o život!¹³ Ať mě s tebou rozsoudí Hospodin. Hospodin ať pomstí křivdu, kterou jsi mi způsobil, ale já na tebe nesáhnu.¹⁴ Staré přísloví říká: ‘Zlo páchají zločinci.’ Já na tebe nesáhnu.¹⁵ Na koho to vytáhl král Izraele? Koho to pronásleduješ? Mrtvého psa, pouhou blechu!¹⁶ Ať je tedy Hospodin naším soudcem a rozsoudí mě s tebou. Ať pohlédne a ujme se mé pře a obhájí mě před tebou!“¹⁷ Když David domluvil tuto řeč k Saulovi, Saul zvolal: „Je to tvůj hlas, Davide, synu můj?“ a hlasitě se rozplakal.¹⁸ „Jsi spravedlivější než já,“ řekl Davidovi. „Vždyť jsi mi odplácel dobrem, ale já jsem ti odplácel zlem.“¹⁹ Dnes jsi prokázal, že se mnou jednáš dobře. Hospodin mě vydal do tvých rukou, ale ty jsi mě nezabil.²⁰ Když někdo najde svého nepřítele, copak ho nechá odejít po dobrém? Kéž ti Hospodin odplatí dobrem za to, jak ses ke mně dnes zachoval.²¹ Teď už vím, že se jistě staneš králem a izraelské království bude v tvých rukou vzkvétat.²² Proto mi teď přísahej při Hospodinu, že nevyhladiš mé potomstvo, až tu nebudu, a nevymažeš mé jméno z mého otcovského rodu.“ David to Saulovi odpřisáhl. Saul pak odešel domů a David se svými muži vystoupil do skalní pevnosti.

25 Samuel pak zemřel. Všichni Izraelci se sešli, aby ho oplakávali a pohřbili ho v Rámě, kde bydlel. David se pak rozhodl odejít na poušť Paran.² V Maonu žil jeden člověk a ten měl hospodářství v Karmelu. Byl to zámožný člověk a patřilo mu 3 000 ovcí a 1 000 koz. Právě v Karmelu stříhal své ovce.³ Tento muž se jmenoval Nábál a jeho žena se jmenovala Abigail. Byla to velmi chytrá a neobyčejně krásná žena, ale její muž byl hrubý a choval se zle. Byl to potomek Kálebův.⁴ Když se David na poušti doslechl, že Nábál stříhá své ovce,⁵ poslal deset mládenců a řekl jim: „Jděte do Karmelu, navštivte Nábala a pozdravte ho mým jménem: ‘Buď zdrav. Pokoj tobě, pokoj tvé rodině, pokoj všemu, co máš.’ Jak slyším, stříháš právě ovce. Víš, že tví pastýři byli s námi. Chovali jsme se k nim slušně a za celou dobu, co byli v Karmelu, se vůbec nic neztratilo.“⁸ Zeptej se svých mládenců a potvrď ti to. Prokaž tedy mým chlapcům laskavost, přicházíme přece ve šťastnou chvíli. Dej tedy prosím svým služebníkům i svému synu Davidovi, co máš po ruce.“⁹ Davidovi mládenci tedy šli za Nábalem a promluvili Davidovým jménem přesně, jak jim řekl. Když se odmlčeli,¹⁰ Nábál se na ně rozkřikl: „Jaký David? Jaký syn Jišajův? Všude je teď plno sluhů, kteří utíkají od svých pánů.“¹¹ To mám vzít svůj chleba, svou vodu a maso, které jsem připravil pro své stříhače, a dát to lidem, o kterých ani nevím, odkud jsou?“¹² Davidovi mládenci se tedy otočili a vydali se zpátky. Jakmile dorazili k Davidovi, vyřídili mu všechna Nábala slova.¹³ David svým mužům řekl: „Každý si připásejte meč.“ Všichni včetně Davida si tedy připásali meč a asi čtyři sta mužů vyrazilo za Davidem. Dvě stě jich zůstalo u zásob.¹⁴ Jeden z Nábaloých mládenců mezitím řekl Nábalově ženě Abigail: „Víš, že David poslal z pouště k našemu pánovi posly s pozdravem, ale on jim vynadal?“¹⁵ Ti muži na nás byli velmi hodní, chovali se k nám slušně a po celou dobu, kdy jsme s nimi byli na pastvinách, se nám vůbec nic neztratilo.¹⁶ Ve dne i v noci nás chránili jako hradba, celou tu dobu, kterou jsme s nimi strávili, když jsme pásli stáda.¹⁷ Rozmysli si teď dobře, co bys měla udělat, protože náš pán i celý jeho dům se řítí do neštěstí. Jenže je to takový ničema, že s ním není řeč.“¹⁸ Abigail rychle vzala dvě stě chlebů, dva měchy vína, pět připravených ovcí, pět měr praženého zrní, sto sušených hroznů a dvě stě hrud fíků a naložila to na osly.¹⁹ Potom řekla svým mládencům: „Jděte napřed, já jdu za vámi.“ Svému muži Nábalo ale nic neřekla.²⁰ Vsedla na osla a sjížděla do horské rokle, když tu proti ní přichází David se svými muži. (Než je potkala,²¹ David si právě říkal: „To jsem tedy na poušti hlídal všechn jeho majetek zbytečně — vůbec nic se mu neztratilo, a teď mi za mou dobrotu oplácí zlem.“²² Bůh ať Davida potrestá a ještě mu přidá, jestli ze všech, kdo k Nábalo patří, nechám do rána jediného pacholka!.)²³ Jakmile Abigail uviděla Davida, rychle sesedla z osla, padla před Davidem na tvář a poklonila se až k zemi.²⁴ Padla mu k nohám a zvolala: „Je to jen má vina, pane můj! Ale dovol, prosím, své služebnici promluvit; vyslechni laskavě má slova.“²⁵ Kéž si můj pán vůbec nevyšmá toho ničemy Nábala. Jak se jmenuje, takový i je — jmenuje se Nábál, Hlupák, a hlouposti má dost. Já, tvá služebnice, jsem neviděla ty mládence, které jsi, můj pane, poslal.²⁶ Teď ale, pane můj, jakože je živ Hospodin a živ jsi ty — protože ti Hospodin zabránil prolít krev a vzít pomstu do vlastních rukou, ať tvoji nepřátelé a všichni, kdo mému pánu chtějí ublížit, dopadnou jako Nábál!²⁷ A tento dárek, který tvá služebnice přinesla svému pánu, ať se rozdá mládencům, kteří jdou ve šlépějích mého pána.²⁸ Odpusť prosím provinění své služebnice. Hospodin mému pánu jistě zbuduje trvalý dům, neboť

můj pán vede Hospodinovy boje a za celou tu dobu se na tobě nenašlo nic zlého.²⁹ Kdyby se někdo rozhodl tě pronásledovat a usilovat ti o život, tvůj život, můj pane, zůstane pevně ve svazku živých, při Hospodinu, tvém Bohu. Život tvých nepřátel však Bůh jako z praku odmrští.³⁰ A potom, až Hospodin prokáže mému pánu všechno to dobrodiní, které ti zaslíbil, a přikáže ti být vůdcem Izraele,³¹ tehdy, můj pane, nebudeš mít v srdci výčitky, že jsi daremně prolil krev, aby ses pomstil. Až Hospodin prokáže mému pánu dobrodiní, vzpomeň si na svou služebnici.“³² David řekl Abigail: „Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, že mi tě dnes poslal vstříc.³³ A požehnána tvá moudrost, ty sama buď požehnána, žes mě dnes zadržela, abych neprolil krev a nevzal pomstu do svých rukou.“³⁴ Jakože je živ Hospodin, Bůh Izraele, který mi zabránil ublížit ti, věz, že kdybys mi nepřišla tak rychle vstříc, do rozednění by Nabalovi nezůstal jediný pacholek!“³⁵ Potom od ní David přijal, co mu přinesla, a řekl jí: „Vrať se v pokoji domů. Uvidíš, že jsem tě poslechl a vyhověl jsem ti.“³⁶ Abigail se tedy vrátila k Nabalovi. Ten právě doma pořádal hody. Hodoval jako král, cítil se skvěle a byl úplně opilý. Proto mu až do rozednění neřekla vůbec nic.³⁷ Teprve ráno, když Nabal vystrízlivěl, mu to všechno vyprávěla. V tu chvíli ho ranila mrtvice a on ztuhl jako kámen.³⁸ Asi po deseti dnech Hospodin Nábala zasáhl tak, že zemřel.³⁹ Když se David doslechl o Nabalově smrti, řekl: „Požehnán buď Hospodin, že se mě zastal proti Nabalovým urážkám! Hospodin svému služebníkovi zabránil spáchat zlo, ale Nabalovo zlo obrátil zpátky na jeho hlavu.“ Potom David poslal pro Abigail a nabídl jí, že si ji vezme za ženu.⁴⁰ Davidovi služebníci přišli za Abigail do Karmelu a řekli jí: „David nás za tebou posílá, že si tě chce vzít za ženu.“⁴¹ Hned se poklonila tváří k zemi se slovy: „Hle, tvá služebnice bude služkou, jež umývá nohy služebníků svého pána.“⁴² Poté Abigail rychle nasedla na osla a provázena svými pěti děvečkami odešla s Davidovými posly a stala se jeho ženou.⁴³ David si vzal také Achinoam z Jizreelu a obě byly jeho manželkami.⁴⁴ Saul ale svou dceru, Davidovu manželku Míkal, provdal za Paltiho, syna Laiše z Galimu. 1 Samuel pak zemřel. Všichni Izraelci se sešli, aby ho oplakávali a pohřbili ho v Rámě, kde bydlel. David se pak rozhodl odejít na poušť Paran.² V Maonu žil jeden člověk a ten měl hospodářství v Karmelu. Byl to zámožný člověk a patřilo mu 3 000 ovcí a 1 000 koz. Právě v Karmelu stříhal své ovce.³ Tento muž se jmenoval Nabal a jeho žena se jmenovala Abigail. Byla to velmi chytrá a neobyčejně krásná žena, ale její muž byl hrubý a choval se zle. Byl to potomek Kálebův.⁴ Když se David na poušti doslechl, že Nabal stříhá své ovce,⁵ poslal deset mládenců a řekl jim: „Jděte do Karmelu, navštivte Nábala a pozdravte ho mým jménem:“⁶ „Buď zdrav. Pokoj tobě, pokoj tvé rodině, pokoj všemu, co máš.“⁷ Jak slyším, stříháš právě ovce. Víš, že tví pastýři byli s námi. Chovali jsme se k nim slušně a za celou dobu, co byli v Karmelu, se vůbec nic neztratilo.⁸ Zeptej se svých mládenců a potvrdí ti to. Prokaž tedy mým chlapcům laskavost, přicházíme přece ve šťastnou chvíli. Dej tedy prosím svým služebníkům i svému synu Davidovi, co máš po ruce.“⁹ Davidovi mládenci tedy šli za Nábalem a promluvili Davidovým jménem přesně, jak jim řekl. Když se odmlčeli,¹⁰ Nabal se na ně rozkřikl: „Jaký David? Jaký syn Jišajův? Všude je teď plno sluhů, kteří utíkají od svých pánů.“¹¹ To mám vzít svůj chleba, svou vodu a maso, které jsem připravil pro své stříhače, a dát to lidem, o kterých ani nevím, odkud jsou?“¹² Davidovi mládenci se tedy otočili a vydali se zpátky. Jakmile dorazili k Davidovi, vyřídili mu všechna Nabalova slova.¹³ David svým mužům řekl: „Každý si připásejte meč.“ Všichni včetně Davida si tedy připásali meč a asi čtyři sta mužů vyrazilo za Davidem. Dvě stě jich zůstalo u zásob.¹⁴ Jeden z Nabalových mládenců mezitím řekl Nabalově ženě Abigail: „Víš, že David poslal z pouště k našemu pánovi posly s pozdravem, ale on jim vynadal?“¹⁵ Ti muži na nás byli velmi hodní, chovali se k nám slušně a po celou dobu, kdy jsme s nimi byli na pastvinách, se nám vůbec nic neztratilo.¹⁶ Ve dne i v noci nás chránili jako hradba, celou tu dobu, kterou jsme s nimi strávili, když jsme pásli stáda.¹⁷ Rozmysli si teď dobře, co bys měla udělat, protože náš pán i celý jeho dům se řítí do neštěstí. Jenže je to takový ničema, že s ním není řeč.“¹⁸ Abigail rychle vzala dvě stě chlebů, dva měchy vína, pět připravených ovcí, pět měr praženého zrní, sto sušených hroznů a dvě stě hrud fíků a naložila to na osly.¹⁹ Potom řekla svým mládencům: „Jděte napřed, já jdu za vámi.“ Svému muži Nabalovi ale nic neřekla.²⁰ Vsedla na osla a sjížděla do horské rokle, když tu proti ní přichází David se svými muži. (Než je potkala,²¹ David si právě říkal: „To jsem tedy na poušti hlídal všechn jeho majetek zbytečně — vůbec nic se mu neztratilo, a teď mi za mou dobrotu oplácí zlem.“²² Bůh ať Davida potrestá a ještě mu přidá, jestli ze všech, kdo k Nabalovi patří, nechám do rána jediného pacholka!„) ²³ Jakmile Abigail uviděla Davida, rychle sesedla z osla, padla před Davidem na tvář a poklonila se až k zemi.²⁴ Padla mu k nohám a zvolala: „Je to jen má vina, pane můj! Ale dovol, prosím, své služebnici promluvit; vyslechni laskavě má slova.“²⁵ Kéz si můj pán vůbec nevšímá toho ničemy Nábala. Jak se jmenuje, takový i je — jmenuje se Nabal, Hlupák, a hlouposti má dost. Já, tvá služebnice, jsem neviděla ty mládence, které jsi, můj pane, poslal.“²⁶ Teď ale, pane můj, jakože je živ Hospodin a živ jsi ty — protože ti Hospodin zabránil prolít krev a vzít pomstu do vlastních rukou, ať tvoji nepřátelé a všichni, kdo mému pánu chtějí ublížit, dopadnou jako Nabal!“²⁷ A tento dárek, který tvá služebnice přinesla svému pánu, ať se rozdá mládencům, kteří jdou ve šlépějích mého pána.²⁸ Odpusť prosím provinění své služebnice. Hospodin mému pánu jistě zbuduje trvalý dům, neboť můj pán vede Hospodinovy boje a za celou tu dobu se

na tobě nenašlo nic zlého.²⁹ Kdyby se někdo rozhodl tě pronásledovat a usilovat ti o život, tvůj život, můj pane, zůstane pevně ve svazku živých, při Hospodinu, tvém Bohu. Život tvých nepřátel však Bůh jako z praku odmrští.³⁰ A potom, až Hospodin prokáže mému pánu všechno to dobrodiní, které ti zaslíbil, a přikáže ti být vůdcem Izraele,³¹ tehdy, můj pane, nebudeš mít v srdci výčitky, že jsi daremně prolil krev, aby ses pomstil. Až Hospodin prokáže mému pánu dobrodiní, vzpomeň si na svou služebnici.³² David řekl Abigail: „Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, že mi tě dnes poslal vstříc.“³³ A požehnána tvá moudrost, ty sama buď požehnána, žes mě dnes zadržela, abych neprolil krev a nevzal pomstu do svých rukou.³⁴ Jakože je živ Hospodin, Bůh Izraele, který mi zabránil ublížit ti, věz, že kdybys mi nepřišla tak rychle vstříc, do rozednění by Nabalovi nezůstal jediný pacholek!“³⁵ Potom od ní David přijal, co mu přinesla, a řekl jí: „Vrať se v pokoji domů. Uvidíš, že jsem tě poslechl a vyhověl jsem ti.“³⁶ Abigail se tedy vrátila k Nabalovi. Ten právě doma pořádal hody. Hodoval jako král, cítil se skvěle a byl úplně opilý. Proto mu až do rozednění neřekla vůbec nic.³⁷ Teprve ráno, když Nabal vystřízlivěl, mu to všechno vyprávěla. V tu chvíli ho ranila mrtvice a on ztuhl jako kámen.³⁸ Asi po deseti dnech Hospodin Nábala zasáhl tak, že zemřel.³⁹ Když se David doslechl o Nabalově smrti, řekl: „Požehnán buď Hospodin, že se mě zastal proti Nabalovým urážkám! Hospodin svému služebníku zabránil spáchat zlo, ale Nabalovo zlo obrátil zpátky na jeho hlavu.“ Potom David poslal pro Abigail a nabídl jí, že si ji vezme za ženu.⁴⁰ Davidovi služebníci přišli za Abigail do Karmelu a řekli jí: „David nás za tebou posílá, že si tě chce vzít za ženu.“⁴¹ Hned se poklonila tváří k zemi se slovy: „Hle, tvá služebnice bude služkou, jež umývá nohy služebníků svého pána.“⁴² Poté Abigail rychle nasedla na osla a provázena svými pěti děvečkami odešla s Davidovými posly a stala se jeho ženou.⁴³ David si vzal také Achinoam z Jizreelu a obě byly jeho manželkami.⁴⁴ Saul ale svou dceru, Davidovu manželku Míkal, provdal za Paltiho, syna Laiše z Galimu.

26 Za Saulem do Gibeje znovu přišli Zifejci: „David se přece ukrývá na kopci Chakila před Ješimonem.“² Saul se tedy se třemi tisíci mužů vybraných z Izraele vypravil na poušť Zif, aby tam Davida hledali.³ Saul se utábořil u cesty na kopci Chakila před Ješimonem. David se zatím zdržoval v poušti. Když viděl, že za ním Saul přišel na poušť,⁴ vyslal zvědy, aby se o Saulově příchodu dověděl přesně.⁵ Potom se David vypravil k Saulovu tábořišti. Viděl místo, kde se uložil Saul a jeho vojevůdce Abner, syn Nerův. Saul ležel uprostřed tábora obklopen vojskem ze všech stran.⁶ David se pak zeptal Chetejce Achimelecha a Cerujina syna Abišaje, bratra Joábova: „Kdo se mnou půjde k Saulovi do tábora?“ „Já s tebou půjdu,“ odpověděl Abišaj.⁷ David s Abišajem tedy vešli v noci do vojska a hle — Saul spal uprostřed ležení a kopí měl zaražené do země hned u hlavy. Abner a ostatní spali okolo.⁸ „Dnes ti Bůh vydal tvého nepřítele do rukou,“ řekl Abišaj Davidovi. „Dovol, ať ho teď tím k1 Za Saulem do Gibeje znovu přišli Zifejci: „David se přece ukrývá na kopci Chakila před Ješimonem.“² Saul se tedy se třemi tisíci mužů vybraných z Izraele vypravil na poušť Zif, aby tam Davida hledali.³ Saul se utábořil u cesty na kopci Chakila před Ješimonem. David se zatím zdržoval v poušti. Když viděl, že za ním Saul přišel na poušť,⁴ vyslal zvědy, aby se o Saulově příchodu dověděl přesně.⁵ Potom se David vypravil k Saulovu tábořišti. Viděl místo, kde se uložil Saul a jeho vojevůdce Abner, syn Nerův. Saul ležel uprostřed tábora obklopen vojskem ze všech stran.⁶ David se pak zeptal Chetejce Achimelecha a Cerujina syna Abišaje, bratra Joábova: „Kdo se mnou půjde k Saulovi do tábora?“ „Já s tebou půjdu,“ odpověděl Abišaj.⁷ David s Abišajem tedy vešli v noci do vojska a hle — Saul spal uprostřed ležení a kopí měl zaražené do země hned u hlavy. Abner a ostatní spali okolo.⁸ „Dnes ti Bůh vydal tvého nepřítele do rukou,“ řekl Abišaj Davidovi. „Dovol, ať ho teď tím kopím probodnu až do země. Stačí jedna rána, druhá nebude potřeba.“⁹ David mu ale odpověděl: „Neublížuj mu. Kdo může beztrestně vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného?“¹⁰ Jakože je živ Hospodin,“ pokračoval David, „sám Hospodin ho raní. Buď přijde jeho den a zemře, anebo vytáhne do války a zahyne.“¹¹ Mě ale Hospodin chraň, abych vztáhl ruku na Hospodinova pomazaného! Vezmi raději to kopí i džbán na vodu, co má u hlavy, a pojďme pryč.“¹² A tak David vzal Saulovi od hlavy kopí a džbán vody a šli pryč. Nikdo si jich nevšiml, nikdo nic nevěděl, nikdo se neprobudil. Všichni spali, protože na ně padl tvrdý spánek od Hospodina.¹³ David přešel na druhou stranu a postavil se opodál na vrchol kopce, aby byl od něj dost daleko.¹⁴ „Co je s tebou, Abnere?“ zavolal odtud na vojsko a na Abnera, syna Nerova. „Kdo mě to volá?“ odpověděl Abner.¹⁵ „Nejsi snad muž, kterému není v Izraeli rovno?“ volal David na Abnera. „Proč tedy nehlídáš svého krále a pána? Někdo tvému králi a pánu přišel ublížit!“¹⁶ Moc ses nevyznamenal. Jakože je živ Hospodin, zasloužíte si zemřít, protože jste neochránili svého pána, Hospodinova pomazaného. Jen se podívej, kde je královo kopí a ten džbán vody, co měl u hlavy!“¹⁷ Vtom Saul poznal Davida po hlase. „Je to tvůj hlas, Davide, synu můj?“ zavolal na něj. „Ano, můj králi a pane,“ odpověděl David.¹⁸ A pokračoval: „Proč můj pán pronásleduje svého služebníka? Co jsem provedl? Jaký zločin jsem spáchal?“¹⁹ Vyslechni teď prosím, můj králi a pane, slova svého služebníka. Pokud tě proti mně podnítil Hospodin, ať tedy přijme předloženou oběť. Pokud to ale byli lidé, pak ať jsou před Hospodinem prokletí, protože mě teď vyhánějí z domova v Hospodinově dědictví. Jako by řekli: ‘Běž sloužit cizím bohům!’²⁰ Kéž má krev neskropí zem daleko

od Hospodinovy tváře. Vždyť izraelský král vytáhl hledat pouhou blechu. Jako kdyby po horách pronásledoval koroptev.“²¹ „Zhřešil jsem,“ řekl Saul. „Vrať se, můj synu Davide! Už ti neublížím, neboť sis dnes tolik cenil mého života! Ano, jednal jsem jako hlupák — hrozně jsem se zmýlil!“²² David na to řekl: „Zde je královo kopí. Ať sem pro něj někdo z mládenců přijde.“²³ Hospodin odplatí každému za jeho spravedlnost a věrnost. Hospodin mi tě dnes vydal do rukou, ale já jsem nechtěl vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného.²⁴ Jako jsem si dnes cenil tvého života, kéž je i můj život právě tak cenný v Hospodinových očích a kéž mě vysvobodí z každého souzení.“²⁵ Saul Davidovi odpověděl: „Požehnaný jsi, můj synu Davide. Dokážeš veliké věci a jistě uspěješ.“ David šel potom dál svou cestou a Saul se vrátil domů. Opím probodnu až do země. Stačí jedna rána, druhá nebude potřeba.“⁹ David mu ale odpověděl: „Neublížuj mi. Kdo může beztrestně vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného?“¹⁰ Jakože je živ Hospodin,“ pokračoval David, „sám Hospodin ho raní. Buď přijde jeho den a zemře, anebo vytáhne do války a zahyne.“¹¹ Mě ale Hospodin chraň, abych vztáhl ruku na Hospodinova pomazaného! Vezmi raději to kopí i džbán na vodu, co má u hlavy, a pojďme pryč.“¹² A tak David vzal Saulovi od hlavy kopí a džbán vody a šli pryč. Nikdo si jich nevšiml, nikdo nic nevěděl, nikdo se neprobudil. Všichni spali, protože na ně padl tvrdý spánek od Hospodina.¹³ David přešel na druhou stranu a postavil se opodál na vrchol kopce, aby byl od něj dost daleko.¹⁴ „Co je s tebou, Abner?“ zavolal odtud na vojsko a na Abnera, syna Nerova. „Kdo mě to volá?“ odpověděl Abner.¹⁵ „Nejsi snad muž, kterému není v Izraeli rovno?“ volal David na Abnera. „Proč tedy nehlídáš svého krále a pána? Někdo tvému králi a pánu přišel ublížit!“¹⁶ Moc ses nevyznamenal. Jakože je živ Hospodin, zasloužíte si zemřít, protože jste neochránili svého pána, Hospodinova pomazaného. Jen se podívej, kde je královo kopí a ten džbán vody, co měl u hlavy!“¹⁷ Vtom Saul poznal Davida po hlase. „Je to tvůj hlas, Davide, synu můj?“ zavolal na něj. „Ano, můj králi a pane,“ odpověděl David.¹⁸ A pokračoval: „Proč můj pán pronásleduje svého služebníka? Co jsem provedl? Jaký zločin jsem spáchal?“¹⁹ Vyslechni teď prosím, můj králi a pane, slova svého služebníka. Pokud tě proti mně podnikl Hospodin, ať tedy přijme předloženou oběť. Pokud to ale byli lidé, pak ať jsou před Hospodinem prokletí, protože mě teď vyhánějí z domova v Hospodinově dědictví. Jako by řekli: ‘Běž sloužit cizím bohům!’²⁰ Kéž má krev neskropí zem daleko od Hospodinovy tváře. Vždyť izraelský král vytáhl hledat pouhou blechu. Jako kdyby po horách pronásledoval koroptev.“²¹ „Zhřešil jsem,“ řekl Saul. „Vrať se, můj synu Davide! Už ti neublížím, neboť sis dnes tolik cenil mého života! Ano, jednal jsem jako hlupák — hrozně jsem se zmýlil!“²² David na to řekl: „Zde je královo kopí. Ať sem pro něj někdo z mládenců přijde.“²³ Hospodin odplatí každému za jeho spravedlnost a věrnost. Hospodin mi tě dnes vydal do rukou, ale já jsem nechtěl vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného.²⁴ Jako jsem si dnes cenil tvého života, kéž je i můj život právě tak cenný v Hospodinových očích a kéž mě vysvobodí z každého souzení.“²⁵ Saul Davidovi odpověděl: „Požehnaný jsi, můj synu Davide. Dokážeš veliké věci a jistě uspěješ.“ David šel potom dál svou cestou a Saul se vrátil domů.

27 David si ale pomyslel: „Teď mohu kdykoli Saulovou rukou zahynout. Nezbyvá mi nic lepšího než utéct do filistínské země. Pak mě Saul nechá a přestane mě hledat po celém Izraeli. Takhle mu uniknu z rukou.“² Proto David vyrazil na cestu a se šesti sty svými muži přešel ke gatskému králi Achišovi, synu Maochovu.³ David i jeho muži se tedy usadili u Achiše v Gatu. Každý měl s sebou svoji rodinu, David pak obě své ženy, Achinoam Jizreelskou a Abigail, vdovu po Nabalovi Karmelském.⁴ Když bylo Saulovi oznámeno, že David utekl do Gatu, přestal ho hledat.⁵ David řekl Achišovi: „Mohl bys mi prokázat laskavost? Prosím, ať mi poskytnou místo v některém venkovském městečku, abych se tam usadil. Proč by měl tvůj služebník bydlet s tebou v královském městě?“⁶ Toho dne mu tedy Achiš dal Ciklag. Proto Ciklag patří až dodnes judským králům.⁷ David strávil ve filistínském kraji celkem rok a čtyři měsíce.⁸ David se svými muži podnikal nájezdy na Gešurejce, Girzejce i Amalekovce. (Ti totiž odpradávná bydleli v tom kraji, který se táhne až k Šuru směrem k egyptské k zemi.)⁹ David útočil na celý ten kraj a nenechával naživu muže ani ženy, zabíral brav i skot, osly, velbloudy i oděvy. Potom se vracel k Achišovi.¹⁰ Když se Achiš ptal: „Na koho jste dnes podnikli nájezd?“ David odpovídal: „Do judského Negevu,“ nebo „do Negevu Jerachmeelců,“ nebo „do kenijského Negevu.“¹¹ David nenechával naživu muže ani ženy, aby je nemusel vodit do Gatu. Říkal si: „Aby na nás nevyzradili, co vlastně David dělá.“ Tak si David počíнал celou dobu, kdy bydlel ve filistínském kraji.¹² Achiš ale Davidovi věřil; myslel si: „Ten se svému lidu Izraeli nadobro zprotivil. Zůstane mým služebníkem už napořád.“

28 V té době Filištíni shromáždili svá vojska do války proti Izraeli. Achiš oznámil Davidovi: „Musíš počítat s tím, že se mnou do války potáhneš i ty se svými muži.“² Ten mu odpověděl: „Pak tedy poznáš, co tvůj služebník dovede.“ Achiš na to Davidovi řekl: „Tak to tě jmenuji natrvalo svým osobním strážcem.“³ Samuel byl mrtev. Všichni Izraelci ho oplakávali a pohřbili ho v Rámě, ve městě, kde bydlel. Saul ze země odstranil

všechny věštky a duchaře. ⁴ Filištiní se shromáždili, přitáhli a utábořili se v Šunemu. Saul tedy shromáždil celý Izrael a utábořili se v pohoří Gilboa. ⁵ Když Saul viděl filišťinský tábor, byl naplněn hrůzou, uvnitř se celý chvěl strachy. ⁶ Saul se tenkrát ptal Hospodina, ale ten mu neodpovídal ani skrze sny, ani skrze urim, ani skrze proroky. ⁷ Nakonec tedy řekl svým služebníkům: „Najděte mi nějakou věštkyni. Půjdu za ní a poradím se s ní.“ „Jedna věštkyně je tamhle v En-doru,“ odpověděli mu jeho služebníci. ⁸ Saul se pak v noci, přestrojen do jiných šatů, vydal se dvěma muži za onou ženou. „Věšti mi prosím skrze duchy,“ požádal ji, „a vyvolej mi, koho ti řeknu.“ ⁹ „Copak nevíš, co udělal Saul?“ řekla mu na to ta žena. „Vymýtil věštky a duchaře ze země! To mě chceš nacytat a připravit o život?“ ¹⁰ Saul jí ale přísahal při Hospodinu: „Jakože je živ Hospodin, žádný trest tě za to nečeká.“ ¹¹ Nakonec se ho tedy zeptala: „Koho ti mám vyvolat?“ „Vyvolej mi Samuela,“ odpověděl. ¹² Když ta žena spatřila Samuela, najednou hlasitě vykřikla: „Proč jsi mě podvedl? Vždyť ty jsi Saul!“ ¹³ „Neboj se,“ řekl jí král. „Co vidíš?“ „Vidím ze země vystupovat jakési božstvo,“ řekla žena. ¹⁴ „Jak vypadá?“ ptal se. „Zvedá se nějaký stařec zahalený pláštěm,“ odpověděla. Tehdy Saul poznal, že je to Samuel, padl tvář k zemi a poklonil se. ¹⁵ Samuel k Saulovi promluvil: „Proč mě rušíš? Proč jsi mě nechal vyvolat?“ „Je mi tak úzko!“ odpověděl Saul. „Filištiní proti mně bojují a Bůh se ode mě odvrátil! Vůbec mi neodpověděl — ani skrze proroky, ani skrze sny. Proto jsem tě zavola, abys mi poradil, co mám dělat.“ ¹⁶ Samuel mu na to řekl: „Proč se ptáš mě, když se od tebe Hospodin odvrátil a stal se tvým nepřítelem?“ ¹⁷ Hospodin udělal, co skrze mě předpověděl: Hospodin od tebe odtrhl království a dal je tvému bližnímu, Davidovi! ¹⁸ Protože jsi neposlechl Hospodina a nevykonal jeho planoucí hněv proti Amalekovi, proto s tebou dnes Hospodin naloží takto: ¹⁹ Hospodin tě i s Izraelem vydá do rukou Filištinů! Zítra budeš ty i tví synové se mnou, neboť Hospodin vydá izraelské vojsko do rukou Filištinů.“ ²⁰ Vtom se Saul, jak byl dlouhý, skácel k zemi. Samuelova slova ho tak vyděsila, že ho opustil zbytek sil. Celý den a noc totiž nic nejedl. ²¹ Když ta žena přistoupila k Saulovi a viděla, jak je vyděšený, řekla mu: „Pohleď, tvá služebnice tě poslechla. Nasadila jsem vlastní život, když jsem udělala, o cos mě žádal.“ ²² Teď tedy prosím vyslechni ty svou služebnici. Nabídnou ti něco k jídlu a ty se najíš, abys měl sílu. Musíš pokračovat v cestě.“ ²³ On ale odmítl: „Nebudu jíst!“ Jeho služebníci i ta žena ale naléhali, až je nakonec poslechl, vstal ze země a posadil se na lůžko. ²⁴ Žena rychle porazila vykrmené tele, které měla doma, vzala mouku, zadělala a napekla z ní nekvašené chleby. ²⁵ Potom to nabídla Saulovi a jeho služebníkům. Pojedli, vstali a ještě té noci odešli.

29 Filištiní shromáždili všechna svá vojska do Afeku, zatímco Izrael tábořil u pramene v Jizreelu. ² Když filišťinští vládci pochodovali se svými stovkami a tisíci, David a jeho muži pochodovali vzadu s Achíšem. ³ Filišťinští velitelé se ptali: „Co to tam je za Hebreje?“ „To je přece David, sluha izraelského krále Saula,“ řekl jim Achíš. „Je se mnou už nejmíň rok. Ode dne, kdy od něj odpadl, až dodnes mu nemám co vytknout.“ ⁴ Filišťinští velitelé se ale na něj rozzlobili. „Pošli ho pryč,“ řekli mu, „ať se vrátí, kam mu řekneš. Přece s námi nepůjde do boje! Vždyť by se v bitvě postavil proti nám! Čím by se mohl svému pánu zalíbit více než hlavami těchto mužů?“ ⁵ Vždyť je to přece ten David, o kterém se při tancích zpívalo: „Saul pobil své tisíce, David desetkrát více!“ ⁶ Achíš si tedy Davida zavola a řekl mu: „Jakože je živ Hospodin, jsi spolehlivý a líbí se mi, jak si v mém vojsku vedeš. Ode dne, kdy jsi ke mně přišel, až dodnes ti opravdu nemám co vytknout. Vládcům se ale nelíbíš.“ ⁷ Vrať se tedy v pokoji, abys filišťinské vládce nedráždil.“ ⁸ „Co jsem provedl?“ odpověděl mu na to David. „Co může svému služebníkovi vytknout ode dne, kdy jsem k tobě přišel, až dodnes? Proč nemohu jít bojovat proti nepřátelům svého krále a pána?“ ⁹ „Vím, jak jsi dobrý,“ řekl mu Achíš. „Pro mě jsi jako Boží anděl, ale filišťinští velitelé řekli: ‘Nesmíš s námi do boje!’“ ¹⁰ Proto zítra brzy vstaň — ty i sluhové tvého pána, kteří přišli s tebou — a hned za rozbřesku odejdete.“ ¹¹ A tak se David i se svými muži hned ráno vypravil na cestu do filišťinské země, zatímco Filištiní táhli na Jizreel.

30 Třetího dne pak David se svými muži dorazil do Ciklagu. Amalekovci mezitím podnikli nájezd do Negevu a Ciklagu, který dobyli a vypálili. ² Všechny, kdo tam zůstali, ženy, děti i starce, zajali. Nikoho nezabili, ale odvedli je s sebou pryč. ³ Když David se svými muži dorazil do města, hle — bylo vypálené a jejich ženy, synové i dcery odvedeni do zajetí! ⁴ David i jeho muži se dali do hlasitého pláče, až už neměli sílu plakat dál. ⁵ Byly zajaty i obě Davidovy ženy, Achinoam Jizreelská a Abigail, vdova po Nabalovi Karmelském. ⁶ David byl tehdy v úzkých, protože muži začali mluvit o tom, že ho ukamenují. Všichni byli rozhořčení, každý kvůli svým synům a dcerám. David ale našel sílu v Hospodinu, svém Bohu. ⁷ Potom David požádal kněze Abiatar, syna Achimelechova: „Přines mi sem efod.“ A když k němu Abiatar přinesl efod, ⁸ David se ptal Hospodina: „Mám tu hordu pronásledovat? Dostihnu je?“ „Pronásleduj,“ zněla odpověď. „Jistě je dostihneš a zajatce vysvobodíš.“ ⁹ David tedy vyrazil se šesti sty muži. Když přišel k potoku Besor, část jich tam zůstala. ¹⁰ David pak pokračoval v pronásledování se čtyřmi sty muži; dvě stě jich zůstalo u potoka Besor, protože byli příliš

vyčerpáni, než aby šli dál. ¹¹ Našli venku jakéhosi Egyptana a vzali ho k Davidovi. Dali mu něco k jídlu, vodu k pití, ¹² hroudu fiků a dva trsy rozinek. Když se najedl, pookřál, protože už tři dny a tři noci nic nejedl a nepil. ¹³ „Ke komu patříš?“ ptal se ho David. „Odkud jsi?“ „Jsem Egyptan, otrok jednoho Amalekovce,“ odpověděl mladík. „Můj pán mě tu před třemi dny nechal, protože jsem byl nemocný. ¹⁴ Podnikli jsme nájezd do Negevu Krétanů a také do Negevu Kálebova na judském území. Ciklag jsme vypálili.“ ¹⁵ „Můžeš mě k té hordě dovést?“ zeptal se ho David. Odpověděl: „Přísaha je mi při Bohu, že mě nezabiješ a nevydáš mě do rukou mého pána, a já tě k nim dovedu.“ ¹⁶ Dovedl ho tedy k nim a hle — roztáhli se všude po zemi, jedli, pili a slavili, že ve filistínské a judské zemi pobrali takovou spoustu kořisti. ¹⁷ David je pobíjel od ranního šera až do večera druhého dne a nikdo z nich neunikl kromě čtyř set mladíků, kteří nasedli na velbloudy a uprchli. ¹⁸ Tak David dobyl zpět všechno, co Amalekovci pobrali, a osvobodil i obě své ženy. ¹⁹ Neztratili nikoho, mladé ani staré, syny ani dcery, nic z kořisti a ze všeho, co jim vzali. David to všechno získal zpět. ²⁰ Pobral také všechnen brav a skot. Hnali to stádo před sebou se slovy: „To je Davidova kořist.“ ²¹ Tak David dorazil k těm dvěma stům mužů, kteří zůstali u potoka Besor, protože byli příliš vyčerpáni, než aby šli dál s Davidem. Vyšli Davidovi a jeho mužům naproti, David k nim přistoupil a pozdravil je. ²² Mezi muži, kteří šli s Davidem, se ale ozvali všichni zlí a ničemní: „Tihle s námi přece nešli! Nedáme jim nic z kořisti, kterou jsme získali. Ať si každý vezme svou ženu a děti a jdou!“ ²³ David ale prohlásil: „Bratři, takhle nejednejte s tím, co nám dal Hospodin. On sám nás ochránil a tu hordu, co nás napadla, nám vydal do rukou. ²⁴ Kdo by s tou vaší řečí souhlasil? Podíl toho, kdo zůstal u zásob, bude stejný jako podíl toho, kdo šel do bitvy. Všichni se rozdělíme.“ ²⁵ A tak to od toho dne až dodnes v Izraeli platí jako závazné ustanovení. ²⁶ Když se David vrátil do Ciklagu, poslal něco z té kořisti judským stařešinům, svým přátelům. Vzkázal jim: „Zde je dar pro vás z kořisti od Hospodinových nepřátel.“ ²⁷ A rozeslal to stařešinům do Bet-elu, Rámot-negevu, Jatiru, ²⁸ Aroeru, Sifmotu, Eštemoy, ²⁹ Rachalu, do jerachmeelských a kenijských měst, ³⁰ do Chormy, Bor-ašanu, Atachu, ³¹ Hebronu — do všech míst, kam David se svými muži chodíval.

31 Na Izrael zaútočili Filištiní. Izraelští muži se před nimi dali na útěk a padali mrtví na svazích Gilboa. ² Když se Filištinům podařilo zabít Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-šuu, ³ rozhořel se prudký boj proti Saulovi. Našli ho lukostřelci a těžce ho zranili svými střelami. ⁴ Saul proto řekl svému zbrojnošovi: „Vytáhni svůj meč a probodni mě. Jinak přijdou ti neobřezanci a vrhnou se na mě!“ Zbrojnoš se ale zdráhal, protože měl veliký strach. Saul tedy vzal meč a nalehl na něj. ⁵ Když zbrojnoš viděl, že Saul je mrtev, nalehl i on na svůj meč a zemřel s ním. ⁶ Tak zahynul Saul, jeho tři synové i jeho zbrojnoš; společně s ním toho dne padli i všichni jeho muži. ⁷ Jakmile Izraelci v tom údolí a za Jordánem spatřili, že izraelské vojsko uteklo a že Saul se svými syny zahynul, opustili svá města a uprchli. Pak přišli Filištiní a obsadili je. ⁸ Druhého dne, když Filištiní přišli do pohorí Gilboa obírat pobité, našli tam ležet Saula a jeho syny. ⁹ Usekli mu hlavu, svlékli mu zbroj a poslali to po celé filistínské zemi, aby tu zprávu ohlásili v chrámu jejich model i mezi lidem. ¹⁰ Jeho výzbroj uložili v chrámu Aštarot a tělo přibili na hradbu Bet-šanu. ¹¹ Když se obyvatelé Jábeš-gileádu doslechli, co Filištiní provedli se Saulem, ¹² všichni jejich bojovníci vyrazili a šli celou noc. Sňali Saulovo tělo i těla jeho synů z betšanské hradby, vrátili se do Jábeše a tam je spálili. ¹³ Potom vzali jejich ostatky a pohřbili je pod jábešským tamaryškem. Sedm dní se pak postili.

Druhá Samuelova

Úvod

1 Saul byl už mrtev, když se David po porážce Amalekitů vrátil do Ciklagu, kde strávil dva dny. ² Třetího dne dorazil nějaký muž ze Saulova tábora. Měl roztržený oděv a na hlavě hlínu. Přišel k Davidovi, padl na zem a poklonil se. ³ „Odkud jdeš?“ zeptal se David. „Unikl jsem z izraelského tábora,“ zněla odpověď. ⁴ „Pověz mi, co se stalo?“ ptal se David. „Muži utekli z boje. Mnoho jich padlo a zemřelo. Také Saul a jeho syn Jonatan zemřeli,“ odpověděl muž. ⁵ „Jak víš, že zemřel Saul a jeho syn Jonatan?“ zeptal se David mladíka, který mu to oznamoval. ⁶ Mladík odpověděl: „Náhodou jsem byl v pohoří Gilboa, když vtom jsem uviděl Saula, jak se opírá o kopí. Vozy a jezdci už ho doháněli, ⁷ a tak se rozhlédl, a když mě uviděl, zavolal na mě. ‘Ano, pane?’ odpověděl jsem ⁸ a on se mě zeptal: ‘Kdo jsi?’ Odpověděl jsem: ‘Amalekovec’ ⁹ a on mi řekl: ‘Pojď sem a dobij mě. Smrt mě má ve spárech, ale život mě ještě neopouští.’ ¹⁰ A tak jsem šel k němu a zabil ho. Bylo mi jasné, že své zranění nepřežije. Vzal jsem mu z hlavy korunu a z paže náramek a přinesl jsem ti to sem, můj pane.“ ¹¹ David vzal své roucho a roztrhl je, stejně jako všichni, kdo byli s ním. ¹² Truchlili, naříkali a postili se až do večera kvůli Saulovi a jeho synu Jonatanovi, kvůli Hospodinovu vojsku a kvůli domu Izraele, že padli mečem. ¹³ Potom se David mladíka, který mu přinesl tu zprávu, zeptal: „Odkud že jsi?“ „Jsem syn jednoho amalekovského přistěhovalce,“ odpověděl. ¹⁴ „A to ses nebál vztáhnout ruku a zabít Hospodinova pomazaného?“ řekl mu na to David. ¹⁵ Tehdy zavolal na jednoho z mládenců: „Pojď sem, zabij ho!“ A tak ho udeřil, až zemřel. ¹⁶ Ještě předtím mu David řekl: „Tvá krev na tvou hlavu! Vlastními ústy jsi na sebe řekl: To já jsem zabil Hospodinova pomazaného.“ ¹⁷ David pak nad Saulem a jeho synem Jonatanem zpíval tento žalozpěv ¹⁸ a přikázal, aby se synové Judy učili tuto Píseň luku. Takto je zapsána v Knize Upřímného: ¹⁹ Ach, Izraeli, tvá ozdoba zabita leží na tvých výšinách! Jak padli hrdinové! ²⁰ Ať se to v Gatu nikdo nedozví, ať to neohlašují v aškelonských ulicích, ať se neradují filišťinské dcery, ať nejásají dcery neobřezaných! ²¹ Svahy Gilboa, ano, vy — deště a rosy buďte zbaveny! Ať už se nenajde pole úrodné tam, kde štít hrdinů byl pohaněn, štít Saulův, již nepomazán olejem! ²² Bez krve raněných, bez tuku udatných luk Jonatanův se nevracel, ani meč Saulův, než býval nasycen. ²³ Saule a Jonatane, v životě druhové milí, ve smrti nejste rozloučení, rychlejší než orli, silnější než lvi! ²⁴ Dcery izraelské, oplakávejte Saula — šatil vás vzácným šarlatem a krášlil šperky ze zlata. ²⁵ Jak padli hrdinové vprostřed boje! Na tvých výšinách proboden Jonatan! ²⁶ Teskním po tobě, Jonatane, bratře — jak jsem tě miloval! Tvá láska ke mně byla úžasná, vzácnější nežli láska žen. ²⁷ Jak padli hrdinové, jak zmařena zbroj válečná!

2 Později se David ptal Hospodina: „Mám jít do některého judského města?“ „Jdi,“ odpověděl Hospodin. „A kam mám jít?“ zeptal se David. „Do Hebronu,“ odpověděl mu. ² A tak tam David odešel s oběma svými manželkami, Achinoam Jizreelskou a Abigail, vdovou po Nabalovi Karmelském. ³ David vzal s sebou také své muže, každého s jeho rodinou, a usadili se v Hebronu a okolních městech. ⁴ Tam za ním potom přišli judští muži, aby Davida pomazali za krále nad domem judským. Když pak bylo Davidovi oznámeno: „Obyvatelé Jábeš-gileádu pohřbili Saula,“ ⁵ poslal k nim posly se slovy: „Kéž vám Hospodin požehná za to, že jste svému pánu Saulovi prokázali tuto laskavost a pohřbili ho. ⁶ Kéž i vám teď Hospodin prokáže laskavost a věrnost. Také já vám prokáži dobrodiní za to, co jste vykonali. ⁷ Buďte tedy stateční a silní. Váš pán Saul je mrtev, ale judský dům si za svého krále pomazal mě.“ ⁸ Saulův vojevůdce Abner, syn Nerův, tehdy vzal Saulova syna Iš-bošeta, odvedl ho do Machanajim ⁹ a prohlásil ho králem Gileádu, Ašerovců, Jizreele, Efraima, Benjamína a celého Izraele. ¹⁰ Iš-bošet, syn Saulův, začal kralovat ve věku čtyřiceti let a kraloval dva roky. Dům Judy ale následoval Davida. ¹¹ David kraloval nad domem Judy v Hebronu sedm let a šest měsíců. ¹² Abner, syn Nerův, vytáhl s vojáky Saulova syna Iš-bošeta z Machanajim do Gibeonu. ¹³ S Davidovými vojáky pak vytáhl Joáb, syn Ceruji, a setkali se s nimi u Gibeonského rybníka. Jedni zůstali na jedné straně rybníka a druzí na druhé. ¹⁴ Abner tehdy promluvil k Joábovi: „Ať raději předstoupí mládenci a ukáží před námi, co dovedou.“ „Budiž, ať předstoupí,“ odpověděl Joáb. ¹⁵ Nastoupili tedy, z každé strany ve stejném počtu: dvanáct Benjamínců za Saulova syna Iš-bošeta proti dvanácti Davidovým vojákům. ¹⁶ Každý popadl svého protivníka za hlavu a vrazil mu do boku meč, takže padli všichni společně. Proto se tomu místu u Gibeonu říká Chelkat-curim, Pole břitů. ¹⁷ V urputné bitvě, která se toho dne strhla, pak Davidovi vojáci Abnera a zbytek Izraelců porazili. ¹⁸ Byli tam také tři synové Ceruji: Joáb, Abišaj a Asael. Tento Asael uměl běhat jako divoká gazela. ¹⁹ Pustil se za Abnerem, neuhnul napravo ani nalevo, jen za ním. ²⁰ Abner se obrátil: „To jsi ty, Asaeli?“ zavolal. „To jsem,“ odpověděl Asael. ²¹ „Uhni napravo nebo nalevo,“ přemlouval ho Abner, „chop se jednoho z mých mládenců“

a vezmi si jeho výstroj!“ Asael ho ale nechtěl nechat být.²² Abner tedy na Asaela zavolał ještě jednou: „Nech mě být, jinak tě srazím k zemi! Jak se pak podívám tvému bratru Joábovi do očí?“²³ Když ho ale stále nechtěl nechat být, Abner ho udeřil zadním koncem svého kopí do břicha. Kopí jím projelo naskrz, takže tam padl a na místě zemřel. Každý, kdo přišel na místo, kde Asael padl a zemřel, se tam zastavil.²⁴ Potom se za Abnerem pustili Joáb s Ašišajem. Když už slunce zapadalo, dorazili k pahorku Ama naproti Giachu cestou ke gibeonské poušti.²⁵ Benjamínovci se v jednom šiku shromáždili k Abnerovi na vrchol pahorku.²⁶ Abner pak zavolał na Joába: „To musí meč stále hubit? Copak nevíš, že nakonec zbude jen hořkost? Kdy už konečně řekneš svým mužům, ať přestanou honit své bratry?“²⁷ Joáb mu odpověděl: „Jako že je živ Hospodin, kdybys nepromluvil, mí muži by nepřestali stíhat své bratry až do rána!“²⁸ Poté Joáb zatroubil na roh a všichni jeho muži přestali Izraelce pronásledovat. Boj skončil.²⁹ Abner pak se svými muži šel celou noc přes pláň Arava, přebrodili Jordán, šli celé dopoledne, až přišli do Machanajim.³⁰ Joáb přestal pronásledovat Abnera a shromáždil své vojsko; kromě Asaela scházelo z Davidových vojáků 19 mužů.³¹ (Davidovi vojáci ale pobili 360 Benjamínců, kteří byli s Abnerem.)³² Potom vzali Asaela a pohřbili ho v hrobě jeho otce v Betlémě. Joáb pak se svými muži šel celou noc, až za svítání dorazili do Hebronu.

3 Boj mezi domem Saulovým a Davidovým byl dlouhý. David byl stále silnější a dům Saulův stále slabší.² Davidovi se v Hebronu narodili synové: prvorozený byl Amnon z Achinoam Jizreelské; ³ druhý Kileab z Abigail, vdovy po Nábalu Karmelském; třetí Abšalom, syn Maaky, dcery gešurského krále Talmaje; ⁴ čtvrtý Adoniáš, syn Chagity; pátý Šefatiáš, syn Abitaly; ⁵ šestý Jitream, syn Davidovy ženy Egly. Tito synové se Davidovi narodili v Hebronu.⁶ Během boje mezi domem Saulovým a Davidovým získával Abner v Saulově domě stále silnější postavení.⁷ Saul míval konkubínu jménem Ricpa, dcera Ajova. Saulův syn Iš-bošet řekl Abnerovi: „Jak to, že jsi spal s konkubínou mého otce?“⁸ Ta slova Abnera rozzuřila. „Copak jsem nějaká judská psí hlava?“ odpověděl. „Doteď jsem domu tvého otce Saula, jeho bratrům i přátelům prokazoval oddanost a nevydal jsem tě do Davidových rukou. A ty mě dnes budeš obviňovat kvůli téhle ženě?“⁹ Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli se k Davidovi nezachovám podle toho, co mu přísahal Hospodin - ¹⁰ že království bude odňato domu Saulovu a Davidův trůn bude nastolen nad Izraelem i Judou od Danu až po Beer-šebua!“¹¹ Potom už se Iš-bošet neodvážil říct Abnerovi ani slovo — tak se ho bál.¹² Abner pak vyslal k Davidovi posly se slovy: „Či je to země? Uzavři se mnou smlouvu, a já ti pomohu obrátit na tvou stranu celý Izrael!“¹³ „Dobře,“ odpověděl David. „Uzavřu s tebou smlouvu. Mám ale jednu podmínku: Neukážeš se přede mnou, dokud sem nepřivedeš Saulovu dceru Míkal. Teprve poté se budeš moci se mnou setkat.“¹⁴ David pak vyslal posly k Saulovu synu Iš-bošetovi: „Vrať mi mou ženu Míkal, kterou jsem si zasnoubil za stovku filistínských předkožek.“¹⁵ Iš-bošet ji tedy nechal přivést od jejího manžela Paltiele, syna Lajišova.¹⁶ Její muž ale šel za ní a plakal celou cestu až do Bachurim. Tam mu Abner řekl: „Vrať se zpátky,“ a tak se vrátil.¹⁷ Mezitím Abner oslovil izraelské stařešiny: „Už dávno jste toužili, aby vaším králem byl David.¹⁸ Teď tedy jedněte, neboť Hospodin o Davidovi řekl: ‘Skrze Davida vysvobodím svůj lid Izrael z rukou Filištinů i všech ostatních nepřátel.’“¹⁹ Abner si také promluvil s Benjamínci. Potom šel do Hebronu, aby s Davidem probral vše, co Izrael a celý dům Benjamínův považoval za správné.²⁰ Když Abner přišel s dvaceti muži za Davidem do Hebronu, David jemu i jeho mužům připravil hostinu.²¹ Abner pak Davidovi řekl: „Dovol mi teď jít a shromáždít pro svého krále a pána celý Izrael, aby s tebou uzavřeli smlouvu. Pak budeš kralovat, kdekoli si budeš přát.“ S tím David Abnera propustil a ten odešel v pokoji.²² Právě tehdy se Davidovi vojáci s Joábem vrátili z nájezdu se spoustou kořisti. Abner už tehdy nebyl u Davida v Hebronu, protože ho David propustil, a tak odešel v pokoji.²³ Jakmile Joáb se vším svým vojskem dorazil, bylo mu oznámeno: „Za králem přišel Abner, syn Nerův, ale on ho propustil, takže odešel v pokoji.“²⁴ Joáb šel za králem. „Co jsi to provedl?“ řekl mu. „Vždyť za tebou přišel Abner! Jak to, žeš ho propustil a on si jen tak odešel?“²⁵ Znáš přece Abnera, syna Nerova! Přišel tě oklamat — chtěl vyzvědět, jak si vedeš; chtěl vyzvědět všechno, co děláš!“²⁶ Jakmile Joáb od Davida odešel, vyslal posly za Abnerem. Ti ho přivedli zpět od studny Sira. David o tom ale nevěděl.²⁷ Když byl Abner zpátky v Hebronu, Joáb si ho vzal stranou dovnitř městské brány, aby si s ním promluvil o samotě. Tam ho ale ranou do břicha zabil, aby pomstil krev svého bratra Asaela.²⁸ Když se o tom doslechl David, prohlásil: „Já i mé království jsme před Hospodinem navěky nevinní, pokud jde o krev Abnera, syna Nerova.²⁹ Ať padne na hlavu Joába a na celý jeho otcovský rod! Ať v Joábově domě nikdy nechybí muž trpící výtokem, malomocný, kulhající o holi, padlý mečem nebo nemající na chleba!“³⁰ Tak tedy Joáb a jeho bratr Ašišaj zavraždili Abnera za to, že zabil jejich bratra Asaela v bitvě u Gibeonu.³¹ David pak řekl Joábovi a všemu lidu, který byl s ním: „Roztrhněte svá roucha, přepásejte se pytlovinou a naříkejte nad Abnerem.“ Také král David kráčel za márami,³² a když Abnera v Hebronu pochovávali, král nad Abnerovým hrobem hlasitě plakal. Také všechen lid plakal.³³ Král tehdy nad Abnerem zpíval tento žalozpěv: „Měl Abner zemřít jako ničema?“³⁴ Tvé ruce nebyly spoutány, na nohou neměls okovy — ranou zlosynů jsi padl!“ A lidé ho oplakávali o to víc.

³⁵ Potom všichni chodili za Davidem, aby se ještě za světla najedl, ale David přísahal: „Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, okusím-li chleba nebo cokoli jiného před západem slunce!“ ³⁶ Všechnen lid si toho všiml a líbilo se jim to, tak jako se jim líbilo všechno, co král dělal. ³⁷ Onoho dne celé vojsko a celý Izrael poznali, že zabití Abnera, syna Nerova, nevzešlo od krále. ³⁸ Král tehdy řekl svým mužům: „Nerozumíte, že dnes v Izraeli padl vojevůdce a velikan? ³⁹ Ale já, pomazaný král, jsem dnes tak bezmocný! Tito muži, synové Ceruji, jsou nad mé síly. Zločinci za jeho zločin odplatí Hospodin!“

4 Když se Saulův syn Iš-bošet doslechl, že Abner v Hebronu zemřel, ztratil odvalu a také celý Izrael se zhrozil. ² Saulův syn měl tenkrát dva velitele úderných oddílů. Jeden se jmenoval Baana a druhý Rechab; byli to synové Rimona Beerotského ze synů Benjamínových. Také Beerot se totiž počítá k Benjamínovi; ³ Beerotští uprchli do Gitajim a od té doby tam pobývají až dodnes. ⁴ (Saulův syn Jonatan měl syna chromého na nohy. Tenkrát, když z Jizreelu dorazila zpráva o Saulovi a Jonatanovi, mu bylo pět let. Jeho chůva ho vzala do náruče a dala se na útěk. Jak ale pospíchala, upustila ho a on zchroml. Jmenoval se Mefibošet.) ⁵ Synové Rimona Beerotského, Rechab a Baana, se vypravili do Iš-bošetova domu. Dorazili tam kolem poledne, v době, kdy kvůli horku odpočíval. ⁶ Rechab a jeho bratr Baana vstoupili do domu, jako by si šli pro pšenici, bodli ho do břicha a utekli. ⁷ Když totiž vnikli do domu, spal na lůžku ve své ložnici. Ubodali ho k smrti, uřízli mu hlavu a šli s ní celou noc přes pláň Arava, ⁸ až ji přinesli k Davidovi do Hebronu. „Zde je hlava Iš-bošeta, syna Saulova, tvého nepřítele, který ti usiloval o život,“ oznámili králi. „Hospodin dnes našemu pánu a králi dopřál pomstu nad Saulem a jeho potomstvem.“ ⁹ David na to Rechabovi a jeho bratru Baanovi, synům Rimona Beerotského, řekl: „Jakože je živ Hospodin, který mě vykoupil z každého soužení: ¹⁰ Muž, který mi v Ciklagu ohlásil, že Saul je mrtev, si myslel, že nese dobré zprávy. Já jsem ho ale za tu zprávu odměnil tak, že jsem ho dal zabít. ¹¹ Čím spíše když nějaký zlosynové zavraždí nevinného člověka v jeho vlastním domě na jeho vlastním lůžku? Nemám snad teď jeho krev žádat po vás a sprovodit vás ze světa?“ ¹² Nato David rozkázal svým mládencům, aby je zabili. Usekali jim ruce i nohy a pověsili je u rybníka v Hebronu. Iš-bošetovu hlavu pak vzali a pohřbili ji v Hebronu do Abnerova hrobu.

5 Všechny izraelské kmeny přišly za Davidem do Hebronu se slovy: „Hle, jsme tvá krev a tělo! ² Už za časů našeho krále Saula jsi vodíval Izrael do boje a znovu jej přiváděl. Tobě Hospodin řekl: ‘Ty budeš pastýřem mého lidu Izraele, ty budeš Izraeli vůdcem.’“ ³ Když tehdy za králem do Hebronu přišli všichni stařešinové Izraele, král David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodinem a oni Davida pomazali za krále nad Izraelem. ⁴ Davidovi bylo třicet let, když se stal králem, a kraloval čtyřicet let. ⁵ Sedm let a šest měsíců kraloval v Hebronu nad Judou a dalších třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem i Judou. ⁶ Král pak se svými muži vytáhl na Jeruzalém, totiž na Jebusejce, kteří v tom kraji bydleli. Ti Davidovi řekli: „Sem se nedostaneš — i slepci a mrzáci tě odrazí!“ Prohlašovali, že se tam David nedostane. ⁷ David ale pevnost Sion dobyl. Teď je to Město Davidovo. ⁸ David toho dne prohlásil: „Kdo chce zaútočit na Jebusejce, ten ať na ty mrzáky a slepce udeří vodním tunelem!“ Velice totiž Davida popudili. Proto se začalo říkat: „Slepec ani mrzák nesmí do paláce.“ ⁹ David se pak v té pevnosti usadil, a tak dostala jméno Město Davidovo. Vystavěl město okolo ní od terasy Milo až k paláci. ¹⁰ Tak se David stále více vzdíral a Hospodin, Bůh zástupů, byl s ním. ¹¹ Chíram, král Týru, pak vyslal k Davidovi posly s cedrovým dřevem a také tesaře a kameníky, aby Davidovi postavili palác. ¹² Tehdy David poznal, že jej Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že vyzdvihl jeho království ve prospěch jeho lidu, Izraele. ¹³ Když David přišel z Hebronu, vzal si v Jeruzalémě další konkubíny a manželky, a tak se Davidovi narodili další synové a dcery. ¹⁴ Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Nátan, Šalomoun, ¹⁵ Jibchar, Elišua, Nefeg, Jafia, ¹⁶ Elišama, Eliada a Elifelet. ¹⁷ Jakmile Filištiní uslyšeli, že David byl pomazán za krále nad Izraelem, všichni se ho vypravili hledat. David se o tom doslechl a uchýlil se do pevnosti. ¹⁸ Když Filištiní přitáhli a rozložili se v údolí Refaim, ¹⁹ David se ptal Hospodina: „Mám na Filištiny zaútočit? Vydáš mi je do rukou?“ „Zaútoč!“ odpověděl mu Hospodin. „Filištiny ti jistě vydám do rukou.“ ²⁰ David tedy přitáhl do Baal-peracimu a porazil je tam. Tehdy řekl: „Jako proráží vodní proud, tak přede mnou Hospodin prolomil řady mých nepřátel.“ To místo pak nazval Baal-peracim, Pán průlomů. ²¹ Filištiní tam nechali své modly a David je se svými muži odnesl. ²² Filištiní později znovu vytáhli a rozložili se v údolí Refaim. ²³ David se ptal Hospodina, a ten mu řekl: „Neútoč. Obejdi je ze zadu a napadni je od moruší. ²⁴ Až v korunách moruší uslyšíš šelest šlépějí, vyrazíš, neboť tehdy před tebou vytáhl Hospodin, aby porazil vojsko Filištinů.“ ²⁵ David udělal, co mu Hospodin přikázal, a porážel Filištiny od Gibeonu až po Gezer. **1** Všechny izraelské kmeny přišly za Davidem do Hebronu se slovy: „Hle, jsme tvá krev a tělo! ² Už za časů našeho krále Saula jsi vodíval Izrael do boje a znovu jej přiváděl. Tobě Hospodin řekl: ‘Ty budeš pastýřem mého lidu Izraele, ty budeš Izraeli vůdcem.’“ ³ Když tehdy za králem do

Hebronu přišli všichni stařešिनové Izraele, král David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodínem a oni Davida pomazali za krále nad Izraelem. ⁴ Davidovi bylo třicet let, když se stal králem, a kraloval čtyřicet let. ⁵ Sedm let a šest měsíců kraloval v Hebronu nad Judou a dalších třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem i Judou. ⁶ Král pak se svými muži vytáhl na Jeruzalém, totiž na Jebusejce, kteří v tom kraji bydleli. Ti Davidovi řekli: „Sem se nedostaneš — i slepci a mrzáci tě odrazí!“ Prohlašovali, že se tam David nedostane. ⁷ David ale pevnost Sion dobyl. Teď je to Město Davidovo. ⁸ David toho dne prohlásil: „Kdo chce zaútočit na Jebusejce, ten ať na ty mrzáky a slepce udeří vodním tunelem!“ Velice totiž Davida popudili. Proto se začalo říkat: „Slepec ani mrzák nesmí do paláce.“ ⁹ David se pak v té pevnosti usadil, a tak dostala jméno Město Davidovo. Vystavěl město okolo ní od terasy Milo až k paláci. ¹⁰ Tak se David stále více vzdímal a Hospodin, Bůh zástupů, byl s ním. ¹¹ Chíram, král Týru, pak vyslal k Davidovi posly s cedrovým dřevem a také tesaře a kameníky, aby Davidovi postavili palác. ¹² Tehdy David poznal, že jej Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že vyzdvihl jeho království ve prospěch jeho lidu, Izraele. ¹³ Když David přišel z Hebronu, vzal si v Jeruzalémě další konkubíny a manželky, a tak se Davidovi narodili další synové a dcery. ¹⁴ Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Nátan, Šalomoun, ¹⁵ Jibchar, Elišua, Nefeg, Jafia, ¹⁶ Elišama, Eliada a Elifelet. ¹⁷ Jakmile Filištiní uslyšeli, že David byl pomazán za krále nad Izraelem, všichni se ho vypravili hledat. David se o tom doslechl a uchýlil se do pevnosti. ¹⁸ Když Filištiní přitáhli a rozložili se v údolí Refaim, ¹⁹ David se ptal Hospodina: „Mám na Filištiny zaútočit? Vydáš mi je do rukou?“ „Zaútoč!“ odpověděl mu Hospodin. „Filištiny ti jistě vydám do rukou.“ ²⁰ David tedy přitáhl do Baal-peracimu a porazil je tam. Tehdy řekl: „Jako proráží vodní proud, tak přede mnou Hospodin prolomil řady mých nepřátel.“ To místo pak nazval Baal-peracim, Pán průlomů. ²¹ Filištiní tam nechali své modly a David je se svými muži odnesl. ²² Filištiní později znovu vytáhl a rozložili se v údolí Refaim. ²³ David se ptal Hospodina, a ten mu řekl: „Neútoč. Obejdi je ze zadu a napadni je od moruší.“ ²⁴ Až v korunách moruší uslyšíš šelest šlépějí, vyrazíš, neboť tehdy před tebou vytáhl Hospodin, aby porazil vojsko Filištinů.“ ²⁵ David udělal, co mu Hospodin přikázal, a porážel Filištiny od Gibeonu až po Gezer.

6 David pak opět shromáždil všechny vybrané muže z Izraele — celkem třicet tisíc - ² a s celým tím zástupem se vypravil do Baaly v Judsku, aby odtamtud přivezli Boží truhlu nesoucí jméno Hospodina zástupů trůnícího nad cheruby. ³ Naložili Boží truhlu na nový vůz a vyzvedli ji z Abinadabova domu na kopci. Ten nový vůz řídili Abinadabovi synové Uza a Achio, ⁴ a když ji odváželi z domu Abinadabova na kopci, Achio kráčel před Truhlou. ⁵ David a celý dům Izraele křepčili před Hospodínem ze všech sil a zpívali a hráli na lyry a citery, na tamburíny, chřestítka a činely. ⁶ Když pak přišli k Náchonovu mlatu, Uza vztáhl ruku k Boží truhle a přidržel ji, protože ji volské spřežení naklonilo. ⁷ Vtom Hospodin vzplanul proti Uzovi hněvem. Pro tu opovážlivost ho Bůh na místě zasáhl tak, že tam u Boží truhly zemřel. ⁸ Davida hněvalo, že se Hospodin na Uzu tak prudce utrh. Proto se to místo dodnes jmenuje Perek-uza, Uzova trhlina. ⁹ Toho dne dostal David z Hospodina strach. „Jak by mohla Truhla Hospodinova vejít ke mně!“ řekl si. ¹⁰ Proto už nechtěl Hospodinovu truhlu vzít k sobě do Města Davidova, ale odložil ji do domu Obed-edoma Gatského. ¹¹ Hospodinova truhla zůstala v domě Obed-edoma Gatského tři měsíce a Hospodin požehnal Obed-edoma i celý jeho dům. ¹² Králi Davidovi pak bylo oznámeno: „Hospodin kvůli Boží truhle požehnal dům Obed-edoma i všechno, co má.“ David tedy radostně vykročil, aby nechal Boží truhlu přenést z Obed-edomova domu do Města Davidova. ¹³ Jakmile ti, kdo nesli Truhlu Hospodinovu, ušli šest kroků, obětoval býka a vykrmené dobytče. ¹⁴ David přitom křepčil ze všech sil před Hospodínem, oblečen plátěným efodem. ¹⁵ Takto David a celý dům Izraele přinášeli Hospodinovu truhlu, s pokřikem a s troubením na roh. ¹⁶ Když Hospodinova truhla vcházela do Města Davidova, Saulova dcera Míkal se dívala z okna. Viděla, jak král David poskakuje a křepčí před Hospodínem, a ve svém srdci jím pohrdla. ¹⁷ Když Hospodinovu truhlu přinesli, umístili ji doprostřed stanu, který pro ni David postavil. David pak přinesl před Hospodínem zápalné i pokojné oběti. ¹⁸ Poté, co David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu ve jménu Hospodina zástupů. ¹⁹ Podělil také všechn lid, všechno množství Izraele, muže i ženy, každého jedním pecnem chleba, jedním datlovým a jedním rozinkovým koláčem. Všechn lid se pak rozešel, každý k sobě domů. ²⁰ Také David se vrátil, aby požehnal svůj dům. Saulova dcera Míkal ale Davida uvítala slovy: „To se dnes izraelský král vyznamenal! Předváděl se dnes před děvečkami svých poddaných, jako se předvádí nějaký ubožák!“ ²¹ „Bylo to před Hospodínem!“ odpověděl jí David. „Před Hospodínem, který mě vyvolil místo tvého otce a celé tvé rodiny, aby mě postavil za vůdce Hospodinova lidu, Izraele — před ním jsem se radoval! ²² A klidně se znevážím ještě víc, až si budu i sám připadat jako nic, ale u těch — jak říkáš — děveček, u těch budu v úctě!“ ²³ Saulova dcera Míkal pak celý život až do smrti zůstala bez dětí.

7 Jednou, když už se král zabydlel ve svém domě a Hospodin mu dal odpočinout ode všech okolních nepřátel, ²řekl král proroku Nátanovi: „Podívej se, já bydlím v cedrovém paláci, a Boží truhla zůstává mezi plachtami.“ ³„Jdi a udělej vše, co máš na srdci,“ odpověděl Nátan králi. „Hospodin je s tebou.“ ⁴Té noci ale Nátan dostal Boží slovo: ⁵„Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: Tak praví Hospodin — Ty mi chceš postavit dům, kde bych bydlel?“ ⁶Ode dne, kdy jsem vyvedl syny Izraele z Egypta, až dodnes jsem přece nebydlel v domě, ale stěhoval jsem se ve stanu, v Příbytku. ⁷Po celou tu dobu jsem se stěhoval, kamkoli šli všichni synové Izraele. Řekl jsem snad někdy některému vůdci izraelských kmenů, jemuž jsem přikázal pást můj lid Izrael: ‘Proč jste mi nepostavili dům z cedrů?’ ⁸Řekni mému služebníku Davidovi: Tak praví Hospodin zástupů — Já jsem tě vzal z pastvin, od ovcí, abys byl vůdcem mého lidu Izraele. ⁹Byl jsem s tebou všude, kam ses vydal, a všechny tvé nepřátele jsem před tebou vyhladil. Proslavím tvé jméno jako jméno jednoho z největších mužů na zemi. ¹⁰I svému lidu Izraeli zajistím místo a zasadím jej tak, aby bydlel doma a nikdo ho nerušil. Už jej nebudou utiskovat zlosynové jako dřívě, ¹¹za dnů, kdy jsem nad svým izraelským lidem ustanovil soudce. Dopřeji ti odpočinout ode všech tvých nepřátel. Hospodin ti oznamuje, že on zbuduje dům tobě. ¹²Až se naplní tvé dny a ulehneš ke svým předkům, pozdvihnu tvého potomka, jenž vzejde z tvých beder, a jeho království upevním. ¹³To on postaví dům mému jménu a já navěky upevním trůn jeho království. ¹⁴Já mu budu otcem a on mi bude synem. Když pochybí, potrestám jej holí smrtelníků, lidskými ranami. ¹⁵Svou laskavost ale od něj neodvrátím, jako jsem ji odvrátil od tvého předchůdce. ¹⁶Tvůj dům a tvé království zůstanou přede mnou navěky, tvůj trůn se navěky nepohne.“ ¹⁷Přesně těmito slovy, přesně podle tohoto vidění promluvil Nátan k Davidovi. ¹⁸Král David pak přišel, posadil se před Hospodinem a řekl: „Kdo jsem já, Hospodine, Pane můj, a co je můj dům, žes mě dovedl až sem?“ ¹⁹A i to se ti ještě zdálo málo, Hospodine, Pane můj, takže jsi domu svého služebníka dokonce přislíbil budoucnost. Bývá snad takový úděl člověka, Hospodine, Pane můj? ²⁰Co k tomu David ještě může říci? Ty přece znáš svého služebníka, Hospodine, Pane můj! ²¹Pro své slovo a podle svého srdce jsi svému služebníku zjevil všechny tyto velkolepé věci. ²²Jak jsi veliký, Hospodine, Pane můj! Nikdo není jako ty a není Boha kromě tebe, jak jsme vždy na vlastní uši slyšeli. ²³A kdo je jako tvůj lid Izrael, jediný národ na zemi, který si Bůh přišel vykoupit jako svůj lid, a získal si tak jméno? Vykonal jsi pro ně veliké věci, ohromné věci pro svou zem před tváří svého lidu, který sis vykoupil z Egypta, z jeho národů i jeho bohů! ²⁴Svůj lid Izrael jsi navěky ustanovil svým lidem a ty, Hospodine, jsi jejich Bůh. ²⁵Nuže, Hospodine Bože, potvrď navěky slovo, které jsi dal svému služebníku a jeho domu. Učiň, jak jsi řekl. ²⁶Kéž se tvé jméno navěky proslaví! Kéž se říká: ‘Hospodin zástupů je Bohem nad Izraelem!’ Kéž je dům tvého služebníka Davida před tebou upevněn! ²⁷Hospodine zástupů, Bože Izraele, ty jsi svému služebníku prozradil: ‘Zbuduji ti dům.’ Proto tvůj služebník nalezl odvahu modlit se k tobě tuto modlitbu. ²⁸Ano, Hospodine, Pane můj, ty sám jsi Bůh! Ty jsi svému služebníku zaslíbil toto dobrodiní a tvá slova jsou pravda. ²⁹Kéž se ti zalíbí požehnat domu svého služebníka, aby před tebou trval navěky, jak jsi, Hospodine, Pane můj, sám řekl. Kéž je díky tvému požehnání dům tvého služebníka navěky požehnan!“

8 Po nějaké době David udeřil na Filištíny, porazil je a dobyl Meteg-ama z rukou Filištínů. ²Porazil také Moábce. Nechal je lehnout na zem a odměřoval je šňůrou. Odměřil vždy dvě šňůry k zabítí a jednu celou šňůru k ponechání naživu. Moábci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. ³David také porazil Hadad-ezera, syna Rechobova, krále Coby, když vytáhl, aby obnovil svou moc u řeky Eufrat. ⁴David vzal do zajetí 1 000 jeho vozů, 7 000 jezdců a 20 000 pěšáků. Všechna jeho spřežení ochromil, jen sto si ponechal. ⁵Aramejci z Damašku přitáhli Hadad-ezerovi, králi Coby, na pomoc, ale David z nich pobil 22 000 mužů. ⁶Potom umístil do aramejského Damašku svoji posádku. Aramejci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ⁷David také vzal zlaté štíty, které nosila Hadad-ezerova stráž, a dopravil je do Jeruzaléma. ⁸Z Hadad-ezerových měst Tebach a Berotaj pobral král David veliké množství bronzu. ⁹Když se Tou, král Chamátu, doslechl, že David porazil celé Hadad-ezerovo vojsko, ¹⁰vyslal ke králi Davidovi svého syna Jorama s pozdravem a blahopřáním k jeho vítězství nad Hadad-ezerem. Předtím totiž Hadad-ezer a Tou spolu válčili. Joram s sebou přinesl stříbrné, zlaté a bronzové předměty ¹¹a král David je zasvětil Hospodinu stejně jako stříbro a zlato ze všech ostatních národů, které si podmanil: ¹²Edomců, Moábců, Amonců, Filištínů a Amalekovců. Rovněž tak zasvětil i kořist od Hadad-ezera, syna Rechobova, krále Coby. ¹³David si získal proslulost, když se vrátil ze Solného údolí, kde porazil 18 000 Edomců. ¹⁴Umístil mezi Edomci posádky a rozmístil je po celém Edomu. Všichni Edomci se stali Davidovými poddanými. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ¹⁵David kraloval nad celým Izraelem a zjednával právo a spravedlnost všemu svému lidu. ¹⁶Joáb, syn Ceruji, byl vrchním velitelem, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem, ¹⁷Sádok, syn Achitubův, a Achimelech, syn Abiatarův, byli kněžími, Serajáš byl písařem ¹⁸a Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Kréťanů a Pléťanů. Davidovi synové byli knížata.

9 Jednou se David zeptal: „Zůstal ještě někdo ze Saulova domu naživu? Kvůli Jonatanovi bych mu chtěl projevít přízeň.“² V Saulově domě sloužil otrok jménem Cíba, a tak ho zavolali k Davidovi. „Ty jsi Cíba?“ zeptal se král. „Tvůj služebník!“ odpověděl.³ „Nezbyl ze Saulova domu ještě někdo?“ zeptal se ho král. „Chtěl bych mu projevít Boží přízeň.“ „Zůstal ještě jeden Jonatanův syn, chromý na nohy,“ odpověděl králi Cíba.⁴ „A kde je?“ ptal se král. „V domě Machira, syna Amielova, v Lo-debaru,“ odpověděl Cíba.⁵ Král David ho tedy z Lo-debaru, z domu Machira, syna Amielova, nechal přivést.⁶ Když Mefibošet, syn Jonatana, syna Saulova, přišel k Davidovi, padl na tvář a poklonil se. „Mefibošete,“ oslovil ho David. „Jsem tvůj služebník!“ odpověděl.⁷ „Neboj se,“ řekl mu David. „Kvůli tvému otci Jonatanovi ti chci projevít přízeň. Vrátil ti všechny pozemky tvého děda Saula a budeš vždy jíst u mého stolu.“⁸ Mefibošet se mu začal klanět. „Co je tvůj služebník?“ říkal. „Proč se obracíš k mrtvému psu, jako jsem já?“⁹ Král pak zavolal Cíbu, někdejšího Saulova sluhu, a řekl mu: „Všechno, co patřilo Saulovi a celému jeho domu, jsem dal vnukovi tvého pána.¹⁰ Ty budeš se svými syny a služebníky obdělávat jeho půdu a sklízet úrodu, aby vnuk tvého pána měl dost potravy. A Mefibošet, vnuk tvého pána, bude vždy jíst u mého stolu.“ (A Cíba měl patnáct synů a dvacet služebníků.)¹¹ „Tvůj služebník udělá, cokoli můj pán a král přikáže,“ odpověděl Cíba králi. Mefibošet pak jídal u Davidova stolu jako jeden z královských synů.¹² Měl také malého syna jménem Míka. Všichni, kdo patřili k Cíbovu domu, se stali Mefibošetovými služebníky.¹³ Mefibošet ovšem zůstal v Jeruzalémě, neboť vždy jídal u královského stolu. Byl chromý na obě nohy.

10 Po nějaké době zemřel amonský král a na jeho místo nastoupil jeho syn Chanun.² David si řekl: „Projevím přízeň Nachašovu synu Chanunovi, jako jeho otec projevoval přízeň mně.“ Poslal proto své služebníky, aby mu vyřídili soustrast nad úmrtím jeho otce. Když Davidovi služebníci přišli do země Amonců,³ amonští vojévůdci řekli svému pánu Chanunovi: „Myslíš, že David měl tvého otce v takové úctě, že ti poslal těšitele? Neposlal za tebou své služebníky spíše proto, aby prohledali a proslídili město, aby je mohli podvrátit?“⁴ Chanun tedy Davidovy služebníky zajal, oholil jim polovinu brady, roucha jim uřezal v půli až u zadnic a tak je poslal zpátky.⁵ Jakmile se to doneslo Davidovi, poslal jim naproti posly. Protože ti muži byli velmi zostuzeni, král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám nenaroste vous. Pak se můžete vrátit.“⁶ Amonci si uvědomili, jak moc Davida popudili, a tak si najali 20 000 aramejských pěšáků z Bet-rechobu a z Coby, 1 000 mužů od maackého krále a 12 000 mužů od Iš-toba.⁷ David se to ale dozvěděl a vyslal tam Joába se všemi nejlepšími bojovníky.⁸ Amonci vyrazili a sešikovali se k boji u brány, zatímco Aramejci z Coby, Rechobu, Iš-toba a Maaky zaujali postavení v poli.⁹ Když Joáb viděl, že musí čelit boji zepředu i zezadu, vybral ty nejlepší z izraelských bojovníků a seřadil je proti Aramejcům.¹⁰ Zbytek vojska svěřil pod velení svého bratra Abišaje, aby je seřadil proti Amoncům.¹¹ Joáb mu řekl: „Budou-li Aramejci nad mé síly, přijdeš mi na pomoc. Budou-li Amonci nad tvé síly, přijdu na pomoc já tobě.“¹² Buď silný! Odvahu! Za náš lid a za města našeho Boha! Ať Hospodin učiní, co se mu zalíbí.“¹³ Nato se Joáb se svým vojskem pustil do boje proti Aramejcům a ti se před nimi dali na útěk.¹⁴ Jakmile Amonci uviděli, že Aramejci utekli, dali se i oni na útěk před Abišajem a stáhli se do města. Joáb tehdy ukončil boj proti Amoncům a vrátil se do Jeruzaléma.¹⁵ Aramejci viděli, že je Izrael porazil, a tak se přeskupili.¹⁶ Hadad-ezer poslal také pro Aramejce z druhého břehu Eufratu, a když je přivedl, přitáhli do Chelamu v čele s Hadad-ezerovým vojévůdcem Šobachem.¹⁷ Když se to David dozvěděl, shromáždil celý Izrael, překročil Jordán a přitáhl k Chelamu. Aramejci se sešikovali proti Davidovi a pustili se s ním do boje.¹⁸ Museli se ale před Izraelem dát na útěk. David mezi Aramejci pobil 700 vozatajů a 40 000 pěšáků. Jejich vojévůdce Šobacha zranil tak, že na místě zemřel.¹⁹ Všichni králové, kteří byli Hadad-ezerovými vazaly, viděli, že ho Izrael porazil. Uzavřeli tedy s Izraelci mír a stali se jejich vazaly. Aramejci se pak báli přijít ještě někdy Amoncům na pomoc.

11 Na jaře, když králové vyrážejí do boje, poslal David Joába, aby se svými vojáky a s celým Izraelem rozdrtil Amonce. Oblehli tedy Rabu, ale David zůstal v Jeruzalémě.² Jednou pozdě odpoledne, když David vstal z lože a procházel se po střešní terase královského paláce, zahlédl ze střechy nějakou ženu, jak se koupe. Ta

11:2 Pozdě odpoledne ... vstal. David si neplní své povinnosti. Není s vojskem v bitvě, jak se sluší na krále (v. 1), a celý den se povaluje, až zrudně vstane večer. ☞ Existuje něco jako duchovní banka, kam si na své konto vkládáme depozit, kdykoliv se modlíme, čteme Písmo, sloužíme Bohu či bližním apod. Pak máme kam sáhnout v případě nouze a pokušení nás nezaskočí nepřipravené. ☞ David zanedbal nejen své královské povinnosti, ale i svou duchovní sebekázeň. Proto selhal, když byl vystaven pokušení – neměl čím se bránit. ☞ Knihy

Samuelovy a Královské byly sepsány pro judské zajatce v Babylóně, proto si text nebere servítky a ukazuje Davida nejen jako hrdinu, ale i jako hříšníka, protože čtenáři potřebují připomenout, že právě hříchy vládců je dostaly do otroctví. Když stejnou historii zaznamenávají knihy Letopisů, žádnou zmínku o hříchu s vdanou ženou nenajdeme, protože Letopisů jsou psány pro navrátilce ze zajetí, a v době národního obrození potřebují čtenáři kladné vzory bez poskvrnění. ☞ Viz pozn. Mt 26:41.

žena byla překrásná. ³ David někoho poslal, ať zjistí, kdo to je. Dozvěděl se: „Je to Batšeba, dcera Eliamova, manželka Uriáše Chetejského.“ ⁴ David si pro ni nechal poslat, a když k němu přišla, vyspal se s ní (právě se totiž očistila od svého krvácení). Potom se vrátila domů. ⁵ Když ta žena zjistila, že otěhotněla, poslala Davidovi vzkaz: „Jsem těhotná.“ ⁶ David vzkázal Joábovi: „Pošli mi Uriáše Chetejského.“ Joáb tedy poslal Uriáše za Davidem. ⁷ Když k němu Uriáš přišel, David se vyptával, jak se daří Joábovi, jak se daří lidu a jak se daří v boji. ⁸ Potom Uriášovi řekl: „Zajdi domů a dej si koupel.“ Jakmile Uriáš opustil palác, král za ním poslal svůj dar. ⁹ Uriáš ale nešel domů. Ulehl mezi služebníky svého pána u vchodu do královského paláce. ¹⁰ Davidovi bylo oznámeno, že Uriáš nešel domů. Proto s Uriášem znovu promluvil: „Vrátil ses přece z výpravy. Proč nejdeš domů?“ ¹¹ Uriáš mu odpověděl: „Boží truhla a Izrael s Judou zůstávají pod stany; také můj pán Joáb táboří v poli s tvými služebníky, pane — a já bych měl jít domů jíst a pít a spát se svou manželkou? Na tvůj život a na tvou duši, něco takového bych neudělal!“ ¹² David tedy Uriášovi řekl: „Zůstaň tu ještě jeden den. Odešlu tě až zítra.“ Toho dne tedy Uriáš ještě zůstal v Jeruzalémě. Nazítří ¹³ si ho David zavolal a jedl s ním a pil, dokud ho neopil. On ale večer přesto nešel domů. Odešel spát na své lehátko mezi služebníky svého pána. ¹⁴ David tedy ráno napsal dopis Joábovi a poslal mu ho po Uriášovi. ¹⁵ V dopise psal: „Postavte Uriáše do nejprudšího boje. Pak od něj odstupte, ať je zasažen a zemře.“ ¹⁶ Joáb tedy při obléhání města postavil Uriáše na místo, o kterém věděl, že tam jsou zvláště udatní bojovníci. ¹⁷ Když pak muži toho města vyrazili do boje proti Joábovi, někteří z Davidových vojáků padli. Jedním z mrtvých byl také Uriáš Chetejský. ¹⁸ Joáb pak Davidovi poslal zprávu o celém průběhu bitvy. ¹⁹ Poslovi dal tyto pokyny: „Až králi vypovíš celý průběh bitvy, ²⁰ možná to krále popudí k hněvu a řekne ti: ‘Proč jste v boji zašli tak blízko k městu — to nevíte, že se z hradeb střelí?’ ²¹ Kdo zabil Abimelecha, syna Jerub-baalova? Copak nezemřel, když na něj ta žena v Tebecu shodila z hradeb mlýnský kámen? Proč jste šli tak blízko ke hradbám?!’ A tehdy mu řekneš: ‘Také tvůj služebník Uriáš je mrtev.’“ ²² Posel tedy vyrazil, a když přišel k Davidovi, vyličil mu vše, s čím ho Joáb poslal. ²³ „Nepřátelé podnikli protiútok, vyrazili za námi do pole, ale my jsme je zatlačili zpět až k bráně. ²⁴ Vtom začali z hradeb střelět lučištníci a několik královských služebníků zabili. Také tvůj služebník Uriáš je mrtev.“ ²⁵ David na to poslu odpověděl: „Vyříd Joábovi: ‘Už se tím netrap. Meč si jednou vybere toho a jindy onoho. Zaútoč na město ještě silněji a zboř je.’ Tak ho povzbud.“ ²⁶ Když se Uriášova manželka dozvěděla, že její muž Uriáš je mrtev, oplakávala ho. ²⁷ Jakmile jí doba truchlení skončila, David pro ni poslal a nechal si ji přivést domů. Stala se jeho ženou a porodila mu syna. To, co David provedl, ale bylo v Hospodinových očích zlé.

12 Hospodin za Davidem poslal Nátana. Ten k němu přišel a řekl mu: „V jednom městě žili dva muži, jeden bohatý a jeden chudý. ² Bohatý měl velikou spoustu ovcí a dobytka. ³ Chudý neměl nic než jednu malou ovečku, kterou koupil a choval. Vyrůstala u něj s jeho dětmi, z jeho skrovného pokrmu jedla, z jeho poháru pila, v jeho klíně spala, jako by byla jeho dcerou. ⁴ Jednou k onomu boháči přišel pocestný. Jemu ale bylo líto vzít a připravit pro hosta jednu ze svých ovcí nebo dobytka, a tak vzal ovečku onoho chudáka a tu tomu přichozímu připravil.“ ⁵ David se na toho muže hrozně rozhněval. „Jakože je živ Hospodin,“ řekl Nátanovi, „muž, který to spáchal, musí zemřít!“ ⁶ A tu ovečku zaplatí čtyřnásobně — za to, že provedl takovou věc a neměl slitování.“ ⁷ „Ten muž jsi ty!“ řekl Nátan Davidovi. „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem tě pomazal za krále nad Izraelem a já jsem tě vysvobodil ze Saulových rukou. ⁸ Dal jsem ti dům tvého pána. I ženy svého pána jsi dostal do klína. Dal jsem ti dům Izraele a Judy. A kdyby ti to bylo málo, přidal bych ti ještě mnohem víc!“ ⁹ Proč jsi pohrdl Hospodinovým slovem? Provedl jsi, co je v jeho očích zlé. Uriáše Chetejského jsi zabil mečem a jeho ženu sis vzal za manželku. Zavraždil jsi ho mečem Amonců! ¹⁰ Proto, že jsi mnou pohrdl a vzal sis za ženu manželku Uriáše Chetejského, se od tvého domu od nynějška nikdy neodvrátí meč. ¹¹ Tak praví Hospodin: Hle, vzbudím proti tobě zlo z tvého vlastního domu. Před tvýma očima vezmu tvé ženy a dám je tvému bližnímu, aby s nimi spal všem na očích. ¹² Ty jsi to udělal tajně, ale já to udělám veřejně, před celým Izraelem!“ ¹³ „Zhřešil jsem proti Hospodinu!“ řekl mu na to David. „Ano,“ odpověděl mu Nátan, „ale Hospodin z tebe tvůj hřích sňal. Nezemřeš.“ ¹⁴ Protože jsi ale tímto činem znevážil Hospodina, musí zemřít tvůj novorozený syn.“ ¹⁵ A po těch slovech se Nátan vrátil domů. Hospodin pak postihl dítě, které Davidovi porodila Uriášova manželka, a to onemocnělo. ¹⁶ David kvůli tomu chlapci hledal Boha. Držel půst a v noci

12:5 Rozhněval. Je běžné, že jsme naplněni negativními emocemi, kdykoli v hříšníkovi poznáváme sami sebe. Náš vztek a touha po trestu se spouští podvědomě jako snaha odvrátit pozornost od nás samotných, zejména v oblasti, kde sami máme problém. V řecké mytologii je Medúza nestvůra s hadím tělem, ženskou hlavou a hady místo vlasů; odporná na pohled natolik, že kdokoliiv ne ni pohlédne přímo, zkamení. Hlavu jí nakonec usekne Perseus poté, co ji sleduje v odlesku svého štítu jako v zrcadle. Je to výstižná ilustrace našich

snah vyrovnat se s vlastním traumatem (jehož následky jsou naše hříchy v podobě sebeobraných reakcí): Přímý pohled na vlastní trauma paralyzuje. Ale můžeme je odhalit v zrcadle – v paralelním, podobném příběhu někoho jiného. Některé příběhy mohou přispět k našemu růstu (potažmo i uzdravení), protože se v nich poznáme.

12:15–22 David se chová překvapivě. Davidovo chování udivuje jeho služebníky, kteří jsou přesvědčeni, že vědí, jak „se sluší“ chovat se v podobné situaci. David však jedná jako někdo, kdo živého Boha zná.

ležel na holé zemi. ¹⁷ Stařešínové jeho domu se postavili okolo, aby ho přiměli vstát ze země, ale on nechtěl. Ani pokrm od nich nepřijal. ¹⁸ Po sedmi dnech pak dítě zemřelo. Davidovi služebníci se mu chlapcovu smrt báli oznámit. „Když ještě chlapec žil,“ říkali si, „domlouvali jsme mu, ale nechtěl nás poslechnout. Co až mu řekneme: ‘Dítě umřelo?’ Mohl by provést něco hrozného!“ ¹⁹ David si ale všiml, že si jeho služebníci šeptají, a pochopil, že chlapec zemřel. „Dítě umřelo?“ zeptal se svých služebníků. „Ano, umřelo,“ odpověděli. ²⁰ Nato David vstal ze země, a když se umyl, pomazal mastí a převlékl, šel se poklonit do Hospodinovy svatyně. Pak se vrátil domů, požádal o pokrm a pojedl. ²¹ „Co to děláš?“ řekli mu jeho služebníci. „Dokud chlapec žil, postil ses a plakal, ale jakmile zemřel, vstal jsi a dal ses do jídla!“ ²² „Dokud chlapec žil,“ odpověděl jim, „postil jsem se a plakal, protože jsem si říkal: ‘Kdo ví? Třeba se nade mnou Hospodin slituje a nechá ho naživu.’“ ²³ Teď je mrtvý. Proč bych se měl postit? Copak ho mohu přivést zpět? Já půjdu za ním, ale on se ke mně nevrátí.“ ²⁴ Potom David utěšoval svou manželku Batšebu; přišel k ní a miloval se s ní. Když pak porodila syna, dala mu jméno Šalomoun, Pokojný. Hospodin si ho zamiloval ²⁵ a skrze proroka Nátana sdělil, že pro Hospodina se bude jmenovat Jedidiáš, Miláček Hospodinův. ²⁶ Joáb mezitím bojoval proti Rabě Amonců. Když to královské město téměř dobyl, ²⁷ vyslal k Davidovi posly se vzkazem: „Zaútočil jsem na Rabu a dobyl jsem městský zdroj vody. ²⁸ Vezmi tedy zbytek vojska, oblehni město a dobuď je, abych je nedobyl já a vítězství nebylo připisováno mně.“ ²⁹ David tedy vzal všechno zbývající vojsko a vytáhl proti Rabě. Zaútočil na ni a dobyl ji. ³⁰ Potom sňal z Molochovy hlavy korunu vážící talent zlata. Měla na sobě drahokam, který pak David nosíval na hlavě. Vyvezl z města také veliké množství kořisti. ³¹ Jeho obyvatele odvedl a dal k pile, k železným dlátům a sekýrám; některé poslal do cihelny. Tak naložil se všemi městy Amonců. Potom se David se vším vojskem vrátil do Jeruzaléma.

13 Uplynul nějaký čas. Davidův syn Abšalom měl krásnou sestru jménem Támar a jiný Davidův syn, Amnon, se do ní zamiloval. ² Amnon se pro svou sestru Támar tak soužil, až z toho onemocněl. Byla to panna a jemu se zdálo nemožné něčeho u ní dosáhnout. ³ Amnon měl jednoho přítele jménem Jonadab. Tento Jonadab, syn Davidova bratra Šimey, byl velmi chytrý člověk. ⁴ „Co že tak den za dnem chřadneš, královský synu? Nesvěříš se mi?“ vyptával se ho. „Miluji Támar, sestru mého bratra Abšaloma,“ prozradil mu Amnon. ⁵ „Ulehni na lůžko a dělej, že jsi nemocný,“ poradil mu Jonadab. „Až se na tebe přijde podívat otec, řekneš mu: Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar a nakrmila mě. Připravila by jídlo tady u mě, abych se díval, a pak by mě krmila.“ ⁶ Amnon si tedy lehl a dělal, že je nemocný. Když se na něj přišel podívat král, Amnon mu řekl: „Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar, připravit mi tu pár srdíček a nakrmit mě.“ ⁷ David poslal k Támar domů vzkaz: „Zajdi prosím do domu svého bratra Amnona a připrav mu jídlo.“ ⁸ Támar tedy šla do domu svého bratra Amnona. Zatímco ležel a díval se, vzala těsto, uhnětla z něj srdíčka a upekla je. ⁹ Potom mu je z pánve nabídla, ale Amnon odmítl jíst. „Ať jdou všichni pryč!“ zvolal. Když všichni odešli, ¹⁰ požádal Támar: „Přines mi jídlo do ložnice a nakrm mě.“ Támar tedy vzala srdíčka, která připravila, a donesla je Amnonovi do ložnice. ¹¹ Když mu je podávala, aby se najedl, zmocnil se jí a začal ji přemlouvat: „Pojď, lehni si se mnou, sestřičko.“ ¹² „Bratře, to ne!“ vykřikla. „Nesmíš mě zneuctít! To se přece v Izraeli nedělá! Neprováděj takovou hanebnost!“ ¹³ Co pak bude se mnou? Kam se poděju se svou hanbou? A co ty? Byl bys v Izraeli jako nějaký hanebník. Prosím, promluv raději s králem — tobě mě jistě neodepře!“ ¹⁴ On však nedbal, neslyšel. Přemohl ji a znásilnil. Jakmile se s ní ale vyspal, ¹⁵ začal ji nenávidět. Není to láska, kterou k ní cítil, byla ještě větší než láska, kterou ji předtím miloval. „Vstaň! Jdi pryč!“ přikázal jí. ¹⁶ „To ne,“ prosila ho. „Vyhnat mě by byla ještě větší špatnost, než co jsi mi už udělal!“ On však nedbal, neslyšel. ¹⁷ Zavolal svého sluhu a přikázal: „Tuhle ať odsud vyvedou. A zamkni za ní!“ ¹⁸ Sluha ji tedy vyvedl ven a zamkl za ní dveře. Měla na sobě zdobenou suknicí; takové šaty totiž nosívaly královny panenské dcery. ¹⁹ Támar si posypala hlavu popelem a tu zdobenou suknicí na sobě roztrhla. Zakryla si tvář rukama a plakala, kudy chodila. ²⁰ „Že s tebou byl ten tvůj bratr Amnon?“ řekl jí Abšalom, její bratr. „Zatím o tom ale musíš mlčet, má sestro — vždyť je to tvůj bratr. Neber si to tak.“ Támar pak zůstala opuštěná v domě svého bratra Abšaloma. ²¹ Když se o tom všem dozvěděl král David, velice se rozhněval. ²² Abšalom pak s Amnonem vůbec nemluvil — ani po dobrém, ani po zlém. Nenáviděl totiž Amnona za to, že zneuctil jeho sestru Támar. ²³ Dva roky nato pořádal Abšalom v Baal-chacoru poblíž efraimské hranice slavnost stříhání ovcí, na kterou sezval všechny královské syny. ²⁴ Předtím přišel za králem se slovy: „Mám prosbu. Tvůj služebník slaví stříhání ovcí. Chtěl by se král se svou družinou připojit ke svému služebníkovi?“ ²⁵ „Raději ne, můj synu,“ odpověděl král Abšalomovi, „nemůžeme jít všichni. Byli bychom ti na obtíž.“ A ačkoli na něj naléhal, nechtěl jít, ale požehnal mu. ²⁶ „A nemohl by s námi jít alespoň můj bratr Amnon?“ zeptal se Abšalom. „Proč by s tebou chodil?“ řekl král. ²⁷ Když ale na něj Abšalom naléhal, poslal s ním Amnona i všechny královské syny. ²⁸ Abšalom přikázal svým mládencům: „Dávejte pozor. Až se Amnon po víně rozveselí, zavelím: ‘Na Amnona!’ a vy ho zabijete. Nebojte se. Je to přece na můj rozkaz. Buďte silní a stateční!“ ²⁹ Abšalomovi mládenci pak s Amnonem naložili, jak jim Abšalom přikázal. Všichni královi synové

se hned zvedli, každý nasedl na svého mezka a dali se na útěk.³⁰ Ještě byli na cestě, když se Davidovi doneslo, že prý Abšalom povraždil všechny královské syny a že z nich nezůstal ani jeden.³¹ Tehdy král vstal, roztrhl svá roucha a vrhl se na zem. Všichni jeho služebníci stáli kolem, roucha roztržená.³² Pak promluvil Jonadab, syn Davidova bratra Šimey: „Ať se můj pán a král nedomnívá, že byli zabiti všichni mladí královští synové. Zemřel jen Amnon! Abšalom byl k tomu odhodlán už ode dne, kdy byla zneuctěna jeho sestra Támar.“³³ Ať se můj pán a král vůbec neobává, že by snad zemřeli všichni královští synové. Vždyť zemřel jen Amnon!“³⁴ Abšalom mezitím uprchl. Když se mladík na stráži rozhlédl do dálky, spatřil, jak od západu z horského úbočí přichází množství lidí.³⁵ „Vidíš,“ řekl Jonadab králi, „to jdou královští synové! Stalo se, jak říkal tvůj služebník.“³⁶ Sotva to dořekl, opravdu dorazili královští synové s hlasitým pláčem. Tehdy se i král a všichni jeho služebníci dali do velmi hlasitého pláče.³⁷ Abšalom zatím prchal. Zamířil ke gešurskému králi Talmajovi, synu Amihudovu. David pak svého syna dlouho oplakával.³⁸ Abšalom našel útočiště v Gešuru, kde zůstal tři roky.³⁹ Když král David konečně Amnonovu smrt oželel, začalo se mu po Abšalomovi stýskat. 1 Uplynul nějaký čas. Davidův syn Abšalom měl krásnou sestru jménem Támar a jiný Davidův syn, Amnon, se do ní zamiloval.² Amnon se pro svou sestru Támar tak soužil, až z toho onemocněl. Byla to panna a jemu se zdálo nemožné něčeho u ní dosáhnout.³ Amnon měl jednoho přítele jménem Jonadab. Tento Jonadab, syn Davidova bratra Šimey, byl velmi chytrý člověk.⁴ „Co že tak den za dnem chřadneš, královský synu? Nesvěříš se mi?“ vyptával se ho. „Miluji Támar, sestru mého bratra Abšaloma,“ prozradil mu Amnon.⁵ „Ulehni na lůžko a dělej, že jsi nemocný,“ poradil mu Jonadab. „Až se na tebe přijde podívat otec, řekneš mu: Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar a nakrmila mě. Připravila by jídlo tady u mě, abych se díval, a pak by mě krmila.“⁶ Amnon si tedy lehl a dělal, že je nemocný. Když se na něj přišel podívat král, Amnon mu řekl: „Kdyby tak mohla přijít má sestra Támar, připravit mi tu pár srdíček a nakrmit mě.“⁷ David poslal k Támar domů vzkaz: „Zajdi prosím do domu svého bratra Amnona a připrav mu jídlo.“⁸ Támar tedy šla do domu svého bratra Amnona. Zatímco ležel a díval se, vzala těsto, uhnětla z něj srdíčka a upekla je.⁹ Potom mu je z pánve nabídla, ale Amnon odmítl jíst. „Ať jdou všichni pryč!“ zvolal. Když všichni odešli,¹⁰ požádala Támar: „Přines mi jídlo do ložnice a nakrm mě.“ Támar tedy vzala srdíčka, která připravila, a donesla je Amnonovi do ložnice.¹¹ Když mu je podávala, aby se najedl, zmocnil se jí a začal ji přemlouvat: „Pojď, lehni si se mnou, sestřičko.“¹² „Bratře, to ne!“ vykřikla. „Nesmíš mě zneuctít! To se přece v Izraeli nedělá! Nprováděj takovou hanebnost!“¹³ Co pak bude se mnou? Kam se poděju se svou hanbou? A co ty? Byl bys v Izraeli jako nějaký hanebník. Prosím, promluv raději s králem — tobě mě jistě neodepře!“¹⁴ On však nedbal, neslyšel. Přemohl ji a znásilnil. Jakmile se s ní ale vyspal,¹⁵ začal ji nenávidět. Není to láska, kterou k ní cítil, byla ještě větší než láska, kterou ji předtím miloval. „Vstaň! Jdi pryč!“ přikázal jí.¹⁶ „To ne,“ prosila ho. „Vyhnat mě by byla ještě větší špatnost, než co jsi mi už udělal!“ On však nedbal, neslyšel.¹⁷ Zavolal svého sluhu a přikázal: „Tuhle ať odsud vyvedou. A zamkni za ní!“¹⁸ Sluha ji tedy vyvedl ven a zamkl za ní dveře. Měla na sobě zdobenou suknicí; takové šaty totiž nosívaly královny panenské dcery.¹⁹ Támar si posypala hlavu popelem a tu zdobenou suknicí na sobě roztrhla. Zakryla si tvář rukama a plakala, kudy chodila.²⁰ „Že s tebou byl ten tvůj bratr Amnon?“ řekl jí Abšalom, její bratr. „Zatím o tom ale musíš mlčet, má sestro — vždyť je to tvůj bratr. Neber si to tak.“ Támar pak zůstala opuštěná v domě svého bratra Abšaloma.²¹ Když se o tom všem dozvěděl král David, velice se rozhněval.²² Abšalom pak s Amnonem vůbec nemluvil — ani po dobrém, ani po zlém. Není to láska, kterou k ní cítil, byla ještě větší než láska, kterou ji předtím miloval.²³ Dva roky nato pořádal Abšalom v Baal-chacoru poblíž efraimské hranice slavnost stříhání ovcí, na kterou sezval všechny královské syny.²⁴ Předtím přišel za králem se slovy: „Mám prosbu. Tvůj služebník slaví stříhání ovcí. Chtěl by se král se svou družinou připojit ke svému služebníkovi?“²⁵ „Raději ne, můj synu,“ odpověděl král Abšalomovi, „nemůžeme jít všichni. Byli bychom ti na obtíž.“ A ačkoli na něj naléhal, nechtěl jít, ale požehnal mu.²⁶ „A nemohl by s námi jít alespoň můj bratr Amnon?“ zeptal se Abšalom. „Proč by s tebou chodil?“ řekl král.²⁷ Když ale na něj Abšalom naléhal, poslal s ním Amnona i všechny královské syny.²⁸ Abšalom přikázal svým mládencům: „Dávejte pozor. Až se Amnon po víně rozveselí, zavelím: ‘Na Amnona!’ a vy ho zabijete. Nebojte se. Je to přece na můj rozkaz. Buďte silní a stateční!“²⁹ Abšalomovi mládenci pak s Amnonem naložili, jak jim Abšalom přikázal. Všichni královi synové se hned zvedli, každý nasedl na svého mezka a dali se na útěk.³⁰ Ještě byli na cestě, když se Davidovi doneslo, že prý Abšalom povraždil všechny královské syny a že z nich nezůstal ani jeden.³¹ Tehdy král vstal, roztrhl svá roucha a vrhl se na zem. Všichni jeho služebníci stáli kolem, roucha roztržená.³² Pak promluvil Jonadab, syn Davidova bratra Šimey: „Ať se můj pán a král nedomnívá, že byli zabiti všichni mladí královští synové. Zemřel jen Amnon! Abšalom byl k tomu odhodlán už ode dne, kdy byla zneuctěna jeho sestra Támar.“³³ Ať se můj pán a král vůbec neobává, že by snad zemřeli všichni královští synové. Vždyť zemřel jen Amnon!“³⁴ Abšalom mezitím uprchl. Když se mladík na stráži rozhlédl do dálky, spatřil, jak od západu z horského úbočí přichází množství lidí.³⁵ „Vidíš,“ řekl Jonadab králi, „to jdou královští synové! Stalo se, jak říkal tvůj služebník.“³⁶ Sotva to dořekl, opravdu dorazili královští synové s hlasitým pláčem. Tehdy se i král a všichni

jeho služebníci dali do velmi hlasitého pláče. ³⁷ Abšalom zatím prchal. Zamířil ke gešurskému králi Talmajovi, synu Amihudovu. David pak svého syna dlouho oplakával. ³⁸ Abšalom našel útočiště v Gešuru, kde zůstal tři roky. ³⁹ Když král David konečně Amnonovu smrt oželel, začalo se mu po Abšalomovi stýskat.

14 Joáb, syn Ceruji, poznal, že král myslí na Abšaloma. ² Poslal proto do Tekoje a přivedl odtud jednu moudrou ženu, které řekl: „Budeš dělat, že máš smutek. Oblékni si smuteční šaty, nemaž se mastí a chovej se jako žena, která už dlouho truchlí nad mrtvým. ³ Půjdeš ke králi a tohle mu povíš.“ A Joáb ji naučil, co má říkat. ⁴ A tak ta tekojská žena šla za králem. Padla tváří k zemi, poklonila se a zvolala: „Králi, pomoz!“ ⁵ „Co je ti?“ zeptal se král. „Jsem vdova,“ odpověděla, „muž mi zemřel. ⁶ Tvá služebnice měla dva syny. Ti se ale na poli pohádali; nebyl tam nikdo, kdo by je od sebe odtrhl, a tak jeden druhého udeřil a zabil. ⁷ Teď se ale všichni příbuzní obrátili proti tvé služebnici. Říkají: ‘Vydej toho bratrovraha! Zabijeme ho za to, že zavraždil svého bratra.’ Tak chtějí zahubit i dědice. Uhasí i tu jiskřičku, co mi zbývá! Po manželovi mi tu na zemi nezůstane ani jméno, ani potomstvo...“ ⁸ „Vrať se domů, já o tvé věci rozhodnu,“ přerušil ji král. ⁹ Tekojská žena ale králi řekla: „Všechna vina, pane králi, ať padne na mě a na můj dům. Král a jeho trůn ať jsou bez viny.“ ¹⁰ Na to jí král odpověděl: „Kdyby někdo tobě nebo tvému domu vyhrožoval, přiveď ho ke mně. Pak už si na tebe nikdy nedovolí!“ ¹¹ Tehdy řekla: „Kéž prosím král prohlásí při Hospodinu, svém Bohu, že zabrání krevnímu mstiteli rozmnožit neštěstí zabitím mého syna.“ Na to prohlásil: „Jakože je živ Hospodin, tvému synovi nespadne z hlavy ani vlas!“ ¹² „Smí tvá služebnice povědět panu králi ještě něco?“ zeptala se žena. „Mluv,“ přivolil. ¹³ Tehdy mu řekla: „Proč ty sám smýšlíš podobně proti Božímu lidu? Když král takto mluví, jako by obvinil sám sebe — vždyť sám nedovolil svému vyhnanci vrátit se domů. ¹⁴ Všichni jsme přece smrtelní. Jsme jako voda na zem rozlitá, která se nedá posbírat. Bůh ale nechce brát život. Připravuje způsoby, aby od něj vyhnanec nezůstal zahrán nadobro. ¹⁵ Proto jsem přišla; chtěla jsem to panu králi vypovědět, protože mi ti lidé nahnali strach. Tvá služebnice si řekla: Povím to králi. Co když král prosbě své služby vyhoví? ¹⁶ Možná král svou služku vyslyší a zachrání ji ze spárů toho, kdo mě chce i s mým synem vyhladit z Božího dědictví. ¹⁷ Tvá služebnice si řekla: Kéž slovo pana krále přinese klid. Vždyť pan král rozlišuje dobro a zlo jako Boží anděl. Kéž je Hospodin, tvůj Bůh, s tebou!“ ¹⁸ „Na něco se tě zeptám, přerušil ji král. „Nic přede mnou netaj.“ „Mluv prosím, pane králi,“ odpověděla. ¹⁹ „Nemá v tom všem prsty Joáb?“ zeptal se jí. „Jakože jsi živ, pane králi!“ zvolala. „Před slovy pana krále člověk neunikne napravo ani nalevo. Ano, tvůj služebník Joáb mi to přikázal; to on tvou služebnici naučil všechna tato slova. ²⁰ Tvůj služebník Joáb to udělal, aby změnil stav té věci. Můj pán je ale moudrý jako Boží anděl; ví o všem, co se děje na zemi.“ ²¹ Král pak promluvil s Joábem: „Tak dobře, udělám to. Jdi a přiveď mého chlapce Abšaloma zpátky.“ ²² Joáb padl tváří k zemi, klaněl se a děkoval králi: „Dnes tvůj služebník poznal, že jsem u tebe došel přízně, můj pane a králi, neboť král vyhověl prosbě svého služebníka.“ ²³ Potom Joáb vstal, odešel do Gešuru a přivedl Abšaloma do Jeruzaléma. ²⁴ Král však prohlásil: „Smí jít k sobě domů, ale ať mi nechodí na oči.“ Abšalom se tedy vrátil domů, ale králi na oči nesměl. ²⁵ V celém Izraeli nebyl tak vyhlášený krasavec jako Abšalom. Od hlavy až k patě neměl jedinou vadu. ²⁶ Když si stříhal vlasy (nechával si je stříhat vždy jednou za rok, protože ho už tížily), potom je svázil a bylo to 200 šekelů podle královské váhy! ²⁷ Abšalomovi se narodili tři synové a jedna dcera jménem Támar; vyrostla z ní překrásná žena. ²⁸ Abšalom už byl v Jeruzalémě dva roky, ale stále ještě nesměl králi na oči. ²⁹ Chtěl proto ke králi vyslat Joába, ale když si pro něj poslal, Joáb nechtěl přijít. Poslal pro něj tedy znovu, ale on nechtěl přijít ani podruhé. ³⁰ Tehdy Abšalom řekl svým služebníkům: „Víte, že Joábovo pole sousedí s mým. Má na něm ječmen; jděte a zapalte mu ho.“ A tak Abšalomovi služebníci to pole vypálili. ³¹ Joáb pak hned přišel za Abšalomem domů. „Jak to, že mi tví služebníci vypálili pole?“ ptal se ho. ³² „Víš, že jsem ti vzkazoval, že máš za mnou přijít,“ odpověděl mu Abšalom. „Chci tě poslat za králem, aby ses ho zeptal, proč jsem se vlastně měl vrátit z Gešuru. Bylo by mi lépe, kdybych tam zůstal! Chci už krále vidět! Jestli na mě zůstává vina, ať mě dá raději zabít.“ ³³ Joáb tedy šel za králem a vyřídil mu to. Král potom Abšaloma k sobě pozval, a ten k němu přišel a poklonil se před ním až k zemi. Král pak Abšaloma políbil.

15 Abšalom si později opatřil vůz, koně a padesát mužů, kteří před ním běhali. ² Od časného rána stával u cesty vedle brány. Zavolal si každého, kdo chtěl přednést králi nějakou věc k rozsouzení. „Z kteréhopak jsi města?“ ptal se. Odpovídali mu: „Tvůj služebník je z toho a toho izraelského kmene.“ ³ Abšalom pak říkal: „Víš, tvá žádost je správná a oprávněná, ale u krále se žádného vyslyšení nedočkáš. ⁴ Kdybych tak byl soudcem v této zemi já!“ dodával. „Pak by každý mohl přijít se svým sporem nebo žalobou za mnou a já bych mu zjednal právo.“ ⁵ A když k němu někdo přistoupil, aby se mu poklonil, Abšalom k němu vztáhl ruku, objal ho a políbil. ⁶ Takovým způsobem se choval ke všem Izraelcům, kteří chodili hledat zastání u krále. Tak si získal srdce Izraelců. ⁷ Po čtyřech letech pak Abšalom řekl králi: „Dovol mi prosím jít do Hebronu splnit slib,

který jsem dal Hospodinu. ⁸ Když jsem totiž bydlel v aramejském Gešuru, složil jsem tento slib: 'Jestli mě Hospodin přivede zpět do Jeruzaléma, budu sloužit Hospodinu.' ⁹ Král mu odpověděl: „Jdi v pokoji,“ a tak se Abšalom vypravil do Heb-ronu. ¹⁰ Po všech izraelských kmenech ale rozeslal tajné posly se vzkazem: „Jakmile uslyšíte trubení rohu, zvolte: 'Abšalom se v Hebronu stal králem!'“ ¹¹ S Abšalomem odešlo z Jeruzaléma dvě stě mužů (byli ovšem pozváni, a tak šli bezelstně s ním, protože nic netušili). ¹² Když se Abšalom chystal přinášet oběti, poslal také pro Davidova rádce Achitofela Gilonského, aby přišel ze svého města Gilo. Spiknutí narůstalo a s Abšalomem bylo stále více lidí. ¹³ K Davidovi pak dorazil posel se zprávou: „Srdce Izraelců je s Abšalomem.“ ¹⁴ David řekl všem svým služebníkům, kteří s ním byli v Jeruzalémě: „Musíme ihned utéct! Abšalom by nás už vyváznot nenechal. Pojďme rychle, jinak nás brzy přepadne, udělá nám to nejhorší a město vybijí mečem.“ ¹⁵ „Jsme ti k službám,“ odpověděli královi služebníci, „uděláme, cokoli náš pán a král rozhodne.“ ¹⁶ A tak král odešel, následován celým svým dvorem. Zanechal tam jen deset konkubín, aby se staraly o dům. ¹⁷ Když král s celým tím zástupem odcházel, zastavili se u posledního domu. ¹⁸ Všichni jeho služebníci procházeli kolem něj — všichni Krétané a Plétané i všech šest set mužů, kteří ho následovali z Gatu — ti všichni procházeli před králem. ¹⁹ Tehdy král řekl Itajovi Gatskému: „Proč bys odcházel s námi? Vrať se a zůstaň u nového krále. Jsi přece cizinec, který už opustil svou vlast.“ ²⁰ Jako bys přišel teprve včera, a dnes bych tě měl zase vláčet s námi někam dál? Já půjdu, kam jen to půjde. Ty se ale i se svými bratry vrať. Kéž ti Hospodin projeví milosrdenství a věrnost.“ ²¹ Itaj ale králi namítl: „Jakože je živ Hospodin a živ je můj pán a král — kdekoli bude můj královský pán, ať mrtev nebo živ, tam bude i tvůj služebník.“ ²² David na to Itajovi řekl: „Pojď, pokračuj tedy s námi.“ A tak Itaj Gatský se všemi svými muži i se všemi dětmi, které měli s sebou, pokračovali dál. ²³ Celá země hlasitě plakala, když celý ten zástup procházel kolem. Král překročil potok Kidron a se všemi svými lidmi zamířil do pouště. ²⁴ Vtom se objevil i Sádok a s ním všichni levité nesoucí Truhlu Boží smlouvy. Postavili Boží truhlu a nechali ji stát, dokud celý zástup neopustil město. Přišel tam i Abiatar. ²⁵ Král ale Sádokovi řekl: „Vrať se s Boží truhlou do města. Najdu-li u Hospodina milost, přivede mě zpět a dovolí mi znovu spatřit Truhlu i jeho Příbytek.“ ²⁶ Řekne-li však: 'Nemám v tobě zálibení' — zde jsem; ať se mnou naloží, jak bude chtít.“ ²⁷ Král ještě knězi Sádokovi řekl: „Dávej pozor. Vrať se s Abiatarem pokojně do města. Ať jsou s vámi také oba vaši synové — tvůj syn Achimaac a jeho syn Jonatan.“ ²⁸ Počkám totiž v poušti naproti brodu, než od vás dostanu další zprávu.“ ²⁹ A tak Sádok s Abiatarem vrátili Boží truhlu do Jeruzaléma a zůstali tam. ³⁰ David pak stoupal na Olivetskou horu a celou cestu plakal, hlavu zahalenou a bos. Také všichni, kdo byli s ním, si zahalili hlavu a celou cestu vzhůru plakali. ³¹ David se tehdy dozvěděl, že mezi Abšalomovými spiklenci je také Achitofel, a tak se modlil: „Hospodine, obrať prosím Achitofelovu radu vniveč!“ ³² Když David dorazil na vrchol hory, kde bylo zvykem klanět se Bohu, hle — naproti mu jde Chušaj Arkijský, roucho roztržené a na hlavě hlínu. ³³ David mu řekl: „Když půjdeš se mnou, budeš mi břemenem.“ ³⁴ Když se ale vrátíš do města a řekneš Abšalomovi: 'Jsem ti k službám, králi; dříve jsem sloužil tvému otci, teď ale budu sloužit tobě,' pak pro mě budeš moci mařit Achitofelovy rady.“ ³⁵ Budou tam s tebou také kněží Sádok a Abiatar. Cokoli tedy na královském dvoře uslyšíš, to oznámíš kněžím Sádokovi a Abiatarovi. ³⁶ Jsou tam s nimi i jejich dva synové, Achimaac Sádokův a Jonatan Abiatarův. Po nich mi vzkážete, cokoli se dozvíte.“ ³⁷ Davidův důvěrník Chušaj tedy odešel do města, právě když do Jeruzaléma vstupoval Abšalom.

16 Sotva David minul vrchol hory, hle — naproti mu jde Cíba, Mefibošetův sluha, se dvěma osedlanými osly a na nich dvě stě chlebů, sto sušených hroznů, sto kusů letního ovoce a měch vína. ² „Na co to máš?“ zeptal se ho král. „Osli jsou k jízdě pro královský dům,“ odpověděl Cíba, „chleba s ovocem je k jídlu pro mládence a víno je k pití, až budete na poušti unavení.“ ³ „A kde je vnuk tvého pána?“ zeptal se král. „Ten čeká v Jeruzalémě,“ odpověděl Cíba. „Myslí si: 'Izraelský lid mi dnes navrátí království mého děda.'“ ⁴ „Ať tedy všechnen Mefibošetův majetek připadne tobě,“ řekl mu na to král. „Klaním se, můj pane a králi,“ odpověděl Cíba. „Jsi ke mně tak laskav!“ ⁵ Když se potom král David blížil k Bachurim, hle — vyšel odtud nějaký muž rodem ze Saulova domu. Jmenoval se Šimei, syn Gerův, a jak šel, zlořečil ⁶ a házel po Davidovi i všech jeho služebnících kamení, ačkoli byl král David zprava i zleva obklopen svými lidmi i všemi bojovníky. ⁷ Šimei chrlil nadávky: „Táhni, ty vrahu! Táhni, ty bídačku!“ ⁸ Hospodin ti oplatil za všechnu krev Saulova domu. Stal ses králem místo něj, ale Hospodin dal království do rukou tvého syna Abšaloma. To máš za svou špatnost, protože jsi vrah!“ ⁹ Abišaj, syn Ceruji, tehdy řekl králi: „Proč má tenhle chciplý pes zlořečit mému pánu a králi? Půjdu mu srazit hlavu, ano?“ ¹⁰ Král však odpověděl: „Co je vám do toho, synové Ceruji, že mi zlořečí? Jestli mu Hospodin přikázal: 'Zlořeč Davidovi,' kdo pak smí říci: 'Co to děláš?'“ ¹¹ David tehdy Abišajovi a všem svým služebníkům řekl: „Vždyť i můj vlastní syn mi usiluje o život, natožpak tento Benjamínek. Nechte ho, ať zlořečí, jestli mu to Hospodin přikázal.“ ¹² Snad Hospodin pohlédne na mé trápení a odplatí mi za ty dnešní nadávky dobrodiním.“ ¹³ David tedy se svými muži pokračoval v cestě. Šimei ale šel podél nich po protější svahu, a jak šel, zlořečil, házel po něm kameny a vířil prach. ¹⁴ Utrmácený král i všichni, kdo byli s ním, nakonec

dorazili na místo, kde si odpočinuli. ¹⁵ Abšalom zatím s celým izraelským vojskem vstoupil do Jeruzaléma. Také Achitofel byl s ním. ¹⁶ Tehdy k Abšalomovi přišel i Davidův důvěrník Chušaj Arkijský a zvolal: „Ať žije král! Ať žije král!“ ¹⁷ „Takhle se odvděčuješ svému příteli?“ řekl mu Abšalom. „Proč jsi nešel s ním?“ ¹⁸ „To ne,“ odpověděl mu Chušaj. „Koho vyvolil Hospodin a celý tento izraelský lid, s tím jsem a s tím zůstanu.“ ¹⁹ A komu jinému bych měl sloužit než jeho synu? Jako jsem sloužil tvému otci, tak budu sloužit tobě.“ ²⁰ Abšalom se obrátil na Achitofela: „Poradte, co máme dělat.“ ²¹ Achitofel mu odpověděl: „Spi s konkubínami svého otce, které tu nechal, aby se staraly o dům. Když celý Izrael uslyší, jak ses svému otci zprotivil, posílí to odhodlání všech, kdo jsou s tebou.“ ²² A tak pro Abšaloma roztáhli na střeše baldachýn a Abšalom před zraky všeho Izraele spal s konkubínami svého otce. ²³ Radit se s Achitofelem, který byl tenkrát rádcem, bylo jako doptávat se na Boží slovo. Takto bral všechny jeho rady jak David, tak Abšalom.

17 Achitofel také Abšalomovi řekl: „Dovol prosím, ať vyberu dvanáct tisíc mužů a ještě dnes v noci se vypravím pronásledovat Davida. ² Překvapím ho útokem, dokud je znavený a skleslý. Všichni jeho muži se rozutečou, takže zabijí samotného krále. ³ Tak přivedu všechny lid k tobě, jako se přivádí nevěsta k ženichovi. Jde ti přece o život jediného muže — všechny lid může zůstat v pokoji.“ ⁴ Abšalomovi i všem izraelským stařešinům se ten návrh líbil. ⁵ Abšalom ale přikázal: „Raději ještě zavolej Chušaje Arkijského, ať si vyslechneme také jeho názor.“ ⁶ Chušaj tedy přišel k Abšalomovi a ten mu řekl: „Toto navrhuje Achitofel. Máme se řídit jeho výrokem? Pokud ne, promluv ty.“ ⁷ Chušaj Abšalomovi odpověděl: „Achitofelova rada tentokrát není dobrá. ⁸ Znáš přece svého otce i jeho muže, jak jsou udatní,“ pokračoval Chušaj. „Jsou rozrušení jako medvědice, která v divočině přišla o mladé. A tvůj otec je zkušený válečník; ten nebude nocovat s vojskem. ⁹ Určitě se už schoval v nějaké jeskyni nebo někde jinde. Kdyby hned napoprvé někteří z našich padli, kdekdo se to doslechne a řekne: ‘Abšalomovo vojsko je poraženo!’ ¹⁰ Každý bojovník, i kdyby měl srdce jako lev, pak ztratí odvalu. Celý Izrael přece ví, jaký je tvůj otec hrdina a jak jsou jeho muži udatní. ¹¹ Proto radím, ať se k tobě shromáždí celý Izrael od Danu až po Beer-šebu; je jich jako písku v moři a ty osobně je povedeš do boje. ¹² Přitáhneme na něj, ať se schovává kdekoli. Sneseme se na něj jako rosa na zem, a nepřežije on ani žádný z jeho mužů. ¹³ Jestli se stáhne někam do města, celý Izrael k tomu městu nanosí provazy a strhneme je do údolí, takže z něj nezůstane ani kamínek!“ ¹⁴ Nato Abšalom se všemi izraelskými muži prohlásil: „Rada Chušaje Arkijského je lepší než rada Achitofelova.“ (Hospodin se totiž rozhodl zmařit Achitofelovu dobrou radu, aby na Abšaloma přivedl neštěstí.) ¹⁵ Chušaj pak oznámil kněžím Sádokovi a Abiatarovi: „Achitofel radil Abšalomovi a izraelským stařešinům tak a tak, kdežto já jsem radil tak a tak.“ ¹⁶ Teď rychle pošlete Davidovi zprávu: ‘Nenocuj v poušti před brodem. Ihned překroč Jordán — jinak je s králem i všemi jeho muži konec!’“ ¹⁷ Jonatan a Achimaac zůstávali u pramene En-rogel. Chodívala tam služebná a říkala jim, co mají oznámit králi Davidovi. Nesměli se totiž prozradit chozením do města. ¹⁸ Někjaký mládenec je zahlédl a ohlásil to Abšalomovi. Ti dva ale zatím utekli. Dorazili do domu jednoho muže v Bachurim, který měl na dvoře studnu, a spustili se do ní. ¹⁹ Jeho žena zakryla otvor studny plachtou a navrch nasypala zrní, takže nebylo nic poznat. ²⁰ Abšalomovi služebníci přišli za ženou do domu a ptali se: „Kde je Achimaac a Jonatan?“ „Už za potokem,“ odpověděla jim. Hledali je tedy, ale nenašli, a tak se vrátili do Jeruzaléma. ²¹ Když byli pryč, vylezli ti dva ze studny a šli uvědomit krále Davida: „Rychle, musíš se přebrodit. Achitofel proti vám radil tak a tak.“ ²² David se tedy zvedl a se všemi svými lidmi překročil Jordán. Než se rozednilo, nezůstal jediný, kdo by Jordán nepřekročil. ²³ Achitofel viděl, že se nestalo podle jeho rady, a tak osedlal osla a vydal se domů do svého města. Pořídil závěť o svém domě a oběsil se. Zemřel a byl pochován v hrobě svého otce. ²⁴ David už vstupoval do Machanajim, když Abšalom se všemi izraelskými muži překročil Jordán. ²⁵ Abšalom jmenoval namísto Joába vrchním velitelem Amasu. (To byl syn muže jménem Jeter Izmaelský, který si vzal Abigail, dceru Nachašovu, sestru Joábovy matky Ceruji.) ²⁶ Izrael s Abšalomem v čele se tedy utábořil v gileádské kraji. ²⁷ Když David dorazil do Machanajim, Šobi, syn Nachaše z Raby Amonců, spolu s Machirem, synem Amiela z Lo-debaru, a s Barzilajem Gileádským z Rogelim ²⁸ mu tam přinesli lůžka a příkrývky, misky a džbány s pšenicí, ječmenem a moukou, s praženým zrním, fazolemi a čočkou, ²⁹ s medem, ovčím tvarohem a kravským sýrem. To vše přinesli pro Davida a jeho muže k jídlu. Řekli si totiž: Jistě jsou na poušti hladoví, unavení a žízniví.

18 David pak sečetl své vojsko a ustanovil velitele tisíců a velitele stovek. ² Třetinu lidu svěřil Joábovi, třetinu jeho bratru Abišajovi, synu Ceruji, a třetinu Itajovi Gatskému. „Také já s vámi půjdu do boje,“ řekl král vojsku. ³ Namítli ale: „Nemůžeš jít s námi! Kdybychom museli utíkat, nebude jim záležet na nás; nebude je zajímat, ani kdyby nás polovina padla. Ty jsi přece cennější než deset tisíc z nás. Teď nám lépe pomůžeš, když zůstaneš ve městě.“ ⁴ „Udělám, co chcete,“ svolil tedy král. Postavil se k bráně a všechny lid pochodoval ven po stovkách a tisících. ⁵ Král tehdy přikázal Joábovi, Abišajovi a Itajovi: „Zacházejte mi s Abšalomem

šeterně — vždyť je to můj chlapec!“ Celé vojsko slyšelo, jaké příkazy dal král všem velitelům ohledně Abšaloma.⁶ A tak vytáhli do pole proti Izraeli. K bitvě došlo v Efraimském lese⁷ a Davidovi muži tam izraelské vojsko porazili. V té hrozné řeži onoho dne padlo na 20 000 vojáků.⁸ Boj se rozšířil po celém kraji a les toho dne pohltil více mužů, než kolik jich padlo mečem.⁹ Abšalom znenadání narazil na Davidovy muže, a tak na svém mezku ujížděl pryč. Když ale mezek probíhal pod hustými větvemi velikého dubu, Abšalom v nich uvízl za vlasy. Mezek pod ním běžel dál, ale on zůstal viset mezi nebem a zemí.¹⁰ Jeden z mužů to viděl a oznámil Joábovi: „Právě jsem viděl Abšaloma, jak visí na dubu!“¹¹ „Tak tys ho viděl?“ opáčil Joáb. „A proč jsi ho na místě nesrazil k zemi? Dlužil bych ti pak deset šekelů stříbra a jeden pás!“¹² Ten muž ale Joábovi odpověděl: „Ani kdybych dostal na ruku tisíc šekelů stříbra, na králova syna bych ruku nevztáhl! Slyšeli jsme přece na vlastní uši, jaké rozkazy dal král tobě, Abišajovi a Itajovi: ‘Dávejte pozor na mého chlapce Abšaloma.’¹³ Vždyť bych tím ohrozil vlastní život! Před králem se nic neutají. I ty sám by ses postavil proti mně.“¹⁴ „Nebudu se tu s tebou zdržovat,“ řekl Joáb. Vzal tři šípy a vrazil je Abšalomovi do srdce. Protože byl v koruně dubu stále naživu,¹⁵ obstoupilo ho deset Joábových zbrojnošů a ubili Abšaloma k smrti.¹⁶ Joáb potom zatroubil na roh a zastavil vojsko v dalším pronásledování Izraele.¹⁷ Abšaloma vzali, hodili ho v lese do velké jámy a navršili nad ním velkou hromadu kamení. Celý Izrael se tehdy rozutekl, každý tam, odkud přišel.¹⁸ Abšalom si ještě za svého života nechal v Královském údolí postavit památný sloup. Říkal totiž: „Nemám syna, aby připomínal mé jméno.“ Proto ten sloup nazval po sobě. Až dodnes se mu říká Jad-abšalom, Abšalomův pomník.¹⁹ Sádokův syn Achimaac tehdy požádal Joába: „Dovol mi běžet a ohlásit králi, že jej Hospodin obhájil před jeho nepřáteli.“²⁰ Ten mu ale namítl: „Dnes bys nebyl vítaným poslem. Můžeš zvěstovat jindy, ale dnes ne — vždyť zemřel královský syn.“²¹ Joáb tedy poručil jednomu Habešanovi: „Běž oznámit králi, co jsi viděl.“ Habešan se Joábovi poklonil a rozběhl se.²² Sádokův syn Achimaac ale Joába žádal znovu: „Přesto mi dovol běžet za tím Habešanem.“ „Proč bys běžel právě ty, synu? Vždyť nemáš dobré zprávy,“ odpověděl Joáb.²³ „Přesto chci běžet,“ opakoval. „Tak tedy běž,“ odpověděl Joáb. Achimaac běžel přes jordánskou rovinu a Habešana předběhl.²⁴ David právě seděl mezi vnitřní a vnější branou. Na střechu hradební brány vystoupila hlídka, rozhlédla se a spatřila osamělého běžce.²⁵ Když to hlídka ohlásila králi, řekl na to: „Když běží sám, nese dobré zprávy.“ Ale zatímco se stále blížil,²⁶ hlídka uviděla dalšího běžce. „Další osamělý běžec!“ zavolala na strážného. „I ten má dobrou zprávu,“ odpověděl král.²⁷ „Vidím, jak běží ten první,“ ohlásila hlídka, „takhle běhá Achimaac, syn Sádokův.“ „To je dobrý muž,“ řekl na to král. „Přichází s dobrou zprávou.“²⁸ „Pokoj!“ pozdravil Achimaac krále a poklonil se mu až k zemi. Potom řekl: „Požehnán buď Hospodin, tvůj Bůh, jenž porazil muže, kteří pozvedli ruce proti mému pánu a králi!“²⁹ „Je v pořádku můj chlapec Abšalom?“ zeptal se král. Achimaac odpověděl: „Když mě, králi, tvůj služebník Joáb posílal, viděl jsem velký rozruch, ale nevím, co to bylo.“³⁰ „Postav se tamhle na stranu,“ řekl mu král. Poodešel tedy a postavil se stranou.³¹ Vtom dorazil Habešan: „Dobrá zpráva pro mého pána a krále! Hospodin tě dnes obhájil přede všemi, kdo proti tobě povstali.“³² „Je v pořádku můj chlapec Abšalom?“ zeptal se ho král. Habešan odpověděl: „Ať nepřítel mého pána a krále i všichni, kdo ti chtějí škodit, dopadnou jako ten mladík!“

19 Král byl otřesen. S pláčem stoupal do horní místnosti brány a cestou nařikal: „Synáčku Abšalome, synáčku můj! Synáčku Abšalome! Proč jsem jen místo tebe neumřel já, Abšalome? Synáčku můj, synáčku můj!“² Joábovi bylo oznámeno, jak král pláče a nařiká pro Abšaloma.³ Když vojsko uslyšelo, jak král truchlí nad svým synem, vítězství toho dne se všem obrátilo v nářek.⁴ Vojáci se toho dne kradli do města, jako se krade vojsko, které s hanbou prchlo z boje.⁵ Král si zakryl tvář a hlasitě bědoval: „Synáčku Abšalome! Abšalome, synáčku můj! Synáčku můj!“⁶ Joáb tehdy šel za králem domů a řekl: „Dnes jsi urazil všechny své muže, kteří dnes tobě, tvým synům a dcerám, tvým manželkám i konkubínám zachránili život.“⁷ Miluješ ty, kdo tě nenávidí, a nenávidíš ty, kdo tě milují! Dnes jsi ukázal, že tví velitelé ani vojáci pro tebe nic neznamenaají. Dnes je mi jasné, že kdyby Abšalom žil a my všichni dnes byli mrtví, byl bys spokojen.⁸ Tak se vzhop a jdi povzbudit své muže! Přisahám při Hospodinu, že jinak s tebou do večera nezůstane jediný z nich. To pro tebe bude horší neštěstí než všechno, co tě potkalo od mládí!“⁹ Král tedy vstal a posadil se do brány. Když se všichni vojáci dozvěděli, že král sedí v bráně, celé vojsko před králem vykonalo přehlídku. Ostatní z Izraele se rozutekli, každý odkud přišel.¹⁰ V celém lidu, ve všech izraelských kmenech se dohadovali: „Král nás zachránil z rukou našich nepřátel; vysvobodil nás ze spárů Filištinů. Pak ale uprchl ze země před Abšalomem¹¹ a Abšalom, kterého jsme si pomazali za krále, padl v boji. Na co tedy čekáte? Proč nepřivedeme krále zpět?“¹² Když se do králova domu doneslo, o čem mluvil celý Izrael, vzkázal král David kněžím Sádokovi a Abiatarovi: „Vyřídte judským stařešinům: Proč máte být poslední při králově návratu domů?¹³ Jste mí bratři, má krev a tělo — proč máte být při návratu krále poslední?¹⁴ A pokud jde o Amasu, tomu vyřídte: Nejsi snad má krev a tělo? Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli se nestaneš natrvalo mým vojevůdcem namísto Joába.“¹⁵ Tím si naklonil srdce všech obyvatel Judska. Jednomyslně králi vzkázali: „Pojď se vrátit i se všemi svými muži.“

¹⁶ Král se tedy vypravil zpět. Když dorazil k Jordánu, judští muži vyšli králi naproti do Gilgalu, aby ho převedli přes Jordán. ¹⁷ Také Šimei, syn Gerův, Benjamínek z Bachurim, si pospíšil a vydal se s judskými muži přivítat krále Davida. ¹⁸ Byla s ním i tisícovka mužů z Benjamína a také Cíba, sluha ze Saulova domu, a jeho patnáct synů a dvacet služebníků. Ti před králem vběhli do Jordánu, ¹⁹ že se budou brodit tam a zpět, aby přepravili královský dvůr a splnili každé královo přání. Když už měl král překročit Jordán, Gerův syn Šimei padl před králem k zemi ²⁰ se slovy: „Kěž mi to můj pán nepočítá za vinu a kéž zapomene, čím se tvůj služebník provinil onoho dne, kdy můj pán a král opouštěl Jeruzalém; kéž to král nechová v srdci. ²¹ Zhřešil jsem — to tvůj služebník ví. Pohleď ale, přišel jsem dnes svému pánu a králi naproti jako první z celého domu Josefova.“ ²² Abišaj, syn Ceruji, ho přerušil: „Nemá snad Šimei zemřít? Vždyť zlořečil pomazanému Hospodinovu!“ ²³ „Co je vám do toho, synové Ceruji?“ odpověděl mu David. „To mi dnes musíte dělat žalobce? To by dnes měl v Izraeli někdo zemřít? Copak nevím, že jsem dnes opět králem Izraele?“ ²⁴ Poté se král obrátil k Šimeimu: „Nezemřeš,“ řekl a potvrdil to královskou přísahou. ²⁵ Také Mefibošet, vnuk Saulův, šel přivítat krále. Nedbal o své nohy ani o své vousy a oděv si nepral ode dne králova odchodu až do dne jeho vítězného návratu. ²⁶ Když přišel do Jeruzaléma přivítat krále, král se ho zeptal: „Proč jsi nešel se mnou, Mefibošete?“ ²⁷ Ten odpověděl: „Pane můj, králi, můj sluha mě oklamal! Řekl jsem mu: ‘Osedlej mi osla, nasednu na něj a pojedu s králem!’ Víš přece, že tvůj služebník je chromý. ²⁸ Jenže on mě, tvého služebníka, u tebe pomluvil. Můj pán a král je ale jako Boží anděl. Udělej tedy, co pokládáš za dobré. ²⁹ Celý můj otcovský dům si přece od tebe zasloužil smrt. Ty jsi ale svému služebníku dovolil jíst u tvého stolu. Jaké další právo bych ještě měl chtít? Čeho bych se ještě u krále dovolával?“ ³⁰ „Nech už těch řečí,“ přerušil ho král. „Říkám: To pole si s Cíbou rozdělíte.“ ³¹ „Ať si klidně vezme všechno,“ řekl na to Mefibošet, „hlavně že se pan král v pořádku vrátil domů!“ ³² Také Barzilaj Gileádský se vypravil z Rogelim a provázal krále až k Jordánu, aby se tam s ním rozloučil. ³³ Barzilaj byl už velmi starý, bylo mu osmdesát let. To on se o krále staral během jeho pobytu v Machanajim, neboť to byl zámožný člověk. ³⁴ Proto král Barzilajovi nabídl: „Pojď se mnou. V Jeruzalémě se postarám já o tebe.“ ³⁵ Barzilaj ale namítl: „Kolik let života mi ještě zbývá, abych šel s králem vzhůru do Jeruzaléma?“ ³⁶ Je mi už osmdesát let. Copak ještě rozeznám dobré od špatného? Copak by tvůj služebník vůbec věděl, co jí a pije? Slyšel bych ještě hlas zpěváků a zpěvaček? Proč by tvůj služebník ještě měl být mému pánu a králi břemenem? ³⁷ Tvůj služebník vyprovodí krále jen kousek cesty, k Jordánu. Proč by se mi král tak štědře odplácel? ³⁸ Dovol prosím svému služebníku, aby se vrátil. Ať zemřu ve svém městě, kde je hrob mého otce a matky. Mého pána a krále ale může doprovodit zde tvůj služebník Kimham. K němu se zachovej, jak uznáš za dobré.“ ³⁹ Na to král řekl: „Ať tedy se mnou jde Kimham, a já pro něj udělám, co uznáš za dobré. Splním ti, cokoli si budeš přát.“ ⁴⁰ A tak král se všemi svými lidmi překročil Jordán. Políbil Barzilaje, poželhal mu a on se vrátil domů. ⁴¹ Král pak pokračoval do Gilgalu doprovázen Kimhamem. S králem šlo celé judské vojsko a polovina izraelského vojska. ⁴² Vtom ke králi dorazili také ostatní Izraelci. „Jak to, že si tě ukradli naši judští bratři?“ ptali se. „Jak to, že sami přepravili krále i jeho dvůr a všechny Davidovy muže přes Jordán?“ ⁴³ „Král je přece náš příbuzný,“ řekli jim na to Judští. „Proč se kvůli tomu zlobíte? Copak jsme krále vyjídali? Nebo nás zahrnul nějakými dary?“ Izraelci jim ale odpověděli: „Máme na krále desetkrát větší nárok — David nám patří víc než vám! Jak jste námi mohli takhle pohrdnout? My jsme přece byli první, kdo začal mluvit o králově návratu!“ A Judští muži pak Izraelcům odpovídali ještě ostřeji.

20 Tehdy se objevil jakýsi ničema jménem Šeba, syn Benjamínce Bichriho. Ten zatroubil na roh a prohlásil: „Co máme společného s Davidem? S Jišajovým synem mít podíl nebudem! Jen ať se vrátí domů všechen Izrael!“ ² Všichni Izraelci tehdy od Davida odstoupili k Šebovi, synu Bichriho. Judští muži od Jordánu až po Jeruzalém ale stáli při svém králi. ³ Když král v Jeruzalémě přišel do svého paláce, vzal těch deset konkubín, které tam předtím nechal, aby se staraly o dům, a dal je hlídat v ústraní. Postaral se o ně, ale sám s nimi nic neměl. Až do smrti zůstaly v ústraní a žily jako vdovy. ⁴ Potom král přikázal Amasovi: „Svolej mi judské muže a do tří dnů se ke mně vrať.“ ⁵ Amasa tedy odešel svolávat Judu, ale v určené lhůtě to nestihl. ⁶ David proto řekl Abišajovi: „Ten Šeba, syn Bichriho, nám teď může uškodit více než Abšalom. Vezmi služebníky svého pána a pronásleduj ho, než si najde nějaká opevněná města a zmizí nám z očí.“ ⁷ A tak za ním vytáhli Joábovi muži, Krétané a Plétané i všichni válečníci. Vytáhli z Jeruzaléma a pronásledovali Šebu, syna Bichriho. ⁸ Právě byli u toho velikého kamene v Gibeonu, když za nimi přišel Amasa. Joáb byl ve vojenské zbroji; přes šaty byl opásán mečem v pochvě. Když vykročil, meč se vysunul. ⁹ „Jak se daří, bratře?“ oslovil Joáb Amasu a pravou rukou ho uchopil za vousy, aby ho políbil. ¹⁰ Amasa přitom už nesledoval meč v Joábově druhé ruce. Joáb ho jím bodl do břicha, až mu vyhřezly vnitřnosti na zem. Nebylo třeba další rány, aby zemřel. Joáb se potom se svým bratrem Abišajem pustil za Šebou, synem Bichriho. ¹¹ Jeden z Joábových mužů stál nad tím mrtvým tělem a volal: „Kdo má rád Joába a kdo je pro Davida — za Joábem!“ ¹² Amasa zatím ležel v krvi uprostřed cesty. Když ten muž viděl, že se všichni ve vojsku zastavují, odvrátil Amasu z cesty do pole a hodil přes něj

plášť. Viděl totiž, že se každý, kdo šel okolo, zastavil.¹³ Jakmile ho odklidil z cesty, pokračovali všichni za Joábem a pronásledovali Šebu, syna Bichriho.¹⁴ Ten prošel všemi izraelskými kmeny až po Abel-bet-maaku. Všichni Bichrijci se tam shromáždili a přidali se k němu.¹⁵ Joábovi muži přitáhli a oblehli ho v Abel-bet-maace. Navršili k městu násep, který dosahoval až na ochranný val. Když celé Joábovo vojsko začalo bořit hradbu,¹⁶ jakási moudrá žena z toho města náhle zavolala: „Slyšte! Slyšte! Řekněte Joábovi: Přijď sem, ať s tebou promluví.“¹⁷ „Ty jsi Joáb?“ zeptala se ta žena, když k ní přišel blíž. „Ano,“ odpověděl. „Vyslechni, co ti poví tvá služebnice,“ požádala ho. „Poslouchám,“ odvětil.¹⁸ Pokračovala tedy: „Odpradávná se říká: ‘V Abelu se zeptejte, pak teprve jedněte.’“¹⁹ My jsme pokojní, věrní Izraelci. Ty ale chceš zahubit jedno z hlavních měst v Izraeli. Proč ničíš Hospodinovo dědictví?“²⁰ „To ne, to ne!“ zvolal Joáb. „Nechci ničít ani hubit.“²¹ Jde o něco jiného: Jeden muž z Efraimských hor jménem Šeba, syn Bichriho, pozvedl ruku proti králi Davidovi. Vydejte mi ho, a já od města odejdu.“ „Dobrá,“ odpověděla žena Joábovi, „hodíme ti jeho hlavu přes hradbu.“²² Ta žena se ve své moudrosti obrátila na svůj lid. Ti Šebovi, synu Bichriho, usekli hlavu a hodili ji Joábovi. On pak zatroubil na roh a všichni se od města rozešli, odkud přišli. Také Joáb se vrátil do Jeruzaléma ke králi.²³ A tak byl Joáb znovu vrchním velitelem izraelského vojska. Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Kréťanů a Plétanů,²⁴ Adoniram velel nuceným pracím, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem,²⁵ Šeja písařem a Sádok a Abiatar kněžími.²⁶ Ira Jairský pak byl Davidovým knížetem.

21 Za Davidových dnů byl po tři roky za sebou hlad, a tak David hledal Hospodinovu tvář. Hospodin řekl: „Na Saulovi a jeho rodině lpí krev, protože dal zabít Gibeonce.“² Král si je tedy zavolal a promluvil s nimi. (Gibeonci nepocházejí ze synů Izraele, ale ze zbytku Emorejců. Synové Izraele se jim zavázali přísahou, ale Saul se je ve své horlivosti pro Izrael a Judu snažil vybit.)³ David se tedy Gibeonců ptal: „Co pro vás mohu udělat? Čím vás usmírím, abyste dobrořečili Hospodinovu dědictví?“⁴ Gibeonci mu odpověděli: „Nemáme právo žádat od Saula a jeho domu stříbro nebo zlato ani nemáme právo někoho v Izraeli zabít.“ „Splním vám, o co si řeknete,“ prohlásil král.⁵ Odpověděli mu: „Za toho muže, který nás chtěl zničit a vyhubit z celého izraelského území,⁶ chceme sedm jeho potomků. Pověšíme je před Hospodinem v Gibeji Saulově, na Hospodinově vrchu.“ „Máte je mít,“ řekl jim na to.⁷ Král ovšem ušetřil Mefibošeta, syna Jonatana, syna Saulova, a to kvůli přísaze, kterou spolu kdysi David a Saulův syn Jonatan uzavřeli v Hospodinově jménu.⁸ Král vzal dva syny, které Saulovi porodila Ricpa, dcera Ajova, totiž Armoniho a Mefibošeta, a pět synů, které Merab, dcera Saulova, porodila Adrielovi, synu Barzilaje Mecholatského.⁹ Vydal je Gibeoncům a ti je na tom vrchu pověsili před Hospodinem. Tak jich zahynulo sedm naráz. Zemřeli v prvních dnech žní, když se začíná sklízet ječmen.¹⁰ Ricpa, dcera Ajova, vzala pytlou a prostřela si ji na té skále. Od počátku sklizně, až dokud se na ně z nebe nespustil déšť, k nim nepouštěla nebeské ptactvo ve dne ani divokou zvěř v noci.¹¹ Když bylo Davidovi oznámeno, jak se Saulova družka Ricpa, dcera Ajova, zachovala,¹² šel a vzal si od měšťanů Jábeš-gileádu ostatky Saula a jeho syna Jonatana. (Ti je totiž kdysi ukradli z prostranství v Bet-šanu, kde je Filištiní pověsili onoho dne, kdy Saula porazili v pohoří Gilboa.)¹³ David odtud nechal vyzvednout ostatky Saula i jeho syna Jonatana a dal také posbírat ostatky oněch popravených.¹⁴ Ostatky Saula a jeho syna Jonatana pak pochovali do hrobu jeho otce Kíše v Céle v benjamínském kraji. Vykonalí všechno, co král přikázal. Teprve potom Bůh vyslyšel modlitby za zemi.¹⁵ Mezi Filištinými a Izraelem znovu vypukla válka. David šel se svými muži, ale v boji proti Filištinům se unavil.¹⁶ Išbi-benob, potomek Refajců (který měl bronzové kopí o váze 300 šekelů a také novou výzbroj), tehdy prohlásil, že Davida zabije.¹⁷ Abišaj, syn Ceruji, ale Davidovi přispěchal na pomoc; zasáhl toho Filiština a zabil ho. Davidovi muži tehdy Davida zapřísahali: „Už s námi do boje nechod, ať neuhasiš svíci Izraele!“¹⁸ Později vypukla v Gobu další válka s Filištinými. Tehdy Sibečaj Chušatský zabil Safa, dalšího potomka Refajců.¹⁹ Když pak v Gobu začala další válka s Filištinými, tehdy Elchanan, syn Jaíra Betlémského, zabil bratra Goliáše Gatského, jehož kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo.²⁰ Také v Gatu proběhla válka s Filištinými. Byl tam jeden obr, který měl na rukou i na nohou po šesti prstech, celkem dvacet čtyři. Také on byl potomek Refajců.²¹ Urážel Izrael, ale Jonatan, syn Davidova bratra Šimey, ho zabil.²² Tak tito čtyři potomci gatských Refajců padli rukou Davida a jeho služebníků.

22 V den, kdy Hospodin Davida vysvobodil ze spárů všech jeho nepřátel i z ruky Saulovy, zpíval David Hospodinu tuto píseň: Hospodin je má skála, má tvrz a záchrana!³ Můj Bůh je má skála, v něm úkryt nalézám, můj štít, roh vítězství, můj hrad, má skrýš, mé vítězství — před násilím mě ochráníš!⁴ Vzýval jsem Hospodina — je hoden chvály — od mých nepřátel mě zachránil!⁵ Smrtelné vlny mě obklopily, svým proudem mě strhla záhuba,⁶ provazy hrobu mě ovinuly, osidla smrti mě dostihla.⁷ Vzýval jsem Hospodina ve své úzkosti, ke svému Bohu křičel jsem — on ve svém chrámu slyšel mé volání, až k jeho uším dolehl můj křik.⁸ Zem se třásla, zem se chvěla, základy nebe se pohnuly, před jeho hněvem se roztřáslly.⁹ Dým se valil z jeho chřípí,

stravující oheň z jeho úst, plamenné blesky z něj vyšlehly.¹⁰ Nebe rozstal, sestupuje, pod nohama černý mrak!¹¹ Cheruba zapřáhl, rozletěl se, vznesl se na křídlech větrných.¹² Závojem tmy obklopil se, mrak plný deště byl jeho stan.¹³ Od žáru jeho obličeje rozlítily se blesky plamenné,¹⁴ Hospodin v nebi zaburácel, hlas Nejvyššího zněl!¹⁵ Deštěm šípů rozehnal je, bleskem svým je rozdrtil!¹⁶ Koryta moří byla obnažena, základy světa odkryty před řevem Hospodina, před jeho dechem zuřivým!¹⁷ Sehnul se z výšin, uchopil mě, z mohutných vod mě vyprostil,¹⁸ vyrval mě mocnému nepříteli, odpůrcům silnějším, než jsem byl.¹⁹ Přepadli mě v den mé bídy, Hospodin mě však podpíral,²⁰ vyvedl mě na svobodu, uhájil mě, vždyť má mě rád!²¹ Hospodin odplatil mi za moji spravedlnost, za čistotu mých rukou mě odměnil.²² Hospodinových cest jsem se pevně držel, svého Boha jsem nezradil!²³ Před sebou mám všechny jeho soudy, od jeho nařízení jsem se nevzdálil,²⁴ zůstal jsem před ním bez úhony, varoval jsem se hříchů svých.²⁵ Hospodin odměnil mě za moji spravedlnost, za moji čistotu před jeho očima.²⁶ Ty, Pane, s věrným nakládáš věrně, k oddanému se chováš oddaně,²⁷ s čistým člověkem čistě naložíš, od zvráceného se však odvracíš.²⁸ Ty sám zachraňuješ ubožáky, povýšené však hledíš ponižít.²⁹ Ty, Hospodine, jsi přece mou svící, sám Hospodin mi září v tmách.³⁰ S tebou vyrazím proti vojsku, ve svém Bohu hradby překonám!³¹ Jak dokonalá je cesta Boží, jak ryzí je, co praví Hospodin — on je štít všech, kdo v něho doufají!³² Kdo by byl Bohem kromě Hospodina? Kdo by byl skalou, ne-li náš Bůh?³³ Tento Bůh mě vyzbrojuje silou, otvírá dokonale cestu mou,³⁴ Mým nohám udílí hbitost laní, staví mě na mé výšiny.³⁵ Mé paže učí, jak obstát v boji, mé ruce napínají i luk bronzový.³⁶ Podal jsi mi štít své spásy, sklonil ses, abys mě povýšil!³⁷ Daroval jsi mým krokům volnost, mé nohy nesklouznou.³⁸ Stíhal jsem nepřátele, dostihl je, nepřestal jsem, než jsem je porazil.³⁹ Udeřil jsem je, nevstanou znovu, skáceli se mi pod nohy!⁴⁰ Ty jsi mě vyzbrojil silou k boji, na kolena srážíš mé soky přede mnou.⁴¹ Šíji mých nepřátel nastavil jsi mi, se svými protivníky jsem skoncoval.⁴² Volali o pomoc, nikdo je nezachránil, volali k Hospodinu — žádná odpověď.⁴³ Jako prach na zemi rozdrtil jsem je, jak bláto na ulici jsem je rozdupal!⁴⁴ Z různic v lidu zachránils mě, jako vůdce národů jsi mě ochránil, lid, jež jsem ani neznal, slouží mi!⁴⁵ Cizáci přede mnou už se krčí, jen co mě uslyší, musí poslechnout.⁴⁶ Cizáci přede mnou už se hroutí, vrávorají ven ze svých nor!⁴⁷ Živ buď Hospodin, má skála buď požehnána, Bůh buď vyvýšen, má záchrana!⁴⁸ Bůh mi dopřává zadostiučinění, podmaňuje mi národy.⁴⁹ Zprostřed nepřátel mě vyvádíš, pozvedáš mě nad soky, před násilníkem zachrániš.⁵⁰ Proto tě budu chválit mezi národy, tvé jméno, Hospodine, písní oslavím!⁵¹ Svému králi dává mocná vítězství, svému pomazanému je milostiv — Davidovi a jeho semeni až navěky!

23 Toto jsou Davidova poslední slova: Tak praví David, syn Jišajův, tak praví povýšený Nejvyšším, jehož pomazal Bůh Jákobův, líbezný pěvec izraelský.² Promlouvá ze mě Hospodinův duch, jeho slovo ve svých ústech mám.³ Toto mi řekl izraelský Bůh, On, skála Izraele, praví sám: Kdo lidem spravedlivě vládne, kdo v Boží bázni panuje,⁴ je jako úsvit za východu slunce, jak jasné jitro bezmračné; je jako po dešti vyjasnění, když tráva raší ze země.⁵ Kdyby můj dům před Bohem tak nestál, což by mi věčnou smlouvu dal, cele platnou a stvrzenou? Všechnu tu spásu, všechno to blaho by rozkvést nenechal!⁶ Darebák jak trní vyvržen bude, rukou se takového nikdo nedotkne,⁷ železo a tyč se na něj bere, oheň ho spálí tam, kde je!⁸ Zde jsou jména Davidových hrdinů: Jošeb-bašebet Tachkemonský, velitel Trojice. Uměl to s kopím tak, že jich jednou pobil na osm set.⁹ Další z té trojice hrdinů byl Eleazar, syn Doda, syna Achochiova. Ten byl s Davidem, když se odvážili na Filištíny. Ti se shromáždili k boji, a tak vytáhli také Izraelci;¹⁰ tehdy vstal a pobíjel Filištíny, až mu ruka ztuhla, že nemohl pustit meč. Lid jen postupoval za ním a obíral pobité. Hospodin toho dne způsobil veliké vítězství.¹¹ Po něm byl Šama, syn Agea Hararského. Filištíni se jednou shromáždili u dílu pole osetého čočkou a lid se před nimi dal na útěk.¹² Šama se ale postavil doprostřed toho pole, uhájil je a Filištíny odrazil. Hospodin tehdy způsobil veliké vítězství.¹³ Tito tři z třicítky velitelů sestoupili o žních k Davidovi do jeskyně Adulam, když v údolí Refaim tábořil oddíl Filištínů.¹⁴ David byl tehdy ve skalní pevnosti. Betlém byl obsazen Filištíny.¹⁵ David tenkrát zatoužil: „Kéž bych se mohl napít vody z té betlémské studny u brány.“¹⁶ A tak se ta trojice hrdinů probíla do filištínského tábora a navázila vodu z betlémské studny u brány. Vzali ji a donesli Davidovi. Ten se jí ale odmítl napít, ale vylil ji jako oběť Hospodinu.¹⁷ „Hospodin chraň,“ zvolal, „vždyť je to krev těch mužů! Šli tam s nasazením života!“ A nechtěl se napít. Takové činy konala tato trojice hrdinů.¹⁸ Velitelem Třicítky byl Joábův bratr Abišaj, syn Ceruji. Oháněl se kopím tak, že jich pobil na tři sta, a tak se stal stejně známým jako ona Trojice.¹⁹ Vskutku, mezi Třicítkou byl slavný a byl jejich velitelem, ale Trojici se nevyrovnal.²⁰ Také Benajáš, syn Jojadův z Kabceclu, byl udatný bojovník mocných činů. To on zabil ty dva Moábce, kteří se bili jako lvi. A jednou slezl do jámy a zabil v ní lva, tenkrát, když napadl sníh.²¹ Jindy šel a zabil Egyptana jen s holí v ruce. Egyptan vypadal hrozivě, byl ozbrojen kopím. On mu je ale vytrhl z ruky a zabil ho jím.²² Takové činy konal Benajáš, syn Jojadův, a tak se stal stejně známým jako Trojice.

²³ Mezi Třicítkou byl slavný, ale Trojici se nevyrovnal. David mu svěřil svou tělesnou stráž. ²⁴ Ke Třicítce patřili: Asael, bratr Joábův, Elchanan, syn Doda Betlémského; ²⁵ Šama Charodský; Elika Charodský; ²⁶ Chelec Paltiský; Ira, syn Ikeše Tekojského; ²⁷ Abiezer Anatotský; Sibečaj Chušatský; ²⁸ Calmon Achochijský; Mahraj Netofský; ²⁹ Cheled, syn Baany Netofského; Itaj, syn Ribaje z benjamínské Gibeje; ³⁰ Benajáš Piratonský; Hidaj od potoka Gaaš; ³¹ Abi-albon Arbatský; Azmavet Bachurimský; ³² Eliachba Šaalbonský; Jašenovi synové Jonatan, ³³ syn Šamy Hararského, Achiam, syn Šarara Hararského; ³⁴ Elifelet, syn Achasbaje z Maaky; Eliam, syn Achitofela Gilonského; ³⁵ Checra Karmelský; Paaraj Arbejský; ³⁶ Jigal, syn Nátanův z Coby; syn Hagriho; ³⁷ Selek Amonský; Nachraj Beerotský, zbrojnoš Joába, syna Ceruji; ³⁸ Ira Jitrejský; Gareb Jitrejský; ³⁹ a Uriáš Chetejský. Všechny celkem bylo třicet sedm.

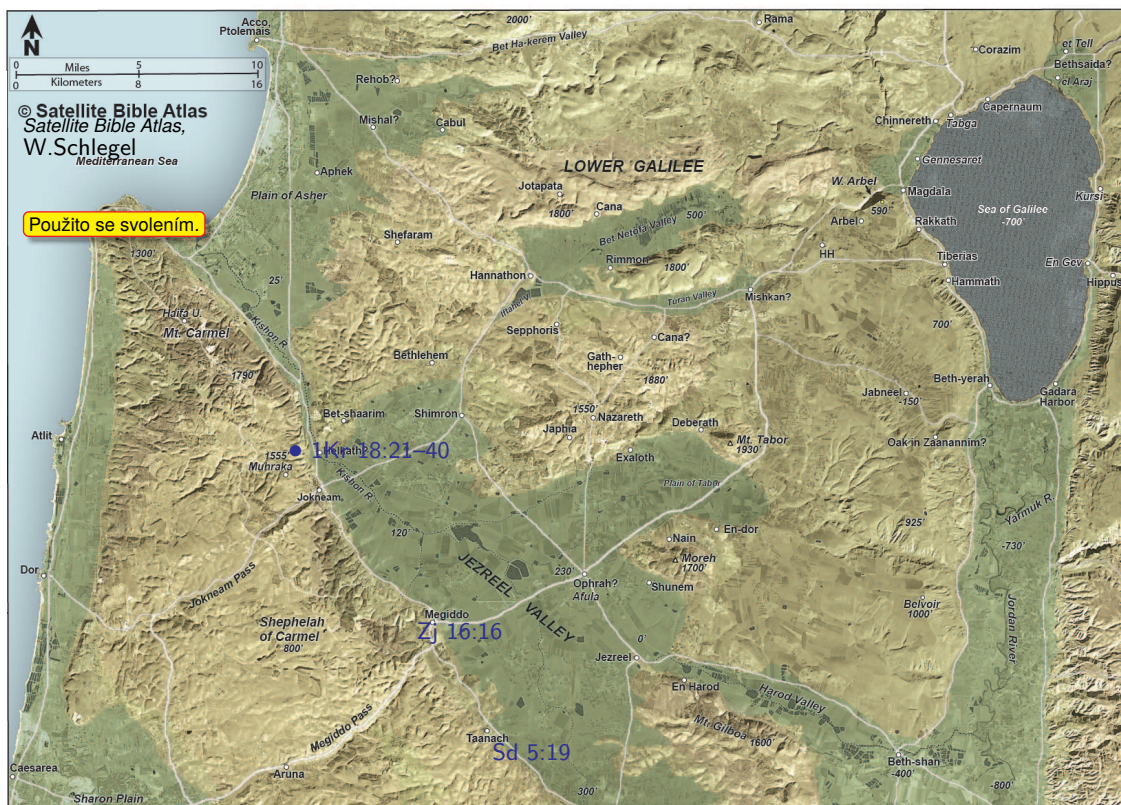
24 Hospodin znovu vzplanul hněvem proti Izraeli. „Jdi, sečti Izraele a Judu,“ podnítil proti nim Davida. ² Král tedy řekl veliteli svého vojska Joábovi: „Obejdi všechny izraelské kmeny od Danu až po Beer-šebu. Sečtete lid — chci znát jeho počet.“ ³ Joáb ale králi namítl: „Hospodin, tvůj Bůh, kéž rozmnoží lid před zraky mého pána a krále nastokrát! Proč bys ale dělal něco takového?“ ⁴ Proti královskému slovu ale Joáb ani velitelé vojska nic nezmohli, a tak se od krále vydali sčítat lid Izraele. ⁵ Překročili Jordán a utábořili se poblíž Aroeru, v údolí jižně od města. Prošli Gád a pokračovali k Jaezeru. ⁶ Přišli do Gileádu, do kraje Tachtim-chodši a dále do Dan-jaanu. Obešli Sidon ⁷ a pokračovali k týrské pevnosti a ke všem hivejským a kanaánským městům, odkud se vydali na jih k judskému Negevu do Beer-šeby. ⁸ Po devíti měsících a dvaceti dnech obešli celou zemi a vrátili se do Jeruzaléma. ⁹ Joáb předal králi seznam sečteného lidu: Izrael čítal 800 000 udatných mužů schopných boje. Judských mužů bylo 500 000. ¹⁰ Po tom sčítání lidu ale Davida začalo trápit svědomí. „Spáchal jsem veliký hřích!“ volal David k Hospodinu. „Prosím tě, Hospodine, odpusť vinu svého služebníka! Zachoval jsem se jako hrozný hlupák.“ ¹¹ Ráno, když David vstal, dostal Davidův vidoucí, prorok Gád, slovo Hospodinovo: ¹² „Jdi a promluv k Davidovi: Tak praví Hospodin — Nabízím ti trojí trest. Vyber si jeden a ten ti dám.“ ¹³ Gád tedy přišel k Davidovi a řekl mu: „Mají na tvou zemi přijít tři roky hladu? Nebo chceš být tři měsíce pronásledován a prchat před nepřáteli? Anebo má být ve tvé zemi tři dny mor? Teď se rozmysli a uvaž, jak mám odpovědět Tomu, který mě posílá.“ ¹⁴ „Je mi tak úzko!“ odpověděl David Gádovi. „Raději ať padneme do rukou Hospodinových, neboť jeho slitování je nesmírné. Jen ať nepadnu do rukou lidem.“ ¹⁵ Hospodin tedy na Izrael dopustil mor od toho rána až do určeného času. Od Danu po Beer-šebu zemřelo z lidu 70 000 mužů. ¹⁶ Když pak anděl vztáhl ruku, aby hubil Jeruzalém, Hospodina nad tím neštěstím pojala lítost a řekl andělovi hubícímu lid: „Dost už, zadrž!“ Hospodinův anděl byl právě u mlatu Aravny Jebusejského. ¹⁷ Když David viděl, jak anděl pobíjí lid, řekl Hospodinu: „To přece já jsem zhřešil, to já jsem se provinil! Co ale provedly tyto ovečky? Ať tvá ruka dolehne na mě a na mou rodinu!“ ¹⁸ Ještě téhož dne k Davidovi přišel Gád se slovy: „Jdi a postav Hospodinu oltář na mlatu Aravny Jebusejského.“ ¹⁹ David tedy poslechl Gádovo slovo a šel, jak Hospodin přikázal. ²⁰ Aravna vyhlédl ven, a když uviděl, že k němu míří král se svou družinou, vyšel z domu a poklonil se králi až k zemi. ²¹ „Proč můj pán a král přichází za svým služebníkem?“ zeptal se Aravna. „Chci od tebe koupit ten mlat,“ odpověděl David. „Postavím na něm oltář Hospodinu, aby se ta rána mezi lidem zastavila.“ ²² Aravna mu řekl: „Jen ať si můj královský pán vezme a obětuje, co se mu zlíbí. Zde je skot k oběti a zde smyky a jha na dříví.“ ²³ To vše dává Aravna králi. „A dodal: „Kéž Hospodin, tvůj Bůh, ráčí přijmout tvoji oběť.“ ²⁴ „To ne,“ odpověděl král Aravnovi. „Koupím to od tebe za plnou cenu. Přece Hospodinu, svému Bohu, nepřinesu oběť, která je zadarmo.“ A tak David koupil ten mlat i ten skot za 50 šekelů stříbra. ²⁵ Potom tam postavil oltář Hospodinu a přinesl zápalné i pokojné oběti. Hospodin vyslyšel modlitby za zemi, a tak se ta rána od Izraele odvrátila.

První Královská

Úvod

1 Král David byl už stařec v pokročilém věku. Nemohl se zahřát, ani když ho přikrývali pláští. ² Jeho dvořané mu navrhli: „Když dovolíš, necháme pro pana krále vyhledat nějakou mladou pannu, aby byla králi k službám a pečovala o něj. Bude léhat ve tvé náručí, aby se pan král zahřál.“ ³ A tak po všech izraelských končinách hledali nejkrásnější dívku, až našli Šunemitku Abišag, a přivedli ji ke králi. ⁴ Byla to překrásná dívka. Obsluhovala krále, pečovala o něj, ale král s ní nic neměl. ⁵ Tehdy se začal pozvedat Chagitin syn Adoniáš. „Kralovat budu já,“ prohlašoval. Opatřil si vozy a jízdu a běhalo před ním padesát mužů. ⁶ Jeho otec ho ale nikdy nepokáral, neptal se: „Co to provádíš?“ Adoniáš se narodil hned po Abšalomovi a byl velmi krásný, podobně jako on. ⁷ Domlouval se s Joábem, synem Ceruji, a s knězem Abiatarem. Ti Adoniáše podporovali. ⁸ Kněz Sádok, Jojadův syn Benajáš, prorok Nátan a Šimei, Rei ani Davidovi přední bojovníci ale za Adoniášem nestáli. ⁹ Adoniáš odešel obětovat ovce, býky a vykrmená telata ke kameni Zochelet nedaleko pramene En-rogel a sezval tam všechny své bratry, královské syny, i všechny královské dvořany z kmene Juda. ¹⁰ Proroka Nátana, Benajáše, přední bojovníky, ba ani svého bratra Šalomouna ale nepozval. ¹¹ Nátan tehdy promluvil s Šalomounovou matkou Batšebou: „Už jsi to slyšela? Chagitin syn Adoniáš kraluje, a náš pán David o tom ani neví! ¹² Pojď tedy, poradím ti, jak zachrániš život sobě i svému synu Šalomounovi. ¹³ Jdi hned ke králi Davidovi a řekni: ‘Můj pane a králi, nepřisahal jsi své služebnici: „Po mně bude kralovat tvůj syn Šalomoun; na můj trůn usedne on,‘? Jak to, že tedy kraluje Adoniáš?’ ¹⁴ Zatímco budeš mluvit s králem, přijdu tam za tebou a tvá slova potvrdím.“ ¹⁵ Batšeba tedy vešla ke králi do ložnice. Král už byl velmi starý a pečovala o něj Šunemitka Abišag. ¹⁶ Batšeba padla na kolena a poklonila se králi. „Co si přeješ?“ zeptal se. ¹⁷ „Pane můj,“ odpověděla mu, „ty jsi své služebnici přísahal při Hospodinu, svém Bohu: ‘Po mně bude králem tvůj syn Šalomoun. Na můj trůn usedne on.’“ ¹⁸ A hle, teď kraluje Adoniáš, a ty, můj královský pane, o tom ani nevíš. ¹⁹ Obětoval ovce, vykrmená telata a množství skotu a sezval tam všechny královské syny i kněze Abiataru a velitele vojska Joába, ale tvého služebníka Šalomouna nepozval. ²⁰ Oči celého Izraele teď vzhlíží k tobě, můj pane a králi, abys jim oznámil, kdo usedne na královský trůn po mém pánovi. ²¹ Jinak, až

Události kolem údolí Jezreel

můj královský pán ulehne ke svým otcům, já i můj syn Šalomoun dopadneme jako zločinci.“²² Ještě hovořila s králem, když vtom přišel prorok Nátan.²³ „Je zde prorok Nátan,“ ohlásili králi. Když Nátan předstoupil před krále, poklonil se mu tváří k zemi²⁴ a řekl: „Můj pane a králi, prohlásil jsi snad: ‘Po mně bude kralovat Adoniáš; na můj trůn usedne on?’²⁵ Dnes totiž odešel obětovat skot, vykrmená telata a množství ovcí a sezval všechny královské syny i vojenské velitele a také kněze Abiataru. Ti s ním hodují, pijí a volají: ‘Ať žije král Adoniáš!’²⁶ Mě, tvého služebníka, ani kněze Sádoka, ani Benajáše, syna Jojadova, ba ani tvého služebníka Šalomouna ale nepozval.²⁷ Je to snad nařízení od mého královského pána? Můj pán a král nesdělil svému služebníkově, kdo usedne na trůn po něm.“²⁸ „Zavolejte mi Batšebu,“ odpověděl král David. Když přišla ke králi a postavila se před ním,²⁹ král jí přísahal: „Jakože je živ Hospodin, který vykoupil můj život z každého souzení,³⁰ dnes ti splním, co jsem přísahal při Hospodinu, Bohu Izraele: Po mně bude králem tvůj syn Šalomoun; po mně na můj trůn usedne on.“³¹ Batšeba padla na kolena a poklonila se králi tváří k zemi se slovy: „David, můj pán a král, ať žije navěky!“³² Král David potom řekl: „Zavolejte mi kněze Sádoka, proroka Nátana a Benajáše, syna Jojadova.“ Když přišli ke králi,³³ řekl jim: „Vezměte s sebou služebníky svého pána, posadte mého syna Šalomouna na moji mulu a dovezte ho k prameni Gíchon.³⁴ Tam ať ho kněz Sádok a prorok Nátan prohlásí za krále nad Izraelem. Potom trubte na beraní roh a volejte: ‘Ať žije král Šalomoun!’³⁵ Pak ho doprovodíte zpět. Až přijde, usedne na můj trůn a bude kralovat místo mě. Jeho určuji za vůdce nad Izraelem i Judou.“³⁶ „Amen,“ odpověděl králi Benajáš, syn Jojadův. „Tak promluvil Hospodin, Bůh mého pána a krále.“³⁷ Jako býval Hospodin s mým královským pánem, tak ať je i s Šalomounem. Ať jeho trůn zvelebí ještě více než trůn mého pána, krále Davida!“³⁸ Kněz Sádok, prorok Nátan a Benajáš, syn Jojadův, se tedy vydali s gardou Krétanů a Plétanů na cestu. Šalomouna posadili na mulu krále Davida a odvedli ho ke Gíchonu.³⁹ Kněz Sádok vzal z Hospodinova stánku roh s olejem a pomazal Šalomouna. Pak zatroubili na beraní roh a všichni přítomní zvolali: „Ať žije král Šalomoun!“⁴⁰ Celý ten zástup ho pak doprovázel zpět, pískali na píšťaly a radovali se tak nadšeně, až se tím hlukem otřásala zem.⁴¹ Zaslechl to Adoniáš i všichni jeho hosté. Právě když končili hostinu, Joáb uslyšel zvuk beraního rohu. „Co je to ve městě za hluk?“ ptal se.⁴² Ještě to ani nedořekl, když vtom přišel Jonatan, syn kněze Abiataru. Adoniáš ho vyzval: „Pojď blíž. Jsi ctihodný muž, jistě neseš dobré zprávy.“⁴³ „Nenesu,“ odpověděl mu Jonatan. „Náš pán, král David, ustanovil za krále Šalomouna.“⁴⁴ Poslal s ním kněze Sádoka, proroka Nátana a Benajáše, syna Jojadova, s gardou Krétanů a Plétanů. Posadili ho na královu mulu⁴⁵ a kněz Sádok s prorokem Nátanem ho u Gíchonu pomazali za krále. Vraceli se odtamtud s veselím a celé město teď oslavuje. To byl ten hluk, který jste slyšeli.⁴⁶ Šalomoun usedl na královský trůn.⁴⁷ Královi dvořané přišli našemu pánu a králi Davidovi blahopřát. Říkali: ‘Kéž tvůj Bůh zvelebí Šalomounovo jméno ještě více než tvé a kéž jeho trůn pozvedne ještě více než tvůj.’ Nato se král na loži poklonil⁴⁸ a řekl: ‘Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, který dnes před mýma očima dosadil následníka na můj trůn.’“⁴⁹ Mezi Adoniášovými hosty zavládlo zděšení. Všichni přítomní se zvedli a rozprchli se každý svou cestou.⁵⁰ Adoniáš vstal a ze strachu před Šalomounem se běžel chytit rohů oltáře.⁵¹ Šalomounovi bylo oznámeno: „Hle, Adoniáš má z krále Šalomouna strach. Drží se rohů oltáře a říká: ‘Ať mi dnes král Šalomoun odprísáhne, že svého služebníka nenechá popraviti!’“⁵² „Ukáže-li se jako čestný muž,“ prohlásil Šalomoun, „nespadne mu z hlavy ani vlásek. Zjistí-li se však na něm něco zlého, zemře.“⁵³ S tím ho Šalomoun nechal odvést od oltáře. Adoniáš pak přišel a poklonil se Šalomounovi jakožto králi. „Jdi domů,“ řekl mu na to Šalomoun.

2 Když se přiblížil čas Davidovy smrti, dal svému synu Šalomounovi tyto pokyny:² „Já odcházím jako všechno pozemské, ty ale jednej statečně a mužně³ a zachovávej, co ti svěřil Hospodin, tvůj Bůh. Choď po jeho cestách, dodržuj jeho ustanovení, příkázání, pravidla i svědectví zapsaná v Mojžíšově zákoně, aby se ti dařilo vše, co podnikneš, všude, kam se obrátíš.“⁴ Potom Hospodin splní slovo, které mi dal: ‘Budou-li tví synové dbát na svou cestu a budou-li věrně, z celého srdce a ze vši duše žít přede mnou, pak na izraelském trůnu nikdy nebude chybět tvůj potomek.’⁵ Víš také, co mi provedl Joáb, syn Ceruji — co provedl dvěma izraelským vojevůdčům — Abnerovi, synu Nerovu, a Amasovi, synu Jeterovu. Zavraždil je, prolil jejich krev jako ve válečné reži, ačkoli byl mír. Prolitou krví potřásl pás na svých bedrech i obuv na svých nohou.⁶ Zachovej se tedy podle své moudrosti, ale nenech ho v šedinách pokojně ulehnout do hrobu.⁷ Synům Barzilaje Gileádského ale prokaž přízeň — přijmi je mezi své spolustolovníky, neboť se ke mně zachovali jako přátelé, když jsem prchal před tvým bratrem Abšalomem.⁸ Hle, máš u sebe také Šimeiho, syna Gerova, Benjamínce z Bachurim. Tenkrát, když jsem šel do Machanajim, zlořečil mi hroznými kletbami. Potom mi vyšel vstříc k Jordánu a já jsem mu přísahal při Hospodinu, že ho nezabiji.⁹ Ty ho ale nenech bez trestu. Však jsi moudrý a budeš vědět, jak s ním máš naložit, abys jeho šediny poslal do hrobu v krvi.“¹⁰ Poté David ulehl ke svým předkům a byl pohřben ve Městě Davidově.¹¹ David kraloval nad Izraelem celkem čtyřicet let. Sedm let kraloval v Hebronu a třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě.¹² Na trůn svého otce Davida usedl Šalomoun a vzal královskou vládu pevně do rukou.¹³ Za Šalomounovou matkou Batšebou přišel Adoniáš,

syn Chagíty. „Přicházíš v pokoji?“ otázala se ho. „Ano,“ odpověděl. ¹⁴ „Rád bych s tebou promluvil.“ „Mluv,“ vybídla ho. ¹⁵ „Ty víš, že následnictví bylo na mně a celý Izrael očekával, že budu kralovat. To se ale změnilo a království z Hospodinovy vůle připadlo mému bratrovi. ¹⁶ Teď tedy mám k tobě jedinou prosbu, neodmítmi mě.“ „Mluv,“ odpověděla. ¹⁷ „Požádej prosím krále Šalomouna — tebe přece neodmítne — ať mi dá za ženu Šunemitku Abišag.“ ¹⁸ „Dobrá,“ odpověděla Batšeba, „promluví o tobě s králem.“ ¹⁹ Potom šla za králem Šalomounem, aby mu řekla o Adoniášovi. Král vstal a vykročil jí vstříc, poklonil se jí a posadil se na trůn. Také své matce dal král přistavit trůn a ona zasedla po jeho pravici. ²⁰ „Chci tě požádat o jednu maličkost,“ řekla. „snad mě neodmítneš.“ „Žádej, matko, tebe neodmítnu,“ odpověděl král. ²¹ Tehdy řekla: „Mohl by tvůj bratr Adoniáš dostat za ženu Šunemitku Abišag?“ ²² „Proč žádáš pro Adoniáše Šunemitku Abišag?“ odpověděl jí král Šalomoun. „To už pro něj rovnou žádej království! Vždyť je to můj starší bratr a navíc má na své straně kněze Abiataru i Joába, syna Ceruji.“ ²³ A král Šalomoun tehdy přísahal při Hospodinu: „Ať mě Bůh potrestá a ještě mi přidá, jestli Adoniáš za ta slova nezaplátí životem! ²⁴ Jakože je živ Hospodin, který mě pevně usadil na trůnu mého otce Davida a který mi podle svého slova vybudoval dům — Adoniáš zemře ještě dnes!“ ²⁵ Král Šalomoun pak poslal Benajáše, syna Jojadova, a ten ho popravil. ²⁶ Kněze Abiataru král vykázal do Anatonu. „Odejdí ke svým polím. Zasloužíš si smrt, ale dnes tě nenechám zemřít, protože jsi před mým otcem Davidem nosil Truhlu Panovníka Hospodina a snášel jsi všechna strádání mého otce.“ ²⁷ Tak Šalomoun Abiatarovi odebral Hospodinovo kněžství, aby se naplnilo slovo, které Hospodin v Sílu promluvil o domu Eliho. ²⁸ Zpráva o tom se donesla i k Joábovi, který se také přiklonil k Adoniášovi (ačkoli k Abšalomovi se předtím nepřidal). Joáb proto utekl k Hospodinovu stánku a chytil se rohů oltáře. ²⁹ Králi Šalomounovi bylo oznámeno, že Joáb utekl k Hospodinovu stánku a že je u oltáře. Šalomoun poslal Benajáše, syna Jojadova, se slovy: „Jdi ho zabít.“ ³⁰ Benajáš přišel k Hospodinovu stánku a řekl Joábovi: „Král nařizuje: Vyjdi ven!“ On ale odpověděl: „Ne. Raději umřu tady.“ Benajáš tedy vyřídil králi: „Joáb mi odpověděl tak a tak.“ ³¹ Král na to prohlásil: „Udělej, jak řekl — zabij ho. Pak ho pohřbíš a sejmeš tak ze mě i z domu mého otce krev, kterou Joáb bezdůvodně prolil. ³² Hospodin obrátí jeho krev na jeho hlavu, protože napadl dva muže spravedlivější a lepší, než je sám, a zavraždil je mečem. Můj otec David přece o vraždě izraelského vojevůdce Abnera, syna Nerova, ani o vraždě judského vojevůdce Amasy, syna Jeterova, nevěděl. ³³ To krveprolití provždy padne na hlavu Joába a jeho potomků. Na Davida a jeho símě, na jeho dům i jeho trůn ať ale přijde Hospodinův pokoj až navěky.“ ³⁴ Benajáš, syn Jojadův, tedy šel a popravil ho. Potom ho pohřbili u něj doma na venkově. ³⁵ Král místo něj ustanovil vrchním velitelem Benajáše, syna Jojadova, a knězem namísto Abiataru ustanovil Sádoka. ³⁶ Potom král poslal pro Šimeiho a řekl mu: „Postav si dům v Jeruzalémě a bydli v něm. Nebudeš ale odtud nikam odcházet. ³⁷ Buď si jist, že v den, kdy bys přece jen odešel a překročil potok Kidron, jistě zemřeš. Tvá krev pak padne na tvou hlavu.“ ³⁸ Šimei králi odpověděl: „Můj pán a král rozhodl dobře. Tvůj služebník udělá, jak jsi řekl.“ Šimei pak dlouho bydlel v Jeruzalémě. ³⁹ Po třech letech utekli dva Šimeiho otroci ke gatskému králi Achišovi, synu Maaky. Šimei dostal zprávu: „Víš, že tví otroci jsou v Gatu?“ ⁴⁰ A tak vstal, osedlal osla a vydal se do Gatu k Achišovi hledat své otroky. Když odcházel z Gatu, vedl si otroky s sebou. ⁴¹ Když se Šalomoun dozvěděl, že Šimei odešel z Jeruzaléma do Gatu a zase se vrátil, ⁴² dal si ho zavolat a řekl mu: „Nezapřísahal jsem tě při Hospodinu? Nevaroval jsem tě: ‘Buď si jist, že v den, kdy odejdeš a někam se vydáš, jistě zemřeš?’ Ještě jsi mi na to řekl: ‘Rozhodl jsi dobře. Poslechnu.’“ ⁴³ Proč jsi tedy nedodržel Hospodinovu přísahu ani můj příkaz?“ ⁴⁴ Král tehdy Šimeimu řekl: „Sám v srdci dobře víš, jak zle jsi mému otci Davidovi ublížil. Hospodin tvé zlo obrátil na tvou hlavu!“ ⁴⁵ Král Šalomoun ale bude požehnaný a trůn Davidův bude před Hospodínem pevný navěky.“ ⁴⁶ Potom král přikázal Benajášovi, synu Jojadovu, a ten šel a popravil ho. A tak vzal Šalomoun královskou vládu pevně do rukou.

3 Šalomoun se spřiznil s faraonem, vládcem Egypta. Vzal si totiž faraonovu dceru a přivedl si ji do Města Davidova. Tam bydlela, než dostavěl svůj palác, Hospodinův chrám a hradby okolo Jeruzaléma. ² Lid ovšem v té době obětoval na různých výšinách, neboť ještě nebyl postaven chrám jménu Hospodinovu. ³ Šalomoun miloval Hospodina a řídil se vším, co mu přikázal jeho otec David, až na to, že obětoval a pátil kadidlo na výšinách. ⁴ Král chodil obětovat na výšinu v Gibeonu, která z nich byla nejvýznamnější. Na tamním oltáři Šalomoun obětoval na tisíc zápalných obětí. ⁵ Jednou v noci se Šalomounovi v Gibeonu zjevil Hospodin. „Žádej mě o cokoli a dám ti to,“ řekl mu Bůh ve snu. ⁶ Šalomoun odpověděl: „Prokázal jsi mému otci Davidovi velikou přízeň, neboť žil před tebou věrně a spravedlivě a s upřímným srdcem stál při tobě. Tuto velikou přízeň jsi mu zachoval, když jsi dal, aby jeho syn seděl na jeho trůnu, jak tomu dnes je. ⁷ Hospodine, Bože můj, ty jsi učinil svého služebníka králem po mém otci Davidovi. Já jsem ale velmi mladý a nezkušený ve vedení. ⁸ Tvůj služebník je přitom obklopen tvým vyvoleným lidem, lidem tak velikým, že ho nelze sepsat ani spočítat. ⁹ Dej tedy svému služebníku chápavé srdce, aby dokázal soudit tvůj lid a rozlišovat dobro od zla. Kdo by jinak mohl soudit tento tvůj nesmírný lid?“ ¹⁰ Hospodinu se líbilo, že Šalomoun žádal právě o to. ¹¹ Bůh mu

řekl: „Protože jsi žádal právě o to — nežádal jsi dlouhý život, nežádal jsi bohatství, nežádal jsi ani smrt svých nepřátel, ale žádal jsi rozum schopný soudu - ¹² proto udělám, co jsi řekl. Dám ti moudré a rozumné srdce, takže ti nebude rovného v minulosti ani v budoucnu. ¹³ K tomu ti přidám i to, oč jsi nežádal: bohatství a slávu, takže ti po všechny tvé dny nebude mezi králi rovného. ¹⁴ A budeš-li chodit po mých cestách a dbát na mé zákony a nařízení, jako to dělal tvůj otec David, dám ti dlouhý život.“ ¹⁵ Šalomoun se pak probudil a hle — byl to sen. Přišel tedy do Jeruzaléma a postavil se před Truhlu Panovníkovy smlouvy. Obětoval zápalné a pokojné oběti a všem svým dvořanům vystrojil hostinu. ¹⁶ Jednou přišly ke králi dvě nevěstky a postavily se před ním. ¹⁷ „Prosím, pane můj!“ promluvila jedna z nich. „Já a tahle žena bydlíme v jednom domě. A když jsme byly spolu doma, porodila jsem. ¹⁸ Tři dny po mně pak porodila i ona. Byly jsme doma jen my dvě, kromě nás tam nebyl nikdo cizí. ¹⁹ V noci ale syn téhle ženy umřel, protože ho zalehla. ²⁰ A tak ještě tu noc vstala a vzala mi mého syna, když tvá služebnice spala. Vzala si ho do náručí a toho svého mrtvého syna dala do náručí mně. ²¹ Nad ránem vstanu, že svého syna nakojím — a on je mrtvý! Pak jsem se ale na něj podívala v ranním světle a vidím — to není můj syn; tohohle jsem neprodila!“ ²² Ta druhá žena ale tvrdila: „Ne, ne! Ten živý syn je můj a ten mrtvý tvůj!“ „Ne, ne,“ bránila se ta první. „Ten mrtvý je tvůj a ten živý můj!“ Tak se před králem hádaly. ²³ Král je přerušil: „Takže jedna tvrdí: ‚Ten živý syn je můj a ten mrtvý tvůj,‘ a druhá tvrdí: ‚Ne, ne, ten mrtvý je tvůj a ten živý můj.‘“ ²⁴ Tehdy král rozkázal: „Přineste mi meč.“ Přinesli mu tedy meč. ²⁵ „Rozsekněte to živé dítě vedví,“ řekl král. „Polovinu dejte jedné a polovinu druhé.“ ²⁶ Vtom ale žena, které patřil ten živý syn, zvolala ke králi: „Prosím, pane můj! Dejte jí to živé dítě! Jen ho nezapíjejte!“ Srdce se jí totiž sevřelo soucitem nad jejím synem. Ta druhá ale řekla: „Nebude moje ani tvoje. Sekejte!“ ²⁷ Král tehdy rozhodl: „Nezapíjejte ho! Dejte to živé dítě té první ženě — to je jeho matka.“ ²⁸ Když se v celém Izraeli doslechli o rozsudku, který král vynesl, pojala je před králem bázeň. Viděli totiž, že má v sobě Boží moudrost, aby vynášel soud.

4 Tak tedy král Šalomoun kraloval nad celým Izraelem. ² Toto jsou jeho hodnostáři: Azariáš, syn Sádokův, byl knězem; ³ Elichoref a Achiáš, synové Šišovi, byli písaři; Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem; ⁴ Benajáš, syn Jojadův, byl velitelem vojska; Sádok a Abiatar byli kněžími; ⁵ Azariáš, syn Nátanův, byl vrchním správcem; kněz Zábud, syn Nátanův, byl královým důvěrníkem; ⁶ Achišar byl správcem paláce; Adoniram, syn Abdův, velel nuceným pracím. ⁷ Šalomoun měl nad celým Izraelem dvanáct správců, kteří zásobovali krále a jeho palác. Každý měsíc v roce se o zásobování staral jeden z nich. ⁸ Toto jsou jejich jména: Ben-hur spravoval pohoří Efraim; ⁹ Ben-deker spravoval Makac, Šaalbim, Bet-šemeš, Elon a Bet-cha-nan; ¹⁰ Ben-chesed spravoval Arubot, což zahrnovalo Socho a kraj Chefer; ¹¹ Ben-abinadab (který měl za ženu Šalomounovu dceru Táfat) spravoval celý Náfot-dor; ¹² Baana, syn Achiludův, spravoval Taanach, Megido a celý Bet-šeau u Caretánu pod Jizreelem a od Bet-šeau po Abel-mecholu a až za Jokmeam; ¹³ Ben-geber spravoval Rámot-gileád, což zahrnovalo vesnice Manasesova syna Jaira v Gileádu a argobský kraj v Bášanu — šedesát velkých hrazených měst s bronzovými závorami; ¹⁴ Achinadab, syn Idův, spravoval Machanajim; ¹⁵ Achimaac (který měl za ženu Šalomounovu dceru Basemat) spravoval kraj Neftalí; ¹⁶ Baana, syn Chušaje, spravoval kraj Ašer a Alot; ¹⁷ Jošafat, syn Paruachův, spravoval kraj Isachar; ¹⁸ Šimei, syn Elův, spravoval kraj Benjamin; ¹⁹ Geber, syn Uriho, spravoval zemi Gileád, zemi emorejského krále Sichona a bášanského krále Oga; celou zemi pak spravoval jeden místodržící. ²⁰ Judy a Izraele bylo takové množství, jako je písku v moři, a tak jedli, pili a veselili se.

5 Šalomoun vládl nade všemi královstvími od řeky Eufrat po filistínskou zem až k hranici s Egyptem. Ti všichni Šalomounovi přinášeli dary a sloužili mu po celý jeho život. ² Denní dávka potravin pro Šalomounův dvůr představovala: 30 korů jemné mouky, 60 korů hrubé mouky, ³ 10 kusů krmného dobytka, 20 kusů dobytka z pastvin, 100 kusů bravu a mimo to jelení, gazelí a srnčí maso a tu nejlepší drůbež. ⁴ Panoval totiž nad celým územím a nad všemi králi na západ od Eufratu od Tifsachu po Gazu a se všemi okolními zeměmi žil v míru. ⁵ Po celý Šalomounův život žil Juda a Izrael od Danu až po Beer-šebu v bezpečí, každý ve stínu své révy a svého fíkoví. ⁶ Šalomoun měl také 4 000 stájí pro koně ke svým vozům a 12 000 jezdců. ⁷ Správcové se střídali po měsíci v zásobování krále Šalomouna i všech, kdo byli pozváni k jeho stolu, a starali se o to, aby nic nechybělo. ⁸ Každý ve svém pořadí také dodávali ječmen a slámu pro tažné a jezdecké koně, kdekoli byli rozmístěni. ⁹ Bůh obdařil Šalomouna nesmírnou moudrostí a důvtipem a dal mu tolik rozumu, jako je písku na břehu moře. ¹⁰ Šalomounova moudrost převyšovala moudrost všech východních národů i veškerou moudrost Egypta. ¹¹ Moudrostí předčil všechny lidi, dokonce i Etana Ezrachejského a Macholovy syny Hemana, Kalkola a Dardu. Jeho jméno proslulo po všech okolních národech. ¹² Složil tři tisíce přísloví a jeho písní bylo tisíc a pět. ¹³ Hovořil o rostlinách od cedru v libanonském pohoří po yzop u zdí nádvoří. Hovořil o zvěři a ptácích, o rybách a také o broucích. ¹⁴ Králové všech zemí slyšeli o jeho moudrosti, a tak

přicházeli vyslanci ze všech národů, aby si poslechli Šalomounovu moudrost. ¹⁵ Také týrský král Chíram poslal své služebníky k Šalomounovi, jakmile uslyšel, že byl pomazán za krále po svém otci. Chíram byl totiž vždy Davidovým přítelem. ¹⁶ Šalomoun pak Chíramovi poslal zprávu: ¹⁷ „Jak sám víš, můj otec David nemohl postavit chrám jménu Hospodina, svého Boha. Musel bojovat s nepřáteli na všech stranách, dokud mu je Hospodin nepoložil pod nohy. ¹⁸ Mně ale Hospodin, můj Bůh, dal odpočinutí ze všech stran. Nezbyl žádný protivník, žádná hrozba. Proto mám teď v úmyslu postavit chrám jménu Hospodina, svého Boha, jak to Hospodin pověděl mému otci Davidovi: ‘Tvůj syn, jehož dosadím na tvůj trůn po tobě, ten postaví chrám mému jménu.’ Prosím, nech tedy pro mě v Libanonu kácet cedry. Moji služebníci budou pomáhat tvým a mzdu tvých služebníků ti uhradím, jak si řekneš. Jak sám víš, nikdo u nás neumí kácet stromy tak jako Sidonci.“ Když Chíram uslyšel Šalomounova slova, byl velmi potěšen a prohlásil: „Ať je dnes požehnán Hospodin, který dal Davidovi moudrého syna, aby vládl tomuto velikému lidu.“ Potom poslal Šalomounovi tuto odpověď: „Tvou zprávu jsem dostal. Postarám se o všechno cedrové i cypřišové dříví podle tvého přání. Mí služebníci je z Libanonu svezou ke Středozemnímu moři, kde z něj nadělám vory a přepravím je, kam mi určíš. Tam je dám rozebrat a ty si je vyzvedneš. Jistě také vyhovíš mému přání a postaráš se o stravu pro můj dvůr.“ Tak tedy Chíram dodal Šalomounovi veškeré cedrové a cypřišové dřevo podle jeho přání. Šalomoun dal Chíramovi na oplátku 20 000 korů pšenice jako stravu pro jeho dvůr a 20 000 batů panenského oleje. To pak Šalomoun dával Chíramovi rok co rok. Hospodin dal Šalomounovi moudrost, jak mu slíbil. Mezi Chíramem a Šalomounem vládl mír a stali se spojenci. Král Šalomoun zavedl v celém Izraeli nucené práce. Nasazených bylo celkem 30 000 a do Libanonu jich posílal 10 000 v měsíčních směnách; měsíc bývali v Libanonu, dva měsíce doma. Nuceným pracím velel Adoniram. Šalomoun měl v horách 70 000 nosičů a 80 000 lamačů kamene. Kromě toho Šalomoun ustanovil 3 300 dozorců, kteří veleli pracím a dohlíželi na dělníky. Král nechal navézt velké ušlechtilé kameny, neboť chtěl, aby chrám měl základy z otesaných kvádrů. Šalomounovi kameníci je otesávali spolu s kameníky od Chírama a z Gebalu. Tak tedy bylo připraveno dřevo i kameny ke stavbě chrámu.

6 Čtyřstého osmdesátého roku po vyjití synů Izraele z Egypta, v měsíci ziv (což je druhý měsíc), totiž čtvrtého roku své vlády nad Izraelem, Šalomoun zahájil stavbu Hospodinova chrámu. ² Chrám, který král Šalomoun postavil Hospodinu, byl 60 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 30 loktů vysoký. ³ Před chrámovou lodí stála přes celou šířku chrámu předsíň. Byla 20 loktů široká a vystupovala před chrám na 10 loktů. ⁴ Šalomoun nechal v chrámu udělat také zužující se okénka s mřížovím. ⁵ Po celém obvodu vnější chrámové stěny, která obepínala chrámovou loď a vnitřní svatyni, vybudoval přístavbu, která měla po celé délce postranní komory. ⁶ Její spodní patro bylo široké 5 loktů, prostřední 6 loktů a horní 7 loktů. Podél obvodu vnější chrámové stěny totiž udělal stupňovité římsy, aby nosníky ochozů nezasahovaly do samotných stěn chrámu. ⁷ (Chrám se stavěl z kamenů již opracovaných v lomu, takže se v chrámu během stavby neozývalo kladivo, dláto ani jiné železné nářadí.) ⁸ Vstup do spodního patra byl z jižní strany chrámu; po točitých schodech se stoupalo do prostředního patra a z něj pak do horního. ⁹ Když Šalomoun dokončil stavbu chrámu, zastřešil ho kazetovým stropem připevněným na cedrových trámech. ¹⁰ Přístavbu vybudoval okolo celého chrámu; každé její patro bylo 5 loktů vysoké a k chrámu byla připojena cedrovými trámy. ¹¹ Tehdy Šalomoun dostal slovo Hospodinovo: ¹² „Pokud jde o chrám, který stavíš: Budeš-li dodržovat mé zákony, vykonávat mé úsudky a věrně plnit mé příkazy, potvrdím ti slovo, které jsem dal tvému otci Davidovi. ¹³ Budu přebývat uprostřed synů Izraele a svůj lid Izrael nikdy neopustím.“ ¹⁴ Když Šalomoun dokončil stavbu chrámu, ¹⁵ obložil zdi chrámu zevnitř cedrovými deskami — od podlahy až ke stropu obložil vnitřek chrámu dřevem. Podlahu chrámu pak vyložil cypřišovými deskami. ¹⁶ Ve vzdálenosti 20 loktů od zadní strany chrámu postavil od podlahy ke stěnám přepážku z cedrových desek a postavil uvnitř chrámu svatostánek pro nejsvětější svatyni. ¹⁷ Přední část chrámu, totiž chrámová loď, tedy měřila 40 loktů. ¹⁸ Na vnitřním cedrovém obložení chrámu byla vyřezávaná poupata a rozvité květy — vše bylo z cedru; kámen nebylo vidět. ¹⁹ V nejnvnitřnější části chrámu Šalomoun zřídil svatostánek pro umístění Truhly Hospodinovy smlouvy. ²⁰ Tento 20 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 20 loktů vysoký svatostánek pokryl ryzím zlatem, kterým pokryl také cedrový oltář před ním. ²¹ Šalomoun pokryl celý vnitřek chrámu ryzím zlatem. Také svatostánek pokryl zlatem a natáhl před ním zlaté řetězy. ²² Celý chrám byl tedy úplně pokryt zlatem a stejně tak byl zlatem pokryt i celý oltář před svatostánkem. ²³ Pro svatostánek zhotovil dva cheruby z olivového dřeva. Každý byl 10 loktů vysoký. ²⁴ Jedno i druhé cherubovo křídlo měřilo 5 loktů, a tak bylo rozpětí jeho křídel celkem 10 loktů. ²⁵ Také druhý cherub měl rozpětí křídel 10 loktů. Oba cherubové měli stejný rozměr a stejný tvar. ²⁶ Jeden i druhý cherub byl 10 loktů vysoký. ²⁷ Tyto cheruby umístil do nejnvnitřnější části chrámu. Měli rozprostřená křídla, a tak se křídlo jednoho dotýkalo jedné stěny a křídlo druhého se dotýkalo druhé stěny, zatímco uprostřed chrámu se jejich křídla dotýkala navzájem. ²⁸ I tyto cheruby pokryl zlatem. ²⁹ Ve vnitřní i vnější části chrámu nechal na všech stěnách kolem

dokola vyřezat rytiny cherubů, palem a rozvítých květů.³⁰ Podlahu obou částí chrámu pokryl zlatem.³¹ Do vchodu svatostánku zavěsil dveře z olivového dřeva na pětihranných zárubních.³² Na tyto dvojité dveře z olivového dřeva vyřezal rytiny cherubů, palem a rozvítých květů a pokryl je zlatem. Zlato nanesl i na cheruby a palmy.³³ Podobně zhotovil čtverhranné zárubně z olivového dřeva pro vchod do chrámové lodi³⁴ a k nim dvojité dveře z cypřišového dřeva. Každé dveře měly dvě křídla, která se otáčela v závěsech.³⁵ Vyřezal na nich cheruby, palmy a rozvité květy a řezbu pokryl po celé ploše zlatem.³⁶ Kolem vnitřního nádvoří pak postavil zeď — po třech vrstvách tesaných kvádrů následovala vrstva cedrových trámů.³⁷ Základy Hospodinova chrámu byly položeny čtvrtého roku v měsíci ziv.³⁸ Jedenáctého roku v měsíci bul (což je osmý měsíc) byl chrám dokončen se všemi podrobnostmi a podle všech plánů. Šalomoun ho stavěl sedm let.

7 Svůj vlastní palác ovšem stavěl třináct let — tak dlouho mu trvalo dokončit celý palác.² Vystavěl si palác zvaný Libanonský les. Ten byl 100 loktů dlouhý, 50 loktů široký a 30 loktů vysoký, s cedrovými trámy na čtyřech řadách cedrových sloupů.³ Zastřešen byl cedrovým kazetovým stropem připevněným na trámech spočívajících na sloupech — pětáctyřicet trámů, patnáct v každé řadě.⁴ Palác měl tři řady okenic, takže leželo okno proti oknu, třikrát nad sebou.⁵ Všechny vchody i zárubně byly tvořeny čtverhrannými rámy; i zepředu bylo okno proti oknu, třikrát nad sebou.⁶ Postavil také Sloupovou síň, 50 loktů dlouhou a 30 loktů širokou. Před ní byla předsíň a před ní sloupy s římsou.⁷ Dále postavil Trůnní sál, neboli Soudní síň, kde soudil; ta byla od podlahy ke stropu obložená cedrovým dřevem.⁸ Podobně byl postaven i palác, v němž bydlel; ten stál na zvláštním nádvoří za Síní. Podobně jako Síň postavil Šalomoun také palác pro faraonovu dceru, kterou si vzal za ženu.⁹ To vše bylo ze samých ušlechtilých kamenů, na míru otesaných, pilami přiřezaných zepředu i zezadu, od základů po střechu, zvenku až po Velké nádvoří.¹⁰ Základy byly z velikých kvádrů ušlechtilého kamene měřících 8 i 10 loktů.¹¹ Nad nimi byly na míru přitesané kusy ušlechtilého kamene a cedrové dřevo.¹² Velké nádvoří bylo kolem dokola obklopeno zdí ze třech řad tesaných kvádrů a jedné vrstvy cedrových trámů tak jako vnitřní nádvoří Hospodinova chrámu s jeho předsíní.¹³ Král Šalomoun poslal pro Churama z Týru.¹⁴ Byl to syn jedné vdovy z pokolení Neftalí a jeho otec byl týrský měditepec. Byl nadán moudrostí, znalostí i dovedností k veškeré práci s mědí. Ten tedy přišel ke králi Šalomounovi a dal se do všeho svěřeného díla.¹⁵ Vytvořil dvojici bronzových sloupů. Jeden sloup měřil 18 loktů na výšku a 12 loktů po obvodu; stejně tak i ten druhý.¹⁶ Na vrch těch sloupů odlil z bronzu dvě hlavice; každá z nich byla vysoká 5 loktů.¹⁷ Hlavice na vrchu sloupů byly ozdobeny proplétaným mřížováním a věnci z řetězů. Na jedné i druhé hlavici jich bylo po sedmi.¹⁸ Udělal sloupy tak, že okolo mřížování pokrývajícího hlavici na vrchu sloupu byly dvě řady granátových jablek. Totéž udělal i s druhou hlavici.¹⁹ Hlavice na vrcholu sloupů stojících v předsíni měly tvar lilí o rozměru čtyř loktů.²⁰ Na hlavicích obou sloupů byly nahore pod vydutím k mřížování připevněny řady granátových jablek. Těch bylo kolem obou hlavic dohromady dvě stě.²¹ Sloupy postavil v chrámové předsíni. Jeden sloup vztyčil vpravo a druhý vlevo a pojmenoval je Jachin, Opora, a Boáz, Posila.²² Vrchol sloupů měl tvar lilie. Tak byla dokončena práce na sloupech.²³ Poté odlil kulatou nádrž zvanou Moře. Napříč od okraje k okraji měřila 10 loktů, na výšku 5 loktů a po obvodu 30 loktů.²⁴ Pod okrajem lemovaly nádrž po celém obvodu dvě řady ozdobných poupat odlitých zároveň s ní.²⁵ Moře spočívalo na dvanácti býcích: tři byli obráceni k severu, tři k západu, tři k jihu a tři k východu. Leželo na nich tak, že je všechny zezadu přikrývalo.²⁶ Bylo na dlaň silné a jeho okraje byly vytvarovány do liliového květu jako okraj poháru. Mohlo pojmout 2 000 batů.²⁷ Dále vyrobil deset bronzových stojanů na umyvadla. Každý stojan byl 4 lokte dlouhý, 4 lokte široký a 3 lokte vysoký.²⁸ Byl proveden takto: Sestával z postranic, které spojovaly rámy.²⁹ Na postranicích mezi rámy byly rytiny lvů, býků a cherubů a na rámech nad lvy a býky i pod nimi byly zavěšeny věnce.³⁰ Každý stojan měl čtyři bronzová kola na bronzových nápravách. Z jeho čtyř rohových sloupků vybíhala ramena pod umyvadlo. Každé odlité rameno mělo po stranách věnce.³¹ Ze stojanu vyčnívalo na loket vysoké prstencové ústí. Toto ústí bylo kruhové, o průměru jeden a půl lokte. Podobně jako na stojanu, i na ústí byly rytiny. Postranice ovšem nebyly do kruhu, ale do čtverce.³² Pod postranicemi byla čtyři kola s ojnicemi zapuštěnými do stojanu. Každé kolo bylo jeden a půl lokte vysoké.³³ Kola byla provedením stejná jako kola od vozu: jejich osy, loukotě, paprsky i náboje, vše bylo odlité.³⁴ Ke čtyřem rohům každého stojanu vedla čtyři ramena jednolitá se stojanem.³⁵ Na vrcholu měl stojan kolem dokola půl lokte hlubokou obrubu. K vrcholu stojanu byla připevněna držadla a postranice.³⁶ Plochy držadel i postranic pokryl na každém volném místě rytinami cherubů, lvů a palem a kolem dokola je vroubily věnce.³⁷ Takto vyrobil deset stojanů. Všechny byly stejně odlité, stejných rozměrů a stejného tvaru.³⁸ Vyrobil také deset bronzových umyvadel, každé o objemu 40 batů. Každé umyvadlo měřilo 4 lokte a spočívalo na jednom z deseti stojanů.³⁹ Pět stojanů postavil po pravé straně chrámu a pět po levé. Moře postavil po pravé straně v jihovýchodním rohu.⁴⁰ Dále Churam vyrobil kotlíky, lopatky a mísy. Tak Churam završil veškeré dílo, které pro krále Šalomouna konal na Hospodinově chrámu:⁴¹ dva sloupy, dvě kulovité hlavice na vrcholech sloupů,

dvoje mřížování pokrývající obě kulovité hlavice na vrcholech sloupů, ⁴² čtyři sta granátových jablek ke dvěma mřížováním (dvě řady granátových jablek ke každému mřížování pokrývajícímu obě kulovité hlavice sloupů), ⁴³ deset podstavců, deset umyvadel na podstavce, ⁴⁴ jedno Moře, dvanáct býků nesoucích Moře, ⁴⁵ kotlíky, lopatky a mísy. Všechny předměty, které Churam zhotovil králi Šalomounovi pro Hospodinův chrám, byly z leštěného bronzu. ⁴⁶ Král je nechal odlévat na jordánské rovině v jílovité půdě mezi Sukotem a Caretánem. ⁴⁷ Bylo jich dohromady tolik, že je Šalomoun kvůli tomu množství ani nevážil. Váha bronzu nebyla nikdy zjištěna. ⁴⁸ Šalomoun také nechal zhotovit veškeré vybavení pro Hospodinův chrám: zlatý oltář, zlatý stůl pro chleby předložení, ⁴⁹ pět svícňů z ryzího zlata napravo a pět nalevo před svatostánek, k nim květy, kahany a kleště ze zlata, ⁵⁰ misky, kratiknoty, nádobky, pohárky a pánvice z ryzího zlata a zlaté panty ke dveřím do nejsvětější svatyně v nejvnitřnější části chrámu i ke dveřím do chrámové lodi. ⁵¹ Tak bylo završeno veškeré dílo, které král Šalomoun konal na Hospodinově chrámu. Šalomoun pak přinesl zasvěcenou kořist svého otce Davida, totiž stříbro, zlato a další předměty, a uložil je do pokladnice Hospodinova chrámu.

8 Tehdy Šalomoun shromáždil k sobě do Jeruzaléma všechny stařešiny Izraele, kmenové náčelníky a vůdce izraelských rodů, aby přenesli Truhlu Hospodinovy smlouvy ze Sionu, z Města Davidova. ² Všichni izraelští muži se tedy shromáždili ke králi Šalomounovi o svátcích v měsíci etanim, což je sedmý měsíc. ³ Když přišli všichni izraelští stařešinové, kněží zvedli Truhlu Hospodinovu ⁴ a vynesli ji i Stan setkávání se vším jeho posvátným vybavením. Zatímco to kněží a levitě vynášeli, ⁵ král Šalomoun s celým shromážděním Izraele, jež se k němu dostavilo před Truhlu, obětoval tolik bravu i skotu, že nešlo spočítat ani sledovat, kolik ho bylo. ⁶ Kněží pak vnesli Truhlu Hospodinovy smlouvy na její místo do chrámového svatostánku, do nejsvětější svatyně pod křídla cherubů. ⁷ Cherubové totiž rozprostírali svá křídla nad Truhlou, takže svrchu příkrývali Truhlu i její tyče. ⁸ Ty byly tak dlouhé, že jejich konce bylo vidět ze svatyně před svatostánkem. Zvenku je ovšem vidět nebylo. Jsou tam až dodnes. ⁹ V Truhle nebylo nic než dvě kamenné desky, které tam uložil Mojžíš na Orébu, když Hospodin se syny Izraele uzavřel smlouvu po jejich odchodu z Egypta. ¹⁰ Když potom kněží vycházeli ze svatyně, naplnil Hospodinův chrám oblak. ¹¹ Kněží se kvůli tomu oblaku nemohli postavit ke službě, protože Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva. ¹² Tehdy Šalomoun prohlásil: „Zůstávám v mračnu,“ pravil Hospodin. ¹³ Já jsem ti ale postavil chrám vznešený, místo, kde bys bydlel už navěky! ¹⁴ Potom se král otočil a požehnal celému stojícímu shromáždění Izraele: ¹⁵ „Požehnan buď Hospodin, Bůh Izraele, který vlastními ústy mluvil k mému otci Davidovi a vlastní rukou naplnil, co řekl: ¹⁶ ‘Ode dne, kdy jsem svůj lid Izrael vyvedl z Egypta, jsem ze žádného izraelského kmene nevyvolil město k postavení chrámu, v němž by zůstávalo mé jméno. Vyvolil jsem však Davida, aby vedl Izrael.’ ¹⁷ Můj otec David toužil postavit chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ¹⁸ Hospodin mu ale řekl: ‘Je dobře, že chceš mému jménu postavit chrám. ¹⁹ Nepostavíš ho však ty, ale tvůj syn, který vzejde ze tvých beder. Ten vystaví chrám mému jménu.’ ²⁰ A Hospodin dodržel slovo, které dal. Nastoupil jsem po svém otci Davidovi, usedl jsem na izraelský trůn, jak řekl Hospodin, a postavil jsem chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ²¹ V něm jsem připravil místo pro Truhlu, v níž je Hospodinova smlouva, kterou uzavřel s našimi otci, když je vyvedl z Egypta.“ ²² Poté se Šalomoun postavil před Hospodinův oltář. Před očima celého izraelského shromáždění vztáhl ruce k nebi ²³ a řekl: „Hospodine, Bože Izraele! Nahore na nebi ani dole na zemi není bůh podobný tobě, jenž by zachovával smlouvu a milosrdenství svým služebníků, kteří před tebou žijí s oddaným srdcem. ²⁴ Svému služebníku Davidovi, mému otci, jsi dodržel svůj slib. Vlastními ústy jsi promluvil a vlastní rukou jsi to, jak vidíme, splnil. ²⁵ Nuže, Hospodine, Bože Izraele, dodrž, co jsi slíbil, když jsi svému služebníku Davidovi, mému otci, řekl: ‘Postarám se, aby na izraelském trůnu nikdy nechyběl tvůj potomek, budou-li jen tví synové dbát na svou cestu a žít přede mnou, jako jsi přede mnou žil ty.’ ²⁶ Nyní tedy, Bože Izraele, kéž se prosím potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníku Davidovi, mému otci. ²⁷ Bude snad Bůh opravdu přebývat na zemi? Nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou obsáhnout — čím méně tento chrám, který jsem postavil! ²⁸ Shlédni však na modlitbu svého služebníka a na jeho prosby, Hospodine, Bože můj; vyslyš toto volání a modlitbu, kterou ti tvůj služebník dnes předkládá. ²⁹ Kéž jsou tvé oči dnem i nocí upřeny k tomuto chrámu, k místu, o němž jsi řekl: ‘Tam bude mé jméno.’ Kéž nasloucháš modlitbě, již se tvůj služebník bude modlit směrem k tomuto místu. ³⁰ Kéž vyslyšíš prosbu svého služebníka i svého lidu Izraele, kdykoli se budou modlit směrem k tomuto místu. Vyslychej na nebesích, kde přebýváš, vyslychej a odpouštěj. ³¹ Kdyby se někdo provinil proti svému bližnímu a měl by se zapřísáhnout slibem, kdyby pak přišel a složil přísahu před tvým oltářem v tomto chrámu, ³² vyslychej na nebesích. Zasáhni a rozsud své služebníky tak, abys viníka označil za vinného a odplatil mu jeho skutky, a spravedlivého abys ospravedlnil a odplatil mu jeho spravedlnost. ³³ Kdyby tvůj lid Izrael hřešil proti tobě, a utrpěl by proto porážku od svých nepřátel, kdyby se pak ale vrátili k tobě, chválili tvé jméno, modlili se a prosili tě v tomto chrámu, ³⁴ vyslychej

na nebesích. Odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď je zpátky do země, kterou jsi dal jejich otcům.³⁵ Kdyby hřešili proti tobě, a zavřela by se proto nebesa a nebyl déšť, kdyby se pak ale modlili směrem k tomuto místu, chválili tvé jméno a po svém potrestání by se odvrátili od svých hříchů,³⁶ vyslychej na nebesích. Odpusť svým služebníkům, svému lidu Izraeli, jejich hřích. Vyuč je správné cestě, kterou mají jít, a sešli déšť na svou zem, kterou jsi dal svému lidu za dědictví.³⁷ Kdyby v zemi nastal hlad nebo mor, plíseň nebo sněh, kobylinky nebo housenky nebo kdyby tvůj lid v zemi až u samých bran utlačoval nepřítel nebo jakákoli rána či nemoc -³⁸ kdyby si pak ale kdokoli ze všeho tvého lidu Izraele připustil, že jde o ránu, a vzepjal by ruce k tomuto chrámu, pak každou modlitbu, každou prosbu, kterou by přednesl,³⁹ vyslychej na nebesích, kde přebýváš. Odpusť, zasáhni a odplat každému jeho skutky, neboť znáš jeho srdce — jen ty sám přece znáš srdce všech lidí -⁴⁰ aby tě měli v úctě po všechny dny svého života v zemi, kterou jsi dal našim otcům.⁴¹ Rovněž kdyby cizinec, ačkoli nepatří k tvému lidu Izraeli, přišel z daleké země kvůli tvému jménu⁴² (neboť uslyšel o tvém velikém jménu, o tvé mocné ruce a vztážené paži), kdyby přišel a modlil se směrem k tomuto chrámu,⁴³ vyslychej na nebesích, kde přebýváš. Učiň vše, oč by tě ten cizinec prosil, aby všechny národy země poznaly tvé jméno a měly tě v úctě tak jako tvůj lid Izrael a aby věděly, že tvé jméno je vzýváno nad tímto chrámem, který jsem postavil.⁴⁴ Kdyby tvůj lid vytáhl do války proti nepříteli, kamkoli bys je poslal, a modlili by se k Hospodinu směrem k městu, jež jsi vyvolil, a k chrámu, který jsem postavil tvému jménu,⁴⁵ vyslychej na nebesích jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo.⁴⁶ Kdyby zhřešili proti tobě — vždyť není člověka, který by nehřešil — a ty by ses na ně rozhněval a vydal je nepříteli a jejich uchvatitelé by je odvedli jako zajatce do nepřátelské země, daleké či blízké,⁴⁷ kdyby si to však potom v zemi svého zajetí vzali k srdci, obrátili by se a prosili tě o milost v zemi svých vězňitelů se slovy: 'Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle!'⁴⁸ a kdyby se v zemi svých nepřátelských vězňitelů celým srdcem a celou duší vrátili k tobě a modlili by se k tobě směrem ke své zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které jsi vyvolil, a k chrámu, který jsem postavil tvému jménu,⁴⁹ vyslychej na nebesích, kde přebýváš, jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo.⁵⁰ Odpusť svému lidu jejich hřích i všechny jejich vzpoury proti tobě a daruj jim milost u jejich vězňitelů, aby se nad nimi slítovali.⁵¹ Vždyť jsou tvůj lid, tvé vlastní dědictví! Vyvedl jsi je z Egypta, zprostřed té tavicí pece!⁵² Kéž tedy jsou tvé oči upřeny k modlitbě tvého služebníka i k modlitbě tvého lidu Izraele, a kdykoli k tobě budou volat, vyslychej.⁵³ Vždyť ty jsi je, Hospodine, Pane můj, oddělil ze všech národů země jako své vlastní dědictví, jak jsi to řekl skrze svého služebníka Mojžíše, když jsi naše otce vyvedl z Egypta.⁵⁴ Jakmile Šalomoun dokončil tuto modlitbu a prosbu k Hospodinu, vstal od Hospodinova oltáře, kde klečel na kolenou s rukama vztáženými k nebi,⁵⁵ postavil se a mocným hlasem požehnal celému shromáždění Izraele: ⁵⁶ „Požehnan buď Hospodin, který svému lidu Izraeli dopřál odpočinutí, jak zaslíbil. Ani jediné ze všech těch dobrých slov, která promluvil skrze svého služebníka Mojžíše, neselhalo.⁵⁷ Kéž je Hospodin, náš Bůh, s námi, jako byl s našimi otci. Kéž nás neopustí, kéž nás nezanechá,⁵⁸ kéž naklání naše srdce k sobě, abychom chodili po všech jeho cestách a dodržovali jeho přikázání, ustanovení i pravidla, která dal našim otcům.⁵⁹ A tato má slova, jimiž jsem Hospodina prosil o milost, kéž jsou Hospodinu, našemu Bohu, blízká dnem i nocí, aby zjednával právo svému služebníkovi i svému lidu Izraeli den co den,⁶⁰ aby všechny národy země poznaly, že Hospodin je Bůh a není žádného kromě něj.⁶¹ Kéž vaše srdce cele patří Hospodinu, našemu Bohu, abyste žili podle jeho ustanovení a dodržovali jeho přikázání tak jako dnes.“⁶² Král a s ním celý Izrael pak před Hospodinem slavili obětní hody.⁶³ Šalomoun obětoval jako pokojnou oběť 22 000 býků a 120 000 ovcí. Takto král a všichni synové Izraele zasvětili Hospodinův chrám.⁶⁴ Toho dne král posvětil střed nádvoří před Hospodinovým chrámem. Tam totiž obětoval zápalnou a moučnou oběť i tuk pokojných obětí, neboť bronzový oltář před Hospodinem byl příliš malý, než aby mohl pojmout onu zápalnou a moučnou oběť i tuk oněch pokojných obětí.⁶⁵ Šalomoun tehdy slavil slavnost a s ním všechen Izrael od Lebo-chamátu po Egyptský potok, jedno veliké shromáždění před Hospodinem, našim Bohem, po sedm dní a dalších sedm dní, celkem čtrnáct dní.⁶⁶ Následujícího dne pak lid propustil. Dobrořečili králi a vraceli se domů s veselím a radostí ze všeho dobrodíní, které Hospodin prokázal svému služebníkovi Davidovi a svému lidu Izraeli.

9 Tak Šalomoun dokončil stavbu Hospodinova chrámu i královského paláce a uskutečnil všechno, co si přál.² Šalomounovi se tehdy znovu ukázal Hospodin, tak jako se mu předtím ukázal v Gibeonu.³ Hospodin mu řekl: „Vyslyšel jsem tvou modlitbu a tvou prosbu, kterou jsi mi předložil. Posvětil jsem tento chrám, který jsi vystavěl, aby tam navěky zůstávalo mé jméno. Mé oči i mé srdce tam zůstanou navždy.⁴ Budeš-li žít přede mnou s ryzím srdcem a poctivě tak jako tvůj otec David a budeš-li konat vše, co jsem ti přikázal, a dodržovat má ustanovení i má pravidla,⁵ potvrdím trůn tvého království nad Izraelem navěky, jak jsem slíbil tvému otci Davidovi: 'Na izraelském trůnu nikdy nebude chybět tvůj potomek.'⁶ Pokud se však ode mě ty a tvoji synové odvrátíte a nebudete dodržovat má přikázání a ustanovení, jež jsem vám svěřil, ale půjdete sloužit cizím bohům a budete se jim klanět,⁷ pak vyhladím Izrael ze země, kterou jsem jim dal, a z chrámu, který jsem posvětil pro

své jméno. Vyženu Izrael ze své přítomnosti, takže bude mezi národy za pořekadlo a posměšek.⁸ A tento chrám, kdysi tak vznešený? Každý, kdo půjde kolem, strne a zašeptá: 'Proč to Hospodin této zemi a tomuto chrámu provedl?'⁹ A dostanou odpověď: 'Protože opustili Hospodina, svého Boha, který vyvedl jejich otce z Egypta, a chytily se cizích bohů, jimž se klaněli a jimž sloužili — to proto na ně Hospodin uvedl všechno to zlo!'¹⁰ Šalomoun vystavěl oba domy, Hospodinův chrám i královský palác, během dvaceti let. Po jejich uplynutí¹¹ dal král Šalomoun týrskému králi Chíramovi dvacet měst v galilejském kraji za to, že mu Chíram dodával cedrové i cypřišové dřevo a zlata, kolik si jen přál.¹² Chíram se tedy vypravil z Týru, aby si ta města, která mu dal Šalomoun, prohlédl. Ale nelíbila se mu.¹³ Řekl: „Cos mi to, bratře, dal za města?“ A tak se ten kraj až dodnes jmenuje Kabul (to jest: Nanic).¹⁴ Chíram totiž králi poslal 120 talentů zlata.¹⁵ Důvodem, proč král Šalomoun zavedl nucené práce, bylo, aby vystavěl: Hospodinův chrám, svůj palác, terasu Milo, jeruzalémské hradby, města Chacor, Megido a Gezer¹⁶ (egyptský vládce faraó totiž vytáhl, dobyl Gezer a vypálil ho, pobil jeho kanaánské obyvatele a město dal věnem své dceři, Šalomounově manželce;¹⁷ proto Šalomoun stavěl Gezer), dále Dolní Bet-choron,¹⁸ Baalat a Tadmor v judské zemi,¹⁹ všechna Šalomounova zásobovací města, města pro vozy, města pro jízdu, a cokoli se Šalomounovi líbilo stavět v Jeruzalémě, v Libanonu nebo kdekoli po celé zemi pod jeho vládou.²⁰ Všechno obyvatelstvo pozůstalé z Emorejců, Chetejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců, kteří nepatřili k synům Izraele,²¹ totiž jejich potomky, kteří po nich zůstali v zemi a které synové Izraele nedokázali vyhladit, Šalomoun podrobil nuceným pracím, a tak otročí dodnes.²² Syny Izraele ovšem Šalomoun nebral do otroctví, ale jako vojáky, úředníky, velitele, pobočníky, vozataje a jezdce.²³ Dozorců, kteří veleli Šalomounovým pracím, bylo 550. Ti měli na starosti veškerou pracovní sílu.²⁴ Jakmile se faraónova dcera přestěhovala z Města Davidova do paláce, který pro ni vystavěl, začal budovat terasu Milo.²⁵ Třikrát ročně přinášel Šalomoun zápalné i pokojné oběti na oltáři, který postavil Hospodinu, a nechal z něj stoupat dým před Hospodinem. Tak završil budování chrámu.²⁶ Král Šalomoun v Ecjon-geberu u Eilatu na pobřeží Rudého moře v edomské zemi vybudoval loďstvo.²⁷ Chíram pak se Šalomounovými služebníky vyslal na lodích také své služebníky, zkušené námořníky.²⁸ Vypravili se do Ofiru, naložili tam 420 talentů zlata a přivezli je králi Šalomounovi.

10 Také královna ze Sáby se doslechla o Šalomounově proslulosti (kterou měl díky jménu Hospodinovu), a tak přijela, aby ho vyzkoušela v hádankách.² Když dorazila do Jeruzaléma s početnou družinou a s velbloudy nesoucími vonné balzámy, velké množství zlata i drahokamů, přišla k Šalomounovi a hovořila s ním o všem, co měla na srdci.³ Šalomoun všechny její otázky zodpověděl; žádná z nich nebyla pro krále tak těžká, aby na ni neodpověděl.⁴ Když královna ze Sáby viděla všechnu Šalomounovu moudrost i palác, který vystavěl,⁵ pokrmy na jeho stole, zasedání jeho dvořanů, práci jeho služebníků a jejich roucha, jeho číšníky i to, jaké oběti král přináší v Hospodinově chrámu, byla naprosto ohromena⁶ a řekla mu: „To, co jsem u nás slyšela o tvých slovech a o tvé moudrosti, je pravda.⁷ Dokud jsem nepřijela a neviděla to na vlastní oči, nevěřila jsem tomu. Teď ale vidím, že mi neřekli ani polovinu! Moudrostí a dobrotou jsi překonal pověst, kterou jsem slyšela.⁸ Blaze tvým mužům, blaze těmto tvým služebníkům, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti.⁹ Požehnán buď Hospodin, tvůj Bůh, který si tě oblíbil a dosadil tě na izraelský trůn! Hospodin miluje Izrael navěky, a tak tě učinil králem, abys zjednával právo a spravedlnost.“¹⁰ Poté darovala králi 120 talentů zlata a veliké množství balzámů a drahokamů. Už nikdy se pak nedovezlo tolik vonných balzámů, jako dala králi Šalomounovi královna ze Sáby.¹¹ (K tomu ještě Chíramovo loďstvo, které jelo do Ofiru pro zlato, dovezlo odtud veliké množství santálového dřeva a drahokamů.¹² Král z toho santálového dřeva vyrobil schody pro Hospodinův chrám i pro královský palác a také lyry a citory pro zpěváky. Dodnes se nedovezlo, ba ani nevidělo, tolik santálového dřeva.)¹³ Král Šalomoun pak královně ze Sáby splnil každé přání, které vyslovila, a dal jí mnohem více darů, než králi Šalomounovi přinesla ona. Královna se pak se svým služebnictvem vydala zpět na cestu do vlasti.¹⁴ Král Šalomoun ročně získával 666 talentů zlata,¹⁵ nepočítaje příjmy od pocestných, z obchodování kupců i ode všech arabských králů a krajských hejtmanů.¹⁶ Král Šalomoun nechal zhotovit 200 pavéz z tepaného zlata (na jednu pavézu vynaložil 600 šekelů zlata)¹⁷ a 300 štítů z tepaného zlata (na jeden štít vynaložil 3 hřivny zlata). Král je umístil v Paláci libanonského lesa.¹⁸ Král také pořídil veliký trůn ze slonoviny a pokryl ho čistým zlatem.¹⁹ K trůnu vedlo šest stupňů. Opěradlo měl okrouhlé, po obou stranách sedadla područky a vedle područek stáli lvi.²⁰ Na šesti stupních po obou stranách stálo dvanáct dalších lvů. Nic takového nebylo vyrobeno v žádném království.²¹ Také všechny nádoby na pití měl král Šalomoun zlaté a stejně tak všechno vybavení Paláce libanonského lesa bylo z ryzího zlata. Nic nebylo ze stříbra — to nebylo

9:27 Chíram. Chíramovi služebníci jsou Féničané, vyhlášení mořeplavci.

9:28 Ofiru. Marco Polo, benátský cestovatel 13. století, zmiňuje zemi Karazan, oplývající zlatem, které její lidé hledají v řekách a potocích,

a kterého je tolik, že je velmi laciné a lidé místo zlatých peněz používají raději indické mušle. Mohla to být ona záhadná biblická země Ofir?

10:1 Ze Sáby. Dnešní Jemen.

v Šalomounových dobách vůbec považováno za cenné.²² Král totiž měl na moři vedle Chíramova loďstva také zámořské lodě, které připlouvaly jednou za tři roky a přivážely zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy.²³ Král Šalomoun co do bohatství i co do moudrosti předčil všechny krále světa.²⁴ Ti všichni se ucházeli o přijetí u Šalomouna, aby slyšeli jeho moudrost, kterou mu do srdce vložil Bůh.²⁵ Všichni mu přinášeli dary, stříbrné a zlaté předměty, oděvy, zbraně, balzámy, koně i mezky — a tak tomu bylo rok co rok.²⁶ Šalomoun nashromáždil vozy i koně, takže měl 1 400 vozů a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma.²⁷ Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra jako kamení a cedrů jako planých fiků v podhůří.²⁸ Koně si král nechával dovážet z Egypta a Kilikie. Královští obchodníci je v Kilikii nakupovali za dohodnuté ceny.²⁹ Vozy dováželi z Egypta za 600 šekelů stříbra a koně za 150. Také je vyváželi dál pro všechny chetitské a aramejské krále.

11 Král Šalomoun ale kromě faraonovy dcery miloval mnoho dalších cizích žen — Moábky, Amonky, Edomky, Sidoňanky, Chetejky - ² z národů, o nichž Hospodin synům Izraele řekl: „Nespojujte se s nimi a oni ať se nespojují s vámi, aby se vaše srdce neobrátilo k jejich bohům.“ Šalomoun k nim ale přilnul a velmi je miloval.³ Měl sedm set urozených manželek a tři sta konkubín. A jeho ženy mu odvrátily srdce.⁴ Když zestárl, odvrátily mu srdce k cizím bohům. Jeho srdce totiž nepatřilo tak cele Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce jeho otce Davida.⁵ Šalomoun chodil za sidonskou bohyní Aštartou a za amonskou ohavností Molochem.⁶ Šalomoun dělal, co bylo v Hospodinových očích zlé, a neoddal se cele Hospodinu jako jeho otec David.⁷ Na hoře východně od Jeruzaléma Šalomoun dokonce postavil obětní výšinu moábské ohavnosti Kemošovi a amonské ohavnosti Molochovi.⁸ Totéž udělal pro všechny své cizí ženy, které uctívaly své bohy kadidlem a oběťmi.⁹ Hospodin se na Šalomouna rozhněval, protože se jeho srdce odvrátilo od Hospodina, Boha Izraele, který se mu dvakrát ukázal.¹⁰ Ačkoli mu výslovně zakázal následovat cizí bohy, Šalomoun Hospodinův zákaz nedodržel.¹¹ Proto Hospodin Šalomounovi řekl: „Protože je to s tebou takové, že jsi nedodržel mou smlouvu ani ustanovení, která jsem ti přikázal, odtrhnu od tebe království a dám ho tvému služebníku!“¹² Kvůli tvému otci Davidovi to ale neudělám za tvého života. Odtrhnu království z ruky tvého syna.¹³ Navíc je neodtrhnu celé. Kvůli svému služebníku Davidovi a kvůli Jeruzalému, který jsem vyvolil, ponechám tvému synovi jeden kmen.“¹⁴ Hospodin tehdy Šalomounovi vzbudil protivníka v Hadadovi z edomského královského rodu.¹⁵ Když totiž David kdysi pustošil Edom a jeho vojevůdce Joáb vyrazil pohrbít padlé, nechal v Edomu pobít všechny muže.¹⁶ Joáb tam s celým izraelským vojskem zůstal šest měsíců, dokud všechny Edomce nevyhladil.¹⁷ Hadad, tehdy ještě chlapec, tenkrát s několika edomskými služebníky svého otce uprchl do Egypta.¹⁸ Přes Midián pokračovali do Paranu, kde přibrali další muže, a dorazili do Egypta k egyptskému vládci faraonovi. Ten mu zajistil dům a stravu a dal mu i pozemky.¹⁹ Farao si Hadada oblíbil natolik, že mu dal za manželku sestru své ženy, sestru Jejeho Veličenstva Tachpenes.²⁰ Tachpenesina sestra mu porodila syna Genubata a Tachpenes ho odchovala ve faraonově paláci. Genubat tedy žil ve faraonově paláci mezi faraonovými syny.²¹ Pak ale Hadad v Egyptě uslyšel, že David uleh ke svým otcům a že zemřel i jeho vojevůdce Joáb. „Propust mě zpět do mé vlasti,“ požádal tehdy faraona.²² „Co ti u mě schází, že chceš odejít do své země?“ řekl mu faraon. „Nic mi neschází,“ odpověděl, „ale přesto mě propust.“²³ Dalšího protivníka Bůh Šalomounovi vzbudil v Rezonovi, synu Eliadovu, který uprchl od svého pána Hadad-ezera, krále Coby.²⁴ Když David pobil jejich vojsko, Rezon kolem sebe shromáždil nájezdníky a stal se jejich velitelem. Odešli do Damašku, usídlili se v něm a založili tam Damašské království.²⁵ Vedle zla, které představoval Hadad, byl i on protivníkem Izraele po celý Šalomounův život. Kraloval nad Aramem a nenáviděl Izrael.²⁶ Také Jeroboám, syn Nebatův, se vzbouřil proti králi. Byl to jeden z Šalomounových dvořanů, Efraimec z Ceredy, jehož matka byla vdova jménem Cerua.²⁷ Důvod, proč se vzbouřil proti králi, byl tento: Šalomoun stavěl terasu Milo a uzavřel mezeru v hradbách města svého otce Davida.²⁸ Jeroboám byl schopný mladík, a když si Šalomoun všiml, jak se má k dílu, svěřil mu všechnu pracovní sílu z domu Josefova.²⁹ Jednou, když byl Jeroboám na cestě z Jeruzaléma, potkal ho prorok Achiáš Šíloský, oblečený do nového pláště. Oba tam venku byli sami.³⁰ Achiáš vzal svůj nový plášť, roztrhal ho na dvanáct kusů³¹ a řekl Jeroboámovi: „Vezmi si deset kusů, neboť tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Hle, odtrhnu království z ruky Šalomounovy a tobě dám deset kmenů.’“³² Jemu zůstane jeden kmen kvůli mému služebníku Davidovi a kvůli Jeruzalému, městu, které jsem vyvolil ze všech kmenů Izraele.³³ To proto, že mě opustil a klaněl se sidonské bohyni Aštartě, moábskému bohu Kemošovi a amonskému bohu Molochovi. Nedržel se mých cest a nedělal, co je v mých očích správné; nedbal na má ustanovení a pravidla, jako to dělal jeho otec David.³⁴ Celé království mu ale z ruky nevezmu. Nechám ho vládnout po celý jeho život kvůli svému služebníku Davidovi, kterého jsem vyvolil a který dodržoval má přikázání a ustanovení.³⁵ Království pak vezmu z ruky jeho syna. Deset kmenů dám tobě³⁶ a jeden kmen nechám jeho synovi. Postarám se, aby mému služebníku Davidovi po všechny dny zářila svíce v Jeruzalémě, městě, které jsem si vyvolil, aby tam zůstávalo mé jméno.³⁷ Tebe ale vezmu a budeš kralovat, kdekoli si budeš přát, neboť se staneš králem Izraele.³⁸ Budeš-li

poslouchat vše, co ti přikážu, chodit po mých cestách, dělat, co je v mých očích správné, a dodržovat má ustanovení a přikázání, jako to dělal můj služebník David, pak budu s tebou a zbuduji ti trvalý dům, jako jsem ho zbudoval Davidovi, a Izrael dám tobě. ³⁹Tak pokořím Davidovo símě, ale ne natrvalo.“ ⁴⁰Šalomoun se pak snažil Jeroboáma zabít. Ten ale uprchl do Egypta k egyptskému vládcí Šišakovi a zůstal v Egyptě, dokud Šalomoun nezemřel. ⁴¹Ostatní Šalomounovy skutky — co všechno vykonal a jakou měl moudrost — o tom se, jak známo, píše v Knize skutků Šalomounových. ⁴²Šalomoun kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem čtyřicet let. ⁴³Potom ulehł ke svým otcům a byl pochován ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Rechoboám.

12 Rechoboám se odebral do Šechemu, neboť se tam sešel celý Izrael, aby ho prohlásili králem. ²Jeroboám, syn Nebatův, se o tom dozvěděl ještě v Egyptě, kam uprchl před králem Šalomounem. Vrátil se tedy z Egypta, ³protože pro něj poslali a zvali ho zpět. Jeroboám přišel s celým shromážděním Izraele za Rechoboámem a společně mu řekli: ⁴„Tvůj otec na nás vložil těžké jho. Ulev nám teď od tvrdé služby a od těžkého jha, které nám tvůj otec naložil, a budeme ti sloužit.“ ⁵„Jděte a vraťte se ke mně za tři dny,“ odpověděl jim Rechoboám. Lid se tedy rozešel. ⁶Král Rechoboám se pak radil se starci, kteří bývali ve službách jeho otce Šalomouna, dokud ještě žil: „Co mi radíte? Jak mám odpovědět lidu?“ ⁷„Pokud se dnes zachováš jako služebník lidu,“ řekli mu, „pokud jim vyhovíš a dáš jim laskavou odpověď, budou ti sloužit navždycky.“ ⁸On ale odmítl radu, kterou mu dávali starci, a poradil se s mladíky, kteří s ním vyrůstali a teď se ocitli v jeho službách. ⁹„Co radíte vy?“ zeptal se jich. „Jak mám odpovědět těmto lidem, kteří po mně žádají: ‘Ulev nám od jha, které nám naložil tvůj otec?’“ ¹⁰Mladíci, kteří s ním vyrůstali, mu odpověděli: „Lidem, kteří ti říkají: ‘Tvůj otec nám naložil těžké jho, ulev nám od něj,’ odpověz takhle: ‘Já mám silnější malík, než měl můj otec pupík! ¹¹Můj otec vám naložil těžké jho? Já vám ho ještě ztížím! Můj otec na vás brával bič, já na vás vezmu karabáč!’“ ¹²Třetího dne přišel Jeroboám a všechen lid za Rechoboámem. (Řekl jim totiž: „Vraťte se ke mně za tři dny.“) ¹³Král jim odpověděl tvrdě, nedbaje na radu, kterou mu dali starci. ¹⁴Odpověděl jim podle rady mladíků: „Můj otec vám naložil těžké jho? Já vám ho ještě ztížím! Můj otec na vás brával bič, já na vás vezmu karabáč!“ ¹⁵Král tedy nevyslyšel lid, neboť to tak zařídil Hospodin, aby se naplnilo jeho slovo, které promluvil k Jeroboámovi, synu Nebatovu, skrze Achiáše Šiloského. ¹⁶Když celý Izrael viděl, že je král nevyslyšel, odpověděli králi těmito slovy: „Co máme společného s Davidem? S Jišajovým synem mít podíl nebudem! Jen ať se vrátí domů Izrael, ty si hled svého domu, Davide!“ A tak se Izrael rozešel do svých domů. ¹⁷Rechoboám pak kraloval jen nad těmi syny Izraele, kteří bydleli ve městech Judových. ¹⁸Král Rechoboám sice vyslal Adonirama, který velel nuceným pracím, ale Izraelci ho společně ukamenovali k smrti. Král Rechoboám sotva stačil naskočit do vozu a ujet do Jeruzaléma. ¹⁹Tak zůstává Izrael ve vzpouře proti domu Davidovu až dodnes. ²⁰Jakmile všechen Izrael uslyšel, že se vrátil Jeroboám, poslali pro něj a pozvali ho do shromáždění, kde ho prohlásili králem nad celým Izraelem. S domem Davidovým nezůstal nikdo než samotný kmen Juda. ²¹Když Rechoboám dorazil do Jeruzaléma, shromáždil celý dům Judův i kmen Benjamín, 180 000 vybraných bojovníků, aby bojovali s domem Izraele a navrátili království Rechoboámovi, synu Šalomounovu. ²²Šemajáš, Boží muž, tehdy dostal Boží slovo: ²³„Řekni Rechoboámovi, synu Šalomounovu, králi judskému, i celému domu Judovu a Benjamínovu i ostatnímu lidu: ²⁴Tak praví Hospodin — Nebojujte proti svým bratrům, synům Izraele. Vraťte se každý domů, neboť ta věc vzešla ode mě.“ Uposlechli tedy Hospodinovo slovo a zrušili tažení, jak jim řekl Hospodin. ²⁵Jeroboám vystavěl město Šechem v Efraimských horách, kde se usídlil. Odtud se vypravil dál a vystavěl Penuel. ²⁶Potom si pomyslel: „Co kdyby se království navrátilo k domu Davidovu?“ ²⁷Když bude lid chodit obětovat do Hospodinova chrámu v Jeruzalémě, obrátí se srdce lidu k jejich pánu, judskému králi Rechoboámovi, vrátí se k němu a mě zabijí!“ ²⁸Král se tedy poradil a pak nechal zhotovit dvě zlatá telata. „Dost jste se nachodili do Jeruzaléma,“ prohlásil. „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“ ²⁹Jedno tele postavil v Bet-elu a druhé v Danu. ³⁰Způsobil tak veliký hřích. Lidé totiž chodili obětovat jednomu z nich do Bét-elu a druhému až do Danu. ³¹Jeroboám vystavěl na výšinách svatostánky a nadělal kněží z kdekoho v lidu, i když to nebyli synové Leviho. ³²V patnáctý den osmého měsíce také zavedl svátek podobný svátku judskému a obětoval na oltáři. Tak to provedl i v Bet-elu: obětoval telatům, která zhotovil, a ustanovil kněžstvo pro posvátné výšiny, které vystavěl. ³³V patnáctý den osmého měsíce, onoho měsíce, v němž si usmyslel zavést pro Izraelce svátek, vystoupil k oltáři, který postavil v Bet-elu, aby na něm obětoval.

13 Právě když Jeroboám stál u oltáře a chystal se na něm obětovat, vtom na Hospodinův rozkaz přišel do Bet-elu Boží muž z Judska. ²„Oltáři, oltáři,“ zvolal k oltáři na Hospodinův rozkaz, „tak praví Hospodin: Hle, domu Davidovu se narodí syn jménem Jošiáš. Ten na tobě bude obětovat kněze posvátných výšin, kteří

na tobě přinášejí oběti. I lidské kosti na tobě budou páleny!“³ Tehdy také určil znamení: „Toto bude znamení, že promluvil Hospodin. Hle, tento oltář se roztrhne a popel na něm se rozsype!“⁴ Jakmile král Jeroboám uslyšel, co Boží muž zvolal k betelskému oltáři, namířil na něj od oltáře rukou a poručil: „Chopte se ho!“ Ruka, kterou na něj ukázal, mu ale odumřela, a už ji nemohl přitáhnout zpět k sobě.⁵ Vtom se oltář roztrhl a popel z něj se rozsypal — přesně podle znamení, které Boží muž na Hospodinův rozkaz určil.⁶ Tehdy se král obrátil na Božího muže: „Přimluv se prosím u Hospodina, svého Boha, a modli se za mě, abych mohl ruku zase přitáhnout k sobě.“ Boží muž se přimluvil u Hospodina, král přitáhl ruku k sobě a byla zase jako dřív.⁷ Poté král Božího muže vyzval: „Pojď ke mně domů, posilni se a já tě obdaruji.“⁸ Boží muž ale králi odpověděl: „I kdybys mi dal polovinu svého domu, nešel bych s tebou. Nic na tomto místě nesním, ani vody se nenapiju.“⁹ Hospodin mu dal jasný rozkaz: ‘Nic nejez ani nepij a nevracej se cestou, kterou jsi přišel.’¹⁰ Odešel tedy jinou cestou, aby se vrátil jinudy, než kudy do Bet-elu přišel.¹¹ V Bet-elu ale bydlel jeden starý prorok. Jeho synové přišli a pověděli mu o všem, co toho dne v Bet-elu udělal ten Boží muž a co řekl králi. Když to svému otci vylíčili,¹² zeptal se jich: „Kterou cestou šel?“ Synové mu ukázali cestu, kterou ten Boží muž, přichodící z Judska, odešel.¹³ „Osedlejte mi osla,“ řekl nato svým synům. Když mu ho osedlali, nasedl na něj¹⁴ a vypravil se za Božím mužem. Zastihl ho, jak sedí pod dubem. „Ty jsi ten Boží muž, který přišel z Judska?“ zeptal se ho. „Ano,“ odpověděl.¹⁵ „Pojď ke mně domů a najež se,“ řekl mu.¹⁶ Boží muž ale odpověděl: „Nemohu se s tebou vrátit, nemohu s tebou jít. Nebudu tu s tebou ani nic jíst, ani vody se nenapiju,¹⁷ protože jsem od Hospodina dostal jasný rozkaz: ‘Nic tam nejez ani nepij a nevracej se cestou, kterou jsi přišel.’“¹⁸ „I já jsem prorok jako ty,“ řekl mu na to. „Na Hospodinův rozkaz ke mně promluvil anděl: ‘Přiveď ho zpátky k sobě domů, ať něco sní a napije se vody.’“ (To mu ale lhal.)¹⁹ Boží muž se tedy vrátil s ním, pojedl u něj doma a napil se vody.²⁰ Ještě seděli za stolem, když vtom prorok, který ho přivedl, dostal slovo Hospodinovo²¹ a zvolal na Božího muže, který přišel z Judska: „Tak praví Hospodin: ‘Vzepřel ses Hospodinovu rozkazu! Nedodržel jsi příkaz, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh,²² ale vrátil ses a jedl jsi pokrm a pil jsi vodu na místě, o kterém jsem ti řekl: ‘Nic tam nejez ani nepij.’ Proto tvé tělo nebude pochováno v hrobě tvých otců!“²³ Když Boží muž dojedl a dopil, osedlal mu ten prorok, který ho přivedl, svého osla²⁴ a on odjel. Na cestě ho ale potkal lev a zabil ho. Jeho tělo pak leželo přes cestu a osel stál u něj. Také lev stál u té mrtvoly.²⁵ Vtom šli okolo nějáci muži a viděli, jak přes cestu leží mrtvola a u ní stojí lev. Přišli do města, kde bydlel ten starý prorok, a vyprávěli to.²⁶ Když je ten prorok, který ho odvrátil z cesty, uslyšel, prohlásil: „To byl Boží muž. Protože se vzepřel Hospodinovu rozkazu, Hospodin ho vydal lvu. Ten ho roztrhal a zabil, jak ho Hospodin svým slovem varoval.“²⁷ Potom ten starý prorok řekl svým synům: „Osedlejte mi osla.“ Jakmile ho osedlali,²⁸ vyrazil na cestu, kde našel mrtvolu a osla se lvem, jak stojí u ní. Lev ji nesežral ani neroztrhal osla.²⁹ Prorok zvedl tělo Božího muže, naložil ho na osla a vezl zpět. Dovezl ho do svého města, aby ho oplakal a pohřbil.³⁰ Jeho tělo pochoval do svého hrobu. „Ach, bratře můj!“ naříkali nad ním.³¹ Když ho pohřbil, řekl svým synům: „Až umřu, pochovejte mě do hrobu, kde je pochován Boží muž. Uložte mé kosti k jeho kostem.“³² To slovo, které na Hospodinův rozkaz provolal proti oltáři v Bet-elu i proti všem svatostánkům na výšinách samařských měst, se totiž jistě naplní.“³³ Ani po tom všem se Jeroboám neodvrátil od své zlé cesty. Naopak, z kdekoho nadělal kněze posvátných výšin. Kdokoli chtěl, toho pověřil, aby se na těch výšinách stal knězem.³⁴ Toto byl hřích Jeroboáмова domu, který vedl k jeho pádu a k jeho vyhlazení ze země.

14 V té době onemocněl Jeroboámův syn Abiáš.² Jeroboám řekl své ženě: „Jdi, převlékni se, aby nepoznali, že jsi moje žena, a vydej se do Šíla. Tam je totiž prorok Achiáš, který mi předpověděl, že budu králem tohoto lidu.“³ Vezmi s sebou deset chlebů, koláče a džbán medu a jdi za ním. On ti oznámí, co bude s chlapcem.“⁴ Jeroboáмова žena udělala, jak řekl. Vypravila se do Šíla a přišla k Achiášovu domu. Achiáš už neviděl, oči mu pro stáří nesloužily.⁵ Hospodin mu ale řekl: „Hle, přichází Jeroboáмова žena, aby se u tebe vyptala na svého syna. Je nemocný. Řekneš jí to a to. Až přijde, bude se vydávat za někoho jiného.“⁶ Jakmile pak Achiáš zaslechl zvuk jejích kroků u dveří, řekl: „Pojď dál, ženo Jeroboáмова. Proč se vydáváš za někoho jiného? Mám pro tebe špatnou zprávu.“⁷ Jdi a řekni Jeroboámovi: Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Pozvedl jsem tě z lidu a učinil tě vůdcem svému lidu Izraele.’⁸ Odtrhl jsem království od domu Davidova a dal je tobě, ale tys nebyl jako můj služebník David. On dodržoval má přikázání, následoval mě celým srdcem a konal jen to, co je v mých očích správné.⁹ Tys ale jednal hůře než všichni před tebou! Zašels tak daleko, že sis vyrobil cizí bohy, odlitky, jimiž jsi mě popouzel. Protožes mě zahodil za hlavu,¹⁰ hle, já uvedu na dům Jeroboámův zlé věci: Vyhladím Jeroboámovi v Izraeli pána i kmána až do posledního pacholka. Jako se od hnoje zametá brána, vymetu jeho dům dočista.¹¹ Kdo Jeroboámovi zemře ve městě, toho psi sežerou; kdo mu zemře venku na cestě, toho ptáci rozklovou! Tak promluvil Hospodin.¹² Teď vstaň a jdi domů. Jakmile vkročíš do města, dítě zemře.¹³ Celý Izrael ho bude oplakávat, až ho budou pohřbívat. On bude z Jeroboáмова domu jediný, kdo bude pochován v hrobě, neboť je jediný, na kom Hospodin, Bůh Izraele, našel něco dobrého.¹⁴ Hospodin

nad Izraelem pozvedne krále, který vyhladí dům Jeroboámův, a to ještě dnes. Co dnes, právě teď! ¹⁵ Hospodin udeří na Izrael, až se rozkývá jako rákosí ve vodě, vyrve Izrael z této krásné země, kterou dal jejich otcům, a rozptýlí je až za Eufrat, protože si nadělali posvátné kůly, a tak popudili Hospodina. ¹⁶ Proto se Hospodin Izraele vzdá — kvůli hříchům, které spáchal Jeroboám a ke kterým svedl Izrael. ¹⁷ Jeroboámova žena tedy vstala a vrátila se do Tirsy. Jakmile vkročila na práh domu, chlapec zemřel. ¹⁸ Pohřbili ho a celý Izrael ho oplakával, jak řekl Hospodin skrze svého služebníka, proroka Achiáš. ¹⁹ Ostatní Jeroboámovy skutky — jak válčil a kraloval — o tom se píše v Kronice izraelských králů. ²⁰ Jeroboám kraloval dvacet dva let. Potom ulehl ke svým otcům a místo něj začal kralovat jeho syn Nádab. ²¹ V Judsku kraloval Rechoboám, syn Šalomounův. Stal se králem v jedenačtyřiceti letech a sedmáct let kraloval v Jeruzalémě, ve městě, které Hospodin vyvolil ze všech izraelských kmenů, aby tam zůstávalo jeho jméno. Jeho matka, Amonka, se jmenovala Naama. ²² Juda páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Svými hříchy a vším, co páchali, ho popouzeli k žárlivosti víc než jejich otcové. ²³ Na kdejakém vyšším návrší a pod kdejakým košatým stromem si nastavili obětní výšiny, sloupy a posvátné kůly. ²⁴ V zemi se dokonce objevila i modlářská prostituce. Dopouštěli se všech ohavností těch národů, které Hospodin před Izraelem vyhnal. ²⁵ Pátého roku Rechoboámova kralování přitáhl k Jeruzalému egyptský vládce Šišak ²⁶ a pobral poklady Hospodinova chrámu i poklady královského paláce. Vzal všechno; vzal i všechny zlaté štíty, které zhotovil Šalomoun. ²⁷ Místo nich potom král Rechoboám zhotovil bronzové štíty a svěřil je velitelům stráže, která hlídala vchod do královského paláce. ²⁸ Kdykoli král chodíval do Hospodinova chrámu, stráž je vynášely a pak opět vracely do strážní komory. ²⁹ Ostatní Rechoboámovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ³⁰ Mezi Rechoboámem a Jeroboámem po celou tu dobu trvala válka. ³¹ Rechoboám pak ulehl ke svým otcům a byl pohřben mezi svými předky ve Městě Davidově. Jeho amonská matka se jmenovala Naama. Na jeho místě začal kralovat jeho syn Abiáš.

15 Osmnáctého roku vlády Jeroboáma, syna Nebatova, začal nad Judou kralovat Abiáš. ² Kraloval v Jeruzalémě tři roky. Jeho matka se jmenovala Maaka, dcera Abšalomova. ³ Pokračoval ve všech hříších, které před ním páchal jeho otec. Jeho srdce nepatřilo tak cele Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce jeho otce Davida. ⁴ Kvůli Davidovi však Hospodin, jeho Bůh, nechal v Jeruzalémě zářit jeho svíce; vzbudil po něm jeho syna a upevnil Jeruzalém. ⁵ David totiž dělal, co je v Hospodinových očích správné, a po celý svůj život se neodchýlil od žádného přikázání — kromě onoho případu s Uriášem Chetejským. ⁶ Mezi Abiášem a Jeroboámem po celou tu dobu trvala válka. ⁷ Ostatní Abiášovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. Mezi Abiášem a Jeroboámem trvala válka. ⁸ Abiáš ulehl ke svým otcům a pohřbili ho ve Městě Davidově. Místo něj začal kralovat jeho syn Asa. ⁹ Dvacátého roku izraelského krále Jeroboáma začal nad Judou kralovat Asa. ¹⁰ Kraloval v Jeruzalémě čtyřicet jedna let. Jeho babička se jmenovala Maaka, dcera Abšalomova. ¹¹ Asa dělal, co bylo v Hospodinových očích správné, tak jako jeho otec David. ¹² Vymýtil ze země modlářskou prostituci a odstranil všechny hnusné modly, které si vyrobili jeho otcové. ¹³ Dokonce svou babičku Maaku zbavil postavení královny matky kvůli té zrudnosti, kterou nechala vyrobit pro Ašeru. Asa tu zrudnou modlu rozsekal a spálil u potoka Kidron. ¹⁴ Obětní výšiny sice nebyly odstraněny, ale Asovo srdce bylo po celý jeho život oddáno Hospodinu. ¹⁵ Vnesl do Hospodinova chrámu svaté dary svého otce i vlastní svaté dary, stříbro, zlato a různé předměty. ¹⁶ Mezi Asou a izraelským králem Baašou trvala neustálá válka. ¹⁷ Izraelský král Baaša vytáhl proti Judsku. Vystavěl Rámu, takže od krále Asy nemohl nikdo odejít ani tam přijít. ¹⁸ Asa proto vzal všechno stříbro i zlato, které zbylo v pokladnicích Hospodinova chrámu a v pokladnicích královského paláce, svěřil je svým služebníkům a poslal je k aramejskému králi Ben-hadadovi, synu Tabrimonovu, synu Chezionovu, sídlícímu v Damašku. Vzkázal mu: ¹⁹ „Pojďme spolu uzavřít smlouvu tak jako naši otcové. Hle, posílám ti darem stříbro a zlato. Zruš svou smlouvu s izraelským králem Baašou, ať ode mě odtáhne.“ ²⁰ Ben-hadad králi Asovi vyhověl a vyslal do izraelských měst své vojevůdce. Dobil Ijon, Dan, Abel-bet-maaku, celý Kineret a celý kraj Neftalí. ²¹ Jakmile se to Baaša doslechl, přestal stavět Rámu a stáhl se do Tirsy. ²² Potom král Asa dal provolat po celém Judsku, aby všichni bez výjimky odnášeli kamení a dřevo z Rámy, kterou chtěl Baaša vystavět. Král Asa z toho vystavěl Gebu Benjaminskou a Micpu. ²³ Všechny ostatní Asovy skutky — jak byl udatný, co všechno vykonal a jaká města vystavěl — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. K stáru byl ale nemocný na nohy. ²⁴ Potom Asa ulehl ke svým otcům a byl pohřben mezi svými předky ve městě svého otce Davida. Místo něj začal kralovat jeho syn Jošafat. ²⁵ Druhého roku judského krále Asy začal kralovat nad Izraelem Nádab, syn Jeroboámův. Kraloval Izraeli dva roky ²⁶ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Držel se cesty svého otce a jeho hříchu, kterým svedl celý Izrael. ²⁷ Baaša, syn Achiášův, z domu Isacharova proti němu zosnoval spiknutí a porazil ho u filištinského Gibetonu. Když Nádab s celým izraelským vojskem obléhal Gibeton, ²⁸ Baaša ho zabil a začal ve třetím roce judského krále Asy kralovat místo něj. ²⁹ Jakmile se stal králem, vyhubil celý dům Jeroboámův. Neponechal z Jeroboáma

živou duši, vyhladil je úplně všechny, jak to Hospodin řekl skrze svého služebníka Achiáše Šíloského.³⁰ To vše kvůli hříchům, které Jeroboám spáchal a ke kterým svedl celý Izrael, čímž popudil Hospodina, Boha Izraele.³¹ Ostatní Nádabovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.³² Mezi Asou a izraelským králem Baašou trvala neustálá válka.³³ Třetího roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat nad Izraelem Baaša, syn Achiášův. Kraloval dvacet čtyři let³⁴ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Držel se cesty Jeroboámovy a jeho hříchu, kterým svedl celý Izrael.

16 Jehu, syn Chananiho, tehdy pro Baašu dostal slovo Hospodinovo: ² „Pozvedl jsem tě z prachu a učinil vůdcem mého lidu, Izraele. Ty ses ale držel cesty Jeroboámovy a svedl jsi můj lid Izrael, aby mě popouzeli svými hříchy. ³ Proto smetu Baašu i jeho dům, takže dopadne jako dům Jeroboáma, syna Nebatova: ⁴ Kdo Baašovi zemře ve městě, toho psi sežerou, kdo mu zemře venku na cestě, toho ptáci rozklovou!“ ⁵ Ostatní Baašovy skutky — co všechno vykonal a jak byl udatný — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ⁶ Když Baaša ulehl ke svým otcům, pohřbili ho v Tirse a místo něj začal kralovat jeho syn Ela. ⁷ Prorok Jehu, syn Chananiho, dostal slovo Hospodinovo proti Baašovi i proti jeho domu, že dopadne jako dům Jeroboámův, který sám vybil, a to kvůli všemu tomu zlu, které v Hospodinových očích napáchal, když ho popouzel výtvoř svých rukou. ⁸ Šestadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat nad Izraelem Ela, syn Baašův, a kraloval dva roky. ⁹ Jeho dvořan Zimri, velitel poloviny vozů, proti němu zosnoval spiknutí. Ela se právě opíjel v Tirse, v domě Arcy, správce tirskeho paláce. ¹⁰ Vtom přišel Zimri, udeřil ho a zabil a začal v sedmadvacátém roce judského krále Asy kralovat místo něj. ¹¹ Jakmile dosedl na královský trůn, vyhubil celý Baašův dům. Neponechal mu jediného pacholka, žádného příbuzného ani přítele. ¹² Tak Zimri vyhladil celý Baašův dům, jak to Hospodin Baašovi uložil skrze proroka Jehua, ¹³ a to kvůli všem hříchům, které páchal Baaša i jeho syn Ela a ke kterým svedli celý Izrael, když svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele. ¹⁴ Ostatní Elovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ¹⁵ Sedmadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat Zimri a kraloval sedm dní. Vojsko tehdy obléhalo filištínský Gibeton. ¹⁶ Jakmile se v táboře doslechli: „Zimri zosnoval spiknutí a zabil krále,“ ještě téhož dne na místě prohlásili izraelským králem svého vojevůdce Omriho. ¹⁷ Omri pak s celým izraelským vojskem vytáhl od Gibetonu a oblehli Tirsu. ¹⁸ Když Zimri viděl, že město je dobyto, vešel do opevnění královského paláce a zapálil ho nad sebou. Tak zemřel ¹⁹ za svůj hřích, že se držel cesty Jeroboámovy a dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a za svůj další hřích, že svedl celý Izrael. ²⁰ Ostatní Zimriho skutky — včetně spiknutí, které zosnoval — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²¹ Izraelský lid se tenkrát rozdělil na dva tábory. Polovina lidu stála za Tibnim, synem Ginatovým, a chtěli ho prohlásit za krále, zatímco druhá polovina stála za Omrim. ²² Omriho stoupenci ale přemohli stoupence Tibniho, syna Ginatova, a tak Tibni zemřel a Omri se stal králem. ²³ Omri začal nad Izraelem kralovat v jedenatřicátém roce judského krále Asy a kraloval dvanáct let. Prvních šest let kraloval v Tirse, ²⁴ pak ale koupil od Šemera za dva talenty stříbra kopec Šomron. Na tom kopci postavil město a nazval je Šomron (čili Samaří) podle pána té hory Šemera. ²⁵ Omri dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a to ještě horší věci než všichni před ním. ²⁶ Ve všem se držel cesty Jeroboáma, syna Nebatova, a jeho hříchů, kterými svedl celý Izrael, aby svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele. ²⁷ Ostatní skutky Omriho — co všechno vykonal a jak byl udatný — o tom všem se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²⁸ Omri pak ulehl ke svým otcům a byl pohřben v Samaří. Místo něj kraloval jeho syn Achab. ²⁹ Osmatřicátého roku judského krále Asy začal kralovat Achab, syn Omriho. Kraloval v Samaří nad Izraelem dvacet dva let ³⁰ a páchal v Hospodinových očích horší zlo než všichni před ním. ³¹ Jako by mu nestačilo držet se hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, vzal si za ženu Jezábel, dceru sidonského krále Et-baala. Odešel sloužit Baalovi a klanět se mu. ³² V Samaří postavil Baalův chrám a v něm Baalův oltář. ³³ Kromě toho také vztyčil Ašeřin posvátný kůl. Takto Achab svými skutky popouzel Hospodina, Boha Izraele, více než všichni izraelští králové před ním. ³⁴ Chiel Betelský v jeho době vystavěl Jericho. Založil ho za cenu svého prvorozeného Abirama a za cenu svého nejmladšího Seguba tam osadil bránu — přesně jak řekl Hospodin skrze Jozua, syna Nunova.

1 Jehu, syn Chananiho, tehdy pro Baašu dostal slovo Hospodinovo: ² „Pozvedl jsem tě z prachu a učinil vůdcem mého lidu, Izraele. Ty ses ale držel cesty Jeroboámovy a svedl jsi můj lid Izrael, aby mě popouzeli svými hříchy. ³ Proto smetu Baašu i jeho dům, takže dopadne jako dům Jeroboáma, syna Nebatova: ⁴ Kdo Baašovi zemře ve městě, toho psi sežerou, kdo mu zemře venku na cestě, toho ptáci rozklovou!“ ⁵ Ostatní Baašovy skutky — co všechno vykonal a jak byl udatný — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ⁶ Když Baaša ulehl ke svým otcům, pohřbili ho v Tirse a místo něj začal kralovat jeho syn Ela. ⁷ Prorok Jehu, syn Chananiho, dostal slovo Hospodinovo proti Baašovi i proti jeho domu, že dopadne jako dům Jeroboámův, který sám vybil, a to kvůli všemu tomu zlu, které v Hospodinových očích napáchal, když ho popouzel výtvoř svých rukou. ⁸ Šestadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat nad Izraelem Ela, syn Baašův, a kraloval dva roky. ⁹ Jeho dvořan Zimri, velitel poloviny vozů, proti

němu zosnoval spiknutí. Ela se právě opjel v Tirse, v domě Arcy, správce tirskeho paláce.¹⁰ Vtom přišel Zimri, udeřil ho a zabil a začal v sedmadvacátém roce judského krále Asy kralovat místo něj.¹¹ Jakmile dosedl na královský trůn, vyhubil celý Baašův dům. Neponechal mu jediného pacholka, žádného příbuzného ani přítele.¹² Tak Zimri vyhladil celý Baašův dům, jak to Hospodin Baašovi uložil skrze proroka Jehua,¹³ a to kvůli všem hříchům, které páchal Baaša i jeho syn Ela a ke kterým svedli celý Izrael, když svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele.¹⁴ Ostatní Elovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.¹⁵ Sedmadvacátého roku judského krále Asy začal v Tirse kralovat Zimri a kraloval sedm dní. Vojsko tehdy obléhalo filištínský Gibeton.¹⁶ Jakmile se v táboře doslechli: „Zimri zosnoval spiknutí a zabil krále,“ ještě téhož dne na místě prohlásili izraelským králem svého vojevůdce Omriho.¹⁷ Omri pak s celým izraelským vojskem vytáhl od Gibetonu a oblehli Tirsu.¹⁸ Když Zimri viděl, že město je dobyto, vešel do opevnění královského paláce a zapálil ho nad sebou. Tak zemřel¹⁹ za svůj hřích, že se držel cesty Jeroboámovy a dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a za svůj další hřích, že svedl celý Izrael.²⁰ Ostatní Zimriho skutky — včetně spiknutí, které zosnoval — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.²¹ Izraelský lid se tenkrát rozdělil na dva tábory. Polovina lidu stála za Tibním, synem Ginatovým, a chtěli ho prohlásit za krále, zatímco druhá polovina stála za Omrim.²² Omriho stoupenci ale přemohli stoupence Tibního, syna Ginatova, a tak Tibni zemřel a Omri se stal králem.²³ Omri začal nad Izraelem kralovat v jedenatřicátém roce judského krále Asy a kraloval dvanáct let. Prvních šest let kraloval v Tirse,²⁴ pak ale koupil od Šemera za dva talenty stříbra kopec Šomron. Na tom kopci postavil město a nazval je Šomron (čili Samaří) podle pána té hory Šemera.²⁵ Omri dělal, co je v Hospodinových očích zlé, a to ještě horší věci než všichni před ním.²⁶ Ve všem se držel cesty Jeroboáma, syna Nebatova, a jeho hříchů, kterými svedl celý Izrael, aby svými marnostmi popouzeli Hospodina, Boha Izraele.²⁷ Ostatní skutky Omriho — co všechno vykonal a jak byl udatný — o tom všem se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.²⁸ Omri pak ulehl ke svým otcům a byl pohřben v Samaří. Místo něj kraloval jeho syn Achab.²⁹ Osmatřicátého roku judského krále Asy začal kralovat Achab, syn Omriho. Kraloval v Samaří nad Izraelem dvacet dva let³⁰ a páchal v Hospodinových očích horší zlo než všichni před ním.³¹ Jako by mu nestačilo držet se hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, vzal si za ženu Jezabel, dceru sidonského krále Et-baala. Odešel sloužit Baalovi a klanět se mu.³² V Samaří postavil Baalův chrám a v něm Baalův oltář.³³ Kromě toho také vztyčil Ašerín posvátný kůl. Takto Achab svými skutky popouzel Hospodina, Boha Izraele, více než všichni izraelští králové před ním.³⁴ Chiel Betelský v jeho době vystavěl Jericho. Založil ho za cenu svého prvorozeného Abirama a za cenu svého nejmladšího Seguba tam osadil bránu — přesně jak řekl Hospodin skrze Jozua, syna Nunova.

17 Eliáš Tišbejský, přistěhovalec z Gileádu, řekl Achabovi: „Jakože je živ Hospodin, Bůh Izraele, před jehož tváří stojím, v těchto letech nebude rosa ani déšť — jediné na mé slovo.“² Potom dostal slovo Hospodinovo:³ „Odejdi odsud, obrať se na východ a skryj se u potoka Kerít na protější straně Jordánu.“⁴ Z toho potoka budeš pít a havranům jsem přikázal, aby tě tam živili.“⁵ Odešel tedy a zachoval se podle Hospodinova slova: šel a usadil se u potoka Kerít na protější straně Jordánu.⁶ Havrani mu ráno i večer nosili chléb a maso a z potoka pil.⁷ Po nějaké době ale potok vyschl, protože v zemi nepršelo.⁸ Tehdy dostal slovo Hospodinovo:⁹ „Vstaň, jdi do Sarepty Sidonské a zůstaň tam. Hle, přikázal jsem jedné tamější vdově, aby tě živila.“¹⁰ Vstal tedy a vydal se do Sarepty. Přišel k městské bráně a hle, jakási vdova tam právě sbírala dříví. „Přinesla bys mi trochu vody ve džbánu?“ zavolał na ni. „Chtěl bych se napít.“¹¹ A když otočila, že pro ni půjde, zavolał za ní: „Přines mi prosím také kousek chleba.“¹² Na to mu odpověděla: „Jakože je živ Hospodin, tvůj Bůh, nemám ani kousek. Mouky je ve džbánu jen tak na dlaň a v láhvi jen troška oleje. Nasbírám teď trochu dříví a půjdu to připravit sobě a synovi. Sníme to a umřeme.“¹³ „Neboj se,“ řekl jí Eliáš. „Jdi, udělej, cos řekla, ale nejdřív mi z toho připrav chlebovou placku a dones mi ji. Potom připravíš jídlo sobě a synovi.“¹⁴ Neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Mouka z toho džbánu nedojde a olej z láhve neubude až do dne, kdy Hospodin sešle na zem déšť.’“¹⁵ Šla tedy a udělala, jak Eliáš řekl. Ona i její dům pak měli dlouho co jíst.¹⁶ Mouka ve džbánu nedocházela a olej v láhvi neubýval, přesně jak řekl Hospodin skrze proroka Eliáše.¹⁷ Po nějaké době syn té ženy, paní domu, onemocněl. Byl tak těžce nemocný, že nakonec přestal dýchat.¹⁸ „Co proti mně máš, Boží muži?“ vyčetla Eliášovi. „To jsi mi přišel připomenout můj hřích a zabít mi syna?“¹⁹ „Podej mi svého syna,“ řekl jí. Vzal jí ho z náruče, vynesl ho do horní místnosti, kde bydlel, a položil ho na své lůžko.²⁰ Pak volal k Hospodinu: „Hospodine, Bože můj, to budeš i s tou vdovou, u které bydlím, nakládat tak zle? To jí chceš zabít syna?“²¹ Potom se třikrát za sebou položil na chlapce a volal k Hospodinu: „Prosím, Hospodine, Bože můj, ať se do toho dítěte vrátí duše!“²² A Hospodin Eliáše vyslyšel. Do chlapce se vrátila duše, a on ožil.²³ Eliáš ho vzal, snesl ho z horní místnosti dolů do domu a předal ho matce. „Podívej se, tvůj syn žije,“ řekl jí.²⁴ „Teď vím, že jsi Boží muž,“ odpověděla žena Eliášovi. „Opravdu máš v ústech slovo Hospodinovo!“

18 Po dlouhé době, ve třetím roce sucha, dostal Eliáš slovo Hospodinovo: „Jdi, ukáž se Achabovi. Hodlám na zemi seslat déšť.“² Eliáš se tedy šel ukázat Achabovi. V Samaří panoval velký hlad.³ Achab si tehdy zavolal Obadiáše, správce paláce. (Obadiáš hluboce ctí Hospodina.⁴ Když Jezábel vraždila Hospodinovy proroky, Obadiáš jich sto vzal, ukryl je po padesáti ve dvou jeskyních a obstarával jim jídlo a vodu.)⁵ Achab Obadiášovi řekl: „Pojďme ke všem vodním pramenům a ke všem potokům v zemi — snad se někde ještě najde čerstvá tráva, abychom zachovali naživu koně i mezky a nepřišli o dobytek.“⁶ Rozdělili si tedy zem, že ji projdou. Achab vyrazil jedním směrem a Obadiáš druhým.⁷ Obadiáš šel svou cestou a hle — naproti mu jde Eliáš! Jakmile ho Obadiáš poznal, padl před ním na tvář: „Jsi to ty, můj pane, Eliáši?“ zvolal.⁸ „Ano,“ odpověděl mu. „Jdi oznámit svému pánovi: ‘Eliáš je tu.’“⁹ „Co jsem komu udělal?“ zvolal Obadiáš. „Proč vydáváš svého služebníka do rukou Achabovi? Vždyť mě zabije!“¹⁰ Jakože je živ Hospodin, tvůj Bůh, není národ ani království, kde tě můj pán nedal hledat. A když řekli: ‘Není tu,’ muselo se v tom království nebo národě přísahat, že tě nenašli.¹¹ A ty teď říkáš: ‘Jdi oznámit svému pánovi — Eliáš je tu!’¹² Jakmile od tebe odejdu, Hospodinův duch tě odnese kdoví kam. Já s tou zprávou přijdu k Achabovi, a když tě nenajde, zabije mě. Přitom tvůj služebník od mládí hluboce ctí Hospodina.¹³ Neví snad můj pán, co jsem udělal, když Jezábel vraždila Hospodinovy proroky? Ukryl jsem sto Hospodinových proroků po padesáti ve dvou jeskyních a obstarával jim chléb a vodu.¹⁴ A ty teď říkáš: ‘Jdi oznámit svému pánovi — Eliáš je tu.’ Vždyť mě zabije!“¹⁵ Eliáš mu odpověděl: „Jakože je živ Hospodin zástupů, před jehož tváří stojím, dnes se mu ukážu.“¹⁶ Obadiáš se tedy vydal za Achabem, aby mu to oznámil. Achab ihned vyrazil Eliášovi naproti.¹⁷ „To jsi ty, ten škůdce Izraele?!“ zavolal na něj, jakmile ho uviděl.¹⁸ „Já Izraeli neškodím,“ odpověděl mu Eliáš. „To děláš ty a dům tvého otce, protože opouštíte Hospodinovy příkazy a ty následuješ baaly.“¹⁹ Svolej ke mně na horu Karmel všechny izraelský lid a také těch čtyři sta padesát Baalových proroků a čtyři sta proroků Ašery, kteří jedí z Jezabelina stolu.“²⁰ Achab obeslal všechny Izraelce a shromáždil je na horu Karmel.²¹ Eliáš předstoupil před lid. „Jak dlouho se budete kývat na obě strany?“ řekl jim. „Je-li Hospodin Bohem, následujte ho! Je-li jím Baal, následujte jeho!“ Lid mu na to neodpověděl ani slovo.²² „Já sám jsem zbyl jako jediný prorok Hospodinův,“ řekl Eliáš lidu, „ale Baalových proroků je čtyři sta padesát.“²³ Dejte nám dva býky. Ať si z nich jednoho vyberou, rozporcují ho a položí na dříví, ale ať je nezapalují. Já připravím toho druhého býka a také ho položím na dříví a nezapálím.²⁴ Budete vzývat jméno svých bohů a já budu vzývat jméno Hospodinovo. Bůh, který odpoví ohněm, ten je Bůh.“ Na to všechny lid odpověděl: „Ano, správně!“²⁵ „Vyberte si jednoho býka,“ řekl pak Eliáš Baalovým prorokům, „a připravte ho jako první, protože vás je víc. Vzyvejte jméno svých bohů, ale oheň nezapalujte.“²⁶ Vzali tedy býka, jak jim navrhl, připravili ho a vzývali jméno Baalovo od rána až do poledne: „Baalí, vyslyš nás!“ Neozval se ani hlásek, žádná odpověď. Jen poskakovali kolem oltáře, který udělali.²⁷ Kolem poledne se jim Eliáš začal posmívat: „Křičte hlasitěji, vždyť je to bůh! Třeba se zapovídá nebo si šel ulevit. Možná není doma anebo spí — tak ať se probudí!“²⁸ Křičeli, co mohli, a podle svého zvyku se bodali noži a oštěpy, až z nich crčela krev.²⁹ Minulo poledne a oni stále pokračovali ve svém křepčení až do doby večerní moučné oběti. Neozval se ani hlásek, žádná odpověď, žádná odezva.³⁰ Tehdy Eliáš vyzval lid: „Pojďte ke mně.“ Když k němu všichni přistoupili, Eliáš opravil zbořený Hospodinův oltář.³¹ Vzal dvanáct kamenů podle počtu kmenů, jež vzešly z Jákoba, který dostal slovo Hospodinovo: „Budeš se jmenovat Izrael.“³² Eliáš z těch kamenů postavil v Hospodinově jménu oltář a kolem něj udělal strouhu, do níž by se vešly dvě míry zrní.³³ Narovnal dřevo, rozporcoval býka, položil na dřevo³⁴ a řekl: „Naplňte čtyři džbery vodou a polijte oběť i dřevo.“ Pak řekl: „Znovu.“ Když to udělali znovu, řekl: „Ještě potřetí.“ Když to udělali potřetí,³⁵ voda se roztékala kolem oltáře a zaplnila i strouhu.³⁶ Potom, v čas večerní oběti, přistoupil prorok Eliáš a pravil: „Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Izraelův, dnes se pozná, že ty jsi Bůh Izraele a já jsem tvůj služebník a že jsem toto vše udělal na tvůj příkaz.“³⁷ Odpověz mi, Hospodine, odpověz mi. Ať tento lid pozná, že ty, Hospodine, jsi Bůh, a že jejich srdce obrátíš zpět.“³⁸ Vtom spadl Hospodinův oheň a pohltil oběť i dřevo, ba i ty kameny a hlínu, dokonce i vodu ve strouze vypil.³⁹ Jakmile to lid spatřil, všichni padli na tvář a volali: „Hospodin je Bůh! Hospodin je Bůh!“⁴⁰ Eliáš jim přikázal: „Zajměte Baalovy proroky! Žádný ať neunikne.“ A když je zajali, Eliáš je odvedl k potoku Kíson a tam je pobil.⁴¹ Potom řekl Achabovi: „Vzhůru, jez a pij! Už je slyšet hukot deště.“⁴² Achab se tedy odešel najíst a napít. Eliáš vystoupil na vrchol Karmelu a schoulil se na zemi, hlavu mezi koleny.⁴³ Pak řekl svému mládenci: „Vzhůru, jdi se podívat na moře.“ Vyšel se tedy rozhlédnout. „Nic tam není,“ řekl. „Udělej to sedmkrát,“ odpověděl Eliáš.⁴⁴ Teprve posedmé mládenec zvolal: „Vidím, jak od moře stoupá obláček, ne větší než dlaň.“ Tehdy mu Eliáš řekl: „Jdi vyřídit Achabovi: Zapráhni a jeď, než tě zastaví liják!“⁴⁵ Mezitím nebe pozvolna zčernalo mračny, zvedl se vítr a spustil se liják. Achab zapráhl a vyrazil do Jizreelu.⁴⁶ S Eliášem ale byla ruka Hospodinova, takže si podkasal oděv a doběhl do Jizreelu dříve než on.

19 Achab pověděl Jezábel o všem, co Eliáš udělal, a jak pobil všechny proroky mečem. ²Jezábel pak za Eliášem poslala vzkaz: „Ať mě bohové potrestají a ještě mi přidají, jestli s tebou zítra touto dobou neskončuji tak jako ty s nimi!“ ³Eliáš dostal strach a utíkal o život. Dorazil do Beer-šeby v Judsku, kde nechal svého mládence, ⁴a sám pokračoval celý den cesty do pouště. Když už nemohl dál, sedl si pod jeden jalovec a přál si umřít: „Už dost, Hospodine! Vezmi si můj život. Nejsem o nic lepší než moji otcové.“ ⁵Pak si pod tím jalovcem lehl a usnul. Vtom se ho dotkl anděl a řekl mu: „Vstaň a jez!“ ⁶Rozhlédl se tedy a hle — u hlavy má chlebové placky a džbán vody. Najedl se, napil a znovu ulehl. ⁷Hospodinův anděl se ale vrátil a dotkl se ho podruhé. „Vstaň a jez!“ řekl mu. „Máš před sebou dlouhou cestu.“ ⁸Vstal tedy, najedl se a napil a v síle toho pokrmu pak šel čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Oréb. ⁹Tam vešel do jeskyně a přenocoval. Vtom dostal slovo Hospodinovo: „Co tu chceš, Eliáši?“ ¹⁰Odpověděl: „Velmi jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, ale synové Izraele opustili tvou smlouvu, zbořili tvé oltáře a tvé proroky popravili. Zůstal jsem jen já, ale i mě teď chtějí připravit o život.“ ¹¹On mu řekl: „Vystup na horu a postav se před Hospodina, neboť tudy projde Hospodin.“ Vtom se strhl mohutný a prudký víchř, který rval hory a tříštil skály před Hospodinem. V tom víchřu ale nebyl Hospodin. Po víchřu přišlo zemětřesení, ale ani v něm nebyl Hospodin. ¹²Po zemětřesení přišel oheň, ale ani v něm nebyl Hospodin. A po ohni — tichý, jemný hlas. ¹³Jakmile ho Eliáš uslyšel, zahalil si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Vtom k němu ten hlas promluvil: „Co tu chceš, Eliáši?“ ¹⁴Odpověděl: „Velmi jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, ale synové Izraele opustili tvou smlouvu, zbořili tvé oltáře a tvé proroky popravili. Zůstal jsem jen já, ale i mě teď chtějí připravit o život.“ ¹⁵„Vrať se, odkud jsi přišel,“ řekl mu Hospodin, „a pokračuj dál k Damašské poušti. Až tam dojdeš, pomazeš Chazaela za krále nad Aramem. ¹⁶Pak pomazeš Jehua, syna Nimšiho, za krále nad Izraelem a Elišu, syna Šafatova z Abel-mecholy, pomazeš za proroka místo sebe. ¹⁷Kdo unikne před mečem Chazaela, toho zabije Jehu, a kdo unikne před mečem Jehua, toho zabije Eliáš. ¹⁸Ponechám si ale v Izraeli sedm tisíc mužů — všechny, kdo neklekali před Baalem a nelíbili ho.“ ¹⁹Eliáš tedy odešel a nalezl Elišu, syna Šafatova, jak oře s dvanácti páry dobytka. Jedenáct párů bylo před ním a on byl u dvanáctého. Když ho Eliáš míjel, přehodil přes něj svůj plášť. ²⁰Eliáš tam nechal dobytek a běžel za Eliášem. „Jenom políbím otce a matku,“ volal za ním, „a hned půjdu za tebou!“ Eliáš mu řekl: „Vrať se a považ, co jsem ti udělal.“ ²¹Eliáš se obrátil, vzal volské spřežení, porazil je, uvařil jejich maso na dříví z pluhu a dal je jíst svým lidem. Potom vstal a následoval Eliáše jako jeho služebník.

20 Aramejský král Ben-hadad shromáždil celé své vojsko a vytáhl společně s dvaatřiceti králi s koni a vozy, oblehl Samaří a dobýval je. ²Vyslal do města k izraelskému králi Achabovi posly ³se vzkazem: „Takto praví Ben-hadad: Tvé stříbro i zlato patří mně. Také tvé ženy a nejlepší děti patří mně.“ ⁴Izraelský král mu odpověděl: „Jak pravíš, můj pane a králi. Patřím ti já i vše, co mám.“ ⁵Potom přišli poslové znovu se slovy: „Takto praví Ben-hadad: Vzkázal jsem ti: ‘Dáš mi své stříbro a zlato i své ženy a děti.’“ ⁶Zítra touto dobou k tobě navíc pošlu své služebníky, aby prohledali tvůj dům i domy tvých služebníků a zabavili a odnesli, cokoli se jim zalíbí.“ ⁷Izraelský král svolal všechny stařešiny země a řekl jim: „Sami vidíte, že ten člověk chce jen škodit. Když si ke mně poslal pro mé ženy a děti i pro mé stříbro a zlato, neodmítl jsem mu to.“ ⁸„Neposlechni ho!“ radili mu stařešiny i všichni ostatní. „Nepodvoluj se!“ ⁹A tak Ben-hadadovým poslům odpověděl: „Vyřídte mému pánu a králi: Splním všechno, co jsi svému služebníku vzkázal prve. Toto ale splnit nemohu.“ S touto odpovědí pak poslové odešli. ¹⁰Ben-hadad mu na to vzkázal: „Ať mě bohové potrestají a ještě mi přidají, jestli v Samaří bude dost prachu, aby každý z mých mužů nabral aspoň trochu!“ ¹¹Izraelský král mu nechal vyřídít: „Ať se ten, kdo zbroj obléká, nechlubí jako ten, kdo už ji svléká!“ ¹²Ben-hadad právě ve stanech popíjel se svými králi. Jakmile uslyšel ten vzkaz, rozkázal svým mužům: „Nástup!“ a tak nastoupili proti městu. ¹³Mezitím přišel k izraelskému králi Achabovi jeden prorok se slovy: „Tak praví Hospodin: Vidíš to ohromné množství vojska? Hle, dnes ti je vydám do rukou, abys poznal, že já jsem Hospodin.“ ¹⁴„Jak se to stane?“ zeptal se Achab. „Tak praví Hospodin: Skrže mladíky sloužící u krajských hejtmanů,“ odpověděl prorok. „Kdo zahájí útok?“ zeptal se ještě. „Ty,“ odpověděl prorok. ¹⁵Nechal tedy nastoupit mladíky od krajských hejtmanů a bylo jich 232. Po nich nechal nastoupit celé izraelské vojsko a bylo jich 7 000. ¹⁶Vytáhli v poledne. (Ben-hadad se právě opíjel ve stanech se svými dvaatřiceti královskými spojenci.) ¹⁷Nejprve vyrazili mladíci od krajských hejtmanů. Ben-hadad vyslal průzkumníky, protože dostal hlášení, že se Samaří vyrazili nějakí muži. ¹⁸„Zajmete je živé,“ rozkázal, „ať už jdou vyjednávat nebo bojovat!“ ¹⁹Za mladíky od krajských hejtmanů ale z města vytáhlo celé izraelské vojsko. ²⁰Každý z nich zabil jednoho muže, a tak se Aramejci obrátili na útěk a Izrael za nimi. Aramejský král Ben-hadad uprchl na koni spolu s jízdou. ²¹Izraelský král vyrazil vpřed, zaútočil na koně i vozy a způsobil Aramejcům hroznou porážku. ²²K izraelskému králi tehdy přistoupil ten prorok a řekl mu: „Jdi, opatři si posily a dobře rozvaž, co máš dělat. Aramejský král

totiž proti tobě za rok na jaře vytáhne znovu.“²³ Aramejští hodnostáři mezitím řekli svému králi: „Jejich bůh je bohem hor, proto nás přemohli. Kdybychom se s nimi utkali na rovině, porazíme je!“²⁴ Proved to takhle: Králů se zbav a místo nich jmenuj hejtmány.²⁵ Postav si vojsko jako to, které jsi ztratil, s takovou jízdou a vozy, a utkejme se s nimi na rovině. Uvidíš, že je porazíme.“ Ben-hadad je poslechl a zařídil se tak.²⁶ Po roce pak nechal nastoupit Aramejce a vytáhl k Afeku, aby bojoval proti Izraeli.²⁷ Také synové Izraele nastoupili, nabrali si zásoby a vyrazili jim vstříc. Izraelci proti nim tábořili jako dva houfy kozíček; Aramejci zaplavili celý kraj.²⁸ Vtom k izraelskému králi přišel Boží muž a řekl: „Tak praví Hospodin: Protože Aramejci tvrdili, že Hospodin je bohem hor, a nikoli bohem nížin, vydám ti celé to ohromné vojsko do rukou, abyste poznali, že já jsem Hospodin.“²⁹ Celý týden tábořili proti sobě a sedmého dne se strhla bitva. Izraelci za jediný den pobili na 100 000 aramejských pěšáků.³⁰ Ti, kdo zbyli, utekli do města Afek, ale tam se na těch zbývajících 27 000 mužů zřítily hradby. Ben-hadad ale uprchl a schoval se v nejzazším pokojíku.³¹ Jeho služebníci mu řekli: „Slyšeli jsme, že králové domu Izraele bývají milosrdní. Nuže, opáše se pytlou, hlavy si ovážeme provazem a vzdáme se izraelskému králi. Snad tě ponechá naživu.“³² A tak opásání pytlou a s hlavami ovázanými provazem přišli k izraelskému králi a řekli mu: „Tvůj služebník Ben-hadad prosí: Daruj mi život!“ „On ještě žije?“ podivil se Achab. „Vždyť je to můj spojenec!“³³ Ti muži to pochopili jako dobré znamení a rychle ho vzali za slovo: „Ano, Ben-hadad je tvůj spojenec!“ „Jděte pro něj,“ řekl na to král. Ben-hadad k němu tedy vyšel a on ho pozval k sobě do vozu.³⁴ Ben-hadad mu tehdy nabídl: „Vrátím ti města, která můj otec vzal tvému otci. A v Damašku si můžeš zřídit trhy, jako si je zřídil můj otec v Samaří.“ „Za těchto podmínek tě propustím,“ odpověděl Achab. A tak s ním uzavřel smlouvu a propustil ho.³⁵ Jeden z prorockých učedníků na Hospodinův rozkaz řekl svému příteli: „Zbij mě!“ On ale odmítl,³⁶ a tak mu řekl: „Protože jsi neposlechl Hospodina, až půjdeš ode mě, zabije tě lev.“ A když pak šel od něj, potkal ho lev a zabil ho.³⁷ Vyhledal tedy jiného muže a řekl mu: „Zbij mě!“ A on ho zbil a poranil.³⁸ Prorok si pak zakryl oči páskou, aby ho nepoznali, a odešel k cestě čekat na krále.³⁹ Když ho král míjel, zavolal na něj: „Tvůj služebník šel do bitvy. Někdo tam ke mně přivedl zajatce a řekl mi: ‘Hlídej ho. Jestli se ztratí, zaplatíš za něj svým životem anebo dáš talent stříbra.’“⁴⁰ Tvůj služebník se pak zabýval tím a oním, a ten muž se ztratil.“ Izraelský král mu odpověděl: „Nuže, sám jsi nad sebou vyřkl rozsudek!“⁴¹ Vtom si ten muž strhl pásku z očí a izraelský král poznal, že patří k prorokům.⁴² Poté mu řekl: „Tak praví Hospodin: Protože jsi nechal odejít mého odsouzence, zaplatíš za něj svým životem a svůj lid dáš za jeho.“⁴³ Izraelský král pak jel domů a dorazil do Samaří mrzutý a nevrlý.

21 Později došlo k následující události: Palác samařského krále Achaba v Jizreelu sousedil s vinicí jistého Nábota Jizreelského.² Achab Nábota přemlouval: „Dej mi tu svou vinici. Udělám si z ní zelinářskou zahradu — vždyť sousedí s mým palácem! Dám ti místo ní jinou vinici, lepší, anebo jestli chceš, zaplatím ti její cenu ve stříbře.“³ Nábota ale Achabovi odpověděl: „Hospodin mě chraň! Nemůžu ti dát své otcovské dědictví.“⁴ Achab se vrátil domů mrzutý a nevrlý, protože mu Nábota Jizreelský řekl: „Své otcovské dědictví ti nedám!“ Lehl si do postele, otočil se ke zdi a nechtěl ani jíst.⁵ Když za ním přišla za ním jeho žena Jezábel, ptala se ho: „Co že jsi tak mrzutý? Ani jsi nic nesnědl.“⁶ Vyprávěl jí tedy: „Ale, mluvil jsem s Nábodem Jizreelským. Říkám mu: ‘Prodej mi svou vinici za stříbro, anebo jestli chceš, dám ti za ni jinou.’ Jenže on na to: ‘Tu vinici ti nedám!’“⁷ Jeho žena Jezábel mu řekla: „No tak, jsi přece král Izraele. Vstaň, něco sněz a rozvesel se. Já ti tu vinici Nábota Jizreelského obstarám.“⁸ Potom napsala dopisy Achabovým jménem, zapečetila jeho pečeti a rozeslala je stařešinům a urozeným mužům ve městě, kde Nábota bydlel.⁹ V těch dopisech psala: „Vyhlaste půst a posadte Nábota do čela lidu.“¹⁰ Naproti němu posadte nějaké dva ničemy, ať dosvědčí, že zlořečil Bohu i králi. Pak ho vyvedte a ukamenujte k smrti.“¹¹ Stařešinové a urození muži z města, kde Nábota bydlel, tedy udělali, co jim Jezábel nařídila v dopisech, které jim poslala.¹² Vyhlásili půst a posadili Nábota do čela lidu.¹³ Pak přišli dva ničemové, posadili se naproti němu a veřejně Nábota obvinili: „Nábota zlořečil Bohu i králi!“ Vyvedli ho tedy za město a ukamenovali k smrti.¹⁴ Potom poslali Jezábel zprávu: „Nábota byl ukamenován a je mrtev.“¹⁵ Jakmile Jezábel slyšela, že Nábota byl ukamenován a je mrtev, řekla Achabovi: „Vstávej. Tu vinici Nábota Jizreelského, kterou ti odmítal prodat, už můžeš zabrat. Nábota není naživu, zemřel.“¹⁶ Když Achab uslyšel, že Nábota zemřel, vstal a šel tu vinici Nábota Jizreelského zabrat.¹⁷ Eliáš Tišbejský tehdy dostal slovo Hospodinovo:¹⁸ „Vstaň, jdi do Samaří vstříc izraelskému králi Achabovi. Hle, je na vinici, kterou přišel zabrat.“¹⁹ Řekni mu: ‘Toto praví Hospodin: Vraždil jsi a teď ještě zabíráš?’ A dodej: ‘Toto praví Hospodin: Tam, kde psi chlemtali krev Nábotovu, budou chlemtat i tvou.’“²⁰ „Tak jsi mě našel, můj nepříteli?“ oslovil Achab Eliáše. „Ano,“ odpověděl, „protože ses zaprodal, abys páchal, co je v Hospodinových očích zlé.“²¹ Vzkazuje ti: ‘Hle, uvedu na tebe zlé věci. Vymetu za tebou tak, že Achabovy potomky dočista vyhladím z Izraele — pána i kmána až do posledního pacholka!’²² Naložím s tvým domem jako s domem Jeroboáma, syna Nebatova, a jako s domem Baašy, syna Achiášova, protože jsi mě popouzel a svedl jsi Izrael k hříchu.’²³ A ohledně Jezábel Hospodin praví: ‘Jezábel budou žrát psi z celého jizreelského okolí.’²⁴ Kdo Achabovi zemře ve městě, toho

psi sežerou, kdo mu zemře venku na cestě, toho ptáci rozklovou!“²⁵ (Vskutku nebyl nikdo jako Achab, kdo by se tak zaprodal, aby páchal, co je v Hospodinových očích zlé, jak ho k tomu ponoukala jeho žena Jezabel.²⁶ Páchal hrozné ohavnosti. Následoval hnusné modly přesně tak, jako to dělali Emorejci, které Hospodin vyhnal před syny Izraele.)²⁷ Jakmile Achab uslyšel ta slova, roztrhl své roucho, vzal na sebe pytlou, postil se, spával v pytlou a choval se pokorně.²⁸ Eliáš Tišbejský tehdy dostal slovo Hospodinovo:²⁹ „Vidíš, jak se přede mnou Achab pokořil? Protože se přede mnou tak pokořil, nepřivedu to neštěstí na jeho dům už za jeho dnů, ale až za dnů jeho syna.“

22 Po tři roky se mezi Aramem a Izraelem neválčilo.² Třetího roku přijel izraelského krále navštívit judský král Jošafat.³ Izraelský král řekl svým dvořanům: „Víte přece, že Rámot-gileád patří nám. Proč nic neděláme, abychom ho dobyli z rukou aramejského krále?“⁴ Potom se zeptal Jošafata: „Půjdeš se mnou do války o Rámot-gileád?“ „Udělám to, co ty,“ odpověděl mu Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví!“⁵ Jošafat ale izraelského krále ještě požádal: „Nejdříve se vyptej na slovo Hospodinovo.“⁶ Izraelský král tedy shromáždil na čtyři sta proroků a ptal se jich: „Mám jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“ „Jdi,“ odpovídali, „a Pán je vydá králi do rukou!“⁷ Jošafat ale naléhal: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se zeptali jeho?“⁸ „Vlastně tu jeden takový je,“ řekl izraelský král. „Skrze něj se lze ptát Hospodina, ale já ho nesnáším, protože mi neprorokuje nic dobrého, jen samé neštěstí. Je to Michajáš, syn Jimlův.“ „Tak by král neměl mluvit,“ odpověděl Jošafat.⁹ Izraelský král tedy zavolal jednoho komorníka a rozkázal: „Rychle, Michajáše, syna Jimlova!“¹⁰ Král Izraele a Jošafat, král Judy, seděli ve slavnostním rouchu na svých trůnech na prostranství u vchodu do samařské brány a všichni ti proroci prorokovali před nimi.¹¹ Cidkiáš, syn Kenaanův, si zhotovil železné rohy a prohlásil: „Toto praví Hospodin: Takhle utrkáš Aramejce k smrti!“¹² A všichni ti proroci prorokovali podobně: „Jdi na Rámot-gileád! Čeká tě úspěch! Hospodin ho králi vydá do rukou!“¹³ Posel, který šel pro Michajáše, mu tedy radil: „Podívej se, všichni proroci jako jeden muž předpovídají králi dobré věci. Raději mluv jako oni. Řekni mu něco dobrého.“¹⁴ „Jakože je živ Hospodin,“ odpověděl Michajáš, „budu mluvit jen to, co mi řekne Hospodin.“¹⁵ A tak přišel ke králi. Ten se ho zeptal: „Michajáši, máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“ „Jdi,“ odpověděl. „Čeká tě úspěch. Hospodin je králi vydá do rukou.“¹⁶ Král ho však přerušil: „Kolikrát tě mám zapřisahat, abys mi v Hospodinově jménu neřikal nic než pravdu!“¹⁷ Michajáš mu tedy řekl: „Viděl jsem všechn Izrael jak ovce po horách rozptýlen, jak ovce bez svého pastýře. Hospodin řekl mi: Pány nemají, ať vrátí se domů každý v pokoji!“¹⁸ „Vždyť jsem ti to říkal,“ obrátil se izraelský král k Jošafatovi. „Neprorokuje mi nic dobrého, jen samé neštěstí.“¹⁹ Michajáš ale pokračoval: „Nuže, slyš slovo Hospodinovo. Viděl jsem Hospodina sedícího na trůnu a všechn nebeský zástup po jeho pravici a levici.“²⁰ Hospodin se ptal: „Kdo svede Achaba, aby vytáhl a padl u Rámot-gileádu?“ Ten říkal to a ten zas ono.²¹ Vtom vyšel duch, stanul před Hospodinem a řekl: „Já ho svedu.“ Hospodin se zeptal: „Jak?“²² a on odpověděl: „Vyjdu a budu lživým duchem v ústech všech jeho proroků.“ Na to Hospodin řekl: „Ano, podaří se ti to; svedeš ho. Jdi a proved to.“²³ Nuže, pohled — do úst všech těchto tvých proroků vložil Hospodin lživého ducha. Hospodin ti ale předpovídá neštěstí.“²⁴ Vtom vykročil Cidkiáš, syn Kenaanův, a udeřil Michajáše do tváře slovy: „Kudy asi přešel Hospodinův duch ode mě, aby mluvil k tobě?“²⁵ „To uvidíš v den, kdy se ukryješ v nejzazším pokojíku!“ odpověděl mu Michajáš.²⁶ Nato izraelský král rozkázal: „Seberte Michajáše a odvedte ho k veliteli města Amonovi a princovi Joašovi.“²⁷ Řeknete: „Tak praví král: Tohoto muže vsadte do vězení a odměřujte mu chleba a vodu, dokud se v pořádku nevrátí.“²⁸ Michajáš ale řekl: „Jestli se vrátíš v pořádku, nemluvil skrze mě Hospodin.“ A dodal: „Slyšte to, všichni lidé!“²⁹ Izraelský král pak s judským králem Jošafatem táhli na Rámot-gileád.³⁰ Izraelský král Jošafatovi řekl: „Já půjdu do bitvy v přestrojení, ty ale zůstaň v královském rouchu.“ A tak se král Izraele před bitvou přestrojil.³¹ Aramejský král rozkázal svým dvaatřiceti vozatajům: „Nebojujte s malým ani velkým, jediné s králem Izraele!“³² Když potom vozatajové uviděli Jošafata, řekli si: „To je určitě izraelský král.“ Obrátili se tedy, aby ho napadli. Když ale Jošafat vykřikl,³³ vozatajové poznali, že to není izraelský král, a nechali ho být.³⁴ Někdo tehdy náhodně vystřelil z luku a zasáhl izraelského krále mezi pláty a pancíř. „Zpátky!“ rozkázal král svému vozatajovi. „Odvez mě z boje! Jsem raněn!“³⁵ Bitva ale zuřila celý den, a tak král musel zůstat před Aramejci podepřen na svém voze. Krev crčící z jeho rány plnila vůz, dokud večer nezemřel.³⁶ Při západu slunce se nad bojištěm neslo volání: „Všichni domů, každý do své vlasti!“³⁷ Král byl mrtev. Přivezli ho do Samaří, kde ho pohřbili.³⁸ Když myli jeho vůz v samařském rybníku, kde se koupou nevěstky, jeho krev chlemtali psi, přesně tak, jak řekl Hospodin.³⁹ Ostatní Achabovy skutky — co všechno vykonal, jaký postavil palác vykládaný slonovinou a jaká všechna města vystavěl — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.⁴⁰ Tak Achab ulehl ke svým otcům a místo něj začal kralovat Achaziáš.⁴¹ Jošafat, syn Asův, začal kralovat nad Judou ve čtvrtém roce izraelského krále Achaba.⁴² Jošafat se ujal království v pětatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet pět let. Jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho.⁴³ Plně se držel cesty svého otce Asy a nepřestával dělat, co je v Hospodinových očích správné.

⁴⁴ Pouze obětní výšiny nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách. ⁴⁵ Jošafat uzavřel mír s izraelským králem. ⁴⁶ Ostatní Jošafatovy skutky — jak byl udatný a jak bojoval — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁴⁷ Vymýtil ze země zbytky modlářské prostituce, které přetrvaly vládu jeho otce Asy. ⁴⁸ V Edomu tehdy neměli krále, vládl tam místodržitel. ⁴⁹ Jošafat vybudoval zámořské loďstvo, aby se vydalo do Ofiru pro zlato. Z cesty ale sešlo, protože lodě ztroskotaly v Ecjón-geberu. ⁵⁰ Achaziáš, syn Achabův, nabídl Jošafatovi: „Ať spolu s tvými služebníky jedou na lodích i mí služebníci.“ Jošafat ale nechtěl. ⁵¹ Potom Jošafat ulehl ke svým otcům a byl pochován ke svým předkům ve městě svého otce Davida. Místo něj pak začal kralovat jeho syn Jehoram. ⁵² V sedmnáctém roce judského krále Jošafata začal nad Izraelem kralovat Achaziáš, syn Achabův. Kraloval nad Izraelem v Samaří dva roky. ⁵³ Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, a držel se cesty svého otce a své matky i cesty Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl Izrael k hříchu. Sloužil Baalovi, klaněl se mu a popouzel Hospodina, Boha Izraele, přesně jako jeho otec.

Druhá Královská

Úvod

1 Po Achabově smrti se Moáb vzbouřil proti Izraeli. ² Achaziáš v Samaří propadl mříží své střešní terasy a zranil se. Vyslal posly a řekl jim: „Jděte se vyptat Baal-zebuba, božstva Ekronu, jestli se z toho uzdravím.“ ³ Hospodinův anděl ale promluvil k Eliášovi Tišbejskému: „Vstaň, vyjdi poslům samařského krále naproti a řekni jim: ‘Copak už není Bůh v Izraeli, že se jdete vyptávat Baal-zebuba, božstva Ekronu?’ ⁴ Nuže, toto praví Hospodin: Nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!” Pak Eliáš odešel. ⁵ Když se poslové vrátili zpět, král se jich ptal: „Proč jste se vrátili?“ ⁶ „Vyšel nám naproti jeden muž,“ odpověděli, „a řekl nám: ‘Vraťte se ke králi, který vás poslal, a vyřídte mu: Tak praví Hospodin: Copak už není Bůh v Izraeli, že se necháváš ptát Baal-zebuba, božstva Ekronu? Proto nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!’“ ⁷ „Jak vypadal ten muž, který vám s těmi slovy vyšel naproti?“ ptal se král. ⁸ „Měl plášť z kožešiny,“ odpověděli, „a kolem boků kožený pás.“ „To je Eliáš Tišbejský!“ řekl král. ⁹ Poslal tedy na něj velitele s padesáti vojáky. Eliáš seděl na vrcholu hory, a tak velitel hned vylezl za ním a přikázal mu: „Boží muži, král praví: Sestup dolů!“ ¹⁰ „Jestli jsem Boží muž,“ odpověděl Eliáš veliteli, „tak ať z nebe sestoupí oheň a pohltí tě i těch tvých padesát.“ Vtom z nebe sestoupil oheň a pohltil velitele i s jeho padesáti. ¹¹ Král tedy na něj poslal dalšího velitele s padesáti vojáky. Ten za ním vylezl a přikázal mu: „Boží muži, tak praví král: Ihned sestup!“ ¹² „Jestli jsem Boží muž,“ odpověděl Eliáš, „tak ať z nebe sestoupí oheň a pohltí tě i těch tvých padesát.“ Vtom z nebe sestoupil Boží oheň a pohltil velitele i s jeho padesáti. ¹³ Král tedy poslal ještě třetího velitele s padesáti muži. Když ale ten třetí velitel padesáti mužů vystoupal k Eliášovi, padl před ním na kolena a prosil ho: „Boží muži, prosím ušetři život můj i těchto tvých padesáti služebníků.“ ¹⁴ Hle, z nebe sestoupil oheň a pohltil oba první velitele i s jejich padesáti muži, můj život ale prosím ušetřit!“ ¹⁵ Hospodinův anděl tehdy promluvil k Eliášovi: „Sestup s ním, neboj se ho.“ A tak vstal a šel s ním ke králi. ¹⁶ Řekl mu: „Tak praví Hospodin: Copak už není Bůh v Izraeli, aby ses tázal na jeho slova? Ty jsi ale vyslal posly, aby se vyptávali Baal-zebuba, božstva Ekronu. Proto nejenže nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, ale zemřeš!“ ¹⁷ Achaziáš pak zemřel, jak Hospodin řekl skrze Eliáše. Neměl syna, a tak na jeho místě začal druhého roku judského krále Jehorama, syna Jošafatova, kralovat Joram. ¹⁸ O ostatních Achaziášových skutcích, které vykonal, se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.

2 Hospodin se pak chystal vzít Eliáše ve vichru do nebe. Ten byl právě s Elišou na cestě z Gilgalu. ² „Zůstaň tu,“ řekl Eliáš Elišovi. „Hospodin mě posílá do Bet-elu.“ Eliáš ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli do Bet-elu. ³ Z Bet-elu přišli za Elišou proroctví učedníci. „Víš, že Hospodin ti dnes vezme tvého pána?“ řekli mu. „Já vím, mlčte,“ odpověděl. ⁴ Potom mu Eliáš řekl: „Zůstaň tu. Hospodin mě posílá do Jericha.“ On ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli do Jericha. ⁵ Proroctví učedníci z Jericha přišli za Elišou a řekli mu: „Víš, že Hospodin ti dnes vezme tvého pána?“ „Já vím, mlčte,“ odpověděl. ⁶ Potom mu Eliáš řekl: „Zůstaň tu. Hospodin mě posílá k Jordánu.“ On ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin a živ jsi ty, neopustím tě!“ A tak šli dál spolu. ⁷ Padesát prorockých učedníků šlo za nimi. Zastavili se opodál, na dohled od místa, kde se u Jordánu zastavili ti dva. ⁸ Eliáš vzal svůj plášť, svinul ho a udeřil jím do vody. Ta se rozestoupila a oba přešli po suchu na druhou stranu. ⁹ Když přešli, Eliáš Elišu vyzval: „Řekni, co pro tebe mám udělat, než budu od tebe vzat.“ „Prosím, ať mi připadnou dva díly tvého ducha!“ odpověděl Eliáš. ¹⁰ „Žádáš o nelehkou věc,“ řekl mu Eliáš. „Pokud ale uvidíš, jak jsem od tebe vzat, tvá žádost se splní. Pokud ne, nesplní se.“ ¹¹ Šli tedy spolu dál a rozmlouvali, když vtom je náhle rozdělil ohnivý vůz s ohnivými koni — Eliáš ve vichru vystoupil do nebe! ¹² Když to Eliáš uviděl, vykřikl: „Otče můj, otče můj! Jízdo izraelská!“ A víckrát už ho neviděl. Eliáš vzal své roucho a roztrhl je na dva kusy. ¹³ Pak zvedl plášť, který spadl z Eliáše, a šel zpátky. Když stanul na břehu Jordánu, ¹⁴ vzal Eliášův plášť a udeřil jím do vody. „Kde je Hospodin, Bůh Eliášův?“ zvolal. „Kde je on sám?!“ A jakmile jím udeřil do vody, rozestoupila se a Eliáš přešel na druhou stranu. ¹⁵ „Duch Eliášův spočinul na Elišovi!“ řekli proroctví učedníci z Jericha, kteří stáli opodál. Vyzvali mu naproti a klaněli se mu až k zemi ¹⁶ se slovy: „Jsme tví služebníci!“ Potom řekli: „Pohled, máme tu padesát schopných mužů. Když dovolíš, pošleme je hledat tvého pána. Třeba ho Duch Hospodinův vzal a upustil na některou horu nebo do některého údolí.“ „Nikam je neposílejte!“ řekl jim Eliáš. ¹⁷ Když ale na něj naléhali, až z toho byl nespokojen, svolil: „Dobrá, pošlete je.“ Poslali tedy těch padesát mužů a ti ho hledali tři dny, ale nenašli. ¹⁸ Když se pak vrátili do Jericha za Elišou, řekl jim: „Copak jsem vám neřikal: Nechodte?“ ¹⁹ Tamější muži Elišovi řekli: „Pohled, prosím, pane. V tomto městě se dobře bydlí, jak sám vidíš, ale voda je špatná a zem neúrodná.“ ²⁰ Odpověděl jim: „Přineste mi novou mísu a dejte do ní sůl.“ Když mu to přinesli,

²¹ šel k vodnímu prameni a vhodil do něj sůl se slovy: „Tak praví Hospodin: Uzdravuji tyto vody. Už odsud nevzejde smrt ani neplodnost!“ ²² A ty vody jsou zdravé až dodnes, přesně jak Eliša řekl. ²³ Potom se odtud vydal vzhůru do Bet-elu. Když stoupal po cestě, vyšli z města nějací výrostci, posmívali se mu a pokřikovali na něj: „Táhni, plešoune! Táhni, plešoune!“ ²⁴ On se otočil, podíval se na ně a zlořečil jim v Hospodinově jménu. Vtom z lesa vyběhly dvě medvědice a dvaadvacet z těch výrostků rozsápaly. ²⁵ Eliša se pak odebral na horu Karmel a odtud se vrátil do Samaří.

3 Osmnáctého roku judského krále Jošafata se izraelským králem stal Joram, syn Achabův, a kraloval v Samaří dvanáct let. ² Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, ačkoli ne tolik jako jeho otec a jeho matka — odstranil alespoň Baalův sloup, který nechal vztyčit jeho otec. ³ Zůstával ale v hříších Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl Izrael k hříchu, a neodvrátil se od nich. ⁴ Moábský král Měša choval ovce. Odváděl izraelskému králi sto tisíc jehňat a sto tisíc beranů na vlnu. ⁵ Po Achabově smrti se ale moábský král proti izraelskému králi vzbouřil. ⁶ Král Joram proto ihned vytáhl ze Samaří a svolal do boje celý Izrael. ⁷ Tehdy vzkázal také judskému králi Jošafatovi: „Moábský král se proti mně vzbouřil. Potáhneš se mnou do války s Moábem?“ „Udělám to, co ty,“ odpověděl Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví! Kudy potáhneme?“ zeptal se pak ještě. „Pouštní cestou přes Edom,“ odpověděl Joram. ⁹ Král Izraele tedy vytáhl spolu s králem Judy a s králem Edomu. Po sedmidenní cestě oklikou už ale vojsko nemělo vodu pro sebe ani pro svá zvířata. ¹⁰ Izraelský král si povzdechl: „Ach, copak nás tři krále Hospodin svolal proto, aby nás vydal do rukou Moábcům?“ ¹¹ Jošafat ale řekl: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se skrze něj zeptali Hospodina?“ Jeden ze služebníků izraelského krále se ozval: „Je tu Eliša, syn Šafatův, který líval vodu na ruce Eliášovy.“ ¹² „Ten má slovo Hospodinovo,“ odpověděl Jošafat. Vydali se tedy spolu s izraelským a edomským králem za ním. ¹³ Eliša ale izraelskému králi řekl: „Co je mi do tebe? Jdi si za proroky svého otce nebo své matky!“ „To ne,“ odpověděl mu izraelský král. „Byl to Hospodin, kdo nás tři krále svolal, aby nás vydal do rukou Moábcům.“ ¹⁴ Eliša mu na to řekl: „Jakože je živ Hospodin zástupů, před jehož tváří stojím — kdybych si nevážil judského krále Jošafata, nevěnoval bych ti jediný pohled! ¹⁵ Nuže, přiveďte mi tedy hudebníka.“ Když pak hudebník začal hrát, nad Elišou byla ruka Hospodinova. ¹⁶ „Tak praví Hospodin,“ řekl. „Prohlubně v tomto vyschlém říčním korytu budou plné vody!“ ¹⁷ Ano, tak praví Hospodin: Nespátříte vítr ani déšť, ale koryto se naplní vodou, tak že se napijete vy, váš dobytek i všechna vaše zvířata. ¹⁸ To by ale v Hospodinových očích bylo málo. Proto vám také vydá do rukou Moábce. ¹⁹ Všechna hrazená města, všechna větší města dobudete, všechny ovocné stromy pokácíte, všechny vodní prameny zasypete a všechny dobré pozemky zaházíte kamením!“ ²⁰ Druhý den ráno, v době, kdy se přináší moučná oběť, se náhle od Edomu přivalila spousta vody, která zaplavila celé okolí. ²¹ Všichni Moábcí slyšeli, že proti nim vytáhli do boje tito králové, a tak povolali všechny, kdo unesli zbroj, staré i mladé. Pak se rozestavěli na hranici. ²² Když ráno vstali, vycházející slunce ozářilo vodu. Moábcům ta voda z druhého břehu připadala rudá jako krev. ²³ „To je krev!“ zvolali. „Ti králové se na sebe museli vrhnout a navzájem se povraždít. Nuže, Moábe, vzhůru za kořistí!“ ²⁴ Když ale došli k izraelskému táboru, Izraelci vyrazili a bili je, až se Moábcí před nimi dali na útěk. Oni je ale dostihli a pobili je. ²⁵ Jejich města rozbořili, všechny dobré pozemky úplně zaházeli kamením, všechny vodní prameny zasypali, všechny ovocné stromy pokáceli. Jedině kamenné hradby v Kir-charešetu zůstaly stát, a tak to město obklíčili prakovníci a dobývali je. ²⁶ Moábský král viděl, že boj je nad jeho síly, a tak si vzal 700 mužů ozbrojených mečem, aby se pobil k edomskému králi, ale nedokázal to. ²⁷ Tehdy vzal svého prvorozeného syna, který měl kralovat po něm, a obětoval ho jako zápalnou oběť na hradbách. Izraelci byli tak zděšeni, že od nich odtáhli a vrátili se do vlasti.

4 Jedna z manželek prorockých učedníků před Elišou úpěnlivě naříkala: „Tvůj služebník, můj muž, umřel. Sám víš, jak tvůj služebník ctil Hospodina. Teď ale přišel věřitel a chce si oba mé chlapece odvést jako otroky!“ ² „Co pro tebe mohu udělat?“ ptal se jí Eliša. „Pověz mi, co máš doma?“ „Tvá služebnice nemá doma nic než lahvičku oleje,“ odpověděla. ³ „Jdi ven,“ řekl, „a vypůjči si od všech sousedů prázdné džbány. Ať jich není málo! ⁴ Pak se vrať, zavři za sebou i za svými syny dveře a lij do všech těch džbánů olej. Plné dávej stranou.“ ⁵ A tak šla ven. Potom za sebou a za svými syny zavřela dveře, oni jí podávali džbány a ona nalávala. ⁶ Když byly džbány plné, řekla synovi: „Podej mi další.“ „Další nemáme,“ řekl a vtom olej došel. ⁷ Šla to povědět Božím muži a ten jí řekl: „Jdi ten olej prodat a vyrovnej svůj dluh. Z toho, co zbude, pak budeš se svými syny žít.“ ⁸ Když jednou Eliša procházel Šunemem, jedna místní zámožná žena ho pozvala k jídlu. Od té doby se pokaždé, když tudy procházel, zastavil u ní na jídlo. ⁹ Ta žena řekla svému manželovi: „Podívej se, ten muž, co tudy často chodí, je určitě Boží světec. ¹⁰ Pojďme mu na střeše postavit pokojík. Dáme mu tam postel, stůl, židli a svícen, ať má kde odpočívat, když k nám přijde.“ ¹¹ Jednoho dne si tam tedy Eliša přišel odpočinout. Lehl si ve svém pokojíku ¹² a svému mládenci Gehazimu řekl: „Zavolej tu Šunemitku.“ Ten ji zavolał, a když stanula

před ním, ¹³ Elíša mládenci řekl: „Pověz jí: Zahrnulas nás všemožnou péčí. Co pro tebe mohu udělat? Mám se o tobě zmínit u krále nebo u velitele vojska?“ Ona mu však odpověděla: „Žiju si spokojeně mezi svými.“ ¹⁴ „Co bych jen pro ni mohl udělat?“ ptal se potom Elíša. „Vlastně nemá syna a její muž je starý,“ odpověděl Gehazi. ¹⁵ „Zavolej ji,“ řekl mu. A tak ji zavola, a když stanula ve dveřích, ¹⁶ Elíša jí řekl: „Za rok touto dobou budeš chovat syna.“ „To ne, můj pane,“ zvolala. „Jsi Boží muž, nepodváděj svou služebnici!“ ¹⁷ Ta žena pak ale opravdu počala a za rok tou dobou porodila syna, přesně jak jí Elíša řekl. ¹⁸ Když chlapec povyroste, jednoho dne o žních šel za otcem na pole. ¹⁹ Tam ale začal naříkat: „Moje hlava! Moje hlava!“ „Ondes ho k matce,“ řekl otec mládenci, ²⁰ a tak ho vzal a přinesl matce. Okolo poledne jí umřel v náručí. ²¹ Vynesla ho nahoru a položila na lůžko Božího muže, zavřela za sebou a odešla. ²² Potom zavolala manžela: „Pošli mi jednoho z mládenců a oslici. Musím rychle za Božím mužem. Hned se vrátím.“ ²³ „Proč bys za ním dnes chodila?“ namítl jí. „Není přece novoluní ani sobota.“ „Buď klidný,“ řekla mu. ²⁴ Osedlala oslici a svému mládenci řekla: „Jen ji žeň! Kvůli mně nezpomaluj, dokud ti neřeknu.“ ²⁵ A tak jela, až dorazila k Božímu muži na horu Karmel. Když Boží muž uviděl, jak k němu míří, řekl svému mládenci Gehazimu: „Podívej, to je ta Šunemitka. ²⁶ Utíkej jí naproti a zeptej se: Jak se ti daří? Jak se daří manželovi? Jak se daří dítěti?“ „Dobře,“ odpověděla. ²⁷ Když ale došla až nahoru k Božímu muži, vrhla se k zemi a objala mu nohy. Gehazi hned přistoupil, aby ji odstrčil, ale Boží muž mu řekl: „Nech ji, má v duši hořkost. Hospodín mi to ale zatajil a nic mi o tom neřekl.“ ²⁸ „Pane,“ řekla pak ta žena, „chtěla jsem snad od tebe syna? Neříkala jsem ti, ať mě nepodvádíš?“ ²⁹ Na to Elíša řekl Gehazimu: „Přepásej se, vezmi si tuto hůl a běž! Cestou nikoho nezdrav a ani na pozdrav neodpovídej. Mou hůl pak polož chlapci na tvář.“ ³⁰ Chlapcova matka ale prohlásila: „Jakože je živ Hospodín a živ jsi ty, nepustím se tě!“ A tak vstal a šel s ní. ³¹ Gehazi vyrazil napřed. Položil chlapci hůl na tvář, ale ten ani nehlesl, ani se nepohnul. Vrátil se tedy Elíšovi naproti a řekl mu: „Chlapec se nevezbudil.“ ³² Když Elíša vešel do domu, chlapec ležel mrtvý na lůžku. ³³ Elíša šel dovnitř, zavřel se s ním o samotě a začal se modlit k Hospodínu. ³⁴ Potom vstal a šel k chlapci. Položil se na něj, ústa na ústa, oči na oči, dlaně na dlaně. Jak na něm ležel, chlapcovo tělo se zahřálo. ³⁵ Potom se zvedl a přecházel po domě sem a tam. Opět k němu přistoupil a položil se na něj. Tu chlapec kýchl, pak znovu, celkem sedmkrát a nakonec otevřel oči. ³⁶ Elíša přivolal Gehaziho: „Zavolej Šunemitku!“ Zavola jí tedy, a když přišla, Elíša jí řekl: „Tady máš svého syna.“ ³⁷ Vešla dovnitř, padla mu k nohám a klaněla se mu až k zemi. Pak vzala syna a odešla. ³⁸ Elíša se vrátil do Gilgalu. V zemi byl hlad. Jednou, když před ním seděli proroctví učedníci, řekl svému mládenci: „Přistav ten velký hrnec a uvař jim polévku.“ ³⁹ Jeden z nich šel ven pro nějakou zeleninu. Našel ale divoké tykve a nasbíral si jich plnou zástěru. Vrátil se, a aniž si toho kdo všiml, nakrájel je do hrnce s tou polévkou. ⁴⁰ Tu pak všem rozlévali k jídlu. Jakmile ji ale okusili, začali křičet: „Boží muži! V hrnci je smrt!“ Nedalo se to jíst. ⁴¹ „Přineste mouku,“ řekl Elíša. Nasypal ji do hrnce a řekl: „Rozlévejte všem, ať se najedí.“ A v hrnci už nic špatného nebylo. ⁴² Jeden muž přišel z Baal-šališy a přinesl Božímu muži prvotiny své úrody — dvacet ječných chlebů a snopek obilí. Elíša řekl: „Dej to lidem, ať se najedí.“ ⁴³ „Cože?“ namítl jeho pomocník. „Tohle mám nabídnout stovce mužů?“ On ale opakoval: „Dej to lidem, ať se najedí. Neboť tak praví Hospodín: Najedí se a ještě zbude.“ ⁴⁴ A opravdu — když jim to nabídl, najedli se a ještě zbylo, přesně jak řekl Hospodín.

5 Náman byl vojevůdce aramejského krále. Byl to muž důležitý a velmi vážený v očích svého pána, neboť skrze něj Hospodín Aramejcům daroval vítězství. Tento udatný válečník ale onemocněl malomocenstvím. ² Při jednom ze svých nájездů na izraelské území si odtud Aramejci přivedli mladou dívku, která pak sloužila u Námanovy manželky. ³ Jednou řekla své paní: „Kdyby se tak můj pán dostal k prorokovi, který žije v Samaří. Ten by ho jistě malomocenství zbavil.“ ⁴ Náman pak šel za svým pánem a vyprávěl mu, co ta dívka z izraelské země říkala. ⁵ „Vydej se na cestu!“ odpověděl aramejský král. „Já zatím pošlu list izraelskému králi.“ Náman se tedy vypravil na cestu. Vzal s sebou deset talentů stříbra, šest tisíc šekelů zlata a desatero slavnostních šatů. ⁶ Izraelskému králi doručil list tohoto znění: „Posílám ti tento list po svém služebniku Námanovi. Zbav ho malomocenství.“ ⁷ Jakmile si izraelský král ten list přečetl, roztrhl své roucho a zvolal: „Copak jsem Bůh, který bere nebo dává život? Tak on mi vzkazuje, ať někoho zbavím malomocenství! Posuďte sami — zjevně si proti mně hledá záminku!“ ⁸ Když Boží muž Elíša uslyšel, že izraelský král roztrhl své roucho, vzkázal mu: „Proč jsi roztrhl své roucho? Pošli ho za mnou, ať pozná, že v Izraeli je prorok.“ ⁹ Když pak Náman dorazil se svým vozem a spřežením a zastavil se u vchodu do Elíšova domu, ¹⁰ Elíša mu po svém poslu vzkázal: „Jdi a sedmkrát se omyj v Jordánu. Tak se tvé tělo uzdraví a budeš čistý.“ ¹¹ Námana to tak popudilo, že šel pryč. „Myslel jsem, že ke mně aspoň vyjde ven!“ rozčiloval se. „Myslel jsem, že bude vzývat jméno svého Boha Hospodína a mávat rukou nad nemocným místem, aby malomocenství odehnal.“ ¹² Copak nejsou damašské řeky Amana a Parpar lepší než všechna voda v Izraeli? Copak jsem se nemohl umýt v nich, abych byl očištěn?“ S tím se otočil a rozčilen odjel. ¹³ Jeho služebníci ale přistoupili a řekli mu: „Otče, kdyby ti prorok uložil něco těžkého, neudělal bys to? Čím spíše tedy, když ti řekl: Omyj se, a budeš čistý.“ ¹⁴ A tak sestoupil a sedmkrát

se ponořil v Jordánu, jak mu Boží muž řekl, a jeho tělo se uzdravilo — bylo čisté jako tělo malého chlapce!¹⁵ Hned se tedy s celým svým doprovodem vydal zpátky k Božímu muži. Předstoupil před něj a řekl: „Hle, teď jsem poznal, že na celém světě není Bůh jako v Izraeli. Zde, prosím, přijmi od svého služebníka tyto dary.“¹⁶ Eliša ale odpověděl: „Jakože je živ Hospodin, před jehož tváří stojím, nic si nevezmu!“ A i když ho Náman přemlouval, ať si něco vezme, odmítl.¹⁷ „Když jinak nedáš, pane,“ řekl potom Náman, „dovol prosím, ať si tvůj služebník alespoň naloží dva mešky zdejší půdou. Tvůj služebník už totiž nechce přinášet zápaly ani oběti žádným bohům kromě Hospodina.“¹⁸ Jednu věc ale kéž Hospodin tvému služebníku odpustí: Když můj pán vchází do Rimonova chrámu, aby se tam klaněl, opírá se o mé rámě, takže i já se musím v Rimonově chrámu poklonit. Když se tedy budu klanět v Rimonově chrámu, kéž to Hospodin tvému služebníku odpustí.“¹⁹ „Jdi v pokoji,“ odpověděl mu Eliša. Ještě ani nebyl daleko,²⁰ když si Gehazi, mládenec Božího muže Elíši, řekl: „Tak vida, můj pán si odmítl vzít, co ten Aramejec Náman přinesl. Jakože je živ Hospodin, poběžím za ním a něco si od něj vezmu!“²¹ A tak se Gehazi rozeběhl za Námanem. Jakmile si Náman všiml, že za ním běží, vystoupil z vozu a šel mu vstříc. „Je všechno v pořádku?“ ptal se.²² „Ano, v pořádku,“ odpověděl Gehazi. „Můj pán mě jen posílá se vzkazem: Teď právě ke mně přišli dva mládenci od prorockých učedníků z Efraimských hor. Dej jim, prosím, talent stříbra a dvoje slavnostní šaty.“²³ „Ale jistě!“ odpověděl Náman a přemlouval ho: „Vezmi si prosím dva talenty.“ Zavázal tedy dva talenty stříbra do dvou pytlů, přidal k tomu dvoje slavnostní šaty a všechno to svěřil dvěma svým mládečům, aby to nesli před Gehazim.²⁴ Když ale došli k návrší, Gehazi to od nich převzal a schoval to tam v jednom domě. S muži se rozloučil a oni odešli.²⁵ Také on odešel a vrátil se ke svému pánu. „Kde jsi byl, Gehazi?“ zeptal se Eliša. „Tvůj služebník nešel celkem nikam.“²⁶ „Copak jsem tam v duchu nebyl, když ten muž vystoupil z vozu a šel ti vstříc?“ řekl mu na to Eliša. „Copak je teď vhodná chvíle brát stříbro a šaty, háje a vinice, brav a skot, sluha a služky?“²⁷ Námanovo malomocenství proto navěky ulpí na tobě a na tvých potomcích!“ A Gehazi od něj odešel malomocný — bílý jako sníh!

6 Proroctví učedníci řekli Elišovi: „Podívej se, místo, kde s tebou bydlíme, je nám příliš těsné.² Pojďme k Jordánu; každý odtamtud vezmeme jeden trám a postavíme si tam místo k bydlení.“ Odpověděl jim: „Můžete jít.“³ „A nechtěl bys jít se svými služebníky?“ řekl jeden z nich. „Dobrá, půjdu,“ odpověděl Eliša⁴ a šel s nimi. Přišli k Jordánu a začali kácet stromy.⁵ Jednomu z nich při tom náhle sklouzla sekera z topůrka a spadla do vody. „Ach, pane!“ vykřikl, „byla vypůjčená!“⁶ „Kam spadla?“ zeptal se Boží muž. Když mu to místo ukázal, Eliša usekl kus dřeva, hodil ho tam a sekera vyplavala.⁷ „Vytáhni si ji,“ řekl a on natáhl ruku a vzal si ji.⁸ Když aramejský král válčil s Izraelem, poradil se se svými služebníky a řekl: „Položím svůj tábor tam a tam.“⁹ Boží muž ale vzkázal izraelskému králi: „Dej pozor, ať neprocházíš tímto místem; skrývají se tam Aramejci.“¹⁰ Izraelský král pak na to místo, o kterém mu Boží muž řekl, poslal varování, ať si tam dávají pozor. Tak se to dělo znovu a znovu.¹¹ Aramejského krále to přivádělo k nepřičetnosti. „Tak řeknete mi už,“ křičel na své služebníky, „kdo z nás tady donáší izraelskému králi?“¹² Jeden z jeho služebníků se ozval: „Nikdo, pane můj, králi. To Eliša, ten prorok v Izraeli, prozradí izraelskému králi i to, co říkáš v ložnici.“¹³ Král tedy rozkázal: „Jděte zjistit, kde je! Nechám ho tam zajmout.“ Když pak přišla zpráva: „Je právě v Dotanu,“¹⁴ hned tam poslal koně, vozy a množství vojáků. Dorazili tam v noci a město obklíčili.¹⁵ Ráno sluha Božího muže vstal, vyšel ven a hle — kolem celého města vojsko, koně a vozy! „Ach, můj pane,“ řekl mládenec Elišovi, „co si počneme?“¹⁶ „Neboj se,“ odpověděl mu. „S námi jich je víc než s nimi.“¹⁷ Pak se Eliša modlil: „Hospodine, otevři mu oči, ať vidí.“ Hospodin mládenci otevřel oči a hle — uviděl kolem Eliši horu ohnivých koní a vozů!¹⁸ Když se k němu Aramejci začali stahovat, Eliša se modlil k Hospodinu: „Prosím, oslep ten zástup!“ A on je naráz oslepil, jak Eliša řekl.¹⁹ Eliša pak na ně zavolal: „To není ta cesta! To není to město! Pojďte za mnou a dovedu vás k muži, kterého hledáte.“ A dovedl je do Samaří.²⁰ Jakmile vešli do Samaří, Eliša řekl: „Hospodine, otevři jim oči, ať vidí.“ Hospodin jim otevřel oči a hle — uviděli, že jsou uprostřed Samaří!²¹ Vtom je spatřil izraelský král. „Mám je pobít, otče? Mám je pobít?“ ptal se Eliši.²² „Ne!“ odpověděl. „Nezajal jsi je vlastním mečem a lukem, a teď bys je chtěl pobijet? Dej jim jídlo a vodu, ať se najedí a napijí a pak ať se vrátí ke svému pánu.“²³ Král jim tedy vystrojil velikou hostinu, a když se najedli a napili, propustil je. Vrátili se ke svému pánu a od té doby aramejské nájezdy na izraelské území přestaly.²⁴ Později ale aramejský král Ben-hadad znovu shromáždil celé své vojsko, vytáhl proti Samaří a oblehl je.²⁵ V Samaří nastal veliký hlad. Obléhání pokračovalo, až byla oslí hlava za osmdesát šekelů stříbra a čtvrt dížky „holubího trusu“ za pět šekelů stříbra.²⁶ Jednou, když izraelský král obcházel hradby, nějaká žena na něj vykřikla: „Pomoz, pane můj, králi!“²⁷ „Když ti nepomáhá Hospodin, jak ti mám pomoci já? Je libo obilí z mlatu nebo víno z lisu?“²⁸ odpověděl jí král. „Potom se zeptal: „Tak co chceš?“ Začala mu vyprávět: „Tahle žena mi řekla: ‘Dej sem svého syna. Dnes ho sníme a zítra sníme zase mého.’“²⁹ A tak jsme mého syna uvařily a snědly. Druhý den jí povídám: ‘Dej sem svého syna, ať ho sníme.’ Jenže ona svého syna schovala!“³⁰ Když král uslyšel slova té ženy, roztrhl své roucho. Jak obcházel hradby, lidé si všimli, že má na holém těle pytlivinu.³¹ „Ať mě Bůh potrestá

a ještě mi přidá,“ zvolal král, „jestli ten Eliša, syn Šafatův, ještě dnes nepřijde o hlavu!“³² Pak poslal pro Elišu. Ten zatím seděl doma se stařešiny Izraele. Ještě než k němu královský posel dorazil, řekl jim: „Vidíte, ten vrahoun už někoho poslal, aby mě připravil o hlavu. Dávejte pozor; až ten posel přijde, zavřete za ním dveře a pevně je držte. Slyším, jak mu jde v patách jeho pán.“³³ Sotva to dořekl, přišel posel se vzkazem: „Za to neštěstí může Hospodin! Proč bych v něj ještě doufal?“

7 „Slyšte slovo Hospodinovo,“ řekl na to Eliša. „Tak praví Hospodin: Zítřa touto dobou se v samařské bráně bude prodávat míra jemné mouky za šekel a stejně tak dvě míry ječmene!“² Králův pobočník, jeho pravá ruka, Božímu muži namítl: „Hospodin sice otevírá nebeské průduchy, ale copak se může stát něco takového?“ „Uvidíš to na vlastní oči, ale neokusíš to!“ odpověděl Eliša.³ U vrat brány seděli čtyři malomocní. Řekli si: „Co tu tak sedíme a čekáme na smrt?“⁴ Máme snad jít do města, když je ve městě hlad? Tam bychom zemřeli. Když tu zůstaneme sedět, zemřeme zrovna tak. Přeběhněme raději do aramejského tábora. Když nás nechají naživu, přežijeme. Když nás zabijí, beztak zemřeme.“⁵ Ještě za šera se tedy zvedli, že půjdou do tábora Aramejců. Došli až k jeho okraji a hle — nikde nikdo!⁶ Hospodin způsobil, že Aramejci v táboře slyšeli hluk vozů, hluk koní, hluk velkého vojska a řekli si: „Podívejte! Izraelský král si proti nám najal chetitské a egyptské krále! Už táhnou na nás!“⁷ A tak se zvedli a ještě za tmy se dali na úprk. Nechali tam své stany, koně, osly i tábor tak, jak byl, a utíkali o život.⁸ Potom dorazili k táboru ti malomocní. Vešli do jednoho stanu a dali se do jídla a pití. Nabrali si odtud stříbro, zlato a oděvy a odběhli si to schovat. Pak se vrátili, šli do jiného stanu, nabrali si i odtud a znovu si to odběhli schovat.⁹ Potom si ale řekli: „Neděláme dobře. Dnes je den dobrých zpráv, a my mlčíme! Bylo by trestuhodné čekat až do rána. Pojďme to raději hned oznámit v královském paláci.“¹⁰ Když dorazili k městské bráně, zavolali stráž a řekli: „Přišli jsme k aramejskému táboru a hle — nikde nikdo! Po nikom ani vidu ani slechu. Na místě zůstali kromě stanů jen uvázaní koně a osli.“¹¹ Strážní tu zprávu předali dál, až se dostala do královského paláce.¹² Král ještě v noci vstal a řekl svým služebníkům: „Já vám povím, co na nás Aramejci uchystali. Vědí, že hladovíme, a tak opustili tábor a skryli se v poli. Říkají si: ‘Až vyjdou z města, zajmeme je živé a vpadneme dovnitř!’“¹³ Na to mu jeden z jeho dvořanů odpověděl: „Co kdybychom vyslali několik mužů na průzkum; ať si vezmou těch pět koní, co ve městě zbývají. Budou na tom stejně jako všichni Izraelci, co tu ještě zbyli. Všechny Izraelce přece stejně čeká smrt.“¹⁴ A tak vzali dvě koňská spřežení a král je vyslal za aramejským vojskem: „Jeďte na průzkum!“¹⁵ Vyrazili tedy po jejich stopě až k Jordánu a hle — po celé cestě viděli plno výstroje a výzbroje, kterou Aramejci na úprku odhazovali! A tak se poslové vrátili a podali zprávu králi.¹⁶ Lid tehdy vyrazil a vyplenil aramejský tábor. Míra jemné mouky náhle stála pouhý šekel a stejně tak dvě míry ječmene, přesně jak řekl Hospodin.¹⁷ Král tehdy odvelel svého pobočníka, svou pravou ruku, k bráně. Dav ho tam ale ušlapal k smrti, přesně jak Boží muž řekl, když za ním onen posel přišel.¹⁸ Tak se stalo, co Boží muž předpověděl: „Zítřa touto dobou se v samařské bráně budou prodávat dvě míry ječmene za šekel a stejně tak míra jemné mouky.“¹⁹ Králův pobočník mu tehdy namítl: „Hospodin otevírá nebeské průduchy, ale copak se může stát něco takového?“ a Boží muž mu odpověděl: „Uvidíš to na vlastní oči, ale neokusíš to.“²⁰ A tak se stalo: dav ho v bráně ušlapal k smrti.

8 Eliša řekl té ženě, jejíhož syna vzkřísil: „Ihned se s celou rodinou odstěhuj a nějaký čas zůstaň, kde to půjde. Hospodin do této země přivolal hlad a ten potrvá sedm let.“² Žena se zařídila, jak Boží muž řekl. Odstěhovala se s celou rodinou pryč a strávila sedm let ve filistínské zemi.³ Když těch sedm let uplynulo, vrátila se odtud a přišla ke králi, aby se domohla svého domu a pozemků.⁴ Král právě říkal sluhovi Božího muže, Gehazimu: „Vyprávěj mi prosím o všech těch velikých věcech, které Eliša vykonal!“⁵ Gehazi právě líčil králi, jak Eliša vzkřísil mrtvého, když vtom vešla ta žena, jejíhož syna vzkřísil, a domáhala se u krále svého domu a pozemků. „Pane můj, králi!“ zvolal Gehazi. „To je ta žena a to je ten syn, kterého Eliša vzkřísil!“⁶ Král se jí hned začal vyptávat a ona mu vše vyprávěla. Potom jí přidělil jednoho ze svých dvořanů a přikázal: „Zaříd, ať dostane zpátky všechny majetek včetně všech polních výnosů ode dne, kdy odešla ze země, až dodnes!“⁷ Eliša se vypravil do Damašku. Aramejský král Ben-hadad byl totiž nemocen. Když mu oznámili, že přichází Boží muž,⁸ poručil král Chazaelovi: „Vezmi s sebou dary a jdi Božímu muži naproti. Vyptej se u něj Hospodina, jestli se uzdravím.“⁹ Chazael se mu tedy vydal naproti a vzal s sebou dary — čtyřicet velbloudů naložil tím nejlepším, co v Damašku bylo. Když přišel, zastavil se před ním a řekl: „Posílá mě za tebou tvůj syn, aramejský král Ben-hadad, a ptá se: Uzdravím se?“¹⁰ „Ano, jdi mu říct, že se uzdraví,“ odpověděl Eliša. „Hospodin mi ale ukázal, že přesto zemře.“¹¹ Potom se na něj upřeně zadíval; jeho tvář se ani nepohnula, až z toho byl Chazael nesvůj. Tehdy se Boží muž rozplakal.¹² „Proč pláčeš, pane můj?“ ptal se ho Chazael. „Protože vím,“ odpověděl, „jakého zla se dopustíš na synech Izraele. Jejich opevněná města vypálíš, chlapce pobiješ, nemluvnata utlučeš a těhotné rozpářeš.“¹³ „Co je tvůj služebník?“ řekl na to Chazael. „Pouhý pes!

Jak by mohl dokázat něco takového?“ „Hospodin mi tě ukázal jako krále nad Aramem,“ odpověděl mu Eliša. ¹⁴Chazael se pak od něj vrátil za svým pánem. Ten se ho zeptal: „Co ti říkal Eliša?“ „Říkal mi, že se určitě uzdravíš,“ odpověděl Chazael. ¹⁵Druhého dne pak vzal pokrývku, namočil ji do vody a držel mu ji na tváři, dokud nezemřel. Tak se Chazael stal králem místo něj. ¹⁶Pátého roku vlády izraelského krále Jorama, syna Achabova, ještě za vlády judského krále Jošafata, začal nad Judou kralovat Jehoram, syn Jošafatův. ¹⁷Stal se králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let. ¹⁸Řídil se ale způsoby izraelských králů, tak jako to dělali v domě Achabově, neboť se oženil s Achabovou dcerou. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ¹⁹Kvůli svému služebníku Davidovi ale Hospodin nechtěl Judu zničit, neboť mu slíbil, že jeho synům po všechny dny nechá zářit svíci. ²⁰V jeho dobách se Edom vzbouřil proti judské nadvládě a ustanovil si krále. ²¹Jehoram proto vytáhl se všemi svými vozy do Caíru. Edomci ho i s jeho veliteli vozů obklopili ze všech stran, ale on v noci vstal a obklíčení prolomil. Vojsko se mu pak rozuteklo domů. ²²Edom tedy zůstává ve vzpouře proti Judovi až dodnes. V téže době se vzbouřila i Libna. ²³Ostatní Jehoramovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁴Jehoram pak ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi svými předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaziáš. ²⁵Dvanáctého roku izraelského krále Jorama, syna Achabova, začal nad Judou kralovat Achaziáš, syn Jehoramův. ²⁶Stal se králem ve dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jeden rok. Jeho matka se jmenovala Atalia, vnučka izraelského krále Omriho. ²⁷Také on se řídil způsoby domu Achabova a páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako dům Achabův. Vždyť se do Achabova domu přiženil! ²⁸Spolu s Achabovým synem Joramem vytáhl proti aramejskému králi Chazaelovi do války o Rámot-gileád. Aramejci ale Jorama porazili. ²⁹Král Joram se vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které utržil, když v Rámotu bojoval s aramejským králem Chazaelem. Judský král Achaziáš, syn Jehoramův, pak přijel do Jizreelu, aby zraněného Jorama, syna Achabova, navštívil.

9 Prorok Eliša zavolal jednoho z prorockých učedníků a řekl mu: „Přepásej se, vezmi s sebou tuhle nádobku s olejem a jdi do Rámot-gileádu. ²Až tam přijdeš, vyhledej Jehua, syna Jošafatova, syna Nimšiho. Jdi za ním, odveď ho od jeho druhů a vezmi ho do nejzazšího pokojíku. ³Tam vezmi nádobku s olejem, vylij mu ji na hlavu a řekni: ‘Tak praví Hospodin: Pomazal jsem tě za krále nad Izraelem.’ Pak otevři dveře a uteč. Na nic nečekej!“ ⁴A tak ten mládenec, ten mladý prorok, odešel do Rámot-gileádu. ⁵Když tam dorazil, probíhala právě porada vojevůdců. „Mám pro tebe slovo, veliteli,“ řekl mládenec. „Pro kterého z nás?“ zeptal se Jehu. „Pro tebe, veliteli!“ řekl mu. ⁶A tak vstal a šel s ním dovnitř. On mu tam polil hlavu olejem a řekl mu: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Pomazal jsem tě za krále nad Hospodinovým lidem Izraelem. ⁷Vyhleď dům svého pána Achaba, a tak pomstím krev svých služebníků proroků i krev všech Hospodinových služebníků, prolitou rukama Jezábel. ⁸Celý dům Achabův zahyne. Achabovy potomky dočista vyhladím z Izraele — pána i kmána až do posledního pacholka! ⁹Naložím s domem Achabovým jako s domem Jeroboáma, syna Nebatova, a jako s domem Baašy, syna Achiášova. ¹⁰A Jezábel budou žrát psi z celého jizreelského okolí a nikdo ji nepohřbí!“ Pak otevřel dveře a utekl. ¹¹Jehu se vrátil mezi vojevůdce svého pána. „Všechno v pořádku? Co ti ten blázen chtěl?“ vyzvídal jeden z nich. „Sami víte, jak taková lidé blábolí,“ odpověděl jim. ¹²„Nelži,“ oni na to. „Pěkně nám to řekni!“ A tak jim vyprávěl: „Mluvil se mnou tak a tak. Že prý: ‘Tak praví Hospodin: Pomazal jsem tě za krále nad Izraelem.’“ ¹³A oni hned vzali každý svůj plášť, prostřeli ho pod ním na schody, troubili na beraní roh a volali: „Jehu je král!“ ¹⁴Tak Jehu, syn Jošafata, syna Nimšiho, zahájil spiknutí proti Joramovi. (Joram zatím v čele izraelského vojska hájil Rámot-gileád před aramejským králem Chazaelem. ¹⁵Pak se ale král Joram vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které v boji s aramejským králem Chazaelem utržil.) Jehu prohlásil: „Jestli mě opravdu chcete za krále, nedovolte nikomu uniknout z města a prozradit to v Jizreelu.“ ¹⁶Jehu pak nasedl do vozu a jel do Jizreelu, kam Jorama k jeho lůžku přijel navštívit judský král Achaziáš. ¹⁷Když strážný na jizreelské věži uviděl, jak se blíží Jehuův houf, zvolal: „Vidím nějaký houf!“ Joram na to řekl: „Vyber jezdce a pošli jim ho vstříc, ať se zeptá, zda přináší pokoj.“ ¹⁸Jezdec jim tedy vyrazil naproti: „Král se ptá — přinášíš pokoj?“ „Co se staráš o pokoj?“ opáčil Jehu. „Zařaď se za mě!“ Strážný tedy ohlásil: „Posel dojel až k nim, ale nevrací se.“ ¹⁹Král jim tedy vyslal naproti dalšího jezdce: „Král se ptá — přinášíš pokoj?“ „Co se staráš o pokoj?“ opáčil Jehu. „Zařaď se za mě!“ ²⁰Strážný pak ohlásil: „Dojel až k nim, ale nevrací se. Podle jízdy je to Jehu, syn Nimšiho; jede jako šílený.“ ²¹„Zapřahej!“ rozkázal na to Joram. Zapřáhl mu tedy vůz a izraelský král Joram vyrazil. Také judský král Achaziáš vyjel; každý se vydal ve svém voze naproti Jehuovi. Setkali se na pozemku Nábota Jizreelského. ²²Když Joram uviděl Jehua, zeptal se: „Jehu, je pokoj?“ „Jak může být pokoj,“ zvolal Jehu, „dokud je tu všude kolem smilstvo a čarodějnictví tvé matky Jezábel!“ ²³Nato Joram prudce obrátil vůz a ujížděl pryč. Ještě stačil křiknout na Achaziáše: „Achaziáši, zrada!“ ²⁴Vtom ale Jehu napjal luk a zasáhl Jorama mezi lopatky, takže mu šíp pronikl srdcem a on se zhroutil na podlahu svého vozu. ²⁵„Vezmi ho a pohod na poli Nábota Jizreelského,“ řekl pak Jehu svému pobočníku Bidkarovi. „Jen si vzpomeň, jak jsme spolu jeli na vozech za jeho otcem Achabem, když nad ním Hospodin vynesl ortel.“ ²⁶„Za

krev Nábota a jeho synů, kterou jsem tu včera viděl prolévat, mi zaplatíš zde na tomto poli, praví Hospodin.' Takže ho vezmi a pohod' na tom poli, jak řekl Hospodin.“²⁷ Jakmile judský král Achaziáš viděl, co se děje, ujížděl pryč k Bet-haganu. Jehu se ale pustil za ním a křičel: „Toho taky!“ Zásáhli ho ve voze na svahu Gur poblíž Jibleamu. Dojel ale až do Megida, kde zemřel.²⁸ Jeho služebníci ho převezli do Jeruzaléma a pochovali ho k jeho otcům do jeho hrobu ve Městě Davidově.²⁹ Achaziáš kraloval nad Judou od jedenáctého roku Achabova syna Jorama.³⁰ Jehu pak dorazil do Jizreelu. Když to Jezábel uslyšela, nalíčila si oči, upravila si účes a vyhlédla z okna.³¹ Jehu právě vjížděl do brány. „Přinášíš pokoj, ty Zimri, vrahu svého pána?“ zavolala.³² On se podíval směrem k oknu a vykřikl: „Kdo je se mnou? Kdo?“ Vyhlédli dva nebo tři komorníci.³³ „Shodte ji dolů,“ zavolal, a tak ji shodili. Krev vystříkla na zeď i na koně, kteří ji udupali.³⁴ Jehu vešel dovnitř, pojedl, popil a potom řekl: „Postarejte se o tu prokletou a pohřbete ji. Přece jen to byla královská dcera.“³⁵ Šli ji tedy pohřbít, ale našli z ní už jen lebku, nohy a ruce.³⁶ Když se vrátili a oznámili mu to, odpověděl: „Tak znělo slovo Hospodinovo skrze jeho služebníka Eliáše Tišbejského: 'Tělo Jezábel budou žrát psi z celého jizreelského okolí.'³⁷ Mrtvola Jezábel zůstane jako hnůj na jizreelském poli, aby nikdo nemohl říci: To byla Jezábel.“

10 Achab měl v Samaří sedmdesát synů. Jehu proto do Samaří poslal listy jizreelským velmožům, stařešinům města a vychovatelům Achabových synů. Napsal jim: ² „Máte syny svého pána, máte vozy a koně, opevněné město a zbraně. Nuže, jakmile dostanete tento list, ³ vyberte ze synů svého pána toho nejlepšího a nejschopnějšího, dosadte ho na trůn jeho otce a bojujte za dům svého pána!“ ⁴ Oni ale dostali hrozný strach. Řekli si: „Když před ním neobstáli dva králové, jak obstojíme my?“ ⁵ Správce paláce i správce města se stařešiny a vychovateli proto Jehuovi vzkázali: „Jsme tvoji služebníci! Uděláme, cokoli nám řekneš. Nikoho za krále nedosadíme. Uděláme, co budeš chtít.“ ⁶ Napsal jim tedy druhý list: „Jestli jste se mnou a chcete mě poslouchat, vezměte hlavy všech synů svého pána a přijďte zítra touto dobou za mnou do Jizreelu.“ Oněch sedmdesát královských synů vyrůstalo u předních mužů města, kteří se o ně starali. ⁷ Jakmile ten list dostali, vzali královské syny a všech sedmdesát jich povraždili. Jejich hlavy naskládali do košů, které pak odeslali do Jizreelu. ⁸ K Jehuovi přišel posel a oznamoval: „Přinesli hlavy královských synů.“ „Složte je u brány na dvě hromady a nechte je tam do rána!“ odpověděl. ⁹ Ráno pak vyšel ven, postavil se před lid a promluvil k nim: „Tak vy jste spravedliví. Ano, já jsem zosnoval spiknutí proti svému pánu a zabil jsem ho. Kdo ale povraždil všechny tyhle?!“ ¹⁰ Proto vězte, že ani jediné slovo, které Hospodin vyřkl proti domu Achabovu, neselže. Hospodin vykonal, co řekl skrze svého služebníka Eliáše!“ ¹¹ Pak Jehu v Jizreelu pobil všechny pozůstalé z Achabova domu a také všechny jeho přední muže, přátele i kněze. Nikoho nenechal naživu. ¹² Poté se Jehu vypravil do Samaří. Když projížděl Bet-ekedem pastýřů, ¹³ narazil tam na příbuzné judského krále Achaziáše. „Kdo jste?“ zeptal se. „Jsme Achaziášovi příbuzní. Jdeme pozdravit syny krále a syny královny matky.“ ¹⁴ „Zajměte je živé!“ rozkázal Jehu. Zajali je tedy živé a všech dvačtyřicet jich pak pobili u bet-ekedské nádrže. Nikoho neušetřil. ¹⁵ Cestou odtud narazil na Jonadaba, syna Rechabova, který ho přicházel pozdravit. „Jsi mi oddaný tak jako já tobě?“ zeptal se ho. „Ano, jistěže ano,“ odvětil Jonadab. „Tak mi podej ruku,“ vyzval ho. Když mu Jonadab podal ruku, vytáhl ho k sobě na vůz ¹⁶ a řekl: „Pojed se mnou a sleduj mou horlivost pro Hospodina!“ A tak jeli spolu v jeho voze. ¹⁷ Jakmile přijel do Samaří, pobil tam všechny Achabovy příbuzné, kteří ještě zbyli. Úplně je vyhladil, přesně jak Hospodin řekl skrze Eliáše. ¹⁸ Pak Jehu shromáždil všechny lid a promluvil k nim: „Achab sloužil Baalovi málo. Jehu mu bude sloužit víc. ¹⁹ Proto teď ke mně svolajte všechny Baalovy proroky, všechny jeho ctitele a všechny jeho kněze. Nikdo ať nechybí, protože chci uspořádat velkou oběť Baalovi. Kdokoli bude chybět, nezůstane naživu!“ (Byla to ovšem Jehuova lest, aby mohl vyhubit Baalovy ctitele.) ²⁰ „Zasvěťte slavnost Baalovi,“ přikázal Jehu, a tak to rozhlásili. ²¹ Jehu nechal obeslat celý Izrael, a tak přišli všichni Baalovi ctitelé. Nebyl jediný, který by nepřišel. Vešli do Baalova chrámu a naplnili ho od jednoho konce k druhému. ²² „Vydávej roucha všem Baalovým ctitelům!“ přikázal Jehu správci rouch a ten jim rozdal roucha. ²³ Nakonec do Baalova chrámu přišel Jehu s Jonadabem, synem Rechabovým, a řekl Baalovým ctitelům: „Přesvědčte se, jestli mezi vámi nejsou nějakí ctitelé Hospodina. Dohlédněte, aby tu byli jen ctitelé Baalovi.“ ²⁴ Poté přistoupili k obětním hodům a zápalným obětem. Jehu zatím venku rozestavěl osmdesát mužů a varoval je: „Za ty lidi mi ručíte. Kdo nechá jediného z nich uniknout, zaplatí za něj životem!“ ²⁵ Když byli hotovi s přípravou zápalné oběti, Jehu přikázal svým strážcům a pobočnickům: „Jděte a bijte je. Nikdo ať neunikne!“ Pobili je tedy ostrým mečem a nechali je tam ležet. Strážci a pobočníci pronikli až do vnitřní svatyně Baalova chrámu. ²⁶ Pak z Baalova chrámu vynesli posvátný sloup a spálili ho. ²⁷ Strhli Baalův sloup, strhli Baalův chrám a zřídili tam veřejné záchody, které tam jsou dodnes. ²⁸ Tak Jehu vymýtil Baala z Izraele. ²⁹ Jehu se ale neodvrátil od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, totiž od těch zlatých telat v Bet-elu a Danu. ³⁰ Hospodin Jehuovi řekl: „Dobře jsi vykonal, co je v mých očích správné. Udělal jsi s Achabovým domem všechno, co jsem chtěl, a proto budou na izraelském trůnu sedět čtyři tví potomci.“ ³¹ Jehu se ale nesnažil dodržovat Zákon Hospodina, Boha Izraele, celým svým srdcem a neodvrátil se od

hříchů Jeroboáma, který svedl celý Izrael. ³² Hospodin v té době začal Izrael ořezávat. Chazael na ně zaútočil po celé hranici ³³ východně od Jordánu. Zbral celou zemi Gileád, totiž území Gáda, Rubena a Manase od Aroeru na potoce Arnon přes Gileád až k Bášanu. ³⁴ Ostatní Jehuovy skutky — co všechno vykonal, a jak byl udatný — o tom všem se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ³⁵ Jehu pak ulehl ke svým otcům a byl pochován v Samaří. Na jeho místě se stal králem jeho syn Joachaz. ³⁶ Jehu kraloval v Samaří nad Izraelem celkem dvacet osm let.

11 Když Achaziášova matka Atalia viděla, že její syn je mrtev, rychle vyhladila všechny, kdo měli královský původ. ² Achaziášově sestře Jošebě, dceři krále Jehorama, se ale podařilo unést Achaziášova syna Joaše zprostřed královských synů, kteří měli zemřít, a spolu s jeho kojnou ho před Ataliou ukryla v ložnici. Díky tomu nebyl zabit. ³ Ukřýval se s ní v Hospodinově chrámu šest let, dokud v zemi vládla Atalia. ⁴ Sedmého roku kněz Jojada obeslal setníky, palácovou gardu i stráže a pozval je k sobě do Hospodinova chrámu. Tam s nimi pod přísahou uzavřel smlouvu a ukázal jim královského syna. ⁵ Potom jim nařídil: „Provedete to takhle: Třetina z vás, kteří máte v sobotu nastoupit službu, bude hlídat u královského paláce, ⁶ další třetina u brány Sur a další u brány za strážnicí. Tak budete držet stráž kolem chrámu ze všech stran. ⁷ Vy ze dvou zbývajících oddílů, kteří máte v sobotu odejít, zůstanete na stráži Hospodinova chrámu při králi. ⁸ Obklopte krále, každý se zbraní v ruce. Kdokoli se přiblíží k vašim řadám, zemře. Musíte zůstat při králi, kamkoli se pohne.“ ⁹ Setníci to provedli přesně, jak jim kněz Jojada nařídil. Každý vzal své muže, jak ty, kteří v sobotu nastupovali, tak ty, kteří právě odcházeli, a přišli ke knězi Jojadovi. ¹⁰ Ten rozdál setníkům kopí a Davidovy štíty uložené v Hospodinově chrámu. ¹¹ Strážní se rozestavěli, aby všichni se zbraní v ruce obklopili krále od pravé strany chrámu až k jeho levé straně, u oltáře před chrámem. ¹² Potom k nim Jojada přivedl králova syna, vložil mu na hlavu korunu, dali mu opis smlouvy a prohlásili ho za krále. Když ho pomazali, začali tleskat a volat: „Ať žije král!“ ¹³ Jak se všichni sbíhali, Atalia zaslechla hluk. Vešla za nimi do Hospodinova chrámu, ¹⁴ a hle — u sloupu stojí právoplatný král s veliteli a trubači po boku! Všechn lid země se radoval a troubil na trubky. Atalia roztrhla své roucho a vykřikla: „Spiknutí! Spiknutí!“ ¹⁵ Kněz Jojada za ní poslal setníky velící vojsku. Prikázal jim: „Odvedte ji mezi oddíly. Kdo bude s ní, toho popravte.“ (Kněz totiž nechtěl, aby byla zabita u Hospodinova chrámu.) ¹⁶ Chopili se jí, a když vešla Koňskou bránou do královského paláce, zabili ji. ¹⁷ Jojada zavázal krále i lid Hospodinovou smlouvou, že budou Hospodinův lid. Uzavřel také smlouvu mezi králem a lidem. ¹⁸ Všechn lid země pak vyrazil k Baalovu chrámu a zbořili ho. Jeho oltáře a sochy rozbili napadrtí a Baalova kněze Matana zabili před těmi oltáři. Kněz Jojada pak ustanovil dohled nad Hospodinovým chrámem. ¹⁹ Vzal setníky, palácovou gardu i stráže a spolu se vším lidem země vedli krále z Hospodinova chrámu Bránou strážců do královského paláce. Tam dosedl na královský trůn. ²⁰ Všechn lid země se radoval a ve městě zavládl klid, protože Atalia byla u královského paláce popravena.

12 Joaš se stal králem v sedmi letech. ² Začal kralovat sedmého roku Jehuova a kraloval v Jeruzalémě čtyřicet let. Jeho matka se jmenovala Cibia z Beer-šeby. ³ Po celou dobu, kdy Joaše učil kněz Jojada, dělal, co je v Hospodinových očích správné. ⁴ Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a pátil kadidlo na výšinách. ⁵ Joaš řekl kněžím: „Shromážděte všechno zasvěcené stříbro, které se přináší do Hospodinova chrámu — stříbro vybírané při sčítání, stříbro věnované při osobních slibech a všechno stříbro, které se přináší do Hospodinova chrámu jako dobrovolný dar. ⁶ Každý kněz ať vezme stříbro od jednoho z pokladníků a opraví za něj jakoukoli škodu, která se na chrámu najde.“ ⁷ Kněží ale ještě ani třiačtyřicátého roku krále Joaše škody na chrámu neopravili. ⁸ Král Joaš si proto zavolał kněze Jojadu i ostatní kněze a otázal se: „Proč neopravujete škody na chrámu? Neberte od pokladníků už žádné další stříbro, ale věnujte ho na opravy chrámu.“ ⁹ Kněží tedy souhlasili, že už od lidí nebudou vybírat stříbro a že nebudou opravovat chrám sami. ¹⁰ Kněz Jojada pak vzal jednu truhlici, udělal v jejím víku otvor a postavil ji vedle oltáře vpravo od brány k Hospodinovu chrámu. Kněží, strážci prahu, pak do ní dávali všechno stříbro, které se přinášelo do Hospodinova chrámu. ¹¹ Když viděli, že je v truhlici už hodně stříbra, přišel královský písař s nejvyšším knězem a stříbro přinesené do Hospodinova chrámu spočítali a zabalili. ¹² Odměřené stříbro pak předávali mistrům zodpovědným za práci na Hospodinově chrámu. Ti na obnovu Hospodinova chrámu najímali tesaře a stavitele, ¹³ zedníky a kameníky. Platili také za dřevo a tesaný kámen na opravu Hospodinova chrámu a za všechny ostatní výdaje při opravě chrámu. ¹⁴ Stříbro přinesené do Hospodinova chrámu se nepoužívalo k výrobě stříbrných kalichů, kratiknotů, misek, trub ani žádného jiného vybavení Hospodinova chrámu, ať zlatého či stříbrného. ¹⁵ Používalo se totiž na platy dělníků, kteří za ně opravovali Hospodinův chrám. ¹⁶ Mistři, kterým se vydávalo stříbro na výplaty dělníků, jednali tak svědomitě, že se od nich ani nežádalo vyúčtování. ¹⁷ Stříbro z obětí odškodnění a z obětí za hřích se ovšem na Hospodinův chrám neodevzdávalo; to patřilo kněžím. ¹⁸ Tehdy vytáhl aramejský král

Chazael, zaútočil na Gat a dobyl ho. Potom se Chazael rozhodl, že potáhne na Jeruzalém.¹⁹ Judský král Joáš proto vzal všechny zasvěcené dary svých předků, judských králů Jošafata, Jehorama a Achaziáše, i vlastní zasvěcené dary a všechno zlato, které se našlo v pokladnicích Hospodinova chrámu i královského paláce, a poslal to aramejskému králi Chazaelovi. Ten pak od Jeruzaléma odtáhl.²⁰ Ostatní Joášovy skutky — o všem, co vykonal — se, jak známo, píše v Kronice judských králů.²¹ Proti Joášovi se spikli jeho vlastní dvořané a zabili ho poblíž Bet-mila na cestě do Sily. Dvořané, kteří ho zavraždili, byli Jozabad, syn Šimeatův, a Jehozabad, syn Šomerův. Joáš byl pochován ke svým otcům ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Amaciáš.

13 Třidvacátého roku judského krále Joáše, syna Achaziášova, se izraelským králem stal Joachaz, syn Jehuův. Kraloval v Samaří sedmáct let² a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Následoval hříchy Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, a neodvrátil se od nich.³ Hospodin proto vzplanul proti Izraeli hněvem a nadlouho je vydal do rukou aramejského krále Chazaela i jeho syna Ben-hadada.⁴ Joachaz ale prosil Hospodina o milost a Hospodin ho vyslyšel. Viděl totiž trápení, kterým aramejský král Izrael sužoval.⁵ Hospodin tehdy Izraeli dal zachránce, takže se synové Izraele z moci Aramu vymanili a mohli žít ve svém vlastním tak jako kdysi.⁶ Neodvrátili se ale od hříchů domu Jeroboáмова, který svedl celý Izrael, a pokračovali v nich. V Samaří dokonce stál Ašeřin posvátný kůl.⁷ Proto z Joachazova vojska nezbylo více než 50 jezdců, 10 vozů a 10 000 pěšáků. Tak je aramejský král zničil. Rozdrtil je na prach.⁸ Ostatní Joachazovy skutky — co všechno vykonal a jak byl udatný — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.⁹ Potom Joachaz ulehl ke svým otcům a byl pochován v Samaří. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Jehoáš.¹⁰ Sedmatřicátého roku judského krále Joáše se izraelským králem stal Jehoáš, syn Joachazův. Kraloval šestnáct let¹¹ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od žádných hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael, ale pokračoval v nich.¹² Ostatní Jehoášovy skutky — co všechno vykonal a jak udatně bojoval s judským králem Amaciášem — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů.¹³ Potom Jehoáš ulehl ke svým otcům a na jeho trůn dosedl Jeroboám. Jehoáš byl pochován v Samaří mezi izraelskými králi.¹⁴ Když Eliša na smrt onemocněl, izraelský král Jehoáš ho navštívil, plakal nad ním a volal: „Otče můj, otče můj! Jízdo izraelská!“¹⁵ Eliša mu řekl: „Přines luk a šípy.“ Když je přinesl,¹⁶ Eliša mu řekl: „Polož ruku na luk.“ A když to udělal, Eliša položil své ruce na ruce královny.¹⁷ „Otevři okno na východ,“ řekl mu Eliša, a když je otevřel, řekl mu: „Střel!“ Jakmile vystřelil, Eliša zvolal: „Šíp Hospodinova vítězství! Šíp vítězství nad Aramem! Udeříš na Arama v Afeku a úplně ho rozdrtíš.“¹⁸ Potom řekl: „Vezmi šípy.“ Když je vzal, Eliša mu řekl: „Udeř jimi o zem! Izraelský král udeřil třikrát a přestal.“¹⁹ Tehdy se na něj Boží muž rozhněval: „Měl jsi udeřit pětkrát nebo šestkrát — pak bys Arama úplně rozdrtil! Teď ho ale porazíš jen třikrát.“²⁰ Eliša pak zemřel a byl pochován. Příští jaro do země vtrhli moábští nájezdníci.²¹ Izraelci právě kohosi pohřbívali, když vtom uviděli nájezdníky. Hodili ho tedy do Elišova hrobu a utekli. Jakmile ten muž dopadl na Elišovy kosti, ožil a postavil se na nohy.²² Aramejský král Chazael trápil Izrael po celou dobu Joachazovy vlády.²³ Hospodin se ale nad nimi smiloval. Slítoval se a shlédl na ně kvůli své smlouvě s Abrahamem, Izákem a Jákobem. Nechtěl dopustit jejich zkázu a dosud je nevyhnal ze své blízkosti.²⁴ Aramejský král Chazael pak zemřel a na jeho místě začal kralovat jeho syn Ben-hadad.²⁵ Jehoáš, syn Joachazův, tehdy na Ben-hadadovi, synu Chazelovu, znovu dobyl města, která Chazael ve válce vzal jeho otci Joachazovi. Jehoáš ho třikrát porazil a dobyl ta izraelská města zpět.

14 Druhého roku izraelského krále Jehoáše, syna Joachazova, začal kralovat Amaciáš, syn Joáše, krále judského.² Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Joadan a byla z Jeruzaléma.³ Dělal, co je v Hospodinových očích správné, ale ne tak jako jeho otec David. Ve všem se řídil příkladem svého otce Joáše.⁴ Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách.⁵ Jakmile měl Amaciáš království pevně v rukou, nechal pobít ty své dvořany, kteří zabili jeho královského otce.⁶ Syny těch vrahů ale nepopravil, neboť v knize Mojžíšova zákona je psáno, že Hospodin přikázal: „Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.“⁷ To on porazil 10 000 Edomců v Solném údolí. V oné bitvě dobyl Selu, přejmenoval ji na Jokteel a tak se jmenuje dodnes.⁸ Amaciáš tenkrát vzkázal izraelskému králi Jehoášovi, synu Joachaze, syna Jehuova: „Pojďme se utkat!“⁹ Izraelský král Jehoáš ale judskému králi Amaciášovi vzkázal: „Jeden bodlák v Libanonu vzkázal cedru v Libanonu: Dej svou dceru mému synu za ženu! Jedno zvíře v Libanonu šlo okolo a ten bodlák pošlapalo.“¹⁰ Porazil jsi Edoma, srdce se ti dme. Jen se chlub, ale raději zůstaň doma. Proč si říkáš o neštěstí? Chceš padnout a strhnout s sebou i Judu?“¹¹ Amaciáš ale neposlechl. Izraelský král Jehoáš tedy vytáhl a utkal se s judským králem Amaciášem u judského Bet-šemeše.¹² Juda byl Izraelem poražen a celé jeho vojsko se rozuteklo domů.¹³ Izraelský král Jehoáš zajal judského krále Amaciáše,

syna Joašova, syna Achaziášova, u Bet-šemeše, odkud se vypravil na Jeruzalém. Od Efraimské brány až k Nárožní bráně proboural v jeruzalémských hradbách trhlinu na 400 loktů širokou. ¹⁴ Pobral všechno zlato a stříbro i všechny nádoby, které se našly v Hospodinově chrámu i v pokladnicích královského paláce. Potom se s rukojmími vrátil do Samaří. ¹⁵ Ostatní Jehoášovy skutky — co všechno vykonal a jak udatně bojoval s judským králem Amaciášem — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ¹⁶ Potom Jehoáš ulehl ke svým otcům a byl pochován v Samaří mezi izraelskými králi. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Jeroboám. ¹⁷ Judský král Amaciáš, syn Joašův, žil po smrti izraelského krále Jehoáše, syna Joachazova, ještě patnáct let. ¹⁸ Ostatní Amaciášovy skutky jsou, jak známo, sepsány v Kronice judských králů. ¹⁹ V Jeruzalémě proti němu zosnovali spiknutí. Utekl sice do Lachiše, ale i tam za ním poslali vrahy, kteří ho zabili. ²⁰ Převezli ho na koni a pochovali ho v Jeruzalémě, ve Městě Davidově, k jeho předkům. ²¹ Všechn judský lid pak vzal Azariáše, kterému bylo šestnáct let, a prohlásili ho za krále na místě jeho otce Amaciáše. ²² To on vybuodoval Eilat a vrátil ho Judovi poté, co král Amaciáš ulehl ke svým otcům. ²³ Patnáctého roku judského krále Amaciáše, syna Joašova, se stal izraelským králem Jeroboám, syn Jehoášův. Kraloval v Samaří čtyřicet jedna let ²⁴ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od žádných hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ²⁵ To on obnovil hranice Izraele od Lebo-chamátu až k Mrtvému moři v Aravě, jak to Hospodin, Bůh Izraele, řekl ústy svého služebníka Jonáše, syna Amitajova, proroka z Gat-cheferu. ²⁶ Hospodin viděl trpké trápení Izraele, že je konec s pánem i kmánem a že Izrael nemá, kdo by mu pomohl. ²⁷ A protože se Hospodin rozhodl, že nevyhladí jméno Izraele pod nebem, zachránil je skrze Jeroboáma, syna Jehoášova. ²⁸ Ostatní Jeroboámovy skutky — co všechno vykonal a jak udatně bojoval, když Izraeli navrátil Damašek i judský Chamát — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²⁹ Potom Jeroboám ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi izraelskými králi. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Zachariáš.

15 Sedmadvacátého roku izraelského krále Jeroboáma začal nad Judou kralovat Azariáš, syn Amaciáše. ² Stal se králem v šestnácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát dva let. Jeho matka se jmenovala Jecholia a byla z Jeruzaléma. ³ Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Amaciáš. ⁴ Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách. ⁵ Hospodin tohoto krále ranil malomocenstvím, takže až do dne své smrti bydlel v odděleném domě. Královský palác tehdy spravoval jeho syn Jotam, který také vládl lidu. ⁶ Ostatní Azariášovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁷ Když Azariáš ulehl ke svým otcům, pochovali ho mezi jeho předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Jotam. ⁸ Osmatřicátého roku judského krále Azariáše se izraelským králem stal Zachariáš, syn Jeroboámův. Kraloval v Samaří šest měsíců ⁹ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otcové. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ¹⁰ Šalum, syn Jábešův, proti němu zosnoval spiknutí a před lidmi ho napadl. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj. ¹¹ Ostatní Zachariášovy skutky jsou, jak známo, sepsány v Kronice izraelských králů. ¹² Hospodin kdysi dal Jehuovi slovo: „Na izraelském trůnu budou sedět čtyři tví potomci.“ A tak se také stalo. ¹³ Devětatřicátého roku judského krále Uziáše se v Samaří stal králem Šalum, syn Jábešův. Kraloval jeden měsíc. ¹⁴ Z Tirsy totiž vytáhl Menachem, syn Gadiho, dorazil k Samaří a tam Šaluma, syna Jábešova, napadl. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj. ¹⁵ Ostatní Šalumovy skutky — včetně spiknutí, které zosnoval — jsou sepsány v Kronice izraelských králů. ¹⁶ Menachem tenkrát vytáhl z Tirsy, přepadl Tipsach, a když mu odmítli otevřít, vybil celé to město i okolí a všechny těhotné tam rozpáral. ¹⁷ Devětatřicátého roku judského krále Uziáše se izraelským králem stal Menachem, syn Gadiho. Kraloval v Samaří deset let ¹⁸ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Za celou tu dobu se neodvrátil od žádného z hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ¹⁹ Do země pak přitáhl asyrský král Pul a Menachem mu odevzdal 1 000 talentů stříbra, aby získal jeho podporu a udržel si královskou moc. ²⁰ Menachem to stříbro vymohl od Izraelců. Každý zámožný člověk musel králi odevzdat 50 šekelů stříbra, aby měl Menachem co dát asyrskému králi. Ten se pak ale obrátil zpět a v zemi se nezdržel. ²¹ Ostatní Menachemovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice izraelských králů. ²² Když Menachem ulehl ke svým otcům, na jeho místě začal kralovat jeho syn Pekachiáš. ²³ Padesátého roku judského krále Azariáše se izraelským králem stal Pekachiáš, syn Menachemův. Kraloval v Samaří dva roky ²⁴ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ²⁵ Pekach, syn Remaliášův, jeho pobočník, proti němu zosnoval spiknutí. Vzal s sebou padesát mužů z Gileádu a zavraždil ho v královském paláci v Samaří a s ním i Argoba a Aria. Poté, co ho zavraždil, se stal králem místo něj. ²⁶ Ostatní Pekachiášovy skutky — co všechno vykonal — o tom se píše v Kronice izraelských králů. ²⁷ Dvaapadesátého roku judského krále Azariáše se izraelským králem stal Pekach, syn Remaliášův. Kraloval v Samaří dvacet let ²⁸ a páchal, co je v Hospodinových očích zlé. Neodvrátil se od hříchů Jeroboáma, syna Nebatova, který svedl celý Izrael. ²⁹ Za vlády izraelského krále Pekacha přitáhl asyrský král Tiglat-

-pilesar a dobyl Ijon, Abel-bet-maaku, Janoach, Kedeš a Chacor. Zabral Gileád, Galileu i celý kraj Neftalí a lid odvedl do Asýrie.³⁰ Hošea, syn Ely, pak proti Pekachovi, synu Remaliášovu, zosnoval spiknutí. Napadl ho a zavraždil, a tak se dvacátého roku Jotama, syna Uziášova, stal králem místo něj.³¹ Ostatní Pekachovy skutky — co všechno vykonal — o tom se píše v Kronice izraelských králů.³² Druhého roku izraelského krále Pekacha, syna Remaliášova, začal nad Judou kralovat Jotam, syn Uziášův.³³ Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sádokova.³⁴ Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Uziáš.³⁵ Obětní výšiny ale nebyly odstraněny, a tak lid nadále obětoval a páčil kadidlo na výšinách. To on vystavěl Horní bránu Hospodinova chrámu.³⁶ Ostatní Jotamovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů.³⁷ (V té době začal Hospodin proti Judovi podněcovat aramejského krále Recina a Pekacha, syna Remaliášova.)³⁸ Jotam pak ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi svými předky ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaz.

16 Sedmnáctého roku Pekacha, syna Remaliášova, začal nad Judou kralovat Achaz, syn Jotamův.² Stal se králem ve dvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal však, co je v Hospodinových očích správné, jako kdysi jeho otec David,³ ale řídil se způsoby izraelských králů. Vlastního syna dokonce nechal provést ohněm podle ohavných zvyklostí národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele.⁴ Obětoval a páčil kadidlo na posvátných výšinách, návrších a pod kdejakým košatým stromem.⁵ Aramejský král Recin tehdy s izraelským králem Pekachem, synem Remaliášovým, vytáhl do boje proti Jeruzalému. Oblehli Achaze, ale nedokázali ho porazit.⁶ V té době aramejský král Recin vyhnal Judejce z Eilatu a dobyl ho pro Aramejce. Potom se do Eilatu nastěhovali Edomci a bydlí tam až dodnes.⁷ Achaz proto vyslal k asyrskému králi Tiglat-pilesarovi posly s prosbou: „Jsem tvůj služebník, tvůj syn! Přijď mě prosím vysvobodit z rukou aramejského a izraelského krále, kteří mě napadli.“⁸ Achaz tehdy pobral stříbro a zlato, které se našlo v Hospodinově chrámu i v pokladnicích královského paláce, a poslal to asyrskému králi jako úplatu.⁹ Asyrský král ho vyslyšel. Přitáhl k Damašku, dobyl ho, obyvatele odvedl do Kíru a Recina popravil.¹⁰ Král Achaz se pak vypravil vstříc asyrskému králi Tiglat-pilesarovi do Damašku. Když spatřil damašský oltář, poslal knězi Uriášovi jeho nákres a podrobný popis jeho provedení.¹¹ Kněz Uriáš pak postavil oltář přesně podle údajů, které poslal král Achaz z Damašku. Stihl to ještě předtím, než se král Achaz odtamtud vrátil.¹² Když král dorazil z Damašku, prohlédl si oltář, přistoupil k němu a obětoval na něm.¹³ Zažehl svou zápalnou i moučnou obět, přinesl úlitbu a skropil oltář krví své pokojné oběti.¹⁴ Bronzový oltář, který stával před Hospodinem, ale nechal odnést z průčelí chrámu, z místa mezi novým oltářem a Hospodinovým chrámem, a postavil ho stranou onoho oltáře směrem na sever.¹⁵ Potom král Achaz přikázal knězi Uriášovi: „Na tomto velkém novém oltáři obětuj ranní zápaly, večerní moučné oběti — zápalnou a moučnou obět za krále i zápalnou a moučnou obět s úlitbou za všechen lid země. Skrápěj ho krví zápalů a obětí. Co dělat s tím bronzovým oltářem, si ještě rozmyslím.“¹⁶ A kněz Uriáš udělal všechno přesně tak, jak mu Achaz přikázal.¹⁷ Král Achaz pak osekal postranice z bronzových stojanů a sejmul z nich umyvadla. Moře sňal z bronzových býků, na nichž spočívalo, a položil je na kamenné dláždění.¹⁸ Aby se zalíbil asyrskému králi, nechal z chrámu odstranit podstavec trůnu, který tam předtím postavili, a zrušil vnější královský vchod do Hospodinova chrámu.¹⁹ Ostatní Achazovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů.²⁰ Achaz ulehl ke svým otcům a byl pochován mezi svými předky ve Městě Davidově. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Ezechiáš.

17 Dvanáctého roku judského krále Achaze se izraelským králem stal Hošea, syn Ely. Kraloval v Samaří devět let² a páchal, co je v Hospodinových očích zlé, i když ne tak jako izraelští králové před ním.³ Napadl ho asyrský král Šalman-assar. Hošea byl totiž jeho vazalem a odváděl mu dávky,⁴ ale asyrský král odhalil jeho zradu: Hošea poslal vyslance k egyptskému vládci do Soa a přestal asyrskému králi odvádět každoroční daň. Proto ho asyrský král zajal a v poutech vsadil do vězení.⁵ Asyrský král vtrhl do celé země, přitáhl až k Samaří a tři roky město obléhal.⁶ Devátého roku Hošeoovy vlády konečně Samaří dobyl a Izraelce odvedl do Asýrie. Usídlil je v Chalachu a Chaboru na řece Gozan a v mědských městech.⁷ Stalo se to proto, že synové Izraele hřešili proti Hospodinu, svému Bohu, který je vyvedl z Egypta, z moci egyptského vládce faraona. Uctívali cizí bohy⁸ a řídili se zvyklostmi národů, které před nimi Hospodin vyhnal, a zvyklostmi izraelských králů.⁹ Synové Izraele prováděli špatnosti proti Hospodinu, svému Bohu. Ve všech svých městech — od hlídkových věží až po pevnosti — si nastavili obětní výšiny.¹⁰ Na kdejakém vyšším návrší a pod kdejakým košatým stromem si nadělali posvátné sloupy a Ašeřiny kůly.¹¹ Na všech těch výšinách pálili kadidlo, jako to dělali pohané, které před nimi Hospodin vyhnal. Prováděli zlé věci a popouzeli Hospodina.¹² Sloužili hnusným modlám, ačkoli jim Hospodin řekl: „To nesmíte!“¹³ Hospodin varoval Izrael i Judu skrze všechny

své proroky a vidoucí: „Odvratte se od svých zlých cest a dodržujte má přikázání a ustanovení! Tak to stojí v celém Zákoně, který jsem svěřil vašim otcům a který jsem vám předal skrze své služebníky proroky.“¹⁴ Oni však neposlechli a zatvrdili se. Byli tvrdošíjnější stejně jako jejich otcové, kteří nevěřili v Hospodina, svého Boha.¹⁵ Zavrhl jeho pravidla, jeho smlouvu, kterou uzavřel s jejich otci, i jeho výstrahy, jimiž je varoval. Marnost následovali a marností se stali. Následovali národy ve svém okolí, ačkoli jim Hospodin řekl: „To nesmíte!“¹⁶ Opustili všechna přikázání Hospodina, svého Boha, a odlili si dvě telata. Vyrobili si také posvátné kůly, klaněli se všem nebeským zástupům a sloužili Baalovi.¹⁷ Svě syny a dcery prováděli ohněm a zabývali se čarováním a věštěním. Zaprodali se, páchali, co je v Hospodinových očích zlé, a popouzeli ho.¹⁸ Hospodin se na Izrael nesmírně rozhněval a vyhnal je ze své blízkosti. Ponechal tam jen samotný kmen Juda.¹⁹ Ani Juda však nedodržoval přikázání Hospodina, svého Boha. Řídili se zvyklostmi Izraele, jednali jako oni.²⁰ Hospodin pak celé pokolení Izraele zavrhl. Ponížil je, vydával je do rukou nájezdníků, až je nakonec zapudil ze své blízkosti.²¹ Když odtrhl Izrael od domu Davidova, udělali si králem Jeroboáma, syna Nebatova. Jeroboám ale Izrael odvrátil od Hospodina a svedl je k velikému hříchu.²² Synové Izraele pak pokračovali ve všech hříších, které páchal Jeroboám, a neodvrátili se od nich.²³ Nakonec tedy Hospodin vyhnal Izrael ze své blízkosti, jak je varoval skrze všechny své služebníky proroky. Izrael je proto až dodnes vystěhován ze své země do Asýrie.²⁴ Asyrský král pak přivedl pohany z Babylonu, Kúty, Avy, Chamátu a Sefarvaimu a usídlil je v samařských městech namísto synů Izraele. Tak ovládli Samaři a zabydleli se v izraelských městech.²⁵ Když tam začali žít, nesloužili Hospodinu, a tak na ně poslal lvy, kteří je zabíjeli.²⁶ Asyrský král tehdy dostal zprávu: „Národy, které jsi vystěhoval a přesídlil do samařských měst, neznají způsoby Boha té země, a tak na ně poslal lvy, kteří je zabíjejí. Je to proto, že neznají způsoby Boha té země.“²⁷ Asyrský král proto vydal rozkaz: „Dovedte tam jednoho z kněží, které jste odtud vyhnali. Smí se tam vrátit a žít tam, aby je vyučoval způsobům Boha té země.“²⁸ Jeden z kněží odvečených ze Samaří tedy přišel, usídlil se v Bet-elu a učil je, jak uctívat Hospodina.²⁹ Každý z těch národů si ale ve městě, kam přišel bydlet, nadělal vlastní bohy a vystavili si je ve svatyních, které Samaritáni postavili na svých obětních výšinách.³⁰ Babylóňané si udělali Sukot-benot, obyvatelé Kútu si udělali Nergala, Chamáťané si udělali Ašima,³¹ Avijci si udělali Nibchaza a Tartaka. Obyvatelé Sefarvaimu spalovali své děti v ohni sefarvaimským božstvům Adramelechovi a Anamelechovi.³² K tomu pak ještě uctívali Hospodina; zřídili si ale své vlastní kněze posvátných výšin, kteří za ně obětovali ve svatyních na výšinách.³³ Uctívali sice Hospodina, ale sloužili také svým vlastním bohům podle zvyklostí těch národů, z nichž byli vystěhováni.³⁴ Až dodnes se řídí podle svých starých zvyků. Nebojí se Hospodina a neřídí se podle jeho ustanovení a práv ani podle Zákonu a přikázání, která Hospodin svěřil synům Jákoba, jemuž dal jméno Izrael.³⁵ S těmi Hospodin kdysi uzavřel smlouvu a přikázal jim: „Neuctívejte cizí bohy, neklaňte se jim, neslužte jim ani jim neobětujte!“³⁶ Pouze Hospodina, který vás vyvedl z Egypta velikou silou a vztaženou paží, jeho jediného ctěte, jemu se klanějte a jemu obětujte.³⁷ Po všechny dny pečlivě dodržujte ustanovení, práva, Zákon a přikázání, která vám napsal. Neuctívejte cizí bohy.³⁸ Nezapomínejte na smlouvu, kterou jsem s vámi uzavřel, a neuctívejte cizí bohy.³⁹ Ctěte jen Hospodina, svého Boha. On vás zachrání z rukou všech vašich nepřátel!“⁴⁰ Oni však neposlechli a řídili se podle svých starých zvyků.⁴¹ Tyto národy sice začaly uctívat Hospodina, ale nadále sloužily svým modlám. Také jejich synové a synové jejich synů až dodnes jednají tak jako předtím jejich otcové.

18 Třetího roku izraelského krále Hošey, syna Elova, začal nad Judou kralovat Ezechiáš, syn Achazův.² Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Abija, dcera Zachariášova.³ Dělal, co je v Hospodinových očích správné, přesně jako kdysi jeho otec David.⁴ To on odstranil obětní výšiny, rozbil posvátné sloupy a rozřezal Ašeřiny kůly. Roztloukl i bronzového hada, kterého kdysi zhotovil Mojžíš; až do té doby mu totiž synové Izraele pálili kadidlo. Říkalo se mu Nechuštan, Bronzovec.⁵ Ezechiáš spoléhal na Hospodina, Boha Izraele. Mezi všemi judskými králi před ním ani po něm nebyl nikdo jako on.⁶ Lnul k Hospodinu a neuchyloval se od něj. Dodržoval přikázání, která Hospodin vydal Mojžíšovi,⁷ a Hospodin byl s ním. Ve všem, co podnikl, se mu dařilo. Vzbouřil se proti asyrskému králi a přestal mu sloužit.⁸ Také porazil Filištiny až po Gazu a okolí, od hlídkových věží až po pevnosti.⁹ Čtvrtého roku Ezechiášovy vlády (což byl sedmý rok izraelského krále Hošey, syna Elova,) vytáhl asyrský král Šalman-assar proti Samaři a oblehl je.¹⁰ Teprve po třech letech je dobyl. Samaři padlo v šestém roce Ezechiášovy vlády, což byl devátý rok izraelského krále Hošey.¹¹ Asyrský král odvekl Izrael do Asýrie a usídlil je v Chalachu a Chaboru na řece Gozan a v médkých městech.¹² Stalo se to proto, že neposlušali Hospodina, svého Boha, ale porušovali jeho smlouvu. Neposlušali a neřídili se ničím z toho, co přikázal Hospodinův služebník Mojžíš.¹³ Čtrnáctého roku krále Ezechiáše vytáhl asyrský král Senacherib proti všem judským opevněným městům a dobyl je.¹⁴ Judský král Ezechiáš vzkázal asyrskému králi do Lachiše: „Pochybil jsem. Jakékoli břímě mi uložíš, to ponesu, jen ode mě prosím odtáhni.“ Asyrský král tedy judskému králi

Ezechiášovi uložil zaplatit 300 talentů stříbra a 30 talentů zlata.¹⁵ Ezechiáš mu odevzdal všechno stříbro, které se našlo v Hospodinově chrámu a v pokladnicích královského paláce.¹⁶ Judský král Ezechiáš tenkrát oloupal dveře i sloupy Hospodinova chrámu, které předtím sám nechal pokrýt zlatem, a odevzdal to asyrskému králi.¹⁷ Asyrský král vyslal z Lachiše do Jeruzaléma ke králi Ezechiášovi svého vrchního velitele, nejvyššího správce a nejvyššího komořího s mocným vojskem. Vytáhli a zamířili k Jeruzalému, vystoupali vzhůru, a když dorazili, postavili se u strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchářovu poli.¹⁸ Volali krále, ale vyšel k nim správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův.¹⁹ Nejvyšší komoří k nim promluvil: „Vyřídte Ezechiášovi: Tak praví velkokrál, král Asýrie: V co to doufáš?“²⁰ To si myslíš, že pouhá slova nahradí válečné umění a sílu? Na koho to spoléháš, že se mi protivíš?“²¹ Spolehl ses na Egypt, na ten nalomený rákos? Kdo se o něj opře, tomu probodne dlaň! Takový je egyptský vládce farao ke všem, kdo na něj spolehnou.²² Možná mi řeknete: ‘Spoléháme na Hospodina, svého Boha.’ Není to snad ten, jehož obětní výšiny a oltáře Ezechiáš sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‘Před tímto oltářem v Jeruzalémě se budete klanět!’²³ Pojd se teď vsadit s mým pánem, asyrským králem: Dám ti dva tisíce koní, jestli si na ně najdeš jezdce!²⁴ Jak se chceš postavit hejtmanu poslední provincie mého pána, když se spoléháš na vozy a jezdce z Egypta?“²⁵ A navíc, cožpak jsem vytáhl toto místo zničit bez Hospodina? To Hospodin mi řekl: ‘Vytáhni proti té zemi a znič ji!’“²⁶ Eliakim, syn Chilkiášův, Šebna a Joach nejvyššího komořího požádali: „Mluv prosím ke svým služebníkům aramejsky, vždyť rozumíme. Nemluv s námi hebrejsky. Lid na hradbách to slyší.“²⁷ Nejvyšší komoří jim odpověděl: „Copak mě můj pán s těmito slovy poslal za tvým pánem a za tebou? Poslal mě právě za těmi muži na hradbách! Budou žrát svoje lejna a pít svou moč tak jako vy!“²⁸ Pak se nejvyšší komoří postavil a začal hlasitě volat v hebrejštině: „Slyšte slovo velkokrále, krále Asýrie!“²⁹ Tak praví král: Nenechte se od Ezechiáše klamat. Z mé ruky vás vysvobodit nemůže!³⁰ Nenechte se od Ezechiáše navádět k důvěře v Hospodina, když vám tvrdí: ‘Hospodin nás vysvobodí; toto město nepadne asyrskému králi do rukou.’³¹ Neposlouchejte Ezechiáše! Takto praví král Asýrie: Uzavřete se mnou mír, vyjděte ke mně. Každý pak budete sklízet svou vinici a své fíky, každý budete pít ze své studny,³² než přijdu a vezmu vás do země podobné té vaší, do země obilí a moštu, země chleba a vinic, země oliv a medu. Žijte, neumírejte! Neposlouchejte Ezechiáše! Jenom vás podvádí, když tvrdí: ‘Hospodin nás vysvobodí.’³³ Vysvobodili snad bohové všech národů své země z rukou asyrského krále?“³⁴ Kde jsou bohové Chamátu a Arpádu? Kde jsou bohové Sefarvaimu, Heny a Ivy? Vysvobodili snad z mé ruky Samaří?“³⁵ Kdo z bohů všech těch zemí vysvobodil svou zemi z mých rukou? Jak by tedy Hospodin z mé ruky vysvobodil Jeruzalém?“³⁶ Lid mlčel. Neodpověděli mu ani slovo. Královský rozkaz totiž zněl: „Neodpovídejte mu!“³⁷ Správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův, pak přišli k Ezechiášovi, roucha roztržená, a ohlásili mu, co říkal nejvyšší komoří.

19 Když to král Ezechiáš uslyšel, roztrhl své roucho a zahalen pytlouinou vešel do Hospodinova chrámu.² Správce paláce Eliakima, písaře Šebnu a starší kněze, zahalené pytlouinou, poslal k proroku Izaiášovi, synu Amosovu,³ aby mu řekli: „Tak praví Ezechiáš: Dnes je den soužení, trestání a ponížení. Porod už začal, ale není dost sil.“⁴ Kéž by Hospodin, tvůj Bůh, slyšel, co všechno řekl nejvyšší komoří vyslaný svým pánem, asyrským králem, aby urážel živého Boha. Kéž by je ztrestal za ta slova, která Hospodin, tvůj Bůh, slyšel. Modlí se proto za tu hrstku, která tu z nás ještě zůstala.“⁵ Služebníci krále Ezechiáše tedy přišli k Izaiášovi.⁶ Izaiáš jim odpověděl: „Vyřídte svému pánu: Tak praví Hospodin — Neboj se slov, která jsi slyšel, když se proti mně rouhali sluhové asyrského krále.“⁷ Hle, zavanu na něj duchem, zaslechne zvěst, vrátí se do své země a v jeho zemi ho nechám padnout mečem.“⁸ Mezitím se nejvyšší komoří doslechl, že asyrský král opustil Lachiš. Stáhl se tedy za ním a zastihl ho při obléhání Libny.⁹ Vtom se král dozvěděl o Tirhakovi: „Habešský král vytáhl proti tobě do boje.“ Obratem proto vyslal posly k Ezechiášovi se slovy:¹⁰ „Vyřídte judskému králi Ezechiášovi: Nedej se klamat svým Bohem, na něhož spoléháš. Říkáš si, že Jeruzalém nepadne do rukou asyrského krále.“¹¹ Slyšel jsi ale, jak asyrští králové naložili se všemi zeměmi — vyhubili je! A ty bys měl uniknout?“¹² Copak jiní bohové vysvobodili své národy? Mí předkové je vyhledali! Jak dopadl Gozan, Charan, Recef a lid Edenu v Tel-asaru?“¹³ Kde je král Chamátu, král Arpádu, král města Sefarvaim, Heny a Ivy?“¹⁴ Král Ezechiáš převzal list od poslu a přečetl ho. Potom šel do Hospodinova chrámu a rozložil ho před Hospodinem.¹⁵ Ezechiáš se tehdy k Hospodinu modlil: „Hospodine, Bože Izraele, jenž trůníš na cherubech, ty jsi jediný Bůh všech království země! To ty jsi učinil nebesa i zem!“¹⁶ Nakloň, Hospodine, své ucho a slyš, otevři své oči a viz. Slyšel jsi, co vzkázal Senacherib, jak urážel živého Boha?“¹⁷ Je to tak, Hospodine, asyrští králové ty národy i jejich země zpusťovali¹⁸ a jejich bohy naházeli do ohně. Nejsou to přece žádní bohové, ale jen dílo lidských rukou, dřevo a kámen — to proto je zničili.¹⁹ Teď ale prosím, Hospodine, Bože náš, vysvobod nás z jeho rukou, ať všechna království země poznají, že ty, Hospodine, jsi jediný Bůh!“²⁰ Izaiáš, syn Amosův, tehdy Ezechiášovi vzkázal: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Tvou modlitbu ohledně asyrského krále Senacheriba jsem vyslyšel.

²¹Toto je slovo, které o něm vyřkl Hospodin: Posmívá se ti, pohrdá tebou panna, Dcera sionská; pošklebuje se nad tebou Dcera jeruzalémská! ²²Koho to urážel, komu ses rouhal, proti komu jsi zvedl hlas? Koho sis pyšně měřil očima? Svatého Izraelova! ²³Urážels Pána ústy svých poslů, prý: 'Já mám přece tolik vozů! Všemi svahy Libanonu vystoupal jsem k hřebenům, vykácel tam cedry, bory, dosáh jsem až na vrcholy, do lesů a do hvozdů.' ²⁴Kopal jsem a vypil vodu cizincům, nohama jsem rozdupal všechny řeky Egypta! ²⁵Neslyšel jsi ve svých dálkách? To já jsem to ustanovil, rozhodl jsem odedávna! Nyní jsem to tedy splnil: města dobře opevněná proměníš v hromady suti! ²⁶Kdo v nich bydlí, vysílení, vyděšení, zahanbení, jak bylina polní byli, jako tráva zelená, jako plevel na střechách — uschne dřív, než uzrává! ²⁷Ať sedíš, chodíš sem a tam, ať na mě běsníš, já tě znám. ²⁸Tvé běsnění a tvá pýcha ke mně dolehla. Udidlo dám na tvá ústa, do nosu zabodnu ti hák, odvedu tě, kudys přišel, stejnou cestou půjdeš zpět! ²⁹A toto budeš mít jako znamení, Ezechiáš: Letos budete jíst, co samo vyroste. I napřesrok jen to, co se samo urodí. Třetího roku ale sejte a sklízejte, sázejte vinice a jezte z úrody. ³⁰Pozůstatek z domu Judy hluboce zakoření, vypučí vzhůru a přinese ovoce. ³¹Z Jeruzaléma vzejde pozůstatek a z hory Sion ti, kdo se zachrání. Horlivost Hospodina zástupů to učiní! ³²Nuže, toto praví Hospodin o asyrském králi: Nevstoupí do tohoto města, nevystřelí sem ani šíp, násep proti němu nenavrší a nikdo nenastaví štít. ³³Odejde, kudy přivedla ho cesta, do tohoto města nevstoupí, praví Hospodin. ³⁴To město budu hájit, já sám je zachráním, pro sebe učiním to a pro Davida, jenž byl můj služebník! ³⁵Téže noci pak vyšel Hospodinův anděl a pobil v asyrském táboře 185 000 mužů. Ráno vstali a hle — všude samé mrtvolky! ³⁶Asyrský král Senacherib se sebral, odtáhl pryč a zůstal v Ninive. ³⁷Jednou, když se klaněl v chrámu svého boha Nisrocha, ho jeho synové Adramelech a Sarecer probodli mečem. Uprchli pak do země Ararat a na jeho místě kraloval jeho syn Esar-chadon.

20 V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Prorok Izaiáš, syn Amosův, ho navštívil a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Dej své věci do pořádku, protože umřeš; neuzdravíš se.“ ²Ezechiáš se obrátil tváří ke zdi a modlil se k Hospodinu: ³„Ach Hospodine, pamatuj prosím, že jsem před tebou žil oddaně a s upřímným srdcem a že jsem dělal, co je v tvých očích správné.“ A Ezechiáš plakal a plakal. ⁴Izaiáš ještě ani nevyšel z prostředního nádvoří, když dostal slovo Hospodinovo: ⁵„Vrať se a řekni Ezechiášovi, vůdci mého lidu: Toto praví Hospodin, Bůh tvého otce Davida: Slyšel jsem tvou modlitbu a viděl jsem tvé slzy. Hle, uzdravuji tě! Třetího dne vejdeš do Hospodinova chrámu.“ ⁶Přidám ti patnáct let života. Kromě toho vysvobodím tebe i toto město z rukou asyrského krále a budu to město bránit. Udělám to pro sebe a pro svého služebníka Davida.“ ⁷Izaiáš tenkrát řekl: „Přineste hroudu fíků.“ Přinesli je, přiložili na vřed a Ezechiáš byl uzdraven. ⁸Ezechiáš se Izaiáše ptal: „Jaké dostanu znamení, že mě Hospodin uzdraví a že třetího dne vejdu do Hospodinova chrámu?“ ⁹Izaiáš odpověděl: „Toto je znamení od Hospodina, že vykoná, co ti slíbil: Má stín postoupit o deset stupňů, nebo se má o deset stupňů vrátit?“ ¹⁰Ezechiáš řekl: „Je snadnější, aby stín o deset stupňů postoupil. Ať se tedy raději o deset stupňů vrátí.“ ¹¹Prorok Izaiáš pak volal k Hospodinu a ten vrátil stín sestupující po Achazově schodišti o deset stupňů zpět. ¹²V té době babylonský král Marduk-bal-adan, syn Bal-adanův, poslal Ezechiášovi list a dar, neboť slyšel, že Ezechiáš je nemocný. ¹³Ezechiáš posly přijal a ukázal jim celou svou klenotnici, stříbro, zlato, balzámy a výborný olej. Ukázal jim i zbrojnici a všechno, co se jen našlo v jeho pokladnicích. V celém jeho paláci a v celém jeho panství nebylo nic, co by jim Ezechiáš neukázal. ¹⁴Pak za králem Ezechiášem přišel prorok Izaiáš a ptal se: „Co říkali ti muži? Odkud přišli?“ „Přišli z veliké dálky, až z Babylonu,“ odpověděl Ezechiáš. ¹⁵„Co ve tvém paláci viděli?“ ptal se dál. „Viděli všechno, co v paláci mám,“ odpověděl Ezechiáš. „Není nic, co bych jim ze svých pokladů neukázal.“ ¹⁶Izaiáš na to Ezechiášovi řekl: „Slyš slovo Hospodinovo: ¹⁷Hle, přicházejí dny, kdy všechno, co máš v paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví předkové, bude odneseno do Babylonu. Nezůstane nic, praví Hospodin.“ ¹⁸I tvoji synové, tví vlastní potomci, budou zajati a stanou se eunuchy v paláci babylonského krále.“ ¹⁹„Slovo Hospodinovo, které jsi řekl, je dobré,“ odpověděl Ezechiáš. Pomyslel si totiž: „Za mých dnů přece bude pokoj a bezpečí.“ ²⁰Ostatní Ezechiášovy skutky — všechny jeho udatné činy i to, jak udělal rybník a vodovod, kterým do města přivedl vodu — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²¹Ezechiáš pak ulehl ke svým otcům a na jeho místě začal kralovat jeho syn Menaše.

21 Menaše se stal králem ve dvanácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát pět let. Jeho matka se jmenovala Chefciba. ²Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, podle ohavných způsobů těch národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele. ³Znovu vystavěl obětní výšiny, které jeho otec Ezechiáš zničil. Postavil také oltáře Baalovi a vztyčil Ašeřin kůl, jako to dělal izraelský král Achab. Klaněl se všem nebeským zástupům a sloužil jim. ⁴Nastavěl oltáře v Hospodinově chrámu, o kterém Hospodin prohlásil: „Svému jménu dám spočinout v Jeruzalémě.“ ⁵Na obou nádvořích Hospodinova chrámu nastavěl oltáře všem nebeským zástupům. ⁶Dokonce provedl vlastního syna ohněm. Věštil, čaroval, zabýval se jasnovidectvím a vyvolával mrtvé.

Napáchal v Hospodinových očích spoustu zla a popouzel ho k hněvu. ⁷ Nechal vyrobit modlu Ašery a vztyčil ji v chrámu, o kterém Hospodin Davidovi a jeho synu Šalomounovi řekl: „V tomto domě, v Jeruzalémě, který jsem vyvolil ze všech kmenů Izraele, dám navždy spočinout svému jménu.“ ⁸ Bude-li se Izrael pečlivě řídit vším, co jsem jim přikázal, a plnit celý Zákon, který jim svěřil můj služebník Mojžíš, nikdy nedopustím, aby museli prchat ze země, kterou jsem dal jejich předkům.“ ⁹ Oni však neposlechli. Menaše je svedl, aby prováděli ještě horší věci než národy, které Hospodin před syny Izraele vyhubil. ¹⁰ Hospodin proto mluvil skrze své služebníky proroky: ¹¹ „Judský král Menaše napáchal ještě horší ohavnosti, než jaké před ním páchali Emorejci, a svými hnusnými modlami svedl Judu k hříchu.“ ¹² Nuže, tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Hle, dopustím na Jeruzalém a Judu takové neštěstí, že to nikomu, kdo o tom uslyší, nepřestane znít v obou uších. ¹³ Přeměřím Jeruzalém touž mírou jako Samaří a touž olovníci jako dům Achabův. Vydrhnu Jeruzalém, jako se drhne mísa a po vytření se překloupí. ¹⁴ Co zbylo z mého dědictví, to opustím a vydám je do rukou jejich nepřátel. Stanou se lupem a kořistí všech svých nepřátel, ¹⁵ protože páchali, co je v mých očích zlé, a uráželi mě ode dne, kdy jejich otcové vyšli z Egypta, až dodnes.“ ¹⁶ Menaše prolil tolik nevinné krve, že jí naplnil Jeruzalém od okraje po okraj — jako by nebylo dost na tom, že svedl Judu k hříchu, aby páchali, co je v Hospodinových očích zlé. ¹⁷ Ostatní Menašemy skutky — co všechno vykonal a jaký hřích spáchal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ¹⁸ Pak Menaše ulehl ke svým otcům a byl pochován v Uzově zahradě svého paláce. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amon. ¹⁹ Amon se stal králem v dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dva roky. Jeho matka se jmenovala Mešulemet, dcera Charuce z Jotby. ²⁰ I on páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otec Menaše. ²¹ Ve všem se držel cest svého otce: sloužil hnusným modlám, kterým sloužil jeho otec, a klaněl se jim. ²² Opustil Hospodina, Boha svých otců, a nedržel se Hospodinových cest. ²³ Amonovi dvořané se proti němu spikli a zabil krále v jeho vlastním domě. ²⁴ Lid země ale všechny spiklence proti králi Amonovi pobil a na jeho místě prohlásili za krále jeho syna Jošiáš. ²⁵ Ostatní Amonovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁶ Pochovali ho do jeho hrobu v Uzově zahradě a na jeho místě začal kralovat jeho syn Jošiáš.

22 Jošiáš se stal králem v osmi letech a kraloval v Jeruzalémě třicet jedna let. Jeho matka se jmenovala Jedida, dcera Adajáše z Boskatu. ² Dělal, co je v Hospodinových očích správné. Ve všem se držel cest svého otce Davida a neuchýlil se napravo ani nalevo. ³ V osmáctém roce své vlády poslal Jošiáš písaře Šafana, syna Acaliášova, syna Mešulamova, do Hospodinova chrámu s pokynem: ⁴ „Jdi k nejvyššímu knězi, ať spočítá stříbro přinesené do Hospodinova chrámu, které od lidu vybrali strážci prahu.“ ⁵ Svěří je mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu, aby je vypláceli dělníkům pracujícím na opravě škod v Hospodinově chrámu. ⁶ Ať je dávají tesařům, stavitelům i zedníkům a nakupují za ně dřevo a tesaný kámen na opravu chrámu. ⁷ Za vyplacené stříbro od nich není třeba žádat vyúčtování, protože jednájí svědomitě.“ ⁸ Velekněz Chilkiáš tehdy ohlásil písaři Šafanovi: „Našel jsem v Hospodinově chrámu Knihu Zákona.“ Předal knihu Šafanovi a ten si v ní četl. ⁹ Písař Šafan pak šel ke králi a podal mu zprávu: „Tví služebníci vysypali stříbro uložené v chrámu a svěřili je mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu.“ ¹⁰ Dále písař Šafan králi ohlásil: „Velekněz Chilkiáš mi dal jistou knihu,“ a začal z ní králi číst. ¹¹ Jakmile král uslyšel slova Knihy Zákona, roztrhl své roucho ¹² a přikázal knězi Chilkiášovi, Achikamovi, synu Šafanovu, Achborovi, synu Michajášovu, písaři Šafanovi a královskému služebníku Asajášovi: ¹³ „Jděte se za mě, za lid a za celé Judsko dotazovat Hospodina ohledně slov této nalezené knihy. Hospodin proti nám plane velikým hněvem, neboť naši otcové neposlouchali slova této knihy a neřídili se vším, co je v ní o nás psáno.“ ¹⁴ Kněz Chilkiáš, Achikam, Achbor, Šafan i Asajáš tedy šli za prorokyní Chuldou, ženou Šaluma, syna Tikvy, syna Charchasova, strážce rouch. Bydlela v jeruzalémském Novém městě. Když s ní o tom promluvili, ¹⁵ odpověděla: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Povězte muži, který vás ke mně poslal: ¹⁶ Tak praví Hospodin — Hle, na toto místo i na jeho obyvatele dopustím všechna neštěstí, všechna slova té knihy, kterou judský král četl. ¹⁷ Protože mě opustili, pálili kadidlo cizím bohům a popouzelí mě veškerým dílem svých rukou, vzplanul proti tomuto místu můj neutuchající hněv!’“ ¹⁸ Odpovězte judskému králi, který vás poslal dotazovat se Hospodina: ‘Tak praví Hospodin, Bůh Izraele ohledně slov, která jsi slyšel: ¹⁹ Když jsi uslyšel, jak jsem o tomto místu a jeho obyvatelích prohlásil, že na ně přijde zkáza a prokletí, nezatvrdil jsi své srdce, ale ponížil ses před Hospodinem; roztrhl jsi své roucho a plakals přede mnou. Proto jsem tě také vyslyšel, praví Hospodin. ²⁰ Hle, připojím tě k tvým předkům a budeš uložen do hrobu v pokoji. Tvé oči nespatri nic z toho neštěstí, které na toto místo dopustím.’“ S touto zprávou se tedy vrátili ke králi.

23 Nato král nechal svolat všechny stařešiny Judy a Jeruzaléma. ² Král vešel do Hospodinova chrámu a s ním všechen judský lid, obyvatelé Jeruzaléma, kněží i proroci — všechen lid od nejmenších po největší. Král

jim předčítal všechna slova Knihy smlouvy, nalezené v Hospodinově chrámu. ³ Pak se postavil ke sloupu a zavázal se před Hospodinem smlouvou, že bude celým srdcem i duší následovat Hospodina a poslouchat jeho příkazy, svědectví a ustanovení a plnit tak slova této smlouvy, zapsaná v této knize. Také všechen lid se k té smlouvě připojil. ⁴ Král přikázal nejvyššímu knězi Chilkíášovi a dalším kněžím i strážcům prahu, aby z Hospodinovy svatyně vynesli všechny věci vyrobené pro Baala, pro Ašeru a pro všechny nebeské zástupy. Spálil je venku za Jeruzalémem u potoka Kidron a jejich popel odnesl do Bet-elu. ⁵ Skoncoval také s modlářským kněžstvem, které si ustanovili judští králové, aby po judských městech i v okolí Jeruzaléma pálili kadidlo na výšinách (pálili totiž kadidlo Baalovi, slunci, měsíci, souhvězdím a všem nebeským zástupům). ⁶ Také sochu Ašery vynesl z Hospodinova chrámu ven za Jeruzalém k potoku Kidron, kde ji spálil. Rozemlel ji na prach a ten pak vysypal na veřejném hřbitově. ⁷ Dále zbořil stánky modlářské prostitutky v Hospodinově chrámu, kde ženy tkaly roucha pro Ašeru. ⁸ Dal také přivést všechny kněze z judských měst a od Geby až po Beer-šebu znesvětil obětní výšiny, na nichž kněží pálili kadidlo. Zničil také Výšinu bran, umístěnou u vchodu do brány městského správce Jošuy (když se šlo branou do města, stála vlevo). ⁹ Kněží oněch výšin nesloužili u Hospodinova oltáře v Jeruzalémě, přesto však směli jíst nekvašený chléb se svými kněžskými bratry. ¹⁰ Jošiáš znesvětil i Tofet v údolí Ben-hinom, aby tam už nikdo neprovedl svého syna nebo dceru ohněm jako oběť Molochovi. ¹¹ Od vchodu do Hospodinova chrámu odstranil koně, které judští králové zasvětili slunci (byli poblíž místnosti komořího Netan-melecha ve sloupořadí), a spálil sluneční vozy. ¹² Rozbořil oltáře, které si judští králové zřídili na střešní terase poblíž Achazovy komnaty, stejně jako oltáře, které postavil Menaše na obou nádvořích Hospodinova chrámu. Jejich prach odtud urychleně vyhodil do potoka Kidron. ¹³ Král také znesvětil obětní výšiny před Jeruzalémem jižně pod Horou zkázy, které vystavěl izraelský král Šalomoun pro sidonskou ohavnost Ašartu, pro moábskou ohavnost Kemoše a pro amonskou odpornost Molocha. ¹⁴ Jošiáš roztříštil posvátné sloupy, zporázel Ašeřiny kůly a místa po nich naplnil lidskými kostmi. ¹⁵ Dokonce i ten oltář v Bet-elu — tu obětní výšinu, kterou vystavěl Jeroboám, syn Nebatův, když svedl Izrael k hříchu — i tento oltář Jošiáš rozbořil, tu výšinu spálil a rozdrtil na prach. Spálil také Ašeřin kůl. ¹⁶ Když se Jošiáš rozhlédl, všiml si na tom svahu nějakých hrobů. Poslal z nich tedy vyzvednout kosti a ty na tom oltáři spálil, aby ho znesvětil. Tak došlo na Hospodinova slova, jak je vykřikl Boží muž, který to všechno předpověděl. ¹⁷ Král se zeptal: „Či je ten náhrobek, který tu vidím?“ Místní mu odpověděli: „To je hrob Božího muže, který přišel z Judska a vykřikl proti betelskému oltáři všechno to, co jsi s ním právě udělal.“ ¹⁸ „Nechte ho odpočívat,“ řekl na to král. „Jeho kostmi ať nikdo nehýbá.“ Ušetřili tedy jeho kosti i kosti proroka, který přišel ze Samari. ¹⁹ A právě tak, jako to udělal v Bet-elu, stejně odstranil i všechny svatyně na výšinách, které si izraelští králové postavili v samařských městech a popouzeli jimi Hospodina. ²⁰ Všechny kněze těch výšin pobil na jejich oltářích a páli na nich lidské kosti. Teprve pak se vrátil do Jeruzaléma. ²¹ Král tenkrát přikázal všemu lidu: „Slavte Hod beránka Hospodinu, svému Bohu, jak je psáno v této Knize smlouvy.“ ²² Takový Hod beránka se nekonal už od dob soudců, kteří kdysi vedli Izrael, ani za celou dobu izraelských a judských králů. ²³ Osmnáctého roku krále Jošiáše se ale v Jeruzalémě slavil tento Hospodinův Hod beránka. ²⁴ Jošiáš vymýtil věštec a duchaře stejně jako bůžky, hnusné modly a všechny ty ohavnosti, které bývaly vidět v judské zemi i v Jeruzalémě. Tak naplnil slova Zákona, zapsaná v knize, kterou kněz Chilkíáš našel v Hospodinově chrámu. ²⁵ Nikdy předtím ani potom nebyl žádný král jako Jošiáš, který by se obrátil k Hospodinu celým svým srdcem, celou svou duší i celou svou silou a řídil by se celým Zákonem Mojžíšovým. ²⁶ Hospodin se ale přesto neodvrátil od rozhorlení svého velikého hněvu, kterým vzplál proti Judovi kvůli všem těm urážkám, jimiž ho popouzel Menaše. ²⁷ Hospodin prohlásil: „Jako jsem ze své blízkosti vyhnal Izrael, tak vyženu i Judu. Zavrhnou Jeruzalém, toto město, které jsem si vyvolil, i chrám, o němž jsem řekl, že tam bude zůstat mé jméno.“ ²⁸ Ostatní Jošiášovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ²⁹ Za jeho dnů vytáhl egyptský vládce, faraó Nekó, proti asyrskému králi k řece Eufrat. Král Jošiáš vytáhl proti němu, ale on ho zabil v Megidu, jakmile se tam objevil. ³⁰ Jeho služebníci převezli jeho tělo na voze z Megida do Jeruzaléma, kde ho pochovali. Lid země pak vzal Jošiášova syna Joachaze, pomazali ho a prohlásili ho za krále namísto jeho otce. ³¹ Joachaz se stal králem ve třidvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny. ³² Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělali jeho otcové. ³³ Faraó Nekó ho uvěznil v Rible v chamátské zemi, aby nemohl kralovat v Jeruzalémě, a uložil zemi povinný odvod sto talentů stříbra a talent zlata. ³⁴ Namísto jeho otce Jošiáše pak faraó Nekó jmenoval králem Jošiášova syna Eliakima, kterého přejmenoval na Joakima. Joachaze nechal odvéci do Egypta, kde zemřel. ³⁵ Protože Joakim odváděl faraonovi stříbro a zlato, musel zemi zdanit. Kvůli faraonovu příkazu tedy každý platil stříbro, jak mu bylo vyměřeno. Joakim to stříbro a zlato vymáhal od lidu země, aby ho mohl odevzdat faraonu Nekóovi. ³⁶ Joakim se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Jeho matka se jmenovala Zebuda, dcera Pedaje z Rummy. ³⁷ Páchal, co bylo v očích Hospodina, jeho Boha, zlé, přesně jako to dělali jeho otcové.

24 Za jeho dnů přitáhl babylonský král Nabukadnezar a Joakim se stal jeho vazalem. Po třech letech se ale proti němu vzbouřil. ²Hospodin však na něj posílal chaldejské, aramejské, moábské a amonské nájezdníky. Ty posílal na Judu, aby ho hubili, jak Hospodin Judu varoval skrze své služebníky proroky. ³Tyto věci se pak Judovi opravdu staly, jak Hospodin předpověděl. Vyhnal je ze své blízkosti kvůli všem hříchům, které Menaše napáchal, ⁴a kvůli krvi nevinných, kterou proléval, až byl Jeruzalém té krve plný. Hospodin už to nehodlal promíjet. ⁵Ostatní Joakimovy skutky — co všechno vykonal — o tom se, jak známo, píše v Kronice judských králů. ⁶Joakim pak ulehl ke svým otcům a místo něj se stal králem jeho syn Joakin. ⁷Egyptský vládce pak už nikdy nevytáhl ze své země. Babylonský král totiž zabral všechno, co předtím patřilo vládci Egypta, od Egyptského potoka až po řeku Eufrat. ⁸Joakin se stal králem v osmnácti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. Jeho matka se jmenovala Nechušta, dcera Elnátana z Jeruzaléma. ⁹Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako jeho otec. ¹⁰V té době vytáhli na Jeruzalém služebníci babylonského krále Nabukadnezara a začali město obléhat. ¹¹Během obléhání dorazil k městu i samotný babylonský král. ¹²Judský král Joakin se pak se svou matkou, svými služebníky, svými veliteli a svými komorníky babylonskému králi vzdal. Babylonský král ho tedy v osmém roce své vlády zajal. ¹³Přesně jak řekl Hospodin, odnesl si všechny poklady Hospodinova chrámu i královského paláce. Všechny zlaté předměty, které dal zhotovit izraelský král Šalomoun v Hospodinově chrámu, Nabukadnezar osekal. ¹⁴Z celého Jeruzaléma odvekl 10 000 vyhnanců — všechny hodnostáře, všechny bojovníky a také všechny řemeslníky a kováře, takže nezůstal nikdo než ti nejchudší z lidu. ¹⁵Odvekl Joakina do Babylonu spolu s královnou matkou, s jeho ženami, komorníky a s mocnými země. Ty všechny odvedl z Jeruzaléma do vyhnanství v Babylonu. ¹⁶Babylonský král odvedl do zajetí v Babylonu celkem 7 000 udatných bojovníků a k tomu 1 000 řemeslníků a kovářů, samé bojeschopné muže. ¹⁷Namísto Joakina jmenoval králem jeho strýce Mataniáše, kterého přejmenoval na Cidkiáše. ¹⁸Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny. ¹⁹Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělal Joakim. ²⁰Hospodin se proto na Jeruzalém a na Judu tak rozhněval, že je nakonec vyhnal ze své blízkosti. Cidkiáš se vzbouřil proti babylonskému králi.

25 Desátého dne desátého měsíce v devátém roce Cidkiášovy vlády proto k Jeruzalému přitáhl babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem. Utábořili se před městem a začali kolem něj stavět obléhací val. ²Město zůstalo obleženo až do jedenáctého roku krále Cidkiáše. ³Devátého dne čtvrtého měsíce ve městě vládł takový hlad, že lidé neměli co jíst. ⁴Tehdy byla městská hradba prolomena a všichni vojáci v noci utekli brankou mezi zdmi u královské zahrady, ačkoli Babyloňané drželi město v obležení. Král prchal k pláni Arava, ⁵ale babylonské vojsko se pustilo za ním. Když ho pak na jerišské pláni dostihli, všichni jeho vojáci se mu rozutekli. ⁶Král byl zajat a odveden k babylonskému králi do Ribly. Tam byl nad ním vynesena rozsudek: ⁷Cidkiášovi před očima popravili jeho syny, pak mu vyloupili oči, spoutali ho bronzovými řetězy a odveklí do Babylonu. ⁸Sedmého dne pátého měsíce v devatenáctém roce vlády babylonského krále Nabukadnezara přitáhl do Jeruzaléma zmocněnec babylonského krále, velitel gardistů Nebuzaradan. ⁹Vypálil Hospodinův chrám i královský palác; vypálil v Jeruzalémě všechny paláce i všechny velké domy. ¹⁰Všichni babylonští vojáci, kteří přišli s velitelem gardistů, pak rozbořili hradby okolo Jeruzaléma. ¹¹Zbytek lidí, kteří zůstali ve městě, odvekl velitel gardistů Nebuzaradan stejně jako ty, kteří přeběhli k babylonskému králi, a jako ostatní obyvatelstvo. ¹²Jen ty nejchudší z lidu tam velitel gardistů nechal, aby se někdo staral o vinice a orol pole. ¹³Bronzové sloupy Hospodinova chrámu, stojany i bronzové Moře, které bylo v Hospodinově chrámu, rozbili Babyloňané na kusy a bronz z nich odvezli do Babylonu. ¹⁴Vzali s sebou i hrnce, lopaty, kratiknoty, pohárky a všechno bronzové bohoslužebné náčiní. ¹⁵Velitel gardistů pobral pánvice, mísy a vše, co bylo z ryzího zlata a stříbra. ¹⁶Dva sloupy, jedno Moře, stojany, které pro Hospodinův chrám zhotovil Šalomoun — bronz ze všech těch věcí se ani nedal zvážít. ¹⁷Jeden sloup byl vysoký 18 loktů, na něm byla bronzová hlavice vysoká 3 lokty s mřížováním a granátovými jablky kolem dokola, to vše z bronzu. Právě takový byl i druhý sloup, včetně mřížování. ¹⁸Velitel gardistů zajal nejvyššího kněze Serajáše, zástupce nejvyššího kněze Cefaniáše a tři strážce prahu. ¹⁹Ve městě zajal komořího, který velel vojákům, a pět členů královské rady. Dále ve městě našli písaře, který velel při odvozech mužstva a šedesát prostých lidí, kteří se nacházeli ve městě. ²⁰Velitel gardistů Nebuzaradan je zajal a odvedl do Ribly k babylonskému králi. ²¹Ten je tam v Rible v chamátské zemi nechal popravít. Takto byl Juda vyhnán ze své vlasti. ²²Babylonský král Nabukadnezar pak jmenoval Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova, správcem lidu, který směl zůstat v Judsku. ²³Když všichni velitelé se svými muži uslyšeli, že babylonský král jmenoval Gedaliáše správcem, přišli za ním do Micpy — Išmael, syn Netaniášův, Jochanan, syn Kareachův, Serajáš, syn Tanchumeta Netofského, a Jaazaniáš, syn Maachatského — ti všichni i se svými muži. ²⁴Gedaliáš je tehdy i s jejich muži zapřísahal: „Nebojte se sloužit Babyloňanům. Zůstaňte

v zemi, služte babylonskému králi a povede se vám dobře.“²⁵ V sedmém měsíci ale přišel Išmael, syn Netaniáše, syna Elišamova, z královského rodu a s deseti dalšími muži Gedaliáše zavraždil. Kromě něj zabili i všechny Židy a Babyloňany, kteří s ním byli v Micpě.²⁶ Všichni od nejmenšího po největšího, včetně velitelů vojsk, se pak sebrali a odešli do Egypta, protože se báli Babyloňanů.²⁷ V sedmatřicátém roce vyhnanství judského krále Joakina nastoupil na babylonský trůn král Evil-merodach. Ten ještě téhož roku, sedmadvacátého dne dvanáctého měsíce, omilostnil judského krále Joakina a propustil ho z vězení.²⁸ Jednal s ním laskavě a udělil mu čestné křeslo, vyšší než měli ostatní králové, kteří byli u něj v Babylonu.²⁹ Směl odložit vězeňský oděv a po všechny dny svého života směl vždy jíst u králova stolu.³⁰ Vše, co potřeboval, dostával od krále pravidelně den co den po všechny dny svého života.

25:30 Dostával od krále. Zajištění pokrmem z královského stolu, podobně jako v případě Daniela a jeho přátel (Da 1:5).

První Paralipomenon (1. Letopisů)

Úvod

1 Adam, Set, Enoš, ²Kénan, Mahalalel, Járed, ³Enoch, Metuzalém, Lámech, ⁴Noe, Sem, Cham a Jáfet. ⁵Synové Jáfetovi: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešek a Tiras. ⁶Synové Gomerovi: Aškenáz, Rifat a Togarma. ⁷Synové Javanovi: Eliša a Taršiš, Kitejšti a Rodanšti. ⁸Synové Chamovi: Habeš, Egypt, Put a Kanaán. ⁹Synové Habešovi: Seba, Chavíla, Sabta, Raema a Sabteka. Synové Raemovi: Šeba a Dedan. ¹⁰Habeš zplodil Nimroda, který se stal prvním hrdinou země. ¹¹Egypt zplodil Ludské, Anamské, Lehabské, Naftuchské, ¹²Patrusské, Kasluchské (z nichž pocházejí Filištiní spolu s Kaftorskými). ¹³Kanaán zplodil svého prvorozeného Sidona, potom Cheta, ¹⁴Jebusejce, Emorejce, Girgašejce, ¹⁵Hivejce, Arkejce, Sinejce, ¹⁶Arvadejce, Semarejce a Chamatejce. ¹⁷Synové Semovi: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram. Synové Aramovi: Úc, Chul, Geter a Mešek. ¹⁸Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera. ¹⁹Heberovi se narodili dva synové; jeden se jmenoval Peleg, Rozdělení, neboť za jeho dnů byla země rozdělena, a jeho bratr se jmenoval Joktan. ²⁰Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²¹Hadorama, Uzala, Diklu, ²²Obala, Abimaela, Šebu, ²³Ofira, Chavílu a Jobaba. Ti všichni jsou synové Joktanovi. ²⁴Sem, Arpakšad, Šelach, ²⁵Heber, Peleg, Reu, ²⁶Serug, Náchor, Terach, ²⁷Abram, totiž Abraham. ²⁸Synové Abrahamovi: Izák a Izmael. ²⁹Zde jsou jejich rodopisy: Izmaelův prvorozený Nebajot, potom Kedar, Adbeel, Mibsam, ³⁰Mišma, Duma, Massa, Chadad, Tema, ³¹Jetur, Nafiš a Kedma. To jsou Izmaelovi synové. ³²Synové Ketury, družky Abrahamovy: Porodila Zimrana, Jokšana, Medána, Midiána, Jišbaka a Šuacha. Synové Jokšanovi byli Šeba a Dedan. ³³Synové Midiánovi byli Efa, Efer, Chanoch, Abida a Eldáa. Ti všichni byli synové Ketury. ³⁴Abraham zplodil Izáka. Synové Izákovi byli Ezau a Izrael. ³⁵Synové Ezauovi: Elifaz, Reuel, Jeuš, Jalam a Korach. ³⁶Synové Elifazovi: Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz, Timna a Ama-lek. ³⁷Synové Reuelovi: Nachat, Zerach, Šama a Miza. ³⁸Synové Seírovi: Lotan, Šobal, Cibeon, Ana, Dišon, Ecer a Dišan. ³⁹Synové Lotanovi: Chori a Homam. Lotanova sestra byla Timna. ⁴⁰Synové Šobalovi: Alvan, Manachat, Ebal, Šefi a Onam. Synové Cibeonovi: Aja a Ana. ⁴¹Syn Anův: Dišon. Synové Dišonovi: Chamran, Ešban, Jitran a Keran. ⁴²Synové Ecerovi: Bilhan, Zavan, Jakan. Synové Dišanovi: Úc a Aran. ⁴³Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král: Bela, syn Beorův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba. ⁴⁴Když zemřel Bela, kraloval na jeho místě Jobab, syn Zerachův z Bosry. ⁴⁵Když zemřel Jobab, kraloval na jeho místě Chušam z temanské země. ⁴⁶Když zemřel Chušam, kraloval na jeho místě Hadad, syn Bedadův, který pobil Midiánce v moábském kraji. Jeho město se jmenovalo Avit. ⁴⁷Když zemřel Hadad, kraloval na jeho místě Samla z Masreky. ⁴⁸Když zemřel Samla, kraloval na jeho místě Šaul z Rechobot-naharu. ⁴⁹Když zemřel Šaul, kraloval na jeho místě Baal-chanan, syn Akborův. ⁵⁰Když zemřel Baal-chanan, syn Akborův, kraloval na jeho místě Hadad. Jeho město se jmenovalo Pau a jeho žena byla Mehetabel, dcera Matredova, vnučka Me-zahabova. ⁵¹Také Hadad zemřel. Edomské kmeny byly tyto: kmen Timna, kmen Alva, kmen Jetet, ⁵²kmen Oholíbama, kmen Ela, kmen Pínon, ⁵³kmen Kenaz, kmen Teman, kmen Mibcar, ⁵⁴kmen Magdiel, kmen Iram. To byly edomské kmeny.

2 Toto jsou synové Izraele: Ruben, Šimeon, Levi, Juda, Isachar, Zabulon, ²Dan, Josef, Benjamín, Neftalí, Gád, Ašer. ³Synové Judovi: Er, Onan a Šela — tito tři se mu narodili z dcery Šuy Kanaánského. Er, Judův prvorozený, byl ale Hospodinu odporný, a tak ho nechal zemřít. ⁴Jeho snacha Támar mu pak porodila Perese a Zeracha. Judových synů tedy bylo celkem pět. ⁵Synové Peresovi: Checron a Chamul. ⁶Synové Zerachovi: Zimri, Etan, Heman, Kalkol a Darda, celkem pět. ⁷Syn Karmiho: Achar, který přivedl Izrael do neštěstí, když zpronevěřil, co propadlo klatbě. ⁸Syn Etanův: Azariáš. ⁹Synové, kteří se narodili Checronovi: Jerachmeel, Ram a Káleb. ¹⁰Ram zplodil Aminadaba, Aminadab zplodil judského vůdce Nachšona. ¹¹Nachšon zplodil Salmona a Salmon zplodil Boáze. ¹²Boáz zplodil Obéda a Obéd zplodil Jišaje. ¹³Jišaj pak zplodil svého prvorozeného Eliaba, druhého Abinadaba, třetího Šimeu, ¹⁴čtvrtého Natanaela, pátého Radaje, ¹⁵šestého Ocema a sedmého Davida. ¹⁶Ti měli sestry Ceruju a Abigail. Ceruja měla tři syny: Abišaje, Joába a Asaele. ¹⁷Abigail porodila Amasu. Amasův otec byl Jeter Izmaelský. ¹⁸Káleb, syn Checronův, se svou ženou Azubou zplodil Jeriot. Toto jsou její synové: Jeter, Šobab a Ardon. ¹⁹Když Azuba zemřela, Káleb si vzal Efratu a ta mu porodila Chura. ²⁰Chur zplodil Uriho a Uri zplodil Becaleela. ²¹Checron si potom ve svých šedesáti letech vzal dceru Machira, otce Gileádova. Miloval se s ní a ona mu porodila Seguba. ²²Segub zplodil Jáira, toho, který měl v gileádské zemi třiadvacet měst. ²³(Chavot-jair a Kenat s jeho vesnicemi jim ale vzali Gešurejci

a Aramejci, celkem šedesát městeček.) To vše byli synové Machira, otce Gileádova. ²⁴ Po Checronově smrti se Káleb spojil se ženou svého otce Efratou, a ta mu porodila Aščura, otce Tekoy. ²⁵ Synové Checronova prvorozeného Jerachmeela byli: prvorozený Ram, dále Buna, Oren, Ocem, Achiáš ²⁶ a Onam, kterého měl Jerachmeel se svojí druhou manželkou jménem Atara. ²⁷ Synové Jerachmeelova prvorozeného Rama byli: Mahac, Jamin a Eker. ²⁸ Synové Onamovi byli: Šamaj a Jada. Šamajovi synové: Nádab a Abi-šur. ²⁹ Abišurova manželka se jmenovala Abihajil a porodila mu Achbana a Molida. ³⁰ Synové Nádabovi byli: Seled a Apajim. Seled však zemřel bezdětný. ³¹ Syn Apajimův: Jiši. Syn Jišiho: Šešan. Syn Šešanův: Achlaj. ³² Synové Šamajova bratra Jady: Jeter a Jonatan. Jeter zemřel bezdětný. ³³ Synové Jonatanovi: Pelet a Zaza. To byli potomci Jerachmeelovi. ³⁴ Šešan neměl syny, ale dcery. Měl však egyptského otroka jménem Jarcha ³⁵ a tomu dal Šešan svou dceru za ženu. Ta mu pak porodila Ataje. ³⁶ Ataj zplodil Nátana a Nátan zplodil Zabada. ³⁷ Zabad zplodil Eflala a Eflal zplodil Obéda. ³⁸ Obéd zplodil Jehua a Jehu zplodil Azariáš. ³⁹ Azariáš zplodil Chelece a Chelec zplodil Elasu. ⁴⁰ Elasa zplodil Sismaje a Sismaj zplodil Šaluma. ⁴¹ Šalum zplodil Jekamiáš a Jekamiáš zplodil Elišamu. ⁴² Synové Jerachmeelova bratra Káleba: prvorozený Meša, otec Zifův, a druhorozený Mareša, otec Hebronu. ⁴³ Synové Hebronovi: Korach, Tapuach, Rekem a Šema. ⁴⁴ Šema zplodil Rachama, otce Jorkoamova, a Rekem zplodil Šamaje. ⁴⁵ Šamajovým synem byl Maon, otec Bet-curu. ⁴⁶ Kálebova družka Efa porodila Chárana, Mocu a Gazeza. Cháran zplodil Gazeza. ⁴⁷ Synové Jahdajovi: Regem, Jotam, Gešan, Pelet, Efa a Šaaf. ⁴⁸ Kálebova družka Maaka porodila Šebera a Tirchanu. ⁴⁹ Dále porodila Šaafa, otce Madmany, a Ševu, otce Makbeny a Gibeje, a také Kálebovu dceru Aksu. ⁵⁰ To byli synové Kálebovi. Synové Efratina prvorozeného Chura: Šobal, otec Kiriat-jearimu, ⁵¹ Salma, otec Betléma, a Charef, otec Bet-gaderu. ⁵² K synům Šobala, otce Kiriat-jearimu, patří Roe, tedy polovina Manachatských, ⁵³ a kiriat-jearimské rody Jitrejců, Putejců, Šumatejců a Mišraejců, z nichž pocházejí Corejští a Eštaolští. ⁵⁴ Synové Salmovi jsou: Betlémští, Netofští, Atrot-bet-joábští, druhá polovina Manachatských, dále Corští ⁵⁵ a písařské rody bydlící v Jábecu: Tirhatští, Šimhatští a Sukatští. Jsou to Kenijci pocházející z Bet-rechabova otce Chamáta.

3 Toto jsou synové Davidovi, kteří se mu narodili v Hebronu: prvorozený Amnon z Achinoam Jizreelské; druhý Daniel z Abigail Karmelské; ² třetí Abšalom, syn Maaky, dcery gešurského krále Talmaje; čtvrtý Adoniáš, syn Chagity; ³ pátý Šefatiáš, syn Abitaly; šestý Jitream, syn jeho ženy Egly. ⁴ Těchto šest se mu narodilo v Hebronu, kde kraloval sedm let a šest měsíců. Dalších třiatřicet let kraloval v Jeruzalémě. ⁵ Tam se mu narodili: Šamua, Šobab, Nátan a Šalomoun. Matkou těchto čtyř byla Bat-šeba, dcera Amielova. ⁶ Narodilo se mu tam ještě dalších devět: Jibchar, Elišua, Elpelet, ⁷ Nogah, Nefeg, Jafia, ⁸ Elišama, Eliada a Elifelet. ⁹ To všechno byli Davidovi synové. Kromě nich měl David ještě jejich sestru Tamar a další syny od svých konkubín. ¹⁰ Šalomoun měl syna Rechoboáma, ten měl syna Abiáša, ten měl syna Asu, ten měl syna Jošafata, ¹¹ ten měl syna Jehorama, ten měl syna Achaziáša, ten měl syna Joaše, ¹² ten měl syna Amaciáša, ten měl syna Azariáša, ten měl syna Jotama, ¹³ ten měl syna Achaze, ten měl syna Ezechiáša, ten měl syna Menašema, ¹⁴ ten měl syna Amona a ten měl syna Jošiáša. ¹⁵ Jošiáš měl tyto syny: prvorozeného Jochanana, druhého Joakima, třetího Cidkiáša a čtvrtého Šaluma. ¹⁶ Joakim měl syny Jekoniáša a Cidkiáša. ¹⁷ Toto jsou synové Jekoniáša, který byl odvečen do zajetí: Šealtiel, ¹⁸ Malkiram, Pedajáš, Šenacar, Jekamiáš, Hošam a Nedabiáš. ¹⁹ Synové Pedajášovi: Zerubábel a Šimei. Synové Zerubábelovi: Mešulam, Chananiáš a jejich sestra Šelomit ²⁰ a dalších pět: Chašuba, Ohel, Berechiáš, Chasadiáš a Jušab-chesed. ²¹ Synové Chananiášovi: Pelatiáš a Ješajáš, jeho syn Refajáš, jeho syn Arnan, jeho syn Obadiáš a jeho syn Šekaniáš. ²² Synové Šekaniášovi: Šemajáš a jeho synové: Chatuš, Jigeal, Bariach, Neriáš a Šafat, celkem šest. ²³ Synové Neriášovi: Eljoenaj, Ezechiáš a Azrikam, celkem tři. ²⁴ Synové Eljoenajovi: Hodaviáš, Eliašib, Pelajáš, Akub, Jochanan, Delajáš a Anani, celkem sedm.

4 Synové Judovi: Peres, Checron, Karmi, Chur a Šobal. ² Šobalův syn Reajáš zplodil Jachata. Jachat zplodil Achumaje a Lahada. To jsou corejské rody. ³ Toto jsou synové otce Etama: Jizreel, Jišma a Jidbaš (jejich sestře se říkalo Haclelponi), ⁴ dále Penuel, otec Gedorův, a Ezer, otec Chušův. To jsou synové Efratina prvorozeného Chura, otce Betléma. ⁵ Aščur, otec Tekoje, měl dvě manželky: Chelu a Naaru. ⁶ Naara mu porodila Achuzama, Chefera, Temniho a Achaštariho — ti všichni jsou synové Naary. ⁷ Chela mu porodila Cereta, Jicchara a Etnana. ⁸ Koc zplodil Anuba, Cobebu a rody Acharchela, syna Harumova. ⁹ Jábec byl slavnější než jeho bratři. Jeho matka ho pojmenovala Jábec, Trápení, neboť řekla: „Porodila jsem ho s trápením.“ ¹⁰ Jábec volal k Bohu Izraele: „Kéž bys mi požehnal a rozšířil mé území! Kéž by tvá ruka byla se mnou a chránila mě od zlého, abych neměl trápení!“ A Bůh mu dal, oč žádal. ¹¹ Kelub, bratr Šuchův, zplodil Mechira, který je otcem Eštona. ¹² Ešton zplodil Bet-rafu, Paseacha a Techinu, otce Ir-nachaše. To jsou muži Rechabovi. ¹³ Synové Kenazovi: Otniel a Serajáš. Synové Otnielovi: Chatat ¹⁴ a Meonotaj, otec Ofry. Serajáš zplodil Joába, otce řemeslníků žijících v Ge-charašim. ¹⁵ Synové Káleba, syna Jefunova: Iru, Ela a Naam. Syn Elův: Kenaz.

¹⁶ Synové Jehalelelovi: Zif, Zifa, Tirja a Asarel. ¹⁷ Synové Ezry: Jeter, Mered, Efer a Jalon. Meredova žena Bitja mu porodila Mirjama, Šamaje a Jišbacha, otce Eštemoy. ¹⁸ (Jeho judská žena porodila Jereda, otce Gedoru, Hebera, otce Socha, a Jekutiela, otce Zanoachu.) To jsou synové faraonovy dcery Bitji, kterou si Mered vzal. ¹⁹ Synové Hodiášovy ženy, sestry Nachama, byli otcové garmijské Keily a maachatské Eštemoy. ²⁰ Synové Šimonovi: Amnon, Rina, Ben-chanan a Tilon. Synové Jišiho: Zochet a Ben-zochet. ²¹ Synové Šely, syna Judova: Er, otec Lechy; Laada, otec Mareši a rodu tkalců kmentu v Bet-ašbeji, ²² dále Jokim, obyvatelé Kozeby, dále Joaš a Saraf, kteří ovládali Moáb, a Jašubi-lechem. (Jsou to pradávne záznamy.) ²³ Byli to hrncíři žijící v Netaimu a Gedeře, kde pracovali pro krále. ²⁴ Synové Šimeonovi: Nemuel, Jamin, Jarib, Zerach a Šaul. ²⁵ Jeho syn byl Šalum, jeho syn Mibšam a jeho syn Mišma. ²⁶ Mišmovi synové: jeho syn Chamuel, jeho syn Zakur a jeho syn Šimei. ²⁷ Šimei měl šestnáct synů a šest dcer, ale jeho bratři neměli tolik synů, takže se jejich rody nerozmnožily tolik jako synové Judovi. ²⁸ Bydleli v Beer-šebě, Moladě, Chacar-šualu, ²⁹ v Bilze, Ecemu, Toladu, ³⁰ Betuelu, Chormě, Ciklagu, ³¹ v Bet-markabotu, Chacar-susimu, Bet-bireji a Šaarajimu. To byla jejich města až do kralování Davidova. ³² Jejich vesnice byly: Etam, Ajin Rimon, Tochen, Ašan, to bylo pět městeček ³³ a v okolí těchto městeček byly všechny jejich vesnice až do Baalaty. To jsou jejich usedlosti a tak je měli zaznamenány. ³⁴ Dále Mešobab, Jamlech, Joša, syn Amaciášův, ³⁵ Joel, Jehu, syn Jošibiáše, syna Serajášova, syna Asielova; ³⁶ také Eljoenaj, Jahkoba, Ješochajáš, Asajáš, Adiel, Jesimiel a Benajáš; ³⁷ i Ziza, syn Šifhiův, syna Alonova, syna Jedajášova, syna Šimrího, syna Šemajášova. ³⁸ Výše jmenovaní byli vůdcové svých rodů a jejich otcovské domy se hojně rozrostly. ³⁹ Proto se vydali hledat pastvu pro své ovce a kozy až ke Gedorskému průsmyku na východní straně údolí. ⁴⁰ Nalezli vydatné a dobré pastviny a prostranný, tichý a klidný kraj. Jeho předchozí obyvatelé byli potomci Chamovi. ⁴¹ Tito jmenovitě zapsaní muži za dnů judského krále Ezechiáše přišli a zaútočili na jejich příbytky i na Meunity, kteří tam žili. Vyhladili je jako proklaté (jak je tomu dodnes) a usadili se tam místo nich, neboť tam byla pastva pro jejich ovce a kozy. ⁴² Někteří ze synů Šimeonových došli až k hoře Seír. Bylo to pět set mužů v čele s Jišiho syny Pelatiášem, Neriášem, Refajášem a Uzilem. ⁴³ Pobili poslední pozůstatky Amalekoců a sídlí tam až dodnes.

5 Synové Izraelova prvorozeného, Rubena. (Ten byl sice prvorozený, ale protože poskvřnil lože svého otce, prvorozenství bylo dáno synům Izraelova syna Josefa; proto není v rodopisu zaznamenán jako prvorozený. ² Nejmnocnější mezi svými bratry byl Juda — a také z něj vzešel vládce — ale prvorozenství patří Josefovi). ³ Nuže, synové Izraelova prvorozeného, Rubena: Chanoch, Palu, Checron a Karmi. ⁴ Synové Joelovi: jeho syn Šemajáš, jeho syn Gog, jeho syn Šimei, ⁵ jeho syn Míka, jeho syn Reajáš, jeho syn Baal ⁶ a jeho syn Beera, kterého asyrský král Tiglat-pileasar odvedl do vyhnanství. Beera byl v Rubenově rodu vůdcem. ⁷ Jeho bratři podle svých rodin, jak jsou uvedeni ve svých rodopisech: Jehiel (jejich vůdce), Zachariáš, ⁸ Bela, syn Azaze, syna Šemy, syna Joelova. Bydleli od Aroeru až k Nebó a Baal-meonu. ⁹ A protože se jejich stáda v gileádské zemi velmi rozmnožila, rozšířili se na východ až k okraji pouště sahající k řece Eufrat. ¹⁰ Za Saulových dnů vedli válku s Hagrity, přemohli je a obydleli všechny jejich obce na východ od Gileádu. ¹¹ Synové Gádovi bydleli naproti nim v bášanském kraji až po Salchu: ¹² Jejich vůdce Joel, druhý po něm Šafam a potom Janaj, soudce v Bášanu. ¹³ Jejich bratři podle svých otcovských rodů: Michael, Mešulam, Šeba, Joraj, Jakan, Zia a Eber, celkem sedm. ¹⁴ Byli to synové Abichaila, syna Churiho, syna Jaroachova, syna Gileádova, syna Michaelova, syna Ješišaje, syna Jachdoova, syna Búzova. ¹⁵ Vůdcem jejich otcovského rodu byl Achi, syn Abdiela, syna Guniho. ¹⁶ Bydleli v Gileádu, v Bášanu a tamních vesnicích i na všech šárónských pastvinách, kam až sahají. ¹⁷ Ti všichni byli zapsáni do rodových seznamů za dnů judského krále Jotama a za dnů izraelského krále Jeroboáma. ¹⁸ Synové Rubenovi, Gádovi a polovina kmene Manasesova měli 44 760 bojeschopných mužů vyzbrojených štítem a mečem, vládnoucích lukem a vycvičených k boji. ¹⁹ Ti vedli válku s Hagrity, s Jeturem, Nafišem a Nodabem. ²⁰ Během té války volali k Bohu a on vyslyšel jejich prosby, neboť v něj doufali. Dostalo se jim pomoci, a tak jim Hagrité i se všemi svými spojenci padli do rukou. ²¹ Zajali jejich stáda: 50 000 velbloudů, 250 000 koz a ovcí, 2 000 oslů a 100 000 zajatců. ²² Mnoho dalších padlo zabitých, neboť Bůh bojoval za ně. Bydleli tam pak místo nich až do svého vystěhování. ²³ Synové poloviny kmene Manasesova bydleli na území od Bášanu až po Baal-hermon čili Senír (což je hora Hermon). Bylo jich totiž mnoho. ²⁴ Toto jsou vůdcové jejich otcovských rodů: Efer, Jiši, Eliel, Azriel, Jirmeáš, Hodaviáš a Jachdiel, udatní bojovníci, proslulí muži, vůdcové otcovských rodů. ²⁵ Zradili však Boha svých otců a odešli smilnit za bohy národů té země, které před nimi Bůh vyhubil. ²⁶ Proto Bůh Izraele podnítl ducha asyrského krále Pula (totiž Tiglat-pileasara, krále Asýrie), aby vystěhoval pokolení Ruben, Gád a polovinu kmene Manasesova do vyhnanství. Odvedl je do Chalachu, Chaboru, Hary a k řece Gozanu, kde zůstávají až dodnes. ²⁷ Synové Leviho: Geršon, Kehat a Merari. ²⁸ Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. ²⁹ Děti Amramovy: Áron, Mojžíš a Miriam. Synové Áronovi: Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar. ³⁰ Eleazar zplodil Pinchase, Pinchas zplodil Abišuu, ³¹ Abišua zplodil Bukiho, Buki zplodil Uziho, ³² Uzi zplodil Zerachiáše, Zerachiáš zplodil Merajota,

³³ Merajot zplodil Amariáše, Amariáš zplodil Achituba, ³⁴ Achitub zplodil Sádoka, Sádok zplodil Achimaace, ³⁵ Achimaac zplodil Azariáše, Azariáš zplodil Jochanana, ³⁶ Jochanan zplodil Azariáše (který byl knězem, když Šalomoun postavil v Jeruzalémě chrám), ³⁷ Azariáš zplodil Amariáše, Amariáš zplodil Achituba, ³⁸ Achitub zplodil Sádoka, Sádok zplodil Šaluma, ³⁹ Šalum zplodil Chilkiáše, Chilkiáš zplodil Azariáše, ⁴⁰ Azariáš zplodil Serajáše, Serajáš zplodil Jocadaka ⁴¹ (a ten odešel do zajetí, když Hospodin nechal Nabukadnežara vystěhovat Judu a Jeruzalém).

6 Synové Leviho: Geršom, Kehat a Merari. ² Synové Geršomovi se jmenovali: Libni a Šimei. ³ Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. ⁴ Synové Merariho: Machli a Muši. To jsou levitské rody podle jejich otců. ⁵ Geršomovi patří jeho syn Libni, jeho syn Jachat, jeho syn Zima, ⁶ jeho syn Joach, jeho syn Ido, jeho syn Zerach a jeho syn Jeotraj. ⁷ Synové Kehatovi: jeho syn Aminadab, jeho syn Korach, jeho syn Asir, ⁸ jeho syn Elkána, jeho syn Ebiasaf, jeho syn Asir, ⁹ jeho syn Tachat, jeho syn Uriel, jeho syn Uziáš a jeho syn Šaul. ¹⁰ Synové Elkánovi: Amasaj, Achimot, ¹¹ jeho syn Elkána, jeho syn Cofaj, jeho syn Nachat, ¹² jeho syn Eliab, jeho syn Jerocham, jeho syn Elkána a jeho syn Samuel. ¹³ Synové Samuelovi: prvorozený Joel a druhý Abiáš. ¹⁴ Synové Merariho: Machli, jeho syn Libni, jeho syn Šimei, jeho syn Uza, ¹⁵ jeho syn Šimea, jeho syn Chagiáš a jeho syn Asajáš. ¹⁶ Toto jsou muži, které David pověřil zpěvem v domě Hospodinově, když tam spočinula Truhla. ¹⁷ Předtím než Šalomoun v Jeruzalémě postavil Hospodinův chrám, sloužili zpěvem před Příbytkem, před Stanem setkávání. Ke službě nastupovali podle svého pořádku. ¹⁸ Nastupovali společně se svými syny: Ze synů Kehatových: zpěvák Heman, syn Joele, syna Samuelova, ¹⁹ syna Elkánova, syna Jerochamova, syna Elielova, syna Toachova, ²⁰ syna Cufova, syna Elkánova, syna Machatova, syna Amasajova, ²¹ syna Elkánova, syna Joelova, syna Azariášova, syna Cefaniášova, ²² syna Tachatova, syna Asirova, syna Ebiasafova, syna Korachova, ²³ syna Jisharova, syna Kehatova, syna Leviho, syna Izraelova. ²⁴ Po pravici mu stál jeho bratr Asaf, syn Berechiáše, syna Šimeova, ²⁵ syna Michaelova, syna Baaseášova, syna Malkiášova, ²⁶ syna Etniho, syna Zerachova, syna Adajášova, ²⁷ syna Etanova, syna Zimova, syna Šimeiho, ²⁸ syna Jachatova, syna Geršomova, syna Leviho. ²⁹ Nalevo stál z jejich bratrů, synů Merariho: Etan, syn Kišiho, syna Abdiho, syna Maluchova, ³⁰ syna Chašabiášova, syna Amaciášova, syna Chilkiášova, ³¹ syna Amciho, syna Baniho, syna Šemerova, ³² syna Machliho, syna Mušiho, syna Merariho, syna Leviho. ³³ Jejich bratrům levitům byla svěřena veškerá služba Příbytku, totiž Hospodinova domu. ³⁴ Áron a jeho bratři se však věnovali obětem na zápalném a kadidlovém oltáři, veškeré službě nejsvětější svatyně a očišťování Izraele podle všech příkazů Božího služebníka Mojžíše. ³⁵ Toto jsou synové Áronovi: jeho syn Eleazar, jeho syn Pinchas, jeho syn Abišua, ³⁶ jeho syn Buki, jeho syn Uzi, jeho syn Zerachiáš, ³⁷ jeho syn Merajot, jeho syn Amariáš, jeho syn Achitub, ³⁸ jeho syn Sádok a jeho syn Achimaac. ³⁹ Toto jsou sídliště a osady na jejich územích: Synům Áronovým z rodu Kehatovců připadl tento los: ⁴⁰ V judské zemi dostali Hebron a přilehlé pastviny v okolí. ⁴¹ Pole u města s přilehlými osadami dostal Káleb, syn Jefunův. ⁴² Synové Áronovi dostali útočištné město Hebron a dále Libnu, Jatir, Eštemou, ⁴³ Chilen, Debir, ⁴⁴ Ašan, Jutu a Bet-šemeš s jejich pastvinami. ⁴⁵ Z území kmene Benjamín dostali Gibeon, Gebu, Aletmet a Anatot s jejich pastvinami. Celkem tedy jejich rodům připadlo třináct měst. ⁴⁶ Ostatním synům Kehatovým připadlo losem deset měst z poloviny kmene Manases. ⁴⁷ Synům Geršomovým připadlo pro jejich rody třináct měst z kmene Isachar, z kmene Ašer, z kmene Neftalí a z kmene Manases v Bášanu. ⁴⁸ Synům Merariho bylo pro jejich rody vylosováno dvanáct měst z kmene Ruben, z kmene Gád a z kmene Zabulon. ⁴⁹ Synové Izraele dali tato města i s jejich pastvinami levitům. ⁵⁰ Losem jim přidělili tato vyjmenovaná města z kmene Juda, Šimeon a Benjamín. ⁵¹ Části rodu Kehatovců připadla města na území kmene Efraim. ⁵² V Efraimských horách dostali útočištné město Šechem a dále Gezer, ⁵³ Jokmeam, Bet-choron, ⁵⁴ Ajalon a Gat-rimon s jejich pastvinami. ⁵⁵ Ostatním rodům ze synů Kehatových přidělili na území poloviny kmene Manasesova Aner a Bileám s jejich pastvinami. ⁵⁶ Rody synů Geršomových dostaly z území poloviny kmene Manasesova Golan v Bášanu a Aštarot s jejich pastvinami. ⁵⁷ Z kmene Isachar dostaly Kedeš, Dobrat, ⁵⁸ Rámot a Anem s jejich pastvinami. ⁵⁹ Z kmene Ašer dostaly Mašal, Abdon, ⁶⁰ Chukok a Rechob s jejich pastvinami. ⁶¹ Z kmene Neftalí dostaly galilejský Kedeš, Chamon a Kiriatajim s jejich pastvinami. ⁶² Zbývajícím synům Merariho přidělili z kmene Zabulon Jokneam, Kartu, Rimon a Tábora s jejich pastvinami. ⁶³ Na východním břehu Jordánu naproti Jerichu dostali z kmene Ruben pouštní Becer, Jahcu, ⁶⁴ Kedemot a Mefaat s jejich pastvinami. ⁶⁵ Z kmene Gádova dostali Rámot v Gileádu, Machanajim, ⁶⁶ Češbon a Jaezer s jejich pastvinami.

7 Synové Isacharovi: Tola, Pua, Jašub a Šimron — celkem čtyři. ² Synové Tolovi: Uzi, Refajáš, Jeriel, Jachmaj, Jibsam a Samuel, vůdcové svých otcovských rodů. Za dnů Davidových byli Tolovi potomci zapsáni v rodopisech v počtu 22 600 udatných bojovníků. ³ Syn Uzih: Jizrachiáš. Synové Jizrachiáše: Michael,

Obadiáš, Joel, Jišáš. Všech pět byli vůdcové. ⁴Podle jejich rodopisů měl jejich otcovský rod 36 000 vojáků ve zbrani, neboť měli mnoho žen a synů. ⁵Také jejich bratři z ostatních Isacharových rodů byli udatní bojovníci. Celkem jich bylo v rodových seznamech zaznamenáno 87 000. ⁶Synové Benjamínovi: Bela, Becher a Jediel, celkem tři. ⁷Synové Belovi: Ebon, Uzi, Uziel, Jerimot a Iri, pět vůdců otcovského rodu. V rodovém seznamu jich je zaznamenáno 22 034 bojovníků. ⁸Synové Becherovi: Zemira, Joaš, Eliezer, Eljoenaj, Omri, Jeremot, Abiáš, Anatot a Alemet. Ti všichni byli synové Becherovi. ⁹V jejich rodovém seznamu je kromě vůdců jejich otcovských rodů zaznamenáno 22 200 bojovníků. ¹⁰Syn Jedielův: Bilhan. Synové Bilhanovi: Jeuš, Benjamín, EHUD, Kenaana, Zetan, Taršiš a Achišachar. ¹¹Tito všichni synové Jedieľa byli udatní muži, vůdcové svých otcovských rodů, které čítaly 17 200 bojovníků připravených k bitvě. ¹²Synové Irovi: Šupim a Chupim. Syn Danův: Chušim. ¹³Synové Neftalímovi: Jachaciel, Guni, Jecer a Šilem. To jsou potomci Bilhy. ¹⁴Synové Manasesovi: Asriel, jehož mu porodila jeho aramejská družka. Porodila také Machira, otce Gileádova. ¹⁵Machir si vzal ženu jménem Maaka, sestru Šupima a Chupima. Manasesův druhorozený se jmenoval Celofchad a ten měl samé dcery. ¹⁶Machirova žena Maaka porodila syna, jehož pojmenovala Pereš. Jeho bratr se jmenoval Šereš a jeho synové byli Ulam a Rekem. ¹⁷Syn Ulamův: Bedan. To jsou synové Gileáda, syna Machirova, syna Manasesova. ¹⁸Jeho sestra Molechet porodila Išhoda, Abiezera a Machlu. ¹⁹Synové Šemidovi: Achian, Šechem, Likchi a Aniam. ²⁰Synové Efraimovi: Šutelach, jeho syn Bered, jeho syn Tachat, jeho syn Eleada, jeho syn Tachat, ²¹jeho syn Zabad a jeho syn Šutelach. Ezera a Eleada zabili domorodci z Gatu, když jim přišli pobrat dobytek. ²²Jejich otec Efraim je dlouho oplakával a jejich sourozenci ho přišli utěšovat. ²³Potom se miloval se svou ženou, ta počala, porodila syna a on mu dal jméno Beria, Neštěstí, protože do jeho domu přišlo neštěstí. ²⁴Jeho dcera Šeera vystavěla Dolní i Horní Bet-choron a Uzen-šeeru. ²⁵Jeho synové byli Refach a Rešef; jeho syn byl Telach, jeho syn Tachan, ²⁶jeho syn Ladan, jeho syn Amihud, jeho syn Elišama, ²⁷jeho syn Nun a jeho syn Jozue. ²⁸Jejich vlastnictvím a bydlištěm byl Bet-el s okolními vesnicemi, od Naaranu na východě po Gezer a jeho vesnice na západě, dále Šechem a jeho vesnice až k Aji a jeho vesnicím. ²⁹Podél hranic se syny Manasesovými pak Bet-šan, Taanach, Megido a Dor s jejich vesnicemi. Tam všude bydleli synové Josefa, syna Izraelova. ³⁰Synové Ašerovi: Jimna, Jišva, Jišvi, Beria a jejich sestra Serach. ³¹Synové Beriovi: Cheber a Malkiel, což je otec Birzaitův. ³²Cheber zplodil Jafleta, Šomera, Chotama a jejich sestru Šúu. ³³Synové Jafletovi: Pasach, Bimhal a Ašvat — to jsou Jafletovi synové. ³⁴Synové Šemerovi: Achi, Rohga, Jechuba a Aram. ³⁵Synové jeho bratra Chelema: Cofach, Jimna, Šeleš a Amal. ³⁶Synové Cofachovi: Suach, Charnefer, Šual, Beri, Jimra, ³⁷Becer, Hod, Šama, Šilša, Jitran a Beera. ³⁸Synové Jeterovi: Jefune, Pispá a Ara. ³⁹Synové Ulovi: Arach, Chaniel a Ricja. ⁴⁰Ti všichni jsou synové Ašerovi, náčelníci svých otcovských rodů, vybraní udatní bojovníci, přední vůdcové. V jejich rodovém seznamu je zapsáno 26 000 bojeschopných mužů.

8 Benjamín zplodil prvorozeného Belu, druhého Ašbela, třetího Achirama, ²čtvrtého Nocha, pátého Rafu. ³Bela měl syny Adara, Geru, otce Ehudova, ⁴Abišuu, Naamana, Achoacha, ⁵Geru, Šefufana a Churama. ⁶Toto jsou synové Ehudovi, rodoví vůdcové obyvatel Geby, kteří byli vystěhováni do Manachatu: ⁷Naaman, Acháš a Gera, který je přestěhoval a který zplodil Uzu a Achichuda. ⁸Poté, co Šachrajim zapudil své ženy Chušimu a Baaru, narodili se mu v moábském kraji synové. ⁹Se svou ženou Chodeš zplodil Jobaba, Cibju, Mešu, Malkama, ¹⁰Jeuca, Sakiáše a Mirmu. To byli jeho synové, vůdcové rodů. ¹¹S Chušimou zplodil Abituba a Elpaala. ¹²Synové Elpaalovi: Eber, Mišeam a Šemed (který vystavěl Ono a Lod s okolními vesnicemi). ¹³Beria a Šema byli vůdcové otcovských rodů obývajících Ajalon (ti zahrnuli obyvatele Gatu). ¹⁴Jejich bratři byli Šašak a Jeremot. ¹⁵Zebadiáš, Arad, Eder, ¹⁶Michael, Jišpa a Jocha byli synové Beriovi. ¹⁷Zebadiáš, Mešulam, Chizki, Cheber, ¹⁸Jišmeraj, Jizlia a Jobab byli synové Elpaalovi. ¹⁹Jakim, Zichri, Zabdi, ²⁰Elienaj, Ciletaj, Eliel, ²¹Adajáš, Berajáš a Šimrat byli synové Šimeiho. ²²Jišpan, Eber, Eliel, ²³Abdon, Zichri, Chanan, ²⁴Chananiáš, Elam, Antotáš, ²⁵Jifdeáš a Penuel byli synové Šašakovi. ²⁶Šamšeraj, Šechariáš, Ataliáš, ²⁷Jaarešáš, Eliáš a Zichri byli synové Jerochamovi. ²⁸To byli vůdcové otcovských rodů, vůdcové zaznamenaní v rodopisech. Ti všichni bydleli v Jeruzalémě. ²⁹V Gibeonu bydlel otec Gibeonu Jehiel se svojí ženou jménem Maaka. ³⁰Jejich prvorozený byl Abdon, dále Cur, Kíš, Baal, Ner, Nádab, ³¹Gedor, Achio, Zecher a Miklot. ³²Miklot zplodil Šimeu. Ti ovšem narozdíl od svých bratrů bydleli se svými příbuznými v Jeruzalémě. ³³Ner zplodil Kíše. Kíš zplodil Saula. Saul zplodil Jonatana, Malki-šuu, Abinadaba a Eš-baala. ³⁴Jonatan měl syna Merib-baala. Merib-baal zplodil Míku. ³⁵Synové Míkovi: Piton, Melech, Tarea a Achaz. ³⁶Achaz zplodil Jehoada. Jehoada zplodil Alemeta, Azmaveta a Zimriho. Zimri zplodil Mocu. ³⁷Moca zplodil Bineu. Jeho syn byl Rafa, jeho syn Elasa a jeho syn Acel. ³⁸Acel měl šest synů. Jmenovali se: Azrikam, Bochrú, Jišmael, Šeariáš, Obadiáš a Chanan — ti všichni byli synové Acelovi. ³⁹Synové jeho bratra Ešeka: prvorozený Ulam, druhý Jeuš a třetí Elifelet. ⁴⁰Ulamovi synové byli udatní bojovníci; vládli lukem a měli mnoho dětí a vnuků — na sto padesát. To všechno byli Benjamínci.

9 Tak byli všichni Izraelci zahrnuti do rodových seznamů, které jsou zapsány v Knize izraelských a judských králů. Za svoji nevěrnost pak byli vystěhováni do Babylonu. ² Nejprve se Izraelci, kněží, levité a chrámoví sluhové vrátili bydlet do svých původních měst. ³ Někteří ze synů Judových, Benjamínových, Efraimových a Manasesových ale přišli bydlet do Jeruzaléma: ⁴ Ze synů Judova syna Perese to byl Utaj, syn Amihuda, syna Omriho, syna Imriho, syna Baniho. ⁵ Z rodu Šelova: prvorozený Asajáš a jeho synové. ⁶ Z rodu Zerachova: Jehuel. Jejich příbuzných bylo celkem 690. ⁷ Ze synů Benjamínových to byl Salu, syn Mešulama, syna Hodaviáše, syna Hasenuova; ⁸ Jibneáš, syn Jerochamův; Ela, syn Uziho, syna Michriho; Mešulam, syn Šefatiáše, syna Reuela, syna Jibniášova. ⁹ Jejich bratři podle záznamů v jejich rodopisech čítali 956 mužů — sami vůdcové otcovských rodů. ¹⁰ Z kněží to byl Jedajáš, Jojarib, Jachin, ¹¹ dále Azariáš, syn Chilkiáše, syna Mešulama, syna Sádoka, syna Merajota, syna Achitubova, zodpovědného za Boží dům; ¹² Adajáš, syn Jerochama, syna Pašchura, syna Malkiášova; Maesaj, syn Adielův, syna Jachzerova, syna Mešulamova, syna Mešilemitova, syna Imerova. ¹³ Jejich bratři, vůdcové svých otcovských rodů, čítali 1 760 udatných mužů zodpovědných za službu v Božím domě. ¹⁴ Z levitů Šemajáš, syn Chašuba, syna Azrikama, syna Chašabiášova ze synů Merariho; ¹⁵ Bakbakar, Chereš, Galal, Mataniáš, syn Míky, syna Zikriho, syna Asafova; ¹⁶ Obadiáš, syn Šemajáše, syna Galalova, syna Jedutunova, a Berechiáš, syn Asy, syna Elkanova, který bydlel v netofských osadách. ¹⁷ Strážci bran byli: Šalum, Akub, Talmon, Achiman a jejich bratři; jejich vůdcem byl Šalum. ¹⁸ Ti až dosud strážili Královskou bránu na východní straně. Byli to strážníci z tábora synů Leviho. ¹⁹ Šalum, syn Koreho, syna Ebiasafa, syna Korachova, a jeho bratři Korachovci z jeho otcovského rodu zodpovídali za stráž prahů Stánku, tak jako jejich otcové bývali strážci vchodu do tábora Hospodinova. ²⁰ Jejich vůdcem kdysi býval Pinchas, syn Eleazarův — Hospodin s ním! ²¹ Zachariáš, syn Mešelemiášův, byl strážcem u vstupu do Stanu setkávání. ²² Všech, kdo byli vybráni za strážce prahů, bylo 212. Takto byli zapsáni podle svých rodokmenů ve svých osadách. David a vidoucí Samuel je kdysi pověřil touto zodpovědnou službou, ²³ aby spolu se svými syny drželi stráž u bran Hospodinova domu, u svatostánku. ²⁴ Tam stáli na stráži ze čtyř stran: na východě, na západě, na severu i na jihu. ²⁵ Jejich bratři přicházeli ze svých osad a v pravidelných týdenních směnách se k nim připojovali. ²⁶ Čtyřem levitským velitelům stráží byly pro jejich věrnost svěřeny komory a pokladnice Božího domu. ²⁷ V noci zůstávali okolo Božího domu; měli za úkol ho hlídat a ráno co ráno otevírat. ²⁸ Někteří z nich měli na starosti služebné náčiní, a tak je přepočítané vnašeli a přepočítané vynašeli. ²⁹ Někteří byli přiděleni k nádobám a veškerému posvátnému náčiní a také k jemné mouce, vínu, oleji, kadidlu a balzámu. ³⁰ Někteří z kněžských synů připravovali masti z vonných látek. ³¹ Jednomu z levitů, Matitiášovi, prvorozenému Korachovce Šaluma, byla svěřena příprava obětních placek. ³² Někteří jejich bratři ze synů Legatových dbali o chleby předložené, připravované na každou sobotu. ³³ Další byli zpěváci, vůdcové levitských otcovských rodů. Bydleli v chrámových komůrkách osvobozeni od jiných povinností, neboť byli ve službě dnem i nocí. ³⁴ To jsou vůdcové levitských otcovských domů, vůdcové svých rodů, kteří bydleli v Jeruzalémě. ³⁵ V Gibeonu bydlel otec Gibeonu Jehiel, jeho žena jménem Maaka, ³⁶ jeho prvorozený Abdon a dále Cur, Kiš, Baal, Ner, Nádab, ³⁷ Gedor, Achio, Zachariáš a Miklot. ³⁸ Miklot zplodil Šimeama. Ti ovšem narozdíl od svých bratrů bydleli se svými příbuznými v Jeruzalémě. ³⁹ Ner zplodil Kiše. Kiš zplodil Saula. Saul zplodil Jonatana, Malki-šuu, Abinadaba a Eš-baala. ⁴⁰ Jonatan měl syna Merib-baala. Merib-baal zplodil Míku. ⁴¹ Synové Míkovi: Piton, Melech, Tachrea a Achaz. ⁴² Achaz zplodil Jada. Jada zplodil Alemeta, Azmaveta a Zimriho. Zimri zplodil Mocu. ⁴³ Moca zplodil Bineu. Jeho syn byl Refaja, jeho syn Elasa a jeho syn Acel. ⁴⁴ Acel měl šest synů. Jmenovali se: Azrikam, Bochrů, Jišmael, Šeariáš, Obadiáš a Chanan. To jsou synové Acelovi.

10 Na Izrael zaútočili Filištiní. Izraelští muži se před nimi dali na útěk a padali pobiti na svazích Gilboa. ² Filištiní pronásledovali Saula a jeho syny. Když se jim podařilo zabít Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-šuu, ³ rozhořel se prudký boj proti Saulovi. Našli ho lukostřelci a těžce ho zranili svými střelami. ⁴ Saul proto řekl svému zbrojnošovi: „Vytáhni svůj meč a probodni mě. Jinak přijdou ti neobřezanci a vrhnou se na mě!“ Zbrojnoš se ale zdráhal, protože měl veliký strach. Saul tedy vzal meč a nalehl na něj. ⁵ Když zbrojnoš viděl, že Saul je mrtev, nalehl i on na meč a zemřel. ⁶ Tak zahynul Saul, jeho tři synové i celý jeho dům; zemřeli společně. ⁷ Jakmile všichni Izraelci v údolí spatřili, že izraelské vojsko uteklo a že Saul se svými syny zahynul, opustili svá města a uprchli. Pak přišli Filištiní a obsadili je. ⁸ Druhého dne, když Filištiní přišli do pohoří Gilboa obírat pobité, našli tam ležet Saula a jeho tři syny. ⁹ Obrali ho, odnesli jeho hlavu i zbroj a poslali to po celé filišťínské zemi, aby tu zprávu ohlásili svým modlám i lidu. ¹⁰ Jeho výzbroj uložili v chrámu svých bohů a jeho lebku přibíli v chrámu Dáгона. ¹¹ Když se obyvatelé Jábeš-gileádu doslechli, co všechno Filištiní provedli se Saulem, ¹² všichni jejich bojovníci vyrazili na cestu. Sňali Saulovo tělo i těla jeho synů, přinesli je zpět do Jábeše a pohřbili jejich ostatky pod jábešským dubem. Sedm dní se pak postili. ¹³ Tak zemřel Saul,

protože zradil Hospodina. Nedbal totiž na jeho slovo a zašel dokonce tak daleko, že se radil s věšteckým duchem, ¹⁴ místo aby se radil s Hospodinem. Ten ho proto zahubil a království předal Davidovi, synu Jišajovu.

11 Celý Izrael se shromáždil k Davidovi do Hebronu. „Hle, jsme tvá krev a tělo!“ prohlásili. ² „Už za časů krále Saula jsi vodíval Izrael do boje a znovu jej přiváděl. Tobě Hospodin, tvůj Bůh, řekl: ‘Ty budeš pastýřem mého lidu Izraele, ty budeš mému lidu Izraeli vůdcem.’“ ³ Když tehdy za králem do Hebronu přišli všichni stařešinové Izraele, David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodinem a oni Davida pomazali za krále nad Izraelem podle Hospodinova slova skrze Samuele. ⁴ David pak s celým Izraelem vytáhl na Jeruzalém, což býval Jebus, protože tam v tom kraji bydleli Jebusejci. ⁵ „Sem se nedostaneš!“ řekli obyvatelé Jebusu Davidovi. David ale pevnost Sion dobyl. Teď je to Město Davidovo. ⁶ David tehdy prohlásil: „Kdo zaútočí na Jebusejce jako první, stane se vrchním velitelem.“ Jako první vyrazil Joáb, syn Ceruji, a tak se ujal velení. ⁷ David se pak v té pevnosti usadil, a tak dostala jméno Město Davidovo. ⁸ Vybudoval to město okolo ní od terasy Milo až k obvodové zdi a zbytek města obnovil Joáb. ⁹ Tak se David stále více vzdával a Hospodin zástupů byl s ním. ¹⁰ Toto jsou vůdcové Davidových hrdinů, kteří mu s celým Izraelem pomohli stát se králem podle Hospodinova slova o Izraeli a byli mu v jeho kralování pevnou oporou. ¹¹ Toto je výčet Davidových hrdinů: Jašobeám Chakemonský, velitel Trojice. Oháněl se kopím tak, že jich jednou pobil na tři sta. ¹² Další z té trojice hrdinů byl Eleazar, syn Doda Achochijského. ¹³ Ten byl s Davidem v Pas-damimu, kde se Filištiní shromáždili k boji. Na tom dílu pole, který byl osetý ječmenem, se vojsko před Filištiny dalo na útěk. ¹⁴ Oni se ale postavili doprostřed pole, uhájili ho a Filištiny pobili. Tak jim Hospodin daroval velké vítězství. ¹⁵ Tři ze třicítky velitelů sestoupili k Davidovi na útes do jeskyně Adulam, když v údolí Refaim tábořil oddíl Filištinů. ¹⁶ David byl tehdy ve skalní pevnosti. Betlém byl obsazen Filištiny. ¹⁷ David tenkrát zatoužil: „Kéž bych se mohl napít vody z té betlémské studny u brány.“ ¹⁸ A tak se ta Trojice probila do filištinského tábora a navázila vodu z betlémské studny u brány. Vzali ji a donesli Davidovi. Ten se jí však odmítl napít, ale vylil ji jako oběť Hospodinu. ¹⁹ „Chraň Bůh,“ zvolal. „To mám pít krev těchto mužů, kteří nasadili život? Vždyť tu vodu přinesli s nasazením života!“ A nechtěl se napít. Takové činy konala tato trojice hrdinů. ²⁰ Velitelem Třicítky byl Joábův bratr Abišaj. Oháněl se kopím tak, že jich pobil na tři sta, a tak se stal stejně známým jako Trojice. ²¹ Mezi Třicítkou byl dvojnásob slavný a byl jejich velitelem, ale Trojici se nevyrovnal. ²² Také Benajáš, syn Jojadův z Kabceelu, byl udatný bojovník mocných činů. To on zabil ty dva Moábce, kteří se bili jako lvi. A jednou slezl do jámy a zabil v ní lva, tenkrát, když napadl sníh. ²³ Srazil také toho egyptského obra pět loktů vysokého. Egyptan měl v ruce kopí jako tkalcovské vratidlo, ale on k němu přišel s holí, vytrhl mu to kopí z ruky a zabil ho jím. ²⁴ Takové činy konal Benajáš, syn Jojadův, a tak se stal stejně známým jako Trojice. ²⁵ Mezi Třicítkou byl slavný, ale Trojici se nevyrovnal. Jemu David svěřil svou tělesnou stráž. ²⁶ Další udatní hrdinové byli: Asael, bratr Joábův; Elchanan, syn Doda Betlémského; ²⁷ Šamot Charodský; Chelec Pelonský; ²⁸ Ira, syn Ikeše Tekojského; Abiezer Anatotský; ²⁹ Sibečaj Chušatský; Ilaj Achochijský; ³⁰ Mahraj Netofský; Cheled, syn Baany Netofského; ³¹ Itaj, syn Ribaje z benjamínské Gibeje; Benajáš Piratonský; ³² Churaj od potoka Gaaš; Abiel Arbatský; ³³ Azmavet Bachurimský; Eliachba Šaalbonský; ³⁴ synové Hašema Gizonského Jonatan, syn Šage Hararského, ³⁵ Achiam, syn Šachara Hararského; Elifal, syn Urův; ³⁶ Chefer Mekeratský; Achiáš Pelonský; ³⁷ Checra Karmelský; Naaraj, syn Ezbajův; ³⁸ Joel, bratr Nátanův; Mibchar, syn Hagriho; ³⁹ Selek Amonsý; Nachraj Beerotský, zbrojnoš Joába, syna Ceruji; ⁴⁰ Ira Jitrejský; Gareb Jitrejský; ⁴¹ Uriáš Chetejský; Zabad, syn Achlajův; ⁴² Adína, syn Rubenovce Sízy, rubenský velitel Třicítky; ⁴³ Chanan, syn Maakův; Jošafat Mitnejský; ⁴⁴ Uziáš Ašteratský; Šama a Jehiel, synové Chotama Aroerského; ⁴⁵ Jediael, syn Šimriho, jeho bratr Jocha Ticejský; ⁴⁶ Eliel Machvimský; Jeribaj a Jošaviáš, synové Elnaamovi; Jitma Moábský; ⁴⁷ Eliel, Obéd a Jaasiel Mecobajští.

12 Toto jsou ti, kdo přišli za Davidem do Ciklagu, když se ještě skrýval před Saulem, synem Kišovým. Tito muži patří k hrdinům, kteří mu pomáhali v boji. ² Byli vyzbrojeni luky a uměli střílet šípy nebo metat kamení pravicí i levicí. Pocházeli z pokolení Benjamín tak jako jejich bratr Saul: ³ V čele byl Achiezer a Joaš, synové Šemaje Gibeatského, Jeziel a Pelet, synové Azmavetovi, Beracha, Jehu Anetotský, ⁴ Jišmajáš Gibeonský, hrdina z oné Třicítky a její velitel, ⁵ Jirmeáš, Jachaziel, Jochanan, Jozabad Gederský, ⁶ Eluzaj, Jerimot, Bealiáš, Šemariáš, Šefatiáš Charufský, ⁷ Elkána, Jišaiáš, Azarel, Joezer, Jašobeám, Korachovci, ⁸ Joela a Zebadiáš, synové Jerochama z Gedoru. ⁹ Z pokolení Gád přešli k Davidovi do pevnosti v poušti tito udatní hrdinové; byli to zkušení bojovníci vládnoucí pavézou a kopím, s tváří lvů a hbitostí horských gazel: ¹⁰ V čele byl Ezer, druhý Obadiáš, třetí Eliab, ¹¹ čtvrtý Mišmana, pátý Jirmeáš, ¹² šestý Ataj, sedmý Eliel, ¹³ osmý Jochanan, devátý Elzabad, ¹⁴ desátý Jirmejáh a jedenáctý Machbanaj. ¹⁵ Tito Gádovi synové veleli vojsku; menší z nich stovce a větší tisícovce. ¹⁶ To oni překročili Jordán v prvním měsíci, kdy se řeka všude vylévá z břehů, a zahrnali

všechny obyvatele údolí k východu i k západu. ¹⁷ Také někteří z Benjamína a Judy přišli za Davidem k jeho pevnosti. ¹⁸ David jim vyšel vstříc se slovy: „Pokud ke mně přicházíte v pokoji, abyste mi pomáhali, spojím se s vámi celým srdcem. Pokud mě ale chcete vyzradit mým nepřátelům, ačkoli jsem nevinný, ať to Bůh našich otců vidí a soudí!“ ¹⁹ Tenkrát sestoupil Duch na velitele Trícitky, Amasaje: „Patříme tobě, Davide, jsme na tvé straně, synu Jišaje! Pokoj, pokoj buď tobě i tvým pomocníkům pokoj buď — vždyť ti pomáhá sám tvůj Bůh!“ A tak je David přijal a jmenoval je veliteli nájezdníků. ²⁰ Další z pokolení Manases se přidali k Davidovi, když táhl s Filištinými do boje proti Saulovi. (Nakonec ale Filištinům nepomohli. Jejich vládci se ho totiž po poradě rozhodli propustit. Řekli si: „Pokud přeběhne ke svému pánu Saulovi, bude nás to stát hlavy.“) ²¹ Když potom táhl do Ciklagu, přidali se k němu tito muži z pokolení Manases: Adnach, Jozabad, Jediel, Michael, Jozabad, Elihu, Ciletaj, velitelé Manasesových houfů. ²² Pomáhali pak Davidovi proti nájezdníkům, protože to byli samí udatní hrdinové, a tak se ve vojsku stali veliteli. ²³ Den co den tehdy přicházeli k Davidovi další pomocníci, až z nich bylo veliké vojsko jako vojsko Boží. ²⁴ Toto je výčet ozbrojených bojovníků, kteří přišli k Davidovi do Hebronu, aby podle Hospodinova slova přenesli Saulovo království na Davida: ²⁵ Z Judy 6 800 bojeschopných mužů vyzbrojených pavézou a kopím. ²⁶ Ze Simeona 7 100 udatných hrdinů připravených k boji. ²⁷ Z Leviho 4 600 mužů ²⁸ včetně vůdce Áronova rodu Jojady s 3 700 muži ²⁹ a mladého válečníka Sádoka s 22 veliteli z jeho otcovského rodu. ³⁰ Z Benjamína 3 000 Saulových bratrů, z nichž mnozí byli do té doby ve službách Saulova domu. ³¹ Z Efraima 20 800 udatných hrdinů, proslulých ve svém otcovském rodu. ³² Z poloviny kmene Manases 18 000 mužů, kteří byli jmenovitě určeni, aby šli učinit Davida králem. ³³ Z Isachara 200 vůdců a všichni bratři pod jejich velením — muži, kteří pochopili dobu a věděli, jak se má Izrael zachovat. ³⁴ Ze Zabulona vytáhlo 50 000 zkušených bojovníků v plné zbroji, odhodlaných bez váhání pomoci. ³⁵ Z Neftalíma 1 000 velitelů a za nimi 37 000 mužů s pavézami a kopími. ³⁶ Z Dana 28 600 připravených k boji. ³⁷ Z Ašera 40 000 zkušených bojovníků připravených k boji. ³⁸ Z Rubena, Gáa a poloviny kmene Manases v Zajordání 120 000 mužů v plné zbroji. ³⁹ Všichni tito bojovníci připravení nastoupit to bitvy přišli s odhodlaným srdcem do Hebronu, aby Davida učinili králem celého Izraele. Také všichni ostatní Izraelci byli v srdci zajedno, že Davida učiní králem. ⁴⁰ Zůstali u Davida a tři dny tam jedli a pili, protože jim jejich bratři dali zásoby. Jejich příbuzní dokonce až z Isachara, Zabulona a Neftalíma přivázeli jídlo na oslech, velbloudech, mezcích a volech: zásoby mouky, hroudy fíků, trsy rozinek, víno, olej i hojnost bravu a skotu. Izrael se tehdy radoval.

13 David se poradil se všemi vůdci, s veliteli tisíců i stovek, ² a před celým izraelským shromážděním pak prohlásil: „Jestliže to schvalujete a chce-li to Hospodin, náš Bůh, vzkazme našim ostatním bratrům po celé izraelské zemi včetně kněží a levitů v jejich městech a předměstích, ať se k nám přidají, ³ a přeneseme k nám Truhlu našeho Boha — vždyť jsme ji za Saulových dnů nevyhledávali.“ ⁴ Celé shromáždění s tím souhlasilo, všechen lid to schvaloval. ⁵ David tedy shromáždil celý Izrael od egyptské řeky Šichor až k Lebo-chamátu, aby přinesli Boží truhlu z Kiriat-jearimu. ⁶ Potom David s celým Izraelem táhl do Baaly (což je Kiriat-jearim) v Judsku, aby odtamtud vyzvedli Truhlu nesoucí jméno Hospodina, Boha trůnícího nad cheruby. ⁷ Boží truhlu pak odváželi z Abinadabova domu na novém vozu, který řídili Uza s Achiem. ⁸ David a celý Izrael křepčili před Bohem ze všech sil a zpívali a hráli na lry a citery, na tamburíny, činely a trubky. ⁹ Když pak přišli ke Kidonovu mlatu, Uza vztáhl ruku, aby Truhlu přidržel, protože ji volské spřežení naklonilo. ¹⁰ Vtom Hospodin vzplanul proti Uzovi hněvem, protože vztáhl ruku na Truhlu, a zasáhl ho tak, že na místě zemřel před Bohem. ¹¹ David byl nešťastný, že se Hospodin na Uzu tak prudce utrl. Proto se to místo dodnes jmenuje Perek-uz, Uzova trhlina. ¹² Toho dne dostal David z Boha strach. „Jak bych mohl Boží truhlu přestěhovat k sobě!“ řekl si. ¹³ Proto nevzal Truhlu k sobě do Města Davidova, ale odložil ji do domu Obed-edoma Gatského. ¹⁴ Boží truhla zůstala v domě Obed-edoma u jeho rodiny tři měsíce a Hospodin požehnal dům Obed-edomův i všechno, co měl.

14 Chíram, král Týru, pak vyslal k Davidovi posly s cedrovým dřevem a také zedníky a tesaře, aby mu postavili palác. ² Tehdy David poznal, že ho Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že jeho království bylo pozvednuto ve prospěch jeho lidu, Izraele. ³ V Jeruzalémě si vzal další ženy a zplodil další syny a dcery. ⁴ Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Nátan, Šalomoun, ⁵ Jibchar, Elišua, Elpelet, ⁶ Nogah, Nefeg, Jafia, ⁷ Elišama, Baaljada a Elifelet. ⁸ Jakmile Filištiní uslyšeli, že David byl pomazán za krále nad celým Izraelem, všichni se ho vypravili hledat. David se o tom doslechl a vytáhl jim naproti. ⁹ Když Filištiní přitáhli a vpadli do údolí Refaim, ¹⁰ David se ptal Boha: „Mám na Filištiný zaútočit? Vydáš mi je do rukou?“ „Zaútoč!“ odpověděl mu Hospodin. „Vydám ti je do rukou.“ ¹¹ Vytáhli tedy do Baal-peracimu, kde je David porazil. Potom David řekl: „Jako proráží vodní proud, tak Bůh mou rukou prolomil řady mých nepřátel.“ Proto nazvali to místo Baal-peracim, Pán průlomů. ¹² Filištiní tam zanechali své bůžky a David je

přikázal naházet do ohně. ¹³ Filištiní později znovu vytáhli a vpadli do toho údolí. ¹⁴ David se znovu ptal Boha a Bůh mu řekl: „Neútoč. Obejdi je ze zadu a vytáhni proti nim od moruší. ¹⁵ Až uslyšíš v korunách moruší šelest kroků, vytáhneš do boje, neboť před tebou vytáhl Bůh, aby porazil vojsko Filištinů.“ ¹⁶ David učinil, jak mu Bůh přikázal, a tak poráželi filišťánské vojsko od Gibeonu až po Gezer. ¹⁷ Davidova pověst se šířila po všech zemích a Hospodin způsobil, že se ho bály všechny národy.

15 Když si vystavěl paláce ve Městě Davidově, připravil místo i pro Boží truhlu a vztyčil pro ni stan. ² Tentokrát David přikázal: „Boží truhlu nesmí nést nikdo kromě levitů, neboť je Hospodin vyvolil, aby nosili Truhlu Hospodinovu a sloužili mu navěky.“ ³ Potom David shromáždil celý Izrael do Jeruzaléma, aby Hospodinovu truhlu přenesli na místo, které pro ni připravil. ⁴ Shromáždil syny Áronovy a levity: ⁵ Ze synů Kehatových vůdce Uriel a 120 jeho bratrů. ⁶ Ze synů Merariho vůdce Asajáš a 220 jeho bratrů. ⁷ Ze synů Geršomových vůdce Joel a 130 jeho bratrů. ⁸ Ze synů Elicafanových vůdce Šemajáš a 200 jeho bratrů. ⁹ Ze synů Hebronových vůdce Eliel a 80 jeho bratrů. ¹⁰ Ze synů Uzielových vůdce Aminadab a 112 jeho bratrů. ¹¹ David povolal kněží Sádoka a Abiataru a také levity Uriela, Asajáše, Joela, Šemajáše, Eliela i Aminadaba. ¹² „Vy jste vůdcové levitských otcovských rodů,“ řekl jim. „Posvěťte sebe i své bratry a přenesete Truhlu Hospodina, Boha Izraele, na místo, které jsem pro ni připravil.“ ¹³ Hospodin, náš Bůh, se na nás prve obořil, protože jste ji nenesli vy. Nehledali jsme totiž jeho vůli, jak náleží.“ ¹⁴ Kněží a levité se tedy posvětili, aby přenesli Truhlu Hospodina, Boha Izraele. ¹⁵ Synové Leviho pak nesli Boží truhlu tak, jak přikázal Mojžíš slovem Hospodinovým: pomocí tyčí na vlastních ramenou. ¹⁶ David také řekl levitským vůdcům, ať ustanoví své bratry zpěváky, kteří by hlasitě a radostně zpívali za doprovodu hudebních nástrojů, citer, lyr a činelů. ¹⁷ Levité tedy ustanovili Hemana, syna Joelova, a z jeho bratrů Asafa, syna Berechiášova, a z jejich bratrů, synů Merariho, Etana, syna Kušajášova, ¹⁸ a spolu s nimi jejich bratry, aby stáli za nimi: Zachariáše, Jaaziela, Šemiramota, Jechiela, Uniho, Eliaba, Benajáše, Maasejáše, Matitiáše, Elifleáše, Miknejáše, Obed-edoma a Jehiela, strážné. ¹⁹ Zpěváci Heman, Asaf a Etan měli hrát na bronzové činely, ²⁰ Zachariáš, Jaaziel, Šemiramot, Jechiel, Uni, Eliab, Maasejáš a Benajáš vysokým hlasem na citery, ²¹ zatímco Matitiáš, Elifleáš, Mikneáš, Obed-edom, Jehiel i Azaziáš měli udávat rytmus hlubokým hlasem na lyry. ²² Levitský vedoucí Kenaniáš byl pro své znalosti vybrán jako sbormistr. ²³ Berechiáš a Elkána byli stráže u Truhly. ²⁴ Kněží Šebaniáš, Jošafat, Natanael, Amasaj, Zachariáš, Benajáš a Eliezer troubili před Boží truhlou na trubky. Také Obed-edom a Jechiáš byli stráže u Truhly. ²⁵ Potom David, izraelští stařešinové a velitelé tisíců radostně vykročili, aby nechali přenést Truhlu Hospodinovy smlouvy z Obed-edomova domu. ²⁶ Levitům nesoucím Truhlu Hospodinovy smlouvy tehdy pomáhal Bůh; proto obětovali sedm býčků a sedm beranů. ²⁷ David byl oblečen kmentovým pláštěm stejně jako všichni levité nesoucí Truhlu, zpěváci a sbormistr Kenaniáš. David měl na sobě také plátěný efod. ²⁸ Celý Izrael doprovázel Truhlu Hospodinovy smlouvy s jásotem, za zvuku beraního rohu a trubek, za zvuku činelů, lyr a citer. ²⁹ Když Truhla Hospodinovy smlouvy vcházela do Města Davidova, Saulova dcera Míkal se dívala z okna. Viděla, jak král David poskakuje a křepčí, a ve svém srdci jím pohrdla.

16 Když Boží truhlu přinesli, postavili ji na její místo uprostřed stanu, který pro ni David postavil. Pak před Bohem přinášeli zápalné i pokojné oběti. ² Poté, co David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu v Hospodinově jménu. ³ Podělil také všechny Izraelce, muže i ženy, každého bochníkem chleba, datlovým a rozinkovým koláčem. ⁴ Určil také levity, kteří měli sloužit před Hospodinovou truhlou uctíváním, díkyvdáním a chvalozpěvy Hospodinu, Bohu Izraele. ⁵ Vedl je Asaf a za ním byl Zachariáš, Jaaziel, Šemiramot, Jechiel, Matitiáš, Eliab, Benajáš, Obed-edom a Jehiel, kteří hráli na lyry a citery, a Asaf na činely, ⁶ zatímco kněží Benajáš a Jachaziel před Truhlou Boží smlouvy pravidelně troubili na trubky. ⁷ Toho dne David poprvé pověřil Asafa a jeho bratry, aby takto chválili Hospodina: ⁸ Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte, jeho činy rozhlašujte mezi národy! ⁹ Zpívejte mu, hrajte mu, rozvažujte o všech jeho zázracích! ¹⁰ Jeho svatým jménem chlubte se, ze srdce ať se radují, kdo Hospodina hledají! ¹¹ Po Hospodinu se ptejte, po jeho síle, jeho tváři vždycky hledejte. ¹² Pamatujte, jaké divy provedl, jaké zázraky, a co rozhodl. ¹³ Vy, símě Izraele, jeho služebníka, jste jeho vyvolení, děti Jákoba. ¹⁴ On je Hospodin, Bůh náš, celá zem jeho soudu podléhá! ¹⁵ Na jeho smlouvu pamatujte věčně, na slovo tisíci pokolení svěřená, ¹⁶ na smlouvu, již uzavřel s Abrahamem, na přísahu, již složil před Izákem. ¹⁷ Jákobovi ten výrok potvrdil za věčnou smlouvu pro Izrael: ¹⁸ „Tobě dám kanaánskou zem, bude tvým dědičným údělem!“ ¹⁹ Přitom vás tehdy bylo jen trochu, byli jste tam jen hrstkou cizinců. ²⁰ Z národu do národu když bloudili, od jednoho k jinému království, ²¹ nikoho nenechal jim ublížit. I krále kvůli nim varoval: ²² „Mé pomazané nechte být! Mým prorokům nepůsobte žal!“ ²³ Zpívej Hospodinu, celá zem, zvěstujte jeho spásu každý den! ²⁴ O jeho slávě národům vyprávějte, o jeho divech řekněte lidem všem! ²⁵ Veliký je Hospodin, vši chvály hodný, nad všechny bohy ohromný! ²⁶ Bohové národů

jsou samé modly, Hospodin ale stvořil nebesa. ²⁷ Sláva a nádhera je v jeho přítomnosti, síla a radost je tam, kde přebývá. ²⁸ Vzdejte Hospodinu, lidské plémě, vzdejte Hospodinu slávu i moc. ²⁹ Vzdejte Hospodinu slávu, jež náleží mu, přineste dary, před něj přistupte, Klaňte se Hospodinu v jeho svaté kráse, ³⁰ před ním se rozechvěj, celá zem! Pevně je postaven svět, nic jím neotřese, ³¹ jásejte, nebesa, země ať raduje se, národům řekněte: „Hospodin kraluje!“ ³² Moře ať burácí se vším, co je v něm, celý světa kraj ať se raduje. ³³ Před Hospodinem ať zvučí stromy v lese: „Přichází, aby soudil zem!“ ³⁴ Oslavujte Hospodina — je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky! ³⁵ Řekněte: „Zachraň nás, Bože naší spásy! Vysvoboď nás a z národů posbírej! Tvé svaté jméno ať oslavíme, tvou chválou ať se chlubíme!“ ³⁶ Ať je požehnán Hospodin, Bůh izraelský, od věků až na věky! A všechen lid odpověděl: „Amen. Chvála Hospodinu!“ ³⁷ David pak nechal Asafa a jeho bratry před Truhlou Hospodinovy smlouvy, aby před ní pravidelně každý den sloužili podle denního rozvrhu ³⁸ spolu s Obed-edomem a jeho osmašedesáti bratry. (Obed-edom, syn Jedutunův, a Chosa veleli chrámové strážci.) ³⁹ Kněze Sádoka i jeho kněžské bratry ponechal před Hospodinovým příbytkem na výšině v Gibeonu, ⁴⁰ aby na zápalném oltáři pravidelně přinášeli Hospodinu zápalné oběti ráno i večer přesně tak, jak je psáno v Zákoně, který Hospodin svěřil Izraeli. ⁴¹ S nimi ponechal Hemana, Jedutuna a ostatní jmenovitě vybrané, aby chválili Hospodina písní: „Jeho láska trvá navěky.“ ⁴² Heman a Jedutun měli na starosti trubky, činely a další nástroje Boží hudby. Jedutunovi synové stáli u brány. ⁴³ Všechen lid se pak rozešel, každý k sobě domů. Také David se vrátil, aby požehnal svůj dům.

17 Jednou, když už se zabydlel ve svém domě, řekl David proroku Nátanovi: „Podívej se, já bydlím v cedrovém paláci, a Truhla Hospodinovy smlouvy zůstává pod plachtami.“ ² „Udělej vše, co máš na srdci,“ odpověděl mu Nátan. „Bůh je s tebou.“ ³ Té noci ale Nátan dostal Boží slovo: ⁴ „Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: ‘Tak praví Hospodin — Ty mi nepostavíš dům, kde bych bydlel. ⁵ Ode dne, kdy jsem vyvedl Izrael, až dodnes jsem přece nebydlel v domě, ale putoval jsem s Příbytkem z jednoho stanoviště na druhé. ⁶ Po celou tu dobu jsem se stěhoval, kamkoli šli všichni synové Izraele. Řekl jsem snad někdy některému izraelskému soudci, jemuž jsem přikázal pást můj lid: Proč jste mi nepostavili cedrový dům?’ ⁷ Řekni mému služebníku Davidovi: ‘Tak praví Hospodin zástupů — Já jsem tě vzal z pastvin, od ovcí, abys vedl můj lid Izrael. ⁸ Byl jsem s tebou všude, kam ses vydal, a všechny tvé nepřátele jsem před tebou vyhladil. Proslavím tvé jméno jako jméno jednoho z největších mužů na zemi. ⁹ I svému lidu Izraeli zajistím místo a zasadím jej tak, aby bydlel doma a nikdo ho nerušil. Už ho nebudou utlačovat zlosynové jako dřívě, ¹⁰ za dnů, kdy jsem nad svým izraelským lidem ustanovil soudce. Všechny tvé nepřátele pokořím. Oznamuji ti, že Hospodin postaví dům tobě. ¹¹ Až se naplní tvé dny a odejdeš ke svým předkům, pozdvihnu tvého potomka, jednoho z tvých synů, a jeho království upevním. ¹² To on mi postaví dům a já navěky upevním jeho trůn. ¹³ Já mu budu otcem a on mi bude synem. Svou laskavost od něj neodvrátím, jako jsem ji odvrátil od tvého předchůdce. ¹⁴ Ustanovím ho ve svém domě a ve svém království navěky, jeho trůn se navěky nepohne.’“ ¹⁵ Přesně těmito slovy, přesně podle tohoto vidění promluvil Nátan k Davidovi. ¹⁶ Král David pak přišel, posadil se před Hospodinem a řekl: „Kdo jsem já, Hospodine Bože, a co je můj dům, žes mě dovedl až sem? ¹⁷ A i to se ti zdálo málo, Bože, takže jsi domu svého služebníka přislíbil budoucnost! Pohlédl jsi na mě, Hospodine Bože, jako kdybych byl někdo vznešený. ¹⁸ Co k tomu David ještě může dodat, když jsi svého služebníka zahrnul takovou ctí? Ty přece znáš svého služebníka, ¹⁹ Hospodine! Pro dobro svého služebníka a podle svého srdce jsi projevil svou velkorysost, když jsi zjevil všechny tyto velkolepé věci. ²⁰ Hospodine, nikdo není jako ty a není Boha kromě tebe, jak jsme vždy na vlastní uši slyšeli. ²¹ A kdo je jako tvůj lid Izrael, jediný národ na zemi, který si Bůh přišel vykoupit jako svůj lid! Ziskal sis jméno velikými a ohromnými divy, když jsi vypudil národy před svým lidem, který sis vykoupil z Egypta! ²² Svůj lid Izrael jsi navěky učinil svým lidem a ty, Hospodine, jsi jejich Bůh. ²³ Nuže, Hospodine, kéž se navěky potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníku a jeho domu. Učiň, jak jsi řekl; ²⁴ kéž se to potvrdí a tvé jméno se navěky proslaví! Kéž se říká: ‘Hospodin zástupů, Bůh Izraele, je Izraeli Bohem.’ Kéž je dům Davida, tvého služebníka, před tebou upevněn! ²⁵ Bože můj, ty jsi svému služebníku prozradil, že mu zbuduješ dům. To proto tvůj služebník našel odvahu modlit se před tebou. ²⁶ Ano, Hospodine, ty sám jsi Bůh a ty jsi svému služebníku zaslíbil toto dobrodiní. ²⁷ Zalíbilo se ti požehnat domu svého služebníka, aby před tebou trval navěky. Díky tvému požehnání, Hospodine, bude navěky požehnán!“

18 Po nějaké době David udeřil na Filištíny a porazil je, a tak dobyl Gat s jeho vesnicemi z rukou Filištínů. ² Porazil také Moábce a ti se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. ³ David také u Chamátu porazil Hadad-ezera, krále Coby, když vytáhl, aby upevnil svou moc u řeky Eufrat. ⁴ David vzal do zajetí 1 000 jeho vozů, 7 000 jezdců a 20 000 pěšáků. Všechna jeho spřežení ochromil, jen sto si ponechal. ⁵ Aramejci z Damašku přitáhli Hadad-ezerovi, králi Coby, na pomoc, ale David z nich pobil dvaadvacet tisíc

mužů. ⁶ Potom umístil do aramejského Damašku svoji posádku. Aramejci se stali Davidovými poddanými a odváděli povinné dávky. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ⁷ David vzal také zlaté štíty, které nosila Hadad-ezerova stráž, a dopravil je do Jeruzaléma. ⁸ Z Hadad-ezerových měst Tebach a Kun pobral David velké množství bronzu. Z toho pak Šalomoun vyrobil bronzové moře, sloupy a bronzové nádoby. ⁹ Když se Tou, král Chamátu, dozvěděl, že David porazil celé vojsko Hadad-ezera, krále Coby, ¹⁰ vyslal ke králi Davidovi svého syna Hadorama s pozdravem a blahopřáním k jeho vítězství nad Hadad-ezerem. Předtím totiž Hadad-ezer a Tou spolu válčili. Hadoram s sebou přinesl zlaté, stříbrné a bronzové předměty ¹¹ a král David je zasvětil Hospodinu stejně jako stříbro a zlato, které ukořistil všem ostatním národům: Edomcům, Moábcům, Amoncům, Filištinům a Amalekvcům. ¹² Abišaj, syn Ceruji, porazil osmnáct tisíc Edomců v Solném údolí. ¹³ Umístil v Edomu posádky a všichni Edomci se stali Davidovými poddanými. Hospodin dával Davidovi vítězství, kamkoli se obrátil. ¹⁴ David kraloval nad celým Izraelem a zjednával právo a spravedlnost všemu svému lidu. ¹⁵ Joáb, syn Ceruji, byl velitelem vojska, Jošafat, syn Achiludův, byl kancléřem, ¹⁶ Sádok, syn Achitubův, a Achimelech, syn Abiatarův, byli kněžími, Šavša byl písařem ¹⁷ a Benajáš, syn Jojadův, velel gardě Krétanů a Plétanů. Davidovi synové byli královými nejbližšími pobočníky.

19 Po nějaké době zemřel amonský král Nachaš a na jeho místo nastoupil jeho syn. ² David si řekl: „Projevím přízeň Nachašovu synu Chanunovi, jako jeho otec projevoval přízeň mně.“ Poslal proto své vyslance, aby mu vyřídili soustrast nad úmrtím jeho otce. Když Davidovi služebníci přišli do země Amonců, aby Chanunovi vyjádřili soustrast, ³ amonští vojevůdci řekli Chanunovi: „Myslíš, že David měl tvého otce v takové úctě, že ti poslal těšitele? Neposlal za tebou své služebníky spíše proto, aby prohledali, podvrátili a proslídili zem?“ ⁴ Chanun tedy Davidovy služebníky zajal, oholil je, roucha jim uřezal v půli až u zadnic a tak je poslal zpátky. ⁵ Jakmile se Davidovi donesla zpráva o těch mužích, poslal jim naproti posly. Protože ti muži byli velmi zostuzeni, král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám nenaroste vous. Pak se můžete vrátit.“ ⁶ Amonci si uvědomili, jak moc Davida popudili, a tak společně s Chanunem poslali tisíc talentů stříbra a najali si vozy a jezdce z mezopotamského Aramu, z Maaky a z Coby. ⁷ Najali si dvaatřicet tisíc vozů a k tomu i maackého krále, který se svým vojskem přitáhl a utábořil se před Medebou. Také Amonci se shromáždili ze svých měst a vytáhli do boje. ⁸ Když se to David dozvěděl, vyslal tam Joába se všemi nejlepšími bojovníky. ⁹ Amonci vyrazili a sešikovali se k boji u městské brány, zatímco králové, kteří přišli s nimi, zaujali postavení v poli. ¹⁰ Joáb viděl, že musí čelit boji zepředu i zezadu, a tak vybral ty nejlepší z izraelských bojovníků, aby nastoupili proti Aramejcům. ¹¹ Zbytek vojska svěřil pod velení svého bratra Abišaje, aby nastoupili proti Amoncům. ¹² Joáb mu řekl: „Budou-li Aramejci nad mé síly, přijdeš mi na pomoc. Budou-li Amonci nad tvé síly, pomohu já tobě. ¹³ Buď silný! Odvahu! Za náš lid a za města našeho Boha! Ať Hospodin učiní, co se mu zlíbí.“ ¹⁴ Nato se Joáb se svým vojskem pustil do boje s Aramejci a ti se před nimi dali na útěk. ¹⁵ Jakmile Amonci uviděli, že Aramejci utekli, dali se i oni na útěk před Joábovým bratrem Abišajem a stáhli se do města. Joáb se pak vrátil do Jeruzaléma. ¹⁶ Aramejci viděli, že je Izrael porazil, a tak vyslali posly a přivedli si také Aramejce z druhého břehu Eufratu. V jejich čele stál Hadad-ezerův vojevůdce Šofach. ¹⁷ Když se to David dozvěděl, shromáždil celý Izrael, překročil Jordán, přitáhl k nim a sešikoval vojsko proti nim. Jakmile David sešikoval vojsko, pustili se s ním Aramejci do boje. ¹⁸ Museli se ale před Izraelem dát na útěk. David mezi Aramejci pobil 7 000 jezdců a 40 000 pěšáků. Zabil i jejich vojevůdce Šofacha. ¹⁹ Když Hadad-ezerovi vazalové viděli, že je Izrael porazil, uzavřeli s Davidem mír a poddali se mu. Aramejci pak už nikdy nechtěli přijít Amoncům na pomoc.

20 Na jaře, když králové vyrážejí do boje, vedl Joáb válečnou výpravu. Vyplenil zemi Amonců, přitáhl k Rabě a oblehl ji. David zatím zůstal v Jeruzalémě. Joáb Rabu dobyl a zbořil ji. ² David pak sňal korunu z Molochovy hlavy a ukázalo se, že vážila talent zlata. Měla na sobě drahokam, který pak David nosíval na hlavě. Vyvezl z města také velké množství kořisti. ³ Jeho obyvatele odvedl a dal k pile, k železným dlátům a sekýrám. Tak David naložil se všemi městy Amonců. Potom se David se vším vojskem vrátil do Jeruzaléma. ⁴ Později vypukla v Gezeru válka s Filištinými. Tehdy Sibečaj Chušatský zabil Sipaje, potomka Refajců, a tak se podrobili. ⁵ Elchanan, syn Jaírův, v jiné bitvě s Filištinými zabil Lachmiho, bratra Goliáše Gatského. Jeho kopí mělo násadu jako tkalcovské vratidlo. ⁶ K další bitvě došlo v Gatu, kde byl jeden obr, který měl po šesti prstech, celkem dvacet čtyři. I on byl potomek Refajců. ⁷ Urážel Izrael, ale Jonatan, syn Davidova bratra Šimey, ho zabil. ⁸ Tak tito potomci gatských Refajců padli rukou Davida a jeho služebníků.

21 Proti Izraeli pak povstal satan a podnítil Davida, aby sečetl Izrael. ² David tehdy řekl Joábovi a velitelům vojska: „Jděte, sečtěte Izrael od Beer-šeby až po Dan. Potom se vraťte a sdělte mi jejich počet.“ ³ Joáb ale namítl: „Hospodin kéž rozmnoží svůj lid nastokrát! Můj pane a králi, nejsou to snad všechno tvoji poddaní?“

Proč to chce můj pán udělat? Proč má být na Izrael uvalena vina?“⁴ Proti královskému slovu ale Joáb ani velitelé vojska nic nezmohli, a tak se vydali projít celý Izrael. Když se vrátil do Jeruzaléma, předal Davidovi seznam lidu: Celý Izrael čítal 1 100 000 bojeschopných mužů; Juda čítal 470 000 bojeschopných mužů.⁶ Joáb ale mezi ně nezapočítal Leviho a Benjámina, protože se mu králův rozkaz přičil.⁷ Ani Bohu se ten rozkaz nelíbil, a tak udeřil na Izrael.⁸ „Spáchal jsem veliký hřích!“ volal pak David k Bohu. „Prosím tě ale, odpusť vinu svého služebníka! Zachoval jsem se jako hrozný hlupák.“⁹ Hospodin tehdy promluvil k Davidovu vidoucímu Gádovi:¹⁰ „Jdi a promluv k Davidovi: ‘Tak praví Hospodin — Nabízím ti trojí trest. Vyber si jeden a ten ti dám.’“¹¹ Gád tedy přišel k Davidovi a řekl mu: „Tak praví Hospodin — ‘Vyber si: ¹² tři roky hladu, tři měsíce drancování, kdy tě bude stíhat meč tvých nepřátel, anebo tři dny meče Hospodinova, kdy bude v zemi řádit mor a Hospodinův anděl bude rozsévat zhoubu po celé izraelské zemi.’ Teď uvaž, jak mám odpovědět Tomu, který mě posílá.“¹³ „Je mi tak úzko!“ odpověděl David Gádovi. „Ať raději padneme do rukou Hospodinův — je přece velmi milosrdný. Jen ať nepadnu do rukou lidem.“¹⁴ Hospodin tedy na Izrael dopustil mor. V Izraeli padlo 70 000 mužů.¹⁵ A Bůh poslal anděla, aby hubil Jeruzalém. Když pak Hospodin viděl tu zhoubu, pojala ho nad tím neštěstím lítost a řekl andělovi hubícímu lid: „Dost už, zadrž!“ Hospodinův anděl právě stál u mlatu Aravny Jebusejského.¹⁶ David vzhlédl a spatřil Hospodinova anděla, jak stojí mezi nebem a zemí s taseným mečem namířeným proti Jeruzalému. David i stařešिनové, oblečení pytlou, tehdy padli na tvář¹⁷ a David řekl Bohu: „To přece já jsem nechal sečíst lid. Já jsem ten, kdo zhřešil, já jsem spáchal zlo! Co ale provedly tyto ovečky? Hospodine, Bože můj, ať tvá ruka dolehne na mě a na mou rodinu! Jen ať ta rána nepadá na tvůj lid!“¹⁸ Hospodinův anděl promluvil ke Gádovi: „Řekni Davidovi, ať jde a postaví Hospodinovi oltář na mlatu Aravny Jebusejského.“¹⁹ David poslechl, co mu Gád v Hospodinově jménu vyřídil, a šel.²⁰ Aravna, který zatím mlátil pšenici, se ohlédl a spatřil anděla. Jeho čtyři synové, kteří tam byli s ním, se schovali.²¹ Právě tehdy k Aravnovi přicházel David. Když Aravna vzhlédl a uviděl ho, vyšel z mlatu a poklonil se Davidovi až k zemi.²² „Přenech mi ten mlat,“ řekl David Aravnovi. „Postavím na něm oltář Hospodinovi, aby se ta rána mezi lidem zastavila. Prodej mi ho za plnou cenu.“²³ „Vezmi si ho,“ odpověděl mu Aravna. „Jen ať můj královský pán udělá, co se mu zlíbí. Pohled, přidám býčky k zápalným obětem, smyky jako dříví a pšenici pro moučnou oběť — to vše daruji.“²⁴ „To ne,“ řekl na to král Aravnovi. „Koupím ho za plnou cenu. Nevezmu pro Hospodina nic tvého. Přece mu nepřinesu oběť, která je zadarmo.“²⁵ A tak David Aravnovi za ten pozemek odvážil 600 šekelů zlata.²⁶ Potom tam postavil oltář Hospodinovi a přinesl zápalné i pokojné oběti. Vzával Hospodina a on mu odpověděl — na zápalný oltář padl oheň z nebe.²⁷ Hospodin pak řekl andělu, ať vrátí svůj meč do pochvy.²⁸ Když David tenkrát viděl, že ho Hospodin na mlatu Aravny Jebusejského vyslyšel, začal tam obětovat.²⁹ (Hospodinův příbytek, který zhotovil Mojžíš na poušti, stával v té době i se zápalným oltářem na výšině v Gibeonu.³⁰ David tam ale nebyl s to chodit hledat Boha, protože ho děsil meč Hospodinova anděla.)

22 David tehdy řekl: „Zde bude stát dům Hospodina Boha. Zde bude oltář pro izraelské oběti.“² Potom David nechal shromáždit cizince žijící v izraelské zemi a vybral z nich lamače a kameníky pro přípravu kamenů ke stavbě Božího chrámu.³ Opatřil také spoustu železa na hřeby a vzpěry do křidel jeho brány. Opatřil tolik bronzu, že ani nešel zvážít; cedrového dřeva nepočítaně (Sidonští a Týrští totiž Davidovi přivázeli spoustu cedrového dřeva).⁵ David si řekl: „Můj syn Šalomoun je mladý a nezkušený, a ten dům, který se má vystavět Hospodinovi, má být veliký, vysoký, nádherný a proslulý po všech zemích. Musím mu připravit, co bude třeba.“ Proto David ještě před smrtí vykonal mnoho příprav.⁶ Potom si svého syna Šalomouna zavolal a přikázal mu, aby vystavěl dům Hospodinovi, Bohu Izraele.⁷ David Šalomounovi řekl: „Můj synu, měl jsem na srdci postavit dům jménu Hospodina, svého Boha.⁸ Dostal jsem ale slovo Hospodinovo: ‘Prolil jsi mnoho krve a svedl mnoho bitev. Protože jsi přede mnou na zemi prolil tolik krve, nemůžeš stavět dům mému jménu.⁹ Narodí se ti ale syn a ten bude mužem pokoje, neboť mu dám zakusit pokoj ode všech nepřátel kolem dokola. Bude se jmenovat Šalomoun, Pokojný, neboť za jeho dnů dám Izraeli pokoj a mír.¹⁰ To on postaví dům mému jménu. Bude mi synem a já mu budu otcem. Trůn jeho království nad Izraelem upevním navěky.’¹¹ Nuže, synu můj, Hospodin buď s tebou. Kéž se ti daří a kéž vystavíš dům Hospodinovi, svému Bohu, jak to o tobě řekl.¹² Hlavně ať tě Hospodin, až ti dá velet Izraeli, obdaří rozumností a prozíravostí, abys dodržel Zákon Hospodina, svého Boha.¹³ Tehdy se ti bude dařit, když budeš pečlivě dodržovat ustanovení a řády, které Hospodin Mojžíšovi svěřil pro Izrael. Buď silný a statečný. Neboj se a nestrachuj.¹⁴ Hle, připravil jsem pro Hospodinův dům, co jsem mohl: sto tisíc talentů zlata a milion talentů stříbra, bronzu a železa tolik, že ani nejde zvážít, a také dřevo a kamení. Ty to ještě rozmnožíš.¹⁵ Máš k ruce dělníky, lamače, kameníky, tesaře a všechny zkušené řemeslníky.¹⁶ Zlata, stříbra, bronzu i železa je bezpočet. Dej se tedy do práce. Hospodin buď s tebou.“¹⁷ David také přikázal všem izraelským vůdcům, aby jeho synu Šalomounovi byli ku pomoci:¹⁸ „Není snad Hospodin, váš Bůh, s vámi? Dal vám odpočinutí ze všech stran. Vydal mi do rukou obyvatele této země, a tak je země podmaněna Hospodinovi a jeho lidu.¹⁹ Teď tedy srdcem i duší oddaně hledejte Hospodina,

svého Boha, a dejte se do stavby svatyně Hospodina, svého Boha! Truhlu Hospodinovy smlouvy i Boží svaté náčiní pak vnesete do chrámu, který postavíte jménu Hospodinovu.“

23 Když David zestárl a naplnil svůj čas, ustanovil za krále nad Izraelem svého syna Šalomouna.² Shromáždil všechny vůdce Izraele spolu s kněžími a levity.³ Nechal spočítat levity od třicetiletých výše a jejich počet činil 38 000 mužů.⁴ Z nich 24 000 mělo na starosti dílo Hospodinova domu, 6 000 dělalo úředníky a soudce,⁵ 4 000 bylo strážných a 4 000 oslavovali Hospodina na nástrojích, které k tomu nechal zhotovit.⁶ David levity rozdělil na oddíly podle příslušnosti k Leviho synům Geršonovi, Kehatovi a Merarimu.⁷ Ke Geršonovcům patřili Ladan a Šimei.⁸ Synové Ladanovi: vůdce Jechiel, Zetam a Joel, celkem tři.⁹ Synové Šimeiho: Šelomit, Chaziel a Haran, tři vůdcové otcovských rodů Ladanových.¹⁰ Synové Šimeiho: Jachat, Ziza, Jeuš a Beria, čtyři synové Šimeiho.¹¹ Jachat byl vůdce, Ziza byl druhý, ale Jeuš ani Beria neměli mnoho synů, a proto se počítali za jediný otcovský rod.¹² Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel, celkem čtyři.¹³ Synové Amramovi: Áron a Mojžíš. Áron a jeho synové byli odděleni, aby navěky posvěcovali nejsvětější věci, aby dýmali před Hospodinem, sloužili mu a žehnali v jeho jménu navěky.¹⁴ Synové Božího muže Mojžíše se počítali za součást levitského kmene.¹⁵ Synové Mojžíšovi byli Geršom a Eliezer.¹⁶ Synové Geršomovi: vůdce Šebuel.¹⁷ Synové Eliezerovi: vůdce Rechabiáš. Eliezer neměl další syny, ale Rechabiášovi synové se velmi rozmnožili.¹⁸ Synové Jisharovi: vůdce Šelomit.¹⁹ Synové Hebronovi: vůdce Jeriáš, druhý Amariáš, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam.²⁰ Synové Uzielovi: vůdce Míka a druhý Jišias.²¹ Synové Merariho: Machli a Muši. Synové Machliho: Eleazar a Kíš.²² Eleazar zemřel, aniž zanechal syny. Měl jen dcery, které si vzali jejich příbuzní, synové Kíšovi.²³ Synové Mušiho: Machli, Eder a Jeremot, celkem tři.²⁴ Toto jsou synové Leviho podle svých otcovských rodů, rodoví vůdcové, jednotlivě zaznamenání ve výčtu jmen, konající dílo služby Hospodinova domu od dvacetiletých výše.²⁵ David totiž řekl: „Hospodin, Bůh Izraele, dal svému lidu odpočínutí a bude navěky přebývat v Jeruzalémě,²⁶ a tak už levitě nebudou nosit příbytek ani veškeré jeho služebné náčiní.“²⁷ Podle těchto Davidových posledních slov byli Leviho synové sečtení od dvacetiletých výše.²⁸ Jejich úkolem bylo pomáhat synům Áronovým při službě u Hospodinova domu na nádvořích, v síních, při očišťování všech svatých věcí a při plnění povinností u Božího domu.²⁹ Měli se starat o chleby předložení, o jemnou mouku pro moučné oběti, o nekvašené placky, smažené bochánky a o veškeré vážení a odměřování.³⁰ Každé ráno a večer měli stát před Hospodinem a vzdávat mu díky a chválu³¹ stejně jako při všech zápalných obětech Hospodinu o sobotách, novoluních a slavnostech. Takto měli v patřičném počtu a předepsaným způsobem pravidelně sloužit před Hospodinem.³² Takto levitě plnili své povinnosti vůči Stanu setkávání, vůči svatyni, vůči svým bratrům, synům Áronovým; takto sloužili při Božím domě.

24 Áronovi synové byli uspořádáni do oddílů. Synové Áronovi: Nádab, Abihu, Eleazar a Itamar.² Nádab a Abihu ale zemřeli bezdětní dříve než jejich otec; kněžství proto vykonávali Eleazar a Itamar.³ Spolu se Sádokem ze synů Eleazarových a Achimelechem ze synů Itamarových je David rozdělil do oddílů, aby konali službu podle určeného pořadí.⁴ Ukázalo se, že synové Eleazarovi mají více předních mužů než synové Itamarovi, a tak podle počtu jejich otcovských rodů rozdělili syny Eleazarovy do šestnácti oddílů a syny Itamarovy do osmi.⁵ Rozdělili je losem, jednoho jako druhého, protože synové Eleazarovi i synové Itamarovi byli hodnostáři svatyně, hodnostáři Boží.⁶ Levitský pisar Šemajáš, syn Natanaelův, pořídil jejich seznam v přítomnosti krále, hodnostářů, kněží Sádoka i Achimelecha, syna Abiatarova, a vůdců kněžských i levitských otcovských rodů. Jednou vždy vyšla řada na Eleazarův otcovský rod a potom na Itamarův.⁷ Výsledky losování: první: Jojarib, druhý: Jedajáš,⁸ třetí: Charim, čtvrtý: Seorim,⁹ pátý: Malkiáš, šestý: Mijamin,¹⁰ sedmý: Hakoc, osmý: Abiáš,¹¹ devátý: Ješua, desátý: Šechaniáš,¹² jedenáctý: Eliašib, dvanáctý: Jakim,¹³ třináctý: Chupa, čtrnáctý: Ješebeab,¹⁴ patnáctý: Bilga, šestnáctý: Imer,¹⁵ sedmnáctý: Chezir, osmnáctý: Hapicec,¹⁶ devatenáctý: Petachiáš, dvacátý: Jechezkel,¹⁷ jednadvacátý: Jachin, dvaadvacátý: Gamul,¹⁸ třiaadvacátý: Delajáš, čtyřiaadvacátý: Maaziáš.¹⁹ To je pořadí, v němž měli vstupovat do Hospodinova domu, aby v něm konali službu podle nařízení svého otce Árona, jak mu je vydal Hospodin, Bůh Izraele.²⁰ K ostatním Leviho synům patřili: Ze synů Amramových: Šubael. Ze synů Šubaelových: Jechdeáš.²¹ Ze synů Rechabiášových: vůdce Jišias.²² Ze synů Jisharových: Šelomot. Ze synů Šelomotových: Jachat.²³ Ze synů Hebronových: Jeriáš, druhý Amariáš, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam.²⁴ Ze synů Uziele: Míka. Ze synů Míky: Šamir²⁵ a Míkův bratr Jišias.²⁶ Ze synů Jišiasových: Zachariáš.²⁷ Ze synů Merariho: Machli a Muši. Ze synů Jaaziášových: Beno.²⁸ Ze synů Merariho skrze Jaaziáše: Beno, Šoham, Zakur a Ibri.²⁹ Ze synů Machliho: Eleazar, který neměl syny.³⁰ Ze synů Kíše: Jerachmeel, syn Kíšův.³¹ Ze synů Mušiho: Machli, Eder, Jerimot. To jsou levitští synové podle svých otcovských rodů.³² Také oni losovali, stejně jako jejich příbuzní, synové Áronovi, v přítomnosti krále Davida jakož i Sádoka a Achimelecha a vůdců kněžských i levitských otcovských rodů. S rody starších bratrů bylo nakládáno stejně jako s rody mladších.

25 David a hlavní hodnostáři vyčlenili některé z Asafových, Hemanových a Jedutunových synů ke službě prorokování za zvuku citer, lyr a činelů. Zde je výčet mužů, kteří konali tuto službu: ²Z Asafových synů: Zakur, Josef, Netaniáš a Asarela, synové Asafovi pod vedením Asafa, který prorokoval na králův pokyn. ³Z Jedutunových synů: Gedaliáš, Ceri, Ješajáš, Šimei, Chašabiáš a Matitiáš — těchto šest pod vedením svého otce Jedutuna, který za zvuku citery prorokoval ke chvále a oslavě Hospodina. ⁴Z Hemanových synů: Bukiáš, Mataniáš, Uziel, Šubael, Jerimot, Chananiáš, Chanani, Eliata, Gidalti, Romamti-ezer, Jošbekaša, Maloti, Hotir a Machaziot. ⁵Ti všichni byli synové králova vidoucího Hemanu. Bůh mu zaslíbil, že pozdvihne jeho roh, a tak mu dal čtrnáct synů a tři dcery. ⁶Ti všichni se v Hospodinově domě pod vedením svého otce věnovali hudbě na činely, liry a citery; to byla jejich služba při Božím domě. (Asaf, Jedutun a Heman zodpovídali přímo králi.) ⁷Spolu s jejich příbuznými, vyškolenými v Hospodinově hudbě, jich bylo 288, samí mistři. ⁸Služby si rozvrhli losem, mladí stejně jako staří, mistři spolu s žáky. ⁹Výsledky losování: první: Josef z Asafova rodu a jeho bratři a synové 12 druhý: Gedaliáš a jeho bratři a synové 12 ¹⁰třetí: Zakur a jeho bratři a synové 12 ¹¹čtvrtý: Jicri a jeho bratři a synové 12 ¹²pátý: Netaniáš a jeho bratři a synové 12 ¹³šestý: Bukiáš a jeho bratři a synové 12 ¹⁴sedmý: Jesarela a jeho bratři a synové 12 ¹⁵osmý: Ješajáš a jeho bratři a synové 12 ¹⁶devátý: Mataniáš a jeho bratři a synové 12 ¹⁷desátý: Šimei a jeho bratři a synové 12 ¹⁸jedenáctý: Azarel a jeho bratři a synové 12 ¹⁹dvanáctý: Chašabiáš a jeho bratři a synové 12 ²⁰třináctý: Šubael a jeho bratři a synové 12 ²¹čtrnáctý: Matitiáš a jeho bratři a synové 12 ²²patnáctý: Jeremot a jeho bratři a synové 12 ²³šestnáctý: Chananiáš a jeho bratři a synové 12 ²⁴sedmnáctý: Jošbekaša a jeho bratři a synové 12 ²⁵osmnáctý: Chanani a jeho bratři a synové 12 ²⁶devatenáctý: Maloti a jeho bratři a synové 12 ²⁷dvacátý: Eliata a jeho bratři a synové 12 ²⁸jednadvacátý: Hotir a jeho bratři a synové 12 ²⁹dvaadvacátý: Gidalti a jeho bratři a synové 12 ³⁰třiaadvacátý: Machaziot a jeho bratři a synové 12 ³¹čtyřiaadvacátý: Romamti-ezer a jeho bratři a synové 12.

26 Toto jsou oddíly strážných: Synové Korachovi: Mešelemiáš, syn Koreho ze synů Asafových; ²Synové Mešelemiášovi: prvorozený Zachariáš, druhý Jediel, třetí Zebadiáš, čtvrtý Jatniel, ³pátý Elam, šestý Jochanan a sedmý Eljoenaj. ⁴Synové Obed-edomovi: Prvorozený Šemajáš, druhý Jozabad, třetí Joach, čtvrtý Sachar, pátý Natanael, ⁵šestý Amiel, sedmý Isachar, osmý Peuletaj. (Bůh mu totiž poželal.) ⁶Jeho synu Šemajášovi se narodili synové, kteří vládli otcovskému rodu, neboť to byli udatní bojovníci. ⁷Synové Šemajášovi: Otni, Refael, Obed, Elzabad a jeho udatní bratři Elihu a Semachiáš. ⁸Ti všichni jsou potomky Obed-edoma; oni, jejich synové i jejich bratři. Obed-edom měl šedesát dva bojovníků schopných služby. ⁹Mešelemiášových udatných synů a bratrů bylo osmnáct. ¹⁰Chosa ze synů Merariho měl tyto syny: vůdce Šimriho (který nebyl prvorozený, ale jeho otec ho učinil vůdcem), ¹¹druhého Chilkiáše, třetího Tebaliáše a čtvrtého Zachariáše. Chosových synů a bratrů bylo celkem třináct. ¹²Tyto oddíly strážných pod vedením svých vůdců plnily své povinnosti vůči Hospodinovu domu stejně jako jejich bratři. ¹³Jak mladí, tak staří losovali podle otcovských rodů o každou jednotlivou bránu: ¹⁴Východní bránu si vylosoval Šelemiáš. Jeho syn, moudrý rádce Zachariáš, si vylosoval Severní bránu. ¹⁵Obed-edom si vylosoval Jižní bránu a jeho synům připadly sklady. ¹⁶Šupim a Chosa si vylosovali Západní bránu, k níž vede vyvýšená silnice. Hlídka stála vedle hlídky: ¹⁷na východě jich bylo denně šest, na severu denně čtyři, na jihu denně čtyři, při skladech dvě a dvě, ¹⁸ve dvoře na západě čtyři pro silnici a dva pro dvůr. ¹⁹Toto jsou oddíly strážných ze synů Korachových a synů Merariho. ²⁰Ostatním levitům, jejich bratrům, připadla starost o pokladnice Božího domu a pokladnice svatých věcí. ²¹Vůdcové geršonských otcovských rodů byli synové Geršonovce Ladana, totiž Jechielovci. ²²Jechielovi synové Zetam a jeho bratr Joel zodpovídali za pokladnice domu Hospodinova. ²³Z Amramovců, Jisharovců, Hebronovců a Ozielovců to byli: ²⁴Šebuel, syn Geršoma, syna Mojžíšova, byl hlavním pokladníkem. ²⁵Jeho bratr Eliezer měl syny Rechabiáše, Ješajáše, Jorama, Zichriho a Šelomita. ²⁶Tento Šelomit se svými bratry zodpovídal za všechny pokladnice svatých věcí, které zasvětil král David a vůdcové otcovských rodů, velitelé tisíců a stovek i ostatní velitelé vojska. ²⁷Šlo o dary z bojové kořisti, které zasvětili na opravu Hospodinova domu, ²⁸a vše, co zasvětil vidoucí Samuel a také Saul, syn Kíšův, Abner, syn Nerův, a Joáb, syn Ceruji. Vše, co se zasvěcovalo, měl na starosti Šelomit a jeho bratři. ²⁹Kenaniáš a jeho synové z rodu Jisharovců působili mimo chrám jako úředníci a soudci nad Izraelem. ³⁰Chašabiáš a jeho bratři z rodu Hebronovců — 1 700 znamenitých mužů — řídili izraelskou správu na západním břehu Jordánu ve všem, co se týkalo služby Hospodinu a prací pro krále. ³¹Podle Hebronských otcovských rodopisů byl jejich vůdcem Jeriáš. Ve čtyřicátém roce Davidova kralování se v nich hledalo a byli nalezeni vynikající muži v gileádsém Jaezeru. ³²Jeho bratry — 2 700 znamenitých mužů, vůdců otcovských rodů — potom král David ustanovil nad Rubenovým a Gádovým kmenem a nad polovinou kmene Manasesova ve všech záležitostech Božích i královských.

27 Toto je výčet synů Izraele, náčelníků otcovských rodů, vůdců nad tisíci a stovkami i správců, kteří sloužili králi ve všech záležitostech vojenských oddílů. Oddíly se střídaly měsíc co měsíc po celý rok. Každý oddíl čítal 24 000 mužů.² První měsíc sloužil první oddíl. Jeho velitelem byl Jašobeam, syn Zabdielův, a jeho oddíl čítal 24 000 mužů.³ Pocházel ze synů Peresových a v prvním měsíci byl vrchním velitelem celého vojska.⁴ Druhý měsíc byl velitelem oddílu Dodaj Achochijský (jeho oddílu potom velel Milot). Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.⁵ Třetí měsíc byl velitelem třetího vojska Benajáš, syn velekněze Jojady. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.⁶ Benajáš patřil ke třicítce hrdinů a byl její velitel. (Jeho oddílu potom velel jeho syn Amizabad.)⁷ Čtvrtý měsíc byl jako čtvrtý Asael, bratr Joábův (a po něm jeho syn Zebadiáš). Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.⁸ Pátý měsíc byl pátým velitelem Šamhut Izrašský. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.⁹ Šestý měsíc byl jako šestý Ira, syn Ikeše Tekojského. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹⁰ Sedmý měsíc byl jako sedmý Chelec Pelonský ze synů Efraimových. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹¹ Osmý měsíc byl jako osmý Sibečaj Chušatský ze zerašských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹² Devátý měsíc byl jako devátý Abiezer Anatotský z benjamínských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹³ Desátý měsíc byl jako desátý Mahraj Netofský ze zerašských. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹⁴ Jedenáctý měsíc byl jako jedenáctý Benajáš Piratonský ze synů Efraimových. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹⁵ Dvanáctý měsíc byl jako dvanáctý Cheldaj Netofský z Otniela. Jeho oddíl čítal 24 000 mužů.¹⁶ Tito muži odpovídali za izraelské kmeny: za Rubena Eliezer, syn Zichriho, za Šimeona Šefatiáš, syn Maaky,¹⁷ za Leviho Chašabiáš, syn Kemuelův, za Árona Sádok,¹⁸ za Judu Elihu z Davidových bratrů, za Isachara Amri, syn Michaelův,¹⁹ za Zabulona Jišmajáš, syn Obadiášův, za Neftalího Jerimot, syn Azrielův,²⁰ za syny Efraimovy Hošea, syn Azaziášův, za polovinu kmene Manasesova Joel, syn Pedajášův,²¹ za gileádskou polovinu Manasesovu Jido, syn Zachariášův, za Benjamína Jaasiel, syn Abnerův,²² za Dana Azarel, syn Jerochamův. To byli vůdcové izraelských kmenů.²³ Dvacetileté a mladší David do sčítání ani nezahrnul, neboť Hospodin řekl, že rozmnoží Izrael jako hvězdy na nebi.²⁴ Joáb, syn Ceruji, se sčítáním začal, ale nedokončil je, protože kvůli tomu postihl Izrael Boží hněv. Proto také onen počet není uveden v Kronice krále Davida.²⁵ Za královské příjmy odpovídal Azmavet, syn Adielův; za příjmy z polí, měst, vesnic a tvrzí odpovídal Jonatan, syn Uziášův;²⁶ za zemědělské práce na polích Ezri, syn Kelubův;²⁷ za vinice Šimei Rámatský; za výnosy vinic a vinné sklepy Zabdi Šifmiský;²⁸ za olivy a plané fíky v podhůří Baal-chanan Gederský; za příjmy z oleje Joaš;²⁹ za skot pasoucí se v Šáronu Šitraj Šáronský; za skot v údolích Šafat, syn Adlajův;³⁰ za velbloudy Obil Izmaelský; za oslice Jechdeáš Meronotský;³¹ za brav Jaziz Hagrejský. To všechno byli vedoucí majetkové správy krále Davida.³² Davidův strýc Jonatan jakožto znalý člověk a písař byl rádcem. Spolu s Jechielem, synem Chakmoniho, měl na starosti královské syny.³³ Dalším královým rádcem byl Achitofel. Královým důvěrníkem byl Chušaj Arkijský.³⁴ Po Achitofelovi nastoupil Jojada, syn Benajášův, a Abiatar. Velitelem královského vojska byl Joáb.

28 David shromáždil všechny vůdce Izraele, vůdce kmenů, vůdce oddílů sloužících králi, vůdce tisíců i stovek, správce všeho majetku a stád krále i jeho synů spolu s komořimi, s hrdiny a se všemi bojovníky do Jeruzaléma.² Potom král David vstal a promluvil: „Slyšte mě, bratři, lide můj! Měl jsem na srdci vybudovat chrám, kde by spočinula Truhla Hospodinovy smlouvy — chrám, který by byl podnoží nohám našeho Boha. Připravil jsem stavbu,³ ale Bůh mi řekl: ‘Nepostavíš dům mému jménu, neboť jsi vedl války a proléval jsi krev.’⁴ Hospodin, Bůh Izraele, vyvolil z celého mého otcovského rodu mě, abych byl králem Izraele navěky. Judu vybral jako vůdce, v judském rodu pak můj otcovský dům a ze synů mého otce ráčil vybrat za krále nad celým Izraelem právě mě.⁵ Ze všech mých synů — a Hospodin mi jich dal mnoho — pak vyvolil mého syna Šalomouna, aby usedl na trůn Hospodinova království nad Izraelem.⁶ Rekl mi: ‘Tvůj syn Šalomoun, ten mi vybuduje chrám i nádvoří. Jeho jsem si vyvolil za syna a já mu budu otcem.’⁷ Jeho království upevním až navěky, bude-li spolehlivě plnit má přikázání a zákony, jak se to děje dnes.’⁸ Před zraky celého Izraele, před shromážděním Hospodinovým, vás teď proto vyzývám a náš Bůh to slyší: Dodržujte a vyhledávejte všechna přikázání Hospodina, vašeho Boha, abyste mohli užívat tuto krásnou zem a zanechali ji svým synům jako věčné dědictví.⁹ A ty, Šalomoune, synu můj, poznávej Boha svého otce a služ mu celým srdcem a z duše rád. Neboť Hospodin zkoumá všechna srdce a všechna hnutí mysli rozpozná. Budeš-li ho hledat, dá se ti nalézt. Opustíš-li ho, navždy tě odvrhne.¹⁰ Pohled’ — Hospodin tě vyvolil, abys postavil chrám pro jeho svatyni. Buď silný a jednej!“¹¹ Potom David předal svému synu Šalomounovi předlohu předsíně, jednotlivých budov, pokladnic, střešních komor a vnitřních místností i prostoru pro slitovnici¹² jakož i předlohy pro všechno ostatní, co měl na mysli: pro nádvoří Hospodinova domu i všechny okolní síně, pro pokladnice Božího domu i pokladnice svatých věcí,¹³ pro kněžské a levitské oddíly, pro konání veškeré služby Hospodinova domu, pro všechno náčiní služby Hospodinova domu,¹⁴ pro zlato určil váhy zlatého náčiní pro každou jednotlivou službu, pro veškeré stříbrné náčiní určil váhu všeho potřebného k různé službě,¹⁵ pro zlaté svícny a jejich zlaté

lampy určil váhu každého svícnu a jeho lamp, pro stříbrné svícny určil váhy svícnu a jejich lamp, kolik bylo na který svícen potřeba, ¹⁶ pro každý jednotlivý stůl předložení určil váhu zlata, pro stříbrné stoly stříbro, ¹⁷ pro vidlice, misky a konvice ryzí zlato, pro zlaté mísy určil váhu každé jednotlivé mísy, pro stříbrné mísy určil váhu každé jednotlivé mísy, ¹⁸ pro kadidlový oltář určil váhu přetaveného zlata. Předal mu také předlohu Trůnu, totiž zlatých cherubů s rozpjatými křídly zastíňujícími Truhlu Hospodinovy smlouvy. ¹⁹ „Celý tento soupis mám od Hospodina, který mi objasnil každou část oné předlohy,“ ²⁰ řekl David svému synu Šalomounovi. „Buď silný a statečný; dej se do díla! Neboj se a nestrachuj, neboť Hospodin Bůh, můj Bůh, bude s tebou. Neopustí tě a nenechá, dokud se nedokončí veškerá práce na Hospodinově chrámu. ²¹ Pohled, oddíly kněží a levitů jsou připraveny k veškeré službě při Božím domě. Také všichni, kdo jsou zruční v jakémkoli řemesle, ti budou ochotně pomáhat s veškerou prací. Hodnostáři i všecken lid čekají na tvé rozkazy.“

29 Král David pak řekl celému shromáždění: „Můj syn Šalomoun, jehož jediného Bůh vyvolil, je mladý a nezkušený, a toto je veliké dílo. Nejde o palác pro lidi, ale pro Hospodina Boha. ² Připravil jsem pro chrám svého Boha, co jsem mohl: zlato pro věci zlaté, stříbro pro stříbrné, bronz pro bronzové, železo pro železné a dřevo pro dřevěné, onyx a jiné ozdobné a pestré kameny k obkládání, nejrůznější drahokamy i množství alabastru. ³ A protože chrám mého Boha je mým potěšením, přidávám také svůj osobní zlatý a stříbrný poklad. Dávám jej na chrám svého Boha kromě všeho toho, co jsem pro ten svatý chrám už připravil: ⁴ 3 000 talentů ofirského zlata, 7 000 talentů přetaveného stříbra na pokrytí stěn příbytků, ⁵ zlato pro věci zlaté, stříbro pro stříbrné a pro vše, co mají vyrobít kovotepci. Nuže, co kdo dnes nabídne k zasvěcení Hospodinu?“ ⁶ Nato se nabídli vůdcové otcovských rodů, vůdcové izraelských kmenů i vůdcové tisíců a stovek jakož i vůdcové královského díla ⁷ a věnovali na službu Božího domu 5 000 talentů zlata, 10 000 dareků, 10 000 talentů stříbra, 18 000 talentů bronzu a 100 000 talentů železa. ⁸ Kdokoli měl drahokamy, věnoval je do pokladnice Hospodinova domu pod správu Jechiela Geršonského. ⁹ Lid se z jejich ochoty radoval, neboť to věnovali Hospodinu celým srdcem. Také král David se nesmírně radoval. ¹⁰ David tehdy před zraky celého shromáždění dobrořečil Hospodinu: „Hospodine, Bože našeho otce Izraele, požehnaný jsi od věků až na věky! ¹¹ Tvá je, Hospodine, velikost a síla, nádhera, velebnost a majestát! Vše na nebi i na zemi je, Hospodine, tvé panství a ty jsi hlava, jež převyšuje vše! ¹² Od tebe pochází bohatství a sláva, jenom ty sám vládneš nade vším. Ve tvé ruce je síla i moc, svou rukou posiluješ a dáváš velikost. ¹³ Tobě, Bože náš, vzdáváme díky, tvé slavné jméno chválíme! ¹⁴ Kdo jsem ale já a co je můj lid, abychom mohli přinést tak štědrý dar? To od tebe pochází všechno — to, co jsme dali, bylo z tvé ruky! ¹⁵ Před tebou jsme jen poutníci a hosté tak jako všichni naši otcové; naše dny na zemi jsou prchavý stín. ¹⁶ Hospodine, Bože náš, zde je všechna ta hojnost. Připravili jsme ji ke stavbě domu pro tvé svaté jméno — vše je to ale z tvé ruky a tobě to náleží! ¹⁷ Vím, Bože můj, že zkoumáš srdce a miluješ upřímnost. Z upřímného srdce jsem daroval toto vše a teď vidím, jak tvůj lid, zde přítomný, přináší své dary s radostí. ¹⁸ Hospodine, Bože našich otců Abrahama, Izáka a Izraele, zachovej navěky tu touhu v srdci svého lidu! Ať jsou jejich srdce vždy pevně u tebe! ¹⁹ Mému synu Šalomounovi pak dej oddané srdce, aby dbal na tvá přikázání, svědectví a pokyny, aby vše vykonal a postavil ten palác, pro který jsem vykonal tyto přípravy.“ ²⁰ Potom David vyzval celé shromáždění: „Dobrořečte Hospodinu, svému Bohu!“ a všechno shromáždění dobrořečilo Hospodinu, Bohu jejich otců, padli na kolena a klaněli se před Hospodinem a před králem. ²¹ Druhého dne přinášeli Hospodinu oběti a zápaly — 1 000 býčků, 1 000 beranů a 1 000 jehnat s příslušnými úlitbami a s hojnými oběťmi za celý Izrael. ²² Jedli a pili před Hospodinem s velikou radostí, neboť onoho dne znovu prohlásili Davidova syna Šalomouna králem. Pomazali ho před Hospodinem za vůdce a Sádoka za kněze. ²³ Tak Šalomoun dosedl na Hospodinův královský trůn namísto svého otce Davida. Vše se mu dařilo a celý Izrael ho poslouchal. ²⁴ Také všichni hodnostáři a hrdinové jakož i všichni synové krále Davida se poddali králi Šalomounovi. ²⁵ Hospodin dal Šalomounovi v očích celého Izraele nebyvalou vážnost. Obdaril ho takovou královskou vznešeností, jakou před ním neměl žádný izraelský král. ²⁶ David, syn Jišajův, kraloval celému Izraeli a ²⁷ jeho vláda nad Izraelem trvala čtyřicet let. Sedm let kraloval v Hebronu a třiatřicet let v Jeruzalémě. ²⁸ Zemřel v utěšeném věku, nasycen životem, bohatstvím i slávou a na jeho místě začal kralovat jeho syn Šalomoun. ²⁹ Skutky krále Davida jsou od počátku až do konce popsány ve Slovech vidoucího Samuele, ve Slovech proroka Nátana a ve Slovech vidoucího Gáda, ³⁰ stejně jako celá jeho vláda, jeho hrdinství i vše, co se přihodilo jemu, Izraeli a všem královstvím země.

Druhá Paralipomenon (2. Letopisů)

Úvod

1 Davidův syn Šalomoun se pevně chopil královské vlády. Hospodin, jeho Bůh, byl s ním a obdařil ho velkolepou mocí. ² Šalomoun sezval celý Izrael, velitele tisíců a stovek, soudce i všechny vznešené vůdce izraelských otcovských rodů. ³ Celé to shromáždění se s Šalomounem ubíralo na výšinu do Gibeonu, neboť tam stál Boží Stan setkávání, který Hospodinův služebník Mojžíš zhotovil na poušti. ⁴ (David sice nechal Boží truhlu přenést z Kiriath-jearimu do Jeruzaléma, kde pro ni připravil stan, ⁵ ale bronzový oltář, který zhotovil Becaleel, syn Uriho, syna Hurova, dosud stál před Příbytkem). Šalomoun tam s celým shromážděním hledal Hospodina ⁶ a na tom bronzovém oltáři u Stanu setkávání obětoval před Hospodinem na tisíc zápalných obětí. ⁷ Té noci se Šalomounovi zjevil Bůh a řekl mu: „Žádej mě o cokoli a dám ti to.“ ⁸ Šalomoun Bohu odpověděl: „Prokázal jsi mému otci Davidovi velkou přízeň a mě jsi učinil králem po něm. ⁹ Nuže, Hospodine Bože, kéž se potvrdí slovo, které jsi dal mému otci Davidovi. Vždyť jsi mě učinil králem lidu početného jako zemský prach. ¹⁰ Dej mi tedy moudrost a poznání, abych dovedl vycházet i přicházet v čele tohoto lidu. Vždyť kdo by dokázal spravovat tento tvůj nesmírný lid?“ ¹¹ Bůh Šalomounovi řekl: „Protože jsi chtěl právě toto — nežádal jsi poklady, slávu ani smrt svých nepřátel, ba ani dlouhý život sis nežádal, ale chtěl jsi moudrost a poznání, abys dokázal spravovat můj lid, nad nímž jsem tě učinil králem - ¹² proto tu moudrost i poznání dostaneš. K tomu ti přidám bohatství, poklady a slávu, takže ti nebude rovného mezi králi v minulosti ani v budoucnu.“ ¹³ Šalomoun se pak od Stanu setkávání na gibeonské výšině odebral do Jeruzaléma a kraloval nad Izraelem. ¹⁴ Šalomoun nashromáždil vozy i koně, takže měl 1 400 vozů a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma. ¹⁵ Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra i zlata jako kamení a cedrů jako planých fíků v podhůří. ¹⁶ Koně si král nechával dovážet z Egypta a Kilikie. Královští obchodníci je v Kilikii nakupovali za dohodnuté ceny. ¹⁷ Vozy dováželi z Egypta za 600 šekelů stříbra a koně za 150 šekelů. Také je vyváželi dál pro všechny chetitské a aramejské krále. Šalomoun se rozhodl postavit chrám Hospodinovu jménu a sobě královský palác.

2 Povolal 70 000 mužů do hor jako nosiče a 80 000 mužů jako lamače kamene. Dozíralo na ně 3 600 předáků. ² Šalomoun pak poslal zprávu týrskému králi Chíramovi: „Kdysi jsi posílal mému otci Davidovi cedrové dřevo na stavbu jeho paláce, když si stavěl svůj palác. ³ Nuže, já stavím chrám jménu Hospodina, svého Boha. Chci ho zasvětit k pálení vonného kadidla před jeho tváří, k ustavičnému předkládání chlebě a k zápalným obětem ráno i večer, o sobotách a novoluních a při slavnostech Hospodina, našeho Boha, jak bylo Izraeli navěky uloženo. ⁴ Chrám, který chci postavit, má být veliký, neboť náš Bůh je veliký nade všechny bohy. ⁵ Kdo by však dokázal postavit dům Tomu, jehož nemohou obsáhnout nebesa, ba ani nebesa nebes? A kdo jsem já, abych mu směl stavět dům, byť jen pro pálení kadidla před jeho tváří? ⁶ Proto mi prosím pošli dovedného muže, který by uměl pracovat se zlatem, stříbrem, bronzem a železem, se šarlatem, karmínem a modří a také dobře znal řezbářské umění. Připojí se k mým umělcům v Judsku a v Jeruzalémě, které shromáždil už můj otec David. ⁷ Pošli prosím také cedrové, cypřišové a santálové dřevo z Libanonu. Vždyť vím, jak tvoji služebníci v Libanonu dovedou kácet dřevo. Tvým služebníkům budou zajisté pomáhat mí služebníci, ⁸ aby mi připravili dostatek dřeva, neboť chrám, který chci stavět, má být veliký a podivuhodný. ⁹ Tvým dřevorubcům dodám 20 000 korů drcené pšenice, 20 000 korů ječmene, 20 000 batů vína a 20 000 batů oleje.“ ¹⁰ Týrský král Chíram odpověděl dopisem, ve kterém Šalomounovi vzkázal: „Hospodin jistě miluje svůj lid, když jim dal krále, jako jsi ty.“ ¹¹ Dopis dále pokračoval: „Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, který učinil nebesa i zem a který dal králi Davidovi syna tak moudrého, znalého, rozumného a rozvážného, který jistě vybuduje Hospodinův chrám i královský palác. ¹² Posílám ti nesmírně zručného a zkušeného člověka, Churam-abiho, ¹³ syna jedné ženy z pokolení Dan. Jeho otec byl z Týru. Umí pracovat se zlatem, stříbrem, bronzem i železem, s kamením i dřevem, se šarlatem, modří, kmentem i karmínem. Dokonale zná řezbářské umění a dovede uskutečnit jakýkoli návrh. Ten se připojí ke tvým umělcům a k umělcům mého pána, tvého otce Davida. ¹⁴ Nuže, nechť můj pán pošle svým služebníkům pšenici a ječmen, olej a víno, jak řekl. ¹⁵ My pokácíme v Libanonu tolik stromů, kolik jen budeš potřebovat. Uděláme z nich vory a pošleme ti je po moři do Jafy, odkud je budeš moci dopravit do Jeruzaléma.“ ¹⁶ Šalomoun také nechal v izraelské zemi sečíst všechny cizince mužského pohlaví, tak jako předtím jeho otec David. Bylo jich napočítáno 153 600. ¹⁷ Z nich určil 70 000 za nosiče, 80 000 za lamače kamene v horách a 3 600 za předáky, aby dohlíželi nad dělníky.

3 Šalomoun pak v Jeruzalémě začal stavět Hospodinův chrám na hoře Moria, kde se Hospodin ukázal jeho otci Davidovi — na místě, které David připravil, na mlatu Aravny Jebusejského. ² Stavbu zahájil druhého dne druhého měsíce čtvrtého roku své vlády. ³ Základy, které Šalomoun položil pro Hospodinův chrám, měřily 60 loktů na délku a 20 loktů na šířku (měřeno podle staré míry). ⁴ Před chrámovou lodí bylo přes celou šířku 20 loktů kryté sloupoví, 20 loktů vysoké. Vnitřek pokryl čistým zlatem. ⁵ Chrámovou loď obložil cypřišovým dřevem, pokryl ryzím zlatem a povrch ozdobil palmami a řetízky. ⁶ Chrám ozdobil drahokamy a ke zlacení použil parvaimské zlato. ⁷ Zlatem potáhl trámy, prahy, stěny i dveře chrámu a na stěnách vyřezal cheruby. ⁸ Přes celou šířku chrámu postavil místnost pro nejsvětější svatyni, 20 loktů na délku a 20 loktů na šířku. Potáhl ji šesti sty talenty ryzího zlata; ⁹ jen zlato na hřebecch vážilo padesát šekelů. Zlatem potáhl i stropy. ¹⁰ Do místnosti nejsvětější svatyně zhotovil dva odlévané cheruby a i je pokryl zlatem. ¹¹ Křídla cherubů měřila na délku celkem 20 loktů. První cherub se jedním pětiloktovým křídlem dotýkal jedné stěny místnosti; druhým pětiloktovým křídlem se dotýkal křídla druhého cheruba. ¹² Také druhý cherub se jedním pětiloktovým křídlem dotýkal stěny chrámu; druhým pětiloktovým křídlem se dotýkal křídla protějšího cheruba. ¹³ Takto měli cherubové křídla roztažená přes celých 20 loktů, zatímco stáli na nohou, tvářemi do síně. ¹⁴ Zhotovil také kmentovou modro-purpurovo-karmínovou oponu a i na ni dal vyšívat cheruby. ¹⁵ Před chrám postavil dvojici sloupů. Byly od sebe 35 loktů daleko a navrchu měly hlavice 5 loktů vysoké. ¹⁶ Zhotovil také řetězy podobné těm ve svatostánku a umístil je na hlavice sloupů. Na řetězy připevnil po stovce granátových jablek. ¹⁷ Potom sloupy vztyčil před chrámem, jeden napravo, druhý nalevo. Ten pravý nazval Jachin, Opora, a levý Boáz, Posila.

4 Vyrobil také bronzový oltář 20 loktů dlouhý, 20 loktů široký a 10 loktů vysoký. ² Poté odlil kulatou nádrž zvanou Moře. Napříč od okraje po okraj měřila 10 loktů, na výšku 5 loktů a po obvodu 30 loktů. ³ Pod okrajem ji po celém obvodu lemovaly dvě řady ozdob ve tvaru býků (vždy deset na loket), jednolitých s nádrží. ⁴ Moře spočívalo na dvanácti býcích: tři byli obráceni k severu, tři k západu, tři k jihu a tři k východu. Leželo na nich tak, že je všechny zezadu přikrývalo. ⁵ Bylo na dlaň silné a jeho okraje byly vytvarovány do liliového květu jako okraj poháru. Zcela naplněné mohlo pojmut až 3 000 batů. ⁶ Dále vyrobil deset umyvadel; pět umístil napravo, pět nalevo. V nich omývali, co se připravovalo k zápalné oběti, zatímco v Moři se omývali kněží. ⁷ Podle příslušného popisu vyrobil také deset zlatých svícňů a umístil je do chrámu, pět napravo a pět nalevo. ⁸ Vyrobil rovněž deset stolů a postavil je do chrámu, pět napravo a pět nalevo. Zlatých mis vyrobil sto. ⁹ Potom vybudoval Kněžské nádvoří a Velké nádvoří, před nádvořím postavil vrata a ta okoval bronzem. ¹⁰ Moře postavil napravo v jihovýchodním rohu. ¹¹ Nakonec Churam vyrobil kotlíky, lopatky a mísy. Tak završil dílo, které pro krále Šalomouna konal na Božím chrámu: ¹² dva sloupy, dvě kulovité hlavice na vrcholech sloupů, dvoje mřížování pokrývající obě kulovité hlavice na vrcholech sloupů, ¹³ čtyři sta granátových jablek ke dvěma mřížováním (dvě řady granátových jablek ke každému mřížování přikrývajícímu obě kulovité hlavice sloupů), ¹⁴ vyrobil podstavce, vyrobil umyvadla na podstavce, ¹⁵ jedno Moře, dvanáct býků nesoucích Moře, ¹⁶ kotlíky, lopatky a vidlice. Všechny předměty, které Churam-abi zhotovil králi Šalomounovi pro Hospodinův chrám, byly z leštěného bronzu. ¹⁷ Král je nechal odlévat na jordánské rovině v jílovité půdě mezi Sukotem a Caretánem. ¹⁸ Všeho vybavení, které Šalomoun nechal zhotovit, bylo tolik, že váha bronzu ani nebyla nikdy zjištěna. ¹⁹ Šalomoun nechal zhotovit veškeré vybavení pro Boží chrám: zlatý oltář, stoly pro chleby předložení, ²⁰ svícny s kahaníky z ryzího zlata ke svícení před svatostánkem, jak náleží, ²¹ k nim květy, kahany a kleště ze zlata (bylo to nejčistší zlato), ²² dále kratiknoty, nádoby, pohárky a pánvice z ryzího zlata a vchod do chrámu — vnitřní dveře nejsvětější svatyně i dveře chrámové lodí — to vše bylo ze zlata.

5 Tak bylo završeno veškeré dílo, které král Šalomoun konal na Hospodinově chrámu. Šalomoun pak přinesl zasvěcenou kořist svého otce Davida, totiž stříbro, zlato a další předměty, a uložil je do pokladnice Božího chrámu. ² Tehdy Šalomoun shromáždil do Jeruzaléma všechny stařešiny Izraele a kmenové náčelníky a vůdce izraelských rodů, aby přenesli Truhlu Hospodinovy smlouvy ze Sionu, z Města Davidova. ³ Všichni izraelští muži se tedy shromáždili ke králi o svátcích, jež připadají na sedmý měsíc. ⁴ Když přišli všichni izraelští stařešinové, levité zvedli Truhlu ⁵ a vynesli ji i Stan setkávání se vším jeho posvátným vybavením. Zatímco to kněží a levité vynášeli, ⁶ král Šalomoun s celým shromážděním Izraele, jež se k němu dostavilo před Truhlu, obětoval tolik ovcí, koz a býčků, že nešlo počítat ani sledovat, kolik toho bylo. ⁷ Kněží pak vnesli Truhlu Hospodinovy smlouvy na její místo do chrámového svatostánku, do nejsvětější svatyně pod křídla cherubů. ⁸ Cherubové totiž rozprostírali svá křídla nad Truhlou, takže svrchu přikrývali Truhlu i její tyče. ⁹ Ty byly tak dlouhé, že jejich konce čnící od Truhly bylo vidět před svatostánkem. Zvenku je ovšem vidět nebylo. Jsou

tam až dodnes. ¹⁰ V Truhle nebylo nic než dvě desky, které tam uložil Mojžíš na Orébu, když Hospodin se syny Izraele uzavřel smlouvu po jejich odchodu z Egypta. ¹¹ Když potom kněží vycházeli ze svatyně (všichni přítomní kněží bez ohledu na příslušnost k oddílům se totiž posvětili), ¹² levitští zpěváci — synové Asafovi, Hemanovi i Jedutunovi se svými syny a bratry stáli oblečení kmentem východně od oltáře s činely, lyrami a citerami. Sto dvacet kněží k tomu troubilo na trubky. ¹³ Troubili a zpívali tenkrát jedním hlasem. Jedním hlasem chválili a oslavovali Hospodina. Jakmile zazněly trubky, činely a další nástroje, zpěváci začali hlasitě chválit Hospodina písní: „Je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky!“ V tu chvíli ten dům, totiž Hospodinův chrám, naplnil oblak. ¹⁴ Kněží se kvůli tomu oblaku nemohli postavit ke službě, protože Hospodinův chrám naplnila Boží sláva.

6 Tehdy Šalomoun prohlásil: „Zůstávám v mračnu,“ pravil Hospodin. ² Já jsem ti ale postavil chrám vznesený, místo, kde bys bydlel už navěky!“ ³ Potom se král otočil a požehnal celému stojícímu shromáždění Izraele: ⁴ „Požehnan buď Hospodin, Bůh Izraele, jenž vlastními ústy mluvil k mému otci Davidovi a vlastní rukou naplnil, co řekl:“ ⁵ „Ode dne, kdy jsem svůj lid vyvedl z Egypta, jsem ze žádného izraelského kmene nevyvolil město k postavení domu, v němž by zůstávalo mé jméno, ani jsem nevyvolil nikoho, aby se stal vůdcem mého lidu Izraele.“ ⁶ Vyvolil jsem však Jeruzalém, aby v něm zůstávalo mé jméno, a vyvolil jsem Davida, aby vedl můj lid Izrael. ⁷ Můj otec David toužil postavit chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ⁸ Hospodin mu ale řekl: „Je dobře, že chceš mému jménu postavit chrám. ⁹ Nepostavíš ho však ty, ale tvůj syn, který vzejde ze tvých beder. Ten vystaví chrám mému jménu.“ ¹⁰ A Hospodin dodržel slovo, které dal. Nastoupil jsem po svém otci Davidovi, usedl jsem na izraelský trůn, jak řekl Hospodin, a postavil jsem chrám jménu Hospodina, Boha Izraele. ¹¹ V něm jsem postavil Truhlu, v níž je Hospodinova smlouva, kterou uzavřel se syny Izraele.“ ¹² Poté se postavil před Hospodinův oltář a před očima celého izraelského shromáždění vzepjal ruce. ¹³ Šalomoun si totiž nechal vyrobít 5 laktů dlouhé, 5 laktů široké a 3 lokty vysoké bronzové podium, které dal umístit doprostřed prostranství. Postavil se na ně, před celým izraelským shromážděním poklekl na kolena, vztáhl ruce k nebi a řekl: ¹⁴ „Hospodine, Bože Izraele! Nahore na nebi ani dole na zemi není Boha podobného tobě, jenž by zachovával smlouvu a milosrdenství svým služebníkům, kteří před tebou žijí s oddaným srdcem. ¹⁵ Svému služebníku Davidovi, mému otci, jsi dodržel svůj slib. Vlastními ústy jsi promluvil a vlastní rukou jsi to, jak vidíme, splnil. ¹⁶ Nuže, Hospodine, Bože Izraele, dodrž, co jsi slíbil, když jsi svému služebníku Davidovi, mému otci, řekl: ‘Postarám se, aby na izraelském trůnu nikdy nechyběl tvůj potomek, budou-li jen tví synové dbát na svou cestu a žít podle tvého Zákona, jako jsi přede mnou žil ty.’“ ¹⁷ Nyní tedy, Hospodine, Bože Izraele, kéž se prosím potvrdí slovo, které jsi dal svému služebníku Davidovi. ¹⁸ Bude snad Bůh opravdu přebývat s člověkem na zemi? Nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou obsáhnout — čím méně tento chrám, který jsem postavil! ¹⁹ Shlédni však na modlitbu svého služebníka a na jeho prosby, Hospodine, Bože můj; vyslyš toto volání a modlitbu, kterou ti tvůj služebník předkládá. ²⁰ Kéž jsou tvé oči dnem i nocí upřeny k tomuto chrámu, k místu, o němž jsi řekl, že tam spočine tvé jméno. Kéž nasloucháš modlitbě, již se tvůj služebník bude modlit směrem k tomuto místu. ²¹ Kéž vyslyšíš prosby svého služebníka i svého lidu Izraele, kdykoli se budou modlit směrem k tomuto místu. Vyslychej z nebe, kde přebýváš, vyslychej a odpouštěj. ²² Kdyby se někdo provinil proti svému bližnímu a měl by se zapřísáhnout slibem, kdyby pak přišel a složil přísahu před tvým oltářem v tomto chrámu, ²³ vyslychej z nebe. Zasáhni a rozsud své služebníky tak, abys odplatil viníkovi, co zaslouží za své skutky, a spravedlivého abys ospravedlnil a odplatil mu za jeho spravedlnost. ²⁴ Kdyby tvůj lid Izrael hřešil proti tobě, a utrpěl by proto porážku od svých nepřátel, kdyby se pak ale vrátili k tobě, chválili tvé jméno, modlili se a prosili tě v tomto chrámu, ²⁵ vyslychej z nebe. Odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď je zpět do země, kterou jsi dal jim a jejich otcům. ²⁶ Kdyby hřešili proti tobě, a zavřela by se proto nebesa a nebyl déšť, kdyby se pak ale modlili směrem k tomuto místu, chválili tvé jméno a po svém potrestání se odvrátili od svých hříchů, ²⁷ vyslychej na nebesích. Odpusť svým služebníkům, svému lidu Izraeli, jejich hřích. Vyuč je správné cestě, kterou mají jít, a sešli déšť na svou zem, kterou jsi dal svému lidu za dědictví. ²⁸ Kdyby v zemi nastal hlad nebo mor, plíseň nebo sněh, kobylky nebo housenky nebo kdyby tvůj lid v zemi až u samých bran utlačoval nepřítel nebo jakákoli rána či nemoc - ²⁹ kdyby si pak ale kdokoli ze všeho tvého lidu Izraele připustil, že jde o bolestnou ránu, a vzepjal by ruce k tomuto chrámu, ³⁰ vyslychej z nebe, kde přebýváš. Odpusť a odplat každému jeho skutky, neboť znáš jeho srdce — jen ty sám přece znáš srdce lidí - ³¹ aby tě měli v úctě a chodili po tvých cestách po všechny dny svého života v zemi, kterou jsi dal našim otcům. ³² Rovněž kdyby cizinec, ačkoli nepatří k tvému lidu Izraeli, přišel z daleké země kvůli tvému velikému jménu, tvé mocné ruce a vztažené paži — kdyby přišli a modlili se směrem k tomuto chrámu, ³³ i tehdy vyslychej z nebe, kde přebýváš. Učiň vše, oč by tě ten cizinec prosil, aby všechny národy země poznaly tvé jméno a měly tě v úctě tak jako tvůj lid Izrael a aby věděly, že tvé jméno je zýváno nad tímto chrámem, který jsem postavil. ³⁴ Kdyby tvůj lid vytáhl do války, kamkoli bys je poslal, a modlili by se k tobě směrem k tomuto městu, jež jsi vyvolil,

a ke chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ³⁵ vyslyšej z nebe jejich modlitbu a prosbu a zjednej jim právo. ³⁶ Kdyby zhřešili proti tobě — vždyť není člověka, který by nehřešil — a ty by ses na ně rozhněval a vydal je nepříteli a jejich uchvatitelé by je odvedli jako zajatce do země daleké či blízké, ³⁷ kdyby si to však potom v zemi svého zajetí vzali k srdci, obrátili by se a prosili tě o milost v zemi svých vězňitelů se slovy: 'Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle!' ³⁸ a kdyby se ve vyhnanství v zemi svých vězňitelů celým srdcem a celou duší obrátili a modlili by se směrem ke své zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které jsi vyvolil, a ke chrámu, který jsem postavil tvému jménu, ³⁹ vyslyšej z nebe, kde přebýváš, jejich modlitbu a jejich prosby. Zjednej jim právo a odpusť svému lidu to, čím proti tobě zhřešili. ⁴⁰ Nyní tedy, Bože můj, kéž jsou tvé oči upřeny a tvé uši nakloněny k modlitbě na tomto místě. ⁴¹ Již povstaň, Hospodine Bože, ke svému spočinutí společně s Truhlou síly své! Tví kněží, Hospodine Bože, ať jsou spásou oblečeni, tví věrní ať se radují z tvé dobroty. ⁴² Neodvracej, Hospodine Bože, svoji tvář od toho, kohos pomazal — pamatuj na oddanost svého služebníka Davida!"

7 Jakmile Šalomoun dokončil tuto modlitbu, z nebe sestoupil oheň a pohltil zápalnou oběť i ostatní oběti. Chrám naplnila sláva Hospodinova, ² takže kněží nemohli vstoupit do Hospodinova chrámu, protože Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva. ³ Všichni synové Izraele viděli, jak sestupuje oheň. Když spatřili Hospodinovu slávu nad chrámem, poklekli na dlažbu tváří k zemi, klaněli se a dobrořečili Hospodinu: „Je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky!“ ⁴ Král i všechny lid pak před Hospodinem slavili obětní hody. ⁵ Král Šalomoun obětoval 22 000 býků a 120 000 ovcí. Takto král a všechny lid zasvětili Boží chrám. ⁶ Kněží stáli na svých místech, naproti nim levitě s hudebními nástroji, které k oslavě Hospodina zhotovil král David, a oslavovali Hospodina Davidovou písní: „Jeho láska trvá na věky!“ Kněží troubili naproti levitům před celým nastoupeným Izraelem. ⁷ Šalomoun tehdy posvětil střed nádvoří před Hospodinovým chrámem. Tam totiž obětoval zápalnou oběť i tuk pokojných obětí, protože bronzový oltář, který Šalomoun zhotovil, nemohl pojmout všechny ty zápalné a moučné oběti a obětní tuk. ⁸ Tak Šalomoun slavil sedmidenní slavnost a s ním všechny Izrael od Lebo-chamátu po Egyptský potok. Bylo to jedno veliké shromáždění. ⁹ Slavnost zahájili osmého dne; sedm dní totiž zasvěcovali oltář a dalších sedm dní slavili. ¹⁰ Třináctátého dne sedmého měsíce pak Šalomoun lid propustil. Vraceli se domů s veselím a radostí ze všeho dobrodiní, které Hospodin prokázal Davidovi, Šalomounovi a svému lidu Izraeli. ¹¹ Tak Šalomoun dokončil Hospodinův chrám i královský palác. Vše, co chtěl uskutečnit, ať už šlo o Hospodinův chrám nebo o jeho palác, se zdařilo. ¹² Tehdy se Šalomounovi v noci ukázal Hospodin a řekl mu: „Vyslyšel jsem tvou modlitbu. Vyvolil jsem si toto místo za dům obětí. ¹³ Může se stát, že zavřu nebe, aby nepršelo; že přikážu kobyčkám, aby sežraly zemi; že sešlu na svůj lid mor. ¹⁴ Jestliže se pak můj lid, který se nazývá mým jménem, pokorí a bude se modlit, bude hledat mou tvář a odvrátí se od svých zlých cest, potom je vyslyším z nebe, odpustím jejich hříchy a uzdravím jejich zem. ¹⁵ Ano, mé oči budou otevřené a mé uši nakloněné k modlitbě z tohoto místa. ¹⁶ Nyní jsem tento dům vyvolil a posvětil, aby v něm mé jméno zůstalo navěky. Mé oči i mé srdce tam zůstanou navždy. ¹⁷ Budeš-li žít přede mnou jako tvůj otec David a konat vše, co jsem ti přikázal, a dodržovat má ustanovení i má pravidla, ¹⁸ potvrdím trůn tvého království, jak jsem slíbil tvému otci Davidovi: 'Izrael nikdy nebude bez vlády tvého potomka.' ¹⁹ Pokud se však odvrátíte a opustíte ustanovení a přikázání, jež jsem vám svěřil, a půjdete sloužit cizím bohům a budete se jim klanět, ²⁰ potom vás vyrvu ze své země, kterou jsem vám dal, a z tohoto chrámu, který jsem posvětil pro své jméno. Vyženu Izrael ze své přítomnosti, takže bude mezi národy za pořekadlo a posměšek. ²¹ A tento chrám, kdysi tak vznešený? Každý, kdo půjde kolem, strne a řekne: 'Proč tak Hospodin naložil s tou zemí a s tím chrámem?' ²² A dostanou odpověď: 'To proto, že opustili Hospodina, Boha svých předků, který je vyvedl z Egypta, a přijali cizí bohy, jimž se klaněli a jimž sloužili — to proto na ně uvedl všechno to zlo!'“

8 Šalomoun vystavěl Hospodinův chrám i královský palác během dvaceti let. Po jejich uplynutí ² stavěl města, která Šalomounovi dal Chíram, a osídlil je Izraelci. ³ Šalomoun táhl na Chamát-cobu a dobyl ji. ⁴ Na poušti vystavěl také Tadmor a v Chamátu vybudoval všechna města skladů. ⁵ Postavil také Horní a Dolní Bet-choron, města opevněná hradbami, branami a závorami; ⁶ dále Baalat a všechna Šalomounova zásobovací města, města pro vozy a města pro jízdu; zkrátka cokoli se Šalomounovi zachtělo, co se mu zlíbilo postavit, ať v Jeruzalémě, v Libanonu anebo kdekoli v celé své říši. ⁷ Všechno obyvatelstvo pozůstalé z Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců, kteří nepatřili k Izraeli, ⁸ totiž jejich potomky, kteří po nich zůstali v zemi a které synové Izraele nedokázali vyhladit, Šalomoun podrobil nuceným pracím, a tak otročí dodnes. ⁹ Syny Izraele ovšem nebral do otroctví, ale jako vojáky, pobočníky, vozataje a jezdce. ¹⁰ Král Šalomoun měl 250 správců, kteří dohlíželi na lid. ¹¹ Přestěhoval také faraonovu dceru z Města Davidova do paláce, který pro ni postavil. Prohlásil totiž: „Má žena nemůže bydlet v domě izraelského krále Davida, neboť místa, kam vešla Truhla Hospodinova, jsou svatá.“ ¹² Na Hospodinově oltáři, který postavil před chrámovou předsíní, přinášel

Šalomoun Hospodinů zápalné oběti, ¹³ jak to Mojžíš určil pro každý den, pro soboty, novoluní a pro tři výroční slavnosti — Svátek nekvašených chlebů, Svátek týdnů a Svátek stánků. ¹⁴ Podle pořádku svého otce Davida ustanovil oddíly kněží, aby sloužili, a levitů, aby strážili, chválili a přísluhovali kněžím, jak bylo určeno pro každý den, a také oddíly stráží pro každou bránu, jak to přikázal David, muž Boží. ¹⁵ Neuchýlili se od králova příkazu pro kněží a levity v ničem, ani ve správě pokladnic. ¹⁶ Všechno Šalomounovo dílo bylo provedeno, ode dne položení základů Hospodinova chrámu až do jeho dokončení. Tak se završila stavba Hospodinova chrámu. ¹⁷ Tenkrát se Šalomoun vypravil do Ecion-geberu a Eilatu na mořském pobřeží v edomské zemi. ¹⁸ Chíram mu po svých zkušených námořnících poslal lodě a jeho služebníci se pak spolu s Šalomounovými služebníky vydali do Ofiru. Přivezli odtud 450 talentů zlata, které dopravili králi Šalomounovi.

9 Také královna ze Sáby se doslechla o Šalomounově proslulosti, a tak přijela do Jeruzaléma, aby Šalomouna vyzkoušela v hádankách. Když dorazila do Jeruzaléma s početnou družinou a s velbloudy nesoucími vonné balzámy, velké množství zlata i drahokamů, přišla k Šalomounovi a hovořila s ním o všem, co měla na srdci. ² Šalomoun všechny její otázky zodpověděl; žádná z nich nebyla pro krále tak těžká, aby na ni neodpověděl. ³ Když královna ze Sáby viděla Šalomounovu moudrost i palác, který vystavěl, ⁴ pokrmy na jeho stole, zasedání jeho dvořanů, práci jeho služebníků a jejich roucha, jeho číšníky a jejich roucha i to, jaké oběti král přináší v Hospodinově chrámu, byla naprosto ohromena ⁵ a řekla mu: „To, co jsem u nás slyšela o tvých slovech a o tvé moudrosti, je pravda. ⁶ Dokud jsem nepřijela a neviděla to na vlastní oči, nevěřila jsem tomu. Teď ale vidím, že mi o tvé veliké moudrosti neřekli ani polovinu! Překonal jsi pověst, kterou jsem slyšela. ⁷ Blaze tvým mužům, blaze těmto tvým služebníkům, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti. ⁸ Požehnán buď Hospodin, tvůj Bůh, jenž si tě oblíbil a dosadil tě na svůj trůn, abys byl králem pro Hospodina, svého Boha! Tvůj Bůh miluje Izrael a navěky ho upevňuje, a tak tě učinil jejich králem, abys zjednával právo a spravedlnost.“ ⁹ Poté darovala králi 120 talentů zlata a veliké množství balzámů a drahokamů. Takové vonné balzámy, jako dala králi Šalomounovi královna ze Sáby, se ještě nikdy neobjevily. ¹⁰ (K tomu také Chíramovi a Šalomounovi služebníci, kteří jeli do Ofiru pro zlato, dovezli santálové dřevo a drahokamy. ¹¹ Král z toho santálového dřeva vyrobil schody pro Hospodinův chrám i pro královský palác a také lyry a citory pro zpěváky. Nic takového se předtím v Judsku neobjevilo.) ¹² Král Šalomoun pak královně ze Sáby splnil každé přání, které vyslovila, a dal jí mnohem více darů, než králi přinesla ona. Královna se pak se svým služebnictvem vydala zpět na cestu do vlasti. ¹³ Král Šalomoun ročně získával 666 talentů zlata, ¹⁴ nepočítaje příjmy od pocestných, kupců a obchodníků i ode všech arabských králů a krajských hejtmanů, kteří Šalomounovi odváděli zlato a stříbro. ¹⁵ Král Šalomoun nechal zhotovit 200 pavéz z tepaného zlata (na jednu pavézu vynaložil 600 šekelů tepaného zlata) ¹⁶ a 300 štítů z tepaného zlata (na jeden štít vynaložil 300 šekelů zlata). Král je umístil v Paláci Libanonského lesa. ¹⁷ Král také pořídil veliký trůn ze slonoviny a pokryl ho ryzím zlatem. ¹⁸ K trůnu vedlo šest stupňů, které byly spolu se zlatou podnoží připojeny k trůnu. Sedadlo mělo po obou stranách područky a vedle područek stáli lvi. ¹⁹ Na šesti stupních po obou stranách stálo dvanáct dalších lvů. Nic takového nebylo vyrobeno v žádném království. ²⁰ Také všechny nádoby na pití měl král Šalomoun zlaté a stejně tak všechno vybavení Paláce libanonského lesa bylo z ryzího zlata. Nic nebylo ze stříbra — to nebylo v Šalomounových dobách vůbec považováno za cenné. ²¹ Král totiž měl na moři také lodě se služebníky Chíramovými, plující do zámoří. Byly to nákladní lodě, které připlouvaly jednou za tři roky a přivázely zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy. ²² Král Šalomoun co do bohatství i co do moudrosti předčil všechny krále světa. ²³ Ti všichni se ucházeli o přijetí u Šalomouna, aby slyšeli jeho moudrost, kterou mu do srdce vložil Bůh. ²⁴ Všichni mu přinášeli dary, stříbrné a zlaté předměty, oděvy, zbraně, balzámy, koně i mezky — a tak tomu bylo rok co rok. ²⁵ Šalomoun měl 4 000 stájí pro koně a vozy a 12 000 koní, které umístil do vozových měst i k sobě do Jeruzaléma. ²⁶ Vládl všem králům od řeky Eufrat po filišťínskou zem až k hranici s Egyptem. ²⁷ Za jeho vlády bylo v Jeruzalémě stříbra jako kamení a cedrů jako planých fíků v podhůří. ²⁸ Koně si Šalomoun nechal dovážet z Egypta i ze všech ostatních zemí. ²⁹ Ostatní Šalomounovy skutky jsou, jak známo, od počátku až do konce sepsány ve Slovech proroka Nátana, v Proroctví Achíáše Šíloského a ve Vidění vidoucího Ida o Jeroboámovi, synu Nebatovu. ³⁰ Šalomoun kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem čtyřicet let. ³¹ Potom ulehl ke svým otcům a byl pochován ve městě svého otce Davida. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Rechoboám.

10 Rechoboám se odebral do Šechemu, neboť se tam sešel celý Izrael, aby ho prohlásili králem. ² Jeroboám, syn Nebatův, se o tom dověděl v Egyptě, kam uprchl před králem Šalomounem. Vrátil se tedy z Egypta, ³ protože pro něj poslali a zvali ho zpět. Jeroboám přišel s celým Izraelem za Rechoboámem a společně mu řekli: ⁴ „Tvůj otec na nás vložil těžké jho. Ulev nám teď od tvrdé služby a od těžkého jha, které nám tvůj otec naložil, a budeme ti sloužit.“ ⁵ „Vraťte se ke mně za tři dny,“ odpověděl jim Rechoboám. Lid se tedy rozešel.

⁶ Král Rechoboám se radil se starci, kteří bývali ve službách jeho otce Šalomouna, dokud ještě žil. „Co mi radíte? Jak mám odpovědět lidu?“ ⁷ „Pokud se k lidu zachováš dobrotivě,“ řekli mu, „pokud k nim budeš přívětivý a dáš jim laskavou odpověď, budou ti sloužit navždycky.“ ⁸ On ale odmítl radu, kterou mu dávali starci, a poradil se s mladíky, kteří s ním vyrůstali a teď se ocitli v jeho službách. ⁹ „Co radíte vy?“ zeptal se jich. „Jak mám odpovědět těmto lidem, kteří po mně žádají: ‘Ulev nám od jha, které nám naložil tvůj otec?’“ ¹⁰ Mladíci, kteří s ním vyrůstali, mu odpověděli: „Lidem, kteří ti říkají: ‘Tvůj otec nám naložil těžké jho, ty nám od něj ulev,’ odpověz takhle: Já mám silnější malík, než měl můj otec pupík! ¹¹ Můj otec vám naložil těžké jho? Já vám ho ještě ztížím! Můj otec na vás brával bič, já na vás vezmu karabáč!“ ¹² Třetího dne přišel Jeroboám a všecken lid za Rechoboámem. (Řekl jim totiž: „Vraťte se ke mně za tři dny.“) ¹³ Král jim odpověděl tvrdě. Rechoboám totiž nedbal na radu starců, ¹⁴ ale odpověděl jim podle rady mladíků: „Můj otec vám naložil těžké jho? Já vám ho ještě ztížím! Můj otec na vás brával bič, já na vás vezmu karabáč!“ ¹⁵ Král tedy nevyslyšel lid, neboť to tak Bůh zařídil, aby se naplnilo Hospodinovo slovo, které promluvil k Jeroboámovi, synu Nebatovu, skrze Achiáše Šiloského. ¹⁶ Když celý Izrael viděl, že je král nevyslyšel, odpověděli králi takto: „Co máme společného s Davidem? S Jišajovým synem mít podíl nebudem! Jen ať se vrátí domů Izrael, ty si hled' svého domu, Davide!“ A tak se celý Izrael rozešel do svých domů. ¹⁷ Rechoboám pak kraloval jen nad těmi syny Izraele, kteří bydleli ve městech Judových. ¹⁸ Král Rechoboám sice vyslal Adonirama, který velel nuceným pracím, ale Izraelci ho společně ukamenovali k smrti. Král Rechoboám sotva stačil naskočit do vozu a ujet do Jeruzaléma. ¹⁹ Tak zůstává Izrael ve vzpouře proti domu Davidovu až dodnes.

11 Když Rechoboám dorazil do Jeruzaléma, shromáždil dům Judův a Benjamínův, 180 000 vybraných bojovníků, aby bojovali s Izraelem a navrátili království Rechoboámovi. ² Šemajáš, Boží muž, tehdy dostal slovo Hospodinovo: ³ „Řekni Rechoboámovi, synu Šalomounovu, králi judskému, i všem Izraelcům z Judy a Benjamína: ⁴ Tak praví Hospodin — Nebojujte proti svým bratrům. Vraťte se každý domů, neboť ta věc vzešla ode mě.“ Uposlechli tedy Hospodinova slova a zrušili tažení proti Jeroboámovi. ⁵ Rechoboám sídlil v Jeruzalémě a po celém Judsku budoval opevněná města. ⁶ Vystavěl Betlém, Etam, Tekou, ⁷ Bet-cur, Socho, Adulam, ⁸ Gat, Marešu, Zif, ⁹ Adorajim, Lachiš, Azeku, ¹⁰ Coreu, Ajalon a Hebron — všechna tato opevněná města v Judovi a Benjamínovi. ¹¹ Zesílil jejich opevnění a dodal jim velitele, zásoby potravin, oleje a vína ¹² a také štíty a kopí. Všechna ta města tím nesmírně posílil, a zajistil si tak Judu i Benjamína. ¹³ Také kněží a levité ze všech krajů se přidali k němu. ¹⁴ Levité opustili své pastviny a majetky a vydali se do Judska a do Jeruzaléma. Jeroboám totiž jim i jejich synům upřel Hospodinovo kněžství ¹⁵ a ustanovil si vlastní kněžstvo pro obětní výšiny, pro ty běsy a telata, jež vyrobil. ¹⁶ Ze všech izraelských kmenů se k nim připojili ti, kdo toužili hledat Hospodina, Boha Izraele. Přicházeli do Jeruzaléma a obětovali Hospodinu, Bohu svých otců. ¹⁷ Tím upevňovali judské království a po tři roky posilovali Rechoboáma, syna Šalomounova. Po ty tři roky totiž chodil cestou Davidovou a Šalomounovou. ¹⁸ Rechoboám se oženil s Machalátou, dcerou Jerimota, syna Davidova, a Abihaily, dcery Eliaba, syna Jišajova. ¹⁹ Ta mu porodila Jeuše, Šemariáše a Zahama. ²⁰ Po ní si vzal Maaku, dceru Abšalomovu. Ta mu porodila Abiáše, Ataje, Zizu a Šelomita. ²¹ Rechoboám miloval Maaku více než všechny ostatní manželky a konkubíny (manželek měl osmnáct, konkubín šedesát a zplodil osmadvacet synů a šedesát dcer). ²² Proto upřednostnil Abiáše, syna Maaky, aby byl mezi svými bratry přední, a tak ho mohl prohlásit králem. ²³ Ostatní své syny chytře rozmístil po všech judských a benjamínských krajích do opevněných měst, kde jim poskytl štědrou podporu a obstaral pro ně mnoho žen.

12 Když ale Rechoboám pevně uchopil královskou moc a stal se silným, opustil Hospodinův zákon a celý Izrael ho následoval. ² Protože zradili Hospodina, v pátém roce Rechoboáмова kralování vytáhl proti Jeruzalému egyptský vládce Šišak. ³ Měl 1 200 vozů, 60 000 jezdců a nescíslné vojsko, které s ním táhlo z Egypta: Libyjci, Sukité a Habešané. ⁴ Dobył opevněná města v Judsku a pronikl až k Jeruzalému. ⁵ Rechoboáma i judské velitele, kteří se před Šišakem stáhli do Jeruzaléma, navštívil prorok Šemajáš a oznámil jim: „Tak praví Hospodin: Vy jste zanechali mě, i já tedy zanechávám vás v ruku Šišakových.“ ⁶ Izraelští vůdcové i král se tehdy pokorili a řekli: „Hospodin je spravedlivý!“ ⁷ Hospodin viděl, že se pokorili. Šemajáš proto dostal slovo Hospodinovo: „Pokorili se, a tak je nezničím. Nevylij skrže Šišaka svůj hněv na Jeruzalém, nechám je o vlasek uniknout. ⁸ Stanou se ale jeho služebníky, aby poznali, jaké je to sloužit mně a jaké sloužit královstvím světa.“ ⁹ Egyptský vládce Šišak potom přitáhl k Jeruzalému a pobral poklady Hospodinova chrámu i poklady královského paláce. Vzal všechno; vzal i všechny zlaté štíty, které zhotovil Šalomoun. ¹⁰ Místo nich potom král Rechoboám zhotovil bronzové štíty a svěřil je velitelům stráže, která hlídala vchod do královského paláce. ¹¹ Kdykoli král chodil do Hospodinova chrámu, šly s ním stráže, vynášely ty štíty a pak je opět vracely do strážní komory. ¹² Protože se však pokoril, Hospodinův hněv se od něj odvrátil a nezničil je úplně. V Judsku se

totiž našlo i leccos dobrého. ¹³Král Rechoboám vládl v Jeruzalémě pevnou rukou. Stal se králem v jedenačtyřiceti letech a sedmnáct let kraloval v Jeruzalémě, ve městě, které Hospodin vyvolil ze všech izraelských kmenů, aby tam zůstávalo jeho jméno. Rechoboáмова matka, Amonka, se jmenovala Naama. ¹⁴Jednal zle a nijak netoužil hledat Hospodina. ¹⁵Rechoboámovy skutky jsou, jak známo, od počátku až do konce sepsány spolu s rodokmeny ve Slovech proroka Šemajáše a vidoucího Ida. Mezi Rechoboámem a Jeroboámem trvala neustálá válka. ¹⁶Rechoboám pak ulehl ke svým otcům a byl pochován ve Městě Davidově. Na jeho místě začal kralovat jeho syn Abiáš.

13 Osmnáctého roku Jeroboámovy vlády se stal judským králem Abiáš. ²Kraloval v Jeruzalémě tři roky. Jeho matka se jmenovala Maaka, dcera Uriela z Gibeje. Mezi Abiášem a Jeroboámem trvala válka. ³Abiáš se vypravil do boje s vojskem čítajícím 400 000 vybraných bojovníků. Jeroboám se vypravil s vojskem čítajícím 800 000 vybraných bojovníků. ⁴Abiáš se postavil na horu Cemaraim v Efraimském pohoří a prohlásil: „Jeroboáme a všechen Izraeli, poslouvejte! ⁵Copak nevíte, že Hospodin, Bůh Izraele, uzavřel s Davidem a jeho syny trvalou smlouvu, že budou vládnout Izraeli navěky? ⁶Pak ale povstal Jeroboám, syn Nebatův, služebník Davidova syna Šalomouna, a vzbouřil se proti svému pánovi. ⁷K němu se shromáždila ničemná a zlotřilá cháska a vzepřela se Šalomounovu synu Rechoboámovi, protože Rechoboám byl ještě mladý a nezkušený a nedokázal se jim postavit. ⁸Copak si myslíte, že teď můžete obstát proti Hospodinovu království, které je v rukou Davidových synů? Snad proto, že je vás tolik? Nebo proto, že s sebou máte jako bohy zlatá telata, která vám Jeroboám vyrobil? ⁹Copak jste nevyhnali Hospodinovy kněze, syny Áronovy, i levity? Copak jste si sami nepořídili kněze, jako to dělají pohané v cizích zemích? Kdokoli si s mladým býčkem a sedmi berany přijde pro vysvěcení, už je z něj kněz těch vašich nebohů. ¹⁰Naším Bohem je ale Hospodin! My jsme ho neopustili! Kněží, kteří u nás slouží Hospodinu, jsou synové Áronovi, kterým pomáhají levité. ¹¹Ráno co ráno a večer co večer přinášejí Hospodinu dým zápalných obětí a vonného kadidla. Předkládají mu chleby na neposkvrněném stole a večer co večer zažehují zlatý svícen se svítilnami. My zachováváme Hospodinovu službu, ale vy jste ho opustili. ¹²Bůh je s námi! Stojí nám v čele! Jeho kněží zatroubí proti vám, synové Izraele! Nebojujte s Hospodinem, Bohem našich otců! Neuspějete!“ ¹³Jeroboám ale mezitím vyslal obchvatem zálohu, aby je napadla zezadu, takže je Judští měli zepředu i zezadu. ¹⁴Jakmile zjistili, že se bojuje vepředu i vzadu, začali volat k Hospodinu. Kněží troubili na trubky ¹⁵a všichni judští muži vyrazili pokřik. Jakmile zazněl jejich pokřik, Bůh před Abiášem a Judskými porazil Jeroboáma a celý Izrael. ¹⁶Synové Izraele se dali před Judou na útěk, ale Bůh jim je vydal do rukou, ¹⁷ takže je Abiáš se svým vojskem úplně rozdrtil. Na izraelské straně padlo 500 000 vybraných bojovníků. ¹⁸Synové Izraele byli tenkrát pokořeni, kdežto synové Judy zvítězili, protože se spolehli na Hospodina, Boha svých otců. ¹⁹Abiáš pronásledoval Jeroboáma a dobyl města Bet-el, Ješanu a Efron i s jejich vesnicemi. ²⁰Jeroboám se za celou dobu Abiášovy vlády už nevzpamatoval. Bůh ho ranil tak, že zemřel. ²¹Abiáš ale sílil. Vzal si čtrnáct manželek a zplodil dvaadvacet synů a šestnáct dcer. ²²Ostatní Abiášovy skutky — jeho slova i činy — jsou sepsány ve Výkladu proroka Ida. Abiáš pak ulehl ke svým otcům a byl pochován ve Městě Davidově. Na jeho místě začal kralovat jeho syn Asa. V jeho době země zažívala deset let míru.

14 Asa dělal, co je správné a dobré v očích Hospodina, jeho Boha. ²Odstranil cizí oltáře a obětní výšiny, zničil posvátné sloupy a pokácel Ašeřiny kůly. ³Přikázal Judovi, aby hledal Hospodina, Boha svých otců, a dodržoval jeho Zákon i přikázání. ⁴Ze všech judských měst odstranil obětní výšiny a kadidlové oltářky. Království v jeho době zažívalo mír. ⁵Země žila v míru, a tak mohl Asa v Judsku budovat opevněná města. Nikdo proti němu v těch letech neválčil, neboť mu Hospodin dopřál odpočínutí. ⁶„Vybudujme ta města!“ vybídl Asa Judu. „Opevněme je hradbami s věžemi, branami a závorami. Země zůstala nám, protože jsme hledali Hospodina, svého Boha. Hledali jsme ho a on nám dopřál odpočínutí ze všech stran!“ Stavěli tedy a dařilo se jim. ⁷Asovo vojsko čítalo 300 000 judských mužů s pavézami a oštěpy a 280 000 Benjamínců vládnoucích štítem a lukem, samé statečné bojovníky. ⁸Tehdy proti němu vytáhl Habešan Zerach s milionovou armádou a třemi sty vozy a pronikl až k Mareše. ⁹Asa mu vytáhl naproti. Když se sšikovali k bitvě v údolí Cefata u Marešy, ¹⁰Asa volal k Hospodinu, svému Bohu: „Hospodine, nikdo jiný nemůže pomoci slabému proti takové přesile. Pomoz nám, Hospodine, Bože náš! Na tebe spoléháme a ve tvém jménu čelíme této přesile. Hospodine, ty jsi náš Bůh; přece proti tobě neobstojí smrtelník!“ ¹¹Hospodin tenkrát ty Habešany před Asou a judskými muži porazil, takže se dali na útěk. ¹²Asa je se svým vojskem pronásledoval až ke Geraru. Habešanů padlo tolik, že se už nevzchopili, protože je stihla drtivá porážka před Hospodinem a jeho táborem. Judští si pak odnesli velikou spoustu kořisti. ¹³Na všechna města v okolí Geraru padla hrůza z Hospodina. Zaútočili na ně a všechna ta města vyplenili; bylo v nich opravdu nesmírné množství kořisti. ¹⁴Napadli tábory pastevců a pobrali spoustu ovcí, koz a velbloudů. Potom se vrátili do Jeruzaléma.

15 Boží Duch spočinul na Azariášovi, synu Odedovu. ²Vyšel Asovi vstříc se slovy: „Slyš mě, Aso i všechen Judu a Benjamíne! Hospodin bude s vámi, když budete s ním. Když ho budete hledat, dá se vám najít. Když ho opustíte, opustí vás. ³Izrael byl už dlouho bez pravého Boha, bez kněze, který by je učil, a bez Zákona. ⁴Když se ale ve svém soužení navrátí k Hospodinu, Bohu Izraele, on se jim dá najít. ⁵V těchto dnech není bezpečné cestovat tam ani zpět. Mezi obyvateli všech zemí vládne nepokoj. ⁶Národy i města se drtí navzájem, neboť je Bůh stíhá všemožným soužením. ⁷Vy se však vzchopte a nepolevujte, vždyť vaše námaha má odplatu.“ ⁸Když Asa uslyšel tato slova, proroctví z úst Azariáše, syna Odedova, vzchopil se a odstranil ohavnosti z celé judské a benjamínské země i z měst, která zabral v Efraimských horách. Obnovil také Hospodinův oltář stojící naproti předsíni Hospodinova chrámu. ⁹Poté shromáždil celého Judu a Benjamína i všechny přistěhovalce z Efraima, Manasese a Šimeona. Mnozí z Izraele se totiž přidali k Judovi, když viděli, že Hospodin, jeho Bůh, je s ním. ¹⁰Třetího měsíce patnáctého roku Asova kralování se shromáždili v Jeruzalémě ¹¹a toho dne obětovali Hospodinu dary z kořisti. Přihnali 700 kusů dobytka a 7 000 ovcí a koz. ¹²Zavázali se smlouvou, že budou hledat Hospodina, Boha svých otců, celým srdcem a celou duší. ¹³Kdokoli by nehledal Hospodina, Boha Izraele, měl zemřít, ať byl malý nebo velký, ať to byl muž nebo žena. ¹⁴S hlasitým voláním to přísahali Hospodinu za zvuku trubek a beraních rohů. ¹⁵Všechen judský lid se z té přísahy radoval, protože přísahali celým srdcem. Hledali ho s veškerou horlivostí, a Hospodin se jim dal najít a dopřál jim odpočínutí ze všech stran. ¹⁶Král Asa zbavil svou babičku Maaku postavení královny matky kvůli té zrůdnosti, kterou nechala vyrobít pro Ašeru. Asa tu zrůdnou modlu rozbil na kusy a spálil u potoka Kidron. ¹⁷Asa sice z Izraele neodstranil obětní výšiny, ale po celý svůj život měl srdce oddané Hospodinu. ¹⁸Vnesl do Božího chrámu zasvěcenou kořist svého otce i svou vlastní, stříbro a zlato a další předměty. ¹⁹Až do pětatřicátého roku Asovy vlády nebyla žádná další válka.

16 V šestatřicátém roce Asova kralování ale proti Judsku vytáhl izraelský král Baaša. Vystavěl Rámu, takže od krále Asy nemohl nikdo odejít ani tam přijít. ²Asa proto vynesl stříbro a zlato z pokladnic Hospodinova chrámu i královského paláce a poslal je k aramejskému králi Ben-hadadovi, sídlícímu v Damašku. Vzkázal mu: ³„Pojďme spolu uzavřít smlouvu tak jako naši otcové. Hle, posílám ti stříbro a zlato. Zruš svou smlouvu s izraelským králem Baašou, ať ode mě odtáhne.“ ⁴Ben-hadad králi Asovi vyhověl a vyslal do izraelských měst své vojevůdce. Dobyli Ijon, Dan, Abel-majim a všechny zásobovací sklady měst v kraji Neftalí. ⁵Jakmile se to Baaša doslechl, přestal stavět Rámu a práce tam ukončil. ⁶Král Asa pak svolal celého Judu, aby odnášeli kamení a dřevo z Rámy, kterou chtěl Baaša vystavět. Král Asa z toho vystavěl Gebu a Micpu. ⁷V té době k judskému králi Asovi přišel vidoucí Chanani a řekl mu: „Protože ses spolehl na aramejského krále, a ne na Hospodina, svého Boha, vojsko aramejského krále ti uniklo z rukou. ⁸Neměli snad Habešané a Libyjci ohromné vojsko s obrovským množstvím vozů a jezdců? Tenkrát ses ale spolehl na Hospodina, a tak ti je vydal do rukou. ⁹Hospodinovy oči procházejí celou zemí, aby posiloval ty, kdo jsou mu oddáni celým srdcem. Ty ses teď ale zachoval jako hlupák, a tak budeš od nynějška čelit válkám.“ ¹⁰Asa se na vidoucího rozhněval. Rozzuřil se tak, že ho dal ve vězení vsadit do klády. Tehdy se také k některým z lidu dopustil velikých krutostí. ¹¹Asovy skutky jsou od počátku až do konce zapsány v Knize judských a izraelských králů. ¹²V devětatřicátém roce své vlády Asa onemocněl na nohy. Byl vážně nemocný, ve své nemoci však nehledal Hospodina, ale lékaře. ¹³V jednačtyřicátém roce svého kralování pak Asa zemřel a ulehl ke svým otcům. ¹⁴Pochovali ho v jeho hrobce, kterou si nechal vytesat ve Městě Davidově. Uložili ho na márách pokrytých vonnými balzámy a směsí rozmanitých masť a k jeho počtě zažehli nesmírně veliký pohřební oheň.

17 Na Asově místě začal kralovat jeho syn Jošafat, který posílil Judu proti Izraeli. ²Do všech opevněných judských měst umístil vojsko a po celé judské zemi i v efraimských městech, která zabral jeho otec Asa, rozmístil posádky. ³Hospodin byl s Jošafatem, neboť chodil po starých cestách svého otce Davida a nevyhledával baaly. ⁴Namísto toho hledal Boha svého otce a narozdíl od Izraele se řídil jeho příkazy. ⁵Hospodin mu dal království pevně do rukou a celé Judsko přinášelo Jošafatovi dary, takže měl nesmírné bohatství a slávu. ⁶Srdcem se natolik upnul k Hospodinovým cestám, že z Judska odstranil obětní výšiny i posvátné kůly. ⁷Ve třetím roce své vlády vyslal své hodnostáře Ben-chaila, Obadiáše, Zachariáše, Natanaela a Michajáše, aby učili v judských městech. ⁸Poslal s nimi také levity Šemajáše, Netaniáše, Zebadiáše, Asaela, Šemiramota, Jonatana, Adoniáše, Tobíáše a Tob-adoniáše a s nimi také kněze Elišamu a Jorama. ⁹Ti vyučovali v Judsku. Měli s sebou knihu Zákona Hospodinova, obcházeli všechna judská města a vyučovali lid. ¹⁰Všechna království okolo Judska tehdy měla hrůzu z Hospodina, takže s Jošafatem nikdo nebojoval. ¹¹Dokonce i Filištiní přinášeli Jošafatovi předepsanou daň ve stříbře. Arabové mu přiváděli stáda: 7 700 beranů a 7 700 kozlů.

¹²Jošafatova moc neustále rostla. V Judsku vystavěl pevnosti a zásobovací města ¹³a v judských městech hromadil veliké zásoby. V Jeruzalémě pak měl vojsko udatných bojovníků. ¹⁴Toto je jejich výčet podle otcovských domů: Velitelé tisíců z Judy: velitel Adna a jeho 300 000 udatných bojovníků, ¹⁵po něm velitel Jochanan a jeho 280 000 mužů, ¹⁶po něm Amasiáš, syn Zichriho, dobrovolník Hospodinův, a jeho 200 000 bojovníků. ¹⁷Z Benjamína: bojovník Eliada a jeho 200 000 mužů vyzbrojených luky a štíty, ¹⁸po něm Jozabad a jeho 180 000 ozbrojenců. ¹⁹Ti sloužili králi a další král rozmístil v opevněných městech po celém Judsku.

18 Když Jošafat dosáhl velikého bohatství a slávy, uzavřel sňatkem svého syna spojenectví s Achabem. ²Po několika letech Achaba navštívil v Samaří a ten pro něj a pro jeho doprovod porazil spoustu ovcí, koz a telat. Potom ho začal podněcovat k tažení proti Rámot-gileádu. ³„Potáhneš se mnou na Rámot-gileád?“ ptal se izraelský král Achab judského krále Jošafata. „Udělám to, co ty,“ odpověděl mu Jošafat. „Můj lid je jako tvůj, mí koně jako tví! Půjdu do boje s tebou.“ ⁴Jošafat ale izraelského krále požádal: „Vypetej se dnes prosím na slovo Hospodinovo.“ ⁵Izraelský král tedy shromáždil na čtyři sta proroků a ptal se jich: „Máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“ „Jdi,“ odpovídali, „a Bůh je vydá králi do rukou!“ ⁶Jošafat ale naléhal: „To už tu není žádný Hospodinův prorok, abychom se zeptali jeho?“ ⁷„Vlastně tu jeden takový je,“ řekl izraelský král. „Skrze něj se lze ptát Hospodina, ale já ho nesnáším, protože mi neprorokuje nic dobrého, jen samé neštěstí. Je to Michajáš, syn Jimlův.“ „Tak by král neměl mluvit,“ odpověděl Jošafat. ⁸Izraelský král tedy zavolał jednoho komorníka a rozkázal: „Rychle, Michajáše, syna Jimlova!“ ⁹Král Izraele a Jošafat, král Judy, seděli ve slavnostním rouchu na svých trůnech na prostranství u vchodu do samařské brány a všichni ti proroci prorokovali před nimi. ¹⁰Cidkiáš, syn Kenaanův, si zhotovil železné rohy a prohlásil: „Toto praví Hospodin: Takhle utrkáš Aramejce k smrti!“ ¹¹A všichni ti proroci prorokovali podobně: „Jdi na Rámot-gileád! Čeká tě úspěch! Hospodin ho králi vydá do rukou!“ ¹²Posel, který šel pro Michajáše, mu říkal: „Podívej se, všichni proroci jako jeden muž předpovídají králi dobré věci. Raději mluv jako oni. Řekni mu něco dobrého.“ ¹³„Jakože je živ Hospodin,“ odpověděl Michajáš, „budu mluvit jen to, co řekne můj Bůh.“ ¹⁴A tak přišel ke králi. Ten se ho zeptal: „Michajáši, máme jít do války o Rámot-gileád, nebo ne?“ „Jděte,“ odpověděl. „Čeká vás úspěch. Padnou vám do rukou.“ ¹⁵Král ho však přerušil: „Kolikrát tě mám zapřísahat, abys mi ve jménu Hospodinově neříkal nic než pravdu!“ ¹⁶Michajáš mu tedy řekl: „Viděl jsem všechn Izrael jak ovce po horách rozptýlen, jak ovce bez svého pastýře. Hospodin řekl mi: Pány nemají, ať vrátí se domů každý v pokoji!“ ¹⁷„Vždyť jsem ti to říkal,“ obrátil se izraelský král k Jošafatovi. „Neprorokuje mi nic dobrého, jen samé neštěstí.“ ¹⁸Michajáš ale pokračoval: „Nuže, slyšte slovo Hospodinovo. Viděl jsem Hospodina sedícího na trůnu a všechn nebeský zástup po jeho pravici a levici.“ ¹⁹Hospodin se ptal: ‘Kdo svede izraelského krále Achaba, aby vytáhl a padl u Rámot-gileádu?’ Ten říkal to a ten zas ono. ²⁰Vtom vyšel duch, stanul před Hospodinem a řekl: ‘Já ho svedu.’ Hospodin se zeptal: ‘Jak?’ ²¹a on odpověděl: ‘Vyjdu a budu lživým duchem v ústech všech jeho proroků.’ Nato Hospodin řekl: ‘Ano, podaří se ti to; svedeš ho. Jdi a proved to.’ ²²Nuže, pohled — do úst všech těchto tvých proroků vložil Hospodin lživého ducha. Hospodin ti ale předpovídá neštěstí.“ ²³Vtom vykročil Cidkiáš, syn Kenaanův, a udeřil Michajáše do tváře se slovy: „Kudy asi přešel Hospodinův duch ode mě, aby mluvil k tobě?“ ²⁴„To uvidíš v den, kdy se ukryješ v nejzazším pokojíku!“ odpověděl mu Michajáš. ²⁵Nato izraelský král rozkázal: „Seberte Michajáše a odvedte ho k veliteli města Amonovi a královskému synu Joašovi.“ ²⁶Řeknete: ‘Takto praví král: Tohoto muže vsadte do vězení a odměřujte mu chleba a vodu, dokud se v pořádku nenavrátím.’“ ²⁷Michajáš ale řekl: „Jestli se vrátíš v pořádku, nemluvil skrze mě Hospodin.“ A dodal: „Slyšte to, všichni lidé!“ ²⁸Izraelský král pak s judským králem Jošafatem táhli na Rámot-gileád. ²⁹Izraelský král Jošafatovi řekl: „Já půjdu do bitvy v přestrojení, ty ale zůstaň ve svém rouchu.“ A tak se král Izraele před bitvou přestrojil. ³⁰Aramejský král rozkázal svým vozatajům: „Nebojujte s malým ani s velkým, jedině s králem izraelským!“ ³¹Když potom vozatajové uviděli Jošafata, řekli si: „To je izraelský král.“ Obklíčili ho tedy, aby ho napadli. Když ale Jošafat vykřikl, Hospodin mu pomohl. Bůh je od něj odlákal. ³²Vozatajové poznali, že to není izraelský král, a nechali ho být. ³³Někdo tehdy náhodně vystřelil z luku a zasáhl izraelského krále mezi pláty a pancíř. „Zpátky!“ rozkázal král svému vozatajovi. „Odvez mě z boje! Jsem raněn!“ ³⁴Bitva ale zuřila celý den, a tak izraelský král musel zůstat před Aramejci podepřen na svém voze až do večera. Zemřel při západu slunce.

19 Judský král Jošafat se vracel domů do Jeruzaléma v pokoji. ²Vyšel mu ale vstříc vidoucí Jehu, syn Chananiho, a oslovil ho: „Měl jsi pomáhat ničemovi? Měl ses přátelit s Hospodinovými nepřáteli? Kvůli tomu na tebe přijde Hospodinův hněv.“ ³Našlo se ale na tobě i leccos dobrého, neboť jsi v celé zemi spálil posvátné kůly a v srdci jsi odhodlán hledat Boha.“ ⁴Jošafat bydlel v Jeruzalémě, ale opakovaně se vydával mezi lid od Beer-šeby po Efraimské hory a navracel je k Hospodinu, Bohu jejich otců. ⁵Po celé zemi ustanovil

v každém opevněném městě soudce. ⁶Těmto soudcům nařídil: „Dávejte pozor, jak jednáte. Nesoudíte přece jen pro člověka, ale pro Hospodina. Když vynášíte soud, on je s vámi. ⁷At vás tedy provází hrůza z Hospodina. Jednejte svědomitě, neboť Hospodin, náš Bůh, nestrpí nespravedlnost, podjatost ani úplatky!“ ⁸V Jeruzalémě pak Jošafat ustanovil některé levity, kněze a vůdce izraelských kmenů, aby uplatňovali Hospodinův soud, a tak bylo možno odvolávat se do Jeruzaléma. ⁹Přikázal jim: „Tak jednejte — s úctou k Hospodinu, věrně a s upřímným srdcem. ¹⁰U každého sporu, který k vám přijde od vašich bratrů z jiných měst, ať už se bude týkat prolití krve nebo otázek Zákona, přikázání, ustanovení a pravidel, je musíte poučit, ať nehřeší proti Hospodinu. Jinak by Boží hněv padl nejen na vaše bratry, ale i na vás. Tak jednejte a buďte bezúhonní. ¹¹Nejvyšší kněz Amariáš vám bude nadřizen ve všech záležitostech Hospodinových a Zebadiáš, syn Izmaelův, představený domu Judova, ve všech záležitostech královských. Levité vám budou sloužit jako úředníci. Buďte stateční a pusťte se do práce. Hospodin bude na straně dobrých!“

20 Po nějaké době přitáhli Moábci spolu s Amonci a některými Meunity, aby proti Jošafatovi vedli válku. ²Jošafatovi bylo oznámeno: „Přitáhla proti tobě ohromná spousta z protějšího břehu Mrtvého moře, z Edomu, a už jsou v Chasason-tamaru!“ (To je En-gedi.) ³Jošafat se bál a rozhodl se hledat Hospodina. V celém Judsku proto vyhlásil půst ⁴a judský lid se shromáždil, aby hledali pomoc od Hospodina. Přišli hledat Hospodina opravdu ze všech judských měst. ⁵Jošafat se spolu se shromážděným Judou a Jeruzalémem postavil před novým nádvořím v Hospodinově chrámu ⁶a promluvil: „Hospodine, Bože našich otců, ty jsi přece Bůh na nebesích! To ty vládneš královstvím všech národů a ve tvé ruce je síla i moc. Nikdo nemůže obstát před tebou! ⁷Byl jsi to přece ty, Bože náš, kdo před svým lidem Izraelem vyhnal obyvatele této země a dal ji potomkům svého přítele Abrahama na věky. ⁸Poté, co ji osídlili, postavili v ní svatyni pro tvé jméno a řekli: ⁹‘Přijde-li na nás neštěstí, ať už meč, soud, mor či hlad, postavíme se před tento chrám a před tebe samého — vždyť v tomto domě přebývá tvé jméno — a budeme z našich úzkostí volat k tobě a ty nás uslyšíš a vysvobodíš.’ ¹⁰Nuže, pohled — jsou tu Amonci, Moábci a obyvatelé pohoří Seír! Když naši otcové vycházeli z Egypta, nenechal jsi tudy Izrael ani projít, takže se jim vyhnuli a nevyhladili je. ¹¹A podívej se, jak nám odplácejí! Přicházejí nás vyhnat z tvého dědictví, které jsi nám odkázal. ¹²Copak je nebudeš soudit, Bože náš? Nemáme sílu na tu ohromnou přesilu, která táhne proti nám. Nevíme, co máme dělat, ale naše oči hledí k tobě!“ ¹³Celý Juda stál i s nemluvnaty, ženami a dětmi před Hospodinem. ¹⁴Vtom uprostřed shromáždění sestoupil Duch Hospodinův na Jachziela, syna Zachariášova, syna Benajášova, syna Jehielova, syna Mataniášova, levitu ze synů Asafových. ¹⁵Řekl: „Všechno Judo a obyvatelé Jeruzaléma i ty, králi Jošafate, poslouchejte. Toto vám praví Hospodin: Nebojte se ani se nelekejte té ohromné přesily. Ten boj není váš, ale Boží. ¹⁶Zítřít vytahněte proti nim. Uvidíte, jak stoupají do svahu Cic, a střetnete se s nimi na konci strže před pouští Jeruel. ¹⁷Boj ale nebude na vás. Stůjte na svých místech a uvidíte, jakou záchranu vám Hospodin přichystal. Nebojte se ani se nelekejte, Judo a Jeruzaléme! Zítřít vytahněte proti nim a Hospodin bude s vámi!“ ¹⁸Nato se Jošafat sklonil tváří k zemi a celý Juda i obyvatelé Jeruzaléma padli před Hospodinem a klaněli se mu. ¹⁹Levité ze synů Kehatových a Korachových pak vstali, aby oslavovali Hospodina, Boha Izraele, hlasitým zpěvem. ²⁰Brzy ráno vytáhli na Tekojskou poušť. Když vycházeli, Jošafat se před ně postavil a prohlásil: „Slyšte mě, Judo a všichni Jeruzalémští! Věřte Hospodinu, svému Bohu, a obstojíte. Věřte jeho prorokům, a uspějete!“ ²¹Poté, co se poradil s lidem, postavil do čela vojska Hospodinovy zpěváky, aby při pochodu oslavovali nádhru jeho svatosti: „Chvála Hospodinu! Jeho láska trvá na věky!“ ²²Ve chvíli, kdy začali zpívat a oslavovat, Hospodin proti Amoncům, Moábům a obyvatelům hory Seír, kteří útočili na Judu, obrátil jejich zálohy, takže se pustili jedni do druhých. ²³Amonci a Moábci napadli obyvatele pohoří Seír a pobili je do posledního muže. Poté, co skoncovali s obyvateli Seíru, pomohli k záhubě jeden druhému. ²⁴Když Judští dorazili k místu, odkud je vidět daleko do pouště, rozhlíželi se po tom ohromném vojsku a hle — země byla poseta mrtvými! Nikdo nevyvázl. ²⁵Jošafat pak se svým vojskem začal sbírat kořist. Našli u nich takové množství výzbroje, šatů a dalších cenností, že to ani nemohli pobrat. Kořisti nakonec bylo tolik, že jim trvalo tři dny, než ji posbírali. ²⁶Čtvrtého dne se shromáždili do údolí Beracha (to je: Dobrořečení), aby tam dobrořečili Hospodinu. Proto se to místo dodnes nazývá Emek-beracha, totiž Údolí dobrořečení. ²⁷Všichni judští a jeruzalémští muži se pak v čele s Jošafatem radostně vrátili do Jeruzaléma, protože jim Hospodin dal radost z porážky jejich nepřátel. ²⁸Přišli do Jeruzaléma a s lyrami, citerami a trubkami zamířili do Hospodinova chrámu. ²⁹Když se všechna okolní království doslechla, jak Hospodin bojoval proti nepřátelům Izraele, padla na ně hrůza z Boha. ³⁰Jošafatovo království pak žilo v míru, protože jeho Bůh mu dopřál odpočinutí ze všech stran. ³¹Jošafat se stal judským králem v pětatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet pět let. Jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho. ³²Držel se cesty svého otce Asy a nepřestával dělat, co je v Hospodinových očích správné. ³³Pouze obětní výšiny nebyly odstraněny, a tak se lid stále neodhodlal odevzdat své srdce Bohu svých otců. ³⁴Ostatní Jošafatovy skutky jsou od počátku až do konce zapsány ve Slovech Jehua, syna Chananiho, která jsou součástí

Knihy izraelských králů. ³⁵Judský král Jošafat se v pozdějších letech spolčil s izraelským králem Achaziášem, což byl velmi špatný čin. ³⁶Spolčil se s ním, aby si pořídil zámořské loďstvo. Když ty lodě v Ecjon-geberu postavili, ³⁷Eliezer, syn Dodavahův z Marešy, pak Jošafatovi prorokoval: „Protože ses spolčil s Achaziášem, Hospodín tvé dílo zničí!“ Lodě ztroskotaly, a tak z plavby do zámoří sešlo.

21 Potom Jošafat ulehl ke svým otcům, a když byl pochován ke svým předkům ve Městě Davidově, na jeho místě začal kralovat jeho syn Jehoram. ²Jeho bratři, synové Jošafatovi, byli: Azariáš, Jechiel, Zachariáš, Azarjáh, Michael a Šefatiáš. Ti všichni byli synové izraelského krále Jošafata. ³Jejich otec je bohatě obdaroval stříbrem, zlatem a cennostmi. Svěřil jim judská opevněná města, ale království svěřil Jehoramovi, svému prvorozenému. ⁴Jehoram se tedy ujal království svého otce. Jakmile upevnil svou moc, povraždil mečem všechny své bratry i některé z izraelských vůdců. ⁵Jehoram se stal králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let. ⁶Řídil se ale způsobem izraelských králů, jako to dělali v domě Achabově, neboť se oženil s Achabovou dcerou. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ⁷Kvůli smlouvě, kterou s Davidem uzavřel, ale Hospodín nechtěl zničit dům Davidův, neboť slíbil, že Davidovi i jeho synům po všechny dny nechá zářit svíci. ⁸V jeho dobách se Edom vzbouřil proti judské nadvládě a ustanovil si krále. ⁹Jehoram proto vytáhl se svými veliteli a se všemi svými vozy do boje. Edomci ho i s jeho veliteli vozů obklopili ze všech stran, ale on v noci vstal a obklíčení prolomil. ¹⁰Edom tedy zůstává ve vzpouře proti Judovi až dodnes. V téže době se vzbouřila i Libna. Jehoram totiž opustil Hospodina, Boha svých otců, ¹¹a nadělal na judských horách obětní výšiny. Tak svedl ke smilstvu obyvatele Jeruzaléma a spolu s nimi strhl i Judu. ¹²Od proroka Eliáše mu proto přišel dopis: „Tak praví Hospodín, Bůh tvého otce Davida: Nekrácel jsi cestami svého otce Jošafata ani cestami judského krále Asy, ¹³ale vydal ses cestou králů izraelských. Judu i obyvatele Jeruzaléma jsi svedl ke smilstvu, tak jako to dělal dům Achabův. Dokonce jsi povraždil vlastní rodinu — své bratry, kteří byli lepší než ty. ¹⁴Nuže, pohled: Hospodín zasáhne tvůj lid, tvé syny, ženy i všechno tvé jmění velikou ranou. ¹⁵Ty sám těžce onemocníš střevní chorobou — bude se zhoršovat den ode dne, až ti nakonec střeva vyhřejnou!“ ¹⁶Hospodín proti Jehoramovi podnítl Filištiny i Araby sousedící s Habešany. ¹⁷Vytáhli proti Judsku, pronikli obranou a pobrali všechno jmění, které našli v králově paláci, stejně jako jeho syny a ženy. Jediný, kdo mu zůstal, byl nejmladší syn Achaziáš. ¹⁸Po tom všem ho ještě Hospodín ranil nevyléčitelnou střevní chorobou. ¹⁹Po dlouhé době, téměř po dvou letech, mu kvůli té nemoci vyhřezla střeva, takže zemřel v hrozných bolestech. Jeho lid k jeho poctě ani nezažehl pohřební oheň, jako to udělal jeho otcí. ²⁰Stal se králem ve dvaatřiceti letech a kraloval v Jeruzalémě osm let. Když odešel, nikdo ho nelitoval. Pochovali ho ve Městě Davidově, ale ne na královském pohřebišti.

22 Na jeho místě si obyvatelé Jeruzaléma určili za krále jeho nejmladšího syna Achaziáše. Všechny starší syny totiž v táboře povraždila horda arabských nájezdníků. Tak se Achaziáš, syn Jehoramův, stal judským králem. ²Stal se králem ve dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jeden rok. Jeho matka se jmenovala Atalia, vnučka Omriho. ³Také on se řídil způsobem domu Achabova, neboť ho matka naváděla k hanebnosti. ⁴Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako dům Achabův. Po smrti svého otce si totiž k vlastní záhubě pozval rádce z Achabova domu. ⁵Na jejich radu se rozhodl vytáhnout spolu s izraelským králem, Achabovým synem Joramem, do války o Rámot-gileád. Aramejci ale Jorama se svým králem Chazaelem porazili. ⁶Ten se pak vrátil do Jizreelu, aby se léčil z ran, které utřžil, když v Rámotu bojoval s aramejským králem Chazaelem. Judský král Achaziáš, syn Jehoramův, pak přijel do Jizreelu, aby zraněného Jorama, syna Achabova, navštívil. ⁷Při té návštěvě Bůh přivodil jeho pád. Když Achaziáš dorazil k Joramovi, šel s ním za Jehuem, synem Nimšeho, jehož Hospodín pomazal, aby vyhladil dům Achabův. ⁸Když Jehu konal Boží soud nad domem Achabovým, narazil i na judské hodnostáře, totiž Achaziášovy příbuzné, kteří byli v jeho službách, a pobil i je. ⁹Poté nechal hledat Achaziáše. Skrýval se v Samaří, ale tam ho zajali, přivedli ho k Jehuovi a zabili. Potom ho pohřbili, neboť si řekli: „Byl to syn Jošafatův a ten hledal Hospodina celým srdcem.“ V Achaziášově domě tak nezůstal nikdo, kdo by mohl vládnout. ¹⁰Když Achaziášova matka Atalia viděla, že její syn je mrtev, rychle vyhladila z Judova domu všechny, kdo měli královský původ. ¹¹Královské dceři Jošebě se ale podařilo unést Achaziášova syna Joaše zprostřed královských synů, kteří měli zemřít, a spolu s jeho kojnou ho ukryla v ložnici. Tak tedy Achaziášova sestra Jošeba, manželka kněze Jojady a dcera krále Jehorama, schovala Joaše před Atalií, aby ho nezabila. ¹²Ukryval se u nich v Hospodinově chrámu šest let, dokud v zemi vládla Atalia.

23 Sedmého roku Jojada sebral odvahu a uzavřel smlouvu se setníky Azariášem, synem Joramovým, Izmaelem, synem Jochananovým, Azariášem, synem Obedovým, Maasejášem, synem Adajášovým, a Elišafatem, synem Zichriho. ²Ti obešli Judsko, ze všech judských měst shromáždili levity a vůdce izraelských otcovských

rodů a vrátili se do Jeruzaléma. ³ Celé to shromáždění pak v Božím chrámu uzavřelo smlouvu s králem. Jojada jim řekl: „Hle, podle Hospodinova slova o synech Davidových bude kralovat králův syn. ⁴ Provedete to takhle: Třetina z vás kněží a levitů, kteří v sobotu nastoupíte službu, bude hlídat u dveří, ⁵ další třetina u královského paláce a další u Brány základů. Všichni ostatní zatím budou na nádvořích Hospodinova chrámu. ⁶ Ať do Hospodinova chrámu nevchází nikdo kromě kněží a sloužících levitů, kteří smí vstoupit, protože jsou svatí. Ať všechen lid dodržuje Hospodinův řád. ⁷ Levité obklopí krále, každý se zbraní v ruce. Kdokoli se přiblíží k chrámu, zemře. Musíte zůstat při králi, kamkoli se pohne.“ ⁸ Levité i všichni Judští to provedli přesně, jak jim kněz Jojada určil. Každý vzal své muže, jak ty, kteří v sobotu nastupovali, tak ty, kteří právě odcházeli. Kněz Jojada totiž nechtěl o žádný z jejich oddílů přijít. ⁹ Rozdal setníkům kopí, pavězy a štíty krále Davida, uložené v Hospodinově chrámu. ¹⁰ Potom všechny muže rozestavěl, aby všichni se zbraní v ruce obklopili krále od pravé strany chrámu až k jeho levé straně, u oltáře před chrámem. ¹¹ Jojada a jeho synové pak přivedli králova syna, vložili mu na hlavu korunu, dali mu opis smlouvy a prohlásili ho za krále. Když ho pomazali, začali volat: „Ať žije král!“ ¹² Jak se všichni sbíhali a oslavovali krále, Atalia zaslechla hluk. Přišla za nimi do Hospodinova chrámu, ¹³ a hle — u svého sloupu vedle vchodu stojí král s veliteli a trubači po boku! Všechen lid země se radoval, troubil na trubky a zpěváci a hudebníci vedli chvály. Atalia roztrhla své roucho a vykřikla: „Spiknutí! Spiknutí!“ ¹⁴ Kněz Jojada za ní poslal setníky velící vojsku. Přikázal jim: „Odvedte ji mezi oddíly. Kdo bude s ní, toho popravte.“ (Kněz totiž nechtěl, aby byla zabita u Hospodinova chrámu.) ¹⁵ Chopili se jí, a když prošla Koňskou bránou do královského paláce, zabili ji. ¹⁶ Jojada uzavřel se vším lidem a s králem smlouvu, že budou Hospodinův lid. ¹⁷ Všichni pak vyrazili k Baalovu chrámu a zbořili ho. Rozbili jeho oltáře i sochy a Baalova kněze Matana zabili před těmi oltáři. ¹⁸ Jojada pak svěřil dohled nad Hospodinovým chrámem kněžím a levitům, aby se podle Davidových pokynů s veselím a zpěvem starali o Hospodinův dům a přinášeli Hospodinu zápalné oběti, jak je psáno v Zákoně Mojžíšově. ¹⁹ K branám Hospodinova chrámu postavil strážce, aby nemohl vstoupit nikdo jakkoli nečistý. ²⁰ Vzal setníky, hodnostáře i vůdce lidu a spolu se vším lidem země vedli krále z Hospodinova chrámu Horní bránou do královského paláce. Tam krále usadili na královský trůn. ²¹ Všechen lid země se radoval a ve městě zavládl klid, protože Atalia byla popravena.

24 Joaš se stal králem v sedmi letech a kraloval v Jeruzalémě čtyřicet let. Jeho matka se jmenovala Cibia a byla z Beer-šeby. ² Po celý život kněze Jojady dělal Joaš, co je v Hospodinových očích správné. ³ Jojada mu našel dvě manželky a on s nimi měl syny a dcery. ⁴ Po nějaké době se Joaš rozhodl obnovit Hospodinův chrám. ⁵ Shromáždil tedy kněze a levity a řekl jim: „Rozejděte se do judských měst a vybírejte od celého Izraele každoroční obnos stříbra na opravu chrámu našeho Boha. Pospěšte si s tím.“ Levité ale nespěchali. ⁶ Král si tedy zavolal představeného Jojady a otázal se: „Proč ses nepostaral, aby levité přinesli z Judska a z Jeruzaléma daň předepsanou Hospodinovým služebníkem Mojžíšem, totiž daň izraelského shromáždění pro Stan svědeckví?“ ⁷ (Stoupenci té hanebné Atalie totiž pronikli do Božího chrámu a ze všech posvátných předmětů Hospodinova chrámu nadělali baaly.) ⁸ Na králův rozkaz pak vyrobili truhlici, kterou postavili před bránu do Hospodinova chrámu. ⁹ V Judsku i v Jeruzalémě dali provolat, ať všichni přinesou daň, kterou Boží služebník Mojžíš předepsal Izraeli na poušti. ¹⁰ Všichni vůdcové i všechen lid ji pak s radostí přinášeli a házeli do truhly, až ji naplnili. ¹¹ Levité truhlici pravidelně odnášeli do královského úřadu, kde královský písař se zástupcem nejvyššího kněze zjistili množství stříbra. Když truhlici vyprázdnil, znovu ji odnesli a postavili na místo. Tak to dělali den co den a vybrali veliké množství stříbra. ¹² Král s Jojadou je předávali mistrům zodpovědným za práci na Hospodinově chrámu. Ti na obnovu Hospodinova chrámu najímali kameníky, tesaře spolu s kováři železa i bronzu, aby opravovali Hospodinův chrám. ¹³ Mistři byli pilní, takže jim dílo rostlo pod rukama. Obnovili Boží chrám do původního stavu a ještě ho zpevnili. ¹⁴ Když byli hotovi, přinesli zbylé stříbro před krále a před Jojady. Ten z něj nechal zhotovit vybavení Hospodinova chrámu: náčiní pro službu i pro oběti, nádoby a další předměty ze zlata a stříbra. Po celý Jojadův život se v Hospodinově chrámu konaly pravidelné oběti. ¹⁵ Když Jojada zestárl a naplnil svůj čas, ve věku sto třiceti let zemřel. ¹⁶ Pochovali ho ve Městě Davidově mezi králi, protože v Izraeli vykonal tolik dobrého pro Hospodina a jeho dům. ¹⁷ Po Jojadově smrti přišli někdejší judští hodnostáři a klaněli se králi. A král jim začal naslouchat. ¹⁸ Tehdy opustili dům Hospodina, Boha svých otců, a začali sloužit Ašeřiným kůlům a modlám. Tímto proviněním si Juda i Jeruzalém zasloužil Boží hněv. ¹⁹ Hospodin k nim posílal proroky, aby je navrátili k němu. Varovali je, ale oni neposlouchali. ²⁰ Tenkrát sestoupil Boží Duch na Zachariáše, syna kněze Jojady. Postavil se před lid a prohlásil: „Tak praví Bůh: Proč přestupujete Hospodinova přikázání? Neuspějete. Opustili jste Hospodina, a on opustí vás!“ ²¹ Oni se ale proti němu spikli a na králův rozkaz ho na nádvoří Hospodinova chrámu ukamenovali. ²² Král Joaš nepamatoval na oddanost, kterou mu prokazoval Zachariášův otec Jojada, a zavraždil jeho syna. Ten, když umíral, řekl: „Hospodin to vidí a zúčtuje.“ ²³ Než se rok s rokem sešel, vytáhlo proti Joašovi aramejské vojsko. Vtrhli do Judska i do Jeruzaléma a pobili všechny jejich velitele. Veškerou kořist odeslali damašskému

králi. ²⁴ Aramejské vojsko sice přitáhlo v malém počtu, ale Hospodin jim vydal do rukou vojsko mnohem větší, protože Juda opustil Hospodina, Boha svých otců. Když Joaše jaksepatří potrestali, ²⁵ odtáhli pryč a zanechali ho těžce zraněného. Tehdy se jeho dvořané proti němu spikli, protože prolil krev syna kněze Jojady, a zabili ho na lůžku. Když zemřel, pochovali ho ve Městě Davidově, ale ne na královském pohřebišti. ²⁶ Spiklenci proti němu byli Zabada, syn Amonky Šimeat, a Jehozabad, syn Moábky Šimrít. ²⁷ O jeho synech, o mnoha prorocích vznesených proti němu i o přestavbě Božího chrámu se píše ve Výkladu ke Knize králů. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amaciáš.

25 Amaciáš se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Joadan a byla z Jeruzaléma. ² Dělal, co je v Hospodinových očích správné, ale ne z celého srdce. ³ Jakmile měl království pevně v moci, nechal popraviti ty své dvořany, kteří zabili jeho královského otce. ⁴ Jejich syny ale nepopravil, neboť v Knize Mojžíšově, totiž v Zákoně, je psáno, že Hospodin přikázal: „Rodiče nemohou platit životem za své děti ani děti za své rodiče. Každý zaplatí životem za svůj vlastní hřích.“ ⁵ Amaciáš shromáždil Judu, seřadil je podle otcovských rodů a celého Judu i Benjamína přidělil velitelům tisíců a setnin. Sečetl všechny od dvaceti let výše a zjistil, že má 300 000 bojeschopných mužů, vládnoucích kopím a štítem. ⁶ Za sto talentů stříbra pak najal ještě 100 000 bojovníků z Izraele. ⁷ Přišel však za ním Boží muž a řekl: „Králi, neber s sebou izraelské vojsko. Bůh není s Izraelem, není s nikým z Efraima. ⁸ Pokud vytáhneš, můžeš si v boji vést jakkoli statečně, Bůh tě ale před nepřítelem srazí. Bůh přece dokáže pomoci, ale i srazit!“ ⁹ „A co těch sto talentů, které jsem zaplatil za izraelské oddíly?“ namítl Amaciáš Božímu muži. „Hospodin ti může dát mnohem víc,“ odpověděl mu. ¹⁰ Amaciáš tedy žoldnéře z Efraima oddělil a poslal je domů. Ti se tehdy na Judské velmi rozhněvali a vraceli se domů plní vzteku. ¹¹ Amaciáš sebral odvahu a odvedl vlastní vojsko do Solného údolí, kde pobil 10 000 obyvatel Seíru. ¹² Dalších 10 000 zajali judští vojáci živých a odvedli je na vrchol skály, odkud je svrhli dolů a všechny roztržili. ¹³ Žoldnéři, které Amaciáš nepustil se svým vojskem do války, mezitím napadali judská města od Samaří až po Bet-choron. Pobili v nich na 3 000 obyvatel a pobrali spoustu kořisti. ¹⁴ Když se Amaciáš vrátil z vítězství nad Edomci, přinesl si s sebou seírské bůžky. Přijal je za své bohy, klaněl se jim a páčil jim kadidlo. ¹⁵ Hospodin tehdy proti Amaciášovi vzplanul hněvem. Poslal k němu proroka, který mu řekl: „Proč uctíváš bohy, kteří nedokázali svůj národ vysvobodit z tvých rukou?“ ¹⁶ Král mu na to odpověděl: „Že bychom tě jmenovali královským rádcem? Jestli je ti život milý, přestaň!“ Prorok tedy přestal mluvit, jen ještě dodal: „Vím, že Bůh už si s tebou poradil a zahladí tě, protože si vedeš svou a na moji radu nedbáš.“ ¹⁷ Judský král Amaciáš se pak poradil a vzkázal izraelskému králi Jehošovi, synu Joachaze, syna Jehuova: „Pojďme se utkat!“ ¹⁸ Izraelský král Jehoš mu ale vzkázal: „Jeden bodlák v Libanonu vzkázal cedru v Libanonu: Dej svou dceru mému synu za ženu! Jedno zvíře v Libanonu šlo okolo a ten bodlák pošlapalo. ¹⁹ Říkáš si: Vida, porazil jsem Edoma! Srdce se ti dme chloubou. Raději ale zůstaň doma! Proč si říkáš o neštěstí? Chceš padnout a strhnout s sebou i Judu?“ ²⁰ Amaciáš ale neposlechl, neboť Bůh se rozhodl, že Judu vydá do jejich rukou, protože uctívali edomské bohy. ²¹ Izraelský král Jehoš tedy vytáhl a utkal se s judským králem Amaciášem u judského Bet-šemeše. ²² Juda byl Izraelem poražen a celé jeho vojsko se rozuteklo domů. ²³ Izraelský král Jehoš zajal judského krále Amaciáše, syna Joášova, syna Achaziášova, u Bet-šemeše, odkud ho přivedl do Jeruzaléma. Od Efraimské brány až k Nárožní bráně proboural v jeruzalémských hradbách trhlinu na 400 loktů širokou. ²⁴ Pobral všechno zlato a stříbro i všechny nádoby, které se našly v Hospodinově chrámu u Obed-edoma i v pokladnicích královského paláce. Potom se s rukojmími vrátil do Samaří. ²⁵ Judský král Amaciáš, syn Joášův, přežil izraelského krále Jehoše, syna Joachazova, o patnáct let. ²⁶ Ostatní Amaciášovy skutky jsou od počátku až do konce sepsány v Knize judských a izraelských králů. ²⁷ Od dob, kdy Amaciáš přestal následovat Hospodina, se proti němu v Jeruzalémě chystalo spiknutí. Utekl sice do Lachiše, ale i tam za ním poslali vrahy, kteří ho zabili. ²⁸ Převezli ho na koni a pochovali ho ve Městě Davidově k jeho předkům.

26 Všechen judský lid pak vzal Uziáše, kterému bylo šestnáct let, a prohlásili ho za krále na místě jeho otce Amaciáše. ² To on vybudoval Eilat a vrátil ho Judovi poté, co Amaciáš spočinul u svých předků. ³ Uziáš se stal králem v šestnácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát dva let. Jeho matka se jmenovala Jecholia a byla z Jeruzaléma. ⁴ Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Amaciáš. ⁵ Hledal Boha za dnů Zachariáše, který ho učil Boží bázní, a dokud ho hledal, Bůh mu dopřával úspěch. ⁶ Vytáhl do boje proti Filištinům, zbořil hradby Gatu, Jabny i Ašdodu a vystavěl v okolí Ašdodu i jinde na filišťánském území města. ⁷ Bůh mu pomáhal proti Filištinům i proti Arabům žijícím v Gur-baalu a proti Meunitům. ⁸ Také Amonci odevzdávali Uziášovi daň a jeho jméno se rozneslo až k samému Egyptu, neboť velice rozšířil svůj vliv. ⁹ V Jeruzalémě Uziáš postavil a opevnil věže nad Nárožní a Údolní branou a také v rohu hradeb. ¹⁰ Rovněž na

pouští postavil věže a vykopal mnoho nádrží, neboť měl množství stád v podhůří i v nížině a orače i vinaře na horách, a kdekoli se dalo něco pěstovat. Miloval totiž půdu. ¹¹ Uziáš měl vycvičené vojsko, připravené k boji po jednotlivých oddílech, sečtených kancléřem Jehielem a správcem Maasejášem pod velením Chananiáše, jednoho z královských vojevůdců. ¹² Vůdců otcovských rodů bylo celkem 2 600 — sami hrdinové. ¹³ Pod jejich velením bylo vojsko čítající 307 500 mužů připravených vyjít králi na pomoc do boje proti nepříteli. ¹⁴ Uziáš celé vojsko vyzbrojil štíty, kopími, přilbami, pancíři, luky a praky na vrhání kamenů. ¹⁵ V Jeruzalémě vyrobil důmyslná zařízení k metání střel a balvanů z věží a bašt. Jeho pověst se rozšířila do daleka, neboť zakoušel neobyčejnou pomoc, až získal značný vliv. ¹⁶ Když ale takto zesílil, k vlastní záhubě zpychl. Zradil Hospodina, svého Boha, a vstoupil dovnitř Hospodinova chrámu, aby na kadidlovém oltáři páčil kadidlo. ¹⁷ Kněz Azariáš a osmdesát statečných Hospodinových kněží tam šli za ním. ¹⁸ Postavili se proti králi Uziášovi a řekli mu: „Uziáši, nenáleží ti pálit kadidlo Hospodinu. Pouze kněží, synové Áronovi, jsou posvěceni k jeho pálení. Opusť svatyni, neboť ses dopustil přestoupení. Takto slávu od Hospodina Boha nezískáš.“ ¹⁹ Uziáš zuřil, kadidelnici připravenou k pálení kadidla stále v ruce. Zatímco spílal kněžím, na čele se mu před jejich zraky v Hospodinově chrámu u kadidlového oltáře vyrazilo malomocenství. ²⁰ Nejvyšší kněz Azariáš s ostatními kněžími se na něj podíval a hle — na čele měl malomocenství! Spěšně ho odtud vyvedli, ba on sám spěchal ven kvůli tomu, jak ho Hospodin ranil. ²¹ Král Uziáš pak byl až do dne své smrti malomocný a jako takový bydlel v odděleném domě, protože byl vyloučen z domu Hospodinova. Královský palác tehdy spravoval jeho syn Jotam, který také vládl lidu. ²² Ostatní Uziášovy skutky od počátku až do konce sepsal prorok Izaiáš, syn Amosův. ²³ Když Uziáš spočinul u svých předků, pochovali ho poblíž jeho otců na poli u královské hrobky. Řekli si totiž: „Byl přece malomocný!“ Na jeho místě pak kraloval jeho syn Jotam.

27 Jotam se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sádokova. ² Dělal, co je správné v Hospodinových očích, přesně jako jeho otec Uziáš (na rozdíl od něj ale nevstoupil dovnitř Hospodinova chrámu). Lid ale i nadále jednal zvráceně. ³ To on postavil Horní bránu Hospodinova chrámu a odvedl hodně práce na hradbě Ofelu. ⁴ Vybudoval také města v Judském pohoří a v lesích vystavěl pevnosti a věže. ⁵ Bojoval s amonským králem a zvítězil. Amonci mu toho roku museli odvést 100 talentů stříbra, 10 000 korů pšenice a 10 000 korů ječmene. Totéž mu odváděli i druhý a třetí rok. ⁶ Tak Jotam upevnil svou moc, neboť žil důsledně před Hospodinem, svým Bohem. ⁷ Ostatní Jotamovy skutky i všechny jeho války a cesty jsou sepsány v Knize izraelských a judských králů. ⁸ Stal se králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. ⁹ Když pak Jotam spočinul u svých předků, pochovali ho ve Městě Davidově. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Achaz.

28 Achaz se stal králem ve dvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal však, co je v Hospodinových očích správné, jako kdysi jeho otec David, ² ale řídil se způsoby izraelských králů. Nechal dokonce odlít sochy baalů, ³ sám páčil kadidlo v údolí Ben-hinom a vlastní syny prováděl ohněm podle ohavných zvyklostí národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele. ⁴ Obětoval a páčil kadidlo na posvátných výšinách, návrších a pod kdejákým košatým stromem. ⁵ Proto ho Hospodin, jeho Bůh, vydal do rukou aramejského krále. Aramejci ho porazili, zajali mnoho zajatců a odvedli je do Damašku. Právě tak padl do rukou izraelskému králi, a ten mu způsobil hroznou porážku. ⁶ Pekach, syn Remaliášův, pobil za jediný den 120 000 judských mužů, samých udatných bojovníků, protože opustili Hospodina, Boha svých otců. ⁷ Efraimský bojovník Zichri zabil králova syna Maasejáše, správce paláce Azrikama i králova pobočníka Elkánu. ⁸ Synové Izraele zajali svým bratrům 200 000 žen a dětí a pobrali jim spoustu kořisti, kterou si odnesli do Samaří. ⁹ Tam ale byl jeden Hospodinův prorok jménem Oded. Když se vojsko vracelo do Samaří, vyšel jim naproti. „Hleďte,“ řekl jim. „Hospodin, Bůh vašich otců, se hněval na Judu, a tak vám je vydal do rukou. Zuřivost, s jakou jste je povraždili, ale volá do nebe! ¹⁰ A k tomu si ještě chcete zotročit judské a jeruzalémské děti jako své sluhy a služky? Copak sami nemáte před Hospodinem, svým Bohem, žádný hřích? ¹¹ Proto mě teď poslechněte a vraťte ty zajatce zpátky svým bratrům. Jinak proti vám vzplane Hospodinův hněv!“ ¹² Tehdy povstali někteří efraimští vůdcové — Azariáš, syn Jochananův, Berechiáš, syn Mešilemotův, Jezechiáš, syn Šalumův, a Amasa, syn Chadlajův — a vystoupili proti těm, kdo se vraceli z boje. ¹³ „Nevoďte sem ty zajatce!“ řekli jim. „Chcete snad, abychom se provinili proti Hospodinu, tak aby se naše hříchy a viny ještě rozmnožily? Už jsme se přece provinili dost na to, aby na Izraeli spočíval Boží hněv!“ ¹⁴ Vojáci se tedy před veliteli a celým shromážděním vzdali zajatců i kořisti. ¹⁵ Jmenovitě ustanovení muži se pak zajatců ujali a z kořisti oblékli všechny nahé. Oblékli je a obuli, dali jim najíst a napít, ošetřili je, všechny vyčerpané naložili na osly a přivedli je k jejich bratrům do Palmového města Jericha. Potom se vrátili do Samaří. ¹⁶ V té době poslal král Achaz k asyrskému králi žádost o pomoc. ¹⁷ Edomci totiž znovu přitáhli, zaútočili na Judu a odváděli zajatce. ¹⁸ Do měst v podhůří a do judského Negevu

navíc vpadli Filištiní a dobyli Bet-šemeš, Ajalon, Gederot a také Socho, Timnu a Gimzo s jejich vesnicemi a usadili se tam. ¹⁹Tak Hospodin pokořil Judu kvůli izraelskému králi Achazovi, protože sváděl Judu na scestí a zcela zradil Hospodina. ²⁰Asyrský král Tiglat-pileasar sice k němu přitáhl, ale spíše ho sužoval, než aby ho posílil. ²¹Achaz vyplenil Hospodinův chrám, královský palác i domy urozených, aby mohl obdarovat asyrského krále, ale nebylo mu to k ničemu. ²²I během svého soužení zrazoval Hospodina čím dál víc. Takový byl král Achaz. ²³Obětoval damašským bohům, kteří ho porazili, protože si myslel: „Aramejským králům pomáhají jejich bohové. Když jim budu obětovat, pomohou i mně.“ Jenomže oni ho jen sráželi, tak jako celý Izrael. ²⁴Achaz také vzal náčiní Božího chrámu a okleštil jeho zařízení. Potom zamkl dveře Hospodinova chrámu a na kdejakém jeruzalémském nároží si zřídil oltáře. ²⁵V každém z judských měst nadělal obětní výšiny k pálení kadidla cizím bohům. Tak popouzel Hospodina, Boha svých otců. ²⁶Ostatní jeho skutky i všechny jeho způsoby jsou od počátku až do konce sepsány v Knize judských a izraelských králů. ²⁷Když Achaz spočinul u svých předků, pochovali ho ve městě Jeruzalémě, ale na pohřebišťe králů Izraele ho nevesli. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Ezechiáš.

29 Ezechiáš se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dvacet devět let. Jeho matka se jmenovala Abija, dcera Zachariášova. ²Dělal, co je v Hospodinových očích správné, přesně jako kdysi jeho otec David. ³Už v prvním měsíci prvního roku své vlády otevřel dveře Hospodinova chrámu a opravil je. ⁴Přivedl kněze a levity, shromáždil je na východním prostranství ⁵a řekl jim: „Slyšte mě, levité! Posvěťte se a posvěťte chrám Hospodina, Boha svých otců. Vyneste ze svatyně všechno nečisté! ⁶Naši otcové zradili Hospodina, našeho Boha, a páchali, co je v jeho očích zlé. Opustili ho, odvrátili svou tvář od Hospodinova příbytku a obrátili se k němu zády. ⁷Potom zavřeli dveře předsíně, pozhášeli lampy a už nezažehli kadidlo a nepřinesli zápalnou oběť ve svatyni Boha Izraele. ⁸Proto na Judu a Jeruzalém dolehl Hospodinův hněv a učinil je odstrašujícím příkladem pro výstrahu a výsměch, jak to sami na vlastní oči vidíte. ⁹Hle, proto naši otcové padli mečem a naši synové, dcery a ženy jsou v zajetí. ¹⁰Teď jsem ale rozhodnut uzavřít s Hospodinem, Bohem Izraele, smlouvu, aby od nás odvrátil svůj planoucí hněv. ¹¹Synové moji, neberte to teď na lehkou váhu. Hospodin vás přece vyvolil, abyste stáli před ním a sloužili mu, abyste mu jakožto jeho služebníci pálili kadidlo.“ ¹²Levitě tedy začali: ze synů Kehatových Machat, syn Amasajův, a Joel, syn Azariášův; ze synů Merariho Kiš, syn Abdiho, a Azariáš, syn Jehalelela; ze synů Geršonových Joach, syn Zimův, a Eden, syn Joachův; ¹³ze synů Elicafanových Šimri a Jehiel; ze synů Asafových Zachariáš a Mataniáš; ¹⁴ze synů Hemanových Jechiel a Šimei; ze synů Jedutunových Šemajáš a Uziel. ¹⁵Ti shromáždili své bratry a posvětili se. Potom šli podle králova příkazu očistit Hospodinův chrám, jak řekl Hospodin. ¹⁶Kněží vešli dovnitř Hospodinova chrámu, aby ho vyčistili. Veškerou nečistotu, kterou v Hospodinově chrámu našli, vynášeli na chrámové nádvoří, kde se toho chopili další levité a odnášeli to za město k potoku Kidron. ¹⁷S posvěcováním začali hned prvního dne prvního měsíce. Osmého dne téhož měsíce postoupili do předsíně Hospodinova chrámu. Dalších osm dní posvěcovali Hospodinův chrám a šestnáctého dne prvního měsíce byli hotovi. ¹⁸Šli tedy za králem Ezechiášem a oznámili mu: „Vyčistili jsme celý Hospodinův chrám, zápalný oltář s veškerým náčiním i stůl předložený s veškerým náčiním. ¹⁹Všechny nádoby, kterých se král Achaz během své vlády zrádně zbavil, jsme zhotovili a posvětili. Už jsou před Hospodinovým oltářem.“ ²⁰Ezechiáš hned ráno shromáždil městské hodnostáře a vydal se do Hospodinova chrámu. ²¹Za království, za svatyni a za Judu přivedli k oběti za hřích sedm býčků, sedm beranů, sedm jehňat a sedm kozlů. Kněžím z Áronových synů přikázal, ať je obětují na Hospodinově oltáři. ²²Poráželi tedy býčky a kněží chytali jejich krev a kropili s ní oltář. Když poráželi berany, kropili oltář jejich krví, a když poráželi jehňata, kropili oltář jejich krví. ²³Pak přivedli kozly k oběti za hřích před krále a před celé shromáždění, aby na ně vložili ruce. ²⁴Kněží je potom porazili a jejich krví očistili oltář od hřichu. Tak vykonali smířící obřady za Izrael; král totiž za celý Izrael nařídil obětovat zápaly i oběti za hřích. ²⁵Král postavil v Hospodinově chrámu levity s činely, lyrami a citerami podle pokynů Davida, králova vidoucího Gáda a proroka Nátana (toto přikázání totiž přišlo od Hospodina skrze jeho proroky). ²⁶Když se levité postavili na svá místa s Davidovými nástroji a kněží s trubkami, ²⁷Ezechiáš nechal přinést na oltáři zápalnou oběť. Ve chvíli, kdy začala oběť, začalo se zpívat a troubit Hospodinu za doprovodu hudebních nástrojů izraelského krále Davida. ²⁸Celé shromáždění se klanělo, zpěváci zpívali, trubači troubili a to vše trvalo, dokud zápalná oběť neskončila. ²⁹Jakmile byla zápalná oběť dokonána, Ezechiáš i všichni přítomní poklekli a klaněli se. ³⁰Ezechiáš a jeho hodnostáři uložili levitům, ať oslavují Hospodina písněmi Davida a vidoucího Asafa. Oslavovali ho s velikou radostí, padali na kolena a klaněli se mu. ³¹Potom Ezechiáš promluvil: „Teď jste zasvěceni kněžské službě Hospodinu. Přistupujte do Hospodinova chrámu s pokojnými a děkovnými oběťmi.“ Shromáždění tedy přineslo dary k obětním hodům a děkovné oběti. Každý, kdo měl ochotné srdce, přinesl také zápalné oběti, ³²jejichž počet činil 70 býčků, 100 beranů a 200 jehňat — to vše jako zápalná oběť Hospodinu. ³³Jako oběť také zasvětili 600 býčků a 3 000 ovcí. ³⁴Kněží ale bylo málo, takže

to množství zvířat k zápalné oběti nestačili stahovat. Museli jim proto pomáhat jejich bratři levité, dokud to dílo nebylo hotové a dokud se nezasvětili další kněží (levité se totiž posvěcovali svědomitěji než kněží).³⁵ Obětovalo se veliké množství zápalů a také tuku z pokojných obětí a úliteb doprovázejících zápalné oběti. Tak byla v Hospodinově chrámu obnovena bohoslužba.³⁶ Ezechiáš i všechen lid se radovali z toho, co pro ně Bůh přichystal. Všechno se totiž seběhlo velmi nenadále.

30 Potom Ezechiáš nechal rozhlásit po celém Izraeli a Judsku (napsal totiž dopisy také do Efraima i Manasese), ať přijdou do Hospodinova chrámu v Jeruzalémě slavit Hospodinu, Bohu Izraele, Hod beránka.² Král se totiž s hodnostáři a s celou jeruzalémskou obcí dohodl, že oslaví Hod beránka v druhém měsíci,³ protože ho nemohli uspořádat v patriční čas, neboť ještě nebylo posvěceno dost kněží a lid se ještě neshromáždil do Jeruzaléma.⁴ Takové řešení se líbilo králi i celé obci.⁵ Proto rozhodli, že dají provolat po celém Izraeli od Beer-šeby až po Dan, ať přijdou do Jeruzaléma slavit Hospodinu, Bohu Izraele, Hod beránka. Dlouho jej totiž neslavili, jak je předepsáno.⁶ Na králův rozkaz tedy do celého Izraele a Judska vyrazili poslové s tímto dopisem od krále a jeho hodnostářů: „Synové Izraele, vraťte se k Hospodinu, Bohu Abrahama, Izáka a Izraele! On se pak vrátí k vám, pozůstatkům uniklým z moci asyrských králů.⁷ Nebuďte jako vaši otcové a bratři, kteří zradili Hospodina, Boha vašich otců, a ze kterých udělal odstrašující příklad, jak sami vidíte.⁸ Nebuďte už tvrdší jako vaši otcové. Poddejte se Hospodinu a pojdte do jeho svatyně, kterou posvětil navěky! Služte Hospodinu, svému Bohu, a on od vás odvrátí svůj planoucí hněv.⁹ Pokud se vrátíte k Hospodinu, vaši bratři a synové dojdou u svých vězňitelů slitování a vrátí se do této země. Hospodin, váš Bůh, je přece milostivý a soucitný. Pokud se k němu vrátíte, neodmítne vás!“¹⁰ Poslové tedy procházeli celý kraj Efraim a Manases od města k městu až k Zabulon, ale byli jen k posměchu a pohrdání.¹¹ Někteří z Ašera, Manasese a Zabulona se ale pokorili a přišli do Jeruzaléma.¹² Na Judovi ovšem spočinula Boží ruka, aby jednomyslně splnili, co jim král a hodnostáři podle Hospodinova slova přikázali.¹³ Do Jeruzaléma se shromáždilo množství lidu, aby se ve druhém měsíci zúčastnili Slavnosti nekvašených chlebů. Celé to veliké množství¹⁴ nejdříve zbořilo jeruzalémské oltáře, odstranili také všechny kadidlové oltářky a naházeli je do potoka Kidron.¹⁵ Čtrnáctý den druhého měsíce porazili velikonočního beránka. Kněží a levité se zastyděli, posvětili se a přinesli do Hospodinova chrámu zápalné oběti.¹⁶ Zaujali svá místa, jak jim to určoval Zákon Božího muže Mojžíše. Kněží kropili oltář krví, kterou jim levité podávali.¹⁷ Mnozí ve shromáždění ale nebyli posvěceni. Za všechny nečisté proto zabíjeli jejich velikonoční beránky levité, aby je posvětili Hospodinu.¹⁸ Mnozí z Efraima, Manasese, Isachara i Zabulona se neočistili, ale přesto jedli velikonočního beránka, ačkoli to nebylo podle předpisů. Ezechiáš se totiž za ně modlil: „Kéž dobrotivý Hospodin očistí¹⁹ každého, kdo se v srdci rozhodl hledat Boha — Hospodina, Boha svých otců — ačkoli nejsou čisti podle předpisů svatyně.“²⁰ Hospodin pak Ezechiáše vyslyšel a lid uzdravil.²¹ Synové Izraele shromáždění v Jeruzalémě pak s velikou radostí slavili sedmidenní Slavnost nekvašených chlebů. Kněží a levité každý den chválili Hospodina zvuknými nástroji zasvěcenými Hospodinu.²² Ezechiáš také vyjádřil uznání všem levitům za velikou svědomitost, s jakou sloužili Hospodinu. Po sedm dní jedli své určené podíly, přinášeli pokojné oběti a děkovali Hospodinu, Bohu svých otců.²³ Celé shromáždění se pak shodlo, že budou pokračovat ještě dalších sedm dní, a tak radostně slavili ještě sedm dní.²⁴ Judský král Ezechiáš totiž shromáždění věnoval 1 000 býčků a 7 000 ovcí a koz. Hodnostáři pak věnovali 1 000 býčků a 10 000 ovcí a koz. Posvětilo se veliké množství kněží²⁵ a celé judské shromáždění se radovalo spolu s kněžími a levity, se všemi příchozími z Izraele i se všemi cizinci, ať už dorazili z izraelské země anebo bydleli v Judsku.²⁶ V Jeruzalémě zavládla nesmírná radost, neboť od dob izraelského krále Šalomouna, syna Davidova, město nic podobného nezažilo.²⁷ Kněží a levité nakonec vstali, aby lidu požehnali. Bůh je vyslyšel a jejich modlitba dosáhla nebe, jeho svatého příbytku.

31 Když to celé skončilo, všichni příchozí z Izraele se rozešli. Cestou v judských městech rozbíjeli posvátné sloupy, káceli Ašeřiny kůly a bourali obětní výšiny a oltáře všude v Judovi a Benjamínovi, ale i v Efraimovi a Manasesovi, dokud je nevymýtili. Teprve pak se všichni Izraelci vrátili do svých měst, každý do svého kraje.² Ezechiáš rozdělil kněží a levity do oddílů, podle kterých pak všichni plnili své kněžské či levitské úkoly, ať už šlo o zápalné a pokojné oběti, o pomocné práce nebo o děkování a chvály v branách Hospodinova tábora.³ Král oddělil část svého majetku jako příspěvek na zápalné oběti jak ranní, tak večerní a také o sobotách, novoluních a slavnostech, jak jsou předepsány v Zákoně Hospodinově.⁴ Obyvatelům Jeruzaléma přikázal odevzdávat podíl kněžím a levitům, aby se mohli plně věnovat Hospodinovu zákonu.⁵ Jakmile se ta zpráva rozšířila, synové Izraele začali přinášet množství prvotin z obilí, vína, oleje, medu a z veškeré úrody. Přinesli také štědrý desátek ze všech věcí;⁶ synové Izraele i Judy, kteří bydleli v judských městech, totiž přinesli desátek z ovcí, koz a býčků. Přinášeli také desátky ze své úrody, které zasvětili Hospodinu, svému Bohu,

a vršili je na hromady. ⁷ Tyto hromady začali vršit ve třetím měsíci a skončili až v sedmém měsíci. ⁸ Když přišel Ezechiáš se svými hodnostáři a viděli ty hromady, dobrořečili Hospodinu i jeho lidu Izraeli. ⁹ Ezechiáš se na ty hromady vyptával kněží a levitů. ¹⁰ Nejvyšší kněz Azariáš z domu Sádokova mu odpověděl: „Od chvíle, kdy lidé začali do Hospodinova chrámu přinášet příspěvky, máme jídla do sytosti a ještě hodně zbývá. Hospodin pozehnal svému lidu tak, že ještě tolik přebývá.“ ¹¹ Ezechiáš proto nechal v Hospodinově chrámu zřídit komory. Když je připravili, ¹² svědomitě do nich snesli příspěvky, desátky a zasvěcené dary. Dohledem nad nimi byl pověřen levita Konaniáš a jeho zástupcem byl jeho bratr Šimei. ¹³ Podle rozhodnutí krále Ezechiáše a správce Božího chrámu Azariáše pak Konaniáš a jeho bratr Šimei k sobě přibrali úředníky Jechiela, Azaziáše, Nachata, Asaela, Jerimota, Jozabada, Eliela, Jismachiáše, Machata a Benajáše. ¹⁴ Dobrovolné dary Bohu byly svěřeny Koremu, synu Jimnovu, strážnému Východní brány. Ten měl vydávat Hospodinovy příděly a svatosvaté věci. ¹⁵ V kněžských městech měl pomocníky Edena, Minjamina, Ješuu, Šemajáše, Amariáše a Šechaniáše, kteří svědomitě rozdělovali příděly bratřím v jednotlivých kněžských směnách, mladým stejně jako starým. ¹⁶ Rozdělovali je všem mužům od tří let výše, kteří byli uvedeni ve jmenných seznamech — všem, kteří přicházeli do Hospodinova chrámu za každodenními povinnostmi podle druhu práce, služebního zařazení a směny. ¹⁷ Rozdělovali příděly kněžím, kteří byli uvedeni v seznamech podle svých otcovských rodů, a také levitům od dvaceti let výše podle jejich služebního zařazení a směny. ¹⁸ Rodové seznamy zahrnovaly celé rodiny — manželky, nemluvňata, syny i dcery, celé to množství. Ti všichni se museli svědomitě posvěcovat, aby byli svatí. ¹⁹ Výše uvedení muži v každém městě rozdělovali příděly kněžím ze synů Áronových, žijícím na obecní půdě na předměstích. Přidělovali je každému knězi mužského pohlaví a každému levitovi, uvedenému na jejich rodovém seznamu. ²⁰ Tak to Ezechiáš zařídil po celém Judsku. Jednal dobře, správně a věrně před Hospodinem, svým Bohem. ²¹ Ve všem, co si předsevzal, ať už šlo o Boží chrám nebo o Zákon a přikázání, hledal svého Boha a věnoval se tomu celým srdcem. Proto se mu dařilo

32 Po všem, co Ezechiáš tak věrně vykonal, přitáhl do Judska asyrský král Senacherib a oblehl opevněná města, která chtěl dobýt. ² Když Ezechiáš viděl, že se blíží Senacherib a že je rozhodnut napadnout Jeruzalém, ³ svolal poradu svých hodnostářů a velitelů. Navrhl, ať se zasybou vodní prameny mimo město, a oni ho podpořili. ⁴ Sešla se spousta lidí, takže zasyпали všechny prameny i potok protékající krajem. Říkali si: „Proč by měl asyrský král, až přijde, najít tolik vody?“ ⁵ Ezechiáš pak se vši rozhodností opravil všechna pobořená místa v městské hradbě, postavil na ní věže a přidal ještě vnější hradbu. Opravil také terasu Milo ve Městě Davidově a vyrobil množství zbraní a štítů. ⁶ Lid svěřil pod správu vojenských velitelů. Shromáždil je k sobě na prostranství u městské brány a povzbuzoval je: ⁷ „Budte silní a stateční! Nebojte se ani se nelekejte asyrského krále ani té spousty, která táhne s ním. S námi je někdo větší nežli s ním! ⁸ S ním je jenom lidská síla, ale s námi je Hospodin, náš Bůh, připravený nám pomáhat a vést náš boj.“ A lid se na ta slova judského krále Ezechiáše spolehl. ⁹ Když potom asyrský král Senacherib s celou svou armádou dobýval Lachiš, vyslal do Jeruzaléma své služebníky se zprávou pro judského krále Ezechiáše a pro všechny judský lid v Jeruzalémě: ¹⁰ „Tak praví Senacherib, král Asýrie: V co to doufáte, že zůstáváte obležení v Jeruzalémě? ¹¹ Když Ezechiáš tvrdí: ‘Hospodin, náš Bůh, nás vysvobodí z rukou asyrského krále,’ myslíte, že vás nepodvádí? Vede vás na smrt hladem a žízni! ¹² Mluví snad Ezechiáš o tom bohu, jehož obětní výšiny a oltáře sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‘Před jediným oltářem se budete klanět a na něm pálit oběti!’ ¹³ To nevíte, co jsem provedl já i moji otcové všem okolním národům? Dokázali snad jejich bohové vysvobodit své země z mých rukou? ¹⁴ Kdo z bohů těch národů, které moji otcové vyhladili, dokázal vysvobodit svůj lid z mých rukou? Jak by tedy váš bůh mohl z mých rukou vysvobodit vás? ¹⁵ Nenechte se od Ezechiáše klamat a podvádět! Nevěřte mu! Žádný bůh žádného národa ani království nedokázal vysvobodit svůj lid z mé ruky ani z rukou mých otců. Ani váš bůh nemůže z mé ruky vysvobodit vás!“ ¹⁶ Jeho služebníci vedli proti Hospodinu Bohu a proti jeho služebníku Ezechiášovi ještě další řeči. ¹⁷ Senacherib psal dopisy, jimiž haněl Hospodina, Boha Izraele. Říkal o něm: „Jako bohové okolních národů nevysvobodili svůj lid z mé ruky, tak svůj lid z mé ruky nevysvobodí ani Bůh Ezechiášův!“ ¹⁸ Hlasitě křičeli v hebrejštině na jeruzalémský lid na hradbách, aby je zastrašili a vyděsili, aby pak mohli dobýt město. ¹⁹ Mluvili o jeruzalémském Bohu jako o bozích okolních národů, vyrobených lidskýma rukama. ²⁰ Král Ezechiáš a prorok Izaiáš, syn Amosův, se za to modlili a volali k nebi. ²¹ Hospodin tehdy poslal svého anděla a ten pobil všechny bojovníky, velitele i vojevůdce v táboře asyrského krále. Ten pak odtáhl do své země s ostudou. Když vešel do chrámu svého boha, jeho vlastní synové ho tam srazili mečem. ²² Tak Hospodin Ezechiáše i obyvatele Jeruzaléma zachránil z rukou asyrského krále Senacheriba i z rukou všech ostatních a dopřál jim odpočnutí ze všech stran. ²³ Mnozí přinášeli do Jeruzaléma dary Hospodinu a vzácné počty judskému králi Ezechiášovi, protože po tom všem stoupl v očích všech národů. ²⁴ V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Modlil se ale k Hospodinu a ten k němu promluvil a udělal pro něj zázrak. ²⁵ Ezechiáš ale za prokázané dobrodiní nebyl vděčný a zpychl. Tak vzbudil proti sobě

i proti Judovi a Jeruzalému Boží hněv. ²⁶ Potom se však z té pýchy kál, stejně jako obyvatelé Jeruzaléma, a tak je za Ezechiášových dnů Boží hněv nestihl. ²⁷ Ezechiáš měl ohromné bohatství a slávu. Nashromáždil poklady stříbra, zlata, drahokamů, balzámů, štítů a všemožných klenotů. ²⁸ Měl sklady obilí, vína i oleje, chlévy pro všemožný dobytek a ohrady pro stáda. ²⁹ Vystavěl si města a získal veliká stáda bravu i skotu, protože ho Bůh obdařil nesmírným bohatstvím. ³⁰ Právě Ezechiáš dal zasypat horní ústí pramene Gíchon a svedl ho dolů k západní straně Města Davidova. Ezechiášovi se dařilo všechno, co dělal. ³¹ Když pak ale za ním babylonští vládcové vypravili posly, aby se vyptali na ten zázrak, který se v zemi odehrál, Bůh ho v té zkoušce nechal, aby se poznalo, co všechno má v srdci. ³² Ostatní Ezechiášovy skutky i jeho oddanost jsou popsány ve Vidění proroka Izaiáše, syna Amosova, které je součástí Knihy judských a izraelských králů. ³³ Když Ezechiáš spočinul u svých předků, pochovali ho v horní části pohřebiště synů Davidových. Celý Juda a všichni obyvatelé Jeruzaléma mu při jeho úmrtí vzdali čest. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Menaše.

33 Menaše se stal králem ve dvanácti letech a kraloval v Jeruzalémě padesát pět let. ² Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, a řídil se ohavnými zvyklostmi národů, které Hospodin vyhnal před syny Izraele. ³ Znovu vystavěl obětní výšiny, které zbořil jeho otec Ezechiáš. Postavil také oltáře baalům a vztyčil Ašeřiny kůly. Klaněl se všem nebeským zástupům a sloužil jim. ⁴ Nastavěl oltáře v Hospodinově chrámu, o kterém Hospodin prohlásil: „Mé jméno bude v Jeruzalémě navěky.“ ⁵ Na obou nádvořích Hospodinova chrámu nastavěl oltáře všem nebeským zástupům. ⁶ Dokonce prováděl vlastní syny ohněm v údolí Ben-hinom. Věštil, čaroval, kouznil, zabýval se jasnovidectvím a vyvolával mrtvé. Napáchal v Hospodinových očích spoustu zla a popouzel ho k hněvu. ⁷ Nechal vyrobit modlářskou sochu a vztyčil ji v Božím chrámu, o kterém Hospodin Davidovi a jeho synu Šalomounovi řekl: „V tomto domě, v Jeruzalémě, dám navždy spočinout svému jménu. ⁸ Bude-li Izrael pečlivě dodržovat všechna přikázání, Zákon, ustanovení a předpisy, jež jsem jim vydal skrze Mojžíše, nikdy nedopustím, aby museli prchat ze země, kterou jsem dal jejich otcům.“ ⁹ Menaše ale Judu a obyvatele Jeruzaléma svedl, aby prováděli ještě horší věci než národy, které Hospodin před syny Izraele vyhubil. ¹⁰ Hospodin k Menašemu a jeho lidu mluvil, ale oni si ho nevšíмали. ¹¹ Proto na ně Hospodin přivedl armádu asyrského krále, jejíž velitelé Menašeho zajali. Vrazili mu do nosu hák, spoutali ho bronzovými řetězy a odvedli do Babylonu. ¹² Tam pak ve své úzkosti prosil Hospodina, svého Boha, o milost. Velice se pokořil před Bohem svých otců ¹³ a modlil se k němu, takže se Hospodin nechal pohnout a vyslyšel jeho prosbu. Přivedl ho zpátky do Jeruzaléma a nechal ho znovu kralovat. Tak Menaše poznal, že jen Hospodin je Bůh. ¹⁴ Poté obnovil vnější hradbu Města Davidova západně od pramene Gíchon podél potoka až ke vchodu do Rybné brány a kolem Ofelu. Také ji o hodně zvýšil. Po všech opevněných městech v Judsku rozmístil vojenské velitele. ¹⁵ Z Hospodinova chrámu odstranil cizí bohy a sochy. Všechny oltáře, které předtím nastavěl na Chrátové hoře v Jeruzalémě, vyházel na skládku za městem. ¹⁶ Opravil Hospodinův oltář a obětoval na něm pokojné a děkonné oběti a vyzval Judu, ať slouží Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁷ Lid ovšem nadále obětoval na výšinách, i když pouze Hospodinu, svému Bohu. ¹⁸ Ostatní Menašeho skutky, jeho modlitba k Bohu i slova vidoucích, kteří k němu mluvili ve jméno Hospodina, Boha Izraele, to vše je uvedeno ve Skutcích izraelských králů. ¹⁹ Jeho modlitba, která pohnula Hospodina, a také všechny jeho hříchy a zrady, stejně jako místa, kde předtím, než se ponížil, vystavěl obětní výšiny a vztyčil Ašeřiny kůly a sochy — to vše je zapsáno ve Slovech vidoucích. ²⁰ Když Menaše spočinul u svých předků, pochovali ho u něj doma. Na jeho místě pak začal kralovat jeho syn Amon. ²¹ Amon se stal králem ve dvaadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě dva roky. ²² I on páchal, co je v Hospodinových očích zlé, tak jako jeho otec Menaše. Amon obětoval všem sochám, které vyrobil jeho otec Menaše, a sloužil jim. ²³ Neponížil se však před Hospodinem jako kdysi jeho otec, ale hřešil ještě mnohem víc. ²⁴ Jeho dvořané se proti němu spikli a zabili ho v jeho vlastním domě. ²⁵ Lid země ale všechny spiklence proti králi Amonovi pobil a na jeho místě prohlásili za krále jeho syna Jošiáše.

34 Jošiáš se stal králem v osmi letech a kraloval v Jeruzalémě třicet jedna let. ² Dělal, co je v Hospodinových očích správné. Chodil po cestách svého otce Davida a neuchýlil se napravo ani nalevo. ³ V osmém roce své vlády, ještě jako mladík, začal hledat Boha svého otce Davida. Ve dvanáctém roce začal očišťovat Judsko a Jeruzalém od obětních výšin, Ašeřiných kůlů, soch a odlitků. ⁴ Pod jeho dohledem se bořily oltáře baalů a kadidlové oltářičky nad nimi rozsekal na třísky. Ašeřiny kůly, sochy a odlitky rozdrtil a rozházel po hrobech jejich uctíváčů ⁵ a kosti kněží spálil na jejich oltářích. Tak očistil Judsko i Jeruzalém. ⁶ Dokonce i ve městech na území Manase, Efraima i Šimeona až po Neftalího bořil jejich chrámy, ⁷ porážel oltáře, rozdrtil Ašeřiny kůly a sochy a rozsekal kadidlové oltářičky po celé izraelské zemi. Potom se vrátil do Jeruzaléma. ⁸ V osmnáctém roce své vlády, poté co očistil zemi i Boží chrám, pověřil Šafana, syna Acaliášova, se správcem města Maa-sejášem a kancléřem Joachem, synem Joachazovým, aby opravili Hospodinův chrám. ⁹ Ti přišli za veleknězem

Chilkiášem a předali mu stříbro, které levitští strážci prahu vybrali od Manese, Efraima a od ostatních Izraelců, kteří je přinášeli do Božího chrámu spolu s Judou, Benjámínem a obyvateli Jeruzaléma.¹⁰ Stříbro bylo svěřeno mistrům odpovědným za práci na Hospodinově chrámu, aby je vypláceli dělníkům pracujícím na opravě a obnově Hospodinova chrámu.¹¹ Dávali je tesařům a stavitelům na nákup opracovaného kamene, trámů a stavebního dřeva na budovy, které judští králové nechali zpustnout.¹² Dělníci pracovali svědomitě. Dozor nad nimi konali Jachat a Abdiáš, levité ze synů Merariho, a Zachariáš a Mešulam ze synů Kehatových. Tito levité, samí znamenití hudebníci,¹³ měli na starosti nosiče a dozírali na veškeré dělníky všech řemesel (další levité byli písaři, další úředníci a další tvořili chrámovou stráž).¹⁴ Když vynášeli stříbro věnované na Hospodinův chrám, kněz Chilkiáš našel knihu Hospodinova zákona vydaného skrze Mojžíše.¹⁵ Chilkiáš tedy ohlásil písaři Šafanovi: „Našel jsem v Hospodinově chrámu knihu Zákona.“ A předal knihu Šafanovi.¹⁶ Ten ji přinesl ke králi a podal mu zprávu: „Tví služebníci plní vše, co jim bylo uloženo.¹⁷ Stříbro uložené v Hospodinově chrámu bylo vyplaceno mistrům i dělníkům na stavbě.“¹⁸ Dále písař Šafan králi ohlásil: „Kněz Chilkiáš mi dal jistou knihu,“ a začal z ní králi číst.¹⁹ Jakmile král uslyšel slova Zákona, roztrhl své roucho²⁰ a přikázal Chilkiášovi, Achikamovi, synu Šafanovu, Achborovi, synu Michajášovu, písaři Šafanovi a královskému služebníku Asajášovi: ²¹ „Jděte se za mě a za zbytek Izraele a Judy dotazovat Hospodina ohledně slov té nalezené knihy. Vždyť je na nás vylit nesmírný Hospodinův hněv! Ten vzplál proti nám, protože naši otcové neposlouchali Hospodinovo slovo a neřídili se vším, co je psáno v této knize.“²² Chilkiáš pak s královými muži šel do jeruzalémského Nového města, kde bydlela prorokyně Chulda, žena Šaluma, syna Tokhatova, syna Chasry, strážce rouch. Když s ní o tom promluvili,²³ odpověděla: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: ‘Povězte muži, který vás ke mně poslal: ²⁴ Tak praví Hospodin — Hle, na toto místo i na jeho obyvatele dopustím neštěstí a všechna zlořečení zapsaná v knize, kterou judský král slyšel číst. ²⁵ Protože mě opustili, pálili kadidlo cizím bohům a popouzelí mě veškerým dílem svých rukou, bude na toto místo vylit můj neutuchající hněv!’ ²⁶ Odpovězte judskému králi, který vás poslal dotazovat se Hospodina: ‘Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, ohledně slov, která jsi slyšel: ²⁷ Když jsi uslyšel ta slova proti tomuto místu a jeho obyvatelům, nezatvrdil jsi své srdce, ale ponížil ses před Bohem; ponížil ses přede mnou, roztrhl jsi své roucho a plakals přede mnou. Proto jsem tě také vyslyšel, praví Hospodin. ²⁸ Hle, připojím tě k tvým předkům a budeš uložen do hrobu v pokoji. Tvé oči nespátrí nic z toho neštěstí, které na toto místo i jeho obyvatele dopustím.’“ S touto zprávou se tedy vrátili ke králi.²⁹ Nato král nechal svolat všechny stařešiny Judy a Jeruzaléma.³⁰ Král vešel do Hospodinova chrámu a s ním všecken judský lid, obyvatelé Jeruzaléma, kněží i levité — všecken lid od největších po nejmenší. Král jim předčítal všechna slova Knihy smlouvy, jež byla nalezena v Hospodinově chrámu.³¹ Potom se postavil ke sloupu a zavázal se před Hospodinem smlouvou, že bude celým srdcem i duší následovat Hospodina a poslouchat jeho příkazy, svědectví a ustanovení, a plnit tak slova smlouvy, zapsaná v této knize.³² Všechny, kdo byli v Jeruzalémě a v Benjámínovi, zavázal toutéž smlouvou, aby se obyvatelé Jeruzaléma řídili podle Boží smlouvy, kterou jim vydal Bůh jejich otců.³³ Jošiáš vymýtil všechny ohavnosti ze všech izraelských území. Každého, kdo žil v Izraeli, zavázal ke službě Hospodinu, jejich Bohu. Po celou dobu jeho vlády pak nepřestávali následovat Hospodina, Boha svých otců.

35 Jošiáš pak v Jeruzalémě slavil Hod beránka Hospodinu. Velikonočního beránka zabíjeli čtrnáctého dne prvního měsíce.² Kněžím svěřil jejich úkoly a povzbudil je ke službě v Hospodinově chrámu.³ Levitům zasvěceným Hospodinu, aby učili celý Izrael, řekl: „Složte Truhlu svatosti v chrámě, který vystavěl izraelský král Šalomoun, syn Davidův. Teď už ji nenosite na svých ramenou, a tak se věnujte službě Hospodinu, svému Bohu, a jeho lidu Izraeli.“⁴ Rozdělte se do oddílů po otcovských rodech, jak to předepsal izraelský král David a jeho syn Šalomoun.⁵ Postavte se ve svatyni tak, aby každému otcovskému rodu vašich bratří z lidu odpovídal rodový oddíl levitů.⁶ Posvěťte se, porázejte velikonoční beránky a připravujte je pro své bratry podle slova, jež Hospodin promluvil skrze Mojžíše.“⁷ Král Jošiáš přítomným z lidu věnoval 30 000 beránek a kůzlat pro velikonoční hod a také 3 000 býčků — to vše z vlastního majetku.⁸ Také jeho hodnostáři štědře obdarovali lid, kněží i levity: Chilkiáš, Zachariáš a Jechiel, správce Božího chrámu, věnovali kněžím 2 600 velikonočních beránek a 300 býčků.⁹ Levitští předáci — Konaniáš se svými bratry Šemajášem a Natanaelem a také Chašabiáš, Jehiel a Jozabad — věnovali levitům 5 000 velikonočních beránek a 500 býčků.¹⁰ Když bylo vše připraveno k bohoslužbě, kněží podle králova rozkazu zaujali svá místa, stejně jako levité po svých oddílech.¹¹ Levité pak zabíjeli beránky a podávali krev kněžím, kteří s ní kropili oltář, zatímco levité stahovali zvířata.¹² Oddělovali, co bylo určeno k zápalné oběti, a rozdávali to lidu rozdělenému podle otcovských rodů, aby obětovali Hospodinu, jak je předepsáno v Knize Mojžíšově. Takto naložili i s býčky.¹³ Beránky pekli na ohni, jak je předepsáno, ale zasvěcené části vařili v hrcích, kotlích a pánvích a ihned roznášeli mezi všecken lid.¹⁴ Teprve potom připravili hod i sobě a kněžím. Kněží, synové Áronovi, totiž obětovali zápaly a tuk až do noci. Proto levité připravovali beránka nejen pro sebe, ale i pro kněží ze synů Áronových.¹⁵ Zpěváci, synové

Asafovi, stáli na svých místech podle příkazu Davida, Asafa, Hemana a králova vidoucího Jedutuna. Také strážní u každé jednotlivé brány nesměli opouštět službu, a tak jejich bratři levité připravovali beránka i pro ně. ¹⁶ Tak byla onoho dne na příkaz krále Jošiáše vykonána veškerá služba Hospodinu, a to slavením Hodu beránka a obětováním zápalů na Hospodinově oltáři. ¹⁷ Přítomní synové Izraele tenkrát slavili Hod beránka i sedmidenní Slavnost nekvašených chlebů. ¹⁸ Takovýto Hod beránka se nekonal od dob proroka Samuela. Žádný z izraelských králů neslavil takový Hod beránka, jako slavil Jošiáš s kněžími, levity, obyvateli Jeruzaléma a se všemi přítomnými z Judy i z Izraele. ¹⁹ Tento Hod beránka se slavil v osmnáctém roce Jošiášova kralování. ²⁰ Po tom, když Jošiáš dokončil obnovu chrámu, vytáhl egyptský vládce Nekó do bitvy u Karkemiše na Eufratu. Jošiáš vytáhl proti němu, ²¹ ale on za ním vyslal posly se vzkazem: „Já s tebou nic nemám, judský králi. Netáhnou dnes proti tobě, ale proti národu, se kterým válčím. A Bůh mi řekl, ať si pospíším. Bůh je se mnou, proto se mu nestav do cesty, aby tě nezničil!“ ²² Jošiáš mu ale neustoupil. Převlékl se a šel s ním bojovat. Neposlechl Boží slovo v Nekóových ústech a vyrazil do bitvy na pláň Megido. ²³ Tam krále Jošiáše zasáhli lučištníci. „Odvezte mě!“ řekl Jošiáš svým mužům. „Jsem těžce raněn!“ ²⁴ Jeho muži ho tedy odnesli z vozu, naložili ho na jiný vůz a odvezli do Jeruzaléma. Jošiáš pak zemřel a byl pochován na pohřebišti svých otců a všichni v Judsku a v Jeruzalémě ho oplakávali. ²⁵ Jeremiáš o něm složil žalozpěvy, jimiž až dodnes všichni zpěváci a pěvkyně truchlí nad Jošiášem, jak se v Izraeli stalo zvykem. Jsou zahrnuty v Knize žalozpěvů. ²⁶ Ostatní Jošiášovy skutky, jeho oddanost tomu, co je psáno v Hospodinově Zákoně, ²⁷ a veškeré jeho počínání je od počátku až do konce popsáno v Knize izraelských a judských králů.

36 Lid země pak vzal Jošiášova syna Joachaze a prohlásili ho v Jeruzalémě za krále namísto jeho otce. ² Joachaz se stal králem ve třídvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce. ³ Pak ho egyptský vládce v Jeruzalémě sesadil a uložil zemi povinný odvod sto talentů stříbra a talent zlata. ⁴ Vládce Egypta ustanovil za krále nad Judou a Jeruzalémem jeho bratra Eliakima, kterého přejmenoval na Joakima. Jeho bratra Joachaze dal Nekó odvléci do Egypta. ⁵ Joakim se stal králem v pětadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. Páchal, co je v očích Hospodina, jeho Boha, zlé. ⁶ Přitáhl proti němu babylonský král Nabukadnezar a spoutal ho bronzovými řetězy, aby ho odvedl do Babylonu. ⁷ Nabukadnezar odvezl do Babylonu část vybavení Hospodinova chrámu a uložil je ve svém babylonském chrámu. ⁸ Ostatní Joakimovy skutky i to, jaké ohavnosti páchal a čím se provinil, to vše je sepsáno v Knize izraelských a judských králů. Na jeho místě pak kraloval jeho syn Joakin. ⁹ Joakin se stal králem v osmnácti letech a kraloval v Jeruzalémě tři měsíce a deset dní. Páchal, co je v Hospodinových očích zlé. ¹⁰ Na jaře ho pak dal král Nabukadnezar odvést do Babylonu spolu s klenoty Hospodinova chrámu. Králem nad Judou a Jeruzalémem ustanovil Joakimova strýce Cidkiáše. ¹¹ Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě jedenáct let. ¹² Páchal, co je v očích Hospodina, jeho Boha, zlé a nepokořil se před Hospodinovým slovem v ústech proroka Jeremiáše. ¹³ Nakonec se vzbouřil i proti králi Nabukadnezarovi, který ho před Bohem zavázal slibem věrnosti. Byl tvrdošíjný a zatvrzele se odmítal vrátit k Hospodinu, Bohu Izraele. ¹⁴ Také všichni hodnostáři, kněží i lid vršili jednu zradu za druhou. Řídili se všemožnými pohanskými ohavnostmi, a poskvrnili tak Hospodinův chrám v Jeruzalémě, který on posvětil. ¹⁵ Hospodin, Bůh jejich otců, k nim stále posílal své posly. Posílal je zas a znovu, ze soucitu ke svému lidu a ke svému příbytku. ¹⁶ Oni se ale Božím poslům vysmívali a jejich slovy pohrdali. Z jeho proroků si tropili žerty, až Hospodin vzplál hněvem proti svému lidu tak, že už nebylo pomoci. ¹⁷ Přivedl na ně babylonského krále, který pobil jejich mladíky mečem přímo ve svatyni. Neušetřil mládence ani panny, starce ani kmety; všichni mu padli do rukou. ¹⁸ Všechno vybavení Božího chrámu, velké i malé předměty, poklady Hospodinova chrámu stejně jako poklady krále a jeho velmožů, to vše bylo odvezeno do Babylonu. ¹⁹ Boží chrám vypálili, jeruzalémské hradby rozbořili, všechny paláce zapálili a všechny cennosti v nich zničili. ²⁰ Zbytek těch, kdo unikli meči, král odvedl do Babylonu, kde pak jemu a jeho synům otročili až do nástupu Perské říše. ²¹ Tak se naplnilo Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše. Země po celou dobu svého zpusťování konečně užívala svých sobot; odpočívala plných sedmdesát let. ²² Prvního roku perského krále Kýra se Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše splnilo. Hospodin podnítl perského krále Kýra, aby po celé své říši dal rozhlásit slovem i písmem: ²³ „Tak praví Kýros, král perský: Hospodin, Bůh nebes, jenž mi dal všechna království země, mi uložil, abych mu vystavěl chrám v judském Jeruzalémě. Kdokoli mezi vámi patří k jeho lidu, Hospodin, jeho Bůh, buď s ním. Smíte odejít.“

Ezdráš

Úvod

1 Prvního roku perského krále Kýra se naplnilo Hospodinovo slovo řečené ústy Jeremiáše. Hospodin podnítil ducha perského krále Kýra, aby po celé své říši dal rozhlásit slovem i písmem: ²Tak praví Kýros, král perský: Hospodin, Bůh nebes, jenž mi dal všechna království země, mi uložil, abych mu vystavěl dům v judském Jeruzalémě. ³Kdokoli mezi vámi patří k jeho lidu, Bůh buď s ním. Smíte odejít do Jeruzaléma v Judsku a stavět tam dům Hospodinu, Bohu Izraele, Bohu, který je v Jeruzalémě. ⁴Kdokoli z jeho vyhnanců bude potřebovat pomoc k návratu, necht' jej obyvatelé v místě jeho bydliště podpoří stříbrem i zlatem, zbožím a dobytkem spolu s dobrovolnou obětí pro dům Boha, který je v Jeruzalémě. ⁵Představitelé otcovských rodů Judy a Benjamína, stejně jako kněží a levité i všichni, jejichž ducha Hospodin probudil, se tedy vydali stavět Hospodinův chrám v Jeruzalémě. ⁶Všichni z jejich okolí je vybavili stříbrnými a zlatými předměty, zbožím a dobytkem i drahocennostmi a k tomu přidali své dobrovolné oběti. ⁷Sám král Kýros vydal předměty z Hospodinova domu, které Nabukadnezar přinesl z Jeruzaléma a které uložil v chrámu svého boha. ⁸Perský král Kýros je svěřil pokladníku Mitredatovi, který je podle seznamu předal judskému knížeti Šešbacarovi. ⁹Zde je jejich výčet: nádoby zlaté 30 nádoby stříbrné 1 000 síta 29 ¹⁰mísy zlaté 30 mísy stříbrné dvojité 410 nádoby ostatní 1 000. ¹¹Celkem to bylo 5 400 zlatých a stříbrných předmětů. To vše přinesl Šešbacar s sebou, když se vyhnanci vraceli z Babylonu do Jeruzaléma.

2 Toto jsou krajané, kteří se vrátili ze zajetí v Babylonu, kam byli jako vyhnanci zavlčeni babylonským králem Nabukadnezarem. Vrátili se domů do Jeruzaléma a do ostatních měst v Judsku ²pod vedením Zerubábela, Jošuy, Nehemiáše, Serajáše, Reelajáše, Mordechaje, Bilšana, Mispara, Bigvaje, Rechuma a Bany. Toto je soupis izraelského lidu: ³synové Parošovi 2 172 ⁴synové Šefatiášovi 372 ⁵synové Arachovi 775 ⁶synové Pachat-moábovi, totiž Ješuovi a Joábovi, 2 812 ⁷synové Elamovi 1 254 ⁸synové Zatuovi 945 ⁹synové Zakajovi 760 ¹⁰synové Baniho 642 ¹¹synové Bebajovi 623 ¹²synové Azgadovi 1 222 ¹³synové Adonikamovi 666 ¹⁴synové Bigvajovi 2 056 ¹⁵synové Adinovi 454 ¹⁶synové Aterovi, totiž Chizkiášovi, 98 ¹⁷synové Becajovi 323 ¹⁸synové Jorovi 112 ¹⁹synové Chašumovi 223 ²⁰synové Gibarovi 95 ²¹obyvatelé Betléma 123 ²²muži z Netofu 56 ²³muži z Anatotu 128 ²⁴obyvatelé Azmavetu 42 ²⁵obyvatelé Kiriát-jearimu, Kefiry a Beerotu 743 ²⁶obyvatelé Rámy a Geby 621 ²⁷muži z Michmasu 122 ²⁸muži z Bet-elu a Aje 223 ²⁹obyvatelé Nebó 52 ³⁰obyvatelé Magbiše 156 ³¹obyvatelé jiného Elamu 1 254 ³²obyvatelé Charimu 320 ³³obyvatelé Lodu, Chadidu a Onu 725 ³⁴obyvatelé Jericha 345 ³⁵obyvatelé Senay 3 630. ³⁶Kněží: synové Jedajášovi z domu Ješuova 973 ³⁷synové Imerovi 1 052 ³⁸synové Pašchurovi 1 247 ³⁹synové Charimovi 1 017. ⁴⁰Levitě: synové Ješuovi, totiž Kadmielovi, ze synů Hodaviášových 74 ⁴¹zpěváci, synové Asafovi 128 ⁴²strážní, synové Šalumovi, Aterovi, Talmonovi, Akubovi, Chatitovi a Šobajovi, celkem 139. ⁴³Chrámoví sluhové: synové Cichovi, synové Chasufovi, synové Tabaotovi, ⁴⁴synové Kerosovi, synové Siahovi, synové Padonovi, ⁴⁵synové Lebanovi, synové Chagabovi, synové Akubovi, ⁴⁶synové Chagabovi, synové Šalmajovi, synové Chananovi, ⁴⁷synové Gidelovi, synové Gacharovi, synové Reajášovi, ⁴⁸synové Recinovi, synové Nekodovi, synové Gazamovi, ⁴⁹synové Uzovi, synové Paseachovi, synové Besajovi, ⁵⁰synové Asnovi, synové Meunitů, synové Nefusitů, ⁵¹synové Bakkukovi, synové Chakufovi, synové Charchurovi, ⁵²synové Baclutovi, synové Mechidovi, synové Charšovi, ⁵³synové Barkosovi, synové Siserovi, synové Tamachovi, ⁵⁴synové Neciachovi, synové Chatifovi. ⁵⁵Synové Šalomounových služebníků: synové Sotajovi, synové Soferetovi, synové Perudovi, ⁵⁶synové Jaelovi, synové Darkonovi, synové Gidelovi, ⁵⁷synové Šefatiášovi, synové Chatilovi, synové Pochereta Cebajimského, synové Amiho. ⁵⁸Chrámových sluhů a synů Šalomounových služebníků celkem 392. ⁵⁹Další přišli z Tel-melachu, z Tel-charši, z Kerubu, Adanu a Imeru, ale nemohli prokázat, že jsou rodem a původem z Izraele: ⁶⁰Synové Delajášovi, Tobiášovi a Nekodovi: 652. ⁶¹Z kněží to byli: synové Chobajáše, Koce a Barzilaje (který se oženil s jednou z dcer Barzilaje Gileádského a přijal jeho jméno). ⁶²Snažili se najít svůj rodokmen, ale marně, a tak byli z kněžství odsvěceni. ⁶³Guvernér jim proto zakázal jíst ze svatosvatých věcí, dokud se kněz nepostaví k urim a tumim. ⁶⁴Celé shromáždění dohromady čítalo 42 360 osob. ⁶⁵Bylo s nimi také 7 337 otroků a otrokyň a 200 zpěváků a zpěvaček. ⁶⁶Měli 736 koní, 245 mezků, ⁶⁷435 velbloudů a 6 720 oslů. ⁶⁸Když dorazili k Hospodinovu domu v Jeruzalémě, někteří představitelé otcovských rodů věnovali dobrovolné dary pro obnovu Božího chrámu na jeho původním místě. ⁶⁹Do sbírky na toto dílo dali podle svých možností 61 000 drachem zlata, 5 000 hřiven stříbra a 100 kněžských suknic. ⁷⁰Kněží, levité, někteří z lidu, zpěváci, strážní a chrámoví sluhové se usadili ve svých městech a ostatní z Izraele zase ve svých městech.

3 S příchodem sedmého měsíce už byli synové Izraele usazeni ve městech. Jako jeden muž se ale shromáždili k Jeruzalému, ² neboť Jošua, syn Jocadakův, se svými bratry kněžími a Zerubábel, syn Šealtielův, se svými bratry začali stavět oltář Bohu Izraele, aby na něm mohli přinášet zápalné oběti, jak je psáno v Zákoně Božího služebníka Mojžíše. ³ Obnovili oltář na původních základech. Přestože měli obavy z okolních národů, přinesli na něm zápalné oběti Hospodinu, a sice ranní i večerní zápalné oběti. ⁴ Slavili také Svátek stánků, jak je psáno. Den co den přinášeli předepsané zápalné oběti ⁵ a také stálou zápalnou oběť při novoluních a při všech Hospodinových slavnostech, za každého, kdo dobrovolně přinášel oběť Hospodinu. ⁶ Zápalné oběti Hospodinu začali přinášet od prvního dne sedmého měsíce, ačkoli Hospodinův chrám ještě neměl ani základy. ⁷ Podle povolení od krále Kýra pak dali peníze kameníkům a tesařům a za jídlo, pití a olej najali Sidonské a Týrské, aby po moři přivezli cedrové dřevo z Libanonu do Jafy. ⁸ Druhého měsíce druhého roku po svém příchodu k Božímu domu do Jeruzaléma zahájili Zerubábel, syn Šealtielův, a Jošua, syn Jocadakův, stavbu. Zbytek lidu (kněží, levité i všichni, kdo se vrátili ze zajetí do Jeruzaléma), se k nim připojil a dohledem nad stavbou Hospodinova chrámu pověřili levity starší dvaceti let. ⁹ Řízení prací na Božím domě se ujal Jošua se svými syny a bratry, Kadmiel se svými syny (potomky Hodaviášových) a potomci Chenadadovi se svými syny a bratry — samí levité. ¹⁰ Když stavitelé pokládali základy Hospodinova chrámu, kněží oblečení do slavnostních rouch stáli na svých místech s trubkami stejně jako levité, synové Asafovi, s činely, aby chválili Hospodina podle pokynů izraelského krále Davida. ¹¹ Opěvovali Hospodina a vzdávali mu chválu a díky: „Je tak dobrý! Jeho láska k Izraeli trvá navěky!“ Když byl položen základ Hospodinova chrámu, všecken lid hlasitě provolával chválu Hospodinu. ¹² Mnozí ze starších kněží, levitů a rodových vůdců, kteří ještě pamatovali původní chrám, hlasitě plakali, když na vlastní oči viděli položení základů tohoto chrámu. Mnozí jiní ale křičeli radostí, ¹³ takže zvuk pláče zanikal v radostném křiku. Lid volal hlasitě, až se to rozléhalo široko daleko.

4 Když nepřátelé Judy a Benjamína uslyšeli, že navrátilci staví chrám Hospodinu, Bohu Izraele, ² přišli za Zerubábelem a za představiteli otcovských rodů s návrhem: „Budeme stavět s vámi! Ctíme vašeho Boha stejně jako vy; obětuje mu od té doby, co nás sem přesídlil asyrský král Esar-chadon.“ ³ Zerubábel, Jošua a ostatní představitelé izraelských otcovských rodů jim ale odpověděli: „Nemůžete s námi stavět chrám našemu Bohu. Budeme stavět Hospodinu, Bohu Izraele, sami, jak nám přikázal perský král Kýros.“ ⁴ Místní se pak snažili Židy od stavby zastrašit a odradit. ⁵ Po celou dobu vlády perského krále Kýra až do vlády perského krále Dareia podpláceli rádce, aby zmařili jejich úmysl. ⁶ Když se pak vlády ujal Xerxes, hned v jeho nástupním roce bylo na obyvatele Judy a Jeruzaléma podáno udání. ⁷ Také za vlády Artaxerxe napsal Bišlam s Mitredatem, Tabelem a ostatními svými společníky dopis perskému králi Artaxerxovi. Byl napsán aramejským písmem a je uveden aramejsky. ⁸ Kancléř Rechum a písař Šimšaj pak ohledně Jeruzaléma napsali králi Artaxerxovi následující dopis: ⁹ Kancléř Rechum, písař Šimšaj a jejich druhové soudci, zmocněnci a další představitelé perských, uruckých, babylonských, súských (to jest elamských) ¹⁰ i všech ostatních národů, které veliký a vznešený Ašurbanipal přistěhoval a usadil ve městě Samaří i jinde za Eufратem. ¹¹ (Toto je znění dopisu, který mu poslali:) Králi Artaxerxovi od tvých služebníků za Eufратem. ¹² Oznamujeme králi, že Židé, kteří od tebe dorazili k nám, se usadili v Jeruzalémě a chtějí to zlé a odbojné město znovu vystavět. Začali budovat hradby a už opravili základy. ¹³ Oznamujeme králi, že pokud to město bude vystavěno a jeho hradby dokončeny, přestanou odvádět dávky, daně i poplatky, čímž způsobí škodu královské pokladně. ¹⁴ Poněvadž jsme však trvale oddáni paláci, nemohli jsme se déle dívat na toto znevažování krále a posíláme králi toto oznámení. ¹⁵ Nechtě se hledá v archivech tvých otců. Mezi záznamy nalezněš a zviš, že to město se bouřilo a škodilo všem králům a říším a že v něm od starodávna vznikají povstání a vzpoury. Právě proto bylo to město zbořeno. ¹⁶ Oznamujeme králi, že pokud to město bude vystavěno a jeho hradby dokončeny, ztratíš celé své území za Eufратem. ¹⁷ Král pak kancléři Rechumovi, písaři Šimšajovi a jejich společníkům v Samaří i jinde za Eufратem poslal tuto odpověď: ¹⁸ Dopisu, který jste mi poslali, byla věnována pozornost a byl mi doslovně přečten. ¹⁹ Na můj příkaz bylo zkoumáno a zjištěno, že dotyčné město je od starodávna proti králům odbojné a že v něm vznikají povstání a vzpoury. ²⁰ V Jeruzalémě rovněž sídlili mocní králové, kteří panovali po celém kraji za Eufратem a vybírali dávky, daně i poplatky. ²¹ Proto vydejte pokyn k zastavení výstavby města, dokud nerozhodnu jinak. ²² Vyvarujte se při tom každé nedbalosti, aby snad králi nevznikla další škoda. ²³ Jakmile byl dopis krále Artaxerxe přečten Rechumovi, písaři Šimšajovi a jejich druhům, vyrazili rychle do Jeruzaléma za Židy a násilím je donutili přestat. ²⁴ Práce na Božím chrámu v Jeruzalémě se tehdy zastavila až do druhého roku vlády perského krále Dareia.

5 Ageus prorok a Zachariáš, syn Idův, tehdy prorokovali Židům v Judsku a v Jeruzalémě ve jménu svrchovaného Boha Izraele. ² Zerubábel, syn Šealtielův, a Jošua, syn Jocadakův, pak opět začali stavět

Boží chrám v Jeruzalémě a Boží proroci byli s nimi a povzbuzovali je. ³ Hned nato za nimi přišel Tatenaj, hejtman zaeufratského kraje, a Štar-boznaj se svými společníky a ptali se jich: „Na čí pokyn stavíte ten dům a shromažďujete ten materiál?“ ⁴ Ptali se jich také na jména stavitelů chrámu. ⁵ Boží oko však bdělo nad židovskými stařešiny, a tak je nechali, dokud o tom nebude zpraven Dareios a dokud od něj nepřijde odpověď. ⁶ Toto je znění dopisu, který poslal Tatenaj, hejtman zaeufratského kraje, a Štar-boznaj s dalšími úředníky zaeufratského kraje králi Dareiovi. ⁷ Poslali mu následující hlášení: Králi Dareiovi hojný pokoj. ⁸ Oznamujeme králi, že jsme přišli do judské provincie k domu velikého Boha. Staví se z tesaných kvádrů a do zdí se vkládají trámy. Pracují pilně a dílo jim roste pod rukama. ⁹ Ptali jsme se jejich stařešinů: „Na čí pokyn stavíte ten dům a shromažďujete ten materiál?“ ¹⁰ Ptali jsme se jich také na jména, abychom ti je oznámili a mohli připsat jména mužů, kteří jim stojí v čele. ¹¹ Odpověděli nám těmito slovy: „Jsme služebníci Boha nebe i země a stavíme chrám, který tu stával už kdysi před lety a který stavěl a dokončil veliký izraelský král. ¹² Když ale potom naši otcové rozhněvali Boha nebes, vydal je do rukou babylonského krále, Chaldejce Nabukadnezara, který ten chrám zbořil a lid vystěhoval do Babylonu. ¹³ Babylonský král Kýros pak v prvním roce své vlády nařídil, aby tento Boží dům byl znovu postaven. ¹⁴ Zlaté a stříbrné náčiní Božího domu, které kdysi Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu a zanesl do svého chrámu v Babylonu, král Kýros vynesl z babylonského chrámu a dal je muži jménem Šešbacar, kterého jmenoval správcem. ¹⁵ Přikázal mu: ‘Vezmi toto náčiní, jdi a slož je v jeruzalémském chrámu. Nechť je Boží dům vystavěn na svém původním místě!’ ¹⁶ Šešbacar tedy přišel a položil základy Božího domu v Jeruzalémě. Od té doby se až dodnes staví a ještě není dokončen.“ ¹⁷ Nuže, bude-li král ráčit, ať dá vyhledat v babylonském královském archivu, zda král Kýros skutečně nařídil stavbu Božího domu v Jeruzalémě. Nechť nám král potom laskavě sdělí svou vůli v té věci.

6 Král Dareios tedy nařídil, ať jsou prohledány záznamy uložené v babylonské archivní knihovně. ² Až v Ekbataně, hlavním městě médské provincie, se našel svitek obsahující tento záznam: ³ Král Kýros v prvním roce své vlády vydal nařízení o Božím domě v Jeruzalémě: Nechť je ten dům vystavěn na místě, kam se přinášely oběti, a to na původních základech. Nechť je 30 loktů vysoký, 60 loktů dlouhý a 20 loktů široký. ⁴ Po třech vrstvách tesaných kvádrů nechť následuje vrstva dřeva. Náklady budou hrazeny z královské pokladny. ⁵ Zlaté a stříbrné náčiní Božího domu, které Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu a zanesl do Babylonu, bude vráceno. Nechť je odneseno na své místo do chrámu v Jeruzalémě, kde je složíte v Božím domě. ⁶ Odpověď zněla: Tatenajovi, hejtmanu zaeufratského kraje, Štar-boznajovi a ostatním úředníkům za Eufратem: Nevměšujte se! ⁷ Nerušte práci na Božím domě. Židovský správce a židovští stařešinové nechť budují Boží dům na původním místě. ⁸ Tímto nařizují, abyste židovským stařešinům byli při stavbě Božího domu nápomocni: Náklady nechť jsou jim bezodkladně propláceny z královského majetku, totiž z daní zaeufratského kraje, aby se práce nezdržovala. ⁹ Cokoli dalšího bude potřeba — ať býčci, berani či jehňata k zápalným obětem Bohu nebes, pšenice, sůl, víno či olej — cokoli si budou jeruzalémští kněží přát, nechť jim je denně bez prodlení dodáváno, ¹⁰ aby přinášeli Bohu nebes příjemné oběti a modlili se za život krále a jeho synů. ¹¹ Dále nařizují, aby každému, kdo tento výnos poruší, byl z domu vytržen trám, na němž bude vyzdvížen a zbičován; jeho dům ať se pak stane hnojištěm. ¹² Bůh, jehož jméno přebývá v Jeruzalémě, nechť poníží každého krále i lid, který by vztáhl ruku, aby porušil či poškodil tamější dům Boží. Já, Dareios, vydávám toto nařízení. Budiž provedeno bezodkladně. ¹³ Hejtman zaeufratského kraje Tatenaj, Štar-boznaj i ostatní úředníci se tedy bezodkladně zařídili podle dopisu krále Dareia. ¹⁴ Židovští stařešinové stavěli a dílo rostlo, jak prorokoval prorok Ageus a Zachariáš, syn Idův. Na pokyn Boha Izraele a na pokyn perských králů Kýra, Dareia a Artaxerxe nakonec stavbu dokončili. ¹⁵ Chrám byl dokončen třetího dne měsíce adaru v šestém roce vlády krále Dareia. ¹⁶ Synové Izraele, kněží, levité i ostatní navrátilci pak Boží chrám šťastně zasvětili. ¹⁷ K zasvěcení Božího domu bylo obětováno 100 býků, 200 beranů a 400 jehňat. Jako oběť za hřích celého Izraele bylo obětováno 12 kozlů podle počtu izraelských kmenů. ¹⁸ K Boží službě v Jeruzalémě postavili kněze podle jejich tříd a levity podle jejich oddílů, jak je psáno v Knize Mojžišově. ¹⁹ Čtrnáctého dne prvního měsíce slavili navrátilci Hod beránka. ²⁰ Kněží se proto očišťovali a stejně tak levité. Když byli všichni do jednoho čisti, porazili beránka všem navrátilcům, svým bratřím kněžím i sobě. ²¹ Beránka jedli synové Izraele navrácení ze zajetí a s nimi každý, kdo se oddělil od nečistoty okolních národů, aby hledal Hospodina, Boha Izraele. ²² Po sedm dní šťastně slavili Svátek nekvašených chlebů, neboť je Hospodin obšťastnil, když jim naklonil srdce asyrského krále, aby je podpořil v práci na Božím chrámu, na domě Boha Izraele.

7 Později, za vlády perského krále Artaxerxe, přišel Ezdráš, syn Serajáše, syna Azariášova, syna Chilkiášova, ² syna Šalumova, syna Sádokova, syna Achitubova, ³ syna Amariášova, syna Azariášova, syna Merajotova, ⁴ syna Zachariášova, syna Uziho, syna Bukiho, ⁵ syna Abišuova, syna Pinchasova, syna Eleazarova, syna

prvního velekněze Árona. ⁶Tento Ezdráš přišel z Babylonu. Byl to učenec znalý Zákona Mojžíšova, vydaného od Hospodina, Boha Izraele. Král mu dal, o cokoli požádal, neboť Hospodin, jeho Bůh, nad ním držel svou ruku. ⁷Sedmého roku krále Artaxerxe s ním do Jeruzaléma odešli také další synové Izraele, kněží, levité, zpěváci, strážní a chrámoví sluhové. ⁸Do Jeruzaléma dorazil v pátém měsíci králova sedmého roku. ⁹Z Babylonu vyšel prvního dne prvního měsíce a do Jeruzaléma dorazil prvního dne pátého měsíce, neboť jeho Bůh nad ním držel svou laskavou ruku. ¹⁰Ezdráš zasvětil svůj život tomu, aby zkoumal a plnil Hospodinův Zákon a aby učil jeho ustanovení a řady v Izraeli. ¹¹Toto je znění dopisu, jímž král Artaxerxes vybavil učeného kněze Ezdráše, znalce Hospodinových příkázání a jeho ustanovení pro Izrael: ¹²Artaxerxes, král králů, knězi Ezdrášovi, znalci zákona Boha nebes, dokonalý pokoj. ¹³Tímto nařizuji, že každý, kdo v mé říši patří k izraelskému lidu — včetně kněží a levitů — a touží odejít do Jeruzaléma, smí odejít s tebou. ¹⁴Jsi pověřen králem a jeho sedmi rádci, abys dohlédl na Judsko a Jeruzalém podle zákona svého Boha, jenž ti byl svěřen. ¹⁵Stříbro a zlato, které král a jeho rádcové věnovali Bohu Izraele přebývajícímu v Jeruzalémě, doneseš na místo ¹⁶spolu se stříbrem a zlatem, jež získáš kdekoli v babylonské provincii, stejně jako dary, jež na dům svého Boha v Jeruzalémě věnoval jeho lid a kněží. ¹⁷Za tyto prostředky bezodkladně nakoupíš býčky, berany a jehňata jakož i příslušné dary a úlitby a obětuješ je na oltáři vašeho Boha v Jeruzalémě. ¹⁸Se zbytkem stříbra a zlata naložte, jakkoli se svými bratry uznáte za vhodné podle vůle vašeho Boha. ¹⁹Chrámové bohoslužebné náčiní, jež ti bylo svěřeno, však do posledního vrať jeruzalémskému Bohu. ²⁰Cokoli dalšího budeš potřebovat pro dům svého Boha, uhrad to z královské pokladny. ²¹Já, král Artaxerxes, nařizuji všem pokladníkům za Eufratem: Cokoli od vás vyžádá kněz Ezdráš, znalec zákona Boha nebes, necht' je bezodkladně vykonáno, ²²a to až do 100 talentů stříbra, 100 korů pšenice, 100 batů vína, 100 batů oleje a soli bez omezení. ²³Každé nařízení Boha nebes ohledně jeho domu necht' je vyplněno přesně, aby královi říši ani jeho syny nestihl jeho hněv. ²⁴Dále se vám oznamuje, že od kněží, levitů, zpěváků, strážných, chrámových sluhů a všech ostatních služebníků Božího domu nejste oprávněni vybírat dávky, daně ani poplatky. ²⁵Ty, Ezdráši, podle moudrosti, kterou ti svěřil tvůj Bůh, ustanov správece a soudce, kteří budou soudit všechen lid za Eufratem. Ti všichni ať znají zákony tvého Boha. Kdo je nezná, toho poučte. ²⁶Kdokoli by zákon tvého Boha a zákon krále neplnil, bude bezodkladně potrestán smrtí nebo vyhnáním, propadnutím majetku nebo žalářem. ²⁷Požehnan buď Hospodin, Bůh našich otců, že položil králi na srdce, aby zvelebil Hospodinův chrám v Jeruzalémě! ²⁸Svou milostí mi získal přízeň krále, jeho rádců i všech královských velmožů. Protože nade mnou Hospodin, můj Bůh, držel svou ruku, osmělil jsem se shromáždit vůdce Izraele, aby šli se mnou.

8 Toto je seznam rodových vůdců a jejich příbuzných, kteří se mnou za vlády krále Artaxerxe odešli z Babylonu: ²Ze synů Pinchasových: Geršom; ze synů Itamarových: Daniel; ze synů Davidových: Chatuš, ³syn Šekaniášův; ze synů Parošových: Zachariáš a s ním 150 zapsaných mužů; ⁴ze synů Pachat-moábových: Eljoenaj, syn Zerachášův, a s ním 200 mužů; ⁵ze synů Zatuových: Šekaniáš, syn Jachazielův, a s ním 300 mužů; ⁶ze synů Adinových: Ebed, syn Jonatanův, a s ním 50 mužů; ⁷ze synů Elamových: Ješajáš, syn Atalášův, a s ním 70 mužů; ⁸ze synů Šefatášových: Zebadiáš, syn Michaelův, a s ním 80 mužů; ⁹ze synů Joábových: Obadiáš, syn Jechielův, a s ním 218 mužů; ¹⁰ze synů Baniho: Šelomit, syn Josifiášův, a s ním 160 mužů; ¹¹ze synů Bebajových: Zachariáš, syn Bebajův, a s ním 28 mužů; ¹²ze synů Azgadových: Jochanan, syn Hakatanův, a s ním 110 mužů; ¹³ze synů Adonikamových jmenovitě: Elifelet, Jehiel, Šemajáš a s nimi dalších 60 mužů; ¹⁴ze synů Bigvajových: Utaj a Zabud a s ním 70 mužů. ¹⁵Shromáždil jsem je u ahavského průplavu, kde jsme po tři dny tábořili. Pátral jsem mezi lidem i mezi kněžími po levitech, ale žádné jsem nenašel. ¹⁶Svolal jsem tedy vůdce Eliezera, Ariela, Šemajáše, Elnatana, Jariba, Elnatana, Nátana, Zachariáše a Mešulama spolu s učeným Jojaribem a Elnátanem ¹⁷a poslal jsem je za Idem, představeným levitů v Kasifii. Poučil jsem je, co říci Idovi a jeho bratrům, chrámovým sluhům v Kasifii: Ať nám pošlou služebnky pro dům našeho Boha. ¹⁸Náš Bůh nad námi držel svou dobrotivou ruku. Ze synů Machliho, syna Leviho, syna Izraelova, nám poslali Šerebiáše, velmi schopného muže; s jeho syny a bratry jich bylo osmnáct. ¹⁹Ze synů Merariho poslali Chašabiáše a Ješajáše; s jejich bratry a syny jich bylo 20. ²⁰Poslali také některé chrámové sluhy, které David s knížaty ustanovil, aby pomáhali levitům. Chrámových sluhů bylo 220; všichni jsou na jmenném seznamu. ²¹Tehdy jsem tam u průplavu Ahava vyhlásil půst. Pokořovali jsme se před naším Bohem a žádali ho, aby na cestě chránil nás, naše děti i všechen náš majetek. ²²Stydl jsem se totiž prosit krále o vojsko a jízdu, aby nás na cestě chránili před nepřáteli. Řekli jsme králi: „Náš Bůh dobrotivě drží svou ruku nade všemi, kdo ho hledají, ale jeho síla a hněv je proti všem, kdo ho opouštějí.“ ²³Postili jsme se tedy a prosili za to svého Boha, a vyslyšel nás. ²⁴Potom jsem vybral dvanáct předních kněží: Šerebiáše, Chašabiáše a dalších deset jejich bratrů. ²⁵Navázil jsem jim stříbro, zlato i náčiní, které jako příspěvek na dům našeho Boha věnoval král, jeho rádci a hodnostáři jakož i všechen přítomný Izrael. ²⁶Navázil jsem tedy a svěřil jim do péče: 650 talentů stříbra, 100 talentů stříbrného náčiní, 100 talentů zlata, ²⁷20 zlatých mis za 1 000 dareků, 2 nádoby

z jakostní leštěné mosazi vzácné jako zlato. ²⁸ Řekl jsem jim: „Jste svatí Hospodinu a rovněž toto náčiní je svaté. Toto zlato a stříbro je dobrovolný dar Hospodinu, Bohu vašich otců. ²⁹ Pečlivě je strážte, dokud je v Jeruzalémě neodvážíte předním kněžím, levitům a představitelům izraelských otcovských rodů do komor Hospodinova chrámu.“ ³⁰ Tito kněží a levité tedy přijali zodpovědnost za stříbro, zlato i náčiní, jež měli donést do Jeruzaléma, do domu našeho Boha. ³¹ Dvanáctého dne prvního měsíce jsme se od průplavu Ahava vydali na cestu do Jeruzaléma. Bůh nad námi držel svou ruku a chránil nás na cestě před nepřáteli a lupiči. ³² Po příchodu do Jeruzaléma jsme tři dny odpočívali. ³³ Čtvrtého dne bylo zlato, stříbro i náčiní pro dům našeho Boha odváženo a předáno knězi Meremotovi, synu Uriášovu, a Eleazarovi, synu Pinchasovu, za přítomnosti levitů Jozabada, syna Ješuova, a Noadiáše, syna Binuiho. ³⁴ Vše bylo spočítáno, zváženo a všechny váhy byly ihned zapsány. ³⁵ Když se vyhnanci vrátili ze zajetí, přinesli Bohu Izraele zápalné oběti: 12 býčků za celý Izrael, 96 beranů, 77 jehnat, 12 kozlů jako obět za hřích. To vše přinesli jako zápalnou obět Hospodinu. ³⁶ Královským satrapům a zaeufratským hejtmanům předali královské rozkazy, a ti pak lidu i Božímu domu pomáhali.

9 Po tom všem za mnou přišli někteří z představených se slovy: „Izraelský lid, kněží ani levité se neoddělují od okolních národů — Kanajců, Chetejců, Perizejců, Jebusejců, Amonců, Moábců, Egyptanů a Emorejců. Přejímají jejich ohavnosti a ²žení sebe i své syny s jejich dcerami. Sváté símě se mísí s okolními národy a vedoucí hodnostáři jdou v té nevěrnosti příkladem!“ ³ Jak jsem to uslyšel, roztrhl jsem své roucho i plášť a rval si vlasy i vousy. V naprostém zděšení jsem usedl ⁴ a zůstal zděšen sedět až do večerní oběti. Všichni, kdo se třesou před slovy Boha Izraele, se kvůli nevěrnosti těch navrátilců shromáždili kolem mě. ⁵ Teprve v čas večerní oběti jsem se ze své trýzně vzpamatoval. Stále ještě v roztrženém rouchu a plášti jsem padl na kolena a vzepjal ruce k Hospodinu, svému Bohu, ⁶ se slovy: „Je mi hanba, Bože můj! Stydím se k tobě zvednout tvář, Bože můj! Naše hříchy nám přerostly přes hlavu, naše vina dosáhla k nebi. ⁷ Ode dnů našich praotců až dodnes hromadíme svou vinu, a tak jsme pro své hříchy i se svými králi a kněžími byli vydáváni do rukou okolních králů. Až dodnes jsme zakoušeli meč, zajetí, plenění i zjevné zostuzení. ⁸ Teď nám ale Hospodin, náš Bůh, na okamžik daroval milost, takže hrstka z nás vyvázla a směli jsme zakotvit na jeho svatém místě; náš Bůh nám rozjasnil oči a dal nám v našem zotročení maličko pookrát. ⁹ I když jsme byli otroci, náš Bůh nás v otroctví neopustil. Milostivě nám naklonil krále Persie a dal nám pookrát, abychom vystavěli dům našeho Boha, obnovili jeho trosky a našli útočiště v Judsku a v Jeruzalémě. ¹⁰ Teď ale, Bože náš, co máme říci po tom všem? Opustili jsme tvá přikázání, ¹¹ jež jsi nám vydal skrze své služebníky proroky, kteří říkali: ‘Země, kterou jdete obsadit, je poskvrněná nečistotou okolních národů, kteří tu zemi naplnili svými špinavými ohavnostmi od jednoho konce až po druhý. ¹² Nevdávejte proto své dcery za jejich syny a své syny neženěte s jejich dcerami. Nikdy neusilujte o mír s nimi ani o jejich prospěch. Jedině tak budete moci užívat darů této země a zanecháte ji svým synům jako věčné dědictví.’ ¹³ Po tom všem, co nás potkalo za naše veliké zločiny a provinění, víme, Bože náš, že jsi nás netrestal, jak bychom za své hříchy zasloužili, ale nechal jsi nás vyváznout. ¹⁴ Jak bychom mohli znovu porušovat tvá přikázání a příznit se s těmito národy páchajícími ohavnost? Což by ses na nás nerozhněval a nevyhladil nás do posledního, takže by nikdo nevyvázl a nepřežil?! ¹⁵ Hospodine, Bože Izraele, ty jsi spravedlivý. Je nás tu dnes jen hrstka těch, kdo vyvázli. Stojíme před tebou ve svých vinách, s vědomím, že nic takového před tebou neobstojí.“

10 Když Ezdráš ležel před Božím chrámem, modlil se a s pláčem vyznával hříchy, sešlo se k němu velké množství Izraelců, mužů, žen i dětí a všichni usedavě plakali. ² Tu k Ezdrášovi promluvil Šechaniáš, syn Jechielův ze synů Elamových: „Zradili jsme svého Boha, když jsme se ženili s cizinkami z okolních národů. Přesto však má Izrael ještě naději. ³ Zavážeme se teď před naším Bohem, že všechny ty ženy i s jejich dětmi propustíme. Zachováme se, jak nám radíš, pane, ty i ti, kdo se třesou před přikázáním našeho Boha. Ať se stane podle Zákona. ⁴ Vstaň a splň svůj úkol, jsme s tebou. Buď silný a jednej!“ ⁵ Ezdráš tedy vstal a přísahou zavázal přední kněze, levity i všechny Izrael, že se tak zachovají. Teprve když to odpřisáhli, ⁶ Ezdráš odešel od Božího chrámu do komory Jochanana, syna Eliašibova. Jak tam odešel, nic nejedl ani nepil, neboť truchlil nad nevěrností navrátilců. ⁷ Mezitím rozhlásili po Judsku a v Jeruzalémě, ať se všichni navrátilci shromáždí v Jeruzalémě. ⁸ Kdo nepřijde do tří dnů, tomu podle rozhodnutí představených a stařešinů propadne všechen majetek a bude vyloučen se shromáždění navrátilců. ⁹ Během tří dnů se všichni muži z Judy a Benjamína sešli do Jeruzaléma. Dvacátého dne devátého měsíce všichni seděli na prostranství před Božím chrámem a chvíli se — kvůli té věci i kvůli dešti. ¹⁰ Tu povstal kněz Ezdráš a promluvil k nim: „Sňatkem s cizinkami jste se zpronevěřili a rozmnožili jste vinu Izraele. ¹¹ Proto teď Hospodinu, Bohu svých otců, přiznejte pravdu. Splňte jeho vůli a oddělte se od okolních národů i od těch cizinek.“ ¹² Celé shromáždění odpovědělo hlasitým voláním: „Ano! Musíme

udělat, co říkáš. ¹³Je nás tu ale mnoho a je období dešťů. Nemůžeme stát venku. Nedá se to zvládnout za den nebo dva. Té věci se dopustilo příliš mnoho z nás. ¹⁴Ať tedy celé shromáždění zastoupí naši vůdcové. Kdokoli se v našich městech oženil s cizinkami, ať se sem v určený čas dostaví se stařešiny a správci příslušného města, aby se od nás odvrátil hněv našeho Boha, který kvůli této věci vzplál. ¹⁵Proti byl pouze Jonatan, syn Asaelův, a Jachziáš, syn Tikvy, za podpory levitů Mešulama a Šabataje. ¹⁶Ostatní navrátilci však byli pro. Kněz Ezdráš vybral za každý rod představitele otcovských domů, každého jmenovitě, a prvního dne desátého měsíce zasedli, aby tu věc vyšetřili. ¹⁷Sňatky všech mužů s cizinkami řešili až do prvního dne prvního měsíce. ¹⁸Bylo zjištěno, že s cizinkami se oženili tito muži: Kněží: Ze synů Jošuy, syna Jocadakova, a jeho bratrů: Maasejáš, Eliezer, Jarib, Gedaliáš. ¹⁹(Ti všichni slíbili, že své ženy propustí a na odškodnění své viny obětují berana.) ²⁰Ze synů Imerových: Chanani, Zebadiáš. ²¹Ze synů Charimových: Maasejáš, Eliáš, Šemajáš, Jechiel, Uziáš. ²²Ze synů Pašchurových: Eljoenaj, Maasejáš, Izmael, Netanel, Jozabad, Elasa. ²³Levité: Jozabad, Šimei, Kelajáš (čili Kelíta), Petachiáš, Juda, Eliezer. ²⁴Zpěváci: Eliašib. Chránová stráž: Šalum, Telem, Uri. ²⁵Ostatní Izrael: Ze synů Parošových: Ramiáš, Jiziáš, Malkiáš, Mijamin, Eleazar, Malkiáš, Benajáš. ²⁶Ze synů Elamových: Mataniáš, Zachariáš, Jechiel, Abdi, Jeremot, Eliáš. ²⁷Ze synů Zatuových: Eljoenaj, Eliašib, Mataniáš, Jeremot, Zabad, Aziza. ²⁸Ze synů Bebajových: Jochanan, Chananiáš, Zabaj, Atlaj. ²⁹Ze synů Baniho: Mešulam, Maluch, Adajáš, Jašub, Šeal, Jeramot. ³⁰Ze synů Pachat-moábových: Adna, Kelal, Benajáš, Maasejáš, Mataniáš, Becaleel, Binui, Menaše. ³¹Ze synů Charimových: Eliezer, Jišijáš, Malkiáš, Šemajáš, Šimeon, ³²Benjamín, Maluch, Šemariáš. ³³Ze synů Chašumových: Matenaj, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremaj, Menaše, Šimei. ³⁴Ze synů Baniho: Maadaj, Abram, Uel, ³⁵Benajáš, Bediáš, Keluhu, ³⁶Vaniáš, Meremot, Eliašib, ³⁷Mataniáš, Matenaj, Jaasaj. ³⁸Ze synů Binuiho: Šimei, ³⁹Šelemiáš, Nátan, Adajáš, ⁴⁰Machnadbaj, Šasaj, Šaraj, ⁴¹Azarel, Šelemiáš, Šemariáš, ⁴²Šalum, Amariáš, Josef. ⁴³Ze synů Nebových: Jehiel, Matitiáš, Zabad, Zebina, Jadaj, Joel, Benajáš. ⁴⁴Ti všichni se oženili s cizinkami a někteří s nimi měli i děti.

Nehemjáš

Úvod

1 Slova Nehemiáše, syna Chakaliášova. V měsíci kislev dvacátého roku jsem byl v královském paláci v Súsách. ² Tehdy přišel Chanani, jeden z mých bratrů, s dalšími muži z Judska, a tak jsem se zeptal na pozůstatek Židů, kteří unikli vystěhování, a na Jeruzalém. ³ Odpověděli mi: „Pozůstali, kteří unikli vystěhování, jsou v tom kraji ve veliké bídě a potupě. Hradby Jeruzaléma jsou pobořeny a brány spáleny.“ ⁴ Jakmile jsem ta slova uslyšel, usedl jsem a celé dny plakal a naříkal. Postil jsem se a modlil se k Bohu nebes ⁵ těmito slovy: „Ach, Bože nebes, Bože veliký a hrozný, jenž zachováš smlouvu a milosrdenství těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání, ⁶ nakloň mi prosím své ucho! Upři své oči k modlitbě svého služebníka, kterou se před tebou modlím dnem i nocí za tvé služebníky, syny Izraele! Vyznávám hříchy synů Izraele, jimiž jsme proti tobě zhřešili; i já a můj otcovský dům jsme zhřešili! ⁷ Zachovali jsme se k tobě hrozně — nedodrželi jsme přikázání, pravidla a zákony, jež jsi vydal svému služebníku Mojžíšovi. ⁸ Vzpomeň si prosím na slovo, jež jsi dal svému služebníku Mojžíšovi: ‘Budete-li mi nevěrní, rozptýlím vás mezi národy. ⁹ Pokud se ale ke mně navrátíte a budete zachovávat a plnit má přikázání, pak i kdybyste byli zahrnutí na sám konec světa, i odtamtud vás shromáždím a přivedu na místo, jež jsem si vyvolil za příbytek pro své jméno.’ ¹⁰ Vždyť to jsou tví služebníci, tvůj lid, který jsi vykoupil svou velikou mocí a silnou paží! ¹¹ Ach, Pane, nakloň prosím své ucho k modlitbě svého služebníka i k modlitbě svých služebníků, kteří s potěšením ctí tvé jméno. Dej, ať tvůj služebník dnes uspěje a dojde slitování u toho člověka.“ Byl jsem totiž královským číšníkem.

2 V měsíci nisanu dvacátého roku Artaxerxova jsem obsluhoval krále. Když jsem králi nosil víno, nikdy jsem před ním nebyval zasmušilý. ² Proto se mě král zeptal: „Proč se tváříš ztrápeně? Nejsi přece nemocný. Asi tě něco tíží.“ Ve velikém úleku ³ jsem králi odpověděl: „Král nechť žije navěky! Jak nemám mít ztrápenou tvář, když město, v němž jsou hroby mých předků, je rozbořeno a jeho brány zničil oheň.“ ⁴ „Co tedy žádáš?“ zeptal se král. Modlil jsem se tedy k Bohu nebes ⁵ a odpověděl jsem králi takto: „Kdyby král ráčil a prokázal svému služebníku laskavost, pošli mě do Judska, do města, v němž jsou hroby mých předků, abych ho znovu vystavěl.“ ⁶ Král, po boku s chotí, se mě zeptal: „Jak dlouho tvá cesta potrvá? Kdy se vrátíš?“ Když jsem mu udal dobu, král se rozhodl, že mě vyšle. ⁷ „Kdyby král ráčil,“ řekl jsem ještě králi, „mohl bych dostat doporučující listy pro místodržící za Eufratem, aby mi zajistili bezpečný průchod do Judska? ⁸ Mohl bych dostat také dopis pro Asafa, královského lesmistra, aby mi poskytl trámové dříví na brány chrámové pevnosti, na městské hradby a na dům, kde bych bydlel?“ A král svolil, neboť můj Bůh nade mnou držel svou laskavou ruku. ⁹ Když jsem přišel k zaeufratským místodržícím, předal jsem jim královské listy. Král se mnou poslal vojenské velitele a jízdu. ¹⁰ Jakmile se to doslechli Sanbalat Choronský a úředník Tobiáš Amonsý, popadla je strašná zlost, že přišli lidé, kteří se snaží o dobro synů Izraele. ¹¹ Tak jsem dorazil do Jeruzaléma. Když jsem tam pobyl tři dny, ¹² vstal jsem v noci a vzal s sebou jen několik mužů. Nikomu jsem neřekl, co mi můj Bůh položil na srdce, abych vykonal pro Jeruzalém. Ani zvířata jsem nevzal kromě toho, na němž jsem jel sám. ¹³ Tu noc jsem se vydal Údolní branou kolem Dračího pramene a k Hnojné bráně. Přitom jsem prohlížel pobořené jeruzalémské hradby a brány poničené ohněm. ¹⁴ Došel jsem ke Studniční bráně a až ke Královskému rybníku, tam už ale zvíře pode mnou nemělo kudy projít. ¹⁵ Pokračoval jsem tedy vzhůru do noci podél potoka a prohlížel hradby. Pak jsem se obrátil zpět, prošel Údolní branou a vrátil se. ¹⁶ Hodnostáři netušili, kde jsem byl a co jsem dělal, neboť jsem do té doby Židům nic neprozradil, a to ani kněžím, knížatům, hodnostářům ani jiným úředníkům. ¹⁷ Teď jsem jim ale řekl: „Sami vidíte, jak bídě na tom jsme. Jeruzalém je zpusťšený a jeho brány spálené. Pojďme znovu vystavět jeruzalémské hradby, ať skončí naše potupa!“ ¹⁸ Potom jsem jim vyprávěl, jak nade mnou můj Bůh držel svou laskavou ruku a jaká slova ke mně pronesl král. „Pojďme stavět!“ řekli na to a sebrali odvalu k tomu dobrému dílu. ¹⁹ Když se to doslechli Sanbalat Choronský, úředník Tobiáš Amonsý a Gešem Arabský, začali se nám posmívat. Uráželi nás: „Co to tam provádíte za věci? Chcete se protivit králi?“ ²⁰ „Bůh nebes nám pomůže,“ odpověděl jsem jim na to. „My jsme jeho služebníci a začali jsme stavět. Vy ale v Jeruzalémě nemáte žádný podíl, právo ani nárok!“

2:2 Proč se tváříš ztrápeně? Králův dotaz nebyl projevem starostlivé péče. V perském královském paláci se nesmělo truchlit (Est 4:2). Vyznam otázky je spíše přeložitelný jako: „Než tě dám popravit, budu tak

benevolentní, že ti dám šanci. Máš nějaký rozumný důvod, proč nevíš, jak se chovat v přítomnosti krále?“ Proto se Nehemiáš velmi vylekal, když mu došlo, že jeho zachmuřenost neunikla králově pozornosti.

3 Velekněz Eliašib se svými bratry kněžími se dal do práce a postavili Ovčí bránu. Upevnili trámy a osadili vrata. Pokračovali dál k věži Mea, a když ji zasvětili, postupovali až k věži Chananel. ² Vedle nich stavěli muži z Jericha a vedle nich Zakur, syn Imriho. ³ Rybnou bránu stavěli synové Senaovi. Upevnili trámy a osadili vrata, zámky a závory. ⁴ Vedle nich opravoval Meremot, syn Uriáše, syna Kocova. Vedle nich opravoval Mešulam, syn Berechiáše, syna Mešezabelova. Vedle nich opravoval Sádok, syn Baanův. ⁵ Vedle nich opravovali muži z Tekoje, urození mezi nimi ale nesklonili šiji k práci pro svého Pána. ⁶ Ješanskou bránu opravovali Jojada, syn Paseachův, a Mešulam, syn Besodiášův. Upevnili trámy a osadili vrata, zámky a závory. ⁷ Vedle nich opravoval Melatiáš Gibeonský a Jadon Meronotský, muži z Gibeonu a z Micpy, kde bylo sídlo zaeufratského místodržitele. ⁸ Vedle něj opravoval zlatník Uziel, syn Charhajášův, a vedle něj mastičkář Chananiáš. Opevňovali Jeruzalém až k Široké hradbě. ⁹ Vedle nich opravoval Refajáš, syn Churův, správce poloviny jeruzalémského okresu. ¹⁰ Vedle nich opravoval Jedajáš, syn Charumafův, naproti svému domu. Vedle něj opravoval Chatus, syn Chašabnejášův. ¹¹ Další část včetně Pecné věže opravoval Malkiáš, syn Charimův, a Chašub, syn Pachat-moábův. ¹² Vedle nich opravoval se svými dcerami Šalum, syn Lochešův, správce poloviny jeruzalémského okresu. ¹³ Údolní bránu opravoval Chanun a obyvatelé Zanoachu. Když ji vystavěli, osadili vrata, zámky a závory; opravili také na tisíc loktů hradby až k Hnojné bráně. ¹⁴ Hnojnou bránu opravil Malkiáš, syn Rechabův, správce okresu Bet-kerem. Když ji vystavěl, osadil vrata, zámky a závory. ¹⁵ Studniční bránu opravoval Šalum, syn Kol-chozeho, správce okresu Micpa. Když ji postavil a zastřešil, osadil vrata, zámky a závory. Opravil také hradbu u rybníka Šelach poblíž Královské zahrady až ke schodům dolů z Města Davidova. ¹⁶ Za ním opravoval Nehemiáš, syn Azbukův, správce poloviny okresu Bet-cur; skončil naproti Davidovu hřbitovu až u vodní nádrže a Domu hrdinů. ¹⁷ Za ním opravovali levité: Rechum, syn Baniho; vedle něj opravoval za svůj okres Chašabiáš, správce poloviny okresu Keila; ¹⁸ za nimi opravovali jejich bratři vedení Binuim, synem Chenadadovým, správcem poloviny okresu Keila. ¹⁹ Vedle něj Ezer, syn Ješuův, správce Micpy, opravoval další část od stupňů ke zbrojnici až do rohu hradby. ²⁰ Za ním Baruch, syn Zabajův, horlivě opravoval další část od rohu hradby ke vchodu do domu nejvyššího kněze Eliašiba. ²¹ Za ním Meremot, syn Uriáše, syna Kocova, opravoval další část od vchodu do Eliašibova domu až po místo, kde dům končil. ²² Za ním opravovali kněží z blízkého okolí. ²³ Za nimi opravovali naproti svým domům Benjamín a Chašub. Za nimi opravoval u svého domu Azariáš, syn Maasejáše, syna Ananiášova. ²⁴ Za ním opravoval další část Binui, syn Chenadadův, od Azariášova domu až k baště v rohu hradby. ²⁵ Palal, syn Uzajův, opravoval naproti rohové baště a horní věži vysunutě před královským palácem u strážního nádvoří. Za ním opravoval Pedajáš, syn Parošův. ²⁶ Chrámoví sluhové bydlící na Ofelu opravovali na východě naproti Vodní bráně a předsunuté věži. ²⁷ Další část za ním opravovali Tekojští naproti velké předsunuté věži až ke zdi Ofelu. ²⁸ Od Koňské brány vzhůru opravovali zeď kněží, každý naproti svému domu. ²⁹ Za nimi opravoval naproti svému domu Sádok, syn Imerův. Za ním opravoval Šemajáš, syn Šekaniášův, strážce východní brány. ³⁰ Další část za ním opravoval Chananiáš, syn Šelemiášův, a Chanun, šestý syn Calafův. Za ním opravoval Mešulam, syn Berechiášův. ³¹ Za ním opravoval naproti své komoře zlatník Malkiáš až k budově chrámových sluhů a kupců naproti Strážné bráně a až k rohové terase. ³² Od rohové terasy k Ovčí bráně opravovali zlatníci a kupci. Jakmile se Sanbalat doslechl, že stavíme hradby, rozhněval se, přímo zuřil, a začal Židy urážet. „Co to ti bídí Židé provádějí?“ vykřikoval před svými soukmenovci a před samařským vojskem. „Chtějí opevňovat?! Chtějí obětovat? Chtějí to dnes dodělat? Chtějí křísit z prachu ty ohořelé sutiny?“ Tobiáš Amonský, který mu stál po boku, řekl: „Jen ať klidně stavějí. Ta jejich kamenná zeď spadne, jen co po ní liška přeběhne!“ Slyš, Bože náš, jak námi pohrdají, a obrať tu pohanu na jejich hlavu! Ať se sami stanou kořistí v zemi vyhnanství. Nepřikryvej jejich hanebnosti, jejich hříchy ať nejsou před tebou smazány, neboť brojili proti stavitelům. A tak jsme stavěli hradby. Už byly z poloviny zaceleny a lid pracoval celým srdcem.

4 Když se Sanbalat a Tobiáš spolu s Araby, Amonci a Ašdođany doslechli, že obnovené hradby Jeruzaléma rostou do výšky a že to, co bylo pobořeno, se začíná zacelovat, nesmírně je to rozhněvalo. ² Ti všichni se společně spikli, že vytáhnou do boje proti Jeruzalému a vyvolají nepokoj. ³ Modlili jsme se tedy ke svému Bohu a na obranu proti nim jsme ve dne i v noci stavěli stráž. ⁴ Tehdy se v Judsku začalo říkat: „Ubývá síla nosit, sutin je příliš; ty hradby nezvládneme postavit.“ ⁵ Naši nepřátelé si říkali: „Než si něčeho všimnou, než se rozhlédnou, vpadneme mezi ně. Pobjeme je a dílo se zastaví.“ ⁶ Kdykoli přicházeli Židé bydlící v jejich sousedství, desetkrát nám vykládali: „Kam se obrátíte, odevšad jdou na vás.“ ⁷ Proto jsem dole za hradbami a na otevřená místa rozestavil lid podle jejich rodů s meči, kopími a luky. ⁸ Po obhlídce jsem knížatům, hodnostářům a ostatním z lidu řekl: „Nebojte se jich! Pamatujte na Pána velikého a hrozného. Bojujte za své bratry, syny a dcery, za své ženy a své domy!“ ⁹ Když se naši nepřátelé dozvěděli, že o jejich plánech víme a že je Bůh zmařil, mohli jsme se všichni vrátit ke hradbám, každý ke svému dílu. ¹⁰ Od toho dne polovina mých mužů pracovala na

díle a druhá polovina byla ve zbroji. Velitelé s kopími, štíty, luky a pancíři střežili celý rod Judův, ¹¹ který stavěl hradby. Nosiči jednou rukou přenášeli stavební náklad a druhou svírali zbraň. ¹² Všichni, kdo pracovali na stavbě, byli po boku opásáni mečem a vedle mě stál trubač na beraní roh. ¹³ Řekl jsem totiž knížatům, hodnostářům a ostatním z lidu: „Dílo je veliké a rozsáhlé a my jsme na hradbách od sebe daleko. ¹⁴ Kdekoli uslyšíte trubení rohu, tam se seběhněte. Bůh bude bojovat za nás!“ ¹⁵ Pracovali jsme tedy na díle a polovina třímala kopí od svítání, až dokud nevyšly hvězdy. ¹⁶ Tehdy jsem řekl lidu: „Všichni ať přespávají se svými mládenci v Jeruzalémě, aby mohli v noci hlídat a ve dne pracovat.“ ¹⁷ Já ani mí bratři a mládenci a strážníci, kteří mě provázeli, jsme se nesvlékali a neodkládali zbraň ani u vody.

5 Prostí lidé a zvláště ženy tehdy velmi naříkali na své židovské bratry. ² Jedni říkali: „Máme tolik synů a dcer, že za ně pořizujeme obilí, abychom měli co jíst a přežili.“ ³ Jiní říkali: „Musíme svá pole, vinice i domy dávat do zástavy, abychom v tom hladu pořídili obilí.“ ⁴ Další říkali: „Musíme si půjčovat peníze na královskou daň z našich polí a vinic. ⁵ Nejsme snad stejní jako naši bratři? Nejsou naše děti jako jejich děti?! Vždyť budeme muset prodat své syny a dcery do otroctví! Některé z našich dcer už jsou v porobě a my jsme bezmocní; vždyť naše pole a vinice už nám nepatří.“ ⁶ Když jsem uslyšel jejich křik a jejich slova, velmi mě to rozhněvalo. ⁷ Rozhodl jsem se, že to knížatům a hodnostářům vytknu. „Vy všichni odíráte své bratry!“ řekl jsem jim a svolal kvůli nim veřejné shromáždění. ⁸ Tam jsem jim řekl: „Kdykoli jsme mohli, vykoupili jsme své židovské bratry, kteří se museli prodat pohanům. A vy jim teď své bratry prodáváte, aby je zase prodali nám?!“ Nato zmlkli a neměli co říci. ⁹ „Co děláte, není správné,“ pokračoval jsem. „Nemáte raději žít v bázni před naším Bohem, aby nás nepřátelské národy neměly proč hanět?“ ¹⁰ Já se svými bratry a mládenci jsem jim půjčil peníze a obilí. Nechme už toho odírání! ¹¹ Vraťte jim ještě dnes jejich pole, vinice, olivy a domy a také úrok z peněz, z obilí, vína i oleje, za který jim půjčujete!“ ¹² „Všechno vrátíme,“ odpověděli na to. „Už od nich nebudeme nic požadovat. Uděláme, jak říkáš.“ Svolal jsem tedy kněze a zavázal knížata i hodnostáře přísahou, že se tak zachovají. ¹³ Pak jsem vytrásl kapsu svého pláště a prohlásil: „Každého, kdo nedodrží své slovo, ať Bůh takto vytrese z jeho domu i z jeho vlastnictví. Takto ať zůstane vytresen a prázdný.“ Celé shromáždění na to odpovědělo: „Amen,“ a chválili Hospodina. Lid se pak zachoval podle tohoto slova. ¹⁴ Celých těch dvanáct let ode dne, kdy jsem byl jmenován místodržícím v Judsku, od dvacátého do dvaatřicátého roku krále Artaxerxe, jsem se svými bratry nepobíral místodržiteléské dávky. ¹⁵ Všichni místodržící přede mnou přitom od lidu vymáhali denní dávku 40 šekelů stříbra na jídlo a víno. Také jejich mládenci lid utiskovali. Já jsem ale z úcty k Bohu nic takového nedělal. ¹⁶ Osobně jsem pomáhal s opravou hradeb. Neskupovali jsme pozemky, naopak, všichni mí muži se zapojili do díla. ¹⁷ U mého stolu sedávalo 150 židovských hodnostářů a k tomu všichni návštěvníci z okolních národů. ¹⁸ Každý den se na můj účet podával jeden býk, šest vybraných ovcí a množství drůbeže. Každých deset dní se podávala hojnost veškerého vína. Přesto jsem ale nepožadoval místodržiteléské dávky, protože lid tížily jiné povinnosti. ¹⁹ Pamatuj na mě, Bože můj, v dobrém. Pamatuj na vše, co jsem pro tento lid vykonal.

6 Když se Sanbalat, Tobíáš, Arab Gešem a ostatní naši nepřátelé dozvěděli, že jsme dostavěli hradby a že v nich nezůstala jediná trhlina (ačkoli tou dobou jsem ještě brány neosadil vraty), ² tehdy mi Sanbalat s Gešem poslali vzkaz: „Pojď, setkáme se v některé vesnici na pláni Ono.“ Zamýšleli mi totiž provést něco zlého. ³ Vyslal jsem k nim posly s odpovědí: „Pracuji na velikém díle. Nemohu se uvolnit. Proč bych měl to dílo zpozdit, když bych ho opustil a sešel k vám?“ ⁴ Podobné vzkazy mi posílali čtyřikrát a já jsem jim podobně odpovídal. ⁵ Když mi Sanbalat posílal takový vzkaz popáté, jeho služebník měl s sebou otevřený dopis. ⁶ V něm stálo: „Mezi národy se proslýchá a Gešem to potvrzuje, že s Židy plánuješ vzpouru. Proto stavíš ty hradby. Podle těch zpráv prý chceš být jejich králem. ⁷ Dokonce jsi ustanovil proroky, aby o tobě v Jeruzalémě hlásali: ‘Judsko má krále!’ Král se o tom všem určitě dozví, proto přijď a poradíme se spolu.“ ⁸ Vzkázal jsem mu toto: „Nic z toho, o čem mluvíš, se neděje. Jen sis to vymyslel.“ ⁹ Ti všichni se nás snažili zastrašit. Mysleli si, že ochabneme a necháme dílo nedokončené, ale já jsem se modlil: „Dej mi sílu!“ ¹⁰ Když jsem vešel do domu Šemajáše, syna Delajáše, syna Mehetabelova, byl zaražený a řekl mi: „Pojďme se sejit v Božím domě, uvnitř v chrámě. Chrámové dveře musíme zavřít. Chtějí tě totiž zavraždit. V noci tě přijdou zavraždit!“ ¹¹ „Člověk jako já by měl utíkat?“ řekl jsem na to. „A copak někdo jako já může jít do svatyně a přežít? Nepůjdu tam.“ ¹² Poznal jsem totiž, že ho neposlal Bůh. Takhle mi prorokoval, protože mu zaplatil Tobíáš a Sanbalat. ¹³ Zaplatili mu, abych se polekal, poslechl ho a zhřešil. Tak bych jim dal příležitost k pomluvám, aby očernili mé jméno. ¹⁴ Pamatuj, Bože můj, na Tobíáše a Sanbalata i na jejich činy. Pamatuj také na prorokyni Noadiu a na další proroky, kteří mě chtěli zastrašit. ¹⁵ Hradby byly dokončeny během dvaapadesáti dnů, pětadvacátého dne měsíce elul. ¹⁶ Když se to doslechli všichni naši nepřátelé ve všech okolních národech, byli zděšení a zrceni.

Poznali, že to dílo pochází od našeho Boha.¹⁷ Mezi judskou šlechtou a Tobiášem celou tu dobu odcházelo a přicházelo množství dopisů.¹⁸ Mnozí v Judsku s ním byli spojeni přísahou, protože byl zetěm Šekaniáše, syna Arachova, a jeho syn Jochanan si vzal dceru Mešulama, syna Berechiášova.¹⁹ Vychvalovali ho přede mnou a donášeli mu na mě. Tobiáš pak psal dopisy, aby mě zastrašil.

7 Když byly hradby dostavěny a osadil jsem vrata, byli ustanoveni strážní, zpěváci a levité.² Velení nad Jeruzalémem jsem svěřil svému bratru Chananimu a veliteli pevnosti Chananiášovi, což byl důvěryhodný muž, jenž měl více Boží bázně než kdo jiný.³ Řekl jsem jim: „Ať jeruzalémské brány nezůstávají během poledního odpočinku otevřené. Ti, kdo konají službu, ať vrata zavřou a zajistí. Obyvatelé Jeruzaléma pak ať drží hlídky; každý ať hlídá naproti svému domu.“⁴ Město bylo prostorné a veliké, ale obyvatel v něm bylo málo a chyběly obnovené domy.⁵ Můj Bůh mi proto položil na srdce, abych shromáždil urozené, hodnostáře i prostý lid k rodovému soupisu. Nalezl jsem rodopis prvních navrátilců a v něm bylo zapsáno následující:⁶ Toto jsou krajané, kteří se vrátili ze zajetí, kam byli jako vyhnanci zavlčeni babylonským králem Nabukadnezarem. Vrátili se domů do Jeruzaléma a do ostatních měst v Judsku⁷ pod vedením Zerubábel, Jošuy, Nehemjáše, Azariáše, Raamiáše, Nachmaniho, Mordechaje, Bilšana, Mispereta, Bigvaje, Nechuma a Baany. Toto je soupis izraelského lidu:⁸ synové Parošovi 2 172⁹ synové Šefatiášovi 372¹⁰ synové Arachovi 652¹¹ synové Pachat-moábovi, totiž Ješuovi a Joábovi, 2 818¹² synové Elamovi 1 254¹³ synové Zatuovi 845¹⁴ synové Zaka-jovi 760¹⁵ synové Binuiho 648¹⁶ synové Bebjovi 628¹⁷ synové Azgadovi 2 322¹⁸ synové Adonikamovi 667¹⁹ synové Bigvajovi 2 067²⁰ synové Adinovi 655²¹ synové Aterovi, totiž Chizkiášovi, 98²² synové Chašumovi 328²³ synové Becajovi 324²⁴ synové Charifovi 112²⁵ obyvatelé Gibeonu 95²⁶ muži z Betléma a Netofu 188²⁷ muži z Anatotu 128²⁸ muži z Bet-azmavetu 42²⁹ muži z Kiriat-jearimu, Kefiry a Beerotu 743³⁰ muži z Rámy a Geby 621³¹ muži z Michmasu 122³² muži z Bet-elu a Aje 123³³ muži z Nebó 52³⁴ obyvatelé jiného Elamu 1 254³⁵ obyvatelé Charimu 320³⁶ obyvatelé Jericha 345³⁷ obyvatelé Lodu, Chadidu a Onu 721³⁸ obyvatelé Senay 3 930.³⁹ Kněží: synové Jedajášovi z domu Ješuova 973⁴⁰ synové Imerovi 1 052⁴¹ synové Pašchurovi 1 247⁴² synové Charimovi 1 017.⁴³ Levité: synové Ješuovi, totiž Kadmielovi, ze synů Hodevjášových 74⁴⁴ zpěváci, synové Asafovi 148⁴⁵ strážní, synové Šalumovi, Aterovi, Talmonovi, Akubovi, Chatitovi a Šobajovi 138.⁴⁶ Chrámoví sluhové: synové Cichovi, synové Chasufovi, synové Tabaotovi,⁴⁷ synové Kerosovi, synové Siaovi, synové Fadonovi,⁴⁸ synové Lebanovi, synové Chagabovi, synové Šalmajovi,⁴⁹ synové Chananovi, synové Gidelovi, synové Gacharovi,⁵⁰ synové Reajovi, synové Recinovi, synové Nekodovi,⁵¹ synové Gazamovi, synové Uzovi, synové Paseachovi,⁵² synové Besajovi, synové Meunitů, synové Nefušitů,⁵³ synové Bakbukovi, synové Chakufovi, synové Charchurovi,⁵⁴ synové Baclitovi, synové Mechidovi, synové Charšovi,⁵⁵ synové Barkosovi, synové Siserovi, synové Tamachovi,⁵⁶ synové Neciachovi, synové Chatifovi.⁵⁷ Synové Šalomounových služebníků: synové Sotajovi, synové Soferetovi, synové Peridovi,⁵⁸ synové Jaelovi, synové Darkonovi, synové Gidelovi,⁵⁹ synové Šefatiášovi, synové Chatilovi, synové Pochereta Cebajimského, synové Amona;⁶⁰ Chrámových sluhů a potomků Šalomounových služebníků bylo celkem 392.⁶¹ Další přišli z Tel-melachu, z Tel-charši, z Kerubu, Adonu a Imeru, ale nemohli prokázat, že jsou rodem a původem z Izraele:⁶² Synové Delajášovi, Tobiášovi a Nekodovi: 642.⁶³ Z kněží pak: synové Chobajáše, Koce a Barzilaje (který se oženil s jednou z dcer Barzilaje Gileádského a přijal jejich jméno).⁶⁴ Snažili se najít svůj rodokmen, ale marně, a tak byli z kněžství odsvěceni.⁶⁵ Guvernér jim proto zakázal jíst ze svatostvých věcí, dokud se kněz nepostaví k urim a tumim.⁶⁶ Celé shromáždění dohromady čítalo 42 360 osob.⁶⁷ Bylo s nimi také 7 337 otroků a otrokyň a 245 zpěváků a zpěvaček.⁶⁸ Měli 736 koní, 245 mezků,⁶⁹ 435 velbloudů a 6 720 oslů.⁷⁰ Někteří vůdcové otcovských rodů přispěli na dílo. Guvernér daroval do pokladnice 1 000 drachem zlata, 50 mis a 530 kněžských suknic.⁷¹ Ostatní vůdcové otcovských rodů darovali do pokladnice díla 20 000 drachem zlata a 2 200 hřiven stříbra.⁷² Zbytek lidu daroval 20 000 drachem zlata, 2 000 hřiven stříbra a 67 kněžských suknic.⁷³ Kněží, levité, strážní, zpěváci, někteří z lidu, chrámoví sluhové a všechen Izrael se usadili ve svých městech. S příchodem sedmého měsíce už synové Izraele bydleli ve svých městech.

8 Tehdy se všechen lid jako jeden muž shromáždil na prostranství před Vodní bránou a žádali učeného Ezdráše, aby přinesl Knihu Mojžíšova zákona, který Hospodin přikázal Izraeli.² Tohoto prvního dne sedmého měsíce tedy kněz Ezdráš přinesl Zákon před shromážděné muže, ženy a vůbec každého, kdo mohl slyšenému rozumět.³ Četl z něj na prostranství u Vodní brány od svítání až do poledne všem mužům i ženám, každému, kdo mohl rozumět. Všechen lid pozorně naslouchal Knize Zákona.⁴ Učenec Ezdráš stál na dřevěném podiu zvlášť k tomu zhotoveném. Vpravo od něj stál Matitiáš, Šema, Anajáš, Uriáš, Chilkiáš, Maasejáš, vlevo Pedajáš, Mišael, Malkiáš, Chašum, Chašbadana, Zachariáš a Mešulam.⁵ Ezdráš otevřel knihu před očima všech (stál totiž výše než všechen lid), a jakmile ji otevřel, všechen lid povstal.⁶ Ezdráš pak dobrořečil

Hospodinu, velikému Bohu, a všechen lid zvedal ruce a odpovídal: „Amen, amen!“ Padli před Hospodínem na kolena a klaněli se mu tváří k zemi. ⁷ Když se lid znovu postavil, levité Ješua, Bani, Šerebiáš, Jamin, Akub, Šabetaj, Hodiáš, Maasejáš, Kelita, Azariáš, Jozabad, Chanan a Pelajáš vysvětlovali lidu Zákon. ⁸ Četli v Knize Božího zákona, vykládali a objasňovali smysl, aby tomu, co se čte, bylo rozumět. ⁹ Když lid uslyšel slova Zákona, všichni plakali. Guvernér Nehemiáš jim proto s učeným knězem Ezdrášem a s levity, kteří vyučovali lid, říkal: „Netruchlete a neplačte, vždyť dnes je svátek Hospodina, vašeho Boha! ¹⁰ Jděte,“ řekl jim, „jezte a pijte lahodné věci a dělte se s těmi, kdo nemají nic připraveno. Dnes je svátek našeho Pána. Netrapte se, vždyť Hospodinova radost je vaše síla.“ ¹¹ Podobně lid těšili také levité: „Přestaňte. Dnes je svátek, netrapte se.“ ¹² A tak šli všichni jíst a pít a dělit se s ostatními. Nesmírně se radovali, protože porozuměli slovům, která slyšeli číst. ¹³ Druhého dne se všichni rodoví vůdcové lidu s kněžími a levity shromáždili k učenému Ezdrášovi, aby lépe porozuměli slovům Zákona. ¹⁴ V Zákoně, který Hospodin přikázal skrze Mojžíše, našli zapsáno, že synové Izraele mají sedmého měsíce slavit Svátek stánků a bydlet v přístřešcích. ¹⁵ Proto po všech svých městech i v Jeruzalémě rozhlásili tuto zprávu: „Vyjděte do hor a přineste ratolesti z ušlechtilých i planých oliv, z myrt, palem a listnatých stromů a postavte si přístřešky, jak je předepsáno.“ ¹⁶ Lidé tedy šli, přinesli větve a všichni si postavili přístřešky — na střeších, na dvorcích, na nádvořích Božího chrámu i na prostranstvích u Vodné a Efraimské brány. ¹⁷ Celé shromáždění navrátilců ze zajetí si postavilo stánky a bydlelo v nich. Do toho dne synové Izraele nic takového nedělali už od dob Jozuy, syna Nunova. Byla to obrovská radost. ¹⁸ Každý den od začátku slavnosti až do konce se četlo z Knihy Božího zákona. Sedm dní slavili svátek a osmý den měli sváteční shromáždění, jak je předepsáno.

9 Čtyřicátého dne téhož měsíce se synové Izraele shromáždili k postu, zahalení pytlou a posypání hlínou. ² Ti, kdo byli izraelského původu, se tehdy oddělili ode všech cizozemců. Stáli a vyznávali své hříchy i nepravosti svých předků. ³ Čtvrt dne četli vestoje z Knihy zákona Hospodina, svého Boha, a dalšího čtvrt dne vyznávali a klaněli se Hospodinu, svému Bohu. ⁴ Na levitských stupních stál Ješua, Binui, Kadmiel, Šebaniáš, Buni, Šerebiáš, Bani a Kenani a hlasitě volali k Hospodinu, svému Bohu. ⁵ Levité Ješua, Kadmiel, Bani, Chašabnejáš, Šerebiáš, Hodiáš, Šebaniáš a Petachiáš pak zvolali: „Vstaňte a dobrořečte Hospodinu, svému Bohu: Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, od věků až na věky! Tvé slavné jméno ať je požehnané, nad všechno požehnání i chválu vyvýšené. ⁶ Ty sám jsi Hospodin, ty jsi nebe učinil, nebesa nebes i všechny jejich zástupy, zemi i se vším, co je na ní, všechna moře i se vším, co je v nich. Ty sám všemu dáváš život, tobě se klaní zástup nebeský! ⁷ Ty jsi Hospodin, Bůh, který vybral Abrama, z chaldejského Uru jej vyvedl a dal mu jméno Abraham. ⁸ Když jsi poznal, že je ti v srdci věrný, uzavřel jsi s ním smlouvu o zemi Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Jebusejců a Girgašejců a sice, že tu zemi dáš jeho semeni. A své slovo jsi splnil, neboť jsi spravedlivý. ⁹ Viděl jsi trápení našich otců v Egyptě, u Rudého moře jsi slyšel jejich křik. ¹⁰ Seslal jsi divy a zázraky na faraona, na jeho dvořany i na všechen jeho lid, neboť jsi věděl, jak je krutě trápili. Získal sis jméno, jaké dodnes máš. ¹¹ Moře jsi před nimi rozdělil, prostředkem moře prošli po souši. Jejich pronásledovatele jsi však smetl do hlubin; jako kámen v těch mocných vodách zmizeli! ¹² Ve dne jsi je vodil sloupem oblakovým, v noci pak sloupem ohnivým svítils jim na cestu, po které měli jít. ¹³ Na horu Sinaj jsi sestoupil, z nebe jsi s nimi promlouval. Dal jsi jim poctivá pravidla a spravedlivé zákony, dobrá nařízení a příkazy. ¹⁴ Dal jsi jim poznat svou svatou sobotu, skrze svého služebníka Mojžíše jsi jim vydal příkazy, nařízení a zákony. ¹⁵ Chléb z nebe jsi jim dal, když hladověli, a když žíznil, vyvedl jsi vodu ze skály. Řekl jsi jim, ať jdou obsadit zemi, o níž jsi přísahal, že jim ji dáš. ¹⁶ Oni však se svými otci pyšně zatvrdili šíji a odmítli poslouchat tvé příkazy. ¹⁷ Odmítli poslouchat, nepomysleli na divy, které jsi pro ně vykonal. Zatvrdili šíji, zvolili si vůdce, aby se ve vzpouře vrátili do poroby! Ty jsi ale Bůh odpuštění, milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý a velmi laskavý. Neopustil jsi je, ¹⁸ když si odlili tele a řekli: ‘To je tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta.’ Jak velice se rouhali! ¹⁹ Ty jsi je ale ve svém nesmírném slitování nenechal samotné tehdy na poušti. Oblakový sloup je nikdy neopouštěl, ve dne je vodil po cestě; ohnivý sloup byl s nimi v noci, svítil jim na cestu, po které měli jít. ²⁰ Svého laskavého Ducha jsi jim udělal, aby je učil. Jejich ústům jsi neodepřel svou manu, dal jsi jim vodu, když žíznil. ²¹ Čtyřicet let ses o ně na poušti staral; nic jim nechybělo, oděv nechátral, nohy neotekly. ²² Vydal jsi jim království a národy, každý kout jsi jim přidělil. Získali zemi Sichona, krále Češbonu, i zemi Oga, krále Bášanu. ²³ Rozmnožil jsi jejich syny jako hvězdy na nebi a uvedl jsi je do země, o níž jsi řekl jejich otcům, ať ji obsadí. ²⁴ Synové pak do té země vešli a obsadili ji; Kananejce, kteří tam bydleli, jsi před nimi porazil. Do rukou jsi jim vydal krále i národy země, takže s nimi naložili podle libosti. ²⁵ Dobyli hrazená města i úrodnou zemi, obsadili domy plné cenností, už vykopané studny, vinice, olivy i ovocné sady. Jedli až do sytosti, tukem se obalili, s rozkoší užívali tvé velké dobroty. ²⁶ Tehdy se vzbouřili, tobě se postavili, tvůj Zákon zahodili za hlavu! Tvé proroky vraždili, když je vyzývali, aby se k tobě vrátili. Jak velice se rouhali! ²⁷ Vydával jsi je proto krutým nepřátelům, a tehdy k tobě volali v dobách soužení. Tys je pak vyslyšel z nebe v nesmírném slitování, dával jsi jim zachránce z rukou

neprátele. ²⁸ Když si však vydechli, znovu tě popouzelí, a proto jsi je nechával v područí nepřátele. Když potom k tobě volali znovu, tys je vyslychal z nebe v nesmírném slitování a vždy znovu jsi je zachránil. ²⁹ Varoval jsi je, ať se vrátí k tvému Zákonu, oni však zpychli a nechtěli poslouchat tvé příkazy. Provinili se proti tvým ráďům, z nichž ten, kdo je plní, bude žít. Zády se obraceli, zatvrzovali šíji, slyšet nechtěli. ³⁰ Tolik let ses s nimi trpělivě vlácel! Svým Duchem jsi je varoval skrze proroky, když ale přesto odmítali slyšet, vydal jsi je národům světa do rukou. ³¹ V nesmírném slitování jsi ale s nimi neskoncoval, neopustil jsi je, neboť jsi Bůh milostivý a soucitný. ³² A tak, Bože náš, Bože veliký, mocný a hrozný, zachovávající smlouvu a milosrdenství, nepovažuj za nicotné všechny ty útrapy, které nás potkaly — naše krále i hodnostáře, naše kněze i proroky, naše otce i všecken lid. Od doby asyrských králů až dodnes ³³ jsi byl spravedlivý ve všem, co nás postihlo. Ty jednáš věrně, to my jsme se provinili ³⁴ i naši králové, hodnostáři, kněží a otcové. Tvůj Zákon neplnili, nedbali na tvé příkazy ani na výstrahy, jimiž jsi je varoval. ³⁵ Když ještě měli své království a hojnost tvé dobroty, kterou jsi jim prokazoval, když ještě měli tu širou, úrodnou zemi, kterou jsi jim dal, nesloužili ti a od svých zlých skutků se nechtěli odvrátit. ³⁶ A hle, dnes jsme otroci v zemi, kterou jsi daroval našim otcům, aby jedli její plody a užívali její dobroty — v té zemi jsme dnes otroci! ³⁷ Její hojná úroda připadá králům, jimž jsi nás pro naše hříchy podmanil. S námi i s naším dobytkem dělají, co se jim zlíbí — ocitli jsme se ve velkém soužení!“

10 „Kvůli tomu všemu teď sepisujeme závaznou smlouvu stvrzenou pečetěmi našich hodnostářů, levitů a kněží.“ ² Svou pečeť připojili: Guvernér Nehemiáš, syn Chakaliášův. Cidkiáš, ³ Serajáš, Azariáš, Jeremiáš, ⁴ Pašchur, Amariáš, Malkiáš, ⁵ Chatus, Šebaniáš, Maluk, ⁶ Charim, Meremot, Obadiáš, ⁷ Daniel, Gineton, Baruch, ⁸ Mešulam, Abiáš, Mijamin, ⁹ Maaziáš, Bilgaj a Šemajáš. To byli kněží. ¹⁰ Levité: Ješua, syn Azaniášův, Binui ze synů Chenadadových, Kadmiel ¹¹ a jejich bratři: Šebaniáš, Hodiáš, Kelita, Pelajáš, Chanan, ¹² Míka, Rechob, Chašabiáš, ¹³ Zakur, Šerebiáš, Šebaniáš, ¹⁴ Hodiáš, Bani a Beninu. ¹⁵ Vůdcové lidu: Paroš, Pachat-moáb, Elam, Zatu, Bani, ¹⁶ Buni, Azgad, Bebaj, ¹⁷ Adoniáš, Bigvaj, Adin, ¹⁸ Ater, Chizkiáš, Azur, ¹⁹ Hodiáš, Chašum, Becaj, ²⁰ Charif, Anatot, Nebaj, ²¹ Magpiaš, Mešulam, Chezir, ²² Mešezabel, Sádok, Jadua, ²³ Pelatiáš, Chanan, Anajáš, ²⁴ Hošea, Chananiáš, Chašub, ²⁵ Halocheš, Pilcha, Šobek, ²⁶ Rechum, Chašabna, Maasejáš, ²⁷ Achiáš, Chanan, Anan, ²⁸ Maluk, Charim a Baana. ²⁹ Také ostatní z lidu, kněží, levité, strážní, zpěváci, chrámoví sluhové a každý, kdo se oddělil od okolních národů pro Boží zákon, jejich ženy, synové a dcery, každý, kdo byl schopen rozumět, ³⁰ ti všichni se připojovali ke svým urozeným bratrům a skládali přísedný slib, že budou žít podle Božího zákona, vydaného skrze Božího služebníka Mojžíše. Slibovali, že budou dodržovat a plnit všechna přikázání Hospodina, našeho Pána, i jeho zákony a pravidla: ³¹ „Nebudeme vdávat své dcery do cizích národů a s jejich dcerami nebudeme ženit své syny. ³² Když k nám z okolních národů přivezou zboží nebo obilí, aby je prodávali v den odpočinku, nebudeme je kupovat v sobotu ani ve svátek. Sedmého roku ustaneme a zrušíme každý dluh. ³³ Zavazujeme se odevzdávat třetinu šekelu ročně na dílo Božího domu: ³⁴ na chleby předložení, na pravidelné oběti moučné i zápalné o sobotách, novoluních a slavnostech, na svaté dary, na smírčí oběti za hříchy Izraele a na veškeré dílo při domě našeho Boha. ³⁵ Dávky dřeva pro chrám našeho Boha si rozdělujeme losem. Kněží, levité i lid je budou přinášet každoročně podle svých otcovských rodů v určený čas, aby na oltáři Hospodina, našeho Boha, plál oheň, jak je psáno v Zákoně. ³⁶ Zavazujeme se každoročně přinášet do Hospodinova domu své prvotiny z půdy a z veškerého ovoce všech stromů. ³⁷ Jak je psáno v Zákoně, budeme přinášet prvorozené ze svých synů i ze svého dobytka, ze svého skotu i bravu do domu našeho Boha ke kněžím sloužícím v jeho domě. ³⁸ Prvotiny ze svého těsta a ze svých obětních příspěvků, z ovoce všech stromů, z vína i oleje budeme přinášet kněžím do komor v domě našeho Boha. Levitům budeme přinášet desátek ze svých pozemků a oni budou vybírat desátky ve všech městech, kde pracujeme. ³⁹ Při vybírání desátků s nimi bude kněz, syn Áronův, a levité pak přinesou desátek z desátků do domu našeho Boha, do komor ve skladu. Synové Izraele včetně synů Leviho budou přinášet tyto obětní příspěvky z obilí, vína a oleje do komor, kde je uloženo náčiní svatyně a kde jsou i sloužící kněží, strážní a zpěváci. Dům svého Boha nebudeme zanedbávat.“

11 Vůdcové lidu se usadili v Jeruzalémě. Ostatní lid losoval: každého desátého vybrali, aby bydlel ve svatém městě Jeruzalémě, a zbylých devět zůstalo v ostatních městech. ² Lidé žehnali všem, kdo se sami nabídli, že budou bydlet v Jeruzalémě. ³ Toto jsou přední obyvatelé provincie, kteří se usadili v Jeruzalémě. V judských městech přebýval každý na svém majetku, ve vlastních městečkách, Izrael, kněží, levité, chrámoví sluhové i synové služebníků Šalomounových. ⁴ Někteří ze synů Judy a Benjamína se ale usadili v Jeruzalémě. Ze synů Judy: Atajáš, syn Uziáše, syna Zachariáše, syna Amariáše, syna Šefatiáše, syna Mahlalelova ze synů Perecových, ⁵ a Maasejáš, syn Baruka, syna Kol-chozeho, syna Chazajáše, syna Adajáše, syna Jojariba, syna Zachariáše, syna Šilonského. ⁶ Ze synů Perecových bydlelo v Jeruzalémě celkem 468 udatných mužů. ⁷ Ze synů

Benjamínových: Salu, syn Mešulama, syna Joedova, syna Pedajášova, syna Kolajášova, syna Maasejášova, syna Itielova, syna Ješajášova.⁸ Po něm Gabaj a Salaj, tedy 928 mužů.⁹ Jejich velitelem byl Joel, syn Zikriho. Druhým velitelem města byl Juda, syn Senuy.¹⁰ Z kněží: Jedajáš, syn Jojaribův, Jakin,¹¹ Sarajáš, syn Chilkiáše, syna Mešulamova, syna Sádokova, syna Merajotova, syna Achitubova, správce Božího chrámu.¹² Dále 822 jejich bratří, konajících službu v chrámu. Dále Adajáš, syn Jerochamův, syna Pelaliášova, syna Amciho, syna Zachariášova, syna Pašchurova, syna Malkiášova,¹³ a 242 jeho bratří, vůdců otcovských rodů. Dále Amašaj, syn Azarela, syna Achzajova, syna Mešilemotova, syna Imerova.¹⁴ S ním bylo 128 jeho bratrů, udatných hrdinů. Jejich velitelem byl Zabdiel, syn Gedolimův.¹⁵ Z levitů: Šemajáš, syn Chašuba, syna Azrikamova, syna Chašabiášova, syna Buniho.¹⁶ Dva z předních levitů Šabetaj a Jozabad, zodpovědní za vnější záležitosti Božího chrámu.¹⁷ Vedoucí levita Mataniáš, syn Míky, syna Zabdiho, syna Asafova, který zahajoval chvály modlitbou. Dále Bakbukiáš, druhý po něm, a Abda, syn Šamuy, syna Galalova, syna Jedutunova.¹⁸ Celkem bylo ve svatém městě 284 levitů.¹⁹ Strážníci: Akub, Talmon a 172 jejich bratrů, strážců bran.²⁰ Ostatní Izraelci, kněží a levité bydleli každý na svém vlastnictví ve všech judských městech.²¹ Chrámovi sluhové pod vedením Cichy a Gišpy bydleli na Ofelu.²² Levité v Jeruzalémě byli pod vedením Uziho, syna Baniho, syna Chašabiášova, syna Mataniášova, syna Míkova ze synů Asafových, což byli zpěváci zodpovědní za službu Božího chrámu.²³ Platil pro ně královský výnos určující den po dni, co mají zpěváci dělat.²⁴ Petachiáš, syn Mešezabelův ze synů Zeracha, syna Judova, byl k ruce králi ve všech záležitostech lidu.²⁵ Pokud jde o venkovské usedlosti, synové Judovi bydleli v Kirjat-arbě a jejich vesnicích, v Dibonu a jeho vesnicích, v Jekabceelu a jeho usedlostech,²⁶ v Ješuovi, Moladě, Bet-peletu,²⁷ Chacar-šualu, v Beer-šebě a jejich vesnicích,²⁸ v Ciklagu, v Mekoně a jejich vesnicích,²⁹ v En-rimonu, Coreji, Jarmutu,³⁰ Zanoachu, v Adulamu a jeho usedlostech, v Lachiši a jeho polnostech, v Azece a jejich vesnicích. Sídli od Beer-šeby až k údolí Hinom.³¹ Synové Benjamínovi byli v Gebě, Michmasu, Aji, v Bet-elu a jeho vesnicích,³² v Anatotu, Nobu, Ananji,³³ v Chacoru, Rámě, Gitajimu,³⁴ v Chadidu, Ceboimu, Nebalatu,³⁵ v Lodu, Onu a v údolí řemeslníků.³⁶ K Benjamínovi byly přičleněny také některé levitské oddíly z Judy.

12 Toto jsou kněží a levité, kteří se navrátili se Zerubábelem, synem Šealtielovým a s Jošuuou: Serajáš, Jeremiáš, Ezdráš,² Amariáš, Maluk, Chatuš,³ Šekaniáš, Rechum, Meremot,⁴ Ido, Gineton, Abiáš,⁵ Mijamin, Mahadiáš, Bilga,⁶ Šemajáš a Jojarib, Jedajáš,⁷ Salu, Amok, Chilkiáš, Jedajáš — to jsou přední kněží a jejich bratři za dnů Jošuoových.⁸ Dále levité: Ješua, Binui, Kadmiel, Šerebiáš, Juda, Mataniáš. Ten se svými bratry odpovídal za písně díkuvzdání.⁹ Jejich bratři Bakbukiáš a Uni během služeb stáli naproti nim.¹⁰ Jošua zplodil Joakima, Joakim zplodil Eliašiba, Eliašib zplodil Jojadu,¹¹ Jojada zplodil Jonatana, Jonatan zplodil Jaduu.¹² Toto byli vůdcové kněžských otcovských rodů za dnů Joakimových: v Serajášově rodu Merajáš, v Jeremiášově rodu Chananiáš,¹³ v Ezdrášově rodu Mešulam, v Amariášově rodu Jochanan,¹⁴ v Melukiho rodu Jonatan, v Šekaniášově rodu Josef,¹⁵ v Charimově rodu Adna, v Meremotově rodu Chelkaj,¹⁶ v Idově rodu Zachariáš, v Ginetonově rodu Mešulam,¹⁷ v Abiášově rodu Zikri, v Minjaminově rodu, v Moadiášově rodu Piltaj,¹⁸ v Bilgově rodu Šamua, v Šemajášově rodu Jonatan,¹⁹ v Jojaribově rodu Matenaj, v Jedahiášově rodu Uzi,²⁰ v Salajově rodu Kalaj, v Amokově rodu Eber,²¹ v Chilkiášově rodu Chašabiáš, v Jedahiášově rodu Netanel.²² Levité za dnů Eliašiba, Jojady, Jochanana a Jaduy v čele otcovských rodů jakož i kněží byli zapsáni během kralování Dareia Perského.²³ Vůdcové levitských otcovských rodů jsou zapsáni v Knize letopisů až do doby Jochanana, syna Eliašibova.²⁴ Přední levité: Chašabiáš, Šerebiáš, Ješua, syn Kadmielův, a jejich bratři, kteří podle příkazu Davida, muže Božího, měli chválit a vzdávat díky naproti nim střídavě sbor po sboru.²⁵ Mataniáš i Bakbukiáš, Obadiáš, Mešulam, Talmon i Akub drželi stráž při branách a hlídky při skladech v branách.²⁶ Ti působili za dnů Joakima, syna Jošuoova, syna Jocadakova, a za dnů místodržitele Nehemiáše a učeného kněze Ezdráše.²⁷ Když se posvěcovaly hradby Jeruzaléma, byli vyhledáni levité ze všech míst, kde bydleli, a byli přivedeni do Jeruzaléma, aby radostně oslavovali zasvěcení hradeb zpěvy díků a hraním na činely, liry a citory.²⁸ Zpěváci byli shromážděni ze širokého okolí Jeruzaléma — z netofských usedlostí,²⁹ z Bet-gilgalu a z okolí Geby a Azmavetu. Zpěváci si totiž vystavěli usedlosti v okolí Jeruzaléma.³⁰ Kněží a levité se očistili a očistili také lid, brány a hradby.³¹ Judské hodnostáře jsem vyvedl na hradby a postavil dva veliké děkovné průvody. Průvod na jih mířil po hradbách ke Hnojné bráně.³² Šel s nimi Hošajáš a polovina judských hodnostářů,³³ Azariáš, Ezdráš a Mešulam,³⁴ Juda, Benjamín, Šemajáš a Jeremiáš.³⁵ Z kněžských synů s trubkami tu byl Zachariáš, syn Jonatana, syna Šemajášova, syna Mataniášova, syna Mikajášova, syna Zakurova, syna Asafova;³⁶ a rovněž jeho bratři Šemajáš, Azarel, Milalaj, Gilalaj, Mahaj, Netanel, Juda a Chanani s hudebními nástroji Davida, muže Božího. V čele průvodu šel učenec Ezdráš.³⁷ Prošli Studniční bránou naproti nim, stoupali po schodech Města Davidova vzhůru ke hradbám, podél Davidova paláce a na východ k Vodní bráně.³⁸ Druhý děkovný průvod šel opačným směrem. Šel jsem s ním i já s polovinou lidu: po hradbě směrem k Pecné věži a až k Široké hradbě,³⁹ podél Efraimovy brány přes Ješanskou bránu, přes Rybnou

bránu, věž Chananel, věž Mea až k Ovčí bráně. Zastavili jsme u Strážní brány.⁴⁰ Oba děkované průvody stanuly na nádvoří Božího chrámu, také já a se mnou polovina hodnostářů⁴¹ a rovněž kněží: Eliakim, Maasejáš, Minjamin, Míka, Eljoenaj, Zachariáš a Chananiáš s trubkami,⁴² dále Maasejáš, Šemajáš, Eleazar, Uzi, Jochanan, Malkiáš, Elam a Ezer. Zpěváci pozvedli hlas, vedeni Jizrachiášem.⁴³ Toho dne se obětovaly veliké oběti a všichni se radovali, neboť je Bůh rozveselil velikou radostí. Radovaly se i ženy a děti a jeruzalémské veselí se rozléhalo široko daleko.⁴⁴ Toho dne byli ustanoveni muži zodpovědní za komory, pokladnice, obětiny, prvotiny a desátky, aby shromažďovali zákonné přídělky obecních polností pro kněze a levity. Všechn Juda se radoval z toho, že kněží a levité byli postaveni do služby.⁴⁵ Ti konali službu svému Bohu a dbali na očišťování podle příkazů Davida a jeho syna Šalomouna stejně jako zpěváci a strážní.⁴⁶ (Již dávno, za dnů Davidových a Asafových, totiž byli ustanoveni vedoucí zpěváků, chval a díkůvzdání Bohu.)⁴⁷ Všechn Izrael tedy za dnů Zerubábela a Nehemjáše odevzdával příspěvky na zpěváky a strážné, jak bylo stanoveno den po dni. Také levitům zasvěcovali odvody a levité zasvěcovali odvody synům Áronovým.

13 Onoho dne se veřejně předčítalo z Knihy Mojžíšovy. Našlo se tam zapsáno: „Do Božího shromáždění nesmí vejít nikdo z Amonců ani z Moábců,² protože synům Izraele nevyšli naproti s chlebem a vodou. Namísto toho si najali Balaáma, aby je proklel. Náš Bůh ale obrátil kletbu v požehnání.“³ Jakmile ten zákon uslyšeli, vyloučili z Izraele všechny, kdo se mezi ně přimísili.⁴ Ještě předtím se ale kněz Eliašib, přidělený ke komorám chrámu našeho Boha, spřiznil s Tobíášem⁵ a poskytl mu velikou komoru, kde předtím ukládali obětiny, kadidlo, nádoby a desátky z obilí, vína i oleje, předepsaného pro levity, zpěváky a strážné, jakož i obětiny pro kněze.⁶ V té době jsem nebyl v Jeruzalémě, protože jsem ve dvaatřicátém roce babylonského krále Artaxerxe musel odcestovat ke králi. Potom jsem krále znovu požádal o svolení⁷ a vrátil se do Jeruzaléma. Tehdy jsem se dozvěděl, jakou špatnost Eliašib provedl, když Tobíášovi poskytl komoru na nádvoří Božího chrámu.⁸ Nesmírně rozhněván jsem všechny Tobíášovy rodinné věci vyházel ven z komory.⁹ Pak jsem nařídil komory očistit a nechal tam nanosit věci Božího domu, obětiny a kadidlo.¹⁰ Také jsem zjistil, že se neodváděly přídělky pro levity, takže se všichni levité i zpěváci konající bohoslužbu uchýlili ke svým polím.¹¹ Vytkl jsem to hodnostářům. „Jak to že je zanedbáván Boží dům?!“ ptal jsem se. Povolal jsem je tedy zpět a poslal je na jejich místa.¹² Všechn judský lid pak přinášel do pokladnic desátky z obilí, vína i oleje.¹³ Pokladnice jsem svěřil knězi Šelemiášovi, písaři Sádokovi a levitovi Pedajášovi a k ruce jsem jim dal Chanana, syna Zakurova, syna Mataniášova. Byli spolehliví lidé, a tak dostali za úkol rozdělovat přídělky svým bratřím.¹⁴ Pamatuj za to na mě, Bože můj, a nevymaž mou oddanost, kterou jsem prokazoval domu svého Boha a jeho službám!¹⁵ V těch dnech jsem v Judsku viděl, jak v sobotu šlapou vinný lis, jak snášejí obilí na hromady, nakládají na osly a převážejí do Jeruzaléma víno, hrozny, fíky a všemožné náklady. Ještě téhož sobotního dne, kdy ty potraviny prodávali, jsem je varoval.¹⁶ Zdržovali se tam také Tyřané a přiváželi ryby a všemožné zboží, které v sobotu prodávali Židům přímo v Jeruzalémě.¹⁷ Vytýkal jsem to judské šlechtě. „Co to děláte za špatnost?!“ ptal jsem se jich. „Vždyť znesvěcujete sobotu!“¹⁸ Právě tohle dělali vaši otcové, a náš Bůh pak na nás a na toto město dopustil všechno to zlo! Když poskvřňujete sobotu, znovu rozněcujete jeho hněv proti Izraeli!“¹⁹ Když se tedy v jeruzalémských branách začínalo šerit před sobotou, přikázal jsem, ať zavřou vrata. Zakázal jsem je otevírat, dokud neskončí sobota. Do bran jsem postavil některé ze svých mužů, aby se v sobotu nemohl přivážet náklad.²⁰ Jednou nebo dvakrát museli obchodníci a prodavači veškerého zboží přenocovat venku před Jeruzalémem.²¹ Já jsem je ale varoval. „Co tady nocujete před hradbami?“ říkal jsem jim. „Ještě jednou, a vztáhnu na vás ruku!“ Od té doby už v sobotu nechodili.²² Levitům jsem nařídil, aby se očistili a přišli hlídat brány, aby sobotní den zůstal svatý. I za to na mě pamatuj, Bože můj, a ve své veliké lásce se slituj nade mnou.²³ V té době jsem také viděl, jak si Židé berou ženy z Ašdodu a také Amonky a Moábky.²⁴ Jejich děti místo židovsky mluvily napůl ašdodsky anebo jazyky ostatních národů.²⁵ Vytýkal jsem jim to, zlořečil jim, některé muže jsem i bil a rval jim vlasy. Zapřísahal jsem je při Bohu: „Nedávejte své dcery jejich synům a neženěte své syny ani sebe s jejich dcerami!“²⁶ Copak právě kvůli nim nezhrěšil izraelský král Šalomoun?! Mezi tolika národy nebylo krále jako on — Boží miláček, jehož Bůh učinil králem celého Izraele. I jeho zavedly cizí ženy do hříchu.²⁷ Co teprve vás? Je neslýchané, abyste prováděli takovou hanebnost, zrazovali našeho Boha a ženili se s cizinkami!“²⁸ Jeden ze synů Jojady, syna velekněze Eliašiba, byl zetěm Sanbalata Choronského. Proto jsem ho vykázal ze své blízkosti.²⁹ Pamatuj na ně, Bože můj, že poskvřnili kněžství a smlouvu kněžskou i levitskou.³⁰ Tak jsem je očistil ode všeho cizího. Stanovil jsem kněžské i levitské služby, každému jeho úkol.³¹ Určil jsem také pravidelné dávky dřeva a prvotin. Pamatuj na mě, Bože můj, v dobrém.

Ester

Úvod

1 Stalo se to za dnů krále Xerxe, toho Xerxe, jenž kraloval nad sto sedmadvaceti provinciemi od Indie až po Habeš. ²Xerxes toho času trůnil v královském sídelním paláci v Súsách. ³Tehdy, třetího roku své vlády, uspořádal slavnost pro všechny své velmože a dvořany, mocné Peršany a Médy jakož i přítomné hodnostáře a představitele provincií. ⁴Po dlouhých sto osmdesát dnů vystavoval na odiv bohatství a slávu své říše, přepych a nádheru svého majestátu. ⁵Na závěr král vystrojil sedmidenní hostinu na nádvoří královské zámecké zahrady a pozval všechny vznešené i prosté, co jich jen bylo v královském sídle v Súsách. ⁶Toho plátna bílého a modrého, na stříbrných tyčích šňůrami z kmentu a purpuru vázaného, těch sloupů z bělostného mramoru, těch lůžek zlatých i stříbrných na dláždění z porfyru, bělostného mramoru i perleti a drahých kamenů! ⁷Královské víno teklo královsky štědře do zlatých číší, jedna číše za druhou a každá jiná. ⁸Dle nařízení se pilo bez omezení; král nařídil všem dvorním služebníkům, ať každého obsluhují, co hrdlo ráčí. ⁹Královna Vašti zatím v Xerxově královském paláci uspořádala hostinu pro ženy. ¹⁰Sedmého dne si král Xerxes, rozjařen vínem, zavolal Mehumana, Bizta, Charbona, Bigta, Abagta, Zetara a Karkasa. Těmto sedmi eunuchům, kteří ho obsluhovali, ¹¹nařídil, ať před něj přivedou královnu Vašti v královské koruně, aby lidu i velmožům předvedl její krásu. A že to byla krasavice! ¹²Když jí ale eunuchové vyřídili královský rozkaz, královna Vašti přijít odmítla. Král se rozlítl, že hněvem jen hořel. ¹³Poradil se však s mudrci znalými postupů (královské záležitosti se totiž řešily se všemi znalci práv a řádů; ¹⁴nejblíže mu byli Karšena, Šetar, Admata, Taršiš, Meres, Marsena a Memuchan — sedm perských a médských velmožů, kteří měli přístup k samému králi a zaujímali přední místa v říši): „Jak se má podle práva naložit s královnou Vašti za to, že neuposlechla Xerxův královský rozkaz, když za ní poslal eunuchy?“ ¹⁶Slova se před králem a velmoži ujal Memuchan: „Královna Vašti se neprovinila jen proti králi, ale i proti všem velmožům a všem národům ve všech provinciích krále Xerxe. ¹⁷Když se ta zpráva o královně donese všem ženám, přestanou si vážit svých manželů! Budou říkat: ‘Král Xerxes poslal pro královnu Vašti, a nepřišla!’ ¹⁸Ještě dnes se manželky perských a médských velmožů doslechnou zprávu o královně a začnou všem královským velmožům odmlouvat! Jako by nebylo dost nevážnosti a hádek! ¹⁹Nechť král ráčí vydat královské slovo, jež bude zapsáno mezi práva perská a médská jako nepomíjivé, a sice že Vašti už nesmí přijít před krále Xerxe. Král si pak bude moci vybrat za královnu jinou, lepší. ²⁰A nechť král vydá výnos, který bude rozhlášen po celé jeho veliké říši: Všechny manželky ať ctí své manžely, vznešené i prosté!“ ²¹Ta rada se králi i velmožům líbila. Král se zařídil podle Memuchanovy rady ²²a rozeslal listy do všech říšských provincií. Do každé jedné provincie vzkázal jejich vlastním písmem, každému národu jejich jazykem: „Každý muž ať je doma pánem a ať se mluví jeho jazykem!“

2 Když bylo po všem a hněv krále Xerxe opadl, vzpomněl si na Vašti, na to, co provedla a jak se proti ní zakročilo. ²Právě ho obsluhovali královští panoši a ti mu poradili: „Nechť se pro krále dají vyhledat krásné mladé panny. ³Král nechť ve všech provinciích své říše ustanoví úředníky, kteří shromáždí všechny krásné mladé panny do harému paláce v Súsách, kde o ně bude pečovat královský eunuch Hegaj, strážce žen, a nechá je krásnit. ⁴Dívka, která se králi zalíbí, nechť se pak stane královnou namísto Vašti.“ To se králi zalíbilo a učinil tak. ⁵V paláci v Súsách byl jeden Žid. Jmenoval se Mordechaj, syn Jaira, syna Šimeiho, syna Kišova z pokolení Benjamínova. ⁶Ten byl spolu s dalšími vyhnanci vystěhován z Jeruzaléma s judským králem Jekoniášem, kterého odvedl do zajetí babylonský král Nabukadnezar. ⁷Mordechaj se staral o dceru svého strýce Hadasu zvanou Ester, protože neměla otce ani matku. Byla to velmi krásná, překrásná dívka. Po smrti jejího otce i matky ji Mordechaj přijal za vlastní. ⁸Když bylo vyhlášeno královské nařízení, začalo se do paláce v Súsách do Hegajovy péče shromažďovat množství dívek. Také Ester tehdy vzali do královských komnat pod dohled strážce žen Hegaje. ⁹Ta dívka se mu líbila a získala si jeho přízeň. Hned ji dal krásnit, obstaral jí přednostní přiděly a zařídil, aby se jí věnovalo sedm děvčat z králova domu. Navíc ji i s děvčaty přemístil do lepší části harému. ¹⁰Ester neprozradila nic o své národnosti a původu, protože jí Mordechaj přikázal, aby o tom mlčela. ¹¹Mordechaj se denně procházel před nádvořím harému, aby zjistil, jak se Ester daří a co se s ní děje. ¹²Dívky přicházely před krále Xerxe ve svém pořadí po uplynutí dvanácti měsíců, předepsaných ženám. Po šest měsíců byly denně ošetřovány myrhovým olejem a dalších šest měsíců balzámy a ženskou kosmetikou. ¹³Když měla jít dívka ke králi, mohla si z harému vzít s sebou do králových komnat, cokoli chtěla, a bylo jí

vyhověno. ¹⁴ Večer odcházela a ráno se vracela zpět do harému pod dohled královského eunucha Šaašgaze, strážce konkubín. Ke králi už nevcházela, ledaže by si ji král oblíbil a byla zavolána jménem. ¹⁵ Jednoho dne přišla na řadu Ester, dcera Abichaila, strýce Mordechajova, jenž ji přijal za vlastní. Když měla vstoupit ke králi, nežádala nic než to, co řekl králův eunuch Hegaj, strážce žen. Každý, kdo Ester viděl, si ji oblíbil. ¹⁶ Sedmého roku vlády krále Xerxe, desátého měsíce zvaného tebet, byla Ester uvedena do královských komnat. ¹⁷ Král si Ester zamiloval nade všechny ženy; ze všech panen získala jeho přízeň a lásku právě ona. Nasadil jí královskou korunu a učinil ji královnou namísto Vašti. ¹⁸ Král pak na počest Ester uspořádal velikou slavnost pro všechny své velmože a dvořany. V provinciích vyhlásil svátek a rozdával královské dary. ¹⁹ Při dalším výběru panen zaujímal Mordechaj místo v královském kancléřství. ²⁰ Ester stále ještě neprozradila svůj původ a národnost, jak jí Mordechaj přikázal. Poslouchala ho na slovo, tak jako kdysi, dokud byl jejím pěstounem. ²¹ V době, kdy Mordechaj zastával svůj úřad v kancléřství, chystali se dva nespokojenci vztáhnout ruku na krále Xerxe. Byli to Bigtan a Tereš, královští eunuchové ze strážců prahu. ²² Když se o tom doslechl Mordechaj, pověděl to královně Ester, která to Mordechajovým jménem oznámila králi. ²³ Věc se vyšetřila a potvrdila. Oba pachatele pověsili na kůl a na králův pokyn to bylo zapsáno do říšské kroniky.

3 Po nějaké době král Xerxes poctil Hamana, syna Hamedaty Agagovce. Povýšil jej a jeho křeslo vyzvedl nade všechny ostatní velmože. ² Všichni dvořané v královském paláci před Hamanem klekali a klaněli se, neboť tak znělo královské nařízení. Jen Mordechaj neklekal a neklaněl se. ³ Dvořané z královského paláce Mordechajovi říkali: „Proč porušuješ královské nařízení?“ ⁴ Říkali mu to den co den, ale když neposlušal, pověděli to Hamanovi. Chtěli vidět, zda to Mordechajovi projde; řekl jim totiž, že je Žid. ⁵ Samotný Haman si pak všiml, že Mordechaj před ním nekleká ani se neklaní. Hamana to tak rozlítlo, ⁶ že mu připadalo málo vztáhnout ruku jen na Mordechaje. Když se dozvěděl Mordechajovu národnost, usmyslel si, že vyhladí všechny Židy v celé Xerxově říši, všechny ten mordechajský národ. ⁷ Prvního měsíce zvaného nisan, dvanáctého roku krále Xerxe, nechal Haman házet pur (totiž los), aby vybral vhodný den a měsíc. Los připadl na dvanáctý měsíc zvaný adar. ⁸ Haman potom řekl králi Xerxovi: „Je tu jeden národ mezi národy všech provincií tvé říše, roztroušený, ale oddělený. Jejich zákony jsou od všech národů odlišné a královské zákony nedodržují. Není v králově zájmu nadále je trpět. ⁹ Kdyby král ráčil, může se napsat, ať jsou vyhlazeni. Osobně vyplatím správcům deset tisíc talentů stříbra, aby je uložili do králových pokladnic.“ ¹⁰ Nato si král sňal z ruky pečetní prsten a dal jej tomu židobijci Hamanovi, synu Hamedaty Agagovce. ¹¹ „Stříbro je tvé,“ řekl král Hamanovi, „a stejně tak ten lid. Udělej s ním, co chceš.“ ¹² Třináctého dne prvního měsíce byli svoláni královští písaři. Přesně podle Hamanových pokynů se napsalo královým satrapům, místodržícím každé jednotlivé provincie a představitelům jednoho každého národa. Do každé provincie se psalo jejich písmem, jednomu každému národu jejich jazykem. Psalo se jménem krále Xerxe a pečtilo se královým prstenem. ¹³ Do všech provincií říše byli vysláni poslové s listy: Všechny Židy, mladé i staré, ženy i nemluvňata, je třeba zničit, pobít a vyhladit, a to v jediný den: třináctého dne dvanáctého měsíce zvaného adar. Co kdo po nich ukořistí, ať si nechá. ¹⁴ Tento edikt budiž zařazen mezi zákony v každé jednotlivé provincii a vyhlášen ve všech národech, aby se mohli na ten den připravit. ¹⁵ Poslové na králův rozkaz neprodleně vyrazili a zákon byl vyhlášen i v súském paláci. Král s Hamanem pak zasedli a popíjeli, ale ve městě Súsách zavládl rozruch.

4 Když se Mordechaj dozvěděl o všem, co se stalo, roztrhl svůj oděv, oblékl se pytlovinou, posypal se popelem a s hlasitým a hořkým nářkem vyšel do města. ² Dostal se ale jen ke královské bráně; do paláce totiž nikdo oblečený v pytlovině nesměl. ³ (V každé jednotlivé provincii, kamkoli dorazilo královské nařízení, nastal u Židů veliký smutek a půst, pláč a nářek. Mnozí si stlali v popelu a pytlovině.) ⁴ Za Ester přišla její děvčata a eunuchové, aby jí to oznámili. Královna se zděsila. Poslala Mordechajovi šaty, aby se oblékl a odložil pytlovinu, ale on odmítl. ⁵ Ester si tedy zavolala královského eunucha Hatacha, který jí byl osobně přidělen. Přikázala mu, ať od Mordechaje zjistí, co se děje a proč se tak chová. ⁶ Hatach tedy vyšel za Mordechajem na náměstí před královským palácem. ⁷ Mordechaj mu pověděl o všem, co ho potkalo, i kolik přesně stříbra slíbil Haman vyplatit do králových pokladnic za vyhlazení Židů. ⁸ Dal mu i opis zákonného ediktu vydaného v Súsách ohledně jejich vyhubení. Ať ho ukáže Ester a všechno jí poví. Ať jí vzkáže, že má jít za králem orodovat u něj za svůj národ a vyprosit jeho milost. ⁹ Hatach se vrátil a pověděl Ester, co říkal Mordechaj. ¹⁰ Ester pak poslala Hatacha zpět za Mordechajem s odpovědí: ¹¹ „Kdokoli, ať muž či žena, se bez pozvání přiblíží ke králi do vnitřní dvorany, zemře! Ten zákon znají všichni královi dvořané i lid v říšských provinciích. Jen ten, na koho by král ukázal zlatým žezlem, smí žít. A já jsem ke králi nebyla pozvána už třicet dní!“ ¹² Když byl Mordechajovi doručen vzkaz od Ester, ¹³ poslal jí tuto odpověď: „Nemysli si, že v královském domě jako jediná ze všech Židů vyvázneš. ¹⁴ Budeš-li v tuto chvíli mlčet, Židům přijde spásná pomoc odjinud, ale ty i s rodinou svého

otce zahyneš. Kdo ví? Snad jsi dosáhla království právě pro chvíli, jako je tato.“¹⁵ Ester na to Mordechajovi odpověděla:¹⁶ „Jdi a shromáždí všechny Židy v Súsách. Ať se za mne postí tři dny — ať nejedí ani nepijí ve dne ani v noci. I já a mé dívky se takto budeme postit. Potom půjdu ke králi, ačkoli je to proti zákonu. A zahynu-li, zahynu.“¹⁷ Mordechaj tedy šel a udělal přesně, co mu Ester vzkázala.

5 Třetího dne si Ester oblékla královské roucho a vstoupila do vnitřní dvorany královského paláce přímo před komnatu krále. V královské síni naproti vchodu seděl na svém trůnu král.² Když spatřil královnu Ester, jak stojí v dvoraně, získala si jeho srdce. Ukázal na ni svým zlatým žezlem, Ester přistoupila a dotkla se jeho konce.³ „Copak chceš, královno Ester? Žádej půl říše a bude ti vyhověno,“ řekl jí král.⁴ „Kdyby král ráčil, mohl by prosím král dnes přijít s Hamanem na hostinu, kterou jsem pro něj připravila?“ odpověděla Ester.⁵ „Hned jděte pro Hamana,“ král na to, „ať se Ester splní, co žádá!“ Král i Haman pak přišli na hostinu, kterou Ester připravila.⁶ Nad pohárem vína se král Ester otázal: „Tak jaké máš přání? Bude ti splněno. Žádej půl říše a stane se.“⁷ „Mé přání?“ odvětila Ester. „Co žádám?“⁸ Ráčí-li král laskavě vyhovět mému přání a splnit mou žádost, nechť král přijde s Hamanem na hostinu, kterou jim zítra vystrojím. Tehdy králi odpovím na jeho otázku.“⁹ Toho dne Haman odcházel veselý a v dobrém rozmaru. V paláci ale potkal Mordechaje a ten před ním nevstal, ani se nepohnul. Haman se na Mordechaje rozlítil,¹⁰ ale ovládl se a šel domů. Sezval své přátele, také svou ženu Zereš,¹¹ a vykládal jim, jaký je proslulý boháč a kolik má synů a čím vším ho král poctil a vůbec jak ho král povýšil nad velmože i královské dvořany.¹² „Dokonce,“ povídá Haman, „královna Ester vystrojila hostinu, na kterou nepozvala kromě krále už nikoho, jenom mě! Dokonce jsem k ní spolu s králem pozván i na zítra!¹³ Jenže to všechno je mi na nic, když se musím dívat, jak si ten Žid Mordechaj sedí na královském dvoře!“¹⁴ Jeho žena i všichni přátelé mu tedy poradili: „Nech postavit kůl na padesát loktů vysoký a hned ráno řekni králi, ať na něj Mordechaje pověsí. Pak můžeš jít s králem vesele na hostinu.“ Ta rada se Hamanovi zalíbila, a tak dal postavit ten kůl.

6 Té noci král nemohl spát. Rozkázal tedy, ať mu přinesou kroniku říšských záznamů. Když z ní králi předčítali,² narazili na zápis o tom, jak jistý Mordechaj odhalil Bigtana a Tereše, dva královské eunuchy ze strážců prahu, kteří se chystali vztáhnout ruku na krále Xerxe.³ Král se otázal: „Jak za to byl Mordechaj vyznamenán a povýšen?“ „Vůbec nijak,“ odpověděli panoši obsluhující krále.⁴ „Je někdo v předsáli?“ zeptal se král. (Do vnějšího předsáli královských komnat právě přišel Haman, aby promluvil s králem, že je záhodno Mordechaje pověsit na kůl, který pro něj připravil.)⁵ „Ano, v předsáli čeká Haman,“ odpověděli panošové králi. „Ať vejde,“ řekl král.⁶ Když Haman vešel, král se ho zeptal: „Co se má udělat, když král chce někoho vyznamenat?“ Haman si pomyslel: „Koho jiného by král mohl chtít vyznamenat než mě?“⁷ a tak tedy králi odpověděl: „Chce-li král někoho vyznamenat,⁸ ať přinesou královské roucho, které nosívá král, a přivedou koně, na kterém jezdí král, s královskou korunou na hlavě.“⁹ To roucho i koně ať svěří některému z králových nejvznešenějších velmožů. Ať je to roucho oblečeno tomu, koho král chce vyznamenat; ať je na tom koni proveden po náměstí a ať se před ním volá: „Takto se děje tomu, koho chce král vyznamenat!“¹⁰ „Rychle vezmi to roucho i koně!“ odpověděl král Hamanovi. „To, co jsi řekl, uděláš pro Žida Mordechaje z královského kancléřství. Dej pozor, ať nic z toho, co jsi řekl, nevynecháš.“¹¹ A tak Haman vzal to roucho a koně, oblékl Mordechaje, provedl ho po náměstí a volal před ním: „Takto se děje tomu, koho chce král vyznamenat.“¹² Mordechaj se pak vrátil do královského paláce, ale Haman spěchal domů sklíčený a s hlavou zahalenou.¹³ Když Haman vypravoval své ženě Zereš a všem přátelům, co všechno ho postihlo, odvětili mu ti mudrcové i jeho žena Zereš: „Jestli je ten Mordechaj opravdu Žid, pak tvůj pád teprve začal! Nikdy ho nepřemůžeš; padneš před ním úplně.“¹⁴ Ještě to ani nedořekli, když vtom dorazili královi eunuchové a spěšně Hamana odvedli na hostinu, kterou vystrojila Ester.

7 Král i Haman přišli na hostinu ke královně Ester.² Král se nad pohárem vína stejně jako včera Ester otázal: „Tak jaké máš přání, královno Ester? Bude ti splněno. Žádej půl říše a stane se.“³ „Ráčíš-li mi, králi, prokázat laskavost,“ odpověděla královna Ester, „daruj mi prosím život — to je mé přání! Ušetři i můj lid — to je má žádost.“⁴ Já i můj lid jsme vydáni zkáze, k pobití a vyhlazení! Kdybychom byli jen prodáni do otroctví, mlčela bych, neboť ten padouch nestojí za to, aby byl král obtěžován.“⁵ „Kdo to je?“ přerušil ji král Xerxes. „Kde je ten, kdo by se odvážil provést něco takového?“ ptal se královny Ester.⁶ „Ten zavilý padouch,“ řekla Ester, „je tenhle zlosyn Haman!“ Haman zůstal před králem a královnou jako omráčený.⁷ Král v návalu hněvu vstal od vína a vyšel ven do zámecké zahrady. Haman zůstal, aby královnu Ester prosil o život. Bylo mu

7:7 **Vstal od vína.** Peršané jednali všechna závažná rozhodnutí dvakrát: jednou pod vlivem alkoholu, podruhé za střízliva. To proto, že uzákonění čehokoliv bylo jednou provždy nezvratné (srv. 1:19; 8:8

a Da 6:8, 12. Aby nepřehlédli nebo nepodcenili nějaký důležitý aspekt, uchýlovali se k debatě bez zábran.

jasné, že u krále už nemá naději.⁸ Vtom se král vrací ze zámecké zahrady do vinného pavilonku a vidí Hamana zhrouceného na Esterině lehátku. „Tak on se ještě u mě doma bude vrhat na královnu?!“ zvolal král. Jakmile to král vyřkl, eunuchové zakryli Hamanovi tvář.⁹ Charbona, jeden z nich, před králem poznamenal: „A co s tím kůlem, který Haman postavil pro toho Mordechaje, jehož slovo zachránilo krále? Stojí u Hamanova domu, vysoký na padesát loktů.“ „Pověste ho na něj!“ rozkázal král.¹⁰ A tak Hamana pověsili na kůl, který postavil pro Mordechaje. Teprve tehdy králův hněv opadl.

8 Téhož dne král Xerxes daroval majetek židobijce Hamana královně Ester a Mordechaj získal přístup k samému králi. Ester totiž prozradila, kým pro ni je.² Nato si král sňal z ruky pečetní prsten (který odebral Hamanovi) a dal ho Mordechajovi. Ester pak Mordechaje učinila správcem Hamanova majetku.³ Ester pak znovu promluvila před králem. Padla mu k nohám a s pláčem ho prosila, aby odvrátil tu pohromu, kterou Haman Agagovec zosnoval proti Židům.⁴ Král na ni ukázal zlatým žezlem, ať vstane. Ester se postavila před králem⁵ a řekla: „Ráčí-li mi král prokázat laskavost a uzná-li to král za vhodné, jestliže mu na mně záleží, ať nechá napsat, že se odvolávají ty listy, které vymyslel a sepsal Haman, syn Hamedaty Agagovce, aby vyhladil Židy ve všech provinciích říše.“⁶ Jak bych se mohla dívat na pohromu, která má potkat můj lid? Jak bych se mohla dívat na záhubu svých blízkých?“⁷ Král Xerxes královně Ester a Židu Mordechajovi odpověděl: „Hamana jsem nechal pověsit na kůl a jeho majetek jsem dal Ester, protože vztáhl ruku na Židy.“⁸ Edikt psaný královým jménem a zapečetěný královým prstenem ovšem odvolat nelze. Smíte však Židům napsat, co uznáte za vhodné; pište královým jménem a zapečetěte to královým prstenem.“⁹ Hned tehdy, třináctého dne třetího měsíce zvaného sivan, byli svoláni královští písaři. Přesně podle Mordechajových pokynů se napsalo jak Židům, tak satrapům, místodržcím a představitelům sto sedmadvaceti provincií od Indie až po Habeš. Do každé provincie se psalo jejich písmem, jednomu každému národu jejich jazykem a Židům také jejich písmem a jejich jazykem.¹⁰ Po jízdách poslech na rychlých koních z říšského hřebčince rozeslal Mordechaj listy napsané jménem krále Xerxe a zapečetěné královským prstenem:¹¹ Židům v každém jednotlivém městě král povoluje shromáždit se a bránit své životy. Smějí zničit, pobít a vyhladit jakékoli ozbrojence z kteréhokoli národa či provincie, kteří by napadli je nebo jejich ženy a děti. Co kdo po nich ukořistí, ať si ponechá.¹² Tak se staň ve všech provinciích krále Xerxe, a to v jediný den: třináctého dne dvanáctého měsíce zvaného adar.¹³ Tento edikt budiž zařazen mezi zákony v každé jednotlivé provincii a vyhlášen ve všech národech, aby Židé mohli být v ten den připraveni k odplatě proti svým nepřátelům.¹⁴ Jízdní poslové na koních z říšského hřebčince na králův příkaz neprodleně vyrazili a zákon byl vyhlášen i v súském paláci.¹⁵ Mordechaj vyšel od krále oděn královsky v modré a bílé, s velkou zlatou čelenkou a v hávu z kmentu a purpuru. Ve městě Súsách zavládlo bujaré veselí.¹⁶ Židům vzešlo světlo a radost, jásot a sláva.¹⁷ V každé jedné provincii, v každičkém městě, kam dorazilo královské nařízení, nastalo u Židů veselí a jásot, hody a svátky. Mnozí z ostatních národů se tehdy požídovali, protože na ně padl strach z Židů.

9 Třináctého dne dvanáctého měsíce zvaného adar se mělo naplnit královské nařízení. Nepřátelé čekali, že toho dne Židy přemohou, ale vše se obrátilo: Židé přemohli své protivníky.² Ve všech provinciích krále Xerxe se Židé ve svých městech shromáždili, aby bránili své životy proti těm, kdo jim chystali pohromu. Nikdo před nimi neobstál; strach z nich padl na všechny národy.³ Také všichni představitelé provincií, satrapové, místodržci a královští správci podporovali Židy, neboť na ně padl strach z Mordechaje.⁴ Mordechaj měl totiž v královském paláci významné postavení. Jeho pověst se šířila po všech provinciích a Mordechajův vliv rostl stále víc.⁵ Židé udeřili na všechny své nepřátele mečem. Při té řezi a zhoubě naložili se svými protivníky, jak se jim zachtělo.⁶ V samotném sídelním městě Súsách Židé pobili a zahubili pět set mužů.⁷ Mezi nimi byli: Paršandata, Dalfon, Aspata,⁸ Porata, Adalia, Aridata,⁹ Parmašta, Arisaj, Aridaj, Vajzata,¹⁰ deset synů židobijce Hamana, syna Hamedatova. Pobili je, kořisti se však ani nedotkli.¹¹ Téhož dne se počet zabitých v sídelním městě Súsách donesl až ke králi.¹² „V samotných Súsách,“ řekl král královně Ester, „Židé pobili a zahubili pět set mužů a deset Hamanových synů. Co asi udělali v ostatních provinciích říše? Tak jaké máš přání? Bude ti splněno. Žádej cokoli dalšího a stane se.“¹³ „Kdyby král ráčil,“ odpověděla Ester, „nechtě je Židům dovoleno, aby v Súsách mohli podle zákona pro dnešek jednat ještě zítra. A těch deset Hamanových synů nechtě pověsí na kůly.“¹⁴ Král přikázal, ať se tak stane. V Súsách byl vydán příslušný zákon a deset Hamanových synů bylo pověšeno.¹⁵ Židé v Súsách se shromáždili ještě čtrnáctého dne měsíce adaru. Pobili v Súsách tři sta mužů, kořisti se však ani nedotkli.¹⁶ Také ostatní Židé v říšských provinciích se shromáždili, aby bránili své životy a zjednali si klid od nepřátel. Pobili pětasedmdesát tisíc protivníků, kořisti se však ani nedotkli.¹⁷ To se stalo třináctého dne měsíce adaru. Následujícího čtrnáctého dne už měli klid, a tak toho dne pořádali hody a veselice.¹⁸ Židé v Súsách se ale shromáždili třináctého a ještě čtrnáctého dne téhož

měsíce. Klid měli až patnáctého, a tak pořádali hody a veselice teprve toho dne.¹⁹ A proto venkovští Židé, kteří nebydlí v hrazených městech, pořádají veselice, hody a oslavy čtrnáctého dne měsíce adaru a navzájem si posílají výslužku.²⁰ Mordechaj všechny tyto věci sepsal a všem Židům ve všech provinciích krále Xerxe, blízkým i vzdáleným, rozeslal listy,²¹ aby jim uložil každoročně zachovávat čtrnáctý a patnáctý den měsíce adaru.²² V tyto dny si Židé zjednali klid od svých nepřátel; v tomto měsíci se jejich žal proměnil v radost a smutek ve svátek. Proto mají v tyto dny pořádát hody a veselice, navzájem si posílat výslužku a dávat dárky chudým.²³ Tak Židé přijali svátek, který tehdy začali slavit a o kterém jim napsal Mordechaj:²⁴ Onen arcizidobijce Haman, syn Hamedaty Agagovce, si usmyslel vyhladit Židy. Hodil si pur (neboli los), kdy je má zničit a vyhladit.²⁵ Ester ale šla před krále, a ten vydal písemné nařízení, aby se ten zlovolný plán, který Haman zosnoval proti Židům, obrátil zpět na jeho hlavu: on sám i jeho synové skončili na kůlech.²⁶ Proto se těm dnům říká purim, od toho slova pur. Kvůli všemu, co je zapsáno v této listině, co sami zažili a co se jim vyprávělo,²⁷ Židé ustanovili tento nepomijivý svátek pro sebe, pro své potomky a pro všechny, kdo se k nim připojí. Přijali, že budou každoročně zachovávat oba ty dny předepsaným způsobem a ve stanovený čas.²⁸ Tyto dny se budou připomínat a slavit v každém následujícím pokolení, v každé rodině, každé provincii a každém městě. Tyto dny purim v Židovstvu nepominou a jejich památka mezi jejich potomky nevymizí.²⁹ Tuto druhou listinu psala spolu s Židem Mordechajem také královna Ester, dcera Abichailova, aby purim potvrdila s veškerou vážností.³⁰ On pak ty listy rozeslal Židům do sta sedmadvaceti provincií Xerxovy říše. Přál jim pokoj a bezpečí,³¹ a ať se dny těchto svátků purim dodržují ve stanovený čas. Tak jim to uložil Žid Mordechaj s královnou Ester a tak to přijali pro sebe i pro své potomstvo na paměť svého pústu a naříkání.³² Slova ohledně purim stvrdil i rozkaz královny Ester, a tak to bylo zaneseno do knihy.

10 Král Xerxes podrobil povinným odvodům celé vnitrozemí i mořské ostrovy.² Veškeré úspěchy jeho vládnutí i jeho moc jakož i podrobnosti o Mordechajově významu a jak ho král vyznamenal, to vše je sepsáno v Kronice králů médských a perských.³ Žid Mordechaj byl druhý hned po králi Xerxovi a mezi Židy nejváženější. Celé to množství jeho bratrů ho mělo v oblibě. Pečoval totiž o dobro svého lidu a zasazoval se o rozkvět všeho jejich potomstva.

Jób

Úvod

1 V zemi Úc žil muž jménem Job. Ten muž byl bezúhonný a poctivý, bohobojný a prostý všeho zla. ² Měl sedm synů a tři dcery, ³ jeho stáda čítala 7 000 ovcí, 3 000 velbloudů, 500 párů dobytka a 500 oslic a také služebnictva měl velmi mnoho. Mezi všemi východními národy mu nebylo rovného. ⁴ Jeho synové, každý ve svůj den, pořádali ve svých domech hostiny a zvali také své tři sestry, ať přijdou jíst a pít s nimi. ⁵ Jakmile dny těch hodů skončily, Job pro ně posílal, aby je posvětil. Od časného rána obětoval za každého z nich zápalné oběti, neboť si říkal: „Co když mé děti zhřešily a v duchu zlořečily Bohu.“ Tak to Job činíval pokaždé. ⁶ Jednoho dne, když synové Boží přišli, aby předstoupili před Hospodina, přišel s nimi i satan. ⁷ „Odkud jdeš?“ zeptal se Hospodin satana. „Toulal jsem se po zemi sem a tam,“ odpověděl mu satan. ⁸ „A všiml sis mého služebníka Joba?“ řekl mu na to Hospodin. „Na zemi mu není rovného — ten muž je bezúhonný a poctivý, bohobojný a prostý všeho zla.“ ⁹ „Copak Job ctí Boha zadarmo?“ namítl satan Hospodinu. ¹⁰ „Copak jsi kolem něj, kolem jeho domu a kolem všeho, co má, nepostavil hradbu ze všech stran? Všem, co dělá, žehnáš a jeho stáda se množí po kraji. ¹¹ Zkus ale vztáhnout ruku a sáhnout mu na všechno, co má — uvidíš, že ti pak bude do očí zlořečit!“ ¹² „Tak dobrá,“ řekl Hospodin satanovi. „Všechno, co má, ať je ve tvé moci. Jeho samotného se ale nedotkneš!“ A s tím satan od Hospodina odešel. ¹³ Jednoho dne, když Jobovi synové a dcery jedli a popíjeli víno v domě svého prvorozeného bratra, ¹⁴ dorazil k Jobovi posel: „Orali jsme s dobyt看kem a vedle se pásly oslice,“ řekl, ¹⁵ „když vtom nás přepadli Sabejci, zvířata ukradli a mládence pobili mečem. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“ ¹⁶ Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Boží blesk udeřil z nebe, zasáhl ovce i mládence a všichni shořeli. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“ ¹⁷ Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Chaldejci se ve třech tlupách vrhli na velbloudy, ukradli je a mládence pobili mečem. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“ ¹⁸ Ještě to ani nedořekl, když dorazil další: „Tví synové a dcery právě jedli a popíjeli víno v domě svého prvorozeného bratra, ¹⁹ když vtom se od pouště přihnál mohutný víchr a udeřil na ten dům ze všech stran, takže se na ně zřítíl. Tvé děti jsou mrtvé. Unikl jsem jenom já, abych ti to pověděl!“ ²⁰ Nato Job vstal, roztrhl svůj plášť a oholil si hlavu. Potom padl na zem a klaněl se: ²¹ „Nahý jsem vyšel z lůna své matky, nahý se k ní zas navrátím. Hospodin dal, Hospodin vzal. Ať je požehnáno jméno Hospodin!“ ²² V tom ve všem Job nezhřešil a neobvinil Boha z ničeho špatného.

2 Jednoho dne, když synové Boží přišli, aby předstoupili před Hospodina, přišel s nimi i satan, aby předstoupil před Hospodina. ² „Odkud jdeš?“ zeptal se Hospodin satana. „Toulal jsem se po zemi sem a tam,“ odpověděl mu satan. ³ „A všiml sis mého služebníka Joba?“ řekl mu na to Hospodin. „Na zemi mu není rovného — ten muž je bezúhonný a poctivý, bohobojný a prostý všeho zla. Až dosud vytrval ve své bezúhonnosti, ačkoli jsi mě podnítl, abych ho bezdůvodně trápil.“ ⁴ „Kůži za kůži! Za svůj život člověk dá vše, co má,“ namítl satan Hospodinu. ⁵ „Zkus ale vztáhnout ruku a sáhnout mu na tělo a kosti — uvidíš, že ti pak bude do očí zlořečit!“ ⁶ „Tak dobrá,“ řekl Hospodin satanovi. „Ať je ve tvé moci. Musíš ho ale nechat naživu.“ ⁷ S tím satan od Hospodina odešel a ranil Joba od hlavy až k patě hroznými vředy. ⁸ Job seděl v popelu a škrábal se střepe. ⁹ „Ještě se držíš té své bezúhonnosti?“ řekla mu manželka. „Zlořeč Bohu a zemři!“ ¹⁰ „Mluvíš jako nějaká hloupá ženská,“ odpověděl jí. „Budeme snad od Boha přijímat jen dobré, a zlé ne?“ V tom ve všem Job ani jediným slovem nezhřešil. ¹¹ Když o všem tom zlé, co Joba potkalo, uslyšeli jeho tři přátelé, vypravili se každý ze svého kraje: Elifaz z Temanu, Bildad ze Šuchu a Sofar z Naámy. Shodli se, že ho společně půjdou navštívit, aby ho politovali a potěšili. ¹² Uviděli ho už zdálky a byl k nepoznání. Dali se do hlasitého pláče,

1:8 Bezúhonný a poctivý. Bůh má o člověku naději, Satan nikoliv. Komu z nich uvěříme, podle toho bude vypadat i náš život, včetně našich postojů vůči ostatním.

1:12 Jeho samotného se ale nedotkneš. Nemají pravdu ta náboženství, která věří na věčný souboj vyrovnaných sil dobra a zla. Satan, ztělesnění nejhoršího zla, je jako vzteklý pes na řetězu v Boží ruce: Nemůže, kam ho Bůh nepustí (srv. v. 2:6).

1:22 Nezhřešil. Jobovy rány, jimiž se mu rázem zhroutil celý dosavadní život, nejsou trest za hřích, jak si někteří včetně Jobových přátel myslí.

2:9 Zlořeč Bohu a zemři. V době, kdy nikdo neměl potuchy o posmrtném životě a všichni věřili, že Bůh je instantní karma, odpácející podle zásluh v tomto životě, je nutno slova Jobovy manželky chápat jako projev milosrdenství, jako pokus o eutanázii, snahu ukrotit jeho trápení. Podle všeobecně přijímané víry, kterou sdílela, kdyby Job proklel Boha, Bůh by ho za to ztrestal smrtí, která by ho vykoupila z utrpení. Job však, přestože donedávna měl všechny důvody věřit témuž, co ostatní (byl zbožný a zahrnut požehnáním), odmítá takto manipulovat s Bohem ve snaze dosáhnout svých cílů.

Utrpení nám bylo přislíbeno. Je součástí programu. Dokonce nám bylo řečeno „Blaze plačícím“ (Mt 5:4), a já to беру. Není to nic, s čím bych nepočítal. Ale přesto je to jiné, když se to týká vás samotných, ne druhých, a doopravdy, ne jen v představách.

C.S. Lewis

roztrhli své pláště a sypali si na hlavu prach, až létal k obloze. ¹³ Sedm dní a sedm nocí s ním proseděli na zemi, a když viděli tu nesmírnou bolest, nikdo mu neřekl ani jediné slovo.

3 Nakonec Job otevřel ústa a proklínal den, kdy se narodil. ² Job tehdy řekl: ³ „Zhynout měl den, kdy jsem se narodil, i noc, kdy řekli: Chlapce jsme počali! ⁴ Kéž by se zatměl onen den, Bůh na nebi kéž by se po něm nesháněl, kéž vůbec nezačal s úsvitem! ⁵ Kéž by ho pohltila černá tma, mračno kéž by ho bylo přikrylo, zatmění kéž by ho přemohlo! ⁶ I tu noc měla zachvátit temnota, aby se do roku nemohla počítat, do počtu měsíců aby nevešla! ⁷ Ach ta noc — kéž byla neplodná, radostný výkřik poznat neměla! ⁸ Zaklínači dnů ji měli proklínat, ti, kdo jsou připraveni dráždit leviatana. ⁹ Kéž tehdy zhasla její Jitřenka, nadarmo kéž by na světlo čekala, paprsky úsvitu vidět neměla! ¹⁰ Své lůno přede mnou měla uzavřít, mé oči ušetřit všeho trápení. ¹¹ Proč jsem už v lůno nezhylnul? Proč jsem nezemřel při porodu? ¹² Proč tu byl klín, jenž mě přitulil? Proč prsy, z nichž jsem pil? ¹³ Byl bych teď ležel a mlčel bych, odpočíval bych v pokoji ¹⁴ společně s králi a velmoži, jejichž stavby jsou už troskami, ¹⁵ anebo s velmoži, kteří oplývali zlatem, kteří si příbytky naplnili stříbrem! ¹⁶ Proč jsem jak potrat nebyl zahrabán, jako nemluvně, jež světlo nevidá? ¹⁷ Tam už ničemové nikoho netrápí, tam si odpočinou všichni zdeptaní. ¹⁸ Také i vězni tam najdou úlevu, neuslyší tam už pokřik biřičů. ¹⁹ Malí i velcí jsou tam vedle sebe, otrok je bez pána, na svobodě. ²⁰ K čemu je dáno světlo ubohým a život zatrpklým; ²¹ těm, kteří na smrt marně čekají, ač ji hledají víc než poklady; ²² těm, kteří jásají radostí, jakmile hrobu dosáhli? ²³ K čemu je to člověku, jenž cestu nevidí a jehož Bůh ze všech stran obklíčil? ²⁴ Mým denním chlebem je teď jen sténání, můj nářek proudí jako potoky. ²⁵ Stalo se mi to, čeho jsem se bál, potkalo mě to, z čeho jsem měl strach! ²⁶ Nemám pokoj, nemám klid, nemám odpočínutí. Přišlo trápení.“

4 Elifaz Temanský mu na to řekl: ² „Sneseš, když na tebe někdo promluví? Je těžké neřici vůbec nic. ³ Sám přece dovedls mnohé poučit, pokleslým rukám jsi uměl dodat sil. ⁴ Tvá slova klopýtajícího zvedala, posiloval jsi podlomená kolena. ⁵ Teď došlo na tebe — a neseš to těžce; tebe to zasáhlo, a děsíš se. ⁶ Už není ti oporou zbožnost tvá? Tvá bezúhonnost už ti naději nedává? ⁷ Zhynul snad někdy nevinný? Vzpomeň si! Kde byli vyhlazeni poctiví? ⁸ Ti, kdo ořou zlo, pokud vím, ti, kdo rozsévají trápení, je sklizejí. ⁹ Dechem Božím zahynou, závanem jeho hněvu se rozplynou. ¹⁰ Lev umí rvát a šelma zavrčí, i lví tesáky se ale vyloží. ¹¹ Bez kořisti pojde i silný lev, smečka lvícat se rozprchne. ¹² Dostalo se mi tajné sdělení, ušima jsem jen šepot pochytil. ¹³ Nočními vidinami byl jsem rozrušen, když lidi zmáhá těžký sen. ¹⁴ Strach mě přepadl, začal jsem se třást, do morku kostí děs mnou pronikal. ¹⁵ Duch se mi tehdy mihnul před tváří, chlupy na těle se mi zježily. ¹⁶ Zastavil se, podobu ale nešlo rozeznat, jen zjev jakýsi před mýma očima, pak šepot, když zaslechl jsem hlas: ¹⁷ ‘Copak je smrtelník v právu před Bohem? Je člověk čistý před svým Stvořitelem? ¹⁸ Ani na své služebníky se Bůh nespolehá, dokonce i na andělích najde kaz. ¹⁹ Co potom s těmi, kdo žijí v domech hliněných, jež mají v prachu základy? Rozmáčknot je lze snáze než mola, ²⁰ drceni bývají od rána do večera. Bez povšimnutí navždy zahynou, ²¹ lano jejich stanu bude strženo, zemřou a moudří nebudou!’

5 Jen křič — kdo ti však odpoví? Ke komu z andělů se chceš obrátit? ² Hlupáka zahubí rozhořčení, omezenec umře závistí. ³ Viděl jsem hlupáka zapustit kořeny, jeho dům ale náhle stihlo prokletí: ⁴ Jeho děti nepoznají žádné bezpečí, bez obhájce budou na soudu zdeptáni. ⁵ Jeho sklizeň mu spolknou hladový, i zprostřed trní ji uchvátí, jeho bohatství zhltnou žízniví. ⁶ Zlo totiž jen tak z prachu nevzchází, trápení ze země samo nepučí - ⁷ to přece člověk plodí trápení, tak jako jiskry vzhůru létají. ⁸ Já bych se raději k Bohu obrátil, jemu bych předložil svou při. ⁹ On koná věci veliké a tajemné, jeho zázraky jsou nesčetné. ¹⁰ Sesílá deště na zemi, potoky pouští po kraji. ¹¹ Ponížené staví na místech vysokých, truchlícím dává bezpečí. ¹² Hatí úmysly prohnáných, aby neuspěli se svou chytrostí. ¹³ On chytá chytráky v jejich vychytralosti, záměry zvrácených on podvrací. ¹⁴ Uprostřed dne tma je zachvátí, v poledne budou tápat jako za noci. ¹⁵ Před mečem jejich úst chudé zachrání, zachrání je z jejich mocného sevření. ¹⁶ Chudák má věru naději, že bude umlčeno násilí. ¹⁷ ‘Jak blaze je člověku, jehož kárá Bůh! Trestu Všemohoucího se nezpěčuj!’ ¹⁸ ‘On udeří, však také ošetří, zraní, svou rukou však uzdraví.’ ¹⁹ Vysvobodí tě ze šesti souzení, ani posedmé nestihne tě neštěstí. ²⁰ V hladomoru zachrání tě před

smrti a z moci meče za války. ²¹Před bičem jazyka budeš skryt, nebudeš se bát, když zhouba přichází. ²²Zhoubě i hladu se budeš smát, ani z divé zvěře nebudeš mít strach. ²³Budeš mít smlouvu i s kamením na poli, i divá zvěř se s tebou bude přátelit. ²⁴Ve svém příbytku poznáš, co je klid, přehlédneš své statky — nebude chybět nic. ²⁵Poznáš, co je to mít mnohé potomky: Tvých ratolestí bude jak trávy na zemi. ²⁶Ke hrobu dojdeš plný sil jako při sklizni snop obilí. ²⁷Na to jsme přišli a tak to je. Vyslechni to a pouč se!“

6 Job na to řekl: ²„Kéž by se má muka dala zvážit, na váhy kéž by se vešla bída má! ³Byla by těžší, než je písek v moři — to proto slovy se téměř zalykám. ⁴Šípy Všemohoucího se do mě zabodly, jejich jed se mi vpíjí do ducha, Boží hrůzy mě obklíčují ze všech stran. ⁵Hýká snad osel, když má dost trávy? Bučí snad vůl, když má krmení? ⁶Copak se jí mdlé jídlo bez soli? Copak má nějakou chuť sliz? ⁷Tyto věci se mi z duše protíví, z takového jídla je mi k zvracení! ⁸Kéž by se mé přání konečně splnilo, kéž by Bůh naplnil mou naději - ⁹že by mě Bůh ráčil rozmáčknout, mávnutím ruky mě zahubit. ¹⁰Pak by mi mohlo sloužit k útěše, i když se svjím v krutých bolestech, že slovům Svatého jsem se nevzepřel. ¹¹Copak mám sílu, abych to vydržel? Copak mě ještě něco čeká v životě? ¹²Copak je má síla z kamene? Copak je mé tělo bronzové? ¹³Copak si mohu nějak pomoci? Teď, když mě úspěch opustil? ¹⁴Kdo není oddaný svému příteli, úctu k Všemohoucímu opouští. ¹⁵Mí bratři jsou však zrádní jako bystriny, jak řečiště, jež brzy vymizí. ¹⁶Když taje led a sníh, kalným proudem se rozvodní, ¹⁷v době sucha se však vytratí, v horku se vypaří a jsou pryč. ¹⁸Jejich cesty se klikatí, míří do pustin, kde zmirají. ¹⁹Karavany z Temy je hledají, výpravy ze Sáby v ně doufají, ²⁰jejich důvěra je ale zamrzí — když k nim dorazí, čeká je zklamání. ²¹Právě tak k ničemu jste teď vy: Vidíte hrůzu a jste zděšeni. ²²Řekl jsem snad: ‘Dejte mi něco,’ nebo: ‘Vyplatte mě ze svého?’ ²³‘Vysvobodte mě od nepřítele,’ nebo: ‘Od tyranů mě zachraňte?’ ²⁴Poučte mě, a zmlknu hned, v čem jsem pochybil, mi ukažte. ²⁵Jak mohou zraňovat slova upřímná! Co vaše důkazy mohou dokázat? ²⁶To, co jsem řekl, mi chcete vytýkat? Copak jen do větru mluví ubožák? ²⁷Vy byste ale i o sirotka losovali, vlastního přítele byste prodali! ²⁸Pohledte na mě, prosím vás — copak bych vám do očí lhal? ²⁹Přestaňte! Nepáchejte křivdu! Přestaňte! Jsem přece v právu! ³⁰Copak jsem řekl něco špatného? Copak nepoznám, co by mě zničilo?“

7 Nemá člověk na zemi jen samou robotu? Den za dnem jak nádeník žije tu. ²Jak otrok touží po stínu, jak nádeník čeká odměnu. ³I mně byly dány měsíce prázdnoty, přiděleny mi byly noci trápení. ⁴Když uléhám, říkám si: ‘Kdy budu moci vstát?’ A noc se táhne a já se převaluji sem a tam až do rána. ⁵Tělo mám červy a strupy pokryté, rány na kůži mám zhnisané. ⁶Jak tkalcovský člunek utekly mé dny a bez naděje skončily. ⁷Pamatuj, Bože, můj život je pouhý vzdech, mé oči už nikdy štěstí nespátrí. ⁸Nezahlédne mě oko, které mě vidí teď, rozhlédneš se po mně, a nebudu tu víc. ⁹Jako míjejí mraky a ztrácí se, kdo klesne do hrobu, ten více nevyjde. ¹⁰Domů se už nikdy nevrátí, nikdy se neukáže ve svém obydlí. ¹¹Proto už déle nemohu mlčet, v soužení ducha musím promluvit, své hořké duši musím ulevit. ¹²Jsem snad moře, jsem snad drak, abys nade mnou stavěl stráž? ¹³Myslím si: ‘Na lůžku se mi uleví, spánek ulehčí mému trápení.’ ¹⁴Tehdy mě ale strašíš sny, tehdy mě děsíš skrze vidění, ¹⁵že bych se raději oběsil — radši bych zemřel, než takhle živořil! ¹⁶Mám toho dost. Nebudu přece žít navěky! Nech mě být. Jen pouhá pára jsou mé dny! ¹⁷Co je člověk, že se ti zdá tak významný a že ti tolik leží na srdci? ¹⁸Od samého rána se o něj zajímáš, každíčkou chvíli ho chceš sledovat. ¹⁹Kdy už ode mě odvrátíš svůj zrak? Ani slinu mě polknout nenecháš? ²⁰Když zhřeším, co ti to udělá, ty Strážce člověka?! Proč sis mě vybral za svůj terč? Jsem ti snad břemenem? ²¹Proč neodpustíš můj hřích, proč mě mé viny nezbavíš? Brzy už ulehnu do prachu; budeš mě hledat, a už tu nebudu!“

8 Bildad Šuchský mu na to řekl: ²„Jak dlouho budeš takhle mluvit? Tvé řeči jsou podobné vichřici! ³Copak Bůh spravedlnost poruší? Copak Všemohoucí právo převrací? ⁴Pokud tvé děti proti němu zhřešily, vydal je moci jejich vin. ⁵Budeš-li ale pilně hledat Boha a Všemohoucího prosit o milost, ⁶budeš-li čistý a poctivý, hned zase začne nad tebou bdít, rozkvět tvých statků znovu obnoví. ⁷Tvé počátky budou nicotné oproti hojnosti, jež čeká tě. ⁸Předchozích pokolení zeptej se, na jejich otce dej. ⁹My jsme jen včerejší, nevíme nic,

7:16 Nebudu přece žít navěky. Job nepočítá se změnou k lepšímu, vnímá své trápení jako trvalé. Malé dítě, které nemá pojem o čase, prožívá své emoce podobně: Když je vystaveno utrpení, je přesvědčeno, že to tak bude věčně. Tím se ocitá v pekle. Potřebuje ukonejšit, aby uvěřilo, že bolest jednou přejde. Potřebuje podržet – fyzicky i emocionálně. To měli udělat Jobovi přátelé; místo soucítění empatie a pláče s plačícími se ho však snaží napravit deptáním, že si za to může sám. **7:21 Už tu nebudu.** Job, stejně jako všichni v jeho době (a nejen tehdy), věřil, že Bůh odměňuje podle zásluh v životě na tomto světě: Zbožný bude pozhnaný a bezbožný prokletý. Tento verš prozrazuje,

že (stejně jako všichni) nevěří na život po smrti. Protože však věří, že Všemohoucí je spravedlivý, nechápe, co se to tedy stalo; ví, že to nebyl trest za hříchy. Později díky svému utrpení dozraje k poznání Boží spravedlnosti, *přesahující* tento pozemský život (19:25–26).

8:8 Na jejich otce dej. Bildad se odvolává na tradici, kdežto Job má osobní zkušenost s živým Bohem. Zákoníci, kteří lpi na víře papouškováním toho, jak jim byla předána (protože nic jiného neznají), nedokážou porozumět někomu, kdo má s Bohem živý vztah. Viz Úvod k Bibli.

naše dny na zemi jsou pouhý stín. ¹⁰ Oni však poučí tě, oni ti povědí, z hloubi svého srdce ti toto vyjeví: ¹¹ Roste papyrus, kde nejsou bažiny? Daří se rákosí bez vody? ¹² Ještě se zelená, není posekán, rychleji než tráva však náhle usychá. ¹³ Tak se povede těm, kdo na Boha nemyslí, takto se vytratí doufání bezbožných. ¹⁴ Chatrnou mají naději, na pavučinu se spolehli. ¹⁵ Opřít se o ni znamená pád, kdo se jí drží, ten nezůstane stát. ¹⁶ Jiný však bují na slunci, po celé zahradě rozpíná výhonky, ¹⁷ kořeny vplétá mezi kameny, drží se skalnatého podloží. ¹⁸ Když je pak ze svého místa vytržen a to místo řekne: 'Neznám tě,' ¹⁹ vida ho — jemu se šťastně povede, vždyt jinde z prachu vykvete. ²⁰ Bůh se bezúhonných nezříká, nepodpoří však ruku bídáka. ²¹ Tvá ústa smíchem nakonec naplní, písničku vloží na tvé rty. ²² Tví nepřátelé však budou mít plášť z ostudy, ze stanu ničemů nezbude vůbec nic.

9 Job na to řekl: ² „Vím, je to tak, jistě máš pravdu. Může snad člověk být před Bohem v právu? ³ Kdyby s ním někdo snad chtěl jít k soudu, z tisíce otázek by nezodpověděl jednu. ⁴ Má hlubokou moudrost a nesmírnou sílu — uspěl snad někdy, kdo stanul proti němu? ⁵ On hory přenáší, než se kdo naděje, poráží je, když hněvá se. ⁶ I zemi z místa pohnout dokáže, tak že se třesou její pilíře. ⁷ Řekne slunci, a nevyjde, svou pečeti hvězdy zakryje. ⁸ On sám roztahuje nebesa, přes moře kráčí po vlnách. ⁹ Učinil Oriona i Velký vůz, Plejády i souhvězdí na jihu. ¹⁰ On koná věci veliké a tajemné, jeho záznaky jsou nespočetné. ¹¹ Když projde kolem, já ho nespatřím, půjde dál, i když to netuším. ¹² Když něco vezme, kdo mu zabrání? Kdopak mu řekne: 'Co to provádíš?' ¹³ Svůj hněv Bůh omezovat nijak nehodlá — před ním se musí sklonit i pomocníci netvora! ¹⁴ Jak bych se tedy já před ním obhájil? Jak najdu slova, abych ho obvinil? ¹⁵ Neobhájím se, i když jsem nevinný, u svého Soudce bych musel o milost žadonit. ¹⁶ I kdyby se dostavil, když ho předvolám, nevěřím, že by mi vůbec naslouchal. ¹⁷ Rozdrtil by mě vichřicí, pro nic za nic by mé rány rozmnožil. ¹⁸ Nenechal by mě ani nadechnout, nasytil by mě samou útrapou. ¹⁹ Přemoci ho? Hle — je nejsilnější! Jít s ním na soud? Kdo ho předvolá? ²⁰ I kdybych byl nevinný, má ústa mě odsoudí; i kdybych byl bezúhonný, řekne, že jsem zvrácený. ²¹ Jsem bezúhonný, co ale na tom záleží — už se mi nechce žít! ²² Všechno je jedno, proto řekl jsem: On hubí bezúhonného spolu s bídákem! ²³ Když zhoubná rána náhle dopadne, zoufalství nevinných on se zasměje. ²⁴ Když země padne do rukou bídáka, zrak jejich soudců on sám zakrývá — a když ne on, kdo pak? ²⁵ Rychleji než běžec utekly mé dny, šťastné nebyly, teď jsou pryč. ²⁶ Jak rákosové čluny kolem propluly, jak orel řítící se za svou kořistí. ²⁷ Mohl bych říci: 'Přestanu s nářkem, zarmoucenou tvář nahradím úsměvem!' ²⁸ Jenže se děsím všech svých trápení — neosvobodíš mě, to dobře vím. ²⁹ Jsem předem odsouzen — proč bych se snažil zbytečně? ³⁰ I kdybych se ve sněhu vykoupal, i kdybych si dlaně louhoval, ³¹ stejně mne shodíš do žumpy, že i svému plášti budu odporný. ³² On není člověk jako já, abych se mu postavil, abychom společně k soudu šli. ³³ Kéž by mezi nás vstoupil prostředník, který by na nás oba ruku položil! ³⁴ Ten by snad jeho hůl ode mě odvrátil, abych nebyl zastrašen jeho hrůzami. ³⁵ To bych pak promluvil a neměl bych z něj strach, se mnou to ale není tak!

10 Už se mi hnusí žít, proto teď svému nářku povolím, z hořkosti duše promluví. ² Neodsuzuj mě předem — tak Boha oslovím — z čeho mě obviňuješ, prozrad mi. ³ Dělá ti dobře, že mě sužuješ? Proč pohrdáš vlastnoručním výtvozem a záměry ničemů vítáš s úsměvem? ⁴ Copak máš oči tělesné? Pohledem smrtelníka díváš se? ⁵ Copak jsou tvé dny lidským podobné, připomínají tvé roky lidský věk, ⁶ že na mně hledáš nějaký přestupek a po mém hříchu pídíš se? ⁷ Víš přece, že jsem nevinný a že mě z tvé ruky nikdo nevyvrve! ⁸ Tvé ruce mne hnětly a tvořily — teď ses obrátil a chceš mě zahubit? ⁹ Vzpomeň si, že jsi mne z hlíny vytvořil — to mě chceš znovu na prach obrátit? ¹⁰ Což jsi mě kdysi jak mléko nenalil, nenechal jsi mě zhoustnout jako sýr? ¹¹ Kůží a masem jsi mě přioděl, kostmi a šlachami spojils mě. ¹² Z lásky jsi mě obdaroval životem, tvá péče střežila můj každý dech. ¹³ Toto však v srdci skrýval jsi, teď už jsem poznal tvé úmysly: ¹⁴ Abys mě hlídal, zda nezhrěším, abys mi neodpustil žádné přestupky. ¹⁵ Pokud jsem vinen, běda mi, nezvednu ale hlavu, i když jsem nevinný; přesycen jsem hanbou, zpitý trápením. ¹⁶ Kdybych se narovnal, budeš mě honit jako lev, svou úžasnou sílu na mě znovu prokážeš. ¹⁷ Postavíš další svědky proti mně, tvůj hněv proti mně se ještě rozmůže, tvá vojska mě zas a znovu vezmou útokem. ¹⁸ Proč jsi mě vůbec z lůna vyváděl? Kéž bych byl zhynul, než mě kdo uviděl! ¹⁹ Jako bych nikdy nebyl, tak bych na tom byl, z klína do hrobu by mě přenesli. ²⁰ Copak mi nezbyvá už jen pár dnů? Nech mě být, ať pookřeji aspoň na chvíli, ²¹ dříve než bez návratu odejdu do země přišerí a stínu, ²² do země černé jako tma, kde vládne stín a není řád, kde i sám rozbřesk je temnota.“

11 Sofar Naámský mu na to řekl: ² „Má ta spousta slov zůstat bez odpovědi? Má se dát za pravdu mlukvovi? ³ Myslíš, že svým tlacháním všechny umlčíš? Že nikdo neztrestá tvé rouhání? ⁴ Říkal jsi Bohu: 'Mé přesvědčení je ryzí, jsem před tebou zcela bez vady.' ⁵ Ach, kéž by tak Bůh promluvil, kéž by se s tebou dal do

rozpravu! ⁶ Kéž by ti prozradil taje moudrosti, potřebuješ totiž dvojnásob chápání: Věz, že Bůh tě trestá mñ, než bys zasloužil! ⁷ Můžeš postihnout Boží hlubiny? Meze Všemohoucího pochopit? ⁸ Vyšší jsou nad nebe — jak si poradíš? Hlubší než podsvětí — co ty o tom víš? ⁹ Delší než země, širší než moře! ¹⁰ Když on zasáhne, když uvězní, když svolá soud, kdo mu zabrání? ¹¹ Podvodníky zná a vidí zlo, jak by mu mohlo uniknout? ¹² ‘Rozum dostane hlava dubová, až divoká oslice zplodí člověka!’ ¹³ Když ale napraviš své srdce a k Bohu vzepneš dlaně, ¹⁴ zlo ze svých rukou když daleko odhodíš a nestrpíš ve svém stanu bezpráví, ¹⁵ tehdy tvář pozvedneš bez vady, budeš stát neochvějně, bez vší obavy. ¹⁶ Tehdy zapomeš na své trápení, jak voda odplyne z tvé paměti. ¹⁷ Tvůj život jak poledne se rozzáří, i tma se promění v svítání. ¹⁸ Buď klidný, vždyť je tu naděje — rozhlédneš se kolem a v klidu ulehneš. ¹⁹ Budeš spát a nikdo nevyruší tě, o tvou přízeň se budou mnozí ucházet. ²⁰ Oči ničemu se ale vysílí, jejich útočiště se vytratí; zbude jim naděje, že duši vypustí.“

12 Job na to řekl: ² „Opravdu, vy jste ti praví a moudrost vymře s vámi! ³ I já však mám rozum tak jako vy a nejsem v ničem za vámi, to přece každý ví. ⁴ Jsem ale k smíchu i svému příteli: ‘On volá k Bohu, ať mu prý odpoví!’ Jsem k smíchu: ‘Hle, spravedlivý a poctivý!’ ⁵ Spokojený člověk pohrdá neštěstím: ‘Kopanec tomu, kdo se potácí!’ ⁶ Stany nájezdníků naplňuje klid, ti, kdo popouzejí Boha, jsou v bezpečí, jako by Boha v ruce drželi. ⁷ Jen se ptej dobytka, ať tě poučí, ptáci na nebi ti to povědí, ⁸ anebo promluv se zemí, ať tě poučí, ryby v moři ti to prozradí: ⁹ Neví snad jeden každý z nich, že je svou rukou učinil Hospodin? ¹⁰ V jeho ruce je život každého tvora, je v ní dech každého lidského těla. ¹¹ Což neumí ucho rozlišovat slova, jako umí jazyk pokrm ochutnat? ¹² Náleží moudrost jenom kmetům, patří rozumnost k dlouhému věku? ¹³ Bůh — ten má moudrost a také moc, patří mu prozřetelnost a rozumnost. ¹⁴ Co zboří, se nedá postavit, koho uvězní, nelze propustit. ¹⁵ Když zadržuje vody, sucho přichází, a když je vypustí, zemí pustoší. ¹⁶ Jemu patří síla i schopnosti, jeho je podvedený i podvodník. ¹⁷ Velmože svléká donaha, ze soudců umí bláznů udělat. ¹⁸ Králům rozpíná opasky, bedra jim obtáčí provazy. ¹⁹ I kněží svléká donaha, dávné opory strhává. ²⁰ Odebírá slovo zkušeným, starce zbavuje soudnosti. ²¹ I přední muže vystavuje hanbě, odzbrojuje i statečné. ²² Odkrývá hlubiny temnoty, na světlo vyvádí, co bylo v příšeří. ²³ Rozmnožuje národy a pak je ničí, dává jim rozmach a pak je rozhání. ²⁴ Vůdce lidu on o rozum připravuje, nechá je bloudit v pustotě bez cíle. ²⁵ Bez světla tápají v temnotě, nechá vrávorat je jako opilce.

13 To vše už jsem viděl očima, slyšel ušima a rozpoznal. ² Co víte vy, to také vím a nejsem v ničem za vámi. ³ Teď chci se Všemohoucím promluvit, s Bohem chci projednat svou při. ⁴ Vy mě jen špiníte samou lží, všichni jste šarlatáni, a ne lékaři. ⁵ Kdybyste aspoň konečně umlkli, vzbudili byste dojem moudrosti! ⁶ Moji námitku teď tedy poslyšte, věnujte pozornost mým stížnostem. ⁷ To kvůli Bohu mluvíte tak podle? To kvůli němu řečnité falešně? ⁸ Chcete snad nadržovat jemu? Chcete snad dělat obhájce Bohu? ⁹ Dopadnete dobře, až vás prozkoumá? Oklamete ho, jako klamete člověka? ¹⁰ Budete-li někomu tajně nadržovat, copak vás tvrdě neztréstá? ¹¹ Jeho vznešenosti nebojíte se, nepadá na vás jeho děs? ¹² Ta vaše moudra jsou splená z popela, vaše odpovědi jsou hlína splácaná! ¹³ Mlčte, teď promluvit chci já, pak ať se stane, co má se stát. ¹⁴ Proč kůži na trh nosit chci a vlastní život nasadit? ¹⁵ I kdyby mě zabil, i kdybych neměl naději, své cesty chci před ním obhájit. ¹⁶ Jedině tak bych se mohl zachránit — vždyť před něj nepřijde žádný bezbožník! ¹⁷ Dobře poslouchejte, co tu vypovím, můj výklad ať vám v uších zní. ¹⁸ Teď jsem připraven vést svou při vědom si toho, že jsem neviný. ¹⁹ Kdo se to bude se mnou přát? Chci zemřít, když mě umlčí! ²⁰ Žádám tě, Bože, jenom o dvojí, ať se před tebou skrývat nemusím: ²¹ Svou ruku ode mě odtáhni, ať nejsem zastrašen tvými hrůzami. ²² Potom mě vyzvi, ať se obhájím, anebo začnu mluvit a ty mi odpovíš. ²³ Kolik mám hříchů, kolik vin? Ukaž mi můj zločin a můj hřích! ²⁴ Proč skrýváš svoji tvář? Proč mě za protivníka pokládáš? ²⁵ List větrem zmítaný chceš vyděsit, za suchou plevou chceš se hnát, ²⁶ že na mě sepisuješ hořké žaloby a hříchy mládí že mi přičítáš? ²⁷ Nohy mi svíráš do klády, na každém kroku na mě dohlížíš, značíš si moje šlápoty! ²⁸ Člověk se rozpadá jak něco shnilého, jako když roucho žere mol.

14 Smrtelník z ženy zrozený má jen pár dnů — a plných trápení. ² Jako květ vzejde a uvadne, jako stín prchne, nezastaví se. ³ Přesto však z něho oči nespouštíš a k soudu s tebou ho poháníš. ⁴ Kdo umí nečisté v čisté obrátit? Ani jediný! ⁵ Ty jsi mu spočítal jeho dny, počet měsíců jsi mu odměřil, dal jsi mu meze, jež nesmí překročit. ⁶ Odvrát svůj pohled, nech ho být, ať si užije život jako nádeník! ⁷ Strom, ten má aspoň naději: Když bude poražen, znovu vyraší, nic nezastaví jeho výhonky. ⁸ I kdyby jeho kořeny v zemi zpuchřely, i kdyby jeho kmen v prachu tlel, ⁹ jen ucítí vodu, vypučí zase, jak mladý stromek větve vyžene. ¹⁰ Člověk však zemře a klesne bezvládně, naposled vydechne — a kam se poděje? ¹¹ Jako se vypařuje voda z jezer, jako potok vyschne a vyprahne, ¹² právě tak člověk lehne a nevstane; dokud trvá nebe, neprobudí se, nic nepřeruší jeho

sen. ¹³ Kéž bys mě jen schoval v hrobě, kéž bys mě ukryl, než pomine tvůj hněv, a určil chvíli, kdy na mě vzpomeneš! ¹⁴ Když člověk zemře, copak ožije? Po všechny dny své těžké roboty čekal bych na chvíli té úlevy! ¹⁵ Zavolal bys a já se ti ohlásil, po díle svých rukou by ses roztoužil. ¹⁶ Ačkoli teď mé kroky počítáš, pak už bys na můj hřích nečíhal. ¹⁷ Do měchu zapečetil bys mé přestupky a moje viny přikryl bys. ¹⁸ Jako se však hora na prach rozdrolí, jako se balvan z místa odvalí, ¹⁹ jako voda omílá kamení, jako příval půdu odplaví — takto ty bereš člověku naději! ²⁰ Když ho napadneš, navždy odchází, strnou mu rysy a ty ho propouštíš. ²¹ O slávě svých dětí pak neví nic, nedozví se ani, zda budou nicotní. ²² Jediné, co cítí, je bolest v těle, v duši oplakává jenom sám sebe.“

15 Elifaz Temanský mu na to řekl: ² „Má mudrc hlásat jalové názory, v nitru se nadouvat větrem východním? ³ Má se hádat slovy bez smyslu a řečmi bez užítku? ⁴ Ty ale ohrožuješ zbožnost a bráníš rozjímání před Bohem! ⁵ Tvá ústa totiž vede špatnost a rozhodl ses mluvit prohaně. ⁶ Tvá ústa — ne já — tě odsoudí, usvědčují tě vlastní rty! ⁷ Copak ses narodil jako první člověk? Přišel jsi na svět před horami? ⁸ To jsi naslouchal Boží tajné radě? Veškerá moudrost patří ti? ⁹ Copak víš něco, co my nevíme? Čemu rozumíš, a my ne? ¹⁰ Na naší straně jsou kmeti šediví, i tvého otce předčí věkem svým. ¹¹ To ti nestačí ta Boží útěcha, nelíbí se ti slova laskavá? ¹² Čím ses tak nechal unést v srdci, co ti tak zatemnilo oči, ¹³ že proti Bohu obracíš svůj hněv a z úst vypouštíš takovou řeč? ¹⁴ Co je člověk? Může snad být čistý? Může být v právu, kdo je z ženy zrozený? ¹⁵ Ani na své anděly se Bůh nespolehá, ani nebe není ryzí před jeho očima. ¹⁶ Co potom člověk zlý a zkažený, jenž hřeší, jako by vodu pil! ¹⁷ Něco ti povím, poslouchej, to, co jsem viděl, ti budu vyprávět, ¹⁸ to, co hlásají mudrci, když netají, co od svých předků přijali ¹⁹ (země byla dána jenom jim, nikdo cizí k nim tenkrát nepatřil): ²⁰ Darebák trpí bolestí po všechny své dny, roky tyрана jsou spočteny. ²¹ Děsí se toho, co mu v uších zní, když má klid, napadá ho útočník. ²² Nevěří, že by unikl temnotě, neustále nad ním visí meč. ²³ Bloudí tu jako potrava pro supy, ví, že ho očekává den temnoty. ²⁴ Úzkost ho svírá, tíseň děsí ho, je jako král, jenž čeká na útok. ²⁵ To proto, že proti Bohu vztáhl ruku, proti Všemohoucímu se postavil, ²⁶ tvrdošíjně se vrhl proti němu obrněn svým štítem mohutným. ²⁷ Svou tvář sice nechal zarůst tukem, sádlem si pokryl slabiny, ²⁸ bude však bydlet ve zbořených městech, v domech, v kterých se nebydlí, které se rozpadají v sutiny. ²⁹ Bohatý nezůstane, jeho moc neobstojí, jeho vliv nebude se šířit po zemi. ³⁰ Takový neunikne temnotě, jeho výhonek plamen sežehne, dech Božích úst ho odvane. ³¹ Ať nikdo marně nespolehá na marnost — prázdnota bude jeho odplatou! ³² Uschne, než přijde jeho čas, jeho větve se nebudou zelenat. ³³ Bude jak réva, jež ztrácí hrozny nezralé, jako oliva, jež setřásá svůj květ. ³⁴ Spolek bezbožných je neplodný, stany úplatkářů pohltní plameny. ³⁵ Počnou trápení a zlo porodí, v jejich nitru se líhnou lsti!“

16 Job na to řekl: ² „Už jsem těch věcí slyšel přespříliš — jako těšitelé jste ukrutní! ³ Prý: ‘Kdy už skončí to mluvení do větru?’ Nebo: ‘Co tě dráždí ke tvým výlevům?’ ⁴ I já bych uměl mluvit jako vy, kdybyste na mém místě usedli. Svými řečmi bych vás uměl zahrnout, potřásat nad vámi hlavou svou. ⁵ Svými ústy bych vás ale povzbudil, slova mých rtů by byla útěchou. ⁶ Mluvím-li, má bolest se nemírní, mlčím-li, v čem se mi uleví? ⁷ Teď jsi mě, Bože, opravdu vysílil. Zničilš mě i mé nejbližší! ⁸ Vrásky na mém těle svědčí proti mně, má vyhublost vstává a obviňuje mě. ⁹ Zuřivě drásá mě Bůh, nenávidí mě, můj sok proti mně zuby skřípe, probodává mě pohledem. ¹⁰ Kdekdo si na mě ústa otevře, s posměchem bijí mě do tváře, všichni se srotili proti mně. ¹¹ Bůh mě dal napospas ničemům, předhodil mě zlosynům. ¹² Žil jsem v poklidu — vtom na mě udeřil, chytil mě za krk a bil a bil! Udělal si ze mě terč, ¹³ zasypává mě deštěm střel. Bez milosti mě seká do slabin, mou žluč nechá stříkat po zemi. ¹⁴ Dává mi jeden úder za druhým, vrhá se na mě jako válečník. ¹⁵ Zjizvenou kůži pytle zakryl jsem, svým čelem ryji zem. ¹⁶ Tvář mi od pláče opuchla, stín smrti mi leží na víčkách. ¹⁷ Já přece nemám na rukou násilí, má modlitba je bez poskvrny! ¹⁸ Země, nepřikryvej moji krev, můj křik ať odpočinku nedojde! ¹⁹ Mám svědka v nebi právě teď, tam nahoře mám svého přímluvce. ²⁰ Když se mi vysmívají přátelé, k Bohu přes slzy dívám se. ²¹ Kéž by se člověk mohl s Bohem přít, jako se lidé prou s přáteli! ²² Roky mně odměřeně se chýlí ke konci, odcházím na cestu, z níž se nevrátím.“

17 Dech mě opouští, mé dny skončily, jen hřbitov zbývá mi. ² Jsou se mnou ale ještě ti posměvači — kvůli jejich zlobě nezamhouřím oči! ³ Slož za mne záruku, kterou určil jsi — kdo jiný by se za mě zaručil? ⁴ Jejich srdce jsi zbavil soudnosti, takovým přece nedáš zvítězit! ⁵ Říká se: ‘Kdo zistně zrazuje přátele, zbavuje vlastní děti vyhlídek.’ ⁶ Bůh ze mě pro všechny udělal přísloví, kdekdo mi plivne do očí. ⁷ Oči se mi kalí hořkostí, z mých údů zbývá pouhý stín. ⁸ Při pohledu na mě se děsí poctiví, nevinní jsou pobouřeni: ‘Vida, bezbožník!’ ⁹ Spravedlivý ale jde svou cestou dál, kdo má čisté ruce, se zviklat nenechá. ¹⁰ Nuže, vy všichni, zkuste to znovu — moudrého mezi vámi ale nenajdu! ¹¹ Mé dny uplynuly i s mými úmysly, touhy mého srdce se zhatily.“

¹²Obrátit usilují noc na den, v temnotě říkají: 'Světlo blíží se!' ¹³Je-li mou nadějí domov ve hrobě, mám-li si ustlat lože v temnotě, ¹⁴mám-li nazývat jámu otcem svým a červy svou matkou a sestrami - ¹⁵kde potom bude ta má naděje? Ta má naděje — kdo ji zahlédne? ¹⁶Sestoupí se mnou do hrobu? Lehneme si spolu do prachu?"

18 Bildad Šuchský mu na to řekl: ²„Jak dlouho povedeš takovéhle řeči? Promluvíme si, až se zamyslíš. ³Jak to, že jsme tu za dobytek? To nás považuješ za tupce? ⁴Tvá vlastní zuřivost drásá tě! Copak se kvůli tobě zboří svět? Zhrouť se skály na místě? ⁵Světlo darebáka uhasne, plamen ohně mu zářit nebude. ⁶Světlo v jeho stanu ve tmě změní se a jeho svíce uhasne. ⁷Jeho rázný krok znejistí, jeho vlastní záměry ho porazí. ⁸Nohama zaplete se do sítě, do oka v chůzi chytí se. ⁹Za patu bude lapen do tenat, zaklapne se nad ním jeho past. ¹⁰Při zemi na něj číhá smyčka, na stezce na něj čeká léčka. ¹¹Odevšad ho děsí hrůzy, lepí se mu na paty. ¹²Hladoví po něm pohroma, neštěstí čeká na jeho pád. ¹³Jeho kůži šíří choroba, jeho údy hltá rána smrtelná. ¹⁴Vyrván bude z bezpečí svého stanu, odveden bude ke králi hrůz. ¹⁵Plameny zaplaví jeho stan, jeho příbytek bude sírou zasypán. ¹⁶Jeho kořeny uschnou zespoda, nahoře uvadne jeho koruna. ¹⁷Na zemi po něm nezbude památky, jeho jméno nezazní nikde po kraji. ¹⁸Ze světla vyženou ho do temna, zapuzen bude ze světa. ¹⁹Nebude mít v lidu nástupce ani potomka, ve svém domě nezanechá ani živáčka. ²⁰Na západě se zhrozí nad jeho osudem i všechny na východě pojme děs: ²¹‘Ach, takový je tedy příbytek zlosyna, domov neznaboha takhle dopadá!’“

19 Job na to řekl: ²„Jak dlouho budete mou duši trápit a svými řečmi mě ubíjet? ³Hanobíte mě už aspoň po desáté — nestydíte se mě urážet? ⁴Pokud jsem opravdu v něčem pochybil, do mé chyby vám není nic. ⁵Pokud se chcete povyšovat nade mne a moji potupu proti mně obracet, ⁶pak vězte, že Bůh mi ublížil — to on na mě hodil svoji síť! ⁷Hle, volám: ‘Násilí!’ a nikdo se neozve; křičím o pomoc, a právo nikde. ⁸Cestu mi zazdil — neprojdou, na mé stezky vrhl temnotu. ⁹Mou čest ze mne strhl jako plášť a korunu mi z hlavy sňal. ¹⁰Bořil mě ze všech stran, dokud nezajdu, mou naději vyvrací jako strom z kořenů. ¹¹Svým hněvem srší proti mně v domnění, že jsem jeho nepřítel. ¹²V jednom šiku útočí jeho armáda, proti mně vrší dobývací val, můj stan obléhají kolem dokola. ¹³Mým vlastním bratrům mě odcizil, moji známí se ke mně neznají. ¹⁴Příbuzní i přátelé mě nechali, zapomněli na mě ¹⁵i hosté mí. I mé služebnice mě mají za cizince, dívají se na mě jako na vetřelce. ¹⁶Když zavolám sluhu, vůbec se neozve, jakkoli úpěnlivě prosím jej. ¹⁷Můj dech je odporný i mé manželce, hnusím se své vlastní rodině. ¹⁸Pohrdají mnou i mládenci — jen co se objevím, nadávají mi. ¹⁹Sprízněným duším jsem odporný, moji milovaní mě zavrhli. ²⁰Nejsem nic než kost a kůže, zbyly mi jen holé dásně. ²¹Smilujte, smilujte se, vy mí přátelé, vždyť Boží ruka bije mě! ²²Musíte s Bohem na mě pořádat ten hon, nemáte ještě mého masa dost? ²³Kež by má slova byla sepsána, kež by jak nápis byla vyryta ²⁴olovem a rydlem železným, kež by je navždy vytesali do skály! ²⁵Můj Vykupitel žije, to jedno vím, a že nakonec se nad prachem postaví. ²⁶I kdyby ze mě kůži sedřeli, já ve svém těle Boha uvidím. ²⁷Já ho uvidím vlastníma očima,

Smysl utrpení

Jobovo utrpení přispělo k jeho duchovnímu růstu. Na začátku příběhu má Job všechny důvody věřit témuž co všichni ostatní: že Bůh je instant karma. Byl zbožnější, a také bohatší než většina jeho vrstevníků. Všichni byli přesvědčeni, že spravedlnost je na tomto světě, protože o životě po smrti nic nevěděli. Ještě v desáté kapitole Job počítá s tím, že smrt je konec všeho, nejhlubší temnota, kde i úsvit je jenom tma (10:20–22).

*Život je hrozná
černá studna
a hloubku pozná,
kdo je u dna.*

Jiří Suchý

Rozjímání nad tragédiemi, které ho postihly, o kterých ale věděl, že nejsou trestem za hříchy, ho přivedlo k jistotě, že musí existovat ještě jiný svět, ve kterém je spravedlnost opravdu férová. A když ne v tomto životě, pak tedy jedině v životě, který bude následovat po tomto pozemském, plném nevyřešené nespravedlnosti.

A tak v devatenácté kapitole vyznává: „Můj Vykupitel žije, to jedno vím, a že nakonec se nad prachem postaví“ (19:25) s jistotou, že se ním sám setká (v. 26). Jobovo poznání Boha se rozšířilo díky utrpení, kterým prošel, bez něhož by k tomu ale nedošlo.

Ti, kdo Boha milují stejně věrně a neochvějně jako Job, spolu s ním mohou dojít k poznání, že Bůh dokáže i ty nejhorší životní proměnit v dobro pro ně samotné i pro mnohé další, přestože to může trvat dlouho. Srv. pozn. Ř 8:28.

ne někdo cizí, ale já — srdce mi touhou umírá! ²⁸ Jenže vy říkáte: 'Jak ho přistihnem? Příčina věci je přece v něm.' ²⁹ Vy sami ale meče bojte se, vždyť mečem trestá hněv, a tak soud sami poznáte.“

20 Sofar Naámský mu na to řekl: ² „Na tohle musím odpovědět, to přece nejde vydržet! ³ Když slyším tolik důtek a urážek, můj moudrý duch mi vnuká odpověď: ⁴ Víš přece sám, že odjakživa, už co byl člověk na zem postaven, ⁵ radost ničemů je velmi krátká, štěstí bezbožných je chvilkové. ⁶ I kdyby jeho hrdost k nebi dosáhla a hlavou oblaků se dotýkal, ⁷ jak vlastní lejno zmizí napořád — 'Kam se poděl?' se jeho známí budou ptát. ⁸ Jako sen odletí a bude ten tam, bude zapuzen jak noční vidina. ⁹ Oko, jež vídalo ho, už ho nespatri, nebude k nalezení ve svém obydlí. ¹⁰ Jeho děti budou muset odškodnit chudáky, vlastníma rukama majetek navrátit. ¹¹ Mladická síla, již měl plné kosti, do prachu ulehne spolu s ním. ¹² I když mu zlo chutná v ústech sladce, i když je chová pod jazykem, ¹³ i když je vychutnává, nemá naspěch, i když je převaluje na patře, ¹⁴ v útrokách mu ale ten pokrm zhořkne, promění se mu v hadí jed. ¹⁵ Vše, co spolykal, musí vyzvracet, Bůh mu to bohatství z břicha vyžene. ¹⁶ Bude nasávat hadí jed, jazyk zmijí ho zabije. ¹⁷ Nikdy nezažije proudy oleje, nebude se koupat v medu a smetaně. ¹⁸ To, co ukořistil, vrátí netknuté, neužije to, co získal obchodem. ¹⁹ To proto, že chudákům bořil chýše a zabíral domy, které nestavěl. ²⁰ Svoji hladovost neuměl utiřit, a proto neunikne vlastní chtivosti. ²¹ Nezbude nic, co by pohltit, už nepotrvá jeho blahobyť. ²² Uprostřed nadbytku přijde do úzkých, bída se na něj vrhne ze všech sil. ²³ Zatímco on si břicho cpe, Bůh na něj sešle vroucí hněv — zaplaví ho svým deštěm střel! ²⁴ Na útěku před železnou zbraní zasažen bude lukem bronzovým. ²⁵ Ze zad mu náhle trčí šíp a jeho špice se zlučí skví. Kdejaká hrůza ho dostihla, ²⁶ na jeho poklady čeká černá tma. Pohltí ho oheň, jenž nebyl rozdmýchán, cokoli zůstalo u něj doma, spolyká. ²⁷ Nebesa odhalí jeho vinu, země se postaví proti němu. ²⁸ Jeho dům odnese povodeň, proud ho zachvátí v soudný den. ²⁹ Takový osud dává Bůh ničemům, takové dědictví jim určil Bůh!“

21 Job na to řekl: ² „Dobře poslouchejte, co tu vypovím — můžete mě utěšit právě tím. ³ Vydržte, když teď budu mluvit já, potom se zase smíte posmívat. ⁴ Copak si stěžuji na člověka? Ztrácím trpělivost jenom tak? ⁵ Pohleďte na mě a zděste se, ruku na ústa si položte! ⁶ Vždyť i já, když na to pomyslím, celý se třesu zděšením. ⁷ Jak to, že ničemové užívají života? Zatímco stárnou, jejich moc narůstá. ⁸ Jejich potomkům se daří kolem nich, své ratolesti mají na očích. ⁹ V jejich domech je pokoj bez obav, Boží hůl na ně nijak nepadá. ¹⁰ Jejich býk je plodný, nikdy neselže, jejich kráva rodí, o tele nepřijde. ¹¹ Jejich mladí mají volnost jako beránci, jejich maličci kolem skotačí. ¹² Zpívají při hře tamburíny a citery, za zvuku píšťaly se veselí. ¹³ Ve štěstí tráví svoje dny, do hrobu odcházejí v pokoji. ¹⁴ Bohu však říkají: 'Nech nás být! O tvých cestách nechceme vědět nic! ¹⁵ Kdo je to ten Všemohoucí? Proč bychom mu sloužili? K čemu by nám asi byly nějaké modlitby?' ¹⁶ (Oni však to své štěstí v moci nemají. Myšlenky ničemů mě mijejí!) ¹⁷ Jak často ale 'svíce darebáků zhasíná'? Přichází na ně pohroma? Naděluje jim bolesti rozhněvaný Bůh? ¹⁸ Bývají jako sláma ve větru, jako plevy, jež víchř odnesl? ¹⁹ Řeknete: 'Bůh jeho trest odkládá pro děti.' — Ať raději odplatí jemu, aby se poučil! ²⁰ Ať vidí svou zkázu vlastníma očima, hněvání Všemohoucího ať vypije si sám! ²¹ Bude mu snad potom záležet na rodině, až jeho měsíce dojdou do konce? ²² Chce tu snad někdo Boha poučit? On přece soudí všechno na nebi! ²³ Jeden umírá v plné síle, v klidu a zcela spokojen, ²⁴ stehna obalená tukem a kosti morkem nasáklé. ²⁵ Jiný zas umírá plný hořkosti, aniž kdy okusil, co je blahobyť. ²⁶ Do prachu však ulehnu jeden jak druhý, oba dva stejně přikryjí červi. ²⁷ Víte, já znám ty vaše myšlenky — hledáte způsoby, jak mi ublížit. ²⁸ Říkáte: 'Kam se poděly ty jejich paláce? Stanům darebáků kde konec je?' ²⁹ — To jste se nikdy neptali pocestných? Nepřijímáte jejich svědectví? ³⁰ Vždyť v čase neštěstí je zlosyn ušetřen, v den rozhněvání vyvázne. ³¹ Kdo mu jeho způsoby vytkne do očí? Za to, co prováděl, kdo mu odplatí? ³² Ještě mu pohřeb vystrojí, nad jeho hrobem budou bdít. ³³ Lehká mu bude země pohřební, vždyť za ním kráčí celé procesy a předcházejí ho nespočetní. ³⁴ Jak mě chcete těšit těmi nesmysly? Vaše odpovědi jsou samé lži!“

22 Elifaz Temanský mu na to řekl: ² „Má snad Bůh nějaký prospěch z člověka? Že by mu chytrák nějak prospíval? ³ Copak tvá spravedlnost Všemohoucího zajímá? Žiješ-li bezúhonně, co z toho má? ⁴ Že by se o tvou zbožnost s tebou pohádal? Proč by měl s tebou k soudu utíkat? ⁵ Tvá špatnost musí být veliká, tvá

21:7–17 Ničemové užívají života. Spor mezi Jobem a jeho utěšovately je doposud v teoretické rovině: Zatímco oni mu tvrdí, že hříšníci sklízí svou odplatu již v tomto životě (a tím naznačují, že by Job měl vyznat své hříchy, aby se mu vrátilo požehnání), Job prozrazuje větší porozumění světu, když připomíná, že svévolníci se ne vždy dožívají odplaty za své zločiny, a naopak spravedliví trpívají bez viditelné pří-

činy. Bible mu dává za pravdu: Bůh neochránil před vraždou Ábela, ale Kaina (Gn 4:15); na trůnu byl Herodes a ve vězení popraven Jan Křtitel (Mk 6:17–28); propuštěn byl Barabáš a na smrt vydán Ježíš (Lk 23:18–25). Jobův argument však nebude vzat v potaz a konflikt brzy přeroste v osobní urážky na Jobovu adresu (22:5–11).

vina je bezmezná! ⁶Od bratří jsi bezdůvodně zástavu vybíral a nahým svlékals jejich plášť, ⁷žiznivému jsi vodu nedával a hladovému chleba odíral. ⁸‘Mocnému přece patří svět, uznávání se v něm umějí zabydlet.’ ⁹Vdovy jsi ale s prázdnou pryč posílal a sirotkům jsi drtil ramena. ¹⁰To proto tě nyní obkličují osidla a náhle tě děsí pohroma, ¹¹proto je kolem tebe neprůhledná tma a přikrývá tě záplava. ¹²Copak Bůh není tam v nebi nahore? Jak vysoko jsou hvězdy — jen se podívej! ¹³Ty ale říkáš: ‘Co Bůh ví? To může soudit přes mraky?’ ¹⁴Oblaka cloní jej, takže nevidí, když po nebeské klenbě obchází.’ ¹⁵ — To se chceš držet té staré stezky, kterou kráčeli lidé zlí? ¹⁶Ti byli vyrváni, než přišel jejich čas, jejich základy řeka odnesla. ¹⁷Bohu říkali: ‘Nech nás být! Co by nám Všemohoucí mohl učinit?’ ¹⁸(Přitom jejich domy blahobytem naplnil. Myšlenky ničemů mě míjejí!) ¹⁹Spravedliví jejich pád vidí s radostí, nevinní se smějí nad nimi: ²⁰‘Hleďme, jejich jmění je to tam, jejich bohatství oheň spolykal!’ ²¹Poddej se Bohu a najdeš klid, takto ti vzejde blahobyť. ²²Z jeho úst přijmi učení, vezmi si k srdci jeho výroky. ²³K Všemohoucímu když se navrátíš, on tě obnoví! Ze svého stanu vyžeň bezpráví, ²⁴své zlato musíš do prachu zahodit, ofirské zlato mezi říční balvany. ²⁵Pak bude Všemohoucí zlatem tvým, hromadou stříbra bude ti. ²⁶Všemohoucí pak bude tvou rozkoší, až k Bohu tvář svou obrátíš. ²⁷Budeš se k němu modlit a on tě vyslyší, své sliby tehdy vyplníš. ²⁸Cokoli rozhodneš, obstojí, tvé cesty budou světlem zaláty. ²⁹‘Hlavu vzhůru!’ řekneš zkroušeným, a kdo klopi oči, toho Bůh zachrání. ³⁰Vysvobodí i toho, kdo není bez viny, vysvobozen bude pro čistotu rukou tvých.“

23 Job na to řekl: ²„I dnes je má žaloba plná trpkosti, jeho ruka mě drtí i přes mé sténání. ³Kdybych jen věděl, kde se nachází, k jeho sídlu bych se vypravil. ⁴Před jeho tvář bych vyložil svou při, vznesl bych před ním svoje stížnosti. ⁵Dozvěděl bych se, co mi odpoví, co mi chce říci, bych pochopil. ⁶Bude se ve své veliké moci se mnou přít? Nikoli! On mě jistě vyslyší! ⁷Kdyby se s ním poctivý mohl přít, vyhrál bych svůj soud navždycky. ⁸Jdu-li však na východ, není tam, ani na západě ho nevnímám. ⁹Působí-li na severu, tam ho nevidím, míří-li k jihu, já ho nespatriím. ¹⁰Zato on zná mé cesty i mé zastávky; ukázu se jako zlato, až mě vyzkouší. ¹¹Má noha se přidržela jeho šlépějí, sledoval jsem jeho cestu, nesešel jsem z ní. ¹²Nevzdálil jsem se příkazům jeho rtů, v nitru jsem uchovával výroky jeho úst. ¹³On je však Jediný — kdo ho zadrží? Co se mu zachce, to učiní. ¹⁴Co o mně rozhodne, to jistě vykoná, jak to prokázal už tolikrát. ¹⁵Proto jsem před ním vyděšen, když na něj myslím, hrozím se! ¹⁶Bůh už mé srdce ochromil, Všemohoucí mě vyděsil. ¹⁷Ještě jsem ale nezmlkl v temnotách, i když mi obličej přikryl mrak.“

24 Když ‘Všemohoucí neodkládá časy odplaty,’ proč ty dny jeho věrní nikdy nevidí? ²Jsou takoví, kteří posouvají mezníky a pasou stáda, která ukradli. ³Sirotkům odvádějí osla pryč a vdově berou býka do zástavy. ⁴Ubožáky z cesty srážejí, až se chudí skrývají všude po kraji. ⁵Jiní jsou jak divocí osli na poušti, vycházejí za prací, jako by kořist hledali; potravu pro děti shánějí na pláních. ⁶Sklízejí na poli, které jim nepatří, paběrkují na vinicích lidí zlých. ⁷Nocují nazí, oděv nemají, v chladu jim chybí přikrývky. ⁸Horské lijáky je smáčejí, choulí se ke skále, nemají přístřeší. ⁹Jiní zas sirotka od prsu uloupí, vezmou ho chudákům do zástavy. ¹⁰Ti chodí nazí, oděv nemají, o hladu cizí snopy snášejí. ¹¹Vytlačují olej mezi kameny, o žízni šlapou vinný lis. ¹²Sténání umírajících z města zní, raněné duše o pomoc volají — copak to Bohu nevadí?! ¹³Jsou také takoví, kteří se světlu vzpírají, k jeho cestám se neznají a jeho stezek se nedrží. ¹⁴Vrah vstává, když se zešeří, aby zabíjel ubohé chudáky; jako zloděj se nocí odplíží. ¹⁵Cizoložné oko soumrak vyhlíží, ‘Nikdo mě neuvidí,’ říká si a tvář si rouškou zahalí. ¹⁶Za tmy se do domů vlamují, ve dne jsou doma zavřeni; ke světlu se neznají. ¹⁷Těm všem je temno svítáním, přáteli se totiž s hrůzou tmy. ¹⁸Ať voda takové rychle odplaví, ať jsou prokleté jejich pozemky, ať nikdo nezamíří k jejich vinicím! ¹⁹Jako sucho a horko pohltní rozpuštěný sníh, tak ať hrob pohltní ty, kdo hřešili. ²⁰Ať na ně zapomene matčin klín, ať jsou pochoutkou pro červy. Ať nikdo nevzpomene na ty zlosyny, ať jsou jak stromy větrem zlomeni. ²¹Ať obcují s neplodnou, která nerodí, vdovu ať opustí bez jmění! ²²Bůh svojí mocí i silné zachvátí; i při svém postavení si nejsou jistí životy. ²³Dává jim pocit bezpečné opory, jeho oči však jejich cestu sledují. ²⁴Načas se vyvýší, a hned jsou pryč, snížení budou a jako všichni sklizení, jako klasy budou skoseni. ²⁵Což to tak není? Kdo mě ze lži usvědčí? Kdo moji výpověď může vyvrátit?“

25 Bildad Šuchský mu na to řekl: ²„Bohu náleží vláda i úcta, on působí pokoj na svých výšinách. ³Dá se snad jeho vojsko spočítat? Je někdo, nad kým jeho světlo nevstává? ⁴Může snad člověk být v právu před Bohem? Může být čistý, kdo z ženy zrodil se? ⁵Vždyť ani měsíc dost světla nedává, ani hvězdy nejsou ryzí před jeho očima. ⁶Co potom pouhý lidský červ, smrtelník, jenž je larvě podoben?“

26 Job na to řekl: ²„Jak pěkně umíš slabému pomoci! Jak jsi bezmocného přímo zachráníl! ³Jakou radu jsi bláhovému udělil! Jak hluboké pochopení jsi tu projevil! ⁴Komu chceš tyhle řeči vykládat? Jaký duch to

Proměň svá zranění v moudrost.

Oprah Winfrey

z tebe promlouvá? ⁵ Mrtví se před Bohem chvějí v hlubinách, pod vodou s těmi, kdo prodlévají tam. ⁶ Před ním je nahé samo záhrobí, neskryje se před ním říše záhuby. ⁷ On prostírá sever nad prázdňem, zavěšuje zemi na ničem. ⁸ On váže vody do oblak, mračno pod nimi se však netrhá. ⁹ On zahaluje úplněk, mrakem ho přikrývá jako závojem. ¹⁰ Vykroužil obzor nad vodní hladinou, tam, kde je hranice světla s temnotou. ¹¹ Nebeské pilíře třesou se, děsí se při jeho pohrůžce. ¹² On svojí mocí moře utišil, netvora rozdrtil svou moudrostí. ¹³ Nebe svým dechem rozjasnil, slizkého hada svou rukou poranil. ¹⁴ A to jsou z jeho cest pouhé okraje, jen slabý šepot o něm slyšíme — burácení jeho moci kdo by rozuměl?“

27 A Job pokračoval ve své promluvě: ² „Při Bohu živém, který mi upřel právo, při Všemohoucím, jenž naplnil mě trpkostí, ³ přísahám, že dokud je ve mně život, dokud mám v chřípí Boží dýchání, ⁴ nevypustím ze rtů žádnou podlost, nebudu mluvit jazykem falešným. ⁵ V žádném případě vám nedám za pravdu, své bezúhonnosti se jakživ nezřeknu. ⁶ Trvám na své nevině — té se nepustím, po celý život mám čisté svědomí! ⁷ Kéž by mí protivníci byli odhaleni jako zlosyni a ti, kdo mě napadají, jako zločinci! ⁸ Copak má bezbožný nějakou naději, když ho Bůh zabíjí, obírá o duši? ⁹ Copak Bůh vyslyší jeho volání, když na něj přijde souzení? ¹⁰ Copak je Všemohoucí jeho rozkoší? Volá snad k Bohu bez ustání? ¹¹ Poučil jsem vás o Božím jednání, o Všemohoucím jsem nic netajil. ¹² Vždyť jste to všichni sami viděli — proč tedy mluvíte takové nesmysly: ¹³ „Takový osud dává Bůh ničemům, dědictví, jež Všemohoucí svěřuje tyranům. ¹⁴ I kdyby měl spoustu dětí, všechny čeká meč, chlebem jeho ratolesti nenasytí se. ¹⁵ Pozůstalé po něm pohřbí mor, nebudou oplakávání od svých vdov. ¹⁶ I kdyby stříbra jak prachu nakupil, i kdyby šatů jak bláta navršil, ¹⁷ spravedlivý oblékne si, co on hromadil, jeho stříbro po něm zdědí nevinný. ¹⁸ Jak pavouk buduje si svůj dům, je ale chatrný jak chýše hlídačů. ¹⁹ Ulehne jako boháč, a je to naposled; když oči otevře, nic mu nezbude. ²⁰ Hrůzy ho postihnou jako povodeň, uprostřed noci ho víchř odnese. ²¹ Východní vítr ho odnese kdovíkam, odvane ho daleko z jeho domova. ²² Vrhne se na něj beze vši lítosti, právě když bude chtít před ním utéci. ²³ Posměšně zatleská mu svými rukama, s pískotem vyžene ho z jeho domova.“

28 Stříbro má své naleziště, zlato má místo, kde čistí se. ² Železo lidé těží ze země a kámen taví v měd. ³ Vytlačují tmu za nové hranice, pronikají každou krajní mez, po rudě pátrají v černé tmě. ⁴ Šachty razí, kam poutník nezavítá, kam ani nezabloudí noha člověka, spouští se na laně, kde není živáčka. ⁵ Země na povrchu skýtá chleba, v jejích hlubinách však sálá žár. ⁶ Safír se ukrývá v jejích skalách, blyští se tam zlatý prach. ⁷ Stezku tam nezná dravý pták, nespátřilo ji oko jestřába. ⁸ Nekračí po ní pyšná šelma, lev nikdy nezavítá tam. ⁹ Lidé však na křemen vztahují ruku, hory vyvracejí z kořenů. ¹⁰ Ve skále dokáží razit štolu, očima pátrají po každém klenotu. ¹¹ Zahradit umějí prosakující vodu, skryté poklady vynášejí ke světlu. ¹² Kde se však moudrost nalézá? A rozumnost kde přebývá? ¹³ Člověk netuší, kudy k ní; nenajde ji na zemi mezi živými. ¹⁴ Propast praví: „Ve mně není.“ Moře říká: „Nemám ji.“ ¹⁵ Nedá se pořídít za zlato nejčistší, její cenu nelze stříbrem vyvážit. ¹⁶ Nedá se zaplatit zlatem ofirským, vzácným onyxem ani safíry. ¹⁷ Zlato ani křišťál s ní nelze porovnat, nedá se koupit za šperky ze zlata. ¹⁸ Korál či alabastr za zmínku nestojí, cena moudrosti je nad perly. ¹⁹ Nevyrovnají se jí ani africké topasy, nejryzejším zlatem se nedá zaplatit. ²⁰ Odkud tedy moudrost vyvěrá? A rozumnost kde přebývá? ²¹ Skrytá je očím všech živých na zemi i ptákům na nebi je tajemstvím. ²² Záhuby i Smrt praví: „Samy jsme o ní jen slyšely.“ ²³ Jen Bůh rozumí cestě k ní, to on ví, kde se nachází. ²⁴ On vidí všechny zemské končiny, všechno pod nebem si prohlíží. ²⁵ Když vítr silou obdařil a vodu mírou odměřil, ²⁶ když dešti určil cíl a dráhu mrakům bouřkovým, ²⁷ tehdy ji spatřil a ocenil, prozkoumal ji a potvrdil. ²⁸ A řekl člověku: „Moudrost je v tom, ctít Hospodina, rozum je v tom, varovat se zla.“

29 A Job pokračoval ve své promluvě: ² „Kéž by mi bylo jako za dávných časů, za dnů, kdy Bůh bděl nade mnou, ³ kdy jeho lampa svítila nad mou hlavou a v jeho světle jsem chodil tmou! ⁴ Jako tenkrát v mém nejlepším věku, kdy Bůh byl mému stanu přítelem, ⁵ kdy ještě Všemohoucí býval se mnou a mé děti všude kolem mě. ⁶ Tenkrát se mé kroky koupaly ve smetaně, ze skály prýštily mi proudy oleje. ⁷ Když jsem chodíval k městské bráně, abych své místo na prostranství zaujal, ⁸ mládenci ustupovali, jakmile zahlédli mě, kmeti vstávali mi na pozdrav, ⁹ přední mužové své řeči přerušili, ruku si kladli na ústa, ¹⁰ hlasy hodnostářů umlkaly, jazyk jim přilnul na patra. ¹¹ Kdo mě uslyšel, ten mi blahořečil, kdo jen mě zahlédl, chválil mě, ¹² chudáka v jeho křiku že vysvobozuji a také sirotka, jenž nemá zastánce. ¹³ Snášela se na mě žehnání umírajících, vdově

26:7 Zavěšuje zemi. Kdysi byla věda přesvědčena, že Země spočívá na hřbetě obrovského zvířete. Dnes víme, že letí prostorem, zavěšena na ničem.

jsem vracel radost do srdce. ¹⁴ Jak šatem jsem se halil spravedlností, právo mi bylo pláštěm i turbanem. ¹⁵ Byl jsem očima pro slepé a nohama pro chromé, ¹⁶ otcem jsem býval pro chudé, zasazoval se o právo cizince. ¹⁷ Zlosynům jsem uměl zuby zvyrazet z čelistí jsem jim vyrval úlovek. ¹⁸ Říkal jsem si: 'Umřu v rodinném hnízdě, až mých dnů bude jak písku u moře. ¹⁹ Mé kořeny budou sahat až k vodě, rosa bude nocovat v mé koruně. ²⁰ Má sláva stále čerstvá zůstane, můj luk stále pevný v ruce mé.' ²¹ Naslouchali mi napjatě, tiše očekávali rady mé. ²² Neměli co dodat po mém slově, má řeč je svažovala jako krůpěje. ²³ Čekávali na mě jak na déšť, na jarní vláhu čekali dychtivě. ²⁴ Když jsem se usmál na ně, nemohli uvěřit, světlo mé tváře nechtěli zaplašit. ²⁵ Sedal jsem v jejich čele a udával jim směr, žil jsem jako král ve své družině, jako ten, kdo těší truchlivě.

30 Teď se mi ale vysmívají ti, kdo jsou mladší nežli já — ti, jejichž otcům bych býval nesvěděl ani ovčáckého psa! ² Síla jejich rukou k čemu mi může být? Jejich zmužilost je dávno pryč. ³ Nouzí a hladem vyzábli vyprahlou zemí se toulají, noci zkázy a pustoty. ⁴ Mezi křovím sbírají listy lebedy, kořínky jalovce se chtějí nasytit. ⁵ Lidé je ze svého středu vyhnali, křičí za nimi jak za zloději. ⁶ Ve strmých roklicích bydlet musejí, v děrách do země a v jeskyních. ⁷ Hýkají jako osli ve křoví, spolu se choulí pod kopřivy - ⁸ hlupáci, kteří ani jméno nemají, kteří jsou ze země bičem vyhnáni! ⁹ Teď ale o mně skládají písničky, stal jsem se pro ně příslovím. ¹⁰ Už zdálky jsem jim odporný, plivat do tváře se mi nestydí. ¹¹ Když Bůh můj provaz potupně povolil, i oni odhodili všechny zábrany. ¹² Lůza povstává po mé pravici, nohy mi chtějí podrazit, připravují cesty, aby mě zničili. ¹³ Mou stezku rozkopali, na mojí zkáze pracují a nikdo jim v tom nebrání. ¹⁴ Širokou průrvou pronikají, jak záplava se valí troskami. ¹⁵ Všechny ty hrůzy se na mě vrhly, mou důstojnost jako by víchř uchvátil, jak oblak rozplynulo se mé bezpečí. ¹⁶ Teď už mě ale duše opouští, zmocňují se mě dny soužení. ¹⁷ Bůh ve mně v noci drtí kosti, bolest mě sžírá, nedá se utiřit. ¹⁸ Ohromnou silou mě drží za šaty, v límci košile chce mě uskrtit. ¹⁹ Do bláta mě odmrštil, prachu a popelu jsem podobný. ²⁰ Křičím k tobě, a ty neodpovídáš; stojím tu, a ty jen přihlížíš. ²¹ Proměnil ses mi v ukrutníka, veškerou silou na mě útočíš. ²² Vysoko ve větru mě unášíš, smýkáš mnou v hrozné vichřici. ²³ Vedeš mě na smrt, to jistě vím — do domu určeného všem živým. ²⁴ Na zhrouteného přece nikdo ruku nevztáhne, když volá o pomoc ve své pohromě. ²⁵ Copak jsem nad ubožákem neplakal? Neměl jsem soucit pro chudáka? ²⁶ Když jsem však čekal dobro, přišlo zlo, namísto světla mě temno přepadlo. ²⁷ Mé nitro bouří, nedá se utiřit, dostihly mě dny soužení. ²⁸ Nevidím slunce, chodím ve chmurách, přede všemi vstávám a naříkám. ²⁹ Mé vytí připomíná šakaly, vydávám skřeky se pštrosy. ³⁰ Kůže na těle mi zčernala, v kostech mi plane horečka. ³¹ Truchlivě zvučí moje cítera, z mé píšťaly se line pláč.

31 Vstoupil jsem do smlouvy se svými očima, že se nebudu dívat po dívkách. ² Vždyť jaký úděl Bůh z nebe udělí, jaké dává Všemohoucí shůry dědictví, ³ ne-li neštěstí pro zlosyna, ne-li pohromu pachatelům zla? ⁴ Copak Bůh nehledí na mé cesty, copak nepočítá všechny mé kroky? ⁵ Jestli jsem v životě jednal falešně, jestli jsem kdy pospíchal konat lest - ⁶ pak ať mě Bůh zváží na váze poctivé, ať se ubezpečí o mé nevině! ⁷ Jestli má noha z cesty zabloudila, jestli mé srdce odešlo za očima, jestli mi na ruku špína ulpěla - ⁸ pak ať co zaseji, sní někdo jiný, ať jsou mé ratolesti vykořeněny! ⁹ Jestli jsem se v srdci dal něčí ženou svést, jestli jsem číhal u dveří přítele - ¹⁰ pak ať má žena pro jiného mele, ať s ní jdou jiní do postele! ¹¹ Byl by to přece zvrhlý zločin, byl by to trestuhodný hřích, ¹² byl by to oheň k záhubě spalující, vykořenil by vše, co pěstuji! ¹³ Copak jsem svému služebníku odepřel právo nebo své služebnici, když měli se mnou spor? ¹⁴ Co bych si pak počal Bohu tváří v tvář? Co bych mu odpověděl, až se mě bude ptát? ¹⁵ Nestvořil je v břiše Ten, který stvořil mě? Nezformoval nás jeden a týž v lůně matčině? ¹⁶ Copak jsem nevnímal potřeby chudých, nechal jsem pohasínat oči vdovy? ¹⁷ Copak jsem jedl svůj chléb sám a sirotkům z něj nedával? ¹⁸ Od mého mládí u mě jak u otce vyrůstal, od svého dětství jsem vdovám pomáhal. ¹⁹ Copak jsem přihlížel, jak někdo zmírá bez šatů, jak ubožák nemá ani přikrývku? ²⁰ Copak mi takový ze srdce nežehnal, když se vlnou mých ovcí zahřívá? ²¹ Jestli má ruka někdy napadla sirotka, protože jsem viděl, že soud na mě dá - ²² pak ať mi vyrvou paži z ramena, ať je má ruka v lokti zlomena! ²³ Božího trestu jsem se přece bál, před jeho vznešeností bych neobstál! ²⁴ Copak jsem snad kdy doufal ve zlato, nazýval jsem drahý kov svou jistotou? ²⁵ Copak mě těšilo, jak velké jmění mám a kolik toho svou rukou vydělám? ²⁶ Copak jsem obdivoval zářící slunce a měsíc putující ve své nádheře, ²⁷ takže bych se v srdci dal tajně svést a rukou jim od úst poslal polibek? ²⁸ I to by byl přece trestuhodný hřích, zrazoval bych tím Boha na nebi! ²⁹ Copak mě těšilo neštěstí nepřítelů, copak jsem jásal, když se mu vedlo zle? ³⁰ Svá ústa jsem nikdy nenechal hřešit tím, že bych na něj svolával kletby. ³¹ Copak si mí domácí museli stěžovat: 'Kéž by nám dal trochu masa; máme hlad?' ³² Vždyť ani cizinec nemusel venku nocovat, své dveře jsem pocestnému otvíral dokořán. ³³ Copak jsem jako Adam skrýval své přestupky? Chtěl jsem svou vinu v srdci utajit? ³⁴ Měl jsem snad strach před hlučícím davem, bál jsem se posměchu svého kmene, takže jsem mlčel a ani nevycházel ven? ³⁵ Kéž by mi někdo poskytl slyšení! Zde je můj podpis. Ať mi Všemohoucí odpoví! Ať můj žalobce předloží

svůj spis! ³⁶Rád ho budu nosit na vlastních ramenou, ozdobím se jím jako korunou! ³⁷Všechny své kroky před ním rád vypovím, předstoupím před něj jako princ! ³⁸Jestli má půda křičí proti mně a její brázdy pláčí společně, ³⁹jestli jsem její plody jedl bezplatně a mořil její nájemce - ⁴⁰pak ať mi vzejde bodláčí místo pšenice a plevel místo ječmene!“ Zde Jobova řeč končí.

32 Ti tři muži už přestali Jobovi odpovídat, protože se stále považoval za spravedlivého. ²Avšak Elihu, syn Barachela Buzského z rodu Ramova, vzplanul proti Jobovi hněvem. Hrozně se rozhněval, že se Job považuje za spravedlivějšího než Bůh. ³Rozhněval se i na jeho tři přátele, že mu neuměli odpovědět tak, aby Joba usvědčili. ⁴Dokud mluvili s Jobem, Elihu čekal, protože byli starší než on. ⁵Když ale viděl, že ti tři muži už nemají co odpovědět, vzplanul hněvem. ⁶Elihu, syn Barachela Buzského tehdy řekl: „Já jsem jen mladík a vy jste kmeti, proto jsem byl dosud nesmělý, bál jsem se říci vám své mínění. ⁷Říkal jsem si: ‘Ať mluví starší, dříve narození ať učí moudrosti.’ ⁸Vše ale na duchu v člověku záleží, dech Všemohoucího dává chápání. ⁹Dříve narození nejsou vždy moudřejší, starší nemusejí mít nejlepší úsudky. ¹⁰A proto říkám: Naslouchejte mi, teď zas já vyslovím své mínění. ¹¹Dokud jste mluvili, já jsem čekal, pečlivě jsem naslouchal vašim úvahám. Dokud jste hledali správná slova, ¹²pozorně jsem vás sledoval. Joba však nikdo z vás usvědčit neuměl, nikdo jste pro něj nenašli odpověď. ¹³Jen neříkejte: ‘Našli jsme moudré řešení, Bůh, a ne člověk ať ho usvědčí!’ ¹⁴Jobovy řeči mi nebyly určeny, já bych však neodpovídal jako vy. ¹⁵Zaražení jsou, bez odpovědi, nemají, co by k tomu dodali! ¹⁶To mám čekat dál, když už nic neříkají, když stojí na místě, odpověď nemají? ¹⁷Je tedy řada na mně, já teď promluví, teď zas já vyslovím své mínění. ¹⁸Jsem totiž přímo přeplněný slovy, duch mi roztahuje všechny vnitřnosti. ¹⁹Jak víno bez průduchu jsou mé útroby, jak nové měchy plné k prasknutí. ²⁰Musím promluvit, abych si ulevil, otevřu ústa a odpovím! ²¹Nikomu jistě nebudu stranit, nikomu nechci lichotit. ²²Lichotit totiž ani neumím — to by mě můj Stvořitel rychle odstranil!

33 Tak tedy, Jobe, slyš mou řeč, všemu, co říkám, dobře naslouchej. ²Pozor, už ústa otvírám, slova mi začínají proudit z jazyka. ³Z upřímného srdce má řeč pramení, mé rty vyjevují čisté poznání. ⁴Duch Boží mě přece učinil, dech Všemohoucího mě oživil. ⁵Odpověz mi, pokud to dokážeš, předlož mi svou při, postav se! ⁶Hle, jsem ti rovný před Bohem, i já jsem přece z hlíny uhněten. ⁷Nelekej se mě tedy a neměj strach, nebudu na tebe silně naléhat. ⁸Na vlastní uši jsem tě slyšel říct, co jsi v mé přítomnosti prohlásil: ⁹‘Jsem zcela ryzí, nijak jsem nechybil, jsem nevinný a nemám hřích. ¹⁰Bůh však proti mně hledá záminky — myslí si, že jsem jeho protivník. ¹¹Nohy mi svírá do klády, na každém kroku na mě dohlíží!’ ¹²V tom se však mýlíš, to ti povídám, Bůh přece převyšuje člověka! ¹³Proč si tedy na něj stěžuješ, že nedává na vše odpověď? ¹⁴Bůh totiž mluví jednou i podruhé, člověk to ale sotva postřehne. ¹⁵Ve spánku, v noční vidině, když lidi zmáhá těžký sen, když na lůžku leží v dřímotě, ¹⁶tehdy Bůh lidem otevírá uši a svými hrozbami je děsí. ¹⁷To aby člověka od skutku odvrátil, aby mu v jeho pýše zabránil, ¹⁸aby jeho duši uchránil od jámy, aby jeho život nepronikl šíp. ¹⁹Anebo ho na lůžku trestá bolestí, takže má v kostech stálé hlodání, ²⁰až se mu pokrm k smrti protíví a ztratí pomyslení i na pochoutky. ²¹Hubne tak, že z očí ztrácí se, dříve skryté kosti vystupují ven. ²²Jeho duše naklání se do jámy, vykročil poslům smrti vstříc. ²³Bude-li však anděl při tom člověku, prostředník, jeden z tisíců, který prohlásí jeho nevinu, ²⁴smiluje se nad ním a řekne: ‘Vysvobod jej, Bože, ať do jámy neklesne, našel jsem za něj výkupné!’ ²⁵Jeho tělo se pak jako dítě uzdraví, do dnů svého mládí se náhle navrátí. ²⁶Bude se modlit k Bohu a on si ho oblíbí, znovu spatří jeho tvář s jásáním a Bůh mu navrátí jeho blahobyť. ²⁷A tehdy vyjde k lidem se slovy: ‘Hřešil jsem a právo převrátil, nedostal jsem však, co jsem zasloužil. ²⁸Bůh mě vykoupil, abych nešel do jámy, uvidím světlo a budu žít!’ ²⁹Toto vše tedy dělá Bůh dvakrát i třikrát při člověku, ³⁰aby jeho duši odvrátil od jámy, ve světle živých aby mohl žít. ³¹Dej pozor, Jobe, naslouchej mi, mlč a já promluví. ³²Máš-li co říci, odpověz mi, mluv — chtěl bych tě obhájit! ³³Pokud ne, potom naslouchej mi, mlč a já tě moudře poučím.“

34 A Elihu mluvil dál: ²„Slyšte má slova, mudrci, vy znalci, naslouchejte mi. ³Vždyť ucho umí rozlišovat slova, jako umí jazyk pokrm ochutnat. ⁴Rozhodněme sami, co je správné, co je dobré, tu spolu posuďme. ⁵Job prohlašuje: ‘Jsem nevinný, a Bůh mi právo odepřel. ⁶I když jsem poctivý, jsem brán za lháře, mé rány se nehojí, ač jsem nic neproved!’ ⁷Je snad Jobovi někdo podobný? Rouhá se, jako by vodu pil!’ ⁸Dává se do spolku se zločinci, radí se mezi ničemy! ⁹Vždyť říká: ‘Člověku není k ničemu usilovat o Boží oblibu!’ ¹⁰Ať mě slyší každý, kdo rozum má: Bůh přece nic zlého nedělá, Všemohoucímu je křivda vzdálená. ¹¹Každému ovšem jeho skutky odplácí, chová se k lidem, jak si kdo zaslouží. ¹²Bůh v žádném případě nebude jednat zle, Všemohoucí nemůže právo převracet. ¹³Kdo mu asi svěřil zem? Kdo mu předal celý svět? ¹⁴Kdyby ho jen tak napadlo svůj dech, svého ducha odejmout, ¹⁵všechno živé by rázem pomřelo, lidstvo by se bylo do prachu vrátilo! ¹⁶Máš-li

tedy rozum, poslouchej, na moje slova pozor dej: ¹⁷ Jak by mohl vládnout ten, kdo právo nesnáší? Chceš snad Mocného a Spravedlivého odsoudit? ¹⁸ Vždyť on i králi řekne: 'Jsi ničemník!' a šlechticům: 'Vy zločinci!' ¹⁹ On ani knížatům nestrání, nestaví velmože před nuzáky — dílo jeho rukou jsou jeden jak druhý! ²⁰ Uprostřed noci náhle umírají, i mocní se zachvějí a musí pryč, odstranění jsou bez lidské pomoci. ²¹ Očima sleduje cesty všech lidí, každý jejich krok on dobře vidí. ²² Není temnoty a není příšeří, kde by se zločinci před ním schovali. ²³ Bůh nemusí shromažďovat další důkazy, aby se k němu člověk na soud dostavil. ²⁴ Mocné rozdrťí bez ptaní, jiné pak dosadí místo nich. ²⁵ O jejich skutcích dobře ví, v noci je svrhne, a jsou zničeni. ²⁶ Ztrestá je za jejich zločiny veřejně a všem na očích. ²⁷ To proto, že od něj odešli a na jeho cesty vůbec nedbali. ²⁸ Křik chudých kvůli nim k Bohu vystoupil a on vyslýchá křik ubohých. ²⁹ Když ale mlčí, kdo ho odsoudí? Když skryje svou tvář, kdo ho uvidí? On přitom bdí nad lidmi i národy, ³⁰ tak aby bezbožní vládnout nemohli a nesváděli lidi do pasti. ³¹ Co kdybys tedy Bohu pověděl: 'Zhřešil jsem, už se to nestane; ³² pokud co nevidím, prosím pouč mne, a pokud jsem křivdil, bylo to naposled.' ³³ Má snad Bůh odpácet podle tebe, když se ti to nelíbí podle něj? Ty sám si vyber, ne já za tebe, pověz nám, co ses dozvěděl! ³⁴ Všichni rozumní mi to potvrdí i moudří mě slyší a souhlasí: ³⁵ Job vůbec neví, o čem hovoří, v jeho slovech není špetka soudnosti! ³⁶ Jen ať je Job zkoušen ještě víc, vždyť tu odpovídá jako hanebník! ³⁷ Vždyť jenom vrší jeden hřích na druhý, šíří mezi námi pochyby a mluví proti Bohu víc a víc!"

35 A Elihu mluvil dál: ² „Myslíš si, že máš právo říkat: 'Jsem spravedlivější než Bůh?' ³ Říkáš totiž, co prý tím získáš: 'Co z toho mám, být bez hříchu?' ⁴ Na tyhle řeči ti tedy odpovídám a s tebou i tvým přátelům: ⁵ Podívej se k nebi, jen pohlédni, pozoruj mraky — jsou vyšší, než jsi ty. ⁶ Když budeš hřešit, co mu způsobíš? Když rozmnožíš své viny, jak mu ublížíš? ⁷ Když budeš spravedlivý, jak ho tím obdaříš? Co by si od tebe mohl vzít? ⁸ Tvá ničemnost škodí člověku jako ty, tvou spravedlnost pocítí jen smrtelník! ⁹ Lidé úpějí pod hrozným útlakem, pod vládou mocných křičí o pomoc. ¹⁰ Nikdo však neptá se: 'Co Bůh, můj Stvořitel, který písněmi rozeznívá noc, ¹¹ který nás vyučuje i skrze dobytek a který nám na ptácích ukazuje moudrost?' ¹² Když tedy volají a on se nehlásí, je to pro zpupnost těch lidí zlých. ¹³ Je to marné, Bůh je neslyší, Všemohoucí je pomíjí! ¹⁴ Co teprve, říkáš-li, že ho nikde nevnímáš, že tvá pře leží u něj a ty na něj čekáš, ¹⁵ že prý ve svém hněvu nikdy netrestá a že se o ničemnost vůbec nestará! ¹⁶ Job si tu však otevírá ústa naprázdno — mluví dál a dál, a přitom neví co!"

36 A Elihu pokračoval dál: ² „Měj se mnou trochu strpení a povím ti, co lze v Boží prospěch ještě říct. ³ Z veliké dálky přináším poznání, svého Stvořitele tu obhájím. ⁴ Má slova opravdu nejsou žádné lži, máš tu člověka skvělých znalostí. ⁵ Hle, Bůh je mocný a není váhavý, je mocný a v srdci rozhodný. ⁶ Ničemy jistě nenechává žít, k právu pomáhá ubohým. ⁷ Neodvrací zrak od poctivých, na trůn je s králi posadí, aby je povýšil až navěky. ⁸ Jsou-li však spoutáni řetězy, v provazech bídy jsou-li chyceni, ⁹ tehdy jim ukazuje, co provedli, čím se provinili a jak zpyšněli. ¹⁰ Otevírá jim uši, aby je poučil, říká jim, že se mají od zla odvrátit. ¹¹ Pokud poslechnou a budou mu sloužit, dožijí své dny ve štěstí, svá léta v samé radosti. ¹² Pokud však neposlechnou, zahubí je šíp, zahynou vlastní nevědomostí. ¹³ Bezbožní ve svém srdci hněv si střádají, o pomoc nevolají ani spoutání řetězy. ¹⁴ Uprostřed mládí proto zmírají, končí svůj život mezi smilníky. ¹⁵ Bůh zachraňuje ubohé jejich bídami, otevírá jim uši soužením. ¹⁶ Ano, i tebe zve zprostřed úzkosti do nekonečné svobody, ke stolu obtíženému jídlem nejlepším. ¹⁷ Ty jsi však obtížen soudem ničemných, soud a spravedlnost se tě zmocňují! ¹⁸ Pozor, ať se nedáš zlákat hojností, ať tě nesvádějí veliké úplatky. ¹⁹ Myslíš, že ti bohatství pomůže z úzkosti, ať už se snažíš sebevíc? ²⁰ Nedychti po noci, kdy lidé mizí ze svých míst. ²¹ Neopovažuj se ke zlu obrátit, i když se ti líbí víc než strádání! ²² Hle, Bůh je ve své moci vznešený. Který učitel je mu podobný? ²³ Kdo mu může vytknout jeho způsoby? Kdo mu smí říci: 'Pácháš bezprávi?' ²⁴ Pamatuj, že jeho dílo musíš velebit; lidé je oslavují svými písněmi. ²⁵ Všichni smrtelníci to dílo spatřují, člověk je vidí aspoň zpovzdálí. ²⁶ Hle, Bůh je veliký nad naše chápání, jeho léta nelze ani vypočítat! ²⁷ On z moře vynáší kapky do výšky, aby se v jeho mlze na déšť srážely, ²⁸ aby se pak z mraků proudem valily a skrápěly lidstvo v hojnosti. ²⁹ Což někdo rozumí, jak se mračna stahují a jak z jeho stanu hřmí? ³⁰ Hle, jak kolem sebe šíří blesky, jak jimi pokrývá mořské hlubiny! ³¹ Takovým způsobem spravuje národy, takto jim opatruje pokrm v hojnosti. ³² Ve svých dlaních svírá blesky, velí jim zasáhnout jejich cíl. ³³ Vypovídá o něm jeho burácení — on bouří hněvem proti bezprávi!

37 Při tom pomyšlení se mé srdce děsí, jako by mi chtělo z hrudi vyskočit. ² Jen si poslechněte jeho hlas hromový, dunění, jež z úst mu vychází! ³ Pod celým nebem je nechá znít, i kraje světa svým bleskem ozáří. ⁴ Vzápětí burácení zní, hřmí svým hlasem vznešeným; když zazní jeho hlas, nic ho nezdrží. ⁵ Podivuhodně Bůh svým hlasem hřmí, působí divy nad naše chápání. ⁶ Sněhu poroučí: 'Padej k zemi,' lijáku velí: 'Bud' průtrž!' "

⁷ Všem lidem tehdy ruku zadrží, aby každý smrtelník znal jeho jednání. ⁸ I zvěř tehdy zalézá do skrýší a zůstává ležet v peleších. ⁹ Jen vichřice vychází ze své komnaty a severák s sebou zimu přináší. ¹⁰ Bůh tvoří led svým dechnutím, na širých vodách mrznou hladiny. ¹¹ Oblaka vláhou obtíží, mračna rozhání bleskem svým. ¹² Ta krouží sem a tam pod jeho vedením, aby plnila jeho příkazy kdekoli na zemi. ¹³ Ať už jeho zemi nesou trest či slitování, on dá, aby našla svůj cíl. ¹⁴ Naslouchej tomu, Jobe, zastav se, o Božích divech přemýšlej. ¹⁵ Rozumíš, jak Bůh oblaka vede, jak na nich rozsvěcuje blesk? ¹⁶ Rozumíš rovnováze mračen, všem divům Toho, jenž zná vše? ¹⁷ Ty, který ve svých šatech pečeš se, když pod jižním vánkem ztichne zem, ¹⁸ můžeš s ním roztáhnout mraky po obloze pevně jak zrcadlo z bronzu ulité? ¹⁹ Pouč nás tedy, co mu máme říct — pro tmu si neumíme ani řeč připravit! ²⁰ Má se mu oznámit, že chce promluvit? Chce si někdo říkat o vlastní zničení? ²¹ Do slunce přece také nikdo nehledí, když jasně září na nebi, poté co vítr mraky rozptýlil. ²² Od severu vychází zlatý třpyt, ohromnou slávou Bůh se obklopil! ²³ Všemohoucí je nám nedosažitelný; v moci a soudu je veliký, bohatý ve spravedlnosti, nečiní příkoří. ²⁴ Toto je důvod, proč jej lidé ctí, i když ho ani mudrcové nevidí.“

38 Vtom Hospodin promluvil k Jobovi z vichru: ² „Kdo to zatemňuje mé záměry řečmi, v nichž není poznání? ³ Jako muž si teď vyhrň rukávy, bude se tě ptát a ty mě poučíš: ⁴ Kde jsi byl, když jsem zemi založil? Jen pověz, když tomu rozumíš. ⁵ Kdo určil její rozměry? To jistě víš! Kdopak ji mírou přeměřil? ⁶ Do čeho jsou zapuštěny její základy? Kdo položil její kámen úhelný, ⁷ když jitřní hvězdy sborem zpívaly a všichni Boží synové jásali radostí? ⁸ Kdo že to dveřmi moře uzavřel, když se tehdy z lůna vyvalilo ven, ⁹ když jsem je přioblékl oblakem, zahalil mračnem jako do plenek, ¹⁰ když jsem mu vytyčil meze své, závory osadil na dveře ¹¹ a řekl: ‘Smíš až sem, a dál už ne, tvé vzduté vlny se zlomí zde?’ ¹² Poručil jsi jitru někdy v životě, ukázals někdy místo Jitřence, ¹³ aby uchopila zem za okraje a ničemy z ní hnala ven? ¹⁴ Tehdy se země tvaruje jak jíl pod pečeti, jak roucho začíná hýřit barvami. ¹⁵ Ničemové tehdy své světlo ztrácejí, jejich napřažená paže se přerazí. ¹⁶ Pronikls tam, kde moře pramení, prošel ses po dně propasti? ¹⁷ Odhalily se ti brány smrti? Spatřil jsi brány temnoty? ¹⁸ Pochopils zemské rozměry? Jen pověz, když všemu rozumíš! ¹⁹ Kudy vede cesta k příbytku světla? A kde přebývá temnota? ²⁰ Umíš je dovést na jejich místa? Znáš stezku do jejich domova? ²¹ Dávno ses narodil, jistě to znáš, délka tvého života je nesmírná! ²² Dostal ses do sněžných skladišť, viděl jsi, kde se kroupy skladují, ²³ které uchovávám pro čas souzení, pro dny bojů a válčení? ²⁴ Kudy vede cesta, kterou se štěpí blesky? Odkud se východní vítr žene na zemi? ²⁵ Kdo vyryl koryto vodní průtrži a dráhu pro mrak bouřkový, ²⁶ aby zaléval liduprázdnou zemi i poušť, kde nikdo nebydlí, ²⁷ aby zavlažil opuštěné trosky a novou travu nechal vyrašit? ²⁸ Má snad déšť otce? Kdo počal rosné krůpěje? ²⁹ Z kterého lůna vyšel led? Kdo rodí jíní nebeské, ³⁰ když voda ztvrdne na kámen, povrch propastí když zamrzne? ³¹ Umíš Plejády pouty připoutat anebo povolít Orionův pás? ³² Dáváš v jejich čas vyjít planetám, vedeš Medvědici a její mláďata? ³³ Ovládáš nebeská pravidla? Zařídíš, aby se jimi země řídila? ³⁴ Dokážeš na mrak zavolat, aby tě vodní průtrž zalila? ³⁵ Umíš na cestu blesky vysílat? Ohlásí se ti: ‘Zde nás máš?’ ³⁶ Kdo moudrost ibisovi dal, kdo vložil rozum do kohouta? ³⁷ Kdo má tu moudrost, aby mraky spočítal, kdo nebeské džbány může vylévat, ³⁸ když se prach speče jako slitina, když hlína pevně drží ve hroudách? ³⁹ Umíš ulovit kořist pro lvici, můžeš hlad lvícat nasytit, ⁴⁰ když se krčí ve svých peleších, když v úkrytu v houští číhají? ⁴¹ Kdo připravuje pokrm krkavci, když jeho mláďata k Bohu volají, když bloudiví kolem a nemají co jíst?

39 Víš snad, kdy rodí kamzíci? Bdíš nad laněmi, když sléhají? ² Počítáš měsíce jejich březosti? Znáš čas, kdy mají porodit? ³ Tehdy se skloní a mladé vrhají, přichází konec jejich bolestí. ⁴ Jejich mladí pak venku nabírají sil, až jednou odběhnou a už se nevrátí. ⁵ Kdo divokého osla pustil na svobodu? Kdo jen to zvíře zbavil postrojů? ⁶ Dal jsem mu za domov pustou planinu, jeho příbytkem je solná poušť. ⁷ Může se posmívat hlučícímu městu, nemusí poslouchat pokřik biřiců. ⁸ Co najde v kopcích, to má za pastvu, hledá si kdejakou zelenou bylinu. ⁹ Bude ti buvol ochoten sloužit? Bude nocovat ve tvé stáji? ¹⁰ Můžeš ho provazy udržet u brázd? Bude za tebou orat v údolích? ¹¹ Spoleheš na něj, když má tolik síly? Svěříš mu snad své úkoly? ¹² Můžeš mu věřit, že ti sveze zrní, že shromáždí, cos vymlátí? ¹³ Pštrosice křídly radostně mává, jako by měla perutě s peřím čápa. ¹⁴ Jenže svá vejce na zemi zanechává, aby se v písku zahřála. ¹⁵ Nedbá, že je rozslápné něčí noha, že je divá zvěř může rozdupat. ¹⁶ Krutá je k mláďatům, jako by její nebyla; že zmaří své úsilí, o to se nestará. ¹⁷ Bůh ji totiž moudrostí neobdaroval, ani trochu rozumu jí zdědit nenechal. ¹⁸ Když ale vyskočí a do běhu se dá, koni i s jezdcem se může smát! ¹⁹ Jsi to ty, kdo dává sílu koni? Umíš mu hřívou šji ozdobit? ²⁰ Necháš ho skákat jako luční kobylky? Jeho hrdé ržání bázeň nahání! ²¹ Rozjařen silou divoče hrabe kopyty,

39:9 Nikoliv bájná mytologická a pohádková bytost v podobě koně s dlouhým rohem, trčícím z čela, nýbrž tvor, kterému dnes říkáme nosorožec. Existuje jich několik druhů, některé v tak nízkém počtu, že jsou považovány za kriticky ohrožené. Některé mají dva rohy (např.

nosorožec tuonosý nebo dvourohý), některé jen jeden (např. nosorožec sumatérský či indický). Takoví by nejlépe kvalifikovali na biblický popis jednorožce (vv. 10–1112).

už už vyrazit zbraním naproti. ²² Směje se strachu, vůbec se nebojí, před mečem nechce o krok ustoupit. ²³ Po boku mu chřestí toulec se šípy, kopí a šavle se blýskají. ²⁴ Chvěje se vzrušením, hltá dálky, když zazní polnice, nic ho nezdrží. ²⁵ Při každém zatroubení řehtá: 'Ihíí!' pach bitvy zdálky ucítí, hřímání velitelů a všecken křik. ²⁶ Řídí se sokol tvým rozumem, když k letu na jih křídla rozestře? ²⁷ Vznese se orel na tvůj povel, aby si stavěl hnízdo ve výšce? ²⁸ Na skále bydlí, na ní nocuje, skalní útes mu hradem je. ²⁹ Odtud se rozhlíží za pokrmem, očima hledí do dálek. ³⁰ Jeho mláďata chtějí hltat krev; kde jsou mrtvoly, tam je hned!"

40 Tehdy Hospodin promluvil k Jobovi: ² „Napraví Všemohoucího, kdo se s ním chce přít? Kdo obviňuje Boha, ať na to odpoví!“ ³ Job na to Hospodinu řekl: ⁴ „Jsem příliš nicotný — co ti mám říkat? Kladu si ruku na ústa. ⁵ Mluvil jsem jednou nebo i dvakrát. Nemám co odpovědět ani dodávat.“ ⁶ Tehdy Hospodin promluvil k Jobovi z vichru: ⁷ „Jako muž si teď vyhrň rukávy, budu se tě ptát a ty mě poučíš: ⁸ Chceš snad mou spravedlnost zpochybnit? Chceš mě odsoudit, abys byl bez viny? ⁹ Máš sílu jako Bůh ve svém rameni? Zahřímáš hlasem jemu podobným? ¹⁰ Zkus se ozdobit velebnou vznešeností, obleč se do slavné nádhery! ¹¹ Svému hroznému hněvu průchod dej, pohleď na všechny pyšné a poniž je. ¹² Pohleď na všechny pyšné a pokoř je, rozdrť ty darebáky na místě. ¹³ Naráz je pohřbi do země, ať mají tváře v hrobě zastřené! ¹⁴ Já sám pak budu chválit tě — vždyť tě zachraňuje vlastní pravice! ¹⁵ Jen se na behemota podívej, stejně jako tebe jsem stvořil jej; živí se trávou jako dobytče. ¹⁶ Jen se podívej, jakou má sílu v bedrech, jak mocné svaly na bříse! ¹⁷ Ocasem houpe jako cedrem, šlachy na stehnech pevně spletené. ¹⁸ Kostí má jako bronzové válce, končetiny jako tyče železné. ¹⁹ On stojí v čele Božích děl, meč na něj vztáhne jen jeho Stvořitel! ²⁰ Hory mu odvádějí povinný poplatek, poblíž dovádí všechna polní zvěř. ²¹ Do stínu trnovníků ulehne, v rákosí bažin skrývá se. ²² Trnovníky ho přikrývají stínem, říčními vrbami je obklopen. ²³ Když řeka vzedme se, on se nelekne, má klid, i když mu Jordán k tlamě dosáhne. ²⁴ Kdopak ho může chytit do sítě? Vrazí mu někdo kroužek do nozder? ²⁵ Vytáhneš leviatana udicí, stáhneš mu jazyk provazy? ²⁶ Pro vlečeš mu smyčku nozdrami, probodneš mu hákem čelisti? ²⁷ Bude tě zkoušet uprosit, bude se ti snažit vlichotit? ²⁸ Bude chtít s tebou smlouvu uzavřít, aby ti sloužil navždycky? ²⁹ Nebo se s ním jak s ptáčkem pomazlíš? Dáš ho na vodítko dcerkám na hraní? ³⁰ Že by ho obchodníci dobře prodali? Mohli by ho kupci porcovat na kusy? ³¹ Pokryješ jeho kůži oštěpy? Trefíš ho harpunami do hlavy? ³² Opozav se na něj ruku položit! Pomysli na ten boj a už to nezkusíš!"

41 Nikdo proti němu nemá žádnou naději, pouhý pohled na něj člověka porazí. ² Nikdo se neosmělí, aby ho vydráždil — kdo by se tedy proti mně postavil? ³ Kdo mě chce vyzvat, ať mu zaplatím? Všechno pod nebem je mým vlastnictvím! ⁴ Nechci pomlčet o jeho údech, o jeho síle a skvělé postavě: ⁵ Kdo ho z jeho pláště vysvlékne? Kdo pronikne jeho dvojité pancíře? ⁶ Vrata jeho tlamy kdopak rozevře? Jeho zuby všude kolem šíří děs! ⁷ Řady šupin si nese na hřbetě, jako pečeti jsou pevně spojené. ⁸ Jedna přiléhá ke druhé, ani vzduch mezi nimi neprojde. ⁹ Jsou k sobě navzájem těsně semknuté, drží pohromadě, nic nerozdělí je. ¹⁰ Když si odfrkne, jako když třesne blesk, úsvit se rozzáří pod jeho pohledem. ¹¹ Z jeho tlamy září pochodeň, roj jisker létá kolem něj. ¹² Dým se mu valí od nozder, jako když rákos hoří pod kotlem. ¹³ Svým dechem rozžhaví uhlí řeřavé, jeho tlama šlehá plamenem! ¹⁴ Síly je plná jeho šije a předchází ho děs. ¹⁵ Svaly mu pevně drží na těle, tvrdé jak slitina — nezachvějí se. ¹⁶ Srdce má tvrdé na kámen, jak spodní žernov tvrdé je. ¹⁷ Když se zvedne, bojí se i bohové, když sebou trhne, jsou strachy bez sebe. ¹⁸ Zasáhnout ho mečem je zcela zbytečné, stejně tak kopím, šípem či oštěpem. ¹⁹ Železo je pro něj slámě podobné, bronz považuje za dřevo trouchnivé. ²⁰ Šípy ho nezaženou na útěk, kamenů z praku si všímá jako plev. ²¹ Za stébla slámy považuje kyje, mávání šavlí směje se. ²² Ostré střepy mu rostou na bříse, stopu nechává jak brány blátem vláčené. ²³ Hlubina kvůli němu jako v kotli vře, moře pěni jak voňavkářův kelímek. ²⁴ Ve vodě za ním brázda třpytí se, jako by šediny narostly hlubině. ²⁵ Nikdo na zemi mu není podoben — je stvořen zcela bez bázně. ²⁶ Na všechno povýšené svrchu dívá se, všem pyšným šelmám kraluje!"

42 Job na to Hospodinu řekl: ² „Uznávám, že jsi všemocný a že nic nepřekazí tvé úmysly. ³ Ptal ses: 'Kdo to zastírá mé záměry, a přitom nemá poznání?' Ano, mluvil jsem, o čem jsem neměl ponětí, o tajemstvích, jež jsou nad mé chápání. ⁴ Řekl jsi: 'Poslouchej a já promluví, budu se tě ptát a ty mě poučíš.' ⁵ Dosud jsem o tobě jen slýchal pověsti, teď tě však na vlastní oči spatřuji. ⁶ Proto se pokořuji — v prachu a popelu činím pokání!“ ⁷ Když Hospodin domluvil tato slova k Jobovi, promluvil k Elifazovi Temanskému: „Hořím hněvem proti tobě a tvým dvěma přátelům, protože jste o mně nemluvíli pravdivě jako můj služebník Job. ⁸ Proto si teď vezměte sedm býků a sedm beranů a jděte za mým služebníkem Jobem. Obětujte za sebe zápalnou obět a můj služebník Job ať se za vás modlí. Jen proto, že dám na něj, vás hanebně nepotrestám. Nemluvíli jste totiž o mně pravdivě jako můj služebník Job.“ ⁹ Elifaz Temanský, Bildad Šuchský a Sofar Naámský tedy šli

a udělali, co jim Hospodin řekl. A Hospodin Joba vyslyšel. ¹⁰ Když se Job modlil za své přátele, Hospodin mu navrátil vše, co ztratil, a dal Jobovi dvakrát více, než co měl dřív. ¹¹ Všichni jeho bratři a sestry i všichni jeho dřívější známí přišli za ním a hodovali s ním v jeho domě. Litovali ho a těšili kvůli všem těm neštěstím, která na něj Hospodin uvedl. Každý z nich mu dal stříbrnou minci a jednu zlatou náušnici. ¹² Hospodin tedy Jobovi nakonec požehnal více než na počátku. Měl totiž 14 000 ovcí, 6 000 velbloudů, 1 000 párů dobytka a 1 000 oslic. ¹³ Měl také sedm synů a tři dcery. ¹⁴ Jedné dal jméno Jemima, druhé Kesia a třetí Keren-hapuch. ¹⁵ V celé zemi nebyly tak krásné ženy jako dcery Jobovy. A otec jim dal dědictví mezi jejich bratry. ¹⁶ Potom Job žil ještě sto čtyřicet let a viděl své děti a děti svých dětí až do čtvrtého pokolení. ¹⁷ Nakonec Job zemřel stár a nasycen životem.

Žalmy

Úvod

1 Blaze člověku, který nechodí, jak radí ničemní, na cestě hříšných nestojí, ve spolku posměvačů nesedí.
² Zákon Hospodinův je jeho radostí — o tomto Zákoně dnem i nocí přemýšlí. ³ Bude jako strom na břehu řeky vsazený, který své ovoce ve svůj čas přináší, kterému nikdy neuvadne listí — cokoli činí, se podaří!
⁴ Jinak se ale povede ničemným: budou jak pleva, již vítr unáší. ⁵ Ničemní na soudu neobstojí, stejně tak hříšní uprostřed poctivých. ⁶ Cestu poctivých dobře zná Hospodin, cesta ničemných se vniveč obrátí.

2 Proč vzbouřily se národy a lidé vymýšlejí marnosti? ² Králové světa povstali, vládcové strojí spiknutí proti Hospodinu a jeho Pomazanému: ³ „Pojďme rozlámat jejich okovy, shodme ze sebe jejich provazy!“
⁴ Směje se Ten, jenž trůní v nebesích, vysmívá se jim Hospodin. ⁵ Jednou k nim ale v hněvu promluví, ve svém rozlícení je vyděsí: ⁶ „Já sám jsem ustanovil svého krále na Sionu — své svaté hoře!“ ⁷ Povím, co prohlásil Hospodin. Řekl mi: „Jsi můj syn, já jsem ode dneška Otcem tvým!“ ⁸ Požádej mě a já učiním národy země tvým dědictvím, nejzazší končiny tvým vlastnictvím. ⁹ Železnou holí je rozdrtíš, roztříštíš je jak hliněné nádoby.“
¹⁰ Proto, králové, buďte rozumní, soudcové země, nechte se poučit. ¹¹ Služte Hospodinu s posvátnou bázni a veselte se s třesením. ¹² Líbejte „syna„! Kdyby se rozlítíl, na cestě byste zhynuli — jeho hněv může vzplanout ve chvíli! Blaze všem, kdo v něho doufají.

3 Žalm Davidův, když utíkal před svým synem Abšalomem. ² Kolik jen, Hospodine, je mých nepřátel, kolik jich povstává proti mně! ³ Kolik jich říká o mém životě: „Od Boha žádnou pomoc nečekej!“ sěla ⁴ Ty však, Hospodine, jsi okolo mě štít, ty, Slávo má, mou hlavu povznášíš. ⁵ K Hospodinu jsem volal ze všech sil, ze své svaté hory pak ke mně promluvil. sěla ⁶ Uléhám ke spánku, vstanu zas — Hospodin sám mě podpírá!
⁷ Z tisícíhlavých šiků nemám strach, i když mě svírají ze všech stran. ⁸ Povstaň, Hospodine! Zachraň mě, Bože můj! Rozbij čelisti všech mých nepřátel, zvyrážej zuby ničemů! Hospodinovo je vítězství, na tvém lidu tvé požehnání. sěla

4 Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Žalm Davidův. ² Odpověz na mé volání, Bože, má spravedlnosti! Uprostřed úzkosti ulev mi, smiluj se nade mnou, slyš mé modlitby! ³ Jak dlouho, lidé, budete mou slávou pohrdat, marnost milovat a lží se zabývat? sěla ⁴ Vězte, že Hospodin svého věrného vyvolil, Hospodin vyslyší moje volání! ⁵ Ve svém rozčilení nehřešte, na lůžku přemítejte a zmlkňte. sěla ⁶ Spravedlivé oběti přineste, s důvěrou v Hospodinu spočiňte. ⁷ Mnozí říkají: „Kdo nám dá štěstí okusit? Svou tvář nad námi, Hospodine, rozjasni!“ ⁸ Mé srdce plníš větší radostí, než když sklízejí zrní a víno v hojnosti. Pokojně uléhám, pokojně spím — ty sám, Hospodine, mě chráníš v bezpečí.

5 Pro předního zpěváka, na flétny. Žalm Davidův. ² Vyslyš má slova, Hospodine, všimni si mého úpění!
³ Vnímej mé volání, můj Králi a Bože — k tobě se modlím! ⁴ Ráno, Hospodine, kéž můj hlas uslyšíš, ráno ti s nadějí své prosby předložím. ⁵ Ty přece, Bože, nemáš rád podlost, nikdo zlý u tebe nesmí být. ⁶ Před tvými očima neobstojí zpupní, v nenávisti máš všechny zlosyny. ⁷ Vniveč obracíš všechny lháře — vrahy a podvodníky si Hospodin oškliví! ⁸ Já ale díky tvé veliké lásce do tvého domu vejít smím, abych se klaněl v posvátné účtě před tebou ve tvém svatém chrámě. ⁹ Kvůli mým nepřátelům, Hospodine, ve své spravedlnosti mě veď, svou cestu přede mnou prosím urovnej! ¹⁰ Vždyť v jejich ústech není upřímnosti, jejich nitro je plné záhuby, zející hrob je hrdlo jejich, nástroje klamu jejich jazyky. ¹¹ Odsud je, Bože, na svoje plány ať doplátí! Zavrhni je, že mají tolik vin — vždyť proti tobě povstali! ¹² Doufající v tebe však budou šťastní, ti všichni

1:1 *Nechodí ... nestojí ... nesedí.* Přísudky v prvním verši prvního žalmu tvoří antiklimax — významovou řadu sestupné tendence. Umíme si představit, co by následovalo, kdyby sekvence pokračovala: *nelehá*. Naznačuje se tím, že hříšná cesta je lepkavá: Kdo se rozhodne na ní setrvat, zabydlí se natolik, že opustit ji bude nakonec mnohem těžší, než na ni na začátku vstoupit.

4:4 *Hněv bez hříchu.* Nikde není psáno, že hněv musí být automaticky vždy hříšný. Jsme nábádáni, abychom nehřešili, když se hněváme (Ef 4:26); Bůh sám umí planout hněvem (Ex 15:7; Nu 25:4; Zj 15:1). Mezi hněvem spravedlivým a nespravedlivým je však úzká hranice (Jk 1:20) a my si pokyn nehřešit v hněvu potřebujeme neustále připomínat.

budou jásat navěky. Ty, kdo milují tvé jméno, prosím přikryj, ať se před tebou mohou veselit! ¹³ Ty přece, Hospodine, žehnáš spravedlivému, svou přízní jej obklopuješ jako pancířem.

6 Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Hlubokým hlasem. Žalm Davidův. ¹ Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Hlubokým hlasem. Žalm Davidův. ² Nekárej mě, Hospodine, v hněvu svém, ve svém rozlícení mě netrestej! ³ Smiluj se, Hospodine — jsem vysílen, uzdrav mě, Hospodine — v kostech mám děs! ⁴ Do hloubi duše jsem vyděšen — Hospodine, jak dlouho ještě?! ⁵ Obrát se, Hospodine, život mi zachovej, pro svoji lásku zachraň mě! ⁶ V hrobě už na tebe nikdo nevzpomene — mezi mrtvými kdo by slavil tě? ⁷ Svým nářkem vyčerpán na lůžku noci provzlykám, slzami polštář zalévám! ⁸ Zrak mi vyhasl zármutkem, zeslábl vinou všech mých nepřátel. ⁹ Odstupte ode mě, všichni zločinci, hlas mého pláče slyšel Hospodin! ¹⁰ Hospodin vyslyšel moje žádosti, Hospodin přijímá mé modlitby! ¹¹ Jen ať se stydí a ať se děsí, všichni mí odpůrci ať ustoupí, ať jsou zahanbeni ve chvíli!

7 Píseň nářků, kterou David zpíval Hospodinu kvůli slovům Kúše z pokolení Benjamín. ² Hospodine, Bože můj, na tebe spoléhám, zachraň mě, všech pronásledovatelů zbav! ³ Jinak mě jako lev rozervou na kusy, rozsápají mě, nebude mi pomoci! ⁴ Hospodine, Bože můj, jestliže jsem se provinil, jestli mi na rukách lpí bezpráví, ⁵ jestli jsem příteli oplatil něčím zlým (i svého nepřítele jsem však ušetřil!), ⁶ pak ať mě honí a chytí protivník, ať pošlape můj život na zemi, mou čest ať v prachu vyválí! séla ⁷ Povstaň, Hospodine, v hněvu svém, postav se zuřivosti mých nepřátel, probuď se, Bože, nastol pořádek! ⁸ Shromáždění národů ať tě obklopí, znovu usedni na trůn nad nimi - ⁹ Hospodin bude soudit národy! Obhaj mě, Hospodine, vždyť jsem nevinný, jsem bez úhony, můj Nejvyšší! ¹⁰ Ukonči podlost ničemných, spravedlivého však posilni, spravedlivý Bože, ty zkoumáš srdce i svědomí! ¹¹ Nejvyšší Bůh je můj štít — on je zachráncem upřímných! ¹² Bůh je spravedlivý soudce, Bůh plane hněvem každý den. ¹³ Pokud se člověk neobráti, meč svůj naostří, napne svůj luk a zamíří, ¹⁴ smrtelné zbraně na něj připraví, ohnivé šípy zhotoví. ¹⁵ Na toho, jenž plodí proradnost, jenž těhotný trápením zrodí lež! ¹⁶ Ten jámu kopal, až ji vyhloubil, spadl do pasti, kterou nastražil. ¹⁷ Jeho proradnost se k němu navrátí, na hlavu padne mu jeho násilí! Hospodina budu za jeho spravedlnost chválit, Hospodinovu jméno zahraji — on je Nejvyšší!

8 Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm Davidův. ² Hospodine, Pane náš, všude na zemi slavné jméno máš! Svou slávou jsi pokryl nebesa, ³ chválou z úst kojenců a nemluvnat jsi proti nepřítelům sílu dokázal, mstivého protivníka abys překonal! ⁴ Když vidím tvá nebesa, dílo prstů tvých, měsíc a hvězdy, kteréš tam umístil - ⁵ co je člověk, ptám se, že na něj pamatuješ, co je lidský tvor, že o něj pečuješ? ⁶ O málo nižším než Boha jsi jej stvořil, slávou a ctí jsi korunoval jej, ⁷ nad dílem svých rukou jsi mu vládu svěřil, k jeho nohám jsi složil vše. ⁸ Ovce a kozy, všechen dobytek i všechnu polní zvěř, ⁹ ptáky na obloze i mořské ryby, vše, co putuje napříč oceány. Hospodine, Pane náš, všude na zemi slavné jméno máš!

9 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Zemřel syn“. Žalm Davidův. ² Chválím tě, Hospodine, celým srdcem svým, vypravovat chci o všech tvých zázracích! ³ Z tebe se raduji, pro tebe jáším, tvému jménu, Nejvyšší, chci zazpívat! ⁴ Moji nepřátelé ustoupí a padnou, před tvou tvář zahynou, ⁵ neboť ses ujal mého soudu a mých práv, jako spravedlivý soudce na trůn usedáš! ⁶ Obořil ses na pohany, ničemy zničil jsi, jejich jméno smazals navždy, navěky! ⁷ Konec nepřátel — trvalé trosky! Zbořils jim města — není památky! ⁸ Hospodin bude vládnout navěky, aby nastolil právo, svůj trůn ustavil. ⁹ Sám bude spravedlivě soudit svět, národy bude spravovat poctivě. ¹⁰ Hospodin je útočištěm utlačených, útočištěm je v dobách soužení. ¹¹ Ať v tebe doufají, kdo tvé jméno znají, neopustíš, Hospodine, ty, kdo tě hledají! ¹² Zpívejte Hospodinu, jenž trůní na Sionu, o jeho skutcích povězte národům: ¹³ Mstitel prolité krve na ně myslí, nárek ztrápených mu není lhotejný! ¹⁴ Smiluj se, Hospodine, hled na mé trápení, z ruky protivníků, z bran smrti mě vytrhni, ¹⁵ abych pak zvěstoval všechny tvé chvály, v branách Dcery sionské abych tvou spásu oslavil! ¹⁶ Do jámy, kterou vykopali, pohané padli, v síti, již nastražili, nohama uvízlí. ¹⁷ Hospodin zjevil se! Zjednal právo! Darebáka vlastní dílo do pasti uvrhlo! higajon séla ¹⁸ Ničemové musí odejít do podsvětí, všichni ti pohané, jimž je Bůh lhotejný! ¹⁹ Ubožák ale nebude zapomenut navždy, naděje ponížených nezhyne navěky! ²⁰ Povstaň, Hospodine, proti lidské zvlí, před tvým soudem ať stanou národy! Vyděs je, Hospodine, ať jsou zastrašeni, ať poznají pohané, že jsou smrtelní! séla

10 Proč jsi, Hospodine, tak vzdálený? Proč se ukrýváš v dobách soužení? ² Ničemové ve své pýše honí chudáky, vymýšlejí úklady, aby je lapili! ³ Svým vlastním chtičem se ničemové chlubí, chamtivce chválí,

Hospodina snižují, ⁴ ve svojí pyšce ho vůbec nehledají, Bůh nemá místo v jejich myšlení. ⁵ Na svých cestách mají stále jen úspěch, tvé zákony jsou jim vzdáleny, ze všech protivníků mají jen posměch, ⁶ v srdci si myslí: „Nic mě neohrozí, nikdy mě nepotká žádné neštěstí!“ ⁷ Ústa jim plní kletby, lsti a výhrůžky, na jazyku mají zlo a trápení, ⁸ za humny číhají ve skrýších, aby nevinně zákeřně vraždili. Bezbranné lidi očima sledují, ⁹ jako lvi v houští v záloze číhají, číhají na chudáky, aby je lapili, už mají chudáka, chytli ho do pasti! ¹⁰ K zemi se hrouť chudák zdrcený, pod jejich mocí klesá bezbranný, ¹¹ v srdci si myslí: „Bůh už zapomenul, skrývá svou tvář, nikdy nic nevidí.“ ¹² Povstaň, Hospodine, pozvedni ruku! Na utlačené se, Bože, rozpomeň! ¹³ Proč se má ničema rouhat Bohu, v srdci si myslet, že na to nepříjdeš? ¹⁴ Ty to však vidíš! Ty vnímáš trápení i žal, svou vlastní rukou abys potrestal! Na tebe samého bezbranný spoléhá, ty jsi pomocníkem sirotka! ¹⁵ Zpřerážej paže zlého darebáka, jeho zkaženost odhal, aby neobstál! ¹⁶ Hospodin kraluje na věčné časy, pohané z jeho země vymizí! ¹⁷ Hospodin vyslyší tužby ponížených — povzbudíš jejich srdce, ucho k nim nakloníš, ¹⁸ zjednáš soud sirotkům i všem utlačeným, pozemský člověk aby je neděsil!

11 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. Hospodin je můj úkryt — proč mi říkáte: „Do hor svých, ptáčku, měl bys uletět!“ ² Pohled, jak ničemové napínají luk, na tětívu kladou šípy své, z přítmi střílejí na upřímné! ³ Když samy základy bortí se, tehdy spravedlivý nic nezmůže! ⁴ Hospodin je v chrámu své svatosti, Hospodin trůní v nebesích! Očima prohlíží celý svět, lidské syny zkoumá pohledem! ⁵ Spravedlivé i ničemy zkoumá Hospodin, z duše nenávidí milovníky násilí! ⁶ Řeřavé uhlí a síru sešle na ničemy, z kalicha žhavého vichru budou pít! ⁷ Hospodin je spravedlivý, spravedlnost miluje, upřímní spatří jeho obličej!

12 Pro předního zpěváka, hlubokým hlasem. Žalm Davidův. ² Pomož, Hospodine! Věrných ubývá, všichni čestní lidé mizí ze světa! ³ Každý jen druhému pořád lže, úlisné rty mají, srdce falešné! ⁴ Ať už Hospodin konečně vymytí všechny lstivé rty a pyšné jazyky! ⁵ Prý: „V našem jazyku je naše síla, máme své rty — kdo je náš pán?“ ⁶ Pro útlak chudáků, pro nárek ubožáků již povstanu, praví Hospodin, na pomoc přijdu tomu, kdo je posmíván! ⁷ Výroky Hospodinovy jsou výroky čisté, v hliněné peci stříbro tavené, sedmkrát třibené. ⁸ Ty sám, Hospodine, jsi naše stráž, před tímto pokolením nás navždy chraň! Ničemy se to hemží ze všech stran, nezřízenost se mezi lidmi rozmáhá!

13 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ² Jak dlouho ještě, Hospodine? Zapomeneš na mě navěky? Jak dlouho ještě budeš ukryvat přede mnou svoji tvář? ³ Jak dlouho mám nosit úzkosti v duši, den co den cítit v srdci zármutek? Jak dlouho ještě můj protivník bude nade mnou vítězit? ⁴ Pohled, odpověz mi, Hospodine, Bože můj! Rozjasni mé oči, ať jako mrtvý neusnu! ⁵ Ať můj sok neřekne: „Už jsem ho porazil!“ Mí nepřátelé ať neslaví mé selhání. ⁶ Na tvoji lásku spoléhám, nad tvou spásou mé srdce zajásá, Hospodinu svou píseň zazpívám: Jak dobrotivě se ke mně zachoval!

14 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. Blázen myslí, že Bůh není! Zkažení jsou, ohavnost páchají, není, kdo dobro konal by! ² Hospodin z nebe hledí na lidi: Nechce někdo porozumět, Bůh nikomu nechybí? ³ Všichni zabloudili z cesty, úplně se zkazili, není, kdo by konal dobro, není ani jediný! ⁴ Copak nic nevědí všichni ti zločinci? Jako by jedli chléb, můj lid hltají — proč by k Hospodinu volali?! ⁵ Jednou je ale přepadne zděšení — Bůh je s pokolením poctivých! ⁶ Vy pohrdáte úmysly ubohých? Jejich útočištěm je Hospodin! ⁷ Kéž Izraeli vzejde ze Sionu spása, kéž Hospodin svůj lid obnoví! Jákob pak bude radostně jásat, Izrael se bude veselit!

15 Žalm Davidův. Kdo, Hospodine, ve tvém stanu bude? Kdo bydlet smí na tvé svaté hoře? ² Kdo žije bezúhonně a jedná spravedlivě, kdo mluví pravdu ze srdce, ³ kdo jazykem svým nepomlouvá, neškodí bližnímu a neostouzí druhá, ⁴ kdo pohrdá těmi, kdo zaslouží zavržení, ctitelů Hospodina však váží si, kdo nemění to, co odpřisáhl, i kdyby na to doplatil, ⁵ kdo nepůjčuje na úroky a proti nevinnému se nedá podplatit. Kdo takto jedná, nikdy nezakolísá.

16 Zlatý zpěv Davidův. Bože, ochraňuj mě, na tebe spoléhám. ² Hospodinu říkám: Jsi můj Pán, jediné dobro, které mám! ³ Říkám o zbožných lidech na zemi: Jsou tak vznešení, mám je nejradši! ⁴ Kdo ale za cizími bohy spěchají, ti jen rozmnožují svá trápení! Nezúčastním se jejich krvavé úlitby, nevstoupí jejich jméno na mé rty! ⁵ Můj úděl, můj kalich je Hospodin — ty přece můj osud z ruky nepustíš! ⁶ Vyměřeny jsou mi

blažené krajiny, dostalo se mi skvělé dědictví! ⁷ Hospodina, svého Rádce, velebím, i v noci mě učí mé svědomí. ⁸ Hospodina vidím před sebou napořád, je po mé pravici, nezakolísám. ⁹ Mé srdce je šťastné, můj jazyk zpívá, také mé tělo v bezpečí odpočívá. ¹⁰ Nenecháš v hrobě duši mou, nevydáš jámě svého věrného! ¹¹ Stezku života jsi mi ukázal, ve tvé přítomnosti je plnost radosti, nekonečné blaho je po tvé pravici!

17 Modlitba Davidova. Slyš, Hospodine, mou spravedlivou při, mému volání popřej sluch, vyslechni moji modlitbu — vychází ze rtů bezelstných. ² Od tebe samého ať vyjde můj soud, tvé oči na právo ať dohlédnou! ³ Zkoumals mé srdce, v noci s' mě prověřil, tříbil mě a nenalezl nic. Myšlením ani ústy jsem nehřešil, ⁴ tak jak to lidé běžně dělají. Pro slovo, jež vyšlo ze tvých rtů, varoval jsem se cest zločinců. ⁵ Mé kroky se držely tvých slépějí, mé nohy neklesly. ⁶ K tobě volám, Bože, ty mi odpovíš, své ucho nakloň mi, má slova slyš! ⁷ Svou lásku, Zachránce, prokaž svou pravici těm, kdo před útočníky k tobě prchají! ⁸ Jak zřítelnicí oka mě opatruj, ve stínu tvých křídel kéž úkryt naleznu ⁹ před ničemy, kteří mě chtějí napadnout, před smrtelnými nepřáteli všude okolo! ¹⁰ Svým vlastním tukem zarostlí, svými ústy zpučně mluvili. ¹¹ Vystopovali mě, už mě obklíčují, očima pátrají, jak by mě srazili. ¹² Jsou jako lev, jenž po kořisti lační, jak dravý lev, jenž číhá ve skrýši. ¹³ Povstaň, Hospodine! Postav se mu tváří! Sraz ho na kolena — mečem svým zachraň mi život před ničemy! ¹⁴ Před lidmi, Hospodine, svou rukou ochraň mě, před lidmi, jejichž odplatou je život na světě. Ať se jim naplní břicha tím, cos jim nashromáždil, ať jejich děti mají víc, než sní, na jejich maličké ať zbude v hojnosti! ¹⁵ Já se však po právu budu kochat tvou tváří, nasycen budu tvou podobou, až se probudím.

18 Pro předního zpěváka. Žalm Hospodinova služebníka Davida, který tuto píseň zpíval Hospodinu v den, kdy jej Hospodin vysvobodil ze spárů všech jeho nepřátel i z ruky Saulovy. ² Miluji tě, Hospodine, sílo má! ³ Hospodin je má skála, tvrz, má záchrana! Můj Bůh je má skála, v něm úkryt nalézám, můj štít, roh vítězství, můj hrad. ⁴ Vzýval jsem Hospodina — je hoden chvály — od mých nepřátel mě zachránil! ⁵ Provazy smrti mě obklopily, svým proudem mě strhla záhuba, ⁶ provazy hrobu mě ovinuly, osidla smrti mě dostihla. ⁷ Vzýval jsem Hospodina ve své úzkosti, ke svému Bohu křičel jsem — on ve svém chrámu slyšel mé volání, až k jeho uším dolehl můj křik. ⁸ Zem se třásla, zem se chvěla, základy hor se pohnuly, před jeho hněvem se roztrásly. ⁹ Dým se valil z jeho chřípí, stravující oheň z jeho úst, plamenné blesky z něj vyšlehly. ¹⁰ Nebe roztal, sestupuje, pod nohama černý mrak! ¹¹ Cheruba zapřáhl, rozletěl se, vznesl se na křídlech větrných. ¹² Závojem tmy jak skrýši obklopil se, mrak temný deštěm byl jeho stan. ¹³ Před jeho žárem se rozstoupila mračna, krupobití a blesky plamenné, ¹⁴ Hospodin v nebi zaburácel, hlas Nejvyššího zněl: krupobití a blesky plamenné! ¹⁵ Deštěm šípů rozehnal je, množstvím blesků rozdrtil! ¹⁶ Koryta řek byla obnažena, základy světa odkryty před řevem tvým, Hospodine, před tvým dechem zuřivým! ¹⁷ Sehnu se z výšin, uchopil mě, z mohutných vod mě vyprostil, ¹⁸ vyrval mě mocnému nepříteli, odpůrcům silnějším, než jsem byl. ¹⁹ Přepadli mě v den mé bíd, Hospodin mě však podpíral, ²⁰ vyvedl mě na svobodu, uhájil mě, vždyť má mě rád! ²¹ Hospodin odplatil mi za moji spravedlnost, za čistotu mých rukou mě odměnil. ²² Hospodinových cest jsem se pevně držel, svého Boha jsem nezradil! ²³ Před sebou mám všechny jeho soudy, od jeho nařízení jsem se nevzdálil, ²⁴ zůstal jsem před ním bez úhony, varoval jsem se hříchů svých. ²⁵ Hospodin odměnil mě za moji spravedlnost, za čistotu mých rukou před jeho očima. ²⁶ Ty, Pane, s věrným nakládáš věrně, k oddanému se chováš oddaně, ²⁷ s čistým člověkem čistě naložíš, od zvráceného se však odvracíš. ²⁸ Ty sám zachraňuješ ubožáky, pohledy povýšených ale ponižíš. ²⁹ Ty, Hospodine, rozsvěcíš mou svíci, můj Bůh mi září v tmách. ³⁰ S tebou vyrazím proti vojsku, ve svém Bohu hradby překonám! ³¹ Jak dokonalá je cesta Boží, jak ryzí je, co praví Hospodin — on je štít všech, kdo v něho doufají! ³² Kdo by byl Bohem kromě Hospodina? Kdo by byl skalou, ne-li náš Bůh? ³³ Tento Bůh mě vyzbrojuje silou, on činí dokonalou cestu mou. ³⁴ Mým nohám udílí hbitost laní, staví mě na mé výšiny. ³⁵ Mé paže učí, jak obstát v boji, mé ruce napínají i luk bronzový. ³⁶ Podal jsi mi štít své spásy, podepřel jsi mě svou pravici, sklonil ses, abys mě povýšil! ³⁷ Daroval jsi mým krokům volnost, mé nohy nesklouznou. ³⁸ Stíhal jsem nepřátele, dostihl je, nepřestal jsem, než jsem je porazil. ³⁹ Udeřil jsem je, nevstanou znovu, skáceli se mi pod nohy! ⁴⁰ Ty jsi mě vyzbrojil silou k boji, na kolena srážíš mé soky přede mnou. ⁴¹ Šíjí mých nepřátel nastavil jsi mi, se svými protivníky jsem skoncoval. ⁴² Volali o pomoc, nikdo je nezachránil, volali k Hospodinu — žádná odpověď. ⁴³ Jako prach ve větru rozdrtil jsem je, jak bláto na ulici jsem je rozdupal! ⁴⁴ Z různic v lidu zachránils mě, za vůdce národů jsi mě postavil, lid, jež jsem ani neznal, slouží mi! ⁴⁵ Jen co mě uslyší, ihned poslouchají, cizáci křčí se přede mnou. ⁴⁶ Cizáci přede mnou už se hrouť, vrávorají ven ze svých nor! ⁴⁷ Živ buď Hospodin, má skála buď požehnána, Bůh buď vyvýšen, má záchrana! ⁴⁸ Bůh dopřává zadostiučinění, podmaňuje mi národy, ⁴⁹ zprostřed nepřátel mě vyvádí. Pozvedáš mě nad mé soky, před násilníkem zachrániš. ⁵⁰ Proto tě budu chválit mezi národy, tvé jméno, Hospodine, písni oslavím! Svému králi dává mocná vítězství, svému pomazanému je milostiv — Davidovi a jeho semeni až navěky!

19 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ² Nebesa vyprávějí o Boží slávě, o díle jeho rukou mluví obloha. ³ Jeden den druhému slovo uděluje, jedna noc druhé zjevuje poznání. ⁴ Není slov a není řeči, kde by jejich hlas zůstal neslyšen; ⁵ jejich zvuk ozývá se celou zemí, do krajů světa doléhá jejich zvěst. Bůh stan postavil slunci v nebesích ⁶ a ono jak ženich vychází z komnaty, jak hrdina dychtící na cestu vyrazit. ⁷ Vychází na jednom konci nebe, k druhému konci míří obloukem, před jeho žářem se nikdo neskryje. ⁸ Hospodinův Zákon je dokonalý, život do duše navrácí. Hospodinova svědectví jsou věrná, i prosté činí moudrými. ⁹ Hospodinova pravidla jsou poctivá, srdce naplňují radostí. Hospodinovo přikázání je ryzí, oči člověku rozzáří. ¹⁰ Úcta k Hospodinu je čistá, obstojí navěky. Hospodinova nařízení jsou pravá, plná spravedlnosti, ¹¹ nad zlato vzácnější, nad zlato nejčistší, nad med nejsladší, nad med z pláství kanoucí. ¹² Poučením jsou pro tvého služebníka, v jejich dodržování je hojná odplata. ¹³ Kdo ale rozpozná vlastní poblouzení? Od skrytých hříchů mě očisti! ¹⁴ Zbav svého služebníka i těch úmyslných, nikdy ať nade mnou nepanují! Pak budu bezúhonný a nevinný, své veliké viny zbavený. Slova v mých ústech, v mém srdci myšlení kéž se ti, Hospodine, zalíbí — skálo má, můj Vykupiteli!

20 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ² Kéž tě Hospodin vyslyší v den soužení, jméno Boha Jákobova kéž tě ochrání! ³ Kéž ti sešle pomoc ze své svatyně, ze Sionu kéž tě podepře! ⁴ Kéž si vzpomene na všechny tvé oběti, tvé zápalý kéž v popel obrátí! ⁵ Kéž ti dá, po čem tvé srdce touží, všechny tvé úmysly kéž naplní! ⁶ Kéž z tvého vítězství se můžem radovat, ve jménu našeho Boha prapory nechat vlát! Kéž ti Hospodin splní všechna tvá přání! ⁷ Teď vím, že Hospodin svého pomazaného zachrání, ze své svatyně v nebi jej vyslyší, svou mocnou pravicí dá mu vítězství! ⁸ Jedni ve vozy, jiní zas v koně doufají, nám je nadějí náš Bůh — má jméno Hospodin! ⁹ Oni klesají a hrouť se, my však stojíme pevně a nehnutě. Hospodine, dej králi vítězství, kdykoli voláme, nás slyš!

21 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ² Ve tvé síle, Hospodine, raduje se král — jak jen se veselí díky tvému spasení! ³ Touhu jeho srdce jsi mu daroval, prosbu jeho rtů neodmítl jsi! ⁴ S hojným požehnáním vstříc mu jdeš, korunou z ryzího zlata korunuješ jej. ⁵ Dal jsi mu život, o nějž tě prosil, na věčné časy prodloužils jeho dny! ⁶ Veliká je jeho sláva díky tvému spasení, věhlas a nádheru ty mu udělíš. ⁷ Stále a stále mu dáváš požehnání, ve své přítomnosti ho těšíš radostí. ⁸ Na Hospodina jistě spoléhá se král — díky lásce Nejvyššího nezakolísá! ⁹ Na tvé nepřátele tvá ruka dosáhne, všechny tvé protivníky najde tvá pravice! ¹⁰ Až přijdeš, spálíš je v rozpálené peci — ve svém hněvu je zničí Hospodin, jeho oheň je pohltí! ¹¹ Jejich plemeno ty ze země shladíš, jejich potomstvo z lidí vymizí! ¹² Ano, chystali na tebe špatnost, úklady vymýšleli, ale nic nezmohou! ¹³ Ano, ty je obrátíš nazpět, až na ně namíříš svou tětivou. Povstaň, Hospodine, ve své moci, zpívat a hrát chcem o tvém hrdinství!

22 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Jitřní laň“. Žalm Davidův. ² Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? Proč jsi tak daleko od mé záchraně, daleko od slov mého sténání? ³ Celé dny volám, Bože můj, ty se však nehlásíš, ani za noci nemohu najít klid. ⁴ Ty sám jsi svatý, trůníš uprostřed izraelských chval. ⁵ Naši otcové v tebe doufali, doufali a tys je vysvobozoval. ⁶ K tobě volali a bývali zachráněni, doufali v tebe a nebyli zklamáni. ⁷ Já však jsem červ, ani ne člověk, ostuda lidstva, hanba národa. ⁸ Každý se posmívá při pohledu na mě, pošklebuje se, hlavou potřásá: ⁹ „Spolehl na Hospodina, tak ať mu pomůže, jen ať ho zachrání, když ho má tak rád!“ ¹⁰ To ty jsi mě vyvedl z lůna mé matky, u jejích prsů dals mi bezpečí. ¹¹ Na tebe odkázán jsem od svého narození, od matčina lůna můj Bůh jsi ty! ¹² Nevzdaluj se mi — úzkost se blíží, chybí mi pomocník! ¹³ Mohutní býci mě obkličují, obstupují mě tuří bášansťi. ¹⁴ Své tlamy na mě otvírají jak draví řvoucí lvi! ¹⁵ Jak voda se roztékám, všechny kosti mám vymknuté. Mé srdce se vosku podobá, rozpustilo se v nitru mém. ¹⁶ Patro mám suché jako střep, jazyk mi přilnul k čelistem, do prachu smrti srazil mě! ¹⁷ Smečka psů se na mě sbíhá, obstupují mě zlosyni. Ruce i nohy mi probodli, ¹⁸ všechny mé kosti se dají spočítat! Dívají se na mě, zírají, ¹⁹ o moje šaty dělí se, o moje roucho losují. ²⁰ Ty však, Hospodine, nevzdaluj se mi, ty, sílo má, mi pospěš na pomoc! ²¹ Vysvobod' od meče duši mou, z moci psů tu mou jedinou! ²² Zachraň mě prosím před

19:13 Skrytých. Tajná, skrytá, nevědomá poblouzení – to je hříšné chování, které se nám automaticky spouští z nevědomé roviny myslí jakožto osvojená reakce bezmocného dítěte na bolest, kterou kdysi prožívalo. Neuzdravené trauma se takto projevuje, i když je člověk věkem sice dospělý, ale emocemi předškolák nebo kojeneček. Do určitého věku (u každého jednotlivce jiného) Bůh hříchy nepočítá

(srv. Ř 7:9–10 a pozn.). Od dospělých nicméně očekává, že po svém znovuzrození (Jn 3:3) nezůstanou napařád kojenci (1Pt 2:2; 1Kor 3:2), ale ve víře porostou (Žd 5:12–14; 1Kor 13:11).

19:14 Úmyslných. Vědomé hříchy; to co děláme, přestože dobře víme, že se to Bohu přičítá. Za ty ke zodpovědnosti volání jsme (srv. pozn. 12).

tlamou lva, vyslyš mě před rohy buvola! ²³ Svým bratrům budu zvěstovat tvé jméno, uprostřed shromáždění tě budu velebit. ²⁴ Ctitelé Hospodina, chvalte jej, všechno símě Jákobovo, slavte jej, všechno símě Izraele, ctěte jej! ²⁵ Jistěže nepohrdá trápením ubožáka, s odporem neskrývá před ním tvář — když k němu volá, on vyslychá! ²⁶ Ve velikém shromáždění se tebou pochlubím, své sliby splním před jeho ctiteli. ²⁷ Jíst budou ponížení a budou nasyceni, chválit Hospodina budou, kdo jej hledají: Ať vaše srdce žije navěky! ²⁸ Všechny zemské končiny se rozpomenou a k Hospodinu se navrátí; před tvojí tváří se klanět budou všechny rodiny a národy. ²⁹ Vždyť Hospodinovo je království, on vládne nad národy! ³⁰ Všichni bohatí světa se před ním skloní, všichni do prachu klesající pokleknou — ti, kdo se při životě udržet nemohou! ³¹ Jejich potomci mu budou sloužit, o Pánu budou vyprávět navěky. Přijdou a jeho spravedlnost rozhlašovat budou lidu, jenž se teprv narodí, poví, co učinil!

23 Žalm Davidův. Hospodin je můj pastýř, nic mi neschází. ² Na zelených loukách mi dává spočinout, ke klidným vodám mě přivádí, ³ mou duši obnovuje, po stezkách spravedlnosti vodí mě pro jméno své. ⁴ I kdybych měl jít údolím stínu smrti, ničeho zlého se nebojím, neboť ty se mnou jsi: tvůj prut a tvá hůl mě konejší. ⁵ Před zraky protivníků stůl mi prostíráš, hlavu mi olejem potíráš, můj kalich přetéká. ⁶ Dobro a láska mě budou provázet po všechny dny mého života, zůstat budu v domě Hospodinově po dlouhý, věčný čas.

24 Žalm Davidův. Hospodinova je země se vším, co je na ní, celý svět i s jeho obyvateli - ² vždyť ji sám založil nad oceány, nad vodními proudy ji ustavil! ³ Kdo vystoupí na horu Hospodinovu, kdo stane na místě jeho svatosti? ⁴ Ten, kdo má nevinné ruce a čisté srdce, kdo se neoddává marnostem a nepřisáhá falešně. ⁵ Takový přijme Hospodinovo požehnání a spravedlnost od Boha, své spásy. ⁶ Takoví jsou ti, kdo se na něj ptají, kdo hledají tvou tvář, Bože Jákobův. séla ⁷ Pozvedněte, brány, svá průčelí, již vzhůru, vrata odvěká, ať vejde slavný Král! ⁸ Kdo je ten slavný Král? Hospodin, udatný a silný, Hospodin, udatný bojovník! ⁹ Pozvedněte, brány, svá průčelí, již vzhůru, vrata odvěká, ať vejde slavný Král! ¹⁰ Kdo je ten slavný Král? Hospodin zástupů, on je ten slavný Král! séla

25 Žalm Davidův. K tobě, Hospodine, svou duši pozvedám, ² v tebe, Bože můj, skládám naději. Dej, ať se zahanbení nedočkám, ať nade mnou nejasají moji soupeři! ³ Žádný, kdo v tebe doufá, se hanby nedočká, zahanbení však budou zrádci nicotní! ⁴ Ukaž mi, Hospodine, cesty své, svým stezkám nauč mě. ⁵ Veď mě a uč mě pravdě své, vždyť ty jsi Bůh, můj Zachránce, na tebe spoléhám každý den! ⁶ Pamatuj, Hospodine, na soucit svůj a na svou lásku, která je od věků. ⁷ Nepřipomínej hříchy mých mladých dnů, ve své lásce však na mě pamatuj, Hospodine, pro svoji dobrotu! ⁸ Dobrý a přímý je Hospodin, hříšníkům cestu zjevuje. ⁹ Ke spravedlnosti vede ponížené, ponížené učí cestě své. ¹⁰ Hospodinovy stezky jsou vždy laskavé a věrné těm, kdo plní jeho smlouvu a jeho zákony. ¹¹ Pro jméno své, Hospodine, mou hroznou vinu odpusť mi! ¹² Kterýkoli člověk Hospodina ctí, tomu ukáže cestu, již má si vyvolit. ¹³ Takový prožije svůj život šťastně, jeho potomstvo zdědí zem. ¹⁴ Hospodin důvěřuje těm, kdo jej ctí, jeho smlouva jim dává poznání. ¹⁵ K Hospodinu stále mé oči hledí, on moje nohy z pasti vyprostí! ¹⁶ Smiluj se, prosím, na mě pohlédni, vždyť jsem tak sám, tak ztrápený! ¹⁷ Zbav mě soužení, jež v srdci nosím si, vysvoboď mě z mých úzkostí! ¹⁸ Hleď na mou bídu, na mé trápení, všechny mé hříchy odpusť mi. ¹⁹ Pohleď, jak mnoho je mých nepřátel, jak prudkou nenávisťí nenávidí mě! ²⁰ Opatruj mou duši, zachraň mě, k tobě se utíkám, kéž nejsem zahanben! ²¹ Poctivost a přímost kéž střeží mě, vždyť ty, Hospodine, jsi má naděje! ²² Bože, vykup Izrael ze všech jeho soužení!

26 Žalm Davidův. Suď mě, Hospodine, vždyť žiji poctivě, v Hospodina doufám, nedám se odradit. ² Zkoumej mě, Hospodine, zkoušej mě, proveř mé srdce i mé svědomí! ³ Tvou lásku stále před sebou vidím, tvá věrnost mě všude provází. ⁴ Neseďám mezi podvodníky a nestýkám se s pokrytci, ⁵ spolek bidáků chovám v nenávisti, mezi darebáky neseďám. ⁶ Ruce si umývám v nevinnosti, ke tvému oltáři, Hospodine, přicházím, ⁷ abych ti hlasitě vzdával díky, abych vyprávěl o všech tvých zázracích. ⁸ Miluji, Hospodine, dům, kde přebýváš, místo, kde zůstává sláva tvá! ⁹ Mezi hříšníky mou duši nezahrň, s vrahy můj život nespojuj! ¹⁰ Ruce mají plné

23:5 Hlavu mi olejem potíráš. Mouchy běžně obtěžovaly ovce tím, že jim lezly po hlavě, do nozder i do uší. Ovce se snaží zbavit se jich tím, že tloučou hlavou o skálu, někdy až za ceny ztráty života. Pečující pastýř jim uleví tím, že jim hlavy pomaže olejem, tím je zbaví parazitů. Žalm nás ujišťuje, že Bůh své ovce ochraňuje i před dotěrnými „mouchami“ uvnitř naší hlavy – myšlenkami, pocity, emocemi, vzpo-

mínkami, výčitkami, těžkým svědomím... Úleva nevzejde z toho, že starou křivdu, na kterou nedokážu přestat myslet, konečně jednou svým nekonečným přemítáním „vyřeším“, ale z toho, že se obtížným hmyzem přestanu zabývat. Malý hmyz, který nahlodává nějaké důležité základy, zašlápnu a nediskutuji s ním.

zvrhlosti, v pravici mají samé úplatky! ¹¹Já ale chci žít poctivě, smiluj se nade mnou, vykup mě! ¹²Nohama stojím na rovné zemi, ve velikém shromáždění Hospodina velebím.

27 Žalm Davidův. Hospodin je mé světlo a má spása, koho bych se měl bát? Hospodin je síla mého života, z koho bych měl mít strach? ²Když na mě útokem táhnou bídáci, aby mé tělo zhlтали, moji nepřátelé a mí protivníci sami vrávorají a padají. ³I když se proti mně vojsko utáboří, mé srdce se toho neleká; i kdyby proti mně vypukla válka, i tehdy se budu spoléhat. ⁴Žádal jsem Hospodina o jediné, po tom jsem toužit nikdy nepřestal: Abych směl zůstat v jeho domě po všechny dny svého života, abych se kochal v Hospodinově kráse a v jeho chrámě jej hledal. ⁵Neboť mě skryje ve svém příbytku, když nastane zlý den, schová mě ve skrýši svého stanu a na skálu mě vyzdvihne. ⁶Tehdy má hlava bude vyvýšena nad mé nepřátele ze všech stran; v jeho stanu budu s jásotem obětovat, Hospodinu budu zpívat a hrát! ⁷Slyš mě, Hospodine, hlasitě volám, smiluj se nade mnou, vyslyš mě. ⁸O tobě přemítá mé srdce, že říkáš: „Hleďte mou tvář!“ Tvou tvář tedy hledám, Hospodine, ⁹neskrývej přede mnou svou tvář! Svého služebníka v hněvu neodmítej, býval jsi přece mou pomocí! Nenechávej mě a neopouštěj, Bože mé záchrany! ¹⁰Můj otec i matka mě sice opustili, Hospodin mě ale k sobě přivine. ¹¹Ukaž mi, Hospodine, cestu svou, kvůli mým nepřátelům veď mě stezkou srovnanou! ¹²Nevydej mě prosím zvůli mých nepřátel — povstali proti mně lživí svědkové a krutě obviňují mě! ¹³Kéž mohu věřit, že na zemi mezi živými uvidím, jak dobrý je Hospodin! ¹⁴Spoléhej na Hospodina, buď statečný a on tě posilní. Spoléhej na Hospodina!

28 Žalm Davidův. K tobě, Hospodine, volám, skálo má, přeruš své mlčení! Jestliže neodpovíš mi, podobný budu mrtvolám! ²Vyslyš mé prosby, když k tobě volám, když ruce zvedám k tvé nejsvětější svatyni! ³Nezahrnuj mě mezi darebáky a mezi pachatele zla, mezi ty, kdo s bližními mluví o pokoji, v srdcích však mají zášť. ⁴Dej jim odplatu za jejich skutky, za podlost jejich počinů, odměň je za dílo jejich rukou, dej jim zaslouženou odplatu! ⁵Protože nedbají na Hospodinovy činy — na to, co vykonal svými rukama — proto je rozboří a nikdy více nebude je už budovat. ⁶Požehnán buď Hospodin, že vyslyšel mé prosby! ⁷Hospodin je má síla a můj štít, na něj se v srdci spoléhám. Pomoc jsem dostal, mé srdce jásá, svou písní chci mu děkovat! ⁸Svému lidu je Hospodin silou, svému pomazanému je jistou záchranou. ⁹Za 1 Žalm Davidův. K tobě, Hospodine, volám, skálo má, přeruš své mlčení! Jestliže neodpovíš mi, podobný budu mrtvolám! ²Vyslyš mé prosby, když k tobě volám, když ruce zvedám k tvé nejsvětější svatyni! ³Nezahrnuj mě mezi darebáky a mezi pachatele zla, mezi ty, kdo s bližními mluví o pokoji, v srdcích však mají zášť. ⁴Dej jim odplatu za jejich skutky, za podlost jejich počinů, odměň je za dílo jejich rukou, dej jim zaslouženou odplatu! ⁵Protože nedbají na Hospodinovy činy — na to, co vykonal svými rukama — proto je rozboří a nikdy více nebude je už budovat. ⁶Požehnán buď Hospodin, že vyslyšel mé prosby! ⁷Hospodin je má síla a můj štít, na něj se v srdci spoléhám. Pomoc jsem dostal, mé srdce jásá, svou písní chci mu děkovat! ⁸Svému lidu je Hospodin silou, svému pomazanému je jistou záchranou. ⁹Zachraň, Hospodine, svůj lid, požehnej svému dědictví, buď jejich pastýř a nes je navěky! chraň, Hospodine, svůj lid, požehnej svému dědictví, buď jejich pastýř a nes je navěky!

29 Žalm Davidův. Vzdejte Hospodinu, synové Boží, vzdejte Hospodinu slávu a moc. ²Vzdejte Hospodinu slávu, jež mu náleží, klaňte se Hospodinu v kráse svatosti! ³Hlas Hospodinův se nese nad vodami, Bůh slávy sám hromem burácí — Hospodin nad vodními spoustami! ⁴Hlas Hospodinův přichází v moci, hlas Hospodinův je nádherný! ⁵Hlas Hospodinův láme cedry, libanonské cedry Hospodin poráží. ⁶Jako telátko nechá skákat Libanon, Sirion skáče jak mládě buvolí! ⁷Hlas Hospodinův srší ohněm, ⁸hlas Hospodinův pouští otřásá — kádešskou pouští třese Hospodin! ⁹Hlas Hospodinův vyvrací duby a obnažuje lesy, v jeho chrámě všichni „Sláva!“ volají. ¹⁰Hospodin trůnil nad potopou, Hospodin bude jako král trůnit navěky. ¹¹Hospodin dává svému lidu sílu, Hospodin svému lidu žehná pokojem.

30 Žalm Davidův. Píseň k posvěcení chrámu. ²Vyvyšovat tě budu, Hospodine, tys mě pozdvihl, nenechal jsi mé nepřátele jásat nade mnou! ³Hospodine, Bože můj, k tobě jsem volal a tys mě uzdravil. ⁴Hospodine, duši mou jsi z hrobu vyvedl, oživil jsi mě, abych do jámy nepadl! ⁵Zpívejte Hospodinu, jeho věrní, chvalte památku jeho svatosti! ⁶Jeho hněv trvá jen pouhou chvílí, jeho přízeň však celý život provází. Večerní pláč zůstává přes noc, ráno jej ale střídá jásání! ⁷Když se mi dařilo, říkával jsem si: „Mně se nikdy nic nestane!“ ⁸Ve své přízni, Hospodine, jsi mě jak horu pevně postavil, když jsi pak ale svou tvář skryl, byl jsem vyděšen! ⁹K tobě, Hospodine, volám, tebe, Pane můj, prosím o milost. ¹⁰Čemu prospěje prolítí mé krve? K čemu to bude, když padnu do jámy? Bude snad prach tebe oslavovat? Bude snad vyprávět o tvé věrnosti? ¹¹Slyš,

Hospodine, smiluj se nade mnou, prosím, Hospodine, buď můj pomocník! ¹²Ty jsi obrátil můj nářek v tanec, svlékls mi pytlou, oděls mě radostí! Proto ti ze srdce zpívám bez ustání, Hospodine, Bože můj, chválím tě navěky!

31 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Spoléhám na tebe, Hospodine, kéž nejsem nikdy zahanben, pro svoji spravedlnost zachraň mě! ³Nakloň mi prosím ucho své, pospěš mi na pomoc, buď mojí skálou mohutnou, opevněnou tvrzí, mou záchranou! ⁴Jsi přece má skála a má tvrz, pro své jméno mě veď a provázej. ⁵Vyveď mě z pasti, kterou mi nastražili, vždyť jsi mou posilou! ⁶Do tvých rukou svěřuji svého ducha, Hospodine, věrný Bože, vykup mě! ⁷Nesnesu cititele marných nicotností, mou nadějí je Hospodin. ⁸Jásat a radovat se budu z tvé lásky, že jsi pohlédl na mé trápení, žes poznal mou duši uprostřed úzkosti. ⁹Nevydáš mě napospas mému nepříteli, svobodu daruješ nohám mým! ¹⁰Smiluj se, Hospodine, je mi tak úzko, zármutkem oči hasnou mi, rovněž má duše, mé útroby! ¹¹Můj život stravuje trápení, má léta samé sténání, má síla slábně strádáním, mé údy ochably. ¹²Všem svým protivníkům jsem pro zábavu, pro své sousedy jsem pohromou, i svým přátelům jsem za příšeru, ti, kdo mě potkají, prchají přede mnou! ¹³Padl jsem v zapomnění tak jako mrtvý, rozbitému hrnci se podobám. ¹⁴Od tolika lidí slyším pomluvy — hrůza ze všech stran! Už se proti mně spolu domlouvají, chtějí mě zbavit života! ¹⁵Já ale, Hospodine, doufám v tebe, o tobě říkám: „Můj Bůh jsi ty!“ ¹⁶Můj osud v ruce máš, vysvobod' mě z ruky nepřátel, kteří mě stíhají! ¹⁷Rozjasni svou tvář nad svým služebníkem, pro svoji lásku zachraň mě! ¹⁸Ať nejsem zahanben, Hospodine, když k tobě zní mé volání! Ať jsou však zahanbeni oni darebáci, do hrobu ať klesnou v mlčení! ¹⁹Ať už oněmi ty lživé rty — o neviném mluví tak tvrdě, pyšně a potupně! ²⁰Jak veliká je tvá dobrota, kterou jsi zachoval těm, kdo tě ctí! Dokázals ji těm, kdo v tebe doufají, všem lidem na odív! ²¹Skrýváš je v úkrytu svojí tváře před lidskou hrubostí, chováš je v bezpečí svého stanu před hádavými jazyky. ²²Požehnan buď Hospodin — svou úžasnou lásku ke mně projevil, když jsem byl ve městě obklíčen. ²³Tehdy jsem řekl ve svém rozrušení: „Od očí tvých jsem zavržen!“ Ty jsi však vyslyšel moje prosby, když k tobě volal jsem. ²⁴Milujte Hospodina všichni jeho zbožní, Hospodin své věrné ochrání! Bohatě ale odplatí těm, kdo se pyšně chovají. Buďte silní a v srdci stateční, všichni, jichž nadějí je Hospodin!

32 Poučný žalm Davidův. Blaze tomu, komu jsou odpuštěny viny a jehož hříchy jsou přikryty. ²Blaze člověku, jemuž Hospodin nepočítá provinění a jehož duch je beze lsti! ³Dokud jsem mlčel, mé kosti chřadly, když celé dny jsem naříkal. ⁴Tvá ruka tížila mě ve dne v noci, z mé mízy stal se letní suchopár. ⁵Séla ⁵Svůj hřích jsem však potom doznal tobě, své provinění jsem odhalil. Řekl jsem: „Vyznám Hospodinu své zločiny!“ a tys mi odpustil mou vinu a hřích. ⁶séla ⁶Ať k tobě modlí se každý věrný, dokud je čas tě naleznout; potom k nim nedosáhnou ani přívaly mocných vod. ⁷Ty jsi má skrýše, před úzkostí mě chráníš, vítězným jáсотem mě obklopíš! ⁸séla ⁸Teď tě poučím, ukážu ti cestu, po níž jít; radu ti poskytnu, zrak k tobě obrátím: ⁹„Nebuďte nerozumní jako kůň a mezek, co musí být zkroceni uzdou a ohlávku, než tě poslechnou.“ ¹⁰Mnoha bolestmi trpí ničemní, doufajícího v Hospodina však láska obklopí. ¹¹Radujte se v Hospodinu, jásejte, spravedliví, vesele prozpěvujte, všichni upřímní!

33 Veselte se, spravedliví, v Hospodinu, upřímným sluší chvalozpěv! ²Oslavujte Hospodina na citeru, na desetistrunné loutně mu zahrajte. ³Zapívejte mu novou píseň, hrajte krásně a hlasitě! ⁴Hospodinovo slovo je přímé, veškeré jeho dílo trvalé. ⁵Spravedlnost a právo miluje, Hospodinovy lásky je plná zem! ⁶Hospodinovým slovem vznikla nebesa, celý jejich zástup duchem jeho úst. ⁷Mořské vody shrnul na hromady, hlubiny uložil do svých pokladnic. ⁸Měj v úctě Hospodina, celá zem, všichni obyvatelé světa, ctěte jej! ⁹On promluvil — a stalo se, všechno povstalo jeho příkazem. ¹⁰Záměry národů Hospodin kazí, lidské úmysly vníveč obrací. ¹¹Hospodinův záměr však ob stojí navždy, úmysly jeho srdce od věků navěky! ¹²Blaze národu, jehož Bůh je Hospodin, lidu, jenž vyvolil za své dědictví! ¹³Hospodin z nebe dívá se, na všechny lidské syny pohlíží, ¹⁴z místa, kde trůní, zkoumá pohledem všechny, kdo bydlí na zemi. ¹⁵Ten, který stvořil každé srdce, rozumí všemu, co dělají. ¹⁶Krále nezachrání veliké vojsko, hrdinu nevyprostí velká udatnost. ¹⁷Kůň zklame, když půjde o záchranu, i když má sílu, nedá vyváznout. ¹⁸Hospodinův zrak patří těm, kdo ho ctí, on hledí na ty, kdo v jeho lásku doufají, ¹⁹aby je vysvobozoval od smrti, aby je živil v dobách hladových. ²⁰Naše duše po Hospodinu touží — on je naše pomoc a náš štít! ²¹On je radostí našeho srdce, v jeho svaté jméno doufáme. ²²Kéž je s námi tvá láska, Hospodine, jako je v tobě naše naděje!

34 Žalm Davidův, když před Abimelechem předstíral šílenství, a když jím byl vyhnán, odešel. ²Velebit budu Hospodina v každém čase, jeho chválu budu mít na rtech navěky! ³Hospodinem pochlubím se

z celé své duše, ať to slyší ponížení a ať se radují! ⁴ Se mnou Hospodina oslavujte, jeho jméno spolu vyvyšme! ⁵ Hledal jsem Hospodina a odpověděl mi, ze všech mých obav mě vytáhl. ⁶ Ti, kdo jej vyhlížejí, budou jen zářit, nebudou v hanbě skrývat tvář! ⁷ Když chudák volal, Hospodin slyšel, ze všech úzkostí jej zachránil! ⁸ Hospodinův anděl svůj tábor klade kolem jeho ctitelů, aby je uhájil. ⁹ Okuste a vizte, jak dobrý je Hospodin, blaze člověku, jenž doufá v něj! ¹⁰ Ctěte Hospodina, jeho svatí, vždyť jeho ctitelům nic neschází. ¹¹ I draví lvi někdy strádají a hladovějí, hledajícím Hospodina však žádné dobro nechybí. ¹² Pojdte, synové, poslouchejte mě, účtě k Hospodinu vás vyučím: ¹³ Chce někdo prožít šťastný život, chce někdo okusit dobré dny? ¹⁴ Pak tedy chraň svůj jazyk před zlem, ve tvých rtech ať není žádná lest. ¹⁵ Odmítej zlo a konej dobro, usiluj o pokoj a nechej se jím vést. ¹⁶ Hospodinovy oči hledí ke spravedlivým, své uši naklání k jejich volání. ¹⁷ Zločincům se však Hospodin staví tváří, aby jejich památku ze země vymýtil. ¹⁸ Volání spravedlivých Hospodin slyší, vysvobodí je ze všech úzkostí! ¹⁹ Hospodin je blízko ztrápeným srdcím, sklíčené v duchu zachrání! ²⁰ Mnohá trápení zažívá spravedlivý, Hospodin jej ale ze všech vyprostí. ²¹ On stráží všechny jeho kosti, jediná z nich se nezlomí! ²² Ničema zahyne kvůli své zlosti, nepřátelé spravedlivého budou ztrestáni. Hospodin vykoupí svoje služebníky, nebudou odsouzeni, kdo v něho doufají.

35 Žalm Davidův. Sud, Hospodine, ty, kdo mě soudí; bojuj proti těm, kdo se mnou bojují. ² Vezmi svou pavězu a svůj štít, na pomoc povstaň mi! ³ Vytáhni oštěp a kopí proti těm, kdo táhnou proti mně. Řekni mi: „Já jsem tvůj zachránce!“ ⁴ Ať jsou zahanbeni, ať se stydí ti, kdo mě chtějí o život připravit! Ať jsou zpět zahnaní, ať se hanbí ti, kdo vymýšlejí, jak mi uškodit! ⁵ Ať jsou jak větrem hnané plevy, Hospodinův anděl ať je dohoní! ⁶ Jejich cesta ať je temná a kluzká, Hospodinův anděl ať stíhá je. ⁷ Bez důvodu na mě svoji síť nastražili, bez důvodu pro mě jámu kopali. ⁸ Neštěstí ať na ně přijde znenadání, síť, kterou políčili, ať je uloví, jen ať se zřítí do svého neštěstí! ⁹ Má duše však bude v Hospodinu jásat, radovat se bude z jeho záchrany. ¹⁰ Všechny mé kosti tehdy řeknou: „Kdo se ti, Hospodine, vyrovná?“ Zachraňuješ chudáka z moci silnějšího, chudého ubožáka před tím, kdo ho vydírá! ¹¹ Zákeřní svědkové povstávají, nevím o ničem, z čeho viní mě. ¹² Za dobrotu mi zlobou odplácejí, jsem opuštěný jako sirotek! ¹³ Já přece, když oni churavěli, pytlouinou jsem se odíval, vlastní duši jsem postem trápil — modlitba se mi však vrací do klína! ¹⁴ Chodil jsem ve smutku jak nad přítelem či bratrem; jako bych oplakával matku obtížen zármutkem. ¹⁵ Když jsem však upadl, radostně se sběhli, sběhli se na mě, aby mě napadli. Ti, jež jsem ani neznal, rvali mě na kusy, přestat nechtěli. ¹⁶ Hroznými nadávkami se mi vysmívali, samou zlostí na mě zuby skřípěli! ¹⁷ Jak dlouho, Pane, se na to budeš dívat? Ochraň mou duši před jejich ranami, můj holý život před těmi lvy! ¹⁸ Ve velikém shromáždění tě pak budu chválit, před početným lidem tě oslavím. ¹⁹ Ať nade mnou nejásají mí zrádní protivníci, ti, kdo mě bez důvodu mají v nenávisti, ať oči nemhouří! ²⁰ Nechtějí totiž mluvit o pokoji, proti mírumilovným vymýšlejí lsti. ²¹ Ústa si na mě otvírají, volají: „Hohó! Co jsme to viděli!“ ²² Vidíš to, Hospodine? Nezůstaň mlčet, nevzdaluj se mi, Pane můj! ²³ Probuď se, Bože můj, k mojí obhajobě, povstaň, Pane můj, na soudu! ²⁴ Ve své spravedlnosti právo mi zjednej, Hospodine, Bože můj, ať nejásají nade mnou! ²⁵ Ať si nemyslí: „Hohó! To jsme chtěli!“ Ať neříkají: „Už jsme ho dostali!“ ²⁶ Ať jsou zahanbeni a stydí se všichni, kdo se radují z mého neštěstí! Studem a hanbou ať jsou oblečeni ti, kdo se proti mně zvedají! ²⁷ Ti, kdo mi ale spravedlnost přejí, ať prozpěvují zvesela, ať navždy říkají: „Veliký je Hospodin, jenž svému služebníku pokoj dopřává!“ ²⁸ Můj jazyk ať mluví o tvé spravedlnosti, ať zpívá tvé chvály po všechny dny!

36 Pro předního zpěváka. Výrok Hospodinova služebníka Davida. ² Zvrácenost sídlí v srdci ničemy, na bázeň před Bohem vůbec nehledí! ³ Dle svého mínění si může lichotit, svou vinu nevnímá, nemá k ní nenávist. ⁴ Jeho ústa mluví lstivě a ničemně, konání dobra přestal rozumět. ⁵ I na svém lůžku podlost vymýšlí, na cestě nekalosti stojí, zla se neštítí. ⁶ Tvá láska, Hospodine, dosahuje k nebi, tvá věrnost sahá k oblakům. ⁷ Tvá spravedlnost je jak mohutné hory, tvé zákony jsou hloubka nesmírná — lidem i zvěři, Hospodine, pomáháš! ⁸ Tvá láska, Bože, je nad cenné poklady, do stínu tvých křídel se lidé uchýlí! ⁹ Hojností tvého domu bývají nasyceni, z rajských potoků je napájíš. ¹⁰ Pramen života je přece u tebe a ve tvém světle světlo vidíme. ¹¹ Svou lásku rozestří na ty, kdo tě znají, svou spravedlnost na v srdci upřímné. ¹² Ať už nešlape po mně noha pyšných, ruka darebáků ať nepronásleduje mě! Tam, kde zlosynové padnou, ležet zůstanou, už nevstanou!

37 Žalm Davidův. Nezlob se kvůli zlosynům, nezávíd těm, kdo křivdu působí - ² vždyť jako tráva uschnou znenadání, jak jarní zeleň uvadnou! ³ Spolehej na Hospodina, konej dobro, obývej zemi a žij v bezpečí.

36:2 Zvrácenost. Většina českých překladů se lehce vzdaluje od původního významu: *Převrácenost zkaženého říká v mém srdci, že není bázně Boží před jeho očima.* Je to zajímavá introspektivní sonda: Ačkoliv nevidíme do nitra druhého člověka, jeho chování nám napoví (a náš vnitřní hlas to potvrdí), v jakém stavu je jeho vztah

s Bohem. Někteří (žel, mnozí) zákoníci (podobně jako Jobovi přátelé) rádi posuzují něčí vztah s Bohem podle toho, co se mu děje, největšími okolnostmi, které mu přicházejí do života, nikoliv zralostí jeho chování, postojů a reakcí na ně.

Být dospělý je špinavá práce, ale někdo to dělat musí.

Robert Fulghum

⁴V Hospodinu měj svoji rozkoš — on touhy tvého srdce naplní! ⁵Hospodinu svěř svoji cestu, doufej v něj a on to učiní. ⁶Vyvede tvou spravedlnost na denní světlo, tvou nevinu na slunce polední. ⁷Zůstávej v klidu před Hospodinem, trpělivě na něj vyčkávej. Nezlob se, když někdo slaví úspěch, když někdo provádí, co si umane. ⁸Vyhni se hněvu, zanech zášti, nezlob se, vždyť to jen uškodí. ⁹Bídáci přece budou vymýceni, doufající v Hospodina však zemi obdrží. ¹⁰Za malou chvíli ničema zmizí, ohlédneš se po něm, a už tu nebude. ¹¹Pokorní ale obdrží zemi, rozkoš naleznou v hojnosti pokoje. ¹²Ničema proti poctivému kuje pikle, zuby na něj skřípe zuřivě, ¹³Hospodin se mu ale směje — vidí, že přichází jeho den! ¹⁴S taseným mečem, s napjatým lukem ničemové napadají chudáky ubohé, aby pobili ty, kdo žijí poctivě. ¹⁵Ten jejich meč je však bodne do srdce, ten jejich luk se rozláme! ¹⁶Lepší je málo, co má spravedlivý, nežli bohatství spousty ničemů. ¹⁷Paže ničemů budou zpřelámány, spravedlivým je ale Hospodin podporou. ¹⁸Hospodin zná dny bezúhonných, jejich dědictví obstojí navěky. ¹⁹V zlých dobách nebudou zahanbeni, v hladových dnech se nasytí. ²⁰Ničemové však budou zahubeni, Hospodinovi nepřátelé vymizí, jako když trávu z pastviny pohlcuje dým. ²¹Ničema dluží a nechce platit, spravedlivý však má soucit a rozdává. ²²Požehnaní od Boha obdrží zemi, vyhnání však budou ti, jež proklíná. ²³Kroky člověka Hospodin potvrzuje, když jeho cestu schvaluje. ²⁴I kdyby zakolísal, přece neupadne, Hospodin za ruku drží jej. ²⁵Býval jsem mlád a už jsem starý, nikdy jsem ale nezažil, že by byl opuštěn spravedlivý a jeho potomci že by žebřali. ²⁶Stále má soucit a půjčuje druhým, požehnaním jsou i jeho potomci. ²⁷Odmítej zlo a konej dobro, pak budeš bydlet v zemi navždycky. ²⁸Hospodin totiž miluje právo, nikdy se nezřekne věrných svých; navěky budou zachováni, potomci ničemů však vymizí. ²⁹Spravedliví ale obdrží zemi a budou v ní bydlet navždycky. ³⁰Ústa spravedlivého moudře mluví, jazykem pronáší spravedlivý soud, ³¹Zákon svého Boha si nosí v srdci, jeho kroky se nezvrtnou. ³²Ničema na spravedlivého číhá, hledá způsob, jak ho zahubit, ³³Hospodin ho však nenechá v jeho rukách, nedá ho odsoudit v jeho při! ³⁴Spoléhej na Hospodina a drž se jeho cesty. On tě povýší, abys obdržel zemi, ničemy ale vymytí, uvidíš! ³⁵Viděl jsem ničemu hrozné síly, jak rozložitý cedr se rozprostřel. ³⁶Pominul ale — hle, už není, když jsem ho hledal, nic jsem nenašel! ³⁷Pohled na poctivé, všiměj si upřímných — budoucnost patří pokojným. ³⁸Všichni vzpurní však budou vyhlazeni, ničemové nemají žádné vyhlídky! ³⁹Od Hospodina je záchrana spravedlivých, on je jim silou v čase soužení. ⁴⁰Hospodin je jim pomocí a vysvobozením, zachrání je před ničemy, vysvobodí je, vždyť v něho doufají!

38 Památeční žalm Davidův. ²Netrestej mě, Hospodine, ve své prchlivosti, ve svém rozzuření mě nekárej! ³Vždyť už jsem probodán tvými šípy, tvá ruka drtí mě! ⁴Tvůj hněv na mně nenechal zdravé místo, můj hřích připravil mé kosti o pokoj. ⁵Má provinění mi nad hlavu rostou, těžší, než unesu, je jejich břemeno! ⁶Mé vlastní bláznovství mi rány zasadilo, rány, jež páchnou a mokvají. ⁷Shrbený jsem, plížím se tak nízko, celý den v zármutku se potácím. ⁸Mé slabiny jsou v jednom ohni, jediné zdravé místo mi v těle nezbylo. ⁹Bezmocný jsem a tolik zdrcen, úzkostí sténám, křičím ze srdce! ¹⁰Ty, Pane, víš o každé mé touze, můj nárek před tebou není utajen. ¹¹Srdce mi buší, síla se ztrácí i moje oči už světlo opouští. ¹²Přátelé a drazí se mých ran štítí, moji příbuzní se drží v povzdálí. ¹³Ti, jimž jde o můj život, mi kladou léčky, ti, kdo mi chtějí ublížit, mluví o zkáze, své lsti vymýšlejí každý den. ¹⁴Já ale jak hluchý neslyším, jak němý nechci ústa otevřít. ¹⁵Jsem jako člověk, který neslyší, z jehož úst nezaznějí žádné odmluvy. ¹⁶V tebe, Hospodine, skládám naději — Pane Bože můj, ty jistě odpovíš! ¹⁷Ať nade mnou nejásají, říkám si, jen ať se nepyšní nad mým selháním! ¹⁸Vždyť už jsem přece na pokraji pádu a stále trpím bolestí, ¹⁹vyznávám svoje provinění, trápím se pro svůj hřích! ²⁰Mých bezdůvodných soků je stále více, množí se počet mých zrádných nepřátel. ²¹Zlobou mi odplácejí za mé dobrodiní, obviňují mě, když dobra držím se! ²²Neopouštěj mě, Hospodine, nevzdaluj se mi, Bože můj! Pospěš mi na pomoc, Pane — má záchranu!

39 Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Davidův. ²Řekl jsem: „Dám si pozor na své cesty, svým jazykem abych nehřešil, na uzdě svoje ústa podržím, dokud je se mnou ničemník.“ ³Jako němý jsem zůstal tiše,

37:7 Zůstávej v klidu.

ností překlenout dekády trauma-informovaných terapií. Znamená to větší zodpovědnost, musíme být stále ve střehu, budeme mít tendenci k relapsům (jsou pravidelnou součástí každé rekonvalescence), nikdy nesmíme usnout na vavřínech, ale už víme, jak na to. Pořád budou vznikat situace, připomínající stará traumata, ve kterých emoce budou vystaveny pokušení se znovu spustit, ale už budou jako pohádkové Jezinky, škrábající pouze zvenčí na zamčené dveře.

nadobro jsem se odmlčel, svou bolest však jen jitřil jsem. ⁴Srdce mě pálilo v útrokách, oheň mi hořel v myšlenkách, takže můj jazyk začal promlouvat: ⁵Můj konec, Hospodine, ukaž mi, kolik dnů jsi mi odměřil, ať poznám, jak pomímím! ⁶Ach, jen hrstku dnů dals mi, můj věk je u tebe jako nic, člověk je pouhá pára, ať stojí jakkoli! Séla ⁷Jak pouhý stín člověk životem kráčí, marně se trápí, marně hromadí, nevěda ani, kdo to podědí! ⁸Na co bych ještě, Pane můj, spoléhal? Všechna má naděje v tobě spočívá! ⁹Vyprosti mě ze všech mých provinění, ať se mi prosím blázni nesmějí! ¹⁰Zůstanu tiché, neotevřu ústa, protože tys to způsobil! ¹¹Odvrat ode mě svoji metlu, pod ranami tvé ruky umírám! ¹²Když trestáš člověka za jeho vinu, jako mol ničíš vše, co měl rád — člověk je pouhá marnost, přesně tak! séla ¹³Vyslyš mou modlitbu, Hospodine, když křičím o pomoc, naslouchej. Nad mými slzami nezůstaň mlčet, poutník a host jsem přece u tebe tak jako všichni moji otcové! Odvrat svůj pohled, ať se zotavím, dříve než odejdu a nebudu tu víc!

40 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Na Hospodina jsem čekal toužebně a on se naklonil a uslyšel můj křik. ³Z vlhké jámy vytáhl mě, z kalné bažiny, mé nohy postavil na pevné skále, mé kroky upevnil. ⁴Do úst mi vložil novou píseň, chvalozpěv Bohu našemu; mnozí to spatří a budou ho mít v úctě, na Hospodina se spolehnu. ⁵Blaze člověku, který v Hospodina skládá naděje, který se neobrací k pyšným ani k těm, kdo se řídí lží. ⁶Kolik jen, Hospodine Bože můj, kolik jen činíš zázraků! V úmyslech, které o nás máš, se tobě nikdo nerovná! Chtěl bych je vypovědět, o nich promluvit, je jich však víc, než dá se vypočíst! ⁷Oběti a dary sis neoblíbil, ale uši jsi mi otevřel: Nechtěl jsi oběti za hřích ani zápaly! ⁸Tehdy jsem řekl: „Hle, přicházím, jako je o mně v Knize napsáno. ⁹Mou radostí je konat vůli tvou, tvůj Zákon, Bože můj, v nitru nosím si.“ ¹⁰Ve velikém shromáždění jsem spravedlnost zvěstoval, své rty jsem nezdržoval, to víš, Hospodine, sám. ¹¹Tvoji spravedlnost v srdci neskrýl jsem, o tvé věrnosti jsem mluvil a o spáse, před velikým shromážděním jsem tvou lásku a věrnost netajil. ¹²Své slitování, Hospodine, mi prosím neodpírej; kéž láska a pravda tvá vždycky nade mnou drží stráž! ¹³Obklopile mě pohromy, jež nelze vypočíst. Moje viny mě dostihly, že přes ně nevidím — je jich víc, než mám vlasů na hlavě, všechnu odvahu ztratil jsem! ¹⁴Kéž mě, Hospodine, ráčíš vysvobodit; na pomoc, Hospodine, pospěš mi! ¹⁵Ať jsou zahanbeni, ať se stydí všichni, kdo mě o život chtějí připravit! Ať jsou zpět zahnáni, ať se hanbí, kdo se kochají mým neštěstím! ¹⁶Ať jsou zděšeni svou vlastní hanebností ti, kdo nade mnou „Hohó!“ volají. ¹⁷Ať se však radují a veselí se v tobě všichni ti, kdo tě hledají. Ať navždy říkají: „Veliký je Hospodin!“ ti, kdo milují tvé spasení. ¹⁸Já sám jsem nuzný a ubohý — kéž bys na mě, můj Pane, pomyslel! Má pomoc, má záchrana jsi přece ty, Bože můj, prosím nemeškej!

41 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Blaze tomu, kdo myslí na ubohé, ve zlý den mu Hospodin pomůže! ³Hospodin ho uchrání, naživu udrží jej, šťastným na zemi ho učiní, nevydá ho zvůli nepřátel. ⁴Hospodin jej posílí na lůžku nemocných — z jeho nemoci jej zcela uzdraví! ⁵Řekl jsem: „Hospodine, smiluj se nade mnou, zhřešil jsem proti tobě, uzdrav duši mou!“ ⁶Mí nepřátelé o mně mluví ve zlosti: „Umře už brzo? Už jeho jméno vymizí?“ ⁷Kdykoli mě navštíví, mluví lži, podlost si v srdci hromadí, jdou ven a klevetí. ⁸Všichni mí nepřátelé si o mně šeptají, přičítají mi pouze neštěstí: ⁹„Zachvátila ho hrozná věc, ze svého lůžka nevstane!“ ¹⁰Dokonce i můj přítel, jemuž jsem důvěřoval, ten, který se mnou jídal chléb, pozvedl patu proti mně. ¹¹Ty se však, Hospodine, smiluj nade mnou, dej, abych vstal a dal jim odplatu! ¹²Takto poznávám, že máš mě rád, když můj protivník nade mnou nejásá. ¹³Ty mě podpíráš, neboť jsem nevinný, do své přítomnosti mě stavíš navěky. Ať je požehnan Hospodin, Bůh izraelský, od věků až navěky! Amen! Amen!

42 Pro předního zpěváka. Poučný žalm synů Korachových. ²Jako laň prahne po proudící vodě, má duše prahne, Bože, po tobě! ³Po Bohu, po živém Bohu, žízní duše má: Kdy už půjdu a spatřím Boží tvář? ⁴Ve dne i v noci jsou mi slzy pokrmem, když mi říkají: „Tvůj Bůh? Kde je?“ ⁵Duše mě opouští, když na to vzpomínám, jak jsem se zástupy chořoval, do Božeho domu se s nimi ubíral se zvučným jástem a písní chval, když o svátku se zástup radoval. ⁶Proč jsi sklíčená, duše má, proč jsi ve mně tak ztrápená? Spolehni na Boha — ještě mu budu děkovat, on je můj Bůh, má záchrana! ⁷Duše má je ve mně sklíčená, proto na tebe vzpomínám v kraji Jordánu a Hermonu, na vršku Micaru. ⁸Hlubina se ozývá hlubině ve hluku tvých peřejí, všechny tvé vlny a tvé příboje se valí přese mě. ⁹Ve dne kéž Hospodin svou lásku ukáže, v noci kéž jeho píseň se mnou zůstane — tak zní má modlitba k Bohu mého života! ¹⁰Zeptám se Boha, skály své: Proč jen jsi na mě zapomněl? Proč kvůli nepřátelským útokům mám chodit ve smutku? ¹¹V kostech mě drtí výsměch nepřátel, když mi říkají: „Tvůj Bůh? Kde je?“ ¹²Proč jsi sklíčená, duše má, proč jsi ve mně tak ztrápená? Spolehni na Boha — ještě mu budu děkovat; on je můj Bůh, má záchrana!

43 Zjednej mi právo, Bože, buď mým obhájcem před bezbožným národem, zachraň mě před lstivým a podlým člověkem! ²Jsi přece Bůh mé posily — Proč jsi mě zapudil? Proč kvůli nepřátelským útokům mám stále

chodit ve smutku? ³ Sešli své světlo a věrnost svou — ty mě povedou, budou mě provázet k hoře tvé svatosti, kde bydlíš ty. ⁴ Tehdy přistoupím k Božímu oltáři, k Bohu, svému štěstí a radosti, chválit tě budu na citeře, Bože, můj Bože! ⁵ Proč jsi sklíčená, duše má, proč jsi ve mně tak ztrápená? Spolehni na Boha — ještě mu budu děkovat; on je můj Bůh, má záchrana!

44 Pro předního zpěváka. Poučný žalm synů Korachových. ² Na vlastní uši jsme, Bože, slyšeli, co nám vyprávěli naši otcové — o tom, cos konal v jejich dnech, v těch starodávných dnech. ³ Svou vlastní rukou jsi vyhnal pohany, a je jsi usadil; rozdrtils národy, a je jsi rozplodil. ⁴ Svým vlastním mečem tu zemi neovládli, ve vlastní paži neměli vítězství; tvá pravice to byla, paže tvá, tvář tvá jim zářila — mělš je rád! ⁵ Jenom ty, Bože, jsi můj Král, ty nech vítězit Jákoba! ⁶ S tebou jsme nepřátele drtili, tvým jménem po útočnicích šlapali. ⁷ Ve vlastní luk jsem nevěřil, nebyl to můj meč, kdo dal mi vítězství! ⁸ Tys nám dal nad nepřáteli vítězit, naše protivníky jsi vždy zahanbil. ⁹ Chlubili jsme se Bohem každý den, stále jsme slavili jméno tvé! séla ¹⁰ Teď jsi nás ale zahnal a zahanbil, nevytáhl jsi s vojsky našimi. ¹¹ Zahnals nás na útěk před našimi nepřáteli, naši protivníci nás obrali! ¹² Jak ovce na jatka jsi nás nechal jít, rozehnal jsi nás mezi pohany. ¹³ Za pakatel jsi svůj lid prodal, o jejich cenu jsi nesmlouval! ¹⁴ U našich sousedů vydals nás potupě, všem okolo jsme k smíchu a zábavě. ¹⁵ Udělal jsi z nás pořekadlo mezi národy, aby nad námi lidé třásli hlavami. ¹⁶ Denně je přede mnou moje ostuda, moji tvář hanba pokrývá, ¹⁷ když slyším urážky a nadávky, když se mi nepřátelé mstí! ¹⁸ Když se nám to všechno dělo, nezapomněli jsme na tebe, nezradili jsme smlouvu tvou. ¹⁹ Naše srdce se jinam neodvrátilo, z tvé stezky nesešel náš krok. ²⁰ Ty jsi nás ale drtil v kraji šakalů, halil jsi nás šerou temnotou! ²¹ Jak bychom na jméno svého Boha zapomněli, jak bychom k cizímu bohu ruce zvedali? ²² Cožpak by na to znalec tajemství srdce, cožpak by na to Bůh nepřišel? ²³ Pro tebe jsme zabíjeni v kteroukoli chvíli, mají nás za ovce k zabití! ²⁴ Probud' se, Pane, proč ještě spíš? Procitni, nezaháněj nás navěky! ²⁵ Proč ukrýváš svoji tvář, nedbáš na naši bídu, na útlak náš? ²⁶ Do prachu naše duše klesají, naše těla leží na zemi. Povstaň a pomoz nám — ať nás vykoupí láska tvá!

45 Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie“. Poučný žalm synů Korachových. Píseň o lásce. ² Půvabná píseň mi ze srdce plyne, králi předkládám verše své jazykem hbitým jak pero písaře: ³ Ze všech lidí jsi nejkrásnější, milostí kanou tvoje rty — sám Bůh ti žehná navěky! ⁴ Připevni, hrdino, k boku meč, ukaž se v lesku a slávě své, ⁵ v té slávě vítězně vyjeď do boje za pravdy a pokory spravedlivou věc — tvá pravice zmůže věci úžasné! ⁶ Tvé šípy, králi, ostré jsou, národy skolí před tebou, srdce tvých soků zasáhnou! ⁷ Tvůj trůn, Bože, trvá na věčné věky, žezlo spravedlnosti je žezlo vlády tvé. ⁸ Miluješ spravedlnost a zlo nenávidíš; to proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem radosti nad společníky tvé! ⁹ Myrhou, aloí a kasií voní roucha tvá, z paláců slonoviny se těšíš harfami. ¹⁰ Dcery králů jsou mezi tvými skvosty, po pravici ti stojí manželka ofirským zlatem oděná. ¹¹ Poslyš, dcero, hled' a poslouvej: Na svůj lid i na dům otce zapomeň, ¹² vždyť po tvé kráse touží král — před ním se skloň, on je tvůj pán. ¹³ I město Týr ti přinese dary, velmoži národů se před tebou pokorí! ¹⁴ Královská dcera ve vsi sláve čeká v pokoji, svůj šat má zlatem protkaný. ¹⁵ V barevném rouchu ji vedou ke králi, za ní jdou panny, družičky — k tobě přichází! ¹⁶ Radostný jásot je provází, do králova paláce vstupují. ¹⁷ Místo svých otců budeš mít děti; učiníš je knížaty po celé zemi! Tvé jméno chci připomínat po všechna pokolení, ať tě na věky věků chválí národy!

46 Pro předního zpěváka, vysokým hlasem. Píseň synů Korachových. ² Bůh je naše útočiště i síla, pomoc v úzkostech stále přítomná. ³ Proto se nebudeme bát, i kdyby se země propadla a hory hroutily se do moře, ⁴ i kdyby řvaly jeho bouřlivé vlny a hory se bořily pod jeho nápořem! séla ⁵ Je řeka, jejíž proud blaží město Boží, kde svatý příbytek má Nejvyšší. ⁶ Bůh je v tom městě, nic jím neotřese, Bůh je ochrání už v ranním svítání! ⁷ Národy bouří se? Hrouť se říše? Na jeho povel se země rozplyne! ⁸ S námi je Hospodin zástupů, naším útočištěm je Bůh Jákobův! séla ⁹ Pojďte se podívat, co Hospodin umí, jak hrozné divy činí na zemi! ¹⁰ Ve všech koncích světa boje zastavuje, láme luky, seká kopí, vozy pálí plamenem. ¹¹ Přestaňte! Vězte, že já jsem Bůh, svrchovaný jsem mezi národy, svrchovaný jsem na zemi! S námi je Hospodin zástupů, naším útočištěm je Bůh Jákobův! séla

47 Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových. ² Tleskejte Bohu, všechny národy, vyšlete k němu pokřik radosti! ³ Nejvyšší, hrozivý je Hospodin, veliký Král je všude na zemi. ⁴ On nám podmaňuje národy, pod naše nohy položil pohany. ⁵ Naše dědictví nám přídělil — chloubu Jákoba, jehož si oblíbil. séla ⁶ Vznáší se Bůh uprostřed jásání, Hospodin, když troubí se na roh beraní. ⁷ Zpívejte Bohu, zpívejte, zpívejte našemu Králi,

zpívejte! ⁸Králem je Bůh všude na zemi, proto zpívejte žalm poučný: ⁹Kraluje Bůh nad všemi národy, Bůh sedí na trůnu své svatosti. Vůdcové národů se scházejí k Bohu Abrahama — jsou jeho lid! Štítý země přec Bohu náleží — jak vysoko se vyvýšil!

48 Zpívaný žalm synů Korachových. ²Veliký je Hospodin, vši chvály hodný, ve městě našeho Boha, na hoře své svatosti. ³Vrcholem krásy, potěchou vši země je hora Sion, město mocného Krále, na svazích severních. ⁴Bůh sám je v jeho palácích, ukázal, že je jim pevností! ⁵Králové totiž, když se spojili, společně k městu přitáhli. ⁶Když na ně pohlédli, zůstali ohromeni, vyděsili se, náhle utekli. ⁷Zděšením byli tenkrát přemoženi, jako rodička se chvěli bolestí ⁸ tak jako loď na širém moři zmítaná větrem východním. ⁹O čem jsme slyšali, to jsme uviděli ve městě Hospodina zástupů, ve městě našeho Boha — kéž je Bůh upevní až navěky! ¹⁰séla ¹⁰Rozjímáme, Bože, o tvé lásce uprostřed tvé svatyně. ¹¹Jako tvé jméno, Bože, tak i tvá chvála do všech končin země dosahá. Právce tvá je plná spravedlnosti - ¹²hora Sion ať se veselí! Jen ať jásají judské dcery nad soudy Božími! ¹³Prochoďte Sion, kolem jej obejděte, jeho věže zkuste spočítat, ¹⁴jeho hradby ze srdce obdivujte, na jeho paláce upřete zrak. Abyste o tom vyprávět mohli pokolení, jež přijde za vámi: Tento Bůh je náš Bůh na věky věků, on bude naším vůdcem, dokud jsme naživu!

49 Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových. ²Všechny národy, naslouchejte, obyvatelé světa, poslyšte, ³obyčejní lidé tak jako důležití, ať už jste chudí nebo bohatí. ⁴Z mých úst teď moudrá slova zazní, rozumně mé srdce přemýšlí, ⁵své ucho nakláním k moudré písni, za zvuků citery tajemství odhalím: ⁶Proč bych se bát měl ve zlých časech, když jsem obklopen záští nepřátel? ⁷Oni se spoléhají na vlastní jmění, chlubí se velikostí svého bohatství. ⁸Jeden druhého však vykoupit nedokáže, nevnutí za něj Bohu úplatek. ⁹Výkupné za život je příliš drahé, nikdo z nich toto nikdy nesvede! ¹⁰Nikdo nebude naživu věčně, hrobová jáma nikoho nemine. ¹¹Jak vidno, i moudrý člověk zemře, stejně tak hyne tupec a hrubián, každý své jmění cizím zanechá! ¹²Jejich hroby jim budou věčnými domy, na věky věků jim budou obydlím, třebaže dříve vlastnili pozemky. ¹³Při vši své nádheře tu lidé nezůstanou, tak jako zvířata musí zahynout! ¹⁴Takto dopadnou, kdo jsou si sebou jistí, i ti, kdo obdivují jejich výroky. ¹⁵séla ¹⁵Do hrobu zahrnutí budou jak ovce, smrt bude nakonec jejich pastýřem! Ráno pak poctiví pošlapají je, když jejich tělo bude v hrobě hnit daleko od jejich slavných obydlí. ¹⁶Můj život ale Bůh z hrobu vykoupí, on mě vytrhne z jeho sevření! ¹⁷séla ¹⁷Proto se nestrachuj, když někdo bohatne ani když jeho dům slavně vzrůstá. ¹⁸Až zemře, nic s sebou nepobere, jeho nádhera s ním dolů nepůjde. ¹⁹Za svého života sám sobě dobrořečil: „Musí se uznat, že máš blahobyť!“ ²⁰Musí však odejít za svými předky, světlo už nikdy nespátrá. Při vši své nádheře když lidé neprohlédnou, tak jako zvířata musí zahynout.

50 Žalm Asafův. Hospodin, Bůh bohů, promlouvá, celou zem svolává od slunce východu až tam, kde zapadá. ²Ze Sionu v plné kráse sám Bůh skvěje se. ³Přichází náš Bůh, nebude mlčet; před ním jde oheň, všechno stravuje, kolem něj prudká vichřice! ⁴Svolává shůry nebesa i zem, jeho lid aby stanul před soudem: ⁵„Shromážděte mi moje ctitele, ty, kteří skrze oběť jsou se mnou ve smlouvě!“ ⁶Jeho spravedlnost nebesa zvěstují, vždyť Bůh je soudce — on jediný! ⁷séla ⁷„Slyš, lidé můj, a promluví, slyš, Izraeli, já tě usvědčím: Já, Bůh, jsem přece Bohem tvým! ⁸Kvůli tvým obětem tě neviním, tvé zápaly mi nikdy nechybí. ⁹Nechci však býka z chlévů tvých, nechci kozlíky z tvé ohrady! ¹⁰Všechna zvíř v lese přece patří mi, také dobytek na horách nesčetných. ¹¹Znám všechny ptáky v nebesích, divoké šelmy jsou mým vlastnictvím. ¹²Nepožádám tě, i kdybych hladověl — mně patří svět i všechno v něm! ¹³Cožpak se živím masem hovězím, cožpak ho krví kozlů zapíjím? ¹⁴Přinášej Bohu oběť vděčnosti, své sliby plň před Nejvyšším. ¹⁵Volej mě v den svého souzení, vysvobodím tě a ty mě oslavíš!“ ¹⁶Darebáka však Bůh takto osloví: „K čemu odříkáváš moje zákony, mou smlouvu do úst proč bereš si? ¹⁷Vždyť přece nechceš dát se poučit, má slova za hlavu jsi zahodil. ¹⁸Vidíš-li zloděje, přátelíš se s ním, s cizoložníky ses ztotožnil! ¹⁹Svá ústa poskytuješ slovům zlým, tvůj jazyk spřádá úskoky. ²⁰Sedíš si a bratra hanobíš, syna své matky ostouzíš. ²¹Kdybych dál mlčel nad tím, co provádíš, pomyslel by sis, že jsem ti podobný. Proto tě nyní obviním, před tvýma očima tě napravím! ²²Kdo Boha pomíjí, toto pochopte: Když já vás napadnu, kdo vám pomůže? ²³Kdo přináší oběť vděčnosti, ten mě ctí; kdo svoje cesty napraví, tomu ukážu Boží spasení!“

51 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Poté, co za ním přišel prorok Nátan kvůli jeho poměru s Batšebou. ³Smiluj se nade mnou, Bože, ze své lásky, v hojném svém soucitu odstraň mé poklesky. ⁴Důkladně omyj

50:16 Odříkáváš. Bůh nestojí o pokrytce, kteří o něm mluví, byť pravdivé, avšak sami podle jeho slova nežijí (vv. 17–21). Bohu nepřináší

slávu „objektivní“ fakta o něm, ale svědectví proměněného života (srv. čl. Proč andělé nezvěstují evangelium? Sk 10 na str. 612).

mě od mého provinění, od mého hříchu mě očisti! ⁵Uznávám všechny své zločiny, svůj hřích mám stále na mysli. ⁶Proti tobě, tobě samému, jsem zhřešil, před tvýma očima jsem se zla dopustil! Ve svých výročích jsi proto spravedlivý, oprávněn jsi mě odsoudit! ⁷Vždyť nesu vinu už od narození, hříšný jsem od svého početí. ⁸Ty však jsi od počátku toužil po věrnosti, už v lůně matky učils mě moudrosti. ⁹Yzopem očisti mě a budu zas čistý, omyj mě a budu bělejší než sníh! ¹⁰Dej mi zas uslyšet radost a veselí, mé údy zlámál jsi — kéž znovu tancuji! ¹¹Od mého hříchu kéž svou tvář odvrátíš, všechny mé viny kéž odstraníš! ¹²Stvoř ve mně, Bože, srdce ryzí, v mém nitru obnov ducha stálosti. ¹³Nevyháněj mě ze své přítomnosti, svého svatého Ducha neber mi! ¹⁴Navrať mi radost ze své spásy, ušlechtilým duchem mě posilni. ¹⁵Tvým cestám pak budu provinilce učít, aby se hříšníci k tobě vraceli. ¹⁶Smrtelné viny zbav mě, Bože, Bože mé spásy, ať jazyk můj zpívá o tvé spravedlnosti! ¹⁷Pane můj, otevři mé rty, ať má ústa zvěstují tvé chvály! ¹⁸V oběti neměl bys zalíbení, kdybych ti ji dal, moje zápaly bys nepřijal. ¹⁹Kající duch je Bohu nad oběti — nepohrdneš, Bože, srdcem kajícím a sklíčeným. ²⁰Ve své dobrotě smiluj se nad Sionem, zdi Jeruzaléma znovu vystavěj! ²¹Tehdy si zalíbíš oběti spravedlnosti — zápalné oběti bez vady, tehdy se znovu budou obětovat býci na tvém oltáři.

52 Pro předního zpěváka. Poučný žalm Davidův. ²Poté, co Doeg Edomský přišel za Saulem a oznámil mu: „David vešel do Achimelechova domu.“ ³Chlubíš se, hrdino, vlastním zlem? Boží láska je tu každý den! ⁴Záhubu chystáš svým jazykem, tou ostrou břitvou pácháš lest. ⁵Zlé víc než dobré miluješ, raději než pravdu mluvíš lež. ⁶Ve zhoubných řečech si libuješ, které vypouštíš zrádným jazykem! ⁷Bůh tě však navždy porazí, chytne tě, z domova uchvátí, ze země živých tě vyhladí! ⁸Spravedliví užasnou, až to uvidí, nakonec se ti zasmějí: ⁹„Pohledte na toho hrdinu, jenž neměl v Bohu záštitu. Spoléhal na množství svého majetku, posílit chtěl se skrze záhubu!“ ¹⁰Já ale budu jako oliva — v Božím domě budu rozkvétat. Na Boží lásku totiž spoléhám stále, napořád. ¹¹Chválit tě budu, Pane, navěky za to, cos učinil. V tvém jménu složím naději, neboť je vzácné před tvými věrnými!

53 Pro předního zpěváka, k tanci. Poučný žalm Davidův. ²Blázen myslí, že Bůh není! Zkažení jsou, ohavné křivdy páchají, není, kdo dobro konal by! ³Bůh z nebe hledí na lidi: Nechce někdo porozumět, Bůh nikomu nechybí? ⁴Všichni zabloudili z cesty, dočista se zkazili, není, kdo by konal dobro, není ani jediný! ⁵Copak nic nevědí tito zločinci? Jako by jedli chléb, můj lid hltají — pročpak by k Bohu volali?! ⁶Jednou je ale přepadne zděšení, ačkoli předtím strach neznali. Kostí těch, kdo napadli tě, Bůh sám rozptýlí a ty je zahanbíš, vždyť Bůh je zatratil! ⁷Kéž Izraeli vzejde ze Sionu spása, kéž Bůh konečně svůj lid obnoví! Jakob pak bude radostně jásat, Izrael se bude veselit!

54 Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Poučný žalm Davidův. ²Poté, co přišli Zifejci a řekli Saulovi: „David se ukrývá u nás!“ ³Bože, zachraň mě pro jméno své, v moci své buď mi obhájcem! ⁴Bože, slyš moji modlitbu, mým slovům popřej sluch. ⁵Cizáci povstali proti mně, násilníci pasou po mém životě — ti, kdo nestavějí Boha před sebe. ⁶Pohledte, můj pomocník je Bůh, můj Pán mě drží naživu! ⁷Mým nepřátelům, Pane, odplat' zlo, už s nimi skoncuji pro věrnost svou! ⁸Potom ti budu obětovat ochotně, tvé jméno, Hospodine, slavit, že dobré je! ⁹On mě vysvobodí z každého soužení, svým nepřátelům směle pohlédnu do očí!

55 Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Poučný žalm Davidův. ²Naslouchej, Bože, mé modlitbě, před mojí prosbou se neskryvej, ³popřej mi sluchu a odpověz! Zmítám se v nářku a sténání, ⁴před křikem nepřítele, před hrozbou ničemy. Svoji hanebností mě chtějí zavalit, chovají ke mně krutou nenávisť! ⁵Srdce se ve mně chvěje bolestí, obavy ze smrti mě oblehly. ⁶Hrůza a děs mě svírají a přemožen jsem úzkostí. ⁷Přál bych si mít křídla holubí — odlétl bych a našel klid! ⁸Uchýlil bych se někam do dále, v pustině bych se usadil. ⁹Pospíšil bych si do bezpečí před touto smrtí a vichřicí. ¹⁰Pohlť je, Pane, jazyk jim spleť, ve městě vládne krutost a rozbroje! ¹¹Ve dne i v noci krouží po jeho zdech, špatnost a trápení bydlí v něm. ¹²Střed města patří záhubě, ulice neopouští křivda a lest! ¹³Kdyby protivník mě urážel, to bych snes, kdyby mě napadl nepřítel, skryl bych se. ¹⁴Ale ty — člověk blízký mně, můj přítel a můj spřízněnc! ¹⁵Radili jsme se spolu důvěrně, do Božího domu chodili v zástupech! ¹⁶Kéž by je smrt náhle přepadla, aby se zaživa zřítili do pekla — domy i srdce mají plné zla! ¹⁷Já ale k Bohu zavolám, Hospodin bude má záchrana. ¹⁸Večer i ráno, také v poledne úpím a sténám — vyslyš mě! ¹⁹Bůh mě vykoupí z tohoto boje, pokoj mé duši dopřeje, i když jich tolik je proti mně! ²⁰Bůh mě vyslyší a pokoří je, ten, který od věků kraluje! ²¹Bože, jenž se nikdy nemění, pokoří ty, kdo se ho nebojí! ²²Na svoje druhy můj přítel zaútočil, svoji úmluvu porušil. ²³V ústech měl slova nad máslo lahodnější, v srdci však válku nosil si. Jak jemný olej hladily jeho řeči, vskutku však byly dýkami! ²⁴Své břímě

uval na Hospodina, on se o tebe postará; on přece nikdy nenechá poctivé padnout do bláta. ²⁴ Zákeřné vrahy však ty, Bože, srazíš do jámy nejhlubší. Půlky života se takoví nedočkají — já ale v tebe skládám naději!

56 Pro předního zpěváka, na nápěv „Tiché holubice v dálavách“. Zlatý zpěv Davidův, když ho Filištiní zajali v Gatu. ² Smiluj se, Bože, lidé mě deptají, bojovníci na mě každý den útočí. ³ Každý den deptají mě moji protivníci, tak mnozí proti mně pyšně bojují. ⁴ Kdykoli bojím se, v tobě mám naději! ⁵ V Bohu, jehož slovo chválím, v Bohu mám naději. Proto se nebojím, co by mi udělal smrtelník! ⁶ Každý den má slova překrucují, přemýšlejí stále, jak mi uškodit. ⁷ Číhají tajně, sledují mé kroky, po mém životě už se sápadají. ⁸ Copak uniknou se svou hanebností? Svým hněvem, Bože, smet ty pohany! ⁹ Ty vedeš v patrnosti každý můj útěk, mé slzy schovej do své lahvice — ty sám víš nejlépe, kolik jich je! ¹⁰ Nazpátek stáhnou se moji nepřátelé, když k tobě zavolám — v ten den. Víť totiž jedno: Bůh se mnou je! ¹¹ V Bohu, jehož slovo chválím, v Hospodinu, jehož slovo chválím, ¹² v Bohu mám naději. Proto se nebojím, co by mi člověk učinil! ¹³ Tobě jsem, Bože, složil sliby, tobě přinesu vděčné oběti. Vždyť jsi mě zachránil od smrti, mé nohy od zvrtnutí, abych směl před Bohem stále choditve světle, mezi živými!

57 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlazuj!“ Zlatý zpěv Davidův, když utekl před Saulem do jeskyně. ² Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se, vždyť jsi mým úkrytem! Do stínu tvých křídel schovám se, než zkáza pomine. ³ K Bohu, k Nejvyššímu zní mé volání, on se mnou dokoná své záměry! ⁴ Z nebe pošle, aby mě zachránil, mé pronásledovatele zastaví, séla svou lásku a věrnost Bůh pošle mi! ⁵ Jsem nucen bydlet mezi lvy, mezi lidožravými šelmami. Jejich zuby jsou šípy, oštěpy, ostrými meči jsou jejich jazyky. ⁶ Zvedni se, Bože, nad nebe, svou slávou přikryj celou zem! ⁷ Nástrahu mým krokům připravili, mou duši sklíčili. Jámu přede mnou vykopali, sami však do ní upadli. séla ⁸ Mé srdce je, Bože, připraveno, připraveno je zpívat a hrát. ⁹ Probuď se konečně, moje slávo, probuď se, loutno a citero, ať vzbudím ranní zář! ¹⁰ Chválit tě, Pane, chci mezi lidmi, chci ti hrát žalmy uprostřed národů: ¹¹ Tvá láska sahá k samému nebi, tvá věrnost vzhůru k oblakům. Zvedni se, Bože, nad nebe, svou slávou přikryj celou zem!

58 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlazuj!“ Zlatý zpěv Davidův. ² Opravdu, mocní, právem rozhodujete, soudíte lidi podle rovnosti? ³ Vždyť máte hanebností plné srdce, po celé zemi šíříte násilí! ⁴ Už od malička se bídáci odcizili, od narození bloudí, kdo mluví lež. ⁵ Jako zlí hadi jsou jedu plní, jak hluchá zmije mají uši zacpané, ⁶ slova zaklínačů aby neslyšeli, hlas kouzelníků aby k nim nedoleh. ⁷ V ústech jim, Hospodine, rozbij zuby, tesáky těch lvů, Bože, vylámej! ⁸ Ať se rozplynou, ať zmizí jako vody, šípy, jež vystřelili, ať ztratí se! ⁹ Ať jsou jak slimák, co ve slizu se plazí, jak potrácený plod, jenž slunce neviděl! ¹⁰ Než z jejich trní vzroste husté křoví, zaživa je smete prudká víchřice. ¹¹ Poctivý pak se šťastně dočká pomsty, v krvi bídáka si nohy umyje. A lidé řeknou: „Tak tedy poctiví dojdou odměny, tak tedy Bůh vskutku soudí zem!“

59 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlazuj!“ Zlatý zpěv Davidův, když Saul nechal hlídat jeho dům, aby ho mohl zabít. ² Zbav mě mých nepřátel, Bože můj, před útočníky mě ochraňuj. ³ Zbav mě těch zlosynů, zachraň mě od těch vrahounů! ⁴ Pohleď, Hospodine — v záloze na mě číhají, všichni ti siláci se na mě sbírají, i když jsem bezúhonný, nevinný! ⁵ Pro nic za nic se sbíhají, na mě se chystají, povstaň mi na pomoc, jen pohlédni! ⁶ Hospodine Bože zástupů, Bože Izraele, procitni, potrestej všechny ty pohany, neměj slitování s podlými zločinci! séla ⁷ Večer se vracejí, štěkají jako psi, po celém městě běhají. ⁸ Pohleď, co ústy prskají! Svými rty bodají jako dýkami — myslí si: „Kdo to uslyší?“ ⁹ Tobě jsou, Hospodine, jen pro smích, všem těm pohanům se vysmíváš. ¹⁰ Ty jsi má síla, tebe vyhlížím, ty, Bože, jsi můj pevný hrad! ¹¹ Bůh ve své lásce jde mi naproti, z nepřátel činí mi pastvu pro oči. ¹² Ještě je nepobíjej, můj lid by zapomněl, mocně však jimi otřes a poniž je, Pane můj, vždyť jsi náš štít! ¹³ Za hříchů jejich úst, za slova jejich rtů jejich vlastní pýcha kež by je lapila! Za všechny jejich kletby, za všechny lži ¹⁴ vyhlad' je ve svém hněvu, vyhlad' dočista! Jen ať se dozví zemské končiny, že Bůh je vládcem Jákoba! séla ¹⁵ Večer se vracejí, štěkají jako psi, po celém městě běhají. ¹⁶ Sem a tam toulají se, potravu hledají, o hladu musejí se ke spánku uložit. ¹⁷ Já ale budu o tvé síle zpívat, tvou lásku chci opěvovat od rána. Vždyť ty ses stal mou pevností, mým útočištěm v den soužení. Ty jsi má síla, tobě zazpívám, ty, Bože, jsi můj pevný hrad, Bože, láska má!

60 Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie svědectví“. Zlatý žalm Davidův, pro poučení. ² Když bojoval proti Aramejcům z Mezopotámie a z Coby a Joáb se vrátil do Solného údolí, kde porazil dvanáct tisíc Edomců. ³ Zavrhl jsi nás v návalu prchlivosti, teď ale, Bože, vrať se k nám. ⁴ Zemí jsi trásl, na kusy tříštil, její pukliny

uzdrav, už se rozpadá! ⁵Vlastní lid nechal jsi okusit hrůzy, vínem závratí jsi nás napájel. ⁶Svým ctitelům teď ale korouhev dal jsi, aby ji rozvinuli v pravdě tvé.séla ⁷Aby tví milovaní byli zachráněni, pomoz svou pravici, vyslyš mě! ⁸Bůh promluvil ve své svatosti: „Vítězně Šechem rozdělím, údolí Sukot si rozměřím. ⁹Můj je Gileád, můj je Manases, Efraim je má helma, Juda žezlo mé, ¹⁰Moáb za umyvadlo slouží mi, na Edom sandál odhodím, nad Filištíny vítězně zakřičím!“ ¹¹Kdo mě doprovodí do hrazeného města? Kdo mě do Edomu povede? ¹²Kdo jiný než ty, Bože, jenž zavrhl nás, ty, který s našimi šiky netáhneš? Pomoz nám prosím proti nepříteli, záchrana v člověku je přece nicotná. S Bohem však jistě udatně zvítězíme — ty, kdo nás nenávidí, rozdupá!

61 Pro předního zpěváka, na strunný nástroj. Žalm Davidův. ¹Pro předního zpěváka, na strunný nástroj. Žalm Davidův. ²Moje volání slyš, Bože, mojí modlitbě naslouchej! ³Od konce světa volám tě, srdce mám sevřené: Ke skále, která mě převyšuje, prosím doved mě! ⁴Býval jsi přece mým útočištěm, baštou před tváří nepřátel. ⁵V tvém stanu chtěl bych bydlet stále, ve skrytu tvých křídel schovat se! séla ⁶Mé sliby, Bože, jistě slyšel jsi, ctitelům tvého jména dal jsi dědictví. ⁷Ke dnům krále přidej další dny, jeho léta ať věky trvají! ⁸Před Boží tváří ať trůní navždycky, dej, ať ho provází láska s věrností! Tvému jménu chci zpívat navěky, své sliby plnit po všechny dny.

62 Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Davidův. ²Jen v Bohu má duše odpočívá, od něj přichází má záchrana. ³Jen on je má skála, moje spása, nepadnu nikdy, on je můj pevný hrad! ⁴Jak dlouho budete v útoku pokračovat? To chcete všichni srazit člověka, který je sám jak zídka nahnutá, jak plot, který se rozpadá? ⁵Jen na to myslí, jak by ho strhli, jak by ho zbavili jeho cti. Lež mají rádi, ústy dobrořečí, v srdci však srší kletbami! séla ⁶Jen v Bohu, duše má, odpočivej, od něj přichází moje naděje. ⁷Jen on je má skála, moje spása, nepadnu, on je můj pevný hrad! ⁸V Bohu je má spása, moje sláva; má pevná skála, v Bohu je skrýše má. ⁹V každý čas na něj, lidé, spoléhejte, před Bohem, naši skrýší, své srdce vylijte! séla ¹⁰Jen pouhé nic jsou přece smrtelníci, lidští tvorové jsou jako preludy: Budou-li spolu na váhu položení, lehčí se ukáží než pouhé nic! ¹¹Nespolehejte na bezpráví, nedoufejte marně v krádeže, a kdyby vzrůstalo vaše jmění, v srdci mu místo nedejte! ¹²Jednou Bůh mluvil, dvakrát jsem to slyšel, že Bohu síla náleží. Tobě náleží také láska, Pane, ty přece každému jeho skutky odplatíš!

63 Žalm Davidův, když byl v Judské poušti. ²Ty jsi můj Bůh, tebe hledám, Bože, má duše žízní po tobě! Po tobě dychtí tělo mé jak suchá země prahnoucí po vodě. ³Kéž bych tě ve svatyni znovu uviděl, tvou sílu a tvou slávu kéž bych zakoušel! ⁴Lepší než život je láska tvá, mé rty tě proto budou opěvat. ⁵Budu tě chválit po dobu života a ve tvém jménu ruce pozvedat. ⁶Mou duši nasytí lahodná hostina, hlasitou písní tě slaví ústa má! ⁷Když ležím na lůžku, na tebe pamatuji, při nočním bdění o tobě přemýšlím. ⁸Vždycky jsi byl mou pomocí — zpívám ve stínu křídel tvých! ⁹K tobě jsem přilnul celou svou duší, ty mě podpíráš svou pravici. ¹⁰Ti, kdo však usilují o zkázu mé duše, sami se propadnou hluboko do země. ¹¹Každý z nich zahyne ostřím meče, pokrmem šakalů stanou se! Král se však v Bohu zaraduje, zajásá každý, kdo přísahá skrze něj, ústa lhářů až zavrou se!

64 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ²Slyš, Bože, hlas mého nařikání, před hrozbou nepřátel mě ochraňuj. ³Před úklady zlých mě prosím ukryj, před vzpourou tlupy zločinců! ⁴Jazyky si jak meče naostřili, jak šípy míří slovy krutými. ⁵Nevinného chtějí trefit ze zálohy, bez obav na něj náhle vystřelí! ⁶Ve svých zlých plánech se utvrzují, jednájí o tom, jak pasti nastražit. „Kdo by to viděl?“ říkají si, ⁷„Kdo by vypátral naše zločiny?“ Vypátrá je Ten, jenž do nitra hledí, jenž pátrá v hlubinách srdce člověka! ⁸Bůh po nich tehdy svým šípem střelí, upadnou náhle, plní ran! ⁹Jazyky svými sami se srazí, každý, kdo spatří je, se otřese. ¹⁰Bázeň pak zachvátí všechny lidi, o Božích skutcích budou vyprávět, nad jeho dílem přemýšlet! Spravedlivý se bude v Hospodinu těšit, že svěřil se jeho ochraně. Jásat pak budou spolu všichni, kdo mají srdce upřímné!

65 Žalm pro předního zpěváka. Píseň Davidova. ²Na Sionu ti, Bože, náležejí chvály, sliby ti dané budou splněny! ³K tobě přichází každý smrtelník, neboť vyslýcháš naše modlitby. ⁴Když nás přemáhají naše hříchy, od našich vin nás očistiš! ⁵Blaze vyvoleným, které zveš, aby stanuli na tvých nádvořích! Dobrotou tvého domu se sytíme ve chrámu tvé svatosti. ⁶Svémi divy nám právo zjednáváš, Bože našeho spasení. Jsi přece nadějí všech končin světa i moří dalekých! ⁷Ty, jenž svou silou hory utvrzuješ, ty, jenž jsi mocí oděný, ⁸ty, jenž dokážeš zkrotit řev moře, jakot jeho vln, bouřící národy, ⁹svými zázraky ohromuješ celý svět, od

východu k západu jásoť působíš! ¹⁰ Navštívuješ zemi a napájíš ji, zahrnuješ ji bohatstvím. Boží potok je plný vody, opatřuješ lidem obilí. Ty přece zemi zúrodňuješ, ¹¹ zaléváš brázdy, hroudy rozdrťíš, hojnými lijáky ji obměkčuješ a žehnáš tomu, co roste z ní. ¹² Korunuješ rok svou dobrotou, tvé stopy kanou hojností. ¹³ Zelené louky jsou, kde byla poušť, pahorky se halí radostí. Pastviny se stády pokrývají, údolí se oblékají obilím. Už křičí radostí! Ano, už zpívají!

66 Zpívaný žalm pro předního zpěváka. Ať volá radostně k Bohu celý svět, ² o jeho slavném jménu zpívejte, jeho chválu slavně hlásejte! ³ Řekněte Bohu: Jak ohromné jsou skutky tvé! Tváří v tvář tvé mohutné síle tvoji nepřátelé křčí se. ⁴ Celý svět se ti bude klanět, zpívat ti bude, zpívat o jménu tvém! ⁵ séla ⁵ Pojdte, na Boží skutky hleďte, jak ohromný je v tom, jak k lidem chová se! ⁶ V pevninu kdysi obrátil moře a pěšky přešli přes řeku — pojdte, radujme se v něm! ⁷ Navěky vládne ve své síle, jeho oči bdí nad národy — neprosadí se vzbouřenci! ⁸ séla ⁸ Našemu Bohu, národy, dobrořečte, hlas jeho chvály nechte znít. ⁹ Vždyť naši duši zachoval při životě, našim nohám nedal klopýtnout! ¹⁰ Ano, prověřil jsi nás, Bože, tříbil jsi nás jak stříbro nejčistší. ¹¹ Zavedl jsi nás do lovcovy sítě, na naše bedra jsi vložil trápení. ¹² Člověku nastavil jsi naše hlavy, ohněm i vodou prošli jsme, než jsi nás vyvedl ke svobodě. ¹³ Do tvého domu vejdu s obětmi zápalnými, sliby, jež dal jsem, splním ti, ¹⁴ sliby, jež pronesl jsem svými rty, sliby mých úst uprostřed soužení. ¹⁵ Zápaly přinesu ti ze zvířat vykrmených, berany pro tebe v dým proměním, býky i kozly ti jako oběť připravím! ¹⁶ séla ¹⁶ Pojdte a slyšte, ctitelé Boží, budu vám vyprávět, co pro mě udělal. ¹⁷ Volal jsem k němu z plna hrdla a chválil ho svým jazykem. ¹⁸ Hanebnost kdybych si v srdci choval, můj Pán by mě jistě neslyšel. ¹⁹ Bůh mě však vyslyšel a popřál sluch mé modlitbě! ²⁰ Bůh ať je požehnan — mou prosbu neodmítl, svou lásku mi neodňal!

67 Zpívaný žalm pro předního zpěváka. Na strunné nástroje. ² Smiluj se nad námi, Bože, požehnej nám, rozjasni nad námi svoji tvář! ³ séla ³ Ať je tvá cesta na zemi známa, mezi všemi lidmi spása tvá! ⁴ Ať tě národy, Bože, slaví, ať tě oslavují všechny národy! ⁵ Ať všechny národy zpívají štěstím, že soudíš lidi poctivě, národy světa že spravuješ! ⁶ séla ⁶ Ať tě národy, Bože, slaví, ať tě oslavují všechny národy! ⁷ Úrodu svou kež nám země dává — Bůh, náš Bůh, kež nám požehná! Bůh kež nám požehná, kež ho ctí každý světa kraj!

68 Pro předního zpěváka. Zpívaný žalm Davidův. ² Povstane Bůh, jeho nepřátelé prchnou, ti, kdo jej nenávidí, před ním utečou! ³ Jak oblak dýmu, tak je rozeženeš — jako vosk taje před ohněm, ničemové zhynou před Bohem! ⁴ Jásoť před Bohem však budou poctiví, oslavovat budou a tančit radostí! ⁵ Zpívejte Bohu, jeho jménu hrajte, Jezdci na oblacích cestu připravte — Hospodin je jeho jméno, před ním jásejte! ⁶ Ochránce vdov, otec sirotků je Bůh ve svém svatém příbytku. ⁷ Osamělým dává Bůh rodinu, vězně vyvádí na svobodu, vzpurní však obývají pustinu. ⁸ Když vytáhlš, Bože, před svým lidem, pustinou když ses ubíral, ⁹ séla ⁹ zem se třásla, nebesa dštila tam na Sinaji, před Bohem, ano, před Bohem, Bohem Izraele! ¹⁰ Vydatným deštěm, Bože, skrápěl jsi, osvěžoval jsi své zemdlené dědictví. ¹¹ V něm domov našly tvé zástupy, svou hojností jsi, Bože, chudé podělil! ¹² Když Pán vyslovil svůj rozkaz, veliký průvod žen to zvěstoval: ¹³ „Králové s vojsky prchají, prchají, hospodyně si kořist rozdělí!“ ¹⁴ I když vás k zemi skláněla břemena, křídla mé holubice jsou stříbrem pokrytá, vaše perutě jsou ze zlata! ¹⁵ Všemohoucí tenkrát krále rozehnal, jako by temná hora Calmon sněhem zbělala! ¹⁶ Ó hory veliké, hory bášanské, hory skalnaté, hory bášanské! ¹⁷ Proč závistivě hledíte, hory skalnaté, na horu, již Bůh zvolil za svůj příbytek? Hospodin na ní věčně zůstane! ¹⁸ Božích vozů jsou myriády, jsou jich tisíce a tisíce — Pán ze Sinaje vchází do své svatyně! ¹⁹ Vystoupils do výšin, zajal jsi zajatce, vzal sis lidi jako dar, dokonce i ty, kteří se bouří, že by měl Hospodin Bůh u nás přebývat! ²⁰ Požehnan buď Pán, jenž každý den nás nese, požehnan buď Bůh, náš Spasitel! ²¹ séla ²¹ Vždyť tento Bůh je Bohem naší spásy, Panovník Hospodin vyvádí ze smrti! ²² Svým sokům Bůh ale rozdrťí lebku, serve kšticí těch, kdo žijí ve hříchu! ²³ Pán praví: „Tvé soky přivedu zpátky z Bášanu, i z mořské hlubiny přivedu je nazpátek, ²⁴ aby sis omyl nohy v krvi nepřátel, tví psi aby ji chlemtali jazykem!“ ²⁵ Spatřili tvůj slavný průvod, Bože, průvod mého Boha a Krále do svatyně. ²⁶ Vpředu šli zpěváci, vzađu hudebníci, mezi nimi panny v rytmu tamburín. ²⁷ Velebte Boha ve svých shromážděních, velebte Hospodina, Izraelovi potomci! ²⁸ Maličký Benjamín v čele si vykračuje, vůdcové Judy pak se svým zástupem, vůdcové kmene Zabulon a Neftalí! ²⁹ Projev svou sílu, Bože, mezi námi, prokaž svou moc, Bože, tak jako dřív, ³⁰ ze svého chrámu nad Jeruzalémem — ať ti tam králové dary snášejí! ³¹ Odežen šelmu, jež v rákosí se skrývá, to stádo buvolů, býčí národy. Rozdupej dychtící po kusu stříbra, rozežen národy chtivě po boji! ³² Vznesení vyslanci ať přijdou z Egypta, Habeš ať přispěchá Bohu se vzdát! ³³ Zpívejte Bohu, království země, našemu Pánu žalmy zpívejte, séla ³⁴ onomu Jezdci na dávných nebesích — slyšte, už burácí hlasem mohutným! ³⁵ Uznejte, že Bohu patří moc, nad Izraelem je jeho velebnost, jeho moc sahá do oblak! Bože, jak hrozný jsi ve své svatyni! Bůh Izraele mocí a silou svůj lid obdaří. Bůh ať je požehnan!

69 Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie“. Žalm Davidův. ²Bože, pomoz mi, voda až po krk sahá mi! ³Hluboko klesám do bahna beze dna, kolem mě vodní hlubina — ta záplava mě přemáhá! ⁴Křikem jsem vyčerpán, hrdlo mě pálí, vysychá, vyhlížím Boha, ztrácím zrak! ⁵Těch, kdo mě bez důvodu nenávidí, je více, než mám vlasů na hlavě! Spousta je těch, kteří mě chtějí zničit, obviňují mě falešně — to, co jsem neukradl, musím navracet! ⁶Ty, Bože, znáš moje bláznovství, mé viny před tebou se nikam neskryjí. ⁷Ať se kvůli mně, Hospodine, stydět nemusí ti, kteří v tebe, Pane zástupů, doufají. Ať kvůli mně nejsou zahanbeni ti, kteří tě, Bože Izraele, hledají! ⁸Kvůli tobě přece snáším ponížení, to kvůli tobě mi hanba halí tvář. ⁹Pro vlastní bratry jsem jako cizí, pro děti své matky jsem cizincem. ¹⁰Horlivost tvého domu mě totiž stravuje, padají na mě urážky tobě určené! ¹¹V slzách když jsem se trápil postem, měli pro mě jen posměšky. ¹²Místo šatů když oblékal jsem pytel, skládali o mně říkanky. ¹³Pomlouvali mě, kdo sedají v bráně, opilci si o mně zpívali! ¹⁴Já se však budu modlit k tobě, vždyť je, Hospodine, čas tvé milosti. Vyslyš mě, Bože, ve své veliké lásce, zachraň mě ve své věrnosti! ¹⁵Z bahna mě vytáhni, nenech mě utonout, před těmi, kdo mě nenávidí, dej mi uniknout jako před vodní hlubinou! ¹⁶Ať mě nepřemůže vodní záplava, ať mě nepohltní její hlubina, kdyby se nade mnou propast zavřela! ¹⁷Vyslyš mě, Hospodine, pro dobrotu své lásky, v hojném svém soucitu na mě pohlédni. ¹⁸Před svým služebníkem svou tvář neskryvej, je mi tak úzko — pospěš, vyslyš mě! ¹⁹Přibliž se ke mně, vyprosti mě, vykup mě z moci nepřátel! ²⁰Ty přece víš o mém ponížení, o všech těch urážkách a posměscích — všechny mé nepřátele máš přece na očích! ²¹Srdce mám hanbou zdrcené, je mi zle, toužil jsem po soucitu, zbytečně, hledal jsem utěšitele, ale nenašel. ²²K jídlu mi dali okusit žluče, ocet mi dali pít, když žíznil jsem! ²³Jejich stůl ať se jim stane léčkou, jejich pastí a odplatou. ²⁴Ať se jim v očích zatmí, tak aby neviděli, jejich bedra sechni navždycky! ²⁵Vylij na ně své rozhněvání, plamen tvé prchlivosti ať je zachvátí. ²⁶Jejich příbytek ať zůstane pustý, v jejich stanech ať nikdo nebydlí! ²⁷Koho jsi sám ztrestal, toho pronásledují, baví se o bolesti tebou zraněných. ²⁸Jejich viny jim proto všechny sečti, do tvé spravedlnosti ať nevstoupí. ²⁹Z knihy života ať jsou vymazáni, mezi spravedlivé ať nejsou počteni! ³⁰Já sám jsem ubohý, trpím bolestí, tvá spása však, Bože, dá mi bezpečí! ³¹Boží jméno pak písní oslavím, vyvyšovat je budu s vděčností. ³²Ta oběť Hospodina potěší víc než býk, více než dobytek s rohy a kopyty! ³³Ponížení se rozveselí, až to uvidí — vám, kdo hledáte Boha, ať srdce ožijí! ³⁴Vždyť přece Hospodin slyší ubožáky, nepohrdá svým lidem v zajetí. ³⁵Nebesa i země ať jej oslavují, též moře i všechna havěť v nich! ³⁶Bůh totiž Sionu daruje spásu a města Judy znovu vystaví, tak aby bydleli ve svém dědictví. Potomci jeho služebníků tu zemi obdrží a zůstanou v ní, kdo jeho jméno milují!

70 Pro předního zpěváka. Památeční žalm Davidův. ²Kéž bys mě, Bože, vysvobodil, pospěš mi, Hospodine, na pomoc! ³Ať jsou zahanbeni, ať se stydí ti, kdo mi usilují o život! Ať jsou zpět zahnáni, ať se hanbí, ti, kdo se kochají mým neštěstím! ⁴Ať jsou zahnáni svou vlastní hanebností ti, kteří „Hohó!“ volají. ⁵Ať se však radují a veselí se v tobě všichni ti, kdo tě hledají. Ať navždy říkají: „Bůh je veliký!“ ti, kdo milují tvé spasení. ⁶Já sám jsem nuzný a ubohý, ke mně, můj Bože, pospichej! Má pomoc, má záchrana jsi ty, Hospodine, prosím nemeškej!

71 Spoléhám na tebe, Hospodine, kéž nejsem nikdy zahanben! ²Pro svou spravedlnost mě vysvobod', zachovej, nakloň mi ucho své, zachraň mě! ³Mou skálou buď, kde měl bych obydlí, kam přijít bych mohl kdykoli. Rozhodls přece, že budu v bezpečí — ty sám jsi mou skálou a pevností! ⁴Vysvobod' mě, Bože můj, z ruky ničemy, ze spárů násilníka, jenž páchá bezpráví! ⁵Vždyť ty, Hospodine, jsi mou nadějí, na tebe, Pane můj, spoléhám od mládí! ⁶Od svého narození se o tebe opírám, ty jsi mě vyvedl z lůna matčiny — navždycky patří ti chvála má! ⁷Mnozí mě mají za varovné znamení, ty jsi však moje pevná skrýš. ⁸Kéž se má ústa tvou chválou naplní, abych tě mohl celý den velebit! ⁹Nezavrhuji mě, když věkem sešlý jsem, když síly pozbývám, neopouštěj mě! ¹⁰Vždyť moji nepřátelé mluví proti mně, ti, kdo mě špehují, spolu radí se. ¹¹Říkají: „Bůh ho opustil! Hoňte a chyťte ho — kdo by ho zachránil?!“ ¹²Bože, nevzdaluj se mi, Bože můj, na pomoc pospěš mi! ¹³Ať jsou zahanbeni, ať už zmizí ti, kdo proti mně chrlí žaloby! Hanbou a potupou ať jsou přikryti ti, kdo usilují o mé neštěstí! ¹⁴Já zatím budu doufat bez ustání, chválit tě budu víc a víc. ¹⁵Vyprávět budu o tvé spravedlnosti, celý den mluvit o tvém spasení — ač nevím ani, jak je vypočít! ¹⁶Přistoupím s chválou Hospodinova hrdinství, tvou spravedlnost, Pane, připomínat chci! ¹⁷Učíls mě, Bože, od mládí, až dosud vyprávím o tvých zázracích. ¹⁸Neopouštěj mě, Bože, když stárnu a šedivím, tomuto pokolení než tvou sílu vyjevím, o tvé moci než zpravím všechny potomky! ¹⁹Tvá spravedlnost, Bože, sahá do výšin, ohromné věci provádíš — kdo je ti, Bože, podobný? ²⁰Dal jsi mi okusit hrozná úzkost, k životu mě ale znovu navrátíš, zpět mě vytáhneš z nejhlubších propastí! ²¹Mou vážnost znovu posílíš, vrátíš se, abys mě utěšil. ²²Já tě pak, Bože

můj, při lyře oslavím, zazpívám o tvé věrnosti, na citeře ti žalmy zahrají, Svatý izraelský! ²³ Radostně ti budou zpívat mé rty i moje duše, kterou jsi vykoupil. ²⁴ Můj jazyk stále bude tvou spravedlnost velebit — že byli zahanbeni, že se styděli ti, kdo usilovali o mé neštěstí!

72 Pro Šalomouna. Obdař, Bože, krále svým soudem, svou spravedlnost dej synu královu! ² Ať soudí tvůj lid spravedlivě, všechny tvé chudé po právu. ³ Ať hory přinesou lidu blahobyt, pahorky ať spravedlnost skýtají. ⁴ Ať chudé v tvém lidu král obhájí, děti ubožáka ať ochrání a jejich utlačovatele rozdrtil! ⁵ Ať žije dál po všechna pokolení, dokud slunce a měsíc trvají. ⁶ Ať je jak déšť, co na louku se snáší, a jako liják, jenž zemi napájí. ⁷ Ať v jeho dnech vzkvétá spravedlivý a rozhojní se blahobyt, až dokud měsíc nezmizí. ⁸ Ať panuje od moře až k moři, od řeky Eufkrat po světa kraj. ⁹ Ať se mu klaní obyvatelé pouští, jeho nepřátelé ať lížou prach! ¹⁰ Ať mu králové z ostrovů i moří složí pocty, králové Sáby i Šeby ať mu dary přinesou. ¹¹ Ať se mu všichni králové klaní, všechny národy ať slouží mu! ¹² Chudáka v jeho křiku jistě vysvobodí a také ubožáka, jenž nemá pomoci. ¹³ S nebohým chudákem bude mít soucit, život chudákům zachrání. ¹⁴ Vysvobodí je od křivdy a vydírání, jejich krev totiž draze cení si! ¹⁵ Ať žije král, zlato ze Sáby ať mu dávají! Ať se za něho stále modlí, celý den ať mu žehnají! ¹⁶ Ať hojnost obilí je vždy v zemi, dokonce na horských vrcholcích! Ať jeho klasy jak Libanon se vlní, jeho města ať kvetou jak tráva na poli! ¹⁷ Ať jeho jméno trvá navěky, dlouho jak slunce ať jeho věhlas vydrží! Ať jsou v něm požehnány všechny národy, za blaženého ať jej prohlásí! ¹⁸ Ať je požehnan Hospodin Bůh, Bůh izraelský, ten, který jediný divy působí! ¹⁹ Jeho slavné jméno ať je požehnané navěky, jeho slávy ať je plná celá zem! Amen! Amen! ²⁰ Zde končí modlitby Davida, syna Jišajova.

73 Žalm Asafův. Ano, Bůh je dobrý k Izraeli, k těm, kdo čisté srdce chovají! ² Mé nohy ale skoro uklouzly, mé kroky málem zbloudily. ³ Začal jsem totiž závidět pyšným vida blahobyt ničemných: ⁴ Žádnou bolestí se netrápí, tělo mají vypasené, bez vady. ⁵ Lidské strádání sami neznají, běžnými bídami nejsou stíženi. ⁶ Pýchu jak náhrdelník stavějí na odív, jak šatem se halí vlastní krutostí. ⁷ Oči se jim zalévají tučností, mají víc, než si lze představit. ⁸ Smějí se, když mluví o neštěstí, ve své povýšenosti hrozí násilím. ⁹ Svými ústy po nebi lapají, jazykem smýkají po zemi. ¹⁰ Jeho lid se proto hrne za nimi, řeči o hojnosti lačně hltají, ¹¹ když jim říkají: „Copak Bůh něco ví? Má snad Nejvyšší o něčem ponětí?“ ¹² Nuže, takto se mají ničemní — ve stálém pohodlí kupí bohatství! ¹³ Já ale chovám své srdce v čistotě; ruce si myji v nevinnosti — zbytečně! ¹⁴ Stíhán jsem ranami celý den, ráno mě čeká další trest. ¹⁵ Kdybych však mluvil tímto způsobem, k tvým dětem bych se choval nevěrně! ¹⁶ Chtěl jsem to tedy pochopit rozumem, poznal jsem ale, jak je to nesnadné. ¹⁷ Až když jsem vešel do Boží svatyně, jejich osudu jsem začal rozumět: ¹⁸ Na kluzké cesty jsi je postavil, vydals je napospas hrozně záhubě! ¹⁹ V jediném okamžiku budou zahubeni, hrůzy dočista zničí je! ²⁰ Jako sen po probuzení, Pane, zaženeš jejich přelud, až procitneš! ²¹ Když moje srdce hořkost naplnila, v útrobách když mě bolest bodala, ²² nechápavý jsem byl, nic jsem neznal, jak tupé zvíře jsem ti musel připadat! ²³ Vždycky jsem ale s tebou byl, vždyť jsi mě držel za mou pravici. ²⁴ Ty mě povedeš svými záměry a nakonec mě přijmeš do slávy. ²⁵ Koho jiného měl bych na nebi? S tebou netoužím po ničem na zemi! ²⁶ I když mé tělo i srdce strádají, Bůh je má síla, můj podíl navěky! ²⁷ Hle, jistě zahynou ti, kdo tě opouštějí, skoncuješ se všemi, kdo jsou ti nevěrní. ²⁸ Mně je však nejlépe v Boží blízkosti; v Hospodinu, svém Pánu, mám svou skrýš — o všech tvých skutcích proto vyprávím!

74 Poučný žalm Asafův. Proč jsi na nás, Bože, tolik zanevřel? Budeš se na své ovce hněvat bez konce? ² Vzpomeň si na svůj lid, jenž kdysi získal jsi, na kmen, jenž vykoupils jako své dědictví, na horu Sion, kde bydlel jsi! ³ Zaved' své kroky k troskám bez konce — všechno ve svatyni zničil nepřítel! ⁴ Ve tvém stánku zněl nepřátelský řev, na znamení tam nechali své korouhve. ⁵ Jako dřevorubci se chovali, sekerami kolem sebe jak v lese máchali. ⁶ V jediné chvíli všechny rytiny rozbili sekerami a krumpáči. ⁷ Do základů vypálili tvoji svatyni, příbytek tvého jména zprnili. ⁸ V srdci si řekli: „Zničme je úplně!“ Všechny Boží stánky vypálili ze země. ⁹ Znamení nevidáme, proroky nemáme, nikdo z nás neví, jak dlouho to zůstane. ¹⁰ Jak dlouho se, Bože, smí rouhat protivník? Bude se tvému jménu vysmívat navěky? ¹¹ Proč svoji ruku ještě zdržuješ? Copak svou pravici z klína nezvedneš? ¹² Ty přece, Bože, jsi dávno mým králem, ty jsi původcem spásy na zemi! ¹³ Ty jsi svou silou rozdělil moře, vodním obludám jsi hlavy roztránil. ¹⁴ Ty jsi rozdrtil hlavy leviatana, nakrmil jsi jím smečku na poušti. ¹⁵ Ty jsi dal průchod pramenným vodám, mohutné řeky ty jsi vysušil. ¹⁶ Tobě patří den — i noc je tvá, měsíc i slunce ty jsi umístil. ¹⁷ Ty jsi vymezil všechny zemské hranice, léto i zimu sám jsi vytvořil.

73:1 Asafův. Tento žalm byl zřejmě mezi těmi, které se zpívaly v chrámu během Ezechiášovy reformy (srv. 2Pa 29:30), jak napovídá jména jeho autora v titulu. Zabývá se nikoliv častou otázkou, proč se špatné věci dějí dobrým lidem, ale jejím protějškem: proč se dobré

věci dějí špatným lidem? Přemítání a rozjímání nad zdánlivě neřešitelnou záhadou přivedla žalmistu k poznání, že rozdíl je v cíli cesty, na které je člověk zastížen setkáním s Bohem (vv. 17–19; srv. Ř 8:28 a pozn. Ez 3:17–21).

¹⁸Vzpomeň si, Hospodine, na rouhání nepřátel, na to, jak národ bláznů tvé jméno urážel! ¹⁹Nedávej šelmám duši své hrdličky, nikdy nezapomeň na život chudých svých! ²⁰Na svoji smlouvu se ohlédni, země je plná tmy, stala se doupětem násilí! ²¹Ať už utlačení nejsou zahanbeni, ať chválí tvé jméno nuzní a ubozí! ²²Povstaň už, Bože, a veď svou při, vzpomeň, jak se ti blázni denně rouhají! ²³Nezapomínej na řev svých nepřátel, křik tvých protivníků stále vzrůstá se!

75 Pro předního zpěváka, na nápěv písně „Nevyhlažuj!“ Zpívaný žalm Asafův. ²Oslavujeme tě, Bože, oslavujeme — tvé divy ukazují, jak blízké je jméno tvé! ³Ty pravíš: „V čas, který určím sám, svůj spravedlivý soud vykonám.“ ⁴Země a všichni na ní až se budou trást, já sám jejím sloupům pevnost dám! ⁵séla ⁵Nadutce varuji: S pýchou přestaňte! Ničemům říkám: Nepozvedejte rohy své! ⁶Nepozvedejte své rohy do výše a tvrději nemluvte!“ ⁷Z východu, západu ani od pouště povýšení nikdy nepřijde. ⁸Jedině Bůh přece soudcem je — jednoho povyšuje, druhého snižuje. ⁹Hospodin drží kalich v ruce své, kořeněné víno je v něm zpěněné! Všem ničemům země z něho nalije, vypijí ho až do dna, k sedlině! ¹⁰Já se však budu navěky radovat, Bohu Jákobovu budu zpívat žalm: „Všem ničemům rohy usekám, spravedlivý ať své rohy pozvedá!“

76 Pro předního zpěváka, na strunné nástroje. Zpívaný žalm Asafův. ²V Judsku se Bůh stal známým, v Izraeli své jméno oslavil. ³Sálem si za příbytek zvolil, na Sionu má své obydlí. ⁴Právě tam zlámal ohnivé šípy, válečné zbraně, meč i štít. ⁵séla ⁵Jak oslnivý jsi, jak vznešený na horách odvěkých! ⁶Obrání o kořist jsou i nejudatnější, usnuli spánkem posledním. Bezmocní byli všichni bojovníci, rukama pohnout nemohli. ⁷Bože Jákobův, když tys jim pohrozil, jezdec i s koněm do mrákot upadli! ⁸Jak hrozný jsi — ano ty — před tvou tvář kdo obstojí, když hněvem zahoříš? ⁹Když z nebe vyhlašuješ svoje rozsudky, země vždy strachem oněmí. ¹⁰Když Bůh povstane, aby soudil, všechny ponížené v zemi zachrání! ¹¹séla ¹¹Slavit tě musí i lidský hněv a zbytkem hněvu se opášeš. ¹²Hospodinu, svému Bohu, sliby skládejte a plňte, vy všichni v okolí, dary Hroznému přineste! On přece vladařům bere dech, králové světa před ním děsí se!

77 Pro předního zpěváka Jedutuna. Žalm Asafův. ²Hlas můj k Bohu zněl, když volal jsem, hlas můj k Bohu zněl, aby mě vyslyšel. ³Pána jsem hledal v den svého soužení, bez přestání jsem ruce vzpínal po nocích, má duše se nenechala utěšit. ⁴Na Boha vzpomínám, trápím se, při svém přemítání ztrácím dech! ⁵séla ⁵Oči zamhouřit nedals mi, rozrušen jsem, nemohu promluvit. ⁶Připomínám si dávné dny, časy, jež dávno minuly. ⁷Na své písně vzpomínám po nocích, v srdci přemítám a v duchu zpytuji: ⁸Copak už nadobro zavrhl Hospodin? Nebude přívětivý nikdy víc? ⁹Skončila jeho láska navždycky? Selhalo zaslíbení navěky? ¹⁰Copak Bůh zapomněl být laskavý? Hněvá se tak, že soucit potlačil? ¹¹séla ¹¹To je můj konec, říkám si, kdyby své pravici dal klesnout Nejvyšší! ¹²Budu však vzpomínat, co Hospodin učinil — ano, připomenu tvé dávné zázraky! ¹³O všem, co vykonals, přemýšlím, přemítám o tom, cos učinil. ¹⁴Tvá cesta, Bože, je cestou svatosti, kdo z bohů je veliký jako ty? ¹⁵Ty jsi ten Bůh, jenž koná zázraky, svou sílu zjevil jsi mezi národy! ¹⁶Svou paží vykoupil jsi svůj lid — Jákobovy a Josefovy potomky. ¹⁷séla ¹⁷Vody tě, Bože, viděly, vody tě viděly a hned se zachvěly, otřásl se i mořské hlubiny! ¹⁸Vody se proudem z mraků valily, nebesa zněla hřímáním, tvé střely všemi směry letěly! ¹⁹Tvým hromobitím zněla vichřice, blesky ozářily celý svět, země se trásla, chvěla se! ²⁰Tvá cesta, Bože, vedla přes moře, tvá stezka přes vody mohutné. I když tvé šlépěje nešlo rozeznat, vedl jsi lid svůj, ovce své, rukou Mojžíše a Árona.

78 Poučný žalm Asafův. Naslouchej, lide můj, mému učení, slov, která mluvím, všímej si. ²V podobenstvích k tobě promluví, abych ti odhalil dávná tajemství. ³Slyšeli jsme a sami víme, co nám vyprávěli naši otcové. ⁴Jejich dětem to nezatajíme, dalšímu pokolení budem vyprávět o chvále Hospodinově, o jeho síle, o zázracích, jež učinil. ⁵Svědectví stvrdil Jákobovi, Izraeli svěřil učení, o kterém přikázal otcům našim, aby je předávali synům svým, ⁶aby je poznalo budoucí pokolení, i děti, jež se teprv narodí, aby zas učily svoje potomky: ⁷Ať v Bohu skládají svoji naději, ať nezapomínají, co učinil, a dodržují jeho příkazy! ⁸Ať nejsou jako jejich otcové, pokolení vzpurné a svěhlavé, pokolení se srdcem nestálým a s duchem Bohu nevěrným! ⁹Synové Efraimovi, zdatní lukostřelci, v den bitvy se dali na útěk. ¹⁰Nedodrželi smlouvu Boží, odmítli se řídit jeho Zákonem. ¹¹Zapomněli na jeho mocné činy, na zázraky, jež jim projevil. ¹²Před jejich otci konal zázraky, v Egyptě, na poli soanském. ¹³Rozdělil moře, převedl je, vody postavil jako hromady. ¹⁴Oblakem svým je vodil ve dne, ohnivým světlem za noci. ¹⁵Rozlomil skály v poušti, jak z hlubin bezedných dal jim pít. ¹⁶Ze skály nechal potoky proudit, jež v řeky rozvodnil. ¹⁷Oni však proti němu stále hřešili, na poušti Nejvyššího dráždili! ¹⁸Pokoušeli Boha v srdcích svých, podle své chuti pokrm žádali. ¹⁹Mluvili proti Bohu se

slovy: „Copak Bůh prostře stůl na poušti? ²⁰ Udeřil sice do skály, mohutným potokem vody tryskaly — chleba nám ale dát jistě neumí, může snad svému lidu maso opatřit?“ ²¹ Hospodin slyšel to a hněval se, proti Jákobovi vzplanul plamenem, vykypěl hněvem na Izrael. ²² Ačkoli Bohu nevěřili a nedoufali v jeho spasení, ²³ přesto dal příkaz oblakům shůry, otevřel nebeské průduchy. ²⁴ Skrápěl je manou, aby jedli, dal jim nebeské obilí! ²⁵ Lidé okusili andělský chleba, poslal jim jídla dosyta! ²⁶ Východní vítr na nebi vát nechal, vítr od jihu svou mocí hnal. ²⁷ Masem jak prachem zasypal je, množstvím ptáků, jako je písku u moře. ²⁸ Doprostřed tábora je nechal padat, na jejich stany kolem dokola. ²⁹ Jedli a hojně se nasýtí, dal jim to, po čem bažili. ³⁰ Ještě svou lačnost ani neukojili, ještě měli jídlo v ústech svých, ³¹ když Boží hněv vzkypěl proti nim! Pobil mezi nimi ty nejvypasenější, výkvět Izraele porazil! ³² Oni však hřešili stůj co stůj a nevěřili jeho zázrakům. ³³ Proto své dny skončili v marnosti, když jejich léta zkrátil hrůzami. ³⁴ Když je však hubil, pilně ho hledali, vraceli se a Boha sháněli. ³⁵ Na Boha vzpomněli si, že býval jejich skála, jejich vykupitel že byl Bůh Nejvyšší. ³⁶ Pochlebování pak měli plná ústa a na jazyku lži. ³⁷ Uprímni k němu nebyli v srdci, jeho smlouvě byli nevěrní. ³⁸ On však byl soucitný — nezahladil je a jejich viny stále odpouštěl. Svůj hněv často odvracel od nich, všechnu svou zuřivost nechtěl probouzet. ³⁹ Pamatoval na to, že jsou smrtelní, vánek, jenž odváne a už se nevrátí. ⁴⁰ Kolikrát jen ho v poušti dráždili, jakou ho v pustině trápili bolestí! ⁴¹ Znovu a znovu Boha pokoušeli, Svatého izraelského rmoutili! ⁴² Na jeho sílu nepamatovali, na den, kdy je vykoupil ze souzení. ⁴³ Na den, kdy Egyptu dal svá znamení, na soanském poli když zázraky působil. ⁴⁴ Jejich řeky tehdy ve krev obrátil, ze svých potoků se napít nemohli! ⁴⁵ Mračno much poslal, aby je žraly, a také žáby, aby je hubily. ⁴⁶ Jejich úrodu housenkám vydal, plod jejich práce kobyolkám. ⁴⁷ Kroupami jejich révu pobil, jejich fíkovníky zničil mráz. ⁴⁸ Na jejich stáda dopustil krupobití, na jejich dobytek palčivý žár. ⁴⁹ Planoucí hněv svůj poslal na ně, prchlivost, zlobu a souzení, anděly zkázy na ně dopustil! ⁵⁰ Otevřel průchod pro svůj hněv, před samou smrtí je nešetřil, morové ráně je všechny vystavil. ⁵¹ V Egyptě pobil všechno prvorozené, ten výkvět mládí ve stanech Chamových. ⁵² Svůj lid pak vyvedl tak jako ovce, jako stádo je v poušti provázel. ⁵³ Vodil je bezpečně, takže se neděsili, nad jejich nepřáteli se vody zavřely. ⁵⁴ Takto je dovedl až ke své svaté zemi, k hoře, již dobyl svojí pravicí. ⁵⁵ Pohany vyhnal před jejich tváří, losem jim rozdělil jejich dědictví, izraelské kmeny doma usídlil. ⁵⁶ Oni však Boha dráždili a pokoušeli, na svědectví Nejvyššího nedbali. ⁵⁷ Zrádně se odvrátili jako otcové jejich, tak jako krivý luk minuli cíl. ⁵⁸ Popouzeli ho svými výšinami, rozzuřili ho svými modlami! ⁵⁹ Bůh to vše slyšel a ve svém hněvu Izrael tehdy zcela zavrhl. ⁶⁰ Tehdy opustil svůj příbytek v Šílu, stan, v němž mezi lidmi přebýval. ⁶¹ Do zajetí dal padnout svoji sílu, svou slávu nechal v rukou nepřátel. ⁶² Svůj lid tehdy vydal napospas meči, na své dědictví se rozhořčil. ⁶³ Jejich mladíky pohltil oheň, jejich pannám nezazněly písně svatební. ⁶⁴ Jejich kněží tehdy padali mečem, jejich vdovy plakat nemohly. ⁶⁵ Tehdy Pán procitl tak jako ze snu, jako bojovník, jenž byl vínem rozjařen. ⁶⁶ Tehdy své nepřátele zasáhl vzadu, vydal je věčné pohaně! ⁶⁷ Zavrhl sice Josefův stan, Efraimův kmen si nevybral, ⁶⁸ Judův kmen ale vyvolil — horu Sion, kterou si oblíbil. ⁶⁹ Svatyni jako nebesa si tam postavil a jako země, již upevnil navěky. ⁷⁰ Vyvolil svého služebníka Davida, vzal ho od ovcí v ohradách. ⁷¹ Povolal ho od ovcí s jehnaty, aby pás Jákoba, jeho lid, totiž Izrael, jeho dědictví. ⁷² On je pak pás se srdcem oddaným, vodil je dovedností rukou svých.

79 Žalm Asafův. Pohané vtrhli, Bože, do tvého dědictví, poskvřili chrám tvé svatosti, Jeruzalém obrátili v sutiny! ² Mrtvoly tvých služebníků nechali ptákům, těla tvých věrných dali šelmám žrát. ³ Jejich krev po Jeruzalémě lili jak vodu, nebylo nikoho, kdo by je pochoval. ⁴ Potupě vydání jsme u svých sousedů, pro smích a zábavu jsme všem dokola! ⁵ Jak dlouho ještě, Hospodine? Budeš navěky rozzloben? Bude tvé horlení hořet plamenem? ⁶ Vylíj svůj hněv raději na pohany, kteří tě uznat nechtějí, vylíj ho na ta království, jež jméno tvé nevzývají - ⁷ za to, že Jákoba zhlтали, že zpusťošili jeho obydlí! ⁸ Nevzpomínej na naše staré viny, pospěš k nám se svým soucitím — ach, jak hluboko klesli jsme! ⁹ Pomož nám, Bože naší spásy pro slavné jméno své, vysvoboď nás a odpusť naše hříchy pro jméno své! ¹⁰ Proč mají říkat pohané: „Jejich Bůh? Kde je?“ Ukaž pohanům před našima očima, že krev tvých služebníků bude pomstěna! ¹¹ Nářek zajatých kéž k tobě dospěje — odsouzené k smrti svou mocnou paží zachovej! ¹² Naším sousedům sedmkrát naplň klín urážkami, jimíž ti, Pane, spílali! ¹³ My pak, tvůj lid, ovce, jež paseš, navždy tě oslavovat budeme. Na věky věků, stále dál tvé chvály chceme zvěstovat!

80 Pro předního zpěváka, na nápěv „Lilie svědectví“. Žalm Asafův. ² Pastýři Izraele, naslouchej, jenž vodiš Josefa jako ovce své, jenž trůníš na cherubech, zaskvěj se! ³ Před Efraimem, Benjámínem a Manasesem probuď svoji moc, přispěj nám na pomoc! ⁴ Bože, navrať nás, rozjasni nad námi svoji tvář, buď naše záchrana! ⁵ Hospodine, Bože zástupů, jak dlouho budeš modlitby svého lidu s hněvem odmítat? ⁶ Nakrmil jsi je chlebem pláče, kalich slz plný jsi jim vypít dal. ⁷ U našich sousedů vydals nás potupě, každý náš nepřítel se nám vysmívá.

⁸Bože zástupů, navrať nás, rozjasni nad námi svoji tvář, buď naše záchrana! ⁹Z Egypta přenesl jsi vinné révy, vyhnal jsi pohany, abys je zasadil. ¹⁰Místo jsi pro tu révu připravil, zarostla celou zem, vpustila kořeny. ¹¹Vysoké hory přikryl její stín, ratolestmi zakryla cedry nejvyšší. ¹²Až k moři vyslala svoje výhonky, její větévky až k Eufratu dosáhly. ¹³Proč jen jsi rozbořil zídku té vinice, aby z ní každý kolemjdoucí trhat směl? ¹⁴Lesní kanci ji rozryli, polní zvířata ji spásají! ¹⁵Bože zástupů, navrať se, pohlédni z nebe, jen se podívej — o tuto révu se postarej! ¹⁶Réva, již sázela tvá pravice, ratolest, kterou sis pěstoval, ¹⁷posekána, spálena ohněm je, od tvého hněvu umírá. ¹⁸Kéž je tvá ruka nad mužem tvé pravice, nad lidským synem, jehož sis vychoval! ¹⁹Neopustíme tě už nikdy více; oživ nás, ať můžeme tvé jméno uctívat! Hospodine Bože zástupů, navrať nás, rozjasni nad námi svoji tvář, buď naše záchrana!

81 Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm Asafův. ²Zpívejte Bohu, naší síle, k Bohu Jákobovu radostně volejte! ³Ať zazní hudba, zvučí tamburína, líbezná loutna i citera! ⁴Zatrubte na roh při novoluní, při úplňku, v den naší slavnosti! ⁵Tak zní ustanovení dané Izraeli, tak to rozhodl Bůh Jákobův. ⁶Na svědectví to uložil Josefovi, když vystoupil proti Egyptu. Slyším hlas mně dosud neznámý: ⁷„Já jsem tvá záda zbavil břemene a tvé ruce košů zednických. ⁸Volal jsi v souzení a zachránil jsem tě, vyslyšel jsem tě z mraků hromových, vyzkoušel jsem tě při vodách Meriby. séla ⁹Slyš, lide můj, zapřísahám tě, kéž bys mě, Izraeli, poslouchal! ¹⁰Nesmíš mít žádného jiného boha, cizímu bohu se neklaněj. ¹¹Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl ze země egyptské — naplním tvá ústa, jen co je otevřeš! ¹²Můj lid mě ale neposlouchal, Izrael se mi nepoddal. ¹³Vydal jsem je tedy jejich zarputilosti, aby se řídili tím, co si vymyslí. ¹⁴Kéž by mě můj lid raději poslouchal, kéž by byl Izrael mé cesty sledoval! ¹⁵Rychle bych býval jejich soupeře srazil, na jejich nepřátele bych ruku obrátil. ¹⁶Odpůrci Hospodina by se museli krčit, jejich osud by se navěky zpečetil. Svůj lid bych krmil tou nejlepší z pšeníc, medem ze skály bych tě nasytil!“

82 Žalm Asafův. Ve shromáždění mocných stanul Bůh, uprostřed „bohů“ soud vynesl: ²„Jak dlouho budete soudit převráceně, jak dlouho budete na straně ničemů? séla ³Chudých a sirotků se zastávejte, nuzným a ubohým právo zjednejte! ⁴Chudého ubožáka vysvobozujte, dejte mu uniknout z ruky ničemů! ⁵Oni však nechápou, vůbec nerozumí, v temnotách stále tápají, bortí se všechny zemské základy! ⁶Ano, řekl jsem: Vy jste bohové, všichni jste Nejvyššího synové. ⁷Jakožto lidé ale zemřete, tak jako každý vůdce padnete!“ ⁸Povstaň už, Bože, abys soudil zemi — vždyť tobě patří všechny národy!

83 Zpívaný žalm Asafův. ²Bože, nezůstávej tiše, přeruš své mlčení, Bože, ze svého klidu probuď se! ³Pohleď, jak se tví nepřátelé bouří, ti, kdo tě nenávidí, hlavy zvedají. ⁴Proti tvému lidu spřádají tajné plány, radí se proti tvým nejdražším: ⁵Pojďte, říkají, ten národ vyhladíme, aby se zapomnělo na jméno Izrael! ⁶Jednomyslně se spolu uradili, do smlouvy proti tobě vstoupili: ⁷tábor Edomců spolu s Izmaelity, Hagrité spolu s Moábci, ⁸Gebal i Amon spolu s Amalekovci, Filištiní spolu s Týrskými, ⁹dokonce Asyřané spojili se s nimi — stali se posilou pro syny Lotovy! séla ¹⁰Proved' jim to, co provedls Midiánu, Siserovi a Jabínovi u potoka Kíšonu. ¹¹Rozprašení byli tenkrát u En-doru, na zemi leželi jako hnůj! ¹²Jejich velmoži ať jsou jak Oreb a Zeeb, všechna jejich knížata jak Zebach a Calmuna, ¹³kterí si mysleli: „Budeme pány nad Božími příbytky!“ ¹⁴Bože můj, dej, ať jsou jako chmýří, ať jsou jak stéblo větrem zmítané. ¹⁵Jako když oheň vypaluje lesy, jako když plamen hory sežehne, ¹⁶takto je stíhej svojí bouří, ať je vyděsí tvá vichřice! ¹⁷Jejich tvář naplň zahanbením, tvé jméno, Hospodine, aby hledali. ¹⁸Na věčné časy ať se stydí a děsí, samou hanbou ať zmírají. Tak aby poznali, že ty jediný, který máš jméno Hospodin, jsi nade vši zemí Nejvyšší!

84 Pro předního zpěváka, na gitejský nástroj. Žalm synů Korachových. ²Hospodine zástupů, jak překrásně je ve tvém příbytku! ³Má duše dychtí, toužebně vyhlíží k Hospodinovým nádvořím. Mé srdce i tělo volají živému Bohu vstříc! ⁴Vždyť i ten vrabec domov má, hnízdo si našla vlaštovka, aby vyvedla svá mláďata — u tvých oltářů, Hospodine zástupů, Králi můj a Bože můj! ⁵Blaze těm, kdo ve tvém domě dlí, oslavovat tě budou navěky! séla ⁶Blaze tomu, kdo v tobě sílu nachází — v srdci je připraven na cestu vyrazit! ⁷Vyprahlým údolím když poutníci kráčejí, proměňují je v studnici a první déšť je požehnáním zahalí. ⁸Od síly k síle putují — před Bohem na Sionu se všichni ukáží! ⁹Hospodine, Bože zástupů, slyš mou modlitbu, popřej mi sluchu, Bože Jákobův! séla ¹⁰Štíte nás, Bože, pohlédni, svého pomazaného zahrň milostí! ¹¹Jeden den ve tvých nádvořích je lepší než jinde na tisíc! V domě svého Boha chci postávat u prahu, než abych bydlel v příbytcích ničemů. ¹²Vždyť Hospodin Bůh je slunce i štít! Milost i slávu dává Hospodin, neupře žádné dobro upřímným. Hospodine zástupů, blaze člověku, jenž v tobě skládá důvěru!

85 Pro předního zpěváka. Žalm synů Korachových. ²Své zemi jsi, Hospodine, přízeň projevil, Jákoba přivedl jsi zpátky z vyhnanství. ³Viny jsi zbavil svůj vlastní lid, všechny hříchy jsi mu odpustil. ⁴šela ⁴Všechn svůj hněv jsi odvrátil, plamen svého hněvu jsi uhasil. ⁵Bože naší spásy, vrať se k nám, přestaň nevrážit proti nám! ⁶To budeš navěky rozhněván? Rozlícen zůstaneš napořád? ⁷Nechceš nám znovu život darovat, aby se tvůj lid z tebe radoval? ⁸Projev nám, Hospodine, lásku svou, obdaruj nás svou záchranou! ⁹Poslechnu, co říká Bůh, Hospodin (on slibuje pokoj svému lidu, věrným svým): „Jen ať se nevracejí k svému bláznovství!“ ¹⁰Jeho spása je blízko těm, kdo jej ctí, v naší zemi se sláva zabydlí! ¹¹Láska a pravda se spolu setkají, spravedlnost a pokoj se políbí. ¹²Pravda ze země vyraší, spravedlnost k nám z nebe zamíří! ¹³Hospodin sám nás šťastím obdaří a naše země hojně urodí. Spravedlnost před ním poběží, připraví cestu jeho šlépějím!

86 Modlitba Davidova. Slyš mě, Hospodine, a odpověz, vždyť jsem tak nuzný a ubohý! ²Naživu mě prosím zachovej, vždyť jsem ti oddaný! Svému služebníku spásu dej — Bože můj, jsi mou nadějí! ³Smiluj se nade mnou, Hospodine, vždyť k tobě volám celý den! ⁴Svého služebníka naplň radostí, vždyť k tobě, Pane, svou duši povznáším. ⁵Ty přece, Pane, jsi dobrý a soucitný, velice miluješ ty, kdo tě vzývají! ⁶Moji modlitbu, Hospodine, slyš, mých proseb všímej si. ⁷Vzývám tě v den svého souzení, neboť mi odpovíš. ⁸Žádný bůh není, Pane, jako ty, tvým skutkům není podobných! ⁹Všechny národy, které učinil, přijdou se tobě poklonit, tvé jméno, Pane, oslaví! ¹⁰Vždyť ty jsi veliký, činíš zázraky, jediný Bůh jsi ty! ¹¹Svou cestu, Hospodine, ukaž mi, abych se držel tvé věrnosti. Mé srdce ať se soustředí, abych tvé jméno ctil! ¹²Chválím tě, Pane Bože, celým srdcem svým, tvé jméno chci slavit navěky! ¹³Vždyť ty mě miluješ láskou největší, zachránil jsi mě z hloubky záhrobí! ¹⁴Nadutci povstali, Bože, proti mně, tlupa násilníků pase po mém životě — ti, kdo tě nestavějí před sebe! ¹⁵Ty ale, Pane, jsi Bůh milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý, velmi věrný a laskavý. ¹⁶Pohlédni na mě, smiluj se prosím, svého služebníka posilni, synu své služebnice daruj spasení! ¹⁷Dej mi znamení své dobroty, aby se moji nepřátelé stydět museli, až uvidí, že jsi byl mou pomocí a že ty, Hospodine, jsi mě potěšil!

87 Zpívaný žalm synů Korachových. Na svatých horách založil Hospodin ²brány sionské, které miluje nad všechny Jákobovy příbytky. ³Jak slavné věci o tobě říkají, město Boží! ⁴šela ⁴„Egypt a Babylon budu uvádět jako ty, kdo mě poznali; právě tak Filištíny, Týrské i Habešské — každý z nich se tu narodil!“ ⁵O Sionu se pak prohlásí: „Ten i ten se v něm narodil. Kéz jej posílí sám Nejvyšší!“ ⁶Hospodin zapíše, až sečte národy: „I tenhle se tu narodil.“ ⁷šela ⁷Ať proto zpěváci při tanci zpívají: „Všechno mé z tebe pramení!“

88 Zpívaný žalm synů Korachových. Pro předního zpěváka, k tanci. Poučná píseň Hemana Ezrachejského. ²Hospodine, Bože mé spásy, ve dne i v noci před tebou běduji. ³Kéz moje modlitba dospěje k tvé tváři, nakloň své ucho k mému úpění! ⁴Duši mám plnou trápení, můj život se k hrobu nachýlil. ⁵Už patřím k těm, kdo do jámy klesají, jsem jako bojovník síly zbavený! ⁶Zanechali mě mezi mrtvými, jsem jako mrtvoly v hrobě ležící, na něž si nevzpomeneš nikdy víc — od tvoji ruky jsou vzdáleni! ⁷Shodils mě do jámy nejhlubší, do nejtemnější propasti. ⁸Dolehlo na mě tvé zuření, svými vlnami jsi mě porazil! ⁹šela ¹Zpívaný žalm synů Korachových. Pro předního zpěváka, k tanci. Poučná píseň Hemana Ezrachejského. ²Hospodine, Bože mé spásy, ve dne i v noci před tebou běduji. ³Kéz moje modlitba dospěje k tvé tváři, nakloň své ucho k mému úpění! ⁴Duši mám plnou trápení, můj život se k hrobu nachýlil. ⁵Už patřím k těm, kdo do jámy klesají, jsem jako bojovník síly zbavený! ⁶Zanechali mě mezi mrtvými, jsem jako mrtvoly v hrobě ležící, na něž si nevzpomeneš nikdy víc — od tvoji ruky jsou vzdáleni! ⁷Shodils mě do jámy nejhlubší, do nejtemnější propasti. ⁸Dolehlo na mě tvé zuření, svými vlnami jsi mě porazil! ⁹šela ⁹Přátele ode mě zahnal jsi, způsobil, že si mě oškliví. Nemohu uniknout ze svého sevření, ¹⁰oči mi hasnou trápením! Volám tě, Hospodine, každý den, k tobě vztahuji ruce své. ¹¹Budeš snad konat divy pro mrtvé? Zvednou se stíny ke tvé oslavě? ¹²šela ¹²Bude se o tvé lásce mluvit ve hrobě a o tvé věrnosti v záhubě? ¹³Copak se ukáže tvůj zázrak v temnotě a tvá spravedlnost v zemi bez vzpomínek? ¹⁴Já však, Hospodine, k tobě hlas pozvedám, naproti jde ti má ranní modlitba. ¹⁵Proč jen mě, Hospodine, odmítáš, proč skrýváš přede mnou svoji tvář? ¹⁶Ztrápený jsem, umírám od mládí; snáším tvé hrůzy, jsem bezradný. ¹⁷Tvůj prudký hněv se přese mě valí, zdrcen jsem tvými hrůzami! ¹⁸Pořád mě obklíčují jako voda, zaplavují mě ze všech stran.

89 Poučný žalm Etana Ezrachejského. ²Hospodine, o tvé lásce chci zpívat napořád, navěky chci svými ústy tvou věrnost zvěstovat! ³Tvrdím, že tvá láska má věčné základy, nebesa jsou potvrzením tvé věrnosti! ⁴Ty přece řekl jsi: „Se svým vyvoleným vstupuji do smlouvy, svému služebníku Davidovi slibuji: ⁵Tvé potomstvo

ustanovím navěky, po všechna pokolení tvůj trůn upevním.“ séla ⁶Nebesa, Hospodine, slaví tvé zázraky, shromáždění svatých tvou věrnost velebí. ⁷Rovná se Hospodinu někdo v oblacích? Kdo z Božích synů je jako Hospodin? ⁸Velikou bázeň Bůh v radě svatých vzbuzuje, je mnohem hroznější než všichni kolem něj. ⁹Hospodine Bože zástupů, kdo je jako ty — mocný Hospodin? Za všech okolností věrný jsi! ¹⁰Ty sám jsi vládcem nad mořem bouřícím, vzednutí jeho vln dovedeš ukrotit. ¹¹Ty jsi netvora jak mrtvolu rozdrtil, svou mocnou paží jsi soky rozptýlil. ¹²Nebe i země tobě náleží, svět se vším, co je v něm, ty jsi založil. ¹³Sever i jih — stvořil jsi obojí, Tábor i Hermon v tvém jménu jásají. ¹⁴Mocná je paže tvá, silná ruka tvá, pravice tvá se pozvedá. ¹⁵Právo a spravedlnost jsou tvého trůnu opora, láska a věrnost předchází tvoji tvář! ¹⁶Blaze národu, jenž umí Hospodina velebít; ve světle tvé tváře takoví směji žít. ¹⁷Ve tvém jménu radují se celé dny, tvá spravedlnost jim dává vítězství. ¹⁸Sláva jejich síly jsi přece ty sám, díky tvé milosti se náš roh pozvedá. ¹⁹Hospodinu patří naše pavéza, Svatému izraelskému náš král! ²⁰Ve vidění jsi kdysi promluvil, tehdy jsi řekl věrným svým: „Hrdinovi jsem pomoc udělil, vybraného z lidu jsem vyvýšil. ²¹Našel jsem svého služebníka Davida, svým svatým olejem jsem ho pomazal. ²²Má ruka jej bude podpírat, má paže mu bude síly dodávat. ²³Nebude jej moci vydírat nepřítel, nebude přemožen žádným zlosynem. ²⁴Jeho protivníky před ním rozdrtím, ty, kdo jej nenávidí, porazím. ²⁵Má věrnost a láska bude s ním, jeho roh se v mém jménu vyvýší. ²⁶Jeho ruku vložím na moře, na řekách spočine jeho pravice. ²⁷‘Ty jsi můj Otec’ — tak mě osloví — ‘ty jsi můj Bůh, skála mé záchrany!’ ²⁸A tak jej prvorozeným učiním, nejvyšším bude z králů na zemi. ²⁹Svou lásku k němu zachovám navěky, má smlouva s ním se nikdy nezmění. ³⁰Jeho potomstvo ustavím navždycky, dokud potrvá nebe, jeho trůn obstojí. ³¹Jeho synové když však můj Zákon opustí a nebudou se řídit mými pravidly, ³²má ustanovení jestliže poruší a nedodrží mé příkazy - ³³holí potrestám jejich poklesky a jejich provinění ranami. ³⁴Svou lásku však od něj neodvrátím, svou vlastní věrnost nezradím, ³⁵svou smlouvu nikdy neporuším, co vyšlo z mých úst, to nezmění! ³⁶Jednou jsem ve své svatosti přísahal — copak bych zklamal Davida? ³⁷Jeho potomstvo navěky potrvá, jeho trůn přede mnou bude jak slunce stát, ³⁸bude jak měsíc upevněn navěky — ten věrný svědek v oblacích!“ séla ³⁹Teď jsi jej ale zavrhl, zapudil, na svého pomazaného ses rozzuřil. ⁴⁰Smlouvu se svým služebníkem zrušil jsi, jeho korunu jsi na zem zahodil. ⁴¹Všechny jeho hradby jsi prolomil, jeho opevnění jsi rozbořil. ⁴²Všichni kolemjdoucí jej drancují, svým sousedům je vydán k tupení! ⁴³Zvedl jsi pravici jeho nepřátel, rozveselil jsi všechny jeho soupeře. ⁴⁴Ostří jeho meče jsi otupil, nechtěls ho v boji podepřít. ⁴⁵Jeho nádheře jsi konec učinil, jeho trůn jsi k zemi povalil. ⁴⁶Dny jeho mládí jsi ukrátil, zahalil jsi ho pláštěm ostudy! séla ⁴⁷Jak dlouho se, Hospodine, budeš ukrývat? Napořád? Musí tvá zuřivost jak oheň plát? ⁴⁸Jak krátký je můj život — vzpomeň si! K jaké marnosti lidstvo stvořil jsi? ⁴⁹Kdo může žít, smrt nikdy nespátřit? Kdo zachrání svůj život z moci podsvětí? séla ⁵⁰Kam se tvá první láska, Pane, poděla? Na svoji věrnost jsi Davidovi přísahal! ⁵¹Pamatuj, Pane, jak je tvůj služebník pohrdán! Urážky všech těch národů mi padly do klína! ⁵²Jak jen se, Hospodine, tví nepřátelé rouhali! Tvému pomazanému se rouhali a jeho šlépějím! Hospodin ať je požehnan navěky! Amen! Amen!

90 Modlitba Božího muže Mojžíše. Po všechny věky jsi, Pane, byl vždy naším domovem. ²Dřív než se hory zrodily, dřív než jsi zplodil zem a svět, od věků navěky Bůh jsi ty! ³Obracíš člověka zpátky v prach, pravíš: „Vraťte se, smrtelníci, zpět!“ ⁴Před tebou přece tisíc let uplyne jako včerejšek, jak noční hodina! ⁵Splácheš je — jsou pouhý sen, tráva, jež zítra pomine: ⁶ráno roste a rozkvétá, večer skosena usychá! ⁷Pro tvé rozličení hyneme, tvé zuřivosti se děsíme. ⁸Naše viny totiž kladeš před sebe, naše tajnosti na světlo tváře své. ⁹Naše dny míjejí v hněvu tvém, svá léta končíme s povzdechem. ¹⁰Celý náš život trvá sedmdesát let anebo osmdesát, jsme-li při síle. Většina z nich jsou dřina a potíže, náhle je konec — a pryč letíme! ¹¹Sílu tvého hněvu kdo ale zná, před tvou zuřivostí kdo bázeň má? ¹²Nauč nás počítat naše dny, abychom v srdci zmoudřeli! ¹³Navrať se, Hospodine — jak dlouho ještě? Nad svými služebníky smiluj se! ¹⁴Hned za svítání svou láskou nasyť nás, štěstím ať zpíváme do konce života! ¹⁵Naše radost ať trvá jak dřívější soužení, jako ta léta, kdy jsme žili v neštěstí. ¹⁶Tvým služebníkům ať je zjevné dílo tvé, jejich děti ať se kochají v tvé nádheře! ¹⁷Vlídnost našeho Pána Boha ať s námi zůstává, dílo našich rukou ať mezi námi rozkvétá, dílo našich rukou ať rozkvétá!

91 Ve skrýši Nejvyššího kdo přebývá, ve stínu Všemohoucího bude spočívat. ²Hospodinu řeknu: „Jsi mé útočiště, můj hrad, můj Bůh, na něhož spoléhám!“ ³Jistě tě vysvobodí z lovcovy pasti, z morové rány nejprudší. ⁴Přikryje tě svými perutěmi, pod jeho křídly najdeš bezpečí, štít jeho věrnosti tě obklopí! ⁵Nezalekneš se noční hrůzy ani střel, jež ve dne létají, ⁶morové nákazy, jež tmou se plíží, ani zhoubné rány v čase poledním. ⁷Po tvém boku jich padne tisíc a deset tisíců po tvé pravici, tebe to ale nechá být. ⁸Pouze to spatříš na vlastní oči, uvidíš odplatu ničemných! ⁹Když Hospodinu řekneš: „Jsi mé útočiště,“ Nejvyššího když zvolíš za svůj příbytek, ¹⁰žádné neštěstí se ti nepřihodí, rána se vyhne tvému obydlí. ¹¹Vždyť kvůli tobě

pověřil anděly, na všech tvých cestách aby tě chránili,¹² na rukou aby tě nosili, nohu o kámen aby sis nezranil.¹³ Přes lvici i zmijí půjdeš dál, lva i baziliška pošlapáš!¹⁴ „Přilnul ke mně, a tak ho zachráním, poznal mé jméno a já ho vyvýším.¹⁵ Bude mě volat a já mu odpovím, v dobách souzení budu s ním, vysvobodím jej a oslavím.¹⁶ Dlouhým životem ho nasytím — ukážu mu své spasení!“

92 Zpívaný žalm pro sobotní den.² Krásné je Hospodina velebit, tvé jméno opěvovat, Nejvyšší!³ Vyprávět o tvé lásce za svítání, o tvé věrnosti zpívat za noci⁴ při loutně s deseti strunami, za doprovodu citory.⁵ Svými skutky jsi mě, Pane, obšťastnil, proto chci zpívat o díle rukou tvých.⁶ Jak velké jsou, Hospodine, skutky tvé, jak jsou tvé záměry velmi hluboké!⁷ Tupý člověk o tom neví nic, omezenec vůbec netuší,⁸ že jako tráva rostou ničemní a všichni zločinci že vzkvétají, aby vyhlazeni byli navždycky.⁹ Ty však, Hospodine, jsi vyvýšen navěky!¹⁰ Jistěže, Hospodine, nepřátelé tví, jistěže nepřátelé tví budou zničeni: rozprášení budou všichni zločinci!¹¹ Můj roh však pozvedneš jako roh buvolí, čerstvým olejem mě pokropíš.¹² Uvidím pád těch, kdo mě špehují, o zkáze bídáků, kteří mě napadají, uslyším!¹³ Spravedlivý ale jak palma pokvete, jak cedr v Libanonu poroste.¹⁴ V Hospodinově domě kdo jsou vsazeni, v nádvořích našeho Boha vzkvétají.¹⁵ Ovoce ponесou ještě ve stáří, čerství zůstanou a plní sil. Zvěstovat budou Hospodinovu poctivost — on je má Skála, je každé křivdy prost!

93 Hospodin kraluje, oblék se v majestát, oblék se Hospodin, silou se přepásal! Pevně je postaven svět, aby se neotrásl,² tvůj trůn byl založen dříve než čas — od věčnosti jsi ty sám!³ Zvedají řeky, Hospodine, zvedají řeky svůj hlas, zvedají řeky vlnobití svá!⁴ Nad hřmění proudů mohutných, nad moře mocné bouření mnohem mocnější je Hospodin!⁵ Zcela spolehlivá jsou tvá svědectví, tvému domu svatost náleží, Hospodine, navždycky!

94 Bože pomsty, Hospodine, Bože pomsty, zaskvěj se.² Soudce vši země, povstaň již, dej pyšným, co si zaslouží!³ Jak dlouho, Hospodine, ničemní, jak dlouho ničemní budou vítězit?⁴ Chrlí jen pýchu, kdykoli promluví, všichni ti zločinci se honosí.⁵ Tvůj lid, Hospodine, deptají, utlačují tvé dědictví.⁶ Mordují vdovy a příchozí, vraždí sirotky!⁷ Říkají: „Hospodin to přece nevidí, Bůh Jákobův se to nedozví!“⁸ Pochopte to, vy tupci největší, kdy rozum dostanete, hlupáci?⁹ Ten, který stvořil ucho — copak neslyší? Ten, kdo zformoval oko — copak nevidí?¹⁰ Ten, který trestá národy — copak nesoudí? Učitelí lidstva snad chybí vědění?¹¹ Hospodin zná lidské úmysly — neznamenaají vůbec nic!¹² Blaze člověku, jehož, Hospodine, káráš, člověku, jehož učíš ze svého Zákona.¹³ Dáváš mu odpočinout od zlých dnů, než bude vykopána jáma ničemům.¹⁴ Hospodin přece nenechá svůj lid, nikdy neopustí své dědictví!¹⁵ Ke spravedlivým se právo navrátí, všichni poctiví dojdou odplaty.¹⁶ Kdo se mě zastane proti bídákům? Kdo se mnou postaví se proti zlosynům?¹⁷ Kdyby mi býval nepomohl Hospodin, zakrátko bydlel bych v říši mlčení!¹⁸ Už jsem si řekl: „Má noha poklesá,“ tvá láska, Hospodine, mě ale držela!¹⁹ Když nitro měl jsem plné úzkostí, tvé utěšení mi bylo rozkoší!²⁰ Spojí se s tebou vládci zločinní? Ti, kteří proti právu plodí trápení?²¹ Takoví spravedlivého berou útokem, na smrt odsuzují nevinné!²² Hospodin je však mou pevností, můj Bůh je skalou, v níž se ukryji.²³ On jejich zvrácenost na ně obrátí, jejich vlastní špatností je vyhladí, Hospodin, náš Bůh, je vyhladí!

95 Pojďte, zpívejme Hospodinu s radostí, jásejme Skále naší záchrany!² Do jeho přítomnosti vstupme s vděčností, hlasitými žalmy ho pojdme oslavit!³ Veliký Bůh je Hospodin přece, veliký Král nad všemi bohy.⁴ V jeho rukou jsou základy země, jemu náleží horské vrcholy.⁵ Patří mu moře, vždyť učinil je, i souš jeho ruce stvořily!⁶ Pojďte a klaňme se, před ním padněme, Hospodin je náš Tvůrce, před ním klekněme!⁷ On je náš Bůh, my lid, jež on pase, ovce, o které on sám pečuje. Dnes, když ho uslyšíte mluvit,⁸ nebudte zatvrzelí jako při vzpouře, jako v den pokušení tehdy na poušti,⁹ když mě pokoušeli vaši otcové. Zkusili mě a viděli, co umím,¹⁰ to pokolení jsem si hnusil po čtyřicet let, až jsem si řekl: „Ten lid má pobloudilé srdce, mé cesty vůbec neznají!“¹¹ Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl: „Do mého odpočinku nikdy nevzkročí!“

96 Zpívejte Hospodinu novou píseň, zpívej Hospodinu, celá zem!² Zpívejte Hospodinu, jeho jméno chvalte, jeho spásu zvěstujte den co den.³ O jeho slávě národům vyprávějte, o jeho dívech řekněte lidem všem!⁴ Veliký je Hospodin, vši chvály hodný, nad všechny bohy ohromný.⁵ Bohové národů jsou samé modly, Hospodin ale stvořil nebesa.⁶ Sláva a nádhera je v jeho přítomnosti, v jeho svatyni je síla a nádhera.⁷ Vzdejte Hospodinu, lidské plémě, vzdejte Hospodinu slávu a moc!⁸ Vzdejte Hospodinu slávu, jež náleží mu, do jeho nádvoří s dary předstupte.⁹ Klaňte se Hospodinu v jeho svaté kráse, před ním se rozechvěj, celá zem!

¹⁰Národům řekněte: „Hospodin kraluje!“ Pevně je postaven svět, nic jím neotřese; on bude soudit lidi poctivě!
¹¹Jásejte, nebesa, země ať raduje se, moře ať burácí se vším, co je v něm! ¹²Celý světa kraj ať se veselí, ať zvučí všechno lesní stromoví ¹³před Hospodinem, který přichází: „Přichází, aby soudil zem! On bude spravedlivě soudit svět, národy bude soudit v pravdě své!“

97 Hospodin kraluje, raduj se, země, množství ostrovů ať zajásá! ²Hustý mrak jej obklopuje, právo a spravedlnost jeho trůn podpírá. ³Předchází jej prudký plamen, spaluje protivníky kolem dokola! ⁴Světlu svítí jeho blesky, zem to vidí, chvěje se! ⁵Hory jak vosk před Hospodinem tají, před Pánem země veškeré. ⁶Nebesa vyprávějí o jeho spravedlnosti, na jeho slávu hledí všechny národy. ⁷Hanba všem, kdo uctívají bůžky, těm, kdo se chlubí svými modlami — všichni bohové se před ním sklánějí! ⁸Sion se veselí, když to slyší, judské osady se radují, Hospodine, díky soudům tvým! ⁹Vždyť ty, Hospodine, jsi nad vši zemí Nejvyšší, nad všemi bohy jsi velmi vznešený! ¹⁰Milovníci Hospodina, mějte zlo v nenávisti, život svých věrných on přece ochrání, vysvobodí je z ruky ničemných! ¹¹Poctivým lidem světlo vychází, radost je dána upřímným. ¹²Radujte se v Hospodinu, kdo jste poctiví, oslavujte památku jeho svatosti!

98 Žalm. Zpívejte Hospodinu novou píseň, vždyť přece činí zázraky! Svojí pravicí, paží své svatosti vydobyl sobě vítězství. ²Hospodin předvedl svoje spasení, svou spravedlnost zjevil před všemi národy. ³Na svoji lásku se rozpomněl, na svou věrnost k domu Izraele, aby všechny končiny světa viděly spásu, již náš Bůh připravil! ⁴Jásej Hospodinu, celá zem, dejte se do zpěvu, žalmy zahrajte! ⁵Zahrajte Hospodinu na citeře, při citeře mu žalmy zpívejte. ⁶Na trubky a rohy zatrubte, před králem Hospodinem jásejte! ⁷Moře ať burácí se vším, co je v něm, stejně tak všichni, kdo žijí na světě! ⁸Řeky, tleskejte radostí, hory ať k tomu zpívají ⁹před Hospodinem, jenž přichází soudit zem. On bude spravedlivě soudit svět, národy bude soudit poctivě!

99 Hospodin kraluje — národy, chvějte se! Trůní nad cherubíny — země ať třese se! ²Veliký je na Sionu Hospodin, vyvýšený nad všemi národy. ³Tvé jméno veliké a hrozné ať velebí: „On je svatý!“ ⁴Král ve své síle právo miluje, vždyť ty jsi rovnost stanovil, právo a spravedlnost v Jákobovi konáš ty. ⁵Vyvyšujte Hospodina, Boha našeho, klaňte se u jeho podnoží: „On je svatý!“ ⁶Mojžíš a Áron jsou mezi jeho kněžími, Samuel mezi těmi, kdo jeho jméno vzývají; k Hospodinu volali a on jim odvětil. ⁷Z oblakového sloupu mluvil k nim; dbali na svědectví a zákony, které jim uložil. ⁸Hospodine, Bože náš, tys jim odpovídal, byl jsi jim Bohem, který odpouští, i když jsi trestal jejich zločiny. ⁹Vyšujte Hospodina, Boha našeho, klaňte se na hoře jeho svatosti: „Jistě je svatý náš Bůh, Hospodin!“

100 Děkovný žalm. Jásej Hospodinu, celá zem, ²služte Hospodinu vesele, přistupte před něj se zpěvem! ³Hospodin je Bůh, to vězte, on je náš Tvůrce, jemu patříme; jsme jeho lid — ovce na jeho pastvině! ⁴Do jeho bran vejděte s děkováním, do jeho nádvoří s chválami; dobrořečte jeho jménu s vděčností! ⁵Hospodin je přece tolik dobrý, jeho láska trvá navěky, jeho věrnost po všechna pokolení!

101 Žalm Davidův. O lásce a právu zazpívám, tobě, Hospodine, chci zpívat žalm. ²Poctivou cestu pečlivě sleduji — kdy už mě navštívíš? Ve vlastním domě chci žít tak, jak srdci velí poctivost. ³Nikdy nepřijde před můj zrak žádná hanebnost! Skutky odpadlíků jsou mi odporné, nemám s nimi nic společné. ⁴Zvrácené srdce ať je mi vzdálené, nechci se vyznat v ničem zlém! ⁵Kdo svého bližního tajně pomlouvá, toho umlčím. Povýšené oči a srdce nadutá nikdy nestrpím! ⁶Věrně si v celé zemi vyhlížím, takoví u mne budou žít. Poctivou cestou kdo umí jít, takový bude můj služebník. ⁷V mém domě však bydlet nebude nikdo, kdo páchá lest. Nikdo, kdo mluví lži, mi nesmí na oči! ⁸Každého rána umlčím všechny ničemy na zemi. Z Hospodinova města vymýtím všechny zlosyny!

102 Modlitba ubožáka, když v zoufalství vylévá před Hospodinem své úzkosti. ²Naslouchej, Hospodine, mé modlitbě, můj křik o pomoc kéž k tobě pronikne! ³Svou tvář přede mnou neskrývej v den, kdy jsem ohrožen! Nakloň mi ucho své, v den, kdy volám tě, pospěš, vyslyš mě! ⁴Moje dny v dýmu ztrácí se, mé kosti planou jako pec. ⁵Mé zbité srdce jak tráva uvadlo, ani si nevzpomenu na jídlo! ⁶Od námahy mého kvílení jsem na kost vyhublý! ⁷Pelikánu v poušti se podobám, jsem jako sýček v pustinách. ⁸Nemohu spát a jsem sám jak vrabec na střeších. ⁹Posměchu nepřátel jsem denně vydáván, za blázna mají mě, jsem pro ně nadávka! ¹⁰Vždyť jako chleba popel polykám, do svého nápoje slzy přidávám! ¹¹To všechno pro tvůj hněv, pro tvé

horlení — pozdvihl jsi mě, abys mě odmrští! ¹² Mých dnů jak stínu ubývá, tak jako tráva uvadám. ¹³ Ty však, Hospodine, navěky zůstáváš, po všechna pokolení trvá tvá památka. ¹⁴ Vstaneš, aby ses nad Sionem smiloval, vždyť už je čas mu přízeň prokázat, už přišel správný čas! ¹⁵ Vždyť tvoji služebníci milují jeho kamení, nad jeho prachem jsou hnutí lítosti! ¹⁶ Hospodinovo jméno národy ctít budou a všichni králové světa slávu tvou, ¹⁷ až Hospodin znovu Sion zbuduje, až se ukáže ve slávě. ¹⁸ Tehdy se obrátí k modlitbě trpícího, tehdy nepohrdne jejich modlitbou! ¹⁹ Ať je to zapsáno pro příští pokolení, ať slaví Hospodina ti, kteří budou stvořeni, ²⁰ že shlédl dolů ze svých svatých výšin, Hospodin z nebe že pohleděl na zemi, ²¹ aby vyslyšel nárek uvězněných, odsouzené k smrti aby propustil! ²² Jméno Hospodin bude na Sionu znít, Jeruzalém jeho chvála naplní, ²³ národy a království až se shromáždí, aby Hospodinu sloužili! ²⁴ Uprostřed cesty mi síly podlomil, můj život náhle ukrátil. ²⁵ Řekl jsem: Bože můj, neber mě zprostřed života — po všechna pokolení trvají léta tvá! ²⁶ Za pradávna jsi zemi založil, dílem tvých rukou jsou nebesa. ²⁷ Ona pominou, ty budeš vždy, všechna se jako šaty obnosí. Odložíš je jak starý plášť a budou pryč. ²⁸ Ty však jsi tentýž — tvá léta neskončí. Děti tvých služebníků budou žít dál, jejich símě bude před tebou rozkvétat!

103 Žalm Davidův. Dobrořeč, duše má, Hospodinu a celé nitro mé jeho svatému jménu! ² Dobrořeč, duše má, Hospodinu a nikdy nezapomeň na jeho odměnu! ³ On ti všechny tvé viny odpouští, on tě uzdravuje ze všech nemocí. ⁴ On tě vykupuje od smrti v propasti, on tě korunuje láskou a něžností. ⁵ On štědře naplňuje tvé žádosti, mládí ti obnovuje jako orlovi! ⁶ Hospodin spravedlnost zjednává, všem utlačeným k právu pomáhá. ⁷ Svě cesty Mojžíšovi poznat dal, synům Izraele své skutky ukázal. ⁸ Hospodin je milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý a velmi laskavý. ⁹ Nevznáší stále výčitky, nechová zlobu navěky. ¹⁰ Nenakládá s námi, jak zaslouží náš hřích, neodplácí nám podle našich vin. ¹¹ Jako je vysoko nebe nad zemí, tak velkou lásku má k těm, kdo ho ctí. ¹² Jako je od západu východ vzdálený, tak vzdálil od nás naše přestupky. ¹³ Jako je otec k dětem laskavý, tak je laskavý Hospodin k těm, kdo ho ctí! ¹⁴ On přece ví, z čeho jsme složeni, to, že jsme prach, si nosí v paměti. ¹⁵ Vždyť jako tráva trvá smrtelník, jak polní kvítí kvete si. ¹⁶ Poryvem větru ale mizí pryč, nezbude památky, kde dříve byl. ¹⁷ Hospodinova láska trvá odevždy, navždy zůstane s jeho ctiteli. Jeho spravedlnost bude i s vnoučaty ¹⁸ těch, kdo jeho smlouvu dodrží, kdo pamatují plnit jeho příkazy. ¹⁹ Hospodin ustavil svůj trůn na nebi, svou královskou mocí vládne nade vším! ²⁰ Dobrořečte Hospodinu, jeho andělé, vy mocní hrdinové, kteří jeho slovo konáte, vy, kteří jeho slovo plníte poslušně! ²¹ Dobrořečte Hospodinu, všechny jeho zástupy, vy, jeho služebníci, kteří jste mu po vůli! ²² Dobrořečte Hospodinu, všechna jeho stvoření, všude tam, kam sahá jeho vládnutí! Dobrořeč duše má Hospodinu!

104 Dobrořeč duše má Hospodinu! Jak jsi veliký, Hospodine, Bože můj — oděn jsi slávou a nádherou! ² Světlem jsi jak pláštěm zahalen, nebe jsi jako plachtu rozestřel! ³ Svoje paláce jsi nad vodou postavil, jak vozy užíváš husté oblaky, vznášíš se na křídlech větrných. ⁴ Vichry činíš svými posly, tvými služebníky jsou plameny! ⁵ Zemi jsi založil na jejích sloupech, navěky jí neotřese vůbec nic. ⁶ Jak pláštěm přikryl jsi ji oceánem, vody stály i nad horami. ⁷ Před tvou hrozbou pak rozutekly se, před tvým burácením přechaly. ⁸ Sahaly k horám, stekly však do údolí, na místo tebou určené. ⁹ Hranice dals jim, aby je nepřekročily, aby už nikdy nepřikryly zem! ¹⁰ Ty pouštíš potoky do údolí, aby proudily mezi horami, ¹¹ všechnu polní zvěř aby napájely, divocí oslí aby u nich žízeň zahnali, ¹² na jejich březích aby hnízdili ptáci, jejich zpěv aby zněl mezi větvemi. ¹³ Ze svých paláců hory napájíš, země se sytí ovocem skutků tvých! ¹⁴ Trávě pro dobytek dáváš růst a také rostlinám k lidskému užítku, aby jim ze země pokrm vyrostl. ¹⁵ Víno, jež smrtelníka v srdci oblaží, olej, po němž se obličej rozzáří, a chléb, který člověku dodá síl. ¹⁶ Hospodin sytí i své stromoví — libanonské cedry, které sám vysadil. ¹⁷ Vrabcí si na nich hnízda postaví, čáp si nachází domov na jedli. ¹⁸ Vysoké hory patří kamzíkům, skály jsou útočištěm králíků. ¹⁹ Stvořil jsi měsíc, aby časy určoval, i samo slunce ví, kdy má zapadat. ²⁰ Přivádíš tmu a noc se rozhostí, spoustou zvěře se lesy zahemží. ²¹ Po své kořisti řvou tehdy lvi, aby tak Boha o pokrm žádali. ²² S východem slunce se vrací zpět, aby ulehli ve svých doupatech. ²³ Za svým úkolem tehdy člověk vyráží, pracuje na něm, než se zešeří. ²⁴ Kolik je, Hospodine, skutků tvých! Všechno jsi moudře učinil — země je plná tvých stvoření! ²⁵ Hle, je tu moře širé a veliké, havěť bezpočtu se hemží v něm — maličci i velcí tvorové! ²⁶ Plují v něm lodě a také leviatan, jehož jsi stvořil, aby si tam hrál! ²⁷ Ti všichni k tobě vzhlížejí, abys je krmil v čase potřeby. ²⁸ Dáváš jim a oni sbírají, když otevřeš ruku, sytí se hojností. ²⁹ Děsí se ale, když svou tvář ukrýváš, hynou, když dech jim odjímáš — navracejí se znovu v prach. ³⁰ Svého Ducha když pošleš, bývají stvořeni, abys tvář země znovu obnovil! ³¹ Hospodinova sláva ať trvá věčně, ze svého díla ať se Hospodin raduje! ³² Pod jeho pohledem země třese se, hory dýmají pod jeho dotykem! ³³ Zpívat budu Hospodinu celý život svůj, žalmy zpívat svému Bohu, dokud jsem tu! ³⁴ Kéž se mu líbí moje myšlenky — Hospodin je přece mojí radostí! ³⁵ Kéž by už hříšníci ze světa zmizeli, kéž by tu darebáci více nebyli! Dobrořeč, duše má, Hospodinu! Haleluja!

105 Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte, jeho činy rozhlašujte mezi národy! ² Zpívejte mu, hrajte mu, rozvažujte o všech jeho zázracích! ³ Jeho svatým jménem chlubte se, ze srdce ať se radují, kdo Hospodina hledají! ⁴ Po Hospodinu se pejte, po jeho síle, jeho tvář vždycky hledejte. ⁵ Pamatujte, jaké divy provedl, jaké zázraky a co rozhodl. ⁶ Vy, símě Abrahama, jeho služebníka, jste jeho vyvolení, děti Jákoba. ⁷ On je Hospodin, Bůh náš, celá zem jeho soudu podléhá! ⁸ Na svoji smlouvu pamatuje věčně, na slovo tisíci pokolení svěřené, ⁹ na smlouvu, již uzavřel s Abrahamem, na přísahu, již složil před Izákem. ¹⁰ Jákobovi ten výrok potvrdil za věčnou smlouvu pro Izrael: ¹¹ „Tobě dám kanaánskou zem, bude tvým dědičným údělem!“ ¹² Přitom jich tenkrát bylo jen trochu, byli jenom hrstkou cizinců. ¹³ Z národu do národu když bloudili, od jednoho k jinému království, ¹⁴ nikoho nenechal, aby jim ublížil. I krále kvůli nim varoval: ¹⁵ „Mé pomazané nechte být! Mým prorokům nepůsobte žal!“ ¹⁶ Když potom přivolał na zem hlad a odřízl je od chleba, ¹⁷ poslal před nimi jistého Josefa, jehož prodali jako otroka. ¹⁸ Nohy měl sevřené v okovech, hrdlo uvězněné v železech. ¹⁹ Když se pak splnila jeho předpověď, když jej protříbila Hospodinova řeč, ²⁰ král ho pak nechal propustit z okovů, vládce národů dal mu svobodu. ²¹ Správcem svého paláce jej učinil — vládl nade vším jeho bohatstvím! ²² Jeho dvoranům poroučel podle libosti, jeho poradce vedl k moudrosti. ²³ Do Egypta tenkrát přišel Izrael, Jákob byl hostem v zemi Chamově. ²⁴ Svůj lid tam Hospodin velmi rozplodil, bylo jich víc, než jejich protivníci unesli! ²⁵ Nechal je nenávidět jeho lid, na jeho služebníky aby vymýšleli lsti. ²⁶ Poslal k nim svého služebníka Mojžíše se svým vyvoleným, Áronem. ²⁷ Ti jim předváděli jeho znamení, v Chamově zemi konali zázraky! ²⁸ Poslal tmu a přišlo zatmění, jeho příkazům se totiž vzepřeli. ²⁹ Jejich vody ve krev obrátil, zahubil všechny ryby v nich. ³⁰ Jejich země se hemžila žabami — byly i v královských ložnicích! ³¹ Na jeho rozkaz mouchy přilétly, po celé říši byli komáři. ³² Místo deště je zasypal kroupami, nad jejich zemí se blesky míhaly. ³³ Potloukl jejich révu i jejich fíkoví, po celé jejich říši stromy roztrátil! ³⁴ Na jeho rozkaz přilétly kobylky, nemožné bylo spočítat housenky! ³⁵ Sežraly jim v zemi všechny rostliny, pohltily vše, co půda urodí. ³⁶ Všechno prvorozené pak v té zemi bil, všechen výkvět mládí jim zahubil. ³⁷ Svůj lid pak vyvedl se stříbrem a zlatem, v žádném z jeho kmenů nikdo neumdlel! ³⁸ Z jejich odchodu měli radost v Egyptě, strach z Izraele totiž svíral je! ³⁹ Rozestřel oblak, aby jim dal stín, noc jim svým ohněm prozářil. ⁴⁰ Na jejich žádost dal jim křepelky, sytil je svým chlebem nebeským. ⁴¹ Otevřel skálu, vody vytryskly, proudem se valily po poušti! ⁴² Pamatoval na to, co svatě zaslíbil svému služebníku Abrahamovi. ⁴³ Svůj lid tehdy vyvedl s veselím, svoje vyvolené s jásáním! ⁴⁴ Potom jim daroval země pohanů, dědičně získali úsilí národů, ⁴⁵ aby se řídili jeho pravidly a dodržovali jeho zákony. Haleluja!

106 Haleluja! Oslavujte Hospodina — je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky! ² Kdo jen vyličí Hospodinovo hrdinství, kdo jeho chválu plně vypoví? ³ Blaze těm, kteří se drží práva, kdo žijí spravedlivě v každý čas! ⁴ Pamatuj na mě, Hospodine, až svému lidu přízeň prokážeš, se svojí spásou navštív mě! ⁵ Štěstí tvých vyvolených dej mi zakusit, s tvým národem ať se mohu veselit a chlubit se spolu s těmi, kdo ti náleží! ⁶ Zhřešili jsme jako už naši otcové, zkazili jsme se a jednali jsme zle. ⁷ Naši otcové v Egyptě nepochopili divy tvé! Na velikost tvé lásky nepamatovali, u Rudého moře Nejvyššího dráždili. ⁸ Zachránil je však pro své jméno, aby ukázal své hrdinství. ⁹ Rudému moři pohrozil, a vyschlo, provedl je hlubinami jako po poušti! ¹⁰ Zachránil je před jejich soky, vykoupil je ze spárů nepřátel. ¹¹ Voda se zavřela nad jejich trýzniteli, ani jediný z nich neutek. ¹² Tehdy věřili jeho zaslíbením, tehdy ho chválili se zpěvem. ¹³ Rychle však zapomněli na jeho činy, nechtěli čekat, jak se rozhodne. ¹⁴ Propadli lačnosti v oné poušti, Boha pokoušeli v pustině. ¹⁵ Poskytl jim tedy, oč tolik stáli, dopustil však na ně úbytě. ¹⁶ Potom zas v táboře žárili na Mojžíše a na Hospodinova svatého, Árona. ¹⁷ Země se otevřela, Dátana pohltila, Abiramovu hordu pohřbila. ¹⁸ Oheň vyšlehl proti té tlupě, spálil ty darebáky plamenem! ¹⁹ Na Orébu si potom tele udělal tomu odlitku se klaněli. ²⁰ Slávu svého Boha tenkrát vyměnil za sochu býka, co trávu jí! ²¹ Zapomněli na Boha, svého spasitele, jenž konal veliké věci v Egyptě: ²² zázraky činil v zemi Chamově, u Rudého moře věci předivné. ²³ Byl by je vyhledal, jak rozhodl se, nebýt jeho vyvoleného Mojžíše. Ten se v té roztržce postavil před něj, a tak odvrátil jeho zhoubný hněv. ²⁴ Potom však pohrdli krásnou zemí, jeho zaslíbení věřit nechtěli. ²⁵ Ve svých stanech se dali do reptání, poslouchat Hospodina odmítli. ²⁶ Pozvedl tedy ruku k přísaze, že je nechá padnout na poušti, ²⁷ že jejich símě rozežene po národech, po cizích zemích že je rozpráší. ²⁸ Potom se s modlou Baal-peor spráhli, jedli oběti patřící mršinám. ²⁹ Boha tak popudili svými činy, že mezi nimi propukla pohroma. ³⁰ Vtom povstal Pinchas, aby zjednal právo, a Hospodin tu ránu zastavil. ³¹ Početl mu to za spravedlnost po všechna pokolení, navěky. ³² Při vodách Meriby ho znovu popudili, až také Mojžíš kvůli nim pochybil. ³³ V duchu ho tehdy tolik rozhořčili, že se unáhlil svými rty. ³⁴ Potom nevyhledali národy, o kterých jim to Hospodin poručil. ³⁵ Promísili se s pohany, naučili se jejich způsoby! ³⁶ Začali uctívat jejich modly, do jejich pasti se zapletli. ³⁷ I svoje syny jim obětovali, své dcery dábům dávali! ³⁸ Nevinnou krev tehdy prolévali, krev synů svých a svých dcer. Modlám v Kanaánu je obětovali —

tou krví byla poskvrněna zem! ³⁹ Svými skutky takto pošpinili se, a svými činy smilnili. ⁴⁰ Hospodin vzplanul proti svému lidu hněvem, své dědictví si zošklivil! ⁴¹ Napospas pohanům proto zanechal je, aby jejich sokové vládli nad nimi. ⁴² Utiskovali je jejich nepřátelé, srazeni byli do jejich područí. ⁴³ Znovu a znovu zachraňoval je, oni ho ale vědomě dráždili — ve své špatnosti klesali stále níž! ⁴⁴ On ale viděl jejich tíseň, kdykoli slyšel jejich křik. ⁴⁵ Pamatoval na smlouvu svou s nimi, ve své velké lásce byl pohnut lítostí. ⁴⁶ Proto k nim nakonec probudil soucit všech, kdo je drželi v zajetí. ⁴⁷ Zachraň nás, Hospodine, náš Bože, a z národů nás posbírej! Tvé svaté jméno ať oslavíme, tvou chválou ať se chlubíme! ⁴⁸ Ať je požehnán Hospodin, Bůh izraelský, od věků až navěky! Ať všechen lid odpoví: Amen! Haleluja!

107 Oslavujte Hospodina — je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky! ² Hospodinovi vykoupení ať o tom vyprávějí, že je z nepřátelské moci vykoupil, ³ že je shromáždil z cizích zemí, z východu i ze západu, ze severu i zámoří! ⁴ Bloudili pouští po cestách opuštěných, nemohli najít město k bydlení. ⁵ Hladoví byli a trpěli žízní, až umdlávali slabostí. ⁶ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní, a on je vysvobodil z jejich úzkostí. ⁷ Vedl je po cestě nejpřímější, aby dosáhli města k bydlení. ⁸ Sláva Hospodinu za jeho lásku, za divy, které dělá pro lidi! ⁹ On přece uspokojí duši lačnou, bohatě nasytí toho, kdo hladoví! ¹⁰ Žili v temnotě, ve stínu smrti, ve svém neštěstí sevření železy, ¹¹ neboť se vzpírali výrokům Božím, záměry Nejvyššího pohrdli. ¹² Proto jim zkrušil srdce útrapami, klesali a nebylo pomoci. ¹³ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní, a on je zachránil z jejich úzkostí. ¹⁴ Ze tmy je vyvedl, ze stínu smrti, roztrhal jejich řetězy. ¹⁵ Sláva Hospodinu za jeho lásku, za divy, které dělá pro lidi! ¹⁶ On přece rozbíjí brány z bronzu, láme železné závory! ¹⁷ Blázni se vydali cestou zvrácenosti a za své viny trpěli. ¹⁸ Veškerý pokrm si ošklivili, až k branám smrti dospěli. ¹⁹ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní, a on je zachránil z jejich úzkostí. ²⁰ Poslal své slovo a byli uzdraveni, zachránil je od záhuby. ²¹ Sláva Hospodinu za jeho lásku, za divy, které dělá pro lidi! ²² Jako oběť ať mu přinášejí chválu, o tom, co učinil, ať zpívají! ²³ Ti, kdo se vydali na moře v lodích, na mocné vody za svým řemeslem, ²⁴ takoví viděli skutky Hospodinovy, jeho zázraky na hlubině. ²⁵ Na jeho slovo se strhla bouře, vítr vysoko vlny pozvedal. ²⁶ Stoupali k nebi, padali do hloubek, hrůzou se rozplynula jejich odvaha. ²⁷ Jak vratký opilec potáceli se, veškerá zkušenost byla ta tam. ²⁸ Volali k Hospodinu tehdy v té tísní, a on je vyvedl z jejich úzkostí. ²⁹ Proměnil onu bouři v šepot, mořské vlny se zklidnily. ³⁰ Radovali se, když nastalo ticho, dovedl je k přístavu, po němž toužili. ³¹ Sláva Hospodinu za jeho lásku, za divy, které dělá pro lidi! ³² Ať je vyvyšován ve shromáždění lidu, v radě starců ať jej oslaví! ³³ Mohutné řeky obrací v pouště, vodní prameny v suchopár, ³⁴ úrodnou zemi v solné pláně pro špatnost těch, kdo žili tam. ³⁵ Pouště zas obrací na jezera, vyprahlou zemi ve vodní prameny. ³⁶ Usazuje tam ty, kteří hladověli, aby založili město k bydlení. ³⁷ Oseli pole, vinice vysadili, které pak vydaly hojný užitek. ³⁸ Žehnal jim tak, že se velmi rozmnožili, před úbytkem chránil jejich dobytek. ³⁹ Ubývalo jich, když byli poníženi ukrutnou bídou a trápením. ⁴⁰ I přední muže vystavil hanbě, nechal je bloudit v pustotě bez cíle. ⁴¹ Z trápení ale vyzvedl ubožáky, jejich rodinu jak ovce rozmnožil. ⁴² Poctiví radují se, když to vidí, ústa musejí zavřít všichni zlosyni! ⁴³ Kdo je moudrý, ať se tohoto drží, o Hospodinově lásce ať přemýšlí!

108 Zpívaný žalm Davidův. ² Mé srdce je, Bože, připraveno, celou duší chci zpívat a hrát. ³ Probuď se konečně, loutno a citero, ať vzbudím ranní zář! ⁴ Chválit tě, Hospodine, chci mezi lidmi, chci ti hrát žalmy uprostřed národů: ⁵ Tvá láska sahá výše než k nebi, tvá věrnost vzhůru k oblakům. ⁶ Zvedni se, Bože, nad nebe, svou slávou přikryj celou zem! ⁷ Ať jsou zachráněni ti, jež miluješ, pomoz svou pravicí, vyslyš mě! ⁸ Bůh promluvil ve své svatosti: „Vítězně Šechem rozdělím, údolí Sukot si rozměřím. ⁹ Můj je Gileád, můj je Manases, Efraim je má helma, Juda žezlo mé, ¹⁰ Moáb za umyvadlo slouží mi, na Edom sandál odhodím, nad Filištíny vítězně zakřičím!“ ¹¹ Kdo mě doprovodí do hrazeného města? Kdo mě do Edomu povede? ¹² Kdo jiný než ty, Bože, jenž zavrhl nás, ty, Bože, jenž s našimi šiky netáhneš? ¹³ Pomoz nám prosím proti nepříteli, záchrana od člověka je přece nicotná. S Bohem však jistě udatně zvítězíme — on naše nepřátele rozdupá!

109 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. Bože, má chloubu, přeruš své mlčení! ² Ústa si na mě otvírají zrádci zlí, pomlouvají mě lživými jazyky! ³ Nenávisťnými slovy mě zasypali, bezdůvodně proti mně bojují. ⁴ Za moje přátelství mě obviňují, zatímco přináším své modlitby. ⁵ Zlobou mi za dobrotu odplácejí a nenávisť za mé přátelství. ⁶ Ustanov nad ním zlého soudce, po pravici ať mu stojí žalobce! ⁷ Až bude souzen, ať je za zločince, i jeho modlitba ať hříchem je! ⁸ Ať jeho život trvá jen krátce, jeho pověření ať jiný převezme! ⁹ Ať jeho děti zůstanou sirotky, jeho žena ať ovdoví! ¹⁰ Ať jeho synové po žebrotě chodí, vyhnání ze svých rozvalin! ¹¹ Ať lichvář zabaví vše, co mu patří, jeho jmění ať si vezmou cizinci! ¹² Ať nemá nikoho, kdo by ho měl rád, ať není, kdo by jeho sirotky litoval! ¹³ Ať jeho potomci jsou zcela vymýceni, jejich jméno ať v příštím pokolení vymizí! ¹⁴ Ať na vinu jeho předků Hospodin pamatuje, hřích jeho matky ať není zahlazen! ¹⁵ Ať je má Hospodin před

sebou vždycky, ať jejich památku ze země vyhladí! ¹⁶ Proto, že na laskavost ani nepomyslel, nuzného ubožáka štvál jako zvěř, mordoval toho, kdo bolest v srdci měl! ¹⁷ Miloval prokletí, tak ať ho raní, nestál o požehnání, tak ať ho opustí! ¹⁸ Jak oděv oblékal si proklínání, jak voda se mu vsáklo do těla, vniklo mu do kostí jako mast. ¹⁹ Ať ho to prokletí zahalí jako plášť, ať ho vždy obepíná jako pás! ²⁰ Takto ať Hospodin ztrestá mé žalobce, ty, kteří o mně mluví tolik zle. ²¹ Hospodine, Pane, ty ale zastaň se mě pro jméno své! Jsi tak dobrý ve své lásce — zachraň mě! ²² Nuzný ubožák, to jsem já, srdce mě bolí v útrokách. ²³ Jako stín navečer ztrácím se, jako kobyłka jsem větrem unášen. ²⁴ Od postu se mi chvějí kolena, mé tělo hubne a sesychá. ²⁵ Lidem jsem už jenom pro posměch, hlavami potrásají, když vidí mě. ²⁶ Pomož mi, Hospodine, můj Bože, ve svojí lásce zachraň mě! ²⁷ Takto ať poznají, že je to ruka tvá a že ty, Hospodine, jsi to vykonal. ²⁸ Žehnej mi, zatímco oni zlořečí, ať se zastydí ti, kdo mě napadli, ať se zaraduje tvůj služebník! ²⁹ Ať se mí žalobci oblečou do hanby, ať jsou zahaleni pláštěm ostudy! ³⁰ Hospodina svými ústy velmi velebím, oslavuji jej mezi zástupy. ³¹ Po pravici ubožáka se totiž postavil, aby ho před jeho soudci zachránil!

110 Žalm Davidův. Hospodin řekl mému Pánu: „Seď po mé pravici, než ti tvé nepřátele k nohám položím.“ ² Mocné žezlo tvé Hospodin ze Sionu napřáhne: „Vládni uprostřed svých nepřátel!“ ³ Tvůj lid se dobrovolně nabídne, až se tvá síla ukáže ve svaté nádheře. Jak rosa z lůna svítání sejdou se k tobě tvoji mladíci. ⁴ Hospodin přísahal a nebude litovat: „Jsi knězem navěky podle řádu Melchisedechova.“ ⁵ Pán bude po tvé pravici; až přijde jeho hněv, králové budou srazeni! ⁶ Až bude soudit národy, všude nakupí mrtvoly — srazí i hlavy velmocí! ⁷ Z potoka se cestou napije, a proto hlavu pozvedne.

111 Haleluja! Hospodina celým srdcem chválit chci ve shromáždění i v radě poctivých. ² Jak veliké jsou skutky Hospodinovy — všichni, kdo je milují, o nich přemýšlí. ³ Jeho dílo je slavné a nádherné, jeho spravedlnost navždy zůstane! ⁴ Vykonal památné zázraky, milostivý a soucitný je Hospodin! ⁵ Potravu dává těm, kdo jej ctí, svou smlouvu si připomíná navěky! ⁶ Svému lidu své mocné skutky ukázal — pohanská území jim daroval. ⁷ Věrnost a právo koná svými rukama, spolehlivá jsou všechna jeho pravidla. ⁸ Na věčné věky jsou ustanovena, věrně a upřímně aby byla plněna. ⁹ Vykoupení seslal na svůj lid, svou smlouvu jim svěřil navěky. Jeho jméno je svaté a hrůzu nahání, ¹⁰ úcta k Hospodinu je klíčem k moudrosti! Všichni, kdo to plní, jsou velmi rozumní — jeho chvála navždy obstojí!

112 Haleluja! Blaze člověku, který Hospodina ctí a jeho přikázání si velmi oblíbil! ² Hrdinové země budou jeho potomci, požehnáno bude pokolení poctivých. ³ V jeho domě je vzácné bohatství, jeho spravedlnost navždy obstojí. ⁴ Vychází ve tmách světlo poctivým, spravedlivý je, milostivý a soucitný! ⁵ Dobře je člověku, jenž soucitně půjčuje, své záležitosti spravedlivě spravuje. ⁶ Takový nebude nikdy otřesen, spravedlivý navždy v paměti zůstane. ⁷ Ze zlých zpráv nemá strach, srdce má pevné, na Hospodina spoléhá. ⁸ Srdce má statečné, nemá strach, nakonec uvidí svých protivníků pád. ⁹ Rozděluje štědře, chudým rozdává, jeho spravedlnost navždy zůstává, jeho roh se slavně pozvedá. ¹⁰ Při pohledu na to zuří ničema, zuby skřípe a celý vrávorá — tužba ničemů bude zmařena!

113 Haleluja! Chvalte, služebníci Hospodinovi, chvalte jméno Hospodin! ² Ať je velebeno jméno Hospodin jak nyní, tak i navěky! ³ Od východu slunce až tam, kde zachází, buď sláva jménu Hospodin! ⁴ Hospodin je vznešený nad všemi národy, jeho sláva klene se nad nebesy. ⁵ Kdo je jako náš Bůh, Hospodin, jenž trůní ve výši, ⁶ jenž sklání se a na vše pohlíží, na vše na nebi i na zemi? ⁷ Chudáka umí z prachu pozvednout, ubožáka bere ze smetišť, ⁸ mezi knížaty jim dává usednout, mezi knížaty v lidu svém. ⁹ Neplodnou obdařuje rodinou, matka se z dětí raduje! Haleluja!

114 Když Izrael vycházel z Egypta, dům Jákobův z lidu cizího jazyka, ² tehdy se Juda stal Boží svatyní, Izrael stal se jeho královstvím. ³ Moře to vidělo, dalo se na útěk, Jordán obrátil se nazpátek! ⁴ Hory skákaly jako beránci, jako jehňata dováděly pahorky! ⁵ Pročpak ses, moře, dalo na útěk? Proč ses, Jordáne, obrátil nazpátek? ⁶ Proč jste, vy hory, skákaly jak beránci, proč jste jak jehňata dováděly, pahorky? ⁷ Třes se, země, před tváří Pána, před tváří Boha Jákobova! ⁸ On obrací skálu v jezero, nejtvrďší skálu v pramen vod!

115 Ne nám, ne nám, Hospodine, ale svému jménu slávu dej ve své věrnosti a v lásce své! ² Proč mají říkat pohané: „Jejich Bůh? Kde je?“ ³ Náš Bůh je přece na nebi, cokoli chce, to učiní! ⁴ Stříbro a zlato jsou jejich

modly, výtvary rukou člověčích. ⁵ Ústa mají, a nemluví, oči mají, a nevidí. ⁶ Uši mají, a neslyší, nos mají, a necítí. ⁷ Ruce mají, a nehmatají, nohy mají, a nechodí, ani nehlesnou hrdlem svým! ⁸ Ať jsou jim podobní ti, kdo je dělají, i všichni, kdo v ně doufají! ⁹ Izraeli, na Hospodina spolehni — pomocník a štít je takových! ¹⁰ Dome Áronův, na Hospodina spolehni — pomocník a štít je takových! ¹¹ Každý, kdo Hospodina ctí, na Hospodina spolehni — pomocník a štít je takových! ¹² Vzpomene si na nás Hospodin a požehnání udělí: Požehná domu Izraelovu, požehná domu Áronovu, ¹³ požehná těm, kdo Hospodina ctí, jak malým, tak i velikým! ¹⁴ Ať vás Hospodin rozmnoží, jak vás, tak vaše potomky! ¹⁵ Od Hospodina buďte požehnání — nebe i zemi on sám učinil! ¹⁶ Hospodinu patří nejvyšší nebesa, zemi však lidem daroval! ¹⁷ Mrtví už Hospodina nechválí, žádají, kdo sestoupili do říše mlčení. ¹⁸ My ale Hospodina budem velebit jak nyní, tak i navěky! Haleluja!

116 Miluji Hospodina, protože vyslýchá můj hlas v mých modlitbách. ² Svě ucho ke mně naklání, ať k němu volám kdykoli. ³ Provazy smrti mě obklopily, hrůzy hrobu mě přepadly, úzkost a trápení mě přemohly! ⁴ Tehdy jsem vzýval jméno Hospodin: „Hospodine, prosím, život zachraň mi!“ ⁵ Milostivý je Hospodin a spravedlivý, ano, náš Bůh je soucitný. ⁶ Hospodin chrání prostáčky — byl jsem zoufalý a on mě zachránil! ⁷ Znovu odpočívej, duše má, Hospodin ti dobrodiní prokázal! ⁸ Ty jsi mě zachránil od smrti, mé oči od slz, nohy od zvrtnutí. ⁹ Před Hospodinem stále chodit smím na zemi mezi živými! ¹⁰ Uvěřil jsem, a tak jsem mluvil, i když mě svíral hrozný žal. ¹¹ Tehdy jsem řekl ve svém rozrušení: „Každý člověk je lhář!“ ¹² Jak se Hospodinu odvděčím za všechno dobrodiní, jež mi učinil? ¹³ Pozvednu kalich spasení, uctívat budu jméno Hospodin! ¹⁴ Svě sliby Hospodinu vyplním, spatří to všechen jeho lid. ¹⁵ Drahá je v očích Hospodinových smrt jeho oddaných! ¹⁶ Hospodine, že jsem tvůj služebník, ano, tvůj služebník, tvé služebnice syn, ty jsi mi pouta uvolnil! ¹⁷ Tobě přinesu obět vděčnosti, uctívat budu jméno Hospodin! ¹⁸ Svě sliby Hospodinu vyplním, spatří to všechen jeho lid ¹⁹ v Hospodinově domě, na jeho dvoře, uprostřed tebe, Jeruzaléme! Haleluja!

117 Chvalte Hospodina, všechny národy, pojdte ho všichni lidé velebit! ² Jeho láska k nám je tak veliká, Hospodinova věrnost věky přetrvává! Haleluja!

118 Oslavujte Hospodina — je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky! ² Izraeli, jen řekni teď: „Jeho láska trvá navěky!“ ³ Dome Áronův, řekni teď: „Jeho láska trvá navěky!“ ⁴ Ctitelé Hospodina, řekněte: „Jeho láska trvá navěky!“ ⁵ Ve svém sevření jsem Hospodina volal, Hospodin vyslyšel a svobodu mi dal. ⁶ Hospodin je se mnou, nebudu se bát, co by mi mohl člověk udělat! ⁷ Hospodin je se mnou, je můj pomocník, pád těch, kdo mě nenávidí, uvidím! ⁸ Lepší je doufat v Hospodina, než spoléhat na člověka. ⁹ Lepší je doufat v Hospodina, než spoléhat se na mocné. ¹⁰ Všichni pohané mě obklíčili — v Hospodinově jménu jsem je porazil. ¹¹ Znovu a znovu mě obklíčili — v Hospodinově jménu jsem je porazil. ¹² Jak vosy se na mě sesypali, jak oheň z trní ale uhasli — v Hospodinově jménu jsem je porazil! ¹³ Doráželi na mě, abych padl, Hospodin je však pomoc má. ¹⁴ Má síla, má píseň je Hospodin, to on se stal mým spasením! ¹⁵ Ze stanů spravedlivých zní píseň vítězná: „Hospodinova pravice mocně zasáhla, ¹⁶ Hospodinova pravice je vztyčená, Hospodinova pravice mocně zasáhla!“ ¹⁷ Neumřu, ale budu žít, vyprávět budu, co Hospodin učinil! ¹⁸ Hospodin mě přísně potrestal, smrti mě ale nevydal! ¹⁹ Otevřete mi brány spravedlnosti, ať jimi projdu vzdát Hospodinu dík! ²⁰ Toto je brána Hospodinova, tudy spravedliví projít smí. ²¹ Ty jsi mě vyslyšel, tobě děkuji, vždyť tys mě zachránil! ²² Kámen staviteli zavržený stal se kamenem úhelným. ²³ Sám Hospodin to učinil a v našich očích je to div. ²⁴ Co se dnes stalo, učinil Hospodin, pojdme se z toho radovat a veselit! ²⁵ Prosím, Hospodine, zachraň nás, prosím, Hospodine, dej nám zdar! ²⁶ Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu! Žehnáme vám z Hospodinova domu! ²⁷ Hospodin je Bůh, on je nám světlem! Seřaďte průvod s ratolestmi v ruce, vzhůru se vydejte k rohům oltáře! ²⁸ Ty jsi můj Bůh, tobě vzdám díky, tebe, můj Bože, budu velebit! ²⁹ Oslavujte Hospodina — je tak dobrý! Jeho láska trvá navěky!

119 Blaze těm, kdo žijí bezúhonně, těm, kdo se řídí Hospodinovým zákonem! ² Blaze těm, kdo jeho svědectví se drží, těm, kdo jej celým srdcem hledají, ³ těm, kdo se bezpráví nedopouštějí, neboť po jeho cestách krácejí! ⁴ Ty jsi vydal svá pravidla, aby se svědomitě plnila. ⁵ Kéž jsou mé cesty zpevněny, abych dodržel tvé zákony! ⁶ Budu-li dbát všech jeho příkazů, zahanben nikdy nebudu. ⁷ Chválit tě budu se srdcem upřímným, tvým spravedlivým soudům když se naučím. ⁸ Tvé zákony chci dodržet — jen prosím neopouštěj mě! ⁹ Jak mladík svou stezku udrží v čistotě? Tak, že tvým slovem řídí se! ¹⁰ Celým svým srdcem hledám tě, od tvých příkazů zbloudit nenech mě! ¹¹ V srdci si ukládám tvé výroky, abych proti tobě nehřešil. ¹² Požehnaný jsi, Hospodine, svým zákonům prosím nauč mě! ¹³ Stále opakuji svými rty vše, co jsi nařídil. ¹⁴ Raduji se z cesty

tvých svědectví jako z největšího bohatství. ¹⁵ O tvých pravidlech přemítám, abych na tvoje stezky dbal. ¹⁶ Tvé zákony jsou mi rozkoší — tvé slovo neztrácím z paměti! ¹⁷ Dopřej svému služebníku, abych žil, tvé slovo abych naplnil! ¹⁸ Mé oči otevři, abych uviděl úžasné věci ve tvém Zákoně. ¹⁹ Na zemi jsem jen cizincem, své příkazy mi neskrývej! ²⁰ Mou duši stále stravuje touha po tvých pokynech. ²¹ Okřikuješ pyšné — jsou proklatí, od tvých přikázání zbloudili! ²² Zbav mě zahanbení a potupy, vždyť držím se tvých svědectví! ²³ Vládcové zasedají a pomlouvají mě, tvůj služebník zatím přemýšlí o tvých zákonech. ²⁴ Tvá svědectví jsou mi rozkoší — jsou to mi rádci nejbližší! ²⁵ Má duše v prachu krčí se, svým slovem prosím obživ mě! ²⁶ Vylíčil jsem ti cesty své a tys mě vyslyšel; o svých zákonech pouč mě. ²⁷ Dej mi rozumět cestě svých pravidel, o tvých zázracích abych přemýšlel. ²⁸ Má duše smutkem hroučí se, svým slovem prosím zvedni mě! ²⁹ Cestu proradnosti odvrát ode mne a obdař mě svým Zákonem. ³⁰ Zvolil jsem si cestu věrnosti, tvé pokyny mám stále na mysli. ³¹ Tvých svědectví, Hospodine, držím se, nedej, abych byl zahanben! ³² Poběžím cestou tvých příkazů — do srdce dals mi svobodu! ³³ Ukaž mi, Hospodine, cestu svých zákonů, abych je střežil jako svou odplatu. ³⁴ Dej mi rozum, abych tvůj Zákon dodržel, ať jsem mu celým srdcem poslušen. ³⁵ Veď mě po stezce přikázání svých, tu jsem si přece oblíbil. ³⁶ Nakloň mé srdce ke svým svědectvím namísto lakomství. ³⁷ Odvrát mé oči, ať nehledí k marnostem, na své cestě prosím obživ mě! ³⁸ Svému služebníku potvrď sliby své, tak, aby lidé ctili tě. ³⁹ Zbav mě potupy, z níž mám strach — jak dobrá jsou nařízení tvá! ⁴⁰ Jak toužím po tvých pravidlech — svou spravedlností obživ mě! ⁴¹ Kéž na mě, Hospodine, tvá láska sestoupí a tvoje spása, jak jsi zaslíbil! ⁴² Ať mám co odpovědět těm, kdo mě urážejí, vždyť ve tvém slově skládám naději. ⁴³ Nikdy mi neber z úst slova věrnosti, spoléhám přece na tvé pokyny. ⁴⁴ Tvůj Zákon stále plnit chci, navždy a navěky! ⁴⁵ Svobodně budu žít stále dál, neboť jsem vyhledal tvá pravidla. ⁴⁶ Hovořit budu o tvých svědectvích, nebudu zahanben ani před králi. ⁴⁷ Tvá přikázání jsou mi rozkoší — vždyť je miluji! ⁴⁸ K milovaným tvým příkazům ruce vztahuji, zatímco přemýšlím nad tvými zákony. ⁴⁹ Na slovo svému služebníku vzpomeň si, vždyť jsi mi daroval naději. ⁵⁰ To je mi útěchou v mém trápení, že mě oživuješ svými výroky. ⁵¹ Pyšní mě zasypali svými posměšky, od tvého Zákona se však nevzdálím. ⁵² V paměti chovám tvé věčné pokyny, těmi se, Hospodine, vždycky utěším. ⁵³ Zuřivost mě jímá nad ničemy, kteří tvůj Zákon odmítli. ⁵⁴ Tvé zákony jsou mými písněmi, kdekoli putuji. ⁵⁵ Na tvé jméno vzpomínám po nocích, tvůj Zákon, Hospodine, toužím naplnit. ⁵⁶ Tento úkol mi náleží — abych se řídil tvými pravidly! ⁵⁷ Ty, Hospodine, jsi mým údělem, tvé slovo plnit slíbil jsem. ⁵⁸ O milost prosím tě celým srdcem svým, smiluj se nade mnou, jak jsi zaslíbil! ⁵⁹ Když jsem přemýšlel nad svými cestami, kroky jsem obrátil ke tvým svědectvím. ⁶⁰ Pospíchám, abych se nezpозdil dodržet chci tvé příkazy. ⁶¹ I když jsem obklopen léčkami ničemů, nezapomínám na Zákon tvůj. ⁶² O půlnoci vstávám a chválím tě za spravedlivé soudy tvé. ⁶³ Všem, kdo tě ctí, jsem přítelem, těm, kdo se drží tvých pravidel. ⁶⁴ Tvé lásky, Hospodine, je plná zem — pouč mě prosím o svých zákonech! ⁶⁵ Svému služebníku jsi dobro prokázal, dle slova, jež jsi, Hospodine, dal. ⁶⁶ Uč mě rozumu a dej mi poznání, vždyť věřím přikázáním tvým! ⁶⁷ Než jsem byl pokořen, bloudil jsem, tvých výroků teď ale držím se. ⁶⁸ Dobrý jsi a dobro působíš, nauč mě prosím své zákony. ⁶⁹ I když mě pyšní špiní svojí lží, celým srdcem se řídím tvými pravidly. ⁷⁰ Srdce jim otupěla, jsou samý tuk, mou rozkoší je ale Zákon tvůj. ⁷¹ Prospělo mi to, že jsem byl pokořen — poučil jsem se o tvých zákonech. ⁷² Zákon tvých úst je pro mě vzácnější než tisíce zlatých a stříbrných! ⁷³ Tvé ruce mě učinily a uhnětly, dej mi rozum, ať pochopím tvé příkazy. ⁷⁴ Tví ctitelé ze zaradují, až mě uvidí, tvé slovo je mou nadějí. ⁷⁵ Tvé soudy jsou spravedlivé, to, Hospodine, vím, ve své věrnosti jsi mě pokořil. ⁷⁶ Kéž mě tvá láska prosím potěší, jak jsi to svému služebníku zaslíbil. ⁷⁷ Kéž mě tvůj soucit navštíví, abych žil, tvůj Zákon je mi přece rozkoší! ⁷⁸ Kéž jsou zahanbení pyšní, že zrádně krivdí mi, zatímco přemýšlím nad tvými příkazy. ⁷⁹ Kéž se tví ctitelé ke mně navrátí, aby poznali tvá svědectví. ⁸⁰ Kéž je mé srdce tvým zákonům oddané — tehdy nebudu nikdy zahanben! ⁸¹ Umírám touhou po tvém spasení, tvé slovo je mou nadějí. ⁸² Oči mi slábnou, tvé sliby vyhlížím, ptám se: „Kdy už mě potěšíš?“ ⁸³ I když jsem jako měch dýmem svaštělý, nezapomínám na tvé zákony. ⁸⁴ Jak dlouho bude žít tvůj služebník? Kdy už mé pronásledovatele odsoudíš? ⁸⁵ Pyšní mi jámy kopají, ti na tvůj Zákon vůbec nehledí. ⁸⁶ Věrné jsou všechny tvé příkazy; zrádci mě pronásledují, pomoz mi! ⁸⁷ Skoro mě vyhledali ze země, nepustil jsem se však tvých pravidel. ⁸⁸ Ve své lásce prosím obživ mě — svědectví tvých úst chci dodržet! ⁸⁹ Tvé slovo, Hospodine, navěky ukotveno je v nebesích. ⁹⁰ Po všechna pokolení trvá věrnost tvá, zemi jsi založil, a tak zůstává. ⁹¹ Vše je tu dodnes, jak jsi nařídil, vždyť všechny věci slouží ti. ⁹² Kdyby tvůj Zákon nebyl mou rozkoší, dávno bych zahynul ve svém trápení. ⁹³ Tvá pravidla nikdy neztratím z paměti, vždyť právě jimi jsi mě obživil! ⁹⁴ Patřím jen tobě, buď spása má, vždyť vyhledávám tvá pravidla. ⁹⁵ Ničemové na mě číhají, aby mě zabili, zatímco přemýšlím o tvých svědectvích. ⁹⁶ Vidím, že vše dokonalé má své hranice — ve tvém přikázání je však svoboda bez konce! ⁹⁷ Jak velmi tvůj Zákon miluji — celý den o něm přemýšlím! ⁹⁸ Tvé přikázání stále se mnou je, moudřejším nad mé nepřátele činí mě. ⁹⁹ Nad všechny své učitele jsem nabyt moudrosti, protože přemýšlím o tvých svědectvích. ¹⁰⁰ Rozumnější jsem dokonce nad starce, neboť se držím tvých pravidel. ¹⁰¹ Od každé zlé cesty své kroky zdržuji, abych se řídil slovem tvým. ¹⁰² Od tvých pokynů neodvracím se, vždyť ty sám jsi můj učitel. ¹⁰³ Jak sladce mi chutnají tvé výroky — sladší

než med jsou ústům mým! ¹⁰⁴ Z tvých pravidel jsem se rozumu naučil, a proto nenávidím každou cestu lži. ¹⁰⁵ Svíce mým krokům je slovo tvé, svítí mi na cestě. ¹⁰⁶ Co jsem odpřisáhl, to také splním, tvé spravedlivé soudy dodržím. ¹⁰⁷ Přespříliš jsem byl pokořen, svým slovem, Hospodine, obživ mě! ¹⁰⁸ Přijmi, Hospodine, vděčné oběti mých rtů a vyuč mě svým pokynům. ¹⁰⁹ I když můj život stále visí na vlásku, nezapomínám na Zákon tvůj. ¹¹⁰ I když mi ničemové nastražili past, neopustil jsem tvá pravidla. ¹¹¹ Tvá svědectví jsou mi věčným dědictvím, naplňují přece mé srdce radostí. ¹¹² Rozhodl jsem se plnit tvé zákony — v tom je odplata navěky! ¹¹³ Nesnáším ty, kdo jsou vrtkaví, tvůj Zákon ale miluji. ¹¹⁴ Ty jsi má skrýše a můj štít, tvé slovo je mou nadějí. ¹¹⁵ Odstupte ode mě, bídáci, příkazy svého Boha plnit chci! ¹¹⁶ Podpírej mě, jak jsi zaslíbil, abych žil, nedej, abych byl zklamán ve své naději! ¹¹⁷ Podpoř mě, abych byl zachráněn, k tvým zákonům abych stále hledět směl. ¹¹⁸ Odmítáš všechny, kdo opouštějí tvé zákony, vždyť jejich bludy jsou pouhé lži! ¹¹⁹ Jak smetí zavrhuješ všechny ničemy na zemi, a proto miluji tvá svědectví. ¹²⁰ Tělo se mi chvěje hrůzou před tebou — v úžasu hledím na tvůj soud! ¹²¹ Právem a spravedlností řídím se, nevydej mě těm, kdo vydírají mě! ¹²² Zaruč se ve prospěch svého služebníka, ať už mě pyšní přestanou vydírat. ¹²³ Oči mi slábnou, tvou spásu vyhlížím a tvou spravedlnost, kterou jsi zaslíbil. ¹²⁴ Se svým služebníkem nalož laskavě, pouč mě prosím o svých zákonech! ¹²⁵ Dej mi rozum, vždyť jsem tvůj služebník, abych rozuměl tvým svědectvím. ¹²⁶ Čas jednat, Hospodine, už je tu — lidé porušují Zákon tvůj! ¹²⁷ Protože miluji tvé příkazy, jsou mi nad zlato, i to nejčistší. ¹²⁸ Všech tvých pravidel cením si, a proto nenávidím každou cestu lži! ¹²⁹ Tvá svědectví jsou úžasná, to proto je chci zachovat! ¹³⁰ Tvé slovo s sebou světlo přináší, prostým dodává moudrosti. ¹³¹ S ústy otevřenými vzdychám dychtivě, protože toužím po tvých příkazech! ¹³² Pohlédni na mě, prosím smiluj se dle práva těch, kdo milují jméno tvé. ¹³³ Upevni mé kroky ve svých výrocích, ať mě neovládne žádný hřích! ¹³⁴ Vysvobod mě z lidského bezpráví, abych se řídil tvými pravidly. ¹³⁵ Rozjasni svou tvář nad služebníkem svým, nauč mě prosím svoje zákony. ¹³⁶ Z očí mi slzy proudí potokem — lidé se neřídí tvým Zákonem! ¹³⁷ Spravedlivý jsi, Hospodine, a soudy tvé jsou poctivé. ¹³⁸ Svědectví, která jsi svěřil nám, spravedlivá jsou a zcela pravdivá. ¹³⁹ Až se zalykám samým horlením, že moji protivníci na tvé slovo nedbají. ¹⁴⁰ Tvé výroky jsou zcela ryzí, já, tvůj služebník, je miluji! ¹⁴¹ I když jsem nepatrný, i když jsem pohrdán, nezapomínám na tvá pravidla. ¹⁴² Tvá spravedlnost navždy obstojí, tvůj Zákon je zcela pravdivý. ¹⁴³ Doléhá na mě úzkost a trápení, tvá přikázání však jsou mi rozkoší. ¹⁴⁴ Navěky spravedlivá jsou tvá svědectví — dej mi porozumění, abych žil! ¹⁴⁵ Celým srdcem volám, Hospodine, slyš: Chci zachovávat tvé zákony! ¹⁴⁶ Volám k tobě, prosím zachraň mě, abych tvá svědectví mohl dodržet! ¹⁴⁷ Před svítáním vstávám s voláním, na tvé slovo čekám s nadějí. ¹⁴⁸ Oka nezamhouřím, celé noci bdím, abych přemýšlel o tvých výrocích. ¹⁴⁹ Prosím vyslyš mě v lásce své, dle svého práva, Hospodine, obživ mě! ¹⁵⁰ Blíží se ti, kdo běží za zvrhlostí, od tvého Zákona se ale vzdalují. ¹⁵¹ Ty, Hospodine, blízký jsi; spolehlivé jsou všechny tvé příkazy. ¹⁵² Odedávna vím o tvých svědectvích, že jsi je potvrdil navěky. ¹⁵³ Hled na mé trápení a dej mi záchranu, nezapomínám přece na Zákon tvůj. ¹⁵⁴ Veď moji při a buď mi Zastáncem; jak jsi zaslíbil, prosím obživ mě! ¹⁵⁵ Ničemové jsou daleko od spásy, neboť se neptají na tvé zákony. ¹⁵⁶ Veliké je, Hospodine, slitování tvé, dle svého práva prosím obživ mě! ¹⁵⁷ Mnozí mě pronásledují a sužují, nevzdálím se však od tvých svědectví. ¹⁵⁸ Pohled na zrádce hnusím si, neboť nedbají na tvé výroky. ¹⁵⁹ Jak miluji tvá pravidla, Hospodine, hled, ve své lásce prosím obživ mě! ¹⁶⁰ Úhrnem tvého slova pravda je, navěky spravedlivé jsou všechny soudy tvé. ¹⁶¹ I když mě bezdůvodně honí vládcové, před tvým slovem v srdci chvěji se. ¹⁶² Ze tvých výroků mám tolik radosti, jako bych našel poklad nejdražší. ¹⁶³ Lež se mi hnusí, nenávidím ji, tvůj Zákon ale miluji! ¹⁶⁴ Sedmkrát za den chválím tě za spravedlivé soudy tvé. ¹⁶⁵ Kdo milují tvůj Zákon, mají hojný mír, žádné překážky je nesrazí! ¹⁶⁶ Čekám, Hospodine, na tvé spasení a plním tvé příkazy. ¹⁶⁷ V duši opatruji tvá svědectví — jak velice je miluji! ¹⁶⁸ Tvých pravidel a svědectví držím se, ty přece vidíš všechny cesty mé. ¹⁶⁹ Kéž se mé volání k tobě, Hospodine, přiblíží, dle svého slova rozum daruj mi! ¹⁷⁰ Kéž má modlitba k tobě dorazí, vysvobod mě, jak jsi zaslíbil! ¹⁷¹ Kéž chvála přetéká z mých rtů — vždyť ty mě učíš svým zákonům. ¹⁷² Kéž jazyk můj zpívá o tvých výrocích, neboť jsou spravedlivé všechny tvé příkazy. ¹⁷³ Kéž mi pomáhá ruka tvá, vždyť jsem si zvolil tvá pravidla. ¹⁷⁴ Toužím, Hospodine, po tvém spasení, tvůj Zákon je mi rozkoší! ¹⁷⁵ Kéž mohu žít, abych tě oslavil, kéž jsou mi pomoci tvé pokyny. ¹⁷⁶ Jak ovce ztracená jsem zabloudil, hledej mě — jsem tvůj služebník, nezapomínám na tvé příkazy!

120 Poutní píseň. K Hospodinu ve svém soužení volám a on mi odpoví. ² Mou duši, Hospodine, zachraň od lživých rtů a lstivých jazyků! ³ Jak budeš potrestán a co čeká tě, ty, který mluvíš lstivým jazykem? ⁴ Šípy bojovníka přeostře, řeřavé uhlí z jalovce! ⁵ Běda mi, že pobývám v Mešeku, že bydlím v stanech Kedarců! ⁶ Má duše se už dlouho zdržuje mezi nepřáteli pokoje. ⁷ Já sám jsem pro pokoj, když ale promluví, chtějí boj!

121 Poutní píseň. K horám své oči obracím — odkud se dočkám pomoci? ² Má pomoc od Hospodina přichází, jenž nebe i zemi učinil! ³ On nedá klopýtnout noze tvé, tvůj ochránce jistě nedříme. ⁴ Jistěže nedříme ani

nespí ten, který ochraňuje Izrael! ⁵Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin po tvé pravici dá ti stín. ⁶Neublíží ti slunce během dne, ani měsíc za noci. ⁷Hospodin tě ochrání před vším zlým, tvou duši ochrání. ⁸Hospodin ochrání tvé vycházení i vcházení jak nyní, tak i navěky!

122 Davidova poutní píseň. Raduji se, když slychávám: „Pojďme do domu Hospodinova!“ ²Naše nohy se brzy postaví, Jeruzaléme, v branách tvých! ³Jeruzalém je město výstavné, v jediný celek semknuté. ⁴Do něho stoupají rodiny, rodiny Hospodinovy, aby oslavily jméno Hospodin, jak je v Izraeli svědectvím. ⁵Zde přece zasedá soudní dvůr, zde zasedá dům Davidův! ⁶Za pokoj Jeruzaléma se modlete: „Ti, kdo tě milují, ať žijí pokojně! ⁷Pokoj ať vládne ve tvých zdech, v tvých palácích ať je bezpečně!“ ⁸Pro svoje bratry a své přátele za tvůj pokoj chci modlit se. ⁹Pro dům Hospodina, našeho Boha, chci o tvé dobro usilovat!

123 Poutní píseň. K tobě své oči obracím, k tobě, jenž trůníš v nebesích! ²Jako služebníci k svým pánům vzhlížejí, jako služebnice vzhlíží ke své paní, tak my k Hospodinu, našemu Bohu, vzhlížíme: Kéž už se nad námi smiluje! ³Smiluj se nad námi, Hospodine, smiluj se, už jsme přesyceni posměchem! ⁴Už jsme přesyceni nadmíru urážkami těch, kdo žijí v poklidu, a posměchem těch nadutců!

124 Davidova poutní píseň. Kdyby s námi nebyl Hospodin — jen řekni, Izraeli: ²Kdyby s námi nebyl Hospodin tenkrát, když nás lidé napadli, ³tehdy by nás byli zaživa spolýkali ve svém zuřivém běsnění. ⁴Tehdy by nás byly vody odplavily, naše životy proud by pohltil. ⁵Tehdy by nás byly pohltily vody v onom vzednutí. ⁶Požehnan buď Hospodin, že nás nevydal jejich tesákům napospas! ⁷Jak ptáče unikli jsme z pasti ptáčníka, my jsme unikli, léčka selhala! ⁸Naše pomoc je ve jménu Hospodin — nebe i zemi on sám učinil!

125 Poutní píseň. Ti, kdo v Hospodina doufají, hoře Sionu jsou podobní, která nezakolísá, stojí navěky! ²Kolem Jeruzaléma jsou hory, kolem svého lidu je Hospodin jak nyní, tak i navěky! ³Jistěže nezůstane žezlo zlých nad spravedlivých dědictvím, aby spravedliví ruce nevztáhli k páchání špatnosti. ⁴K dobrým se, Hospodine, dobře zachovej, k těm, kteří mají srdce upřímné. ⁵Ty, kdo se obracejí k cestám klikatým, takové Hospodin zapudí se zločinci! Pokoj Izraeli!

126 Poutní píseň. Když Hospodin navracel sionské zajatce, zdálo se nám to jako sen. ²Naše ústa tehdy plnil smích, naše jazyky jásaly. Tehdy se říkalo mezi národy: „Veliké věci jim učinil Hospodin!“ ³Veliké věci nám učinil Hospodin, naplnilo nás veselí. ⁴Navrať nás, Hospodine, z našeho zajetí, jako když na poušti vytrysknou potoky! ⁵Ti, kteří rozsévali se slzami, sklídí úrodu s jásáním. ⁶Ten, který s pláčem vychází, aby drahocenné símě rozhodil, ten se s jáсотem jednou navrátí, aby své snopy shromáždil.

127 Šalomounova poutní píseň. Nestaví-li dům Hospodin, marně se namáhají, kdo jej stavějí. Nechrání-li město Hospodin, marně bdí jeho ochránce. ²Marné je, abyste časně vstávali a zůstávali vzhůru do noci. Proč byste jedli chléb bolesti? Bůh svoje milé spánkem obdařil! ³Děti jsou dědictví od Hospodina, plod lůna je přece odměna. ⁴Tak jako šípy, jež hrdina třímá, jsou děti zplazené zamlada. ⁵Blaze člověku, jenž jich má plný toulec — takový nebude zahanben, až bude s protivníky jednat před soudem!

128 Poutní píseň. Blaze každému, kdo Hospodina ctí, tomu, kdo kráčí jeho cestami! ²Prací svých rukou se jistě uživiš, blažený budeš a úspěšný. ³Tvá manželka jak réva plodící v srdci tvého domu, tvé děti jak olivové proutky kolem tvého stolu! ⁴Hle — takové požehnání bude mít muž, který Hospodina ctí! ⁵Kéž ti ze Sionu žehná Hospodin, zdar Jeruzaléma kéž uvidíš po všechny dny, kdy budeš žít. ⁶Kéž uvidíš i děti dětí svých! Pokoj Izraeli!

129 Poutní píseň. Tolik mě týrali už od dětství — jen řekni, Izraeli: ²Tolik mě týrali už od dětství, nikdy mě ale nezmožili! ³Přes moje záda oráči orali dlouhými brázdami. ⁴Spravedlivý je však Hospodin — přesekal provazy lidí zlých! ⁵Ať musí s hanbou táhnout pryč všichni, kdo k Sionu mají nenávisť! ⁶Ať jsou jak tráva na střechách, co dřív, než vzroste, usychá! ⁷Ženci se jí ani nedotknou, vazači snopů ji do náruče nevezmou. ⁸Ať je nepozdraví, kdo tudy jde: „Hospodin vám své požehnání dej! V Hospodinově jménu vám žehnáme!“

- 130** Poutní píseň. Z hlubin, Hospodine, volám tě, ² Pane můj, prosím vyslyš mě, k mým prosbám nakloň uši své! ³ Budeš-li, Pane, připomínat viny, kdo, Hospodine, obstojí? ⁴ Ty jsi však plný odpuštění, aby tě lidé v úctě chovali! ⁵ Spoléhám na Hospodina, spoléhám celou duší, v jeho slově skládám naději. ⁶ Má duše Pána vyhlídí více než strážní svítání, než strážní svítání! ⁷ V Hospodina, Izraeli, skládej naději, vždyť plný lásky je Hospodin, plný ochoty tě vykoupit. ⁸ On sám Izraele vykoupí ze všech jeho vin!
- 131** Davidova poutní píseň. Nemám, Hospodine, srdce naduté, povýšeným zrakem nerozhlížím se. Do ničeho přehnaného se nepouštím, do ničeho, co je nad mé možnosti. ² Což nejsem spokojený a poklidný, jako když matka své dítě nakojí? Právě nakojenému se podobá ve mně duše má. ³ V Hospodina, Izraeli, skládej naději jak nyní, tak i navěky!
- 132** Poutní píseň. Pamatuj, Hospodine, na Davida i na všechno, co podstoupil - ² na to, co Hospodinu přísahal, když Mocnému Jákobovu složil slib: ³ „Jistěže nevejdu do svého domu, na svoje lůžko nelehnu, ⁴ svým očím nedovolím usnout, svým víčkům nedám poklesnout, ⁵ dokud nenajdu domov Hospodinu, příbytek Jákobovu Mocnému.“ ⁶ O jeho Truhle jsme v Efratě slyšeli, našli jsme ji v kraji Jearim. ⁷ K jeho příbytku pojďme již, klaňme se u jeho podnoží! ⁸ „Povstaň, Hospodine, ke svému spočinutí, společně s Truhlou síly tvé! ⁹ Tví kněží ať jsou spravedlností oblečeni, tvoji věrní ať jásají! ¹⁰ Pro Davida, služebníka svého, neodmítej svého pomazaného!“ ¹¹ Hospodin Davidovi věrně přísahal co nechce nikdy odvolat: „Jeden z tvých vlastních potomků dosedne po tobě na tvůj trůn. ¹² Když tvoji synové mou smlouvu zachovají a má svědectví, jimž je vyučím, i jejich synové na věky věků dosednou na tvůj trůn.“ ¹³ Hospodin si přece Sion zvolil, oblíbil si jej za svůj příbytek: ¹⁴ „Zde je mé spočinutí na věčné věky, zde budu přebývat, jak toužil jsem! ¹⁵ Štědře požehnám jeho zásoby, jeho chudé chlebem nasytím, ¹⁶ jeho kněží obléknu spasením, jeho věrní budou jásat radostí! ¹⁷ Zde nechám vyrůst roh Davidův, o svíci svého pomazaného se postarám. ¹⁸ Jeho nepřátele obléknu v hanbu, na jeho hlavě však zazáří koruna.“
- 133** Davidova poutní píseň. Jak je to vzácné a jak příjemné, když bratři žijí spolu v jednotě! ² Jak vzácný olej na hlavě, stékající po bradě — po bradě Áronově tekoucí, po jeho rouchu až po cíp. ³ Jak rosa z hory Hermonu sestupující na hory Sionu. Tam přece Hospodin požehnání udílí — život až navěky!
- 134** Poutní píseň. Pojďte Hospodina velebit, každý, kdo je Hospodinův služebník — vy, kteří stojíte za nocí v domě, kde bydlí Hospodin! ² Zvedejte ruce ve svatyni, pojďte Hospodina velebit! ³ Kéž ti ze Sionu zehná Hospodin, jenž nebe i zemi učinil!
- 135** Haleluja! Chvalte jméno Hospodin, chvalte, Hospodinovi sloužící, ² vy, kdo stojíte v domě Hospodinově, v domě našeho Boha, v jeho nádvořích! ³ Chvalte Hospodina — jak dobrý je Hospodin! Jeho jméno opěvujte — jak je nádherné! ⁴ Hospodin přece Jákoba vyvolil, Izrael je jeho zvláštním pokladem! ⁵ Hospodin je veliký — to vím jistě, nad všechny bohy je náš Panovník. ⁶ Hospodin činí, cokoli se mu zachce, jak v nebi, tak i na zemi, v mořích i v každé hlubině! ⁷ On nechá od obzoru stoupat mraky, k líjaku připojuje blesky, vypouští vítr ze svých pokladnic. ⁸ On pobil v Egyptě prvorozené, od lidí až po dobytek. ⁹ Divy a zázraky seslal, Egypte, proti tobě, na tebe, faraone, na všechny služebníky tvé! ¹⁰ On porazil četné národy a mocné krále zbil - ¹¹ emorejského krále Sichona i Oga, krále Bášanu, a všechny krále v Kanaánu. ¹² Jejich zemi pak dal za dědictví, dědictví pro Izrael, svůj lid! ¹³ Tvé jméno, Hospodine, trvá navěky, tvá památka, Hospodine, po všechna pokolení. ¹⁴ Ano, Hospodin obhájí svůj lid, se svými služebníky bude lítost mít! ¹⁵ Stříbro a zlato jsou pohanské modly, výtvary rukou člověčích. ¹⁶ Ústa mají, a nemluví, oči mají, a nevidí. ¹⁷ Uši mají, a neslyší, v ústech nemají ani vzdech! ¹⁸ Ať jsou jim podobní ti, kdo je dělají, i všichni, kdo v ně doufají! ¹⁹ Rodino Izraelova, velebte Hospodina! Rodino Áronova, velebte Hospodina! ²⁰ Rodino Leviho, velebte Hospodina! Kdo ctíte Hospodina, velebte Hospodina! ²¹ Ze Sionu ať je Hospodin veleben — Jeruzalém je jeho domovem! Haleluja!
- 136** Haleluja! Oslavujte Hospodina, je tak dobrý — jeho láska trvá navěky! ² Oslavujte Boha bohů — jeho láska trvá navěky! ³ Oslavujte Pána pánů — jeho láska trvá navěky! ⁴ On jediný veliké divy působí — jeho láska trvá navěky! ⁵ On ve své moudrosti nebe učinil — jeho láska trvá navěky! ⁶ On na vodách zemi rozložil — jeho láska trvá navěky! ⁷ On veliká světla učinil, — jeho láska trvá navěky! ⁸ Učinil slunce, aby vládlo dni —

jeho láska trvá navěky! ⁹ Měsíc a hvězdy, aby vládly nad nocí — jeho láska trvá navěky! ¹⁰ On pobil prvorozené v Egyptě — jeho láska trvá navěky! ¹¹ Vyvedl z jejich středu Izrael — jeho láska trvá navěky! ¹² V mocné ruce a paži vztážené — jeho láska trvá navěky! ¹³ On Rudé moře vedví rozdělil — jeho láska trvá navěky! ¹⁴ A jeho středem provedl Izrael — jeho láska trvá navěky! ¹⁵ Faraona s vojskem smetl do moře — jeho láska trvá navěky! ¹⁶ On vedl svůj lid po poušti — jeho láska trvá navěky! ¹⁷ On porazil krále veliké — jeho láska trvá navěky! ¹⁸ A pobil krále věhlasné — jeho láska trvá navěky! ¹⁹ Emorejského krále Sichona- jeho láska trvá navěky! ²⁰ I Oga, krále Bášanu — jeho láska trvá navěky! ²¹ A jejich zemi dal za dědictví — jeho láska trvá navěky! ²² Dědictví Izraeli, svému sluhovi — jeho láska trvá navěky! ²³ On na nás pamatoval v naší porobě — jeho láska trvá navěky! ²⁴ Vytrhl nás z ruky našich nepřátel — jeho láska trvá navěky! ²⁵ On veškeré tvorstvo sytí pokrmem — jeho láska trvá navěky! ²⁶ Oslavujte Boha nebe — jeho láska trvá navěky!

137 Mezi babylonskými řekami, tam jsme sedávali a plakali, když jsme vzpomínali na Sion. ² V té zemi jsme odložili citery a zavěsili je na vrby. ³ Naši věznitelé nás tam žádali, abychom jim prý zpívali; naši tyrani od nás chtěli veselí: „Co kdybyste nám zpívali některou z písní sionských?!“ ⁴ Jak bychom ale byli zpívali Hospodinovu píseň mezi cizinci? ⁵ Pokud zapomenu, Jeruzaléme, na tebe, pak ať mi uschne pravice! ⁶ Ať mi i k patru jazyk přiroste, pokud přestanu myslet na tebe, pokud mi Jeruzalém nebude nade vše, nade všechny mé rozkoše! ⁷ Hospodine, jen se rozpomeň na Edomce v Jeruzalémě v onen den, kdy vykřikovali: „Rozbořte, rozbořte, zničte to město v základech!“ ⁸ Ó dcero Babylonská, budeš zničena! Blaze tomu, kdo ti odplatí za všechna naše příkoří! ⁹ Blaze tomu, kdo tvé děti uchopí a o skálu je rozrazí!

138 Žalm Davidův. Z celého srdce chválím tě, žalmy ti zpívám před mocnými. ² Před tvým svatým chrámem klaním se a tvému jménu děkuji, že miluješ a že věrný jsi, žes i svou pověst převyšil tím, co jsi zaslíbil. ³ Vyslyšel jsi mě, když k tobě volal jsem — dodals mi odvahy! ⁴ Ať tě, Hospodine, všichni králové slaví, až uslyší, co jsi zaslíbil. ⁵ Ať opěvují cesty Hospodinovy: „Hospodinova sláva je největší!“ ⁶ Ač je Hospodin tolik vyvýšený, ponížených přece všímá si a zdálky ví o nadutcích. ⁷ I když procházím soužením, život mi daruješ; napřáhneš ruku k mým sokům zuřivým, tvou pravici budu zachráněn. ⁸ Hospodin dokoná se mnou své záměry; tvá láska, Hospodine, trvá navěky — neopouštěj prosím dílo rukou svých!

139 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. Ty mě, Hospodine, zkoumáš, ty mě znáš. ² Ty víš, jak sedám a jak vstávám zas, už zdálky rozumíš mým myšlenkám! ³ Sleduješ, jak chodím i jak uléhám, všemi mými cestami se zabýváš. ⁴ Ještě než mi přijde slovo na jazyk, ty už to, Hospodine, všechno víš! ⁵ Zezadu i zpředu jsi mě obklopil, svou dlaň jsi na mě položil. ⁶ Takové poznání je nad mé chápání — je příliš hluboké, na to nestačím! ⁷ Kam bych byl unikl před duchem tvým? Před tvojí tváří kam bych se skryl? ⁸ Kdybych do nebe vystoupil, tam jsi ty, kdybych si ustlal v podsvětí — i tam jsi! ⁹ Kdybych si oblékl křídla jitřenky, kdybych se usadil za mořem dalekým, ¹⁰ i tam by mě vedla ruka tvá, tvá pravice by mě držela! ¹¹ Kdybych si řekl — Snad pohltí mě tma, až světlo kolem mě noc vystrídá - ¹² tobě nebude temná ani tma, noc jako den ti září dá, tma bude pro tebe světlu podobná! ¹³ Mé nitro zformovals ty sám, v lůně mé matky jsi mě tkal. ¹⁴ Chválím tě za tvá díla ohromná, za to, jak podivuhodně jsem udělán a že mou duši tak dobře znáš! ¹⁵ Jediná z mých kostí ti nebyla ukryta, když jsem byl vskrytu formován, když jsem byl hněten v zemských hlubinách! ¹⁶ Můj zárodek tvé oči viděly, všechno jsi zapsal do knihy — dny, jež mi byly určeny, než začal první z nich. ¹⁷ Jak jsou mi drahé, Bože, tvé myšlenky, je jich tak mnoho, že nejdou vypočítat! ¹⁸ Kdybych je počítal, než písku je jich víc; budu zas s tebou, až se probudím! ¹⁹ Kéž bys už, Bože, zabil ty ničemy — „Odstupte ode mě, vy vrahouni!“ - ²⁰ Když mluví o tobě, je to rouhání, tvé jméno zneužívají nepřátelé tví! ²¹ Nemám snad, Hospodine, k tvým sokům nenávisť? Nehnusím si ty, kdo na tebe útočí? ²² Naprostou nenávisťí nenávidím je, mými nepřáteli stali se! ²³ Zkoumej mě, Bože, a poznej srdce mé, poznej mé myšlenky, jen mě vyzkoušej! ²⁴ Zjisti, zda držím se cesty škodlivé, a cestou věčnosti mě ved!

140 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův. ² Zachraň mě, Hospodine, od lidí zlých, braň mě před těmi, kdo páchají násilí! ³ Před těmi, kdo v srdci vymýšlejí zlo, těmi, kdo každý den rozněcují boj. ⁴ Jako had bodají svými jazyky, zmijí jed skrývají pod svými rty! séla ⁵ Chraň mě, Hospodine, od rukou ničemy, braň mě před těmi, kdo páchají násilí, před těmi, kdo chtějí mi nohy podrazit! ⁶ Nadutci na mě nastražili léčku, upletli na mě síť z provazů, u cesty položili mnohou nástrahu. séla ⁷ Říkám Hospodinu: Můj Bůh jsi ty. Vyslyš, Hospodine, moje modlitby! ⁸ Hospodine, Pane, má mocná záchrano, hlavu mi kryješ, když přijde boj. ⁹ Neplň, Hospodine, tužby ničemů, jejich zlé plány ať nedojdou úspěchu! séla ¹⁰ Ti, kdo mě obklíčují, hlavy zvedají —

zrádností vlastních rtů ať jsou smeteni! ¹¹ Ať na ně prší uhlí řeřavé, ať padnou do jámy, z níž nikdo nevstane! ¹² Ať pomlouvači ztratí svůj domov na zemi, násilníky ať dožene a srazí neštěstí! ¹³ Vím to, že Hospodin hájí chudáky a že prosadí právo ubohých. Jistěže spravedliví tvé jméno oslaví, před tvojí tváří budou žít poctiví!

141 Žalm Davidův. Volám tě, Hospodine, ke mně pospíchej, vyslyš můj hlas, když volám tě! ² Kéž je má modlitba před tebou kadidlem, večerní obětí kéž jsou mé ruce zvednuté! ³ K mým ústům, Hospodine, postav stráž, bránu mých rtů prosím chraň. ⁴ Nenech mé srdce ke zlu zamířit, ať se neúčastním skutků ničemných s lidmi, kteří jsou zločinci — ať ani neokusím jejich lahůdky! ⁵ Ať mě spravedlivý třeba i bije, jen ať jsem napomínán přítelem, ať mi však hlavu nemažou ničemové — proti jejich zločinům stále modlím se! ⁶ Až jejich vůdcové budou svrženi ze skály, jak dobře mluvil jsem, všichni poznají. ⁷ Jako když oráč rozčísne brázdu v zemi, poletí jejich kosti do chřtánu podsvětí! ⁸ Já k tobě, Hospodine, Pane, upírám oči, na tebe spoléhám, nenech mě zahynout! ⁹ Chraň mě před pastí, kterou mi nastražili, před léčkami těch zločinců! ¹⁰ Ničemové ať padnou do svých vlastních sítí — já zatím uniknu!

142 Poučný žalm Davidův. Jeho modlitba, když byl v jeskyni. ² K Hospodinu volám s úpěním, k Hospodinu volám, žadoním! ³ Vylévám před ním svoje starosti, své trápení mu svěřuji. ⁴ Na duchu klesám slabostí, ty ale o mé stezce víš! Na cestě, kterou se ubírám, na mě nastražili past. ⁵ Pohled k mé pravici, všimni si: nezná se ke mně ani jediný! Kdybych chtěl utéci, nemám kam, nikdo se o mě nestará! ⁶ K tobě zní moje volání: Ty, Hospodine, jsi má skrýš, můj úděl na zemi mezi živými! ⁷ Vyslechni prosím moje volání — jsem už úplně zoufalý! Zachraň mě před těmi, kdo mě stíhají, jsou příliš silní — na ně nestačím! Vyveď mou duši z vězení, abych tvé jméno mohl oslavit! Tehdy mě spravedliví obklopí, až mi své dobrodiní projevíš.

143 Žalm Davidův. Slyš, Hospodine, moji modlitbu, mé prosbě prosím popřej sluch. Odpověz mi ve své věrnosti, ve své spravedlnosti! ² Jsem tvůj služebník, nevod' mě na soud — nikdo z živých není v právu před tebou! ³ Pronásleduje mě nepřítel, zašlapat chce mě do země! Nutí mě bydlet v temnotě tak jako dávno zemřelý. ⁴ Na duchu klesám slabostí, srdce mám plné zděšení. ⁵ Vzpomínám na dny, které minuly, rozjímám o všem, co jsi učinil, o díle tvých rukou přemýšlím. ⁶ Svě ruce k tobě vztahuji, žízním po tobě jak země bez vody! séla ⁷ Pospěš, Hospodine, vyslyš mě dříve, než ztratím dech! Neskrývej přede mnou svoji tvář, ať se nepodobám mrtvolám. ⁸ Kéž ráno uslyším o lásce tvé — jsi má jediná naděje! Ukaž mi cestu, po níž bych šel — tobě svou duši svěřil jsem. ⁹ Zbav mě, Hospodine, mých nepřátel, v tobě hledám svou ochranu. ¹⁰ Plnit tvou vůli prosím nauč mě — vždyť jsi můj Bůh! Tvůj laskavý Duch ať vede mě po zemi srovnané. ¹¹ Obživ mě, Hospodine, pro jméno své, ve své spravedlnosti z trápení vyveď mě. ¹² Kvůli své lásce kéž mé soky umlčíš, všechny mé protivníky prosím znič — vždyť jsem tvůj služebník!

144 Žalm Davidův. Požehnán buď Hospodin, skála má! On učí mé ruce bojovat, mé prsty chystá na zápas. ² On je má láska, můj pevný hrad, mé útočiště, má záchrana. On je můj štít, na něj spoléhám, i národy mi poddává. ³ Co je, Hospodine, člověk, že o něm víš, co je lidský tvor, že o něm přemýšlíš? ⁴ Člověk je páře podobný, jeho dny míjejí jako stín. ⁵ Sestup, Hospodine, své nebe rozetni, dotkni se hor, ať dýmají! ⁶ Zasáhni bleskem, nepřátele rozptyl, vyšli své šípy, abys je rozdrtil! ⁷ Vztáhni svou ruku z výšiny, z mohutných vod mě vyprosti, z ruky cizáků mě vytrhni! ⁸ Ti mají ústa plná lži, křivě přísahají svou pravici! ⁹ Novou píseň ti pak, Bože, zazpívám, na desetistrunné loutně zahraju ti žalm. ¹⁰ Ty umíš vítězství králům darovat, vyprostíš svého služebníka Davida! Od krutého meče ¹¹ mě vyprosti, z ruky cizáků mě vytrhni! Ti mají ústa plná lži, křivě přísahají svou pravici! ¹² Naši synové ať jsou ve svém mládí jak sazenice zdárně rostoucí; naše dcery ať jsou jako sloupy stavbu paláce zdobící. ¹³ Naše spížírny ať plné jsou, ať oplývají veškerou potravou; naše ovce ať rodí tisíce mladých, desítky tisíc na naše pastviny. ¹⁴ Naš dobytek ať je obtěžkaný, ať nejsou vpády ani vyhnanství, ať není nářek v našich ulicích. ¹⁵ Blaze lidu, jenž toto zakouší, blaze lidu, jehož Bůh je Hospodin!

145 Chvalozpěv Davidův. Bože, můj Králi, tebe velebím, tvé jméno chválím navždy, navěky. ² Každý den tebe chválit chci, tvé jméno slavím navždy, navěky. ³ Veliký je Hospodin, vši chvály hodný, jeho velikost nelze nikdy pochopit! ⁴ Ať všechna pokolení tvé skutky opěvují, tvé mocné činy ať zvěstují. ⁵ Ať mluví o tvé kráse, slávě a velebnosti, zatímco přemýšlím o tvých zázracích. ⁶ Ať hovoří o tvé ohromující moci, zatímco o tvé velikosti vyprávím. ⁷ Ať hlásají památku tvé hojné dobroty, o tvé spravedlnosti ať zpívají: ⁸ „Hospodin je milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý a velmi laskavý! ⁹ Ke všem je dobrotivý Hospodin, on cítí s každým ze svých stvoření!“ ¹⁰ Ať tě, Hospodine, všechna stvoření slaví, ať ti dobrořečí věrní tví. ¹¹ O slávě tvého království

ať vyprávějí, o tvých mocných činech ať hovoří. ¹²Všichni lidé ať se o jeho moci dozví, o slávě a kráse jeho království. ¹³Tvé království vládne nad všemi věky, tvé panování nad všemi pokoleními! Hospodin je věrný ve všem, co zaslíbil, ve všem, co působí, je laskavý. ¹⁴Hospodin podpírá všechny, kdo klesají, pozvedá všechny, kdo jsou sklíčení. ¹⁵Oči všech k tobě vzhlízejí, abys je krmil v čase potřeby. ¹⁶Otevíráš ruku, abys nasýtil touhy všech žijících. ¹⁷Hospodin je spravedlivý ve všech cestách svých, ve všem, co působí, je laskavý. ¹⁸Hospodin je blízký všem, kdo ho vyzývají, všem, kdo ho vyzývají v opravdovosti. ¹⁹Naplňuje touhy těch, kdo ho ctí, slyší jejich křik a jde je zachránit. ²⁰Hospodin chrání všechny, kdo ho milují, všechny ničemy ale zahubí. ²¹Hospodinova chvála ať z úst mi zní, jeho svaté jméno ať chválí každý smrtelník navždy, navěky!

146 Haleluja! Chval Hospodina, duše má! ²Chválit budu Hospodina celý život svůj, žalmy zpívat svému Bohu, dokud jsem tu! ³Nespoléhejte na mocné — smrtelník nikoho spasit nemůže. ⁴Až ztratí dech, vrátí se do země, jeho úmysly se rozplynou v ten den. ⁵Blaze tomu, komu Bůh Jákobův pomáhá, tomu, na Hospodina, svého Boha, spoléhá! ⁶On přece nebe i zemi učinil a také moře i všechno v nich. Navěky věrný zůstává, ⁷utlačovaným právo zjednává, dává chléb těm, kdo mají hlad. Hospodin vězně propouští, ⁸Hospodin slepým oči otvírá, Hospodin zvedá sklíčené, Hospodin miluje poctivé, ⁹Hospodin chrání příchodí, podporuje vdovy a sirotky, cestu ničemných ale podvrací. ¹⁰Hospodin bude kralovat navěky, tvůj Bůh, Sione, po všechna pokolení! Haleluja!

147 Haleluja! Jak dobré je zpívat našemu Bohu žalm, jak je to rozkošné — chvála je líbezná! ²Hospodin Jeruzalém buduje, shromažďuje rozehnaný Izrael. ³Uzdravuje ve srdci ztrápené a ovazuje jejich zranění. ⁴On sám určuje počet hvězd a jménem volá každou z nich. ⁵Náš Pán je veliký a nesmírně mocný, jeho moudrost nelze vypočítat! ⁶Hospodin podporuje ponížené, ničemy ale k zemi shazuje. ⁷Zpívejte Hospodinu s vděčností, našemu Bohu hrajte na citery! ⁸On halí nebe do oblak a zemi deštěm zalévá, aby tráva rostla na horách. ⁹On dává zvířatům dostatek potravy, i mladým krkavcům, když k němu volají. ¹⁰On neobdivuje sílu koní, ve svalech siláků nemá zalíbení. ¹¹Hospodinu se líbí ti, kdo jej ctí, ti, kdo v jeho lásku doufají! ¹²Oslavuj Hospodina, Jeruzaléme, chval svého Boha, Sione! ¹³On zpevňuje závory tvých bran, žehná tvým dětem ve tvých zdech. ¹⁴Působí pokoj ve tvých končinách, z nejlepší pšenice sytí tě. ¹⁵Když na zem svůj rozkaz posílá, jeho slovo rychle šíří se. ¹⁶Sníh jako vlnu prostírá, jíním sype jako popelem. ¹⁷Své kroupy jak drobký rozhazuje, kdo obstojí, když přijde jeho mráz? ¹⁸Když pošle své slovo, všechno taje, potoky tečou, když větrem zafouká. ¹⁹Zjevil své slovo Jákobovi, své zákony a práva Izraeli dal. ²⁰Žádnému národu to neučinil, a proto nepoznali jeho pravidla. Haleluja!

148 Haleluja! Chvalte Hospodina, všichni na nebi, chvalte ho z výšin svých! ²Chvalte ho, všichni jeho andělé, chvalte ho, všechny jeho zástupy! ³Chvalte ho, slunce i měsíce, chvalte ho, všechny hvězdy zářící! ⁴Chvalte ho, nebesa nejvyšší, chvalte ho, vody v oblacích! ⁵Ať všichni chválí jméno Hospodin, jehož příkazem byli stvořeni! ⁶Na věčné věky je všechny umístil, jeho ustanovení se nezmění! ⁷Chvalte Hospodina, všichni na zemi, vodní obludy a všechny hlubiny, ⁸blesky a kroupy, mlha i sníh, prudký vichr, plnicí jeho rozkazy, ⁹rovněž tak hory a všechny pahorky, ovocné stromy a všechno cedroví, ¹⁰divoká zvěř i všechen dobytek, drobná havěť i ptáci na křídlech, ¹¹králové světa a všechny národy, všichni vůdcové a vládci na zemi, ¹²mladíci spolu s dívkami a staří s mladými! ¹³Ať všichni chválí jméno Hospodin, jen jeho jméno je přece nejvyšší, jeho sláva je nad nebem i nad zemí! ¹⁴Roh svého lidu on sám vyvýšil k věhlasu všech svých oddaných, synů Izraele, jeho nejbližších! Haleluja!

149 Haleluja! Zpívejte Hospodinu novou píseň, shromáždění věrných ať chválí jej! ²Raduj se, Izraeli, ze svého Tvůrce, synové Sionu, nad svým Králem jásejte! ³Jeho jméno chvalte tančením, hrajte mu na tamburíny a citery! ⁴Hospodin chová svůj lid v oblíbě, spásou korunuje ubohé! ⁵Ať věrní v této slávě jásají, ať si prozpěvují ve svých ložnicích. ⁶Z plna hrdla ať Boha vyvýší, dvojsečný meč ať v rukách třímají, ⁷aby konali pomstu nad pohany, aby trestali mezi národy, ⁸jejich krále aby svázali řetězy, jejich velmože aby sevřeli železy, ⁹zapsaný rozsudek aby nad nimi vykonali — to je ctí všech jeho oddaných! Haleluja!

150 Haleluja! Chvalte Boha v jeho svatyni, chvalte ho na obloze za jeho moc! ²Chvalte ho za jeho hrdinství, chvalte ho za jeho velikou vznešenost! ³Chvalte ho troubením na rohy, chvalte ho na loutny a citery! ⁴Chvalte ho tamburínami a tančením, chvalte ho na struny a píšťaly! ⁵Chvalte ho činely hlasitými, chvalte ho činely zvučnými! ⁶Všchno, co dýchá, ať chválí Hospodina! Haleluja!

Prísloví

Úvod

1 Prísloví Šalomouna, syna Davidova, krále nad Izraelem, ² k nabytí moudrosti a k poučení, jak rozumět hlubokým výrokům, ³ jak si osvojit, co učí rozum, spravedlnost, právo a poctivost, ⁴ jak předat prostoduchým chytrost, mládeži prozíravost a vědění. ⁵ Moudrý ať poslouchá a rozmnoží svou znalost, rozumný ať dá si poradit, ⁶ jak porozumět úsluvím a jinotajům, rčením mudrců a jejich hádankám. ⁷ Klíčem k poznání je úcta k Hospodinu; moudrostí a poučením jen hlupák pohrdá. ⁸ Poslouchej, synu můj, otcovo poučení, od matčiny pokynů se nevzdaluj. ⁹ Půvabným věncem na tvé hlavě budou, náhrdelníkem budou na hrdle tvém. ¹⁰ Nenech se zlákat, synu, když hříšníci tě mámí: ¹¹ „Pojď s námi, budem ze zálohy vraždit, někoho nevinného jen tak přepadnem, ¹² jako hrob zaživa je spolknem, vcelku, jako když padnou do jámy. ¹³ Všechné cennosti si snadno pořídíme, domy si naplníme kořistí. ¹⁴ Na naši kartu vsaď svůj osud, společný měšec budem všichni mít!“ ¹⁵ Na cestu s nimi nepouštěj se, synu, nevydávej se v jejich šlépějích - ¹⁶ jejich nohy běží k neštěstí, k prolití krve spěchají! ¹⁷ Ličit si před očima ptáků je jisté zcela zbytečné. ¹⁸ Tihle však na sebe smrtelnou léčku stroj, na vlastní duši cíhají. ¹⁹ Tak skončí každý, kdo hledá mrzký zisk — o vlastní duši ho to připraví. ²⁰ Moudrost venku na ulicích volá, na náměstích svůj hlas pozvedá, ²¹ na rušných nárožích hlasitě vykřikuje, v průchodu městské brány proslov má: ²² „Kdy omezenců láska k malosti už skončí, kdy drzounů záliba v drzosti, kdy tupců nenávisť ke všemu vědění?“ ²³ Obráťte se, když vás napomínám, hle, svého ducha na vás vylít chci, právě vám chci svá slova oznámit! ²⁴ Dosud jsem volala, však nechtěli jste slyšet, ruku jsem nabízela, nikdo však nevnímal, ²⁵ všechny mé rady zavrhli jste, mými domluvami se nikdo neřídil. ²⁶ Vašemu neštěstí já nyní zasměji se i hrůze, jež vás přepadne. Bavit se budu, ²⁷ až jako bouře zachvátí vás hrůza, až jako vichr udeří vaše neštěstí, až soužením a tísní budete sevřeni. ²⁸ Až mě pak volat budou, neozvu se, budou mě shánět, avšak nenajdou. ²⁹ Protože nenáviděli poznání, úctu k Hospodinu si zvolit nechtěli, ³⁰ mými radami se nikdy neřídili, mojí domluvou vždy jen pohrdli, ³¹ proto ať snědí, co si navařili, vlastními plány ať se nasytí! ³² Omezenci zajdou na vlastní umíněnost, spokojenost tupců je jejich záhuba. ³³ Kdo mě však poslouchá, ten pohodlně žije v bezpečí před hrozbou všeho zla.“

2 Přijmi prosím má slova, synu, moje příkazy jak poklad opatruj, ² své ucho k moudrosti nakloň, srdce otevři pro rozumnost! ³ Ano, po rozumnosti volej, přivolej k sobě rozvahu. ⁴ Když ji jak stříbro vyhledávat budeš, pátrat po ní jak po pokladech, ⁵ účtě k Hospodinu tehdy porozumíš, k poznání Boha dospěješ. ⁶ Jen Hospodin přece dává moudrost, poznání a rozumnost pramení z jeho úst. ⁷ Zdravý úsudek on pro upřímné chová, štítem je pro ty, kdo žijí poctivě. ⁸ Drží stráž nad stezkami práva, ochraňuje cestu spravedlivých svých. ⁹ Spravedlností a právu tenkrát porozumíš, i poctivostí — všem stezkám ke štěstí. ¹⁰ Moudrost když do srdce ti vejde, vědění když tvou duši potěší, ¹¹ prozíravost tě bude chránit, rozumnost nad tebou bude bdít. ¹² Před špatnou cestou tě moudrost ochrání, před každým, kdo mluví zvráceně, ¹³ před těmi, kdo se přímým stezkám vyhnou, kdo kráčejí po cestách temnoty. ¹⁴ Před těmi, kdo s radostí zla se dopouštějí, kdo si v krutých zvrácenostech libují, ¹⁵ jejichž stezky jsou různě pokroucené a jejichž kroky z cesty scházejí. ¹⁶ Před cizí ženou moudrost zachrání tě, před vábívymlí slovy svůdkyně, ¹⁷ jež druhá svého mládí opustila, na smlouvu se svým Bohem nedbajíc. ¹⁸ Její dům se chýlí k jisté smrti, její krok míří do podsvětí. ¹⁹ Kdo vejde k ní, už nevyjde více, na stezky života se nikdy nevrátí. ²⁰ Kéž by ses vydal cestou ušlechtilých, na stezkách spravedlivých kéž bys vytrval! ²¹ Poctiví přece budou obývat zemi a bezúhonní v ní zůstanou. ²² Ničemové však budou ze země vymýceni, proradní z ní budou vyrváni!

3 Nezapomeň, co jsem tě učil, synu, v srdci opatruj, co jsem ti přikázal; ² dlouhé dny, léta života ti to přidá, zajistí ti to klid a mír. ³ Láska a věrnost ať tě neopouští, připoutej si je k hrdlu, vyryj do srdce! ⁴ Přízně a uznání tehdy dojdeš před zrakem lidí i před Bohem. ⁵ Celým svým srdcem důvěřuj Hospodinu, nespolehej se na vlastní rozumnost. ⁶ Na každém kroku snaž se jej poznávat, on sám tvé stezky urovná. ⁷ Sám sebe neměj za moudrého, cti Hospodina a vyvaruj se zla! ⁸ To přinese tvému tělu zdraví, celé tvé nitro to občerství. ⁹ Uctivej Hospodina vším, co ti patří, tím nejlepším ze vsí své úrody. ¹⁰ Tvé stodoly pak budou plné zrní, tvé sudy budou vínem přetékát. ¹¹ Hospodinovo poučení, synu, neodmítej, když tě napravuje, nezoufej; ¹² Hospodin kárá, koho miluje, jak otec syna, jehož má v oblibě. ¹³ Blaze člověku, jenž našel moudrost, blaze člověku, jenž získal rozvahu! ¹⁴ Přináší lepší zisk než stříbro, její výnosy jsou nad zlato. ¹⁵ Její cena je nad perly vyšší, nic, v čem si

libuješ, se jí nerovná. ¹⁶ Dlouhověkost ve své pravici třímá, bohatství a slávu drží v levici. ¹⁷ Její cesty jsou plné potěšení, její kroky vždy vedou k pokoji. ¹⁸ Stromem života je těm, kdo se jí drží, blaze je těm, kteří ji uchopí! ¹⁹ Moudrostí založil Hospodin zemi, prozířetelností nebe upevnil. ²⁰ Jeho věděním tryskají z hlubin proudy, oblaka rosu skýtají. ²¹ Soudnost a prozířavost ať nesejdou ti z očí, jak vzácný poklad je, synu, opatruj. ²² To ony darují tvé duši život, právě ony tvé hrdlo okrášlí. ²³ Bezpečně pak půjdeš svojí cestou, tvé nohy nebudou klopýtat. ²⁴ Až půjdeš spát, nic nebude tě strašit, až usneš, tvůj sen bude příjemný. ²⁵ Nebudeš se bát náhlého děsu ani zkázy, jež čeká ničemy. ²⁶ Hospodin bude stát po tvém boku, on sám tvé nohy před pastí ochrání! ²⁷ Neodpírej dobrodiní těm, kdo je potřebují, když je v tvé moci něco učinit. ²⁸ Neříkej bližnímu: „Přijď jindy,“ když právě teď mu můžeš pomoci. ²⁹ Nechystej proti bližnímu nic zlého, když k tobě chová důvěru. ³⁰ Nežaluj nikoho pro nic za nic, když ti neprovedl žádné zlo. ³¹ Nezávid člověku, jenž páchá násilí, nesdílej žádnou z jeho cest. ³² Hospodinu se hnusí každý zvrhlík, s upřímnými však sdílí svá tajemství. ³³ Hospodinovo prokletí stíhá dům darebáka, obydlí spravedlivých ale požehná. ³⁴ Pro posměvače má Hospodin posměch, pokorným ale přízeň věnuje. ³⁵ Moudrým připadne za dědictví sláva, tupce však čeká potupa.

4 Slyšte, synové, otcovské poučení, dávejte pozor a rozum získáte. ² Skvělé poznání vám totiž nabízím; neopouštějte mé učení. ³ Sám jsem byl synem u svého otce, maličkým jedináčkem u matky své. ⁴ Když učival mne otec, říkal: „Moje slova si vezmi k srdci, dbej na mé příkazy a budeš žít. ⁵ Získej moudrost, rozumnost získej, má slova nezapomeň, nezkomol. ⁶ Neopouštěj moudrost — bude tě chránit, miluj ji — bude o tebe pečovat. ⁷ Moudrost především! Získavej moudrost, za všechno své jmění získej rozumnost. ⁸ Važ si jí a ona vyvýší tě, poctí tě, když ji k sobě přivineš. ⁹ Svým půvabem ověncí tvoji hlavu, korunuje tě krásou svou!“ ¹⁰ Slyš, synu můj, mé výroky přijmi, léta života se ti prodlouží. ¹¹ Cestě moudrosti chci tě učít, po přímých stezkách tě chci vést. ¹² Půjdeš-li, tvůj krok nic nezastaví, jestliže poběžíš, nic tě nesrazí. ¹³ Poučení se chop a nepovoluj, opatruj je, vždyť je tvým životem! ¹⁴ Stezku darebáků se neodvažuj zkoušet, cestou zlosynů nikdy nekráčeš. ¹⁵ Varuj se jí a nechod po ní, odvrát se od ní a jdi pryč! ¹⁶ Neusnou, dokud někomu neublíží, nemohou spát, než někoho podrazí. ¹⁷ Takoví se chlebem darebáctví živí, opájejí se vínem násilí! ¹⁸ Stezka spravedlivých jak paprsek světla víc a víc září, až se rozední. ¹⁹ Cesta darebáků však tone ve tmách, o co klopýtnou, nikdy netuší. ²⁰ Na má slova dej pozor, synu, k mým výrokům své ucho naklánej, ²¹ nikdy z nich nespouštěj své oči, hluboko v srdci si je uchovej. ²² Životem jsou těm, kdo je nacházejí, celému jejich tělu zdraví dávají: ²³ Především dobře chraň své srdce — právě z něj všechnen život vychází. ²⁴ Zbav se vši převrácené řeči, ústa, jež mluví zle, zapuď od sebe. ²⁵ Tvé oči ať vždycky hledí přímě, svým pohledem miř rovnou před sebe. ²⁶ Zvaž, kudy povedou tvé kroky, všechny tvé cesty pak budou bezpečné. ²⁷ Neuchyluj se vpravo ani vlevo, své kroky vzdal od všeho zla!

5 Mé moudrosti dopřej pozornost, synu, nakloň své ucho k mým úsudkům; ² tak, abys prozířavost opatroval, tvé rty aby byly strážci vědění: ³ Rty svůdkyně sice oplývají medem, její ústa jsou jemná nad olej, ⁴ pak ale zhořkne jako pelyněk, jak dvojsečný meč se zabodne. ⁵ Její nohy míří k hlubinám smrti, její kroky vedou do pekel. ⁶ O stezku života se nijak nezajímá, vrkavým krokem jde, aniž tuší kam. ⁷ Proto mne poslyšte, synové moji, neuhýbejte od mých výroků! ⁸ Daleko od ní ať vede tvá cesta, k jejímu vchodu chraň se přiblížit! ⁹ Svou důstojnost jinak necháš druhým, svá léta ukrutníku odevzdáš. ¹⁰ Z tvého úsilí budou žít jiní, tvá dřina skončí v domě cizího. ¹¹ Nakonec bolestí řvát budeš, tvůj život, tvé tělo až bude zmařeno: ¹² „Proč jen jsem nenáviděl poučení, proč domlouváním pohrdlo srdce mé! ¹³ Proč jsem neposlouchal svoje učitele, proč jsem vychovatelům sluchu nedopřál! ¹⁴ Jak rychle jsem se octl v nejhorší bídě na očích všem, uprostřed obce své!“ ¹⁵ Pij vodu z vlastní nádrže, vodu prýšticí ze tvé studnice. ¹⁶ Mají tvé prameny téci na ulice? Mají se náměstím řinout řeky tvé? ¹⁷ Tobě ať patří, jen tobě jedinému, nikomu cizímu je neponech. ¹⁸ Požehnané ať je tvé zřídlo, v manželce svého mládí potěšení měj! ¹⁹ Ta milostná laň, ta přelíbezná srna! Jejímí ňadry se stále opájej, v jejím milování se věčně utápěj! ²⁰ Proč by ses, synu, utápěl v cizí ženě, proč bys měl spočívat v náručí svůdkyně? ²¹ Hospodin vidí všechny lidské cesty, každý jejich krok pozorně sleduje. ²² Darebáka lapí jeho nepravostí, v provazech vlastního hříchu uvázne. ²³ Nedal se poučit, a tak zemře, v množství své bláhovosti ztratí se!

6 Synu, pokud za někoho ručíš, cizímu člověku jsi svou ruku dal, ² vlastními slovy jsi nyní svázán, lapen jsi tím, co jsi prohlásil! ³ Nyní se musíš vyprostit, můj synu — ten někdo tě totiž v hrsti má — jdi za ním, poniž se a dotírej! ⁴ Nedopřej svým očím žádný spánek, tvá víčka ať ani neokusí sen. ⁵ Unikni mu jako srnec lovcí, vyvázni jako ptáče ze sítě! ⁶ Jdi za mravencem, pecivále, pozoruj ho a zmoudříš hned! ⁷ Žádného vůdce mravenec nemá, dozorce ani vládce jemu netřeba; ⁸ v létě si ale potraviny chystá, o žních zásoby pilně ukládá. ⁹ Jak dlouho, lenochu, budeš polehávat, kdy už se konečně ze snu probudíš? ¹⁰ Chvilku si pospíš, chvilku zdřímeš, na chvilku složíš ruce a spočíneš? ¹¹ Vtom jako tulák bída navštíví tě, jako loupežník tě

nouze přepadne! ¹² Ničemný člověk, hanebník jinak než křivě nemluví. ¹³ Očima pomrkává, mele nohama, prsty ukazuje sem a tam. ¹⁴ Ve falešném srdci zlé věci chystá, neustále sváry rozsévá. ¹⁵ Proto, až neštěstí jej náhle potká, v mžiku jej rozdrtí, nebude pomoci. ¹⁶ Těchto šest věcí Hospodin nenávidí a sedmou má za ryzí ohavnost: ¹⁷ povýšené oči, prolhaný jazyk, ruce mordující nevinné, ¹⁸ srdce, jež chystá hanebné plány, nohy pospíchající páchat zlo, ¹⁹ křivopřísežníka, který klam šíří, a rozsévače svárů mezi bratřími. ²⁰ Opatruj, synu, otcova přikázání, od matčiných pokynů se nevzdaluj. ²¹ Navěky připoutej si je k srdci, okolo hrdla si je přivěšuj. ²² Kamkoli půjdeš, moudrost tě doprovodí, kdykoli ulehneš, bude nad tebou bdít, jakmile procitneš, s tebou promluví. ²³ Přikázání je svíce a učení světlo, poučné domluvy jsou cesta k životu. ²⁴ Před špatnou ženou tě budou chránit, před lichotným jazykem svůdkyně. ²⁵ Neprahni v srdci po její kráse, jejími řasami se nenech polapit. ²⁶ Za nevěstku se platí i bochníkem chleba, cizoložnice však vzácnou duši uloví! ²⁷ Může muž ukrýt oheň v klíně, aniž by propálil si šat? ²⁸ Může snad chodit po žhavém uhlí, aniž si spálí chodidla? ²⁹ Stejně tak ten, kdo s ženou bližního spí — kdo se jí dotkne, trestu neujde! ³⁰ Zloděj nebývá haněn, když krađe, aby nasycil svůj neodbytný hlad. ³¹ Sedmkrát více vrátí, pokud je chycen, všechno své jmění musí odevzdat. ³² Jenom šílenec ale cizoloží, kdo činí to, je sebevrah! ³³ Bítí a ostuda na něj čeká, pohanu svou už nikdy nesmaže. ³⁴ Žárlivost rozruší manžela té ženy, nelítostný bude v den pomsty své; ³⁵ nevezme ohled na žádné odškodnění, sebevětší úplatek jím nepohne!

7 Dbej na mé výroky, můj synu, příkazy mé jak poklad opatruj. ² Dbej na mé příkazy a najdeš život, učení mé jak oko v hlavě chraň. ³ Připoutej si je k prstům, vyryj do srdce. ⁴ Moudrosti řekni: „Buď mi sestrou!“ rozumnost nazvi svou příbuznou. ⁵ Bude tě chránit před cizí ženou, před svůdnicí a její řečí vábivou. ⁶ Jednou jsem z okna svého domu skrze mřížoví ven vyhlížel. ⁷ Mezi prostáčky, mládeží nezkušenou, spatřil jsem mladíka, co zřejmě zešle. ⁸ Když prošel ulicí kolem jejího rohu, k jejímu domu náhle vykročil. ⁹ Bylo to večer, po setmění, když přišla noc a padla tma. ¹⁰ Vtom náhle žena v ústrety mu míří v nevěstčím hávu, v srdci protřelost. ¹¹ Jak jen je bujná a jak rozpustilá, její nohy doma stání nemají. ¹² Hned je na ulici, hned zas na náměstí, za každým rohem číhá na obět. ¹³ Už se ho zmocnila a už ho líbá, bez uzardění už mu povídá: ¹⁴ „Pořádám hostinu z čerstvého masa, dnes jsem obětovala, co jsem slíbila. ¹⁵ To proto jsem ti naproti vyšla, sháněla jsem tě, a už tě mám. ¹⁶ Pokrývkami jsem lože obložila, pestřými přehozy z vláken egyptských. ¹⁷ Svoji ložnici jsem myrhou provoněla, aloe je tam, skořice nechybí. ¹⁸ Pojď, opijeme se milováním, do rána kochejme se laskáním! ¹⁹ Mužský dnes totiž není doma, na cestu odjel někam daleko; ²⁰ měsíc s penězi odvezl s sebou, do konce měsíce se nevrátí!“ ²¹ Proudem těch slov jej nakonec svedla, úlisnými rty jej zlákala. ²² Jako vůl na porážku šel hned za ní, jak jelen, když se vrhá do pasti, ²³ než padne skolen střelou do slabin. Jak ptáče do osidla vletěl, netušil, že mu jde o život! ²⁴ Proto, synové, poslyšte mne, dávejte pozor na mé výroky. ²⁵ Na její cesty ať nevzkročí tvé srdce; po jejích stezkách se nikdy netoulej. ²⁶ Tak mnozí podlehlí jejím ranám, všech jejich obětí je bezpočet! ²⁷ Cesta do pekel vede jejím domem, do síní smrti se prudce svažuje!

8 Což moudrost nevolá, nezvedá rozumnost svůj hlas? ² Na vrcholech kopců, u cesty, u křižovatek postává. ³ Přímou před branami, u vstupu do města, v průchodu stojí a křičí tam: ⁴ „Na vás, ó lidé, volám, svůj hlas ke všemu lidstvu obracím. ⁵ Pochopte, prostácci, prozíravost, dospějte, tupci, k rozumu! ⁶ Slyšte, řeknu vám něco zásadního, co vyjde z mých rtů, slova ryzí jsou. ⁷ Má ústa mluví pouze pravdu, mým rtům se darebáctví oškliví. ⁸ Všechny mé výroky jsou spravedlivé, křivého, zvráceného v nich není nic. ⁹ Chápavému jsou všechny zřejmé, jasné jsou těm, kdo došli poznání. ¹⁰ Mé poučení berte raději než stříbro, mého vědění si važte nad zlato. ¹¹ Daleko nad perly je moudrost nádherná, nic žádoucího se jí vůbec nerovná! ¹² Já, Moudrost, spolu s rozvážností bydlím, s prozíravostí já se dobře znám. ¹³ Úcta k Hospodinu je nenávisť ke zlu. Pýchu a povýšenost, zlé způsoby a pokrytecká ústa nesnáším. ¹⁴ U mne je rozvaha a jistý úspěch, já jsem rozumnost a sílu mám! ¹⁵ S mojí pomocí vládnou vladaři a panovníci právo určují. ¹⁶ S mojí pomocí vedou vůdci, velmoži a všichni, kdo rozhodují na zemi. ¹⁷ Já miluji ty, kdo milují mne, ti, kdo mě hledají, mě jistě naleznou. ¹⁸ Bohatství a sláva se nachází u mě, trvalé jmění a pravý blahobyt. ¹⁹ Mé plody jsou nad zlato nejryzejší, výnosy mé nad stříbro nejčistší. ²⁰ Stezkou spravedlnosti kráčím, pěšinami práva se ubírám, ²¹ abych své milovníky obdařila jměním, jejich pokladnice abych plnila! ²² Na počátku své cesty mne Hospodin zplodil, před všemi svými činy, před časem. ²³ Od věků jsem byla ustavena, od počátku, dříve než začal svět. ²⁴ Než vznikly propasti, zrodila jsem se, než vodou naplněny byly prameny. ²⁵ Předtím než byly hory zapuštěny, dříve než pahorky jsem se zrodila, ²⁶ ještě než učinil zemi a vše kolem, dříve než světa první prach. ²⁷ Byla jsem při tom, když nebesa chystal, když nad propastí obzor vyměřil, ²⁸ oblaka když ve výšinách věšel, propastné prameny když vytryskly. ²⁹ Byla jsem tam, když oceán spoutal, na jeho rozkaz vody poslechly! Základy země když vyměřoval, ³⁰ po jeho boku věrně stála jsem. Zůstávám jeho rozkoší den za dnem, svým hrám se před ním stále oddávám.

³¹ Na jeho zemi, na světě si hrají, lidští synové jsou mou rozkoší! ³² Proto, synové, poslyšte mne: Blaze těm, kdo drží se mých cest! ³³ Slyšte poučení a naberte moudrost, nebuďte ke mně lhovými. ³⁴ Blaze tomu, kdo naslouchá mi, tomu, kdo v mých branách denně bdí, tomu, kdo čeká u mých veřejí! ³⁵ Kdo mě nalezl, nalezl život, Hospodinovou přízní se nechal zahrnout. ³⁶ Kdo však mě mívá, škodí své vlastní duši, kdo mě nenávidí, je smrti milencem.“

9 Moudrost si vystavěla dům, sedm tesaných sloupů vztyčila. ² Dobyčce porazila, víno nalila, už také prostřela svůj stůl. ³ Děvečky vyslala a volá na městských výšinách: ⁴ „Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“ Ty, kterým chybí rozum, vyzývá: ⁵ „Pojďte a jezte na mých hodech, popijte víno, jež jsem nalila. ⁶ Opusťte hloupost a konečně žijte, cestou rozumnosti se vydejte!“ ⁷ Kdo poučuje drzouna, říká si o urážku, kdo kárá darebáka, přijde k úrazu. ⁸ Nekárej drzouna — jen by tě nenáviděl; pokárej moudrého — bude tě milovat. ⁹ Poděl se s moudrým a ještě zmoudří, pouč spravedlivého a bude znalejší. ¹⁰ Klíčem k moudrosti je úcta k Hospodinu, v poznání Svatého je rozumnost. ¹¹ Takto se tvé dny rozmnoží, léta života ti přibudou. ¹² Jsi-li moudrý, moudrost vyplatí se ti, jsi-li drzoun, sám na to doplatis. ¹³ Paní Tupost dělá veliký povyk, je hloupost sama, neví vůbec nic. ¹⁴ U dveří svého domu vysedává, na křesle na městských výšinách. ¹⁵ Pokřikuje na ty, kdo po cestě jdou, kdo po svých stezkách přímě krácejí: ¹⁶ „Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“ Všechny nerozumné vyzývá: ¹⁷ „Kradená voda je tak sladká, zakázaný pokrm tolik příjemný!“ ¹⁸ Netuší hňup, že podsvětí jej čeká: v pekelné jámě jsou ti, jež pozvala!

10 Zde jsou přísloví Šalomounova: Moudrý syn dělá otci radost, tupec přivádí matku k zoufalství. ² Nekalé poklady člověku neprospějí, poctivost zachraňuje před smrtí. ³ Hospodin nenechá poctivého lačnět, rozmary darebáků ale zavrhne. ⁴ Líné dlaně přivedou na mizinu, pilné ruce přinášejí bohatství. ⁵ Kdo v létě sklízí, je syn zdárný, kdo prospí žně, je syn k ostudě. ⁶ Na poctivého se snáší požeňání, v ústech darebáků se skrývá násilí. ⁷ Na poctivého se vzpomíná s požeňáním, jméno darebáků ale zavání. ⁸ Moudré srdce přijímá příkázání, žvanivý hlupák špatně dopadne. ⁹ Kdo žije poctivě, v bezpečí žít bude, kdo pokřivil svou cestu, bude odhalen. ¹⁰ Kdo mhouří oko, způsobí potíže, kdo otevřeně kárá, pokoj přinese. ¹¹ Pramenem života jsou ústa spravedlivých, v ústech darebáků se skrývá násilí. ¹² Nenávist vyvolává neshody, láska všechny viny zahálí. ¹³ Ve rtech rozvážného naleznáš moudrost, na záda nerozumného patří hůl. ¹⁴ Moudří své vědění dobře střeží, ústa hlupáka přitahují záhubu. ¹⁵ Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí, nouze chudých je jejich záhubou. ¹⁶ Výdělek poctivého prospívá životu, darebákův zisk vede ke hříchu. ¹⁷ Kdo se drží poučení, míří k životu, zabloudí ale, kdo nedbá na domluvu. ¹⁸ Kdo skrývá nenávist, je lhář, kdo šíří pomluvy, je hňup. ¹⁹ Záplava slov se bez hříchu neobejde, rozumný drží svůj jazyk na uzdě. ²⁰ Jazyk spravedlivého je ryzí stříbro, srdce ničemu za nic nestojí. ²¹ Rty spravedlivého nasytí mnohé, hňupové zemřou na vlastní ztřeštěnost. ²² Hospodinovo požeňání obohacuje bez veškerého trápení. ²³ Tupec má potěšení ve zvrhlosti, rozumný zase v moudrosti. ²⁴ Obavy darebáků se uskuteční, touhy spravedlivých se naplní. ²⁵ Když přejde víchř, je s darebákem konec, spravedliví však mají věčné základy. ²⁶ Jak ocet v zubech, jako oči plné kouře, takový je lajdák pro nadřícené své. ²⁷ Úcta k Hospodinu prodlužuje život, roky darebáků však budou zkráceny. ²⁸ Doufání spravedlivých končí radostí, naděje darebáků se vniče obrátí. ²⁹ Hospodinova cesta je oporou poctivého, pro bídaky je ale záhubou. ³⁰ Spravedlivý nebude navěky sražen, ničemové však na zemi věčně nebudou. ³¹ Ústa spravedlivého plodí moudrost, proradný jazyk bude vyříznut. ³² Rty spravedlivého znají, co se sluší, ústa darebáků však jen zvrácenost.

11 Falešně váhy se Hospodinu hnusí, poctivé závaží jej potěší. ² Pýchu následuje ostuda, moudrost je tam, kde pokora. ³ Poctivé vodí jejich upřímnost, proradné zničí jejich falešnost. ⁴ V soudný den majetek nijak neprospěje, poctivost ale zachraňuje před smrtí. ⁵ Spravedlnost srovná cestu nevinnému, vlastní ničemnost srazí ničemu. ⁶ Spravedlnost zachrání poctivé, vlastní lačnost lapí proradné. ⁷ Když zemře ničema, hynou naděje v něj složené, spoléhání na jeho sílu se rozplyne. ⁸ Spravedlivý bude z trápení vysvobozen, na jeho místě se octne darebák. ⁹ Ústa bezbožných ubližují bližním, spravedlivé zachrání jejich vědění. ¹⁰ Když se spravedlivým daří, ve městě je radost, když hynou darebáci, koná se oslava. ¹¹ Požeňáním poctivých se pozvedá město, ústy darebáků bývá bořeno. ¹² Kdo nemá rozum, bližním opovrhne, rozumný člověk raději pomlčí. ¹³ Mluvkva roznáší tajemství, kudy chodí, zodpovědný člověk je umí zachovat. ¹⁴ Kde schází jasný směr, lid upadá, ve množství rádců je však záchrana. ¹⁵ Se zlou se potáže, kdo za cizího ručí, slibům se vyhýbat je vždycky jistější. ¹⁶ Půvabná žena dosáhne pocty, hrubiáni dosáhnou bohatství. ¹⁷ Laskavý člověk odmění i sám sebe, surovec ani sám sebe nešetří. ¹⁸ Pro klamný výdělek darebák dře se, kdo seje spravedlnost, má mzdu trvalou. ¹⁹ Spravedlnost jistě k životu vede, honba za špatností ale ke smrti. ²⁰ Zvrhlé povahy se Hospodinu

hnusí, kdo žije bezúhonně, ti jej potěší. ²¹ Zlý zcela jistě neunikne trestu, símě spravedlivých však vyvážne. ²² Zlatá ozdoba na sviňském rypáku je krásná žena bez špetky rozumu. ²³ Touhy spravedlivých vedou jen k dobru, z nadějí darebáků z bude vztek. ²⁴ Někdo rozdává — a ještě bohatne, jiný škudlí až běda — k vlastní chudobě! ²⁵ Štědrý člověk bude jen vzkvétat, kdo jiné svažuje, sám bude zavlážen. ²⁶ Kdo zadržuje obilí, toho lid zatracuje, požehnaní se snášejí na toho, kdo je prodává. ²⁷ Kdo hledá dobro, nalezne přízeň, kdo čeká neštěstí, také dočká se. ²⁸ Kdo doufá v bohatství, takový padne, spravedliví ale jak poupě pokvetou. ²⁹ Kdo boří vlastní domov, ten zdědí vítr, hlupák bude sloužit moudrému. ³⁰ Z ovoce spravedlivého je strom života, a kdo je moudrý, ten duše získává. ³¹ Dojdou-li spravedliví na zemi odplaty, čím spíše ničemové a hříšníci!

12 Milovník poznání miluje poučení, jen tupý mezek si nedá domluvit. ² Dobrotivého zahrne Hospodin přízní, lstivého člověka však odsoudí. ³ Darebáctví nikomu jistotu neposkytne, kořen spravedlivých však nikdo nevyrvě. ⁴ Znamení žena je korunou svého muže, hanebná je ale jako kostižer. ⁵ Úmysly poctivých jsou spravedlivé, rady darebáků však zákeřné. ⁶ Slova darebáků jsou smrtelná léčka, poctivé vysvobodí jejich řeč. ⁷ Když darebáci padnou, je s nimi konec, dům spravedlivých ale ob stojí. ⁸ Čím je kdo rozumnější, tím více bývá ceněn, muž křivé povahy však bude pohrnut. ⁹ Lépe být přehlížen, ale mít služebníka, než tvářit se důležitě a nemít na chleba. ¹⁰ Spravedlivý cítí i s dobytčetem, srdce darebáků je ale bezcitné. ¹¹ Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem, kdo ztratil rozum, honí vidiny. ¹² Darebák závidí kořist zlosynovi, kořeny spravedlivých však plody přináší. ¹³ Hříšné rty jsou zlosynovi pastí, spravedlivý však ujde trápení. ¹⁴ Ovoce svých úst každý hojně sklídí, vlastní skutek se k člověku navrátí. ¹⁵ Hlupák je přesvědčen, že jde správně, kdo je však moudrý, dá si poradit. ¹⁶ Hlupákův hněv se projeví ihned, rozvážný člověk snese urážky. ¹⁷ Pravdomluvný člověk svědčí o pravdě, křivopřísežník podvádí. ¹⁸ Unáhlené řeči bodají jako meče, jazyk moudrých je ale jako lék. ¹⁹ Pravdomluvné rty ob stojí navždy, prolhaný jazyk jen krátký okamžik. ²⁰ Zlomyslní mají v srdci jen faleš, mírumilovní žijí v radosti. ²¹ Spravedlivým nic neublíží, darebáky stihá samé neštěstí. ²² Prolhané rty se Hospodinu hnusí, kdo žije v pravdě, ti jej potěší. ²³ Rozvážný člověk umí své vědění tajit, hňup ale z plna hrdla křičí nesmysly. ²⁴ Pracovitým rukám bude svěřena vláda, zahálčivost však vede k porobě. ²⁵ Starosti člověka tíží v srdci, laskavé slovo ale radost navrátí. ²⁶ Spravedlivý najde i pro bližního cestu, cesta darebáků ale končí blouděním. ²⁷ Lenocho si žádný úlovek neupeče, píle je pro člověka cenný majetek. ²⁸ Život je na stezce spravedlnosti, vyšlapaná cesta vede ke smrti.

13 Moudrý syn přijímá otcovo poučení, drzoun však neslyší ani na hrozby. ² Ovocem svých úst se každý hojně nají a duši proradných nasytí násilí. ³ Kdo hlídá svoje ústa, svou duši opatruje, na povídané rty přijde záhuba. ⁴ Dychtí, ale nic nemá duše pecivála, pracovitý člověk však jenom pokvete. ⁵ Spravedlivý nesnese prolhané řeči, darebák nestydatě šíří puch. ⁶ Spravedlnost chrání poctivého, hříšníka ničí ničemnost. ⁷ Někdo nemá nic, a chová se bohatě, jiný má spoustu peněz, a dělá chudáse. ⁸ Boháč za sebe může dát výkupné, chudák výhrůžky sotva zaslechne. ⁹ Světlo spravedlivých svítí vesele, svíce darebáků uhasne. ¹⁰ Pýcha vede jen ke sporům, moudří však dávají na radu. ¹¹ Rychle nabyté jmění se rychle rozuteče, kdo shromažďuje po hrstkách, zbohatne. ¹² Dlouhé čekání unavuje srdce, naplněná touha je stromem života. ¹³ Kdo pohrdá slovem, sám sobě škodí, kdo příkázání ctí, bude odměněn. ¹⁴ Rady moudrého jsou pramen života, z osidel smrti pomohou uniknout. ¹⁵ Zdravý rozum si získá přízeň, cesta proradných vede k záhubě. ¹⁶ Rozvážně chová se každý, kdo má rozum, hňup ale roztrušuje samé nesmysly. ¹⁷ Ničemný vyslanec upadne do neštěstí, spolehlivý posel je jako lék. ¹⁸ Bída a hanba tomu, kdo odmítá poučení, kdo však na domluvy dá, bude vážený. ¹⁹ Splněná touha je v duši sladká; tupcům je odporné varovat se zla. ²⁰ Kdo chodí s moudrými, bude moudrý, kdo kamarádí s tupci, ztroskotá. ²¹ Hříšníky stihá neštěstí, spravedlivým je štěstí odměnou. ²² Dobrý člověk zanechá dědictví vnukům, hříšníkovo jmění čeká na poctivé. ²³ Políčko chudých může vydat hojnost potravy, bezpráví je ale může o všechno připravit. ²⁴ Kdo šetří metlu, nenávidí své dítě, zavčas je trestá, kdo je miluje. ²⁵ Spravedlivý se nají do sytosti, břicho ničemů zůstane o hladu.

14 Moudrá žena buduje svůj domov, hloupá jej boří svými rukama. ² Hospodina ctí, kdo žije v poctivosti, kdo jedná křivě, ten jím pohrdá. ³ Hlupákovi pýcha z pusy vyrazí, moudré ochrání jejich rty. ⁴ Bez dobytka je prázdno ve žlabu, silný býk zajistí hojnou úrodu. ⁵ Čestný svědek nepromluví lživě, křivopřísežník ale šíří klam. ⁶ Drzoun se po moudrosti nadarmo pídí, rozumnému je poznání snadno přístupné. ⁷ Tupci se raději obloukem vyhni, z jeho rtů se přece nic nedozvíš. ⁸ Moudrost rozvážného je vědět kudy kam, tupost hlupáků je pěstovat sebeklam. ⁹ Hlupáci mají legraci z provinění, poctiví ale hledají smíření. ¹⁰ Jen srdce člověka zná vlastní hořkost, podobně jeho radost druhý necítí. ¹¹ Dům darebáků je určen ke zboření, stan poctivých ale k rozkvětu. ¹² Cesta se člověku může zdát správná, nakonec však bývá cestou ke smrti. ¹³ Někdy i při

smíchu bolí srdce; když skončí radost, smutek zůstane. ¹⁴Zvrácený dojde odplaty za své skutky a dobrý člověk za ty své. ¹⁵Prostáček důvěřuje kdečemu, rozvázný člověk své kroky zvažuje. ¹⁶Moudrý je opatrný a varuje se zla, tupec jde bezstarostně dál. ¹⁷Unáhlený člověk dělá hlouposti, lstivý člověk bývá v nenávisti. ¹⁸Omezenci jsou obdařeni tupostí, korunou rozvázných je vědění. ¹⁹Zlí lidé se pokloní dobrým, darebáci u bran spravedlivého. ²⁰Chudás je na obtíž i svému příteli, boháče ale všichni milují. ²¹Kdo pohrdá svým bližním, hřeší, blaze tomu, kdo chudým pomáhá. ²²Jistěže bloudí ten, kdo je zlomyslný; láska a věrnost patří dobrosrdečným. ²³Tvrdá práce vždy vede k zisku, řečnění však jenom k chudobě. ²⁴Korunou moudrých je jejich bohatství, tupost hlupáků zůstane tupostí. ²⁵Pravdomluvný svědek může zachránit život, podvodník ale šíří lež. ²⁶V účtě k Hospodinu je jistota pevná, jeho děti v něm najdou bezpečí. ²⁷Pramen života je účta k Hospodinu, z osidel smrti pomáhá uniknout. ²⁸Mohutné vojsko je ozdobou krále, úbytek lidu je vládci záhubou. ²⁹Trpělivý člověk oplývá rozumností, ten, kdo je ukvapený, dělá hlouposti. ³⁰Krotké srdce dodává tělu na životě, závist je ale jako kostižer. ³¹Kdo utiskuje chudáka, uráží jeho Tvůrce; ctí jej však ten, kdo nuzným pomáhá. ³²Darebáka jednou srazí jeho vlastní zlo, jistotou spravedlivého je jeho poctivost. ³³V srdci rozumného spočívá moudrost; co skrývá nitro tupců, též vyjde najevo. ³⁴Spravedlnost povznáší národ, hřích je národům k ostudě. ³⁵Rozumného služebníka zahrne král přízní, prchlivostí však toho, jenž dělá ostudu.

15 Vlídna odpověď odvrací zlobu, příkrá řeč ale budí hněv. ²Jazyk moudrých zpřijemňuje poznání, tupci z úst chrlí samé nesmysly. ³Hospodinovy oči vidí všude, vše zlé i dobré pozorně sledují. ⁴Krotký jazyk je stromem života, je-li však pokřivený, ducha podlomí. ⁵Hlupák pohrdá poučením otce, chytrý je ten, kdo dá na domluvy. ⁶Dům spravedlivého je velkou pokladnicí, zisky darebáka nesou jen trápení. ⁷Rty moudrých vědění rozsévají, srdce tupců však nikoli. ⁸Obět darebáků se Hospodinu hnusí, zalíbení má v modlitbě poctivých. ⁹Cesta darebáka se Hospodinu hnusí, stoupence spravedlnosti miluje. ¹⁰Tvrký trest tomu, kdo opouští stezku; kdo nesnese domluvy, ten umírá. ¹¹Hospodin vidí do hrobu i říše záhuby — do srdce člověka tím spíše! ¹²Drzoun nemiluje toho, kdo jej kárá, a proto za moudrými nechodí. ¹³Radostné srdce dodává tváři krásu, ztrápené srdce ducha ubíjí. ¹⁴Srdce rozumného touží po vědění, ústa tupců se krmí tupostí. ¹⁵Každý den chudáka bývá těžký, dobrotivé srdce však stále hoduje. ¹⁶Lepší je málo s úctou k Hospodinu než velké poklady s neklidem. ¹⁷Lepší je talíř zeleniny s láskou než vykrmený býk a s ním nenávisť. ¹⁸Vznětlivý člověk vzbuzuje sváry, trpělivý dovede spory uklidnit. ¹⁹Cesta lenocha trním zarůstá, stezka poctivých je ale dlážděná. ²⁰Moudrý syn dělá otcí radost, tupec i vlastní matkou pohrdá. ²¹Nerozumného těší každá hloupost, rozvázný člověk drží přímý směr. ²²Bez porady se plány hroučí, při množství rádců se však naplní. ²³Výstižná odpověď udělá člověku radost; jak dobré je slovo v pravý čas! ²⁴Rozumné vede vzhůru cesta života, aby unikli pecku v hlubinách. ²⁵Hospodin strhne dům pyšných, mezníky vdovy ale upevní. ²⁶Zlé úmysly se Hospodinu hnusí, za čistá považuje slova laskavá. ²⁷Kdo se chce obohatit, ten vlastní domov boří, kdo nenávidí úplatky, ten bude žít. ²⁸Srdce spravedlivého promýšlí odpovědi, ústa darebáků chrlí hanebnost. ²⁹Darebákům je Hospodin velmi vzdálen, modlitbu spravedlivých ale vyslyší. ³⁰Zářivý pohled rozveselí srdce, dobrá novina až do morku osvěží. ³¹Kdo zdravým domluvám otvírá uši, ten bude bydlet mezi moudrými. ³²Kdo odmítá poučení, pohrdá vlastní duší, kdo na domluvy dá, ten rozum nabere. ³³Školou moudrosti je účta k Hospodinu; slávu předchází pokora.

16 Člověk si může lámat hlavu, vhodnou odpověď však dává Hospodin. ²Člověk má všechny své cesty za čisté, jeho pohnutky však zkoumá Hospodin. ³Hospodinu svěř všechny své činy, tvoje úmysly se potom naplní. ⁴Hospodin učinil vše pro svůj záměr, také i darebáka pro zlý den. ⁵Hospodinu je každý nadutec ohavností, trestu neujde, buď si jist. ⁶Láskou a věrností se usmíruje vina, úctou k Hospodinu se vyhneš zlu. ⁷Když se Hospodinu něčí cesty líbí, i jeho nepřátele s ním nakonec udobří. ⁸Lepší je málo se spravedlností než ohromné zisky s bezprávím. ⁹Člověk přemítá v srdci o své cestě, jeho kroky však řídí Hospodin. ¹⁰Prorocký výrok patří na rty krále, při soudu nesmí jeho ústa pochybit. ¹¹Hospodin má poctivé míry i váhy, všechna závaží ve váčku pečlivě odměřil. ¹²Páchat zlo je pro krále ohavností — vždyť je to spravedlnost, co drží trůn! ¹³Spravedlivé rty se králům líbí, milují ty, kdo mluví upřímně. ¹⁴Králova zloba je posel smrti, moudrý člověk ji ale utiší. ¹⁵Úsměv na tváři krále znamená život, jeho přízeň — dešťový oblak na jaře! ¹⁶Získat moudrost je nad ryzí zlato, nad stříbro nejčistší je získat rozumnost. ¹⁷Cesta upřímných vede pryč od zla; kdo hlídá svou cestu, svou duši uchrání. ¹⁸Pýcha předchází pád a namyšlenost zkázu. ¹⁹Lepší je sdílet porobu s pokornými nežli se s pyšnými dělit o kořist. ²⁰Kdo hloubá ve Slově, nachází štěstí, kdo doufá v Hospodina, je blažený! ²¹Kdo má moudré srdce, je znám svou rozumností, výřečné rty přesvědčivosti dodají. ²²Pramen života má ten, kdo má rozum, vlastní hloupost je trestem hlupáků. ²³Srdce moudrého dohlíží na jeho ústa, jeho rtům dodá přesvědčivosti. ²⁴Laskavá slova jsou jako plástev medu, jak balzám na duši, celému tělu lék. ²⁵Cesta se

člověku může zdát správná, nakonec však bývá cestou ke smrti.²⁶ Člověk nádeničí, protože musí, jeho vlastní hlad ho pohání.²⁷ Ve špině se hrabe ničema, na jeho rtech jako by oheň plál.²⁸ Zvrácený člověk rozsvívá sváry, pomlouvač rozeštvá i dobré přátele.²⁹ Násilníci i svoje druhy klamou, aby je zlákali na cestu nedobrou.³⁰ Kdo mhouří oči, vymýšlí zvrácenosti, kdo svírá rty, osnuje špinavost.³¹ Korunou krásy jsou šediny — kdo žije spravedlivě, ti ji obdrží.³² Je lepší být trpělivý než velký silák, je lepší se ovládat než města dobývat.³³ Člověk si může házet losem do klína, všechno rozhodování je však od Hospodina.

17 Lepší je suchý kus chleba v klidu než dům plný masa a sváru.² Chytrý sluha bude pánem nezdárného syna, s jeho bratry se o dědictví podělí.³ Na stříbro je tyglík a na zlato pec, lidské srdce však zkoumá Hospodin.⁴ Zlý člověk dá na ničemné řeči, lhář poslouchá zlé jazyky.⁵ Kdo zesměšňuje chudáka, uráží jeho Tvůrce; škodolibý člověk trestu neujde.⁶ Korunou starců jsou jejich vnuci, ozdobou synů otcové.⁷ Hlupáku nesluší vznešená slova, tím méně urozeným lživá řeč.⁸ Úplatek působí jako zaříkadlo: úplatkáři se daří, kam se obrátí.⁹ Kdo stojí o lásku, přikrývá všechny viny, ten, kdo je připomíná, rozeštvá přátele.¹⁰ Na rozumného více zapůsobí výtka, než kdyby tupci stokrát nařezal.¹¹ Na nic než na vzpouru zlosyn nemyslí, bude však navštíven poslem ukrutným.¹² Raději narazit na zuřivou medvědici nežli na hlupáka s jeho tupostí.¹³ Kdo odplacuje zlem za dobro, jeho dům už nikdy neopustí zlo.¹⁴ Začátek hádky je protržení hráze — raději přestaň, než spor propukne!¹⁵ Omlouvat ničemu i odsoudit poctivého — obojí se Hospodinu hnusí nastejno.¹⁶ K čemu jsou peníze v rukou tupce? Když nemá rozum, moudrost nekoupí!¹⁷ Přítel miluje za všech okolností, bratr se rodí pro chvíle trápení.¹⁸ Přišel o rozum, kdo rukou upíše se, kdo za bližního složí záruku.¹⁹ Kdo se rád hádá, ten rád hřeší, kdo si otvírá ústa, říká si o potíž.²⁰ Kdo má falešné srdce, nenajde štěstí, kdo má křivý jazyk, špatně dopadne.²¹ Kdo zplodil tupce, má důvod k žalu, hlupákův otec radost nepozná.²² Radostné srdce — nejlepší lék, ztrápený duch je kostižer.²³ Darebák přijímá tajné dary, aby cesty práva podvrátil.²⁴ Rozumný má moudrost přímo před sebou, oči hlupáka ji v celém světě nenajdou.²⁵ K mrzutosti je otci tupý syn, svou matku naplňuje hořkostí.²⁶ Pokutovat nevinného jistě není dobré, natož bít urozené, když jednají poctivě.²⁷ Kdo získal poznání, ten šetří slova, rozumný člověk se umí ovládat.²⁸ I hlupák, mlčí-li, za moudrého je brán, rozumně vypadají ústa zavřená.

18 Samotáři jde jen o vlastní choutky, každou rozumnou radou pohrdne.² Tupec nijak nestojí o rozumnost — chce jen vyklopit, co má na srdci.³ Kam přijde darebák, přijde i pohrdání, za ním pak hanba a potupa.⁴ Hluboká voda jsou slova úst některých, zurčící potok, pramen moudrosti.⁵ Stranit darebákovi jistě není dobré, natožpak nevinného o právo připravit.⁶ Tupcova ústa spěchají k hádkám, jeho rty po výprasku volají.⁷ Tupci jsou jeho ústa záhubou, rty jsou mu pastí smrtelnou.⁸ Pomluvy se tváří jako pamlsky, hluboko do nitra ale padají.⁹ Kdo při své práci lenoší, od kazisvěta se příliš neliší.¹⁰ Hospodinovo jméno je pevnou věží; spravedlivý se uchýlí do jeho bezpečí.¹¹ Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí, nepřekonatelnou zdí je v jeho představách.¹² Pýcha předchází pád, slávu předchází pokora.¹³ Kdo odpovídá dřív, než vyslechne, hloupost projevuje k vlastní ostudě.¹⁴ Lidský duch dovede unést nemoc, ztrápený duch se však nedá vydržet.¹⁵ Rozumné srdce nabývá poznání, moudré uši prahnou po vědění.¹⁶ Dar otvírá člověku dveře, i před velikány jej přivede.¹⁷ První, kdo líčí spor, se zdá být v právu, příchod druhého jej ale prověří.¹⁸ Los dokáže ukončit sváry, i mocné dovede rozsoudit.¹⁹ Ukřivděný bratr se uzavře jak město, rozepře působí jako hradní závory.²⁰ Ovoce svých úst si každý naplní břicho, úrodou vlastních rtů se každý nasytí.²¹ Jazyk má moc nad smrtí i životem, kdo rádí mluví, jedí jeho ovoce.²² Kdo našel manželku, ten našel štěstí, Hospodin jej svou přízní obdařil.²³ Chudák ponížene prosí, boháč odpovídá hrubostí.²⁴ Jsou tací přátelé, co jsou jen ke škodě; bližší než bratr je ale ten, který miluje.

19 Lepší chudý poctivec než prolhaný pitomec.² Nadšení bez poznání nestačí, zbrklý se dopouští mnoha chyb.³ Člověk padá pro vlastní hloupost, v srdci má ale na Hospodina zlost.⁴ Boháč má přátel habaděj, chudáka je opuštěn bez přátel.⁵ Křivopřísežník trestu neujde, neunikne, kdo šíří lež.⁶ Štědrého člověka si mnozí předcházejí, s tím, kdo rozdává, se každý přátelí.⁷ Chudáka nesnáší ani jeho bratři — tím spíše se mu vyhnou přátelé! Snaží se najít slova, ale zbytečně.⁸ Kdo se má rád, snaží se získat rozum, kdo rozvahy se drží, štěstí dosáhne.⁹ Křivopřísežník neujde trestu, kdo šíří klam, ten zahyne.¹⁰ Tupci nesluší žádný přepych, tím méně otroku vlada nad pány.¹¹ Prozíravost brání člověku se hněvat, promíjet vinu je jeho ozdoba.¹² Králova zlost — to je lví řev, jeho přízeň — rosa na trávě.¹³ Tupý syn je neštěstím svého otce, hašteřivá žena pak crčení bez konce!¹⁴ Dům a majetek bývá po rodičích, rozumnou ženu však dává Hospodin.¹⁵ Lenost ukolébá člověka k spánku; kdo je váhavý, zůstane o hladu.¹⁶ Kdo dbá na příkázání, dbá na vlastní duši; komu je lhostejné, jak žije, zahyne.¹⁷ Kdo pomáhá chudým, půjčuje Hospodinu; on sám mu jeho dobrodiní odplatí.¹⁸ Napravuj

syna, dokud máš naději, jeho smrt nechtěj dopustit.¹⁹ Vztekoun zasluhuje potrestání; ušetříš-li ho, zkazíš ho ještě víc.²⁰ Poslechni radu, přijmi poučení, abys byl příště moudřejší.²¹ Člověk má v srdci mnohé plány, stane se ale, co chce Hospodin.²² Po člověku se žádá, aby byl laskavý; lépe je být chudák nežli podvodník.²³ Úcta k Hospodinu přináší život; v sytosti a klidu pak člověk může spát.²⁴ Lench k talíři natáhne ruku, k ústům ji už ale nezvedne.²⁵ Nabij drzounovi, a prostáček zmoudří, pokárej rozumného, a dojde poznání.²⁶ Napadá otce, vyhání matku syn hanebný a nestoudný.²⁷ Přestaň, synu, naslouchat poučení, a zabloudíš od slov poznání.²⁸ Ničemný svědek se vysmívá právu, ústa darebáků hltají hanebnost.²⁹ Na drzouny čekají soudy, na hřbety tupců rány.

20 Víno je drzoun a pivo křikoun; kdo za ním vrávorá, nezmodří.² Jako když lev rve, král hrůzu nahání; svůj život ohrožuje, kdo jej popudí.³ Upustit od sporu je člověku ke cti, rozčilovat se umí každý hňup.⁴ Na podzim lenoch orat nechce, o žních bude žebrat zbytečně.⁵ Rada v srdci člověka je voda hluboká, kdo je rozumný, ji umí načerpat.⁶ Svou vlastní oddaností se kdekdo holedbá, věrného muže však aby pohledal.⁷ Spravedlivý je, kdo žije v poctivosti; šťastní budou jeho potomci!⁸ Král sedí na trůnu, aby soudil, všechno zlo svým zrakem rozhání.⁹ Kdo může říci: Mám čisté srdce, od hříchu jsem se oprostil?¹⁰ Dvojí metr a dvojí závaží — Hospodinu se hnusí obojí.¹¹ I na dětech se podle chování pozná, jak čistá a upřímná je jejich povaha.¹² Slyšící ucho, vidoucí oko — obojí učinil Hospodin.¹³ Nemiluj spánek, ať nezchudneš; otevři oči, ať se nasytíš.¹⁴ „Špatné, moc špatné,“ říká, kdo kupuje, a jen co popojde, už si pochvaluje.¹⁵ Někdo má zlato a perel hromady, nejdražším klenotem jsou moudré rty.¹⁶ Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího, když ručí za cizinku, vezmi si zástavu.¹⁷ Ten, komu pokrm ze lži lahodí, skončí s ústy plnými kamení.¹⁸ Podpoř své úmysly dobrou radou, nech se poučit, než začneš boj.¹⁹ Mluvka roznáší tajemství, kudy chodí; s tluchubou neměj co do činění.²⁰ Kdo zlořečí otci nebo matce, toho svíce zhasne v temnotě.²¹ Rychlé zbohatnutí na začátku, žádné požehnání na konci.²² Nikdy neříkej: „Tu krivdu pomstím,“ čekej na Hospodina — ten ti pomůže.²³ Dvojí závaží se Hospodinu hnusí; falešné váhy se mu nelíbí.²⁴ Hospodin řídí lidské kroky; který člověk své cestě rozumí?²⁵ Je v pasti, kdo něco chvatně prohlásil za svaté a teprve potom přemýšlel.²⁶ Moudrý král se vypořádá s darebáky: nechá je drtit pod koly.²⁷ Hospodinovou svící je duch člověka — vše, co je skryté, prozkoumá.²⁸ Láska a věrnost ať opatrují krále, jeho trůn ať podpírá laskavost.²⁹ Chloubou mládenců je jejich síla, ozdobou starců šediny.³⁰ Modřiny a boule vydrhnou špatnost, rány zasáhnou hluboko do nitra.

21 Královo srdce je v Hospodinově ruce — jak vodní strouhu je směruje, kam chce.² Člověk má všechny své cesty za správné, srdce však zpytuje Hospodin.³ Když se děje spravedlnost a právo, Hospodin to má raději než oběti.⁴ Povyšené oči, naduté srdce, úsilí ničemu — to vše je hřích.⁵ Plány pracovitých vedou k zisku, zbrkllost přináší jenom chudobu.⁶ Poklady získané lživými řečmi jsou pomíjivá marnost, smrtelná past.⁷ Darebáci budou smeteni vlastní krutostí; konat spravedlnost totiž odmítli.⁸ Cesta podvodníka je klikatá, povaha čistých je upřímná.⁹ Lepší je stěhovat se do kouta na střechu než s hašteřivou ženou sdílet dům.¹⁰ Darebák tíhne ke zlu celou svou duší, nebude laskavý ani k příteli.¹¹ Když trestají drzouna, prostáček zmoudří, když vzdělávají moudrého, dojde poznání.¹² Spravedlivý se učí na domě darebáka: darebáci jsou sráženi pro svou zkaženost.¹³ Kdo dělá, že neslyší volání ubožáka, nebude vyslyšen, až bude volat sám.¹⁴ Tajný dárek dokáže utišit hněv, postranní úplatek i velkou zuřivost.¹⁵ Poctivému je radostí prosazení práva, pro bídáky je to však záhuba.¹⁶ Z cesty rozumu kdo ztratil se, ve shromáždění mrtvých spočine.¹⁷ Milovník radováněk je vlastně chudák; milovník přepychu a vína nebude bohatý.¹⁸ Darebák bude výkupným za spravedlivého, na místě poctivých se ocitne podvodník.¹⁹ Lepší je bydlet někde v pustině než s hašteřivou ženou hádat se.²⁰ Moudrý má doma olej a vzácné poklady, tupec však všechno rozhází.²¹ Komu jde o spravedlnost a soucit, nalezne život, spravedlnost a slávu.²² Do města siláků vnikl moudrý a zbořil pevnost, na niž se spolehli!²³ Ten, kdo si hlídá ústa a jazyk, chrání svou duši před trápením.²⁴ Nadutý domýšlivec se drzoun jmenuje, jeho zpupnost nezná žádnou mez.²⁵ Lench umorí jeho vlastní touhy, jeho rukám práce nevoní.²⁶ Celý den jenom toužebně touží, spravedlivý však rozdává a neskrbí.²⁷ Sama ohavnost je obětí ničemu, zvláště když se obětuje ze zlých úmyslů!²⁸ Falešný svědek bídne zhyne; poslední slovo má, kdo umí naslouchat.²⁹ Darebák jde a na nic nedbá, poctivý však svou cestu zvažuje.³⁰ Žádná moudrost, žádná šikovnost, žádná rada na Hospodina nestačí.³¹ Kůň bývá chystán pro den boje, Hospodinovo je však vítězství.

22 Jméno je cennější než spousta peněz, nad stříbro a zlato je být oblíben.² Boháč a chudák mají společné jedno: Stvořitelem obou je Hospodin.³ Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí, prostácci však jdou dál, až na to doplatí.⁴ Výsledkem pokory a úcty k Hospodinu je bohatství, sláva a život.⁵ Trnitá a zrádná je cesta zvráceného, komu je život drahý, drží se daleko.⁶ Zasvěcuj dítě do jeho cesty — nesejde z ní, ani když

zestárne. ⁷ Boháč panuje nad chudáky, dlužník je věřitelovým otrokem. ⁸ Kdo seje bezpráví, sklídí neštěstí; jeho hrůzovláda pomine. ⁹ Požeháný je ten, kdo je štědrý; i o chleba se dělí s chudákem. ¹⁰ Vyžeň drzouna a zmizí rozepře — konec hádek i urážek! ¹¹ Kdo z čistého srdce miluje, kdo má ušlechtilost na svých rtech, bude mít krále za přítele. ¹² Hospodin střeží vědění, úmysly podvodníků ale překazí. ¹³ „Venku je lev!“ říká lenoch. „Na ulici přijdu o život!“ ¹⁴ Ústa svůdkyně jsou bezedná jáma, kdo hněvá Hospodina, do ní se propadne. ¹⁵ Nerozumnost vězí v srdci dítěte, trestající metla ji však vyžene. ¹⁶ Kdo drtí chudé, aby se obohatil, a dává bohatým, skončí v chudobě. ¹⁷ Nakloň své ucho a slova mudrců slyš, své srdce věnuj mému vědění. ¹⁸ Příhodné bude, když zachováš je v nitru, budou-li pohotově vždy na tvých rtech. ¹⁹ Dnes právě tebe mám v úmyslu učít, abys na Hospodina pevně spoléhal. ²⁰ Třicatero rad jsem pro tebe sepsal — je v nich poučení a vědění, ²¹ abys poznal výroky spolehlivé pravdy a předával ji těm, kdo na ni čekají: ²² Neodírej chudáka — je přece chudák; u soudu neutlačuj ubohé. ²³ Sám Hospodin se jejich pře ujme a vydře duši těm, kdo vydírají je! ²⁴ Neměj za přítele vznětlivého muže, se vzteklým člověkem se nespolečuj, ²⁵ jinak se přiučíš jeho zvykům, do pastí uvrhneš duši svou. ²⁶ Nepatří k těm, kdo se upisují, nezaručuj se za půjčku. ²⁷ Proč bys měl přijít i o vlastní lůžko, až nebudeš mít čím zaplatit? ²⁸ Neposunuj dávné mezníky, které tví otcové vztyčili. ²⁹ Hleď — kdo je mistrem svého díla, v královských službách octne se; nepatrným lidem sloužit nebude.

23 Když s mocným člověkem k jídlu sedáš si, dobře si uvědom, co se ti nabízí. ² Neukrotíš-li svoji chuť, sám si do krku vrazíš nůž. ³ Po jeho lahůdkách nedychti — ten pokrm je totiž ošidný! ⁴ Nenič se honbou za bohatstvím, měj rozum a rychle přestaň s tím. ⁵ Jen je zahlédneš, bohatství už tu není, roztáhne křídla jako orel, k nebi uletí! ⁶ Raději nejez pokrm lakomce, po jeho lahůdkách nedychti. ⁷ V duchu jen počítá — je už takový, když říká, „Jez a pij,“ není upřímný. ⁸ Sousta, jež snědl jsi, vyzvracíš, tvoje lichotky budou zmařeny! ⁹ Cokoli říkat tupci je zbytečné, moudrostí tvých slov jen pohrdne. ¹⁰ Neposunuj dávné mezníky, od pole sirotků dej ruce pryč! ¹¹ Jejich Zastávce je totiž mocný — sám proti tobě povede jejich při. ¹² Ved' svoji mysl ke vzdělání, své uši k řečem poučným. ¹³ Svě dítě učít kázni neváhej, dáš-li mu metlou, neumře! ¹⁴ Když mu sám metlou nabiješ, jeho duši z pekla vytrhneš. ¹⁵ Bude-li, synu, tvé srdce moudré, mé srdce zajásá, to mi věř. ¹⁶ Celé mé nitro se zaraduje, budou-li tvé rty mluvit poctivě. ¹⁷ Závist k hříšníkům v srdci nechovej, v úctě k Hospodinu žij každý den. ¹⁸ Budoucnost totiž patří tobě — tvá naděje tě nezklame! ¹⁹ Poslouchej, synu, a buď moudrý, na cestu zaveď srdce své: ²⁰ Nepatří k těm, kdo se opíjejí vínem, k hltounům masa neřaď se. ²¹ Pijáka i žrouta přece čeká bída, ospalost člověka do hadrů obléká! ²² Poslouchej otce, který tě zplodil, nepohrdej svou matkou, až zestárne. ²³ Pravdu získej, za nic ji neprodávej, rovněž tak moudrost, kázeň, rozumnost. ²⁴ Otec spravedlivého je naplněn štěstím, rodič moudrého má důvod k radosti. ²⁵ Tvůj otec i matka ať tedy mají radost, tvoji rodičku ať štěstí naplní! ²⁶ Věnuj mi, synu můj, své srdce, nespouštěj oči z cesty mé: ²⁷ Nevěstka je jak bezedná jáma, těsnou studnou se stane svůdkyně. ²⁸ Jak lupič ve skrytu na kořist číhá, řady nevěrníků spěchá rozmnožit! ²⁹ Či to „au“ a čí to „oj,“? Či ten křik a čí ten boj? Či boulí bezpočet? Či oči zarudlé? ³⁰ Těch, kdo u vína vysedávají, těch, kdo vyhledávají nápoje! ³¹ Do vína nezahleď se — jak rudé je, jak v poháru jen jiskří, jak hladce klouže do hrdla! ³² Nakonec ale jako zmije uštkne, dokáže otrávit jako had. ³³ Tvé oči uvidí prapodivně, tvé srdce bude mluvit spleteně. ³⁴ Bude ti, jako bys usnul na moři, jako bys ulehl stožáru na špici. ³⁵ Prý: Dostal jsem ránu? Nebolí! Že zbili mě? Už nevím kdy! Až se proberu, dám si víc!

24 K zlým lidem nechovej žádnou závist, po jejich společnosti nedychti. ² V srdcích přemýšlejí o násilí, svými rty mluví, aby trápili. ³ Moudrost dovede postavit dům, šikovnost jej umí upevnit. ⁴ Poznání pak jeho pokoje plní majetkem vzácným a překrásným. ⁵ Moudrý zmůže víc než velký silák, ten, kdo má znalosti, sílu přemáhá. ⁶ Svůj boj vyhraješ dík dobrým radám, ve množství rádců je záchrana. ⁷ Hlupák na moudrost nedosáhne, ve shromáždění obce musí pomlčet. ⁸ Kdo stále vymýšlí, jak by škodil, toho pojmenují Úskočný. ⁹ Výmysly hlupáků jsou vlastně hřích, drzoun je každému odporný. ¹⁰ Pokud se budeš v těžký den hroutit, tvá síla za moc nestojí. ¹¹ Zachraňuj ty, kdo jsou vlečeni k smrti, ujmi se těch, jež vedou k popravě! ¹² Copak chceš říci: „My jsme to nevěděli,“? Tomu, jenž zkoumá srdce, vše jasné je! Strážce tvé duše o všem ví, každému jeho skutky odplatí! ¹³ Jez med, můj synu, vždyť je tak dobrý, plástek je sladká na patře. ¹⁴ Právě tak zachutná tvé duši moudrost — najdeš-li ji, budoucnost patří tobě, tvá naděje tě nezklame! ¹⁵ Nečíhej, ničemo, u bytu spravedlivého, neodvažuj se škodit jeho příbytku! ¹⁶ Spravedlivý vstane, i kdyby sedmkrát padl, jedině sklouznutí ale zničí ničemo. ¹⁷ Neraduj se, když tvůj nepřítel padne, nejávej v srdci nad jeho klesnutím. ¹⁸ Hospodinu by se nelíbil ten pohled, mohl by od něj odvrátit svůj hněv. ¹⁹ Kvůli zlosynům se nemusíš zlobit,

23:21 Bible nás varuje před upadáním do závislosti na „substancích“ (v. 20); protože v posledku mívají až fatální následky (v. 2). Viz pozn. Ef 5:18.

24:16 Spravedlivý není ten, kdo nikdy neklopýtne, ale ten, kdo byf zasažen nepřátelskou střelou, zase povstane. Srv. 1Jn 1:9 a pozn. Ez 3:17–21.

darebákům nemáš co závidět. ²⁰ Budoucnost nečeká lidi zlé, svíce darebáků uhasne! ²¹ Cti Hospodina, synu, a také krále, nezačíněj si s buřiči. ²² Vždyť jejich zkáza přijde nenadále; jak budou oba trestat, kdo to ví? ²³ Zde jsou další slova mudrců: Stranit někomu u soudu není vůbec dobré. ²⁴ Kdo omilostní darebáka, bude proklínán lidmi, takovému budou spílat národy. ²⁵ Žalobci však bývají oblíbeni, takoví se jen chvály dočkají. ²⁶ Uprímná odpověď — na rty polibek. ²⁷ Zvládni svou práci venku, o své pozemky se postarej, potom si můžeš stavět dům. ²⁸ Nesvědč proti bližnímu pro nic za nic; chceš snad oklamávat svými rty? ²⁹ Neříkej: „Zachovám se k němu jak on ke mně, každému jeho skutky oplátím!“ ³⁰ Jednou jsem šel kolem lenochova pole, kolem vinice někoho, kdo přišel o rozum - ³¹ všechno bylo zarostlé trním, všechno pokrývaly kopřivy, kamenná zídka celá zbořená! ³² To, co jsem viděl, jsem si vzal k srdci, z onoho pohledu jsem se poučil: ³³ Chvilku si pospíš, chvilku zdrímneš, na chvilku složíš ruce a poležíš; ³⁴ najednou tě jak tulák navštíví nouze, bída tě přepadne jako loupežník!

25 Zde jsou další Šalomounova přísloví, shromážděná na dvoře judského krále Ezechiáše: ² Slávou Boží je věc tajit, slávou králů je věc prozkoumat. ³ Jak výšku nebe a hlubiny země, tak srdce králů nelze vystihnout. ⁴ Když se od stříbra odloučí struska, zlatníkovi se ukáže ryzí kov. ⁵ Když od krále odloučí darebáka, spravedlností se zpevní jeho trůn. ⁶ Před králem se nedělej důležitým, mezi významné lidi nestav se. ⁷ Je lepší být vyzván: „Pojď výše,“ než být před urozenými ponížen. I když něco spatříš na vlastní oči, ⁸ nepouštěj se pro to rychle do sporu. Co by sis mohl nakonec počít, kdyby tě tvůj bližní k hanbě přivedl? ⁹ Spor se svým bližním když vyřizuješ, neodhaluj cizí tajemství. ¹⁰ Ten, kdo to uslyší, potom potupí tě, tvá špatná pověst tě už nepustí! ¹¹ Zlatá jablka na stříbrných mísách jsou slova řečená v pravý čas. ¹² Zlatá náušnice, klenot z ryzího kovu je moudrá výtka pro vnímavý sluch. ¹³ Chladivým sněhem uprostřed léta je věrný posel těm, kdo jej vyslali; duši svých pánů jistě občerství! ¹⁴ Oblaka, vítr — a žádný déšť! Chvástivé sliby — samé chyby! ¹⁵ Trpělivostí si i vůdce nakloníš; jemný jazyk i kosti rozdrtí. ¹⁶ Najdeš-li med, jez ho s mírou; jinak se přesytiš a zvrátíš jej. ¹⁷ Navštěvuj svého přítele jen vzácně, jinak se přesytiš a znenávidí tě. ¹⁸ Kdo proti bližnímu křivě svědčí, je jako kyj, jak meč, jak ostrý šíp. ¹⁹ Jak vyražený zub, jak vykloubená noha je důvěra ve zrádce v těžký den. ²⁰ Obírat o šaty v chladný den, nalévat ocet do rány — totéž je truchlivému zpívat písničky. ²¹ Hladově-li tvůj nepřítel, dej mu jíst, a pokud žízní, dej mu pít. ²² Na hlavu shrneš mu tím žhavé uhlí, sám Hospodin ti odplatí. ²³ Severní vítr s sebou nese liják, tajné řeči pak zlobné pohledy. ²⁴ Lepší je stěhovat se do kouta na střechu než s hašteřivou ženou sdílet dům. ²⁵ Chladivá voda pro hrdlo vyprahlé je dobrá novina ze země daleké. ²⁶ Zakalený je pramen, studna zkažená, když spravedlivý před ničemou kolísá. ²⁷ Jíst mnoho medu nemusí být dobré, usilovat o slávu může být neslavné. ²⁸ Bezbranné město, zborcená hradba je ten, kdo sám sebe nezvládá.

26 Jako sníh létu, jako sklizni déšť, asi tak sluší tupci čest. ² Vrabec přeletí, vlaštovka se mihne, bezdůvodná kletba k cíli nedojde. ³ Na koně je bič, na osla uzda, na hřbety tupců ale hůl. ⁴ Neodpovídej tupci na jeho tupost, aby ses mu sám nezačal podobat. ⁵ Odpověz tupci na jeho tupost, aby si přestal moudrý připadat. ⁶ Uřezává si nohy, pije utrech, kdo se zprávou tupce posílá. ⁷ Chabé jak zmrzačené nohy je přísloví v ústech tupcových. ⁸ Jako do praku nabíjet kámen je tupci prokazovat čest. ⁹ Jako trn v ruce opilce je přísloví v ústech pitomce. ¹⁰ Jako lučištník, jenž střílí naslepo, je ten, kdo najímá tupce jdoucího okolo. ¹¹ Jako se pes vrací k vlastním zvratkům, tak tupec opakuje vlastní pitomost. ¹² Viděl jsi člověka, co si moudrý připadá? Více se dá čekat od hlupáka! ¹³ Lenoch říká: „Šelma je na cestě! Po ulicích běhá lev!“ ¹⁴ Dveře se otáčejí v pantech, lenoch v peřině. ¹⁵ Lenoch k talíři ruku natáhne, zvednout ji k ústům už ale nezvládne. ¹⁶ Lenoch sám sobě připadá moudrý nad sedm rádců zkušených. ¹⁷ Tahá za uši rozběhnutého psa, kdo plete se do sporu, jenž se ho netýká. ¹⁸ Jako šílenec, jenž rozsévá smrt zápalnými šípy, které vypouští, ¹⁹ takový je, kdo svému bližnímu lže a potom říká: „Vždyť to byl žert!“ ²⁰ Chybí-li dřevo, hasne žár; chybí-li pomlouvač, tichne svár. ²¹ Uhlí je pro výheň, dřevo pro oheň, svárlivý člověk pro vzplanutí rozepře. ²² Pomluvy se pamlsky být zdají, hluboko do nitra ale padají. ²³ Stříbrná glazura na střepe hliněném jsou vřelé rty na srdci zlém. ²⁴ Ten, kdo nenávidí, se v řeči přetvařuje, hluboko v nitru ale chová lest. ²⁵ Jeho příjemným řečem vůbec nevěř — v srdci má sedmerou ohavnost! ²⁶ I když se nenávidí za přetvářku skrývá, přece pak veřejně bývá odhalena. ²⁷ Kdo jámu kopá, sám do ní padá; kdo valí balvan, toho zavalí. ²⁸ Prolhaný jazyk svou obět nenávidí, úlisná ústa zkázu chystají.

27 Nechlub se tím, co bude zítra — netušíš ani, co bude dnes! ² Ať tě chválí druzí, a ne tvá vlastní ústa, ať jsou to cizí, a ne tvé vlastní rty. ³ Kámen tlačí a písek tíží, vydržet s tupcem je těžší než obojí. ⁴ Zloba je krutá a hněv prudký, kdo však obstojí před závistí? ⁵ Lepší otevřené pokárání nežli tajené milování. ⁶ Bezpečnější jsou rány od přítele než hojné polibky od soka. ⁷ Sytý i pláštvi medu pohrdá, hladovému se každá hořkost sladká zdá. ⁸ Jako pták vyplašený ze svého hnízda je člověk prchající z domova. ⁹ Olej a kadidlo oblažují srdce,

přítel je vítanější než vlastní úsudek. ¹⁰ Svého ani otcova přítele neopouštěj. Do domu svého bratra nechoď v nesnázích — lepší je blízký soused než bratr vzdálený! ¹¹ Potěš mé srdce, synu, a buď moudrý, ať mám co odpovědět na cizí urážky. ¹² Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí, prostáči však jdou dál, až na to doplatí. ¹³ Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího, když ručí za cizínku, vezmi si zástavu. ¹⁴ Kdo svému příteli halasně žehná už brzy od rána, za kletbu se mu to počítá. ¹⁵ Věčnému crčení v období dešťů se hašteřivá žena podobá. ¹⁶ Kdo ji chce zkrotit, chce zkrotit vítr, do pravé ruky chce olej pochyťat. ¹⁷ Železo se brousí železem, tak přítel brousí svého přítele. ¹⁸ Kdo pěstuje fíkovník, bude jíst fíky, kdo pečuje o pána, vyslouží si díky. ¹⁹ Hladina zrcadlí lidskou tvář, člověk zrcadlí srdce člověka. ²⁰ Hrob a záhuba se nikdy nenasytí, právě tak nenasytné jsou lidské oči. ²¹ Na stříbro je tyglík, na zlato pec, podle své pověsti člověk pozná se. ²² I kdybys hňupa v hmoždíři napadrtl rozdrtil palicí, nezbažil bys ho hloupostí! ²³ Svě ovce znej na první pohled, své srdce věnuj svému stádu. ²⁴ Bohatství přece netrvá věčně, netrvá ani koruna králů. ²⁵ Tráva však vyrostle na posekané louce, seno se znovu sveze z hor. ²⁶ Beránci kdykoli oděv ti poskytnou, za kozlíky si koupíš pozemek. ²⁷ Kozího mléka bude dostatek, pokrm pro tebe i pro tvou rodinu, dostatek živobyti i pro tvou čeládku!

28 Darebáci prchají, i když je nikdo nehoní, spravedliví jsou směli jako lvi. ² Když je v zemi bezpráví, mnozí v ní panují; vládce znalý a rozumný se dlouho udrží. ³ Když nuzný člověk utiskuje chudáky, je jako průtrž, co zničí obilí! ⁴ Ti, kdo opouštějí Zákon, velebí darebáka, kdo Zákon dodržují, se staví proti nim. ⁵ Spravedlnost je nad chápání zlých lidí, hledači Hospodina ji plně pochopí. ⁶ Lepší poctivý chudák nežli zkažený boháč. ⁷ Rozumný syn pečlivě plní Zákon, přítel hodovníků je otcí k ostudě. ⁸ Kdo bohatne lichvou a ceny nadsazuje, hromadí pro toho, kdo myslí na chudé. ⁹ Když někdo odvrací ucho, aby neslyšel Zákon, i jeho modlitba bude ohavná! ¹⁰ Do vlastní jámy padne svůdce poctivých, na bezúhonné čeká skvělé dědictví. ¹¹ Boháč sám sobě připadá moudrý, rozumný chudák ho však odhalí. ¹² Když jásají spravedliví, je to veliká sláva, když mají darebáci navrch, každý se schovává. ¹³ Kdo přikrývá své viny, úspěchu nedosáhne, kdo vyznává a opouští je, dojde milosti. ¹⁴ Blaze tomu, kdo je vždy opatrný, kdo zatvrzuje srdce, špatně dopadne. ¹⁵ Jako lev řvoucí, jak medvěd zuřivý je ničemný panovník nad lidem ubohým. ¹⁶ Svůdce, jenž nemyslí, tím více utlačuje; ten, komu nejde o zisk, tu dlouho zůstane. ¹⁷ Člověk obtížený vraždou se řítí do jámy, od takového ruce pryč! ¹⁸ Kdo žije poctivě, ten zachován bude, kdo jde křivolakou cestou, náhle upadne. ¹⁹ Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem, bídy se nasytí, kdo honí vidiny. ²⁰ Věrného člověka požehnání zahrne, kdo spěchá zbohatnout, trestu neujde. ²¹ Stranit někomu jistě dobré není; i pro kus chleba se mnohý proviní. ²² Lakomec štve se za majetkem, neví, že skončí v chudobě. ²³ Kdo kárá, nakonec dojde ocenění spíše než jazyk, který jen lichotí. ²⁴ Odírat rodiče prý žádný hřích není — to může říkat jen vrahův společník! ²⁵ Chamtivý člověk podněcuje sváry, kdo doufá v Hospodina, bude úspěšný. ²⁶ Na vlastní rozum spoléhá jen tupec, kdo ale žije moudře, bude zachráněn. ²⁷ Kdo dává chudému, nebude trpět nouzí, kdo zakrývá si oči, potká ho prokletí. ²⁸ Když mají darebáci navrch, každý se ukrývá, když na ně přijde záhuba, spravedlivých přibývá.

29 Z často káraného se stane zatvrzelý, když náhle zhroutl se, nebude pomoci. ² Z rozmachu spravedlivých lid se raduje, když vládnou darebáci, národ běduje. ³ Kdo miluje moudrost, působí otcí radost, přítel nevěstek však mrhá majetek. ⁴ Spravedlností král posiluje zemi, kdo ale zvyšuje daně, ten ji pustoší. ⁵ Kdo svému bližnímu lichotí, prostírá před jeho nohy síť. ⁶ Zlý člověk vězí v pasti hřichu, spravedlivý je plný radostného smíchu. ⁷ Spravedlivý má zájem o právo ubohých, darebák o tom nechce vědět nic. ⁸ Drzouni dovedou vzbouřit město, mudrci dovedou odvrátit hněv. ⁹ S hlupákem když se moudrý dohaduje, pohrůžky, posměch, nic nikam nevede! ¹⁰ Krvelační poctivce nenávidí, upřímnému se sápo po krku. ¹¹ Tupec dá průchod všem svým citům, moudrý se ale drží zpět. ¹² Panovník, jenž dá na lživé řeči, bude mít za služebníky samé ničemy. ¹³ Chudák a vyděrač mají jedno společné: oběma dal Hospodin vidět světlo dne. ¹⁴ Soudí-li král i chudé poctivě, jeho trůn bude navěky upevněn. ¹⁵ Moudrosti dodává metla a domluva, rozpustilé dítě je pro matku ostuda. ¹⁶ Když přibývá darebáků, hřichu přibývá, spravedliví však spatří jejich pád. ¹⁷ Vychovávej syna, a dá ti odpočnutí, potěšením tvou duši nasytí. ¹⁸ Kde chybí zjevení, lid ztrácí zábrany, kdo ale plní Zákon, ten je blažený. ¹⁹ Netrestej otroka pouhými slovy; rozumí sice, ale neodpoví! ²⁰ Viděl jsi člověka, co v řeči pospíchá? Více se dá čekat od hlupáka! ²¹ Když někdo otroka od malička hýčká, bude mít z něho nevděčníka. ²² Hněvivý člověk vzbuzuje rŕznice, kdo je vznětlivý, hřeší velice. ²³ Vlastní povýšenost člověka poníží, kdo je poníženého ducha, dojde uznání. ²⁴ Zlodějův společník sám sobě škodí, když ani pod přísahou nic nepoví. ²⁵ Strach z lidí člověka nakonec ochromí, kdo doufá v Hospodina, však žije v bezpečí. ²⁶ Kdekdo si touží mocné naklonit, soudcem všech lidí je však Hospodin. ²⁷ Spravedlivým se hnusí, kdo křivdy páchají, darebákům se hnusí poctiví.

*Srdce ženy by mělo být tak blízko Bohu,
že by muž měl hledat Boha, aby našel ji.*

C.S. Lewis

30 Slova Agura, syna Jákeho z Massy. Výrok onoho muže k Itielovi, k Itielovi a Uchalovi: ²Nesporně jsem ten nejtupější z lidí a běžná rozumnost mi zcela uniká. ³Moudrosti jsem se nenaučil, poznání Svatého jsem nedosáhl. ⁴Kdo vystoupil do nebe, aby se vrátil? Kdo pobral vítr do dlaní? Kdo shrnul moře do pláště? Kdo založil všechny zemské končiny? Víš, jak se jmenuje? A jak jeho syn? ⁵Veškerá Boží řeč je ryzí, on je štít těch, kdo v něho doufají. ⁶K jeho slovům nic nepřidávej, jinak tě pokárá a ze lži usvědčí. ⁷Jen o dvě věci jsem tě žádal, neodpírej mi je, dokud nezemřu: ⁸Klam a lživá slova ode mne vzdal, nedávej mi bohatství ani chudobu. Syť mě pokrmem tak, jak potřebuji, ⁹abych tě přesycen nezradil a nikdy neřekl: „Kdo je Hospodin?“ Těž abych nekradl, jsa v nouzi, a Boží jméno netupil. ¹⁰Neosočuj otroka před jeho pánem, aby ti nezlořečil a abys nepykal! ¹¹Je pokolení, jež zlořečí otcí a svojí matce nežehná. ¹²Je pokolení, jež se sobě zdá čisté, od svojí špíny však není omyté. ¹³Je pokolení — ó jak povýšeně hledí, jak vysoko zvedá svoje obočí! ¹⁴Je pokolení s meči místo zubů a s dýkami namísto řezáků, aby spolykali ubožáky země a všechny chudáky na světě. ¹⁵Pijavice má dvě dcery: Dej, Dej! Tři věci se nikdy nenasytí, čtyři nikdy neřikají Dost: ¹⁶hrob, neplodné lůno, nezavlažená země a nezkrotitelný oheň. ¹⁷Tomu, kdo vysmívá se otcí a poslušností k matce pohrdá, havrani od potoka vyklovou oči, spolykají mu je orlí mláďata. ¹⁸Tři věci ve mně budí úžas, čtyři jsou nad mé chápání: ¹⁹cesta orla nebem, cesta hada skálou, cesta lodí mořem a cesta muže s pannou. ²⁰Taková je cesta cizoložné ženy — pojí, otře si ústa a řekne: „Neprovedla jsem nic špatného.“ ²¹Před třemi věcmi se chvěje země a čtyři nedokáže snést: ²²když služebník začne kralovat, když se hlupák může jídlem cpát, ²³když se nepřijemná žena vdá a když služka svou paní vystřídá. ²⁴Tito čtyři jsou na zemi nepatrní, nad mudrce jsou ale moudřejší: ²⁵mravenci, národ nepřilíš silný, v létě si ale chystají zásoby; ²⁶králíci, národ nepřilíš mocný, ve skále si však staví obydlí; ²⁷kobylinky sice krále nemají, všechny však v jednom šiku vyráží; ²⁸pavouka sice chytíš do ruky, bydlí však v královských palácích. ²⁹Tito tři mají vznešenou chuži a čtyři kráčí nádherně: ³⁰lev, nejjudatnější zvíře, jež nikoho se neleká, ³¹osedlaný kůň, kozel a nepřemožitelný král. ³²Pokud ses bláhově chvástal, pokud sis vymýšlel — ruku na ústa! ³³Pod tlakem vzniká z mléka máslo, pod tlakem vytéká z nosu krev, pod tlakem hněvu vzniká svár.

31 Slova Lemuele, krále z Massy, výroky, jimž ho matka učila: ²Co říci, synu můj? Co, synu mého lůna? Co říci, synu zaslíbený? ³Nemarni s ženami svoji sílu, nepokaz cestu, jež králům náleží. ⁴Nenáleží, ó Lemueli, králům, nenáleží králům víno pít, vladařům pivo nesluší. ⁵Kdyby pil, mohl by zapomenout na povinnosti, mohl by překroutit právo všech souzených. ⁶Umírajícím dejte pít pivo a víno těm, kdo hořkost zakouší. ⁷Když se napijí, na bídu zapomenou, přestanou myslet na své trápení. ⁸Otevři ústa za ty, jimž hlas chybí, a za práva všech bezmocných. ⁹Otevři ústa, suď spravedlivě, zastaň se chudých a ubohých! ¹⁰Znameníť žena — ta je k pohledání, mnohem vzácnější je nad perly! ¹¹Manžel jí důvěruje ze srdce, žádný užitek tu chybět nebude. ¹²Je na něj hodná, a ne zlá po všechny dny svého života. ¹³Vlnu a len si sama nakoupí, pracovat rukama je pro ni radostí. ¹⁴Kupecké lodi se podobá: přináší pokrmy zdaleka. ¹⁵Ráno vstává, než se rozední, celé své rodině jídlo připraví, také svým služebným rozdělí úkoly. ¹⁶Posoudí pozemek a sama jej pořídí, z vlastního výdělku sází vinici. ¹⁷Odhodlaně se pouští do díla, sílu svých paží umí dokázat. ¹⁸Užitek vlastní píle zakouší, její svíce září dlouho do noci. ¹⁹Přeslici bere do rukou, prsty přidržuje vřetenem. ²⁰Štědře otvírá svou dlaň ubohým, pomocnou ruku chudým nabízí. ²¹Nemá strach o rodinu, ani když padá sníh, celá její domácnost má po dvou oblecích. ²²Kmentové přikrývky sama ušije a obléká se šarlatem. ²³Její manžel je v branách uznáván, kde s představenými země zasedá. ²⁴Prodává košile, které ušila, zdobené pásy kupcům dodává. ²⁵Síla a krása jsou jejím oděvem, s úsměvem vyhlíží další den. ²⁶Její ústa mluví s moudrostí, její jazyk učí vlídnosti. ²⁷Na chod svého domu dohlíží, nesytí se chlebem zahálky. ²⁸Její synové jí vstoje dobrořečí, její manžel ji takto velebí: ²⁹„Je mnoho znamenitých žen, ty ale všechny převyšuješ je!“ ³⁰Klamný je půvab a krása pomíjí; žena, jež Hospodina ctí, si chválu zaslouží. ³¹Dejte jí odměnu za její úsilí, její činy ať jí v branách velebí!

Kazatel

Úvod

1 Slova Kazatele, syna Davidova, krále v Jeruzalémě. ² Marnost nad marností! řekl Kazatel. Marnost nad marností, všechno je marnost! ³ K čemu je člověku všechno to pachtění, kterým se pachtí pod sluncem? ⁴ Jedno pokolení odchází a jiné přichází, země však nehnutečně trvá navěky. ⁵ Slunce vychází a znovu zapadá, aby chvátało tam, odkud vyjít má. ⁶ Severní vítr se mění v jižní, sem a tam točí se, tam a sem, kolem dokola stále vrací se. ⁷ Veškeré řeky do moře míří, moře se ale nepřeplní. Tam, odkud pramení, se řeky vrací, aby pak odtamtud znovu plynuly. ⁸ Jak jen jsou úmorné všechny ty věci, člověk to ani nemůže vyslovit! Oko se pohledem nikdy nenasytí, ucho se nenaplní slyšením! ⁹ Co bylo dříve, to zase bude, to, co se dělo, se bude dít. Není nic nového pod sluncem. ¹⁰ Copak je něco, o čem se dá říci: Pojď se podívat na něco nového? Vždyť to tu bylo už celé věky, bylo to na světě dávno před námi! ¹¹ Není památky po našich předcích, tak jako nebude po našich potomcích: Ani památky nezbude po nich mezi těmi, kdo je nahradí. ¹² Já Kazatel jsem byl izraelským králem v Jeruzalémě. ¹³ Rozhodl jsem se vynaložit svou moudrost, abych vyzkoumal a vyzkoušel vše, co se děje pod nebem — takový bídný úkol totiž dal Bůh lidem, aby se jím zabývali. ¹⁴ Viděl jsem vše, co se děje pod sluncem, a hle, všechno je marnost a honba za větrem. ¹⁵ Co je křivé, se narovnat nedá, co chybí, se nedá nahradit. ¹⁶ Pomyslel jsem si: Hle, nabyl jsem moudrosti a převyšil všechny, kdo vládli Jeruzalému přede mnou. Protože jsem pojal tolik moudrosti a vědění, ¹⁷ rozhodl jsem se okusit moudrost, okusit také hloupost a ztřeštěnost. Poznal jsem ale, že je to honba za větrem. ¹⁸ Čím více moudrosti, tím více mrzutosti; kdo množí vědění, množí žal.

2 Pomyslel jsem si: Vzhůru, měl bych vyzkoušet radovánky! Užij si přece blahobyť! A hle — i to je marnost. ² O smíchu jsem řekl: Pomatenost! O radovánkách: K čemu to? ³ Rozhodl jsem se holdovat vínu a osvojit si ztřeštěnost, nadále se však v srdci řídit moudrostí, abych zjistil, v čem spočívá lidské štěstí v těch pár dnech života pod nebem. ⁴ Proto jsem podnikal nemálo věcí: Vystavěl jsem si paláce, vysázal jsem si vinice. ⁵ Zakládal jsem parky a zahrady, plnil je stromy s rozličným ovocem. ⁶ Zbudoval jsem si vodní nádrže, zavlažoval z nich háje se stromky. ⁷ Pořídil jsem si otrokyně a otroky, měl jsem dostatek domácí čeledi. Vlastnil jsem stáda dobytka i ovcí, měl jsem jich víc než v Jeruzalémě kdo dřív. ⁸ Shromáždil jsem stříbra i zlata hromady, poklady králů, poklady mnoha krajin. Opatřil jsem si zpěváky a také zpěvačky, lidských rozkoší jsem užil s množstvím konkubín. ⁹ Stal jsem se slovutným a předčil jsem všechny, kdo byli v Jeruzalémě přede mnou; má moudrost mi stále byla po boku. ¹⁰ Nač padlo mé oko, nic jsem si neodepřel, žádné radosti jsem se nevyhnuł. Všechno to pachtění mi přinášelo radost — jedinou odměnu za všechno pachtění. ¹¹ Pak jsem se ohlédl na všechno své počínání, na všechno pachtění, jímž jsem se zabýval: Hle, vše je marnost a honba za větrem! Není nic smysluplného pod sluncem! ¹² Zaměřil jsem se na to, abych posoudil moudrost a také hloupost a třeštění. (Co asi zmůže králův následník? Ne více než jeho předchůdci!) ¹³ Viděl jsem, že moudrost je lepší než hloupost, tak jako je světlo lepší než temnota. ¹⁴ „Moudrý má oči otevřené, hlupák však bloudí v tmách.“ Nyní ale sám poznávám, že stejný osud čeká oba dva! ¹⁵ Čeká-li mě i hlupáka týž osud, říkám si, nač je mi vůbec tolik moudrosti? A tak jsem usoudil, že i to je marnost. ¹⁶ Po moudrém ani hloupém památka nepotrvá věčně. Vše minulé se v budoucnu zapomene — jak moudrého, tak hlupáka čeká smrt. ¹⁷ Proto mě omrzelo tento život; nelíbí se mi vůbec nic pod sluncem. Všechno je marnost a honba za větrem! ¹⁸ Omrzelo mě všechno to pachtění, kterým se pachtím pod sluncem a které po mně zdědí můj následník. ¹⁹ Kdo ví, zda bude moudrý, anebo bláhový? Tak či tak získá vše, pro co jsem se lopotně pachtil a nač jsem vynaložil svou moudrost pod sluncem. I to je marnost. ²⁰ Došel jsem k zoufalství nad vším tím pachtěním, jímž jsem se pachtil pod sluncem! ²¹ Někdo se pachtí moudře a zručně, svůj úspěch však odkáže tomu, kdo se s tím nepachtil. I to je marnost a hrozná věc. ²² K čemu je člověku všechno to pachtění, všechno to usilování, kterým se pachtí pod sluncem? ²³ Po všechny dny zakouší muka, trápí se při všem, čím se zabývá, takže ani v noci nemá klid. I to je marnost. ²⁴ Je snad pro člověka něco lepšího než jíst a pít a při svém pachtění se potěšit? Vidím však, že i to pochází z ruky Boží. ²⁵ Vždyť kdo by bez něj mohl jíst a všeho užívat? ²⁶ Svého oblíbence Bůh obdaří moudrostí, umem a radostí; hříšníku ale svěří úkol hromadit a kupit, co potom musí zanechat Božímu oblíbenci. I to je marnost a honba za větrem.

3 Vše má svou chvíli, každá věc pod nebem má svůj čas: ² Je čas rodit se a čas umírat, čas sázet a čas sadbu vytrhat, ³ čas zabíjet a čas uzdravovat, čas bořit a čas budovat, ⁴ čas plakat a čas se smát, čas rmoutit

se a čas tancovat, ⁵ čas házet kamení a čas kamení sbírat, čas objímat a čas objímání zanechat, ⁶ čas hledat a čas pozbývat, čas chovat a čas odmítat, ⁷ čas trhat a čas sešívát, čas mlčet a čas povídat, ⁸ čas milovat a čas nenávidět, čas boje a čas pokoje. ⁹ Co tedy má ten, kdo se snaží, ze všeho svého pachtění? ¹⁰ Vypozoroval jsem úkol, který dal Bůh lidem, aby se jím zabývali. ¹¹ On sám vše dělá včas a krásně a lidem vložil věčnost do srdce, člověk však nevystihne Boží dílo od počátku až do konce. ¹² Usoudil jsem, že člověk nemá jiné štěstí než radovat se a užívat života. ¹³ Může-li kdokoli jíst a pít a uprostřed svého pachtění se potěšit, je to Boží dar! ¹⁴ Vím, že vše, co Bůh dělá, trvá navěky; nic k tomu nelze přidat ani z toho nic odejmout. A proč to Bůh dělá? Aby před ním měli bázeň. ¹⁵ Co je, už bylo. Co bude, už je. Co minulo, Bůh vyhledá. ¹⁶ A ještě něco jsem viděl pod sluncem: Namísto práva zlo, namísto spravedlnosti zlo. ¹⁷ Pomyslel jsem si: Spravedlivého i zlého Bůh přivede na soud; tam přijde čas na každý skutek i úmysl. ¹⁸ Pomyslel jsem si: Tímto způsobem Bůh lidi zkouší, aby se ukázalo, že jsou zvěř. ¹⁹ Lidi i zvířata čeká stejný osud — jeden umírá tak jako druhý, všichni dýchají stejný vzduch. Člověk zvířata ničím nepřevyšuje, všechno je marnost! ²⁰ Všichni směřují k témuž místu — všichni jsou z prachu, všichni se do prachu zase vrací. ²¹ Kdo ví, že lidský duch míří vzhůru, zatímco duch zvířat mizí pod zemí? ²² Vidím tedy, že člověk nemá jiné štěstí než radovat se z díla, které je jeho údělem. Vždyť kdo mu dá nahlédnout, co chystá budoucnost?

4 Když jsem se rozhlédl, znovu jsem viděl jen samé bezpráví pod sluncem: Slzy utiskovaných — útěcha nikde. Moc v rukou utiskovatelů — útěcha nikde! ² Proto závidím dávno mrtvým spíše než těm, kdo jsou dosud naživu. ³ Nejšťastnější je ale ten, kdo ještě nebyl a neviděl zlo, které se děje pod sluncem! ⁴ Shledal jsem také, že všechno pachtění a snaha o úspěch pramení z lidské závisti vůči bližnímu. I to je marnost a honba za větrem! ⁵ Hlupák do klína složí ruce a potom šířá se. ⁶ Lepší špetka klidu než náruč námahy a honba za větrem! ⁷ Když jsem se rozhlédl, viděl jsem další marnost pod sluncem: ⁸ Někdo je sám a nikoho nemá, je bez dětí a bez bratrů. Jeho pachtění ale nebere konce, očima lační po větším bohatství. „Pro koho se to vlastně pachtím, proč si odpírám všechno pohodlí? I to je marnost a bídné úsilí.“ ⁹ Lépe je dvěma nežli samotnému; jejich námaha má štědrou odměnu: ¹⁰ Padne-li jeden z nich, druhý ho zvedne, padne-li osamělý, běda, kdo zvedne jej?! ¹¹ Dva lidé spolu spící lépe zahřejí se, jak ale zahřeje se ten, kdo spí sám? ¹² Je-li napaden jeden, dva spolu odolají; trojitý provázek se těžko přetrhne! ¹³ Lepší je chudý a moudrý mladík než starý a pošetilý král, který si ani nenechá poradit. ¹⁴ Bývalý vězeň se může stát králem, rozený král zase chudákem. ¹⁵ Viděl jsem, že všichni, kdo žili pod sluncem, drželi s oním mladíkem, který nastoupil po králi. ¹⁶ Stanul v čele nespočetných zástupů, těm, kdo přišli potom, se ale nelíbil. Ano, i to je marnost a honba za větrem. Dej pozor na své kroky, když jdeš do Božího domu. Přicházej raději naslouchat než přinašet obět hlupáků — ti ani nevědí, jak špatně jednají!

5 Nespěchej mluvit, neukvapuj se, než něco řekneš před Bohem. Bůh je v nebi a ty na zemi, proto si ušetři spoustu slov. ² Z množství práce jsou těžké sny, množstvím slov mluví hlupáci. ³ Když Bohu něco slíbíš, neotálej to splnit; hlupáky totiž nemá v oblibě. Cokoli slíbíš, splň! ⁴ Bylo by lepší nic neslibovat, než když jsi slíbil a nesplnil. ⁵ Nedovol svým ústům, aby tě přivedla k hříchu, neříkej Božímu poslu, žeš to tak nemyslel. Proč máš svou řečí hněvat Boha, takže by zničil vše, cos dokázal? ⁶ Množství snů je pouhá marnost, stejně tak spousta slov — proto se Boha boj! ⁷ Když někde uvidíš, jak je utiskován chudý a jak je lidem odpíráno právo a spravedlnost, nebuď tou věcí nijak překvapen. Vysoce postaveného totiž chrání vyšší a ještě vyšší jsou nad nimi. ⁸ Úrodu země si dělí všichni, na poli přece vydělá i král. ⁹ Kdo miluje peníze, peněz se nenasytí; kdo miluje hojnost, nemá nikdy dost. I to je marnost. ¹⁰ Větší majetek živí víc lidí, co z něj tedy má jeho majitel? Je to jen pastva pro oči. ¹¹ Kdo pracoval, ten sladce spí, ať jedl málo nebo moc; boháč však nespí pro sytost. ¹² Je hrozná bolest, kterou jsem viděl pod sluncem: Bohatství, které majitel kupí ke svému vlastnímu neštěstí. ¹³ Nešťastným obratem může to bohatství ztratit; když zplodí syna, nezanechá mu vůbec nic. ¹⁴ Z lůna své matky vyšel nahý a stejně, jak přišel, zase odchází — vůbec nic si s sebou neodnese přes všechno svoje pachtění. ¹⁵ To je právě ta hrozná bolest: Stejně, jak člověk přišel, tak zase musí odejít. Co z toho bude mít, že se pachtil za větrem? ¹⁶ Všechny své dny strávil ve tmě — v tolika trápeních, v bolesti, ve zlobě! ¹⁷ A tak jsem viděl, v čem spočívá štěstí: Je správné jíst a pít a užít potěšení při všem tom lopotném pachtění v těch pár dnech života pod sluncem, které člověku Bůh dal — vždyť to je jeho údělem. ¹⁸ Komu Bůh dopřál bohatství a jmění a dovolil mu jich užívat, ať přijme svůj úděl a raduje se uprostřed svého pachtění — vždyť je to Boží dar! ¹⁹ Komu Bůh dává do srdce radost, ten sotva pomyslí na krátkost života.

6 Je hrozná věc, kterou jsem viděl pod sluncem a která těžce doléhá na lidi: ² Bůh někomu dopřeje bohatství, jmění i slávu, takže mu v životě nechybí nic, nač si vzpomene. Bůh mu však nedovolí těch věcí užít —

nechá je užívat někomu cizímu. Jak je to marné a bolestné! ³ Kdyby měl člověk třeba sto dětí a dožil se velké spousty let, kdyby však v životě nezakusil štěstí a nakonec neměl ani hrob, pak říkám, že i potracené dítě je šťastnější než on! ⁴ Přišlo nazmar a ve tmě zmizí, jeho jméno zůstane skryto v tmách, ⁵ nevidí slunce a o ničem neví, narozdíl od něj má ale klid. ⁶ Kdyby ten člověk žil dvakrát tisíc let, kdyby však štěstí nezažil — což všichni tamtéž nemíří? ⁷ Veškeré pachtění má nasycit lidská ústa, duše však přesto zůstává hladová. ⁸ Jakou má výhodu moudrý před hlupákem? K čemu je chudákovi, že ví, jak se chovat před lidmi? ⁹ Lepší je, co je vidět očima, než to, za čím duše utíká. I to je však marnost a honba za větrem. ¹⁰ Vše, co se děje, už bylo pojmenováno, dávno je známo, jak na tom člověk je — s tím, kdo je silnější, nemůže soupeřit. ¹¹ Čím více slov, tím větší marnost! Co z toho všeho člověk má? ¹² Kdo ví, v čem spočívá lidské štěstí v těch pár dnech marného života, který pomine jako stín? Kdo člověku poví, co se bude dít pod sluncem, až on tu nebude?

7 Lepší je dobré jméno než nejlepší olej, den smrti je lepší než den zrození. ² Lepší je vejít do domu smutku nežli do domu veselí. Každého člověka čeká konec — kdo je naživu, ať na to pomyslí! ³ Lepší je zármutek nežli smích, smutná tvář srdce zvelebí. ⁴ Srdce moudrých je v domě truchlení, srdce hlupáků v domě zábavy. ⁵ Lepší je vyslechnout výtky mudrců nežli poslouchat písničky hlupáků. ⁶ Jako když pod hrncem zapraší roští, tak rychle vyhoří hlupákův smích. I to je marnost! ⁷ Nátlak i z moudrého udělá blázna, úplatek kazí srdce člověka. ⁸ Lepší je, když něco končí, než když to začíná; lepší je trpělivý než ten, kdo se nadýmá. ⁹ Nebud' snadno popudlivý k hněvu, mrzutost odpočívá v klíně hlupáků. ¹⁰ Neříkej: Kde jsou ty staré dobré časy? Takové otázky není moudré klást. ¹¹ Moudrost je dobrá jako zděděné jmění, prospěšná je těm, kdo vidí světlo dne. ¹² Být zaštitěn moudrostí je jako být zaštitěn penězi, poznání moudrosti však má výhodu: ty, kdo ji mají, drží naživu. ¹³ Pohleď na Boží dílo — kdo může narovnat, co on pokřivil? ¹⁴ V dobrý den uživej štěstí a ve zlý den si uvědom, že Bůh jej učinil tak jako ten druhý, aby si člověk nikdy nebyl jist, co skrývá budoucnost. ¹⁵ Za dnů své marnosti jsem viděl všechno: Spravedlivý umírá i se svou spravedlností, zlý žije dlouho i se svou špatností. ¹⁶ Nebývej příliš spravedlivý ani přehnaně moudrý. Proč se máš trápit? ¹⁷ Nebud' však ani příliš zlý a také nebud' bláhový. Proč máš předčasně umřít? ¹⁸ Toho je dobré se držet a tamtoho se nepouštět; kdo je bohabojný, dodrží obojí. ¹⁹ Moudrost je moudrému větší silou než deset vládců ve městě. ²⁰ Na zemi není jediný spravedlivý, který by konal dobro a nehrěšil. ²¹ Nestarej se o všechno, co se kde říká, abys neslyšel kletby svého otroka. ²² Ve vlastním srdci přece dobře víš, že i tys druhé často proklínal. ²³ V tom všem jsem se snažil najít moudrost. Říkal jsem si, že zmoudřím, moudrost mi ale zůstala vzdálená. ²⁴ Vzdálená je, ať už je jakákoli! Kdo jen ji nalezne hluboko v hlubinách? ²⁵ Všechno jsem v mysli probral, abych poznal a prozkoumal moudrost a dopátral se smyslu, abych pochopil i zlou tupost a hloupou bezhlavost. ²⁶ Tehdy jsem našel něco trpčivého než smrt — svůdnou ženu, jejíž srdce je past a jejíž paže jsou pouta. Boží oblíbenec unikne před ní, hříšníka ale polapí. ²⁷ Pohleď, k čemu jsem došel, praví Kazatel: Jedno jsem porovnával s druhým, abych našel smysl, ²⁸ po němž má duše tolik toužila, ale nenašel jsem jej. Mezi tisícem jsem našel jediného muže, ženu jsem ale mezi tolika nenašel. ²⁹ Pohleď, došel jsem pouze k jedinému: Bůh stvořil člověka správně, oni však následovali spoustu výmyslů.

8 Kdo se může poměřovat s moudrým, kdo umí vyložit každou věc? Moudrost člověku rozjasňuje tvář, i jeho tvrdé rysy obměkčí. ² Já ale říkám: Královské rozkazy dodržuj s ohledem na Boží přísahu. ³ Neopouštěj ho ukvapeně, nepřipoj se ke vzpouře — vždyť může učinit, co si zamane! ⁴ Za královským slovem je jeho moc. Kdo se ho zeptá: Co to provádíš? ⁵ Kdo plní přikázání, neokusí nic zlého, moudrý ví v srdci kdy, jak a co. ⁶ Vše má svůj správný čas, jistě. Člověk má ale tu velikou potíž, ⁷ že nikdy neví, co se bude dít. Kdo jen mu prozradí, co chystá budoucnost? ⁸ Nikdo neovládne vítr, aby jej lapil, dnem svojí smrti nikdo nevládne. Nikdo nemá úniku z té bitvy, zlosyn se nezachrání ani zločinem. ⁹ To všechno jsem viděl, když jsem uvažoval o všem, co se odehrává pod sluncem v čase, kdy člověk panuje nad člověkem k jeho záhubě. ¹⁰ Viděl jsem, jak se strojí pohřby zlosynům, kteří opustili svatyni; na ty, kdo konali dobro, si ale ve městě nikdo nevzpomněl. I to je marnost! ¹¹ Zlé činy nejsou trestány rychle, proto má lidské srdce chuť páchat zlo. ¹² Hříšník páchá zlo třeba nastokrát, žije však stále dál a dál. Ano, vím: Dobře se povede bohabojným, neboť žijí v bázni před Bohem. ¹³ Zlosynu se však dobře nepovede, nedlouhý život mu prchne jako stín, neboť se Boha nebojí. ¹⁴ Na zemi se však děje ta marnost, že spravedlivým se vede, jako by páchali zločiny, zatímco zlosynům se vede, jako by jednali spravedlivě. Říkám: I to je marnost. ¹⁵ Proto, ať žijí radovánky! Vždyť člověk nemá pod sluncem jiné štěstí než jíst a pít a přitom se radovat. Jen to mu totiž zbývá při jeho pachtění v těch pár dnech života, které mu pod sluncem Bůh dal. ¹⁶ Rozhodl jsem se poznat moudrost a ve dne v noci nezamhouřit oka, dokud neprohlédnu dění na zemi. ¹⁷ Tehdy jsem viděl: Vše je Boží dílo! Člověk nepochopí, co se děje pod sluncem. Jakkoli se za tím pochopením pachtí, nikdy je ale nemůže postihnout. I kdyby mudrc tvrdil, že to ví, ani on to nemůže nikdy pochopit.

9 Když jsem o tom všem v srdci uvažoval, dospěl jsem k tomuto: Spravedlivé a moudré i s jejich skutky má ve svých rukou Bůh. Ať je to láska anebo zášť, lidé neví o ničem, co leží před nimi. ²Každý pokaždé dopadá stejně: Spravedlivé i zlosyny čeká týž osud — dobré i zlé, čisté i nečisté, ty, kteří obětují, i ty, kdo nikoli. Dobrý je na tom tak jako hříšník; kdo skládá přísahu i ten, kdo se jí bojí. ³To je to nejhorší na všem, co se děje pod sluncem — že všechny čeká týž osud. Lidské srdce je navíc plné zloby a hloupost je provází celým životem. Když potom musejí zemřít, ⁴bude snad někdo ušetřen? Všichni živí však mají naději, vždyť: „Živý pes je na tom lépe než mrtvý lev.“ ⁵Živí totiž vědí, že musejí zemřít, mrtví však nevědí vůbec nic. Žádné odplaty se už nedočkají, i pouhá vzpomínka na ně zanikla. ⁶Jak jejich láska, tak jejich zášť, všechna jejich vášně je dávno pryč. Nikdy už nebudou mít podíl na ničem, co se odehrává pod sluncem. ⁷Vzhůru! Jez radostně svůj chléb a zvesela pij víno své, vždyť Bůh si tvé skutky dávno oblíbil! ⁸Ať jsou tvé šaty vždycky bílé, olej na tvé hlavě ať nikdy nechybí. ⁹Užívej život se svou milovanou ženou po všechny marné dny svého života, jenž ti byl darován pod sluncem. Všechny své marné dny si užij — vždyť to je tvou odměnou, dokud žiješ, ve všem tom pachtění, kterým se pachtíš pod sluncem. ¹⁰Čehokoli se chopí tvá ruka, tomu se věnuj ze všech sil — vždyť míříš do hrobu, kde není co dělat, kde chybí smysl, moudrost i vědění! ¹¹Když jsem se rozhlédl pod sluncem, viděl jsem, že běh nezáleží na rychlých a boj na statečných, ba ani živobytí na moudrých, bohatství na šikovných a přízeň na zkušených — o všem rozhoduje chvíle a náhoda. ¹²Člověk nezná svůj čas, podoben rybám, které vyloví krutá síť, anebo ptákům, kteří se chytí do pasti. Právě tak bývají lapeni lidé, když na ně znenadání přichází chvíle neštěstí. ¹³Viděl jsem pod sluncem také tento příklad moudrosti a připadá mi významný: ¹⁴Bylo jedno malé město a v něm hrstka lidí. Přitáhl na ně mocný král, a když je oblehl, navršil kolem něj mohutný val. ¹⁵V tom městě byl jeden chudý mudrc a ten je svou moudrostí zachránil. Potom si ale na toho chudáka už nikdo nevzpomněl. ¹⁶Souhlasím, že „Moudrost je lepší než síla“. Moudrost chudáka však bývá v opovržení a jeho slova nikdo neslyší. ¹⁷Lepší je slyšet klidná slova moudrých než povyk vládce hlupáků. ¹⁸Moudrost je lepší než válečné zbraně — jediný hříšník však zničí mnoho dobrého.

10 Vonná mast zasmrádne mrtvými mouchami, trocha nerozumu přebije spoustu moudrosti. ²Moudrý má srdce na pravém místě, hlupák ale na nepravém. ³Hlupáka na cestě poznáš po bezhlavosti; všem dává najevo svoje hlupáctví. ⁴Před hněvem vladaře se z místa nehýbej, vždyť krotkost napravi i chyby veliké. ⁵Je hrozná věc, kterou jsem viděl pod sluncem, a sice omyl, jehož se dopouštějí vládci: ⁶Hloupým se nabízejí nejvyšší místa, ušlechtilí však vězí kdesi hluboko. ⁷Viděl jsem otroky sedět na koních a velmože jít pěšky jako otroky. ⁸Kdo jámu kopá, ten do ní padá, kdo boří zeď, toho uštkne had. ⁹Kdo láme kamení, ten se jím zraní, kdo štípa dříví, ten si tím ublíží. ¹⁰Když nikdo nenabrousí otupené ostří, je třeba přidat více sil, moudrost však zmůže mnohem víc. ¹¹Uštkne-li had, než ho kdo uřkne, slova zařikávače už nic nezmohou. ¹²Moudrý svou řečí získá přízeň, tupce však zahubí jeho vlastní rty. ¹³Hloupost je úvodem k jeho řeči, po ní následují hrozná nesmysly; ¹⁴blázen povídá dál a dál. Člověk netuší, co se bude dít — kdo jen mu prozradí, co bude dál? ¹⁵Pachtění hlupáků unavuje, vždyť ani netrefí do města! ¹⁶Běda ti, země, když je tvým králem dítě a tvoji velmoži zrána hodují! ¹⁷Blaze ti, země, když je tvým králem šlechtic a tvoji velmoži v pravý čas hodují — pro posílnění, ne pro opití! ¹⁸Pro zahálku se bortí krovky, pro líné ruce teče do domu. ¹⁹Pro potěšení se pořádají hody, radost ze života víno přináší — vše ale záleží na penězích. ²⁰Nezlořeč králi, byť jenom v mysli, boháči nezlořeč ani v ložnici; nebeské ptactvo to všechno rozhlašuje, každé tvé slovo roznese na křídlech.

11 Posílej svůj chléb po vodě — po čase znovu najdeš jej. ²Rozděl vše na sedm nebo i osm dílů, vždyť nevíš, co zlého může potkat zem. ³Když se oblaka naplní vodou, průtrž se na zemi vylije. Když spadne strom, zůstane ležet, ať padl k jihu nebo na sever. ⁴Kdo čeká vítr, nikdy nezaseje, kdo hledí na mraky, nikdy nesklidí. ⁵Tak jako nerozumíš cestě větru anebo zárodku v lůnu těhotné, stejně tak nerozumíš dílu Boha, jenž působí to vše. ⁶Rozsívěj zrána svoje zrno ani zvečera své ruce neskládej — vždyť nevíš, zda se zdaří to, či ono, či zda je stejně dobré obojí. ⁷Jak sladké je světlo; vidět slunce je tak příjemné! ⁸Jakkoli dlouho člověk žije, ze všech těch let ať se raduje — ať ale přitom pamatuje, kolik jej čeká dnů v temnotě. Vše, co přijde, je zmar. ⁹Raduj se, mladíku, ze svého mládí; ze srdce vesel se, dokud jsi mlád. Jdi, kam tě vede tvé vlastní srdce, za tím, co vidíš svými očima. Buď si však vědom, že s tímto vším před Božím soudem budeš stát. ¹⁰Zármutek si k srdci nepřipouštěj a všechny potíže drž si od těla — vždyť dětství a mládí je marnost prchavá!

12 Pamatuj na svého Stvořitele, dokud jsi ještě mlád, dříve než přijdou zlé dny a roky, o kterých řekneš: Nemám je rád! ²Dřív než ti slunce zhasne tak jako světlo měsíce a hvězd a než se obloha znovu temnými mraky zatáhne.

³ Strážcové domu se tehdy rozechvějí, udatní mužové se přikrčí, prořídnu řady těch, jež v mlýnku mlely, ty, jež vyhlížely z oken, se do tmy ponoří. ⁴ Tehdy se zavřou dveře do ulice a mlýnek zvolna umlkne, budeš se probouzet šveholením ptáků, všechny písně však budou zastřené. ⁵ Tehdy se člověk začne bát výšek a každá cesta hrozbu znamená, mandloň rozkvetne bílým květem, příliš těžká je i kobylka a všechna chuť se ztratila. Člověk odchází do věčného domu, ulicí krouží truchlící. ⁶ Pamatuj na svého Stvořitele, dřív než se přetrhne stříbrná šňůra a zlatá mísa než se rozbije, dřív než se roztrhne džbán nad pramenem a kolo u studny se rozláme, ⁷ než se prach vrátí do země, kde býval, a duch se vrátí k Bohu, jenž ho daroval. ⁸ Marnost nad marnost, řekl Kazatel, všechno je marnost. ⁹ Nejenže byl Kazatel moudrý — svému vědění také učil prostý lid. Vyslechl, zkoumal a také upravil mnohá přísloví. ¹⁰ Kazatel hledal výstižná slova a sepsal poctivé a pravé výroky. ¹¹ Slova mudrců jsou jako bodce, sbírky výroků jsou hřeby zatlučené — všechny pocházejí od téhož Pastýře. ¹² Cokoli je navíc, toho se varuj, synu. Píše se tolik knih, že to nebere konce, a přílišné bádání člověka unaví. ¹³ Zde je souhrn všeho, co jsi slyšel: Měj bázeň před Bohem a plň jeho přikázání — vždyť to je pro člověka vším. ¹⁴ Bůh bude soudit vše, co se děje, i to skryté, ať už to bylo dobré anebo zlé.

Píseň písní

Úvod

1 Šalomounova píseň písní ² Kéž by mne zlíbal polibky svých úst — nad víno lahodná jsou milování tvá! ³ Oleje tvé tolik lahodně voní, jak olej se line jméno tvé — to proto tě panny milují. ⁴ Vezmi mě s sebou, poběžíme, do svých pokojů kéž uvede mě král! Veselit a radovat se budeme z tebe, nad víno vychutnáme milování tvá — ach, po právu tě milují! ⁵ Snědá jsem, a jsem líbezná, dcery jeruzalémské, tak jako stany Kedarských, jak baldachýny Šalomounovy. ⁶ Nehleďte na mne, že snědá jsem, to slunce se do mne opřelo! Synové matky mé v hněvu proti mně přikázali mi hlídat vinice, svou vlastní vinici však nehlídala jsem. ⁷ Pověz mi ty, kterého z duše miluji, kde paseš stáda svá, kde o polednách uléháš? Proč zahalená bloudit mám kolem tvých druhů a jejich stád? ⁸ Nevíš-li sama, ty nejkrásnější z žen, jen vyjdi v patách ovečkám a svoje kůzlátka nech pást tam, kde pastýři mají stan. ⁹ Ke klisně z faraonových spřežení tě, moje lásko, přirovnám. ¹⁰ Náušnice zdobí líce tvé, tvé hrdlo korále. ¹¹ Zlaté náušnice uděláme ti se stříbrnými přívěsky! ¹² Dokud král na svém lůžku hoduje, vůni vydává můj nard. ¹³ Svazkem myrhy je mi milý můj, když na mých prsou spočívá. ¹⁴ Trsem heny je mi milý můj na vinicích v En-gedi. ¹⁵ Ach, jak jsi krásná, lásko má, ach, jak krásná, oči máš jako holubičky! ¹⁶ Ach, jak jsi krásný, milý můj, jak jsi líbezný! Naše lože se zelená, ¹⁷ cedrové krovky má náš dům,

2 Já jsem ta růže šáronská, jsem lilie v dolinách. ² Jako lilie mezi bodláky, tak je má milá mezi dívkami. ³ Jako jablonoň mezi stromy lesními, tak je můj milý mezi mládenci. V jeho stínu sedím s rozkoší, jeho ovoce mým ústům lahodí. ⁴ Kéž mě uvede do síně hodovní, praporem své lásky kéž mě zaštití! ⁵ Osvěžte mě rozinkami, posilněte mne jablky, neboť jsem láskou nemocná. ⁶ Jeho levice pod hlavou mou a pravíci mě objímá. ⁷ Zapřisahám vás, dcery jeruzalémské, při srnách, při laních divokých: Neprobouzejte, nerozněcujte lásku, dříve než sama bude chtít. ⁸ Slyšte — můj milý! Hle — už se blíží, přes hory skáče, spěchá přes kopce! ⁹ Srnici či kolouchu můj milý podobá se. Hle, za naší zídka už se zastavil, mezerami se dívá, škvírami nahlíží! ¹⁰ Můj milý ozval se a ke mně promluvil: Vstaň, lásko má, má překrásná, a pojd! ¹¹ Hle, zima už skončila, průtrž přestala a je pryč. ¹² Kvítí se ukazuje po zemi, čas prozpěvování je tu, hlas hrdličky zní po kraji. ¹³ Fíkovník nasýtil své plody mízou, révový květ svou vůni vydává: Vstaň, lásko má, má překrásná, a pojd! ¹⁴ Holubičko má v rozsedlinách skalních, ve skrýši nad srázem, dopřej mi spatřit svůj obličej, svůj hlas mi dopřej uslyšet. Tvůj hlas je tolik lahodný, tvůj obličej tak líbezný! ¹⁵ Pochyťte nám lišky, ty lišky maličké, co na vinicích nám škodí, když kvetou naše vinice! ¹⁶ Můj milý je můj a já jsem jeho, když pase v liliích. ¹⁷ Ještě než s vánkem přijde den a rozprchnou se stíny, vrať se, můj milý! Srnici či kolouchu se podobej na horách béterských!

3 Na lůžku jsem toužila za nocí po tom, kterého z duše miluji. Hledala jsem ho, ale nenašla. ² A tak už vstanu a město prochodím, pátrám po ulicích i náměstích po tom, kterého z duše miluji. Hledala jsem ho, ale nenašla. ³ Našli mě strážníci, co město obcházejí: — Viděli jste toho, kterého z duše miluji? ⁴ Jen jsem je minula, našla jsem toho, kterého z duše miluji! Držím se ho pevně, už ho nepustím, dovedu ho do domu svojí matičky, ukážu mu svůj rodný pokojík! ⁵ Zapřisahám vás, dcery jeruzalémské, při srnách, při laních divokých: Neprobouzejte, nerozněcujte lásku, dříve než sama bude chtít. ⁶ Kdopak to z pouště přichází, jako když vzhůru stoupá dým? Prodechnutá myrhou a kořením, celička voní dálkami. ⁷ Hle, jeho lože, lože Šalomounovo! Šedesát hrdinů okolo stojí, hrdinů z Izraele největších. ⁸ Ti všichni mečem vládnou, k boji vycvičení jsou, proti jakékoli hrozbě noční každý opásán mečem svým. ⁹ Král Šalomoun si pořídil nosítka, ze dříví Libanonu je nechal udělat. ¹⁰ Jejich sloupy zhotovil ze stříbra, k nim pak nebesa ze zlata. Čalouněná byla purpurem a vnitřek celý obložen láskou jeruzalémských dcer. ¹¹ Vyjděte a pohleďte, dcery sionské, na krále Šalomouna v koruně, jíž jeho matka zdobí jej v den jeho svatební, v den, kdy má v srdci veselí!

4 Ach, jak jsi krásná, lásko má, ach, jak jsi krásná! Tvé oči pod závojem jsou jako holubičky, tvé vlasy jako stádo koz, jež sbíhá z gileádských hor. ² Tvé zuby jsou jak stádo ovcí skvoucích, když vycházejí z koupadla: jak párky dvojčat kráčejí, ani jediné nechybí. ³ Jako karmínová šňůrka jsou tvé rty, tvá ústa tolik líbezná! Jak plátky granátových jablek jsou pod závojem spánky tvé. ⁴ Jako věž Davidova je tvoje šíje, jak zbrojnice se tyčící; na tisíc štítů je na ní zavěšeno, pavězy všech mužů udatných. ⁵ Dvojice prsů tvých dvojice kolouchů je, srnčí dvojčátka, jež pasou se v liliích. ⁶ Ještě než s vánkem přijde den a rozprchnou se stíny, na

horu myrhy vyjdu si, na pahorek vonných koření. ⁷ Celá jsi krásná, láska má, jsi dokonalá, bez vady! ⁸ Se mnou z Libanonu, nevěsto má, se mnou z Libanonu kéž bys šla! Z vrcholku Amanu by ses rozhlédla, z vrcholku Seníru, z Hermonu, z doupat lvů, z těch leopardích hor. ⁹ Srdce mé zajalas, má drahá nevěsto, srdce mé zajalas jediným pohledem, řetízku jediným na hrdle svém. ¹⁰ Ach, jak jsou krásná milování tvá, má drahá nevěsto! Nad víno lahodnější jsou milování tvá, vůně tvých olejů nad všechny balzámy. ¹¹ Tvé rty, má nevěsto, kanou nektarem, mléko a med máš pod jazykem, libanonská vůně jak šatem halí tě. ¹² Zahrada zamčená jsi, má drahá nevěsto, studnice zamčená, pramen zapečetěný. ¹³ Tvé údy jsou sadem jabloní granátových s rozkošným ovocem, s henou a nardem, ¹⁴ s nardem a šafránem, s puškvorcem a skořicí, se všelijakým kořením, s myrhou a aloí a nejlepšími balzámy. ¹⁵ Jsi pramen zahradní, studnice živých vod, bystřina proudící z libanonských hor! ¹⁶ Zvedni se, větríku severní, ach, jižní vánku, přijď! Prožeň se mojí zahradou, její balzámy ať zavanou. Můj milý ať přijde do své zahrady, její rozkošné ovoce ať okusí!

5 Do zahrady své vcházím, má drahá nevěsto, sbírám svou myrhu i své koření, svou plástev medu jím, své víno i mléko popijím. Jen jezte, přátelé, a pijte, milováním se opijte! ² Spím, ale mé srdce bdí. Slyšte — už klepe můj milý! Otevři, má drahá, láska má, holubičko má, má dokonalá! Hlavu mám rosou pokrytou, kadeře plné nočních krůpějí! ³ Košili jsem si už svlékla, mám se snad oblékat? Nohy jsem si už myla, snad špinit si je mám? ⁴ Můj milý protáhl ruku otvorem, mé útroby se pro něj zachvěly. ⁵ Milému svému jsem vstala otevřít, z mých rukou myrha stékala, myrha kanula z prstů mých až na rukojeť závory. ⁶ Milému svému jsem otevřela, můj milý však zmizel, odešel — duše mě opustila spolu s ním! Hledala jsem ho, ale nenašla, volala jsem ho, a on se neozval. ⁷ Našli mě strážní, co město obcházejí, surově zbili mě a zranili. Šaty z ramenou mi strhli ti strážci hradební. ⁸ Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské, najdete-li mého milého, co mu povíte? Že jsem nemocná láskou! ⁹ Čím je tvůj miláček zvláštní, ty nejkrásnější z žen? Čím je tvůj miláček zvláštní, že nutíš nás k přísaze? ¹⁰ Můj milý září jako rubíny, vyjímá se mezi tisíci! ¹¹ Jeho hlava je zlato nejčistší, vlnité kadeře jak černí havrani. ¹² Jeho oči jsou jako holoubci mezi vodními potůčky; v mléce se koupají, vsazené jako klenoty. ¹³ Jeho tváře jsou jak záhon koření, jak pokladnice voňavek. Jeho rty jsou jako lilie myrhou kanoucí. ¹⁴ Jeho paže — zlaté pruty osázené chrysolity. Jeho břicho — plát slonoviny pokrytý safíry. ¹⁵ Jeho stehna — mramorové sloupy na zlatých podstavcích. Jako Libanon je pohledný, jak cedr ztepilý. ¹⁶ Jeho ústa jsou nejsladší, celý je tolik žádoucí! Takový je můj milý, takový můj druh, dcery jeruzalémské!

6 Kam odešel tvůj miláček, ty nejkrásnější z žen? Kam se obrátil tvůj miláček, abychom jej s tebou hledali? ² Můj milý sešel do své zahrady k záhonům koření, aby své stádo pásal v zahradách a sbíral lilie. ³ Já patřím svému milému a můj milý je můj, když pase v liliích. ⁴ Jak Tirsa jsi krásná, láska má, jak Jeruzalém líbezná, jak hvězdné šiky úchvatná! ⁵ Svě oči odvrát ode mě, vždyť už jsem jimi přemožen! Tvé vlasy jsou jak stádo koz, jež sbíhá z gileádských hor. ⁶ Tvé zuby jsou jak stádo ovcí březích, když vycházejí z koupadla: jak párky dvojčat krácejí, ani jediné nechybí. ⁷ Jak plátky granátových jablek jsou pod závojem spánky tvé. ⁸ Byť na šedesát bylo královen, konkubín osmdesát a panen bezpočtu, ⁹ jediná je však holubička má, má dokonalá, své matky dcera jediná, svojí rodičkou hýčkaná! Když na ni pohlédnou, dívky jí blahořečí, královny i konkubíny chválu vzdávají: ¹⁰ Kdopak to září jako jitřenka? Jak luna překrásná, čistá jak slunce zář, jak hvězdné šiky úchvatná! ¹¹ Do sadu ořešáků sešel jsem spatřit, co raší v údolí, zda pučí réva, pohlédnout, jabloně granátové zda rozkvetly. ¹² A hle, než nadál jsem se, posadila mě do vozů knížecích!

7 Dokola, dokola, Šulamitko! Dokola, dokola, ať si tě prohlédnem! Copak vidíte na Šulamitce, když mezi námi tancuje? ² Jak krásné jsou v sandálech krůčky tvé, dcero knížecí! Křivky tvých boků jako šperky mistrnou rukou tepané. ³ Pupek tvůj — číše okrouhlá, kořeněné víno v ní nikdy nechybí! Podbřišek tvůj — kupka pšenice ztrácející se v liliích. ⁴ Dvojice prstů tvých dvojice kolouchů je, srnčí dvojčátka. ⁵ Tvá šíje, věž z kosti slonové. Tvé oči — rybníky chešborské při bráně Bat-rabim. Tvůj nos jak libanonská věž k Damašku hledící. ⁶ Tvá hlava vysoko jak Karmel tyčí se, kadeře ti z hlavy jak roucho splývají — král je polapen v těch pramíncích! ⁷ Jak krásná jsi, jak půvabná, láska, ve svých rozkoších! ⁸ Tvá postava se palmě podobá, tvé prsy hroznům datlovým. ⁹ Dovol mi prosím na palmu šplhat, její ovoce vzít do dlaní. Tvé prsy kéž jsou mi hrozny vína, tvůj dech ať voní jabloní, ¹⁰ tvé polibky ať jsou mi vínem lahodným! K mému milému už to víno proudí, plyne mi po rtech, po zubech. ¹¹ Já patřím svému milému a jeho touha patří mně! ¹² Pojď, milý můj, do polí pojďme, mezi trsy heny budem nocovat! ¹³ Ráno si přivstaneme, k vinicím zamíříme, zda pučí réva, se půjdem podívat, révové květy zda se již otvírají, zda kvete granátový sad — tam ti své milování dám! Milostná jablíčka svou vůni vydávají, na našem prahu všechny rozkoše, nové i staré, čekají — pro tebe, milý můj, jsem je šetřila!

8 Kéž bys mi býval rodným bratrem, z prsou mé matky kojeným! To bych tě na setkání směle políbila a nikdo by se na mě za to nezlobil. ²Vést bych tě mohla, odvést si tě do domu své matky, své rodičky. Kořeněným vínem opojila bych tě, moštěm z granátových jablek svých. ³Jeho levice pod hlavou mou a pravicí by mě objímal. ⁴Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské, neprobouzejte, nerozněcujte lásku, dříve než sama bude chtít! ⁵Kdopak to z pouště přichází, se svým miláčkem v objetí? Pod jabloní jsem tě vzbudila, tam, kde tě počala matka tvá, tam, kde počala tvá rodička. ⁶Jak pečeť na srdce si mě vtiskni, jak pečeť, co nosíš na paži. Láska je silná jako smrt, vášně neúprosná jako hrob. Její plameny šlehají žářem nejprudším. ⁷Lásku neuhasí spousta vod, neodplaví ji říční proud. Kdo by lásku chtěl za celé jmění pořídít, jedině by se zesměšnil! ⁸Sestřičku malou máme, ještě je bez prsou. Co s naší sestrou uděláme, až námluvy jí započnou? ⁹Je-li hradbou, cimbuří stříbrné na ní postavíme, je-li však branou, zatarasíme ji deskou cedrovou! ¹⁰Já hradbou jsem a prsy mé jsou věže. Očima až na mě spočine, bude spokojen. ¹¹Vinici měl Šalomoun v Baal-hamonu a tu vinici pronajal vinařům. Za její úrodu každý z nich odvádět musel tisíc stříbrných. ¹²Má vinice je ale jenom má! Měj si, Šalomoune, ten tisíc svůj — dvě stě z něj musíš dát hlídačům! ¹³Ty, jež prodléváš v zahradách, mí druhové touží uslyšet tvůj hlas. Kéž ho uslyším právě já! ¹⁴Pospěš, můj milý! Srnci či kolouchu se podobej na horách koření!

Izajáš

Úvod

1 Vidění o Judovi a Jeruzalémě, které viděl Izaiáš, syn Amosův, za vlády judských králů Uziáše, Jotama, Achaze a Ezechiáše. ² Slyšte, nebesa, země, vyslechni, co praví Hospodin: Syny jsem hýčkal, vychoval, oni mě ale zradili. ³ I býk zná svého hospodáře, osel zná jesle, kde ho krmí pán — Izrael ale nechce znát, můj lid si nevšímá! ⁴ Ach, národe hříšníků, lide obtížený vinami, plemeno zločinců, synové zkažení — Hospodina opustili, Svatého izraelského zavrhli, odvrátili se jako cizí! ⁵ Proč máte být biti ještě víc? Proč se musíte stále protivit? Hlava je celá pokrytá ranami a srdce puká bolestí. ⁶ Od chodidel až k temeni nezůstal kousek netknutý: jen samé rány, modřiny a jizvy samý hnis — nejsou ošetřeny ani obvázány, olejem nejsou léčeny! ⁷ Vaše země leží v sutinách, vaše města jsou spálena. Půdu vám cizáci plení před očima — je z ní pustina, cizáky zcela zničená. ⁸ Opuštěna zůstala Dcera sionská jako chýše vprostřed vinice, jako budka v poli okurek, jak město, jež se obléhá. ⁹ Kdyby z nás Hospodin zástupů nenechal aspoň hrstku naživu, už bychom byli jako Sodoma, dopadli bychom jako Gomora! ¹⁰ Slyšte slovo Hospodina, vládcové Sodomy, vyslechni učení našeho Boha, lide Gomory: ¹¹ K čemu jsou mi všechny ty vaše oběti? praví Hospodin. Mám už dost beraních zápalů i sádlu tučných dobytčat. Krev býků, kozlů a beránků mi není příjemná. ¹² Že se mi vůbec chodíte ukazovat! Kdo si myslíte, že o to stojí, abyste šlapali po mých nádvořích? ¹³ Přestaňte přinášet marné oběti! Kouř kadidla je mi odporný. Všechna ta novoluní, soboty, slavnosti — ta vaše zlá shromáždění nesnáším! ¹⁴ Ta vaše novoluní, ty vaše svátky — jak se mi z duše protiví! Jsou mi břemenem, nemohu už je vydržet. ¹⁵ Proto když ke mně vzpínáte ruce, zakrývám si oči před vámi; když své modlitby hromadíte, neslyším. Ruce máte celé od krve - ¹⁶ umyjte se a očistte! Odklidte mi už z očí zlo, jež jste páchali. Přestaňte jednat zle - ¹⁷ jednat dobře se naučte! Prosazujte spravedlnost, podpořte utlačovaného, zjednejte sirotkovi právo a zastaňte se vdov! ¹⁸ Potom to můžeme spolu probrat, praví Hospodin: Jsou-li vaše hříchy rudé jak šarlat, zbělají jako sníh. Jsou-li jak purpurová látka, budou jak vlna beránčí. ¹⁹ Jste-li ochotní a poslušní, budete požívat darů země. ²⁰ Jste-li však vzpurní a odbojní, budete požíráni mečem. Tak promluvila ústa Hospodinova. ²¹ Ach, jak se kdysi věrné město stalo nevěstkou! Kdysi je naplňovalo právo a spravedlnost žila v něm — teď však jen vrahové. ²² Tvé stříbro se proměnilo v strusku, tvé víno se vodou zředilo. ²³ Tví vládcové jsou samozvanci a společníci zlodějů; všichni si úplatky oblíbili, záleží jim jen na zisku. Sirotkům nezjednávají právo, nemají zájem se zastat vdov. ²⁴ Nuže, toto praví Panovník, Hospodin zástupů, Mocný izraelský: Ach, jak si ulevím od svých nepřátel, svým protivníkům pomstím se! ²⁵ Obrátím proti tobě ruku, dočista vytavím tvoji strusku, odstraním z tebe všechnu nečistotu! ²⁶ Vrátím ti soudce tak jako kdysi, budeš mít rádce jako dřív. A potom budeš znovu nazýváno: Město spravedlnosti, Věrné město. ²⁷ Sion tehdy bude vykoupen právem a jeho kající spravedlností. ²⁸ Zkáza však přijde na vzpurné a hříšné, zahyne každý, kdo Hospodina opouští. ²⁹ Hanba vám bude za posvátné háje, které se vám tak líbily; za ty zahrady se budete stydět, že jste se pro ně rozhodli. ³⁰ Budete jako dub, jemuž opadává listí, a jako zahrada bez vody. ³¹ Ze siláka se stane koudel a jiskrou bude jeho čin; obojí to pak spolu vzplane — nikdo to nebude moci uhasit!

2 Toto viděl Izaiáš, syn Amosův, o Judovi a Jeruzalémě: ² V posledních dnech se přihodí, že hora Hospodinova domu bude čnít nad horské vrcholy, vysoko nad všechny výšiny. Pohrnou se k ní všechny národy, ³ zástupy lidí půjdou se slovy: „Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu, k Bohu Jákobovu — do jeho domu! Bude nás vyučovat cestám svým a my budeme chodit jeho stezkami.“ Ze Sionu bude znít Hospodinovo učení, z Jeruzaléma se jeho slovo rozšíří. ⁴ On bude soudit mezi národy, zástupy lidí napravit. Tehdy ze svých mečů ukují pluhy a ze svých kopí srpy. Národ proti národu nepozvedne meč, už nikdy se nebudou chystat do boje. ⁵ Dome Jákobův, pojďme, chodme v Hospodinově světle! ⁶ Ty jsi však opustil svůj lid, dům Jákobův, neboť je plný kouzelských výplodů a filistínského věštění — tleskají výplodům cizinců! ⁷ Jejich země je plná stříbra, zlata a nepřeborných pokladů. Jejich země je plná koní a vozů bezpočtu. ⁸ Jejich země je plná model; vlastnímu dílu se klanějí, tomu, co sami vyrobí. ⁹ Člověk je sražen, kdekdo se ponižuje — nepozvedej je! ¹⁰ Schovej se do skal, člověče, zahrab se do země v hrůze před Hospodínem, před jeho slavným majestátem! ¹¹ Ponižen bude hrdý pohled člověka, lidská pýcha bude sražena; jen Hospodin bude vyvýšen v ten den. ¹² Hospodin zástupů totiž chystá den pro všechny pyšné nadutce, pro všechny, kdo se povyšují a budou poníženi - ¹³ pro všechny ztepilé libanonské cedry, pro všechny statné bášanské duby, ¹⁴ pro všechny strmé hory, pro všechny vznešené výšiny, ¹⁵ pro všechny hrdé bašty, pro všechny pevné hradby, ¹⁶ pro všechny mořské lodi, pro všechny skvělé koráby.

¹⁷ Ponižena bude hrdost člověka, lidská pýcha bude sražena; v ten den bude vyvýšen jen Hospodin ¹⁸ a modly zcela vymizí. ¹⁹ Lidé se schovají do skalních jeskyní, do děr pod zemí v hrůze před Hospodinem, před jeho slavným majestátem, až povstane, aby zděsil zem. ²⁰ V ten den člověk zahodí mezi netopýry a potkany své stříbrné modly, své zlaté modly, které si vyrobil ke klanění. ²¹ Tehdy se schová do skalních slují, do horských rozsedlin v hrůze před Hospodinem, před jeho slavným majestátem, až povstane, aby zděsil zem. ²² Přestaňte tedy obdivovat člověka — vždyť sotva svůj dech popadá! Za co by asi mohl stát? 1 Toto viděl Izaiáš, syn Amosův, o Judovi a Jeruzalémě: ² V posledních dnech se přihodí, že hora Hospodinova domu bude čnít nad horské vrcholy, vysoko nad všechny výšiny. Pohrnou se k ní všechny národy, ³ zástupy lidí půjdou se slovy: „Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu, k Bohu Jákobovu — do jeho domu! Bude nás vyučovat cestám svým a my budeme chodit jeho stezkami.“ Ze Sionu bude znít Hospodinovo učení, z Jeruzaléma se jeho slovo rozšíří. ⁴ On bude soudit mezi národy, zástupy lidí napraví. Tehdy ze svých mečů ukují pluhy a ze svých kopí srpy. Národ proti národu nepozvedne meč, už nikdy se nebudou chystat do boje. ⁵ Dome Jákobův, pojďme, chodme v Hospodinově světle! ⁶ Ty jsi však opustil svůj lid, dům Jákobův, neboť je plný kouzel z Východu a filistiňského věštění — tleskají výplodům cizinců! ⁷ Jejich země je plná stříbra, zlata a nepřeberných pokladů. Jejich země je plná koní a vozů bezpočtu. ⁸ Jejich země je plná model; vlastnímu dílu se klanějí, tomu, co sami vyrobí. ⁹ Člověk je sražen, kdekdo se ponižuje — nepozvedej je! ¹⁰ Schovej se do skal, člověče, zahrab se do země v hrůze před Hospodinem, před jeho slavným majestátem! ¹¹ Ponižen bude hrdý pohled člověka, lidská pýcha bude sražena; jen Hospodin bude vyvýšen v ten den. ¹² Hospodin zástupů totiž chystá den pro všechny pyšné nadutce, pro všechny, kdo se povyšují a budou poniženi - ¹³ pro všechny ztepilé libanonské cedry, pro všechny statné bášanské duby, ¹⁴ pro všechny strmé hory, pro všechny vznešené výšiny, ¹⁵ pro všechny hrdé bašty, pro všechny pevné hradby, ¹⁶ pro všechny mořské lodí, pro všechny skvělé koráby. ¹⁷ Ponižena bude hrdost člověka, lidská pýcha bude sražena; v ten den bude vyvýšen jen Hospodin ¹⁸ a modly zcela vymizí. ¹⁹ Lidé se schovají do skalních jeskyní, do děr pod zemí v hrůze před Hospodinem, před jeho slavným majestátem, až povstane, aby zděsil zem. ²⁰ V ten den člověk zahodí mezi netopýry a potkany své stříbrné modly, své zlaté modly, které si vyrobil ke klanění. ²¹ Tehdy se schová do skalních slují, do horských rozsedlin v hrůze před Hospodinem, před jeho slavným majestátem, až povstane, aby zděsil zem. ²² Přestaňte tedy obdivovat člověka — vždyť sotva svůj dech popadá! Za co by asi mohl stát?

3 Nuže, pohledte — Panovník, Hospodin zástupů, z Jeruzaléma a Judy odstraní zdroj i zásobu: všechny zásoby potravy i všechny zásoby vody, ² hrdinu i bojovníka, soudce i proroka, věstce i starce, ³ velitele i váženého muže, rádce i mudrce, věstce i zaříkavače. ⁴ Jako vůdce jim nechám chlapce, bude jim vládnout krutá sběř. ⁵ Lidé budou vyhrožovat jeden druhému, bližní bude ubližovat svému bližnímu, mladí se vrhnou na staré a nicotní na ctihodné. ⁶ Člověk tehdy popadne svého bratra, někoho z vlastní rodiny: „Buď naším vůdcem, máš přece plášť, udělej něco s těmi troskami.“ ⁷ On ale v ten den bude přísahat: „Já přece nemám žádný lék! Nemám doma chleba ani plášť, nedělejte mě vůdcem nad lidem!“ ⁸ Jeruzalém se hroutí, Juda se kácí! Postavili se Hospodinu slovy i skutky, jeho slávě vzepřeli se do očí. ⁹ Výraz jejich tváře svědčí proti nim — svůj hřích jak Sodoma stavějí na odiv. Běda jim! Přivedli na sebe neštěstí. ¹⁰ Řekněte spravedlivému: Bude dobře! Ovoce svých skutků užije. ¹¹ Běda však ničemovi: Bude zle! Odplatu za své dílo dostane. ¹² Ach, můj lid! Odírají ho děti a ženy nad ním panují. Ach, můj lide! Tví vůdci jsou svůdci, zastřeli cestu, po níž měl jsi jít! ¹³ Hospodin povstal, aby vedl při, stojí, aby soudil zástupy. ¹⁴ Hospodin vznáší žalobu proti stařešinům svého lidu a jeho velmožům: To vy jste vyplenili moji vinici, doma si hromadíte kořist ubohých! ¹⁵ Jak to, že utlačujete můj lid, jak to, že šlapete chudým po tváři? Tak praví Hospodin, Pán zástupů. ¹⁶ Hospodin praví: Sionské dcery jsou namyšlené, procházejí se s bradou nahoře a se svůdnými očima drobně cupitají sem a tam, řetízky cinkají jim na nohách. ¹⁷ Sionské dcery proto Pán raní prašivinou na temeni — Hospodin jejich spánky obnaží! ¹⁸ V ten den Pán ty cetky odstraní: řetízky na kotnících, členky, náhrdelníky, ¹⁹ přívěsky, náramky, roušky, ²⁰ turbany, stužky, šerpy, voňavky, talismany, ²¹ prsteny, nosní kroužky, ²² róby, převlečníky, pláštěnky, taštičky, ²³ kraječky, košilky, šátky i přehozy. ²⁴ Místo balzámu bude hniloba a místo pásu provaz, místo účesu bude lysina, místo roucha pytel a místo ozdob — cejch! ²⁵ Tví muži, Sione, padnou mečem, tví hrdinové ve válce. ²⁶ Tvé brány budou truchlit a kvilet, na zemi jako vdova schoulí se.

4 Jednoho muže se v ten den chopí sedm žen: „Budeme jíst svůj vlastní chléb a oblékat se vlastním oděvem, jen at se jmenujeme po tobě — pomoz nám ujít potupě!“ ² V ten den bude Hospodinův výhonek nádherný a slavný a plod země bude chloubou a ozdobou pro ty z Izraele, kteří vyvážnou. ³ Kdo zůstane na Sionu, kdo bude ponechán v Jeruzalémě, bude tehdy nazýván svatým, totiž každý, kdo je zapsán k životu v Jeruzalémě. ⁴ Pán tehdy duchem soudu a duchem ohně smyje špínu sionských dcer a umyje Jeruzalém od krve. ⁵ Nad celou

horou Sion a nad všemi, kdo se tam shromáždí, pak Hospodin stvoří baldachýn — všechnu tu slávu bude ve dne přikrývat oblak dýmu a v noci záře planoucího ohně. ⁶ Poskytne přístřeší a stín před denním horkem a útočiště a úkryt před bouří a deštěm.

5 Svému milému zpívat chci milostnou píseň o jeho vinici: Můj milý míval vinicina úrodném úbočí. ² Okopal ji a zbavil kamení, ušlechtilou révu na ní vysadil. Věž postavil uprostřed ní, vykopal v ní i vinný lis. Očekával, že hrozny urodí, její plody ale zplaněly. ³ Nyní, občane Jeruzaléma a lide judský, rozsudte mezi mnou a mojí vinicí. ⁴ Co víc se dalo udělat pro moji vinici, než co jsem pro ni učinil? Když jsem očekával, že hrozny urodí, proč její plody zplaněly? ⁵ Nyní vám tedy oznámím, co udělám se svou vinicí: Odstráním její plot a bude vypleněna, zbořím její zeď a bude zdupána. ⁶ Nechám ji, aby ladem ležela, neprořezaná, neokopaná, trním a bodláčím celá zarostlá. Navíc i mrakům poručím, ať na ni neprší. ⁷ Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský, jeho milovaná réva je judský lid. Očekával právo, a hle — bezpráví, spravedlnost, a hle — úpění! ⁸ Běda vám, kdo skupujete dům za domem a spojujete pole s polem, takže už nezbývá místo pro jiné — copak jste jediní obyvatelé země? ⁹ Hospodin zástupů přede mnou prohlásil: Jistěže mnohé domy zchátrají, honosné vily se vylidní. ¹⁰ Deset akrů vinice vydá jen jeden džbán, deset měr osiva jen jednu míru zrna. ¹¹ Běda těm, kdo ráno vstávají a hned se ženou za pitím, kdo vyesedávají dlouho do noci, než se vínem rozvášní! ¹² Cítery, loutny, tamburíny, píšťaly, víno na jejich hodech nechybí. Hospodinovy skutky je ale nezajímají, dílo jeho rukou vůbec nevidí. ¹³ A proto můj lid půjde do zajetí, neboť mu chybí poznání; jeho urození budou umírat hladu, obyčejní budou žízni vyprahlí! ¹⁴ Záhrobí už proto rozvírá svůj chřtán, jeho bezedná tlama zeje dokořán; výkvět i spodina spadne tam, celý ten rozjařený bujný dav! ¹⁵ Člověk bude sražen a každý ponížen, pohledy pyšných skloní se. ¹⁶ Hospodin zástupů se ale soudem vyvýší, svatý Bůh se ukáže svatým ve spravedlnosti. ¹⁷ Ovce se budou pást jako na vlastních loukách, v troskách boháčů se budou pást kůzлата. ¹⁸ Běda těm, kdo táhnou vinu za provazy lži, kdo jak vůz na laně vlečou hřích! ¹⁹ Těm, kdo říkají: „Jen ať si pospíší, ať Bůh neotálí s dílem svým, abychom si je prohlédli! Jen ať už přijde s tím, ať Svatý izraelský svůj záměr naplní, abychom ho poznali!“ ²⁰ Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo vydávají tmou za světlo a světlo nazývají tmou, kdo vydávají hořkost za sladkost a sladkost za hořkost! ²¹ Běda těm, kdo se považují za moudré, kdo si připadají rozumní! ²² Běda hrdinům v pití vína, zdatným v nalévání nápojů, ²³ kteří za úplatek ospravedlní darebáka a spravedlivým právo odeprou! ²⁴ Proto jako oheň polyká strniště a seno mizí v plamenech, právě tak ztrouchniví jejich kořeny a jejich květy vítr rozpráší. Zákon Hospodina zástupů totiž zavrhl, slovy Svatého izraelského pohrdli! ²⁵ Hospodin proto vzplál hněvem na svůj lid, napřáhl proti němu ruku a udeřil, takže se hory zatřásly — v ulicích jako smetí leží mrtvoly! Tím vším ale jeho hněv stále nekončí, jeho ruka se ještě chystá udeřit. ²⁶ Pozvedá korouhev pro národ zdaleka, od konce světa ho hvízdnutím přivolá, a hle — hned rychle přispěchá! ²⁷ Nikdo z nich se neunaví, neklesne, nikdo si nezdřímne ani neusne, neuvolní se jim opasek na bedrech, nepřetrhne se jim na obuvi řemínek. ²⁸ Jejich šípy jsou ostré a všechny luky napjaté; kopyta jejich koní jako křemen a jejich kola jako vichřice. ²⁹ Budou řvát jako lev, jako lvíčata spustí řev; zavřou a chytí úlovek, odvedou ho pryč a nikdo jim ho nevyrvé. ³⁰ V ten den budou vrčet nad svou kořistí, jako když moře burácí. Kdo tehdy pohlédne na zemi, uvidí samou tmou a trápení — světlo se skryje za mraky!

6 V roce, kdy zemřel král Uziáš, jsem spatřil Pána sedícího na vznešeném a vyvýšeném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. ² Nad ním se vznášeli serafové, každý se šesti křídly: dvěma si zakrývali tvář, dvěma si zakrývali nohy a dvěma létali. ³ Jeden ke druhému přitom volali: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, jeho sláva naplňuje všechnu zem!“ ⁴ Hlasem toho volání se chvěly čepy veřejí a chrám se naplnil dýmem. ⁵ Tehdy jsem zvolal: „Běda mi — teď zahynu! Jsem člověk s nečistými rty, žiji uprostřed lidu s nečistými rty, a přitom jsem na vlastní oči spatřil Krále, Hospodina zástupů!“ ⁶ Vtom ke mně přiletěl jeden ze serafů, v ruce žhavý uhlík vzatý kleštěmi z oltáře. ⁷ Dotkl se mých úst a řekl: „Hle, tento uhlík se dotkl tvých rtů; tvá vina byla odstraněna a tvůj hřích očištěn.“ ⁸ Potom jsem uslyšel Pánův hlas: „Koho pošlu? Kdo nám půjde?“ „Zde jsem, pošli mě!“ odpověděl jsem. ⁹ Tehdy řekl: „Jdi a vyříd tomuto lidu: ‘Slyšte a poslouchajte, ale nerozumějte, hleďte a dívejte se, ale nevězte!’“ ¹⁰ Zatvrd srdce tohoto lidu, zacpi jim uši a zavři oči, aby očima neviděli, ušima neuslyšeli, srdcem nepochopili a neobrátili se, aby nebyli uzdraveni.“ ¹¹ Zeptal jsem se: „Na jak dlouho, Pane?“ a on odpověděl: „Dokud se města nestanou troskami, v nichž se nebydlí, dokud nebudou domy bez lidí a země obrácená v sutiny. ¹² Dokud Hospodin nevyžene lidi pryč, takže tu zemi všichni opustí. ¹³ Kdyby v ní zůstala i jen desetina, musí být znovu vypleněna. Ale jako dub, jako mocný strom zanechá pahýl, když je poražen, tak je svaté símě oním pahýlem.“

7 Za vlády judského krále Achaze, syna Jotamova, syna Uziášova, vytáhl aramejský král Recin s izraelským králem Pekachem, synem Remaliášovým, do boje proti Jeruzalému, ale nedokázal jej dobýt. ² Když bylo

domu Davidovu oznámeno: „Aram se spojil s Efraimem,“ královo srdce i srdce jeho lidu se rozechvělo, jako se chvějí stromy ve větru. ³ Hospodin tehdy řekl Izaiášovi: „Vezmi svého syna Šear-jašuba a vyjdi s ním Achazovi naproti. Potkáš ho u konce strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchářovu poli, ⁴ a řekneš mu: Zůstaň klidný, neboj se! Nenech se děsit těmi dvěma doutnajícími oharky — zuřivým hněvem Aramejce Recina a syna Remaliášova. ⁵ Ano, Aram s Efraimem, totiž Remaliášovým synem, chystal tvou zkázu a říkal: ⁶ „Pojďme napadnout Judsko! Porazíme ho, rozdělíme si ho a králem tam uděláme syna Tabealova.“ ⁷ Panovník Hospodin však praví: To se nestane, tak to nebude! ⁸ Hlavou Aramu je Damašek a hlavou Damašku Recin. Za pětadesát let bude Efraim rozdrčen, takže už nebude národem. ⁹ Hlavou Efraima je Samaří a hlavou Samaří Remaliášův syn. Jestliže neuvěříte, jistěže neobstojíte!“ ¹⁰ Hospodin pak Achazovi ještě řekl: ¹¹ „Požádej Hospodina, svého Boha, o znamení, ať už dole v hlubinách nebo v nebeských výšinách.“ ¹² „Nepožádám,“ odpověděl však Achaz. „Nebudu pokoušet Hospodina.“ ¹³ „Slyš, dome Davidův!“ řekl na to prorok. „To vám nestačí unavovat lidi, že unavujete i mého Boha? ¹⁴ Sám Pán vám proto dá znamení: Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel, Bůh je s námi. ¹⁵ Než se naučí odmítat zlo a volit dobro, bude jíst smetanu a med. ¹⁶ Než se to dítě naučí odmítat zlo a volit dobro, bude země, jejíchž dvou králů se děšíš, zpusťována. ¹⁷ Na tebe, na tvůj lid a na tvůj otcovský dům pak Hospodin přivede časy, jaké nebyly ode dne, kdy se Efraim odtrhl od Judy — přivede na tebe krále Asýrie!“ ¹⁸ V ten den Hospodin hvízdne na mouchy v končinách egyptského Nilu a na včely v asyrské krajině. ¹⁹ Ti všichni přitáhnou a snesou se na strmé rokle i na skalní průrvy, na všechny houštiny i mokřiny. ²⁰ V ten den Pán vezme břitvu najatou za Eufratem, totiž asyrského krále, a oholí vám hlavu i chlupy na nohách, ba i bradu vám ostříhá. ²¹ V ten den člověku zůstane jen kravka a pár ovcí, ²² nadojí mu však tolik mléka, že bude jíst smetanu. Ano, každý, kdo bude ponechán v zemi, bude jíst med a smetanu. ²³ V ten den každá vinice s tisícem keřů za tisíc stříbrných zaroste trním a bodlácím. ²⁴ Člověk se tam odváží jen s lukem a šípy, neboť celá zem zaroste trním a bodlácím. ²⁵ Na žádnou ze strání kdysi obdělávaných motykou se už nevydáš ze strachu z trní a bodlácí. Budou z nich dobytčí pastviny, budou zdupány ovciemi.

8 Hospodin mi řekl: „Vezmi si velikou tabuli a napiš na ni běžným písmem: Maher-šalal Chaš-baz (to je: Rychlá kořist, chvatný lup).“ ² Přizval jsem si k tomu spolehlivé svědky: kněze Uriáše a Zachariáše, syna Jeberechiášova. ³ Když jsem se pak doma miloval s prorokyní, počala a porodila syna. Hospodin mi řekl: „Dej mu jméno Maher-šalal Chaš-baz. ⁴ Než se to dítě naučí říkat: ‘Tati, mami,’ bude bohatství Damašku i kořist Samaří odvečena k asyrskému králi.“ ⁵ Hospodin mi pak ještě řekl: ⁶ „Protože ten lid zavrhl poklidně tekoucí vody Siloe a raduje se z Recina a syna Remaliášova, ⁷ hle, Pán na ně proto přivede prudké a mohutné vody Eufratu, totiž asyrského krále se vši jeho slávou. Všude vystoupí ze svého koryta, všude se vylije z břehů. ⁸ I Judu zaplaví, rozlije se a rozvodní, takže dosáhne až po bradu. Roztáhne křídla a naplní tvou zemi od obzoru k obzoru.“ Bůh je s námi — Immanuel! ⁹ Spolčete se, národy, a děste se, všechny daleké země, poslyšte: Ozbrojte se a děste se, ozbrojte se a děste se! ¹⁰ Zosnujte plán a zhroutí se, proneste řeč a nenaplní se; vždyť Bůh je s námi — Immanuel! ¹¹ Toto mi řekl Hospodin, když mě pevně uchopil svou rukou a varoval mě, abych se nevydával cestou tohoto lidu: ¹² „Neříkejte zrada všemu, co tento lid nazývá zradou. Čeho se oni bojí, toho se nebojte a nelekejte se. ¹³ Jen Hospodin zástupů ať je vám svatý — před ním mějte bázeň, jen z něho mějte strach. ¹⁴ On se vám stane svatyní, oběma domům Izraele však bude kamenem úrazu a skálou pádu; obyvatelům Jeruzaléma bude pastí a osidlem. ¹⁵ Mnozí se o něj zarazí, padnou a zraní se, chytí se do pastí, v níž uvíznou.“ ¹⁶ Uzavři svědectví, zapečet Zákona mezi mými učedníky. ¹⁷ Budu očekávat na Hospodina, jenž skryl svou tvář před domem Jákobovým; budu na něj čekat s nadějí. ¹⁸ Hle — já a děti, které mi dal Hospodin, jsme v Izraeli jako divy a znamení od Hospodina zástupů, který přebývá na hoře Sion. ¹⁹ Jistě vám řeknou: „Ptejte se věstců a duchařů, kteří šeptají a šveholí.“ To se lid nemá ptát svého Boha? To se má ptát mrtvých na živé? ²⁰ K Zákonu a svědectví! Pokud však nechtějí, pak ať si říkají slova, v nichž není žádné světlo. ²¹ Lid potom bude bloudit zemí zbědovaný a hladový. Zoufalý hladem pohlédne vzhůru a bude zlořečit svému králi i svému Bohu. ²² Pohlédne na zemi a hle — soužení a tma, děsivé černo a bezvýchodná temnota! Soužená země však nezůstane v tmách. Tak jako dříve ponížil zemi Zabulon a zemi Neftalí, tak nakonec oslaví při cestě k moři, za Jordánem, Galileu pohanů:

9 Lid, který chodil v temnotách, veliké světlo uvidí, těm, kdo žili v zemi stínu smrti, světlo zazáří. ² Rozmnožil jsi tento národ, jeho radost jsi rozhojnil, a tak se radují před tebou, jako se radují při sklizni, jako se veselí

7:15 Odmítat zlo a volit dobro. Aby se dítě mohlo naučit rozlišovat dobro od zla, musí poznat dobro jako dobré. Má-li dozrát do moudrosti, potřebuje být nasyceno (i emocionálně) a mít potřeby (včetně

emocionálních) uspokojeny, aby v něm do dospělosti nezůstalo malé plačtivé dítě, neustále se dožadující toho, čeho se mu nedostalo. Srv. [Ř 7:9, 10](#) a jejich poznámky.

vojáci, když se dělí o kořist. ³ Rozlámeš jho, jež ho tížilo, prut šlehající jeho rameno i hůl jeho utiskovatele jako při midiánské porážce. ⁴ Veškerá obuv válečná i roucha krví zbrocená budou určena k spálení, budou pohlcena plameny. ⁵ Vždyť se nám narodilo dítě, byl nám dán syn; na jeho ramenou spočine vláda a bude nazýván: Podivuhodný rádce, Mocný Bůh, Otec věčnosti, Kníže pokoje. ⁶ Jeho vláda stále poroste a jeho pokoj bude bez konce. Na Davidově trůnu usedne, aby vládl jeho království, aby je ustanovil a upevnil právem a spravedlností od toho dne až navěky. Horlivost Hospodina zástupů to způsobí! ⁷ Pán poslal slovo proti Jákobovi a dopadlo na Izrael. ⁸ Dozví se o tom všechen lid, Efraim i ti, kdo bydlí v Samaří, ti, kteří ve své nadutosti se zpupným srdcem říkají: ⁹ „Cihly byly zbořeny, my však budeme stavět z kamení! Plané fíkovníky byly skáceny, my je však vyměníme za cedry!“ ¹⁰ Hospodin proti nim vzbudil Recinovy protivníky, jejich nepřátele pošval proti nim. ¹¹ Zepředu Aramejci, zezadu Filištiní plnými ústy Izrael hltali. Tím vším ale jeho hněv stále nekončí, jeho ruka se ještě chystá udeřit! ¹² Lid se však nevrátil k tomu, kdo jej ranil, Hospodina zástupů hledat nechtěli. ¹³ Proto Hospodin Izraeli odťal hlavu i ocas, palmový kmen i rákos v jednom dni. ¹⁴ (Tou hlavou je stařec a hodnostář, ocas je prorok, jež učí lži.) ¹⁵ Neboť vůdci tohoto lidu jsou svůdci, a kdo šli za nimi, se dali oklamat. ¹⁶ Proto Pán neušetří jejich mladíky, neslituje se nad jejich sirotky a vdovami, neboť jsou všichni bezbožní a zlí a všechna ústa mluví nesmysly. Tím vším ale jeho hněv stále nekončí, jeho ruka se ještě chystá udeřit! ¹⁷ Zlo totiž vzplálo plameny, polyká trní i bodláčí, zapaluje i lesní houštiny, až se sloupy dýmu zvedají. ¹⁸ Hněvem Hospodina zástupů proto zčerná zem a tento lid bude plameny pohlcen. Nikdo nemá slitování ani nad bratry, ¹⁹ každý hltá maso vlastních příbuzných. Krájel napravo, zůstal hladový, hltal nalevo, a chce víc. ²⁰ Manases Efraima, Efraim Manasese, na Judu se pak vrhli společně. Tím vším ale jeho hněv stále nekončí, jeho ruka se ještě chystá udeřit!

10 Běda těm, kdo uzákoňují zlé zákony, těm, kdo sepisují kruté předpisy, ² aby ovlivnili soudy s chudáky, ubohým v mém lidu aby právo upřeli, aby se vdovy staly jejich kořistí, aby okrádali sirotky! ³ Co si počnete v den odplaty, až zdálky přizene se neštěstí? Koho poběžíte o pomoc poprosit? Kde zanecháte své bohatství? ⁴ Nezbude vám než se křčit s vězni, než padnout mezi mrtvými. Tím vším ale jeho hněv stále nekončí, jeho ruka se ještě chystá udeřit! ⁵ Běda Asýrii, metle mého hněvu — hůl v jejich ruce je má prchlivost! ⁶ Vypravil jsem je proti bezbožnému národu, poslal jsem je na lid, jež ve mně budí zlost, aby se vrhli na kořist, aby shráblí lup, aby je pošlapali jak bahno v ulicích. ⁷ Asyrský král však takto nepřemýšlí, jiné záměry nosí na srdci — myslí jen na to, jak by hubil, jak by vymýtil mnohé národy. ⁸ Říká totiž: „Nejsou mí velitelé sami králové? ⁹ Nedopadlo Kalno jako Karkemiš? Nedopadl Chamát jako Arpád? Nedopadlo Samaří jako Damašek? ¹⁰ Má ruka uchvátila modlářská království, jež měla lepší sochy než Jeruzalém a Samaří. ¹¹ Co jsem provedl se Samařím a jeho modlami, to provedu s Jeruzalémem a jeho sochami!“ ¹² Proto, až Pán dokončí vše, co chtěl vykonat proti hoře Sion a Jeruzalému, potrestá asyrského krále za jeho zpupnou pýchu a za to, jak s nadutě povýšeným pohledem ¹³ říká: „Svou vlastní silou jsem to způsobil a svou moudrostí — vždyť jsem zkušený! Hranice národů jsem odstranil, vyplenil jsem jejich poklady, zporázel jsem jejich trůny jako býk. ¹⁴ Bohatství národů má ruka pobrala, jako se hnízdo vybírá; jako se sbírají opuštěná vajíčka, tak jsem já celou zemi vysbíral a nikdo ani křídlem nezamával, neotevřel zobák, aby zapípal.“ ¹⁵ Honosí se sekera nad toho, kdo s ní seká? Povyšuje se pila nad svého drvoštěpa? Jako by metla mávala tím, kdo ji zvedá, a hůl se chlubila, že není dřevěná! ¹⁶ A proto Panovník, Hospodin zástupů, sešle na jejich vypasence úbyťe a pod jejich chloubou zapálí plamen nejprudší. ¹⁷ Světlo Izraele se stane ohněm, jejich Svatý bude plamenem; v jediném dni ten oheň pohltí jejich trní i bodláčí. ¹⁸ Jejich krásné lesy i zahrady až ke kořenům vypálí, jako když choré sklátí choroba. ¹⁹ Z lesů jim zůstane tak málo stromů, že by je i dítě mohlo spočítat. ²⁰ V ten den už pozůstatek Izraele a ti, kdo se zachrání z domu Jákobova, nebudou spoléhat na toho, kdo je bije, ale budou opravdově spoléhat na Hospodina, Svatého izraelského. ²¹ Pozůstatek se navrátí, pozůstatek Jákoba se navrátí k Mocnému Bohu. ²² I kdyby tvého lidu, Izraeli, bylo jako písku v moři, jen pozůstatek se navrátí. Záhuba už je rozhodnuta, spravedlnost přijde jako záplava. ²³ Pán, Hospodin zástupů, se rozhodl přivést na celou zemi záhubu. ²⁴ Nuže, toto praví Pán, Hospodin zástupů: „Můj lide, jež bydlíš na Sionu, neboj se Asyřanů, kteří tě bijí metlou a zvedají na tebe hůl tak jako kdysi Egypťští. ²⁵ Má prchlivost totiž velmi brzy skončí a můj hněv se obrátí k jejich záhubě.“ ²⁶ Hospodin zástupů po nich šlehne bičem, jako když porazil Midiánce u Havraní skály; zvedne hůl nad moře tak jako kdysi v Egyptě. ²⁷ V ten den jejich břemeno spadne z tvého ramene a jejich jho ze tvé šíje — jho se po oleji sesmekne. ²⁸ Přitáhli do Ajatu, prošli Migronem, v Michmasu zřídili si skladiště. ²⁹ Prošli průsmykem: „Přenocujeme v Gebě!“ Ráma se vyděla, Gibeá Saulova se dala na útěk. ³⁰ Galimská dcero, hlasitě naříkej! Laišo, poslouchej! Anatote, přidej se! ³¹ Madmena se rozutekla, obyvatelé Gebimu skryli se. ³² V Nobu se zastaví ještě dnes, proti hoře Dcery sionské zvednou pěst, pohrozí jeruzalémské výšině. ³³ Avšak hle, Panovník, Hospodin zástupů, strašlivou silou ty větve oklestí. Pokácí ty statné velikány, sražení budou i nejvyšší. ³⁴ Sekerou vymýjí ty lesní houštiny, libanonský les padne před Vzneseným!

11 Z Jišajova pařezu vyrazí proutek, výhonek z jeho kořenů přinese ovoce. ² Duch Hospodinův na něm spočine — Duch moudrosti a chápání, Duch rozhodnutí a odvahy, Duch poznání a úcty k Hospodinu; ³ úctou k Hospodinu bude prostoupen. Nebude soudit podle zdání svých očí, nebude se řídit tím, co uslyší. ⁴ Spravedlivý soud přinese chudým, poníženým v zemi právo zajistí. Holí svých úst bude tlouci zemi, dechem svých rtů zničí ničemy. ⁵ Na bedrech přepáše se spravedlností, věrnost ponese jako pás na bocích. ⁶ Vlk bude bydlet s beránkem, leopard ulehne vedle kůzlete; tele se bude pást spolu s lvíčetem a malé dítě je povede. ⁷ Kráva a medvědice budou na pastvě, jejich mláďata si lehnou společně a lev bude žrát slámu jako dobytče. ⁸ Nemluvně si bude hrát nad dírou zmije, batole sáhne do hadího doupěte. ⁹ Už žádná zloba, už žádná záhuba nikde na celé mé svaté hoře — země bude plná poznání Hospodina, tak jako vody naplňují moře! ¹⁰ V ten den bude kořen Jišajův vztyčen jako korouhev pro lidské zástupy a budou ho vyhledávat národy, neboť jeho odpočinutí bude slavné. ¹¹ V ten den Pán podruhé vztáhne ruku, aby vykoupil pozůstatek svého lidu z Asýrie, z Dolního i Horního Egypta, z Habeše, Elamu, Babylonie, Chamátu i z mořských ostrovů. ¹² Před národy zvedne korouhev, shromáždí rozehnaný Izrael; rozptýleného Judu posbírání ze čtyř světových stran. ¹³ Efraimova závist vymizí, Judova nevráživost bude skončena. Efraim už nebude závidět Judovi, Juda přestane Efraima napadat. ¹⁴ Vrhnou se na západ, na filistínské svahy, národy na východě spolu vyplení. Vztáhnou své ruce na Edom a Moáb, i Amonci je budou poslouchat. ¹⁵ Hospodin vysuší záliv Egyptského moře, na Eufrat máchne rukou své vichřice a rozdělí jej na sedm ramen, aby se dal přejít v sandálech. ¹⁶ Tak vznikne cesta pro jeho pozůstatek, pro lid, jenž bude v Asýrii zanechán, tak jako kdysi vznikla pro Izrael toho dne, kdy vyšel z Egypta.

12 V ten den řekneš: „Chválím tě, Hospodine — byls na mě rozzloben, odvrátil jsi však svůj hněv a potěšil jsi mě. ² Hle, Bůh mě zachránil — doufám a už se nebojím. Má síla a píseň je jen Hospodin, to on se stal mým spasením!“ ³ Budete nabírat vodu s radostí z pramenů spasení. ⁴ V ten den řeknete: „Oslavujte Hospodina, jeho jméno vzývejte, jeho činy rozhlašujte mezi národy, jeho jméno prohlašujte jako nejvyšší! ⁵ Zpívejte Hospodinu, zachoval se vznešeně — ať se to dozví celý svět! ⁶ Jásej a zpívej, sionský lide — veliký je Svätý izraelský uprostřed tebe!“

13 Ortel nad Babylonem, jak jej viděl Izaiáš, syn Amosův: ² Zvedněte korouhev na holém návrší, hlasitě na ně křikněte, rukou jim pokyňte, ať vtrhnou do bran vznešených. ³ Svým posvěceným dal jsem příkazy, povolal jsem své hrdiny, své rozjařené vítěze, aby vykonali můj hněv. ⁴ Slyš ten hřmot na horách — jako když táhne armáda! Slyš lomoz království a shromážděné národy — Hospodin zástupů chystá vojsko do války! ⁵ Táhnou ze země daleké, od konce světa za obzorem — Hospodin s nástroji svého hněvu, aby zničili celou zem! ⁶ Kvílejte, neboť je blízko Hospodinův den, zhouba od Všemohoucího blíží se! ⁷ A proto všechny ruce ochabnou, všechna srdce se strachy rozplynou. ⁸ Budou zděšení, sevření úzkostí, bolestí se budou svíjet jako rodičky. Jeden nad druhým bude ohromen, tváře jim vzplanou plamenem. ⁹ Hle, Hospodinův den neúprosně přichází s hněvem horlivým a planoucím, aby zemi zcela zpusťošil a vyhladil z ní hříšníky. ¹⁰ Nebeské hvězdy a souhvězdí se nebudou moci rozsvítit; slunce se zatmí už od svítání a měsíc nevydá svůj svit. ¹¹ Potrestám svět za jeho zločiny, všechny ničemy za jejich hřích. S pýchou nadutců tehdy skoncuji, pokořím zpupnost ukrutných. ¹² Způsobím, že člověk bude nad zlato vzácnější, nad ofirské zlato bude smrtelník. ¹³ To proto, že otřesu nebem a země se pohne v základech horlením Hospodina zástupů v den, kdy vzplane jeho hněv. ¹⁴ Jako vyplašená gazela, jako stádo, jež nikdo nesvolá, každý se vrátí za svým lidem, každý uteče do své země. ¹⁵ Každý nalezený bude proboden, každý dopadený padne pod mečem. ¹⁶ Jejich nemluvnata budou utlučena před jejich očima, jejich domy vyloupeny, jejich ženy znásilněny. ¹⁷ Hle, já proti nim poštvu Médy, kteří si stříbra neváží a o zlato zájem nemají. ¹⁸ Svými luky rozstřílejí mladíky, nebudou mít soucit ani s kojenci, neslitují se nad dětmi. ¹⁹ Babylon, to věhlasné království, ta chloub a sláva Chaldejských, dopadne jako Bohem rozvrácená města — jako Sodoma a Gomora! ²⁰ Nebude se v něm už nikdy žít, žádné pokolení jej neobydlí; neutáboří se tam beduín, nezastaví se tam pastýři. ²¹ Budou tam uléhat pouštní příšery, domy se zaplní sovami, zabydlí se v nich pštrosi, roztančí se tam běsi. ²² Ve věžích budou výt hyeny, v honosných palácích šakali. Dny Babylonu jsou sečteny, jeho čas přichází!

14 Hospodin se totiž slituje nad Jákobem, znovu vyvolí Izrael a dá jim spočinout v jejich vlastní zemi. Přidají se k nim i cizinci a připojí se k domu Jákobovu. ² Národy se jich ujmou a přivedou je zpět domů a dům Izraele si je v Hospodinově zemi podrobí jako otrokyně a otroky; vezmou do zajetí ty, kdo je zajali, a budou vládnout nad svými tyrany. ³ V den, kdy ti Hospodin dá odpočinout od tvé bolesti, od tvého trápení a těžké

poroby, ve které jsi musel otročit, ⁴ si zazpíváš tento posměšek o babylonském králi: Jaký konec potkal tyrana! Jeho hrůzovláda skončila! ⁵ Hospodin rozlámá hůl ničemů, žezlo vladařů, ⁶ jež zuřivě bilo národy neustálými ranami, jež vztekle vládlo nad lidmi nelítostným souzením! ⁷ Země užívá klid a mír, veselý jásot všude zní. ⁸ Cypřiše se z tebe radují i libanonské cedry zpívají: „Co jsi padl, nepovstal žádný, kdo by do nás tal!“ ⁹ V pekle kvůli tobě zavládlo vzrušení, aby tě přivítalo, jakmile dorazíš. Už kvůli tobě své mrtvé burcuje, všechny někdejší zemské vladaře; už nutí vstát z jejich trnů všechny krále národů. ¹⁰ Ti všichni hlasem jediným tě takto osloví: „Tak už i ty jsi pozbyl sil — jsi na tom stejně jako my! ¹¹ Tvá pýcha klesla do pekla jako tvá pěkná muzika; tvou postelí je hniloba a červi jsou tvá přikrývka!“ ¹² Jak jen jsi to spadl z nebe, ty Zárný, synu Jitřenky! Porazen jsi byl až na zem — ty, jenž jsi srážel národy! ¹³ Říkával sis přece v srdci: „Vyšplhám se až k nebi, nad Boží hvězdy svůj trůn vyvýším, na Hoře setkávání se usadím, na svazích severních; ¹⁴ vyšplhám se až do oblačných výšin, budu se rovnat s Nejvyšším.“ ¹⁵ Teď však až do pekla svržen jsi, do jámy nejhlubší! ¹⁶ Ti, kdo tě uvidí, neuvěří svým očím, budou tě zkoumat pohledy: „To je ten muž, který děsil zemi, ten, který třásl říšemi? ¹⁷ Ten, kdo pustošil celý svět, kdo jeho města podvracel a vězně domů nepouštěl?“ ¹⁸ Králové národů slavně pohřbeni, každý ve své hrobce leží si. ¹⁹ Ty jsi však bez hrobu jen tak pohozen jako zavržená ratolest, tak jako roucho zabitých, mečem zohavených, jako pošlapaná zdechlina mezi kamení v jámě hozená. ²⁰ Nebudeš mít pohřeb jako ostatní, neboť jsi svou zemi pustošil a vraždil jsi svůj vlastní lid. Ať navěky není památky po tom zlém plemeni! ²¹ Připravte jatka pro jeho syny, ať jsou poraženi za otcovské viny, ať už nevstanou, aby ovládali zemi, ať už po světě svá města nešíří! ²² Povstanu totiž proti nim, praví Hospodin zástupů. Vymýtím jméno Babylonu i jeho pozůstatek, jeho potomka i nástupce, praví Hospodin. ²³ Obrátím jej v hnízdiště sýčků a v bahnitou mokřinu; metlou zkázy jej vymetu! praví Hospodin zástupů. ²⁴ Hospodin zástupů přísahá: Co jsem zamýšlel, se stane, co jsem rozhodl, to bude: ²⁵ Ve své zemi rozdrtím Asyřana, na svých horách ho rozdupám. Můj lid bude zbaven jeho jha, jeho břemeno spadne z jejich ramena! ²⁶ Toto je rozhodnutí o celé zemi, ruka vztažená na všechny národy. ²⁷ Hospodin zástupů rozhodl — kdo mu zabrání? Jeho ruka je vztažená — kdo ji odvrátí? ²⁸ V roce, kdy zemřel král Achaz, zazněl tento ortel: ²⁹ Neradujte se, vy všichni Filištiní, že je zlomena hůl toho, kdo vás bil. Z hadího plemene vzejde bazilišek, jeho plodem bude jedovatý had. ³⁰ Nejchudší z chudých pastvu naleznou, ubozí konečně v bezpečí spočinou, tvůj kořen ale hladem umořím a tvé pozůstatky pobiji. ³¹ Kvílej, bráno, město, křič! Všichni Filištiní ať se třesou strachy! Od severu se valí vojsko jako dým, nikdo nezaostává za jeho řadami. ³² Co odpovědět poslům pohanů? To, že Hospodin Sion založil — tam jeho ubohý lid najde záštitu.

15 Ortel nad Moábem: V jediné noci vypleněn, Ar Moábský je zahuben! V jediné noci vypleněn, Kir Moábský je zahuben! ² Dibonští do svého chrámu stoupají, jdou plakat na své výšiny. Nad osudem Nebó a Medeby Moábci kvílejí. Všechny hlavy oholeny, všechny brady ostríhány, ³ v pytlovině chodí v ulicích a na střeších i náměstích jen samé kvílení; slzy se valí po tvářích. ⁴ Češbon a Eleale bēdují, jejich nářek zní až do Jahcy. Moábští bojovníci křičí na poplach, jejich duše je zděšená. ⁵ Mé srdce nad Moábem bēduje! K Coaru proudí jeho uprchlíci, až k Eglat-šelišiji. Luchitským svahem s pláčem stoupají, cestou k Choronaim nad zkázou bēdují. ⁶ Z nimrimských vod zbyla pustina, tráva je spálená, bylina uvadla, zeleň zmizela. ⁷ A proto vše, co mohli zachránit, odnesli s sebou přes potok Arabim. ⁸ Moábskou zemí obchází jejich křik, až do Eglaim zní jejich kvílení, až do Beer-elim zní jejich kvílení! ⁹ Vody Dimonu jsou naplněny krví, já však Dimonu přidám ještě víc — pošlu lva na ty, kdo z Moábu prchli, i na ty, kdo v zemi zůstali.

16 Pošlete beránky vládci země ze Sely u pouště na horu Dcery sionské. ² Moábské dcery jsou při arnonských brodech jak vyplašené ptáče z hnízda vyhnané. ³ „Poradte se a rozhodněte — zastiň nás jako noc v pravé poledne! Ukryj běžence, nezrazuj vyhnance! ⁴ Moábští běženci ať pobudou u tebe, dej jim útočiště před zhoubcem! Násilí totiž pomine, zhouba přestane a utlačovatel zmizí ze země. ⁵ Tvůj trůn tehdy bude upevněn láskou a v Davidově stanu na něm usedne soudce, jenž bude věrně hledat právo a spravedlnosti včas dosáhne.“ ⁶ Slyšeli jsme o Moábově pýše, o jeho pýše nezměrné, o jeho pýše, zpučnosti a zlobě — jeho chlubení je však falešné! ⁷ Proto ať Moáb kvílí nad Moábem, ať všichni kvílejí; nad rozinkami z Kir-charešet bēdujte — ach, tak zdrcení! ⁸ V Češbonu totiž pole zvadla tak jako v Sibmě vinná réva. Vládci národů zdupalí její ratolesti, které až k Jazeru sahaly, které se dříve vinuly až k poušti a jejíž výhonky se množily, až moře objaly. ⁹ A proto oplakávám révu Sibmy, tak jako pláče celý Jazer; svými slzami tě smáčím, Eleale a Češbone, vždyť nad tvou sklizní i vinobraním tvůj výskot umlkne! ¹⁰ Zmizelo veselí a jásot v zahradách, na vinicích přestal zpěv a zábava. Víno v lisu už nikdo nešlapá a všecken výskot je ten tam. ¹¹ Mé srdce jako loutna nad Moábem lká, mé nitro pro Kir-cheres naříká. ¹² Až se Moáb ukáže na své výšině, namáhat se bude zbytečně; půjde se modlit do své svatyně, ale nic nezmůže. ¹³ To je slovo, které Hospodin o Moábu vyřkl už dříve. ¹⁴ Nyní však

Hospodin praví toto: „Za tři roky, jako by ty roky počítal nádeník, bude sláva Moábu potupena a celý ten ohromný dav se zmenší na nepatrný a ubohý pozůstatek.“

17 Ortel nad Damaškem: Hle, Damašek přestane být městem, bude z něj pouhá hromada trosek! ² Jeho města budou navěky opuštěna, stanou se útočištěm pro stáda a nebude, kdo by je odehnal. ³ Efraim přijde o svoji pevnost, Damašek přestane být královstvím a pozůstatek Aramu dopadne jako sláva Izraelců — tak praví Hospodin zástupů. ⁴ V ten den Jákobova sláva uvadne a jeho vypasené tělo vyhubne. ⁵ Bude to, jako když se o žni sklízí obilí, když se shromažďují klasy v náručí; bude to, jako když se sbírají klasy v údolí Refaim. ⁶ Zbudou z něj pouhé paběrky, jako když se češou olivy: dvě tři olivky na vrchu koruny, čtyři pět se jich urodí na větvích — tak praví Hospodin, Bůh Izraelský. ⁷ V ten den člověk vzhledne ke svému Tvůrci, k Svatému izraelskému pohled obrátí. ⁸ Nebude už vzhlízet k oltářům, k vlastnoručnímu dílu, přestane obdivovat posvátné kůly a kadidlové oltářičky, jež si sám vyrobil. ⁹ V ten den budou jejich mocná města opuštěna, jako když Hivejci a Emorejci utekli před syny Izraele — všude samá pustina. ¹⁰ Zapomněla jsi na Boha své spásy, na skálu své síly nemyslíš. Proto, ač sázíš vzácné rostliny a pěstuješ si révu z ciziny, ¹¹ i kdyby ti vpučely ještě v den sadby, ještě to ráno kdyby ti rozkvetly, sklizeň ti ale najednou zmizí v den choroby a hrozně bolesti. ¹² Běda bouřícím davům lidí jako když bouří moře při bouři! Běda národům burácejícím jako burácejí vody v peřejích! ¹³ Ač burácejí národy jako burácením vod mohutných, až on je okřikne, uprchnou do dáli jako plevy hnané větrem po kopcích, jako chmýří ve vichřici. ¹⁴ S večerem přicházejí náhlé hrůzy, než se však rozední, už jsou pryč. Takový je úděl těch, kdo nás plení, takový osud těch, kdo nás drancují.

18 Běda zemi, v níž bzučí hmyz, zemi při řekách habešských, ² která posílá posly po řece, po vodě v rákosových člunech! Vzhůru, vy rychlí poslové, k urostlému národu lesklé pleti, k lidu široko daleko budícímu děs, k panovačnému národu podivné řeči, do země protkané řekami. ³ Všichni, kdo žijete na světě, vy, kteří obýváte zem, vizte na horách zdviženou korouhev, slyšte, jak troubí polnice! ⁴ Toto mi řekl Hospodin: Ze svého místa se budu dívat bez hnutí jak žhavé horko v záři sluneční, jak mlžný opar v horku žní. ⁵ Ještě před sklizní, než vyraší pupeny, než na místě květů hrozny uzrají, ořeže ratolesti vinařskými noži, odstraní vinoucí se výhonky. ⁶ Všechno to zůstane dravým ptákům z hor a divokým zvířatům; dravé ptactvo tam bude přes léto a všechna divoká zvířata přes zimu. ⁷ V onen čas urostlý národ lesklé pleti, lid široko daleko budící děs, panovačný národ podivné řeči ze země protkané řekami přinese Hospodinu zástupů dary na horu Sion, na místo, kde přebývá jméno Hospodina zástupů.

19 Ortel nad Egyptem: Hle — Hospodin žene se na rychlém oblaku, blíží se k Egyptu! Egyptské modly před ním třesou se, srdce Egypta se strachy rozplyne. ² Popudím Egypt proti Egyptu, aby bojoval bratr proti bratru a přítel proti příteli, město proti městu a království proti království. ³ Duch Egypta se zcela vytratí, na čem se uradí, to překazím. Budou se radit s modlami a nebožtíky, s věštcí a duchaři, ⁴ já ale Egypt vydám nelítostnému vládci, krutý král bude vládnout nad nimi, praví Panovník, Hospodin zástupů. ⁵ Voda se vypaří, než dorazí k moři, řeka se ztratí a vysuší. ⁶ Z vodních kanálů budou zahnívajících stoky, egyptské řeky se ztenčí a vytratí. Zvadne všechna třtina i rákosí, ⁷ zeleň podél Nilu i při ústí, uschne vše zaseté v nilském okolí, bude to odváto a nezůstane nic. ⁸ Bědovat budou nilští rybáři, splácou ti, kdo loví na udici i kdo ponořují sítě do vody, protože přijdou o práci. ⁹ Česači lnu budou zoufalí a tkalci zblednou zděšením. ¹⁰ Výrobci látek budou ztrápení a všichni nádeníci žalem zmoženi. ¹¹ Soanští velmoži jsou pouzí pomatenci, faraonovi mudrci mu radí nesmysly. Jak můžete říkat faraonovi: „Jsem pokračovatel moudrých, jsem dávných králů učedník?“ ¹² Kam se teď poděli ti tvoji mudrci? Jen ať ti prozradí, jestli to vědí, co Hospodin zástupů rozhodl o Egyptu! ¹³ Soanští velmoži přišli o rozum, pomatenci jsou velmoži Memfisu; vůdci Egypta svedli svůj vlastní lid. ¹⁴ Hospodin jim nalil ducha závratí, aby Egypt ve všech jeho skutcích sváděl, aby se potácel jak opilec ve zvratcích. ¹⁵ Egypt se na nic nezmůže ani hlavou ani ocasem, palmovým kmenem ani rákosem! ¹⁶ V ten den budou Egyptané slabí jako ženy — budou se trást strachy před zdviženou rukou Hospodina zástupů, až ji pozvedne proti nim. ¹⁷ Judská zem bude v Egyptánech budit hrůzu. Při každé zmínce o ní se budou děsit kvůli rozhodnutí, jež o nich Hospodin zástupů učinil. ¹⁸ V ten den bude v Egyptě pět měst mluvit řečí Kanaánu a přísahat při Hospodinu zástupů a jedno z nich se bude nazývat Sluneční město. ¹⁹ V ten den bude uprostřed Egypta Hospodinův oltář a u hranic té země bude Hospodinův sloup. ²⁰ Ten bude v Egyptě znamením a svědectvím o Hospodinu zástupů. A až budou kvůli svým utiskovatelům volat k Hospodinu, pošle jim zachránce a obhájce, aby je vysvobodil. ²¹ Hospodin se dá poznat Egyptu a Egyptané v ten den Hospodina poznají. Budou ho uctívat

17:1 **Damašek.** Nejstarší nepřetržitě obydlené město na planetě. nosti.
Naplnění proroctví o jeho totální zkáze i dnes ještě patří do budouc-

dary a obětmi, budou Hospodinu skládat sliby a ty dodrží. ²² Hospodin udeří na Egypt — udeří, ale uzdraví. Až se obrátí k Hospodinu, on je vyslyší a uzdraví. ²³ V ten den se otevře cesta z Egypta do Asýrie. Asyřané budou chodit do Egypta a Egyptané do Asýrie; Egyptané s Asyřany budou uctívat Boha společně. ²⁴ V ten den bude Izrael s Egyptem a Asýrií tvořit trojici a bude požehnáním uprostřed světa, ²⁵ jemuž Hospodin zástupů požehná: „Požehnáň buď Egypt, můj lid, Asýrie, dílo rukou mých, a Izrael, mé dědictví!“

20 V roce, kdy asyrský král Sargon vyslal do Ašdodu svého vrchního velitele a ten jej napadl a dobyl, ² v onen čas Hospodin promluvil skrze Izaiáše, syna Amosova. Řekl mu: „Jdi a svleč si pytlou z beder a zuj si obuv z nohou.“ Učinil to tedy a chodil nahý a bosý. ³ Potom Hospodin řekl: „Jako můj služebník Izaiáš chodil tři roky nahý a bosý, aby byl divem a znamením proti Egyptu a Habeši, ⁴ právě tak požene asyrský král egyptské zajatce a habešské vyhnance, mladíky i starce — nahé a bosé, s holými zadky, k zostuzení Egypta. ⁵ Ti, kdo spoléhali na Habeš a chlubil se Egyptem, pak budou zděšení a zoufalí. ⁶ V ten den řeknou obyvatelé tohoto pobřeží: ‘Pohleďte, jak dopadli ti, na něž jsme spoléhali a k nimž jsme se obraceli o pomoc, aby nás osvobodili od asyrského krále! Jak potom unikneme my?’“

21 Ortel nad Pustinou u moře: Jako se na jihu prohání vichřice, útočník přijde z pouště, ze země strašlivé. ² Bylo mi zjeveno kruté vidění: Zrádce zrazuje, zhoubece hubí. Přitáhni, Elame; Méde, oblehni! Všemmu úpění konec učiním. ³ Proto se mi břicho svírá úzkostí, jako by mě zachvátily porodní bolesti. Skličuje mě to, co slyším, to, co vidím, mě děsí! ⁴ Srdce se mi chvěje v hrudi, celý se třesu strachy. Vytožený noční klid proměnil se mi v zděšení! ⁵ Plné stoly. Prostřené ubrusy. Jídlo. Pití. — Vstávejte, velitelé! Chystejte štíty do války! ⁶ Toto mi řekl Pán: „Jdi hlídku postavit, ať ohlásí, co uvidí! ⁷ Spatří-li jezdce, jak po dvou blíží se, jezdce na oslech, jezdce na velbloudech — ať je sleduje pozorně, velmi pozorně!“ ⁸ A strážný zvolal: „Na stráži, pane, stojím den co den, každíčkou noc jsem na hlídce. ⁹ Hle, vidím jezdce přijíždět, dvojice mužů blíží se!“ Pak přišel se zprávou: „Padl, padl Babylon! Všechny sochy jeho bohů leží roztržštěné v prachu!“ ¹⁰ Můj lide drcený jako zrno na mlatu, ohlásil jsem vám, co jsem uslyšel od Hospodina zástupů, od Boha Izraele. ¹¹ Ortel nad Dumou: Ze Seíru slyším volání: „Strážný, jak dlouho bude noc? Strážný, jak dlouho bude noc?“ ¹² A strážný odpoví: „Přichází ráno, ale také noc. Chcete-li se ptát, ptejte se, vraťte se a přijďte sem!“ ¹³ Ortel nad Arábií: Vy karavany dedanské, jež nocujete v arabské pustině, ¹⁴ žíznivým vodu přineste! Vy, kteří žijete v Temě, vítejte uprchlíky chlebem! ¹⁵ Prchají přece před mečem, před taseným mečem, před napjatým lukem, před ukrutným bojem! ¹⁶ Toto mi řekl Pán: „Po roce, jako by ten rok počítal nádeník, všechna sláva Kedaru zanikne ¹⁷ a z celého množství hrdinných kedarských lučištníků zbude jen nepatrný pozůstatek.“ Tak promluvil Hospodin, Bůh Izraele.

22 Ortel nad Údolím vidění: Co je ti, že jsi celé vystoupilo na střechy, ² město plné křiku a bouření, město hýření? Tví mrtví nebyli mečem zabiti, v boji nepadli. ³ Všichni tví vůdci se rozprchli, bez výstřelu z luku byli zajati. Všichni tví utečenci byli spoutáni, jakkoli daleko utekli. ⁴ A proto říkám: „Nechte mě, abych se hořce vyplakal. Utěšit se mě nesnažte — můj lid stihla záhuba!“ ⁵ Pán, Hospodin zástupů, způsobil v Údolí vidění den hrůzy, porážky a zmatení, den boření hradeb a křiku mezi horami. ⁶ Elam svůj toulec uchopil, muži na vozech a na koních, i Kír ukázal svůj štít! ⁷ Vozy zaplavily tvá krásná údolí, brány obklopili jezdci na koních — ⁸ Juda byl zbaven ochrany! V ten den ses ohlížel po zbraních Lesního paláce. ⁹ Prohlédli jste mnohé trhlíny ve Městě Davidově a shromáždili jste vodu v Dolním rybníce. ¹⁰ Sečetli jste jeruzalémské domy a některé jste zbořili, abyste zpevnili hradby, ¹¹ a mezi obě hradby jste napustili vodu ze Starého rybníka. Neohlíželi jste se však po Tvůrci města; nevšimli jste si Toho, kdo je odedávna budoval! ¹² Pán, Hospodin zástupů, vás volal toho dne: „Plačte a truchlete, oholte hlavy, pytlem se oblečte!“ ¹³ A hle — radost a veselí, porážení dobytka, zabíjení ovcí, masné hody, vinné pitky: „Jezme a pijme, vždyť zítra zemřeme!“ ¹⁴ Hospodin zástupů mi řekl do uší: „Ten hřích vám nebude odpuštěn až do smrti.“ Tak praví Pán, Hospodin zástupů. ¹⁵ Toto praví Pán, Hospodin zástupů: Jdi říci tomu sluhovi, správci paláce Šebnovi: ¹⁶ Co tu pohledáváš? Co myslíš, že tu znamenáš, že sis tu dokonce i hrobku vytesal? Vytesal sis hrobku pěkně ve výšce, místo odpočinku sis vykopal ve skále. ¹⁷ Jen se, ty hrdino, podívej, jak tě Hospodin pevně popadne, jak prudce s tebou zatřese! ¹⁸ Zavine tě do klubička jako míč, zakutálí tě do širé krajiny. Tam umřeš i s chloubou svých vozů — domu svého pána jsi dělal ostudu! ¹⁹ Z tvého postavení tě vyženu, budeš zbaven svého úřadu! ²⁰ V ten den povolám svého služebníka Eliakima, syna Chilkiašova, ²¹ obléknu mu tvé roucho a opášu ho tvou šerpou. Do jeho rukou předám tvou pravomoc a stane se otcem obyvatel Jeruzaléma a domu Judova. ²² Na jeho rámě vložím klíč domu Davidova; když otevře, nikdo nezavře, a když zavře, nikdo neotevře. ²³ Zapustím ho jako hřeb v pevné zdi a stane se trůnem chlouby svého otcovského domu. ²⁴ Na něm bude viset všechna váha jeho otcovského

domu, jeho ratolestí a výhonků — všemožné drobné nádoby od pohárků až po džbány. ²⁵V ten den, praví Hospodin zástupů, onen hřeb zapuštěný v pevné zdi povolí, vylomí se a spadne a náklad na něm visící se roztříští. Tak promluvil Hospodin.

23 Ortel nad Týrem: Zamořské lodi, kvílejte — váš domov zničen je! Cestou ze země kyperské poznali, jak to je. ²Zmlknete, obyvatelé pobřeží, vy, kupci sidonští, kteří jste z námořnictví zbohatli! ³Přes velké vody jste vozili zrna Šichoru, z úrody Nilu jsi, Týre, tyl, byl jsi tržištěm národů. ⁴Zastyd' se, Sidone, mořská pevnost, neboť moře promluví: „Nerodím, nemám bolesti, nevychovávám dívky ani mladíky.“ ⁵Jakmile se o tom dozvědí v Egyptě, zachvácení budou bolestí nad Týrem. ⁶Uprchněte někam za moře, obyvatelé pobřeží, kvílejte! ⁷Tohle že je to vaše město hýření, jež má tak dávné dějiny, jež jeho nohy zavedly osídlit dálné krajiny? ⁸Kdo takto rozhodl o Týru, jež uděloval vládcům korunu, jehož obchodníci byli velmoži a kupci slavní všude na zemi? ⁹Hospodin zástupů to rozhodl, aby potupil všechnu pyšnou nádheru a aby ponižil všechny slavné na zemi. ¹⁰Obdělávej svou zem jako Nil, mořská flotila — vždyť už tu ani molo nezbylo! ¹¹Hospodin vztáhl ruku na moře, aby otrásl královstvími; přikázal ohledně Fénicie, aby byly zničeny její pevnosti. ¹²Řekl: „Nebudeš se už radovat, zprzněná pannu, Dcero sidonská!“ Vzhůru! Na Kypr vydej se! Ani tam ale pokoj nenajdeš. ¹³Jen se podívej na zemi Chaldejských, na lid, jež byl a není víc. Asyřané ji zanechali pouštní havěti, obléhací věže vztyčili proti ní, její paláce zbořili, zbyly hromady rozvalin. ¹⁴Zamořské lodi, kvílejte — vaše útočiště je zničené! ¹⁵V ten den se na Týr zapomené na sedmdesát let, na dobu jednoho královského života. Po sedmdesáti letech to s Týrem bude jako v té písničce o nevěstce: ¹⁶Veźmi si loutnu, město obcházej, zapomenutá nevěstko! Hraj líbezně, zpívej, zpívej, ať si na tebe vzpomenou! ¹⁷Po sedmdesáti letech Hospodin znovu navštíví Týr. Ten se však vrátí ke svému řemeslu a bude smilnit se všemi královstvími světa na celém zemském povrchu. ¹⁸Výdělek a zisk Týru však bude zasvěcen Hospodinu. Jeho zisk nebude hromaděn ani ukládán, ale připadne těm, kdo žijí před Hospodinovou tváří, aby mohli jíst do sytosti a nosit krásné šaty.

24 Hle, Hospodin vyplení zemi, zcela ji zpustoší; zohaví její vzeřzení, její obyvatele rozptýlí. ²Stejně dopadne kněz i kmán, otrok i jeho pán, děvečka i její paní, ti, kdo kupují i kdo prodávají, věřitelé i dlužníci, lichváři i jejich oběti. ³Zem bude úplně vypleněna, o všechno bude oloupena — takové slovo vyšlo od Hospodina! ⁴Zem chřadne, uvadá, celý svět vadne vyčerpán, vyčerpán je i výkvět národa. ⁵Země je poskvrněna svými obyvateli; neboť překročili zákony, na ustanovení nedbali a věčnou smlouvu zrušili. ⁶To proto zemi hltá prokletí a její obyvatelé pykají; obyvatelé země mizejí, zbývají už jen nemnozí. ⁷Nové víno vyschlo, réva uvadá, namísto radovánek každý naříká. ⁸Umlklo veselé chřestění tamburín, ztichlo hlučení hýřících, umlkly radostné zvuky citery. ⁹Už nepijí víno s písněmi, pijákům zhořkl nápoj opojný. ¹⁰Rozbořeno je město marnosti; vchody všech domů zataraseny. ¹¹Že není víno, zní nářek v ulicích, nastal soumrak všeho veselí, radost odešla do vyhnanství. ¹²Z města zůstaly pusté trosky, brána roztříštěna na kusy. ¹³Toto se stane na zemi mezi národy — jako když se češou olivy, jako když po vinobraní zbudou paběrky. ¹⁴Hlasitě potom vykřiknou radostí, západ zajásá, až Hospodin se oslaví. ¹⁵Proto i na východě chvalte Hospodina, jméno Hospodina, Boha Izraelova, ať zní na mořských pobřežích. ¹⁶Slyšíme chvalozpěv z nejzazších krajů: „Sláva Spravedlivému!“ Já ale říkám: „Zle je mi, zle je mi! Běda mi — zrádci zradili, zrádci zrádně zradili!“ ¹⁷Strach a prach a past na tebe, kdo zemi obýváš! ¹⁸Kdo uteče, až zazní strašný hlas, upadne do propasti v prach; kdo z propasti se vyškrábá, nad tím se sklapne past. Nebeské průduchy se otevrou, zemské základy se otřesou. ¹⁹Země se láme, láme se, země se hrouť, hrouť se, země se třese, třese se! ²⁰Země se motá, motá se jako opilec, chvěje se jako chýše pod vichrem. Její provinění na ni těžce dopadne, zhroutí se a už nevstane. ²¹V ten den Hospodin potrestá mocnosti nahoře na nebi i krále dole na zemi. ²²Budou nahnáni jako vězni do jámy, budou zavřeni v žaláři; po dlouhé době pak budou souzeni. ²³Měsíc zůstane ušaslý i samo slunce se zastydí, až se Hospodin zástupů na hoře Sion v Jeruzalémě ujme království a zjeví svou slávu před svými stařešiny.

25 Hospodine, můj Bůh jsi ty, tebe vyvyšuji, tvé jméno velebím, neboť jsi věrně a jistě učinil divy, které jsi zdávna připravil. ²Ty jsi obrátil město v sutiny, z pevnosti zbyly hromady rozvalin, baštu cizáků jsi z města odstranil — nebude vystavěna znovu navěky! ³Proto ať ti vzdá čest mocný lid, město krutých pohanů ať tě ctí, ⁴neboť ses pro slabé stal pevností, pevností ubohých v jejich úzkosti, jejich útočištěm před bouří a zastíněním před výhní. Soptění ukrutných je jako bouře proti zdi ⁵a jako výheň na poušti. Povyk cizáků jsi však přerušil, jako když oblak výheň zastíní — umlkla píseň ukrutných! ⁶Hospodin zástupů na této hoře vystrojí bohaté hody pro všechny národy, hody se zralým vínem a masem šťavnatým, s vínem vyzrálým a vybraným. ⁷Na této hoře odstraní závoj všechny lidí halící, roušku kryjící všechny národy - ⁸samu smrt navždy odstraní! Panovník Hospodin setře všem slzy z tváří, na vsí zemi zbaví svůj lid potupy. Tak promluvil Hospodin. ⁹V ten den pak

řekneš: „Hle, toto je náš Bůh, v něj jsme doufali a on nás zachránil. Toto je Hospodin, v něj jsme doufali; jásejme a radujme se z jeho záchrany!“¹⁰ Hospodinova ruka na této hoře spočine, Moáb však bude dupán v zemi své, jako bývá zadupána sláma do hnoje.¹¹ Moáb v tom hnoji ruce rozpřáhne, jako se rozpřahuje plavec ve vodě; jeho pýcha ale klesne každým pohybem.¹² On strhne tvé vysoké nedobytné zdi, zboří a srazí je do prachu na zemi!

26 V ten den se v judské zemi bude zpívat tato píseň: Máme pevné město — on sám je jeho spásou, jeho valem a hradbou.² Otevřete brány, ať vejde spravedlivý lid, který se drží věrnosti.³ Člověka s pevným postojem chráníš dokonalým pokojem, vždyť spoléhá se na tebe.⁴ Doufejte v Hospodina vždycky, navěky — Skalou věků je jen Hospodin!⁵ On strhává dolů obyvatele výšin a nedobytné město boří; boří je až k zemi, až do prachu je sráží.⁶ Bude zašlapáno pod nohy, pod nohy ztrápených, kroky ubohých.⁷ Cesta spravedlivého je poctivá, stezku spravedlivého vyrovnáš.⁸ Na cestě tvých soudů, Hospodine, v tebe doufáme; po tvém jménu, po tvé připomínce v duši toužíme.⁹ Má duše v noci touží po tobě, můj duch tě hledá s úsvitem. Když se tvé soudy dějí na zemi, obyvatelé světa se učí spravedlnosti.¹⁰ Když se však prokazuje vlídnost lumpovi, spravedlnosti se neučí; v zemi práva pak páchá bezpráví, nevidí, jak vznešený je Hospodin.¹¹ Svou rukou, Hospodine, hrozíš jim, oni to ale nevidí. Ať vidí, jak horlíš pro svůj lid! Ať se zastydí! Ať všechny tvé nepřátele oheň pohltí!¹² Nám však, Hospodine, pokoj působíš; za vše, co jsme udělali, jsi nám odplatil.¹³ Hospodine, Bože náš, jiní krom tebe vládli nám, my však jen na tebe chceme spoléhat, jen tvoje jméno uctívat.¹⁴ Už jsou však mrtví, neožijí, nevstanou jejich mrtvolky — vždyť jsi je ztrestal, vyhledal, nenechal jsi po nich ani památku.¹⁵ Rozmnožil jsi národ, Hospodine, rozmnožil jsi národ, oslavil ses, rozšířil jsi všechny naše hranice!¹⁶ Hospodine, hledali tě ve svém soužení, když jsi je napomínal, šeptali modlitby.¹⁷ Jako těhotná, když má porodit, trpí a sténá bolestí, tak jsme na tom před tebou byli my, tak jsme, Hospodine, trpěli.¹⁸ Byli jsme těhotní, měli jsme bolesti, jen pouhý vítr jsme ale rodili: spásu jsme na zemi nezpůsobili, obyvatelé světa nepadli.¹⁹ Tví mrtví ale ožijí, vstanou mé mrtvolky. Probudte se, prozpěvujte, v prachu pohřbení! Tvá rosa je jako rosa svítání, zemi mrtvých s ní zavlážíš!²⁰ Vejdí, můj lide, do svých pokojů, zavři za sebou dveře. Schovej se na malou chvíličku, než přejde jeho hněv.²¹ Hle — Hospodin opouští svůj příbytek, aby ztrestal viny obyvatel země. Země odkryje na ní prolitou krev, přestane přikrývat své zabitě.

27 V ten den ztrestá Hospodin mečem hrozným, mocným a mohutným slizkého hada, Leviatana, svinutého hada, Leviatana. Zabije toho mořského netvora!² V ten den zpívejte o vinici výtečné víno plodící: ³ Já sám Hospodin střežím ji, v každé chvíli ji svlažuji. Ve dne i v noci střežím ji, aby jí nikdo neškodil.⁴ Už se nezlobím. Objeví-li se trní a bodláčí, vstoupím s ním do války a úplně je vypálím.⁵ Ať už se chopí mé ochrany a ať se se mnou usmíří; ať už se se mnou usmíří!⁶ Přicházejí dny, kdy Jákob vpustí kořeny; Izrael vypučí a rozkvete, naplní svět svým ovocem.⁷ Bil snad Bůh Izrael tak jako ty, kdo bili jej? Copak ho zabíjel, jako jsou zabiti jeho vrahové?⁸ Zahnal jsi je do vyhnanství, vedl jsi s nimi svoji při. Prudkým vichrem jsi je odvál pryč, jako když od východu vítr udeří.⁹ Tak tedy budou očištěny Jákobovy viny a odstranění jeho hříchu přinese ovoce: všechny kamenné oltáře budou roztlučeny, jako se na prach drtí vápenec, nezůstanou stát ani posvátné kůly ani kadidlové oltáře.¹⁰ Opevněné město zůstalo opuštěné, jak pustá poušť jsou prázdné příbytky. Popásá se, polehává tu jen dobytek, dohola okusuje jeho větvičky.¹¹ Až jeho větve uschnou a upadnou, ženy je přijdou sbírat na oheň. A že ten lid nemá špetku rozumu, jeho Tvůrce se nad ním neslituje, nesmiluje se nad ním jeho Stvořitel.¹² V ten den bude Hospodin mlátit obilí od řeky Eufkrat až k Egyptskému potoku a vy, synové Izraele, budete sesbírání po jednom.¹³ V ten den se zatroubí na mocný roh a vrátí se ztracení z Asýrie i ti, kdo byli rozptýleni v Egyptě, a budou se klanět Hospodinu na svaté hoře v Jeruzalémě.

28 Běda koruně chlouby efraimských opilců, květu, který zvadne i přes svou nádheru, městu ležícímu nad úrodným údolím, chloubě těch, kteří jsou vínem zmoženi!² Hle — Pánův silák udatný jako krupobití a vítr ničivý, jak vodní průtrž a mocné záplavy svou pěstí to město k zemi porazí!³ Koruna chlouby efraimských opilců bude zašlapána pod nohy.⁴ Květ, který zvadne i přes svou nádheru, město ležící nad úrodným údolím dopadne jako první fíky před sklizní — jakmile je kdo uvidí, zhltně je, jak mu přijdou do ruky!⁵ V ten den bude Hospodin zástupů ozdobnou korunou a krásnou čelenkou pro ty, kdo z jeho lidu zůstanou.⁶ Duchem práva bude pro soudce a u brány silou pro obránce.⁷ Tihle jsou ale vínem zmámení, potácejí se pivem opilí: kněz i prorok jsou pivem zmámení, vínem zmatení, potácejí se pivem opilí, blouzní, když mají vidění, když mají soudit, blábolí.⁸ Zvrátky pokrývají všechny stoly, lejn leží všude hromady!⁹ „Koho se to tu snaží poučit? Komu chce vykládat své poselství? Sotva odkojeným mrňousům, právě odstaveným od prsů?“¹⁰ Prý: To a to a tak a tak, tam a sem a sem a tam — bla bla bla!“¹¹ Nuže, koktavou řečí a cizím jazykem bude Bůh

mluvit s tímto národem. ¹² Kdysi jim řekl: „Toto je odpočinek, nechte odpočinout znavené, toto je chvíle pro oddech!“ Oni to ale slyšet nechtěli, ¹³ a tak jim Hospodinovo slovo bude znít: „To a to a tak a tak, tam a sem a sem a tam — bla bla bla!“ Jen ať si jdou — nazpátek upadnou, zraní se, chytí se do pasti, v níž uvíznou. ¹⁴ Proto slyšte Hospodinovo slovo, vy drzouni, vy, kdo ovládáte jeruzalémský lid! ¹⁵ Říkáte: „Uzavřeli jsme smlouvu se smrtí, dohodu máme s podsvětím. Zhoubná záplava když se přizene, nám se nic nestane — naším útočištěm je přece lež, ukryli jsme se ve zradě.“ ¹⁶ Nuže, toto praví Panovník Hospodin: Hle, pokládám na Sionu kámen prubířský, kámen ušlechtilý, úhelný, základ nepohybný; kdokoli se na něj spolehne, neukvapí se. ¹⁷ Jako měřítko ustanovím právo, za olovnicí vezmu spravedlnost; kroupy pak smetou úkryt vašich lží, vaši skrýš voda zatopí. ¹⁸ Zrušena bude vaše smlouva se smrtí, padne ta vaše dohoda s podsvětím. Až se přizene zhoubná záplava, budete jako hlína zdupaná. ¹⁹ Kdykoli se přizene, znovu vás zasáhne — ráno za ránem, v noc i den! Hrůza dočista ochromí ty, kdo pochopí toto poselství. ²⁰ Postel bude krátká, nepůjde se narovnat, přikrývka bude úzká, nepůjde se zachumlat. ²¹ Hospodin povstane jako na hoře Peracim, rozhorlí se jako tehdy v gibeonském údolí, aby vykonal své dílo — své neobyčejné dílo, aby vyplnil svůj úkol — svůj neobvyklý úkol. ²² A proto přestaňte se svou drzostí, ať vaše okovy neztěžknou ještě víc. Pán, Hospodin zástupů, mi totiž oznámil, že rozhodl o záhubě všude na zemi. ²³ Nastavte uši, slyšte můj hlas; pozorně slyšte, co říkám vám! ²⁴ Copak oráč pořád oře, aniž by kdy sel? Copak stále ryje brázdy a vláčí pole své? ²⁵ Copak jakmile urovná ornici, nezasívá kopr, nerozhazuje kmín? Copak do těch brázd neseje pšenici, ječmen do řádků a špaldu na kraji? ²⁶ Tak mu to přece Bůh ukázal, takový řád mu poznat dal. ²⁷ Kopr se okovaným cepem nemlátí, kmín se nemusí drtit pod koly — kopr se může vytrást holí, i pouhý prut stačí na kmín. ²⁸ Obilné zrno je třeba vymlátit, mlácení ale netrvá navěky; vozovým kolem se přes ně přejíždí, koně je ale nedrtí. ²⁹ Od Hospodina zástupů to všechno pochází — jak podivuhodné jsou jeho záměry, jak velkolepý je v moudrosti!

29 Běda Arieli, Arieli — městu, v němž se David usídlil! Pokračujte si rok za rokem, věnujte se svým slavnostem. ² Až ale v obklíčení sevru Ariel, nastane žal a zármutek a Ariel mi bude oltářním ohništěm. ³ Svým táborem tě obklíčím, oblehnu tě věžemi, náspy proti tobě navrším. ⁴ Tehdy budeš mluvit vleže na zemi, z prachu bude znít tvé mumláni; tvůj hlas bude podobný duchu z podzemí, z prachu bude znít tvé sípění. ⁵ Jak prášek ale odletí horda těch cizáků, z hordy těch tyranů budou plevy ve větru. Stane se to náhle, v okamžiku ⁶ od Hospodina zástupů. On je navštíví hromem a zemětřesením, mohutným burácením, bouří a vichřicí, plamenem ohně, který vše pohltí. ⁷ Horda všech národů, jež proti Arieli bojují — ti, kdo proti němu vyšli do války, všichni, kdo oblehli jeho pevnosti, dopadnou jako sen, jak noční vidění. ⁸ Jako když lačný sní o tom, jak jí, ale probudí se hladový a jako když žíznivý sní o pití, ale probudí se vyčerpan s hrdlem vyprahlým — právě tak dopade horda všech národů, jež bojují proti hoře Sionu. ⁹ Trňte a ustrňte! Děláte slepé, slepí zůstaňte! Opilí jste, i když ne po víně, potácíte se jako po pivě. ¹⁰ Hospodin na vás vylil ducha mráкотy, zavřel vám oči — vaše proroky, zakryl vám hlavy — vaše vidoucí. ¹¹ Toto celé vidění pro vás bude jako slova zapečetěné knihy. Když ji dáte někomu, kdo umí číst, se slovy: „Prosím čti,“ odpoví: „Nemohu, je zapečetěná.“ ¹² A když ji dáte někomu, kdo číst neumí, se slovy: „Prosím čti,“ odpoví: „Neumím číst.“ ¹³ Proto Pán praví: Tento lid se ke mně přibližuje ústy a ctí mne svými rty, srdcem jsou mi však vzdálení. Když mě uctívají, není to nic víc než naučené lidské příkazy. ¹⁴ Proto tento lid znovu udivím, vykonám s nimi divy divoucí; moudrost jejich moudrých vymizí a vytratí se rozum rozumných. ¹⁵ Běda těm, kdo své úmysly před Hospodinem v hloubce skrývají, kteří své dílo ve tmě konají a myslí si: „Kdo nás uvidí? Kdo o nás ví?“ ¹⁶ Takové nesmysly! Má se snad hrnčír pokládat za jíl? Říká snad dílo o tvůrci: „On mě netvořil,“? Říká snad hrnec o hrnčír: „On nic neumí,“? ¹⁷ Už brzy, za velmi krátký čas se z Libanonu stane sad a sad se bude za les počítat. ¹⁸ V ten den hluší slova knihy uslyší, oči slepých prohlédnou z černé tmy. ¹⁹ Ponížení se v Hospodinu znovu zaradují, ve Svatém izraelském budou jásat ubozí. ²⁰ Pomine totiž tyran, drzoun už nebude, každý, kdo si ve zlu libuje, bude odstraněn - ²¹ ti, kteří pouhým slovem obviňují člověka, ti, kteří na obhájce chystají v bráně past, ti, kdo lží zbavují nevinné jejich práv. ²² A proto Hospodin, jenž vykoupil Abrahama, říká o domu Jákobovu: Jákob už nebude dále zahanben, blednout strachy už více nebude. ²³ Až ve svém středu uvidí své děti, dílo rukou mých, tehdy mé jméno posvěti, Svatému Jákobovu svatost přisoudí; před Bohem Izraele budou bázeň mít. ²⁴ Rozum dostanou duchem bloudící a ti, kdo reptali, se dají poučit.

30 Běda vzpurným dětem! praví Hospodin. Sprádají plány, jež nejsou ze mne, vstupují do smlouvy ne s mým Duchem, a tak jen vrší hřích na hřích. ² Dolů do Egypta se vydali, aniž se ptali na mé výroky. V síle faraona hledají bezpečí, do stínu Egypta se chtějí uchýlit. ³ Faraonovou silou však budete zklamáni, egyptský stín vás přivede do hanby! ⁴ Vaši velmoži sice byli v Soanu, vaši poslové šli do Chanesu, ⁵ tím lidem ale budou všichni zklamáni, neboť jim nebude moci pomoci; nepřinese vám prospěch ani výhodu, ale jen hanbu a pohanu.

⁶Ortel o zvířatech v Negevu: Zemí nebezpečí a soužení, kde jsou lvice a řvoucí lvi, zmije a jedovatí hadi, na hřbetech oslů vezou bohatství, na hrbech velbloudů nesou poklady lidu, který jim nemůže nijak pomoci, ⁷Egyptu, který nezmůže vůbec nic, a proto ten národ nazývám „Nehybná obluda“. ⁸Nyní jdi, vyryj to pro ně do tabulky, zaznamenej to do knihy, ať je to pro budoucí dnyvěčným svědectvím: ⁹Toto je vzpurný lid, synové prolhaní, synové, kteří neslyší Hospodinovo učení. ¹⁰Říkají vidoucím: „Nemějte vidění!“ a prorokům: „Neprorokujte nám pravdu. Říkejte nám jen lichotky a prorokujte lži! ¹¹Sejděte z cesty, odbočte ze stezky, s tím Svatým izraelským nás nechte být!“ ¹²Nuže, toto praví Svatý izraelský: Protože jste toto slovo zavrhlí a věřili raději násilí a lsti, na které jste se spolehli, ¹³proto vám bude tento hřích jako trhlina zející ve vysoké zdi, která se náhle zřítí v okamžik. ¹⁴Jak hliněný džbán rozbíta bude na kusy, bez milosti se roztříští, takže se nenajde mezi úlomky ani střepek na žhavé uhlíky nebo k nabrání vody ze studny. ¹⁵Toto praví Panovník Hospodin, Svatý izraelský: V obrácení a spočinutí je vaše bezpečí, v klidu a spolehnutí vaše vítězství; vy jste však nechtěli. ¹⁶Řekli jste: „Nikoli, utečeme na koních!“ Nuže, budete muset utíkat. „Uhánět budem na rychlých vranicích!“ Nuže, budou vás rychle pronásledovat. ¹⁷Tisíc vás uteče, když vás jeden okřikne, když zakřičí pět, všichni prchnete, až nakonec zůstanete sami jak vlajkový stožár na vrcholu hory, jako korouhev na kopci. ¹⁸Hospodin čeká, aby se nad vámi smiloval, povstane, aby se nad vámi slitoval. Hospodin je přece Bohem práva — blaze každému, kdo na něj očekává! ¹⁹Sionský lide, jenž bydlíš v Jeruzalémě, více už plakat nebudeš. Jakmile zazní tvé volání, zahrne tě svou milostí. Jakmile uslyší, hned ti odpoví. ²⁰I když vám Pán dává chléb soužení a vodu poroby, tvůj Učitel však nezůstane skryt — svého Učitele na vlastní oči uvidíš! ²¹Vydáte-li se doprava nebo doleva, vlastníma ušima za sebou uslyšíš: „To je ta cesta, jděte po ní.“ ²²Tehdy své postříbřené sochy i pozlacené modly zavrhnete jako nečisté. Zahodíš je jako krví nasáklé hadry a řekneš: „Pryč s tím!“ ²³On také sešle déšť tvému semeni, které rozsíváš na zemi, a pokrm, který země urodí, bude vydatný a bohatý. Tvůj dobytek se bude v ten den pást na širých pastvinách. ²⁴Býci i osli, kteří obdělávají zemi, se budou krmit pící šťavnatou, čechranou vidlemi a lopatou. ²⁵Z každé mohutné hory a vysokého návrší potečou potoky vody v onen den veliké porážky, kdy padnou pevnosti. ²⁶Světlo měsíce bude jako světlo sluneční a světlo slunce bude sedmkrát jasnější — jako světlo sedmi dní — v onen den, kdy Hospodin ováže zranění svého lidu a uzdraví rány, jež jim zasadil. ²⁷Hle, Hospodinovo jméno zdálky přichází, jeho hněv plane, zvedá se hustý dým. Jeho rty jsou plné zuření, jeho jazyk jak oheň šířavý, ²⁸jeho dech jako řeka v povodni, která až k bradě vystoupí — přichází přesít národy sítem marnosti, sevřít jim čelisti uzdou bloudění. ²⁹Tehdy vám bude do zpěvu, jako když se v noci zasvěčují slavnosti; v srdci budete veselí, jako když průvod s píšťalami stoupá na Hospodinovu horu, ke Skále Izraele. ³⁰Hospodin bude buráct svým majestátním hlasem a ukáže, jak jeho paže doléhá s hrozným hněvem, s plameny šířajícího ohně, s průtrží, lijákem a kroupami. ³¹Hospodin svým hlasem vyděsí Asýrii, svou holí ji bude bít. ³²Ke každému úderu metly, který jí Hospodin zasadí, budou hrát tamburíny a citery — pouhým máchnutím ruky je v bitvě porazí. ³³Už dávno je připraveno tofetské ohniště, dost hluboké a široké i pro krále! Hranice narovnána, ohně i dříví dostatek. Jako proud síry zapálí ji Hospodinův dech!

31 Běda těm, kdo hledají pomoc v Egyptě, spoléhají se na koně, doufají ve vozy, že jich tolik je, a jezdců že je bezpočet, k Svatému izraelskému ale nehlédí, Hospodina hledat nechtějí. ²I on je však moudrý! Způsobí neštěstí, svá slova nezmění: Povstane proti domu bidáků, proti pomocníkům zločinců. ³Egyptané jsou jen lidé, a ne Bůh, jejich koně pouhé tělo, a ne duch. Jakmile Hospodin rukou pohrozí, zhroutí se pomocník, padne i ten, jemuž měl pomoci — všichni společně budou zničeni! ⁴Toto mi řekl Hospodin: Jako lev vrčící, jako král zvířat nad svou kořistí — i když se na něj sběhnou pastýři, jejich křiku se neděsí a jejich hluk ho neplaší — právě tak sestoupí Hospodin zástupů, aby bojoval o horu Sion a její návrší. ⁵Jako se ptáci vznášejí nad hnízdem, tak Hospodin zástupů zaštití Jeruzalém; zaštití jej a vysvobodí, ušetří jej a zachrání. ⁶Synové Izraele, vraťte se k Tomu, od něhož jste tak hrozně odpadli! ⁷V ten den každý zavrhnete své stříbrné i zlaté modly, které jste si vlastnoručně vyrobili — vždyť je to hřích! ⁸Asýrie padne, ale ne mečem člověka, jiný než lidský meč je spolká. Před oním mečem budou utíkat a jejich mladíky čeká robota. ⁹Jejich pevnost se hrůzou rozpustí, jejich velitelé se zděsí před mou korouhví, praví Hospodin, který má na Sionu oheň a v Jeruzalémě pec.

32 Hle — přichází spravedlivý král, jehož knížata budou poctivá! ²Každý z nich bude jak skryše před větrem a úkryt před deštěm, jako potoky vody v pustině a stín mocné skály v zemi vyprahlé. ³Oči vidoucích už nebudou zavřené, uši slyšících budou pozorné. ⁴Srdce ustrašených nabude poznání, jazyk koktavých plynne a jasně promluví. ⁵Hlupák už nebude nazýván šlechetným a padouchovi přestanou říkat ctihodný. ⁶Hlupák přece říká nesmysly, zlé věci v srdci vymýšlí — jak by se dopustil nějaké podlosti, jak by o Hospodinu scestně

promluvil, jak by hladové o pokrm připravil, jak by odepřel nápoj žíznivým. ⁷ Padouch používá podle podvodu, zamýšlí samé zvrhlosti — jak by lživou řečí zničil chudáky, když se dovolávají práva ubozí. ⁸ Šlechtný má však ušlechtilé úmysly a v ušlechtilosti ob stojí. ⁹ Ženy bezstarostné, vstaňte a slyšte mě! Vy dcery, jež si v klidu žijete, mé řeči ucho nakloňte! ¹⁰ Do roka a do dne trást se budete, vy, jež si v klidu žijete. Vinobraní totiž přestane a sklizeň nepřijde. ¹¹ Vy bezstarostné, třeste se, vy sebejisté, chvějte se! Vysvěčte se a obnažte, pytle zahalte se na bedrech! ¹² Tlučte se v prsa nad výtečnými poli, nad úrodnými vinicemi, ¹³ nad zemí mého lidu truchlete — zaroste trním a bodlákem! Plačte nad všemi domy veselí, nad tímto městem hýření! ¹⁴ Palác zůstane opuštěn, hluk města utichne, z pevnosti a věže bude pustina, potěšení oslů, pastvina dobytka. ¹⁵ Až se však na nás vylije shůry Duch, tehdy se z pouště stane sad a sad se bude za les počítat. ¹⁶ Na poušti pak bude právo přebývat a domovem spravedlnosti bude sad. ¹⁷ Ovocem spravedlnosti bude mír, dílem spravedlnosti bude klid a bezpečí až navěky. ¹⁸ V pokojných příbytcích bude můj lid žít, v domovech plných bezpečí, v odpočínutí bez starostí. ¹⁹ I kdyby byl les pobit kroupami a město srovnáno bylo se zemí, ²⁰ blaze vám, kdo sejete při každém potoku, kdo býka i osla vypouštíte na pastvu!

33 Běda tobě, zhoubce, který jsi nebyl huben! Běda tobě, zrádce, který jsi nebyl zrazen! Až dokonáš zhoubu, budeš zahuben, až dovršíš zradu, budeš vyzrazen. ² Smiluj se nad námi, Hospodine — v tebe doufáme! Buď nám každé ráno posilou a v čase soužení záchranou. ³ Před tvým mocným hlasem národy utečou, jakmile povstaneš, pohané se rozprchnou. ⁴ Jejich kořist zmizí, jako by ji spolkl housenky, lidé se na ni vyrojí jako kobyly. ⁵ Hospodin je vznešený — bydlí v nebesích, právem a spravedlností Sion naplní. ⁶ Bude ti jistotou po všechny tvé dny, pokladem spásy, moudrosti a vědění — úcta k Hospodinu je jeho bohatstvím! ⁷ Hle — Arielci kvílí v ulicích, hořce pláčou, kdo jednali o mír. ⁸ Cesty jsou opuštěné, zmizeli poutníci, smlouva porušena, svědci v opovržení, člověka si nikdo neváží. ⁹ Zem chřadne, uvadá, Libanon v hanbě usychá; z Šáronu zbyla pustá pláň, Bášan i Karmel opadal. ¹⁰ Teď povstanu, praví Hospodin, teď se pozvednu a vyvýším! ¹¹ Těhotní senem, slámu rodíte; ohněm vás pohltí vlastní hněv. ¹² Národy budou spáleny na prášek, vykácené trní oheň sežehne. ¹³ Slyšte, dalecí, co jsem vykonal, poznejte, blízcí, jakou sílu mám! ¹⁴ Hříšníci na Sionu děsí se, zděšení jímá bezbožné: „Kdo z nás ob stojí před šířajícím ohněm? Kdo z nás ob stojí před věčným plamenem?“ ¹⁵ Ten, kdo žije poctivě a mluví upřímně, kdo zavrhuje zisk z vydírání a uhýbá před úplatky, kdo nechce poslouchat vražedné plány a odmítá přihlížet neštěstí. ¹⁶ Takový bude žít na výšinách a skálopevný bude jeho hrad, takový bude mít chleba dostatek a voda mu nikdy chybět nebude. ¹⁷ Krále v jeho kráse na vlastní oči uvidíš, spatříš tu zemi, jež prostírá se do dále. ¹⁸ Pak budeš přemítat nad přežitými hrůzami: „Kde je sepisovatel, kde výběřčí daní, kde ten, kdo sepisoval poklady?“ ¹⁹ Nikdy už neuvidíš ten drzý lid, lid podivné řeči, jaká se neslyší, koktavý jazyk, jež nelze pochopit. ²⁰ Pohled na Sion, to město našich slavností! Tvé oči Jeruzalém uvidí, to klidné obydlí, stan, jenž se nezboří. Nikdy už se nevytrhnou jeho kolíky, z jeho provazů nepovolí ani jediný. ²¹ Tam pro nás Hospodin bude Vznešený, budou tam široké řeky a potoky, nepřistane tam ale loď s veslaři, nepoplují tam mocné koráby. ²² Hospodin je přece náš soudce, Hospodin je náš zákonodárce, Hospodin je náš král a spasitel! ²³ Ochable visí tvoje lanová, stožár se viklá, plachty svěšeny; jednou si ale rozdělíš spoustu kořisti — i chromí se toho lupu zúčastní! ²⁴ Nikdo tam žijící neřekne: „Jsem nemocný.“ Lid, který tam bydlí, bude zbaven vin.

34 Přistupte, národy, ať to slyšíte, pozorně to, lidé, sledujte! Ať poslouchá země i všechno v ní, svět i vše, co na něm vyraší: ² Hospodin se hněvá na všechny národy, zlobí se na všechny jejich zástupy; jako proklaté je vyhladí, vydá je krveprolití. ³ Jejich zabití budou pohození, zapáchat budou jejich mrtvoly, hory se jejich krví rozmočí. ⁴ Nebeský zástup se celý rozplyne, nebe se jako svitek zavine, všečen jeho zástup popadá, jako když listí révy opadá jako z fíkovníku padavka. ⁵ Můj meč na nebi je zbrocený, na Edom náhle udeří — na lid, který jsem odsoudil k naprostému zničení. ⁶ Hospodinův meč se koupe v krvi, od tuku celý lepkavý, od krve kozlí a jehněčí, od tuku ledvin beraních. Hospodin chystá v Bosře obětní hody, v Edomu hrozná krveprolití. ⁷ Padnou s nimi i buvoli, býčci spolu se statnými tury. Jejich zem celá nasákne krví, jejich prach bude tukem lepkavý. ⁸ Ano, Hospodin chystá den pomsty, léto zúčtování ve sporu o Sion! ⁹ Edomské potoky se v dehet obrátí a tamní půda v síru; celou tu zemi zachvátí plameny hořícího dehtu! ¹⁰ Ve dne ani v noci Edom neuhasne, jeho dým bude stoupat navždycky; na věky věků z něj zbudou trosky, nikdo už tudy nikdy neprojde. ¹¹ Tu zemi obsadí pelikán a výr, sýček a krkavec se v ní uhnízdí; přeměřena bude šňůrou pustoty a olovnicí prázdnoty. ¹² Edomští urození už nebudou mít nic, co by šlo nazvat královstvím; všichni jejich velmoži vymizí. ¹³ Jejich paláce zarostou hlozím, jejich pevnosti trním a bodlácím; obrátí se v doupě šakalí a v útočiště pro pštrosy. ¹⁴ Setkají se tam příšery a hyeny, jeden na druhého běsí zavřeští; noční stvůra se tam usadí a najde odpočínutí. ¹⁵ Uhnízdí se tam sova, aby vejce nakladla, vysedí je a ve svém stínu odchová;

také supi se tam shromáždí, družka k druhovi. ¹⁶ Hleďte v knize Hospodinově a čtěte! Ani jediný z nich nechybí, žádný z nich není bez družky. Jeho ústa dala příkazy a jeho Duch je shromáždí. ¹⁷ On sám jim losem určí podíly, svou rukou jim tu zemi rozměří, aby ji navždy ovládli, aby v ní žili navěky.

35 Ať se raduje poušť a suchopár, s jásotem ať kvete pustina! Jak z růže květ ² ať rozkvetete, ať rozezní se jásotem! Bude jí dána sláva libanonská, nádhera karmelská a šaronská — ukáže se jim sláva Hospodinova, našeho Boha nádhera! ³ Dodejte síly ochabujícím rukám, zpevněte podlomená kolena. ⁴ Řekněte těm, kdo mají srdce bázlivé: „Nebojte se, vzchopte se! Hle — váš Bůh s pomstou přichází, se svou odplatou vás jde zachránit!“ ⁵ Oči slepých tehdy prohlédnou, uši hluchých se otevřou, ⁶ chromý tehdy vyskočí jak laň, jazyk němého se rozjásá. Na poušti vytrysknou vodní prameny, pustinou budou proudit potoky, ⁷ kde byl žhavý písek, bude jezero a suchopár se stane studánkou. Doupata, kde odpočívali šakali, zarostou trávou, třtinou, rákosím. ⁸ Povede tudy také stezka, která se Svatou cestou bude nazývat. Nepůjde po ní nečistý, bude určena jen pro poutníky — ani hloupí na té cestě nezbloudí. ⁹ Neobjeví se tam žádný lev, nepůjde tudy divá zvěř, nic takového se tam nenajde. Půjdou po ní ti, kdo budou vykoupeni; ¹⁰ Hospodinovi zachránění se navrátí a na Sion přijdou s jásáním, s věčnou radostí na tvářích. Tehdy je přemůže radost a veselí; zármutek a úpění je opustí.

36 Čtrnáctého roku krále Ezechiáše vytáhl asyrský král Senacherib proti všem judským opevněným městům a dobyl je. ² Asyrský král vyslal z Lachiše do Jeruzaléma ke králi Ezechiášovi svého nejvyššího komořího s mocným vojskem. Když se postavil u strouhy Horního rybníka, u silnice k Valchárovu poli, ³ vyšel k němu správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův. ⁴ Nejvyšší komoří k nim promluvil: „Vyřídte Ezechiášovi: Tak praví velkokrál, král Asýrie: V co to doufáš? ⁵ To si myslíš, že pouhá slova nahradí válečné umění a sílu? Na koho to spoléháš, že se mi protivíš? ⁶ Spolehl ses na Egypt, na ten nalomený rákos? Kdo se o něj opře, tomu probodne dlaň! Takový je egyptský vládce farao ke všem, kdo na něj spolehnou. ⁷ Možná mi řeknete: ‘Spoléháme na Hospodina, svého Boha.’ Není to snad ten, jehož obětní výšiny a oltáře Ezechiáš sám odstranil? Judovi a Jeruzalému pak nařídil: ‘Před tímto oltářem se budete klanět!’ ⁸ Pojď se teď vsadit s mým pánem, asyrským králem: Dám ti dva tisíce koní, jestli si na ně najdeš jezdců! ⁹ Jak se chceš postavit hejtmanu poslední provincie mého pána, když se spoléháš na vozy a jezdce z Egypta? ¹⁰ A navíc, cožpak jsem vytáhl tuto zemi zničit bez Hospodina? To Hospodin mi řekl: ‘Vytáhni proti té zemi a znič ji!’“ ¹¹ Eliakim, Šebna a Joach nejvyššího komořího požádali: „Mluv prosím ke svým služebníkům aramejsky, vždyť rozumíme. Nemluv s námi hebrejsky. Lid na hradbách to slyší.“ ¹² Nejvyšší komoří jim odpověděl: „Copak mě můj pán s těmito slovy poslal za tvým pánem a za tebou? Poslal mě právě za těmi muži na hradbách! Budou žrát svoje lejna a pít svou moč tak jako vy!“ ¹³ Pak se nejvyšší komoří postavil a začal hlasitě křičet v hebrejštině: „Slyšte slova velkokrále, krále Asýrie! ¹⁴ Tak praví král: Nenechte se od Ezechiáše klamat. Nemůže vás vysvobodit! ¹⁵ Nenechte se od Ezechiáše navádět k důvěře v Hospodina, když vám tvrdí: ‘Hospodin nás vysvobodí; toto město nepadne asyrskému králi do rukou.’“ ¹⁶ Neposlouchejte Ezechiáše! Toto praví král Asýrie: Uzavřete se mnou mír, vyjděte ke mně. Každý pak budete sklízet svou vinici a své fíky, každý budete pít ze své studny, ¹⁷ než přijdu a vezmu vás do země podobné té vaší, do země obilí a moštu, země chleba a vinic. ¹⁸ Nenechte se od Ezechiáše podvádět, když tvrdí: ‘Hospodin nás vysvobodí.’ Vysvobodili snad bohové všech národů své země z rukou asyrského krále? ¹⁹ Kde jsou bohové Chamátu a Arpádu? Kde jsou bohové Sefarvaimu? Vysvobodili snad z mé ruky Samaři? ²⁰ Kdo z bohů všech těch zemí vysvobodil svou zemi z mé rukou? Jak by tedy Hospodin z mé ruky vysvobodil Jeruzalém?“ ²¹ Oni však mlčeli. Neodpověděli mu ani slovo. Královský rozkaz totiž zněl: „Neodpovídejte mu!“ ²² Správce paláce Eliakim, syn Chilkiášův, písař Šebna a kancléř Joach, syn Asafův, pak přišli k Ezechiášovi, roucha roztržená, a ohlásili mu, co říkal nejvyšší komoří.

37 Když to král Ezechiáš uslyšel, roztrhl své roucho a zahalen pytlouinou vešel do Hospodinova domu. ² Správce paláce Eliakima, písaře Šebnu a starší kněze, zahalené pytlouinou, poslal k proroku Izaiášovi, synu Amosovu, ³ aby mu řekli: „Tak praví Ezechiáš: Dnes je den souzení, trestání a ponížení. Porod už začal, ale není dost sil. ⁴ Kéž by Hospodin, tvůj Bůh, slyšel, co řekl nejvyšší komoří vyslaný svým pánem, asyrským králem, aby urážel živého Boha. Kéž by je ztrestal za ta slova, která Hospodin, tvůj Bůh, slyšel. Modli se proto za tu hrstku, která tu z nás ještě zůstala.“ ⁵ Služebníci krále Ezechiáše tedy přišli k Izaiášovi. ⁶ Izaiáš jim odpověděl: „Vyřídte svému pánu: Tak praví Hospodin — Neboj se slov, která jsi slyšel, když se proti mně rouhali sluhové asyrského krále. ⁷ Hle, zavanu na něj duchem, zaslechne zvěst, vrátí se do své země a v jeho zemi ho nechám padnout mečem.“ ⁸ Mezitím se nejvyšší komoří doslechl, že asyrský král opustil Lachiš. Stáhl

se tedy za ním a zastihl ho při obléhání Libny.⁹ Vtom se král dozvěděl o Tirhakovi: „Habešský král vytáhl proti tobě do boje.“ Jakmile to uslyšel, vyslal posly k Ezechiášovi se slovy:¹⁰ „Vyřidte judskému králi Ezechiášovi: Nedej se klamat svým Bohem, na něhož spoléháš. Říkáš si, že Jeruzalém nepadne do rukou asyrského krále.¹¹ Slyšel jsi ale, jak asyrští králové naložili se všemi zeměmi — vyhubili je! A ty bys měl uniknout?¹² Copak jiní bohové vysvobodili své národy? Mí předkové je vyhladili! Jak dopadl Gozan, Charan, Recef a lid Edenu v Tel-asaru?¹³ Kde je král Chamátu, král Arpádu, král města Sefarvaim, Heny a Ivy?“¹⁴ Král Ezechiáš převzal list od poslů a přečetl ho. Potom šel do Hospodinova domu a rozložil ho před Hospodinem.¹⁵ Ezechiáš se tehdy k Hospodinu modlil:¹⁶ „Hospodine zástupů, Bože Izraele, jenž trůníš na cherubech, ty jsi jediný Bůh všech království země! To ty jsi učinil nebesa i zem!¹⁷ Nakloň, Hospodine, své ucho a slyš, otevři své oči a viz. Slyšel jsi, co vzkázal Senacherib, jak urážel živého Boha?¹⁸ Je to tak, Hospodine, asyrští králové ty národy i jejich země zpustošili¹⁹ a jejich bohy naházeli do ohně. Nejsou to přece žádní bohové, ale jen dílo lidských rukou, dřevo a kámen — to proto je zničili.²⁰ Teď však prosím, Hospodine, Bože náš, vysvobod nás z jeho rukou, ať všechna království země poznají, že ty, Hospodine, jsi jediný!“²¹ Izaiáš, syn Amosův, tehdy Ezechiášovi vzkázal: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, ke kterému ses modlil ohledně asyrského krále Senacheriba.²² Toto je slovo, které o něm vyřkl Hospodin: Posmívá se ti, pohrdá tebou panna, Dcera sionská; pošklebuje se nad tebou Dcera jeruzalémská!²³ Kohos to urážel, komu ses rouhal, proti komu jsi zvedl hlas? Koho sis pyšně měřil očima? Svatého Izraelova!²⁴ Urážels Pána ústy svých sluhů, prý: ‘Já mám přece tolik vozů! Všemi svahy Libanonu vystoupal jsem k hřebenu, vykácel tam cedry, bory, dosáh jsem až na vrcholy, do lesů a do hvozdů.²⁵ Vykopal jsem, vypil vodu, nohama jsem rozdupal všechny řeky Egypta!’²⁶ Neslyšel jsi ve svých dálkách? To já jsem to ustanovil, rozhodl jsem odedávna! Nyní jsem to tedy splnil: města dobře opevněná proměníš v hromady suti!²⁷ Kdo v nich bydlí, vysílení, vyděšení, zahanbení, jak bylina polní byli, jako tráva zelená, jako plevel na střechách — uschne dřív, než uzrává!²⁸ Ať sedíš, chodíš sem a tam, ať na mě běsníš, já tě znám.²⁹ Tvé běsnění a tvá pýcha ke mně dolehla. Udidlo dám na tvá ústa, do nosu zabodnu ti hák, odvedu tě, kudys přišel, stejnou cestou půjdeš zpět!³⁰ A toto budeš mít jako znamení, Ezechiáši: Letos budete jíst, co samo vyroste. I napřesrok jen to, co se samo urodí. Třetího roku však sejte a sklízíte, sázejte vinice a jezte z úrody.³¹ Pozůstatek z domu Judy hluboce zakoření, vypučí vzhůru a přinese ovoce.³² Z Jeruzaléma vzejde pozůstatek a z hory Sion ti, kdo se zachrání. Horlivost Hospodina zástupů to učiní!³³ Nuže, toto praví Hospodin o asyrském králi: Nevstoupí do tohoto města, nevystřelí sem ani šíp, násep proti němu nenavrší a nikdo nenastaví štít.³⁴ Odejde, kudy přivedla ho cesta, do tohoto města nevstoupí, praví Hospodin.³⁵ To město budu hájit, já sám je zachráním, pro sebe učiním to a pro Davida, jenž byl můj služebník!“³⁶ Tehdy vyšel Hospodinův anděl a pobil v asyrském táboře 185 000 mužů. Ráno vstali, a hle — všude samé mrtvoly!³⁷ Asyrský král Senacherib se sebral, odtáhl pryč a zůstal v Ninive.³⁸ Jednou, když se klaněl v domě svého boha Nisrocha, ho jeho synové Adramelech a Sarecer probodli mečem. Uprchli pak do země Ararat a na jeho místě kraloval jeho syn Esar-chadon.

38 V té době Ezechiáš na smrt onemocněl. Prorok Izaiáš, syn Amosův, jej navštívil a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Dej své věci do pořádku, protože umřeš; neuzdravíš se.“² Ezechiáš se obrátil tváří ke zdi a modlil se k Hospodinu:³ „Ach Hospodine, pamatuj prosím, že jsem před tebou žil oddaně a s upřímným srdcem a že jsem dělal, co je v tvých očích správné.“ A Ezechiáš plakal a plakal.⁴ Tehdy Izaiáš dostal slovo Hospodinovo:⁵ „Jdi a řekni Ezechiášovi: Toto praví Hospodin, Bůh tvého otce Davida: Slyšel jsem tvou modlitbu a viděl jsem tvé slzy. Hle, přidám ti patnáct let života.⁶ Kromě toho vysvobodím tebe i toto město z rukou asyrského krále a budu to město bránit.⁷ Toto je znamení od Hospodina, že vykoná, co ti slíbil:⁸ Hle, vrátím stín sestupující po Achazově schodišti o deset stupňů zpět.“ A slunce se na schodišti vrátilo o deset stupňů, po kterých předtím sestoupilo dolů.⁹ Toto napsal judský král Ezechiáš poté, co se uzdravil ze své nemoci:¹⁰ Říkal jsem si: Uprostřed života musím odejít, svá léta strávím v branách podsvětí!¹¹ Říkal jsem si: Hospodina už nespátřím na zemi mezi živými; nevidím se s žádným člověkem, s nikým, kdo žije na světě.¹² Už je strženo mé obydlí, jako stan kočovníků stěhuje se pryč; jako tkadlec jsem svůj život zavinul, když odstříhlš mě od stavu — než uplyne den s večerem, se mnou skoncuješ!¹³ Do rána jsem křičel v bolestech, drtils mi kosti jako lev — než uplyne den s večerem, se mnou skoncuješ!¹⁴ Kvílím jako drozd anebo rorejs, naříkám jako holubice, oči mi slábnou, jak vzhůru vyhlížím, stůj při mně, Pane, jsem sevřen úzkostí!¹⁵ Co ale mohu říct? Co o mně řekl, učiní. Svá léta projdu krokem pomalým a s duší plnou hořkosti.¹⁶ Člověk však přesto, Pane, může žít, pořád mi zůstal život a dýchání — ty jsi mě uzdravil a oživil!¹⁷ Hle, ta má hořkost nejprudší se proměnila ve zdraví! Vytrhl jsi mě z jámy nicoty, všechny mé hříchy zahodil jsi pryč.¹⁸ Není to hrob, kdo tě velebí, ani smrt tě chválit neumí; ti, kteří padli do jámy, nevzhlížejí k tvé věrnosti.¹⁹ Živý, jen živý tě může velebit tak jako já v dnešním dni; otec své děti poučí o tvé věrnosti.²⁰ Hospodin je připraven k mé záchraně — zpívejme a hrajme na strunné nástroje po všechny dny, kdy žijeme, v Domě Hospodinově!

²¹ (Izaiáš tenkrát řekl: „Přineste hroudu fíků, přiložte ji na vřed, a bude uzdraven.“ ²² Ezechiáš se ptal: „Jaké dostanu znamení, že znovu vejdu do Hospodinova domu?“)

39 V té době babylonský král Marduk-bal-adan, syn Bal-adanův, poslal Ezechiášovi list a dar, neboť slyšel o jeho nemoci a uzdravení. ² Ezechiáš posly radostně přijal a ukázal jim celou svou klenotnici, stříbro, zlato, balzámy a výborný olej. Ukázal jim i celou zbrojnici a všechno, co se jen našlo v jeho pokladnicích. V celém jeho paláci a v celém jeho panství nebylo nic, co by jim Ezechiáš neukázal. ³ Pak za králem Ezechiášem přišel prorok Izaiáš a ptal se: „Co říkali ti muži? Odkud přišli?“ „Přišli z veliké dálky, až z Babylonu,“ odpověděl Ezechiáš. ⁴ „Co ve tvém paláci viděli?“ ptal se dál. „Viděli všechno, co v paláci mám,“ odvětil Ezechiáš. „Není nic, co bych jim ze svých pokladů neukázal.“ ⁵ Izaiáš na to Ezechiášovi řekl: „Slyš slovo Hospodina zástupů: ⁶ Hle, přicházejí dny, kdy vše, co máš v paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví předkové, bude odneseno do Babylonu. Nezůstane nic, praví Hospodin. ⁷ I tvoji synové, tví vlastní potomci, budou zajati a stanou se eunuchy v paláci babylonského krále!“ ⁸ „Slovo Hospodinovo, které jsi řekl, je dobré,“ odpověděl Ezechiáš. Pomyslel si totiž: „Za mých dnů bude pokoj a bezpečí.“

40 Potěšujte, potěšujte lid můj, praví váš Bůh. ² Mluvte láskyplně k Jeruzalému a ohlašujte mu, že už skončila jeho poroba, že jeho vina je splacena, že ho svou rukou ztrestal Hospodin dvojnásob za všechno jeho hřích. ³ Hlas volajícího: „Připravte na poušti cestu Hospodinovu, vyrovnejte v pustině stezku Bohu našemu! ⁴ Každé údolí at je vyvýšeno, každá hora a výšina at poklesnou; co je hrbolaté, at je vyrovnáno, pahorkatina at je planinou. ⁵ Neboť se zjeví sláva Hospodinova a všichni lidé naráz uvidí, že ústa Hospodinova mluvila.“ ⁶ Hlas říká: „Volej!“ A já se ptám: „Co volat mám?“ Každý člověk je jako tráva, všechno jeho půvab jako polní květ. ⁷ Usychá tráva, kvítí uvadá, jak na něj zavane Hospodinův dech. Lidé jsou zajisté ta tráva. ⁸ Usychá tráva, kvítí uvadá, slovo našeho Boha však věky přetrvá. ⁹ Na vysokou horu vystup si, kdo neseš dobré zprávy Sionu; hlasitě volej ze všech sil, kdo neseš dobré zprávy Jeruzalému! Hlasitě volej, nic se nestraň, řekni judským městům: „Hle, váš Bůh!“ ¹⁰ Hle, Panovník Hospodin v moci přichází a jeho paže bude vládnout s ním. Hle, jeho odplata jde s ním, jeho odměna ho předchází. ¹¹ Jako pastýř bude své stádo pást, shromáždí do náručí beránky, bude je nosit na rukách, zvolna povede březí ovečky. ¹² Kdo shrnul vody do hrsti a nebe prsty rozměřil? Kdo prach země vsypal do mírky, kdo vložil hory na váhy a zvažil je i s pahorky? ¹³ Kdo Hospodinova ducha usměrnil a stal se mu rádcem, aby ho poučil? ¹⁴ S kým se radil, aby mu něco vysvětlil, aby ho stezce práva naučil, aby mu předal vědění a seznámil ho s cestou moudrosti? ¹⁵ Hle, národy jsou jako kapka do vědra, neváží víc než smítko na vahách, on zvedá ostrovy jako prach. ¹⁶ Libanon by nevystačil ani na podpal, k oběti by nestačila jeho zvířena. ¹⁷ Všechny národy jsou před ním jako nic, jsou pro něj nicota a ještě méně! ¹⁸ Ke komu chcete Boha přirovnat? Čemu se podle vás podobá? ¹⁹ Odlité modle řemeslníka, pozlacené od zlatníka, s řetízky tepanými ze stříbra? ²⁰ Anebo obětnímu daru chudáka, jenž trvanlivé dřevo vybírá a hledá zručného řemeslníka, at postaví modlu, co se nehýbá? ²¹ Copak to nevíte? Copak neslyšíte? Copak se vám to od počátku neoznamuje? Copak od založení země nerozumíte? ²² On se nad obzorem na trůn usadil, obyvatelé země jsou pro něj kobyly. On prostírá nebe jako baldachýn, roztahuje je jako stan k bydlení. ²³ On panovníky vníveč obrací, soudcové země jsou pro něj nicotní. ²⁴ Sotva jsou zasazeni, sotva zaseti, sotva zapustí v zemi kořeny, jak na ně zavane, uschnou hned, jak plevy odnáší je víchřice. ²⁵ Ke komu mě tedy chcete přirovnat? Svatý říká: Kdo se mi vyrovná? ²⁶ Zvedněte oči a pohleďte: Kdo stvořil toto vše? Kdo koná přehlídku hvězdných zástupů, kdo je volá jménem, všechny do počtu? Má nesmírnou sílu, jeho moc je úžasná — nikdy mu nechybí ani jediný! ²⁷ Proč tedy říkáš, Jákože, proč si, Izraeli, stěžuješ: „Má cesta je Hospodinu ukrytá, můj Bůh si nevšímá mých práv,“? ²⁸ Copak to nevíš? Copak neslyšíš? Hospodin, Bůh věčnosti, jenž stvořil zemské končiny, není unaven ani vyčerpán — jeho moudrost je nezměrná! ²⁹ On dává sílu znaveným a vysílené umí posílit. ³⁰ Mladí jsou unavení, zesláblí, mládenci klopýtají a padají, ³¹ kdo ale v Hospodina doufají, ti nabývají nových sil: Vznášejí se jako na orlích perutích, běží a nejsou vyčerpáni, kráčí a nejsou znaveni.

41 Zmlkňte přede mnou, ostrovy! At národy zkusí nabrat síl! Jen at se přiblíží a promluví — pojďme společně k soudu přistoupit. ² Kdo na východě vzbudil vítěze a povolal ho ke službě? Kdo podmanil mu

40:22 Nad obzorem. V době, kdy mezi vědci panoval konsensus (všeobecně uznávané přesvědčení), že Země je plochá, Kryštof Kolumbus zapsal do svého deníku, že k plavbě do Nového světa ho vedla víra v Písmo: „Byl to Pán, kdo mi to vložil do mysli. Cítil jsem na sobě Jeho ruku... není pochyb, že inspirace pocházela od Ducha Svatého, protože mě utěšoval paprsky svého úžasného osvětlení z Písma Svatého.“

Kobyly. Obyvatel země je nepřeborné množství. Před Božím zrakem jsme nicotní a v jistém smyslu bezvýznamní. Není možné, abychom se mu jakkoliv vyrovnali. V návaznosti na Nu 13:33 se ukazuje, jak je důležité upírat zrak správným směrem (Žd 3:1). Jestli jsme jako kobyly, jsme taková ve srovnání s Hospodinem. I kdyby se nám zdálo, že jsme podobně bezvýznamní ve srovnání s jinými lidmi, nesmí nás od následování dokonavatele naší víry (Žd 12:2) to odradit.

národy a dal mu vládnout nad králi? V prach je svým mečem obrací, svým lukem je jak stébla rozhání. ³ Žene je, sám ale kráčí v bezpečí stezkou, na kterou dříve nevstročil. ⁴ Kdo to způsobil a učinil? Kdo od počátku volá lidská pokolení? Já Hospodin, ten první, já budu tentýž i na konci! ⁵ Ostrovy to vidí a bojí se, končiny země třesou se. Shromáždili se společně, ⁶ podporují se navzájem, jeden druhému říká: „Seber se!“ ⁷ Remeslník zlatníkovi dodává odvahy, kovotepec říká kováři: „Je to dobře spojené!“ a zpevní modlu hřeby, ať se nepohne. ⁸ Ty však, Izraeli, jsi můj služebník, tebe, Jákoobe, jsem si vyvolil — jsi símě Abrahama, mého přítele! ⁹ Od končin země jsem tě vychvátil, povolal jsem tě z krajů nejzazších se slovy: „Jsi můj služebník, neodmítl jsem tě, ale vyvolil.“ ¹⁰ Neboj se — já jsem s tebou, nestrachuj se — já jsem tvůj Bůh. Posilním tě a podpořím, podepřu tě svou spravedlivou pravíci. ¹¹ Hle, jak ostudně budou zahanbeni všichni, kdo proti tobě zuřili! Budou jako nic a zahynou ti, kteří s tebou vedli boj. ¹² I kdybys je hledal, nenajdeš ty, kdo útočili na tebe. Budou jako nic a ještě mihnou ti, kteří s tebou válčili. ¹³ Neboť já Hospodin jsem tvůj Bůh, který tě bere za ruku a říká: „Neměj strach, já sám ti pomáhám!“ ¹⁴ Neboj se, červíčku Jákoobe, hrstko Izraelova! Já sám ti pomáhám, praví Hospodin, Svatý izraelský, jenž tě vykoupil. ¹⁵ Hle, učiním tě cepem k mlácení, novým a s hroty ostrými. Pomlátíš hory, všechny rozdrtíš, s pahorky naložíš jako s plevami. ¹⁶ Rozptýlíš je a vítr je uchvátí, rozmetání budou vichřicí. Ty se však budeš v Hospodinu radovat, Svatý izraelský bude chloubou tvá. ¹⁷ Chudí a ubozí marně vodu hledají s jazykem žízní vyprahlým. Já Hospodin je vyslyším, já, Bůh Izraele, je neopustím! ¹⁸ Vyvedu řeky na holých návrších, v údolích nechám tryskat prameny. Proměním pouště v jezera, z vyprahlé země bude voda vyvěrat. ¹⁹ V poušti vysázím cedry a akáty, myrty a také olivy. Pustinu osadím cypřiši a jilmy spolu s jedlemi, ²⁰ ať to všichni vidí a poznají, ať to uváží a pochopí, že to svou rukou učinil Hospodin, Svatý izraelský že to vytvořil. ²¹ Předneste svou při, praví Hospodin. Král Jákoobe říká: Předložte důkazy! ²² Pojdte nám, vy modly, oznámit, co všechno se má přihodit. Povězte nám aspoň věci minulé, ať si je k srdci vezmeme a poznáme, jak to dopadne. Nebo nám řekněte, co stane se, ²³ o budoucnosti nám povězte, ať poznáme, že jste bohové! Udělejte něco, ať je to dobré nebo zlé, ať užaseme nad tím pohledem. ²⁴ Jenže vy nejste vůbec nic a vaše skutky jsou ještě mihnou — kdo si vás volí, je odporný! ²⁵ Ten, jehož vzbudím, od severu blíží se, ten, který na východě vzývá jméno mé. Po vládcích dupe jako po blátě, jako když hrncíř hlínu rozšlape. ²⁶ Kdo to říkal od počátku, abychom to věděli, kdo odedávna, abychom řekli: „On se nemýlil,“? Nikdo nic neoznámil, nikdo nic nezjevil, od vás neslyšel nikdo nic! ²⁷ Já první říkám Sionu: „Hle, už tu jsou!“ Jeruzalému dám posla se zprávou radostnou. ²⁸ Dívám se a není ani jediný, žádný z těch bohů neumí poradit; kdybych se zeptal, kdo mi odpoví? ²⁹ Hle, jak jsou všichni pouhé nic a jejich skutky jsou ještě mihnou — vzduch a nicota jsou jejich odlitky!

42 Hle, můj služebník, jehož podpořím, můj vyvolený, jehož jsem si oblíbil! Na něj svého Ducha položím, aby šel národům právo vyhlásit. ² Nebude křičet, nebude se přít, jeho hlas nebude slyšet v ulicích. ³ Nalomenou třtinu nezlomí, doutnající knot nezhasí, ale opravdové právo vyhlásí. ⁴ Nevzdá se a nepoleví, dokud nenastolí právo na zemi — ostrovy spoolehnu na jeho učení! ⁵ Tak praví Bůh — Hospodin, jenž stvořil nebe, které rozložil, jenž překlenul zemi i co raší z ní, jenž lidem na ní dává dýchání a ducha po ní chodícím: ⁶ Já Hospodin povolal jsem tě k vítězství a za ruku tě pevně uchopil; já tě ochráním. Svému lidu dám tě do smlouvy, světlem národů tě učiním, ⁷ abys slepé oči otevřel, abys vyvedl vězně z žaláře a z vězení ty, kdo sedí v temnotě. ⁸ Já jsem Hospodin — tak se jmenuji, o svoji slávu se s jiným nedělím, svou chválu nesdílím se sochami! ⁹ Hle, minulé věci nastaly a teď vám povím o nových. Ještě dříve než vyraší, vám je ohlásím. ¹⁰ Zpívejte Hospodinu novou píseň, po celém světě chvalte jej — námořníci, moře i všechno v něm, ostrovy i jejich obyvatelé! ¹¹ Ať poušť i její města zvolají i s osadami Kedarských, obyvatelé Sely ať jásají, z vrcholků hor ať křičí radostí! ¹² Hospodinu ať vzdají čest, ať ho chválí na ostrovech. ¹³ Hospodin vyrazí jako bojovník, jako hrdina se rozhorlí, válečný pokřik mocně zakřičí, na své nepřátele se oboří: ¹⁴ Už příliš dlouho mlčel jsem, zůstával tiše, držel se. Teď ale vykřiknu jako při porodu, sténat budu a lapat po dechu! ¹⁵ Zpustoším hory i pahorky, sežehnu na nich všechny rostliny, proměním řeky v ostrovy a jezera vysuším. ¹⁶ Slepé povedu cestou, kterou neznali, provedu je stezkami, o nichž netuší. Proměním před nimi tmu ve světlo a hrbolatá místa budou rovinou. Učiním pro ně toto vše a neopustím je. ¹⁷ Ale ti, kdo spoléhali na modly, ti, kdo svými bohy nazývali odlitky, takoví budou s hanbou zahrnání. ¹⁸ Hluší, poslouchajte, slepí, prohlédněte, ať vidíte! ¹⁹ Kdo je tak slepý jako můj služebník, hluchý jako posel, jehož jsem pověřil? Kdo je slepý jako ten, jehož jsem vykoupil — slepý jako Hospodinův služebník? ²⁰ Tolik jsi viděl, ale nedbal jsi, uši máš otevřené, ale neslyšíš! ²¹ Hospodin toužil ve své spravedlnosti svůj Zákon slavně zvelebit. ²² Toto je ale oloupený, ožebračený lid, všichni jsou v děrách spoutaní, všichni uvěznění v žalářích. Stali se kořistí a nebylo zachránce, uloupení byli a nikdo neřekl: „Vrať

42:1 Jehož jsem si oblíbil. Echo těchto slov slyšíme při Ježíšově křtu (Lk 3:22), čímž NZ ukazuje, že Ježíš je naplněním sz nadějí a očekávání. Idiomatická fráze (má Bůh „duši“?) by se dala přeložit

jako „v němž má vůle dochází dochází naplnění“.

Na něj svého Ducha položím. Toto slovo došlo svého naplnění na Kristu, když na něho sestoupil Duch Svatý při jeho křtu (Lk 3:22).

je zpět!“²³ Kdyby tak někdo z vás naslouchal! Kdyby tak od nynějška pozor dal!²⁴ Kdo to Jákoba vydal v plen? Kdo lupičům nechal Izrael? Kdo jiný než Hospodin, proti němuž jsme hřešili? Po jeho cestách chodit nechtěli, neposlouchali jeho učení,²⁵ a tak na ně vylil svůj hrozný hněv — válečné vřavě vydal je. Obklopily je plameny, ale nerozuměli; hořeli, ale k srdci si to nevzali.

43 Teď ale toto praví Hospodin, ten, kdo tě stvořil, Jákože, ten, kdo tě, Izraeli, zformoval: Neboj se, já jsem tě vykoupil a povolal tě jménem tvým — patříš mi!² Půjdeš-li přes vody, já budu s tebou, půjdeš-li přes řeky, nestrhně tě proud. Půjdeš-li ohněm, neshoříš, plamen tě nespálí.³ Já Hospodin jsem přece tvůj Bůh, já, Svätý izraelský, jsem tvůj spasitel. Egypt jsem dal za tebe jako zálohu, Habeší a Sábou vyplatil jsem tě.⁴ Jsi pro mne tolik drahocenný, jsi mi tak vzácný, tak tě miluji, že za tebe vyměním všechny lidi, za tvůj život dám celé národy.⁵ Neboj se, já jsem s tebou. Od východu přivedu tvé potomky, od západu tě shromáždím.⁶ Severu řeknu: „Propust' je!“ a jihu: „Nedrž je!“ Přived' mé syny zdaleka, mé dcery ze světových stran -⁷ všechny, kdo nesou jméno mé, ty, jež jsem stvořil k slávě své, ty, jež jsem udělal a zformoval.⁸ Vyved' ten slepý lid, který však má oči, všechny ty hluché, kteří mají uši.⁹ Všichni lidé ať se shromáždí, ať se společně sejdou národy. Kdo z nich nám tohle oznámil, kdo minulé věci ohlásil? Ať přivedou své svědky, ať se obhájí, ať jim dá za pravdu, kdo to uslyší.¹⁰ Vy jste mí svědkové, praví Hospodin, a můj služebník, jehož jsem vyvolil, abyste poznali a uvěřili mi a porozuměli, že já jsem. Žádný bůh nebyl přede mnou utvořen a ani po mně nebude.¹¹ Já, já sám jsem Hospodin a není spasitele kromě mne.¹² Já jsem oznámil, já zachránil a ohlásil, když jste žádné cizí bohy neměli. Vy jste mí svědkové, praví Hospodin, že já jsem Bůh.¹³ Dříve než byl den, já jsem. Z mé ruky nikdo nevyrvé. Když konám, kdo to vrátí zpět?¹⁴ Toto praví Hospodin, váš vykupitel, Svätý izraelský: Kvůli vám pošlu na Babylon kohosi a srazím všechny závory — z jáсотu Chaldeců bude úpění!¹⁵ Já jsem Hospodin, váš Svätý, Stvořitel Izraele, váš Král.¹⁶ Toto praví Hospodin, který razí cestu na moři a stezku mohutnými vodami,¹⁷ který přivádí vozy s koni a vojsko i posily nechává padnout, aby nevstali, jako knot lampy aby uhasli:¹⁸ Nevzpomínejte na věci minulé, o starých neuvažujte!¹⁹ Hle, já činím novou věc, a klíči právě teď — vy to nevíte? Ano, způsobím cestu na poušti a na pustinách potoky.²⁰ Divoká zvěř mě bude ctít, pštrosi i šakalí, že jsem způsobil vody na poušti a na pustinách potoky, abych napojil svůj vyvolený lid,²¹ lid, který jsem si vytvořil, aby mou chválu hlásali.²² Ty jsi mě ale nevzýval, Jákože, byl jsem ti, Izraeli, na obtíž!²³ Nepřivedls mi beránky k oběti zápalné, obětními hody jsi mě neuctil. K žádným darům jsem tě nenutil, neobtěžoval jsem tě kadidly.²⁴ Nekoupil jsi mi vonné koření, tukem svých obětí jsi mě nesvlažil. Zatos mě svými hříchy unavil, obtížil jsi mě svými vinami!²⁵ Já, já sám kvůli sobě smažu tvé přestupky a nevzpomenu na tvůj hřích.²⁶ Osvěž mi paměť, ať se spolu soudíme, pověz, čím bys mohl být ospravedlněn.²⁷ Už tvůj prapředek se prohřešil, tvoji mluvčí mě zradili.²⁸ Proto jsem potupil hodnostáře svatyně, vydal jsem Jákoba klatbě a Izraele potupě.

44 Teď ale slyš, Jákože, můj služebníku, slyš, Izraeli, vyvolený můj!² Toto praví Hospodin, který tě učinil, který tě v lůnu utvořil a který tě podpoří: Neboj se, můj služebníku Jákože, můj vyvolený Ješurune!³ Já vylíji vody na žíznivé a potoky na vyschlou zem. Vylíji svého Ducha na tvé símě, své požehnání na tvé potomky,⁴ takže porostou jako tráva na louce a jako vrby u řeky.⁵ Jeden řekne: „Patřím Hospodinu“ a druhý Jákobovo jméno ponese, další si na ruku napíše „Hospodinův“ a přijme jméno Izrael.⁶ Toto praví Hospodin, král a vykupitel Izraele, Hospodin zástupů: Já jsem první a já jsem poslední, kromě mě není žádný Bůh.⁷ Kdo je jako já? Ať to ohlásí! Ať mi to oznámí a vyloží! Odedávna, kdy jsem ustavil svůj lid, kdo jim oznamuje věci příští a budoucí?⁸ Neděste se, nezoufejte — vždyť jsem vám to předem jasně pověděl. Vy jste mí svědkové! Je snad nějaký Bůh kromě mě? Ne, jiná Skála není, já o žádné nevím!⁹ Výrobci model jsou zcela nicotní, to, co obdivují, jim nemůže pomoci. Sami sobě stojí za svědky, přitom nic nevidí a nic nevědí, aby se aspoň styděli!¹⁰ Kdo vyrábí boha a modlu odlévá, vůbec nic nezíská.¹¹ Ostuda čeká všechny jeho stoupence — vždyť i umělec je jen člověkem! Jen ať se všichni shromáždí, jen ať předstoupí, aby se děsit a stydět museli!¹² Kovář si bere nářadí a pracuje s ním ve výhni; tvaruje modlu kladivem, dře se s ní ze všech sil. Přitom hladoví až k umdlení ani se nenapije, až se vysílí.¹³ Řezbář tu modlu měří šňůrou a zakresluje křídou, opracovává ji dláty, rýsuje kružítky. Zhotoví z toho lidský tvar, skvělou podobiznu člověka, aby v domě seděla.¹⁴ Předtím však musel cedry pokácet, vybrat si duby nebo cypřiše; nechal je sílit mezi stromy v lese, zasadil sosnu a rostla s deštěm.¹⁵ To dřevo je pro člověka palivem — kus z něho vezme a hřeje se, kusem zatopí a chleba upeče, z kusu pak dělá boha, jemuž klaní se, zhotoví si modlu, před níž poklekne.¹⁶ Půlku dřeva spálí na ohni, na němž si maso k jídlu připraví, peče si pečeni a tou se nasytí. Když se ohřeje, říká: „Výborně! Je mi teplo, dívám se na oheň.“¹⁷ Ze zbytku dřeva si pak boha udělá, modlu, před níž se klaní a pokleká, a říká jí svou modlitbu: „Zachraň mě! Vždyť jsi můj bůh!“¹⁸ Vůbec nechápou! Vůbec nevědí! Oči mají zaslepené, takže nevidí, ničemu

nerozumí v srdcích svých.¹⁹ Nikdo se nezastaví, nepřemýšlí, nemá rozum, nepomyslí si: „Půlku jsem spálil na ohni, upekl jsem si chleba na uhlí, pekl jsem maso a nasýtil se jím. To mám teď ze zbytku dělat ohavnost, před tímhle špalkem mám teď pokleknout?“²⁰ Takový člověk se krmí popelem, oklamané srdce svádí jej. Nezachrání se, neřekne: „Nedržím v pravici prázdnou lež?“²¹ Pamatuj na to, Jákobe, pamatuj, Izraeli, že jsi můj služebník. Já jsem tě vytvořil, jsi můj služebník, nezapomenu, Izraeli, na tebe.²² Jak oblak zaženu viny tvé, tvé hříchy jak mlhu rozptýlím. Navrať se ke mně zpět — vždyť jsem tě vykoupil.²³ Jásajte, nebesa, Hospodin to učinil; radostně křičte, zemské hlubiny! Ať hory zvučně zpívají i lesy a všechny stromy v nich, neboť Hospodin Jákoba vykoupil a v Izraeli se oslaví!²⁴ Toto praví Hospodin, který tě vykoupil, který tě v lůnu zformoval: Já jsem Hospodin, který vše působí, který sám roztahuje nebesa, který překlenuje zemi zcela sám,²⁵ který maří lživá znamení a věštce v bláznův obrácí, který mudrce vrhá v zmatek a jejich vědění obrácí vniveč,²⁶ který potvrdí, co říká jeho služebník, a předpověď svých poslů naplní. Já říkám Jeruzalému: „Budeš obydlen!“ a judským městům: „Vystavěna budete!“ a pozvednu je z trosek.²⁷ Já říkám hlubině: „Vyschni, neboť vysuším tvé proudy.“²⁸ Já říkám Kýrovi: „Můj pastýř,“ neboť mou vůli zcela naplní. Řekne Jeruzalému: „Buď vystavěn!“ a chrámu: „Buď znovu založen!“

Kýros je můj pastýř

Prorok Izaiáš žil v osmém století před Kristem, k babylónskému zajetí došlo v šestém. Teologové, kteří vycházejí z naturalistických presupozic (zázraky včetně prediktivních proroctví nejsou možné), aby ve svých metodách vypadali „vědeckí“, trvají na tom, že Izaiáš nemohl znát jméno perského krále Kýrosa dvě století předtím, než se narodil, ani to, že Kýros ukončí babylónské zajetí, pustí zajatce domů a ještě zafinancuje rekonstrukci Jeruzaléma a chrámu.

Na základě svých naturalistických presupozic (nikoliv na základě textu) pak tvrdí, že kapitoly se jménem Kýros (a ty, které na ně navazují) musel napsat někdo v šestém století, a to ještě až poté, co k popisovaným událostem došlo. Tomuto neznámému, smyšlenému autoru pak říkají Deutero Izaiáš – druhý Izaiáš. Jeho existence nikdy nebyla dokázána. Platí však zásada, že skeptikové se nikdy neshodnou v tom, jakým způsobem Bibli nejlépe zpochybnit, a proto ani kritikové Izaiáše nejsou jednotní; někteří tvrdí, že existuje dokonce i třetí Izaiáš – Trito Izaiáš, rovněž hypotetický, ve skutečnosti nikdy neexistující. Kritikové se neshodnou, kde by měl končit Deutero Izaiáš a začínat Trito Izaiáš. Jako kdyby pravda byla cokoliv, co si kdo vymyslí.

V textech, které údajně pocházejí z per Deutero a Trito Izaiáše, však nikde nenajdeme textový důkaz o původu ze šestého století př.Kr. Není tam žádné určení data typu *V prvním roce vlády perského krále Kýrosa stalo se ke mně slovo Hospodino...*, jak bychom od textového důkazu očekávali.

Tabulka **Jednota Izaiášova textu** na str. 397 ukazuje, jak Nový Zákon svědčí o jednotě Izaiášovy knihy. První sloupec tabulky je novozákonní pasáž, která cituje z knihy proroka Izaiáše; druhý

sloupec uvádí uvozující formuli citace; třetí sloupec odkazuje na pasáž, citovanou z Izaiáše a čtvrtý naznačuje údajný zdroj citace římskými číslicemi: I znamená původního Izaiáše, II Deutero Izaiáše a III Trito Izaiáše.

Zpochybnit jednotu Izaiáše znamená zároveň podrýt itengritu Nového Zákona.

Není bez zajímavosti, že uvedené pasáže ze **Sk 8** jsou naplněním **Iz 56:3–7**, **III. Ř 9** a **10** obsahuje mnoho narážek na Izaiáše a jejich jazyk je echo jazyka Izaiášova.

Všeobecně uznávaný historik Josefus Flavius zmiňuje edikt krále Kýrosa (částečně citovaný též ve **2Pa 36:22–23** a **Ezd 1:1–4**). Podle Flavia je text **Iz 44** a **45** autentický; Kýrosovu horlivou snahu udělat Židům pomýšlení způsobil právě ten neuvěřitelný zázrak, že se dočetl své jméno ve svitku více jak dvě stě let starém.

V prvním roce Kýrosovy vlády, což byl sedmdesátý rok od židovské migrace do Babylóna, se Bůh slitoval nad zajatým lidem. Prorok Jeremiáš předpověděl, že poté, co budou v zajetí sedmdesát let, budou obnoveni v zemi svých otců a znovu vybudují chrám. Bůh přiměl Kýrosa napsat po celé Asii: „Tak praví král Kýros: Od chvíle, kdy mě Nejvyšší Bůh učinil králem celého obydleného světa, jsem přesvědčen, že On je ten Bůh, jehož uctívají Izraelité. On předpověděl mé jméno skrze proroky, jakož i to, že já mám zbudovat jeho chrám v Jeruzalémě.“

Kýros to věděl z četby Izajášova proroctví, vyřčeného o 210 let dříve. Užasl nad božskou mocí a byl veden touhou naplnit, co bylo napsáno. Kýros shromáždil nejvýznamnější Židy v Babylóně a řekl jim, že jim dovolí navrátit se do jejich rodné země a obnovit Jeruzalém a chrám.

Josefus Flavius: Židovské starožitnosti II:I

45 Toto pravi Hospodin svému pomazanému, Kýrovi, jehož jsem vzal za pravici, abych mu podmaňoval národy a krále před ním odzbrojil, abych mu otevíral brány a dveře nezůstaly zavřeny: ² Já před tebou půjdu a srovnám nerovnosti, rozbiji brány z bronzu, roztrhám železné závory. ³ Vydám ti tajné poklady a skrytá bohatství, abys poznal, že já jsem Hospodin, Bůh izraelský, který tě volá jménem tvým. ⁴ Kvůli svému služebníku Jákobovi, kvůli svému vyvolenému Izraeli jsem tě zavolať jménem tvým — i když mě neznáš, udělil jsem ti tituly. ⁵ Já jsem Hospodin a žádný jiný není, kromě mě není žádný Bůh. I když mě neznáš, já tě vyzbrojím, ⁶ aby od východu k západu všichni poznali, že kromě mě není ani jediný; já jsem Hospodin a žádný jiný není! ⁷ Já formuji světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím pohromu. Já Hospodin to všechno působím. ⁸ Nebesa, sešlete shůry rosu, ať spravedlnost prší z oblaků! Otevři se, země, ať spása vyraší, spravedlnost ať vzkličí spolu s ní! Já Hospodin jsem to vytvořil. ⁹ Běda tomu, kdo se hádá se svým Tvůrcem, ač je střep z hlíny, pouhý střep! Říká snad hlína hrnčírů: „Co to vyvádíš?“ Říká tvé dílo: „On je bezruký,“? ¹⁰ Běda tomu, kdo říká otci: „Cos to zplodil?“ A ženě: „Na cos měla bolesti?“ ¹¹ Toto pravi Hospodin, Izraelův Svátý, který jej utvořil: Na budoucnost se mě chcete vyptávat? O mých dětech, o díle rukou mých chcete mi dávat rozkazy? ¹² Já jsem ten, kdo zemi udělal a stvořil na ní člověka. Já jsem ten, kdo svými rukama roztáhl nebesa a celý jejich zástup ovládám. ¹³ Já ve své spravedlnosti vzbudím Kýra a všechny jeho cesty vyrovnám. On moje město znovu zbuduje a propustí mé vyhnance bez placení a bez darů, pravi Hospodin zástupů. ¹⁴ Toto pravi Hospodin: Egyptské bohatství, habešské zboží i s urostlými Sabejci přijdou k tobě a budou tví. Za tebou půjdu se svými řetězy, tobě se pokloní a pokorně vyznají: „Bůh je jen u tebe a není boha kromě něj! ¹⁵ Vskutku, ty jsi Bůh, který skrývá se, Bůh Izraele, Spasitel!“ ¹⁶ Výrobci model odejdou s ostudou, všichni společně, s hanbou a potupou. ¹⁷ Izraele však Hospodin zachrání věčným spasením. Nebudete zahanbeni ani potupeni už nikdy, navěky! ¹⁸ Nuže, toto pravi stvořitel nebe, Hospodin, ten Bůh, který zformoval zemi, který ji učinil a upevnil, který ji nestvořil, aby prázdna zůstala, ale k bydlení ji zformoval: Já jsem Hospodin a žádný jiný není. ¹⁹ Nemluvil jsem přece skrytě, v nějakém temném koutě země; neřekl jsem Jákobovým potomkům: „Hleďte mě v prázdnotě!“ Já jsem Hospodin, já mluvím pravdu a říkám, co je poctivé. ²⁰ Shromážděte se a přijďte, uprchlíci z národů, spolu přistupte! Nechápu ti, kdo dřevěné modly nosí, že se modlí k bohu, který nespasí. ²¹ Jen promluvte, předložte důkazy, můžete se spolu poradit! Kdo to odedávna předpovídal, kdo to už kdysi zvěstoval? Kdo jiný než já, Hospodin? Kromě mě jiný Bůh není, spravedlivý Bůh a spasitel — není tu žádný kromě mne! ²² Obrátte se ke mně, ať jste spaseni, všechny zemské končiny — vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není. ²³ Při sobě samém přísahám, ústy pronáším slova pravdivá, jež nelze odvolat: Předemnou každý padne na kolena a každý jazyk

Jednota Izaiášova textu

Nz pasáž	Způsob uvození citace	Citovaná pasáž	Údajný Izajáš
Mt 3:3	o kterém mluvil prorok Izaiáš	40:3	II
Mt 8:17	slovo proroka Izaiáše	53:4	II (III)
Mt 12:17	slovo proroka Izaiáše	42:1	II
Mt 13:14	Izaiášovo proroctví	6:9–10	I
Mt 15:7	Izaiáš o vás správně prorokoval	29:13	I
Mk 1:2	je psáno u proroka Izaiáše	40:3	II
Mk 7:6	Izaiáš ... prorokoval	29:13	I
Lk 3:4	v knize výroků proroka Izaiáše	40:3–5	II
Lk 4:17	knihu proroka Izaiáše	61:1–2	III
Jn 1:23	slovy proroka Izaiáše	40:3	II
Jn 12:38	slovo proroka Izaiáše	53:1	II (III)
Jn 12:39	Izaiáš ještě řekl	6:9–10	I
Jn 12:41	To řekl Izaiáš ... zahlédl ... mluvil	53:1; 6:9–10	II, I
Sk 8:28	četl proroka Izaiáše	53:7–8	II (III)
Sk 8:30	čte proroka Izaiáše	53:7–8	II (III)
Sk 8:32	Místo, které v Písmu četl	53:7–8	II (III)
Sk 28:25	Duch svatý správně řekl ... skrze proroka Izaiáše	6:9–10	I
Ř 9:27	Izaiáš pak volá	10:22–23	I
Ř 9:29	ještě předtím Izaiáš řekl	1:9	I
Ř 10:16	Izaiáš říká	53:1	II (III)
Ř 10:20	Izaiáš to říká ještě odvážněji	65:1	III

bude při mně přísahat. ²⁴ „Jen v Hospodinu,“ budou o mně říkat, „je spravedlnost a síla!“ Všichni, kdo proti němu zuřili, přijdou k němu a budou zahanbeni, ²⁵ ale všichni Izraelovi potomci dojdou v Hospodinu slávy a vítězství.

46 Padl Běl, Nabú se hroutí, zvířata vezou jejich sochy pryč; břemeny, jež jste si nosili, jsou obtížena k padnutí. ² Hroučí se, spolu padají, nemohou to břímě zachránit, musejí odejít do zajetí. ³ Slyšte mě, dome Jákobův, všichni, kdo pozůstali domu Izraelovu, vy, které hýčkám od lůna matky, vy, které od narození nosím v náručí: ⁴ Až do stáří, až do šedin já sám, to já vás podpořím; já jsem vás učinil a já vás nosím, já vás podpořím a zachráním. ⁵ Ke komu mě tedy chcete přirovnat? Kdo je podle vás jako já? S kým mě to chcete srovnávat? Což se mi někdo podobá? ⁶ Lidé sypou zlato z měšce a váží stříbro na váze — najímají zlatníka, aby jim z toho boha udělal, aby ho mohli v kleče uctívat. ⁷ Nosí ho na ramenou, tahají se s ním, on potom stojí, kde ho postaví, na svém místě stojí bez hnutí. Když k němu volají, neodpoví jim, nezachrání je z jejich soužení. ⁸ Vzpomeňte si na to a vzmužte se, vy zrádci, zamyslete se! ⁹ Vzpomeňte na věci dávno minulé, vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není, jsem Bůh a není žádný kromě mne. ¹⁰ Já od počátku oznamuji konec a odedávna, co teprv nastane. Říkám: „Má vůle stane se, udělám vše, co se mi chce.“ ¹¹ Já zavolám od východu dravce, muže své vůle ze země daleké. Co jsem řekl, to učiním, své rozhodnutí naplním. ¹² Slyšte mě, vy v srdci zatvrzelí, od spravedlnosti tak vzdálení: ¹³ Svou spravedlnost jsem přiblížil, není vzdálená, neopozdí se spása má. Já obdařím Sion spásou a Izrael svou krásou.

47 Klesni a sed' v prachu, panno, Dcero babylonská! Sed' na zemi, a ne na trůnu, Dcero chaldejská! Nikdy víc už tě nenazvou něžnou a hýčkanou. ² Chop se mlýnku a mouku mel, odlož své závoje. Vyhrň si sukni, obnaž nohy, broď se řekami! ³ Ať se ukáže tvá nahota, tvá hanba ať je odkryta! Pustím se do pomsty a nikoho neušetřím. ⁴ Náš vykupitel je Svatý Izraelův, má jméno Hospodin zástupů. ⁵ Odejdi a sed' mlčky v tmách, Dcero chaldejská! Nikdy víc už tě nenazvou nad královstvími královnou. ⁶ Rozhňeval jsem se na svůj lid a potupil své dědictví; vydal jsem ti je napospas, tys ale nad nimi lítost neměla, svým jhem jsi i starce krutě tížila. ⁷ Říkalas: „Jsem věčná královna,“ a nic sis k srdci nebrala, na konec jsi nepomyšlela. ⁸ Teď tedy slyš, ty milovnice rozkoší, která si sedíš v bezpečí a v srdci myslíš si: „Já — a kdo je víc? Nebudu vdovou, nepřijdu o děti!“ ⁹ Přejde to ale na tebe obojí v jediné chvíli, v jednom dni: staneš se vdovou a přijdeš o děti. Všechno to na tebe přijde v plnosti, spouště tvých kouzel navzdory, navzdory moci čarů tvých. ¹⁰ Ve své zlobě ses cítila bezpečná, říkala sis „Nikdo mě nevidí.“ Svou moudrostí a věděním jsi byla svedena, takže sis v srdci myslela: „Já — a kdo je víc?“ ¹¹ Proto na tebe přijde pohroma, kterou nebudeš umět zažehnat. Dopadne na tebe neštěstí, které nebudeš moci odvrátit. Náhle na tebe přijde záhuba — ani se nenadáš! ¹² Jen se teď postav se svými čary, s tím množstvím kouzel svých, jimiž ses zabývala od mládí. Třeba ti nějak prospějí, třeba někoho vystrašíš! ¹³ Vyčerpána jsi všemi těmi radami! Jen ať se teď tví astrologové postaví, hvězdopřavci se svou předpovědí na měsíc, ať tě zachrání z toho, co na tebe přichází. ¹⁴ Hle — jsou pouhá sláma, oheň spálí je, ani sebe nezachrání z moci plamene! K zahřátí tu nezůstane ani uhlí řeřavé, žádný oheň, u něhož by se dalo posedět. ¹⁵ Takto ti prospějí ti tvoji kupčící, s nimiž ses zabývala od mládí. Každý se potácí svými cestami, nezachrání tě nikdo z nich!

48 Slyšte to, dome Jákobův, vy, kdo se nazýváte jménem Izrael, vy, kdo jste vzešli z Judova semene, vy, kdo přísaháte Hospodinovým jménem, vy, kdo Boha Izraele vzýváte, ale ne v pravdě a ne poctivě, ² vy, kdo se na svaté město odvoláváte, vy, kdo se opíráte o Boha Izraele, jehož jméno je Hospodin zástupů: ³ Předem jsem oznamoval věci minulé, vlastními ústy ohlásil jsem je, náhle jsem jednal a staly se. ⁴ Že jsi zatvrzelý, věděl jsem, svaly tvé šíje že jsou železné a že máš čelo bronzové. ⁵ Proto jsem ti ty věci oznámil předem, předtím než přišly, ohlásil jsem je, abys neřekl: „Stalo se to díky mé modle, má socha to zařídila, můj odlitek!“ ⁶ Slyšel jsi o tom, teď pohleď na to vše — kdy už to uznáte? Teď ti však ohlašuji nové věci, věci tajné, o nichž jsi nevěděl. ⁷ Teď byly stvořeny, a ne dřív, dodneška jsi o nich neslyšel, abys neřekl: „O tom já přece vím!“ ⁸ Neslyšel jsi o tom, nic jsi nevěděl, tvé ucho bylo tehdy zavřené. Věděl jsem totiž, že jsi zrádce, že jsi od narození vzbouřenec. ⁹ Kvůli svému jménu svůj hněv zdržuji, kvůli své chvále se k tobě krotím, abych tě nezničil. ¹⁰ Hle — přetavil jsem tě, ač nejsi stříbrný, vyvolil jsem tě v peci soužení. ¹¹ Kvůli sobě, sobě samému to činím — proč bych se měl nechat hanobit? O svoji slávu se s jiným nedělím! ¹² Slyš mě, Jákobe, ty, Izraeli, můj povoláný: Já jsem — já jsem ten první a jsem i poslední. ¹³ Má vlastní ruka zemi založila, moje pravice nebe roztáhla; kdykoli je zavolám, v pozoru naráz musí stát. ¹⁴ Všichni se shromážděte a poslyšte: Kterýpak z bohů tohle předpověděl? Ten, jehož Hospodin miluje, vykoná jeho vůli s Babylonom, jeho ruka padne na Chaldejce. ¹⁵ Já, já sám jsem promluvil, ano, já jsem ho povolal; přivedu ho sem a jeho cesta bude úspěšná. ¹⁶ Přistupte ke mně a tohle

poslyšte: Od počátku jsem nikdy nemluvil skrytě a ve chvíli, kdy se to děje, já tam jsem. Teď mě posílá Panovník Hospodin spolu s Duchem svým.¹⁷ Toto praví Hospodin, Svätý izraelský, jenž tě vykoupil: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě učí úspěchu a vede tě po cestě, po níž bys jít měl.¹⁸ Kdybys tak poslouchal mé příkazy, tvůj pokoj by proudil jako potoky, jak mořské vlny by byl tvůj blahobyť.¹⁹ Jako písku by bylo tvého semene a tvých potomků jako zrnku v něm; jejich jméno by nikdy nevytizelo, nebylo by vymýceno přede mnou.²⁰ Vyjděte z Babylonu, unikněte Chaldecům! Zvěstujte zvučným jásosem, všude to rozhlase, vyřidte ve všech zemských končinách: „Hospodin vykoupil svého služebníka Jákoba!“²¹ Nežíznil, když je vedl pouštěmi, vyvedl pro ně vodu ze skály; rozetnul skálu a vody vytryskly.²² Hospodin praví: Není pokoje pro ničemý!

49 Poslouchejte mě, ostrovy, daleké národy, slyšte mě: Hospodin mě povolal už od narození, pojmenoval mě už v lůně matčině.² Jak ostrý meč má ústa učinil, v stínu své ruky ukryl mě; učinil ze mě vybroušený šíp a schoval si mě do toulce.³ Řekl mi: „Jsi můj služebník, Izraeli, v tobě se oslavím.“⁴ Odpověděl jsem: „Nadarmo jsem se dřel, vyčerpal jsem se marně a zbytečně.“ Mé právo je však u Hospodina, u mého Boha je má odměna.⁵ Teď ale praví Hospodin — ten, který mě v lůně zformoval, abych byl jeho služebník a přivedl k němu nazpět Jákoba, aby se Izrael k němu shromáždil (takto jsem poctěn před Hospodinovýmá očima, neboť můj Bůh je síla má) —⁶ nuže, on praví: Málo na tom, abys jako můj služebník obnovil Jákobovy kmeny a přivedl nazpět ty, kdo z Izraele přežili. Světlem národů proto činím tě, aby má spása obsáhla celý svět.⁷ Toto praví Hospodin, vykupitel Izraele, jeho Svätý, tomu, jímž lidé pohrdají a národy si ho oškliví, služebníku vládnoucích: Králové povstanou, až tě uvidí, a velmoži se pokloní kvůli Hospodinu, který je věrný, Svätému izraelskému, jenž tě vyvolil.⁸ Toto praví Hospodin: V čas milosti tě vyslyším, pomohu ti v den spasení. Já tě ochráním a dám tě lidu do smlouvy, tak abys zemi obnovil a rozdělil zpustlá dědictví,⁹ abys řekl vězňům: „Vyjděte!“ a těm, kdo jsou ve tmě: „Ukažte se!“ Podél cest se budou moci občerstvit, naleznou pastvu na všech pustých návrších;¹⁰ nebudou hladovět ani žízeň mít, žár ani slunce neublíží jim, neboť je povede Ten, jenž je soucitný, a doprovodí je mezi vodní studánky.¹¹ Všechny své hory v cestu obrátím a mé stezky budou zpevněny.¹² Hle — už přicházejí z dálky, od severu jedni, od západu další a jiní z asuánské krajiny.¹³ Jásajte, nebesa, země, raduj se, vy hory, zvučně zpívejte! Hospodin totiž svůj lid potěšil, projevil soucit ke svým ubohým!¹⁴ Sion však říká: „Hospodin mě opustil, zapomněl na mě Panovník.“¹⁵ Zapomene snad žena na své nemluvně? Nemá snad soucit s vlastním dítětem? I kdyby však ony zapomněly přece, já nikdy nezapomenu na tebe!¹⁶ Hle, vyryl jsem si tě do dlaní, tvé zdi mám stále na očích.¹⁷ Tvoji stavitelé už k tobě spěchají, ti, kdo tě bořili a ničili, jsou pryč.¹⁸ Pozvedni oči, jen se rozhlédni — ti všichni se shromáždili, aby k tobě šli. Jakože jsem živ, praví Hospodin, všechny si je připneš jako ozdoby, jako nevěsta se jimi okrášlíš.¹⁹ Ano, tvé trosky a tvé sutiny a rozvaliny tvé krajiny budou teď přeplněny obyvateli a daleko budou ti, kdo tě hubili.²⁰ Ještě ti řeknou — sama to uslyšíš — synové ve tvé bezdětnosti zplození: „Je mi tu těsno, uхни mi, ať se tu zabydlím.“²¹ Tehdy si v srdci pomyslíš: „Kdo mi je porodil? Byla jsem přece bezdětná a neplodná, odstrčená a vyhnaná — kdo všechny tyhle vychoval? Byla jsem opuštěná v samotě — kde všichni tihle vzali se?“²² Toto praví Panovník Hospodin: Hle, vztáhnou svou ruku k pohanům, zvednu korouhev na znamení národům! V náručí tvé syny přinesou, tvé dcery ponesou na ramenou;²³ králové budou tvými pěstouny a jejich kněžny tvými chůvami. Tváří k zemi se budou klanět před tebou, lízat ti budou prach na nohou a tehdy poznáš, že já jsem Hospodin a že se nezklamou, kdo ve mě doufají.²⁴ „Lze válečníka obrát o kořist? Lze tyrana o vězně připravit?“²⁵ Nuže, toto praví Hospodin: Ano, válečníci budou o vězně obráni, tyrani budou zbaveni kořisti! Já sám se postavím tvému odpůrci, já sám tvé děti zachráním!²⁶ Ty, kdo tě utiskovali, jejich vlastním masem nakrmím, svou vlastní krví se jako vínem opijí. A tehdy všichni lidé poznají, že já Hospodin jsem tvůj spasitel, Bůh Jákobův, tvůj vykupitel.

50 Toto praví Hospodin: Kde je rozlukový list vaší matky, se kterým jsem ji odehnal? Komu jsem se tak zadlužil, že bych mu vás musel odprodat? To svými hříchy jste byli zaprodáni, vaše matka zahrána je vašimi vinami!² Proč když přicházím, nikdo tu není? Proč nikdo neodpovídá na mé volání? Což je má ruka krátká k vykoupení? Nemám k vysvobození dost sil? Hle, vysušuji moře pouhým napomenutím a řeky v pouště obracím; ryby v nich páchnou, když není dost vody a žízni lekají.³ Nebesa oblékám do temnoty, zahaluji je pláštěm pytlovým.⁴ Panovník Hospodin mi dal jazyk učených, abych uměl znaveného slovem posílit. Ráno za ránem mě probouzí, probouzí mé uši, abych slyšel jako učedník.⁵ Panovník Hospodin mi uši otevřel a já se

48:16 Posílá. Celou dobu hovoří Svätý Bůh Izraele. Jeho monolog začal daleko dříve, než tato kapitola (45:18, 23; 46:3; 47:4), je tedy zřejmé, že to je pořád On, kdo mluví (48:3, 5–6, 12–13, 15–16). Jestli je to Bůh Izraele, kdo říká: „Panovník Hospodin poslal mne

a Duch jeho,“ ukazuje to na Boží Trojici ve SZ. I uživatelé Bible, kteří Trojici popírají, mají ve svých překladech tento problém, ať je to hebrejská Bible nebo Překlad Nového Světa. Srv. pozn. Ex 24:10.

49:12 Z asuánské krajiny. Reč je o Číňanech.

nevzpouzel, neodvracel jsem se zpět. ⁶Nastavil jsem svá záda bijícím a líce rvoucím za vousy; tvář jsem si nechránil před nadávkami a plivanci. ⁷Panovník Hospodin pomáhá mi, a proto nedoжду potupy; tvář jako z křemene proto nastavuji, nebudu zahanben, to vím. ⁸Blízko je Ten, který mě hájí. Kdo mě chce obvinít? Pojdme se vedle sebe postavit! Kdo chce proti mně vznášet žaloby? Ať ke mně přistoupí! ⁹Hle, Panovník Hospodin pomáhá mi. Kdo mě odsoudí? Hle, všichni se obnosí jako šaty, od molů budou sežrán! ¹⁰Kdo mezi vámi ctí Hospodina a jeho služebníka poslouchá? Kdo chodí v tmách bez paprsku světla, ten ať v Hospodinově jménu doufá, na svého Boha ať spoléhá. ¹¹Ale vy všichni, kdo rozděláváte oheň a pořizujete si pohodně, chodte si ve světle vlastního ohně, s loučemi, které zapálili jste. Z mé ruky se vám toho dostane, že ulehnete v bolestech!

51 Poslouchejte mě, kdo jdete za spravedlností, vy, kdo Hospodina hledáte: Pohledte na skálu, z níž jste vytesáni, na hlubokou jámu, z níž vykopáni jste. ²Pohledte na svého otce Abrahama a na Sáru, jež vás rodila: Když jsem ho povolal, byl jen jediný, požehnal jsem ho však a rozmnožil. ³Ano, Hospodin potěší Sion, potěší všechny jeho sutiny; jeho poušť učiní Edenu podobnou, v zahradu Hospodinovu ji obrátí. Znovu tam bude radost a veselí, zpěv a díkůvzdání tam bude znít. ⁴Dobře mě, můj lide, poslouchej, nastav mi uši, můj národe! Učení totiž vzejde ode mě, mé právo lidem zasvitne. ⁵Má spravedlnost blíží se, má spása už je na cestě, má paže národům právo přinese. Ostrovy na mě čekají, mou paži vyhlížejí s nadějí. ⁶Jen pozvedněte oči k nebi, podívejte se dolů k zemi: Nebe se rozplyne jako dým, země se jako šaty obnosí, její obyvatelé pomřou jako komáři. Má spása ale trvá navěky a má spravedlnost nikdy neskončí. ⁷Poslouchejte mě, znalci spravedlnosti, lide, který má v srdci mé učení: Vůbec se nebojte lidského pohrdání, z jejich urážek nemějte obavy. ⁸Vždyť je moli sežerou tak jako šaty, jako vlna budou červy sežrán. Má spravedlnost ale trvá navěky, pro všechny časy je mé spasení. ⁹Probud' se, probud', paže Hospodinova, obleč se silou svou! Probud' se jako za dávných dnů, za časů, jež byly od věků! Nebyls to ty, kdo rozdrtil netvora, kdo tehdy toho draka udolal? ¹⁰Nebyls to ty, kdo moře vysušil, ty ohromné vodní propasti, a udělal cestu skrz mořské hlubiny, aby je vykoupení mohli překročit? ¹¹Hospodinovi zachránění se navrátí a na Sion přijdou s jásáním, s věčnou radostí na tvářích. Tehdy je přemůže radost a veselí; zármutek a úpění je opustí. ¹²Já jsem váš Utěšitel, já sám. Co jsi zač, že se bojíš smrtelníka, člověka, jenž se trávě podobá? ¹³Zapomínáš na Hospodina, svého Tvůrce, na Toho, jenž nebe rozestřel a položil základy země. Denně žiješ v stále hrůze před hněvem utiskovatele, který se chystá k záhubě. Ale hněv utiskovatele — kde je? ¹⁴Zajatec bude brzy propuštěn; v té jámě totiž neumře, chléb mu už scházet nebude. ¹⁵Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, jenž vzdouvá moře, až jeho vlny řvou — mám jméno Hospodin zástupů. ¹⁶Svá slova vložil jsem do tvých úst, ve stínu své ruky jsem tě skryl — já, jenž jsem nebe zasadil a základy země položil, říkám Sionu: „Jsi můj lid.“ ¹⁷Probud' se, probud' se, vstávej, Jeruzaléme, který jsi z ruky Hospodinovy kalich jeho hněvu pil, který jsi až do dna vyprázdnil pohár závratí! ¹⁸(Sionskou dceru žádný nedoprovodil ze všech synů, které zplodila; za ruku ji nevzal ani jediný ze všech synů, které hýčkala.) ¹⁹Dvoji neštěstí přišlo na tebe — a kdo tě lituje? Zkáza a zhouba, hlad a meč — kdopak těší tě? ²⁰Tvoji synové leží v mráкотách na každém rohu jak antilopa lapená, pod tíhou hněvu Hospodinova, pod hrozbami tvého Boha. ²¹Proto teď slyš, ty ztrápená, ty opilá, ne však od vína: ²²Toto praví tvůj Pán a Bůh, obhájce svého lidu, Hospodin: Hle, беру ti z ruky pohár závratí! Z toho poháru, z kalicha mého hněvu nebudeš pít už nikdy víc. ²³Dám jej však do ruky tvých trapičů, kteří ti říkali: „Sehni se, ať přejdeme!“ a tys jim nastavovala hřbet jako zem, jako ulici pro chodce.

52 Probud' se, probud', Sione, svou silou obleč se! Obleč se rouchem krásy své, svaté město Jeruzaléme, neboť už do tebe nikdy nevstoupí neobřezaný a nečistý. ²Otrěs se z prachu, Jeruzaléme, zvedni se, na trůn posaď se! Strhni okovy ze svého hrdla, zajatá Dcero sionská! ³Toto praví Hospodin: Zadarmo jste se prodali, bez peněz budete vykoupeni. ⁴Toto praví Panovník Hospodin: Můj lid kdysi odešel bydlet do Egypta a nakonec ho utiskovala Asýrie. ⁵Co tedy mám teď udělat? praví Hospodin. Zadarmo byl odveden můj lid a ti, kdo mu vládnou, se mu smějí, praví Hospodin; mé jméno je stále uráženo, celé dny. ⁶Nuže, můj lid pozná jméno mé! V ten den pozná, že já jsem ten, který prohlašuje: „Hle, jsem zde.“ ⁷Jak krásné jsou na horách nohy posla dobrých zpráv, toho, kdo pokoj zvěstuje, kdo nese dobrou zvěst, toho, kdo spásu ohlašuje, kdo říká Sionu: „Tvůj Bůh kraluje!“ ⁸Slyš! Tví strážní volají, společně křičí radostí, protože vidí na vlastní oči, jak se k Sionu vrací Hospodin. ⁹Dejte se spolu do zpěvu radosti, jeruzalémské sutiny, vždyť Hospodin potěšil svůj lid — on Jeruzalém vykoupil! ¹⁰Hospodin svou svatou paži obnažil všem národům přímo na očích, aby všechny zemské končiny viděly spásu, již náš Bůh připravil. ¹¹Pryč, pryč, vyjděte odtud, nesahejte po ničem nečistém! Vyjděte zprostřed Babylonu; kdo nosíte Hospodinovo nádobí, očistěte se! ¹²Nebudete ale odcházet s chvatem, nebudete se dávat na útěk, protože Hospodin před vámi půjde a Bůh Izraele vaše řady uzavře.

¹³Hle, můj služebník uspěje; povstane, zvedne se, vyvýšen bude velice! ¹⁴Jako se nad ním mnozí zděsili, (že nelidsky byl napohled zohaven — už ani člověku nebyl podoben), ¹⁵ tak mnohé národy zase ohromí: I králové kvůli němu oněmí, až spatří nevýslovné, až neslýchané pochopí.

53 Kdo uvěřil naší zprávě? Komu se zjevila Hospodinova paže? ² Vyrostl před ním jako proutek, jako kořínek ze země vyprahlé. Nebyl nápadný ani honosný, abychom na něj hleděli, nebylo na něm vidět nic, proč bychom po něm toužili. ³ Opopvržený a opuštěný lidmi, muž utrpení a znalý bolestí, jako ten, před kterým tvář si zakrývají, opovržený — proč bychom si ho všímali? ⁴ Bolesti, jež nesl, však byly naše, naše utrpení vzal na sebe! My jsme se ale domnívali, že je od Boha trestán, bit a pokořen. ⁵ On však byl proboden naším proviněním, našimi vinami trýzněn byl; pro naše blaho snášel potrestání — byli jsme uzdraveni jeho ranami! ⁶ My všichni jsme jako ovce zabloudili, každý se na svou cestu obrátil, Hospodin ale uvalil na něj provinění nás všech. ⁷ Byl zmučen, a přestože trpěl, ústa neotevřel. Na smrt byl veden jako beránek, jak ovce před střihači oněměl, ústa neotevřel. ⁸ Vzali jej, aby byl zadržen a souzen; kdo z jeho současníků na to pomyslel? Byl totiž vyřazen ze země živých, proviněním mého lidu raněn byl. ⁹ Ač měl být pohřben se zločinci, octl se v hrobě s boháčem; nikdy se totiž nedopustil křivdy a v ústech neměl žádnou lest. ¹⁰ Hospodinovou vůlí však bylo trýznit jej, ranit jej trápením: Za vinu když sám sebe obětuje, uvidí potomstvo, bude dlouho živ a Hospodinova vůle skrze něj se zdárně naplní. ¹¹ Po svém utrpení však světlo uvidí a bude nasycen. Můj spravedlivý služebník mnohé ospravedlní; jejich viny vezme na sebe. ¹² A proto mu dávám podíl s mnohými, aby se s nesčíslnými dělil o kořist, protože sám sebe vydal smrti a počítal se mezi viníky. On to byl, kdo nesl hřích mnohých a za viníky se postavil.

54 Jásej, neplodná, která jsi nikdy děti neměla! Zpívej a křič samou radostí, která jsi nikdy nerodila! Opuštěná totiž bude mít děti — víc dětí nežli provdaná, praví Hospodin. ² Pro svůj stan udělej víc místa, plachty svých příbytků směle rozestři; roztáhni také svoje lana a zatluč kolíky. ³ Rozmůžeš se totiž doprava i doleva, národům budou vládnout tvoji potomci a zpusťlá města obsadí. ⁴ Neboj se, nebudeš zahanbena, nestyď se, nedojeď potupy. Zapomeneš na hanbu svého mládí, na potupu svého vdovství nevzpomeneš víc. ⁵ Tvým manželem je přece tvůj Tvůrce, Hospodin zástupů — to jméno má; Svatý izraelský je ti vykupitelem, Bohem vši země se nazývá. ⁶ Hospodin tě totiž zpátky zavolá jako opuštěnou, ztrápenou manželku, ženu, jež byla v mládí provdána a potom zavržena, říká tvůj Bůh. ⁷ Opustil jsem tě na kratičkou chvíli, v nesmírném slitování tě však přivinu. ⁸ Když mě na chvíli zloba přemohla, skryl jsem před tebou svoji tvář, ve věčné lásce se však nad tebou slituji, říká tvůj vykupitel, Hospodin. ⁹ Je to pro mě stejné jako za Noemových dnů, kdy jsem přísahal, že už na zem neuvedu Noemovu potopu. Právě tak nyní přísahám, že už se na tebe nerozhněvám, že už tě nebudu přísně hubovat. ¹⁰ I kdyby hory někam odešly, i kdyby se chvěly pahorky, má láska od tebe nikdy neodejde, smlouva mého pokoje se nezachvěje, praví Hospodin, jenž s tebou soucítí. ¹¹ Ach ty ztrápená, vichrem zmítaná, útěchy zbavená, hle, já tě vybuduji tyrkysovými kameny, za základ položím ti safíry. ¹² Z rubínů vytvořím tvé cimbuří, tvé brány budou třpytné granáty a tvé hradby samé vzácné kameny. ¹³ Všechny tvé děti budou Hospodinovi učedníci, budou zakoušet pokoj a blahobyť. ¹⁴ Založena budeš na spravedlnosti: Zbavena násilí bez obav budeš žít, nepřiblíží se k tobě žádné neštěstí. ¹⁵ Kdyby tě snad přesto někdo napadal, nebudu s ním já; kdokoli by tě chtěl napadnout, padne před tebou. ¹⁶ Hle, to já jsem stvořil kováře, jenž dmýchá uhlí ve výhni a vyrábí zbraně k jejich účelu; tentýž já jsem stvořil také zhoubece, aby působil záhubu. ¹⁷ Žádná zbraň chystaná na tebe se nezdaří a každý jazyk, jenž tě obviňuje, usvědčíš. Toto je dědictví služebníků Hospodinových a vítězství, jež jim zajistím, praví Hospodin.

55 Ach, všichni žízňaví, pojdte k vodě, i vy, kdo nemáte žádné peníze! Pojdte, kupujte a jezte, pojdte, kupujte bez peněz víno a mléko bezplatně! ² Proč utrácíte peníze nikoli za chléb a svůj výdělek za to, co

Vzdělávací systém

Hasmoneovci, Židé v mezizákonní době, kladli velký důraz na vzdělání pro všechny, dostupné v každé vesnici (srv. čl. [Nazaret Mt 2](#). Kromě jiného byla jejich motivací snaha naplnit verš [54:13](#). Synagogální školy se dělily na (1) bet sefer (dům knihy), kde se všechny děti od pěti let učily Tóře; (2) bet talmud (dům učení), kde si chlapci osvojo-

vali znalost Písma, orální Zákon a dovednost klást dobré otázky (srv. [pozn. Lk 2:46](#)) a (3) bet midraš (dům studia) pro studijní typy, kteří se pod vedením učitelů Zákonu (rabinů) učili celé Písmo zpaměti, stejně jako vztah mezi psaným a orálním Zákonem. Srv. [pozn. Sk 22:3](#).

nenasycuje? Poslechněte raději mě a jezte, co je dobré, potěšte svou duši lahodným pokrmem. ³ Nakloňte ucho a pojdte ke mně, poslouchejte a živi budete. Věčnou smlouvu chci s vámi uzavřít, potvrdit lásku, již jsem Davidovi zaslíbil. ⁴ Hle, učinil jsem ho svědkem pro lidi, aby vedl a učil zástupy. ⁵ Hle, zavolaš národy, které neznal jsi, a národy, jež tě neznaly, k tobě poběží kvůli Hospodinu, tvému Bohu, kvůli Svatému izraelskému, jenž tě oslaví. ⁶ Hleďte Hospodina, dokud je k nalezení, volejte k němu, dokud blízko je. ⁷ Ničema ať svou cestu opustí a hříšný člověk své smýšlení. Ať se vrátí k Hospodinu — slituje se nad ním; k našemu Bohu, který štědře odpouští. ⁸ Mé smýšlení není vašim smýšlením a vaše cesty nejsou mými cestami, praví Hospodin. ⁹ Jako je vysoko nebe nad zemí, tak jsou mé cesty nad vašimi cestami, tak je mé smýšlení nad vašim smýšlením. ¹⁰ Jako z nebe padá déšť a sníh a znovu se tam nevrací, ale zavlažuje zemi a zúrodnuje ji k plození, aby dávala zrno rozsévači a chléb tomu, kdo jí - ¹¹ takové je i mé slovo, jež z mých úst vychází: nenavrátil se ke mně s prázdnou, ale vykoná, co chci; úspěšně naplní své poslání. ¹² Ano, vyjdete s radostí, doprovázeni v pokoji. Hory a pahorky vám budou zpívat vstříc, tleskat vám budou všechny stromy na polích. ¹³ Místo křoví pak vyroste cypřiš a myrta místo kopřivy. Hospodin si tím jméno způsobí — věčné znamení, které nezmizí.

56 Toto praví Hospodin: Dodržujte právo, jednejte spravedlivě — vždyť má spása už je blízko, má spravedlnost zjeví se! ² Blaze člověku, který tak jedná, lidskému synu, který na to dbá: Zachovává sobotu, aby ji neznasvěcoval, zdržuje svou ruku od všeho zla. ³ Ať tedy neříká žádný cizinec, který se připojil k Hospodinu: „Hospodin mě zcela jistě vyloučí ze svého lidu.“ Ať také neříká žádný kleštěnec: „Jsem podobný suchému stromu.“ ⁴ Neboť toto praví Hospodin: Kleštěncům, kteří zachovávají mé soboty, kteří se pro mou vůli rozhodli a drží se mé smlouvy, ⁵ dám ve svém domě a mezi svými zdmi pomník a jméno nad syny i dcery. Věčné jméno jim udělím, jméno, jež nikdy nezmizí. ⁶ Cizince, kteří se k Hospodinu připojí, aby mu sloužili, aby Hospodinovo jméno milovali a byli mu služebníky, všechny, kdo chrání sobotu před znesvěcením a drží se mé smlouvy - ⁷ ty všechny přivedu na horu své svatosti a oblažím je ve svém domě modlitby. Jejich zápaly a jejich oběti dojdou zalíbení na mém oltáři a můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy. ⁸ Tak praví Panovník Hospodin, který shromažďuje rozehnaný Izrael: Shromáždím k němu ještě další, k těm, kdo už byli shromážděni. ⁹ Všechna polní i lesní zvířata, pojdte žrát! ¹⁰ Strážní Izraele jsou samí slepci, nevědí vůbec nic; všichni jsou němí jako psi, co ani štěkat neumí; polehávají se svými sny, svůj spánek milují. ¹¹ Jsou to tak nenažraní psi, že se neumějí nikdy nasytit. A to jsou pastýři! Nemají porozumění, každý se na svou cestu obrátil, všichni se zajímají jen o svůj zisk. ¹² „Pojďte,“ vykřikují, „víno chci! Pivem se pojdme zpít! Zitrtek bude právě takový, jen toho bude ještě víc!“

57 Spravedliví umírají a nikomu to nevadí; zbožní lidé navždy odcházejí a nikdo na to nemyslí, že spravedliví odcházejí před neštěstím. ² Odcházejí v pokoji, odpočívají na loži, kdo přímou cestou kráčeli. ³ Teď ale přistupte, vy synové čarodějky, vy plémě nevěrníka a nevěstky! ⁴ Komu se to posmíváte? Komu se pošklebujete, na koho jazyk vyplazujete? Copak nejste děti vzpoury, nejste plémě lži? ⁵ Vášnivě smilníte v posvátných hájích a pod kdejakým stromem košatým; zabijíte své děti v roklich pod skalními útesy! ⁶ Mezi balvany v roklich najdeš svůj úděl, právě ony budou tvým osudem. Vždyť právě jim vyléváš úlitby, jim přinášíš své moučné oběti. Copak mě tyto věci obměkčí? ⁷ Na vysoké a strmé hoře sis lože ustlala, na ni jsi stoupala, abys tam obětovala. ⁸ Za svými dveřmi, za svými veřejemi postavila sis památník. Daleko ode mě ses vyslékla, vystoupila na lože a doširoka odkryla; smlouvou ses s nimi spojila, jejich lože milovala, na úd zírala! ⁹ S olejem jsi za Molochem chodila, byla jsi samá vonná mast; do dalek jsi své posly vyslala, sestoupila jsi až do pekla. ¹⁰ Tou spoustou cest ses unavila, neřekneš ale: „Marná námaha!“ V tom svém údu jsi život nalezla, a tak jsi nepolevila. ¹¹ Koho ses tolik děsila a bála, že jsi zradila? Na mě sis ani nevzpomněla, vůbec jsi na mě nedbala! To proto, že jsem tak dlouho mlčel, přestala jsi mě mít v úctě? ¹² Já sám odhalím spravedlnost tvou i tvé skutky — a k ničemu ti nebudou. ¹³ Až budeš volat o pomoc, nech se zachránit tou svou sebrankou! Všechny ty modly přece vítr odnese, odvané je už pouhý dech. Kdo se však ke mně uchýlí, dostane zemi za dědictví a obdrží horu mé svatosti. ¹⁴ On říká: Budujte, budujte, cestu připravte, překážky z cesty mému lidu odkliděte! ¹⁵ Toto praví ten Vznešený a Vyvýšený, jenž žije ve věčnosti a má jméno Svatý: Žiji vysoko a ve svatosti, ale i s tím, kdo je sklíčený a pokorný, abych oživil ducha pokorných, abych oživil srdce sklíčených. ¹⁶ Nebudu stále vznášet výčitky, nebudu se hněvat navěky — vždyť by se přede mnou každý duch zhroutil, každá duše, již jsem učinil! ¹⁷ Rozlítl jsem se nad hříchem jejich lakoty, bil jsem je ve svém hněvu skryt, oni však stále po svém odcházeli pryč. ¹⁸ Viděl jsem jejich cesty — přesto je uzdravím, znovu je povedu a útěchu jim navrátím, ¹⁹ ovoce chvály

56:6 Cizince. Abrahamovo požehnání (Gn 12:3) je určeno všem národům. Všichni mohou dojit spásy skrze Abrahamova potomka, syna Davidova – Ježíše Krista. Kdo je identifikován s ním, je potomek

Abrahamův (Ga 3:7); není rozdílu mezi tím, kdo se do Abrahamovy rodiny narodil, a tím, kdo byl do ní adoptován (Ga 3:26–28).

stvořím pro jejich rty. Pokoj! Pokoj vzdáleným i blízkým, praví Hospodin. Já je uzdravím.²⁰ Ničemové však budou jak moře bouřící, jež nemůže se utišit a jehož vlny kalným bahnem zmitají.²¹ Můj Bůh praví: Není pokoje pro ničemý!

58 Křič z plna hrdla, ze všech sil, pozvedni hlas jako polnici. Ohlas mému lidu jeho provinění, domu Jákobovu jeho hřích.² Den co den mě prý hledají, mé cesty by rádi poznali! Jako národ, jenž se spravedlivě chová a neopouští zákony svého Boha, tak mě žádají o spravedlivé soudy, rádi by byli v Boží blízkosti!³ Říkají: „Proč se postíme, když se na to nedíváš? Pokorujeme se hladem, a ty si toho nevšímáš?“ Jen se podívejte — v postní den si děláte, co chcete, všechny své dělníky ale honíte.⁴ Vaše pústy působí jen sváry a rozbroje, vaše krutá pěst dopadá na druhé. Nemůžete se postit tak jako dnes, abyste byli vyslyšeni v nebi nahoře!⁵ To že je púst, který se líbí mně? Den, kdy má člověk hladovět? Kdy má jak rákos hlavu naklánět a stlát si pytle a popelem? Jak můžeš tohle nazývat postem, dnem, který má Hospodin v oblibě?⁶ Není snad toto púst, který se líbí mě — uvolnit ty, kdo jsou v krutých okovech, rozvázat ty, kdo vězí v provazech, propustit utlačované jako svobodné, takže každé jeho zlomíte?⁷ Nemáš se raději s hladovým o chléb podělit, ubohým bezdomovcům svůj dům otevřít? Když vidíš nahého, nemáš jej přiodít, přestat být netečný k vlastním příbuzným?⁸ Tehdy jak svítání tvé světlo vytryskne a tvé zdraví rychle rozkvetne; tvá spravedlnost tě bude předcházet a Hospodinova sláva tvé řady uzavře.⁹ Tehdy zavoláš a Hospodin vyslyší tě; o pomoc vykřikneš a řekne: Jsem zde! Když ze svého středu útlak odvrhneš, ukazování prstem a řeči zlé,¹⁰ hladovému když se štědre nabídněš a nasytíš duše ztrápené, tehdy tvé světlo vzejde v temnotě a tvá noc bude jako poledne.¹¹ Tehdy tě Hospodin stále povede, nasytí tvou duši i v zemi vyprahlé a tvým kostem dodá na síle. Budeš se podobat zavlažené zahradě, budeš jako pramen, jehož voda nevyschne.¹² Kdo vzejdou z tebe, zbudují dávné sutiny; základy minulých pokolení znovu vystavíš. Budou tě nazývat stavitelem zbořenin a obnovitelem cest, aby se dalo žít.¹³ Když se tvá noha vyhne sobotě, aby sis v můj svatý den nedělal, co chceš, když budeš sobotu nazývat svým blahem, Hospodinovým svatým a slavným dnem, a budeš ji slavit tak, že upustíš od svých cest, aby sis nedělal, co chceš, a s řečmi přestaneš,¹⁴ tehdy v Hospodinu rozkoš nalezněš a já tě dovedu na výšiny země, abys užíval dědictví svého otce Jákoba. Tak promluvila ústa Hospodinova.

59 Hle — ruka Hospodinova není krátká, aby zachraňovat nemohla, jeho ucho není zalehlé, aby neslyšel!² Vaše viny jsou však překážka mezi vámi a vašim Bohem, vaše hříchy vám skryly jeho tvář, aby neslyšel.³ Vždyť máte dlaně potřísněné krví a prsty plné vin; vaše rty mluví samé lži, váš jazyk mumlá podlosti.⁴ Nikdo nevolá po spravedlnosti, nezastává se věrnosti. Doufají v nicotu, mluví lži, počnou trápení a rodí neštěstí.⁵ Hadí vejce vyseděli, pavoučí síť osnují. Kdo jejich vejce pozře, zemře; rozmáčkne-li je, zmije vyleze!⁶ Jejich pavučiny se na šat nehodí, neobléknou se tím, co zhotoví. Jejich činy jsou zločiny, na jejich dlaních lpí násilí.⁷ Jejich nohy běží k neštěstí, spěchají prolévat krev nevinných. Jejich myšlenky jsou jen zlomyslnosti, zkáza a zhouba jsou jejich průvodci.⁸ Cestu pokoje vůbec neznají, v jejich stopách je jen bezpráví. Svě stezky pokroutili natolik, že tudy kráčející pokoj neznají.⁹ Proto je od nás právo daleko, proto k nám nedosahuje spravedlnost! Čekáme na světlo, a hle — tma; na úsvit, ale kráčíme v temnotách.¹⁰ Jak slepí se plížíme podél zdi, šmátráme jako bez očí. O poledni klopytáme jako v půlnoci, mezi siláky jsme jako umrlci.¹¹ Všichni mručíme jako medvědi, tklivě naříkáme jako holubi. Čekáme na právo, ale žádné není, na spásu, ale ta je pryč.¹² Mnoho je před tebou našich vin, svědčí proti nám náš vlastní hřích; zůstávají nám naše provinění, uznáváme své zločiny.¹³ Vzpouru a zradu proti Hospodinu, odvrácení se od Boha, řeči o násilí a o útlaču, mumlání lží, jež naše srdce zplodila.¹⁴ Právo je zpátky zahnáno, spravedlnost zůstala kdesi daleko; pravda ulicemi klopytá, poctivost nesmí do města.¹⁵ Pravda se vytratila a ten, kdo se straní zla, je vydáván napospas. Hospodin vidí a nelíbí se mu to, že právo zmizelo.¹⁶ Když viděl, že tu není žádný zastánce, že tu není ani jeden, zhrozil se. Svou vlastní paží proto spásu způsobil, vlastní spravedlností se posílil.¹⁷ Jako pancířem se oblékl spravedlností, na hlavu vzal si přilbu spasení. Jako šaty vzal si roucho pomsty, pláštěm horlivosti se zahalil.¹⁸ Jak si zasluhují, tak jim odplatí, hněv má pro protivníky, odplatu pro soky; i ostrovům odplatí, jak si zaslouží.¹⁹ Na západě budou Hospodinovo jméno ctít a jeho slávu tam, kde slunce vychází, neboť se jako prudká řeka přivalí, hnaná kupředu dechem Hospodinovým.²⁰ K Sionu přijde Ten, jenž je vykoupí — k těm, kdo v Jákobovi opouštějí hřích, praví Hospodin.²¹ A toto bude má smlouva s nimi, praví Hospodin: Můj Duch, který je na tobě, a má slova, jež jsem vložil do tvých úst, se nevzdálí od tvých úst ani od úst tvých potomků ani od úst potomků tvých potomků, praví Hospodin, od nynějška až navěky.

60 Vstávej, zaskvěj se, tvé světlo už je tu, Hospodinova sláva vzešla nad tebou!² Hle, tma přikryje zemi a soumrak národy, nad tebou ale vzejde Hospodin, jeho sláva nad tebou se objeví.³ Ke tvému světlu

půjdou národy a králové k jasů tvého svítání. ⁴Jen zvedni oči, kolem se rozhlédni — ti všichni se k tobě shromáždí; tvoji synové přijdou z krajů dalekých, tvé dcery budou přineseny v náručí. ⁵Až to uvidíš, celý se rozzáříš, samým úžasem se ti srdce rozbuší: obrátí se k tobě mořské poklady, bohatství národů k tobě zamíří. ⁶Stáda velbloudů tě zaplaví, dromedáři z Midiánu a z Efy, přijdou i všichni ze Sáby se zlatem a vonným kořením, aby Hospodinovy chvály hlásali. ⁷Všechny ovce z Kedaru se k tobě shromáždí, poslouží ti i nabajotští berani; budou přijati za obět na mém oltáři, a tak dům své slávy oslavím. ⁸Kdo se to slétají jako oblaky, jako holubi k svému hnízdišti? ⁹Na mě zajisté čekají ostrovy a mořské lodi jsou mezi prvními, aby tvé syny z dálky přivezly a jejich stříbro i zlato s nimi, kvůli jménu Hospodina, tvého Boha, Svatého Izraelova, jenž tě oslaví. ¹⁰Cizinci zbudují tvoje zdi a jejich králové ti poslouží. Ano, ve svém hněvu jsem tě bil, ve své přízni se ale nad tebou slituji. ¹¹Tvé brány zůstanou stále otevřeny, nebudou zavírány ve dne ani v noci, aby k tobě přišlo bohatství národů i jejich králové ve vítězném průvodu. ¹²Národ a království, jež ti neslouží, zahynou; takové národy v troskách zaniknou. ¹³Sláva Libanonu k tobě zamíří, cypřiše a jilmy spolu s jedlemi, aby ozdobily moji svatyni, podnoží svých nohou abych oslavil. ¹⁴Ponížene k tobě přistoupí synové těch, kdo tě trápili; všichni, kdo tebou pohrdli, se u tvých nohou pokloní a budou tě nazývat: Město Hospodinovo, Sion Svatého izraelského. ¹⁵Místo abys byla opuštěná a neoblíbená, takže skrze tebe nikdo nechodil, způsobím, abys věčnou chloubou byla, všem pokolením budeš radostí. ¹⁶Mléko národů budeš pít, sát budeš z prsů královských a poznáš, že já Hospodin jsem tvůj spasitel, Bůh Jákobův, tvůj vykupitel. ¹⁷Místo bronzu přinesu ti zlato a místo železa stříbro; místo dřeva přinesu ti bronz a místo kamení železo. Tvým správcem tehdy učiním pokoj, tvým vládcem bude spravedlnost. ¹⁸Ve tvé zemi už nebude slyšet o násilí, o zkáze a zhoubě na tvém území. Svě hradby tehdy nazveš Spása a svoje brány Chvála. ¹⁹Slunce už ti nebude světlem ve dne, nebude ti svítit ani záře měsíce — Hospodin bude tvým věčným světlem, tvůj Bůh ti bude ke slávě! ²⁰Tvé slunce už nikdy nezapadne, neubude už z tvého měsíce — Hospodin bude tvým věčným světlem, dny tvého truchlení skončí se. ²¹V tvém lidu budou všichni spravedliví a obdrží zemi navěky. Oni jsou výhonek, jenž jsem zasadil, dílo mých rukou, v němž se oslavím. ²²Z toho nejmenšího bude kmen, nepatrný bude mocným národem. Já jsem Hospodin; v pravý čas to rychle učiním.

61 Duch Panovníka Hospodina na mně spočívá, abych nesl dobré zprávy ubohým. Poslal mě ovázat srdce ztrápených, vyhlásit svobodu zajatým a propuštění spoutaným, ²vyhlásit Hospodinovo léto milosti a den pomsty našeho Boha, potěšit všechny plačící, ³posílit na Sionu truchlící, dát jim věnec místo popela, olej radosti místo truchlení a oděv chvály místo skleslosti. Budou je nazývat: Duby spravedlnosti, stromy, jež Hospodin zasadil, aby se na nich oslavil. ⁴Zbudují dávné sutiny, trosky minulosti opraví, zbořená města obnoví, jež po věky byla troskami. ⁵Pastýři vašich stád budou cizinci, vaši oráči a vinaři budou lidé z ciziny. ⁶Vás ale nazvou: Hospodinovi kněží, budou vám říkat: Našemu Bohu sloužící. Bohatstvím národů se budete sytit, oblečete se do jejich nádhery. ⁷Místo své hanby budete mít dvojitý podíl, místo své potupy budete jásat nad svým dědictvím. V jejich zemi získáte dvojitý podíl, budete obdařeni věčnou radostí. ⁸Já Hospodin totiž právo miluji a nenávidím okrádání a příkoří; proto je odměním ve své věrnosti a uzavřu s nimi smlouvu navěky. ⁹Jejich símě bude známé mezi pohany a jejich potomci mezi národy: Všichni, kdo je uvidí, tehdy uznají, že jsou símě, kterému žehná Hospodin. ¹⁰V Hospodinu se šťastně raduji, má duše mého Boha velebí, neboť mě oblékl rouchem spásy a pláštěm spravedlnosti mě zahalil jako ženicha s věncem ozdobným, jako nevěstu okrášlenou šperky. ¹¹Tak jako země plodí své rostliny a zahrada dá vzklíčit svému semeni, tak dá Panovník Hospodin vzklíčit spravedlnosti a chvále před všemi národy.

62 Kvůli Sionu nezůstanu mlčet, kvůli Jeruzalému neutiším se, dokud jeho spravedlnost nevzejde jak rzbřesk a jeho spása nevzplane jako pochodeň. ²Národy spatří tvoji spravedlnost i všichni králové slávu tvou a tehdy dostaneš nové jméno, jež ti Hospodinova ústa vyberou. ³V Hospodinově ruce budeš slavnou korunou, v dlani svého Boha královskou čelenkou. ⁴Už nikdy ti nebudou říkat Opuštěná, tvoji zem nebudou nazývat Pustinou. Budou ti říkat Oblíbená a tvoji zem nazvou Provdanou — ano, Hospodin se bude v tobě kochat, tvá země znovu bude manželkou! ⁵Jako se mládenec žení s pannou, tak se tvůj Stavitel ožení s tebou; ženichovo štěstí nad nevěstou zakusí tvůj Bůh nad tebou! ⁶Jeruzaléme, na tvých zdech jsem ustanovil strážné, kteří celý den a celou noc nikdy neztichnou. Vy, kdo Hospodina upomínáte, nedopřávejte si pokoje ⁷a ani jemu pokoj nedejte, dokud neobnoví Jeruzalém a dokud nezpůsobí, aby byl slavný na zemi. ⁸Hospodin přísahal svou pravici, svou mocnou paží přísahal: Už nikdy nedám tvé obilí tvým nepřítelům sníst; už nikdy nevypijí cizinci víno, s nímž ses tak namáhal. ⁹Ženci budou jíst obilí a chválit Hospodina, česači budou víno pít na mých

61:1 Tento verš (a část následujícího) čte Ježíš v synagoze v Nazaretě, kde posluchače ubezpečil, že jsou právě svědky naplnění

tohoto prorocství (Lk 4:18–19). Odtud pochází výraz „Mesiáš“ – Pomazaný.

svatých nádvořích. ¹⁰ Projděte, projděte branami, připravte cestu pro můj lid! Budujte, budujte silnici, vyberte kamení, zvedněte korouhev pro národy! ¹¹ Hle, Hospodin nechá provolat do všech konců světa: „Řekněte Dceři sionské — hle, tvůj Spasitel už jde! Hle, jeho odplata jde s ním, jeho odměna ho předchází!“ ¹² Tvé syny nazvou: Svatý lid, Vykoupení Hospodinovi, a tebe nazvou: Vyhledávané, Město, jež není opuštěné.

63 Kdo to přichází z Edomu, z Bosry v rouchu rudě zbarveném? Kdo to v hávu svého majestátu kráčí vpřed v ohromné síle své? Já, který spravedlnost vyhlašuji, já, mocný k vítězství! ² Proč jsou tvé šaty rudé krví jak roucho toho, kdo šlape lis? ³ Já sám jsem šlapal vinnou káď a nikdo z národů se ke mně nepřidal. Ve svém hněvu jsem je pošlapal, ve své prchlivosti rozdupal, až mi jejich krev na šaty stříkala, všechna má roucha jsou nasáklá. ⁴ V srdci jsem toužil po dni pomsty; konečně přišlo mé léto odplaty. ⁵ Když jsem viděl, že není žádný pomocník, zhrozil jsem se, že v nikom není opory. Svou vlastní paží jsem proto spásu způsobil, vlastní prchlivostí jsem se posílil. ⁶ Ve svém hněvu jsem šlapal národy, svou prchlivostí jsem je opojil, jejich krev jsem nechal crčēt na zemi. ⁷ Hospodinovu lásku připomínat chci a činy, za které chválu zaslouží — za všechno, co pro nás Hospodin učinil, za to, jak velmi byl k domu Izraele laskavý, za veliké slitování, které jim projevil, za jeho velikou lásku k nim. ⁸ Prohlásil: „Vždyť jsou můj lid, moji synové, ti mě nezradí,“ a přinesl jim spasení. ⁹ Sám trpěl každým jejich trápením, posílal svého anděla, aby je zachránil. Ve své lásce a smilování je sám vykoupil, zvedal a nosil je po všechny dávné dny. ¹⁰ Oni se ale bouřili a jeho svatého Ducha trápili; a proto se jim v nepřitele obrátil a sám bojoval proti nim. ¹¹ Potom vzpomínali na dávné dny, na Mojžíše a jeho lid: Kde je Ten, který je vedl mořem spolu s pastýřem svých stád? Kde je Ten, který jim vložil do nitra svého svatého Ducha; ¹² který je vedl svou slavnou paží po Mojžíšově pravici; který před nimi vody rozdělil, aby si získal jméno navěky; ¹³ který je vedl skrze hlubiny bez klopýtnutí jak koně na pláni? ¹⁴ Jako když dobytek schází do údolí, tak je Hospodinův Duch vedl k odpočinutí. Takto jsi doprovázel svůj lid, abys své jméno proslavil. ¹⁵ Pohlédni z nebe, jen se podívej z příbytku svatosti a slávy své: Kde je tvá horlivost a síla tvá? Tvé hluboké slitování se nám vyhýbá! ¹⁶ Vždyť ty jsi přece Otec náš; i kdyby nás neznal Abraham a Izrael se o nás nestaral, ty, Hospodine, jsi Otec náš, od věků máš jméno Vykupitel náš. ¹⁷ Proč jsi nás, Hospodine, nechal z tvé cesty zabloudit? Zatvrdil jsi naše srdce, abychom tě nectili? Vrat se už zpátky kvůli služebníkům svým, kvůli kmenům svého dědictví! ¹⁸ Nakrátko tvůj lid vlastnil tvou svatyni, než ji naši nepřátelé celou zdupali. ¹⁹ Jsme jako ti, kterým nevládneš už věky, jako ti, kteří už tvé jméno nenosí. Kéž bys tak roztrhl nebe a sestoupil, aby se před tebou hory roztřáslly!

64 Jako když oheň zapálí roští a vodu v hrnci uvaří, tak ať tví nepřátelé tvé jméno poznají, ať se před tebou třesou národy! ² Jako když jsi konal své nečekané divy — sestoupils a před tebou se hory roztřáslly! ³ Od věků nikdy nikdo neslyšel, nikdo svým okem neviděl, že by nějaký Bůh kromě tebe tak jednal s těmi, kdo čekají na něj. ⁴ Zastáváš se těch, kdo rádi žijí správně, kdo na tvých cestách myslí na tebe. Hle, rozlil ses, že jsme stále hřešili. Můžeme snad být spaseni? ⁵ Všichni jsme jako někdo nečistý, všechna naše spravedlnost jak hadry té, jež krvácí. Všichni vadneme jako list, jako vichrem unášeni svými vinami. ⁶ Nikdo tvé jméno nevzývá, nikdo se neprobouzí, po tobě nesahá, když jsi před námi skryl svou tvář a našim vinám nás vydal napospas. ⁷ Ty jsi však, Hospodine, Otec náš, my hlína jsme a ty Tvůrce náš, tvá ruka nás všechny uhnětla. ⁸ Nehněvej se, Hospodine, přespříliš, nevzpomínej navěky na náš hřích. Prosíme tě, už na nás pohlédni — my všichni jsme tvůj lid! ⁹ Tvá svatá města jsou zpustošena, ze Sionu je pustina, Jeruzalém leží v sutinách. ¹⁰ V tom našem svatém a slavném chrámě kdysi chválili tě naši otcové — teď je z něj ale jen spáleniště, vše, co nám bylo drahé, je zničené! ¹¹ Budeš se přes to vše, Hospodine, držet zpět? Budeš mlčet a pokořovat nás bez konce?

65 Odpovídal jsem těm, kdo se neptali, dal jsem se najít těm, kdo o mě nestáli. Národu, který mé jméno nevzýval, jsem říkal: „Jsem tu! Jsem tu!“ ² Po celé dny jsem ruce vztahoval k lidu buřičů, kteří chodí cestou nedobrou za vlastní představou. ³ Ten lid mě stále dráždí tváří v tvář, když obětují v zahradách, kadidlo páli na cihlách, ⁴ vysedávají při hrobkách, kde v noci drží stráž a jedí maso podsvinčat — v jejich hrncích je hnusná polévka! ⁵ Přitom říkají: „Zůstaň tam a nechoď blíž, neboť jsem svatější než ty!“ Takoví mě dráždí jak v nose dým, jak oheň hořící celé dny. ⁶ Hle, toto stojí psáno přede mnou: Nebudu mlčet, ale odplatím, vrchovatě naplním jejich klín - ⁷ za to, jak jste se provinili i s vašimi otci, praví Hospodin. Protože na horách kadidlo obětovali, protože mě uráželi na návrších, za tehdejší skutky s nimi vyrovnám účty, naplním jejich klín. ⁸ Toto praví Hospodin: Jako když v hroznu najdou zdravé víno a řeknou: „Nenič ho, zbylo v něm něco dobrého,“ tak i já naložím se svými služebníky: Všechny je nezničím. ⁹ Z Jakobových beder vzbudím potomky, z Judy vzejde ten, kdo mé hory obsadí; moji vyvolení je obsadí, moji služebníci v nich budou žít. ¹⁰ Můj lid — ti kdo mě hledají — budou mít v Šáronu ovčí pastviny, jejich skot odpočine v achorském údolí. ¹¹ Ale vás, kdo jste

Hospodina opustili, vás, kdo jste zapomněli na horu mé svatosti, vás, kdo jste Štěstěně stůl prostírali, vás, kdo jste Osudu číše plnili - ¹² nuže, vás tedy odsoudím k meči, všichni se skloníte a budete pobíti, neboť jsem volal, a vy jste neodpovídali, mluvil jsem, a vy jste neposlouchali, ale páchali jste, co je zlé v mých očích, zvolili jste si, co se mi nelíbí. ¹³ Nuže, toto praví Panovník Hospodin: Hle, moji služebníci budou jíst, vy však budete hladoví. Hle, moji služebníci budou pít, vy však budete žížeň mít. Hle, moji služebníci se budou veselit, vy však budete zklamaní. ¹⁴ Hle, moji služebníci budou zpívat štěstím, vy však budete křičet bolestí, kvílet budete samou úzkostí. ¹⁵ Svě jméno zanecháte vyvoleným mým, aby je používali pro kletby: „Ať tě Panovník Hospodin zahubí!“ Svým služebníkům však dá jméno jináčí. ¹⁶ Kdo bude na zemi dávat požehnání, bude to činit při Bohu pravdy; kdo bude na zemi přísahat, při Bohu pravdy to udělá. Minulá soužení budou zapomenuta, ukryta budou před máma očima. ¹⁷ Hle — já stvořím nové nebe a novou zem; na minulé věci se zapomene, nikdo už nebude o nich přemýšlet. ¹⁸ Nuže, radujte se a buďte šťastní navěky z mého stvoření: Hle — já stvořím Jeruzalém ke štěstí a jeho lid k radosti. ¹⁹ Sám budu šťastný z Jeruzaléma, ze svého lidu se budu radovat — vzdýt už v něm nebude slyšet pláč, křik se tam nebude už nikdy rozléhat! ²⁰ Už nikdy tam nebude dítě, které by zemřelo po pár dnech, a nebude tam ani stařec, který by nenaplnil svůj věk. Ten, kdo zemře ve sto letech, bude mladíkem, a ten, kdo sta let nedosáhne, bude za proklatce. ²¹ Budou si stavět domy a bydlet v nich, sázet vinice a jejich plody jíst. ²² Nebudou stavět, aby bydleli jiní, nebudou sázet, aby to jiní zhlтали. Můj lid bude žít, tak jako žijí stromy, dílo svých rukou si mí vyvolení užijí. ²³ Už se nebudou marně dřít, nebudou plodit děti do hrůzy; jsou přece símě, kterému žehná Hospodin — oni i jejich potomci! ²⁴ Ještě než zavolají, já jim odpovím; ještě než domluví, já je vyslyším. ²⁵ Vlk a beránek se budou spolu pást, lev jako dobytče bude slámu žrát, pokrmem hada bude prach. Už žádná zloba, už žádná záhuba nikde na celé mé svaté hoře, praví Hospodin.

66 Toto praví Hospodin: Nebe je můj trůn, zemi mám u nohou jako podnožku. Kde mi to chcete stavět dům? Kde má být místo, kde bych spočinul? ² Vzdýt jsem to všechno svou rukou učinil, a tak všechno vzniklo, praví Hospodin. Všimám si ale ztrápených a v duchu zkroušených, kteří se chvějí před slovem mým. ³ Kdo poráží býka, zabíjí člověka, kdo obětuje beránka, rdousí psa, kdo nese obětní dar, přináší krev prasat, kdo pálí kadidlo, modlu uctívá! Oni si sami zvolili své cesty, ve svých ohavnostech si z duše libují, ⁴ a tak pro ně zvolím kruté zacházení, přivedu na ně, čeho se strachují! Volal jsem totiž, ale neodpovídali, mluvil jsem, ale neposlouchali, ale páchali, co je zlé v mých očích; zvolili si, co se mi nelíbí. ⁵ Slyšte slovo Hospodinovo, vy, kdo se před jeho slovem chvějete: Vaši bratři, kteří vás nenávidí, kteří vás pro mé jméno zavrhli, říkají: „Ať už se Hospodin oslaví, ať vidíme to vaše veselí!“ — Takoví se však hanby dočkají. ⁶ Z města je slyšet hluk! Hlas je slyšet z chrámu! Hlas Hospodinův, který svým nepřátelům nese odplatu! ⁷ Porodila dřív, než na ni přišly bolesti; dřív než zasténala, narodil se jí syn! ⁸ Kdo kdy slyšel co takového? Kdo kdy viděl co podobného? Vznikne snad země v jednom dni? Narodí se národ v jeden okamžik? Jakmile však Dcera sionská rodit začala, hned svoje děti na svět přivedla! ⁹ Copak já, který otevírám lůno, nepůsobím i porod? praví Hospodin. Copak já, který vedu k porodu, lůno uzavřu? praví tvůj Bůh. ¹⁰ S Dcerou jeruzalémskou se veselte, všichni, kdo ji milujete, jásejte! Radujte se, radujte spolu s ní, všichni, kdo jste nad ní truchlili! ¹¹ Budete sát do sytosti z prsů její útěchy, zalykat se rozkoší v jejím kyprém náručí! ¹² Neboť toto praví Hospodin: Hle — jako řekou zaplavím ji pokojem a slávou národů jako rozvodněným potokem. Budete se kojít v jejím náručí, na jejím klíně budete laskáni. ¹³ Jako když matka své dítě konejší, tak já vás potěším — v Jeruzalémě dojdete útěchy. ¹⁴ Až to uvidíte, vaše srdce zajásá a celí rozkvetete jako bylina. Hospodinovým služebníkům bude zjevná jeho ruka, na své nepřátele se však rozhněvá. ¹⁵ Hle — Hospodin přichází s ohněm, jeho vozy jsou jako vichřice! V zuřivosti vylije svůj hněv, své hrozby v plamenech. ¹⁶ Hospodin se bude soudit ohněm, svým mečem s každým člověkem; Hospodin mnohé pobije. ¹⁷ Ti, kdo se posvěcují a očišťují pro zahrady po vzoru toho, kdo je vprostřed nich, ti, kdo jedí maso prasat, krys a jiné havěti, zahynou spolu s ním, praví Hospodin. ¹⁸ Já však znám jejich skutky i jejich smýšlení, a proto přijdu, abych shromáždil všechny národy a jazyky; přijdou a moji slávu uvidí! ¹⁹ Vložím na ně znamení a ty, kteří vyvážnou, pošlu mezi národy — do Taršise, Libye a Lydie, k těm slavným lučištníkům, do Tubalu a Řecka, ke vzdáleným ostrovům, kde o mně ještě nikdy neslyšeli a moji slávu nikdy neviděli. Budou zvěstovat mou slávu mezi národy! ²⁰ Na koních, vozech a povozech, na mezcích a velbloudech pak přivedou všechny vaše bratry ze všech národů jako dar Hospodinu na moji svatou horu do Jeruzaléma, praví Hospodin. Přivedou je tak, jako když synové Izraele přinášejí svůj dar do Hospodinova domu v čistých nádobách. ²¹ A i z nich některé přijmu za kněží a levity, praví Hospodin. ²² Jako to nové nebe a nová zem, které učiním, zůstanou přede mnou, praví Hospodin, tak zůstane i vaše jméno a vaši potomci. ²³ Od novoluní do novoluní, od soboty do soboty přicházet budou všichni lidé, aby

66:8 V jednom dni. Jeruzalémský chrám Římané srovnali se zemí roku 70 po Kr. (Mt 24:2; Mk 13:2; Lk 19:44; 21:6). Izrael zcela ztratil své území v roce 132 po Kr. po neúspěšném povstání Bar Kochby proti

Římanům, kteří pak Židy ze Země vyhnali. Po dlouhých dvou tisíciletích se jediného dne 14.5.1948 stal opět národem se svou domovinou.

se mi klaněli, praví Hospodin. ²⁴Vyjdou a spatří mrtvoly těch, kdo se proti mně vzbouřili. Jejich červ totiž nehynou a jejich oheň nehasne — všem lidem budou k výstraze!

Jeremjáš

Úvod

1 Slova Jeremiáše, syna Chilkiášova, jednoho z kněží v Anatotu v kraji Benjamín. ² Ve třináctém roce vlády judského krále Jošiáše, syna Amonova, dostal slovo Hospodinovo ³ a to pokračovalo během vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, a až do konce jedenáctého roku judského krále Cidkiáše, syna Jošiášova, totiž do vystěhování Jeruzaléma v pátém měsíci. ⁴ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁵ „Než jsem tě zformoval v matčině lůně, znal jsem tě. Ještě než jsi přišel na svět, posvětil jsem tě; národům učinil jsem tě prorokem.“ ⁶ „Ach ne, Hospodine, Pane můj,“ zvolal jsem. „Neumím přece mluvit! Jsem ještě dítě!“ ⁷ „Neříkej, že jsi ještě dítě,“ odpověděl mi Hospodin, „ale jdi, kamkoli tě pošlu, a říkej, cokoli ti přikážu.“ ⁸ Neboj se jich — vždyť já jsem s tebou, abych tě vysvobodil, praví Hospodin.“ ⁹ Tehdy Hospodin vztáhl ruku, dotkl se mých úst a řekl mi: „Hle, vložil jsem ti do úst svá slova.“ ¹⁰ Pohleď, dnes tě ustanovuji nad národy a královstvími, abys vyvracel a podvracel, ničil a bořil a abys budoval a sázel.“ ¹¹ Dostal jsem slovo Hospodinovo: „Co vidíš, Jeremiáši?“ „Vidím prut mandloně,“ odpověděl jsem. ¹² „Vidíš dobře,“ řekl mi Hospodin, „neboť já bdím nad svým slovem, abych je vykonal.“ ¹³ Znovu jsem dostal slovo Hospodinovo: „Co vidíš?“ „Vidím vroucí kotel,“ odpověděl jsem, „jak se naklání od severu.“ ¹⁴ „Od severu se valí neštěstí na všechny obyvatele země,“ řekl mi Hospodin. ¹⁵ „Hle, svolávám všechny kmeny severních království, praví Hospodin. Přijdou a postaví své trůny proti branám Jeruzaléma; obklíčí dokola jeho hradby i všechna judská města.“ ¹⁶ Odsoudím je za všechno jejich zlo, za to, že mě opustili, za to, že cizím bohům pálili kadidlo a dílu svých rukou se klaněli. ¹⁷ Ty si však vyhrň rukávy! Vstaň a řekni jim, cokoli ti přikážu. Neděs se jich, nebo tě před nimi zděsím. ¹⁸ Hle, dnes jsem tě učinil opevněným městem, železným sloupem a bronzovou hradbou proti celé judské zemi — proti jejím králům, jejím velmožům, jejím kněžím i jejímu lidu. ¹⁹ Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě — vždyť já jsem s tebou, abych tě vysvobodil, praví Hospodin.“

2 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Jdi a volej, ať to Jeruzalém slyší — Tak praví Hospodin: Vzpomínám, jak jsi v mládí byla oddaná, jak jsi milovala jako nevěsta, jak jsi mě následovala pouští, v tom nehostinném kraji. ³ Izrael býval Hospodinu svatý, byl prvotinou jeho úrody; všichni, kdo jej hltali, bývali potrestáni a přišlo na ně neštěstí, praví Hospodin.“ ⁴ Slyšte slovo Hospodinovo, dome Jákobův, všechny rodiny Izraelova domu! ⁵ Tak praví Hospodin: „Co na mně vaši otcové našli špatného, že ode mě odešli tak daleko? Marnost následovali a marností se stali.“ ⁶ Už se neptali: ‘Kde je Hospodin, který nás vyvedl z Egypta, který nás provázal na poušti zemí pustou a plnou jam, zemí sucha a stínu smrti, zemí, kterou se nechodí, kde není ani živáčka?’ ⁷ Vedl jsem vás do země krásné jako sad, abyste požívali dary, které plodila. Vy jste však přišli a zprznili mou zemi, zohavili jste mé dědictví! ⁸ Ani kněží se neptali: ‘Kde je Hospodin?’ Znalci Zákona mě neznali, pastýři lidu mě zradili, proroci prorokovali při Baalovi, následovali nesmysly. ⁹ Proto vás znovu obviňuji, praví Hospodin, a ještě i vaše vnuky obviním. ¹⁰ Jeďte se podívat na středomořské ostrovy, pošlete někoho k beduínům na poušti; dobře se podívejte a zvažte to: Kdy se co takového stalo? ¹¹ Vyměnil nějaký národ své bohy, i když to žádní bozi nebyli? Můj lid ale svou Slávu vyměnil za nesmysly! ¹² Zděste se, nebesa, otrásejte se hrůzou nad tím, co se stalo, praví Hospodin. ¹³ Můj lid totiž spáchal dvojí zlo: Opustili mne, pramen živých vod, a vykopali si své rozpukané nádrže, ze kterých voda vyteče. ¹⁴ Copak je Izrael otrok? Copak se narodil jako čeledín? Proč se tedy stal kořistí? ¹⁵ Vrčeli a řvali nad ním lvi; jeho zem zpustošili, města spálili, takže v nich nikdo nebydlí. ¹⁶ Z Memfisu a Dafné přišli muži, kteří ti lebku rozbili. ¹⁷ Copak si za to nemůžeš sama? Opustilas Hospodina, svého Boha, tenkrát, když s tebou putoval. ¹⁸ Co z toho máš, chodit do Egypta — aby ses vody z Nilu napila? Co z toho máš, do Asýrie cestovat — aby ses napila z řeky Eufrat? ¹⁹ Za vyučenou ti dá špatnost tvá, tvé odvrácení tě vytrestá. Poznáš a uvidíš, jak zle a trpce chutná, zes opustila Hospodina, svého Boha, a bázeň přede mnou jsi ztratila, praví Hospodin, Pán zástupů. ²⁰ Svě jho jsi už dávno rozlámala, své postroje jsi strhala: ‘Nebudu sloužit!’ říkalas. Na kdejakém vyšším návrší a pod kdejakým stromem košatým se ale

2:13 Pramen živých vod ... rozpukané nádrže. V biblických dobách byly v zemi Božího lidu k dispozici tři druhy vodních zdrojů: (1) Nejlepší vodu má prýstíci pramen (co se hýbe, je „živé“; odtud „živá“ voda bez magických pohádkových konotací); (2) méně kvalitní voda je ze studny, sice profiltrovaná půdou, nicméně stojatá; a (3) nejhorší vodu má cisterna, obrovský rezervoár vytesaný ve skále, schopný pojmout až několik hektolitrů dešťové či akvaduktem přiváděné vody.

To také znamená, že je v ní množství naplavenin. Ta je stojatá, brzy prorostlá řasami jako nečištěný bazén. Ke konci suché sezóny, kdy je hladina v cisternách nízká, bývá zakalená. Původním adresátům byl význam zvěsti nad jakoukoliv pochybnost jasný: Nikdo přičetný by nevyměnil pramen živé vody za cisternu, ani kdyby neměla pukliny ve skále a vodu udržela. Viz též např. 14:3 či 38:6 nebo Lv 11:36; 2Kr 18:31; Iz 30:14; Iz 36:16; 2Pa 26:10 Př 5:15.

válíš jako nevěstka. ²¹ Já jsem tě sázel jako výbornou révu z nejušlechtlejších sazenic. Jak ses mi mohla takhle zvrhnout v plané křoví, jež mi nepatří? ²² I kdyby ses mýdlem vydrhla a louhu přidala sebevíc, skvrna tvé viny přede mnou zůstává, praví Panovník Hospodin. ²³ Jak můžeš říkat: 'Jsem bez poskvrny, nechodila jsem za baaly.' Jen se podívej, cos prováděla v Údolí, nad tím, cos páchala, se zamysli! Jsi velbloudice pádící svými cestami, ²⁴ divoká oslice, zvyklá na poušti. Jakmile lačně zavětríš, kdo zadrží tvůj chtíč? Kdokoli po ní v čas říje zatouží, najde ji snadno, bez námahy. ²⁵ Dej pozor, ať si neuchodíš nohy a ať se žízni neumoriš. 'Ne ne,' odpovídáš, 'marné řeči! Miluji cizí a půjdu za nimi!' ²⁶ Jako má hanbu přistižený zloděj, tak je hanebný celý dům Izraele se svými králi a velmoži i s kněžími a proroky. ²⁷ Dřevo oslovují: 'Otče náš,' kameni říkají: 'Jsi má rodička.' Ukazují mi záda, a ne tvář, jakmile je však stihne bída, volají: 'Přijď a zachraň nás!' ²⁸ Kde jsou ti tví bohové, které sis pořídil? Jen ať tě přijdou z tvé bídy zachránit! Máš přece tolik bohů, Judo — jednoho boha na každé město! ²⁹ Z čeho mě chcete obvinít? Všichni jste mě zradili, praví Hospodin. ³⁰ Nadarmo jsem bil váš lid, nedal se poučit. Svě proroky jste mečem hubili jako nenasytní lvi. ³¹ Vy jedno pokolení, pohledte, co praví Hospodin: „Jsem snad Izraeli pouští? Zemí temnoty? Proč můj lid říká: 'Jsme volní! Chodit za tebou? Už nikdy!' ³² Zapomene snad dívka na svůj šperk? Zapomene se nevěsta obléci ke svatbě? Můj lid však na mě zapomněl — kolik už je to let? ³³ Jak jsi šikovná v honbě za milováním! I nejhorší coury teď můžeš poučit. ³⁴ Roucho máš potřísněné krví ubohých, ne přistižených lupičů, ale nevinných. A při tom všem ³⁵ ještě říkáš: 'Jsem nevinná. Jeho hněv se mi vyhýbá!' Nuže, budu tě soudit za tvá slova, prý: 'Já jsem nehřešila.' ³⁶ Proč stále někam chodíš a stále měníš směr? Jako ses zklamala v Asýrii, zklameš se Egyptem. ³⁷ I odtud odejdeš s hlavou v dlaních. Hospodin zavrhl ty tvé opory, žádnou pomoc u nich nenajdeš.“

3 „Řekněme, že někdo propustí manželku, ta od něj odejde a vdá se za jiného. Copak se k ní může zase vrátit? Tím by se země hrozně poskvnila! Tys ale smilnila s tolika milenci, a chceš se ke mně vrátit?“ praví Hospodin. ² „Jen se rozhlédni kolem dokola: Na kterém holém vršku ses neválela? Čekalas na milence někde u cesty, jako beduín vysedává na poušti. Svým smilstvem a svou zkažeností jsi poskvnila zemi! ³ Když potom přestal padat liják a nepřišel ani jarní déšť, byla jsi zatvrzelá jako coura, odmítala ses zastydět. ⁴ A teď mi ještě říkáš: 'Otče, od mládí jsi mě provázel!' ⁵ Snad se nebudeš hněvat věčně? Zůstaneš navždy rozzloben? Takto mluvíš, a přitom hle — pácháš zlo, jak jen dovedeš!“ ⁶ Za dnů krále Jošiáše mi Hospodin řekl: „Vidíš, co provádí ta poběhlice Izrael? Tahá se na kdejaký vyšší kopec a pod kdejaký košatý strom, aby tam smilnila.

Živá voda versus rozpukané cisterny

Prorokovým hlasem se Hospodin právem rozčiluje nad neustále nevěrným lidem. Jejich odpadlictví líčí jazykem velice srozumitelným národu pastevců a zemědělců, jakým byl Izrael. V hornaté poušti je voda jednou z nejcennějších komodit. V biblické Svaté zemi existují tři druhy vodních zdrojů: Nejlepší je pramenitá; je chladivá a čerstvá, nezakalená usazeninami, nezarostlá řasami. Protože co se hýbe, je živé, této pramenité vodě se říká „živá“. To však nic společného s pohádkovou živou vodou (leda by se dalo prokázat, že aplikace biblických veršů, které tuto živou vodu zmiňují, zejména pak některé Ježíšovy výroky, inspirovaly vznik takových pohádek). Pramenitá voda je živá jednoduše proto, že se pohybuje, ne pro nějaké magické či spirituální vlastnosti.

Druhý zdroj, prostřední co do kvality vody, jsou studny. Voda je stojatá, není tak dobrá jako pramenitá, ale lepší než nic a určitě lepší než třetí druh – voda z cisterny. Cisterna je obrovská nádrž vytesaná ve skále, která v období dešťů shromažďuje dešťovou vodu, stékající do ní po zemi. Znamená to, že ve vodě je sousta nečistot organického

i anorganického charakteru (bahno i listí, větvičky, hmyz apod.).

Na začátku suché sezóny to bývá lepší, cisterna je plná, kal je usazen na dně, voda není moc špinavá a dá se bez problémů používat. Avšak jak se suchá sezóna chýlí ke svému konci, vody v cisterně je čím dál méně, u dna je hodně zakalená, a tak všichni s nedočkavou dychtivostí vyhlíží první podzimní deště, signál začátku dešťové sezóny, vnímané jako velikánské Boží požehnání ([srv. pozn. Jn 7:38](#)). Když prorok Eliáš dosáhl toho, že v Izraeli tři roky nepršelo ani v dešťových sezónách ([1Kr 17:1](#)), způsobil tím ekologickou katastrofu.

Jeremjášovým posluchačům bylo jasné, z čeho je osočuje: Nikdo přičetný by nevyměnil zdroj pramenité vody za cisternu, ani kdyby nebyla puklá a svou zásobu vody dokázala udržet. Ale vyměnit ten nejlepší zdroj vody za ten nehorší, který je navíc nefunkční, neudrží ani kalnou vodu, to je ta největší pošetilost, jakou si lze vymyslet.

Paralela je zřejmá: Je to Hospodin, kdo dává život a všechno, čeho je k němu zapotřebí, kdežto marné modly nikdy nesplní, co slibovaly ([srv. čl. Modly blízké a vzdálené v Jr 23](#)).

⁷ Říkal jsem si, že po všem, co provedla, se vrátí ke mně, ale nevrátila se. Viděla to její sestra, zrádkyně Juda.
⁸ Viděla, že jsem tu poběhlici Izrael kvůli všemu jejímu cizoložství propustil a dal jí rozlukový list. Její sestra, ta zrádkyně Juda, se toho ale nelekla a odešla smilnit i ona. ⁹ Svým lehkovážným smilstvem poskvrnila zem, když cizoložila s kamením a dřevem. ¹⁰ Ani po tom všem se ale ta její sestra, ta zrádkyně Juda, ke mně nevrátila celým srdcem — pouze falešně, praví Hospodin. ¹¹ Hospodin mi řekl: „I ta poběhlice Izrael vypadá nevinně vedle Judy, té zrádkyně. ¹² Jdi a volej tato slova směrem na sever: Izraeli, ty poběhlice, vrať se, praví Hospodin; nebudu už na vás hledět s nevolí. Jsem přece milosrdný, praví Hospodin, a nehněvám se navěky. ¹³ Jen uzněj, že ses provinila, že ses byla Hospodinu, svému Bohu, nevěrná, že jsi stále jen za cizími běhala pod kdejaký strom košatý, mě jsi však neposlouchala, praví Hospodin. ¹⁴ Vraťte se, můj odvrácený lide, praví Hospodin, vždyť já jsem vaším manželem. Přijmu vás, po jednom z města, po dvou z rodiny a přivedu vás na Sion. ¹⁵ Dám vám pastýře podle svého srdce a ti vás budou pást moudře a rozumně. ¹⁶ A tehdy, až se ve své zemi rozmnožíte a rozmůžete, praví Hospodin, v těch dnech už nebude ani zmínky o Truhle Hospodinovy smlouvy. Ani na mysl už nepřijde, nikdo si na ni nezpomene; nikomu nebude chybět a nebude se znovu vyrábět. ¹⁷ V ten čas nazvou Jeruzalém Hospodinovým trněm a budou se tam scházet všechny národy — k Hospodinovu jménu v Jeruzalémě. Už se nebudou řídit svým zarputilým a zlým srdcem. ¹⁸ V těch dnech přijde dům Judy k domu Izraele a vydají se společně ze země na severu do země, kterou jsem dal za dědictví vašim otcům. ¹⁹ Říkal jsem si: Jak rád bych tě počítal za svůj lid a dal ti za dědictví tu krásnou zemi, nejcennější skvost mezi národy! Říkal jsem si, že mě budeš nazývat ‘Otče’ a neodvrátíš se ode mě. ²⁰ Vy jste mi ale, dome Izraele, byli nevěrní jako žena nevěrná svému druhovi, praví Hospodin. ²¹ Na holých vrších je slyšet křik — synové Izraele s pláčem žadoní, protože svou cestu zkrřivili a na Hospodina, svého Boha, nedbali. ²² „Vraťte se, mé odvrácené děti, já vaše odvrácení uzdravím.“ Hle — jdeme k tobě, už jsme tu! Ty, Hospodine, jsi náš Bůh! ²³ Ano, ten povyk na výšinách i horách je pouhý klam. Ano, v Hospodinu, našem Bohu, je pro Izrael záchrana! ²⁴ Co těžce vydobyli naši otcové, to nám „Hanba“ hltala už od mládí. Přišli jsme o jejich ovce i dobytek stejně jako o syny a o dcery. ²⁵ Proto teď uléháme v hanbě a potupou jsme přikryti. Proti Hospodinu, svému Bohu, jsme hřešili jak my, tak naši otcové, od mládí až do dnešního dne a Hospodina, svého Boha, jsme neposlouchali.

4 „Kéž by ses, Izraeli, vrátil, praví Hospodin, kéž by ses ke mně navrátil! Kéž bys mi své nechutnosti odklidil z očí a víc už nebloudil! ² Kéž bys v pravdě, soudu a spravedlnosti přísahal: ‘Jakože žije Hospodin!’ Pak by si jeho jménem žehnal národy a jím se chlubily.“ ³ Toto praví Hospodin obyvatelům Judy a Jeruzaléma: „Zorejte zemi ležící ladem a nesejte už do trní. ⁴ Pro Hospodina se obřežte, obřežte svá srdce, lide judský a obyvatelé jeruzalémští, ať můj hněv nevyšlehe plamenem, ať se nerozpálí vašimi zločiny, takže by nešel uhasit.“ ⁵ „Oznamte to v Judsku, rozhlase v Jeruzalémě, po celé zemi ať troubí polnice, volejte ze všech sil a říkejte: ‘Shromážděte se! Prchněme do opevněných měst!’ ⁶ Na Sion namiřte korouhev: Rychle do bezpečí! Nestůjte! Od severu totiž přivádím neštěstí, strašné ničení. ⁷ Lev vyskočil ze své houštiny, hubitel národů vyrazil. Vydal se ze své domoviny, aby tvou zemi zpusťošil. Z tvých měst zbudou pouhé trosky, v nichž nikdo nebydlí. ⁸ Proto se oblečte pytle, naříkejte a truchlete: ‘Hospodinův planoucí hněv nás nemine!’ ⁹ Toho dne, praví Hospodin, se zhroutí král i velmoži; kněží budou tehdy zděšeni a proroci hrůzou oněmě.“ ¹⁰ „Ach ne, Hospodine, Pane můj!“ zvolal jsem. „Jak jsi mohl tento lid a Jeruzalém tak podvést? Prý: ‘Budete žít v pokoji,’ a přitom nám na hrdlo sahá meč!“ ¹¹ V ten čas bude tomuto lidu i Jeruzalému řečeno: „Od holých vrchů na poušti se žene žhavý víchř na můj lid. Ne aby převíval zrní a ne aby čistil - ¹² na to je příliš silný. Přichází ode mě. To já teď nad nimi vynesu rozsudek.“ ¹³ Už se žene jako mraky, jeho vozy jako víchřice, koně rychlejší než orli — běda, je s námi konec! ¹⁴ „Omyj své srdce od zla, Jeruzaléme, a budeš zachráněn. Jak dlouho ještě budeš přemýšlet zvráceně? ¹⁵ Hlasatel z Danu už je slyšet, z pohoří Efraim jde zlá zvěst. ¹⁶ Oznamte národům: ‘Už jsou tu!’ Ohlase Jeruzalému: ‘Zdaleka tě přišli oblehnout, proti judským městům se rozkřiknou!’ ¹⁷ Obklíčili Jeruzalém jako hlídači pole, neboť se vzbouřil proti mně, praví Hospodin. ¹⁸ To ty tvé způsoby a tvé skutky ti to zaviniily. To je tvé neštěstí, ano tak trpké, zasáhne tě přímo do srdce!“ ¹⁹ Bolí, bolí mě to v břiše! Bolestí svjím se! Srdce mám sevřené, mé srdce se chvěje — nemohu zůstat mlčet! Slyšíš, má duše, hlas polnice? Troubí na poplach, do boje! ²⁰ Pohromu stíhá pohroma, celá země je zničena. Má vlast je náhle v sutinách, můj domov je ten tam. ²¹ Jak dlouho uvidím válečné prapory? Jak dlouho uslyším troubit polnici? ²² „Můj lid se musel zbláznit — už mě neznají. Jsou jako hloupé děti — rozum nemají. Ve zlu jsou velmi šikovní, konat dobro však neumí.“ ²³ Viděl jsem zemi — hle, pustá a prázdná, vzhlédl jsem k nebi — bylo bez světla. ²⁴ Viděl jsem hory — celé se chvěly, otřásaly se všechny pahorky. ²⁵ Viděl jsem a hle — nikde ani člověk a všichni ptáci zmizeli. ²⁶ Viděl jsem — a hle, sad se stal pouští, všechna města padla před Hospodinem, když vzplanul jeho hněv! ²⁷ Tak praví Hospodin: „Z celé země zbudou sutiny, i když ji zcela nezničím. ²⁸ A proto bude země truchlit i nebe nahoře se do tmy zahalí; co jsem řekl, totiž nevezmu zpátky, co jsem rozhodl, to nezměním.“ ²⁹ Jakmile zaslechli jezdce a lukostřelce, každé město se dalo na útěk. Do houští lezli, na skály šplhali, každé město je

opuštěné, nezůstal ani človíček. ³⁰ Co si však, nebožačko, počneš ty? Vezmeš si šarlatové šaty? Zlatými šperky se ozdobíš? Budeš si řasenkou líčit oči? Zbytečné krášení! Tví milenci tebou pohrdají, chystají se tě zavraždit! ³¹ Slyším křik jakoby ženy v bolestech, jako když matka rodí poprvé — křik sténající Dcery sionské, jež vzpíná ruce: „Běda mi! Život mě opouští před vrahy!“

5 „Projděte jeruzalémské ulice, dívejte se a pátrejte, prohledejte jeho tržiště. Najdete-li někoho, kdo dbá na právo a usiluje o věrnost, pak Jeruzalému prominu. ² I když říkají: ‘Jakože Hospodin žije,’ stejně přísahají křivě!“ ³ Ty ale, Hospodine, přece jistě očima pátráš po věrnosti. Bil jsi je, ale necítili bolest, hubils je, ale nedali se poučit. Tváře zatvrdili víc než kámen, vrátit se odmítli. ⁴ Řekl jsem si: Jsou to jen chudáci; chovají se jako blázni, protože Hospodinovu cestu neznají, nevědí, co jejich Bůh nařídil. ⁵ Půjdu raději za mocnými a s nimi promluví; ti přece Hospodinovu cestu znají, ti vědí, co jejich Bůh nařídil. Jenže ti také jeden jako druhý své jho rozlámali, postroje ze sebe strhali. ⁶ Proto se na ně z lesa vrhne lev, vlk z pustiny je rozsápe, leopard bude číhat u jejich měst a roztrhá každého, kdo vyjde ven. Už bylo příliš jejich vzpour, jejich nevěry už bylo dost! ⁷ „Jak ti to mohu odpustit? Tví synové mě opustili a přísahají skrze nebohy. Jen co jsem je nasýtil, odešli cizoložit, houfem se valí do domu nevěstky. ⁸ Hřebci jedni vykrmení a vilní, po manželce bližního všichni řehtají. ⁹ Copak je mohu nechat bez trestu? praví Hospodin. Copak je nemám stihnout pomstou, když je ten národ takový? ¹⁰ Projděte jejich vinice a pustošte, ale nezničte je úplně. Odstraňte jejich výhonky, protože nejsou Hospodinovy. ¹¹ Proradně mě totiž zradili — jak dům Izraele, tak dům Judy, praví Hospodin.“ ¹² Popírali Hospodina se slovy: „To není on! Na nás nepřijde žádná bída, nepocítíme meč ani hladomor. ¹³ Proroci jen tak do větru žvaní, nemají žádné poselství — ať se to stane jim samotným!“ ¹⁴ Nuže, tak praví Hospodin, Bůh zástupů: „Protože říkají takové věci, hle, já ti dám do úst slova jako oheň, jenž spálí jako dříví tento lid. ¹⁵ Hle, dome Izraele, přivedu na vás národ zdaleka, praví Hospodin. Národ prastarý je to, národ odvěký, národ, jehož jazyk neznáš, a nerozumíš, co říkají. ¹⁶ Samí udatní hrdinové, jejich toulec zeje jako hrob. ¹⁷ Pohltí tvou úrodu i tvůj chléb, pohltí tvé syny i tvé dcery, pohltí tvé ovce i tvůj dobytek, pohltí tvou révu i tvé fíkoví. Mečem dojde tvá opevněná města, na která ses tak spoléhal. ¹⁸ Ale ani v těch dnech, praví Hospodin, s vámi neskončuji. ¹⁹ Až se budou ptát: ‘Proč nám to všechno Hospodin, náš Bůh, udělal?’ odpovíš jim: ‘Protože jste mě opustili a sloužili jste ve své zemi cizím bohům, proto budete v jiné zemi sloužit cizákům.’ ²⁰ Oznamte to v domě Jákobově, v Judsku to rozhlase: ²¹ Poslouchejte, vy nechápaví hlupáci, kteří mají oči, ale nevidí, mají uši, ale neslyší! ²² Neměli byste mě mít v úctě? praví Hospodin. Neměli byste se přede mnou chvět? Moři jsem pískem vytyčil hranice nepřekročitelným, věčným zákonem. Bouří se moře, ale nic nezmůže, vlny burácejí, ale nevylijí se. ²³ Tento lid má však srdce odbojné a zpupné; odvrátili se a odešli. ²⁴ Ani je nenapadlo říci: ‘Mějme Hospodina, svého Boha, v úctě! On dává podzimní i jarní deště v pravý čas, zachovává nám týdny určené pro sklizeň.’ ²⁵ Vaše viny to ale pokazily, vaše hříchy vás těch darů zbavily! ²⁶ V mém lidu se najdou zločinci, číhají schovaní jako ptáčníci, nastražili past, aby lidi lovili. ²⁷ Jako je plno ptáků v kleci, tak jsou jejich domy plné lsti. Takhle dosáhli moci a bohatství, ²⁸ vypasení jsou a otlí. Předhánějí se svými zločiny, o spravedlnost nestojí, práva sirotků neprosazují, nehájí chudé v jejich při. ²⁹ Copak je mohu nechat bez trestu? praví Hospodin. Copak je nemám stihnout pomstou, když je ten národ takový? ³⁰ Co se to v téhle zemi děje? Hrůza! Děs! ³¹ Proroci prorokují lživě, kněží vládnou na vlastní pěst a můj lid to takhle miluje! Co si však počnete nakonec?“

6 „Synové Benjamínovi, prchněte, z Jeruzaléma utečte! V Tekoji na roh zatrubte, dejte znamení nad Bet-keremem: Od severu se blíží neštěstí, strašné ničení! ² Ta přelíbezná pastvina, Dcera sionská, bude zničena. ³ Přitáhnou k ní pastýři se svými stády, postaví své stany kolem ní a každý spase, na co natrefí. ⁴ Připravte se k boji proti ní! Zaútočíme o poledni! ‘Běda, den už se nachýlil, večer už vrhá dlouhý stín.’ ⁵ ‘Zaútočíme tedy v noci! Zboříme jejich pevnosti!’“ ⁶ Tak praví Hospodin zástupů: „Kácejte les, proti Jeruzalému násep navršte! To je to město, které čeká trest — je naplněné útlakem! ⁷ Jako ze studny tryská voda, tak z toho města tryská zloba. Útlak a zhouba se v něm rozléhá, jeho bolesti a rány mám stále před očima. ⁸ Jeruzaléme, nech se napravit, jinak se od tebe odvrátím; jinak tě obrátím v sutiny, v zemi, jež není k bydlení.“ ⁹ Tak praví Hospodin zástupů: „Proberte pozůstatek Izraele, jako když se paběrkuje vinice. Znovu prohrábní její ratolesti, jako když vinař sbírá hrozny.“ ¹⁰ S kým ale mohu mluvit, koho varovat, aby slyšeli? Hle, mají neobřezané uši, vůbec neposlouchají! Hle, Hospodinovo slovo je uráží, nelíbí se jim! ¹¹ Jsem plný Hospodinova hněvu, zadržovat už ho nemohu. „Vylij ho tedy na děti v ulicích i tam, kde se baví mládenci. Vždyť budou zachvácení muži i s ženami, ba i starci, kteří dožili své dny. ¹² Jejich domy pak připadnou jiným spolu s poli a ženami, až vztáhnou ruku na všechny, kdo žijí v této zemi, praví Hospodin. ¹³ Vždyť od nejmenších až po největší každý jen hledá mrzký zisk; od proroků až po kněží každý jen podvádí. ¹⁴ Můj těžce poraněný lid léčí ledabylými

slovy: 'Klid, jen klid' — jenže klid není! ¹⁵ Copak se za své ohavnosti nestydí? Ne, oni stud vůbec neznají, ani se nezačervenají. Proto padnou mezi padlými, zhroutí se v čas zúčtování, praví Hospodin. ¹⁶ Tak praví Hospodin: „Zastavte se na cestách, rozhlédněte se, ptejte se po stezkách pradávných: Kde je ta dobrá cesta? Po ní jděte a vaše duše najdou odpočnutí. Vy jste však řekli: 'Nepůjdem!' ¹⁷ Ustanovil jsem nad vámi strážné: Dávejte pozor na zvuk polnice. Vy jste však řekli: 'Nechceme!' ¹⁸ Proto, národy, slyšte a buďte svědkové toho, co se jim stane. ¹⁹ Slyš, země: Hle, přivádím na tento lid neštěstí, ovoce toho, jak smýšleli, neboť má slova neposlouchali a můj Zákon zavrhl. ²⁰ K čemu je mi to kadidlo ze Sáby, k čemu vonný puškvorec z dálné ciziny? Nemohu přijmout vaše zápaly, vaše oběti se mi nelíbí!“ ²¹ Nuže, tak praví Hospodin: „Hle, kladu tomuto lidu překážky, o které klopýtnou rodiče i děti, zahynou přátelé i sousedi.“ ²² Tak praví Hospodin: „Hle, ze země na severu vojsko přichází, od konců světa zvedá se národ mohutný! ²³ Jsou vyzbrojeni luky a šavlemi, jsou krutí a soucit neznají, burácejí jak mořské vlny, ženou se na koních. Jak jeden muž jsou sšikovaní do boje, Dcero sionská, proti tobě!“ ²⁴ Jakmile jsme o nich slyšeli, ruce nám ochably. Jsme přemoženi úzkostí, jako když na rodičku přijdou bolesti. ²⁵ Nevycházejte na pole! Na cestu nevyražejte! Nepřítel třímá meč! Hruža všude kolem! ²⁶ Můj lide, obleč se pytlem, svíjej se v popelu, naříkej jako nad jedináčkem v nejtrpčím smutku — vždyť na nás táhne zhoubce a v okamžiku bude tu! ²⁷ „Učinil jsem tě ve svém lidu prubířem, abys ho zkoumal a vyzkoušel, abys prověřil ryzost jejich cest. ²⁸ Všichni jsou to zatvrzelí buřiči, jako by byli z bronzu nebo železa; pomlouvají, kudy chodí, všichni jsou zvrhlost sama. ²⁹ Měchy dmýchají naplno, oheň už pohltí všechno olovo, to přetavování však bylo nadarmo; zlo se nevyčistilo. ³⁰ Odpad po stříbru — tak se jmenují, protože Hospodin je odhodil.“

7 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ² „Postav se do brány Hospodinova chrámu a volej tam tato slova: Slyšte slovo Hospodinovo, všichni z Judy, kteří se těmito branami přicházíte klanět Hospodinu! ³ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Napravte své cesty a své jednání, a já vás tu nechám žít. ⁴ Přestaňte spoléhat na klamně řeči — prý: 'Hospodinův chrám, Hospodinův chrám, Hospodinův chrám!' ⁵ Jedině pokud napravíte své cesty a své jednání — pokud se mezi sebou budete řídit právem, ⁶ pokud přestanete vykořisťovat přistěhovalce, sirotky a vdovy, pokud přestanete na tomto místě prolévat nevinnou krev a nebudete už k vlastní škodě následovat cizí bohy - ⁷ pak vás tu nechám žít, v té zemi, kterou jsem dal vašim otcům od věků až na věky. ⁸ Jen se podívejte! Vždyť na ty klamně řeči spoléháte marně! ⁹ Copak můžete krást, vraždit, cizoložit, křivě přísahat, pálit kadidlo Baalovi, následovat cizí neznámé bohy ¹⁰ a pak si přijít stoupnout přede mě v tomto domě, který se nazývá mým jménem, a prohlásit: 'Jsme spaseni'? To abyste mohli páchat všechny ty ohavnosti? ¹¹ To se podle vás tento dům, který se nazývá mým jménem, stal doupětem lupičů? Jenže já to dobře vidím, praví Hospodin. ¹² Jen si zajděte do Šíla, na místo, kde jsem kdysi nechal přebývat své jméno, a podívejte se, co jsem s ním kvůli zkaženosti svého lidu Izraele udělal! ¹³ Zatímco jste páchali všechny ty zločiny, praví Hospodin, já jsem k vám mluvil. Znovu a znovu jsem k vám mluvil, ale vy jste neposlouchali. Volal jsem vás, ale vy jste neodpovídali. ¹⁴ S tímto domem, který se nazývá mým jménem a na který se spoléháte, s tímto místem, které jsem dal vám i vašim otcům, proto udělám totéž, co jsem udělal se Šílem. ¹⁵ Vás pak od sebe zapudím, jako jsem zapudil všechny vaše bratry, celé pokolení Efraim!“ ¹⁶ „Nemodli se za tento lid. Nevysílej za ně prosby a modlitby. Nenaléhej na mě, já tě nevyslyším. ¹⁷ Copak sám nevidíš, co páchají v judských městech a na jeruzalémských ulicích? ¹⁸ Děti sbírají dříví, otcové zapalují oheň a ženy zadělávají těsto na koláče pro Královnu nebes. Také přinášejí úlitby cizím bohům, aby mě uráželi. ¹⁹ Urážejí tím ale mě? praví Hospodin. Neurážejí spíš sami sebe k vlastní ostudě?“ ²⁰ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: „Hle, na toto místo se vylije můj rozhořčený hněv — na lidi i dobytek, na stromy v sadech i na plody země. Vzplane a už nezhasne!“ ²¹ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Jen si hromadte zápaly k obětem, jen si to maso snězte! ²² Tehdy, když jsem vaše otce vyvedl z Egypta, nemluvil jsem s nimi proto, abych jim dal příkázání o zápalech a obětech, ²³ ale přikázal jsem jim toto: 'Poslouchejte mě, a budu vašim Bohem a vy budete mým lidem. Chodte vždy po cestě, kterou jsem vám přikázal, a povede se vám dobře.' ²⁴ Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali. Řídili se záměry svého zarputilého a zlého srdce; ukazovali mi záda, a ne tvář. ²⁵ Ode dne, kdy vaši otcové vyšli z Egypta, až dodneška jsem jim dennodenně znovu a znovu posílal všechny své služebníky proroky. ²⁶ Oni mě ale neposlouchali, vůbec nevnímali. Zatvrdili své šíje a zkazili se hůř než jejich otcové. ²⁷ I když jim řekneš všechna tato slova, nebudou tě poslouchat. I když na ně budeš volat, neodpovědí ti. ²⁸ Proto jim řekni: 'Toto je národ, který neposlouchá Hospodina, svého Boha, a nenechá se poučit. Pravda se ztratila, v ústech ji nemají.' ²⁹ Ostříhej se a zahod vlas, na holých návrších zpívej žalozpěv. Hospodin zavrhl a opustil pokolení, které vzbudilo jeho hněv.“ ³⁰ „Lid Judy před mýma očima páchal zlo, praví Hospodin. V domě, který se nazývá mým jménem, nastavili své ohavné modly, a tak ho poskvrnili. ³¹ Vystavěli také obětiště Tofet v údolí Ben-hinom, aby tam pálili své vlastní syny a dcery v ohni — to jsem jim přece nepřikázal, to mi nepřišlo ani na mysl! ³² A proto hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy se mu už

nebude říkat Tofet ani údolí Ben-hinom, ale Údolí vraždění a v Tofetu se bude pohřbívat, až už nebude ani kam. ³³ Na mrtvolách tohoto lidu se budou pást ptáci i divá zvěř a nebude, kdo by je odháněl. ³⁴ V judských městech a na jeruzalémských ulicích tehdy nechám utichnout hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty, neboť z této země zbudou sutiny.“

8 „V ten čas, praví Hospodin, vyhrabou z hrobů kosti judských králů a jejich velmožů, kosti kněží a proroků i kosti jeruzalémských občanů. ² Vystaví je slunci, měsíci a celému tomu nebeskému zástupu, který tak milovali a kterému sloužili, který následovali, se kterým se radili a kterému se klaněli. Nikdo je neposbírá, nikdo je nepohřbí, zůstanou ležet jako hnůj na zemi. ³ A kamkoli zaženu tu hrstku pozůstalých z toho zlého pokolení, tam všude budou chtít raději zemřít, než aby žili, praví Hospodin zástupů.“ ⁴ „Řekni jim — Tak praví Hospodin: Když někdo padne, copak už nevstane? Když se odvrátí, nevrátí se zpět? ⁵ Proč tedy tento lid zůstává odvrácený? Proč se Jeruzalém stále odvrací? Drží se lži, vrátit se nechťejí. ⁶ Pozorně jsem naslouchal, ale nikdo se o tom nezmínil. Nikdo nelituje, co zlého spáchal, neříká: ‘Co jsem to učinil?’ Každý se řítí střemhlav dál jako kůň, když se žene do bitvy. ⁷ I ten čáp na nebi zná svá období, hrdlička, rorýs i drozd dodržují čas, kdy se mají stěhovat. Můj lid ale netuší, neví, co Hospodin nařídil. ⁸ Jak můžete říkat: ‘My jsme moudří, my máme Zákon Hospodinův?’ Jen se podívejte, jak ho komolí lživé pero učenců! ⁹ Ti mudrci tedy budou zahanbeni a zachvázeni děsem. Hle, Hospodinovo slovo zavrhlí — to si snad počínali moudře? ¹⁰ Proto dám jejich ženy jiným a jejich pole uchvatitelům. Vždyť od nejmenších až po největší každý jen hledá mrzký zisk, od proroků až po kněží každý jen podvádí. ¹¹ Můj těžce poraněný lid léčí ledabylymi slovy: ‘Klid, jen klid’ — jenže klid není! ¹² Copak se za své ohavnosti nestydí? Ne, oni stud vůbec neznají, ani se nezačervenají. Proto padnou mezi padlými, zhrouť se, až s nimi zúčtují, praví Hospodin. ¹³ Nadobro je sklídím, praví Hospodin; nezbude ani hrozen na vinici, na stromech ani fík, jen zvadlé listí. Čímkoli jsem je obdařil, to ztratí.“ ¹⁴ Na co tu ještě sedíme? Shromážděte se! Prchněme do opevněných měst, ať tam zemřeme! Ano, Hospodin, náš Bůh, nás odsoudil k smrti, jedovatou vodu nám dal pít, neboť jsme proti němu zhřešili. ¹⁵ Vyhlížíme klid, a nic dobrého není; čekáme čas uzdravení, a hle — zděšení! ¹⁶ Od Danu už je slyšet frkot koní, ržáním hřebců se chvěje celá zem. Přitáhnou a pohltnou i všechno na ní, města i s obyvateli! ¹⁷ „Hle, posílám na vás jedovaté hady, zmije, na které zařikání neplatí, a uštknou vás, praví Hospodin.“ ¹⁸ Můj žal se nedá utišit, mé srdce puká bolestí! ¹⁹ Slyš — můj lid o pomoc křičí z daleké ciziny: Copak na Sionu není Hospodin? Copak tam jeho král není? „Proč mě uráželi svými modlami, těmi cizími marnostmi?“ ²⁰ Minuly žně, léto je pryč, a my jsme zachráněni nebyli. ²¹ Zranění mého lidu zraňuje i mě, truchlím, jsem hrůzou přemožen. ²² Copak už není balzám v Gileádu? Což tam lékaře nemají? Tak proč se rána mého lidu nemůže zacelit? Kéž by má hlava byla studnicí a mé oči slzí prameny, abych oplakával dnem i nocí ty, kdo v mém lidu zhylnuli!

9 Kéž bych měl někde na poušti místo, kam se poutník uchýlí, abych mohl opustit svůj lid a odejít od nich pryč; vždyť jsou to samí cizoložníci, je to shromáždění nevěrných! ² „Ohýbají své jazyky jako luky, nevládnou v zemi pravdou, ale lží, ode zla ke zlu stále postupují, mě ale neznají, praví Hospodin. ³ Před bližním se měj na pozoru, vlastnímu bratru se nesvěřuj; všichni ti bratři jsou totiž podrazáci, všichni ti bližní roznášejí pomluvy. ⁴ Jeden druhého podvádějí, pravdu už vůbec nemluví; svůj jazyk naučili mluvit lži, pro zvrácenost by se ztrhali. ⁵ Žiješ uprostřed lsti a kvůli lsti mě znát odmítli, praví Hospodin.“ ⁶ Nuže, tak praví Hospodin zástupů: „Hle, budu je přetavovat a tříbit. Co si mám počít, když je můj lid takový? ⁷ Jejich jazyky jsou smrtící šípy, svými ústy vykládají lsti; s bližními mluví o pokoji, v srdci však léčky osnují. ⁸ Copak je mohu nechat bez trestu? praví Hospodin. Copak je nemám stihnout pomstou, když je ten národ takový?“ ⁹ Pláču a běduji nad horami, nad stepními pastvinami zpívám žalozpěv, že jsou vypáleny a nikdo tudy nechodí, bučení dobytka se tu neozve; všichni ptáci odsud uletěli, utekla všechna zvěř. ¹⁰ „Obrátím Jeruzalém v hromady sutin, kde žijí jen šakali, obrátím judská města v trosky, kde nikdo nebydlí.“ ¹¹ Kdo je tak moudrý, aby to pochopil? Ke komu promluvila ústa Hospodinova, aby to vysvětlil? Proč je ta země zničená? Proč je spálená jako poušť, přes kterou se nedá cestovat? ¹² „Protože opustili můj Zákon, který jsem jim předložil, praví Hospodin. Protože mě neposlouchali a neřídili se svým Zákonem. ¹³ Řídili se svým zarputilým srdcem a následovali baaly, jak je to naučili jejich otcové. ¹⁴ Proto Hospodin zástupů, Bůh Izraele, praví: Hle, nakrmím tento lid pelyňkem a k pití jim dám jed. ¹⁵ Rozptýlím je mezi národy, které neznali oni ani jejich otcové, a pošlu za nimi meč, abych je vyhladil.“ ¹⁶ Tak praví Hospodin zástupů: „Pochopte to a zavolejte plačky, ať přijdou! Pošlete pro ty nejšikovníjší, ať přijdou!“ ¹⁷ Ať si pospíší a bědují nad námi. Ať se nám z očí řinou slzy, zpod víček ať nám kanou. ¹⁸ Ze Sionu je slyšet bědování: Jaká zkáza nás to potkala, jak hrozná ostuda! Musíme opustit vlastní zemi, naše příbytky jsou zbořeny! ¹⁹ Proto slyšte, ženy, slovo Hospodinovo, slovům z jeho úst uši otevřete. Učte své dcery bědování, jedna druhou učte žalozpěv. ²⁰ Vždyť se k nám smrt vyšplhala okny, vnikla do našich

pevností, aby nám vzala děti z ulic a mládence z náměstí. ²¹ „Řekni — Tak praví Hospodin: Lidské mrtvoly leží jako hnůj na poli, jako za žencem padlé klasy, jež nikdo nesklidí.“ ²² Tak praví Hospodin: „Ať se mudrc nechlubí svou moudrostí ani hrdina svým hrdinstvím ani boháč svým bohatstvím. ²³ Kdo se chce chlubit, ať se chlubit tím, že mě zná a že mi rozumí, neboť já Hospodin prokazují milosrdenství, právo i spravedlnost na zemi; ano, v tom mám zalíbení, praví Hospodin.“ ²⁴ „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy zúčtují se všemi, kdo jsou obřezáni na těle ²⁵ — s Egyptem, Judou, Edomem, s Amonci, Moábem a se všemi obyvateli pouště, kteří si vyholují skráně. Všechny ty národy jsou totiž neobřezané a všechen dům Izraele má neobřezané srdce.“

10 „Slyšte slovo, které k vám promlouvá Hospodin, dome izraelský. ² Tak praví Hospodin: Pohanským způsobům se neučte a nebeských znamenání se neděste, ačkoli se jich děsí pohané. ³ To, čím se řídí národy, jsou pouhé nesmysly: dřevo pokácené v lese, výtvar otesaný truhlářem, ⁴ ozdobený stříbrem a zlatem, zpevněný hřeby a kladivem, aby se nekácel. ⁵ Ty modly jsou jako strašáci v okurkovém poli. Neumějí mluvit a musejí se nosit, protože nechodí. Nebojte se jich, nedokážou nijak ublížit ani pomoci.“ ⁶ Nikdo není, Hospodine, jako ty! Jsi veliký a velikou mocí jsi pověstný. ⁷ Kdo by se tě nebál, Králi národů? Jen ty zasloužíš úctu! Mezi mudrci všech národů a ve všech jejich královstvích není nikdo jako ty. ⁸ Do jednoho jsou to nechápaví tupci a jejich nauky jsou pouhé nesmysly: dřevo, ⁹ tepané stříbro ze zámorí a zlato dovezené z dálné ciziny. Ten výtvar truhláře a kovotepce pak oblékají purpurem a šarlatem — všechno je to dílo zručného umělce. ¹⁰ Ale Hospodin je pravý Bůh, je živý Bůh a věčný Král! Země se třese před jeho zlobou, národy neobstojí, když se rozhněvá. ¹¹ Řekněte jim tohle: „Bohové, kteří nestvořili nebe a zemi, takoví ze země i zpod nebe vymizí!“ ¹² On ale svou silou stvořil zemi, svou moudrostí vybudoval svět, nebe rozeplal svým rozumem! ¹³ Svým hlasem rozezvučí vody na nebi, od obzoru nechá stoupat oblaky; k lijáku připojuje blesky, vypouští vítr ze svých pokladnic. ¹⁴ Všichni ti tupci ničemu nerozumí, všichni kovotepci budou zklamáni svými modlami, protože jejich odlitky jsou podvod a ducha v sobě nemají. ¹⁵ Jsou to jen nesmysly, směšné výtvary; až na ně přijde čas zúčtování, budou zničeny. ¹⁶ Úděl Jákobův však není jako oni, neboť je všeho Stvořitel; kmen Izraele má za své dědictví, Hospodin zástupů se jmenuje. ¹⁷ Lide žijící v obleženém městě, seber si ranec, půjdeš ze země! ¹⁸ Neboť toto praví Hospodin: „Hle, tentokrát vymrštím obyvatele této země jako z praku a dopustím na ně soužení, aby byli zajati.“ ¹⁹ Běda mi, má rána bolí, mé zranění se nehojí! Říkal jsem si: Tuhle bolest jistě vydržím. ²⁰ Teď ale je můj stan zničen, zprerušány všechny provazy. Děti mě opustily a jsou pryč, už není, kdo by můj stan vztyčil, kdo by postavil mé přístřeší. ²¹ Pastýři, ti tupci, se Hospodina neptali, a proto se jim nedaří — celé stádo se jim rozuteklo pryč. ²² Slyš, už přichází zpráva: Ze severní země se blíží vřava! Judská města se obrátí v trosky, kde žijí jen šakali. ²³ Hospodine, vím, že nikdo nemá svou cestu v moci a že člověk po ní jdoucí své kroky neřídí. ²⁴ Trestej mě, Hospodine, ale spravedlivě, ne ve svém rozhněvání, ať mě nezdrtíš. ²⁵ Vylíj svou zuřivost raději na národy, které se k tobě neznají, vylíj ji na kmeny, které se k tvému jménu nehlásí. Vždyť právě oni Jákoba spolykali, pohltili, zhlтали, jeho domovinu zničili!

11 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ² „Slyšte slova této smlouvy! Vyříd je judským mužům a obyvatelům Jeruzaléma. ³ Řekni jim — Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Zlořečený je každý, kdo neposlouchá slova této smlouvy, ⁴ kterou jsem svěřil vašim otcům v den, kdy jsem je vyvedl z Egypta, z té tavící pece. Řekl jsem: ‘Poslouchejte mě a plňte vše, co vám přikazuji, a budete mým lidem a já budu vaším Bohem. ⁵ Tehdy splním přísahu, kterou jsem složil vašim otcům, že jim dám zemi oplývající mlékem a medem’ — zemi, v níž dnes žijete.“ „Amen, Hospodine,“ odpověděl jsem. ⁶ Hospodin mi řekl: „Volej v judských městech a v ulicích Jeruzaléma všechna tato slova: Poslouchejte slova této smlouvy a plňte je. ⁷ Ode dne, kdy jsem vyvedl vaše otce z Egypta, až dodnes jsem je naléhavě nabádal. Znovu a znovu jsem je nabádal: ‘Poslouchejte mě.’ ⁸ Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali a každý se raději řídil svým zarputilým a zlým srdcem. Proto na nich vyplním všechny hrozby uvedené v této smlouvě, kterou jsem přikázal plnit, ale oni ji neplnili.“ ⁹ Hospodin mi řekl: „Judský lid a obyvatelé Jeruzaléma se proti mně spikli. ¹⁰ Vrátili se k hříchům svých dávných předků, kteří odmítali poslouchat má slova a odcházeli za cizími bohy, aby jim sloužili. Jak dům Izraele, tak dům Judy porušil mou smlouvu, kterou jsem uzavřel s jejich otcí. ¹¹ A proto tak praví Hospodin: Hle, přivedu na ně neštěstí, kterému nebudou moci utéci. Tehdy budou volat ke mně, ale já je nevyslyším. ¹² Jen ať si judská města a obyvatelé Jeruzaléma jdou volat k bohům, kterým pálí kadidlo, jestli by je nespasili v čase neštěstí. ¹³ Máš přece tolik bohů, Judo — jednoho boha na každé město! A kolik je ulic v Jeruzalémě, tolik oltářů jste postavili Hanbě, oltářů k pálení kadidla Baalovi. ¹⁴ Nemodlí se za tento lid. Nevysílej za ně prosby a modlitby. Až ke mně budou volat kvůli svému neštěstí, neuslyším. ¹⁵ Co vlastně můj milý lid pohledává v mém domě? To chce dál s mnoha jinými kout pikle? Může snad maso obětí odvrátit tvé neštěstí, aby ses znovu veselil? ¹⁶ Košatou olivou tě nazval Hospodin, krásnou a s pěkným ovocem. Za hřmění hrozné bouře ji ale zapálí, její ratolesti

zničí oheň! ¹⁷ Hospodin zástupů, který tě sázel, vyslovil nad tebou zlý ortel, protože dům Izraele i dům Judy páchal zlé věci: uráželi mě, když pálili kadidlo Baalovi.“ ¹⁸ Hospodin mě poučil a já jsem to pochopil, jakmile mi ukázal, co dělají. ¹⁹ Byl jsem totiž důvěřivý jako beránek vedený na porážku, netušil jsem, jaké úklady na mě chystají: „Porazme strom i s ovocem, ze země živých ho vytněme, ať si na jeho jméno už nikdo nevzpomene!“ ²⁰ Hospodine zástupů, Soudce spravedlivý, jenž zkoumáš srdce i svědomí, kéž uvidím tvou pomstu nad nimi — vždyť jsem ti svěřil svoji při. ²¹ Toto praví Hospodin o mužích z Anatotu, kteří ti usilují o život a říkají: „Neprorokuj Hospodinovým jménem, nebo tě zabijeme.“ ²² Nuže, toto praví Hospodin zástupů: „Já s nimi zúčtuji. Jejich mládenci padnou mečem, jejich synové a dcery pomřou hladem.“ ²³ V čase, kdy s nimi zúčtuji, přivedu na muže z Anatotu neštěstí a nepřežije ani jeden z nich.“

12 Hospodine, spravedlivý jsi, kdykoli si ti stěžuji; o té spravedlnosti chci ale s tebou promluvit: Proč je úspěšná cesta ničemů? Proč všichni zrádci žijí v poklidu? ² Zasadil jsi je, zakořenili, rostou a přinášejí plody. Jejich ústům jsi stále nablízku, jejich svědomí jsi však vzdálený. ³ Ty mě, Hospodine, znáš, vidíš mě a zkoušíš, zda jsem ti v srdci oddaný. Odvléč je jako ovce na jatka, odděl je pro den porážky! ⁴ Jak dlouho bude země vysychat a vadnout všechna zeleň na poli? Jak dlouho bude zvíře i ptáků ubývat, protože obyvatelé země jsou tak zlí? Přitom však říkají: „Do naší budoucnosti mu nic není!“ ⁵ „Když tě unavuje běžet s pěšimi, jak budeš závodit s koni? Když máš klid pouze v pokojné zemi, jak zvládneš jordánské houští?“ ⁶ Tví vlastní bratři, tvoji příbuzní, právě oni tě zradili; křičeli na tebe z plných plic. Nevěř jim tedy, i kdyby s tebou pěkně mluvili.“ ⁷ „Svůj dům nechám být, opustím své dědictví, svůj milovaný lid vydám nepřátelům do hrsti.“ ⁸ Mé dědictví je mi lvem, co na mě z lesa řve; nenávidím je! ⁹ Mé dědictví je mi strakatým supem s hejnem supů kolem něj. Jděte, sežeňte všechnu divou zvěř, přiveďte ji, ať se nažere! ¹⁰ Mou vinici zničí mnozí pastýři, mé pole podupou; mé překrásné pole obrátí ve zpustošenou poušť. ¹¹ Stane se pouhou pustinou, opuštěná bude plakat přede mnou. Zpustošena bude celá zem, a nikdo si to k srdci nevezme. ¹² Všechny holé vrchy na poušti obsadí zhoubci, neboť Hospodinův meč pohltí celou zem od hranic k hranicím; žádný smrtelník nebude mít klid! ¹³ Zasejí pšenici a sklídí trní, bez výsledku se budou dřít. Tím, co sklídí, budou zahanbeni, až je prudkým hněvem stihne Hospodin.“ ¹⁴ Tak praví Hospodin: „Pokud jde o všechny mé zločinné sousedy, kteří se sápu po dědictví, jež jsem dal svému lidu Izraeli — hle, vykořením je z jejich vlasti. A pokud jde o dům Judy, ten vykořením spolu s nimi.“ ¹⁵ Poté, co je vykořením, se ale nad nimi znovu slituji a přivedu je zpět, každého do jeho dědictví, každého do jeho vlasti. ¹⁶ Pokud se totiž naučí cestám mého lidu a začnou přísahat v mém jménu: ‘Jakože žije Hospodin’ (tak jako předtím sami učili můj lid přísahat při Baalovi), pak budou obnoveni stejně jako můj lid. ¹⁷ Pokud však neposlechnou, pak takový národ zcela vyvrátím a vyhubím, praví Hospodin.“

13 Hospodin ke mně promluvil: „Jdi si koupit lněný pás. Opásej se jím na bedrech, ale ve vodě ho neper.“ ² Koupil jsem si tedy bederní pás, jak Hospodin řekl, a opásal se jím. ³ Znovu jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁴ „Vezmi ten pás, který sis koupil a který nosíš na bedrech, vstaň, jdi k Pratu a tam ho schovej ve skalní puklině.“ ⁵ Šel jsem tedy a schoval jej u Pratu, jak mi Hospodin přikázal. ⁶ Po mnoha dnech mi pak Hospodin řekl: „Vstaň, jdi k Pratu a vezmi odtud onen pás, který jsem ti tam přikázal schovat.“ ⁷ Šel jsem tedy k Pratu na místo, kde jsem pás předtím schoval, vyhrabal jsem ho, a hle — pás byl plesnivý a úplně na nic. ⁸ Tehdy jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁹ „Toto praví Hospodin: Právě tak zkazím pýchu Judy a nesmírnou pýchu Jeruzaléma! ¹⁰ Tento zlý lid, který odmítá poslouchat má slova, který se řídí svým zarputilým srdcem a odchází za cizími bohy, aby jim sloužil a klaněl se jim, bude jako tento pás — úplně na nic.“ ¹¹ Jako se pás ovíjí kolem lidských beder, tak jsem k sobě přivinul celý dům Izraele a celý dům Judy, praví Hospodin. Chtěl jsem, aby byli mým lidem, mým věhlasem, chválou a ozdobou, oni však neposlechlí.“ ¹² „Vyřid’ jim tato slova. Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý džbán se plní vínem. Když ti namítnou: ‘Copak nevíme, že se každý džbán plní vínem?’ ¹³ řekni jim — Tak praví Hospodin: Hle, já všechny obyvatele této země, krále sedící na Davidově trůnu, kněze, proroky i všechny obyvatele Jeruzaléma, naplním tak, že budou opilí.“ ¹⁴ Roztříštím je jedny o druhé, rodiče i děti, praví Hospodin. Nebudu mít soucit ani slitování, nesmiluji se, dokud je nezničím.“ ¹⁵ Pozorně poslouchejte, odložte pýchu, vždyť mluvil Hospodin. ¹⁶ Vzdejte slávu Hospodinu, svému Bohu, dříve než tmou vše zahálí, dříve než vaše nohy zakopnou v přišerí mezi horami. Vyhlížíte světlo, on je však promění v stín smrti, obrátí je ve tmou nejhlubší. ¹⁷ Jestliže neposlechnete, spláču nad vaší pýchou potají, mé oči budou plakat hořce, přetékat budou slzami nad Hospodinovým stádem odvláčeným do zajetí.“ ¹⁸ „Vyřid’ králi a královně matce: ‘Sesedněte z trůnů na zem; vaše skvostné koruny vám spadnou z hlav!’ ¹⁹ Města v Negevu budou zavřena, nikdo je nebude moci otvírat. Celý Juda bude vystěhován, vystěhován bude docela.“ ²⁰ Zvedněte oči, pohleďte na ty, kdo táhnou od severu! Kde máte stádo vám svěřené, ovce, jež byly vaší chloubou? ²¹ Co řekneš, až ti určí za vládce ty, jež sis pěstovala jako spojence? Nepřepadnou tě bolesti jako

ženu, když rodí? ²² Ptáš-li se sama sebe: „Proč mě to potkalo?“ — To za množství tvých vin ti zvedli sukně a zprznili ti tělo! ²³ Může si Habešan změnit barvu kůže anebo leopard své skvrny? Pak byste i vy mohli jednat dobře, kdo jste si navykli být zlí! ²⁴ „Rozpráším tě jako plevy unášené pouštním vichrem. ²⁵ To bude tvůj úděl, to jsem ti vyměřil, praví Hospodin, protože jsi na mě zapoměla a uvěřila lži. ²⁶ Já sám ti proto zvednu sukně až přes obličej, ať se ukáže tvá hanba, ²⁷ tvé cizoložství, tvůj chtíč i tvé zvrhlé smilnění. Viděl jsem tvé nechutnosti na kopcích i v polích. Běda ti, Jeruzaléme! Jak dlouho ještě budeš nečistý?“

14 Slovo Hospodinovo, které Jeremiáš dostal ohledně sucha: ² „Juda truchlí, jeho města chátrají. Oplakávají zemi, z Jeruzaléma stoupá křik. ³ Velmoži své sluhy pro vodu posílají; chodí k nádržím, ale ty jsou bez vody. Vracejí se s prázdnými vědry; zklamání a zahanbení skrývají hlavu v dlaních. ⁴ Půda je rozpukaná, protože v zemi neprší; rolníci proto samým zklamáním skrývají hlavu v dlaních. ⁵ I ta laň opouští v kraji mládata, protože zeleň zmizela. ⁶ Divocí osli stojí na holých návrších a větří jako šakali; napínají zrak, až jim selhává, protože tráva zmizela.“ ⁷ Naše viny nás, Hospodine, usvědčují, kvůli svému jménu ale zasáhni! Mnohokrát jsme se odvrátili, proti tobě jsme hřešili. ⁸ Ach, naděje Izraele, náš Spasiteli v čase soužení! Proč se k této zemi chováš jako cizinec, jako poutník, co se jen na noc zastaví? ⁹ Proč se chováš jako zaskočený člověk, jako bojovník, co nedovede zachránit? Jsi přece, Hospodine, vprostřed nás! Tobě patříme! Neopouštěj nás! ¹⁰ Toto praví Hospodin o tomto lidu: „Tak rádi se toulají, nohy si vůbec nešetří! Proto v nich Hospodin nemá zalíbení; nyní si připomene jejich viny a ztrestá jejich hřích.“ ¹¹ Hospodin mi řekl: „Nemodli se za tento lid, za jeho blahobyť. ¹² Ani když se budou postit, nevyslyším jejich volání. Ani když přinesou zápalné a moučné oběti, nenajdu v nich zalíbení. Mečem, hladem a morem s nimi skončuji.“ ¹³ „Ach ne, Hospodine, Pane můj!“ zvolal jsem. „Proroci jim přece říkají: ‘Nezakusíte meč, hlad na vás nepřijde! Na tomto místě vás jistě obdařím pravým pokojem.’“ ¹⁴ „Ti proroci mým jménem prorokují lži,“ řekl mi na to Hospodin. „Já jsem je neposlal, nic jsem jim nesvěřil ani jsem s nimi nemluvil. Prorokují vám lživá vidění, nicotné věštby a vymyšlené podvody. ¹⁵ Nuže, toto praví Hospodin o prorocích, kteří prorokují mým jménem, ačkoli jsem je neposlal, a kteří tvrdí, že na tuto zemi nepřijde meč a hlad: Sami ti proroci zajdou mečem a hladem! ¹⁶ Lid, kterému prorokují, pak bude ležet v ulicích Jeruzaléma poražen hladem a mečem a nikdo je nepohřbí — je ani jejich ženy, jejich syny ani dcery. Tak na ně vylijí jejich neštěstí.“ ¹⁷ „Vyříd' jim tato slova: Dnem i nocí mi z očí kanou slzy, nejdou zastavit. Má panenská dcera je těžce zraněná, bolestná rána můj lid postihla. ¹⁸ Jdu-li do kraje, hle — mečem pobítí, vejdu-li do města, hle — vyčerpaní hladu! Proroci i kněží v celé zemi vedou své řemeslo a nic netuší.“ ¹⁹ To jsi opravdu Judu zavrhl? Cítíš takový odpor k Sionu? Proč jsi nás tolik bil, že se nemůžeme uzdravit? Vyhlížíme klid, a nic dobrého není; čekáme čas uzdravení, a hle — zděšení! ²⁰ Uznáváme, Hospodine, jak jsme zlí; naši otcové se provinili a i my jsme proti tobě hřešili. ²¹ Kvůli svému jménu nás nezavrhuješ, nepotupuj svůj slavný trůn! Pamatuj na svou smlouvu s námi, neruš ji! ²² Umí snad modly národů dávat déšť? Prší snad z nebe samo od sebe? Ne, Hospodine, Bože náš, to ty! V tebe skládáme naději, jsi to ty, kdo vše působí!

15 Hospodin mi řekl: „I kdyby se přede mě postavili Mojžíš a Samuel, nenechal bych se naklonit k tomuto lidu. Odežen je ode mě. Ať jdou! ² Až se tě zeptají: ‘Kam máme jít?’ odpověz jim — Tak praví Hospodin: Kdo má jít na smrt, zemře, kdo pod meč, ten pod meč, kdo do hladu, bude hladovět a kdo do zajetí, bude odveden. ³ Sešlu na ně čtvero trestů, praví Hospodin. Meč, aby zabíjel; psy, aby vláčeli; ptáky a divou zvěř, aby žrali a hubili. ⁴ Kvůli tomu, co judský král Menašem, syn Ezechiášův, páchal v Jeruzalémě, je učiním odstrašujícím příkladem pro všechna království země. ⁵ Kdo tě, Jeruzaléme, polituje? Kdo se nad tebou ustrne? Kdo se zastaví zeptat se, jak ti je? ⁶ Opustil jsi mě, praví Hospodin, odešel jsi pryč. Vztáhnu na tebe ruku a zničím tě; soucitem už jsem unaven! ⁷ Budu je převívat vidlemi jako obilí ve městech po celé zemi. Připravím je o děti, zahubím svůj lid, neboť se od svých cest neodvrátili. ⁸ Proto jejich vdovy rozmnožím více než písek v mořích. V poledne na ně přivedu zhoubece, na matky i na mládence; znenadání na ně uvalím hrůzu a zděšení. ⁹ I matka sedmi dětí zchrádne u konce s dechem, za bílého dne jí zajde slunce, v hanbě se bude stydět. Ty, kdo přežijí, pak vydám meči před jejich nepřáteli, praví Hospodin.“ ¹⁰ Běda mi, matko, že jsem se ti narodil — muž, který má s celou zemí svár a při! Nic jsem si nevpůjčil, nikdo mi nedluží, a přesto mi všichni zlořečí. ¹¹ Hospodin praví: „Pro vaše vlastní dobro vás jistě pošlu pryč; přivedu na vás nepřitele v čase bídy, v čase soužení. ¹² Dá se snad ocel ze severu přerazit železem či bronzem? ¹³ Vaše bohatství a vaše poklady nechám bez náhrady padnout za kořist kvůli všem hříchům, jež jste páchali po celém vašem území. ¹⁴ Nechám vás otročit vašim nepřítelům v neznámé zemi, neboť můj hněv proti vám už hoří — šlehají z něho plameny!“ ¹⁵ Hospodine, ty rozumíš, vzpomeň si na mě, ke mně přijď, pomsti se za mě na mých pronásledovatelích! Ve své trpělivosti mi ještě dovol žít — považ, jaké kvůli tobě snáším urážky! ¹⁶ Jakmile tvá slova přišla, ihned jsem je sněd, tvá slova mě potěšila, vnesla radost do srdce. Hospodine, Bože zástupů, patřím přece tobě!

¹⁷Nesedávám s těmi, kdo se veselí, neoslavuji s nimi. Sedím sám, protože jsi na mě ruku položil a naplnil mě nevolí. ¹⁸Proč má bolest nikdy nekončí, proč se má hrozná rána nechce zahojit? Stal ses mi zdrojem zklamání — copak jsi potok bez vody? ¹⁹Nuže, toto praví Hospodin: „Pokud se obrátíš, já tě obnovím, abys stál přede mnou jako můj služebník. Budeš-li rozlišovat mezi vzácným a bezcenným, budeš mými ústy. Ať se oni obrátí k tobě, ty se neobracej k nim. ²⁰Postavil jsem tě proti tomuto lidu jako pevnou bronzovou hradbu. Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě — vždyť já jsem s tebou, abych tě zachraňoval a vysvobozoval, praví Hospodin. ²¹Z rukou zlých lidí tě vysvobodím a ze spárů tyranů tě vykoupím.“

16 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Nebor si ženu a neměj na tomto místě syny ani dcery. ³Neboť toto praví Hospodin o dětech zde narozených a o matkách, které je porodily, a o otcích, kteří je v této zemi zplodili: ⁴Zemřou strašlivou smrtí. Nikdo je neopláče ani nepohřbí, takže zůstanou ležet jako hnůj na zemi. Meč a hlad s nimi skoncuje a na jejich mrtvolách se budou pást ptáci a divá zvěř.“ ⁵Tak praví Hospodin: „Nevcházej do domu smutku, nechod truchlit a neoplakávej je, neboť od tohoto lidu odejmu svůj pokoj, svou lásku i soucit, praví Hospodin. ⁶V této zemi pomřou velcí i malí. Nebudou pohřbeni ani oplakáni, nikdo si kvůli nim nebude dělat smuteční jízvy ani holit hlavy. ⁷Nikdo neuspořádá smuteční hostinu k útěše těch, kdo truchlí nad mrtvým; ti, kdo ztratili otce či matku, nedostanou napít z poháru útěchy. ⁸Nevcházej také do domu, kde vystrojili hody. Nesedej si k nim, abys pojedl a popil, ⁹neboť tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, před vašimi očima a za vašich dnů na tomto místě nechám utichnout hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty. ¹⁰Až tomuto lidu vyřídíš všechna tato slova, namítnou ti: ‘Proč proti nám Hospodin vyhlásil tak hrozné neštěstí? Čím jsme se provinili? Copak jsme proti Hospodinu, svému Bohu, spáchali nějaký hřích?’ ¹¹Odpověz jim: ‘Už vaši otcové mě opustili, praví Hospodin. Následovali cizí bohy, sloužili jim a klaněli se jim; mě však opustili a můj Zákon nedodržovali. ¹²A vy jste ještě horší než vaši otcové. Hle, každý se řídíte svým zarputilým a zlým srdcem, místo abyste poslouchali mě. ¹³Proto vás z této země odvrhnu do země, kterou jste neznali vy ani vaši otcové. Tam budete sloužit cizím bohům dnem i nocí, neboť už se nad vámi neslitují.’“ ¹⁴„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už se nebude přísahat: ‘Jakože žije Hospodin, který vyvedl syny Izraele z Egypta,’ ¹⁵ale: ‘Jakože žije Hospodin, který vyvedl syny Izraele ze země na severu a ze všech zemí, do kterých je rozehnal.’ Přivedu je totiž zpátky do vlasti, kterou jsem dal jejich otcům. ¹⁶Hle, pošlu mnoho rybářů, praví Hospodin, aby je chytali jako ryby. Potom zas pošlu mnoho lovců, aby je lovili po všech horách a návrších a v puklinách mezi skalami. ¹⁷Všechny jejich cesty mám na očích; přede mnou se neschovají, před mými očima neskryjí svůj hřích. ¹⁸Nejprve jim tedy dvojnásobně odplatím za jejich vinu a za jejich hřích, protože mou zemi znesvětili mrtvolami svých hnusných model a mé dědictví zaplnili svými ohavnostmi.“ ¹⁹Hospodine, má síla a má pevnost, mé útočiště v den soužení, od konců světa k tobě přijdou národy se slovy: Naši otcové zdědili samé lži, marnost a holé nesmysly. ²⁰Copak si člověk může vyrobit bohy? Žádní bozi to nebyli! ²¹„Hle, tentokrát je to nechám pochopit, ukážu jim svou sílu a hrdinství, aby poznali, že mám jméno Hospodin.“

17 „Hřích Judy je vepsán železným rydlem, diamantovým hrotem je vyryt na tabulích jejich srdcí, na rozích jejich oltářů! ²Jejich synové myslí jen na své oltáře, na své posvátné kůly u košatých stromů na vysokých kopcích ³i na horách v kraji. Vaše bohatství a všechny vaše poklady nechám padnout za kořist i s těmi vašimi výšinami kvůli hříchu páchanému po celém vašem území. ⁴Svou vlastní vinou přijdete o dědictví, které jsem vám dal. Nechám vás otročit vašim nepřátelům v neznámé zemi, neboť jste roznítili plamen mého hněvu — a bude hořet navěky!“ ⁵Tak praví Hospodin: „Zlořečený, kdo spoléhá na člověka, kdo se o smrtelníka opírá a v srdci se odvrací od Hospodina. ⁶Je jako křoví někde na poušti — necítí, když dobro přichází. Žije ve vyprahlých koutech pustiny, v solném kraji, kde se nebydlí. ⁷Požehnaný, kdo spoléhá na Hospodina a jehož nadějí je Hospodin. ⁸Je jako strom zasazený u vody — zapouští kořeny u řeky. Nebojí se, když vedro přichází; jeho listy se vždy zelenají, v roce sucha nemá obavy a nepřestává nést plody.“ ⁹Lidské srdce je ze všeho nejzrádnější, je nenapravitelné — kdo mu rozumí? ¹⁰„Já Hospodin zpytuji srdce a zkoumám lidská svědomí, abych každému odplatil podle jeho cest, tak jak za své skutky zaslouží.“ ¹¹Jako koroptev sedící na vejcích, která jí nepatří, tak je ten, kdo si hromadí nepoctivý zisk. Opustí je totiž v půlce života a na konci bude za hlupáka. ¹²Trůn slávy, od počátku vyvýšený, je místo naší svatyně. ¹³Naděje Izraele, Hospodine, všichni, kdo tě opouštějí, propadnou hanbě. Ti, kdo se od tebe odvracejí, budou zapsáni v prachu země, protože Hospodina opustili, ten pramen vody živé. ¹⁴Uzdrav mě, Hospodine, a budu zdrav, zachraň mě, a budu zachráněn — má chvála patří tobě! ¹⁵Hle, říkají mi: „Co je s tím Hospodinovým slovem? Tak ať se tedy splní!“ ¹⁶Nestál jsem o to, být tvým pastýřem, nepřál jsem si ten hrozný den. Ty víš, co mi vyšlo ze rtů, leží to před tebou. ¹⁷Nebud' mi postrachem — jsi mé útočiště ve zlý den! ¹⁸Ať jsou zahanbeni, kdo mě

pronásledují, a mně ať se hanba vyhýbá. Ať jsou to oni, kdo se děsí, a neděsím se já. Jen na ně přiveď ten zlý den, dvojnásobnou ranou rozdrť je! ¹⁹ Hospodin ke mně promluvil: „Jdi a postav se do Brány synů lidu, kterou vcházejí a vycházejí judští králové. Postav se do všech bran Jeruzaléma ²⁰ a řekni jim: Judští králové a všichni Judo, všichni obyvatelé Jeruzaléma, kteří vcházejí těmito branami, slyšte slovo Hospodinovo! ²¹ Tak praví Hospodin: Je-li vám život milý, neopovažujte se v sobotní den nosit náklady a přinášet je do jeruzalémských bran. ²² Nevynášejte v sobotu nic ze svých domů a nedělejte žádnou práci, ale svěťte sobotní den, jak jsem to přikázal vašim otcům. ²³ Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali; tvrdošíjně odmítali slyšet a nedali se poučit. ²⁴ Pokud mě ale opravdu poslechnete, praví Hospodin, a přestanete v sobotu přinášet do bran tohoto města náklady, pokud budete světit sobotní den a nebudete v něm dělat žádnou práci, ²⁵ pak budou branami tohoto města se svými velmoži vcházet králové vládnoucí na Davidově trůnu. Pojedou na vozech a koních se svými velmoži, doprovázeni judskými muži i obyvateli Jeruzaléma, a toto město bude trvat navěky. ²⁶ Z judských měst, z okolí Jeruzaléma, z kraje Benjamín, z podhůří, z hor i z Negevu budou přicházet lidé se svými zápaly, oběti, dary a vonnými kadidly, aby do Hospodinova domu přinesli oběť vděčnosti. ²⁷ Pokud mě však neposlechnete a nebudete světit sobotní den, pokud budete v sobotu nosit náklady a vcházet s nimi do bran Jeruzaléma, pak v jeho branách zapálím oheň, který pohltí jeruzalémské paláce a nezhasne!“

18 Slovo, které Jeremjáš dostal od Hospodina: ² „Vstaň a jdi do hrncířova domu. Tam ti oznámím svá slova.“ ³ Odešel jsem tedy do hrncířova domu a hle, právě pracoval na hrncířském kruhu. ⁴ Nádoba, kterou z hlíny tvaroval, se mu ale pod rukama zkazila, a tak začal znovu a dělal z ní jinou nádobu, která by se mu líbila. ⁵ Tehdy dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁶ „Nemohu snad s vámi naložit jako tento hrncíř, dome Izraele? praví Hospodin. Hle, jste v mé ruce, jako je hlína v ruce hrncíře, dome Izraele. ⁷ Kdykoli mohu prohlásit o národu nebo království, že je vyvrátím, podvrátím a zničím; ⁸ pokud se však ten národ, o kterém jsem mluvil, odvrátí od svého zla, pak i já upustím od zla, jež jsem zamýšlel proti nim. ⁹ Jindy zas mohu prohlásit o národu nebo království, že je vybuduji a zasadím; ¹⁰ pokud však budou páchat, co je v mých očích zlé, a nebudou mě poslouchat, pak i já upustím od dobra, jež jsem jim slíbil prokázat. ¹¹ Teď tedy řekni lidu Judy a obyvatelům Jeruzaléma: ‘Tak praví Hospodin: Hle, chystám proti vám něco zlého, vymyslím na vás plán! Odvrátte se proto každý od své zlé cesty; napravte své cesty a své jednání.’ ¹² Oni však na to řekli: ‘Marné řeči! Budeme žít podle svých vlastních plánů, každý se budeme řídit svým zarputilým a zlým srdcem.’“ ¹³ A proto tak praví Hospodin: „Ptejte se mezi národy — Kdo kdy co takového slyšel? Panna izraelská provádí tu nejhroznější věc! ¹⁴ Mizí snad z pole kamení nebo z Libanonu sníh? Vysychají snad mezi horami chladné bystriny? ¹⁵ Můj lid však na mě zapomněl, pálí kadidlo marnostem! Na svých cestách klopýtli, na stezkách odvěkých, a odešli jinou pěšinou, cestou neupravenou. ¹⁶ Jejich země proto bude budít děs, navždy se nad ní bude syčet úžasem. Každý, kdo tudy půjde, se zhrozí a hlavou potřese. ¹⁷ Jakoby větrem východním je před protivníkem rozpraším. V den, kdy přijde jejich bída, ukážu jim záda, a ne tvář.“ ¹⁸ Oni však na to řekli: „Pojďme, musíme na Jeremiáše něco vymyslet! Zákon se knězi nikdy neztratí, stejně jako rada mudrci a slovo prorokovi. Pojďme, ubijme ho tedy jazykem a na jeho slova vůbec nedbejme!“ ¹⁹ Všimni si mě, Hospodine, slyš hlas mých odpůrců! ²⁰ To se má odplácet dobro zlem, že na mě kopou jámu? Pamatuj, jak jsem se stavěl před tebe a přimlouval se za ně, abych od nich odvracel tvůj hněv. ²¹ Na jejich děti proto dopusť hlad, vydej je meči napospas! Ať jejich ženy ovdoví a přijdou o děti, jejich muži ať propadnou smrti, jejich mladíci ať padnou mečem v boji! ²² Z jejich domů ať se nárek ozývá, až na ně náhle přivedeš útočníka — vždyť mi vykopali jámu, aby mě lapili, mé nohy chtěli chytit do pasti. ²³ Hospodine, ty sám víš o všech jejich plánech, aby mě zabili. Neodpouštěj jim jejich viny, nepřehlížej jejich hřích! Jen ať se před tebou skácejí; v čase svého hněvu zakroč proti nim!

Minulost není určující

 Biblická proroctví většinou nejsou výroky o nezměnitelné, fixně dané budoucnosti („historie budoucnosti“), nýbrž varování. Zda Bůh svou hrozbu či zaslíbení uvede ve skutečnost, bude záležet na reakci lidí na vyřčené proroctví: Dají se varovat nebo Božím Slovem pohrdnou? Bůh bude konat teprve v reakci na tuto jejich reakci (např. [Jon 3:10](#)).

 Hříšná nebo i Bohu libá minulost sama nic nezaručuje; Bůh nás posuzuje spíše podle cíle

cesty, na které nás nalezneme (srv. [pozn. Ez 3:17–21](#)). Ježíš vydal sám sebe za církev slavnou, bez poskvrny a vrásky, svatou a bezúhonnou ([Ef 5:25–27](#)), ale my ji takovou neznáme. Obětoval se za takovou církev, jakou se teprve jednou stane. Jak rosteme do Boží podoby, měli bychom se naučit své bližní vidět také takto — v jejich nejlepším budoucím potenciálu (srv. [pozn. Mt 2:11](#)).

19 Hospodin řekl toto: „Jdi a kup od hrncíře hliněný džbán. Vezmi s sebou několik stařešinů z lidu i z kněží² a vyjdi Branou střepů do údolí Ben-hinom. Tam volej slova, která ti řeknu.³ Volej: „Slyšte slovo Hospodinovo, králové Judy i obyvatelé Jeruzaléma! Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, dopustím na toto místo takové neštěstí, že to nikomu, kdo o tom uslyší, nepřestane znít v uších.⁴ To proto, že mě opustili a toto místo mi odcizili. Pálili zde kadidlo cizím bohům, které neznali sami ani jejich otcové, ba ani judští králové, a naplnili toto místo krví nevinných.⁵ Vystavěli také obětiště Baalovi, aby tam spalovali své vlastní děti jako zápalné oběti Baalovi — to jsem jim přece nepřikázal, o tom jsem nemluvil, to mi nepřišlo ani na mysl!⁶ A proto hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už se tomuto místu nebude říkat Tofet ani údolí Ben-hinom, ale Údolí vraždění.⁷ Na tomto místě zmařím záměry Judských a Jeruzalémských. Nechám je před jejich nepřáteli padnout mečem v ruce těch, kdo pasou po jejich životě. Jejich mrtvolami nakrmím ptáky a divou zvěř.⁸ Nechám toto město budit děs a posměch. Každý, kdo tudy půjde, zhrozí se a užasne nad všemi ranami, jež na něj dopadly.⁹ Nechám je jíst maso jejich vlastních synů a maso jejich vlastních dcer. V tom zoufalém sevření svých nepřátel, kteří pasou po jejich životě, se budou požírat navzájem.“¹⁰ Potom onen džbán rozbij před muži, kteří šli s tebou,¹¹ a řekni jim — „Tak praví Hospodin zástupů: Jako když se rozbije hliněná nádoba a už se nedá opravit, tak rozbij tento lid i toto město. A v Tofetu se bude pohřbívat, protože jinde už k pohřbívání nezbude místo.“¹² Tak naložím s tímto místem, praví Hospodin, i s těmi, kdo tu žijí. Způsobím, že toto město bude vypadat jako Tofet.¹³ Jeruzalémské domy i paláce judských králů budou stejně nečisté jako toto místo, Tofet — všechny domy, na jejichž střeších se páli kadidlo celému tomu nebeskému zástupu a kde se konaly úlitby cizím bohům.“¹⁴ Když se pak Jeremiáš vrátil z Tofetu, kam jej Hospodin poslal prorokovat, postavil se na nádvoří Hospodinova domu a promluvil ke všemu lidu:¹⁵ „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele — Hle, přivádím na toto město a na všechna města v okolí veškeré zlo, před kterým jsem je varoval. Jsou totiž tvrdší a nechtějí poslouchat má slova!

20 Jakmile kněz Pašchur, syn Imerův, který byl vrchním správcem Hospodinova chrámu, uslyšel Jeremiáše prorokovat tyto věci,² nechal proroka Jeremiáše zbičovat a vsadit do klády v Horní Benjamínské bráně Hospodinova chrámu.³ Když ho Pašchur druhého dne z klády propustil, Jeremiáš mu řekl: „Hospodin tě nenazývá Pašchur, ale Magor-misaviv, Hrůza všude kolem.“⁴ Tak praví Hospodin: Hle, vydávám tě hrůze — tebe i všechny tvé přátele, kteří před tvými očima padnou mečem tvých nepřátel. Všechn lid Judy vydám do rukou babylonského krále, který je odveče do Babylonu a pobije mečem.⁵ Všechno bohatství tohoto města vydám do rukou jejich nepřátel — všechn jeho zisk, všechny cennosti i všechny judské královské poklady. To všechno ukořistí, uloupí a odnese do Babylonu.⁶ A ty, Pašchure, i všichni tvoji domácí půjdete do zajetí. Přejdeš do Babylonu a tam zemřeš; tam budeš pohřben ty i všichni tvoji přátelé, kterým jsi prorokoval lež!“⁷ Sváděl jsi mě, Hospodine, a já se nechal svést. Zmocnil ses mě a zdolals mě. Vysmívají se mi celé dny, každý má ze mě legraci.⁸ Křičím, kdykoli promluví, vykřikují: „Zkáza! Násilí!“ Slovo Hospodinovo mi přináší celé dny hanbu a posměšky.⁹ Říkám si: „Už se o něm ani nezmíním, jeho jménem už nepromluví!“ Jeho slovo mi ale hoří v srdci, je jako oheň v mých kostech zavřený; nemohu ho v sobě zadržet, neovládnu se!¹⁰ Od tolika lidí slyším nařčení: „Hrůza všude kolem, Magor-misaviv! Udejte ho! Pojďme ho nahlásit!“ Všichni mí přátelé čekají na můj pád: „Třeba se nechá nachytat — pak se ho zmocníme, pak se mu pomstíme!“¹¹ Hospodin je ale se mnou, ten udatný bojovník, a tak ti, kteří mě pronásledují, padnou a nic nezmohou. Pro jejich neúspěch je stihne hanba, věčná nezapomenutelná potupa.¹² Hospodine zástupů, jenž spravedlivé zkoušíš a vidíš do srdce i svědomí, kéž uvidím tvou pomstu nad nimi — vždyť jsem ti svěřil svoji při.¹³ Zpívejte Hospodinu, vzdejte mu chválu! On zachraňuje život ubohému z rukou zločinců.¹⁴ Ať je zlořečený den, kdy jsem byl narozen! Den, kdy mě matka rodila, ať není požehnan! ¹⁵ Ať je zlořečený ten, kdo mému otci oznámil: „Narodil se ti chlapec,“ a naplnil ho radostí.¹⁶ Ať ten muž skončí tak jako města, jež Hospodin bez lítosti vyvrátil. Ať zrána slyší nařikavý pláč a v poledne bojový pokřik!¹⁷ Proč mě nezabil ještě v lůně, aby se mi matka stala hrobem a břicho jí zůstalo navždy těhotné?¹⁸ Proč jen jsem vyšel z lůna matčina? Abych zakoušel jen trápení a žal? Aby mi život v hanbě vyprchal?

21 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když k němu král Cidkiáš poslal Pašchura, syna Malkiášova, a kněze Cefaniáše, syna Maasejášova, se vzkazem:² „Vyptej se prosím na nás u Hospodina, protože na nás zaútočil babylonský král Nabukadnezar. Snad pro nás Hospodin udělá zázrak tak jako tolikrát a Nabukadnezar od nás odtáhne.“³ Jeremiáš jim odpověděl: „Vyřidte Cidkiášovi - ⁴ Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Hle, válečné zbraně ve vaší ruce obrátím nazpátek! Zbraně, jimiž venku před hradbami bojujete proti babylonskému králi a proti Chaldecům, kteří na vás útočí, shromáždím uprostřed tohoto města.“⁵ Já sám budu bojovat proti

vám vztaženou rukou a mocnou paží ve svém hněvu a rozlícení a v hrozném zuření.⁶ Ty, kdo žijí v tomto městě, jak lidi, tak dobytek, raním těžkým morem, který je zabije.⁷ Potom, praví Hospodin, vydám judského krále Cidkiáše, jeho dvořany i lid (totiž ty, kdo v tomto městě přežijí mor, meč a hlad) do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou jejich nepřátel, kteří pasou po jejich životě. Ten je pobije ostrým mečem, bez milosti, bez lítosti, bez slitování.⁸ Tomuto lidu vyříd: Tak praví Hospodin — Hle, předkládám vám cestu života a cestu smrti.⁹ Kdo zůstane v tomto městě, zahyne mečem, hladem nebo morem. Kdo ale vyjde a vzdá se Babyloňanům, kteří na vás útočí, ten přežije a zachrání si život.¹⁰ Rozhodl jsem o tomto městě — avšak ne v dobrém, ale ve zlém, praví Hospodin. Nechám je padnout do rukou babylonského krále a ten je vypálí.¹¹ Judskému královskému domu pak vyříd: Slyšte slovo Hospodinovo!¹² Tak praví Hospodin, dome Davidův: Ráno co ráno suďte spravedlivě, okrádaného zachraňujte z rukou utlačitele. Jinak můj hněv vzplane plamenem, rozhoří se a nezhasne, protože vaše skutky jsou tak zlé!¹³ Hle, jsem proti tobě, Jeruzaléme, jenž na náhorní plošině trůníš dolině! praví Hospodin. Říkáte: 'K nám se nikdo nedostane! Kdo může napadnout náš příbytek?'¹⁴ Ztrestám vás, praví Hospodin, jak si vaše skutky zaslouží. Zapálím oheň ve vašem lese a ten pohltí vše kolem.“

22 Tak praví Hospodin: „Sestup do paláce judského krále a vyříd tam toto slovo: ²Králi judský, který sedíš na Davidově trůnu, slyš slovo Hospodinovo — ty, tvoji dvořané i tvůj lid, vy, kteří vcházíte těmito branami. ³Tak praví Hospodin: Jedněte poctivě a spravedlivě! Zachraňujte okrádaného z rukou utlačitele! Přistěhovalcům, sirotkům a vdovám neublížujte! Nechovejte se násilně! Neprolévejte na tomto místě nevinnou krev! ⁴Pokud se opravdu zařídíte podle těchto slov, budou branami tohoto paláce vcházet králové vládnoucí na Davidově trůnu. Pojedou na vozech a koních a s nimi jejich dvořané i lid. ⁵Pokud však tato slova neposlechnete, pak přísahám při sobě samém, praví Hospodin, že z tohoto paláce zbudou jen trosky.“ ⁶Toto praví Hospodin o domu judského krále: „Jsi pro mě jako Gileád, jako libanonský vrcholek. Zbude z tebe však jen pustina, města bez obyvatel. ⁷Pošlu proti tobě ničitele, každého v plné zbroji; zporáží ti tvé skvělé cedry a naházejí do ohně! ⁸Až budou lidé z mnoha národů procházet kolem tohoto města, budou se jeden druhého ptát: 'Proč to Hospodin tomuto velikému městu provedl?' ⁹A dostanou odpověď: 'Protože opustili smlouvu Hospodina, svého Boha, klaněli se cizím bohům a sloužili jim.'“ ¹⁰Neplačte nad mrtvým, nenaříkejte pro něj; plačte však nad tím, který odchází, protože už se nevrátí a nespatri rodnou zem. ¹¹Toto praví Hospodin o Šalumovi, synu Jošiášovu, jenž se stal judským králem po svém otci Jošiášovi, ale musel odsud odejít: „Už se sem nevrátí. ¹²Zemře tam, kam ho odvěkli, a tuto zem už nikdy nespatri.“ ¹³„Běda tomu, kdo si staví palác, ale ne spravedlností; tomu, kdo buduje horní patra, ale bezprávím; tomu, kdo nechá bližního dít zdarma a za práci mu neplatí! ¹⁴Říká: 'Postavím si velký palác a v něm prostorné komnaty; prorazím do něj okna, obložím cedrem a natru červení.' ¹⁵Copak tě dělá králem, že máš víc cedru než ostatní? Copak tvůj otec neměl co jíst a pít? Jednal však poctivě a spravedlivě, a tak se mu vedlo dobře. ¹⁶Hájil práva chudých a ubohých — tehdy bývalo dobře! To totiž znamená znát mě, praví Hospodin. ¹⁷Ty ale nemáš oči ani srdce než pro svůj mrzký zisk; zajímá tě jen vraždit nevinné, vydírání a násilí.“ ¹⁸Toto praví Hospodin o judském králi Joakimovi, synu Jošiášovu: „Nebudou ho oplakávat: 'Ach bratře, ach sestro!' Nebudou ho oplakávat: 'Ach pane, ach veličenstvo!'“ ¹⁹Pohrbí ho tak jako osla — vyvlečou ho ven a pohodí někam za brány Jeruzaléma.“ ²⁰„Vystoupej na Libanon, dcero, křič, z Bášanu ať tvůj hlas zní, z Abarimu vykřikni nad svými milenci, neboť jsou všichni rozdraceni! ²¹Mluvil jsem k tobě, dokud jsi měla klid, říkala jsi ale: 'Nechci poslouchat!' Tak je to s tebou už od mládí, že neslyšíš můj hlas. ²²Všechny ty tvé pastýře vítr požene, tví milenci půjdou do zajetí; tehdy se konečně budeš hanbit a stydět za všechny své špatnosti. ²³Uvelebila ses v Libanonu, v hnízdečku mezi cedrovím; budeš však sténat jako při porodu, jako rodička se budeš svíjet bolestí!“ ²⁴„Jakože jsem živ, praví Hospodin, i kdybys byl, judský králi Jekoniáš, synu Joakimův, pečetiím prstenem na mé pravici, i odtud bych tě strhl!“ ²⁵Vydám tě do rukou těch, kdo pasou po tvém životě, do rukou těch, ze kterých máš děs, do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou Babyloňanů. ²⁶Tebe i tvou rodnou matku odvrhnu do cizí země, v níž jste se nenarodili, a tam zemřete. ²⁷Do své vytoužené země se nikdy nevrátíte.“ ²⁸Je snad Jekoniáš nějaký zahozený střep? Hrnc, který nikdo nechce? Proč jsou tedy zavrženi on i jeho potomci, odmrstění do země, kterou neznali? ²⁹Ach země, země, země! Slyš slovo Hospodinovo! ³⁰Tak praví Hospodin: „Zapište ho jako muže bez dětí, jako někoho, komu se v životě nedařilo. Nikomu z jeho potomků se nezdaří usednout na trůn Davidův a vládnout nad Judou.“

23 „Běda pastýřům, kteří hubí a rozhánějí ovce na mé pastvině! praví Hospodin. ²Hospodin, Bůh Izraele, proto prohlašuje o pastýřích pasoucích můj lid: Protože rozháníte a rozptylujete mé ovce a nestaráte se o ně, hle, já s vámi zúčtují za vaše zločiny, praví Hospodin. ³Zbytky svého stáda pak shromáždím ze všech

zemí, kam jsem je rozehnal, a přivedu je zpět na jejich pastvinu, kde se rozplodí a rozmnoží. ⁴Ustanovím nad nimi pastýře, kteří o ně budou pečovat, takže už se nebudou bát a strachovat a nebude už chybět ani jediná, praví Hospodin. ⁵Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy vzbudím Davidovi spravedlivý Výchonek. Ten bude vládnout jako moudrý král a nastolí v zemi právo a spravedlnost. ⁶Za jeho dnů bude Juda zachráněn a Izrael bude žít v bezpečí. A toto je jméno, jímž bude nazýván: HOSPODIN — NAŠE SPRAVEDLNOST. ⁷Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy už nebudete říkat: 'Jakože je živ Hospodin, který vyvedl syny Izraele z Egypta,' ⁸ale: 'Jakože je živ Hospodin, který vyvedl potomstvo domu Izraele zpět ze severní země a ze všech zemí, do kterých je rozehnal.' Vráť se totiž zpátky do vlasti.“ ⁹O prorocích: Srdce mám zlomené, kosti se ve mně chvějí, jsem jako opilec, jako muž vínem zmožený — to kvůli Hospodinu, kvůli jeho svatým slovům! ¹⁰Země je totiž plná nevěrníků, pod jejichž kletbou vyprahla, pastviny vyschly, zbyla pustina. Jejich dráha je totiž zlá, jejich moc je nespravedlivá. ¹¹„Proroci i kněží jsou bezbožní; i ve svém chrámě nacházím jejich zločiny, praví Hospodin. ¹²Jejich cesta proto bude kluzká, padnou ve tmě, do níž budou vyhnáni, až na ně dopustím neštěstí v čase, kdy s nimi zúčtuji, praví Hospodin. ¹³U proroků v Samaří jsem viděl nechutnost: prorokovali při Baalovi a sváděli Izrael, můj lid. ¹⁴U proroků v Jeruzalémě jsem viděl úděsnost: páchání nevěry a život ve lži; zločincům dodávají odvahy, aby se nikdo neodvrátil od své špatnosti. Všichni jsou pro mě jako Sodoma, všichni v tom městě jsou jako Gomora!“ ¹⁵Nuže, toto praví Hospodin zástupů o těch prorocích: „Hle, nakrmím je pelyňkem a k pití jim dám jed, protože od proroků v Jeruzalémě se šíří bezbožnost do celé

Jekoniášovo prokletí

Prokletí, které prorok Jeremjáš vyřkl proti králi Jekoniášovi (někdy psáno jako Jekoniáš, ale je to stejné jméno) synu krále Joakima (Jr 22:24, 28), se týká všech jeho potomků, kterým kdy bude patřit Davidův trůn (30). Vzhledem k tomu, že je tento (Je)Jekoniáš vypadá jako součást Ježíšova rodokmenu (Mt 1:11), Ježíš coby jeho potomek nemá nárok na Davidův trůn a není tudíž pravým králem Izraele, jak to o něm křesťané tvrdí (Mt 2:2; 21:5; 27:11, 37, 42; Lk 19:38; 23:3, 37–38; Jn 1:50; 12:13, 15; 1Tm 6:15; Zj 17:14; 19:16).

Tato interpretace je však výsledkem nepozorného čtení. Jekoniášové byli dva, z nichž jen jeden byl proklet. Matouš uvádí Jekoniáše, Ježíšova předka, jako syna Jošiášova (Mt 1:11). Ale otcem Jekoniáše, který byl proklet, je Joakim (Jr 22:24). Otec tohoto Joakima (a tedy Jekoniášovým dědečkem) je pak Jošiáš (Jr 22:18). Jošiáš měl více synů, mezi nimi i Jekoniáše, předka Ježíšova, a také Joakima, otce jiného Jekoniáše (Jr 22:24), který byl proklet v Jr 22:30 a který byl Jošiášovým vnukem, nikoliv synem.

 Na první pohled to problém řeší, avšak jiný vyvstává. 1Pa 3:15 nám vyjmenovává Jošiášovy syny: (1) Jochanan, (2) Joakim, (3) Cidkiáš a (4) Šalum. Není mezi nimi žádný Jekoniáš. Zato ho najdeme ve verši 3:16 jako Jekoniáše, syna Joakimova. To by naznačovalo, že Jekoniáš je skutečně Jošiášův vnuk a ne syn, a že je to tedy opravdu on, který byl Jeremiášem proklet a Matoušem zařazen do Ježíšova rodokmene.

Potřebujeme však kutat ještě hlouběji, než opravdu narazíme na skálu, na které lze stavět bezpečně a spolehlivě (Lk 6:48). Ze čtyř Jošiášových synů z 1Pa 3:15 třem bylo jméno změněno.

Joakim se původně jmenoval Eliakim (2Kr 23:34) a Cidkiáš se původně jmenoval Mataniáš (24:17). Šalum dostal nové jméno Joachaz, ale to nenajdeme nikde explicitně vysloveno jako v případě jeho dvou bratrů. Lze to nicméně vyvodit referencí, seskládáním různých biblických pasáží dohromady. Ve 2Kr 23:30 čteme, že Jošiášovým synem a nástupcem byl Joachaz, avšak ten kraloval jen tři měsíce a byl odvečen do Egypta, takže ho v roli krále nahradil jeho bratr Joakim (34). Naproti tomu nám Jr 22:11 říká, že když zemřel král Jošiáš, kraloval po něm jeho syn Šalum, který byl pak odvečen do otroctví, kde umřel. Pak Jeremiáš pokračuje vyprávěním o králi Joakimovi (18). Vzhledem k tomu, že Jeremiáš klade Šaluma na stejné místo, kam podle 2Kr 23:30 patří Joachaz, většina hebrejských badatelů docházejí ke shodnému závěru, že Šalum a Joachaz je jedna a tatáž osoba. A protože Šalum je hebrejské jméno, Joachaz je jeho nové jméno, které mu přidelil faraon podobně jako jeho bratrům.

Takže můžeme mít za prokázané, že tři Jošiášovi synové měli jméno změněno. Ale co ten první, Jochanan? SZ nám nikde nenabízí náznak, že by jeho jméno bylo také změněno, natož na jaké nové jméno. Zato nám klíč poskytuje NZ. Mt 1:11 říká, že Jošiáš zplodil Jekoniáše a jeho bratry (plurál – množné číslo). Nejpřirozenější interpretace je ta, že Jošiáš byl otcem Jekoniáše. Avšak podle 1Pa 3:15 se zdá, že Jošiáš nikdy neměl syna jménem Jekoniáš. Tím si však nemůžeme být tak jisti, protože nevíme, zda a na jaké jméno byl přejmenován Jošiášův první syn Jochanan. Argument, že nikdy přejmenován nebyl, nestojí příliš pevně, uvážíme-li, že tři jeho bratři přejmenováni byli.

země.“¹⁶ Toto praví Hospodin zástupů: „Neposlouchejte slova proroků, kteří vám prorokují, aby vás naplnili falešnou nadějí. Vidění, o kterých mluví, si sami vymysleli, nepocházejí z úst Hospodinových.“¹⁷ Těm, kdo mnou pohrdají, stále tvrdí: ‘Hospodin praví: Budete žít v pokoji!’ Všem, kdo se řídí svým zarputilým srdcem, namlouvají: ‘Nic zlého se vám nestane!’¹⁸ Kdo ale stál v radě Hospodinově, aby viděl a slyšel jeho řeč? Kdo dával pozor, aby jeho slova uslyšel?“¹⁹ Hle, Hospodinova vichřice — jeho hněv už zuří! Na hlavy darebáků snáší se vichr bouřlivý!²⁰ Hospodinův hněv se neodvrátí, dokud neprovede a nesplní, co ve svém srdci usoudil. V nadcházejících dnech tomu jasně porozumíte.²¹ „Neposlal jsem ty proroky, a přesto běží; nemluvil jsem k nim, a přesto prorokují.“²² Kdyby v mé radě bývali stáli, můj lid by seznámili s mými slovy; odvrátili by je od jejich zlé cesty, od jejich zlého jednání.²³ Jsem snad Bůh, jen když jsem blízko? praví Hospodin. Nejsem snad Bůh i daleko?²⁴ Může se někdo tak dobře skrýt, že bych ho neviděl? praví Hospodin. Já přece naplňuji nebe i zem! praví Hospodin.²⁵ Slyšel jsem, co říkají ti proroci, kteří mým jménem prorokují lži. Prý: ‘Měl jsem sen! Měl jsem sen!’²⁶ Jak dlouho ještě? Není snad v srdci proroků, kteří tak prorokují, samá lež? Prorokují podvody, které si sami vymysleli.²⁷ Myslí si, že těmi sny, které si jedni druhým vyprávějí, přimějí můj lid zapomenout na mé jméno, tak jako na mé jméno zapomněli jejich otcové kvůli Baalovi.²⁸ Prorok, jemuž se zdál sen, ať si ten sen vypráví. Kdo ale má mé slovo, ten ať je věrně mluví. Co je sláma vedle zrní? praví Hospodin.²⁹ Není mé slovo jako oheň? praví Hospodin. Jako kladivo skálu drtící?³⁰ Hle, já jsem proti těm prorokům, praví Hospodin, kteří kradou má slova jedni od druhých.³¹ Hle, jsem proti těm prorokům, praví Hospodin, kteří melou jazykem a říkají: ‘Tak praví Hospodin.’³² Hle, jsem proti těm, kteří prorokují lživé

Námítka, že tito tři přejmenovaní byli všichni králové, na rozdíl od Jochanana, takže přejmenovaní se týká pouze králů, nemá žádnou váhu: v Danielovi podřízený pohanského krále, dozorcí nad eunuchy, změnil jména čtyřem svým hebrejským otrokům, z nichž nikdo nebyl králem (Da 1:7). Pokud věříme, že Bible je pravdivá ve všem, co říká, pak jestliže Jošiáš je otcem Jekoniášovým (Mt 1:11), bylo by přinejmenším intelektuálně poctivé alespoň připustit možnost, že i Jošiášův první syn byl přejmenován (stejně jako všichni ostatní synové), v tomto případě na Jekoniáše.

Otázka je, zda to lze dokázat. Pokusíme se o to analýzou alternativ. Většina badatelů (včetně konzervativních, věřících v Bibli coby Slovo Boží) se ani neobtěžuje uvážit možnost, že by verš Mt 1:11 skutečně říkal, že Jošiáš je přímým otcem Jekoniáše. Mají za to, že když Jošiášův syn Joakim měl také syna jménem Jekoniáš, že tohoto Jekoniáše, Jošiášova vnuka, zmiňuje Matouš v Ježíšově rodokmenu v Mt 1:11, protože označit za „otce“ kteréhokoliv předka o generace staršího, je běžná hebrejská řečnická figura.

Říct, že Jošiáš zplodil Jekoniáše a přeskočit tak generaci Joakima, kdyby Jošiáš byl Jekoniášovým dědečkem a Joakim jeho skutečným otcem, není samo o sobě lživé tvrzení. Problém s touto interpretací je však v 1Pa 3:16, kde čteme, že Joakim měl dva syny: Jekoniáše a Cidkiáše. Z čehož tedy snadnou logikou vyplývá, že Jekoniáš měl jednoho jediného bratra – Cidkiáše. Mt 1:11 však uvádí, že Jekoniáš měl bratry – plurál. Muselo jich být více než jeden. Navíc Joakim byl odvečen do Baby-lónu (2Pa 36:5–6), stejně jako Cidkiáš (2Kr 25:7), což jen potvrzuje Mt 1:11. Takže tento Jekoniáš,

zmíněný v Mt 1:11 není totožný s Jekoniášem, synem Joakimovým, vnukem Jošiášovým z 1Pa 3:16 a Jr 22:28.

Jediný závěr, který zbývá, je tento Matoušův Jekoniáš je skutečně Jošiášův první syn Jochanan, také přejmenovaný egyptským králem, stejně jako všichni další Jošiášovi synové. Ten je pak součástí neprokleté rodové linie, vedoucí až k Ježíšovi (Mt 1:11).

Někteří spatřují další komplikaci ve faktu, že Jekoniáš, který byl proklet, měl syna jménem Šealtiel (1Pa 3:17) a vnuka jménem Zerubábel (v. 19). Jekoniáš z Mt 1:12 měl také syna Šealtiele a vnuka Zerubábelu. Tvrzení, že když oba Jekoniášové mají syna i vnuka stejných jmen, musí to být jeden a tentýž Jekoniáš, je tzv. argument *non-sequitur*, kdy závěr nevyplývá z premis. Čistě teoreticky je klidně možné, aby existovali dva různí Jekoniášové a oba měli syna i vnuka stejných jmen. Avšak v tomto případě nemáme ani premisy, ze kterých by něco mohlo vyplývat.

Jekoniáš v Ježíšově rodokmenu měl syna Šealtiele, a ten měl syna Zerubábelu, který měl syna Abihuda. V 1Pa 3:17 měl Jeremiášem prokletý Jekoniáš jednoho syna jménem Šealtiel a druhého jménem Pedajáš (v. 18). Tento Pedajáš (nikoliv Šealtiel) je otcem Zerubábelu (v. 19), který měl syny, jejichž výčet následuje ve verších 19 a 20. Žádný Abihud však mezi nimi není; je to jiná rodová linie než v Ježíšově rodokmenu podle Matouše 1. Jsou to různí dva Jekoniášové, různí dva Šealtielové a různí dva Zerubábelové.

Ježíšova rodová linie je čistá, netknutá Jeremiášovým prokletím z Jr 22:24–30; Ježíš je právo-platný Král Izraele.

sny, praví Hospodin; když je vyprávějí, svádějí můj lid svými nehoráznými výmysly. Já jsem je neposlal a nic jsem jim nesvěřil. Nemohou tomuto lidu nijak pomoci, praví Hospodin.“³³ „Když se tě někdo z lidu nebo z proroků či z kněží zeptá: ‘Jaký je ortel od Hospodina?’ — odpovíš: ‘Jaký ortel? Odvrhnu vás! praví Hospodin.’³⁴ Kdokoli z proroků, kněží či lidu se ohání ‘ortelem od Hospodina’, s takovým i s jeho domem zúčtují.³⁵ Jeden druhého se máte ptát: ‘Co Hospodin odpověděl? Co Hospodin říkal?’³⁶ Už ale nemáte ani zmiňovat ‘ortel od Hospodina’, protože za ortel od Hospodina vydává každý svá vlastní slova. Takhle převracíte slova živého Boha, Hospodina zástupců, našeho Boha!³⁷ Máte se ptát proroka: ‘Co ti Hospodin odpověděl? Co Hospodin říkal?’³⁸ Protože se však oháníte ‘ortelem od Hospodina’, nuže toto praví Hospodin: Používáte slova ‘ortel od Hospodina’, ačkoli jsem vám ta slova říkat zakázal.³⁹ Proto na vás teď dočista zapomenu a ze své přítomnosti vás odvrhnu i s tím městem, které jsem dal vám a vašim otcům.⁴⁰ Uvalím na vás věčnou pohanu a věčnou potupu, jaká se nedá zapomenout!“

24 Hospodin mi dal vidění: Hle — před Hospodinovým chrámem stály dva koše fiků. (Bylo to poté, co babylonský král Nabukadnezar odvedl judského krále Jekoniáše, syna Joakimova, spolu s judskými velmoži, tesaři a kováři z Jeruzaléma a přivedl je do Babylonu.)² V jednom koši byly velmi krásné fíky, jaké uzrávají mezi prvními. V druhém koši byly velmi špatné fíky, tak špatné, že nešly jíst.³ „Co vidíš, Jeremiáši?“ zeptal se mě Hospodin. „Fíky,“ odpověděl jsem. „Ty dobré jsou velmi dobré, ale ty špatné jsou tak špatné, že nejdou jíst.“⁴ Tehdy jsem dostal slovo Hospodinovo:⁵ „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Judští vyhnanci, které jsem odsud poslal do Babylonie, jsou jako tyto dobré fíky — považují je za dobré.“⁶ Spočinu na nich svým

Modly blízké a vzdálené

Modly přicházejí v párech: vždy jako blízká a vzdálená. Vzdálená ospravedlňuje existenci blízké. Umíme si představit někoho, kdo je v něčem (řekněme ve hře na kytaru) ojedinele vynikající. Jestli si však na své výjimečnosti zakládá a pyšní se jí, učinil z ní modlu. Jeho hra na kytaru před ohromeným publikem je blízká modla, krmená pýchou s předvádivým pudem.

Málokdo ale řekne: Musím hrát před publikem, protože *mně* to dělá dobře. Každému je jasné, že blízká modla nedokáže samu sebe ospravedlnit; k tomu potřebuje svůj vzdálený protějšek. A tak řekne: Posluchače pozvedne blíž k Bohu, když uslyší dokonale zahrané náročné sólo. Blízká modla (hra na kytaru) je ospravedlněna vzdálenou modlou (pozvednutím posluchačů k Bohu).

Modly samozřejmě nemají pravdu, takže není nutno brát je vážně.

Hospodin je zároveň imanentní i transcendentní (23:23), je zároveň pomocník v každodenních starostech i vzdálený cíl na horizontu, který životu dává smysl a směr. Důsledná víra v něho pomáhá opustit modly, živené hříchy jako jsou pýcha, závist či jakákoliv jiná závislost.

 V Kanaánu byla běžná božstva jako Anat (bohyně války a pomsty), Ašer (bohyně, porodivší 70 bohů), Aštarot (bohyně lásky a plodnosti), Bál (bůh deště, hromu a plodnosti), Dagon (bůh úrody a sklizně) a mnoho dalších. To vše jsou blízké modly, uctíváné ve snaze o prosperitu ve všedních oblastech života.

Ale jedno božstvo jménem El (svrchovaný nade všemi ostatními, otec Bálův i mnoha dalších, bůh

oblohy), který byl uctíván zřídka, sotva tak jednou za rok, sloužil jako vzdálená modla. Nepřipomínal se každý den, neměl chrám, ale vědělo se o něm. Jeho existence dávala smysl i oprávnění všem blízkým modlám.

 V uvedeném příkladu kytarista hledá potvrzení u lidí; očekává chválu a ocenění, a byl by zklamán, kdyby se nedočkal. Podobný egocentrismus (společný jmenovatel všech hříchů) pramenívá z útlého dětství, kdy se člověku nedostalo tolik pozornosti, kolik jako mimino či batole potřeboval. Pokud byla úpěnlivá snaha upoutat pozornost trvalou dominantní emocí v době, kdy se mu vyvíjel mozek (v jednom roce věku vzniká v mozku milión nových synapsí každou vteřinu), stala se defaultním nastavením, které ho pak provází (pronásleduje) po celý život. Protože jsou to nevědomé procesy, které zde fungují, člověk si neuvědomuje, že je něco v nepořádku, dokud nenarazí – buďto na odmítnutí okolím, nebo na biblický zákaz takto hřešit. Někomu stačí uvědomit si, že jeho touha po pozornosti je malé dítě v něm, které neustále křičí: Já jsem tady taky, všimněte si mně přece! Někomu pomůže vypustit staré emoce nějaký druh terapie, ale všem může pomoci Kristus, uznáme-li svou podřízenost Králi a necháme se jím vést. On je nejen Pravda, která má moc nás vysvobodit (pokud ji poznáme, Jn 8:32, 36), ale i Cesta (14:6), vedoucí ke zralosti a opouštění dětinského chování (1Kor 13:11), které se v dospělém věku stává modlou.

dobrotivým pohledem a přivedu je zpět do této země. Znovu je vybuduji a nezbořím, zasadím je a nevykořením.
⁷ Dám jim takové srdce, aby mě znali, aby věděli, že já jsem Hospodin. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem, protože se celým srdcem vrátí ke mně.⁸ Ale judského krále Cidkiáše, jeho velmože a ty, kdo zbyli v Jeruzalémě a zůstali v této zemi anebo se usadili v Egyptě, ty všechny pokládám za špatné fíky, praví Hospodin — tak špatné, že nejdou jíst.⁹ Učiním je odstrašujícím příkladem neštěstí pro všechna království země; budou potupným pořekadlem a posměšnou nadávkou všude, kam je zaženu.¹⁰ Pošlu na ně meč, hlad a mor, dokud nebudou do posledního vyhlazeni ze země, kterou jsem dal jim a jejich otcům.“

25 Slovo, které Jeremjáš dostal o veškerém judském lidu ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova (což byl první rok babylonského krále Nabukadnezara).² Prorok Jeremjáš veškerému judskému lidu a všem obyvatelům Jeruzaléma řekl:³ „Je to už třidvacet let — od třináctého roku judského krále Jošiáše, syna Amonova, až dodneška — co dostávám slovo Hospodinovo. Znovu a znovu jsem k vám mluvil, ale vy jste neposlouchali.⁴ Hospodin k vám znovu a znovu posílal všechny své služebníky proroky, ale vy jste neposlouchali, vůbec jste si jich nevšímalí.⁵ Říkávali: ‘Odvrátte se každý od své zlé cesty a svého zlého jednání, ať můžete žít v zemi, kterou Hospodin dal vám a vašim otcům od věků až navěky.’⁶ Nenásledujte cizí bohy, neslužte jim a nekláňte se jim; nepouzejte mě svými výtvary, ať na vás nedopustím neštěstí!’⁷ Vy jste mě ale neposlouchali, praví Hospodin, a k vlastnímu neštěstí jsme mě popouzelí svými výtvary.⁸ Nuže, toto praví Hospodin zástupů: ‘Protože jste neposlouchali má slova,⁹ hle, povolám a poberu všechny kmeny ze severu, praví Hospodin, a přivedu je i se svým služebníkem, babylonským králem Nabukadnezarem, na tuto zem, na všechny její obyvatele i na všechny národy v okolí. Vyhladím je jako proklaté, aby vzbuzovali děs a posměch; zbude z nich věčné zbořeníště.’¹⁰ Skončuji s hlasem radosti a veselí, s hlasem ženicha a nevěsty, s hlasem mlýnku i se světlem lampičky.¹¹ Z celé této země zbude hrůzná pustina a tyto národy budou po sedmdesát let otročit babylonskému králi.¹² Až se těch sedmdesát let naplní, potrestám babylonského krále i jeho národ za jejich vinu, praví Hospodin, a nechám Babylonii zpustnout navěky.¹³ Uvalím na tu zem všechny své hrozby, které jsem o ní vyřkl, všechno, co je zapsáno v této knize, všechno, co Jeremjáš prorokoval o všech těch národech.¹⁴ I oni sami budou otročit mocným národům a velikým králům. Odplatím jim za jejich skutky, za to, co vlastnoručně páchali.’¹⁵ Hospodin, Bůh Izraele, ke mně promluvil: „Vezmi z mé ruky kalich s vínem hněvu a dej z něj pít všem národům, k nimž tě posílám.¹⁶ Až se napijí, budou se potácet a blouznit kvůli meči, který na ně sesílám.“¹⁷ Vzal jsem tedy kalich z Hospodinovy ruky a napojil jím všechny národy, k nimž mě Hospodin poslal:¹⁸ Jeruzalém a judská města s jejich králi a velmoži, aby z nich zbyly jen trosky budící děs, posměch a nadávky (jak je tomu už dnes);¹⁹ faraona, vládce Egypta, s jeho dvořany a velmoži i se vším jeho lidem²⁰ a všemi přimíšenými cizinci; všechny krále země Úc; všechny krále filištínské země, Aškelon, Gazu, Ekron i ty, kdo zbyli v Ašdodu;²¹ Edom, Moáb i Amonce;²² všechny krále Týru a Sidonu; krále zámořských břehů;²³ Dedana, Temu a Búze; všechny, kteří si vyholují skráně;²⁴ všechny krále Arábie; všechny krále směsice národů žijících na poušti;²⁵ všechny krále Zimri; všechny krále Elamu; všechny krále Médie;²⁶ všechny krále severu, blízké i vzdálené, jednoho po druhém — všechna království země, co jich je na světě. A po nich se napije král Šešak!²⁷ „Řekni jim: ‘Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Pijte, opijte se, pozvracejte se a padněte, že už nevstanete, protože na vás sesílám meč!’²⁸ A kdyby od tebe odmítali ten kalich vzít a napít se, řekni jim — ‘Tak praví Hospodin zástupů: Musíte pít!’²⁹ Hle, na město, jež nese mé jméno, začínám přivádět neštěstí, a vy byste měli vyváznout? Nevyváznete! Na všechny obyvatele země už svolávám meč, praví Hospodin zástupů.’³⁰ Nuže, prorokuj jim všechna tato slova a řekni jim: ‘Hospodin řve na výsostech, burácí z příbytku své svatosti. Na vlastní stádo řve jako lev, křičí jako ti, kdo víno lisují, na všechny, kdo žijí na zemi.’³¹ Po celém světě se šíří hluk boje, neboť Hospodin obžaluje národy; soudí se s každým smrtelníkem a ničemy dává napospas meči. Tak praví Hospodin.’³² Tak praví Hospodin zástupů: ‘Hle, od národu k národu se šíří neštěstí, od nejzazších konců světa se zvedá vichr veliký!’³³ Mrtvoly těch, které Hospodin v onen den pobije, budou rozsety od jednoho konce světa po druhý. Nikdo je neopláče, nikdo je neposbírá ani nepohrbí; zůstanou ležet jako hnůj na zemi.³⁴ Kvílejte, pastýři, naříkejte, vůdcové stáda, svíjejte se v prachu! Čas vaší porážky nadešel, padnete jako krásní berani.³⁵ Pastýři nebudou mít kam utéct, pro vůdce stáda nebude úniku.³⁶ Slyš! To naříkají pastýři, vůdcové stáda kvílejí — Hospodin pustoší jejich pastviny!³⁷ Pokojné louky utichnou před žářem Hospodinova hněvu.³⁸ Jako lev vyjde ze svého příbytku a jejich zem se stane pustinou před tím krutým žářem — před žářem jeho hněvu!

26 Na počátku vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, přišlo od Hospodina toto slovo:² „Tak praví Hospodin: Postav se na nádvoří Hospodinova domu a promluv ke všem, kteří se z judských měst přicházejí klanět v Hospodinově domě. Vyříd jim všechno, co ti přikazuji, ani jedině slovo nevynechej.³ Snad

poslechnou a odvrátí se každý od své zlé cesty, abych i já upustil od zla, které jsem na ně chtěl dopustit za to, jak zle se chovali. ⁴Řekni jim — ‘Tak praví Hospodin: Jestliže mě neposlechnete a nebudete se řídit mým Zákonem, který jsem vám dal, ⁵a nebudete poslouchat slova mých služebníků proroků, které k vám znovu a znovu posílám (a vy jste je neposlouchali!), ⁶pak s tímto chrámem naložím jako se svatyní v Šílu a z tohoto města učiním nadávku mezi všemi národy na zemi.’ ⁷Kněží, proroci i všecken lid poslouchali, jak Jeremiáš mluví tato slova v Hospodinově chrámu. ⁸Jakmile ale Jeremiáš domluvil všechno, co mu Hospodin přikázal říci, vtom ho všecken lid, kněží i proroci chytily a křičeli: „Teď zemřeš! ⁹Jak se opovažuješ prorokovat Hospodinovým jménem, že tento chrám dopadne jako Šílo a že z tohoto města zbudě vyliďněná pustina?!“ A všecken lid se v Hospodinově chrámu sbíhal k Jeremiášovi. ¹⁰Když se o tom doslechli judští velmoži, odebrali se z královského paláce vzhůru do Hospodinova chrámu a zasedli v průchodu Hospodinovy Nové brány. ¹¹Kněží a proroci tehdy velmožům a všemu lidu řekli: „Ten muž zasluží smrt! Prorokoval přece proti tomuto městu — slyšeli jste to na vlastní uši!“ ¹²Jeremiáš na to všem velmožům i všemu lidu řekl: „Hospodin mě poslal prorokovat o tomto chrámu a městě všechno to, co jste slyšeli. ¹³Proto teď napravte své cesty a své jednání, poslechněte Hospodina, svého Boha, a Hospodin upustí od zla, kterým vám hrozil. ¹⁴Pokud jde o mě — hle, jsem ve vašich rukou. Udělejte se mnou, co uznáte za dobré a správné, ¹⁵ale vězte, že když mě zabijete, uvalíte na sebe i na toto město a jeho obyvatele nevinnou krev. Opravdu mě k vám totiž poslal Hospodin, abych vám vyřídil všechna tato slova.“ ¹⁶Velmoži a všecken lid tehdy řekli kněžím a prorokům: „Ten muž nezaslouží smrt. Mluvil k nám přece jménem Hospodina, našeho Boha.“ ¹⁷Také někteří stařešinové země vstali a promluvili ke všemu shromážděnému lidu: ¹⁸„Za dnů judského krále Ezechiáše prorokoval Micheáš Morešetský. Ten řekl všemu judskému lidu — ‘Tak praví Hospodin zástupů: Sion bude jak pole rozorán, z Jeruzaléma bude trosek hromada a z chrámové hory zarostlá vyvýšenina.’ ¹⁹Nechal ho snad judský král Ezechiáš a všecken Juda zabít? Naopak, ulekl se Hospodina a snažil se ho usmířit, takže Hospodin upustil od zla, kterým jim hrozil. My tu ale sami na sebe přivoláváme smrtelné neštěstí.“ ²⁰Hospodinovým jménem prorokoval také jistý Uriáš, syn Šemajášův, z Kiriath-jearim. Prorokoval proti tomuto městu a proti této zemi přesně tak jako Jeremiáš. ²¹Jakmile král Joakim se všemi svými veliteli a velmoži uslyšeli jeho slova, chtěl ho král nechat zabít. Uriáš se o tom ale doslechl a ve strachu utekl do Egypta. ²²Král Joakim tam za ním poslal Elnatana, syna Achborova, a jeho muže, ²³kteří Uriáše z Egypta unesli a přivedli ho ke králi Joakimovi. Ten ho dal popravít mečem a jeho mrtvolu pohodil na veřejném hřbitově. ²⁴Nad Jeremiášem ale držel ruku Achikam, syn Šafanův, takže nepadl do rukou lidu, který ho chtěl zabít.

27 Na počátku vlády judského krále Cidkiáše, syna Jošiášova, dostal Jeremiáš slovo od Hospodina. ²Hospodin ke mně promluvil: „Vyrob si dřevěné jho s postroji a připevni si je na šíji. ³Potom pošli vzkaz králům Edomu, Moábu, Amonu, Týru a Sidonu; pošli ho po jejich vyslancích, kteří přišli do Jeruzaléma k judskému králi Cidkiášovi. ⁴Dej jim vzkaz pro jejich pány a řekni jim: ‘Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele. Toto vyřídíte svým pánům: ⁵Já jsem svou velikou mocí a vztaženou paží učinil zemi i s lidmi a zvěří na ní a já ji svěřuji, komu se mi líbí. ⁶Nuže, teď všechny tyto země svěřuji do rukou svého služebníka, babylonského krále Nabukadnezara. Svěřuji mu do služeb dokonce i polní zvěř. ⁷Všechny národy budou sloužit jemu, jeho synovi i jeho vnukovi, než přijde čas i pro něj a pro jeho zemi — tehdy si ho mocné národy a velcí králové podrobí do služby. ⁸Národ a království, které by se nepoddalo babylonskému králi Nabukadnezarovi a nesklonilo by šíji pod jho babylonského krále, takový národ budu trestat mečem, hladem a morem, praví Hospodin, dokud ho jeho rukou úplně nezničím. ⁹Neposlouchejte proto své proroky a věštcy, své vykladače snů, jasnovidce a čaroděje, kteří vám říkají, ať se babylonskému králi nepoddáváte. ¹⁰Prorokují vám jen lži, které vás nakonec odloučí od vlasti. Vyženu vás pryč, abyste zahynuli. ¹¹Ale národ, který sklóní šíji pod jho babylonského krále a poddá se mu, takový ponechám v jeho zemi, praví Hospodin, aby ji obdělával a bydlel v ní.’“ ¹²Přesně tak jsem promluvil i k judskému králi Cidkiášovi: „Skloněte svou šíji pod jho babylonského krále, poddejte se mu i jeho lidu a zůstanete naživu! ¹³Proč bys měl i se svým lidem umírat mečem, hladem a morem, jak to Hospodin prohlásil o národu, který se nepoddá babylonskému králi? ¹⁴Neposlouchejte slova proroků, kteří vám říkají, ať se babylonskému králi nepoddáváte. Prorokují vám jen lži! ¹⁵Já jsem je neposlal, praví Hospodin. Prorokují mým jménem lži, abych vás nakonec vyhnal pryč, abyste zahynuli i s těmi svými proroky.“ ¹⁶Ke kněžím a celému tomuto lidu jsem promluvil: „Tak praví Hospodin: Neposlouchejte slova svých proroků, kteří vám prorokují: ‘Hle, vzácné předměty Hospodinova domu se teď z Babylonu rychle vrátí zpět.’ Prorokují vám lež! ¹⁷Neposlouchejte je. Poddejte se babylonskému králi a zůstanete naživu. Proč by se toto město mělo stát zbořeníštěm? ¹⁸Jestli jsou to proroci a mají slovo Hospodinovo, pak ať se u Hospodina zástupů přimluví, aby do Babylonu nebyly odneseny i ty cennosti, které v Hospodinově domě, v paláci judského krále a v Jeruzalémě ještě zůstaly! ¹⁹Toto praví Hospodin zástupů o sloupech, o bronzovém moři, o stojanech a ostatních cennostech, které v tomto městě ještě

zůstaly²⁰ (babylonský král Nabukadnezar je totiž nepobral, když judského krále Jekoniáše, syna Joakimova, spolu s veškerou judskou a jeruzalémskou šlechtou odvlkl z Jeruzaléma do Babylonu).²¹ Nuže, toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o cennostech, které ještě zůstaly v Hospodinově domě, v paláci judského krále a v Jeruzalémě:²² Budou odneseny do Babylonu a tam zůstanou až do dne, kdy si jich znovu povšímnu, praví Hospodin. Tehdy je dám přinést a navrátím je zpět na toto místo.“

28 Pátého měsíce téhož roku, totiž čtvrtého roku na počátku vlády judského krále Cidkiáše, mi gibeonský prorok Chananiáš, syn Azurův, v Hospodinově domě před kněžími a přede vším lidem řekl:² „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‘Jho babylonského krále zlámu!’³ Do dvou let vrátím zpět na toto místo všechny cennosti Hospodinova domu, které odsud vzal babylonský král Nabukadnezar a odnesl je do Babylonu.⁴ Také judského krále Jekoniáše, syna Joakimova, i všechny judské vyhnance, kteří odešli do Babylonu, vrátím zpět na toto místo, praví Hospodin, neboť jho babylonského krále zlámu!’“⁵ Prorok Jeremiáš na to proroku Chananiášovi před kněžími a přede vším lidem, stojícím v Hospodinově domě, odpověděl.⁶ „Amen,“ řekl prorok Jeremiáš. „Kéž to Hospodin učiní. Kéž Hospodin splní slova, která jsi prorokoval, a navrátí vzácné předměty Hospodinova domu i všechny vyhnance z Babylonu zpět na toto místo.⁷ Teď ale poslyš, co mám říci tobě i všemu lidu.⁸ Proroci, kteří bývali odedávna přede mnou i před tebou, prorokovali mnoha zemím i velikým královstvím válku, neštěstí a mor.⁹ Prorok, který prorokuje mír, ale bude uznán za proroka, kterého opravdu poslal Hospodin, jen když se jeho slova naplní.“¹⁰ Nato prorok Chananiáš sejmul jho z šíje proroka Jeremiáše a zlámal ho.¹¹ Prorok Chananiáš pak před očima všeho lidu promluvil: „Tak praví Hospodin: ‘Do dvou let takto zlámu jho babylonského krále Nabukadnezara na šíji všech národů!’“ Prorok Jeremiáš tehdy odešel pryč.¹² Poté, co prorok Chananiáš zlámal jho na šíji proroka Jeremiáše, dostal Jeremiáš slovo Hospodinovo:¹³ „Jdi a řekni Chananiášovi — Tak praví Hospodin: Rozlámal jsi jho ze dřeva, ale nahradil jsi ho jhem ze železa!¹⁴ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Na šíji všech těchto národů vložím železné jho, aby sloužili babylonskému králi Nabukadnezarovi. Ti všichni mu budou sloužit stejně jako polní zvěř, kterou mu podrobím.“¹⁵ Prorok Jeremiáš tehdy proroku Chananiášovi řekl: „Poslyš, Chananiáši! Hospodin tě neposlal, ale ty jsi tento lid sváděl falešnou nadějí.¹⁶ Nuže, tak praví Hospodin: Hle, posílám tě pryč z povrchu země. Do roka zemřeš, protože jsi o Hospodinu hlásal bludy!“¹⁷ Sedmého měsíce téhož roku pak prorok Chananiáš zemřel.

29 Následují slova dopisu, který prorok Jeremiáš poslal z Jeruzaléma zbytku stařešinů ve vyhnanství a také kněžím, prorokům a všemu lidu, který Nabukadnezar zavlkl z Jeruzaléma do Babylonu.² (Bylo to poté, co král Jekoniáš, královna matka, dvořané, judští a jeruzalémští velmoži a také tesaři a kováři museli opustit Jeruzalém.)³ Svěřil ten dopis Eleasovi, synu Šafanovu, a Gemariáši, synu Chilkiášovu, které judský král Cidkiáš vyslal k babylonskému králi Nabukadnezarovi do Babylonu. Stálo v něm:⁴ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, všem vyhnancům, které jsem z Jeruzaléma vystěhoval do Babylonu:⁵ Stavějte domy a žijte v nich, sázejte zahrady a jezte jejich plody.⁶ Berte si ženy a plodte děti. Vybírejte nevěsty pro své syny a provdávejte své dcery, ať mají děti. Rozrůstete se, ať vás neubývá.⁷ Usilujte o prospěch města, do něhož jsem vás vystěhoval, a modlete se za ně k Hospodinu, neboť v jeho prospěchu je i váš prospěch.⁸ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Nenechte se podvádět proroky a věštcí, kteří jsou mezi vámi, a nedejte na sny, které se jim zdají.⁹ Mým jménem vám prorokují lži! Já jsem je neposlal, praví Hospodin.¹⁰ Tak praví Hospodin: Až se naplní sedmdesát babylonských let, znovu si vás povšímnu a splním vám své zaslíbení, že vás sem znovu navrátím.¹¹ Já sám přece vím, jak o vás přemýšlím, praví Hospodin. Mám v úmyslu váš prospěch, a ne neštěstí; chci vám dát budoucnost a naději.¹² Když budete ke mně volat a přicházet ke mně s modlitbami, já vás vyslyším.¹³ Budete mě hledat a najdete mě, když mě budete hledat celým srdcem.¹⁴ Dám se vám najít, praví Hospodin, a přivedu vás zpět ze zajetí. Shromáždím vás ze všech národů a ze všech míst, kam jsem vás rozptýlil, praví Hospodin, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás vyhnal pryč.¹⁵ Prohlašujete: „Hospodin nám v Babylonu vzbudil proroky!“¹⁶ Nuže, toto praví Hospodin o králi sedícím na Davidově trůnu a o veškerém lidu, který zůstal v tomto městě, o vašich bratrech, kteří s vámi nešli do vyhnanství:¹⁷ Tak praví Hospodin zástupů — Hle, sesílám na ně meč, hlad a mor! Naložím s nimi jako se shnilými fíky, jež jsou tak špatné, že nejdou jíst.¹⁸ Budu je stíhat mečem, hladem a morem. Učiním je odstrašujícím příkladem pro všechna království země. Budou vzbuzovat kletby a děs, posměch a nadávky u všech národů, kam jsem je rozptýlil,¹⁹ protože neposlouchali má slova, praví Hospodin, když jsem k nim znovu a znovu posílal své služebníky proroky. Ani vy jste ale neposlouchali, praví Hospodin.²⁰ Nuže, slyšte slovo Hospodinovo, všichni vyhnanci, které jsem poslal z Jeruzaléma do Babylonu.²¹ Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o Achabovi, synu

Kolajášovu, a o Cidkiášovi, synu Maasejášovu, kteří vám mým jménem prorokují lži: Hle, vydám je do rukou babylonského krále Nabukadnezara, který je před vašimi očima nechá popravit. ²² Odtud vznikne kletba, která se bude používat mezi všemi judskými vyhnanci v Babylonu: „Ať s tebou Hospodin provede to, co s Cidkiášem a Achabem, které babylonský král upálil v plamenech!“ ²³ Páchali totiž v Izraeli hanebnosti. Cizoložili s ženami svých bližních a mým jménem říkali lživá slova, která jsem jim nesvěřil. Já to vím a já to dosvědčuji, praví Hospodin. ²⁴ Šemajášovi Nechlamskému řekni: ²⁵ „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele — Z vlastního popudu jsi všemu lidu v Jeruzalémě a knězi Cefaniášovi, synu Maasejášovu, i ostatním kněžím poslal dopis, ve kterém píšeš: ²⁶ ‘Hospodin tě, Cefaniáši, ustanovil knězem namísto kněze Jojady, abys byl strážcem Hospodinova domu. Každého blázna, který ze sebe dělá proroka, máš vsadit do klády a na pranýř. ²⁷ Proč jsi tedy neumlčel Jeremiáše Anatotského, který tam u vás ze sebe dělá proroka? ²⁸ Dokonce i k nám do Babylonu poslal vzkaz: Bude to trvat dlouho. Stavějte domy a žijte v nich, sázejte zahrady a jezte jejich plody.’“ ²⁹ Kněz Cefaniáš ale ten dopis přečetl proroku Jeremiášovi. ³⁰ Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ³¹ „Vyříd všem vyhnancům — Toto praví Hospodin o Šemajášovi Nechlamském: Šemajáš vám prorokoval, ale já jsem ho neposlal; sváděl vás falešnou nadějí. ³² A proto tak praví Hospodin: Hle, zúčtují s Šemajášem Nechlamským i s jeho potomky! Protože o Hospodinu hlásal bludy, nebude mít nikoho, kdo by z jeho rodiny v tomto lidu přežil a viděl, co dobrého učiním pro svůj lid, praví Hospodin.“

30 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina: ² „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Všechna slova, která jsem k tobě promluvil, zapiš do knihy. ³ Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy svůj lid Izrael a Judu přivedu zpět ze zajetí a navrátím je do země, kterou jsem dal jejich otcům, aby ji obsadili.“ ⁴ Toto jsou slova, která Hospodin promluvil o Izraeli a Judovi. ⁵ Tak praví Hospodin: „Slyšíme vyděšený křik — čirá hrůza, žádný klid! ⁶ Rozhlédněte se a ptejte se: Copak může muž rodit? Proč tedy vidím všechny muže s rukama na břicho jako rodičky, s popelavými tvářemi? ⁷ Běda, bude to hrozný den jako žádný jiný, čas Jákobova soužení — bude z něj ale zachráněn. ⁸ Toho dne, praví Hospodin zástupů, zlámu jho na jejich šíji a zpretrhám jejich postroje, takže už nebudou sloužit cizákům, ⁹ ale budou sloužit Hospodinu, svému Bohu, a svému králi Davidovi, kterého jim ustanovím. ¹⁰ Neboj se, můj služebníku, Jákobe, a ty, Izraeli, neděs se, praví Hospodin. Hle, zachráním tě z dálné ciziny a tvé potomky z jejich vyhnanství. Jákob se vrátí a odpočine v bezpečí a nikdo už ho nevyděsí. ¹¹ Vždyť já jsem s tebou, praví Hospodin, já tě zachráním. Skoncuji se všemi národy, do kterých jsem tě rozprášil. S tebou však nikdy neskončím, i když tě ztrestám po právu a nenechám tě bez trestu.“ ¹² Tak praví Hospodin: „Tvá zranění se nehojí, tvé rány bolí. ¹³ Není, kdo by tě obhájil, není léku na tvé bolesti, nikdo tě nedokáže uzdravit! ¹⁴ Všichni tví milenci na tebe zapomněli, žádný z nich o tebe nestojí. Ranil jsem tě jako nepřítel, ztrestal tě jako surovec, protože máš tolik vin a tvůj hřích se tolik rozmnožil. ¹⁵ Proč sténáš nad svým zraněním? Tvou bolest nejde vyléčit. To já jsem ti to způsobil, protože máš tolik vin a tvůj hřích se tolik rozmnožil! ¹⁶ Všichni, kdo tě požívají, však budou sežráni, všichni, kdo tě sužují, půjdou do zajetí. Ti, kdo tě plení, budou sami pleněni a všechny, kdo tě olupují, nechám oloupit. ¹⁷ Ano, já obnovím tvé zdraví, tvé rány zhojím, praví Hospodin, neboť tě nazývali poběhlíci: ‘O Sion přece nikdo nestojí!’“ ¹⁸ Tak praví Hospodin: „Hle, přivedu ze zajetí Jákobovy stany, nad jeho příbytky se slituji. Město se vystaví tam, kde byly trosky, a palác bude tam, kde má být. ¹⁹ Rozezní se odtud chvalozpěvy, zas bude slyšet hlas veselí. Rozmnožím je, aby jich neubývalo, oslavím je, a nebude jich málo. ²⁰ Budou mít děti tak jako kdysi, jejich obec přede mnou se znovu ustaví, se všemi, kdo je utiskují, ale zúčtují. ²¹ Jejich vládcem bude jeden z nich, z jejich středu vzejde jejich panovník — přizvu ho blíž a on ke mně přistoupí. Vždyť kdo by se jinak odvážil ke mně přistoupit? praví Hospodin. ²² Vy budete mým lidem a já budu vaším Bohem.“ ²³ Hle, Hospodinova vichřice — jeho hněv už zuří! Na hlavy darebáků snáší se vichr bouřlivý! ²⁴ Hospodinův planoucí hněv se neodvrátí, dokud neprovede a nesplní, co ve svém srdci usoudil. V nadcházejících dnech tomu porozumíte.

31 „V ten čas, praví Hospodin, budu Bohem všech rodů Izraele a oni budou mým lidem. ² Tak praví Hospodin: „Lid, který unikne mečí, nalezne milost na poušti; přicházím Izraeli dát odpočinutí.“ ³ Odedávna se mi ukazoval Hospodin: „Miluji tě láskou, jež trvá navěky, vztahuji se k tobě v milosrdenství. ⁴ Znovu tě zbuduji a budeš stát, panno izraelská. Znovu se chopíš tamburíny a vesele se roztančíš. ⁵ Znovu vysadíš vinice na horách v Samaří a ti, kdo je vysadí, je také sklídí. ⁶ Přejde den, kdy zvolají strážci v pohorí Efraim: ‘Vzhůru, vydejme se k Sionu, k Hospodinu, našemu Bohu!’“ ⁷ Tak praví Hospodin: „Zpívejte radostí nad Jákobem, jásejte nad předním mezi národy, hlasitě oslavujte a říkejte: ‘Hospodin zachránil svůj lid, zachránil pozůstatek Izraele!’“ ⁸ Hle, přivedu je ze země severní, od konců světa je shromáždím. Mezi nimi i slepce a mrzáky, těhotné ženy a rodičky — vrátí se jich sem celé zástupy! ⁹ Budou přicházet s pláčem, půjdou v modlitbách, až je povedu. K potokům s vodou je přivedu přímou cestou, na níž neklesnou. Jsem přece Izraelův otec, můj prvorozený je

Efraim! ¹⁰ Slyšte slovo Hospodinovo, národy, zvěstujte v krajích daleko za moři: 'Ten, který rozehnal Izrael, jej zase shromáždí, nad svým stádem bude jako pastýř bdít.' ¹¹ Ano, Hospodin Jákoba vykoupí, vysvobodí ho z rukou silnějších! ¹² S jásotem přijdou na vrchol Sionu, rozzáří se Hospodinovou dobrotou — všude obilí, víno, olej, mladý brav a skot! Jejich duše budou zavlažovanou zahradou a chřadnout už nikdy nebudou. ¹³ Panna se tehdy vesele roztančí a mládenci i starci spolu s ní. Jejich truchlení v radost proměním, utěším je a rozveselím namísto trápení. ¹⁴ Duši kněží občerstvím hojností a můj lid se nasytí mými dary, praví Hospodin. ¹⁵ Tak praví Hospodin: „V Rámě je slyšet křik — nářek, pláč a hořké bédování. Ráchel tam pláče nad svými dětmi, nad jejich ztrátou se nedá utěšit!“ ¹⁶ Tak praví Hospodin: „Neplač už, zadrž slzy, neboť tvá námaha dojde odměny, praví Hospodin: oni se ti z nepřátelské země vrátí!“ ¹⁷ Je tu naděje pro tvé potomky, praví Hospodin: tvé děti se vrátí do vlasti! ¹⁸ Jasně jsem slyšel Efraimův nářek: 'Byl jsem nepovolený jako mladý býk, krotil jsi mě a už jsem zkrocený. Obrat mě, ať se vrátím zpět, vždyť ty jsi můj Bůh, Hospodine!' ¹⁹ Po svém odvrácení činím pokání, po svém poučení se biji do hrudi. Stydím se a jsem zahanben, že nesu potupu svých mladých let.' ²⁰ Není snad Efraim můj drahý syn? Není mé dítě, které miluji? Kdykoli o něm promluví, vždy si ho znovu vybavím a v nitru cítím pohnutí. Slituji se nad ním, jistěže se slituji! praví Hospodin. ²¹ Postav si milníky, vyznač ukazatele, přemýšlej o cestě, kterou jdeš. Vrať se, izraelská panno, vrať se zpátky do svých měst! ²² Jak dlouho se ještě budeš toulat, dcero nevěrná? Hospodin stvoří na zemi novou věc: žena se bude ucházet o muže. ²³ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Až je přivedu zpět ze zajetí, bude se v judské zemi a v jejich městech znovu říkat: 'Požehnej ti Hospodin, příbytku spravedlnosti, horo svatosti!' ²⁴ Znovu tam bude žít všechen lid Judy — měšťané, rolníci i kočovníci se stády. ²⁵ Ano, občerstvím duši znavených a duši chřadnoucích nasytím.“ ²⁶ Nato jsem se probudil a prohlédl. Můj spánek byl sladký. ²⁷ „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy dům Izraele i dům Judy oseji lidmi i zvířaty. ²⁸ Jako jsem nad nimi bděl, abych vyvracel a podvracel, bořil, ničil a pustošil, právě tak nad nimi budu bdít, abych budoval a sázel, praví Hospodin. ²⁹ V těch dnech už nebudou říkat: 'Rodiče jedli trpké hrozny a dětem trnou zuby.' ³⁰ Každý totiž zemře za vlastní viny; každému, kdo jí trpké hrozny, budou trnout zuby. ³¹ Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy s domem Izraele a s domem Judy uzavřu novou smlouvu. ³² Ne ovšem takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku a vyvedl je z Egypta — tuto mou smlouvu totiž porušili, ačkoli jsem byl jejich manželem, praví Hospodin. ³³ Nuže, toto je smlouva, kterou po těch dnech uzavřu s domem Izraele, praví Hospodin: Svůj zákon vložím do jejich nitra a napíšu jim ho na srdce. Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. ³⁴ Už se nebudou navzájem poučovat a jedni druhé nabádat: 'Poznejte Hospodina!' Všichni mě totiž budou znát, od nejmenších až po největší z nich, praví Hospodin. Odpustím jim jejich viny a už nikdy nevzpomenu na jejich hříchy.“ ³⁵ Tak praví Hospodin, jenž nechává slunce ozařovat den a měsíc s hvězdami za světlo noci určuje, jenž vzdouvá moře, až jeho vlny řvou, a jehož jméno je Hospodin zástupů: ³⁶ „Přestanou-li u mne platit tyto zákony, praví Hospodin, pak také símě Izraele přestane být u mne navždy národem.“ ³⁷ Tak praví Hospodin: „Bude-li změřeno nebe nahoře a prozkoumány základy země v hlubině, pak také zavrhnou všechno símě Izraele za všechno, co provedli, praví Hospodin.“ ³⁸ „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy bude toto město znovu vystavěno pro Hospodina, od věže Chananel až k Nárožní bráně. ³⁹ Měřicí šňůra se odtud natáhne až k vrchu Garev a pak se stočí do Goje. ⁴⁰ Celé to údolí mrtvol a mastného popela, všechna ta pohřebiště až k potoku Kidron, až k rohu Koňské brány na východě, to vše bude zasvěceno Hospodinu a město už nikdy nebude vyvráceno ani zbořeno.“

32 Slovo, které Jeremjáš dostal od Hospodina v desátém roce vlády judského krále Cidkiáše (což byl osmáctý rok Nabukadnezarův). ² Vojsko babylonského krále tenkrát obléhalo Jeruzalém a prorok Jeremjáš byl vězněn na strážním nádvoří v paláci judského krále. ³ Uvěznil ho tam judský král Cidkiáš. Obvinil ho: „Jak se opovažuješ prorokovat, že prý tak praví Hospodin: 'Hle, vydávám toto město do rukou babylonského krále a ten je dobude. ⁴ Ani judský král Cidkiáš Babyloňanům neunikne, ale jistě padne do rukou babylonského krále, se kterým bude mluvit tváří v tvář a spatří ho vlastníma očima. ⁵ Ten odvede Cidkiáše do Babylonu, kde zůstane, dokud si ho znovu nevšímnu, praví Hospodin.' Prý: 'Budete-li bojovat proti Babyloňanům, neztvrdíte!'“ ⁶ Jeremjáš řekl: „Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁷ Hle, přijde za tebou Chanamel, syn tvého strýce Šaluma, a řekne: 'Kup si mé pole v Anatotu. Jako příbuzný na něj máš předkupní právo.'“ ⁸ Potom za mnou na strážní nádvoří podle Hospodinova slova přišel můj bratranec Chanamel a řekl mi: „Koupil bys mé pole v Anatotu v kraji Benjamín? Jako příbuzný na něj máš nárok a předkupní právo. Kup si ho.“ Věděl jsem, že je to slovo Hospodinovo, ⁹ a tak jsem to pole v Anatotu od svého bratrance Chanamela koupil za 17 šekelů stříbra. ¹⁰ Podepsal jsem kupní list, zapečetil a před přízvanými svědky jsem na vahách odvážil stříbro. ¹¹ Potom jsem ten zapečetěný kupní list s podmínkami a ustanoveními vzal a spolu s jeho nezapečetěným opisem ¹² jsem ho předal Baruchovi, synu Neriáše, syna Machsejášova. Učinil jsem to v přítomnosti svého bratrance Chanamela, v přítomnosti svědků, kteří ten kupní list podepsali, a v přítomnosti všech Židů přise-

dících na strážním nádvoří. ¹³ V jejich přítomnosti jsem Baruchovi uložil: ¹⁴ „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‘Vezmi tyto listiny — zapečetěný kupní list i jeho nezapečetěný opis — a vlož je do hliněné nádoby, aby zůstaly nadlouho zachovány.’ ¹⁵ Neboť tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: ‘V této zemi se znovu budou kupovat domy, pole i vinice!’“ ¹⁶ Poté, co jsem ten kupní list předal Baruchovi, synu Neriášovu, modlil jsem se k Hospodinu: ¹⁷ „Ach, Hospodine, Pane můj! Ty jsi svou velikou mocí a vztaženou paží učinil nebe i zemi — pro tebe nic není nemožné! ¹⁸ Prokazuješ milosrdenství tisícům pokolení, ale vinu otců splácíš i jejich potomkům. Jsi veliký a mocný Bůh; máš jméno Hospodin zástupů. ¹⁹ Jsi veliký ve svých záměrech a mocný ve svých činech. Nespouštíš oči z cest všech lidí, abys každého odměnil podle jeho jednání, tak jak si za své skutky zaslouží. ²⁰ Konal jsi znamení a zázraky v Egyptě a konáš je dodnes v Izraeli i mezi všemi lidmi — tak sis získal jméno, které stále máš. ²¹ Vyvedl jsi svůj lid Izrael z Egypta znameními a zázraky, mocnou rukou, vztaženou paží a uprostřed velké hrůzy. ²² Dal jsi jim tuto zemi, o níž jsi přísahal jejich otcům, že jim ji dáš — zemi oplývající mlékem a medem. ²³ Když ale přišli a ovládli ji, neposlouchali tě a neřídili se tvým Zákonem. Nic z toho, cos jim přikázal, neplnili, a tak jsi na ně přivedl všechno tohle neštěstí. ²⁴ Jen pohleď na ty obléhací náspy! Přitáhli k městu, aby ho dobyli! Město padne mečem, hladem a morem do rukou Babyloňanů, kteří na něj útočí. Naplňuje se to, co jsi řekl — vždyť to sám vidíš! ²⁵ Hospodine, Pane, můj, město padá do rukou Babyloňanů, a ty mi přitom říkáš: ‘Kup si pole a před svědky zaplať za ně stříbrem!’“ ²⁶ Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁷ „Hle, já jsem Bůh všeho stvoření. Je snad něco nad mé síly? ²⁸ Nuže, tak praví Hospodin: Hle, vydávám toto město do rukou Babyloňanů a do rukou babylonského krále Nabukadnezara, který je dobude. ²⁹ Babyloňané, kteří na něj útočí, vtrhnou dovnitř a město vypálí; spálí je i s domy, na jejichž střeších mě lidé uráželi, když pálili kadidlo Baalovi a obětovali úlitby pro cizí bohy. ³⁰ Synové Izraele i Judy už od mládí jen páchají, co je zlé v mých očích. Ano, synové Izraele mě pořád jen urážejí tím, co vlastníma rukama dělají, praví Hospodin. ³¹ Ode dne, kdy bylo vystavěno, až dodnes mi toto město bylo jen k zlosti. Hněvali mě tak, že je musím vyhnat ze své přítomnosti. ³² Synové Izraele i Judy mě uráželi vším tím zlem, které páchali — oni i jejich králové, velmoži, kněží i proroci — všechnen Juda i obyvatelé Jeruzaléma. ³³ Ukazovali mi záda, a ne tvář. Znovu a znovu jsem je chtěl poučit, ale neposlouchali a poučení nepřijímali. ³⁴ V domě, který se nazývá mým jménem, nastavili své ohavné modly a tak ho poskvrnili. ³⁵ V údolí Ben-hinom také vystavěli obětiště Baalovi, aby tam prováděli své syny a dcery ohněm jako oběť Molochovi. To jsem jim přece nepřikázal, to mi nepřišlo ani na mysl — že budou provádět takovou ohavnost a svádět Judu k říichu! ³⁶ Říkáte: ‘Město padne mečem, hladem a morem do rukou babylonského krále.’ Toto však praví Hospodin, Bůh Izraele: ³⁷ Hle — znovu je shromáždím ze všech zemí, do nichž jsem je ve svém zuřivém hněvu a v hrozném rozlícení rozptýlil. Přivedu je zpět na toto místo a způsobím, aby žili v bezpečí. ³⁸ Budou mým lidem a já budu jejich Bohem. ³⁹ Dám jim jedno srdce a jednu cestu, aby mě ctili po všechny dny — pak bude dobře jim i jejich potomkům. ⁴⁰ Uzavřu s nimi věčnou smlouvu, že je nikdy nezbavím svého dobrodiní. Do srdcí jim vložím, aby mě ctili, aby se ode mě už neodvrátili. ⁴¹ S radostí jim budu prokazovat dobrodiní; pevně je zasadím v této zemi, celým svým srdcem a celou duší. ⁴² Ano, tak praví Hospodin: Jako jsem na tento lid uvedl všechno to veliké neštěstí, tak na ně uvedu všechno dobrodiní, které jsem jim zaslíbil. ⁴³ A v této zemi, o níž říkáte: ‘Padla do rukou Babyloňanů, zbyla z ní pustina bez lidí a dobytka,’ nuže v této zemi se znovu budou kupovat pole. ⁴⁴ Budou se kupovat za peníze, kupní list se bude potvrzovat podpisem, bude se pečetit a budou zvaní svědkové — v kraji Benjamín, v okolí Jeruzaléma, ve městech Judy, ve městech na horách, ve městech podhůří i ve městech Negevu, neboť změním jejich osud, praví Hospodin.“

33 Jeremiáš byl stále ještě držen na strážním nádvoří, když znovu dostal slovo Hospodinovo: ² „Tak praví Hospodin, který učinil zemi, Hospodin, který ji zformoval a upevnil — ten, který má jméno Hospodin: ³ Volej ke mně a já ti odpovím; sdělím ti veliká tajemství, o kterých nevíš. ⁴ Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o domech v tomto městě a o judských královských palácích, jež byly na obranu před obléhacími náspy a zbraněmi zbořeny ⁵ v přípravách na boj s Babyloňany: Ty domy se naplní mrtvolami lidí, které ve svém zuřivém hněvu nechám pobít. Kvůli všemu zlu, které páchali, skryji svou tvář před tímto městem. ⁶ Hle — potom však ovážu jejich rány, uzdravím je a vyléčím. Dám jim zakusit hojný pokoj a bezpečí. ⁷ Osud Judy a Izraele změním a vybuduji je tak jako kdysi. ⁸ Očistím je ode všech zločinů, které proti mně spáchali. Všechny ty zločiny, které proti mně spáchali a jimiž se proti mně vzbouřili, jim odpustím. ⁹ Jeruzalém mi tak přinese

32:41 Celým svým srdcem a celou duší. Spojení *celým srdcem a celou duší* se většinou vyskytuje v kontextu Božích požadavků na člověka v souvislosti s tím, jak Boha máme milovat (Dt 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:4; 26:16; 30:2, 6, 10; Joz 22:5; 23:14; 1Sa 7:3; 12:20, 24; 1Kr 8:48; 14:8; 2Kr 10:31; 23:3, 25; 1Pa 28:9; 29:9; 2Pa 6:38; 15:12, 15; 16:9; 22:9; 31:21; 34:31; Neh 3:38; Ž 9:2; 86:12; 111:1; 119:2, 10; 34;

58; 69; 145; Př 3:5; Jr 3:10; 24:7; 29:13; Jl 2:12; Mt 22:37; Mk 12:30, 33; Lk 10:27; Sk 8:36; Ř 6:17), ojedinele v kontextu mezilidských vztahů (1Pa 12:8). Tento verš (32:41) je jediné místo v celé Bibli, kdy to Bůh říká sám o sobě. Po návratu ze zajetí *zasadí* svůj lid v Zemi Zaslíbené celým svým srdcem a celou svou duší. ☞ Tzn., že neexistuje nic, co by to mohlo zmařit.

věhlas a stane se mi zdrojem radosti, chvály a slávy přede všemi národy na zemi, až uslyší o všem dobrodiní, které jim prokáži. Zůstanou v úžasu a rozechvění nad vším tím dobrodiním a nad vším pokojem, který svému lidu způsobím. ¹⁰Tak praví Hospodin: Říkáte, že z tohoto místa zbyla pustina bez lidí i dobytka. Nuže, v judských městech a v ulicích Jeruzaléma, nyní opuštěných, vyliďněných, bez obyvatel i dobytka, se jednou znovu bude ozývat ¹¹hlas radosti a veselí, hlas ženicha a nevěsty a hlas těch, kdo ponosou do Hospodinova domu oběti vděčnosti se slovy: „Hospodinu zástupů vzdejte díky — Hospodin je přece dobrý a jeho láska trvá navěky!“ Osud této země totiž změní, a bude taková jako kdysi, praví Hospodin. ¹²Tak praví Hospodin zástupů: Na tomto zpustlém místě bez lidí a dobytka budou znovu ve všech jeho městech pastviny, kde budou odpočívat pastýři se stády. ¹³Ve městech na horách, ve městech podhůří i ve městech Negevu, v kraji Benjamín, v okolí Jeruzaléma i ve městech Judy budou znovu procházet ovce pod rukama počítajícího, praví Hospodin. ¹⁴„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy toto dobré slovo, jež dávám domu Izraele a domu Judy, splním. ¹⁵V těch dnech a v tom čase nechám z Davidova semene vyrašit spravedlivý Výhonek, jenž v zemi nastolí právo a spravedlnost. ¹⁶V těch dnech bude Juda zachráněn a Jeruzalém bude žít v bezpečí. A takto jej budou nazývat: HOSPODIN — NAŠE SPRAVEDLNOST. ¹⁷Tak praví Hospodin: Na trůnu Izraelova domu nikdy nebude chybět Davidův potomek. ¹⁸Také mezi levity nikdy nebude chybět kněz, který by přede mnou přinášel zápaly, páčil moučné oběti a připravoval obětní hody po všechny dny.“ ¹⁹Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁰„Tak praví Hospodin: Budete-li moci zrušit moji smlouvu s dnem a moji smlouvu s nocí, takže den ani noc nenastane ve svůj čas, ²¹pak bude zrušena také má smlouva s mým služebníkem Davidem, takže nebude mít syna, který by kraloval na jeho trůnu, a rovněž má smlouva s mými sluhy levitskými kněžími. ²²Jako se nedá sečíst nebeský zástup ani změřit mořský písek, tak rozmnožím símě svého služebníka Davida a svých sluhů levitů.“ ²³Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ²⁴„Všiml sis, jak tento lid mluví? Že prý ‘Hospodin zavrhl oba své vyvolené rody.’ Takhle pohrdají mým lidem, jako by už pro ně ani nebyl národem! ²⁵Tak praví Hospodin: Jestliže nemám smlouvu se dnem i nocí a nestanovil jsem zákony pro nebe i zemi, ²⁶pak také zavrhnou símě Jákoba i svého služebníka Davida a nevyberu z jeho rodu panovníka pro símě Abrahama, Izáka a Jákoba. Ano, změní jejich osud a slituji se nad nimi!“

34 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem a se všemi královstvími a národy, které ovládal, zaútočil na Jeruzalém a na všechna jeho města: ²„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele — Jdi a řekni judskému králi Cidkiášovi: Tak praví Hospodin — Hle, vydávám toto město do rukou babylonského krále a ten je vypálí ohněm. ³Ani ty před ním neunikneš, ale budeš jistě chycen a padneš mu do rukou. Spatříš babylonského krále vlastníma očima a bude s tebou mluvit tváří v tvář. Půjdeš do Babylonu! ⁴Slyš ale slovo Hospodinovo, Cidkiáši, králi judský. Hospodin o tobě praví: Nezemřeš mečem; ⁵zemřeš v pokoji. Jako se zažíhal pohřební oheň k počtě tvých předků, dávných králů, kteří byli před tebou, tak zažehnou oheň i tobě a budou tě oplakávat: ‘Ach pane!’ Takové slovo jsem promluvil, praví Hospodin.“ ⁶Prorok Jeremiáš oznámil všechna tato slova judskému králi Cidkiášovi v Jeruzalémě. ⁷Vojsko babylonského krále tenkrát útočilo na Jeruzalém a na všechna zbylá judská města — na Lachiš a Azeku. To byla totiž jediná opevněná města, která v Judsku zbyla. ⁸Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina, když král Cidkiáš uzavřel s veškerým lidem v Jeruzalémě smlouvu o propuštění otroků. ⁹Každý měl propustit svého hebrejského otroka i svou hebrejskou otrokyni na svobodu; nikdo už neměl zotročovat svého židovského bratra. ¹⁰Všichni velmoži i všechny lid, kteří tu smlouvu přijali, souhlasili, že propustí své otroky a otrokyně na svobodu a že je už nebudou zotročovat. Souhlasili s tím a propustili je. ¹¹Potom si to ale rozmysleli a své otroky a otrokyně, které předtím propustili na svobodu, přivedli zase zpět a zotročili je. ¹²Jeremiáš tehdy od Hospodina dostal toto slovo: ¹³„Tak praví Hospodin, Bůh Izraele. V den, kdy jsem vaše otce vyvedl z Egypta, z domu otroctví, uzavřel jsem s nimi tuto smlouvu: ¹⁴‘Sedmého roku každý propustíte svého hebrejského bratra, který se ti prodal do otroctví. Odslouží u tebe šest let, ale potom jej propustíš na svobodu.’ Vaši otcové mě ovšem neposlechli, vůbec si toho nevsímali. ¹⁵Vy jste ale nedávno činili pokání a zachovali jste se, jak je v mých očích správné: Každý jste svému bližnímu vyhlásil svobodu — dokonce jste o tom přede mnou uzavřeli smlouvu v domě, který se nazývá mým jménem. ¹⁶Potom jste si to ale rozmysleli a znesvětili jste tak mé jméno. Svého otroka i svou otrokyni, které jste propustili na svobodu, jak toužili, jste každý zase přivedl zpět a zotročili jste je. ¹⁷A proto tak praví Hospodin: Neposlechli jste mě. Nevyhlásili jste svobodu každý svému bratru, svému bližnímu. Hle, já tedy vyhlašuji ‘svobodu’ vám, praví Hospodin — svobodu pro meč, mor a hlad! Učiním vás odstrašujícím příkladem pro všechna království země. ¹⁸S těmi, kdo porušili mou smlouvu a nesplnili slova smlouvy, kterou přede mnou uzavřeli, s těmi naložím jako s teletem, které rozřáli

33:22 Se nedá sečíst. V době, kdy tento zápis vznikl, bylo pozorovatelných asi 1100 nebeských těles. Dnes odhadujeme, že v po-

zorovatelném vesmíru je přes 200 miliard galaxií; počet hvězd v nich nelze vyčíslit.

vedví, aby prošli mezi jeho polovinami. ¹⁹Judské a jeruzalémské velmože, dvořany, kněze i všechen lid země, který prošel mezi díly telete, ²⁰vydám do rukou jejich nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jejich životě. Na jejich mrtvolách se budou pást ptáci a divá zvěř. ²¹Judského krále Cidkiáše i jeho velmože vydám do rukou jejich nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jejich životě — do rukou vojska babylonského krále, které se od vás právě stahuje. ²²Hle, vydám rozkazy, praví Hospodin, a přivedu je k tomuto městu zpět. Zaútočí na ně, dobudou je a spálí je. Judská města obrátím v trosky, kde nikdo nebydlí.“

35 Slovo, které Jeremiáš dostal od Hospodina za dnů judského krále Joakima, syna Jošiášova: ²„Jdi k Rechabitům, pozvi je do jedné ze síní v Hospodinově domě a nabídni jim víno.“ ³Pozval jsem tedy Jaazaniáše, syna Jeremiáše, syna Chabaciniášova, i jeho bratry a všechny jeho syny, celý rod Rechabitů, ⁴a přivedl jsem je do Hospodinova domu, do síně učedníků Božího muže Chanana, syna Jigdaliášova. Byla hned vedle síně velmožů, nad síní strážce prahu Maasejáše, syna Šalumova. ⁵Postavil jsem před Rechabity poháry a džbány plné vína a vybídl jsem je: „Napijte se vína.“ ⁶„My víno nepijeme,“ odpověděli. „Náš otec Jonadab, syn Rechabův, nám totiž přikázal: ‘Nikdy nepijte víno, vy ani vaši potomci. ⁷Nestavějte si domy, nesejte semeno, nesázejte vinice a nevlastněte je. Po všechny své dny bydlete ve stanech, abyste byli dlouho živi na zemi, na níž jste poutníky.’ ⁸Posloucháme svého otce Jonadaba, syna Rechabova, ve všem, co nám přikázal, takže po celý život nepijeme víno my ani naše ženy ani naši synové a dcery. ⁹Nestavíme si obytné domy, nemáme vinice ani pole ani semeno k setí ¹⁰a bydlíme ve stanech. Jsme poslušní našemu otci Jonadabovi a chováme se přesně tak, jak nám přikázal. ¹¹Teprve když do země vtrhl babylonský král Nabukadnezar, řekli jsme si: Pojdme se před babylonským a aramejským vojskem schovat do Jeruzaléma. A tak teď bydlíme v Jeruzalémě.“ ¹²Tehdy Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ¹³„Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele — Jdi a řekni lidu Judy a obyvatelům Jeruzaléma: Nenecháte se poučit? Neposlechnete má slova? praví Hospodin. ¹⁴Jonadab, syn Rechabův, svým synům zakázal pít víno a jeho slova se dodržují. Až dodnes nepijí víno, protože poslouchají, co jim přikázal jejich otec. Já k vám ale mluvím znovu a znovu, a vy mě neposloucháte. ¹⁵Znovu a znovu jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky se slovy: ‘Odvratte se každý od své zlé cesty a napravte své jednání. Nenasledujte cizí bohy a neslužte jim, ať můžete žít v zemi, kterou jsem dal vám i vašim otcům.’ Vy ale vůbec nevnímáte, vůbec mě neposloucháte. ¹⁶Ano, potomci Jonadaba, syna Rechabova, dodržují, co jim jejich otec přikázal. Mě ale tento lid neposlouchá. ¹⁷A proto tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Hle, přivádím na Judu i na všechny obyvatele Jeruzaléma veškeré zlo, před kterým jsem je varoval. Mluvil jsem k nim, ale neposlouchali, volal jsem na ně, ale neodpovídali.“ ¹⁸Rodu Rechabitů pak Jeremiáš řekl: „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Poslouchali jste, co vám váš otec Jonadab přikázal; dodržovali jste všechny jeho příkazy a chovali jste se přesně tak, jak vám přikázal. ¹⁹A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jonadabovi, synu Rechabovu, nikdy nebude chybět potomek, který by stál přede mnou ve službě.“

36 Ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, dostal Jeremiáš slovo od Hospodina: ²„Vezmi si svitek a zapiš do něj všechna slova, která jsem k tobě mluvil o Izraeli a Judovi a o všech národech ode dne, kdy jsem k tobě promluvil za dnů Jošiášových až dodnes. ³Když dům Judy uslyší o všem tom zlu, které na ně chci dopustit, snad se každý z nich odvrátí od své zlé cesty, abych jim odpustil jejich hříchy a zločiny.“ ⁴Jeremiáš tedy zavolał Barucha, syna Neriášova, a nadiktoval mu všechno, co mu Hospodin řekl. Baruch ta slova zapsal do svitku. ⁵Potom Jeremiáš Baruchovi řekl: „Mám zákaz vstupu do Hospodinova domu. ⁶Proto tam jdi ty a přečti lidem Hospodinova slova, která jsi zapsal do svitku, jak jsem ti je diktoval. Přečti je všem, kdo budou v postní den přicházet z judských měst do Hospodinova domu. ⁷Snad začnou Hospodina prosit o slitování a každý se odvrátí od své zlé cesty. Vždyť Hospodin tomuto lidu hrozí velikým a zuřivým hněvem!“ ⁸Baruch, syn Neriášův, udělal všechno, co mu prorok Jeremiáš řekl, a v Hospodinově chrámu předčítal z oné knihy slova Hospodinova. ⁹V devátém měsíci pátého roku vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, byl pro veškerý lid v Jeruzalémě i pro veškerý lid, který do Jeruzaléma přicházel z judských měst, vyhlášen půst před Hospodinem. ¹⁰Tehdy šel Baruch do Hospodinova chrámu, do síně písaře Gemariáše, syna Šafanova, jež stála na horním nádvoří hned vedle vchodu do Nové chrámové brány. Odtud pak všemu lidu předčítal Jeremiášova slova z oné knihy. ¹¹Jakmile Michajáš, syn Gemariáše, syna Šafanova, uslyšel všechna Hospodinova slova z té knihy, ¹²odešel do královského paláce, do písařské síně, kde právě zasedali všichni velmoži: písař Elišama, Delajáš, syn Šemajášův, Elnatan, syn Achborův, Gemariáš, syn Šafanův, Cidkiáš, syn Chananiášův a všichni ostatní velmoži. ¹³Michajáš jim oznámil všechno, co slyšel, když Baruch předčítal lidu z oné knihy. ¹⁴Všichni velmoži tedy poslali Jehudiho, syna Netaniáše, syna Šelemiáše, syna Kušiho, ať Baruchovi vyřídí: „Přijď a vezmi s sebou ten svitek, z něhož jsi předčítal lidu.“ Baruch, syn Neriášův, tedy vzal svitek a přišel za nimi. ¹⁵„Posaď se a přečti nám to,“ vyzvali ho. Baruch jim to tedy přečetl. ¹⁶Když uslyšeli

všechna ta slova, vyděšeně se podívali jeden na druhého a řekli Baruchovi: „Musíme to všechno oznámit králi.“¹⁷ Pověz nám, jak jsi všechna ta slova sepsal,“ ptali se Barucha. „Diktoval ti to Jeremiáš?“¹⁸ „Ano, on sám mi všechna ta slova diktoval,“ odpověděl jim Baruch, „a já jsem je zapisoval inkoustem do knihy.“¹⁹ „Běžte se s Jeremiášem ukrýt,“ řekli na to velmoži Baruchovi. „Ať nikdo neví, kde jste.“²⁰ Schovali tedy svitek v síni písaře Elišamy, vstoupili do dvorany před krále a všechno mu to oznámili.²¹ Král poslal Jehudiho pro svitek. Jehudi jej přinesl ze síně písaře Elišamy a začal z něj předčítat králi i všem velmožům stojícím kolem.²² Král seděl v zimním křídle svého paláce — byl totiž devátý měsíc — a před ním stála nádoba se sálajícím řečavým uhlím.²³ Jakmile Jehudi přečetl tři čtyři sloupce, král je vždy perořízkem odřízl a vhodil do ohně v nádobě. Nakonec v tom ohni skončil celý svitek.²⁴ Když král a všichni jeho dvořané slyšeli všechna ta slova, vůbec se nelekali, natož aby si roztrhli roucha.²⁵ Ani když Elnatan, Delajáš a Gemariáš krále prosili, aby svitek nepálil, nedal na ně.²⁶ Naopak přikázal princovi Jerachmeelovi a také Serajášovi, synu Azrielovu, a Šelemiášovi, synu Abdeelovu, aby písaře Barucha i proroka Jeremiáše zatkli. Hospodin je ale skryl.²⁷ Poté, co král spálil svitek se slovy, která Baruch zapsal, jak mu je Jeremiáš diktoval, dostal Jeremiáš slovo Hospodinovo:²⁸ „Vezmi si další svitek a znovu do něj zapiš všechna slova, která byla v tom prvním svitku, který judský král Joakim spálil.“²⁹ O judském králi Joakimovi pak řekni: „Tak praví Hospodin: Ty jsi ten svitek spálil. Myslel sis: ‘Jak se mohl opovážit napsat, že přijde babylonský král a zničí tuhle zem, takže z ní zmizí lidé i dobytek?’“³⁰ A proto tak praví Hospodin o judském králi Joakimovi: „Nikdo z jeho potomků nebude sedět na Davidově trůnu. Jeho mrtvola bude pohozena napospas dennímu horku a nočnímu mrazu.“³¹ Ztrestám ho, jeho potomky i jeho dvořany za jejich zločiny. Přivedu na ně i na obyvatele Jeruzaléma a na judské muže všechno to zlo, před kterým jsem je varoval, ale nechtěli to poslouchat.“³² Jeremiáš tedy vzal jiný svitek a dal ho písaři Baruchovi, synu Neriášovu. Ten do něj zapsal, jak mu Jeremiáš diktoval, všechna slova oné knihy, kterou judský král Joakim spálil v ohni. A bylo k nim přidáno ještě mnoho slov jim podobných.

37 Babylonský král Nabukadnezar později v judské zemi namísto Jekoniáše, syna Joakimova, jmenoval králem Cidkiáše, syna Jošiášova.² Ani on však, stejně jako jeho dvořané i prostý lid, neposlouchal slova, která Hospodin promlouval skrze proroka Jeremiáše.³ Král Cidkiáš přesto k proroku Jeremiášovi poslal Juchala, syna Šelemiášova, a kněze Sofoniáše, syna Maasejášova, se vzkazem: „Modli se prosím za nás k Hospodinu, našemu Bohu.“⁴ (Jeremiáš tehdy chodil volně mezi lidmi, ještě totiž nebyl uvězněn.⁵ Z Egypta mezitím vytáhlo faraonovo vojsko, a když se o nich dozvěděli Babyloňané obléhající Jeruzalém, stáhli se od města.)⁶ Prorok Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo:⁷ „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Judskému králi, který vás za mnou poslal s dotazy, odpovězte takto — Hle, faraonovo vojsko, které vám vytáhlo na pomoc, se obrátí domů do Egypta.⁸ Babyloňané se pak obrátí k útoku na toto město; dobudou je a vypálí.“⁹ Tak praví Hospodin: Nenalhávejte si, že prý ‘Babyloňané od nás musí odtáhnout.’ Neodtáhnou!¹⁰ I kdybyste celé babylonské vojsko, jež na vás útočí, pobili, takže by v jejich táboře zůstali jen těžce ranění, přece by se všichni zvedli a toto město vypálili!“¹¹ Poté, co babylonské vojsko odtáhlo kvůli faraonově vojsku od Jeruzaléma,¹² chtěl se Jeremiáš vydat z Jeruzaléma do kraje Benjamín, aby tam se svými příbuznými vypořádal své dědictví.¹³ Jen co však vstoupil do Benjamínské brány, narazil tam na velitele stráží jménem Jiriáše, syna Šelemiáše, syna Chananiášova. Ten proroka Jeremiáše zadržel. „Tak ty chceš přeběhnout k Babyloňanům!“ obořil se na něj.¹⁴ „To není pravda,“ bránil se Jeremiáš, „nejdu k Babyloňanům.“ Jiriáš ho ale vůbec neposlouchal. Jeremiáše zatkl a přivedl ho k hodnostářům.¹⁵ Ti se na Jeremiáše rozzuřili. Nechali ho zbit a uvěznili ho v domě písaře Jonatana, ve kterém zřídili vězení.¹⁶ Tak se Jeremiáš ocitl v klenuté žalární kobce, kde strávil mnoho dní.¹⁷ Potom ale pro něj poslal král Cidkiáš. Nechal si ho přivést do svého paláce, kde se ho potají vyptával: „Máš nějaké slovo od Hospodina?“ „Ano,“ odpověděl Jeremiáš. „Padneš do rukou babylonského krále!“¹⁸ Potom Jeremiáš králi Cidkiášovi řekl: „Čím jsem se proti tobě, tvým dvořanům anebo tomuto lidu provinil, že jste mě dali do vězení?“¹⁹ A kde jsou ti vaši proroci, kteří vám prorokovali: ‘Babylonský král nepřitáhne proti vám ani proti této zemi?’²⁰ Teď mě však prosím vyslechni, můj pane a králi. Pokorně tě žádám o slitování: Neposílej mě zpátky do domu písaře Jonatana, ať tam neumřu.“²¹ Král Cidkiáš tedy přikázal, aby Jeremiáše přemístili na strážní nádvoří. Každý den mu tam dávali z pekařské ulice placku chleba, dokud nedošel všechn chléb ve městě. Tak se Jeremiáš ocitl na strážním nádvoří.

38 Šefatiáš, syn Matanův, Gedaliáš, syn Pašchurův, Juchal, syn Šelemiášův a Pašchur, syn Malkiášův, slyšeli, co Jeremiáš říkal všemu lidu:² „Tak praví Hospodin — Kdo zůstane v tomto městě, zahyne mečem, hladem nebo morem. Kdo ale vyjde a vzdá se Babyloňanům, ten přežije a zachráni si život; takový zůstane naživu.“³ Tak praví Hospodin: Toto město jistě padne do rukou vojska babylonského krále, který je dobude.“⁴ Tito velmoži pak řekli králi: „Ať ten muž zemře! Těmi svými řečmi jen bere odvahu bojovníkům,

kteří ve městě ještě zbyli, i všemu lidu. Ten muž nehledá prospěch tohoto lidu, ale jeho zkázu!“⁵ „Hle, je ve vašich rukou,“ odpověděl jim král Cidkiáš. „Král proti vám nic nezmuže.“⁶ Vzali tedy Jeremiáše a hodili ho do jímky prince Malkiáše, která byla na strážním nádvoří; spustili tam Jeremiáše na provazech. V jínce nebyla voda, jen samé bahno, takže se Jeremiáš topil v bahně.⁷ O tom, že Jeremiáše dali do jímky, se ale doslechl jeden z palácových dvořanů, Habešan Ebed-melech. Král právě zasedal v Benjamínské bráně.⁸ Ebed-melech tedy vyšel z paláce a oslovil krále:⁹ „Můj pane a králi! Ti muži se k proroku Jeremiášovi zachovali naprosto zločinně. Hodili ho do jímky, aby tam dole zemřel hladu; vždyť už ani ve městě není co jíst!“¹⁰ Král na to Habešanu Ebed-melechovi přikázal: „Vezmi si odsud třicet mužů a vytáhni proroka Jeremiáše z jímky, než tam zemře.“¹¹ Ebed-melech tedy vzal ty muže s sebou. Ve sklepě královského paláce našel nějaké staré hadry a roztrhané šaty a spustil je na provazech Jeremiášovi do jímky.¹² „Podlož si ty staré roztrhané hadry pod provazy v podpaží,“ řekl Habešan Ebed-melech Jeremiášovi. Když to Jeremiáš udělal,¹³ začali ho za ty provazy vytahovat, až ho z té jímky vytáhli. Tak se Jeremiáš vrátil zpět na strážní nádvoří.¹⁴ Král Cidkiáš si pak nechal proroka Jeremiáše přivést ke třetímu vchodu do Hospodinova chrámu. „Chci od tebe slyšet slovo,“ řekl král Jeremiášovi. „Nic přede mnou netaj.“¹⁵ „Copak bys mě nezabil, kdybych ti to řekl?“ odpověděl Jeremiáš Cidkiášovi. „I kdybych ti poradil, neposlechněš mě.“¹⁶ Cidkiáš ale Jeremiášovi potají odprísáhl: „Jakože je živ Hospodin, který nám dal život, nezabiji tě ani tě nevydám do rukou těch, kdo tě chtějí zabít.“¹⁷ Nato Jeremiáš Cidkiášovi řekl: „Tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Pokud se dobrovolně vzdáš velitelům babylonského krále, zachráníš si život a toto město nebude vypáleno; tak přežiješ i s celou rodinou.¹⁸ Pokud se však velitelům babylonského krále nevzdáš, pak město padne do rukou Babyloňanů. Ti je vypálí a jejich rukám neunikneš ani ty.“¹⁹ Král Cidkiáš Jeremiášovi odpověděl: „Bojím se Židů, kteří přeběhli k Babyloňanům. Kdyby mě Babyloňané vydali do jejich rukou, vrhli by se na mě.“²⁰ „To neudělají,“ řekl Jeremiáš. „Jen poslechni Hospodina, jak ti říkám, a povede se ti dobře a přežiješ.“²¹ Pokud se ale vzdát odmítneš, stane se, co mi Hospodin ukázal:²² Hle, všechny ženy, které zůstaly v paláci judského krále, budou vyvedeny k velitelům babylonského krále a hle, řeknou o tobě: ‘Podvedli a přemohli tě ti tví ‘věrní přátelé’. Když jsi teď uvázl v blátě, odvrátili se od tebe!’²³ Všechny tvé ženy i tvé děti vyvedou k Babyloňanům a neunikneš jim ani ty. Padneš do rukou babylonského krále a toto město skončí v plamenech!“²⁴ Cidkiáš na to Jeremiášovi řekl: „Ať se o těch slovech nikdo nedozví, jinak zemřeš.“²⁵ Až se velmoži doslechnou, že jsem s tebou mluvil, přijdou za tebou a budou tě vyslyšet: ‘Pověz nám, co jsi říkal králi a co král tobě. Nic nám netaj, nebo tě zabijeme!’²⁶ Odpověz jim: ‘Prosil jsem krále o slitování, aby mě neposílal zpátky do Jonatanova domu, abych tam neumřel.’“²⁷ Všichni velmoži pak přišli za Jeremiášem a vyslyšeli ho. On jim ale odpovídal přesně podle králových pokynů, a tak od něj odešli s nepořízenou. Nikdo z nich totiž jeho rozhovor s králem neslyšel.²⁸ Jeremiáš pak zůstal na strážním nádvoří až do dne, kdy byl Jeruzalém dobyt. K dobytí Jeruzaléma došlo takto:

39 V desátém měsíci devátého roku vlády judského krále Cidkiáše přitáhl k Jeruzalému babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem a oblehl jej.² Devátého dne čtvrtého měsíce jedenáctého roku Cidkiášovy vlády pak byla městská hradba prolomena.³ Poté, co pronikli do města, zasedli všichni velmoži babylonského krále v Prostřední bráně: Nergal-šarecer ze Sin-magiru, rab-saris Sar-sechim, rab-mág Nergal-šarecer i všichni ostatní velmoži babylonského krále.⁴ Jakmile je judský král Cidkiáš zahlédl, dal se se všemi vojáky na útěk. Opustili město v noci přes královskou zahradu, brankou mezi zdmi. Prchali k pláni Arava,⁵ ale babylonské vojsko se pustilo za nimi. Na jerišké pláni pak Cidkiáše dostihli, zajali ho a odvedli k babylonskému králi Nabukadnezarovi do Ribly v chamátské zemi. Tam byl nad ním vynesena rozsudek:⁶ Babylonský král v Rible před Cidkiášovými očima popravil jeho syny; popravil také veškerou judskou šlechtu.⁷ Cidkiášovi pak vylouppl oči, spoutal ho bronzovými řetězy a odvedl ho do Babylonu.⁸ Královský palác i ostatní domy Babyloňané vypálili a hradby Jeruzaléma zbořili.⁹ Velitel gardistů Nebuzardan odvedl do Babylonu zbytek těch, kdo zůstali ve městě, i ty, kdo k němu přeběhli, a všechen zbývající lid.¹⁰ Jen ty nejchudší z lidu, kteří nic neměli, nechal velitel gardistů Nebuzardan v judské zemi a svěřil jim toho dne vinice a pole.¹¹ Ohledně Jeremiáše však babylonský král Nabukadnezar veliteli gardistů Nebuzardanovi nařídil:¹² „Vezmi ho k sobě a postarej se o něj, ať se mu nestane nic zlého. Udělej pro něj, o cokoli tě požádá.“¹³ Velitel gardistů Nebuzardan, rab-saris Nebušazban, rab-mág Nergal-šarecer i všichni ostatní velmoži babylonského krále tedy poslali¹⁴ pro Jeremiáše a dali ho přivést ze strážního nádvoří. Svěřili ho Gedaliášovi, synu Achikama, syna Šafanova, aby ho vzal domů. Tak Jeremiáš zůstal mezi svým lidem.¹⁵ Když byl Jeremiáš ještě držen na strážním nádvoří, dostal slovo Hospodinovo:¹⁶ „Jdi a řekni Habešanu Ebed-melechovi: Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, teď naplním svá slova o tomto městě, avšak ne v dobrém, ale ve zlém. V ten den se ta slova splní před tvými očima.¹⁷ Tebe však v ten den vysvobodím, praví Hospodin. Nepadneš do rukou těch, kterých se děsíš.¹⁸ Ano, opravdu tě zachráním. Nepadneš mečem, ale přežiješ, neboť jsi spoléhal na mne, praví Hospodin.“

40 Slovo, které Jeremjáš dostal od Hospodina poté, co ho velitel gardistů Nebuzardan propustil z Rámy, kde ho našel spoutaného řetězy mezi všemi jeruzalémskými a judskými zajatci, kteří měli být odvedeni do Babylonu. ² Když velitel gardistů Jeremjáše našel, řekl mu: „Hospodin, tvůj Bůh, varoval toto místo před tímhle neštěstím ³ a teď svou hrozbu naplnil. Stalo se vám to, protože jste hřešili proti Hospodinu a neposlouchali jste ho. ⁴ Teď ale pohleď — dnes tě propouštím z řetězů, které máš na rukou. Pokud chceš jít se mnou do Babylonu, pojď a postarám se o tebe. Pokud nechceš, nechod. Hle, máš před sebou celou zem; můžeš jít, kam uznáš za dobré a vhodné. ⁵ Chceš-li se ale vrátit, vrať se ke Gedaliášovi, synu Achikama, syna Šafanova, kterého babylonský král jmenoval správcem judských měst. Bydlí u něj mezi svým lidem. Anebo jdi, kamkoli uznáš za vhodné.“ Velitel gardistů mu pak dal jídlo na cestu a s čestným darem jej propustil. ⁶ Jeremjáš pak odešel ke Gedaliášovi, synu Achikamovu, do Micpy a bydlel tam u něj mezi lidem, který směl zůstat v zemi. ⁷ Když všichni polní velitelé se svými muži uslyšeli, že babylonský král jmenoval Gedaliáše, syna Achikama, zemským správcem a že mu svěřil muže, ženy a děti ze zemské chudiny, která nebyla odvedena do Babylonu, ⁸ přišli za Gedaliášem do Micpy — Išmael, syn Netaniášův, Jochanan a Jonatan, synové Kareachovi, Serajáš, syn Tanchumetův, synové Efaje Netofského a Jaazaniáš, syn Maachatského — ti všichni i se svými muži. ⁹ Gedaliáš, syn Achikama, syna Šafanova, je tehdy i s jejich muži zapřisahal: „Nebojte se poddat Babyloňanům. Zůstaňte v zemi, poddějte se babylonskému králi a povede se vám dobře. ¹⁰ Hle, já zůstávám zde v Micpě, abych vás zastupoval před Babyloňany, kteří k nám přišli. Vy ale jděte sklízet víno, ovoce a olivy na olej, skladujte je ve džbánech a bydlete ve svých městech, která držíte.“ ¹¹ Také všichni judští utečenci v Moábu, Amonu, Edomu i ve všech ostatních zemích uslyšeli, že babylonský král nechal v zemi pozůstatek Židů a že jejich správcem jmenoval Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova. ¹² Všichni ti Židé se tedy vrátili ze všech míst, kam se rozprchli, a přišli za Gedaliášem do Micpy v judské zemi, kde sklídili spoustu vína a ovoce. ¹³ Jochanan, syn Kareachův, a také ostatní polní velitelé přišli za Gedaliášem do Micpy ¹⁴ a říkali mu: „Víš to, že amonský král Baalis poslal Išmaela, syna Netaniášova, aby tě zabil?“ Ale Gedaliáš, syn Achikamův, jim nevěřil. ¹⁵ Jochanan, syn Kareachův, Gedaliášovi v Micpě tajně navrhl: „Když dovolíš, půjdu Išmaela, syna Netaniášova, zabít. Nikdo se to nedozví. Proč by měl zabít on tebe? Všichni Židé, kteří se k tobě shromáždili, by se rozprchli a pozůstatek Judy by byl zničen.“ ¹⁶ Gedaliáš, syn Achikamův, ale Jochananovi, synu Kareachovu, odpověděl: „Nedělej to! Co říkáš o Išmaelovi, je lež.“

41 V sedmém měsíci pak do Micpy za Gedaliášem, synem Achikamovým, přišel Išmael, syn Netaniáše, syna Elišamova, s dalšími deseti muži. Byl z královského rodu a patřil ke královým nejvyšším hodnostářům. Během společné hostiny v Micpě ² pak Išmael, syn Netaniášův, náhle vstal a s těmi deseti muži napadli Gedaliáše, syna Achikama, syna Šafanova, mečem. Tak zavraždili člověka, kterého jmenoval zemským správcem sám babylonský král. ³ Išmael tenkrát povraždil i všechny Židy, kteří byli v Micpě s Gedaliášem, a také babylonské vojáky, kteří tam byli. ⁴ Druhý den po zavraždění Gedaliáše, když o tom ještě nikdo nevěděl, ⁵ přišlo ze Šechemu, Šíla a Samaří osmdesát poutníků s oholenými bradami, roztrženými rouchy a se smutečními jizvami. Měli s sebou moučné oběti a kadidlo, které chtěli přinést do Hospodinova chrámu. ⁶ Išmael, syn Netaniášův, jim z Micpy vyšel naproti a celou cestu plakal. Když došel až k nim, vyzval je: „Pojďte za Gedaliášem, synem Achikamovým.“ ⁷ Jakmile vešli dovnitř města, Išmael, syn Netaniášův, je se svými muži pobil a naházel je do jímky. ⁸ Deset z nich ale Išmaelovi řeklo: „Nezabíjej nás! Máme venku schované zásoby pšenice, ječmene, oleje a medu.“ A tak je nechal a nepobil je s ostatními. ⁹ Těla všech zavražděných Išmael naházel za Gedaliášem do jímky. Je to ta jímka, kterou nechal zřídit král Asa za války s izraelským králem Baašou. Išmael, syn Netaniášův, ji naplnil mrtvolami. ¹⁰ Potom Išmael zajal všechny ostatní, kdo byli v Micpě — královské dcery i všechny ostatní, kteří tam zůstali a které velitel gardistů Nebuzardan svěřil Gedaliášovi, synu Achikamovu. Ty všechny Išmael, syn Netaniášův, zajal a chystal se s nimi přejít k Amoncům. ¹¹ Když se ale o všech těchto zločinech Išmaele, syna Netaniášova, doslechl Jochanan, syn Kareachův, a všichni velitelé, kteří byli s ním, ¹² vzali všechny své muže a vytáhli proti němu do boje. Dostihli ho u Velkého rybníka v Gibeonu. ¹³ Jakmile všechen lid, který měl Išmael s sebou, uviděl Jochanana, syna Kareachova, a s ním všechny velitele, zaradovali se. ¹⁴ Všichni ti, které Išmael v Micpě zajal, se tehdy obrátili a přešli k Jochananovi, synu Kareachovu. ¹⁵ Išmael, syn Netaniášův, ale Jochananovi s osmi svými muži utekl a dostal se k Amoncům. ¹⁶ Jochanan, syn Kareachův, a všichni velitelé, kteří byli s ním, se pak ujali všech přeživších, které Išmael, syn Netaniášův, odvedl z Micpy poté, co zavraždil Gedaliáše, syna Achikama. Všechny ty bojovníky, muže, ženy, děti i dvořany přivedli z Gibeonu zpět ¹⁷ a vydali se s nimi do Egypta. (Cestou se ještě zastavili v Gerut-kimhamu poblíž Betléma.) ¹⁸ Utíkali před Babyloňany — báli se jich, protože Išmael, syn Netaniášův, zavraždil Gedaliáše, syna Achikama, kterého jmenoval zemským správcem sám babylonský král.

42 Všichni vojenští velitelé včetně Jochananana, syna Kareachova, a Jaazaniáše, syna Hošajášova, i všechen lid, od nejmenších po největší, pak přišli ² a oslovili proroka Jeremiáše: „Vyslyš prosím naši pokornou prosbu. Modli se za nás k Hospodinu, svému Bohu, za celý tento pozůstatek lidu. Sám vidíš, jaká hrstka nás z našeho množství zbyla. ³ Kéž nám Hospodin, tvůj Bůh, oznámí, kam máme jít a co máme dělat.“ ⁴ „Dobrá,“ odpověděl jim prorok Jeremiáš. „Budu se modlit k Hospodinu, vašemu Bohu, jak žádáte. Cokoli vám Hospodin odpoví, to vám oznámím a nic vám nezamčím.“ ⁵ Na to Jeremiášovi řekli: „Hospodin je nám pravdivým a věrným svědkem! Přísaháme, že uděláme přesně to, s čím tě za námi Hospodin, tvůj Bůh, pošle. ⁶ Ať už nám to bude příjemné, nebo ne, poslechneme Hospodina, svého Boha, k němuž tě posíláme, aby se nám vedlo dobře. Ano, poslechneme Hospodina, svého Boha!“ ⁷ Po deseti dnech pak Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo. ⁸ Zavolal tedy Jochanana, syna Kareachova, a všechny velitele, kteří byli s ním, i všechen lid, od nejmenších po největší, ⁹ a řekl jim: „Tak praví Hospodin, Bůh Izraele, k němuž jste mě poslali, abych mu předložil vaši prosbu: ¹⁰ Jestliže zůstanete v této zemi, vybuduji vás a nezbořím, zasadím vás a nevykořením, neboť upustím od zla, které jsem na vás uvalil. ¹¹ Nebojte se babylonského krále, před kterým teď máte bázeň. Nebojte se ho, praví Hospodin — vždyť já jsem s vámi, abych vás zachránil a vysvobodil vás z jeho ruky. ¹² Dopřeji vám milosrdenství, takže se nad vámi smiluje a propustí vás zpět do vlasti. ¹³ Jestliže ale neposlechnete Hospodina, svého Boha, a řeknete: ‘V této zemi nezůstaneme!’ ¹⁴ Ne, raději půjdeme do Egypta! Tam neuvidíme boje, neuslyšíme zvuk polnice a nebudeme hladovět; tam chceme bydlet!’ ¹⁵ — nuže, pak tedy slyšte slovo Hospodinovo, vy pozůstatky Judy. Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jestliže se rozhodnete jít do Egypta a usadit se tam, ¹⁶ pak vás tam v Egyptě stihne meč, jehož se bojíte, a dolehne na vás hlad, jehož se obáváte, takže tam v Egyptě zemřete. ¹⁷ Všichni ti, kdo se rozhodli jít do Egypta a usadit se tam, pomřou mečem, hladem a morem. Nepřežije z nich ani jediný; nikdo neunikne neštěstí, jež na ně dopustím. ¹⁸ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jako se vylil můj rozhořčený hněv na obyvatele Jeruzaléma, tak se vylije mé rozhořčení na vás, pokud půjdete do Egypta. Stanete se kletbou a hrozbou, nadávkou a ostudou a toto místo už nikdy nespátříte. ¹⁹ Hospodin vám, pozůstatkům Judy, říká: Nechoďte do Egypta! Vezměte na vědomí, že jsem vás dnes varoval. ²⁰ Klamali jste totiž sami sebe, když jste mě posílali za Hospodinem, svým Bohem, se slovy: ‘Modli se za nás k Hospodinu, našemu Bohu. Oznam nám, cokoli Hospodin, náš Bůh, řekne, a my to splníme.’ ²¹ Nuže, dnes jsem vám to tedy oznámil, ale vy jste Hospodina, svého Boha, neposlechli v ničem, s čím mě za vámi poslal. ²² Proto teď vezměte na vědomí, že pomřete mečem, hladem a morem na místě, kam se vám zachtělo jít a usadit se tam!“

43 Tak Jeremiáš dopověděl všemu lidu všechna slova Hospodina, jejich Boha — všechno to, s čím jej Hospodin, jejich Bůh, za nimi poslal. ² Azariáš, syn Hošajášův, Jochanan, syn Kareachův, a všichni ti ostatní nadutci na to Jeremiášovi odpověděli: „Lžeš! Hospodin, náš Bůh, tě neposlal říci: ‘Nechoďte bydlet do Egypta.’ ³ To tě proti nám poštvál Baruch, syn Neriášův, aby nás vydal do rukou Babyloňanů, aby nás zabili anebo odvěkli do Babylonu!“ ⁴ A tak Jochanan, syn Kareachův, ani žádný z vojenských velitelů ani nikdo z lidu neposlechl Hospodinův příkaz, že mají zůstat v judské zemi. ⁵ Jochanan, syn Kareachův, pak s ostatními veliteli odvedl všechny pozůstatky Judy — ty, kteří se vrátili ze všech národů, kam se předtím rozprchli, a znovu se usadili v judské zemi, ⁶ i všechny ty, které velitel gardistů Nebuzardan ponechal s Gedaliášem, synem Achikama, syna Šafanova — muže, ženy, děti, královské dcery a také proroka Jeremiáše a Barucha, syna Neriášova. ⁷ Šli do Egypta, neboť neposlechli Hospodina. Došli až do Dafné. ⁸ V Dafné pak Jeremiáš dostal slovo Hospodinovo: ⁹ „Vezmi veliké kameny a před očima judských mužů je zapuť do jílu v cihelně poblíž vchodu do faraonova paláce v Dafné. ¹⁰ Řekni jim: ‘Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele — Hle, povolám a přivedu svého služebníka, babylonského krále Nabukadnezara, a jeho trůn postavím nad těmito kameny, které jsem tu zapustil; nad nimi rozprostře svůj baldachýn. ¹¹ Přitáhne a zaútočí na Egypt. Kdo má jít na smrt, zemře, kdo do zajetí, bude odvěčen a kdo pod meč, ten pod meč. ¹² V chrámech egyptských bohů založí oheň, vypálí je a pobere. Probere egyptskou zem dočista, jako když si pastýř odšívuje plášť, a vítězně odtud odejde. ¹³ Posvátné obelisky v egyptském Domě slunce roztříští na kusy a egyptské chrámy vypálí.“

44 Slovo, které Jeremiáš dostal pro všechny Židy usazené v Dolním Egyptě — v Migdolu, Dafné a Memfisu — i v Horním Egyptě: ² „Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Sami jste viděli všechno to neštěstí, které jsem dopustil na Jeruzalém a na všechna judská města. Hle, dnes z nich zbývají jen opuštěné trosky ³ kvůli zlu, které páchali. Uráželi mě, když chodili pálit kadidlo a sloužit cizím bohům, které neznali oni ani vy ani vaši otcové. ⁴ Znovu a znovu jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky se slovy: ‘Nepáchejte už tu ohavnost; nenávidím to!’ ⁵ Oni však neposlouchali, vůbec nevnímali, že se mají odvrátit od svých zločinů

a přestat pálit kadidlo cizím bohům. ⁶ Proto se na judská města a na ulice Jeruzaléma vylil můj rozhořčený hněv, takže se z nich staly pusté trosky a jsou jimi až dodnes. ⁷ Tak praví Hospodin, Bůh zástupů, Bůh Izraele: Proč na sebe přivádíte tak hrozné neštěstí? To chcete z Judy vyhladit muže, ženy, děti i kojence, takže z vás nezůstane ani poslední zbytek? ⁸ Proč mě urážíte výtvořeny svých rukou? Proč pálíte kadidlo cizím bohům v Egyptě, kam jste přišli bydlet? To chcete být vyhlazeni? Chcete být nadávkou a ostudou mezi všemi národy na zemi? ⁹ To jste zapomněli na zločiny svých otců, na zločiny judských králů, na zločiny jejich žen i na své vlastní zločiny a zločiny svých žen — na to, co se dělo v judské zemi a v jeruzalémských ulicích? ¹⁰ Až dodnes se nepokořili; nemají žádnou bázeň ani se neřídí mým Zákonem a mými pravidly, která jsem vám a vašim otcům uložil. ¹¹ A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, rozhodl jsem o vás ve zlém; celý Juda bude vyhlazen. ¹² Odstráním pozůstatky Judy — ty, kdo se rozhodli jít do Egypta a usadit se tam. Ti všichni v Egyptě zahynou: padnou mečem nebo zemřou hladem. Od nejmenších až po největší zemřou mečem nebo hladem. Stanou se kletbou a hrozbou, nadávkou a ostudou. ¹³ Zúčtuji s těmi, kdo se usadili v Egyptě, jako jsem zúčtoval s Jeruzalémem — mečem, hladem a morem. ¹⁴ Z pozůstatků Judy, kteří se přišli usadit v Egyptě, nikdo neunikne a nepřezijí, aby se vrátil do judské země. Ačkoli v duši prahnou, aby se do ní vrátili a žili v ní, kromě pár utečenců se do ní nevrátí! ¹⁵ Nato všichni muži (kteří věděli, že jejich ženy pálí kadidlo cizím bohům) i všechny přítomné ženy — celé to veliké shromáždění, všechen lid usazený v Dolním i Horním Egyptě — ti všichni Jeremiášovi odpověděli: ¹⁶ „Nebudeme poslouchat, co nám říkáš Hospodinovým jménem! ¹⁷ Naopak, budeme dělat všechno, k čemu jsme se zavázali: budeme pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby, jak jsme to dělávali my i naši otcové, naši králové i naši velmoži v judských městech a v ulicích Jeruzaléma. Tenkrát jsme měli jídla dosyta, bylo nám dobře a nic zlého se nám nedělo. ¹⁸ Ale od té doby, co jsme přestali pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby, máme všeho nedostatek a hyneme mečem a hladem.“ ¹⁹ A ženy dodaly: „Jistěže budeme pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby. Copak jsme pekly ty koláčky s jejím obrazem a přinášely jí úlitby bez vědomí našich manželů?“ ²⁰ Jeremiáš tedy všemu lidu, všem mužům i ženám, kteří mu takto odmlouvali, řekl: ²¹ „A co ty kadidlové oběti, které jste v judských městech a jeruzalémských ulicích přinášeli vy i vaši otcové, vaši králové, vaši velmoži i prostý lid? Copak na to Hospodin nezapomněl? Bylo mu to snad lhostejné? ²² Hospodin už to nemohl déle snést! To kvůli vašim zločinům a kvůli ohavnostem, jež jste páchali, teď z vaší země zbyly jen trosky budící děs a nadávky, kde se až dodnes nebydlí. ²³ To proto, že jste pálili kadidlo, že jste hřešili proti Hospodinu a že jste Hospodina neposlouchali a neřídili jste se jeho Zákonem, jeho pravidly a jeho výstrahami; proto vás postihlo toto neštěstí, které trvá až dodnes.“ ²⁴ Potom Jeremiáš všemu lidu i všem ženám řekl: „Slyšte slovo Hospodinovo, všichni Židé v Egyptě! ²⁵ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Vy a vaše ženy jste dělali, k čemu jste se sami zavázali. Prý: ‘Splníme sliby, jež jsme složili. Budeme pálit kadidlo Královně nebes a přinášet jí úlitby.’ Nuže, tak si ty své sliby plňte! Tak si je dodržujte! ²⁶ Slyšte však slovo Hospodinovo, všichni Židé v Egyptě. Hle, přísahám při svém velikém jménu, praví Hospodin: Mé jméno už nevysloví žádný Žid v celém Egyptě; nikdo z nich už neřekne: ‘Jakože je živ Panovník Hospodin!’ ²⁷ Hle, budu nad nimi bdít, avšak ne v dobrém, ale ve zlém. Všichni Židé v Egyptě do posledního zemřou mečem a hladem. ²⁸ Do judské země se pak z Egypta vrátí jen hrstka těch, kdo meči uniknou. Všichni, kdo pozůstali z Judy, ale odešli bydlet do Egypta, poznají, čím slovo ob stojí — zda mé, anebo jejich. ²⁹ A toto vám bude znamením, praví Hospodin: Na tomto místě s vámi zúčtuji. Tak poznáte, že má slova proti vám ob stojí — k vašemu neštěstí. ³⁰ Tak praví Hospodin: Hle, faraona Chofru, vládce Egypta, vydám do rukou jeho nepřátel, do rukou těch, kdo pasou po jeho životě, tak jako jsem vydal judského krále Cidkiáše do rukou jeho nepřitele, babylonského krále Nabukadnezara, který pásl po jeho životě.“

45 Slovo, které prorok Jeremiáš promluvil k Baruchovi, synu Neriášovu, poté, co ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, zapsal do knihy tato slova, která mu Jeremiáš diktoval. ² „Toto ti, Baruchu, říká Hospodin, Bůh Izraele. ³ Myslíš si: ‘Běda mi! Hospodin mi k mé bolesti přidal trápení. Už jsem vyčerpán naříkáním a nedocházím úlevy.’ ⁴ Hospodin mi řekl, abych ti vyřídil: Tak praví Hospodin — Hle, co jsem vybudoval, bořím, a co jsem zasadil, vykořeňuji — celou tuto zemi! ⁵ A ty si žádáš veliké věci? Nežádej. Hle, na všechny smrtelníky dopustím neštěstí, praví Hospodin. Tobě však dám, že kamkoli půjdeš, zachráníš se a přežiješ.“

46 Slovo Hospodinovo, které dostal prorok Jeremiáš o národech. ² Slovo o Egyptu — o vojsku egyptského vládce, faraona Nekó, když leželo u Karkemiše na řece Eufrat (kde je pak ve čtvrtém roce vlády judského krále Joakima, syna Jošiášova, babylonský král Nabukadnezar porazil): ³ „Chystejte štíty, pavězy, vzhůru do bitvy! ⁴ Zaprahejte koně, jezdcí, do sedel! Nastupte v přílbách, kopí vyleštěná, oblečte pancíře! ⁵ Co to vidím?

V děsu ustupují, jejich hrdinové sražení, zoufale prchají, bez rozhlížení. Hrdí všude kolem! praví Hospodin. ⁶ Ani nejrychlejší nemohou utéci, neuniknou ani siláci. Tam na severu, u řeky Eufkrat, vrávorají a padají! ⁷ Kdo se to vzdouvá jako Nil, jak říční proudy v povodni? ⁸ To Egypt se vzdouvá jako Nil, jak říční proudy v povodni. Prý: 'Vystoupím z břehů, zaplavím zemi, zpusťím města i s obyvateli.' ⁹ Koně, vpřed! Vozy, divoce vyrazte! Vojáci, vzhůru do boje — Habešané i Libyjci třímající štíty spolu s Lydijci vyzbrojenými luky. ¹⁰ Bude to den Hospodina, Pána zástupů, den, kdy na svých nepřátelích vykoná odplatu. Meč bude požírat, než se nasytí, než jejich krví svou žízeň ukojí. Hospodin, Pán zástupů, chystá obětní hody u řeky Eufkrat v zemi severní. ¹¹ Vyprav se do Gileádu pro balzám, panno, dcero egyptská! Nadarmo si léky hromadíš — žádný tě nemůže uzdravit. ¹² Národy uslyší o tvém zahanbení, tvůj nárek zemi naplní. Hrdinové klopýtnou jedni přes druhé, až padnou všichni společně. ¹³ Slovo, které Hospodin promluvil k proroku Jeremiášovi, když babylonský král Nabukadnezar přitáhl, aby zaútočil na Egypt: ¹⁴ „Oznamte v Egyptě, v Migdolu ohlaste, zvěstujte v Memfisu, v Dafné řekněte: 'Nastup a připrav se, všechny okolo hltá meč!' ¹⁵ Proč tvoji siláci leží pobiti? Nemohou vstát, sráží je Hospodin. ¹⁶ Budou padat zas a zas, jeden přes druhého budou klopýtat. Prý: 'Pojďme utéct zpět ke svým lidem, do rodné země před krutým mečem!' ¹⁷ Tam nazvou faraona, vládce Egypta: 'Rámusil, co propásl svůj čas.' ¹⁸ Jakože jsem živ, praví Král, který má jméno Hospodin zástupů: Jako se Tábor vyjímá mezi horami, jako se Karmel tyčí při moři, tak jistě přichází útočník. ¹⁹ Sbal si ranec jako vyhnanec, ty, která bydlíš v Egyptě! Z Memfisu totiž zbudou sutiny, spáleníště, kde nikdo nebydlí. ²⁰ Egypt je jalovička překrásná, od severu ji však ovád napadá. ²¹ Žoldnéři ve službách Egypta jsou jak vykrmená telata; i oni se však dají na útěk, obrátí se a prchnou společně. Neobstojí — přišel den jejich běd, čas, kdy se s nimi zúctuje! ²² Jak prchající had Egypt zasyčí, až na něj přitáhnou se svými oddíly, až na něj přijdou se svými sekýrami jako dřevorubci na dříví. ²³ Vykácejí jeho les, praví Hospodin, jakkoli hustý předtím byl. Bude jich víc než kobylek, bude jich bezpočet. ²⁴ Zahanbena bude Dcera egyptská — padne do rukou severního národa! ²⁵ Hospodin zástupů, Bůh Izraele, praví: „Hle, zúctuji s Amonem, bohem Théb, s faraonem i s celým Egyptem, s jeho bohy i s jeho vladaři; zúctuji s faraonem i s těmi, kdo v něj doufají. ²⁶ Vydám je do rukou těch, kdo pasou po jejich životě, do rukou babylonského krále Nabukadnezara a do rukou jeho služebníků. Později však bude znovu osídlen tak jako v dávných dnech, praví Hospodin. ²⁷ Neboj se, můj služebníku Jákobe, a ty, Izraeli, neděs se. Hle, zachráním tě z dálné ciziny a tvé potomky z jejich vyhnanství. Jákob se vrátí a odpočine v bezpečí a nikdo už ho nevyděsí. ²⁸ Neboj se, můj služebníku Jákobe, vždyť já jsem s tebou, praví Hospodin. Skoncuji se všemi národy, do kterých jsem tě rozptýlil. S tebou však nikdy neskončím, i když tě ztrestám po právu a nenechám tě bez trestu.“

47 Slovo Hospodinovo, které dostal prorok Jeremiáš o Filištíncích předtím, než farao dobyl Gazu. Tak praví Hospodin: ² „Hle, od severu stoupá hladina, řeka vystupuje z koryta! Zaplaví zemi i všechno na ní, města i s obyvateli. Lidé budou kvílet zděšením, všichni obyvatelé země spustí křik ³ před dusotem kopyt koní, před lomozem jejich vozů, před rachotem jejich kol. Rodiče se neotočí na pomoc dětem, ruce jim budou viset ochable, ⁴ neboť už přišel den, kdy všichni Filištínci budou zničeni. Týru a Sidonu vyhubí, co jim ze spojenců ještě zbývá. Ano, Hospodin zničí Filištíncy, ty pozůstatky z ostrova Kréta. ⁵ Gaza si pro smutek hlavu vyholí, Aškelon bude umlčen. Vy, kdo jste zbyli na pláni, dokdy se budete drásat smutkem? ⁶ Ach, meči Hospodinův, kdy už spočineš? Vrat se do pochvy, ustaň a zastav se! ⁷ Jak by však mohl spočinout, když mu Hospodin poručil? Poslal jej proti Aškelonu, namířil jej proti pobřeží!“

48 Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, o Moábu: „Běda městu Nebó — bude zničeno! Kiriatajim bude zahanbeno, dobyto, ta pevnost bude troskou hanebnou. ² Moábu už žádná chloubka nezbyla, v Češbonu se na něj chystá pohroma: 'Pojďme je vyhladit, ať nejsou národem!' I ty, Madmene, budeš umlčen, už jde po tobě meč! ³ Z Choronaim je slyšet křik: Zkáza, hrozné neštěstí! ⁴ Moáb je rozdrčen, zní nárek maličkých. ⁵ Luchitským svahem s pláčem stoupají, ve stráních u Choronaim nad tou zkázkou křičí úzkostí: ⁶ 'Utečte! Život si zachraňte! Přežijte jako křoví v pustině!' ⁷ Protože spoléháš na své výtobytky a poklady, i ty sám budeš dobyt. Tvůj bůh Kemoš půjde do vyhnanství a s ním i jeho kněží a velmoži. ⁸ Na každé město přitáhne zhoubece, neunikne mu žádné z nich. Celá pláň zahyne, rovina zajde, jak řekl Hospodin. ⁹ Posypte Moáb solí, vždyť bude obrácen v trosky! Z jeho měst zbudou sutiny, kde nikdo nebydlí. ¹⁰ Zlořečený, kdo koná Hospodinovo dílo nedbale! Zlořečený, kdo zdržuje svůj meč od krve! ¹¹ Moáb si odmalička žil v pohodlí, jak víno nad sedlinou měl svůj klid. Z nádoby do nádoby ho nikdo nepřelil, nemusel odejít do vyhnanství. A proto chutná tak jako vždy, jeho vůně se nemění. ¹² Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy na něj pošlu přeléváče, kteří jej vylíjí, vyprázdní jeho nádoby a džbány rozbijí. ¹³ Moáb se bude stydět za Kemoše, jako se národ Izrael styděl za Bét-el, tu svoji 'naději'. ¹⁴ Na co říkáte: 'My jsme hrdinové, muži připravení do boje?' ¹⁵ Moáb

bude zahuben, jeho města vzata útokem. Výkvět jeho mladých padne při porážce, praví Král — Hospodin zástupů se jmenuje. ¹⁶ Zkáza Moábu se přiblížila, říti se na něj záhuba. ¹⁷ Litujte ho všichni okolo, všichni, kdo znáte jeho slovutnost: 'Ach, jak mocné žezlo zlomeno, hůl, jež se skvěla nádherou!' ¹⁸ Dolů ze slávy, v prachu usedni, trůnící Dcero dibonská! Zhoubce Moábu na tebe zaútočil, rozbořil tvé pevnosti. ¹⁹ Postav se na cestě a vyhlížej, obyvatelko města Aroer. Ptej se uprchlíků, uprchlic ptej se, říkej: 'Co se to děje?' ²⁰ Moáb se stydí, jak je rozdrčen. Naříkejte a kvílejte! Podél Arnonu oznamujte: Moáb je zahuben! ²¹ Na náhorní rovinu přišel soud — na Cholon, Jahcu i Mefaat, ²² na Dibon, Nebó i Bet-díblataim, ²³ na Kiriatajim, Bet-gamut i Bet-meon, ²⁴ na Keriot, Bosru i ostatní moábská města, blízká i vzdálená. ²⁵ Moábův roh byl odřat, jeho paže byla zlomena, praví Hospodin. ²⁶ Opijte ho za to, že se vzpínal proti Hospodinu. Ať se Moáb válí ve zvracích, ať je konečně i on pro smích! ²⁷ Copak ses nevysmíval Izraeli? Copak byl chycen mezi zloději, že se otrásáš opovržením, kdykoli se o něm zmíníš? ²⁸ Opusťte města, usadte se na skále, Moábci! Buďte jako holubice nad srázem hnízdící. ²⁹ Slyšeli jsme o Moábově pýše, o jeho pýše nezměrné, o tom, jak se chová pyšně a zpupně, jaké má srdce naduté. ³⁰ Zním, praví Hospodin, jeho vztek; jeho chlubení je však falešné — na nic se nezmůže! ³¹ A proto oplakávám Moáb, pro celý Moáb nařikám, nad muži z Kir-cheresu lkám. ³² Nad tebou pláču, révo Sibmy, tak jako pláče Jaezer. Tvé výhonky až k moři dosahovaly, k Mrtvému moři, až po Jaezer; teď ale na tvé zralé hrozny, na tvé vinobraní vpadl ničitel! ³³ Zmizelo veselí a jáсот v zahradách po celé zemi moábské. Víno jsem z lisů odebral, s veselým křikem už se nešlape — ten křik už není jáсотem! ³⁴ Křik z Chešbonu a Eleale bude slyšet až do Jahcy, bude znít od Coaru k Choronaím až k Eglat-šelišiji, neboť vyschnou dokonce i nimrimské potoky. ³⁵ Skoncuji s Moábem, praví Hospodin — s těmi, kdo vystupují na posvátné výšiny a svým bohům pálí oběti. ³⁶ Mé srdce nad Moábem jak flétna nařiká, nad muži z Kir-cheresu jak flétna nařiká, vždyť bude zničeno vše, co vyzískal! ³⁷ Každá hlava oholena, všečen vous ostříhán, všechny ruce samá jizva a pytlovina přes bedra. ³⁸ Na všech moábských střeších, na náměstích jen samé truchlení. Roztříštím Moáb jako džbán, který už nikdo nechce, praví Hospodin. ³⁹ Tolik střepů! Tolik kvílení! Moáb se v hanbě zády obrací. Moáb už budí jenom posměšky k výstraze všemu okolí. ⁴⁰ Tak praví Hospodin: Hle, orel se vrhá na Moáb, už nad ním křídla prostírá! ⁴¹ Města padnou do zajetí, pevnosti budou dobyté. Srdce moábských hrdinů bude v onen den jako srdce ženy v porodních bolestech. ⁴² Moáb bude zničen, aby už nebyl národem, neboť se vzpínal proti Hospodinu. ⁴³ Strach a prach a past na vás, obyvatelé Moábu! praví Hospodin. ⁴⁴ Kdo před tím strachem bude utíkat, padne do propasti v prach; kdo z propasti se vyškrobá, nad tím se sklapne past. Přivedu totiž na Moáb čas zúčtování, praví Hospodin. ⁴⁵ Ve stínu Chešbonu se zastaví vyčerpaní běženci. Z Chešbonu ale oheň vyšlehně, z domu Sichonova plamen, jenž pohltí skráně Moábu, lebky těch pyšných křiklounů. ⁴⁶ Běda tobě, Moábe! Lid Kemošův zahyne. Tví synové půjdou do zajetí, tvé dcery pryč do vyhnanství. ⁴⁷ V posledních dnech ale Moábův osud změním, praví Hospodin. " Zde končí soud nad Moábem.

49 Toto praví Hospodin o Amoncích: „Copak Izrael nemá děti? Copak nemá žádné dědice? Proč tedy Moloch dědí po Gádovi a jeho lid tam bydlí ve městech? ² Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy proti Rabě Amonců zakřičím do bitvy. Zbude z ní jen hromada sutin, její vesnice budou spáleny a Izrael vyžene ty, kdo jej vyháněli, praví Hospodin. ³ Kvílejte, Chešbone, Aj je vyhuben, obyvatelky Raby, běžte, oblečte pytel a kvílejte, mezi hradbami sem tam běhejte! Moloch odejde do vyhnanství a s ním i jeho kněží a velmoži. ⁴ Chlubíš se svými pláněmi? Že je tvá pláň tak úrodná, dcero nevěrná? Spoléháš na své poklady, prý: 'Kdo by mě napadal?' ⁵ Hle, přivedu na tebe hrůzu, praví Hospodin, Pán zástupů, hrůzu z celého tvého okolí. Budete rozehnáni každý na jinou stranu a nikdo už neshromáždí ty, kdo se rozprchli. ⁶ Později ale osud Amonců změním, praví Hospodin.“ ⁷ Toto praví Hospodin zástupů o Edomu: „Copak už není moudrost v Temanu? Přišli rozvážní o rozum? Je jejich moudrost k ničemu? ⁸ Obráťte se a utečte! Dedanští, skryjte se v dolině! Na Ezaua totiž přivedu neštěstí v čas, kdy s ním zúčtuji. ⁹ Přijdou-li na tvé hrozny česači, nechají aspoň paběrky. Přepadnou-li tě v noci zloději, vezmou jen to, co budou chtít. ¹⁰ Já však Ezaua svléknu donaha, odhalím jeho úkryty, už se neschová! Jeho děti i příbuzní budou zničeni, nezbude mu soused, jenž by ho oslovil: ¹¹ 'Nech tu své sirotky, já je nechám žít, tvé vdovy ať ve mne doufají.'“ ¹² Tak praví Hospodin: „Hle, ti, kdo neměli pít kalich hněvu, jej teď musí pít — a ty bys měl uniknout bez trestu? Neunikneš, ten kalich vypiješ! ¹³ Přisahám při sobě samém, praví Hospodin, že Bosra se stane děsnou pustinou, že bude posměškem a nadávkou a všechna její města zůstanou v troskách na věčnost.“ ¹⁴ Od Hospodina jsem slyšel zprávu, že byl vyslán posel k národům: Šikujte se! Vzhůru k útoku! Válčete proti Edomu! ¹⁵ „Hle, činím tě nepatrným mezi národy, mezi lidmi budeš v opovržení. ¹⁶ Klame tě hrůza, kterou vzbuzuješ, a pycha tvého srdce. V rozeklaných skalách sis zřídil obydlí, obsadils horské vrcholy. I kdyby ses vysoko jak orel uhnízdil, i odtamtud tě strhnu, praví Hospodin. ¹⁷ Edom bude budít děs. Každý, kdo tudy půjde, zhrozí se a užasne nad všemi ranami, jež na něj dopadly. ¹⁸ Jako když byla rozvrácena Sodoma a Gomora i s městy v jejich okolí, praví Hospodin, ani zde nebude nikdo žít,

neusadí se tu žádný smrtelník.¹⁹ Jako když lev vyrazí z jordánského houští na zavlážené pastviny, stejně tak vyženu Edomce znenadáni z jejich území. Kdo je ten vyvolený, jehož tím pověřím? Kdo je jako já? Kdo si mě předvolá? Kdo je ten pastýř, jenž přede mnou obstojí?“²⁰ Nuže, slyšte, co Hospodin rozhodl o Edomu a co zamýšlí proti obyvatelům Temanu: I ti nejmenší ze stáda budou odvedeni i jejich pastvina se zhrozí nad nimi.²¹ Rachot jejich pádu otřese zemí, až k Rudému moři se ponese jejich křik.²² Hle, orel se zvedá a dolů vrhá se, nad Bosrou křídla rozestře! Srdce edomských hrdinů bude v onen den jako srdce ženy v porodních bolestech.²³ O Damašku: „Chamát i Arpád leží v hanbě, neboť zlou zprávu slyšeli; zmítají se hrůzou jako moře, jež nelze utišit.“²⁴ Damašek slábne, zachvácen děsem se dává na útěk, jak rodička je sevřen v bolestech.²⁵ Ach, jak je opuštěno město slavné pověstí, to město radosti!²⁶ Ano! Jeho mládenci padnou v ulicích, všichni bojovníci budou v ten den zabiti, praví Hospodin zástupů.²⁷ Zapálím na damašských hradbách oheň, aby pohltil Ben-hadadovy paláce!“²⁸ Toto praví Hospodin o Kedaru a o královstvích chacorských kmenů (které pak babylonský král Nabukadnezar porazil): „Vzhůru! Do boje proti Kedaru! Zahubte syny Východu!“²⁹ Stany i stáda jim budou vzaty, stanové plachty i všechny věci. Jejich velbloudi budou odvedeni pryč, ‘Hrůza všude kolem!’ — tak na ně lidé zakřičí.³⁰ Rychle! Dejte se na útěk! Chacorští, skryjte se v dolině! praví Hospodin. Babylonský král Nabukadnezar se chystá proti vám, už na vás vymýšlí svůj plán.³¹ Vzhůru! Do boje proti národu, jenž žije v pohodlí a poklidu! praví Hospodin. Nemají vrata ani závory, žijí o samotě, v bezpečí.³² Jejich velbloudi jim budou uloupeni, jejich obrovská stáda budou kořistí. Ty, kteří si holí skráně, rozeženu do všech stran, praví Hospodin; přivedu na ně zkázu odevšad!³³ Chacor se stane doupětem šakalů, věčnou pustinou. Nebude zde už nikdo žít, neusadí se tu žádný smrtelník.“³⁴ Slovo Hospodinovo, které na počátku vlády judského krále Cidkiáše dostal prorok Jeremiáš o Elamu.³⁵ Tak praví Hospodin zástupů: „Hle, lámu luk Elamu — jeho hlavní sílu!“³⁶ Přivedu na Elam čtyři vichry ze čtyř nebeských stran a těmi vichry ho všude rozmetám, takže nezbude ani jeden národ, kam elamští utečenci nepřijdou.³⁷ Vyděsím Elam před jeho nepřáteli, před těmi, kdo pasou po jejich životě. Uvedu na ně neštěstí, svůj planoucí hněv, praví Hospodin. Pošlu za nimi meč, abych je vyhladil.³⁸ Ustanovím svůj trůn nad Elamem, abych odtud hubil krále i velmože, praví Hospodin.³⁹ V posledních dnech ale osud Elamu změním, praví Hospodin.“

50 Slovo, které Hospodin promluvil skrze proroka Jeremiáše o Babylonu, o zemi Chaldejců: ² „Oznamte národům, ohlaste tu zvěst, zvedněte korouhev a zvěstujte, nenechte si to pro sebe: Dobyt je Babylon, Běl je zostuzen, Marduk hroutí se! Jeho sochy jsou zostuzeny, jeho hnusné modly se zhroutily!“³ Přitáhl na něj národ severní, obrátí jeho zemi v poušť. Zůstanou bez obyvatele — lidé i zvěř se dají na útěk.⁴ V těch dnech a v tom čase, praví Hospodin, přijdou synové Izraele spolu se syny Judy; budou přicházet v pláči a budou hledat Hospodina, svého Boha.⁵ Budou se vyptávat na cestu k Sionu a zamíří k němu. Přijdou a připojí se k Hospodinu věčnou smlouvou, na kterou nikdy nezapomenou.⁶ Můj lid byl ztracené stádo svedené svými pastýři, kteří je vláčeli mezi horami. Trmáceli se po horách a po kopcích; zapomněli, kde je místo jejich odpočinutí.⁷ Všichni, kdo je našli, je hltali; jejich nepřátelé si říkali: ‘Jsme nevinní! To oni zhřešili proti Hospodinu, své pravé pastvině, proti Hospodinu, naději svých otců.’⁸ Utečte z Babylonu! Opuštěte zemi Chaldejců! Vyrazte jako berani před ovce! ⁹ Hle, už probouzím, už vedu proti Babylonu sročení mocných národů ze země severní. Sešikují se proti němu, odtud jej dobudou; jejich šípy jak zdatní bojovníci se s prázdnou nevrátí.¹⁰ Babylonie padne za kořist; všichni její plenitelé se nasytí, praví Hospodin.¹¹ Jen se radujte, jen jásejte, vy, kdo drancujete mé dědictví. Jen poskakujte jako kravka na trávě, řehtejte si jako hřebci mohutní.¹² Vaše matka se ale zastydí, vaše rodička se bude hanbou červenat. Hle, bude poslední mezi národy — pustina, poušť a suchopár!¹³ Nebude obývána kvůli Hospodinovu hněvu, všichni ji zcela opustí. Každý, kdo půjde kolem Babylonu, zhrozí se a užasne nad všemi jeho ranami.¹⁴ Obkliďte Babylon ze všech stran, všichni, kdo napínáte luk! Střílejte na něj! Nešetřete šípy, vždyť hřešil proti Hospodinu!¹⁵ Spustte pokřik ze všech stran: Už se vzdal! Jeho bašty padly! Hradby zbořeny! Ano, toto je Hospodinova pomsta. Pomstěte se na něj! Proveďte mu to, co sám prováděl!¹⁶ Vyhladte z Babylonu rozsévače i žence se srpy v čase žně! Ať se každý vrátí zpět ke svým lidem, každý ať do své země uteče před mečem utlačitele!¹⁷ Izrael je ztracená ovečka, kterou odehnali lvi. Nejprve ji požíral asyrský král a teď jí drtí kosti babylonský král Nabukadnezar.¹⁸ A proto tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, zúčtuji s babylonským králem a jeho zemí, jako jsem zúčtoval s králem asyrským!¹⁹ Přivedu Izrael zpět na jeho pastvinu, aby se pásal na Karmelu i v Bášanu, aby se nasytil v efraimských horách i v kraji Gileád.²⁰ V těch dnech a v tom čase, praví Hospodin, se bude na Izraeli hledat vina, ale nebude žádná; budou se hledat hříchy Judy, ale nebudou nalezeny. Těm, které zachovám, totiž odpustím.²¹ Vzhůru na Merataim (tu zemi Dvojí vzpoury)! I na ty, kdo bydlí v Pekodu (tom kraji Zúčtování)! Za nimi! Pobij je jako proklaté, praví Hospodin, udělej vše, co jsem ti nařídil!²² Zemí se šíří rachot války, strašné ničení.²³ Jak je roztlučeno, jak je rozbíto kladivo drtící celou zem! Jak jen mohl být Babylon mezi národy tak zpusťšen!²⁴ Políčil jsem na tebe a byl jsi lapen — ani jsi o tom, Babylone, nevěděl.

Byl jsi dopaden a byl jsi chycen, protože ses s Hospodinem pustil do boje. ²⁵ Hospodin otevřel svoji zbrojnicí a zbraně svého hněvu vynesl. Hospodin, Pán zástupů, má totiž práci v zemi Chaldejců. ²⁶ Přitáhněte na něj zdáli, zotvírejte jeho sýpky, shrňte vše na hromady! Zničte to město jako proklaté, ať z něj nezůstane ani ostatek! ²⁷ Pobijte jim všechny býky, na jatka je pošlete. Běda jim! Přišel jejich den, čas, kdy se s nimi zúčtuje! ²⁸ Slyšíš? To uprchlíci vyvázlí z Babylonie na Sionu zvěstují, že Hospodin, náš Bůh, se pomstil, že se pomstil za svůj chrám. ²⁹ Svolejte na Babylon střelce, všechny, kdo napínají luk! Rozbijte tábor kolem něj, ať nemá úniku! Odplatte mu jeho skutky, proveďte mu vše, co sám prováděl! Vždyť se k Hospodinu choval drze, ke Svatému Izraeli! ³⁰ Proto jeho mládenci padnou v ulicích a všichni bojovníci budou v ten den zabiti, praví Hospodin. ³¹ Hle, já jsem proti tobě, nadutče! praví Hospodin, Pán zástupů. Už totiž nadešel tvůj den, čas, kdy se s tebou zúčtuje! ³² Nadutec klopýtne a zhroutí se tak, že ho nikdo nezvedne. V jeho městech zapálím oheň a ten pohltí vše kolem. ³³ Tak praví Hospodin zástupů: Synové Izraele jsou utlačováni spolu se syny Judy. Všichni jejich uchvatitelé je drží v sevření a odmítají je propustit. ³⁴ Jejich Vykupitel je ale silný — má jméno Hospodin zástupů! Rázně se ujme jejich pře, dopřeje zemi odpočinek, obyvatele Babylonu však uvrhne ve zmatek. ³⁵ Meč na Chaldejce! praví Hospodin, na obyvatele Babylonu, na velmože i mudrce! ³⁶ Meč na žvanily, ať zešílí! Meč na hrdiny, ať se vyděsí! ³⁷ Meč na jejich koně a jejich vozy i na cizince, kteří se k nim přidali — ať jsou jako ženy! Meč na jeho poklady, ať jsou vypleněny! ³⁸ Meč na jeho řeky, ať se vysuší! Vždyť je to země modlářství, pro ty příšery se zbláznili! ³⁹ Proto tam bude žít jen pouštní zvěř, pštrosi a hyeny. Už se tam nikdy bydlet nebude, bude tam prázdná po všechna pokolení. ⁴⁰ Jako když Bůh rozvrátil Sodomu a Gomoru i s městy v jejich okolí, praví Hospodin, ani zde nebude nikdo žít, neusadí se tu žádný smrtelník. ⁴¹ Hle, od severu vojsko přichází, mohutný národ s králi mnohými — od konců světa už se zvedají! ⁴² Jsou vyzbrojeni luky a šavlemi, jsou krutí a soucit neznají, burácejí jako mořské vlny, ženou se na koních. Jak jeden muž jsou sšikovaní do boje, Dcero babylonská, proti tobě! ⁴³ Až o nich babylonský král uslyší, jeho ruce síla opustí. Přemožen bude úzkostí, jako když na rodičku přijdou bolesti. ⁴⁴ Jako když lev vyráží z jordánského houští na zavlažené pastviny, stejně tak vyženu Chaldejce znenadání z jejich území. Kdo je ten vyvolený, jehož tím pověřím? Kdo je jako já? Kdo si mě předvolá? Kdo je ten pastýř, jenž přede mnou obstojí? ⁴⁵ Nuže, slyšte, co Hospodin rozhodl o Babylonu a co zamýšlí proti zemi Chaldejců: I ti nejmenší ze stáda budou odvěčeni i jejich pastvina se zhrozí nad nimi. ⁴⁶ „Babylon padl!“ — ten křik otřese zemí, národy uslyší jeho úpění!

51 Tak praví Hospodin: „Hle, zvednu proti Babylonu zhoubný víchř, proti těm, kdo žijí v Leb-kamaji. ² Pošlu na Babylon cizince, ať provanou a vyprázdni jeho zem. Ano, obklíčí jej všude kolem v jeho zlý den. ³ Nenechte střelce ani napnout luk, nenechte je ani pancíř obléknout! Nešetřete ani jejich mládence, celé to vojsko vyhleďte jako proklaté! ⁴ Ať v zemi Chaldejců padají pobití, smrtelně ranění ať leží v ulicích!“ ⁵ Izraele a Judu však jejich Bůh, Hospodin zástupů, neopustil jako vdovu, ačkoli se jejich zem tolik naplnila hříchem proti Svatému Izraelovu. ⁶ Utečte z Babylonu! Prchejte všichni o život! Nezahyňte pro jeho nepravost! Toto je čas Hospodinovy pomsty — odplácí Babylonu, co si zaslouží. ⁷ Zlatým kalichem v ruce Hospodinově byl Babylon — opíjel celý svět. Národy z něj to víno pily, až se pomátly. ⁸ Babylon ale náhle padne, bude rozdrcen. Kvílejte nad ním, přineste balzám na jeho rány, třeba se uzdraví! ⁹ „Léčili jsme Babylon, ale neuzdravil se. Opustíme jej, pojďme každý do své země! Soud nad ním bude sahat do nebe, až k oblakům se rozroste.“ ¹⁰ „Hospodin nás obhájil v naší spravedlivé při. Pojďte vyprávět na Sionu, co vykonal Hospodin, náš Bůh!“ ¹¹ Ostřete šípy, uchopte štíty! Hospodin probouzí ducha méděských králů, neboť se chystá zničit Babylon. Ano, toto je Hospodinova pomsta, pomsta za jeho chrám! ¹² Namiřte korouhev proti babylonským hradbám! Zesíle hlídky, stavte stráž! Buďte připraveni v zálohách! Hospodin rozhodl a také vykoná, co o Babyloňanech zvěstoval. ¹³ Město ležící u mocných řek a topící se v pokladech, tvůj konec nadešel, tvá nit se přetrhne! ¹⁴ Hospodin zástupů přísahá sám při sobě: „Naplním tě vojskem — bude jich jako kobylek, budou nad tebou křičet vítězně!“ ¹⁵ On sám svou silou stvořil zem, svou moudrostí vybudoval svět, nebe rozepjal svým rozumem! ¹⁶ Svým hlasem rozezvučí vody na nebi, od obzoru nechá stoupat oblaky; k lijáku připojuje blesky, vypouští vítr ze svých pokladnic. ¹⁷ Všichni ti tupci ničemu nerozumí, všichni kovotepci budou zklamáni svými modlami, protože jejich odlitky jsou podvod a ducha v sobě nemají. ¹⁸ Jsou to jen nesmysly, směšné výtvary; až na ně přijde čas zúčtování, budou zničeny. ¹⁹ Úděl Jakobův však není jako oni, neboť je všeho Stvořitel; kmen Izraele má za své dědictví, Hospodin zástupů se jmenuje. ²⁰ „Ty jsi můj kyj, můj nástroj válečný: tebou drtím národy, tebou ničím království, ²¹ tebou drtím koně i s jezci, tebou drtím vozy s vozataji, ²² tebou drtím muže i ženy, tebou drtím starce i mladíky, tebou drtím mládence i panny, ²³ tebou drtím pastýře s ovceci, tebou drtím orače i spřežení, tebou drtím správce i hejtmany. ²⁴ Před vašima očima však odplátím Babylonu a všem obyvatelům Chaldejce za všechno zlo, které páchali na Sionu, praví Hospodin. ²⁵ Hle, já jsem proti tobě, horo záhuby, která hubíš celou zemi, praví Hospodin. Rozmáchnu se proti tobě, svalím tě ze skal, obrátím tě v horu popela! ²⁶ Nevezmou z tebe kámen uhelný ani kámen pro základy. Ano, zůstaneš pustý navěky, praví

Hospodin. ²⁷ Zvedněte v zemi korouhev! Ať mezi národy zazní polnice! Připravte národy proti němu do boje, svolajte na něj království Ararat, Minni a Aškenaz! Postavte proti němu vojevůdce, přiveďte koně jak roje kobylek! ²⁸ Připravte národy proti němu do boje, krále Médie a jejich hejtmany, správce všech zemí, které ovládli! ²⁹ Země se třese, svíjí se bolestí, plní se, co Hospodin o Babylonu uložil: Obrátí babylonskou zemi v trosky, kde nikdo nebydlí. ³⁰ Babylonští hrdinové dobojovali, zůstali ve svých opevněních. Síly je opustily, jsou jako ženy. Jejich domovy zapáleny, závory zlomeny. ³¹ Běžec předhání běžce, posel posla potkává — babylonskému králi se oznamuje, že město padlo ze všech stran! ³² Byly obsazeny brody, v močálech hoří rákosí, bojovníci jsou zděšení! ³³ Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Dcera babylonská je jako mlat v čas, kdy se mlátí úroda; čas její sklizně rychle nastává!“ ³⁴ „Babylonský král Nabukadnezar mě požíral, rozdrtil mě na sousta, udělal ze mě prázdný džbán. Polykal mě jako drak, mými pochoutkami si břicho cpal, vytřel mě jako hrnec dočista. ³⁵ Násilí na mě páchané ať na Babylon dopadne!“ říká obyvatelka Sionu. „Moje krev na obyvatele Chaldejce!“ říká Jeruzalém. ³⁶ A proto tak praví Hospodin: „Hle, ujmu se tvoji pře a pomstím se za tebe. Vysuším to jeho moře, nechám vyschnout i jeho pramen. ³⁷ Babylon se obrátí v hromady sutin, kde žijí jen šakali, bude vzbuzovat děs a posměch, zůstane bez obyvatele. ³⁸ Jsou jako řvoucí smečka lvů, lačně vrčí jak mladí lvi. ³⁹ Až se hlady rozdivočí, připravím jim hostinu, opiji je, že se budou hlučně veselit. Pak ale tvrdě usnou navěky a už se nezbudí, praví Hospodin. ⁴⁰ Povedu je na porážku jako ovečky, jako kozly a beránky. ⁴¹ Ach, jak byl ten Šešak lapen, jak chloubu světa dobyli? Jak mohl být tak zpuštěn Babylon mezi národy! ⁴² Babylon zaplavilo moře, přívál jeho vln jej pohltil. ⁴³ Z jeho měst zbyly kupy trosek, vyprahlá země bez vody, země úplně bez obyvatele, kudy neprojde žádný smrtelník. ⁴⁴ Zúčtují s Bělem v Babylonu, vyrvu mu z úst, co pohltil. Národy už se k němu nepohrnou, padnou babylonské zdi! ⁴⁵ Vyjděte odtud, lide můj! Prchejte všichni o život, až vzplane Hospodinova zuřivost! ⁴⁶ Neztrácejte odvahu, nebojte se zpráv, jež krajem zní. Jedna zpráva letos, jiná napřesrok — že v zemi vládne násilí a vladař stojí proti vladaři. ⁴⁷ Hle, přicházejí dny, kdy zúčtují s babylonskými modlami! Celá jejich zem se zastydí, až v ní všude budou ležet mrtvolky. ⁴⁸ Nebe a země i všechno v nich vykřikne nad Babylonem radostí, až na něj od severu přijdou zhoubcí, praví Hospodin.“ ⁴⁹ Babylon teď musí padnout kvůli izraelským padlým, tak jako kvůli Babylonu padali mrtví po vsi zemi. ⁵⁰ Vy, kteří jste ušli meči, jděte a nezastavujte! Pamatuje na Hospodina v té daleké zemi, myslíte na Jeruzalém! ⁵¹ „Zahanbeni jsme a uráženi, tváře nám přikryl stud, protože do svatyně Hospodinova domu vnikli cizáci.“ ⁵² „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy zúčtují s jejich modlami a po celé zemi budou sténat zranění! ⁵³ I kdyby se Babylon tyčil až k nebi, i kdyby se až k obloze mocně opevnil, i tehdy na něj ode mne přijdou zhoubcí, praví Hospodin.“ ⁵⁴ Slyšíš? To stoupá nářek z Babylonu, hluk hrozné zkázy ze země Chaldejců. ⁵⁵ Hospodin ničí Babylon! Umlčuje všechnen jeho hřmot! Vlny útočníků hučí jak množství vod, už burácejí jako hrom! ⁵⁶ Ano, zhoubce přichází na Babylon! Jeho hrdinové budou zajati a jejich luky zlámány. Ano, Hospodin je Bůh odplaty — vrchovatě jim odplatí! ⁵⁷ „Opiji jejich velmože i mudrce, jejich hejtmany, správce i hrdiny. Pak usnou navěky a už se nezbudí, praví Král, jenž má jméno Hospodin zástupů.“ ⁵⁸ Tak praví Hospodin zástupů: „Hradba Babylonu, jakkoli široká, bude do základů zbořena! Jeho brány, jakkoli vysoké, lehnou popelem! Národy se namáhaly zbytečně, jejich dřina půjde do ohně!“ ⁵⁹ Toto je slovo, které prorok Jeremiáš svěřil Serajášovi, synu Neriáše, syna Machsejášova. (Serajáš totiž jako štábní důstojník doprovázel judského krále Cidkiáše, když se ve čtvrtém roce své vlády vydal do Babylonu.) ⁶⁰ Jeremiáš zapsal všechna neštěstí, jež měla stihnout Babylon, do jediné knihy — všechna tato slova napsaná proti Babylonu. ⁶¹ „Až přijdeš do Babylonu,“ řekl Jeremiáš Serajášovi, „hled, abys tam všechna tato slova nahlas přečetl. ⁶² Předtím řekni: ‘Hospodine, ty jsi o tomto místě prohlásil, že je vyhladiš, takže v něm nikdo nezůstane — lidé ani dobytek — a zůstane navždy zpuštěné!’ ⁶³ Až tu knihu dočteš, přivaž k ní kámen a hoď ji doprostřed Eufratu. ⁶⁴ Potom řekni: ‘Takto se ponoří Babylon a už se nikdy nezvedne z toho neštěstí, jež na něj dopustím.’“ Zde končí slova Jeremiášova.

52 Cidkiáš se stal králem v jednadvaceti letech a kraloval v Jeruzalémě 11 let. Jeho matka se jmenovala Chamutal, dcera Jeremiáše z Libny. ² Páchal, co je v Hospodinových očích zlé, přesně jako to dělal Joakim. ³ Hospodin se proto na Jeruzalém a Judu tak rozhněval, že je nakonec vyhnal ze své blízkosti. Cidkiáš se vzbouřil proti babylonskému králi. ⁴ Desátého dne desátého měsíce v devátém roce Cidkiášovy vlády proto k Jeruzalému přitáhl babylonský král Nabukadnezar s celým svým vojskem. Utábořili se před městem a začali kolem něj stavět obléhací val. ⁵ Město zůstalo obleženo až do jedenáctého roku vlády krále Cidkiáše. ⁶ Devátého dne čtvrtého měsíce ve městě vládł takový hlad, že lidé neměli co jíst. ⁷ Tehdy byla městská hradba prolomena a všichni vojáci v noci utekli. Dostali se z města brankou mezi zdmi u královské zahrady, ačkoli Babyloňané drželi město v obležení. Prchali k pláni Arava, ⁸ ale babylonské vojsko krále pronásledovalo. Když pak Cidkiáše na jerišké pláni dostihli, všichni jeho vojáci se mu rozutekli. ⁹ Král byl zajat a odveden k babylonskému králi do Ribly v chamátské zemi. Tam byl nad ním vynesen rozsudek: ¹⁰ Babylonský král v Rible před Cidkiášovým

očíma popravil jeho syny; popravil také všechny judské velmože. ¹¹ Cidkiášovi pak babylonský král vyloupil oči, spoutal ho bronzovými řetězy a odvedl ho do Babylonu, kde ho pak věznil až do dne jeho smrti. ¹² Desátého dne pátého měsíce v devatenáctém roce vlády babylonského krále Nabukadnezara přitáhl do Jeruzaléma osobní zmocněnec babylonského krále, velitel gardistů Nebuzardan. ¹³ Vypálil Hospodinův chrám i královský palác; vypálil v Jeruzalémě všechny paláce i všechny velké domy. ¹⁴ Všichni babylonští vojáci, kteří přišli s velitelem gardistů, pak rozbořili hradby okolo celého Jeruzaléma. ¹⁵ Velitel gardistů Nebuzardan odvedl část chudiny, zbytek těch, kdo zůstali ve městě, i ty, kdo přeběhli k babylonskému králi, a také zbytek řemeslníků. ¹⁶ Zbytek chudiny tam velitel gardistů Nebuzardan zanechal, aby obdělávali vinice a pole. ¹⁷ Bronzové sloupy Hospodinova chrámu, stojany i bronzové Moře, které bylo v Hospodinově chrámu, rozbili Babyloňané na kusy a všechn bronz z nich odvezli do Babylonu. ¹⁸ Vzali s sebou i hrnce, lopaty, kratiknoty, obětní mísy, pohárky a všechno bronzové bohoslužebné náčiní. ¹⁹ Velitel gardistů pobral misky, pánvice, mísy, kotle, svícny, pohárky i číše na úlitby — vše, co bylo z ryzího zlata a stříbra. ²⁰ Dva sloupy, jedno Moře, pod ním dvanáct bronzových býků a stojany, které pro Hospodinův chrám zhotovil král Šalomoun — bronz ze všech těch věcí se ani nedal zvážit. ²¹ Každý sloup byl vysoký 18 loktů a po obvodu měřil 12 loktů; byl dutý a stěny měl na 4 prsty silné; ²² na sloupu byla bronzová hlavice vysoká 5 loktů s mřížováním a granátovými jablky kolem dokola, to vše z bronzu. Právě takový byl i druhý sloup, včetně granátových jablek. ²³ Těch bylo po stranách devadesát šest a po celém obvodu bylo na mřížoví vždy sto granátových jablek. ²⁴ Velitel gardistů zajal také velekněze Serajáše, jeho zástupce kněze Cefaniáše a tři strážce prahu. ²⁵ Ve městě zajal komořího, který velel vojákům, a sedm členů královské rady. Dále ve městě našli písaře, který velel při odvozech mužstva, a šedesát prostých lidí, kteří se nacházeli ve městě. ²⁶ Velitel gardistů Nebuzardan je zajal a odvedl do Ribly k babylonskému králi. ²⁷ Ten je tam v Rible v chamátské zemi nechal popravít. Takto byl Juda vyhnán ze své vlasti. ²⁸ Toto je množství lidu, které Nabukadnezar odvedl do vyhnanství: V sedmém roce své vlády 3 023 Židů. ²⁹ V osmnáctém roce své vlády 832 obyvatel Jeruzaléma. ³⁰ Ve třiadvacátém roce Nabukadnezarovy vlády pak velitel gardistů Nebuzardan odvedl 745 Židů. Celkem to bylo 4 600 osob. ³¹ V sedmatřicátém roce vyhnanství judského krále Joakina nastoupil na babylonský trůn král Avel-marduk. Ten ještě téhož roku, pětadvacátého dne dvanáctého měsíce, omilostnil judského krále Joakina a propustil ho z vězení. ³² Jednal s ním laskavě a udělil mu čestné křeslo, vyšší, než měli ostatní králové, kteří byli u něj v Babylonu. ³³ Směl odložit vězeňský oděv a po všechny dny svého života směl vždy jíst u králova stolu. ³⁴ Vše, co potřeboval, dostával od babylonského krále pravidelně den co den po všechny dny svého života, dokud nezemřel.

Pláč

Úvod

1 Ach, jak zůstalo opuštěno to město plné lidí! Jako by bylo ovdovělo to proslulé mezi národy! Bývalo kněžnou mezi zeměmi, a teď je v otroctví. ² Hořce nařiká celou noc, po tvářích kanou slzy. Z jejích milenců, kolik jich bylo, ji žádný nejde utěšit. Všichni přátelé ji zradili, obrátili se proti ní! ³ Juda odešel do vyhnanství ponížen krutou porobou. Přebývá mezi pohany a nemá, kde by spočinul. Všichni, kdo ho pronásledovali, ho dostihli v jeho sevření. ⁴ Osiřelé jsou cesty na Sion, nikdo už nejde na slavnost. Jeho brány pustě zejí, jeho kněží sténají, jeho panny mají smutek — Sionu je tak hořce! ⁵ Jeho protivníci triumfují, nepřítelé mají zdar. Hospodin totiž Jeruzalém ranil kvůli mnoha jeho nevěřám. Do zajetí šly i děti — nepřítel si je vzal! ⁶ Dceru sionskou opustila veškerá nádhera. Její velmoži jako jeleni pastvu marně hledají; zbavení síly prchají před svými pronásledovateli. ⁷ Ve dnech trápení a bloudění Dcera jeruzalémská vzpomíná na všechny poklady, jež kdysi mívala. Když její lid padal rukou soka a nikdo nešel na pomoc, nepřítel se tenkrát díval a smál se nad tou záhubou. ⁸ Dcera jeruzalémská hrozně hřešila, stala se nečistou. Každý ctitel jí teď pohrdá, když vidí její nahotu, a ona zatím sténá, hanbou zakrývá si tvář. ⁹ Na jejích sukních špína ulpěla, nestarala se, co bude pak. Neuvěřitelný byl její pád a nikde žádná útěcha. Pohleď, Hospodine, na mé trápení — nepřítel zvítězil! ¹⁰ Na vše, co jí bylo drahé, vztáhl svou ruku nepřítel. Viděla, jak do její svatyně vtrhli pohané — ti, o kterých jsi nařídil: „Do tvého shromáždění nesmějí!“ ¹¹ Všechny její lid sténá a žebra o chleba. Svě drahé dali za něco k jídlu, aby se udrželi naživu. Pohleď, Hospodine, jen se podívej, v jaké jsem hrozné potupě! ¹² Není to pro vás vůbec nic, všichni, kdo procházíte kolem? Jen se podívejte, pohleďte, zda je bolest podobná té, kterou trpím, kterou mě ranil Hospodin v den, kdy se rozlítl. ¹³ On seslal oheň z výšiny do mých kostí, které zachvátil. On nastražil mým nohám síť, obrátil mě zpátky. On způsobil mé zničení, celé dny ležím v bezmoci! ¹⁴ Z mých hříchů se stalo jho, jež bylo jeho rukou svázáno. Zavěsily se mi na hrdlo, to jho mě síly zbavilo! Hospodin mě vydal do rukou, před nimiž obstát nemohu. ¹⁵ Hospodin pohrdl všemi hrdiny, kteří jsou v mých zdech. Vojsko proti mně shromáždil, aby rozdrtil mé mládence. Hospodin šlapal v lisu panenskou dceru Judu! ¹⁶ To proto nyní pláči, z očí mi tečou slzy. Není nablízku, kdo by mě potěšil, kdo by mi život navrátil. Mé děti zůstaly opuštěny — nepřítel zvítězil. ¹⁷ Sion své ruce vztahuje, chybí mu těšitel. Hospodin vzbudil proti Jákobovi všechny nepřátele z okolí; Jeruzalém je mezi nimi jako nečistý. ¹⁸ Hospodin je ale v právu, vždyť jsem se vzepřela jeho příkazům. Poslyšte, všechny národy, pohleďte na mé trápení: Mé panny i mí mládenci museli jít do zajetí. ¹⁹ Volala jsem své milence, ti mě však zradili. Moji kněží i mí stařešinové ve městě pomřeli, když žebrali o něco k jídlu, aby se udrželi naživu. ²⁰ Pohleď, Hospodine, na mé úzkosti, jak se mi chvějí útroby! Srdce mi buší v prsou nad mojí hroznou vzpourou. Venku meč vraždí děti, doma umírají hlady! ²¹ Každý slyší mé sténání, nikdo mě ale netěší. Všichni mí nepřátelé slyší o mém neštěstí a jásají nad tím, co jsi dopustil. Kéž už přivedeš ten vyhlášený den, kdy je postihne to, co mě! ²² Kéž už všechna jejich zloba vystoupí před tvou tvář. Proveď jim, co jsi mi učinil za všechny mé nevěry. Je příliš mého sténání, srdce mi puká bolestí!

2 Ach, jak Hospodin hněvem zahalil Dceru sionskou! Z nebe až na zem zahodil Izraelovu nádheru. V den svého hněvu nebral ohledy na podnož svých nohou. ² Hospodin bez milosti pohltil všechny Jákobovy příbytky. Ve své prchlivosti rozbořil opevnění Judské dcery. Porazil k zemi, zneuctil království i s jeho velmoži! ³ V zuřivém rozhněvání utal Izraeli rohy. Před tvář nepřítel odvrátil od něj svou pravici. Vzplanul proti Jákobovi plamenem jak oheň, jenž vše spaluje. ⁴ Jako nepřítel napjal luk s pravicí připravenou k výstřelu. Jako protivník pobil vše, co bylo krásné na pohled. Jak oheň vylil svůj prudký hněv na stánek Dcery sionské. ⁵ Hospodin jednal jako nepřítel, pohltil celý Izrael; pohltil všechny jeho paláce, rozbořil jeho opevněnou zeď. Rozmnožil Dceři judské žal a zármutek. ⁶ Zpustošil svůj příbytek jako zahradu, svůj svatostánek nechal zaniknout. Hospodin nechal v zapomnění upadnout svátky i soboty na Sionu; krále i kněze zavrhl ve svém rozhořčeném hněvu. ⁷ Hospodin na svůj oltář zanevřel, zošklivil si svou svatyni. Vydal do rukou nepřátel městské hradby i pevnosti. V Hospodinově domě byl slyšet křik jako v den slavnosti. ⁸ Hospodin pojal rozhodnutí, že zničí hradby Dcery sionské. Natáhl šňůru, začal měřit, odvrátit od zkázy už nedal se. Hradby i bašty proto nařikaly, klesly společně. ⁹ Brány se k zemi zřítily, když rozlámal a rozbil závory. Král i velmoži jsou mezi pohany, Zákon se vytratil. Také proroci už nemají od Hospodina žádné vidění. ¹⁰ Stařešinové Dcery sionské sedají mlčky na zemi. Prachem si hlavu pokryli, oblečení do pytlaviny. Jeruzalémské panny svěsily hlavy k zemi. ¹¹ Pro slzy už sotva vidím, mé útroby se chvějí. Srdce mi puká nad ranami, jež padly na můj lid; nad tím, že děti, ba i kojenci klesají v městských ulicích. ¹² Svým matkám říkájí: „Kde je jídlo? Kde je pití?“ Hrouť

se jako zranění na městských prostranstvích, pomalu vypouštějí duši svým matkám v náručí. ¹³ K čemu tě přirovnám, Dcero jeruzalémská, čemu se jenom podobáš? K čemu tě připodobním, abych tě potěšil, panenská Dcero sionská? Tvá rána je hluboká jako oceán, kdo by tě mohl uzdravit? ¹⁴ Tvoji proroci ti prorokovali lži a nesmysly. Neodhalovali tvé zločiny, aby odvrátili tvé vyhnanství. Proroctví, která ti předkládali, byly lži a přeludy! ¹⁵ Všichni, kdo půjdou okolo, sprásknou nad tebou ruce. Hvizdnou a hlavou potřesou nad Dcerou jeruzalémskou: „To že je to město, jemuž se říkalo Dokonalost krásy, Potěcha vši země?“ ¹⁶ Všichni tví nepřátelé si otvírají ústa na tebe. Pohvizdují a cení zuby se slovy: „Konečně jsme je zničili! Na tenhle den jsme čekali a dočkali jsme se — už je tady!“ ¹⁷ Hospodin vykonal to, co plánoval; to, co řekl, také udělal. Jak varoval už odedávna, bořil, aniž se slitoval. Obveselil nad tebou protivníka, roh tvých nepřátel nechal triumfovat. ¹⁸ Volej k Hospodinu ze srdce — ach, hradby Dcery sionské! Ať tvé slzy proudí potokem, ať už je noc či den! Odpočinek si nedopřej, tvé oko ať neusne! ¹⁹ Vstávej a volej za noci při počátcích hlídek. Jak vodu své srdce vylévej před tváří Páně! Za život svých dětí, jež umírají hladem na každém nároží, pozdvihuj k němu dlaně! ²⁰ Pohled, Hospodine, jen pohlédni, koho jsi takto ranil! To mají ženy jíst své děti, své miláčky, jež právě zrodily? To mají být v Hospodinově svatyni vraždění kněží i proroci? ²¹ Mladí i staří v ulicích leží na zemi. Mé panny i mí mládenci pod mečem padali. V den svého hněvu jsi je bil, pobíjel jsi bez milosti! ²² Jako ke slavnosti jsi svolal odevšad ty, jichž se děším. Nebyl v den hněvu Hospodinova, kdo by unikl a přežil. Ty, jež jsem hýčkala, jež jsem vychovala, můj nepřítel zhubil!

3 Ano, i já jsem pocítil, jak trestá jeho rozzuřený kyj. ² Odehnal mě, do tmy zavedl, a ne ke světlu. ³ Zas a znovu, celý den obrací ruku proti mně! ⁴ Tělo i kůži sedřel mi, rozdrtil kosti na padrt. ⁵ Ohradil mě a obklopil hořkou útrapou. ⁶ Usadil mě do temnoty jak dávno mrtvého. ⁷ Zazdil mě, nemohu pryč, obtížil mě okovy. ⁸ I když jsem křičel ze všech sil, on umlčel mé modlitby. ⁹ Kamennou zdí mi cesty zahradil a zamotal mé pěšiny. ¹⁰ Číhal na mě jako medvěd, jako lev ve skrýši. ¹¹ Na mé cestě přepadl mě, rozsápal a zahubil. ¹² Napjal svůj luk, přiložil šíp, udělal si ze mě cíl! ¹³ Ve svém toulci našel střely, prostřelil mi slabiny! ¹⁴ Všichni lidé se mi smějí, zpívají si o mně celé dny. ¹⁵ Nakrmil mě hořkým jedem, k pití mi dal plyněk! ¹⁶ Do zubů mi vemlel šterk, nakrmil mě popelem. ¹⁷ Má duše nezná pokoje, na vše dobré jsem zapomněl. ¹⁸ To je můj konec, řekl jsem, u Hospodina pro mě není naděje! ¹⁹ Myslím na svou bídu, na své bloudění, na ten plyněk a trpké byliny. ²⁰ Když o tom stále přemýšlím, má duše klesá níž a níž. ²¹ Toto však k srdci беру si, toto je mojí nadějí: ²² Hospodinova láska nepomíjí, jeho soucit nikdy nekončí. ²³ Každé ráno stále nová, tvá věrnost je tak veliká! ²⁴ Můj úděl je Hospodin, říkám si, v něj složím svoji naději. ²⁵ Dobrý je Hospodin k těm, kdo v něj doufají, ke všem, kteří jej hledají. ²⁶ Dobré je trpělivé čekání na Hospodinovo spasení. ²⁷ Dobré je, když člověk nosí své jho už od mládí. ²⁸ Ať sedá o samotě, tiše pod uloženým břemenem. ²⁹ Ústy do prachu ať klesne — snad je naděje! ³⁰ Tvář ať nastaví tomu, kdo jej bije, potupou ať je nasycen. ³¹ Hospodin přece navěky nezavrhne! ³² I když zarmoutil, znovu se slituje ve veliké lásce své. ³³ Netrápí přece zlomyslně, nechce lidem dávat zármutek. ³⁴ Když jsou všichni zajatci v zemi pod nohama drcení, ³⁵ když se překrucuje právo lidí přímo před Nejvyšším, ³⁶ když se krivdí lidem v soudní při — copak to Hospodin nevidí? ³⁷ Kdo „promluví, a stane se,“? Kdo než Hospodin to přikáže? ³⁸ Což nepochází pohroma i dobro přímo z úst Nejvyššího? ³⁹ Proč by si tedy člověk stěžoval, když je za svůj hřích potrestán? ⁴⁰ Zpytujeme své cesty, zkoumejme je, k Hospodinu se navraťme! ⁴¹ Nejen své dlaně, ale i srdce k Bohu na nebesích zvedněme. ⁴² My jsme zhřešili, vzbouřili jsme se — a ty jsi přestal promíjet. ⁴³ Zahalen hněvem jsi nás hnal, pobíjel jsi bez milosti. ⁴⁴ Zahalil ses v oblaka, nepřístupný pro modlitby. ⁴⁵ Odporným smetím učinil jsi nás mezi národy. ⁴⁶ Otvírají si na nás ústa všichni, kdo jsou proti nám. ⁴⁷ Zbývá nám jen strach a prach, zkáza, zmar! ⁴⁸ Z očí mi slzy proudí potokem — můj lid je rozdrcen! ⁴⁹ Mé oči pláčou bez ustání, ten proud nemůže přestat, ⁵⁰ dříve než Hospodin shlédne shůry, než se podívá na nás. ⁵¹ Ach, jak jsem ztrápený, když vidím dcery svého města! ⁵² Nepřátelé mě jak ptáčka lovili, lovili mě bez příčiny. ⁵³ V jámě chtěli můj život ukončit, zaházeli mě kamením. ⁵⁴ Nad hlavou se mi vody zavřely, řekl jsem si: Jsem ztracený! ⁵⁵ V té nejhlubší jámě, Hospodine, jsem ale vzýval jméno tvé. ⁵⁶ Slyšel jsi můj křik: „Neodvracej se, když k tobě volám po úlevě!“ ⁵⁷ Když jsem tě volal, přiblížil ses a říkal jsi mi: „Neboj se!“ ⁵⁸ Když mi šlo o život, vedl jsi mou při, tys mě, Hospodine, vykoupil! ⁵⁹ Mé krivdy, Hospodine, viděl jsi, pomoz mi k spravedlnosti! ⁶⁰ Viděl jsi, jak se mi pořád mstí, jak na mě chystají samé úklady. ⁶¹ Slyšel jsi, Hospodine, jejich urážky, všechny úklady, jež na mě chystají, ⁶² řeči těch, kdo na mě útočí, a co si celý den o mně šeptají. ⁶³ Pohled — ať si sedají nebo vstávají, prozpěvují si o mně posměšky! ⁶⁴ Odplať jim, Hospodine, jak si zaslouží — za to, jak se sami chovali! ⁶⁵ Zatvrzelé srdce ponech jim, ať je stihne tvoje prokletí! ⁶⁶ Pronásleduj je svým hněvem, vyhlad je, Hospodine, zpod nebe!

4 Ach, jak zašlo lesklé zlato, ryzí kov už se netřpytí! Drahé kamení rozmetáno na každém nároží! ² Synové Sionu bývali kdysi nad zlato vzácnější — teď jsou však levní jako džbány, jak nádobí, co hrncíř vyrobil!

³I šakalí matky nastavují prsy, aby své mladé krmily, můj lid je ale k svým dětem krutý tak jako pštrosi na poušti. ⁴Kojenci na patro se lepí jazyk vyprahlý; o chleba prosí malé děti, a nikdo se s nimi nedělí. ⁵Ti, kdo se lahůdkami živili, teď živoří v ulicích. Ti, kdo si šarlat oblékali, se přehrabují v odpadcích. ⁶Trest mého lidu je ještě větší, než co zasloužila Sodoma — ta byla vyvrácena v jedinou chvíli, aniž se ruka pohnula! ⁷Zasvěcení tu bývali čistější než sníh, nad mléko bělejší. Těla měli ruměná jako rubíny, jako by byli ze safíru broušeni. ⁸Teď jsou však černější než saze, k nepoznání jsou v ulicích; kůže jim přišchla ke kostem, jako dřevo jsou svrašťeli. ⁹Kdo padli mečem, jsou na tom líp než ti, kdo hladem padají; ti, kdo vykrváceli na svá zranění, než ti, kdo nemají co sklidit na poli. ¹⁰Soucité ruce žen vařily vlastní děti — ty byly jejich pokrmem, když byl rozdrčen můj lid. ¹¹Hospodin naplno projevil svůj hněv, dal průchod svému zuření. Zapálil na Sionu oheň, jenž pohltil jeho základy. ¹²Nevěřili by zemští králové a nikdo z vládců světa, že vejde zapřísáhlý nepřítel do bran Jeruzaléma. ¹³To kvůli hříchům jeho proroků, kvůli vinám jeho kněží — těch, kdo prolévali v jeho středu krev nevinných! ¹⁴Jak slepí bloudili v ulicích zbroceni krví prolitou; nikdo se neodvážil ani dotknout jejich rouch. ¹⁵„Z cesty! Nečistý!“ křičeli na ně. „Z cesty, z cesty! Nedotýkejte se!“ A když teď bloudí tam a sem, národy říkají: „Už je tu nechceme!“ ¹⁶Hospodin sám je rozptýlil, už na ně ani nepohlédne; nikdo nebere ohled na kněží, nikdo nešetří ani starce. ¹⁷Oči jsme napínali, až nás bolely, marně jsme pomoc čekali. Ze svých věží jsme vyhlíželi lid, jenž nebyl s to nás zachránit. ¹⁸Sledovali naše kroky, nemohli jsme ani vyjít ven. Přišel náš konec, dny se naplnily, ano, náš konec nadešel. ¹⁹Naši pronásledovatelé byli rychlejší než orli na nebi. Po horách nás honili, číhali na nás na poušti. ²⁰Hospodinův pomazaný, náš vlastní dech, byl v jejich pastí polapen — a my jsme mysleli, že nám dá stín, v němž budeme žít mezi národy! ²¹Raduj se a vesel, Dcero edomská, jež bydlíš v zemi Úc. I ty se však dočkáš kalicha — opiješ se a svlékneš donaha! ²²Tvůj trest vyprší, Dcero sionská, už nezůstaneš v zajetí. Ty, Dcero edomská, však budeš ztrestána, tvůj hřích se brzy odhalí!

5 Vzpomeň si, Hospodine, jak jsme dopadli, dobře se podívej na naši hanbu: ²Naše dědictví připadlo cizím, naše domy patří cizákům! ³Jsmo sirotci, přišli jsme o otce, z našich matek jsou teď vdovy. ⁴Vlastní vodu pijeme za peníze, za své dříví musíme platit. ⁵S pronásledovateli v zádech dřeeme, zbaveni odpočinku. ⁶Třese se rukou s Egyptem i s Asýrií — kvůli chlebu. ⁷Naši otcové hřešili; jsou pryč a my neseme jejich trest. ⁸Panují nad námi otroci a nikdo neuvolní jejich pěst. ⁹Jde nám o život, když přinášíme chléb ohrožení mečem v pustém kraji. ¹⁰Kůže nám hoří jako pec horečkou z hladovění. ¹¹Sionské ženy byly znásilněny tak jako panny ve městech Judových. ¹²Naše velmože nám pověsili, ke starcům úctu neměli! ¹³Mládenci roztácejí mlýn, chlapani klopýtají pod dřívím. ¹⁴Starci už v branách nesedí, mládenci dozpívali. ¹⁵Utichlo naše bujaré veselí, tanec se změnil v truchlení. ¹⁶Koruna spadla z naší hlavy; běda nám, že jsme hřešili! ¹⁷Srdce nám nad tím usedá, potemněly nám nad tím oči - ¹⁸že z hory Sion zbyla pustina, že se tam honí lišky! ¹⁹Ty, Hospodine, však vládneš navěky, tvůj trůn trvá po všechny časy. ²⁰Proč na nás nikdy nepomyslíš? To nás opustíš navždy? ²¹Navrať nás k sobě, Hospodine, ať se vrátíme! Obnov naše dny, ať jsou jako dřív! ²²Anebo jsi nás už zavrhl úplně? Rozhněval ses na nás přespříliš?

Ezechiel

Úvod

1 Ve třiceti letech jsem byl mezi vyhnanci u průplavu Kebar. Pátého dne čtvrtého měsíce se otevřela nebesa a já jsem spatřil vidění Boží. ²Ano, čtvrtého dne pátého měsíce toho roku (totiž pátého roku vyhnanství krále Joakina) ³dostal Ezechiel, syn kněze Buziho, u průplavu Kebar v babylonské zemi slovo Hospodinovo. Tam na něm spočinula ruka Hospodinova. ⁴Hle — spatřil jsem, jak se od severu žene větrná bouře: obrovitý mrak šlehající blesky, obklopený jasnou září a zprostřed toho žaru jakoby třpyt žhnoucího vzácného kovu. ⁵Zprostřed vystupovaly jakoby čtyři bytosti. Napohled se podobaly člověku, ⁶ale každá z nich měla čtyři tváře a čtyři křídla. ⁷Nohy měly rovné, ale chodidla měly jako býčí kopyta, třpytící se jako vyleštěný bronz. ⁸Ze všech čtyř stran měly pod křídly lidské ruce. Měly čtveřice tváří i křídel ⁹a těmi křídly se dotýkaly navzájem. Všechny se pohybovaly přímo vpřed, cestou se neotáčely. ¹⁰Jejich tváře vypadaly takto: Každá z té čtveřice měla zepředu tvář lidskou, zprava tvář lvi, zleva tvář býka a zezadu tvář orla. ¹¹Takové měly tváře. Křídla měly rozpjatá vzhůru; dvěma se všechny dotýkaly navzájem a dvěma si přikrývaly tělo. ¹²Každá se pohybovala přímo vpřed. Kamkoli zamířil Duch, tam šly, cestou se neotáčely. ¹³Napohled se ty bytosti podobaly žhavému uhlí nebo pochodní. Mezi bytostmi planul jasně zářivý plamen, z něhož se blýskalo ¹⁴a ty bytosti se míhaly sem tam jako blesky. ¹⁵Díval jsem se na ně a hle — při každé z těch bytostí se čtyřmi tvářemi stálo na zemi jedno kolo. ¹⁶Jejich vzhled a složení bylo následující: Třpytila se jako chrysolit a všechna čtyři vypadala stejně. Složení měla takové, že napohled bylo jakoby kolo uprostřed kola. ¹⁷Když se pohybovala, mohla jet na všechny čtyři strany, cestou nezatáčela. ¹⁸Loukotě měla ohromné, až z nich šla hrůza, a každá z těch čtyř loukotí byla kolem dokola plná očí. ¹⁹Když se bytosti pohybovaly, hýbala se kola s nimi, a když se bytosti vznášely nad zemí, vznášela se i kola. ²⁰Kamkoli zamířil Duch, tam šly — kamkoli Duch zamířil. Kola se s nimi také vznášela, neboť ta kola měla v sobě ducha života. ²¹Když se bytosti pohybovaly, kola se hýbala; když stály, stála, když se vznášely nad zemí, vznášela se i kola spolu s nimi, neboť ta kola měla v sobě ducha života. ²²Nahoře nad hlavami těch bytostí se prostíralo cosi jako třpytivá křišťálová klenba, budící hrůzu. ²³Pod tou klenbou bytosti vzpínaly křídla k sobě navzájem a každá z nich měla ještě dvě křídla, jimiž si přikrývala tělo. ²⁴Slyšel jsem zvuk jejich křídel jako zvuk mohutných vod, jako hlas Všemohoucího. Když se pohybovaly, znělo to jako hřmění, jako hluk armády. Když se zastavily, křídla složily. ²⁵Stály tam se spuštěnými křídly, když vtom se nad klenbou nad jejich hlavami ozval hluk. ²⁶Nahoře nad klenbou nad jejich hlavami bylo cosi podobného safírovému trůnu a nahoře na tom trůnu — kdosi podobný člověku. ²⁷Jakoby od jeho pasu vzhůru jsem viděl cosi jako třpyt žhnoucího vzácného kovu; kolem dokola byl obklopen jakýmsi ohněm. Rovněž jakoby od jeho pasu dolů jsem viděl jakýsi oheň, vydávající jasnou zář kolem dokola. ²⁸Jako duha na mracích v deštivý den, tak vypadala ta jasná záře kolem dokola. Takové bylo zjevení podoby Hospodinovy slávy. Jakmile jsem to spatřil, padl jsem na tvář a tehdy jsem slyšel promluvit hlas.

2 „Synu člověčí,“ řekl mi, „postav se na nohy. Chci s tebou mluvit.“ ²Když ke mně promluvil, vstoupil do mě Duch a postavil mě na nohy. Tehdy jsem slyšel, jak ke mně promlouvá. ³„Synu člověčí,“ řekl mi, „posílám tě k Izraelcům, k těm vzpurným pohanům, kteří se bouří proti mně. Stejně jako jejich otcové i oni mě až do dneška stále jen zrazovali. ⁴Synové, k nimž tě posílám, jsou paličatí a zatvrzelí. Proto jim řekni: ‘Tak praví Panovník Hospodin.’ ⁵Ať už poslechnou nebo ne — vždyť je to banda vzbouřenců — aspoň poznají, že měli mezi sebou proroka. ⁶Ty, synu člověčí, se jich však neboj. Neboj se ani jejich slov, i když jsi obklopen trním a bodláčím a žiješ mezi štíry. Neboj se jejich slov a nelekej se jejich pohledů — vždyť je to banda vzbouřenců. ⁷Vyříd jim má slova, ať už poslechnou nebo ne — vždyť jsou to vzbouřenci. ⁸Ty, synu člověčí, však poslouchej, co ti řeknu. Nevzpírej se jako ta banda vzbouřenců. Otevři ústa a sněz, co ti dávám.“ ⁹Podíval jsem se a hle — proti mně natažená ruka a v ní svitek. ¹⁰Rozvinul ho přede mnou; zepředu i zezadu byl celý popsán slovy nářků, úpění a bědování.

3 „Synu člověčí,“ řekl mi, „sněz, co máš před sebou. Sněz tento svitek. Potom jdi a mluv k domu Izraele.“ ²Otevřel jsem tedy ústa a on mi dal ten svitek sníst. ³„Synu člověčí,“ řekl mi, „tímhle svitkem, který ti dávám, si nasýt žaludek, naplň si jím břicho.“ Snědl jsem jej tedy a v ústech mi chutnal sladce jako med. ⁴„Synu člověčí,“ řekl mi, „jdi teď k domu Izraele a vyříd jim má slova. ⁵Nejsi přece poslán k lidu podivné řeči a těžkého jazyka, ale k domu Izraele - ⁶ne k velikým národům podivné řeči a těžkého jazyka, jejichž slovům bys

nerozuměl. Kdybych tě totiž poslal k takovým, poslechli by tě. ⁷ Dům Izraele tě ale nebude chtít poslouchat, protože nechtějí poslouchat mě. Celý dům Izraele je tvrdohlavý a zarputilý. ⁸ Hle, způsobím, že budeš právě tak neústupný a tvrdý jako oni. ⁹ Dávám ti tvář tvrdou jako diament, tvrdší než křemen. Neboj se jich a jejich pohledů se nelekej — vždyť je to banda vzbouřenců.“ ¹⁰ „Synu člověčí,“ řekl mi ještě, „každé slovo, které ti řeknu, si vezmi k srdci a dobře je poslouchej. ¹¹ Jdi teď ke svým krajanům ve vyhnanství a mluv k nim. Ať už poslechnou nebo ne, řekni jim: ‘Tak praví Panovník Hospodin.’“ ¹² Vtom se mě zmocnil Duch a uslyšel jsem za sebou obrovský hluk. To se Hospodinova sláva zvedala ze svého místa. ¹³ Ozýval se šelest křídel oněch bytostí, jak se otírala jedno o druhé, a rachot kol, jež se vznášela spolu s nimi — obrovský hluk. ¹⁴ Duch se mě zmocnil a vzal mě pryč. Šel jsem roztrpčen a rozhořčen v duchu, ale ruka Hospodinova na mně mocně spočívala. ¹⁵ Přišel jsem k vyhnančům usazeným v osadě Tel-aviv u průplavu Kebar a sedm dní jsem tam zůstal sedět otřesen. ¹⁶ Když těch sedm dní uplynulo, dostal jsem slovo Hospodinovo. ¹⁷ „Synu člověčí,“ řekl, „ustanovil jsem tě strážcem domu Izraele. Jakmile uslyšíš slovo z mých úst, vyřídím jim mé varování. ¹⁸ Když řeknu ničemovi: ‘Musíš zemřít,’ a ty ho nevaruješ, nepromluvíš, abys tomu ničemovi zachránil život tím, že bys jej varoval před jeho zlou cestou — pak ten ničema zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti tebe. ¹⁹ Pokud jsi však ničemu varoval a on se neodvrátil od své ničemnosti ani od své zlé cesty — pak zemře za své viny, ale ty se zachrániš. ²⁰ Podobně když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a bude páchat bezpráví, položím mu do cesty překážku a zemře. Protože ho nevaroval, zemře ve svém hříchu a jeho spravedlivé skutky nebudou ani vzpomenuy — za jeho krev ale budu volat k odpovědnosti tebe. ²¹ Pokud jsi však toho spravedlivého varoval, aby nehřešil, a on hřešit přestane — pak zůstane živ, protože přijal varování, a i ty se zachrániš.“ ²² Tehdy na mně spočinula ruka Hospodinova. „Vstaň a jdi na pláň,“ řekl mi. „Tam k tobě promluví.“ ²³ Vstal jsem tedy a šel na pláň. A hle — stála tam Hospodinova sláva! Právě taková sláva, jakou jsem viděl u průplavu Kebar. Padl jsem na tvář. ²⁴ Vstoupil však do mě Duch a postavil mě na nohy. Tehdy ke mně promluvil. „Jdi a zavři se doma,“ řekl mi. ²⁵ „Synu člověčí, vezmou na tebe provazy a svážou tě jimi, takže nebudeš moci vyjít mezi ně. ²⁶ Jazyk ti přilepím na patro, takže budeš němý a nebudeš je už kárat — vždyť je to banda vzbouřenců. ²⁷ Až k tobě ale promluví, otevřu ti ústa a řekneš jim: ‘Tak praví Panovník Hospodin.’ Kdo chce poslouchat, ať slyší; kdo nechce, ať nechce — vždyť je to banda vzbouřenců.“

4 „Synu člověčí, vezmi si cihlu, polož ji před sebe a vyryj na ni město Jeruzalém. ² Potom je začni obléhat. Postav proti němu obléhací val, navrš proti němu násep, rozmístí proti němu jednotky a rozstav kolem něj beranidla. ³ Potom si vezmi železnou pánev, postav ji jako železnou zeď mezi sebe a to město a upří na ně svůj pohled, ať je obleženo. Oblehni je na znamení pro dům Izraele. ⁴ Lehni si na levý bok a vezmi na sebe vinu domu Izraele. Po všechny dny, kdy budeš ležet na boku, poneseš jejich vinu. ⁵ Odpočítal jsem ti tolik dnů, kolik let trvaly jejich viny: poneseš vinu domu Izraele po 390 dnů. ⁶ Až ty dny uplynou, lehneš si zase na pravý bok a po 40 dnů poneseš vinu domu Judy. Odpočítal jsem ti po jednom dnu za každý rok. ⁷ Upří svůj zrak na obležený Jeruzalém a s obnaženou paží prorokuj proti němu. ⁸ Já tě tehdy svážu provazy, takže se nebudeš moci převalit z boku na bok, dokud neuplynou dny tvého obléhání. ⁹ Vezmi pšenici, ječmen, fazole, čočku, proso a špaldu a všechno to nasyp do jedné nádoby. Po všechny dny, kdy budeš ležet na boku, si z toho budeš připravovat jídlo: budeš ho jíst 390 dnů. ¹⁰ Tvůj denní příděl stravy bude vážit 20 šekelů a budeš ho jíst pravidelně ve stejný čas. ¹¹ K pití si odměříš šestinu hinu vody a budeš ji pít pravidelně ve stejný čas. ¹² Jez to jako ječné placky; před jejich očima si to opékej na lidských lejnech. ¹³ Právě tak,“ řekl Hospodin, „budou jíst synové Izraele svůj nečistý pokrm mezi pohany, kam je zaženu!“ ¹⁴ „Ach ne, Hospodine, Pane můj,“ vykřikl jsem. „V životě jsem se neposkvrnil! Od malička až doteď jsem nikdy nejedl nic zdechlého ani rozsápaného! Nikdy jsem nevzal do úst žádnou ohavnost!“ ¹⁵ „Budiž,“ odpověděl mi. „Dovoluji ti místo lidských lejn použít kravince. Budeš si dělat jídlo na nich.“ ¹⁶ „Synu člověčí,“ řekl mi ještě, „odříznu Jeruzalém od chleba. Budou jíst na příděl a v úzkostech. I vodu budou mít odměřenou a pít ji budou v hrůze, ¹⁷ protože bude takový nedostatek chleba a vody. Jeden jako druhý budou zděšeni a budou skomírat svými vinami.“

5 „Synu člověčí, vezmi si ostrý meč a jako holičskou břitvou si jím ohol vlasy i vousy. Potom si vezmi váhu a rozděl je na díly. ² Až uplynou dny tvého obléhání, spálíš jich třetinu na ohni uprostřed města, třetinu rozsekáš mečem kolem něj a třetinu rozptýlíš do větru, neboť je poženu s taseným mečem. ³ Hrstkou z nich

3:17–21 Ničema ... spravedlivý. Výrazy, kterými jsou označeni lidé, podle toho, jak se Bohu líbí, na první pohled vypadají, jako popisující minulost — co dosud dělali. Při pozornějším rozboru se však ukazuje, určující je budoucnost; že bezbožný je ten, kdo se nedá napomenout, ale zatvrzele upřednostňuje svůj hřích (19, srv. 2Pt 2:22), kdežto spravedlivý také hřeší (21), ale dá si říct. Spravedlivý, který na hříšné

cestě setrvá (protože ho nikdo nenapomenul), přestane být spravedlivý (20). Viz článek *Minulost není určující* v *Jr 18* na str. 418. Máme zodpovědnost varovat před zkázou ty, které vidíme hřešit; musíme přitom postupovat podle Kristových pokynů v *Mt 18:15–17*. Náš cíl není pomstychtivá touha po potrestání hříšníků, nýbrž snaha před trestem je zachránit; i za tu cenu, že ztratíme přátelství s nimi.

ale vezmi a schovej do cípu svého pláště. ⁴I z nich pak ještě odeber, hod' je do ohně a nech je tam shořet. Plamen z nich zachvátí celý dům Izraele! ⁵Tak praví Panovník Hospodin: To je Jeruzalém. Postavil jsem ho doprostřed národů a obklopil ho zeměmi. ⁶On se však vzpíral mým zákonům a pravidlům ještě hůř než národy a země v jeho okolí. Zavrhli totiž mé zákony a neřídili se mými pravidly. ⁷A proto tak praví Panovník Hospodin: Bouříte se ještě víc než okolní národy. Neřídíte se mými pravidly, neplníte mé zákony — neřídíte se dokonce ani pravidly národů ve svém okolí! ⁸A proto tak praví Panovník Hospodin: Já, ano já jsem proti tobě, Jeruzaléme! Před očima národů na tobě vykonám své soudy. ⁹Kvůli všem tvým ohavnostem v tobě provedu, co jsem neprovedl nikdy dřív a neprovedu už nikdy víc. ¹⁰Rodiče v tobě budou jíst děti a děti jíst své rodiče! Vykonám nad tebou své rozsudky a všechny tvé přeživší rozptýlím na všechny strany. ¹¹Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, protože jsi poskvřnil mou svatyni všelijakými svými nechutnostmi a ohavnostmi, já sám tě jako břitvou oholím. Neslituji se, neušetřím tě! ¹²Třetina v tobě pomře morem a zajde hladem, třetina kolem tebe padne mečem a třetinu rozptýlím na všechny strany; s taseným mečem je poženu. ¹³Teprve tehdy se můj hněv vybouří, mé rozhořčení proti nim se utiší a dojdou úlevy. Až můj hněv proti nim opadne, poznají, že jsem ve svém horlení promluvil já Hospodin. ¹⁴Obrátím tě v trosky a budeš na posměch okolním národům před očima všech kolemjdoucích. ¹⁵Až nad tebou ve svém hněvu, rozhořčení a trestající zlobě vykonám své rozsudky, staneš se nadávkou a posměškem, varováním a odstrašujícím příkladem pro národy okolo. To říkám já Hospodin. ¹⁶Vystřelím na vás kruté šípy smrtelného hladu, vystřelím je k vaší záhubě. Naložím vám hladu víc a víc a odříznu vás od chleba. ¹⁷Pošlu na vás hladomor a dravou zvěř, která tě připraví o děti. Přejde přes tebe mor a krev a přivedu na tebe meč. To říkám já Hospodin.“

6 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti izraelským horám a prorokuj proti nim. ³Řekni: Izraelské hory, slyšte slovo Panovníka Hospodina. Toto praví Panovník Hospodin horám a výšinám, stržím a roklínám. Hle, přivádím na vás meč a zničím vaše výšiny! ⁴Vaše oltáře budou zbořeny, vaše kadidlové oltářičky budou rozbity a před vaše hnusné modly naházím vaše mrtvoly. ⁵Mrtvoly Izraelců navrším před jejich hnusné modly a vaše kosti rozmetám okolo vašich oltářů. ⁶Kdekoli teď bydlíte, zůstanou zpustošená města a opuštěné výšiny. Z vašich oltářů zbudou ostudné sutiny, vaše hnusné modly skončí jako trosky, kadidlové oltářičky budou skáceny a vaše výtvořiny budou smeteny. ⁷Až mezi vámi budou padat mrtvoly, poznáte, že já jsem Hospodin. ⁸Některé ale ušetřím. Někteří z vás uniknou meči mezi národy, až budete rozprášeni po zemích. ⁹Vaši utečenci si pak v zajetí mezi národy vzpomenou na mě — na to, jak jsem se trápil nad jejich smilným srdcem, které se odvrátilo ode mě, a nad jejich očima smilně šilhajícima po hnusných modlách. Tehdy se kvůli všem svým špatnostem a ohavnostem budou ošklivit sami sobě ¹⁰a poznají, že já jsem Hospodin. Ne nadarmo jsem říkal, že na ně dopustím toto neštěstí! ¹¹Toto praví Panovník Hospodin: Spráskni ruce, dupni a vykřikni: 'Běda!' kvůli všem hrozným ohavnostem domu Izraele, neboť padnou mečem, hladem a morem. ¹²Kdo bude daleko, zemře morem, kdo bude blízko, padne mečem, a kdo přežije a bude ušetřen, zajde hladem. Teprve tehdy se můj hněv vybouří ¹³a poznáte, že já jsem Hospodin — až se jejich mrtvoly budou válet mezi hnusnými modlami kolem jejich oltářů na kdekakém vyšším návrší a horském vrcholku, pod kdekakým košatým stromem a rozložitým dubem, kde podkuřovali všem těm svým hnusným modlám. ¹⁴Napřáhnou ruku proti nim a obrátím jejich zemi v pustinu pustější než poušť u Ribly, ať už si bydlí kdekoli. Tak poznají, že já jsem Hospodin!“

7 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, toto praví Panovník Hospodin o izraelské zemi: Konec! Konec je se čtyřmi kouty země! ³Už s tebou konec je — svůj hněv sešlu na tebe. Budu tě soudit podle tvých cest, všechny tvé ohavnosti uvalím na tebe. ⁴Neslituji se, neušetřím tě! Ano, uvalím tvé cesty na tebe, tvá ohavnost ve tvém středu vyvstane a poznáte, že já jsem Hospodin. ⁵Toto praví Panovník Hospodin: Zlo za zlem — hle, už tu je! ⁶Je konec, konec je, tvůj konec nadešel — hle, už tu je! ⁷Tvůj zánik nadešel, obyvateli země! Ten čas už tu je, blíží se onen den — místo jáso tu je na horách děs! ⁸Hned teď na tebe vylíjí svůj hněv, mé rozhořčení padne na tebe. Budu tě soudit podle tvých cest, všechny tvé ohavnosti uvalím na tebe. ⁹Neslituji se, neušetřím tě! Uvalím tvé cesty na tebe, tvá ohavnost ve tvém středu vyvstane a poznáte, že já Hospodin jsem ten, kdo vás bije. ¹⁰Hle, ten den — hle, už tu je! Zkáza propukla, hůl rozkvetla, pýcha vypučela, ¹¹krutost vyrostla ve kmen zla. Nezbude nikdo z nich, nikdo z jejich množství, nic z jejich jmění, nic z jejich nádhery. ¹²Ten čas už tu je, už nastal onen den! Kdo kupuje, nejásej, kdo prodává, nermuť se — na celý ten dav totiž padá hněv! ¹³Kdo prodává, pokud snad přežije, nezíská, co prodal, nazpátek. Vidění o tom davu nebude vzato zpět: Žádný z nich kvůli své vině naživu neudrží se. ¹⁴Na trubku troubí se, vše připraveno je, nikdo však nejde do boje — na celý ten dav dopadá můj hněv! ¹⁵Venku je meč, doma hlad a mor; kdo je v krajině, mečem zahyne, kdo ve městě, hlad a mor zhltně jej. ¹⁶Uniknou-li utečenci, do hor utečou, všichni

však jako holubi v roklích naříkat budou nad vinou svou. ¹⁷ Každá ruka tehdy ochabne a každé stehno bude zmáčené. ¹⁸ Jejich oděvem bude pytlovina a přikryje je hrůza; každá hlava bude oholena a na všech tvářích hanba. ¹⁹ Svě stříbro vyházejí do ulic, zlato budou mít za odpadky. Jejich stříbro ani zlato je nebude moci zachránit v den Hospodinova zuření. Nebudou se jím moci nasytit, nenaplní si jím útroby — způsobilo jim jenom hřích. ²⁰ Ze vsí té nádhery, kterou se chlubili, si vyrobili své ohavné obrazy. Udělali z toho své hnusné modly, a já s tím naložím jako s odpadky. ²¹ Cizincům to vydám za kořist, ať to uloupí nejhorší lotři na zemi, jen ať to znesvětlí! ²² Svou tvář od nich odvrátím, až znesvětlí mou skrýš, až do ní vpadnou lupiči a celou ji znesvětlí. ²³ Připrav řetězy! Protože zemi naplnily popravky a ve městě je samé násilí, ²⁴ přivedu nejhorší mezi národy, aby jejich domy zabrali. S pýchou těch mocných skoncuji a jejich svatyně budou znesvěceny. ²⁵ Přichází děs! Budou hledat pokoj — zbytečně! ²⁶ Valí se pohroma za pohromou, zlá zpráva jedna za druhou. Od proroka se budou dožadovat vidění a skončí vyučování od kněží i rady od starších. ²⁷ Králi nezbude než truchlení, kníže zahalí se zděšením a ruce prostých lidí hrůza ochromí. Podle jejich cest s nimi naložím; odsoudím je tak, jak sami soudili, a poznají, že já jsem Hospodin.“

8 Pátého dne šestého měsíce šestého roku, když jsem seděl doma a judští stařešinové seděli přede mnou, náhle tam na mě dolehla ruka Panovníka Hospodina. ² Podíval jsem se a hle — jakoby lidská postava! Od pasu dolů bylo vidět jakoby oheň a od pasu vzhůru jakoby třpyt žhnoucího vzácného kovu. ³ Vztáhl cosi jako ruku a vzal mě za vlasy. Duch mě vyzvedl mezi nebe a zemi a v Božím vidění mě přenesl do Jeruzaléma, ke vchodu severní brány vnitřního nádvoří, kde trůnila urážlivá socha budící žárlivý hněv. ⁴ A hle — byla tam sláva Boha Izraele jako tehdy, když jsem měl vidění na pláni! ⁵ „Synu člověčí,“ řekl mi, „podívej se k severu.“ Podíval jsem se tím směrem, a hle — severně od brány vedoucí k oltáři stála přímo v cestě ta urážlivá socha. ⁶ „Synu člověčí,“ řekl mi, „vidíš, co páchají? Ty hrozná ohavnosti, které zde dům Izraele provádí, takže mě vyhání z mé svatyně? Uvidíš ale ještě horší ohavnosti.“ ⁷ Přivedl mě ke vchodu do nádvoří. A hle — spatřil jsem díru ve zdi. ⁸ „Synu člověčí,“ řekl mi, „prokopej tu zeď.“ Začal jsem tedy prokopávat zeď a hle — objevil se průchod. ⁹ „Vejdí,“ řekl mi, „a podívej se, jaké strašné ohavnosti tu páchají.“ ¹⁰ Vešel jsem tedy a rozhlédl se: Kolem dokola byly po stěnách vyryty obrazy všelijaké ohavné havěti a zvíře a všelijaké hnusné modly domu Izraele. ¹¹ Před nimi stálo sedmdesát stařešinů domu Izraele a uprostřed nich Jaazaniáš, syn Šafanův. Každý měl v ruce kaditelnici a vzhůru stoupal oblak vonného dýmu. ¹² „Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „Toto páchají stařešinové domu Izraele v přítomí, každý ve výklenku své modly. Říkají si totiž: ‘Hospodin nás nevidí; Hospodin zemi opustil.’“ ¹³ Uvidíš ale ještě horší ohavnosti, které páchají.“ ¹⁴ Přivedl mě ke vchodu severní brány Hospodinova domu, a hle — seděly tam ženy oplakávající boha Tamúze. ¹⁵ „Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „Uvidíš ale ještě horší ohavnosti než tyto.“ ¹⁶ Přivedl mě do vnitřního nádvoří Hospodinova domu, a hle — u vchodu do Hospodinova chrámu, mezi předsíní a oltářem, bylo asi pětadvacet mužů. Zády k Hospodinovu chrámu a čelem k východu se klaněli vycházejícímu slunci! ¹⁷ „Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. „To snad domu Judy nestačí ohavnosti, které tu páchají, že musejí naplnit násilím celou zem a stále víc mě popouzet? Jen se podívej, jak mi strkají klacek do chřípí!“ ¹⁸ Proto i já projevím svůj hněv! Neslituji se, nešetřím je. I když mi budou hlasitě křičet do uší, já je nevyšlyším.“

9 Potom hlasitě zvolal: „Přistupte vy, kdo ztrestáte město! Každý přinese svou zhojnou zbraň!“ ² A hle — od Horní brány, obrácené na sever, přišlo šest mužů, každý s ničivou zbraní v ruce, a s nimi jeden v plátěném rouchu a s písarským náčiním po boku. Přišli a stanuli u bronzového oltáře. ³ Sláva Boha Izraele se zatím zvedla ze svého místa nad cheruby a přenesla se k prahu chrámu. Tehdy zavolal onoho muže oděného plátnem a s písarským náčiním po boku. ⁴ „Projdi to město, projdi Jeruzalém,“ řekl mu Hospodin, „a označ znamením na čele ty, kteří sténají a naříkají nad všemi ohavnostmi, které se ve městě páchají.“ ⁵ Potom jsem ho slyšel říci těm ostatním: „Projďte městem za ním a bijte! Nemějte slitování, nešetřete je. ⁶ Staré i mladé, dívky, ženy i děti — všechny pobijte! K žádnému z těch, kdo nesou ono znamení, se ale nepřibližujte. Začněte od mé svatyně.“ Začali tedy od stařešinů před chrámem. ⁷ „Poskvrňte chrám!“ řekl jim. „Naplněte nádvoří mrtvolami. Jděte!“ A tak vyšli do města a pobíjeli. ⁸ Zatímco pobíjeli, zůstal jsem sám. Padl jsem na tvář a úpěl: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! To chceš vyhubit celý pozůstatek Izraele, že vyléváš na Jeruzalém svůj hněv?“ ⁹ Tehdy mi řekl: „Vina domu Izraele a Judy je veliká, příliš veliká. Země je plná krve a ve městě samá zvrácenost. Říkají si totiž: ‘Hospodin zemi opustil. Hospodin to nevidí.’“ ¹⁰ Proto se neslituji a nebudu je šetřit. Obrátím jim jejich cesty na hlavy.“ ¹¹ A hle — ten muž oděný plátnem a s psacím náčiním po boku se vrátil se zprávou: „Provedl jsem, cos mi přikázal.“

10 Podíval jsem se a hle — nad klenbou nad hlavami cherubů bylo cosi jako safirový trůn. ² „Vejdí do soukolí pod cheruby,“ řekl onomu muži oděnému plátnem. „Naber zprostřed cherubů plné hrsti žhavých uhlíků

a rozsyp je po městě. “ A on tam před mýma očima vešel. ³ Cherubové stáli vpravo od chrámu, a když mezi ně ten muž vešel, vnitřní nádvoří naplnil oblak. ⁴ Vtom se Hospodinova sláva zvedla ze svého místa nad cheruby a přenesla se k prahu chrámu. Chrám byl naplněn oblakem a i nádvoří zalila záře Hospodinovy slávy. ⁵ Šelest cherubích křídel se rozléhal až k vnějšímu nádvoří — znělo to, jako když mluví Všemohoucí Bůh. ⁶ Když bylo onomu muži oděnému plátnem přikázáno: „Naber ohně ze soukolí, zprostřed cherubů,“ vešel mezi ně a postavil se ke kolu. ⁷ Jeden z cherubů natáhl ruku k ohni mezi cheruby, nabral jej a podal do dlaní muže oděného plátnem. Ten ho vzal a odešel. ⁸ (Cherubům byly pod křídly vidět jakoby lidské ruce.) ⁹ Podíval jsem se a hle — vedle cherubů byla čtyři kola, u každého cheruba po jednom kole. Napohled se ta kola třpytila jako kámen chrysolit. ¹⁰ Všechna čtyři se podobala jedno druhému, jakoby vždy bylo kolo uprostřed kola. ¹¹ Když se pohybovala, mohla jet na všechny čtyři strany a cestou nezatáčela. Kamkoli se obrátila hlava, tam jela kola a cestou nezatáčela. ¹² Celá jejich těla včetně zad, rukou a křídel byla kolem dokola plná očí stejně jako ta čtyři kola. ¹³ Zaslých jsem, že se ta kola nazývají Soukolí. ¹⁴ Každý z nich měl čtyři tváře. První byla tvář cheruba, druhá byla tvář lidská, třetí byla tvář lvi a čtvrtá byla tvář orlí. ¹⁵ Vtom se cherubové zvedli. Byli to tytéž bytosti, které jsem spatřil u průplavu Kebar. ¹⁶ Když se cherubové pohybovali, hýbala se kola s nimi, a když cherubové zvedli křídla, aby se vznesli nad zem, ani tehdy se od nich kola nevzdálila, ale zůstala u nich. ¹⁷ Když stáli, stála, když se zvedali, zvedala se s nimi, neboť v nich byl duch života. ¹⁸ Hospodinova sláva se tehdy vzdálila od prahu chrámu a stanula nad cheruby. ¹⁹ Cherubové zvedli křídla a před mýma očima se vznesli od země a ta kola s nimi. Zastavili se u vchodu východní brány Hospodinova domu a sláva Boha Izraele byla nad nimi. ²⁰ Byly to tytéž bytosti, které jsem spatřil pod Bohem Izraele u průplavu Kebar, a poznal jsem, že to byli cherubové. ²¹ Každý z nich měl čtyři tváře a čtyři křídla a pod křídly cosi podobného lidským rukám. ²² Také jejich tváře vypadaly stejně jako ony tváře, které jsem spatřil u průplavu Kebar. Všichni se pohybovali přímo vpřed.

11 Vtom se mě zmocnil Duch a přenesl mě k východní bráně Hospodinova domu, k té, která je obrácená na východ. A hle — v průchodu brány stálo pětadvacet mužů. Uprostřed nich jsem uviděl vůdce lidu Jaazaniáše, syna Azurova, a Pelatiáše, syna Benajášova. ² „Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „tito muži plánují hanebnosti a domlouvají zlá rozhodnutí pro město. ³ Říkají: ‘Nemají se právě teď stavět domy? Máme se ve městě jako masíčko v hrnci.’ ⁴ Proto prorokuj proti nim. Prorokuj, synu člověčí!“ ⁵ Tehdy na mě padl Duch Hospodinův. „Mluv!“ řekl mi. „Tak praví Hospodin: Tohle říkáte, dome izraelský; já ale vím i to, co vás v duchu napadá. ⁶ Povraždili jste v tomto městě tolik lidí, že ve všech ulicích leží mrtvolky! ⁷ Proto tak praví Panovník Hospodin: Mrtvolky, které jste nechali padnout ve městě, ty jsou to maso a město je ten hrnec; já vás z něj ale vyženu. ⁸ Báli jste se meče a já na vás meč uvedu, praví Panovník Hospodin. ⁹ Vyženu vás z města ven a vydám vás do rukou cizáků. Tak nad vámi vykonám své rozsudky. ¹⁰ Padnete mečem. Budu vás soudit na izraelském území a tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. ¹¹ Už vám nebude ve městě jako masíčku v hrnci. Budu vás soudit na izraelském území ¹² a tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. Neřídíte se totiž mými pravidly a neplníte mé zákony, ale řídíte se pravidly národů ve vašem okolí!“ ¹³ A zatímco jsem prorokoval, Pelatiáš, syn Benajášův, zemřel. Padl jsem proto na tvář a hlasitě jsem úpěl: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! To chceš skoncovat s pozůstatkem Izraele?“ ¹⁴ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁵ „Synu člověčí! Obyvatelé Jeruzaléma říkají o tvých bratrech, o tvých vlastních příbuzných a vůbec o celém domu Izraele: ‘Jsou daleko od Hospodina. Země teď patří nám.’ ¹⁶ Proto řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Ano, zahnal jsem je daleko mezi národy, ano, rozprášil jsem je po zemích. V zemích, kam přišli, se jim ale sám nakrátko stanu svatyní. ¹⁷ Proto řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Shromáždím vás z národů a posbírám vás ze zemí, do nichž jste byli rozptýleni, a dám vám izraelskou zemi. ¹⁸ Až tam přijdou, odstraní odtud všechny ohavnosti a nechutnosti. ¹⁹ Dám jim jedno srdce a do nitra jim vložím nového ducha. Vezmu jim z těla srdce z kamene a dám jim srdce z masa, ²⁰ aby se řídili mými pravidly, dodržovali mé zákony a jednali podle nich. Tehdy budou mým lidem a já budu jejich Bohem. ²¹ Ale těm, jejichž srdce tíhne k ohavnostem a nechutnostem, takovým obrátím jejich cesty na hlavy, praví Panovník Hospodin.“ ²² Vtom cherubové s koly po bocích a se slávou Boha Izraele nad sebou zvedli křídla. ²³ Hospodinova sláva se vznesla zprostřed města a stanula nad horou východně od města. ²⁴ Ve vidění, které jsem dostal od Božího Ducha, se mě Duch zmocnil a přenesl mě k vyhnancům v Babylonii. Potom mi to vidění zmizelo ²⁵ a já jsem vyhnancům pověděl všechno, co mi Hospodin ukázal.

12 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, bydlíš mezi bandou vzbouřenců. Mají oči k vidění, ale nevidí, mají uši k slyšení, ale neslyší, protože je to banda vzbouřenců. ³ Synu člověčí, sbal si ranec jako vyhnanec a před jejich očima odejdi za bílého dne do vyhnanství. Před jejich očima odejdi z domova pryč do

vyhnanství. Snad tomu porozumí, i když jsou banda vzbouřenců. ⁴ Za bílého dne, před jejich očima vynes svůj ranec sbalený jako do vyhnanství. K večeru se pak před jejich očima vydej na cestu, jako odcházejí vyhnanci. ⁵ Před jejich očima se prokopej zdi a vynes tudy své věci ven. ⁶ Vezmi si je na záda a před jejich očima je po setmění odnes pryč. Měj zahalenou tvář, abys neviděl svou zem. Dal jsem tě totiž domu Izraele jako znamení.“ ⁷ Udělal jsem tedy, co mi bylo přikázáno. Za bílého dne jsem vynesl svůj ranec sbalený jako do vyhnanství, k večeru jsem se vlastníma rukama prokopal zdi a po setmění jsem své věci před jejich očima odnesl na zádech pryč. ⁸ Ráno jsem dostal slovo Hospodinovo: ⁹ „Synu člověčí, ptal se tě dům Izraele, ta banda vzbouřenců: ‘Co to děláš?’ ¹⁰ Řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin — Tento ortel se týká vládce v Jeruzalémě a celého domu Izraele, který zůstal ve městě. ¹¹ Řekni jim: Já jsem znamení pro vás! Předvedl jsem, co se stane jim. Půjdou do vyhnanství, do zajetí! ¹² I jejich vládce si po setmění naloží věci na záda a odejde. Prokopou zeď, aby ho tudy vyvedli. Bude mít zahalenou tvář, takže už neuvidí svou zem. ¹³ Nastražím na něj svoji past a uváže v mé síti. Odvedu ho do Babylonie, do země Chaldejců, ani tu ale neuvidí a zemře v ní. ¹⁴ Všechny, kdo jsou kolem něj, celou jeho družinu i vojsko rozpráším do všech stran a s taseným mečem je poženu. ¹⁵ Tak poznají, že já jsem Hospodin — až je rozptýlím mezi národy a rozpráším je po zemích. ¹⁶ Hrstku z nich ušetřím před mečem, hladem i morem, aby mezi národy, kam přijdou, vyprávěli o všech svých ohavnostech. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“ ¹⁷ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁸ „Synu člověčí! Třes se, když budeš jíst, a chvěj se úzkostí, když budeš pít. ¹⁹ Řekni lidu země: Toto praví Panovník Hospodin o obyvatelích Jeruzaléma v izraelské zemi: Svůj chléb budou jíst v úzkostech a svoji vodu pít v hrůze, protože jejich země bude oloupena o všechno kvůli násilí všech jejich obyvatel. ²⁰ Obydlená města zůstanou ležet v troskách a země bude zničena. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.“ ²¹ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²² „Synu člověčí, co to máte v izraelské zemi za přísloví? Prý: ‘Dny utíkají, všechna vidění selhávají.’ ²³ Proto jim řekni: Tak praví Panovník Hospodin — S tímto příslovím skončuji! Už ho v Izraeli nikdy nepoužiji. Naopak, řekni jim: Blíží se dny, kdy se všechna vidění naplní. ²⁴ Z domu Izraele vymizí všechna falešná vidění i lichotivá věštění, ²⁵ neboť já jsem Hospodin. Říkám, co říkám, a to slovo se naplní. Už žádné odklady! Za vašich časů, vy bando vzbouřenců, promluví a to slovo naplním, praví Panovník Hospodin.“ ²⁶ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁷ „Synu člověčí, dům Izraele říká: ‘Ta jeho vidění se splní za dlouhé roky. Prorokuje o vzdálené budoucnosti.’ ²⁸ Proto jim řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Žádné z mých slov už nesnese odklady. Cokoli řeknu, se naplní, praví Panovník Hospodin.“

13 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, prorokuj proti izraelským prorokům, kteří se věnují prorokování. Řekni těm, kteří prorokují své vlastní představy: Slyšte slovo Hospodinovo. ³ Toto praví Panovník Hospodin: Běda zvráceným prorokům, kteří se řídí svým vlastním nutkáním a nevidí vůbec nic! ⁴ Tví proroci, Izraeli, jsou jako šakali mezi troskami. ⁵ Nepřistoupili jste k trhlinám a neopravili hradbu izraelského domu, tak aby obstál v boji, až přijde Hospodinův den! ⁶ Jejich vidění jsou falešná a jejich věštění je lež. Hospodin je neposlal, ale oni říkají: ‘Tak praví Hospodin,’ a čekají, že se to slovo naplní. ⁷ Nejsou ta vaše vidění falešná? Nejsou ty vaše věštby lež? Říkáte: ‘Tak praví Hospodin’ — já jsem však nemluvil! ⁸ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože jsou vaše slova falešná a vaše věštění je lež, hle — jsem proti vám, praví Panovník Hospodin! ⁹ Má ruka je proti prorokům, kteří mají falešná vidění a kteří věští lži. Přestanou být rádcí pro můj lid, v soupisu domu Izraele nebudou zapsáni a na izraelskou půdu nevkročí. Tehdy poznáte, že já jsem Panovník Hospodin. ¹⁰ To všechno proto, že sváděli můj lid, když říkali: ‘Jen klid’ — jenže klid nebyl! Když lidé postaví chatrnou zídku, tihle ji nahazují omítkou. ¹¹ Řekni těm omítačům: Spadne to! Přijdou dešťové přívaly, budou padat kroupy jako kameny, strhne se větrná bouře, ¹² a hle — ta zeď spadne! Tehdy se vás nejspíš zeptají: ‘Co zbylo z té vaší omítky?’ ¹³ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ve své zuřivosti rozpoutám větrnou bouři, ve svém hněvu spustím dešťové přívaly a ve své ničivé zuřivosti sešlu kroupy jako kameny. ¹⁴ Zbořím zeď, kterou jste nahazovali omítkou, a srovnám ji se zemí, až se obnaží její základy. Spadne a vy skončíte pod ní — tehdy poznáte, že já jsem Hospodin! ¹⁵ Až se vybouří můj hněv proti té zdi a proti těm, kdo ji omítali, řeknu vám: Zeď je pryč i s těmi svými omítači, ¹⁶ s izraelskými proroky, kteří prorokovali Jeruzalému a mívali o něm vidění: ‘Jen klid.’ — Žádný klid, praví Panovník Hospodin! ¹⁷ A teď, synu člověčí, se obrať proti dcerám svého lidu, které prorokují své vlastní představy, a prorokuj proti nim. ¹⁸ Řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Běda těm, které šíjí pásky pro každé zápěstí a zhotovují čelenky na hlavy všech velikostí, aby lapaly duše do pasti! Myslíte, že můžete hubit můj lid, a svou vlastní duši zachránit? ¹⁹ Zneuctíváte mě před mým lidem za hrst ječmene a kus žvance! Lžete mému lidu, který poslouchá vaše lži, a tak zabijíte ty, kdo neměli zemřít, a držíte naživu ty, kdo neměli žít. ²⁰ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle, jsem proti těm vašim páskám, jimiž lapáte lidi jako ptáky do pasti. Strhám vám je z paží a propustím ty, které jste lapaly jako ptáky do pasti. ²¹ Strhnu vám ty vaše čelenky a svůj lid vysvobodím z vašeho sevření, aby už nebyli vaši kořistí. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin! ²² Protože svou lži rmoutíte srdce spravedlivých, ačkoli já je

netrápím, a protože povzbuzujete ničemy, aby se neodvrátili od své zlé cesty a mohli žít,²³ proto už nebudete mít falešná vidění a nebudete pokračovat ve věštění. Vysvobodím svůj lid z vašeho sevření a poznáte, že já jsem Hospodin.“

14 Přišli za mnou někteří ze stařešinů Izraele a posadili se přede mnou.² Dostal jsem slovo Hospodinovo:³ „Synu člověčí! Tito muži chovají v srdci hnusné modly a stavějí si před oči to, co je vede k špatnosti. Mám snad odpovídat na jejich modlitby?⁴ Proto k nim promluv a řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin — Kdokoli z domu Izraele by v srdci choval hnusné modly a stavěl si před oči to, co ho vede k špatnosti, a přitom by se vypravil za prorokem, já Hospodin mu odpovím, jak za své hnusné modlářství zaslouží.⁵ Tak přistihnu dům Izraele v jejich smýšlení, v tom, jak se mi všichni odcizili svými hnusnými modlami.⁶ Proto řekni domu Izraele: Toto praví Panovník Hospodin — Obratťe se! Navratťe se od svých hnusných model a odvratťe tvář ode všech svých ohavností!⁷ Ano, kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců v Izraeli žijících by se ode mě oddělil, takže by v srdci choval hnusné modly a stavěl si před oči to, co ho vede k špatnosti, a přitom by se vypravil za prorokem, aby se mě dotazoval skrze něj, já Hospodin mu odpovím osobně.⁸ Proti takovému člověku se postavím tváří, udělám z něj výstražné znamení a přísloví a vyvrhnu jej ze svého lidu. Tak poznáte, že já jsem Hospodin.⁹ Pokud by se prorok zsměšnil tím, že by promluvil, zsměšnil jsem ho já Hospodin. Na takového proroka vztáhnu ruku a vyhladím ho ze svého lidu, Izraele.¹⁰ Ponesou svou vinu. Prorok bude vinen právě tak jako ten, kdo se ho přišel ptát.¹¹ Potom už dům Izraele nebude bloudit ode mě pryč a nebudou se už poskvřňovat všemi svými hříchy. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem, praví Panovník Hospodin.“¹² Dostal jsem slovo Hospodinovo:¹³ „Synu člověčí! Kdyby nějaká země proti mně zhřešila a byla by mi nevěrná, vztáhl bych na ni ruku a odřízl ji od chleba, poslal bych na ni hlad a vyhladil z ní lidi i dobytek,¹⁴ pak i kdyby v ní byli tito tři muži: Noe, Daniel a Job, zachránili by svou spravedlností pouze sami sebe, praví Panovník Hospodin.¹⁵ Kdybych na tu zemi přivedl dravou zvěř, aby ji hubila, až by z ní byla jen pustina, kterou by kvůli zvěři nikdo nechodil,¹⁶ pak — jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin — i kdyby v ní byli tito tři muži, nemohli by zachránit ani vlastní syny nebo dcery. Zachránili by pouze sami sebe, ale z té země by byla pustina.¹⁷ Kdybych na tu zemi přivedl meč a nechal ho tou zemí procházet, takže bych z ní vyhladil lidi i dobytek,¹⁸ pak — jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin — i kdyby v ní byli tito tři muži, nemohli by zachránit ani vlastní syny a dcery. Zachránili by pouze sami sebe.¹⁹ Kdybych na tu zemi poslal mor a vylil na ni svůj hněv až do krve, takže bych z ní vyhladil lidi i dobytek,²⁰ pak — jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin — i kdyby v ní byli Noe, Daniel a Job, nemohli by zachránit ani vlastního syna nebo dceru. Zachránili by svou spravedlností pouze sami sebe.²¹ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Co teprve, až na Jeruzalém pošlu své čtyři kruté soudy — meč, hlad, dravou zvěř a mor — abych z něj vyhladil lidi i dobytek!²² Přesto v něm ale zůstane hrstka přeživších, kteří odtud vyvedou své syny a dcery. Hle — už k vám přicházejí! Až uvidíte jejich způsoby a jejich skutky, dojdete útěchy po tom neštěstí, které jsem uvedl na Jeruzalém — po všem tom neštěstí, které jsem na něj uvedl.²³ Až uvidíte jejich způsoby a jejich skutky, dojdete díky nim úlevy, neboť poznáte, že nic z toho, co jsem v tom městě učinil, nebylo bez příčiny, praví Panovník Hospodin.“

15 Dostal jsem slovo Hospodinovo:² „Synu člověčí! Co je dřevo vinné révy oproti stromům? Co je její ratolest oproti všem lesům?³ Dá se z jejího dřeva něco užitečného vyrobit? Udělají z něj aspoň kolík, na který se dá něco zavěsit?⁴ Hle — hází se do ohně ke spálení. Shoří oba jeho konce a i střed ohoří. K jakému užitku se dá použít?⁵ Hle — ani když bylo celé, nedalo se z něj nic vyrobit. Co teprve, když je ohořelé a spálené! K čemu se ještě dá použít?⁶ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Jako jsem oproti lesním stromům zanechal dřevo vinné révy ohni ke spálení, stejně tak zanechám i obyvatele Jeruzaléma.⁷ Postavím se proti nim tváří. I když se z ohně vynořili, oheň je stráví. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin — až se proti nim postavím tváří.⁸ Tu zemi zpustoším za to, jak hrozně mi byli nevěrní, praví Panovník Hospodin.“

16 Dostal jsem slovo Hospodinovo:² „Synu člověčí, ukaž Jeruzalému, jak je ohavný!³ Řekni: Toto praví Panovník Hospodin Jeruzalému — Původem i rodem jsi Kananejka, tvůj otec byl Emorejec a matka Chetejka.⁴ A tvoje narození? Tenkrát, když ses narodila, tvá pupeční šňůra nebyla odříznuta, nebylas vodou do čista omyta, solí jsi nebyla ošetřena ani plenkami zavinuta jsi nebyla.⁵ Nikdo se nad tebou neslitoval, aby

16:4 Narodila. Vyličený poporodní rituál se týkal královských potomků. Novorozené bylo obmyto slanou vodou a zabaleno do tkaniny, pocházející s bývalého kněžského roucha, které se již nehodilo ke službě. (Z téhož materiálu se vyráběly i knoty pro chrámovou menoru.)

Alžběta, manželka kněze Zachariáše, měla přístup ke zdroji obnošených kněžských oděvů; můžeme se domnívat, že „plenky“, které jí zbyly po Janovi (nebo i nějaké čerstvější), poskytl Marii (Lk 2:7).

pro tebe jedinou z těch věcí ze soucitu udělal. Tenkrát, když ses narodila, pohodili tě někam ven jako odporný odpaděk. ⁶ Šel jsem okolo a uviděl tě, jak se tam zmítáš v krvi. Jak jsi tam ležela ve vlastní krvi, řekl jsem ti: 'Žij!' Jak jsi tam ležela ve vlastní krvi, řekl jsem ti: 'Žij!' ⁷ Nechal jsem tě růst jako sazenici v poli, a tak jsi rostla a dospívala, až ses vyvinula do krásy. Narostla ti ňadra, vyrašilo ochlupení, pořád jsi ale byla nahá a bosá. ⁸ Znovu jsem šel okolo a uviděl tě, a hle — přišel tvůj čas, čas milování. Tehdy jsem tě zahalil cípem svého pláště a přikryl tvoji nahotu. S přísahou jsem se ti zaslíbil, vstoupil jsem s tebou do smlouvy a oddala ses mi, praví Panovník Hospodin. ⁹ Umyl jsem tě vodou, opláchl tě od krve a pomazal tě olejem. ¹⁰ Oblékl jsem ti vyšívání šaty a obul sandály z jemné kůže, ověnil jsem tě kmentem a zahalil vzácným závojem. ¹¹ Ozdobil jsem tě šperky, na ruce ti dal náramky a náhrdelník na šíji. ¹² Navlékl jsem ti nosní kroužek, do uší zavěsil náušnice a korunoval jsem tě skvostnou čelenkou. ¹³ Zdobila ses zlatem a stříbrem, nosila šaty z kmentu, vzácných látek a výšivek a jedla pokrm z jemné mouky s medem a olejem. Stala se z tebe nesmírná krasavice, opravdová královna! ¹⁴ Tvá dokonalá krása proslula mezi národy díky nádheře, kterou jsem tě ozdobil, praví Panovník Hospodin. ¹⁵ Ty ses však na tu svou krásu spolehla a ve své proslulosti ses dala do smilstva. Svě smilstvo jsi nabízela každému kolemjdoucímu; oddala ses mu. ¹⁶ Vzala jsi svá roucha a vyparádila jimi obětní výšiny a smilnila jsi na nich tak, že to nemá obdoby. ¹⁷ Vzala jsi své šperky ze zlata a stříbra, které jsem ti dal, a nadělala sis mužské podobizny, s nimiž jsi smilnila. ¹⁸ Vzala jsi svá vyšívání roucha a oblékla je jimi. Můj olej a mé kadidlo jsi přinášela jim. ¹⁹ Pokrm, jímž jsem tě sytil — jemnou mouku s medem a olejem — jsi přinášela jim, aby voněl před nimi. Tak to bylo! praví Panovník Hospodin. ²⁰ Vzala jsi dokonce své syny a dcery, které jsi mi porodila, a obětovala jsi jim je ke strávení! To ti nestačilo smilnit? ²¹ Musela jsi ještě vraždit mé děti? Odevzdávala jsi je jim, nechávala jsi je projít plameny! ²² Při všech těch ohavnostech a smilnění sis ani nevzpomněla na mládí, na dny, kdy jsi byla nahá a bosá a zmítala ses v krvi. ²³ Běda! Běda ti! praví Panovník Hospodin. Kromě všech svých zločinů ²⁴ sis na každém plácku rozbalila stánek a pořídila svatýňku. ²⁵ Postavila sis svatýňku na každém rohu a zprznila svou krásu. Roztahovala jsi nohy každému kolemjdoucímu a smilnila jsi čím dál víc. ²⁶ Smilnila jsi s Egypťany, těmi svými sousedy s naběhlými údy, a smilnila jsi čím dál víc, až jsem se rozezličil! ²⁷ Hle — vztáhl jsem na tebe ruku a zmenšil jsem tvé území. Vydal jsem tě libovůli tvých nepřátel, filištínských dcer, které jsi zahanbila svou zvrhlostí. ²⁸ Smilnila jsi také s Asyřany, neměla jsi totiž dost; smilnila jsi s nimi, ale neměla jsi dost. ²⁹ Smilnila jsi tedy čím dál víc, až ses dostala k Babylonii, té zemi kramářů. Pořád jsi ale neměla ještě dost. ³⁰ Zuřím proti tobě! praví Panovník Hospodin. Co všechno to jako nestydatá coura provádíš! ³¹ Rozbalila sis stánek na každém rohu a na každém plácku sis pořídila svatýňku. Narozdíl od coury si ale za to nechceš nechat zaplatit. ³² Nevěrnice! Místo svého manžela k sobě bereš cizí! ³³ Všem courám se za to platí, ale svým milencům platíš ty — uplácíš je, aby za tebou chodili smilnit z celého okolí! ³⁴ Ve svém smilstvu se tedy lišíš od coury. Lišíš se tím, že o tvé služby nikdo nestojí, a tak neplatí oni tobě, ale ty jim. ³⁵ Proto slyš slovo Hospodinovo, ty couro! ³⁶ Tak praví Panovník Hospodin: Protože ses celá potřísněná smilstvem obnažovala před všemi svými milenci, před všemi svými ohavnými modlami, a protože jím obětovala krev svých dětí, ³⁷ hle — já shromáždím všechny tvé milence, s nimiž ses těšila, ať už jsi je milovala, anebo nenáviděla. Shromáždím je proti tobě z celého okolí a obnažím tě před nimi, aby tě viděli v celé tvé nahotě. ³⁸ Budu tě soudit, jako se soudí cizoložnice a vražedkyně. Vydám tě krvavě pomstě vášnivého hněvu. ³⁹ Vydám tě do jejich rukou, aby zbořili tvé stánky a zničili tvé svatýňky. Strhají z tebe šaty, seberou ti šperky a nechají tě nahou a bosou. ⁴⁰ Přivedou na tebe dav, aby tě kamenovali a probodali meči. ⁴¹ Tvé domy vypálí a před očima mnoha žen tě popraví. Tak skončuji s tvým smilněním — už žádní zaplacení milenci! ⁴² Tehdy se můj hněv proti tobě vybouří a má žárlivost se utiší; tehdy se uklidním a nechám zuření. ⁴³ Protože sis ani nevzpomněla na dny svého mládí a pobuřovala jsi mě tím vším, hle — já ti ty tvé způsoby odplatím, praví Panovník Hospodin! Copak jsi ve všech svých ohavnostech nedospěla k zvrhlosti? ⁴⁴ Každý, kdo mluví v příslovích, o tobě prohlásí: 'Jaká matka, taková dcera!' ⁴⁵ Jsi dcerou své matky, která nesnáší svého muže i děti. Jsi sestrou svých sester, které nesnášejí své muže i děti. Vaše matka byla Chetejka a váš otec Emorejec. ⁴⁶ Tvá starší sestra Samaří bydlela se svými dcerami po tvé levici, po tvé pravici pak tvá mladší sestra Sodoma se svými dcerami. ⁴⁷ Copak ses neřídila jejich způsoby? Nepáchala jsi jejich ohavnosti? Jako by to ale nebylo vůbec nic, zkazila ses v každém ohledu ještě víc než ony! ⁴⁸ Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, ani tvá sestra Sodoma se svými dcerami nepáchala, co pácháš ty se svými dcerami. ⁴⁹ Hle, toto byla vina tvé sestry Sodomy: pýcha, sytost a klidné pohodlí, které užívala se svými dcerami, aniž pomohla chudým a ubohým. ⁵⁰ Naopak, chovaly se povýšeně a jednaly přede mnou ohavně, a proto jsem je odstranil, jak jsi sama viděla. ⁵¹ Samaří přitom nehřešila ani z poloviny jako ty! Ve srovnání s nimi ses chovala tak ohavně, že tvé sestry díky všem tvým ohavnostem vypadají nevinně. ⁵² Styď se — vždyť jsi tím svým sestrám poskytla omluvu! Hřešila jsi mnohem ohavněji než ony, takže teď vypadají vedle tebe nevinně. Styď se a hanbi se, neboť tvé sestry díky tobě vypadají nevinně! ⁵³ Změním jejich úděl, úděl Sodomy a jejích dcer i úděl Samaří a jejích dcer. Zároveň ale změním i tvůj úděl, ⁵⁴ aby ses musela stydět a hanbit za všechno, co jsi spáchala — vždyť je

to pro tvé sestry útěcha! ⁵⁵Tvé sestry, Sodoma se svými dcerami a Samaří se svými dcerami, budou znovu tím, čím bývaly kdysi. Ale i ty se svými dcerami budeš znovu tím, čím jsi byla kdysi. ⁵⁶Copak sis v dobách své pýchy nebrala svou sestru Sodomu do úst jako přísloví, ⁵⁷než došlo k odhalení tvé vlastní špatnosti? Teď se ti ale vysmívají Edomky i Filištínky a všechny jejich sousedky — pohrdají tebou všichni v okolí! ⁵⁸Ponesíš následky svých ohavných zvrhlostí, praví Hospodin. ⁵⁹Toto praví Panovník Hospodin: Zachovám se k tobě podle toho, jak ses chovala, neboť jsi pohrdla mou přísahou a smlouvu jsi zrušila. ⁶⁰Budu však pamatovat na svou smlouvu s tebou ze dnů tvého mládí a uzavřu s tebou smlouvu věčnou. ⁶¹Tehdy si vzpomeneš na své způsoby a budeš se stydět, až vezmu tvé starší i mladší sestry a dám ti je za dcery, i když to nebylo součástí tvé smlouvy. ⁶²Uzavřu s tebou svoji smlouvu a poznáš, že já jsem Hospodin. ⁶³Tehdy se rozpomeň a zastydíš a samou hanbou ani neotevřeš ústa, až tě očistím od všeho, co jsi páchala, praví Panovník Hospodin.“

17 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, dej domu Izraele hádanku, pověz mu podobenství ³a řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Mohutný orel s mohutnými křídly, dlouhými brky a hustým, sytým zbarveným peřím přilétl na Libanon a vzal vrcholek cedru. ⁴Utrhl výhonek z jeho špičky a odnesl do kupecké země, kde ho položil ve městě obchodníků. ⁵Potom vzal semeno z té země a zasal do úrodné půdy, jak vrbový proutek je zasadil pěkně u vody. ⁶Když potom vzešlo, byla z něj nevysoká vinoucí se réva. Své ratolesti obracela k němu a zapouštěla kořeny. Semínko se tak stalo révou, z níž vyrostly ratolesti a vyrašily výhonky. ⁷Vtom se objevil další mohutný orel s mohutnými křídly a hustým peřím. A hle — ta réva obrátila své kořeny ze záhonů, kde byla zasazena, k němu a natahovala k němu své ratolesti, aby ji zavraždila. ⁸Přitom byla zasazena do dobré půdy pěkně u vody, aby vypouštěla ratolesti, nesla plody a stala se překrásným vínem. ⁹Řekni: ‘Tak praví Panovník Hospodin — Copak uspěje? Nebude vyrvána i s kořeny? Copak zbavena plodů neuschne? Neuschnou všechny výhonky, které z ní rašily? Nebude třeba velké síly ani mocné armády, aby byla vyrvána i s kořeny. ¹⁰Ano, byla zasazena, ale uspěje? Zasažena východním větrem, neuschne úplně? Na záhonech, kde byla zasazena, tam uschne!’“ ¹¹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹²„Řekni té bandě vzbouřenců — Nevíte, co to znamená? Řekni — Do Jeruzaléma přitáhl babylonský král, zajal jeho krále i knížata a odvedl je s sebou do Babylonu. ¹³Potom vzal potomka z královského semene, uzavřel s ním smlouvu a zavázal ho přísahou. Odvedl také přední muže země, ¹⁴aby to království srazil tak, aby se už samo nezvedlo a muselo dodržovat jeho smlouvu, aby obstálo. ¹⁵Ten král se ale proti němu vzbouřil. Vyslal své posly do Egypta žádat o koně a o veliké vojsko. Ale copak uspěje? Když provedl toto všechno, unikne odplatě? Když porušil smlouvu, copak unikne? ¹⁶Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, zemře v Babylonu, v zemi toho krále, který jej ustanovil králem a jehož přísahou pohrdl a jehož smlouvu porušil. ¹⁷Faraó mu se svým mocným a početným vojskem nepomůže ve válce, až babylonský král navrší násep a vybuduje valy, aby vyhladil mnoho lidí. ¹⁸Pohrdl přece přísahou, porušil smlouvu! Ano, dal sice ruku, ale provedl toto vše. Neunikne odplatě. ¹⁹Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Jakože jsem živ, obrátím na jeho hlavu, že pohrdl mou přísahou a porušil mou smlouvu! ²⁰Nastrážím na něj svoji past a uvážne v mé síti. Odvedu ho do Babylonu a tam ho budu soudit za to, jak mi byl nevěrný. ²¹Nejlepší vojáci z celého jeho vojska padnou mečem a ti, kdo zůstanou, budou rozehnáni do všech stran. Tehdy poznáte, že já Hospodin jsem promluvil. ²²Tak praví Panovník Hospodin: Já vezmu snítku ze samé špičky cedru, útlou ratolest vytrhnu z jeho koruny a na vysoké strmé hoře si ji zasadím, ²³zasadím ji na vznešené hoře Izraele. Vypustí ratolesti, vydá plody a bude cedrem překrásným, ve kterém se všichni ptáci uhnízdí a všichni najdou stín pod jeho větvemi. ²⁴Všechny stromy v kraji tehdy poznají, že já jsem Hospodin: Já snižuji strom vysoký a nízký zvyšuji, zelený strom nechám usychat a suchý rozkvétat. To říkám já Hospodin; já to učiním.“

18 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Co je to s vámi, že o izraelské zemi říkáte toto přísloví: ‘Rodiče jedli trpké hrozny a dětem trnou zuby?’ ³Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, to přísloví už v Izraeli říkat nebudete. ⁴Hle — mně patří všechny životy, jak život rodičů, tak život dětí! Životem zaplatí ten, kdo hřeší. ⁵Někdo je třeba spravedlivý a jedná poctivě a spravedlivě: ⁶Nehoduje v náhorních svatyních, k modlám izraelského domu nevzhlíží, manželku svého bližního nezneuctí, nepřiblíží se k ženě, dokud krvácí, ⁷nikomu nechce ublížit, vrací dlužníkovi, co zastavil, nepřivlastňuje si, co mu nepatří, dělí se o chléb s hladovým a dává šaty nahým, ⁸nepůjčuje jako lichváři a nevymáhá úroky, odvrací ruku od křivdy a lidi správně rozsoudí, ⁹řídí se mými pravidly a věrně dodržuje mé zákony. Takový člověk je spravedlivý, takový jistě bude žít, praví Panovník Hospodin. ¹⁰Zplodí však třeba zločince a vraha, který provádí cokoli z těch věcí, ¹¹kterých se on sám varoval: Hoduje v náhorních svatyních, manželku svého bližního zneuctí, ¹²ubližuje chudým a ubohým, přivlastňuje si, co mu nepatří, nevrací, co vzal do zástavy, upírá oči na modly, páchá ohavností, ¹³půjčuje jako lichváři a vymáhá si úroky. Takový má snad žít? Nikoli! Za všechny ohavnosti, které prováděl, jistě

zemře; jeho krev ulpí na něm. ¹⁴Třeba však zplodí syna, který vidí všechny hříchy, které jeho otec páchá, prohlédne a začne jednat jinak: ¹⁵Nehoduje v náhorních svatyních, k modlám izraelského domu nevzhlíží, manželku svého bližního nezneuctí, ¹⁶nikomu nechce ublížit, nebere nic do zástavy, nepřivlastňuje si, co mu nepatří, dělí se o chléb s hladovým a dává šaty nahým, ¹⁷vyhýbá se tomu, aby chudým ublížil, nepůjčuje jako lichváři a nevymáhá úroky, plní mé zákony a řídí se mými pravidly. Takový nezemře za otcovy viny — takový jistě bude žít! ¹⁸Jeho otec však zemře za své viny, protože působil příkoří, okrádal bratra a prováděl mezi svým lidem špatnosti. ¹⁹Vy ale říkáte: ‘Jak to, že syn nenese otcovy viny?’ — Jestliže ten syn jednal poctivě a spravedlivě, dodržoval má pravidla a plnil je, takový jistě bude žít. ²⁰Životem zaplatí ten, kdo hřeší. Syn neponese otcovy viny a otec neponese viny synovy. Spravedlivému se bude počítat jeho spravedlnost a ničemovi jeho ničemnost. ²¹Když se však ničema odvrátí ode všech hříchů, jichž se dopustil, bude dodržovat všechna má pravidla a jednat poctivě a spravedlivě — takový nezemře, takový jistě bude žít! ²²Žádné hříchy, jichž se dopustil, mu nebudou připomínány. Protože jednal spravedlivě, bude žít. ²³Mám snad zalíbení ve smrti ničemy? praví Panovník Hospodin. Nechci snad raději, aby se od svých cest odvrátil a žil? ²⁴Když se však spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a bude jako ničema páchat bezpráví a provádět všemožné ohavnosti — má snad žít? Žádné spravedlivé skutky, které konal, nebudou vzpomenuy. Zemře za to, jak byl nevěrný, za hřích, kterého se dopustil. ²⁵Vy ale říkáte: ‘Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.’ Poslyš, dome izraelský: Já že jsem ve svém jednání vrtkavý? Nejste to spíše vy, kdo je vrtkavý ve svém jednání? ²⁶Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a páchá bezpráví, musí zemřít. Zemře kvůli bezpráví, jehož se dopustil. ²⁷Když se ničema odvrátí od své ničemnosti a jedná poctivě a spravedlivě, zachrání se a bude žít. ²⁸Prohlédl a odvrátil se ode všech hříchů, jichž se dopustil — takový nezemře, takový jistě bude žít. ²⁹Dům Izraele však říká: ‘Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.’ Já že jsem ve svém jednání vrtkavý, dome izraelský? Nejste to spíše vy, kdo je vrtkavý ve svém jednání? ³⁰Proto vás budu soudit, dome Izraele, každého podle jeho jednání, praví Panovník Hospodin. Obrátte se! Odvrhněte všechny své hříchy, ať vás ta vina nezničí! ³¹Odhoďte všechny hříchy, které jste páchali, a získejte nové srdce a nového ducha. Proč máte umírat, dome izraelský? ³²Nemám zalíbení ve smrti umírajících, praví Panovník Hospodin. Obrátte se a žijte!“

19 „Zpívej žalozpěv nad izraelskými vládci, ²zpívej: Kdo byla tvá matka? Lvice mezi lvy! Léhalo mezi šelmami se svými lvíčaty. ³Když odchovala jedno z nich, dravý lev se z něho stal. Trhat kořist se naučil, i lidi požíral! ⁴Když o něm uslyšeli mezi národy, ulovili ho do pasti; za háky ho do Egypta odvěkli. ⁵Když lvice viděla, že se nedočká, její naděje že zhynula, vzala jiné ze svých lvíčat, udělala z něj dravého lva. ⁶Vykračoval si mezi šelmami, dravý lev se z něho stal. Trhat kořist se naučil, i lidi požíral! ⁷Jejich pevnosti bořil a pustošil jejich města. Země i všichni, kdo žili v ní, se děsili, když řval. ⁸Z národů se pak na něj vypravili, ze zemí v celém okolí. Roztáhli na něj svoji síť, ulovili ho do pasti. ⁹Za háky do klece ho dovlekli, k babylonskému králi přivedli a uvrhli do vězení, aby už neznělo jeho řvaní nad izraelskými horami. ¹⁰Tvá matka jak réva na tvé vinici zasazená byla u vody, plodná a s množstvím ratolestí díky dostatku vody. ¹¹Vyrostly na ní silné větve vhodné pro žezla vladařů, tyčila se vysoko nad porostem, nápadná výškou a hustou korunou. ¹²Zuřivě však byla vyvrácena, k zemi sražena! Východní vítr ji vysušil, její plody byly servány, její silné větve uschly a pohltily je plameny. ¹³Ted je přesazena do pouště, do země suché a vyprahlé. ¹⁴Z jejích větví vyšlehl oheň a její plody pohltil. Nezůstala jí žádná silná větev vhodná pro žezlo vladaře. Toto je žalozpěv a je určen k truchlení.“

20 Desátého dne pátého měsíce sedmého roku se někteří ze stařešinů Izraele přišli dotazovat Hospodina a posadili se přede mnou. ²Dostal jsem slovo Hospodinovo: ³„Synu člověčí, řekni izraelským stařešinům toto: Tak praví Panovník Hospodin — Vy že se přicházíte se mnou radit? Jakože jsem živ, nebudu odpovídat na vaše modlitby, praví Panovník Hospodin! ⁴Obviň je, synu člověčí, jen je obviň. Pověz jim, jaké ohavnosti páchali jejich otcové. ⁵Řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin — V den, kdy jsem vyvolil Izrael, složil jsem přísahu potomstvu Jákobova domu a dal jsem se jim poznat v Egyptě. Přisahal jsem jim se slovy: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁶V ten den jsem přísahal, že je vyvedu z Egypta do země, kterou jsem pro ně vyhledal, do země oplývající mlékem a medem, do země nejkrásnější ze všech. ⁷Řekl jsem jim: Zahodte každý ty nechutné obrazy, ke kterým upíráte oči, a neposkrvňujte se egyptskými modlami! Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁸Oni se ale proti mně vzbouřili a nechtěli mě poslouchat. Nezahodili ty nechutné obrazy, ke kterým upírali oči, a neopustili egyptské modly. Řekl jsem si tedy, že na ně vyliji svůj hněv, že proti nim vybuchnu rozhořčením v Egyptě. ⁹Kvůli svému jménu jsem je ale z Egypta vyvedl. Udělal jsem to, aby mé jméno nebylo zneváženo v očích národů, mezi nimiž bydleli a před jejichž očima jsem se jim dal poznat. ¹⁰Vyvedl jsem je tedy z Egypta a přivedl je na poušť. ¹¹Dal jsem jim svá pravidla a oznámil jim své zákony (které kdo plní, díky nim bude žít). ¹²Dal jsem jim také své soboty, aby byly znamením mezi mnou a jimi, aby věděli, že já jsem Hospodin, jejich

Posvětitel.¹³ Dům Izraele se ale na poušti proti mně vzbouřil. Neřídili se mými pravidly, zavrhlí mé zákony (které kdo plní, díky nim bude žít) a velmi znesvěcovali mé soboty. Řekl jsem si tedy, že na ně na poušti vylíji svůj hněv, že s nimi skončuji.¹⁴ Kvůli svému jménu jsem se ale postaral, aby nebylo zneváženo v očích národů, před jejichž očima jsem je vyvedl.¹⁵ Na oné poušti jsem jim však také přísahal, že je neuvedu do země, kterou jsem jim dal, do země oplývající mlékem a medem, do země nejkrásnější ze všech,¹⁶ protože zavrhlí mé zákony, neřídili se mými pravidly a znesvěcovali mé soboty, neboť v srdcích následovali své hnusné modly.¹⁷ Přesto mi bylo líto je zničit, a tak jsem s nimi na té poušti neskoncoval.¹⁸ Jejich synům jsem na poušti řekl: Neřídte se pravidly svých otců, nedodržíte jejich zákony a neposkrvňujte se jejich modlami!¹⁹ Já jsem Hospodin, váš Bůh. Říďte se mými pravidly, dodržujte mé zákony a jedněte podle nich.²⁰ Svěťte mé soboty, ať jsou znamením mezi mnou a vámi, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Bůh.²¹ I tito synové se ale proti mně vzbouřili. Neřídili se mými pravidly, nedodržívali mé zákony, nejednali podle nich (ačkoli kdo je plní, díky nim bude žít) a znesvěcovali mé soboty. Řekl jsem si tedy, že na ně na poušti vylíji svůj hněv.²² Kvůli svému jménu jsem ale svou ruku zadržel, aby mé jméno nebylo zneváženo v očích národů, před jejichž očima jsem je vyvedl.²³ Na oné poušti jsem jim však také přísahal, že je rozptýlím mezi národy a rozpráším je po zemích,²⁴ protože neplnili mé zákony, má pravidla zavrhlí, znesvěcovali mé soboty a upírali oči k modlám svých otců.²⁵ Dal jsem jim tedy nedobrá pravidla a zákony, které jim život nedají.²⁶ Nechal jsem je, aby se poskrvnili svými obětními dary, když nechávali všechny své prvorozené projít plameny. To abych je naplnil zděšením, aby poznali, že já jsem Hospodin.²⁷ Proto, synu člověčí, mluv k domu Izraele a řekni jim: Tak praví Panovník Hospodin — Vaši otcové mě dále hanobili tím, jak mi byli nevěrní.²⁸ Přivedl jsem je do země, o níž jsem přísahal, že jim ji dám. Jenže oni, jakmile tam uviděli kdejaké vyšší návrší a kdejaký zelenající se strom, už tam obětovali ty své oběti a přinášeli tam své urážlivé dary, podkuřovali jim vůněmi a vylévali úlitby.²⁹ Ptal jsem se: K jaké výšině to šplháte? (Až dodneška se jí říká Báma, Výšina.)³⁰ Proto řekni domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin — Když se poskrvňujete tak jako vaši otcové tím, že smilníte s jejich nechutnými obrazy,³¹ když se až dodnes poskrvňujete tím, že všem těm svým hnusným modlám darujete své děti, které necháváte projít plameny, to mám snad odpovídat na vaše modlitby, dome izraelský? Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, už vás nevyslyším!³² „Říkáte: ‘Chceme být jako jiné národy, jako kmeny všech zemí — chceme uctívat dřevo a kamení.’ Co jste si usmyslili, se ale nikdy nestane.“³³ Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, budu vám kralovat v kypícím hněvu, pevnou rukou a napřaženou paží.³⁴ V kypícím hněvu vás pevnou rukou a napřaženou paží vyvedu z národů a shromáždím ze zemí, do nichž jste byli zahnáni.³⁵ Přivedu vás na poušť národů a budu vás tam soudit tvář v tvář.³⁶ Jako jsem soudil vaše otce na poušti Egypta, tak budu soudit vás, praví Panovník Hospodin.³⁷ Nechám vás procházet pod pastýřskou holí a přivedu vás do svazku smlouvy.³⁸ Vzbouřence a zrádce mezi vámi vytrídím; vyvedu je ze země, ve které pobývali, na izraelskou půdu ale nev kročí. Tak poznáte, že já jsem Hospodin.³⁹ Nuže, dome Izraele, toto vám praví Panovník Hospodin: Jděte si každý uctívat své hnusné modly! Ale pak, i když mě odmítáte poslouchat, přestanete znesvěcovat mé svaté jméno svými obětními dary a hnusnými modlami.⁴⁰ Ano, celý dům Izraele mi bude sloužit na mé svaté hoře, na vysoké hoře Izraele, praví Panovník Hospodin. Každý z nich se vrátí zpět do vlasti a tam si je oblíbím. Tam budu stát o vaše oběti a vybrané dary ze všeho, co jste zasvětili.⁴¹ Až vás vyvedu z národů a shromáždím ze zemí, do nichž jste byli zahnáni, oblíbím si vás jako příjemnou vůni a prokážu na vás svou svatost před očima národů.⁴² Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin — až vás přivedu na půdu Izraele, do země, o níž jsem přísahal, že ji dám vašim otcům.⁴³ Tam si vzpomenete na své způsoby, na všechny skutky, kterými jste se poskrvňovali, a kvůli všemu tomu zlu, které jste páchali, se budete sami sobě ošklivit.⁴⁴ Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin — až s vámi kvůli svému jménu naložím ne podle vašich zlých způsobů a zkažených skutků, dome Izraele, praví Panovník Hospodin.“

21 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, obrať se na jih. Kaž proti jihu a prorokuj proti lesnatému kraji v Negevu. ³ Řekni negevskému lesu: Slyš slovo Hospodinovo. Tak praví Panovník Hospodin: Hle — zažehnu v tobě oheň a ten v tobě spálí každý strom, ať zelený či suchý. Ten planoucí plamen nezhasne a ožehne všechny tváře od jihu až na sever. ⁴ Všichni lidé tehdy uvidí, že jsem ten neuhasitelný oheň zažehl já Hospodin.“ ⁵ Tehdy jsem zvolal: „Ach ne, Hospodine, Pane můj! Už tak o mně říkají: ‘Vykládá jen samé hádanky.’“ ⁶ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁷ „Synu člověčí, obrať se proti Jeruzalému. Kaž proti jeho svatyni a prorokuj proti izraelské zemi. ⁸ Řekni izraelské zemi: Tak praví Hospodin. Hle — jsem proti tobě! Vytasím svůj meč z pochvy a vyhladím z tebe spravedlivé i ničemné. ⁹ Chci vyhladit spravedlivé i ničemné, a tak vytasím svůj meč z pochvy proti všem od jihu až na sever. ¹⁰ Tehdy všichni lidé poznají, že já Hospodin jsem tasil z pochvy meč a nevrátí se zpět. ¹¹ Vzdychej, synu člověčí. Vzdychej jim před očima jako člověk zdrcený trpkým zármutkem. ¹² Až se tě zeptají: ‘Nad čím tak vzdycháš?’ odpovíš: ‘Nad zprávou, která přichází.’ Tehdy se v každém zastaví srdce, ochabnou všechny ruce, každý člověk ztratí dech a každé stehno bude zmáčené. Hle

— už to přichází, už se to děje, praví Panovník Hospodin!“¹³ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁴ „Prorokuj, synu člověčí. Řekni — Tak praví Panovník: Meč, meč! Naostřený, jen se leskne, ¹⁵ naostřený k porážce, lesk má jako blesk! Nejásejme nad žezlem ‘mého syna’. Ten meč se i všem stromům vysmívá. ¹⁶ Už je naleštěn a padne do dlaně, ostrý a vyleštěný meč — jen ho podat ruce katově! ¹⁷ Kvílej a křič, synu člověčí, neboť udeří na můj lid i na všechny, kdo vládou Izraeli. Ti budou předhozeni meči a s nimi i můj lid. Bij se do hrudi nad tím neštěstím! ¹⁸ Ano, je to zkouška. Co když ale z toho směšného žezla nic nezbude? praví Panovník Hospodin. ¹⁹ Prorokuj, synu člověčí, a tleskni do dlaní: Ten meč sekne tam a sem a potřetí, meč hrozných jatek, meč vraždění! Už krouží kolem nich, ²⁰ aby plnil srdce zděšením, aby se mnozí hroutili. Proti každé z jejich bran jsem postavil meč na jatka — ach ne, už je vyleštěn, nabroušen, aby zabíjel! ²¹ Rubej zprava, sekej zleva, kamkoli se podíváš. ²² Já sám budu takto tleskat do dlaní, než se můj hněv utiší! To říkám já Hospodin.“
²³ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴ „Synu člověčí, vyznač dvě cesty, kterými půjde meč babylonského krále. Obě vyjdou ze stejné země. Vyrob ukazatel a postav ho na rozcestí před městem. ²⁵ Vyznač směr, kterým půjde meč: do Raby Amonců anebo do Judska s opevněným Jeruzalémem. ²⁶ Babylonský král se totiž zastaví na křižovatce, kde se obě cesty rozdělují, a bude si žádat znamení. Bude třást šípy, ptát se bůžků a věštit z vnitřností. ²⁷ Do pravice mu padne los pro Jeruzalém. Tam má postavit beranidla, dát rozkaz k vraždění, spustit válečný pokřik, postavit beranidla proti branám, navršit násep a vybudovat val. ²⁸ Jím to bude připadat jako mylná věštba — vždyť se mu zavázali přísahou! On je však usvědčí z jejího porušení a vezme je do zajetí. ²⁹ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Sami se usvědčujete z viny! Ukazuje se, jak jste nevěrní, a všechny vaše skutky zjevují váš hřích. Sami sebe jste usvědčili, a tak budete mocí zajati. ³⁰ Vládce Izraele, ty sprostý lotře, nadešel tvůj den, čas zúčtování s tvým zločinem! ³¹ Tak praví Panovník Hospodin: Strhni si turban, sejmi korunu! Nic už nebude jako dřív: Ponížení budou povýšení a povýšení sníženi. ³² Trosky! Trosky! Způsobím trosky jako nikdy dřív, než přijde Ten, jemuž náleží soud a jehož pověřím. ³³ Prorokuj, synu člověčí. Řekni: Tak praví Panovník Hospodin ohledně Amonců a jejich posměšků — Meč, meč! Je tasen, aby porážel, vyleštěn je k záhubě, lesk má jako blesk! ³⁴ Měli o tobě falešná vidění a věštili ti lži. Onen meč dopadne sprostým lotrům na šíje — už nadešel jejich den, čas zúčtování s jejich zločinem! ³⁵ Meči, zpět do pochvy! Na místě, kde tě vyrobili, v zemi, z níž pocházíš, tam tě odsoudím. ³⁶ Vylíj na tebe své rozhořčení, zachvátím tě plamenem svého zuření, vydám tě do rukou lidí ukrutných, zkušných v díle záhuby. ³⁷ Staneš se potravou pro plameny, tvá krev bude crčít po zemi, nezůstane po tobě ani památka! To říkám já Hospodin.“

22 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Obviň, synu člověčí, obviň to město vraždění! Ukaž mu všechny jeho ohavnosti ³ a řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Ó město, jež proléváním krve přivolává svůj soudný den! Město, jež se pošpiňuje výrobou hnusných model! ⁴ Provinilo ses krví, kterou jsi prolilo, pošpinilo ses modlami, které jsi vyrobilo. Přivolalo jsi svůj soudný den, konec tvých let nadešel. Proto tě vydám potupě mezi pohany a posměchu mezi všemi zeměmi. ⁵ Blízkým i vzdáleným budeš k smíchu, slavné svou nečistotou a množstvím hrůz. ⁶ Pohled — každý vládce Izraele ve tvých zdech podle svých možností prolévá krev! ⁷ Otcí a matce se v tobě zlořečí, přistěhovalci ve tvých zdech se děje příkoří a sirotku a vdově se v tobě ubližuje. ⁸ Pohrdáš tím, co je mi svaté, a znesvěcuješ mé soboty. ⁹ Žijí v tobě krvelační pomlouvači, hodují v tobě na náhorních svatyních a provádějí uprostřed tebe zvrhlosti. ¹⁰ Synové v tobě obcují s manželkou svého otce a ženy v době svého krvácení jsou v tobě znásilňovány. ¹¹ Kdekdo v tobě páchá ohavnost s manželkou svého bližního, tchán przní vlastní snachu a bratr znásilňuje sestru, dceru vlastního otce. ¹² Berou v tobě úplatek, aby se prolila něčí krev. Bereš lichvářské úroky a chamtivě ubližuješ svým bližním. Na mě však nemyslíš, praví Hospodin. ¹³ Pohled — tlesknu do dlaní nad tvým mrzkým ziskem a nad krví prolitou uprostřed tebe! ¹⁴ Zdalipak zůstaneš tak smělé a silné ve dnech, kdy s tebou zúčtují? To říkám já Hospodin; já to učiním. ¹⁵ Rozptýlím tě mezi národy, rozpráším tě po zemích a s tvou nečistotou skončuji. ¹⁶ V očích národů budeš v opovržení a tehdy poznáš, že já jsem Hospodin.“
¹⁷ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁸ „Synu člověčí, z domu Izraele se mi stala struska. Všichni jsou odpad mědi, cínu, železa a olova — struska oddělená v peci od stříbra. ¹⁹ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože se z vás všech stala struska, nahrnu vás teď do Jeruzaléma. ²⁰ Jako se stříbro s mědí, železem, olovem a cínem hrne do pece, kde se taví rozdmýchaným plamenem, tak vás ve svém zuřivém hněvu nahrnu dovnitř a tam vás nechám roztavit. ²¹ Nahrnu vás na hromadu, rozdmýchám na vás plamen svého hněvu a nechám vás roztavit v jeho středu. ²² Jako se taví stříbro uvnitř pece, tak se roztavíte v Jeruzalémě. Tehdy poznáte, že já Hospodin jsem na vás vylil svůj hněv.“
²³ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴ „Synu člověčí, řekni té zemi: Jsi nečistá, v den mé prchlivosti nebudeš svažena! ²⁵ Tví vládcí se v tobě chovají jako řvoucí lvi, co trhají kořist na kusy. Požirají lidi, sápo se po majetku a bohatství a rozmnožují v té zemi vdovy. ²⁶ Kněží té země znásilňují můj Zákon a znesvěcují, co je mi svaté. Nerozlišují mezi svatým a obyčejným, neukazují rozdíl mezi čistým a nečistým a neohlížejí se na mé soboty. Jsem mezi nimi v opovržení! ²⁷ Jejich velmoži trhají kořist jako krvelační vlci; ničí lidské životy pro svůj mrzký zisk. ²⁸ Proroci se to pak snaží zabílit

omítkou falešných vidění a lživým věštěním. Říkají: 'Tak praví Panovník Hospodin' — Hospodin ale nemluvil!
²⁹ Prostý lid zatím podvádí a loupí. Ublížíjí chudým a ubohým a na přistěhovalcích páchají křivdu a bezpráví.
³⁰ Hledal jsem mezi nimi někoho, kdo by opravil hradbu a postavil se přede mě do trhlíny za tu zem, abych ji nezničil — ale nikoho jsem nenašel. ³¹ Vylíji proto na ně své rozhořčení, pohltním je plamenem svého zuření a jejich cesty jim obrátím na hlavy, praví Panovník Hospodin.“

23 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, byly jednou dvě sestry, dcery jedné matky. ³ Žily v Egyptě jako smilnice. Smilnily už od mládí. Nechaly si tam laskat prsa, nechaly si osahávat své dívčí bradavky. ⁴ Starší se jmenovala Ohola a její sestra Oholíba. Potom se vdaly za mne a rodily mi syny a dcery. Ohola představuje Samaří a Oholíba Jeruzalém. ⁵ Ohola mě ale smilně zradila. Roztoužila se po asyrských milencích — po vojevůdcích ⁶ oblečených purpurem, po hejtmanech a velitelích — samých krasavcích, co jezdí na koních. ⁷ Ve svém smilstvu se dala každému z výkvětu asyrských synů. Poskvrnila se s každým, po kom zatoužila, se všemi jejich hnusnými modlami. ⁸ Nepřestala se svým smilstvem, které se naučila v Egyptě, když tam s ní souložili ještě zamlada, když osahávali její dívčí bradavky a vylévali si na ní chtíč. ⁹ Vydal jsem ji proto do rukou jejích milenců, do rukou Asyřanů, po kterých tolik toužila. ¹⁰ Ti ji vysvlékli donaha, vzali jí syny i dcery a zabili ji mečem. Kvůli té popravě se stala pověstnou mezi všemi ženami. ¹¹ Její sestra Oholíba to všechno viděla, ale ve svém chtíči a smilstvu byla ještě horší než její sestra. ¹² I ona se roztoužila po asyrských hejtmanech a velitelích, po vojevůdcích v plné výstroji — samých krasavcích, co jezdí na koních. ¹³ Viděl jsem, jak se poskvrnila; chovala se stejně jako ta druhá! ¹⁴ Ve svém smilnění ale zašla ještě dál, když uviděla nástěnné reliéfy mužů, jasně rudé obrazy Chaldejců. ¹⁵ Byli přepásaní na bedrech, zdobné turbany na hlavě a každý z nich vypadal jako babylonský velitel, rozený Chaldec. ¹⁶ Na první pohled se po nich roztoužila a poslala za nimi do chaldejské země vyslance. ¹⁷ Tehdy k ní Babyloňané vlezli do postele a poskvrnili ji svým chtíčem. Jakmile se však s nimi poskvrnila, hned se jí znechutili. ¹⁸ Smilnila zjevně, obnažená ve své nahotě, až se mi znechutila tak jako předtím její sestra. ¹⁹ Smilnila potom čím dál víc. Při vzpomínce na mládí prosmilněné v Egyptě ²⁰ se roztoužila po souložnicích s údem, jako mají oslové, a s výstřikem jako koně. ²¹ Stýskalo se ti po zvrhlostech tvého mládí, kdy ti Egyptané osahávali bradavky a tvá mladá prsa laskali! ²² Proto, Oholíbo, tak praví Panovník Hospodin: Já proti tobě popudím ty tvé milence, kteří se ti znechutili, a přivedu je proti tobě z celého okolí: ²³ Babyloňany z celé Chaldeje, Pekodu, Šoy a Koy a s nimi všechny krasavce z Asýrie — samé hejtmany a velitele, samé slavné válečníky, co jezdí na koních. ²⁴ Přitáhnou na tebe v plné zbroji, s jízdou a vozy a s vojsky spojenců. Až tě obklíčí svými pavézami, štíty a přilbami, svěřím jim rozsudek, aby tě ztrestali podle svých zvyklostí. ²⁵ Až na tebe dopadne můj žárlivý hněv, zachovají se k tobě zběsile: Uřežou ti nos a uši a tvé potomky pobijí meči. Vezmou tvé syny i dcery a spálí tvé potomky v ohni. ²⁶ Strhají z tebe šaty a seberou ti šperky. ²⁷ Tak skoncuji s tvou zvrhlostí a smilstvem, které ses naučila v Egyptě. Tehdy už po nich přestaneš pošilhávat; na Egypt ti nezůstane ani vzpomínka. ²⁸ Tak praví Panovník Hospodin: Hle — vydávám tě do rukou těch, které nenávidíš, do rukou těch, kdo se ti znechutili! ²⁹ Vrhnu se na tebe s nenávistí, aby tě obrali o všechnen zisk. Nechají tě svlečenou donaha, aby se ukázala nahota tvého smilstva. Tvá vlastní zvrhlost a sprostota ³⁰ ti to způsobila, protože jsi chodila smilnit s pohany a poskvrňovala ses jejich hnusnými modlami. ³¹ Dávám ti do rukou kalich tvé sestry, protože ses chovala stejně jako ona. ³² Tak praví Panovník Hospodin: Kalich své sestry budeš pít, hluboký a široký. Je plný výsměchu a opovržení, plný až k okraji. ³³ Opiješ se až k zoufalství kalichem hrůzy a zděšení, kalichem své sestry Samaří. ³⁴ Až ho až do dna vyprázdníš, budeš hryzat jeho střepy s prsy rozdrásanými. Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin. ³⁵ Nuže, toto praví Panovník Hospodin: Protože jsi na mě zapoměla a hodila jsi mě za hlavu, poneseš následky své zvrhlosti a svého smilnění.“ ³⁶ „Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „obviň Oholu a Oholíbu! Jen jim vyjmenuj jejich ohavnosti. ³⁷ Žily jako cizoložnice a ruce mají od krve. Cizoložily se svými hnusnými modlami a krmily je dětmi, které mi porodily. ³⁸ Zároveň mi ještě prováděly to, že poskvrňovaly mou svatyni a znesvěcovaly mé soboty. ³⁹ Téhož dne, kdy obětovaly své děti modlám, vcházely do mé svatyně, aby ji znesvětily. Takové věci prováděly přímo v mém domě! ⁴⁰ Navíc k sobě zvaly mužské zdaleka, a hle, přicházeli, jakmile si pro ně poslaly. Kvůli nim ses koupala, oči si líčila, šperky se zdobila, ⁴¹ na skvělém loži ses usadila za prostřený stůl, na který jsi nakladla můj olej a má kadidla. ⁴² Bývala tam spousta lidí, hluk a zábava. K té nejrůznější holotě přiváděli ještě ožralce z pouště, kteří těm ženám navlékali náramky a skvostné čelenky. ⁴³ Tenkrát jsem si o té staré běhně pomyslel: To s ní budou souložit ještě teď? ⁴⁴ Souložili s ní jako s courou. Tak souložili s těmi zvrhlicemi Oholou a Oholíbou. ⁴⁵ Spravedliví soudci je ale odsoudí jako cizoložnice a vražedkyně. Vždyť jsou to cizoložnice a ruce mají od krve! ⁴⁶ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ať se proti nim sejdou davy! Ať propadnou děsu a plenění! ⁴⁷ Ty davy je ukamenují a rozsekají meči, jejich syny a dcery povraždí a jejich domy vypálí. ⁴⁸ Tak skoncuji se zvrhlostí v té zemi. Všechny ostatní ženy se tím poučí, aby nebyly zvrhlé jako vy.

⁴⁹ Za vaši zvrhlost vás potrestají; poneseš trest za své hříšné modlářství. Tehdy poznáte, že já jsem Panovník Hospodin.“

24 Desátého dne desátého měsíce devátého roku jsem dostal slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, tento den si zapiš, přesně tento den. Právě dnes král babylonský oblehl Jeruzalém. ³ Pověz té bandě vzbouřenců podobenství a řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin! Postav hrnc na oheň, postav ho i s vodou v něm. ⁴ Nalož do něj kusy masa, pěkné kýty, krásná plecka. Naplň ho nejlepšími porcemi, ⁵ ber nejvybranější jehněčí. Naskládej pod něj polena a pak to prudce vař, ať to i s kostmi klokotá! ⁶ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Běda tomu městu vraždění! Běda hrnci plnému spáleniny, spáleniny, která nechce pustit! Vyhazuj z něho kus po kuse, jakkoli se ti namane. ⁷ To město je naskrz krvavé! Nechávalo krev na holé skále, neprolévalo ji na hlíně, kde by ji přikryl prach. ⁸ Aby se vzedmul hněv, aby vzplála pomsta, nechám tu krev na holé skále, aby nebyla přikryta! ⁹ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Běda tomu městu vraždění! Já sám teď navrším hranici. ¹⁰ Více dříví, rozdmýchat plameny! Ať se to maso rozvaří na kaši a kosti ať se připálí! ¹¹ Prázdný hrnc ať se postaví na žhavé uhlí, ať se rozpálí a jeho měď se rozžhaví, ať se ta nečistota v něm roztaví a ta připálenina zmizí. ¹² Marné snažení. Hrnc je plný spáleniny, která nepouští. Do ohně s tím! ¹³ Tvá nečistota je ve zvrhlosti. Snažil jsem se tě očistit, ale ty ses nedala. Proto nebudeš zbavena své nečistoty, dokud se neutiší můj hněv proti tobě. ¹⁴ To říkám já Hospodin. Už to přichází, já to učiním. Nenechám to být, neslituji se, nepolevím. Za tvé způsoby a skutky tě odsoudím, praví Panovník Hospodin.“ ¹⁵ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁶ „Synu člověčí, jedinou ranou tě zbavím potěchy tvých očí. Nesmíš však truchlit ani plakat, neukápne ti ani slza. ¹⁷ Jen tiché sténání — nekonej žádné smuteční obřady. Hlavu si pokrývej jako obvykle, na nohou si nech střevíce, neměj závoj přes obličej a smuteční chléb nejez.“ ¹⁸ Ráno jsem o tom říkal lidem — a večer mi zemřela žena. Druhý den jsem udělal, co mi bylo přikázáno. ¹⁹ Lidé mi říkali: „Co to děláš? Nepovíš nám, co to má pro nás znamenat?“ ²⁰ Odpověděl jsem jim: „Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²¹ Řekni domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin — Hle, znesvětím svoji svatyni, tu pevnost, jíž jste se chlubili, potěchu vašich očí a tužbu vašich duší. Až vaši synové a dcery, které jste po sobě nechali, padnou za oběť meči, ²² budete dělat to, co já: žádný závoj přes obličej, žádný smuteční chléb, ²³ hlavy pokryté jako obvykle a na nohou střevíce. Žádné truchlení, žádný pláč. Budete jen skomírat ve svých vinách a mezi sebou naříkat. ²⁴ Ezechiel se vám stane znamením. Přesně co dělá on, budete dělat i vy. Až to přijde, poznáte, že já jsem Panovník Hospodin. ²⁵ Poslouchej, synu člověčí. V den, kdy je zbavím jejich pevnosti, jejich radosti a chlouby, potěchy jejich očí a tužby jejich duší, vezmu jim také syny a dcery. ²⁶ V ten den za tebou přijde uprchlík, aby ti to oznámil. ²⁷ V den, kdy se s ním setkáš, se ti otevrou ústa a budeš s ním moci hovořit. Promluvíš a přestaneš být němý. Tak se jim staneš znamením, aby poznali, že já jsem Hospodin.“

25 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, obrať se proti Amoncům a prorokuj proti nim. ³ Řekni: Slyšte, Amonci, slovo Panovníka Hospodina! Tak praví Panovník Hospodin — Protože jsi volal ‘Hohó!’ nad mou svatyní, když byla znesvěcena, a nad izraelskou zemí, když byla zpusťována, a nad domem Judy, když šli do vyhnanství, ⁴ proto tě teď vydám do vlastnictví kmenům z východu. Utáboří se u tebe a postaví si tam příbytky, tvou úrodu ti snědí a mléko vypijí. ⁵ Z Raby udělám velbloudí pastviště a z kraje Amonců pastvinu pro ovce. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. ⁶ Tak praví Panovník Hospodin: Protože jsi tleskal a dupal a s takovou chutí se zlomyslně radoval nad izraelskou zemí, ⁷ proto teď na tebe vztáhnu ruku a dám tě za kořist národům. Vymýtím tě mezi národy a vyhledám tě mezi zeměmi. Až tě vyhubím, poznáš, že já jsem Hospodin.“ ⁸ „Tak praví Panovník Hospodin: Protože Moáb a Seír říkají: ‘Dům Judy je přece stejný jako všechny národy,’ ⁹ proto teď zpřístupním moábské srázy počínaje chloubou země, hraničními městy Bet-ješimot, Baal-meon a Kiriatajim. ¹⁰ Vydám je spolu s Amonci do vlastnictví kmenům z východu, takže po Amoncích nezbude mezi národy ani památky. ¹¹ Až v Moábu vykonám své rozsudky, poznají, že já jsem Hospodin.“ ¹² „Tak praví Panovník Hospodin: Protože se Edom tolik mstil domu Judy a velice se tou pomstou provinil, ¹³ proto tak praví Panovník Hospodin: Vztáhnu svou ruku na Edom, vyhledám z něj lidi i dobytek a obrátím jej v sutiny. Od Temanů až k Dedanu budou padat mečem. ¹⁴ Pomstím se na Edomu skrze Izrael, svůj lid, který dá Edomu pocítit můj hněv a rozhořčení. Tehdy poznají mou pomstu, praví Panovník Hospodin.“ ¹⁵ „Tak praví Panovník Hospodin: Protože se Filištiní tolik mstili, protože se s chutí zlomyslně mstili a s odvěkou nenávisť hubili, ¹⁶ proto tak praví Panovník Hospodin: Napřáhuji ruku proti Filištinům. Vyhledám ty Krétany, vyhubím zbytky obyvatel pobřeží. ¹⁷ Strašlivě se na nich pomstím, až je potrestám ve svém rozhořčení. Až jim dám pocítit svoji pomstu, poznají, že já jsem Hospodin.“

26 Jedenáctého měsíce dvanáctého roku, hned prvního dne toho měsíce, jsem dostal slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, protože Týr nad Jeruzalémem volal, ‘Hohó, brána národů je rozražena, otevřela se mi

dokořán, zbohatnu na tom, že je zničena,³ proto tak praví Panovník Hospodin: Týre, já jsem proti tobě! Jako moře žene své vlny, přizenu na tebe mnohé národy.⁴ Hradby Týru budou zbořeny a jeho věže strženy; vymetu z něj všechnu zeminu a nechám z něj jen holou skálu.⁵ Stane se ostrůvkem v moři, místem k sušení sítí! Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin. Stane se kořistí pro národy⁶ a jeho osady na pevnině budou vyvražděny mečem. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.⁷ Tak praví Panovník Hospodin: Hle — přivádím na Týr od severu Nabukadnezara, krále Babylonu, krále králů, s koni, vozy, jezci a s nesčetnými vojsky.⁸ Tvé osady na pevnině vyvraždí mečem, postaví proti tobě obléhací val, navrší k tobě násep a zvedne proti tobě štít.⁹ Udeří na tvé hradby beranidly a tvé bašty zboří svými zbraněmi.¹⁰ Pokryje tě prach zvířený množstvím jeho koní a tvé hradby se budou třást rachotem jeho jízdy, kol a vozů, až přitáhne do tvých bran, jako se táhne do poraženého města.¹¹ Kopyty svých koní zdupá všechny tvé ulice. Vyvraždí tvůj lid mečem a tvé mocné sloupy se zhroutí na zem.¹² Vyplení tvé bohatství, ukořistí tvé zboží, tvé hradby prolomí, tvé skvostné domy zboří a tvé kamení, dříví i sutiny naházejí do vody.¹³ Tvé zvučné písně umlčím a hlas tvé citery už nikdy nezazní.¹⁴ Nechám z tebe jen holou skálu, staneš se místem, kde se suší sítě. Už nikdy nebudeš vystavěno! To říkám já Hospodin, praví Panovník Hospodin.¹⁵ Tak praví Panovník Hospodin: Týre, celé pobřeží se bude třást rachotem tvého pádu a sténáním tvých zraněných v tom hrozném vraždění.¹⁶ Všichni vládci moří sestoupí ze svých trůnů, odloží pláště, s vlečou si zdobné šaty a přikrytí hrůzou usednou na zemi, kde se budou třást bez ustání hrůzou nad tebou.¹⁷ Tehdy ti zazpívají tento žalozpěv: Ach, jak jsi zhynulo, obydlí mezi moři, proslulé město, kdysi moři vládnoucí! Se všemi, kdo v tobě bydleli, jste šířili hrůzu všude v okolí.¹⁸ Teď se však chvěje celé pobřeží v den tvého zániku, děs jímá mořské ostrovy — už nejsi tu!¹⁹ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Až tě učiním městem opuštěným, jako jsou města, kde se nebydlí, až se nad tebou zavře hlubina a mocné vody tě přikryjí,²⁰ tehdy tě srazím jako mrtvolu do jámy k těm, kdo už dávno zesnuli. Nechám tě bydlet hluboko v podsvětí mezi pradávnými troskami spolu s těmi, kdo klesli do jámy. Nebudeš už obydleno, neobstojíš na zemi mezi živými!²¹ Učiním tě odstrašujícím znamením a zanikneš. Budou tě hledat, ale nikdo nikdy už tě nenajde, praví Panovník Hospodin.“

27 Dostal jsem slovo Hospodinovo:² „Synu člověčí, zazpívej žalozpěv nad Týrem.³ Řekni té bráně mořských cest, obchodníci s mnoha národy za mořem: Tak praví Panovník Hospodin. Říkal jsi, Týre: ‘Jsem dokonale v kráse!’⁴ Tvé panství sahá daleko do moře, dokonale krásně jsi vystavěn.⁵ Tvá prkna vyrobili z hermonských cypřišů, na tvůj stěžeň vzali cedr z Libanonu,⁶ tvá vesla zhotovili z bášanských dubů, z kyperských jedlí a slonoviny udělali palubu.⁷ Plachtu máš z pestrého kmentu z Egypta, slouží ti jako zástava, purpur a šarlat tě přikrývá z břehů elišského ostrova.⁸ Sidonci a Arvaďané jsou tví veslaři, mořští vlci z Týru tví kormidelníci.⁹ Z Byblosu máš zkušené řemeslníky, aby opravovali tvé trhliny. Všechny mořské lodi a jejich posádky kotví u tebe, aby tvé zboží nabrali.¹⁰ Válečníci z Persie, Lydie i Libye bojují za tebe. Svě štíty a prilby zavěsili na tobě, aby přispěli ke tvé nádheře.¹¹ Muži z Arvadu a Kilikie stojí dokola na tvých zdech, tvé bašty střeží Gamadáné. Svě pavězy zavěsili na tvých zdech ke tvé dokonalé kráse.¹² Taršiš s tebou vede obchody kvůli množství tvého bohatství; za tvé zboží nabízí stříbro, železo, olovo a cín.¹³ Řecko, Tubal i Mešek s tebou obchodují; za tvé zboží platí otroky a bronzovými nástroji.¹⁴ Bet-togarma nabízí za tvé zboží koně, spřežení a mezky.¹⁵ Rhodští muži s tebou obchodují, tvými zákazníky jsou mnohé ostrovy; platí ti ebenovým dřevem a sloními kly.¹⁶ Aram s tebou vede obchody kvůli množství tvého zboží; platí ti tyrkysem, purpurem, vyšívanými látkami, kmentem, korály a rubíny.¹⁷ Juda a Izrael s tebou obchodují; za tvé zboží platí minítským obilím, prosem, medem, olejem a balzámy.¹⁸ Damašek s tebou vede obchody kvůli množství tvého zboží a všelijakého bohatství; nabízí chelbonské víno, sacharskou vlnu¹⁹ a sudy vína z Uzalu nabízí výměnou za tvé zboží; platí i kovaným železem, kasií a skořicí.²⁰ Dedan s tebou obchoduje sedlovými pokrývkami pro jízdu.²¹ Arabové a všichni kedarští princové jsou tvými zákazníky; platí ti jehňaty, kozly a berany.²² Kupci ze Sáby a Raemy s tebou obchodují; za tvé zboží platí zlatem, drahokamy a nejvzácnějšími balzámy.²³ Cháran, Kanne, Eden i kupci ze Sáby, Asýrie a Kilmadu s tebou vedou obchody;²⁴ obchodují s tebou vzácnými látkami, purpurovými plášti s vyšívkami, pestrými koberci a pevně tkanými šňůrami.²⁵ Zamořské lodi tvé zboží převázejí, uprostřed moře jsi plně naložen.²⁶ Na hlubinu zavezli tě tvoji veslaři, uprostřed moře budeš východním větrem roztříštěn!²⁷ Tvé jmění, zboží i zásoby, tví lodníci i kormidelníci, ti, kdo opravují tvé trhliny, všichni tví obchodníci a vojáci, všichni ti, kdo k tobě patřili, se vprostřed moře utopí v den tvé záhuby.²⁸ I břehy pevniny se zachvějí, až tví námořníci spustí křik.²⁹ Všichni veslaři své lodě opustí, lodníci i všichni kormidelníci stanou na zemi.³⁰ Hlasitě se dají do křiku, hořce zaúpějí nad tebou, prachem si hlavu posypou, svíjet se budou v popelu.³¹ Ve smutku nad tebou si vyholí hlavu a pytloučinou se oblečou, s hořkostí budou plakat nad tebou a trpce se dají do křiku.³² Spustí nad tebou truchlivý žalozpěv a zazpívají o tobě: ‘Kdo byl kdy Týru podobný, zničenému uprostřed moří?’³³ Když vykládali tvé zboží ze zamoří, sytil jsi mnohé národy; množstvím tvého přepychového zboží králové země bohatli.³⁴ Teď tvůj vrak leží na dně moří; tvé zboží i všichni, kdo k tobě patřili, klesli do

hlubin. ³⁵ Všichni obyvatelé pobřeží jsou z tebe zděšeni, jejich králové se chvějí strachy se zkrivenými tvářemi. ³⁶ Obchodníci mezi národy nad tebou jenom zasyčí. Budeš odstrašujícím znamením — zanikneš navěky!“

28 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, řekni vládci Týru: Tak praví Panovník Hospodin — Ve svojí pýše říkáš si: ‘Já jsem bůh! Zaujímám božský trůn uprostřed moří.’ Přitom jsi člověk, žádný bůh, i když si myslíš, jak jsi božský. ³ Zřejmě jsi moudřejší než Daniel a žádné tajemství ti není záhadné. ⁴ Moudrostí a poznáním jsi získal bohatství, zlatem a stříbrem sis truhly naplnil. ⁵ V obchodování jsi byl tak šikovný, že jsi své jmění rozmnožil, a kvůli všemu tomu bohatství zpychl jsi. ⁶ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože si myslíš, jak jsi božský, ⁷ hle — přivedu na tebe cizáky, ty nejukrutnější pohany. Vytasí meče proti tvé skvělé moudrosti, tu tvoji nádheru ti znesvěti. ⁸ Nakonec tě srazí do jámy, zahyneš hroznou smrtí uprostřed moří. ⁹ Budeš pak ještě říkat: ‘Já jsem bůh’ tváří v tvář svým katům? Budeš jen člověk, žádný bůh, až padneš do rukou svých katů. ¹⁰ Zahyneš smrtí neobřezanců, rukama cizáků! Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin.“ ¹¹ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹² „Synu člověčí, zpívej žalozpěv nad králem Týru a řekni mu — Tak praví Panovník Hospodin: Byl jsi pečeti dokonalosti, plný moudrosti a dokonale krásný. ¹³ Byl jsi v Edenu, Boží zahradě, všemi drahokamy ozdoben — rubínem, topasem a jaspisem, chrysolitem, onyxem a berylem, safírem, tyrkysem a smaragdem — to vše krásně osazené ve zlatě klenotnickým dílem tepaném, to vše připravené pro tebe v den, kdy jsi byl stvořen. ¹⁴ Byl jsi pomazaným cherubem, určil jsem tě za ochránce. Byl jsi na Boží svaté hoře, mezi žhoucími kameny ses procházel. ¹⁵ Byl jsi dokonalý na cestách svých ode dne svého stvoření — než jsi byl shledán zlým. ¹⁶ Kvůli množství tvého obchodování se tvé nitro naplnilo krutostí a zhřešil jsi. Proto jsem tě vykázal z Boží hory, cherube ochránce, tebe jsem zapudil z tvého místa mezi žhoucími kameny! ¹⁷ Kvůli své kráse zpychl jsi, kvůli své nádhře jsi moudrost zahodil. Proto jsem tě tedy srazil k zemi, před očima králů, aby tě viděli. ¹⁸ Kvůli tomu, že máš tolik vin, že jsi vlastní svatyně znesvětil svými špinavými obchody, vyvedl jsem z tebe plameny, aby tě strávily. Nechal jsem z tebe jen popel na zemi, před očima všech, kdo tě viděli. ¹⁹ Všichni, kdo tě znali mezi národy, jsou z tebe zděšeni. Jsi odstrašujícím znamením — zanikl jsi navěky!“ ²⁰ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²¹ „Synu člověčí, obrať se proti Sidonu. Prorokuj proti němu ²² a řekni — Tak praví Panovník Hospodin: Sidone, já jsem proti tobě a na tobě se oslavím! Poznají, že já jsem Hospodin, až v něm vykonám své rozsudky, až v něm dostojím své svatosti. ²³ Raním to město morem, na jeho ulicích bude krev, budou v něm padat mrtvolky, kolem dokola meč je obklíčí — a poznají, že já jsem Hospodin! ²⁴ Dům Izraele už nebude obklopen zlomyslnými sousedy, kteří jej bodají jako trní a píchají jako bodláčí. Tehdy poznají, že já jsem Panovník Hospodin. ²⁵ Tak praví Panovník Hospodin: Až shromáždím celý dům Izraele z národů, mezi něž byli rozptýleni, prokážu na nich svou svatost před očima pohanů. Tehdy pak budou bydlet ve své zemi, kterou jsem dal svému služebníkovi Jákobovi. ²⁶ Budou v ní bydlet bezpečně, budou si stavět domy a sázet vinice. Budou žít v bezpečí, až vykonám své rozsudky nad všemi zlomyslnými sousedy v jejich okolí. A tehdy poznají, že já jsem jejich Bůh, Hospodin.“

29 Dvanáctého dne desátého měsíce desátého roku jsem dostal slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, obrať se proti faraonovi, králi Egypta, a prorokuj proti němu i celém Egyptu. ³ Řekni mu: Tak praví Panovník Hospodin — Já jsem proti tobě, faraone, králi egyptský, obludný krokodýle rozvalený u řeky! Říkáš si: ‘Mně patří Nil, pro sebe jsem ho učinil.’ ⁴ Já ti však do čelistí vrazím háky a ty tvé nilské ryby nechám přichytit na tvé šupiny. Vytáhnu tě z tvého místa u řeky i se všemi tvými nilskými rybami, které se přichytily na tvé šupiny. ⁵ Pohodím tě pak na poušti i se všemi tvými nilskými rybami. Budeš ležet jen tak na zemi, neseberou tě, aby tě pohřbili. Dám tě za potravu divé zvěři i ptákům na nebi! ⁶ Tak všichni obyvatelé Egypta poznají, že já jsem Hospodin. Pro dům Izraele jsi byl jen rákosovou holí. ⁷ Jakmile se tě rukou chopili, praskl jsi a bodl je až do podpaží. Jakmile se o tebe opřeli, zlomil ses, až jsi jim kyčle vykloubil. ⁸ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle, přivedu na tebe meč a vyhladím z tebe lidi i dobytek. ⁹ Až z Egypta zbudou jen pusté trosky, poznají, že já jsem Hospodin. Říkal jsi: ‘Mně patří Nil, já jsem ho učinil,’ ¹⁰ a proto jsem teď proti tobě i proti té tvé řece. Z Egypta nechám jen pusté trosky, zpustošený kraj od Migdolu po Asuán, až po habešskou hranici. ¹¹ Neprojde tudy lidská noha, dokonce ani noha zvířete a nebude se tam bydlet po čtyřicet let. ¹² Udělám z Egypta tu nejpustější ze všech zpustošených zemí a její města budou po čtyřicet let ta nejzbořenější ze všech měst. Rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpráším je po zemích. ¹³ Avšak toto praví Panovník Hospodin: Až těch čtyřicet let uplyne, shromáždím Egyptany z národů, mezi něž byli rozptýleni. ¹⁴ Přivedu Egyptany zpět ze zajetí a navrátím je do Horního Egypta, do země, odkud pocházejí, a stanou se tam bezvýznamným královstvím. ¹⁵ Bude bezvýznamnější než ostatní království a nebude se už vyvyšovat nad jiné národy. Udělám je tak nepatrnými, aby už nevládli nad národy. ¹⁶ Egypt už nebude pro dům Izraele nadějí, ale připomínkou

viny, že se obraceli za nimi. Tehdy poznají, že já jsem Panovník Hospodin.“¹⁷ Prvního dne prvního měsíce sedmadvacátého roku jsem dostal slovo Hospodinovo:¹⁸ „Synu člověčí, babylonský král Nabukadnezar při tažení proti Týru uložil svému vojsku tak těžkou službu, až měli všichni hlavy odřené a rozlámaná ramena. On ani jeho vojsko však za to tažení nezískali z Týru žádnou odměnu.“¹⁹ Proto tak praví Panovník Hospodin: Hle — dávám babylonskému králi Nabukadnezarovi Egypt! Ať si odnese jeho bohatství, ať rabuje a plení, aby odměnil své vojáky.²⁰ Odměnou za jeho služby, za to, co pro mě udělali, mu dávám Egypt, praví Panovník Hospodin.²¹ V onen den obdařím dům Izraele silou a tobě umožním mluvit mezi nimi otevřeně. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

30 Dostal jsem slovo Hospodinovo:² „Prorokuj, synu člověčí. Řekni: Tak praví Panovník Hospodin — Kvílejte: ‘Ach ten den!’³ Neboť je blízko onen den, Hospodinův den blíží se. Den zahalený oblaky — přichází čas pro národy!⁴ Na Egypt přijde meč a úzkost na Habeš. Až budou v Egyptě padat mrtvoly, poberou jeho bohatství a zboří jeho základy.⁵ Habeš i Libye, Lydie i celá Arábie, Kub i lid spojenecké země, ti všichni padnou mečem spolu s Egyptem.⁶ Tak praví Hospodin: Padnou pomocníci Egypta, jeho pyšná moc se zhroutí. Od Migdolu až po Asuán budou mečem koseni, praví Panovník Hospodin!⁷ Egypt bude nejpustější ze všech zpusťšených zemí a jeho města budou nejzbořenější ze všech měst.⁸ Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, až v Egyptě zapálím oheň a jeho spojenci budou zničeni.⁹ V onen den ode mě vyrazí poslové na lodích, aby vyplašili Habešany z jejich bezpečí. V den Egypta budou sevřeni úzkostí. Hle — už to přichází!¹⁰ Tak praví Panovník Hospodin: Skrze babylonského krále Nabukadnezara skoncuji s egyptskými hordami.¹¹ On a jeho vojsko, nejukrutnější z pohanů, budou posláni vyplenit zemi. Vytasí meče na Egypt a naplní tu zemi padlými.¹² Tehdy vysuším vody Nilu a prodám tu zemi zloduchům. Tu zemi i všechno v ní zpusťším rukou cizáků. To říkám já Hospodin.¹³ Tak praví Panovník Hospodin: Vymýtím hnusné modly a s memfiskými bůžky skoncuji. V Egyptě už nikdy nepovstane vládce a já naplním egyptskou zem strachem.¹⁴ Zpusťším Horní Egypt, vypálím Soan a v Thébách vykonám své rozsudky.¹⁵ Na Pelusium, egyptskou pevnost, vylíji svůj hněv a thébské hordy vyhladím.¹⁶ Zažehnu v Egyptě takový oheň, že se Pelusium bude svíjet v bolestech, Théby budou vzaty útokem a Memfis sevřou nepřátelé za bílého dne.¹⁷ Mládenci z Heliopole a Bubastis padnou mečem a dívky půjdou do zajetí.¹⁸ V Dafné nastane temný den, až tam rozlámu egyptské jho a skončí tam jeho pyšná moc. To město tehdy přikryjí mraky a jeho dcery půjdou do zajetí.¹⁹ Vykonám v Egyptě své rozsudky a poznají, že já jsem Hospodin.“²⁰ Sedmého dne prvního měsíce jedenáctého roku jsem dostal slovo Hospodinovo:²¹ „Synu člověčí, přerazil jsem paži faraona, krále Egypta. Vidiš? Není ovázána ani léčena, nedostal dlahu ani žádný převaz, aby měl znovu sílu třítat meč.“²² Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Hle — jsem proti faraonovi, králi Egypta! Přerazím mu obě paže, tu zdravou i tu zlomenou, a vyrazím mu z ruky meč.²³ Rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpraším je po zemích.²⁴ Paže babylonského krále posílím a svůj vlastní meč mu vložím do ruky, ale faraonovy paže zpřerážím, takže před ním bude sténat, jako sténají ranění.²⁵ Paže babylonského krále posílím, ale faraonovy paže budou svěšeny. Tak poznají, že já jsem Hospodin, až vložím svůj meč babylonskému králi do ruky a on jej napřáhne na Egypt.²⁶ Až rozptýlím Egyptany mezi národy a rozpraším je po zemích, poznají, že já jsem Hospodin.“

31 Prvního dne třetího měsíce jedenáctého roku jsem dostal slovo Hospodinovo:² „Synu člověčí, řekni faraonovi, králi Egypta, a jeho hordám: Kdo se ti může vznešeností vyrovnat?³ Hle, Asýrie byla jak cedr v Libanonu s krásnými větvemi a stinnou korunou, cedr neobyčejného vzrůstu se špicí sahající k oblakům.⁴ Vody mu daly jeho vzrůst, tyčil se díky hlubokým pramenům proudícím kolem jeho kořenů dál k ostatním stromům v okolí.⁵ Takto se tyčil do výšky nad všechny stromy v okolí. Měl větvi stále víc a víc, jeho ratolesti rostly do délky, díky množství vláhy košatil.⁶ Všichni ptáci hníždili v jeho koruně, pod jeho větvemi rodila všechna zvěř, v jeho stínu žily všechny mocné národy.⁷ Svou velikostí byl nádherný a svými dlouhými větvemi, protože zapouštěl kořeny až k vodám vydatným.⁸ Ani cedry v Boží zahradě nebyly jemu naroveň; jeho větvím se nerovnaly ani cypřiše, platany nepředčily jeho haluze; žádný strom v Boží zahradě mu nebyl krásou podoben.⁹ Udělal jsem ho nádherně, tak bohatým na větve; celý Eden mu mohl závidět — všechny stromy v Boží zahradě!¹⁰ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Protože se tyčil tak vysoko a špicí sahal až k oblakům, takže jeho srdce tou výškou zpsychlo,¹¹ vydám jej do rukou vůdce národů, aby s ním naložil, jak si za svou špatnost zaslouží. Zavrhl jsem ho¹² a cizáci, ti nejukrutnější mezi pohany, jej porazili a nechali ho být. Jeho větve padly na hory i všechna údolí, jeho haluze leží polámané ve všech roklicích na zemi. Všechny národy země opustily jeho stín a nechaly ho být.¹³ Na jeho padlém kmeni hnízdí všelijací ptáci a mezi jeho větvemi je všelijaká zvěř.¹⁴ To proto, aby se už žádné stromy u vody takto netyčily do výšky, aby svou špicí nesahaly k oblakům a ve své pýše se nestavěly nad ostatní stromy napájené vodami. Jeden jak druhý přece musí umřít

— směřují pod zem mezi smrtelníky, kteří sestupují do jámy. ¹⁵ Tak praví Panovník Hospodin: V den, kdy sestoupil do podsvětí, zahalil jsem hlubinu smutkem nad ním; zadržel jsem její prameny, až se ty vydatné vody zastavily. I Libanon jsem kvůli němu zachmuřil a všechny lesní stromy kvůli němu povadly. ¹⁶ Rachotem jeho pádu jsem rozechvěl národy, když jsem ho srazil do podsvětí k těm, kdo klesli do jámy. Pod zemí tehdy došly útěchy všechny stromy Edenu, ty nejlepší ze skvělých stromů napájených v Libanonu. ¹⁷ I ony totiž jako on sestoupily do podsvětí k mečem pobitým, stejně jako jeho spojenci žijící v jeho stínu mezi národy. ¹⁸ Který strom v Edenu se ti mohl slávou a vznešeností vyrovnat? Stejně jako ty edenské stromy však skončíš mezi neobřezanci dole pod zemí, ulehneš k mečem pobitým. Tak je tomu s faraonem a se všemi jeho hordami, praví Panovník Hospodin.“

32 Prvního dne dvanáctého měsíce dvanáctého roku jsem dostal slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, zpívej žalozpěv nad faraonem, králem Egypta, a řekni mu: Považuješ se za lva národů? Připomínáš spíš mořskou obludu! Brouzdáš se svými řekami, nohama plácáš do vody a čeříš bahno v potocích. ³ Tak praví Panovník Hospodin: Roztáhnu na tebe svoji síť a sejdou se mnohé národy, aby tě mou sítí vytáhly. ⁴ Pohořím tě pak na souši a budeš ležet jen tak na zemi. Přivedu na tebe veškeré ptáky a všechnu zvěř tebou nasytím. ⁵ Rozházím tvé maso po kopcích a tvou zdechlinou zaplním údolí. ⁶ Napojím zemi tvoji kaluží, tvá krev dosáhne až k pohořím, budou tě plné všechny rokliny! ⁷ Až zdechneš, nebe zakryjí a hvězdy na něm zatemním; slunce ukryjí za mraky a měsíc nevydá svůj svit. ⁸ Všechna světla, jež září na nebi, kvůli tobě zatemním a tvoji zem ponořím do tmy, praví Panovník Hospodin. ⁹ Mnohé národy znepokojím v srdci, až tvé kusy roznesu mezi pohany, do zemí, o nichž netušíš. ¹⁰ Mnohé národy tebou vyděším; jejich králům vstanou hrůzou vlasy, až jim zamávám mečem před tváří. Strachy o život se bude trást bez ustání jeden každý z nich v den tvé záhuby. ¹¹ Tak totiž praví Panovník Hospodin: Meč babylonského krále se chystá na tebe! ¹² Nechám tu tvoji hordu padnout mečem hrdinů — nejukrutnějších ze všech pohanů, kteří rozdrtí pýchu Egypta a celá jeho horda bude zničena. ¹³ Vyhubím i všechno jeho dobytek na březích velkých řek. Už je nerozčeří noha člověka, nezkalí je ani zvířecí kopyta. ¹⁴ Tehdy ty jejich vody ustálím a nechám je plynout podobné oleji, praví Panovník Hospodin. ¹⁵ Až Egypt zcela zpustoším a zbavím tu zemi všeho v ní, až pobiji všechny, kdo v ní bydleli, tehdy poznají, že já jsem Hospodin. ¹⁶ Toto je žalozpěv určený k truchlení. Ať jej zpívají dcery národů! Ať jej zpívají nad Egyptem a všemi jeho hordami, praví Panovník Hospodin.“ ¹⁷ Patnáctého dne téhož měsíce dvanáctého roku jsem dostal slovo Hospodinovo: ¹⁸ „Synu člověčí, truchli spolu s dcerami vznešených národů nad egyptskými hordami. Pošli je do podsvětí k těm, kdo klesli do jámy: ¹⁹ ‘Jsi snad lepší než ostatní? Dolů! K neobřezaným ulehni!’ ²⁰ Padnou uprostřed mečem pobitých. Meč je tasen; Egypt už odvádějí i se všemi jeho hordami. ²¹ Mocní hrdinové o něm a jeho spojencích promluví zprostřed záhrobí: ‘Už jsou dole! Ulehli k neobřezancům pobitým mečem!’ ²² Bude tam Asýrie a celá její armáda — jejich hroby všude dokola! Ti všichni padli a mečem pobiti ²³ pohřbeni byli do jámy nehlubší. Kolem jejího hrobu všude dokola leží její armáda. Ti, kdo šířili hrůzu v zemi živých, padli, mečem pobiti. ²⁴ Bude tam Elam a celá jeho horda — kolem jeho hrobu všude dokola! Ti všichni padli a mečem pobiti sestoupili neobřezaní do podsvětí. Ti, kdo šířili hrůzu v zemi živých, teď snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy. ²⁵ Ustlali mu lůžko mezi padlými — celá jeho horda má hroby všude dokola! Všichni ti neobřezanci byli mečem pobiti, protože šířili hrůzu v zemi živých, a tak teď snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy. Jsou uloženi mezi padlými. ²⁶ Bude tam i Mešek, Tubal a celá jeho horda — jejich hroby všude dokola! Všichni ti neobřezanci byli mečem pobiti, protože šířili hrůzu v zemi živých. ²⁷ Neleží ale mezi dávnými hrdiny, kteří sestoupili do podsvětí ve válečné zbroji, s hlavou položenou na meči a se štítem, jenž přikrýval jejich kosti tenkrát, když se země živých děsila před těmi hrdiny. ²⁸ Ty však budeš ležet zmračen mezi neobřezanci pobitými mečem. ²⁹ Bude tam i Edom se svými králi a knížaty. I přes svou udatnost byli uloženi k mečem pobitým. I oni leží s neobřezanci, s těmi, kdo klesli do jámy. ³⁰ Budou tam všichni severní vladaři spolu se všemi Sidonci. Přes hrůzu, již budili svou udatností, sestoupili i oni s hanbou k pobitým. Teď leží neobřezaní mezi mečem padlými a snášejí hanbu s těmi, kdo klesli do jámy. ³¹ Až je farao s celým svým vojskem uvidí, dojde útěchy nad všemi svými hordami pobitými mečem, praví Panovník Hospodin. ³² Pustím totiž svou hrůzu do země živých a farao se všemi svými hordami bude položen mezi neobřezance padlé mečem, praví Panovník Hospodin.“

33 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, promluv ke svým krajanům a řekni jim: Když přivedu na některou zemi meč, lid té země ze svého středu vybere jednoho muže a ustanoví si ho za strážce. ³ Jakmile uvidí, že na tu zem jde meč, zatroubí na polnici a všechny varuje. ⁴ Když někdo uslyší zvuk polnice, ale nedá na varování a ten meč přijde a zabije ho, jeho krev padne na jeho hlavu. ⁵ Slyšel zvuk polnice, ale nedal na varování — jeho krev padne na něj. Kdyby dal na varování, mohl se zachránit. ⁶ Pokud však strážce uvidí, že

jde meč, ale nezatroubí na polnici, aby lid varoval, a meč přijde a někoho z nich zabije, pak takový zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti toho strážce. ⁷ Synu člověčí, ustanovil jsem tě strážcem domu Izraele. Jakmile uslyšíš slovo z mých úst, vyříd' jim mé varování. ⁸ Když řeknu ničemovi: 'Ničemo, musíš zemřít,' ale ty nepromluvíš, abys toho ničemu varoval před jeho cestou — pak ten ničema zemře za své viny, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti tebe. ⁹ Pokud jsi však ničemu varoval, ať se odvrátí od své cesty, ale on se od ní neodvrátil — pak zemře za své viny, ale ty se zachráníš. ¹⁰ Synu člověčí, řekni domu Izraele — Mluvte takto: 'Naše přestupky a hříchy na nás doléhají a skomíráme kvůli nim. Jak bychom mohli žít?' ¹¹ Řekni jim: Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, nemám zalíbení ve smrti ničemy. Chci raději, aby se ničema od své cesty odvrátil a žil! Odvrátte se, odvrátte se od svých zlých cest! Proč máte umírat, dome Izraele? ¹² Synu člověčí, řekni svým krajanům: Jakmile se spravedlivý vzbouří, jeho spravedlnost ho nezachrání. Jakmile se ničema odvrátí od své ničemnosti, jeho ničemnost ho nezničí. Jakmile spravedlivý začne hřešit, nebude už moci žít ze své spravedlnosti. ¹³ Řeknu-li spravedlivému: 'Jistěže budeš žít,' a on začne spoléhat na svou spravedlnost a páchat bezprávi, žádné jeho spravedlivé skutky už nebudou vzpomenuy. Zemře kvůli bezprávi, jehož se dopustil. ¹⁴ Řeknu-li ničemovi: 'Musíš zemřít,' a on se od svého hříchu odvrátí a začne jednat poctivě a spravedlivě, ¹⁵ takže ten ničema vrátí, co vzal do zástavy, nahradí, co uloupil, začne se řídit životodárnými pravidly a přestane páchat bezprávi — takový nezemře, takový jistě bude žít. ¹⁶ Žádné hříchy, jichž se dopustil, mu nebudou připomínány. Jednal poctivě a spravedlivě — jistěže bude žít. ¹⁷ Tví krajané ale říkají: 'Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.' Jsou to však oni, kdo je vrtkavý ve svém jednání! ¹⁸ Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a páchá bezprávi, musí kvůli tomu zemřít. ¹⁹ Když se ničema odvrátí od své ničemnosti a jedná poctivě a spravedlivě, smí díky tomu žít. ²⁰ Vy ale říkáte: 'Hospodin je ve svém jednání vrtkavý.' Budu vás soudit, dome Izraele, každého podle jeho jednání! ²¹ Pátého dne desátého měsíce dvanáctého roku našeho vyhnanství ke mně přišel uprchlík z Jeruzaléma se slovy: „Město padlo!“ ²² Večer před jeho příchodem na mně spočinula ruka Hospodinova, a než ke mně ten uprchlík ráno přišel, Hospodin mi otevřel ústa. Má ústa se otevřela a přestal jsem být němý. ²³ Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²⁴ „Synu člověčí! Obyvatelé rozvalin v izraelské zemi říkají: 'Abraham byl sám a získal tuto zemi. Nás je mnoho a ta země nám patří!' ²⁵ Nuže, řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin: Jíte maso s krví, vzhlížíte ke svým hnusným modlám, proléváte krev, a ještě chcete vládnout zemi? ²⁶ Spoléháte se na svůj meč, pácháte ohavnost, kdekdo przní manželku svého bližního, a ještě chcete vládnout zemi? ²⁷ Řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin: Jakože jsem živ, ti, kdo jsou v rozvalinách, padnou mečem; ty, kdo jsou na venkově, dám za potravu zvěři a ti, kdo se opevnili ve skalách a jeskyních, pomřou morem. ²⁸ Obrátím tu zem v nejpustější pustinu a její pyšná moc tehdy skončí. Izraelské hory natolik zpustnou, že tudy nikdo ani nepůjde. ²⁹ Obrátím tu zem v nejpustější pustinu kvůli všem ohavnostem, které páchali, a tehdy poznají, že já jsem Hospodin. ³⁰ Synu člověčí! Tví krajané si o tobě povídají mezi zdmi i u dveří a jedni druhým říkají: 'Pojďte, poslechneme si, jaké slovo přišlo od Hospodina.' ³¹ Přichází jich k tobě celé zástupy a sedají si před tebou jako můj lid, aby si poslechli tvá slova, ale nejednají podle nich. Ústa mají plná vroucí lásky, v srdci však následují mrzký zisk. ³² Nejsi pro ně víc než zpěvák milostných písní, co umí krásně zpívat a pěkně hrát; vyslechnou si tvá slova, ale nejednají podle nich. ³³ Až to však přijde — a hle, už to přichází — tehdy poznají, že měli mezi sebou proroka.“

34 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ² „Synu člověčí, prorokuj proti pastýřům Izraele. Prorokuj a řekni těm pastýřům — Tak praví Panovník Hospodin: Běda vám, pastýři Izraele, kteří pasete sami sebe! Nemají se snad pastýři starat o ovce? ³ Tvaroh jíte, vlnou se oblékáte, vykrmené kusy zabíjíte, ale o ovce se nestaráte. ⁴ Nemohoucí neposilujete, nemocné neléčíte, zraněné neovazujete, zaběhlé nepřivádíte zpět, ztracené nehledáte, ale surově a krutě nad nimi panujete. ⁵ Rozutekly se, protože neměly pastýře, a staly se potravou kdejaké divé zvěře. Rozutekly se - ⁶ mé ovce bloudí po všech kopcích, po každém vyšším návrší. Mé ovce jsou rozptýleny po vší zemi a nikdo je nehledá, nikdo nejde za nimi. ⁷ Proto, pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: ⁸ Jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin — Protože se mé ovce bez pastýře staly kořistí a potravou kdejaké divé zvěře a protože mí pastýři nehledají mé ovce, ale starají se sami o sebe, a nikoli o mé ovce, ⁹ proto, vy pastýři, slyšte slovo Hospodinovo. ¹⁰ Tak praví Panovník Hospodin: Hle — jsem proti těm pastýřům! Budu je volat k odpovědnosti za své ovce a už je nenechám dělat pastýře, takže se ti pastýři už nebudou moci starat sami o sebe. Vyrvu jim své ovce ze chřtánu; už se jimi živit nebudou! ¹¹ Ano, tak praví Panovník Hospodin: Hle — já sám půjdu hledat své ovce a najdu je. ¹² Jako pastýř shledává své stádo, když se mu ovce zatoulaly, tak vyhledám své ovce a vysvobodím je ze všech míst, kam byly rozptýleny v onen temný a chmurný den. ¹³ Vyvedu je z národů, shromáždím je ze zemí a přivedu je zpátky do vlasti. Budu je pást na izraelských horách, při potocích a u všech osad v jejich zemi. ¹⁴ Budu je pást na dobrých pastvinách. Na výšinách izraelských hor pro ně bude pastva, tam budou odpočívat na krásných loukách a pást se na vydatných pastvinách v izraelských horách. ¹⁵ Svě ovce budu pást já sám a nechám je odpočívat, praví Panovník

*Ohlédnou-li se zpět a na ně vzpomenu si,
jak se mi hnusily a dosud se mi hnusí
ty duše blátivé, ty duše jako z těsta,
jež zhněte každý den a zvrábí každá cesta
té beztvarosti, jež tvar každý přijme!
A posléz v popředí je vždycky uvidíme:
lidi, jichž charakter je nemít charakteru,
přítakavače dne, přísluhovače směrů,
mimikery osudu, jež vždy se přizpůsobí,
ty smutné hrdiny přespříliš smutné doby!
Oh, uctívači každé nové modly,
ohlédnou-li se zpět, jak těžko jsme se shodli,
jak těžko bývalo, jak těžko v zemi jest,
kde nikdo nevede a každý se dá vést!*

Viktor Dyk

Hospodin. ¹⁶Ztracenou vyhledám, zaběhlou přivedu, zraněnou ovážu, nemocnou posílím, ale tučnou a silnou zahubím. Budu je pást ve spravedlnosti. ¹⁷Vám, svým ovcím, pak Panovník Hospodin praví: Hle — budu soudit mezi jednotlivými ovcemi a mezi kozly a berany. ¹⁸Nestačí vám pást se na dobrých pastvinách? To musíte zbytek pastvin podupat? Nestačí vám pít průzračnou vodu? Musíte tu zbývající kalit nohama? ¹⁹To se mé ovce musí pást na tom, co jste zdupali, a pít, co jste nohama zkalili? ²⁰Nuže, Panovník Hospodin jim praví: Hle — já sám budu soudit mezi vykrmenými a hubenými ovcemi. ²¹Protože se tlačíte boky i rameny a svými rohy trkáte všechny nemohoucí, až jste je odehnali pryč, ²²proto své ovce zachráním, aby už nebyly za kořist. Budu soudit mezi jednotlivými ovcemi. ²³Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást — svého služebníka Davida. On bude jejich pastýřem a bude se o ně starat. ²⁴Já Hospodin budu jejich Bohem a můj služebník David bude mezi nimi vůdcem. To říkám já Hospodin. ²⁵Uzavřu s nimi smlouvu pokoje a odstraním z jejich země dravou zvěř, takže budou i na pustině bydlet v bezpečí a spát i po lesích. ²⁶Učiním je i celé okolí své hory požehnaním. V patřičný čas jim sešlu déšť; požehnaní bude pršet jako průtrž! ²⁷Stromy v sadu vydají ovoce, země vydá úrodu a budou žít ve své vlasti v bezpečí. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, až rozlámu jejich jho na kusy a vysvobodím je z moci těch, kdo je drželi v otroctví. ²⁸Už nebudou kořistí pro pohany, nebudou potravou divé zvěři. Budou žít v bezpečí a nikdo je nevydělá. ²⁹Způsobím, že jejich setba slavně poroste. Nebudou už v té zemi trpět hladem a nebudou už snášet posměch pohanů. ³⁰Tehdy poznají, že já Hospodin, jejich Bůh, jsem s nimi a že oni, dům Izraele, jsou můj lid, praví Panovník Hospodin. ³¹Vy jste mé ovce — lidské ovce na mé pastvině — a já jsem váš Bůh, praví Panovník Hospodin.“

35 Dostal jsem slovo Hospodinovo: ²„Synu člověčí, obrať se proti pohoří Seír a prorokuj proti němu. ³Řekni mu — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, pohoří Seír! Vztáhnu na tebe ruku a obrátím tě ve zpusťovanou pustinu. ⁴Tvá města nechám ležet v troskách a zbude z tebe pustina. Tehdy poznáš, že já jsem Hospodin. ⁵Kvůli své dávné nenávisti jsi vydalo syny Izraele napospas meči, když přišel čas jejich neštěstí, čas zúčtování s jejich vinami. ⁶Proto, jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, vydám tě krveprolití a krev se ti bude lepit na paty. Když ti nevadilo krveprolití, bude se ti krev lepit na paty! ⁷Obrátím pohoří Seír ve zpusťovanou pustinu a zahubím každého, kdo by tudy šel nebo se tudy navracel. ⁸Naplním tvé hory mrtvolami. Na tvých stránkách, v údolích i ve všech roklicích budou padat mečem pobití. ⁹Způsobím, že z tebe zbude věčná pustina; tvá města zůstanou neobydlena. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. ¹⁰Říkáš: ‘Oba ty národy mi patří, obě ty země obsadím’ — jenže tam bydlí Hospodin! ¹¹Proto, jakože jsem živ, praví Panovník Hospodin, tvůj nenávidný hněv a závist vůči nim ti odplatím a dám se mezi nimi poznat, až tě budu soudit. ¹²Tehdy poznáš, že já Hospodin jsem slyšel všechny tvé urážky proti izraelským horám. Prý: ‘Je z nich pustina, můžeme je klidně spolýkat!’ ¹³Takovými řečmi jste se chlubili proti mně, chlilili jste svá slova proti mně. Já jsem to ale slyšel. ¹⁴Tak praví Panovník Hospodin: K radosti celého světa tě zpusťoším! ¹⁵Tvou radost nad zpusťováním dědictví domu Izraele ti odplatím: Budeš zpusťováno, pohoří Seír, i celý Edom se vším všudy! Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

36 „Synu člověčí, prorokuj o izraelských horách. Řekni: Izraelské hory, slyšte slovo Hospodinovo. ²Tak praví Panovník Hospodin — Nepřítel nad vámi volal: ‘Hohó, ty dávné výšiny teď patří nám!’ ³Proto prorokuj a řekni: Tak praví Panovník Hospodin. Protože vás pustošili a drtili ze všech stran, aby si vás zbytek národů mohl rozebrat, a protože vás lidé pomlouvají a očerňují vás, ⁴proto, izraelské hory, slyšte slovo Panovníka Hospodina. Toto praví Panovník Hospodin horám a výšinám, stržím a roklinám, zpusťšeným troskám a opuštěným městům, která se stala kořistí zbytku národů a všem dokola jsou jen k posměchu. ⁵Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Ano, mluvil jsem v planoucím horlení proti zbytku národů i proti Edomu — proti všem, kdo si s nezřízenou radostí drze přivlastnili mou zemi, aby ukořistili její pastviny. ⁶Proto prorokuj o izraelské zemi a řekni horám a výšinám, stržím a roklinám: Tak praví Panovník Hospodin. Hle — mluvím zuřivě rozhorlen, protože se vám posmívali pohané. ⁷Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Přísahám, že pohanům kolem vás se také budou posmívat! ⁸Vy, izraelské hory, se však budete jen zelenat a poneseťe ovoce mému lidu, Izraeli, jenž se už brzy vrátí. ⁹Vždyť já jsem přece s vámi! Obrátím k vám svou tvář a budou vás znovu orat a osívat. ¹⁰Rozmnožím vaše obyvatele — celý a úplný dům Izraele — aby znovu obydleli města a vystavěli, co leží v troskách. ¹¹Rozmnožím vaše lidi i zvířata a budou se množit a rozmáhat. Osidlím vás jako za starodávna a budu k vám ještě štedřejší než kdysi. Tak poznáte, že já jsem Hospodin. ¹²Znovu k vám přivedu lidi; Izrael, můj vlastní lid, vás obsadí a budete jejich dědictvím. Už nikdy je nepřipravíte o děti. ¹³Tak praví Panovník Hospodin. Protože o tobě říkají: ‘Ta země požírá lidi a připravuje vlastní národ o děti,’ ¹⁴proto už nebudeš požírat lidi a nebudeš už připravovat svůj národ o děti, praví Panovník Hospodin. ¹⁵Nenechám už tě poslouchat posměch pohanů, nebudeš už muset snášet urážky národů a nikdy už nepřivedeš svůj národ k pádu, praví Panovník Hospodin.“ ¹⁶Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁷„Synu člověčí, když dům Izraele ještě žil ve vlastní zemi, svými způsoby a skutky ji poskvrnil. Jejich způsoby byly v mých očích nečisté jako ženské krvácení. ¹⁸Vylil jsem tedy na ně svůj hněv, neboť v té zemi prolévali krev a poskvrnili ji svými hnusnými modlamí. ¹⁹Rozptýlil jsem je mezi národy, takže jsou rozprášeni po zemích. Odsoudil jsem je za jejich způsoby a skutky. ²⁰Kamkoli ale mezi národy přišli, všude mé svaté jméno znesvětili. Říkalo se totiž o nich: ‘Jsou Hospodinův lid, ale z jeho země museli odejít.’ ²¹Proto jsem byl pohnut lítostí nad svým svatým jménem, které dům Izraele znesvětil mezi národy, kamkoli přišli. ²²Proto řekni domu Izraele — Tak praví Panovník Hospodin: Nedělám to kvůli vám, dome Izraele, ale kvůli svému svatému jménu, které jste znesvětili mezi národy, kamkoli jste přišli. ²³Posvěťím své veliké jméno, znesvěcené mezi národy, jméno, které jste mezi nimi znesvětili. Tehdy národy poznají, že já jsem Hospodin — až na vás před jejich očima prokážu, jak jsem svatý, praví Panovník Hospodin. ²⁴Posbírám vás z pohanů, shromáždím vás ze všech zemí a přivedu vás zpět do vlasti. ²⁵Pokropím vás čistou vodou a budete čisti. Ode vši vaší nečistoty a ode všech vašich hnusných model vás očistím. ²⁶Dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Vezmu vám z těla srdce z kamene a dám vám srdce z masa. ²⁷Vložím vám do nitra svého Ducha a způsobím, abyste se řídili mými pravidly, dodržovali mé zákony a jednali podle nich. ²⁸Budete bydlet v zemi, kterou jsem dal vašim otcům. Budete mým lidem a já budu vašim Bohem. ²⁹Ode vši vaší nečistoty vás zachráním. Přivolám také obilí a rozmnožím je. Nedopustím už na vás hlad. ³⁰Rozmnožím ovoce na stromech i polní úrodu, abyste už mezi národy nesnášeli hanbu kvůli hladu. ³¹Pak si vzpomenete na své zlé cesty a nesprávné jednání a budete se sami sobě ošklivit kvůli svým vinám a své zvrhlosti. ³²Nedělám to kvůli vám, praví Panovník Hospodin, toho si buďte vědomi. Vy buďte zahanbeni a styďte se za své způsoby, dome izraelský. ³³Toto praví Panovník Hospodin: V den, kdy vás očistím od všech vin, znovu obydlim vaše města, aby se vystavělo, co leží v troskách. ³⁴Zpusťšená země bude obdělána, aby už před očima všech kolemjdoucích neležela pustá. ³⁵Řeknou: ‘Z té zpusťšené země je teď úplná zahrada Eden! A ta rozbořená města, jež ležela opuštěná v troskách, jsou teď opevněná a obydlená.’ ³⁶Tak poznají národy, které zbudou ve vašem okolí, že já Hospodin jsem vystavěl zbořeniny a znovu osázel pustiny. To říkám já Hospodin; já to učiním. ³⁷Tak praví Panovník Hospodin: Znovu odpovím na modlitby domu Izraele a toto pro ně učiním: Rozmnožím jejich lid jako stádo ovcí. ³⁸Bude jich jako stád posvěcených ovcí, jako ovcí v Jeruzalémě o svátcích — tak se ta rozbořená města zaplní lidmi jako ovcemi. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

37 Spočinula na mně ruka Hospodinova. Hospodin mě svým Duchem odvedl pryč a postavil mě doprostřed údolí plného kostí. ²Prováděl mě mezi nimi kolem dokola a hle — celá ta pláň jimi byla poseta a byly úplně vyschlé. ³„Synu člověčí,“ řekl mi, „mohou ty kosti ožít?“ „Panovníku Hospodine,“ odpověděl jsem, „to víš ty.“ ⁴Tehdy mi řekl: „Prorokuj o těchto kostech a řekni jim: Suché kosti, slyšte slovo Hospodinovo! ⁵Toto praví Panovník Hospodin těmto kostem: Hle, já do vás přivedu ducha, abyste ožily. ⁶Dám na vás šlachy a pokryji vás masem, potáhnu vás kůží a vložím do vás ducha, abyste ožily. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin.“ ⁷Prorokoval jsem tedy, jak mi bylo přikázáno. A zatímco jsem prorokoval, náhle se ozval hluk:

kosti se s rachotem začaly připojovat jedna ke druhé.⁸ Viděl jsem, jak se pokrývají šlachami a masem a jak se svrchu potahují kůží. Ducha však v sobě neměly.⁹ Tehdy mi řekl: „Prorokuj k duchu. Prorokuj, synu člověčí, a řekni mu — Tak praví Panovník Hospodin: Přijď, duchu, ze čtyř stran a dechni do těchto pobitých, ať ožijí!“¹⁰ A když jsem prorokoval, jak mi přikázal, vstoupil do nich duch a ožili. Postavili se na nohy a byl jich obrovský, nesčíslný šik.¹¹ „Synu člověčí,“ řekl mi potom, „tyto kosti jsou celý dům Izraele. Říkají: ‘Naše kosti vyschly, nemáme žádnou naději, jsme ztraceni.’“¹² Nuže, prorokuj a řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já otevřu vaše hroby; z těch hrobů vás vyvedu, lide můj, a přivedu vás do izraelské země.¹³ Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin — až otevřu vaše hroby a z těch hrobů vás vyvedu, lide můj.¹⁴ Vložím do vás svého Ducha, abyste ožili, a dám vám spočinout ve vaší zemi. Tehdy poznáte, že já jsem Hospodin. Jak jsem řekl, tak učiním, praví Hospodin.“¹⁵ Dostal jsem slovo Hospodinovo: „Synu člověčí, vezmi si kus dřeva a napiš na něj: ‘Dřevo Judovo a jeho druhů ze synů Izraele’. Pak vezmi jiný kus a napiš na něj: ‘Dřevo Josefovo (totiž Efraimovo) a jeho druhů z celého domu Izraele’.¹⁷ Pak je spoj jedno s druhým v jediné dřevo, ať jsou v tvé ruce jedno.¹⁸ Až se tě tví krajané zeptají: ‘Nepovíš nám, co to má podle tebe znamenat?’¹⁹ řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já vezmu dřevo Josefovo (které je v ruce Efraimově) a jeho druhů z izraelských kmenů a přiložím je ke dřevu Judovu. Spojím je v jediné dřevo a budou v mé ruce jedno.’²⁰ Podrž ta popsaná dřeva před jejich očima²¹ a řekni jim — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já vezmu syny Izraele z národů, kam odešli. Shromáždím je z celého okolí a přivedu je zpátky do vlasti.²² V té zemi, na izraelských horách, je učiním jediným národem a všem jim bude kralovat jeden král. Už to nebudou dva národy, už se nebudou dělit na dvě království.²³ Už se nebudou poskrňovat svými hnusnými modlami, svými nechutnými obrazy a všemi ostatními hříchy. Zachráním je odevšad, kde žili a hřešili, a očistím je. Budou mým lidem a já budu jejich Bohem.²⁴ Můj služebník David bude jejich králem a všichni budou mít jediného pastýře. Budou se řídit mými zákony, dodržovat má ustanovení a jednat podle nich.²⁵ Budou bydlet v zemi, kterou jsem dal svému služebníku Jákobovi a ve které bydleli jejich otcové. Budou v ní bydlet oni, jejich děti i děti jejich dětí až navěky a vůdcem jim navěky bude můj služebník David.²⁶ Uzavřu s nimi smlouvu pokoje; bude to věčná smlouva s nimi. Zasadím je a rozmnožím a uprostřed nich zřídím navěky svou svatyni.²⁷ Můj příbytek bude mezi nimi, já budu jejich Bůh a oni budou můj lid.²⁸ Tehdy národy poznají, že já jsem Hospodin, Posvětitel Izraele, až bude má svatyně navěky uprostřed nich.“

38 Dostal jsem slovo Hospodinovo:² „Synu člověčí, obrať se proti Gogovi v zemi Magog, proti vevládci Mešek a Tubalu. Prorokuj proti němu³ a řekni — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, Gogu, vevládce Mešek a Tubalu!⁴ Přivedu si tě. Vrazím ti do čelistí háky a přivleču tě s celým tvým vojskem — koně i všechny jezdce v plné výstroji, nesčetný zástup s pavézami a štíty, všechny vyzbrojené meči,⁵ Peršany, Habešany i Libyjce s nimi, všechny se štíty a přilbami,⁶ Gomera se všemi jeho šíky i Bet-togarmu z dálného severu se všemi jeho šíky — všechny ty národy, které se k tobě připojí.⁷ Chystej se! Buď připraven i se všemi zástupy shromážděnými k tobě, neboť budeš jejich velitel.⁸ Po dlouhé době budeš povolán, po mnoha letech přitáhneš do země, která se vzpamatovala z válek a jejíž lid se shromáždil z mnoha národů na izraelské hory, jež byly tak dlouho posety troskami. Poté, co budou vyvedeni z národů, budou všichni bydlet v bezpečí,⁹ když vtom přitáhneš ty. Přiřeneš se jako bouře a jako mračno přikryješ zem se všemi svými vojsky, s mnoha národy, které se k tobě připojí.¹⁰ Tak praví Panovník Hospodin: V ten den tě napadnou různé myšlenky a zosnuješ zlý plán.¹¹ Řekneš si: ‘Zaútočím na zemi s nechráněnými vesnicemi, napadnu ty, kdo žijí v klidu a bezpečí — vždyť její obyvatelé vůbec nemají hradby, brány ani závory!’¹² Vrhneš se na kořist a budeš plnit, vztáhneš ruku na osídlené trosky a na lid shromážděný z národů, který se stará o svá stáda a majetek a bydlí v samém středu země.¹³ Šeba a Dedan i zámořští kupci a všichni jejich draví lvi se tě zeptají: ‘Přicházíš se vrhnout na kořist? Shromáždil jsi vojska, abys plnil? Abys odnesl stříbro se zlatem, pobral stáda i majetek a pobral spoustu kořisti?’¹⁴ Nuže, synu člověčí, prorokuj a řekni Gogovi — Tak praví Panovník Hospodin: V den, kdy bude můj lid Izrael bydlet v bezpečí, si jich povšímneš¹⁵ a přijdeš ze své domoviny na dálném severu se všemi národy, které se k tobě připojí — sami jezdci na koních, nesčetný zástup mocné armády.¹⁶ Přitáhneš na můj lid Izrael jako mračno, jež přikrývá zemi. V budoucnosti tě, Gogu, přivedu proti své zemi, aby mě národy poznaly, až se na tobě před jejich očima posvětim.¹⁷ Tak praví Panovník Hospodin: Ano, jsi to ty, o kom jsem mluvil v dávných dnech skrze své služebníky, izraelské proroky. Po celá léta tehdy prorokovali, že tě přivedu proti nim.¹⁸ V ten den, praví Panovník Hospodin, v den, kdy Gog zaútočí na izraelskou zem, vzplane můj prudký hněv.¹⁹ Ve svém rozhorlení, v plameni svého zuření prohlašuji: V ten den bude v izraelské zemi veliké zemětřesení!²⁰ Mořské ryby i ptáci na nebi, divoká zvěř i všechna havěť lezoucí po zemi se přede mnou budou třást spolu se všemi lidmi všude na zemi. Sesují se hory, zbortí se srázy a každá hradba padne k zemi.²¹ Na všech svých horách povolám proti Gogovi meč, praví Panovník Hospodin, a všichni jeho muži obrátí meč proti sobě navzájem.²² Budu ho soudit morem a krveprolítím, průtrží mračen

a kroupami jako kameny, budu dštít oheň a síru na něj a jeho šiky — na všechny ty národy, které se k němu připojí.²³ Tak projevim svou velikost a svatost a dám se poznat před očima mnoha národů. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.“

39 „Synu člověčí, prorokuj proti Gogovi a řekni — Tak praví Panovník Hospodin: Hle, já jsem proti tobě, Gogu, velevládce Mešek a Tubalu!² Přivedu si tě. Přitáhnou tě a vyveču z dalekého severu a zavedu tě na hory Izraele,³ kde ti vyrazím luk z levice a šípy ti nechám vypadnout z pravice.⁴ Na izraelských horách padneš se všemi svými vojsky, s národy, které se k tobě připojí. Nakrmím tebou dravé ptáky i divou zvěř.⁵ Zůstaneš ležet venku na poli. Ano, tak jsem promluvil, praví Panovník Hospodin.⁶ Pošlu oheň i proti Magogovi a těm, kdo si žijí v bezpečí na pobřežích. Tehdy poznají, že já jsem Hospodin.⁷ Uprostřed svého lidu Izraele zjevím své svaté jméno a už nikdy nedopustím, aby bylo znesvěceno. Tehdy národy poznají, že já Hospodin jsem Svatý v Izraeli.⁸ Hle — už to přichází, už se to děje, praví Panovník Hospodin! To je ten den, o kterém jsem mluvil.⁹ Obyvatelé izraelských měst vyjdou pálit jejich zbraně — štíty i pavězy, luky i šípy, kyje i kopí. Budou s nimi topit sedm let.¹⁰ Nebudou nosit dříví z polí ani ho kácet v lesích, protože budou topit zbraněmi. Oberou o kořist ty, kdo je obírali, a vyplení ty, kdo je plenili, praví Panovník Hospodin.¹¹ Toho dne určím Gogovi pohřebiště v Izraeli, průsmyk ležící na východ od moře. Tak se ten průsmyk zatarasí, neboť v něm pohřbí Goga se všemi jeho hordami, a nazvou jej Ge-hamon Gog, Údolí hordy Gogovy.¹² Sedm měsíců je tam dům Izraele bude pohřbívát, aby očistili zem.¹³ Všichni obyvatelé země je budou pohřbívát a získají si tím pověst v den, kdy se oslavím, praví Panovník Hospodin.¹⁴ Muži k tomu určení budou stále procházet zemí a spolu s ostatními budou pohřbívát ostatky ležící na zemi, aby ji očistili. Po sedmi měsících pak zemi znovu prozkoumají.¹⁵ Projdou skrze ni, a jakmile spatří lidskou kost, postaví vedle ní znamení, aby ji hrobaři pohřbili v Ge-hamon Gogu¹⁶ (kde bude město jménem Hamona). Tak bude země očištěna.¹⁷ Synu člověčí, tak praví Hospodin — Řekni všem ptákům a veškeré divé zvěři: Shromážděte se a pojdte sem! Sejděte se ze všech stran k obětní hostině, kterou pro vás připravím, k veliké obětní hostině na horách Izraele. Budete žrát maso a chlemtat krev.¹⁸ Budete žrát maso hrdinů a chlemtat krev světových vládců — samých beranů, jehňat, kozlů a býků vypasených v Bášanu.¹⁹ Na obětní hostině, kterou pro vás připravím, budete žrát tuk, až budete plní, a budete pít krev až k opití.²⁰ U mého stolu se nasytíte koni i jezdci, hrdiny i všemi válečníky, praví Panovník Hospodin.²¹ Předvedu svou slávu mezi národy. Všechny národy uvidí, jak vykonám svůj soud a jak na ně položím svou ruku.²² Od toho dne nadále bude dům Izraele vědět, že já jsem Hospodin, jejich Bůh.²³ Tehdy národy poznají, že dům Izraele šel do vyhnanství za své viny. Protože mi byli nevěrní, skryl jsem před nimi svou tvář a vydal je do rukou jejich nepřátel, aby všichni padli mečem.²⁴ Naložil jsem s nimi, jak si za svou nečistotu a za své hříchy zasloužili — skryl jsem svoji tvář před nimi.²⁵ Nuže, tak praví Panovník Hospodin: Teď už přivedu Jákoba ze zajetí! Nad celým domem Izraele se slituji a pro své svaté jméno se rozhorlím.²⁶ Uvědomí si svou hanbu a všechnu tu nevěru, jíž se vůči mně dopouštěli, když ještě žili v bezpečí ve své zemi a nikdo je neděsil.²⁷ Až je navrátím z národů a shromáždím je ze zemí jejich nepřátel, prokážu na nich svou svatost před očima mnoha národů.²⁸ Tehdy poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh — ačkoli jsem je vystěhoval mezi národy, znovu je shromáždím do vlasti a žádného z nich už nenechám ve vyhnanství.²⁹ Už před nimi nebudu skrývat svoji tvář, neboť na dům Izraele vylijí svého Ducha, praví Panovník Hospodin.“

40 Desátého dne měsíce po novém roce, v pětadvacátém roce našeho vyhnanství a čtrnáctém roce po pádu města, právě toho dne na mně spočinula ruka Hospodinova a přivedl mě tam.² V Božím vidění mě přivedl do izraelské země a postavil mě na velmi vysokou horu. Na ní se od jihu rýsovalo cosi jako město.³ Přivedl mě tam a hle — v bráně stál kdosi napohled jako z bronzu, v ruce lněnou šňůru a měřicí tyč.⁴ „Synu člověčí,“ řekl mi ten muž, „pozorně se dívej, bedlivě poslouchej a dobře si všímej všeho, co ti ukázu, neboť právě proto jsi sem byl přiveden. Všechno, co vidíš, oznam domu Izraele.“⁵ Spatřil jsem chrámový okrsek obehnaný kolem dokola vnější zdí. Tyč v ruce onoho muže byla dlouhá 6 loktů (počítaje lokty o dlaň delší). Změřil s ní tu zeď a byla na tyč silná a na tyč vysoká.⁶ Poté přešel k východní bráně. Vystoupil po schodech a změřil její práh: byl na tyč hluboký.⁷ Byly v ní výklenky na tyč široké a na tyč hluboké; výklenky byly 5 loktů od sebe. Také práh vedoucí do síně na vnitřní straně brány byl na tyč hluboký.⁸ Dále změřil síň brány:⁹ byla 8 loktů hluboká a měla pilíře 2 lokty silné. Síň byla na vnitřní straně brány.¹⁰ Uvnitř této východní brány byly po jedné i druhé straně tři výklenky a ty tři měly vždy stejné rozměry. Také pilíře po jedné i druhé straně měly vždy stejné rozměry.¹¹ Změřil vchod do brány: byl 10 loktů široký a samotná brána byla 13 loktů široká.¹² Před výklenky byla po jedné i druhé straně zídka na loket vysoká. Výklenky byly 6 loktů široké a 6 loktů hluboké.¹³ Skrze protilehlé vchody výklenků pak změřil strop: od zadní stěny jednoho výklenku po zadní stěnu druhého byla ta brána 25 loktů široká.¹⁴ Změřil také síň: kolem dokola až k pilířům ústícím do nádvoří měřila 60 loktů.¹⁵ Od vstupního

průčelí až po průčelí síně na opačné straně byla brána 50 loktů dlouhá.¹⁶ Po stranách brány vedla do výklenků mezi pilíři okénka, která se směrem dovnitř zužovala; stejně tak to bylo i v síni. Po stranách vedla dovnitř okénka a na pilířích byly palmové ornamenty.¹⁷ Poté mě uvedl na vnější nádvoří. Kolem dokola nádvoří jsem uviděl jakési místnosti a dláždění. Po obvodu toho dláždění bylo celkem třicet místností.¹⁸ Dláždění přiléhalo k branám po celé délce jejich boků. To bylo dolní dláždění.¹⁹ Pak změřil vzdálenost od průčelí dolní brány k průčelí vnitřního nádvoří: 100 loktů. Tolik východ; nyní k severu.²⁰ Muž změřil délku i šířku severní brány vnějšího nádvoří.²¹ Její tři výklenky po jedné i druhé straně a rovněž pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty v první braně. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká.²² Její okénka, síň i palmy měly stejné rozměry jako ve východní braně. Stoupalo se k ní po sedmi schodech a na protilehlé straně měla síň.²³ Stejně jako východní brána i tato severní stála naproti braně vedoucí do vnitřního nádvoří. Od brány k braně naměřil 100 loktů.²⁴ Pak mě odvedl k jihu, kde jsem uviděl jižní bránu. Změřil její pilíře i síň a měly stejné rozměry jako ty předchozí.²⁵ Sama brána i její síň měla po stranách okénka stejně jako ty předchozí. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká.²⁶ Vedlo k ní sedm schodů a na protilehlé straně měla síň. Po jedné i druhé straně měla pilíře s palmovými ornamenty.²⁷ I zde na jižní straně stála ještě další brána vedoucí do vnitřního nádvoří. Od této brány naměřil k vnější jižní braně 100 loktů.²⁸ Poté mě jižní branou uvedl na vnitřní nádvoří. Změřil tuto jižní bránu a měla stejné rozměry jako předchozí brány.²⁹ Také její výklenky, pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty předchozí. Sama brána i její síň měla po stranách okénka a byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká.³⁰ (Síně bran okolo vnitřního nádvoří byly 25 loktů široké a 5 loktů hluboké.)³¹ Síň byla obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.³² Pak mě vnitřním nádvořím vedl na východ. Zde změřil bránu a měla stejné rozměry jako ty předchozí.³³ Také její výklenky, pilíře a síň měly stejné rozměry jako ty předchozí. Sama brána i její síň měla po stranách okénka a byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká.³⁴ Síň byla obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla po jedné i druhé straně pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.³⁵ Poté mě přivedl k severní braně. Změřil ji a měla stejné rozměry jako ty předchozí.³⁶ I ona měla výklenky, pilíře, síň a po stranách okénka. Byla 50 loktů dlouhá a 25 loktů široká.³⁷ Síň byla obrácená k vnějšímu nádvoří. Měla po jedné i druhé straně pilíře s palmovými ornamenty a vedlo k ní osm schodů.³⁸ Ze síně brány vedl vchod do postranní místnosti, kde se omývaly zápalné oběti.³⁹ V síni stály po jedné i druhé straně vždy dva stoly, na kterých se porážely zápalné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění.⁴⁰ Také zvenku po stranách severní brány, u schodů k jejímu vchodu, stály po jedné i druhé straně vždy dva stoly.⁴¹ Celkem tam tedy stálo osm stolů na porážení — čtyři z jedné a čtyři z druhé strany.⁴² Čtyři stoly pro zápalné oběti byly z tesaného kamene; každý byl půldruhého lokte dlouhý, půldruhého lokte široký a na loket vysoký. Na nich ležely nástroje k porážení zápalů a obětí.⁴³ Uvnitř byly kolem dokola připevněny závěsné háky, na dlaň dlouhé. Stoly byly určeny pro maso obětí.⁴⁴ Vedle vnitřní brány stály na vnitřním nádvoří dvě místnosti. Jedna přiléhala k severní braně a byla obrácená k jihu, druhá přiléhala k jižní braně a byla obrácená k severu.⁴⁵ Onen muž mi řekl: „Tato místnost obrácená k jihu je pro kněze, kteří drží stráž u chrámu.“⁴⁶ Místnost obrácená k severu je pro kněze, kteří drží stráž u oltáře. Jsou to synové Sádokovi — jediní z Leviho potomků, kteří smějí přistupovat k Hospodinu, aby mu sloužili.“⁴⁷ Poté změřil nádvoří: byl to 100 loktů dlouhý a 100 loktů široký čtverec. Před chrámem stál oltář.⁴⁸ Nato mě přivedl k předsíni chrámu a změřil její pilíře po jedné i druhé straně: byly 5 loktů silné. Brána měla šířku 14 loktů a její zárubně po jedné i druhé straně 3 lokte.⁴⁹ Předsíň měla šířku 20 loktů, hloubku 12 loktů a stoupalo se k ní po deseti schodech. U pilířů stál po jedné i druhé straně vždy jeden sloup.

41 Poté mě uvedl do chrámové lodi a změřil její pilíře po jedné i druhé straně: byly 6 loktů silné.² Vchod měl šířku 10 loktů a jeho zárubně po jedné i druhé straně 5 loktů. Změřil celou loď a byla 40 loktů dlouhá a 20 loktů široká.³ Poté vstoupil do vnitřní místnosti a změřil pilíře jejího vchodu: byly 2 lokty silné. Vchod měl šířku 6 loktů a jeho zárubně po jedné i druhé straně 7 loktů.⁴ Změřil celou tuto místnost v čele chrámové lodi a byla 20 loktů dlouhá a 20 loktů široká. „To je nejsvětější svatyně,“ řekl mi.⁵ Poté změřil stěnu chrámu: byla 6 loktů silná. Celý chrám kolem dokola na šířku 4 loktů obepínaly postranní komory.⁶ Komory stály ve třech patrech nad sebou, vždy po třiceti v patře. Na stěně chrámu byly kolem dokola výstupky pro nosníky komor, tak aby nosníky nezasahovaly do samotné stěny chrámu.⁷ Komory po obvodu chrámu byly v každém dalším patře širší. Přístavba obepínající chrám byla stupňovitá, takže se komory v každém dalším patře rozšiřovaly. Ze spodního patra se stoupalo do horního přes prostřední.⁸ Všiml jsem si, že kolem dokola chrámu byla zvýšená plošina tvořící základ přístavby s postranními komorami. Byla vysoká celou tyč neboli 6 loktů.⁹ Vnější stěna postranních komor byla 5 loktů silná. Otevřené prostranství mezi postranními komorami chrámu¹⁰ a místnostmi na nádvoří obklopovalo chrám po stranách na šířku 20 loktů.¹¹ Z prostranství vedly vchody do postranních komor, jeden ze severu a druhý z jihu. Mezi chrámem a tímto prostranstvím byla kolem dokola plošina 5 loktů široká.¹² Mohutná stavba na západním okraji vyhrazeného prostranství byla 70

loktů dlouhá, 90 loktů široká a ze všech stran měla stěnu 5 loktů silnou.¹³ Poté změřil celý chrám: byl 100 loktů dlouhý. Vyhrazené prostranství včetně oné mohutné stavby a jejích stěn bylo také 100 loktů dlouhé.¹⁴ Právě tak i šířka vyhrazeného prostranství včetně čela chrámu na východě byla 100 loktů.¹⁵ Změřil také onu mohutnou stavbu na zadní straně vyhrazeného prostranství: včetně ochozů po jedné i druhé straně byla 100 loktů široká. Vnitřek chrámové lodi i předsíně vedoucí do nádvoří¹⁶ stejně jako prahy, zužující se okna i trojitě ochozy — všechno od prahu a dál bylo kolem dokola obloženo dřevem od podlahy až k oknům a okenicím,¹⁷ až po vchod do vnitřní svatyně. Kolem dokola po stěnách vnitřní i vnější části chrámu byli v pravidelných vzdálenostech¹⁸ vyřezáni cherubové a palmy, vždy jedna palma mezi dvěma cheruby. Každý cherub měl dvě tváře:¹⁹ lidskou tvář proti palmě z jedné strany a lví tvář proti palmě z druhé strany. Tak to bylo vyřezáno kolem dokola celého chrámu.²⁰ Řezby cherubů a palm pokrývaly stěny chrámu od podlahy až nad vchod.²¹ Chrámová loď měla čtverhranné veřeje. Před svatyní stálo cosi jako²² dřevěný oltář. Byl 3 lokty vysoký, 2 lokty široký a 2 lokty dlouhý. Jeho zpevněné rohy, podstavec a stěny byly ze dřeva. „To je stůl stojící před Hospodinem,“ řekl mi onen muž.²³ Chrámová loď i svatyně měly dvojité dveře.²⁴ Každé dveře měly po dvou křídlech a obě ta křídla byla otočná; jak první, tak druhé dveře měly po dvou křídlech.²⁵ Na chrámových dveřích byly rytiny cherubů a palm, takové jako na stěnách. Na vnějším průčelí předsíně byla dřevěná římsa.²⁶ Na bočních stěnách předsíně byla zužující se okna s palmami po jedné i druhé straně. Také na postranních komorách chrámu byly římsy.

42 Poté mě odvedl severním směrem na vnější nádvoří, kde mě přivedl k budově s místnostmi, jež stála na severu za vyhrazeným prostranstvím naproti oné mohutné stavbě.² Podél severního průčelí, kde měla budova vchod, byla 100 loktů dlouhá a široká byla 50 loktů.³ Naproti oněm 20 loktům vnitřního nádvoří a také naproti dláždění vnějšího nádvoří měla ochozy ve třech poschodích nad sebou.⁴ Na severní straně vedla před místnostmi 10 loktů široká a 100 loktů dlouhá chodba se vchody do místností.⁵ Horní místnosti byly nejužší, protože ustupovaly ochozu více než spodní a prostřední místnosti budovy.⁶ Místnosti byly ve třech poschodích a neměly sloupy, jaké stály na nádvoří; proto se budova od země stupňovitě zužovala od spodních místností přes ty prostřední.⁷ Venku na vnějším nádvoří stála před místnostmi zeď. Táhla se podél těchto místností v délce 50 loktů,⁸ a protože místnosti na vnějším nádvoří měly rovněž délku 50 loktů, dohromady to bylo 100 loktů podél celé stavby.⁹ Před spodními místnostmi tak vedla chodba, do níž se na východě vcházelo z vnějšího nádvoří.¹⁰ Její šířka byla dána zdí, která ji oddělovala od nádvoří. Směrem na jih od vyhrazeného prostranství stála naproti oné mohutné stavbě další budova s místnostmi.¹¹ Také ona měla vepředu chodbu. Všechno v ní vypadalo stejně jako u budovy na severní straně. Měly stejnou délku i šířku a stejné uspořádání všech vchodů a východů.¹² Ke vchodům do místností jižní budovy tedy vedla chodba podél příslušné zdi a na jejím začátku byl vstup, kterým se do ní na východní straně vcházelo.¹³ Tehdy mi řekl: „Severní i jižní místnosti sousedící s vyhrazeným prostranstvím jsou svaté. Kněží, kteří přistupují k Hospodinu, tam jídají svatosvaté věci — moučné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění — a také tam svatosvaté věci ukládají, neboť je to svaté místo.“¹⁴ Jakmile kněží vejdou dovnitř, nesmějí ze svatého místa vyjít na vnější nádvoří, dokud tam neodloží roucha, ve kterých sloužili; jsou totiž svatá. Než přijdou k místu určenému pro lid, převléknou se do jiných šatů.“¹⁵ Když dokončil měření uvnitř chrámového okrsku, odvedl mě východní branou ven, aby jej přeměřil kolem dokola.¹⁶ Měřicí tyčí nejdříve změřil východní stranu: celkem 500 loktů mírou tyče.¹⁷ Poté změřil severní stranu: celkem 500 loktů mírou tyče.¹⁸ Poté změřil jižní stranu: 500 loktů mírou tyče.¹⁹ Nakonec se obrátil k západní straně a změřil ji: 500 loktů mírou tyče.²⁰ Tak změřil celý okrsek ze čtyř stran. Kolem dokola byl na délku i na šířku 500 loktů obehnán zdí, která oddělovala svaté od obyčejného.

43 Poté mě přivedl k východní bráně² a hle — od východu přicházela sláva Boha Izraele! Jeho hlas zněl jako zvuk mohutných vod a jeho slávou se rozzářila země.³ Vidění, které jsem spatřil, bylo podobné tomu, které jsem měl, když přišel zničit město, a tomu, které jsem měl u průplavu Kebar. Padl jsem na tvář.⁴ Hospodinova sláva vstoupila východní branou do chrámu.⁵ Vtom se mě zmocnil Duch, přenesl mě na vnitřní nádvoří a hle — Hospodinova sláva naplnila chrám!⁶ Zatímco ten muž stál pořád vedle mě, uslyšel jsem, jak ke mně kdosi promlouvá z chrámu.⁷ „Synu člověčí,“ řekl mi, „zde je místo pro můj trůn, místo pro podnož mých nohou. Zde budu uprostřed synů Izraele přebývat navěky. Dům Izraele ani jeho králové už nebudou znesvěcovat mé svaté jméno svým smilstvem a náhrobky svých zemřelých králů.“⁸ Kladli svůj práh vedle mého prahu a své veřeje vedle mých veřejí, takže mezi mnou a jimi zbývala jen zeď. Těmito ohavnostmi, které páchali, poskvřili mé svaté jméno, a tak jsem je ve svém hněvu zničil.⁹ Teď ale své smilstvo i náhrobky svých králů ode mě odstraní, a tak budu uprostřed nich přebývat navěky.¹⁰ Synu člověčí, popiš domu Izraele tento

chrám, aby se zastyděl za své hříchy. Ať si uvědomí dokonalost jeho rozměrů¹¹ a zastydí se za vše, co páchali. Ukaž jim uspořádání chrámu a jeho zařízení, jeho vchody a východy — celé jeho uspořádání a všechny jeho předpisy, celé jeho uspořádání a všechny jeho zákony. Zapiš to vše před jejich očima, aby dodrželi veškeré jeho uspořádání a plnili všechny jeho předpisy.¹² Toto je zákon chrámu. Vrchol té hory a celé jeho okolí je svatosvaté. Hle — toto je zákon chrámu.“¹³ Toto jsou rozměry oltáře v loktech (počítaje lokty o dlaň delší): okolo něj je žlab na loket hluboký a na loket široký, lemovaný na dlaň vysokou obrubou. A toto je výška oltáře:¹⁴ od žlabu v zemi k okraji spodního stupně jsou to 2 lokty. Tento stupeň je na loket široký. Od tohoto nižšího stupně k okraji vyššího jsou to 4 lokty. Také tento stupeň je na loket široký.¹⁵ Na něm stojí 4 lokty vysoké ohniště, z něhož se zvedají čtyři rohy.¹⁶ Čtyři strany ohniště tvoří čtverec 12 loktů dlouhý a 12 loktů široký.¹⁷ Také horní stupeň je čtvercový, 14 loktů dlouhý a 14 loktů široký. Okolo oltáře je na loket široký žlab lemovaný půl lokte širokou obrubou. Od východu k němu stoupají schody.¹⁸ „Synu člověčí,“ řekl mi tehdy, „tak praví Panovník Hospodin: Toto jsou předpisy ohledně oltáře. V den, kdy bude postaven, aby se na něm přinášely zápalné oběti a aby byl skrápěn krví,¹⁹ dáš levitským kněžím z rodu Sádokova, kteří ke mně přistupují, aby mi sloužili, praví Panovník Hospodin, mladého býčka k oběti za hřích.²⁰ Vezmeš trochu jeho krve a potřeš jí čtyři rohy oltáře, čtyři hrany horního stupně i obrubu kolem dokola. Tak jej očistiš od hříchu a vykonáš za něj smírčí obřady.²¹ Pak vezmeš býka oběti za hřích a necháš ho spálit na určeném místě chrámového okrsku mimo svatyni.²² Druhého dne přineseš k oběti za hřích kozla bez vady, aby jím očistili oltář tak, jako jej předtím očistili býčkem.²³ Až dokončíš očišťování, přivedeš mladého býčka bez vady a berana bez vady.²⁴ Položíš je před Hospodinem, kněží je posypou solí a obětují je jako zápalnou oběť Hospodinu.²⁵ Po sedm dní budeš denně obětovat kozla za hřích; také ať se obětuje býk a beran, oba bez vady.²⁶ Po sedm dní se takto budou konat smírčí obřady za oltář, aby byl očištěn a zasvěcen.²⁷ Až ty dny uplynou, počínaje osmým dnem budou kněží na oltáři obětovat vaše zápalné i pokojné oběti a já ve vás najdu zalíbení, praví Panovník Hospodin.“

44 Poté mě znovu přivedl k vnější bráně svatyně, obrácené k východu. Byla zavřená.² „Tato brána zůstane zavřená,“ řekl mi Hospodin. „Nebude se otevírat a nikdo jí nebude procházet. Zůstane zavřená, protože jí prošel Hospodin, Bůh Izraele.³ Jedině vládce, a pouze on, v ní smí sedat, aby jedl před Hospodinem. Bude přicházet siní brány a stejnou cestou bude odcházet.“⁴ Poté mě přivedl severní branou před chrám, a hle — spatřil jsem, jak Hospodinův chrám naplnila Hospodinova sláva. Padl jsem na tvář.⁵ „Synu člověčí,“ řekl mi Hospodin, „dobře si všímej, pozorně se dívej a bedlivě poslouchej všechno, co ti řeknu o všech předpisech Hospodinova chrámu a o všech jeho zákonech. Dobře si všímej vchodů do chrámu a všech východů ze svatyně.⁶ Řekni těm vzbouřencům, domu Izraele: Tak praví Panovník Hospodin — Dost už bylo vašich ohavností, dome Izraele! Přiváděli jste cizince s neobřezaným srdcem a neobřezaným tělem do mé svatyně, a tak znesvěcovali můj chrám, zatímco jste mi jako pokrm přinášeli tuk a krev. Všemi svými ohavnostmi jste porušovali mou smlouvu.⁸ Nedrželi jste stráž u mých svatých věcí a místo sebe jste na stráž u mé svatyně postavili jiné.⁹ Tak praví Panovník Hospodin: Žádný cizinec s neobřezaným srdcem a neobřezaným tělem nesmí vstoupit do mé svatyně, včetně všech cizinců žijících uprostřed synů Izraele.¹⁰ Ovšem levité, kteří se ode mě vzdálili, když Izrael bloudil, a kteří ode mne zabloudili za svými hnusnými modlami, ti ponесou svou vinu.¹¹ Budou v mé svatyni sloužit jako strážce chrámových bran a budou chrámoví sluhové. Budou pro lid porážet zápalny a oběti a budou jim neustále k službám.¹² Protože jim sloužili u jejich hnusných model a svedli dům Izraele k hříchu, proto jim přísahám, praví Panovník Hospodin, že ponесou svou vinu.¹³ Nepřiblíží se ke mně, aby mi konali kněžskou službu, nepřiblíží se k žádné z mých svatých ani svatosvatých věcí. Ponесou svou hanbu za hanebnosti, které páchali.¹⁴ Nechám je, aby drželi stráž u chrámu, aby se starali o všechnu jeho službu a o všechnu práci v něm.¹⁵ Avšak levitští kněží, synové Sádokovi, kteří drželi stráž u mé svatyně, když synové Izraele zabloudili ode mne, ti budou přistupovat ke mně, aby mi sloužili. Budou stát přede mnou, aby mi přinášeli tuk a krev, praví Panovník Hospodin.¹⁶ Budou vcházet do mé svatyně, budou přistupovat k mému stolu, aby mi sloužili, a budou u mě držet stráž.¹⁷ Kdykoli vejdou do bran vnitřního nádvoří, obléknou si lněná roucha. Kdykoli budou sloužit v branách vnitřního nádvoří nebo v chrámu, nesmějí na sobě mít nic vlněného.¹⁸ Na hlavách budou mít lněné turbany a kolem beder lněné spodky. Ať nenosí nic, v čem by se potili.¹⁹ Kdykoli budou vycházet na vnější nádvoří, kde je lid, svléknou si roucha, ve kterých sloužili, odloží je ve svatých místnostech a převléknou se do jiných šatů, aby svými rouchy neposvětili lid.²⁰ Nesmějí si holit hlavu ani nosit dlouhé vlasy, ale budou ostríhaní nakrátko.²¹ Kdykoli mají vejít do vnitřního nádvoří, nesmí žádný z kněží pít víno.²² Nesmějí se oženit s vdovou ani zapuzenou ženou; mohou si vzít jen pannu rodem z izraelského domu nebo vdovu po knězi.²³ Budou učit můj lid o rozdílu mezi svatým a obyčejným a ukazovat jim rozdíl mezi čistým a nečistým.²⁴ Budou rozsuzovat spory a rozhodovat v nich podle mých předpisů. Budou dodržovat mé zákony a má pravidla pro všechny mé slavnosti a budou světit mé soboty.

²⁵ Nepřijdou k mrtvému člověku, aby se neposkvrnili. Jedině kvůli otci nebo matce, kvůli synovi nebo dceři a kvůli bratrovi nebo neprovdané sestře se smějí takto poskvrnit. ²⁶ Až se očistí, odpočítá se mu ještě sedm dní. ²⁷ V den, kdy pak vejde do vnitřního nádvoří svatyně, aby sloužil ve svatyni, ať přinese svou oběť za hřích, praví Panovník Hospodin. ²⁸ A toto bude jejich dědictví: jejich dědictví jsem já. Nedáte jim v Izraeli žádné vlastnictví; jejich vlastnictví jsem já. ²⁹ Budou jíst moučné oběti, oběti za hřích i oběti odškodnění a případně jim všechno, co bude v Izraeli zasvěceno Hospodinu. ³⁰ To nejlepší ze všech prvotin a každý z vašich obětních příspěvků případně kněžím. Také ze svého těsta dáte prvotiny knězi, aby na tvém domě spočinulo požehnání. ³¹ Kněží nesmějí jíst nic zdechlého ani rozsápaného, ať už z ptactva nebo ze zvěře.“

45 „Až si budete rozdělovat zemi na dědičné podíly, odevzdáte ze země svatý díl Hospodinu. Celé toto území o délce 25 000 loktů a šířce 20 000 loktů bude svaté. ² (Z něj bude pro svatyni vyčleněn čtverec o straně 500 loktů, lemovaný pruhem volné země širokým 50 loktů.) ³ Z uvedené výměry odměříš svatosvatý díl 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký, v němž bude stát svatyně. ⁴ Bude to svatý díl země určený kněžím sloužícím ve svatyni, kteří přistupují k Hospodinu, aby mu sloužili. Zde bude místo pro jejich domy a svaté místo pro svatyni. ⁵ Další 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký díl země případně levitům sloužícím u chrámu. Zde jim budou patřit města k bydlení. ⁶ Díl země sousedící se svatým podílem dáte do majetku města. Bude 5 000 loktů široký a 25 000 loktů dlouhý a bude patřit celému domu Izraele. ⁷ Území po obou stranách svatého podílu a majetku města případně vládci. Bude se prostírat od jejich západního okraje na západ a od jejich východního okraje na východ. Po délce bude od západní hranice až po východní sousedit vždy s jedním z kmenových podílů. ⁸ Toto území bude v Izraeli jeho vlastnictvím. Moji vládci už nebudou utiskovat můj lid; nechají zbytek země jednotlivým kmenům domu Izraele.“ ⁹ Tak praví Panovník Hospodin: „Dost už, izraelští vládci! Zrekněte se útlatku a násilí, řiďte se právem a spravedlností a přestaňte odírat můj lid, praví Panovník Hospodin. ¹⁰ Mějte poctivé váhy, poctivou efu a poctivý bat. ¹¹ Efa i bat ať mají stejnou míru; bat je desetina chomeru a také efa je desetina chomeru. Základní jednotkou ať je chomer. ¹² Šekel ať váží dvacet ger. Dvacet a pětadvacet a patnáct šekelů ať vám vydá za hřivnu. ¹³ Toto bude vaše obětní dávka: šestina efy z každého chomeru pšenice a šestina efy z každého chomeru ječmene. ¹⁴ Předepsaná dávka oleje (měřeno batem) bude desetina batu z každého koru (jako deset batů tvoří chomer, tak také deset batů tvoří kor). ¹⁵ Dále pak jedna z každých dvou set ovcí na svěžích izraelských pastvinách. To vše se použije na moučné, zápalné a pokojné oběti ke smíření za lid, praví Panovník Hospodin. ¹⁶ Všechny lid země bude tuto obětní dávku odevzdávat vládci. ¹⁷ Vládce pak bude dodávat zápalné i moučné oběti a úlitby o svátcích, novoluních, sobotách a vůbec o všech slavnostech domu Izraele. Postará se o oběti za hřích stejně jako o moučné, zápalné i pokojné oběti ke smíření za dům Izraele.“ ¹⁸ Tak praví Panovník Hospodin: „Prvního dne prvního měsíce vezmeš mladého býčka bez vady a očistíš svatyni od hřichu. ¹⁹ Kněz vezme trochu krve z oběti za hřích a potře jí veřeje chrámu, čtyři hrany horního stupně oltáře a veřeje brány vnitřního nádvoří. ²⁰ Totéž uděláš i sedmého dne onoho měsíce za každého, kdo zhřešil nechtěně nebo z nevědomosti. Tak očistíte chrám. ²¹ Čtrnáctého dne prvního měsíce budete slavit Hod beránka. Po sedm dní této slavnosti se budou jíst nekvašené chleby. ²² Toho dne vládce přinese za sebe i za všechny lid země býčka jako oběť za hřích. ²³ Po sedm dní této slavnosti bude denně přinášet sedm býků a sedm beranů bez vady jako zápalnou oběť Hospodinu a jednoho kozla denně jako oběť za hřích. ²⁴ Jako moučnou oběť přidá ke každému býku a beranu efu mouky a ke každé eře přidá hin oleje. ²⁵ Totéž bude přinášet po sedm dní slavnosti začínající patnáctého dne sedmého měsíce: jak oběti za hřích, tak zápalné i moučné oběti a olej.“

46 Tak praví Panovník Hospodin: „Východní brána vnitřního nádvoří bude po šest pracovních dnů zavřená, ale v sobotní den a v den novoluní se otevře. ² Tehdy do brány zvenku skrze síň vejde vládce a zastaví se u jejích veřejí. Až budou kněží přinášet jeho zápalnou oběť a jeho pokojné oběti, bude se klanět u prahu brány. Poté odejde, ale brána se až do večera nezavře. ³ Také lid země se bude o sobotách a novoluních u vchodu té brány klanět Hospodinu. ⁴ V sobotní den přinese vládce Hospodinu jako zápalnou oběť šest beránků a jednoho berana, všechny bez vady. ⁵ Jako moučnou oběť přidá k beranu efu mouky, k beránkům pak podle vlastní vůle. Ke každé eře přidá hin oleje. ⁶ V den novoluní přinese mladého býčka, šest beránků a jednoho berana, všechny bez vady. ⁷ Jako moučnou oběť přidá efu mouky k býčku a efu mouky k beranu, k beránkům pak podle vlastní možnosti. Ke každé eře přidá hin oleje. ⁸ Když bude vládce přicházet, vejde do brány skrze síň a stejnou cestou odejde. ⁹ Když bude o slavnostech přicházet před Hospodina lid země, ať ten, kdo se přijde klanět severní branou, vyjde branou jižní. Kdo přijde jižní branou, ať vyjde branou severní. Ať se nevrací branou, kterou přišel, ale vyjde branou naproti. ¹⁰ Vládce bude uprostřed nich; přijde, když budou přicházet, a odejde, když budou odcházet. ¹¹ Jako moučná oběť se o svátcích a slavnostech bude přidávat

efa mouky k býčku a efa mouky k beranu, k beránkům pak podle vlastní vůle. Ke každé eře se přidá hin oleje. ¹² Když bude vládce přinášet Hospodinu dobrovolný dar — ať už to bude oběť zápalná nebo pokojná — otevře se mu východní brána, aby přinesl svou zápalnou nebo pokojnou oběť tak jako v sobotní den. Poté odejde a brána se po jeho odchodu zavře. ¹³ Každý den, ráno co ráno, přineseš Hospodinu jako zápalnou oběť ročního beránka bez vady. ¹⁴ Ráno co ráno k němu jako moučnou oběť přidáš šestinu efy mouky a třetinu hinu oleje na zalití mouky. Tato moučná oběť Hospodinu je stále a věčně ustanovení. ¹⁵ Ráno co ráno budou přinášet beránka, moučnou oběť a olej ke stále zápalné oběti. ¹⁶ Tak praví Panovník Hospodin: „Když vládce ze svého dědictví obdaruje kteréhokoliv ze svých synů, bude to patřit i jeho potomkům a zůstane jim to jako dědičné vlastnictví. ¹⁷ Když ale ze svého dědictví obdaruje někoho ze svých služebníků, bude mu to patřit až do léta svobody, kdy to bude vráceno vládci. Je to přece dědictví pro jeho syny — musí to zůstat jim. ¹⁸ Vládce nesmí brát nic z dědičného podílu lidu, nesmí je vytlačovat z jejich vlastnictví. Svým synům dá dědictví z vlastního majetku, aby nikdo z mého lidu nebyl vyháněn ze svého vlastnictví.“ ¹⁹ Poté mě vedl průchodem po straně brány ke svatým místnostem pro kněží, obráceným na sever. A hle — všiml jsem si tam jakéhosi místa na jeho západním konci. ²⁰ Tehdy mi řekl: „Toto je místo, kde budou kněží vařit oběti odškodnění a oběti za hřích a kde budou péci moučné oběti, aby je nevynášeli do vnějšího nádvoří, a neposvěcovali tak lid.“ ²¹ Poté mě odvedl na vnější nádvoří. Zavedl mě do jeho čtyř rohů, a hle — v každém rohu nádvoří byl jakýsi dvorek. ²² Ohrazené dvorky ve čtyřech rozích nádvoří byly 40 loktů dlouhé a 30 loktů široké. Všechny čtyři měly stejné rozměry. ²³ Každý z těch čtyř dvorků měl uvnitř kolem dokola kamennou římsu, pod níž byla kolem dokola zřízena ohniště. ²⁴ „To jsou kuchyně,“ řekl mi, „kde chrámoví služebníci vaří oběti lidu.“

47 Poté mě přivedl zpět ke vchodu do chrámu. A hle — zpod chrámového prahu směrem na východ proudila voda (chrám byl totiž obrácen k východu). Voda stékala zpod pravé strany chrámu na jih od oltáře. ² Poté mě odvedl severní branou ven a vedl mě okolo až k východní bráně vnějšího nádvoří. A hle — z její pravé strany se řinula voda. ³ Onen muž se zatím s měřicí šňůrou v ruce vydal na východ. Odměřil tisíc loktů a provedl mě vodou — sahala po kotníky. ⁴ Odměřil dalších tisíc a provedl mě vodou — sahala po kolena. Odměřil dalších tisíc a provedl mě vodou — sahala po pás. ⁵ Odměřil dalších tisíc — a byla to řeka, kterou jsem nemohl přebrodit, protože byla tak hluboká, že se v ní muselo plavat a nešla přebrodit. ⁶ „Vidíš to, synu člověčí?“ řekl mi. Poté mě vzal zpět na břeh řeky. ⁷ Když jsem se dostal zpátky, hle — na obou březích řeky bylo velké množství stromů. ⁸ „Tato voda teče do východního kraje,“ řekl mi. „Stéká do údolí Arava, vlévá se do Mrtvého moře, a jakmile se vlije do moře, jeho voda se uzdraví. ⁹ Kamkoli ta řeka přiteče, zahemží se to živočichy a moře ožije velikou spoustou ryb. Kamkoli ta řeka přiteče, všechno se tam v její vodě uzdraví a ožije. ¹⁰ Na březích se objeví rybáři a rozprostřou síť od En-gedi až po En-egljajim. Budou mít tolik druhů ryb a takové množství jako ve Středozemním moři. ¹¹ Jeho bažiny a mokřiny ale nebudou uzdraveny; zůstanou kvůli soli. ¹² Na obou březích porostou nad řekou nejrůznější ovocné stromy. Jejich listí nikdy nezvadne a nepřestanou nést ovoce. Každý měsíc přinesou čerstvé plody, protože k nim proudí voda ze svatyně. Jejich ovoce bude pokrmem a jejich listí lékem.“ ¹³ Tak praví Panovník Hospodin: Toto jsou hranice země, kterou si rozdělíte jako dědictví mezi dvanáct izraelských kmenů. Josef dostane dva díly, ¹⁴ ale jinak ji rozdělíte stejným dílem pro všechny. O této zemi jsem přísahal, že ji dám vašim otcům, a proto vám připadne za dědictví. ¹⁵ Toto jsou hranice země: Na severu povede hranice od Středozemního moře přes Chetlon a Lebo-chamát k Cedadu ¹⁶ a dále přes Berotu a Sibraim na pomezí Damašku a Chamátu až po Chacer-tikon na pomezí Chavranu. ¹⁷ Hranice tedy půjde od moře až k Chacar-enanu, takže bude na severu zahrnovat území Damašku, na sever od něhož se rozkládá Chamát. To je severní strana. ¹⁸ Na východě povede hranice mezi Chavranem a Damaškem a dále podél Jordánu mezi Gileádem a zemí Izraele k Mrtvému moři až po Támar. To je východní strana. ¹⁹ Na jihu povede hranice od Támar k vodám Meriby v Kádeši a dál podél Egyptského potoka až ke Středozemnímu moři. To je jižní strana. ²⁰ Na západě bude hranici tvořit Středozemní moře až k místu naproti Lebo-chamátu. To je západní strana. ²¹ Tuto zem si rozdělíte mezi izraelské kmene. ²² Rozdělíte si ji na dědičné podíly pro sebe i pro přistěhovalce žijící mezi vámi, kteří u vás zplodili děti. Ti pro vás budou jako rodilí Izraelci. Spolu s vámi připadne dědictví mezi kmene Izraele i jim. ²³ Na území kmene, kde přistěhovalce žije, tam mu přidělíte dědictví, praví Panovník Hospodin.

48 Toto jsou jména kmenů: U severní hranice podél chetlonské cesty přes Lebo-chamát až k Chacar-enanu (což je území Damašku, s nímž na severu sousedí Chamát) bude mít od východu až na západ svůj podíl Dan. ² Vedle Danova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Ašer. ³ Vedle Ašerova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Neftalí. ⁴ Vedle území Neftalího bude mít od východu až na západ svůj podíl Manases. ⁵ Vedle území Manasese bude mít od východu až na západ svůj podíl Efraim. ⁶ Vedle Efraimova

území bude mít od východu až na západ svůj podíl Ruben. ⁷ Vedle Rubenova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Juda. ⁸ Vedle Judova území bude od východu až na západ podíl, který odevzdáte jako dar; bude 25 000 loktů široký a na délku se potáhne stejně jako ostatní od východu až na západ. Uprostřed něj bude svatyně. ⁹ Díl, který z něj odevzdáte Hospodinu, bude 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký. ¹⁰ Tento svatý podíl připadne kněžím. Na severu i na jihu bude 25 000 loktů dlouhý, na západě i na východě 10 000 loktů široký. Uprostřed něj bude Hospodinova svatyně. ¹¹ Tento díl připadne posvěceným kněžím ze synů Sádokových, kteří drželi mou stráž a nepobloudili tak jako levité, když synové Izraele upadli do bludu. ¹² Proto jim jako zvláštní dar z odevzdaného podílu země připadne tento svatosvatý díl vedle území levitů. ¹³ Vedle kněžského území bude díl levitů; i ten bude 25 000 loktů dlouhý a 10 000 loktů široký. Celkem to tedy bude 25 000 loktů na délku a 20 000 loktů na šířku. ¹⁴ Nic z této prvotiny země se nesmí prodat, směnit ani na nikoho převést, neboť je svatá Hospodinu. ¹⁵ Zbývající díl, 5 000 loktů široký a 25 000 loktů dlouhý, je určen k běžnému užívání městu — pro zástavbu a volnou plochu. Město bude stát uprostřed ¹⁶ a bude mít tyto rozměry: 4 500 loktů na severu, 4 500 loktů na jihu, 4 500 loktů na východě a 4 500 loktů na západě. ¹⁷ K městu bude přiléhat pruh volné země: 250 loktů na severu, 250 loktů na jihu, 250 loktů na východě a 250 loktů na západě. ¹⁸ Zbývající území po obou stranách města se potáhne podél svatého podílu na délku 10 000 loktů na východ a 10 000 loktů na západ. Jeho úroda poskytne obživu pracovníkům města. ¹⁹ Budou je obdělávat městští pracovníci ze všech izraelských kmenů. ²⁰ Celé toto vyčleněné území tedy bude měřit 25 000 na 25 000 loktů. Tento čtverec vyčleníte jako svatý podíl, a to včetně majetku města. ²¹ Zbývající území po obou stranách svatého podílu a majetku města připadne vládci. Bude se prostírat od 25 000 loktů svatého podílu až k východní hranici a rovněž na západ od těch 25 000 loktů až k západní hranici. Obě tato území sousedící s kmenovými podíly budou patřit vládci a uprostřed nich bude svatý podíl s chrámovou svatyní. ²² Majetek levitů a majetek města tedy budou uprostřed majetku vládce, který se bude rozkládat mezi územími Judy a Benjamína. ²³ A nyní zbývající kmeny: Od východu až na západ bude mít svůj podíl Benjamín. ²⁴ Vedle Benjamínova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Šimeon. ²⁵ Vedle Šimeonova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Isachar. ²⁶ Vedle Isacharova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Zabulon. ²⁷ Vedle Zabulonova území bude mít od východu až na západ svůj podíl Gád. ²⁸ Na jihu povede hranice podél Gádova území od Támar k vodám Meriby v Kádeši a dál podél Egyptského potoka až ke Středozemnímu moři. ²⁹ Toto je země, kterou rozdělíte jako dědictví kmenům Izraele, a toto jsou jejich podíly, praví Panovník Hospodin. ³⁰ Toto jsou vnější hranice města: Na severní straně měřící 4 500 loktů ³¹ budou tři městské brány pojmenované podle izraelských kmenů: brána Rubenova, brána Judova a brána Leviho. ³² Na východní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Josefova, brána Benjamínova a brána Danova. ³³ Na jižní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Šimeonova, brána Isacharova a brána Zabulonova. ³⁴ Na západní straně měřící 4 500 loktů budou tři brány: brána Gádova, brána Ašerova a brána Neftalíмова. ³⁵ Kolem dokola tedy bude měřit 18 000 loktů. Od toho dne se to město bude jmenovat: HOSPODIN JE TAM.

Daniel

Úvod

Přehled

Autor:

Daniel

Záměr:

- Připravit babylonského krále Nabukadnezara na přijetí špatných zpráv kapitoly 4. budováním důvěry ve spolehlivost a pravdivost Danielových proroctví a všemohoucnost jeho Boha v předchozích kapitolách.
- Ujistit Izraelity (zajatce i první navrátilce do Země), že Bůh panuje nad dějinami a že jeho prorok Daniel říká pravdu, když mluvil o prodloužené době útisku před závěrečnou fází Božího království.
- Připravit generace vzdálené budoucnosti na pronásledování, které je bude čekat v době Antiocha IV. Epifana.
- Připravit věřící v ještě vzdálenější budoucnosti na příchod Mesiáše v době čtvrtého království.

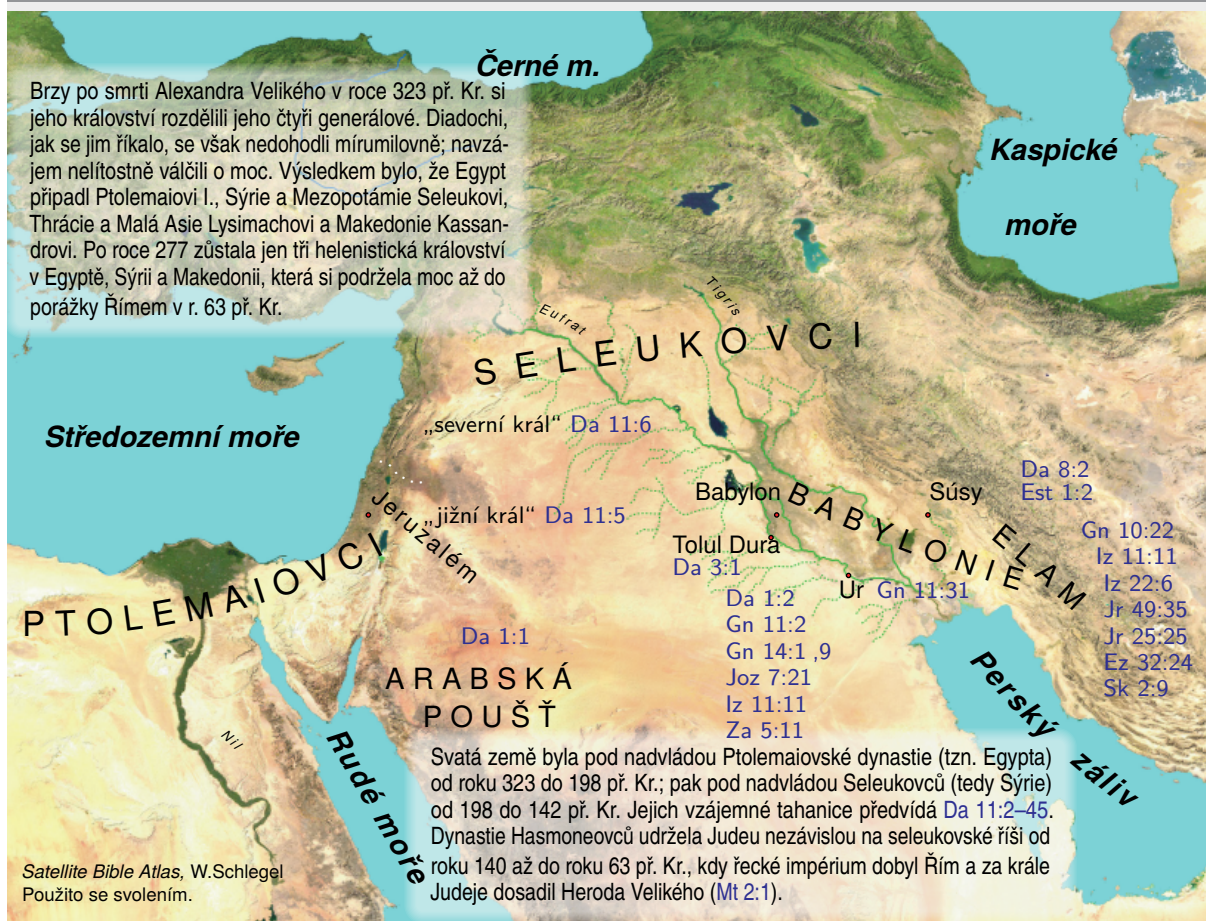
Datum:

Krátce po 539 př. Kr.

Klíčové pravdy:

- Daniel a jeho přátelé byli i v exilu Bohu věrní.
- Danielovi lze věřit, že říká pravdu, protože svou víru nikdy nezkompromitoval ani pod nátlakem svých otrokářů.
- Bůh je absolutní vládce nad veškerou historií.

Říše Danielových vzdálených vizí

- Otroucnost Izraele je prodloužena do doby, než se v nadvládě nad ním nevystřídají celkem čtyři království (z nichž Babylón je první), protože Boží lid se neodvrátil od svých hříchů.
- Přestože Izrael čeká v budoucnosti ještě spousta utrpení, Boží Pomazaný, Kristus, jednou přijde a přinese spásu.

Autor

Autorství knihy Daniel je mezi vykladači předmětem rozvleklých debat. Mnoho badatelů datuje vznik knihy mezi 170 a 165 př. Kr., do doby vlády Antiocha IV. Epifana, dávno poté, co žil prorok Daniel (tzv. „makabejské“ datování, srv. čl. [Kdo byl Darius Médský?](#) na str. 488). Toto datum je však v rozporu s knihou samotnou, která naznačuje, že Daniel je její hlavní autor (9:2; 10:2) a že byla sepsána krátce po dobytí Babylóna Kýrosem v roce 539 př. Kr. Kromě toho Kristus sám explicitně spojuje knihu s prorokem Danielem (Mt 24:15).

Doba a místo vzniku

Spor o datování knihy Daniel zahrnuje tři základní problémy:

1. povahu prorocství,
2. údajné historické chyby v Danielovi a
3. jazykové rysy hebrejštiny a aramejštiny v knize.

Obecně vzato, izraelští proroci se primárně zabývali náboženskými a společenskými okolnostmi, které se týkaly jich samých a jejich vrstevníků. Když proroci předvíдали budoucnost, většinou se týkala blízkých událostí v dohlednu. Z toho důvodu jsou někteří interpreti toho názoru, že Danielova vize ohledně „krále Severu“ a „krále Jihu“ (11:2–12:3) je příliš podrobná na to, aby ji mohl sepsat Daniel, který žil nějakých 200–300 let před událostmi, zachycenými v prorocství.

Tento postoj však popírá nadpřirozený charakter prorocství, podobně jako v případě příležitostných praktik jiných proroků (např. 1Kr 13:2; Iz 44:28). Přestože pasáž Da 11:2–12:3 je neobvyklá, určitě není nemožné, aby Daniel takové detaily znal; ostatně právě jemu Bůh zjevoval tajnosti jako nikomu jinému (srv. např. 2:19–23).

Někteří zastánci pozdního datování argumentují historickými nepřesnostmi, které knize Daniel přiřítají. Zpochybňují Belšasarův vztah k Nabukadnezarovi (viz pozn. 5:2), stejně jako i identitu Darjaveše Médského (viz pozn. 6:2).

Navíc identifikují čtyři království, předpovězená Danielem (kap. 2; 7), jako Babylón, Médeu, Persii a Řecko (včetně Seleucidů a Ptolemajů). Tato identifikace je však problematická, protože pro nezávislé Médské království v intervalu mezi královstvími Babylónským a Perským neexistuje historický důkaz. Perský král Kýros (550–530 př. Kr.) dobyl Médeu roku 549 př. Kr. a Babylón 539 př. Kr. (viz poznámky 5:1 a 6:1).

Advokáti raného datování knihy chápou sekvenci čtyř království jako předpověď Babylóna, Médo-Persie, Řecka a Říma. Tento pohled podporuje narážka na „Médy a Peršany“ v 5:28, která prokazuje, že autor považoval oba národy za součásti jednoho království.

Podporovatelé pozdního data namítají, že se v textu vyskytuje několik termínů vypůjčených z řečtiny k označení hudebních nástrojů (viz pozn. 3:5), podobně jako i pozdně hebrejské a aramejské výrazy (viz pozn. 2:4). Žádný z těchto argumentů však není přesvědčivý. Existuje nepřehledné množství důkazů o kontaktech mezi Řeky a národy Blízkého Východu před dobou Alexandra Velikého. Ty zcela postačují k vysvětlení existence minimálního počtu slov převzatých z řečtiny před Alexandrovým dobytím. Původní názvy hudebních nástrojů běžně provázejí své nositele bez odpovídajícího ekvivalentu v lokálním jazyce; srovnajme dnešní českou nepřekládanou terminologii, spojenou s hudebními nástroji: „gibsonka“, „jumbo“, „stratocaster“, „telecaster“, „Les Paul“, „stage piano“, „hohnerka“, „humbucker“, „single-coil“ apod. Naopak: Zastánci makabejského datování mají problém, jak vysvětlit absolutní absenci výrazů, přejatých z řečtiny, mimo hudební terminologii. Kdyby kniha vznikla až za řecké vlády, obchodní, vojenská, politická, administrativní apod. terminologie by se hemžila řeckými pojmy. Nic takového však v knize není.

Aramejštiny a hebrejštiny knihy Daniel může být datována kdekoli mezi pozdním šestým a raným druhým stoletím př. Kr. Jinými slovy, lingvistické důkazy nepřikládají příliš váhy žádnému z hledisek: ani pozdnímu, ani ranému datování.

Argument pro datum ve druhém století př. Kr. je v rozporu s biblickým tvrzením ohledně data a autorství knihy Daniel a pozdní datování neprokazuje dostatečně přesvědčivě. Datum krátce po

539 př. Kr. (viz 1:21) nejlépe odpovídá povaze prorocství, historickým datům i jazykové stránce textu.

Záměr a zvláštnosti

Daniel obsahuje dva různé druhy materiálu. V prvních šesti kapitolách je šest historických vyprávění; ve druhé polovině (kapitoly 7–12) jsou čtyři vize, téměř exkluzivně prediktivní. Mezi šesti příběhy první poloviny vyčnívá kapitola 2, protože také obsahuje předpověď.

Zkoumání obsahu historických vyprávění ukazuje, že jsou to nezávislé celky, poskládané k sobě s určitým záměrem. Vyprávění nenabízí ani historii Izraele pod babylónskou či perskou nadvládou, ani životopisné záznamy Daniela a jeho přátel. Má dva hlavní důrazy.

Na jednu stranu příběhy ukazují, jak Boží absolutní svrchovanost zasahuje do záležitostí všech národů (2:47; 3:17–18; 4:28–37; 5:18–31 6:26–29). Jeruzalém byl v troskách, Boží lid v zajetí a bezbožní vládcové se zdáli triumfovat, avšak Bůh zůstává svrchovaný. Podle své neochvějné vůle vstupuje mezi království tohoto světa, aby založil univerzální království, jemuž nikdy nebude konce.

Přestože všechny národy věřily, že božstva jsou teritoriální, že mají moc jen na území, kde přebývá jejich lid (a protože chtějí vládnout celému světu, jejich lid musí ostatní území dobýt pro sebe a zavést tam své náboženství), zkušenosti Izraelitů v zajetí ukazují, že jejich Hospodin není nikterak omezen, ani teritoriálně; je Pánem nad celou zemí včetně božstev jiných národů. A že svůj lid neopouští, ať jde kamkoliv. Někdy tehdy se začala rodit idea, že když posvátné není místo na zemi, kde by Bůh přebýval na rozdíl od jiných míst, posvátný tedy bude čas. A na důležitosti začaly nabývat svátky v kalendáři.

Tyto příběhy zachycují Daniela a jeho přátele coby prominentní osoby v zemi svých otrokářů, ne však proto, že by zkompromitovali svou věrnost Bohu, ale naopak proto, že Boží požehnání je vyvýšilo. To je ústřední motiv, protože dodává na důvěryhodnosti Danielovým prorocstvím, zejména těm, která hovoří o prodlouženém utrpení Izraele.

Vize kapitol 7–12 obsahují predikce budoucích časů, během nichž pravdivost vyprávění nabude pro Boží lid na významu. Ačkoliv Izraelité pod nadvládou Babylóňanů i Peršanů trpěli, nepostihl je žádný rozšířený a systematický útok na jejich víru. Ten nastal až s Antiochem IV. Epifanem, panovníkem nad Seleukovským impériem mezi roky 175–164 př. Kr, který usiloval vymýtit náboženství Židů a přinutit je přizpůsobit se řeckým náboženským praktikám. Mnoho Židů ho poslechlo, ale jiní se vzepřeli a trpěli protivenství. Jedním z hlavních důvodů pro sepsání knihy Daniel je připravit Boží lid na dobu Antiocha IV. Epifana a povzbudit k vytrvalosti ty, kteří budou žít v nadcházejících časech pronásledování.

Knihy také vzhlíží až za dobu Antiocha IV. Epifana ke Kristově příchodu, který jednou zničí všechna lidská impéria a nastolí své věčné království spravedlnosti a pokoje. Všechny tyto události mají Danielova prorocství na zřeteli. Kniha sloužila jako mocné povzbuzení pro Boží lid, trpící útlakem, a dodnes je pronásledovaným věřícím podnětnou inspirací.

Kristus v Danielovi

Danielova zaměřenost na obnovení Izraele po skončení vyhnanství obrací pozornost k Ježíšovi docela přímočaře. Podobně jako i někteří jiní proroci Daniel předpovídal Božímu lidu slavnou budoucnost, jejíž naplnění Nový Zákon spojuje s prvním a druhým příchodem Kristovým, stejně jako s celými dějinami církve.

Detaily naplnění Danielových vizí sice obklopuje řada kontroverzí, avšak základní struktura Danielových vizí nenechává nikoho na pochybách, že naplněním prorokových nadějí je Kristus. Nejzřetelněji je to vidět na způsobu, jakým se Ježíš označuje za „Syna člověka“ (např. Mt 9:6; Mt 10:23; Mt 12:8). Daniel používal tento pojem ve významu Bohem vyvýšeného davidovského krále, reprezentujícího Boha na zemi. Ježíš, Mesiáš, je ultimátním davidovským Králem; jenom on naplňuje predikce o Synu člověka v Danielových vizích (viz poznámky 7:13 a 7:14; viz teologický článek [Království Boží Mt 4](#)).

Kromě toho se Daniel v 9. kapitole dozvěděl, že Jeremjášova predikce 70 let vyhnanství bude prodloužena na „sedmdesát týdnů“ let (9:24), tedy asi 490 let. Tato předpověď dochází počátku svého naplnění v Kristově prvním příchodu. Prodleva koresponduje se sérií čtyř cizích impérií,

*Lidé nikdy nepáchají zlo tak důsledně
a vášnivě, jako když to dělají z falešných
principů svědomí.*

Blaise Pascal

kteřá budou Boží lid utlačovat (2:1–49) a se skálou, která se stala „horou velikou a naplnila celou zemí“ (2:35) a kterou Daniel označuje jako „království, jež nebude zničeno“ (2:44). To je království Kristovo, které bylo inaugurováno jeho prvním příchodem, dodnes pokračuje a roste, a svého dovršení dosáhne při Kristově slavném návratu (viz teologické články [Království Boží](#) u [Mt 4](#) na str. ?? a [Plán věků](#) u [Žd 7](#) na str. ??.)

Daniel předvídal i jiné, ještě konkrétnější události, které v Novém Zákoně znovu vstoupily do popředí. Např. Ježíš se odvolává na Danielovu predikci o „otřesné ohavnosti“ (viz [pozn. 9:27](#); [11:31](#); [12:11](#)), která původně ukazovala na zneuctění chrámu řeckým Antiochem IV. Epifanem (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) coby předobraz zničení chrámu římským generálem Titem v roce 70 po Kr. (viz [poznámky k Mt 24:15](#) a [Mk 13:14](#)).

Většina křesťanů spojuje tuto typologii s Antikristem, jehož duch již ve světě působí (viz [pozn. 1Jn 2:18](#)) a zjeví se v plnosti, zřejmě jako konkrétní osoba, v blízkosti Kristova návratu (viz [pozn. 2Te 2:3](#)).

Osnova

I. Vyprávění (1:1–6:28)

- A. Věrnost Daniela a jeho přátel (1:1–21)
- B. Nabukadnezarův první sen (2:1–49)
- C. Vysvobození z ohnivě pece (3:1–30)
- D. Nabukadnezarův druhý sen (4:1–37)
- E. Soud nad Belšasarem (5:1–31)
- F. Vysvobození ze lví jámy (6:2–29)

Příběhy Daniela a jeho přátel ilustrují jednak jejich věrnost Bohu, jednak jeho nadřazenost nade všemi národy.

II. Vize (7:1–12:13)

- A. Vize čtyř šelem (7:1–28)
- B. Vize berana a kozla (8:1–27).
- C. Vize sedmdesáti týdnů (9:1–27)
- D. Vize budoucnosti Božího lidu (10:1–12:13)
 - 1. Andělovo poselství k Danielovi (10:1–11:1)
 - 2. Od Daniela po Antiocha IV. Epifana (11:21–12:3)
 - 3. Závěrečné sdělení Danielovi (12:4–13)

Danielovy vize o budoucnosti Božího lidu, nahlízející až do časů dlouho po skončení vyhnanství. Bůh Danielovi zjevil, že čtyři velká království budou ovládat a pronásledovat Izrael. V době čtvrtého z nich Bůh nastolí své království, jemuž nebude konce.

*Druhořadých věcí nedosáhneme tím, že je prohlásíme za prvořadě.
Druhořadých věcí dosáhneme pouze tehdy, budou-li na prvním
místě věci první.
C. S. Lewis*

V KRÁLOVSKÝCH SLUŽBÁCH

Neposkvrníme se

1 Ve třetím roce vlády judského krále Joakima přitáhl k Jeruzalému babylonský král Nabukadnezar a oblehl jej. ²Hospodin mu vydal judského krále Joakima do rukou a s ním i část vybavení Božího chrámu. Nabukadnezar je s sebou odvezl do chrámu svého boha v Babylonii a uložil je v chrámové pokladnici.

³Jednou král přikázal vrchnímu dvořanu Ašpenazovi, ať mu přivede některé izraelské mladíky z královského rodu a ze šlechtý - ⁴zdravé a krásné, v každém ohledu bystré, vzdělané a učenlivé, kteří by mohli sloužit v královském paláci. Takové měl učit babylonskému písemnictví a jazyku. ⁵Král jim určil každodenní přiděl pokrmů a vína z královského stolu. Tři roky měli být takto vychováváni a po jejich uplynutí měli vstoupit do královských služeb. ⁶Mezi vybranými byli i Židé Daniel, Chananiáš, Mišael a Azariáš. ⁷Vrchní dvořan je ale přejmenoval — Danielovi dal jméno Baltazar, Chananiášovi Šadrach, Mišaelovi Mešach a Azariášovi Abednego.

⁸Daniel se však rozhodl, že se neposkvrní pokrmy a vínem z královského stolu. Žádal proto vrchního dvořana, aby se těmi věcmi nemusel poskvrňovat. ⁹Bůh Danielovi u vrchního dvořana daroval přízeň a náklonnost, ¹⁰ale ten mu přesto odpověděl: „Bojím se svého pána. Sám král určil, co máte jíst a pít. Co když uvidí, že vypadáte hůř než vaši vrstevníci? Král by mě kvůli vám připravil o hlavu!“

1:1–21 *Uchování rituální čistoty.* Prorok uvozuje kontext své knihy vyprávěním osobní historie (své i svých přátel) zajetí, vzdělání, věrnosti Bohu a služby králi Nabukadnezarovi.

1:1–6:28 *Vyprávění.* První část knihy vyzdvihuje jednak Boží absolutní svrchovanost nad královstvími tohoto světa, jednak upřímnou odevzdanou věrnost Bohu, kterou Daniel a jeho přátelé projevovali. Daniel chtěl svým čtenářům vštípit přesvědčení, že přestože Boží lid někdy trpívá pronásledování, králové a království povstávají a hrouťí se podle Božích záměrů. Daniel také učí, že Bůh se hojně odmění těm, kdo jemu, Danielovi, věnují pozornost coby Božímu mluvčímu. Tento materiál je rozdělen do šesti navzájem nezávislých vyprávění, každé v jedné kapitole a každé obsahující nějaký zázrak: Uchování rituální čistoty Danielem a jeho přáteli (1:1–21); Nabukadnezarův sen (2:1–49); záchrana z ohnivé pece (3:1–30); Nabukadnezarův druhý sen (4:1–37); soud nad Baltazarem (5:1–31) a záchrana Daniela ze lví jámy (6:2–29).

1:1 *Joakima.* Tj. 605 př.Kr.; téhož roku, kdy Nabukadnezar porazil asyrsko-egyptskou koalici v bitvě u Karchemiše (Jr 46:2) a zahájil tak mezinárodní vzestup Babylónu k moci. Po bitvě u Karchemiše Nabukadnezar zaútočil na Joakima (2Kr 24:1–2; 2Pa 36:5–7) a zabil Daniela a jeho přátele. To byla první ze tří Nabukadnezarových invazí do Judska. Druhá nastala roku 597 př.Kr. (2Kr 24:10–14) a třetí 587 př.Kr. (2Kr 25:1–24). Zdánlivou diskrepanci mezi Da 1:1 a Jr 25:1 a Jr 46:2 (kde Jeremiáš umísťuje Nabukadnezarův útok na Joakima do Joakimova čtvrtého roku místo třetího) lze objasnit rozdílem mezi babylónským a židovským systémem chronologie. V babylónském systému, který používá Daniel, byl první rok vlády panovníka považován za „korunovační rok“ a vláda samotná se počítala až od prvního dne měsíce Nisan následujícího roku.

Babylonský král Nabukadnezar. Nabukadnezar přivedl Babylóny k vítězství u Karchemiše v roce 605 př.Kr. coby korunnní princ a velitel armády. Krátce po tomto vítězství se ujal babylónského trůnu po smrti svého otce Nabopolasara (626–605 př.Kr.). Nabukadnezarova vláda (605–562 př.Kr.) tvoří většinu historického pozadí biblických knih Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.

1:2 *Hospodin ... vydal.* Porážka Izraele Babylónem není vysvětlitelná jen pouhou vojenskou a politickou analýzou oné doby. Bůh vždy jednal svrchovaně v záležitostech národů. Babylóny použil jako nástroj potrestání svého vlastního lidu za porušení smluvních závazků (2Kr 17:15; 2Kr 17:18–20; 2Kr 21:12–15; 2Kr 24:3–4).

Vybavení. Odkaz na nádoby z vypleněného chrámu, nikoliv zajatců. Deportace proběhly ve třech vlnách: První roku 605 př.Kr., kdy mezi odvečenými byl i Daniel; druhá roku 597 př.Kr., zahrnovala i Ezechiela. Třetí deportace, při které Babylónané zničili Jeruzalém a chrám, nastala roku 586 př.Kr.

Do chrámu svého boha. Hlavní božstvo babylónského panteonu byl Marduk (srv. Jr 50:2).

1:3 *Z královského rodu.* Daniel a jeho přátelé patří mezi potomky Davidovy královské linie (v. 6), které Nabukadnezar odvedl při první deportaci roku 605 př.Kr. (srv. pozn. 2).

1:4 *Babylonskému písemnictví a jazyku.* Babylónská literatura byla psána komplikovaným suméřským a akkadským slabičným klínovým písmem primárně na hliněných tabulkách. Těchto dochovaných tabulek existují tisíce. Studium této literatury seznámilo Daniela a jeho přátele s polyteistickým světonázorem Babylónanů, plného kouzlení, čarodějnictví a astrologie. Mluvený jazyk pro běžné použití byla nicméně aramejšina (srv. 2:4), psaná snadno osvojitelným abecedním systémem.

1:5 *Z královského stolu.* Později se Joakimovi dostalo stejného zaoptření (2Kr 25:27–30).

1:6 *Daniel, Chananiáš, Mišael a Azariáš.* Charakteristická hebrejská jména. Dvě z nich obsahují prvek EL, znamenající „Bůh“, a dvě JAH, což je zkratka osobního Božího jména, které překládáme jako „Hospodin“. Daniel znamená „Můj soudce je Bůh“, Chananiáš „Hospodin je milostivý“, Mišael „Kdo je jako Bůh?“ a Azariáš „Hospodin mi pomáhá“.

1:7 *Baltazar ... Šadrach ... Mešach ... Abednego.* Přesný význam těchto jmen je předmětem diskusí. Převažují tyto názory: Baltazar: *Bel* (jiné jméno pro Marduka, hlavního boha babylónského panteonu) *chraň jeho život* nebo *Paní, ochraňuj krále*; Šadrach: *Velice se bojím (Boha)* nebo *Přikázání Aku* (suméřského měsíčního boha); Mešach: *Jsem bezvýznamný* nebo *Kdo je to, co Aku?*; Abednego: *Služebník zářícího*.

1:8 *Se neposkvrní.* Důvod, pro který byl Daniel přesvědčen, že by ho králův pokrm poskvrnil, není uveden. Pravděpodobně jídlo znamenalo porušení dietních předpisů Mojžíšova zákona (Lv 11:1–47), zakazujících konzumaci vepřového nebo masa nezabaveného krve (17:10–14). Také mohlo zahrnovat pokrmy, obětované babylónský modlám.

1:9 *U vrchního dvořana ... přízeň a náklonnost.* Danielův osud v mnohém připomíná Josefův příběh (Gn 39–41).

¹¹ Daniel pak tedy požádal komorníka, kterého Danielovi, Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi přidělil vrchní dvořan: ¹² „Zkus to prosím s námi na deset dní. Ať nám dávají k jídlu jen zeleninu a k pití jen vodu. ¹³ Potom porovnáš, jak vypadáme my a jak mladíci, kteří jedí z královského stolu, a ráčíš s námi naložit podle toho, co uvidíš.“ ¹⁴ Komorník jim tedy vyhověl a na deset dní to s nimi zkusil.

¹⁵ Po deseti dnech vypadali zdravěji a silněji než všichni mladíci, kteří jedli z královského stolu. ¹⁶ Komorník tedy odnášel jejich vybrané pokrmy i víno, které měli pít, a nosil jim zeleninu. ¹⁷ A Bůh ty čtyři mládence obdaroval znalostí a pochopením veškerého písemnictví a moudrosti. Daniel kromě toho rozuměl všem viděním a snům.

¹⁸ Když uplynula králem stanovená lhůta, po níž měli být předvedeni k němu, přivedl je vrchní dvořan před Nabukadnezara. ¹⁹ Král s nimi hovořil a zjistil, že se nikdo z nich nevyrovná Danielovi, Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi. A tak byli přijati do královských služeb. ²⁰ Kdykoli od nich král potřeboval moudrou a rozumnou radu, zjistil, že desetkrát převyšují všechny věštky a kouzelníky v celém jeho království.

²¹ Daniel tam pak zůstal až do prvního roku krále Kýra.

Králov sen

1:12 Deset. Často se symbolickým významem dokonalosti nebo plného počtu.

1:14 Vyhověl. Daniel neslibil, že se v případě zchátralejšího zevnějšku přizpůsobí a poslechnou nařízení v rozporu s Božím Zákonem. Je možné (a ve světle dalších kapitol i docela pravděpodobné), že už tehdy byli rozhodnuti neposlechnout bezbožného vladaře a raději zemřít, než zkompromitovat víru.

1:15 Vypadali zdravěji. Bůh Danielovi a jeho přátelům požehnal pro jejich věrnost Božimu Slovu (Dt 8:3; Mt 4:4). Nepřál jim smrt, která by je nejspíše čekala, kdyby byl správce s výsledkem nespokojen, a oni by přesto na svém odmítání rituálně nečisté stravy trvali (srv. pozn. 14).

1:17 Moudrost. Danielova moudrost se stala příslovecnou ještě za

jeho života; Ezechiel říká králi Týru ironicky, že je (Ez 28:3).

Viděním a snům. Daniel převyšoval i své přátele schopností interpretovat sny, pro kterou byl vyvýšen nade všechny ostatní, podobně jako kdysi Josef u faraonova dvora (Gn 40:8; Gn 41:16).

1:18 Stanovená lhůta. Po třech letech, zmíněných ve v. 5.

1:20 Desetkrát. viz (pozn. 12).

Věštky a kouzelníky. První výraz (*chartumim* חַרְטוּמִּים) je adaptace egyptského slova a vyskytuje se také v Gn 41:8, 24 a Ex 7:11; druhý se objevuje pouze zde a v 2:2, má spojitost s kanaánskou kulturou. Srv. (pozn. Gn 41:8).

1:21 Prvního roku krále Kýra. Tj. Kýrovy vlády nad Babylónem, tedy 539 př.Kr. Daniel v roce 537 př.Kr. dosud žil (10:1); dožil se návratu Judejců ze zajetí do Země.

Danielovy vize

Čtyři království

Vize kap. 2

Vize kap. 7	Vize kap. 8	Identifikace	Chronologie impérií
Lev		Babylon (2:37–38)	626 př. Kr. 600
Medvěd	Beran	Médo-Persie (8:20)	539 př. Kr. 500
Pardál	Kozel	Řecko (8:21)	400 330 př. Kr. 300
Děsivá šelma		Řím	200 167 př. Kr. Makabejci a Hasmoneovci 100 63 př. Kr. 0 70 po Kr. Pád Jeruzaléma 100

2 Ve druhém roce své vlády měl Nabukadnezar sen, který ho rozrušil tak, že nemohl spát. ² Král si proto nechal zavolat věštce, kouzelníky, čaroděje a mágy, aby mu pověděli, co se mu zdálo. Když přišli a stanuli před králem, ³ řekl jim: „Zdá se mi sen, který mě rozrušil. Musím se dozvědět, co znamená.“

⁴ Mágové králi odpověděli: (aramejsky) „Ať žiješ, králi, navěky! Rač nám prosím ten sen vyprávět a my jej vyložíme.“

⁵ Král ale mágům řekl: „Tímto prohlašuji: Pokud mi nesdělíte onen sen i jeho výklad, nechám vás rozčtvrtit a vaše domy obrátím v smetiště. ⁶ Pokud mi však sen i jeho výklad sdělíte, zahrnu vás dary, odměnami a vysokými poctami. Nuže, povězte mi, co se mi zdálo a co to znamená.“

⁷ Znovu tedy králi odpověděli: „Nechť nám král prosím vypráví ten sen a my jej vyložíme.“

⁸ Král však řekl: „Je mi to jasné! Snažte se získat čas, protože víte, že jsem prohlásil: ⁹ ‘Pokud mi nepovíte, co se mi zdálo, čeká vás jediný trest.’ Domluvili jste se, že mi budete namlouvat lži a báchorky, dokud mě to nepřejde. Nuže, povězte mi ten sen, ať poznám, že mi ho dovedete i vyložit!“

¹⁰ Mágové na to králi odpověděli: „Žádný člověk na zemi nedokáže královské Výsosti sdělit, co žádá. Žádný král, jakkoli veliký a mocný, nikdy nic takového od žádného věštce, kouzelníka ani mága nežádal. ¹¹ Král žádá nemožné. Nikdo to jeho Výsosti nedokáže sdělit, kromě bohů, kteří však mezi smrtelníky nebydlí.“

¹² To krále rozhněvalo. Rozlítl se tak, že nařídil popravy všech mudrců v Babylonu. ¹³ Jakmile to nařízení vyšlo, začali mudrce popravovat a hledali také Daniela a jeho přátele, aby je popravili.

¹⁴ Když Arioch, velitel královské stráže, vyšel pobíjet babylonské mudrce, Daniel s ním promluvil moudře a uvážlivě. ¹⁵ Oslovil králova zmocněnce Ariocha takto: „Čím to, že král vydal tak přísný rozkaz?“ A když mu Arioch celou věc pověděl, ¹⁶ Daniel šel za králem a požádal o čas, aby mu mohl sen vyložit.

¹⁷ Potom se Daniel vrátil domů a celou věc pověděl svým přátelům Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi: ¹⁸ Ať prosí Boha nebes o slitování ohledně toho tajemství, aby Daniel a jeho přátelé nebyli popraveni s ostatními babylonskými mudrci. ¹⁹ V noci pak Danielovi bylo to tajemství zjeveno ve vidění. Daniel proto chválil Boha nebes ²⁰ a řekl:

„Chváleno buď jméno Boží
od věků až na věky –
- moudrost a síla jemu náleží!

²¹ On mění časy a období,
sesazuje krále a jiné nastolí.
Mudrce obdařuje moudrostí,
rozumným dává poznání.

2:1–49 Nabukadnezarův první sen. Daniel ve službách krále (mimo jiné) interpretoval jeho sny, což odhaluje nejen, že byl (Daniel) zahrnut Božím požehnáním, ale také že Bůh směřoval historii k nastolení svého království.

2:1 Ve druhém roce. První rok výcviku Daniela a jeho přítel byl zároveň Nabukadnezarův „korunovační rok“. Druhý a třetí rok výcviku byl první a druhý rok Nabukadnezarovy vlády. Mezi tímto tvrzením a dokončením tříletého výcviku mladíků (1:5) není žádná diskrepance: První Nabukadnezarův rok byl Babylónany považován za „korunovační rok“ a druhý a třetí rok Danielovy výuky za první a druhý Nabukadnezarovy vlády (viz pozn. 1:1).

Rozrušil. Na Starém Blízkém Východě bylo běžné mít za to, že božstva promlouvají k lidem také skrze některé (hlavně velmi živé) sny. Nabukadnezarovo zneklidnění je pochopitelné; poselství shůry mělo implikace pro budoucnost království. Zapomenutí snu bylo považováno za hněv božstva vůči adresátovi. Výklad snu byl důležitý, protože umožňoval čelit prokletí snu rozmanitými rituály.

2:2 Věštce, kouzelníky, čaroděje a mágy. Viz pozn. 1:20. Druhý a třetí výraz jsou dvě odvozeniny od stejného základu. Čtvrtý výraz lze také přeložit jako „Kaldejci“ a v Danielově době označoval skupinu aramejsky hovořících astrologů uvnitř babylonského království. Teprve později se stal synonymem pro Babylónany. Rozmanitost jejich původů naznačuje moc, na jaké si Nabukadnezar zakládal: Považoval se za pána celého světa.

2:4 Aramejsky. Odsud až po konec kapitoly 7 je text psán aramejsky a ne hebrejsky, podobně jako např. **Ezd 4:8–6:18.** Aramejšina byl ofici-

ální úřední jazyk; nelze také vyloučit, že tyto pasáže jsou v aramejštině toho důvodu, že obsahují proroctví, která mohla pohany zajímat více než Židy.

2:5 Pokud mi nesdělíte onen sen. Nabukadnezar zkouší své poradce. Nebudou-li schopni připomenout mu jeho sen, nemá proč důvěřovat ani jejich potencionálnímu výkladu (srv. v. 9).

2:11 Kromě bohů. Mudrcům nezbylo než přiznat, faraonův požadavek je nad jejich síly. S odkazem na nadpřirozený zdroj měli pravdu, kterou potvrzuje i Daniel (19; 27).

2:16 Požádal o čas. Daniel velmi riskoval. Jiným vykladačům Nabukadnezar čas nedopřál (srv. v. 9).

2:18 Prosí. Postexilní židovská literatura je bohatá na situace, kdy Bůh zasáhne do dějin způsobem vysvobozujícím pro svůj lid, když se jeho lidé modlí ve skupinách.

Boha nebes. Daniel se modlí rovnou k Bohu, který vládne hvězdám, na rozdíl od astrologů, kteří se doptávají jenom hvězd samotných, protože nikoho vyššího neznají.

2:19 Tajemství. Skryté věci jsou u Hospodina (Dt 29:29). Jsou *transcendentní* — nepoznatelné, pokud nejsou zjeveny. Později je tentýž výraz (חֲסֵי־סֵתֵר) použit pro označení Božích skrytých záměrů s dějními světa (4:9 חֲסֵי־סֵתֵר).

2:21 On mění časy a období. Pro Daniela Bůh změnil Nabukadnezarovo nesmlouvavé rozhodnutí, viz pozn. 16.

Sesazuje krále a jiné nastolí. Narážka na obsah snu, líčící sérii povstávajících a zanikajících impérií, a který se ještě za Nabukadnezarova života stane jeho vlastní palčivou zkušeností (4:28–30).

²² Zjevuje věci skryté v hlubinách,
on ví, co leží v tmách,
a světlo u něj přebývá.

²³ Chválím tě a oslavuji, Bože otců mých –
- moudrost a sílu dal jsi mi!
Oznámil jsi mi, zač jsme tě prosili,
oznámil jsi nám sen královský!“

Bůh zjevuje tajemství

²⁴ S tím se pak Daniel vydal za Ariochem, kterého král pověřil popravami babylonských mudrců. Přišel za ním a řekl mu: „Nepopravuj babylonské mudrce! Vezmi mě ke králi a já mu ten sen vyložím.“

²⁵ Arioch vzal Daniela rychle ke králi a takto ho ohlásil: „Našel jsem mezi judskými vyhnanci muže, který králi vyloží jeho sen.“

²⁶ Král se tedy Daniela zvaného Baltazar zeptal: „Ty bys mi uměl sdělit, co jsem viděl ve snu a co to znamená?“

²⁷ Daniel králi odpověděl: „Tajemství, na něž se král ptá, mu nedokáže vysvětlit žádný mudrc, kouzelník, věstec ani jasnovidec. ²⁸ Na nebi je však Bůh, který zjevuje tajemství. Ten králi Nabukadnezarovi ukázal, co se stane v posledních dnech. Sen a vidění, která jsi v mysli viděl na lůžku, jsou následující:

²⁹ Když jsi, králi, ležel na lůžku, přemýšlel jsi o tom, co se bude dít v budoucnu, a Ten, který zjevuje tajemství, ti ukázal, co se stane. ³⁰ Mně to tajemství nebylo zjeveno proto, že bych byl moudřejší než všichni ostatní, ale proto, aby se král dozvěděl, co to znamená, a abys porozuměl tomu, o čem jsi přemýšlel.

³¹ Nuže, králi, měl jsi vidění a hle, spatřils jakousi velikou sochu. Byla to ohromná socha neobyčejného vzhledu. Tyčila se před tebou a budila hrůzu. ³² Hlava té sochy byla z čistého zlata, hrud' a paže ze stříbra, břicho a boky bronzové, ³³ stehna železná a nohy zčásti železné a zčásti hliněné. ³⁴ Díval ses a hle, ze skály se bez dotyku lidské ruky vylomil kámen, zasáhl sochu do železných a hliněných nohou a rozdrtil je. ³⁵ Vtom se všechno to železo, hlína, bronz, stříbro a zlato rozpadlo na kousky — jako plevy, když se v létě mlátí obilí. Vítr je roznesl, že po nich nezbylo památky. Ale ten kámen, který sochu zasáhl, se stal velikou horou a zaplnil celou zem.

³⁶ Tolik sen. Teď povíme královské Výsosti jeho výklad. ³⁷ Ty, králi, jsi král králů, protože ti Bůh nebes dal království a moc, sílu i slávu. ³⁸ Dal ti do rukou celý obydlý svět, všechny lidi, zvěř i ptactvo, a učinil tě vládcem nad tím vším. Ty jsi ta zlatá hlava.

³⁹ Po tobě ale povstane jiné království, slabší než to tvé, a po něm třetí království, bronzové, které ovládne celý svět. ⁴⁰ Nakonec přijde čtvrté království, silné jako železo. Železo totiž vše rozbíjí a drtí, a jako železo vše rozbíjí, tak bude i ono království vše rozbíjet a ničit. ⁴¹ A že jsi viděl nohy a prsty zčásti hliněné a zčásti železné znamená, že to království bude rozdělené. Bude však mít v sobě něco ze síly železa, neboť jsi viděl do té obyčejné hlíny přimíšené železo. ⁴² Prsty nohou zčásti železné a zčásti hliněné znamenají, že to království bude zčásti silné a zčásti křehké. ⁴³ A že jsi viděl železo smíšené s obyčejnou hlínou znamená, že se lidská pokolení budou mísit, ale držet spolu nebudou, tak jako železo nedrží s hlínou.

⁴⁴ Za dnů těch králů však Bůh nebes nastolí království, které se nikdy nezhroutí, království, které si nepřivlastní žádný lid. To království rozdrtí a ukončí všechna ostatní království, samo pak potrvá navěky.

2:22 Věci skryté v hlubinách. Viz pozn. 2:11.

2:23 Chválím tě a oslavuji. Daniel vyjadřuje hlubokou vděčnost za Boží milost vyslyšením modlitby. Boží zjevení je v příkrém kontrastu s mlčením falešných božstev pohanských hadačů. Jenom Bůh zná všechno a vládne všemu. Daniela vyvýšil mimořádným poznáním, jež mu světil.

2:24 Já mu ten sen vyložím. Daniel zde mluví pouze o výkladu, čímž implikuje, že obsah snu již zná.

2:28 Na nebi je však Bůh, který zjevuje tajemství. Podobně jako Josef v Egyptě (Gn 40:8; Gn 41:16) si ani Daniel nepřisvojuje poznání a výklad snu, nýbrž připisuje je Bohu.

V posledních dnech. Dosl. „v posledních dnech“, čemuž sz lidé rozuměli jako době obnovy národa po návratu z exilu (viz Dt 4:30). Ta-táž fráze může označovat jakoukoliv budoucnost (Gn 49:1). V NZ je použita celkem pětkrát, z čehož dvakrát odkazuje na věk, započatý o Letnicích (Sk 2:17; Žd 1:1), a třikrát na závěr dějin před Kristovým druhým příchodem (2Tm 3:1; Jk 5:3 a 2Pt 3:3).

2:32–33 Nejtěžší nahoře, nejkřehčí dole. Směrem odshora dolů

materiálům ubývá nejen na váze, ale i na hodnotě. Obraz vystihuje osud všech impérií, nejen těchto čtyř nejbližších: Každá instituce, stát, říše, civilizace se nakonec zhroutí vlastní vahou, když nezadržitelná byrokracie přeroste svůj původní účel služby lidem a sama tyje na jejich úkor.

2:34 Se bez dotyku lidské ruky vylomil kámen. Na rozdíl od ostatních království, budovaných lidmi, toto vystaví Bůh sám. Zde je kámen asociován s Kristovým královstvím (srv. 1Kor 10:4 a jeho pozn).

2:38–40 Zlatá hlava ... čtvrté království. Čtyři království reprezentují po sobě jdoucí impéria: babylónské, médo-perské, řecké a římské. Bohem založené nepomijitelné Kristovo království bude inaugurováno v časech římské světovlády (viz též Úvod a graf Danielovy vize v Da 2 na str. 480).

2:44 Se nikdy nezhroutí. Podobně jako i jiní proroci, Daniel hovoří o království, které Bůh založí po návratu z exilu jako permanentní (srv. např. Iz 9:7; Jl 2:26–27 či Am 9:15). NZ učí, že toto království začalo Kristovým prvním příchodem a dosáhne svého dovršení jeho slavným návratem (viz článek *Království Boží u Mt 4* na str. ??).

⁴⁵ To je smysl vidění, v němž jsi spatřil, jak se ze skály bez dotyku lidské ruky vylomil kámen a rozdrtil železo, bronz, hlinu, stříbro i zlato. Veliký Bůh ukázal králi, co se bude dít v budoucnu. Ten sen je pravdivý a jeho výklad jistý.“

⁴⁶ Král Nabukadnezar padl před Danielem na tvář a klaněl se mu. Nařídil také, ať se na jeho počest obětují oběti a vonné kadidlo. ⁴⁷ Potom král řekl Danielovi: „Váš Bůh je opravdu Bůh bohů, Pán králů a zjevovatel tajemství — vždyť tys mi to tajemství dokázal vyjevit!“

⁴⁸ Král pak Daniela povýšil a zahrnul ho množstvím vzácných darů. Jmenoval ho správcem celé provincie Babylon a také nejvyšším ze všech babylonských mudrců. ⁴⁹ Na Danielovu žádost pak správou babylonské provincie pověřil Šadracha, Mešacha a Abednega. Sám Daniel ovšem zůstával na královském dvoře.

Klanějte se zlaté soše!

3 Král Nabukadnezar nechal vyrobít zlatou sochu. Byla 60 loktů vysoká a 6 loktů široká. Nechal ji postavit na pláni Dura v provincii Babylon. ² Potom dal shromáždit satrapy, hejtmany, místodržící, radní, pokladníky, soudce, hodnostáře a všechny úředníky provincií, aby se dostavili k zasvěcení té sochy, kterou vztyčil král Nabukadnezar.

³ Satrapové, hejtmani, místodržící, radní, pokladníci, soudci, hodnostáři a všichni úředníci provincií se tedy shromáždili k zasvěcení té sochy, kterou vztyčil král Nabukadnezar. Když stanuli před sochou, kterou Nabukadnezar vztyčil, ⁴ zvolal hlasatel mocným hlasem: „Lidé všech národů a jazyků, přikazuje se vám toto: ⁵ Jakmile uslyšíte roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, padněte a klanějte se zlaté soše, kterou vztyčil král Nabukadnezar.

⁶ Kdokoli by nepadl a neklaněl se, bude ihned hosen do rozpálené ohnivé pece!“ ⁷ Jakmile tedy všichni ti lidé ze všech národů a jazyků uslyšeli roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál a všechnu tu hudbu, padali a klaněli se té zlaté soše, kterou vztyčil král Nabukadnezar.

⁸ Tehdy ale přišli jistí mágové s obviněním proti Židům. ⁹ „Ať žiješ, králi, navěky!“ pozdravili krále Nabukadnezara. ¹⁰ „Sám jsi, Výsosti, ráčil vydat nařízení, že každý, kdo uslyší roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, musí padnout a klanět se té zlaté soše, ¹¹ a kdokoli by nepadl a neklaněl se, bude hosen do rozpálené ohnivé pece. ¹² Jsou tu ale jistí Židé, které jsi ráčil pověřit správou provincie Babylon — Šadrach, Mešach a Abednego — a tito muži si z tebe, králi, nic nedělají. Tvé bohy nectí a zlaté soše, kterou jsi vztyčil, se neklanějí.“

¹³ Nabukadnezar soptil hněvem. Poručil, ať mu Šadracha, Mešacha a Abednega přivedou, a když ty muže ke králi přivedli, ¹⁴ Nabukadnezar jim řekl: „Je to pravda, Šadrachu, Mešachu a Abednego, že nectíte mé bohy

2:46 Padl před Danielem na tvář. Pozoruhodná výměna rolí anticipeje příchod Božího království, vysoce převyšujícího i nejmocnější lidská impéria.

2:47 Bůh bohů, Pán králů. Nabukadnezar vyznává Hospodinovu svrchovanost nejen nad bezmocnými pohanskými božstvy, ale i nad králi, jako je on sám. To je téma, sjednocující prvních šest kapitol knihy Daniel.

2:48 Provincie Babylon. Babylónské impérium bylo rozděleno na provincie; Daniel byl ustanoven vládcem nad provincií s hlavním městem. Podobný vzestup Židů k moci v cizích zemích lze vidět v Gn 41:37–44 (Josef) a Est 8:1–2 (Mordechaj). Danielovi přátelé ho na jeho přímluvu u krále v této pozici nahradili (49).

2:49 Zůstával na královském dvoře. Pravděpodobně důvod, proč se ho netýkal trest za odmítnutí poklonit se Nabukadnezarově modle (3:20).

3:1 Zlatou. Pravděpodobně pozlacený; zhotovení sochy se podobalo popisu v Iz 40:19; Iz 41:7 a Jr 10:3–9.

Sochu. Názory badatelů, zda se jedná o mimořádnou podobiznu Nabukadnezara samotného, či zda to bylo zobrazení nějakého babylónského božstva, nebo pouhý obelisk, se liší. Z toho, co je známo o babylónských náboženských tradicích, je pravděpodobné, že obraz zpodobňoval Béla nebo Nabu, některé z těchto Nabukadnezarových ochraňujících božstev. Padnout na tvář před božstvem znamenalo zároveň vyjádření podřízenosti Nabukadnezarovi, který božstvo reprezentoval na zemi (srv. 2:46 a jeho pozn.).

60x6. Rozměry jsou důvodem, proč někteří vyvozují, že obraz byl spíše obelisk, než podobizna člověka (jehož proporce jsou 6:1, nikoliv 10:1). Socha však mohla stát na piedestalu, nebo mít stylizovaný tvar.

 Plinius Starší přirovnává staré monumenty k věžím.

Dura. Obvykle bývá spojeno s Tolul Dura asi 5 km jižně od Babylóna,

kde se řeka Dura vlévá do Eufratu. Archeologové zde vykopali 6m vysokou plošinu s povrchem o 5m², což je dost možná původní piedestal.

3:2 Satrapy ... hodnostáře. Přesné rozsahy pravomocí těchto různých druhů úředníků nejsou známy. Pět ze sedmi termínů vypadá na perský původ, což by naznačovalo, že Daniel tento zápis dokončil až po dobytí Babylóna Peršany roku 539 př.Kr.

3:5 Roh ... buben. Tři z vyjmenovaných hudebních nástrojů nesou jména, převzatá z řečtiny (citera, harfa a dudy). To vede některé interprety k názoru, že kniha byla sepsána až po dobytí Persie Alexandrem Velikým. To je však závěr, který nevyplývá nutně z premisy (tzv. argument *non-sequitur*); mezi hudebníky je běžné používat mezinárodní termíny k označení hudebních nástrojů. Pojmy jako „gibsonka“, „jumbo“ „strato/tele-caster“, „Les Paul“ apod. jsou jednoznačně srozumitelné jak češtině (v rámci muzikantského slangu), tak i v mezinárodním kontextu; a přesto z jejich zdomácnělé přítomnosti v jazyce nelze vyvodit závěr, že se v něm objevily až po zhroutilí železné opony v roce 1989, kdy se západním vlivům otevřela volná cesta. Kromě toho se názvy řeckých hudebníků i nástrojů vyskytují i v asyrských inskripcích dávno před Nabukadnezarem. Srv. Úvod: Doba a místo vzniku.

3:6 Ohnivé pece. Pece byly v Babylóně běžně používány k vypalování cihel (srv. Gn 11:3). Nebylo neobvyklé používat je jako nástroj popravy upálením zaživa (viz Jr 29:22 nebo též 2Mak 7).

3:8 Mágové. Tj. mágové, astrologové Viz pozn. 2:2. Zde však výraz „Chaldejci“ (חִלְדָּיִם) indikuje národnost, nikoliv funkci. Chaldejci shlíželi spatra na Židy z rasově-etnických antisemitských předsudků (srv. 12; Est 3:5–6). Privilegovaná pozice Danielových přátel znásobila nevráživost Chaldejců vůči nim (12).

3:12 Šadrach, Mešach a Abednego. Viz pozn. 1:7 a 2:49.

Odvaha není jen jednou ze ctností, ale je formou každé ctnosti v bodě zkoušky, tedy v bodě nejvypjatější skutečnosti.

C.S.Lewis

a neklaníte se zlaté soše, kterou jsem vztyčil? ¹⁵ Jste teď připraveni, jakmile uslyšíte roh, píšťalu, citeru, harfu, cimbál, buben a všechnu tu hudbu, padnout a klanět se té soše, kterou jsem vyrobil? Jestli se nepokloníte, budete ihned hozeni do rozpálené ohnivé pece! A který bůh by vás mohl zachránit z mé moci?“ ¹⁶ „Na to ti, Nabukadnezare, nepotřebujeme sami odpovídat,“ řekli králi Šadrach, Mešach a Abednego. ¹⁷ „Jestli nás Bůh, kterého ctíme, bude chtít zachránit, zachrání nás z rozpálené ohnivé pece i ze tvé moci, králi. ¹⁸ A i kdyby ne, vezmi na vědomí, králi, že tvé bohy ctít nebudeme a zlaté soše, kterou jsi vztyčil, se nepokloníme.“

V ohnivé peci

¹⁹ Nabukadnezar se na Šadracha, Mešacha a Abednega rozzuřil. S tváří zkrivenou vztekem ihned poručil rozpálit tu pec sedmkrát více, než se rozpalovala obvykle, ²⁰ a největším silákům ze svého vojska přikázal, ať Šadracha, Mešacha a Abednega svážou a hodí je do rozpálené ohnivé pece.

²¹ A tak ty muže svázali, jak byli — v pláštích, kalhotách i čepicích — a hodili je do rozpálené ohnivé pece. ²² Protože byl králův rozkaz tak přísný, rozpálili pec tak silně, že ty muže, kteří do ní Šadracha, Mešacha a Abednega házeli, sežehl plamen. ²³ Tito tři muži, Šadrach, Mešach a Abednego, pak dopadli svázaní dprostřed rozpálené ohnivé pece.

²⁴ Náhle se král Nabukadnezar zděsil. Vstal a ohromen se ptal svých rádců: „Copak jsme nehodili do plamenů tři svázané muže?“ „Jistě, Výsosti,“ odpověděli. ²⁵ „Jenže já vidím čtyři muže,“ on na to, „a rozvázané! Procházejí se v plamenech, vůbec nic jim není a ten čtvrtý vypadá jako boží syn!“

²⁶ Nabukadnezar přistoupil k otvoru rozpálené ohnivé pece a zvolal: „Šadrachu, Mešachu, Abednego, služebníci Nejvyššího Boha, pojďte ven!“ A tak Šadrach, Mešach a Abednego vyšli z ohně ven.

²⁷ Satrapové, hejtmani, místodržící i královští rádcové se shromáždili, aby viděli ty muže, kterým oheň vůbec neublížil. Ani vlasy na hlavě neměli ožehlé, ani na pláštích nebylo nic znát a nebyli ani cítit ohněm.

²⁸ Nabukadnezar tehdy prohlásil: „Požehnan buď Bůh Šadrachův, Mešachův a Abednegův, jenž poslal svého anděla a zachránil své služebníky, kteří se na něj spolehli! Vzepřeli se dokonce i královskému rozkazu a raději by položili život, než aby sloužili a klaněli se jinému bohu, než je jejich Bůh. ²⁹ Proto nařizují lidem všech národů a jazyků: Kdokoli by se rouhal Bohu Šadrachovu, Mešachovu a Abednegovu, bude rozčtvrcen a jeho dům obrácen v smetiště. Žádný jiný Bůh přece nedokáže zachránit jako tento!“

³⁰ Král se pak postaral, aby se Šadrachovi, Mešachovi a Abednegovi v babylonské provincii dobře dařilo. Král Nabukadnezar lidem všech národů a jazyků v celém obydleném světě: Hojný pokoj vám! S potěšením vám dávám na vědomost divy a zázraky, které při mně vykonal Nejvyšší Bůh. Jak nesmírné jsou jeho divy, jak mocné jeho zázraky! Jeho království trvá navěky, jeho vláda nad všemi pokoleními!

4 Já, Nabukadnezar, jsem žil šťastně a spokojeně doma ve svém paláci. ² Vtom se mi ale zdál hrůzný sen. To, co jsem v mysli viděl na lůžku, mě ohromilo. ³ Nařídil jsem proto, ať se ke mně dostaví všichni babylonští mudrci, aby mi ten sen vyložili. ⁴ Když se věštcí, kouzelníci, mágové a jasnovidci dostavili, vyprávěl jsem jim ten sen, ale nedokázali mi ho vyložit. ⁵ Nakonec přede mne předstoupil Daniel, který se podle mého boha jmenuje Baltazar a přebývá v něm duch svatých bohů.

3:15 Který bůh. Nabukadnezar nevědomky vyzval Hospodina, Boha Izraele, ke změření sil; z jeho polyteistické, pohanské perspektivy žádný bůh ničeho podobného není schopen.

3:17 Zachrání nás. Věrní služebníci ani na vteřinu nepochybují o Boží svrchovanosti, přestože jsou si vědomi, že ve své všemohoucnosti je „všeho schopen“; nesázejí na automaticky zaručenou ochranu za všech okolností.

3:18 I kdyby ne. Danielovi přátelé počítají s reálnou možností, že věrnost Bohu je bude stát život. To je však nezviklá v jejich rozhodnutí zůstat věrni. Věrnost poddaných přináší Králi slávu (29–33), o to větší, když je to věrnost tváří v tvář smrti.

3:25 Boží syn. Fráze, použitelná pro různé druhy nebeských bytostí (*bar elohin* בְּרֵי עֵלֹהִים), zde je míněn „anděl“ verše 28. ☞ Nejde o to, aby nás Bůh ušetřil těžkostí a protivenství, dokonce v posledku ani o to, aby nás z nich vysvobodil (v. 18), jako o to, aby v nich byl s námi. Srv. Iz 43:2.

3:26 Služebníci Nejvyššího Boha. Titul pro Boží univerzální autoritu. Podobně jako ve verši 29 a 2:47 neznámá toto vyznání ze rtů polyteistického pohana, že Danielův Bůh je jediný živý, nýbrž že je nadřazený ostatním božstvům (4:31–34). Z úst věrného Izraelity totéž vyznání implikuje monoteismus (5:18, 21; 7:18–21).

3:28 Anděla. Anděl může být „anděl Hospodinův“, jenž může znamenat Kristovo preinkarnační zjevení (srv. 6:23; viz též poznámky k Gn 16:7 a Ex 3:2). Bůh přislíbil svou přítomnost, budou-li jeho lidé nuceni projít ohněm (Iz 43:1–3).

3:29 Žádný jiný Bůh. Viz pozn. 26.

3:30 Se ... postaral, aby se ... dobře dařilo. Příběh si dává záležet na tom, aby bylo jasné, že Danielovi přátelé dosáhli vyvýšení svou věrností Bohu, nikoliv kompromisem s Babylóny.

4:3–4 Viz pozn. 1:20 a 2:2.

4:5 Baltazar. Viz pozn. 1:7.

Vyprávěl jsem mu tedy svůj sen: ⁶ „Baltazare, nejvyšší z věstců, vím, že v tobě přebývá duch svatých bohů a že ti žádné tajemství není těžké. Toto jsem viděl ve snu; pověz mi, co to znamená.

⁷ Na lůžku jsem měl v mysli toto vidění: Hle, spatřil jsem, jak se uprostřed země tyčí obrovský strom. ⁸ Rostl a sílil, až jeho vrchol dosáhl k nebi, a ten strom byl vidět ze všech konců světa. ⁹ Měl krásné listí a hojné ovoce, kterým se všichni sytili. Zvěř odpočívala v jeho stínu, ptáci hnízdili v jeho větvích a všem tvorům dával obživu.

¹⁰ Vidění, které jsem v mysli spatřil na lůžku, pokračovalo: Hle, z nebe sestoupil svatý posel ¹¹ a volal mocným hlasem: ‘Porazte ten strom a osekejte mu větve, zbavte ho listí a rozházejte ovoce! Ať uteče zvěř, jež byla pod ním, tak jako ptáci z jeho větví! ¹² Pařež i s kořeny mu však ponechte v zemi, v poutech železných a bronzových mezi trávou na poli. Nebeská rosa ať jej napájí a o pastvu ať se dělí se zvěří. ¹³ Lidský rozum ať jej opustí a dostane rozum zvířecí, dokud mu neuplyne sedm období. ¹⁴ Toto je výrok oznámený posly, rozsudek vydaný svatými, aby všichni živí poznali, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí, a že nad ním může postavit i nejnižšího z lidí.’

¹⁵ Toto je tedy sen, který jsem já, král Nabukadnezar, viděl. Ty mi jej teď, Baltazare, vylož, neboť mi jej žádný z mudrců mého království vyložit nedokáže. Ty to však dokážeš, neboť v tobě přebývá duch svatých bohů.“

Ten strom jsi ty

¹⁶ Daniel zvaný Baltazar tam dlouho stál otřesen. To, co mu přicházelo na mysl, ho děsilo. Král ho však vyzval: „Neboj se, Baltazare, toho snu ani jeho výkladu.“ Baltazar odpověděl: „Kéž by ten sen, můj pane, byl o tvých nepřátelích a jeho výklad o tvých odpůrcích! ¹⁷ Ten strom, který jsi viděl růst a sílil, až jeho vrchol dosáhl k nebi, strom, který byl vidět z celého světa, ¹⁸ který měl krásné listí a hojné ovoce, jímž se všichni sytili, strom, v jehož stínu odpočívala zvěř a v jehož větvích hnízdili ptáci - ¹⁹ ten strom jsi, králi, ty! Vyrostl jsi a zesílil, tvá mohutnost rostla, až dosáhla k nebi, a tvá vláda sahá až na kraj světa.

²⁰ Viděl jsi, králi, svatého posla, jak sestupuje z nebe a říká: ‘Porazte ten strom a zničte jej, pařež i s kořeny mu však ponechte v zemi, v poutech železných a bronzových mezi trávou na poli, ať jej nebeská rosa napájí a o pastvu ať se dělí se zvěří, dokud mu neuplyne sedm období.’ ²¹ Zde je tedy výklad, Výsosti; zde je výrok Nejvyššího o mém královském pánu: ²² Budeš odehnán pryč od lidí a budeš bydlet mezi zvířaty. Budeš jíst trávu jako býk a nebeskou rosou se napojíš. Tak strávíš sedm období, než poznáš, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí. ²³ Onen rozkaz, že stromu má být ponechán pařež i s kořeny, pak znamená, že své království znovu dostaneš, až uznáš vládu Nebes. ²⁴ Kéž proto královská Výsost ráčí přijmout moji radu: Naprav své hříchy spravedlností a svou vinu laskavostí k trpícím. Kéž bys byl dlouho šťastně živ!“

²⁵ To vše se potom králi Nabukadnezarovi stalo. ²⁶ Uběhlo dvanáct měsíců. Když se král jednou procházel po terasách babylonského královského paláce, ²⁷ zvolal: „Veliký Babylon! Svou vlastní mocí a silou jsem ho vybudoval v královské sídlo ke slávě své velebnosti!“

²⁸ Král to ještě ani nedořekl, když z nebe zazněl hlas: „Slovo pro tebe, králi Nabukadnezare: Ztratil jsi království! ²⁹ Budeš odehnán pryč od lidí, budeš bydlet mezi zvířaty a budeš jíst trávu jako býk. Tak strávíš sedm období, než poznáš, že nad lidským královstvím vládne Nejvyšší, a komu chce, je udílí!“

³⁰ V tom okamžiku se to slovo o Nabukadnezarovi splnilo. Byl odehnán pryč od lidí, jedl trávu jako býk a tělo měl mokré od rosy, až mu narostly vlasy jako orlí peří a nehty jako ptačí pařáty.

4:6 Duch svatých bohů. Ačkoliv Nabukadnezar vyjadřuje svůj respekt k Danielovi pohanskou terminologií, dotýká se pravdy: Přítomnost Ducha Svatého má na člověka nepřehlédnutelný účinek; v Danielově případě je to vhléd do Božích neproniknutelných tajemství, dar, který o mnoho později obdržel i apoštol Pavel a církev (1Kor 2:6–16). **Ti žádné tajemství není těžké.** Viz 2:47 a pozn. 2:19.

4:7 Strom. Ezechiel 31 také líčí království metaforou vysokého stromu. Podobné obrazy vidíme např. v Ž 1:3; Ž 37:35; Ž 52:10; Ž 92:13–14; Jr 11:16–17; Jr 17:8 nebo Mt 13:32.

4:10 Svatý. Nabukadnezar připouští, že viděl svatou nebeskou bytost. Víra v podobné bytosti byla na Starém Blízkém Východě běžná a koreluje s biblickým přesvědčením, že Bůh zasahuje do pozemských záležitostí, mnohdy skrze své služebníky anděly.

4:13 Lidský rozum ať jej opustí. Je zřejmé, že se jedná o člověka, nikoliv o strom. Srv. pozn. 4:19.

Dostane rozum zvířecí. Nabukadnezar byl postižen mentální poruchou zvanou lykantropie (z řeckého *lukos* – vlk a *anthropos* – člověk), při níž se člověk chová jako vlk nebo i jiné zvíře (30; viz též pozn.30). **Sedm období.** Sedm období neurčené délky (srv. vv. 23 a 25). Většina interpretů se shoduje na závěru, že *období* znamená jeden rok. Verš

33 naznačuje, že doba byla delší než den, týden či měsíc.

4:19 Ten strom jsi, králi, ty. Pointa vyprávění, podobná Nátanově napomenutí Davida (2Sa 12:7), znamená přímou aplikaci pro Nabukadnezara.

4:22 Odehnán ... mezi zvířaty ... trávu. Daniel opakuje po nebeském poslu (13) popis mentální poruchy, kterou Hospodin postihne nejmocnějšího muže světa. Podobnými symptomy občas trpěl panovník Království Velké Británie a Irska Jiří III. nebo Ota I. Bavorský. Viz pozn. 13.

Než poznáš. Záměrem Nabukadnezarova ponížení bylo přimět ho uznat Boží svrchovanost.

4:23 Svě království znovu dostaneš. Daniel ujišťuje Nabukadnezara, že poté, co uzná Boží svrchovanost, ani izolace dlouhodobou duševní poruchou ho nepřipraví o království.

Nebes. První výskyt v Písmu, kdy výraz „nebesa“ (*šmaja* שָׁמַיִם) je použit jako synonymum pro Boha. Srv. např. Mt 5:3 s Lk 6:20.

4:30 Jedl trávu jako býk. Vzhledem k tomu, že se Nabukadnezar projevoval rysy charakteristickými pro býložravce, je jeho mentální porucha někdy nazývána *boantropií*. Viz pozn. 13.

*Moc korumpuje, a absolutní moc korumpuje absolutně.**Lord Acton*

³¹ Já, Nabukadnezar, jsem po té době nakonec pozvedl oči k nebi a rozum se mi vrátil. Tehdy jsem dobrořečil Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého:

Jeho vláda trvá navěky,
jeho království nad všemi pokoleními.

³² Všichni, kdo bydlí na zemi,
jsou před ním zcela nicotní.

Jak se mu zlíbí, zachází s nebeskými zástupy
i s těmi, kdo bydlí na zemi.
Jeho ruku nemůže nikdo zastavit,
nikdo mu neřekne: 'Cos to učinil?'

³³ Když mi byl navrácen rozum, vrátila se mi také má vznešenost a vzhled příslušný ke královské velebnosti. Tehdy mě našli moji rádcové a velmoži, byl jsem znovu nastolen na královský trůn a dostalo se mi ještě nesmírnější moci než předtím. ³⁴ Já, Nabukadnezar, teď proto chválím, velebím a oslavuji Krále nebes. Všechny jeho skutky jsou správné a jeho cesty spravedlivé; on umí pokořit ty, kteří žijí v pýše!

Mene tekel

5 Král Belšasar jednou vystrojil velikou hostinu pro tisíc svých velmožů a v jejich společnosti popíjel víno. ² Napat tím vínem pak Belšasar poručil, ať přinesou zlaté a stříbrné nádoby, které jeho otec Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu: „Král z nich bude pít se svými velmoži, manželkami a konkubínami!“ ³ A tak přinesli ty zlaté nádoby odnesené z Božího chrámu v Jeruzalémě a král se svými velmoži, manželkami a konkubínami z nich pil. ⁴ Popíjeli víno a oslavovali bohy ze zlata a stříbra, z bronzu a železa, ze dřeva i kamene.

⁵ Vtom se přímo před svícnem objevily prsty lidské ruky a začaly psát na omítku královského paláce. Když král spatřil tu píšící ruku, ⁶ zbledl hrůzou. Kolena se mu roztrásla, že se sotva držel na nohou.

⁷ Vykřikl, ať přivedou kouzelníky, mágy a jasnovidce. Potom těm babylonským mudrcům řekl: „Kdokoli ten nápis přečte a vyloží mi ho, bude oblečen purpurem, na krk dostane zlatý řetěz a stane se třetím nejmocnějším v království!“

⁸ Všichni královští mudrci tedy předstupovali, ale nedovedli králi ten nápis přečíst ani vyložit. ⁹ To krále Belšasara vyděsilo ještě víc a byl čím dál blešší. I jeho velmoži byli zděšení.

¹⁰ Když královna matka uslyšela hlasy krále a velmožů, vešla do hodovní síně. „Ať žiješ, králi, navěky!“ řekla. „Neděs se tolik a nebuď bledý. ¹¹ Máš ve svém království muže, v němž přebývá duch svatých bohů. Ten

4:34 Krále nebes. Toto jedinečné slovní spojení shrnuje téma kapitoly: vládu Boha z nebes (srv. v. 23 a jeho pozn.).

5:1 Belšasar. Belšasar znamená „Bel – ochraňuj krále!“ Nezaměnit se jménem Baltazar, které v Babylóně dostal Daniel (viz pozn. 1:7). Nabonidus, Nabukadnezarův zeť, byl posledním vládcem Babylónu. Belšasar, nejstarší Nabonidův syn, byl ustanoven spoluvládcem společně se svým otcem. Byl mu svěřen Babylón, zatímco Nabonidus trávil mnoho času v Arábii. Události kapitoly 5 se odehrály v roce 539 př.Kr. (24 let po Nabukadnezarově smrti v roce 563 př.Kr., kdy Babylón padl do rukou Peršanů a kdy byl vydán edikt, propouštějící Izraelity z otroctví).

5:2 Když okusil víno. Belšasar se dopustil svatokrádežného zločinu i z hlediska pohanství, které posvátné předměty jiných náboženství chová v účtě. **Nádoby ... z jeruzalémského chrámu.** Viz pozn. 1:2.

Otec. Nabukadnezar je nazýván otcem Belšasara zde a ve verších 5:11, 5:13 a 5:18; a ve verši 5:22 je Belšasar nazván Nabukadnezarovým synem. Ačkoli víme, že Belšasar byl přímým synem Nabonida (srv. pozn. 5:1), v antickém světě bylo běžné používat pojmu „otec“ a „syn“ v širším smyslu předka či předchůdce a potomka či následníka. Je pravděpodobné, že Belšasar byl Nabukadnezarovým vnukem přes

svou matku Nitocris.

5:4 Chválili bohy. Nádoby z Hospodinova chrámu byly znesvěceny nejen profánním použitím, ale také účastí na oslavě babylonských falešných božstev.

5:7 Kouzelníky. Viz pozn. 1:20 a 2:2 (srv. 2:27; 4:7).

Kdokoli ... přečte a vyloží. Opět je požadavek dvojí: (1) přednést obsah znamení a (2) podat jeho výklad (srv. 2:2).

Třetím nejmocnějším v království. Další v hierarchii po Nabonidovi a jeho spoluvládcí Belšasarovi (viz pozn. 5:1).

5:8 Nedovedli ... přečíst ani vyložit. Viz 2:2–13 a 4:6; srv. též Gn 41:8.

5:10 Královna. Je vysoce nepravděpodobné, že by to byla Belšasarova manželka; ty všechny již byly na banketu přítomny (2–3). Mohla to být vdova po Nabukadnezarovi, ale pravděpodobněji to byla Nitocris, manželka Nabonidova, dcera Nabukadnezara a Belšasarova matka.

5:11 Duch svatých bohů. Viz 4:8, 10. Nepřekvapuje, že s událostmi Danielova života byla královna matka obeznámena lépe než Belšasar sám. Danielovi mohlo tou dobou (v roce 539 př.Kr.) být přes 80 let. O 66 let dříve (v roce 605 př.Kr.) byl odvečen do Babylóna jako mladík (1:4).

za dnů tvého otce prokázal jasnozřivost, důvtip a moudrost, jakou mívají bohové. Král Nabukadnezar, tvůj otec, jej proto ustanovil nejvyšším z věstců, kouzelníků, mágů a jasnovidců.¹² Daniel, jemuž král dal jméno Baltazar, totiž prokázal vzácného ducha, rozumnost a důvtip ve vykládání snů, odhalování tajemství a řešení záhad. Nech proto zavolat Daniela — on ti ten nápis vyloží.“

¹³ A tak Daniela přivedli před krále. „Ty jsi ten Daniel z židovských vyhnanců, které můj královský otec přivedl z Judska?“ zeptal se ho král.¹⁴ „Slyšel jsem, že je v tobě duch bohů a že jsi prokázal jasnozřivost, důvtip a vzácnou moudrost.“¹⁵ Před chvílí ke mně přivedli mudrce a kouzelníky, aby mi přečetli a vyložili tento nápis, ale vůbec to nedokázali.¹⁶ O tobě jsem ale slyšel, že dovedeš vykládat smysl a řešit záhady. Nuže, dokážeš-li ten nápis přečíst a vyložit, budeš oblečen purpurem, na krk dostaneš zlatý řetěz a staneš se třetím nejmocnějším v království.“

¹⁷ Daniel na to králi odpověděl: „Nech si své dary. Odměnit můžeš někoho jiného. Ten nápis ale králi přečtu a jeho smysl vyložím.“

¹⁸ Slyš, králi! Nejvyšší Bůh dal tvému otci Nabukadnezarovi království, velikost, slávu a velebnost.¹⁹ Pro tu velikost, kterou ho obdařil, jej s bázní a chvěním ctili lidé všech národů a jazyků. Koho chtěl, zabil, a koho chtěl, ušetřil. Koho chtěl, povýšil, a koho chtěl, ponížil.²⁰ Když ale zpyšněl v srdci a zatvrdil se v nadutosti, byl ze svého královského trůnu sesazen a o svou slávu připraven.²¹ Byl odehnán pryč od lidí a dostal rozum zvířecí. Žil mezi divokými osly, jedl trávu jako býk a tělo měl mokré od rosy, než poznal, že nad lidským královstvím vládne Bůh Nejvyšší a koho chce, nad ním může postavit.

²² Ale ty, jeho syn Belšasar, ses v srdci nepokořil, přestože jsi to všechno věděl.²³ Naopak ses pozvedl proti Pánu nebes. Nechal sis přinést nádoby z jeho chrámu a popíjel jsi z nich se svými velmoži, manželkami a konkubínami. Oslavoval jsi bohy ze stříbra, zlata, bronzu, železa, dřeva i kamene, kteří nevidí, neslyší ani nic nevědí — ale Bohu, který má v moci každý tvůj dech a každý tvůj krok, jemu jsi slávu nevzdal!²⁴ To proto poslal onu ruku, která napsala ten nápis.

²⁵ Ten nápis zní takto:

MENE MENE TEKEL UFARSIN.

²⁶ Smysl těch slov je následující:

Mene — Bůh tvé kralování ‘sečetl’ a podtrhl.

²⁷ *Tekel* — byl jsi ‘zvážen’ na vahách a shledán příliš lehkým.

²⁸ *Peres* — tvé království je ‘rozpolceno’ a dáno Médům a Peršanům!“

²⁹ Belšasar hned na to přikázal, ať Daniela obléknou purpurem, na krk mu dají zlatý řetěz a prohlásí ho třetím nejmocnějším v království.³⁰ Ještě té noci pak byl babylonský král Belšasar zabit.

Ve lví jámě

6 Království pak obdržel Darjaveš Médský ve věku dvaasedesáti let.

5:12 **Baltazar.** Viz pozn. 1:7.

5:16 **Třetím nejmocnějším v království.** Viz pozn. 7.

5:17 **Jiného.** Někteří interpreti jsou toho názoru, že Daniel odmítl pocty a odměny nejen ze skromnosti, že o bohatství a moc nestál, ale i s vědomím toho, že schopnost odpovědět králi má jen díky Boží milosti a nechťel Bohem svěřenou roli zneužít k osobnímu prospěchu (srv. Gn 14:23). Možná, že se chtěl vyhnout jakémukoliv tlaku upravit poselství nevítané zvěsti; možná, že mu bylo jasné, že stejně není o co stát, když království tuto noc vezme svůj konec. Nicméně se s panovníkem nikdy nehandrkoval a podobné dary bez problémů přijímal (2:48; 5:29). Viz pozn. 12:4.

5:18 **Nejvyšší Bůh.** Viz 2:37 a 4:33.

Tvému otci Nabukadnezarovi. Viz pozn. 2.

5:20 **Zpyšněl.** Viz 4:31–33.

5:21 **Nad lidským královstvím vládne Bůh Nejvyšší.** Toto tvrzení shrnuje teologii celé knihy (Viz Úvod: Záměr a zvláštnosti).

5:22 **Přestože jsi to všechno věděl.** Belšasar doplatil na to, že nepoužíval rozum (Mt 7:24–27). Byl bez výmluvy ještě více, než Nabukadnezar, a proto jeho čas milosti vypršel (viz 1Tm 1:13).

5:23 **Proti Pánu nebes.** Viz pozn. 4:34.

5:24 **Proto.** Nápis na zdi byla Boží odpověď na Belšasarovu arogantní pýchu a zpupnost před Bohem, který svou svrchovanost demonstroval o generaci dříve na Nabukadnezarovi (4:31–34).

5:25 **MENE MENE TEKEL=MENE MENE TEKEL UFARSIN.** Dosl. „sečteno, sečteno, zváženo a rozděleno“ nebo „mína [váhová, tedy i měnová jednotka], mína, šekel a půlšekel“.

UFARSIN. Aramejsky „a parsin“.

5:26 **Mene.** V původní aramejštině lze tomuto výrazu rozumět jako slovesu nebo jako podstatnému jménu. Daniel jej přečetl jako sloveso „sečteno“ a vyložil jako dny Belšasarovy vlády, které Bůh přivedl ke konci.

5:27 **Tekel.** Rovněž sloveso nebo podstatné jméno. Daniel slovo čte jako sloveso „zváženo“ a interpretuje je ve smyslu Belšasarovy nedostatečnosti před Bohem (srv. pozn. Lk 3:17).

5:28 **Peres.** Daniel intepretuje jako sloveso „rozděleno“ ve významu království, které bude Belšasarovi odebráno a a předání Médům a Peršanům. Pokud hosté na banketu interpretovali tyto tři výrazy jako podstatná jména ve smyslu měnových hodnot (*mene* je ekvivalent 60 babylonských šekelů, *tekel ufarsin* lze chápat jako *šekel a půl*), je pochopitelné, že jim nápis nedával žádný smysl (srv. 8).

Médům a Peršanům. Viz Úvod: Záměr a zvláštnosti.

5:29 **Belšasar.** Belšasar, podobně jako jeho otec Nabukadnezar, uctil Daniela. Na rozdíl od Nabukadnezara však neuctil Danielova Boha. Čest, které se Danielovi a jeho přátelům opakovaně dostalo pro jejich věrnost Bohu, zdůrazňuje důvěryhodnost Daniela coby proroka. Nikdy svou víru nezkompromitoval; vždy zůstal věrný Bohu, byť to bylo tvář v tvář smrti. Proto lze spolehnout i na jeho pozdější proroctví (kapitoly 7–12).

5:30 **Zabit.** Texty Starého Blízkého Východu i řečtí historikové Hérodotos a Xenofón zaznamenávají, že Babylónané byli zaskočeni překvapivým útokem Peršanů, zatímco se veselili a tančili.

6:1 **Darjaveš Médský.** Některé školy tvrdí, že tento a další (6:2, 6:7,

²Darjaveš se rozhodl ustanovit po celém královském území sto dvacet satrapů ³a nad nimi tři vezíry, z nichž jedním byl Daniel. Satrapové se zodpovídali vezírům, aby tím nebyl obtěžován král. ⁴Daniel pak mezi vezíry a satrapy natolik vynikal svým vzácným duchem, že mu král zamýšlel svěřit celé království. ⁵Vezíři a satrapové se proto snažili najít na Danielově vládní službě nějakou chybu. Nemohli ale žádnou chybu ani nedbalost najít, protože byl spolehlivý a žádného pochybení ani nedbalosti se nedopustil. ⁶Nakonec si ti muži řekli: „Na toho Daniela nikdy nic nenajdeme, leda by se to týkalo jeho náboženství.“

6:10, 6:26, 6:29; 9:1; 11:1) odkazy na Darjaveše Médského v knize Daniel jsou historické omyly. Viz pozn. 6:2.

6:2 Darjaveš. Viz pozn. 6:1. I když je pravda, že Darjaveš Médský není zmíněn v dochovaných historických zdrojích mimo Bibli a že mezi Belšasarem/Nabonidem (viz pozn. 5:1) a nástupem Kýra Perského není žádný časový interval, neznamená to nutně, že kniha Daniel chybí. Někteří jsou toho názoru, že „Darjaveš Médský“ je trůnní jméno Kýra, zakladatele Perského impéria (viz pozn. 29). Je však také možné (a pravděpodobnější), že nositelem tohoto označení byl Gubaru, generál, který přeběhl od Nabukadnezara ke Kýrovi, vedl perské dobytí Babylónu, a kterého Kýros učinil vládcem nad územím,

které Persie zabrala Babylónu. Srv. čl. Kdo je Darjaveš Médský? na str. ??.

6:4 Vzácným duchem. Viz 1:17; 4:6 a 5:12.

6:5 Nějakou chybu. Vypadá to, že vysocí úředníci nebyli poctiví, a proto měli strach z Danielova povýšení (v. 4); bylo jim jasné, že Daniel jejich podvody odhalí a nebude tolerovat, ale nahlásí je králi. Nebyla to jen závist, co je motivovalo k zinscenovanému procesu; potřebovali se ho zbavit, aby sami přežili. Nakonec svým osudem (viz 6:26) naplnili přísloví z Př 26:27.

6:6 Jeho náboženství. Danielovi protivníci potvrzují nejen jeho mo-

Kdo byl Darjaveš Médský?

Poprvé je zmíněn v 6:1. Někteří (hlavně kritičtí, tj. liberální) teologové, zastánci pozdního (tzv. „makabejského“) datování vzniku knihy Daniel (podle nich kolem roku 165 př.Kr.), tvrdí, že (1) Darjaveš Médský nikdy neexistoval, protože

Ani v literatuře a umění nebude nikdo, kdo si zakládá na originalitě, nikdy originální: zatímco když se jenom snažíte říkat pravdu (a nezáleží vám na tom, kolikrát už byla řečena), stanete se v devíti případech z deseti originálními, ani si toho nevěšimnete.

C. S. Lewis

v jiných starověkých dokumentech není zmíněn; (2) jméno Darjaveš použil neznámý makabejský autor, špatně obeznámený s perskou historií, a změnil ho s legendárním Darjavešem I. (255–484) Perským (nikoliv Médským); (3) autor se chybně domníval, že Babylón dobyla Médea, nikoliv Persie, a že pod vedením tohoto legendárního „Darjaveše“ Médové vládli světovému impériu několik let, než padlo do rukou Peršanům.

Díky tomu mohou advokáti makabejského (pozdního) data tvrdit, že čtyři království z Nabukadnezarova snu (Da 2) jsou (1) babylónské; (2) médské; (3) perské a (4) řecké, což jim poskytuje výhodu omezení horizontu Danielových proroctví ne dále než do roku 165 př.Kr. (Pokud by kniha vznikla až v této době, všechna údajná „proroctví“ by se dala vysvětlit zpětným pohledem na historické události poté, co nastaly. Problém s tradiční identifikací čtvrtého království coby Říma pro liberály spočívá v tom, že takový pohled

předpokládá skutečné pravé prediktivní proroctví, což racionalistický vyšší criticismus zásadně nepřipouští.) Udržitelnost hypotézy makabejského data proto závisí na výše uvedeném vysvětlení „Darjaveše Médského“ (protože podle tohoto vysvětlení existuje médské království před perským). Proto je tato postava velmi důležitá; její identifikace má závažné teologické důsledky.

Peršan Darjaveš I., syn Hystapesův, však nemůže být ztotožněn s Darjavešem Médským hned z několika důvodů:

1. Darjaveš I. byl rodem Peršan, bratranec krále Kýrosa; nebyl to v žádném případě Méd.
2. Darjaveš I. byl mladík kolem dvaceti let, když zavraždil podvodníka Gaumatu (který se vydával za Kýrosova syna Smerdisa) v roce 522 př.Kr. Nemohlo mu být 62 (6:1).
3. Darjaveš I. nebyl králem Babylónu před Kýrosem, jak tvrdí liberální teorie. Samostatným vládcem se stal až sedm let po Kýrosově smrti (srv. Ezd 4:5).
4. Taková zmatenost ohledně národnosti a časové posloupnosti Darjaveše a Kýrosa byla v helenistickém světě druhého století př.Kr. absolutně nemyslitelná. Studenti museli číst Xenofóna, Hérodota a další řecké historiky pátého a čtvrtého století př.Kr. Od Xenofóna a Hérodota máme informace o Kýrovi a Darjavešovi. Jakýkoliv řecky píšící autor, který by umístil Darjaveše před Kýrosa, by ukončil svou spisovatelskou kariéru výsměchem veřejnosti; nikdo by ho už nikdy nebral vážně.

Darjaveš Perský (Ezd 4:5) a Darjaveš Médský (Da 6:1) tedy nemají spolu nic do činění; zmatek je pouze na straně zastánců teorie pozdního data, nikoliv na straně autora knihy Daniel.

⁷ A tak se ti vezíři a satrapové nahrnuli ke králi a zvolali: „Ať žiješ, králi Darjaveši, navěky! ⁸ Všichni královští vezíři, hejtmani, satrapové, rádcí a místodržící se usnesli, že by se mělo vydat královské nařízení potvrzující tento výnos: Každý, kdo by se v příštích třiceti dnech modlil k jakémukoli bohu nebo člověku kromě tebe, králi, bude hozen do lví jámy. ⁹ Nuže, králi, potvrď ten edikt svým podpisem, aby podle nepomíjivého zákona Médů a Peršanů nemohl být změněn.“ ¹⁰ A tak král Darjaveš ten edikt podepsal.

rální integritu, ale také viditelnou a všeobecně známou zbožnost a odevzdanost Bohu Izraele. Tím je znovu připomenuto téma knihy – Danielova svatost a důvěryhodnost.

6:8 Všichni. Falešná implikace, že Daniel s návrhem souhlasil. Tito úředníci se vůči Dareiovi chovali jako pokrytci; manipulovali s ním, aby dosáhli svých cílů.

Kdo by se ... modlil k jakémukoli bohu ... kromě tebe. Návrh Dareiovi mohl připadat spíše politický než náboženský; jeho zdánlivý záměr

je upevnit vladařovu autoritu nad nedávno dobytými územími.

6:9 Nepomíjivého zákona. Perský legislativní systém je první v historii, který vladařovu absolutní moc nějakým způsobem omezuje; v tomto případě nezvratností. Panovník si musel pečlivě rozmyslet, jaký zákon vydá, aby se nemohl obrátit proti němu, protože nebylo možné ho vzít zpátky. Později král dopltil na svou důvěru svým podřízeným (15). Viz též [Est 1:19](#); [8:8](#) a [pozn. 7:7](#).

Nicméně je pravda, že archeologie dosud neobjevila žádnou zmínku o „Darjavešovi Médském“ z doby, kdy žil, mimo Bibli. (Až do devatenáctého století totéž platilo o Belšasarovi, místokráli, zastupujícím svého otce Nabonida. Kritičtí teologové, zastávající makabejské datování, tvrdili, že Belšasar je další fiktivní postava v Danielovi, dokud nebyly objeveny babylónské tabulky z jeho doby, potvrzující, že Belšasar sloužil jako mladší král v posledních letech vlády svého otce Nabonida. Srv. [pozn. 5:1](#)).

Přesto Darjaveše Médského dokážeme identifikovat. V knize Daniel je několik náznaků, že Darjaveš nebyl svrchovaným králem, ale že byl dočasně dosazen na trůn nějakou vyšší autoritou. Ve verši [9:1](#) čteme, že „byl učiněn králem“. Je zde použit pasivní kořen *hofal* u slovesného tvaru „homlak“ (הִמְלַךְ) namísto běžného „malak“ (מָלַךְ) „stal se králem“, používaného v kontextu získání trůnu dobytím nebo dědictvím (např. [1Sa 13:1](#)). Podobně ve verši [6:1](#) čteme, že Darjaveš „obdržel království“ („qabbel“ קָבַל), jako kdyby mu bylo svěřeno vyšší autoritou.

Samotné jméno Darjaveš (staropersky *Da-ri-ya-(h)u-(ú-)iš* 𐎠𐎼𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎹𐎷𐎡𐎴, hebr. דַּרְיָוֶשׁ) je zřejmě příbuzné s *dara*, které se v avestánštině (mrtvý severovýchodní staroíránský jazyk) objevuje jako výraz pro „krále“. Podobně jako označení *augustus* mezi Římany, mohlo být i přízvisko *dārayawuš* („královský“) zvláštním čestným titulem, který mohl sloužit i jako vlastní jméno, podobně jako české příjmení „Král“.

Zdá se tedy, že záhy po porážce Babylóna médoperskými vojsky si Kýrosovu osobní přítomnost vynutila jiná fronta jeho rozpínajícího se impéria. Jevilo se mu tedy jako účelné svěřit království Gubarovi-Darjavešovi i s titulem Král Babylóna,

aby panoval přibližně rok, než se Kýros osobně vrátí ke své korunovační slavnosti v Mardukově chrámu. Po tomto roce vlády v roli místokrále zůstal Darjaveš správcem Babylóna, ale koruna byla odevzdána jeho nadřízenému vládci Kýrosovi (který ji později předal svému nejstaršímu synovi Kambýsésovi, srv. [pozn. 11:2](#), při korunovaci králem Babylóna).

Tento scénář podporuje text knihy tím, že Daniel nikde neuvádí žádný pozdější rok Darjavešovy vlády než „první“ ([9:1](#)), což indikuje její velmi krátké trvání. I kdyby to mělo znamenat, že jeden rok patřila vláda Médům (víme, že tomu tak nebylo; patřila Peršanovi Kýrosovi), jednoletá říše by sotva mohla uhájit svou legitimní pozici coby království číslo dvě v řadě impérií výrazně trvanlivějších: babylónské vydrželo 73 let, perské 208 let, řecké by v roce 165 př.Kr. mělo za sebou 167 své existence.

Kromě toho slovní hříčka Danielovy interpretace nápisu na zdi v [5:28](#), která spojuje dva významy stejného kořene P–R–S (פָּרַס): *p^erisat* (פָּרִיסַת „rozděleno“) a *pārās* (לְמַדֵּי וּפְרָס „dáno Médům a Peršanům“), zároveň ujišťuje, že autor knihy psal v přesvědčení, že království číslo jedna (babylónské) přechází pod nadvládu Peršanů již spojených s Médy a tím se stává královstvím číslo dvě. Kniha Daniel neponechává žádný prostor pro kritickou spekulaci o dřívějším médském království, které údajně mohl mít autor knihy na mysli.

Čtvrté království je pak Řím, jediné, které dokázalo pokořit Řecko ([2:40](#)), a během jehož existence vzniklo Božím zásahem království věčné, je muž nebude konce ([2:44](#)) – církev. (Srv. graf [Danielovy vize](#) na str. 480).

*Život křesťana je život na území okupovaném nepřáteli.**C.S.Lewis*

¹¹ Když se Daniel dozvěděl, že byl vydán takový předpis, šel domů, kde měl v horní místnosti okna otevřená směrem k Jeruzalému. Třikrát denně tam poklekal, aby se modlil ke svému Bohu a vzdával mu chválu tak jako předtím. ¹² Vtom se ale dovnitř nahrnuli ti muži a přistihli Daniela, jak se modlí k Bohu a prosí ho o pomoc.

¹³ Šli tedy za králem a připomněli mu onen královský edikt: „Nepodepsal jsi snad výnos, že každý, kdo by se v příštích třiceti dnech modlil k jakémukoli bohu nebo člověku kromě tebe, králi, bude hozen do lví jámy?“ „To slovo platí,“ přisvědčil král, „podle nepomíjivého zákona Médů a Peršanů.“

¹⁴ Na to králi řekli: „Daniel, ten židovský vyhnanec, si z tebe, králi, ani z ediktu, který jsi podepsal, nic nedělá. Třikrát denně se modlí ty své modlitby!“

¹⁵ Když to král uslyšel, velice se zarmoutil. Rozhodně chtěl Daniela zachránit, a usiloval o jeho záchranu až do západu slunce. ¹⁶ Tehdy se ale ke králi znovu nahrnuli ti muži a naléhali na něj: „Pamatuj, králi, že podle zákona Médů a Peršanů nemůže být žádný královský edikt ani rozkaz změněn!“

¹⁷ Nakonec tedy král vydal rozkaz, ať Daniela přivedou a hodí ho do lví jámy. Král tehdy Danielovi řekl: „Kéž tě tvůj Bůh, jemuž věrně sloužíš, zachrání!“ ¹⁸ Když pak přinesli kamennou desku a přikryli s ní ústí té jámy, král ji zapečetil svým prstenem i prsteny svých velmožů, aby se na Danielově osudu už nedalo nic změnit. ¹⁹ Potom se král odebral do paláce. Odmítl jídlo i obvyklé radovánky a celou noc nespál.

²⁰ Ráno hned za úsvitu král vstal a spěchal ke lví jámě. ²¹ Jakmile se k ní přiblížil, zavolal sevřeným hlasem na Daniela: „Danieli, služebníku živého Boha! Dokázal tě tvůj Bůh, jemuž věrně sloužíš, zachránit před lvy?“ ²² „Ať žiješ, králi, navěky!“ odpověděl mu Daniel. ²³ „Můj Bůh poslal svého anděla, aby těm lvům zavřel tlapy. Vůbec mi neublížili, neboť jsem byl před Bohem shledán nevinným. A ani tobě, králi, jsem neprovedl nic zlého.“

²⁴ Král se velice zaradoval a hned přikázal, ať Daniela vytáhnou z jámy. Když ho z té jámy vytáhli, nenašli na něm ani škrábnutí, protože věřil ve svého Boha. ²⁵ Na králův rozkaz pak přivedli ty muže, kteří Daniela napadli, a hodili je do lví jámy i s jejich ženami a dětmi. Ještě než dopadli na dno, lvi se na ně vrhli a roztrhali je na kusy.

²⁶ Král Darjaveš pak napsal lidem všech národů a jazyků:

Hojný pokoj vám!

²⁷ Tímto nařizují, aby všude, kam sahá má královská moc, lidé s bázní a chvěním ctili Danielova Boha.

Neboť on je Bůh živý,
on trvá navěky.
Jeho království se nezhroutí
a jeho vláda nikdy neskončí.

6:11 Když se Daniel dozvěděl. Daniel ani na okamžik nezaváhal a nedal se zvíkat ve své věrnosti Bohu, přestože věděl, že ho to může stát život (srv. pozn. 5:29).

Směrem k Jeruzalému. Viz 1Kr 8:44, 48; srv. Ž 5:8 a 138:2.

Třikrát denně. Viz Ž 55:18.

Poklekal. Modlitba vestoje byla běžná (1Pa 23:30; Neh 9:1). Modlitba vkleče vyjadřuje poníženost, vhodnou zejména za okolností mimořádné vážnosti (1Kr 8:54; Ezd 9:5; viz též Ž 95:6; Lk 22:41; Sk 7:60; 9:40).

Jako předtím. Danielova zbožnost byla veřejně známá; proto se nepřátelům hodila jako vítaná záminka intriky proti němu (6).

6:14 Židovský vyhnanec. Identifikace Daniela etnickým původem prozrazuje antisemitské předsudky úředníků. Všeobecná známost etnické identity ukazuje, že Daniel nezkompromitoval své dědictví ve prospěch prosperity v cizí zemi. To byla důležitá lekce pro původní čtenáře.

6:15 Zarmoutil. Darjavešovi okamžitě došlo, že se stal obětí manipulativní intriky svých úředníků, ale byl bezmocný s tím něco udělat, protože zákon médský a perský je nezrušitelný (viz pozn. 6:9).

6:17 Tvůj Bůh. Darjaveš byl nucen proti své vůli vynést rozsudek, k němuž byl zmanipulován. Jedinou nadějí na Danielovu záchranu vidí v Bohu, jehož Daniel uctívá, o jehož všemohoucnosti neměl pochyb.

6:18 Zapečetil. Mezi Asyřany, Babylóňany i Peršany byly běžné pečetní prsteny a válcové pečeti pro použití s hlínou nebo voskem.

Rozlomit králem označenou pečeť znamenalo porušení zákona.

6:20 Hned za úsvitu král vstal. Darjaveš byl na vrcholu zoufalství. Mohl v tom sehrát roli respekt vůči Danielovu Bohu, nejen obava, že přijde o nejschopnějšího úředníka (3). ☞ Že vstal brzy ráno patrně znamená, že celou noc nespál, podobně jako kdysi Abraham (Gn 22:3).

6:23 Anděla. Dost možná „anděl Hospodinův“ (viz pozn. 3:28).

6:24 Vytáhnou. Vytažením z jámy Darjaveš neporušil zákon; ten byl naplněn o den dříve, když tam Daniela uvrhli.

6:25 Rozkaz. Historik Josephus Flavius líčí tuto epizodu o jeden detail podrobněji. Podle něho úředníci, když viděli, že jim nevyšel cíl sprovodit Daniela ze světa, protestovali stížností, že lvy musel někdo předem nakrmit. Král dal tedy lvy před jejich zraky nakrmit masem a teprve pak je tam rozkázal naházet. Pro didaktický záměr autora knihy Daniel nebyla tato okolnost důležitá a nestála mu za zmínku; podstatné pro něho bylo zachycení principu, že proti Bohu Izraele (jehož v této generaci reprezentuje Daniel) nelze bojovat. Srv. Př 26:27; Ex 14:25–28; Ezd 6:6–12; Est 7:9 apod.

6:27 Nařizují. Darjaveš dekret neimplikuje automaticky, že Darjaveš konvertoval od svého pohanského polyteismu k víře v Danielova Boha, o nic více, než Kýrosova proklamace, že Bůh mu dal pokyn poslat Židy domů (Ezd 1:3–4, Iz 44:28, Iz 45:4). Danielova věrnost navzdory ohrožení života přinesla Bohu slávu po celém Darjavešově království, tedy po celém známém světě.

²⁸ On umí vysvobodit a zachránit,
on koná divy a zázraky
jak na nebi tak i na zemi.

On Daniela zachránil ze spárů lvích! A tak se Danielovi za vlády Darjaveše a Kýra Perského dobře dařilo.

DANIELOVA VIDĚNÍ

Budoucí království

7 V prvním roce babylonského krále Belšasara měl Daniel ve snu vidění. To, co v mysli spatřil na lůžku, pak sepsal. Zde začíná záznam onoho snu:

² Já Daniel jsem v noci měl toto vidění: Hle, spatřil jsem, jak nad velkým mořem bouří čtyři nebeské větry.

³ Vtom se z moře vynořily čtyři obrovské šelmy, každá jiná.

⁴ První vypadala jako lev, ale měla orlí křídla. Potom jsem viděl, jak jí ta křídla byla vylomena; byla zvednuta ze země, takže stála na nohách jako člověk, a dostala lidské srdce.

⁵ A hle, vtom se objevila druhá šelma, podobná medvědu. Na jedné straně byla vztyčená, v zubech držela tři žebra a bylo jí řečeno: „Vstaň, sežer mnoho těl!“

⁶ Díval jsem se dál a hle, objevila se další šelma, podobná pardálu, ale na zádech měla čtyři ptačí křídla. Měla čtyři hlavy a byla jí dána moc.

⁷ Potom to noční vidění pokračovalo a hle, spatřil jsem čtvrtou šelmu. Byla děsivá a hrozná a měla strašnou sílu. Svými obrovskými železnými zuby hltala a drtila a zbytek rozdupávala nohama. Lišila se od všech šelem, které jí předcházely, a měla deset rohů. ⁸ Když jsem ty rohy pozoroval, hle, začal mezi nimi růst jiný, malý roh a tři z těch dřívějších rohů byly vyvráceny, aby mu udělaly místo. Na tom rohu jsem spatřil jakoby lidské oči a ústa, jež vedla pyšné řeči.

⁹ Díval jsem se dál a uviděl toto:

Byly rozestaveny trůny
a Odvěky se posadil.

7:1–28 Vize čtyř šelem. Danielův sen o čtyřech šelmách zachycuje historii střídání cizích království, které Izrael utiskovaly, až do doby, kdy jejich pozemská vláda byla dána ve prospěch svatých Nejvyššího. **7:1–12:13 Danielovy vize.** V těchto kapitolách Daniel opouští historické vyprávění a zaznamenává své vize. Tyto vize navazují na předchozí šest kapitol dvěma hlavními tématy: (1) Hospodin, Bůh Izraele, je svrchovaný Pán nade všemi národy a (2) Daniel, nekompromisní Boží prorok, je spolehlivě důvěryhodný. Tyto kapitoly připravují exulanty na dlouhé čekání na plné znovuobnovení Izraele, jakož i na zkoušky a utrpení pod nadvládou cizích mocností. Jsou také Božím lidu povzbuzením, aby se nevzdával naděje, že Boží království jednou přijde učinit všemu trápení konec. Daniel se dotýká čtyř hlavních témat: (1) čtyři šelmy (7:1–28), (2) beran a kozel (8:1–27), (3) „sedmdesát týdnů“ (9:1–27) a (4) budoucnost Božího lidu (10:1–12:13). Dostalo se mu také vizi o Mesiášově příchodu (9:25–26), některé však nebyly určeny ke zveřejnění (12:4 a pozn.; 9).

7:3 Moře. Není zřejmé, zda je míněno nějaké konkrétní moře (snad Středozemní?). Nicméně lze mít za to, že moře symbolizuje chaotický neklid, charakteristický pro hříšné národy, okupující Izrael. Viz interpretaci ve verši 17 a v Iz 17:12–13 a 57:20.

Čtyři obrovské šelmy. Čtyři šelmy reprezentují čtyři království (17 a 23). Spojitost s Nabukadnezarovou vizí sochy v kapitole 2 je zřejmá. Pro jejich identifikaci viz náčrt *Danielovy vize* na str. 480.

7:4 Lev ... orlí křídla. Lev s orlími křídly symbolizuje Babylón (srv. Jr 50:44, Ez 17:3). Okřídlení lvi byli běžné babylónské artefakty, často umístěvané u vchodů významných veřejných budov.

Vylomena ... lidské srdce. Snad odkaz na Nabukadnezarovu proměnu a navrácení do lidské společnosti po sedmiletém ponižení nepřítelů (4:31–34).

7:5 Medvědu ... na jedné straně ... vztyčená ... tři žebra. Médo-perské království je symbolizováno šelmou s nenasytou žravostí. Vztyčená strana může reprezentovat nadřazenou pozici Persie. Tři žebra pravděpodobně znamenají vítězství Persie nad Lydií (546 př.Kr.), Babylónem (539 př.Kr.) a Egyptem (525 př.Kr.). Viz poznámku 8:3.

7:6 Pardálu ... čtyři ptačí křídla ... čtyři hlavy. Řecko je symbolizováno pardálem, proslulým svou rychlostí. Alexandr Veliký (356–323 př.Kr.) dobyl Persii velmi rapidně. Střetl se s Peršany ve třech velkých bitvách: (1) bitvou u řeky Gránikos (334 př.Kr.) získal vstup do Malé Asie; (2) bitva u Issu (333 př.Kr.) mu umožnila okupovat Sýrii, Kenaán a Egypt; (3) v bitvě u Gaugamél porazil perskou armádu definitivně a otevřel si cestu do Indie. Viz též 8:5–8. Krátce po jeho předčasné smrti (ve věku 32 let, zřejmě na malárii, kterou se nakazil v Egyptě) se říše, kterou vytvořil, rozpadla na čtyři části. Protože nezanechal dědice, kterému by připadla, rozebrali si ji jeho generálové: v Makedonii vládl Kassandros, v Thrákii a Malé Asii Lysimachos, v Sýrii Seleukos a v Egyptě Ptolemaios, nikoli však v míru a pokoji, nýbrž v revnivosti a touze vládnout všemu jako Alexandr.

7:7 Čtvrtou šelmu. Historie nás učí, že toto neidentifikované zvíře je Řím — impérium, které postupně asimilovalo různé části rozděleného řeckého království.

Deset rohů. Znamenají deset římských králů (viz v. 24). Není zřejmé, zda následují po sobě nebo vládnou současně. Pro spekulativní domněnku, že mají znamenat druhou fázi čtvrtého království, „oživenou říši římskou“ posledních dnů, však jednoznačně přesvědčivý textový důkaz neexistuje.

7:8 Jiný, malý roh. Deset rohů časově předchází „malému“, který vyvrátí tři z nich. Je to další fáze čtvrtého království. Mnozí mají za to, že malý roh symbolizuje vzestup Antikrista 2Te 2:3–4. Pokud je tomu tak, pak je toto první zmínka o Antikristu v Písmu.

Jakoby lidské oči a ústa. Metafora naznačuje, že roh reprezentuje spíše člověka než království.

7:9 Trůn ... kola. Vyobrazení Božího trůnu koreluje s vizí proroka Ezechiele (Ez 1:15–28). Nebeský trůn je zobrazen s koly (podobně jako v památkách jiných národů z oné doby) — jako královský válečný vůz. Podobný motiv se skrývá za ohnivým sloupem, který vedl Izrael během Exodu (Ex 13:21–22).

Odvěky, dosl. „Starý dnů“. Jediný výskyt v Bibli je v této kapitole (srv. 13, 22). Podobný výraz se objevuje v ugaritských textech k označení velkého Boha *El*. Zde je použit jako označení pro Boha, který zasedl k soudu, a implikuje, že je věčný a panuje od pradávna.

Roucho měl bílé jako sníh,
 vlasy na hlavě jak vlnu beránčí.
 Jeho trůn — žhnoucí plameny
 a jeho kola — oheň hořící!
¹⁰ Proud ohnivých řeky od něj vychází,
 miliony jsou jeho sloužících
 a miliardy před ním stojících.
 Soudní dvůr se posadil
 a byly otevřeny knihy.

¹¹ Díval jsem se dál, neboť jsem slyšel, jaké pyšné řeči vedl onen malý roh. Vtom jsem uviděl, jak ta šelma byla zabita a její tělo vydáno zkáze v plamenech. ¹² Ostatní šelmy směly ještě určitou dobu zůstat naživu, byly však zbaveny své moci.

¹³ Potom to noční vidění pokračovalo:

Hle, přichází s nebeskými oblaky
 synu člověka podobný.
 Před Odvěkého předstoupil,
 před jeho tvář ho přivedlí.
¹⁴ Byla mu dána vláda, sláva i království,
 aby jej ctili všichni lidé, národy i jazyky.
 Jeho vláda je věčná — nikdy neskončí,
 jeho království se nezhroutí!

¹⁵ To, co jsem já Daniel v mysli viděl, mě velmi rozrušilo. ¹⁶ Přistoupil jsem tedy k jednomu z těch, kdo tam stáli, a ptal se jej, co to všechno znamená. On mi to tedy pověděl a vyložil: ¹⁷ „Ty čtyři obrovské šelmy jsou čtyři králové, kteří povstanou na zemi. ¹⁸ Království ale obdrží svatí Nejvyššího a budou jím vládnout na věky a věky věků.“

¹⁹ Potom jsem chtěl vědět, co znamená ta čtvrtá šelma, která se lišila od všech ostatních: Byla strašná a děsivá, se železnými zuby a bronzovými drápy, hltala a drtila a zbytek rozdupávala nohama. ²⁰ Také jsem chtěl vědět, co znamená těch deset rohů na její hlavě a proč vyrostl další roh a tři vypadly, aby mu udělaly místo, a proč ten roh měl oči a ústa, jež vedla pyšné řeči, a proč vypadal mohutněji než ostatní. ²¹ Díval jsem se tedy dál a viděl jsem, jak ten roh vede válku proti svatým a přemáhá je. ²² Vtom ale přišel ten Odvěký a rozhodl ve prospěch svatých Nejvyššího. Tehdy nastal čas, aby se svatí ujali království.

Roucho ... vlasy. Ačkoliv se Bůh Danielovi zjevil v neskutečné slávě, přesto to bylo v podobě rozpoznatelné jako lidská.

7:10 Knihy. Viz 12:1 (viz též Ex 32:32; Ž 149:9; Iz 4:3; 65:6; Mal 3:16; Lk 10:20; Zj 5:1–5; a Zj 20:12).

7:12 Směly ještě určitou dobu zůstat naživu. Určitá lhůta je ponechána předchozím královstvím, jejichž obyvatelé i se svými zvyklostmi byli absorbováni následujícími říšemi. V kontrastu s tím je vyjádřen důraz na totální zkázu čtvrtého království. Srv. pozn. 3.

7:13 S nebeskými oblaky. Jinde ve SZ je to jedině Hospodin, o němž je řečeno, že se objevuje na oblacích (Ž 104:3; Iz 19:1). Podobný Synu člověka pochází z nebes, sestupuje z Božího rozhodnutí; je totožný se skálou, vytrženou z hory, avšak nikoliv lidskou rukou (2:45; viz pozn. 14).

Synu člověka. Tento termín může znamenat jednoduše „člověk“. Hebrejský ekvivalent (*ben-adam* בן־אדם) tohoto aramejského výrazu (*šmajabar* שַׁמְיָאֵר) je v Da 8:17 použit pro Daniela, stejně jako pro jeho současníka Ezechiela v Ez 2:1, 3 a 6. Daniel je jedním z prvních (ne-li vůbec prvních), kdo používá toto spojení. Pozdější židovská mezi-zákonní apokalyptická literatura navazuje na tuto pasáž a vykresluje „syna člověka“ jako nadpřirozenou bytost, přinášející nebeskou moc na Zem. Daniel viděl *podobného Synu člověka*, tedy někoho srovnatelného s člověkem, a přesto výrazně odlišného (14). V evangeliích je výraz „Syn člověka“ používán ve vztahu ke Kristu (69 výskytů v synoptických evangeliích a 12 v Janově). Ježíš sám sebe nejčastěji označoval právě tímto titulem.

7:14 Byla mu dána vláda. Bůh mu světuje „místodržitelství“ nade všemi národy. Tím je naplněna role skály, vytržené z hory (2:44–45).

Všichni lidé. „Syn člověka“, kterého Daniel viděl, je veliký syn Davidův, Mesiáš. Izaiáš také líčí jeho království jako nikdy nekončící (Iz 9:7). Ježíš toto mesiánské spojení potvrzuje narážkou na právě tuto pasáž. Z toho důvodu byl náboženskými vůdci své doby nařčen z rouhání (Mt 26:64–65; Mk 14:62–64). Kdo slouží jemu, slouží Bohu.

7:15 Rozrušilo. Daniel byl zděšen tím, co viděl (28), přesto se dožaduje vysvětlení nesrozumitelných jevů (16, 19). Je to od něho projev odvahy: touhy znát pravdu navzdory tušení, že odhalená záhada bude ještě děsivější (21). ☞ Milovat pravdu, ať je jakákoliv; hledat ji, ať je kdekoliv, je známka vysokého stupně zralosti. ☞ Zavírat před ní oči jen proto, že je nepříjemná, je dětské, nedospělé, a v důsledku vede k paralyzující neschopnosti se na těžké časy připravit.

7:18 Svatí. Viz 21–22, 25 a 27. Nebudou to andělé, nýbrž věrní věřící, komu bude svěženo království (srv. 1Kor 6:1–11; 2Tm 2:12; Zj 22:5).

Nejvyššího. Mezi „Synem člověka“ coby Králem (13–14) a „svatými Nejvyššího“ coby těmi, kdo budou mít podíl na jeho království, je úzká spojitost (22, 27).

Na věky. Viz 6:27; 7:14 a jeho pozn..

7:21 Vede válku proti svatým a přemáhá je. Než se Boží věrní ujmou věčné vlády nad světem (18, 27 Mt 5:5), budou vystaveni pronásledování, které prověří jejich víru (Zj 13:7–10; Zj 14:12).

7:22 Odvěký. Přestože malý roh (8) bude mít nějaký čas k rouhání (25) a pronásledování svatých (21), nakonec podlehne Božímu soudu (Za 14:1–4; Zj 19:2).

Království. Boží zásahy do historie směřují k tomu, co NZ nazývá „královstvím Božím“ (viz čl. *Království Boží Mt 4*).

²³Ten, který tam stál, mi tedy odpověděl: „Ta čtvrtá šelma je čtvrté království na zemi, jež bude odlišné ode všech ostatních: Pohltí celou zem, poduče ji a rozdrtí. ²⁴Těch deset rohů je deset králů, kteří povstanou z toho království. Po nich povstane jiný král, odlišný od těch předešlých, a ty tři krále sesadí. ²⁵Povede řeči proti Nejvyššímu, jeho svatým bude činit příkoří a pokusí se změnit i časy a předpisy. Svatí budou vydáni do jeho rukou na čas a časy a půl času.

²⁶Potom však zasedne soud a zbaví jej moci, aby byl navždy zničen a zahuben. ²⁷Království, moc i sláva všech království pod nebem pak bude odevzdána svatému lidu Nejvyššího. Jeho království potrvá věčně a všichni vládcové jej budou ctít a poslouchat.“

²⁸Tím ta řeč skončila. Z toho, co mi přicházelo na mysl, jsem já Daniel zbledl hrůzou. To slovo jsem si ale uchoval v srdci.

Otřesná vzpoura

8 Ve třetím roce vlády krále Belšasara jsem já Daniel měl další vidění, jež následovalo po onom předchozím. ²V tomto vidění jsem se viděl v královském sídelním městě Súsách v provincii Elam; stál jsem v tom vidění u řeky Ulaj. ³Zvedl jsem oči a hle, spatřil jsem na břehu jakéhosi berana se dvěma rohy. Oba rohy měl dlouhé, jeden však byl delší než druhý, ačkoli vyrostl později. ⁴Viděl jsem toho berana trkat na západ, na sever i na jih; žádné zvíře nemělo sílu mu odolat a nebylo před ním žádné pomoci. Dělal si, co chtěl, a stále mohutněl.

⁵Zatímco jsem o tom přemýšlel, hle, od západu uháněl přes celou zemi kozel s velkolepým rohem mezi očima, sotva se země dotýkal. ⁶Jakmile se přiblížil k tomu dvourohému beranovi, kterého jsem viděl stát na břehu, zuřivě proti němu vyrazil. ⁷Viděl jsem, jak na berana vztekle útočí, vráží do něj a láme mu oba rohy. Beran neměl sílu mu odolat. Kozel ho srazil k zemi, dupal po něm a beranovi nebylo žádné pomoci.

⁸Kozel mohutněl dál a dál. Když byl ale na vrcholu sil, jeho veliký roh se zlomil a místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy. ⁹Z jednoho z nich potom vyrazil jakýsi nepatrný roh, který se však nesmírně rozmáhal k jihu, k východu i k Nádherné zemi. ¹⁰Rozmohl se až k nebeskému zástupu

7:25 Čas a časy a půl času. Slovo pro „čas“ (*idan* יָדָן) je stejné jako v 4:13 a 4:20, kde může znamenat jeden rok (viz pozn. 4:13 a Zj 12:14).

 Nejjistější zřejmě bude považovat toto časové určení za dobu, kterou Boží intervence zkrátí ve prospěch svého lidu (Mt 24:22).

7:26 Soud. Nebeský soud (viz 10). Nebesa jsou stvořené místo, Boží soudní síň, nikoliv Boží „bydliště“ (1Kr 8:27).

7:27 Svatému lidu. Viz pozn. 18.

7:28 Zbledl hrůzou. Myšlenky o Izraeli, který nepřestal hřešit ani v zajetí a vykoledoval si tak sedminásobný trest pod vládou cizích království (srv. pozn. 9:11), Daniela deptaly (8:27), přestože věděl, že ultimátní závěr dějin vyústí ve vítěznou vládu Božích věrných (srv. pozn. 18).

V srdci. Daniel zmiňuje tento detail, aby zdůraznil, že si nelibuje v takové představě apokalyptických vizí. Ani s autoritou nad pohany u Babilonského i Perského královského dvora nemohl být osočen ze zrady věrnosti Božímu lidu. O budoucích událostech hovořil zkroušeně a s lítostí. Nemnul si ruce nad ztrestanými nevěrnými ani nad zahynuvšími nepřáteli. Tímto postojem srdce je příkladem všem.

8:1–12:23 Daniel se v posledních 5 kapitolách vrací k hebrejštině. Text 2:4–7:28 je v aramejštině (viz pozn. 2:4).

8:1 Ve třetím roce vlády krále Belšasara. Viz pozn. 5:1. Není jednoznačně jisté, zda Belšasarova spoluvláda s Nabonidem začala zároveň s Nabonidovým nástupem (556 př.Kr.) nebo o něco později. Ať tak či onak, události páté a osmé kapitoly je nutno chronologicky umístit mezi události kapitol 4 a 5.

Ukázalo se vidění. Daniel zakouší podobnou „cestovní“ vizi jako prorok Ezechiél (Ez 3:12–15).

8:2 Súsách. V Danielově době bylo Sús hlavní městem území jménem Elam, asi 370km východně od Babilóna. Není zřejmé, zda tehdy byla tato země nezávislá nebo spojena s Babylonem či Médeou. Později se však stal diplomatickým a administrativním hlavním městem Perského impéria (srv. Est 1:2; Neh 1:1).

8:3 Dvěma rohy. Verš 20 identifikuje berana se dvěma rohy jako krále Médského a Perského království.

Delší. Symbolismus pomáhá objasnit Médo-Perská historie. Médové se stali mocnými a nezávislými na Asýrii po r. 631 př.Kr. Peršané začali

jako nevýznamná část médského království, ale chopili se nadvlády, když si Kýros (559–530 př.Kr.) z Anšanu (v Elamu) podmanil Médeu. Tehdy připojil ke svým titulům i „Král Médů“. Proto oba rohy jsou vysoké, ale vyšší reprezentuje mocnější Persii, a vyrostl později, protože Persie se dostala k moci později než Médea.

8:4 Trkat na západ, na sever i na jih. Kýros nejprve dobyl Malou Asii, poté severní i jižní Mezopotámii. Panovníci, následující po něm, rozšířili Médo-Perskou vládu daleko na Východ.

Stále mohutněl. Perské impérium se stalo rozlehlejším a mocnějším než kterákoliv předchozí říše v dějinách Blízkého Východu.

8:5 Kozel. Verš 21 identifikuje kozla jako Řecko a roh mezi očima jako jeho prvního krále. Symbolismus výstižně zachycuje rozmach Řeckého impéria pod vedením Alexandra Velikého (356–323 př.Kr.).

Sotva se země dotýkal. Obraz postihuje rychlost, s jakou Alexandr dobýval cílová území (viz pozn. 7:6). Mocnou Persii (viz pozn.4) dokázal dobýt během pouhých tří let.

8:8 Mohutněl. Alexandrovo impérium brzy překonalo perskou říši i rozlohou. V roce 327 př.Kr. pokrývalo území dnešního Afghánistánu a později sahalo až do údolí Indus.

Jeho veliký roh se zlomil. Když Alexandrova armáda odmítla pokračovat dále na východ, vrátil se do Babilóna, kde zemřel ve věku třiatřiceti let.

Místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy. Verš 22 napovídá, že tyto rohy symbolizují čtyři království, na které se rozdělil Alexandrova říše. Historické záznamy dokládají, že po určité době vnitřních tahanic se čtyři Alexandrovi generálové podělili o bývalé řecké impérium. Viz pozn. 7:6.

8:9 Jakýsi nepatrný roh. Verš 23 naznačuje, že roh symbolizuje zlého krále, který povstane z jednoho ze čtyř řeckých království po delším čase („koncem jejich kralování“). Líčení skutků tohoto krále (vv. 9–14, 23–25) identifikuje jako Antiocha IV. Epifana z dynastie Seleukovců, vládnoucího mezi 175 a 164 př.Kr. Nezaměnit s malým rohem ze 7:8, který povstane až za římského období, po řeckém.

K Nádherné zemi. (Slavné, Ctnostné, Ozdobné) — rozumí se (implikativně) Zemi Zaslíbené. Antiochos IV. Epifánés ve snaze helenizovat

a některé hvězdy toho vojska strhl na zem a pošlapal je. ¹¹Ve svém rozmachu se postavil dokonce i proti Knížeti nebeského zástupu, když zrušil každodenní oběť a zpusťil jeho svatyni. ¹²Vojsko i každodenní oběť mu při té vzpouře byly vydány do rukou. Srazil pravdu na zem a dařilo se mu vše, co podnikal.

¹³Potom jsem slyšel mluvit jednoho svatého a jiný svatý se ho zeptal: „Jak dlouho potrvá, co bylo v tom vidění — ta otřesná vzpoura, zrušení každodenní oběti, vydání svatyně a pošlapání vojska?“

¹⁴„Bude to 2 300 večerů a jiter,“ odpověděl mu. „Pak bude svatyně znovu obnovena.“

¹⁵Já Daniel jsem sledoval to vidění a snažil se je pochopit, když vtom přede mnou náhle stanula jakoby mužská postava. ¹⁶Nad Ulajem jsem tehdy uslyšel lidský hlas, jak volá: „Gabrieli, vysvětli mu to vidění!“

¹⁷Vyskočil tedy směrem ke mně, a když se přiblížil, padl jsem v hrůze tváří k zemi. Tehdy mi řekl: „Rozuměj, lidský synu, že to vidění platí pro poslední čas.“

¹⁸Když ke mně mluvil, ležel jsem v mráкотách tváří k zemi. Potom se mě dotkl, postavil mě na nohy ¹⁹a řekl: „Hle, ukážu ti, co se stane v čase posledního hněvu; to vidění totiž platí pro určený poslední čas.

²⁰Ten dvourohý beran, jehož jsi viděl, jsou králové Médie a Persie. ²¹Ten bradatý kozel je král Řecka a veliký roh mezi jeho očima je první řecký král. ²²To, že se zlomil a místo něj povstaly čtyři jiné, znamená, že z jeho národa povstanou čtyři království, ale ne s jeho silou.

²³Ke konci jejich kralování povstane k dovršení vzpoury král nesmírně surový a záłudný. ²⁴Získá obrovskou moc, ale ne svou vlastní silou. Způsobí nevidanou zkázu a podaří se mu vše, co podnikne. Bude hubit mocné bojovníky i svatý lid ²⁵a díky jeho chytrosti se bude dařit bludu. Ve své nadutosti znenadání zpustoší mnohé národy, až se nakonec postaví proti Knížeti knížat, a tehdy bude bez přispění lidské ruky zničen.

²⁶Vidění o večerech a jitrech, které ti bylo sděleno, je pravdivé. Ty ho však zachovej v tajnosti, neboť se týká vzdálené budoucnosti. ²⁷Já Daniel jsem tehdy klesl vyčerpáním a dlouhé dny jsem stonal, než jsem mohl znovu vstát a věnovat se službě králi. I nadále jsem však byl tím viděním otřesen a nemohl je pochopit.

svá území zakázal židovské náboženství včetně chrámových obřadů, čtení Tóry, zachovávání Sabatu i obřízky; Židé byli dokonce nuceni účastnit se helénských modloslužeb. K aktivnímu odporu se odhodlali po hrdinském činu starého kněze Matatiáše, který neuposlechl rozkaz obětovat modle a namísto toho zabil královského úředníka i Žida, ochotného oběť vykonat. (☞) To nám mj. připomíná, že pronásledování bezbožnou vládou si lidé vykoledují ani ne tak tím, co by dělali, jako spíše tím, co udělat odmítnou.) Tím odstartoval vzpouru Makabejských, vylíčenou v deuterokanonické knize 2 Makabejská a v jejím románovém zpracování Howarda Fasta *Moji stateční bratři*. Svátek Chanuka Židé dodnes slaví na památku vítězství tohoto povstání, je muž se roku 164 př.Kr. skutečně podařilo osvobodit Jeruzalém ode všech helenizátorů a znovu posvětit chrám.

8:10 Hvězdy. Hvězdy symbolizují Boží lid (srv. 12:3; Jr 33:22; Gn 15:5) a/nebo nebeskou armádu andělů (Iz 14:13; viz též 2Mak 9:10). Antiochovy mince ho zobrazují s hvězdou nad hlavou. Útok na lid Boží znamená útok proti nebi.

Strhl. Symbolické zachycení krutého pronásledování Božího lidu za Antiocha IV. Epifana. Viz pozn. 8:9 a Úvod: Záměr a zvláštnosti. Srv. 11:21–35; 1Mak 1:10–64.

8:11 Knížeti. Zde označení pro Boha, Pána zástupů (hebr. „armád“ (צְבָאוֹת); srv. Iz 6:3). Ve verši 25 je formulace „kníže knížat“. Antiochos IV. si osvojil přídomek Epifanés („Bůh zjevený“) a považoval sám sebe za manifestaci Dia, hlavního boha řeckého panteonu.

Zrušil. Viz (v. 12–13; 11:31 a pozn. 8:9.)

Svatyni. Antiochos IV. nejen vstoupil do Nejsvětější Svatyně jeruzalémského chrámu a vydrancoval z ní zlaté a stříbrné nádoby, ale dokonce na Hospodinově oltáři na chrámovém nádvoří vztyčil oltář Dívů a obětovat na něm prase (viz pozn. 11:31 a Mk 13:14).

8:12 Vojsko i každodenní oběť mu při té vzpouře byly vydány do rukou. Boží lid je vydán v moc rohu, který začal jako malý (v. 9), tedy Antiocha IV. Zákaz chrámové bohoslužby lze od bezbožného vladaře očekávat.

Dařilo se mu vše, co podnikal. Úspěch rohu, který začal jako malý (v. 9, Antiocha IV.) obnášel i zničení kopií hebrejských Písem (1Mak 1:56–57).

8:14 2300 večerů a jiter. Fráze „večerů a jiter“ (erev boker בְּקֵר בָּיָרָה) se v celém SZ objevuje pouze zde a ve verši 26. Lze ji chápat jako odkaz na večerní a ranní oběti (srv. Ex 29:38–42); v takovém případě by to znamenalo dobu 1150 dní. Jiné pohledy považují frázi za prostě

označení 2300 dní. Vzhledem k tomu, že počátek pronásledování Antiochem IV. lze spojit s jakýmkoliv počtem incidentů již od 171 př.Kr., je těžké jednoznačně rozhodnout, ke kterému chápání fráze se přiklonit. Číslo 23 může symbolizovat pevně stanovené období, podobně jak je tomu v mimobiblické apokalyptické literatuře.

Bude svatyně znovu obnovena. Chrám byl vyčištěn a znovu zasvěcen pod vedením Judy Makabejského 25. prosince 165 př.Kr. (viz pozn. 11:34; srv. Za 9:13–17).

8:16 Gabrieli. Tento anděl je v Písmu zmíněn jménem čtyřikrát (9:21; Lk 1:19, 26). Jméno znamená „Bůh je moje síla“.

8:17 Lidský synu. Viz pozn. 7:13. „Silný Boží“ (viz pozn. 16) promlouvá ke vznešenému smrtelníkovi.

Poslední čas. Viz též v. 19. Vazba nemusí nutně znamenat úplný závěr historie; Ve verších 11:27 a 11:35 je podobné spojení umístěno v kontextu, který pravděpodobně odkazuje ke konci pronásledování pod Antiochem IV.

8:19 Hněvu. „Čas hněvu“ může znamenat období Božího hněvu, namířeného proti Izraeli, vykonaného nadvládou Babylóňanů, Peršanů a Řeků.

8:20 Beran. Viz pozn. 3 a 4.

8:21 Kozel ... roh. Viz pozn. 5 a 8.

8:22 Čtyři. Viz pozn. 8.

8:23–25 Viz pozn. 9, 10, 11, 12 a 14. Někteří vykladači spatřují v popisu rohu v této kapitole (v. 8) obraz Antikrista v podobě Antiocha IV. coby typu mocného oponenta Božího lidu v budoucnosti.

8:25 Mnohé. Tj. věrné Židy.

Proti Knížeti knížat. Odkaz na Boha.

Bez přispění lidské ruky zničen. Antiochos IV. nebyl zavražděn ani nepadl v bitvě. Jeho smrt v roce 164 př.Kr. nastala jako důsledek nervové choroby. Záznamy jeho smrti jsou v 1Mak 6:1–16 a 2Mak 9:1–28.

8:26 Ty ho však zachovej v tajnosti. Pečeť byla používána k jednomu ze dvou účelů: (1) Buďte jako certifikát autentičnosti („Toto je opravdu královo nařízení!“) anebo (2) k zabezpečení důvěrného dokumentu. Tento druhý význam nejlépe odpovídá kontextu (srv. pozn. 6:18 a 12:4).

Neboť se týká vzdálené budoucnosti. Dobyvačné tažení Alexandra Velikého (333–323 př.Kr.) začalo téměř dvě století po Danielových vizích (cca. 500 př.Kr.); Antiochos IV. vládl století a půl po Alexandrovi (171–164 př.Kr.); Mesiáš přišel více než půl tisíciletí po Danielovi.

Zhřešili jsme

9 V prvním roce Darjaveše, syna Ahasverova (původem Méda), jenž byl ustanoven vládcem babylonského království² — nuže v prvním roce jeho vlády jsem já Daniel porozuměl z knih, že podle Hospodinova slova k proroku Jeremiášovi potrvá zkáza Jeruzaléma sedmdesát let.³ Tehdy jsem se obrátil k Pánu Bohu, abych jej hledal v modlitbách a prosbách, s postem, v pytlovině a popelu.

⁴ Modlil jsem se k Hospodinu, svému Bohu, a toto jsem vyznával:

„Ach Pane Bože veliký a hrozný, zachovávající smlouvu a milosrdenství těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání!⁵ Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle! Vzbouřili jsme se a odvrátili se od tvých přikázání a zákonů.⁶ Neposlouchali jsme tvé služebníky proroky, kteří ve tvém jménu mluvili k našim králům a vůdcům, k našim otcům a všem obyvatelům země.

⁷ Tobě, Pane náš, přísluší spravedlnost, nám je ale dnes hanba — nám všem z Judy, Jeruzaléma i z celého Izraele, v zemích blízkých i vzdálených, kamkoli jsi nás vyhnal za všechnu tu nevěru, jíž jsme se vůči tobě dopouštěli.⁸ Hanba nám, Hospodine — nám, našim králům a vůdcům, jakož i našim otcům, neboť jsme zhřešili proti tobě!⁹ Náš Pán Bůh však má soucit a odpuštění, ačkoli jsme se proti němu vzbouřili.¹⁰ Neposlouchali jsme Hospodina, svého Boha, a neřídili se jeho zákony, které nám předkládal skrze své služebníky proroky.¹¹ Celý Izrael přestoupil tvůj Zákon a odvrátil se, aby neslyšeli tvůj hlas.

To proto na nás dopadla zlořečení a kletby zapsané v Zákoně Božího služebníka Mojžíše, neboť jsme zhřešili proti tobě.¹² Naplnil jsi své hrozby, jimiž jsi nás i naše vládce varoval, a dopustil jsi na nás hrozná neštěstí. Nikde pod celým nebem se nestalo nic takového, jako se stalo v Jeruzalémě!¹³ Ani když na nás přišlo všechno to neštěstí popsané v Zákoně Mojžíšově, nesnažili jsme se usmířit Hospodina, svého Boha, tím, že bychom se odvrátili od svých hříchů a uvědomili si jeho pravdu.¹⁴ Hospodin proto neopomněl dopustit na nás to neštěstí. Hospodin, náš Bůh, je totiž spravedlivý ve všech svých skutcích, my jsme ho ale neposlouchali.

¹⁵ Ano, Pane Bože náš, ty jsi mocnou rukou vyvedl svůj lid z Egypta a získal sis jméno, které máš až dodnes; my jsme však zhřešili a jednali jsme zle!¹⁶ Ach Pane, který vždy jednáš spravedlivě, odvrát prosím svůj prudký hněv od svého města Jeruzaléma, od své svaté hory. Vždyť kvůli našim hříchům, kvůli nepravostem našich otců se Jeruzalém i tvůj lid staly terčem posměchu pro všechny okolo.

¹⁷ Nyní tedy, Bože náš, vyslyš modlitby a prosby svého služebníka. Kvůli sobě samému, Pane, rozjasni svou tvář nad svou zpustošenou svatyní.¹⁸ Nakloň své ucho, Bože můj, a slyš! Otevři své oči a pohlédni na naše trosky, na město, jež nese tvé jméno! Neprosíme tě pro svou vlastní spravedlnost, ale pro tvůj veliký soucit.¹⁹ Ach Pane, slyš! Ach Pane, odpusť! Ach Pane, naslouchej a jednej! Kvůli sobě samému, Bože můj, neotálej, vždyť tvé město i tvůj lid nese tvé jméno!“

Sedmdesát týdnů

²⁰ Ještě když jsem se modlil a vyznával svůj hřích i hřích svého lidu Izraele a prosil jsem Hospodina, svého Boha, o slitování nad jeho svatou horou²¹ — nuže ještě když jsem se modlil, vtom ke mně náhle přiletěl onen Gabriel, jehož jsem předtím spatřil ve vidění, a dotkl se mě. Bylo to v době večerní oběti.

²² „Danieli,“ promluvil ke mně zřetelně, „jsem tu teď proto, abych ti zjevil tajemství.“²³ Hned, jakmile ses začal modlit, byla vyslána odpověď a já jsem ti ji přišel vyřídit. Jsi velmi drahocenný. Dobře tedy poslouvej má slova a porozuměj tomu vidění:

9:1 Darjaveše. Viz pozn. 6:1 a 6:2. První rok Darjavešovy vlády byl 539 př. Kr.

Ahasverova. Nezaměnit s králem z *Est* 1:1. Hebrejská odvozenina (אֲחַשְׁוֵרֶשֶׁת) původního perského Xerxes (𐎧𐎡𐎴𐎠𐎿𐎲𐎠𐎹𐎷𐎡𐎴 „král všech mužů“ nebo „hrdina mezi králi“). Mohl to být královský titul, a ne vlastní jméno.

9:2 Jeremiášovi. Viz *Jr* 25:11 a *Jr* 29:10. Sedmdesát let lze považovat buďto za zaokrouhlený věk jednoho lidského života, anebo za přesné časové určení. Někteří toto období datují od 586 př.Kr. (zničení jeruzalémského chrámu Nabukadnezarem) do 515 př.Kr., kdy byl dokončena rekonstrukce chrámu Zerubábelem (srv. pozn. 26). Jiní považují za začátek 70 let první rok Danielova zajetí (604 př.Kr., srv. pozn. 1:1). Není pochyb, že Daniel byl obeznán s Izaiášovým proctvím o propuštění Izraele z otroctví pohanským vládcem jménem Kýros (*Iz* 44:28; *Iz* 45:1–13). Viz čl. *Kýros je můj pastýř* u *Iz* 44. Daniel považuje Kýrosovo propuštění za rok naplnění Jeremiášova prorocství, podobně jako autor knih *Letopisů* (*2Pa* 36:22). V literatuře starého Blízkého Východu bylo 70 let standardní dobou trestu božstva nad neposlušným lidem. Tento čas mohl být prodloužen nebo zkrácen podle reakce lidí (viz *Jr* 18:7–10; viz též *Úvod k prorockým knihám*).

Proto určitá flexibilita v aplikaci číslce 70 různými biblickými autory není překvapivá.

9:3 V modlitbách. Daniel byl zděšen, protože věděl, že Izrael byl 70 let v zajetí za trest pro své hříchy, ale ani po 70 letech se od svých hříchů neodvrátil. Srv. pozn. 11.

9:4–19 Danielova modlitba vyrůstá z chápání vztahu s Bohem jako smluvního (požehnaní za poslušnost a prokletí za neposlušnost; viz zejména *vv.* 5, 7, 11–12; *Lv* 26:14–45; *Dt* 28:15–68; *Dt* 30:1–5). Podobnou modlitbu předkládá Boží lid v *Neh* 9:6–38. Modlitbu tvoří čtyři části: (1) uctívání (*v.* 4); (2) doznání hříchů (*vv.* 5–11a); (3) uznání Boží spravedlnosti a zaslouženosti trestu (*vv.* 11b–14) a (4) prosba o Boží slitování, opřená o Jeho jméno, království a vůli (*vv.* 15–19). Modlitba stojí na Božích zaslíbeních (*v.* 2), je pronesena zkroutěným duchem (*v.* 3) a ukazuje tak vzor náležitých prvků účinné modlitby.

9:11 Mojžíše. Danielovi bylo jasné, že když si Izrael nevezal ponaučení ze sedmdesátiletého otroctví, čeká ho sedminásobný trest, jak píše Mojžíš (*Lv* 26:18, 21, 24, 28). Národ bude sloužit cizincům 490 dalších let. Historie nás učí, že tato lhůta byla Boží milostí o něco zkrácena (srv. *Jr* 18:8).

9:21 Gabriel. Viz pozn. 8:16.

²⁴ Sedmdesát týdnů je lhůta určená
tvému lidu i svatému městu,
aby ta vzpoura skončila
a nastal konec hříchu,
aby očištěna byla nepravost
a spravedlnost přišla navěky,
aby se zpečetilo prorocké vidění
a pomazán byl Nejsvětější ze svatých.

²⁵ A proto věz a rozuměj:

Od vydání nařízení,
aby byl Jeruzalém obnoven,
až k Mesiáši vůdci
sedmero týdnů uplyne
a šedesát dva týdny.
Jeruzalém bude obnoven
i s náměstím a příkopem,
přestože časy budou zlé.

²⁶ Až dvašedesát týdnů uplyne,
Mesiáš bude zabit a opuštěn.
To město i svatyni uvrhne do zkázy
lid vůdce, který přichází.
Jeho konec přijde jako povodeň;
i když boj potrvá až do konce,
je rozhodnuto o zkáze!

²⁷ On potvrdí smlouvu s mnohými
v týdnu posledním.
Až pak ten týden dojde do půli,
obětím i darům konec učiní.
Otřesná ohavnost se v chrámě objeví, než ničitele zachvátí
konec mu určený.“

9:25–27 Sedmdesát „týdnů“ let je rozděleno do tří menších celků o délce: 49 let („sedmero týdnů“, v. 25); 434 let („šedesát dva týdny“, v. 25, 26) a 7 let („v týdnu posledním“, v. 27). Vykladači se rozcházejí v otázce, zda tyto části tvoří navazující sekvenci, nebo zda jsou odděleny nějakými časovými intervaly. Pokusy srovnat chronologii příliš přesně selhávají, protože počty let byly zamýšleny jako zaokrouhlená čísla, reprezentující období. Přestože Danielovy kalkulace nemohou být brány jako precizní, základní vzorec je zřetelný bez nebezpečí spekulací: Po pokynu obnovit Jeruzalém (v. 25) následuje „sedm týdnů“, tedy 49 let, během nichž byla rekonstrukce Jeruzaléma dokončena (viz knihy Ezdráš a Nehemiáš). Poté následovalo „šedesát dva týdny“, tedy 434 let (v. 25), během nichž bude zabit Mesiáš (v. 26; viz jeho pozn. 26). Poslední „jeden týden“ (v. 27) bude naplněn v blízkosti doby Kristovy pozemské služby. Pokud by zkáza verše 27 měla znamenat destrukci chrámu Římany v roce 70 po Kr., pak součet „týdnů“ nevychází bez mezer mezi nimi. To by se dalo přičíst Boží milosti, která původní lhůtu zkrátila (viz pozn. 11).

9:26 Mesiáš bude zabit ... svatyni uvrhne do zkázy. Podle tohoto proroctví bude Mesiáš zabit před zničením jeruzalémského chrámu. Druhý chrám, který po návratu z babylónského zajetí obnovil Zerubábel (Ezd 5:2; Ezd 6:15; Za 1:12; 4:9) a který v roce 20 př. Kr. ještě rozšířil Herodes ve snaze zavděčit se Židům, byl srovnán se zemí Římany v roce 70 po Kr. a od té doby nebyl nikdy obnoven. Na jeho místě dnes stojí mešita; není žádá naděje, že by mohl být znovu zbudován, aby

před jeho dalším zničením mohl být zabit Mesiáš. Příchod Mesiáše musíme hledat mezi 20 př.Kr. a 70 po Kr.

Lid vůdce, který přichází. Narážka buďto na řeckého Antiocha IV. Epifana jakožto předchůdce římského generála Tita (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti.), anebo přímo na Tita a jeho amrádu, která zničila Jeruzalém v roce 70 po Kr.

9:27 Smlouvu. Nevyjádřený podmět „on“ je nejpravděpodobněji Mesiáš. Názor, že je zde řeč dohodě mezi Antikristem a židovským národem, shromážděným v Zemi v době „velkého pronásledování“, je sice populární, leč výrazně méně pravděpodobný.

Obětím i darům konec učiní. Možná ukončení sz obětního systému Kristovou zástupnou obětí jednou provždy a pro všechny (viz Iz 53:10; Ř 12:1). Je však také možné, že se zde mluví o znesvěcení chrámu Antiochem IV. Epifanem nebo Titem (viz pozn. 26.) Někteří zastávají méně pravděpodobný pohled, že je řeč o Antikristově zákazu náboženských praktik obecně shromážděnému Izraeli po třech a půl letech (Zj 11:2; 12:6, 14) „velkého pronásledování“.

Otřesná ohavnost. Patrně zkáza chrámu Antiochem IV. nebo Titem (viz pozn. 26 a Úvod: Záměr a zvláštnosti). Podobné fráze se vyskytují v 8:13; 11:31 a 12:11 (viz poznámky k nim), stejně jako v 1Mak 1:54. Da 8:3 a 1Mak 1:54 odkazují k Antiochovi IV. Daniel používá stejný jazyk k popisu toho, kdo znesvětil chrám v blízkosti doby Mesiášovy. Ježíš na tuto ohavnost naráží v Mt 24:15 a Mk 13:14.

Byl jsem vyslán za tebou

10 Ve třetím roce perského krále Kýra se Danielovi zvanému Baltazar dostalo zjevení a on je pochopil, když mu byl ve vidění vnuknut jeho výklad. To poselství je pravdivé a týká se velikého boje.

²Já Daniel jsem v té době držel třítýdenní smutek. ³Nejedl jsem žádné vybrané pokrmy, maso ani víno jsem nevzal do úst a nepotíral jsem se žádnou masťou, dokud ty tři týdny neuplynuly.

⁴Čtyřicátého dne prvního měsíce jsem stál na břehu velké řeky Tigris. ⁵Zvedl jsem oči a hle, spatřil jsem jakéhosi muže oděného plátnem a přepásaného na bocích pásem z ryzího zlata. ⁶Tělo měl jako z chrysolitu, tvář jako blesk, oči jako hořící pochodně, paže a nohy jako třpyt leštěného bronzu a jeho hlas zněl jako burácení zástupů.

⁷Já Daniel jsem byl jediný, kdo to vidění spatřil. Muži, kteří byli se mnou, je neviděli, ale padla na ně taková hrůza, že se utíkali schovat. ⁸Zůstal jsem tedy sám. Jakmile jsem to veliké vidění spatřil, všechna síla mě opustila, zbledl jsem jako mrtvý a nemohl jsem se vzchopit. ⁹Potom zaburácel jeho hlas, a jakmile jsem ten hlas uslyšel, padl jsem v mrákotách tváří k zemi.

¹⁰Vtom se mě dotkla ruka a zatřásla mnou, takže jsem se zvedl na kolena a dlaně. ¹¹„Danieli drahý,“ oslovil mě, „pečlivě poslouchej, co ti budu říkat, a postav se, neboť jsem byl vyslán za tebou.“ Když ke mně promluvil tato slova, s rozechvěním jsem vstal.

¹²Tehdy pokračoval: „Neboj se, Danieli. Už od prvního dne, kdy ses ke svému Bohu začal modlit za porozumění a pokořovat se před ním v postu, byly tvé prosby vyslyšeny a já přicházím s odpovědí na ně.

¹³Jedenadvacet dnů se ale proti mně stavěl kníže perského království, než mi přišel na pomoc Michael, jeden z předních knížat. Zdržel jsem se tedy u perských králů, ¹⁴ale teď jsem přišel, abych ti vysvětlil, co potká tvůj lid v posledních dnech. To vidění je totiž o budoucích časech.“

¹⁵Když ke mně mluvil, byl jsem skloněn tváří k zemi, neschopen slova. ¹⁶Vtom se kdosi podobný člověku dotkl mých rtů. Otevřel jsem tedy ústa, abych promluvil. „Můj pane,“ řekl jsem té postavě přede mnou, „kvůli tomu vidění jsem přemožen bolestí a nemohu se vzchopit. ¹⁷Copak s tebou, pane, může mluvit někdo, jako jsem já, tvůj služebník? Všechna síla mě opustila a nemohu se ani nadechnout.“

¹⁸Ten kdosi podobný člověku se mě však znovu dotkl a posílil mě. ¹⁹„Neboj se, drahý!“ řekl mi. „Pokoj tobě. Naber sílu a vzchop se!“ Když ke mně mluvil, byl jsem posílen a řekl jsem: „Mluv, pane, neboť jsi mě posílil.“

²⁰Tehdy promluvil: „Viš, proč jsem za tebou přišel? (Brzy se totiž musím vrátit, abych bojoval s knížetem Persie, a potom přijde ještě kníže Řecka.) ²¹Nuže, musím ti oznámit, co je zapsáno v Knize pravdy. (Nikdo však se mnou nespojil síly v boji proti nim, jedině Michael, váš kníže.

11 Proto jsem už v prvním roce Darjaveše Médského povstal, abych jej posílil a podpořil.)“

10:1–12:13 *Vize budoucnosti Božího lidu.* Zde prorok obrací pozornost k závěrečné, delší vizi, zaměřené na vládu Antiocha IV. Epifana (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) i na dobu po něm. Tento materiál se dělí na 4 hlavní části: (1) andělova zvěst Danielovi (10:1–11:1), (2) události od Daniela po Antiocha IV. Epifana (11:2–20), (3) vláda Antiocha IV. Epifana (11:21–12:3) a (4) závěrečné poselství k Danielovi (12:4–13).

10:1 *Ve třetím roce perského krále Kýra.* V roce 537 př. Kr. Viz pozn. 1:21; 5:30; 6:2 a 9:1. Tou dobou byli někteří Izraelité zpátky v Zemi, kde budovali chrám (Ezd 1:1–4; 3:8), avšak rekonstrukci budou nuceni brzy pozastavit (4:24).

10:2 *Držel ... smutek.* Pravděpodobný důvod Danielova zármutku byl stav Jeruzaléma (Neh 1:4; Iz 61:3–4; 64:8–12; 66:10), a/nebo vědomí, že ani sedmdesátileté zajetí nepřimělo Boží lid opustit své hříchy (9:2–19; pozn. 3).

10:5 *Muže oděného plátnem.* Verše 5 a 6 nabízejí detailní popis anděla, snad Gabriela (9:21) nebo toho, kdo ke Gabrielovi mluvil (8:16). Jeho zjev je podobný slávě Pána (Ez 1:26–28; Zj 1:12–16). Další zmínky o andělech jsou např. Sd 13:6; Ez 9:2–3; 10:2 nebo Lk 24:4.

10:7 *Taková hrůza.* Srv. Iz 6:5 a Lk 5:8.

10:12 *Ses ... začal modlit za porozumění.* Danielova moudrost nebyla náhodná; usiloval o ni celým srdcem (srv. Jr 29:13).

10:13 *Jedenadvacet dnů.* Když se modlíme, uvádíme do pohybu souvislosti v neviditelném světě, o jakých většinou nemáme ani nejmenší tušení. Srv. Ef 6:12 a Zj 12:7–9.

Kníže perského království. Teritoriální démon, Satanův anděl, okupující Persii. V anglických Bibliích nese označení “Prince of Persia.” Populární videohra a film téhož jména jsou typickou ukázkou zpoňování kultury, kdysi křesťanské; lze je považovat za oslavu tohoto prastarého démona. Srv. Jb 1:6–12; Ž 82; Iz 24:21; Lk 11:14–26. Nebeské zástupy bojují proti nepříteli za Boží lid i jinde v Písmu; viz např. Sd 5:20; 2Kr 6:15–18; Ž 103:20–21. Archanděl Michael je ve verši 12:1 označen jako „veliký kníže a tvého lidu ochránce“.

Michael. Význam jména zní: „Kdo je jako Bůh?“ Tento archanděl je v Ju 9 a ve Zj 14:7 vylíčen jako velitel nebeské armády andělů.

10:20 *S knížetem Persie.* Viz pozn. 13.

Kníže Řecka. Teritoriální démon nad Řeckem (srv. pozn. 13; viz Jn 14:30; Ef 6:12). Přestože Persie i Řecko budou Božímu lidu vládnout (a často ho budou utiskovat, srv. pozn. 8:9), Daniel si díky svým vizím připomenul, že jejich moc omezí, ba usměrní Bůh, jehož záměry se nakonec vždy uskuteční.

10:21 *V Knize pravdy.* Metafora pro Boží vševědouce a všemohoucnost. Srv. Zj 20:12.

Sever proti jihu

² „Teď ti tedy povím pravdu: V Persii povstanou ještě tři králové a po nich přijde čtvrtý, který bude mnohem bohatší než všichni ostatní. Pomocí svého bohatství podnikne všechny proti řecké říši.

³ Potom povstane bojovný král, který ovládne obrovskou říši a bude si dělat, co se mu zlíbí. ⁴ Na vrcholu moci se ale jeho říše rozpadne a bude rozdělena do čtyř světových stran. Nepřípadně ovšem jeho potomkům a nebude už mít takovou moc jako za něj. Království mu bude odňato a rozděleno jiným.

⁵ Jižní král bude mocný, ale jeden z jeho velitelů se vzmuže ještě více, takže ovládne ještě větší říši nežli on. ⁶ Po mnoha letech pak obě království uzavřou spojenectví. Dcera jižního krále bude na potvrzení dohody provdána za severního krále, svou moc si však dlouho neudrží a ani on nezůstane u moci. V těch dnech totiž bude spolu se svou družinou i se svým otcem a ochráncem zrazena.

⁷ Trůnu se pak ujme nástupce z téhož rodu. Zaútočí na vojska severního krále i na jeho pevnosti a podaří se mu nad nimi zvítězit. ⁸ Ukořistí také jejich bohy, jejich sochy, vzácné náčiní, stříbro i zlato a odveze je do Egypta. Potom nechá severního krále celé roky na pokoji. ⁹ Ten se sice pokusí říši jižního krále napadnout, ale stáhne se zpět na své vlastní území.

¹⁰ Synové severního krále potom povstanou k boji a shromáždí obrovské vojsko, jež bude postupovat jako nezadržitelná povodeň, až zaútočí i na jeho pevnost. ¹¹ Jižní král tehdy vztekle vytáhne a vrhne se s ním do boje. Severní král proti němu postaví obrovské vojsko, to však bude i přes své množství poraženo. ¹² Po rozprášení toho vojska bude jižní král naplněn pýchou, že pobil mnoho tisíc nepřátel, ale vítězství si nakonec neudrží.

¹³ Severní král totiž znovu postaví obrovské vojsko, ještě větší než to předešlé, a po několika letech se s mohutnou a vyzbrojenou armádou dá na pochod. ¹⁴ (Mnozí tehdy povstanou proti jižnímu králi. I ve tvém lidu se pozvednou bojovní muži, aby naplnili vidění, ale padnou.) ¹⁵ Severní král přitáhne k opevněnému městu, navrší k němu násep a dobude je. Jižní vojsko se neubrání, ani ti nejlepší vojáci nebudou moci obstát.

¹⁶ Tento útočník si bude dělat, co se mu zlíbí, a nikdo před ním neobstojí. Se svou ničivou mocí stane i v Nádherné zemi. ¹⁷ Rozhodne se přitáhnout s celou silou svého království, pak ale s jižním králem uzavře

11:2–20 *Od Daniela po Antiocha IV. Epifana.* Zjevení, dané Danielovi v 11:2–20, se zabývá blízkovýchodními dějinami ode dnů Danielových až po dobu Antiocha IV. Epifana. Prorokova vize je neobyčejně detailní; líčí souvislosti mezi událostmi mnohem složitější, než jaké bývají běžně prorokům zjevovány. Tyto podrobnosti upoutávaly pozornost původních čtenářů a svědčily ve prospěch Danielovy důvěryhodnosti. **11:2 Tři králové.** Kambýsés II. (Kýrosův syn, 529–523 př.Kr.), Pseudo-Smerdis (vydával se za Kýrosova syna Smerdisa, poté, co ho zavraždil jeho bratr Kambýsés) neboli Gaumáta (523–522 př.Kr.) a Darja-veš I. (522–486 př.Kr.).

Čtvrtý. Xerxés I. (485–464 př.Kr.), totožný s Ahasverem z Est 1:1.

Mnohem bohatší. Viz Est 1:4.

Podniknutí všechny proti řecké říši. Roku 480 př.Kr. vedl Xerxés proti Řecku sérii zprvu úspěšných výprav a námořních bitev. Později však byla část perského loďstva poražena v bitvě u Salamíny a roku 479 př.Kr. byla i perská pozemní armáda poražena v bitvě u Platají. Téhož roku v bitvě u mysu Mykalé byla zahnána na ústup perská královská flotila.

11:3 Bojovný král. Alexandr Veliký (336–323 př.Kr.). Srv. pozn. 7:6; 8:5 a 8.

11:4 Do čtyř světových stran. Viz pozn. 7:6 a 8:8.

11:5 Jižní král bude mocný. Ptolemaios I. Sótér (323–285 př.Kr.).

Jeden z jeho velitelů se vzmuže ještě více. Seleukos I. Níkátór (311–280 př.Kr.) se oddělil od Ptolemaia, stal se králem Babylóna a ovládal území od Sýrie na západě po řeku Indus na východě.

11:6–20 Verše 6–20 obsahují detailní předpověď vztahů mezi králem Severu (Seleukovská říše) a králem Jihu (Ptolemaiovské království). Tato sekce může být rozdělena do tří částí: (1) události v souvislosti s Laodikou a Berenikou (vv. 6–9); (2) kariéra Antiocha III. (vv. 10–19) a (3) vláda Seleuka IV. (v. 20).

11:6 Dcera jižního krále. Berenika, dcera Ptolemaia II. Filadelfa (285–246 př.Kr.).

Bude ... i se svým otcem a ochráncem zrazena. Bývalá manželka Antiocha II. Laodika iniciovala spiknutí, jež vyústilo vraždou otravou Bereniky, Antiocha II. i jejich syna v kojeneckém věku.

Na potvrzení dohody. Ve druhé syrské válce (někdy po roce 260 př.

Kr.), vedené seleukovským vládcem Antiochem II. Theem, utrpěl Ptolemaios II. Filadelfos ztrátu egyptských držav na maloasijském pobřeží a nakonec souhlasil s mírem. Ten byl zpečetěn, když se Antiochos II. Theos kolem r. 250 př.Kr. oženil s jeho dcerou Berenikou.

11:7 Nástupce z téhož rodu. Ptolemaios III. Euergetés (246–221 př.Kr.), bratr zavražděné Bereniky (viz pozn. 6). Coby faraon (třetí z dynastie Ptolemaiovců) podpořil pořízení překladu hebrejského SZ do řečtiny, známého jako Septuaginta (LXX).

Zaútočí na vojska severního krále. Ptolemaios III. napadl seleukovskou říši, obsadil Antiochii a nakonec dosáhl Babylónu. Dal popravít Laodiku (viz pozn. 6) a vrátil se do Egypta se značnou kořistí (srv. v. 8).

11:9 Ten se sice pokusí říši jižního krále napadnout, ale stáhne se zpět na své vlastní území. Narážka na neúspěšné tažení Seleuka II. Kallinika (246–226 př.Kr.), syna Laodiky (viz pozn. 6), proti ptolemaiovskému Egyptu.

11:10 Synové. Seleukos III. Keranus (226–223 př.Kr.) a Antiochos III. Megás (223–187 př.Kr.).

Povstanou k boji a shromáždí obrovské vojsko. Antiochos III. válčil s Ptolemaiovcí od 222–187 př.Kr. a na čas získal nadvládu nad Kanaánem a západní Sýrií.

Pevnost. Patrně Rafia, ptolemaiská pevnost v jižním Kanaánu (na jihu dnešního pásma Gazy). K hlavní bitvě zde došlo roku 217 př.Kr.

11:11 Jižní král. Ptolemaios IV. Filopatór (221–203 př.Kr.).

Severní král. Antiochos III. Megás (223–187 př.Kr.; srv. pozn. 10). V bitvě u Rafie 217 př.Kr. utrpěl těžké ztráty (1400 mužů).

11:13 Znovu postaví obrovské vojsko, ještě větší než to předešlé. Antiochos III. v alianci s Filipem V. Makedonským vybudoval ještě větší armádu k invazi na Ptolemaiovská území. Ptolemaios IV. Filopatór zemřel za neobjasněných okolností a nahradil ho jeho čtyřletý syn Ptolemaios V. Epifanés (203–181; srv. pozn. 17).

11:15 K opevněnému městu ... dobude je. Vítězství Antiocha III. nad egyptským generálem Scopasem v bitvě u Sidonu v r. 198 př.Kr. To znamenalo konec vlády Ptolemaiovců v oblasti, které se teprve později začalo říkat Palestina.

11:16 V Nádherné zemi. Dosl. *v zemi překrásné*, tj. v Zemi zaslíbené (viz vv. 41, 45; 8:9 a pozn.).

dohodu. Na její stvrzení mu dá svou dceru za ženu, ale jen proto, aby mu skrze ni škodil. To se mu však nepodaří a nesplní.¹⁸ Obrátí tedy pozornost k přímořským zemím a mnohé z nich dobude. Jeden vojevůdce však jeho zpupnost ukončí, dokonce mu tu jeho zpupnost oplátí.¹⁹ Proto se vrátí zpět do pevností ve své vlastní zemi, tam ale klesne, padne a bude pryč.

²⁰ Jeho nástupce vyšle výběrčího daní k udržování královské nádhery. Zakrátko pak bude zahuben, nikoli však v litém boji.²¹

Bezbožný král

²¹ „Jeho nástupcem bude opovrženihodný muž, kterému nepřísluší královský majestát. Znenadání přijde a zmocní se království pokryteckými úskoky.²² Ohromná vojska před ním budou smetena a zahubena, včetně vůdce smlouvy.²³ Skrze podvodná spojenectví, která uzavře, vystoupá k moci, ačkoli bude mít jen hrstku stoupenců.²⁴ Znenadání přitáhne do nejbohatších provincií a provede něco, co neprovedl nikdo z jeho otců ani z otců jeho otců. Svým stoupencům rozdělí kořist, lup a bohatství. Bude chystat úklady i proti pevnostem — ale jen načas.

²⁵ Sebere sílu a odvalu a vytáhne s mohutným vojskem proti jižnímu králi. Ten proti němu postaví do boje mohutné a nesmírně početné vojsko, ale bude poražen skrze úklady nachystané proti němu.²⁶ Zahubí ho ti, kteří jedí z jeho stolu; jeho vojsko bude smeteno a mnoho mužů padne v boji.²⁷ Oba ti králové pak s proradným srdcem zasednou k jednomu stolu. Budou si navzájem říkat lži, ale nic nezmůžou, neboť v určený čas stejně přijde konec.²⁸ Severní král se s ohromným bohatstvím vydá zpět do své země a cestou projeví své nepřátelství proti svaté smlouvě. Teprve pak se vrátí do své země.

²⁹ V určený čas vytáhne znovu na jih, ale toto tažení nedopadne jako to předešlé.³⁰ Postaví se mu totiž středomořské loďstvo, takže se bude muset zkroušeně vrátit. Svůj hněv proto obrátí proti svaté smlouvě a při svém návratu odmění ty, kteří svatou smlouvu opustili.³¹ Jeho vojska obsadí a znesvěť chrámovou pevnost, zruší každodenní oběť a vztyčí tam otřesnou ohavnost.³² Svou úlisností svede ty, kdo porušují smlouvu; lidé znající svého Boha se mu ale statečně vzeprou.

³³ Moudří lidé budou přinášet poučení mnohým, po jistou dobu však budou padat mečem, budou upalováni, zatýkáni a okrádáni.³⁴ V té době se jim dostane nepatrné pomoci, neboť se k nim připojí mnoho pokrytců.³⁵ I někteří z moudrých zakolísají, aby byli třibeni, čištěni a běleni až do konce, který přijde v určený čas.

11:17 Mu dá svou dceru za ženu. Kleopatra, dcera Antiocha III. (nezaměnit s nejslavnější nositelkou tohoto jména, o pět generací mladší Kleopatrou VII. Egyptskou), byla roku 194 př.Kr. v Rafii (srv. pozn. 10 a 11) provdána za tehdy šestnáctiletého krále Ptolemaia V.

To se mu však nepodaří a nesplní. Kleopatra se spojila s Egyptany proti svému otci. Ve snaze zmařit Antiochovy snahy o uchvácení pobřežních měst Malé Asie hledala pomoc u Římanů.

11:18 Jeden vojevůdce však jeho zpupnost ukončí. Římský generál Lucius Cornelius Scipio porazil Antiocha III. v několika bitvách a donutil ho postoupit Malou Asii římské nadvládě (Apamejský mír, 188 př.Kr.). V té době byl druhý syn Antiocha III., který bude později znám jako Antiochos IV. Epifanés, odvečen jako rukojmí do Říma.

11:20 Jeho nástupce. Antiocha III. vystřídal na trůnu jeho starší syn Seleukos IV. Filopatér (187–175 př.Kr.).

Výběrčího. Heliodor (viz 2Mak 3:7–40).

11:21–12:3 Vláda Antiocha IV. Epifana. Zde se Daniel soustředí na zachycení života Antiocha IV. Epifana, který pronásledoval Židy a znesvětil chrám. Ukazuje jeho nástup k moci a charakter (21–24); kariéru (25–31); situaci Božího lidu pod jeho nadvládou (32–35); shrnutí jeho náboženského postoje (36–39); jeho ambice (40–45) a jeho porážku (12:1–3).

11:21 Opovrženihodný. Neslavný Antiochos IV. Epifanés (175–164 př.Kr.), bratr Seleuka IV., nikoli však jeho legitimní nástupce, protože Seleukos IV. měl syna Demetria Sotéra, známého též jako Demetrios I. Viz *vv.* 23–24 a pozn. 8:9, 10, 11, 12 a 14.

11:22 Včetně vůdce smlouvy. Snad odkaz na zavraždění velekněze Oniáše III. v Jeruzalémě podporovatelé Antiocha IV. v roce 171 př.Kr. (srv. 2Mak 1:16–19).

11:25 Jižnímu králi. Tento jižní král je Ptolemaios VI. Filométor (181–146 př.Kr.), syn Ptolemaia V. a Kleopatry (viz pozn. 17).

Bude poražen. Antiochos IV. porazil Ptolemaia VI. v bitvě u Pelúsia (srv.

11:28 Se ... vydá zpět do své země a cestou projeví své nepřátel-

ství proti svaté smlouvě. Odvetou za jeruzalémské intriky proti svým podporovatelům vyplenil Antiochos IV. chrám po cestě z Egypta zpět do Antiochie v Sýrii (srv. 1Mak 1:20–28).

11:29 Vytáhne znovu na jih. Antiochos IV. napadl Egypt znovu v roce 168 př.Kr.

11:30 Postaví se mu totiž středomořské loďstvo. Když po vpádu do Egypta Antiochos IV. obléhal Alexandrii, Římané, znepokojeni jeho postupem, k němu vyslali poselstvo v čele s Gaiem Popiliem, které mělo dojednat mír mezi ním a egyptským králem Ptolemaiem VI. (srv. pozn. 25). Antiochos po přečtení usnesení senátu požádal Popilia, aby mohl dokument probrat se svými společníky. Gaius Popilius Laenas však místo toho nakreslil svou holí kolem krále kruh a zakázal mu z něj vystoupit, dokud na usnesení senátu neodpoví. Antiocha jeho jednání natolik vyvedlo z míry, že nakonec souhlasil se všemi římskými požadavky a uzavřel s Ptolemaiem VI. mír, s vojskem ustoupil z Egypta zpět do Sýrie a dokonce vyklidil i Kypr, který nedlouho předtím na Egyptánech dobyl.

Svůj hněv ... obrátí proti svaté smlouvě. Antiochos byl rozhodnut zcela vymýtit židovské náboženství.

11:31 Zruší každodenní oběť. Znesvěcení chrámu v prosinci 168 př.Kr. Antiochem IV. (srv. 1Mak 1:54, 59; 2Mak 6:2); viz pozn. 8:11; 9:27; 12:11.

11:32 Lidé znající svého Boha. Ti, kdo se Antiochovi IV. vzepřeli a zůstali Bohu věrni až k smrti (viz 1Mak 1:54, 59; 2Mak 6:2). Věrnost znamená oběť (srv. pozn. Lv 16:15; Kaz 1:9).

11:34 Nepatrné pomoci. Snad odkaz na starého kněze Matatiáše a jeho pět synů (Jan, Šimon, Juda, Eleazar a Jonatan), kteří vedli partyzánskou válku proti Antiochovi IV. Matatiáš zemřel v roce 166 př.Kr. Jeho synové pokračovali v boji a prosluli jako „Makabejští“. Pod vedením Judy Makabejského dosáhli vítězství v roce 165 př.Kr., kdy chrám byl vyčištěn a denní oběti obnoveny (srv. 1Mak 4:36–39).

11:35 Do konce ... v určený čas. Viz pozn. 8:17.

³⁶ Onen král si bude dělat, co se mu zlíbí. Sám sebe vyvýší a zveličí nade všechny bohy. Povede neslýchané řeči proti Bohu bohů a bude se mu dařit, dokud se nezavrší čas hněvu, neboť se musí naplnit, co bylo rozhodnuto. ³⁷ Nebude uznávat boha svých otců ani miláčka žen, ani žádného jiného boha nebude uznávat, protože nade všechny zveličí sám sebe. ³⁸ Na místě Nejmocnějšího Boha bude ctít boha, kterého jeho otcové neznali; bude ho ctít zlatem, stříbrem, drahokamy a klenoty. ³⁹ S tímto cizím bohem ovládne nejmocnější pevnost. Ty, kdo jej uznají, zahrne poctami, svěří jim moc nad mnohými a za odměnu jim rozdělí zem.“

Poslední bitva

⁴⁰ „V posledním čase na něj zaútočí jižní král, ale severní král se proti němu vyřítí s vozy, jezdcí a mohutným loďstvem. Jako povodeň vtrhne do mnoha zemí, ⁴¹ až přijde i do Nádherné země. Mnohé národy tehdy padnou, ale některé se z jeho moci zachrání: Edom, Moáb a přední z Amonců. ⁴² Zmocní se mnoha zemí; ani Egypt mu nebude moci uniknout. ⁴³ Ovládne zlaté a stříbrné poklady a veškeré bohatství Egypta, podmaní si Libyjec i Habešany.

⁴⁴ Vtom ho však vylekají zprávy z východu a ze severu. S velikou zuřivostí vyrazí, aby pobil a vyhladil mnohé. ⁴⁵ Svůj hlavní stan postaví mezi mořem a Nádhernou svatou horou. Tam potká svůj konec a nebude mu pomoci.“

Vytrvej až do konce

12

„V tom čase povstane Michael,
veliký kníže a tvého lidu ochránce.
Čas soužení tehdy nastane,
jaké dosud nebylo od chvíle,
kdy se stali národem.
V tom čase bude tvůj lid zachráněn –
- každý, kdo je zapsán ve knize.

² Tehdy se probudí mnozí,
kdo v prachu země spí.
Jedni k věčnému životu,
jiní k hanbě, pro věčnou výstrahu.

³ Moudří budou zářit jasmem oblohy;
ti, kteří mnohé k spravedlnosti přivádí,
budou jak hvězdy navždy, navěky!

⁴ Ty Danieli, však ta slova zachovej v tajnosti a zapečet tu knihu pro poslední čas. Mnozí budou procházet sem a tam a poznání se rozroste.“

⁵ Já Daniel jsem pak spatřil další dva muže — jeden stál na tomto břehu řeky a druhý na protějším. ⁶ Ten se zeptal muže oděného plátnem, stojícího nad hladinou řeky: „Jak dlouho to potrvá? Kdy už ty hrůzy skončí?“

11:36 Dokud se nezavrší čas hněvu. Podobně jako v 8:17 a 11:35, i dobu pronásledování má Bůh pod svou kontrolou.

11:40 V posledním čase. Viz pozn. 8:17.

11:41 Do Nádherné země. Tj. do Kanaánu; Země zaslíbená (viz vv. 41, 45; 8:9 a pozn. 16).

11:45 Potká svůj konec a nebude mu pomoci. Vizl JI 3; Za 14:1–4; 2Te 2:8; Zj 16:13–16 a 19:11–21. Král bude zničen na hoře Sion, přímo v srdci Svaté země (vv. 44–45). Jeho porážka je vylíčena v souvislosti s absolutním koncem dějin. Protože však tato proroctví (dosud) nenalezla svá naplnění v historii, je těžké odhadnout, nakolik doslovná či metaforická interpretace je na místě; při výkladu je zapotřebí obezřetnosti. Určité detaily v 11:36–12:3 nelze sladit s dobou Antiocha IV. Z toho důvodu mnoho evangelikálů chápe tyto verše jako popis Antikrista, který bude pronásledovat Boží lid těsně před druhým Kristovým příchodem (srv. 12:1–3). Tato interpretace však předpokládá časový interval mezi událostmi, zachycenými verši 11:21–35 a 11:36–12:13 značně prodloužený, což text nikde nenaznačuje. Nelze vyloučit, že naplnění těchto proroctví bylo odvráceno, pozměněno či odloženo (srv. Úvod k prorokům).

12:1 V tom čase. Michael, andělský strážce Izraele, nedopustí pronásledování Božího lidu donekonečna. Ztrestá ty, kdo jeho lidem ubližují.

Michael, veliký kníže. Viz pozn. 10:13.

Čas soužení. Viz Mt 24:21 a Mk 13:19, kde Ježíš navazuje na tato proroctví o Antiochovi IV. a používá je jako typ (viz čl. *Typologie v Bibli* Ř 5 na str. ??) římského obležení Jeruzaléma v r. 70 po Kr.

Bude tvůj lid zachráněn. Vysvobození nemusí nutně znamenat záchranu před mučednictvím (srv. v. 2), ale vždy z moci Satanovy (srv. Mt 6:13 a 2Tm 4:18). Tyto verše ujišťují Boží lid o ochraně před Satanovým pokušením dopadnout od víry v době pronásledování.

12:2 Se probudí. Předpověď tělesného vzkříšení svatých i ztracených před Božím posledním soudem (Mt 25:46; Jn 5:28–29).

12:4 Zachovej ... v tajnosti. Pečeť byla chápána jako známka autentičnosti (viz pozn. 8:26). Archanděl zjevil Danielovi detaily času Mesiášova příchodu, ale spolu s nimi mu dal i pokyn zapečetit část zvěsti. Je zřejmé, že pokud ze zjevných vyplývala zodpovědnost nějak jednat, patřila výhradně Danielovi samotnému. Daniel zemřel v Babilóně, eunuch bez dědice, kterému by mohl přenechat své enormní bohatství. Patřil mezi nejprozíravější lidi své doby; není pochyb, že investici svého majetku pečlivě naplánoval v souladu se zjevením o době Mesiášova příchodu. Daniel přirozeně svěřil svou poslední vůli svým důvěrným společníkům, židovským astronomům, zběhlým v babilónském hvězdářství, které sám učil. Viz pozn. Mt 2:2.

⁷Tehdy ten muž oděný plátnem, stojící nad hladinou řeky, zvedl svou pravici i levici k nebi a slyšel jsem, jak přísahá při Věčně živém: „Po času a časech a polovině času, až se dovrší útlak svatého lidu, tehdy toto vše skončí.“

⁸Já jsem však tomu, co jsem slyšel, nerozuměl. Proto jsem se zeptal: „Jak to všechno dopadne, můj pane?“

⁹„Musíš jít, Danieli,“ odpověděl mi. „Ta slova zůstanou tajemstvím zapečetěným pro poslední čas.“

¹⁰Mnozí budou čištění, bělení a tříbení. Zlí lidé budou i nadále zlí a nikdo z nich neporozumí. Moudří však porozumějí. ¹¹Od zrušení každodenní oběti a vztyčení otřesné ohavnosti uplyne 1 290 dnů. ¹²Blaze tomu, kdo trpělivě přečká 1 335 dnů.

¹³Ty však vytrvej až do konce. Potom odpočineš, ale v poslední den vstaneš, abys přijal odplatu.“

12:7 Času a časech a polovině času. Viz pozn. 7:25.

12:8 Nerozuměl. Andělova odpověď (v. 7) na Danielovi otázku (v. 6) mu připadala nesrozumitelná, a tak otázku preformuloval.

12:11 Otřesné ohavnosti. Viz pozn. 9:27. Zvrácenosti Antiocha IV. slouží jako předobraz (viz čl. Typologie v Bibli Ř 5 na str. ??)

římského Tita v r. 70 po Kr.

12:11–12 1290 ... 1335 dnů. Ačkoliv anděl upřesnil svou odpověď (v. 7; viz pozn. 8), pro nás zůstává význam těchto časových údajů obestřen tajemstvím (srv. Dt 29:29).

Mágové od Východu

Daniel žil asi v letech 620–538 př.Kr. (nevíme přesně, kdy zemřel, ale kolem roku 538 po jeho službě i životě ztrácíme stopu). Do babylónského zajetí byl odvezen 605 př.Kr.; to mu bylo 15 let. V Babylóně z něho a z jeho přátel udělali eunuchy (1:3). To má svůj význam, protože to znamená, že neměli dědice, jimž by odkázali svůj majetek. Daniel se dožil konce babylónského zajetí dobytím Peršany v roce 539 př.Kr.; to byl osmdesátiletý stařec. Třikrát během Danielova života byl mimořádně obohacen a učiněn druhým v moci po panujícím králi (2:48; 5:29; 6:3–4; jeho tři přátelé podobně 3:30). Co se stalo s tímto pokladem?

- Daniel patřil mezi nejmoudřejší lidi své doby; určitě si byl vědom toho, že Bůh mu nedal takové bohatství proto, aby je po jeho smrti rozmrhali Peršané.
- Daniel byl přes 60 let vrchním správcem nade všemi babylonskými astronomy; učil je rozumět hvězdám.
- V Persii zůstala spousta Židů, kteří se nevrátili do Jeruzaléma. Kdo by chtěl začínat od nuly ve

zbořeném městě, když v cizině, kde se narodil, má zapuštěné kořeny a rozběhnuté kvetoucí obchody? (Neh 11:1–2). Nejznámější je královna Ester.

- Mezi těmi, kteří zůstali, byla i spousta židovských astronomů, Danielových žáků.
- Danielovi Bůh zjevoval tajné věci tak, jako nikomu jinému.
- Ke konci života se Danielovi dostalo zjevení o příchodu Mesiáše (12:2), jehož významnou část však měl „zapečetit“ – uchovat v tajnosti (12:4, 9) do doby konce, protože nebylo určeno jeho současníkům.

 Takže bychom mohli vyvodit celkem bezpečný závěr, že Daniel odkázal své obrovské bohatství svým žákům, židovským astronomům, spolu s pokyny, co sledovat na noční obloze, aby podle postavení hvězd a planet poznali, až nastane čas příchodu Mesiáše na svět. Některé konstelace jsou nastíněny v tabulce v článku [Co viděli astronomové?](#) u Mt 2:2.

Ozeáš

Úvod

1 Slovo Hospodinovo, které dostal Ozeáš, syn Beériho, za vlády judských králů Uziáš, Jotama, Achaze a Ezechiáše a za vlády izraelského krále Jeroboáma, syna Jehoášova. ²Zde začíná Hospodinova řeč skrze Ozeáše. Hospodin Ozeášovi řekl: „Jdi, vezmi si ženu oddanou smilstvu a budeš s ní mít děti ze smilstva. Tato země totiž opustila Hospodina jako smilná nevěstka.“ ³A tak šel a oženil se s Gomerou, dcerou Diblaimovou. Ta pak počala a porodila mu syna. ⁴Hospodin Ozeášovi řekl: „Dej mu jméno Jizreel, Boží setba. Už brzy totiž potrestám Jehuův dům za jizreelské vraždění a skončuji s izraelským královstvím. ⁵Toho dne zlomím luk Izraele v údolí Jizreel.“ ⁶Gomer pak počala znovu a porodila dceru. Hospodin Ozeášovi řekl: „Dej jí jméno Lo-ruchama, Nemilovaná. Už se totiž nad domem Izraele nesmilují; víckrát už jim neodpustím. ⁷Nad domem Judy se ale smilují a zachráním je — nikoli ovšem skrze luk a meč, bitvu, koně či jezdce, ale skrze Hospodina, jejich Boha.“ ⁸Jakmile Gomer odkojila Lo-ruchamu, znovu počala a porodila syna. ⁹Hospodin řekl: „Dej mu jméno Lo-ami, Ne můj lid. Nejste totiž můj lid a já nejsem váš Bůh.“

2 Přesto však synů Izraele bude jako mořského písku, který se nedá změřit ani spočítat. Tam, kde slyšeli: „Nejste můj lid,“ jim budou říkat: „Synové živého Boha.“ ²Synové Judy a synové Izraele se sjednotí pod jediným vůdcem a povstanou ze země. Ano, veliký bude den Jizreel! ³Říkejte svým bratrům: „Ami, Můj lid“ a svým sestrám: „Ruchama, Milovaná“. ⁴Žalujte matku svou, žalujte, neboť mi není manželkou a já nejsem jejím manželem! Ať očistí svou tvář od smilstva, cizoložství ať mezi prsy nechová - ⁵jinak ji svléknu donaha, abych ji obnaženou ukázal jako v den, kdy se zrodila, a obrátím ji v poušť a suchopár, aby žízň zmírala. ⁶Ani její děti nebudou milovat, protože jsou to děti ze smilstva. ⁷Jejich matka totiž smilnila, nestydatá byla jejich rodička. Říkala: „Půjdu za svými milenci, kteří mi jídlo i vodu dávají, kteří mi dávají vlnu i len, olej i nápoje.“ ⁸Proto jí zatarasím cestu trním a zastavím ji zdí, aby netrefila svými stezkami. ⁹Za svými milenci se požene, ale nedožene je, bude je hledat, ale nenajde. Tehdy si řekne: „Vrátím se zpátky za svým manželem, vždyť mi s ním bylo líp než teď!“ ¹⁰Až dosud ale uznat nechtěla, že jsem jí obilí, víno i olej dával já, že jsem jí dával hojnost stříbra i zlata, které utráceli na Baala. ¹¹Své obilí si proto v čas sklizně vezmu zpět a v době vinobraní víno své; strhnu z ní svou vlnu i svůj len, jimiž se přikrývala ve své nahotě. ¹²Brzy odhalím její sprostotu před zraky jejích milenců a nikdo ji nezachrání přede mnou. ¹³Ukončím veškeré její veselí, její svátky i její novoluní, její soboty i všechny její slavnosti. ¹⁴Zpustoším její vinice i fíkové sady, o kterých říká: „Tím mi zaplatili moji milenci,“ a proměním je v lesní houštiny, kde budou požírány divokými zvířaty. ¹⁵Potrestám ji za ty dny, ve kterých uctívá baaly kadidly a ozdobená náušnicemi a sponami chodí za svými milenci — na mě však vůbec nemyslí, praví Hospodin. ¹⁶Pak si ji ale znovu nakloním; povedu ji po poušti, kde k ní láskyplně promluví. ¹⁷Její vinice jí tehdy navrátím, Rokle nešťěstí se jí stane Bránou k naději, a tehdy mi odpoví jako zamlada, jako v den, kdy vyšla z Egypta. ¹⁸Toho dne, praví Hospodin, mi budeš říkat: „Manželi“ — Baalem mě nenazveš už nikdy víc. ¹⁹Jména baalů totiž z tvých úst odstráním, aby už nebyli svým jménem vzývání. ²⁰V ten den uzavřu smlouvu kvůli nim s divokou zvěří a s ptáky na nebi i s havěti, co leze po zemi; luk, meč a válku ze země vymýtím, všem dám odpočinout v bezpečí. ²¹Zasnoubím si tě navěky, zasnoubím si tě právem a spravedlností, láskou a milosrdenstvím. ²²Zasnoubím si tě také věrností, abys poznala, kdo je Hospodin. ²³V ten den odpovím, praví Hospodin, odpovím nebi a to odpoví zemi. ²⁴Země odpoví obilí, vínu i oleji a to vše odpoví Jizreeli. ²⁵Do země si jej zasejí a nad Lo-ruchamou se smilují. Lo-amiho oslovím: „Jsi můj lid,“ a on mi odpoví: „Můj Bůh jsi ty!“

3 Hospodin mi řekl: „Jdi a znovu miluj svou ženu, která má milence a je ti nevěrná. Právě tak Hospodin miluje syny Izraele, kteří se obracejí k cizím bohům a milují posvátné rozinkové koláče.“ ²Zaplatil jsem tedy za ni patnáct šekelů stříbra a půldruhého chomeru ječmene. ³Potom jsem jí řekl: „Zůstaneš se mnou nadlouho; nebudeš smilnit ani spát s mužem a ani já s tebou.“ ⁴Synové Izraele totiž zůstanou nadlouho bez krále a vůdce, bez oběti a posvátného sloupu, bez efodu a bůžků. ⁵Potom synové Izraele znovu začnou hledat Hospodina, svého Boha, i svého krále Davida; v posledních časech se s bázní obrátí k Hospodinu a k jeho dobrotě.

4 Slyšte slovo Hospodinovo, synové Izraele, Hospodin má žalobu na obyvatele země: V této zemi není věrnost ani láska a nikdo nezná Boha. ²Jen samé kletby, lži a vraždění, zlodějství a cizoložení — rozmáhá

se to víc a víc, jedno krveprolití za druhým! ³To proto země uvadá a každý její obyvatel je vyčerpán; polní zvěř i ptáci na nebi hynou společně s mořskými rybami. ⁴At si však nikdo nestěžuje, nikdo at nikoho neobviňuje — vždyť jsi to, knězi, právě ty, na koho tu teď žalují. ⁵Potácíš se ve dne jako za noci a s tebou se potácejí také proroci; hubíš svůj vlastní lid ⁶a můj lid hyne bez špetky poznání. Protožes odmítl poznání, i já tě odmítnu od kněžství; na Zákon svého Boha nedbal jsi, ani já nebudu dbát na tvé potomky. ⁷Jak se rozmáhali víc a víc, tím více proti mně hřešili; svou Slávu nahradili mrzkostí. ⁸Živí se obětmi mého lidu za hřích, dychtivě baží po jejich špatnosti. ⁹Kněz proto dopadne tak jako lid — budu je trestat za jejich způsoby, za jejich skutky jim odplatím! ¹⁰Budou jíst, ale nenasytí se, budou smilnit, ale nerozmnoží se, protože opustili Hospodina a pustili se ¹¹do smilstva. Kvůli vínu, kvůli burčáku přišli o rozum! ¹²Můj lid se radí se dřevem, nějaká hůlka jim dává předpověď; dali se obloudit duchem smilstva, smilně opustili svého Boha. ¹³Obětují na horských vrcholech, na pahorcích kouří kadidlem, pod dubem, topolem, pod mohutným stromem, v jejichž stínu je tak příjemně. Ačkoli vaše dcery smilní a vaše snachy cizoloží, ¹⁴nebudu trestat vaše smilné dcery ani ty vaše cizoložné snachy — vždyť jsou to muži, kdo chodí za nevěstkami a konají oběti s těmi kněžkami. Špatně dopadne ten tupý lid! ¹⁵Jestliže, Izraeli, smilníš ty, at' aspoň Juda nehřeší! Proto nechodte do Gilgalu, neputujte do Bet-avenu, zdržte se přísahy: „Jakože žije Hospodin!“ ¹⁶Izrael se umíněně vzpírá jako umíněná kráva. Jak ho má Hospodin teď nechat pást svobodně jako beránka? ¹⁷Efraim se spřáhl s modlami — nech ho být! ¹⁸Když už je pítí vypito, vrhnou se na smilstvo; ti, kdo jsou lidu záštitou, chovají v lásce zkaženost. ¹⁹Vítr je svými křídly zachvátí, budou se stydět za své oběti!

5 Kněží, teď slyšte toto, lide Izraele, dávej pozor, královský dome, nakloň ucho! Tento soud je veden proti vám, neboť jste v Micpě byli past, na hoře Tábor jste byli nástraha, ²v Šitimu jáma hloubená. Já je však všechny potrestám, ³já přece Efraima znám a Izrael se mi neschová! Teď ses, Efraime, ke smilstvu obrátil a Izrael se poskvrnil. ⁴Svých skutků se nevzdají, aby se ke svému Bohu vrátili; duch smilstva je totiž v nich, Hospodina už neznají. ⁵Pýcha Izraele svědčí proti nim; Izrael, Efraim, se v hříchu potácí a Juda se potácí spolu s ním. ⁶Se svými ovceci a kravami se za Hospodinem vydají; budou ho hledat, ale nenajdou, neboť jim zmizel daleko. ⁷Hospodinu byli nevěrní, někomu cizímu děti zplodili; teď je to jejich novoluní pohltí i s jejich pozemky. ⁸V Gibeji na roh zatrubte, v Rámě at' zazní polnice, na poplach v Bet-avenu zakřičte: „Benjamíne, jdou na tebe!“ ⁹Efraim bude zpuštěn v ten soudný den. Pro všechny kmeny Izraele oznamuji, co jisté je. ¹⁰Vůdcové Judy jsou jako ti, kdo posunují mezníky; svou prchlivostí je zaplavím jako povodní. ¹¹Efraim bude poroben, soudem rozdrčen, neboť si usmyslel jít za Nesmyslem. ¹²Pro Efraima jsem jako vřed, pro dům Judy jsem kostižer! ¹³Když Efraim poznal, jak je nemocný, a Juda uviděl svá zranění, tehdy se Efraim k Asýrii obrátil, aby se od velkokrále dočkal pomoci. Ten vás však nebude moci uzdravit, nemůže vyléčit vaše zranění! ¹⁴Já totiž budu pro Efraima lvem, pro dům Judy budu lvím samcem. Já sám rozsápu je na kusy, odveču pryč a nebude jim pomoci. ¹⁵Vrátím se zpět do svého doupěte, dokud jim jejich vina nedojde a nezačnou znovu hledat mě. Tehdy pak ve svých úzkostech mě budou hledat horlivě.

6 „Pojďme se vrátit k Hospodinu! On nás ranil a on uzdraví, udeřil a také ošetří. ²Po dvou dnech nám život navrátí, třetího dne nás znovu postaví, abychom před ním mohli žít, ³abychom Hospodina znali a znát ho chtěli stále víc. On se objeví tak jistě jako svítání, přijde k nám jako průtrž na podzim, jak jarní déšť, jenž zemi zavlaží.“ ⁴Co mám s tebou, Efraime, dělat? Co s tebou, Judo, udělat? Vaše láska je jako ranní mlha, jak rosa, jež zrána vyprchá! ⁵Proto jsem vás otesával skrze proroky, ubíjel jsem vás svými výroky, aby mé úsudky jak světlo zářily. ⁶Chci totiž lásku, nikoli oběti, poznání Boha spíš než zápaly. ⁷Oni však jako Adam smlouvu zrušili, ach, jak mi byli nevěrní! ⁸Gileád je město lidí zločinných, plné krvavých šlépějí. ⁹Jako loupežníci číhající na lidi, takto se tlupy kněží spolčují, aby na cestě do Šechemu vraždili, aby provozovali zvrhlost! ¹⁰V domě Izraele vidím hroznou věc: Efraim se tam zabývá smilstvem, poskvrňuje se Izrael. ¹¹Ale i tebe, Judo, čeká žeň. Kdykoli úděl svého lidu obrátím,

7 kdykoli Izraele uzdravím, tehdy se ukazuje Efraimův hřích a zločiny Samaří: Zabývají se podvody, do domů lezou zloději, tlupy lupičů jsou v ulicích. ²Vůbec si v srdci nepřipouštějí, že si pamatují všechny jejich zločiny; jejich skutky je teď obklíčily — vždyť je mám stále na očích! ³Obšťastňují krále svými zločiny a velmože svou lží. ⁴Všichni jsou sami cizoložníci, rozpálené peci podobní, ve které pekař ani topit nemusí, než mu zadělané těsto prokvasí. ⁵V den královny slavnosti velmoži vínem rozpálení, zmožení — a on si třese rukou se zrůdci! ⁶Jejich srdce se podobají peci, zrádně se k němu lisají; celou noc doutná jejich rozlícení, ráno pak vzplane plameny. ⁷Jako pec jsou všichni rozpálení, své vlastní vládce šírají; jejich králové se všichni hrouť, ke mně však nevolá žádný z nich. ⁸Efraim se mísí s národy, neobrácený pecen je Efraim. ⁹Jeho sílu

stravují cizinci a on to netuší. Hlavu mu pokrývají šediny a on to netuší. ¹⁰ Ačkoli pýcha Izraele svědčí proti němu, přesto se nevracejí k Hospodinu, svému Bohu, nehledají ho navzdory tomu všemu. ¹¹ Efraim je jako holub, hloupý a bláhový: Jednou volají k Egyptu, pak zas do Asýrie běhají. ¹² Kamkoli se obrátí, přehodím přes ně svoji síť. Pochytám je jak ptáky na nebi; ztrestám je, když uslyším, jak se slétají. ¹³ Utekli ode mě — běda jim! Záhuba na ně, že mě zradili! Já jsem je toužil vykoupit, oni však o mně mluví lži. ¹⁴ Nevolají ke mně ze srdcí, když na svých lůžkách kvílejí, zraňují se kvůli vínu a obilí, ode mě se však odvracejí. ¹⁵ Já jsem je učil a jejich pažím dával sílu, oni se ale spikli proti mně. ¹⁶ Obracejí se, ale ne k Nejvyššímu, jsou jako křivý luk. Jejich velmoži padnou mečem; protože sami tak vztekale mluvili, v Egyptě se jim vysmějí!

8 Polnici na rty! Na dům Hospodinův letí orlí! Smlouvu se mnou totiž zrušili, mému Zákonu se vzepřeli. ² Ano, volají: „Bože náš, Izrael tě zná!“ ³ Izrael ale dobro opustil, a tak jej bude stíhat protivník. ⁴ Dosazují si krále, ale beze mě; bez mého vědomí si volí velmože; vyrábějí si modly stříbrné a zlaté k vlastní záhubě. ⁵ Zavrhní to své tele, Samaří! Vzplanul jsem hněvem proti nim. Jak dlouho ještě budou beztrestní? ⁶ To tele z Izraele pochází, řemeslník je vyrobil. To že je Bůh? Nikoli! Rozbito bude na třísky to tele v Samaří! ⁷ Protože vítr zasévali, sklídí vichřici. Klasy zůstanou bez zrní, budou bez úrody, bez mouky. Pokud se něco urodí, spolykají to cizáci. ⁸ Izrael bude pohlcen — mezi pohany teď zůstane jako nepotřebný odpaděk. ⁹ Chodili totiž do Asýrie jako divoký osamělý osel — Efraim kupoval si milence! ¹⁰ Prodávali se mezi pohany, já je teď ale shromáždím, aby už brzy cítit začali břemeno krále nad velmoži. ¹¹ Efraim má tolik oltářů k oběti za hřích — z těch se mu ale staly oltáře k hřešení! ¹² Ve svém Zákoně jsem jim toho napsal tolik — jim je to ale cizí, jako by nerozuměli! ¹³ Když mi přinášejí své oběti, obětují maso, aby se najedli — Hospodinu se to nelíbí! Teď si připomene jejich provinění a jejich hříchy potrestá: Půjdou zpátky do Egypta! ¹⁴ Izrael zapomněl na svého Tvůrce a postavěl si paláce; Juda opevnil spoustu měst. Já ale sešlu na jejich města oheň — ten jim ty tvrze sežehne!

9 Neraduj se, Izraeli, nejásej jako jiné národy! Smilně jsi svého Boha opustil a zamiloval sis mzdu nevěstky všude tam, kde se mlátí obilí. ² Mlat ani lis je však neuživí, úroda vína přinese zklamání. ³ Nezůstanou už v Hospodinově zemi — zpátky do Egypta půjde Efraim, v Asýrii budou jíst nečisté pokrmy! ⁴ Nebudou už Hospodinu přinášet úlitby, nepotěší ho svými oběťmi. Jejich oběti budou jako chléb truchlících — všichni, kdo ho jedí, se poskvrní. Takový chléb jim krky nasytí, do Hospodinova domu však nepatří. ⁵ Co si počnete v den sváteční, v den Hospodinovy slavnosti? ⁶ I kdyby zkáže utekli, Egypt je polapí, Memphis jim pohřeb vystrojí. Jejich stříbrné poklady si vezme trní, v jejich příbytcích bude bodláčí. ⁷ Přišly dny zúčtování, přišly dny odplaty. Izrael ale vykřikuje: „Prorok je blázen! ‘Muž ducha’ zešle!“ To proto, že jste tak zkažení, máte tak velkou nenávisť. ⁸ Prorok je Efraimovi strážným společně s Bohem svým, na všech cestách mu ale nastražili pasti, v domě jeho Boha je nenávisť. ⁹ Hluboko tonou ve své zvrácenosti tak jako tehdy v Gibeji; Bůh si však vzpomene na jejich viny a ztrestá jejich hřích. ¹⁰ Když jsem našel Izrael, byli jako hrozny v pustině. Když jsem vaše otce uviděl, byli jak na fíkovníku první ovoce. Potom však odešli za Baal-peorem a zasvětili se té obludě. Stali se stejně ohavnými jako ten jejich miláček! ¹¹ Efraimova sláva jako pták uletí — žádné porody, těhotenství ani početí! ¹² A i kdyby děti odchovali, o každé z nich je připravím. Ach, běda jim, až se od nich odvrátím! ¹³ Vidál jsem Efraima jako Týr — zasazený byl mezi loukami, teď však Efraim odvádí své děti k vrahovi. ¹⁴ Dej jim, Hospodine — co jim dáš? Dej jim lůno neplodné a prsy bez mléka! ¹⁵ V Gilgalu začaly všechny jejich zločiny — tam jsem k nim tehdy pojal nenávisť. Kvůli zlu, které páchali, je ze svého domu vypudím. Nechci je milovat nikdy víc — jejich vůdcové jsou vzbouřenci! ¹⁶ Efraim bude bit, takže mu uschnou kořeny, aby nerodil. I kdyby ale děti zplodili, ty jejich drahoušky pobiji. ¹⁷ Můj Bůh je zavrhne, neboť ho neposlouchali; budou z nich tuláci mezi pohany.

10 Izrael býval bujná réva, která své hrozny plodila. Čím víc však míval ovoce, tím víc si stavěl oltáře. Čím lepší byla jeho zem, tím líp si zdobil sloupy posvátné. ² Jejich srdce je úlisné, teď už je ale stihne trest: Hospodin zboří jejich oltáře, jejich posvátné sloupy roztlučé! ³ „Nemáme krále,“ řeknou tehdy, „neboť jsme Hospodina nectili. I kdybychom však krále měli, jak by nám mohl pomoci?“ ⁴ Vedou své řeči, uzavírají smlouvy lživými sliby a jejich spory bují jako pelyněk na poli zoraném. ⁵ Strachovat se budou samařští obyvatelé o to bet-avenské veletele. Jeho lid nad ním bude lkát, jeho kněží budou naříkat, že je ta jeho sláva opustila. ⁶ I samo tele odnesou do Asýrie jako dar pro jejich velkokrále. Efraim tehdy bude zahanben, vlastní plány zklamou Izrael! ⁷ Zanikne Samaří i jeho král tak jako pěna na vodách. ⁸ Zničena budou avenská návrší — ten izraelský hřích — a na jejich oltářích vzroste trní a bodláčí. Tehdy řeknou horám: „Skrýjte nás,“ a pahorkům: „Padněte na nás!“ ⁹ Hřešiš, Izraeli, už od gibejských dní, tam jsi se tehdy zastavil. Copak je nepostihl tehdy v Gibeji

boj proti pachatelům bezpráví? ¹⁰ Potrestám je, kdy budu chtít: Národy se spojí proti nim, aby je spoutaly za jejich dvojí hřích. ¹¹ Efraim býval povolná jalovička, která obilí ráda mlátila. Teď ale její krásnou šiji zapřáhnou a Efraima pošou: Juda bude orat a Jákob vláčet. ¹² Spravedlnost sejte a lásku sklízíte; zorejte ladem ležící zem! Čas hledat Hospodina je přece zde, ať přijde a spravedlností vás zalije. ¹³ Vy jste však pěstovali podlost a sklízeli jste zlo, živilí jste se přetvářkou! Protožes spoléhal na vlastní cestu a na množství svých hrdinů, ¹⁴ vypukne proti tvému lidu válka, každá tvá pevnost bude zbořena. Jako když Šalman v boji zbořil Bet-arbel, když matky s dětmi ubíjel, ¹⁵ právě tak v Bet-elu dopadnete — vaše zločiny jsou tak zlé! Za svítání, než začne den, král Izraele bude zahuben.

11 Když byl Izrael ještě dítětem, zamiloval jsem si jej; tehdy jsem povolal svého syna z Egypta. ² Čím jsem je ale volal víc, tím více ode mě odcházeli pryč — baalům přinášeli oběti, modly uctívali kadidly. ³ Já jsem Efraima učil chodit a nosil jsem je v náručí; oni však uznat nechtěli, že jsem to já, kdo je uzdravil. ⁴ Táhl jsem je provazy lidskosti a lany milování. Byl jsem jim tím, kdo nadnáší jho, které nosí na šiji; skláněl jsem se k nim, abych je nakrmil. ⁵ Nevrátí se snad do Egypta? Asýrie jim bude kralovat! Protože se odmítli vrátit ke mně, ⁶ v jejich městech bude řádit meč; roztrhají jejich závory, jejich úmysly pohltnou. ⁷ Můj lid se rozhodl ode mě odvrátit; i když k Nejvyššímu volají, nepozvedne je vůbec nic. ⁸ Copak se tě, Efraime, mohu vzdát? Mohu tě, Izraeli, vydat napospas? Copak s tebou jak s Admou naložím? Zachovám se k tobě jako k Cebojim? Srdce se ve mně obrací, v nitru jsem pohnut lítostí. ⁹ Nevykonám svůj prudký hněv, nevydám znovu Efraima záhubě. Jsem přece Bůh, a ne člověk, jsem Svatý uprostřed tebe — nenavštívím tě už děsem. ¹⁰ Půjdu za Hospodinem řvoucím jako lev. Až zazní jeho řev, jeho děti rozechvěle přispěchají od moře. ¹¹ Přispěchají z Egypta jako rozechvělí ptáčky, z asyrské země jako holoubci a já je k nim domů navrátím, praví Hospodin.

12 Efraim mě zahrnuje lží a dům Izraele lstí. Juda se Bohu stále zpěčuje — Svatému, který věrný je. ² Větrem se krmí Efraim, honí se za větrem východním, celý den rozmnožuje lež a násilí. S Asýrií smlouvu sjednává, a přitom nosí olej do Egypta. ³ Hospodin má žalobu proti Judovi; Jáкова potrestá za jeho jednání, za jeho skutky mu odplatí! ⁴ Už v lůně chytal svého bratra za paty, jako muž potom s Bohem zápasil. ⁵ Zápasil s andělem a zvítězil; s pláčem u něj tehdy o milost žadonil. Našel jej v Bet-elu a tam s ním promluvil - ⁶ Hospodin je Bůh zástupů, má jméno Hospodin! ⁷ Navrať se proto ke svému Bohu, pečuj o právo a o lásku a svému Bohu stále důvěřuj. ⁸ Kramář má v ruce falešná závaží, miluje podvody. ⁹ Efraim říká: „Ach, jak jsem bohatý! Pomohl jsem si ke jmění. Mám tolik vyděláno, že jsem bez viny, nenajdou na mně žádný hřích!“ ¹⁰ Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, už od vyjití z Egypta; pošlu tě bydlet zpátky do stanů jako za dnů, kdy svátek slavíváš! ¹¹ Já mluvím skrze proroky, já sám jim dávám mnohá vidění a skrze tyto proroky vás varuji. ¹² Gileád je však samý zlořád, proto je čeká zmar. Že v Gilgalu obětují býky? Z jejich oltářů budou kupy kamení u polích zoraných! ¹³ Jákob utekl na pláň Aramu, Izrael tam sloužil za ženu, za ženu dělal pastuchu. ¹⁴ Skrze proroka Hospodin vyvedl Izrael z Egypta a skrze proroka o něj pečoval. Efraim však svého Pána hořce popudil, a tak na něj uvalí jeho zločiny, jeho urážky mu odplatí!

13 Efraimova slova bázeň budila, v Izraeli býval vznešený, provinil se ale ctěním Baala, a tak se zahubil. ² A nyní hřeší dál a dál; odlévají si sochy ze stříbra, modly, které si sami vymysleli — všechny je řemeslník vyrobil! Říkají, že se jim prý obětovat má... Lidé líbají telata! ³ A proto budou jako ranní mlha, jak rosa, jež zrána vyprchá, jak z mlatu vichrem unášená pleva, jako dým z komína. ⁴ Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, už od vyjití z Egypta; Boha kromě mne nikdy nepoznáš, není jiný Spasitel než já! ⁵ Na poušti jsem tě opatroval, v zemi, jež byla suchopár. ⁶ Nakrmili se dosyta, nasýtí se a jejich srdce zpyšněla; zapomněli na mě dočista. ⁷ Proto jim budu lvem, jako leopard budu číhat na cestě; ⁸ napadnu je jak zuřivá medvědice, vyrvu jim z hrudi srdce, sežeru je tam jako lvice, roztrhám je jak divá zvíř! ⁹ Izraeli, zničil ses! Kdo ti pomůže? ¹⁰ Kde je tvůj král, tvůj zachránce? Kde je ve všech tvých městech? Kde jsou tví vládci, o nichž jsi pověděl: „Dej mi krále a velmože!“ ¹¹ Rozhněván jsem ti krále dal a rozzuřen ho odnímám! ¹² Efraimův trest je zpečetěn, jeho hřích dobře uložen. ¹³ Porodní křeče sevrou jej, on je však dítě nemoudré — jakmile přijde jeho čas, opustit lůno se nechystá. ¹⁴ Vyplatím je z moci záhrobí, vykoupím je ze smrti. Kde jsou teď, smrti, ty tvé hrozby? Kde je tvá zhouba, záhrobí? Soucit bude mým očím skryt, ¹⁵ i když je Efraim nejplodnější mezi bratřími. Východní vítr přichází, vítr Hospodinův se zvedá nad pouští, aby vysušil jeho potoky, jeho prameny aby vyprahly; vyplnění jeho poklady, o vše cenné ho připraví.

14 Samaří bude ztrestáno, že se proti svému Bohu vzbouřilo. Pod mečem klesnou, jejich maličké utlučou, jejich těhotné rozpárou! Uzdravím jejich odvrácení ² Vrať se, Izraeli, k Hospodinu, svému Bohu, neboť jsi padl

pro svůj hřích. ³Vraťte se k Hospodinu a vezměte s sebou slova modlitby: „Odpusť nám všechnu naši vinu a laskavě nás přijmi, ať ti přineseme jako býčky ovoce svých rtů. ⁴Asýrie nás nezachrání, neujedeme na koních. Nebudeme už nazývat bohy své vlastní výtvoř; u tebe přece smilování najdou i sirotci!“ ⁵Uzdravím jejich odvrácení, milerád je budu milovat; můj hněv se od nich odvrátí. ⁶Stanu se Izraeli rosou a rozkvetete jako lilie. Zapustí kořeny jako cedr v Libanonu, ⁷jeho koruna se rozroste. Bude nádherný jako oliva, jeho vůně bude cedrová. ⁸V jeho stínu se lidé znovu zabydlí a vyraší jako obilí. Jak vinná réva rozkvetou a získají si slávu, jako má víno z Libanonu. ⁹Co je mi, Efraime, do model? Já tě vyslyším, pečuji o tebe. Jsem stále zeleným cypřišem, tvá plodnost je ode mne. Kdo je moudrý, ať tomu porozumí, kdo je rozumný, ať pochopí, že jsou poctivé Hospodinovy cesty a spravedliví po nich kráčejí; vzbouřenci však na nich klesají.

Jóel

Úvod

1 Slovo Hospodinovo, které dostal Joel, syn Petuelův. ² Stařešínové, teď toto poslyšte, všichni obyvatelé země, ucho nakloňte! Stalo se co takového za vašich dnů anebo za dnů vašich otců? ³ Svým dětem o tom povězte, vaše děti zas svým dětem a jejich děti potom těm, kdo vystřídají je: ⁴ Co zbylo po housenkách, sežraly kobylky, co zbylo po kobylkách, larvy sežraly, a co zbylo po larvách, sežraly ponravy. ⁵ Proberte se, opilci, plakejte, kvílejte všichni, kdo víno pijete! O sladký mok jste přišli teď, od vašich úst byl odtržen. ⁶ Do mé země totiž vpadl lid mocný a nesčetný, se zuby, jako mají šelmy, se lvími tesáky. ⁷ Mou vinnou révu zpusťošil a oklestil mé fíkoví; zbavil je kůry, kterou odhodil, zbyly jen bílé větévky. ⁸ Kvílej jako panna pytletem oděná, když oplakává svého ženicha! ⁹ Z Hospodinova domu zmizela moučná oběť i úlitba. Kněží Hospodinu sloužící se dali do truchlení. ¹⁰ Zpusťošlo pole, vyschla země, zničeno obilí, víno pryč, olej dochází. ¹¹ Zoufejte, rolníci, kvílejte, vinaři, kvůli pšenici a ječmeni — zničena byla sklizeň na poli! ¹² Vinná réva uschla, zvadlo fíkoví, granátovníky i palmy s jabloněmi, všechny stromy v sadu uvadly — uvadlo samo lidské veselí. ¹³ Oblečte se pytletem, kněží, truchlete! Sluhové oltáře, kvílejte! Pojďte, nocujte v pytlovině, kdo mému Bohu sloužíte! Domu vašeho Boha je upřena moučná oběť i úlitba. ¹⁴ Vyhlaste půst, svolajte shromáždění, shromážděte stařešiny i všechny obyvatele země do domu Hospodina, svého Boha, a pojďte volat k Hospodinu! ¹⁵ Ach, ten den! Hospodinův den blízko je, zhouba od Všemohoucího blíží se! ¹⁶ Přímo před našima očima se pokrm vytratil; z domu našeho Boha zmizel jásot a veselí. ¹⁷ Zrní se scvrklo pod hroudami, zpusťošly stodoly, sýpky jsou zbořeny, neboť zvadlo obilí. ¹⁸ I dobytek už nařiká! Stáda krav bloudí sem a tam, neboť se nemají kde pást; i stáda ovcí jsou hladý zmožená. ¹⁹ Volám, Hospodine, k tobě! Šíré pastviny spolkl oheň a lesy lehly popelem. ²⁰ Sténá k tobě i divá zvíř, protože vyschla voda v potoce; šíré pastviny spolkl oheň!

2 Ať na Sionu troubí polnice, na mé svatě hoře poplach vyhlaste! Všichni obyvatelé země ať se třesou, neboť přichází Hospodinův den! Ano, blíží se ² temný a chmurný den, den zahalený soumrakem! Jako se úsvit rozlévá po horách, blíží se veliká a mocná armáda, jaká odpradávná nikdy nebyla a navěky už nebude žádná podobná: ³ Před nimi šířající oheň, za nimi plamen plápolá. Před nimi zem jak zahrada Eden, za nimi zpusťošená pustina — uniknout není kam! ⁴ Napohled se podobají koním, řítí se vpřed jak oři váleční. ⁵ Rachotí jako jízda s vozy, skáčou přes horské vrcholy. Hučí, jako když slámu hltají plameny, jako mocné vojsko seřazené do bitvy. ⁶ Před nimi se chvějí národy, ve tváři blednou zděšením. ⁷ Řítí se vpřed jako vojáci, jako hrdinové útočí na hradby; směru se drží každý z nich, ze své dráhy se neodchýlí. ⁸ Jeden do druhého nevráží, každý sleduje svůj cíl, a i když na obranu narazí, neřídne jejich šik. ⁹ Na město se vrhají, řítí se na hradby, šplhají na domy, vnikají okny jako zlodějí. ¹⁰ Před nimi země třese se i samo nebe se musí chvět; slunce a měsíc zatmí se a zmizí záře hvězd. ¹¹ Hospodin sám pak burácí v čele své armády; jeho tábor je obrovský, připraven plnit jeho rozkazy. Veliký, vskutku hrozný je Hospodinův den! Kdo jej může snést? ¹² A proto ještě teď, praví Hospodin, vraťte se ke mně celým srdcem svým, s postem, pláčem a truchlením! ¹³ Roztrhněte svá srdce, a ne pláště své, k Hospodinu, svému Bohu, vraťte se; je přece milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý, velmi laskavý a který od zla upouští. ¹⁴ Kdo ví? Třeba se rozmyslí, pohnut lítostí, a požehnání nám zanechá, aby zas byly moučné oběti a úlitby pro Hospodina, vašeho Boha. ¹⁵ Ať na Sionu troubí polnice, vyhlaste půst, všechny svolajte! ¹⁶ Shromážděte lid, posvěťte shromáždění, sezvete starce, shromážděte děti i malé kojence. Ženich ať vyjde z ložnice a nevěsta ze svého pokoje. ¹⁷ Kněží, kteří Hospodinu sloužíte, plačte mezi síní a oltářem! Proste: „Ušetři, Hospodine, svůj lid, nevydávej posměchu své dědictví, ať nejsou pořekadlem pro pohany! Proč se má říkat mezi národy: ‘Jejich Bůh? Co je s ním?’“ ¹⁸ Hospodin se pak rozhorlí pro svou zem a nad svým lidem se slituje. ¹⁹ Hospodin svému lidu odpoví: „Hle, posílám vám obilí, víno a olej do sytosti! Nevydám vás už nikdy víc posměchu mezi pohany. ²⁰ Severní vojsko od vás vyženu daleko na vyprahlou pustinu — jeho přední voj do Moře mrtvého, zadní pak do Středoziemního; a vzejde z něho smrad a puch.“ ²¹ Ano, on vykonal věci veliké, neboj se, země, jásej a raduj se! Hospodin vykonal věci veliké, ²² ať už se nebojí plní zvíř! Šíré pastviny zas budou zelené, stromy ponosou své ovoce a fíkovník s révou vydají užitek. ²³ Synové Sionu, jásejte, v Hospodinu, svém Bohu, se radujte, neboť vám dá déšť, jak se patří, vylije na vás liják vydatný, podzimní i jarní, jako dřív. ²⁴ Tvá humna budou plná obilí, tvé lisy budou tonout ve vínu a oleji. ²⁵ Nahradím vám roky, jež sežraly kobylky, larvy, ponravy i housenky — mé veliké vojsko, které jsem na vás vypravil. ²⁶ Budete jíst a jíst až do sytosti a jméno Hospodina, svého Boha, velebit, toho, jenž pro vás

koná zázraky: Můj lid už navěky nedojde potupy! ²⁷ A tehdy poznáte, že já jsem v Izraeli, že váš Bůh jsem já, Hospodin, a žádný jiný není. Můj lid už navěky nedojde potupy!

3 Na všechny lidi pak vylijí svého Ducha a vaši synové i dcery budou prorokovat; vaši starci budou mívát sny a vaši mladíci vidat vidění. ² Ano, i na otroky a otrokyně vylijí svého Ducha v oněch dnech. ³ Ukážu zázraky na nebi i na zemi, krev, oheň a stoupající dým. ⁴ Slunce zakryje tma a měsíc krev, než přijde veliký a hrozný Hospodinův den. ⁵ Každý, kdo vyzývá Hospodinovo jméno, však bude zachráněn. Na hoře Sion, v Jeruzalémě vyvážne, jak Hospodin slíbil, hrstka přeživších, které povolal Hospodin.

4 Hle, v tom čase a v ty dny, kdy úděl Judy a Jeruzaléma obrátím, ² shromáždím všechny národy do Jošafatského údolí a budu se tam s nimi soudit o Izrael, můj lid a mé dědictví, které rozptýlili mezi pohany. Rozdělili si moji zemi ³ a losovali o můj lid. Chlapce za nevěstku nabízeli a za víno platili dívkami, aby se napili. ⁴ Co vůbec máte proti mně, Týře a Sidone a všechny filistinské kraje? Za co se mi to mstíte? Jestliže se mi chcete mstít, rychle a rázně vám to oplatím! ⁵ Pobrali jste mé stříbro a zlato, mé vzácné poklady jste odnesli do svých chrámů. ⁶ Judský a jeruzalémský lid jste prodali Řekům, aby je zahnali daleko od vlasti. ⁷ Hle, já je probudím, aby se vrátili z míst, kam jste je prodali, a vaše činy vám odplatím. ⁸ Vaše syny a dcery vydám napospas synům Judy a ti je prodají Sabejským, daleko mezi pohany. Tak praví Hospodin. ⁹ Provolejte to mezi národy: Vyhlaste boj! Probudte hrdiny! Do útoku, všichni vojáci! ¹⁰ Ukujte ze svých pluhů meče a ze svých srpů oštěpy; i slaboch ať řekne: „Jsem udatný!“ ¹¹ Rychle sem, všechny národy! Shromážděte se z okolí! Přiveďte tam, Hospodine, svoje hrdiny! ¹² Jen ať se národy probudí a přitáhnou do Jošafatského údolí, neboť se tam posadím, abych soudil všechny národy v okolí. ¹³ Uchopte srp, sklizeň dozrála! Šlapejte hrozny, lis už je plný, kád už přetéká; jejich hanebnost je veliká! ¹⁴ Davy a davy jsou v Údolí rozsudku! Hospodinův den blízko je, v Údolí rozsudku! ¹⁵ Slunce a měsíc zatmí se a zmizí záře hvězd. ¹⁶ Hospodin bude ze Sionu rvát, burácet bude z Jeruzaléma — nebe i země se budou třást! Hospodin bude útočištěm pro svůj lid, pro syny Izraele bude pevností. ¹⁷ A tehdy poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, jenž bydlí na své svaté hoře Sionu. Jeruzalém pak znovu bude svatý a nevpadnou už do něj cizáci. ¹⁸ V ten den budou hory oplývat vínem, kopce přetékat budou mlékem a každou judskou roklí voda poteče. Z Hospodinova domu pramen vyrazí a zavlaží Akátové údolí. ¹⁹ Egypt se stane pustinou, z Edomu bude pustá poušť kvůli násilí, jež páchali na synech Judy, když vraždili nevinné v jejich zemi. ²⁰ Juda však bude trvat navěky a Jeruzalém po všechna pokolení. ²¹ Pomstím jejich krev, kterou jsem nepomstil. Na Sionu bydlí Hospodin!

Ámos

Úvod

1 Slova Amose, jednoho z tekojských pastevců. Dva roky před zemětřesením, za vlády judského krále Uziáše a izraelského krále Jeroboáma, syna Jehoášova, měl vidění o Izraeli. ²Říkal: Hospodin bude ze Sionu rvát, buráčet bude z Jeruzaléma! Vyprahnou louky pastýřů, uschne i vrchol Karmelu. ³Toto praví Hospodin: Damašek hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že Gileáda mlátili cepy okovanými, ⁴sešlu na Chazaelův dům oheň, aby pohltil Ben-hadadovy paláce. ⁵Rozlámu závoru Damašku; odstraním trůnicího v Údolí hříchu, třímajícího žezlo v Bet-edenu. Aramejský lid bude vyhnán do Kíru, praví Hospodin. ⁶Toto praví Hospodin: Gaza hřešila trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že vyháněli všechen lid a prodávali je Edomským, ⁷sešlu na hradby Gazy oheň, aby pohltil její paláce. ⁸Odstraním toho, kdo trůní v Ašdodu, kdo třímá žezlo v Aškelonu. Obrátím svou ruku proti Ekronu a zbytky Filištinů zahynou, praví Panovník Hospodin. ⁹Toto praví Hospodin: Týr hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že prodávali vyhnance Edomským a na bratrskou smlouvu ani nevzpomněli, ¹⁰sešlu na hradby Týru oheň, aby pohltil jeho paláce. ¹¹Toto praví Hospodin: Edom hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že bratra stíhal mečem a všechen soucit potlačil, neustále jen soptil hněvem, dál a dál ve svém zuření — ¹²za to sešlu na Teman oheň, aby pohltil paláce v Bosře. ¹³Toto praví Hospodin: Amonci hřešili trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že v Gileádu rozpárali těhotné, aby rozšiřovali své hranice, ¹⁴zapálím na hradbách Raby oheň, aby pohltil její paláce uprostřed vřavy v den boje, uprostřed bouře v den vichřice. ¹⁵Jejich král půjde do vyhnanství a jeho velmoži spolu s ním, praví Hospodin.

2 Toto praví Hospodin: Moáb hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že kosti edomského krále spálili na prášek, ²sešlu na Moába oheň, aby pohltil keriootské paláce. Moáb zahyne uprostřed vřavy, válečného křiku a troubení. ³Odstraním z jeho středu soudce, všechny jeho velmože pobiji spolu s ním, praví Hospodin. ⁴Toto praví Hospodin: Juda hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Za to, že Hospodinův zákon zavrhli a neřídili se jeho pravidly, že se dali svěst svými podvody, za kterými už jejich předci šli, ⁵za to sešlu na Judu oheň, aby pohltil jeruzalémské paláce. ⁶Toto praví Hospodin: Izrael hřešil trojnásob, čtyřnásob — už toho mám dost! Nevinné prodávají za peníz a ubohé za dva sandály. ⁷Chudé zašlapávají do země a ponížené krátí na právech. Za nevěstkou chodí otec i syn, aby mé svaté jméno prznili. ⁸Při kdejakém oltáři se na zabavených pláštích válejí a v chrámě svého boha pijí víno vybrané na pokutách. ⁹Já jsem před nimi Emorejce porazil, ač byli jako cedry vysokí a jako duby mohutní. Zničil jsem je shora od koruny až dolů po kořeny. ¹⁰Já jsem vás vyvedl z Egypta a čtyřicet let po poušti vedl vás, aby vám emorejská země připadla. ¹¹Z vašich synů jsem probouzel proroky a z vašich mladíků nazíry. Copak to tak není, Izraelci? praví Hospodin. ¹²Vy jste však nazíry napájeli vínem, prorokům jste přikazovali: „Neporokujte!“ ¹³Hle, já vás k zemi přitlačím jako těžký vůz plný obilí. ¹⁴Běžec nebude mít kam utéct, silákovi síla nezůstane, hrdina nezachrání se. ¹⁵Neobstojí ani lukostřelec, rychlonohý posel neunikne, jezdec na koni nezachrání se. ¹⁶Nejstatečnější hrdina v ten den bude nahý utíkat, praví Hospodin.

3 Slyšte, Izraelci, slovo, jež Hospodin mluví proti vám — proti celé té čeládce, kterou jsem vyvedl z Egypta: ²Jedině vás jsem vyvolil ze všech čeledí na zemi, a proto s vámi zúčtuji za všechen váš hřích! ³Mohou snad jít dva společně, když nejsou ve shodě? ⁴Řve snad v divočině lev, když nemá úlovek? Vrcí snad ve svém doupěti, když kořist nelapil? ⁵Padne snad do pasti na zem pták, když chybí návnada? Sklapne snad někdy past, aniž by kořist lapila? ⁶Když se ve městě troubí na poplach, copak lid nemá strach? Když se ve městě stane neštěstí, copak to nedopustil Hospodin? ⁷Jistě! Panovník Hospodin nepůsobí nic, aniž sdílí své tajemství se svými služebníky, proroky. ⁸Lev řve, kdo by se nebál? Panovník Hospodin mluví, kdo by neporokoval? ⁹Na palácích v Ašdodu zvolte, vyhlase na palácích v Egyptě: Shromážděte se na hory Samaří — jen se podívejte na ten zmatek, na to vykořisťování! ¹⁰Jednat správně jsou neschopní, praví Hospodin. To, co hromadí ve svých palácích, získali násilím a loupeží! ¹¹Nuže, toto praví Panovník Hospodin: Tuto zem obklíčí protivník, strhne tvé pevnosti a tvé paláce vyplení. ¹²Toto praví Hospodin: Jako když pastýř vyrve z tlamy lva jen dvě nohy nebo kus ucha, tak budou vyrváni Izraelci, kteří si hoví na divanech v Samaří, na damaškových polštářích. ¹³Slyšte to a varujte dům Jakobův, praví Panovník Hospodin, Bůh zástupů: ¹⁴V den, kdy s Izraelem zúčtuji

za jeho vzbouření, zúčtují také s betelskými oltáři: Rohy oltáře budou odsekány a popadají k zemi. ¹⁵ Udeřím na zimní dům tak jako na letní a zřítí se domy ze slonoviny; ty skvělé domy vymizí, praví Hospodin.

4 Vy, bášanské krávy, tohle poslyšte, vy, jež se na samařské hoře pasete, vy, které utiskujete ubohé, vy, které chudé drtíte a manželům říkáte: „Přines, ať pijeme!“ ² Panovník Hospodin přísahá při své svatosti: Hle, přijdou na vás dny, kdy vás potáhnou na hácích a vaše děti na udicích! ³ Jednu za druhou vás odvedou skrz hradbu zbořenou a k Harmonu vás poženou, praví Hospodin. ⁴ Jděte si do Bet-elu zahřešit, v Gilgalu hřešte ještě víc! Ráno co ráno přinášíte oběti a každé tři dny desátky. ⁵ Palte kvašené chleby jako oběť vděčnosti a hlučně pokřikujte o své štědrosti — tak to přece máte, Izraelci, rádi, praví Panovník Hospodin. ⁶ Ve všech vašich městech jsem způsobil, že jste co do úst neměli; ve všech vašich vesnicích byl nedostatek potravy. A přesto jste se ke mně nevrátili, praví Hospodin. ⁷ Odepřel jsem vám také déšť, když do žně zbývaly tři měsíce. Jedno město jsem skrápěl deštěm, druhému jsem jej však odepřel; jeden díl země byl zavlažen, druhý však uschl bez deště. ⁸ Ze dvou tří měst se k dalšímu plahočili, aby se vody napili, uhasit žízeň ale nemohli. A přesto jste se ke mně nevrátili, praví Hospodin. ⁹ Vaše zahrady a vinice jsem bil znovu a znovu plísni a snětí; vaše fíky a olivy žraly housenky. A přesto jste se ke mně nevrátili, praví Hospodin. ¹⁰ Poslal jsem na vás mor jako na Egypt, vaše mladíky jsem mečem bil, vaše koně byli zajati, vaše tábory jsem puchem naplnil. A přesto jste se ke mně nevrátili, praví Hospodin. ¹¹ Já Bůh jsem mezi vámi působil zkázu, jako když jsem rozvrátil Sodomu a Gomoru; byli jste jako oharek vyrvaný z plamenů. A přesto jste se ke mně nevrátili, praví Hospodin. ¹² Tak tedy s tebou, Izraeli, naložím, a protože tak s tebou naložím, připrav se, Izraeli, setkat s Bohem svým! ¹³ Hle — tvůrce hor a stvořitel větru, jenž oznamuje člověku své myšlenky, ten, který tvoří svítání i tmu a překračuje zemské výšiny, má jméno Hospodin, Bůh zástupů.

5 Slyšte slovo, jež pronáším nad vámi — žalozpěv nad domem Izraele: ² Panna izraelská padne a víckrát nevstane. Opuštěna bude v zemi své, nikdo ji nezvedne. ³ Toto praví Panovník Hospodin domu Izraele: Městu, jež vytáhne s tisícem, jen sto jich zůstane a tomu, jež se stem vytáhne, zůstane jen deset. ⁴ Toto praví Hospodin domu Izraele: Hleďte mne, ať žijete! ⁵ Nehleďte Bet-el, do Gilgalu nechodte, do Beer-šeby neputujte. Gilgal totiž bude vysídlen a z Bet-elu nic nezbude. ⁶ Hleďte Hospodina, ať žijete! Ať se na dům Josefův nevrhne jak oheň, který stravuje, který nikdo v Bet-elu uhasit nemůže! ⁷ Vy ale obracíte právo v pelyněk a spravedlnost k zemi srážíte. ⁸ Ten, který stvořil Plejády a Orion, který obrací stín smrti na jitro a den pak zase stmívá v noc, ten, který přivolává mořské vody a vylévá je na zemi, má jméno Hospodin. ⁹ Do zkázy umí vrhnout mocného, záhuba přijde i na pevnost! ¹⁰ Vy ale nenávidíte toho, kdo soudí v bráně, štítíte se toho, kdo mluví pravdivě. ¹¹ Protože dupete po chudácích a nutíte je odvádět daně z obilí, nebudete bydlet v těch svých palácích, které jste si postavili z kamení; z těch výtečných vinic, co jste sázeli, nebudete moci víno pít. ¹² Jen já vím, kolik je vašich vin a jak hrozný je váš hřích. Nevinné sužujete, berete úplatek, ubohé v bráně krátíte na právech. ¹³ Rozumný bude v té době mlčet — ty časy budou zlé. ¹⁴ Hleďte dobré, a ne zlé, ať žijete! Hospodin, Bůh zástupů, pak s vámi bude, jak říkáte. ¹⁵ Zlo nenávidíte a dobro milujete, u soudu v bráně právo podpořte — snad se Hospodin, Bůh zástupů, smiluje nad tím, co z Josefa zůstane. ¹⁶ Nuže, toto praví Panovník Hospodin, Bůh zástupů: Nárek bude znít na všech prostranstvích, „Ach, běda!“ bude slyšet na všech ulicích. Rolníky povolají k oplakávání a znalce žalozpěvů k truchlení. ¹⁷ Nárek bude znít na všech vinicích, až projdu mezi vámi, praví Hospodin. ¹⁸ Běda těm, kteří touží po Hospodinově dni! K čemu vám bude Hospodinův den? Přijde s tmou, a ne se světlem! ¹⁹ Jako by někdo utíkal před lvem a potkal by se s medvědem; jako by se doma opřel rukou o zeď a byl by uštknut hadem. ²⁰ Hospodinův den nepřinese světlo, ale tmu, černotu bez jediného paprsku! ²¹ Nenávidím vaše svátky, jsou mi odporné, vaše shromáždění nemohu vydržet! ²² Když mi přinášíte zápalné a moučné oběti, mně se to nelíbí. Na pokojné oběti z vašich dobytčat se nechci ani podívat. ²³ S rámusem svých písní mě nechte být, nechci poslouchat vaše hraní na loutny! ²⁴ Ať se valí právo jako mocná řeka, spravedlnost jako proud, jenž nevysychá! ²⁵ Přinášeli jste mi oběti a dary těch čtyřicet let na poušti, dome izraelský? ²⁶ Nosili jste svého „krále“ Sakúta a hvězdu svého „boha“ Saturna — obrazy, jež jste si museli sami udělat? ²⁷ Proto vás vystěhuji až za Damašek, praví Hospodin, Bůh zástupů — tak se jmenuje.

6 Běda těm, kdo mají na Sionu klid, běda sebejistým na hoře Samaří! Máte se za výkvět prvního mezi národy, celý dům Izraele chodí za vámi. ² Na Kalne se jděte podívat a odtud na Veliký Chamát a pak dolů na filištínský Gat. Jste lepší než tato království? Mají snad větší území než vy? ³ Zlý den byste chtěli odvrátit, nastolujete však násilí. ⁴ Vyleháváte na lůžkách slonových, povalujete se na svých polštářích. Cpete se výběrovým skopovým a nejšťavnatějším telecím. ⁵ Vyjete u loutny, jako byste byli David, loudíte tóny na

hudebních nástrojích. ⁶ Pijete víno plnými miskami, mažete se nejjemnějšími oleji a zkáza Josefa vás vůbec netrápí. ⁷ Proto budete vyhnáni mezi prvními, bude konec vašim hostinám i válení! ⁸ Panovník Hospodin přísahá sám při sobě — Hospodin, Bůh zástupů, prohlašuje: Z Jákobovy pýchy se mi dělá špatně, jeho paláce jsou mi odporné. Proto to město vydám v plen i se vším, co je v něm! ⁹ Zbude-li v jediném domě jen deset lidí, zemřou i ti. ¹⁰ Přijde-li příbuzný, aby vynesl a spálil jejich ostatky, a najde někoho, kdo se tam v koutku skryl, zeptá se: „Je s tebou ještě někdo?“ „Nikdo,“ hlesne on. A tehdy řekne: „Tiše! Ať ani nezmíníme Hospodinovo jméno!“ ¹¹ Hle, Hospodin dává rozkazy — rozbije veliký dům na kusy a malý domek na třísky! ¹² Dokážou koně běžet po skále? Dá se snad s voly orat moře? Vy jste však dokázali obrátit právo v jed a ovoce spravedlnosti v pelyněk - ¹³ vy, kdo jásáte radostí nad Lo-debarem nicotným a říkáte: „Nedobyli jsme svými silami ten mocný Karnajim?“ ¹⁴ Hle, dome Izraele, jsem to já, praví Hospodin, Bůh zástupů, kdo vzbudí proti vám národ, který vás bude utlačovat od Lebo-chamátu až po údolí Arava!

7 Panovník Hospodin mi ukázal toto: Když skončila senoseč pro krále a tráva začínala růst k pozdnímu sečení, hle — nachystal roje kobytek! ² Když sežraly veškerou zeleň na zemi, řekl jsem: „Hospodine, Pane můj, prosím odpusť! Jak to Jákob vydrží? Vždyť je tak maličký!“ ³ A Hospodin byl pohnut lítostí. „Nestane se to,“ řekl Hospodin. ⁴ Panovník Hospodin mi ukázal toto: Hle — Panovník Hospodin volal, že povede soud ohněm! Když strávil šířý oceán a měl pohltit i zem, ⁵ řekl jsem: „Panovníku Hospodine, prosím přestaň! Jak to Jákob vydrží? Vždyť je tak maličký!“ ⁶ A Hospodin byl pohnut lítostí. „Nestane se ani toto,“ řekl Panovník Hospodin. ⁷ Potom mi ukázal toto: Pán stál na hradbě s olovnicí, s olovnicí v ruce. ⁸ „Co vidíš, Amosi?“ zeptal se mě Hospodin. „Olovnicí,“ odpověděl jsem. Tehdy mi Pán řekl: „Hle, spouštím olovnicí doprostřed svého lidu, Izraele. Víckrát už je neušetřím. ⁹ Izákovy obětní výšiny budou zničeny, z izraelských svatyní budou sutiny, až s mečem povstanu proti Jeroboámovu domu!“ ¹⁰ Betelský kněz Amaciáš tehdy vzkázal izraelskému králi Jeroboámovi: „Amos proti tobě osnuje spiknutí v samém srdci Izraele. Země nemůže všechny ty jeho řeči snést. ¹¹ Amos totiž říká: ‘Jeroboám zahyne mečem! Izrael bude vyhnán ze země!’“ ¹² Potom Amaciáš řekl Amosovi: „Seber se, vidoucí, a utíkej do Judska! Tam si vydělávej na chleba, prorokuj si tam. ¹³ V Bet-elu už ale víckrát neprorokuj — vždyť je to králova svatyně, je to chrám království!“ ¹⁴ Amos na to Amaciášovi odpověděl: „Nebýval jsem prorok ani prorocký učeďník — choval jsem dobytek a pěstoval fíky. ¹⁵ Hospodin mě ale vzal od ovcí a řekl mi: ‘Jdi, prorokuj mému lidu, Izraeli.’“ ¹⁶ Proto teď slyš slovo Hospodinovo. Ty říkáš: ‘Neprorokuj o Izraeli, o domu Izákovu neřečni!’ ¹⁷ Nuže, toto praví Hospodin: Tvá žena bude smilnit ve městě a tví synové i dcery padnou mečem. Tvá země bude rozměřena provazcem a ty zemřeš v zemi nečisté. Izrael musí být jistojistě ze své země vysídlen!“

8 Panovník Hospodin mi ukázal toto: Hle — koš zralého ovoce! ² „Co vidíš, Amosi?“ zeptal se mě. „Koš zralého ovoce,“ odpověděl jsem. Tehdy mi Hospodin řekl: „Můj lid Izrael je zralý pro konec! Víckrát už je neušetřím. ³ V ten den se chrámové zpěvy obrátí v kvílení, praví Panovník Hospodin. Všude spousta rozházených mrtvol! Všude ticho.“ ⁴ Slyšte, vy, kdo šlapete po chudácích, vy, kdo ničíte ubožáky na zemi, ⁵ se slovy: „Kdy už skončí svátek novoluní, abychom prodávali obilí? Kdy už skončí den sobotní, abychom zrní nabídli, abychom z míry ubrali a k ceně přidali, abychom šidili falešnými váhami, ⁶ abychom si nuzné koupili za peníz a ubohé za dva sandály, abychom místo zrní prodávali otruby?“ ⁷ Hospodin přísahá při Pyše Jákobově: „Nikdy nezapomenu na žádný jejich skutek.“ ⁸ Copak se kvůli tomu neotřeše země, nedá se každý její obyvatel do pláče? Jako Nil se celá rozlije, vzedme se a zase opadne jako ta řeka v Egyptě! ⁹ V ten den, praví Panovník Hospodin, nechám slunce zajít v poledne a zatěmím zemi vprostřed dne. ¹⁰ Vaše slavnosti obrátím v truchlení a všechny vaše písně v kvílení. Všechny vás obleču do pytloviny a všechny hlavy budou oholeny. Nechám zem truchlit jako nad jednorozeným — její poslední den bude nejtrpčí! ¹¹ Hle, přicházejí dny, praví Panovník Hospodin, kdy na zem pošlu hlad — ne hlad po chlebu ani žízeň po vodě, ale po slyšení Hospodinových slov. ¹² Od moře k moři se budou plahočit a od severu bloudit na východ, aby hledali Hospodinovo slovo, ale nenajdou. ¹³ V ten den budou omdlévat žízni krásné panny i statní mladíci - ¹⁴ ti, kteří přísahají na hřích Samaří. Prý: „Jakože je tvůj Bůh, Dane, živ! Jakože žije pouť do Beer-šeby!“ — takoví padnou, aby už nevstali.

9 Spatřil jsem Pána, jak stojí nad oltářem a říká: „Udeř ty sloupy do hlavic, ať se zachvějí základy! Strhni je jim všem na hlavy. Ty, kdo přežijí, mečem pobijí! Neuteče ani jeden z nich, neunikne mi ani jediný! ² I kdyby se zakopali do pekla, má ruka by je odtud vytáhla. Kdyby snad vystoupili do nebe, i odtud strhnu je. ³ Kdyby se ukryli na vršku Karmelu, najdu je a odtud přivedu. Kdyby se mi schovali na mořském dně, přikážu hadu, ať je odtud vyštípe. ⁴ Kdyby je nepřátelé do zajetí zahnali, přikážu meči, aby je tam vyhubil. Spočinu na nich svým pohledem — avšak ne v dobrém, ale ve zlém! ⁵ Panovník, Hospodin zástupů, se dotkne země a ta se roztřeše,

všichni její obyvatelé se dají do pláče. Jako Nil se celá rozlije a zase opadne jako ta řeka v Egyptě. ⁶Ten, který si staví v nebi komnaty a svoji klenbu založil na zemi, ten, který přivolává mořské vody a vylévá je na zemi, má jméno Hospodin. ⁷Copak nejste, Izraelci, pro mě stejní jako Habešané? praví Hospodin. Copak jsem Izrael nevyvedl z Egypta stejně jako Filištíny z Kaftoru a Aramejce z Kíru? ⁸Hle, oči Panovníka Hospodina utkvěly na tomto hříšném království! Vyhladím dům Jákobův ze země, nevyhladím je však úplně, praví Hospodin. ⁹Hle, už dávám rozkazy! Budu přesívat dům Izraele přes všechny národy, tak jako se přesívá sítem, aby nepropadly žádné kamínky. ¹⁰Stejně tak zahynou mečem v mém lidu všichni hříšníci, kteří říkají: „Nám se nic nestane. Nepotká nás žádné neštěstí!“ ¹¹Toho dne obnovím zbořený stan Davidův. Opravím jeho trhlíny a jeho trosky obnovím — vztyčím je jako za dávných dnů. ¹²Tehdy jim připadne zbytek Edomu i všechny národy mé jméno nesoucí, praví Hospodin, který to způsobí. ¹³Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy žence dožene orač a toho, kdo šlape hrozny, rozsévač. Hory budou tehdy vínem oplývat a všechny kopce přímo přetékat. ¹⁴Svůj lid Izrael přivedu zpět ze zajetí. Vystavějí města, jež museli opustit, a budou v nich znovu žít. Budou sázet vinnice a jejich víno pít, zakládat zahrady a ovoce z nich jíst. ¹⁵Zasadím je v jejich zemi, kterou jsem dal jim, a z té země nebudou už nikdy vyrváni, praví Hospodin, tvůj Bůh.

9:6 Přivolává ... vylévá. Bystré pozorovatele odedávna mátna hádanka, jak to, že se moře nepřeplní, když do něho tečou všechny řeky (srv. [Kaz 1:7](#)). Odpověď je v hydrologickém cyklu (koloběhu vody),

ktej nebyl vědci stoprocentně přijat před 16. stoletím, dva a půl tisíce let poté, co Bible tvrdila, že Bůh povolá vodu z moře a vylije ji na povrch země.

Abdijáš

Úvod

1 Vidění Abdiášovo. Toto praví Panovník Hospodin o Edomu. Od Hospodina jsme slyšeli zprávu, že byl vyslán posel k národům: „Vzhůru! Do útoku! Válcete proti Edomu!“² Hle, činím tě nepatrným mezi národy, budeš v největším opovržení!³ Pýcha tvého srdce tě oklamala, tebe, jenž bydlíš v rozeklaných skalách. Myslíš si ve výšce svého obydlí: „Kdo by mě k zemi porazil?“⁴ I kdyby ses vznášel jako orel a postavil sis hnízdo mezi hvězdami, i odtamtud bych tě srazil, praví Hospodin.⁵ Přepadnou-li tě v noci lupiči, vezmou jen to, co budou chtít. Přijdou-li na tvé hrozny česači, nechají aspoň paběrky. Jaké však bude tvé neštěstí!⁶ Jak jen Ezaua vyplení! Jak vyloupí jeho poklady!⁷ Všichni tví spojenci tě poženou až k hranicím; ti, s kterými žiješ v pokoji, tě podvedou a porazí; ti, kteří tvůj chléb jídali, na tebe léčku nastraží — nebudeš mít ani ponětí!⁸ Toho dne, praví Hospodin, vyhubím z Edomu mudrce, na Ezauově hoře rozum nezbude!⁹ Tví hrdinové, Temane, zděsí se — na Ezauově hoře každý zahyne! Kvůli vraždění,¹⁰ kvůli násilí na Jákobovi, tvém bratrovi, budeš zahalen do ostudy, vyhlazen budeš navěky!¹¹ V ten den ses stranou postavil — v den, kdy jeho vojsko zajali cizinci, kdy do jeho bran vešli barbari, kdy o Jeruzalém losem házeli — tehdy byl jako jeden z nich!¹² Nekochej se nad bratrem svým v den jeho neštěstí! Neraduj se nad judskými syny v den jejich záhuby! Nevychloubej se tolik v den soužení!¹³ Nevcházej do brány mého lidu v den jejich pohromy! Nekochej se jeho trápením v den jeho pohromy! Nesahej po jeho jmění v den jeho pohromy!¹⁴ Nestav se na rozcestí, abys hubil ty, kdo utekli! Nevydávej ty, kdo přežili, v den soužení!¹⁵ Blízko je Hospodinův den proti všem národům. To, co jsi dělal, se stane tobě, tvé činy se ti vrátí na hlavu.¹⁶ Jako jste pili na mé svaté hoře, tak budou věčně pít všechny národy. Budou pít a pít až k zalknutí, až zmizí, jako by nebyly.¹⁷ Na hoře Sion však bude záchrana a ta hora bude svatá. Dům Jákobův pak získá zpět svůj dědičný majetek.¹⁸ Dům Jákobův pak bude ohněm a Josefův dům plamenem, dům Ezauův však bude strništěm. Sežehnou ho a stráví jej — v Ezauově domě nikdo nezbude! Tak promluvil Hospodin.¹⁹ Obyvatelé Negevu získají Ezauovu horu, obyvatelé podhůří pak filistínský kraj; získají také kraj Efraim a Samaří, Benjamín pak získá Gileád.²⁰ Vojsko izraelských vyhnanců obsadí Kanaán až po Sareptu a Jeruzalémští vyhnanci v Sefaradu obsadí města v Negevu.²¹ Zachránění vystoupí na horu Sion, aby vládli nad Ezauovou horou. A nastane království Hospodinovo.

Jonáš

Úvod

1 Jonáš, syn Amitajův, dostal slovo od Hospodina: ² „Vstaň a jdi do Ninive, toho velikého města, a kaž mu, neboť jejich špatnost vystoupila přede mnou.“ ³ Jonáš ale vstal a dal se na útěk za moře, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy, kde našel loď plující do Taršíše. Zaplatil a vstoupil na palubu, aby se s nimi plavil za moře, pryč od Hospodina. ⁴ Hospodin však na moře seslal veliký vítr, a na moři se strhla tak veliká bouře, až hrozilo, že loď ztroskotá. ⁵ Námořníci strachy volali každý ke svému bohu a vyhazovali náklad z lodi do moře, aby jí odlehčili. Jonáš zatím sestoupil do podpalubí, kde si lehl a tvrdě usnul. ⁶ Když ho tam našel kapitán, obořil se na něj: „Co? Ty tu spíš?! Vstaň a volej ke svému bohu! Třeba si nás všimne a nezahyneme.“ ⁷ Lodníci se pak domluvili: „Pojďme losovat, ať zjistíme, kvůli komu na nás přišlo to neštěstí.“ Losovali tedy a los padl na Jonáše. ⁸ začali ho vyslychat: „Teď nám pověz, proč na nás přišlo to neštěstí! Co jsi zač? Odkud cestuješ? Z jaké jsi země? Z jakého národa?“ ⁹ Odpověděl jim: „Jsem Hebrej a uctívám Hospodina, Boha nebes, který stvořil moře i pevninu.“ ¹⁰ Těch mužů se zmocnila veliká bázeň a říkali mu: „Cos to provedl?“ (Prozradil jim totiž, že utíká pryč od Hospodina.) ¹¹ Bouře na moři zuřila stále víc, a tak se ho ptali: „Co s tebou máme udělat, aby se moře utišilo?“ ¹² „Hodte mě do moře,“ odpověděl jim, „tím ho utišíte. Vím, že vás ta veliká bouře přepadla kvůli mně.“ ¹³ Lodníci se pokoušeli veslovat zpátky k pevnině, ale marně. Moře totiž bouřilo stále silněji. ¹⁴ Nakonec tedy volali k Hospodinu: „Prosím, Hospodine, kéž nezahyneme kvůli smrti toho muže. Netrestej nás za prolítí nevinné krve! Vždyť ty sám, Hospodine, konáš svou vůli.“ ¹⁵ Pak Jonáše hodili do moře, a moře přestalo zuřit. ¹⁶ Mužů se zmocnila veliká bázeň před Hospodinem. Obětovali Hospodinu a zavázali se mu sliby.

2 Hospodin však zařídil, aby Jonáše spolkla jedna veliká ryba, a Jonáš v jejím břiše strávil tři dny a tři noci. ² V břiše té ryby se Jonáš modlil k Hospodinu, svému Bohu, ³ a řekl toto: „Volal jsem ve své úzkosti k Hospodinu, ať mi odpoví. Křičel jsem z útroby záhrobní, abys vyslyšel mé volání. ⁴ Uvrhl jsi mě do hlubin, doprostřed moře mě strhl vír. Pohřben jsem tvými příboji, zavalen tvými vlnami. ⁵ Myslel jsem, že jsem odehnán, že na mě nespočineš očima. Jak bych se ještě mohl podívat na tvůj svatý chrám? ⁶ Voda mě obklopila ze všech stran, kolem dokola je hlubina, má hlava tone v chaluhách. ⁷ Ke kořenům hor se propadám, závora země za mnou navždy zapadla. Tys mě však z propasti vyzvedl, Hospodine, Bože můj! ⁸ Když už mě život opouštěl, na Hospodina jsem se rozpomněl. Má modlitba k tobě dolehla, našla tvůj svatý chrám. ⁹ Ti, kdo marné nicotnosti ctí, sami se zbavují věrnosti. ¹⁰ Já ti však s vděčným voláním přinášet budu oběti. Co slíbil jsem, to vyplním. U Hospodina je spasení!“ Hospodin pak té rybě přikázal, ať Jonáše vyvrhne na pevninu.

3 A Jonáš podruhé dostal slovo od Hospodina: ² „Vstaň a jdi do Ninive, toho velikého města, a kaž mu, co ti sám řeknu.“ ³ Jonáš tedy vstal a šel do Ninive, jak mu Hospodin řekl. Ninive bylo nesmírně velké město; projít jej trvalo tři dny. ⁴ Jonáš vešel do města a už prvního dne, kdy jím začal procházet a volat: „Ninive bude za čtyřicet dnů zničeno,“ ⁵ obyvatelé Ninive uvěřili Bohu. Vyhlásili půst a všichni od nejmenších až po největší oblékli pytlovinu. ⁶ Když se ta zpráva donesla ninivskému králi, vstal ze svého trůnu, svlékl si plášť, zahalil se pytlovinou, usedl v popelu ⁷ a nechal v Ninive vyhlásit toto: Výnosem krále a jeho velmožů se nařizuje: Lidé ani zvířata, skot ani brav ať neokusí žádnou potravu; ať nejedí ani nepijí. ⁸ Lidé i zvířata ať se zahalí pytlovinou a volají ze vsí síly k Bohu. Každý ať se odvrátí od svých zlých cest a od násilí, které mu lpí na ruce. ⁹ Kdo ví? Třeba se Bůh rozmyslí, slituje se a upustí od svého planoucího hněvu, takže nezahyneme. ¹⁰ A když Bůh uviděl, jak se zachovali a jak se odvrátili od svých zlých cest, slitoval se a přestože řekl, že s nimi naloží zle, upustil od toho a neprovedl to.

4 Jonáše ale popadla veliká zlost. Rozzlobilo ho to tak, ² že se k Hospodinu modlil: „No prosím, Hospodine, neřikal jsem to ještě doma? Právě proto jsem předtím utíkal za moře: Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a soucitný, shovívavý, nesmírně trpělivý, velmi laskavý a který od zla upouští. ³ Radší mě teď, Hospodine, rovnou zabij! To radší zemřu, než abych žil!“ ⁴ Hospodin mu odpověděl: „Myslíš, že se zlobíš právem?“ ⁵ Jonáš pak odešel z města a usadil se na východ od něj. Postavil si tam budku a sedl si do jejího stínu, aby vyhlížel, co se s tím městem stane. ⁶ Hospodin Bůh zařídil, aby vzešla jedna popínavá rostlina a rozprostřela se Jonášovi nad

hlavou. Dávala mu stín, aby se mu ulevilo a nebylo mu zle. Jonáš měl z té rostliny opravdu velikou radost. ⁷Druhého dne za svítání ale Hospodin zařídil, aby tu rostlinu napadl červ, takže uschla. ⁸Když pak vyšlo slunce, Bůh zařídil, aby od východu přivanul horký vítr. Slunce pražilo Jonášovi na hlavu, až omdlával. Bylo mu na umření. Říkal: „Radši zemřu, než abych žil!“ ⁹Hospodin Jonášovi odpověděl: „Myslíš, že se zlobíš právem kvůli té rostlině?“ „To bych řekl! Zlobím se k smrti!“ ¹⁰„Tobě je líto té rostliny?“ řekl Hospodin. „Vždyť jsi ji neobdělával a nepěstoval. Přes noc vyrostla, přes noc zašla. ¹¹A mně nemá být líto Ninive, toho velikého města? Vždyť v něm žije více než sto dvacet tisíc lidí, kteří ani nerozeznají svou pravici od levice — a k tomu tolik zvířat!“

Micheáš

Úvod

1 Slovo Hospodinovo, které dostal Micheáš Morešetský za vlády judských králů Jotama, Achaze a Ezechiáše — to, co přijal ve vidění o Samaří a Jeruzalémě. ² Slyšte, všechny národy, naslouchej, země i všichni v ní! Panovník Hospodin teď proti vám svědčí, Panovník z chrámu své svatosti. ³ Hle — Hospodin opouští svůj příbytek, už sestupuje, šlape po výšinách země! ⁴ Hory se pod ním rozpouštějí, rozvírají se rokliny, podobají se vosku v ohni, vodě stékající horským úbočím. ⁵ A to vše kvůli Jákobově vzpouře, kvůli hříchům domu Izraele. Co je Jákobova vzpoura? Kdo jiný než Samaří? Co jsou obětní výšiny Judy? Jeruzalém — kdo jiný? ⁶ „Proto Samaří obrátím v kupu sutin, místo vhodné tak pro vinici. Její kameny svalím do údolí, obnažím její základy. ⁷ Všechny její modly budou rozbity, všechny její výdělny ohněm spáleny, všechny její sochy zpusťším. Co si vydělala na nevěstčích poplatcích, tím se znovu bude platit za nevěstky.“ ⁸ Proto naříkám a běduji, vyslečen chodím, bosý. Jako šakalí musím výt a kvílím jako pštrosi. ⁹ Nezhojitelná rána Samaří totiž postihla i Judu. Až k samé bráně zasáhla můj lid, až k Jeruzalému! ¹⁰ Nemluvte o tom v Gatu, už ani neplakejte. V Bet-offe (v tom Domě prachu) se v prachu svíjejte. ¹¹ Rozšafní obyvatelé Šafiru, táhněte v hanbě a nahotě! Obyvatelé Ceananu nevyjdou více, útulný Bet-ecel pláče; oporu v něm už nemáte. ¹² Obyvatelé Marotu jen trnou, čekají, kdy přijde úleva; Hospodin ale seslal pohromu k bráně Jeruzaléma. ¹³ Do vozů zapřahejte rychle, obyvatelé Lachiše! Zde začal hřích Dcery sionské, zde je zdroj vzpoury Izraele. ¹⁴ S Morešet-gatem rozluč se, jako když otec dává věno nevěstě. V domech Achzibu, ach, zebe zklamání králů Izraele! ¹⁵ Přivedu na vás dobyvatele, obyvatelé Mareše! Urození z Izraele půjdou maršem do adulamské jeskyně. ¹⁶ Ohol si hlavu ve smutku nad svými hýčkanými syny. Poříd si lysinu jako sup — odejdou ti do vyhnanství!

2 Běda těm, kdo chystají špatnosti, kdo osnují zlo i v posteli! Už od svítání je páchají — vždyť si to mohou dovolit. ² Zatouží po poli a už je zabírají, po domě a už ho mají. Odírají muže i jejich rodiny, připravují je o dědictví. ³ A proto tak praví Hospodin: „Hle, já na tu tlupu chystám pohromu — teď už se nevykroučíte! Přestanete chodit s hlavou nahoru — ty časy budou zlé. ⁴ V ten den o vás složí popěvek, zazpívají vám posměšný žalozpěv: ‘To je náš konec — můj lid přišel o svůj majetek! Ach, on mi bere, co je mé, naše pole dělí mezi proradné!’“ ⁵ A tak vám už nikdo nevyměří podíl v Hospodinově shromáždění. ⁶ „Neprorokovat!“ říkají proroci. „Takhle se přece neprorokuje; taková hanba na nás nepřijde!“ ⁷ To se má říkat, dome Jákobův: „Copak Hospodin ztratil trpělivost? Copak je tohle jeho dílo?“ Nepřinesou snad má slova užitek těm, kteří žijí poctivě? ⁸ Vy ale jako nepřítel proti mému lidu stojíte. Strháváte pláště těm, kdo žijí pokojně, kdo bezelstně jdou kolem a nejednají bojovně. ⁹ Ženy v mém lidu vyháníte z útulných domovů a jejich děti navždy okrádáte o moji nádheru. ¹⁰ Seberte se a jděte — zde odpočinek nenajdete! Co se poskvrnilo, propadne zkáze, zničeno to bude strašlivě. ¹¹ Kdyby nějaký prolhaný podvodník přišel se slovy: „Vino a pivo, tak zní mé proroctví“ — to by byl prorok pro tento lid! ¹² „Jistěže vás všechny posbírám, Jákobe, jistěže shromáždím zbytky Izraele. Umístím je pohromadě jak ovce v ohradě, budou jako stádo na své pastvině — veliká lidská změt. ¹³ Ten, který jim razí cestu, vyjde před nimi, a tak projdou branou a ven vyrazí. Jejich Král půjde před nimi — v jejich čele bude Hospodin!“

3 Řekl jsem: „Slyšte, vy přední v Jákobovi, vůdcové domu Izraele: Nemáte snad znát právo, ² vy, kdo nenávidíte dobro a milujete zlo; vy, kdo stahujete lidi z kůže a maso z kostí trháte; ³ vy, kdo maso mého lidu hryžete, odíráte je z kůže a jejich kosti lámáte; vy, kdo je porcujete jako do hrnce a jako maso do kotle?“ ⁴ K Hospodinu pak budou volat, ale nevyšlyší je. V ten čas před nimi skryje tvář, protože jednali tak zle. ⁵ Toto praví Hospodin o prorocích, kteří svádějí můj lid: „Když dostanou dobře najíst, hlásají: ‘Blahobyť!’ Kdo je však nenakrmí, proti tomu jdou do války. ⁶ A proto na vás přijde noc — už žádná vidění; temno a žádné věštění. Slunce zapadne nad těmi proroky, den se nad nimi zatemní. ⁷ Vidoucí budou zahanbeni, věštcí se zastydí, všichni si studem tváře zakryjí, protože jim Bůh neodpoví.“ ⁸ Já jsem však naplněn mocí, Duchem Hospodinovým, spravedlností a smělostí, abych Jákobovi jeho vzpouře oznámil a Izraeli jeho hřích. ⁹ Slyšte to, vy přední v domě Jákobově, vůdcové domu Izraele, vy, kdo pohrdáte právem a všechno rovné křivíte; ¹⁰ vy, kdo budete Sion krví a Jeruzalém příkořím: ¹¹ Jeho vládcí soudí za úplatky, jeho kněží učí za odměny, za peníze věští jeho proroci. Přitom spoléhají na Hospodina se slovy: „Copak vprostřed nás není Hospodin? Nepřijde na nás žádné neštěstí!“ ¹² Nuže, právě kvůli vám bude Sion jak pole rozorán! Z Jeruzaléma bude trosek hromada a z chrámové hory zarostlá vyvýšenina!

4 V posledních dnech se přihodí, že hora Hospodinova domu bude čnít nad horské vrcholy, vysoko nad všechny výšiny. Pohrnou se k ní lidské zástupy, ² mnohé národy půjdou se slovy: „Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu, k Bohu Jákobovu — do jeho domu! Bude nás vyučovat cestám svým a my budeme chodit jeho stezkami.“ Ze Sionu bude znít Hospodinovo učení, z Jeruzaléma se jeho slovo rozšíří. ³ On bude soudit lidské zástupy, napraví i daleké mocné národy. Tehdy ze svých mečů ukují pluhy a ze svých kopí srpy. Národ proti národu nepozvedne meč, už nikdy se nebudou chystat do boje. ⁴ Každý usedne ve stínu svého révoví, každý pod svůj fíkovník a nikdo už je nezděsí — tak promluvila ústa Hospodina zástupů. ⁵ Všechny národy následují každý jméno svých bohů; my však následujeme jméno Hospodina, našeho Boha na věky věků! ⁶ V onen den, praví Hospodin, posbírám kulhavé a zahnané shromáždím — ty, jež jsem předtím ranil neštěstím. ⁷ Kulhavou obdařím potomky, ze zahnané učiním mocný lid a Hospodin bude kralovat nad nimi na hoře Sion od toho dne až navěky. ⁸ Migdal-edere, ty Věži stáda, pahorku Dcery sionské, k tobě se navrátí dávná vláda, království Dcery jeruzalémské. ⁹ Proč tedy teď tak běduješ? Což s tebou není Král? Copak zahynul tvůj Rádce, že máš bolesti jako rodička? ¹⁰ Svíjej se, Dcero sionská, v bolestech jako rodička, protože musíš odejít z města a budeš venku nocovat. Až do Babylonu musíš jít a tam dojdeš záchranu; tam tě Hospodin vykoupí z nepřátelského sevření. ¹¹ Teď se proti tobě sbírají mnohé národy se slovy: „Jen ať je Sion znesvěcen! Kochejme se tím pohledem!“ ¹² Oni však netuší, jak smýšlí Hospodin; nechápou jeho plán, že je sbírá jak snopy na svůj mlat. ¹³ Vstaň a mlať, Dcero sionská, vždyť ti dám roh ze železa a z bronzu kopyta! Rozdrtíš mnohé národy, zasvětiš Hospodinu jejich zisk a Pánu vši země jejich bohatství. Teď se šikuj, Dcero šiků, vždyť jsme v obležení. Soudce Izraele budou bít holí do tváří!

5 „Ty však, Betléme efratský, maličký mezi judskými knížaty, právě z tebe mi má vzejít ten, jenž bude Vládcem v Izraeli, jehož původ je pradávny, ode dnů věčnosti.“ ² (Hospodin je tedy nechá napospas, jen dokud neporodí rodička. Zbytek jeho bratří se pak vrátí zpět a připojí se k synům Izraele.) ³ On vstane a bude pást v síle Hospodinově, ve jménu Hospodina, svého Boha, které je vznešené. Tehdy budou žít v bezpečí, neboť on bude veliký až po nejzazší zemské končiny. ⁴ On bude naším pokojem. Až k nám do země vtrhnou Asyřané, až budou šlapat po našich palácích, sedm pastýřů proti nim postavíme, osm vojevůdců rozených, ⁵ aby Asýrii pásli mečem, Nimrodovu zemi mečem taseným! On nás vysvobodí, až k nám do země vtrhnou Asyřané, až budou šlapat po našich hranicích. ⁶ Ti, kdo pozůstanou z Jákoba uprostřed mnohých národů, budou jak rosa od Hospodina, jak déšť padající na trávu, jenž ve smrtelníka nedoufá a nezávisí na člověku. ⁷ Ti, kdo pozůstanou z Jákoba mezi pohany, uprostřed mnohých národů, budou jak lev mezi lesní zvěří, jak mladý lev mezi stády ovcí; drtí a trhá je, kudy jde, a nikdo mu je nevyrvé. ⁸ Tvá ruka se zvedne nad tvými nepřáteli, všichni tví protivníci budou vymýceni! ⁹ „Toho dne, praví Hospodin, vaše koně mezi vámi vymýtím a vaše vozy zničím. ¹⁰ Vymýtím města ve vaší zemi a zbořím všechny vaše pevnosti. ¹¹ Vymýtím kouzla z vaší ruky a nezbudou vám už žádní věštcí. ¹² Vymýtím mezi vámi ty modly a sloupy, abyste se vlastnímu dílu klanět přestali. ¹³ Vyvrátím mezi vámi ty posvátné kůly a vaše města vyhladím. ¹⁴ Vykonám pomstu s hněvem a zuřením nad neposlušnými národy!“

6 Slyšte, co praví Hospodin: „Vstaň a veď žalobu před horami, ať pahorky slyší, co prohlásíš! ² Slyšte, hory, Hospodinovu při, slyšte, odvěké zemské základy! Hospodin má žalobu na svůj lid, vznáší obvinění proti Izraeli: ³ Lide můj, co jsem ti udělal? Čím jsem tě vyčerpal? Odpověz mi! ⁴ Vyvedl jsem tě z Egypta, vykoupil tě z domu otroctví a postavil jsem ti do čela Mojžíše, Árona a Miriam. ⁵ Vzpomeň si, lide můj, co chystal moábský král Balák a co mu odpověděl Balaám, syn Beorův. Vzpomeň si, co se stalo od Šitimu po Gilgal, abys znal Hospodinovy spravedlivé skutky.“ ⁶ Jak mám před Hospodina předstoupit, jak se poklonit před Bohem nejvyšším? Mám před něj přijít se zápaly, s jednoletými telaty? ⁷ Má Hospodin zalíbení v tisíci beranech, v nesčíslných řekách oleje? Mám dát svého prvorozeného za svůj přestupek, vlastního potomka za hřích duše své? ⁸ Oznámil ti, člověče, co je dobré a co od tebe žádá Hospodin: Abys jednal spravedlivě, miloval milosrdenství a kráčel se svým Bohem v pokoře. ⁹ Hlas Hospodinův volá na město (a tvé jméno ctít je moudré): „Ať to slyší ten váš kmen, vy, shromáždění ve městě! ¹⁰ To mám trpět mrzké poklady v domě ničemy a míry ošizené a mizerné? ¹¹ To mám uznávat nepoctivé váhy a falešná závaží v mošně? ¹² Vaši boháči jsou násilníci a vaši občané mluví lež; hovoří zrádným jazykem! ¹³ Právě proto jsem tě ranil trápením, abych tě zničil za tvůj hřích. ¹⁴ Budeš jíst, ale nenasytíš se, bude ti kručet v břiše. Budeš tlačit, ale neporodíš, a co porodíš, to vydám meči. ¹⁵ Zaseješ, ale nedočkáš se sklizně; vylisuješ olivy, ale nepomažeš se olejem; vytlačíš mošt, ale vína se nenapiješ. ¹⁶ Řídíte se Omriho pravidly a všemi Achabovými způsoby; následujete jejich rady, a proto vás vydám zpuštění. Výsměch čeká vaše občany — budete tupení, že jste můj lid!“

7 Běda mi! Jsem jako sběrač po vinobraní, jak ten, kdo paběrkuje po sklizni — nezůstal ani hrozen k ochutnání, ani jeden vytožený zralý fík! ²Zbožní ze země vyhnuli, jediný člověk není poctivý. Všichni číhají, jak by vraždili, každý svého bratra lapá do sítě. ³Obě ruce mají ke zlu šikovní; úředník i soudce berou úplatek, mocný poroučí, co si zamane, a všichni kují pikle. ⁴Nejlepší z nich je jako trní, poctivec horší než plot z bodláčí. Už přichází ten vyhlášený den — den, kdy se s tebou zúčtuje! Teď přijde zmatek nad zmatek! ⁵Nespoléhejte na bližní, nevěřte ani příteli, chraň se svá ústa otevřít i před ženou, co máš v náručí! ⁶Syn pohrdá svým otcem, dcera se staví proti matce, snacha své tchyni vzdoruje — člověk má nepřátele ve vlastní rodině. ⁷Já ale Hospodina vyhlížím, čekám na Boha — on mě zachrání, můj Bůh mě vyslyší! ⁸Nejáskej, nepříteli, nade mnou — i když jsem padl, povstanu! I když teď sedím vprostřed tmy, mým světlem je Hospodin. ⁹Proti Hospodinu hřešil jsem, a proto nesu jeho hněv, dokud se mého sporu neujme a neobhájí mě. Vyvede mě znovu na světlo a spatřím jeho spravedlnost. ¹⁰Až to uvidí můj nepřítel, hanba ho přikryje — toho, který mi říkával: „Kdepak je Hospodin, ten tvůj Bůh?“ Na vlastní oči se podívám, až ho jak bláto na ulicích rozdupou! ¹¹Bude to den obnovy tvých zdí, den, kdy se tvé meze rozšíří; ¹²den, kdy připutují až k vám z Asýrie i z měst Egypta, ze zemí od Egypta až po Eufrat, od moře k moři a od hor k horám. ¹³Země se však stane pustinou kvůli svým obyvatelům; to bude ovoce jejich skutků. ¹⁴Svou holí pas svůj lid, stádo, jež je tvým dědictvím. Ať žijí sami v zarostlé krajině, uprostřed země podobné zahradě. Ať se pasou v Bášanu i Gileádu jako za dávných dnů! ¹⁵„Jako tehdy, když jste opustili Egypt, ukážu vám své zázraky.“ ¹⁶Ať se národy zastydí, až to uvidí, ať jsou zbaveni vší odvahy! Ať si ústa rukou přikryjí, ať jim ohluchnou uši! ¹⁷Ať lížou prach jako had, jako nějaký zeměplaz! Ať lezou s chvěním ze svých děr k Hospodinu, našemu Bohu, s děsem, ať z tebe mají bázeň! ¹⁸Kdo je Bůh jako ty? Kdo odpouští viny a hříchy promíjí pozůstatku svého dědictví? Nezůstáváš rozhněvaný navždycky, neboť sis milosrdenství oblíbil. ¹⁹Znovu se nad námi slituješ, naše provinění pošlapeš, všechny naše hříchy smeteš hluboko do moře! ²⁰Projevíš svou věrnost Jákobovi, své milosrdenství Abrahamovi, jak jsi přísahal našim otcům tehdy za starodávných dnů.

Nahum

1 Otrel nad Ninive. Kniha vidění Nahuma z Elkoše. ²Žárlivý Bůh a mstitel je Hospodin, Hospodin se mstí, a to zuřivě! Hospodin se mstí na protivnících svých, ke svým nepřítelům chová hněv. ³Hospodin je trpělivý, však velmi mocný — neopomíjí trest! Jeho cesta vede bouří a vichřicí, mraky jsou prach od jeho kroků. ⁴Okřikne moře, a to se vysuší, vysuší i každou řeku. Bášan i Karmel pak uvadají, vadne i kvítí Libanonu. ⁵Hory se před ním chvějí, rozpadají se pahorky. Před jeho tváří se zmítá země, svět i všichni, kdo bydlí v něm. ⁶Kdo obstojí před jeho hněvem? Kdo snese žár jeho zuření? Jak plamen šlehá jeho vztek, skály se před ním drolí na kusy! ⁷Hospodin je dobrý, útočištěm je v den soužení, zná se k těm, kdo v něj doufají. ⁸S Ninive ale skoncuje v nezadržitelné záplavě; své nepřátele do tmy zažene! ⁹Co si to o Hospodinu myslíte? On udělá rázný konec, protivník už se nezvedne! ¹⁰Budou zapleteni v trní, svým vínem budou zpití, zhltnuti budou jak suché plevy. ¹¹Z tebe, Ninive, vyšel ten, jenž o Hospodinu smýšlí zle a sprádká plány zločinné! ¹²Tak praví Hospodin: „I když mají klid a jsou tak početní, přece vymizí, až budou skoseni. I když jsem tě, Judo, pokořil, nepokořím tě nikdy víc. ¹³Jeho jho na tobě teď rozlomím a roztrhnu tvé okovy.“ ¹⁴O tobě, Ninive, pak velí Hospodin: „Tvé jméno neponesou žádní potomci! Z chrámu tvých bohů vyhladím tesané modly i odlitky. Chystám ti hrob. Jsi hanebný!“

2 Hle, už jsou vidět na horách nohy posla dobrých zpráv — přichází pokoj zvěstovat. Svě svátky teď, Judo, svět a naplň sliby své. Už tě nenapadne ten zločinec — je bezezbytku vyhlazen! ²Už na tebe, Ninive, táhne ničitel. Jen tu svou pevnost střež, na cestu pozor dej, opásej se na bedrech, všechnu svou sílu posbírej! ³Hospodin Jákobovi hrdost navrácí, hrdost, jež Izraeli náleží, ačkoli jej plenitelé plenili a jeho ratolesti zlámali. ⁴Rudé jsou štíty jeho hrdinů, bojovníci v šatu z šarlatu. Vozy se blýskají ocelí v den, kdy jsou k boji hotoví, kdy se les kopí zavlní. ⁵Vozy se zběsile ženou v ulicích, říjí se přes náměstí, podobají se pochodním, jako blesky se míhají. ⁶Ninive svolává své chrabré vojáky, ti se však cestou potácí, a když přispěchají na hradby, kolem nich už je obléhací štít. ⁷Říční stavidla se protrhla! Palác se rozpadá! ⁸Je rozhodnuto! Město obnaženo, do vyhnanství je odvléčou. Jeho otrokyně jak holubice pláčou, bijí se do prsou. ⁹Ninive bývalo svěžím jezerem, teď ale všichni utíkají pryč. „Stůjte přece! Zastavte se!“ A nikdo se neotočí. ¹⁰Berte stříbro, berte zlato! Ta nepřeborná zásoba! Poklady v celých hromadách! ¹¹Zkáza! Zhouba! Záhuba! Odvaha je ta tam, třesou se kolena. Úzkost svírá všechna břicha, bledá je každá tvář! ¹²Kde je teď to doupě lví? Kde se jejich mladí krmili? Kde to obcházel lev se lvicí a mláďaty, aniž je kdo mohl vyplašit? ¹³Lev trhal hojnou kořist lvícatům a pro své lvíce rdousil. Pelech měl plný úlovků, v doupěti samou kořist. „Hle, já jsem proti tobě!“ praví Hospodin zástupů. „Tvé vozy spálím v oblacích kouře, tvá lvícata spolkně meč. Vezmu ti kořist z celé země, hlas tvých poslů už se neozve!“

3 Běda tomu městu vraždění! Je plné lží a loupeží a nepřestává plnit. ²Už sviští bič! Kola rachotí! Koně se dali v trysk! Vozy lomoží! ³Jízda útočí! Mečů blýskání! Kopí třpytí! Kolik jen padlých, mrtvol hromady! Všude bezpočtu mrtvých, až přes ně lidé padají! ⁴To vše proto, že tolik smilnila ta smilnice tak vábivá, mistryně kouzel, která kupčila s národy skrze smilstva svá a s pokoleními skrze svá kouzla. ⁵„Hle, já jsem proti tobě!“ praví Hospodin zástupů. „Vyhrnu ti sukni nad hlavu; ukážu národům tvou nahotu a královstvím tvou ostudu. ⁶Nakydám na tebe ohavnosti a veřejně tě potupím, vystavím tě na odiv! ⁷Kdo tě uvidí, uteče od tebe a řekne: ‘Zničeno je Ninive; copak ho někdo lituje?’ Kde bych ti tedy našel nějaké těšitele?“ ⁸Copak jsi lepší, než byly Théby mezi nilskými rameny, obklopené vodami? Řeka jim byla opevněním a vodu měly za hradby. ⁹Mocný Habeš, Egypt bez hranic, Put i Libye mezi jejich spojenci. ¹⁰I Thébané však byli vyhnaní, museli jít do zajetí. Jejich děti byly rozráženy na každém nároží. O jejich přední muže losovali, všichni jejich velmoži dostali řetězy. ¹¹Tak i ty budeš jako opilec, úplně bez sebe. I ty se budeš potácet a hledat skryš před nepřítelem. ¹²Všechny tvé pevnosti jsou jako fíkoví — stačí se do nich opřít, a zralé fíky padají do úst tomu, kdo je sní! ¹³Jen se podívej na své vojáky — jsou jako ženy! Brány tvé země jsou nepřítelům otevřeny, oheň pohltí tvé závory. ¹⁴Čerpej si vodu pro čas obležení, své pevnosti si opevni! Šlapej hlínu, mačkej jí, chop se formy na cihly! ¹⁵Stejně tě tam ale zhltnou plameny a meč tě vyhladí; zhltně tě jako kobylinky! Zkus se rozmnožit jako kobylinky, rozmnož se jako žravý hmyz! ¹⁶I kdyby tvých kupců bylo sebevíc, ještě víc než hvězd na nebi, jak kobylinky se vylíhnou a uletí. ¹⁷Tví dvořané jsou jak žravý hmyz, tví úředníci se hemží v rojích. V chladný den usedají na zídky, pak ale vyjde slunce a zas uletí a nikdo neví, kam se poděli. ¹⁸Asyrský králi, tví pastýři usnuli, tví hodnostáři ulehli! Po horách rozptýlen je tvůj lid a není, kdo by je shromáždil. ¹⁹Není léku na tvé zranění, tvá rána už se nezhojí. Všichni, kdo o tobě uslyší, zatleskají samou radostí. Vždyť koho se nedotklo tvé ustavičné zlo?

Abakuk

Úvod

1 Ortel, který ve vidění přijal prorok Abakuk. ²Jak dlouho mám, Hospodine, volat, a ty neslyšíš? Křičím k tobě: „Násilí!“ a ty nezachráníš? ³Proč mě necháváš vidět neštěstí? Proč bezpráví jen přihlížíš? Předemnou jen zkáza a násilí, rostou hádky a rozpory. ⁴Zákon se zdá být bezmocný a právo nelze prosadit. Spravedlivý obklíčen je ničemy, a tak se právo převrací. ⁵„Jen se rozhlédněte po národech, užasněte a dívejte se! Já konám dílo ve vašich dnech, o kterém neuvěříte, i kdyby vám to někdo vyprávěl. ⁶Hle — probouzím Babyloňany, národ krutý a prchlivý, který se rozejde širokou zemí, aby obsadil území, jež jim nepatří. ⁷Jsou strašliví a úděšní, právo a čest sami si určují. ⁸Jejich koně jsou rychlejší než leopard, divočejší než vlci zvečera. Jejich jízda uhání střemhlav, jejich jezdci se ženou zdaleka, letí jak orel, jako když kořist napadá. ⁹Každý přichází páchat násilí, kupředu míří každý z nich, zajatců jak písku sbírají. ¹⁰Králům se jen vysmívají, k smíchu jsou jim vladaři. Každé pevnosti se smějí, navrší násep a dobudou ji. ¹¹Pak ale jako vítr přeletí a budou pryč — kdo má svou sílu za boha, se provinil!“ ¹²Copak tu nejsi, Hospodine, od věků? Ty neumíráš, svatý Bože můj. Ty jsi jim, Hospodine, svěřil soud, poslal jsi je, Skálo má, zjednat nápravu. ¹³Ty máš však čisté oči, nemůžeš přihlížet trápení a dívat se na neštěstí. Proč tedy snášíš proradníky? Proč mlčíš, když darebák požívá spravedlivějšího, než je sám? ¹⁴Učinil jsi lidi jak ryby v moři, jak drobnou havěť bez vůdce? ¹⁵Nepřátelé ale všechny loví udicí, tahají čeremem, chytají do sítí. Proto se radují a jásají, ¹⁶proto své sítí obětují a svému čeremění pálí oběti. Vždyť si díky nim užívají do sytosti ty nejvydatnější pokrmy. ¹⁷To budou pořád vyprazdňovat svou síť a bez lítosti vraždit národy?

2 Budu držet svoji stráž, na baště budu stát a sledovat, abych poznal, jak ke mně promluví a jak odpoví na mé výčitky. ²A Hospodin mi odpověděl: „Zapiš to vidění zřetelně na tabulky, aby je čtenář mohl snadno číst. ³To vidění ukazuje k době určené, svědčí o konci a neklame. Vyčkávej na něj, bude-li otálet; přijde totiž jistě a neopozdí se. ⁴Hle — kdo je nadutý, nemá poctivou duši. Spravedlivý však bude žít díky své věrnosti. ⁵Zrádné je totiž bohatství; nadutec nemá chvíli klid. Otevírá chřtán jako záhrobní, jako smrt nemůže se nasytit, i kdyby uchvátil všechny národy a všechny lidi si přivlastnil.“ ⁶Copak o něm ti všichni nesloží posměšná přísloví a popěvky? Zanotují si: Běda tomu, kdo hromadí, co mu nepatří! Jak dlouho bude bohatnout tím, co zabavil? ⁷Znenadání povstanou tvoji dlužníci, ti, kdo se před tebou chvějí, se probudí a staneš se jejich kořistí! ⁸Protože jsi plenil mnohé národy, ti, kdo zůstanou, zas tebe vyplení — za to, že jsi vraždil lidi a znásilňoval zemi i město se všemi obyvateli. ⁹Běda tomu, kdo chtivě shání pro svůj dům mrzký zisk, aby si na výšině hnízdo postavil, unikl z dosahu všech neštěstí! ¹⁰Vlastnímu domu jsi hanbu připravil, když jsi kosil mnohé národy — vlastním životem za to zaplatíš. ¹¹Vždyť bude křičet i kamení ze zdi a trámy ze střechy se přidají. ¹²Běda tomu, kdo staví město na krvi, kdo zakládá obec příkořím! ¹³Copak Hospodin zástupů neurčil, že dřina národů přijde do ohně, že se namáhají zbytečně? ¹⁴Celou zemi totiž naplní poznání slávy Hospodinovy, tak jako vody naplňují moře. ¹⁵Běda tomu, kdo dává pít svému bližnímu, kdo jej opíjí z číše svého hněvu, aby se díval na jeho nahotu! ¹⁶Ne slávou, ale hanbou budeš opilý. Teď pij ty; ukaž, jak jsi neobřezaný! Blíží se k tobě kalich z pravice Hospodinovy; ne slávou, ale zvratky budeš pokrytý. ¹⁷Tvé násilí na Libanonu tě zavalí, tvé vybíjení zvířat tě bude děsit — za to, že jsi vraždil lidi a znásilňoval zemi i město se všemi obyvateli. ¹⁸Na co je modla, kterou někdo vytesal, odlitá socha, jež vyučuje klam? Ve vlastní dílo věří, kdo ji vytvořil, dělá si bůžky, kteří mluvit neumí. ¹⁹Běda tomu, kdo říká dřevu: „Vstávej!“ kdo prosí němý kámen: „Probud se!“ Může ta věc být jeho učitel? Hle, je to obloženo zlatem a stříbrem, ducha v tom ale nenajdeš. ²⁰Hospodin je ale ve svém svatém chrámě — ať před ním zmlkne celá zem!

3 Modlitba proroka Abakuka. Na nápěv písně nářků. ²Slyšel jsem, Hospodine, tvoji zvěst, před tvým dílem stojím s úžasem. Oživ je, Hospodine, znovu po letech, po všech těch letech je znovu zjev, na slitování se v té vřavě rozpomeň! ³Z Temanu přichází Bůh, Svatý přichází z hory Paranu. séla Jeho sláva halí nebesa, země je plná jeho chval. ⁴Jeho jas je jako svítání, z jeho ruky září paprsky — tam je zdroj jeho sil. ⁵Před jeho tváří jde Rána morová, v patách mu kráčí Nákaza! ⁶Zastavil se a měří zem; národy se chvějí pod jeho pohledem. Odvěká pohoří se drolí na kusy, věčná návrší se sklánějí — jemu patří stezky věčnosti! ⁷Kúšanské stany vidím v bolestech, plachty Midiánu třesou se. ⁸To se, Hospodine, zlobíš na řeky? To míří na řeky tvé zuření? To ses tak proti moři rozlítíl, že jsi na svých ořích vyrazil a na svých vozech vítězných? ⁹Třímáš svůj obnažený luk,

tvé oštěpy složily bojovou přísahu. séla Rozdělit jsi zemi řekami, ¹⁰hory tě zahlédly a už se svíjejí. Už se valí vodní přívaly, z hlubiny je slyšet hučení, do výšky se vlny vzdouvají. ¹¹Slunce i měsíc zůstaly ve svém obydlí, před září tvých šípů utekly, před blýskáním tvého kopí. ¹²Ve svém rozhořčení kráčíš zemí, ve svém hněvu šlapeš národy. ¹³Vyšel jsi zachránit svůj lid, svého pomazaného zachránit. Vůdce zlého domu jsi rozdrtil, obnažil jsi jej od hlavy až po paty. séla ¹⁴Prorazil jsi mu hlavu jeho oštěpy, když se nás jeho nájezdníci hnali rozprášit, když už se těšili, jak pohltní ubožáky ve skrýších. ¹⁵Se svými oři cváláš po moři, až se mocné vody vzdouvaly. ¹⁶Jak jsem to uslyšel, celý se chvěji, od toho zvuku se mi třesou rty. Jako by mi kostižer vlezl do kostí a nohy podé mnou poklesly. Budu však čekat na den soužení, jež stihne lid, který na nás útočí. ¹⁷I kdyby nerozkvetl fíkovník a hrozny na vinicích nebyly, i kdyby zklamala plodnost olivy a pole nedala co jíst, i kdyby zmizely ovce z ohrady a dobytek zmizel ze stájí, ¹⁸já se však v Hospodinu budu veselit, budu šťastný v Bohu, svém Zachránci. ¹⁹Mou silou je můj Pán, Hospodin, on dává mým nohám hbitost laní, vodí mě na mé výšiny. Pro předního zpěváka, na strunné nástroje.

Sofonjáš

Úvod

1 Slovo Hospodinovo, které dostal Sofoniáš, syn Kušiho, syna Gedaliášova, syna Amariášova, syna Ezechiášova, za vlády judského krále Jošiáše, syna Amonova. ² „Smetu z povrchu země dočista všechno, praví Hospodin. ³ Smetu lidi i dobytek, smetu nebeské ptáky i mořské ryby — všechna pohoršení spolu s ničemy! Vyhladím z povrchu země samo lidstvo, praví Hospodin. ⁴ Vztáhnu ruku i na Judu a na všechny obyvatele Jeruzaléma. Na tomto místě vyhladím zbytky uctívání Baala, každou připomínku na kněží, kteří obětovali modlám - ⁵ ty, kdo se na střeších klanějí nebeskému zástupu; ty, kdo se klanějí a přísahají Hospodinu, zároveň však i tomu jejich Molochu; ⁶ ty, kdo se od Hospodina odvracejí, kdo Hospodina nehledají a kdo se po něm neptají.“ ⁷ Zmlkňte před Panovníkem Hospodinem, neboť je blízko Hospodinův den! Hospodin obět připravil a pozvané už posvětil. ⁸ „V den té Hospodinovy oběti zúčtují s knížaty a princí i se všemi, kdo se oblékají rouchy z ciziny. ⁹ V ten den zúčtují s každým, kdo přeskakuje práh a kdo plní chrám svého Pána násilím a lstí. ¹⁰ V ten den, praví Hospodin, zazní od Rybné brány křik, od Nového města kvílení a hluchý třeskot od Výšin. ¹¹ Kvílejte vy, kdo bydlíte v Kotlině! Celý dav kramářů bude zahuben, vyhlazeni budou všichni, kdo počítají peníze! ¹² V ten čas prohledám Jeruzalém s lucernami a zúčtují s těmi, kdo si hoví jak víno v sedlině, s těmi, kdo si v duchu říkají: ‘Hospodin nic nespraví ani nezkazí.’ ¹³ Jejich bohatství se stane kořistí, jejich domy budou zbořeny. Stavějí si domy, už je však nezabydlí, sázejí vinohrady, neokusí však víno z nich.“ ¹⁴ Blízko je ten veliký Hospodinův den, blízko je a rychle blíží se! Slyš! To je Hospodinův den, hrdina zoufale volá do boje! ¹⁵ Ten den bude den zuření, den úzkosti a sevření, den zkázy a pohromy, den chmury a temnoty, den mračna a setmění, ¹⁶ den troubení na roh beraní proti městům s hradbami a s vysokými baštami. ¹⁷ „Tehdy sevru lidi úzkostí, aby jak slepci tápali, protože proti Hospodinu hřešili. Krev se z nich vyřine jako hlína a vnitřnosti jak lejna!“ ¹⁸ Jejich stříbro a zlato je nezachrání v den Hospodinova zuření, až plamen jeho horlení pohltí celou zemi. Ano, skončuje, a to rychle, se všemi obyvateli země!

2 Sesbírejte se, jen se seberte, vy nestydatý národe, ² dříve než přijde rozsudek a dnešek jak plevy odvané; dříve než na vás dopadne žár Hospodinova hněvu; dříve než na vás dopadne den Hospodinova hněvu! ³ Hleďte Hospodina, všichni pokorní země, kteří se jeho právem řídíte. Spravedlnost hleďte, hleďte pokoru — snad se skryjete v den Hospodinova hněvu. ⁴ Gaza opuštěna bude, Aškelon zpustne, Ašdod bude vyhnán v poledne, Ekron vykořeněn. ⁵ Běda, obyvatelé Přímoří, národe Kréťanů; slovo Hospodinovo na vás míří, Kanaáne, země Filištinů: „Do posledního vás zahladím!“ ⁶ Přímoří se stane pastvinou s chýšemi pastýřů a ovčí ohradou. ⁷ Případne pozůstalým z Judova domu, kteří tam najdou pastvu. Večer pak ulehnu v domech Aškelonu — Hospodin změní jejich osud! ⁸ „Slyšel jsem Moábovy nadávky i urážky synů Amonových, kterými častují můj lid a roztahují se na jeho území. ⁹ Proto, jakože jsem živ, praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, Moáb dopadne jako Sodoma, Amonovi synové jako Gomora: hájemství kopřiv a solných jam, věčná pustina! Pozůstatek mého lidu je vyrabuje, zbytek mého národa se zmocní jejich země.“ ¹⁰ To vše kvůli jejich pyšce, kvůli urážkám a povyšování se nad lid Hospodina zástupů. ¹¹ Hospodin pro ně bude strašlivý, až vysílí všechny bohy na zemi; pak se mu pokloní i vzdálené národy, každý ze svého území. ¹² „I vás, Habešané, probodne můj meč!“ ¹³ Napřáhne ruku i na sever: zničí Asýrii, zpusťší Ninive, že bude podobné poušti vyprahlé. ¹⁴ Stáda pak budou léhat v něm, všemožná zvěř v celých zástupech. Pelikán a výr budou hnízdit na sloupech, z oken se ozve jejich zpěv. Na prahu jen hromady sutin, cedrové trámy strženy. ¹⁵ To je to město hýření — hovělo si v bezpečí a namlouvalo si: „Já, jen já, a nikdo víc!“ Jak je zpustošeno, jen zvěř tu peleší! Každý kolemjdoucí nad ním zasyčí a pěstí zahrozí.

3 Běda tomu zatvrzelému městu plnému špíny a útisku! ² Nikoho neposlouchá, nedá se poučit; nedoufá v Hospodina, ke svému Bohu se nechce přiblížit. ³ Jeho velmoži jsou řvoucí lvi, jeho soudci jak vlci večerní, po kterých ráno zbývají jen ohryzané kosti. ⁴ Jeho proroci jsou dobrodruzi, lidé prosáklí zradou. Jeho kněží znesvěcují svatyni, když znásilňují Zákon. ⁵ Hospodin je v tom městě spravedlivý, nekoná žádné zlo. Ráno co ráno, denně bez ustání vynáší na světlo svůj soud; zlosyn však neví, co je stud! ⁶ „Vyhladil jsem národy, že jejich bašty zpustly. Jejich ulice jsem zničil, že tudy nikdo nechodí. Z jejich měst zůstaly rozvaliny, z jejich obyvatel nezbyl jediný. ⁷ Myslel jsem si: ‘Teď mě snad budeš ctít, teď se snad necháš poučit!’ Jejich domov by pak nebyl zničen, nedopadl by na ně žádný trest. Oni však o to horlivěji páchají hanebnost při všem, co

dělají. ⁸ Proto mě čekejte, praví Hospodin, v den, kdy povstanu, abych svědčil! Toto je můj soud: Posbírám národy, shromáždím království a vylíji na ně svou prchlivost, všechnu svou rozpálenou zlost. Ano! Žár mé žárlivosti pohltí celou zemi!“ ⁹ „Tehdy dám národům čisté rty, aby všichni vzývali jméno Hospodin a společně mu sloužili. ¹⁰ Ti, kdo mě uctívají za habešskými řekami, můj rozptýlený lid, ti mi přinesou mé oběti. ¹¹ V ten den už se nebudete muset stydět za všechny své vzpoury proti mně. Tehdy z vašeho středu odstraním ty vaše pyšné chvastouny. Už nikdy nebudete namyšlení na hoře mé svatosti. ¹² Ponechám ve vašem středu pokorný a ponížený lid — ty, kteří v Hospodinově jménu nacházejí své bezpečí. ¹³ Pozůstatek Izraele už nebude jednat zle, nebudou mluvit lež, lstivý jazyk se u nich nenajde. Budou se pást a odpočívat v bezpečí a nikdo už je nezděsí.“ ¹⁴ Jásej, Dcero sionská! Prozpěvuj, Izraeli! Raduj a vesel se celým srdcem, Dcero jeruzalémská! ¹⁵ Hospodin zrušil tvůj rozsudek a nepřítelé odvrátil. Hospodin, Král Izraele, je vprostřed tebe — neboj se už žádné pohromy! ¹⁶ V ten den řeknou Jeruzalému: „Neboj se, Sione, nesvěšuj ruce! ¹⁷ Hospodin, tvůj Bůh, je vprostřed tebe — hrdina, jenž tě zachrání. Šťastně se bude z tebe veselit, až tě svou láskou obnoví; zajásá nad tebou samou radostí ¹⁸ jako v den slavnosti.“ „Odstraním z tebe neštěstí, abys už nenesl břímě potupy. ¹⁹ Hle — v ten čas skoncuji se všemi, kdo tě trápili! Zachráním ale kulhavou a zahnanou zpět přivedu. Způsobím jim čest a slávu v každé zemi, kde nesli pohanu. ²⁰ V ten čas vás znovu přivedu, v ten čas vás shromáždím. Ano, dám vám čest a slávu mezi všemi národy na zemi, až změním váš osud před vašimi zraky, praví Hospodin.“

3:9 Čisté rty. Dosl. „jazyk čistý“ (hebr. *sapah berurah* שָׂפָה בְּרוּרָה), rozumí se hebrejščina. Bibli napsali Židé. Jediný nežidovský autor

v Bibli je Lukáš, služebník Žida – apoštola Pavla.

Ageus

Úvod

1 Ve druhém roce vlády krále Dareia, prvního dne šestého měsíce, přišlo skrze proroka Agea slovo Hospodinovo k judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, a k veleknězi Jošuovi, synu Jocadakovu: ² „Tak praví Hospodin zástupů — Tento lid říká: ‘Ještě nepřišel ten čas; není čas budovat Hospodinův chrám.’“ ³ Proto skrze proroka Agea přišlo slovo Hospodinovo: ⁴ „Podle vás je tedy čas, abyste si žili ve svých vyzdobených domech, zatímco tento chrám je v troskách? ⁵ Nuže tak praví Hospodin zástupů: Všimněte si, jak se vám vede. ⁶ Sežete mnoho, a sklízíte málo. Jíte, a nenajíte se. Pijete, a máte žízeň. Oblékáte se, a vůbec to nehřeje. Kdo něco vydělá, nosí to v měšci dřevém. ⁷ Tak praví Hospodin zástupů: Všimněte si, jak se vám vede! ⁸ Vypravte se do hor, přivezte dřevo a stavte chrám. Já pak v něm najdu zalíbení, a tak se oslavím, praví Hospodin. ⁹ Očekáváte mnoho, a je z toho málo. Co přivezete domů, to rozfoukám. A proč? praví Hospodin zástupů. Protože můj chrám je v troskách a vy se staráte každý jen o svůj dům. ¹⁰ Proto nad vámi nebe zadrželo rosu a země zadržela svou úrodu. ¹¹ Přivolať jsem sucho na tuto zemi i na hory, na obilí, víno, olej i na vše ostatní, co roste ze země, a také na lidi, na dobytek a na všechno, na čem pracujete.“ ¹² Zerubábel, syn Šealtielův, velekněz Jošua, syn Jocadakův, i všechen zbývající lid tehdy poslechli hlas Hospodina, svého Boha, totiž slova proroka Agea, neboť ho poslal Hospodin, jejich Bůh. A lid byl naplněn bázní před Hospodinem. ¹³ Ageus, Hospodinův posel, pak lidu vyřídil Hospodinovo poselství: „Já jsem s vámi, praví Hospodin.“ ¹⁴ Hospodin tenkrát roznítil ducha judského místodržitele Zerubábel, syna Šealtielova, ducha velekněze Jošuy, syna Jocadakova, i ducha všeho zbývajícího lidu. Přišli a dali se do práce na chrámu Hospodina zástupů, svého Boha. ¹⁵ Bylo to čtyřiařicátého dne šestého měsíce. Ve druhém roce vlády krále Dareia,

2 jednadvacátého dne sedmého měsíce, přišlo skrze proroka Agea slovo Hospodinovo: ² „Promluv k judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, k veleknězi Jošuovi, synu Jocadakovu, i ke zbývajcímu lidu: ³ Zbývá mezi vámi ještě někdo, kdo viděl tento chrám v jeho dřívější slávě? A jak ho vidíte teď? Nepřipadá vám jako nic? ⁴ Nuže vzhop se, Zerubábeli! praví Hospodin. Vzhop se, veleknězi Jošuo, synu Jocadakův! Vzhop se, všechen lide této země, praví Hospodin, a dejte se do práce. Vždyť já jsem s vámi, praví Hospodin zástupů. ⁵ To je slovo, které jsem vám dal, když jste vycházeli z Egypta. Můj Duch zůstává vprostřed vás. Nebojte se! ⁶ Tak praví Hospodin zástupů: Ještě jednou, a to brzy, otřesu nebem i zemí, mořem i souší. ⁷ Otřesu všemi národy, takže přijdou se svými poklady, a já tento chrám naplním slávou, praví Hospodin zástupů. ⁸ Mé je stříbro a mé je zlato, praví Hospodin zástupů. ⁹ Sláva tohoto nového chrámu bude větší než toho prvního, praví Hospodin zástupů. Na tomto místě daruji pokoj, praví Hospodin zástupů.“ ¹⁰ Čtyřiařicátého dne devátého měsíce ve druhém roce Dareiovy vlády dostal prorok Ageus slovo Hospodinovo: ¹¹ „Tak praví Hospodin zástupů — Zeptej se kněží na zákon: ¹² Kdyby někdo nesl v cípu svého pláště posvěcené maso a tím cípem by se dotkl chleba, kaše, vína, oleje nebo jakéhokoli jídla, posvěti se to?“ „Ne,“ odpověděli kněží. ¹³ „A kdyby se čehokoli takového dotkl někdo poskvrněný mrtvolou,“ pokračoval Ageus, „poskvrní se to?“ „Ano, poskvrní,“ odpověděli kněží. ¹⁴ Na to Ageus řekl: „Stejně je to v mých očích s tímto lidem a s tímto národem, praví Hospodin. Stejně je to se vším, co dělají a co tu obětují — je to nečisté! ¹⁵ Všimněte si ale, jak bude ode dneška dál. Jak bylo předtím, než se v Hospodinově chrámu začal pokládat kámen na kámen? ¹⁶ Kdo tehdy přišel k hromadě zrní pro dvacet měr, našel tam jen deset. Kdo přišel k vinné kádi pro padesát měr, našel tam jen dvacet. ¹⁷ Všechno, na čem jste pracovali, jsem bil plísni, snětí a kroupami, a přesto jste na mě nedbali, praví Hospodin. ¹⁸ Všimněte si, jak bude ode dneška dál, jak bude od čtyřiařicátého dne devátého měsíce — ode dne, kdy byl znovu založen Hospodinův chrám. Všimněte si: ¹⁹ Je už v obilnici zrní? Réva, fíkovník, granátovník ani oliva ještě nerodí? Ode dneška vám požeňm.“ ²⁰ Čtyřiařicátého dne téhož měsíce dostal Ageus podruhé slovo Hospodinovo: ²¹ „Řekni judskému místodržiteli Zerubábelovi: Otřesu nebem i zemí. ²² Převrhnu královské trůny a sílu pohanských říší zničím. Převrhnu vozy i s vozataji, takže padnou koně a jejich jezdcí se navzájem pobijí. ²³ V ten den, praví Hospodin zástupů, tě vezmu, můj služebník Zerubábeli, synu Šealtielův, praví Hospodin, a učiním tě svým pečatním prstenem, protože tebe jsem si vyvolil, praví Hospodin zástupů.“

Zachariáš

Úvod

1 V osmém měsíci druhého roku Dareiovy vlády dostal prorok Zachariáš, syn Berechiáše, syna Idova, slovo Hospodinovo: ² „Hospodin se na vaše otce hrozně rozhněval. ³ Proto řekni lidu: Tak praví Hospodin zástupů — Vraťte se ke mně, praví Hospodin zástupů, a já se vrátím k vám, praví Hospodin zástupů. ⁴ Nebuďte jako vaši otcové, ke kterým volali dávní proroci: ‘Tak praví Hospodin zástupů: Odvráťte se od svých zlých cest, od svého zlého jednání!’ Vy jste ale neposlouchali, vůbec jste si jich nevšimli, praví Hospodin. ⁵ Kde jsou teď vaši otcové? A ti proroci — žijí snad navěky? ⁶ Ale má slova a mé výnosy, které jsem svěřil svým služebníkům prorokům, ty přece vaše otce dostihly! Tehdy se obrátili a uznali: ‘Hospodin zástupů se rozhodl s námi naložit, jak si zasloužíme za své cesty a za své jednání.’“ ⁷ Čtyřicátého dne jedenáctého měsíce, totiž měsíce šebat, ve druhém roce Dareiovy vlády dostal prorok Zachariáš, syn Berechiáše, syna Idova, slovo Hospodinovo. ⁸ V noci jsem měl vidění — hle, jakýsi jezdec na rudém koni! Stál mezi myrtami v hluboké roklí a za ním koně rudí, zlataví a bílí. ⁹ „Co to znamená, pane?“ zeptal jsem se. „Ukážu ti, co to znamená,“ odpověděl mi anděl, který se mnou mluvil. ¹⁰ „To jsou ti, které poslal Hospodin, aby procházeli zemí,“ řekl onen muž stojící v myrtoví. ¹¹ Ti pak Hospodinovu andělu stojícímu v myrtoví hlásili: „Prošli jsme zemí a hle — celá zem žije v klidu a pokoji.“ ¹² Nato Hospodinův anděl zvolal: „Hospodine zástupů, kdy už se konečně slítuješ nad Jeruzálem a judskými městy? Vždyť už se na ně hněváš sedmdesát let!“ ¹³ A Hospodin andělu mluvícímu se mnou odpověděl laskavými slovy plnými útěchy. ¹⁴ Anděl mluvící se mnou mi tedy řekl: „Volej — Tak praví Hospodin zástupů: Horlím pro Jeruzalém a Sion velikou horlivostí ¹⁵ a hrozně se hněvám na ty sebejisté národy. Když jsem se jen trochu rozzlobil, oni to neštěstí ještě zhoršili. ¹⁶ A proto tak praví Hospodin: Vrať se k Jeruzalému s milosrdenstvím. Můj chrám v něm bude znovu vystaven, praví Hospodin zástupů, a měřicí šňůra změří Jeruzalém. ¹⁷ Volej dál — Tak praví Hospodin zástupů: Má města budou znovu přetékat vším dobrým. Hospodin znovu potěší Sion a znovu vyvolí Jeruzalém.“

2 Zvedl jsem oči a hle — uviděl jsem čtyři rohy. ² „Co to znamená?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou. „To jsou rohy, které rozprášily Judu, Izrael a Jeruzalém,“ odpověděl mi. ³ Pak mi Hospodin ukázal čtyři kováře. ⁴ „Co jdou dělat?“ ptal jsem se. Odpověděl mi: „Tyto rohy rozprášily Judu tak, že nikdo ani nemohl zvednout hlavu. Tihle však přišli, aby jimi otřáslí a srazili rohy národům, které pozvedly roh proti judské zemi a chtěly ji rozprášit.“ ⁵ Zvedl jsem oči a hle — muž s měřicí šňůrou v ruce. ⁶ „Kam jdeš?“ zeptal jsem se. „Změřit Jeruzalém,“ odpověděl mi. „Zjistit, jak je široký a dlouhý.“ ⁷ Anděl mluvící se mnou pak odešel, ale naproti mu vyšel jiný anděl ⁸ se slovy: „Běž a pověz tomu mladíkovi: ‘V Jeruzalémě bude žít tolik lidí a dobytka, že se stane městem bez hradeb. ⁹ Já sám, praví Hospodin, budu ohnivou hradbou kolem něj a slávou vprostřed něj.’“ ¹⁰ „Pojďte, poďte! Utečte ze severní země, praví Hospodin, neboť vás rozšířím do čtyř světových stran, praví Hospodin. ¹¹ Pojď, Sione! Zachraň se, kdo ses zabydlel u Dcery babylonské!“ ¹² Neboť tak praví Hospodin zástupů, který mě pro svou slávu poslal k národům, které vás plenily: „Kdo se vás dotýká, dotýká se zornice mého oka. ¹³ Hle, mávnu po nich rukou a stanou se kořistí svých otroků.“ Tehdy poznáte, že mě poslal Hospodin zástupů. „Já se a vesel se, Dcero sionská! Hle — už přicházím, abych bydlel mezi vámi, praví Hospodin. V onen den se mnohé národy připojí k Hospodinu a budou mým lidem a já budu bydlet mezi vámi.“ Tehdy poznáš, že mě k tobě poslal Hospodin zástupů. Hospodin se ujme Judy jako svého dědictví ve svaté zemi a znovu vyvolí Jeruzalém. Zmlknete před Hospodinem, všichni lidé — vždyť už se probouzí, už vychází ze svého svatého příbytku!

3 Potom mi ukázal velekněze Jošuu, jak stojí před Hospodinovým andělem; po pravici mu stál satan, aby ho obviňoval. ² Hospodin však satanovi řekl: „Ztrestej tě Hospodin, satane! Ztrestej tě Hospodin, který vyvolil Jeruzalém! Copak to není oharek vyrvaný z ohně?“ ³ Jošua přítom stál před andělem oblečen do špinavých šatů. ⁴ Vtom znovu zazněl hlas a promluvil k těm, kdo stáli před ním: „Svlékněte mu ty špinavé šaty!“ Pak řekl Jošuuvi: „Hle, snímám z tebe tvůj hřích a oblékám ti slavnostní roucho.“ ⁵ Řekl jsem: „Vsadte mu na hlavu čistý turban!“ Vsadili mu tedy na hlavu čistý turban a oblékli mu roucha. Hospodinův anděl stál u toho. ⁶ Potom Hospodinův anděl začal Jošuu nabádat: ⁷ „Tak praví Hospodin zástupů: Budeš-li chodit po mých cestách a zachovávat, co jsem ti svěřil, staneš se správcem mého domu a strážcem mých nádvoří a daruji ti přístup mezi ty, kteří tu stojí. ⁸ Slyš tedy, veleknězi Jošuo, ty i tví druhové, kteří sedí před tebou:

Tito muži jsou znamením, že už přivádím svého služebníka, Výhonek. ⁹Hle — kámen, který kladu před Jošuu, a na tom jednom kameni je sedm očí. Já sám na něj vyryji nápis, praví Hospodin, a hřích této země odstraním v jediném dni. ¹⁰Toho dne, praví Hospodin zástupů, budete zvat své druhy k posezení ve stínu révy a fíkoví.“

4 Potom mě ten anděl mluvící se mnou znovu probudil, jako se probouzí ten, kdo spí. ²„Co vidíš?“ zeptal se mě. „Vidím svícen,“ odpověděl jsem, „celý ze zlata. Na vrcholu má mísu se sedmi kahaný a k těm sedmi kahanům na vrcholu svícnu vede po sedmi hubicích. ³A u něj stojí dvě olivy, jedna vpravo od mísy a druhá vlevo.“ ⁴Tehdy jsem se zeptal anděla mluvícího se mnou: „Co to znamená, pane?“ ⁵„Ty nevíš, co to znamená?“ řekl mi anděl mluvící se mnou. „Ne, pane,“ odpověděl jsem. ⁶Řekl mi: „Toto je slovo Hospodinovo k Zerubábelovi: Ne silou ani mocí, ale mým Duchem! praví Hospodin zástupů. ⁷Co jsi, ty veliká horo? Před Zerubábelem jsi rovinou! Osadí totiž vrcholový kámen za hlučného křiku: ‘Milost, milost jemu!’“ ⁸Dostal jsem slovo Hospodinovo: ⁹„Zerubábelovy ruce tento chrám založily a jeho ruce ho dokončí. Tehdy poznáš, že mě k vám poslal Hospodin zástupů. ¹⁰Kdo by pohrdal dnem malých začátků? Takoví se zaraďují, až uvidí ten znamenitý kámen v ruce Zerubábelově.“ „Těch sedm, to jsou oči Hospodinovy, procházející všechnu zemi.“ ¹¹Zeptal jsem se ho: „A co znamenají ty dvě olivy vpravo a vlevo od svícnu?“ ¹²Zeptal jsem se znovu: „Co znamenají ty dvě olivové ratolesti, ze kterých dvěma zlatými trubicemi proudí zlatý olej?“ ¹³„Ty nevíš, co to znamená?“ řekl mi. „Ne, pane,“ odpověděl jsem. ¹⁴Tehdy mi řekl: „To jsou ti dva pomazaní olejem, kteří slouží Pánu vši země.“

5 Znovu jsem zvedl oči a hle — jakýsi letící svitek! ²„Co vidíš?“ zeptal se mě anděl. „Vidím letící svitek, 20 loktů dlouhý a 10 loktů široký.“ ³„To je kletba vypuštěná na celou zem,“ řekl mi. „Z jedné strany je napsáno: ‘Každý zloděj bude vyhlazen’ a z druhé strany: ‘Každý křivopřísežník bude vyhlazen.’“ ⁴Tu kletbu vypustím, praví Hospodin zástupů, a přijde na dům zloděje i na dům toho, kdo křivě přísahá mým jménem, a v tom domě zůstane, dokud nebude zničen — jak dřevo, tak i kámen! ⁵Potom anděl mluvící se mnou přistoupil a řekl mi: „Pozvedni oči a podívej se, co se to objevuje.“ ⁶„Co to je?“ zeptal jsem se. „Koš na měření,“ odpověděl. „Takhle to vypadá s celou zemí.“ ⁷Vtom se zvedlo olověné víko a hle — v tom koši seděla jakási žena! ⁸„To je Ničemnost,“ řekl anděl. Zatlačil ji zpět do koše a jeho otvor zaklopil olověným víkem. ⁹Potom jsem zvedl oči a hle — uviděl jsem, jak se objevují dvě ženy s větrem v křídlech! (Měly totiž křídla jako čápi.) Vzaly ten koš a zvedly ho mezi nebe a zemi. ¹⁰„Kam ten koš nesou?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou. ¹¹„Do babylonské země,“ odpověděl. „Vystavějí mu tam dům, a až bude hotov, položí ho v něm na podstavec.“

6 Znovu jsem zvedl oči a hle — mezi dvěma horami se objevily čtyři vozy; a ty hory byly z bronzu. ²První vůz táhli ryzáci, druhý vraníci, ³třetí bělouši a čtvrtý grošáci — samí statní hřebci. ⁴„Co to znamená, pane?“ zeptal jsem se anděla mluvícího se mnou. ⁵„To vyrazí čtyři nebeští duchové, kteří stáli před Pánem vši země,“ odpověděl mi anděl. ⁶„Ten s vraníky vyrazí do země na severu; za nimi vyrazí bělouši, grošáci pak do země na jihu.“ ⁷Když ti statní hřebci vyrazili, byli dychtiví projít celou zem. Řekl jim: „Projděte celou zem!“ A tak prochodili zem. ⁸Potom na mě zavolal: „Podívej se! Ti, kteří vyrazili na sever, utišili mého ducha, pokud jde o severní zem.“ ⁹Dostal jsem slovo Hospodinovo: ¹⁰„Vyber dary od vyhnanců Cheldaje, Tobiáše a Jedajáše, kteří se vrátili z Babylonu. Téhož dne jdi také do domu Jošiáše, syna Cefaniášova. ¹¹Vyber od nich stříbro a zlato, vyrob korunu a vlož ji na hlavu velekněze Jošuy, syna Jocadakova, ¹²se slovy: ‘Tak praví Hospodin zástupů — Muž jménem Výhonek vyraší zespoda a vystaví Hospodinův chrám. ¹³To on vystaví Hospodinův chrám a oblékne se v majestát. Usedne na svém trůnu jako vládce a bude na svém trůnu knězem — a to obojí bude ve shodě.’“ ¹⁴Koruna pak zůstane na památku v Hospodinově chrámě, kde bude svěřena Cheldajovi, Tobiášovi, Jedajášovi a Chenovi, synu Cefaniášovu. ¹⁵Dokonce i z daleka budou lidé přicházet a stavět Hospodinův chrám a tehdy poznáte, že mě k vám poslal Hospodin zástupů. To se stane, ale jen pokud budete opravdu poslouchat Hospodina, svého Boha.“

7 Čtvrtého dne devátého měsíce (totiž měsíce kislej) ve čtvrtém roce vlády krále Dareia dostal Zachariáš slovo Hospodinovo. ²Z Bét-elu totiž poslali Sar-ecera a Regem-melecha s jeho muži, aby prosili Hospodina o přízeň ³a zeptali se kněží v chrámě Hospodina zástupů a rovněž proroků: „Máme v pátém měsíci truchlit a postít se, jak to děláme už tolik let?“ ⁴Tehdy jsem dostal slovo Hospodina zástupů: ⁵„Řekni všemu lidu této země i kněžím: Už sedmdesát let se vždy v pátém a sedmém měsíci postíte a naříkáte — ale copak to děláte pro mě? ⁶A když jíte a pijete, copak to neděláte jen sami pro sebe? ⁷Nevolal snad Hospodin právě takovými slovy skrze dávné proroky, když se ještě v Jeruzalémě žilo v klidu a pokoji a stejně tak ve

městech v jeho okolí, v Negevu i v podhůří?“⁸ Zachariáš dostal slovo Hospodinovo:⁹ „Takto promlouval Hospodin zástupů: ‘Prosazujte opravdové právo a jedni druhým projevujte soucit a laskavost.¹⁰ Neutlačujte vdovy a sirotky, přistěhovalce ani chudáky a nevymýšlejte, jak jedni druhým ublížit.’¹¹ Oni to ale odmítli vnímat; vzpurně se otočili zády a zacpali si uši, aby neslyšeli.¹² V srdci se zatvrdili na křemen, aby neslyšeli Zákon ani slova, která Hospodin zástupů posílal svým Duchem skrze dávné proroky. Tak přišel veliký hněv od Hospodina zástupů.¹³ Když jsem volal, neposlouchali; a tak když volali oni, dělal jsem, že neslyším, praví Hospodin zástupů.¹⁴ Rozprášil jsem je vichřicí mezi všechny národy, které ani neznali. Země pak bez nich zpusťla tak, že tudy nešlo ani cestovat. Kvůli nim se z té krásné země stala pustina!“

8 Dostal jsem slovo Hospodina zástupů:² „Tak praví Hospodin zástupů: Horlím pro Sion velikou horlivostí; horlivostí pro něj jen hořím!³ Tak praví Hospodin: Vrátím se na Sion a budu bydlet uprostřed Jeruzaléma. Jeruzalém bude nazýván Městem pravdy a hora Hospodina zástupů Horou svatosti.⁴ Tak praví Hospodin zástupů: V ulicích Jeruzaléma budou znovu sedávat starci a stařenky, každý s holí v ruce, jak budou staří.⁵ Ulice toho města budou plné chlapců a děvčat, kteří si tam budou hrát.⁶ Tak praví Hospodin zástupů: Zdá-li se to pozůstatku tohoto lidu v těchto dnech nemožné, musí to být nemožné i pro mě? praví Hospodin zástupů.⁷ Tak praví Hospodin zástupů: Hle, zachráním svůj lid ze země na východě i ze země, kde zapadá slunce.⁸ Přivedu je zpět a budou bydlet v Jeruzalémě; budou mým lidem a já budu jejich Bohem věrně a spravedlivě.⁹ Tak praví Hospodin zástupů: Vzchopte se, ať je chrám dostavěn — vy, kdo v těchto dnech slyšíte tato slova z úst proroků, a to už ode dne, kdy byly položeny základy domu Hospodina zástupů.¹⁰ Ano, lidé i zvířata dosud pracovali bez odměny a kvůli nepřátelům nemohl nikdo v klidu přicházet ani odcházet, neboť jsem posílal všechny proti všem.¹¹ Teď už ale nebudu s pozůstatkem tohoto lidu nakládat tak jako dříve, praví Hospodin zástupů.¹² Setbě se bude dařit, réva vydá své ovoce, země vydá úrodu a nebe vydá rosu. To všechno dám pozůstatku tohoto lidu za dědictví.¹³ Jako jste byli mezi národy kletbou, dome judský a dome izraelský, tak také budete požehnáním, až vás zachráním. Nebojte se a vzchopte se!¹⁴ Tak praví Hospodin zástupů: Jako jsem se rozhodl naložit s vámi zle, když mě vaši otcové rozhněvali, a neslitoval jsem se, praví Hospodin zástupů,¹⁵ právě tak jsem v těchto dnech rozhodnut zahrnout Jeruzalém a dům Judy dobrem. Nebojte se.¹⁶ Toto dělejte: Mluvte mezi sebou pravdu a ve svých branách vynásejte soud pravdy a pokoje.¹⁷ Nikdo nevymýšlejte, jak ublížit svým bližním, a nelibujte si v křivé přísaze. To všechno totiž nenávidím, praví Hospodin.“¹⁸ Dostal jsem slovo Hospodina zástupů:¹⁹ „Tak praví Hospodin zástupů: Půst ve čtvrtém, pátém, sedmém i desátém měsíci se pro dům Judy stanou šťastnými slavnostmi radosti a veselí. Jen ale milujte pravdu a pokoj!²⁰ Tak praví Hospodin zástupů: Ještě sem budou přicházet národy a obyvatelé mnoha měst.²¹ Z jednoho města půjdou k druhému se slovy: ‘Pojďme prosit Hospodina o přízeň, pojďme hledat Hospodina zástupů! I já půjdu!’²² Tak budou přicházet veliké kmeny a mocné národy, aby v Jeruzalémě hledaly Hospodina zástupů a prosily Hospodina o přízeň.²³ Tak praví Hospodin zástupů: V těch dnech se deset mužů mluvících jazyky všelijakých národů chytí cípu roucha jednoho Žida se slovy: ‘Půjdeme s vámi. Slyšeli jsme, že s vámi je Bůh!’“

9 Ortel: Slovo Hospodinovo jde proti zemi Chadraku a spočine až v Damašku. (Vždyť k Hospodinu hledí všichni lidé i všechny kmeny Izraele!)² Přejde i k Chamátu při jeho hranicích i k Týru a Sidonu, ač jsou tak prohnani:³ Týr už se opevnil jako monastýr, stříbra nakupil jak prachu hromady a zlata jak bláta v ulicích.⁴ Hle! Panovník ho však vyžene, jeho hradby strhne do moře a město zmizí v plamenech!⁵ Spatří to Aškelon, zděsí se, Gaza se strachy roztřeše a Ekron zklame jeho naděje. Gaza pak přijde o krále, Aškelon bude vyliďněn,⁶ v Ašdodu budou bydlet bastardi a s pýchou Filištinů skoncuji:⁷ Vyrvu jim krvavé sousto z úst, ohavný pokrm ze zubů! Kdo z nich zůstanou, připadnou našemu Bohu a stanou se jedním z judských rodů; Ekron pak čeká osud Jebusejců.⁸ Utábořím se při mém domě jako stráž proti těm, kdo by jej chtěli napadat. Po mém lidu už nebude šlapat tyran — teď už z nich nespustím svůj zrak!⁹ Jásej vesele, Dcero sionská, dej se do zpěvu, Dcero jeruzalémská! Hle, tvůj král k tobě přichází, spravedlivý a vítězný; pokorný, sedící na oslu, na oslíku, osličím hříbátku.¹⁰ Odstraní vozy z Efraima i koně z Jeruzaléma, válečné luky odstraní, národům řekne: Mír! Od moře k moři bude panovat, od řeky Eufrat po světa kraj.¹¹ Pro krev mé smlouvy s tebou propustím tvé vězně z jámy bez vody.¹² Zpátky do bezpečí! Věžňové, máte naději! Dnes oznamuji: Všechno ti dvakrát nahradím!¹³ Já napnu Judu jako luk, Efraima vložím na tětivu a tvými syny, Sione, se proti Řekům oženu — budeš mi

9:9 Král ... na oslíku. Když král vjíždí do města jako jeho dobyvatel, popřípadě když se vrací z jiného vítězného válečného tažení, jede na koni, protože kůň je válečné zvíře, „bojový transportér“, v jistém smyslu zbraň. Ale osel k něčemu podobnému absolutně není vhodný, ten je pro svou mírumilovnost považován za nositele pokoje. Proto král

vjíždí do města na oslu místo koně, když město nepotřebuje dobývat, protože už mu dávno patří. Tento obraz je naplněn v Kristu, synu Davidovu, Králi Izraele, který vjíždí do svého hlavního města na oslu (Lk 19:35–37) přinést mu mír; v tomto případě smíření s Bohem vlastní smrtí.

mečem hrdinů! ¹⁴ Hospodin se zjeví nad nimi a jako blesk vyrazí jeho šíp. Panovník Hospodin zatroubí na polnici a vyrazí v jižní vichřici. ¹⁵ Hospodin zástupů jim bude záštitou, takže kamení z praku podupou. Budou jíst a pít a hlučet jak po víně, budou plní jak miska ke skrápění rohů oltáře. ¹⁶ Hospodin, jejich Bůh, zachrání v onen den svůj lid jak stádo ovcí. Jak drahokamy v čelence pak zazáří v jeho zemi. ¹⁷ Jaká krása! Jaká nádhera! Mládenci jako klasy plní sil, panny jak víno kypící!

10 Žádejte od Hospodina déšť, když má na jaře pršet. Hospodin působí hojnou průtrž mračen, každému na poli zeleň dopřeje. ² Bůžkové mluví bludy a věštcí vidí lži; vykládají své marné sny a potěšují přeludy. Proto lid bloudí jako ovce, zubožení, bez pastýře. ³ Proti těm pastýřům hněvem hořím, s těmi vůdci teď zúctuji! Ano, Hospodin zástupů své stádo navštíví a z domu Judy učiní slavného koně do války. ⁴ Z něj vzejde kámen úhelný, z něj stanový kolík, z něj bude luk do bitvy, z něj všichni vladaři. ⁵ Budou z nich mocní bojovníci, rozdupou nepřátele jak bláto v ulicích. Budou se bít, neboť Hospodin bude s nimi a zahanbí jezdce na koních. ⁶ Dům Judy učiním mocným a dům Josefův zachráním. Přivedu je zpět, vždyť je lituji, a budou, jako bych je nebyl zapudil. Jsem přece jejich Bůh, Hospodin — já je vyslyším. ⁷ Efraimci budou jak mocní bojovníci, jako po vínu se rozjaří. Až to spatří jejich děti, budou se veselit, před Hospodinem budou jásat radostí. ⁸ Hvízdnu na ně, a tak je shromáždím, protože jsem je vykoupil; bude jich zase tolik jako dřív! ⁹ Rozptýlil jsem je mezi národy, v té dálce však na mě znovu pomyslí; přežijí i se svými dětmi a znovu se sem navrátí. ¹⁰ Z egyptské země je vrátím zpět, z Asýrie je shromáždím zpět do Gileádu a libanonského kraje, ale ani to jim nepostačí. ¹¹ Budou procházet mořem soužení, mořské vlny však budou sraženy; vyschne i Nil a jeho hlubiny! Pýcha Asýrie bude svržena, žezlo Egypta to tam! ¹² Učiním je mocnými v Hospodinu a budou kráčet v jeho jménu, praví Hospodin.

11 Svě brány, Libanone, otevři — tvé cedry oheň pohltí! ² Kvílejte, cypřiše — cedry padly, velikáni jsou zničeni! Kvílejte, duby bášanské — ten hustý les je vykácen! ³ Slyš, to kvílejí pastýři — jejich skvělé louky zničeny! Slyš, to řvou mladí lvi — jordánské houštiny zničeny! ⁴ Toto mi řekl Hospodin, můj Bůh: „Pas ovce určené na porážku. ⁵ Ti, kdo je kupují, je zabíjejí bez výčitek svědomí. Ti, kdo je prodávají, říkají: ‘Sláva Hospodinu, to jsem bohatý!’ Jejich vlastní pastýři je nešetří. ⁶ Proto ani já už nebudu šetřit obyvatele této země, praví Hospodin. Hle, vydám lidi napospas jejich bližním a napospas jejich králi. Rozbiješ tu zemi na kusy, ale já je nevysvobodím.“ ⁷ Pásl jsem tedy ovce určené na porážku pro ty, kdo s nimi kupčili. Vzal jsem si dvě hole; jednu jsem nazval Náklonnost a druhou Jednota. Začal jsem pást ty ovce ⁸ a za jediný měsíc jsem vyhnal tři pastýře. Pak mi ale s nimi došla trpělivost a také ovce už mě měly dost. ⁹ Proto jsem řekl: „Nebudu vás pást. Co je na umření, ať umře; co se ztratilo, ať je ztraceno; a ty zbývající ať se spolu třeba požerou!“ ¹⁰ Vzal jsem hůl jménem Náklonnost a zlámal ji, abych zrušil smlouvu, kterou jsem uzavřel se všemi národy. ¹¹ Toho dne byla zrušena. Obchodníci s ovcemi, kteří mě pozorovali, tehdy poznali, že to je slovo od Hospodina. ¹² Řekl jsem jim: „Jestli chcete, vyplatte mi mzdu. A jestli ne, nevádí.“ Vyplatili mi tedy mzdu — třicet stříbrných. ¹³ Tehdy mi Hospodin řekl: „Hod' to hrnčířovi — tu úžasnou cenu, kterou mě ocenili!“ Vzal jsem tedy těch třicet stříbrných a hodil je hrnčířovi u Hospodinova chrámu. ¹⁴ Potom jsem zlámal druhou hůl jménem Jednota, abych zrušil bratrství mezi Judou a Izraelem. ¹⁵ Tehdy mi Hospodin řekl: „Převlékni se ještě za ztrěštěného pastýře. ¹⁶ Hle, vzbudím totiž v zemi pastýře, který se nebude starat o ztracené, nebude hledat maličké, nebude hojit zraněné, ba ani zdravé krmit nebude. Ty vypasené však bude jíst; bude je rvát i s kopytky. ¹⁷ Běda mému ničemnému pastýři, který opouští stádo! Meč na jeho paži, na jeho pravé oko! Ať mu ta paže úplně ochrne, ať mu to pravé oko oslepne!“

12 Ortel slova Hospodinova nad Izraelem. Hospodin, který prostírá nebesa, zakladatel země a tvůrce ducha v lidském nitru, praví: ² Hle — učiním Jeruzalém číší, po níž se zapotácejí všechny národy v okolí. Jeruzalém totiž bude obléhán a stejně tak i Juda. ³ V onen den učiním Jeruzalém přetěžkým balvanem pro všechny národy. Všichni, kdo se jej budou snažit vzepřít, se těžce poraní. Proti Jeruzalému se totiž shromáždí všechny světové národy. ⁴ V onen den, praví Hospodin, raním každého koně tak, že se splaší, a jezdce na něm tak, že zešílí. S otevřenýma očima budu bdít nad domem Judy, ale všechny koně národů oslepím. ⁵ Vůdcové Judy si tehdy v srdci pomyslí: „Obyvatelé Jeruzaléma mají sílu v Hospodinu zástupů, svém Bohu!“ ⁶ V onen den učiním vůdce Judy pánví s uhlíky mezi dřívím a hořící pochodní mezi snopy. Budou hltat vpravo vlevo všechny národy v okolí, ale Jeruzalém zůstane na svém místě netknutý. ⁷ Hospodin ovšem zachrání nejprve judské příbytky, aby sláva domu Davidova a sláva obyvatel Jeruzaléma nepřevýšila slávu Judy. ⁸ V onen den Hospodin zaštití obyvatele Jeruzaléma, takže nejslabší mezi nimi bude v onen den jako David a dům Davidův bude jako Bůh, jako anděl Hospodinův jdoucí před nimi. ⁹ V onen den budu chtít zničit všechny národy, které

přitáhly proti Jeruzalému. ¹⁰ Na dům Davidův a na obyvatele Jeruzaléma ale vylijí Ducha milosti a modliteb a tehdy pohlédnou na mě, jehož probodli. Budou ho oplakávat, jako se oplakává jediný syn; budou nad ním hořce truchlit, jako když umře prvorozený. ¹¹ V onen den se Jeruzalémem bude rozléhat veliký pláč, jako byl pláč v Hadad-rimonu na pláni u Megida. ¹² Země bude oplakávat rod za rodem, každý rod zvlášť: rod domu Davidova zvlášť a jejich ženy zvlášť; rod Nátanova domu zvlášť a jejich ženy zvlášť; ¹³ rod domu Levi zvlášť a jejich ženy zvlášť; rod domu Šimei zvlášť a jejich ženy zvlášť ¹⁴ i všechny ostatní rody každý zvlášť a jejich ženy zvlášť.

13 V onen den vytryskne domu Davidovu a obyvatelům Jeruzaléma pramen k omytí hříchu a nečistot. ² V onen den, praví Hospodin zástupů, odstraním ze země jména model, takže si na ně už nikdo nevzpomene; odstraním ze země také proroky a ducha nečistoty. ³ A kdyby pak ještě někdo prorokoval, řekne mu jeho otec i matka, jeho vlastní rodiče: „Tedy zemřeš, protože jsi v Hospodinově jménu lhal!“ A vlastní rodiče, jeho otec s matkou, ho probodnou, protože prorokoval. ⁴ V onen den se proroci budou stydět každý za své prorocké vidění. Aby druhé oklamali, přestanou nosit pláště z kožešiny. ⁵ „Nejsem prorok,“ řekne takový, „jsem rolník. Od mládí obdělávám zemi jako nevolník.“ ⁶ A když se někdo zeptá: „A co ty jizvy, co máš na hrudi?“ odpoví: „To mě zbili doma ti, kdo mě milují!“ ⁷ Vzhůru, meči, na mého pastýře, na mého blízkého přítele! praví Hospodin zástupů. Bij pastýře, ať se stádo rozprchne! Obrátím svou ruku na ty maličké! ⁸ V celé zemi, praví Hospodin, budou dvě třetiny vyhlazeny a pomřou, takže v ní zůstane jen třetina. ⁹ I tu třetinu ale zavedu do ohně. Přetavím je, jako se taví stříbro, protřím je, jako se tříbí zlato. Budou vzývat mé jméno a já je vyslyším. Řeknu: „To je můj lid!“ a oni odpoví: „Náš Bůh je Hospodin!“

14 Hle, přichází Hospodinův den! Tvůj majetek padne za kořist přímo ve tvých zdech. ² Shromáždím totiž všechny národy, aby napadly Jeruzalém. Město bude dobyt, domy vypleněny, ženy znásilněny. Polovina města půjde do vyhnanství, zbytek lidu ale zůstane ve městě. ³ Tehdy Hospodin vytáhne a bude bojovat s těmi národy — tak, jak on bojuje v den bitvy! ⁴ V onen den stanou jeho nohy na Olivetské hoře, ležící východně před Jeruzalémem. Olivetská hora se tehdy rozdělí vedví, takže od východu na západ vznikne širé údolí; polovina hory ustoupí na sever a polovina na jih. ⁵ Tímto mým horským údolím budete moci utéci, neboť se potáhne až k Acalu. Budete utíkat, jako jste utíkali před zemětřesením za dnů judského krále Uziáše. A tehdy přijde Hospodin, můj Bůh, a všichni svatí s ním. ⁶ V onen den nebude horko ani chladná tma. ⁷ Bude to nebývalý den — jen Hospodin ho zná — kdy zmizí rozdíl mezi dnem a nocí, takže bude světlo i v čas večera. ⁸ V onen den potečou z Jeruzaléma živé vody, polovina k Mrtvému moři na východě a polovina ke Středozemnímu moři na západě. Potečou v létě tak jako v zimě. ⁹ A Hospodin bude králem vši země. V onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. ¹⁰ Celý kraj od Geby na severu až po Rimon jižně od Jeruzaléma se změní v pustou pláň. Jeruzalém však zůstane nepohnutelně stát a bude se tyčit od Benjamínské brány až tam, kde stávala stará brána, k bráně Nárožní a od věže Chananel až po Královské lisy. ¹¹ Jeruzalém bude obydlen a už nikdy nepropadne klatbě; bude se v něm bydlet bezpečně. ¹² A toto je rána, kterou Hospodin raní všechny národy, které bojovaly proti Jeruzalému: Maso jim shnije vestoje, oči jim shnijí v lebce a jazyk jim shnije v ústech! ¹³ V onen den mezi ně Hospodin pošle hrozný zmátek; jeden druhého chytí za ruce a obrátí ruce proti sobě navzájem. ¹⁴ (Také Juda bude bojovat v Jeruzalémě. Nashromáždí se bohatství všech národů v okolí, zlato, stříbro a šaty v nepřeborném množství.) ¹⁵ Stejná rána postihne i koně, mezky, velbloudy, osly i všechny dobytek v jejich táborech. ¹⁶ Všichni, kdo pozůstanou ze všech těch národů, které přitáhly proti Jeruzalému, pak budou každoročně putovat, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupů, a slavili Svátek stánků. ¹⁷ Pokud některý lid země nepůjde do Jeruzaléma klanět se Králi, Hospodinu zástupů, nedostane se jim déšť. ¹⁸ A když se na tu pouť nevydá lid Egypta, nebude pršet ani na ně. Takovou ranou Hospodin raní národy, které by neputovaly slavit Svátek stánků. ¹⁹ Takový bude trest Egypta a trest všech národů, které by neputovaly slavit Svátek stánků. ²⁰ V onen den bude na koňských zvoncích nápis: SVATÝ HOSPODINU. Hrnce v Hospodinově chrámu budou stejně svaté jako obětní mísy před oltářem. ²¹ Právě tak i každý hrnc v Jeruzalémě a Judsku bude svatý Hospodinu zástupů. Všichni obětující budou přicházet, brát si je a vařit v nich. V onen den už nebude v chrámu Hospodina zástupů nikdo kupčit!

Malachiáš

Úvod

1 Ortel slova Hospodinova nad Izraelem skrze Malachiáše. ² Miluji vás, praví Hospodin. „Jak nás miluješ?“ ptáte se. Neměl snad Jákob bratra Ezaua? praví Hospodin. Jákoba jsem si zamiloval, ³ ale Ezaua jsem zavrhl. Hory jsem mu obrátil v pustinu a jeho dědictví jsem nechal pouštním šakalům. ⁴ Edom si může říci: „Byli jsme poraženi, ale znovu vystavíme trosky.“ Hospodin zástupů však praví: Jen ať si stavějí, já budu bořit! Bude se jim říkat „Země zkaženosti“ a „Lid, na nějž se Hospodin hněvá navěky“. ⁵ Uvidíte to na vlastní oči a tehdy řeknete: „Hospodin je veliký i mimo izraelské území!“ ⁶ Syn má v účtě svého otce a služebník svého pána. Jsem-li tedy otec, kde je úcta ke mně? Jsem-li Pán, kde je bázeň přede mnou? praví Hospodin zástupů vám, kněží, kteří pohrdáte mým jménem. „Jak pohrdáme tvým jménem?“ ptáte se. ⁷ Tak, že na můj oltář přinášíte poskvrněný chléb. „Jak tě poskvřujeme?“ ptáte se. Tak, že říkáte: „Na Hospodinově stole nezáleží.“ ⁸ Když k oběti přinášíte slepé zvíře, copak to není špatně? Když přinášíte chromé a churavé, copak to není špatně? Jen to zkus nabídnout svému vladaři, jestli se mu tím zalíbíš a zahrne tě přízní, praví Hospodin zástupů. ⁹ Jen si nakloňujte Boha, aby se nad vámi slitoval — jenže s tímhle v rukách? Projeví svou přízeň komukoli z vás? praví Hospodin zástupů. ¹⁰ Kdyby tak někdo z vás zavřel vrata, aby se můj oltář darmo nezapaloval! Nelíbíte se mi, praví Hospodin zástupů; o oběti z vašich rukou nestojím! ¹¹ Vždyť mé jméno je veliké mezi národy od východu slunce až na západ — tam všude budou mému jménu přinášet kadidlo a čisté oběti. Ano, mé jméno je veliké mezi národy, praví Hospodin zástupů. ¹² Vy ho však znesvěcujete, když říkáte: „Stůl Páně je možné poskvrnit; na pokrmu na něm obětovaném nezáleží.“ ¹³ Říkáte také: „Proč se dřít!“ a frkáte své posměšky, praví Hospodin zástupů. Přinášíte ukradené, chromé a churavé kusy a nabízíte mi je za oběť — copak to mohu z vašich rukou přijmout? praví Hospodin. ¹⁴ Prokletý je pokrytec, který má ve stádu samce, slíbí ho Pánu, ale pak obětuje nějaký pochroumaný kus. Vždyť já jsem veliký Král, praví Hospodin zástupů, a mé jméno je obávané mezi národy!

2 Teď tedy, kněží, varování pro vás: ² Jestliže neposlechnete a nerozhodnete se vzdávat čest mému jménu, praví Hospodin zástupů, sešlu na vás prokletí a prokleji i vaše žehnání. A už jsem je také proklel, protože jste si to nevzali k srdci. ³ Hle, potrestám vaše potomky a vám vmetu lejna do tváří, lejna vašich svátečních obětí, aby vás s nimi vynesli! ⁴ Tehdy poznáte, že jsem vám poslal toto varování, aby byla zachována má smlouva s Levim, praví Hospodin zástupů. ⁵ Má smlouva s ním byla smlouvou života a pokoje. Jemu jsem uložil, aby žil v bázni, a on mě ctil a před mým jménem se chvěl strachy. ⁶ V jeho ústech byl zákon pravdy, na rtech se mu neobjevilo žádné bezpráví. Žil se mnou v pokoji a v poctivosti a mnohé odvrátil od jejich vin. ⁷ Ano, rty kněze mají střežit poznání a z jeho úst se má čerpat poučení, neboť je poslem Hospodina zástupů. ⁸ Vy jste však z té cesty sešli a svým učením jste mnohé srazili! Porušili jste Leviho smlouvu, praví Hospodin zástupů. ⁹ Proto vás také vydám pohrdání a přede všemi lidmi vás ponížím, protože nedbáte na mé cesty a při výkladu zákona nejste nestranní. ¹⁰ Nemáme všichni jednoho Otce? Nestvořil nás jeden Bůh? Proč tedy znesvěcujeme smlouvu svých otců, když jsme jedni druhým nevěrní? ¹¹ Juda je nevěrný, v Izraeli a v Jeruzalémě se děje ohavnost: Juda poskvřňuje svatyni, kterou Hospodin miluje, a žení se s dcerou cizího boha. ¹² Ať Hospodin vyhledá z Jákobových stanů každého, kdo to provádí, ať je to kdokoli — i kdyby Hospodinu zástupů přinášel oběti! ¹³ A provádíte ještě něco: Zaléváte Hospodinův oltář slzami, pláčete a naříkáte, že už si nevěšíma vašich obětí, že už ho z vašich rukou neteší. ¹⁴ Ptáte se: „Proč?“ Protože Hospodin je svědkem mezi tebou a manželkou tvého mládí, které jsi nevěrný. Vždyť je to tvá spolčnice, tvá manželka podle smlouvy! ¹⁵ Neučinil dva jedním? Měl přece ducha nazbyt. Proč tedy jedním? Šlo mu o símě Boží. Chraňte se tedy, abyste nebyli nevěrní manželce svého mládí. ¹⁶ Nenávidím rozvod! praví Hospodin, Bůh Izraele. Nenávidím ho jako plášť potřísněný násilím, praví Hospodin zástupů. Chraňte se tedy a nebudte nevěrní. ¹⁷ Unavujete Hospodina svými řečmi. „Jak ho unavujeme?“ ptáte se. Tak, že říkáte: „Hospodinu se líbí kdejaký zločinec; takové má zřejmé v oblibě!“ Také se ptáte: „Kde je ten Bůh soudu?“

3 Hle, už posílám svého posla, aby připravil cestu přede mnou. Pak náhle přijde do svého chrámu Panovník, po němž se ptáte, a anděl smlouvy, po němž toužíte. Hle, už přichází, praví Hospodin zástupů. ² Kdo ale snese den jeho příchodu? Kdo obstojí, až se ukáže? Vždyť bude jako ohnivá výheň, jako louh bělič! ³ Usedne a jako tavič pročištuje stříbro, tak pročistí syny Leviho. Přetaví je jako zlato a stříbro, takže budou Hospodinu přinášet

oběti ve spravedlnosti. ⁴Oběti Judy a Jeruzaléma se pak zalíbí Hospodinu tak jako za dávných dnů. ⁵Přijdu k vám tedy, abych soudil, a rychle usvědčím čaroděje, cizoložníky, křivopřísežníky, utlačovatele nádeníků, vdov a sirotků i ty, kdo činí ústrky přistěhovalcům a nemají bázeň přede mnou, praví Hospodin zástupů. ⁶Já Hospodin se neměním — proto jste, synové Jákobovi, nebyli zničeni. ⁷Už od dob svých otců jste se odvraceli od mých pravidel a nedodržovali jste je. Vraťte se ke mně a já se vrátím k vám, praví Hospodin zástupů. „Jak se máme vrátit?“ ptáte se. ⁸Smí snad člověk okrádat Boha? Vždyť vy mě okrádáte! „Jak tě okrádáme?“ ptáte se. Na desátkách a obětech! ⁹Jste naprosto prokletí, že mě okrádáte, vy, celý národe! ¹⁰Sneste všechny desátky do obilnice, ať je v mém chrámě co jíst. Jen mě v tom vyzkoušejte, praví Hospodin zástupů, zda vám nezotvírám nebeské průduchy a nevylijí na vás požehnání, že ho ani nepoberete. ¹¹Zastavím kvůli vám škůdce, aby vám neničil úrodu země, a také réva na vinici vám nezajde, praví Hospodin zástupů. ¹²Všechny národy řeknou: „Blaze vám!“ a vaše země bude nádherná, praví Hospodin zástupů. ¹³Hrozně mě urážíte, praví Hospodin. „Jak tě urážíme?“ ptáte se. ¹⁴Říkáte: „Sloužit Bohu je k ničemu! Co z toho máme, plnit jeho úkoly a chodit před Hospodinem zástupů jako truchlíci?“ ¹⁵Proto říkáme: Blaze nadutcům! Nejlépe se vede zločincům — pokoušejí Boha, ale trestu uniknou.“ ¹⁶Tehdy spolu rozmlouvali ctitelé Hospodina a Hospodin naslouchal a slyšel je. Byla před ním sepsána pamětní kniha o těch, kdo ctili Hospodina a jeho jméno měli na mysli. ¹⁷Ti budou v den, který připravuji, mým zvláštním pokladem, praví Hospodin zástupů, a já k nim budu laskavý, jako je laskavý otec k synovi, který mu slouží. ¹⁸Tehdy znovu uvidíte rozdíl mezi spravedlivým a ničemným; mezi tím, kdo slouží Bohu, a tím, kdo mu neslouží. ¹⁹Hle, už přichází ten den planoucí jako pec! Všichni nadutci a všichni zločinci budou jako strniště a den, který přichází, je sežehne, praví Hospodin zástupů. Nezůstane z nich kořen ani ratolest! ²⁰Vám, ctitelům mého jména, však vyjde slunce spravedlnosti a v jeho paprscích bude uzdravení. Vyrážíte a budete dovádět jako telátka vypuštěná z maštale. ²¹Tehdy podupete ničemné — budou pod vašimi nohama jako popel v den, který připravuji, praví Hospodin zástupů. ²²Pamatujte na Zákon mého služebníka Mojžíše, na pravidla a ustanovení, jež jsem mu svěřil na Orébu pro celý Izrael. ²³Hle, ještě než přijde ten veliký a hrozný Hospodinův den, pošlu k vám proroka Eliáše, ²⁴aby obrátil srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych až přijdu, neranil zemi prokletím.

Mezizákonnímu období (od posledního proroka **Malachiáše** do vystoupení Jana Křtitele) se někdy nepřesně říká čas Božího mlčení, protože čtyři století uplynula mezi posledním sz proroka Malachiáše a první postavou, která vystupuje v NZ – Janem Křtitelem. Bůh však pořád jednal i mluvil; vznikaly texty (byť nejsou součástí protestantského kánonu), vypovídající o Božích slovech i skutcích; některé z nich patří mezi tzv. Deuterokanonické knihy, jiné nejsou považovány za součást Písma v žádné tradici.

Lze najít několik důvodů, proč mezizákonní období trvalo tak dlouho. Jedním z nich je to, že v té době byly vybudovány silnice, díky nimž se pak mohlo evangelium šířit rychle a bez překážek.

Izrael si vzal poučení z babylónského zajetí a Ježíš nebyl nucen čelit modlářství jako většina sz proroků. S čím polemizoval Ježíš, bylo farizejství. Farizeové tvořili jednu z mnoha skupin v rámci judaismu.

Judaismus v době očekávání Mesiáše

V tzv. Makabejském, tedy mezizákonním období,

Zelóti

Eséni

Saduceové

Farizeové

Takkana (hebrejsky: תקנה, v latinské transliteraci: taqqānā, množné číslo takkanot, תקנות) je významný legislativní předpis v rámci halachy, normativního systému judaistických zákonů. Takkana je právní předpis, který reviduje nařízení, jež již nevyhovuje požadavkům doby nebo okolností, nebo který, odvozený z biblické pasáže, lze považovat za nový. Takkanot jsou vydávány rabínskými výnosy nebo nařízeními za účelem zlepšení a zachování náboženského života už od doby Druhého (Zerubábelova) chrámu (520–515 př.Kr.) a pak ve všech následujících obdobích židovských dějin.

Matouš

Úvod

1 Kniha rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova: ²Abraham zplodil Izáka, Izák zplodil Jákoba, Jákob zplodil Judu a jeho bratry, ³Juda zplodil Perese a Zeracha z Tamar, Peres zplodil Checrona, Checron zplodil Rama, ⁴Ram zplodil Aminadaba, Aminadab zplodil Nachšona, Nachšon zplodil Salmona, ⁵Salmon zplodil Boáze z Rachab, Boáz zplodil Obéda z Rút, Obéd zplodil Jišaje, ⁶Jišaj pak zplodil krále Davida. David zplodil Šalomouna z manželky Uriášovy, ⁷Šalomoun zplodil Rechoboáma, Rechoboám zplodil Abiáše, Abiáš zplodil Asu, ⁸Asa zplodil Jošafata, Jošafat zplodil Jehorama, Jehoram zplodil Uziáše, ⁹Uziáš zplodil Jotama, Jotam zplodil Achaze, Achaz zplodil Ezechiáše, ¹⁰Ezechiáš zplodil Menašeho, Menaše zplodil Amona, Amon zplodil Jošiáše, ¹¹Jošiáš zplodil Jekoniáše a jeho bratry a pak přišlo babylonské zajetí. ¹²Po odvléčení do Babylonu Jekoniáš zplodil Šealtiel, Šealtiel zplodil Zerubábela, ¹³Zerubábel zplodil Abihuda, Abihud zplodil Eliakima, Eliakim zplodil Azora, ¹⁴Azor zplodil Sádoka, Sádok zplodil Achima, Achim zplodil Eliuda, ¹⁵Eliud zplodil Eleazara, Eleazar zplodil Matana, Matan zplodil Jákoba ¹⁶a Jákob zplodil Josefa, muže Marie, z níž se narodil Ježíš zvaný Kristus. ¹⁷Celkem tedy bylo čtrnáct pokolení od Abrahama po Davida, čtrnáct pokolení od Davida po babylonské zajetí a čtrnáct pokolení od babylonského zajetí po Krista. ¹⁸Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Marie byla zasnoubena Josefovi, ale předtím, než se vzali, se ukázalo, že je těhotná z Ducha svatého. ¹⁹Její muž Josef byl spravedlivý, a protože ji nechtěl veřejně zostudit, rozhodl se, že se s ní rozejde v tichosti. ²⁰Když však o tom přemýšlel, hle, ve snu se mu ukázal Hospodinův anděl a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se vzít si Marii za manželku, neboť to, co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. ²¹Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš, neboť on zachrání svůj lid od jejich hříchů.“ ²²To vše se stalo, aby se naplnilo, co Hospodin řekl ústy proroka: ²³„Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel,“ což se překládá: Bůh je s námi. ²⁴Když se Josef probudil, zachoval se, jak mu přikázal Hospodinův anděl, a vzal si Marii za manželku. ²⁵Nespal s ní ale až do doby, kdy porodila syna, jemuž dal jméno Ježíš.

2 Ježíš se narodil v judském Betlémě za dnů krále Heroda. Tehdy do Jeruzaléma přišli mudrcové z Východu. ²„Kde je ten narozený židovský král?“ ptali se. „Spatřili jsme na Východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“ ³Když se to doslechl král Herodes, velmi se rozrušil a celý Jeruzalém s ním. ⁴Svolal všechny vrchní kněze a učitele lidu a ptal se jich, kde se má narodit Mesiáš. ⁵„V judském Betlémě,“ odpověděli mu. „Neboť tak je psáno skrze proroka: ⁶‘Ty však, Betléme v judské zemi, nejsi z judských knížat vůbec nejmenší, vždyť právě z tebe vzejde Panovník, Pastýř pro Izrael, můj lid.’“ ⁷Tehdy Herodes tajně povolal mudrce a vyptával se jich, kdy přesně se jim ta hvězda ukázala. ⁸Potom je poslal do Betléma se slovy: „Jděte a pečlivě vyhledejte to dítě. Jakmile je najdete, oznamte mi to, abych se mu mohl jít poklonit i já.“ ⁹Jakmile vyslechli krále, vyrazili na cestu. A hle, hvězda, kterou viděli na východě, je předcházela, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě. ¹⁰Když tu hvězdu spatřili, zmocnila se jich nesmírná radost. ¹¹Vešli do domu, a když tam uviděli dítě s jeho matkou Marií, padli na kolena a klaněli se mu. Otevřeli své poklady a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. ¹²Když potom od Boha dostali ve snu pokyn, aby se nevraceli k Herodovi, vrátili se do své země jinudy. ¹³A hle, po jejich odjezdu se Josefovi ve snu ukázal Hospodinův anděl a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti nepovím. Herodes totiž bude to dítě hledat, aby ho zabil.“ ¹⁴Ještě tu noc tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a odešel do Egypta, ¹⁵kde zůstal až do Herodovy smrti. Tak se naplnilo, co Hospodin promluvil ústy proroka: „Povolal jsem svého Syna z Egypta.“ ¹⁶Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, nesmírně se rozhněval a dal v Betlémě a v celém okolí povraždit všechny

1:12 Jekoniáš. Viz článek [Jekoniášovo prokletí u Jr 22](#) na str. 421.

2:2 Na Východě. Mágové (magi, řecké běžné označení babylónských hvězdářů) přišli z Východu (v. 1), kde viděli „jeho hvězdu“ na Východě, a přesto šli na Západ do Jeruzaléma. Nedrželi se často (leč mylně) zobrazované „betlémské hvězdy“; nýbrž pokynů, předaných někým, kdo rozuměl „nebeským znamením“, která měla oznámit narození Krále Židů. Bez elementárních astronomických znalostí mohou biblické detaily nezkušenému čtenáři připadat bezvýznamné a nesouvisející. Historická událost spojená s úkazem hvězdné konstelace je pak nerozlučitelná. Srv. [pozn. 11](#).

2:11 Klaněli se mu. Mágové od východu slunce se dokázali poklonit budoucímu Králi v době, kdy byl ještě miminkem. Je důležité umět vidět lidi budoucím naplněním jejich potenciálu (srv. [pozn. Ez 3:17–21](#)

a článek [Minulost není určující u Jr 18](#) na str. 418.

Poklady. Kadidlo a myrha byly vzácné komodity, cennější než jejich váha ve zlatě. Mágové by nebyli mudrci, nýbrž blázni, kdyby s takovým bohatstvím cestovali jen ve třech až z Persie. Je jisté, že nebyli sami, mágů samotných mohlo být několik desítek, a bezpochyby byli doprovázeni ještě početnější ozbrojenou karavanou. Kdo financoval takovou výpravu? Velmi pravděpodobně vykonavatelé Danielovy poslední vůle – židovští astronomové, které Daniel vycvičil ve čtení nebeských znamení a kterým zanechal pokyny, jak poznat čas Mesiášova narození. Bohatství, které po Danielovi zůstalo, stačilo na financování expedice i dary v takové hojnosti, že rodinu zaopatřily na cestu do Egypta i na pobyt tam. Viz [pozn. Da 12:4](#).

chlapce mladší dvou let, podle času, na který se vyptal mudrců. ¹⁷ Tehdy se naplnilo slovo proroka Jeremiáše: ¹⁸ „V Rámě je slyšet křik — naříkání a mnohé úpění. Ráchel tam pláče nad svými dětmi, nad jejich ztrátou se nedá utěšit!“ ¹⁹ Když potom Herodes zemřel, hle, Hospodinův anděl se ve snu ukázal Josefovi v Egyptě ²⁰ a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do izraelské země. Ti, kdo usilovali o život dítěte, jsou již mrtví.“ ²¹ Josef tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a přišel do izraelské země. ²² Uslyšel ale, že v Judsku místo svého otce Heroda kraluje Archelaos, a tak se tam bál jít. Když potom od Boha dostal ve snu pokyn, obrátil se do galilejského kraje. ²³ Přišel tam a bydlel ve městě zvaném Nazaret. Tak se naplnila slova proroků, že bude nazýván Nazaretský.

3 V těch dnech začal Jan Křtitel kázat v judské poušti: ² „Čiňte pokání! Nebeské království je blízko!“ ³ To je ten, o kterém mluvil prorok Izaiáš, když říkal: „Hlas volajícího na poušti: Připravte Pánovu cestu! Urovnejte jeho stezky!“ ⁴ Ten Jan nosil oděv z velbloudí srsti, kolem boků měl kožený pás a jeho pokrmem byly kobylky a lesní med. ⁵ Jeruzalém, celé Judsko i celý jordánský kraj tehdy vycházel k němu, ⁶ vyznávali své

Co viděli astronomové?

Astronomové šli z Persie na Západ, přestože hvězdu narozeného židovského Krále viděli na Východě (2:2 a pozn.). Co tam tedy viděli? Při dnešních technických vymoženostech a softwaru, který dokáže zobrazit mapu hvězdné oblohy v kterékoliv době a pozorovanou ze kteréhokoliv místa na Zemi, jsme schopni zrekonstruovat hvězdné konstelace v době kolem Ježíšova narození velice přesně. Došlo tam k několika výrazným a neobvyklým, jedinečným úkazům.

Nebyla to však kometa, jak se kreslívá na vánočních pohlednicích, co je vedlo do Jeruzaléma. Byla to planeta Jupiter, planeta králů, hebrejským jménem Tsedek (Spravedlivý), ukazující na Hospodina, Boha Izraele.

Jupiter každých třináct měsíců předvede na obloze zajímavý tanec: Zastaví se, asi měsíc stojí na místě nehybně mezi hvězdami, a pak se vydá nazpět po své dráze. Několik měsíců takto pluje zpátky, pak se znova zastaví a vrátí se do svého původního směru, kudy pokračuje dalších 13 měsíců, než svůj pravidelný retrográdní pohyb zase zopakuje.

Dochází k tomu proto, že Země obíhá kolem Slunce výrazně rychleji než Jupiter. Jupiterův oběh kolem Slunce trvá asi 12 pozemských let. Takže zatímco Země oběhne za jeden svůj rok kolem Slunce celý okruh, Jupiter se za tu dobu stihne posunout jen o dvanáctinu své vlastní dráhy. Proto Země někdy pluje svou drahou proti Jupiterovu směru, jindy jeho směrem, a pak ho snadno předběhne. Tehdy to pohledem ze Země vypadá, že se Jupiter na obloze vrací.

Souhvězdí Lva je v židovské astronomii spojováno se Lvem z Judy (Zj 5:5). Mezi předními tlapami Lva je Regulus, hvězda králů. Hebrejsky se jmenuje Melech (Král).

K čemu došlo v časové blízkosti Ježíšova narození v Betlémě, ukazuje Tabulka konjunkcí. Data jsou podle juliánského kalendáře.

Tabulka konjunkcí		
Konjunce	Jupitera s ...	př. Kr.
První	... Venuší	1.8. 03
Druhá	... Regulem	12.9. 03
Třetí	... Regulem	17.2. 02
Čtvrtá	... Regulem	8.5. 02
Pátá	... Venuší	17.6. 02
Šestá	... Venuší (+2)	27.8. 02
Sedmá	... Venuší	13.10. 02

V šesté konjunkci se Jupiter překryl nejen s Venuší, ale i s Marsem a Merkurem současně. Merkur je posel, v židovské astronomii Poslaný od Boha na Zem; Mars, protože je červený, bývá v pohanských náboženstvích ztotožněn s bohem války (prolévá krev nepřátel), v židovské astronomii s Mesiášem (prolévá svou vlastní krev).

Ačkoliv Jupiter předvádí svůj retrográdní pohyb každých třináct měsíců, situace, kdy díky němu třikrát během jednoho roku vstoupí do konjunkce s Regulem (konjunktce druhá až čtvrtá), se poštěstí jednou za 9 století.

Sedmá konjunktce (třetí konjunktce s Venuší během jednoho roku) pak byl pro astronomy signál vyrazit na cestu.

Nebeských znamení, provázejících Kristův příchod na svět, bylo ještě více, tyto konstelace nicméně postačují udělat si obrázek, co asi mohli astronomové v Persii vidět, že se vydali na cestu.

Kdo byli zač, kde vzali poklad, a jak věděli, co mají ve hvězdách vyhlížet, viz čl. [Mágové od Východu u Da 12.](#)

hřichy a on je křtil v řece Jordán. ⁷ Když ale uviděl, že se k němu přichází pokřtít mnoho farizeů a saduceů, řekl jim: „Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, jak utéct před přicházejícím hněvem? ⁸ Začněte nést ovoce odpovídající vašemu pokání. ⁹ A nemyslete, že si můžete říkat: ‘Máme otce Abrahama.’ Říkám vám, že Bůh je schopen Abrahamovi vzbudit potomky z tohoto kamení! ¹⁰ Sekera je už napražena ke kořeni stromů. Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřat a vhozen do ohně. ¹¹ Jistě, já vás křtím vodou k pokání, ale ten, který přichází po mně, je silnější než já. Jemu nejsem hoden ani zout sandály. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. ¹² Už má lopatu v ruce a vyčistí svůj mlat. Svou pšenici shromáždí do obilnice, ale plevy bude pálit neuhasitelným ohněm!“ ¹³ Tehdy přišel Ježíš z Galileje za Janem k Jordánu, aby se od něj nechal pokřtít. ¹⁴ Jan mu v tom ale velmi bránil: „Já potřebuji být pokřtěn od tebe, a ty přicházíš za mnou?“ ¹⁵ „Nebraň tomu,“ odpověděl mu Ježíš. „Takto máme naplnit veškerou spravedlnost.“ A tak mu nebránil. ¹⁶ Jakmile byl Ježíš pokřtěn, vystoupil hned z vody a hle, otevřela se mu nebesa a spatřil Božího Ducha, jak sestupuje z nebe jako holubice a přichází na něj. ¹⁷ Vtom se z nebe ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“

4 Tehdy byl Ježíš veden Duchem na poušť, aby tam byl pokoušen od ďábla. ² Postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až nakonec vyhladověl. ³ Vtom k němu přistoupil Pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Boží Syn, řekni tomuto kamení, ať se promění v chleby.“ ⁴ On však odpověděl: „Je psáno: ‘Nejen chlebem bude člověk živ, ale každým slovem vycházejícím z Božích úst.’“ ⁵ Tehdy ho ďábel vzal do svatého města a postavil ho na vrcholk chrámu. ⁶ „Jsi-li Boží Syn,“ řekl, „vrhni se dolů! Je přece psáno: ‘Svým andělům přikáže o tobě a ponosou tě na ruku, abys nenarazil nohou na kámen.’“ ⁷ Ježíš mu řekl: „Také je psáno: ‘Nepokoušej Hospodina, svého Boha.’“ ⁸ Poté ho ďábel vzal na velmi vysokou horu a ukázal mu všechna království světa a jejich slávu. ⁹ „To všechno ti dám,“ řekl mu, „když padneš na kolena a pokloníš se mi.“ ¹⁰ „Odejdí, satane!“ řekl mu na to Ježíš. „Je přece psáno: ‘Hospodinu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému sloužit.’“ ¹¹ Tenkrát ho ďábel opustil a hle, přistoupili andělé a sloužili mu. ¹² Když Ježíš uslyšel, že Jan byl uvězněn, vrátil se do Galileje. ¹³ Opustil Nazaret a přišel bydlet do pobřežního města Kafarnaum v krajinách Zabulon a Neftalí. ¹⁴ Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše: ¹⁵ „Země Zabulon a země Neftalí, při cestě k moři, za Jordánem, Galilea pohanů: ¹⁶ Lid, který bydlel v temnotách, uviděl veliké světlo, obyvatelům krajiny stínu smrti světlo se zaskvělo.“ ¹⁷ Od té doby začal Ježíš kázat: „Čiňte pokání! Nebeské království je blízko!“ ¹⁸ Jednou se procházel podél Galilejského jezera a uviděl dva bratry, jak házejí síť do vody. Byli to rybáři Šimon (později zvaný Petr) a jeho bratr Ondřej. ¹⁹ Řekl jim: „Pojďte za mnou a udělám z vás rybáře lidí!“ ²⁰ Oni hned opustili síť a šli za ním. ²¹ Poodešel dál a uviděl jiné dva bratry — Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana — jak na lodi se svým otcem Zebedeem spravují síť. Zavolal je ²² a oni hned opustili loď i svého otce a šli za ním. ²³ Ježíš pak procházel celou Galileu, učil v jejich synagogách, kázal evangelium o Království a uzdravoval každou nemoc a každý neduh mezi lidmi. ²⁴ Zpráva o něm se roznesla i po celé Sýrii, a tak k němu přiváděli všechny nemocné, sužované různými neduhy a bolestmi, posedlé, trpící padoucníci i ochrnuté a on je uzdravoval. ²⁵ A šly za ním veliké zástupy nejen z Galileje, ale i z Dekapole, Jeruzaléma, Judska a Zajordánska.

5 Když Ježíš uviděl zástupy, vystoupil na horu. Posadil se, a když k němu přistoupili jeho učedníci, ² začal je učit: ³ „Blaze chudým v duchu, neboť jim patří nebeské království. ⁴ Blaze plačícím, neboť budou potěšeni. ⁵ Blaze mírným, neboť dostanou zemi za dědictví. ⁶ Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť budou nasyceni. ⁷ Blaze milosrdným, neboť dojdou milosrdenství. ⁸ Blaze čistým v srdci, neboť uvidí Boha. ⁹ Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť budou nazváni Božími dětmi. ¹⁰ Blaze pronásledovaným pro spravedlnost, neboť jim patří nebeské království. ¹¹ Blaze vám, když vám budou zlořečit a pronásledovat vás a šířit o vás všelijaké zlé a živé řeči kvůli mně. ¹² Radujte se a jásejte, protože vaše odplata v nebesích je veliká. Takto totiž pronásledovali proroky, kteří byli před vámi. ¹³ Vy jste sůl země. Kdyby sůl ztratila svou chuť, čím se zas osolí? Nebude už k ničemu, jen se vyhodí ven a lidé ji pošlapou. ¹⁴ Vy jste světlo světa. Město ležící na

4:3 Jsi-li Syn Boží. Satan zpochybňuje Boží výrok, pronesený právě před chvílí (3:17), srv. v. 6. Pravda vždycky vyvolá konflikt. Po Kristově vzoru musíme být připraveni mu čelit, ne se mu vyhýbat. Smrtí krutovládce jeho panování končí. Smrtí mučedníka začíná.

5:5 Mírným. Řecký výraz πραείς (*praeis*) bývá překládán jako označující někoho neprůbojného, neškodného. Výstižnější by bylo najít označení pro někoho, kdo disponuje Boží silou, ale udržuje ji pod kontrolou. Představme si obraz mistra juda, který si bez mrknutí oka nechá od bandy opilců v hospodě líbit urážky, ba i vlepenou facu, místo toho, aby je všechny zmrzačil nebo pozabíjel, přestože toho je schopen. Srv. pozn. 5:39.

5:14 Město ležící na hoře. Mnoho interpretů ztotožňuje nepřehléd-

nutelné město s Jeruzalémem, který taky leží na pahorcích. Avšak kázání na hoře je Ježíš pronáší v Galileji, nejspíš poblíž svého bydliště Kafarnaum (srv. 9:1 a jeho pozn.). Z každého svahu kolem Galilejského jezera je vidět na celé jezero. Na východním břehu v Dekapolis je jediné město této oblasti, které leží přímo u pobřeží – Hippos. Byla to pýcha římské architektury s dlážděnými ulicemi, postavená záměrně tak, aby byla viditelná odevšad. Můžeme předpokládat, že Hippos měl dost pouličních i zahradních luceren (ostatně i vnitřních domovních, viditelných okny), aby zářil do dálky, sotva se trochu setmělo. Ježíš ani nemusel k pahorku, na jehož vrcholu Hippos leží, ukazovat rukou; všichni, kdo seděli na svahu nad Kafarnaum a dívali se na Ježíše, viděli svítící Hippos za ním.

Hodní umírají mladí.

přísloví, bohužel pravdivé

hoře nemůže být skryto. ¹⁵ Stejně tak se nerozsvěcí lampa, aby ji postavili pod vědro, ale na svícen a tehdy svítí všem, kdo jsou v domě. ¹⁶ Tak ať vaše světlo září před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích. ¹⁷ „Nemyslete si, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Nepřišel jsem je zrušit, ale naplnit. ¹⁸ Amen, říkám vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine ani nejmenší písmenko, ani jediná čárka ze Zákona, než se to všechno naplní. ¹⁹ Kdokoli by zrušil jedno z těchto nejmenších přikázání a tak by učil lidi, bude v nebeském království považován za nejmenšího. Ale kdokoli by je plnil a učil, ten bude v nebeském království považován za velikého. ²⁰ Říkám vám, že pokud vaše spravedlnost nebude o mnoho převyšovat spravedlnost znalců Písma a farizeů, nikdy nevstoupíte do nebeského království. ²¹ Slýchali jste, že předkům bylo řečeno: ‘Nezabíjej,’ a kdokoli by někoho zabil, bude vydán soudu. ²² Já vám však říkám, že každý, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu. Kdokoli by svému bratru řekl: ‘Tupče!’ bude vydán veleradě, a kdokoli by mu řekl: ‘Blázne!’ bude vydán pekelnému ohni. ²³ Proto když bys přinášel na oltář svůj dar a tam si vzpomněl, že tvůj bratr má něco proti tobě, ²⁴ nech svůj dar tam před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem. Teprve potom přijď obětovat svůj dar. ²⁵ Se svým odpůrcem se dohodni rychle, dokud jsi s ním na cestě, aby tě tvůj odpůrce nevydal soudci a soudce zřizenci a byl bys vsazen do vězení. ²⁶ Amen, říkám ti: Určitě odtamtud nevyjdeš, dokud nevrátíš poslední halěr. ²⁷ Slýchali jste, že bylo řečeno: ‘Necizolož.’ ²⁸ Já vám však říkám, že každý, kdo by se chtivě podíval na ženu, už s ní zcizoložil ve svém srdci. ²⁹ Svádí-li tě tvé pravé oko, vyloupi je a zahodí pryč. Je pro tebe lepší, aby zahynul jeden tvůj úd, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla. ³⁰ Svádí-li tě tvá pravá ruka, usekni ji a zahodí pryč. Je pro tebe lepší, aby zahynul jeden tvůj úd, než aby celé tvé tělo přišlo do pekla. ³¹ Také bylo řečeno: ‘Kdo chce zapudit svou manželku, musí jí dát rozlukový list.’ ³² Já vám však říkám, že každý, kdo zapudí svou manželku (kromě případu smilstva), přivádí ji k cizoložství; a každý, kdo si zapuzenou vezme, cizoloží. ³³ Slýchali jste také, že předkům bylo řečeno: ‘Nebudeš křivě přísahat’ a ‘Své sliby Hospodinu splň.’ ³⁴ Já vám však říkám, abyste vůbec nepřisahalí, ani při nebi, protože to je Boží trůn, ³⁵ ani při zemi, protože to je podnož jeho nohou, ani při Jeruzalému, protože to je město toho velikého Krále. ³⁶ Nepřisáhej ani na svou hlavu. Nemůžeš přece jediný svůj vlas udělat bílým nebo černým. ³⁷ Ať je tedy vaše slovo ‘Ano’ ano a ‘Ne’ ne. Co je nad to, je od zlého. ³⁸ Slýchali jste, že bylo

5:31 Rozlukový list. Farizeové učili, že člověk se může vyhnout cizoložství tím, že se s manželkou oficiálně rozvede předtím, než si vezme jinou ženu. K tomu vytvořili dvě podmínky, za kterých je to legitimní: (1) když muž najde ženu, která se mu líbí více než manželka, pak se s manželkou rozvede a může si vzít tu atraktivnější; (2) když manželka připálí jídlo, muže to opravňuje k rozvodu (Talmud Gittin 90a). Ježíš vyjasňuje skutečnou podstatu problému: Svou nevěru (byť v srdci – „plánovaný nový sňatek“) nelze zakrýt legitimním rozvodem na nelegitimním základu. Tentýž princip opakuje v **Mk 10:11–12**, kde kterákoliv ze stran hřeší cizoložstvím, jestliže se rozvede, aby si vzala někoho jiného; a tohoto nového manželského protějška uvrhává do stejného hříchu.

5:32 Kromě případu smilstva. Nevěra měla být trestána smrtí **Lv 20:10**; **Dt 22:22**; **Jn 8:5**, nikoliv rozvodem.

5:37 ‘Ano’ ano a ‘Ne’ ne. Taky by se dalo zapsat jako ano = ano;

ne = ne, ve významu Ať vaše ANO znamená opravdu ANO, a vaše NE ať opravdu znamená NE! Co na srdci, to na jazyku. Ať je vaše integrita vysoká. ☺ Malé děti začínají říkat NE dříve, než začnou říkat ANO. Musejí to mít dovoleno (jejich NE musí být respektováno), aby, až jednou začnou říkat ANO, jejich ANO mělo nějakou váhu. Jestli malé dítě trestáním naučíme, že nikdy nesmí říkat NE, pak ani jeho ANO nebude znamenat ANO, nýbrž „Sice nechci, ale vím, že nesmím odmítnout, nesmím nikoho zklamat, mám přece zodpovědnost za to, jak se ostatní cítí. Nahlas tedy řeknu ANO, i když vevnitř se ve mně všechno vzpírá a křičí NE!“ Vychovali jsme tedy pokrytce, ale co hůř: jestli takto pokřivené děti neupřednostní Kristův pokyn z tohoto verše a nedovolí mu své chybné vštípené přesvědčení přehodnotit, vystavují se riziku, že je jednoho dne zaskočí závažné chronické onemocnění, protože NE, které neuměli celý život říct sami, nakonec jejich tělo řekne za ně. (Viz Gabor Maté: *Když tělo řekne NE*.)

Jak (ne)přísahat?

Farizeové překroutili přikázání v **Dt 6:13** a vyhýbali se zodpovědnosti říkat pravdu tím, že přísahalí skrze bezpočet jiných věcí než Boží jméno, které sice znějí posvátně, avšak potajmu, mezi sebou byli domluveni, že nejsou vázáni povinností mluvit pravdu pod přísahou na cokoliv jiného než na jméno Boží. Tóra explicitně varuje před křivou přísahou skrze Boží jméno (**Lv 19:12**); farizeové si z toho pro sebe udělali svolení křivě přísahat na cokoliv jiného (**23:16–22**).

Ježíš se vrací k Zákonu Božímu a trvá na tom, že *křivě* nemůžeme přísahat na nic! Původní hebrej-

ský text Matoušova evangelia obsahuje v tomto verši slovo *křivě*; řecké kopie ho vynechávají – pravděpodobně proto, že nežidovští písmáci nebyli tak úzce seznámeni s přikázáními Tóry, a o nichž Ježíš vyhlašoval, že nikdy nepominou (**5:18**; **24:35**).

☞ Farizejský *takanot*, prototyp všech lidmi založených náboženství (učících, jak se vlastní silou člověk může zavděčit Bohu), Ježíš odmítá a zavrhuje nejen každou polemikou s farizeji, ale i svými zázraky (srv. např. čl. **Farizejské očišťovací nádoby** u **Jn 2** na str. 588).

řeceno: 'Okno za oko, zub za zub.'³⁹ Já vám však říkám, abyste neodporovali zlému člověku. Když tě někdo udeří do pravé tváře, nastav mu i druhou.⁴⁰ Když se s tebou někdo chce soudit, aby tě připravil o košili, nech mu i plášť.⁴¹ Když tě někdo nutí jít s ním jednu míli, jdi dvě.⁴² Tomu, kdo tě prosí, dej a od toho, kdo si od tebe chce půjčit, se neodvracej.⁴³ Slýchali jste, že bylo řečeno: 'Miluj svého bližního a svého nepřítel méj v nenávisti.'⁴⁴ Já vám však říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují.⁴⁵ Tak budete synové svého Otce v nebesích. On přece dává svému slunci vycházet na dobré lidi i na zlé a posílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé.⁴⁶ Jakou máte odplatu, když milujete jen ty, kdo milují vás? Nedělají snad totéž i výběrčí daní?⁴⁷ A co mimořádného děláte, když zdravíte jen své bratry? Nedělají to snad i pohané?⁴⁸ Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“

6 „Dávejte si pozor, abyste nepředváděli své dobré skutky lidem na odiv. Jinak totiž nemáte odměnu u svého Otce v nebesích.² Když dávaš chudým, nevytrubuj před sebou, jako to dělají pokrytci v synagogách a na ulicích, aby sklízeli chválu od lidí. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu.³ Raději, když dávaš chudým, ať tvá levice neví, co dělá pravice.⁴ Tak tvé dobrodiní zůstane vskrytu a tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.⁵ Také když se modlíte, nebuďte jako pokrytci. Ti totiž při modlitbě rádi postávají v synagogách a na nárožích ulic, aby se ukazovali před lidmi. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu.⁶ Raději, když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři dveře a modli se ke svému Otci, který je vskrytu. Tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.⁷ Když se tedy modlíte, neříkejte prázdná slova jako pohané, kteří si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov.⁸ Nebuďte jako oni. Váš Otec ví, co potřebujete, ještě předtím, než ho poprosíte.⁹ Proto se modlete takto: Otče náš, který jsi v nebesích, ať se posvěti tvé jméno!¹⁰ Ať přijde tvé království! Ať se stane tvoje vůle jako v nebi, tak i na zemi.¹¹ Dej nám i dnes náš denní chléb¹² a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.¹³ A neuved' nás do pokušení, ale vysvobod' nás od zlého.¹⁴ Odpustíte-li totiž lidem jejich prohřešky, odpustí také váš nebeský Otec vám.¹⁵ Ale když lidem jejich prohřešky neodpustíte, neodpustí ani váš Otec vaše prohřešky vám.¹⁶ A když se postíte, nebuďte zasmušili jako pokrytci, kteří hyzdí své tváře, aby ukázali lidem, že se postí. Amen, říkám vám, že už mají svou odměnu.¹⁷ Když se postíš, raději si pomaž hlavu olejem a umyj si tvář,¹⁸ aby tvůj půst nebyl zjevný lidem, ale tvému Otci, který je vskrytu. A tvůj Otec, který vidí vskrytu, tě odmění.“¹⁹ „Nehromadte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde zloději vykopávají a kradou.²⁰ Raději si hromadte poklady v nebi, kde je mol a rez neničí a zloději nevykopávají ani nekradou.²¹ Vždyť tam, kde máš poklad, budeš mít i srdce.²² Oko je lampou těla. Je-li tvé oko štědré, celé tvé tělo bude jasné.²³ Je-li však tvé oko lakomé, celé tvé tělo bude temné. Jestliže je světlo v tobě tmou, jak velká bude sama tma?!²⁴ Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď totiž bude jednoho nenávidět a druhého milovat, nebo se bude toho jednoho držet a tím druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.“²⁵ „Proto vám říkám: Nemějte starost o svůj život ani o své tělo — co budete jíst a pít a co si oblečete. Není snad život víc než jídlo a tělo víc než oblečení?²⁶ Podívejte se na ptáky na obloze. Nesejí, nesklízejí, neshromazďují do stodol, ale váš nebeský Otec je živí. Nejste snad vy mnohem dražší?²⁷ Copak si někdo z vás samými starostmi prodlouží život o jediný den?²⁸ A proč si děláte starosti s oblečením? Pomyslete na polní lilie, jak rostou. Nepracují ani nepředou,²⁹ ale říkám vám, že ani Šalomoun ve vsi své slávě nebyl oblečen jako jedna z nich.³⁰ Jestliže tedy Bůh takto obléká polní travu, která dnes je a zítra bude hozena do pece, neoblékne snad mnohem spíš vás, vy malověrní?³¹ Nemějte tedy starosti. Neříkejte: 'Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si oblečeme?'³² Všechny ty věci vyhledávají pohané, ale váš nebeský Otec ví, že to všechno potřebujete.³³ Hleďte nejprve Boží království a jeho spravedlnost, a toto vše vám bude přidáno.³⁴ Nemějte starost o zítřek; zítřek bude mít své vlastní starosti. Den má dost svého trápení.“

5:39 Nastav mu i druhou. Pokyn pro někoho, kdo má na vybranou, nikoliv mizerná útěcha pro oběť šikany, která ví, že si stejně musí nechat příkoří líbit, protože se bránit nedokáže. Je to slovo pro silné, kteří by se bránit dovedli, aby se své moci zřekli po vzoru Kristově (Fp 2:7) a nepoužívali ji pro svůj prospěch, ale pro druhé (Jk 4:17). Srv. pozn. 5:5. Úder do pravé tváře znamená hřbetem pravé ruky. Je to urážka, ponížení, degradace, určená otroku nebo někomu méněcennému. Když místo jakékoliv jiné reakce nastavíme levou tvář, znamená to, že útočník už nás nemůže znova udeřit do tváře hřbetem pravé ruky. Levou ruku nepoužije, ta je nečistá pro oba. Takže jediné, co útočníkovi zbývá, je úder otevřenou dlaní pravé ruky, což je rezervováno pro rovnocenného oponenta. Nastavení druhé tváře neznamená pacifismus (jak bývá často leč mylně interpretováno). Je to projev sice pokorné, ale přeci jen odvahy vzepřít se utlačujícímu systému a uchovat si svou lidskost a důstojnost. Ježíš neočekává, že jeho následovníci budou pasivní, submisivní, nereaktivní, vyhýbaví tváří v tvář konfliktu. Ježíš není pacifista ani náhodou; svym učední-

kům přikazuje obstarat si meče (Lk 22:36) v době, kdy to bylo Římany zakázané; veksláky z chrámového nádvoří vymrskal bičem (Jn 2:15).

 Populární, avšak falešná interpretace, že tímto veršem Ježíš nabádá k pacifismu (ochotě udržet mír i za cenu vlastní újmy), bývá šířena a udržována neuzdravenými křesťany (včetně kazatelů!), kteří si jako automatickou reakci na dětské trauma osvojili tzv. úzkostný attachment. Jeho vinou považují za správné se konfliktům vyhýbat, protože je děsí. Když najdou v Bibli verš, který na první pohled se zdá podporovat jejich zdeformované paradigma, zajásají, protože svoji hříšnou slabost mají posvěcenu, ztotožněnu s Boží vůlí. Po dětství prožitém jako oběť šikany je velmi těžké se vzchopit a sebrat sílu, kterou jsme nikdy neměli. Proto je tak důležité věřit Božímu Slovu více, než našeptávačům, kteří nás obtěžují celý život. Viz čl. [Identita v Kristu u Ef 2:6](#).

6:13 Doxologii (neboť tvé je království i moc i sláva navěky) neobsahuje žádný z raných řeckých rukopisů, ani hebrejský originál Matouše. Nevyskytuje se ani ve vzorové modlitbě, jak ji Ježíš učí v [Lk 11:1-4](#).

Kritik je člověk, který vytýká autorovi, že to neudělal tak, jak by to udělal on sám, kdyby to uměl.

Karel Čapek

7 „Nesudte, abyste nebyli souzeni. ² Jakým soudem totiž soudíte, takovým budete souzeni, a jakou mírou měříte, takovou vám bude odměřeno. ³ Proč vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš? ⁴ Jak můžeš říci svému bratru: ‘Nech mě, ať ti vytáhnou z oka třísku,’ a přitom máš sám v oku trám! ⁵ Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys vytáhl třísku z oka svého bratra. ⁶ Nedávejte svaté věci psům a neházejte své perly prasatům; jinak je zašlapou, otočí se a roztrhají vás. ⁷ Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno. ⁸ Neboť každý, kdo prosí, dostává; kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. ⁹ Kdo z vás je takový člověk, že podá svému synu kámen, když tě prosí o chléb? ¹⁰ Nebo když prosí o rybu, dáš mu snad hada? ¹¹ Jestliže tedy vy, kteří jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré věci těm, kdo ho prosí? ¹² Chovejte se k lidem přesně tak, jak chcete, aby se oni chovali k vám. Právě v tom spočívá Zákon i Proroci.“ ¹³ „Vcházejte těsnou branou. Prostorná brána a široká cesta vede do záhuby a kdekdo tudy kráčí. ¹⁴ Těsná brána a úzká cesta však vede k životu a málokdo ji nachází. ¹⁵ Dávejte si pozor na falešné proroky, kteří k vám přicházejí v ovčím rouše, ale uvnitř jsou to draví vlci. ¹⁶ Poznáte je po jejich ovoci. Sklízí se snad hrozny z trní a fiky z bodláčí? ¹⁷ Tak tedy každý dobrý strom nese dobré ovoce a špatný strom nese zlé ovoce. ¹⁸ Dobrý strom nemůže nést zlé ovoce, stejně jako špatný strom nemůže nést dobré ovoce. ¹⁹ Každý strom, který nenese dobré ovoce, bývá vyřazen a vhozen do ohně. ²⁰ A tak tedy: poznáte je po jejich ovoci. ²¹ Ne každý, kdo mi říká ‘Pane, Pane’, vejde do nebeského království, ale ten, kdo koná vůli mého Otce v nebesích. ²² Mnozí mi v onen den řeknou: ‘Pane, Pane, copak jsme ve tvém jménu neprorokovali? Nevymítali jsme ve tvém jménu demony? Neudělali jsme ve tvém jménu mnoho zázraků?’ ²³ A tehdy jim jasně řeknu: ‘Nikdy jsem vás neznal. Odejděte ode mě vy, kdo pácháte zlo!’ ²⁴ Každý, kdo slyší tato má slova a plní je, bude podobný moudrému muži, který postavil svůj dům na skále. ²⁵ Pak padl déšť, přišly záplavy, strhly se vichřice a udeřily na ten dům, ale ten nespádl, protože byl založen na skále. ²⁶ Každý, kdo slyší tato má slova a neplní je, bude však podobný bláznovi, který svůj dům postavil na písku. ²⁷ Pak padl déšť, přišly záplavy, strhly se vichřice a udeřily na ten dům, a ten spadl a jeho pád byl hrozný.“ ²⁸ Když Ježíš dokončil tuto řeč, zástupy žasly nad jeho učením. ²⁹ Učil je totiž jako ten, kdo má zmocnění, a ne jako znalci Písma.

8 Když pak sestupoval z hory, šly za ním veliké zástupy. ² Vtom přišel jeden malomocný a klaněl se mu se slovy: „Pane, kdybys jen chtěl, dokážeš mě očistit.“ ³ On vztáhl ruku a dotkl se ho se slovy: „Já to chci. Buď čistý!“ A jeho malomocenství bylo ihned očištěno. ⁴ Potom mu Ježíš řekl: „Dej pozor, abys to nikomu neříkal. Jdi ale, ukaž se knězi a obětuj Bohu dar, který přikázal Mojžíš — na svědectví pro ně.“ ⁵ Když vcházel do Kafarnaum, přistoupil k němu římský setník a prosil ho: ⁶ „Pane, můj služebník leží doma raněn mrtvicí a strašně trpí.“ ⁷ Ježíš mu řekl: „Já přijdu a uzdravím ho.“ ⁸ Setník však odpověděl: „Pane, nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu. Řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven. ⁹ Sám jsem přece člověk, který podléhá velení a velí vojákům. Když někomu řeknu ‘Jdi,’ jde; když řeknu jinému ‘Přijď,’ přijde; když řeknu svému otroku ‘Udělej to,’ udělá to.“ ¹⁰ Ježíš, překvapen tím, co uslyšel, řekl těm, kdo šli za ním: „Amen, říkám vám, takovou víru jsem nikde v Izraeli nenašel!“ ¹¹ Říkám vám, že mnozí přijdou od východu i od západu a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jákobem v nebeském království, ¹² ale synové království budou vyvrženi do té venkovní tmy. Tam bude pláč a skřípění zubů.“ ¹³ Tomu setníkovi pak Ježíš řekl: „Jdi. Ať se ti stane, jak jsi uvěřil.“ A v tu chvíli byl jeho služebník uzdraven. ¹⁴ Když potom Ježíš přišel do Petrova domu, uviděl tam jeho tchyni, jak leží s horečkou. ¹⁵ Dotkl se její ruky, horečka ji opustila a ona vstala a začala ho obsluhovat. ¹⁶ Večer k němu přivedli mnoho lidí posedlých demony a on ty duchy vymítal slovem a všechny nemocné uzdravil. ¹⁷ Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše: „Naše neduhy snal a naše nemoci nesl.“ ¹⁸ Když Ježíš viděl, kolik je kolem něj lidí, přikázal učedníkům, ať se přeplaví na druhý břeh. ¹⁹ Tehdy k němu přistoupil jeden znalec Písma se slovy: „Mistře, budu tě následovat, kamkoli půjdeš.“ ²⁰ Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupatá

7:5 Vytáhni nejdříve ... tehdy prohlédneš. Kritizují vás vždy ti, kdo toho dělají méně, než vy. Kdo žije v pravdě (2Jn 1:4; 3Jn 1:4), bude zákonitě trnem v oku těm, kdo raději žijí ve lži (Mt 10:29; 24:9; Mk 13:13; Lk 21:17). Aby člověk obstál (viz pozn. Ef 6:13), potřebuje pomoc shůry (srv. čl. Co stojí věta „Ježíš je Pán“? u 1Kor 12.) Má-li křesťan vést jiného v pastoračních problémech, je lépe, když je sám uzdraven. Potřebuje mu nastavovat zrcadlo, ale špinavé nebude tak účinné. Hlavně nesmí reagovat na bolest, kterou v něm asociace

hovorů mohou způsobovat, svým navyklým, neuzdraveným, hříšným sebeobranným chováním.

8:5 Kafarnaum. Setník, jemuž Ježíš uzdravil sluhu, patřil k boháčům své doby. Je pravděpodobné, že Ježíšovi nabídl svůj dům (jeden z několika, které vlastnil, nebo jednu část nějakého většího), aby ho používal, jakkoliv bude potřebovat, protože Ježíš bydlel v Kafarnaum (srv. pozn. 9:1).

a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“²¹ Jiný z jeho učedníků mu řekl: „Pane, dovol mi nejdřív odejít a pochovat svého otce.“²² Ježíš mu odpověděl: „Pojď za mnou a nech mrtvé pochovávat své mrtvé.“²³ Potom nastoupil na loď a jeho učedníci za ním.²⁴ Na jezeře se náhle strhla velká bouře, takže se vlny valily přes loď. On ale spal.²⁵ Přistoupili tedy a vzbudili ho: „Pane, zachraň nás, vždyť umíráme!“²⁶ „Proč se bojíte, malověrní?“ řekl jim Ježíš. Potom vstal, okřikl vítr i vlny, a nastal naprostý klid.²⁷ Učedníci byli ohromeni. „Kdo to vůbec je?“ ptali se. „Vždyť ho poslouchá i vítr a vlny!“²⁸ Když se pak přeplavil na druhou stranu do gadarenského kraje, střetli se s ním dva posedlí, kteří vyšli z hrobů. Byli tak nebezpeční, že tou cestou ani nemohl nikdo chodit.²⁹ Začali křičet: „Co je ti po nás, Boží Synu? Přišel jsi nás předčasně trýznit?“³⁰ Opodál se páso veliké stádo prasat.³¹ Démoni ho tedy prosili: „Když nás vymítáš, pošli nás do toho stáda prasat.“³² „Jděte!“ řekl jim, a tak vyšli, vstoupili do toho stáda prasat a celé to stádo se rozeběhlo ze srázu dolů do jezera, kde utonulo.³³ Pasáci prasat tehdy utekli, a když přišli do města, všechno to o těch posedlých vyprávěli.³⁴ Celé město hned vyšlo Ježíšovi naproti, a jakmile ho uviděli, žádali ho, ať opustí jejich kraj.

9 Nastoupil tedy na loď, přeplavil se a přišel do svého města.² Vtom k němu přinesli ochrnutého člověka na nosítkách. Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Vzchop se, synu. Tvé hříchy jsou odpuštěny.“³ Někteří znalci Písma si řekli: „Ten člověk se rouhá!“⁴ Ježíš ale znal jejich myšlenky, a tak se jich zeptal: „Proč si hned myslíte něco zlého?“⁵ Co je podle vás snadnější říci: ‘Jsou ti odpuštěny hříchy,’ anebo: ‘Vstaň a chod’? Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy — tehdy pověděl ochrnutému — „Vstaň, vezmi si lehátko a jdi domů.“⁷ A on vstal a odešel domů.⁸ Když to uviděly zástupy, zmocnil se jich úžas a vzdaly slávu Bohu, který dal lidem takovou moc.⁹ Cestou odtud Ježíš uviděl člověka jménem Matouš, jak sedí v celnici. Řekl mu: „Pojď za mnou,“ a on vstal a šel za ním.¹⁰ Když pak Ježíš stoloval v jeho domě, přišlo tam mnoho výběřčích daní a různých hříšníků a stolovali s Ježíšem a jeho učedníky.¹¹ Uviděli to farizeové a řekli jeho učedníkům: „Jak to, že váš mistr jí s výběřčími daní a hříšníky?“¹² Ježíš to uslyšel a odpověděl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní.“¹³ Jděte a přemýšlejte, co znamená: ‘Chci milosrdenství, ne oběti.’ Nepřišel jsem volat spravedlivé, ale hříšníky.“¹⁴ Potom k němu přišli učedníci Jana Křtitele. „Jak to, že my a farizeové se postíme často, ale tvoji učedníci se nepostí?“ ptali se.¹⁵ Ježíš jim odpověděl: „Mohou ženichovi přátelé truchlit, dokud je ženich ještě s nimi? Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy se budou postit.“¹⁶ Nikdo nepřisívá na starý plášť záplatu z nové látky. Taková výplň odtrhne i kus roucha a díra bude ještě horší.¹⁷ Také se nelije nové víno do starých měchů. Jinak se měchy roztrhnou, víno se rozlije a měchy se zničí. Nové víno se lije do nových měchů, a tak se obojí zachová.“¹⁸ Zatímco k nim takto mluvil, náhle k němu přistoupil představený synagogy a klaněl se mu se slovy: „Moje dcera právě zemřela. Pojď ale, vlož na ni ruku, a bude žít!“¹⁹ Ježíš tedy vstal a šel za ním a jeho učedníci také.²⁰ Náhle se zezadu přiblížila žena, která dvanáct let trpěla krvácením, a dotkla se cípu jeho roucha.²¹ Řekla si totiž: „Jestli se jen dotknu jeho roucha, budu uzdravena.“²² Ježíš se otočil, a když ji uviděl, řekl: „Vzchop se, dcero. Tvá víra tě uzdravila.“ A od té chvíle byla zdravá.²³ Když Ježíš dorazil k domu představeného synagogy a uviděl hudebníky a hlučný zástup kvílících,²⁴ řekl: „Odejďte! Ta dívka neumřela, jenom spí.“ Jen se mu ale vysmívali.²⁵ Když byl zástup konečně pryč, Ježíš vešel dovnitř, vzal ji za ruku a ta dívka vstala.²⁶ Zpráva o tom se roznesla po celé zemi.²⁷ Cestou odtud šli za Ježíšem dva slepci a křičeli: „Smiluj se nad námi, synu Davidův!“²⁸ Když došel domů, slepci přišli za ním. „Věříte, že to dokážu?“ zeptal se jich Ježíš. „Ano, Pane,“ odpověděli.²⁹ Dotkl se tedy jejich očí a řekl: „Ať se vám stane podle vaší víry!“³⁰ Vtom se jim otevřely oči. Ježíš je přísně napomenul: „Dejte pozor, ať se to nikdo nedozví.“³¹ Ale oni šli a roznesli zprávu o něm po celé zemi.³² Sotva odešli, vtom k němu lidé přivedli němého člověka posedlého démonem.³³ Když pak byl ten démon vyhnán a němý začal mluvit, zástupy užasly a říkaly: „Něco takového je v Izraeli nevidáno!“³⁴ Farizeové ale říkali: „Vymítá demony knížetem démonů.“³⁵ Takto Ježíš obcházel všechna města a vesnice, vyučoval v jejich synagogách, kázal evangelium o Království a uzdravoval každou nemoc a každý neduh.³⁶ Když se díval na zástupy, byl pohnut soucitem k nim, protože byli ztrápení a zmatení jako ovce bez pastýře.³⁷ Tehdy řekl svým učedníkům: „Žeň je obrovská, ale dělníků málo.“³⁸ Proste Pána žně, ať vypudí dělníky na svou žeň.“

10 Potom svolal svých dvanáct učedníků a dal jim moc nad nečistými duchy, aby je vymítali a aby uzdravovali každou nemoc a každý neduh.² A toto jsou jména dvanácti apoštolů: Nejprve Šimon zvaný Petr a jeho bratr Ondřej, Jakub Zebedeův a jeho bratr Jan,³ Filip a Bartoloměj, Tomáš a výběřčí daní Matouš, Jakub Alfeův a Tadeáš,⁴ Šimon Horlivec a Jidáš Iškariotský, který ho potom zradil.⁵ Těchto dvanáct Ježíš vyslal s těmito pokyny: „Nechoďte na cestu pohanů, nevstupujte do města Samaritánů,⁶ ale raději jděte ke ztraceným ovcím z lidu Izraele.⁷ Jděte a ohlašujte: ‘Nebeské království je blízko!’⁸ Nemocné uzdravujte, mrtvé křistě,

Je lepší svůj život ztratit, než ho promrhat.

John Piper

malomocné očistujte, démony vymítejte. Zdarma jste dostali, zdarma dejte. ⁹ Neberte si s sebou do opasků zlato, stříbro ani peníze ¹⁰ ani mošnu ani náhradní košile ani obuv ani hůl — dělník si přece zaslouží svůj pokrm. ¹¹ Když přijdete do města nebo vesnice, najděte tam hodného člověka a zůstaňte u něj, dokud neodejdete. ¹² Když budete vcházet do něčího domu, popřejte mu pokoj. ¹³ Bude-li toho ten dům hoden, pak ať váš pokoj přejde na něj. Nebude-li hoden, ať se váš pokoj vrátí k vám. ¹⁴ Pokud vás někdo nepřijme a nebude poslouchat vaše slova, vyjděte z toho domu nebo města a setřeste si z nohou i jeho prach. ¹⁵ Amen, říkám vám, že v soudný den bude sodomskému a gomorskému kraji lehčeji než takovému městu. ¹⁶ Posílám vás jako ovce mezi vlky, proto buďte chytrí jako hadi a nevinní jako holubice. ¹⁷ Dejte si pozor na lidi, protože vás budou vydávat soudům a bičovat vás ve svých shromážděních. ¹⁸ Kvůli mně vás povedou i před vládců a krále na svědectví pro ně a pro národy. ¹⁹ Když vás jim vydají, nestarejte se, jak a co máte říkat. Co máte říci, vám bude dáno v tu chvíli. ²⁰ Nejste to totiž vy, kdo mluví, ale Duch vašeho Otce, který mluví ve vás. ²¹ Bratr bratra i otec syna tehdy vydá na smrt, děti povstanou proti svým rodičům a zabijí je. ²² Kvůli mému jménu vás budou všichni nenávidět, ale kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn. ²³ Když vás budou pronásledovat v jednom městě, utečte do jiného. Amen, říkám vám, že neprojdete izraelská města, než přijde Syn člověka. ²⁴ Není učedník nad mistra ani služebník nad svého pána. ²⁵ Pro učedníka je dost na tom, když bude jako jeho mistr a služebník jako jeho pán. Jestliže hospodáře nazvali Belzebubem, čím spíše jeho domácí? ²⁶ Nebojte se jich. Není totiž nic skrytého, co nebude zjeveno, ani nic tajného, co nebude poznáno. ²⁷ Co vám říkám ve tmě, mluďte na světle; co slyšíte šeptat do ucha, hlásejte ze střeš! ²⁸ Nebojte se těch, kdo zabijí tělo, ale duši zabít nemohou. Raději se bojte Toho, který může duši i tělo zahubit v pekle. ²⁹ Neprodávají se snad dva vrabci za halěr? Přitom ani jeden z nich nepadne na zem bez vědomí vašeho Otce. ³⁰ Vám jsou ale spočítány i všechny vlasy na hlavě! ³¹ Proto se nebojte. Jste dražší než mnoho vrabců. ³² Kdokoli mě vyzná před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem v nebesích. ³³ Kdo by mě ale před lidmi zapřel, toho i já zapřu před svým Otcem v nebesích. ³⁴ Nemyslete si, že jsem přišel, abych na zem přinesl pokoj. Nepřišel jsem přinést pokoj, ale meč. ³⁵ Přišel jsem, abych rozdělil člověka proti jeho otci, dceru proti matce a snachu proti tchyni. ³⁶ Člověk bude mít nepřátele ve vlastní rodině. ³⁷ Kdo má rád otce nebo matku více než mě, není mě hoden. Kdo má rád syna nebo dceru více než mě, není mě hoden. ³⁸ Kdo nebere svůj kříž a nenásleduje mě, není mě hoden. ³⁹ Kdo nalezne svou duši, ten ji ztratí, a kdo ztratí svou duši kvůli mně, ten ji nalezne. ⁴⁰ Kdo vás přijímá, ten přijímá mě, a kdo přijímá mě, přijímá Toho, který mě poslal. ⁴¹ Kdo přijímá proroka jakožto proroka, dostane odplatu proroka. Kdo přijímá spravedlivého jakožto spravedlivého, dostane odplatu spravedlivého. ⁴² Kdo by třeba jen podal pohár studené vody jednomu z těchto maličkých, protože je to můj učedník, amen, říkám vám, že nepřijde o svou odplatu.“

11 Když Ježíš dokončil tyto pokyny svým dvanácti učedníkům, odešel odtud, aby učil a kázal v jejich městech. ² Jan se ve vězení doslechl o Kristových skutcích a poslal za ním své učedníky ³ s otázkou: „Jsi Ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?“ ⁴ Ježíš jim odpověděl: „Jděte a vyprávějte Janovi, co tu slyšíte a vidíte: ⁵ slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou čisti, hluší slyší, mrtví se křísí a chudým se káže evangelium. ⁶ A blaze tomu, kdo se nade mnou nepohoršuje.“ ⁷ Když pak ti muži odešli, Ježíš promluvil k zástupům o Janovi: „Co jste si přišli do pouště prohlédnout? Třtinu větrem se klátící? ⁸ Na co jste se šli podívat? Na člověka v nádherných šatech? Ti, kdo nosí nádherné šaty, jsou k vidění v královských domech. ⁹ Na co jste se tedy šli podívat? Na proroka? Ano, říkám vám, a více než na proroka. ¹⁰ Toto je ten, o kterém je psáno: ‘Hle, posílám svého posla před tváří tvou, jenž připraví tvou cestu před tebou.’ ¹¹ Amen, říkám vám, žádné ženě se nenarodil nikdo nad Jana Křtitele, ale kdo je nejmenší v nebeském království, je větší než on. ¹² Ode dnů Jana Křtitele až dosud nebeské království snáší násilí a násilníci je uchvacují. ¹³ Až po Jana o tom prorokovali všichni Proroci i Zákon. ¹⁴ Jste-li to ochotni přijmout, on je ten Eliáš, který měl přijít. ¹⁵ Kdo má uši, slyš! ¹⁶ Ke komu mám ale přirovnat toto pokolení? Podobá se dětem, které sedí na návsi a volají na druhé: ¹⁷ ‘Pískali jsme vám, a netančili jste; naříkali jsme, a neplakali jste!’ ¹⁸ Jan totiž přišel, nejedl a nepil a oni říkají: ‘Je posedlý!’ ¹⁹ Přišel Syn člověka, jí a pije — a oni říkají: ‘Podívejte, žrout a pijan vína, přítel výběřčích daní a hříšníků!’ Moudrost je ale potvrzena svými skutky.“ ²⁰ Měštům, ve kterých se stalo nejvíce jeho zázraků, tehdy začal vyčítat, že nečinila pokání: ²¹ „Běda tobě, Korozaim, běda tobě, Betsaido! Kdyby se zázraky, které se dějí u vás, staly v Týru a Sidonu, dávno by činili pokání v pytlčině a popelu. ²² Říkám vám: Týru a Sidonu bude v soudný den lehčeji než vám! ²³ A ty, Kafarnaum, budeš snad vyvýšeno až do nebe? Až do pekla se propadneš! Vždyť kdyby se zázraky, které se dějí v tobě, staly v Sodomě, zůstala by stát až dodnes. ²⁴ Říkám vám: Sodomské zemi bude v soudný den lehčeji než tobě.“ ²⁵ V té době Ježíš řekl: „Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je nemluvnatům. ²⁶ Jistě, Otče, neboť tak se ti zalíbilo. ²⁷ Všechno je mi

dáno od mého Otce a nikdo nezná Syna, jedině Otec, a ani Otce nikdo nezná, jedině Syn a ten, komu by ho Syn chtěl zjevit.²⁸ Pojdte ke mně, všichni upracovaní a obtěžkaní, a já vám dám odpočinout.²⁹ Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem mírný a pokorný v srdci, a vaše duše najdou odpočinutí.³⁰ Mé jho je totiž příjemné a mé břemeno lehké.“

12 Jednou v sobotu Ježíš procházel obilím. Jeho učedníci dostali hlad, a tak začali trhat klasy a jíst.² Když to uviděli farizeové, řekli mu: „Podívej se, tvoji učedníci dělají, co se v sobotu nesmí!“³ On jim však řekl: „Copak jste nečetli, co udělal David, když se svými muži dostal hlad?⁴ Jak vešel do Božího domu a jedl posvátné chleby předložené, které nesměl jíst on ani jeho muži, ale pouze samotní kněží?“⁵ A nečetli jste v Zákoně ani to, že kněží svou sobotní prací v chrámu znesvěcují sobotu, a jsou nevinní?⁶ Říkám vám ale, že zde je někdo větší nežli chrám.⁷ Kdybyste věděli, co znamená: ‘Chci milosrdenství, ne oběti,’ neodsuzovali byste nevinné.⁸ Syn člověka je totiž pánem i nad sobotou.“⁹ Odešel odtud a přišel do jejich synagogy.¹⁰ Byl tu jeden člověk s ochrnutou rukou, a tak se Ježíše vyptávali: „Smí se v sobotu uzdravovat?“ Chtěli ho totiž z něčeho obvinít.¹¹ On jim však řekl: „Je snad mezi vámi takový člověk, že kdyby měl jednu ovci a ta by mu v sobotu spadla do jámy, nevzal by ji a nevytáhl?“¹² O co cennější je člověk než ovce? A proto se v sobotu smí konat dobro.“¹³ Tehdy řekl tomu muži: „Natáhni ruku.“ A když ji natáhl, byla znovu zdravá jako ta druhá.¹⁴ Farizeové se pak odešli radit, jak by ho zničili.¹⁵ Ježíš se to ale dozvěděl a odešel odtud. Šly za ním veliké zástupy a on je všechny uzdravil.¹⁶ Přísně je však napomínal, aby ho neuváděli ve známost.¹⁷ Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše:¹⁸ „Hle, můj služebník, jehož jsem vyvolil, můj milovaný, kterého jsem si oblíbil. Na něj položím svého Ducha, on oznámí spravedlnost národům.“¹⁹ Nebude se hádat ani křičet, jeho hlas na ulicích slyšet nebude.²⁰ Nalomenou trtinu nedolomí a doutnající knot neuhasí, dokud nedovede spravedlnost k vítězství.²¹ A v jeho jménu bude naděje národům.“²² Potom k němu přivedli slepého a němého člověka posedlého démonem a on ho uzdravil, takže mluvil a viděl.²³ Všechny zástupy žasly: „Není snad tohle ten Syn Davidův?“²⁴ Když to uslyšeli farizeové, řekli: „Tenhle nevymítá demony jinak než Belzebubem, knížetem démonů!“²⁵ Ježíš ale znal jejich myšlenky, a tak jim řekl: „Každé království rozdělené samo proti sobě zpustne a žádné město nebo dům rozdělený proti sobě neobstojí.“²⁶ Vymítá-li satan satana, je rozdělen sám proti sobě. Jak tedy obstojí jeho království?²⁷ A pokud já vymítám demony Belzebubem, kým je vymítají vaši synové? Oni proto budou vašimi soudci.²⁸ Vymítám-li však demony Božím Duchem, jistě k vám přišlo Boží království.“²⁹ Jak může někdo vejít do silákovy domu a uloupit jeho majetek, pokud toho siláka nejdříve nespoutá? Teprve tehdy vyloupí jeho dům.³⁰ Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.³¹ Proto vám říkám: Každý hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu jim odpuštěno nebude.³² Kdokoli by řekl slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno, ale kdokoli by mluvil proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno ani v tomto věku, ani v budoucím.³³ Šlechtěte strom, a jeho ovoce bude dobré. Nechte strom zplanět, a jeho ovoce bude zlé. Strom se přece pozná po ovoci.³⁴ Plemeno zmijí! Jak byste mohli mluvit dobré věci, když jste zlí? Co na srdci, to na jazyku!³⁵ Dobrý člověk vynáší ze svého dobrého pokladu to dobré, zlý člověk vynáší ze zlého pokladu zlé.³⁶ Říkám vám ale, že z každého prázdného slova, které lidé řeknou, budou skládat účty v soudný den.³⁷ Svými vlastními slovy budeš ospravedlněn, svými vlastními slovy budeš odsouzen.“³⁸ Tehdy mu někteří ze znalců Písma a farizeů odpověděli: „Mistře, chceme od tebe vidět nějaké znamení.“³⁹ On jim však řekl: „Zlé a cizoložné pokolení vyžaduje znamení, ale žádné znamení nedostane — kromě znamení proroka Jonáše.“⁴⁰ Jako byl Jonáš tři dny a tři noci v břiše velryby, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země.⁴¹ Obyvatelé Ninive povstanou na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť po Jonášově kázání činili pokání, a hle, zde je někdo víc než Jonáš.⁴² Královna Jihu povstane na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť přijela z kraje světa, aby slyšela Šalomounovu moudrost, a hle, zde je někdo víc než Šalomoun.⁴³ Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech a hledá odpočinek, ale nenachází.⁴⁴ Tehdy si řekne: ‘Vrátím se do svého domu, odkud jsem vyšel.’ A když přijde a nalezne ho vymetený a ozdobený, ale prázdný,⁴⁵ jde a přibere k sobě sedm jiných duchů, horších než je sám. Pak vejdou dovnitř, zabydlí se tam a nakonec tomu člověku bude hůře než na začátku. Tak tomu bude i s tímto zlým pokolením.“⁴⁶ A zatímco ještě mluvil k zástupům, hle, jeho matka a bratři stáli venku, neboť s ním chtěli promluvit.⁴⁷ Někdo mu řekl: „Pohleď, tvá matka a tví bratři stojí venku. Chtějí s tebou mluvit.“⁴⁸ On mu však odpověděl: „Kdo je má matka? Kdo jsou mí bratři?“⁴⁹ Ukázal rukou na své učedníky a řekl: „Pohleď, má matka a mí bratři.“⁵⁰ Kdokoli plní vůli mého nebeského Otce, to je můj bratr, má sestra, má matka.“

13 Toho dne Ježíš vyšel z domu a posadil se na břehu jezera.² Sešly se k němu tak veliké zástupy, že nastoupil na loď a posadil se. Celý ten zástup stál na břehu³ a on jim v podobenstvích vyprávěl o mnoha věcech. Řekl: „Hle, vyšel rozsévač, aby rozséval.“⁴ A jak rozséval, některá semena padla podél cesty a přiletěli ptáci

a sezobali je. ⁵ Jiná padla na skalnatá místa, kde neměla dost země, a ihned vzešla, protože země neměla hloubku. ⁶ Když pak vyšlo slunce, spálilo je, a protože neměla kořen, uschla. ⁷ Jiná zas padla do trní, a když trní vyrostlo, udusilo je. ⁸ Ještě jiná však padla na dobrou půdu a vydala úrodu — některé stonásobnou, jiné šedesátinásobnou a jiné třicetinásobnou. ⁹ Kdo má uši, slyš!“ ¹⁰ Tehdy k němu přistoupili učedníci a ptali se: „Proč s nimi mluvíš v podobenstvích?“ ¹¹ „Vám je dáno znát tajemství nebeského království,“ odpověděl jim, „ale jim to dáno není. ¹² Tomu, kdo má, totiž bude dáno a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ¹³ Proto k nim mluvím v podobenstvích, že vidí, ale nevidí a slyší, ale neslyší ani nerozumějí. ¹⁴ Naplňuje se na nich Izaiášovo proroctví: ‘Sluchem uslyšíte, ale nepochopíte, zrakem uvidíte, ale neprohlédnete. ¹⁵ Neboť srdce tohoto lidu ztvrdlo; ušima ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli, jen aby očima neuviděli, ušima neuslyšeli, srdcem nepochopili a neobrátili se, abych je nemohl uzdravit.’ ¹⁶ Ale blaze vašim očím, že vidí, a vašim uším, že slyší. ¹⁷ Amen, říkám vám, že mnozí proroci a spravedliví toužili vidět, co vy vidíte, ale neviděli a slyšet, co vy slyšíte, ale neslyšeli. ¹⁸ Poslechněte si tedy význam podobenství o rozséváči: ¹⁹ Ke každému, kdo slyší slovo o Království a nerozumí, přichází ten zlý a uchvacuje to, co bylo zaseto do jeho srdce. To je ten, u koho bylo zaseto podél cesty. ²⁰ Na skalnaté zemi je zaseto u toho, kdo slyší Slovo a hned je s radostí přijímá, ²¹ ale nemá v sobě kořen a je nestálý. Jakmile kvůli Slovu nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadá. ²² Do trní je zaseto u toho, kdo slyší Slovo, ale starosti tohoto světa a oklamání bohatstvím to slovo dusí, a tak se stává neplodným. ²³ Do dobré země je zaseto u toho, kdo slyší Slovo a rozumí a který opravdu přináší úrodu: někdo stonásobnou, jiný šedesátinásobnou a jiný třicetinásobnou.“ ²⁴ Pověděl jim další podobenství: „Nebeské království je, jako když člověk rozsívá na svém poli dobré semeno. ²⁵ Ale zatímco lidé spali, přišel jeho nepřítel, naseł mezi pšenici koukol a odešel. ²⁶ Když pak vzešla stébla a přinesla úrodu, tehdy se ukázal i koukol. ²⁷ Služebníci toho hospodáře tedy přišli a ptali se ho: ‘Pane, nenasel jsi na svém poli dobré semeno? Odkud se tedy vzal ten koukol?’ ²⁸ Odpověděl jim: ‘To udělal nepřítel.’ Služebníci se zeptali: ‘Chceš, abychom ho šli vytrhat?’ ²⁹ Ale on řekl: ‘Nikoli, protože byste při trhání kokuolu mohli vytrhnout i pšenici. ³⁰ Nechte obojí růst spolu až do žně. V čas žně řeknu žencům: Vytrhejte nejdříve koukol a svažte do snopků ke spálení. Pšenici ale shromážděte do mé obilnice.’“ ³¹ Pověděl jim další podobenství: „Nebeské království je jako hořčičné zrno, které člověk vzal a zasel na svém poli. ³² To zrno je sice nejmenší ze všech semen, ale když vyroste, je větší než jiné byliny a je z něj strom, takže ptáci přiletí a uhnízdí se v jeho větvích.“ ³³ Vyprávěl jim ještě další podobenství: „Nebeské království je jako kvas, který žena vzala a zadělala do tří měřic mouky, až nakonec všechno zkvasilo.“ ³⁴ To všechno Ježíš zástupům vyprávěl v podobenstvích. Jinak než v podobenství k nim vůbec nemluvil. ³⁵ Tak se naplnilo slovo proroka: „Otevru svá ústa v podobenstvích, budu vyprávět věci skryté od stvoření světa.“ ³⁶ Tehdy propustil zástupy a šel domů. Tam za ním přišli jeho učedníci a žádali: „Vysvětlí nám to podobenství o kokuolu na poli.“ ³⁷ Odpověděl jim: „Rozséváč dobrého semene je Syn člověka, ³⁸ pole je tento svět, dobré semeno jsou synové Království a koukol jsou synové toho zlého. ³⁹ Nepřítel, který je rozsívá, je ďábel, žeň je konec tohoto světa a ženci jsou andělé. ⁴⁰ Jako se tedy sbírá koukol a spaluje se v ohni, tak to bude na konci světa. ⁴¹ Syn člověka pošle své anděly a ti vyberou z jeho království všechno pohoršující, totiž ty, kdo páchají zlo, ⁴² a uvrhnou je do ohnivě pece. Tam bude pláč a skřípění zubů. ⁴³ Spravedliví tehdy zazáří v království svého Otce jako slunce. Kdo má uši, slyš!“ ⁴⁴ Nebeské království je, jako když člověk najde poklad ukrytý v poli. Znovu ho ukryje a pak jde, s radostí prodá všechno, co má, a koupí to pole. ⁴⁵ Nebeské království je, jako když kupec hledající krásné perly ⁴⁶ najde jednu velmi vzácnou perlu. Jde, prodá všechno, co má, a koupí ji. ⁴⁷ Nebeské království je jako síť spuštěná do moře, která nabírá všechno možné. ⁴⁸ Když se naplní, rybáři ji vytáhnou na břeh, sednou si a to, co je dobré, vyberou do kádí; to, co je špatné, ale vyhodí. ⁴⁹ Totéž se bude dít na konci světa: Vyjdou andělé, oddělí zlé od spravedlivých ⁵⁰ a vhodí je do ohnivě pece. Tam bude pláč a skřípění zubů. ⁵¹ Pochopili jste to všechno?“ „Ano,“ odpověděli mu. ⁵² Na to jim řekl: „Každý učitel Písma, který se stal učedníkem nebeského království, je jako hospodář, který vynáší ze svého pokladu nové i staré věci.“ ⁵³ Když Ježíš dokončil tato podobenství, šel odtud. ⁵⁴ Přišel do svého domovského města a učil je v jejich synagoze tak, že žaslí a říkali: „Odkud má tenhle takovou moudrost a zázračné schopnosti? ⁵⁵ Není to snad syn toho tesaře? Nejmenuje se jeho matka Marie a jeho bratři Jakub, Josef, Šimon a Juda? ⁵⁶ Nejsou snad všechny jeho sestry u nás? Odkud tedy má všechny tyto věci?“ ⁵⁷ A tak se nad ním pohoršovali. Ježíš jim řekl: „Prorok není beze cti; jedině ve své vlasti a ve svém domě.“ ⁵⁸ A kvůli jejich nevěře tam nevykonal mnoho zázraků.

14 V tu dobu uslyšel zprávu o Ježíši i tetrarcha Herodes. ² „To je Jan Křtitel!“ řekl svým služebníkům. „Vstal z mrtvých, a proto se skrže něj dějí zázraky.“ ³ Herodes totiž Jana zatkł, spoutal a uvěznil kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, ⁴ protože Jan mu říkal: „Tvůj sňatek s ní je nezákonný!“ ⁵ Herodes ho tedy chtěl zabít, ale bál se zástupu, protože ho měli za proroka. ⁶ Dcera té Herodiady pak na oslavě Herodových narozenin tančila uprostřed hodovníků a Herodovi se tak zalíbila, ⁷ že jí přísahal splnit jakékoli přání. ⁸ Předem

navedena svou matkou mu tedy řekla: „Přines mi na téhle míse hlavu Jana Křtitele!“⁹ Králi se to nelíbilo, ale kvůli přísaze a kvůli svým hostům poručil, ať jí to splní.¹⁰ Poslal tedy kata, aby Jana ve vězení stal.¹¹ Když na míse přinesli jeho hlavu, dali jí té dívce a ta ji odnesla matce.¹² Později přišli Janovi učedníci, vzali tělo a pochovali je. Potom šli a pověděli to Ježíšovi.¹³ Když to Ježíš uslyšel, odplavil se odtud o samotě na pusté místo. Jakmile se to doslechly zástupy, vypravily se za ním pěšky z měst.¹⁴ Když vystoupil z loďky a uviděl veliký zástup lidí, byl naplněn soucitem k nim a uzdravoval jejich nemocné.¹⁵ Večer pak k němu přišli učedníci a řekli: „Tohle místo je pusté a už je dost pozdě. Propust' zástupy, ať si jdou do vesnic koupit něco k jídlu.“¹⁶ „Nemusejí odcházet,“ odpověděl jim Ježíš. „Vy jim dejte najíst.“¹⁷ „Nic tu nemáme,“ namítli, „jen pět chlebů a dvě ryby.“¹⁸ „Přineste mi je,“ řekl jim.¹⁹ Nechal zástup posadit na trávě, vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal, lámal a dával ty chleby učedníkům a učedníci zástupům.²⁰ A tak se všichni najedli do sytosti. Potom posbírali nalámané kousky, které zbyly: dvanáct plných košů.²¹ Jedlo tam tehdy kolem pěti tisíc mužů kromě žen a dětí.²² Hned potom přiměl učedníky, ať nastoupí na loď a jedou napřed na druhou stranu, než on propustí zástupy.²³ Když zástupy propustil, vystoupil o samotě na horu, aby se modlil. Pozdě večer tam zůstal sám.²⁴ Loď už byla daleko od břehu, zmítána vlnami, protože vítr vál proti ní.²⁵ Krátce před svítáním se k nim Ježíš vydal pěšky po hladině.²⁶ Když ho učedníci uviděli kráčet po jezeře, vyděsili se a křičeli strachy: „To je přízrak!“²⁷ „Vzchopte se, to jsem já!“ promluvil na ně hned Ježíš. „Nebojte se.“²⁸ „Pane, jestli jsi to ty,“ odpověděl mu Petr, „přikaz, ať k tobě přijdu po vodě.“²⁹ „Pojď!“ řekl mu. A Petr vystoupil z lodi a krácel po vodě, aby přišel k Ježíši.³⁰ Když ale viděl, jak silný je vítr, dostal strach a začal se topit. „Pane, zachraň mě!“ vykřikl.³¹ Ježíš ihned vztáhl ruku a chytil ho. „Proč jsi pochyboval, malověrný?“ řekl mu.³² Jakmile pak nastoupili na loď, vítr se utišil.³³ Ti, kdo byli na lodi, se mu začali klanět a říkali: „Ty jsi opravdu Boží Syn!“³⁴ Když se přeplavili, přistáli u Genezaretu.³⁵ Místní ho poznali a rozeslali posly po celém okolí. Přinesli k němu všechny nemocné³⁶ a prosili ho, aby se směli aspoň dotknout cípu jeho roucha. A kdokoli se ho dotkl, byl uzdraven.

15 Tehdy k Ježíši přišli znalci Písma a farizeové z Jeruzaléma.² „Proč tvoji učedníci přestupují tradici starších?“ říkali. „Vždyť si před jídlem neumývají ruce!“³ „A proč vy kvůli své tradici přestupujete Boží přikázání?“ odpověděl jim Ježíš.⁴ „Bůh řekl: ‘Cti otce i matku’ a ‘Kdokoli by zlořečil otci nebo matce, musí zemřít.’⁵ Vy ale říkáte, že kdokoli by řekl otci nebo matce: ‘To, čím bych ti měl vypomoci, jsem daroval Bohu,’⁶ ten už nemusí svého rodiče nijak uctít. A tak jste kvůli své tradici zrušili Boží slovo.⁷ Pokrytci, Izaiáš o vás správně prorokoval:⁸ ‘Tento lid mě ctí svými rty, srdcem je mi však vzdálený.’⁹ Nadarmo mě ale uctívají, když učí lidské nauky a příkazy.“¹⁰ Pak svolal zástup a řekl jim: „Slyšte a rozumějte.¹¹ Člověka nešpiní to, co mu vchází do úst, ale to, co mu z úst vychází.“¹² Tehdy k němu přistoupili učedníci a řekli mu: „Víš, že se farizeové urazili, když slyšeli ta slova?“¹³ „Každá sazenice,“ odpověděl, „kterou nesázel můj nebeský Otec, bude vykořeněna.“¹⁴ Nechte je, jsou to slepí vůdcové slepých. Povede-li slepý slepého, oba padnou do jámy.“¹⁵ „Vysvětlí nám to podobenství,“ požádal ho Petr.¹⁶ „Vy jste ještě tak nechápaví?“ řekl Ježíš.¹⁷ „Nerozumíte, že všechno, co vchází do úst, jde do břicha a vypouští se do žumpy?“¹⁸ Co ale z úst vychází, jde ze srdce a špiní to člověka.¹⁹ Ze srdce totiž vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilnění, krádeže, křivá svědectví, urážky.²⁰ Tyto věci špiní člověka. Ale jíst neumytýma rukama, to člověka nešpiní.“²¹ Ježíš pak odtud odešel a odebral se do okolí Týru a Sidonu.²² Jedna kananejská žena z toho kraje šla za ním a křičela: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nade mnou! Má dcera je hrozně posedlá ďáblem.“²³ On jí však neodpověděl ani slovo. Jeho učedníci přistoupili a prosili ho: „Pošli ji pryč, když za námi pořád křičí.“²⁴ Odpověděl jí tedy: „Byl jsem poslán jen ke ztraceným ovcím z lidu Izraele.“²⁵ Ona však přistoupila a klaněla se mu slovy: „Pane, pomoz mi.“²⁶ „Není správné vzít chléb dětem a hodit ho psům,“ odvětil.²⁷ Ona však řekla: „Ano, Pane, ale i psi jedí zbytky ze stolu svých pánů.“²⁸ „Jak velikou máš víru, ženo!“ odpověděl jí na to Ježíš. „Ať se ti stane, jak toužíš.“ A od té chvíle byla její dcera zdravá.²⁹ Ježíš se pak odtud vrátil ke Galilejskému jezeru, vystoupil na horu a posadil se tam.³⁰ Tehdy k němu přišlo veliké množství lidí. Měli s sebou chromé, slepé, němé, zmrzačené a mnohé jiné. Pokládali mu je k nohám a on je uzdravoval.³¹ Když lidé viděli, jak němí mluví, zmrzačení jsou zdraví, chromí chodí a slepí vidí, užasli a vzdali slávu Bohu Izraele.³² Potom Ježíš svolal své učedníky a řekl: „Je mi těch lidí líto. Jsou se mnou už tři dny a nemají co jíst. Nechci je poslat pryč hladové, vždyť by cestou padli vyčerpáním.“³³ „Kde v téhle pustině vezmeme tolik chleba?“ namítli učedníci. „Jak bychom mohli nasytit

14:25 Po hladině. To co byl největší problém učedníků (14:26–30), bylo pod Ježíšovým nohama.

14:27 To jsem já. Viz pozn. Jn 6:20.

15:22 Kananejská. Marek uvádí že tato žena byla Řekyně, rodem Syroféničanka (Mk 7:26). Matoušovo označení za Kanaánku naznamená diskrepanci, která by opravňovala ke zpochybnění Bible coby Božího

Slova, nýbrž pouze rozdíl v cílových skupinách, které měli autoři na zřeteli. Matouš píše primárně pro židovské čtenáře (srv. Úvod: Záměr a zvláštnosti), a proto se neobtěžuje rozlišovat mezi jednotlivými národnostmi původních obyvatel Kanaánu; pro Židy jsou to všichni „Kananejci“ bez rozdílu. Marek naproti tomu počítá s pohanskými (nežidovskými) čtenáři, pro které přesná specifikace mohla mít význam.

takový zástup?“³⁴ „Kolik máte chlebů?“ zeptal se Ježíš. „Sedm — a pár malých rybek,“ odpověděli.³⁵ Ježíš tedy nechal zástupy posadit na zem,³⁶ vzal těch sedm chlebů a ty ryby, vzdal díky, lámal a dával učedníkům a učedníci zástupům.³⁷ A tak se všichni najedli do sytosti. Potom posbírali nalámané kousky, které zbyly: sedm plných košů.³⁸ Jedlo tam tehdy čtyři tisíce mužů kromě žen a dětí.³⁹ A když propustil zástupy, nastoupil na loď a připlul do magadanského kraje.

16 Potom ho přišli pokoušet farizeové a saduceové. Žádali ho, aby jim ukázal nějaké znamení z nebe.² Odpověděl jim: „Večer říkáte: ‘Bude hezky, nebe se červená.’³ Za svítání ale: ‘Dnes bude ošklivo, nebe se červená mraky.’ Umíte rozeznat nebeské úkazy, ale znamení těchto časů rozeznat neumíte?⁴ Zlé a cizoložné pokolení vyhledává znamení, ale žádné znamení nedostane — kromě znamení Jonášova.“ Tehdy je nechal a odešel.⁵ Když se učedníci přeplavili na druhý břeh, zjistili, že zapomněli vzít chleba.⁶ Ježíš jim řekl: „Dejte pozor, varujte se kvasu farizeů a saduceů.“⁷ Dohadovali se tedy mezi sebou: „Vždyť jsme s sebou žádný chleba nevzali.“⁸ Ježíš to ale věděl, a tak řekl: „Proč se spolu dohadujete, vy malověrní, že nemáte chleba?⁹ Copak ještě nechápete? Nevzpomínáte si na těch pět chlebů pro pět tisíc, a kolik jste nasbírali košů?¹⁰ Ani na těch sedm chlebů pro ty čtyři tisíce, a kolik jste nasbírali košů?¹¹ Jak to, že nechápete, že jsem nemluvil o chlebu? Varujte se farizejského a saducejského kvasu!“¹² Tehdy pochopili, že jim neřekl, aby se vyvarovali chlebového kvasu, ale farizejského a saducejského učení.¹³ Když Ježíš přišel do okolí Cesareje Filipovy, zeptal se svých učedníků: „Za koho mají lidé Syna člověka?“¹⁴ Odpověděli: „Někteří za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jiného z proroků.“¹⁵ „A za koho mě máte vy?“ zeptal se.¹⁶ „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha!“ odpověděl mu Šimon Petr.¹⁷ „Blaze tobě, Šimone, synu Jonášův,“ řekl mu na to Ježíš. „Tohle ti totiž nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích.“¹⁸ A já ti říkám, že jsi Petr a na té skále postavím svou církev a brány pekla ji nepřemohou.¹⁹ Dám ti klíče nebeského království: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno v nebi, a cokoli na zemi rozvážeš, bude rozvázáno v nebi.“²⁰ Tehdy učedníky přísně napomenul, aby nikomu neříkali, že on je Mesiáš.²¹ Od té doby začal Ježíš oznamovat svým učedníkům, že musí jít do Jeruzaléma, mnoho vytrpět od starších, vrchních kněží a znalců Písma, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých.²² Petr ho tehdy vzal stranou a začal ho kárat: „Bůh tě chraň, Pane, to se ti nesmí stát!“²³ On se ale odvrátil a řekl Petrovi: „Odstup ode mě, satane! Svádíš mě, protože nemyslíš na Boží věci, ale na lidské.“²⁴ Potom Ježíš řekl svým učedníkům: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě.“²⁵ Kdokoli by si chtěl zachránit život, ztratí jej, ale kdokoli by ztratil svůj život pro mě, ten jej nalezne.²⁶ Co prospěje člověku, kdyby získal celý svět, ale sám sobě uškodil? Co dá člověk na oplátku za svůj život?²⁷ Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými anděly a tehdy každému odplatí podle jeho skutků.²⁸ Amen, říkám vám, že někteří z těch, kdo tu stojí, jistě nezakusí smrt, dokud nespatří Syna člověka přicházet v jeho království.“

17 Po šesti dnech Ježíš k sobě vzal Petra, Jakuba a jeho bratra Jana, vyvedl je o samotě na vysokou horu² a proměnil se před nimi. Jeho tvář zazářila jako slunce a jeho šaty zbělely jako světlo.³ A hle, uviděli Mojžíše a Eliáše, jak s ním rozmlouvají.⁴ Petr na to Ježíšovi řekl: „Pane, dobře, že jsme tu! Jestli chceš, uděláme tu tři stánky — jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“⁵ Než to dořekl, náhle je zahalil zářící oblak.

16:19 Cokoli svážeš na zemi. Rabíni si byli vědomi, že interpretace Tóry vyžaduje flexibilitu a přizpůsobivost aktuálním kulturním podmínkám. Proto je do jisté míry „elastická“ – dá se uvolnit nebo utáhnout. Ježíš zde Petrovi (a potažmo všem církevním autoritám) dává svobodu v diskutabilních otázkách: Co rozhodnou, to bude platit. Některé „nepřekročitelné“ hranice jsou posunutelné; naše interpretace

není s Božím Slovem totožná; vždy podléhá opravě. Předpokládá to však vysokou úroveň zralosti, integrity a zodpovědnosti. Jinak by taková doktrína byla snadno zneužitelná. Proto jedinci s nízkou úrovní těchto ctností by neměli mít svěřenu autoritu nad církevní praxí ostatních.

Brány pekla

Není náhoda, že Ježíš mluví o branách pekla právě v Césareji Filipově. Tam byla svatyně řeckého boha Pana, kde se v rámci modloslužebných rituálů páchaly nechutné orgie, zahrnující nejen zoofilii, ale i lidské oběti. Do jeskyně, která se jmenovala „Brána pekla“, vhažovali nešťastné oběti, většinou děti, které už se nikdy nevrátily mezi živé.

 Brána je obranný prostředek. Ježíšova pointa je ta, že církev, která je ve válce proti temným mocnostem (Ef 6:12), musí útočit, jestli má zvítězit. Když bude svůj úkol plnit, nepřátelské síly (jako je tato svatyně) jí neodolají. Šířením Božího království po celé zemi naplní původní Boží mandát pro člověka připravit celou zemi pro příchod Boha, který bude ve svém království přebývat se svým lidem napořád.

Vtom se z oblaku ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil. Jeho poslouchejte.“⁶ Když to učedníci uslyšeli, padli na tvář a hrozně se báli.⁷ Ježíš přistoupil a dotkl se jich se slovy: „Vstaňte, nebojte se.“⁸ A když zvedli oči, neviděli už nikoho než samotného Ježíše.⁹ Cestou zpět z hory jim Ježíš přikázal: „Nikommu o tom vidění neříkejte, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.“¹⁰ Učedníci se ho zeptali: „Proč tedy znalci Písma říkají, že nejdříve musí přijít Eliáš?“¹¹ „Jistě, přijde Eliáš a všechno napraví.“ odpověděl Ježíš.¹² „Já vám však říkám, že Eliáš už přišel, ale oni ho nepoznali a udělali s ním, co chtěli. Totéž od nich vytrpí i Syn člověka.“¹³ Tehdy učedníci pochopili, že jim to řekl o Janu Křtiteli.¹⁴ A když přišli k zástupu, přistoupil k němu jeden člověk, padl před ním na kolena¹⁵ a řekl: „Pane, smiluj se nad mým synem. Má padoucnici a hrozně tím trpí. Často padá do ohně anebo do vody.“¹⁶ Přivedl jsem ho ke tvým učedníkům, ale nemohli ho uzdravit.“¹⁷ „Vy nevěřící a zvrácené pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás budu snášet? Přiveďte mi ho sem.“¹⁸ Ježíš pak tomu démonovi pohrozil a on vyšel a chlapec byl v tu chvíli uzdraven.¹⁹ Učedníci později přišli za Ježíšem a v soukromí se ho zeptali: „Proč jsme ho my nemohli vyhnat?“²⁰ „Kvůli své malověrnosti,“ odpověděl jim. „Amen, říkám vám, budete-li mít víru jako zrnko hořčice, řeknete téhle hoře: ‘Přejdi odsud tam,’ a ona přejde a nic pro vás nebude nemožné.“²¹ Tento druh démonů nemůže vyjít jinak než skrze modlitbu.“²² Ještě když se zdržovali v Galileji, Ježíš jim řekl: „Syn člověka bude vydán do lidských rukou.²³ Zabijí ho, ale třetího dne bude vzkříšen.“ Učedníci z toho byli zdrceni.²⁴ Jakmile přišli do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi výběrcí chrámové daně. „Váš učitel neplatí daně?“ ptali se.²⁵ „Ale ano,“ odpověděl Petr. Když pak přišel domů, Ježíš ho předešel otázkou: „Co myslíš, Šimone, od koho vybírají pozemští králové daně a poplatky? Od vlastních synů, anebo od cizích?“²⁶ „Od cizích,“ odpověděl Petr. „Synové jsou tedy svobodní!“ řekl mu Ježíš.²⁷ „Ale abychom je neurazili, jdi k jezeru a nahod udiči. V ústech první chyčené ryby najdeš peníz. Ten vezmi a dej jim ho za mě i za sebe.“

18 V tu dobu přišli učedníci za Ježíšem s otázkou: „Kdo je v nebeském království největší?“² Ježíš k sobě zavolal malé dítě a postavil je doprostřed³ se slovy: „Amen, říkám vám, pokud se neobrátíte a nebudete jako děti, vůbec do nebeského království nepřijdete.“⁴ Kdokoli se poníží a bude jako toto dítě, ten je v nebeském království největší.⁵ Kdokoli by takové dítě přijal v mém jménu, přijímá mě.⁶ Kdokoli by ale svedl jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, bylo by pro něj lepší, kdyby mu na krk pověsili veliký mlýnský kámen a utopili ho v mořské hlubině.⁷ Běda světu kvůli pohoršením! Pohoršení sice musejí přicházet, ale běda člověku, skrze kterého pohoršení přichází.⁸ Svádí-li tě tedy tvá ruka nebo noha, usekni ji a zahod od sebe. Je pro tebe lepší, abys chromý nebo zmrzačený vstoupil do života, než mít obě ruce nebo obě nohy a být uvržen do věčného ohně.⁹ A jestliže tě svádí tvé oko, vyloupi je a zahod od sebe. Je pro tebe lepší vejít do věčného života jednooký, než mít obě oči a být uvržen do pekelného ohně.¹⁰ Dejte si pozor, abyste nepohrdali žádným z těchto maličkých. Říkám vám totiž, že jejich andělé v nebesích neustále hledí na tvář mého nebeského Otce.¹¹ Neboť Syn člověka přišel, aby spasil, co zahynulo.¹² Co myslíte, kdyby nějaký člověk měl sto ovcí a jedna z nich by zabloudila, nenechá těch devadesát devět na horách a nepůjde hledat tu bloudící?¹³ A když ji konečně najde, amen, říkám vám, že se z ní raduje více než z těch devadesáti devíti, které nezabloudily.¹⁴ Právě tak není vůle vašeho Otce v nebesích, aby zahynul jediný z těchto maličkých.“¹⁵ „Kdyby tvůj bratr proti tobě zhřešil, jdi a napomeň ho mezi čtyřma očima.“¹⁶ Jestliže tě poslechne, získal jsi bratra. Pokud tě neposlechne, vezmi s sebou ještě jednoho nebo dva bratry, aby každé slovo bylo potvrzeno výpovědí dvou nebo tří svědků.¹⁷ Nechce-li však poslechnout ani je, řekni to církvi. A pokud odmítne poslechnout i církev, ať je tedy pro tebe cizí jako pohan a výběrcí daní.¹⁸ Amen, říkám vám, že cokoli svážete na zemi, bude svázáno v nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno v nebi.¹⁹ Říkám vám také, že pokud se dva z vás na zemi shodnou ohledně čehokoli, za co by prosili, stane se jim to od mého nebeského Otce.²⁰ Neboť kdekoli se shromáždí dva nebo tři v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich.“²¹ Tehdy k němu přistoupil Petr a řekl: „Pane, kolikrát proti mně může můj bratr zhřešit a já mu mám odpustit? Sedmkrát?“²² Ježíš mu odpověděl: „Neříkám ti, že sedmkrát, ale sedmasedmdesátkrát.“²³ Nebeské království se totiž podobá králi, který chtěl se svými služebníky vyrovnat účty.²⁴ A když začal počítat, přivedli mu jednoho, který mu dlužil deset tisíc hřiven.²⁵ Když neměl čím zaplatit, poručil jeho pán, aby ho prodali i se ženou, s dětmi a se vším, co měl, a tím aby se zaplatil dluh.²⁶ Služebník padl na kolena a začal se mu klanět se slovy: ‘Měj se mnou strpení a všechno ti zaplatím!’²⁷ Pán se tedy nad ním slitoval, odpustil mu dluh a nechal ho jít.²⁸ Když ale ten služebník odešel, našel svého druha, který mu dlužil sto denárů, popadl ho a začal ho škrtit se slovy: ‘Zaplať, co dlužíš!’²⁹ Ten padl na kolena a prosil ho: ‘Měj se mnou strpení a zaplatím ti!’³⁰ On ale nechtěl. Odešel a dal ho do vězení, dokud nezaplatí, co dluží.³¹ Když jeho druhové viděli, co se stalo, byli zdrceni. Šli za svým pánem a pověděli mu všechno, co se stalo.³² Jeho pán ho tedy zavolal. ‘Ty zlý služebníku!’ řekl mu. ‘Odpustil jsem ti celý dluh, protože jsi mě prosil.³³ Neměl ses nad svým druhem slitovat, jako jsem se já slitoval nad tebou?’³⁴ Jeho pán

se rozhněval a vydal ho mučitelům, dokud nezaplatí celý dluh. ³⁵ Totéž udělá i můj nebeský Otec vám, pokud každý ze srdce neodpustíte svému bratru.“

19 Když Ježíš dokončil tuto řeč, odešel z Galileje a přišel do judského kraje za Jordánem. ² Šly za ním veliké zástupy a on je tam uzdravil. ³ Tehdy za ním přišli farizeové a pokoušeli ho: „Smí člověk z jakéhokoli důvodu zapudit manželku?“ ⁴ „Copak jste nečetli,“ odpověděl jim, „že Stvořitel je od počátku ‘učinil jako muže a ženu’“ ⁵ a řekl: ‘Proto muž opustí otce i matku, přilne ke své manželce a ti dva budou jedno tělo’? ⁶ A tak už nejsou dva, ale jedno tělo. Co Bůh spojil, člověče nerozděluj.“ ⁷ Namítli mu: „Proč tedy Mojžíš přikázal, že zapuzená manželka má dostat rozlukový list?“ ⁸ Odpověděl jim: „To kvůli tvrdosti vašeho srdce vám Mojžíš povolil zapudit manželku, ale od počátku to tak nebylo. ⁹ Proto vám říkám, že kdo zapudí svou manželku z jiného důvodu než kvůli smilstvu a vezme si jinou, cizoloží.“ ¹⁰ „Jestli je to mezi mužem a ženou takhle, je lepší se neženit!“ řekli mu na to učedníci. ¹¹ „Ne všichni přijímají toto slovo,“ odpověděl jim, „ale jen ti, kterým je to dáno. ¹² Jsou eunuchové, kteří se tak narodili z lůna matky, jsou eunuchové, kteří se jimi stali lidským přičiněním, a jsou eunuchové, kteří se jimi stali sami pro nebeské království. Kdo to může přijmout, ať to přijme.“ ¹³ Tehdy k němu přinesli malé děti, aby na ně vkládal ruce a modlil se, ale učedníci je okřikovali. ¹⁴ Ježíš však řekl: „Nechte děti a nebraňte jim přicházet ke mně — vždyť právě takovým patří nebeské království!“ ¹⁵ Vkládal tedy na ně ruce a pak odtud odešel. ¹⁶ Vtom k němu přišel jeden muž s otázkou: „Mistře, co dobrého mám udělat, abych měl věčný život?“ ¹⁷ On mu však řekl: „Proč se mě vyptáváš na dobro? Jen Jediný je dobrý. Chceš-li ale vejít do života, dodržuj přikázání.“ ¹⁸ „A která?“ zeptal se. Ježíš odpověděl: „Nezabíjej, necizolož, nekrad, nelži, ¹⁹ cti otce i matku’ a ‘miluj svého bližního jako sám sebe.“ ²⁰ „To všechno dodržuji,“ řekl mladík. „Co mi ještě schází?“ ²¹ Ježíš odpověděl: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej svůj majetek, rozdej ho chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojď a následuj mě.“ ²² Když to ten mladík uslyšel, smutně odešel. Měl totiž mnoho majetku. ²³ Tehdy Ježíš řekl svým učedníkům: „Amen, říkám vám, pro boháče je nesnadné vstoupit do nebeského království. ²⁴ A říkám vám znovu: To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“ ²⁵ Když to učedníci uslyšeli, byli naprosto ohromeni. „Kdo tedy může být spasen?“ ptali se. ²⁶ Ježíš se na ně podíval a řekl: „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“ ²⁷ „Podívej se,“ ozval se Petr, „my jsme všechno opustili a šli za tebou. Co bude s námi?“ ²⁸ Ježíš odpověděl: „Amen, říkám vám, kteří jste mě následovali, že při znovuzrození světa, až se Syn člověka posadí na trůnu své slávy, budete i vy sedět na dvanácti trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele. ²⁹ A každý, kdo pro mé jméno opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole, získá stokrát více a obdrží za dědictví věčný život. ³⁰ Mnozí první pak budou poslední a poslední první.“

20 „Nebeské království je podobné hospodáři, který vyšel za svítání, aby najal dělníky na svou vinici. ² Domluvil se s dělníky na denáru za den a poslal je na svou vinici. ³ Když vyšel ven okolo deváté hodiny, uviděl jiné, jak stojí na tržišti a zahálají, ⁴ a tak jim řekl: ‘Jděte i vy na mou vinici. Dám vám spravedlivou odměnu.’“ ⁵ A tak šli. V poledne a kolem třetí odpoledne vyšel znovu a udělal totéž. ⁶ Když pak vyšel kolem páté odpoledne, našel jiné, jak tam postávají, a tak jim řekl: ‘Proč tu stojíte a celý den zahálíte?’ ⁷ ‘Nikdo nás nenajal,’ odpověděli mu. Řekl jim tedy: ‘Jděte i vy na mou vinici.’ ⁸ Večer řekl pán vinice svému správci: ‘Zavolej dělníky a vyplat jim mzdu, počínaje od posledních až po první.’ ⁹ Přišli tedy ti najatí kolem páté odpoledne a dostali každý po jednom denáru. ¹⁰ Když přišli na řadu ti první, mysleli si, že dostanou víc, ale i oni dostali každý po jednom denáru. ¹¹ A když ho dostali, začali reptat na hospodáře: ¹² ‘Tihle poslední pracovali jednu hodinu a tys je postavil naroveň nám, kteří jsme v tom horku dřeli celý den!’ ¹³ On však jednomu z nich odpověděl: ‘Příteli, já ti nekřivdím. Nedomluvil ses se mnou na denáru? ¹⁴ Vezmi si, co ti patří, a běž; já ale chci dát tomuto poslednímu stejně jako tobě. ¹⁵ Nesmím si snad na svém dělat, co chci? Anebo snad kvůli mé štědrosti trpíš závistí?’ ¹⁶ Takto budou poslední první a první poslední.“ ¹⁷ Cestou vzhůru do Jeruzaléma si Ježíš vzal dvanáct učedníků stranou a řekl jim: ¹⁸ „Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam bude Syn člověka vydán vrchním kněžím a znalcům Písma a ti ho odsoudí k smrti. ¹⁹ Vydají ho pohanům, aby se mu vysmívali, zbičovali ho a ukřižovali, ale třetího dne bude vzkříšen.“ ²⁰ Tehdy k němu přišla matka Zebedeových synů se svými syny, klaněla se mu a o něco ho prosila. ²¹ „Co chceš?“ zeptal se jí. ²² Odpověděla: „Řekni, ať tito dva moji synové mohou sedět ve tvém království jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici.“ „Nevíte, o co prosíte,“ řekl jí na to Ježíš. „Můžete snad pít kalich, který mám pít?“ „Můžeme,“ odvětili. ²³ Na to jim řekl: „Ano, budete pít můj kalich. Dát vám sedět po mé pravici a levici ovšem nenáleží mně, ale těm, pro které to připravil můj Otec.“ ²⁴ A když to uslyšelo ostatních deset, rozhořčili se na ty dva bratry. ²⁵ Ježíš je však

19:12 Dá se vztáhnout nejen na kastraci, ale také na oběti sexuálního zneužití. Někteří z takových skončí v sexuální perverzii, zatímco

jiní v celoživotním celibátu, ale vždy v nějakém extrému, protože jejich sexualita je narušená, poškozená, nezdravá.

zavola k sobě a řekl: „Víte, že vládcové národů nad nimi panují a velikáni nad nimi užívají moc.²⁶ Tak to ale mezi vámi nebude. Kdo by mezi vámi chtěl být veliký, ať je vašim služebníkem.²⁷ Kdo by mezi vámi chtěl být první, ať je vašim otrokem.²⁸ Právě tak Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a aby dal svůj život jako výkupné za mnohé.“²⁹ Když pak vycházeli z Jericha, šel za ním veliký zástup.³⁰ U cesty právě seděli dva slepci. Když slyšeli, že tudy jde Ježíš, vykřikli: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“³¹ Zástup je napomínal, ať mlčí, ale oni křičeli tím více: „Pane, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“³² Ježíš se zastavil, zavola je a zeptal se: „Co pro vás mám udělat?“³³ „Pane,“ odpověděli, „ať se nám otevrou oči!“³⁴ Naplněn soucitem se Ježíš dotkl jejich očí a oni ihned prohlédli a následovali ho.

21 Když se přiblížili k Jeruzalému a přišli do Betfagé u Olivetské hory, poslal Ježíš dva učedníky² a řekl jim: „Jděte do vesnice před vámi. Hned tam najdete přivázanou oslici a u ní oslátko. Odvažte je a přiveďte ke mně.³ Kdyby vám někdo něco namítal, odpovězte: ‘Pán je potřebuje’ a hned je pošle.“⁴ To se stalo, aby se naplnilo slovo proroka:⁵ „Povězte Dceři sionské: Hle, tvůj král přichází k tobě, mírný, sedící na oslu, na oslíku, osličím hříbátku.“⁶ Učedníci šli a udělali, jak jim Ježíš přikázal.⁷ Přivedli oslici s oslátkem, položili na ně pláště a posadili ho na ně.⁸ Veliký zástup pak prostíral své pláště na cestě a jiní sekali větve ze stromů a stlali je na cestu.⁹ Zástupy, které šly zepředu i zezadu, volaly: „Hosana, Synu Davidův!“ „Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“ „Hosana na výsostech!“¹⁰ Když vjížděl do Jeruzaléma, ve městě zavládlo vzrušení. Všichni se ptali: „Kdo to je?“¹¹ „Ježíš,“ odpovídaly zástupy, „ten prorok z galilejského Nazaretu!“¹² Ježíš pak vešel do chrámu a vyhnal všechny, kdo tam prodávali a nakupovali. Zpřevracel stoly směnárníků a sedačky prodavačů holubic¹³ se slovy: „Je psáno: ‘Můj dům bude nazýván domem modlitby,’ ale vy jste z něj udělali ‘doupě lupičů!’“¹⁴ V chrámě ho obklopili slepí a chromí a on je uzdravil.¹⁵ Když ale vrchní kněží a znalci Písma viděli divy, které konal, a děti, jak v chrámě křičí: „Hosana, Synu Davidův!“ rozhořčili se.¹⁶ „Slyšíš, co říkají?“ ptali se ho. „Ovšem,“ odvětil Ježíš. „Copak jste nikdy nečetli: ‘Z úst nemluvnátek a kojenců sis připravil chválu?’“¹⁷ Potom je opustil a odešel z města do Betanie, kde přenocoval.¹⁸ Za svítání cestou zpět do města dostal hlad.¹⁹ Uviděl u cesty jeden fíkovník, šel k němu, ale nenašel na něm nic než listí. Řekl mu tedy: „Ať se z tebe už navěky nerodí ovoce!“ A ten fíkovník hned uschl.²⁰ Když to viděli učedníci, podivili se: „Jak to, že ten fíkovník tak rychle uschl?“²¹ Ježíš jim odpověděl: „Amen, říkám vám, když budete mít víru a nebudete pochybovat, nejenže budete moci tohle udělat fíkovníku, ale i kdybyste řekli této hoře: ‘Zvedni se a vrhni se do moře!’ stane se to.“²² Když budete věřit, dostanete, o cokoli v modlitbě požádáte.“²³ Když přišel do chrámu a vyučoval tam, přistoupili k němu vrchní kněží a starší lidu se slovy: „Jakým právem to děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?“²⁴ „Já se vás také na něco zeptám,“ řekl jim na to Ježíš. „Když mi odpovíte, i já vám odpovím, jakým právem to dělám.“²⁵ Odkud se vzal Janův křest? Z nebe, nebo z lidí?“ Začali se tedy mezi sebou dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne: ‘Tak proč jste mu nevěřili?’“²⁶ Když řekneme, že z lidí, musíme se bát zástupu, protože všichni mají Jana za proroka.“²⁷ Nakonec mu řekli: „Nevíme.“ „Ani já vám tedy neřeknu, jakým právem to dělám,“ odpověděl jim Ježíš.²⁸ „Co myslíte? Jeden člověk měl dva syny. Šel za prvním a řekl: ‘Synu, jdi dnes pracovat na vinici.’“²⁹ Odpověděl: ‘Nechce se mi,’ ale pak si to rozmyslel a šel.³⁰ Potom šel za druhým a řekl mu totéž. Ten odpověděl: ‘Ano, pane, půjdu,’ ale nešel.³¹ Který z těch dvou naplnil otcovu vůli?“ „Ten první,“ řekli. Ježíš jim odpověděl: „Amen, říkám vám, že výběrci daní a nevěstky jdou do Božího království před vámi.“³² Když k vám Jan přišel cestou spravedlnosti, nevěřili jste mu, ale výběrci daní a nevěstky mu uvěřili. Ale ani potom, co jste to viděli, jste si nerozmysleli, že mu uvěříte.“³³ „Poslechněte si další podobenství: Jeden hospodář vysadil vinici, obehnal ji plotem, vykopal v ní lis a postavil věž. Pak ji pronajal vinařům a vydal se na cestu.“³⁴ Když se přiblížil čas vinobraní, poslal k vinařům své služebníky, aby převzali její úrodu.³⁵ Vinaři se těch služebníků chopili a jednoho ztloukli, jiného zabili a dalšího kamenovali.³⁶ Poslal tedy ještě jiné služebníky, více než předtím, a těm udělali totéž.³⁷ Nakonec k nim poslal svého syna. Řekl si: ‘Před mým synem se zastydí.’“³⁸ Když ale vinaři toho syna uviděli, řekli si: ‘Tohle je dědic. Pojdme ho zabít a zmocnit se dědictví!’“³⁹ Chopili se ho, vyvlekli z vinice ven a zabili.⁴⁰ Co tedy pán vinice udělá s oněmi vinaři, až přijde?“⁴¹ Odpověděli mu: „Ty zlosyny zle zahubí a vinici pronajme jiným vinařům, kteří mu budou odevzdávat ovoce v čas sklizně.“⁴² Ježíš jim řekl: „Nikdy jste nečetli v Písmech? ‘Kámen staviteli zavržený stal se kamenem úhelným. Sám Hospodin to učinil a v našich očích je to div.’“⁴³ Proto vám říkám, že Boží království vám bude vzato a bude dáno lidu, který ponese jeho ovoce.“⁴⁴ Kdo upadne na ten kámen, ten se roztříští, a na

21:7 Viz Lk 19:30 a pozn.

21:27 **Nevíme.** Velekněží a starší neměli žádný vlastní vnitřní život. Je to vidět na jejich spekulaci (vv. 25–26), kdy je vůbec nezajímá, jak je to doopravdy, ale jen, co na jejich odpověď řeknou lidé. Farizejství ve špatném slova smyslu je náboženství, které potřebuje publikum.

Pěstují ho lidé vnitřně prázdní, kteří se snaží dělat dojem. Mohou dočasně oklamat všechny, nebo trvale některé, ne však trvale všechny. Dříve či později bude jejich přetvářka prokouknuta. Bude pro ně lepší, aby to bylo zaživa, dokud mohou činit pokání, litovat a změnit se. Jestli masky shoří až před nebeskou branou (1Kor 3:15), může už být pozdě.

koho ten kámen padne, toho rozdrťí.“⁴⁵ Když vrchní kněží a farizeové slyšeli ta jeho podobenství, pochopili, že mluví o nich,⁴⁶ a chtěli ho zatkout. Báli se ale zástupů, protože lidé ho měli za proroka.

22 Ježíš pak pokračoval dalším podobenstvím. Řekl jim: ² „Nebeské království se podobá králi, který svému synu vystrojil svatbu. ³ Poslal své služebníky, aby svolali pozvané hosty na svatbu, ale oni nechtěli přijít. ⁴ Poslal tedy ještě jiné služebníky a řekl jim: ‘Povězte pozvaným: Hle, připravil jsem pro vás hostinu. Dal jsem porazit býčky i vykrmená telata, všechno je připraveno; pojdte na svatbu!’ ⁵ Ale oni na to nedbali a odešli jeden na svůj statek a jiný za svým obchodem. ⁶ Ostatní se pak chopili jeho služebníků, ztýrali je a zabili. ⁷ Král se rozhněval. Poslal svá vojska a ty vrahy zahubil a jejich město spálil. ⁸ Potom řekl svým služebníkům: ‘Svatba je sice připravena, ale ti, kdo byli pozváni, nebyli hodni. ⁹ Proto jděte na nároží a zvěte na svatbu, kohokoli najdete.’ ¹⁰ Služebníci tedy vyšli do ulic a shromáždili všechny, které našli — zlé i dobré, a tak se svatební místnost naplnila hosty. ¹¹ Když pak vešel král, aby se podíval na hosty, uviděl tam člověka, který nebyl oblečen do svatebního roucha. ¹² Řekl mu: ‘Příteli, jak jsi sem mohl vejít bez svatebního roucha?’ A on oněměl. ¹³ Král pak řekl služebníkům: ‘Svažte mu nohy a ruce a vyhoďte do té venkovní tmy! Tam bude pláč a skřípění zubů.’ ¹⁴ Je totiž mnoho povolaných, ale málo vyvolených.“ ¹⁵ Tehdy farizeové odešli a radili se, jak by ho chytili za slovo. ¹⁶ Pak za ním poslali své učedníky s herodiány. „Mistře,“ řekli, „víme, že jsi pravdomluvný, pravdivě učíš Boží cestě a na nikoho nedbáš, neboť se neohlížíš na to, kdo je kdo. ¹⁷ Proto nám řekni, co si myslíš: Je správné dávat císaři daň, nebo ne?“ ¹⁸ Ježíš znal jejich podlost, a tak jim řekl: „Proč mě pokoušíte, pokrytci? ¹⁹ Ukažte mi peníz daně.“ Přinesli mu tedy denár. ²⁰ „Čí je ten obraz a nápis?“ zeptal se jich. ²¹ „Císařův,“ odpověděli. „Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim. ²² V úžasu nad tím, co slyšeli, ho nechali být a odešli. ²³ Tentýž den k němu přišli saduceové (kteří tvrdí, že není žádné vzkříšení) a zeptali se ho: ²⁴ „Mistře, Mojžíš řekl, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru zplodil potomka. ²⁵ U nás bylo sedm bratrů. První se oženil, ale zemřel bez potomků, a tak zanechal svou ženu svému bratru. ²⁶ Totéž se stalo i s druhým a třetím bratrem až po sedmého. ²⁷ Nakonec pak zemřela i ta žena. ²⁸ Kdo z těch sedmi ji tedy bude mít za manželku, až přijde vzkříšení? Měli ji přece všichni!“ ²⁹ Ježíš jim řekl: „Mýlíte se, protože neznáte Písma ani Boží moc. ³⁰ Po vzkříšení se lidé nežení ani nevdávají, ale jsou jako andělé v nebi. ³¹ Ale pokud jde o vzkříšení z mrtvých — copak jste nečetli, jak vám Bůh řekl: ³² ‘Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův’? On není Bohem mrtvých, ale živých!“ ³³ A když to zástupy uslyšely, žasly nad jeho učením. ³⁴ Když se farizeové doslechli, že Ježíš umlčel saduceje, sešli se tam. ³⁵ Jeden z nich, znalec Zákona, se pak zeptal, aby ho vyzkoušel: ³⁶ „Mistře, které je největší přikázání v Zákoně?“ ³⁷ Ježíš mu řekl: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ ³⁸ To je první a největší přikázání. ³⁹ Druhé je mu podobné: ‘Miluj svého bližního jako sám sebe.’ ⁴⁰ V těchto dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ ⁴¹ A když už se farizeové sešli, Ježíš se jich zeptal: ⁴² „Co si myslíte o Mesiáši? Čí je to syn?“ „Davidův,“ odpověděli. ⁴³ Na to jim řekl: „Jak ho tedy David může v Duchu nazývat Pánem? Říká přece: ⁴⁴ ‘Hospodin řekl mému Pánu: Sed po mé pravici, než ti tvé nepřátele k nohám položím.’ ⁴⁵ Když ho tedy David nazývá Pánem, jak to může být jeho syn?“ ⁴⁶ A nikdo mu nedokázal odpovědět ani slovo. Od toho dne se ho už nikdo neodvážil na nic zeptat.

23 Tehdy Ježíš mluvil k zástupům a svým učedníkům. ² Řekl: „Na Mojžíšově místě se posadili znalci Písma a farizeové. ³ Proto plňte a zachovávejte všechno, co vám říkají, ale neřídte se jejich skutky, protože oni mluví, ale nejednají. ⁴ Svazují těžká, neúnosná břemena a nakládají je lidem na bedra, ale sami s nimi nechtějí ani pohnout prstem. ⁵ Všechno dělají, jen aby se ukázali před lidmi. Rozšiřují své modlitební řemínky a prodlužují si trásně na šatech. ⁶ Milují čestná místa na večerích, přední sedadla ve shromážděních, ⁷ zdravení na tržištích, a když je lidé oslovují: ‘Rabbi!’ ⁸ Vy si ale nenechte říkat ‘rabbi’, protože máte jediného Učitele, a vy všichni jste bratři. ⁹ A nikoho si na zemi nenazývejte ‘otcem’, protože máte jediného Otce, který je v nebi.

22:16 S herodián. Farizeové (v. 15) horlí pro Zákon Boží (přesněji řečeno pro svou vlastní interpretaci Tóry, srv. 15:1–6), zatímco Herodiáni protěžují podřízenost římskému králi. Tyto dvě skupiny spolu nemají mnoho společného. Nicméně dokázaly se spráhnout proti společnému nepříteli (jehož nekompromisní pravdivost je všechny usvědčovala z neupřímnosti) – Ježíšovi.

22:21 Císaři, co je císařovo. Deuterokanonická kniha 1 Makabejská cituje umírajícího otce Matatiáše, vůdce vzpoury proti Řekům, jak vybízí své následovníky: Dejte odplatu pohanům... (1Mak 2:68). Doslovné LXX znění (antapodote antapodoma *ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα*) by se dalo přeložit jako *Odplaťte odplatu...* Opakovaný slovní základ v přísudku a jeho předmětu je nepřehlédnutelný.

Příběhy Makabejských měli všichni v živé paměti; lze tedy mít za to, že Ježíšova odpověď byla mířena tak, aby umlčela všechny a nikomu nedala záminku proti němu. Herodiáni mohli odejít spokojeni s přesvědčením, že Ježíš nabádá k placení daní, zatímco odpůrci okupantů včetně nejvášnivějších Zelotů v ní mohli slyšet narážku na Matatiášův citát ve smyslu *Dejte jim, co jim patří!*

23:5 Modlitební řemínky. V řečtině *fyllakteria* (φυλακτήρια), v hebrejštině *tefillin* (תפילין). Původně projev odevzdanosti Bohu, v poslušnosti jeho přikázání v Dt 6:8. Farizeové z toho udělali okazaly prostředek své pýchy („Sledujete, jak jsem zbožný? Mám svoje *tefillin* větší, než je zapotřebí!“), zatímco jejich srdce živého Boha vůbec neznalo.

¹⁰Také si nenechte říkat ‘vůdcové’, protože máte jediného Vůdce, Mesiáše. ¹¹Kdo je z vás největší, ten bude vašim služebníkem. ¹²Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“ ¹³„Ale běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, zavíráte nebeské království před lidmi! Sami tam nevcházíte a těm, kdo chtějí vejít, bráníte! ¹⁴Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, vyjídáte vdovské domy pod záminkou dlouhých modliteb! Čeká vás nejtěžší trest! ¹⁵Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, obcházíte moře i souš, abyste jednoho člověka obrátili na víru, a když ho získáte, uděláte z něj dvakrát většího zatracence, než jste sami! ¹⁶Běda vám, slepí vůdcové! Říkáte: ‘Když někdo přísahá na chrám, nic to neznamena, ale kdo přísahá při chrámovém zlatu, ten je zavázán.’ ¹⁷Blázni! Slepci! Co je větší — zlato, nebo chrám, který to zlato posvěcuje? ¹⁸Říkáte také: ‘Když někdo přísahá na oltář, nic to neznamena, ale kdo přísahá na dar ležící na něm, ten je zavázán.’ ¹⁹Slepci! Co je větší — dar, nebo oltář, který ten dar posvěcuje? ²⁰Kdo přísahá na oltář, přísahá na něj i na všechno, co na něm leží. ²¹Kdo přísahá na chrám, přísahá na něj i na Toho, kdo v něm bydlí. ²²Kdo přísahá na nebe, přísahá na Boží trůn i na Toho, kdo na něm sedí! ²³Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, dáváte desátky z máty, kopru a kmínu, ale vynechali jste to nejdůležitější ze Zákona — spravedlnost, milosrdenství a věrnost! Tomuto jste se měli věnovat a tamto nevynechávat. ²⁴Slepí vůdcové, komára cedíte, ale velblouda polykáte! ²⁵Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, čistíte kalich a mísu zvenčí, zevnitř jsou ale plné hrabivosti a neřesti. ²⁶Farizeji, ty slepče, nejdříve vyčisti kalich zevnitř, pak bude čistý i navenek! ²⁷Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, podobáte se nabíleným hrobům! Navenek sice vypadají krásně, ale uvnitř jsou plné mrtvých kostí a všemožné špíny. ²⁸Tak se i vy navenek zdáte lidem spravedliví, ale uvnitř jste plní pokrytectví a nemravnosti! ²⁹Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, stavíte hroby prorokům, zdobíte náhrobky spravedlivých ³⁰a říkáte: ‘Kdybychom žili za dnů našich otců, neprolévali bychom s nimi krev proroků.’ ³¹Tím sami sebe usvědčujete jako syny těch, kdo vraždili proroky. ³²Dovršte tedy dílo svých otců! ³³Hadí! Plemeno zmijí! Jak byste mohli uniknout pekelnému trestu? ³⁴Pohledte, proto k vám posílám proroky, mudrce a učitele Písma. Vy některé zabijete a ukřižujete, jiné budete bičovat ve svých shromážděních a pronásledovat je od města k městu. ³⁵Tak na vás padne veškerá spravedlivá krev prolitá na zemi — od krve spravedlivého Ábela až po krev Zachariáše, syna Berechiášova, kterého jste zavraždili mezi svatyní a oltářem. ³⁶Amen, říkám vám, že to všechno padne na toto pokolení! ³⁷Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo jsou k tobě posíláni! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako slepice shromažďuje svá kuřata pod křídla, ale nechťeli jste. ³⁸Hle, váš dům vám teď zůstane pustý. ³⁹Říkám vám, že od této chvíle mě neuvídíte, dokud neřeknete: ‘Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!’“

24 Tehdy Ježíš odešel z chrámu. Cestou k němu přistoupili jeho učedníci, aby mu ukázali chrámové stavby. ²On jim ale řekl: „Vidíte to všechno? Amen, říkám vám, že tu nezůstane kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“ ³Když se pak posadil na Olivetské hoře, přistoupili k němu učedníci o samotě. „Řekni nám, kdy to bude?“ ptali se. „Jaké bude znamení tvého příchodu a konce světa?“ ⁴Ježíš jim odpověděl: „Dávejte pozor, aby vás někdo nesvedl. ⁵Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: ‘Já jsem Mesiáš’ a svedou mnohé. ⁶Až uslyšíte válečný hluk a zprávy o válkách, hleďte, abyste se nestrchovali. Musí to přijít, ale to ještě nebude konec. ⁷Národ povstane proti národu a království proti království a na různých místech vypuknou hladomory a zemětřesení. ⁸To všechno jsou jen počátky porodních bolestí. ⁹Tehdy vás budou trápit a zabíjet a kvůli mému jménu vás budou nenávidět všechny národy. ¹⁰Tehdy mnozí odpadnou a budou se vzájemně zrazovat a nenávidět ¹¹a povstane mnoho falešných proroků a svedou mnohé. ¹²A protože se rozšíří špatnost, láska mnohých vychladne. ¹³Kdo však vytrvá až do konce, bude zachráněn. ¹⁴Toto evangelium o Království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům. A potom přijde konec.“ ¹⁵„Až uvidíte na svatém místě stát ‘otřesnou ohavnost’, o níž mluvil prorok Daniel (kdo čte, rozuměj), ¹⁶tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utečou do hor. ¹⁷Kdo bude na střeše, ať nesestupuje, aby si z domu něco vzal, ¹⁸a kdo na poli, ať se nevrací zpátky ani pro plášť. ¹⁹Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím. ²⁰Modlete se, abyste nemuseli utíkat v zimě nebo v sobotní den. ²¹Tehdy totiž nastane velké soužení, jaké do té doby nebylo od počátku světa a jaké už nikdy nebude. ²²Kdyby ty dny nebyly zkráceny, nezachránil by se vůbec nikdo. Kvůli vyvoleným však ty dny budou zkráceny. ²³Kdyby vám tehdy někdo řekl: ‘Hle, Mesiáš je tu!’ anebo: ‘Tady je!’ nevěřte. ²⁴Povstanou totiž falešní mesiášové a falešní proroci a budou dělat veliké divy a zázraky, takže by svedli (kdyby to bylo možné) i vyvolené. ²⁵Hle, řekl jsem vám to předem. ²⁶Řeknou-li vám: ‘Pohledte, je na poušti!’ nevycházejte; anebo: ‘Hle, je na tajném místě,’ nevěřte. ²⁷Příchod Syna člověka nastane jako blesk — rozzáří oblohu od východu až

24:15 Otřesnou ohavnost. Danielovo proroctví lze vztáhnout na běsnění řeckého krále Antiocha IV. Epifana (srv. pozn. Mk 13:14). Pokud ale Ježíš citaci Daniela ukazuje do budoucnosti, pak svého naplnění došlo i v římském generálovi Titovi v roce 70 po Kr., jehož

vojáci srovnali chrám se zemí (a od té doby nebyl nikdy obnoven) Srv. Úvod k Danielovi a pozn. Da 9:27. Nakonec všechny vladaře, posedlé nenávistí vůči Ježíšovi a jeho následovníkům, překoná Antikrist (2Te 2:3; 1Jn 2:18, 22; 4:3; 2Jn 7).

na západ. ²⁸ „Kde je mrtvola, tam se slétnou supi.“ ²⁹ „Hned po soužení oněch dnů ‘slunce se zatmí a měsíc nevydá světlo, hvězdy budou padat z nebe a nebeské mocnosti se zachvějí.’ ³⁰ Tehdy se na nebi objeví znamení Syna člověka a tehdy budou všechna pokolení země kvílet a spatří Syna člověka přicházet na nebeských oblacích s velkou slávou a mocí. ³¹ A on pošle své anděly s hlasitou polnicí a ti shromáždí jeho vyvolené ze čtyř světových stran, od jednoho konce nebe až po druhý. ³² Poučte se od fíkovníku tímto podobenstvím: Když jeho větve konečně začnou rašit a nasazovat listy, víte, že se blíží léto. ³³ Stejně tak, až uvidíte toto vše, vězte, že se už blíží, že už je ve dveřích! ³⁴ Amen, říkám vám, že to pokolení nepomine, než se to všechno stane. ³⁵ Nebe a země pomínou, ale má slova nikdy nepomínou. ³⁶ Ten den a hodinu však nikdo nezná — ani nebeští andělé, ani Syn — jedině sám můj Otec. ³⁷ Jak ale bylo za dnů Noemových, tak bude i při příchodu Syna člověka. ³⁸ Stejně jako ve dnech před potopou jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, kdy Noe vešel do archy, ³⁹ a ničeho si nevšimli až do chvíle, kdy přišla potopa a všechny smetla, tak to bude i při příchodu Syna člověka. ⁴⁰ Tehdy budou dva na poli; jeden bude vzat a druhý zanechán. ⁴¹ Dvě budou mlít mlýnským kamenem; jedna bude vzata a druhá zanechána. ⁴² Proto bděte, neboť nevíte, ve které chvíli přijde váš Pán. ⁴³ Uvažte — kdyby hospodář věděl, ve kterou noční dobu přijde zloděj, bděl by a nenechal by ho vloupat se do jeho domu. ⁴⁴ Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v nečekanou chvíli. ⁴⁵ Kdo je tedy věrný a moudrý služebník, kterého pán ustanovil nad svým služebnictvem, aby jim dával pokrm v patřičný čas? ⁴⁶ Blaze služebníkovi, kterého pán při příchodu zastihne, že tak jedná. ⁴⁷ Amen, říkám vám, že ho ustanoví nade vším svým majetkem. ⁴⁸ Zlý služebník by si v srdci řekl: ‘Můj pán je pryč nadlouho,’ ⁴⁹ a začal by bít své spoluslužebníky a jíst a pít s opilci. ⁵⁰ Jeho pán ale přijde v den, kdy to nečeká, a v hodinu, kterou nezná, ⁵¹ odhalí ho a vykáže ven mezi pokrytce. Tam bude pláč a skřípění zubů.“

25 „Tehdy bude nebeské království podobné deseti družičkám, které vzaly své lampy a vyšly naproti ženichovi. ² Pět z nich bylo rozumných a pět bláhových. ³ Ty bláhové si s sebou vzaly lampy, ale žádný olej. ⁴ Ty rozumné si kromě lamp vzaly také nádobky s olejem. ⁵ Když ženich dlouho nešel, začaly všechny podřimovat a usnuly. ⁶ O půlnoci se strhl křik: ‘Ženich je tu! Jděte mu naproti!’ ⁷ Všechny družičky vstaly a připravily si lampy. ⁸ Tehdy řekly ty bláhové těm rozumným: ‘Dejte nám trochu svého oleje, naše lampy hasnou.’ ⁹ Ty rozumné jim ale odpověděly: ‘Nebude ho dost pro nás všechny. Jděte si raději nakoupit k prodávacům.’ ¹⁰ Když odešly kupovat olej, přišel ženich a ty, které byly připravené, s ním šly na svatbu. A dveře se zavřely. ¹¹ Když potom přišly ty zbylé družičky a říkaly: ‘Pane, pane, otevři nám!’ ¹² odpověděl jim: ‘Amen, říkám vám, že vás neznám.’ ¹³ Proto bděte, vždyť neznáte den ani hodinu.“ ¹⁴ „Je to, jako když si člověk při odchodu na cestu svolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek. ¹⁵ Jednomu dal pět hřiven, dalšímu dvě a dalšímu jednu, každému podle jeho schopností, a odešel na cestu. ¹⁶ Ten, který dostal pět hřiven, ihned šel, nechal je vydělávat a získal jiných pět. ¹⁷ Podobně ten, který dostal dvě hřivny, získal jiné dvě. ¹⁸ Ten, který dostal jednu, ale šel, zakopal ji v zemi, a tak ukryl peníze svého pána. ¹⁹ Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a účtoval s nimi. ²⁰ Když přistoupil ten, který dostal pět hřiven, přinesl dalších pět hřiven a řekl: ‘Pane, dal jsi mi pět hřiven a podívej, získal jsem pět dalších.’ ²¹ Jeho pán mu řekl: ‘Výborně, dobrý a věrný služebník! Byl jsi věrný v mále, svěřím ti mnoho. Sdílej radost svého pána.’ ²² Potom přistoupil ten, který dostal dvě hřivny, a řekl: ‘Pane, dal jsi mi dvě hřivny a podívej, získal jsem další dvě.’ ²³ Jeho pán mu řekl: ‘Výborně, dobrý a věrný služebník! Byl jsi věrný v mále, svěřím ti mnoho. Sdílej radost svého pána.’ ²⁴ Potom přistoupil ten, který dostal jednu hřivnu, a řekl: ‘Pane, věděl jsem, že jsi přísný člověk, že sklízíš, kde jsi nezasel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal.’ ²⁵ A tak jsem odešel a ukryl tvou hřivnu v zemi, protože jsem se bál. Podívej, zde máš, co ti patří.’ ²⁶ Jeho pán mu odpověděl: ‘Ty zlý a líný služebník! Věděl jsi, že sklízím, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal?’ ²⁷ Měl jsi tedy dát mé peníze směnárníkům a já bych si po návratu vzal, co mi patří, i s úrokem! ²⁸ Vezměte mu tu hřivnu a dejte ji tomu, kdo jich má deset. ²⁹ Každému, kdo má, totiž bude dáno, a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ³⁰ A toho neužitečného služebníka vyhodte do té venkovní tmy. Tam bude pláč a skřípění zubů.“ ³¹ „Až přijde Syn člověka ve své slávě a s ním všichni andělé, posadí se na trůnu své slávy. ³² Všechny národy budou shromážděny před ním a on je oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. ³³ Ovce postaví po své pravici, ale kozly po levici. ³⁴ Král tehdy řekne těm po své pravici: ‘Pojďte, vy požehnaní mého Otce, přijměte za dědictví Království, které je pro vás připraveno od stvoření světa. ³⁵ Neboť jsem hladověl a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň a dali jste mi napít, byl jsem cizincem a přijali jste mě, ³⁶ byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem nemocný a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou.’ ³⁷ Tehdy mu ti spravedliví odpoví: ‘Pane, kdy jsme tě viděli hladového a dali

25:8 Dejte nám. Připravenost si nelze vypůjčit. Každý je zodpovědný za své vlastní světlo.

25:9 Nakoupit. Olej, symbol Ducha Svatého, dostali všichni křesťané při uvěření zdarma. Přesto jsme nabádání, abychom jim byli

neustále, opakovaně naplňování (Ef 5:18). Je to přesně naopak, než s „bezednou skleničkou“, jakou nabízejí některá obcerstvení: První je zdarma, další je nutno „koupit“ srv. pozn. Zj 3:18).

ti najíst anebo žiznivého a dali ti napít? ³⁸ Kdy jsme tě viděli jako cizince a přijali tě anebo nahého a oblékli tě? ³⁹ Kdy jsme tě viděli nemocného anebo v žaláři a přišli jsme k tobě? ⁴⁰ Král jim odpoví: ‘Amen, říkám vám, že cokoli jste udělali pro nejmenšího z těchto mých bratrů, to jste udělali pro mě.’ ⁴¹ Těm po své levici tehdy řekne: ‘Jděte ode mě, vy proklatí, do věčného ohně, který je připraven pro ďábla a jeho anděly! ⁴² Neboť jsem hladověl, a nedali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a nedali jste mi napít. ⁴³ Byl jsem cizincem, a nepřijali jste mě, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, nemocný a ve vězení, a nenavštívili jste mě.’ ⁴⁴ Tehdy mu odpoví: ‘Pane, kdy jsme tě viděli hladového nebo žiznivého nebo jako cizince nebo nahého nebo nemocného nebo ve vězení, a neposloužili ti?’ ⁴⁵ Poví jim: ‘Amen, říkám vám, že cokoli jste neudělali pro nejmenšího z nich, to jste neudělali pro mě.’ ⁴⁶ Takoví tedy půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života.“

26 Když Ježíš domluvil všechna tato slova, řekl svým učedníkům: ² „Víte, že za dva dny jsou Velikonoce. Tehdy bude Syn člověka zrazen a ukřižován.“ ³ Na dvoře velekněze jménem Kaifáš se zatím sešli vrchní kněží se staršími lidu, ⁴ aby se poradili, jakou lstí by se mohli Ježíše zmocnit a zabít ho. ⁵ Dohodli se jen, že to nebude o svátcích, aby mezi lidmi nevypuklo povstání. ⁶ Když pak byl Ježíš v Betanii a stoloval v domě Šimona Malomocného, ⁷ přistoupila k němu žena s alabastrovou nádobkou velmi vzácné masti a vylila mu ji na hlavu. ⁸ Když to uviděli učedníci, rozhořčili se: „K čemu taková ztráta? ⁹ Mohlo se to draze prodat a rozdat chudým!“ ¹⁰ Ježíš si toho všiml. „Proč tu ženu trápíte?“ řekl jim. „Udělala pro mě něco krásného. ¹¹ Chudé tu budete mít vždycky, ale mě vždycky mít nebudete. ¹² Když mi tato žena polila tělo mastí, připravila mě na pohřeb. ¹³ Amen, říkám vám, že kdekoli na celém světě bude kázáno toto evangelium, bude se mluvit také o tom, co udělala ona, na její památku.“ ¹⁴ Jeden z Dvanácti — jmenoval se Jidáš Iškariotský — tehdy odešel k vrchním kněžím. ¹⁵ „Co mi dáte, když vám ho zradím?“ zeptal se. Odpočítali mu třicet stříbrných. ¹⁶ Od té chvíle pak hledal příležitost, aby jim ho vydal. ¹⁷ Prvního dne Svátku nekvašených chlebů přišli za Ježíšem učedníci s otázkou: „Kde ti máme připravit velikonoční večeři?“ ¹⁸ Odpověděl jim: „Jděte k jistému člověku ve městě a řekněte: ‘Mistr vzkazuje: Můj čas nadešel. U tebe budu se svými učedníky slavit Hod beránka.’“ ¹⁹ Učedníci tedy udělali, jak jim Ježíš uložil, a připravili beránka. ²⁰ Večer, když byl za stolem s Dvanácti, ²¹ uprostřed jídla řekl: „Amen, říkám vám, že jeden z vás mě zradí.“ ²² Zcela zdrceni se jeden po druhém ptali: „Snad to nejsem já, Pane?“ ²³ „Zradí mě ten, kdo se mnou smočil ruku v míse,“ odpověděl jim. ²⁴ „Syn člověka sice odchází, jak je o něm psáno, ale běda tomu, kdo Syna člověka zrazuje. Bylo by pro něj lepší, kdyby se vůbec nenarodil.“ ²⁵ Jeho zrádce Jidáš na to řekl: „Jsem to snad já, Rabbi?“ „Sám jsi to řekl,“ odpověděl mu Ježíš. ²⁶ Když jedli, Ježíš vzal chléb, požehnal, lámal a dal učedníkům se slovy: „Vezměte a jezte; toto je mé tělo.“ ²⁷ Potom vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: „Pijte z něj všichni; ²⁸ toto je má krev nové smlouvy, která se prolévá za mnohé na odpuštění hříchů. ²⁹ Říkám vám, že od této chvíle už neokusím plod vinné révy až do dne, kdy ho s vámi budu pít nový v království svého Otce.“ ³⁰ A když zazpívali žalm, odešli na Olivetskou horu. ³¹ Tehdy jim Ježíš řekl: „V tuto noc ode mě všichni odpadnete. Je přece psáno: ‘Budu bít pastýře a stádo ovcí se rozprchne.’ ³² Až ale vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galileje.“ ³³ „I kdyby od tebe všichni odpadli,“ prohlásil Petr, „já neodpadnu nikdy!“ ³⁴ Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, že ještě dnes v noci, než zakokrhá kohout, mě třikrát zapřeš.“ ³⁵ Petr se ale dušoval: „I kdybych měl s tebou zemřít, nikdy tě nezapřu!“ A podobně mluvili i všichni ostatní učedníci. ³⁶ Když Ježíš s učedníky dorazil na místo zvané Getsemane, řekl jim: „Posadte se tu. Já se zatím půjdu tamhle modlit.“ ³⁷ Vzal s sebou Petra a oba Zebedeoovy syny a vtom na něj začala padat úzkost a tíha. ³⁸ „Je mi úzko až k smrti,“ řekl jim. „Zůstaňte tu a bděte se mnou!“ ³⁹ Kousek poodešel, padl na tvář a modlil se: „Otče můj, je-li to možné, ať mě ten kalich mine! Ať se však nestane má vůle, ale tvá.“ ⁴⁰ Když se vrátil k učedníkům, zjistil, že spí. „Nemohli jste se mnou bdít ani hodinu?“ řekl Petrovi. ⁴¹ „Bděte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení. Duch je odhodlaný, ale tělo malátné.“ ⁴² Odešel podruhé a modlil se: „Otče můj, nemůže-li mě tento kalich minout, ale musím ho vypít, ať se stane tvoje vůle!“ ⁴³ A když se vrátil, zjistil, že zase spí. Víčka jim ztěžkla únavou. ⁴⁴ Nechal je tedy, znovu odešel a potřetí se modlil stejnými slovy. ⁴⁵ Potom se vrátil k učedníkům a řekl jim: „Ještě pořád spíte a odpočíváte? Pohledte, přišla chvíle, kdy je Syn člověka vydáván do rukou hříšníků. ⁴⁶ Vstávejte, pojďte! Můj zrádce už je blízko.“ ⁴⁷ Ještě to ani nedořekl, když vtom přišel Jidáš, jeden z Dvanácti, a s ním veliký zástup s meči a holemi, poslaný od vrchních kněží a starších lidu. ⁴⁸ Jeho zrádce si s nimi domluvil znamení: „Je to ten, kterého políbím. Toho se chopte.“ ⁴⁹ Ihned přistoupil k Ježíši a políbil ho se slovy: „Buď zdrav, Rabbi!“ ⁵⁰ Ježíš mu řekl: „Příteli, tak proto jsi přišel?“ Vtom

26:26 Toto je mé tělo. Viz. pozn. 1Kor 11:24.

26:41 Modlete se, abyste se nedostali do pokušení. Nikoliv: Modlete se za to, abyste neupadli do pokušení, nýbrž modlete se (= chvalte, děkujte, předkládejte prosby za své bližní...), a pak neupadnete do pokušení. Srv. 2Sa 11:2 a pozn.. Když nebudete bdít a modlit se, do pokušení upadnete. S uzdravením přichází zodpovědnost; člověk

se musí udržet v sebekázni; srv. pozn. 2Sa 11:2. (Někteří psychiatřiční pacienti jsou nezodpovědní a dopřávají si příjemné závislosti, přestože vědí, že je to ničí.) Neustálou napojenost na Boží hlas v nás nezbytně potřebujeme v roli terapeuta, a vlastně při jakékoliv interakci s lidmi, ať už je to role evangelizátora nebo rodiče. Bez Krista nemůžeme činit nic (Jn 15:5); s ním očekáváme zázraky (Jn 14:12).

Ježíše obstoupili, vrhli se na něj a zajali ho. ⁵¹Jeden z těch, kdo byli s Ježíšem, náhle vytasil meč, rozmáchl se, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu ucho. ⁵²Ježíš mu ale řekl: „Vrať svůj meč na místo. Všichni, kdo meč berou, mečem padnou.“ ⁵³Myslíš, že nemohu požádat svého Otce, aby mi hned dal aspoň dvanáct legií andělů? ⁵⁴Jak by se pak ale naplnila Písma, že to musí takhle být?“ ⁵⁵V oné chvíli řekl Ježíš zástupům: „Jsem snad zločinec, že jste se mě vypravili zatknout s meči a holemi? Když jsem s vámi denně sedával v chrámu a učil vás, nezatklí jste mě.“ ⁵⁶Ale to všechno se děje, aby se naplnila prorocká Písma.“ Tehdy ho všichni učedníci opustili a utekli. ⁵⁷Ti, kdo Ježíše zatklí, ho pak odvedli k veleknězi Kaifášovi, kde se shromáždili znalci Písma a starší. ⁵⁸Petr ho ale zpozvzdálí následoval až na veleknězův dvůr. Vešel dovnitř a sedl si mezi sluhy, aby viděl konec. ⁵⁹Vrchní kněží i celá Velerada pak proti Ježíšovi hledali falešné svědectví, aby ho mohli odsoudit k smrti. ⁶⁰Nic ale nenašli, ačkoli předstupovalo mnoho falešných svědků. Nakonec předstoupili dva, ⁶¹kterí řekli: „Tento muž prohlásil: ‘Mohu zbořit Boží chrám a za tři dny ho postavit!’“ ⁶²Tehdy vstal velekněz a tázal se ho: „Nic neodpovíš na svědectví těch mužů?“ ⁶³Ježíš ale mlčel. „Zapřísahám tě při živém Bohu, abys nám řekl, zda jsi Mesiáš, Boží Syn!“ naléhal velekněz. ⁶⁴„Sám jsi to řekl,“ odpověděl mu Ježíš. „Říkám vám ale, že napříště uvidíte Syna člověka sedět po pravici Moci a přicházet na nebeských oblacích.“ ⁶⁵Tehdy si velekněz roztrhl roucho a zvolal: „Rouhal se! K čemu ještě potřebujeme svědky? Právě jste slyšeli rouhání!“ ⁶⁶Co o tom soudíte?“ „Ať zemře!“ vykřikli. ⁶⁷Pak mu začali mu plivat do tváře a bít ho pěstmi. Jiní ho tloukli holemi ⁶⁸a říkali: „Prorokuj nám, Mesiáši, kdo tě udeřil?“ ⁶⁹Petr zatím seděl venku na dvoře. Přistoupila k němu jedna služka a řekla: „Ty jsi byl také s tím Ježíšem z Galileje.“ ⁷⁰On to ale přede všemi zapřel: „Nevím, o čem mluvíš!“ ⁷¹Zamířil k bráně, ale tam ho uviděla jiná a řekla ostatním: „Tenhle byl také s tím Ježíšem z Nazaretu.“ ⁷²Petr ho však znovu zapřel. „Toho člověka neznám!“ dušoval se. ⁷³Po malé chvíli ho obklopili kolemjdoucí a řekli: „Určitě k nim patříš. I tvé nářečí tě prozrazuje!“ ⁷⁴Tehdy se začal zaklínat a přísahat: „Toho člověka neznám!“ A vtom zakokrhá kohout. ⁷⁵Petr si vzpomněl na Ježíšova slova: „Než zakokrhá kohout, třikrát mě zapřeš.“ Vyšel ven a hoře se rozplakal.

27 Ráno se všichni vrchní kněží a starší lidu usnesli, že Ježíš musí zemřít. ²Spoutali ho, odvedli a vydali ho římskému prokurátoru Pilátovi. ³Když jeho zrádce Jidáš uviděl, že Ježíš byl odsouzen, vyčítal si to a vrátil těch třicet stříbrných vrchním kněžím a starším. ⁴„Zhřešil jsem!“ zvolal. „Zradil jsem nevinnou krev!“ „Co je nám do toho?“ odpověděli. „To je tvoje věc!“ ⁵On pak ty peníze zahodil v chrámě, vyběhl ven a šel se oběsit. ⁶Vrchní kněží mince posbírali, ale potom si řekli: „Nemůžeme je dát do pokladny, jsou to přece krvavé peníze.“ ⁷Dohodli se tedy, že za ně koupí Hrnčířské pole, aby sloužilo k pohřbívání cizinců. ⁸Proto se mu až dodnes říká Krvavé pole. ⁹Tehdy se naplnilo slovo proroka Jeremiáše: „Vzali třicet stříbrných, cenu za Převzácného, na kterou ho ocenili synové Izraele, ¹⁰a dali je za hrnčířovo pole, jak mi uložil Hospodin.“ ¹¹Ježíš zatím stanul před prokurátorem. Ten se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“ „Sám to říkáš,“ odpověděl mu Ježíš. ¹²Na žaloby vrchních kněží a starších pak ale vůbec neodpovídal. ¹³„Neslyšíš, z čeho všeho tě obviňují?“ zeptal se ho Pilát. ¹⁴Ježíš ale k prokurátorovu velikému překvapení vůbec na nic neodpovídal. ¹⁵Prokurátor měl ve zvyku propouštět o svátcích na přání lidu jednoho vězně. ¹⁶Tehdy tam měli významného vězně jménem Barabáš. ¹⁷Když se sešly zástupy, Pilát se jich zeptal: „Koho chcete, abych vám propustil? Barabáše, nebo Ježíše zvaného Mesiáš?“ ¹⁸(Věděl totiž, že mu ho vydali z pouhé zášti.) ¹⁹Zatímco Pilát předsedal soudu, jeho žena mu poslala vzkaz: „Neměj nic do činění s tím spravedlivým! Dnes jsem kvůli němu měla hrozné sny.“ ²⁰Vrchní kněží a starší ale navedli dav, aby si vyžádali Barabáše, a Ježíše aby nechal zemřít. ²¹Prokurátor se jich zeptal: „Kterého z těch dvou vám mám propustit?“ „Barabáše!“ zvolali. ²²„A co mám udělat s Ježíšem zvaným Mesiáš?“ ptal se Pilát. „Ukřižovat!“ zvolali všichni. ²³„Co udělal zlého?“ ptal se dál. Oni však křičeli ještě víc: „Ukřižovat!“ ²⁴Když tedy Pilát viděl, že nic nezmůže a že je stále jen větší a větší rozruch, vzal vodu a před zástupem si umyl ruce. „Nejsem vinen krví tohoto muže,“ řekl. „Je to vaše věc!“ ²⁵A všechen lid zvolal: „Jeho krev na nás a na naše děti!“ ²⁶Tak jim tedy propustil Barabáše, ale Ježíše nechal zbičovat a vydal ho k ukřižování. ²⁷Prokurátorovi vojáci vzali Ježíše do paláce, kde se k němu sešla celá posádka. ²⁸Svlékli ho a přehodili mu rudý plášť. ²⁹Upletli trnovou korunu, nasadili mu ji na hlavu a do pravé ruky mu dali hůl. Pak před ním klekali a posmívali se mu: „Ať žije židovský král!“ ³⁰Plivali na něj a vzali tu hůl a bili ho do hlavy. ³¹Když se mu dost naposmívali, svlékli mu ten plášť a oblékli mu jeho šaty. Potom ho odvedli k ukřižování. ³²Když vyšli, potkali jednoho člověka z Kyrény jménem Šimona a přinutili ho nést mu kříž. ³³Když dorazili na místo zvané Golgota (což znamená Lebka), ³⁴dali Ježíšovi napít octa smíšeného se žlučí. Jakmile to okusil, nechtěl to pít. ³⁵Když ho ukřižovali, losovali o jeho šaty. ³⁶Pak tam seděli a hlídali ho. ³⁷Nad hlavu mu dali nápis s jeho proviněním: TOTO JE JEŽÍŠ, ŽIDOVSKÝ KRÁL. ³⁸Spolu s ním byli ukřižováni dva zločinci, jeden po pravici a druhý po levici. ³⁹Kolemjdoucí pokyvovali hlavami ⁴⁰a posmívali se mu: „Hej, když umíš zbořit chrám a za tři dny ho postavit, zachraň sám sebe! Jestli jsi Boží Syn, slez z kříže!“ ⁴¹Podobně se mu vysmívali i vrchní kněží se znalci Písma a staršími: ⁴²„Jiné zachránil, ale sám se zachránit nemůže! Jestli je král

Izraele, ať teď sleze z kříže, a uvěříme v něj!⁴³ Spoléhal na Boha, tak ať ho teď vysvobodí, jestli o něj stojí! Říkal přece: 'Jsem Boží Syn!'⁴⁴ A tak podobně ho hanobili i zločinci, kteří byli ukřižováni s ním.⁴⁵ V poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin.⁴⁶ Okolo třetí pak Ježíš hlasitě vykřikl: „Eli, Eli, lama sabachtani?“ to je: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“⁴⁷ Když to uslyšeli někteří z kolemstojících, říkali: „Ten člověk volá Eliáše!“⁴⁸ Jeden z nich rychle odběhl, vzal houbu, naplnil ji octem, nabodl na prut a dával mu napít.⁴⁹ Ostatní říkali: „Nech ho, uvidíme, jestli mu přijde na pomoc Eliáš!“⁵⁰ Ježíš znovu hlasitě vykřikl a vypustil duši.⁵¹ V té chvíli se chrámová opona roztrhla vedví odshora až dolů, země se trásla, skály pukaly,⁵² hroby se otvíraly a těla mnoha zesnulých svatých vstala.⁵³ Ti pak po jeho vzkříšení vyšli z hrobů, přišli do svatého města a ukázali se mnoha lidem.⁵⁴ Když setník a ti, kdo hlídali Ježíše s ním, viděli to zemětřesení a všechno, co se dělo, hrozně se vyděsili a říkali: „Opravdu to byl Boží Syn!“⁵⁵ Zpovzdálí přihlíželo mnoho žen, které Ježíše doprovázely z Galileje a pomáhaly mu.⁵⁶ Mezi nimi také Marie Magdaléna, Marie, matka Jakobova a Josefova, a matka Zebedeových synů.⁵⁷ V podvečer přišel bohatý člověk z Arimatie jménem Josef, který se také stal Ježíšovým učedníkem.⁵⁸ Šel Piláta požádat o Ježíšovo tělo a Pilát mu nechal tělo vydat.⁵⁹ Josef tělo vzal, zavínil do čistého plátna⁶⁰ a pochoval do svého nového hrobu, který si vytesal ve skále. Dveře hrobu zavalil velkým kamenem a odešel.⁶¹ Naproti hrobu seděla Marie Magdaléna a ta druhá Marie.⁶² Nazítří, po dni příprav, se vrchní kněží a farizeové sešli u Piláta.⁶³ „Pane,“ řekli mu, „vzpomněli jsme si, že když ten bludař ještě žil, řekl: 'Po třech dnech vstanu.'“⁶⁴ Naříd' tedy, ať je hrob hlídán až do třetího dne, aby snad nepřišli jeho učedníci, neukradli ho a neřekli lidu: 'Vstal z mrtvých!' To by byl ještě horší blud, než ten první!“⁶⁵ „Máte stráž,“ odpověděl jim Pilát. „Jděte a hlídejte, jak umíte.“⁶⁶ A tak šli, zapečetili kámen a obsadili hrob strážnými.

28 Když skončila sobota a svítalo na první den týdne, přišla se Marie Magdaléna a ta druhá Marie podívat na hrob.² Vtom nastalo veliké zemětřesení, neboť z nebe sestoupil Hospodinův anděl. Přišel, odvalil kámen a posadil se na něm.³ Jeho obličej zářil jako blesk a roucho měl bílé jako sníh.⁴ Strážní se strachem z něj roztrásli a zůstali jako mrtví.⁵ „Nebojte se,“ řekl anděl ženám. „Vím, že hledáte ukřižovaného Ježíše.⁶ Není tu, vstal, jak předpověděl. Pojdte se podívat, kde ležel.“⁷ Pospěšte si a řekněte jeho učedníkům, že vstal z mrtvých. Hle, předchází vás do Galileje, tam ho spatříte. To jsem vám měl říci.“⁸ S rozechvěním a s nesmírnou radostí tedy pospíchaly od hrobu a běžely to oznámit jeho učedníkům.⁹ Cestou se s nimi náhle setkal Ježíš. „Budte zdraví,“ řekl. Padly před ním na kolena, objímaly mu nohy a klaněly se mu.¹⁰ „Nebojte se,“ opakoval jim Ježíš. „Jděte vyřídit mým bratrům, ať jdou do Galileje. Tam mě spatří.“¹¹ Zatímco ženy odcházely, někteří ze stráže dorazili do města a oznámili vrchním kněžím všechno, co se stalo.¹² Ti se shromáždili a po poradě se staršími dali vojákům spoustu peněz¹³ se slovy: „Mluvte takhle: 'V noci přišli jeho učedníci a ukradli ho, když jsme spali.'“¹⁴ Kdyby se o tom doslechl prokurátor, my ho uklidníme a postaráme se, abyste neměli potíže.“¹⁵ Strážní vzali peníze a dělali, jak byli poučeni. A toto vysvětlení je mezi Židy rozšířeno až dodnes.¹⁶ Jedenáct učedníků pak odešlo do Galileje na horu, kterou jim Ježíš určil.¹⁷ A když ho spatřili, klaněli se mu, i když někteří pochybovali.¹⁸ Ježíš k nim přistoupil a řekl: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.“¹⁹ Proto jděte.

Jak vypadal nápis na kříži?

Čtyři evangelia podávají čtyři různé záznamy znění nápisu na kříži (27:37; Mk 15:26; Lk 23:38 a Jn 19:19). Účel nápisu bylo zveřejnění viny ukřižovaného se záměrem odradit ostatní od následování. Proto se velekněží domáhali změny na formulaci, naznačující, že se za krále jen vydával (Jn 19:21), kdežto takto, bez uvozovací věty, by to mohlo vypadat, že nápis potvrzuje, že opravdu králem je. Nápis byl ve třech jazycích (Jn 19:20), přičemž adverbialní forma *Hebraisti* (Εβραϊστί) v evangeliích neznamená „hebrejsky“, nýbrž „v židovském dialektu aramejštiny“. To víme, protože v ostatních výskytech (Jn 5:2; 19:13, 17; 20:16)

je výraz *Hebraisti* uveden v aramejském tvaru, přepsaném do řeckých písmen.

Je snadné si představit, že Pilát nejprve napsal latinskou verzi ve zkrácené podobě. Pak, když psal řeckou, mohl se rozhodnout připojit i Ježíšovo jméno a místo původu, protože řečtina byla srozumitelná všem bez ohledu na rasu či národnost. Aramejská verze je pak kopíí řecké s vynecháním zmínky o Nazaretu. To by odpovídalo všem evangelním záznamům a podle nejlepšího úsudku mohla cedule vypadat nějak takto:

<p>REX IVDAEORVM HIC IHESOUS O NAZΩΡΑΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ דנא ישוע מלכא דיהודיא</p>
--

Získávejte učedníky ze všech národů, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého²⁰ a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“

Marek

Úvod

1 Počátek evangelia o Ježíši Kristu, Božím Synu.² Jak je psáno u proroka Izaiáše: „Hle, posílám před tebou svého posla, aby připravil tvou cestu.“³ „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu pro Pána! Vyrovnajte jeho stezky!“⁴ Tak přišel Jan, křtil na poušti a kázal křest pokání na odpuštění hříchů.⁵ Vycházela k němu celá judská země i všichni Jeruzalémští, vyznávali své hříchy a on je křtil v řece Jordán.⁶ Jan byl oblečen velbloudí srstí a koženým pásem kolem boků, jedl kobylinky a lesní med.⁷ Kázal: „Po mně přichází někdo silnější než já! Nejsem hoden ani sehnout se a rozvázat mu řemínek sandálu.“⁸ Já jsem vás křtil vodou, ale on vás bude křtít Duchem svatým.⁹ V těch dnech přišel Ježíš z galilejského Nazaretu a dal se od Jana pokřtít v Jordánu.¹⁰ Když vystupoval z vody, ihned uviděl protržená nebesa a Ducha sestupujícího na něj jako holubice.¹¹ Z nebe zazněl hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“¹² Duch ho pak ihned vypudil na poušť.¹³ Byl na poušti čtyřicet dní a pokoušel ho satan. Byl tam s divokou zvěří a sloužili mu andělé.¹⁴ Poté, co byl Jan uvězněn, Ježíš přišel do Galileje a kázal Boží evangelium:¹⁵ „Čas se naplnil — Boží království je blízko. Čiňte pokání a věřte evangeliu!“¹⁶ Když se pak procházel podél Galilejského jezera, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak házejí síť do vody (byli to totiž rybáři).¹⁷ Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a udělám z vás rybáře lidí!“¹⁸ Ihned opustili síť a šli za ním.¹⁹ Poodešel dál a uviděl Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana, jak na lodi spravují síť.²⁰ Ihned je zavolal a oni nechali svého otce Zebedea na lodi s nádeníky a odešli za ním.²¹ Když potom přišli do Kafarnaum, vešel hned v sobotu do synagogy a učil.²² Nad jeho učením tam jen žasli, protože je učil jako ten, kdo má zmocnění, a ne jako znalci Písma.²³ V jejich synagoze byl právě člověk posedlý nečistým duchem. Vykřikl:²⁴ „Ach, co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zničit? Víím, kdo jsi — ten Svatý Boží!“²⁵ „Zmlkni,“ okřikl ho Ježíš, „a vyjdi z něj!“²⁶ Nečistý duch tím mužem zalomcoval, hlasitě vykřikl a vyšel z něj.²⁷ Všichni byli tak ohromeni, že se začali ptát jeden druhého: „Co to má znamenat? Co je to za nové učení? Rozkazuje mocně i nečistým duchům a poslouchají ho!“²⁸ A zpráva o něm se ihned roznesla po celém galilejském kraji.²⁹ Když odešli ze synagogy, hned šli s Jakubem a Janem domů k Simonovi a Ondřejovi.³⁰ Šimonova tchyně tam ležela v horečce, a tak mu o ní hned řekli.³¹ Přistoupil, vzal ji za ruku a zvedl ji. Horečka ji opustila a ona je začala obsluhovat.³² Večer po západu slunce k němu přinesli všechny nemocné a posedlé.³³ Celé město se seběhlo ke dveřím³⁴ a on uzdravil množství lidí trápených různými neduhy a vyhnal množství démonů. Démonům nedovoloval mluvit, protože ho znali.³⁵ Ráno vstal dlouho před rozedněním a šel ven. Odešel na opuštěné místo a tam se modlil.³⁶ Šimon a ostatní se ale pustili za ním.³⁷ Když ho našli, řekli mu: „Všichni tě hledají!“³⁸ On jim odpověděl: „Pojďme dál, do okolních městeček, abych kázal i tam. Vždyť proto jsem přišel.“³⁹ Kázal tedy v jejich synagogách po celé Galileji a vymítal demony.⁴⁰ Přišel k němu jeden malomocný a na kolenou ho prosil: „Kdybys jen chtěl, můžes mě očistit!“⁴¹ Naplněn soucitem, Ježíš vztáhl ruku a dotkl se ho slovy: „Já to chci. Buď čistý!“⁴² Malomocenství ho hned opustilo a byl čistý.⁴³ Ježíš ho pak ihned poslal pryč s přísným varováním:⁴⁴ „Dej pozor, abys nikomu nic neříkal. Jdi se ale ukázat knězi a obětuj za své očistění dar, který přikázal Mojžíš, na svědectví pro ně.“⁴⁵ On ale šel a začal hodně mluvit a rozhlašovat tu věc tak, že Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. A lidé se k němu scházeli odevšad.

2 Po několika dnech opět přišel do Kafarnaum. Když se proslýchlo, že je doma,² shromáždilo se takové množství lidí, že už se nevešli ani ke dveřím. Zatímco k nim promlouval Slovo,³ přišli k němu čtyři muži a nesli ochrnutého.⁴ Kvůli davu ho ale k němu nemohli přinést, a tak odkryli střechu nad místem, kde byl, proborili ji a nosítka s tím ochrnutým spustili dolů.⁵ Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, tvé hříchy jsou odpuštěny.“⁶ Byli tu ale někteří ze znalců Písma. Seděli tam a v srdcích si říkali:⁷ „Jak to mluví? To je rouhání! Kdo může odpouštět hříchy než samotný Bůh?“⁸ Ježíš v duchu ihned poznal, co si pro sebe říkají, a zeptal se jich: „Jak to přemýšlíte?“⁹ Co je snadnější? Říci ochrnutému: ‘Tvé hříchy jsou odpuštěny,’ anebo: ‘Vstaň, vezmi si lehátko a chod?’¹⁰ Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ — tehdy pověděl ochrnutému -¹¹ „říkám ti, vstaň, vezmi si lehátko a jdi domů.“¹² On hned vstal, přede všemi vzal své lehátko a odešel. Všichni byli ohromeni a oslavovali Boha: „Nic takového jsme nikdy neviděli!“¹³ Ježíš šel znovu na břeh jezera. Všechnen zástup tam přicházel k němu a on je vyučoval.¹⁴ Když

1:11 Ty jsi můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil. Citace dvou sz míst: Ž 2:7 (královský titul, součást korunovační formulace) a Iz 42:1,

obraz Božího služebníka, přinášejícího obnovu svému národu.
2:1 Kafarnaum. Město, kde Ježíš bydlel (srv. Mt 9:1).

cestou uviděl Leviho, syna Alfeova, jak sedí v celnici, řekl mu: „Pojď za mnou.“ A on vstal a šel za ním.¹⁵ Ježíš pak stoloval v jeho domě a spolu s Ježíšem a jeho učedníky tehdy stolovali i mnozí výběřci daní a různí hříšníci. Mnozí takoví ho totiž následovali.¹⁶ Když znalci Písma a farizeové uviděli, že jí s výběřci daní a hříšníky, říkali jeho učedníkům: „Jak to, že jí s výběřci daní a hříšníky?“¹⁷ Když to Ježíš uslyšel, řekl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat spravedlivé, ale hříšníky.“¹⁸ Janovi učedníci a farizeové měli ve zvyku se postit. Někteří přišli a ptali se ho: „Proč se Janovi učedníci a učedníci farizeů postí, ale tvoji učedníci se nepostí?“¹⁹ Ježíš jim odpověděl: „Mohou se ženichovi přátelé postit, dokud je ženich ještě s nimi? Dokud mají ženicha u sebe, nemohou se postit.“²⁰ Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy, v ten den, se budou postit.²¹ Nikdo nepřišívá záplatu z nové látky na starý plášť. Jinak se ta nová výplň od starého utrhne a díra bude ještě horší.²² Nikdo nelije nové víno do starých měchů. Jinak víno měchy roztrhne, víno se rozlije a měchy se zničí. Nové víno se lije do nových měchů.“²³ Jednou v sobotu procházel obilím a jeho učedníci začali cestou trhat klasy.²⁴ Farizeové mu řekli: „Podívej se! Jak to, že dělají, co se v sobotu nesmí?“²⁵ Odpověděl jim: „Copak jste nikdy nečetli, co udělal David, když měl se svými muži nouzi a hlad?“²⁶ Jak za velekněze Abiataru vešel do Božího domu a jedl posvátné chleby předložení, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i svým mužům?“²⁷ Potom dodal: „Sobota byla učiněna pro člověka, ne člověk pro sobotu.“²⁸ Syn člověka je pánem i nad sobotou.“

3 Když znovu přišel do synagogy, byl tu člověk s ochrnutou rukou.² Sledovali ho, zda jej uzdraví v sobotu, aby ho mohli obžalovat.³ Ježíš tomu muži s ochrnutou rukou řekl: „Postav se doprostřed.“⁴ Potom se jich zeptal: „Smí se v sobotu konat dobro, nebo zlo? Zachránit život, nebo zničit?“ Oni však mlčeli.⁵ S hněvem se po nich rozhlédl, zarmoucen tvrdostí jejich srdce, a řekl tomu muži: „Natáhni ruku.“ A když ji natáhl, byla znovu zdravá.⁶ Farizeové se pak hned odešli radit s herodiány, jak by ho zničili.⁷ Ježíš odešel se svými učedníky k jezeru a za ním šla velká spousta lidí z Galileje, z Judska,⁸ z Jeruzaléma i z Idumeje, Zajordánska a z okolí Týru a Sidonu. Když slyšeli, jaké věci dělal, přišla jich k němu velká spousta.⁹ Proto řekl svým učedníkům, aby pro něj kvůli zástupu měli stále připravenou loďku, aby ho neumačkali.¹⁰ Uzdravil jich totiž tolik, že všichni, kdo měli nějaká trápení, se na něj tlačili, aby se ho dotkli.¹¹ A nečistí duchové, jakmile ho uviděli, před ním padali a křičeli: „Ty jsi Boží Syn!“¹² Ale on jim velmi hrozil, aby ho neprozrazovali.¹³ Potom vystoupil na horu, povolal k sobě ty, které sám chtěl, a přišli k němu.¹⁴ Ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, aby je poslal kázat¹⁵ a aby měli moc vymítat demony.¹⁶ Ustanovil jich dvanáct: Šimona (kterému dal jméno Petr),¹⁷ Jakuba Zebedeova, jeho bratra Jana (ty dva pojmenoval Boanerges, „Synové hro-mu,“),¹⁸ Ondřeje, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Tomáše, Jakuba Alfeova, Tadeáše, Šimona Horlivce¹⁹ a Jidáše Iškariotského, který ho potom zradil.²⁰ Když se pak vrátil domů, znovu se sešel takový zástup, že se nemohli ani najít.²¹ Když se to dozvěděli jeho příbuzní, vypravili se, aby si ho vzali, protože lidé říkali, že se pomínul.²² Znalci Písma, kteří přišli z Jeruzaléma, říkali, že má Belzebuba a že vymítá demony knížetem démonů.²³ Zavolal je tedy a mluvil k nim v podobenstvích: „Jak může satan vymítat satana?“²⁴ Pokud se království rozdělí samo proti sobě, nemůže obstát.²⁵ Také když se dům rozdělí sám proti sobě, nemůže obstát.²⁶ Jestliže tedy satan povstal sám proti sobě a je rozdělen, nemůže obstát a je s ním konec.²⁷ Nikdo ale nemůže přijít do domu siláka a uloupit jeho majetek, pokud toho siláka nejdříve nespoutá. Teprve tehdy vyloupí jeho dům.²⁸ Amen, říkám vám, že všechny hříchy budou lidským synům odpuštěny, i rouhání, jakkoli by se rouhali.²⁹ Kdo by se ale rouhal proti Duchu svatému, tomu nebude nikdy odpuštěno; takový se provinil věčným hříchem.“³⁰ (Říkali totiž o něm, že má nečistého ducha.)³¹ Tehdy dorazili jeho bratři a matka. Zůstali venku a vzkázali mu, že ho volají.³² Kolem něj seděl zástup lidí; řekli mu: „Pohleď, tvá matka a tví bratři jsou venku a hledají tě.“³³ On jim však odpověděl: „Kdo je má matka? Kdo jsou mí bratři?“³⁴ Rozhlédl se po těch, kdo seděli kolem něj, a řekl: „Pohleďte, má matka a mí bratři.“³⁵ Kdokoli plní Boží vůli, ten je můj bratr, sestra a matka.“

4 Znovu pak začal vyučovat u jezera. Shromáždil se k němu tak obrovský zástup, že nastoupil do lodí na jezeře a posadil se. Celý ten zástup byl na břehu² a on je v podobenstvích učil o mnoha věcech. Ve svém vyučování jim řekl: ³ „Slyšte: Hle, vyšel rozsévač, aby rozséval.“⁴ A jak rozséval, některá semena padla podél cesty a přiletěli ptáci a sezobali je.⁵ Jiná padla na skalnatá místa, kde neměla dost země, a ihned vzešla, protože země neměla hloubku.⁶ Když pak vyšlo slunce, spálilo je, a protože neměla kořen, uschla.⁷ Jiná zas padla do trní, a když trní vyrostlo, udusilo je, takže nevydala úrodu.⁸ Ještě jiná však padla na dobrou půdu, vzešla, vzrostla a vydala úrodu — některé dalo třicetnásobek, jiné šedesátinásobek a jiné stonásobek.“⁹ Potom dodal: „Kdo má uši k slyšení, slyš.“¹⁰ Jakmile byl o samotě, ti, kdo byli s ním, se ho spolu s Dvanácti ptali na ta podobenství.¹¹ „Vám je svěřeno tajemství Božího království,“ odpověděl jim, „ale těm, kdo jsou vně, se to všechno děje v podobenstvích,¹² aby ‘hleděli a hleděli, ale nechápali, poslouchali a slyšeli, ale nerozuměli,

aby se snad neobrátili a nebylo jim odpuštěno.¹⁴ ¹³ Tehdy jim řekl: „Vy to podobenství nechápete? A jak porozumíte všem ostatním podobenstvím?“ ¹⁴ Rozséváč rozsévá Slovo. ¹⁵ Ti, kterým se rozsévá Slovo podél cesty, jsou tito: Jakmile uslyší, ihned přichází satan a bere Slovo, které do nich bylo zaseto. ¹⁶ Ti, kterým se seje na skalnatou půdu, jsou pak tito: Jakmile uslyší Slovo, hned je s radostí přijímají, ¹⁷ ale nemají v sobě kořen a jsou nestálí. Když potom kvůli Slovu nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadají. ¹⁸ Další jsou ti, kterým se seje do trní: To jsou ti, kteří slyší Slovo, ¹⁹ ale pak přicházejí starosti tohoto světa, oklamání bohatstvím a chtivost po dalších věcech a dusí Slovo, takže se stává neplodným. ²⁰ A pak jsou ti, u kterých se seje na dobré půdě: Slyší Slovo, přijímají je a přinášejí úrodu — jeden třicetinasobnou, jiný šedesátinasobnou a jiný stonásobnou.“ ²¹ Dále jim řekl: „Přináší se snad lampa, aby ji postavili pod vědro nebo pod postel? Nemá se postavit na svícen?“ ²² Není totiž nic skrytého, co by nemělo být zjeveno, ani nic tak utajeného, aby to nevyšlo najevo. ²³ Má-li kdo uši k slyšení, slyš!“ ²⁴ Řekl jim také: „Dávejte pozor na to, co posloucháte. Jakou mírou měříte, takovou vám bude odměřeno a ještě vám bude přidáno. ²⁵ Tomu, kdo má, bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.“ ²⁶ Potom řekl: „Boží království působí, jako když člověk hodí zrno na zem. ²⁷ Spí a vstává ve dne i v noci a to zrno klíčí a roste, a on ani neví jak. ²⁸ Země totiž plodí úrodu sama od sebe — nejdříve stéblo, potom klas a potom zralé obilí v klasu. ²⁹ A když úroda dozraje, ihned se chopí srpů, protože nastala žeň.“ ³⁰ Řekl také: „K čemu přirovnáme Boží království? Jakým podobenstvím ho představíme?“ ³¹ Je jako zrnko hořčice, které když je zaseto do země, je nejmenší ze všech semen na zemi. ³² Jakmile je však zaseto, roste, až je větší než všechny byliny, a vypouští mohutné větve, takže i ptáci mohou hnízdit v jeho stínu.“ ³³ Přinášel jim Slovo v mnoha takových podobenstvích, nakolik byli schopni rozumět. ³⁴ Nemluvil k nim jinak než v podobenstvích, ale svým učedníkům všechno v soukromí vysvětloval. ³⁵ Večer onoho dne jim řekl: „Přeplavme se na druhou stranu.“ ³⁶ Opustili tedy zástup a vzali ho, jak byl, na loďku. Byly s ním i jiné lodky. ³⁷ Tehdy se strhla velká větrná bouře. Vlny se valily na loď a ta se už naplňovala vodou. ³⁸ On ale spal na polštáři na lodní zádi. Vzbudili ho tedy: „Mistře, nezajímá tě, že umíráme?“ ³⁹ Když se probudil, okřikl vítr a přikázal vlnám: „Tíše, klid!“ Vítr se utišil a nastal naprostý klid. ⁴⁰ „Proč se tak bojíte?“ řekl jim pak. „Ještě pořád nemáte víru?“ ⁴¹ Byli z toho úplně vyděšení. „Kdo to vůbec je?“ ptali se jeden druhého. „Vždyť ho poslouchá i vítr a vlny!“

5 Tehdy se přeplavili přes jezero do gerasenského kraje. ² Jakmile vystoupil z lodi, ihned proti němu z hrobů vyšel člověk posedlý nečistým duchem. ³ Bydlel v hrobech a nikdo ho už nemohl ani svázat řetězem. ⁴ Předtím býval často spoután okovy a řetězy, ale on ty řetězy vždy roztrhal a okovy rozlámal, takže ho nikdo nemohl zkrotit. ⁵ Pořád, ve dne i v noci, byl v hrobkách a na horách, křičel a tloukl se kamením. ⁶ Jakmile z dálky uviděl Ježíše, přiběhl a padl před ním na kolena. ⁷ Hlasitě vykřikl: „Co je ti do mě, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Pro Boha tě zapřisáhám, netrýzni mě!“ ⁸ (Ježíš mu totiž řekl: „Vyjdi z toho člověka, nečistý duchu!“,) ⁹ „Jak se jmenuješ?“ ptal se ho Ježíš. „Mé jméno je Legie,“ odpověděl. „Je nás totiž hodně.“ ¹⁰ A velice ho prosil, ať je nevyhání z toho kraje. ¹¹ Na úbočí hory se tam páslo veliké stádo prasat. ¹² Démoni ho proto prosili: „Pust' nás do těch prasat, ať vejdemo do nich!“ ¹³ Ježíš jim to povolil, a tak ti nečistí duchové vyšli a vstoupili do prasat. Asi dvoutisícové stádo se jich pak rozběhlo ze srázu dolů do jezera, kde utonulo. ¹⁴ Pasáci tehdy utekli a rozhlásili to ve městě i na venkově. Lidé se šli podívat, co se to stalo. ¹⁵ Když přišli k Ježíšovi a viděli toho, který býval posedlý tou Legií, jak tam sedí oblečen a při zdravém rozumu, dostali strach. ¹⁶ Jakmile jim očití svědkové vylíčili, jak to bylo s tím posedlým a s těmi prasaty, ¹⁷ začali ho prosit, ať opustí jejich kraj. ¹⁸ Když pak nastupoval na loď, žádal ho ten, který býval posedlý, aby s ním mohl zůstat. ¹⁹ On mu to ale nedovolil. Řekl mu: „Jdi domů ke svým a vypravuj jim, jak veliké věci pro tebe udělal Pán a jak se nad tebou slitoval.“ ²⁰ Odešel tedy a začal v Dekapoli rozhlašovat, co všechno pro něj Ježíš udělal. Všichni byli ohromeni. ²¹ Když se pak Ježíš přeplavil lodí zpátky na druhý břeh, sešel se k němu u jezera veliký zástup. ²² Přišel k němu jeden z představených synagogy jménem Jairus, a jakmile ho uviděl, padl mu k nohám. ²³ Snažně ho prosil: „Moje dcerka umírá! Pojď, vlož na ni ruce, ať je uzdravená a může žít.“ ²⁴ A tak šel s ním. Veliký zástup šel za ním a tlačili se na něj. ²⁵ Byla tam jedna žena, která už dvanáct let krvácela. ²⁶ Mnoho vytrpěla od mnoha lékařů, utratila všechno, co měla, ale nic jí nepomohlo a bylo jí čím dál hůř. ²⁷ Když uslyšela o Ježíši, prošla k němu davem zezadu a dotkla se jeho roucha. ²⁸ Řekla si totiž: „Dotknu-li se aspoň jeho roucha, budu uzdravena.“ ²⁹ Její krvácení ihned přestalo a na těle pocítila, že byla z toho trápení uzdravena. ³⁰ Ježíš v nitru ihned pocítil, že z něj vyšla moc. Otočil se v davu a zeptal se: „Kdo se dotkl mého roucha?“ ³¹ Jeho učedníci mu řekli: „Vidíš, že se na tebe tlačí dav, a ptáš se: Kdo se mě dotkl?“ ³² On se ale rozhlížel, aby viděl, kdo to udělal. ³³ Když ta žena poznala, co se s ní stalo, přistoupila, v posvátné úctě před ním padla na kolena a pověděla mu celou pravdu. ³⁴ Ježíš jí odpověděl: „Dcero, tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji a buď uzdravena ze svého trápení.“ ³⁵ Ještě to ani nedořekl, když přišli poslové z domu představeného synagogy se slovy: „Tvá dcera umřela. Proč ještě obtěžovat mistra?“ ³⁶ Ježíš ale jejich slova neposlouchal. „Neboj se,

jenom věř,“ řekl představenému synagogy.³⁷ Nikomu nedovolil, aby ho doprovázel, kromě Petra, Jakuba a jeho bratra Jana.³⁸ Když přišel k domu představeného synagogy a uviděl veliký rozruch, všechny plačící a hlasitě nařikající,³⁹ vešel dovnitř a řekl jim: „Proč ten rozruch a pláč? To dítě neumřelo. Jen spí.“⁴⁰ Oni se mu ale smáli. Když všechny vyhnal, vzal otce a matku dítěte i ty, kteří byli s ním, a vešel do místnosti, kde bylo dítě.⁴¹ Vzal dívku za ruku a řekl jí: „Talitha kum,“ což se překládá: „Děvčátko, říkám ti, vstávej.“⁴² Ta dívka hned vstala a začala se procházet. Bylo jí dvanáct let. Přítomných se zmocnil nesmírný úžas,⁴³ ale on jim jasně přikázal, ať se o tom nikdo nedozví. Řekl jim také, ať jí dají najíst.

6 Potom odtud odešel a přišel do svého domovského města; jeho učedníci šli s ním.² Když v sobotu začal učit v synagoze, mnozí z posluchačů žasli. „Odkud to má?“ ptali se. „Co to dostal za moudrost? A jak to, že se jeho rukama dějí takové zázraky?“³ Není to snad ten tesař, syn Marie a bratr Jakuba, Josefa, Judy a Šimona? Nejsou snad jeho sestry tady s námi?“ A tak se nad ním pohoršovali.⁴ Ježíš jim odpověděl: „Prorok není beze cti; jediné ve své vlasti, u svých příbuzných a ve vlastním domě.“⁵ A nemohl tam vykonat žádný zázrak, jen na několik nemocných vložil ruce a uzdravil je.⁶ Překvapen jejich nevírou pak obcházel okolní vesnice a učil.⁷ Potom k sobě svolal dvanáct učedníků a začal je vysílat po dvou. Dal jim moc nad nečistými duchy⁸ a uložil jim, ať si na cestu neberou nic kromě hole: ani mošnu ani chléb ani peníze do opasku;⁹ ať mají obuté sandály, ale neberou si ani náhradní košile.¹⁰ „Když vejdete do něčího domu,“ řekl jim, „zůstaňte tam, dokud neodejdete.¹¹ Kdyby vás ale někde nepřijali a neposlouchali, vyjděte odtud a setřeste z nohou prach na svědectví proti nim.“¹² A tak šli a vyzývali lidi k pokání.¹³ Vymítali mnoho démonů a mnoho nemocných mazali olejem a uzdravovali.¹⁴ Jak se jeho pověst šířila, uslyšel o něm i král Herodes. Říkalo se: „Jan Křtítel vstal z mrtvých! To proto se skrže něj dějí zázraky.“¹⁵ Jiní říkali: „Je to Eliáš,“ a další: „Je to prorok jako jeden z dávných proroků.“¹⁶ Když to Herodes uslyšel, řekl: „Je to Jan, kterého jsem nechal stít. Vstal z mrtvých!“¹⁷ Herodes totiž osobně poslal pro Jana, dal ho zatknout, spoutat a uvěznit kvůli Herodiadě, s níž se oženil, ačkoli byla manželkou jeho bratra Filipa.¹⁸ Jan Herodovi říkal: „Tvůj sňatek s bratrovou manželkou je nezákonný!“¹⁹ Herodias mu to měla za zlé a chtěla ho zabít, ale nemohla.²⁰ Herodes se totiž Jana bál, neboť věděl, že je to spravedlivý a svatý člověk, a tak ho chránil. Když ho slyšel, býval velmi znepokojen, ale přesto mu rád naslouchal.²¹ Příhodný den však přišel, když Herodes na oslavu svých narozenin uspořádal hostinu pro své velmože a velitele a pro přední muže Galileje.²² Když přišla dcera té Herodiady a zatančila, zalíbila se Herodovi i jeho hostům natolik, že král dívce řekl: „Požádej mě, o co chceš, a dám ti to.“²³ Odpřísáhl: „Splním ti jakékoli přání až do polovice mého království.“²⁴ Šla tedy za svou matkou a ptala se jí: „O co mám žádat?“ „O hlavu Jana Křtitele!“ řekla jí matka.²⁵ A tak hned spěchala za králem a žádala: „Chci, abys mi hned teď přinesl na míse hlavu Jana Křtitele.“²⁶ Krále přepadla úzkost, ale kvůli svým přísahám a svým hostům jí to nechtěl odmítnout.²⁷ Hned poslal kata s příkazem, ať přinese Janovu hlavu. Ten odešel, stál ho ve vězení²⁸ a přinesl jeho hlavu na míse. Dal ji té dívce a ta ji dala své matce.²⁹ Když o tom uslyšeli jeho učedníci, přišli, vzali jeho tělo a pohřbili ho.³⁰ Potom se apoštolové sešli k Ježíšovi a oznámili mu všechno, co dělali a co učili.³¹ Tehdy jim řekl: „Pojďte jen vy sami stranou na opuštěné místo a trochu si odpočňte.“ Těch, kdo k nim přicházeli a zase odcházeli, bylo totiž tolik, že neměli ani chvilku na jídlo.³² Odpluli tedy lodí o samotě na pusté místo.³³ Ale když odcházeli, mnozí je uviděli a poznali. Seběhli se tam ze všech měst pěšky a předstihli je.³⁴ Když Ježíš vystoupil, uviděl veliký zástup lidí. Byl naplněn soucitem k nim, protože byli jako ovce bez pastýře. Tehdy je začal učit o mnoha věcech.³⁵ Když se už připozdilo, přišli za ním jeho učedníci. „Tohle místo je pusté a už je moc hodin,“ řekli.³⁶ „Propust’ je, ať si jdou do okolních statků a vesnic koupit jídlo. Vždyt nemají co jíst.“³⁷ Odpověděl jim: „Vy jim dejte najíst.“ „To máme jít nakoupit chleba za dvě stě denárů a dát jim najíst?“ namítli.³⁸ „Kolik máte chlebů?“ řekl jim. „Jděte se podívat.“ Když to zjistili, řekli: „Pět — a dvě ryby.“³⁹ Tehdy jim dal pokyn, aby všechny posadili v hloučcích na zelené trávě.⁴⁰ Když se rozložili ve skupinách po stu a po padesáti,⁴¹ vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal, lámal ty chleby a dával svým učedníkům, aby jim je předkládali. I ty dvě ryby rozdělil všem,⁴² a tak se všichni najedli do sytosti.⁴³ Potom sebrali dvanáct košů plných kousků chleba a ryb.⁴⁴ A ty chleby jedlo pět tisíc mužů.⁴⁵ Hned potom přiměl své učedníky, ať nastoupí na loď a jedou napřed na druhou stranu k Betsaidě, než rozpustí zástup.⁴⁶ A když se s nimi rozloučil, odešel na horu, aby se modlil.⁴⁷ Pozdě večer byla loď uprostřed jezera a on sám na zemi.⁴⁸ Uviděl je, jak se drou s veslováním, protože vítr vál proti nim. Krátce před svítáním se k nim vydal pěšky po hladině a chtěl je minout.⁴⁹ Když ho uviděli, jak kráčí po jezeře, mysleli, že je to přízrak, a křičeli strachy.⁵⁰ Všichni ho totiž uviděli a vyděsili se. On ale na ně hned promluvil: „Vzchopte se, to jsem já! Nebojte

6:3 Tesař. Řecké slovo *tekton* (τέκτων), překládané jako tesař, znamená stavitel. Zahrnuje více práce s kamenem než se dřevem, příliš vzácnou komoditou na to, aby se jí spotřebovalo mnoho při stavbě domu. (Nejvíce dřeva padlo na lešení, které se pak ale rozebralo a po-

užilo na další stavbě.) Tekton je specialista, který např. v kamenné stěně dokáže vsadit dveře do pantů.

6:50 To jsem já. Viz pozn. Jn 6:20.

se.“⁵⁴ Nastoupil k nim do lodi a vítr se utiřil. Oni z toho byli úplně omráčeni úžasem.⁵² Nepochopili totiž nic ohledně těch chlebů; jejich srdce bylo tvrdé.⁵³ A když se přeplavili, přistáli u Genezaretu, kde zakotvili.⁵⁴ Jakmile vystoupili z lodi, lidé ho hned poznali.⁵⁵ Zběhali celý ten kraj a začali na nosítkách snášet nemocné tam, kde slyšeli, že je.⁵⁶ Ať přišel do vesnic, do měst nebo na venkov, lidé pokládali nemocné na ulice a prosili ho, aby se mohli dotknout aspoň cípu jeho roucha. A kdokoli se ho dotkl, byl uzdraven.

7 Farizeové a někteří znalci Písma, kteří dorazili z Jeruzaléma, se sešli u Ježíše² a uviděli některé jeho učedníky jíst chleby ‘nečistýma’ (to jest neumytýma) rukama.³ Farizeové a všichni Židé totiž nejedí, aniž by si obřadně umyli ruce, a tak dodržují tradici starších.⁴ Když přijdou z trhu, nejedí, dokud se nevykoupou. A je ještě mnoho jiných věcí, které přijali a dodržují, jako očišťování pohárů, džbánů, měděných nádob a lehátek.⁵ Farizeové a znalci Písma se ho tedy zeptali: „Proč se tvoji učedníci nechovají podle tradice starších a jedí chléb nečistýma rukama?“⁶ On jim odpověděl: „Izaiáš o vás pokrytcích prorokoval správně. Jak je psáno: ‘Tento lid mě ctí svými rty, srdcem je mi však vzdálený.’⁷ Nadarmo mě ale uctívají, když učí lidské nauky a příkazy.’⁸ Opustili jste Boží přikázání, ale lidské tradice dodržujete.“⁹ Potom pokračoval: „Opravdu pěkně zavrhuje Boží přikázání, abyste zachovali svou vlastní tradici!“¹⁰ Mojžíš řekl: ‘Cti otce i matku’ a ‘Kdokoli by zlořečil otci nebo matce, musí zemřít.’¹¹ Vy ale říkáte, že kdyby člověk řekl otci nebo matce: ‘To, čím bych ti měl vypomoci, je korban’ (to jest dar Bohu),¹² tak už ho nenecháte nic udělat pro jeho otce nebo matku.¹³ Rušíte Boží slovo svou tradicí, kterou jste ustanovili. A podobných věcí děláte spoustu.“¹⁴ Znovu pak svolal zástup a řekl jim: „Slyšte mě všichni a rozumějte.¹⁵ Nic, co do člověka vchází zvenku, ho nemůže pošpinit. Člověka špiní to, co z něj vychází!“¹⁶ Má-li kdo uši k slyšení, slyš.¹⁷ Když pak odešel od zástupu do domu, učedníci se ho vyptávali na to podobenství.¹⁸ On jim odpověděl: „To jste tak nechápaví? Nerozumíte, že cokoli vchází do člověka zvenku, ho nemůže pošpinit?“¹⁹ Nejde to přece do jeho srdce, ale do břicha a odtud do stoky!“²⁰ Tak očistil všechny pokrmy.²⁰ Potom řekl: „Co z člověka vychází, to člověka špiní.²¹ Z nitra lidského srdce vycházejí zlé myšlenky, smilnění, krádeže, vraždy,²² cizoložství, chamtivost, ničemnost, lstivost, nestydatost, závist, urážky, pýcha, potrhlost.²³ Všechny tyto zlé věci vycházejí z nitra a špiní člověka.“²⁴ Potom vstal a odešel odtud do okolí Týru. Vešel do jednoho domu a ačkoli nechtěl, aby se to někdo dozvěděl, nedalo se to utajit.²⁵ Hned se totiž o něm doslechla jedna žena, která měla dcerku s nečistým duchem. Přišla, padla mu k nohám²⁶ a prosila ho, aby z její dcery vyhnal démona. Ta žena byla Řekyně, rodem Syroféničanka,²⁷ a tak jí řekl: „Napřed nech najíst děti. Není správné vzít chleba dětem a hodit ho psům.“²⁸ Ona však odpověděla: „Ano, Pane, ale i psi pod stolem jedí zbytky po dětech.“²⁹ „Díky tomu, cos řekla, můžeš jít domů,“ odvětil jí na to. „Ten démon už z tvé dcery vyšel.“³⁰ Když pak přišla domů, zjistila, že dívka leží na lůžku a že démon je pryč.³¹ Ježíš pak odešel z týrského kraje, prošel Sidon a přes území Dekapole dorazil ke Galilejskému jezeru.³² Tam k němu přivedli hluchoněmého člověka a prosili ho, aby na něj vložil ruku.³³ On si ho vzal stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší, plivl a dotkl se jeho jazyka.³⁴ Potom vzhlédl k nebi, vzdychl a řekl mu: „Efatha!“ což znamená: „Otevři se!“³⁵ Jeho uši se ihned otevřely, pouto jeho jazyka se uvolnilo a začal mluvit správně.³⁶ Ježíš jim zakázal komukoli to říkat, ale čím více jim to zakazoval, tím více to rozhlašovali.³⁷ Lidé byli naprosto ohromeni. Říkali: „Všechno udělal dobře! Dokonce dává hluchým sluch a němým řeč!“

8 V těch dnech se znovu sešlo velké množství lidí. Když jim pak došlo jídlo, Ježíš svolal své učedníky a řekl jim: ² „Je mi jich líto. Jsou se mnou už tři dny a nemají co jíst.“³ Když je pošlu domů hladové, padnou na cestě vyčerpáním. A někteří přišli zdaleka.“⁴ „Jak by tu někdo mohl ty lidi nakrmit? namítli učedníci. „Vždyť je tu pustina!“⁵ „Kolik máte chlebů?“ zeptal se jich. „Sedm,“ odpověděli.⁶ Nechal tedy zástup posadit na zem, vzal těch sedm chlebů, vzdal díky, lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali. Ti je pak předložili zástupu.⁷ Měli také pár malých rybek. Ježíš je požehnal a řekl, ať předkládají i je.⁸ A tak se najedli do sytosti a ještě nasbírali sedm košů nalámaných kousků, které zbyly.⁹ Bylo tam tehdy okolo čtyř tisíc lidí. Když je Ježíš propustil,¹⁰ ihned nastoupil s učedníky na loď a přijel do dalmanutského kraje.¹¹ Tehdy přišli farizeové a začali se s ním hádat a pokoušet ho. Chtěli od něj nějaké znamení z nebe.¹² Ježíš si v duchu povzdychl a řekl: „Proč toto pokolení žádá znamení? Amen, říkám vám, že toto pokolení žádné znamení nedostane!“¹³ Opustil je, nastoupil zase do lodi a odplul na druhou stranu.¹⁴ Zapomněli ale vzít chléb a neměli s sebou na lodi víc než jeden bochník.¹⁵ Ježíš jim zdůrazňoval: „Pečlivě se varujte kvasu farizeů a kvasu Herodova.“¹⁶ Začali se tedy mezi sebou dohadovat, že nemají chleba.¹⁷ Ježíš to ale věděl, a tak jim řekl: „Proč se dohadujete, že nemáte chleba? Ještě nechápete a nerozumíte? Ještě máte tvrdé srdce?“¹⁸ Máte oči, a nevidíte? Máte uši, a neslyšíte? Už si nevzpomínáte?“¹⁹ Když jsem nalámal pět chlebů pěti tisícům, kolik plných košů nalámaných kousků jste nasbírali?“ „Dvanáct,“ odpověděli.²⁰ „A co těch sedm chlebů pro čtyři tisíce? Kolik plných košů nalámaných kousků jste nasbírali?“ „Sedm,“ odpověděli.²¹ Na to jim řekl: „Ještě nerozumíte?“²² Když přišli

do Betsaidy, přivedli k němu slepce a prosili ho, aby se ho dotkl.²³ Vzal slepce za ruku a odvedl ho za vesnici. Plivl mu na oči, vložil na něj ruce a ptal se ho: „Vidíš něco?“²⁴ On vzhlédl a řekl: „Rozeznávám lidi — vidím něco jako chodící stromy.“²⁵ Znovu mu vložil ruce na oči, a když vzhlédl, byl uzdraven. Viděl všechno jasně i na dálku.²⁶ Ježíš ho pak poslal domů se slovy: „Do vesnice ale nechod.“²⁷ Ježíš a jeho učedníci pak vyšli do vesnic kolem Cesareje Filipovy. Cestou se svých učedníků ptal: „Za koho mě mají lidé?“²⁸ Odpověděli: „Někteří za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a jiní za jednoho z proroků.“²⁹ „A za koho mě máte vy?“ zeptal se. „Ty jsi Mesiáš!“ odpověděl mu Petr.³⁰ On je ale přísně napomenul, aby to o něm nikomu neříkali.³¹ Tehdy je začal učit, že Syn člověka musí mnoho vytrpět a být zavržen staršími, vrchními kněžími i znalci Písma, být zabit a po třech dnech vstát z mrtvých.³² Protože ty věci říkal otevřeně, Petr ho vzal stranou a začal ho kárat.³³ Ježíš se ale obrátil, podíval se na své učedníky a okřikl Petra: „Odejdi ode mě, satane! Nemyslíš na Boží věci, ale na lidské.“³⁴ Potom svolal zástup se svými učedníky a řekl jim: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě.³⁵ Kdokoli by si chtěl zachránit život, ten jej ztratí, ale kdokoli by ztratil život pro mě a pro evangelium, ten jej zachrání.³⁶ Co prospěje člověku, kdyby získal celý svět, ale sám sobě uškodil?³⁷ Co dá člověk na oplátku za svůj život?³⁸ Kdo by se v tomto cizoložném a hříšném pokolení styděl za mě a za má slova, za toho se bude stydět i Syn člověka, až přijde ve slávě svého Otce se svatými anděly.“

9 A řekl jim: „Amen, říkám vám, že někteří z těch, kdo tu stojí, rozhodně nezakusí smrt, dokud nespatri, jak Boží království přišlo v moci.“² Po šesti dnech Ježíš k sobě vzal Petra, Jakuba a Jana, vyvedl je samotné stranou na vysokou horu a proměnil se před nimi.³ Jeho šaty se rozzářily a úplně zbělely, tak jak by je žádný bělič na zemi nemohl vybělit.⁴ A uviděli Eliáše a Mojžíše, jak rozmlouvají s Ježíšem.⁵ Petr na to Ježíšovi řekl: „Rabbi, dobře, že jsme tu! Uděláme tu tři stánky — jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“⁶ Byli totiž tak vyděšení, že nevěděl, co by řekl.⁷ Vtom se objevil oblak a zahalil je. Z oblaku zazněl hlas: „Toto je můj milovaný Syn. Toho poslouchajte.“⁸ Hned se rozhlédli, ale neviděli už u sebe nikoho než samotného Ježíše.⁹ Cestou zpět z hory jim přikázal, aby nikomu neříkali, co viděli, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.¹⁰ Nechali si to tedy pro sebe. Jen se dohadovali, co to je ‘vstát z mrtvých’.¹¹ Potom se ho zeptali: „Proč ale znalci Písma říkají, že nejdříve musí přijít Eliáš?“¹² On jim odpověděl: „Jistě, ‘nejdříve přijde Eliáš a všechno napravi’. Co je ale psáno o Synu člověka? Že musí mnoho vytrpět a být pohrdán.¹³ Říkám vám, že Eliáš už přišel a oni mu udělali, co chtěli, jak je to o něm psáno.“¹⁴ Když potom přišel k učedníkům, uviděl kolem nich spoustu lidí a znalce Písma, jak se s nimi dohadují.¹⁵ Jakmile ho všichni v zástupu spatřili, byli ohromeni. Běželi k němu a zdravili ho.¹⁶ „Proč se s nimi dohadujete?“ zeptal se jich Ježíš.¹⁷ „Mistře,“ odpověděl mu jeden ze zástupu, „přivedl jsem k tobě svého syna, který má němého ducha.“¹⁸ Kdykoli se ho zmocní, trhá jím a on má pěnu u úst, skřípe zuby a celý ztuhne. Řekl jsem tvým učedníkům, ať toho ducha vyženou, ale nedokázali to!“¹⁹ „Vy nevěřící pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás budu snášet? Přiveďte ho ke mně.“²⁰ A tak ho k němu přivedli. Jakmile ho chlapec uviděl, hned jím ten duch začal zmítat, až upadl a s pěnou u úst se válel po zemi.²¹ Ježíš se zeptal jeho otce: „Jak dlouho se mu to děje?“ „Od dětství,“ odpověděl.²² „Často s ním házel i do ohně a do vody, aby ho zabil. Můžeš-li ale něco udělat, slituj se nad námi a pomoz nám!“²³ „Můžeš-li?“ opáčil Ježíš. „Pro věřícího je možné všechno.“²⁴ „Já věřím!“ zvolal hned chlapcův otec. „Pomoz mé nevěře!“²⁵ Když Ježíš uviděl, že se sbíhá zástup, okřikl nečistého ducha: „Němý a hluchý duchu, já ti přikazuji: vyjdi z něj a už do něj nevcházej!“²⁶ A tak s křikem a velkým zmitáním vyšel. Chlapec zůstal jako mrtvý, takže mnozí říkali, že zemřel.²⁷ Když ho ale Ježíš vzal za ruku a zvedl ho, vstal.²⁸ Jakmile přišel domů, učedníci se ho v soukromí ptali: „Proč jsme ho my nemohli vyhnat?“²⁹ Odpověděl jim: „Tento druh démonů nemůže vyjít jinak než skrze modlitbu.“³⁰ Pak odtud odešli. Procházeli Galilejí, ale on nechtěl, aby o tom někdo věděl.³¹ Učil totiž své učedníky a říkal jim: „Syn člověka bude vydán do lidských rukou, zabijí ho a třetího dne po svém zabití vstane z mrtvých.“³² Oni ta slova nechápali, ale báli se ho zeptat.³³ Když přišel domů do Kafarnaum, ptal se jich: „O čem jste se cestou dohadovali?“³⁴ Oni však mlčeli, neboť se cestou mezi sebou hádali, kdo z nich je největší.³⁵ Posadil se tedy, zavolal těch Dvanáct k sobě a řekl jim: „Chce-li někdo být první, ať je poslední ze všech a služebník všech.“³⁶ Vzal dítě a postavil je uprostřed. Potom je vzal do náručí se slovy:³⁷ „Kdokoli přijme jedno z takových dětí v mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, nepřijímá mne, ale Toho, který mě poslal.“³⁸ „Mistře,“ řekl mu na to Jan, „viděli jsme jednoho, který nechodí s námi, jak ve tvém jménu vymítá demony. Snažili jsme se mu v tom zabránit, protože nechodí s námi.“³⁹ „Nebraňte mu!“ odpověděl Ježíš. „Nikdo nemůže vykonat zázrak v mém jménu a hned nato o mně mluvit zle.“⁴⁰ Kdo není proti nám, je s námi.⁴¹ Kdo by vám podal i jen pohár vody, protože patříte Mesiáši, amen, říkám vám, že nepřijde o svou odplatu.⁴² Kdokoli by ale svedl jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, bylo by pro něj mnohem lepší, kdyby mu na krk pověsili mlýnský kámen a hodili ho do moře.⁴³ Kdyby tě sváděla tvá ruka, usekni ji. Je pro tebe lepší vejít zmrzačený do života, než jít s oběma rukama do pekla, do toho neuhasitelného ohně,⁴⁴ kde ‘jejich červ nehyne a oheň nehasne’.⁴⁵ A kdyby tě sváděla tvá noha, usekni ji.

*Peníze a úspěch člověka nezmění, pouze umocní to, co už v něm je.
Will Smith*

Je pro tebe lepší vejít chromý do života, než být s oběma nohama uvržen do pekla,⁴⁶ kde 'jejich červ nehyne a oheň nehasne'.⁴⁷ A kdyby tě svádělo tvé oko, zahod je. Je pro tebe lepší vejít jednooký do Božího království, než být s oběma očima uvržen do pekla,⁴⁸ kde 'jejich červ nehyne a oheň nehasne'.⁴⁹ Každý totiž bude solen ohněm.⁵⁰ Sůl je dobrá. Kdyby ale sůl přestala být slaná, čím ji osolíte? Mějte v sobě sůl a žijte spolu v pokoji.“

10 Potom vstal, odešel odtud a přes krajinu za Jordánem přišel do judské země. Tam se k němu znovu sešly zástupy a on je podle svého zvyku opět učil.² Tehdy k němu přišli farizeové a pokoušeli ho otázkou: „Smí muž zapudit manželku?“³ „Co vám přikázal Mojžíš?“ řekl jim na to.⁴ „Mojžíš nám dovolil napsat rozlukový list a zapudit ji,“ odpověděli.⁵ „To přikázání vám napsal kvůli tvrdosti vašeho srdce,“ řekl jim na to Ježíš.⁶ „Od počátku stvoření je ale Bůh 'učinil jako muže a ženu'.⁷ 'Proto člověk opustí svého otce i matku, přilne ke své manželce⁸ a ti dva budou jedno tělo.' A tak už nejsou dva, ale jedno tělo.⁹ Co Bůh spojil, ať člověk nerozděluje.“¹⁰ Doma se ho na to učedníci znovu vyptávali.¹¹ Odpověděl jim: „Kdokoli zapudí svou manželku a vezme si jinou, cizoloží proti ní.¹² Také žena, která opustí svého muže a vdá se za jiného, cizoloží.“¹³ Tehdy k němu přinášeli malé děti, aby se jich dotkl, ale učedníci je okřikovali.¹⁴ Když to Ježíš uviděl, rozhořčil se a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně a nebraňte jim — vždyť právě takovým patří Boží království!“¹⁵ Amen, říkám vám, že kdokoli nepřijme Boží království jako dítě, nikdy do něj nevejde.“¹⁶ Potom je bral do náručí, vkládal na ně ruce a zehnal jim.¹⁷ Když se znovu vydal na cestu, doběhl je jeden muž, poklekl před ním a ptal se ho: „Dobrý mistře, co mám udělat, abych se stal dědicem věčného života?“¹⁸ „Proč mě nazýváš dobrým?“ opáčil Ježíš. „Nikdo není dobrý, jen jediný — Bůh.“¹⁹ Přikázání znáš: 'Necizolož, nezabíjej, nekraď, nelži, nepodváděj, cti svého otce i matku.'“²⁰ „Mistře,“ odpověděl, „to všechno jsem dodržoval od malička.“²¹ Ježíš se na něj zadíval, zamiloval si ho a řekl mu: „Schází ti jen jedno — jdi, prodej všechno, co máš, rozdej to chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojd a následuj mě.“²² Ta slova ho ale zarmoutila, a tak smutně odešel. Měl totiž mnoho majetku.²³ Ježíš se ohlédl a řekl svým učedníkům: „Jak nesnadno vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství!“²⁴ Učedníci byli z jeho slov ohromeni. Ježíš jim tedy zopakoval: „Synáčkové, jak těžké je vejít do Božího království!“²⁵ To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“²⁶ V naprostém ohromení se jeden druhého ptali: „Kdo tedy může být spasen?“²⁷ Ježíš se na ně podíval a řekl: „U lidí je to nemožné, ale ne u Boha. U Boha je možné všechno.“²⁸ „Podívej se,“ ozval se Petr, „my jsme všechno opustili a šli jsme za tebou.“²⁹ Ježíš odpověděl: „Amen, říkám vám, že není nikdo, kdo by opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole kvůli mně a kvůli evangeliu³⁰ a nepřijal by nyní v tomto čase stokrát tolik domů a bratrů a sester a matek a dětí a polí s pronásledováním a v nadcházejícím věku věčný život.“³¹ Mnozí první pak budou poslední a poslední první.“³² Byli na cestě vzhůru do Jeruzaléma. Ježíš šel napřed a oni ho ohromeně a se strachem následovali. Tehdy vzal těch Dvanáct znovu k sobě a začal jim opakovat, co se mu má stát:³³ „Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam bude Syn člověka vydán vrchním kněžím a znalcům Písma. Odsoudí ho k smrti, vydají pohanům,³⁴ budou se mu vysmívat, zbičují ho, poplívou a zabijí, ale třetího dne vstane z mrtvých.“³⁵ Tehdy k němu přistoupili Zebedeovi synové Jakub a Jan se slovy: „Mistře, prosíme, abys nám splnil přání.“³⁶ „Co pro vás mám udělat?“ zeptal se jich.³⁷ „Nech nás sedět ve své slávě — jednoho po tvé pravici a druhého po tvé levici.“³⁸ „Nevíte, o co prosíte,“ řekl jim na to Ježíš. „Můžete snad pít kalich, který piji, a podstoupit křest, který podstupuji?“³⁹ „Můžeme,“ odvětili. Na to jim Ježíš řekl: „Ano, budete pít kalich, který piji, a podstoupíte křest, který podstupuji.⁴⁰ Dát vám sedět po mé pravici nebo levici však není na mně. To místo patří těm, pro něž je připraveno.“⁴¹ A když to uslyšelo ostatních deset, rozhořčili se na Jakuba a Jana.⁴² Ježíš je ale zavolal k sobě a řekl jim: „Víte, že věhlasní vládcové národů nad nimi panují a jejich velikáni nad nimi užívají moc.“⁴³ Tak to ale mezi vámi nebude. Kdo by mezi vámi chtěl být veliký, ať je vašim služebníkem.⁴⁴ Kdo by mezi vámi chtěl být první, ať je otrokem všech.⁴⁵ Ani Syn člověka přece nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a aby dal svůj život jako výkupné za mnohé.“⁴⁶ Přišli do Jericha. Když pak se svými učedníky a s velkým zástupem vycházel z Jericha, u cesty seděl slepý žebrák Bartimeus, syn Timeův.⁴⁷ Jakmile uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“⁴⁸ Mnozí ho okřikovali, ať mlčí, ale on křičel tím více: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“⁴⁹ Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho.“ A tak toho slepce zavolali. „Vzchop se!“ říkali mu. „Vstávej, volá tě!“⁵⁰ On odhodil svůj plášť, zvedl se a došel k Ježíšovi.⁵¹ Ježíš se ho zeptal: „Co mám pro tebe udělat?“ „Rabboni, ať vidím!“ odpověděl slepec.⁵² Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě uzdravila.“ A on hned prohlédl a následoval ho na cestě.

11 Když se přiblížili k Jeruzalému — k Betfagé a Betanii u Olivetské hory, poslal dva ze svých učedníků² a řekl jim: „Jděte do vesnice před vámi. Hned jak do ní vejdete, najdete přivázané oslátko, na kterém

ještě nikdo nikdy neseděl. Odvažte ho a přiveďte.³ Kdyby se vás někdo ptal: 'Co to děláte?' řekněte: 'Pán ho potřebuje,' a hned ho sem pošle."⁴ Odešli tedy, a když našli oslátka přivázané u dveří venku na ulici, odvázáli je.⁵ Někteří z kolemstojících jim řekli: „Co to děláte? Jak to, že odvazujete oslátka?“⁶ Když jim ale odpověděli, jak jim Ježíš řekl, nechali je.⁷ Potom to oslátka přivedli k Ježíši, přikryli je svými pláště a on si na ně sedl.⁸ Mnozí prostírali na cestě své pláště, jiní pak ratolesti, které nařezali v polích.⁹ Ti, kdo šli napřed, i ti, kdo šli za ním, volali: „Hosana!“ „Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“¹⁰ „Požehnané království našeho otce Davida!“ „Hosana na výsostech!“¹¹ Tak dorazil do Jeruzaléma a do chrámu. Když si všechno prohlédl, byl už večer, a tak se Dvanácti odešel do Betanie.¹² Když druhého dne vycházeli z Betanie, Ježíš dostal hlad.¹³ Zdálo se, že uviděl fíkovník s listím, a tak šel k němu, zda by snad na něm něco nenalezl. Když přišel, nenašel na něm nic než listí, protože nebyl čas fíků.¹⁴ Řekl mu: „Ať už z tebe nikdy nikdo nejí ovoce!“ A jeho učedníci to slyšeli.¹⁵ Tak přišli do Jeruzaléma. Když vešel do chrámu, začal vyhánět ty, kdo v chrámě prodávali i kupovali. Zpřevracel stoly směnárníků i sedačky prodavačů holubic¹⁶ a nikomu nedovoloval ani přenášet zboží přes chrámové nádvoří.¹⁷ Potom je vyučoval: „Není snad psáno, že 'Můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy'? Vy jste z něj ale udělali 'doupě lupičů'!“¹⁸ Když to uslyšeli vrchní kněží a znalci Písma, začali hledat způsob, jak ho zničit, protože se ho báli. Všechn zástup totiž žasl nad jeho učením.¹⁹ Večer pak znovu odešli z města.²⁰ Když pak šli ráno zase kolem toho fíkovníku, uviděli, že od kořenů uschl.²¹ Petr se tehdy rozpomněl a zvolal: „Mistře, podívej se, ten fíkovník, který jsi proklel, uschl!“²² Ježíš jim na to řekl: „Mějte Boží víru.²³ Amen, říkám vám, že kdokoli by řekl této hoře: 'Zvedni se a vrhni se do moře,' a nepochyboval by v srdci, ale věřil by, že se děje to, co říká, stane se mu to.“²⁴ Proto vám říkám: Věřte, že všechno, o co při modlitbě prosíte, jste dostali, a budete to mít.²⁵ Když se postavíte k modlitbě, odpouštějte, pokud něco proti někomu máte, aby i váš Otec v nebesích odpustil vaše prohřešky vám.“²⁶ Nebudete-li odpouštět, pak ani váš Otec v nebesích neodpustí vaše prohřešky vám.²⁷ Tak znovu přišli do Jeruzaléma. Když se procházel v chrámě, přistoupili k němu vrchní kněží, znalci Písma a starší lidu²⁸ se slovy: „Jakým právem to všechno děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?“²⁹ „Také se vás na něco zeptám,“ řekl jim Ježíš. „Odpovězte mi a já vám pak řeknu, jakým právem to dělám.“³⁰ Byl Janův křest z nebe, nebo z lidí? Odpovězte mi.“³¹ Začali se mezi sebou dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne nám: 'Tak proč jste mu nevěřili?'“³² Když ale řekneme, že z lidí...“ Báli se totiž zástupů, protože všichni měli Jana za opravdového proroka.³³ Nakonec mu řekli: „Nevíme.“ „Ani já vám tedy nepovím, jakým právem to dělám,“ řekl jim Ježíš.

12 Tehdy jim začal vyprávět podobenství: „Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji plotem, vykopal v ní lis a postavil věž. Pak ji pronajal vinařům a vydal se na cestu.² Když nastal čas vinobraní, poslal k vinařům služebníka, aby od nich převzal díl z úrody vinice.“³ Ti se ho však chopili, ztloukli ho a poslali pryč s prázdnou.⁴ Poslal k nim tedy ještě jiného služebníka. Toho poranili na hlavě a zohavili.⁵ A tak poslal ještě dalšího. Toho zabili a stejně tak mnoho jiných. Některé tloukli a jiné zabíjeli.⁶ Nakonec už mu zbýval jen jediný — jeho milovaný syn. Poslal ho tedy k nim, neboť si říkal: 'Před mým synem se zastydí.'⁷ Vinaři si ale řekli: 'Tohle je dědic. Pojdme ho zabít, a dědictví bude naše!'“⁸ Chopili se ho, zabili a vyvlekli ho z vinice ven.⁹ Co tedy udělá pán vinice? Přijde, ty vinaře zahubí a vinici dá jiným.¹⁰ Nečetli jste snad Písmo? 'Kámen staviteli zavržený stal se kamenem úhelným.'¹¹ Sám Hospodin to učinil a v našich očích je to div.“¹² Když pochopili, že to podobenství řekl o nich, chtěli ho zatknout. Báli se ale zástupu, a tak ho nechali a odešli.¹³ Potom k němu poslali některé z farizeů a herodiánů, aby ho chytily za slovo.¹⁴ Přišli a řekli mu: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a na nikoho nedbáš, neboť se neohlížíš na to, kdo je kdo, ale pravdivě učíš Boží cestě. Je správné dávat císaři daň, nebo ne?“¹⁵ Máme platit, nebo ne?“ On ale znal jejich pokrytectví, a tak jim řekl: „Proč mě pokoušíte? Přineste mi denár, ať se podívám.“¹⁶ Když mu ho podali, zeptal se jich: „Či je ten obraz a nápis?“ „Císařův,“ odpověděli.¹⁷ „Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim Ježíš. Zůstali nad tím v úžasu.¹⁸ Potom k němu přišli saduceové (kteří tvrdí, že není žádné vzkříšení) a ptali se ho:¹⁹ „Mistře, Mojžíš nám napsal, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru vzbudil potomka.“²⁰ Bylo sedm bratrů. První se oženil, zemřel a nezanechal potomka.²¹ Pak si ji vzal druhý, ale také zemřel a nezanechal potomka. Stejně tak třetí.²² Ani jeden z těch sedmi nezanechal potomka. Nakonec pak zemřela i ta žena.²³ Až tedy při vzkříšení vstanou z mrtvých, kdo z nich ji bude mít za manželku? Vždyť ji mělo všech sedm!“²⁴ Ježíš jim odpověděl: „Nemýlíte se proto, že neznáte Písma ani Boží moc?“²⁵ Až lidé vstanou z mrtvých, nebudou se ženit ani vdávat, ale budou jako andělé v nebi.“²⁶ A ohledně toho, že mrtví vstávají — copak jste nečetli v Knize Mojžíšově, jak k němu Bůh promluvil z keře: 'Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův?'²⁷ On přece není Bohem mrtvých, ale živých! Velice se mýlíte.“²⁸ Jeden ze znalců Písma slyšel jejich rozpravu a viděl, jak dobře jim odpověděl. Přistoupil tedy a zeptal se ho: „Které přikázání je ze všech nejdůležitější?“²⁹ Ježíš mu odpověděl: „Nejdůležitější je: 'Slyš, Izraeli — Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný.'“³⁰ Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou

*Stokrát víc než slova hladká jeden čin znamená
však musíš zadní vrátka nechat zavřená.
Spirituál kvintet*

*Tyran zemře a jeho vláda skončila.
Mučedník zemře a jeho vláda začne.
Søren Kierkegaard*

svou silou.³¹ Druhé je toto: 'Miluj svého bližního jako sám sebe.' Žádné přikázání není důležitější než tato dvě.³² Na to mu ten znalec Písma řekl: „Mistře, to jsi opravdu řekl dobře. Ano, Bůh je jediný a není žádný kromě něj.³³ A milovat ho celým srdcem, celým rozumem a ze vsí síly a milovat svého bližního jako sám sebe — to je nade všechny zápaly a oběti.“³⁴ Když Ježíš uviděl, jak moudře mu odpověděl, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.“ A nikdo se ho už neodvažoval na nic zeptat.³⁵ Když potom Ježíš vyučoval v chrámu, zeptal se: „Jak mohou znalci Písma říkat, že Mesiáš je Davidův syn?“³⁶ Vždyť sám David řekl v Duchu svatém: 'Hospodin řekl mému Pánu: Sed po mé pravici, než ti tvé nepřátele k nohám položím.'³⁷ Sám David ho nazývá Pánem — jak tedy může být Mesiáš jeho syn?“ A veliký zástup ho rád poslouchal.³⁸ Ve svém vyučování říkal: „Dejte si pozor na znalce Písma, kteří rádi chodí ve slavnostních pláštích, nechají se zdravít na tržištích,³⁹ sedají na předních sedadlech ve shromážděních a na čestných místech při večerech⁴⁰ a kteří vyjídají vdovské domy pod záminkou dlouhých modliteb. Takové čeká nejtěžší trest!“⁴¹ Potom se posadil naproti pokladnici a díval se, jak do ní lidé házejí peníze. A mnoho bohatých tam házelo hodně.⁴² Když pak přišla jedna chudá vdova, hodila tam dva haléřky (což je jeden čtvrták).⁴³ Tehdy svolal své učedníky a řekl jim: „Amen, říkám vám, že tato chudá vdova dala více než všichni, kdo házeli peníze do pokladnice.⁴⁴ Všichni totiž dávali ze svého nadbytku, ale tato žena dala ze svého nedostatku všechno, co měla, celé své živobytí.“

13 Cestou z chrámu mu jeden z jeho učedníků řekl: „Mistře, pohleď, jaké kameny a jaké stavby!“² Ježíš mu řekl: „Vidíš ty velké stavby? Nezůstane tu kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“³ Když se pak posadil na Olivetské hoře naproti chrámu, Petr, Jakub, Jan a Ondřej se ho v soukromí ptali: „Řekni nám, kdy to bude. Jaké bude znamení času, kdy se to všechno naplní?“⁴ Ježíš jim začal vysvětlovat: „Dávejte pozor, aby vás někdo nesvedl.⁵ Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: 'Já jsem Mesiáš' a svedou mnohé.⁶ Až uslyšíte válečný hluk a zprávy o válkách, nestrachujte se, protože se to musí dít. Ale to ještě nebude konec.⁷ Národ povstane proti národu a království proti království a na různých místech vypuknou zemětřesení a hladomory. To jsou ale jen počátky porodních bolestí.⁸ Dávejte na sebe pozor. Budou vás vydávat soudům a shromážděním. Budete bití a kvůli mně stanete před vládci a králi, abyste jim vydali svědectví.⁹ Především ale musí být všem národům kázáno evangelium.¹⁰ Když vás budou odvádět a dávat do vězení, nedělejte si předem starosti, co máte říci, ale mluvejte, co vám bude dáno v tu chvíli. Nejste to totiž vy, kdo mluví, ale Duch svatý.¹¹ Bratr bratra i otec syna vydá na smrt a děti povstanou proti rodičům a zabijí je.¹² Kvůli mému jménu vás budou všichni nenávidět, ale kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn.“¹³ „Až uvidíte onu 'otřesnou ohavnost', jak stojí, kde by neměla (kdo čte, rozuměj), tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utečou do hor.¹⁴ Kdo bude na střeše, ať neschází do domu, aby si odtud něco vzal.¹⁵ Kdo bude na poli, ať se nevrací ani pro plášť.¹⁶ Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím.¹⁷ Modlete se, aby to nebylo v zimě.¹⁸ Ty dny totiž budou dny soužení, jaké do této doby nebylo od počátku Božího stvoření a jaké už nikdy nebude.¹⁹ Kdyby Hospodin ty dny nezkrátil, nezachránil by se vůbec nikdo. Kvůli svým vyvoleným však ty dny zkrátí.²⁰ Kdyby tehdy někdo řekl: 'Hle, Mesiáš je tu!' anebo 'Pohleďte, tam je!' nevěřte.²¹ Povstanou totiž falešní mesiášové a falešní proroci a budou dělat divy a zázraky, aby sváděli (kdyby to bylo možné) dokonce i vyvolené.²² Dávejte tedy pozor. Všechno jsem vám řekl předem.“²³ „Ve dnech po onom soužení 'slunce se zatmí a měsíc nevydá světlo,²⁴ hvězdy budou padat z nebe a nebeské mocnosti se zachvějí.'²⁵ Tehdy spatří Syna člověka, jak přichází v oblacích s velikou mocí a slávou.²⁶ Pošle anděly a shromáždí své vyvolené ze čtyř světových stran, od nejzazšího konce země po nejzazší konec nebe.²⁷ Poučte se od fíkovníku tímto podobenstvím: Když jeho

12:44 Celé své živobytí. Jestli se v Božích očích výše finančního daru měří tím, jak málo po jeho odevzdání člověku zbude, pak boháč (kteří jsou bohatí právě proto, že na majetku lpí, spoléhají na něho, vkládají do něho své naděje a své srdce) mají neřešitelný problém. Srv. pozn. Lk 15:25.

13:14 Otřesnou ohavnost. Antiochus IV. Epifanes ve snaze zcela vymýtit židovské náboženství zakázal veškeré židovské náboženské projevy jako např. obřizku, čtení Tóry, slavení svátků či dodržování

soboty. Na oltáři v chrámu obětoval prase a trval na tom, aby ho Židé uctívali jako boha; srv. Úvod k Danielovi na str. ?? a pozn. Da 8:11; 9:27; 11:31; 12:1 a Sk 12:22–23. V Ježíšově budoucnosti lze Danie-lovo proroctví o otřesné ohavnosti vztáhnout na římského generála Tita, který roku 70. po Kr. srovnal chrám se zemí (poté, co ho vojáci vypálili, roztavené zlato se roztelo mezi kameny; ty pak rozvalili, aby se k němu dostal). Viz též pozn. Mt 24:15 a pozn. Zj 3:18.

větve konečně začnou rašit a nasazovat listí, víte, že léto je blízko. ²⁹ Stejně tak, až uvidíte, jak se dějí tyto věci, vězte, že je blízko, že už je ve dveřích! ³⁰ Amen, říkám vám, že toto pokolení nepomine, než se to všechno stane. ³¹ Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepomnou. ³² Ten den a hodinu však nikdo nezná — ani andělé v nebi, ani Syn, jedině Otec. ³³ Dávejte pozor, bděte. Nevíte totiž, kdy ten čas přijde. ³⁴ Je to, jako když člověk odešel na cestu: opustil svůj dům a svěřil správu svým služebníkům. Každému určil jeho práci a vrátnému přikázal, aby bděl. ³⁵ Proto bděte. Nevíte totiž, kdy přijde pán domu — zda večer, o půlnoci, za kuropení, nebo za svítání. ³⁶ Aby vás snad, když znenadání přijde, nenalezl spící. ³⁷ Co říkám vám, říkám všem: Bděte.“

14 Bylo to dva dny před Velikonocemi a Svátkem nekvašených chlebů. Vrchní kněží se znalci Písma hledali způsob, jak by se ho lstí zmocnili a zabili ho. ² Říkali si totiž: „O svátcích ne, aby mezi lidmi nevypuklo povstání.“ ³ Když pak byl Ježíš v Betanii a stoloval v domě Šimona Malomocného, přišla žena s alabastrovou nádobkou velmi drahé masti z pravého nardu. A když tu nádobku rozbila a vylila na jeho hlavu, ⁴ někteří se rozhořčili: „K čemu taková ztráta? ⁵ Ta mast se mohla prodat aspoň za tři sta denárů! Mohlo se to rozdat chudým!“ A hubovali ji. ⁶ Ježíš jim ale řekl: „Nechte ji. Proč ji trápíte? Udělala pro mě něco krásného. ⁷ Chudé tu budete mít vždycky a můžete jim pomáhat, kdykoli budete chtít; mě ale vždycky mít nebudete. ⁸ Ona udělala, co mohla. Předem pomazala mé tělo k pohřbu. ⁹ Amen, říkám vám, že kdekoli na celém světě bude kázáno evangelium, bude se mluvit také o tom, co udělala ona, na její památku.“ ¹⁰ Jeden z Dvanácti — jmenoval se Jidáš Iškariotský — tehdy odešel k vrchním kněžím, aby jim ho zradil. ¹¹ Když to uslyšeli, zaradovali se a slíbili, že mu dají peníze. Začal tedy hledat příležitost, jak by jim ho vydal. ¹² Prvního dne svátku nekvašených chlebů, kdy se obětuje velikonoční beránek, se ho učedníci zeptali: „Kam ti máme jít připravit k jídlu velikonočního beránka?“ ¹³ Poslal tedy dva ze svých učedníků a řekl jim: „Jděte do města. Tam vás potká muž nesoucí džbán vody. Jděte za ním. ¹⁴ Kam vejde, tam řekněte hospodáři: ‘Mistr se ptá: Kde je místnost, v níž bych se svými učedníky pojedl beránka?’ ¹⁵ On vám ukáže velikou horní místnost, prostřenou a při-pravenou. Tam nám připravte večeri.“ ¹⁶ Učedníci tedy odešli, a když přišli do města, našli všechno tak, jak jim řekl, a připravili beránka. ¹⁷ Večer pak přišel Ježíš se Dvanácti. ¹⁸ Když byli za stolem, Ježíš uprostřed jídla řekl: „Amen, říkám vám, že jeden z vás, kdo jí se mnou, mě zradí.“ ¹⁹ Zrcení se jeden po druhém začali ptát: „Snad ne já?“ ²⁰ „Je to jeden ze Dvanácti,“ řekl jim, „ten, který se mnou namáčí ruku do mísy. ²¹ Syn člověka sice odchází, jak je o něm psáno, ale běda tomu, kdo Syna člověka zrazuje. Bylo by pro něj lepší, kdyby se vůbec nenarodil.“ ²² Když jedli, vzal chléb, požehnal, lámal a dal jim ho se slovy: „Vezměte, to je mé tělo.“ ²³ Potom vzal kalich, vzdal díky, podal jim ho a pili z něj všichni. ²⁴ Tehdy jim řekl: „To je má krev nové smlouvy, která se prolévá za mnohé. ²⁵ Amen, říkám vám, že už neokusím plod vinné révy až do dne, kdy ho budu pít nový v Božím království.“ ²⁶ A když zazpívali žalm, vyšli na Olivetskou horu. ²⁷ Tehdy jim Ježíš řekl: „Všichni ode mě odpadnete. Je přece psáno: ‘Budu bít pastýře a ovce se rozprchnou.’ ²⁸ Ale až vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galileje.“ ²⁹ „I kdyby všichni odpadli,“ prohlásil Petr, „já nikdy!“ ³⁰ Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, že ještě dnes v noci, dříve než dvakrát zakokrhá kohout, mě třikrát zapřeš.“ ³¹ On se ale dušoval: „I kdybych měl s tebou zemřít, nikdy tě nezapřu!“ A podobně mluvili i všichni ostatní. ³² Když pak přišli na místo zvané Getsemane, řekl svým učedníkům: „Posaďte se tu, než se pomodlím.“ ³³ Vzal s sebou Petra, Jakuba a Jana a vtom na něj začala padat hrůza a tíha. ³⁴ Řekl jim: „Je mi úzko až k smrti. Zůstaňte tu a bděte.“ ³⁵ Kousek poodešel, padl na zem a modlil se, aby ho, je-li to možné, ta hodina minula. ³⁶ Tehdy řekl: „Abba, Otče, pro tebe je možné všechno. Odejmi ode mě tento kalich! Ať se však nestane má vůle, ale tvá.“ ³⁷ Když se pak vrátil, zjistil, že spí. „Šimone, ty spíš?“ řekl Petrovi. „Nemohl jsi bdít ani hodinu? ³⁸ Bděte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení. Duch je odhodlaný, ale tělo malátné.“ ³⁹ Znovu odešel a modlil se týmiž slovy. ⁴⁰ Když se vrátil, zjistil, že zase spí. Víčka jim ztěžkla únavou. Nevěděli, co mu na to říci. ⁴¹ Když se pak vrátil potřetí, řekl jim: „Ještě pořád spíte a odpočíváte? Dost už! Pohledte, přišla chvíle, kdy je Syn člověka vydáván do rukou hříšníků. ⁴² Vstávejte, pojďte! Můj zrádce už je blízko.“ ⁴³ Ještě to ani nedořekl, když vtom přišel Jidáš, jeden ze Dvanácti, a s ním zástup s meči a holemi, poslaný od vrchních kněží, znalců Písma a starších. ⁴⁴ Jeho zrádce s nimi měl smluvené znamení: „Je to ten, kterého políbím. Chopte se ho a veďte ho opatrně.“ ⁴⁵ Jakmile přišel, hned přistoupil k němu a políbil ho se slovy: „Rabbi!“ ⁴⁶ V tu chvíli se na něj vrhli a zajali ho. ⁴⁷ Jeden z těch, kdo stáli kolem něj, vytasil meč, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu ucho. ⁴⁸ Ježíš jim řekl: „Jsem snad zločinec, že jste se mě vypravili zatknout s meči a holemi? ⁴⁹ Když jsem s vámi denně býval v chrámu a učil, nezatkli jste mě. Ať se však naplní Písma!“ ⁵⁰ Tehdy ho všichni opustili a utekli. ⁵¹ Jeden mladík ho ale následoval oblečen jen kusem plátna na holém těle. Chytili ho, ⁵² ale on tam to plátno nechal a utekl nahý. ⁵³ Ježíše pak odvedli k veleknězi, kde se sešli všichni vrchní kněží i starší a znalci Písma. ⁵⁴ Petr ho ale zpovzdálí

následoval až dovnitř na velekněžův dvůr. Tam si sedl mezi sluhy a ohříval se u ohně. ⁵⁵ Vrchní kněží s celou Veleradou pak proti Ježíši hledali svědectví, aby ho mohli odsoudit k smrti, ale nic nenacházeli. ⁵⁶ Mnozí sice proti němu křivě svědčili, ale jejich svědectví se neshodovala. ⁵⁷ Nějací lidé pak vstali a křivě proti němu svědčili: ⁵⁸ „Slyšeli jsme ho říci: ‘Zbořím tento chrám udělaný rukama a za tři dny postavím jiný, neudělaný rukama.’“ ⁵⁹ Ale ani tak se jejich svědectví neshodovala. ⁶⁰ Nato se přede všemi postavil velekněz a tázal se Ježíše: „Nic neodpovíš na jejich svědectví?“ ⁶¹ On ale mlčel a nic neodpovídal. Nakonec se ho velekněz zeptal: „Jsi Mesiáš, Syn Požehnaného?“ ⁶² „Jsem,“ řekl Ježíš. „A vy uvidíte Syna člověka sedět po pravici Moci a přicházet s nebeskými oblaky.“ ⁶³ Tehdy si velekněz roztrhl roucho a zvolal: „K čemu ještě potřebujeme svědky?“ ⁶⁴ Slyšeli jste rouhání! Co o tom soudíte?“ A všichni rozhodli, že zaslouží smrt. ⁶⁵ Někteří po něm začali plivat. Zahalili mu tvář, bili ho pěstmi a říkali: „Prorokuj!“ A sluhové ho tloukli holemi. ⁶⁶ Petr byl zatím dole na dvoře. Přišla tam jedna z velekněžových služek, ⁶⁷ a když si všimla Petra, jak se ohřívá, podívala se na něj a řekla: „Ty jsi byl také s tím Ježíšem z Nazaretu.“ ⁶⁸ On to ale zapřel: „Nerozumím. Nevím, o čem mluvíš!“ Vyšel ven před dvůr a vtom zakokrhál kohout. ⁶⁹ Potom ho ta služka uviděla znovu a začala říkat kolemstojícím: „Je to jeden z nich!“ ⁷⁰ On to ale znovu zapíral. Po malé chvíli se kolemstojící znovu obrátili na Petra: „Určitě jsi jeden z nich. Vždyť jsi Galilejec!“ ⁷¹ Tehdy se začal zaklínat a přísahat: „Člověka, o kterém mluvíte, neznám!“ ⁷² A vtom podruhé zakokrhál kohout. Petr si vzpomněl na Ježíšova slova: „Než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mě zapřeš“ a propukl v pláč.

15 Hned za svítání, když se vrchní kněží poradili se staršími a znalci Písma i s celou Veleradou, svázali Ježíše, odvedli ho a vydali Pilátovi. ² Pilát se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“ „Sám to říkáš,“ odpověděl Ježíš. ³ Vrchní kněží ho začali obviňovat z mnoha věcí. ⁴ Pilát se ho znovu ptal: „Proč nic neodpovídáš? Neslyšíš, z čeho všeho tě obviňují?“ ⁵ Ježíš už ale vůbec neodpovídal; to Piláta udivilo. ⁶ O svátcích měl ovšem ve zvyku propouštět na jejich žádost jednoho vězně. ⁷ Tehdy byl spolu s jinými vzbouřenci, kteří při vzpouře spáchali vraždu, uvězněn jeden muž jménem Barabáš. ⁸ Dav přistoupil k Pilátovi a žádal, aby se zachoval jako obvykle. ⁹ Pilát se jich zeptal: „Chcete, abych vám propustil židovského krále?“ ¹⁰ (Věděl totiž, že mu ho vrchní kněží vydali z pouhé zášti.) ¹¹ Vrchní kněží ale vyburcovali dav, ať žádá o propuštění Barabáše. ¹² „A co mám udělat s tím, kterého nazýváte židovským králem?“ ptal se jich Pilát. ¹³ „Ukřižuj ho!“ vykřikli všichni. ¹⁴ „Co udělal zlého?“ ptal se Pilát. Oni však křičeli ještě víc: „Ukřižuj ho!“ ¹⁵ Pilát chtěl vyhovět davu, a tak jim propustil Barabáše, ale Ježíše nechal zbičovat a vydal ho k ukřižování. ¹⁶ Vojáci ho odvedli dovnitř na nádvoří paláce zvaného Praetorium a svolali celou posádku. ¹⁷ Oblékli mu purpurový plášť a nasadili mu korunu upletenou z trní. ¹⁸ Pak ho začali zdravít: „Ať žije židovský král!“ ¹⁹ Bili ho holí do hlavy, plivali na něj, klekali před ním a klaněli se mu. ²⁰ Když se mu dost naposmívali, svlékli z něj ten plášť a oblékli mu jeho šaty. Potom ho odvedli k ukřižování. ²¹ Jistý Šimon Kyrénský (otec Alexandra a Rufa) se právě vracel z pole, a když procházel kolem, přinutili ho nést mu kříž. ²² Tak Ježíše přivedli na místo zvané Golgota (což v překladu znamená Lebka). ²³ Podávali mu víno s myrhou, ale on odmítl. ²⁴ Zatímco ho křižovali, losovali o jeho šaty, kdo si co vezme. ²⁵ Ukřižovali ho v devět hodin ráno. ²⁶ Na nápisu s jeho proviněním stálo: ŽIDOVSKÝ KRÁL. ²⁷ Spolu s ním ukřižovali dva zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. ²⁸ Tak se naplnilo Písmo, které říká: „Byl započten mezi zločince.“ ²⁹ Kolemjdoucí pokyvovali hlavami a posmívali se mu: „Aha! Když umíš zbořit chrám a za tři dny ho postavit, ³⁰ zachraň sám sebe! Slez z toho kříže!“ ³¹ Podobně se vysmívali i vrchní kněží se znalci Písma. Společně říkali: „Jiné zachránil, ale sám se zachránit nemůže!“ ³² Ať ten Mesiáš, ten král Izraele, teď sleze z kříže, ať to uvidíme a uvěříme.“ A hanobili ho i ti, kdo byli ukřižováni s ním. ³³ V poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin odpoledne. ³⁴ Ve tři hodiny Ježíš hlasitě vykřikl: „Eloi, Eloi, lema sabachtani?“ což v překladu znamená: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ ³⁵ Když to uslyšeli někteří z kolemstojících, říkali: „Podívejte, volá Eliáš!“ ³⁶ Někdo pak odběhl, naplnil houbu octem, nabodl na prut a dával mu napít se slovy: „Nechte ho. Uvidíme, jestli přijde Eliáš, aby ho dal dolů!“ ³⁷ Vtom Ježíš hlasitě vykřikl a vydechl naposled. ³⁸ Chránová opona se roztrhla vedví odshora až dolů. ³⁹ Když setník, který stál proti němu, uviděl, jak dodýchal, řekl: „Ten člověk byl opravdu Boží Syn!“ ⁴⁰ Byly tam také ženy, které přihlížely z povzdálí; mezi nimi i Marie Magdaléna a Marie, matka Jozese a Jakuba Menšího, a Salome. ⁴¹ Ty ho následovaly a sloužily mu, když byl ještě v Galileji, a spolu s mnoha dalšími s ním přišly do Jeruzaléma. ⁴² Nadcházel večer dne příprav (to jest dne před sobotou). ⁴³ Josef z Arimatie, ctihodný člen Rady, který sám také očekával Boží království, se osmělil, přišel za Pilátem a požádal o Ježíšovo tělo. ⁴⁴ Pilát se podívil, že Ježíš už zemřel. Zavolal setníka a ptal se ho, zda už zemřel. ⁴⁵ Když se o tom od setníka přesvědčil, daroval tělo Josefovi. ⁴⁶ Ten nakoupil plátno, sňal tělo z kříže, ovinul je plátnem a pochoval do hrobu vytesaného ve skále. Ke dveřím hrobu pak přivalil kámen. ⁴⁷ Marie Magdaléna a Marie Jozesova se dívaly, kam byl pochován.

16 Když skončila sobota, Marie Magdaléna, Marie Jakobova a Salome nakoupily vonné masti, aby mohly jít a pomazat Ježíše. ² Za svítání prvního dne v týdnu, jakmile vyšlo slunce, šly k hrobu. ³ Říkaly si: „Kdo nám odvalí kámen od vchodu?“ ⁴ Když ale vzhledly, spatřily, že kámen je odvalen (přestože byl velmi veliký). ⁵ Vešly do hrobu, a když vpravo uviděly sedět mladíka oblečeného bílým rouchem, hrozně se vylekaly. ⁶ On jim však řekl: „Nelekejte se. Hledáte ukřižovaného Ježíše z Nazaretu. Vstal, není tu. Podívejte se, kam ho položili. ⁷ Jděte a řekněte jeho učedníkům i Petrovi, že vás předchází do Galileje. Tam ho spatříte, jak vám řekl.“ ⁸ A tak vyšly ven a utekly od hrobu strachy bez sebe. A nikomu nic neřekly, protože se bály. ⁹ V neděli ráno, když Ježíš vstal z mrtvých, ukázal se nejdříve Marii Magdaléně, z níž kdysi vyhnal sedm démonů. ¹⁰ Ta šla a oznámila to těm, kdo bývali s ním a nyní truchlili a plakali. ¹¹ Když slyšeli, že žije a že ho viděla, neuvěřili. ¹² Potom se dvěma z nich ukázal jiným způsobem na cestě, když šli na venkov. ¹³ Šli tedy a oznámili to ostatním. Ani těm neuvěřili. ¹⁴ Nakonec se ukázal jedenácti, když byli spolu u stolu. Vyčítal jim jejich nevíru a tvrdost srdce, protože nevěřili těm, kdo ho viděli vzkříšeného. ¹⁵ Potom jim řekl: „Jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření. ¹⁶ Kdo uvěří a pokřtí se, bude spasen, ale kdo neuvěří, bude odsouzen. ¹⁷ Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: v mém jménu budou vymítat demony, budou mluvit v nových jazycích, ¹⁸ budou brát hady, a kdyby vypili něco jedovatého, nijak jim to neublíží; budou vkládat ruce na nemocné a ti se uzdraví.“ ¹⁹ Když k nim Pán Ježíš domluvil, byl vzat vzhůru do nebe a posadil se po Boží pravici. ²⁰ Oni vyšli a kázali všude a Pán jim pomáhal a potvrzoval Slovo znameními, která je doprovázela.

Lukáš

Úvod

1 Už mnozí se pokusili sepsat vyprávění o věcech, které se mezi námi udály, ² tak jak nám je předali ti, kdo byli od počátku očitými svědky a služebníky Slova. ³ I já jsem se proto rozhodl po pořádku ti o tom napsat, vznešený Teofile, neboť jsem to všechno znovu pečlivě prozkoumal, ⁴ abys poznal, jak spolehlivé je učení, které jsi přijal. ⁵ Za dnů judského krále Heroda byl jeden kněz, jménem Zachariáš, z Abiášova kněžského oddílu. Jeho manželka byla z dcer Áronových a jmenovala se Alžběta. ⁶ Ačkoli byli oba v Božích očích spravedliví a žili bezúhonně podle všech Hospodinových příkázání a ustanovení, ⁷ neměli dítě. Alžběta byla neplodná a oba už byli v pokročilém věku. ⁸ Jednou, když přišla řada na jeho oddíl, Zachariáš konal před Bohem kněžskou službu. ⁹ Podle zvyku kněžského úřadu na něj padl los, aby vešel do Hospodinova chrámu a obětoval kadidlo. ¹⁰ V čase zapalování kadidla se venku sešlo veliké množství lidí k modlitbě. ¹¹ Vtom se Zachariášovi ukázal Hospodinův anděl; stál vpravo od kadidlového oltáře. ¹² Když ho Zachariáš spatřil, byl ohromen a přemožen strachem. ¹³ Anděl mu však řekl: „Neboj se, Zachariáši! Tvá prosba byla vyslyšena. Tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu jméno Jan. ¹⁴ Budeš se z toho radovat a veselit a z jeho narození budou mít radost mnozí, ¹⁵ neboť bude v Hospodinových očích veliký. Nebude pít víno ani opojný nápoj a už z lůna své matky bude naplněn Duchem svatým. ¹⁶ Mnohé ze synů Izraele obrátí k Hospodinu, jejich Bohu. ¹⁷ Před jeho tváří půjde v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům a nepovolné k moudrosti spravedlivých, aby přichystal Pánu připravený lid.“ ¹⁸ „Podle čeho to poznám?“ zeptal se anděla Zachariáš. „Vždyť jsem stařec! I moje manželka je v pokročilém věku.“ ¹⁹ Anděl mu odpověděl: „Já jsem Gabriel, který stojí před Boží tváří! Byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tu radostnou novinu. ²⁰ Protože jsi neuvěřil mým slovům, která se ve svůj čas naplní, hle, budeš němý a nepromluvíš až do dne, kdy se ty věci stanou.“ ²¹ Lidé zatím čekali na Zachariáše a divili se, že se tak dlouho zdržuje v chrámu. ²² Když konečně vyšel, nemohl s nimi mluvit, a tak poznali, že musel mít v chrámu vidění. Zůstával totiž němý a dorozumíval se s nimi posunky. ²³ Po uplynutí své týdenní služby se pak vrátil domů. ²⁴ Jeho manželka Alžběta zanedlouho počala, ale pět měsíců to tajila. Říkala si: ²⁵ „Takto se ke mně zachoval Hospodin — přišel čas, kdy na mě pohlédl a zbavil mě veřejné pohany!“ ²⁶ Když byla Alžběta v šestém měsíci, poslal Bůh anděla Gabriela do galilejského města jménem Nazaret ²⁷ k panně zasnoubené muži jménem Josef, z domu Davidova. Ta panna se jmenovala Marie. ²⁸ Když k ní přišel, řekl: „Zdravím tě, milostí obdařená, Hospodin s tebou!“ ²⁹ Ta slova ji rozrušila. Co to bylo za pozdrav? přemýšlela. ³⁰ Anděl jí ale řekl: „Neboj se, Marie, vždyť jsi našla milost u Boha! ³¹ Hle, počneš, porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³² Bude veliký, bude nazýván Synem Nejvyššího a Hospodin, náš Bůh, mu dá trůn jeho otce Davida. ³³ Bude navěky kralovat nad domem Jákobovým a jeho kralování bude bez konce.“ ³⁴ „Jak se to stane?“ zeptala se Marie anděla. „Vždyť jsem ještě nepoznala muže.“ ³⁵ „Sestoupí na tebe Duch svatý a zastíní tě moc Nejvyššího,“ odpověděl jí anděl. „To svaté dítě, které se narodí, proto bude nazýváno Syn Boží. ³⁶ A hle, tvá příbuzná Alžběta, o níž se říkalo, že je neplodná, i ona přes své stáří počala syna a je v šestém měsíci. ³⁷ U Boha přece není nic nemožné.“ ³⁸ Marie řekla: „Hle, jsem služebnice Páně. Ať se mi stane podle tvého slova!“ Tehdy od ní anděl odešel. ³⁹ V těch dnech pak Marie vstala a spěšně odešla do hor, do města Judova. ⁴⁰ Vešla do Zachariášova domu a pozdravila Alžbětu. ⁴¹ Jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, děťátko v jejím lůnu poskočilo. Alžběta byla naplněna Duchem svatým ⁴² a hlasitě zvolala: „Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod tvého lůna! ⁴³ Jaká čest, že ke mně přišla matka mého Pána! ⁴⁴ Hle, jakmile tvůj pozdrav došel k mým uším, děťátko v mém lůnu poskočilo radostí. ⁴⁵ Blaze tě, která uvěřila, neboť se naplní, co jí Hospodin slíbil.“ ⁴⁶ Marie na to řekla: „Má duše velebí Hospodina ⁴⁷ a můj duch jásá v Bohu, mém Spasiteli, ⁴⁸ neboť si všiml ponížení své služebnice. Hle, od nynějška všechna pokolení budou vyprávět o mé blaženosti, ⁴⁹ neboť mi učinil veliké věci Ten, který je mocný. Jeho jméno je svaté ⁵⁰ a jeho milosrdenství k těm, kdo jej ctí, trvá od pokolení do pokolení. ⁵¹ Svou paží dokázal moc, rozehnal ty, kdo mají v srdci pyšné myšlenky. ⁵² Mocné svrhl z trůnů a ponížené povýšil. ⁵³ Hladové nasytil dobrými věcmi a bohaté propustil s prázdnou. ⁵⁴ Ujal se Izraele, svého služebníka; pamatoval na milosrdenství - ⁵⁵ jak zaslíbil našim otcům — vůči Abrahamovi a jeho semeni až navěky. ⁵⁶ Marie pak u ní zůstala asi tři měsíce a potom se vrátila domů. ⁵⁷ Alžbětě se tehdy naplnil čas k porodu a porodila syna. ⁵⁸ Když její sousedé a příbuzní uslyšeli, jak jí Hospodin prokázal své veliké milosrdenství, radovali se spolu s ní. ⁵⁹ Osmého dne, když přišli dítě obřezat, chtěli mu dát jméno podle jeho otce, Zachariáš. ⁶⁰ Jeho matka jim na to řekla: „Ne, bude se jmenovat Jan.“ ⁶¹ Namítli jí: „Vždyť se tak ve tvém příbuzenstvu nikdo nejmenuje!“ ⁶² Ptali se tedy posunky jeho otce, jak by ho chtěl pojmenovat. ⁶³ Požádal o tabulku a napsal: „Jmenuje se Jan.“ Všichni se podívali ⁶⁴ a vtom se mu

otevřela ústa, rozvázal se mu jazyk a on dobrořečil Bohu.⁶⁵ Na všechny jejich sousedy přišla bázeň a lidé si o tom všem povídali po celých judských horách.⁶⁶ Všichni, kdo o tom slyšeli, si to uchovávali v srdci a říkali: „Co to bude za dítě?“ A ruka Hospodinova byla s ním.⁶⁷ Jeho otec Zachariáš byl naplněn Duchem svatým a prorokoval:⁶⁸ „Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, neboť navštívil a vykoupil svůj lid!⁶⁹ Vyzdvihl nám roh spásy v domě svého služebníka Davida,⁷⁰ jak to sliboval ústy svých svatých proroků, kteří byli už od věků.⁷¹ Spasil nás od našich nepřátel a z ruky všech, kdo nás nenávidí.⁷² Prokázal milosrdenství našim otcům a vzpomenu na svou svatou smlouvu -⁷³ na přísahu, kterou dal našemu otci Abrahamovi,⁷⁴ že nás vysvobodí z ruky nepřátel, abychom beze strachu sloužili jemu⁷⁵ ve svatosti a spravedlnosti před jeho tváří po všechny dny svého života.⁷⁶ A ty, dítě, budeš nazváno prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem připravit jeho cesty,⁷⁷ dát jeho lidu poznat spasení v odpuštění jejich hříchů⁷⁸ pro niterné milosrdenství našeho Boha, v němž nás navštíví jako Svítání shůry,⁷⁹ aby se ukázal bydlícím v temnotě a stínu smrti a přivedl naše nohy na cestu pokoje.“⁸⁰ Chlapec pak rostl a sílil v duchu a žil na poušti až do dne, kdy vystoupil před Izrael.

2 V těch dnech vydal César Augustus nařízení, aby v celé říši proběhlo sčítání lidu.² (Toto sčítání proběhlo předtím, než se Quirinius stal správcem Sýrie.)³ Všichni se tedy šli dát zapsat, každý do svého města.⁴ I Josef z Galileje se vydal z města Nazaret do Judska, do města Davidova zvaného Betlém (protože byl z domu a rodu Davidova),⁵ aby se nechal zapsat se svou snoubenkou Marií, která byla těhotná.⁶ Když tam byli, Marii se naplnil čas k porodu⁷ a porodila svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v hostinci pro ně nebylo místo.⁸ V tom kraji byli pastýři, kteří pobývali pod širým nebem a drželi noční hlídky u svého stáda.⁹ Vtom před nimi stanul Hospodinův anděl a ozářila je Hospodinova sláva. Hrozně se vyděsili,¹⁰ ale anděl jim řekl: „Nebojte se! Hle, zvěstuji vám velikou radost pro všechny lidi.¹¹ Dnes se vám ve městě Davidově narodil Spasitel — váš Mesiáš a Pán.¹² A toto vám bude znamením: najdete dětátko zavinuté do plenek, ležící v jeslích.“¹³ A s tím andělem se hned objevilo množství nebeských zástupů takto chválicích Boha:¹⁴ „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“¹⁵ Jakmile od nich andělé odešli do nebe, pastýři si řekli: „Pojďme do Betléma! Podíváme se, jak se stalo, co nám Hospodin oznámil.“¹⁶ Pospíšili si tedy, a když přišli, našli Marii, Josefa i dětátko ležící v jeslích.¹⁷ Poté, co ho uviděli, začali rozhlašovat, co jim bylo o tom dítěti řečeno,¹⁸ a všichni, kdo to slyšeli, žasli nad tím, co jim pastýři říkali.¹⁹ Marie všechna ta slova uchovávala a zvažovala ve svém srdci.²⁰ A ti pastýři při návratu oslavovali a chválili Boha, že slyšeli a viděli všechno tak, jak jim bylo řečeno.²¹ Osmého dne, když přišel čas obřizky, mu dali jméno Ježíš, jak ho anděl pojmenoval před jeho početím.²² Když pak přišel čas jejich očišťování podle Mojžíšova zákona, přinesli ho do Jeruzaléma, aby ho postavili před Hospodinem,²³ jak je psáno v Hospodinově zákoně: „Každý chlapec otvírající lůno bude zasvěcen Hospodinu,²⁴ a přinesli oběť, jak říká Hospodinův zákon: „Dvě hrdličky nebo dvě holoubata.“²⁵ A hle, v Jeruzalémě byl člověk jménem Simeon. Ten člověk byl spravedlivý a zbožný, očekával potěšení Izraele a Duch svatý byl na něm.²⁶ Duchem svatým mu bylo sděleno, že nezakusí smrt, dokud neuvidí Hospodinova Mesiáše.²⁷ Veden Duchem tedy přišel do chrámu. Když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním naložili podle zvyklosti Zákona,²⁸ vzal ho do náručí, dobrořečil Bohu a řekl:²⁹ „Nyní, Hospodine, podle svého slova propouštíš svého služebníka v pokoji.³⁰ Neboť mé oči spatřily tvé spasení,³¹ jež jsi připravil před očima všech lidí -³² světlo ke zjevení národům a slávu tvého lidu Izraele.“³³ Ta slova naplnila jeho otce i matku úžasem.³⁴ Simeon jim požehnal a Marii, jeho matce, řekl: „Hle, on je určen k pádu i k pozdvížení mnohých v Izraeli. Stane se znamením, jež bude odmítáno³⁵ (a tvou vlastní duši pronikne meč), aby vyšlo najevo myšlení mnoha srdcí.“³⁶ Byla tam také prorokyně Anna, dcera Fanuelova z pokolení Ašer. Byla ve velmi pokročilém věku. Když se jako dívka vdala, žila sedm let se svým mužem³⁷ a potom byla vdovou až do svých osmdesáti čtyř let. Nevycházela z chrámu a dnem i nocí sloužila Bohu posty a modlitbami.³⁸ Přistoupila ve stejnou chvíli, vzdávala chválu Bohu a říkala o něm všem, kdo v Jeruzalémě očekávali vykoupění.³⁹ Když vykonali všechno podle Hospodinova zákona, vrátili se do svého města Nazaretu v Galileji.⁴⁰ Chlapec pak rostl a sílil, naplňován moudrostí, a Boží milost byla s ním.⁴¹ Jeho rodiče chodili každý rok slavit Velikonoce do Jeruzaléma.⁴² Také když mu bylo dvanáct let, putovali se účastnit slavnosti jako obvykle.⁴³ Když svátky skončily a oni se vraceli domů, chlapec Ježíš zůstal bez vědomí rodičů v Jeruzalémě.⁴⁴ V domnění, že je

2:7 Do jeslí. Která matka by položila své novorozené do krmiva velikým býložravcům? Uložila ho do jeslí, protože chlév byl prázdný; zvířata byla venku v polích i přes noc, srv. [pozn. 2:8](#). Vánoční betlémská scénérie s volem a oslem (jak zahřívají miminko svým smrdutým dechem) mají svůj původ v nesprávné interpretaci [Iz 1:3](#) coby prorocství o Kristu.

2:8 Pobývali pod širým nebem. Řecky *agraulountes* (*ἀγραυλοῦντες*), dosl. *přebývali v polích*. Není běžné, aby se pastýři se svými stády vyskytovali na polích; zemědělci to nevidí rádi (viz např. [Gn 46:34](#)).

Jediné období v roce, kdy jsou majitelé polí ochotni pustit na ně stáda, je po sklizni před dalším setím, tedy asi čtvrt roku od června do srpna. Ovce spasou plevel, rašící na strniští, a zároveň pole pohnojí. V červnu však bývají v noci ještě husté mlhy, jejichž vlhkost působí ovčím plíseň ve vlně. Proto je nejpravděpodobnější doba Ježíšova narození červenec či srpen (snad i část září), možná jejich přelom.

2:24 Přinesli oběť. Oběť jako výkupné za syna coby první dítě, nikoliv za Mariino očištění. Obsah tohoto verše dojde svého naplnění až po verši [27](#).

v karavaně, ušli den cesty, než ho začali hledat mezi příbuznými a známými.⁴⁵ Když ho však nenašli, vrátili se a hledali ho v Jeruzalémě.⁴⁶ Po třech dnech ho našli v chrámu, jak sedí mezi učiteli, naslouchá jim a klade jim otázky.⁴⁷ Všichni, kdo ho slyšeli, žasli nad jeho rozumností a odpověďmi,⁴⁸ ale když ho uviděli rodiče, zhrozili se. „Cos nám to udělal, synu?“ řekla mu jeho matka. „Pohleď, tvůj otec a já jsme tě zoufale hledali!“⁴⁹ „Proč jste mě hledali?“ odpověděl. „Nevěděli jste, že musím být v domě svého Otce?“⁵⁰ Oni však nechápali, o čem mluví.⁵¹ Potom se s nimi vrátil do Nazaretu a byl jim poslušný. Jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci.⁵² Ježíš zatím rostl a byl čím dál moudřejší a milejší Bohu i lidem.

3 Patnáctého roku vlády císaře Tiberia, když Pontius Pilát spravoval Judeu a Herodes byl tetrarchou Galileje, jeho bratr Filip tetrarchou na území Itureje a Trachonitidy a Lysaniáš tetrarchou Abilény,² za velekněze Annáše a Kaifáše, dostal Jan, syn Zachariášův, na poušti Boží slovo.³ Procházel pak celým krajem kolem Jordánu a kázal křest pokání na odpuštění hříchů,⁴ jak je to popsáno v knize výroků proroka Izaiáše: „Hlas volajícího na poušti: Připravte Pánovu cestu! Napřímujte jeho stezky!“⁵ Každé údolí bude vyplněno a každá hora a pahorek budou sníženy. Křivé věci budou přímé, hrbolaté cesty budou hladké⁶ a veškeré lidstvo uvidí Boží spasení.“⁷ Zástupům lidí, kteří se k němu hrnuli, aby se dali pokřtít, říkal: „Plemeno zmijí! Kdo vám ukázal, jak utéci před přicházejícím hněvem?“⁸ Raději neste ovoce odpovídající vašemu pokání, než abyste říkali: ‘Máme otce Abrahama.’ Říkám vám, že Bůh může Abrahamovi vzbudit potomky z tohoto kamení!⁹ Ke kořeni stromů už dopadá sekera. Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude poražen a vhozen do ohně!“¹⁰ „Co máme dělat?“ ptaly se ho zástupy.¹¹ „Kdo má dvě košile, ať se rozdělí s tím, kdo nemá žádnou,“ odpověděl jim, „a kdo má jídlo, ať udělá totéž.“¹² Dokonce i výběrci daní se přicházeli nechat pokřtít. „Mistře,“ ptali se ho, „co máme dělat?“¹³ „Nevybírejte víc, než máte nařízeno,“ odpověděl jim.¹⁴ „A co máme dělat my?“ ptali se vojáci. „Nikoho nezastrašujte ani nevydírejte,“ odpověděl jim. „Spokojte se se svým žoldem.“¹⁵ Lid byl plný očekávání a všichni si o Janovi v srdci říkali, jestli to snad není Mesiáš.¹⁶ Jan ale dal všem tuto odpověď: „Jistě, já vás křtím vodou, ale přichází někdo silnější než já. Jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek sandálu. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.“¹⁷ Už drží v ruce lopatu, aby pročistil svůj mlat. Pšenici shromáždí do své obilnice, ale plevy spálí neuhasitelným ohněm.“¹⁸ Takto i mnoha jinými slovy napomínal lid a ohlašoval radostnou zprávu.¹⁹ Když ale káral tetrarchu Heroda za jeho sňatek s Herodiadou, manželkou jeho bratra, a za všechno zlo, které napáchal,²⁰ Herodes k tomu všemu přidal ještě to, že Jana vsadil do vězení.²¹ Zatímco se křtil všechnen lid, byl pokřtěn i Ježíš. Když se modlil, otevřelo se nebe²² a Duch svatý na něj sestoupil v tělesné podobě jako holubice. Z nebe tehdy zazněl hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel zalíbení.“²³ Když Ježíš začínal své působení, bylo mu asi třicet let. Byl to (jak se myslelo) syn Josefa, syna Elího,²⁴ syna Matatova, syna Leviho, syna Melchiova, syna Janaje, syna Josefova,²⁵ syna Matatiáše, syna Amosova, syna Nahuma, syna Cheslího, syna Nogaha,²⁶ syna Machatova, syna Matatiáše, syna Šimeiho, syna Josecha, syna Jojadova,²⁷ syna Jochanana, syna Réšy, syna Zerubábel, syna Šealtielova, syna Neriho,²⁸ syna Melchiho, syna Idova, syna Kosamova, syna Elmadamova, syna Erova,²⁹ syna Ješuy, syna Eliezerova, syna Jorimova, syna Matatova, syna Leviho,³⁰ syna Šimeonova, syna Judy, syna Josefova, syna Jonamova, syna Eliakimova,³¹ syna Meleova, syna Menamova, syna Mataty, syna Nátanova, syna Davidova,³² syna Jišajova, syna Obédova, syna Boázova, syna Salmonova, syna Nachšonova,³³ syna Aminadaba, syna Ramova, syna Checrona, syna Peresova, syna Judy,³⁴ syna Jákobova, syna Izáka, syna Abrahamova, syna Teracha, syna Náchorova,³⁵ syna Seruğa, syna Reúova, syna Pelega, syna Hebera, syna Šelacha,³⁶ syna Kainana, syna Arpakšada, syna Semova, syna Noemova, syna Lámechova,³⁷ syna Matuzaléma, syna Enochova, syna Járeda, syna Mahalalelova, syna Kénanova,³⁸ syna Enoše, syna Setova, syna Adamova, syna Božího.

4 Ježíš se vrátil od Jordánu plný Ducha svatého a Duch jej vedl na poušť.² Čtyřicet dní tam byl pokoušen ďáblem a v těch dnech nic nejedl. Když ty dny uplynuly, vyhladověl.³ Tehdy mu ďábel řekl: „Jsi-li Boží

2:46 Naslouchá jim a klade jim otázky. Ježíš byl ve věku talmudického (středního) stupně vzdělávání; naslouchání a kladení otázek je typická dovednost, očekávaná od úspěšných absolventů. Srv. čl. *Vzdělávací systém Iz 54* na str. 401.

2:49 Proč jste mě hledali? Kdyby Marii a Josefa napadlo, že Ježíš bude v domě svého Otce, v chrámu, šli by najisto a nemuseli by ho tři dny hledat po celém Jeruzalémě.

3:17 Lopatu. Podlouhlá ošatka k převívání vymláčeného obilí: Obsah se vyhodí do vzduchu, mírný vánek odváne pryč lehounké plevy, kdežto těžší zrní spadne zpátky do věječky. Obilí takto zbavené plev je připraveno k semletí. V biblické imaginaci je váha člověka vnímána opačně, než v českém pohádkovém folkloru, kde duše, která je „obtížena“ hříchy, se vahou propadne dolů do pekel, zatímco duše zbavená

hříchu, lehounká jak pírkó, se vznese do nebes. V biblickém vnímání, ovlivněném zemědělstvím, člověk lehký jako pleva, je hříšník, který bez naděje zmizí z říše živých (srv. *Ž 1:4; Da 5:27*). České slovo *věječka* je historismus – výraz, který zanikl spolu s předmětem, který označoval. Proto se mu modernější překlady většinou snaží vyhnout nějakým opisem či tzv. dynamickým ekvivalentem.

4:3–13 Trojí pokušení. Ďábel pokoušel Krista ve třech oblastech: *Žádost těla* („Zažeň hlad, na to máš přece nárok!“), *žádost očí* („Moc a sláva všech království světa může být tvoje!“) a *pýcha života* („Dokaž, že jsi Syn Boží!“). Tato tři pokušení jsou Satanovy obvyklé zbraně (*1Jn 2:16*; viz i jeho *pozn.*). Cokoliv nás může svádět ke hříchu, spadá do některé z těchto tří kategorií. Když je všechny bezvýsledně vyčerpal na Krista, odešel od něho, protože neměl, co dalšího by zkusil.

Syn, řekni tomuto kameni, ať se promění v chleba.“⁴ Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: ‘Nejen chlebem bude člověk živ.’“⁵ Potom ho ďábel odvedl vzhůru a v jediném okamžiku mu ukázal všechna království světa.⁶ „Dám ti všechnu moc a slávu těchto království,“ řekl mu ďábel, „neboť mi byla předána a mohu ji dát, komu chci.“⁷ Když se mi pokloníš, bude to všechno tvoje.“⁸ Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: ‘Hospodinu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému sloužit.’“⁹ Tehdy ho přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: „Jsi-li Boží Syn, vrhni se odsud dolů.“¹⁰ Je přece psáno: ‘Svým andělům přikáže o tobě, aby tě chránili,¹¹ a ponесou tě na rukou, abys nenarazil nohou na kámen.’“¹² Ježíš mu odpověděl: „Je řečeno: ‘Nepokoušej Hospodina, svého Boha.’“¹³ Když ďábel dokončil všechno to pokušení, opustil jej a čekal na další příležitost.¹⁴ Ježíš se v moci Ducha vrátil do Galileje a zpráva o něm se roznesla po celém okolí.¹⁵ Učil v jejich synagogách a všichni ho chválili.¹⁶ Když přišel do Nazaretu, kde byl vychován, přišel podle svého zvyku v sobotní den do synagogy a vstal, aby četl.¹⁷ Podali mu knihu proroka Izaiáše, a když ji otevřel, našel místo, kde bylo napsáno:¹⁸ „Duch Hospodinův je nade mnou, neboť mě pomazal nést evangelium chudým. Poslal mě vyhlásit propuštění zajatým a prohlédnutí slepým, propustit soužené na svobodu¹⁹ a vyhlásit léto Hospodinovy milosti.“²⁰ Potom knihu zavřel, vrátil ji sluhovi a posadil se. Oči všech v synagoze byly upřeny na něj.²¹ Začal jim vysvětlovat: „Dnes se toto Písmo naplnilo, když jste je slyšeli.“²² Všichni mu přikyvovali a divili se slovům o milosti, jež mu plynula z úst. Říkali také: „Copak to není Josefův syn?“²³ Na to jim odpověděl: „Asi mi povíte to rčení: ‘Lékaři, uzdrav se sám! Co jsme slyšeli, že se stalo v Kafarnaum, udělej i tady, kde jsi doma.’“²⁴ Potom dodal: „Amen, říkám vám, že žádný prorok není doma vážený.“²⁵ Řeknu vám popravdě, že za Eliášových dnů, když se nebe zavřelo na tři roky a šest měsíců a po celé zemi byl veliký hlad, v Izraeli bylo mnoho vdov,²⁶ ale Eliáš nebyl poslán k žádné z nich — jen k jedné vdově do sidonské Sarepty.²⁷ A za proroka Elišy bylo v Izraeli mnoho malomocných, ale žádný z nich nebyl očištěn — jen syrský Náman.“²⁸ Všechny, kdo to v synagoze slyšeli, popadla zuřivost.²⁹ Vstali a hnali ho ven z města až na okraj hory, na níž bylo jejich město postaveno. Chtěli ho shodit dolů,³⁰ ale on prošel jejich středem a mířil dál.³¹ Sestoupil do galilejského města Kafarnaum. Když tam v sobotu učil,³² lidé žasli nad jeho učením, protože jeho slovo mělo moc.³³ V jejich synagoze byl člověk posedlý nečistým duchem a ten hlasitě vykřikl:³⁴ „Ach, co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zničit? Víím, kdo jsi — ten Svatý Boží!“³⁵ „Zmlkni,“ okřikl ho Ježíš, „a vyjdi z něj!“ Démon jím smýkl doprostřed a vyšel z něj, aniž by mu ublížil.³⁶ Všechny se zmocnil úžas a začali se dohadovat: „Co je to za slovo, že v moci a síle přikazuje nečistým duchům a oni vycházejí?“³⁷ A zpráva o něm se šířila po celém okolí.³⁸ Potom vstal a odešel ze synagogy do Šimonova domu. Šimonova tchyně byla sužována vysokou horečkou, a tak ho za ni poprosili.³⁹ Postavil se nad ni, pohrozil horečce a ta ji opustila. Ona pak hned vstala a začala je obsluhovat.⁴⁰ Všichni, kdo měli nemocné různými neduhy, je k němu při západu slunce přiváděli a on na každého z nich vkládal ruce a uzdravoval je.⁴¹ Z mnohých vycházeli démoni s křikem: „Ty jsi Boží Syn!“ On je ale okřikoval a nenechal je mluvit. Věděli totiž, že je Mesiáš.⁴² Když se rozednilo, Ježíš odtud odešel na opuštěné místo. Zástupy ho hledaly, a když přišly k němu, chtěly ho zadržet, aby od nich neodcházel.⁴³ On jim však řekl: „Musím ohlašovat Boží království také jiným městům; to je mé poslání.“⁴⁴ Kázal tedy v judských synagogách.

5 Jednou, když stál na břehu Genezaretského jezera a lidé se na něj tlačili, aby slyšeli Boží slovo,² uviděl poblíž stát dvě lodi. Vystoupili z nich rybáři a prali sítě.³ Do jedné z těch lodí, která patřila Šimonovi, nastoupil a poprosil ho, aby poodjel kousek od břehu. Potom se posadil a učil zástupy z lodí.⁴ Když domluvil, řekl Šimonovi: „Jeď na hlubinu. Tam roztáhněte sítě k lovu.“⁵ „Mistře,“ řekl mu na to Šimon, „dřeli jsme celou noc a nic jsme nechytily. Ale když to říkáš ty, spustím sítě.“⁶ Jakmile to udělali, nabrali takové množství ryb, že se jim sítě začaly trhat.⁷ Zamávali proto na své společníky na druhé lodi, ať jim jedou na pomoc. A když připluli, naplnili obě lodi, až se ponořovaly.⁸ Když to Šimon Petr uviděl, padl před Ježíšem na kolena. „Odejdi ode mě, Pane!“ zvolal. „Jsem jen hříšný člověk!“⁹ Spolu s ostatními byl totiž přemožen úžasem nad tím úlovkem ryb;¹⁰ stejně tak i Šimonovi společníci, Zebedeovi synové Jakub a Jan. Ježíš ale Šimonovi řekl: „Neboj se. Od nynějška budeš lovit lidi.“¹¹ Jakmile s loděmi přirazili ke břehu, všechno opustili a šli za ním.¹² Jednou byl v jednom městě a hle, byl tam muž plný malomocenství. Když uviděl Ježíše, padl na tvář a prosil ho: „Pane, kdybys jen chtěl, můžeš mě očistit.“¹³ Ježíš vztáhl ruku, dotkl se ho se slovy: „Já to chci. Buď čistý!“ a malomocenství ho hned opustilo.¹⁴ Potom mu nařídil: „Nikomu to neříkej, ale na svědectví pro ně se jdi ukázat knězi a obětuj za své očistění, jak přikázal Mojžíš.“¹⁵ Zpráva o něm se ale šířila stále více a lidé se scházeli v ohromných zástupech, aby ho slyšeli a byli od něj uzdraveni ze svých nemocí.¹⁶ On pak odcházal do pustin a modlil se.¹⁷ Jednoho dne, když vyučoval, seděli tam farizeové a vykladači Zákona, kteří

4:23 Lékaři, uzdrav se sám. Fráze pochází z Ezopovy bajky „Kvákavý žabák“, ve které se žabák napařuje, že dokáže všechny uzdravit, ale

liška mu namítne, že když nedokáže spravit vlastní ohyzdnou vizáž, jak mu mají věřit, že umí pomoci ostatním.

se sešli ze všech galilejských i judských vesnic i z Jeruzaléma, a Hospodinova moc byla přítomna, aby je uzdravoval. ¹⁸ A hle, nějakí muži nesli na lehátku ochrnutého člověka. Snažili se ho vnést dovnitř a položit před něj, ¹⁹ ale když kvůli davu nenašli jinou možnost, vylezli na střechu a spustili ho skrze hliněné tašky i s lehátkem rovnou před Ježíše. ²⁰ Když Ježíš uviděl jejich víru, řekl: „Človče, tvé hříchy jsou ti odpuštěny.“ ²¹ Znalci Písma a farizeové se ale začali dohadovat: „Co je zač, že se tak rouhá? Kdo jiný může odpustit hříchy než samotný Bůh?“ ²² Ježíš poznal, co si myslí, a odpověděl jim: „Jak to přemýšlíte? ²³ Co je snadnější? Říci: ‘Tvé hříchy jsou ti odpuštěny,’ anebo: ‘Vstaň a chod’? ²⁴ Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ — tehdy pověděl ochrnutému — „říkám ti, vstaň, vezmi si lehátko a jdi domů.“ ²⁵ A ten muž před nimi hned vstal, vzal, na čem ležel, odešel domů a cestou chválil Boha. ²⁶ Všichni začali v naprostém ohromení oslavovat Boha. Naplnění bázní říkali: „Dnes jsme viděli něco neuvěřitelného!“ ²⁷ Ježíš šel dál. Když uviděl v celnici sedět výběřčího daní jménem Levi, řekl mu: „Pojď za mnou.“ ²⁸ A on všechno opustil, vstal a šel za ním. ²⁹ Levi mu pak ve svém domě vystrojil velikou hostinu a byla tam spousta výběřčích daní i jiných hostů. ³⁰ Farizeové a jejich znalci Písma si kvůli tomu jeho učedníkům stěžovali: „Jak to, že jíte a pijete s výběřčími daní a hříšníky?“ ³¹ Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. ³² Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšné.“ ³³ Tehdy mu řekli: „Janovi učedníci se často postí a modlí, stejně jako učedníci farizeů, ale tvoji jedí a pijí.“ ³⁴ Odpověděl jim: „Můžete snad nutit ženichovy přátele k půstu, dokud je ženich ještě s nimi? ³⁵ Přijdou dny, kdy jim bude ženich vzat, a tehdy, v těch dnech, se budou postit.“ ³⁶ Řekl jim ještě další podobenství: „Nikdo nepřišívá záplatu z nového pláště na starý. Musel by trhat nový plášť a záplata z nového se ke starému stejně nehodí. ³⁷ Nikdo nelije nové víno do starých měchů. Jinak to nové víno měchy roztrhne, víno se rozlije a nádoby se zničí. ³⁸ Nové víno se má lít do nových měchů. ³⁹ Nikdo, kdo pil staré, ovšem nechce nové. Říká totiž: ‘Staré je dobré.’“

6 V sobotu se přihodilo, že procházel obilným polem. Jeho učedníci trhali klasy, rukama je mnuhli a jedli. ² Někteří z farizeů jim ale řekli: „Jak to, že děláte, co se v sobotu nesmí?“ ³ Ježíš jim odpověděl: „Copak jste nečetli, co udělal David, když měl se svými muži hlad? ⁴ Jak vešel do Božího domu a vzal posvátné chleby předložení, které nesmí jíst nikdo kromě samotných kněží, a jedl a dal i svým mužům?“ ⁵ Potom dodal: „Syn člověka je pánem i nad sobotou.“ ⁶ V jinou sobotu pak vešel do synagogy a učil. Byl tu jeden člověk s ochrnutou pravou rukou. ⁷ Znalci Písma a farizeové dávali pozor, zda Ježíš bude v sobotu uzdravovat, aby ho měli za co obžalovat. ⁸ On ale znal jejich myšlenky, a tak tomu muži s uschlou rukou řekl: „Vstaň a postav se doprostřed.“ Vstal tedy a postavil se tam. ⁹ „Na něco se vás zeptám,“ řekl jim Ježíš. „Smí se v sobotu konat dobro, nebo zlo? Zachránit život, nebo zničit?“ ¹⁰ Potom se po nich všech rozhlédl a řekl tomu člověku: „Natáhni ruku.“ A když to udělal, jeho ruka byla uzdravená. ¹¹ Vzteky bez sebe se tedy začali domlouvat, co s Ježíšem provést. ¹² V těch dnech pak vystoupil na horu, aby se modlil. Celou noc strávil v modlitbě k Bohu, ¹³ a když se rozednilo, zavolal své učedníky. Vybral z nich dvanáct a nazval je apoštoly: ¹⁴ Šimona (kterému dal jméno Petr), Ondřeje (jeho bratra), Jakuba, Jana, Filipa, Bartoloměje, ¹⁵ Matouše, Tomáše, Jakuba Alfeova, Šimona zvaného Zélot, ¹⁶ Judu Jakubova a Jidáše Iškariotského, který se stal zrádce. ¹⁷ S těmi sestoupil z hory a stanul na pláni, kde čekalo množství jeho učedníků a veliká spousta lidí z celého Judska, z Jeruzaléma i z přímořského Týru a Sidonu. ¹⁸ Ti přišli, aby ho slyšeli a nechali se uzdravit ze svých neduhů. Také ti, kdo byli trápeni nečistými duchy, byli uzdravováni. ¹⁹ Každý v davu se ho snažil dotknout, neboť z něj vycházela moc a všechny uzdravovala. ²⁰ Ježíš se rozhlédl po svých učednicích a řekl: „Blaze vám chudým, neboť vám patří Boží království. ²¹ Blaze vám, kteří teď hladovíte, neboť budete nasyceni. Blaze vám, kteří teď pláčete, neboť se budete smát. ²² Blaze vám, když vás budou lidé nenávidět a když vás vyobcují a potupí a vaše jméno zavrhnou jako zlé kvůli Synu člověka. ²³ V ten den se radujte a jásejte, neboť hle, vaše odplata v nebi je velická! Stejně se totiž chovali jejich otcové k prorokům. ²⁴ Ale běda vám bohatým, neboť už máte své potěšení. ²⁵ Běda vám, kteří jste nasyceni, neboť budete hladovět. Běda vám, kteří se teď smějete, neboť budete truchlit a naříkat. ²⁶ Běda vám, když o vás budou všichni lidé mluvit dobře. Stejně se totiž chovali jejich otcové k falešným prorokům.“ ²⁷ „Vám, kteří slyšíte, však říkám: Milujte své nepřátele! Buďte dobří k těm, kdo vás nenávidí, ²⁸ zehnejte těm, kdo vás proklínají, a modlete se za ty, kdo vás pomlouvají. ²⁹ Tomu, kdo tě bije do tváře, nastav také druhou a tomu, kdo ti bere plášť, nebraň vzít ani košili. ³⁰ Každému, kdo tě prosí, dej a od toho, kdo si bere tvé věci, je nežádej zpět. ³¹ Chovejte se k lidem tak, jak chcete, aby se oni chovali k vám. ³² Když milujete ty, kdo milují vás, jaká je to zásluha? I hříšníci přece milují ty, kdo milují je. ³³ Chováte-li se dobře k těm, kdo se chovají dobře k vám, jaká je to zásluha? Totéž přece dělají i hříšníci. ³⁴ Půjčujete-li těm, od nichž očekáváte, že vám to vrátí, jaká je to zásluha? I hříšníci půjčují hříšníkům, aby totéž dostali zpět. ³⁵ Vy však milujte své nepřátele a buďte k nim dobří; půjčujte a neočekávejte nic zpět. Tehdy bude vaše odplata velická a budete synové Nejvyššího, neboť on je laskavý i k nevděčným a zlým. ³⁶ Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.

³⁷ Nesudte a nebudete souzeni. Neodsuzujte a nebudete odsouzeni. Odpouštějte a bude vám odpuštěno.
³⁸ Dávejte a bude vám dáno. Dobrá míra, natlačená, natřesená a vrchovatá se octne ve vašem náručí. Jakou mírou měříte, takovou vám bude zase odměřeno.“³⁹ Pověděl jim přirovnání: „Může vést slepý slepého? Nespádnou oba do jámy?“⁴⁰ Není učedníka nad mistra; každý, kdo je vyučen, bude jako jeho mistr.⁴¹ Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš?“⁴² Jak můžeš říkat svému bratru: ‘Bratře, nech mě, ať ti vytáhnou z oka třísku,’ když nevidíš trám ve vlastním oku? Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys mohl vytáhnout třísku z oka svého bratra.⁴³ Strom, který nese špatné ovoce, není dobrý a strom, který nese dobré ovoce, není špatný.⁴⁴ Každý strom se přece pozná po vlastním ovoci: z trní se nesbírají figy a z bodláčí se nesklízají hrozny.⁴⁵ Dobrý člověk vynáší z dobrého pokladu svého srdce to dobré, zlý pak vynáší ze zlého pokladu to zlé. Co má na srdci, to na jazyku!“⁴⁶ Proč mi říkáte: ‘Pane, Pane,’ když neděláte, co říkám?“⁴⁷ Ukázu vám, komu se podobá každý, kdo ke mně přichází, slyší mé slovo a plní je:⁴⁸ Je jako člověk, který při stavbě svého domu vykopal základy hluboko ve skále. Když pak přišla povodeň, přivalila se na ten dům řeka, ale nemohla jím otrást, protože byl dobře postaven.⁴⁹ Ale ten, kdo mé slovo slyšel a nenaplnil, je jako člověk, který postavil dům rovnou na zemi, bez základů. Když se na něj přivalila řeka, hned spadl a zkáza toho domu byla hrozná.“

7 Když dokončil tuto řeč ke svým posluchačům, přišel do Kafarnaum.² Jeden setník tam měl na smrt nemocného služebníka, kterého si velmi cenil.³ Když uslyšel o Ježíši, poslal k němu židovské starší s prosbou, aby přišel a jeho služebníka uzdravil.⁴ Přišli tedy za Ježíšem a snažně ho prosili: „Zaslouží si, abys to pro něj udělal.“⁵ Vždyť miluje náš národ, i synagogu nám postavil.“⁶ Ježíš tedy šel s nimi. Když už byl nedaleko jeho domu, poslal k němu ten setník přátele se vzkazem: „Pane, neobtěžuj se; nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu.“⁷ Proto jsem se ani neodvážil za tebou přijít. Řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven.⁸ Sám jsem přece člověk, který podléhá velení a velí vojákům. Když někomu řeknu ‘Jdi,’ jde; když řeknu jinému ‘Přijď,’ přijde; když řeknu svému otroku ‘Udělej to,’ udělá to.“⁹ Když to Ježíš uslyšel, užasl nad ním, obrátil se a řekl zástupu, který jej následoval: „Říkám vám, že takovou víru jsem nenašel ani v Izraeli!“¹⁰ Poslové se pak vrátili do domu a toho služebníka tam našli uzdraveného.¹¹ Nedlouho poté šel do města jménem Naim doprovázen množstvím svých učedníků a spoustou dalších lidí.¹² Když se přiblížil k městské bráně, vynášeli právě mrtvého. Byl to jediný syn své matky a ta byla vdova. Doprovázela ji spousta lidí z města.¹³ Jakmile Pán uviděl tu vdovu, byl k ní pohnut soucitem. „Neplač,“ řekl jí.¹⁴ Přistoupil a dotkl se mára. Nosiči se zastavili. Tehdy řekl: „Chlapče, říkám ti, vstaň!“¹⁵ a ten mrtvý se posadil a začal mluvit. Ježíš ho vrátil jeho matce.¹⁶ Všech se zmocnila bázeň a začali oslavovat Boha: „Povstal mezi námi veliký prorok! Bůh navštívil svůj lid!“¹⁷ A tato zpráva o něm se rozšířila po celém Judsku i okolí.¹⁸ Janovi učedníci mu o tom všem vyprávěli. Jan tehdy zavolal dva z nich¹⁹ a poslal je za Ježíšem s otázkou: „Jsi Ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“²⁰ Když k němu ti muži přišli, řekli: „Jan Křtitel nás k tobě poslal s otázkou: Jsi Ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“²¹ Ježíš (který právě v tu hodinu uzdravil mnoho lidí od neduhů, trápení a zlých duchů a mnoha slepým daroval zrak)²² jim odpověděl: „Jděte a vyřídte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou čistí, hluší slyší, mrtví se křísí a chudým se káže evangelium.“²³ A blaze tomu, kdo se nade mnou nepohoršuje.“²⁴ Když pak Janovi poslové odešli, promluvil k zástupům o Janovi: „Co jste si přišli do pouště prohlédnout? Trtínu větrem se klátící?²⁵ Na co jste se šli podívat? Na člověka v nádherných šatech? Pohledte, ti, kdo nosí skvostné šaty a žijí v přepychu, jsou k vidění v královských domech.“²⁶ Na co jste se tedy šli podívat? Na proroka? Ano, říkám vám, a více než na proroka.²⁷ Toto je ten, o kterém je psáno: ‘Hle, posílám svého posla před tváří tvou, který připraví tvou cestu před tebou.’“²⁸ Říkám vám, že žádné ženě se nenarodil nikdo větší než Jan, ale kdo je nejmenší v Božím království, je větší než on.“²⁹ Všichni jeho posluchači, i výběřcí daní, uznali Boží spravedlnost, když se dali pokřtít Janovým křtem.³⁰ Ale farizeové a znalci Zákona se od něj pokřtít nenechali, a tak odmítli Boží vůli pro sebe.³¹ „Ke komu přirovnám lidi tohoto pokolení? Komu se podobají?“³² Jsou jako děti, které sedí na návsi a volají jedny na druhé: ‘Pískali

6:37 Nemáme nikoho odsuzovat, kritizovat za něco, čeho jsme sami schopni nebo co dokonce sami máme na svědomí. Tohoto postoje však často bývá zneužíváno k ochraně hříšníků pod záminkou, že je nesmíme posuzovat, vynášet nad nimi odsuzující ortel („Oni žijí ve hříchu!“). Pokyn pro zodpovědné je soudit spravedlivě, podle pravdy (Jn 7:24). Milujeme-li je, na jejich záchraně nám bude záležet více, než na jejich přátelství nebo na čemkoliv, co si o nás kdo řekne nebo pomyslí.

7:28 **Větší.** V jakém smyslu byl Jan větší než všichni ostatní? Určitě nebyl větší válečník než král David, ani nepředčil moudrostí Šalamouna. Jediné, čím byl větší nade všechny, bylo poznání Krista (Jn 1:29). Proč

jsou všichni, kdo již jsou v království, zatímco Jan ještě žije, větší než on? Z tétoho důvodu: Znají Krista více. Vědí o něm to, co Jan Křtitel vědět nemohl, protože se jeho ukřižování nedožil (Mt 14:10), a sice, že v jeho utrpení a smrti je jeho sláva (Zj 5:9) a vítězství (Žd 2:14).

7:32 **Pískali jsme vám.** Další citace Ezopovy bajky (srv. pozn. 4:23): Rybář na člunu rybám píská na flétnu, ale ony ho samozřejmě zcela ignorují. Tak vrhne do vody síť a spoustu jich vytáhne. Na břehu sebou ryby plácají v agónii a žadoní, aby je rybář pustil zase do vody. On na to odpovídá ve smyslu: Když jsem vám hrál, dokud jste byli ve vodě, netančily jste. To, že tančíte teď, když už jsem vás ulovil, vám život nezachrání. Ezop tím ilustruje vhodné načasování rozhodnutí: Když

jsme vám, a netančili jste, naříkali jsme, a neplakali jste!’³³ Jan Křtitel totiž přišel, nejedl chléb a nepil víno a vy říkáte: ‘Je posedlý!’³⁴ Přišel Syn člověka, jí a pije a vy říkáte: ‘Podívejte, žrout a pijan vína, přítel výběrcích daní a hříšníků!’³⁵ Moudrost je ale potvrzena všemi svými dětmi.“³⁶ Jeden z farizeů ho pozval, aby s ním pojedl. Vešel tedy do domu toho farizea a stoloval s ním.³⁷ A hle, jedna městská hříšnice se dozvěděla, že Ježíš stoluje v domě toho farizea. Přinesla alabastrovou nádobku s mastí,³⁸ poklekla s pláčem zezadu u jeho nohou, začala mu skrápět nohy slzami a vlastními vlasy je utírala; líbala mu nohy a mazala je mastí.³⁹ Když to uviděl farizeus, který ho pozval, řekl si: „Kdyby to byl prorok, věděl by, co je to za ženu, která se ho dotýká. Copak neví, jaká je to hříšnice?!“⁴⁰ „Šimone,“ oslovil ho Ježíš, „chci ti něco říci.“ „Jen mluv, mistře,“ odpověděl farizeus.⁴¹ „Jistý věřitel měl dva dlužníky. Jeden dlužil pět set denárů a druhý padesát.⁴² Když ale neměli čím zaplatit, oběma odpustil. Pověz mi, který z nich ho bude mít raději?“⁴³ „Řekl bych, že ten, kterému víc odpustil,“ odpověděl Šimon. „Správně,“ řekl Ježíš.⁴⁴ Otočil se k té ženě a zeptal se Šimona: „Vidíš tu ženu? Když jsem přišel do tvého domu, nepodal jsi mi vodu na nohy, ale ona mi skrápěla nohy slzami a utírala je svými vlasy.⁴⁵ Nepolíbil jsi mě, ale ona mi od chvíle, kdy jsem vešel, nepřestala líbat nohy.⁴⁶ Nepomazal jsi mi hlavu olejem, ale ona mi pomazala nohy mastí.⁴⁷ Proto ti říkám: Je jí odpuštěno hodně hříchů, proto hodně miluje. Komu se odpouští málo, miluje málo.“⁴⁸ Tehdy jí řekl: „Tvé hříchy jsou odpuštěny.“⁴⁹ Ostatní hosté si mezi sebou začali říkat: „Kdo to vůbec je, že i hříchy odpouští?“⁵⁰ On ale té ženě řekl: „Tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji.“

8 Potom procházel jednotlivá města a vesnice, kázal a ohlašoval Boží království. Bylo s ním jeho Dvanáct² a také některé ženy, které byly uzdraveny od zlých duchů a nemocí: Marie zvaná Magdaléna, z níž vyšlo sedm démonů,³ Johana, manželka Herodova úředníka Chuzy, také Zuzana a mnoho jiných, které ho podporovaly ze svých prostředků.⁴ Když se začal scházet veliký zástup (neboť lidé z jednotlivých měst proudili za ním), promluvil v podobenství:⁵ „Vyšel rozsévač, aby rozséval své zrnو. A jak rozséval, jedno padlo podél cesty, bylo pošlapáno a sezobali je ptáci.⁶ Jiné padlo na skálu, a když vzešlo, uschlo, protože nemělo vláhu.⁷ Další padlo mezi trní a to rostlo spolu s ním, až je udusilo.⁸ Jiné však padlo do dobré země, a když vzešlo, přineslo stonásobnou úrodu.“ Když to dořekl, zvolal: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“⁹ Učedníci se ho ptali, co je to za podobenství.¹⁰ Řekl jim: „Vám je dáno znát tajemství Božího království, k ostatním ale mluvím v podobenstvích, aby ‘hleděli, ale neviděli a slyšeli, ale nerozuměli.’“¹¹ Zrno v tom podobenství je Boží slovo.¹² Ti podél cesty jsou ti, kteří slyší, ale potom přichází ďábel a bere jim Slovo ze srdce, aby neuvěřili a nebyli spaseni.¹³ Ti na skále jsou ti, kteří slyší Slovo a s radostí je přijímají, ale nemají kořeny. Ti věří jen dočasně, v době pokušení odpadají.¹⁴ Zrno, které zapadlo mezi trní, jsou ti, kteří slyšeli, ale pozvolna bývají dušeni starostmi, bohatstvím a rozkošemi tohoto života, takže nedozrají, aby nesli ovoce.¹⁵ Zrno v dobré zemi jsou ale ti, kteří slyší Slovo, chovají je v ušlechtilém a dobrém srdci a vytrvale přinášejí užitek.¹⁶ Nikdo nerozsvítí lampu, aby ji přikryl nádobou nebo postavil pod postel. Postaví ji na svícen, aby přichozí viděli světlo.¹⁷ Není totiž nic tajného, co nebude zjeveno, ani nic skrytého, co nebude poznáno a nevyjde najevo.¹⁸ Proto dávejte pozor na to, jak posloucháte. Tomu, kdo má, totiž bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co si myslí, že má.“¹⁹ Tehdy za ním přišla jeho matka a bratři, ale kvůli zástupu se k němu nemohli dostat.²⁰ Ozámili mu: „Tvá matka a tvoji bratři stojí venku a chtějí tě vidět.“²¹ On jim však odpověděl: „Má matka a moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a plní je.“²² Jednoho dne nastoupil se svými učedníky na loď a řekl jim: „Přeplovme se přes jezero.“ Odrazili od břehu²³ a on během plavby usnul. Vtom se na jezero snesla větrná bouře, takže začali nabírat vodu a hrozilo, že utonou.²⁴ Přistoupili tedy a vzbudili ho: „Mistře, mistře, umíráme!“ Vstal, okřikl vítr a vzedmuté vlny, ty rázem přestaly a byl klid.²⁵ „Kde je vaše víra?“ zeptal se jich. Zděšení a ohromeni se pak ptali jeden druhého: „Kdo to vůbec je, že přikazuje i větru a vodám a poslouchají ho?“²⁶ Takto se přeplavili do gerasenského kraje, který leží naproti Galileji.²⁷ Jakmile vystoupil na zem, setkal se s ním jeden muž z toho města, který byl už dlouho posedlý demony. Nenosil žádné šaty ani nebydlel v domě, ale v hrobkách.²⁸ Když uviděl Ježíše, vykřikl, padl před ním na zem a hlasitě zvolal: „Co je ti do mě, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Prosím tě, netrýzni mě!“²⁹ Ježíš totiž tomu nečistému duchu přikázal, aby z toho člověka vyšel. (Předtím ho ten démon často popadal, takže ho museli spoutávat řetězy a držet ho v okovech, ale on ta pouta trhal a býval démonem hnán do pouště.)³⁰ „Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho Ježíš. „Legie,“ odpověděl. Vstoupilo totiž do něj množství démonů.³¹ Ti ho teď prosili, aby je nevyháněl do bezedné propasti.³² Na blízkém kopci se právě páslo veliké stádo prasat, a tak ho démoni prosili, aby jim dovolil vejít do nich. Jakmile jim to dovolil,³³ vyšli z toho člověka a vešli do prasat. Stádo se pak vrhlo ze srázu do jezera a utonulo.³⁴ Když pasáci uviděli, co se stalo, utekli a cestou to vyprávěli ve městě i na venkově.³⁵ Lidé se šli podívat, co se stalo. Když přišli k Ježíši

obležené město vzdoruje a teprve těsně před prolomením hradeb se vzdá, je to pozdě; měli se vzdát, dokud jim to dobyvatel nabízel. Ježíšovi posluchači tato vyprávění znali a rozuměli tomu, kam míří:

Rozhodněte se zavčas, dříve, než bude pozdě (srv. Žd 3:15). Jestli jen hledáte výmluvy, už jste se rozhodli.

a našli toho muže, z něhož vyšli démoni, jak sedí u Ježíšových nohou oblečen a při zdravém rozumu, dostali strach. ³⁶ Očití svědkové jim pak vyprávěli, jak byl ten, který býval posedlý demony, zachráněn. ³⁷ Všichni obyvatelé gadarenského kraje ho potom prosili, aby od nich odešel, neboť byli sevřeni velikým strachem. Nastoupil tedy do lodí, aby se vrátil. ³⁸ Onen muž, ze kterého vyšli démoni, ho prosil, aby mohl zůstat s ním. Ježíš ho ale propustil. ³⁹ „Vrať se domů,“ řekl mu, „a vypravuj, jak veliké věci pro tebe udělal Bůh.“ Odešel tedy a rozhlašoval po celém městě, jak veliké věci pro něj Ježíš udělal. ⁴⁰ Při návratu Ježíše vítal dav lidí; všichni už na něj čekali. ⁴¹ Vtom přišel muž jménem Jairus, představený synagogy. Padl Ježíši k nohám a prosil ho, aby s ním šel domů. ⁴² Měl totiž jedinou dceru, asi dvanáctiletou, a ta umírala. Šel tedy za ním a davy ho tiskly ze všech stran. ⁴³ Byla tam jedna žena, která už dvanáct let trpěla krvácením. Utratila všechno své živobytí na lékaře, ale žádný ji nemohl uzdravit. ⁴⁴ Když se ale ze zadu přiblížila k Ježíši a dotkla se cípu jeho roucha, její krvácení ihned přestalo. ⁴⁵ „Kdo se mě dotkl?“ ptal se Ježíš. Když se nikdo nepřiznával, ozval se Petr: „Mistře, davy se na tebe mačkají a tlačí...“ ⁴⁶ Ježíš ale opakoval: „Někdo se mě musel dotknout. Cítil jsem, jak ze mě vyšla moc.“ ⁴⁷ Žena viděla, že se to neutají. S rozechvěním přistoupila, padla před ním a pověděla mu přede všemi, proč se ho dotkla a jak byla hned uzdravena. ⁴⁸ „Dcero,“ odpověděl jí Ježíš, „tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji.“ ⁴⁹ Než to dořekl, přišel někdo z domu představeného synagogy se slovy: „Tvá dcera umřela. Není třeba obtěžovat mistra.“ ⁵⁰ Ježíš to však zaslechl a řekl mu: „Neboj se, jenom věř. Bude zachráněna.“ ⁵¹ Když pak vcházel do toho domu, nepustil dovnitř nikoho kromě Petra, Jakuba, Jana a rodičů děvčátka. ⁵² Všichni nad ní plakali a kvíleli, ale on řekl: „Neplačte! Neumřela, jen spí.“ ⁵³ Začali se mu vysmívat, protože věděli, že umřela. ⁵⁴ On jí ale vzal za ruku a zvolal: „Děvčátko, vstaň!“ ⁵⁵ Tehdy se do ní vrátil duch a ihned vstala. Nechal jí tedy přinést něco k jídlu. ⁵⁶ Její rodiče byli ohromeni, ale on jim zakázal komukoli říkat, co se stalo.

9 Ježíš pak svolal svých Dvanáct, dal jim sílu a moc vyhánět všechny demony a uzdravovat nemoci ² a poslal je ohlašovat Boží království a uzdravovat nemocné. ³ Řekl jim: „Nic si na tu cestu neberte: ani hůl ani mošnu ani chléb ani peníze; neberte si ani náhradní košile. ⁴ Do kteréhokoli domu vejdete, zůstaňte tam a odtud zas jděte dál. ⁵ Kdekoli by vás nepřijali, vyjděte z toho města a setřeste si prach z nohou na svědectví proti nim.“ ⁶ A tak vyšli a chodili po okolních vesnicích. Kázali evangelium a všude uzdravovali. ⁷ Když se o všem, co se dělo, doslechl i tetrarcha Herodes, nevěděl, co si má myslet. Někteří říkali: „Jan vstal z mrtvých,“ ⁸ jiní, že prý se zjevil Eliáš, a další, že vstal jeden z dávných proroků. ⁹ „Jana jsem stál,“ říkal si Herodes. „Kdo to tedy je, že o něm slyším takové věci?“ A toužil se s ním setkat. ¹⁰ Apoštolové se potom vrátili za Ježíšem a vyprávěli mu, co všechno dělali. Tehdy je vzal s sebou a odešel s nimi do ústraní poblíž města jménem Betsaida. ¹¹ Jakmile se to dozvěděly zástupy, vydaly se za ním. Přijal je tedy, vyprávěl jim o Božím království a uzdravoval ty, kdo potřebovali uzdravit. ¹² Když se začalo chýlit k večeru, přišlo za ním jeho Dvanáct. „Propuště ten zástup,“ řekli mu. „Ať se rozejdou do okolních vesnic a statků a najdou si tam nocleh a stravu, protože tady jsme v pustině.“ ¹³ Odpověděl jim: „Vy jim dejte najíst.“ „Nemáme víc než pět chlebů a dvě ryby,“ namítli. „Ledaže bychom šli a všem těm lidem jídlo koupili.“ ¹⁴ (Jen mužů tam bylo kolem pěti tisíc.) „Posaďte je ve skupinách asi po padesáti,“ řekl Ježíš učedníkům. ¹⁵ Když to udělali a všechny posadili, ¹⁶ vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal je, lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali zástupu. ¹⁷ Všichni se najedli do sytosti a sebralo se ještě dvanáct košů nalámaných kousků, které jim zbyly. ¹⁸ Jednou, když se odešel modlit do ústraní, zeptal se přítomných učedníků: „Za koho mě mají zástupy?“ ¹⁹ „Někteří za Jana Křtitele,“ odpověděli, „jiní za Eliáše a další říkají, že vstal jeden z dávných proroků.“ ²⁰ „A za koho mě máte vy?“ zeptal se. „Za Božího Mesiáše!“ odpověděl mu Petr. ²¹ Tehdy je přísně napomenul, aby to nikomu neříkali. ²² Pověděl jim: „Syn člověka musí mnoho vytrpět a být zavržen staršími, vrchními kněžími i znalci Písma, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých.“ ²³ Všem pak řekl: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, bere svůj kříž každý den a následuje mne. ²⁴ Kdokoli by si chtěl zachránit život, ztratí jej, ale kdokoli by ztratil svůj život pro mě, ten jej zachrání. ²⁵ Co je člověku platné, kdyby získal celý svět, ale sám sebe ztratil nebo sám sobě uškodil? ²⁶ Kdokoli by se styděl za mě a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde ve své slávě a ve slávě Otce a svatých andělů. ²⁷ Říkám vám popravdě: Někteří z těch, kdo tu stojí, rozhodně nezakusí smrt, dokud nespasí Boží království.“ ²⁸ Asi po týdnu vzal k sobě Petra, Jakuba a Jana a vystoupil na horu, aby se modlil. ²⁹ Zatímco se modlil, změnil se vzhled jeho tváře, jeho oděv zbělel a rozzářil se. ³⁰ A hle, mluvili s ním dva muži. Byli to Mojžíš a Eliáš, ³¹ kteří se ukázali ve slávě a mluvili o jeho odchodu, k němuž mělo dojít v Jeruzalémě. ³² Petr a jeho druhové však byli přemoženi spánkem. Jakmile se probudili, uviděli jeho slávu a ty dva muže po jeho boku. ³³ Když se od něj začali vzdalovat, Petr Ježíše oslovil: „Mistře, dobře, že jsme tu! Uděláme tu tři stánky — jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Nevěděl ale, co říká. ³⁴ Než to dořekl, objevil se oblak a zahalil je. Když se ocitli v tom oblaku, dostali strach. ³⁵ Z oblaku se ozval hlas: „Toto je můj Syn, můj Vyvolený. Toho poslouvejte.“ ³⁶ Když ten hlas dozněl, našli tam jen samotného Ježíše. Zůstali zticha a v těch dnech nikomu neprozradili, co viděli. ³⁷ Když pak druhý den sestoupili z hory,

vyšla mu naproti velká spousta lidí.³⁸ Vtom jeden muž z davu vykřikl: „Mistře, prosím tě, smiluj se nad mým synem — mám jenom jeho!“³⁹ Náhle ho napadá zlý duch a zničehonic začne křičet. Zmítá jím, až má pěnu u úst. Sotva ho kdy opouští a hrozně ho trápí.⁴⁰ Prosil jsem tvé učedníky, aby ho vyhnali, ale nemohli!“⁴¹ „Vy nevěřící a zvrácené pokolení!“ zvolal Ježíš. „Jak dlouho ještě budu s vámi a budu vás snášet? Přiveď sem svého syna.“⁴² Než k němu došel, démon ho porazil a začal jím zmítat. Ježíš okřikl nečistého ducha, uzdravil chlapce a vrátil ho jeho otci.⁴³ Všichni byli ohromeni Boží velkolepostí. Zatímco všichni žasli nad vším, co udělal, Ježíš se obrátil ke svým učedníkům:⁴⁴ „Dobře si pamatujte tato slova: Syn člověka bude vydán do lidských rukou.“⁴⁵ Oni však ten výrok nepochopili. Jeho smysl jim zůstal skryt, takže mu nerozuměli, ale báli se ho zeptat.⁴⁶ Tehdy mezi nimi vyvstala otázka, kdo z nich je největší.⁴⁷ Když Ježíš viděl, jaké myšlenky mají v srdci, vzal dítě, postavil je vedle sebe⁴⁸ a řekl jim: „Kdokoli přijme takové dítě v mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, přijímá Toho, který mě poslal. Kdo je totiž mezi vámi ze všech nejmenší, ten bude veliký.“⁴⁹ „Mistře,“ řekl mu na to Jan, „viděli jsme někoho, jak ve tvém jménu vymítá demony, a bránili jsme mu, protože nechodí s námi.“⁵⁰ „Nebráňte mu,“ odpověděl Ježíš. „Kdo není proti nám, je s námi.“⁵¹ Když se začal blížit čas, kdy měl být vzat vzhůru, pevně se rozhodl k cestě do Jeruzaléma.⁵² Vyslal před sebou posly a ti šli napřed do jedné samařské vesnice, aby pro něj vše připravili.⁵³ Místní ho ale nepřijali, protože byl rozhodnut jít do Jeruzaléma.⁵⁴ Když to viděli učedníci Jakub a Jan, navrhli: „Pane, máme přivolat oheň z nebe, aby je pohltil?“⁵⁵ Ježíš se však obrátil a okřikl je.⁵⁶ Šli tedy do jiné vesnice.⁵⁷ Cestou mu někdo řekl: „Budu tě následovat, kamkoli půjdeš.“⁵⁸ Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“⁵⁹ Jiného vyzval: „Pojď za mnou!“ On ale řekl: „Pane, dovol, ať nejdřív odejdu a pochovám svého otce.“⁶⁰ Ježíš mu odpověděl: „Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé; ty pojď rozlašovat Boží království!“⁶¹ Další mu řekl: „Pane, půjdu za tebou, ale dovol, ať se napřed rozloučím se všemi doma.“⁶² Ježíš mu odpověděl: „Kdo se chopí pluhu a ohlíží se zpátky, nehodí se pro Boží království.“

10 Potom Pán určil dalších dvaasedmdesát a vyslal je před sebou po dvou do každého města a místa, kam měl sám přijít.² Rekl jim: „Žeň je obrovská, ale dělníků málo. Proto prostě Pána žně, ať vypudí dělníky na svou žeň.“³ Jděte. Hle, posílám vás jako beránky mezi vlky.⁴ Neberte s sebou měšec ani mošnu ani obuv a s nikým se po cestě nezdravte.⁵ Do kteréhokoli domu vejdete, nejdříve řekněte: ‘Pokoje tomuto domu.’⁶ Bude-li tam přítel pokoje, váš pokoj spočine na něm; a pokud ne, navrátí se k vám.⁷ V tom domě zůstávejte a jezte a pijte, co nabízejí — dělník si přece zaslouží svou mzdu. Nepřecházejte z domu do domu.⁸ V kterémkoli městě vás přijmou, jezte, co vám nabídnou.⁹ Uzdravujte v tom městě nemocné a říkejte jim: ‘Přišlo k vám Boží království.’¹⁰ Když ale přijdete do nějakého města a nepřijmou vás, vyjděte na jeho ulice a řekněte:¹¹ ‘Setřásáme na vás i ten prach z vašeho města, který nám ulpěl na nohou. Vězte ale, že přišlo Boží království!’¹² Říkám vám, že v onen den bude lehčeji Sodomě než takovému městu.¹³ Běda tobě, Korozaim, běda tobě, Betsaido! Kdyby se zázraky, které se dějí u vás, staly v Týru a Sidonu, dávno by činili pokání v pytlčině a popelu.¹⁴ Týru a Sidonu však bude na soudu lehčeji než vám.¹⁵ A ty, Kafarnaum, které jsi až k nebi vyvýšeno, až do pekla budeš svrženo.¹⁶ Kdo vám naslouchá, naslouchá mně. Kdo vás odmítá, odmítá mě. Kdo odmítá mě, odmítá Toho, který mě poslal.“¹⁷ Když se těch dvaasedmdesát vrátilo, radostně mu říkali: „Pane, i démoni se nám poddávají ve tvém jménu!“¹⁸ Odpověděl jim: „Viděl jsem, jak satan spadl z nebe jako blesk.¹⁹ Hle, uděluji vám moc šlapat po hadech a štírech i po veškeré síle nepřítelů a vůbec nic vám neublíží.“²⁰ Neradujte se ale z toho, že se vám poddávají duchové; radujte se, že vaše jména jsou zapsána v nebesích.“²¹ V tu chvíli se Ježíš rozveselil v Duchu svatém a řekl: „Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je nemluvňatům. Jistě, Otče, neboť tak se ti zalíbilo.“²² Všechno je mi dáno od mého Otce a nikdo neví, kdo je Syn, jedině Otec, a kdo je Otec, jedině Syn a ten, komu by ho Syn chtěl zjevit.“²³ V soukromí se pak obrátil k učedníkům a řekl jim: „Blaze očím, které vidí, co vy vidíte.“²⁴ Říkám vám, že mnozí proroci a králové chtěli spatřit, co vy vidíte, ale nespátřili, a slyšet, co slyšíte, ale neslyšeli.“²⁵ A hle, jeden znalec Zákona vstal a chtěl ho vyzkoušet: „Mistře, co mám dělat, abych se stal dědicem věčného života?“²⁶ Ježíš mu řekl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“²⁷ Odpověděl: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, ze vši své síly a celou svou myslí,‘ a ‘Miluj svého bližního jako sám sebe.““²⁸ „Správně jsi odpověděl,“ řekl mu Ježíš. „Dělej to a budeš žít.“²⁹ On se ale chtěl nějak ospravedlnit, a tak se Ježíše zeptal: „A kdo je můj bližní?“³⁰ Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk byl na cestě z Jeruzaléma do Jericha přepaden lupiči. Obrali ho, zbili, nechali ho tam ležet polomrtvého a odešli.“³¹ Náhodou tudy šel jeden kněz; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul.³² Podobně to bylo s levitou, který se tam objevil; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul.³³ Potom k němu přišel jeden Samaritán, který tudy cestoval; když ho uviděl, byl pohnut soucitem.³⁴ Přistoupil, ovázal mu rány a polil je olejem a vínem. Naložil ho na svého meška, dovezl do hostince a postaral se o něj.³⁵ Druhého dne vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: ‘Postarej se o něj. Cokoli bys vynaložil navíc, to ti zaplatím, až se vrátím.’“³⁶ Co myslíš — kdo z těch tří byl tomu přepadenému

bližním?“³⁷ „Ten, který mu prokázal milosrdenství,“ odpověděl znalec Zákona. „Jdi a jednej tak i ty,“ řekl mu Ježíš.³⁸ Cestou přišel do jedné vesnice, kde ho k sobě přijala jistá žena jménem Marta.³⁹ Její sestra Marie se posadila k Pánovým nohám a poslouchala jeho slova.⁴⁰ Marta však byla zaneprázdněna spoustou práce. Nakonec za ním přišla a řekla: „Pane, tebe nezajímá, že má sestra nechala všechnu práci na mně? Řekni jí přece, ať mi pomůže!“⁴¹ Pán jí odpověděl: „Marto, Marto, staráš se a trápiš se mnoha věcmi.⁴² Jen jedno je však potřeba. Marie si vybrala správně a to jí nikdo nevezme.“

11 Jednou se na jednom místě modlil, a když přestal, jeden z jeho učedníků mu řekl: „Pane, nauč nás modlit se, jako to Jan učil své učedníky.“² Pověděl jim: „Když se modlíte, říkejte: Otče, ať se posvěti tvé jméno! Ať přijde tvé království!³ Dávej nám denně náš denní chléb⁴ a odpusť nám naše hříchy — vždyť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám. A neuved' nás do pokušení.“⁵ Potom jim řekl: „Kdo z vás má přítele, za kterým přijde o půlnoci s prosbou: ‘Příteli, půjč mi tři chleby -⁶ navštívil mě přítel, který je na cestách, a nemám, co bych mu nabídl,’⁷ a on mu zevnitř odpoví: ‘Neobtěžuj, dveře už jsou zamčené a děti jsou se mnou v posteli; nemohu vstát a něco ti dávat?’⁸ Říkám vám: I kdyby nevstal a nedal mu to kvůli jejich přátelství, zvedne se a dá mu, co potřebuje, kvůli jeho neodbytnosti.⁹ A tak vám říkám: Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno.¹⁰ Každý, kdo prosí, dostává, kdo hledá, nalézá a tomu, kdo tluče, bude otevřeno.¹¹ Který z vás otců podá svému synu hada, když tě poprosí o rybu?¹² A když poprosí o vejce, podáš mu snad štíra?¹³ Jestliže tedy vy, kteří jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš nebeský Otec dá Ducha svatého těm, kteří ho prosí?“¹⁴ Jednou Ježíš vymítal démona němoty. Když démon vyšel a ten němý začal mluvit, zástupy užasly.¹⁵ Někteří ale říkali: „Vymítá demony Belzebubem, knížetem démonů!“¹⁶ Jiní ho zase pokoušeli tím, že od něj žádali znamení z nebe.¹⁷ On ale znal jejich myšlenky, a tak jim řekl: „Každé království rozdělené samo proti sobě pustne a dům rozdělený proti domu padá.¹⁸ Pokud je i satan rozdělen sám proti sobě, jak obstojí jeho království? Říkáte přece, že vymítám demony Belzebubem.¹⁹ A pokud já vymítám demony Belzebubem, kým je vymítají vaši synové? Oni proto budou vašimi soudci.²⁰ Vymítám-li však demony Božím prstem, jistě k vám přišlo Boží království.²¹ Když silný ozbrojenec hlídá svůj palác, jeho majetek je v klidu.²² Když ho ale napadne někdo silnější a přemůže ho, vezme mu všechnu výzbroj, na kterou spoléhal, a jeho kořist rozdělí.²³ Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.²⁴ Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech a hledá odpočinek. Když ho nenajde, řekne si: ‘Vrátím se do svého domu, odkud jsem vyšel.’²⁵ Když přijde a nalezne jej vymetený a ozdobený,²⁶ jde a přibere sedm jiných duchů, horších, než je sám. Pak vejdou dovnitř, zabydlí se tam a nakonec tomu člověku bude hůře než na začátku.“²⁷ Během jeho řeči jedna žena ze zástupu vykřikla: „Blaze lůnu, které tě nosilo, a prsům, jež jsi sál!“²⁸ On na to řekl: „Spíše blaze těm, kdo slyší Boží slovo a dodržují je.“²⁹ Zatímco kolem něj houstly davy, Ježíš pokračoval: „Toto pokolení je zlé. Vyžaduje znamení, ale žádné znamení nedostane, kromě znamení Jonášova.³⁰ Jako se Jonáš stal znamením pro Ninivské, tak bude Syn člověka znamením pro toto pokolení.³¹ Královna Jihu povstane na soudu s lidmi tohoto pokolení a odsoudí je, neboť přijela z kraje světa, aby slyšela Šalomounovu moudrost, a hle, zde je někdo víc než Šalomoun.³² Obyvatelé Ninive povstanou na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť po Jonášově kázání činili pokání, a hle, zde je někdo víc než Jonáš.³³ Nikdo nerozsvítí lampu, aby ji postavil do skryše nebo pod nádobu. Staví ji na svícen, aby přichodící viděli světlo.³⁴ Tvé oko je lampou těla. Je-li tvé oko štědré, celé tvé tělo je jasné. Když je však lakomé, je i tvé tělo temné.³⁵ Dej tedy pozor, ať světlo v tobě není tmou.³⁶ Když bude celé tvé tělo jasné a žádná jeho část nebude temná, pak bude celé tak jasné, jako když tě lampa osvětluje svým jasem.“³⁷ Když domluvil, jeden farizeus ho pozval k sobě na oběd. Ježíš přišel a hned zamířil ke stolu.³⁸ Farizeus se podívil, když uviděl, že se před obědem nejdříve neumyl.³⁹ Pán mu na to řekl: „Vy farizeové leštíte pohár a mísu zvenku, ale vaše nitro je plné hrabivosti a podlosti.⁴⁰ Blázni! Copak Ten, který stvořil vnějšek, nestvořil také vnitřek?“⁴¹ Dejte chudým, co máte v mísách, a hle — všechno vám bude čisté!⁴² Běda vám farizeům, že dáváte desátky z máty a routy a z kdejaké byliny, ale spravedlnost a Boží lásku opomínáte. Těmto věcem jste se měli věnovat a tamty nezanedbávat.⁴³ Běda vám farizeům, neboť milujete čestná sedadla na shromážděních a zdravení na náměstích.⁴⁴ Běda vám, neboť jste jako nezřetelné hroby — lidé po nich chodí, ani to nevědí.“⁴⁵ „Mistře,“ ozval se jeden ze znalců Zákona, „když takhle mluvíš, urážíš i nás.“⁴⁶ „Běda i vám znalcům Zákona!“ odpověděl Ježíš. „Zatěžujete lidi neúnosnými břemeny, ale sami na ta břemena ani prstem nesáhnete.⁴⁷ Běda vám, že stavíte hroby proroků, které zabili vaši otcové!“⁴⁸ Tím jen dosvědčujete a schvalujete skutky svých otců. Oni je totiž zabíjeli a vy jim stavíte hroby.⁴⁹ Proto také Moudrost Boží řekla: ‘Pošlu k nim proroky a apoštoly; některé z nich zabijí a jiné budou pronásledovat.’⁵⁰ Toto pokolení se proto bude zodpovídat za krev všech proroků, prolévanou od stvoření světa -⁵¹ od krve Ábelovy až po krev Zachariáše, který zahynul mezi oltářem a chrámem. Ano, říkám vám, toto pokolení se bude zodpovídat.⁵² Běda vám znalcům Zákona, že jste vzali klíč k poznání! Sami jste nevěšili a těm, kdo vcházel, jste zabránili.“

⁵³ Když pak odešel, začali ho znalci Písma a farizeové zle napadat. Stále znovu se vraceli k jeho výrokům

⁵⁴ a snažili se vymyslet, jak by ho chytili za slovo.

12 Mezitím se shromáždil mnohatisícový dav, takže lidé po sobě šlapali. Ježíš promluvil především ke svým učedníkům: „Dávejte si pozor na farizejský kvas, jímž je pokrytectví. ² Není totiž nic skrytého, co nebude zjeveno, ani nic tajného, co nebude poznáno. ³ Co jste říkali ve tmě, bude slyšet na světle, a co jste ve svých pokojích šeptali do ucha, se bude hlásat ze střeš. ⁴ Vám, svým přátelům, říkám: Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo a potom nemají, co by udělali víc. ⁵ Ukážu vám, koho se máte bát: Bojte se Toho, který když zabije, má moc uvrhnout do pekla. Ano, říkám vám, Toho se bojte. ⁶ Neprodává se snad pět vrabců za dva haléře? Přitom ani jeden z nich není před Bohem zapomenut. ⁷ Vám jsou ale spočítány i všechny vlasy na hlavě! Proto se nebojte. Jste dražší než mnoho vrabců. ⁸ Říkám vám: Kdokoli mě vyzná před lidmi, toho i Syn člověka vyzná před Božími anděly. ⁹ Kdo mě ale před lidmi zapře, ten bude zapřen před Božími anděly. ¹⁰ Každému, kdo řekne slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno, ale tomu, kdo by se rouhal Duchu svatému, odpuštěno nebude. ¹¹ Když vás povedou do shromáždění a před vrchnosti a vlády, nestarejte se, čím a jak se máte hájit a co říkat. ¹² Duch svatý vás v tu chvíli naučí, co máte říci.“ ¹³ Někdo z davu ho požádal: „Mistře, řekni mému bratrovi, ať se se mnou rozdělí o dědictví!“ ¹⁴ „Človče,“ odpověděl mu Ježíš, „kdo mě ustanovil vašim soudcem nebo rozhodčím?“ ¹⁵ Tehdy všem řekl: „Dejte si pozor, varujte se veškeré chamtivosti! Život přece nespočívá v hromadění majetku.“ ¹⁶ Potom jim vyprávěl podobenství: „Pole jednoho bohatého člověka přineslo hojnou úrodu. ¹⁷ Přemýšlel: ‘Co si počnu? Vždyť nemám kam shromáždit úrodu!’ ¹⁸ Pak si řekl: ‘Udělám tohle — zbořím své stodoly, postavím větší a do nich shromáždím všechno své obilí a zásoby. ¹⁹ Pak si budu moci říci: Podívej, máš spoustu zásob na spoustu let. Oddechni si, jez, pij, užívej!’ ²⁰ Bůh mu ale řekl: ‘Ty blázne! Dnes v noci umřeš. Či bude, co sis nachystal?’ ²¹ Tak je to, když někdo hromadí pro sebe, ale nebohatne v Bohu.“ ²² Potom se obrátil ke svým učedníkům: „Říkám vám, nemějte starost o svůj život ani o své tělo — co budete jíst a co si oblečete. ²³ Život je přece víc než jídlo a tělo víc než oblečení. ²⁴ Podívejte se na havrany. Nesejí ani nežnou, nemají spíže ani stodoly, ale Bůh je živí. Čím větší cenu máte vy než ptáci! ²⁵ Copak si někdo z vás samými starostmi prodlouží život o jediný den? ²⁶ Když nezmůžete ani to nejmenší, proč se staráte o to ostatní? ²⁷ Podívejte se na lilie, jak rostou. Nepracují ani nepředou, ale říkám vám, že ani Šalomoun ve vší své slávě nebyl oblečen jako jedna z nich. ²⁸ Když Bůh takto obléká trávu, která je dnes na louce a zítra bude hozena do pece, čím spíše vás, vy malověrní?! ²⁹ Nezapomínejte se tím, co budete jíst a co pít, ani se tím nezneklidňujte. ³⁰ Všechny ty věci vyhledávají pohané tohoto světa, ale váš Otec ví, že je potřebujete. ³¹ Hleďte raději jeho království a toto vše vám bude přidáno. ³² Neboj se, malé stádečko. Vašemu Otci se zalíbilo dát vám království. ³³ Prodávajte svůj majetek a dávejte chudým. Pořídte si měšce, které nezchátrají, nehynoucí poklad v nebi, kam zloděj nepřijde a kde mol není. ³⁴ Vždyť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“ ³⁵ „Mějte přepásaná bedra a rozsvícené lampy. ³⁶ Buďte jako lidé očekávající, kdy se jejich pán vrátí ze svatby, aby mu otevřeli, hned jak přijde a zatluče. ³⁷ Blaze služebníkům, které pán při svém příchodu zastihne bdící. Amen, říkám vám, že se opáše zástěrou, posadí je za stůl, přistoupí a bude jim sloužit. ³⁸ Přijde-li uprostřed noci nebo před svítáním a zastihne je připravené, blaze jim. ³⁹ Pochopte, že kdyby hospodář věděl, v jakou hodinu má přijít zloděj, nedovolil by mu vloupat se do domu. ⁴⁰ Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, o které netušíte.“ ⁴¹ „Pane,“ zeptal se ho Petr, „říkáš to podobenství jen nám, nebo i všem ostatním?“ ⁴² Pán odpověděl: „Kdo je ten věrný a moudrý správce, kterého pán ustanoví nad svým služebnictvem, aby jim v patřičný čas dával vyměřený pokrm? ⁴³ Blaze služebníkovi, kterého jeho pán při příchodu zastihne, že tak jedná. ⁴⁴ Vpravdě vám říkám, že ho ustanoví nad vším svým majetkem. ⁴⁵ Kdyby si ale ten služebník v srdci řekl: ‘Můj pán dlouho nejde’ a začal by bít sluhy a služky a jíst, pít a opíjet se, ⁴⁶ pak jeho pán přijde v den, kdy to nečeká, a v hodinu, kterou nezná, odhalí ho a vykáže ven mezi nevěrné. ⁴⁷ Služebník, který znal vůli svého pána, ale nepřipravil se a nejednal podle jeho vůle, bude hodně bit. ⁴⁸ Ten, který ji neznal, bude bit méně, i když dělal trestuhodné věci. Komukoli je hodně dáno, od toho bude hodně vyžádáno. Komu svěřili hodně, od toho vyžádají víc. ⁴⁹ Přišel jsem na zem založit oheň a jak toužím, aby už hořel! ⁵⁰ Mám ale podstoupit křest a jak je mi úzko, dokud se nevykoná! ⁵¹ Myslíte si, že jsem přišel, abych na zem přinesl pokoj? Říkám vám, ne pokoj, ale rozdělení! ⁵² Od nynějška jich bude pět rozděleno v jednom domě: tři proti dvěma a dva proti třem. ⁵³ Otec bude proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti snaze a snacha proti tchyni.“ ⁵⁴ Potom se obrátil k zástupům: „Když vidíte od západu přicházet oblak, hned říkáte: ‘Blíží se

12:49 Oheň. Oheň je milník rozvoje společnosti; přetavuje, transformuje zemi, rudu na nástroj jako pluh nebo meč. Tato věta tvoří paralelismus synonymní s následujícím veršem o křtu (v. 50). Co přetaví svět, je Ježíš, který projde ohněm utrpení. Srv. Mk 9:49 a pozn. Zj 3:18.
12:50 Křest. Dvě řecká slova se stejným základem (bapto βαπτω

a baptdzo βαπτίζω) znamenají ponoření, ale jen to druhé z nich implikuje i následek trvalé změny. Např. okurku můžete „bapto“ – umýt, nebo „baptdzo“ – zavařit. Zde je míněn proces transformace spíše žárem ohně (=bolestí) než chladem vody.

liják,' a je to tak. ⁵⁵ Když fouká jižní vítr, říkáte: 'Bude horko,' a bývá. ⁵⁶ Pokrytci! Umíte rozeznat úkazy na zemi i na nebi; jak to, že nerozeznáte, jaký je teď čas? ⁵⁷ A proč ani sami nepoznáte, co je správné? ⁵⁸ Když jdeš se svým odpůrcem k vrchnosti, snaž se s ním cestou vypořádat. Jinak tě potáhne k soudci, soudce tě vydá biřici a biřic tě vsadí do vězení. ⁵⁹ Říkám ti: Nikdy odtud nevyjdeš, dokud nevrátíš poslední halěř."

13 V tu dobu mu někteří z přítomných vyprávěli o Galilejcích, jejichž krev Pilát smísl s jejich oběťmi. ² Ježíš jim odpověděl: „Myslíte si, že se jim to stalo, protože byli větší hříšníci než všichni ostatní Galilejci? ³ Říkám vám, že nikoli. Nebudete-li činit pokání, zahynete podobně všichni. ⁴ Myslíte si, že těch osmnáct, na které spadla věž v Siloe a zabila je, byli větší viníci než všichni ostatní obyvatelé Jeruzaléma? ⁵ Říkám vám, že nikoli. Nebudete-li činit pokání, zahynete podobně všichni.“ ⁶ Potom jim vyprávěl toto podobenství: „Jeden člověk vysadil na své vinici fíkovník. Přišel a hledal na něm ovoce, ale marně. ⁷ Řekl tedy vinaři: 'Podívej se, už tři roky přicházím a hledám na tom fíkovníku ovoce, ale marně. Poraz ho. Proč tu má zabírat místo?' ⁸ Vinař mu odpověděl: 'Nech ho tu ještě rok, pane. Okopám ho a pohnojím, ⁹ snad začne nést ovoce. Pokud ne, porazíš ho pak.'“ ¹⁰ V sobotu pak učil v jedné synagoze. ¹¹ A hle, byla tam žena postížená už osmnáct let duchem nemoci; byla sehnutá tak, že se vůbec nemohla narovnat. ¹² Když ji Ježíš uviděl, zavolal ji k sobě. „Ženo, tvá nemoc je pryč,“ řekl jí. ¹³ Vložil na ni ruce, a ona se hned narovнала a oslavovala Boha. ¹⁴ Představeného synagogy však rozhořčilo, že Ježíš uzdravoval v sobotní den, a tak řekl zástupu: „Je šest dní, kdy se má pracovat. Během nich přicházejte a nechte se uzdravovat, ale ne v sobotu!“ ¹⁵ „Pokrytče!“ odpověděl mu Pán. „Neodvazuje snad každý z vás v sobotu svého vola nebo osla od žlabu a nevodí ho napájet? ¹⁶ A tato dcera Abrahamova, kterou satan držel svázanou už osmnáct let, nesměla být v sobotu rozvázána ze svého pouta?“ ¹⁷ Když to řekl, všichni jeho protivníci se zastyděli, ale všecken zástup se radoval ze všech slavných skutků, které dělal. ¹⁸ Tehdy řekl: „Čemu se podobá Boží království? K čemu ho přirovnám? ¹⁹ Je podobné zrnku hořčice, které člověk vzal, hodil je do své zahrady a vyrostl z něj strom, v jehož větvích se uhnízdili ptáci.“ ²⁰ „K čemu přirovnám Boží království?“ opakoval. ²¹ „Je podobné kvasu, který žena vzala a zadělala do tří měřic mouky, až nakonec všechno zkvasilo.“ ²² Na své pouti do Jeruzaléma procházel města i vesnice a učil. ²³ Někdo se ho zeptal: „Pane, bude spasen jen málokdo?“ Tehdy jim řekl: ²⁴ „Snažte se vejít úzkými dveřmi. Říkám vám, že mnozí se budou pokoušet vejít, ale nebudou moci. ²⁵ Když hospodář vstane a zavře dveře, zůstanete venku. Budete tlouci na dveře: 'Pane, otevři nám,' ale on vám odpoví: 'Neznám vás. Nevím, odkud jste.' ²⁶ Budete říkat: 'Jedli jsme a pili s tebou. Učil jsi na našich ulicích!' ²⁷ On však odpoví: 'Říkám vám, že vás neznám. Nevím, odkud jste. Odejděte ode mě, všichni, kdo pácháte zlo!' ²⁸ Bude tam pláč a skřípění zubů, až uvidíte Abrahama, Izáka a Jáкова se všemi proroky v Božím království, ale sami budete vyhnáni ven. ²⁹ Mnozí přijdou od východu i od západu, od severu i od jihu a budou stolovat v Božím království. ³⁰ A hle, někteří poslední budou první a někteří první budou poslední.“ ³¹ V tu chvíli za ním přišli nějakí farizeové. „Odejdí odsud,“ říkali mu. „Jdi pryč, Herodes tě chce zabít!“ ³² Odpověděl jim: „Jděte a vyřídte té lišce: Dnes i zítra budu vymítat demony a uzdravovat; třetího dne skončím. ³³ Dnes, zítra i pozítří musím pokračovat v cestě. Kde jinde by měl prorok zemřít než v Jeruzalémě? ³⁴ Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě posílání! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako slepice shromažďuje svá kuřata pod křídla, ale nechtěli jste. ³⁵ Hle, váš dům se vám zanechává pustý. Říkám vám, že mě už nevidíte, dokud nepřijde čas, kdy řeknete: 'Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!'“

14 Jednou, když v sobotu přišel jíst do domu jednoho z předních farizeů, pečlivě ho sledovali. ² A hle, přímo před ním seděl člověk postížený vodnatelností. ³ Ježíš se přítomných znalců Zákona a farizeů zeptal: „Smí se v sobotu uzdravovat, nebo ne?“ ⁴ Mlčeli, a tak ho vzal, uzdravil a propustil. ⁵ Potom se jich zeptal: „Kdyby někomu z vás v sobotní den spadl syn anebo vůl do studny, copak byste ho hned nevytáhli?“ ⁶ Nezmohli se na žádnou odpověď. ⁷ Když si všiml, jak si hosté vybírají přední místa, vyprávěl jim toto podobenství: ⁸ „Když jsi pozván na svatbu, nesedej si na přední místo, neboť mohl být pozván někdo váženější než ty. ⁹ Tehdy by přišel váš hostitel a řekl ti: 'Uvolni mu místo.' S ostudou by sis pak sedl úplně vzadu. ¹⁰ Když jsi pozván, raději si jdi sednout někam dozadu. Tvůj hostitel pak může přijít a říci ti: 'Pojď dopředu, příteli.' Tak budeš poctěn před očima všech hostů. ¹¹ Každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se poníží, bude povýšen.“ ¹² Potom se obrátil ke svému hostiteli: „Když pořádáš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, bratry, příbuzné ani bohaté sousedy. Mohli by totiž na oplátku zase pozvat tebe. ¹³ Když pořádáš hostinu, raději pozvi chudé, chromé, zmrzačené a slepé. ¹⁴ Blaze tobě, neboť ti nemají čím odplatit, ale bude ti odplaceno při vzkříšení spravedlivých.“ ¹⁵ Když to uslyšel jeden z hostů, řekl mu: „Blaze tomu, kdo bude hodovat v Božím království.“ ¹⁶ Ježíš odpověděl: „Jeden člověk vystrojil velikou večeři a pozval mnoho hostů. ¹⁷ V čas večeře pak poslal svého sluhu, aby pozvaným řekl: 'Pojďte, vše už je připraveno.' ¹⁸ Všichni se ale jeden jako druhý začali vymlouvat.

První řekl: 'Koupil jsem pole a musím se na ně jít podívat. Prosím tě, omluv mě.'¹⁹ Druhý řekl: 'Koupil jsem pět párů volů a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.'²⁰ Další řekl: 'Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.'²¹ Sluha se tedy vrátil a vyřídil to svému pánovi. Hospodář se rozhněval. 'Vyjdi rychle do ulic a uliček,' řekl sluhovi. 'Přiveď sem chudé, chromé, zmrzačené a slepé.'²² Sluha se vrátil se slovy: 'Pane, stalo se, jak jsi přikázal, a ještě je místo.'²³ Pán tehdy sluhovi poručil: 'Vyjdi na cesty a mezi ploty a přinut' lidi přijít, ať je můj dům plný.'²⁴ Říkám vám, že nikdo z původně pozvaných neokusí mou večeři!'²⁵ Slyš s ním veliké zástupy lidí. Ježíš se obrátil a řekl jim: ²⁶ „Kdo chce přijít ke mně, ale nepřestane lpět na svém otci a matce, ženě a dětech, bratrech a sestrách, a dokonce na vlastním životě, nemůže být mým učedníkem. ²⁷ Kdo není ochoten nést svůj kříž a jít za mnou, nemůže být mým učedníkem. ²⁸ Když někdo z vás bude chtít postavit věž, nesedne si nejdříve, aby spočítal náklad, zda má na její dokončení? ²⁹ Jinak, kdyby položil základy, ale nemohl stavbu dokončit, všichni okolo by se mu posmívali: ³⁰ 'Tenhle člověk začal stavět a nemohl to dokončit!' ³¹ Anebo když nějaký král potáhne do boje proti jinému, nesedne si nejdříve, aby se poradil, zda může s deseti tisíci čelit tomu, kdo proti němu táhne s dvaceti tisíci? ³² Jinak totiž k němu pošle poselstvo, dokud bude ještě daleko, a bude vyjednávat o míru. ³³ Tak tedy žádný z vás, kdo se nezrekne všeho, co má, nemůže být mým učedníkem. ³⁴ Sůl je dobrá. Kdyby však i sůl ztratila svou chuť, čím se zas osolí? ³⁵ Nehodí se do země ani do hnoje; musí se vyhodit. Kdo má uši k slyšení, slyš.“

15 Všichni výběrci daní a hříšníci ho chodívali poslouchat.² Farizeové a znalci Písma si ale stěžovali: „On přijímá hříšníky a jí s nimi!“³ Vyprávěl jim tedy toto podobenství: ⁴ „Kdyby někdo z vás měl sto ovcí a jednu z nich by ztratil, nenechá těch devadesát devět v pustině a nepůjde za tou ztracenou, dokud ji nenajde? ⁵ Jakmile ji najde, s radostí ji vezme na ramena, ⁶ přijde domů a svolá přátele i sousedy: 'Radujte se se mnou, neboť jsem našel svou ztracenou ovci!' ⁷ Říkám vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“⁸ „Kdyby nějaká žena měla deset mincí a jednu minci ztratila, nerozsvítí lampu, nevymete dům a nebude pečlivě hledat, dokud ji nenajde? ⁹ Jakmile ji najde, svolá přítelkyně a sousedky: 'Radujte se se mnou, neboť jsem našla svou ztracenou minci!' ¹⁰ Říkám vám, že právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání.“¹¹ Ježíš pokračoval: „Jeden člověk měl dva syny. ¹² Ten mladší řekl otci: 'Otče, dej mi díl majetku, který mi náleží.' A tak jim rozdělil své jmění. ¹³ Za pár dní mladší syn všechno prodal a odešel do daleké země, kde svůj majetek promrhal rozmařilým životem. ¹⁴ Když všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal trpět nouzí. ¹⁵ Později se uchýtil u jednoho občana té země a ten ho poslal na pole pást prasata. ¹⁶ Toužil se najíst aspoň lusků, které žrala ta prasata, ale nedostával ani to. ¹⁷ Nakonec přišel k sobě. Řekl si: 'Kolik nádeníků má u mého otce jídla nazbyt, a já tu umírám hladu!' ¹⁸ Vstanu, půjdu k otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i proti tobě! ¹⁹ Už si nezasloužím být považován za tvého syna. Udělej mě jedním ze svých nádeníků.' ²⁰ A tak vstal a vydal se ke svému otci. Otec ho spatřil už z veliké dálky. Pohnut soucitem přiběhl, padl mu kolem krku a zasypal ho polibky. ²¹ 'Otče,' řekl syn, 'zhřešil jsem proti nebi i proti tobě. Už si nezasloužím být považován za tvého syna.' ²² Otec však nařídil svým služebníkům: 'Přineste nejlepší šaty a oblečte ho. Navlékněte mu prsten a obujte ho. ²³ Přiveďte vykrmené tele a porazte je. Jezme a oslavujme, ²⁴ neboť tento můj syn byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen!' A tak začali oslavovat. ²⁵ Starší syn byl zatím na poli. Když se blížil domů, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶ Zavolał si jednoho ze služebníků a ptal se, co to má být. ²⁷ Ten mu řekl: 'Přišel tvůj bratr. Tvůj otec porazil tučné tele, že ho má zpátky živého a zdravého.' ²⁸ Ale on se rozhněval a ani nechtěl jít dovnitř. Když za ním vyšel jeho otec a prosil ho, ²⁹ odpověděl mu: 'Podívej se, kolik let ti sloužím! Nikdy jsem nezanedbal jediný tvůj příkaz, ale tys mi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil s přáteli. ³⁰ Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prožral tvůj majetek s děvkami, porazil jsi pro něj vykrmené tele!' ³¹ 'Synku,' řekl otec, 'ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. ³² Ale oslavovat a radovat se bylo namístě, neboť tento tvůj bratr byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen.'“

16 Ježíš řekl učedníkům: „Byl jeden bohatý člověk, který zaměstnával správce. Ten byl před ním obviněn, že mrhá jeho majetkem.² Zavolał ho tedy a řekl mu: 'Co to o tobě slyším? Slož účty ze svého počínání, neboť budeš propuštěn.'³ Správce si řekl: 'Co budu dělat, až mě můj pán propustí? Kopat nemohu, žebrat se stydím...⁴ Už vím, co udělám, aby mě lidé přijali do svých domů, až budu propuštěn!'⁵ Jednoho po druhém si pak zavolał všechny dlužníky svého pána. Prvního se zeptal: 'Kolik dlužíš mému pánu?'⁶ 'Sto sudů oleje,'

14:28 Postavit věž. Herodes Antipas v Ježíšově době teprve budoval město Tiberias ke slávě Césara. Stavbu provázela spousta komplikací. Herodes se unáhlil ve výběru lokality, protože Tiberias je v místě hřbitova, takže žádnému Židovi se nechtělo bydlet na nečistém místě; Herodes nevěděl, jak má město naplnit obyvateli. Také mu v průběhu

stavebních prací několikrát došly peníze; ví se, že chtěl mít ve městě velkou věž, ale před dokončením už neměl na materiál ani na výplatu. A tak v Ježíšově podobenství slyšíme ironickou narážku na aktuální události civilního života posluchačů.

odpověděl dlužník. Řekl mu: 'Zde je tvůj úpis — rychle si sedni a napiš padesát.' ⁷ Dalšího se zeptal: 'A kolik dlužíš ty?' 'Sto měr pšenice,' odpověděl. Řekl mu: 'Zde je tvůj úpis — napiš osmdesát.' ⁸ A jeho pán ocenil, že si ten nepoctivý správce počínal chytře! Synové světa totiž bývají ve svých věcech chytřejší než synové světla. ⁹ Říkám vám tedy: I špinavými penězi, které pomínou, si můžete dělat přátele, abyste byli přijati do věčných přibytků. ¹⁰ Kdo je věrný v nejmenším, je věrný i ve velkém. A kdo je nepoctivý v nejmenším, je nepoctivý i ve velkém. ¹¹ Když jste nebyli věrní v zacházení se špinavými penězi, kdo vám svěří opravdové bohatství? ¹² A když jste nebyli věrní v cizím, kdo vám dá to, co je vaše? ¹³ Žádný sluha nemůže sloužit dvěma pánům. Buď bude jednoho nenávidět a druhého milovat, nebo se bude jednoho držet a tím druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i penězům. ¹⁴ Ale to všechno slyšeli i farizeové. Měli rádi peníze, a tak se mu vysmívali. ¹⁵ Ježíš jim ale řekl: „Vy chcete před lidmi vypadat spravedlivě, ale Bůh zná vaše srdce. Co je u lidí vznešené, je v Božích očích ohavnost! ¹⁶ Až do Jana tu byl Zákon a Proroci; od té doby se káže Boží království a každý se do něj násilně tlačí. ¹⁷ Spíše však pomine nebe a země, než aby přestala platit jediná čárka Zákona! ¹⁸ Každý, kdo zapudí svou manželku a vezme si jinou, cizoloží; také ten, kdo si bere zapuzenou, cizoloží.“ ¹⁹ „Byl jeden bohatý člověk, oblékal se do purpuru a kmentu a každého dne skvěle hodoval. ²⁰ Byl také jeden žebrák jménem Lazar, který ležel u jeho vrat plný vředů ²¹ a toužil se najíst aspoň tím, co spadlo ze stolu toho boháče. Dokonce i psi přicházeli a lízali mu vředy. ²² Jednoho dne ten žebrák zemřel a andělé ho odnesli do Abrahamova náručí. Zemřel i onen boháč a byl pohřben. ²³ Když v pekle pozvedl v mukách oči, spatřil v dálce Abrahama a Lazara v jeho náručí. ²⁴ 'Otče Abrahame,' zvolal boháč, 'smiluj se nade mnou! Pošli Lazara, ať smočí koneček prstu ve vodě a svlaží mi jazyk, vždyť tu v tom plameni hrozně trpím!' ²⁵ 'Synu,' odpověděl Abraham, 'vzpomeň si, že sis v životě užil dobrých věcí, tak jako Lazar zlých. Teď ho tedy čeká potěšení, ale tebe trápení. ²⁶ Navíc mezi námi a vámi zeje velká propast, aby ti, kdo by si přáli přejít odsud k vám nebo se snažili dostat odtamtud k nám, nemohli.' ²⁷ On na to řekl: 'Prosím tě, otče, pošli ho tedy do mého otcovského domu. ²⁸ Mám pět bratrů — ať je varuje, aby i oni nepřišli do tohoto místa muk!' ²⁹ 'Mají Mojžíše a Proroky,' řekl Abraham. 'Ať poslouchají je!' ³⁰ 'To ne, otče Abrahame,' boháč na to. 'Kdyby k nim ale přišel někdo z mrtvých, činili by pokání.' ³¹ On mu ale řekl: 'Když neposlouchají Mojžíše a Proroky, nepřesvědčí je, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.'“

17 Ježíš řekl svým učedníkům: „Není možné, aby nepřišla pokušení, ale běda tomu, skrze koho přicházejí. ² Bylo by pro něj lepší, kdyby mu na krk pověsili mlýnský kámen a hodili ho do moře, než aby svedl jednoho z těchto maličkých. ³ Mějte se na pozoru! Kdyby tvůj bratr proti tobě zhřešil, pokárej ho, a bude-li toho litovat, odpusť mu. ⁴ Kdyby proti tobě zhřešil sedmkrát za den a sedmkrát by se k tobě obrátil se slovy: 'Je mi to líto,' musíš mu odpustit.“ ⁵ Apoštolové Pánu řekli: „Dej nám víc víry.“ ⁶ „Kdybyste měli víru jako hořčičné zrnko,“ odpověděl Pán, „řekli byste této moruši: 'Vykořeň se a přesad se do moře!' a poslechla by vás. ⁷ Kdo z vás by svému služebníkovi hned po jeho návratu z orby nebo pastvy řekl: 'Pojď ke stolu?' ⁸ Neřekne mu spíše: 'Připrav mi večeři, vezmi si zástěru a obsluhuj mě; až se najím a napiji, můžeš jíst a pít i ty?' ⁹ Děkuje snad tomu služebníkovi, že udělal, co mu bylo nařízeno? ¹⁰ Tak i vy, když uděláte všechno, co je vám nařízeno, říkejte: 'Nezasloužíme chválu. Jen jsme jako služebníci splnili svou povinnost.'“ ¹¹ Cestou do Jeruzaléma procházel pomezím Samaří a Galileje. ¹² Když přicházel k jedné vesnici, setkal se s ním deset malomocných. Zůstali stát opodál ¹³ a hlasitě volali: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!“ ¹⁴ Když je uviděl, řekl jim: „Jděte se ukázat kněžím.“ A jak šli, byli očištěni. ¹⁵ Jakmile jeden z nich uviděl, že je uzdraven, vrátil se a hlasitě chválil Boha. ¹⁶ Padl na tvář k jeho nohám a děkoval mu. Ten muž byl Samaritán. ¹⁷ „Copak jich nebylo očištěno deset?“ zeptal se Ježíš. „Kde je těch zbylých devět? ¹⁸ Nikdo z nich se nevrátil, aby vzdal Bohu slávu, jedině tento cizinec?“ ¹⁹ Potom mu řekl: „Vstaň a jdi. Tvá víra tě uzdravila.“ ²⁰ Když se ho jednou farizeové zeptali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Boží království nepřichází zjevně. ²¹ Nebude možné říci: 'Je tu!' anebo: 'Je tam.' Boží království už je přece mezi vámi!“ ²² Svým učedníkům řekl: „Přijdou dny, kdy zatoužíte uvidět jeden ze dnů Syna člověka, ale neuvidíte. ²³ Když vám tehdy řeknou: 'Je tu,' anebo: 'Je tam,' nikam nechoďte a za nikým se nežeňte. ²⁴ Jako když blesk ozáří krajinu od jednoho konce oblohy až po druhý, tak se objeví Syn člověka ve svůj den. ²⁵ Nejdříve ale musí mnoho vytrpět a být zavržen tímto pokolením. ²⁶ Jak bylo za dnů Noemových, tak bude i za dnů Syna člověka: ²⁷ Jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, kdy Noe vešel do archy. Pak přišla potopa a všechny zahubila. ²⁸ Podobně bylo za dnů Lotových: Jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli, ²⁹ ale toho dne, kdy Lot vyšel ze Sodomy, přšel z nebe oheň se sírou a všechny zahubil. ³⁰ Právě tak to bude v den, kdy se objeví Syn člověka. ³¹ Kdo bude v ten den na střeše a jeho věci v domě, ať nesestupuje, aby je pobral; a také kdo bude na poli, ať se nevrací zpět. ³² Pamatujte na Lotovu ženu! ³³ Kdokoli by si chtěl zachránit život, ten jej ztratí. Kdokoli by jej ztratil, ten jej zachová. ³⁴ Říkám vám: V tu noc budou dva na jednom loži; jeden bude vzat a druhý zanechán. ³⁵ Dvě budou spolu

mlít; jedna bude vzata a druhá zanechána.“³⁶ Dva budou na poli; jeden bude vzat a druhý zanechán.³⁷ „Kde, Pane?“ zeptali se ho. „Kde je mrtvola, tam se slétnou supi,“ odpověděl.

18 Vyprávěl jim také podobenství, jak je potřeba stále se modlit a nevzdávat se:² „V jednom městě byl jeden soudce, který se Boha nebál a člověka si nevážil.³ V tom městě byla také jedna vdova. Chodila za ním a říkala: ‘Zjednej mi právo proti mému odpůrci!’⁴ Dlouho se mu nechtělo, ale potom si řekl: ‘Boha se nebojím, člověka si nevážím,⁵ ale ta vdova mi nedává pokoj. Zjednám jí právo, aby mi nakonec nezničila pověst!’“⁶ Tehdy Pán řekl: „Slyšeli jste, co řekl ten nespravedlivý soudce?!⁷ A Bůh snad nezjedná právo svým vyvoleným, kteří k němu volají dnem i nocí? Myslíte, že jim bude otálet pomoci?⁸ Říkám vám, že jim zjedná právo, a to rychle. Až ale přijde Syn člověka, najde na zemi víru?“⁹ Také některým z těch, kdo spoléhali na svou vlastní spravedlnost a ostatními pohrdali, vyprávěl podobenství:¹⁰ „Dva lidé se šli do chrámu modlit; jeden byl farizeus a druhý výběrčí daní.¹¹ Farizeus se postavil a takto se sám pro sebe modlil: ‘Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vydřiduchové, nespravedliví, cizoložníci, třeba jako tenhle výběrčí daní.¹² Postím se dvakrát do týdne, desátky dávám ze všech svých příjmů...’¹³ Výběrčí daní zůstal úplně vzadu. Neodvažoval se ani vzhlednout k nebi, ale bil se do prsou: ‘Bože, smiluj se nad hříšníkem, jako jsem já!’¹⁴ Říkám vám, že tento muž, nikoli tamten, odešel domů ospravedlněn. Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“¹⁵ Přinášeli k němu také nemluvnata, aby se jich dotýkal. Když to uviděli učedníci, okřikovali je.¹⁶ Ježíš si je ale zavolal a řekl: „Nechte děti přicházet ke mně a nebraňte jim — vždyť právě takovým patří Boží království!“¹⁷ Amen, říkám vám, že kdokoli nepřijme Boží království jako dítě, nikdy do něj nevejde.“¹⁸ Tehdy se ho jeden přední muž zeptal: „Dobrý mistře, co mám udělat, abych se stal dědicem věčného života?“¹⁹ Ježíš mu ale řekl: „Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý — jen jediný, Bůh.²⁰ Prikázání znáš: ‘Necizolož, nezabíjej, nekraď, nelži, cti svého otce i matku.’“²¹ On odpověděl: „To všechno jsem dodržoval od malička.“²² „Chybí ti jen jedno,“ řekl mu Ježíš, když to uslyšel. „Prodej všechno, co máš, rozdej to chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pojď a následuj mě.“²³ Jeho však ta slova velice zarmoutila. Byl totiž nesmírně bohatý.²⁴ Když Ježíš uviděl, jak se velice zarmoutil, řekl: „Jak nesnadno vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství!“²⁵ To spíše projde velbloud uchem jehly než boháč do Božího království.“²⁶ „Kdo tedy může být spasen?“ ptali se ti, kdo to slyšeli.²⁷ „Co je u lidí nemožné, je možné u Boha,“ odpověděl jim.²⁸ „Pohled,“ ozval se tehdy Petr, „my jsme všechno opustili a šli jsme za tebou.“²⁹ „Amen, říkám vám,“ odpověděl jim Ježíš, „že není nikdo, kdo by opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti kvůli Božímu království³⁰ a nepřijal by v tomto čase mnohem více a v nadcházejícím věku věčný život.“³¹ Tehdy vzal k sobě svých Dvanáct a řekl jim: „Hle, blížíme se k Jeruzalému. Tam se naplní všechno, co je o Synu člověka psáno skrze proroky.³² Bude vydán pohanům, bude zsměšněn, pohaněn a poplíván.³³ Zbičují ho a zabijí, ale třetího dne vstane z mrtvých.“³⁴ Oni však nic z toho nepochopili. Smysl toho výroku jim zůstal skryt, takže nerozuměli, o čem mluví.³⁵ Když přicházel k Jerichu, jeden slepec tam seděl u cesty a žebral.³⁶ Uslyšel procházející zástup a ptal se, co se to děje.³⁷ Když mu pověděli, že tudy jde Ježíš Nazaretský,³⁸ začal křičet: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“³⁹ Ti, kdo šli před Ježíšem, ho napomínali, ať mlčí, ale on křičel tím více: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“⁴⁰ Ježíš se zastavil a nechal ho k sobě přivést. Když přistoupil, Ježíš se ho zeptal:⁴¹ „Co mám pro tebe udělat?“ „Pane, ať vidím!“ zvolal.⁴² „Prohlédni,“ řekl mu Ježíš. „Tvá víra tě uzdravila.“⁴³ A on ihned prohlédl. Potom šel za ním, oslavoval Boha a všechn lid, který to viděl, vzdal chválu Bohu.

19 Ježíš přišel do Jericha a procházel jím.² A hle, byl tam muž jménem Zacheus, hlavní výběrčí daní a veliký boháč.³ Toužil se podívat, kdo je Ježíš, ale kvůli davu nemohl, neboť byl malé postavy.⁴ Běžel tedy napřed a vylezl na planý fíkovník, aby ho uviděl, až tudy půjde.⁵ Když tam Ježíš dorazil, vzhledl a řekl mu: „Zachee, pojď rychle dolů. Dnes musím zůstat u tebe doma.“⁶ Rychle tedy slezl a radostně ho přijal.⁷ Všichni, kdo to viděli, si ale stěžovali: „To šel na návštěvu k takovému hříšníkovvi?“⁸ Zacheus potom vstal a řekl

18:25 Boháč. Brána jménem „Ucho Jehly“, údajně tak úzká, že jí neprošel velbloud s nákladem, nikdy neexistovala. Je to populární mýtus, ale historicky nedoložitelný. Ježíš zde nemluví o něčem těžkém, byť dosažitelném vynaloženým úsilím či obětí (složením nákladu), ale o nemožném (v. 27). Vždy záleží na stavu srdce. Všechno, co máme, jsme dostali od Boha (1Kor 4:7), proto na něho dojem udělat nemůžeme svým bohatstvím. Viz Mk 12:44 a pozn.. Většina boháčů nevejde do království, protože utrpení, kterým si Bůh v jejich životě říká o pozornost, se úspěšně vyhnuli.

18:39 Křičel tím více. Nedal se umlčet, přestože se o to všichni snažili. Hlas živého Boha nás může vést i k překročení vlastních tradic a denominačních preferencí; posloucháme-li ho, očekávání lidí

nás nemusí omezovat. Umlčování je součástí pronásledování: Kdo bude mluvit o Ježíši, bude trpět. Řetěz, omotaný kolem stromu, do něho časem zaroste. Palma je výjimka z tohoto pravidla: Neabsorbuje řetěz do svého těla, ale jak roste, nakonec řetěz roztrhne. Je nám příkladem k následování: Cokoliv nás tíží, svírá, svazuje, je něco, s čím bojujeme, ale nesmíme to učinit svou identitou. Jak porosteme v Kristu, nakonec okovy spadnou a my se budeme radovat ve svobodě, kterou nám zaslíbil (Jn 8:32). Podobný obraz je skořápka vajíčka, v němž roste ptačí mládě. Skořápka je po určitou dobu důležitá pro přežití jedince, ale nakonec pukne sama a odpadne díky jeho růstu. Ne díky jeho modlitbám nebo horlivým aktivitám. Okovy, která nás pronásledují od dětství, spadnou jediné naším růstem.

Pánu: „Podívej se! Polovinu svého majetku teď dávám chudým, Pane, a kohokoli jsem nespravedlivě odíral na daních, vrátím mu to čtyřnásobně.“⁹ „Dnes přišlo do tohoto domu spasení,“ řekl mu na to Ježíš. „I on je přece syn Abrahamův!“¹⁰ Syn člověka totiž přišel hledat a zachránit, co bylo ztracené.“¹¹ Tehdy vyprávěl svým posluchačům další podobenství, protože se blížil k Jeruzalému a oni si mysleli, že se už nyní má zjevit Boží království.¹² Řekl jim: „Jeden urozený člověk odešel do daleké země, aby se odtamtud vrátil jako král.¹³ Předtím si zavolal deset svých služebníků, dal jim deset hřiven a řekl jim: ‘Hospodařte s tím, dokud nepřijdu.’¹⁴ Jeho krajané ho ale nenáviděli a hned vyslali poselstvo, aby vyřídilo: ‘Nechceme ho za krále!’¹⁵ Když se pak vrátil jako král, zavolal si služebníky, kterým svěřil peníze, aby zjistil, kolik kdo vydělal.¹⁶ Přišel první a řekl: ‘Pane, tvá hřivna vynesla deset hřiven.’¹⁷ Král odpověděl: ‘Výborně, můj dobrý služebníku! Protože jsi byl věrný v tom nejmenším, vládni deseti městům.’¹⁸ Přišel druhý a řekl: ‘Pane, tvá hřivna vydělala pět hřiven.’¹⁹ Odpověděl mu: ‘Ty buď vládcem pěti měst.’²⁰ Potom přišel další a řekl: ‘Pane, zde máš svou hřivnu. Měl jsem ji uloženou v šátku,²¹ neboť jsem se tě bál. Jsi přísný člověk; vybíráš, co sis neuložil, a sklízíš, co jsi nezasel.’²² Král mu řekl: ‘Soudím tě podle tvých vlastních slov, zlý služebníku. Věděl jsi, že jsem přísný člověk, že vybírám, co jsem neuložil, a sklízím, co jsem nezasel?’²³ Proč jsi tedy nedal mé peníze směnárníkům, abych si je po návratu vybral i s úroky?’²⁴ Tehdy řekl své družině: ‘Vezměte mu tu hřivnu a dejte ji tomu, který má deset hřiven.’²⁵ ‘Pane,’ namítli, ‘vždyť už má deset hřiven.’²⁶ Říkám vám: ‘Každému, kdo má, bude dáno, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má.’²⁷ A ty mé nepřátele, kteří nechtěli, abych byl jejich králem, přiveďte sem a pobijte je přede mnou.“²⁸ Po těch slovech se vydal kupředu, vzhůru k Jeruzalému.

20 Jednoho dne, když učil lid v chrámě a zvěštoval evangelium, přišli vrchní kněží, znalci Písma a starší² se slovy: „Řekni nám, jakým právem to děláš? Kdo tě k tomu zmocnil?“³ Odpověděl jim: „Já se vás také na něco zeptám. Povězte mi,⁴ byl Janův křest z nebe, nebo z lidí?“⁵ Začali se spolu dohadovat: „Když řekneme, že z nebe, řekne nám: ‘Tak proč jste mu nevěřili?’⁶ Když řekneme, že z lidí, všechen lid nás ukamenuje, protože jsou přesvědčeni, že Jan je prorok.“⁷ Nakonec mu řekli: „Nevíme, odkud.“⁸ „Ani já vám tedy neřeknu, jakým právem to dělám,“ odpověděl jim Ježíš.⁹ Tehdy se obrátil k lidem a vyprávěl jim toto podobenství: „Jeden člověk vysadil vinici, pronajal ji vinařům a na dlouho odcestoval.¹⁰ V příslušný čas pak poslal k těm vinařům služebníka, aby mu dali díl z úrody vinice. Vinaři ho však zbili a poslali pryč s prázdnou.¹¹ Poslal tedy dalšího služebníka. I toho však zbili, zohavili a poslali pryč s prázdnou.¹² Poslal tedy třetího, ale i toho zranili a vyhnali.¹³ Nakonec si pán vinice řekl: ‘Co mám dělat? Pošlu svého milovaného syna. Snad se před ním zastydí.’¹⁴ Když ho ale vinaři uviděli, domluvili se spolu: ‘Tohle je dědic. Zabijme ho, a dědictví bude naše!’¹⁵ Pak ho vyvlekli z vinice ven a zabili. Co tedy s nimi udělá pán vinice?¹⁶ Přejde, ty vinaře zahubí a vinici dá jiným.“ „To snad ne!“ zvolali, jakmile to uslyšeli.¹⁷ Podíval se na ně a řekl: „Co tedy znamená to, co je psáno: ‘Kámen staviteli zavržený stal se kamenem úhelným?’¹⁸ Kdokoli na ten kámen padne, ten se roztříští. Na koho ten kámen padne, toho rozdrť.“¹⁹ Znalci Písma a vrchní kněží se ho v tu chvíli chtěli chopit, ale báli se lidu. Poznali totiž, že to podobenství vyprávěl o nich.²⁰ Dali ho tedy sledovat. Poslali špehy, kteří se měli tvářit jako spravedliví a snažit se ho chytit za slovo, aby ho mohli vydat vládě a pravomoci římského prokurátora.²¹ Zeptali se ho: „Mistře, víme, že mluvíš i učíš správně a že nikomu nestraniš, ale pravdivě vyučuješ Boží cestě.²² Je správné dávat císaři daň, nebo ne?“²³ Ježíš poznal jejich záludnost. Řekl jim: ²⁴ „Ukažte mi denár. Čí nese obraz a nápis?“ „Císařův,“ odpověděli.²⁵ „Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží,“ řekl jim.²⁶ A tak ho nedokázali veřejně chytit za slovo a v úžasu nad jeho odpovědí zmlkli.²⁷ Tehdy k němu přišli někteří ze saduceů (kteří popírají vzkříšení) a zeptali se ho: ²⁸ „Mistře, Mojžíš nám napsal, že když ženatý muž zemře bezdětný, má si jeho ženu vzít jeho bratr, aby svému bratru zplodil potomka.“²⁹ Bylo sedm bratrů. První se oženil a zemřel bezdětný.³⁰ Potom si ji vzal druhý,³¹ třetí a tak dále. Všech sedm jich zemřelo, aniž by zanechali děti.³² Nakonec pak zemřela i ta žena.³³ Kdo z nich ji tedy bude mít za manželku, až přijde vzkříšení? Vždyť ji mělo všech sedm!“³⁴ Ježíš jim odpověděl: „Synové tohoto věku se žení a vdávají.³⁵ Ti, kdo budou hodni dosáhnout příštího věku a vzkříšení z mrtvých, se už ale ženit a vdávat nebudou.³⁶ Také už nebudou moci zemřít — budou totiž jako andělé. Jsou to synové Boží, poněvadž jsou synové vzkříšení.³⁷ A to, že mrtví vstávají, ukázal už Mojžíš u onoho keře, když Hospodina nazývá Bohem Abrahama, Bohem Izáka a Bohem Jákoba.³⁸ On přece není Bohem mrtvých, ale živých — pro něj jsou živí všichni!“³⁹ „Mistře, to jsi řekl dobře,“ poznamenali někteří znalci Písma.⁴⁰ Tamti už se ho totiž neodvažovali na nic ptát.⁴¹ Ježíš se jich zeptal: „Jak mohou říkat, že Mesiáš je Davidův syn?“⁴² Sám David říká v knize Žalmů: ‘Hospodin řekl mému Pánu: Sed po mé pravici,⁴³ než ti tvé nepřátele k nohám položím.’⁴⁴ Když ho tedy David nazývá Pánem, jak to může být jeho syn?“⁴⁵ Předě všemi lidmi pak řekl svým učedníkům: ⁴⁶ „Dejte si pozor na znalce Písma, kteří rádi chodí ve slavnostních pláštích, milují zdravení na tržištích, přední sedadla ve shromážděních a čestná místa na večerích⁴⁷ a kteří vyjidají vdovské domy pod záminkou dlouhých modliteb. Takové čeká nejtěžší trest!“

21 Když se rozhlédl, uviděl, jak bohatí vhadzují své dary do chrámové pokladny. ² Uviděl také jednu chudou vdovu, jak tam hází dva haléřky, ³ a řekl: „Vpravdě vám říkám, že tato chudá vdova dala ze všech nejvíce. ⁴ Všichni totiž přispívali ze svého nadbytku, ale tato žena dala ze svého nedostatku všechno, co měla — celé své živobytí.“ ⁵ Někteří si povídali, jak je chrám krásný — ty kameny, ty obětní dary! Ježíš na to řekl: ⁶ „Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni. Všechno bude zbořeno.“ ⁷ „Mistře, kdy to bude?“ zeptali se ho. „Jaké bude znamení času, kdy se to má stát?“ ⁸ „Dávejte pozor, abyste se nenechali svést,“ odpověděl. „Mnozí přijdou pod mým jménem se slovy: ‘Já jsem Mesiáš!’ a ‘Přišel čas!’ Nechodte za nimi. ⁹ Až uslyšíte o válkách a nepokojích, neděste se. Musí se to stát, ale to ještě není konec.“ ¹⁰ Tehdy jim řekl: „Národ povstane proti národu a království proti království. ¹¹ Budou veliká zemětřesení, na různých místech bude hlad a mor a přijdou hrůzy a veliká znamení z nebe. ¹² Před tím vším ale vztáhnou ruce na vás a budou vás pronásledovat. Budou vás vydávat do shromáždění a vězení a kvůli mému jménu vás povedou před krále a vládců. ¹³ To bude vaše příležitost ke svědectví. ¹⁴ Vezměte si k srdci, že si nemáte předem rozmyslet, jak se hájit. ¹⁵ Já sám vám dám výřečnost a moudrost, proti níž neodolá a neobstojí žádný z vašich protivníků. ¹⁶ Budou vás zrazovat i vlastní rodiče a bratři, příbuzní i přátelé a některé z vás vydají na smrt. ¹⁷ Kvůli mému jménu vás budou všichni nenávidět, ¹⁸ ale ani vlasek z vaší hlavy se neztratí. ¹⁹ Vydržte, a získáte život!“ ²⁰ „Až uvidíte Jeruzalém obležený vojskem, vězte, že přišla jeho zkáza. ²¹ Tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utíkají do hor. Kdo jsou ve městě, ať z něj odejdou, a kdo jsou na venkově, ať nechodí do města. ²² Nastanou totiž dny pomsty, kdy se naplní vše, co je psáno. ²³ Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím, protože na zemi přijde veliké strádání a hněv proti tomuto lidu. ²⁴ Budou padat ostřím meče a budou odvedeni do zajetí mezi všechny národy. Po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se časy pohanů nenaplní.“ ²⁵ „Na slunci, měsíci a hvězdách budou zvláštní úkazy. Na zemi bude úzkost mezi národy, bezradnými před zuřícím mořským příbojem. ²⁶ Lidé budou zmírat strachy v předtuše toho, co má přijít na svět, neboť nebeské mocnosti se budou otřásat. ²⁷ Tehdy spatří Syna člověka, jak přichází v oblaku s mocí a velikou slávou. ²⁸ Až se to všechno začne stát, vzpřimte se a pozvedněte hlavy, protože se blíží vaše vykoupení!“ ²⁹ Tehdy jim řekl podobenství: „Podívejte se na fíkovník a ostatní stromy. ³⁰ Když vidíte, jak pučí, sami víte, že se blíží léto. ³¹ Stejně tak, až uvidíte, jak se dějí tyto věci, vězte, že se blíží Boží království! ³² Amen, říkám vám, že to pokolení nepomine, dokud se to všechno nestane. ³³ Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepominou. ³⁴ Dávejte si pozor, aby vaše srdce nebyla obtěžkána hodováním a opilstvím a staráním se o tento život. Ten den by vás pak náhle překvapil ³⁵ jako past, neboť zastihne všechny, kdo žijí na zemi. ³⁶ Proto vždy bděte a modlete se, abyste byli hodni uniknout všemu, co přijde, a mohli stanout před Synem člověka.“ ³⁷ Takto ve dne učival v chrámě, ale večer odcházel a nocoval na hoře zvané Olivetská. ³⁸ Všechnen lid ho chodil už za úsvitu poslouchat do chrámu.

22 Blížil se Svátek nekvašených chlebů, zvaný také Velikonoce. ² Vrchní kněží a znalci Písma hledali způsob, jak ho zabít, ale báli se lidu. ³ Tehdy vstoupil satan do Jidáše zvaného Iškariotský, který patřil ke Dvanácti. ⁴ Odešel a domluvil se s vrchními kněžími a s veliteli chrámové stráže, jak jim ho zradí. ⁵ Ti se zaradovali a dohodli se s ním, že mu dají peníze. ⁶ Jidáš souhlasil a začal hledat příležitost, aby jim ho zradil někde mimo zástup. ⁷ Tak přišel Den nekvašených chlebů, kdy měl být zabit beránek. ⁸ Ježíš poslal Petra a Jana se slovy: „Jděte nám připravit beránka k velikonoční večeři.“ ⁹ „Kde ho máme připravit?“ zeptali se. ¹⁰ Odpověděl: „Jen co vejдете do města, potká vás člověk nesoucí džbán vody. Až vejde do domu, jděte za ním. ¹¹ Tam řekněte hospodáři: ‘Mistr se ptá: Kde je místnost, v níž bych se svými učedníky pojechl beránka?’ ¹² On vám pak ukáže velikou horní místnost prostřenou k jídlu. Tam připravte večeři.“ ¹³ Odešli tedy, našli všechno tak, jak jim řekl, a připravili beránka. ¹⁴ Když pak nadešla ta chvíle, posadil se s apoštoly za stůl. ¹⁵ Tehdy jim řekl: „Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto beránka předtím, než budu trpět. ¹⁶ Říkám vám, že už ho neokusím, dokud nedojde naplnění v Božím království.“ ¹⁷ Uchopil kalich, vzdal díky a řekl: „Vezměte jej a rozdělte se spolu. ¹⁸ Říkám vám, že už neokusím plod vinné révy, dokud nepřijde Boží království.“ ¹⁹ Vzal chléb, vzdal díky, lámal a dal jim ho se slovy: „To je mé tělo, které se dává za vás. To čiňte na mou památku.“ ²⁰ Právě tak vzal po večeři kalich se slovy: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi, která se prolévá za vás. ²¹ Pohleďte ale — ruka mého zrádce je na stole vedle mé. ²² Syn člověka sice odchází, jak je určeno, ale běda tomu, kdo jej zrazuje.“ ²³ Začali se tedy dohadovat, kdo z nich že se to chystá udělat. ²⁴ Vznikl mezi nimi také spor, kdo z nich je asi největší. ²⁵ On jim na to řekl: „Králové národů nad nimi panují a ti, kdo je ovládají, si nechají říkat dobrodinci. ²⁶ Vy to tak ale nedělejte. Naopak, kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší a vedoucí ať je jako sloužící. ²⁷ Vždyť kdo je větší — ten, kdo sedí, nebo ten, kdo slouží? Zdali ne ten, který sedí? Já jsem

ale mezi vámi jako ten, který slouží. ²⁸ Vy jste ti, kdo se mnou zůstali v mých zkouškách, ²⁹ a já vám odkazuji království, jako je můj Otec odkázal mně. ³⁰ V mém království budete jíst a pít u mého stolu; budete sedět na trůnech a soudit dvanáct pokolení Izraele. ³¹ Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás tříbil jako pšenici. ³² Prosil jsem ale za tebe, aby tvá víra neselhala. Až se jednou obrátíš, posiluj své bratry.“ ³³ „Pane,“ zvolal Petr, „s tebou jsem připraven jít i do vězení, i na smrt!“ ³⁴ On mu však odpověděl: „Říkám ti, Petře, než ráno zakokrhá kohout, třikrát zapřeš, že mě znáš.“ ³⁵ Zeptal se jich: „Když jsem vás poslal bez měšce, mošny a obuvi, scházelo vám něco?“ „Ne, vůbec nic,“ odpověděli. ³⁶ Řekl jim: „Teď ale, kdo má měšec, ať si ho vezme, a také mošnu. Kdo nemá meč, ať prodá plášť a koupí si jej.“ ³⁷ Říkám vám, že se na mně musí naplnit ještě toto Písmo: ‘Byl započten mezi zločince.’ Naplňuje se totiž, co je o mně psáno.“ ³⁸ Řekli mu: „Pane, podívej se, máme dva meče!“ „To stačí,“ odpověděl. ³⁹ Vyšel ven a podle svého zvyku se odebral na Olivetskou horu. Učedníci ho následovali. ⁴⁰ Když přišel na místo, řekl jim: „Modlete se, abyste nepodlehli pokušení.“ ⁴¹ Sám se vzdálil, co by kamenem dohodil, padl na kolena a modlil se: ⁴² „Otče, pokud chceš, odejmi ode mě tento kalich. Ať se však nestane má vůle, ale tvá!“ ⁴³ Tehdy se mu ukázal anděl z nebe a posiloval ho. ⁴⁴ Ve smrtelném zápasu se tedy modlil ještě vroucněji a jeho pot stékal na zem jako krůpěje krve. ⁴⁵ Když vstal od modlitby a přišel k učedníkům, zjistil, že pod tíhou zármutku usnuli. ⁴⁶ „Jak to, že spíte?“ řekl jim. „Vstaňte a modlete se, abyste nepodlehli pokušení.“ ⁴⁷ Ještě to ani nedořekl a byl tu houf lidí v čele s Jidášem, jedním z Dvanácti. Přistoupil k Ježíšovi, aby ho políbil, ⁴⁸ ale ten mu řekl: „Jidáš, zrazuješ Syna člověka polibkem?“ ⁴⁹ Jeho druhové pochopili, k čemu se schyluje. „Pane,“ vykřikli, „máme se bít mečem?“ ⁵⁰ Jeden z nich zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu pravé ucho. ⁵¹ „Nechte už toho!“ odpověděl Ježíš. Dotkl se jeho ucha a uzdravil ho. ⁵² Tehdy Ježíš řekl vrchním kněžím, velitelům stráže a starším, kteří na něj přišli: „Jsem snad zločinec, že jste se na mě vypravili s meči a holemi?“ ⁵³ Denně jsem s vámi býval v chrámu, a ani jste se mě nedotkli. Ale toto je vaše chvíle — vláda temnoty.“ ⁵⁴ Tak ho zatkli a odvedli do domu nejvyššího kněze. Petr ho ale zpovzdálí následoval. ⁵⁵ Když uprostřed dvora zapálili oheň a sesedli se okolo, posadil se mezi ně i Petr. ⁵⁶ Jak seděl tváří k ohni, jedna služka si ho všimla, upřeně se na něj podívala a řekla: „Tenhle byl také s ním.“ ⁵⁷ On to ale zapřel: „Já ho neznám, ženo!“ ⁵⁸ Po chvíli se ho všiml jiný a řekl: „Ty jsi také jeden z nich.“ „Nejsem, člověče!“ opakoval Petr. ⁵⁹ Když uplynula asi hodina, začal někdo jiný tvrdit: „Tenhle s ním určitě byl také — vždyť je to Galilejec!“ ⁶⁰ Petr ale řekl: „Nevím, o čem mluvíš, člověče!“ A vtom, ještě než to dořekl, zakokrhá kohout. ⁶¹ Pán se obrátil a podíval se na Petra. Ten si vzpomněl, jak mu Pán říkal: „Dříve než se ozve kohout, třikrát mě zapřeš.“ ⁶² Vyšel ven a hořce se rozplakal. ⁶³ Ti, kdo Ježíše hlídali, se mu posmívali a tloukli ho. ⁶⁴ Zavázali mu oči a ptali se: „Prorokuj, kdo tě udeřil?“ ⁶⁵ Přitom ho zasypávali sprostými nadávkami. ⁶⁶ Jakmile se rozednilo, sešli se starší lidu, vrchní kněží i znalci Písma a odvedli ho do své Velerady. ⁶⁷ Vyzvali ho: „Jestli jsi Mesiáš, řekni nám to!“ „Kdybych vám to řekl, stejně neuvěříte,“ odpověděl Ježíš. ⁶⁸ „A kdybych se vás zeptal, stejně mi neodpovíte.“ ⁶⁹ Od této chvíle bude Syn člověka sedět po pravici Boží moci.“ ⁷⁰ „Takže jsi Boží Syn?“ řekli všichni. „Sami říkáte, že jsem,“ odpověděl Ježíš. ⁷¹ Na to zvolali: „K čemu ještě potřebujeme svědectví? Vždyť jsme to sami slyšeli z jeho úst!“

23 Celé jejich shromáždění vstalo a odvedli ho k Pilátovi. ² Začali ho obviňovat: „Zjistili jsme, že tento muž rozvrací náš národ. Je proti odvádění daní císaři a nazývá se králem, Mesiášem.“ ³ Pilát se ho zeptal: „Tak ty jsi židovský král?“ „Sám to říkáš,“ odpověděl Ježíš. ⁴ Nato Pilát řekl vrchním kněžím a zástupům: „Podle mě je ten člověk nevinný.“ ⁵ Oni však naléhali: „Bouří lid! Učí po celém Judsku! Začal v Galileji a došel až sem!“ ⁶ Jakmile to Pilát uslyšel, zeptal se: „Takže ten člověk je Galilejec?“ ⁷ A když se dozvěděl, že je z Herodova panství, poslal ho k Herodovi, který v těch dnech také pobýval v Jeruzalémě. ⁸ Když Herodes uviděl Ježíše, měl velkou radost. Už dávno se s ním toužil setkat, neboť o něm hodně slyšel, a těšil se, že ho uvidí udělat nějaký zázrak. ⁹ Kladl mu spoustu otázek, ale Ježíš mu vůbec neodpovídal. ¹⁰ Stáli tam však vrchní kněží a znalci Písma a usilovně ho obviňovali. ¹¹ A tak jím Herodes se svými vojáky pohrdl. Když se mu dost naposmíval, oblékl ho do skvostného roucha a poslal ho zpátky k Pilátovi. ¹² Toho dne se Herodes s Pilátem sprátelili; předtím totiž k sobě chovali nenávisť. ¹³ Pilát svolal vrchní kněze, přední muže i lid ¹⁴ a řekl jim: „Přivedli jste mi tohoto člověka jako rozvraceče lidu. Hle, vyslechl jsem ho před vámi a neshledal jsem jej vinným v žádném bodě vaší obžaloby. ¹⁵ Dokonce ani Herodes ne, neboť jsem vás poslal k němu. Nespáchal nic, za co by zasloužil smrt. ¹⁶ Dám ho zbičovat a propustím ho.“ ¹⁷ Ve svátek jim totiž musel propouštět jednoho vězně. ¹⁸ Všechny dav ale začal křičet: „Pryč s ním! Propuště nám Barabáše!“ ¹⁹ (Ten byl uvězněn za nějakou vzpouru ve městě a za

22:51 Uzdravil ho. Útok na veleknězova služebníka byl zločin, trestatelný popravou. Tím, že Ježíš Malchusovi (Jn 18:10) ucho zase vrátil zdravé, zničil všechny důkazy proti Šimonu Petrovi, kdyby se měl před soudem zodpovídat za napadení. Ježíšova oběť smazala náš dlužný úpis (Kol 2:14) a v něm veškeré důkazy, svědčící proti nám.

Žalobce (Zj 12:10) nebude mít, co by na nás vytáhl.

23:16 Zbičovat a propustit. Náboženské zlo bývá horší než politické. Pilát chtěl Ježíše jenom zbičovat; byli to kněží, kdo ho chtěl zabít. Následovníci špatného náboženství jsou ve své horlivosti schopni mnohem horších zločinů než političtí diktátoři.

vraždu.)²⁰ Pilát k nim znovu promluvil, protože chtěl Ježíše propustit.²¹ Oni ale křičeli: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“²² Promluvil k nim tedy potřetí: „Ale co udělal zlého? Nezjistil jsem u něj nic, za co by zasloužil smrt. Dám ho zbičovat a propustím ho!“²³ Oni však naléhali a s velkým křikem se dožadovali, aby byl ukřižován. Jejich hlasy stále sílily,²⁴ až se Pilát rozhodl jejich žádosti vyhovět.²⁵ Toho, který byl uvězněn za vzpouru a vraždu, propustil, jak žádali, ale Ježíše na jejich přání vydal na smrt.²⁶ Když ho odváděli, chytli jistého Šimona Kyrénského, který se vracel z pole, a naložili mu kříž, aby ho nesl za Ježíšem.²⁷ Šlo za ním velké množství lidu i mnoho žen, které nad ním plakaly a naříkaly.²⁸ Ježíš se k nim obrátil: „Dcery jeruzalémské, neplačte nade mnou, ale nad sebou a nad svými dětmi.“²⁹ Hle, přicházejí dny, kdy lidé řeknou: ‘Blaze neplodným, jejichž lůna nerodila a jejichž prsy nekojily!’³⁰ Tehdy řeknou horám: ‘Padněte na nás,’ a kopcům: ‘Skrýjte nás!’³¹ Když se toto děje se zeleným stromem, co se stane se suchým?“³² K popravě s ním vedli ještě další dva muže, zločince.³³ Když přišli na místo zvané Lebka, ukřižovali ho tam, i ty zločince — jednoho po pravici a druhého po levici.³⁴ Ježíš tehdy řekl: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co dělají!“ Vojáci zatím losovali o jeho šaty.³⁵ Lid stál a díval se. Kromě jiných se mu vysmívali také vůdcové: „Jině zachránil, tak ať zachrání sám sebe, když je to Mesiáš, ten Boží Vyvolený!“³⁶ Vojáci se mu posmívali také. Přistupovali, nabízeli mu ocet³⁷ a říkali: „Zachraň se, jestli jsi židovský král!“³⁸ Visel nad ním totiž nápis: TOTO JE JEŽÍŠ, ŽIDOVSKÝ KRÁL.³⁹ Jeden ze zločinců, kteří tam viseli, se mu vysmíval: „Když jsi Mesiáš, zachraň sebe i nás!“⁴⁰ Ten druhý ho však okřikl: „To se ani Boha nebojíš? Máš stejný trest jako on,⁴¹ ale my dostáváme spravedlivou odplatu za své skutky, kdežto tenhle nic zlého neudělal!“⁴² Potom řekl Ježíšovi: „Vzpomeň si na mě, až přijdeš do svého království.“⁴³ Ježíš mu odpověděl: „Amen, říkám ti, dnes budeš se mnou v ráji.“⁴⁴ Okolo poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin odpoledne.⁴⁵ Slunce se zatmělo a chrámová opona se roztrhla vpůli.⁴⁶ Ježíš hlasitě zvolal: „Otče, do tvých rukou svěřuji svého ducha!“ Po těch slovech vydechl naposled.⁴⁷ Když setník uviděl, co se stalo, vzdal slávu Bohu a řekl: „Ten člověk byl jistě spravedlivý!“⁴⁸ Všichni v zástupu, který se sešel k té podívané, se při pohledu na to, co se stalo, bili do prsou a odcházeli pryč.⁴⁹ Všichni jeho přátelé, i ženy, které ho doprovázely z Galileje, stáli opodál a všechno to viděli.⁵⁰ Jeden člen Rady, dobrý a spravedlivý muž jménem Josef,⁵¹ nesouhlasil s Radou a jejím činem. Byl z judského města Arimatie a také očekával Boží království.⁵² Šel za Pilátem a vyžádal si Ježíšovo tělo.⁵³ Šnal je, zavinul do plátna a pochoval ho do vytesané hrobky, do níž ještě nebyl nikdo pochován.⁵⁴ Byl den příprav a blížil se začátek soboty.⁵⁵ Přidaly se k němu i ženy, které s Ježíšem přišly z Galileje. Viděly hrob i to, jak bylo tělo pochováno.⁵⁶ Vrátily se domů, připravily vonné oleje a masti, pak ale podle přikázání zachovaly sobotní odpočinek.

24 Brzy ráno prvního dne v týdnu vzaly připravené vonné masti a vydaly se s dalšími ženami ke hrobu.² Našly však kámen odvalený od hrobu,³ a když vešly dovnitř, nenašly tělo Pána Ježíše.⁴ Nevěděly, co si o tom myslet, když vtom před nimi stanuli dva muži v zářícím rouchu.⁵ Vylekané ženy sklonily tváře k zemi, ale oni jim řekli: „Proč hledáte živého mezi mrtvými?“⁶ Není tu, vstal! Vzpomeňte si, jak vám ještě v Galileji říkal: ⁷‘Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí a být ukřižován, ale třetího dne vstane z mrtvých.’“⁸ Tehdy si vzpomněly na jeho slova,⁹ a když se vrátily od hrobu, vyprávěly to všechno jedenácti učedníkům i všem ostatním.¹⁰ Byly to Marie Magdaléna, Johana, Marie Jakobova a ostatní, které byly s nimi. Řekly to apoštolům,¹¹ ale oni ta slova považovali za tlachání a nevěřili jim.¹² Petr však vstal a rozběhl se ke hrobu. Když se naklonil dovnitř, spatřil tam jen plátna. Vrátil se tedy domů v údivu nad tím, co se stalo.¹³ Téhož dne se dva z nich vydali do vesnice jménem Emauzy, vzdálené od Jeruzaléma šedesát honů,¹⁴ a povídali si o všem, co se stalo.¹⁵ Zatímco si povídali a probírali to, sám Ježíš se přiblížil a připojil se k nim.¹⁶ Něco však bránilo jejich očím, aby ho poznali.¹⁷ Ježíš se jich zeptal: „O čem si to cestou povídáte, že jste tak smutní?“¹⁸ Jeden z nich, jménem Kleofáš, mu odpověděl: „Ty jsi snad jediný návštěvník Jeruzaléma, který neví o tom, co se tam v těchto dnech stalo!“¹⁹ „O čem?“ zeptal se jich. „O Ježíši Nazaretském,“ odpověděli. „Byl to prorok mocný ve skutcích i slovech před Bohem i přede vším lidem.“²⁰ Vrchní kněží a naši vůdcové ho vydali, aby byl odsouzen k smrti, a nechali ho ukřižovat.²¹ My jsme ale doufali, že to je on, kdo má vykoupit Izrael. Navíc je to už třetí den, co se to všechno stalo.²² Také nás překvapily některé z našich žen. Ráno byly u hrobu²³ a nenašly jeho tělo. Pak přišly a říkaly, že dokonce měly vidění. Andělé jim prý řekli, že žije.²⁴ Někteří z našich šli ke hrobu a našli všechno tak, jak to ženy vyprávěly, ale jeho neviděli.“²⁵ Tehdy jim řekl: „Jak jste nechápaví! Jak je vám zatěžko věřit všemu, co pověděli proroci!“²⁶ Copak to všechno nemusel Mesiáš vytrpět, než vejde do své slávy?“²⁷ Počínaje Mojžíšem a všemi proroky jim pak vykládal, co o něm bylo napsáno ve všech Písmech.²⁸ Když došli k vesnici, do níž mířili, naznačil, že půjde dál.²⁹ Oni ho však přemlouvali: „Zůstaň s námi, už se připozdívá; chýlí se už

24:7 Vstane z mrtvých. V okamžik smrti bude každý z nás kvalifikovaným teologem. Jenomže to už bude pozdě něco měnit. Jediný, kdo se kdy po své smrti vrátí jako živý, který již neumírá, je Ježíš

Kristus. Něco takového nedokázal žádný zakladatel žádného jiného náboženství. Jestli nám někdo může říct pravdu o tom, co nás čeká za prahem smrti, je to On.

k večeru.“ Šel tedy dovnitř, že s nimi zůstane.³⁰ Když byli za stolem, vzal chléb, požehnal, lámal a podával jim.³¹ Vtom se jim otevřely oči a poznali ho, ale on jim náhle zmizel.³² Tehdy jeden druhému řekli: „Copak nám nehořelo srdce, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?“³³ Ihned vstali a vrátili se do Jeruzaléma. Tam našli oněch jedenáct shromážděných s ostatními,³⁴ jak říkají: „Pán opravdu vstal z mrtvých. Ukázal se Šimonovi!“³⁵ Vyprávěli jim tedy, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat při lámání chleba.³⁶ Zatímco o tom mluvili, stanul uprostřed nich Ježíš. „Pokoj vám,“ řekl.³⁷ Oni si ale v hrozném úleku mysleli, že vidí ducha.³⁸ Řekl jim tedy: „Proč jste tak vylekaní? Proč jste na pochybách?“³⁹ Podívejte se na mé ruce a nohy — jsem to já! Dotkněte se mě a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti; jak vidíte, já je mám!“⁴⁰ Po těch slovech jim ukázal ruce i nohy.⁴¹ Když stále nemohli samou radostí uvěřit a jen se divili, zeptal se jich: „Máte tu něco k jídlu?“⁴² Podali mu tedy kus pečené ryby,⁴³ on si ji vzal a pojedl před nimi.⁴⁴ Potom jim řekl: „Právě o tomto jsem mluvil, dokud jsem ještě byl s vámi: Musí se naplnit všechno, co je o mně psáno v Mojžíšově zákoně, v Prorocích a Žalmech.“⁴⁵ Tehdy jim otevřel mysl, aby porozuměli Písmům.⁴⁶ Řekl jim: „Tak je psáno — Mesiáš musel trpět a třetího dne vstát z mrtvých.⁴⁷ Počínaje od Jeruzaléma pak v jeho jménu musí být kázáno pokání a odpuštění hříchů všem národům.⁴⁸ Vy jste toho svědkové.⁴⁹ Hle, já na vás sešlu zaslíbení svého Otce. Zůstaňte ale ve městě, dokud nebudete oblečeni mocí shůry.“⁵⁰ Potom je odvedl až k Betanii. Zvedl ruce, aby jim požehnal,⁵¹ a zatímco jim žehnal, začal se jim vzdalovat, jak byl unášen vzhůru do nebe.⁵² Klaněli se mu a potom se s velikou radostí vrátili do Jeruzaléma.⁵³ Všechn čas trávili v chrámu, kde oslavovali Boha.

Jan

Úvod

Je to Judeo-izraelský document, původně sepsaný za účelem zasáhnout evangeliem Samaritány a další Izraelity.

Základní pracovní definice slova „svět“ v tomto evangeliu je řád, který je v opozici proti Bohu Izraele.

1 Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. ² To bylo na počátku u Boha. ³ Všechno povstalo skrze něj a bez něj nepovstalo nic, co je. ⁴ V něm byl život a ten život byl světlem lidí. ⁵ A to světlo svítí ve tmě a tma je nepohltila. ⁶ Od Boha byl poslán člověk jménem Jan. ⁷ Přišel kvůli svědectví, svědčit o tom Světle, aby všichni uvěřili skrze něj. ⁸ On nebyl to Světlo, ale přišel, aby o Světle vydal svědectví. ⁹ Tento byl to pravé Světlo osvěčující každého člověka přicházejícího na svět: ¹⁰ Byl na světě a svět povstal skrze něj, ale svět ho nepoznal. ¹¹ Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali. ¹² Ale těm, kteří ho přijali, dal právo být Božími dětmi — všem těm, kdo věří v jeho jméno. ¹³ Takoví nejsou narozeni z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha. ¹⁴ To Slovo se stalo tělem a přišlo žít mezi nás. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. ¹⁵ Jan o něm vydával svědectví a volal: „Toto je ten, o němž jsem řekl: Ten, který přichází za mnou, je přede mnou, neboť byl dříve než já.“ ¹⁶ Z jeho plnosti jsme všichni přijali, a sice milost za milost. ¹⁷ Zákon byl vydán skrze Mojžíše, milost a pravda však přišla skrze Mesiáše Ježíše. ¹⁸ Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v Otcově náručí, ten jej vylíčil. ¹⁹ Toto je Janovo svědectví, když židovští představení poslali z Jeruzaléma kněze a levity s otázkou: „Kdo jsi?“ ²⁰ Neodmítl jim přímou odpověď. „Já nejsem Mesiáš,“ prohlásil. ²¹ „Kdo tedy jsi?“ zeptali se ho. „Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ ²² Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme dát odpověď těm, kteří nás poslali. Co o sobě říkáš?“ ²³ Odpověděl jim slovy proroka Izaiáše: „Jsem ‘hlas volajícího na poušti: Vyrovnejte Pánovu cestu!’“ ²⁴ Ti vyslanci patřili k farizeům. ²⁵ Zeptali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“ ²⁶ „Já křtím vodou,“ odpověděl Jan, „ale mezi vámi už povstal někdo, koho neznáte. ²⁷ To je ten, který přichází po mně. Jemu nejsem hoděn ani rozvázat řemínek sandálu.“ ²⁸ Toto se stalo v Betanii za Jordánem, kde Jan křtil. ²⁹ Druhého dne Jan uviděl Ježíše, jak přichází k němu, a řekl: „Hle, Beránek Boží, který snímá hřích světa! ³⁰ To je ten, o němž jsem řekl: Po mně přichází muž, který je přede mnou, neboť byl dříve než já. ³¹ Já jsem ho neznal, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby byl zjeven Izraeli.“ ³² Jan vydal svědectví: „Viděl jsem Ducha, jak sestoupil z nebe jako holubice a zůstal na něm. ³³ Já jsem ho neznal, ale Ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: ‘Na koho spatříš sestoupit Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.’ ³⁴ Já jsem to viděl a vydávám svědectví, že on je Boží Syn.“ ³⁵ Druhého dne tam Jan znovu stál se dvěma ze svých učedníků. ³⁶ Když uviděl Ježíše, jak prochází kolem, řekl: „Hle, Beránek Boží!“ ³⁷ Jakmile ti dva učedníci uslyšeli, co říká, odešli za Ježíšem. ³⁸ Ježíš se obrátil a uviděl, jak jdou za ním. „Co hledáte?“ zeptal se jich. Řekli mu: „Rabbi“ (což se překládá: Učitel), „kde bydlíš?“ ³⁹ „Pojďte se podívat,“ odpověděl jim. A tak se šli podívat, kde bydlí, a toho dne už u něj zůstali. Bylo to kolem čtvrté odpoledne. ⁴⁰ Jeden z těch dvou, kteří to od Jana slyšeli a následovali ho, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. ⁴¹ Ten jako první našel svého bratra Šimona. Řekl mu: „Našli jsme Mesiáše!“ (což je v překladu Kristus) ⁴² a přivedl ho k Ježíši. Ježíš se na něj podíval a řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův. Budeš se jmenovat Kéfa“ (což se překládá Petr). ⁴³ Dalšího dne se Ježíš chtěl vydat do Galileje. Našel Filipa a řekl mu: „Pojď za mnou.“ ⁴⁴ (Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova.) ⁴⁵ Filip našel Natanaela a řekl mu: „Našli jsme toho, o kterém psal Mojžíš v Zákoně a proroci — Ježíše, syna Josefova z Nazaretu!“ ⁴⁶ „Co dobrého může být z Nazaretu?“ opáčil Natanael. „Pojď se podívat,“ řekl mu Filip. ⁴⁷ Když Ježíš uviděl Natanaela, jak jde k němu, řekl o něm: „Hle, opravdový Izraelita, v němž není žádná lest!“ ⁴⁸ „Odkud mě znáš?“ zeptal se Natanael. „Viděl jsem tě pod fíkovníkem,“ řekl mu Ježíš, „ještě než tě Filip zavola.“ ⁴⁹ „Rabbi!“ zvolal Natanael, „Ty jsi Boží Syn, ty jsi král Izraele!“ ⁵⁰ Ježíš mu odpověděl: „Věříš proto, že jsem ti řekl: Viděl jsem tě pod fíkovníkem? Uvidíš ještě větší věci.“ ⁵¹ A dodal: „Amen, amen, říkám vám: Uvidíte otevřené nebe a Boží anděly, jak vystupují a sestupují na Syna člověka.“

1:13 Z vůle muže. Obrat prozrazuje kulturu, která iniciativu v sexu očekává od mužů. Spatřovat v tom projev sexismu (přesvědčení o neoprávněném nadřazení jednoho pohlaví nad druhým) znamená číst Janovo evangelium brýlemi (post)křesťanské kultury. Nesmíme zapomínat, že demokracie (včetně svého ovoce jako je zrušení otroctví či emancipace žen) je výsada jediné kultury, které byly ovlivněny Biblií.

Všichni lidé jsou si rovni v potřebě Spasitele (Ga 3:28).

1:48 Opravdový Izraelita, v němž není žádná lest. Narážka na patriarchy Jákoba a změnu jeho jména na Izrael v Gn 32:28. Jeden význam jména Jákob je „lživý“ (27:36; srv. pozn. 25:26). Ježíš zde vlastně Natanele označuje za „pravého Izraele, v němž není Jákob“.

2 Třetího dne se v Káně Galilejské konala svatba. Byla tam i Ježíšova matka² a na svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci.³ Když začalo docházet víno, Ježíšova matka mu řekla: „Nemají víno.“⁴ „Ženo, co ode mě chceš?“ odpověděl jí Ježíš. „Má chvíle ještě nepřišla.“⁵ Jeho matka pak řekla služebníkům: „Udělejte, cokoli vám řekne.“⁶ Stálo tam šest kamenných nádob na vodu k židovskému očišťování, každá o obsahu dvou nebo tří měr.⁷ Ježíš řekl služebníkům: „Naplněte ty nádoby vodou.“ Když je naplnili až po okraj,⁸ řekl jim: „Teď nalévejte a doneste vrchnímu správci svatby.“ A tak to udělal.⁹ Jakmile vrchní správce svatby okusil tu vodu, z níž se stalo víno (a nevěděl, odkud je, ale služebníci, kteří tu vodu nalávali, věděli), zavolal ten vrchní správce ženicha¹⁰ a řekl mu: „Každý člověk podává nejdříve nejlepší víno, a když jsou hosté opilí, podává to horší. Ty jsi zachoval nejlepší víno až do konce.“¹¹ Toto Ježíš udělal v Káně Galilejské jako počátek svých

2:2 Pozván. Svatba se plánovala rok dopředu. Ježíš byl mezi pozvanými měsíce předem.

2:3 Matka. Marie byla této na svatbě v roli organizátora; nese zodpovědnost a má učeďníky na povel.

2:4 Ženo. Ježíš nepoštěkává na matku drze jako na cizí. Mluví s ní v respektu hierarchie autority na této svatbě. Úsměvnou narážkou na formalitu obřadu („Drahá paní organizátorko“) jí připomíná, že on sám je na seznamu hostů v tak nízkém postavení, že se od něj neočekává, že bude zajišťovat víno. Jejich neznamenaný rozhovor mohl probíhat v tomto duchu: „Ježíši, jenom neprovokuj nějakým porušením rabínských tradic!“ „Udělám to po svém. Nemusel bych, kdyby jiní brali svou zodpovědnost vážně. Řekni učeďníkům, ať udělají, co jim řeknu, a všechno bude v pořádku, když jenom dokážou držet jazyk za zuby.“

2:6 Očišťování. Přítomnost těchto nádob znamená, že je to farizejská svatba. Farizeové vzali pokyny k očišťování v mimořádných případech, kdy se někdo rituálně znečistí, a udělali z nich pravidlo pro každé všední jídlo. Farizejské očišťovací nádoby sloužily k tomuto účelu:

k rituální očištění, jako kdyby se farizej rituálně znečistil (odkazy). Farizeové tímto doplňováním Tóry vyvinuli své vlastní náboženství.

Tento první Ježíšův veřejný zázrak je fraktálem (viz čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8](#) na str. 21) všech, které budou následovat; jejich společným rysem je záměrné porušení těchto rabínských, leč nebiblických tradic. V tomto případě měli rabíni pravidlo, že do očišťovací nádoby se nesmí nikdy v žádném případě dostat nic kvašeného (viz čl. [Farizejské očišťovací nádoby](#)). Jestli přítomní farizeové zjistili (pravděpodobně ano, viz pozn. 11), že Ježíš znehodnotil jejich rituální nádoby, chloubou jejich okázalé zbožnosti (jakou po nich Bůh nikdy nechtěl), nezajímalo je ani trochu, že byli právě svědky jedinečného zázraku; zajímalo je jen, že je tím usvědčil z toho, že jejich vymyšlené nebiblické náboženství je bezcenné. Považovali to za výsměch a urážku.

2:7 Až po okraj. Typický způsob, jak plnit farizejské očišťovací nádoby. Tento detail prozrazuje, že učeďníci znali farizejské zvyky. Naplnit tuto nádobu vodou jinak, než až hladina splývá s okrajem, by na farizejské svatbě působilo svatokrádežně nepatřičně.

Z Nazareta

Nazaret leží v horách severně od Jezreelského údolí, obklopen horami, které poskytují zdroje k obživě vesnice, ne však obrovského velkoměsta. Nachází se v dosahu mezinárodních cest, křižující Jezreelské údolí, ale ne přímo na nich. Cestovatelé (obchodníci, vojáci apod.) o Nazaret bezděčně nezavadili, ani nemuseli tušit, že putují jeho blízkostí, ale pokud jste se chtěli do Nazareta dostat, museli jste záměrně opustit hlavní silnice a vydat se do hor.

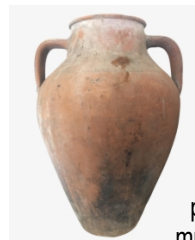
Není to původní kenáánské město; bylo založeno až Hasmoneovci, tedy v mezizákonní době po makabejských válkách, zřejmě jako nové bydliště pro Židy, vracející se z diaspory. Jméno má s největší pravděpodobností kořen N–C–R (נצר – „větev“), proto se lze domnívat, že připomínalo výhonek z pařezu Jišajova z [Iz 11:1](#) a že vzniklo v očekávání naplnění mesiánských nadějí.

V tomto světle není náhoda, že Ježíš vyrostl právě zde. Nebylo daleko do „velkého světa“ mezinárodních trhů (obyvatelé Nazareta nežili v ignoranci světového dění), ale zároveň bylo možné mu nepodlehout, vzdálit se z něho a ukliďit se do konzervativního městečka, chráněného horami od jeho ruchu, a naslouchat vyprávění starců o vyhlášeném Mesiášovi.

Z Nazareta se dalo vyjít na útes a rozhlédnout se po Jezreelském údolí a krajina vyprávěla svou historii. Ježíš se v dětském věku mohl z úst rodičů či rabínů dozvědět velice mnoho o minulosti svého národa při pouhém pohledu na pohoří Karmel, horu Gilboa či Tábor, nasloucháním vyprávění starých příběhů, které se tam odehrály.

Hasmoneovci vycházeli z přesvědčení, že vzdělání je prospěšné všem, proto kladli důraz na formální vzdělání v každé vesnici.

Farizejské očišťovací nádoby

Farizejské očišťovací nádoby mohly být různých velikostí (proto máme specifikován objem těch, které byly na svatbě – v. 6), ale důležitá byla dvě ucha naproti sobě. Farizeus před každým jídlem stál s napřaženými rukama, ve kterých držel takovou nádobu, odřikával předepsané modlitby a nejprve si polil jednu ruku, potom přehmátl a polil druhou. Tak to činil několikrát, dokud voda tekla. Ruce byly nad širokou mísou, zachytávající stékající vodu. Farizeové považovali tyto své nádoby za posvátné, oddělené výhradně k účelu rituálního očišťování. Jedna z přísných zásad byla, že do nádoby nesmí přijít nic kvašeného. Kdyby se tam dostala jen kapka octa, nádoba by byla znehodnocena a nepoužitelná; musela by se zničit. Proměněním vody v víno Ježíš záměrně provokoval. Viz [pozn. 6, 7 a 11](#).

zázraků. Tehdy zjevil svou slávu a jeho učedníci v něj uvěřili.¹² Potom sestoupil spolu se svou matkou, bratry i učedníky do Kafarnaum, kde se několik dní zdrželi.¹³ Blížily se židovské Velikonoce, a tak se Ježíš vydal na cestu do Jeruzaléma.¹⁴ V chrámu našel prodavače volů, ovcí a holubic a směnárníky sedící za stoly.¹⁵ Tehdy si z provazů upletl bič a všechny z chrámu vyhnal i s ovcemi a voly. Směnárníkům rozházal peníze a zpřevracel stoly.¹⁶ A prodavačům holubic řekl: „Odneste to odsud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!“¹⁷ (Jeho učedníci si tehdy vzpomněli, že je psáno: „Horlivost pro tvůj dům mě pohltí.“)¹⁸ Židé mu na to řekli: „Jaký zázrak nám ukážeš, když děláš tyto věci?“¹⁹ „Zbořte tento chrám,“ odpověděl Ježíš, „a za tři dny ho postavím.“²⁰ „Ten chrám se stavěl čtyřicet šest let!“ řekli na to Židé. „A ty ho postavíš za tři dny?“²¹ (On ale mluvil o chrámu svého těla.²² Když byl potom vzkříšen z mrtvých, jeho učedníci si vzpomněli, že to říkal, a uvěřili Písmu i Ježíšově slovu.)²³ Když byl o Velikonocích v Jeruzalémě, mnozí během toho svátku uvěřili v jeho jméno, neboť viděli zázraky, které dělal.²⁴ Ježíš se jim ale nesvěřoval, protože všechny znal.²⁵ Nepotřeboval, aby někdo vydával o člověku svědectví, neboť sám věděl, co je v člověku.

3 Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, židovský hodnostář.² Přišel za Ježíšem v noci a řekl mu: „Rabbi, víme, že jsi přišel jako učitel od Boha. Nikdo přece nemůže dělat zázraky, které děláš ty, není-li Bůh s ním.“³ Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, říkám ti: Pokud se někdo nenarodí znovu, nemůže spatřit Boží království.“⁴ „Jak se může člověk narodit, když je starý?“ řekl na to Nikodém. „Může se snad vrátit do matčina lůna a podruhé se narodit?“⁵ Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, říkám ti: Kdo se nenarodí z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království.⁶ Co se narodilo z těla, je tělo; co se narodilo z Ducha, je duch.⁷ Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se znovu narodit.⁸ Vítr vane, kam chce, a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.“⁹ „Jak se to může stát?“ zeptal se Nikodém.¹⁰ „Ty jsi učitel Izraele, a nevíš to?“ odpověděl mu Ježíš.¹¹ „Amen, amen, říkám ti, že mluvíme o tom, co známe, a svědčíme o tom, co jsme viděli, ale naše svědectví nepřijímáte.¹² Jestliže nevěříte, když jsem vám říkal pozemské věci, jak uvěříte, budu-li vám říkat nebeské?“¹³ Nikdo nevystoupil do nebe, jedině ten, který sestoupil z nebe, Syn člověka.¹⁴ Jako Mojžíš vyzdvihl hada na poušti, tak musí být vyzdvižen Syn člověka,¹⁵ aby každý, kdo věří v něj, měl věčný život.“¹⁶ Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl věčný život.¹⁷ Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něj spasen.¹⁸ Kdo v něho věří, nebude souzen, ale kdo nevěří, je už odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozeného Božího Syna.¹⁹ A toto je ten soud, že světlo přišlo na svět, ale lidé si více než světlo oblíbili tmu, protože jejich skutky byly zlé.²⁰ Každý, kdo koná zlo, nenávidí světlo a nepřichází ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny.²¹ Kdo ale koná pravdu, přichází ke světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky byly vykonány v Bohu.²² Potom Ježíš přišel se svými učedníky do judské země a tam s nimi pobýval a křtil. ²³ Jan také křtil v Ainonu poblíž Salimu, protože tam bylo hodně vody. A lidé přicházeli a nechávali se křtít.²⁴ (Jan totiž ještě nebyl vsazen do žaláře.)²⁵ Tehdy mezi Janovými učedníky a jistým Židem došlo ke sporu ohledně očišťování.²⁶ Přišli tedy k Janovi a řekli mu: „Rabbi, pohleď, ten, který byl s tebou za Jordánem, ten, o němž jsi vydal svědectví, teď křtí a všichni přicházejí k němu!“²⁷ Jan odpověděl: „Člověk nemůže přijmout nic, není-li mu to dáno z nebe.²⁸ Vy sami jste mi svědky, že jsem řekl: Já nejsem Mesiáš, ale jsem poslán před ním.²⁹ Kdo má nevěstu, je ženich, ale přítel ženicha, který stojí a slyší ho, se z ženichova hlasu velmi raduje. Tato má radost se tedy naplnila.³⁰ On musí růst a já se menšit.“³¹ Kdo přichází shůry, je nade všechny; kdo je ze země, je pozemský a mluví pozemské věci. Ten, který přišel z nebe, je nade všechny.³² Svědčí o tom, co viděl a slyšel, ale jeho svědectví nikdo nepřijímá.³³ Kdo přijímá jeho svědectví, zpečetil to, že Bůh je pravdomluvný.³⁴ Ten, kterého poslal Bůh, mluví Boží slova, neboť Bůh dává Ducha bez omezení.³⁵ Otec miluje Syna a všechno dal do jeho rukou.³⁶ Kdo věří v Syna, má věčný život; kdo Synu nevěří, nespátří život, ale zůstává na něm Boží hněv.

4 Když se Ježíš dozvěděl, že farizeové slyšeli: „Ježíš získává a křtí více učedníků než Jan“² (ačkoli Ježíš sám nekřtil, ale jeho učedníci),³ opustil Judsko a vrátil se do Galileje.⁴ Musel však projít Samařím.⁵ Dorazil k samařskému městu zvanému Sychar, blízko pozemku, který kdysi dal Jákob svému synu Josefovi.⁶ Dosud tam byla Jákobova studna a Ježíš, unaven cestou, se u ní posadil. Bylo okolo poledne.⁷ Když jedna žena ze Samaří přišla načerpat vodu, Ježíš ji požádal: „Dej mi napít.“⁸ (Jeho učedníci totiž odešli do města nakoupit jídlo.)⁹ Samařská žena se ho zeptala: „Jak to, že ty, Žid, žádáš mě, Samaritánku, o nápoj?“ (Židé se totiž se

2:11 Zjevil svou slávu. Zjevil svou slávu nejen v tom smyslu, že je Pánem nad přírodními zákony, ale také v tom, že odmítá respektovat lidská nařízení, nahrazující Bibli (srv. pozn. 6). Toto konkrétní zjevení slávy zřejmě neuniklo farizeům, můžeme-li předpokládat, že

vrchní správce svatby (9) se pídil, odkud se najednou vzalo dosud nejlepší víno na celé svatbě. Jakmile vyšlo najevo, že víno bylo ve farizejských očišťovacích nádobách (srv. pozn. 6), Ježíšova „sláva“ znamenala, že měl rázem mezi farizeji spoustu nepřátel.

Samaritány nestýkají.)¹⁰ Ježíš jí odpověděl: „Kdybys znala ten Boží dar, a kdo je ten, který ti říká: ‘Dej mi napít,’ žádala bys ty jeho, a dal by ti živou vodu.“¹¹ „Pane, nemáš ani, čím bys čerpal,“ namítla žena, „a studna je hluboká. Odkud vezmeš tu živou vodu?“¹² Jsi snad větší než náš otec Jákob, který nám tu studnu dal? On sám z ní pil, i jeho synové a jeho dobytek.“¹³ „Každý, kdo pije tuto vodu, bude znovu žíznit,“ odpověděl Ježíš.¹⁴ „Kdo se však napije vody, kterou mu dám já, nebude žíznit už nikdy. Voda, kterou mu dám, se v něm stane pramenem vody tryskající k věčnému životu.“¹⁵ „Pane, dej mi tu vodu,“ řekla žena, „ať už nežízním a nemusím sem chodit čerpat.“¹⁶ „Jdi, zavolej svého muže a přijď sem,“ řekl jí Ježíš.¹⁷ „Nemám muže,“ odpověděla žena. „To jsi řekla pravdu, že nemáš muže,“ řekl jí Ježíš.¹⁸ „Měla jsi totiž pět mužů a ten, kterého máš teď, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu.“¹⁹ „Pane, vidím, že jsi prorok,“ odpověděla žena.²⁰ „Naši otcové uctívali Boha na této hoře, vy ale říkáte, že místo, kde se má uctívat, je v Jeruzalémě.“²¹ „Ženo,“ řekl jí Ježíš, „věř mi, že přichází chvíle, kdy nebudete uctívat Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě.“²² Vy ani nevíte, koho uctíváte; my víme, koho uctíváme, protože spása vyjde z Židů.“²³ Přichází chvíle, a už je tu, kdy praví ctitelé budou uctívat Otce v duchu a v pravdě. Takové totiž Otec hledá, aby ho uctívali.“²⁴ Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, ho musí uctívat v duchu a v pravdě.“²⁵ Žena odpověděla: „Vím, že přijde Mesiáš“ (který je nazýván Kristus). „Až přijde, vysvětlí nám všechno.“²⁶ „To jsem já,“ řekl jí Ježíš; „ten, kdo s tebou mluví!“²⁷ Vtom přišli jeho učedníci. Překvapilo je, že mluví se ženou, ale žádný neřekl: „Co jí chceš?“ anebo: „Proč s ní mluvíš?“²⁸ Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem: „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Není to snad Mesiáš?“³⁰ Vyšli tedy z města a šli k němu.³¹ Mezitím ho učedníci prosili: „Rabbi, najez se!“³² On jim však řekl: „Mě sytí pokrm, který vy neznáte.“³³ Učedníci se jeden druhého ptali: „Přinesl mu snad někdo jídlo?“³⁴ „Můj pokrm,“ řekl jim Ježíš, „je konat vůli Toho, který mě poslal, a dokončit jeho dílo.“³⁵ Neříkáte snad, že do sklizně zbývají ještě čtyři měsíce? Hle, říkám vám: Pozvedněte oči a podívejte se na lány, že se už bělají ke žni!³⁶ Ten, kdo žne, získává odplatu a shromažďuje úrodu k věčnému životu, aby se společně radoval rozséváč i žnec.“³⁷ V tom je pravdivé to rčení, že ‘jeden rozsívá a jiný žne’.³⁸ Já jsem vás poslal sklízet, na čem jste sami nepracovali. Pracovali jiní a vy jste vstoupili do jejich práce.“³⁹ Díky slovům té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala,“ v něj mnozí Samaritáni z toho města uvěřili.⁴⁰ Když k němu ti Samaritáni přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam tedy dva dny⁴¹ a díky jeho slovu jich uvěřilo ještě mnohem více.⁴² Té ženě pak řekli: „Už nevěříme jen díky tvým slovům; sami jsme ho slyšeli a víme, že to je opravdu Spasitel světa.“⁴³ Po dvou dnech pak odtud odešel do Galileje.⁴⁴ Sám Ježíš měl totiž dosvědčit, že prorok není ve své vlasti v úctě.⁴⁵ Když přišel do Galileje, Galilejci ho vítali, neboť byli o svátcích v Jeruzalémě a viděli všechno, co tam dělal.⁴⁶ Znovu se vrátil do Kány Galilejské, kde proměnil vodu ve víno. Byl tam právě jeden královský úředník, jehož syn byl v Kafarnaum nemocný.⁴⁷ Když uslyšel, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, šel k němu a prosil ho, aby šel jeho syna uzdravit, protože už umíral.⁴⁸ „Dokud neuvidíte divy a zázraky, neuvěříte,“ řekl mu Ježíš.⁴⁹ „Pane, pojd, než mé dítě umře!“ naléhal královský úředník.⁵⁰ Ježíš mu řekl: „Jdi, tvůj syn žije.“ Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a šel.⁵¹ Na cestě se s ním setkali jeho služebníci a oznamovali mu: „Tvůj syn žije!“⁵² Vyptal se jich tedy, odkdy se mu udělalo lépe. Odpověděli: „Horečka ho opustila včera hodinu po poledni.“⁵³ Otec poznal, že to bylo ve chvíli, kdy mu Ježíš řekl: „Tvůj syn žije.“ Tehdy uvěřil on i celý jeho dům.⁵⁴ Tak Ježíš po svém návratu z Judska vykonal v Galileji už druhý zázrak.

5 Potom byl další židovský svátek, a tak se Ježíš vydal do Jeruzaléma.² V Jeruzalémě je u Ovčí brány rybník hebrejsky zvaný Bethesda, u něhož je pět sloupořadí.³ Ležela tam spousta nemocných, slepých, chromých a ochrnutých.⁴ Do rybníka totiž občas sestupoval anděl a vířil vodu. Kdo po tom zvíření vstoupil do vody první, býval uzdraven, ať měl jakoukoli nemoc.⁵ Byl mezi nimi jeden člověk, nemocný už třicet osm let.⁶ Ježíš viděl, jak tam leží, a poznal, že je už dlouho nemocen. „Chceš být uzdraven?“ zeptal se ho.⁷ „Pane, nemá nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se zvíří voda,“ odpověděl mu nemocný. „Když tam zamírím, někdo mě předstihne.“⁸ „Vstaň, vezmi si lehátko a chod!“ řekl mu Ježíš.⁹ A ten člověk byl ihned uzdraven, vzal své lehátko a začal chodit. Ten den však byla sobota.¹⁰ Židovští představení tedy uzdraveného napomínali: „Je sobota, nesmíš nosit lehátko!“¹¹ On jim však odpověděl: „Ten, kdo mě uzdravil, mi řekl: ‘Vezmi si lehátko a chod.’“¹² „Kdo ti mohl říci: ‘Vezmi si lehátko a chod?’!“ ptali se ho.¹³ To ovšem ten uzdravený nevěděl; Ježíš se totiž vmísil do okolního davu.¹⁴ Potom ho Ježíš nalezl v chrámě a řekl mu: „Pohleď, jsi uzdraven. Už nehřeš, ať se ti nepřihodí něco horšího.“¹⁵ Ten člověk pak odešel a oznámil židovským představeným, že ho uzdravil Ježíš.¹⁶ Židovští představení tedy začali Ježíše pronásledovat, protože to udělal v sobotu.¹⁷ Ježíš jim odpověděl: „Můj Otec pracuje i dnes; proto pracuji i já.“¹⁸ A kvůli tomu ho chtěli zabít ještě více, neboť nejenom rušil sobotu, ale ještě nazýval Boha svým vlastním Otcem, a tak se dělal rovným Bohu.¹⁹ Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Syn nemůže sám od sebe dělat nic, jedině to, co vidí dělat Otce. Cokoli dělá on, to podobně dělá i Syn.“²⁰ Otec miluje Syna a ukazuje mu všechno, co sám dělá; a ukáže mu ještě

větší skutky, abyste jen žasli. ²¹ Neboť jako Otec křísí mrtvé a dává život, tak i Syn dává život těm, kterým chce. ²² Otec nikoho nesoudí, ale svěřil veškerý soud Synu, ²³ aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí ani Otce, který ho poslal. ²⁴ Amen, amen, říkám vám: Kdo slyší mé slovo a věří Tomu, který mě poslal, má věčný život a nepřijde na soud, ale již přešel ze smrti do života. ²⁵ Amen, amen, říkám vám: Přichází chvíle, a už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kteří uslyší, budou žít. ²⁶ Jako má Otec život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě, ²⁷ a dal mu také pravomoc konat soud, protože je Syn člověka. ²⁸ Nedejte se tomu; přichází totiž chvíle, kdy všichni, kteří jsou v hrobech, uslyší jeho hlas ²⁹ a vyjdou — ti, kdo konali dobro, budou vzkříšeni k životu, ale ti, kdo konali zlo, budou vzkříšeni k soudu. ³⁰ Sám od sebe nemohu dělat nic. Jak slyším, tak soudím a můj soud je spravedlivý, protože nehledám svou vůli, ale vůli Toho, který mě poslal. ³¹ Svědčím-li sám o sobě, mé svědectví není pravé. ³² Svědčí však o mně někdo jiný a vím, že jeho svědectví o mně je pravdivé. ³³ Poslali jste k Janovi a ten vydal svědectví pravdě. ³⁴ Já ovšem nepřijímám svědectví od člověka, ale toto říkám pro vaši záchranu. ³⁵ On byl hořící a zářící lampou, vy jste se však chtěli v jeho světle poradovat jen na čas. ³⁶ Mám ale větší svědectví než Janovo: skutky, které mi dal Otec, abych je vykonal. Samotné skutky, které dělám, o mně svědčí, že mě poslal Otec. ³⁷ A sám Otec, který mě poslal, o mně vydal svědectví. Vy jste ale nikdy neslyšeli jeho hlas a neviděli jeho tvář. ³⁸ Jeho slovo ve vás nezůstává, neboť nevěříte tomu, kterého on poslal. ³⁹ Zkoumáte Písma, neboť se domníváte, že v nich máte věčný život, a ta svědčí o mně. ⁴⁰ Nechcete ale ke mně přijít, abyste měli život. ⁴¹ Nepřijímám chválu od lidí, ⁴² ale poznal jsem, že v sobě nemáte Boží lásku. ⁴³ Já jsem přišel ve jménu svého Otce, a nepřijímáte mě. Kdyby jiný přišel ve svém vlastním jménu, toho přijmete. ⁴⁴ Jak byste vůbec mohli uvěřit? Přijímáte chválu jedni od druhých, ale chválu, která je od samotného Boha, nehledáte. ⁴⁵ Nemyslete si, že já vás budu žalovat před Otcem. Ten, kdo na vás žaluje, je Mojžíš, v něhož doufáte. ⁴⁶ Kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. ⁴⁷ Když ale nevěříte jeho spisům, jak uvěříte mým slovům?“

6 Ježíš potom odešel za Galilejské (neboli Tiberiadské) jezero ² a šel za ním veliký zástup, protože viděli zázraky, které konal na nemocných. ³ Ježíš vystoupil na horu a posadil se tam se svými učedníky. ⁴ Blížily se židovské svátky Velikonoc. ⁵ Ježíš pozvedl oči, a když uviděl, že za ním jde takový zástup, zeptal se Filipa: „Kde nakoupíme chleby, aby se ti lidé najedli?“ ⁶ (To ovšem řekl, aby ho vyzkoušel, neboť sám věděl, co má udělat.) ⁷ Filip mu odpověděl: „Nestačilo by nám chleba ani za dvě stě denárů, aby se na každého dostalo aspoň trochu!“ ⁸ Jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra, mu řekl: ⁹ „Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě rybky. Ale co je to pro tolik lidí?“ ¹⁰ Ježíš však řekl: „Zařídte, ať se lidé posadí.“ Na tom místě bylo hodně trávy, a tak se posadili v počtu asi pěti tisíc mužů. ¹¹ Ježíš vzal ty chleby, vzdal díky a rozdával sedícím; také ryb rozdál, kolik jen chtěli. ¹² Když se nasýtli, řekl svým učedníkům: „Posbírejte zbylé nalámané kousky, ať se nic neztratí.“ ¹³ Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů kousky z těch pěti ječných chlebů, které zbyly po těch, kdo jedli. ¹⁴ Když lidé viděli, jaký zázrak udělal, říkali: „Je to opravdu ten Prorok, který měl přijít na svět!“ ¹⁵ Ježíš poznal, že se chystají přijít a vzít ho, aby ho udělali králem, a tak se o samotě vrátil na horu. ¹⁶ Večer jeho učedníci sešli dolů k jezeru, ¹⁷ nastoupili na loď a plavili se na druhý břeh do Kafarnaum. Ačkoli se už setmělo, Ježíš k nim nepřišel. ¹⁸ Jezero se začalo vzdouvat silným větrem. ¹⁹ Když odpluli asi pětadvacet nebo třicet honů, spatřili Ježíše, jak kráčí po hladině a blíží se k lodi. Vyděsili se, ²⁰ ale on jim řekl: „To jsem já, nebojte se!“ ²¹ Tehdy ho ochotně vzali na loď, a ta se hned ocitla u břehu, k němuž pluli. ²² Druhého dne si zástup, který zůstal na protějším břehu jezera, uvědomil, že tam byla jen jediná loďka a že Ježíš na ni nenastoupil se svými učedníky, ale ti odpluli sami. ²³ (Od Tiberiady ovšem přípluly jiné lodky blízko k tomu místu, kde jedli chléb, když Pán vzdal díky.) ²⁴ Když tedy zástup uviděl, že tam Ježíš ani jeho učedníci nejsou, nastoupili i oni do loděk a přijeli do Kafarnaum, kde hledali Ježíše. ²⁵ Když ho pak našli na druhém břehu jezera, ptali se ho: „Rabbi, kdy ses sem dostal?“ ²⁶ Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Nehledáte mě proto, že jste viděli zázraky, ale že jste jedli ty chleby a byli jste nasyceni. ²⁷ Neusilujte o pomíjějící pokrm, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu, který vám dá Syn člověka. Na něj totiž Bůh Otec vtiskl svou pečeť.“ ²⁸ „Co máme dělat, abychom konali Boží skutky?“ zeptali se ho. ²⁹ Ježíš jim odpověděl: „Toto je ten Boží skutek — abyste věřili v toho, kterého on poslal.“ ³⁰ „Jaký zázrak uděláš, abychom ho viděli a uvěřili ti?“ zeptali se ho. „Co děláš? ³¹ Naši otcové jedli na poušti manu, jak je psáno: ‘Dal jim jíst chléb z nebe.’“ ³² Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Ten chléb z nebe vám nedal Mojžíš. Můj Otec vám

6:20 To jsem já. Mnozí považují výskyty, kde v originále Ježíš vysloví *ego eimi* (ἐγώ εἰμι) za použití Božího vlastního jména JÁ JSEM, např. 4:26 (srv. Ex 3:14) nebo 18:5, dokonce i v kontextu přísudku jmeného (8:12; 10:9, 14; 11:25; 14:6; 15:5). To však není zodpovědná exegeze; většinou to znamená pouze „Jsem to já.“ Stejně spojení vidíme i v jiných kontextech v tomtéž významu, jak je vyslovuje např. od narození slepý

(9:9), nebo Ježíš, když se představuje učedníkům v bouři na jezeře (Mt 14:27; Mk 6:50 a zde), a nikdo to nepovažuje za přisvojení si Božího jména. Jedna z mála situací, kdy Ježíš skutečně cituje Boží jméno a vztahuje je na sebe, je v 8:58, na což také okolí reaguje jako na rouhání (59). Další podobné výskyty lze spatřovat v 8:24; 13:19; 14:20 apod.

dává ten pravý chléb z nebe. ³³ Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu. ³⁴ „Pane, dávej nám ten chléb vždycky,“ řekli mu. ³⁵ Ježíš jim odpověděl: „Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět; kdo věří ve mě, nebude nikdy žíznit. ³⁶ Ale jak jsem vám řekl: I když jste mě viděli, nevěříte. ³⁷ Všichni, které mi Otec dává, přijdou ke mně; a toho, kdo ke mně přichází, jistě nevyženu ven. ³⁸ Sestoupil jsem z nebe, ne abych konal svou vůli, ale vůli Toho, který mě poslal. ³⁹ A toto je vůle Toho, který mě poslal — abych nikoho z těch, které mi dal, neztratil, ale vzkřísil je v poslední den. ⁴⁰ Neboť toto je vůle mého Otce, který mě poslal — aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl věčný život. A já ho vzkřísím v poslední den.“ ⁴¹ Židé pak na něj reptali, že řekl: „Já jsem ten chléb, který sestoupil z nebe.“ ⁴² Říkali: „Není to snad ten Ježíš, syn Josefův? Jeho otce i matku známe; jak tedy může říkat: ‘Sestoupil jsem z nebe?’“ ⁴³ „Přestaňte spolu reptat!“ odpověděl jim Ježíš. ⁴⁴ „Nikdo ke mně nemůže přijít, pokud ho nepřitáhne můj Otec, který mě poslal; já ho pak vzkřísím v poslední den. ⁴⁵ V Prorocích je psáno: ‘A budou všichni vyučeni od Boha.’ Každý, kdo slyší Otce a učí se od něj, přichází ke mně. ⁴⁶ Ne že by někdo viděl Otce; jediný, kdo viděl Otce, je ten, který je od Boha. ⁴⁷ Amen, amen, říkám vám: Kdo věří, má věčný život. ⁴⁸ Já jsem chléb života. ⁴⁹ Vaši otcové jedli na poušti manu, a zemřeli. ⁵⁰ Toto je ten chléb sestupující z nebe, aby ten, kdo z něj jí, nezemřel. ⁵¹ Já jsem ten živý chléb, který sestoupil z nebe. Kdokoli by ten chléb jedl, bude žít navěky. Chléb, který dám já, je mé tělo, které dám za život světa.“ ⁵² Židé se mezi sebou začali hádat: „Jak nám tenhle může dát jíst své tělo?“ ⁵³ Ježíš jim ale řekl: „Amen, amen, říkám vám: Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nemáte v sobě život. ⁵⁴ Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má věčný život a já ho vzkřísím v poslední den. ⁵⁵ Mé tělo je opravdu pokrm a má krev je opravdu nápoj. ⁵⁶ Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. ⁵⁷ Jako mě poslal živý Otec a já žiji skrze Otce, tak ten, kdo jí mne, bude žít skrze mě. ⁵⁸ Toto je ten chléb, který sestoupil z nebe. Ne jako když otcové jedli manu, a zemřeli. Kdo jí tento chléb, bude žít navěky.“ ⁵⁹ Toto vše řekl, když učil v synagoze v Kafarnaum. ⁶⁰ Mnozí z jeho učedníků, kteří to slyšeli, si tehdy řekli: „To jsou těžká slova. Kdo to může poslouchat?“ ⁶¹ Ježíš v nitru poznal, že jeho učedníci kvůli tomu reptají, a tak jim řekl: „Tohle vás uráží? ⁶² A co kdybyste viděli Syna člověka vystupovat tam, kde byl dříve? ⁶³ Duch je ten, kdo dává život; tělo nedokáže nic. Slova, která vám mluvím, jsou Duch a jsou život. ⁶⁴ Někteří z vás ale nevěří.“ (Ježíš totiž od počátku věděl, kteří nevěřili a kdo ho zradí.) ⁶⁵ Potom dodal: „Proto jsem vám řekl, že ke mně nikdo nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce.“ ⁶⁶ Mnozí z jeho učedníků kvůli tomu odešli a už s ním nechtěli nic mít. ⁶⁷ „Chcete odejít i vy?“ zeptal se Ježíš tehdy svých Dvanácti. ⁶⁸ „Pane, ke komu bychom šli?“ odpověděl mu Šimon Petr. „Ty máš slova věčného života ⁶⁹ a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží!“ ⁷⁰ „Vyvolil jsem si vás dvanáct,“ řekl jim na to Ježíš; „jeden z vás je ale ďábel.“ ⁷¹ A to řekl o Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. Ten ho měl zradit, ačkoli byl jedním z Dvanácti.

7 Potom Ježíš chodil po Galileji. Nechtěl se totiž zdržovat v Judsku, protože ho židovští představení chtěli zabít. ² Blížila se židovská Slavnost stánků, ³ a tak mu jeho bratři řekli: „Odejdi odsud a vydej se do Judska, at i tvoji učedníci vidí, jaké skutky děláš. ⁴ Nikdo, kdo chce být známý, přece nedělá nic v skrytu. Když děláš takové věci, ukaž se světu!“ ⁵ Ani jeho bratři v něj totiž nevěřili. ⁶ Ježíš jim odpověděl: „Pro vás je vždycky vhodný čas, ale můj čas ještě nepřišel. ⁷ Vás nemá svět proč nenávidět, ale mě nenávidí, protože o něm vydávám svědectví, že jeho skutky jsou zlé. ⁸ Jděte na slavnost sami. Já tam nejdu; můj čas se ještě nenaplnil.“ ⁹ To jim řekl a zůstal v Galileji. ¹⁰ Později, když jeho bratři odešli, vydal se na slavnost i on, ale ne zjevně, spíše potají. ¹¹ Židovští představení už ho na slavnosti hledali. „Kde je?“ vyptávali se. ¹² V lidu se o něm vedlo mnoho řečí; někteří říkali: „Je dobrý!“ a jiní zas: „Není! Jen obluzuje lidi!“ ¹³ Kvůli strachu z představených však o něm nikdo nemluvil otevřeně. ¹⁴ Asi v polovině svátku Ježíš vešel do chrámu a začal učit. ¹⁵ Židé jen žasli: „Jak to, že zná Písma, když se neučil?“ ¹⁶ Ježíš jim odpověděl: „Mé učení není mé, ale Toho, který mě poslal. ¹⁷ Bude-li někdo chtít konat jeho vůli, pozná, je-li to učení z Boha, nebo zda mluvím sám od sebe. ¹⁸ Kdo mluví sám od sebe, hledá svou vlastní slávu. Kdo ale hledá slávu Toho, který ho poslal, ten je pravdomluvný a není na něm nic špatného. ¹⁹ Mojžíš vám dal Zákon, že? Přitom nikdo z vás Zákon neplní. Proč mě chcete zabít?“ ²⁰ „Jsi posedlý!“ odpověděl mu zástup. „Kdo tě chce zabít?“ ²¹ Ježíš jim odpověděl: „Udělal jsem jeden skutek a všichni se díváte. ²² Mojžíš vám vydal obřízku (ačkoli nepochází od Mojžíše, ale od otců) a v sobotu obřezáváte člověka. ²³ Může-li člověk v sobotu přijímat obřízku a neporušovat tím Mojžíšův Zákon, proč se na mě hněvate, že jsem v sobotu uzdravil celého člověka? ²⁴ Nesudte podle zdání, sudte spravedlivým soudem.“ ²⁵ Někteří z Jeruzalémských začali říkat: „Není to snad ten, kterého chtějí zabít?“ ²⁶ Podívejte se, mluví svobodně a nikdo nic nenamítá. Že by hodnostáři přece jen poznali, že je to Mesiáš?

6:51 Mé tělo. Viz. pozn. 1Kor 11:24.

7:1 Protože ho židovští představení chtěli zabít. Řecký výraz Judaios (Ioudaios) může znamenat Židé stejně jako Judejci. V tomto případě by však vhodnější překlad zněl Judejci ve smyslu obyvatelé

Judeje, protože Galilea byla také plná Židů, z nichž ale nikdo Ježíšovi o život neusiloval. Jeho nepřátelé byli v Jeruzalémě.

7:24 Viz pozn. Lk 6:37.

²⁷ Jenže o tomto víme, odkud je, ale až přijde Mesiáš, nikdo nebude vědět, odkud je.“ ²⁸ Ježíš, který zatím vyučoval v chrámě, tehdy zvolal: „Znáte mě a také víte, odkud jsem. Nepřišel jsem ale sám od sebe. Ten, který mě poslal, je pravdomluvný. Vy ho neznáte, ²⁹ ale já ho znám, neboť jsem od něj a on mě poslal.“ ³⁰ Chtěli ho za to zatknout, ale nikdo na něj nevztáhl ruku, neboť ještě nepřišla jeho chvíle. ³¹ Mnozí ze zástupu v něj ale uvěřili. „Až přijde Mesiáš,“ říkali, „udělá snad více zázraků než on?“ ³² Jakmile farizeové uslyšeli, že zástup o něm vede takové řeči, společně s vrchními kněžími na něj poslali chrámovou stráž, aby ho zatkli. ³³ Ježíš jim řekl: „Ještě na kratičko jsem s vámi; potom odejdu k Tomu, který mě poslal. ³⁴ Budete mě hledat, ale nenajdete. Tam, kde jsem, se nedostanete.“ ³⁵ „Kam se chystá jít, že ho nenajdeme?“ ptali se Židé mezi sebou. „Půjde snad do řecké diaspory učít Řeky?“ ³⁶ Co tím myslel, když řekl: ‘Budete mě hledat, ale nenajdete. Tam, kde jsem, se nedostanete?’“ ³⁷ V poslední den, když svátek vrcholil, Ježíš vstal a zvolal: „Kdo má žízeň, pojd ke mně a pij!“ ³⁸ Kdo věří ve mne, z jeho nitra potečou řeky živé vody, jak praví Písmo.“ ³⁹ (A to řekl o Duchu, kterého měli přijmout věřící v něho; neboť Duch ještě nebyl dán, protože Ježíš ještě nebyl oslaven.) ⁴⁰ Jakmile to uslyšeli, mnozí v zástupu říkali: „Je to opravdu ten Prorok.“ ⁴¹ Některí říkali: „Je to Mesiáš!“ A další: „Přijde snad Mesiáš z Galileje?“ ⁴² Neříká Písmo, že Mesiáš přijde ze semene Davidova, z Betléma, městečka, kde bydlel David?“ ⁴³ Zástup se kvůli němu rozdělil na dva tábory. ⁴⁴ Některí se ho chtěli chopit, ale nikdo na něj nevztáhl ruku. ⁴⁵ Strážní se tehdy vrátili k farizeům a vrchním kněžím. Ti se ptali: „Jak to, že jste ho nepřivedli?“ ⁴⁶ Strážní odpověděli: „Takhle nikdy nikdo nemluvil!“ ⁴⁷ „Snad jste se také nenechali obloudit?“ osopili se na ně farizeové. ⁴⁸ „Uvěřil v něj snad někdo z hodnostářů nebo z farizeů?“ ⁴⁹ Jenom ten prokletý dav, co nezná Zákon!“ ⁵⁰ Jeden z nich, Nikodém (který ho předtím navštívil), jim ale řekl: ⁵¹ „Copak náš Zákon někoho soudí, aniž by byl nejdříve vyslechnut a zjistilo se, co udělal?“ ⁵² „Snad nejsi také z Galileje?“ odpověděli mu. „Studuj a uvidíš, že z Galileje žádný prorok nepovstal!“ ⁵³ Každý se pak vrátil domů,

8 ale Ježíš odešel na Olivetskou horu. ² Za úsvitu se pak vrátil do chrámu, kam se k němu scházel všechen lid. Posadil se tedy a učil je. ³ Znalci Písma a farizeové tehdy přivedli ženu přistíženou při cizoložství. Postavili ji doprostřed ⁴ se slovy: „Mistře, tato žena byla přistížena při činu, když cizoložila. ⁵ Mojžíš nám v Zákoně přikázal takové kamenovat. Co říkáš ty?“ ⁶ Těmi slovy ho pokoušeli, aby ho mohli obžalovat. Ježíš se sklonil a psal prstem po zemi. ⁷ Když se ho však nepřestávali ptát, zvedl se a řekl jim: „Kdo z vás je bez hříchu, ať po ní první hodí kamenem.“ ⁸ A opět se sklonil a psal po zemi. ⁹ Když to uslyšeli, začali se jeden po druhém vytrácet, počínaje od nejstarších. Nakonec tam Ježíš zůstal sám s tou ženou stojící uprostřed. ¹⁰ Ježíš se zvedl a zeptal se jí: „Kde jsou tvoji žalobci, ženo? Nikdo tě neodsoudil?“ ¹¹ „Nikdo, Pane,“ odpověděla. „Ani já tě neodsuzuji,“ řekl jí Ježíš. „Jdi a už nehřeš.“ ¹² Ježíš k nim pak znovu promluvil: „Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude už chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.“ ¹³ Farizeové mu namítli: „Svědčíš sám o sobě, tvé svědectví neplatí.“ ¹⁴ Ježíš jim odpověděl: „Ačkoli svědčím sám o sobě, mé svědectví platí, neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu. Vy však nevíte, odkud přicházím ani kam jdu. ¹⁵ Vy soudíte tělesně, já nesoudím nikoho. ¹⁶ A i kdybych soudil, můj soud je pravdivý, neboť nejsem sám, ale je se mnou Otec, který mě poslal. ¹⁷ Ve vašem Zákoně je psáno, že svědectví dvou lidí je pravé. ¹⁸ Svědčím sám o sobě a svědčí o mně

7:38 Živé vody. Ježíš nemluví v kontextu lidových pohádek o kouzelné vodě, která uzdravuje a křísí z mrtvých. Živá voda je ustálené označení pro tekoucí, pramenitou vodu, jemuž dala vzniknout jednoduchá logika: co je „živé“, to se hýbe. Viz pozn. Jr 2:13.

8:5 Kamenovat. Manželská nevěra měla být trestána smrtí (Lv 20:10; Dt 22:22), nikoliv rozvodem (Mt 5:32; srv. pozn. Ex 21:11) Manželství je posvátné a nedotknutelné, protože je obrazem Božího vztahu s námi, vztahu Krista coby Ženicha s Božím lidem jako nevěstou (Iz 54:5; Jr 3:14; Jr 31:32; Zj 21:9). Poprava za nevěru v Izraeli nikdy nebyla praktikována. Tento konkrétní případ byl nastrojen Ježíšovými odpůrci (cizoložník, se kterým to patrně bylo domluveno, nebyl předveden) se záměrem Ježíše umlčet, ať už by odpověděl cokoliv (viz pozn. 8:7).

8:7 Bez hříchu. Jediný, kdo byl oprávněn hodit kamenem (Žd 4:15), to neudělal (v. 11).

Kdo z vás je bez hříchu. Tato klauzule prozrazuje, že žalobci nepřivedli dva nebo tři očitě svědky, jinak by to byli oni, kdo měl první hodit kamenem (Dt 17:6). Zároveň jim připomíná, že jednat neupřímně v soudní při je těžké porušení Tóry (Ex 20:16; Dt 5:20), za něž by sami zasluhovali trest, jaký požadovali (srv. pozn. 8:8). Zdálnivý Ježíšův závěr *Nikdo nemá nárok soudit něčí hříšnost, protože všichni jsou taky hříšníci!* není legitimní interpretace. Jediný legitimní závěr je *Vždy hledejte skutečnou Boží vůli; hleďte v Písmu (a naslouchejte jeho hlasu, jste-li navyklí mu rozumět).* Hřích nelze tolerovat u nikoho,

ale naplánovaná podlost (byť šikovně zametená pod koberec) je hřích vážnější úrovně, než stát se obětí intriky. Všechny naše hříšné inklinace a závislosti jsou jen anestetika na starou bolest; podvědomé sebeobraně reakce, automaticky naučené chování a postoje, kdysi osvojené za účelem přežití, když jsme byli bezmocní proti (vnímanému) ohrožení. Nyní, v dospělosti, lze staré návyky přeprogramovat a dosáhnout tak toho, že nutkání ke hříšnému chování nás přestane ovládat. Sekulární terapie lze suplovat spirituální aktivitou, kdyby církev skutečně sloužila účelu, ke kterému ji Kristus posílá (Mt 28:20).

Ať po ní první hodí kamenem. Ježíš vyzývá k naplnění Tóry, kdy očití svědkové mají zahájit kamenování (Dt 17:7), a přesto tím obžalované zachrání život. Jeho postoj není kompromis, moudrost lidská, ulamující osten oběma nesmiřitelným pozicím (což by v tomto případě znělo: Hodte nějaké kameny, ale jenom trochu, ať to ještě rozhodí), ale úporné, nezastavitelné hledání pravdy a lásky zároveň.

8:8 Psal po zemi. Jediný moment, kdy vidíme Ježíše psát. Interpreti se rozcházejí ve spekulacích, co asi psal. Je však možné, že jenom získával čas, aby žalobcům došlo, že zinscenovaný případ kvalifikuje coby falešné svědectví, a tudíž oni všichni zasluží trest smrti (Dt 19:16–19). Když nepřivedli dva nebo tři očitě svědky (Dt 17:6 viz pozn. 7), nemohli ani požadovat, natož prosadit trest smrti. Ježíš nezkompromitoval Slovo Boží v zájmu své vlastní agendy (byť by tou agendou bylo slitování a odpuštění, srv. Dt 19:21).

Otec, který mě poslal.“¹⁹ Říkali mu tedy: „Kde je ten tvůj otec?“ Ježíš odpověděl: „Neznáte mě ani mého Otce. Kdybyste mě znali, znali byste i mého Otce.“²⁰ Tato slova říkal u pokladnice, když učil v chrámě, ale nikdo ho nezatkl, neboť jeho chvíle ještě nepřišla.²¹ Ježíš k nim znovu promluvil: „Já odcházím. Budete mě hledat, dokud nezemřete ve svém hříchu. Jdu tam, kam vy nemůžete.“²² Židé na to říkali: „To se snad chce zabít, že říká: ‘Jdu tam, kam vy nemůžete?’“²³ Odpověděl jim: „Vy jste zdola, já jsem shora. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa.“²⁴ Proto jsem vám řekl, že zemřete ve svých hříších. Nebudete-li věřit, že ‘já jsem,’ zemřete ve svých hříších.“²⁵ „A kdo jsi?“ zeptali se ho. „Říkám vám to už od začátku,“ odpověděl jim Ježíš.²⁶ „Mám o vás mnoho co říci a soudit. Ten, který mě poslal, je ovšem pravdomluvný a já říkám světu, co jsem slyšel od něj.“²⁷ Nepochopili však, že s nimi mluvil o Otci.²⁸ Proto jim Ježíš řekl: „Až vyzdvihnete Syna člověka, tehdy poznáte, kdo jsem. Nic nedělám sám od sebe, ale mluvím, jak mě naučil Otec.“²⁹ Ten, který mě poslal, je se mnou. On mě nenechal samotného, neboť vždycky dělám, co se mu líbí.“³⁰ A při těch slovech v něj mnozí uvěřili.³¹ Židům, kteří mu uvěřili, Ježíš řekl: „Když zůstanete v mém slově, budete opravdu mými učedníky.“³² Poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí.“³³ „Jste Abrahamovo símě!“ ohradili se. „Nikdy jsme nikomu neotročili. Jak můžeš říkat: ‘Budete svobodní?’“³⁴ Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, říkám vám, že každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu.“³⁵ A otrok nezůstává v domě navždy, navždy zůstává syn.“³⁶ Když vás Syn vysvobodí, budete opravdu svobodní.“³⁷ Vím, že jste Abrahamovo símě, ale chcete mě zabít, protože mé slovo u vás nemá místo.“³⁸ Já mluvím o tom, co jsem viděl u svého Otce; vy zase děláte, co jste slyšeli od svého otce.“³⁹ „Náš otec je Abraham,“ odpověděli mu. „Kdybyste byli děti Abrahama,“ řekl jim Ježíš, „dělali byste Abrahamovy skutky.“⁴⁰ Vy mě ale chcete zabít — člověka, který vám pověděl pravdu, kterou slyšel od Boha. To Abraham nedělal.“⁴¹ Vy děláte skutky svého otce.“ „My jsme se nenarodili ze smilstva,“ odpověděli. „Máme jednoho Otce, Boha!“⁴² Ježíš jim řekl: „Kdyby byl vaším Otcem Bůh, milovali byste mě, protože jsem

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí

Tento Ježíšův výrok (8:32) může posloužit k názorné ilustraci čtyř fází duchovního růstu podle Scotta Pecka (viz Úvod k Terapeutické Bibli na str. Úvod k Terapeutické Bibli: Čtyři fáze duchovního růstu na str. 4)

 V nejzákladnější interpretaci by se dalo říct, že Ježíš tě miluje natolik, že za tebe zemřel (Ř 5:8; 1Kor 15:3; 1Te 5:10); když mu vydáš svůj život, budeš mít život věčný po smrti (Jn 3:16). To je ta pravda, která vysvobozuje od věčného zahynutí.

 Pro zákoníky ve druhé fázi bude lákavé k tomu dodat, že Ježíšova oběť nás vysvobozuje nejen pro věčnost, ale také k životu bez hříchu, takže už musíme přestat hřešit (Ř 6:15; 1Jn 3:9). Pakliže klopýtneme a zhřešíme, víme, co máme dělat: hříchy vyznat (1Jn 1:9).

 Hledajícím skeptikům ve třetí fázi by mohlo připadat zajímavé objevit, že ve vyučování trauma-terapie tzv. „soucitného dotazování“ (Compassionate Inquiry), jsou tato Ježíšova slova často citována. Ta pravda o nás samotných, která čeká na objevení, aby nás mohla vysvobodit, je ta, že jsme se narodili (byli stvořeni) se dvěma základními potřebami: potřebou autenticity (vědomí vlastního já) a potřebou tzv. attachmentu, vazby na pečující osobu.

Pokud jsme se však dostali do situace, kdy jsme se museli rozhodnout mezi jedním nebo druhým, malé bezmocné dítě vždycky obětuje svou autenticitu ve prospěch attachmentu, protože ví, že bez

péče dospělého zahyne. Vyrůstá v přesvědčení, že není na světě vítáno, že to, kým je, je nežádoucí, nesmí projevit to, co doopravdy prožívá, a osvojí si některý ze sebeobraných mechanismů: buďto bude tichošlápkem, kterého ani není vidět, nebo naopak někým hlučným, kdo si bude svoje místo na slunci tvrdě prosazovat, nebo někým, kdo vždycky všem musí vyhovět a nikdy nikomu nesmí říct ne, i za cenu vlastního sebezničení, ale ať tak či onak, stalo se to v době, kdy se nám vyvíjel mozek, takže se tento sebeobraný mechanismus stal naším defaultním nastavením, kterému pak říkáme osobnost.

V tomto kontextu hlas naší autenticity je naše pravda, a to, že ji znovu nalezneme, že přehodnotíme své dětské bezmocné automatické reakce z dospělé perspektivy (1Kor 13:11), nás vysvobodí. Dojde nám, že to, čemu se v křesťanské tradici říká hříchy, jsou naše závislosti, vzniklé coby sebeobrané reakce na trauma; jsou to náplastí, kterými náš mozek podvědomě, bez našeho záměru, tišil bolest, a protože bolest dosud nic nevypustilo, brání nás proti ní dodnes.

Ale už k tomu nemá důvod. Naše osobnost už nemusí být tvořena hříšnými sebeobranými návyky a závislostmi. Jsme proměněni, starého člověka jsme složili a opustili (Ef 4:22; Ko 3:9). Jsme to konečně my sami, kdo rozhoduje, ne podvědomé mechanismy pohřbených emocí (Ž 19:13).

vyšel z Boha a od něj přicházím. Nepřišel jsem sám od sebe, to on mě poslal. ⁴³ Proč nerozumíte mé řeči? Nemůžete mé slovo ani slyšet! ⁴⁴ Váš otec je ďábel a vy chcete plnit touhy svého otce. Od počátku to byl vrah a nestál v pravdě, protože v něm pravda není. Když mluví lež, mluví, jak je mu vlastní, neboť je lhář a otec lži. ⁴⁵ Ale protože já říkám pravdu, nevěříte mi. ⁴⁶ Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? A když říkám pravdu, proč mi nevěříte? ⁴⁷ Kdo je z Boha, slyší Boží slova. Vy neslyšíte proto, že nejste z Boha.“ ⁴⁸ Židé mu odpověděli: „Neříkáme správně, že jsi posedlý Samaritán?“ ⁴⁹ „Nejsem posedlý,“ odpověděl Ježíš. „Jen ctím svého Otce, ale vy mnou pohrdáte. ⁵⁰ Já však nehledám svoji slávu; je tu někdo jiný, který ji hledá a soudí. ⁵¹ Amen, amen, říkám vám: Kdokoli zachová mé slovo, navěky nespatri smrt.“ ⁵² „Teď víme jistě, že jsi posedlý!“ řekli mu Židé. „Abraham zemřel, stejně tak proroci, a ty říkáš: ‘Kdokoli zachová mé slovo, navěky nezakusí smrt.’ ⁵³ Jsi snad větší než náš otec Abraham? Ten zemřel! I proroci zemřeli! Koho ze sebe děláš?“ ⁵⁴ Ježíš odpověděl: „Chválím-li sám sebe, má chvála nic neznamena. Ten, kdo mě chválí, je můj Otec, kterého vy nazýváte svým Bohem, ⁵⁵ ale neznáte ho. Já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, byl bych podobný vám, lhář. Ale znám ho a zachovávám jeho slovo. ⁵⁶ Abraham se těšil, že uvidí můj den; uviděl ho a zaradoval se.“ ⁵⁷ „Ještě ti není padesát let, a viděl jsi Abrahama?“ řekli mu na to Židé. ⁵⁸ Ježíš odpověděl: „Amen, amen, říkám vám: Dříve než byl Abraham, já jsem.“ ⁵⁹ Tehdy vzali kamení a chtěli ho ukamenovat. Ježíš se ale skryl a opustil chrám.

Poznání pravdy o nás samotných nám vrátilo svobodu. Zjistíme, že už nemusíme vyznávat stejné hříchy pořád dokola; už nás nic nenutí se k nim vracet. Charismatický slovníkem bychom mohli říct, že staří démoni přišli o své pevnosti v našem životě, které jim doposud umožňovaly ho pustošit.

 Mystická fáze jde ještě do větší hloubky a všímá si něčeho, co se ve vyučování o soucitném dotazování nikdy nezmiňuje, a sice, že tentýž Ježíš také řekl: „Já jsem ta pravda“ (Jn 14:6). Pak se někdy říká: „Kristus ve vás už nemůže být ukřižován“. (Proto napojením na něho žijeme věčně.) Hlas naší ztracené autenticity je Kristův hlas v našem nitru. Tichý, ale přesto nepřeslechnutelný hlas, který nám nejen připomíná, co už známe (Jn 14:26), ale také nás vede tam, kde jsme ještě nebyli (Iz 35:8). Čím jsme poslušnější, tím zřetelněji ho slyšíme.

Po cestě objevíme spoustu netušených tajemství. Například, že přestože malé děti jsou očividně hříšné (dovedou žárlit, závidět si, žalovat...), Bůh jim do určitého (u každého individuálně jiného) věku Bůh hříchy nepočítá (Ř 7:9–10; Mt 18:3; 19:14). Zapadá to do poznání naší pravdy o traumatu a hříšných reakcích na bezmoc a bolest: Malé dítě nemělo na vybranou; podvědomé automatické reakce nám „naprogramoval“ náš Stvořitel, abychom nepříznivé okolnosti svého útlého mládí přežili.

Počítá Bůh hříchy dospělým, kteří se utápí ve svých závislostech, které sice nenávidí, ale nedoká-

žou je opustit? Bůh přece vidí, jak těžká bolest je ukryta v jejich srdci, že takové chování se pokouší ji přehlušit.

Hříchem, který Bůh počítá (byť většinou je ochoten odpustit), se chování stane ve chvíli, kdy si své hříšné reakce oblíbíme natolik, že jim dáme přednost, i když hlas své autenticity (Kristův hlas v našem nitru) slyšíme a rozumíme mu. Odmítáme ho poslechnout a to, co nás zachránilo, když jsme byli malí, ale teď nám to život ničí, milujeme více než Krista (Lk 9:62; srv. čl. [Milovat a nenávidět u Ř 9](#)).

Protože jsme jeho hlas slyšeli, nemáme výmluvu (Jn 15:22) a náš nesmazaný hřích při posledním soudu padne na váhu.

Tady také vidíme, proč Bible říká, že Boží Slovo je ostré dvousečný meč, schopný oddělit morek od kostí, čili myšlenky od úmyslů (Žd 4:12). A protože vyvozovat z takovýchto „mystických“ souvislostí nějaké doktrinní závěry by bylo velice snadno zneužitelné, nebudeme se o to pokoušet, naopak: Je nutno vznést varování před jakýmkoliv mimobiblickým zjevením. Žádné učení nemůže být v rozporu se zjeveným Slovem (Biblí), ale ani to, co na první pohled vypadá jako v souladu s ním, nemusí pocházet od Boha. Falešné proroky poznáme podle ovoce jejich života (Mt 7:15–20).

A protože do lidí nikdy nevidíme tak dobře jako Ježíš sám, nepřisluší nám nikoho soudit (Lk 6:37; 1Kor 4:5).

9 Když procházel kolem, všiml si člověka slepého od narození. ² Jeho učedníci se ho zeptali: „Rabbi, kdo zhřešil: on, nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“ ³ Ježíš odpověděl: „Nejde o to, zda zhřešil on, nebo jeho rodiče, ale aby na něm byly zjeveny Boží skutky. ⁴ Já musím dělat skutky Toho, který mě poslal, dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. ⁵ Dokud jsem na světě, jsem světlo světa.“ ⁶ Když to řekl, plivl na zem, udělal ze sliny bláto a pomazal mu jím oči. ⁷ Potom mu řekl: „Jdi se umýt do rybníka Siloe“ (což se překládá Poslaný). Odešel tedy a umyl se, a když přišel, viděl. ⁸ Sousedé a ti, kdo ho dříve viděli žebrat, tedy řekli: „Není to snad ten, který tu sedával a žebral?“ ⁹ Někteří říkali, že je to on, a jiní, že je mu jen podobný. On ale říkal: „Jsem to já!“ ¹⁰ „Jak se ti otevřely oči?“ ptali se ho. ¹¹ Odpověděl: „Člověk jménem Ježíš udělal bláto, pomazal mi oči a řekl mi: ‘Jdi se umýt k rybníku Siloe.’ A když jsem odešel a umyl se, prohlédl jsem.“ ¹² „Kde ten člověk je?“ ptali se. „Nevím,“ odpověděl. ¹³ A tak toho bývalého slepce přivedli k farizeům. ¹⁴ Toho dne, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči, totiž byla sobota. ¹⁵ Farizeové ho znovu zpovídali, jak prohlédl. „Položil mi na oči bláto, umyl jsem se a vidím,“ odpověděl jim. ¹⁶ „Ten člověk není od Boha, vždyť nedodrжуje sobotu!“ říkali někteří z farizeů. Jiní zas říkali: „Jak by takové zázraky mohl dělat hříšník?“ A tak se rozdělili na dva tábory. ¹⁷ Pak se toho slepce znovu zeptali: „Kdo to podle tebe je, že ti otevřel oči?“ „Je to prorok,“ odpověděl. ¹⁸ Židovští představení mu ale nechtěli věřit, že býval slepý a prohlédl. Proto si zavolali jeho rodiče. ¹⁹ „Je tohle váš syn? Tvrdíte, že se narodil slepý?“ ptali se jich. „A jak to, že teď vidí?“ ²⁰ „Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý,“ odpověděli jeho rodiče. ²¹ „Jak to, že teď vidí, ale nevíme. Nevíme, kdo mu otevřel oči. Ptejte se jeho, je přece dospělý, může mluvit sám za sebe.“ ²² (Jeho rodiče to řekli, protože se báli židovských představených. Ti se už totiž dohodli, že kdokoli ho vyzná jako Mesiáše, bude vyobcován ze synagogy. ²³ Proto jeho rodiče řekli: „Je dospělý, ptejte se jeho.“) ²⁴ A tak toho bývalého slepce zavolali podruhé a řekli mu: „Vyznej před Bohem pravdu! Jsme si jisti, že je to hříšník.“ ²⁵ „Jestli je to hříšník, nevím,“ odpověděl jim. „Vím jen, že jsem byl slepý a teď vidím.“ ²⁶ A tak ho vyslyšali dál: „Co ti udělal? Jak ti otevřel oči?“ ²⁷ „Už jsem vám to řekl,“ odpověděl jim. „Copak jste to neslyšeli? Proč to chcete slyšet znovu? Chcete se také stát jeho učedníky?“ ²⁸ Tehdy mu začali spílat: „Sám jsi jeho učedník! My jsme Mojžíšovi učedníci! ²⁹ Víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomhle nevíme, co je zač.“ ³⁰ „To je právě divné,“ odpověděl jim ten člověk. „Vy nevíte, co je zač, a přitom mi otevřel oči. ³¹ Víme přece, že Bůh hříšníky neslyší; slyší jen toho, kdo Boha ctí a koná jeho vůli. ³² Jaktěživ nikdo neslyšel, že by někdo otevřel oči slepě narozeného. ³³ Kdyby ten člověk nebyl od Boha, nic takového by nedokázal.“ ³⁴ Odpověděli mu: „Narodil ses plný hříchu, a chceš nás poučovat?“ A s tím ho vyhnali. ³⁵ Když se Ježíš doslechl, že ho vyhnali, našel ho a zeptal se: „Věříš v Syna člověka?“ ³⁶ „Pane,“ odpověděl, „kdo to je, abych v něj mohl věřit?“ ³⁷ „Už jsi ho viděl,“ řekl mu Ježíš. „Je to ten, který s tebou mluví.“ ³⁸ „Věřím, Pane!“ zvolal a padl před ním na kolena. ³⁹ Tehdy Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět kvůli soudu: aby slepí viděli a vidoucí oslepli.“ ⁴⁰ Když to uslyšeli někteří z farizeů stojících poblíž, řekli mu: „Cože? Jsme snad i my slepí?“ ⁴¹ „Kdybyste byli slepí, neměli byste hřích,“ odpověděl jim Ježíš. „Vy ale říkáte: ‘Vidíme,’ a tak váš hřích trvá.“

10 „Amen, amen, říkám vám: Kdo nevchází do ovčince dveřmi, ale vniká jinudy, je zloděj a lupič, ² kdo ale vchází dveřmi, to je pastýř ovcí ³ a tomu vrátný otvírá. Ovce slyší jeho hlas a on své ovce volá jménem a vyvádí je. ⁴ Když je všechny vypustí, jde před nimi a ovce jdou za ním, neboť znají jeho hlas. ⁵ Za cizím nikdy nepůjdou, ale utečou od něj, neboť neznají hlas cizích.“ ⁶ Ježíš jim to řekl obrazně, ale oni nepochopili, co jim tím chtěl říci. ⁷ Ježíš k nim tedy znovu promluvil: „Amen, amen, říkám vám: Já jsem dveře ovcí. ⁸ Všichni, kolik jich přišlo přede mnou, jsou zloději a lupiči, ale ovce je neposlechly. ⁹ Já jsem dveře. Kdokoli vejde skrze mne, bude spasen a bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu. ¹⁰ Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil; já jsem přišel, aby měly život — život v plnosti. ¹¹ Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř za ovce pokládá svůj život. ¹² Nádeník ale není pastýř a ovce mu nepatří; když vidí přicházet vlka, opouští ovce a utíká. Když se pak vlk vrhá na ovce a rozhání je, ¹³ nádeník utíká, protože je nádeník a na ovcích mu nezáleží. ¹⁴ Já jsem dobrý pastýř. Znáám své ovce a mé ovce znají mě, ¹⁵ jako mě zná Otec a já znám Otce; a pokládám svůj život za ovce. ¹⁶ Mám však i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uslyší můj hlas, a tehdy bude jedno stádo

9:2 Kdo zhřešil ... že se narodil slepý? Na otázku *Proč?* lze odpovědět ze dvou úhlů: příčinou (protože) nebo účelem (aby). Když dítě kolem tří let poznává svět otázkami *Proč...?*, je lepší odpovídat mu účelem, nikoliv příčinou. *Proč prší? Aby kytičky mohly růst. Nikoliv: Protože v mracích kondenzuje voda. Odpověď účelem vštěpuje přesvědčení, že svět je teleologický — stvořen k účelu, se záměrem, kdežto odpověď příčinou ponechává svět roztráštěný a beze smyslu. Ježíšovi učedníci se ptají po příčině (Co vedlo k tomu, že se někdo narodí postižený?) a Ježíš odpovídá účelem (Stalo se to, aby byly*

zjeveny Boží skutky.) Předpoklad, že požehnání a protivenství v tomto světě je přímo úměrné tomu, jak se Bohu líbíme, je oblíbený a rozšířený ve všech dobách. Ježíšovi učedníci ho nebyli ušetřeni: Věřili, že když je někdo slepý od narození, musí to být důsledek něčeho hříchu (ale jak by mohl zhřešit novorozенец?). Farizeové (duchovní autority doby, dnes bychom řekli doktoři teologie či biskupové) na tom nebyli o mnoho lépe: Tváří v tvář nepopíratelnému zázraku trvají na představě, že od narození slepý se musel narodit „celý v hříších“ (34).

a jeden pastýř. ¹⁷ Otec mě miluje, protože pokládám svůj život, abych ho zase přijal. ¹⁸ Nikdo mi ho nebere, sám ho pokládám. Mám moc ho položit a mám moc ho zase přijmout. Takový příkaz jsem přijal od svého Otce. ¹⁹ Kvůli těm slovům se mezi Židy strhla hádka. ²⁰ Mnozí z nich říkali: „Je posedlý démonem a blázní! Co ho posloucháte?“ ²¹ Jiní říkali: „Posedlý člověk takhle nemluví. Může snad démon otvírat oči slepým?“ ²² Přišla zima a v Jeruzalémě se konal svátek Zasvěcení chrámu. ²³ Ježíš se procházel v chrámě, v Šalomounově slouповí. ²⁴ Tam ho obstoupili Židé se slovy: „Jak dlouho nás budeš napínat? Jestli jsi Mesiáš, řekni nám to jasně.“ ²⁵ „Řekl jsem vám to, a nevěříte,“ odpověděl jim Ježíš. „Skutky, které dělám ve jménu svého Otce, o mně vydávají svědectví. ²⁶ Vy ale nevěříte, protože nejste z mých ovcí. ²⁷ Mé ovce slyší můj hlas a já je znám a následují mě. ²⁸ Já jim dávám věčný život a nezhynou navěky a z mé ruky je nikdo nevyrvé. ²⁹ Můj Otec, který mi je dal, je větší nade všechny a nikdo je nemůže vyrvat z ruky mého Otce. ³⁰ Já a Otec jsme jedno.“ ³¹ Židé tedy znovu vzali kamení, aby ho ukamenovali. ³² Ježíš jim řekl: „Ukázal jsem vám mnoho dobrých skutků od Otce. Za který z nich mě chcete kamenovat?“ ³³ „Nechceme tě kamenovat za dobrý skutek, ale za rouhání,“ odpověděli mu Židé. „Jsi člověk, a děláš ze sebe Boha!“ ³⁴ Ježíš odvětil: „Není ve vašem Zákoně psáno: ‘Řekl jsem: Jste bohové?’ ³⁵ Jestliže ty, kteří dostali Boží slovo, nazval bohy — a Písmo nemůže být zrušeno — ³⁶ proč mě, kterého Otec posvětil a poslal na svět, obviňujete z rouhání, když jsem řekl: ‘Jsem Boží Syn?’ ³⁷ Nedělám-li skutky svého Otce, nevěřte mi. ³⁸ Pokud je však dělám, i kdybyste nevěřili mně, věřte těm skutkům, abyste poznali a věděli, že Otec je ve mně a já v něm.“ ³⁹ Chtěli ho tedy opět zatknout, ale unikl jim z rukou. ⁴⁰ Vrátil se zpátky za Jordán, na místo, kde dříve křtil Jan, a zůstal tam. ⁴¹ Přicházelo tam za ním mnoho lidí. Říkali: „Jan sice neudělal žádný zázrak, ale všechno, co řekl o tomhle muži, byla pravda.“ ⁴² A mnozí tam v něho uvěřili.

11 Nějaký Lazar z Betanie, městečka Marie a její sestry Marty, onemocněl. ² To byla ta Marie, která pomazala Pána mastí a vytřela mu nohy svými vlasy; její bratr Lazar byl nemocný. ³ Sestry vzkázaly Ježíšovi: „Pane, ten, koho máš tak rád, je nemocný.“ ⁴ Když to Ježíš uslyšel, řekl: „Ta nemoc není k smrti, ale k Boží slávě, aby skrze ni byl oslaven Boží Syn.“ ⁵ Ježíš miloval Martu i její sestru i Lazara. ⁶ Když uslyšel, že Lazar onemocněl, zůstal ještě dva dny tam, kde byl. ⁷ Potom řekl svým učedníkům: „Pojďme znovu do Judska.“ ⁸ „Rabbi,“ řekli mu učedníci, „Židé tě posledně chtěli ukamenovat! Ty tam chceš jít znovu?“ ⁹ Ježíš odpověděl: „Nemá den dvanáct hodin? Kdo chodí ve dne, neklopýtá, protože vidí světlo tohoto světa. ¹⁰ Kdo ale chodí v noci, klopýtá, protože nemá světlo.“ ¹¹ A po těch slovech dodal: „Náš přítel Lazar usnul. Půjdu ho probudit.“ ¹² „Spánek mu prospěje, Pane,“ řekli mu na to učedníci. ¹³ Ježíš mluvil o jeho smrti, ale oni si mysleli, že mluví o obyčejném spánku. ¹⁴ Proto jim Ježíš řekl jasně: „Lazar zemřel.“ ¹⁵ A kvůli vám jsem rád, že jsem tam nebyl, abyste uvěřili. Ale pojďme k němu.“ ¹⁶ Tomáš zvaný Dvojče tehdy ostatním učedníkům řekl: „Pojďme také, ať zemřeme s ním.“ ¹⁷ Ježíš dorazil čtyři dny po Lazarově pohřbu. ¹⁸ Betanie byla blízko Jeruzaléma, asi patnáct honů, ¹⁹ a mnozí Židé přišli Martu a Marii utěšit ve smutku nad jejich bratrem. ²⁰ Jakmile Marta uslyšela, že přichází Ježíš, vyšla mu naproti, ale Marie zůstala doma. ²¹ „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by nezemřel!“ řekla mu Marta. ²² „I teď ale vím, že o cokoli Boha požádáš, to ti Bůh dá.“ ²³ „Tvůj bratr vstane,“ řekl jí Ježíš. ²⁴ „Vím, že vstane — při vzkříšení v poslední den,“ odpověděla Marta. ²⁵ „Já jsem vzkříšení i život,“ řekl jí Ježíš. „Kdo věří ve mě, i kdyby zemřel, bude žít. ²⁶ A každý, kdo žije a věří ve mě, nezemře navěky. Věříš tomu?“ ²⁷ „Ano, Pane,“ odpověděla. „Já jsem uvěřila, že ty jsi Mesiáš, Boží Syn, který má přijít na svět.“ ²⁸ A když to řekla, odešla a tajně zavolala svou sestru Marii: „Mistr je tu a volá tě.“ ²⁹ Ta, jakmile to uslyšela, rychle vstala a šla k němu. ³⁰ (Ježíš ještě nepřišel do vesnice, ale byl na tom místě, kam mu vyšla naproti Marta.) ³¹ Židé, kteří byli s Marií v domě a utěšovali ji, uviděli, že rychle vstala a šla ven, a tak se k ní přidali. Mysleli si: „Jde plakat k hrobu.“ ³² Jakmile Marie přišla na místo, kde byl Ježíš, a spatřila ho, padla mu k nohám se slovy: „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by nezemřel.“ ³³ Ježíš uviděl, jak pláče a jak pláčou Židé, kteří přišli s ní. Hluboce pohnut v duchu a rozrušen ³⁴ se zeptal: „Kam jste ho položili?“ „Pojď se podívat, Pane,“ řekli mu. ³⁵ Ježíš se rozplakal. ³⁶ „Podívejte, jak ho měl rád!“ řekli Židé. ³⁷ Někteří ale namítli: „Když otevřel oči slepého, nemohl se postarat, aby tenhle člověk nezemřel?“ ³⁸ V hlubokém rozrušení přišel Ježíš až k hrobu. Byla to jeskyně zavalená kamenem. ³⁹ „Odvalte ten kámen,“ řekl Ježíš. „Pane, už zapáchá,“ namítla Marta, sestra mrtvého. „Vždyť je v hrobě čtvrtý den!“ ⁴⁰ „Neřekl jsem ti, že když budeš věřit, uvidíš Boží slávu?“ odpověděl jí Ježíš. ⁴¹ Když pak odstranili kámen od hrobu, Ježíš pozvedl oči a řekl: „Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel. ⁴² Já vím, že mě vždycky slyšíš, ale říkám to kvůli zástupu, který stojí kolem, aby uvěřili, že jsi mě poslal.“ ⁴³ Jakmile to dořekl, zvolal mocným hlasem: „Lazare, pojď ven!“ ⁴⁴ A ten, který zemřel, vyšel ven. Ruce

11:6 Dva dny. Někdy, byť velmi ojediněle a vzácně, se stávalo, že zdánlivě zesnulý v chladu kamenného hrobu přišel k sobě. Tři dny byla maximální lhůta, ve které by ožítí zemřelého ještě nebylo považováno za nemožné. Ježíš, který se nachází dva dny cesty od Betanie,

posečká záměrně další dva dny, aby přišel ke hrobu, až v něm bude Lazar ležet celé čtyři dny. To vyvrátilo veškerou pochybnost, zda Lazar byl opravdu mrtev (v. 39).

i nohy měl svázané plátny a tvář měl ovinutou rouškou. „Rozvažte ho a nechte ho jít,“ řekl jim Ježíš. ⁴⁵ Mnozí z těch Židů, kteří přišli k Marii a viděli, co Ježíš udělal, v něj tehdy uvěřili. ⁴⁶ Někteří však odešli k farizeům a pověděli jim, co Ježíš udělal. ⁴⁷ Vrchní kněží a farizeové shromáždili Veleradu. „Co budeme dělat?“ říkali. „Ten člověk dělá spoustu zázraků! ⁴⁸ Když ho necháme, všichni v něj uvěří! Přijdou Římané a připraví nás o toto posvátné místo i o národ!“ ⁴⁹ Jeden z nich, Kaifáš, který byl toho roku veleknězem, jim řekl: „Vy nic nevíte! ⁵⁰ Nechápete, že je pro nás lepší, aby jeden člověk zemřel za lid, než aby celý tento národ zahynul?!“ ⁵¹ (To však neřekl sám od sebe, ale protože byl toho roku veleknězem, prorokoval, že Ježíš má zemřít za tento národ. ⁵² A nejen za tento národ, ale také aby shromáždil rozptýlené Boží děti v jedno.) ⁵³ Od toho dne tedy byli rozhodnutí, že ho zabijí. ⁵⁴ Ježíš proto už nechodil mezi Židy veřejně, ale odešel odtud do kraje poblíž pouště, do města jménem Efraim, a tam pobýval s učedníky. ⁵⁵ Blížily se židovské Velikonoce. Mnozí z toho kraje putovali na Velikonoce vzhůru do Jeruzaléma, aby se očistili. ⁵⁶ Hledali tam Ježíše, a když stáli v chrámu, povídali si mezi sebou: „Co myslíte? Že by nepřišel na svátek?“ ⁵⁷ Vrchní kněží a farizeové však vydali nařízení, že pokud se někdo dozví, kde je, musí to oznámit, aby ho mohli zatknout.

12 Šest dní před Velikonocemi přišel Ježíš do Betanie, kde bydlel Lazar, kterého Ježíš vzkřísil z mrtvých. ² Tam mu připravili večeři. Marta je obsluhovala a Lazar byl jedním z těch, kdo s ním stolovali. ³ Marie tehdy vzala libru velmi drahé masti z pravého nardu, pomazala Ježíšovy nohy a vytřela je svými vlasy. Dům se naplnil vůní té masti. ⁴ Jeden z jeho učedníků, Jidáš Iškariotský, který ho měl zradit, řekl: ⁵ „Proč se ta mast neprodala za tři sta denárů? Mohlo se to rozdat chudým!“ ⁶ To však neřekl proto, že by měl starost o chudé, ale že byl zloděj. Měl totiž na starosti společnou pokladnu a z toho, co se do ní dávalo, si bral pro sebe. ⁷ Ježíš odpověděl: „Nech ji, tu mast schovávala pro den mého pohřbu. ⁸ Chudé tu budete mít vždycky, ale mě vždycky mít nebudete.“ ⁹ Veliké množství Židů se dozvědělo, že Ježíš je tam, a tak přišli — nejen kvůli němu, ale také aby viděli Lazara, kterého vzkřísil z mrtvých. ¹⁰ Vrchní kněží se proto rozhodli zabít i Lazara. ¹¹ Mnozí Židé totiž kvůli němu odcházeli a uvěřili v Ježíše. ¹² Nazítří onen veliký zástup lidí, kteří přišli na svátky, uslyšel, že Ježíš přichází do Jeruzaléma. ¹³ Vzali palmové větve, vyšli mu naproti a volali: „Hosana!“ „Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu!“ „Ať žije král Izraele!“ ¹⁴ Ježíš nalezl oslátku a vsedl na ně, jak je psáno: ¹⁵ „Neboj se, Dcero sionská! Hle, tvůj král přichází sedící na oslátku.“ ¹⁶ Jeho učedníci tomu nejdříve nerozuměli, ale když byl Ježíš oslaven, tehdy si vzpomněli, že to o něm bylo psáno a že se to na něm vyplnilo. ¹⁷ Zástup, který byl s ním, vydával svědectví, že zavolal Lazara z hrobu a vzkřísil ho z mrtvých. ¹⁸ Když slyšeli, že udělal ten zázrak, vyšli mu lidé naproti v celých zástupech. ¹⁹ Farizeové tehdy jedni druhým říkali: „Vidíte? Nic nezmůžete! Celý svět jde za ním!“ ²⁰ Někteří z těch, kdo se přišli o tom svátku modlit, byli Řekové. ²¹ Přišli za Filipem, který byl z galilejské Betsaidy, a prosili ho: „Pane, chtěli bychom vidět Ježíše.“ ²² Filip o tom šel říci Ondřejovi a společně to pak řekli Ježíšovi. ²³ Ježíš jim odpověděl: „Přišla chvíle, kdy má být Syn člověka oslaven. ²⁴ Amen, amen, říkám vám: Pokud zrno pšenice nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Pokud však zemře, přinese hojnou úrodu. ²⁵ Kdo lpí na svém životě, ten jej ztratí. Kdo na svém životě v tomto světě nelpí, uchrání jej k věčnému životu. ²⁶ Kdo mi chce sloužit, ať mě následuje; tam, kde jsem já, bude i můj služebník. Kdokoli mi slouží, toho Otec poctí. ²⁷ Jsem teď sevřen úzkostí a co mám říci? ‘Otče, vysvobod mě z této chvíle?’ Ale proto jsem přišel, pro tuto chvíli. ²⁸ Otče, oslav své jméno!“ Tehdy z nebe zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“ ²⁹ Zástup, který tam stál a slyšel to, řekl: „Zahřmělo.“ Někteří ale říkali: „Mluvil k němu anděl.“ ³⁰ Ježíš na to odpověděl: „Ten hlas nezazněl kvůli mně, ale kvůli vám. ³¹ Nyní se koná soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. ³² A já, až budu vyzdvižen od země, potáhnu všechny k sobě.“ ³³ (Těmito slovy naznačil, jakou smrtí má zemřít.) ³⁴ Zástup mu odpověděl: „My jsme slyšeli ze Zákona, že Mesiáš tu zůstane navěky. Proč tedy říkáš, že Syn člověka musí být vyzdvižen? Kdo je ten Syn člověka?“ ³⁵ Ježíš jim řekl: „Ještě na kratičko je světlo s vámi. Chodte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma. Kdo totiž chodí ve tmě, neví, kam jde. ³⁶ Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste byli syny světla.“ Když to Ježíš pověděl, odešel a skryl se před nimi. ³⁷ Ačkoli před nimi udělal tolik zázraků, přece v něj neuvěřili. ³⁸ Tak se naplnilo slovo proroka Izaiáše: „Kdo, Hospodine, uvěřil naší zprávě? Komu se Hospodinova paže zjevila?“ ³⁹ Proto nemohli věřit, neboť Izaiáš ještě řekl: ⁴⁰ „Oslepil jejich oči a zatvrdil jejich srdce, aby očima neviděli a srdcem nepochopili a neobrátili se, abych je nemohl uzdravit.“ ⁴¹ To řekl Izaiáš, když zahlédl jeho slávu a mluvil o něm. ⁴² Přesto však v něho uvěřili i mnozí z hodnostářů, ale kvůli farizeům ho nevyznávali, aby nebyli vyobcováni ze synagogy. ⁴³ Milovali totiž lidskou slávu více než slávu Boží. ⁴⁴ Ježíš volal: „Kdo věří ve mne, věří ne ve mne, ale v Toho, který mě poslal. ⁴⁵ Kdo vidí mě, vidí Toho, který mě poslal. ⁴⁶ Já, světlo, jsem přišel na svět, aby žádný, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. ⁴⁷ Slyší-li někdo má slova a neplní je, já ho nesoudím; nepřišel jsem totiž, abych soudil svět, ale abych svět spasil. ⁴⁸ Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by ho soudil. V poslední den je bude soudit slovo, které jsem mluvil. ⁴⁹ Nemluvil jsem totiž sám

od sebe, ale Otec, který mě poslal, ten mi dal přikázání, co mám říkat a co mluvit. ⁵⁰ A vím, že jeho přikázání je věčný život. Co mluvím, tedy mluvím tak, jak mi řekl Otec.“

13 Před Velikonočními svátky už Ježíš věděl, že přišla jeho chvíle, aby odešel z tohoto světa k Otci. Miloval své druhy na tomto světě, miloval je až do konce. ² Ještě před večerí dábel vnukl do srdce Jidáše, syna Šimona Iškariotského, že ho má zradit. ³ Ježíš, vědom si toho, že mu Otec dal všechno do rukou a že vyšel od Boha a jde k Bohu, ⁴ vstal od večere, odložil plášť a opásal se ručníkem. ⁵ Nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je ručníkem, jímž byl přepásán. ⁶ Když přistoupil k Šimonu Petrovi, ten mu řekl: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?!“ ⁷ „Teď ještě nechápeš, co dělám,“ odpověděl mu Ježíš, „ale později porozumíš.“ ⁸ „Ty mi přece nemůžeš mýt nohy!“ namítal Petr. „Když tě neumyji, nebudeš mít se mnou nic společného,“ odpověděl Ježíš. ⁹ „Pane!“ zvolal Šimon Petr. „Nemyj mi jen nohy, ale i ruce a hlavu!“ ¹⁰ Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, potřebuje umýt jen nohy, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“ ¹¹ (Věděl totiž o svém zrádci, proto řekl: „Ne všichni jste čistí.“) ¹² Když jim umyl nohy, znovu se oblékl, posadil se zpět za stůl a řekl jim: „Chápete, co jsem vám udělal? ¹³ Nazýváte mě Mistrem a Pánem a máte pravdu, neboť jím jsem. ¹⁴ Když jsem však já, váš Pán a Mistr, umyl nohy vám, máte i vy mýt nohy jeden druhému. ¹⁵ Dal jsem vám příklad, abyste se chovali, jako jsem se já zachoval k vám. ¹⁶ Amen, amen, říkám vám: Služebník není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho poslal. ¹⁷ Teď to víte; blaze vám, když se tím budete řídit. ¹⁸ Nemluvím o vás všech. Já vím, které jsem vyvolil; ať se ale naplní Písmo: ‘Ten, který jí se mnou chléb, pozvedl patu proti mně.’ ¹⁹ Říkám vám to už teď, předtím než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili, že já jsem. ²⁰ Amen, amen, říkám vám: Kdo přijímá mého posla, přijímá mě; a kdo přijímá mě, přijímá Toho, který mě poslal.“ ²¹ Po těchto slovech Ježíš hluboce rozrušen prohlásil: „Amen, amen, říkám vám, že jeden z vás mě zradí.“ ²² Učedníci se začali rozhlížet jeden po druhém, netušíce, o kom to mluví. ²³ Jeden z jeho učedníků, ten, kterého Ježíš miloval, ležel u stolu po Ježíšově boku. ²⁴ Šimon Petr mu naznačil, ať se zeptá, o kom to mluvil. ²⁵ Objal ho tedy a zeptal se: „Pane, kdo to je?“ ²⁶ „Ten, komu podám namočené sousto,“ odpověděl Ježíš. Namočil sousto a podal je Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. ²⁷ A hned po tom soustu vešel do Jidáše satan. „Co děláš, dělej rychle,“ řekl mu Ježíš. ²⁸ Nikdo ze stolujících ale nerozuměl, proč mu to řekl. ²⁹ Jidáš měl na starosti pokladnu, a tak si někteří mysleli, že mu Ježíš řekl, ať nakoupí, co je potřeba na svátek, nebo ať dá nějaké peníze chudým. ³⁰ Jidáš vzal to sousto a hned vyšel ven. Byla noc. ³¹ Po jeho odchodu Ježíš řekl: „Syn člověka je teď oslaven a Bůh je oslaven v něm. ³² A protože je Bůh oslaven v něm, Bůh ho také oslaví sám v sobě, a to hned. ³³ Moji drazí, ještě na kratičko jsem s vámi. Budete mě hledat, ale říkám vám, co jsem už řekl Židům: ‘Jdu tam, kam vy nemůžete.’ ³⁴ Dávám vám nové přikázání: Milujte jedni druhé. Milujte jedni druhé, jako jsem já miloval vás. ³⁵ Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, když budete mít lásku jedni k druhým.“ ³⁶ Šimon Petr se ho zeptal: „Pane, kam jdeš?“ „Tam, kam jdu, teď za mnou nemůžeš,“ odpověděl mu Ježíš, „ale přijdeš za mnou později.“ ³⁷ „Pane, proč za tebou nemohu teď?“ ptal se Petr. „Položím za tebe život!“ ³⁸ „Položíš za mě život?“ opáčil Ježíš. „Amen, amen, říkám ti: Než zakokrhá kohout, třikrát mě zapřeš.“

14 „Nermutte se v srdcích. Věříte v Boha, věřte i ve mne. ² V domě mého Otce je mnoho pokojů. Kdyby to tak nebylo, řekl bych vám to. ³ Jdu, abych vám připravil místo. Až odejdu a připravím vám místo, zase přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli tam, kde jsem já. ⁴ Víte, kam jdu, a cestu znáte.“ ⁵ „Pane, nevíme, kam jdeš,“ přerušil ho Tomáš. „A jak můžeme znát cestu?“ ⁶ „Já jsem ta cesta, pravda a život,“ odpověděl Ježíš. „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. ⁷ Kdybyste mě znali, znali byste i mého Otce. Od nynějška už ho znáte a viděli jste ho!“ ⁸ „Pane,“ řekl mu Filip, „stačí, když nám ukážeš Otce.“ ⁹ „Filipe,“ odvětil Ježíš, „tak dlouho jsem s vámi a nepoznal jsi mě? Kdo viděl mě, viděl Otce. Jak můžeš říkat: ‘Ukaž nám Otce?’ ¹⁰ Nevěříš, že já jsem v Otci a Otec ve mně? Slova, která vám říkám, neříkám sám od sebe. To Otec, který ve mně přebývá, on působí ty skutky. ¹¹ Věřte mi, že já jsem v Otci a Otec ve mně, už jen kvůli těm skutkům věřte. ¹² Amen, amen, říkám vám: Kdo věří ve mne, bude dělat skutky, které dělám já. A bude dělat ještě větší skutky, neboť odcházím k Otci. ¹³ O cokoli poprosíte v mém jménu, to udělám, aby byl Otec oslaven v Synu. ¹⁴ Když mě budete o něco prosit v mém jménu, já to udělám.“ ¹⁵ „Jestliže mě milujete, zachovávejte má přikázání. ¹⁶ Já pak požádám Otce a dá vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstal navěky, ¹⁷ totiž Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijmout, neboť ho nevidí a nezná. Vy ho však znáte, neboť žije u vás a bude ve vás. ¹⁸ Nenechám vás jako sirotky, přijdu k vám. ¹⁹ Ještě kratičko a svět mě neuvídí, ale vy mě uvidíte. Protože já žiji, budete žít i vy. ²⁰ V ten den poznáte, že já jsem ve svém Otci a vy ve mně a já ve vás. ²¹ Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje. A kdo mě miluje, bude milován mým Otcem a já ho budu milovat a dám se mu poznat.“ ²² Juda (ne ten Iškariotský) mu řekl: „Pane, proč se chceš dát poznat nám, a ne světu?“ ²³ Ježíš mu odpověděl:

„Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo; můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a budeme žít s ním.²⁴ Kdo mě nemiluje, nezachová moje slova. A slovo, které slyšíte, není mé, ale Toho, který mě poslal, Otcovo.²⁵ To vše jsem vám říkal, dokud jsem žil u vás.²⁶ Avšak Utěšitel, ten Duch svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.²⁷ Odkazuji vám pokoj, svůj pokoj vám dávám; já dávám jinak, než jak dává svět. Nermutte se v srdcích a nemějte strach.²⁸ Slyšeli jste mě říci: ‘Odcházím a zase k vám přijdu.’ Kdybyste mě milovali, byli byste rádi, že jdu k Otcovi, neboť můj Otec je větší než já.²⁹ Řekl jsem vám to teď, předtím než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili.³⁰ Už s vámi nebudu dlouho mluvit, neboť přichází vládce tohoto světa. Nemá na mně nic,³¹ ale přichází, aby svět poznal, že miluji Otce a že jedním, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme odsud.“

15 „Já jsem ušlechtilá réva a můj Otec je vinař.² Každou ratolest, která ve mně nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla více ovoce.³ Vy jste již čistí díky slovu, které jsem k vám mluvil.⁴ Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, pokud nezůstane ve kmeni, tak ani vy, pokud nezůstanete ve mně.⁵ Já jsem vinná réva a vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce; beze mě nedokážete nic.⁶ Jestliže někdo nezůstane ve mně, bude odhozen pryč jako ratolest a uschne. Pak budou posbírány, hozeny na oheň a shoří.⁷ Jestliže zůstanete ve mně a má slova zůstanou ve vás, prostě, o cokoli chcete, a stane se vám to.⁸ Když ponese hojné ovoce, bude tím oslaven můj Otec a budete moji učedníci.⁹ Jako Otec miloval mě, tak jsem i já miloval vás. Zůstaňte v mé lásce.¹⁰ Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, tak jako jsem já zachoval přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce.¹¹ Toto jsem vám pověděl, aby má radost byla ve vás a vaše radost aby byla dokonalá.¹² Toto je mé přikázání: Milujte jedni druhé, jako jsem já miloval vás.¹³ Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.¹⁴ Vy jste moji přátelé, děláte-li, co vám přikazuji.¹⁵ Nebudu vás už nazývat služebníky, neboť služebník neví, co dělá jeho pán. Vás jsem ale nazval přáteli, neboť jsem vám předal všechno, co jsem slyšel od svého Otce.¹⁶ Já jsem si vybral vás, ne vy mě. Ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce aby zůstalo; aby vám Otec dal, o cokoli ho poprosíte v mém jménu.¹⁷ Toto vám přikazuji: Milujte jedni druhé.“¹⁸ „Když vás bude svět nenávidět, vězte, že mě nenáviděl dříve než vás.¹⁹ Kdybyste patřili světu, svět by miloval, co je jeho. Vy však světu nepatříte, neboť jsem vás ze světa vyvolil, a proto vás svět nenávidí.²⁰ Pamatujte na má slova: Služebník není větší než jeho pán. Jestliže pronásledovali mě, budou pronásledovat i vás; jestliže zachovali mé slovo, zachovají i vaše.²¹ To všechno vám ale udělají kvůli mému jménu, neboť neznají Toho, který mě poslal.²² Kdybych nepřišel a nemluvil k nim, neměli by hřích, teď ale pro svůj hřích nemají výmluvu.²³ Kdo nenávidí mě, nenávidí i mého Otce.²⁴ Kdybych mezi nimi nedělal skutky, které neudělal nikdo jiný, neměli by hřích. Teď ale viděli, a nenáviděli — jak mě, tak mého Otce.²⁵ Ale to vše se děje, aby se naplnilo, co je psáno v jejich Zákoně: ‘Nenáviděli mě bez příčiny.’²⁶ Až přijde ten Utěšitel, kterého vám pošlu od Otce, totiž Duch pravdy, který vychází z Otce, ten o mně bude vydávat svědectví.²⁷ A vy také vydávejte svědectví, protože jste od počátku se mnou.

16 Toto jsem vám pověděl, abyste se nenechali svést.² Vyobcují vás ze shromáždění. Ano, přichází doba, kdy každý, kdo vás bude zabíjet, si bude myslet, že tím slouží Bohu.³ Budou to dělat, protože nepoznali Otce ani mě.⁴ Předpověděl jsem vám to, abyste si v té době vzpomněli, že jsem vám to řekl. Zpočátku jsem vám to neříkal, protože jsem byl s vámi.“⁵ „Teď odcházím k Tomu, který mě poslal, a nikdo z vás se mě neptá: ‘Kam jdeš?’⁶ Kvůli tomu, co jsem vám řekl, naplnil vaše srdce zármutek.⁷ Říkám vám ale pravdu: Je pro vás lepší, abych odešel. Když neodejdu, nepřijde k vám Utěšitel; když ale odejdu, pošlu ho k vám.⁸ Až přijde, odhalí světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud.⁹ Hřích, že nevěří ve mne;¹⁰ spravedlnost, že jdu k Otcovi a už mě neuvídíte;¹¹ a soud, že vládce tohoto světa je již odsouzen.¹² Ještě vám mám mnoho co říci, ale teď to nemůžete unést.¹³ Až ale přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy. Nebude totiž mluvit sám od sebe, ale řekne vše, co uslyší — oznámí vám i věci budoucí.¹⁴ On mě oslaví, neboť vám oznámí, co přijme ode mě.¹⁵ Všechno, co má Otec, je mé. Proto jsem řekl, že vám oznámí, co přijme ode mě.¹⁶ Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě znovu spatříte.“¹⁷ Někteří z jeho učedníků se začali jeden druhého ptát: „Co tím chce říci? Prý: ‘Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě spatříte’ a: ‘Odcházím k Otcovi.’“¹⁸ Co tím myslí, když říká: ‘Za okamžik?’ Nevíme, o čem mluví.“¹⁹ Ježíš poznal, že se ho chtěli zeptat, a tak jim řekl: „Dohadujete se o tom, že jsem řekl: ‘Za okamžik mě už neuvídíte a za další okamžik mě spatříte’?“²⁰ Amen, amen, říkám vám, že budete plakat a naříkat, ale svět se bude radovat. Budete se trápit, ale vaše úzkost se obrátí v radost.²¹ Když žena rodí, zakouší úzkost, protože přišla její chvíle. Poté, co porodí dítě, ale na trápení zapomene pro radost, že se na svět narodil člověk.²² I vy teď zakoušíte úzkost, ale až se znovu uvidíme, vaše srdce bude jásat radostí a tu radost vám nikdo nevezme.²³ V ten den se mě nebudete ptát na

nic. Amen, amen, říkám vám, že o cokoli poprosíte Otce v mém jménu, to vám dá. ²⁴ Až dosud jste v mém jménu o nic neprosili. Proste a dostanete, a vaše radost bude dokonalá. ²⁵ Dosud jsem k vám mluvil obrazně. Přichází chvíle, kdy k vám už nebudu o Otci mluvit obrazně, ale otevřeně. ²⁶ V ten den budete prosit v mém jménu a neříkám, že budu prosit Otce za vás. ²⁷ Sám Otec vás totiž miluje, protože jste milovali mě a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha. ²⁸ Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Teď zase opouštím svět a jdu k Otci.“ ²⁹ Jeho učedníci mu řekli: „Hle, teď už nemluvíš obrazně, ale otevřeně! ³⁰ Teď víme, že víš všechno a není třeba, aby se tě někdo vyptával. Teď věříme, že jsi vyšel od Boha.“ ³¹ „Teď věříte?“ opáčil Ježíš. ³² „Hle, přichází chvíle, a už přišla, kdy se rozprchnete každý svou cestou. Necháte mě samotného, ale nejsem sám, protože je se mnou Otec. ³³ Toto vše jsem vám pověděl, abyste ve mně našli pokoj. Na světě zakoušíte soužení, ale buďte stateční — já jsem přemohl svět.“

17 Když to Ježíš pověděl, zvedl oči k nebi a řekl: „Otče, přišla ta chvíle — oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe. ² Dal jsi mu právo na všechny lidi, aby všem, které jsi mu svěřil, daroval věčný život. ³ A to je ten věčný život — aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista. ⁴ Zjevil jsem tvou slávu na zemi; dílo, jež jsi mi svěřil, jsem vykonal. ⁵ Nyní mě, Otče, uveď k sobě do slávy, kterou jsem u tebe měl předtím, než byl svět. ⁶ Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi dal ze světa. Byli tvoji a dal jsi je mně. Zachovali tvé slovo ⁷ a nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, pochází od tebe. ⁸ Slova, jež jsi mi svěřil, jsem předal jim a oni je přijali. Skutečně poznali, že jsem vyšel od tebe, a uvěřili, že jsi mě poslal. ⁹ Prosím za ně. Neprosím za svět, ale za ty, jež jsi mi dal, neboť jsou tvoji. ¹⁰ Všechno mé je tvé a co je tvé, je mé. Má sláva je v nich. ¹¹ Já už nejsem na světě, ale oni jsou na světě a já jdu k tobě. Svatý Otče, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno jako my. ¹² Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je ve tvém jménu, které jsi mi dal. Chránil jsem je a nikdo z nich nezahynul, kromě onoho syna zatracení, aby se naplnilo Písmo. ¹³ Teď ale jdu k tobě a toto říkám na světě, aby má radost v nich byla dokonalá. ¹⁴ Dal jsem jim tvé slovo a svět je začal nenávidět, protože nepatří světu, jako ani já nepatřím světu. ¹⁵ Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je uchránil před zlým. ¹⁶ Nepatří světu, jako ani já nepatřím světu. ¹⁷ Posvět je pravdou; tvé slovo je pravda. ¹⁸ Jako jsi poslal na svět mě, tak jsem já poslal na svět je. ¹⁹ Posvěcují sám sebe za ně, aby i oni byli posvěceni pravdou. ²⁰ Neprosím ale jen za ně. Prosím i za ty, kteří ve mě uvěří skrze jejich slovo. ²¹ Ať jsou všichni jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; ať jsou i oni jedno v nás, aby svět věřil, že jsi mě poslal. ²² Dal jsem jim slávu, kterou jsi dal mně, aby byli jedno, jako my jsme jedno. ²³ Já v nich a ty ve mně, aby byli dokonale jedno a aby svět poznal, že jsi mě poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mě. ²⁴ Otče, chci, aby ti, jež jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval před stvořením světa. ²⁵ Spravedlivý Otče, svět tě nezná, ale já tě znám. Tihle poznali, že jsi mě poslal, ²⁶ a já jsem jim dal poznat tvé jméno a ještě dám, aby láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich a já v nich.“

18 Když to Ježíš dořekl, odešel se svými učedníky za potok Kedron, kde byla zahrada; do té se svými učedníky vešel. ² To místo však znal i jeho zrádce Jidáš, protože se tam Ježíš s učedníky často scházel. ³ Jidáš vzal s sebou oddíl vojáků a chrámovou stráž od vrchních kněží a farizeů a přišli tam s lucernami, pochodněmi a zbraněmi. ⁴ Ježíš, vědom si všeho, co jej čekalo, jim vyšel vstříc se slovy: „Koho hledáte?“ ⁵ „Ježíše Nazaretského!“ odpověděli. „To jsem já,“ řekl jim (a jeho zrádce Jidáš stál mezi nimi). ⁶ Jakmile jim Ježíš řekl: „To jsem já,“ ucouvli a padli k zemi. ⁷ „Koho hledáte?“ zeptal se jich znovu. „Ježíše Nazaretského!“ opakovali. ⁸ „Už jsem vám řekl, že to jsem já,“ odpověděl Ježíš. „Když hledáte mě, nechte ostatní odejít.“ ⁹ (To řekl, aby splnil své slovo: „Z těch, které jsi mi dal, jsem neztratil nikoho.“) ¹⁰ Tehdy Šimon Petr vytasil meč, který měl s sebou, zasáhl veleknězova sluhu a usekl mu pravé ucho. Ten sluha se jmenoval Malchus. ¹¹ „Vrať ten meč do pochvy,“ řekl Ježíš Petrovi. „Nemám snad pít kalich, který mi dal Otec?“ ¹² Oddíl s velitelem a s židovskou stráží tehdy Ježíše zatkli a spoutali. ¹³ Přivedli ho nejdříve k Annašovi. Byl totiž tchánem Kaifáše, který byl toho roku veleknězem. ¹⁴ (To byl ten Kaifáš, který židovským představeným poradil, že je lepší, aby jeden člověk zemřel za lid.) ¹⁵ Petr s dalším učedníkem šli za Ježíšem. Onen učedník se znal s veleknězem, a tak mohl jít za Ježíšem do veleknězova dvora. ¹⁶ Petr ale zůstal venku u dveří. Onen druhý učedník, který se znal s veleknězem, tedy vyšel, promluvil s vrátnou a uvedl Petra dovnitř. ¹⁷ Vrátná se Petra zeptala: „Nepatříš také k jeho učedníkům?“ „Nepatřím,“ řekl. ¹⁸ Protože bylo chladno, otroci a strážní rozdělali oheň. Stáli okolo a ohřívali se. Petr tam stál a ohříval se s nimi. ¹⁹ Velekněz Ježíše vyslyšel ohledně jeho učedníků a jeho učení. ²⁰ Ježíš mu odpověděl: „Mluvil jsem ke světu veřejně. Vždycky jsem učil v synagogách nebo v chrámě, kde se

18:1 Zahrada. Nikdo ze synoptiků nenazval místo Ježíšovy poslední modlitby před zatčením „zahradou“. Janovo chápání Ježíše, přinášejícího nové stvoření (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) označením

„zahrada“ ukazuje, že Ježíš je druhý Adam (1Kor 15:45), který napravil to, co první pokazil: neprosadil svou vůli, nýbrž podřídil se vůli Boží.

scházejí všichni Židé; nic jsem neřikal potají. ²¹ Proč se ptáš mě? Zeptej se těch, kdo mě slyšeli mluvit. Ti vědí, co jsem říkal.“ ²² Když to řekl, jeden z kolemstojících strážných udeřil Ježíše do tváře: „Takhle se odpovídá veleknězi?“ ²³ „Jestli jsem řekl něco špatného, dokaž to,“ odpověděl mu Ježíš. „Jestli ne, tak proč mě biješ?“ ²⁴ Annáš ho tedy poslal v poutech k veleknězi Kaifášovi. ²⁵ Šimon Petr zatím stál u ohně a ohřívával se. Zeptali se ho: „Nepatříš snad k jeho učedníkům?“ „Nepatřím,“ zapřel Petr. ²⁶ Jeden z veleknězových sluhů, příbuzný toho, jemuž Petr usekl ucho, na to řekl: „Copak jsem tě s ním neviděl tam v zahradě?“ ²⁷ Petr ho však znovu zapřel. Vtom zakokrhla kohout. ²⁸ Ježíše zatím vedli od Kaifáše do prokurátorova paláce. Právě svítalo. Sami ovšem do paláce nevešli, aby se neposkvrnili před Hodem beránka, ²⁹ a tak Pilát vyšel k nim. „Z čeho tohoto muže viníte?“ ptal se. ³⁰ „Kdyby to nebyl zločinec, nevodili bychom ho k tobě,“ odpověděli. ³¹ „Nechte si ho,“ řekl jim Pilát. „Sudte ho podle vlastního zákona.“ „My nesmíme nikoho popravít,“ odpověděli židovští představení. ³² (Tak se naplnila Ježíšova slova, jimiž naznačoval, jakou smrtí má zemřít.) ³³ Pilát se vrátil do paláce a zavolal si Ježíše. „Tak ty jsi židovský král?“ zeptal se ho. ³⁴ Ježíš odpověděl: „Říkáš to sám od sebe, nebo ti to o mně řekli?“ ³⁵ „Jsem snad Žid?“ řekl Pilát. „Tvůj národ a vrchní kněží mi tě vydali. Co jsi udělal?“ ³⁶ „Mé království není z tohoto světa,“ odpověděl Ježíš. „Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bojovali, abych nebyl vydán židovským vůdcům. Mé království ale není odsud.“ ³⁷ „Takže jsi král?“ zeptal se ho Pilát. „Sám říkáš, že jsem král,“ odpověděl Ježíš. „Narodil jsem se a přišel jsem na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo patří pravdě, mě poslouchá.“ ³⁸ „Co je pravda?“ odušil Pilát. Po těch slovech vyšel znovu ven k Židům. „Podle mě je nevinný,“ řekl jim. ³⁹ „Jak je tu zvykem, měl bych na Velikonoce propustit jednoho vězně. Chcete, abych propustil židovského krále?“ ⁴⁰ Tehdy začali křičet: „Toho ne! Pusť Barabáše!“ (A ten Barabáš byl zločinec.)

19 Pilát tehdy Ježíše vzal a nechal ho zbičovat. ² Vojáci upletli trnovou korunu a narazili mu ji na hlavu. Navlékli mu purpurový plášť ³ a s voláním: „Ať žije židovský král!“ jej tloukli holemi. ⁴ Pilát pak znovu vyšel ven. „Hle, vedu ho ven k vám,“ řekl jim. „Vězte, že podle mě je nevinný.“ ⁵ Ježíš vyšel ven s trnovou korunou a v purpurovém plášti. „Hle, člověku!“ řekl jim Pilát. ⁶ „Ukřižovat, ukřižovat!“ vykřikli vrchní kněží a strážní, jakmile ho uviděli. „Ukřižujte si ho sami,“ řekl jim Pilát. „Podle mě je nevinný.“ ⁷ Židé mu odpověděli: „My máme zákon a podle našeho zákona musí zemřít, protože ze sebe dělal Božího Syna.“ ⁸ Když Pilát uslyšel ta slova, dostal ještě větší strach. ⁹ Vrátil se zpět do paláce a ptal se Ježíše: „Odkud jsi?“ Ježíš neodpovídal. ¹⁰ „Nemluvíš se mnou?“ naléhal Pilát. „Nevíš, že mám moc tě ukřižovat, anebo tě propustit?“ ¹¹ Tehdy Ježíš odpověděl: „Neměl bys nade mnou žádnou moc, kdyby ti nebyla dána shůry. Ten, kdo mě tobě vydal, má proto větší hřích.“ ¹² Pilát se ho pak znovu pokoušel propustit, ale Židé křičeli: „Jestli ho propustíš, nejsi císařův přítel! Kdokoli se dělá králem, protiví se císaři!“ ¹³ Když Pilát uslyšel ta slova, vyvedl Ježíše ven a zasedl k soudu na místě zvaném Dlažba, hebrejsky Gabata. ¹⁴ Bylo to v den příprav před svátkem Velikonoc, kolem poledne. „Hle, váš král,“ řekl Pilát Židům. ¹⁵ Ti však začali křičet: „Pryč s ním! Pryč s ním! Ukřižuj ho!“ „Mám ukřižovat vašeho krále?“ ptal se Pilát. „Nemáme krále kromě císaře!“ odpověděli vrchní kněží. ¹⁶ Tehdy jim Ježíše vydal k ukřižování. Chopili se ho vojáci. ¹⁷ Ježíš nesl svůj kříž až na místo jménem Lebka, hebrejsky zvané Golgota. ¹⁸ Tam ho ukřižovali a s ním dva jiné z obou stran a Ježíše uprostřed. ¹⁹ Pilát dal napsat a připevnit na kříž nápis tohoto znění: JEŽÍŠ NAZARETSKÝ, ŽIDOVSKÝ KRÁL. ²⁰ Ten nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, leželo poblíž města. A bylo to napsáno hebrejsky, řecky a latinsky. ²¹ Židovští vrchní kněží Pilátovi namítali: „Nepiš 'Židovský král', ale 'Tento říkal: Jsem židovský král.'“ ²² „Co jsem napsal, to jsem napsal,“ odpověděl Pilát. ²³ Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šaty a rozpárali je na čtyři díly, pro každého vojáka jeden. Vzali mu i košili, a když zjistili, že je beze švů, odshora dolů utkaná vcelku, ²⁴ řekli si spolu: „Netrhejme ji, raději losujme, komu připadne.“ Když to ti vojáci udělali, naplnilo se Písmo, jež říká: „Rozdělili si mé šaty, o mé roucho házeli los.“ ²⁵ U Ježíšova kříže stála i jeho matka a sestra jeho matky, Marie Kleofášova a Marie Magdaléna. ²⁶ Když Ježíš uviděl matku a učedníka, kterého miloval, jak tam stojí, řekl své matce: „Ženo, hle, tvůj syn.“ ²⁷ Potom řekl tomu učedníkovi: „Hle, tvá matka.“ A ten učedník ji od té chvíle přijal k sobě. ²⁸ Když potom Ježíš věděl, že je již všechno dokonáno, řekl, aby se naplnilo Písmo: „Žízním!“ ²⁹ Stála tam nádoba plná octa. Naplnili tedy houbu octem, nasadili na yzop a podali mu ji k ústům. ³⁰ Když Ježíš okusil ocet, řekl: „Je dokonáno!“ Sklonil hlavu a odevzdal ducha. ³¹ Bylo to v den příprav na obzvlášť

18:38 Co je pravda? Ačkoliv do této chvíle si Ježíš s Pilátem zajímavě povídal, tuto otázku ponechal bez odpovědi. Proč? Protože je kladena ze špatného směru, z něhož nemá odpověď. Vznáší ji velitel okupantů s autoritou nad životem a smrtí podrobených poddaných. Egoistická mysl, hledající pravdu z pozice, která pravdu popírá, nedokáže pravdu uvidět; i kdyby ji někdo předložil, neporozuměla by jí.

19:2 Trny a nahota. Na Ježíše dopadlo prokletí, které začalo kdysi pradávno v zahradě Eden. Trny, které plodila země (Gn 3:18) se vbdoly do jeho hlavy. Když mu vojáci vzali oděv (23), vystavili ho hanbě (Gn 3:7).

19:30 Je dokonáno. Řecký výraz Τετέλεσται (tetelestai) neznamená pouze, že něco skončilo. V řečtině se používal ve třech hlavních významech: (1) V obchodním kontextu znamená, že dluh byl splacen

významnou sobotu. Židovští představení nechtěli, aby těla zůstala na křížích až do soboty, a tak požádali Piláta, aby odsouzeným nechal zlámat nohy a dal je sejmut z křížů.³² A tak přišli vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, kteří byli ukřižováni s ním.³³ Když ale přišli k Ježíši a uviděli, že je již mrtev, nelámali mu nohy.³⁴ Jeden z vojáků mu probodl bok kopím a hned vyšla krev a voda.³⁵ Ten, který to viděl, vydává svědectví a jeho svědectví je pravdivé. On ví, že říká pravdu, abyste vy uvěřili.³⁶ Toto se stalo, aby se naplnilo Písmo: „Nezlámou mu jedinou kost.“³⁷ A jiné místo v Písmu říká: „Uvidí, koho probodli.“³⁸ Josef z Arimatie (který byl Ježíšův učedník, ale tajný, kvůli strachu z židovských představených) pak požádal Piláta, aby mohl sejmut Ježíšovo tělo z kříže. Pilát svolil, a tak přišel a snal Ježíšovo tělo.³⁹ Přišel i Nikodém (který kdysi přišel za Ježíšem v noci) a přinesl směs myrhy a aloe, okolo sta liber.⁴⁰ Vzali Ježíšovo tělo a podle židovského pohřebního zvyku je zavinuli do pláten s těmi vonnými mastmi.⁴¹ Poblíž místa jeho ukřižování byla zahrada a v té zahradě nový hrob, v němž ještě nebyl nikdo pochován.⁴² A protože byl židovský den příprav, pochovali Ježíše do toho hrobu, neboť byl blízko.

20 Ráno prvního dne v týdnu šla Marie Magdaléna ještě za tmy k hrobu. Když uviděla kámen odvalený od hrobu,² běžela k Simonu Petrovi a k dalšímu učedníkovi, kterého měl Ježíš rád, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho dali!“³ Petr se zvedl a spolu s tím druhým učedníkem vyrazili k hrobu.⁴ Běželi společně, ale ten druhý učedník Petra předběhl a dorazil k hrobu první.⁵ Naklonil se dovnitř, spatřil ležící plátna, ale dovnitř nešel.⁶ Po něm dorazil Šimon Petr. Vešel do hrobu a spatřil ležící plátna.⁷ Rouška, která mu přikrývala hlavu, však nebyla mezi plátny; ležela svinutá zvlášť.⁸ Když potom vešel i ten druhý učedník, který dorazil k hrobu jako první, uviděl a uvěřil.⁹ (Ještě totiž nerozuměli Písmu, svědčícímu, že musí vstát z mrtvých.)¹⁰ A tak se ti učedníci vrátili zpět.¹¹ Marie ale zůstala venku u hrobu a plakala. V pláči se naklonila do hrobu¹² a na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, uviděla sedět dva anděly v bílém rouchu, jednoho u hlavy a druhého u nohou.¹³ „Proč pláčeš, ženo?“ zeptali se jí. „Vzali mého Pána a nevím, kam ho dali,“ odpověděla.¹⁴ Po těch slovech se obrátila a uviděla tam stát Ježíše (nevěděla ale, že je to on).¹⁵ „Proč pláčeš, ženo?“ zeptal se jí Ježíš. „Koho hledáš?“ V domnění, že je to zahradník, odpověděla: „Pane, jestli jsi ho odnesl ty, řekni mi, kam jsi ho dal, ať si ho mohu odnést.“¹⁶ „Marie!“ řekl jí Ježíš. Obrátila se a zvolala hebrejsky: „Rabboni!“ (což znamená „Učiteli,“).¹⁷ „Ndrž mě,“ řekl jí Ježíš. „Ještě jsem nevystoupil ke svému Otcí. Jdi ale k mým bratrům a vyříd jim: ‘Vystupuji ke svému Otcí a k vašemu Otcí, ke svému Bohu a k vašemu Bohu.’“¹⁸ Marie Magdaléna pak šla a zvěstovala učedníkům, že viděla Pána a co jí řekl.¹⁹ Večer téhož dne, onoho prvního dne v týdnu, se učedníci kvůli strachu z židovských představených sešli za zavřenými dveřmi. Vtom přišel Ježíš, postavil se doprostřed a řekl jim: „Pokoj vám.“²⁰ Po těch slovech jim ukázal své ruce i bok. Učedníci byli šťastní, že vidí Pána.²¹ „Pokoj vám,“ opakoval Ježíš. „Jako mě poslal Otec, i já posílám vás.“²² Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého.²³ Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny; komu je zadržíte, tomu jsou zadrženy.“²⁴ Když tehdy mezi ně Ježíš přišel, jeden z Dvanácti, Tomáš zvaný Dvojče, tam nebyl.²⁵ Ostatní učedníci mu říkali: „Viděli jsme Pána!“ „Dokud nevidím stopu hřebů v jeho rukou,“ odpověděl jim, „dokud prstem nesáhnou tam, kde byly hřeby, dokud nevloším ruku do jeho boku, nikdy neuvěřím.“²⁶ O týden později byli jeho učedníci znovu uvnitř a Tomáš s nimi. Dveře byly zavřené, ale Ježíš přišel a postavil se doprostřed se slovy: „Pokoj vám.“²⁷ Potom řekl Tomášovi: „Polož sem prst. Podívej se na mé ruce. Natáhni ruku a vlož mi ji do boku. Přestaň být nevěřící a začni věřit.“²⁸ „Můj Pán a můj Bůh!“ zvolal Tomáš.²⁹ „Uvěřil jsi, protože jsi mě viděl,“ řekl mu Ježíš. „Blaze těm, kteří neviděli, a uvěřili.“³⁰ Ježíš ovšem před svými učedníky udělal i mnoho jiných zázraků, které v této knize nejsou zapsány.³¹ Tyto jsou ale zapsány, abyste uvěřili, že Ježíš je Mesiáš, Boží Syn, a abyste skrze víru měli život v jeho jménu.

v plné výši; (2) v soudnictví znamená, že trest byl odpykán v plné výši; (3) ve vojenské terminologii jeho použití označuje vyhranou válku totálním zničením nepřitele. Všechny tři významy platí pro Kristovy následovníky. (1) Ježíšovo ukřižování činí hříšníky, kteří v něho věří, bez dluhu před Bohem (Ko 2:14). (2) Trest za naše hříchy, který původně patřil nám, už byl odpykán (Ř 4:25). (3) Ježíš zvítězil porážkou Satana (Jn 16:33; Zj 3:21; 5:5; 6:2; srv. pozn. 2Tm 1:10 a Žd 2:14).

19:32 Zlámali nohy. Odsouzení byli ukřižováni v poledne, Ježíš visel na kříži tři hodiny, než vydechl naposled. Zemřel rychleji, než dva odsouzení spolu s ním, kteří nebyli zmučeni bičováním. Den začíná setměním, a sobota se rychle blížila. V sobotu nebylo možné vykonávat většinu prací včetně přenašení a ukládání těla do hrobu. Proto bylo nutné, aby všichni tři ukřižovaní byli po smrti dost brzy na to, aby mohli být pohřbeni před setměním. Holenní a vřetení kosti se lámaly velkou

palicí, připomínající kuželku nebo tlustou basebalovou pátku. S těmito kostmi zlomenými se odsouzený nemohl vzpínat na přibitých patách a lapat po dechu, a proto se do pár minut uskrtil vlastními šlachami.

19:34 Probodl bok kopím. Ráno do boku Ježíše nezabila, ale prokázala, že už je mrtev. Proto nebylo nutno jeho kosti lámat, čímž bylo naplněno proroctví o Beránku, jehož krev zachraňuje od smrti (Ex 12:13, 22) a jehož kosti nebudou zlámány (46).

Krev a voda. Na rozdíl od většiny ukřižovaných, kteří zemrou, protože jim nakonec dojdou síly, Ježíš zemřel s výkřikem bolesti (Mt 27:50). Vypadá to tedy, že mu prasklo srdce, a proto byla břišní dutina plná krve.

20:15 Zahradník. Návaznost na „zahradu“ z 18:1 (viz jeho pozn.).

20:21 Jako mě poslal Otec. Kam poslal Otec svého Syna? Na kříži! Svě následovníky Ježíš posílá položit život pro Jeho království.

21 Potom se Ježíš znovu ukázal učedníkům u Tiberiadského jezera. Stalo se to takto: ²Šimon Petr, Tomáš zvaný Dvojče, Natanael z Kány Galilejské, synové Zebedeovi a další dva jeho učedníci byli spolu. ³„Jdu na ryby,“ řekl jim Šimon Petr. „Půjdeme s tebou,“ odpověděli. A tak šli a nastoupili na loď. Té noci ale nic nechytili. ⁴Za svítání stál na břehu Ježíš (učedníci ale nevěděli, že je to on). ⁵„Nemáte něco k jídlu, hoši?“ zavolal na ně. „Nemáme,“ odpověděli. ⁶„Hodte síť napravo od lodi a něco najdete,“ řekl jim. Hodili tedy síť a už ji ani nemohli utáhnout, kolik v ní bylo ryb. ⁷Učedník, kterého Ježíš miloval, tehdy řekl Petrovi: „To je Pán!“ Jakmile Šimon Petr uslyšel, že je to Pán, oblékl si plášť (protože byl svlečený) a vrhl se do vody. ⁸Ostatní učedníci pak připluli s lodí (nebyli totiž daleko od břehu, jen asi dvě stě loket) a táhli tu síť s rybami. ⁹Když vystoupili na břeh, uviděli rozdělaný oheň a na něm rybu a chléb. ¹⁰Ježíš jim řekl: „Přineste trochu ryb, které jste teď nalovili.“ ¹¹Šimon Petr tedy šel a vytáhl na břeh plnou síť — 153 velkých ryb! A přestože jich bylo tolik, síť se neroztrhla. ¹²„Pojďte sníst,“ řekl jim Ježíš. Nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: „Kdo jsi?“ protože věděli, že je to Pán. ¹³Ježíš přistoupil, vzal chléb a podával jim ho a podobně i rybu. ¹⁴Tak se Ježíš už potřetí po svém zmrtvýchvstání ukázal učedníkům. ¹⁵Po snídání se Ježíš zeptal Šimona Petra: „Šimone Janův, miluješ mě více než oni?“ „Ano, Pane,“ odpověděl mu. „Ty víš, že tě mám rád.“ Ježíš mu na to řekl: „Pas mé beránky.“ ¹⁶Potom se ho zeptal podruhé: „Šimone Janův, miluješ mě?“ „Ano, Pane,“ odpověděl mu. „Ty víš, že tě mám rád.“ Tehdy mu Ježíš řekl: „Pečuj o mé ovce.“ ¹⁷Potom se ho zeptal potřetí: „Šimone Janův, máš mě rád?“ Petr se zarmoutil, že se ho Ježíš potřetí zeptal: „Máš mě rád?“ Odpověděl mu: „Pane, ty víš všechno. Ty víš, že tě mám rád.“ Ježíš mu na to řekl: „Pas mé ovce. ¹⁸Amen, amen, říkám ti: Když jsi byl mladší, oblékal ses a chodils, kam jsi chtěl. Až zestárneš, rozpráhneš ruce, oblékne tě jiný a povede tě, kam nechceš.“ ¹⁹(To řekl, aby mu naznačil, jakou smrtí oslaví Boha.) Po těch slovech mu řekl: „Následuj mě.“ ²⁰Petr se otočil a uviděl za sebou jít učedníka, kterého Ježíš miloval. (Byl to ten, který ho tehdy při večeři objal a zeptal se: „Pane, kdo tě zradí?,“) ²¹Když ho Petr uviděl, zeptal se Ježíše: „Pane, a co on?“ ²²Ježíš mu řekl: „Jestli ho tu chceš nechat, dokud nepřijdu, co je ti po tom? Ty mě následuj.“ ²³Mezi bratry se pak rozneslo, že ten učedník nezemře. Ježíš mu však neřekl, že nezemře, ale: „Jestli ho tu chceš nechat, dokud nepřijdu, co je ti po tom?“ ²⁴To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a zapsal je; a víme, že jeho svědectví je pravdivé. ²⁵Ježíš ovšem udělal i mnoho jiných věcí. Kdyby měly být všechny jednotlivě vypsány, mám za to, že by bylo napsáno tolik knih, že by se ani nevešly na svět.

Skutky apoštolské

Úvod

1 První knihu jsem sepsal, drahý Teofile, o všem, co Ježíš začal dělat a učit² až do dne, kdy byl vzat vzhůru poté, co skrze Ducha svatého dal pokyny svým vyvoleným apoštolům.³ Těm také po svém umučení mnoha jistými důkazy prokázal, že je živý, když se jim po čtyřicet dní ukazoval a mluvil o Božím království.⁴ Když se s nimi sešel, přikázal jim: „Neopouštějte Jeruzalém, ale očekávejte Otcovo zaslíbení, o kterém jste mě slyšeli mluvit.⁵ Jan křtil vodou, ale vy budete brzy pokřtěni Duchem svatým.“⁶ Ti, kdo s ním byli, se ho zeptali: „Pane, obnovíš už teď království Izraele?“⁷ Odpověděl jim: „Není vaše věc znát časy a doby, které si Otec ponechal ve své pravomoci.⁸ Přijmete ale moc Ducha svatého přicházejícího na vás a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku, v Samaří a až na konec světa.“⁹ Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a zmizel jim z očí v oblaku.¹⁰ Zatímco se upřeně dívali, jak odchází do nebe, hle, přistoupili k nim dva muži v bílém rouchu¹¹ a řekli jim: „Co tu stojíte a hledíte k nebi, Galilejci? Tento Ježíš, který od vás byl vzat do nebe, se vrátí právě tak, jak jste ho viděli odcházet.“¹² Tehdy se vrátili do Jeruzaléma od Olivetské hory ležící poblíž města — na vzdálenost sobotní cesty.¹³ Když přišli, vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali: Petr, Jakub, Jan, Ondřej, Filip, Tomáš, Bartoloměj, Matouš, Jakub (syn Alfeův), Šimon Zélot a Juda (syn Jakubův).¹⁴ Ti všichni svorně setrvali v modlitbách společně s ženami i s Ježíšovou matkou Marií a s jeho sourozenci.¹⁵ V té době vstal uprostřed shromážděných učedníků Petr (bylo jich tam asi sto dvacet) a řekl: „Bratři, muselo se naplnit, co v Písmu Davidovými ústy předpověděl Duch svatý o Jidášovi, který na Ježíše přivedl strážce,¹⁷ ačkoli patřil mezi nás a měl podíl na této službě.“¹⁸ (Jidáš za své špinavé peníze získal pole. Poté, co se oběsil, roztrhl se v půli a vyhrězly mu všechny vnitřnosti.¹⁹ Vědělo se o tom po celém Jeruzalémě, takže to pole dostalo v jejich řeči jméno Chakel-dama, totiž Krvavé pole.)²⁰ „V knize Žalmů je psáno: ‘Jeho příbytek ať zůstane pustý a ať v něm nikdo nebydlí’ a dále: ‘Jeho pověření ať přijme jiný.’²¹ Jeden z těch, kdo s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš přebýval mezi námi,²² od Janova křtu až do dne, kdy byl od nás vzat vzhůru, se proto musí stát spolu s námi svědkem jeho vzkříšení.“²³ Navrhli dva — Josefa Barnabáše, zvaného také Justus, a Matěje.²⁴ Potom se modlili: „Ty, Pane, znáš srdce všech lidí. Ukaž, kterého z těch dvou jsi vyvolil,²⁵ aby měl podíl na této službě a stal se apoštolem namísto Jidáše, který se odvrátil a odešel, kam patří.“²⁶ Potom losovali: los padl na Matěje, a tak byl připočten k jedenácti apoštolům.

2 Když přišel den Letnic, byli všichni spolu.² Náhle se z nebe ozval hukot, jako by se řítíl prudký vítr, a naplnil celý dům, kde seděli.³ Ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, které se rozdělily a spočinuly na každém z nich.⁴ Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.⁵ V Jeruzalémě tehdy pobývali zbožní Židé z každého národa na světě.⁶ Když se ozval ten hukot, sešla se spousta lidí a byli ohromeni, protože je každý slyšel mluvit svou vlastní řečí.⁷ Úžasem bez sebe říkali: „Hledte, copak ti všichni, kdo tu mluví, nejsou Galilejci?“⁸ Jak to, že tedy každý slyšíme svou rodnou řeč?⁹ Parthové, Médové, Elamité a obyvatelé Mezopotámie, Judeje i Kappadokie, Pontu a Asie,¹⁰ Frygie i Pamfylie, Egypta i krajů Libye vedle Kyrény a příchozí z Říma, jak Židé, tak proselyté,¹¹ Kréťané i Arabové — slyšíme je mluvit našimi jazyky o velikých Božích věcech!“¹² Všichni žasli a nevěděli, co si o tom myslet. „Co má tohle znamenat?“ ptali se jeden druhého.¹³ Někteří se ale posmívali a říkali: „Opili se novým vínem!“¹⁴ Tehdy vstal Petr s ostatními jedenácti a hlasitě k nim promluvil: „Židé a všichni, kdo pobýváte v Jeruzalémě, chci vám něco oznámit. Dobře mě poslouvejte:¹⁵ Tito lidé vůbec nejsou opilí, jak si myslíte — vždyť je teprve devět hodin!¹⁶ Děje se ale, co bylo předpověděno ústy proroka Joele:¹⁷ V posledních dnech, praví Bůh, vylíjí svého Ducha na všechny lidi. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši mladíci uvidí vidění, vaši starci budou mít sny.¹⁸ Jistěže na své služebníky a služebnice v těch dnech vylíjí svého Ducha a budou prorokovat.¹⁹ Ukážu zázraky na nebi a znamení na zemi, krev a oheň a oblaka dýmu.²⁰ Slunce se obrátí v tmou a měsíc v krev, než přijde veliký a zjevný Hospodinův den.²¹ Každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno,

2:9 Parthové, Médové, Elamité. První tři zmíněné skupiny lidí, slavících v Jeruzalémě židovský svátek Letnic, pocházeli z území dnešního Iránu, kdysi nejmocnější říše světa, Persie, jejíž historie se s dějinami Božího lidu pozoruhodně potkává v oboustranný prospěch. Ať už tyto tři skupiny Peršanů byli původní Židé, kteří v Persii zůstali i po skončení exilu (např. Ester) nebo bohobojní pohané, kteří v Boha Izraelitů uvěřili pod jejich vlivem, každopádně slyšeli evangelium a přinesli je zpátky

do vlasti. Později to byli Peršané, kteří hedvábnou stezkou přinesli evangelium do Číny; Číňané proto zpočátku říkali křesťanství „náboženství Peršanů“. Proslulé perské koberce mohou posloužit jako obraz, fraktál (viz čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8](#) na str. 21) tohoto a onoho světa, kdy z této strany dějin věci nevypadají tak úžasně, plně, uzlů a čouhajících nití, ale z druhé strany je nádherný, ba dokonce právě tím, čím je z této strany nevábný (Mt 6:1–2; Lk 16:15).

však bude zachráněn.²² Slyšte má slova, Izraelité: Bůh vám dokázal, kdo je Ježíš Nazaretský, když skrze něj mezi vámi konal divy, zázraky a znamení, jak sami dobře víte.²³ Když vám ho Bůh podle své jisté vůle a prozřetelnosti vydal, ukřižovali jste ho rukama bezbožníků.²⁴ Bůh jej ale vzkřísil a zprostil utrpení smrti, protože nemohl zůstat v její moci.²⁵ David o něm říká: 'Hospodina vidím před sebou napořád, je po mé pravici, nezakolísám.'²⁶ Mé srdce je šťastné, můj jazyk zpívá, také mé tělo v naději odpočívá.²⁷ Nenecháš v záhrobí duši mou, svého svatého nevydáš rozkladu.²⁸ Cesty života jsi mi oznámil, ve své přítomnosti mě sytíš radostí!²⁹ Bratři, o praotci Davidovi vám mohu směle říci, že zemřel a byl pochován — jeho hrob tu máme dodneška!³⁰ Jako prorok ale věděl, co mu Bůh zaslíbil: přísahal mu, že na jeho trůn posadí jednoho z jeho vlastních potomků.³¹ Když říkal, že jeho duše nezůstane v záhrobí a jeho tělo nepodlehne rozkladu, předvídal tedy Mesiášovo vzkříšení.³² A právě Ježíše Bůh vzkřísil — my všichni jsme toho svědkové!³³ Byl vyvýšen na Boží pravici, přijal od Otce zaslíbení Ducha svatého a to, co teď vidíte a slyšíte, je jeho vylíčení.³⁴ David přece nevystoupil do nebe, ale sám říká: 'Hospodin řekl mému Pánu: Sed' po mé pravici,³⁵ než ti tvé nepřátele k nohám položím.'³⁶ Ať si je všechen lid Izraele jist, že Bůh učinil Pánem a Mesiášem právě Ježíše, kterého jste ukřižovali!³⁷ Ta slova je zasáhla do srdce. Začali se Petra a ostatních apoštolů ptát: „Co máme dělat, bratři?“³⁸ „Čiňte pokání,“ odpověděl Petr, „a každý se nechte pokřtít ve jménu Ježíše Krista, aby vám byly odpuštěny hříchy. I vy přijmete dar Ducha svatého,³⁹ neboť to zaslíbení platí pro vás a vaše potomky i pro všechny, kdo jsou daleko — kohokoli povolá Hospodin, náš Bůh.“⁴⁰ Dosvědčoval to ještě mnoha jinými slovy a vyzýval je: „Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení!“⁴¹ Ti, kdo ochotně přijali jeho slova, se pak dali pokřtít a toho dne se připojilo okolo tří tisíc lidí.⁴² Zůstávali v apoštolském učení a ve společenství, v lámání chleba a v modlitbách.⁴³ Všechny naplnila posvátná úcta a skrze apoštoly se dělo mnoho zázračných znamení.⁴⁴ Všichni věřící byli pospolu a měli všechno společné.⁴⁵ Prodávali pozemky a majetky a rozdělovali všem, jak kdo potřeboval.⁴⁶ Denně zůstávali svorně v chrámu a ve svých domech lámali chléb a dělili se o jídlo

Kdo je Duch Svatý?

Řekl bych, že Duch Svatý je Ježíš bez hranic či omezení. Duch Svatý je Ježíš na cloudu, chcete-li to říct technickým termínem. Duch Svatý je ten, kdo nám dává odvahu evangelizovat. Vzpomeňte, jak proměnil Petra ve Skutcích 2. Tentýž člověk, který zapřel Krista, nyní rozhlašuje evangelium; za každé jeho zapření přišlo k Ježíši tisíc lidí. Uvažte, jak Duch Svatý dokáže rozjít duši, jak nám umožní věřit zázrakům, jakým bychom jinak neuvěřili. Duch Svatý nám pomáhá se modlit, protože nikdo, bez ohledu na své obdarování, nezná cestu do Boží přítomnosti, jenom Duch Svatý nás tam může dovést. Takže v modlitbě nás vede, v uctívání zjevuje Ježíše a činí ho skutečným, živým, tím hýbe naším srdcem a zažehává v něm svatý oheň, až tu vaše nedokážeme skrývat v sobě a vytryskne na povrch jako vyvyšování Ježíše.

Duch Svatý je ten, který nám pomáhá chodit ve svatosti, takže těm, kdo jsou sevřeni hanbou, nemocí hříchu, Duch Svatý nabízí svobodu. Je to Duch svatosti. On láme moc okovů, ba i zlovyků, které zotročovaly lidi po dekády. On láme tyto závislosti, tyto svázanosti. Duch Svatý je ten, kdo vysvobozuje zajaté z démonických útlaků; Duch Svatý je ten, kdo v nás žije a dává nám zjevení ohledně Slova: Někdy čteme Písmo a říkáme: Chci tam vidět Ježíše. A on způsobuje, že Slovo se promění z informace na zjevení; a zjevení pak přináší proměnu.

Duch svatý je ten, kdo chodí s námi a zmocňuje nás ke slovu, když nevíme, co říct. V těch chvílích, kdy říkáme: Duchu Svatý, pomoz mi, protože nevím, jak tohle člověka získat pro Pána, nevím, jak mluvit, Duch Svatý nám dá slova přímo od Otce.

Duch Svatý je ten, kdo otevírá srdce hříšníkům, kdo způsobuje, že zatvrzelý tvrdošijný hříšník s kamenným srdcem se skloní před Ježíšem Kristem coby Pánem.

Duch Svatý je ten, kdo nás pomazává ke službě a dává nám povolání od Boha. Vezme obyčejný život a učiní z něho život, který změní svět.

Rád říkávám, že jediný okamžik strávený v přítomnosti Ducha Svatého může změnit život; ale život strávený v přítomnosti Ducha Svatého dokáže proměnit národy.

Duch Svatý je ještě něco víc. Je to ono hluboké vnitřní puzení. Co myslíte, že vedlo mučedníky k tomu, aby položili životy pro tvrzení, že Ježíš je Pán? To je dílo Ducha Svatého, vzbuzující lásku Boží v jejich srdcích, nechávající prýštit tuto lásku Boží k ostatním. Duch Svatý je ten, kdo nám dává všechna Otcova zaslíbení. Je to On, kdo nás zmocňuje chodit v dokonalé Boží vůli, ne denně, ne každou hodinu, ale až do každé milisekundy.

David Diga Hernandez

s radostí a upřímným srdcem.⁴⁷ Chválili Boha a všem lidem byli příjemní. Pán k nim pak denně přidával další zachráněné.

3 Petr a Jan se jednou ve tři hodiny šli účastnit odpoledních modliteb v chrámu.² Právě tam byl přinesen jeden muž, chromý od narození. Každý den ho pokládali u chrámových vrat zvaných Krásná brána, aby si od těch, kdo vcházel do chrámu, něco vyžebal.³ Když uviděl Petra a Jana, jak se chystají vejít do chrámu, prosil je o almužnu.⁴ Petr mu spolu s Janem pohlédl do očí a řekl: „Podívej se na nás.“⁵ Když vzhlédl, v očekávání, že od nich něco dostane,⁶ Petr mu řekl: „Stříbro a zlato nemám, ale co mám, to ti dám. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“⁷ Vzal ho za pravou ruku, zvedl ho a do jeho nohou a kloubů se ihned vlila síla.⁸ Vyskočil na nohy a začal chodit. Pak s nimi vešel do chrámu, kde se procházel, poskakoval a chválil Boha.⁹ Všichni ho tam viděli, jak chodí a chválí Boha,¹⁰ a poznali, že je to ten, který sedával a žebral u Krásné brány. Ohromeni tím, co se mu stalo, byli úžasem bez sebe.¹¹ Zatímco se ten uzdravený mrzák držel Petra a Jana, všichni se v ohromení seběhli k nim do Šalomounova sloupoví.¹² Když to Petr uviděl, promluvil k lidu: „Izraelité, proč se tomu dívíte? Proč na nás hledíte, jako bychom svou vlastní mocí nebo zbožností způsobili, že tento muž chodí? ¹³ Bůh Abrahama, Izáka a Jákoba, Bůh našich otců, oslavil svého služebníka Ježíše, jehož jste sami vydali a zavrhlí před Pilátem, který ho chtěl propustit.¹⁴ Svatého a spravedlivého jste zavrhlí a místo něj jste si vyžádali vraha.¹⁵ Dárce života jste zabili, ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých a my jsme toho svědky.¹⁶ Bylo to jeho jméno, co na základě víry v něj dalo sílu tomuto muži, kterého vidíte a znáte. Ano, víra, která se opírá o něj, ho před vašimi očima úplně uzdravila.¹⁷ Bratři, vím, že jste to udělali z nevědomosti stejně jako vaši vůdcové.¹⁸ Bůh to dopustil, aby se naplnilo, co předpověděl ústy všech svých proroků: že Mesiáš bude trpět.¹⁹ Proto číňte pokání a obraťte se, aby vaše hříchy byly smazány a od Hospodina přišel čas odpočinutí,²⁰ až k vám pošle ohlášeného Mesiáše — Ježíše,²¹ který zatím musí zůstat v nebi až do času nápravy všech věcí, jak o tom Bůh od věků mluvil ústy všech svých svatých proroků.²² Už Mojžíš řekl našim otcům: ‘Hospodín, váš Bůh, vám vzbudí z vašich bratrů Proroka, jako jsem já — toho poslouchajte.’²³ Každý, kdo by toho Proroka neposlechl, bude vyobcován z lidu.’²⁴ Také Samuel a všichni proroci po něm předpovídali tyto dny.²⁵ Vy jste synové proroků a smlouvy, kterou Bůh uzavřel s našimi otci, když řekl Abrahamovi: ‘Ve tvém semeni dojdou požehnání všechna pokolení země.’²⁶ Když Bůh vzkřísil svého Služebníka, poslal ho v první řadě k vám, aby přinesl požehnání každému, kdo se odvrátí od svých špatností.“

4 A když takto mluvili k lidu, přišli na ně kněží s velitelem chrámové stráže a se saduceji.² Nemohli totiž snést, že učí lid a že v souvislosti s Ježíšem hlásají vzkříšení z mrtvých.³ Zatkli je, a protože už byl večer, nechali je do druhého dne ve vězení.⁴ Mnozí, kdo tu řeč slyšeli, však uvěřili, takže jejich počet dosáhl asi pěti tisíc mužů.⁵ Nazítří se v Jeruzalémě sešli židovští hodnostáři, starší a znalci Písma,⁶ velekněz Annáš a také Kaifáš, Jan, Alexandr a ostatní z velekněžského rodu.⁷ Postavili Petra s Janem doprostřed a vyslyšali

3:8 Poskakoval. Když Petr mocí Ježíšova jména (v. 6) uzdraví člověka chromého od narození (v. 2), uzdravený nejen začne chodit, ale se svaly a klouby již ne atrofovanými (v. 7) dokonce poskakuje! Stejným

řeckým výrazem pro „poskakovat“ (*hallomai ἀλλόμαι*) překládá LXX Izajášovo proroctví z Iz 35:4–6, které zde došlo svého naplnění.

Církev tehdy a dnes

Dnes existuje rozšířené, zesvětštělé křesťanství, na hony vzdálené původní církvi, o němž jsou mnozí přesvědčeni, že jim stačí: laciné křesťanství, které nikomu nevadí, které nevyžaduje žádných obětí, které nestojí nic a za nic.

Raná církev	Moderní církev
<ul style="list-style-type: none"> ● Vedená apoštoly ● Setkávání denně ● Zaměřená na růst zralosti svatých ● Nutnost učednictví ● Vyučování doktrínám ● Teologie ● Vysvobození + proměna ● Soustředěnost na misii ● Vyčlenění těch, kdo působí rozdělení a sváry ● Velký důraz na rozdávání ● Těžiště zvěstování a chval = pokání 	<ul style="list-style-type: none"> ● Vedená pastory ● Setkávání jednou týdně ● Zaměřená na péči o svaté ● Stačí členství ● Vyučování podle témat ● Psychologie ● Poradenství ● Soustředěnost na kostelní aktivity ● Ochrana těch, kdo působí rozdělení a sváry; modlitby za ně ● Velký důraz na shromažďování ● Těžiště zvěstování a chval = Bůh nás má rád

je: „Jakou mocí a v čím jménu jste to udělali?“⁸ Tehdy jim Petr, naplněn Duchem svatým, řekl: „Vůdcové lidu a starší Izraele,⁹ jsme tu dnes vyslýcháni kvůli dobrému skutku, jímž bylo uzdravení nemocného člověka.¹⁰ Proto vám všem i celému izraelskému lidu oznamuji, že tento člověk před vámi stojí zdravý ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, jehož jste vy ukřižovali a jehož Bůh vzkřísil z mrtvých.¹¹ To je ten ‘kámen vámi staviteli zavržený, jenž se stal kamenem úhelným.’¹² V nikom jiném není spása — na světě není lidem dáno jiné jméno, v němž bychom mohli být spaseni!“¹³ Když vůdcové viděli Petrovu a Janovu smělost a zjistili, že jsou to neučení a prostí lidé, žasli a poznali na nich, že byli s Ježíšem.¹⁴ Když se podívali na toho uzdraveného muže, jak tam s nimi stojí, neměli co na to říci.¹⁵ Poručili jim, ať odejdou z radní místnosti, a začali se radit:¹⁶ „Co s těmi lidmi uděláme? Celý Jeruzalém ví, že se skrze ně stal zjevný zázrak, a my to nemůžeme popřít.¹⁷ Aby se to ale mezi lidmi přestalo šířit, pohrozme jim, ať už o tom jménu s nikým nemluví.“¹⁸ A tak je zavolali a přikázali jim, ať už o Ježíšově jménu vůbec nemluví ani neučí.¹⁹ Petr a Jan jim odpověděli: „Myslíte, že je v Božích očích správné, abychom poslouchali vás více než Boha?“²⁰ Nemůžeme nemluvit o tom, co jsme viděli a slyšeli.“²¹ Když ale nemohli najít nic, za co by je potrestali, znovu jim pohrozili a s ohledem na lid je propustili. Všichni totiž oslavovali Boha za to, co se stalo -²² člověk přes čtyřicet let chromý byl zázračně uzdraven!²³ Poté, co byli propuštěni, přišli ke svým a vyprávěli, co jim řekli vrchní kněží a starší.²⁴ Když to bratři uslyšeli, svorně pozvedli hlas k Bohu: „Pane, ty jsi stvořil nebe i zemi, moře i všechno, co je v nich.²⁵ Ty jsi skrze Ducha svatého řekl ústy svého služebníka, našeho otce Davida: ‘Proč se národy vzbouřily a lidé vymýšleli marnosti?’²⁶ Králové země povstali a vládcové se spráhli proti Hospodinu a proti jeho Pomazanému.’²⁷ A opravdu, Herodes a Pontius Pilát se spráhli s pohany a s lidem Izraele proti tvému svatému služebníku Ježíši, jehož jsi pomazal,²⁸ a provedli, co tvá ruka a tvá vůle předurčila, že se má stát.²⁹ Pohleď nyní na jejich výhrůžky, Hospodine, a dej svým služebníkům, ať mluví tvé slovo se vší smělostí.³⁰ Vztahuj svou ruku k uzdravování a dej, ať se ve jménu tvého svatého služebníka Ježíše dějí divy a zázraky!“³¹ Místo, na kterém se shromáždili, se po jejich modlitbě zatřásl. Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali směle mluvit Boží slovo.³² Celé to množství věřících mělo jedno srdce a jednu duši. Nikdo nic nenazýval svým vlastním majetkem, ale měli všechno společné.³³ Apoštolové vydávali svědectví o vzkříšení Pána Ježíše s velikou mocí a na všech spočívala veliká milost.³⁴ Nikdo mezi nimi netrpěl nouzi, protože ti, kdo vlastnili pole nebo domy, je prodávali a utržené peníze přinášeli³⁵ k nohám apoštolů. Z toho se pak rozdělovalo každému, jak kdo potřeboval.³⁶ Joses, který od apoštolů dostal jméno Barnabáš (což v překladu znamená Syn potěšení), levita původem z Kypru,³⁷ prodal své pole, přinesl peníze a položil je k nohám apoštolů.

5 Také jeden muž jménem Ananiáš se svou manželkou Zafirou prodal pozemek;² část utržených peněz ale s vědomím své manželky ukryl. Zbytek přinesl a položil k nohám apoštolů.³ Petr mu na to řekl: „Ananiáši, to tě tak ovládl satan, že jsi lhal Duchu svatému? Proč jsi ukryl část peněz za to pole?“⁴ Copak nebylo tvé? Nemusel jsi ho prodávat. A když jsi ho prodal, bylo jen na tobě, co s penězi uděláš. Jak tě mohla taková věc napadnout? Nelhal jsi lidem, ale Bohu!“⁵ Když Ananiáš uslyšel ta slova, skácel se mrtev k zemi. Na všechny, kdo to slyšeli, padla veliká bázeň.⁶ Několik mladíků vstalo, zabalili ho, odnesli ven a pohřbili.⁷ Asi po třech hodinách pak přišla i jeho žena, která nevěděla, co se stalo.⁸ Petr jí řekl: „Pověz mi, prodali jste to pole za tolik peněz?“ „Ano, za tolik,“ odpověděla.⁹ „To jste se domluvili, že budete pokoušet Hospodinova Ducha?“ řekl jí na to Petr. „Poslouchej! Za dveřmi už se blíží kroky těch, kdo pohřbili tvého muže, a vynesou i tebe.“¹⁰ Ihned se mu skácela mrtvá k nohám. Když mladíci vešli, našli ji mrtvou, a tak ji vynesli a pochovali vedle jejího muže.¹¹ Na celou církev i na všechny, kdo to slyšeli, tehdy padla veliká bázeň.¹² Rukama apoštolů se mezi lidmi dělo mnoho divů a zázraků a všichni spolu svorně trávili čas v Šalomounově sloupoví.¹³ Nikdo jiný se tam k nim neodvažoval připojit, ale lid si jich velmi vážil.¹⁴ Množství mužů i žen se přidávalo k Pánu a věřících stále přibývalo.¹⁵ Dokonce vynášeli nemocné na lůžkách a nosítkách a pokládali je na ulice, aby na některého z nich alespoň padl Petrův stín, až půjde kolem.¹⁶ Množství lidí z okolních měst se scházelo do Jeruzaléma, přinášeli nemocné a trápené nečistými duchy a ti všichni byli uzdravováni.¹⁷ Tehdy povstal velekněz a všichni jeho stoupenci, totiž sekta saduceů. Naplnění nenávistí¹⁸ nechali apoštoly zatknout a vsadit do veřejné věznice.¹⁹ Hospodinův anděl ale v noci otevřel dveře vězení a vyvedl je ven. Řekl jim: ²⁰ „Jděte, postavte se v chrámu a předneste lidu všechna slova tohoto Života.“²¹ Poslechli ho a za úsvitu přišli do chrámu a učili. Velekněz a jeho stoupenci zatím svolali Veleradu (totiž celé staršovstvo synů Izraele) a poslali pro apoštoly do vězení.²² Když tam ale strážní přišli, ve vězení je nenašli. Vrátili se tedy s hlášením: ²³ „Věznicí jsme našli bezpečně uzamčenou, u dveří stály strážce, ale když jsme odemkli, uvnitř nikdo nebyl.“²⁴ Když ta slova uslyšel velitel chrámové stráže s vrchními kněžími, nemohli pochopit, co se to stalo.²⁵ Vtom někdo přišel s hlášením: „Hle, muži, které jste uvěznil, stojí v chrámu a učí lid!“²⁶ Velitel se stráží pro ně ihned šel a přivedl je bez násilí; báli se totiž, aby je lid neukamenoval.²⁷ Když je přivedli a postavili před Veleradu, velekněz se jich zeptal: ²⁸ „Copak jsme vám přísně nezakázali učit o tom jménu? Jenže vy jste svým učením naplnili celý

Jeruzalém a chcete nás činit zodpovědnými za krev toho člověka!“²⁹ Petr a apoštolové odpověděli: „Je třeba více poslouchat Boha než lidi.“³⁰ Bůh vašich otců vzkřísil Ježíše, kterého jste vy přibili na kříž a zabili.³¹ Právě jeho Bůh vyvýšil na svou pravici jako Vůdce a Spasitele, aby dal Izraeli pokání a odpuštění hříchů.³² A my jsme svědky těchto věcí a rovněž tak Duch svatý, jehož Bůh udělil těm, kdo ho poslouchají.“³³ Když to uslyšeli, rozzuřili se a začali se radit, jak je zabít.³⁴ Tehdy vstal ve Veleradě jeden farizeus jménem Gamaliel, učitel Zákona ctěný vším lidem. Nechal ty muže na chvíli vyvést ven a³⁵ potom řekl: „Izraelité, rozmyslete si, co s těmi lidmi chcete udělat.“³⁶ Před nedávnem povstal Teudas. Prohlašoval se za někoho velikého a připojilo se k němu okolo čtyř set mužů. Když byl zabit, všichni jeho přívrženci se rozutekli a nic z toho nebylo.³⁷ Po něm povstal Juda Galilejský během sčítání lidu a strhl za sebou spoustu lidí. Ale i jeho přívrženci se rozutekli, jakmile zahynul.³⁸ Proto vám říkám: Nechte ty lidi být a propusťte je. Je-li tento úmysl a toto dílo z lidí, nic z toho nebude.³⁹ Je-li však z Boha, nic proti tomu nezmůžete. Nechcete snad bojovat proti Bohu!“⁴⁰ A tak ho poslechl. Zavolali apoštoly, dali je zbičovat, a když jim zakázali mluvit v Ježíšově jménu, propustili je.⁴¹ A tak odešli z Velerady s radostí, že se jim dostalo cti snášet pohrdání pro jeho jméno.⁴² Každého dne pak nepřestávali v chrámu a po domech učit a prohlašovat Ježíše za Mesiáše.

6 V té době, když se počet učedníků stále rozrůstal, začali si ti, kdo mluvili řecky, stěžovat, že jejich vdovy jsou oproti hebrejským kráceny na denních přidělech jídla.² Dvanáct apoštolů proto svolalo shromáždění všech učedníků a řeklo: „Není správné, abychom se přestali věnovat Božímu slovu a sloužili u stolů.“³ Proto, bratři, vyberte ze svého středu sedm mužů dobré pověsti, plných Ducha a moudrosti, kterým tu práci svěříme.⁴ Sami se pak budeme nadále věnovat modlitbě a službě Slova.“⁵ Celé shromáždění s tím návrhem souhlasilo, a tak vybrali: Štěpána (muže plného víry a Ducha svatého), Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parména a Mikuláše (proselytu z Antiochie).⁶ Postavili je před apoštoly a ti na ně po modlitbě vkládali ruce.⁷ Boží slovo se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě se mocně rozrůstal. Také velké množství kněží přijalo víru.⁸ Štěpán, plný víry a moci, konal mezi lidmi veliké divy a zázraky.⁹ Tehdy povstali někteří z takzvané synagogy Libertinů (totiž osvobozených otroků z Kyrény, Alexandrie, Kilikie a Asie) a začali Štěpánovi odporovat.¹⁰ Nemohli ale obstát proti moudrosti a Duchu, v jehož moci mluvil.¹¹ Nastrčili proto muže, kteří prohlašovali: „Slyšeli jsme, jak se rouhá proti Mojžíšovi a proti Bohu!“¹² Tím pobouřili lid i starší a znalce Písma, takže Štěpána nakonec zatkli a odvedli před Veleradu.¹³ Tam postavili falešné svědky, kteří tvrdili: „Ten člověk neustále mluví proti tomuto svatému místu a proti Zákonu.“¹⁴ Slyšeli jsme ho říkat, že Ježíš Nazaretský zničí toto místo a změní ustanovení, která jsme dostali od Mojžíše!“¹⁵ Všichni, kdo seděli ve Veleradě, na něj upřeli pohled a viděli jeho tvář jako tvář anděla.

7 Velekněz se ho zeptal: „Je to tak?“² Štěpán odpověděl: „Bratři a otcové, slyšte! Když byl náš otec Abraham ještě v Mezopotámii, předtím než se usadil v Cháranu, ukázal se mu Bůh slávy³ a řekl mu: ‘Odejdí ze své země a ze svého příbuzenstva a pojď do země, kterou ti ukážu.’⁴ Tehdy odešel ze země Chaldejců a usadil se v Cháranu. Když pak jeho otec zemřel, Bůh ho odtud přestěhoval do země, v níž teď bydlíte.“⁵ Nedal mu v ní za dědictví ani stopu země, ale slíbil jí dát do vlastnictví jemu a jeho semeni po něm. I když byl ještě bezdětný,⁶ Bůh mu řekl: ‘Tvoji potomci budou žít jako přistěhovalci v cizí zemi. Budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let.⁷ Národ, jemuž budou otročit, ale budu soudit,’ řekl Bůh. ‘Potom odejdou a budou mi sloužit na tomto místě.’⁸ Tehdy jim vydal smlouvu o obřizce. Když pak Abraham zplodil Izáka, osmého dne ho obřezal a stejně tak Izák Jákoba a Jákob dvanáct patriarchů.⁹ Patriarchové zárlili na Josefa a prodali ho do Egypta, ale Bůh byl s ním.¹⁰ Vysvobodil ho ze všech jeho soužení a dal mu před faraonem, egyptským králem, milost a moudrost, takže ho ustanovil správcem Egypta i celého svého domu.¹¹ Potom přišel na celou egyptskou i kananejskou zem hlad a veliké soužení, takže naši otcové neměli co jíst.¹² Když Jákob uslyšel, že v Egyptě je obilí, poslal tam naše otce.¹³ Když přišli podruhé, Josef se dal svým bratrům poznat, a tak se farao seznámil s Josefovou rodinou.¹⁴ Josef pak k sobě pozval svého otce Jákoba i celé své příbuzenstvo v počtu sedmdesáti pěti osob.¹⁵ Jákob tedy sestoupil do Egypta, kde zemřel on i naši otcové.¹⁶ Potom byli přeneseni do Šechemu a pochováni v hrobě, který Abraham koupil za stříbro od synů Šechemova otce Chamora.¹⁷ Jak se blížil čas, kdy se mělo naplnit Boží zaslíbení Abrahamovi, náš lid v Egyptě rostl a množil se,¹⁸ dokud nepovstal jiný král, který už o Josefovi nevěděl.¹⁹ Choval se k našemu národu lstivě a nutil naše předky odkládat vlastní novorozence, aby nepřežili.²⁰ V té době se narodil Mojžíš. Byl překrásný. Tři měsíce ho chovali v rodném domě,²¹ a když ho museli odložit, vzala si ho faraonova dcera a vychovala ho jako vlastního syna.²² Mojžíš byl vyučen veškeré

5:42 Po domech. Toto není příkaz k evangelizaci ode dveří ke dveřím. Apoštolové učili veřejně v chrámu a soukromě v domácnostech svých členů. Chodili po domech v rámci již existující církve. Taky šli do Lystry, Derbe (14:6) a Ikonie (21) a nikdo z toho nevyvozuje, že bychom

je v tom měli napodobovat. Přestože v biblických textech můžeme hledat aplikace i příklady k následování (či odrazující), musíme vždy dbát na to, abychom z detailu historického záznamu nedělali příkázání.

moudrosti Egypťanů a byl mocný ve slovech i skutcích.²³ Když mu bylo čtyřicet let, rozhodl se navštívit své bratry, syny Izraele.²⁴ Uviděl, jak jeden z nich trpí bezpráví; zastal se ho, pomstil toho ubožáka a Egypťana zabil.²⁵ Myslel si, že jeho bratři porozumí, že jim Bůh skrze něho přináší spásu, ale oni nerozuměli.²⁶ Navštívil je i druhého dne a snažil se usmířit jejich potyčku: 'Muži, jste bratři! Proč jeden druhému ubližujete?'²⁷ Ten, který ubližoval svému bližnímu, jej však odstrčil: 'Kdo tě ustanovil naším vůdcem a soudcem?'²⁸ Chceš mě snad zabít, jako jsi včera zabil toho Egypťana?'²⁹ Kvůli těm slovům pak Mojžíš utekl a žil jako přistěhovalec v midiánské zemi, kde zplodil dva syny.³⁰ Po dalších čtyřiceti letech se mu na poušti u hory Sinaj ukázal anděl v plameni hořícího keře.³¹ Mojžíš se tomu vidění podíval. Když se přiblížil, aby se lépe podíval, zazněl k němu Hospodinův hlas: 'Já jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.' Mojžíš se roztřásl a neodvažoval se podívat.³² Hospodin mu řekl: 'Zuj si obuv z nohou, protože místo, na němž stojíš, je svatá půda.'³³ Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě; slyšel jsem jejich nárek a sestoupil jsem, abych je vysvobodil. Nyní tedy pojď, pošlu tě do Egypta.'³⁴ Tohoto Mojžíše, kterého zavrhlí, když řekli: 'Kdo tě ustanovil vůdcem a soudcem?', toho Bůh poslal jako vůdce a vysvoboditele, když se mu prostřednictvím anděla ukázal v onom keři.³⁵ Tento Mojžíš je vyvedl na svobodu a konal divy a zázraky v egyptské zemi, na Rudém moři a po čtyřicet let na poušti.³⁶ Tento Mojžíš řekl synům Izraele: 'Bůh vám z vašich bratrů vzbudí Proroka, jako jsem já.'³⁷ Tento Mojžíš byl ve shromáždění Božího lidu na poušti. Stál mezi andělem, který k němu mluvil na hoře Sinaj, a našimi otcí. To on přijal živá slova, aby je předal nám.³⁸ Naši otcové ho ale nechtěli poslouchat. Zavrhlí ho a v srdcích se obrátili do Egypta.³⁹ Řekli Áronovi: 'Udělej nám bohy, kteří by nás vedli! Kdo ví, co se stalo s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.'⁴⁰ Tehdy si udělali tele, přinesli té modle oběti a radovali se z výtvaru svých rukou.⁴¹ Bůh se od nich odvrátil a nechal je sloužit nebeskému zástupu, jak je psáno v knize proroků: 'Obětovali jste snad mně své oběti a dary těch čtyřicet let na poušti, dome izraelský? Vztýčili jste stánek Molocha a hvězdu svého boha Remfana, obrazy, jež jste si udělali, abyste se jim klaněli! Proto vás vystěhuji až za Babylon.'⁴² Naši otcové měli na poušti Stánek svědectví, jak nařídil Ten, který řekl Mojžíšovi, aby ho udělal podle vzoru, který viděl.⁴³ Tento stánek převzali naši otcové a s Jozuem jej vnesli na území pohanů, které Bůh před našimi otcí vyhnal. Tak to bylo až do dnů Davida,⁴⁴ kterého si Bůh oblíbil a který prosil, aby mohl Bohu Jákobovu zřídit příbytek.⁴⁵ Šalomoun mu potom postavil dům.⁴⁶ Nejvyšší ale nebydlí v chrámech udělaných rukama. Jak říká prorok:⁴⁷ 'Nebe je můj trůn, zemi mám u nohou jako podnožku. Jaký mi chcete stavět dům, praví Hospodin, a jaké místo, kde bych spočinul?'⁴⁸ Copak jsem toto vše svou rukou nestvořil?'⁴⁹ Jak jste jen tvrdošijní! Chybí vám obřízka srdce a uši! Stále jen vzdorujete Duchu svatému — jak vaši otcové, tak i vy!⁵⁰ Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali? Zabíjeli ty, kdo předpovídali příchod toho Spravedlivého, a vy jste ho teď zradili a zavraždili.⁵¹ Přijali jste Zákon z rukou andělů, ale nezachovali jste ho!⁵² Když to slyšeli, rozzuřili se tak, že na Štěpána začali skřípět zuby.⁵³ On však, plný Ducha svatého, upřel pohled k nebi. Uviděl Boží slávu a Ježíše stojícího po Boží pravici.⁵⁴ a zvolal: „Hle, vidím otevřené nebe a Syna člověka stojícího po Boží pravici!“⁵⁵ Začali hlasitě křičet, zacpali si uši a svorně se na něj vrhli.⁵⁶ Vyhnali ho ven z města, kde ho kamenovali. Svědkové si tehdy odložili pláště k nohám mladíka jménem Saul.⁵⁷ Zatímco ho kamenovali, Štěpán se modlil: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha.“⁵⁸ Klesl na kolena a hlasitě zvolal: „Nepočítej jim tento hřích, Pane!“⁵⁹ Po těch slovech zesnul.⁶⁰

8 Saul jeho smrt schvaloval. V té době přišlo na církev v Jeruzalémě veliké pronásledování, takže se všichni kromě apoštolů rozprchli po judských a samařských krajích.² Zbožní muži pochováli Štěpána a velmi ho oplakávali.³ Saul zatím pustošil církev. Vcházel do domů, odvlékal muže i ženy a zavíral je do vězení.⁴ Ti, kdo se rozprchli, ovšem kázali Slovo, kamkoli přišli.⁵ Filip vešel do města Samaří a kázal tam Krista.⁶ Lidé svorně naslouchali Filipovým slovům v celých zástupech, protože slyšeli a viděli zázraky, které dělal.⁷ Nečistí duchové s velkým křikem vycházeli z mnoha posedlých a mnozí ochrnutí a chromí byli uzdraveni.⁸ Celé město zažívalo velikou radost.⁹ V tom městě žil jeden muž jménem Šimon. Už dlouho ohromoval samařský lid svou magií a prohlašoval se za někoho výjimečného.¹⁰ Všichni, od nejmenšího až po největšího, ho dychtivě poslouchali a říkali: „Tohle je jistě ta veliká Boží moc!“¹¹ Poslouchali ho proto, že je tak dlouho ohromoval svou magií.¹² Když ale uvěřili Filipovi kázacímu o Božím království a o jménu Ježíše Krista, dávali se muži i ženy pokřtít.¹³ Uvěřil dokonce i sám Šimon a po svém křtu se stále držel Filipa. Když viděl, jak veliké divy a zázraky se dějí, byl ohromen.¹⁴ Apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že Samaří přijalo Boží slovo, a tak k nim vyslali Petra a Jana.¹⁵ Ti přišli a modlili se za ně, aby přijali Ducha svatého.¹⁶ (Na nikoho z nich totiž ještě nesestoupil; byli pouze pokřtěni ve jménu Pána Ježíše.)¹⁷ Vkládali tedy na ně ruce a oni přijímali Ducha svatého.¹⁸ Když Šimon uviděl, že se Duch svatý uděluje skrze vkládání rukou apoštolů, přinesl jim peníze¹⁹ se slovy: „Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho vložím ruce, přijal Ducha svatého!“²⁰ Petr mu na to řekl: „Ať jsou tvé peníze

zatraceny s tebou! To sis myslel, že Boží dar jde koupit za peníze? ²¹ Nemáš podíl ani účast na téhle věci, protože tvé srdce není před Bohem upřímné. ²² Čiň pokání ze své špatnosti a modli se — snad ti Bůh ten úmysl tvého srdce odpustí. ²³ Vidím, jak jsi plný hořkosti a spoutaný nepravostí.“ ²⁴ Šimon odpověděl: „Vy se za mě modlete k Pánu, ať se mi nestane nic z toho, co jste říkali!“ ²⁵ Poté, co vydali svědectví a promluvili Pánovo slovo, vrátili se apoštolové do Jeruzaléma a kázali evangelium v mnoha samaršských vesnicích. ²⁶ Hospodinův anděl promluvil k Filipovi: „Vstaň a vydej se na jih, k pouštní cestě z Jeruzaléma dolů do Gazy.“ ²⁷ Vydal se tedy na cestu a hle, narazil na jednoho Etiopana. Byl to komoří etiopské královny Kandaky, který spravoval všechny její poklady. Ten se přijel do Jeruzaléma poklonit Bohu ²⁸ a právě se vracel domů. Seděl na voze a četl proroka Izaiáše. ²⁹ Duch řekl Filipovi: „Dohoň ten vůz a jdi vedle něj.“ ³⁰ Filip ho tedy doběhl a uslyšel ho, jak čte proroka Izaiáše. Zeptal se ho: „Rozumíš tomu, co čteš?“ ³¹ „Jak bych mohl?“ odpověděl. „Jedině kdyby mi to někdo vyložil.“ A prosil Filipa, aby nastoupil a přisedl k němu. ³² Místo, které v Písmu četl, bylo toto: „Jak ovce na porážku veden byl, jako když beránek před stříhačem oněmí, ústa neotevřel. ³³ Ve svém ponížení byl zbaven práva a kdo vyhlásil jeho rod? Vždyť byl na zemi připraven o život.“ ³⁴ Komoří se Filipa zeptal: „Prosím tě, o kom to prorok mluví? O sobě, nebo o někom jiném?“ ³⁵ Filip se ujal slova a počínaje tímto místem Písma mu zvěstoval Ježíše. ³⁶ A jak jeli, cesta vedla kolem nějaké vody. Komoří zvolal: „Pohled, voda — co brání, abych byl pokřtěn?“ ³⁸ a nechal zastavit vůz. Oba, Filip i komoří, sestoupili do vody a Filip ho pokřtil. ³⁹ Když vystoupili z vody, Hospodinův Duch uchvátil Filipa a komoří ho už nespátřil; jel tedy svou cestou a radoval se. ⁴⁰ Filip se pak octl v Azotu. Procházel všechna okolní města a kázal evangelium, až přišel do Cesareje.

9 Saul stále ještě chrlil smrtelné výhrůžky proti Pánovým učedníkům. Šel za veleknězem ² a vyzádal si od něj listy pro synagogy v Damašku, aby tam mohl vyhledat přívržence té Cesty — jak muže, tak ženy — a přivést je v poutech do Jeruzaléma. ³ Když už se cestou blížil k Damašku, náhle ho obklopilo světlo z nebe. ⁴ Padl na zem a uslyšel hlas: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?“ ⁵ Zeptal se: „Kdo jsi, Pane?“ Ten odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ.“ ⁶ Vstaň a jdi do města; tam se dozvíš, co máš dělat.“ ⁷ Muži v Saulově doprovodu zůstali stát bez hlesu; slyšeli totiž hlas, ale nikoho neviděli. ⁸ Když se Saul zvedl ze země, otevřel oči, ale nic neviděl. Museli ho do Damašku odvést za ruku. ⁹ Po tři dny neviděl, nejedl ani nepil. ¹⁰ V Damašku žil jeden učedník jménem Ananiáš. Pán ho ve vidění oslovil: „Ananiáši!“ Odpověděl: „Zde jsem, Pane.“ ¹¹ Pán mu řekl: „Vstaň a jdi do ulice zvané Přímá. V Judově domě najdeš Saula z Tarsu — hle, právě se modlí ¹² a ve vidění spatřil muže jménem Ananiáš, jak jde k němu a vkládá na něj ruku, aby prohlédl.“ ¹³ Ananiáš namítl: „Pane, slyšel jsem od mnoha lidí, kolik zla ten muž napáchal tvým svatým v Jeruzalémě! ¹⁴ A teď má i zde od vrchních kněží pověření, aby spoutal všechny, kdo vzývají tvé jméno!“ ¹⁵ Pán mu však řekl: „Jdi, neboť je to má vyvolená nádoba — bude přinášet mé jméno národům, králům i synům Izraele ¹⁶ a já mu ukážu, kolik musí vytrpět pro mé jméno.“ ¹⁷ Ananiáš tedy šel do určeného domu. Vešel dovnitř, vložil na něj ruce a řekl: „Bratře Saule, Pán Ježíš, který se ti ukázal na cestě, po níž jsi šel, mě poslal, abys prohlédl a byl naplněn Duchem svatým.“ ¹⁸ Saul náhle prohlédl, jako by mu z očí spadly šupiny. Potom vstal a dal se pokřtít. ¹⁹ Přijal pokrm a posilnil se. Saul pak strávil několik dní s damašskými učedníky ²⁰ a hned začal v synagogách kázat, že Ježíš je Boží Syn. ²¹ Všichni, kdo ho slyšeli, žasli a říkali: „Vždyť to je ten, který v Jeruzalémě hubil vyznavače toho jména! Copak sem nepřišel, aby je v poutech odvedl k vrchním kněžím?“ ²² Saul ale kázal stále mocněji a svými důkazy, že Ježíš je Mesiáš, popouzel damašské Židy. ²³ Když už to trvalo dost dlouho, Židé se dohodli, že ho zabijí. ²⁴ Saul se ale o jejich úkladech dozvěděl. Brány byly hlídány dnem i nocí, protože ho chtěli zabít, ²⁵ a tak ho učedníci v noci vzali a spustili ho v koši přes hradbu. ²⁶ Saul se tedy vrátil do Jeruzaléma. Pokoušel se připojit k učedníkům, ale všichni se ho báli. Nevěřili totiž, že je učedník. ²⁷ Barnabáš se ho však ujal. Přivedl ho k apoštolům a vyprávěl jim, jak Saul uviděl na cestě Pána a mluvil s ním a také jak v Damašku směle mluvil v Ježíšově jménu. ²⁸ A tak s nimi zůstal v Jeruzalémě. ²⁹ Hovořil a přel se také s počtenými Židy a ti mu začali ukládat o život. ³⁰ Když se to dozvěděli bratři, odvedli ho do Cesareje a poslali do Tarsu. ³¹ Církev po celém Judsku, Galileji i Samaří pak zakoušela klid a sílily; žily v Hospodinově bázni a povzbuzovány Duchem svatým se rozrůstaly. ³² Petr obcházel všechny církve a cestou přišel také ke svatým v Lyddě. ³³ Tam nalezl člověka jménem Eneáš, který byl ochrnutý a už osm let byl upoután na lůžko. ³⁴ Petr mu řekl: „Eneáši, Ježíš Kristus tě uzdravuje. Vstaň a ustel si!“ On hned vstal ³⁵ a všichni obyvatelé Lyddy a Šáronu, kteří ho viděli, se obrátili k Pánu. ³⁶ V Joppě pak žila jedna učednice jménem Tabita (což je v překladu Dorkas), která oplývala dobrými skutky a almužnami. ³⁷ V těch dnech však onemocněla a zemřela. Omyli ji a položili do horní místnosti. ³⁸ Lydda je blízko Joppy, a když se učedníci doslechli, že Petr je v Lyddě, poslali k němu dva muže s prosbou, aby k nim bez meškání přišel. ³⁹ Petr vstal a šel s nimi. Když přišel, zavedli ho do horní místnosti, kde ho s pláčem obstoupily všechny vdovy a ukazovaly košile a pláště, které jim Dorkas dělala, dokud byla s nimi. ⁴⁰ Petr poslal všechny ven, poklekl a modlil se. Potom se obrátil k jejímu tělu a řekl: „Tabito, vstaň!“ Otevřela oči, a když uviděla Petra, posadila se. ⁴¹ On jí podal ruku a pomohl jí vstát. Potom

zavolal svaté i vdovy a ukázal jim ji živou. ⁴² Rozneslo se to po celé Joppě a mnozí uvěřili v Pána. ⁴³ Petr pak v Joppě bydlel delší čas u jistého Šimona koželuha.

10 V Cesareji žil jeden muž jménem Kornelius, setník praporu zvaného Italský. ² Byl zbožný a bohabojný s celým svým domem, dával mnoho almužen lidu a stále se modlil k Bohu. ³ Jednou odpoledne kolem třetí hodiny jasně uviděl ve vidění Božího anděla, jak k němu jde a říká: „Kornelie!“ ⁴ V úleku na něj vytřeštil oči a zeptal se: „Co je, Pane?“ Anděl mu řekl: „Tvé modlitby a almužny vzbudily Boží pozornost. ⁵ Hned pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr. ⁶ Je hostem jistého Šimona koželuha, který má dům u moře.“ ⁷ Když po těch slovech anděl odešel, Kornelius zavolal dva své služebníky a jednoho zbožného vojáka, který patřil k jeho pobočníkům. ⁸ Všechno jim vyložil a poslal je do Joppy. ⁹ Druhého dne, zatímco se cestou blížili k městu, Petr vystoupil na plochou střechu domu, aby se modlil. Okolo poledne ¹⁰ dostal hlad a chtěl jíst. Než mu však připravili jídlo, upadl do vytržení. ¹¹ Uviděl otevřené nebe a něco jako velikou plachtu, jak se za čtyři cípy spouští na zem. ¹² V ní byla všemožná čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazi a ptáci. ¹³ Vtom k němu zazněl hlas: „Vstaň, Petře, zabíjej a jez!“ ¹⁴ Petr odpověděl: „To ne, Pane! Nikdy jsem přece nejedl nic nečistého nebo poskvrněného.“ ¹⁵ Ale hlas k němu promluvil znovu: „Co Bůh očistil, neměj za nečisté!“ ¹⁶ Opakovalo se to třikrát, než byla plachta vytažena zpátky do nebe. ¹⁷ Zatímco si Petr marně lámal hlavu, co mělo to vidění znamenat, hle, muži poslaní Korneliem se doptali na Šimonův dům. Když dorazili ke dveřím, ¹⁸ zavolali: „Je tu hostem Šimon zvaný Petr?“ ¹⁹ Petr zatím přemýšlel o tom vidění. Duch mu řekl: „Hledají tě tři muži. ²⁰ Vstaň, sejdi dolů a bez váhání odejdi s nimi, protože jsem je poslal já sám.“ ²¹ Petr tedy sešel dolů k těm mužům a řekl: „Já jsem ten, koho hledáte. Co vás přivádí?“ ²² Odpověděli: „Setník Kornelius, spravedlivý a bohabojný muž, který má dobrou pověst u celého židovského národa, dostal od svatého anděla pokyn, že tě má pozvat k sobě domů, aby vyslechl tvá slova.“ ²³ Petr je tedy pozval dovnitř a pohostil. Nazítří vstal a odešel s nimi, doprovázen některými bratry z Joppy. ²⁴ Druhého dne dorazili do Cesareje. Kornelius je očekával a svolal své příbuzné a blízké přátele. ²⁵ Když Petr chtěl vejít, Kornelius mu vyšel vstříc, padl mu k nohám a poklonil se. ²⁶ Petr ho ale zvedl se slovy: „Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk!“ ²⁷ V rozhovoru s ním vešel dovnitř. Když uviděl shromážděné množství lidí, ²⁸ řekl jim: „Sami víte, že pro Žida je nepřipustné, aby se stýkal s cizincem nebo ho navštěvoval. Bůh mi však ukázal, abych žádného člověka neměl za nečistého nebo poskvrněného, ²⁹ a tak jsem bez námitek přijal vaše pozvání a přišel jsem. Mohu se zeptat, proč jste mě pozvali?“ ³⁰ Kornelius odpověděl: „Před třemi dny přesně touto dobou, o třetí odpoledne, jsem se doma modlil. Náhle se přede mnou postavil muž v zářícím roucho ³¹ a řekl: ‘Kornelie, tvá modlitba byla vyslyšena a tvé almužny nezůstaly bez povšimnutí před Bohem. ³² Pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr, který je hostem v domě Šimona koželuha u moře.’ ³³ Proto jsem k tobě hned poslal a ty jsi laskavě přišel. Teď jsme tu všichni před Boží tváří, abychom vyslechli, cokoli ti Bůh svěřil.“ ³⁴ Petr se ujal slova a řekl: „Opravdu vidím, že Bůh nikomu nestrání, ³⁵ ale v každém národě se mu líbí, kdokoli ho ctí a koná spravedlnost. ³⁶ To je to poselství, které Bůh svěřil synům Izraele; jím zvětšuje pokoj skrze Ježíše Krista, který je Pánem všech. ³⁷ Sami víte, co se dělo po celém Judsku; začalo to v Galileji, po křtu, který kázal Jan. ³⁸ Ježíše z Nazaretu Bůh pomazal Duchem svatým a mocí. Kamkoli přišel, konal dobro a uzdravoval všechny souzené od ďábla, protože Bůh byl s ním. ³⁹ My jsme svědkové všeho, co dělal v judské zemi a v Jeruzalémě. Oni ho přibíli na kříž a popravili, ⁴⁰ ale Bůh jej třetího dne vzkřísil a dal, aby se ukázal - ⁴¹ ne všemu lidu, ale svědkům, které Bůh předem vyvolil — nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho zmrtvýchvstání. ⁴² Uložil nám, abychom kázali všemu lidu a dosvědčovali, že on je ten, koho Bůh ustanovil soudcem živých i mrtvých. ⁴³ Jemu vydávají svědectví všichni proroci: skrze jeho jméno přijme odpuštění hříchů každý, kdo v něj věří.“ ⁴⁴ Ještě než to Petr dořekl, Duch svatý sestoupil na všechny, kdo poslouchali jeho řeč. ⁴⁵ Obřezaní věřící, kteří přišli s Petrem, užasli, že dar Ducha svatého je vylit i na pohany. ⁴⁶ Slyšeli je totiž, jak mluví v jiných jazycích a velebí Boha. Petr tehdy prohlásil: ⁴⁷ „Copak

10:41 Nám, kteří jsme s ním jedli. Viz čl. [Proč andělé nezvěstují evangelium?](#) ve Sk 10.

Proč andělé nezvěstují evangelium?

 Proč anděl, který mluvil s Kornéliem, mu nemohl rovnou sdělit evangelium? Proč místo toho, aby mu řekl: „V Ježíši Kristu máš odpuštění hříchů a život věčný,“ složitě a s pomocí opakovaných vizí aranžuje jeho setkání s Petrem? Protože žádný anděl nemůže říct: „V Ježíši Kristu máš odpuštění

hříchů, *tak jako já!*“ Není žádného odpuštění pro anděly, kteří zhřešili. Budeme je soudit (1Kor 6:3).

 Osobní svědectví má při evangelizaci nezastupitelnou roli. Změna, kterou Bůh učinil s naším životem, je to, co vzbudí zájem u nevěřících, nikoliv naše doktríny či církevní praxe.

jim někdo může odepřít křest vodou, když přijali Ducha svatého jako my?“⁴⁸ A tak je nechal pokřtít v Pánově jménu. Potom ho pozvali, aby s nimi pobyl ještě několik dní.

11 Apoštolové a ostatní bratři v Judsku se doslechli, že i pohané přijali Boží slovo.² Když Petr dorazil do Jeruzaléma, obřezaní věřící mu vytýkali:³ „Šel jsi k neobřezancům a jedl jsi s nimi!“⁴ Petr jim to začal po pořádku vysvětlovat:⁵ „Jednou, když jsem se ve městě Joppe modlil, ve vytržení jsem spatřil vidění: z nebe se za čtyři cípy spouštělo něco jako velká plachta. Když sestoupila až ke mně,⁶ pozorně jsem se do ní podíval a spatřil jsem čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazy a ptáky.⁷ Tehdy jsem uslyšel hlas: ‘Vstaň, Petře, zabíjej a jez!’⁸ Odpověděl jsem: ‘To ne, Pane! Nikdy jsem nevzal do úst nic nečistého nebo poskvrněného.’⁹ Ten hlas z nebe ke mně ale promluvil znovu: ‘Co Bůh očistil, neměj za nečisté!’¹⁰ Třikrát se to opakovalo, než to bylo všechno vytaženo zpátky do nebe.¹¹ Vtom se před domem, ve kterém jsem byl, objevili tři muži. Byli za mnou posláni z Cesareje¹² a Duch mi řekl, abych šel bez váhání s nimi. Doprovázelo mě těchto šest bratrů, s nimiž jsme vešli do domu toho muže.¹³ Vyprávěl nám, jak ve svém domě uviděl anděla. Stanul před ním a řekl: ‘Pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr.’¹⁴ Skrže to, co ti poví, budeš spasen ty i celý tvůj dům!’¹⁵ A jen, co jsem k nim začal mluvit, sestoupil na ně Duch svatý stejně jako na počátku na nás.¹⁶ Tehdy jsem si vzpomněl na Pánova slova: ‘Jan křtil vodou, ale vy budete pokřtěni Duchem svatým.’¹⁷ Jestliže jim Bůh dal stejný dar jako nám, když uvěřili v Pána Ježíše Krista, kdo jsem byl já, abych bránil Bohu?“¹⁸ Po těch slovech se upokojili a začali chválit Boha: „Tak tedy i pohanům dal Bůh pokání k životu!“¹⁹ Ti, kdo se rozprchli během pronásledování po Štěpánově smrti, dorazili až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie a šířili Boží slovo výhradně mezi Židy.²⁰ Někteří z nich, původem z Kypru a Kyrény, však po příchodu do Antiochie oslovili evangeliem o Pánu Ježíši také Řeky.²¹ Hospodinova ruka byla s nimi a veliké množství jich uvěřilo a obrátilo se k Pánu.²² Zpráva o tom se donesla k církvi v Jeruzalémě, a tak do Antiochie vyslali Barnabáše.²³ Když tam přišel a uviděl tu Boží milost, zaradoval se a všechny povzbuzoval, aby s oddaným srdcem zůstávali věrní Pánu.²⁴ (Byl to dobrý muž, plný Ducha svatého a víry.) A tak se k Pánu přidalo ještě mnoho dalších.²⁵ Barnabáš proto odešel do Tarsu vyhledat Saula,²⁶ a když ho našel, přivedl ho do Antiochie. Strávili v tamější církvi celý rok a učili spoustu lidí. Právě zde v Antiochii byli učedníci poprvé označeni za křesťany.²⁷ V té době přišli do Antiochie proroci z Jeruzaléma.²⁸ Jeden z nich jménem Agabos vstal a skrže Ducha oznamoval, že po celé říši bude veliký hlad. (Což se také splnilo za císaře Klaudia.)²⁹ Učedníci tedy rozhodli, že každý podle své možnosti pošle pomoc bratrům v Judsku.³⁰ To také udělali a poslali to starším po Barnabášovi a Saulovi.

12 V té době král Herodes krutě napadl některé z těch, kdo patřili k církvi.² Jakuba, bratra Janova, popravil mečem,³ a když viděl, že se to Židům líbí, rozhodl se zatknout i Petra. (Bylo to během Svátku nekvašených chlebě.)⁴ Když se ho zmocnil, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi čtveřicemi vojáků. Po Velikonocích ho totiž chtěl předvést k veřejnému slyšení.⁵ Petr byl takto hlídán ve vězení, ale církev se za něj vroucně modlila k Bohu.⁶ Noc předtím, než ho chtěl Herodes předvést, spal Petr mezi dvěma vojáky, spoután dvěma řetězy, a stráže přede dveřmi hlídaly vězení.⁷ Vtom vedle něj stanul Hospodinův anděl a v cele zazářilo světlo. Udeřil Petra do boku a vzbudil ho: „Rychle vstávej!“⁸ Řetězy mu spadly z rukou⁸ a anděl mu řekl: „Oblékní se a obuj.“⁹ Když to udělal, anděl pokračoval: „Vezmi si plášť a pojď za mnou.“⁹ Petr ho následoval ven, ale nevěděl, že to s tím andělem je doopravdy; myslel si, že má vidění.¹⁰ Když minuli první i druhou stráž, přišli k železné bráně, která vedla do města, a ta se jim sama od sebe otevřela. Vyšli ven, přešli jednu ulici a vtom jej anděl opustil.¹¹ Když Petr přišel k sobě, řekl si: „Teď vidím, že to bylo doopravdy! Pán poslal svého anděla a vytrhl mě z Herodovy ruky a ze všeho, co židovský lid očekával.“¹² Když to pochopil, šel do domu Marie, matky Jana Marka, kam se mnozí sešli k modlitbám.¹³ Petr zatloukl na dveře brány a přišla otevřít služka jménem Rhodé.¹⁴ Když poznala Petrův hlas, samou radostí neotevřela bránu, ale běžela dovnitř se zprávou, že Petr stojí před branou.¹⁵ Říkaly jí: „Blázníš?!“ Když ale tvrdila, že je to pravda, řekli: „To musí být jeho anděl.“¹⁶ Petr však nepřestával tlouci. Když konečně otevřeli a spatřili ho, byli ohromeni.¹⁷ Pohybem ruky je utišil a vyprávěl jim, jak ho Pán vyvedl z vězení. Potom řekl: „Povězte to Jakubovi a bratrům.“ Vyšel ven a zamířil jinam.¹⁸ Když se rozednilo, mezi vojáky vypukl nemalý rozruch nad tím, co se stalo s Petrem.¹⁹ Herodes ho marně hledal. Stráže nechal po výsledku popravít a odebral se z Judska do Cesareje, kde zůstal.²⁰ Herodes se tehdy velmi hněval na Týrské a Sidonské. Proto se za ním svorně vypravili, a když si získali královského komořího Blasta, žádali o smír (jejich kraj byl totiž závislý na dodávkách z králova území).²¹ Ve stanovený den se Herodes v královském rouše posadil na trůn a pronesl k nim řeč.²² Lid začal volat: „Hlas boží, ne lidský!“²³ A vtom jej udeřil Hospodinův anděl, protože nevzdal slávu Bohu: vypustil duši rozežrán červy.²⁴ Boží slovo se pak šířilo a rozmáhalo se.²⁵ Když Barnabáš a Saul splnili svůj úkol, vrátili se z Jeruzaléma a vzali s sebou i Jana Marka.

13 V antiochijské církvi byli proroci a učitelé: Barnabáš, Šimon zvaný Černý, Lucius Kyrénský, Menachem, vychovaný společně s tetrarchou Herodem, a Saul. ² Jednou, když uctívali Pána a postili se, Duch svatý řekl: „Oddělte mi Saula a Barnabáše pro dílo, k němuž jsem je povolal.“ ³ Po půstu a modlitbě na ně tedy vložili ruce a propustili je. ⁴ Oni pak, vysláni Duchem svatým, přišli do Seleukie, odkud odpluli na Kypr. ⁵ Když dorazili do Salaminy, kázali Boží slovo v židovských synagogách; také Jan byl s nimi, aby jim pomáhal. ⁶ Procestovali ten ostrov až do Páfu, kde narazili na jednoho čaroděje, židovského falešného proroka jménem Bar-Jesus, ⁷ který se vetřel do přízně místního prokonzula Sergia Pavla. Tento rozumný muž si Barnabáše a Saula nechal zavolat, protože toužil slyšet Boží slovo. ⁸ Onen Elymas (neboli čaroděj, jak se jeho jméno překládá) jim však odporoval a snažil se prokonzulovi zabránit ve víře. ⁹ Saula, zvaného také Pavel, naplnil Duch svatý. Podíval se mu zpřímá do očí ¹⁰ a řekl: „Ty dáblův synu plný přetvářky a podlosti! Ty nepříteli vši spravedlnosti! Nepřestaneš podvracet Hospodinovy přímé cesty? ¹¹ Hle, ruka Hospodinova tě teď raní slepotou! Bude to trvat, než zase uvidíš slunce!“ Vtom na Elymase padla temná mlha, takže tápal kolem sebe a hledal, kdo by ho vedl za ruku. ¹² Když prokonzul uviděl, co se stalo, uvěřil, ohromen Pánovým učením. ¹³ Pavel a jeho společníci pak odpluli z Páfu a dorazili do Perge v Pamfylii. Jan je však opustil a vrátil se do Jeruzaléma. ¹⁴ Pokračovali tedy z Perge sami, až dorazili do Antiochie Pisidské. V sobotu šli do synagogy a posadili se. ¹⁵ Když skončilo čtení Zákona a Proroků, představení synagogy je vyzvali: „Bratři, pokud máte pro lid nějaké slovo povzbuzení, mluvte.“ ¹⁶ Pavel vstal, pokynul rukou a řekl: „Izraelité a všichni Boží ctitelé, slyšte: ¹⁷ Bůh tohoto lidu, Izraele, vyvolil naše otce. Pozdvihl tento lid, když pobýval v Egyptě, a vyvedl jej odtud svou vztaženou paží. ¹⁸ Po čtyřicet let snášel jejich způsoby na poušti, ¹⁹ a když vyhledal sedm národů v zemi Kanaán, rozdělil jim jejich zem losem. ²⁰ To vše trvalo asi čtyři sta padesát let. Až do proroka Samuele jim dával soudce. ²¹ Když pak žádali o krále, Bůh jim dal Saula, syna Kíšova, muže z pokolení Benjamínova. Po čtyřiceti letech ²² jej však zavrhl a pozdvihl jim za krále Davida, o němž vydal toto svědectví: ‘Našel jsem Davida, syna Jišajova, muže podle mého srdce; on mi vyplní všechna přání.’ ²³ Z jeho semene Bůh vzbudil Izraeli zaslíbeného Spasitele — Ježíše, ²⁴ před jehož příchodem kázal Jan všemu lidu Izraele křest pokání. ²⁵ Ke konci své cesty Jan říkal: ‘Já nejsem ten, za koho mě pokládáte — hle, on přichází po mně! Jemu nejsem hoden ani rozvázat obuv na nohou.’ ²⁶ Bratři, synové rodu Abrahamova, i vy, kdo ctíte Boha spolu s nimi,

Fraktál Exodu

Zkraje dvanácté kapitoly Skutků Apoštolských Herodes během svátku Pesach zatkne Petra a vsadí ho do vězení (12:3–4). Petr si tam zopakuje fraktál Exodu (viz čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8](#) na str. 21).

Stejně jako první pesachová noc v Egyptě vedla k osvobození Izraele z otroctví, Bůh opakuje onu první velikonoční noc, když anděl propouští z vězení Petra. Petrův soukromý Pesach i Exodus připomíná a zdůrazňuje trvalou přítomnost Boha Izraele u prvních židovských následovníků Ježíše.

Zatímco Petr spí ve vězení, v noci se mu zjeví Hospodinův anděl a řekne mu: „Přepásej se (ζώσαι *zosai*) a obuj si (υπόδησαι *hypódesai*) sandály“ (12:8). Andělovy pokyny Petrovi tuto noc jsou ozvěnou Božích slov Hebrejcům v noc, kdy jedí velikonočního beránka (citace řeckých sz výrazů v tomto článku jsou všechny z LXX): „Takto ho budete jíst: bedra budete mít přepásaná (περιεζωσμένοι *periezosménai*) a sandály neboli „zavázané“ (υπόδηματα *hypodémata*) na nohou“ (Ex 12:11). Tyto podobné pokyny Izraeli i Petrovi předcházejí zázračnému vysvobození z otroctví. A co víc, když Petr s andělem přicházejí

k hranici vězeňského areálu, otevře se jim „železná brána“ (σιδηρούς *siderous*) a oni uniknou do města (12:10). Lukášova pozornost ke kovu brány připomíná osvobození Izraele z Egypta, „železnou pec“ (σιδήρεος *sidéreas*)“ (srov. Dt 4:20; Jr 11:4).

Vedle těchto podobností je mezi oběma paschami také nápadný rozdíl. Aby Bůh osvobodil Hebrejce z otroctví, pobije prvorozené: „Té noci projdu egyptskou zemí a pobiji (πατάσσω *patáссо*) všechny prvorozené Egypta“ (Ex 12:12). Ve Skutcích Apoštolských místo toho, aby udeřil Petrovy vězňatele, udeří Boží posel Petra, aby uskutečnil jeho Exodus: „Anděl Páně ... udeřil (πατάσσω *patáссо*) Petra do boku a probudil ho se slovy: Rychle vstaň! A řetězy mu spadly z rukou“ (12:7).

Zatímco kdysi Bůh míjel domy, v nichž spali Hebrejci, anděl vstupuje do cely spícího Petra a udeří ho! Ačkoli Petrovo „zasazení“ není zdaleka tak kruté jako božský úder proti Egyptu, Lukášovo použití jazyka Exodu znovu připomíná původní velikonoční událost a připomíná nám, že Bůh, který vykonal Exodus, vede také rané hnutí Ježíšových následovníků. Jsme znovu svědky počátku něčeho velkého, co bude mít trvání až na věčnost. Mk 4:23.

vám bylo posláno toto slovo spásy. ²⁷ Obyvatelé Jeruzaléma ani jejich vůdcové ho však nepoznali. Odsoudili ho, a tak naplnili hlasy Proroků, kteří se čtou každou sobotu. ²⁸ Ačkoli nenašli nic, za co by zasloužil smrt, vyzádali si na Pilátovi jeho popravu. ²⁹ Když naplnili všechno, co o něm bylo psáno, snáli jej z kříže a položili do hrobu. ³⁰ Bůh jej ale vzkřísil z mrtvých! ³¹ On se pak po mnoho dní ukazoval těm, kdo s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma, a ti teď o něm vydávají svědectví lidem. ³² Přinášíme vám tedy radostnou zprávu: Zaslíbení daná našim otcům ³³ Bůh splnil nám, jejich potomkům, když vzkřísil Ježíše. Tak je to popsáno ve druhém Žalmu: 'Ty jsi můj Syn, já jsem ode dneška Otcem tvým!' ³⁴ A že ho vzkřísil z mrtvých, aby nikdy nepodlehł zkáze, řekl takto: 'Dám vám svatá zaslíbení učiněná Davidovi.' ³⁵ Proto na jiném místě říká: 'Svého svatého nevydáš rozkladu.' ³⁶ David ve svém pokolení zajisté posloužil Boží vůli. Když však zesnul a byl připojen ke svým otcům, podlehl rozkladu. ³⁷ Ten, kterého Bůh vzkřísil, však rozklad nepoznal. ³⁸ Bratři, oznamuji vám, že skrze něj se vám zvěstuje odpuštění hříchů. ³⁹ Skrze něj je každý věřící ospravedlněn od všeho, od čeho vás Mojžíšův zákon ospravedlnit nemohl. ⁴⁰ Dejte si však pozor, aby se vám nestalo, co je psáno v Prorocih: ⁴¹ 'Pohledte, pohrdavci, podivte se a zhyňte: Já konám dílo ve vaší době, dílo, jemuž neuvěříte, i kdyby vám o něm někdo vyprávěl!' ⁴² Když pak odcházeli ze synagogy, místní pohané je prosili, aby jim o těch věcech vyprávěli příští sobotu. ⁴³ Jakmile bylo shromáždění rozpuštěno, mnozí Židé i zbožní proselyté šli za Pavlem a Barnabášem. Ti je pak v rozhovoru nabádali, ať zůstávají v Boží milosti. ⁴⁴ Příští sobotu se ke slyšení Božího slova sešlo skoro celé město. ⁴⁵ Když Židé uviděli ty davy, naplnila je závist a začali rouhavě popírat, cokoli Pavel řekl. ⁴⁶ Pavel a Barnabáš jim směle odpověděli: „Vy jste měli Boží slovo slyšet jako první. Protože ho však odmítáte, a považujete se tak za nehodné věčného života, hle, obracíme se k pohanům! ⁴⁷ Tak nám to totiž přikázal Hospodin: 'Učinil jsem tě světlem národů, abys dal spásu celému světu.'“ ⁴⁸ Když to pohané uslyšeli, začali se radovat a oslavovat Pánovo slovo a všichni, kdo byli předurčení k věčnému životu, uvěřili. ⁴⁹ Pánovo slovo se pak šířilo po celém kraji. ⁵⁰ Židovští vůdci ale poštvali bohabojné a vážené ženy i přední muže města, aby proti Pavlovi a Barnabášovi rozpoutali pronásledování a vyhnali je ze svého kraje. ⁵¹ Ti však na ně setřásli prach z nohou a přišli do Ikonie. ⁵² Učedníci pak byli plní radosti a Ducha svatého.

14 Také v Ikonii šli do židovské synagogy a mluvili tak, že uvěřilo veliké množství Židů i Řeků. ² Ti Židé, kteří neuvěřili, ale podnítili pohany a poštvali je proti bratrům. ³ Přesto tam strávili dlouhý čas a směle mluvili o Pánu, který potvrzoval poselství o své milosti a působil skrze jejich ruce divy a zázraky. ⁴ Obyvatelstvo města se rozdělilo: jedni byli s Židy a druzí s apoštoly. ⁵ Když se je však pohané i Židé se svými vůdci rozhodli napadnout a kamenovat, ⁶ dozvěděli se to a utekli do lykaonských měst Lystry a Derbe a jejich okolí. ⁷ I tam šířili evangelium. ⁸ V Lystrě sedával jeden muž. Nemohl na nohy, neboť byl od lůna své matky chromý a nikdy nechodil. ⁹ Také on naslouchal Pavlovým slovům. Když se mu Pavel podíval do očí a viděl jeho víru, že bude uzdraven, ¹⁰ řekl silným hlasem: „Postav se na nohy a stůj rovně!“ A on vyskočil a začal chodit. ¹¹ Když lidé viděli, co Pavel udělal, začali lykaonsky volat: „Bohové sestoupili k nám v lidské podobě!“ ¹² Barnabášovi začali říkat Zeus a Pavlovi Hermes (protože mluvil hlavně on). ¹³ Kněz Diova chrámu, který stál před městem, přivedl k branám ověčené býky a chtěl s lidmi začít obětovat. ¹⁴ Jakmile to apoštolové Barnabáš a Pavel uslyšeli, roztrhli svá roucha, vběhli do davu a křičeli: ¹⁵ „Co to děláte? Vždyť jsme jen lidé jako vy! Přišli jsme vám zvěstovat, abyste se obrátili od těchto marností k živému Bohu, který stvořil nebe, zemi i moře a všechno v nich. ¹⁶ V minulých dobách nechával všechny národy chodit po jejich cestách, ¹⁷ ale nikdy o sobě nepřestal svědčit svým dobrodiním: z nebe nám dává déšť i časy úrody a naše nitro sytí jídlom a radostí.“ ¹⁸ A těmi slovy taktak upokojili davy, aby jim neobětovaly. ¹⁹ Vtom ale dorazili Židé z Antiochie a Ikonie a strhli davy k tomu, aby Pavla ukamenovali. Když už ho měli za mrtvého, vyveklí ho za město. ²⁰ Když ho však obstoupili učedníci, vstal a vrátil se do města. Druhého dne pak s Barnabášem odešel do Derbe. ²¹ I tomuto městu zvěstovali evangelium. Poté, co tu získali mnoho učedníků, vydali se na zpáteční cestu do Lystry, Ikonie a Antiochie. ²² Posilovali duše učedníků a vyzývali je, aby zůstávali ve víře a že do Božího království musíme vejít skrze mnohá soužení. ²³ V každé církvi jim s modlitbou a postem vybrali starší a svěřili je Pánu, v něhož uvěřili. ²⁴ Prošli Pisídií a přišli do Pamfylie. ²⁵ Poté, co kázali slovo v Perge, odešli do Attalie ²⁶ a odtud vypluli do Antiochie, odkud byli předtím svěřeni Boží milosti k dílu, které nyní vykonali. ²⁷ Když tam dorazili, shromáždili církev a vyprávěli, co všechno Bůh skrze ně učinil a že otevřel dveře víry pohanům. ²⁸ Zůstali tam s učedníky po delší čas.

15 Potom přišli někteří z Judska a začali bratry učit: „Pokud se nedáte obřezat podle Mojžíšova způsobu, nemůžete být spaseni.“ ² Pavel a Barnabáš s nimi proto vedli nemalý spor a hádku, a tak bylo rozhodnuto, že Pavel, Barnabáš a někteří další půjdou s touto otázkou za apoštoly a staršími do Jeruzaléma. ³ Vyslání církvi tedy procházeli Fénicií a Samařím a vyprávěli o obrácení pohanů a přinášeli všem bratrům velikou radost.

⁴ Když dorazili do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštoly i staršími a vyprávěli jim, co skrze ně Bůh udělal. ⁵ Povstali však někteří věřící ze sekty farizeů a říkali, že pohané se musí obřezávat a že se jim má přikázat, ať zachovávají Mojžíšův zákon. ⁶ Apoštolové a starší se tedy sešli, aby tu věc zvážili. ⁷ Po velikém dohadování vstal Petr a promluvil k nim: „Bratři! Sami víte, že Bůh z nás už dávno vybral mě, aby pohané slyšeli slovo evangelia z mých úst a uvěřili. ⁸ Bůh, který zná lidská srdce, jim tehdy vydal svědectví, když jim dal Ducha svatého tak jako nám. ⁹ Vírou očistil jejich srdce a neučinil žádný rozdíl mezi námi a jimi. ¹⁰ Proč tedy teď pokoušíte Boha? Proč nakládáte učedníkům jho, které nemohli unést ani naši otcové ani my? ¹¹ Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše.“ ¹² Celé shromáždění zmlklo a poslouchali Barnabáše a Pavla, kteří vyprávěli, jaké divy a zázraky skrze ně Bůh konal mezi pohany. ¹³ Když domluvili, vzal si slovo Jakub: „Poslouchejte mě, bratři. ¹⁴ Šimon tu vyprávěl, jak Bůh poprvé navštívil pohany, aby z nich přijal svůj vlastní lid. ¹⁵ S tím se plně shodují slova proroků, neboť je psáno: ¹⁶ ‘Znovu se vrátím a obnovím zbořený stan Davidův. Jeho trosky obnovím a vztyčím jej, ¹⁷ aby ostatní lidé hledali Hospodina — všichni pohané mé jméno nesoucí, praví Hospodin, který činí tyto věci, ¹⁸ věci, které oznamoval už před věky. ¹⁹ Proto soudím, abychom pohanům, kteří se obracejí k Bohu, nečinili potíže. ²⁰ Napišme jim však, ať se vyhýbají modloslužbě, smilstvu, masu zardoušených zvířat a krvi. ²¹ Mojžíš má přece odedávna kazatele po všech městech, kde ho čtou v synagogách každou sobotu.“ ²² Apoštolové a starší se shodli s celou církví, že do Antiochie pošlou s Pavlem a Barnabášem své zástupce. Byli to přední bratři Juda (zvaný také Barsabáš) a Silas. ²³ Po nich poslali tento dopis: Apoštolové, starší a všichni bratři zdraví bratry z pohanů v Antiochii, Sýrii a Kilikii. ²⁴ Slyšeli jsme, že vás někteří od nás znepokojili a zmátli, když vám říkali, že se musíte dát obřezat a zachovávat Zákon. K ničemu takovému jsme je nepověřili. ²⁵ My shromáždění jsme se svorně shodli, že k vám pošleme své zástupce spolu s našimi milovanými Barnabášem a Pavlem, ²⁶ kteří pro jméno našeho Pána Ježíše Krista nasadili své životy. ²⁷ Posíláme k vám Judu a Silase, kteří vám to vše ústně potvrdí: ²⁸ Shodli jsme se s Duchem svatým, že na vás nebudeme vkládat žádné další břemeno kromě těchto nezbytných věcí: ²⁹ vyhýbejte se modloslužbě, krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu. Uchráníte-li se těchto věcí, uděláte dobře. Buďte zdraví. ³⁰ Vyslání na cestu přišli do Antiochie, svolali shromáždění a předali dopis. ³¹ Bratři ho přečetli a měli z toho povzbuzení radost. ³² Juda se Silasem (kteří byli také proroci) pak mnoha slovy povzbuzovali a posilovali bratry. ³³ A když tam strávili nějaký čas, bratři je v pokoji vyslali zpět k apoštolům. ³⁴ Silas se tam ale rozhodl zůstat. ³⁵ Pavel a Barnabáš zůstali v Antiochii také a spolu s mnoha dalšími vyučovali a kázali Pánovo slovo. ³⁶ Po nějaké době Pavel řekl Barnabášovi: „Pojďme se vrátit a navštívit naše bratry ve všech městech, kde jsme kázali Pánovo slovo, ať zjistíme, jak se mají.“ ³⁷ Barnabáš chtěl, aby s sebou vzali i Jana Marka, ³⁸ ale Pavlovi se to nezdálo, protože je v Pamfylii opustil a nešel s nimi do díla. ³⁹ Vznikl z toho tak ostrý spor, že se spolu rozešli. Barnabáš vzal s sebou Marka a odplul na Kypr, ⁴⁰ kdežto Pavel si vybral Silase, a když ho bratři svěřili Boží milosti, vydal se na cestu. ⁴¹ Procházel Sýrii a Kilikii a posiloval církev.

16 Přišel do Derbe a Lystry a hle, byl tu jeden učedník jménem Timoteus, syn věřící Židovky a řeckého otce. ² Bratři v Lystře a Ikoniu ho velmi chválili, ³ a tak se Pavel rozhodl, že ho vezme s sebou na cesty. Vzal ho tedy a kvůli tamějším Židům ho obřezal. (Všichni totiž věděli, že jeho otec byl Řek.) ⁴ Když pak procházeli města, předávali jim závazná rozhodnutí, na nichž se usnesli apoštolové a starší v Jeruzalémě. ⁵ Církev pak sílily ve víře a rostly v počtu každý den. ⁶ Procestovali Frygii a Galacii, protože jim Duch svatý zabránil kázat Slovo v Asii. ⁷ Když se přiblížili k Mysii, pokoušeli se jít do Bitynie, ale Duch Ježíšův jim to nedovolil. ⁸ Obešli tedy Mysii a dorazili do Troady. ⁹ Tam měl Pavel v noci vidění. Stál před ním nějaký Makedonec a prosil ho: „Přijď do Makedonie a pomoz nám!“ ¹⁰ Jakmile Pavel přijal to vidění, ihned jsme se rozhodli vyrazit do Makedonie, přesvědčení, že nás Bůh povolal, abychom jim kázali evangelium. ¹¹ Vypluli jsme z Troady, vydali se přímým směrem k Samothráké a příštího dne jsme dorazili do Neapole. ¹² Odtud jsme odešli do Filip, které jsou předním městem té části Makedonie a římskou kolonií. Poté, co jsme ve městě strávili několik dní, ¹³ vyšli jsme v sobotu za město k řece, kde bylo zvykem se modlit. Posadili jsme se tam a mluvili k ženám, které se tam shromáždily. ¹⁴ Naslouchala nám také jedna bohabojná žena jménem Lydie, obchodnice s purpurem z města Thyatir. Pán jí otevřel srdce, aby přijala, co Pavel říkal, ¹⁵ a tak se i s celou domácností nechala pokřtít. Potom nás prosila: „Pokud mě máte za věrnou Pánu, buďte hosty v mém domě.“ A tak nás přemluvila. ¹⁶ Jednou, když jsme se šli modlit, potkala nás jedna otrokyně, která měla věšteckého ducha a přinášela svým pánům veliké zisky předpovídáním budoucnosti. ¹⁷ Začala za Pavlem a za námi chodit a vykřikovala: „Tito lidé jsou služebníci Nejvyššího Boha! Ohlašují vám cestu spásy!“ ¹⁸ Když to trvalo mnoho dní, Pavel to už nemohl snést, a tak se obrátil a řekl tomu duchu: „Přikazuji ti ve jménu Ježíše Krista, vyjdi z ní!“ V tu chvíli byl pryč. ¹⁹ Když její páni uviděli, že jejich naděje na další zisk je pryč, chopili se Pavla a Silase a táhli je na náměstí před úřad. ²⁰ Přivedli je k městským správcům a řekli: „Tito lidé bouří naše město! Jakožto Židé ²¹ hlásají zvyky, které jsou pro nás Římany nepřijatelné a nepřipustné!“ ²² A když se proti nim postavil i srocený dav, úředníci jim

strhali šaty a nařídili, ať jsou zbiti holemi. ²³ Po mnoha ranách je vsadili do vězení a žaláříkovi přikázali, aby je přísně hlídal. ²⁴ Ten je podle rozkazu vsadil do nejhlubší cely a nohy jim sevřel kládou. ²⁵ Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpívali chvály Bohu a vězňové jim naslouchali. ²⁶ Vtom nastalo tak veliké zemětřesení, že se vězení otrásl v základech. Všechny dveře se hned otevřely a všem spadly okovy. ²⁷ Žalářík se probudil, a když uviděl dveře vězení otevřené, vytáhl meč a chtěl se zabít v domněnání, že vězňové utekli. ²⁸ Pavel však hlasitě vykřikl: „Neublížuj si! Všichni jsme tu!“ ²⁹ Žalářík si řekl o světlo, vběhl dovnitř a rozechvěn padl před Pavlem a Silasem na kolena. ³⁰ Pak je vyvedl ven a ptal se: „Pánové, co mám dělat, abych byl spasen?“ ³¹ Odpověděli: „Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i tvůj dům!“ ³² Potom přinesli Pánovo slovo jemu i všem u něj doma. ³³ (Ještě v tu noční hodinu je totiž vzal k sobě, aby jim omyl rány.) Hned nato se dal s celou svou domácností pokřtít. ³⁴ Uvedl je do svého domu, prostřel stůl a radoval se, že s celou domácností uvěřil Bohu. ³⁵ Když se rozednilo, poslali městští správci biřice se vzkazem: „Propuště ty lidi!“ ³⁶ Žalářík tedy Pavlovi řekl: „Správci vzkázali, že máte být propuštěni. Pojďte ven a odejděte v pokoje.“ ³⁷ Pavel však odpověděl: „Zbili nás veřejně. Potom nás, římské občany, bez soudu vsadili do vězení — a teď nás chtějí vyhnat potají? To tedy ne! Ať přijdou a vyvedou nás sami!“ ³⁸ Biřicové to šli vyřídit městským správcům. Když uslyšeli, že to jsou římsští občané, polekali se ³⁹ a šli je prosit za odpuštění. Vyvedli je ven a prosili je, ať opustí město. ⁴⁰ Pavel a Silas tedy vyšli z vězení, přišli k Lydii, kde se uviděli s bratry, povzbudili je a odešli.

17 Přes Amfípolis a Apolonii pak přišli do Tesaloniky, kde byla židovská synagoga. ² Pavel tam podle svého zvyku šel a po tři soboty k nim promlouval z Písem. ³ Vysvětloval a dokazoval jim, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých a že „toto je Mesiáš: Ježíš, kterého vám kážu!“ ⁴ Někteří z nich se dali přesvědčit a připojili se k Pavlovi a Silasovi, stejně jako veliké množství bohobojných Řeků i nemálo předních žen. ⁵ Ostatních Židů se ale zmocnila žárlivost. Sehnali nějaké pouliční povaleče, vyvolali srocení davu, vzbouřili město a přitáhli k Jásonovu domu. Hledali tam Pavla a Silase, aby je mohli odvést před lidový soud. ⁶ Když je však nenašli, odvěkli Jásona a některé bratry k městským radním s křikem: „Tito lidé rozvracejí celý svět! Teď přišli sem ⁷ a Jáson je přijal! Ti všichni porušují císařské nařízení, protože se hlásí k jinému králi — Ježíšovi!“ ⁸ Ta slova dav i městské radní vylekala. ⁹ Když ale Jáson a ostatní složili záruku, propustili je. ¹⁰ Bratři pak hned v noci vyslali Pavla i Silase do Beroje. Také tam po svém příchodu navštívili židovskou synagogu. ¹¹ Tito Židé však byli ušlechtilejší než tesaloničtí. Přijali Slovo s velikou dychtivostí a každý den zkoumali Písma, zda je to všechno opravdu tak. ¹² Mnozí z nich pak uvěřili, stejně jako nemálo vážených řeckých žen a mužů. ¹³ Když se ale Židé z Tesaloniky dozvěděli, že Pavel káže Boží slovo i v Beroji, přišli také tam a začali podněcovat a bouřit dav. ¹⁴ Bratři proto Pavla hned poslali k moři, ale Silas a Timoteus tam zůstali. ¹⁵ Ti, kdo Pavla doprovázeli, ho dovedli až do Athén. Odtud se vrátili se vzkazem pro Silase a Timotea, aby co nejrychleji přišli za Pavlem. ¹⁶ Když na ně Pavel čekal v Athénách a viděl, jak je to město plné model, jeho duch se bouřil. ¹⁷ Diskutoval tedy s Židy i bohobojnými Řeky v synagoze a každý den také s lidmi, které potkával na náměstí. ¹⁸ Debatovali s ním rovněž někteří epikurejští a stoičtí filosofové. Jedni říkali: „Co nám chce ten žvanil povídat?“ a jiní: „Zdá se být zvěstovatelem cizích božstev!“ (Kázal jim totiž Ježíše a vzkříšení z mrtvých.) ¹⁹ Chopili se ho a vyvedli na Areopag se slovy: „Mohli bychom vědět, jaké nové učení to hlásáš? ²⁰ Zní nám to nějak zvláštně, a tak chceme vědět, co to má být.“ ²¹ (Všichni Athéňané i cizinci, kteří tam pobývali, se totiž nezabývali ničím jiným, než aby říkali nebo poslouchali něco nového.) ²² Pavel se postavil doprostřed Areopagu a řekl: „Athéňané, vidím, že jste v každém ohledu velmi nábožní lidé. ²³ Když jsem se tu procházel a pozoroval vaše náboženství, našel jsem také oltář, na němž je napsáno: NEZNÁMÉMU BOHU. Nuže, koho ctíte, aniž ho znáte, toho vám zvěstuji. ²⁴ Bůh, který stvořil svět i všechno v něm, je Pánem nebe i země. Nebydlí v chrámech udělaných rukama ²⁵ ani si nedává lidskýma rukama sloužit, jako by něco potřeboval, protože sám všem dává život i dech a všechno. ²⁶ Z jednoho člověka učinil celé lidstvo, aby žilo na celém zemském povrchu. Vyměřil jim určená období a hranice jejich života, ²⁷ aby hledali Boha, zda by se ho snad mohli dotknout a nalézt ho — ačkoli není daleko od žádného z nás. ²⁸ Vždyť jím žijeme, hýbeme se a trváme.’ Jak řekli někteří z vašich básníků: ‘Jsme přece jeho rodina.’ ²⁹ Když tedy jsme Boží rodina, nemůžeme si myslet, že by se božská bytost mohla podobat zlatu, stříbru nebo kameni, výtvoru lidské zručnosti a důvtipu. ³⁰ Bůh ale přehlédl časy této nevědomosti a nyní ukládá všem lidem všude, aby činili pokání. ³¹ Určil totiž den, v němž bude spravedlivě soudit svět skrze muže, kterého k tomu ustanovil, o čemž podal každému důkaz, když ho vzkřísil z mrtvých.“ ³² A jakmile uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, jedni se začali posmívat, ale jiní řekli: „Poslechneme si to od tebe někdy jindy.“ ³³ Tehdy je Pavel opustil. ³⁴ Někteří se ale k němu připojili a uvěřili; mimo jiné i Dionýsios Areopagita, žena jménem Damaris a ještě další.

18 Potom se Pavel vydal z Athén do Korintu. ² Tam se setkal s jedním Židem jménem Akvila, původem z Pontu, který se s manželkou Priscillou nedávno přistěhoval z Itálie (císař Klaudius totiž nařídil, že

všichni Židé musí opustit Řím). Pavel se k nim přidal, ³ protože jeho řemeslem, stejně jako jejich, bylo šití stanů. Bydlel tedy a pracoval u nich ⁴ a každou sobotu hovořil v synagoze a přesvědčoval Židy i Řeky. ⁵ Když pak z Makedonie dorazili Silas a Timoteus, Pavel se zcela oddal kázání Slova a dokazoval Židům, že Ježíš je Mesiáš. ⁶ Když mu však odporovali a rouhali se, setřásl si prach z pláště se slovy: „Vaše krev na vaši hlavu, já jsem od ní čistý! Od této chvíle půjdu k pohanům.“ ⁷ Odešel odtud a vstoupil do domu jistého bohobojného muže jménem Titus Justus, jehož dům sousedil se synagogou. ⁸ Krispus, představený synagogy, pak s celou svou domácností uvěřil Pánu. Stejně tak mnozí Korintané, kteří naslouchali Pavlovi, uvěřili a dali se pokřtít. ⁹ Jedné noci Pán řekl Pavlovi ve vidění: „Neboj se, mluv a nemlč! ¹⁰ Já jsem s tebou a nikdo se tě ani nedotkne, aby ti ublížil. Mnozí v tomto městě totiž patří mně.“ ¹¹ A tak tu Pavel zůstal půldruhého roku a vyučoval mezi nimi Boží slovo. ¹² Když se však řeckým prokonzulem stal Gallio, Židé se svorně postavili proti Pavlovi a přivedli ho před soud ¹³ s žalobou: „Tento muž navádí lidi, aby ctili Boha v rozporu se Zákonem!“ ¹⁴ Pavel se chystal něco říci, ale Gallio se obrátil k Židům: „Ach, vy Židé! Kdyby šlo o nějaké bezpráví nebo vážný zločin, měl bych důvod vás vyslechnout.“ ¹⁵ Když se ale přete o slovech a jménech a o vašem Zákoně, vyřešte si to sami. Já takové věci soudit nehodlám!“ ¹⁶ A s tím je vyhnal ze soudní síně. ¹⁷ Všichni se pak vrhli na představeného synagogy Sostena a bili ho přímo před soudem, ale Gallio na to vůbec nedbal. ¹⁸ Když tam Pavel pobyl ještě nějakou dobu, rozloučil se s bratry a vyrazil s Priscillou a Akvilou na zpáteční cestu do Sýrie. V Kenchrejích si kvůli slibu, který složil, dal ostříhat vlasy. ¹⁹ Když dorazil do Efesu, nechal je oba tam; sám šel do synagogy a hovořil se Židy. ²⁰ Přemlouvali ho, aby ještě nějaký čas zůstal, ale on nesvolil. ²¹ Při loučení jim řekl: „Bude-li Bůh chtít, znovu se k vám vrátím.“ Vyplul z Efesu ²² a poté, co přistál v Cesareji, se vydal do Jeruzaléma. Tam pozdravil církev a odešel do Antiochie. ²³ Když tam strávil nějaký čas, vypravil se znovu na cestu. Postupně procházel Galacii a Frygii a posiloval všechny učedníky. ²⁴ Do Efesu zatím přišel jeden Žid jménem Apollo, výmluvný muž a znalec Písma, původem z Alexandrie. ²⁵ Byl obeznámen s Pánovou cestou, a tak vroucně mluvil a přesně učil o Ježíši. Znal však jenom Janův křest. ²⁶ Když začal směle mluvit v synagoze, uslyšeli ho Priscilla s Akvilou, vzali ho k sobě a vysvětlili mu Boží cestu ještě přesněji. ²⁷ Apollo se potom chtěl vydat do Řecka, a tak ho bratři povzbudili a napsali učedníkům, aby ho přijali. Když tam dorazil, velmi prospěl těm, kdo z Boží milosti uvěřili. ²⁸ Mocně totiž překonával Židy, když veřejně dokazoval z Písma, že Ježíš je Mesiáš.

19 Zatímco byl Apollo v Korintu, Pavel prošel hornatým vnitrozemím a dorazil do Efesu, kde našel nějaké učedníky. ² Zeptal se jich: „Přijali jste Ducha svatého, když jste uvěřili?“ „Nikdy jsme o Duchu svatém ani neslyšeli,“ řekli mu na to. ³ „Jak jste tedy byli pokřtěni?“ ptal se. „Janovým křtem,“ odpověděli. ⁴ Pavel jim řekl: „Jan svým křtem vedl lidi k pokání a vyzýval je k víře v toho, který měl přijít po něm — v Ježíše.“ ⁵ Když to uslyšeli, dali se pokřtít ve jménu Pána Ježíše. ⁶ Když pak na ně Pavel položil ruce, sestoupil na ně Duch svatý, takže začali mluvit v jiných jazycích a prorokovat. ⁷ Těch mužů bylo celkem asi dvanáct. ⁸ Pavel pak šel do synagogy a tři měsíce tam směle mluvil; hovořil s lidmi a přesvědčoval je o Božím království. ⁹ Když však někteří zatvrzele odmítali víru a veřejně tu Cestu haněli, Pavel se od nich odvrátil. Odvedl učedníky s sebou a každý den pak promlouval v posluhárně jistého Tyranna. ¹⁰ To se dělo po dva roky, takže všichni obyvatelé Asie, jak Židé, tak Řekové, slyšeli Pánovo slovo. ¹¹ Bůh konal skrze Pavlovy ruce neobyčejné zázraky. ¹² Lidé dokonce odnášeli šátky a zástěry z jeho těla na nemocné; nemoci je opouštěly a zlí duchové vycházeli. ¹³ Nějací potulní židovští zaklínači se pak pokusili vzývat jméno Pána Ježíše nad těmi, kdo měli zlé duchy: „Zaklínáme vás Ježíšem, kterého káže Pavel!“ ¹⁴ Tak to dělalo sedm synů židovského vrchního kněze Skévy. ¹⁵ Zlý duch jim odpověděl: „Ježíše znám, o Pavlovi vím, ale kdo jste vy?“ ¹⁶ A ten člověk, ve kterém byl zlý duch, se na ně vrhl, přemohl je a zbil tak, že z toho domu utekli nazí a zranění. ¹⁷ Když se to rozneslo mezi všemi Židy i Řeky bydlícími v Efesu, na všechny padla bázeň a jméno Pána Ježíše bylo ve velké vážnosti. ¹⁸ Mnozí z těch, kdo uvěřili, pak přicházeli a vyznávali a odhalovali své praktiky. ¹⁹ Také mnozí z těch, kteří se zabývali magií, přinášeli své knihy a přede všemi je pálili. Když pak spočítali jejich cenu, zjistili, že stály padesát tisíc stříbrných. ²⁰ Tak se mocně šířilo Pánovo slovo a rozmáhalo se. ²¹ Po těchto událostech se Pavel veden Duchem rozhodl, že se přes Makedonii a Řecko vydá do Jeruzaléma. „Až tam pobudu,“ řekl, „musím se také podívat do Říma.“ ²² Dva ze svých pomocníků, Timotea a Erasta, tehdy poslal do Makedonie, ale sám zůstal ještě načas v Asii. ²³ Někdy v té době nastal kvůli té Cestě nemalý rozruch. ²⁴ Jeden stříbrotepec jménem Demetrios totiž vyráběl stříbrné napodobeniny Artemidina chrámu, což řemeslníkům přinášelo nemalý výdělek. ²⁵ Svolal je tedy stejně jako výrobce z příbuzných oborů a promluvil k nim: „Pánové, víte, že z tohoto řemesla pramení náš blahobyt. ²⁶ Jak ale vidíte a slyšíte, onen Pavel přesvědčil a odvrátil veliké množství lidí nejen v Efesu, ale skoro po celé Asii. Že prý ‘bohové vyrobení rukama nejsou žádní bohové!’ ²⁷ Nejenže je tím ohrožena pověst našeho řemesla; hrozí také, že chrám veliké bohyně Artemis už nebude nic znamenat, a tak se sníží věhlas té, kterou ctí celá Asie a celý svět!“ ²⁸ Když to uslyšeli, popadl je hněv a začali křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ ²⁹ Město zachvátil zmatek. Všichni se společně hnali do divadla

a vlekli s sebou Pavlovy společníky na cestách, Makedonce Gaia a Aristarcha. ³⁰ Pavel chtěl vyjít k lidu, ale učedníci ho nenechali. ³¹ Také někteří jeho přátelé z asijských nejvyšších kruhů mu naléhavě vzkazovali, ať se neodvažuje do divadla. ³² Tam jedni křičeli to, druzí ono, ve shromáždění vládl zmatek a mnozí ani nevěděli, proč se sešli. ³³ Z davu pak vytáhli jistého Alexandra, který zastupoval Židy. Alexandr pokynul rukou a chtěl před lidem pronést obhajobu. ³⁴ Jakmile však poznali, že je to Žid, všichni začali jednohlasně křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ Trvalo to asi dvě hodiny. ³⁵ Městský tajemník pak uklidňoval dav slovy: „Občané Efesu! Kdo by nevěděl, že město Efes je strážcem chrámu veliké Artemis a její sochy spadlé z nebe? ³⁶ Tyto věci jsou nepopíratelné, a tak je třeba, abyste zachovali klid a neprovedli nic unáhleného. ³⁷ Přivedli jste sem tyto muže, ti se však nedopustili žádné svatokrádeže ani rouhání proti vaší bohyni. ³⁸ Chce-li Demetrios a ostatní řemeslníci někoho žalovat, od toho jsou tu veřejné soudy a místodržitelé. Tam ať se soudí. ³⁹ Máte-li nějaké další požadavky, budou projednány v zákonném shromáždění. ⁴⁰ Hrozí nám totiž, že kvůli dnešku budeme obviněni ze vzpoury. Pro toto sročení není žádný důvod a nevíme, jak bychom je mohli obhájit.“ A po těchto slovech shromáždění rozpustil.

20 Jakmile to pozdvižení skončilo, Pavel svolal učedníky, rozloučil se s nimi a vyrazil do Makedonie. ² Prošel ty kraje, mnohokrát povzbudil místní učedníky a dorazil do Řecka, ³ kde strávil tři měsíce. Potom se chystal odplout do Sýrie, ale kvůli židovským úkladům se rozhodl vrátit přes Makedonii. ⁴ Doprovázeli ho: Sopater z Beroje, Aristarchos a Sekundus z Tesaloniky, Gaius a Timoteus z Derbe a Tychikos a Trofimos z Asie. ⁵ Ti šli napřed a čekali v Troadě na nás, ⁶ kteří jsme po Svátku nekvašených chlebů vypluli z Filip. Během pěti dnů jsme dorazili k nim do Troady a strávili jsme tam týden. ⁷ Když jsme se prvního dne po sobotě sešli k lámání chleba, Pavel k nim mluvil, a protože se druhý den chystal odejít, protáhl svou řeč až do půlnoci. ⁸ V horní místnosti, kde se shromáždili, svítilo hodně lamp. ⁹ Jeden mladík jménem Eutychus seděl v okně a při Pavlově dlouhé řeči se o něj pokoušel hluboký spánek. Nakonec ho spánek přemohl a on spadl z třetího poschodí dolů. Když ho zvedli, byl mrtev. ¹⁰ Pavel sešel dolů a objal jej; potom ho vzal do náruče a řekl: „Buďte klidní, je v něm život!“ ¹¹ Pak vystoupil nahoru, lámal chléb a po jídle ještě dlouho mluvil, až do rána, kdy odešel. ¹² Toho chlapce pak přivedli živého a byli nesmírně potěšeni. ¹³ My ostatní jsme vyrazili napřed. Vypluli jsme na lodi k Assu, kde jsme měli přibrat Pavla; přál si tam totiž jít sám pěšky. ¹⁴ Když jsme se v Assu setkali, vzali jsme ho na palubu a připluli do Mitylény. ¹⁵ Odtud jsme pokračovali dál a druhého dne jsme se přiblížili k ostrovu Chios. Nazítří jsme připluli k Sámu a dalšího dne jsme dorazili do Milétu. ¹⁶ Pavel se totiž rozhodl minout Efes, aby se v Asii nezdržel. Spěchal do Jeruzaléma, kam se chtěl dostat pokud možno na den Letnic. ¹⁷ Z Milétu poslal zprávu do Efesu a zavolal k sobě starší církve. ¹⁸ Když k němu přišli, řekl jim: „Sami víte, jak jsem strávil všechny čas, kdy jsem byl s vámi, od prvního dne, kdy jsem přišel do Asie: ¹⁹ Jak jsem sloužil Pánu se vši pokorou, v slzách a uprostřed mnoha zkoušek, které mě potkaly kvůli židovským úkladům; ²⁰ jak jsem vám nezamlčel nic užitečného, ale kázal vám a učil veřejně i po domech; ²¹ jak jsem Židům i Řekům vydával svědectví o pokání k Bohu a o víře v našeho Pána Ježíše. ²² Teď ale jdu, puzen Duchem, do Jeruzaléma. Nevím, co mě tam čeká, ²³ ačkoli mi Duch svatý v každém městě potvrzuje, že mě čekají pouta a souzení. ²⁴ Já však na to nedbám; v životě mi nejde o nic víc, než abych dokončil svůj běh a službu, kterou jsem přijal od Pána Ježíše: abych byl svědkem evangelia o Boží milosti. ²⁵ Teď vím, že nikdo z vás, mezi nimiž jsem chodil a kázal o Božím království, mě už nikdy neuvidí. ²⁶ Proto před vámi dnešní den prohlašuji, že jsem čistý od krve všech, ²⁷ neboť jsem nic nezamlčel, ale oznámil vám veškerou Boží vůli. ²⁸ Dbejte tedy na sebe i na celé stádo, jehož správci vás Duch svatý ustanovil, abyste pásli Boží církev, kterou vykoupil svou vlastní krví. ²⁹ Víím, že po mém odchodu mezi vás přijdou draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo. ³⁰ I z vás samotných povstanou lidé, kteří budou překrucovat pravdu, aby strhli učedníky za sebou. ³¹ Proto bděte a pamatujte, že jsem po tři roky dnem i nocí bez přestání v slzách napomínal jednoho každého z vás. ³² Teď vás tedy svěřuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc vybudovat vás a dát vám dědictví mezi všemi posvěcenými. ³³ Od nikoho jsem nechtěl stříbro, zlato ani šaty. ³⁴ Sami víte, že jsem těmato rukama vydělával na potřeby své i svých společníků. ³⁵ Tím vším jsem vám ukázal, že máme poctivě pracovat, pomáhat slabým a pamatovat na slova Pána Ježíše, který řekl: ‘Požehnanější je dávat než dostávat.’“ ³⁶ Po těch slovech s nimi všemi poklekl a modlil se. ³⁷ Všichni se dali do velikého pláče, objímali Pavla a líbali ho. ³⁸ Nejvíce se rmoutili nad jeho slovy, že už ho nikdy neuvidí. Tak ho doprovázeli až k lodi.

21 Když jsme se konečně rozloučili, zvedli jsme kotvy a vypluli přímým směrem na ostrov Kós. Druhý den jsme dorazili na Rhodos a odtud do Patary. ² Tam jsme našli loď, která plula do Fénicie, nalodili se a vypluli. ³ Přiblížili jsme se na dohled ke Kypru, nechali jej vlevo a plavili se dál do Sýrie. Když jsme pak

přistáli v Týru, kde měla loď vyložit náklad, ⁴vyhledali jsme místní učedníky a týden u nich zůstali. Ti Pavla skrze Ducha varovali, ať nechodí do Jeruzaléma. ⁵Když jsme po týdnu měli pokračovat v cestě, všichni nás i s ženami a dětmi vyprovodili za město, kde jsme na břehu poklekli a modlili se. ⁶Po rozloučení jsme nastoupili na loď a oni se vrátili domů. ⁷Z Týru jsme zamířili do Ptolemaidu, kde naše plavba skončila. Pozdravili jsme bratry a strávili s nimi jeden den. ⁸Nazítří jsme pokračovali pěšky do Cesareje. Navštívili jsme evangelistu Filipa (jednoho z oněch sedmi) a zůstali u něj v domě. ⁹Filip měl čtyři mladé dcery, které prorokovaly. ¹⁰Když jsme tam strávili několik dní, dorazil z Judska jeden prorok jménem Agabos. ¹¹Přišel k nám, vzal Pavlův pás a svázal si ruce i nohy se slovy: „Tak praví Duch svatý: Muže, jemuž patří tento pás, takto spoutají židovští vůdci v Jeruzalémě a vydají ho do rukou pohanů.“ ¹²Když jsme to uslyšeli, prosili jsme ho spolu s místními učedníky, ať nechodí do Jeruzaléma. ¹³„K čemu ten pláč?“ odpověděl Pavel. „Proč mi lámete srdce? Pokud jde o mě, jsem připraven nejen být svázán, ale také v Jeruzalémě zemřít pro jméno Pána Ježíše!“ ¹⁴Protože se ale nedal přesvědčit, nechali jsme toho se slovy: „Děj se vůle Páně!“ ¹⁵Po několika dnech jsme byli připraveni, a tak jsme se vydali vzhůru do Jeruzaléma. ¹⁶Několik učedníků z Cesareje šlo s námi, aby nás dovedli k jistému Mnásonovi z Kypru, dávnému učedníkovi, u něhož jsme měli být ubytováni. ¹⁷Když jsme došli do Jeruzaléma, bratři nás tam vřele přijali. ¹⁸Druhého dne šel Pavel s námi k Jakobovi, kde se shromáždili všichni starší. ¹⁹Pavel je pozdravil a vyprávěl jim postupně všechno, co Bůh skrze jeho službu vykonal mezi pohany. ²⁰Když to uslyšeli, vzdali slávu Bohu. Potom mu řekli: „Vidíš, bratře, kolik tisíc Židů už uvěřilo, a ti všichni jsou horliví milovníci Zákona. ²¹O tobě ale mají zprávy, že učíš všechny Židy mezi pohany, aby odpadli od Mojžíše. Prý je navádíš, aby nedávali obřezat své syny a nezachovávali naše zvyky. ²²Co s tím? Určitě se doslechnou, že jsi přišel. ²³Udělej tedy, co ti říkáme: Máme tu čtyři muže, kteří na sebe vzali slib. ²⁴Podrob se spolu s nimi očistnému obřadu a zaplat za ně, co je potřeba, aby si oholili hlavy. Tak všichni poznají, že na těch zprávách o tobě nic není a že naopak žiješ řádně a zachováváš Zákon. ²⁵Pokud jde o věřící z pohanů, těm jsme napsali rozhodnutí, ať se vyhýbají masu obětovanému modlám, dále krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu.“ ²⁶Druhého dne se tedy Pavel spolu s oněmi muži podrobil očistnému obřadu. Potom šel do chrámu ohlásit, kdy uplyne doba jejich očišťování a za každého z nich bude přinesena oběť. ²⁷Když už těch sedm dní mělo uplynout, uviděli ho v chrámu Židé z Asie. Vzbouřili všechen lid a vrhli se na něj ²⁸s křikem: „Izraelité, pomozte! To je ten člověk, který všude všechny učí proti tomuto lidu, Zákonu i tomuto místu! Navíc ještě do chrámu přivedl Řeky, aby toto svaté místo poskrvnil!“ ²⁹(Předtím s ním totiž ve městě viděli Trofima z Efesu a domnívali se, že ho Pavel přivedl do chrámu.) ³⁰Byl z toho rozruch po celém městě. Lidé se sběhli, chopili se Pavla a táhli ho ven z chrámu. Dveře se za ním ihned zavřely. ³¹Už se ho chystali zabít, když k veliteli římské posádky dorazila zpráva, že se celý Jeruzalém bouří. ³²Okamžitě vzal vojáky a setníky a seběhl k nim. Jakmile uviděli velitele s vojáky, přestali Pavla bít. ³³Velitel přistoupil, zatkl ho a dal ho spoutat dvěma řetězy. Potom se ptal, kdo to je a co udělal. ³⁴V davu však jedni křičeli to a druzí ono. Nemohl kvůli hluku zjistit nic jistého, a tak poručil, ať ho odvedou do pevnosti. ³⁵Po schodišti ho vojáci kvůli násilí davu museli nést. ³⁶Šla za ním totiž spousta lidí a křičeli: „Pryč s ním!“ ³⁷Když už měl být Pavel zaveden do pevnosti, oslovil velitele: „Mohu s tebou mluvit?“ „Ty umíš řecky?“ odpověděl velitel. ³⁸„Takže ty nejsi ten Egyptan, který nedávno vzbouřil a odvedl na poušť ty čtyři tisíce hrdlořezů?“ ³⁹„Jsem Žid z Tarsu v Kilikii, občan onoho významného města,“ odvětil Pavel. „Proto tě žádám, dovol mi promluvit k lidu.“ ⁴⁰Pavel se s velitelovým svolením postavil na schodišti a pokynul rukou lidu. Když se rozhostilo ticho, promluvil k nim hebrejsky:

22 „Bratři a otcové, vyslechněte prosím mou obhajobu před vámi!“ ²Když uslyšeli, že k nim mluví hebrejsky, ztíšili se ještě více. Pavel pokračoval: ³„Jsem Žid narozený v kilikijském Tarsu, ale vychovaný zde v tomto městě. Zákonu našich otců jsem byl vyučen v největší přísnosti u nohou Gamalielových a byl jsem horlivcem pro Boha, jako jste dodnes vy všichni. ⁴Tu Cestu jsem pronásledoval až k smrti. Zatýkal jsem muže i ženy a dával je do vězení, ⁵jak může dosvědčit i velekněz a všichni starší. Od nich jsem také přijal dopisy pro naše bratry v Damašku, kam jsem se vypravil, abych i tamější přívržence přivedl v poutech do Jeruzaléma k potrestání. ⁶Když už jsem se cestou blížil k Damašku, okolo poledne mě náhle obklopilo veliké světlo z nebe. ⁷Padl jsem na zem a uslyšel hlas: ‘Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?’ ⁸Zeptal jsem se: ‘Kdo jsi, Pane?’ a on odpověděl: ‘Já jsem Ježíš Nazaretský, kterého ty pronásleduješ.’ ⁹Moji společníci viděli světlo; hlas, který ke mně mluvil, ale neslyšeli. ¹⁰Zeptal jsem se: ‘Pane, co mám dělat?’ a Pán mi řekl: ‘Vstaň a jdi do Damašku; tam se dozvíš všechno, co máš dělat.’ ¹¹Byl jsem oslepen jasným světlem, a tak mě moji společníci museli do Damašku odvést za ruku. ¹²Jistý Ananiáš, zbožný stoupenec Zákona s dobrou pověstí u všech místních Židů, ¹³přišel za mnou. Postavil se ke mně a řekl: ‘Bratře Saule, prohlédni!’ Hned v tu chvíli jsem ho uviděl ¹⁴a on řekl: ‘Bůh našich otců tě vyvolil, abys poznal jeho vůli, spatřil jeho Spravedlivého a uslyšel hlas z jeho úst.

¹⁵ Předě všemi lidmi mu budeš svědkem toho, co jsi viděl a slyšel. ¹⁶ Na co ještě čekáš? Vstaň, pokřti se, smyj své hříchy a vzývej jeho jméno! ¹⁷ Potom jsem se vrátil do Jeruzaléma. Při modlitbě jsem v chrámu upadl do vytržení ¹⁸ a viděl jsem Pána. Řekl mi: 'Pospěš si! Rychle opuť Jeruzalém, neboť tvé svědectví o mně tu nepřijmou.' ¹⁹ Namítl jsem: 'Pane, oni vědí, že jsem v synagogách zatýkal a bičoval ty, kdo věřili v tebe.' ²⁰ Když byla prolévána krev tvého svědka Štěpána, stál jsem tam, schvaloval to a hlídal pláště těch, kdo ho zabíjeli.' ²¹ Na to mi Pán řekl: 'Jen jdi. Pošlu tě k dalekým národům.' ²² Až po to slovo mu naslouchali. Teď ale začali křičet: „Pryč s ním ze světa! Nemá právo žít!“ ²³ Když takto křičeli, rvali si pláště a házeli do vzduchu prach, ²⁴ velitel ho nechal odvést do pevnosti. Nařídil, ať ho vyslychají bičováním, aby zjistil, proč na něj tolik křičeli. ²⁵ Poté, co ho připoutali řemeny, Pavel oslovil velícího setníka: „Vy smíte bičovat římského občana — navíc bez soudu?“ ²⁶ Jakmile to setník uslyšel, odešel to ohlásit veliteli: „Dej si pozor, co děláš. Ten člověk je římský občan!“ ²⁷ Velitel se šel Pavla zeptat: „Pověz mi, ty jsi římský občan?“ „Ano,“ odpověděl Pavel. ²⁸ Velitel mu řekl: „Já jsem získal občanství za spoustu peněz!“ „Já jsem se tak už narodil,“ odpověděl Pavel. ²⁹ Ti, kdo ho měli vyslychat, od něj okamžitě ustoupili. I velitel dostal strach, když si uvědomil, že nechal spoutat římského občana. ³⁰ Velitel chtěl zjistit, z čeho přesně jej Židé obviňují. Nazítrí ho proto nechal vyvést z vězení a nařídil, ať se sejdou vrchní kněží i celá Velerada. Pak přivedl Pavla a postavil ho před ně.

23 Pavel se pozorně rozhlédl po Veleradě a řekl: „Bratři, v každém ohledu mám čisté svědomí; až dodneška jsem se řídil Božími zákony.“ ² Velekněz Ananiáš hned přikázal těm, kdo stáli u něj, aby ho bili přes ústa. ³ Pavel mu odpověděl: „Tebe bude bít Bůh, ty zbílená stěno! Sediš tu, abys mě soudil podle Zákona, a proti Zákonu mě nařizuješ bít?“ ⁴ Ti, kdo stáli u něj, mu řekli: „Ty spíláš Božímu veleknězi?“ ⁵ „Nevěděl jsem, bratři, že je to velekněz,“ odpověděl Pavel. „Je přece psáno: 'Vůdci svého lidu nespíle.'“ ⁶ Pavel věděl, že ve Veleradě je jedna strana saduceů a druhá farizeů, a tak zvolal: „Bratři, já jsem farizeus, farizeův syn. Stojím před soudem kvůli naději zmrtvýchvstání!“ ⁷ Jakmile to řekl, farizeové se začali se saduceji hádat, a tak se shromáždění rozdělilo. ⁸ (Saduceové totiž tvrdí, že není žádné vzkříšení ani anděl nebo duch, ale farizeové to obojí vyznávají.) ⁹ Strhl se veliký křik. Z farizejské strany povstali někteří znalci Písma a bojovali za něj: „Nenašli jsme na něm nic zlého. Co když k němu mluvil duch nebo anděl?“ ¹⁰ Hádky narůstaly tak, že se velitel začal obávat, aby Pavla neroztrhali. Poručil tedy vojákům, ať jdou dolů, vyrvou jim ho a odvedou do pevnosti. ¹¹ Tu noc před ním stanul Pán. „Buď statečný,“ řekl mu. „Jako jsi o mně svědčil v Jeruzalémě, musíš svědčit i v Římě.“ ¹² Když se rozednilo, někteří Židé se spojili a zapřísáhli se, že nebudou jíst ani pít, dokud Pavla nezabijí. ¹³ Těch spiklenců bylo nejméně čtyřicet. ¹⁴ Přišli k vrchním kněžím a starším a řekli: „Složili jsme přísahu, že se nedotkneme jídla, dokud nezabijeme Pavla.“ ¹⁵ Vy teď spolu s Veleradou vzkazte veliteli, ať ho přivede k vám, jako byste chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat. Ještě než k vám dojde, jsme připraveni ho zabít.“ ¹⁶ O té léčce se však doslechl syn Pavlovy sestry. Vydal se tedy za Pavlem do pevnosti a pověděl mu to. ¹⁷ Pavel pak k sobě zavolal jednoho ze setníků a řekl mu: „Vezmi toho mladíka k veliteli. Má pro něj zprávu.“ ¹⁸ Setník ho dovedl za velitelem s hlášením: „Vězeň Pavel mě zavolal a požádal, abych k tobě přivedl tohoto mladíka, že ti má něco říci.“ ¹⁹ Velitel ho vzal za ruku, pooděšel s ním stranou a ptal se: „Co mi chceš povědět?“ ²⁰ Mladík mu řekl: „Židé se dohodli, že tě požádají, abys zítra přivedl Pavla do Velerady, jako by chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat.“ ²¹ Ty jim ale nevěř! Číhá na něj nejméně čtyřicet mužů, kteří se zapřísáhli, že nebudou jíst ani pít, dokud ho nezabijí. Jsou už připraveni a čekají jen na tvé rozhodnutí!“ ²² Velitel pak mladíka propustil a přikázal mu: „Nikommu neříkej, že jsi mi to prozradil!“ ²³ Zavolal si dva setníky a řekl jim: „Na devátou večer připravte dvě stě vojáků k cestě do Cesareje. Vezměte také sedmdesát jezdců a dvě stě lehkoooděnců.“ ²⁴ Přiveďte mezky pro Pavla a bezpečně ho dopravte k prokurátoru Felixovi.“ ²⁵ Potom napsal dopis tohoto znění: ²⁶ Klaudius Lysiáš zdraví vznešeného prokurátora Felixe. ²⁷ Tohoto muže se zmocnili Židé a chtěli ho zabít. Když jsem se dozvěděl, že je to římský občan, zasáhl jsem se svým oddílem a zachránil ho. ²⁸ Protože jsem chtěl zjistit, z čeho jej obviňují, přivedl jsem ho do jejich Velerady. ²⁹ Shledal jsem, že jej obviňují kvůli sporným otázkám jejich Zákona a že nespáchal nic, zač by zasloužil smrt nebo vězení. ³⁰ Když jsem se pak dozvěděl, že se ho chystají úkladně zavraždit, ihned jsem ho odeslal k tobě. Jeho žalobcům jsem přikázal, ať svá obvinění vůči němu přednesou tobě. ³¹ Vojáci vzali Pavla a podle rozkazu ho v noci odvedli do Antipatridy. ³² Nazítrí se vrátili do pevnosti a zanechali ho v doprovodu jezdců. ³³ Ti po příjezdu do Cesareje doručili dopis prokurátorovi a předali mu Pavla. ³⁴ Poté, co si dopis přečetl, zeptal se, z které je provincie. Když zjistil, že z Kilikie, ³⁵ řekl: „Vyslechnu tě, jakmile se dostaví tvoji žalobci.“ Zatím ho nechal hlídat v Herodově paláci.

24 Po pěti dnech do Cesareje dorazil velekněz Ananiáš s některými staršími a s jistým řečníkem Tertullem, aby Pavla obvinili před prokurátorem. ² Jakmile byl Pavel předvolán, Tertullus přednesl obžalobu: „Vznešený Felixi! Díky tobě již dlouho zakoušíme pokoj a díky tvé prozíravosti vše v tomto národě spěje k lepšímu,

³ což bezvýhradně a všeobecně přijímáme s nehlubší vděčností. ⁴ Abych tě však příliš nezdržoval, prosím, abys nás krátce vyslyšel s vřidností sobě vlastní. ⁵ Shledali jsme, že tento muž je nesmírně nebezpečný. Jakožto vůdce té sekty nazaretských vyvolává nepokoje mezi všemi Židy po celém světě. ⁶ Pokusil se dokonce znesvětit chrám, a tak jsme ho zajali a chtěli ho soudit podle našeho Zákona. ⁷ Velitel Lysiáš ale zasáhl, násilně nám ho vzal z rukou ⁸ a přikázal, ať jeho žalobci jdou za tebou. Když provedeš výslech, sám se budeš moci přesvědčit o všem, z čeho jej žalujeme.“ ⁹ Židé s tou řečí souhlasili a potvrzovali, že je to pravda. ¹⁰ Prokurátor tedy pokynul k Pavlovi a ten se ujal slova: „Vím, že náš národ spravuješ již řadu let, a tak se budu hájit s klidnou myslí. ¹¹ Jak si můžeš ověřit, v Jeruzalémě, kam jsem přišel uctívat Boha, jsem nepobyl více než dvanáct dní. ¹² Nikdo mě neviděl hádat se s někým v chrámu nebo podněcovat davy, ať už v synagogách, nebo ve městě. ¹³ To, z čeho mě tu obviňují, nemohou nijak prokázat. ¹⁴ Přiznávám však před tebou, že sloužím Bohu našich otců jako stoupenec té Cesty, kterou oni nazývají sektou. Věřím všemu, co je psáno v Zákoně a v Prorocích, ¹⁵ a mám v Bohu naději, kterou chovají i oni, že nastane vzkříšení spravedlivých i nespravedlivých. ¹⁶ Proto se snažím, abych měl vždy čisté svědomí před Bohem i před lidmi. ¹⁷ Po letech jsem se vrátil do Jeruzaléma, abych svému národu přinesl dary pro chudé a oběti. ¹⁸ Někteří Židé z Asie mě zastihli v chrámu, když jsem se bez davu a hluku podrobil očištnému obřadu. ¹⁹ Pokud proti mně něco mají, měli by tu stát před tebou a žalovat mě. ²⁰ Anebo ať řeknou zde tito, jaký zločin na mě našli, když jsem stál před Veleradou. ²¹ Snad šlo o to jediné, co jsem mezi nimi zvolal: ‘Dnes jsem před vámi souzen kvůli vzkříšení z mrtvých!’“ ²² Felix (který o té Cestě leccos věděl) pak případ odročil: „Rozhodnu vaši při, až se dostaví velitel Lysiáš.“ ²³ Pak poručil setníkovi, který Pavla střežil, ať mu ulehčí vazbu a nikomu z jeho přátel ať nebrání postarat se o něj. ²⁴ Po několika dnech pak Felix přišel se svou manželkou Drusillou, která byla Židovka. Poslal pro Pavla a vyslechl si ho ohledně víry v Mesiáše. ²⁵ Když ale Pavel mluvil o spravedlnosti, o zdrženlivosti a o nadcházejícím soudu, Felix dostal strach. „Prozatím odejdi,“ řekl mu. „Zavolám si tě, až budu mít čas.“ ²⁶ Přitom ovšem doufal, že mu Pavel nabídne nějaký úplatek. Proto si ho také nechával často zavolat, aby si pohovořili. ²⁷ Po dvou letech Felixe v úřadu vystřídal Porcius Festus. Felix se ovšem chtěl zavděčit Židům, a tak nechal Pavla ve vězení.

25 Tři dny poté, co se Festus ujal vlády v provincii, vypravil se z Cesareje vzhůru do Jeruzaléma. ² Vrchní kněží a přední Židé mu tehdy oznámili žalobu proti Pavlovi. Prosili ho ³ a dožadovali se té laskavosti, aby ho nechal poslat do Jeruzaléma (chystali totiž léčku, že ho po cestě zabijí). ⁴ Festus odpověděl: „Pavel je ve vazbě v Cesareji, kam se sám chystám brzy odjet. ⁵ Ať se tam vaši zástupci vypraví se mnou, a pokud ten muž provedl něco zlého, ať ho žalují.“ ⁶ Poté, co mezi nimi strávil osm nebo deset dní, vrátil se do Cesareje. Druhého dne zasedl k soudu a poručil, ať předvedou Pavla. ⁷ Jakmile se dostavil, obstoupili ho Židé, kteří přišli z Jeruzaléma, a vznášeli proti němu těžká obvinění, která však nemohli dokázat. ⁸ Pavel se hájil: „Ani proti židovskému Zákonu ani proti chrámu ani proti císaři jsem se v ničem neprovinil.“ ⁹ Festus, který se chtěl zavděčit Židům, Pavlovi odpověděl: „Chceš jít do Jeruzaléma a tam být ohledně toho přede mnou souzen?“ ¹⁰ Pavel na to řekl: „Stojím před císařským soudem, jemuž podléhám. Židům jsem nijak neublížil, jak sám velmi dobře víš. ¹¹ Jsem-li skutečně vinen a spáchal jsem něco, zač si zasloužím smrt, neodmítám zemřít. Jestliže však na tom, z čeho mě obviňují, nic není, nikdo mě jim nemůže vydat. Odvolávám se k císaři!“ ¹² Festus to probral se svými poradci a odpověděl: „K císaři ses odvolal, k císaři půjdeš!“ ¹³ Za několik dní do Cesareje dorazil král Agrippa s Bereniké, aby pozdravili Festa. ¹⁴ Zdrželi se tam delší dobu, a tak Festus králi vyprávěl o Pavlově při: „Felix tu zanechal jednoho vězně. ¹⁵ Když jsem byl v Jeruzalémě, vrchní kněží a židovští starší mi o něm řekli a žádali jeho odsouzení. ¹⁶ Odpověděl jsem jim, že Římané nemají ve zvyku odsoudit člověka, aniž by obžalovaný stanul svým žalobcům tváří v tvář a dostal možnost hájit se proti jejich obvinění. ¹⁷ Jakmile se tu sešli, beze všech odkladů jsem příštího dne zasedl k soudu a poručil, ať toho muže předvedou. ¹⁸ Když ale vystoupili jeho žalobci, nevznášeli proti němu nějaké těžké obvinění, jak bych očekával. ¹⁹ Vedli s ním jen spor o nějakých otázkách toho jejich náboženství a o nějakém mrtvém Ježíši, o kterém Pavel tvrdil, že žije. ²⁰ Protože se v těch věcech nevyznám, navrhl jsem mu, zda by chtěl jít do Jeruzaléma, kde by to mohl soud projednat. ²¹ Pavel se však odvolal, že chce zůstat ve vazbě až do rozhodnutí Jeho Veličenstva. Nařídil jsem tedy, ať zůstane ve vazbě, dokud ho nepošlu k císaři.“ ²² Agrippa Festovi řekl: „Toho člověka bych si také rád poslechl.“ „Uslyšíš ho zítra,“ odpověděl Festus. ²³ Druhého dne přišli Agrippa a Bereniké s veškerou nádhrou a spolu s veliteli a význačnými muži města vstoupili do jednací síně. Když byl na Festův rozkaz přiveden Pavel, ²⁴ Festus zahájil: „Králi Agrippa a všichni přítomní, vidíte tu muže, o něhož mě v Jeruzalémě i zde žádala celá židovská obec s křikem, že nesmí zůstat naživu. ²⁵ Shledal jsem, že neprovedl nic, za co by zasloužil smrt, ale když se sám odvolal k Jeho Veličenstvu, rozhodl jsem se ho k němu poslat. ²⁶ Nemám však nic určitého, co bych o něm svému vladaři napsal. Proto jsem ho přivedl před vás a zvláště před tebe, králi Agrippa, abych po tomto slyšení měl co napsat. ²⁷ Zdá se mi totiž nerozumné posílat vězně a neuvést, z čeho je obviněn.“

26 Potom Agrippa vyzval Pavla: „Smiš promluvit sám za sebe.“ Pavel pokynul rukou a začal svou obhajobu: ² „Jsem šťasten, králi Agrippo, že se dnes mám hájit proti všem židovským obviněním právě před tebou, ³ zejména proto, že jsi znalcem všech židovských zvyků a záležitostí. Proto tě prosím, vyslechni mě trpělivě. ⁴ Všichni Židé vědí, jaký život jsem od mládí vedl, zpočátku v mé vlasti a potom v Jeruzalémě. ⁵ Znájí mě odedávna a kdyby chtěli, mohou dosvědčit, že jsem žil podle nejpřísnějšího proudu v našem náboženství jako farizeus. ⁶ Teď tu stojím, abych byl souzen kvůli naději v to, co Bůh zaslíbil našim otcům. ⁷ Dvanáct našich pokolení ustavičně slouží Bohu dnem i nocí v naději, že dosáhnou onoho zaslíbení. Kvůli této naději mě Židé žalují, králi Agrippo! ⁸ Co je podle vás neuvěřitelného na tom, že Bůh křísí mrtvé? ⁹ Sám jsem se ovšem také domníval, že se musím všemožně stavět proti jménu Ježíše Nazaretského, ¹⁰ což jsem také v Jeruzalémě dělal. Z pověření vrchních kněží jsem uvěznil mnoho svatých a hlasoval jsem pro jejich smrt. ¹¹ Po všech synagogách jsem je často nechával bičovat a nutil je k rouhání. Ve svém nepřičetném hněvu jsem je začal pronásledovat dokonce i v jiných městech. ¹² Jednou jsem se s plnou mocí a pověřením od vrchních kněží vypravil do Damašku. ¹³ Cestou jsem, králi, uviděl světlo z nebe. I když to bylo kolem poledne, zářilo jasněji než slunce a obklopilo mě i můj doprovod. ¹⁴ Když jsme všichni padli k zemi, uslyšel jsem hlas, který mi hebrejsky řekl: ‘Saule, Saule, proč mě pronásleduješ? Marně kopeš proti bodcům!’ ¹⁵ Zeptal jsem se: ‘Kdo jsi, Pane?’ a on řekl: ‘Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. ¹⁶ Zvedni se však a stůj. Ukázal jsem se ti, abych tě učinil služebníkem a svědkem toho, co jsi viděl, i toho, v čem se ti ještě ukázu. ¹⁷ Budu tě vysvobozovat od tohoto lidu i od pohanů, ke kterým tě posílám, ¹⁸ abys otvíral jejich oči, aby se obrátili od tmy ke světlu a od satanovy moci k Bohu, aby vírou ve mne přijali odpuštění hříchů a podíl mezi posvěcenými.’ ¹⁹ A tak jsem, králi Agrippo, nebyl neposlušný tomu nebeskému vidění. ²⁰ Začal jsem zvěstovat nejdříve v Damašku, potom v Jeruzalémě, po celé judské zemi a také pohanům, že mají činit pokání, obrátit se k Bohu a svými skutky prokazovat své pokání. ²¹ To je důvod, proč se mě Židé v chrámu chopili a pokoušeli se mě zabít. ²² Díky Boží pomoci, kterou až dodnes zakouším, tu však stojím a vydávám svědectví malému i velkému. Neříkám nic než to, co předpověděli proroci i Mojžíš: ²³ že Mesiáš má trpět, jako první vstát z mrtvých a zvěstovat světlo tomuto lidu i pohanům.“ ²⁴ Festus však Pavlovu obhajobu přerušil: „Pavle, ty šílíš!“ vykřikl. „Tvá veliká učenost tě přivádí k šílenství!“ ²⁵ „Nešílím, vznešený Feste,“ odpověděl Pavel. „Má slova jsou pravdivá a rozumná. ²⁶ Král, před nímž tak otevřeně mluvím, těm věcem dobře rozumí. Jsem si jist, že mu nic z toho neuniklo, neboť se to nedělo někde v ústraní. ²⁷ Věříš prorokům, králi Agrippo? Víím, že věříš.“ ²⁸ „Téměř jsi mě přesvědčil, abych se stal křesťanem,“ odpověděl mu Agrippa. ²⁹ „Kéž by Bůh dal!“ řekl na to Pavel. „Kéž by ses nejen ty, ale každý, kdo mě dnes slyší, stal ne téměř, ale úplně tím, co já — ovšem bez těchto pout.“ ³⁰ Nato král vstal a s ním i prokurátor a Bereníké a ostatní přísedící. ³¹ Cestou odtud si povídali: „Ten člověk nedělá nic, zač by si zasloužil smrt nebo vězení!“ ³² Agrippa na to Festovi řekl: „Kdyby se neodvolal k císaři, mohl být propuštěn.“

27 Jakmile bylo rozhodnuto, že vyplujeme do Itálie, svěřili Pavla s několika dalšími vězni setníku Juliovi z císařského praporu. ² Nastoupili jsme na adramytskou loď, která měla plout podél pobřeží Asie, a vypluli jsme. Byl s námi také Makedonec Aristarchos z Tesaloniky. ³ Druhého dne jsme přistáli v Sidonu. Julius se k Pavlovi choval vlídně a dovolil mu zajít k přátelům, aby se o něj postarali. ⁴ Když jsme odtud vyrazili, museli jsme kvůli protivětru obeplout Kypr. ⁵ Míjeli jsme pobřeží Kilikie a Pamfylie až do přístání v lykijské Myře. ⁶ Tam setník našel alexandrijskou loď mířící do Itálie a přivedl nás na ni. ⁷ Řadu dní jsme se plavili pomalu a s obtížemi, až jsme se dostali naproti Knidu. Vítr nám nedovolil pokračovat tím směrem, a tak jsme obepluli Krétu podél Salmony. ⁸ Po obtížné plavbě kolem pobřeží jsme dorazili na místo zvané Pěkné přístavy poblíž města Lasaia. ⁹ Ztratili jsme hodně času; minul už dokonce i Půst a další plavba by byla nebezpečná. Pavel je proto varoval: ¹⁰ „Pánové, podle mého by plavba skončila neštěstím a velkou škodou nejen na lodi a nákladu, ale i na našich životech!“ ¹¹ Setník ale více důvěřoval kormidelníkovi a majiteli lodí než Pavlovým slovům. ¹² Protože přístav nebyl vhodný k přezimování, většina rozhodla, že odtud vyplují a pokusí se dorazit do Fénixu, kde by mohli přezimovat. Tento krétský přístav byl totiž obrácený k jihozápadu a severozápadu. ¹³ Když se zvedl lehký jižní vítr, zdálo se jim, že se mají držet svého předsevzetí. Zvedli kotvy a pluli těsně podél Kréty. ¹⁴ Od ostrova ale znenadání udeřil orkán zvaný Euroklydon ¹⁵ a opřel se do lodí. Ta mu nemohla čelit, a tak jsme se nechali unášet, ¹⁶ až jsme se dostali do zátvěří jednoho ostrůvku zvaného Kauda. Tam jsme s vypětím sil ovládli vlečný člun ¹⁷ a vytáhli ho na palubu. Lodníci pak stáhli loď lany, aby ji zpevnili. Ze strachu, aby nenarazili na Syrtskou mělčinu, spustili vlečnou kotvu a nechali se unášet dál. ¹⁸ Bouře námi zmítala tak prudce, že jsme druhého dne začali vyhazovat náklad. ¹⁹ Třetího dne jsme vlastníma rukama vyhodili lodní výbavu. ²⁰ Bouře nepřestávala zuřit ani po mnoha dnech. Nebylo vidět slunce ani hvězdy, až se nakonec ztrácela všechna naděje, že se zachráníme. ²¹ Když už dlouho ani nemohli jíst, Pavel se postavil doprostřed a řekl: „Pánové, měli jste mě poslechnout. Kdybychom nevypluli z Kréty, ušetřili bychom si toto neštěstí

a škodu. ²²Teď vás ale vyzývám, abyste se vzchopili. I když bude loď zničena, nikdo z vás nepřijde o život. ²³Dnes v noci mě navštívil anděl toho Boha, jemuž patřím a sloužím, a ²⁴řekl mi: 'Neboj se, Pavle, dostaneš se před císaře. A hle, Bůh se z dobroty k tobě rozhodl zachovat všechny, kdo se plaví s tebou.' ²⁵Proto se vzchopte, pánové! Věřím totiž Bohu, že vše dopadne, jak mi bylo řečeno. ²⁶Musíme ale narazit na nějaký ostrov.' ²⁷Už čtrnáctou noc jsme byli unášeni napříč Adriatikem. Kolem půlnoci měli námořníci dojem, že se blíží země. ²⁸Spustili olovnici a naměřili dvacet sáhů; o kousek dál ji spustili znovu a naměřili patnáct sáhů. ²⁹Z obavy, abychom nenarazili na útesy, spustili ze zádi čtyři kotvy a toužebně očekávali den. ³⁰Tehdy se námořníci pokusili uniknout z lodi. Pod záminkou, že chtějí roztahovat kotvy také z přidi, spustili člun na moře, ³¹ale Pavel řekl setníkovi a vojákům: „Pokud nezůstanou na lodi, nezachráníte se!“ ³²Vojáci tedy přesekli lana a nechali člun uplavat. ³³Před svítáním Pavel všechny vyzýval, aby pojedli: „Dnes je to čtrnáct dní, co samou úzkostí nic nejíte. ³⁴Proto vás prosím, v zájmu své záchrany něco snězte; nikdo z vás nepřijde ani o vlásek!“ ³⁵Po těch slovech vzal chléb, přede všemi vzdal díky Bohu, lámal a začal jíst. ³⁶Všechny to povzbudilo a něco pojedli. ³⁷(Na lodi nás bylo celkem 276 osob.) ³⁸Posilnění jídlem pak sypali pšenici do moře, aby odlehčili loď. ³⁹Konečně se rozednilo. Nemohli tu zem poznat, ale viděli jakousi zátoku s plochým břehem. Na ten se chtěli pokusit s lodí najet. ⁴⁰Odsekli kotvy a nechali je v moři. Uvolnili také provazy u kormidel, přední plachtu napnuli do větru a pustili se ke břehu. ⁴¹V mořské úžině však loď najela na mělčinu. Před pevně uvízla a nemohla se pohnout, zatímco záď se tříštila pod nápořem vln. ⁴²Vojáci se rozhodli pobít vězně, aby některý neuplavala a neunikl. ⁴³Setník jim ale v tom úmyslu zabránil, protože chtěl zachránit Pavla. Nařídil, aby ti, kdo umí plavat, vyskočili první a dostali se ke břehu. ⁴⁴Ostatní je měli následovat na prknech nebo jiných troskách lodi. Tak se nakonec všichni v pořádku dostali na břeh.

28 Když jsme se zachránili, zjistili jsme, že se ten ostrov jmenuje Malta. ²Domorodci se k nám zachovali neobyčejně laskavě. Zapálili oheň a všechny nás k němu pozvali, protože přšelo a bylo chladno. ³Pavel nasbíral hromadu roští. Když přikládal na oheň, zakousla se mu do ruky zmije unikající před žárem. ⁴Když domorodci uviděli, jak mu od ruky visí had, říkali si: „Ten člověk je určitě vrah! Zachránil se z moře, ale Spravedlnost ho nenechala naživu.“ ⁵Pavel však hada setřásl do ohně a nic zlého se mu nestalo. ⁶Domorodci očekávali, že oteče anebo náhle padne mrtev. Když ale dlouho čekali a viděli, že se mu nic zlého neděje, změnili názor a začali říkat, že je to bůh. ⁷V těch místech měl pozemky přední muž toho ostrova jménem Publius. Ten nás přijal a po tři dny nás přátelsky hostil. ⁸Publiův otec byl právě na lůžku sužován horečkou a úplavicí. Pavel ho navštívil, po modlitbě na něj vložil ruce a uzdravil ho. ⁹Po té události začali přicházet i ostatní nemocní z toho ostrova a byli uzdravováni. ¹⁰Zahrnuli nás mnoha počty, a když jsme měli vyplout, naložili nám, co jsme potřebovali. ¹¹Po třech měsících jsme odtud vypluli na alexandrijské lodi se znakem Blíženců, která na tom ostrově zůstala přes zimu. ¹²Na tři dny jsme zastavili v Syrakusách, ¹³odkud jsme pokračovali do Regia. Po jednom dni se zvedl jižní vítr, a tak jsme dalšího dne přistáli v Puteolech. ¹⁴Tam jsme našli bratry a na jejich pozvání jsme u nich týden zůstali. A tak jsme dorazili do Říma. ¹⁵Když o nás uslyšeli tamější bratři, vyšli nám naproti až k Appiově tržišti a další ke Třem krčmám. Jakmile je Pavel uviděl, vzdal díky Bohu a nabyl odvahy. ¹⁶V Římě Pavel dostal povolení bydlet v soukromí s vojákem, který ho hlídal. ¹⁷Po třech dnech Pavel svolal místní židovské představené. Když se sešli, řekl jim: „Bratři, ačkoli jsem se nijak neprovinil proti našemu lidu ani proti otcovským zvykům, byl jsem v Jeruzalémě zatčen a vydán Římanům. ¹⁸Ti mě po výslechu chtěli propustit s tím, že jsem nespáchal nic, za co bych zasloužil smrt. ¹⁹Židé však byli proti, a tak jsem byl nucen odvolat se k císaři — ovšem ne proto, abych žaloval na svůj národ. ²⁰Pozval jsem vás tedy, abychom se poznali a promluvili spolu, neboť jsem tímto řetězem spoután kvůli naději Izraele.“ ²¹Odpověděli mu: „Nedostali jsme o tobě žádný dopis z Judska a nikdo z bratrů k nám nepřišel se zprávou nebo žalobou na tebe. ²²Chceme si však poslechnout tvé názory; o té sektě totiž víme, že je všeobecně odmítána.“ ²³V den, který mu určili, se jich u něj doma sešlo ještě více. Vykládal jim a svědčil o Božím království a od rána až do večera je z Mojžíšova zákona a Proroků přesvědčoval o Ježíši. ²⁴Někteří se jeho slovy dali přesvědčit, ale jiní nevěřili. ²⁵Když se nemohli shodnout a začali se rozcházet, Pavel jim pověděl ještě toto: „Duch svatý správně řekl našim otcům skrze proroka Izaiáše: ²⁶Jdi k tomuto lidu a řekni: Sluchem uslyšíte, ale nepochopíte, zrakem uvidíte, ale neprohlédnete. ²⁷Neboť srdce tohoto lidu ztvrdlo; ušima ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli, jen aby očima neviděli, ušima neuslyšeli, srdcem nepochopili a neobrátili se, abych je nemohl uzdravit.“ ²⁸Proto vězte, že Boží spása byla poslána pohanům. Oni uslyší!“ ²⁹Po těchto jeho slovech Židé s velikým dohadováním odešli. ³⁰Pavel pak zůstal celé dva roky ve vlastním pronájmu a přijímal všechny, kdo za ním přicházeli. ³¹Kázal o Božím království a učil o Pánu Ježíši Kristu se vši směstostí a bez překážek.

Římanům

Úvod

1 Pavel služebník Krista Ježíše, povoláný apoštol, oddělený pro Boží evangelium, ² které Bůh skrze své proroky již dávno zaslíbil ve svatých Písmech. ³ Toto evangelium je o jeho Synu — který tělem pocházel z Davidova semene, ⁴ Duchem svatým však byl Boží Syn, jak se mocně ukázalo jeho vzkříšením z mrtvých — o našem Pánu Ježíši Kristu. ⁵ Skrze něj a pro jeho jméno se nám dostalo této milosti, totiž apoštolství, aby lidé ze všech národů došli k poslušnosti víry; ⁶ k nim patříte i vy, povolání Ježíšem Kristem. ⁷ Všem Bohem milovaným povoláním svatým v Římě: Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ⁸ Především za vás všechny děkuji svému Bohu skrze Ježíše Krista — vždyť o vaší víře mluví celý svět! ⁹ Bůh, jemuž sloužím svým duchem v evangeliu jeho Syna, je mi svědkem, že se o vás neustále zmiňuji ¹⁰ ve svých modlitbách. Stále prosím za to, aby se mi konečně už někdy podařilo přijít z Boží vůle k vám. ¹¹ Toužím se s vámi setkat, abych se s vámi podělil o nějaký duchovní dar k vašemu posílení, ¹² to jest, abychom se navzájem povzbudili: vy mojí vírou a já vaší. ¹³ Nechci, bratři, abyste nevěděli, že jsem vás už mnohokrát chtěl navštívit (ale dosud mi v tom vždy bylo zabráněno), abych přinesl užitek i mezi vámi tak jako mezi ostatními národy. ¹⁴ Jsem dlužníkem Řeků i barbarů, vzdělaných i prostých, ¹⁵ takže pokud jde o mě, jsem odhodlán kázat evangelium i u vás v Římě. ¹⁶ Nestydím se za evangelium — vždyť je to Boží moc ke spasení každého, kdo věří, předně Žida, ale i Řeka. ¹⁷ V něm se totiž zjevuje Boží spravedlnost z víry k víře, jak je psáno: „Spravedlivý pak bude žít z víry.“ ¹⁸ Z nebe se zjevuje Boží hněv proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svévolně potlačují pravdu. ¹⁹ Co se dá o Bohu poznat, je jim zřetelné, neboť jim to Bůh odhalil. ²⁰ Jeho neviditelné znaky — jeho věčnou moc a božství — lze už od stvoření světa rozumem postřehnout v jeho díle. Nemají tedy výmluvu. ²¹ Ačkoli Boha poznali, nectili ho jako Boha. Místo aby byli vděční, propadli ve svých myšlenkách marnosti a jejich nerozumné srdce se ocitlo ve tmě. ²² Prohlašují se za moudré, ale jsou blázni. ²³ Slávu nesmrtelného Boha vyměnili za pouhé obrazy smrtelného člověka, ptáků, zvířete i plazů. ²⁴ Bůh je proto vydal nečistotě, po níž v srdci toužili, aby si navzájem prznili těla, ²⁵ když vyměnili Boží pravdu za lež a ctili stvoření a sloužili mu raději nežli Stvořiteli, který je požehnaný navěky. Amen. ²⁶ Bůh je proto vydal hanebným vášním. Jejich ženy vyměnily přirozené obcování za to, které je proti přírodě. ²⁷ Stejně tak muži opustili přirozené obcování se ženou a vzpláli touhou k sobě navzájem; muži páchají nestydatost s muži a za svou zvrácenost na sebe přivádějí nevyhnutelnou odplatu. ²⁸ Když jim známost Boha nebyla dost dobrá, Bůh je vydal jejich zvrácené mysli, aby dělali, co není správné. ²⁹ Jsou prolezlí nepravostí, podlostí, chamtivostí a záští; jsou plní závisti, vraždychtivosti, svárlivosti, lsti a zlomyslnosti; ³⁰ štváči a pomlouvači, odpůrci Boha, zpupní, arogantní, vychloubační, vynalézaví ve zlu, vzpurní k rodičům; ³¹ nerozumní, nespolehliví, bezcitní a nemilosrdní. ³² Přestože znají Boží rozsudek smrti nad pachateli těchto věcí, nejenže je sami dělají, ale ještě to ostatním schvalují.

2 Chceš-li však někoho soudit, člověče, věz, že sám nemáš výmluvu, ať jsi kdokoli. Tím, že soudíš druhého, odsuzuješ sám sebe — vždyť sám děláš to, co soudíš! ² Víme, že Boží soud nad pachateli těch věcí se zakládá na pravdě. ³ Myslíš si snad, člověče, že unikneš Božímu soudu, když soudíš druhé, ale sám děláš totéž? ⁴ Anebo snad podceňuješ bohatství jeho laskavosti, shovívavosti a trpělivosti? Nechápeš, že tě Boží dobrota vede k pokání? ⁵ Ty si ale svou tvrdostí a nekajícím srdcem proti sobě hromadíš hněv, který se zjeví v den hněvu a Božího spravedlivého soudu. ⁶ On „odplatí každému podle jeho skutků“ - ⁷ těm, kdo vytrvale konají dobro a hledají slávu, čest a nesmrtelnost, věčným životem; ⁸ těm, kdo ve svém sobectví odmítají pravdu a řídí se nepravostí, však odplatí zuřivým hněvem. ⁹ Soužení a úzkost čeká duši každého člověka, který koná zlo, předně Žida, ale i Řeka. ¹⁰ Každého, kdo koná dobro, předně Žida, ale i Řeka, pak čeká sláva, čest a pokoj. ¹¹ Bůh totiž nestrání nikomu. ¹² Všichni, kdo hřešili bez Zákona, bez Zákona také zahynou; všichni, kdo hřešili pod Zákonem, budou souzeni Zákonem. ¹³ Před Bohem totiž nejsou spravedliví ti, kdo Zákon slyší, ale ti, kdo Zákon plní. ¹⁴ Pohané nemají Zákon, ale když sami přirozeně dělají, co Zákon žádá, pak jsou Zákonem sami sobě. Nemají sice Zákon, ¹⁵ ale prokazují působení Zákona zapsaného v jejich srdcích. Dosvědčuje to i jejich svědomí: jejich vlastní myšlenky je někdy obviňují a jindy obhajují. ¹⁶ Takto bude podle mého evangelia v onen den Bůh soudit lidská tajemství skrze Krista Ježíše. ¹⁷ Ty si ovšem říkáš Žid, spoléháš na Zákon a chlubíš se Bohem. ¹⁸ Znáš jeho vůli a víš, co je správné, neboť se učíš ze Zákona. ¹⁹ Pokládáš se za vůdce slepých a světlo zatemněných, ²⁰ vychovatele nevědomých a učitele nedospělých, neboť máš Zákon za ztělesnění

poznání a pravdy. ²¹ Když poučuješ druhého, proč se nepoučíš sám? Kážeš: „Nekraď,“ a přitom sám kradeš? ²² Říkáš: „Necizolož,“ a sám cizoložíš? Štítíš se model, a přitom pácháš svatokrádež? ²³ Chlubíš se Zákonem, a přitom zneuctíváš Boha porušováním Zákona? ²⁴ Jak je psáno, „Pohané pohrdají Božím jménem kvůli vám.“ ²⁵ Obřízka má totiž cenu, jen pokud dodržuješ Zákon. Pokud Zákon porušuješ, z tvé obřízky nic nezbylo. ²⁶ Kdyby neobřezaný člověk dodržoval ustanovení Zákona, nebude se mu to počítat za obřízku? ²⁷ Není tělesně obřezán, ale plní Zákon, a tak odsoudí tebe, který i s literou a obřízkou Zákon porušuješ. ²⁸ Pravý Žid totiž není ten, kdo je jím zjevně, a pravá obřízka není ta zjevná na těle. ²⁹ Skutečným Židem je ten, kdo je jím v nitru a má srdce obřezané Duchem, ne literou. Takový dojde chvály, nikoli od lidí, ale od Boha.

3 Má tedy Žid nějakou výhodu? Má obřízka nějakou cenu? ² Každopádně, velikou! Především jim byla svěřena Boží slova. ³ Jistě, někteří z nich byli nevěrní, ale copak jejich nevěrnost může zrušit Boží věrnost? ⁴ V žádném případě! Ať si je každý člověk lhář, Bůh bude pravdomluvný. Jak je psáno: „Ve svých výrocích budeš ospravedlněn, ve svém soudu budeš vítězem.“ ⁵ Když ale naše nepravost dokazuje Boží spravedlnost, co na to řekneme? Není Bůh (lidsky řečeno) nespravedlivý, když nás trestá svým hněvem? ⁶ V žádném případě! Vždyť jak by potom Bůh soudil svět? ⁷ Někdo namítne: „Proč ale mám být souzen jako hříšník, když se mou lží jen potvrzuje Boží pravdomluvnost k jeho slávě?“ ⁸ To už by se mohlo rovnou říci: „Páchejme zlo, ať přijde dobro.“ Někteří pomlouvají o nás tvrdí, že právě takto mluvíme, ale čeká je spravedlivý trest. ⁹ Nuže, jsme na tom lépe než pohané? Ani v nejmenším! Právě jsme přece usvědčili Židy i Řeky, že jsou všichni poddaní hříchu. ¹⁰ Jak je psáno: „Nikdo není spravedlivý, není ani jediný; ¹¹ nikdo nechce porozumět, Bůh nikomu nechybí. ¹² Všichni zabloudili z cesty, dočista se zkazili; není, kdo by konal dobro, není vůbec žádný.“ ¹³ „Zející hrob je hrdlo jejich, nástroje klamu jejich jazyky. Hadí jed skrývají pod svými rty, ¹⁴ hořké kletby z úst jim tryskají.“ ¹⁵ „Prolévat krev spěchají jejich nohy, ¹⁶ zkáza a bída jsou jejich průvodci, ¹⁷ cestu pokoje ale neznají; ¹⁸ na Boží bázeň vůbec nehledí.“ ¹⁹ Víme, že cokoli Zákon říká, říká těm, kdo jsou pod Zákonem, aby tak byla zacpána každá ústa a aby byl celý svět vystaven Božímu soudu. ²⁰ Na základě skutků Zákona před ním nebude ospravedlněn nikdo; Zákon totiž přináší jen poznání hříchu. ²¹ Nyní je však mimo Zákon zjevena Boží spravedlnost, kterou Zákon i Proroci dosvědčují - ²² Boží spravedlnost, jež skrze víru v Ježíše Krista přichází ke všem, kdo věří. Není totiž rozdíl: ²³ všichni zhřešili a chybí jim Boží sláva. ²⁴ Jsou však zdarma ospravedlnováni jeho milostí, skrze vykoupení v Kristu Ježíši. ²⁵ Jeho určil Bůh za obět smíření pro ty, kdo věří v jeho krev, aby tak prokázal svou vlastní spravedlnost. Bůh totiž ve své shovívavosti prominul předešlé hříchy, ²⁶ aby nyní prokázal svou spravedlnost, aby se ukázalo, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo věří v Ježíše. ²⁷ Kde je tedy chloubka? Byla vyloučena. Jakým zákonem? Snad skutků? Nikoli, ale zákonem víry. ²⁸ Máme tedy za to, že člověk je ospravedlňován vírou bez skutků Zákona. ²⁹ Je snad Bůh jen Bohem Židů? Není i Bohem pohanů? Jistěže i pohanů! ³⁰ Je přece jediný Bůh; ten ospravedlní obřezané díky víře a neobřezané skrze víru. ³¹ Rušíme tedy vírou Zákon? V žádném případě! Naopak, Zákon potvrzujeme.

4 Co na to řekneme? Co získal náš tělesný praotec Abraham? ² Kdyby byl Abraham uznán za spravedlivého na základě skutků, měl by se čím chlubit, ale ne před Bohem! ³ Co však říká Písmo? „Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo počítáno za spravedlnost.“ ⁴ Ten, kdo koná skutky, nedostává odplatu z milosti, ale z povinnosti. ⁵ Kdo ale místo skutků věří v Toho, který ospravedlňuje bezbožného, tomu se za spravedlnost počítá jeho víra. ⁶ Vždyť i David blahoslaví člověka, kterému Bůh přičítá spravedlnost bez skutků: ⁷ „Blaze těm, jimž byly odpuštěny viny a jejichž hříchy byly přikryty. ⁸ Blaze tomu, jemuž Hospodin nepočítá jeho hřích!“ ⁹ Platí toto blahoslavení jen pro obřezané, nebo i pro neobřezané? Říkáme, že Abrahamovi byla jeho víra „počítána za spravedlnost“. ¹⁰ Nuže, kdy mu byla počítána? Poté, co byl obřezán, anebo předtím? Nebylo to po obřízce, ale před ní! ¹¹ Znamení obřízky pak přijal jako pečeť spravedlnosti, kterou měl díky víře už před obřezáním. Je tedy otcem všech neobřezaných věřících, kterým je spravedlnost přičtena, ¹² a otcem těch obřezaných, kteří nemají jen obřízku, ale také kráčí ve šlépějích víry, kterou měl náš otec Abraham ještě před obřízkou. ¹³ Když se Abrahamovi a jeho semeni dostalo zaslíbení, že mu bude patřit svět, nebylo to na základě Zákona, ale na základě spravedlnosti z víry. ¹⁴ Kdyby jeho dědici měli být lidé Zákona, byla by ta víra zmařena a zaslíbení zrušeno. ¹⁵ Zákon přináší hněv; vždyť kde není Zákon, není přestupek. ¹⁶ Zaslíbení tedy vychází z víry, aby se řídilo milostí, aby bylo zaručeno všemu semeni — nejen přívržencům Zákona, ale také následovníkům Abrahamovy víry. Ten je otcem nás všech ¹⁷ (jak je psáno: „Učinil jsem tě otcem mnohých národů,“) před Bohem, kterému uvěřil, který oživuje mrtvé a volá věci, které nejsou, aby byly. ¹⁸ V naději proti vši naději Abraham uvěřil, že bude otcem mnohých národů; bylo mu totiž řečeno: „Tak početné bude tvé símě.“ ¹⁹ I když mu bylo skoro sto let, neochaboval ve víře při pohledu na své už nemohoucí tělo a na neplodnost Sářina lůna. ²⁰ Nepochyboval nevěřičně o Božím zaslíbení, ale posílil se ve víře, a tak vzdal slávu Bohu. ²¹ Byl totiž

přesvědčen, že co Bůh zaslíbil, dokáže i splnit,²² a právě to „mu bylo počítáno za spravedlnost.“²³ Že mu to „bylo počítáno“ však není napsáno jen kvůli němu,²⁴ ale také kvůli nám, jimž má být počítáno, že věříme v Toho, který vzkřísil z mrtvých našeho Pána Ježíše.²⁵ On byl vydán pro naše provinění a vzkříšen pro naše ospravedlnění.

5 Nyní, když jsme ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána, Ježíše Krista.² Skrze něj jsme také vírou získali přístup k této milosti, v níž stojíme a chlubíme se nadějí Boží slávy.³ A nejen to; chlubíme se i souženými, neboť víme, že soužení působí vytrvalost,⁴ vytrvalost spolehlivost a spolehlivost nadějí.⁵ Tato naděje není klamná; vždyť Bůh do našich srdcí vylil svou lásku skrze Ducha svatého, jehož nám daroval.⁶ Kristus zemřel za bezbožné ještě v době, kdy jsme byli bezmocní.⁷ Sotva kdo zemře za spravedlivého, i když za dobrého člověka by se snad někdo zemřít odhodlal.⁸ Bůh ale dokazuje svou lásku k nám: Kristus zemřel za nás, když jsme ještě byli hříšníci.⁹ Jsme-li teď jeho krví ospravedlněni, čím spíše jím budeme zachráněni před Božím hněvem!¹⁰ Jestliže jsme ještě jako nepřátelé byli s Bohem smíření smrtí jeho Syna, čím spíše nás, již smířené, zachrání jeho život!¹¹ A nejen to; chlubíme se samotným Bohem díky našemu Pánu, Ježíši Kristu, který nás s ním usmířil.¹² Hřích přišel na svět skrze jediného člověka a s hříchem přišla smrt. Smrt se pak rozšířila na všechny lidi, poněvadž všichni zhřešili.¹³ Hřích byl ovšem na světě už před Zákonem, ale když není Zákon, hřích se nepočítá.¹⁴ Od Adama až po Mojžíše tedy vládla smrt, a to i nad těmi, kdo nezhrěšili stejným proviněním jako Adam. Adam byl předobrazem Toho, který měl teprve přijít.¹⁵ Mezi milostí a proviněním je ovšem rozdíl. Ano, proviněním jednoho mnozí propadli smrti. Boží milost je však mnohem větší! Mnohem spíše tedy byli mnozí obdarováni milostí toho jednoho člověka, Ježíše Krista!¹⁶ Mezi Božím darem a následkem lidského hříchu je také rozdíl. Jediné provinění vedlo k soudu a odsouzení, ale Boží dar vede k ospravedlnění z mnoha provinění!¹⁷ Kvůli provinění jediného člověka vládla skrze toho jednoho smrt. Čím spíše tedy ti, kdo přijímají hojnou milost a dar spravedlnosti, budou vládnout v životě skrze toho jediného, Ježíše Krista!¹⁸ Ano, skrze jediné provinění přišlo na všechny lidi odsouzení. Stejně tak ovšem skrze jediný spravedlivý čin přišlo na všechny lidi ospravedlnění a život.¹⁹ Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšnými, tak se také poslušností jednoho mnozí stanou spravedlivými.²⁰ Když přišel Zákon, provinění se rozmnožilo, ale kde se rozmnožil hřích, tam se ještě více rozmnožila milost!²¹ Proto tak jako hřích vládł ve smrti, milost teď skrze spravedlnost vládne k věčnému životu skrze našeho Pána, Ježíše Krista.

6 Co na to řekneme? Budeme pokračovat v hříchu, aby se rozmnožila milost?² V žádném případě! Jak bychom mohli nadále žít v hříchu my, kdo jsme mu zemřeli?³ Nevíte snad, že když jsme byli pokřtěni do Krista Ježíše, byli jsme všichni pokřtěni do jeho smrti?⁴ Krtem jsme s ním pohřbeni do smrti, abychom — tak jako byl Kristus vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou — i my vkročili do nového života.⁵ Jsme-li s ním ztotožnění ve smrti, jistě s ním budeme ztotožnění i v jeho vzkříšení.⁶ Víme přece, že naše staré já bylo ukřižováno s ním, aby hříšné tělo pozbylo moci, abychom již dále nesloužili hříchu.⁷ (Kdo zemřel, je přece zbaven hříchu.)⁸ Když jsme s Kristem zemřeli, věříme, že s ním také budeme žít.⁹ Víme, že Kristus vstal z mrtvých a už nikdy nezemře — smrt nad ním už nemá moc.¹⁰ Svou smrtí jednou provždy zemřel hříchu, ale teď žije a jeho život patří Bohu.¹¹ Stejně tak se i vy považujte za mrtvé hříchu a živé Bohu v Kristu Ježíši.¹² Nenechte proto ve svých smrtelných tělech vládnout hřích, nepodléhejte jeho žádostem.¹³ Svě údy už nevydávejte hříchu za nástroje nepravosti, ale jako zmrtevýchvstalí vydejte sami sebe i své údy Bohu za nástroje spravedlnosti!¹⁴ Hřích už nebude vaším pánem, protože nejste pod Zákonem, ale pod milostí.¹⁵ Nuže, budeme hřešit, když nejsme pod Zákonem, ale pod milostí? V žádném případě!¹⁶ Nevíte, že když někomu sloužíte, musíte ho poslouchat? Stáváte se služebníky toho, koho posloucháte, ať už hříchu ke smrti anebo poslušnosti ke spravedlnosti.¹⁷ Ano, byli jste služebníky hříchu, ale díky Bohu, že jste celým srdcem uposlechlí to učení, do něhož jste byli uvedeni.¹⁸ Tak jste byli osvobozeni od hříchu a stali se služebníky spravedlnosti.¹⁹ S ohledem na vaši lidskou slabost to řeknu ještě názorněji: Jako jste své údy vydávali do služby nečistoty a nepravosti k páchání nepravosti, tak teď vydávejte své údy do služby spravedlnosti k posvěcení.²⁰ Jako služebníky hříchu jste byli svobodní od spravedlnosti.²¹ Co jste měli z toho všeho, za co se teď stydíte? Vedlo to jen ke smrti.²² A co teď máte z toho, že jste svobodní od hříchu a sloužíte Bohu? Výsledkem vašeho posvěcení je věčný život!²³ Odměnou hříchu je totiž smrt, ale Božím darem je věčný život v Kristu Ježíši, našem Pánu.

7 Nevíte snad, bratři (mluvím přece k těm, kdo znají Zákon), že Zákon panuje nad člověkem jen po dobu jeho života?² Vždyť i manželka je zákonem vázána ke svému muži, jen dokud dotyčný žije. Jakmile manžel zemře, je manželského zákona zproštěna.³ Oddá-li se jinému muži, dokud její manžel žije, bude označena za

cizoložnici. Pokud však její muž zemře, je od toho zákona svobodná a může se oddat jinému muži, aniž by cizoložila. ⁴Právě tak je tomu s vámi, bratři moji. Skrze Kristovo tělo jste pro Zákon mrtví a můžete se oddat jinému, totiž Tomu, který byl vzkříšen z mrtvých. Konečně tedy můžeme nést ovoce Bohu. ⁵Dokud jsme žili tělesně, Zákon v nás probouzel hříšné vášně, které působily v našich údech tak, že jsme nesli ovoce smrti. ⁶Ted však, když jsme zemřeli tomu, co nás drželo, jsme Zákona zproštěni, abychom sloužili Bohu novou cestou Ducha namísto staré cesty litery. ⁷Co na to řekneme? Že Zákon je hřích? V žádném případě! Avšak nebýt Zákona, nebyl bych hřích poznal. Například o dychtivosti bych nevěděl, kdyby Zákon neřikal: „Nedychti!“ ⁸Hřích se chopil příležitosti, kterou mu to přikázání skýtalo, a vzbudil ve mně všemožnou dychtivost. Bez Zákona je ovšem hřích mrtvý. ⁹Sám jsem kdysi žil bez Zákona, ale jakmile přišlo přikázání, hřích ožil ¹⁰a já jsem zemřel. Přikázání, které mělo být k životu, je mi tedy nakonec ke smrti. ¹¹Hřích se totiž chopil příležitosti, kterou mu to přikázání skýtalo, oklamal mě a jeho pomocí mě zabil. ¹²Zákon je ovšem svatý, přikázání je svaté, spravedlivé a dobré. ¹³Přineslo mi tedy to dobré smrt? V žádném případě! Hřích se však projevil jako hřích: tím, co bylo dobré, mi způsobil smrt. Díky přikázání se tedy ukázalo, jak je hřích nevýslovně hrozný. ¹⁴Víme, že Zákon je duchovní, ale já jsem tělesný, zaprodaný hříchu. ¹⁵Sám nerozumím tomu, co dělám; vždyť nedělám to, co chci, ale to, co nenávídím. ¹⁶Jelikož dělám to, co nechci, souhlasím s tím, že Zákon je dobrý. ¹⁷Nedělám to tedy už já, ale spíše hřích, který je ve mně. ¹⁸Vím totiž, že ve mně (to jest v mé tělesnosti) není nic dobrého. Chtít dobro, to umím, ale konat je už ne. ¹⁹Nekonám totiž dobro, které chci, ale zlo, které nechci. ²⁰Jelikož tedy dělám to, co nechci, nedělám to už já, ale hřích, který je ve mně. ²¹Objevuji tedy zákon, že když chci konat dobro, je mi nablízku zlo. ²²Ve svém nitru radostně souhlasím s Božím Zákonem, ²³ale ve svých údech vidím jiný zákon, který bojuje proti zákonu mé mysli a činí mě zajatcem zákona hříchu, který je v mých údech. ²⁴Jak ubohý jsem člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto smrtelného těla? ²⁵Díky Bohu — on to udělá skrze Ježíše Krista, našeho Pána! Sám o sobě tedy svou myslí sloužím Zákonu Božímu, ale tělem zákonu hříchu.

8 A proto již není žádné odsouzení pro ty, kdo jsou v Kristu Ježíši. ²Zákon Ducha života v Kristu Ježíši tě totiž osvobodil od zákona hříchu a smrti. ³Co bylo pro Zákon kvůli slabosti těla nemožné, to vykonal Bůh: Poslal svého vlastního Syna, aby se vypořádal s hříchem v těle, jaké má hříšný člověk. Na tomto těle odsoudil hřích, ⁴aby spravedlivý požadavek Zákona byl naplněn na nás, kdo nežijeme podle těla, ale podle Ducha. ⁵Lidé těla myslí na věci těla, ale lidé Ducha na věci Ducha. ⁶Tělesné smýšlení vede ke smrti, ale smýšlení Ducha k životu a pokoji. ⁷Tělesné smýšlení je Bohu nepřátelské, neboť není a ani nemůže být poddáno Božímu zákonu. ⁸Ti, kdo žijí v těle, se tedy Bohu líbit nemohou. ⁹Přebývá-li však ve vás Boží Duch, pak nežijete v těle, ale v Duchu. Kdo nemá Kristova Ducha, ten není jeho. ¹⁰Je-li Kristus ve vás, pak je sice tělo kvůli hříchu mrtvé, ale duch žije díky spravedlnosti. ¹¹Přebývá-li ve vás Duch Toho, který vzkřísil Ježíše z mrtvých, pak Ten, který vzkřísil z mrtvých Krista, obživí i vaše smrtelná těla svým Duchem, který ve vás přebývá. ¹²Nuže, bratři, nejsme nikterak povinni žít podle těla. ¹³Žijete-li podle těla, zemřete; umrtvujete-li skutky těla Duchem, budete žít. ¹⁴Všichni, kdo se dají vést Božím Duchem, jsou totiž Božími syny. ¹⁵Nepřijali jste přece ducha otroctví, abyste se znovu báli. Naopak, přijali jste Ducha synovství, v němž voláme Abba, Otče! ¹⁶Sám Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. ¹⁷A jsme-li jeho děti, pak jsme i dědicové, totiž dědicové Boží a spoludědicové Kristovi. Máme-li tedy podíl na jeho utrpení, budeme mít podíl i na jeho slávě. ¹⁸Mám totiž za to, že naše nynější utrpení nejsou srovnatelná se slávou, která se na nás má zjevit. ¹⁹Všechno stvoření s toužebným očekáváním vyhlíží zjevení Božích synů. ²⁰Stvoření je totiž podrobena marnosti, ne dobrovolně, ale kvůli tomu, který je marnosti podrobil. Chová však naději, ²¹že jednou bude vysvobozeno z otroctví zkázy do slavné svobody Božích dětí. ²²Víme přece, že všechno stvoření až dosud společně sténá a pracuje k porodu. ²³A nejen ono, ale i my, kteří okoušíme první ovoce Ducha, i my ve svém nitru sténáme, zatímco očekáváme přijetí za syny, to jest vykoupení svého těla. ²⁴Byli jsme totiž spaseni nadějí. Naděje, kterou je vidět, ovšem není žádná naděje. Když někdo něco vidí, proč by v to ještě doufal? ²⁵Když ale doufáme v to, co

7:9 Jsem kdysi žil. Přestože i malé děti jsou hříšné (dovedou závidět, žárlit a ubližovat si navzájem, aniž by je tomu někdo učil) neznamená to nutně, že se rodí propadlé peklu; Ježíš říká, že jim patří Boží království **Lk 18:16**. Podle tohoto Pavlova verše existuje něco, čemu bychom mohli říkat „věk zodpovědnosti“, před jehož dosažením Bůh člověku hříchy nepočítá. Člověk je duchovně živý, ale když dozraje k poznání, že Boží přikázání ho usvědčují ze hříchu (protože ho překročil), člověk duchovně zemře (v. 10 a pozn.). Aby se mohl znovu narodit (**Jn 3:7**), potřebuje Krista.

7:10 Já jsem zemřel. Řeč je pochopitelně o duchovní smrti, nikoliv fyzické (to by to asi nenapsal). Srv. **pozn. 9**. Člověka vzdálí od Boha (tzn. duchovně zahubí) jeho hřích.

8:1 Žádné odsouzení. Boží vůle není, aby nás trýznily pocity viny. Chce nicméně, abychom uviděli své vědomí viny. Můžeme vykročit směrem k nápravě, až poté, co si přiznáme svou hříšnost. Když sami o sobě uvažujeme jako o někom špatném, necítíme se dobře. Když se necítíme dobře, neděláme dobré věci tak dobře, jak bychom mohli. A tak zase děláme špatné věci, kvůli kterým pak máme špatné svědomí, a jsme v pasti. Teprve když se dokážeme přijmout takoví, jací jsme (viz Úvod k Terapeutické Bibli: Uzdravení na str. 6), můžeme se změnit. Přijetí sami sebe takoví, jací jsme, samo nestačí; je to jen vědomí viny. Je to pouze první krok ke skutečné proměně.

Bolesti, artíš mě k zemi

a měníš mě na věřícího.

Imagine Dragons

nevidíme, pak to trpělivě očekáváme.²⁶ Právě tak nám také Duch pomáhá v naší slabosti. Když ani nevíme, za co a jak se správně modlit, sám Duch prosí s nevýslovným úpěním za nás.²⁷ Ten, který zkoumá srdce, ovšem rozumí smyslu Ducha, že podle Boží vůle prosí za svaté.²⁸ Víme, že těm, kdo milují Boha, všechno napomáhá k dobrému — totiž těm, které povolal podle svého záměru.²⁹ Ty, které předem znal, totiž předurčil, aby přijali podobu jeho Syna, aby se tak stal prvorozeným mezi mnoha sourozenci.³⁰ A které předurčil, ty také povolal, a které povolal, ty také ospravedlnil, a které ospravedlnil, ty také oslavil.³¹ Co na to řekneme? Když je Bůh s námi, kdo proti nám!?³² Neušetřil svého vlastního Syna, ale vydal ho za nás za všechny; jak by nám s ním tedy nedaroval i všechno ostatní?³³ Kdo obviní Boží vyvolené? Vždyť Bůh ospravedlňuje!³⁴ Kdo nás odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš zemřel, ale hlavně byl vzkříšen z mrtvých, je po Boží pravici a prosí za nás!³⁵ Co nás oddělí od Kristovy lásky? Snad soužení, úzkost nebo pronásledování, hlad, nahota, nebezpečí nebo meč?³⁶ Jak je psáno: „Pro tebe nás zabíjejí v kteroukoli chvíli, za ovce na porážku mají nás.“³⁷ V tom všem ale skvěle vítězíme skrze Toho, který nás miluje!³⁸ Jsem si jist, že smrt ani život, andělé ani démoni, věci přítomné ani budoucí, žádná moc,³⁹ výšina ani hlubina ani nic jiného v celém stvoření nás nemůže oddělit od Boží lásky v Kristu Ježíši, našem Pánu!

9 Říkám pravdu v Kristu, nelžu; i mé svědomí v Duchu svatém potvrzuje,² že v srdci nosím hluboký zármutek a neustálou bolest.³ Přál bych si sám být zavržen od Krista ve prospěch svých bratrů, svých tělesných příbuzných,⁴ Izraelitů! Jim totiž patří synovství, sláva i smlouvy, jim byl dán Zákon, bohoslužba i zaslíbení,⁵ jejich jsou otcové a z nich tělesně pochází Kristus, který je nade vším, Bůh pozeňnaný navěky! Amen.⁶ Ale ne že by Boží slovo selhalo. Ne všichni z Izraele jsou totiž opravdu Izrael.⁷ Ne všichni jsou jeho dětmi jen proto, že jsou símě Abrahamovo. Říká přece: „Tvé símě bude povoláno v Izákovi.“⁸ To znamená, že Božími dětmi nejsou děti těla, ale za símě se počítají děti zaslíbení.⁹ Šlo totiž právě o slovo zaslíbení: „V tento čas přijdu a Sára bude mít syna.“¹⁰ A to není vše. Z téhož muže, našeho otce Izáka, počala Rebeka dva syny.¹¹ Ještě se nenarodili a neudělali nic dobrého ani zlého — aby se však Boží rozhodnutí opíralo o vyvolení¹² (nešlo totiž o skutky, ale o Toho, který povolává), bylo jí řečeno: „Starší bude sloužit mladšímu.“¹³ Jak je psáno: „Jákoba jsem si zamiloval, Ezaua jsem však zavrhl.“¹⁴ Co na to řekneme? Není Bůh nespravedlivý? V žádném případě!¹⁵ Už Mojžíšovi přece řekl: „Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“¹⁶ Nezáleží tedy na tom, kdo chce, nebo na tom, kdo se snaží, ale na Bohu, který se smilovává.¹⁷ Faraonovi přece Písmo říká: „Proto jsem tě pozdvihl, abych na tobě ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi.“¹⁸ Smilovává se tedy, nad kým chce, a koho chce, zatvrzuje.¹⁹ Možná mi řekneš: „Co mu tedy ještě vadí? Copak se někdo vzepřel jeho vůli?“²⁰ Ale člověče, kdo vůbec jsi, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvar svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takhle?“²¹ Nemá snad hrnčíř hlínu ve své moci? Ze stejné hroudy může udělat jednu nádobu na ozdobu a druhou na smetí.²² A co když Bůh, ačkoli chtěl projevit svůj hněv a ukázat svou moc, snášel s velikou trpělivostí nádobu hněvu, určené ke zničení?²³ Co když chtěl ukázat bohatství své slávy na nádobách milosrdenství, které připravil ke slávě,²⁴ totiž na nás, které povolal nejen z Židů, ale i z pohanů?²⁵ Jak stojí u Ozeáše: „Ne svůj lid nazvu lidem svým, nemilovanou budu milovat.“²⁶ „Na místě, kde slychali: ‘Nejste můj lid,’ syny živého Boha se budou jmenovat.“²⁷ Izaiáš pak volá ohledně Izraele: „I kdyby synů Izraele bylo jak písku v moři, jen hrstka z nich se zachrání.“²⁸ Hospodin učiní rázný konec, vykoná svůj soud nad zemí.“²⁹ A ještě předtím Izaiáš řekl: „Kdyby nám Hospodin zástupů nenechal aspoň símě naživu, už bychom byli jako Sodoma, dopadli bychom jako Gomora!“³⁰ Co na to řekneme? Že pohané, kteří o spravedlnost neusilovali, dosáhli spravedlnosti, a to spravedlnosti z víry.³¹ Izrael usiloval plnit Zákon, jenž měl vést ke spravedlnosti, ale tohoto cíle nikdy nedosáhl.³² Proč? Protože ji nehledali na základě

8:28 **Všechno napomáhá k dobrému.** Většina překladů, nejen českých, zde bývá nepřesná implikací, že křesťanům se dějí jenom dobré věci. Jsou lidé, kteří zažili nějakou nevýslovně hroznou tragédii, a kvůli tomuto nesprávnému překladu pak zanevěřili na Boha, protože je (podle jejich přesvědčení) zklamal.

V originální větě *πάντα συνεργεῖ ὁ θεὸς εἰς ἀγαθόν* (*panta synergei ho theos eis agathon*) není shoda podmětu s přísudkem ve spojení *panta synergei* („všechny věci“ [plurál] „spolučiní“ [singulár]), nýbrž ve spojení *synergei ho theos* („spolučiní Bůh“). Verš neshazuje zodpovědnost za všechno zlo ve světě na Boha předstíráním, že je to dobro; světu

vládne ďábel (1Jn 5:19), jehož skutky přišel Ježíš mařit (1Jn 3:8). Bůh je sice všemohoucí, ale láska znamená vzdát se moci (Fp 2:6–8). Až se vrátí, tehdy svou moc uplatní v plné síle a jeho protivníci si v hrůze budou přát, aby se nebyli narodili (Zj 6:16). Do té doby musíme tomuto verši rozumět tak, že Bůh všechny věci (včetně těch zlých) proměňuje v dobro těch, kdo ho milují, i navzdory tomu, jak to bylo strašné.

 Lidé, kteří zůstali Bohu věrni i v tragických událostech, které je potkaly, mohou dosvědčit, že díky tomu duchovně povyrostli způsobem, který by jinak možný nebyl. Srv. čl. **Smysl utrpení** na str. 309.

víry, ale na základě skutků. Narazili na kámen úrazu,³³ jak je psáno: „Hle, pokládám na Sionu kámen úrazu a skálu pohoršení; kdokoli však v něj věří, se jistě nezklame.“

10 Bratři, toužím celým srdcem a modlím se k Bohu za spásu Izraele.² Mohu dosvědčit, jak horlí pro Boha, jenže v nevědomosti.³ Jelikož neznají Boží spravedlnost, snaží se udržet svou vlastní spravedlnost, místo aby se poddali té Boží.⁴ Kristus je totiž završením Zákona, aby byl ospravedlněn každý, kdo věří.⁵ O spravedlnosti ze Zákona píše Mojžíš takto: „Člověk, který ty věci plní, z nich bude žít.“⁶ Spravedlnost z víry však mluví takto: „Neříkej si v srdci: Kdo vystoupí do nebe?“ (totiž přivést Krista dolů)⁷ ani: „Kdo sestoupí do propasti?“ (totiž vyvést Krista z mrtvých).⁸ Co tedy říká? „Slovo je ti velmi blízko; je ve tvých ústech a ve tvém srdci“ (totiž to slovo víry, které kážeme).⁹ Vyznáš-li svými ústy, že Ježíš je Pán, a uvěříš-li v srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen.¹⁰ Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy pak vede ke spáse.¹¹ Vždyť Písmo říká: „Kdokoli v něj věří, se jistě nezklame.“¹² Mezi Židem a Řekem tedy není rozdíl: všichni mají téhož Pána, štědrého ke všem, kdo ho vzývají.¹³ Vždyť „Každý, kdo vyzývá Hospodinovo jméno, bude zachráněn.“¹⁴ Jak ale mohou vzývat Toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v Toho, o němž neslyšeli? A jak uslyší bez kazatele?¹⁵ A jak jim může někdo kázat, aniž by byl poslán? Jak je psáno: „Jaká nádherná podívaná je příchod poslušných zpráv!“¹⁶ Ne všichni ale přijali evangelium. Vždyť už Izaiáš říká: „Kdo, Hospodine, uvěřil naší zprávě?“¹⁷ Víra je tedy ze slyšení zprávy a tou zprávou je slovo Kristovo.¹⁸ Ptám se ale: Copak neslyšeli? Právě naopak: „Po celé zemi se jejich hlas šíří, v nejzazších končinách jejich slova zní.“¹⁹ Ptám se tedy: Copak Izrael nerozuměl? Už Mojžíš kdysi řekl: „Kvůli těm, kdo nejsou národ, vzbudím ve vás žárlivost, kvůli nevědomému národu vás popudím k hněvu.“²⁰ Izaiáš to říká ještě odvážněji: „Dal jsem se najít těm, kdo mě nehledali, ukázal jsem se těm, kdo o mě nestáli.“²¹ O Izraeli však říká: „Po celý den jsem vztahoval ruce k lidu nevěřícímu a vzpurnému.“

11 Ptám se tedy: Zavrhl Bůh svůj lid? V žádném případě! Vždyť i já jsem Izraelita, ze semene Abrahamova, z pokolení Benjamínova.² Bůh nezavrhl svůj lid, který odedávna znal. Znáte přece vyprávění Písma

Milovat a nenávidět

Slova, která nám připadají příliš silná, by někoho mohla odradit od následování Boha, který je tak nespravedlivý a tvrdý. Nenáviděl Ezaua (v. 9:13; citace Mal 1:2–3) a výrazy stejného slovního základu najdeme v kontextech nesmiřitelného nepřátelství, např. máme milovat ty, kdo nás nenávidí (Mt 5:44; Lk 6:27); máme počítat s nenávistí pronásledovatelů (Mt 10:22; 24:9; Lk 21:17) a zrádců (Mt 24:10; Lk 6:22) podobně jako Boží lid v dobách SZ (Lk 1:71). Svého krále odmítají ti, kdo ho nenávidí (Lk 19:14); hříšníci nenávidí světlo, které je odhaluje a usvědčuje (Jn 3:20), proto nenávidí Krista i jeho následovníky (Jn 7:7; 15:18–19). Kdo nenávidí Ježíše, nenávidí Otce (Jn 15:23–25).

Kristus své následovníky dokonce nabádá takto nenávidět celou svou rodinu (Lk 14:26), ba i sebe samotné (Jn 12:25).

Nesmíme však včítat do textu to, co tam původně nebylo. Text je psán do kultury, která tyto silné výrazy spojuje se silnými emocemi, o kterých ale ví, že jsou rychle pomíjivé. Ne vždy „nenávidět“ musí nutně znamenat „přát někomu to nejhorší“.

Umíme si snadno představit, že by někdo mohl pracovat pro dva různé zaměstnavatele, a nemusí to nutně znamenat, že jednoho „miluje“, kdežto

druhé „nenávidí“ v tom extrémně silném významu, jak mu rozumíme v naší dnešní kultuře (Mt 6:24 Lk 16:13). Jde jenom o to, že když nastane konflikt (řekněme, že oba zaměstnavatelé požadují neplánovaný přesčas ve stejnou dobu), musíme se rozhodnout jednomu dát přednost. To je pravý význam slova „milovat“ v kontrastu s „nenávidět“. Zaměstnavatel, který se svého zaměstnance dočká na přesčasové hodině, je „milován“, zatímco ten druhý „nenáviděn“.

V tomto významu musíme rozumět pasážím jako Lk 14:26: Kdyby kdokoliv vyžadoval něco, co je v rozporu s Kristovým nárokem, Kristus musí dostat přednost, jinak ho nejsme hodni. Nemusíme své bližní kvůli tomu „nenávidět“ (Mt 5:44; Lk 6:27, 35; Ef 5:25; Ko 3:19; 1Te 5:13; 1Pt 1:22; 2:17).

Takto Bůh „nenáviděl“ Ezaua: Požehnal mu (Gn 27:39; 33:9; Dt 2:5; Žd 11:20). Jenom pokud jde o přízeň jeho dvojčeti Jákobovi, Ezau zůstal na druhém místě. Jestli ho nebo jeho potomky později stihlo prokletí, nebylo to pro předurčenost ke zkáze; byl to důsledek jejich vlastního chování. Ezau pohrdl prvorozenstvím (Gn 25:30–34; Žd 12:16) a jeho potomci se chovali k Izraelitům – svým příbuzným – jako k nepřítelům (Nu 20:17–20; Abd 10).

o tom, jak si Eliáš Bohu stěžoval na Izrael: ³ „Pane, tvé proroky pobili a tvé oltáře rozbořili; zůstal jsem jen já, a i mně usilují o život!“ ⁴ Jak mu tehdy Bůh odpověděl? „Ponechal jsem si sedm tisíc mužů, kteří neklekali před Baalem.“ ⁵ Stejně tak i nyní zůstala hrstka vyvolených milostí. ⁶ Je to díky milosti, ne díky skutkům — jinak by milost už nebyla milost. ⁷ Co dodat? Izrael stále nenašel to, co hledá. Vyvolení toho dosáhli, ale ostatní byli zatvrzení. ⁸ Jak je psáno: „Bůh otupil jejich ducha: jejich oči dodnes nevidí, jejich uši neslyší.“ ⁹ A David říká: „Jejich stůl ať se jim stane léčkou a pastí, kamenem úrazu a odplatou.“ ¹⁰ Ať se jim v očích zatmí, tak aby neviděli, a jejich záda sehni navždycky.“ ¹¹ Ptám se tedy: Klopýtli snad Židé tak, aby nevstali? V žádném případě! Vždyť jejich selháním dospěla spása k pohanům, aby to v nich vzbudilo žárlivost. ¹² Když tedy jejich selhání obohatilo svět a jejich umenšení obohatilo pohany, co teprve jejich naplnění! ¹³ Teď mluvím k vám pohanům. Sám jsem přece apoštol pohanů a jsem na svou službu náležitě hrdý. ¹⁴ Kéž bych ale skrze ni mohl vzbudit žárlivost svých příbuzných a některé z nich přivést ke spáse! ¹⁵ Když totiž jejich odmítnutí znamená smíření světa, co jiného může znamenat jejich přijetí nežli život z mrtvých? ¹⁶ Jsou-li svaté prvotiny, je svaté i těsto. Je-li svatý kořen, jsou svaté i větve. ¹⁷ Ano, některé větve byly vylomeny a ty, planá oliva, jsi byl naroubován mezi ně. Čerpáš z vydatného kořene téže olivy, ¹⁸ a tak se nad ty větve nepovyšuj. Chceš-li se povyšovat, věz, že ty neneseš kořen, ale kořen tebe. ¹⁹ Možná řekneš: „Ty větve byly vylomeny, abych já byl naroubován.“ ²⁰ Dobře. Byly vylomeny kvůli nevěře, ty však stojíš díky víře. Nebud' domýšlivý, ale boj se. ²¹ Když Bůh neušetřil původní větve, tím spíše neušetří tebe! ²² Uvědom si tedy laskavost i přísnost Boží: k těm, kdo padli, přísnost, ale k tobě Boží laskavost, pokud ovšem v této laskavosti zůstaneš. Jinak budeš vyřazen a ty, ²³ zatímco oni budou naroubováni, nezůstanou-li v nevěře. Ano, Bůh je může naroubovat zpět! ²⁴ Když jsi ty mohl být vyřazen z původní plané olivy a proti přírodě byl naroubován do ušlechtilé olivy, čím spíše budou oni jakožto původní větve naroubováni do své vlastní olivy? ²⁵ Nechci, bratři, abyste nevěděli o tomto tajemství (abyste nespolehali na vlastní moudrost): Část Izraele se zatvrdila, ale jen dokud se nenaplní počet pohanů. ²⁶ Nakonec však bude spasen celý Izrael, jak je psáno: „Vysvoboditel přijde ze Sionu, aby od Jákoba odňal bezbožnost.“ ²⁷ Toto pak bude má smlouva s nimi, jakmile odstraním jejich hříchy.“ ²⁸ Co do evangelia se tedy kvůli vám stali nepřáteli, ale co do vyvolení jsou to kvůli otcům milovaní Boží. ²⁹ Bůh nelituje svých darů a povolání! ³⁰ Vy jste kdysi Boha neposlouchali, ale pro jejich neposlušnost teď přišlo milosrdenství na vás. ³¹ Právě tak jej teď neposlechli oni, aby pro milosrdenství prokázané vám přišlo milosrdenství i na ně. ³² Bůh zahrnul všechny lidi pod neposlušnost, aby se nade všemi smiloval. ³³ Ta hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti a vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy, jak nepopsatelné jeho cesty! Vždyť: ³⁴ „Kdo poznal Hospodinovu mysl? Kdo mu kdy v něčem poradil?“ ³⁵ „Kdo mu co dal jako první, aby mu Bůh za to zaplatil?“ ³⁶ Všechno je z něj, skrze něj a pro něj! Jemu buď sláva navěky! Amen.

12 Pro Boží milosrdenství vás vyzývám, bratři, abyste vydávali své životy Bohu jako živou, svatou a příjemnou oběť; to bude vaše pravá bohoslužba. ² Nenechte se formovat tímto světem — raději se nechte proměňovat obnovou své mysli, abyste dokázali poznat, co je Boží vůle — co je dobré, náležité a dokonalé. ³ Pro milost, jíž se mi dostalo, říkám každému z vás, ať si o sobě nemyslí více, než by měl. Každý ať smýšlí střízlivě, v souladu s mírou víry, kterou mu Bůh udělil. ⁴ Jako máme v jednom těle mnoho údů, ale všechny údy nemají stejný úkol, ⁵ tak i nás je mnoho, ale v Kristu jsme jedno tělo a jako jednotlivé údy patříme k sobě navzájem. ⁶ Podle milosti, jíž se nám dostalo, máme rozdílné dary: kdo má prorockví, ať je užívá v souladu s vírou; ⁷ kdo má službu, ať slouží; kdo je učitel, ať učí; ⁸ kdo umí povzbuzovat, ať povzbuzuje; kdo rozdává, ať je štědrý; kdo pečuje, ať je pilný; kdo pomáhá potřebným, ať to dělá s radostí. ⁹ Láska ať je bez přetvářky. Mějte odpor ke zlu, tíhněte k dobru. ¹⁰ Milujte se navzájem bratrskou láskou, projevujte si navzájem uctivost. ¹¹ V pilnosti buďte vytrvalí, ve službě Pánu horliví, ¹² v naději radostní, v soužení trpěliví, v modlitbě vytrvalí, ¹³ přispívejte svatým v nouzi, věnujte se pohostinnosti. ¹⁴ Dobrořečte těm, kdo vás pronásledují — nezlořečte, ale dobrořečte. ¹⁵ Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. ¹⁶ Berte na sebe navzájem ohled, nebudte domýšliví, ale mějte sounáležitost s obyčejnými. Nespolehejte na vlastní moudrost. ¹⁷ Nikomu neodplácejte zlo zlem. Ať všichni vidí, že vám jde o dobro. ¹⁸ Pokud záleží na vás, mějte se všemi lidmi pokoj. ¹⁹ Nemstěte se sami, milovaní, ale dejte místo hněvu — je přece psáno: „Má je pomsta, já zjednám odplatu, praví Hospodin.“ ²⁰ Právě naopak: „Hladoví-li tvůj nepřítel, dej mu jíst, a pokud žízní, dej mu pít. Tím, že to učiníš, shrneš mu na hlavu žhavé uhlí.“ ²¹ Nenech se přemáhat zlem, ale přemáhej zlo dobrem.

13 Každý ať se podřizuje vládnoucí moci. Veškerá moc je totiž od Boha, takže současné vlády jsou zřízeny od Boha. ² Kdo odmítá vládu, bouří se tedy proti Božímu zřízení; a vzbouřence čeká jistý trest. ³ Vládcové přece nejsou postrachem pro ty, kdo konají dobro, ale zlo. Chceš se nebát vlády? Konej dobro, a vláda tě pochválí; ⁴ je přece Božím služebníkem pro tvé dobro. Pácháš-li však zlo, boj se! Vláda netřímá meč nadarmo;

je přece Božím služebníkem, jenž po zásluze trestá pachatele zla. ⁵ Proto se musíme podřizovat — nejen kvůli hrozbě trestu, ale i kvůli svědomí. ⁶ Proto také platíte daně — vždyť jsou to Boží služebníci a pilně se věnují své práci. ⁷ Každému dávejte, co jste povinni: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu vážnost, tomu vážnost, komu čest, tomu čest. ⁸ Nikomu nedlužte nic než vzájemnou lásku; kdo miluje druhého, totiž naplnil Zákon. ⁹ Vždyť přikázání „Necizolož, nezabíjej, nekraď, nezávid“ a všechna ostatní jsou shrnuta ve větě: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ¹⁰ Láska bližnímu nikdy neublíží — proto je naplněním Zákona láska. ¹¹ A ještě něco. Rozumějte, jaká je doba, protože přišel čas probudit se ze spánku. Spása je nám teď blíže, nežli když jsme uvěřili. ¹² Noc pokročila a den je blízko. Odložme proto skutky tmy a oblečme zbroj světla! ¹³ Žijme poctivě jako ve dne: ne v obžerství a opilství, ne zhýrale a nestydatě, ne ve svárech a závisti. ¹⁴ Místo starostí o tělesné touhy se oblečte do Pána Ježíše Krista.

14 Přijímejte ty, kdo jsou choulostiví ve víře, a to bez hádek o názorech. ² Někdo věří, že smí jíst všechno, ale choulostivý jí jen zeleninu. ³ Kdo jí všechno, ať nepohrdá tím, kdo nejí, a kdo nejí, ať nesoudí toho, kdo jí — vždyť Bůh jej přijal! ⁴ Kdo vůbec jsi, že soudíš cizího služebníka? Před svým vlastním pánem obstojíš, či selže. A on obstojí — Pán jej dokáže podepřít! ⁵ Někdo si cení jednoho dne nad jiné, pro někoho je den jako den. Každý ať je přesvědčen o vlastním názoru. ⁶ Kdo drží svátek, drží ho Pánu. Kdo jí, jí Pánu, neboť děkuje Bohu, a kdo nejí, nejí Pánu a děkuje Bohu. ⁷ Nikdo z nás totiž nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá. ⁸ Žijeme-li, žijeme Pánu; umíráme-li, umíráme Pánu. Ať už tedy žijeme či umíráme, patříme Pánu. ⁹ Vždyť proto Kristus zemřel a znovu ožil — aby byl Pánem živých i mrtvých. ¹⁰ Proč tedy soudíš svého bratra? Anebo ty, proč pohrdáš svým bratrem? Všichni přece staneme na soudu před Božím trůnem. ¹¹ Jak je psáno: „Jakože jsem živ, praví Hospodin, každé koleno přede mnou poklekne a každý jazyk se vyzná Bohu.“ ¹² Každý z nás tedy složí Bohu účet sám za sebe. ¹³ Přestaňme proto soudit jedni druhé. Raději posuďte, jak bratra ničím neurazit a nepohoršit. ¹⁴ Vím a v Pánu Ježíši mám naprostou jistotu, že nic není nečisté samo o sobě; pokud to však někdo má za nečisté, je to pro něj nečisté. ¹⁵ Trápí-li se tvůj bratr kvůli tomu, co jíš, pak už se neřídíš láskou. Přestaň svým jídlem hubit člověka, za kterého zemřel Kristus! ¹⁶ Ať se o tom, co je pro vás dobré, nemluví zle. ¹⁷ V Božím království přece nejde o jídlo a pití, ale o spravedlnost, pokoj a radost v Duchu svatém. ¹⁸ Kdo takto slouží Kristu, je milý Bohu a uznávaný lidmi. ¹⁹ Usilujme tedy o to, co vede k pokoji a vzájemnému budování. ²⁰ Nenič Boží dílo kvůli jídlu! Jistě, „všechno je čisté,“ ale je špatné pohoršovat člověka jídlem. ²¹ Je lepší nejíst maso, nepít víno a vyvarovat se všeho, co tvého bratra uráží. ²² Víru, kterou máš, si tedy nech před Bohem pro sebe. Blaze tomu, kdo se sám neodsuzuje za to, co schvaluje. ²³ Kdo má ale při jídlu pochybnosti, je odsouzen, protože se nechová podle své víry. A cokoli není z víry, je hřích.

15 My silní musíme nést slabosti těch, kdo silní nejsou. Nemějme ohled jen sami na sebe, ² ale každý se snažme vyhovět bližnímu. Usilujme o prospěch a posílení druhých. ³ Vždyť ani Kristus nebral ohled sám na sebe; naopak, je psáno: „Urážky těch, kdo uráží tebe, na mě dopadly.“ ⁴ Všechno, co bylo v minulosti zapsáno, bylo zapsáno pro naše poučení, abychom díky vytrvalosti a povzbuzení, které je v Písmu, měli naději. ⁵ Kéž vám Bůh trpělivosti a útěchy daruje vzájemnou svornost ve shodě s Kristem Ježíšem, ⁶ tak abyste svorně a jednomyslně oslavovali Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista. ⁷ Přijímejte se tedy navzájem, jako Kristus přijal vás do Boží slávy. ⁸ Říkám vám, že Kristus se pro Boží věrnost stal služebníkem Židů, aby potvrdil zaslíbení daná otcům ⁹ a aby i pohané slavili Boha za jeho milosrdenství. Jak je psáno: „Budu tě vyznávat mezi národy, tvé jméno písni oslavím.“ ¹⁰ A jinde Písmo říká: „Jásejte, národy, tak jako jeho lid!“ ¹¹ A ještě jinde: „Chvalte Hospodina, všechny národy, ať ho všichni lidé velebí!“ ¹² A jinde Izaiáš říká: „Vypučí výhonek Jišajův, vztyčí se, aby vládl národům. Národy se na něj s nadějí spolehnou.“ ¹³ Kéž vás tedy Bůh naděje naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, tak aby vaše naděje rostla mocí Ducha svatého stále víc a víc. ¹⁴ Mám o vás jistotu, bratři moji, že jste plni dobroty, máte hojnost veškerého poznání a sami se dokážete napomínat navzájem. ¹⁵ Přesto jsem se vám osmělil v dopise připomenout některé věci jako ten, komu Bůh udělil milost ¹⁶ být služebníkem Krista Ježíše mezi pohany. Smyslem mé kněžské služby při Božím evangeliu je, aby Bůh přijal pohany jako libou oběť, posvěcenou Duchem svatým. ¹⁷ Pokud jde o službu Bohu, mám se v Kristu Ježíši čím chlubit. ¹⁸ Neodvážil bych se něco říkat, kdyby to skrze mě Kristus také nekonal k přivedení pohanů k poslušnosti slovem i skutkem, ¹⁹ v moci divů a zázraků, v moci Božího Ducha, takže jsem od Jeruzaléma až po Illyrii vše kolem dokola naplnil Kristovým evangeliem. ²⁰ Šlo mi o to, kázat evangelium tam, kde o Kristu ještě neslyšeli, abych nestavěl na cizím základě. ²¹ Jak je psáno: „Ti, kterým nebyl ohlášen, jej spatří, ti, kdo nikdy neslyšeli, pochopí.“ ²² To vše mi dlouho bránilo přijít k vám. ²³ Teď už ale v těchto krajích nemám místo, a protože vás už mnoho let toužím navštívit, ²⁴ rád bych to udělal cestou do Španěl. Pevně doufám, že se s vámi setkám a že mě vypravíte na další cestu; především se ale těším na chvíle s vámi. ²⁵ Teď ovšem cestuji

do Jeruzaléma, abych posloužil svatým.²⁶ Církve v Makedonii a Řecku se totiž rozhodly uspořádat sbírku pro chudé, kteří jsou mezi svatými v Jeruzalémě.²⁷ Rozhodli se sami, zároveň však i proto, že jsou jejich dlužníky. Když jako pohané získali podíl na jejich duchovních věcech, musí jim zase pomoci hmotně.²⁸ Jakmile ten úkol splním a předám jim výtěžek sbírky, vypravím se přes vás do Španěl.²⁹ A vím, že až k vám přijdu, přijdu s Kristovým plným požehnáním.³⁰ Bratři, pro Pána Ježíše Krista a pro lásku Ducha vás prosím, abyste mi pomohli v mém boji. Modlete se za mě k Bohu,³¹ abych byl vysvobozen od nevěřících v Judsku a aby svatí tuto mou službu Jeruzalému přijali.³² Dá-li Bůh, s radostí pak přijdu k vám a odpočinu si mezi vámi.³³ Bůh pokoje kéž je s vámi všemi. Amen.

16 Doporučuji vám naši sestru Fébé, služebnici církve v Kenchrejích.² Přivítejte ji v Pánu, jak se na svaté sluší, a buďte jí nápomocni, v jakékoli záležitosti by vás potřebovala, neboť je to zastánkyně má i mnoha dalších.³ Pozdravujte Priscillu s Akvilou, mé spolupracovnice v Kristu Ježíši,⁴ kteří pro mě nasadili vlastní krk, takže jsem jim zavázán nejen já, ale i všechny církve z pohanů.⁵ Pozdravujte i církve u nich doma. Pozdravujte mého milovaného Epeneta, který je prvním Kristovým ovocem v Asii.⁶ Pozdravujte Marii, která se pro vás tolik napracovala.⁷ Pozdravujte Andronika s Junii, mé krajany a spoluvězně, významné apoštoly, kteří patřili Kristu dříve než já.⁸ Pozdravujte Ampliata, kterého miluji v Pánu.⁹ Pozdravujte našeho spolupracovníka v Kristu, Urbana, a mého milovaného Stachyna.¹⁰ Pozdravujte Apella, osvědčeného v Kristu. Pozdravujte všechny doma u Aristobula.¹¹ Pozdravujte mého krajana Herodiona. Pozdravujte všechny, kdo patří Pánu v Narkisově domě.¹² Pozdravujte Tryfěnu a Tryfósu, které pracují pro Pána. Pozdravujte milovanou Persidu, která se pro Pána tolik napracovala.¹³ Pozdravujte Rufa, vyvoleného v Pánu, a jeho i moji matku.¹⁴ Pozdravujte Asynkrita, Flegonta, Herma, Patroba, Hermu a všechny sourozence tam od nich.¹⁵ Pozdravujte Filologa a Julii, také Nerea a jeho sestru, Olympa i všechny svaté tam od nich.¹⁶ Pozdravte se navzájem svatým polibkem. Pozdravují vás všechny církve Kristovy.¹⁷ Prosím vás, bratři, dávejte si pozor na ty, kdo působí roztržky a kladou překážky učení, které jste poznali. Vyhybejte se jim!¹⁸ Takoví lidé neslouží Kristu, našemu Pánu, ale svému břichu. Jde jim jen o to, aby svými lahodnými řečmi a pochlebováním oklamali srdce bezelstných.¹⁹ O vaší oddanosti se ale ví všude! Mám z vás proto radost, ale přeji si, abyste byli moudří, pokud jde o dobro, a nevinní, pokud jde o zlo.²⁰ Bůh pokoje už brzy rozdrtí satana pod vašima nohama. Milost našeho Pána Ježíše s vámi.²¹ Pozdravuje vás můj spolupracovník Timoteus a moji krajané Lukios, Jáson a Sozipater.²² Pozdravuji vás v Pánu já, Tercius, který jsem tento dopis psal.²³ Pozdravuje vás Gaius, hostitel můj i celé církve. Pozdravuje vás městský pokladník Erastus a bratr Kvartus.²⁴ Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi všemi. Amen.²⁵ Tomu, který má moc vás posílit podle mého evangelia a kázání Ježíše Krista, podle zjevení tajemství, které bylo po věčné časy skryto,²⁶ ale nyní je zjeveno, a podle nařízení věčného Boha je skrze prorocká Písma oznámeno všem národům k poslušnosti víry -²⁷ jedinému moudrému Bohu buď sláva skrze Ježíše Krista navěky! Amen.

17 Doporučuji vám naši sestru Fébé, služebnici církve v Kenchrejích.² Přivítejte ji v Pánu, jak se na svaté sluší, a buďte jí nápomocni, v jakékoli záležitosti by vás potřebovala, neboť je to zastánkyně má i mnoha dalších.³ Pozdravujte Priscillu s Akvilou, mé spolupracovnice v Kristu Ježíši,⁴ kteří pro mě nasadili vlastní krk, takže jsem jim zavázán nejen já, ale i všechny církve z pohanů.⁵ Pozdravujte i církve u nich doma. Pozdravujte mého milovaného Epeneta, který je prvním Kristovým ovocem v Asii.⁶ Pozdravujte Marii, která se pro vás tolik napracovala.⁷ Pozdravujte Andronika s Junii, mé krajany a spoluvězně, významné apoštoly, kteří patřili Kristu dříve než já.⁸ Pozdravujte Ampliata, kterého miluji v Pánu.⁹ Pozdravujte našeho spolupracovníka v Kristu, Urbana, a mého milovaného Stachyna.¹⁰ Pozdravujte Apella, osvědčeného v Kristu. Pozdravujte všechny doma u Aristobula.¹¹ Pozdravujte mého krajana Herodiona. Pozdravujte všechny, kdo patří Pánu v Narkisově domě.¹² Pozdravujte Tryfěnu a Tryfósu, které pracují pro Pána. Pozdravujte milovanou Persidu, která se pro Pána tolik napracovala.¹³ Pozdravujte Rufa, vyvoleného v Pánu, a jeho i moji matku.¹⁴ Pozdravujte Asynkrita, Flegonta, Herma, Patroba, Hermu a všechny sourozence tam od nich.¹⁵ Pozdravujte Filologa a Julii, také Nerea a jeho sestru, Olympa i všechny svaté tam od nich.¹⁶ Pozdravte se navzájem svatým polibkem. Pozdravují vás všechny církve Kristovy.¹⁷ Prosím vás, bratři, dávejte si pozor na ty, kdo působí roztržky a kladou překážky učení, které jste poznali. Vyhybejte se jim!¹⁸ Takoví lidé neslouží Kristu, našemu Pánu, ale svému břichu. Jde jim jen o to, aby svými lahodnými řečmi a pochlebováním oklamali srdce bezelstných.¹⁹ O vaší oddanosti se ale ví všude! Mám z vás proto radost, ale přeji si, abyste byli moudří, pokud jde o dobro, a nevinní, pokud jde o zlo.²⁰ Bůh pokoje už brzy rozdrtí satana pod vašima nohama. Milost našeho Pána Ježíše s vámi.²¹ Pozdravuje vás můj spolupracovník Timoteus a moji krajané Lukios, Jáson a Sozipater.²² Pozdravuji vás v Pánu já, Tercius, který jsem tento dopis psal.²³ Pozdravuje vás Gaius, hostitel můj i celé

církve. Pozdravuje vás městský pokladník Erastus a bratr Kvartus. ²⁵Tomu, který má moc vás posílit podle mého evangelia a kázání Ježíše Krista, podle zjevení tajemství, které bylo po věčné časy skryto, ²⁶ale nyní je zjeveno, a podle nařízení věčného Boha je skrze prorocká Písma oznámeno všem národům k poslušnosti víry - ²⁷jedinému moudrému Bohu buď sláva skrze Ježíše Krista navěky! Amen.

První list Korintským

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle povoláný apoštol Krista Ježíše, a bratr Sostenes ² církvi Boží v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povoláným svatým a také všem, kdo na jakémkoli místě vyzývají jméno našeho společného Pána Ježíše Krista: ³ Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ⁴ Stále za vás děkuji svému Bohu, totiž za to, jaké Boží milosti se vám dostalo v Kristu Ježíši: ⁵ byli jste v něm obohaceni v každém ohledu, každým slovem a veškerým poznáním. ⁶ Kristovo svědectví je mezi vámi tak pevně ustaveno, ⁷ že nemáte nedostatek v žádném daru, zatímco očekáváte zjevení našeho Pána Ježíše Krista. ⁸ Ten vás bude posilovat až do konce, aby vám v den našeho Pána Ježíše Krista nebylo co vytknout. ⁹ Bůh je věrný. On sám vás povolal ke společenství se svým Synem Ježíšem Kristem, naším Pánem! ¹⁰ Bratři, jménem našeho Pána Ježíše Krista vás prosím, abyste všichni spolu souhlasili a namísto vzájemných roztržek byli spojeni jednou myslí a jedním záměrem. ¹¹ Z domu Chloé jsem se o vás, bratři moji, dozvěděl, že mezi sebou máte sváry. ¹² Mám na mysli to, že jeden z vás říká: „Já jsem Pavlův,“ jiný: „Já jsem Apollův,“ další: „Já jsem Petrův“ a další „Já zase Kristův.“ ¹³ Copak je Kristus rozdělen? Byl snad za vás ukřižován Pavel? Byli jste snad pokřtěni v Pavlově jménu? ¹⁴ Díky Bohu, že jsem nikoho z vás nekřtil, kromě Krispa a Gaia, ¹⁵ aby ještě někdo neřekl, že jste byli pokřtěni v mém jménu. ¹⁶ Pokřtil jsem vlastně i Štěpánovu rodinu, ale nevím, že bych křtil ještě někoho dalšího. ¹⁷ Kristus mě totiž neposlal křtít, ale kázat evangelium, a to bez moudrých řečí, aby snad nebyl zmařen Kristův kříž. ¹⁸ Ano, pro ty, kdo spějí k záhubě, je poselství kříže bláznovstvím, ale pro nás, kdo docházíme spásy, je

Tři roviny poznání

 Poznání k nám může přicházet několika různými cestami v několika rovinách. Kromě smyslového vnímání poznáváme také rozumem, svou myslí. Logika je nauka o tom, jak správně vyvozovat závěry z premis, které považujeme za dané, nezpochybnitelné, za axiomy, které nepotřebují důkaz (např. že Bible je zjevené Slovo Boží a má pravdu ve všem, co říká, včetně historie). Tento druh intelektuálního poznání je bezpochyby velmi důležitý, sám o sobě však nedostačující.

 Další cestou, kudy k nám může proudit poznání, je naše srdce. Žádný psycholog, terapeut či psychiatr nedokáže pomoci zraněné duši, když zůstane pouze v intelektuální rovině, avšak v odpojenosti od srdce.

 Třetí rovinou je intuice, tzv. „vnitřní pocit“. Když se zamyslíme nad otázkou, kolikrát jsme v životě měli zřetelně jasný pocit, že něco máme nebo nemáme udělat, ale neposlechli jsme, a pak jsme toho litovali, dojdeme k závěru, že tato pravá intuice má vždycky pravdu. Je to Boží hlas, „věčnost“ v našem nitru (**Kaz 3:11**). Je to ona Pravda, jejíž poznání osvobozuje (**8:32**). Tato Pravda je Ježíš sám (**14:6**).

Jsmo vychovávaní společností, která klade převažující důraz na intelektuální rovinu, zatímco rovinu srdce podceňuje a intuici většinou zcela ignoruje a dokonce odmítá coby nespolehlivou a nedůvěryhodnou.

 Traumatizující zkušenosti nás odpojily od vnitřní pravdy. Naše sebeobrané mechanismy, které jsme si osvojili, abychom přežili bolest, již jsme byli vystaveni, pak tvoří to, čemu říkáme osobnost: soubor našich návyků a závislostí, přehlušujících hlas vnitřní Pravdy a nutkavých k hříšnému chování.

Teprve spojené síly všech tří rovin nám dávají celistvé (byť nikdy ne úplné) poznání, které pak může donekonečna růst.

Neznamená to, že psychoterapie dokáže nahradit Krista jenom proto, že nás dokáže vysvobodit ze závislostí. Hříchy, které jsme napáchali nebo ještě napácháme, volají po odpuštění. To může udělat jenom Ježíš.

Nebudou-li odpuštěny, pak nám mohou zabránit ve vstupu do Božího Království. Před Božím soudem nebude tolik důležité, že jsme se vylízali ze starých ran a poslední část života jsme strávili ve svobodě od závislého chování, které nám i našemu okolí ztrpčovalo celý život až do uzdravení. Nejvíce ze všeho by nám mělo záležet na tom, kde strávíme věčnost.

Jestli nás Bůh uzdravil, pak proto, abychom byli efektivnější ve službě druhým – ukazováním cesty nejen k nápravě, ale hlavně ke spáse. Opuštění hříchů (= závislostí = sebeobraných mechanismů) má cenu jako ovoce proměny Kristem.

Srv. čl. **Uzdravení je možné** u **Gn 16** na str. 25.

to Boží moc. ¹⁹Je přece psáno: „Zahubím moudrost moudrých, zavrhnou rozum rozumných.“ ²⁰Kde zůstal mudrc? Kde je učelec? Kde zůstal světový myslitel? Copak Bůh neobrátil moudrost světa v bláznovství? ²¹Bůh se ve své moudrosti nedal světu poznat jejich vlastní moudrostí. Namísto toho se Bohu zalíbilo, že spasí ty, kdo uvěří tomuto bláznivému kázání. ²²Židé požadují zázraky, Řekové hledají moudrost, ²³ale my kážeme Krista ukřižovaného — pro Židy pohoršení, pro pohany bláznovství, ²⁴ale pro povolání, ať Židy či Řeky, Krista — Boží moc a Boží moudrost. ²⁵Boží bláznovství je totiž moudřejší než lidé a Boží slabost je silnější než lidé. ²⁶Podívejte se, bratři, jak vás Bůh povolal: podle lidských měřítek mezi vámi není mnoho moudrých, mocných nebo urozených. ²⁷Bůh ale vyvolil bláznivé tohoto světa, aby zahanbil moudré. Bůh vyvolil slabé tohoto světa, aby zahanbil silné. ²⁸Bůh vyvolil neurozené a opovržené tohoto světa, ba dokonce to, co nic není, aby obrátil vnívací to, co je, ²⁹aby se před Bohem nikdo nechlubil. ³⁰Jen díky němu jste v Kristu Ježíši, který se stal naší moudrostí od Boha, naší spravedlností, posvěcením a vykoupením. ³¹A proto, jak je psáno: „Kdo se chlubí, ať se chlubí v Hospodinu.“

2 Ani já jsem vám, bratři, po svém příchodu nezvěstoval Boží tajemství nějak zvlášť vznešenými nebo moudrými řečmi. ²Rozhodl jsem se totiž neznat mezi vámi nic než Ježíše Krista, a to toho ukřižovaného. ³Přišel jsem mezi vás ve slabosti, v bázni a velmi rozechvěn. ⁴Mé poselství a kázání nespočívalo v přesvědčivých a moudrých řečech, ale v prokázání Ducha a jeho moci, ⁵neboť jsem nechtěl, aby se vaše víra zakládala na lidské moudrosti, ale na Boží moci. ⁶O moudrosti mluvíme mezi dospělými, ovšem není to moudrost současného světa ani jeho pomíjivých vůdců. ⁷My mluvíme o tajemné moudrosti Boží, o skryté moudrosti, kterou Bůh před věky předurčil k naší slávě ⁸a kterou nikdo z vůdců současného světa nepoznal; kdyby ji totiž znali, neukřižovali by Pána slávy. ⁹Ale jak je psáno: „Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, co člověku nikdy ani na mysl nepřišlo, to Bůh připravil těm, kdo jej milují.“ ¹⁰Nám to však Bůh zjevil skrze Ducha, neboť Duch zkoumá všechny věci, i Boží hlubiny. ¹¹Kdo z lidí rozumí člověku než jeho vlastní duch? Stejně tak Boha nezná nikdo než Boží Duch. ¹²My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom rozuměli, čím nás Bůh obdaroval. ¹³O tom právě mluvíme (nikoli slovy, jimž učí lidská moudrost, ale slovy, jimž vyučuje Duch), když vykládáme duchovní věci duchovními slovy. ¹⁴Neduchovní člověk ovšem nepřijímá věci Božího Ducha, neboť jsou pro něj bláznovstvím, a nemůže je pochopit, neboť se jim dá rozumět jen duchovně. ¹⁵Kdo však je duchovní, může rozumět všemu, ačkoli jemu nikdo nerozumí. ¹⁶Vždyť: „Kdo poznal Hospodinovu mysl, kdo by mu mohl poradit?“ My ale máme mysl Kristovu!

3 Jenže já jsem s vámi, bratři, nemohl mluvit jako s duchovními, ale jako s tělesnými, jako s nemluvnaty v Kristu. ²Krmil jsem vás mlékem, ne hutným pokrmem, neboť jste ho ještě nemohli snést a ani dosud nemůžete, ³neboť jste stále tělesní. Copak nejste tělesní a nechodíte po lidských cestách, když mezi sebou máte závist a svár? ⁴Když jeden říká: „Já jsem Pavlův“ a druhý „Já zas Apollův“, nechováte se jen jako obyčejní lidé? ⁵Kdo je vůbec Apollós? Kdo je Pavel? Služebníci, skrze něž jste uvěřili, a to každý, jak mu dal Pán. ⁶Já jsem sázel, Apollós zaléval, ale vzrůst vám dal Bůh. ⁷Vůbec nejde o to, kdo sází, ani o to, kdo zalévá, ale o to, že Bůh dává vzrůst. ⁸Ten, kdo sází, a ten, kdo zalévá, jsou jedno; každý však dostane svou vlastní odplatu za svou vlastní práci. ⁹Jste tedy Boží spolu-pracovníci; vy jste Boží pole, Boží stavba. ¹⁰Podle Boží milosti, jíž se mi dostalo, jsem jako zkušený stavitel položil základy, na kterých pak staví další. Každý však ať dává pozor, jak na nich staví. ¹¹Nikdo nemůže položit jiný základ, mimo ten, který je již položen, a to je Ježíš Kristus. ¹²Ať už kdo na tom základě staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, z dříví, sena nebo ze slámy, ¹³dílo každého vyjde najevo. V onen den se to ukáže; bude to zjeveno ohněm, neboť oheň vyzkouší dílo každého člověka. ¹⁴Zůstane-li něčí dílo, které postavil, získá odplatu. ¹⁵Shoří-li něčí dílo, utrpí škodu; sám sice bude zachráněn, ale jen jako skrze oheň. ¹⁶Copak nevíte, že jste Boží chrám? Vždyť ve vás přebývá Boží Duch! ¹⁷Kdokoli ničí Boží chrám, toho zničí Bůh, neboť Boží chrám je svatý, a to jste vy. ¹⁸Ať se nikdo neplete: kdo z vás si myslí, že je na tomto světě moudrý, ať se raději stane bláznem. Pak teprve bude moudrý, ¹⁹neboť moudrost tohoto světa je u Boha bláznovstvím. Je přece psáno: „On chytá chytráky v jejich vychytralosti.“ ²⁰A jinde: „Hospodin zná úmysly moudrých — ví, že neznamenají vůbec nic.“ ²¹Ať už se proto nikdo nechlubí lidmi. Všechno je přece vaše: ²²ať Pavel, Apollós či Petr, ať svět, život nebo smrt, ať už přítomnost nebo budoucnost — všechno je vaše, ²³vy jste Kristovi a Kristus Boží.

4 Považujte nás tedy za Kristovy služebníky a za správce Božích tajemství. ²Od správce se žádá jen jedno — aby byl shledán věrným. ³Co o mně soudíte vy anebo lidé vůbec, to pro mě znamená velmi málo; nezáleží mi dokonce ani na vlastním úsudku. ⁴Mé svědomí je čisté, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; mým soudcem je přece Pán. ⁵Nevynášejte tedy předčasné soudy. Až přijde Pán, osvětlí, co je skryté ve tmě, zjeví úmysly srdcí

a tehdy každého ocení Bůh. ⁶ Bratři, použil jsem tu sebe a Apolla jako příklady, abyste se na nás mohli poučit, co znamená „nejít nad to, co je psáno“. Ať se tedy nikdo kvůli jednomu z nás nepovyšuje nad druhého. ⁷ Kdo tě udělal tak důležitým? Máš snad něco, co jsi nedostal? A když jsi všechno dostal, jak to, že se chlubiš, jako bys to nedostal? ⁸ Už máte všechno, už jste zbohatli! Bez nás kralujete! Kéž byste ale kralovali tak, abychom mohli kralovat s vámi. ⁹ Připadá mi, že Bůh nám apoštolům určil poslední místo v řadě, abychom se jako odsouzení k smrti stali podívanou světu — lidem i andělům. ¹⁰ Z nás jsou kvůli Kristu blázni, ale vy jste v Kristu rozumní; my jsme slabí, vy však silní; vy máte slávu, my však ostudu. ¹¹ Do této chvíle trpíme hladem a žízni, chodíme v hadrech, snášíme rány, nemáme domov. ¹² Vlastníma rukama těžce pracujeme; když nám spílají, žehnáme; když nás pronásledují, my to snášíme; ¹³ když nás pomlouvají, povzbuzujeme. Dosud jsme bráni za špinu světa, za vůbec nejhorší spodinu. ¹⁴ Nepíšu to proto, abych vás zahanbil, ale abych vás napomenul jako své milované děti. ¹⁵ I kdybyste v Kristu měli tisíce pěstounů, neznamená to, že máte mnoho otců. Byl jsem to já, kdo vás skrze evangelium zplodil v Kristu Ježíši, ¹⁶ a tak vás prosím, řiďte se mým příkladem. ¹⁷ Proto také za vámi posílám Timotea, svého milovaného a věrného syna v Pánu, který vám připomene mé způsoby v Kristu Ježíši, jak je učím v každé církvi, kam přijdu. ¹⁸ Někteří se začali povyšovat, jako bych k vám už neměl přijít. ¹⁹ Ale dá-li Pán, přijdu k vám už brzy, a poznám ne řeči těch povýšenců, ale jejich moc. ²⁰ Boží království totiž není v řeči, ale v moci. ²¹ Co chcete? Abych k vám přišel s holí, anebo s duchem lásky a mírnosti?

5 Proslýchá se dokonce, že je mezi vámi smilstvo, a to takové smilstvo, jaké se nenajde ani mezi pohany — někdo prý žije s manželkou vlastního otce! ² A vy jste ještě pyšní! Neměli byste raději truchlit a vyloučit toho, kdo to spáchal, ze svého středu? ³ Ačkoli jsem od vás tělem daleko, v duchu jsem s vámi a ohledně toho, kdo to spáchal, jsem již rozhodl, jako bych byl přítomen: ⁴ Až se shromáždíte ve jménu našeho Pána Ježíše, budu v duchu s vámi a bude s vámi moc našeho Pána Ježíše. ⁵ Tehdy dotyčného vydejte satanovi k záhubě těla, aby jeho duch byl spasen v Pánův den. ⁶ Vaše chlubení není namístě. Copak nevíte, že trocha kvasu prokvasí celé těsto? ⁷ Zbavte se starého kvasu, abyste byli novým, nekvašeným těstem. Vždyť Kristus, náš velikonoční Beránek, byl již obětován! ⁸ Proto slavme Velikonoce bez starého kvasu, bez kvasu špatnosti a ničemnosti, ale s nekvašenými chleby upřímnosti a pravdy. ⁹ V dopisu jsem vám napsal, abyste se nestýkali se smilníky. ¹⁰ Nemyslel jsem ale vůbec smilníky tohoto světa ani lakomce, vydřiduchy nebo modláře — vždyť to byste museli ze světa utéci! ¹¹ Teď vám tedy píšu, abyste se nestýkali s někým, kdo si říká bratr, ale je to smilník, lakomec, modlář, pomlouvač, opilec nebo vydřiduch. S takovým ani nejezte. ¹² Proč bych měl soudit ještě ty venku? Nemáte snad soudit ty, kdo jsou uvnitř? ¹³ Ty venku bude soudit Bůh. „Toho zlého vylučte ze svého středu.“

6 Jak se někdo z vás odvažuje, když má s někým spor, soudit se před nespravedlivými, a ne před svatými? ² Copak nevíte, že svatí budou soudit svět? Když máte jednou soudit svět, to nejste schopní rozsoudit takové maličkosti? ³ Nevíte, že budeme soudit anděly? Čím spíše běžné životní záležitosti! ⁴ Vy ale s takovými věcmi chodíte k soudu a přijímáte za soudce lidi, kteří v církvi nic neznamenají! ⁵ Říkám to k vaší hanbě. To mezi vámi není ani jeden moudrý, který by své bratry mohl rozsoudit? ⁶ Ale bratr se soudí s bratrem, a to před nevěřícími! ⁷ Už vůbec to, že se spolu soudíte, je vaše prohra. Proč raději nesnášíte křivdu? Proč raději netrpíte škodu? ⁸ Vy ale křivdíte a škodíte, a to vlastním bratrům! ⁹ Copak nevíte, že nespravedliví nebudou mít podíl na Božím království? Neplette se: Smilníci, modláři, cizoložníci, rozkošníci, zvrhlíci, ¹⁰ zloději, lakomci, opilci, pomlouvači ani vydřiduchové nebudou mít podíl na Božím království. ¹¹ A takoví jste někteří byli, ale jste omyti, jste posvěceni a jste ospravedlněni jménem Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha. ¹² „Všechno smím“ — budiž, ale ne všechno je prospěšné. Všechno smím, ale ničím z toho se nedám ovládnout. ¹³ „Jídlo břichu a břicho jídlu — Bůh jednou zruší obojí.“ Budiž, tělo však nepatří smilstvu, ale Pánu a Pánu tělu. ¹⁴ Tentýž Bůh, který vzkřísil Pána, vzkřísí svou mocí i nás. ¹⁵ Copak nevíte, že vaše těla jsou Kristovými údy? Mohu snad vzít údy Kristovy a učinit je údy nevěstky? To nikdy! ¹⁶ Copak nevíte, že kdo se spojuje s nevěstkou, je s ní jedno tělo? Vždyť Písmo říká: „Ti dva budou jedno tělo.“ ¹⁷ Kdo se však spojuje s Pánem, je s ním jeden duch. ¹⁸ Utíkejte před smilstvem! Žádný jiný lidský hřích se netýká těla; kdo ale smilní, hřeší proti vlastnímu tělu. ¹⁹ Copak nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který je ve vás a kterého máte od Boha? Už nepatříte sami sobě; ²⁰ byli jste drazo vykoupeni! Proto svým tělem vzdávejte čest Bohu.

7 Pokud jde o to, jak jste psali: „Pro muže je lepší obejít se bez ženy“ - ² budiž, ale abyste se vyvarovali smilstva, ať má každý muž manželku a každá žena manžela. ³ Muž ať své ženě plní manželskou povinnost, stejně jako žena svému muži. ⁴ Ženině tělo už nepatří jí, ale manželovi, stejně jako mužovo tělo už nepatří jemu, ale manželce. ⁵ Neodpírejte se jeden druhému — jediné po vzájemné shodě, že se na čas uvolníte

pro modlitbu. Potom zase buďte spolu, aby vás nepokoušel satan, kdybyste se nemohli ovládnout. ⁶To, co tu říkám, však není příkaz, ale svolení. ⁷Přál bych si, aby všichni byli jako já, každý má ale od Boha svůj vlastní dar, jeden tak a druhý jinak. ⁸Svobodným a vdovám říkám, že je pro ně lepší zůstat, jako jsem já. ⁹Pokud se však nemohou ovládnout, ať vstoupí do manželství. Je přece lepší vstoupit do manželství než být spalován touhou. ¹⁰Pro ty, kdo žijí v manželství, mám nikoli své, ale Pánovo přikázání: Manželka ať od muže neodchází. ¹¹Pokud přece odejde, ať zůstane nevdaná anebo ať se smíří s manželem. Stejně tak muž ať neopouští manželku. ¹²Ostatním říkám já, nikoli Pán: Má-li některý bratr nevěřící manželku a ta je ochotná s ním zůstat, ať ji neopouští. ¹³Stejně tak, má-li některá žena nevěřícího manžela a ten je ochoten s ní zůstat, ať ho neopouští. ¹⁴Nevěřící manžel je totiž posvěcen svou ženou; stejně tak nevěřící manželka je posvěcena svým věřícím manželem. Jinak by totiž vaše děti byly nečisté, jsou ale přece svaté. ¹⁵Pokud však nevěřící chce odejít, ať odejde. Bratr ani sestra nejsou v takových případech vázáni. Bůh vás povolal k pokoji. ¹⁶Copak víš, ženo, zda zachrániš manžela? Copak víš, muži, zda zachrániš manželku? ¹⁷Ať tedy každý žije, jak mu Pán určil a jak ho Bůh povolal. Toto pravidlo předkládám všem církvím. ¹⁸Kdo byl povolán jako obřezaný, ať se nedělá neobřezaným. Kdo je povolán jako neobřezaný, ať se nedává obřezat. ¹⁹Nezáleží přece na obřízce nebo neobřízce, ale na poslušnosti Božích přikázání. ²⁰Ať každý zůstává v postavení, ve kterém byl povolán. ²¹Byl jsi povolán jako otrok? Nedělej si s tím starosti. Pokud se ale můžeš stát svobodným, určitě toho využij. ²²Koho Pán povolal jako otroka, ten je v Pánu osvobozen. Podobně koho Kristus povolal jako svobodného, ten se stal jeho otrokem. ²³Byli jste draze vykoupeni; nestávejte se lidskými otroky. ²⁴Bratři, ať každý před Bohem zůstává tak, jak byl povolán. ²⁵Pokud jde o neprovdané, nemám od Pána žádný příkaz, ale dám vám radu jako někdo, komu Pán pomohl být věrným. ²⁶Myslím si, že vzhledem k současné tísní je pro člověka lepší zůstat, jak je. ²⁷Jsi v manželském svazku? Nesnaž se o rozvod. Jsi rozveden? Nesnaž se najít ženu. ²⁸I když se ale oženíš anebo když se dívka vdá, není to žádný hřích. Jen se vás snažím ušetřit běžných potíží. ²⁹Říkám vám, bratři, už nezbyvá moc času. Ať tedy i ženatí jsou jako neženatí, ³⁰ti, kdo oplakávají, jako by neoplakávali, ti, kdo oslavují, jako by neoslavovali, ti, kdo kupují, jako by nevlastnili ³¹a ti, kdo se zabývají věcmi tohoto světa, ať to nepřehánějí. Svět, jak ho známe, totiž končí. ³²Proto bych rád, abyste se nezatěžovali starostmi. Svobodný se stará o věci svého Pána, aby se líbil Pánu, ³³ale ženatý se stará o věci světa, aby se líbil své ženě, ³⁴a tak je rozpolcen. Nevdaná žena a svobodná dívka se stará o věci svého Pána, aby byla svatá tělem i duchem, ale vdaná se stará o věci světa, aby se líbila svému muži. ³⁵Neříkám to proto, abych vás nějak omezoval, ale abych vám pomohl vést počestný život v bezvýhradné oddanosti Pánu. ³⁶Pokud má někdo za to, že vůči své snoubence jedná nečestně, že už je nejvyšší čas a není zbytí, pak ať udělá, po čem touží — jen ať se vezmou, to přece není hřích. ³⁷Kdo je však vnitřně přesvědčen a nic ho nenutí, ale sám se v srdci dobrovolně rozhodl, že si tu dívku nevezme, je to v pořádku. ³⁸Zkrátka, kdo se žení, dělá dobře, a kdo se nežení, dělá ještě lépe. ³⁹Žena je vázána zákonem, dokud její muž žije. Pokud její muž zemře, je svobodná; může si vzít, koho chce, ale pouze v Pánu. ⁴⁰Osobně si ale myslím, že bude šťastnější, když zůstane, jak je. A mám za to, že i já mám Božího Ducha.

Monogamie

Nikdy jsem se nemohl shodnout s mladými lidmi své doby v tom, co nazývají obecnou náladou vzpoury. Řekněme, že bych se postavil na odpor všem řádům, které by byly špatné. Necítil jsem však žádné nutkání odporovat nějakému nařízení jen proto, že je záhadné. Převzetí majetku bývá někdy prováděno pošetilými obřadnostmi, jako zlomením hůlky nebo vyplacením zrnka pepře; já jsem byl ochoten ujmout se ohromného statku země a nebes jakoukoliv takovou feudální fantazií. Nemohlo to být nic ztřeštěnějšího než fakt, že mi vůbec bylo dovoleno se ho ujmout.

Nikdy jsem se nedovedl přidat k obecnému reptání této vyrůstající generace proti monogamii, protože žádné omezení ve věcech sexu se nezdálo

tak podivné a neočekávané jako sex samotný. Smět milovat Lunu jako Endymion a pak si stěžovat, že Jupiter drží své vlastní Luny v harému, se zdálo mně, vchovanému podobnými pohádkami jako pohádka o Endymionu, hrubým antiklimaxem. Být omezen na jednu ženu je malá cena za to, že vidíme vůbec jednu ženu. Stěžovat si, že se smím jen jednou oženit, je jako stěžovat si, že jsem se jen jednou narodil.

Je to nepřiměřené té strašně vzrušující věci, o níž mluvíme. Nesvědčí to o přemrštěné citlivosti k sexu, nýbrž o podivné necitlivosti k němu. Blázen, kdo si stěžuje, že nemůže vejít do Edenu pěti branami najednou.

Gilbert Keith Chesterton

8 Pokud jde o maso obětované modlám: Ano, víme, že „všichni jsme došli poznání“. Poznání ovšem nadýmá, zatímco láska buduje. ² Kdo si myslí, že něco ví, ještě neví tak, jak by vědět měl. ³ Kdo ale miluje Boha, ten má poznání od něj. ⁴ Pokud tedy jde o požívání masa obětovaného modlám: Víme, že „modla neznamená vůbec nic“ a že „není žádný Bůh než jediný“. ⁵ Na nebi i na zemi jsou sice různí takzvaní bohové (a takových „bohů“ a „pánů“ je celá řada), ⁶ pro nás je ale jen jediný Bůh — Otec, z něhož je všechno, i my pro něj; a jediný Pán — Ježíš Kristus, skrze něhož je všechno, i my skrze něj. ⁷ Všichni ale k tomuto poznání nedošli. Někteří jsou dosud tak zvyklí na modly, že jsou k požívání takového masa choulostiví a mají pak špatné svědomí. ⁸ Jídlo nás ovšem k Bohu nepřiblíží. Pokud nejíme, nejsme o nic horší, a pokud jíme, nejsme o nic lepší. ⁹ Dejte ale pozor, aby se ta vaše svoboda nestala pro slabší kamenem úrazu. ¹⁰ Co kdyby tě někdo viděl — tebe, který jsi „došel poznání“ — jak sedíš u jídla v chrámě modloslužby? Nenechá se ten slabší proti svému svědomí strhnout, aby jedl maso obětované modlám? ¹¹ Kvůli tvému „poznání“ tak hyne tvůj slabší sourozenec, za kterého zemřel Kristus! ¹² Když takto zraňujete choulostivé svědomí svých sourozenců, nehřešíte jen proti nim, ale proti Kristu! ¹³ Pokud mého bratra svádí jídlo k hříchu, nedotknu se masa už nikdy v životě, abych snad svého bratra nesvedl.

9 Nejsem snad i já svobodný? Nejsem snad apoštol? Neviděl jsem snad našeho Pána Ježíše? Nejste snad vy mé dílo v Pánu? ² I kdybych pro jiné nebyl apoštolem, určitě jím jsem pro vás: pečeti mého apoštolství jste vy v Pánu. ³ Zde je má obhajoba před těmi, kdo mě soudí: ⁴ Nemáme snad právo na jídlo a pití? ⁵ Nemáme snad právo mít s sebou věřící manželku jako ostatní apoštolové a Pánovi bratři i Petr? ⁶ Nebo snad jen já a Barnabáš nemáme právo přestat pracovat? ⁷ Kdo kdy bojoval na vlastní náklady? Kdo sází vinici, a neokusí její hrozny? Kdo pase stádo, a nepije jeho mléko? ⁸ Dávám tu jen lidské příklady? Copak to neříká i Zákon? ⁹ V Mojžíšově zákoně je přece psáno: „Mlaticímu dobytčeti nedávej náhubek.“ Copak se Bůh stará o dobytek? ¹⁰ Neříká to spíše kvůli nám? Bezpochyby je to napsáno kvůli nám. Kdo oře, musí přece orat v naději, a kdo mlátí obilí, musí to dělat v naději, že bude mít podíl z úrody. ¹¹ Rozsévati jsme u vás duchovní símě; bylo by snad příliš, abychom sklízeli vaši hmotnou úrodu? ¹² Mohou-li toto právo vůči vám uplatňovat druzí, čím spíše my? My jsme však toto právo nevyužili. Raději všechno mlčky snášíme, abychom nekladli žádnou překážku Kristovu evangelium. ¹³ Copak nevíte, že ti, kdo slouží v chrámu, smějí jíst chrámové pokrmy? Nevíte, že ti, kdo slouží u oltáře, mají podíl z oltářních obětí? ¹⁴ Právě tak Pán určil, že kazatelé evangelia mají žít z evangelia. ¹⁵ Já jsem však nic z toho nevyužil. Nepíšu o tom proto, že bych chtěl, aby se to změnilo. To bych raději umřel, než aby mě někdo připravil o tuto mou hrdost. ¹⁶ Když totiž kážu evangelium, nemám nač být hrdý — je to má povinnost a běda mně, kdybych nekázal! ¹⁷ Kdybych to dělal z vlastní vůle, měl bych nárok na odměnu; já však neplním vlastní vůli, ale svěřený úkol. ¹⁸ Zač tedy mohu získat odměnu? Za to, že kážu evangelium zadarmo, aniž bych využíval práva, které při kázání evangelia mám. ¹⁹ Ode všech jsem svobodný, ale všem jsem se vydal jako otrok, abych jich co nejvíce získal. ²⁰ Pro Židy jsem jako Žid, abych získal Židy; pro lidi pod Zákonem jsem jako pod Zákonem, abych získal ty, kdo jsou pod Zákonem (sám ovšem pod Zákonem nejsem). ²¹ Pro lidi bez Zákonu jsem jako bez Zákonu, abych získal ty, kdo jsou bez Zákonu (sám ovšem nejsem bez Božího Zákonu — podléhám zákonu Kristovu). ²² Pro slabé jsem slabý, abych získal slabé. Pro všechny jsem vším, abych jakýmkoli způsobem aspoň některé zachránil. ²³ A to všechno dělám kvůli evangelium, abych na něm získal svůj podíl. ²⁴ Copak nevíte, že všichni závodníci běží, ale jen jeden zvítězí a získá odměnu? Běžte tak, abyste ji získali. ²⁵ Každý závodník má přísnou sebekázeň — oni to dělají pro věnec, který zvadne, my ale pro ten, který nezvadne. ²⁶ Takto tedy běžím, ne jako bych neměl cíl; takto bojuji, ne jako bych rozrážel jen vzduch. ²⁷ Raději své tělo tužím a podmaňuji, abych snad, když kážu druhým, sám nebyl vyřazen.

10 Nechci bratři, abyste nevěděli, co se stalo s našimi otci. Všichni byli zastíněni oblakem a všichni prošli mořem. ² Všichni byli křtem v oblaku a moři spojení s Mojžíšem. ³ Všichni jedli tentýž duchovní pokrm ⁴ a všichni pili tentýž duchovní nápoj (pili totiž z duchovní skály, která je provázela, a tou skálou byl Kristus). ⁵ Ve většině z nich ale Bůh nenašel zalíbení — vždyť „byli pobiti na poušti“. ⁶ To vše se stalo nám pro výstrahu. Proto nepropadejme zlé lačnosti tak jako kdysi oni. ⁷ Také nebudte modláři jako někteří z nich, jak je psáno: „Lid se posadil, aby jedl a pil, a pak vstali, aby se povyrazili.“ ⁸ Také nesmilněme, jako někteří z nich smilnili a v jediný den jich padlo třidvacet tisíc. ⁹ Také nepokoušejme Krista, jako někteří z nich pokoušeli a byli

10:4 Skály, která je provázela. Jak by mohla skála někam jít? Většina komentátorů se shoduje na tom, že v kontextu cesty pouští slouží výraz „skála“ jako metonymie pro vodu, kterou skála poskytl (Ex 17:6): někteří tvrdí, že pramen, který takto vznikl, tek l jako potok stejným

směrem, kudy šli; jiní, že je to voda, kterou nabrali a nesli si s sebou. Ať tak či onak, Pavlův důraz zde není na skálu samotnou, jako spíše na Toho, jehož skála reprezentuje: na Krista, který šel s nimi a koho pokoušeli (v. 9). Proto mluví o „duchovní“ skále. Viz pozn. Da 2:34.

zahubeni hady. ¹⁰ Také nereptejte, jako někteří z nich reptali a byli zahubeni zhoubcem. ¹¹ To všechno se jim stalo pro výstrahu a bylo to zapsáno pro poučení nám, kdo jsme se octli na konci věků. ¹² Kdo si tedy myslí, že pevně stojí, ať dává pozor, aby nepadl. ¹³ Jak vidíte, nezmocnilo se vás pokušení, které by pro lidi nebylo běžné. Ale Bůh je věrný! Nedovolí, abyste byli pokoušeni nad své možnosti; uprostřed zkoušky vám poskytne východisko, abyste mohli obstát. ¹⁴ A tak, moji milovaní, utíkejte před modlářstvím. ¹⁵ Mluvím jako k rozumným lidem; sami posuďte, co říkám. ¹⁶ Kalich požehnání, za který děkujeme — není to snad společenství Kristovy krve? Chléb, který lámeme — není to snad společenství Kristova těla? ¹⁷ Jako je jeden chléb, tak jsme jedno tělo. I když je nás mnoho, sdílíme jeden chléb. ¹⁸ Všimněte si tělesného Izraele: copak ti, kdo jedí z obětí, nesdílejí společenství oltáře? ¹⁹ Co se tu snažím říci? Že maso obětované modlám něco znamená? Anebo že modla něco znamená? ²⁰ Nikoli. Říkám však, že pohané nepřinášejí své oběti Bohu, ale démonům. A já nechci, abyste měli co společného s demony. ²¹ Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů; nemůžete mít podíl na stolu Páně i na stolu démonů! ²² Nebo snad chceme Pána popouzet k žárlivosti? Jsme snad silnější než on? ²³ „Všechno smím“ — budiž, ale ne všechno je prospěšné; všechno smím, ale ne všechno pomáhá. ²⁴ Nikomu ať nejde o vlastní prospěch, ale o prospěch toho druhého. ²⁵ Jezte, cokoli se prodává na masném trhu, a na nic se kvůli svědomí nevyptávejte, ²⁶ vždyť „Hospodinova je země i všechno na ní.“ ²⁷ Když vás někdo nevěřící pozve a vám se chce jít, jděte. Jezte, cokoli vám nabídnou, a na nic se kvůli svědomí nevyptávejte. ²⁸ Kdyby vám ale někdo řekl: „Tohle bylo zasvěceno bohům,“ pak to nejzte. Mějte ohled na toho, kdo vás upozornil, a na svědomí. ²⁹ Nemluvím ovšem o tvém svědomí, ale o svědomí toho druhého. „Proč by ale mou svobodu mělo určovat cizí svědomí? ³⁰ Vždyť ten pokrm jím s vděčností! Proč bych měl být odsuzován kvůli něčemu, za co vzdávám díky?“ ³¹ Nuže — ať už jíte nebo pijete, ať už děláte cokoli, všechno to dělejte k Boží slávě. ³² Nebuďte kamenem úrazu Židům ani Řekům ani církvi Boží. ³³ Vždyť i já vždycky vycházím všem vstříc, neboť nehledám vlastní prospěch, ale prospěch mnohých, aby byli spaseni.

11 Řiďte se mým příkladem, tak jako já Kristovým. ² Chválím vás, že na mě stále pamatujete a držíte se učení, které jsem vám předal. ³ Chtěl bych však, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy její muž a hlavou Krista Bůh. ⁴ Každý muž, který se modlí nebo prorokuje s pokrytou hlavou, dělá ostudu Tomu, který je mu hlavou. ⁵ Stejně tak každá žena, která se modlí nebo prorokuje s nezahalenou hlavou, dělá ostudu tomu, který je jí hlavou; je to úplně stejné, jako kdyby se oholila. ⁶ Pokud se žena nechce zahalovat, pak ať se rovnou ostříhá. Pokud se ovšem stydí ostříhat nebo oholit, pak ať se tedy zahaluje. ⁷ Muž si nemá zahalovat hlavu, neboť je obrazem a slávou Boží. Žena je ale slávou svého muže. ⁸ Muž přece nebyl stvořen z ženy, ale žena z muže. ⁹ Muž také nebyl stvořen kvůli ženě, ale žena kvůli muži. ¹⁰ Proto ať si žena zahaluje hlavu na znamení autority kvůli andělům. ¹¹ V Pánu ovšem není žena bez muže ani muž bez ženy. ¹² Vždyť jako je žena z muže, tak je zas muž skrze ženu — a všechno společně je z Boha. ¹³ Posuďte sami: je vhodné, aby se žena modlila k Bohu nezahalená? ¹⁴ Copak vás neučí sama přirozenost, že pro muže jsou dlouhé vlasy ostudou? ¹⁵ Pro ženu jsou však dlouhé vlasy slávou; jsou jí totiž dány jako pokrývka. ¹⁶ Pokud se o tom někdo chce hádat, my to ve zvyku nemáme a církve Boží také ne. ¹⁷ Když už jsem u napomínání, nemohu vás pochválit za to, že vaše shromáždění jsou spíše ke škodě než k užítku. ¹⁸ Především se doslýchám, že když se scházíte v církvi, máte mezi sebou roztržky, a skoro tomu věřím. ¹⁹ Musí totiž mezi vámi být i rozdělení, aby se ukázalo, kteří z vás jsou spolehliví. ²⁰ To, co probíhá na vašich shromážděních, není žádná večeře Páně. ²¹ Každý má k jídlu svou vlastní večeři, a pak někdo hladoví a jiný se opil. ²² Copak nemůžete jíst a pít doma? To pohrdáte Boží církvi natolik, že ponižujete ty, kdo nic nemají? Co na to mám říci? Mám vás pochválit? Za toto vás nechválím! ²³ Předal jsem vám to, co jsem sám přijal od Pána: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴ vzdal díky a lámal se slovy: „Toto je mé tělo, které se dává za vás. To číňte na mou památku.“ ²⁵ Právě tak vzal po večeři kalich se slovy: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi. Kdykoli z něj pijete, číňte to na mou památku.“ ²⁶ Kdykoli jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete Pánovu smrt, dokud nepřijde. ²⁷ Kdo by tedy jedl tento chléb a pil Pánův kalich nevhodným způsobem, takový se proviní proti Pánově tělu a krvi. ²⁸ Ať každý sám sebe prověří, než bude jíst z toho chleba a pít z toho kalichu. ²⁹ Kdo totiž jí a pije, aniž by si uvědomoval, že jde o Pánovo tělo, takový jí a pije své vlastní odsouzení. ³⁰ To proto je mezi vámi tolik slabých a nemocných, a mnozí dokonce umírají. ³¹ Kdybychom se ovšem soudili sami, nebyli bychom souzeni. ³² Když nás však soudí Pán, je to k naší nápravě, abychom nebyli odsouzeni se světem. ³³ Nuže, bratři moji, když se scházíte k jídlu, čekejte jedni na druhé. ³⁴ Kdo má hlad, ať se nají doma, abyste se nescházeli k odsouzení. Ostatní pokyny vám dám, až přijdu.

11:24 Toto je mé tělo. Umělý potrat na vyžádání je oběť Satanu. Argumentace stejnou větou, jakou Ježíš ustanovil svátost Eucharistie, je rouhačský výsměch ďáblova překroucení Božího díla naruby. V pro-

-choice kontextu tato věta znamená: Musíš zemřít, abych já mohla mít svůj život; zatímco Ježíšova oběť znamená: Já zemřiu, abyste vy měli život (Jn 20:31).

12 Pokud jde o duchovní dary, bratři, nechci, abyste zůstali v nevědomosti. ² Víte, že jste ještě jako pohané chodili k němým modlám, jak jste k tomu byli vedeni. ³ Proto chci, abyste věděli, že nikdo, kdo mluví v Duchu svatém, nemůže zlořečit Ježíši, tak jako nikdo nemůže prohlásit „Ježíš je Pán,“ jedině v Duchu svatém. ⁴ Jsou různé dary, ale tentýž Duch, ⁵ jsou různé služby, ale tentýž Pán, ⁶ jsou různá působení, ale všechno ve všech působí tentýž Bůh. ⁷ Každý ovšem dostává projev Ducha ke společnému užítku: ⁸ jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, jinému od téhož Ducha slovo poznání, ⁹ dalšímu víra v tomtéž Duchu, jinému dary uzdravování v tomtéž Duchu, ¹⁰ jinému konání zázraků, jinému prorocství, jinému rozlišování duchů, jinému různé druhy jazyků, jinému výklad jazyků. ¹¹ To vše ale působí jeden a tentýž Duch, který obdarovává každého jednotlivě, jak sám chce. ¹² Tělo tvoří jeden celek, i když se skládá z mnoha částí; i když je všech těch částí mnoho, přece tvoří jedno tělo. A právě takové je to s Kristem. ¹³ Ať už jsme totiž Židé či Řekové, otroci nebo svobodní, všichni jsme jedním Duchem pokřtěni do téhož těla a jeden Duch se nám všem stal nápojem. ¹⁴ Tělo se přece neskládá z jedné části, ale z mnoha. ¹⁵ Kdyby noha řekla: „Když nejsem ruka, nepatřím do těla,“ nepatří snad kvůli tomu do těla? ¹⁶ A kdyby ucho řeklo: „Když nejsem oko, nepatřím do těla,“ nepatří snad kvůli tomu do těla? ¹⁷ Kdyby bylo celé tělo okem, kam by se poděl sluch? Kdyby bylo celé sluchem, kam by se poděl čich? ¹⁸ Bůh ale dal tělu různé části, každou jednotlivou tak, jak chtěl. ¹⁹ Kdyby všichni byli jednou částí, kam by se podělo tělo? ²⁰ A tak je sice mnoho částí, tvoří však jedno tělo. ²¹ Oko nemůže říci ruce: „Nepotřebuji tě,“ stejně jako hlava nemůže říci nohám: „Nepotřebuji vás.“ ²² Naopak! Mnohem spíše jsou potřebné ty části těla, které vypadají slabší. ²³ Těch částí těla, které považujeme za méně ctihodné, si o to více všímáme. Částem našeho těla považovaným za neslušné věnujeme o to větší pozornost, ²⁴ kterou ovšem ty slušné části nepotřebují. Bůh ale složil tělo tak, že dal větší pozornost těm podřadnějším,

Co stojí věta „Ježíš je Pán“?

Čteme-li biblické formulace podobného druhu pouze kulturními brýlemi 21. století, unikne nám jejich skutečný význam. Je zodpovědností pastorů, farářů a kazatelů rozumět době, ve které tyto texty vznikly, objevit, co znamenaly pro své adresáty, a tento původní význam pak přenést do podmínek naší dnešní kultury.

 Na první pohled by to mohlo vypadat jako test Ducha Svatého. Pro povrchní, nezralé křesťany, žonglující s Bibli, jako kdyby spadla z nebe minulý týden coby mobilní aplikace napsaná pro nás, je snadným pokušením na každého nově přichozího udeřit: „Řekni větu *Ježíš je Pán!*“

Může nastat některá ze dvou možností. Buďto si takto zaskočený jedinec pomyslí: „To klidně řeknu, co je na tom?“ Zkušební větu vysloví (a v duchu pokračuje: „A co má být?“) a zkoušející jsou uspokojeni, že zkušební prošel testem; vyslovení věty je považováno za důkaz, že má Ducha Svatého.

Anebo si tázaný může říct: „Co je tohle za komedii, co to na mě zkoušíte? Schválně to neřeknu, nehodlám poskakovat jako cvičená opice na vaše pískání, vždyť vás ani neznám!“ A to bude pro zkušební komisi usvědčující důkaz: „Ha! Nemůže to vyslovit, na tom jasně vidíme, že nemá Ducha Svatého!“

 Máme dochovanou bohatou korespondenci mezi Pliniem mladším (v letech 111–113 byl císařským legátem s prokonzulskou pravomocí v By-

thiii) a císařem Trajánem. V jednom dopise se Plinius Trajana ptá, jak má postupovat v případě udání na křesťany. Trajánova odpověď by se dala stručně zesumarizovat nějak takto:

Anonymní udání ignoruj, těmi se nezabýváme. Podepsaná musíš vyšetřit, a ve většině případů shleďáš, že jsou lživá a smyšlená; křesťané se obvykle nedopouštějí žádného ze zločinů, z nichž jsou obviňováni.

Jenomže někteří křesťané působí problémy, když se dostanou před soud. Protože nespáchali nic, za co by je římská justice měla trestat, mohli by být propuštěni. Ale všichni vědí, že dříve, než vůbec nějaký proces může začít, musí všechny zúčastněné strany vzdát čest Římu proklamací „Caesar je pán.“ Někteří tihletí křesťané to odmítají vyslovit s tím, že podle nich skutečný Pán není Caesar, nýbrž Ježíš. Bez splnění potřebné formality proces vůbec nemůže začít, takže oni neskončí odsouzení za to, z čeho jsou obviněni, ale za pohrdání soudem.

Můžeš je zkusit trochu mučit, to někteří vyměknou a dají si říct, před soudem pak řeknou „Caesar je pán,“ v procesu většinou vyjde najevo neoprávněnost žaloby, a mohou být propuštěni. Někteří jsou ale opravdu zatvrzelí a neodradí je ani mučení. Takové pak musíš popravít, nedá se svítit. Řím nemůže takovou urážku tolerovat.

 Verš 12:3 ve skutečnosti v každé době znamená: „Nikdo nemá sílu podstoupit mučednickou smrt, pokud mu ji nedá Duch Svätý.“

²⁵ aby v těle nevládlo rozdělení, ale aby si jeho jednotlivé části navzájem prokazovaly stejnou péči. ²⁶ Vždyť trpí-li jedna část, všechny části trpí s ní, a je-li jedna část poctěna, všechny části se s ní radují. ²⁷ Vy jste tedy tělo Kristovo a jednotlivě jeho části. ²⁸ Bůh v církvi ustanovil jedny za apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele, potom zázraky, dary uzdravování, pomocné služby, vedení a různé druhy jazyků. ²⁹ Jsou snad všichni apoštolové? Jsou snad všichni proroci? Jsou snad všichni učitelé? Konají všichni zázraky? ³⁰ Mají všichni dary uzdravování? Mluví snad všichni jazyky? Vykládají snad všichni? ³¹ Horlete po těch nejlepších darech. Ukážu vám však ještě mnohem vyšší cestu:

13 Kdybych mluvil v jazycích lidí i andělů, bez lásky je to jen dunění zvonu, řinčení činelů. ² Kdybych uměl prorokovat, rozuměl všem tajemstvím, měl všechno poznání a víru, že bych i hory přenášel, bez lásky nejsem nic. ³ Kdybych rozdal vše, co mám, kdybych dal i vlastní tělo, abych se proslavil, bez lásky je mi to k ničemu. ⁴ Láska je trpělivá, je laskavá, láska nezávidí, láska se nevychloubá ani nepovyšuje; ⁵ není hrubá, nehledá svůj prospěch, není vznětlivá, nepočítá křivdy, ⁶ není škodolibá, ale raduje se z pravdy; ⁷ všechno snáší, všemu věří, vždycky doufá, všechno vydrží. ⁸ Láska nikdy neskončí. Avšak proctví — ta zaniknou, jazyky — ty umlknou, poznání — to pomine. ⁹ Jen z části totiž poznáváme a jen z části prorokujeme; ¹⁰ jakmile však přijde dokonalé, tehdy to částečné zanikne. ¹¹ Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, myslel jsem jako dítě, měl jsem dětské názory; když jsem však dospěl, s dětinskými věcmi jsem se rozloučil. ¹² Teď totiž vidíme jako v zrcadle, nejasně, ale potom tváří v tvář. Teď poznávám částečně, ale potom poznám plně, tak jako Bůh zná mě. ¹³ Do té doby nám zůstává víra, naděje a láska, tato trojice; ale největší z nich je láska.

Vlajka světa

Ať to má jakýkoliv důvod, zdálo se mi a dosud se mi zdá, že náš poměr k světu se dá vyjádřit termíny vojenské věrnosti lépe než termíny kritiky a schvalování. Mé přijímání vesmíru není optimismus, je to spíše něco podobného vlastenectví. Je to věc prvotní věrnosti.

Svět není noclehárna v Brightonu, kterou můžeme opustit, protože je mizerná. Je to hrad našeho rodu s vlajkou vlající na věži, a čím je ubožejší, tím méně bychom jej měli opouštět. Věc není v tom, že tento svět je příliš truchlivý, abychom jej milovali, nebo příliš příjemný, abychom jej nemilovali; věc je v tom, že když milujete nějakou věc, její příjemnost je důvod, abyste ji milovali, a její truchlivost je důvod, abyste ji milovali ještě více.

Dejme tomu, že se střetneme s něčím beznadějným, jako je Pimlico. Přemýšlíme-li o tom, co by bylo pro Pimlico opravdu nejlepší, shledáme, že vlákno myšlení vede k trůnu mystiky a libovůle. Nestačí, aby člověk jen odmítal Pimlico; v tom případě by si jenom podřezal chrťán nebo se vystěhoval do Chelsea. A jistě také nestačí, aby člověk schvaloval Pimlico, neboť potom by zůstalo Pimlicem, což by bylo hrozné.

Jediná cesta z toho, jak se zdá, je tam, aby někdo miloval Pimlico — aby je miloval transcendentální vazbou a bez pozemských pohnutek. Kdyby povstal člověk, který by miloval Pimlico, tu by se Pimlico povzneslo věžemi ze slonoviny a zlatými vrcholky; Pimlico by se odělo, jako se odívá žena, která je milována. Neboť ozdoby nejsou k tomu, aby zakrývaly ošklivé věci, nýbrž aby zdobily věci,

kteří jsou hodny lásky. Matka nedává dítěti modrou mašličku, protože by bez ní bylo tak ošklivé. Milenec nedává milence náhrdelník, aby zakryl její hrdlo. Kdyby lidé milovali Pimlico, jako matky milují děti, bezděčně, protože jsou *jejich*, mohlo by Pimlico být za rok nebo za dva krásnější než Florencie.

Někteří čtenáři řeknou, že tohle je pouhá fantazie. Odpovím, že tohle jsou skutečné dějiny lidstva. To je vskutku způsob, jakým obce dosahovaly velikosti. Vraťte se k nejskrytějším kořenům lidské civilizace a shledáte, že jsou zauzleny kolem nějakého posvátného kamene nebo obrůstají nějakou posvátnou studánku. Lidé nejprve uctívali nějaké místo a potom pro ně dobývali slávy. Lidé nemilovali Řím, protože byl veliký. Byl veliký, protože lidé jej milovali.

Mravnost nezačala tím, že jeden člověk řekl druhému: „Neudeřím tě, jestliže ty mě neudeříš;“ po něčem takovém není ani stopy. *Je* však stopa po tom, že oba si řekli: „Nesmíme se bít na tomto posvátném místě.“ Nabyli mravnosti tím, že chránili své náboženství.

Nepěstovali úmyslně statečnost. Bojovali za svatyni a shledali, že se stali statečnými. Nepěstovali čistotu. Očišťovali se pro oltář a shledali, že jsou čisti. Anarchie byla špatná, protože ohrožovala svatost. Teprve když stanovili posvátný den věnovaný Bohu, zjistili, že také stanovili den odpočinku pro člověka.

Gilbert Keith Chesterton

14 Následujte lásku, horlete po duchovních darech, nejvíce však, abyste prorokovali. ² Kdo mluví v jazycích, nemluví totiž k lidem, ale k Bohu. Je puzen Duchem, ale nikdo mu nerozumí; co říká, zůstává tajemstvím. ³ Ten, kdo prorokuje, však mluví k lidem, aby je posílil, povzbudil a potěšil. ⁴ Kdo mluví v jazycích, posiluje sám sebe, ale kdo prorokuje, posiluje církev. ⁵ Chtěl bych, abyste všichni mluvili v jazycích, ale ještě více, abyste prorokovali. Proroctví je totiž cennější než mluvení v jazycích, ledaže by je někdo vykládal pro posílení církve. ⁶ Co kdybych k vám, bratři, přišel a mluvil v jazycích? K čemu vám budu, pokud vám neřeknu nějaké zjevení, poznání, proroctví či učení? ⁷ Podobné je to s neživými hudebními nástroji, jako je flétna nebo lyra: pokud nevydají jasné tóny, jak má kdo poznat, co se hraje? ⁸ A pokud polnice vydá nezřetelný zvuk, kdo se bude chystat do boje? ⁹ Stejně je to s vámi: nevydá-li váš jazyk srozumitelné slovo, jak má kdo poznat, co se říká? Vždyť budete mluvit do větru! ¹⁰ Na světě je koneckonců tolik různých řečí a žádná z nich není beze smyslu. ¹¹ Mluví-li však někdo řečí, které nerozumím, zůstaneme jeden druhému cizincem. ¹² Stejně je to s vámi. Když jste tedy tak horliví po duchovních darech, snažte se v nich vyrůst pro posílení církve. ¹³ Kdo mluví v jazycích, ať se proto modlí, aby je mohl vykládat. ¹⁴ Když se totiž modlím v jazycích, modlí se můj duch, ale má mysl zahálí. ¹⁵ Co s tím? Ano, budu se modlit duchem, ale budu se modlit i myslí. Budu zpívat duchem, ale budu zpívat i myslí. ¹⁶ Kdybys totiž dobrořečil jen duchem a byl by přítomen někdo nezasvěcený, jak řekne „Amen“ ke tvému díkůčinění, když neví, co říkáš? ¹⁷ Děkuješ sice krásně, ale druhým to nepomáhá. ¹⁸ Děkuji Bohu, že mluvím v jazycích více než vy všichni; ¹⁹ v církvi bych ale pro poučení druhých raději promluvil pět slov srozumitelně než tisíce slov v jazycích. ²⁰ Bratři, přestaňte myslet jako malé děti. Pokud jde o zlo, buďte jako nemluvnata, myšlením však buďte dospělí. ²¹ V Zákoně je psáno: „Cizími jazyky, cizími rty k tomuto lidu promluví, ani tak mě však neposlechnou,“ praví Hospodin. ²² Jazyky tedy nejsou znamením pro věřící, ale pro nevěřící; proroctví naopak není pro nevěřící, ale pro věřící. ²³ Co kdyby na společném shromáždění církve všichni mluvili v jazycích? Když tam přijdou nezasvěcení nebo nevěřící, neřeknou snad, že blouzníte? ²⁴ Když ale budou všichni prorokovat a přijde někdo nevěřící nebo nezasvěcený, bude tím vším přesvědčován a usvědčován. ²⁵ Až vyjde najevo, co skrývá v srdci, padne na kolena, pokloní se Bohu a vyzná: „Opravdu, Bůh je mezi vámi!“ ²⁶ Co s tím, bratři? Když se scházíte, každý něco přináší — někdo píseň, někdo vyučování, někdo zjevení, někdo jazyk a někdo výklad. Ať se to všechno děje k vzájemnému posílení. ²⁷ Chce-li někdo mluvit v jazycích, ať mluví postupně dva nebo nejvýše tři a někdo ať vykládá; ²⁸ když tam ale nebude, kdo by to vykládal, pak ať ve shromáždění mlčí a mluví jen pro sebe a pro Boha. ²⁹ Proroci ať mluví dva nebo tři a ostatní ať to rozsuzují. ³⁰ Dostane-li zjevení někdo jiný z přítomných, pak ať ten první mlčí. ³¹ Můžete přece jeden po druhém prorokovat všichni, aby se všem dostalo poučení a povzbuzení. ³² Proroci mohou své puzení ovládat; ³³ Bůh přece není Bohem zmatku, ale pokoje — tak je tomu všude, kde se shromažďují svatí. ³⁴ (Vaše ženy ať při shromážděních zůstávají tiše. Nemají povídat, ale být poslušné, jak ostatně říká i Zákon. ³⁵ Když jim něco není jasné, ať se ptají doma svých manželů. Je to přece ostuda, když žena při shromáždění povídá.) ³⁶ Vyšlo snad Boží slovo od vás? Dorazilo snad jen k vám? ³⁷ Kdo si myslí, že je prorok nebo duchovní, měl by poznat, že to, co vám píšu, je Pánovo přikázání. ³⁸ Kdo to neuznává, nebude uznán. ³⁹ Nuže, bratři moji, horlete po proroctví a nebraňte mluvit v jazycích. ⁴⁰ Ve všem ať panuje slušnost a pořádek.

15 Bratři, chci vám připomenout evangelium, jež jsem vám kázal, jež jste přijali, v němž stojíte ² a jímž jste spaseni (pokud se ovšem držíte slova, které jsem vám kázal — jinak byste uvěřili zbytečně). ³ Předal jsem vám to hlavně, co jsem sám přijal: Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem, ⁴ byl pohřben a třetí den byl vzkříšen podle Písem. ⁵ Ukázal se Petrovi, potom Dvanácti, ⁶ poté se ukázal více než pěti stům bratrů najednou (někteří už zesnuli, ale většina z nich ještě žije), ⁷ poté se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům ⁸ a naposledy ze všech se ukázal i mně, nedochůdčeti. ⁹ Jsem totiž ze všech apoštolů ten nejposlednější; nezasloužím si ani být apoštolem nazýván — vždyť jsem kdysi pronásledoval Boží církev! ¹⁰ Boží milostí jsem ale to, co jsem, a jeho milost ke mně nevyšla naprázdno. Pracoval jsem více než oni všichni, avšak ne já, ale Boží milost, která je se mnou. ¹¹ Toto kážeme — jak já, tak oni — a tomuto jste uvěřili. ¹² Když se tedy káže o Kristu, že byl vzkříšen z mrtvých, jak mohou někteří z vás popírat zmrtvýchvstání? ¹³ Jestliže není zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus! ¹⁴ A jestliže nebyl vzkříšen Kristus, pak je naše kázání k ničemu; celá vaše víra je k ničemu! ¹⁵ Z nás se pak stávají falešní Boží svědkové, protože jsme o Bohu tvrdili, že vzkřísil Krista, jehož nevzkřísil — pokud totiž mrtví nemohou být vzkříšeni. ¹⁶ Jestliže mrtví nemohou být vzkříšeni, pak nebyl vzkříšen ani Kristus! ¹⁷ A jestliže nebyl vzkříšen Kristus, vaše víra je marná — ještě jste ve svých hříších. ¹⁸ Pak tedy i ti, kteří zesnuli v Kristu, zahynuli. ¹⁹ Máme-li v Kristu naději pouze pro tento život, jsme nejobožejší ze

15:17 **Vaše víra je marná.** Myšlenky mají své důsledky (srv. pozn. Gn 35:22 a Sd 8:3). Paradigma *naturalismu* (přesvědčení, že svět je uzavřený systém pouze přirozených příčin a následků; žádné

záznaky nejsou možné) ve svých důsledcích pro své protagonisty znamená zahynutí bez naděje (Ef 2:12; 1Te 4:13).

všech lidí. ²⁰ Kristus ale byl vzkříšen jakožto první ze všech zesnulých. ²¹ Jako skrze člověka přišla smrt, tak skrze člověka přišlo zmrtvýchvstání. ²² Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni ožijí. ²³ Každý však ve svém pořadí: Kristus jako první, při jeho příchodu pak ti, kdo jsou Kristovi. ²⁴ Potom přijde konec: až Kristus přemůže veškerou vládu, vrchnost a moc, předá království Bohu a Otcí. ²⁵ Musí totiž kralovat, než mu Bůh položí všechny nepřátele k nohám. ²⁶ Poslední nepřítel, jenž bude přemožen, je smrt. ²⁷ Vždyť „všechno položil k jeho nohám“. (Když ovšem říká, že je mu všechno poddáno, je zřejmé, že je to všechno kromě Toho, který mu to poddal.) ²⁸ Až mu tedy bude všechno poddáno, pak se i sám Syn poddá Tomu, který mu všechno poddal, aby Bůh byl všechno ve všem. ²⁹ A vůbec, co si počnou ti, kdo se nechávají křtít za mrtvé? Proč se za ně křtí, jestliže mrtví nebudou vzkříšeni? ³⁰ Proč my sami každým okamžikem podstupujeme nebezpečí? ³¹ Při chloubě, kterou mám ve vás v Kristu Ježíši, našem Pánu, prohlašuji, že denně čelím smrti. ³² K čemu mi to z lidského pohledu je, že jsem bojoval s těmi šelmami v Efesu? Jestliže mrtví nebudou vzkříšeni, pak: „Jezme a pijme, vždyť zítra zemřeme!“ ³³ Neplette se: „Špatné vztahy kazí mravy.“ ³⁴ Opravdu se vzpamatujte a zanechte hříchu. Někteří totiž Boha vůbec neznají — říkám to k vaší hanbě! ³⁵ Někdo ale řekne: „Jak budou mrtví vzkříšeni? A v jakém přijdou těle?“ ³⁶ Blázne! To, co seješ, neožije, dokud to nezemře. ³⁷ A co seješ? Ne to tělo, které vyroste, ale holé zrno — třeba zrno pšenice nebo nějaké jiné. ³⁸ Bůh mu pak dává tělo, jak sám chce, každému z těch semen jeho vlastní tělo. ³⁹ Není tělo jako tělo. Jiné je tělo lidské, jiné tělo zvířecí, jiné tělo ptačí a jiné zase rybí. ⁴⁰ Jsou také těla nebeská a těla pozemská; ale jiná je sláva nebeských a jiná pozemských. ⁴¹ Jiná je sláva slunce, jiná sláva měsíce a jiná sláva hvězd, i samotné hvězdy se jedna od druhé ve slávě liší. ⁴² Tak je to také se zmrtvýchvstáním. Pohrývá se smrtelné tělo, křísí se nesmrtelné. ⁴³ Pohrývá se odpudivé, křísí se slavné; pohrývá se bezvládné, křísí se mocné. ⁴⁴ Pohrývá se tělo přirozené, křísí se tělo duchovní. Je-li přirozené tělo, je i tělo duchovní. ⁴⁵ Jak je psáno: „První člověk, Adam, se stal živou duší,“ ale ten poslední Adam se stal obživujícím duchem. ⁴⁶ Nejdříve však není to duchovní, ale to přirozené, teprve potom to duchovní. ⁴⁷ První člověk byl z prachu země, druhý člověk je z nebe. ⁴⁸ Jaký byl ten z prachu země, takoví jsou ti pozemští, a jaký ten nebeský, takoví i nebeští. ⁴⁹ Jako jsme nesli obraz toho, kdo byl z prachu země, tak ponese i obraz toho nebeského. ⁵⁰ Říkám vám, bratři, že tělo a krev nemůže mít podíl na Božím království a smrtelnost nemůže mít podíl na nesmrtelnosti. ⁵¹ Prozradím vám teď tajemství: Všichni nezemřeme, ale všichni budeme proměnění - ⁵² naráz, v okamžiku, za zvuku polnice ohlašující konec. Až zatroubí, mrtví budou vzkříšeni k nesmrtelnosti a my budeme proměnění. ⁵³ Toto pomíjivé musí obléci nepomíjivost, toto smrtelné musí obléci nesmrtelnost. ⁵⁴ A až toto pomíjivé oblékne nepomíjivost a toto smrtelné oblékne nesmrtelnost, tehdy se naplní, co je psáno: „Smrt je pohlcena, přišlo vítězství!“ ⁵⁵ „Kde je teď, smrti, to tvé vítězství? Kde je teď, peklo, ta tvá zbraň?“ ⁵⁶ Onou zbraní smrti je hřích a silou hříchu je Zákon. ⁵⁷ Ale díky Bohu, který nám dává vítězství v našem Pánu Ježíši Kristu! ⁵⁸ Proto, moji milovaní bratři, buďte pevní a nepohnutelní, rozrůstajte se v Pánově díle a vězte, že vaše práce pro Pána není zbytečná.

16 Pokud jde o sbírku na svaté, řiďte se stejnými pokyny, jaké jsem dal církvím v Galacii: ² Prvního dne v týdnu ať každý z vás dá stranou, kolik si může dovolit, aby se sbírky nekonaly teprve, když přijdu. ³ Jakmile přijdu, dám vámi schváleným mužům doporučující listy a pošlu je s vaším darem do Jeruzaléma. ⁴ Bude-li potřeba, abych šel s nimi, půjdou se mnou. ⁵ Přijdu k vám, až projdu Makedonii. Makedonii totiž jen procházím, ⁶ ale u vás snad nějakou dobu zůstanu, možná i přes zimu, abyste mě mohli vypravit, kamkoli půjdu. ⁷ Tentokrát se u vás nechci jen zastavit cestou; dá-li Pán, doufám, že u vás nějaký čas pobudu. ⁸ Až do Letnic ale zůstanu v Efesu, ⁹ neboť se mi tu otevírají veliké a slibné možnosti, i když je tu mnoho protivníků. ¹⁰ Jestli k vám přijde Timoteus, postarejte se, ať se u vás cítí dobře, vždyť se věnuje Pánovu dílu tak jako já; ¹¹ ať jím tedy nikdo nepohrdá. Vypravte ho v pokoji na cestu za mnou, neboť tu na něj s bratry čekám. ¹² Pokud jde o bratra Apolla, velmi jsem ho prosil, aby za vámi s bratry přišel. Právě teď k vám ale rozhodně nechtěl jít; přijde však, až bude mít možnost. ¹³ Bďte, stůjte ve víře, buďte stateční, buďte silní. ¹⁴ Všechno ať se mezi vámi děje v lásce. ¹⁵ Bratři, víte, že Štěpánova rodina je prvním ovocem Řecka a že se vydali službě svatým. Prosim vás tedy, ¹⁶ abyste takové lidi následovali, a stejně tak i každého, kdo se podílí na tomto díle. ¹⁷ Mám velikou radost, že dorazil Štěpán, Fortunát a Achaikos, protože mi vynahradili vaši nepřítomnost. ¹⁸ Občerstvili mě na duchu a jistě i vás. Takových lidí si važte. ¹⁹ Pozdravují vás sbory v Asii. Velmi vás v Pánu pozdravuje Akvila s Priscillou i církev u nich v domě. ²⁰ Pozdravují vás všichni sourozenci. Pozdravte se navzájem svatým polibkem. ²¹ JÁ PAVEL PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU. ²² Kdo nemá rád Pána, ať je proklet. Maranatha! ²³ Milost Pána Ježíše s vámi. ²⁴ Má láska je s vámi všemi v Kristu Ježíši.

Druhý list Korintským

Úvod

1 Pavel, podle Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus církvi Boží v Korintu a všem svatým v celém Řecku: ² Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ³ Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškerého potěšení! ⁴ V každém našem soužení nás potěšuje, abychom ty, kdo mají jakékoli soužení, mohli povzbuzovat tímtež potěšením, které jsme sami přijali od Boha. ⁵ Vždyť čím více utrpení pro Krista zakoušíme, tím více povzbuzení skrze Krista přijímáme. ⁶ Když tedy máme soužení, je to pro vaše povzbuzení a spásu, a když jsme potěšováni, je to opět pro vaše povzbuzení (které se projevuje, když snášíte stejná utrpení jako my). ⁷ Proto máme ohledně vás neochvějnou naději, neboť víme, že jako máte podíl na utrpení, tak budete mít podíl i na potěšení. ⁸ Bratři, nechceme, abyste nevěděli o soužení, které na nás dolehlo v Asii tak těžce a nesnesitelně, že jsme už přestali doufat, že přežijeme; ⁹ v nitru jsme už vlastně očekávali rozsudek smrti. To vše se stalo, abychom nespolehali sami na sebe, ale na Boha, který křísí mrtvé ¹⁰ a který nás z tohoto smrtelného nebezpečí vysvobodil a ještě vysvobodí. Máme v něm naději, že nás i nadále bude vysvobozovat, ¹¹ když nám i vy budete společně pomáhat svými modlitbami. Mnozí pak budou moci děkovat Bohu za ten dar, který nám byl udělen díky modlitbám tolika lidí. ¹² Naší chloubou je svědectví našeho svědomí, že jsme na světě a zvláště u vás žili v ryzosti a upřímnosti Boží, ne v tělesné moudrosti, ale v Boží milosti. ¹³ Nepíšeme vám přece nic než to, co čtete a čemu rozumíte. Doufám, že jednou porozumíte dokonale ¹⁴ (tak jako nám zatím rozumíte zčásti), že v den Pána Ježíše budeme vaší chloubou právě tak jako vy naší. ¹⁵ V této jistotě jsem k vám už dříve chtěl přijít, abyste přijali další milost. ¹⁶ Přes vás jsem chtěl jít do Makedonie a z Makedonie se zase vrátit k vám, abyste mě vypravili do Judska. ¹⁷ Myslíte, že jsem to rozhodnutí nemyslel vážně? Nebo že se rozhoduji tělesně, takže říkám „ano, ano“ a zároveň „ne, ne,“? ¹⁸ Jakože je Bůh pravdomluvný, naše řeč k vám nebyla „ano a ne“. ¹⁹ Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás já, Silvanus a Timoteus zvěstovali, přece nebyl „ano a ne“. V něm bylo a je pouze „ano,“! ²⁰ V něm je „ano“ ke všem Božím zaslíbením a skrze něj zní naše „amen“ ke slávě Boží. ²¹ Ten, kdo nás spolu s vámi utvrzuje v Kristu a kdo nás pomazal, je Bůh, ²² který nás také označil svou pečeti a dal nám do srdcí Ducha jako záruku. ²³ Bůh je mi svědek — na mou duši, že jsem do Korintu ještě nepřišel jen z ohledu k vám. ²⁴ Nechceme panovat nad vaší vírou, ale pomáhat vaší radosti; ve víře přece pevně stojíte.

2 Rozhodl jsem se, že k vám znovu nepřijdu se zármutkem. ² Kdybych vás totiž zarmoutil, kdo by mi zbyl, aby mě potěšil, než ten, koho jsem zarmoutil? ³ Proto jsem vám o tom napsal, abych se, až přijdu, nemusel rmoutit nad těmi, z nichž bych se měl radovat. Jsem o vás všech přesvědčen, že má radost je radostí vás všech. ⁴ Psal jsem vám s velikou úzkostí, se sevřeným srdcem a s mnoha slzami, ne abyste byli zarmoucení, ale abyste poznali lásku, kterou k vám přetéká. ⁵ Pokud někdo někoho zarmoutil, nezarmoutil mne, ale zčásti (abych nepřeháněl) vás všechny. ⁶ Takovému stačí trest, který dostal od většiny z vás. ⁷ Teď mu už ale raději odpusťte a potěšte ho, aby snad nebyl přemožen přílišným zármutkem. ⁸ Prosím vás, ukažte mu, že ho stále milujete. ⁹ Psal jsem vám totiž proto, abych vás vyzkoušel a poznal, zda jste ve všem poslušní. ¹⁰ Komu vy odpouštíte, tomu odpouštím i já. Stejně tak já, když jsem někomu odpustil, udělal jsem to před Kristovou tváří kvůli vám. ¹¹ Nenechme se oklamat satanem — jeho úmysly nám přece nejsou neznámé. ¹² Když jsem přišel s Kristovým evangeliem do Troady, měl jsem tam od Pána otevřené dveře, ¹³ ale v duchu jsem neměl klid, protože jsem tam nenašel svého bratra Tita. Proto jsem se s nimi rozloučil a vydal se do Makedonie. ¹⁴ Ale díky Bohu, který nás stále vodí v Kristově vítězném průvodu a všude skrze nás šíří vůni svého poznání! ¹⁵ Pro Boha jsme totiž Kristovou líbeznou vůní mezi těmi, kdo jsou zachraňováni, i mezi těmi, kdo hynou. ¹⁶ Jedněm jsme smrtelnou vůní ke smrti, druhým jsme vůní života k životu. Kdo je ale k takové službě způsobilý? ¹⁷ My na rozdíl od mnohých nekupčíme s Božím slovem, ale mluvíme před Boží tváří v Kristu z upřímných pohnutek, z Božího pověření.

3 Začínáme se opět chválit? Myslíte, že potřebujeme doporučující listy k vám nebo od vás tak jako někteří? ² Vy jste náš list napsány v našich srdcích, list, který všichni mohou znát a číst. ³ Je přece zjevné, že jste Kristův list vzniklý naší službou, napsaný ne inkoustem, ale Duchem živého Boha, ne na kamenných deskách, ale na deskách lidských srdcí. ⁴ A takovouto důvěru máme skrze Krista k Bohu: ⁵ Ne že jsme sami o sobě způsobilí (tak abychom si mohli něco myslet sami o sobě), ale naše způsobilost je z Boha, ⁶ který nás učinil

způsobilými služebníky Nové smlouvy — ne litery, ale Ducha. Litera totiž zabíjí, ale Duch oživuje. ⁷ Litera tesaná do kamene měla svou slávu. Ta se zračila v Mojžíšově tváři, na niž synové Izraele kvůli té pomíjející slávě nemohli ani pohlédnout. Jestliže ta služba byla tak slavná, ačkoli vedla ke smrti, ⁸ oč slavnější je služba Ducha! ⁹ Jestliže služba vedoucí k odsouzení měla svou slávu, služba spravedlnosti má slávu nesrovnatelně větší! ¹⁰ To, co tehdy bylo slavné, ve srovnání s touto nesmírnou slávou vlastně ani slavné nebylo. ¹¹ Jestliže to pomíjející přišlo se slávou, oč slavnější je to, co zůstává! ¹² Právě díky této naději jsme tak směle otevření, ¹³ ne jako Mojžíš, který si zakrýval tvář rouškou, aby synové Izraele nepozorovali konec toho, co mělo pominout. ¹⁴ Jejich myšlení se ovšem zatvrdilo. Až do dnešního dne zůstává při čtení Staré smlouvy ta rouška neodkrytá — odnímá se totiž jen v Kristu. ¹⁵ Až do dneška jim při čtení Mojžíše na srdci leží rouška, ¹⁶ ale jakmile se člověk obrátí k Pánu, rouška mizí. ¹⁷ Pán je Duch, a kde je Pánův Duch, tam je svoboda. ¹⁸ My všichni s odkrytou tváří jako v zrcadle odrážíme Pánovu slávu a tehdy jsme Pánovým Duchem proměňováni k jeho obrazu, od slávy k slávě.

4 Taková je služba, kterou jsme z Božího milosrdenství přijali, a proto se nevzdáváme. ² Odmítáme hanebné tajnůstkářství, vychytralé praktiky a překrucování Božího slova. Místo toho jasně říkáme pravdu před Bohem a každý, kdo má svědomí, to může sám uznat. ³ Pokud je naše evangelium pro někoho zahalené, je to pro ty, kdo hynou. ⁴ Těmto nevěřícím zaslepil bůh tohoto světa mysl, aby jim nezazářilo světlo evangelia slávy Kristovy, který je obrazem Božím. ⁵ (Nehlásáme přece sami sebe, ale Ježíše Krista jakožto Pána, a pokud jde o nás, jsme vaši služebníci pro Ježíše.) ⁶ Tentýž Bůh, který řekl: „Ať ze tmy zazáří světlo!“ ten zazářil v našich srdcích, aby nás osvětlil poznáním Boží slávy ve tváři Ježíše Krista. ⁷ Tento poklad však máme v hliněných nádobách, aby bylo zřejmé, že ta úžasná moc je Boží, a ne z nás. ⁸ Ze všech stran zakoušíme soužení, ale nebýváme zdrceni; býváme bezradní, ale ne zoufalí; býváme pronásledováni, ale ne opuštěni; býváme sráženi, ale nejsme zničeni. ¹⁰ Stále na vlastním těle zakoušíme Ježíšovu smrt, aby byl na našem těle zjeven také Ježíšův život. ¹¹ My žijí jsme pro Ježíše stále vydáváni na smrt, aby byl na našem smrtelném těle zjeven také Ježíšův život. ¹² V nás tedy působí smrt, ale ve vás život. ¹³ Protože však máme stejného ducha víry, o níž se píše: „Uvěřil jsem, a tak jsem mluvil,“ i my věříme, a tak mluvíme. ¹⁴ Víme totiž, že Ten, který vzkřísil Pána Ježíše, vzkřísí s Ježíšem i nás a spolu s vámi nás přivede před svou tvář. ¹⁵ To všechno se děje pro vás, aby se milost šířila ke stále dalším lidem, a k Boží slávě tak rostla i vděčnost. ¹⁶ Proto se nevzdáváme. Ačkoli totiž navenek podléháme zkáze, uvnitř se obnovujeme den co den. ¹⁷ Toto naše lehoučké soužení trvá jen chvíli, ale vytváří nám s ničím nesrovnatelné břemeno slávy, jež potrvá věčně. ¹⁸ Proto se nedíváme na to, co je vidět, ale na to, co vidět není. Vše viditelné je totiž dočasné, ale neviditelné je věčné.

5 Víme, že až ten pozemský stan, v němž přebýváme, bude stržen, máme od Boha věčné stavení v nebi, příbytek, jenž nebyl vytvořen rukama. ² Proto, dokud jsme v tomto stanu, sténáme touhou ocitnout se už v našem nebeském příbytku - ³ až jej totiž oblečeme, nezůstaneme nazí. ⁴ Dokud jsme v tomto stanu, sténáme tíhou, protože nechceme být svlečení, ale oblečení, aby to, co je smrtelné, bylo pohlceno životem. ⁵ Vždyť právě proto nás Bůh stvořil a dal nám Ducha jako záruku! ⁶ Proto stále chováme smělou důvěru, i když víme, že dokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána. ⁷ Žijeme totiž vírou, a ne viděním. ⁸ S touto smělou důvěrou rádi své tělo opustíme, abychom byli doma u Pána. ⁹ Ať už tedy zůstáváme doma anebo odcházíme, jde nám o to, abychom se mu líbili. ¹⁰ Všichni přece musíme stanout před Kristovým soudem, aby každý z nás dostal odplatu za to, co v těle vykonal, ať už to bylo dobré anebo zlé. ¹¹ Víme, co je to bázeň před Hospodinem, a proto přivádíme lidi k víře. Bohu je zřejmé, kdo jsme, a doufám, že je to zřejmé i vašemu svědomí. ¹² Nechceme se před vámi znovu chválit, ale chceme vám dát příležitost chlubit se námi, abyste měli co odpovědět těm, kdo se mohou pochlubit zevnějškem, ale ne srdcem. ¹³ Jsme-li bez sebe, je to kvůli Bohu; jsme-li rozvášní, je to kvůli vám. ¹⁴ Kristova láska nás zavazuje. Jsme totiž přesvědčeni, že jeden zemřel za všechny, a tak zemřeli všichni. ¹⁵ On zemřel za všechny, aby ti, kdo žijí, nadále nežili sami pro sebe, ale pro toho, který za ně zemřel a vstal z mrtvých. ¹⁶ Od nynějška již proto nikoho neposuzujeme tělesně. I na Krista jsme kdysi měli tělesný názor, teď už ho ale známe jinak. ¹⁷ Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Staré pominulo — hle, je tu nové! ¹⁸ A to všechno je z Boha, který nás se sebou smířil skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. ¹⁹ Bůh v Kristu uzavřel se světem mír! Přestal lidem počítat viny a zprávu o tom smíření svěřil nám. ²⁰ Proto tedy jako Kristovi velvyslanci prosíme na místě Kristově, jako by skrze nás žádal Bůh: Smiřte se s Bohem. ²¹ On toho, který byl bez hříchu, učinil hříchem kvůli nám, abychom se my v něm stali Boží spravedlností.

6 Jako jeho spolupracovníci vás však také vyzýváme, abyste nepromarnili milost, kterou vám Bůh dává. ² Říká přece: „V čas milosti jsem tě vyslyšel, v den spásy jsem ti pomohl.“ Hle, čas milosti je tu, ten spásný

den je teď! ³ Nikomu nechceme klást do cesty žádnou překážku, aby naší službě nebylo co vytknout. ⁴ Naopak, ve všem se osvědčujeme jako Boží služebníci: ve veliké vytrvalosti, v souženích, nedostatcích a úzkostech, ⁵ v ranách, vězeních a zmatcích, ve vyčerpáních, bděních a hladověních, ⁶ v čistotě, porozumění, trpělivosti a laskavosti, v Duchu svatém, v upřímné lásce, ⁷ ve slově pravdy a v Boží moci, s výzbrojí spravedlnosti napravo i nalevo, ⁸ se slávou i pohanou, se špatnou i dobrou pověstí, jako bludaři, a přitom pravdomluvní, ⁹ jako neznámí, a přitom dobře známí, jako umírající, a hle, žijeme, jako trestaní, smrti však unikající, ¹⁰ jako zarmoucení, stále se však radující, jako chudí, avšak mnohé obohacující, jako nic nemající, a přitom všechno vlastníci. ¹¹ Mluvíme k vám otevřeně, drazí Korintští, naše srdce je dokořán! ¹² Nebyli jste námi nijak utlačováni — jste to vy, kdo potlačuje své city k nám. ¹³ Řeknu vám to jako vlastním dětem: Na oplátku se teď otevřete vy. ¹⁴ Nesprahejte se s nevěřícími. Jaký může být spolek spravedlnosti s nepravostí? Jaký může mít vztah světlo s temnotou? ¹⁵ Jaká je shoda Krista s Belíálem? Co mají věřící a nevěřící společně? ¹⁶ Jaká je jednota Božího chrámu s modlami? My jsme přece chrám živého Boha, jak řekl sám Bůh: „Budu v nich přebývat a chodit mezi nimi. Budu jejich Bohem a oni budou můj lid.“ ¹⁷ Proto: „Vyjděte z jejich středu a oddělte se, praví Hospodin. Nesahejte po ničem nečistém, a přijmu vás.“ ¹⁸ „Já pak budu váš Otec a vy mí synové a dcery, praví Všemohoucí Pán.,“!

7 Milovaní, když tedy máme taková zaslíbení, očistěme se od každé poskvrny těla i ducha a posvěcujme se v bázni Boží. ² Přijměte nás. Nikomu jsme neublížili, nikomu neuškodili, nikoho nepodvedli. ³ Neříkám to jako výčitku — jak jsem už řekl, máme vás v srdcích, takže jsme s vámi spojeni v životě i ve smrti. ⁴ Jsem k vám velmi otevřený, velmi se vámi chlubím. Jsem naplněn potěšením, přes všechna naše soužení přetékám radostí! ⁵ Když jsme dorazili do Makedonie, neměli jsme tam klid. Ze všech stran na nás doléhalo soužení: zvenku boje, zevnitř obavy. ⁶ Ale Bůh, který potěšuje sklíčené, nás potěšil příchodem Tita, ⁷ a nejen jeho příchodem, ale také tím, jak byl mezi vámi povzbuzen. Když nám vyprávěl, jak se vám stýská, jak všeho litujete a jak horlivý zájem o mě máte, má radost neznala mezí. ⁸ I když jsem vás svým dopisem zarmoutil, nelituji toho. Ano, litoval jsem, když jsem poznal, jak vás ten dopis na čas zarmoutil, ⁹ ale teď se raduji — ne z vašeho zármutku, ale z toho, že váš zármutek vedl k pokání. Zarmoutili jste se v souladu s Bohem, takže jste kvůli nám neutrpěli žádnou škodu. ¹⁰ Zbožný zármutek totiž působí pokání, jež vede ke spáse, takže není čeho litovat. Světský zármutek však působí smrt. ¹¹ Jen se podívejte, jakou ve vás ten zbožný zármutek způsobil snahu a ochotu k nápravě, jaké rozhořčení a znepokojení, jakou touhu a horlivost, jaké úsilí potrestat viníka! V každém ohledu jste dokázali, že jste v té věci nevinní. ¹² Když jsem vám psal, nebylo to vlastně kvůli viníkovi nebo kvůli postiženému, ale spíše kvůli tomu, aby se před Bohem projevila vaše oddanost k nám. ¹³ Proto jsme velmi povzbuzeni. Ještě mnohem více nás ale potěšilo, jakou radost z vás měl Titus. Všichni jste ho občerstvili na duchu, ¹⁴ takže se nemusím stydět, že jsem se mu vámi chlubil. Jako jsme vám všechno říkali pravdivě, tak se také naše chloubka před Titem ukázala pravdivou. ¹⁵ Přetéká k vám láskou, když vzpomíná na poslušnost vás všech a na to, jak jste ho přijali s posvátnou úctou. ¹⁶ Mám takovou radost, že se na vás mohu plně spolehnout!

8 Bratři, chci, abyste věděli o Boží milosti, které se dostalo církvím v Makedonii. ² Ačkoli procházeli krutou zkouškou soužením, jejich překypující radost a hluboká chudoba přerostly v úžasnou štědrost. ³ Mohu dosvědčit, že z vlastní vůle dávali, co mohli, ba i víc, než mohli. ⁴ Snažně nás prosili o tu výsadu, aby se také směli podílet na pomoci svatým. ⁵ Udělali mnohem více, než jsme doufali — dali sami sebe především Pánu a z Boží vůle také nám. ⁶ Proto jsme požádali Tita, aby to dílo milosti, které u vás již dříve započal, nyní také dokončil. ⁷ Když ve všem tolik vynikáte — ve víře, ve slově, v poznání, v největší horlivosti i v lásce, kterou jsme ve vás vzbudili — vynikejte tedy i v tomto díle milosti. ⁸ Nic vám nepřikazuji, chci jen vyzkoušet upřímnost vaší lásky zmínkou o horlivosti druhých. ⁹ Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista — kvůli vám zchudl, sám bohatý, abyste vy jeho chudobou zbohatli. ¹⁰ Řeknu vám, co by podle mého názoru bylo pro vás nejlepší. Před rokem jste přece byli první, kdo s tím začali, ale hlavně jste to chtěli. ¹¹ Nuže, dejte se do díla, vykonejte to! Jako jste byli připraveni chtít, tak také buďte připraveni jednat. Dávejte podle toho, co máte, ¹² vždyť to, co se počítá, je ochota. Dar je vzácný podle toho, co člověk má, ne podle toho, co nemá. ¹³ Nejde mi o to, aby se druhým ulehčilo a vy se octli v nesnázích, ale jde mi o rovnost. ¹⁴ V tuto chvíli vaše hojnost doplní jejich nedostatek, aby zase jejich hojnost mohla doplnit váš nedostatek. Tak nastane rovnost, ¹⁵ jak je psáno: „Kdo nasbíral hodně, tomu nepřebylo, a kdo málo, neměl nedostatek.“ ¹⁶ Díky Bohu, že dal Titovi do srdce stejně horlivý zájem o vás. ¹⁷ Nejenže vyhověl naší prosbě, ale je tak horlivý, že k vám jde z vlastní vůle. ¹⁸ Posíláme s ním jednoho bratra, který si, pokud jde o evangelium, vysloužil uznání po všech církvích. ¹⁹ Navíc ho církev vybrala, aby nás doprovázel na cestách s touto sbírkou, kterou pořádáme k oslavě Pána

a jako projev naší ochoty pomáhat. ²⁰Chráníme se tak, aby nám někdo vyčítal, jak s tímto štědrým darem zacházíme. ²¹Snažíme se totiž být bezúhonní nejen před Pánem, ale i před lidmi. ²²Posíláme proto s nimi dalšího našeho bratra, o jehož horlivosti jsme se mnohokrát a v mnoha ohledech sami přesvědčili. Teď je však ještě mnohem horlivější, neboť k vám získal velikou důvěru. ²³Pokud jde o Tita, je to můj společník a pomocník v práci pro vás. Pokud jde o naše bratry, jsou to vyslanci církvi — jsou sláva Kristova! ²⁴Podějte jim tedy před očima všech církvi důkaz své lásky a oprávněnosti naší chlouby vámi.

9 Je vlastně zbytečné, abych vám psal o této službě svatým. ²Znám přece vaši ochotu, díky níž se mohu chlubit Makedoncům, že Řecko je připraveno už od loňska. Vaše horlivost zatím podnítila mnohé. ³Posílám tedy zmíněné bratry, aby se ukázalo, že naše chloubu vámi nebyla v tomto ohledu prázdná, ale že jste připraveni, jak jsem říkal. ⁴Nerad bych, abychom se za tu chloubu museli stydět (o vás ani nemluvě), kdyby se mnou přišli Makedonci a zjistili, že nejste připraveni. ⁵Proto jsem považoval za nutné požádat tyto bratry, ať k vám jdou napřed a připraví tento váš dávno slíbený dar, aby se ukázalo, že jde právě o dar, a ne o něco vynuceného. ⁶Říkám vám, že kdo skoupě rozsévá, bude skoupě sklízet, ale kdo rozsévá štědře, bude sklízet štědře. ⁷Každý ať dává, jak se v srdci rozhodl, ne s lítostí anebo z povinnosti. Vždyť Bůh miluje ochotného dárce. ⁸Bůh je schopen rozhojnit k vám veškerou milost, abyste vždycky a ve všem měli veškerý dostatek a mohli se štědře účastnit každého dobrého díla. ⁹Je přece psáno: „Rozdělil štědře, chudým dal, jeho spravedlnost navždy zůstává.“ ¹⁰Ten, který dává zrno k rozsévání i chléb k jídlu, opatří a rozmnoží vaši setbu a dá dozrát plodům vaší spravedlnosti. ¹¹Budete obohaceni v každém ohledu k bezvýhradné štědrosti, která pak naším prostřednictvím působí vděčnost Bohu. ¹²Zprostředkování této oběti totiž nejenže naplňuje potřeby svatých, ale také rozhojňuje vděčnost mnoha lidí Bohu. ¹³Přesvědčení upřímností této vaší pomoci budou oslavovat Boha za vaši jednomyslnou poddanost Kristovu evangeliu a za vaše štědré sdílení s nimi i se všemi lidmi. ¹⁴Budou se za vás modlit a toužit po vás pro tu nesmírnou milost, kterou vám Bůh dal. ¹⁵Díky Bohu za jeho nepopsatelný dar!

10 Je vlastně zbytečné, abych vám psal o této službě svatým. ²Znám přece vaši ochotu, díky níž se mohu chlubit Makedoncům, že Řecko je připraveno už od loňska. Vaše horlivost zatím podnítila mnohé. ³Posílám tedy zmíněné bratry, aby se ukázalo, že naše chloubu vámi nebyla v tomto ohledu prázdná, ale že jste připraveni, jak jsem říkal. ⁴Nerad bych, abychom se za tu chloubu museli stydět (o vás ani nemluvě), kdyby se mnou přišli Makedonci a zjistili, že nejste připraveni. ⁵Proto jsem považoval za nutné požádat tyto bratry, ať k vám jdou napřed a připraví tento váš dávno slíbený dar, aby se ukázalo, že jde právě o dar, a ne o něco vynuceného. ⁶Říkám vám, že kdo skoupě rozsévá, bude skoupě sklízet, ale kdo rozsévá štědře, bude sklízet štědře. ⁷Každý ať dává, jak se v srdci rozhodl, ne s lítostí anebo z povinnosti. Vždyť Bůh miluje ochotného dárce. ⁸Bůh je schopen rozhojnit k vám veškerou milost, abyste vždycky a ve všem měli veškerý dostatek a mohli se štědře účastnit každého dobrého díla. ⁹Je přece psáno: „Rozdělil štědře, chudým dal, jeho spravedlnost navždy zůstává.“ ¹⁰Ten, který dává zrno k rozsévání i chléb k jídlu, opatří a rozmnoží vaši setbu a dá dozrát plodům vaší spravedlnosti. ¹¹Budete obohaceni v každém ohledu k bezvýhradné štědrosti, která pak naším prostřednictvím působí vděčnost Bohu. ¹²Zprostředkování této oběti totiž nejenže naplňuje potřeby svatých, ale také rozhojňuje vděčnost mnoha lidí Bohu. ¹³Přesvědčení upřímností této vaší pomoci budou oslavovat Boha za vaši jednomyslnou poddanost Kristovu evangeliu a za vaše štědré sdílení s nimi i se všemi lidmi. ¹⁴Budou se za vás modlit a toužit po vás pro tu nesmírnou milost, kterou vám Bůh dal. ¹⁵Díky Bohu za jeho nepopsatelný dar!

11 Já Pavel vás při mírnosti a vlídnosti Kristově vyzývám — já, který se prý k vám tváří v tvář chovám poníženě, ale z dálky si na vás troufám: ²Nenuťte mě, prosím, abych vás, až přijdu, musel přesvědčit, jak směle si mohu troufnout na ty, kdo si myslí, že žijeme podle těla. ³Žijeme sice v těle, ale nebojujeme podle těla. ⁴Zbraně našeho boje nejsou tělesné, ale od Boha mají sílu k boření hradeb. Jimi boříme výmysly ⁵i každou nadutost, která se staví proti poznání Boha. Jimi podmaňujeme každou myšlenku k poslušnosti Kristu, ⁶a jakmile bude vaše poslušnost úplná, budeme připraveni potrestat každou neposlušnost. ⁷To si vidíte jen na špičku nosu? Kdo je přesvědčen, že patří Kristu, ať si uvědomí, že jako patří Kristu on, tak mu patříme i my. ⁸Mohl bych se tou pravomocí, kterou mi Pán dal k vašemu budování, a ne k boření, chlubit ještě více a nebyl bych zahanben. ⁹Nechci ale, aby to vypadalo, že vás v dopisech zastrašuji. ¹⁰Mé dopisy jsou prý působivé a mocné, ale osobní přítomnost chabá a řeč ubohá. ¹¹Kdo to říká, ať si uvědomí, že jací jsme na dálku ve svých dopisech, takoví budeme i v činech, až k vám přijdeme. ¹²Nemáme ovšem tu drzost přiřadit se anebo se i jen podobat těm, kdo chválí sami sebe. Beze vsí soudnosti se sami sebou poměřují, srovnávají se

sami se sebou! ¹³ My se však nehodláme chlubit něčím nepřiměřeným, ale jen v mezích působitě, které nám vyměřil Bůh — působitě, které zahrnuje i vás. ¹⁴ Není pravda, že se neúměrně rozpináme, když do svého působitě zahrnujeme i vás — vždyť jsme k vám s Kristovým evangeliem přišli jako první! ¹⁵ Nechceme se nemístně chlubit prací druhých. Naopak doufáme, že jak vaše víra poroste, naše působitě se rozšíří ještě daleko za vás. ¹⁶ Pak budeme zvěstovat evangelium i tam dál za vámi, místo abychom se chlubili tím, co už je hotové v cizím působitě. ¹⁷ „Kdo se chlubí, chlub se v Hospodinu.“ ¹⁸ Důvěryhodný přece není ten, kdo se chváli sám, ale ten, koho chváli Pán!

12 Kéž byste ode mě snesli trochu poštilosti — mějte se mnou prosím strpení. ² Žárlím na vás Boží žárlivostí, neboť jsem vás zasnoubil jedinému muži — Kristu, k němuž vás chci přivést jako neposkvrněnou pannu. ³ Bojím se ale, abyste se v mysli nenechali svést od upřímné a čisté oddanosti Kristu, tak jako se kdysi hadovou vychytralostí nechala oklamat Eva. ⁴ Když totiž někdo přijde kázat jiného Ježíše, než kterého jsme kázali, nebo když se vám nabízí jiný duch, než kterého jste dostali, nebo jiné evangelium než to, které jste přijali, rádi to snášíte! ⁵ Myslím, že si s těmi veleapoštoly v ničem nezádám. ⁶ Nemám sice výřečnost, ale zato mám poznání, jak jste se při každé příležitosti mohli vždycky přesvědčit. ⁷ Anebo jsem spáchal něco zlého, když jsem vám zvěstoval Boží evangelium zadarmo? Ponižoval jsem se, abyste se vy dostali výš. ⁸ Jiné církve jsem odíral — bral jsem od nich výplatu, abych mohl sloužit vám. ⁹ Když jsem se u vás ocitl v nouzi, nebyl jsem nikomu na obtíž; co jsem potřeboval, mi přinesli bratři z Makedonie. Za všech okolností jsem se strážil a budu se strážiti i nadále, abych pro vás nebyl břemenem. ¹⁰ Jakože je při mně pravda Kristova, o tuto svou chloubu se v celém Řecku nedám připravit. ¹¹ Proč? Protože vás nemiluji? Bůh ví, že ano. ¹² V tom, co dělám, budu pokračovat i nadále, abych vzal vítr z plachet těm, kteří se nám pod nějakou záminkou chtějí ve své chloubě podobat. ¹³ Takoví rádoby apoštolové jsou ve skutečnosti podvodníci, kteří se vydávají za apoštoly Kristovy. ¹⁴ A není divu, vždyť sám satan se vydává za anděla světla! ¹⁵ Není tedy nic zvláštního, když se i jeho služebníci vydávají za služebníky spravedlnosti. Nakonec ale dopadnou, jak si zaslouží. ¹⁶ Opakuji, ať mě nikdo nemá za blázna. A i kdyby, přijměte mě aspoň jako blázna, abych se i já trochu pochlubil. ¹⁷ Pokud jde o chlubení, nemluvíme teď z Pánova pověření, ale jako blázen. ¹⁸ Když se mnozí chlubí tak tělesně, pochlubím se i já. ¹⁹ Vy, takoví mudrci, si přece na bláznovství potrpíte! ²⁰ Klidně snášíte, když vám někdo poroučí, když vás někdo vyjídá, okrádá, ponižuje, fackuje! ²¹ Zahanbeně přiznávám, že já na něco takového sílu nemám. Čím se však někdo tak troufale chlubí — teď mluvím jako blázen — na to si troufám i já. ²² Jsou to Hebrejové? Já také! Jsou to Izraelité? Já také! Jsou símě Abrahamovo? Já také! ²³ Jsou Kristovi služebníci? Teď mluvím jako pomatenec: Já více! Pracoval jsem mnohem víc, ve vězení jsem byl častěji, nesčetněkrát jsem byl bit, znovu a znovu na prahu smrti. ²⁴ Pětkrát jsem od Židů dostal devětatřicet ran. ²⁵ Tříkrát jsem byl bit holemi, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem ztroskotal, noc a den jsem vydržel na širém moři. ²⁶ Stále na cestách, ohrožován řekami, ohrožován lupiči, ohrožován svými rodáky, ohrožován pohany, ohrožován ve městě, ohrožován na poušti, ohrožován na moři, ohrožován mezi falešnými bratry. ²⁷ Tolik dřiny a vyčerpání, tolik bezesných nocí! Víím, co je hlad, žízeň a časté pusty, víím, co je chlad a nahota. ²⁸ Kromě toho všeho na mě denně doléhá ještě starost o všechny církve. ²⁹ Když je někdo slabý, neslábnu snad s ním? Když někdo hřeší, neslábnu snad? ³⁰ Když už se musím chlubit, pochlubím se svými slabostmi. ³¹ Bůh a Otec Pána Ježíše ať je požehnaný navěky — on ví, že nelžu! ³² Když jsem byl v Damašku, místodržitel pověřený králem Aretou dal hlídat město, aby mě zajal. ³³ Oknem v hradbě mě ale spustili dolů v koši, a tak jsem mu utekl.

13 Musím se chlubit, i když to není prospěšné. Přejdu tedy k vidění a zjevení od Pána: ² Víím o člověku v Kristu, který byl před čtrnácti lety vytržen až do třetího nebe — nevím, zda v těle nebo mimo tělo, to ví Bůh. ³ A víím, že ten člověk — nevím, zda v těle nebo bez těla, to ví Bůh - ⁴ byl vytržen do ráje, kde slyšel nepopsatelné věci, které člověk ani nemůže vypovědět. ⁵ Tímto se tedy budu chlubit, ale sám sebou se chlubit nehodlám, jedině snad svými slabostmi. ⁶ I kdybych se chtěl pochlubit, nebyl bych poštilý, řekl bych pravdu. Raději ale pomlčím, aby si někdo o mně nemyslel víc, než co u mě vidí nebo ode mě slyší. ⁷ Aby mi ta úžasná zjevení příliš nestoupla do hlavy, byl mi dán do těla osten, satanův posel, který mě sráží, abych si o sobě příliš nemyslel. ⁸ Tříkrát jsem kvůli tomu prosil Pána, aby to ode mě odešlo, ⁹ ale řekl mi: „Moje milost ti stačí. Má moc se plně projeví uprostřed slabosti.“ Milerád se tedy budu chlubit svými slabostmi, aby na mně spočívala Kristova moc. ¹⁰ S radostí snáším slabosti, příkoří, strádání, pronásledování a úzkosti pro Krista — vždyť má síla je v mé slabosti! ¹¹ Dělán tu ze sebe blázna, ale vy jste mě k tomu donutili. Mohli jste mě přece chválit sami — i když nic neznamenám, s těmi veleapoštoly si v ničem nezádám. ¹² Důkazů o mém apoštolství jste dostali dost. Vzpomeňte na všechno, co jsem vydržel, na všechna znamení, divy a zázraky. ¹³ O co jste přišli oproti jiným církvím? Jen o to, že jsem vám nebyl na obtíž — odpusťte mi tu křivdu! ¹⁴ Právě se k vám chystám

už potřetí a ani tentokrát vám nebudu na obtíž. Nestojím o vaše peníze, ale o vás! Děti přece nemají vydržovat rodiče, ale rodiče děti. ¹⁵ Pokud jde o mě, milerád se vydám z posledního, i sám sebe vydám za vaše životy, i když čím více vás miluji, tím méně jsem milován. ¹⁶ Budiž, nikdy jsem vás nezatěžoval. Jako chytrák jsem vás prý ale obelstil! ¹⁷ Jak asi? Podvedl jsem vás skrze někoho, koho jsem k vám poslal? ¹⁸ Požádal jsem o pomoc Tita a poslal jsem s ním jednoho bratra. Že by vás podvedl Titus? Nejednali jsme ve stejném duchu? Nešli jsme ve stejných šlépějích? ¹⁹ Myslíte, že se před vámi celou dobu hájím? Milování, my mluvíme před Boží tváří v Kristu, a to všechno pro vaši posilu. ²⁰ Bojím se totiž, abych z vás, až přijdu, nebyl zklamaný a také vy abyste nebyli zklamaní ze mě. Bojím se svárů, nevraživosti, zloby, soupeření, urážek, pomluv, zpupnosti a zmatků. ²¹ Bojím se, aby mě můj Bůh, až přijdu, před vámi znovu neponížil, kdybych musel truchlit nad tolika dřívějšími hříšníky, kteří nečinili pokání z nečistoty, smilstva a nestydatosti, kterou páchali.

14 Toto bude má třetí návštěva u vás. „Každé slovo potvrdí výpověď dvou nebo tří svědků.“ ² Co jsem řekl, když jsem byl u vás podruhé, to teď opakuji, když jsem pryč: Až se k vám vrátím, nebudu brát ohled na ty, kdo zůstali v hříchu, ani na nikoho jiného. ³ Žádáte přece důkaz, že ve mně mluví Kristus. Ten vůči vám není slabý — naopak je mezi vámi mocný! ⁴ Byl sice ukřižován jako slabý, ale teď žije Boží mocí; i my jsme v něm slabí, ale pro vás s ním budeme žít Boží mocí. ⁵ Sami sebe prověřujte, přesvědčujte se, zda jste sami ve víře. Nepoznáváte sami na sobě, že je ve vás Ježíš Kristus? Pokud ne, pak jste ovšem selhali. ⁶ Doufám, že poznáte, že my jsme neselhali. ⁷ Modlím se k Bohu, abyste se nezachovali špatně. Nejde mi o to, aby se ukázal náš vlastní úspěch — budu raději, když se budete chovat správně a my budeme jako ti, kdo selhali. ⁸ Nemůžeme přece stát proti pravdě, jediné za pravdou. ⁹ Rádi budeme slabí, jen když vy budete silní; proto se modlíme za vaši nápravu. ¹⁰ Toto vám píšu, zatímco jsem pryč, abych až budu u vás, nemusel přísně užít té pravomoci, kterou mi Pán dal k budování, a ne k boření. ¹¹ Závěrem, bratři, buďte zdraví. Spějte k dokonalosti, povzbuzujte se, buďte svorní, žijte v pokoji, a Bůh lásky a pokoje bude s vámi. ¹² Pozdravte se navzájem svatým polibkem. ¹³ Pozdravují vás všichni svatí. ¹⁴ Milost Pána Ježíše Krista, Boží láska a společenství Ducha svatého s vámi všemi.

Galatským

Úvod

1 Pavel, apoštol (poslaný ne od lidí ani skrze člověka, ale skrze Ježíše Krista a Boha Otce, který ho vzkřísil z mrtvých),² a všichni bratři, kteří jsou se mnou, církvím v Galacii:³ Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista,⁴ který dal sám sebe za naše hříchy, aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku podle vůle našeho Boha a Otce,⁵ jemuž buď sláva na věky věků. Amen.⁶ Žasnu, jak rychle se uchylujete od Toho, který vás povolal Kristovou milostí, k jinému evangeliu.⁷ Žádné jiné evangelium ale není; to se vás jen snaží zmást ti, kdo chtějí převrátit evangelium Kristovo.⁸ Kdyby vám kdokoli — ať už my sami nebo třeba anděl z nebe — kázal jiné evangelium než to, které jsme vám kázali, ať je proklet!⁹ Znovu opakuji, co jsme už řekli: Pokud vám někdo káže jiné evangelium než to, které jste přijali, ať je proklet!¹⁰ Chci si teď naklonit lidi, nebo Boha? Copak mi jde o lidskou přízeň? Kdybych se ještě snažil zalíbit lidem, nebyl bych Kristův služebník!¹¹ Ujišťuji vás, bratři, že evangelium, které jsem kázal, není z člověka.¹² Nemám je převzaté ani naučené od člověka, ale skrze zjevení Ježíše Krista.¹³ Jistě jste slyšeli, jak jsem si počínal ještě jako stoupenec judaismu, jak nesmiřitelně jsem pronásledoval Boží církev a snažil se ji vyhladit.¹⁴ Ve svém národě jsem v judaismu předčil většinu svých vrstevníků, patřil jsem k nejhrošivějším stoupenecům otcovských tradic.¹⁵ Bůh, který mě oddělil už v matčině lůně a povolal mě svou milostí, se ale rozhodl,¹⁶ že mi zjeví svého Syna, abych ho kázal mezi pohany. Nespěchal jsem se tehdy poradit s tělem a krví,¹⁷ ani jsem nešel do Jeruzaléma za těmi, kdo se stali apoštolý dříve než já, ale odešel jsem do Arábie a později se vrátil do Damašku.¹⁸ Teprve po třech letech jsem přišel do Jeruzaléma, abych se seznámil s Petrem. Strávil jsem u něj dva týdny,¹⁹ ale s žádným jiným apoštolem jsem se nesetkal, kromě Jakuba, Pánova bratra.²⁰ Bůh je mi svědek, že vám nepíšu žádnou lež!²¹ Poté jsem odešel do Sýrie a Kilikie.²² V judských církvích, které jsou v Kristu, mě osobně vůbec neznali.²³ Slyšeli jen, že „naš dřívější pronásledovatel teď káže víru, kterou předtím potíral,“²⁴ a oslavovali kvůli mně Boha.

2 Po čtrnácti letech jsem se pak vrátil do Jeruzaléma s Barnabášem a vzal jsem s sebou i Tita.² Přišel jsem tehdy na základě zjevení. Sešel jsem se soukromě s váženými vůdci a seznámil je s evangeliem, které kážu mezi pohany, aby snad můj dosavadní ani další běh nebyl zbytečný.³ Žádnou obřízku tehdy nikdo nevnucoval ani mému řeckému společníku Titovi.⁴ To jen ti vetřelci, ti falešní bratři se mezi nás vloudili, aby vyslídili svobodu, kterou máme v Kristu Ježíši, a aby nás zotročili.⁵ Ani na chvíli jsme jim neustoupili a nepoddali se, aby pro vás byla zachována pravda evangelia.⁶ Pokud jde o ty, kdo jsou považováni za vůdce (ať už jsou cokoli, mně na tom nezáleží, Bůh nestrání nikomu), mně osobně nic nepřidali.⁷ Naopak uznali, že mi bylo svěřeno evangelium pro neobřezané, tak jako Petrovi pro obřezané.⁸ Ten, který působil skrze Petrovo apoštolství vůči obřezaným, působil přece i skrze mne vůči pohanům.⁹ Jakub, Petr a Jan, považovaní za sloupy církve, tedy poznali, jakou jsem dostal milost, a podali mně i Barnabášovi pravice jako společníkům s tím, že my půjdeme k pohanům a oni k obřezaným.¹⁰ Chtěli jen, abychom pamatovali na chudé, o což jsem se opravdu pilně snažil.¹¹ Když ale Petr přišel do Antiochie, otevřeně jsem se mu postavil. Jeho chování bylo odsouzeníhodné:¹² nejdříve běžně jedl s pohany, ale když dorazili Jakobovi lidé, začal se držet zpátky a odděloval se, protože se bál obřezanců.¹³ Stejně divadlo začali hrát i ostatní Židé, až se tím jejich pokrytectvím nechal strhnout i Barnabáš.¹⁴ Když jsem uviděl, jak pokulhávají za pravdou evangelia, řekl jsem Petrovi přede všemi: „Ty že jsi Žid? Sám nežiješ jako Žid, ale jako pohan! Proč tedy nutíš pohany k židovství?“¹⁵ I když jsme rodili Židé, žádní hříšní pohané,¹⁶ víme, že člověka nemohou ospravedlnit skutky Zákona, ale jen víra v Ježíše Krista. Proto jsme sami uvěřili v Ježíše Krista, abychom byli ospravedlněni Kristovou vírou, a ne skutky Zákona. Skutky Zákona přece nikoho neospravedlní!“¹⁷ Když tedy hledáme ospravedlnění v Kristu, poněvadž se ukazuje, že i my jsme hříšní, znamená to, že Kristus napomáhá hříchu? V žádném případě!¹⁸ Kdybych znovu stavěl, co jsem předtím zbořil, usvědčoval bych sám sebe jako viníka.¹⁹ Díky Zákonu jsem ale pro Zákon mrtvý, abych byl živý pro Boha.²⁰ Jsem ukřižován s Kristem. Nežiji už já — Kristus žije ve mně! Svůj život v tomto těle žiji ve víře v Božího Syna, který si mě zamiloval a vydal za mě sám sebe.²¹ Neodmítám tu Boží milost. Spočívá-li totiž spravedlnost v plnění Zákona, potom Kristus zemřel zbytečně.

3 Blázniví Galatští! Kdo vás tak obloudil? Vás, kterým byl přímo před očima vykreslen Ježíš Kristus ukřižovaný!² Chtěl bych se od vás dozvědět jedno: Přijali jste Ducha díky skutkům Zákona, anebo díky

víře v to, co jste slyšeli? ³ Přišli jste o rozum? Začali jste Duchem, a teď končíte tělem? ⁴ Tolik jste prožili — bylo to k ničemu, úplně k ničemu? ⁵ Uděluje vám Bůh Ducha a působí mezi vámi zázraky díky skutkům Zákona, anebo díky víře v to, co jste slyšeli? ⁶ Abraham, jak je psáno, „uvěřil Bohu a ten mu to počítal za spravedlnost“. ⁷ Z toho vidíte, že synové Abrahamovi jsou lidé víry. ⁸ Písmo předvíдалo, že Bůh ospravedlní pohany na základě víry, a tak předpovědělo Abrahamovi: „V tobě dojdou požehnání všechny národy.“ ⁹ Lidé víry tedy docházejí požehnání s věrným Abrahamem. ¹⁰ Všichni, kdo spoléhají na skutky Zákona, jsou ale pod prokletím, neboť je psáno: „Proklet buď každý, kdo neplní a nedodrží vše, co je zapsáno v knize Zákona.“ ¹¹ Že Zákon před Bohem nikoho neospravedlní, je zřejmé z toho, že „Spravedlivý bude žít z víry.“ ¹² V Zákoně ovšem nejde o víru, ale o skutky: „Ten, kdo je plný, z nich bude žít.“ ¹³ Kristus nás vykoupil z prokletí Zákona, když se stal prokletím za nás (jak je psáno: „Proklet buď každý, kdo visí na dřevě,“), ¹⁴ aby tak Abrahamovo požehnání přišlo v Kristu Ježíši na pohany a abychom skrze víru přijali zaslíbení Ducha. ¹⁵ Řeknu to po lidsku, bratři. Lidskou smlouvu po schválení také nikdo neruší ani k ní nic nepřidává. Totéž platí pro ¹⁶ zaslíbení dané Abrahamovi a jeho semeni. Písmo tu neříká v množném čísle: „a semenům,“ ale v jednotném: „a tvému semeni,“ čímž je míněn Kristus. ¹⁷ Chci tím říci toto: Zákon zavedený po 430 letech nemůže zrušit smlouvu předtím schválenou Bohem, a odvolat tak zaslíbení. ¹⁸ Vyplývá-li dědictví ze Zákona, nevyplývá už ze zaslíbení. Abrahama však Bůh obdaroval skrze zaslíbení. ¹⁹ K čemu tedy Zákon? Byl přidán kvůli proviněním až do příchodu toho zaslíbeného semene. Byl vyhlášen pomocí andělů skrze prostředníka; ²⁰ prostředník ovšem není pro jednoho, a Bůh je jeden. ²¹ Je tedy Zákon proti Božím zaslíbením? V žádném případě! Kdyby tu byl Zákon, který by dokázal přinést život, potom by spravedlnost opravdu vyplývala ze Zákona. ²² Písmo ale zahrnuje všechny lidi pod hříchy, aby všem věřícím nabídlo zaslíbení založené na víře v Ježíše Krista. ²³ Než přišla víra, byli jsme střeženi pod dozorem Zákona až do doby, kdy měla být víra zjevena. ²⁴ Zákon nás jako pěstoun vychovával ke Kristu, abychom mohli být ospravedlněni vírou. ²⁵ Po příchodu víry už ale nejsme pod pěstounem. ²⁶ Všichni jste se vírou v Krista Ježíše stali Božími dětmi. ²⁷ Všichni, kdo jste pokřtěni do Krista, jste se do Krista oblékli. ²⁸ Nejde už o to, kdo je Žid nebo Řek, otrok nebo svobodný, muž nebo žena — všichni jste jedno v Kristu Ježíši. ²⁹ A když jste Kristovi, jste símě Abrahamovo a dědicové podle zaslíbení.

4 Snažím se říci, že dokud je dědic nedospělý, ničím se neliší od otroka. Je sice pánem všeho, ² ale až do času určeného otcem zůstává pod poručníky a správci. ³ Dokud jsme byli nedospělí, byli jsme i my takto zotročeni principy tohoto světa. ⁴ Když se však čas naplnil, Bůh poslal svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem, ⁵ aby vykoupil ty, kdo byli pod Zákonem, abychom přijali právo synovství. ⁶ A protože jste synové, Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: „Abba, Otče!“ ⁷ A tak už díky Bohu nejsi otrok, ale syn, a když syn, pak také dědic. ⁸ Dokud jste ještě neznali Boha, otročili jste těm, kdo přirozeně nejsou žádní bohové. ⁹ Teď jste ale Boha poznali (lépe řečeno: Bůh poznal vás). Proč se tedy znovu obracíte k těm chabým a ubohým principům a chcete jim znovu otročit? ¹⁰ Dbáte na dny, měsíce, období a roky! ¹¹ Bojím se o vás, aby snad všechna moje dřina pro vás nebyla zbytečná. ¹² Bratři, prosím vás, buďte jako já; vždyť i já jsem jako vy. Nijak jste mi neublížili. ¹³ Jak víte, na začátku jsem vám kázal evangelium v tělesné slabosti. ¹⁴ I když můj stav byl pro vás zkouškou, nepohrdli jste mnou a neodmítli mě. Přijali jste mě jako Božího anděla, jako Krista Ježíše! ¹⁵ Kam se podělo to vaše nadšení? Mohu dosvědčit, že kdyby to šlo, vyloupli byste si oči a dali mi je! ¹⁶ Stal jsem se snad vašim nepřitelem, když vám říkám pravdu? ¹⁷ Tamti o vás mají horlivý zájem, ale nemyslí to dobře. Chtějí vás odloučit ode mě, abyste horlili pro ně. ¹⁸ Je dobré horlit v zájmu dobra, a to vždycky, nejen když jsem u vás. ¹⁹ Děti moje, znovu vás v bolestech rodím, dokud ve vás nebude zformován Kristus. ²⁰ Chtěl bych teď být s vámi a změnit svůj tón, neboť jsem nad vámi bezradný. ²¹ Takže vy chcete být pod Zákonem? Povězte mi, slyšíte vůbec, co Zákon říká? ²² Je psáno, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze svobodné. ²³ Ten z otrokyně se ale narodil jen podle těla, kdežto ten ze svobodné skrze zaslíbení. ²⁴ Je to jinotaj; ty ženy jsou dvě smlouvy. Jedna je z hory Sinaj a tak jako Hagar rodí své děti do otroctví. ²⁵ Tato Hagar představuje horu Sinaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť je se svými dětmi v otroctví. ²⁶ Nebeský Jeruzalém je ale svobodný a ten je naší matkou. ²⁷ Je přece psáno: „Raduj se, neplodná, ty, jež nerodíš, jásej a křič, jež nemáš bolesti! Děti opuštěné je totiž mnoho, více než té, jež muže má.“ ²⁸ Vy, bratři, jste tedy jako Izák dětmi zaslíbení. ²⁹ Dnes je to stejné jako tehdy: ten narozený podle těla pronásleduje narozeného podle Ducha. ³⁰ Co ale říká Písmo? „Vyžeň otrokyni i jejího syna. Syn otrokyně nebude dědit se synem svobodné!“ ³¹ A tak, bratři, nejsme dětmi otrokyně, ale té svobodné.

5 V této svobodě, do níž nás Kristus vysvobodil, pevně stůjte; nenechte se znovu zapráhnout do otrockého jha. ² Já Pavel vám teď něco řeknu: dáte-li se obřezat, Kristus vám nebude k ničemu! ³ Každému, kdo se chce dát obřezat, znovu potvrzuji, že musí dodržovat celý Zákon. ⁴ Zbavili jste se Krista, vy všichni, kdo se

Nejmocnější zbraň je laskavý a mírný duch.

Anna Franková

ospravedlňujete Zákonem; odpadli jste od milosti! ⁵ My ale očekáváme naději spravedlnosti skrze Ducha, na základě víry. ⁶ V Kristu Ježíši přece nezáleží na obřízce nebo neobřízce, ale na víře, která se projevuje láskou. ⁷ Běželi jste výborně. Kdo vás zastavil v následování pravdy? ⁸ Ty přesvědčivé řeči nejsou od Toho, který vás povolává. ⁹ Trocha kvasu prokvasí celé těsto! ¹⁰ Jsem si o vás v Pánu jist, že se nenecháte přesvědčit; ten, kdo se vás ale snaží zmást, neujde soudu, ať je to kdokoli. ¹¹ Bratři, jestli i já dosud kážu obřízku, proč jsem tedy ještě pronásledován? Kříž by pak nebudil už žádné pohoršení. ¹² Ať se ti, kdo vás navádějí k obřízce, jdou rovnou vyřezat! ¹³ Ano, bratři, byli jste povoláni ke svobodě. Tu svobodu ovšem nemějte za záminku pro svou tělesnost, ale raději si navzájem v lásce pomáhejte. ¹⁴ Celý Zákon je totiž obsažen v jediné větě: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ¹⁵ Když ale jeden druhého koušete a žerete, pozor, ať se navzájem nerozsápete! ¹⁶ Říkám vám: Žijte Duchem, a nepodlehnete tělesným sklonům. ¹⁷ Tělesné sklony míří proti Duchu a Duch proti tělu; navzájem si odporují, abyste nemohli dělat, co chcete. ¹⁸ Když jste však vedeni Duchem, nejste pod Zákonem. ¹⁹ Projevy tělesnosti jsou zřejmé. Patří sem smilstvo, nečistota, nestydatost, ²⁰ modlářství, čarování, nepřátelství, svárliвість, nevraživost, zloba, soupeřivost, roztržky, sekty, ²¹ závidění, opilství, obžerství a další podobné věci. Varuji vás; jak už jsem vám říkal, ti, kdo tohle dělají, nebudou mít podíl na Božím království. ²² Ovoce Duchu je pak láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, ²³ mírnost a zdrženlivost. Tomu se žádný zákon nevyrovná. ²⁴ Ti, kdo patří Kristu Ježíši, ukřižovali svou tělesnost s jejími vášněmi a sklony. ²⁵ Žijeme-li Duchem, pak se Duchem také řídme. ²⁶ Nebudme ješitní, nesoupeřme spolu a nezávidme si.

6 Bratři, upadne-li někdo z vás do hříchu, vy duchovní mu pomozte v nápravě. Dělejte to ovšem ve vlídném duchu a každý si dávej pozor, abys sám nepodlehl pokušení. ² Neste břemena jedni druhých — tak naplníte Kristův zákon. ³ Kdo si myslí, že je něco, a přitom nic není, ten si něco nalhává. ⁴ Každý ať posoudí své vlastní jednání; ať se pak chlubí jen sám sobě a nesrovnává se s druhými. ⁵ Každý musí nést svůj vlastní náklad. ⁶ Kdo je vyučován Slovu, ať se dělí o vše dobré se svým učitelem. ⁷ Neplette se, Boha nikdo neošálí. Člověk sklídí to, co zasel. ⁸ Kdo zasívá pro své tělo, sklídí z těla záhubu; kdo zasívá pro Ducha, sklídí z Ducha věčný život. ⁹ Nepřestávejme tedy konat dobro, neboť v patřičný čas budeme sklízet bez ustání. ¹⁰ Dokud je čas, prokazujme dobro všem, a zvláště členům rodiny víry. **PODÍVEJTE SE, JAK VÁM VELKÝMI PÍSMENY PÍŠU SVOU VLASTNÍ RUKOU.** ¹² Ti, kdo vás nutí k obřízce, se chtějí ukázat před lidmi a vyhnout se pronásledování pro Kristův kříž. ¹³ Jsou sice obřezaní, ale oni sami Zákon nedodržují! Chtějí po vás obřízku, jen aby se mohli pochlubit vaším tělem. ¹⁴ Já se však nechci chlubit vůbec ničím — kromě kříže našeho Pána Ježíše Krista, skrze nějž je mi svět ukřižován a já světu. ¹⁵ To, na čem záleží, totiž není obřízka nebo neobřízka, ale nové stvoření. ¹⁶ Na všechny, kdo se budou řídit tímto pravidlem, ať přijde pokoj a milosrdenství jakožto na Boží Izrael. ¹⁷ Ať už mě s tím nadále nikdo neobtěžuje. Jizvy na mém těle jsou znamením, že patřím Ježíši. ¹⁸ Milost našeho Pána Ježíše Krista s vaším duchem, bratři. Amen.

Efezským

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, svatým, kteří jsou v Efesu, věrným v Kristu Ježíši: ² Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ³ Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu požehnal veškerým duchovním požehnáním v nebesích! ⁴ V něm nás vyvolil ještě před stvořením světa, abychom před ním byli svatí a bezúhonní v lásce. ⁵ Ve své laskavé vůli nás předurčil, abychom skrze Ježíše Krista byli přijati za jeho vlastní. ⁶ Chvála jemu za tu slavnou milost, kterou nás obdaril ve svém Milovaném! ⁷ V něm se nám skrze jeho krev dostalo vykoupení, totiž odpuštění hříchů, podle bohatství jeho milosti, ⁸ kterou nás štědře zahrnul se vší moudrostí a prozíravostí. ⁹ Ve své laskavosti nám dal poznat tajemství své vůle — předsevzal si, ¹⁰ že až se naplní čas, skuteční svůj plán a shromáždí všechno na nebi i na zemi do jednoty v Kristu. ¹¹ Právě v něm se i nám dostalo podílu na vyvolení; byli jsme předurčení podle předsevzetí Toho, který rozhodnutím své vůle působí všechno. ¹² My, kdo jsme složili naději v Kristu, se tedy stáváme jeho chválou a slávou. ¹³ V něm jste i vy (když jste uslyšeli slovo pravdy, totiž evangelium o vaší spáse, a uvěřili mu) byli označeni pečeti zaslíbeného Ducha svatého. ¹⁴ Ten je závdavkem našeho dědictví: zaručuje, že Bůh vykoupí své vlastnictví. Chvála a sláva jemu! ¹⁵ Proto také od chvíle, kdy jsem uslyšel o vaší víře v Pána Ježíše a o vaší lásce ke všem svatým, ¹⁶ nepřestávám za vás děkovat, kdykoli se o vás zmíním ve svých modlitbách. ¹⁷ Kéž vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dá ducha moudrosti a zjevení, abyste ho znali. ¹⁸ Kéž osvítlí váš vnitřní zrak, abyste viděli, k jaké naději vás povolal, jak slavné je bohatství jeho dědictví mezi svatými ¹⁹ a jak nepřekonatelně veliká je moc, jejímž mohutným vlivem působí vůči nám věřícím. ²⁰ Tuto moc dokázal na Kristu, když ho vzkřísil z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹ vysoko nad každou vládu, mocnost, moc a panství i nad každé jméno, které se vyslovuje, ať už v tomto věku nebo v budoucím. ²² Bůh „poddal všechno pod jeho nohy“ a jako hlavu všeho jej dal církvi, ²³ která je jeho tělem, totiž plností Toho, který naplňuje všechno ve všech.

2 I vy jste byli mrtví ve svých vinách a hříších, ² jimž jste se kdysi věnovali podle způsobu tohoto světa, pod vlivem onoho ducha, který mocně ovládá ovzduší a který nyní působí v neposlušných lidech. ³ My všichni jsme kdysi spolu s nimi podléhali svým tělesným žádostem. Plnili jsme přání těla a mysli, a tak jsme svou přirozeností byli odsouzeni k Božímu hněvu stejně jako ostatní. ⁴ Ale Bůh je tak nesmírně milosrdný! Zamíloval si nás tak velikou láskou, ⁵ že spolu s Kristem obživil i nás, mrtvé ve vinách — jste spaseni milostí! ⁶ Spolu s ním nás vzkřísil a posadil na nebesích v Kristu Ježíši, ⁷ aby svou laskavostí k nám v Kristu Ježíši projevil v budoucích dobách nepřekonatelné bohatství své milosti. ⁸ Touto milostí jste skrze víru spaseni. Není to z vás — je to Boží dar; ⁹ není to ze skutků, aby se nikdo nechlubil. ¹⁰ Jsme přece jeho dílo! Bůh nás v Kristu Ježíši stvořil k dobrým skutkům, které předem připravil, abychom se jim věnovali. ¹¹ Pamatujte, že pokud jde o tělo, byli jste původně pohané (které ti, kdo patří k obřízce, ručně vykonané na těle, nazývají neobřezanci). ¹² V té době jste byli bez Krista, oddělení od společnosti Izraele, cizí pokud jde o smlouvy zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě. ¹³ Nyní jste ale v Kristu Ježíši! Kdysi jste byli vzdálení, ale teď jste díky Kristově krvi blízcí. ¹⁴ On sám je náš pokoj; on spojil oba tábory v jedno a zbořil hradbu, která je rozdělovala. ¹⁵ Vlastním tělem zrušil nepřátelství, totiž Zákon spočívající v příkázáních a předpisech, aby z těch dvou stvořil sám v sobě jednoho nového člověka. Takto nám přinesl pokoj. ¹⁶ V jednom těle usmířil oba tábory s Bohem, když svým křížem ukončil jejich nepřátelství. ¹⁷ Přišel a vyhlásil „pokoj vám vzdáleným i pokoj blízkým,“ ¹⁸ neboť skrze něj můžeme všichni přistupovat v jednom Duchu k Otci. ¹⁹ A tak již nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané svatých a členové Boží rodiny. ²⁰ Byli jste postaveni na základ apoštolů a proroků, kde je úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. ²¹ V něm se celá stavba spojuje a roste ve svatý chrám v Pánu. ²² V něm se i vy společně budete, abyste byli Božím příbytkem v Duchu.

3 Proto jsem já Pavel vězněm Krista Ježíše — pro vás pohany. ² Jistě jste už slyšeli o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu svěřil pro vás, ³ když mi skrze zjevení dal poznat tajemství, o němž jsem se už krátce zmínil dříve. ⁴ Během čtení budete sami moci poznat, jak rozumím Kristovu tajemství, ⁵ které Bůh v předchozích dobách lidem neodhalil, ale nyní je skrze Ducha zjevil svým svatým apoštolům a prorokům: ⁶ že totiž pohané jsou skrze evangelium spoludědicové, součásti téhož těla a spoluúčastníci jeho zaslíbení v Kristu Ježíši. ⁷ Tohoto evangelia jsem se stal služebníkem díky Boží milosti, jíž jsem byl obdarován, a díky jeho moci,

jež ve mně působí. ⁸ Mně, zdaleka nejmenšímu ze všech svatých, byla dána ta milost, abych mezi pohany hlásal Kristovo nepopsatelné bohatství ⁹ a abych všem vysvětlil jeho plán, to tajemství od věků skryté v Bohu, Stvořiteli všeho. ¹⁰ Bůh teď chce skrze církve ukázat vládám a mocnostem v nebesích svou přerozmanitou moudrost. ¹¹ Tento svůj odvěký záměr uskutečnil v Kristu Ježíši, našem Pánu - ¹² v něm a skrze víru v něj máme možnost přistupovat k Bohu směle a s důvěrou. ¹³ Prosim tedy, abyste neklesali na mysli kvůli mým soužením, neboť jsou pro vás, pro vaši slávu. ¹⁴ Proto klekám na kolena před Otcem, ¹⁵ jehož jméno nese veškerá rodina na nebi i na zemi. ¹⁶ Kéž vás jeho Duch podle bohatství jeho slávy posilní ve vašem nitru. ¹⁷ Kéž Kristus přebývá skrze víru ve vašich srdcích! Kéž jste zakořenění a ukotvení v lásce, ¹⁸ abyste spolu se všemi svatými mohli postihnout, jaká je šířka, délka, výška i hloubka, ¹⁹ a poznat Kristovu lásku přesahující chápání, abyste byli naplněni do veškeré plnosti Boží. ²⁰ Ten, který v nás působí svou mocí, je schopen učinit nesrovnatelně mnohem více než cokoli, oč prosíme nebo si představujeme. ²¹ Jemu buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši ve všech dobách na věky věků! Amen.

4 Jako vězeň v Pánu vás tedy prosím, abyste svým životem dělali čest tomu povolání, které jste přijali. ² Buďte vždy pokorní a mírní, trpělivě se navzájem snášejte v lásce ³ a usilujte zachovávat jednotu Ducha, spojení poutem pokoje. ⁴ Je jedno tělo a jeden Duch, jedna naděje, k níž jsme byli povoláni, ⁵ jeden Pán, jedna víra, jeden křest, ⁶ jeden Bůh a Otec všech, který je nade všechny a skrze všechny a ve všech. ⁷ Každému jednotlivému z nás byla dána milost podle míry Kristova obdarování. ⁸ Písmo přece říká: „Vystoupil do výšin, zmocnil se zajatých, dary lidem rozdělil.“ ⁹ To, že „vystoupil“, musí znamenat, že předtím také sestoupil dolů na zem. ¹⁰ Ten, který sestoupil, je právě ten, který vystoupil vysoko nad všechna nebesa, aby naplnil všechno. ¹¹ To on rozdal své dary — apoštoly, proroky, evangelisty, pastýře a učitele - ¹² pro přípravu svatých k dílu služby, aby se Kristovo tělo budovalo, ¹³ abychom nakonec všichni dospěli k jednotě víry a poznání Božího Syna, k dokonalému lidství, k plné míře Kristovy dospělosti. ¹⁴ Nesmíme proto nadále zůstat nemluvnaty zmítanými a unášenými kdejakým poryvem učení, lidskou prohnatostí a vychytralým sváděním k bludu. ¹⁵ Místo toho máme mluvit pravdu v lásce a v každém ohledu růst v Krista, který je hlavou. ¹⁶ Z něj celé tělo, spojené a svázané pomocí všech tkání, roste a buduje se v lásce, když každá jednotlivá část plní úkol, který jí

Identita v Kristu

Jestli věříme, že Bible je Boží Slovo, věříme, že Ježíš je náš Spasitel, pak je namísto věřit tomu, co Písmo říká o nás:

- Jsem milovaný / milovaná. (1Jn 3:3)
- Jsem dokonale přijatý / přijatá. (Ef 1:6)
- Jsem Boží dítě. (Jn 1:12)
- Jsem přítel Ježíše. (Jn 15:14)
- Mám věčný život. (1Jn 5:13).
- Jsem vykoupený/á a je mi plně odpuštěno. (Kol 1:14)
- Jsem kompletní v Ježíši Kristu. (Kol 2:10)
- Jsem bez jakéhokoli odsouzení. (Ř 8:1)
- Jsem nové stvoření, protože jsem v Kristu. (2Kor 5:17)
- Mám přímý přístup k Bohu. (Ef 2:18)
- Jsem vyvolen/a nést ovoce Bohu. (Jn 15:16)
- Jsem dědic Boží a spoludědic Kristův – sdílím Ježíšovo dědictví s Ním. (Ř 8:17)
- Jsem sjednocen/a s Bohem a jsem s Ním jeden duch. (1Kor 6:17)
- Jsem Božím chrámem – Boží Duch a Boží život žije (prebývá) ve mně. (1Kor 6:19)
- Jsem údem Těla Kristova – jedinečnou, důležitou a Bohem vyvolenou částí Kristova Těla (= Církve). (1Kor 12:27)
- Jsem svatý / svatá – ne skrze vlastní snahu, ale skrze to, co vydobyl Ježíš, v Kristu jsem schovaný a Bůh mě vidí jako Jeho. (Ef 1:1)
- Jsem vyvolen/a Bohem, svatý / svatá a velmi milován / milovaná. (Kol 3:12)
- Jsem upevněn/a, pomazán/a Bohem. (2Kor 1:21)
- Jsem zapečetěn/a Duchem svatým ke dni vykoupění. (Ef 4:30)
- Nemám ducha strachu, ale lásky, síly a rozvahy. (2Tm 1:7)
- Jsem spolupracovníkem Boha. (2Kor 6:1)
- Jsem usazen/a na nebeský trůn spolu s Kristem. (Ef 2:6)
- Jsem jedním z Božích živých kamenů, v Kristu vbudováván do duchovního domu (stavby). (1Pt 2:5)
- Byla mi dána úžasná, velká a vzácná Boží zaslíbení, skrze něž mám podíl na Boží přirozenosti. (2Pt 1:4)
- Mám vždy přístup do Boží přítomnosti, protože On mě nikdy neopustí. (Žd 13:5)
- Bůh sám ve mne koná mé chtění a činění, aby mi pomohl dělat věci, které po mě chce. (Fp 2:13)
- Mohu Boha žádat o moudrost a On mi dá vše co potřebuji. (Jak 1:5)

*Muži, milujte své ženy, není praktický nuget lidské moudorsti;
je to mandát od Všemohoucího Boha.* R.C. Sproul

náleží. ¹⁷ Naléhavě vás proto v Pánu vyzývám, abyste už nežili jako pohané podle svých marných myšlenek. ¹⁸ Nevědomost pramenící z jejich zatvrzelého srdce jim zatemnila mysl, takže jsou odcizení od Božího života. ¹⁹ Otupěli a oddali se nestydatosti; páchají všemožnou nečistotu, ale nemohou se nasýtit. ²⁰ Tomu jste se však od Krista nenaučili! ²¹ Poněvadž jste ho uslyšeli a poznali pravdu, která je v Ježíši, ²² odhodte už svůj dřívější způsob života i to staré já, které je zkažené a plné klamných tužeb. ²³ Obnovujte ducha své mysli ²⁴ a oblékněte se do nového člověka stvořeného k Božímu obrazu, plného spravedlnosti, svatosti a pravdy. ²⁵ Odhodme tedy lež a každý „řikajme jeden druhému pravdu“ — jsme přece údy téhož těla! ²⁶ „Hněváte-li se, nehřešte;“ zkroťte svůj hněv, než slunce zapadne. ²⁷ Nedávejte místo ďáblu. ²⁸ Zloděj ať přestane krást a začne pracovat. Ať se slušně živí vlastníma rukama, aby se měl oč podělit s tím, kdo má nouzi. ²⁹ Z vašich úst ať nevychází nic zlého; vaše slova ať jsou dobrá, posilující tam, kde je potřeba, a užitečná těm, kdo je uslyší. ³⁰ Nezarmucujte svatého Božího Ducha, jehož pečetí jste byli označeni ke dni vykoupění. ³¹ Veškerá hořkost, hněv, zuřivost, křik i urážky ať vás opustí spolu s veškerou záští. ³² Buďte k sobě navzájem laskaví a milosrdní. Odpouštějte si navzájem, tak jako Bůh v Kristu odpustil vám.

5 Jakožto milované děti se řiďte Božím příkladem ² a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a vydal sám sebe za nás jako dar a oběť příjemně vonící Bohu. ³ Smilstvo, veškerá nečistota a chamtivost ať mezi vámi nejsou ani zmiňovány, jak se sluší na svaté. ⁴ Stejně tak není namístě sprostota, hloupé řeči a dvojsmyslné narážky, ale raději díkůčinění. ⁵ Můžete si být jistí, že žádný smilník ani nečistý nebo chamtivý člověk (což je modlář) nemá dědictví v Kristově a Božím království. ⁶ Nikoho nenechte, aby vás klamal prázdnými řečmi, neboť kvůli těmto věcem přichází na neposlušné lidi Boží hněv. ⁷ Nemějte s takovými nic společného. ⁸ Kdysi jste byli tmou, ale teď jste v Pánu světlem. Žijte jako děti světla, ⁹ neboť ovoce světla spočívá vždy v dobrotě, spravedlnosti a pravdě. ¹⁰ Rozlišujte, co se líbí Pánu; ¹¹ neúčastněte se neplodných skutků tmy, ale raději je odhalujte. ¹² Vždyť o tom, čeho se potají dopouštějí, je hanba i jen mluvit. ¹³ Všechno, co je vystaveno světlu, však vychází najevo ¹⁴ a všechno, co vychází najevo, se stává jasným. Proto se říká: „Probud se, ty, kdo spíš, vstaň z mrtvých a zazaří ti Kristus!“ ¹⁵ Pečlivě dbejte na to, jak žijete: nechovejte se jako hlupáci, ale jako moudří lidé. ¹⁶ Využívejte svěřený čas, protože doba je zlá. ¹⁷ Nežijte v nevědomosti, rozumějte Pánově vůli. ¹⁸ Neopíjejte se vínem (což vede k prostopášnosti), ale nechávejte se naplnit Duchem. ¹⁹ Promlouvejte k sobě navzájem v žalmech, chvalozpěvech a duchovních písních; svým srdcem zpívejte a hrajte Pánu. ²⁰ Vždycky za všechno děkujte Bohu a Otcí ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. ²¹ Z úcty ke Kristu se poddávejte jedni druhým. ²² Manželky, poddávejte se svým mužům jako Pánu. ²³ Muž je hlavou své ženy, jako je Kristus hlavou církve, která je jeho tělem a on jejím zachráncem. ²⁴ Jako se tedy církev poddává Kristu, tak ať se i manželky vždy poddávají svým mužům. ²⁵ Muži, milujte své ženy, tak jako Kristus miloval církev. On vydal sám sebe za

4:26 Zkroťte svůj hněv, než slunce zapadne. Někdy není možné veškeré spory vyřešit téhož dne, kdy vzniknou. „Nenechat slunce zapadnout nad svým hněvem“ spíše znamená „neuložit záležitost k ledu“, neponechat ji bez vyřešení, nehodit ji za hlavu. Lze se hněvat a přitom nehřešit (jinak bychom k tomu nebyli nabádáni). Hněv je emoce, kterou jsme dostali (podobně jako třeba fyzickou bolest), abychom něco změnili. Ve světle principu, že vztahy rostou vyřešenými konflikty, je nutné, abychom reagovali na svůj hněv, nikoliv abychom jej ignorovali. Naše konstruktivní reakce může přispět k růstu

našich vztahů; naše ignorování k jejich ztrátě. Viz čl. [Hněvejte se, a nehřešte](#) na str. 655.

5:18 Alkohol oslabuje mysl, a tím ji vystavuje snadnějšímu vlivu nečistých duchů. Tvrdý alkohol má v mnoha jazycích synonymum „spirits“ – duchové dostanou svou příležitost. Závislost na alkoholu má dalekosáhlý duchovní dopad (Ga 5:21). Jako všechny závislosti, i alkoholismus je jen náplast bolesti, kterou se snaží utišit nebo přehlúšit. Vysvobození z bolesti zbaví člověka závislosti, protože už není co tlumit.

Hněváte-li se, nehřešte

Máme tři možnosti, jak se vyrovnat s hněvem:

1. Potlačit ho. To dělají lidé, kteří jsou vždycky hodní, nikdy se s nikým nehádají. Nemají prakticky žádné vlastní ego, „nenápadně splývají s prostředím“.
2. Vyventilovat ho navenek, vzteknout se, běsnit (hříšný hněv).

3. Zdravé zpracování hněvu. Zdravý hněv je naše obrana proti tomu, když někdo vstoupí do našeho osobního prostoru – obrazně i doslova.

Většina křesťanů je svými rodinami a církvemi vedena k přesvědčení, že hněv je hřích, proto se nesmí projevovat, takže kdykoliv ho pocítujeme, musíme ho potlačit. Protože není vidět navenek, vypadáme jako zbožní.

*To nejcennější dědictví, jaké mohou rodiče předat svým dětem,
je své vlastní štěstí.
Tich Nhat Hanh*

ni, ²⁶ aby ji posvětil očistnou koupelí svého slova, ²⁷ aby ji před sebou postavil jako slavnou církev bez jakékoli poskvrny a vrásky, aby byla svatá a bez úhony. ²⁸ Stejně tak musí muži milovat své ženy jako svá vlastní těla. Kdo miluje svou ženu, miluje sám sebe. ²⁹ Nikdo nikdy neměl své vlastní tělo v nenávisti, ale každý je živí a opatruje, tak jako Kristus svou církev. ³⁰ Jsme přece údy jeho těla. ³¹ „Proto muž opouští otce i matku — aby přilnul ke své manželce, aby se ti dva stali jedním tělem.“ ³² Toto je veliké tajemství; já však mluvím o Kristu a o církvi. ³³ Ať ovšem každý jednotlivý z vás miluje svou manželku jako sám sebe. A žena ať má svého manžela v úctě.

6 Děti, poslouvejte své rodiče v Pánu — tak je to správné. ² „Cti svého otce i matku,“ to je první přikázání se zaslíbením: ³ „aby se ti vedlo dobře a abys žil dlouho na zemi.“ ⁴ Vy, otcové, nedrážděte své děti, ale vychovávejte je v kázni a v Pánově učení. ⁵ Služebníci, poslouvejte své pozemské pány s posvátnou úctou, s upřímným srdcem, jako Krista. ⁶ Neslužte naoko jako ti, kdo se chtějí zalíbit lidem, ale jako Kristovi služebníci konejte Boží vůli celou duší. ⁷ Služte s ochotnou myslí jako Pánu, a ne lidem. ⁸ Vězte, že cokoli kdo učinil dobrého, za to dostane odplatu od Pána, ať už byl otrok nebo svobodný. ⁹ Vy, páni, se k nim chovejte také tak. Zanechte výhrůžek — víte přece, že jak oni, tak i vy máte Pána v nebesích a ten nestrání nikomu. ¹⁰ Závěrem, posilněte se v Pánu a v jeho nesmírné moci. ¹¹ Oblečte si celou Boží zbroj, abyste se mohli postavit dáblovým úkladům. ¹² Náš zápas totiž není proti krvi a tělu, ale proti vládám, mocnostem a světovládcům přítomné temnoty, proti duchovním silám zla v nebeských sférách. ¹³ Vezměte si celou Boží zbroj, abyste ve zlý den mohli odolat, všechno splnit a zůstat stát. ¹⁴ Stůjte přepásáni na bedrech pravdou, oblečení pancířem spravedlnosti a ¹⁵ obuti připraveností kázat evangelium pokoje. ¹⁶ Nadto vždy třímejte štít víry, jímž budete moci uhasit všechny ohnivé šípy toho zlého. ¹⁷ Vezměte si také přílbu spasení a meč Ducha, jímž je Boží slovo. ¹⁸ Za všech okolností se modlete v Duchu; proto vždy vytrvale bděte a v každé své modlitbě a prosbě se modlete za všechny svaté. ¹⁹ Modlete se i za mne, aby mi bylo dáno slovo, abych mohl otevřít ústa a směle oznamovat tajemství evangelia ²⁰ (jehož vyslancem jsem v těchto řetězech), abych je hlásal tak směle, jak mám. ²¹ Chci, abyste věděli, jak se mi daří a co dělám. Všechno vám to poví milovaný bratr Tychikos, věrný služebník v Pánu. ²² Posílám ho k vám, abyste se dozvěděli, jak se máme, a aby potěšil vaše srdce. ²³ Pokoj všem sourozencům a láska s vírou od Boha Otce a od Pána Ježíše Krista. ²⁴ Boží milost a nesmrtelnost všem, kdo milují našeho Pána Ježíše Krista! Amen.

5:27 Svatá. Viz čl. *Minulost není určující* u Jr 18 na str. 418.

5:29 Živí a opatruje. Manžel je povinen svou ženu zabezpečit v těchto třech oblastech: Strava, oděv, sex. Jejich trvalé zanedbání opravňuje k rozvodu (Ex 21:11). Kdo svou ženu opravdu miluje, udělá pro ni

mnohem víc, než jen splnění povinností. To platí ve všech vztazích, zejména ve vztahu k Bohu (Mt 5:20).

6:13 Zůstat stát. Vítězství v duchovní bitvě není v tom, že bychom nepříteli porazili, ale v tom, že zůstaneme stát.

Filipským

Úvod

1 Pavel a Timoteus, služebníci Krista Ježíše, všem svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech, se správci a služebníky: ² Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ³ Kdykoli si na vás vzpomenu, musím děkovat svému Bohu. ⁴ Stále se za vás všechny modlím a při každé své modlitbě se raduji ⁵ z toho, jak se od prvního dne až doposud podílíte na evangeliu. ⁶ Jsem si jist, že Ten, který ve vás začal dobré dílo, je dovede až do konce v den Krista Ježíše. ⁷ Právem takto smýšlím o vás všech, protože mě nosíte v srdci; vy všichni máte se mnou podíl na Boží milosti, jak v mém vězení, tak v obhajobě a potvrzování evangelia. ⁸ Bůh je mi svědkem, jak po vás všech toužím; cítím k vám lásku Krista Ježíše! ⁹ Modlím se, aby i vaše láska stále víc a více rostla spolu s poznáním a hlubokou vnímavostí, ¹⁰ abyste uměli rozeznat, co je správné, abyste byli ryzí a bezúhonní až do Kristova dne ¹¹ a dali se od Ježíše Krista naplnit ovocem spravedlnosti ke slávě a chvále Boží. ¹² Chtěl bych, bratři, abyste věděli, že to, co mě potkalo, přispělo spíše k prospěchu evangelia. ¹³ Celý palác i všichni ostatní tu vědí, že jsem vězněn pro Krista. ¹⁴ Mé okovy dodaly mnoha sourozencům v Pánu jistotu, takže teď káží Slovo mnohem směleji a beze strachu. ¹⁵ Někteří sice kážou Krista ze závisti a soupeřivosti, jiní však s dobrým úmyslem. ¹⁶ Jedni hlásají Krista ze ctižádosti, neupřímně, v domnění, že mi k mým okovům přidají souzení; ¹⁷ druzí však z lásky a s vědomím, že jsem tu proto, abych obhajoval evangelium. ¹⁸ Ale co na tom! Hlavně že se jakýmkoli způsobem, ať už naoko nebo opravdově, káže Kristus. Raduji se tedy a budu se radovat i nadále, neboť ¹⁹ vím, že díky vaší modlitbě a pomoci Ducha Ježíše Krista to vše povede k mé záchraně. ²⁰ Už se nemohu dočkat! Mám totiž naději, že v ničem nebudu zahanben, ale že nyní, tak jako vždy, bude na mém těle veřejně oslaven Kristus, ať už skrze život anebo smrt. ²¹ Žít — to je pro mě Kristus, a umřít — to je zisk! ²² Zůstanu-li naživu v tomto těle, znamená to pro mě plodnou práci. Proto nevím, čemu dát přednost, ²³ neboť mě přitahuje obojí. Mám touhu odejít a být s Kristem, což je zdaleka nejlepší; ²⁴ zůstat v tomto těle je ale potřebnější kvůli vám. ²⁵ Proto vím jistě, že tu ještě pobudu. Kvůli vašemu prospěchu a radosti ve víře tu s vámi všemi zůstanu, ²⁶ aby vaše chloubka v Kristu Ježíši díky mně ještě vzrostla, až se k vám vrátím. ²⁷ Jen prosím, abyste svým jednáním dělali čest Kristovu evangeliu. Když k vám přijdu, rád bych viděl (a když nepřijdu, alespoň o vás slyšel), že pevně stojíte v jednom duchu a že společně jako jedna duše vedete zápas o víru evangelia. ²⁸ Nedejte se nijak vystrašit svými protivníky; to jim bude jasným znamením záhuby, ale vám záchrany, a to od Boha. ²⁹ Bylo vám totiž dopřáno, abyste v Krista nejen věřili, ale také pro něho trpěli. ³⁰ Svádíte stejný boj, jaký jste viděli u mě, a jak slyšíte, vedu jej i nadále.

2 Je-li v Kristu nějaké povzbuzení, nějaké potěšení lásky, nějaké společenství Ducha, nějaký soucit a milosrdenství, ² pak mi prosím udělejte radost: mějte ke všem stejný ohled, stejnou lásku, jednu duši, jednu mysl. ³ Nikdy se nedejte vést soupeřivostí nebo ješitností, ale raději žijte v pokoře: važte si druhých víc než sebe. ⁴ Ať si každý nehledí jen sebe, ale také druhých. ⁵ Smýšlejte tak, jak smýšlel Kristus Ježíš: ⁶ Ačkoli sdílel Boží podstatu, na své rovnosti s ním netrval. ⁷ Místo toho se vzdal sám sebe: přijal podstatu služebníka, vzal na sebe lidskou podobu. ⁸ Ocítl se v těle jako člověk, ponížil se a byl poslušný, a to až k smrti — k smrti na kříži! ⁹ Proto jej Bůh povýšil nade všechno, jméno nad každé jméno mu daroval, ¹⁰ aby před jménem Ježíš kleklo každé koleno na nebi, na zemi i pod zemí ¹¹ a každý jazyk aby ke slávě Boha Otce vyznal, že Ježíš Kristus je Pán. ¹² Proto, moji milovaní, jako jste byli vždycky poslušní, když jsem byl s vámi, buďte mnohem spíše poslušní i teď, když jsem pryč. S posvátnou úctou uvádějte svou spásu ve skutek. ¹³ Bůh sám totiž ve vás působí, abyste nejen chtěli, ale i dělali, co se mu líbí! ¹⁴ Všechno dělejte bez reptání a dohadování, ¹⁵ abyste byli nezkažení a nevinní jako neposkvrněné Boží děti uprostřed pokřiveného a zvráceného pokolení, ve kterém záříte jako světla ve světě. ¹⁶ Pevně se držte Slova života, abych v Kristův den mohl být hrdý, že můj běh a moje námaha nebyly zbytečné. ¹⁷ Mám-li však svou obět a službu Bohu, totiž vaši víru, skropit svou krví, raduji se — raduji se s vámi všemi. ¹⁸ Stejně tak se radujte i vy — radujte se se mnou. ¹⁹ Mám v Pánu Ježíši naději, že k vám brzy budu moci poslat Timotea, abych se také já potěšil zprávami o vás. ²⁰ Nemám nikoho, jako je on, kdo by měl o vás tak opravdovou starost. ²¹ Všichni si totiž hledí jen svého, a ne toho, co je Ježíše Krista. ²² O něm ale víte, jak se osvědčil: pomáhal mi ve službě evangelia jako syn otcí. ²³ Doufám, že ho k vám pošlu, jakmile se dozvím, co se mnou bude. ²⁴ Spoléhám ovšem v Pánu na to, že k vám brzy přijdu i sám. ²⁵ Mezitím však pokládám za potřebné poslat k vám Epafrodita, svého bratra, spolupracovníka a spolubojovníka, kterého jste ke mně vyslali, aby se staral o mé potřeby. ²⁶ Tesknil po vás všech a trápil se, že jste se doslechli o jeho nemoci. ²⁷ Ano,

byl nemocný až na smrt, ale Bůh se nad ním smiloval, a nejen nad ním, ale i nade mnou, abych neměl zármutek na zármutek. ²⁸ Posílám ho bezodkladně; vám udělá radost, že ho zase uvidíte, a mně se uleví. ²⁹ Přivítejte ho v Pánu s patřičnou radostí a takových, jako je on, si vaňte. ³⁰ Vždyť málem umřel pro Kristovo dílo; dal v sázku vlastní život, aby mi posloužil za vás za všechny.

3 Dále pak, bratři moji, radujte se v Pánu. Psát vám znovu stále totéž mi není nijak zatěžko a pro vás to znamená jistotu. ² Dejte si pozor na ty psy, dejte si pozor na ty zločince, dejte si pozor na ty řečníky! ³ Obřízku v pravém smyslu máme totiž my, kdo sloužíme Bohu duchem, chlubíme se Kristem Ježíšem a nespoleháme na tělo. ⁴ Vždyť právě já bych mohl spoléhat na tělo. Zdá-li se někomu, že může spoléhat na tělo, já bych mohl mnohem spíše: ⁵ obřezán osmého dne, z rodu Izraelova, z pokolení Benjamínova, Hebrej z Hebrejů, co do Zákona farizeus, ⁶ co do horlivosti pronásledovatel církve, co do spravedlnosti Zákona jsem byl bez chyby. ⁷ Cokoli však pro mě bylo ziskem, to teď pro Krista pokládám za ztrátu. ⁸ A vůbec všechno pokládám za ztrátu vzhledem k té nevýslovné hodnotě poznání Krista Ježíše, mého Pána. Pro něj jsem to všechno ztratil a pokládám to za hnůj, abych získal Krista! ⁹ V něm se ocitám bez vlastní spravedlnosti založené na Zákoně, ale zato s tou, která vyplývá z víry v Krista, s tou spravedlností, jež přichází od Boha a zakládá se na víře. ¹⁰ Chci ho znát, znát moc jeho vzkříšení i účast na jeho utrpení! Chci se s ním ztotožnit i v jeho smrti, ¹¹ abych, ať už jakkoli, dospěl ke vzkříšení z mrtvých. ¹² Ne že bych už toho dosáhl anebo už byl dokonalý, ale ženu se vpřed, abych přece jen uchvátil to, k čemu jsem byl uchvácen Kristem Ježíšem. ¹³ Nemyslím si, bratři, že bych to už získal, ale jde mi jen o jedno: zapomínáje na to, co je za mnou, vztahuji se k tomu, co je přede mnou. ¹⁴ Ženu se k cíli, k vítězné odměně Božího nebeského povolání v Kristu Ježíši. ¹⁵ Všichni, kdo jsme dospěli, tedy sdílejme tento postoj. Pokud v nějakém ohledu smýšlíte jinak, Bůh vám zjeví i to. ¹⁶ K čemu jsme ale už došli, toho se držme. ¹⁷ Bratři, následujte společně můj příklad a všimněte si těch, kdo žijí podle našeho vzoru. ¹⁸ Mnozí totiž žijí jako nepřátelé Kristova kříže; často jsem vám o nich říkal a nyní vám to s pláčem opakuji. ¹⁹ Jejich konec je záhuba, jejich bůh břicho a jejich sláva v jejich hanebnostech. Takoví myslí jen na pozemské věci, ²⁰ my ale máme občanství v nebi, odkud očekáváme Spasitele — Pána Ježíše Krista. ²¹ Ten promění naše ubohé tělo do podoby jeho slavného těla, a to mocí, kterou je schopen podmanit si vše.

4 Jak vás miluji, jak po vás toužím, bratři moji! Jste mou radostí a korunou! Takto tedy stůjíte v Pánu, milovaní. ² Prosím Evodii a prosím Syntychu, aby měly stejné smýšlení v Pánu. ³ Ano, prosím i tebe, věrný spojenče, abys jim pomáhal. Bojovaly přece za evangelium spolu se mnou, s Klementem a s mými dalšími spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života. ⁴ Radujte se v Pánu vždycky; znovu říkám: Radujte se! ⁵ Všichni lidé ať znají vaši vlídnost. Pán je blízko. ⁶ O nic nemějte starost, ale za všechno se modlete. O své potřeby prostě s vděčností Boha, ⁷ a Boží pokoj přesahující všechno chápání bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši. ⁸ Závěrem, bratři, cokoli je pravdivé, ušlechtilé, spravedlivé, čisté, milé, cokoli má dobrou pověst, je-li nějaká ctnost a nějaká chvála — o tom přemýšlejte. ⁹ Čemu jste se naučili a přijali, co jste slyšeli a viděli na mně, to dělejte a Bůh pokoje bude s vámi. ¹⁰ Udělalo mi v Pánu velikou radost, že váš zájem o mě konečně znovu vzklíčil. Zájem jste měli už dříve, ale chyběla příležitost. ¹¹ Neříkám to proto, že bych trpěl nedostatkem; naučil jsem se totiž být za všech okolností spokojen. ¹² Umím se uskromnit a umím užívat hojnost. Do všeho jsem v každém ohledu zasvěcen: být sytý i hladový, mít nadbytek i nedostatek. ¹³ Všechno mohu v Kristu, který mě posiluje. ¹⁴ Zachovali jste se ale krásně, že jste mi pomohli v tísní. ¹⁵ Vy Filipští sami víte, jak to bylo v počátcích evangelia, když jsem se vydal na cestu z Makedonie. Žádná církev se nepodílela na mých výdajích a příjmech, jen vy jediní. ¹⁶ I do Tesaloniky jste mi vícekrát poslali na mé potřeby. ¹⁷ Neříkám to proto, že bych toužil po darech; toužím ale, aby rostl zisk, který se připisuje na váš účet. ¹⁸ Potvrzuji, že jsem vše dostal a ještě mi zbývá; mé potřeby jsou naplněny, když jsem od Epafrodita přijal, co jste poslali — je to líbezná vůně, oběť, která je Bohu vzácná a příjemná. ¹⁹ Můj Bůh pak podle svého bohatství slavně naplní i každou vaši potřebu v Kristu Ježíši. ²⁰ Našemu Bohu a Otcí buď i sláva na věky věků! Amen. ²¹ Pozdravte všechny svaté v Kristu Ježíši. Pozdravují vás bratři, kteří jsou tu se mnou. ²² Pozdravují vás všichni svatí, zvláště ti z císařova dvora. ²³ Milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem.

4:13 **Všechno mohu.** Verš neznamená, že smím dělat cokoli, co se mi zachce. Bezprostřední kontext (vv. 11 a 12) ukazují, že svému věr-

nému služebníku Bůh dává sílu vydržet jakkoliv obtížné a nepříjemné okolnosti, které mu do života sešle.

Koloským

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus ²svatým a věrným bratrům v Kristu, kteří jsou v Kolosách: Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce. ³Kdykoli se za vás modlíme, děkujeme Bohu, Otci našeho Pána Ježíše Krista, ⁴neboť jsme se doslechli o vaší víře v Krista Ježíše a o lásce, kterou máte ke všem svatým. ⁵Obojí pramení z naděje, která je pro vás uložena v nebi, jak už jste slyšeli, když slovo pravdy, totiž evangelium, ⁶přišlo k vám. To nese ovoce a rozrůstá se po celém světě a stejně tak je tomu u vás již ode dne, kdy jste je uslyšeli a opravdově poznali Boží milost. ⁷Toto vše jste se dozvěděli od našeho milovaného spoluslužebníka Epafra, který je vůči vám věrný Kristův služebník ⁸a který nám také pověděl o vaší lásce v Duchu. ⁹Ode dne, kdy jsme o vás uslyšeli, proto nepřestáváme v modlitbách prosit, abyste byli ve vši moudrosti a duchovním porozumění naplnění poznáním jeho vůle ¹⁰a abyste svým životem vždy dělali Pánu čest a radost: abyste stále nesli ovoce dobrých skutků, rostli v poznání Boha, ¹¹byli všemožně posilováni mocí jeho slávy, abyste mohli všechno trpělivě překonat a abyste s radostí ¹²děkovali Otci, který vám umožnil podíl na dědictví svatých ve světle. ¹³On nás vysvobodil z nadvlády temnoty a přenesl do království svého milovaného Syna, ¹⁴v němž se nám dostalo vykoupení, totiž odpuštění hříchů. ¹⁵On je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření. ¹⁶Vše v nebi i na zemi bylo stvořeno jím — to, co se vidí i co se nevidí, trůny i panství, vlády i mocnosti. Skrze něj a pro něj bylo stvořeno vše ¹⁷a on je přede vším a jím všechno stojí. ¹⁸On je hlavou těla církve, on je počátek a prvorozený z mrtvých, aby tak ve všem držel prvenství. ¹⁹Bohu se zalíbilo všechnu plnost složit v něm ²⁰a skrze něj se sebou smířit vše. Krví jeho kříže, jím samým, pokoj způsobil tomu, co je na zemi i na nebi. ²¹I vás, kteří jste mu kdysi byli cizí a svými myšlenkami i zlými skutky nepřátelští, nyní již usmířil. ²²Ve svém lidském těle podstoupil smrt, aby vás před sebou postavil svaté, bez poskvrny a úhony - ²³pokud ovšem zůstáváte pevně ukotveni ve víře a neuchylujete se od naděje evangelia, jež jste slyšeli, jež bylo vyhlášeno všemu stvoření pod nebem a jehož jsem se já Pavel stal služebníkem. ²⁴Proto se teď raduji ve svých utrpeních pro vás, neboť na svém těle nesu část Kristových soužení, jež má nést jeho tělo, totiž církve. ²⁵Jejím jsem se stal služebníkem podle pověření, které mi Bůh udělil: abych vám plně vyjevil Boží slovo. ²⁶Toto tajemství bylo po věky a pokolení skryté, nyní však bylo zjeveno jeho svatým. ²⁷Jim, a to i mezi pohany, se Bůh rozhodl svěřit bohatství tohoto slavného tajemství: Kristus je ve vás! Ta naděje slávy! ²⁸Jeho kážeme: ve vši moudrosti napomínáme a učíme každého člověka, abychom každého člověka přivedli k dokonalosti v Kristu. ²⁹To je to, oč usiluji a bojuji veškerou silou, kterou on ve mně mocně působí.

2 Chci, abyste věděli, jaký boj svádím za vás i za ty, kteří jsou v Laodikeji, a za všechny, kdo mě osobně neznají. ²Toužím, aby byli povzbuzeni v srdci a spojeni láskou, aby dospěli k veškerému bohatství plné jistoty porozumění a k poznání Božího tajemství — Krista, ³v němž jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání. ⁴Toto říkám, aby vás nikdo neklamal přesvědčivými řečmi. ⁵Ačkoli jsem totiž tělem vzdálený, v duchu jsem s vámi a raduji se, když vidím váš řád a pevnost vaší víry v Krista. ⁶Když jste přijali Krista Ježíše jako Pána, pak v něm také žijte. ⁷Zapusťte v něm kořeny a budujte se na něm, posilujte se ve víře, jak jste se naučili, a s vděčností v ní rostte. ⁸Dejte si pozor, aby vás někdo neunesl prázdným klamem filosofie založené na lidské tradici, na principech světa, a ne na Kristu. ⁹V něm je tělesně přítomná veškerá plnost Božství, ¹⁰a tak jste naplnění v Tom, který je hlavou každé vlády a mocnosti. ¹¹V něm jste také obřezáni, a to obřízkou, již nelze vykonat ručně; jde o odložení tělesné přirozenosti, o obřízku Kristovu. ¹²Křtem jste spolu s ním pohřbeni; vírou v moc Boha, který ho vzkřísil z mrtvých, jste spolu s ním vzkříšeni. ¹³Ano, i vás, mrtvé v hříchích a neobřízce vašeho těla, spolu s ním obživil: odpustil nám všechny viny ¹⁴a smazal ten nepřátelský dlužní úpis, jehož předpisy byly proti nám. Navždy jej zrušil, když jej přibil na kříž! ¹⁵V něm odzbrojil vlády a mocnosti, veřejně je odhalil a slavil nad nimi vítězství! ¹⁶Nenechte se tedy nikým odsuzovat kvůli jídlu nebo pití, kvůli svátkům, novoluním nebo sobotám. ¹⁷Ty věci jsou stínem toho, co mělo přijít, ale podstata je v Kristu. ¹⁸Nenechte se připravit o vítěznou odměnu nikým, kdo si libuje ve falešné pokoře a v andělském náboženství; nikým, kdo se zabývá svými viděními, nesmyslně se pyšní svou vlastní tělesnou myslí ¹⁹a nedrží se Hlavy, z níž celé tělo, zásobované a propojené klouby a tkáněmi, roste Božím vzrůstem. ²⁰Když jste s Kristem zemřeli principům světa, proč si necháváte předpisovat, jako byste ještě žili ve světě. ²¹„Toho se nedotýkej, to nekoušej, na to nesahej!„? ²²Všechno to jsou jen lidské příkazy a nauky, jejichž zneužívání je škodlivé. ²³Pro svou okázalou nábožnost, falešnou pokoru a tělesné odříkání sice působí zdáním moudrosti, ale nemají žádnou cenu kromě uspokojení těla.

3 Když jste byli vzkříšeni s Kristem, vztahujte se k nebeským výšinám, kde Kristus sedí po Boží pravici. ²Myslete na nebeské věci, ne na pozemské, ³vždyť jste zemřeli a váš život je s Kristem ukryt v Bohu. ⁴Až

se ukáže Kristus, váš život, tehdy se s ním ve slávě ukážete i vy.⁵ Umrtněte proto své pozemské sklony — smilstvo, nečistotu, vášeň, zlé choutky a hlavně chamtivost (což je modlářství),⁶ neboť kvůli takovým věcem přichází na neposlušné lidi Boží hněv.⁷ I vy jste se tak dříve chovali; kdysi jste takto žili.⁸ Teď ale to všechno — zuřivost, hněv, zášť, urážky i sprosté řeči — odstraňte ze svých úst.⁹ Nelžete jedni druhým, když jste již odložili své staré já s jeho skutky¹⁰ a oblékli se do nového člověka, který se poznáním obnovuje k obrazu svého Stvořitele.¹¹ Zde už není žádný Řek a Žid, obřezaný a neobřezaný, barbar a divoch, otrok a svobodný. Všechno a ve všech je Kristus!¹² Proto se jako Boží vyvolení, svatí a milovaní oblečte niterným soucitem, laskavostí, pokorou, mírností a trpělivostí.¹³ Buďte mezi sebou snášenliví, a má-li někdo k někomu výhrady, odpouštějte si navzájem. Tak jako Pán odpustil vám, odpouštějte i vy.¹⁴ Nadto vždy buďte oblečeni láskou, která je poutem dokonalosti.¹⁵ Ve vašich srdcích ať vládne Kristův pokoj — právě k němu jste byli povoláni v jednom těle. Buďte vděční.¹⁶ Slovo Kristovo ať ve vás přebývá v hojnosti. Navzájem se ve vši moudrosti vyučujte a napomínejte. S vděčností v srdci zpívejte Bohu žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně.¹⁷ Cokoli děláte, ať už ve slovech či skutcích, všechno to číňte ve jménu Pána Ježíše a děkujte skrze něj Bohu Otci.¹⁸ Ženy, poddávejte se svým mužům, jak se v Pánu sluší.¹⁹ Muži, milujte své ženy a nebuďte k nim hrubí.²⁰ Děti, poslouvejte vždy své rodiče — tak se to Pánu líbí.²¹ Otcové, nepřivádějte své děti svým hněvem k zoufalství.²² Služebníci, poslouvejte vždy své pozemské pány. Neslužte naoko jako ti, kdo se chtějí zalíbit lidem, ale s upřímným srdcem a z úcty k Pánu.²³ Cokoli děláte, číňte to celou duší, jako Pánu, a ne lidem.²⁴ Vězte, že vaší odplatou bude dědictví od Pána; a Pán, jemuž sloužíte, je Kristus.²⁵ Odplata nespravedlivých však bude odpovídat jejich nespravedlnosti. Bůh nestrání nikomu.

4 Páni, chovejte se k služebníkům spravedlivě a slušně. Pamatujte, že i vy máte Pána v nebi.² V modlitbě buďte vytrvalí, zůstávejte v ní bdělí a vděční.³ Modlete se přitom i za nás, aby nám Bůh otevřel dveře ke kázání slova, abych mohl mluvit o Kristově tajemství (pro něž jsem právě ve vězení),⁴ abych je odhaloval tak, jak mám.⁵ K těm, kdo k vám nepatří, se chovejte moudře; využijte svěřený čas.⁶ Vaše slova ať jsou vždy vlídná a ochucená solí, ať víte, jak máte mluvit s každým člověkem.⁷ O tom, jak se mi daří, vám podrobně poví milovaný bratr Tychikos, můj věrný pomocník a spoluslužebník v Pánu.⁸ Posílám ho k vám proto, abyste se dozvěděli, jak se máme, a potěšil vaše srdce⁹ spolu s věrným a milovaným bratrem Onezimem, vaším krajanem. Ti vám poví o všem, co se tu děje.¹⁰ Pozdravuje vás můj spoluvězeň Aristarchos, Barnabášův bratranec Marek (o něm jste už dostali pokyny: pokud k vám přijde, přijměte jej)¹¹ a také Jesus zvaný Justus. Ti jsou jediní z obřezaných, kteří se mnou spolupracují pro Boží království; stali se mi útěchou.¹² Pozdravuje vás Kristův služebník Epafras, váš krajan. Neustále za vás bojuje na modlitbách, abyste se zralostí a pevným přesvědčením stáli ve veškeré Boží vůli.¹³ Mohu dosvědčit, jak moc se namáhá pro vás i pro ty, kdo jsou v Laodikeji a v Hierapoli.¹⁴ Pozdravuje vás milovaný lékař Lukáš a také Démas.¹⁵ Pozdravte sourozence v Laodikeji i Nymfu a církve v jejím domě.¹⁶ Až u vás bude tento dopis přečten, zařídte, ať je přečten také v laodikejském sboru, a vy zase přečtete ten laodikejský.¹⁷ Archipovi vyřídte: „Hleď, abys naplnil službu, kterou jsi v Pánu přijal.“¹⁸ JÁ, PAVEL, PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU. Pamatujte na mé vězení. Milost s vámi.

První list Tesalonickým

Úvod

1 Pavel, Silvanus a Timoteus církvi Tesalonických v Bohu Otci a v Pánu Ježíši Kristu: Milost a pokoj vám. ²Neustále za vás všechny děkujeme Bohu a vždycky vás zmiňujeme ve svých modlitbách. ³Vzpomínáme před naším Bohem a Otcem na vaše skutky víry, práci lásky a vytrvalost naděje v našem Pánu Ježíši Kristu. ⁴Víme, milovaní bratři, že vás Bůh vyvolil, ⁵neboť naše evangelium k vám nepřišlo jen ve slově, ale také v moci, v Duchu svatém a v plné jistotě. Sami víte, jak jsme u vás žili pro vás. ⁶A vy jste následovali náš i Pánův příklad; přes mnohá soužení jste přijali Slovo s radostí Ducha svatého, ⁷takže jste se stali vzorem pro všechny věřící v Makedonii a Řecku. ⁸Nejenže se od vás Pánovo slovo rozeznělo po celé Makedonii a Řecku, ale všude se roznesla také vaše víra v Boha, takže nemusíme nikomu nic říkat. ⁹Všichni totiž sami vyprávějí, jak jsme k vám přišli a jak jste se obrátili od model k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a pravému ¹⁰a očekávali z nebe jeho Syna, jehož vzkřísil z mrtvých — Ježíše, našeho Vysvoboditele od nadcházejícího hněvu.

2 Bratři, víte sami, že jsme k vám nepřišli zbytečně. ²Víte, že jsme předtím trpěli a strádali ve Filipech, ale přesto jsme ve svém Bohu našli odvahu přinést vám i přes mnohé zápasy Boží evangelium. ³Za naším kázáním nebyl žádný blud ani nečisté pohnutky, nebyl to žádný podvod. ⁴Naopak! Bůh nás poctil tím, že nám svěřil evangelium, a tak je kážeme — ne abychom se líbili lidem, ale Bohu, který zkoumá naše srdce. ⁵Víte, že jsme nikdy neužívali lichotky ani přetvářku k zakrývání chamtivosti — Bůh je náš svědek! ⁶Také jsme nestáli o lidskou chválu, ať už od vás nebo od jiných, ⁷ačkoli jsme jako Kristovi apoštolové mohli vyžadovat uctivost. Byli jsme k vám vlídní jako matka, jež kojí své děti v náručí. ⁸Tolik nám na vás záleželo, že jsme vám chtěli dát nejen Boží evangelium, ale i své vlastní životy — tak moc jsme si vás zamilovali! ⁹Bratři, jistě si vzpomínáte na naši námahu a dřinu. Dnem i nocí jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž a mohli vám kázat Boží evangelium. ¹⁰Vy i Bůh jste svědkové, že jsme s vámi věřícími jednali zbožně, spravedlivě a bezúhonně. ¹¹Víte, že jsme se k jednomu každému z vás chovali jako otec ke svým dětem; ¹²napomínali jsme vás, povzbuzovali a zapřísahali, abyste svým životem dělali čest Bohu, který vás volá do slávy svého království. ¹³Neustále děkujeme Bohu také proto, že jste přijali Boží slovo, které jste od nás slyšeli. Přijali jste je ne jako lidské slovo, ale jako to, čím skutečně je, totiž slovo Boží, které koná své dílo ve vás věřících. ¹⁴Vy, bratři, jste následovali příklad Božích církví v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku, neboť jste od svých krajanů vytrpěli totéž, co oni od Židů. ¹⁵Ti zabili Pána Ježíše stejně jako proroky, nás vyhnali, Bohu se nelíbí a staví se proti všem lidem, ¹⁶když nám brání mluvit k pohanům o spáse. Tím stále jen dovršují míru svých hříchů, ale Boží konečný hněv už na ně dopadá. ¹⁷Bratři, bez vás jsme na čas osaměli, i když jen tělem, nikoli srdcem. O to horlivěji jsme se snažili setkat se s vámi tváří v tvář. ¹⁸Opravdu jsme k vám chtěli přijít — já Pavel více než jednou — ale satan nám to překazil. ¹⁹Co jiného je naše naděje, radost a koruna chlouby než právě vy před tváří našeho Pána Ježíše při jeho příchodu? ²⁰Ano, právě vy jste naše sláva a radost!

3 Když už jsme to odloučení nemohli déle snést, rozhodli jsme se zůstat v Athénách sami ²a poslali jsme Timotea, našeho bratra a Božího spolupracovníka v Kristově evangeliu, aby vás upevnil a povzbudil ve vaší víře, ³aby se nikdo z vás nenechal těmito souženími zviklat. Víte přece, že je to náš úděl. ⁴Ještě když jsme byli u vás, říkali jsme vám předem, že nás čeká soužení. To, jak sami víte, také přišlo. ⁵Když jsem to tedy už nemohl snést, poslal jsem k vám Timotea, abych se dozvěděl o vaší víře, zda vás snad nepokouší Pokušitel a zda naše úsilí nepřišlo nazmar. ⁶Teď se ale Timoteus vrátil s radostnou zprávou o vaší víře a lásce. Vyprávěl nám, jak na nás pořád vzpomínáte v dobrém a toužíte nás vidět stejně jako my vás. ⁷Kdybyste věděli, bratři, jak nás ve všem našem strádání a soužení vaše víra povzbudila! ⁸Teď znovu žijeme, když pevně stojíte v Pánu! ⁹Jak máme Bohu dost poděkovat za všechnu radost, kterou z vás máme před naším Bohem? ¹⁰Dnem i nocí se horlivě modlíme, abychom vás mohli znovu navštívit a posílit vaši víru, jakkoli bude potřeba. ¹¹Kéž sám Bůh, náš Otec, i náš Pán Ježíš připraví naši cestu k vám. ¹²Kéž Pán bohatě rozhojní vaši lásku k sobě navzájem i ke všem lidem stejně jako naši lásku k vám. ¹³Kéž Bůh, náš Otec, posílí vaše srdce ve svatosti, abyste před ním byli bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše se všemi jeho svatými.

4 Dále vás, bratři, prosíme a vyzýváme v Pánu Ježíši, abyste stále rostli v tom, co jste od nás přijali a co už děláte — žijte tak, abyste se líbili Bohu. ²Víte přece, jaká přikázání jsme vám dali od Pána Ježíše Krista.

³Boží vůle je toto: vaše posvěcení. Vyhýbejte se smilstvu. ⁴Každý se naučte zacházet se svým tělem v posvěcení a úctě, ⁵nikoli v žádostivé vášni jako pohané, kteří neznají Boha. ⁶Nikdo ať v této věci nepřekračuje meze a nepodvádí svého bratra. Jak jsme vám už dříve zdůrazňovali, Pán všechny takové věci přísně trestá. ⁷Bůh nás totiž nepovolal k nečistotě, ale k posvěcení. ⁸Kdo to odmítá, neodmítá člověka, ale Boha, který vám dává svého svatého Ducha. ⁹O bratrské lásce vám není potřeba nic psát. Sami jste se totiž od Boha naučili milovat jedni druhé, ¹⁰jak to také prokazujete všem bratrům po celé Makedonii. Prosíme vás, abyste v tom stále rostli. ¹¹Snažte se žít pokojně, starejte se o své věci a pracujte vlastníma rukama, jak jsme vám uložili. ¹²Před těmi, kdo k vám nepatří, tak povedete poctivý život beze všeho nedostatku. ¹³Nechceme, bratři, abyste nevěděli o našich zesnulých. Nemusíte nad nimi truchlit jako jiní, kteří nemají naději. ¹⁴Ježíš, jak věříme, zemřel a vstal z mrtvých; právě tak věříme, že Bůh přivede s Ježíšem k životu i ty, kdo zesnuli v něm. ¹⁵Máme pro vás slovo od Pána: My, kdo se dožijeme Pánova příchodu, nepředědeme ty, kdo zesnuli. ¹⁶Ozve se burcující povel, hlas archanděla a Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe a tehdy jako první vstanou mrtví v Kristu. ¹⁷My živi budeme spolu s nimi uchvázeni do oblak vstříc Pánu; potom už budeme s Pánem navždycky. ¹⁸Povzbuzujte se navzájem těmito slovy.

5 O časech a dobách vám není potřeba nic psát, bratři. ²Samy dobře víte, že Pánův den přijde jako zloděj v noci. ³Až lidé budou říkat: „Mír! Bezpečí!“ náhle je překvapí záhuba, jako když na těhotnou přijdou bolesti, a nebude úniku. ⁴Vy, bratři, ale nejste ve tmě, aby vás ten den překvapil jako zloděj. ⁵Všichni jste lidé světla, lidé dne. Nepatříme noci ani tmě! ⁶Nespěme tedy jako ostatní, ale bděme a budme strážliví. ⁷Spáči spí v noci, v noci se opíjejí opilci. ⁸My ale patříme dni! Proto budme strážliví a oblečme si pancíř víry a lásky a přilbu naděje spasení. ⁹Bůh přece pro nás nemá hněv, ale záchranu skrze našeho Pána Ježíše Krista, ¹⁰který za nás zemřel, abychom — ať už bdíme nebo spíme — žili společně s ním. ¹¹Povzbuzujte se tedy a posilujte se navzájem tak jako dosud. ¹²Prosíme vás, bratři, mějte uznání pro ty, kdo mezi vámi pracují, v Pánu se o vás starají a napomínají vás. ¹³Za to, co dělají, si jich nesmírně važte. Mějte mezi sebou pokoj. ¹⁴Vyzýváme vás, bratři, napomínejte neukázněné, těšte malomyslné, podporujte slabé a se všemi mějte trpělivost. ¹⁵Dejte pozor, ať nikdo neoplácí zlo zlem; raději vždy následujte, co je dobré — jak pro vás, tak pro všechny. ¹⁶Vždycky se radujte. ¹⁷Neustále se modlete. ¹⁸Za všech okolností buďte vděční, neboť to je Boží vůle pro vás v Kristu Ježíši. ¹⁹Ducha neuhašujte. ²⁰Proroctvími nepohrdejte. ²¹Všechno prověřujte; dobrého se držte, ²²zla v každé podobě se varujte. ²³Sám Bůh pokoje kéž vás cele posvěti a zachová vašeho ducha, duši i tělo zcela bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista. ²⁴Ten, který vás volá, je věrný; on to udělá. ²⁵Bratři, modlete se za nás. ²⁶Pozdravte všechny sourozence svatým polibkem. ²⁷Zapřísahám vás v Pánu, abyste tento dopis nechali přečíst všem sourozencům. ²⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi.

Druhý list Tesalonickým

Úvod

1 Pavel, Silvanus a Timoteus církvi Tesalonických v Bohu, našem Otci, a v Pánu Ježíši Kristu: ² Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ³ Bratři, musíme za vás stále děkovat Bohu. Je to jedině správné, neboť vaše víra úžasně roste a všichni máte stále více lásky k druhým. ⁴ Sami se vámi v Božích církvích chlubíme — vaši vytrvalost a věrnost ve všech pronásledováních a souženích, která snášíte. ⁵ To vše je důkazem, že při Božím spravedlivém soudu budete uznáni za hodné Božího království, pro něž právě trpíte. ⁶ Bůh je spravedlivý: těm, kdo vás trápí, bude odplaceno trápením, ⁷ ale vy ztrápení se spolu s námi dočkáte odpočinutí. Pán Ježíš se zjeví z nebe se svými mocnými anděly ⁸ v ohnivém plameni, aby potrestal ty, kdo neuznávají Boha a nepřijímají evangelium našeho Pána Ježíše. ⁹ Jejich trestem bude věčná záhuba v odloučení od Pána a od jeho úžasné moci. ¹⁰ V ten den Pán přijde, aby byl oslaven svými svatými a obdivován všemi věřícími — vždyť i vy jste uvěřili našemu svědectví. ¹¹ Proto se za vás stále modlíme. Prosíme našeho Boha, aby vás uznal za hodné svého povolání a aby mocně naplnil každý váš ušlechtilý záměr i každý skutek víry. ¹² Tak bude jméno našeho Pána Ježíše oslaveno ve vás a vy v něm díky milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista.

2 A teď ohledně příchodu našeho Pána Ježíše Krista a našeho shromáždění k němu. Bratři, prosíme vás, ² nenechte se tak snadno vyvádět z míry a lekat, ať už proroctvím, kázáním nebo dopisem (údajně od nás), že prý Pánův den už přišel. ³ Nenechte se od nikoho žádným způsobem oklamat. Než ten den přijde, musí nastat odvrácení od Boha. Musí se objevit ten bezbožník a zatracenec, ⁴ který se postaví na odpor a povýší se nade všechno, čemu se říká Bůh a co se uctívá. Usadí se dokonce v Božím chrámu a bude se vydávat za Boha! ⁵ Nevzpomínáte si, jak jsem vám to říkal, když jsem byl ještě u vás? ⁶ Víte, co mu dosud brání — smí se totiž objevit až v daný čas. ⁷ Tajemství této bezbožnosti už ale působí; čeká jen na to, až zmizí ta překážka. ⁸ Až se pak objeví ten bezbožník, Pán Ježíš ho zahubí dechem svých úst, zničí ho jasem svého příchodu. ⁹ Za příchodem toho bezbožníka bude stát satanovo působení, všechna jeho lživá moc, divy a zázraky. ¹⁰ Všemi těmi hanebnostmi bude klamat ty, kdo míří do záhuby, protože nechtěli milovat pravdu, která je mohla zachránit. ¹¹ Proto je Bůh vydá napospas bludu, aby uvěřili lži. ¹² Tak budou odsouzeni všichni, kdo neuvěřili pravdě, ale našli zálibu v hanebnosti. ¹³ Za vás, bratři milovaní Pánem, však musíme stále děkovat Bohu. Ten vás od počátku vyvolil, abyste skrze posvěcení Duchem a víru v pravdu byli spaseni. ¹⁴ Právě k tomu vás povolal naším evangeliem, abyste došli slávy našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁵ A proto, bratři, stůjte pevně a držte se učení, které jsme vám předali, ať už ústně nebo dopisem. ¹⁶ Náš Pán Ježíš Kristus a Bůh, náš Otec, který si nás zamiloval a ze své milosti nám daroval věčné potěšení a nádhernou naději, ¹⁷ kéž potěší vaše srdce a posílí vás v každém dobrém skutku i slovu!

3 Dále vás, bratři, prosíme, modlete se za nás. Ať se Pánovo slovo rychle šíří, ať je přijímáno s úctou tak jako u vás ² a ať jsme vysvobozeni od podivných a zlých lidí; neboť ne všichni věří. ³ Pán je však věrný — on vás posílí a ochrání od zlého. ⁴ Jsme o vás v Pánu přesvědčeni, že se řídíte našimi pokyny a budete tak činit i nadále. ⁵ Kéž Pán vede vaše srdce k Boží lásce a ke Kristově vytrvalosti! ⁶ Příkazujeme vám, bratři, ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, abyste se vyhýbali každému bratru, který žije v zahálce, a ne podle učení, které jste přijali od nás. ⁷ Sami víte, jak je potřeba následovat náš příklad. My jsme u vás nezaháleli ⁸ a nikoho jsme jen tak nevyjídali. Naopak: dnem i nocí jsme se namáhali a dřeli, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž. ⁹ Ne že bychom na nic neměli právo, ale chtěli jsme vám dát příklad k následování. ¹⁰ Když jsme ještě byli u vás, dali jsme vám přece toto pravidlo: Kdo nechce pracovat, ať nejí! ¹¹ Teď se ale doslýcháme, že někteří z vás žijí v zahálce; na práci nesáhnou, ale do všeho se pletou. ¹² Takovým příkazujeme a vyzýváme je v Pánu Ježíši Kristu, aby si vydělávali na živobytí řádnou prací. ¹³ Vy, bratři, pak nepřestávejte konat dobro. ¹⁴ Kdyby někdo neposlechl, co vám říkáme v tomto dopise, dejte si na něj pozor a nestýkejte se s ním, ať se zastydí. ¹⁵ Nemějte ho však za nepřitele, ale napomínejte ho jako sourozence. ¹⁶ Kéž vám sám Pán pokoje vždy a ve všem daruje pokoj. Pán s vámi všemi. **JÁ PAVEL PŘIDÁVÁM POZDRAV SVOU VLASTNÍ RUKOU. TAKHLE SE POZNÁ KAŽDÝ MŮJ DOPIS — TAKHLE PÍŠU.** ¹⁸ Milost našeho Pána Ježíše Krista s vámi všemi.

První list Timoteovi

Úvod

1 Pavel, apoštol Krista Ježíše z pověření Boha, našeho Spasitele, a Krista Ježíše, naší naděje, ² Timoteovi, vlastnímu synu ve víře: Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Pána. ³ Jak jsem tě už prosil cestou do Makedonie, zůstaň v Efesu a zakaž jistým lidem šířit odlišná učení. ⁴ Ať už se přestanou zabývat bájemí a nekonečnými rodokmeny, které vedou jen k dohadování namísto naplňování Božího záměru ve víře. ⁵ Cílem přikázání je přece láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry. ⁶ Někteří ale z této cesty zbloudili a uchýlili se k prázdnému tlachání. ⁷ Chtěli by být učiteli Zákona, přitom ale vůbec nechápou, co říkají ani na čem trvají. ⁸ Víme, že Zákon je dobrý, pokud se dobře užívá. ⁹ Je třeba mít na paměti, že Zákon není určen pro spravedlivého. Vztahuje se na zločince a buřiče, na bezbožné a hříšné, na bezvěrce, na ty, kterým není nic svaté, na otcovrahy, matkovrahy a vrahy vůbec, ¹⁰ na smilníky, zvrhlíky, obchodníky s lidmi, na lháře, krivopřísežníky a na všechno ostatní, co je v rozporu se zdravým učením ¹¹ podle slavného evangelia pozhnaného Boha, které mi bylo svěřeno. ¹² Jsem vděčný Tomu, který mě zmocnil — Kristu Ježíši, našemu Pánu — že mě pocítil tou výsadou, abych mu mohl sloužit. ¹³ Předtím jsem byl rouhač, pronásledovatel a tyran, ale Bůh se nade mnou smiloval, neboť jsem ve své nevíře nevěděl, co dělám. ¹⁴ Náš Pán mě pak ve své nesmírné milosti zahrnul vírou a láskou, která je v Kristu Ježíši. ¹⁵ Je to jistá pravda — kéž by ji každý přijal: Kristus Ježíš přišel na svět, aby spasil hříšníky. Já jsem z nich nejhorší, ¹⁶ ale proto se nade mnou Bůh smiloval, aby Kristus Ježíš na mně nejhorším ukázal svou bezmeznou trpělivost pro příklad těm, kdo v něho mají uvěřit k věčnému životu. ¹⁷ Králi věků, nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu buď čest a sláva na věky věků! Amen. ¹⁸ Timoteji, synu, dávám ti tyto pokyny v souladu s proroctvími, jež o tobě zazněla. S jejich pomocí bojuj dobrý boj; ¹⁹ uchovej si víru a dobré svědomí, které někteří zahodili, a proto ztroskotali ve víře. ²⁰ Mezi nimi je i Hymenaios a Alexandr, které jsem vydal satanovi, aby se odnaučili rouhat.

2 Především prosím, aby se konaly prosby, modlitby, přimluy a díkyvdání za všechny lidi, ² za krále i za všechny vysoko postavené, abychom mohli vést klidný a pokojný život ve vši zbožnosti a počestnosti. ³ Tak je to správné a milé našemu Spasiteli Bohu, ⁴ který chce, aby všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy. ⁵ Je přece jediný Bůh a jediný prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, ⁶ který dal sám sebe jako výkupné za všechny lidi. Toto svědectví přišlo v pravý čas, ⁷ a právě proto jsem byl určen za kazatele a apoštola (říkám pravdu, nelžu), za učitele pohanů ve víře a pravdě. ⁸ Kdekoli se sejdete k modlitbě, chci, aby muži zvedali ruce ve svatosti, bez hněvu a dohadování. ⁹ Pokud jde o ženy, ať se zdobí upraveným oděvem, cudně a rozumně, ne nápadnými účesy, zlatem, perlami nebo drahými róbami, ¹⁰ ale dobrými skutky, jak se sluší na ženy, které se hlásí ke zbožnosti. ¹¹ Žena ať přijímá vyučování tíše a s veškerou poslušností. ¹² Nestrpím, aby žena poučovala nebo sekýrovala manžela. Ať je raději tíše, ¹³ vždyť první byl stvořen Adam, teprve potom Eva. ¹⁴ A nebyl to Adam, kdo se nechal svést, ale jeho žena byla svedena a padla do hříchu. ¹⁵ V jejím mateřství je ovšem záchrana — její i všech těch, kdo vedou rozumný život ve víře, lásce a svatosti.

3 Je pravda, že kdo chce spravovat církev, má zájem o krásnou práci. ² Správce však musí být bezúhonný: věrný manžel, střídmy, rozvážný, pořádný, pohostinný a schopný učit. ³ Nesmí to být opilec ani hrubián, ale vlídný, snášenlivý a nezištný člověk, ⁴ který se dobře stará o rodinu a má poslušné a dobře vychované děti. ⁵ (Když se někdo neumí postarat o vlastní rodinu, jak by mohl pečovat o Boží církev?) ⁶ Nesmí to být nováček, aby nadut pýchou neupadl do ďáblova odsouzení. ⁷ Musí mít dobrou pověst i mimo církev, aby neupadl do pomluv a do ďáblovy pasti. ⁸ Služebníci v církvi ať jsou právě tak ušlechtilí: žádní pokrytci, opilci nebo prospěcháři, ⁹ ale lidé, jejichž tajemství víry je v čistém svědomí. ¹⁰ Ať jsou také nejdříve vyzkoušeni, a když se osvědčí, ať potom slouží. ¹¹ Jejich ženy ať jsou právě tak ušlechtilé, ne klebetivé, ale střídme a naprosto věrné. ¹² Služebníci musí být věrní manželé, kteří se dobře starají o své děti a rodiny. ¹³ Ti, kdo se ve službě osvědčí, totiž získávají dobré postavení a významný hlas, pokud jde o víru v Krista Ježíše. ¹⁴ Toto ti píšu v naději, že k tobě brzy přijdu. ¹⁵ Kdybych se ale zdržel, chci, abys věděl, jak je třeba si počínat v Božím domě, což je církev živého Boha, pilíř a základna pravdy. ¹⁶ Tajemství zbožnosti je bezesporu veliké: On byl zjeven v těle, ospravedlněn v Duchu, ukázán andělům, zvěstován pohanům, vírou přijat ve světě a vyzvednut do slávy.

2:12 Sekýrovala manžela. Touha ženy vládnout nad mužem je jí dědičným hříchem vrozená, je to součást jejího prokletí (Gn 3:16). Za většinou frustrací, se kterými se ženy těžko vyrovnávají, je však

skryto selhání muže. Žádná rozumná žena nebude válčit o dominanci s mužem, který ji miluje, živí a opatruje (Ef 5:25–29).

*Kdo chceš znát úroveň své duchovní zralosti,
zkus strávit týden se svou rodinou.*

Ram Dass

4 Duch říká jasně, že v posledních časech někteří lidé opustí víru, aby následovali bludné duchy a démonické nauky. ² Prolhaní pokrytci s cejchovaným svědomím ³ budou lidi zrazovat od manželství a zakazovat jim jíst, co Bůh stvořil. Ti, kdo věří a znají pravdu, to však mají požívat s vděčností, ⁴ neboť vše, co Bůh stvořil, je dobré a nic, co se přijímá s díkůvzdáním, není třeba odmítat; ⁵ posvěcuje se to Božím slovem a modlitbou. ⁶ Když budeš tyto věci připomínat sourozencům, budeš dobrý služebník Krista Ježíše, odkojený slovy víry a správného učení, které sis osvojil. ⁷ Světské babské báje odmítej a raději se cvič ve zbožnosti. ⁸ Tělesné cvičení má skrovný užitek, ale zbožnost je užitečná v každém ohledu, neboť má zaslíbení nynějšího života i toho budoucího. ⁹ Kéž by každý přijal tuto pravdu. ¹⁰ Proto se tak namáháme a svádíme takový boj, že máme naději v živém Bohu, který je Spasitelem všech lidí, a zvláště věřících. ¹¹ To jim předávej a uč. ¹² Nikdo ať tě nepodceňuje pro tvé mládí. Naopak, buď pro věřící příkladem ve slovu i skutku, v lásce, víře a čistotě. ¹³ Než přijdu, věnuj se předčítání, kázání a vyučování. ¹⁴ Nezanedbávej dar, který je v tobě; byl ti dán skrze proroctví a vkládání rukou staršovstva. ¹⁵ O tom přemýšlej, v tom zůstávej, a všichni uvidí, jak rosteš. ¹⁶ Všímej si sebe a svého učení. Pokračuj v tom, a tvá vytrvalost přinese spásu tobě i těm, kdo tě poslouchají.

5 Staršího nekárej, ale domlouvej mu jako otci, mladším jako bratrům, ² starším ženám jako matkám, mladším jako sestrám, ve vši čistotě. ³ Prokazuj úctu osamělým vdovám. ⁴ Pokud má vdova děti nebo vnuky, musejí se učit prokazovat zbožnost především vůči vlastní rodině a oplácet péči svým rodičům. Tak se to Bohu líbí. ⁵ Skutečně opuštěná vdova spoléhá na Boha a dnem i nocí setrvává v prosbách a modlitbách. ⁶ Ta, která si užívá, je ale mrtvá zaživa. ⁷ Také toto jim klad' na srdce, ať jsou bezúhonné. ⁸ Kdo se nestará o své blízké, a zvláště o vlastní rodinu, zapřel víru a je horší než nevěřící. ⁹ Mezi vdovy v péči církve ať je zahrnuta nejméně šedesátiletá, pokud byla věrnou manželkou, ¹⁰ je známá dobrými skutky, vychovala děti, přijímala hosty, myla nohy svatým, pomáhala souženým a věnovala se každému dobrému dílu. ¹¹ Mladší vdovy ale započítat odmítej. Když je smyslnost odvede od Krista, budou se chtít vdát ¹² a trestuhodně poruší svůj původní slib věrnosti. ¹³ Také by se učily marnit čas chozením po domech; a nejen marnit čas, ale klevetit, plést se do cizích věcí a říkat, co se nepatří. ¹⁴ Proto bych rád, aby se mladší vdovy vdávaly, rodily děti, vedly domácnost a nedávaly nepříteli žádnou příležitost k pomluvám. ¹⁵ Některé se už totiž odvrátily za satanem. ¹⁶ Jestliže má někdo věřící v příbuzenstvu vdovy, ať se o ně stará. Církev tak nebude přetížena a bude se moci postarat o vdovy, které jsou osamělé. ¹⁷ Starší, kteří se dobře starají o církev, si zaslouží dvojnásobné uznání, zvláště ti, kdo mají namáhavou službu kázání a vyučování. ¹⁸ Písmo přece říká: „Mlaticímu dobytčeti nedávej náhubek,“ a jinde: „Dělník si zaslouží svou mzdu.“ ¹⁹ Obvinění proti staršímu nepřijímej, jedině když s ním přijdou dva nebo tři svědkové. ²⁰ Ty, kteří hřeší, kárej přede všemi, aby i ostatní měli bázeň. ²¹ Zapřísahám tě před Bohem, před Kristem Ježíšem i vyvolenými anděly, abys tyto věci dodržoval bez předsudků a nikdy se nechoval předpojatě. ²² Na nikoho nevkládej ruce ukvapeně a neměj účast na cizích hříších; zachovávej si čistotu. ²³ Nepij už samotnou vodu, ale s ohledem na svůj žaludek a své časté nemoci užívej trochu vína. ²⁴ Hříchy některých lidí jsou zjevné, ještě než přijde soud; hříchy jiných ale až potom. ²⁵ Stejně tak i dobré skutky; některé jsou zjevné a ty ostatní nezůstanou skryty.

6 Všichni, kdo nosí otrocké jho, ať prokazují svým pánům veškerou úctu, aby Boží jméno a učení nemělo špatnou pověst. ² Mají-li za pány věřící, ať je jakožto bratry nectí o nic méně. Naopak, ať slouží tím lépe, neboť jejich dobrá práce přinese užitek věřícím a milovaným. Těmto věcem vyučuj a na nich trvej. ³ Učí-li někdo odlišně a nesouhlasí se zdravými slovy našeho Pána Ježíše Krista a tímto zbožným učením, ⁴ je nadut pýchou a ničemu nerozumí. Libuje si jen v hádkách a slovních potyčkách, které jsou zdrojem nevraživosti, neshod, urážek, zlých domněnek ⁵ a neustálých třenic. Tito lidé s porušenou myslí a zbavení pravdy se domnívají, že zbožnost je zdrojem zisku. ⁶ Opravdu velikým ziskem je ovšem zbožnost, která umí být spokojená s tím, co má. ⁷ Nic jsme na svět nepřinesli a nic si také neodneseme. ⁸ Máme-li tedy jídlo a oděv, můžeme být spokojeni. ⁹ Ti, kdo touží zbohatnout, upadají do pastí pokušení a do mnoha pošetilých a škodlivých tužeb stahujících lidi do zkázy a záhuby. ¹⁰ Láska k penězům je totiž kořenem všeho zla; v honbě za nimi někteří zbloudili z cesty víry a sami si způsobili nesčetná muka. ¹¹ Ty ale jako Boží člověk od takových věcí utíkej a následuj spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost a mírnost. ¹² Bojuj ten dobrý boj víry. Chop se věčného života, k němuž jsi

4:7 Světské. Dnešní necírkevní kultura není jen neutrálně sekulární. oslavující hřích.

 Čím dál rostoucí většina světské „zábavy“ je explicitně protibiblická,

povolán a k němuž ses přihlásil jasným vyznáním před mnoha svědky. ¹³Před Bohem, který všemu dává život, a před Kristem Ježíšem, který pronesl jasné vyznání před Pontským Pilátem, ti kladu na srdce, ¹⁴abys toto přikázání zachovával bez poskvrny. Zůstaň bez úhony až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista, ¹⁵ který nastane v pravý čas, jenž určí ten požehnaný a jediný Vládce, Král kralujících a Pán panujících, ¹⁶ který jediný má nesmrtelnost a přebývá v nepřístupném světle, kterého nikdo z lidí neviděl ani vidět nemůže a kterému patří čest a věčná moc. Amen. ¹⁷Těm, kdo jsou v tomto světě bohatí, klad' na srdce, ať nejsou domýšliví. Ať nespolehají na nejisté bohatství, ale na Boha, který nám dává hojnost všeho k užívání. ¹⁸Ať se věnují dobročinnosti, bohatnou v dobrých skutcích, jsou štědrí a dělí se s ostatními. ¹⁹Tak si nastrádají dobrý základ pro budoucnost a chopí se opravdového života. ²⁰Timoteji, opatruj, co ti bylo svěřeno. Vyhýbej se světským tlachům a rozporům toho, co je mylně nazýváno „poznáním“. ²¹Ti, kdo se stali jeho vyznavači, zbloudili ve víře. Milost s vámi.

Druhý list Timoteovi

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, poslaný zvěstovat život zaslíbený v Kristu Ježíši, ² milovanému synu Timoteovi: Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Pána. ³ Ve dne i v noci děkuji Bohu, jemuž sloužím s čistým svědomím tak jako naši předkové, když na tebe vzpomínám ve svých modlitbách. ⁴ Nemohu zapomenout na tvé slzy; toužím tě znovu vidět a být naplněn radostí. ⁵ Vzpomínám na upřímnou víru, kterou měla už tvá babička Lois, tvá matka Eunike a kterou, jak jsem předsvědčen, máš i ty. ⁶ Proto ti připomínám, abys v sobě rozněcoval ten Boží dar, který jsi přijal skrze vkládání mých rukou. ⁷ Bůh nám nedal ducha strachu, ale ducha síly, lásky a rozvahy. ⁸ Proto se nestyď za svědectví našeho Pána ani za mě, jeho vězně, ale v Boží síle se mnou snášej útrapy pro evangelium. ⁹ Vždyť on nás spasil a povolal svatým povoláním; ne díky našim skutkům, ale díky jeho vlastnímu záměru a milosti, kterou nám v Kristu Ježíši udělil před začátkem věků. ¹⁰ Tato milost se nyní projevila v příchodu našeho Spasitele, Krista Ježíše, který zrušil vládu smrti a skrze evangelium zjevil život a nesmrtelnost. ¹¹ Právě to jsem povolán zvěstovat jako kazatel, apoštol a učitel. ¹² Proto snáším toto všechno a nestydím se za to, neboť vím, komu jsem uvěřil. A jsem si jist, že on je schopen zachovat to, co jsem mu svěřil, až do onoho dne. ¹³ To, co jsi ode mě slyšel, měj za příklad zdravého učení. Zůstávej ve víře a lásce, která je v Kristu Ježíši. ¹⁴ Skrze Ducha svatého, jenž v nás přebývá, opatruj ten vzácný poklad, který ti byl svěřen. ¹⁵ Jak víš, všichni v Asii včetně Fygela a Hermogena se ode mě odvrátili. ¹⁶ Kéž Pán prokáže milosrdenství Onesiforovu domu. Často mě přicházel povzbudit a nestydl se za mé řetězy. ¹⁷ Naopak, když přišel do Říma, usilovně mě hledal, dokud mě nenašel. ¹⁸ Kéž Pán dá, aby u něj v onen den došel milosrdenství. A jak moc mi pomohl v Efesu, víš nejlépe sám.

2 Synu můj, čerpej sílu z milosti, která je v Kristu Ježíši. ² Co jsi ode mě slyšel před mnoha svědky, to svěřuj věrným lidem, kteří budou schopni učit zase další. ³ Snášej útrapy jako dobrý voják Ježíše Krista. ⁴ Nikdo v bojové službě se neplete do civilních záležitostí; jinak by s ním velitel nebyl spokojen. ⁵ Ani žádný závodník nezíská věnec, nezavodí-li podle pravidel. ⁶ I rolník musí těžce pracovat předtím, než okusí úrodu. ⁷ Přemýšlej o mých slovech; Pán ti dá, abys to všechno pochopil. ⁸ Pamatuj, že Ježíš Kristus z Davidova semene byl vzkříšen z mrtvých — to je mé evangelium. ⁹ Pro ně snáším útrapy, dokonce i okovy jako zločinec; ale Boží slovo není v okovech. ¹⁰ Proto jsem ochoten všechno vydržet kvůli vyvoleným, aby i oni došli spásy a věčné slávy v Kristu Ježíši. ¹¹ Toto je jistá pravda: Jestli jsme s ním zemřeli, budeme s ním žít. ¹² Jestli vytrváme, budeme s ním kralovat. Jestli jej zapřeme, i on nás zapře. ¹³ Jestli jsme nevěrní, on zůstává věrný — nemůže přece popřít sám sebe! ¹⁴ Tyto věci připomínej a zapřísahej bratry před Bohem, ať se nehádají o slova — nevede to k žádnému užítku, jen ke zkáze posluchačů. ¹⁵ Usiluj, aby ses mohl před Bohem postavit jako osvědčený dělník, který se nemá zač stydět a který správně vykládá slovo pravdy. ¹⁶ Vyhybej se světským tlachům, které odvádějí lidi stále dál od Boha. ¹⁷ Takové řeči se šíří jako rakovina. Vedou je lidé jako Hymenaios a Filetos, ¹⁸ kteří zbloudili z cesty pravdy a podvracejí víru některých lidí řečmi o tom, že už nastalo vzkříšení. ¹⁹ Boží základ však pevně stojí a nese tento nápis: „Hospodin ví, kdo mu patří,“ a „Každý, kdo vyznává Pánovo jméno, ať opustí nepravost.“ ²⁰ Ve velikém domě nejsou jen zlaté a stříbrné nádoby, ale také dřevěné a hliněné; některé jsou na ozdobu a jiné na smet. ²¹ Kdo si zachová čistotu od věcí, které jsem zmínil, bude vzácnou nádobou, posvěcenou a velmi užitečnou pro Pána, připravenou pro každé dobré dílo. ²² Utíkej tedy od mladických tužeb a následuj spravedlnost, víru, lásku a pokoj spolu s ostatními, kdo vyzývají Pána z čistého srdce. ²³ Hloupé a nesmyslné spory však odmítej; víš přece, že plodí jen hádky. ²⁴ A Pánův služebník nemá být hádavý, ale ke všem přívětivý a snášenlivý a má být schopen učit ²⁵ a s vlídností napravovat odpůrce. Kdo ví? Bůh je může přivést k pokání, aby poznali pravdu ²⁶ a probrali se z ďáblovy pasti, do níž se nechali lapit, aby konali jeho vůli.

3 Buď si jist, že v posledních dnech nastanou těžké časy. ² Lidé budou milovat jen sami sebe a své peníze; budou vychloubaví, arogantní, urážliví, vzpurní k rodičům, nevděční, bezbožní, ³ bezcitní, nesmířitelní, pomlouvační, nevázaní, bezuzdní, nepřátelé dobra, ⁴ zrádci, lehkomyšní, domýšliví, milovníci rozkoše spíše

než milovníci Boha. ⁵Navenek sice budou ztělesněná zbožnost, ale její moc budou popírat. Od takových se odvracej. ⁶Jsou mezi nimi i tací, kteří se vtírají do rodin, aby si získávali všelijaké ženské tížené vlastními hříchy a vedené nejrůznějšími touhami, ⁷ které se pořád chtějí učit, ale nikdy nemohou dojít k poznání pravdy. ⁸Tito lidé se zkaženou myslí a falešnou vírou nyní odporují pravdě, tak jako kdysi Jannes a Jambres odporovali Mojžíšovi. ⁹Daleko se však nedostanou; jejich pošetilost bude zřejmá všem tak jako kdysi pošetilost těch dvou. ¹⁰Ty sis však osvojil mé učení, můj způsob života, můj záměr, mou víru, trpělivost, lásku a vytrvalost. ¹¹Poznal jsi pronásledování a utrpení, která mě potkala v Antiochii, v Ikoniu a v Lystře. Jaká pronásledování jsem přestál! Pán mě ale ze všech vysvobodil. ¹²Právě tak budou pronásledování všichni, kdo chtějí žít zbožně v Kristu Ježíši. ¹³Se zlými lidmi a šarlatány to bude stále horší — budou svádět druhé, sami svedeni. ¹⁴Ty však zůstávej v tom, čemu ses naučil. Víš, že je to pravda, neboť víš, od koho ses učil. ¹⁵Od dětství přece znáš svatá Písma, která ti dokáží dát moudrost ke spasení skrze víru v Krista Ježíše. ¹⁶Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je nanejvýš užitečné. Vyučuje nás a usvědčuje, napravuje a vychovává ve spravedlnosti, ¹⁷ aby byl Boží člověk dokonale připraven a vybaven ke každému dobrému dílu.

4 Zapřísahám tě před Bohem a před Kristem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, až přijde nastolit své království: ²Hlásej Slovo, buď připraven vhod i nevhod, usvědčuj, napomínej, povzbuzuj a vyučuj s nejvyšší trpělivostí. ³Přijde totiž doba, kdy lidé nestrpí zdravé učení, ale budou se podle vlastních chutí obklopotvat učiteli, kteří jim budou lechtat sluch. ⁴Odvrátí uši od pravdy a uchýlí se k bájím. ⁵Ty však buď ve všem střízlivý, snášeš útrapy, konej dílo kazatele evangelia, naplň svou službu. ⁶Já už totiž začínám být obětován; přišel čas mého odchodu. ⁷Bojoval jsem dobrý boj, svůj běh jsem dokončil, víru jsem zachoval. ⁸Teď na mne čeká koruna spravedlnosti, kterou mi v onen den udělí Pán, ten spravedlivý soudce — a nejen mně, ale všem těm, kdo s láskou vyhlížejí jeho příchod. ⁹Udělej vše, abys ke mně brzy přišel. ¹⁰Démas si zamiloval tento svět a opustil mě; odešel do Tesaloniky, Krescens do Galacie, Titus do Dalmácie. ¹¹Jediný Lukáš se mnou zůstal. Vyzvedni Marka a přiveď ho s sebou; velmi potřebuji jeho pomoc. ¹²(Tychika jsem totiž poslal do Efesu.) ¹³Až půjdeš, přines mi plášť, který jsem nechal v Troadě u Karpa, a knihy, zvláště pergameny. ¹⁴Kovář Alexandr mi velmi ublížil; Pán mu odplatí podle jeho skutků. ¹⁵Dávej si na něj pozor, protože tvrdě odporoval našim slovům. ¹⁶Při mé první obhajobě se za mne nikdo nepostavil. Všichni mě opustili — kéž jim to není počítáno! ¹⁷Pán ale stál při mně a posílil mě, aby mé kázání bylo završeno a mohly je slyšet všechny národy. Byl jsem tedy vysvobozen ze lví tlamy. ¹⁸A Pán mě vysvobodí od všeho zlého a zachová mě pro své nebeské království. Jemu buď sláva na věky věků! Amen. ¹⁹Pozdravuj Priscillu s Akvilou i Onesiforův dům. ²⁰Erastos zůstal v Korintu, Trofima jsem nechal nemocného v Milétu. ²¹Udělej vše, abys ke mně přišel, než začne zima. Pozdravuje tě Eubulos, Pudens, Linus, Klaudia a všichni sourozenci. ²²Pán buď s tvým duchem. Milost s vámi.

3:16 Veškeré Písmo. V době vznikajícího Nového Zákona byl za Písmo pokládán Starý Zákon. Dnes, v době uzavřeného biblického kánonu, můžeme za inspirované „veškeré Písmo“ považovat celou

Bibli, Starý i Nový Zákon. Ochuzujeme se, když upřednostňujeme jen některé její části na úkor jiných.

Titovi

Úvod

1 Pavel, Boží služebník a apoštol Ježíše Krista, poslaný zvěstovat Božím vyvoleným víru, aby poznali pravdu a žili zbožně² v naději věčného života. Bůh, který nikdy nelže, nám tento život zaslíbil před začátkem věků³ a toto své slovo zjevil v pravý čas skrze kázání, jež mi z nařízení našeho Spasitele Boha bylo svěřeno.⁴ Titovi, vlastnímu synu v obecné víře: Milost a pokoj od Boha Otce a od Krista Ježíše, našeho Spasitele.⁵ Nechal jsem tě na Krétě proto, abys dal do pořádku to, co ještě zbývá, a podle mých pokynů ustanovil po městech starší.⁶ Takový člověk musí být bezúhonný: věrný manžel, který má věřící děti, jimž nelze vytknout prostopášnost nebo vzpouru.⁷ Představený musí být jakožto Boží správce bezúhonný: nesmí být samolibý, vznětlivý, opilec, hrubián ani prospěchář,⁸ ale pohostinný, milovník dobra, rozvážný, spravedlivý, svatý a ukázněný.⁹ Musí se pevně držet spolehlivých slov Pánova učení, tak aby uměl nejen povzbuzovat zdravým učením, ale i přemáhat odpůrce.¹⁰ Je totiž spousta buřičů, žvanilů a svůdců, zvláště mezi obřezanými,¹¹ a těm se musejí zacpat ústa. Pro mrzký zisk učí nemístným věcem a rozvracejí tak celé rodiny.¹² Jeden z nich, jejich vlastní prorok, řekl: „Krétané jsou věční lháři, zlé bestie, líné pupky!“¹³ Měl úplnou pravdu. Proto je přísně napomínej, ať jsou zdraví ve víře¹⁴ a nezapývají se židovskými bájemi a příkazy lidí, kteří se odvracejí od pravdy.¹⁵ Čistým je vše čisté; nečistým a nevěřícím však není čisté nic — nemají totiž čistou mysl ani svědomí.¹⁶ Prohlašují, že znají Boha, ale svými skutky to popírají. Jsou nesnesitelní, nepovolní a nepřipravení konat jakékoli dobro.

2 Ty ale vyučuj, co patří ke zdravému učení.² Starší muži ať jsou střídmí, ušlechtilí, rozvážní a zdraví ve víře, lásce a trpělivosti.³ Také starší ženy ať se chovají, jak se sluší na svaté: ať nepomlouvají a nepropadají opilství, ale jsou vzorem dobroty.⁴ Ať učí mladé ženy milovat své muže a děti,⁵ být zdrženlivé a cudné, pečovat o domácnost, být laskavé a poddané manželům, aby Boží slovo nemělo špatnou pověst.⁶ Podobně napomínej ke zdrženlivosti i mladíky.⁷ Ty sám buď vždy příkladem správného jednání. V učení měj poctivost a vážnost,⁸ mluv zdravé slovo, proti němuž nelze nic namítnout, aby byl každý protivník zahanben a nemohl o nás říci nic zlého.⁹ Služebníky uč, ať se podřizují svým pánům, ať jsou vždy příjemní, ať neodmlouvají¹⁰ a neokrádají, ale jsou věrní a naprosto spolehliví. Tak budou vždy ozdobou učení našeho Spasitele Boha.¹¹ Boží spásná milost se totiž zjevila všem lidem.¹² Učí nás, abychom se zřekli bezbožnosti a světských žádostí a žili na tomto světě rozvážně, spravedlivě a zbožně,¹³ v očekávání té požehnané naděje — slavného příchodu našeho velikého Boha a Spasitele Ježíše Krista.¹⁴ On dal sám sebe za nás, aby nás vykoupil z veškeré nepravosti a očistil si pro sebe zvláštní lid, horlivý konat dobro.¹⁵ Toto uč. Povzbuzuj je a napomínej s veškerým důrazem. Nikdo ať tebou nepohrdá.

3 Připomínej jim, ať se poslušně podřizují vládcům a vrchnostem, ať jsou vždy připraveni konat dobro,² ať o nikom nemluví zle, ať jsou snášenliví, laskaví a vůči všem lidem ať vždy prokazují vlídnost.³ I my jsme přece bývali nerozumní, nepovolní a oklamání. Otročili jsme vášním a rozkoším, žili jsme v zášti a závisti, byli jsme odporní a plní vzájemné nenávisti.⁴ Když se však ukázala laskavost a lidumilnost našeho Spasitele Boha,⁵ spasil nás — ne pro naše spravedlivé skutky, ale pro své milosrdenství. Poskytl nám koupel znovuzrození a obnovení Ducha svatého,⁶ kterého na nás vylil v hojnosti skrze našeho Spasitele Ježíše Krista.⁷ Jeho milostí jsme takto ospravedlněni, abychom se stali dědici věčného života, který očekáváme.⁸ Toto je jistá pravda a chci, abys na ní trval: ať se ti, kdo věří v Boha, usilovně věnují správnému jednání. To je totiž dobré a užitečné pro lidi.⁹ Hloupým hádkám, vykládání rodokmenů, svárům a zákonickým sporům se ale vyhýbej, neboť jsou neplodné a marné.¹⁰ Rozvratníka po prvním a druhém napomenutí vyobcuj.¹¹ Věz, že takový člověk je zkažený a hřeší, odsouzen sám sebou.¹² Až k tobě pošlu Artema nebo Tychika, udělej vše, abys ke mně přišel do Nikopole, neboť jsem se rozhodl strávit tam zimu.¹³ Právnicka Zénu a Apolla pečlivě vyprav na cestu, aby jim nic nescházelo.¹⁴ Ti, kdo patří k nám, ať se učí věnovat správnému jednání, aby uměli pomáhat v nouzi a nebyli neužiteční.¹⁵ Všichni, kdo jsou se mnou, tě pozdravují. Pozdrav ty, kteří nás milují ve víře. Milost s vámi všemi.

Filemonovi

Úvod

1 Pavel, vězeň Ježíše Krista, a bratr Timoteus Filemonovi, našemu milému příteli a spolupracovníku, ² sestře Apfii, našemu spolubojovníku Archipovi i církvi ve tvém domě: ³ Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ⁴ Kdykoli tě zmiňuji ve svých modlitbách, děkuji svému Bohu, ⁵ neboť se doslýchám o tvé víře v Pána Ježíše a lásce ke všem svatým. ⁶ Modlím se, aby se sdílení tvé víry naplno projevilo díky poznání všeho dobrého, co máme v Kristu. ⁷ Tvá láska nám přináší velikou radost a povzbuzení, bratře, neboť jsi potěšil srdce svatých. ⁸ Proto ačkoli bych ti mohl v Kristu směle přikázat, co se patří, ⁹ pro lásku raději prosím — já Pavel, už stařec a teď také vězeň Krista Ježíše. ¹⁰ Prosím tě ohledně svého syna, jehož jsem zplodil ve vězení, Onezima, ¹¹ který ti kdysi nebyl prospěšný, ale nyní je velmi prospěšný tobě i mně. ¹² Posílám ti ho zpět jako své vlastní srdce. ¹³ Chtěl jsem si ho nechat u sebe, aby mi v mém vězení pro evangelium sloužil místo tebe, ¹⁴ ale nechtěl jsem nic udělat bez tvého vědomí, aby tvůj dobrý skutek nebyl vynucený, ale dobrovolný. ¹⁵ Snad proto ti byl načas vzdálen, abys ho přijal navždy - ¹⁶ ne již jako otroka, ale jako někoho, kdo je více než otrok, a sice milovaný bratr. Je mi obzvlášť drahý, a čím spíše tobě, ať už v lidském smyslu nebo v Pánu. ¹⁷ Máš-li mě za společníka, přijmi ho jako mne. ¹⁸ Pokud ti způsobil nějakou škodu nebo něco dluží, přičti to mně. ¹⁹ TOTO PÍŠU JÁ PAVEL SVOU VLASTNÍ RUKOU: JÁ TO ZAPLATÍM! Snad ti nemusím připomínat, že mi dlužíš i sám sebe. ²⁰ Nuže, bratře, ať z tebe mám v Pánu užitek i já; potěš mé srdce v Pánu. ²¹ Píšu ti v jistotě o tvé poslušnosti a vím, že uděláš více, než žádám. ²² A ještě něco — připrav pro mě pokoj. Doufám totiž, že se k vám díky vašim modlitbám budu moci vrátit. ²³ Pozdravuje tě Epafras, můj spoluvězeň v Kristu Ježíši, ²⁴ a moji spolupracovníci Marek, Aristarchos, Démas a Lukáš. ²⁵ Milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem.

Židům

Úvod

1 Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům skrze proroky, ² ale v těchto posledních dnech mluvil k nám skrze svého Syna, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil celý svět. ³ On je jasem jeho slávy a vyjádřením jeho podstaty; svým mocným slovem nese vše, co je. On se postaral o očistění hříchů a poté usedl po pravici Velebnosti na výsostech. ⁴ Tento Syn o tolik převyšuje anděly, oč vznešenějšího jména se mu dostalo. ⁵ Vždyť kterému z andělů Bůh kdy řekl: „Ty jsi můj Syn, já jsem ode dneška Otcem tvým,“? A znovu: „Já jemu budu otcem a on mi bude Synem.“ ⁶ A znovu, když přivádí Prvorozeného na svět, říká: „Klanějte se mu všichni Boží andělé!“ ⁷ O andělech sice říká: „Ze svých poslů činí vichry, ze svých služebníků plameny,“ ⁸ ale o Synu říká: „Tvůj trůn, Bože, trvá na věčné věky, žezlo spravedlnosti je žezlo vlády tvé.“ ⁹ Miluješ spravedlnost a zlo nenávidíš; to proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem radosti nad společníky tvé.“ ¹⁰ A dále: „Na počátku jsi, Pane, zemi založil, dílem tvých rukou jsou nebesa.“ ¹¹ Ona pominou, ty budeš vždy, všechna se jako šaty obnosí. ¹² Svineš je jako plášť a jako roucho budou změněna, ty však jsi tentýž — tvá léta neskončí!“ ¹³ A kterému z andělů kdy řekl: „Seď po mé pravici, než ti tvé nepřátele k nohám položím,“? ¹⁴ Andělé jsou ovšem pouzí služebníci, duchové posílání sloužit těm, jimž se má dostat spásy.

2 Proto se musíme tím pečlivěji držet toho, co jsme slyšeli, a nenechat se proudem unášet pryč. ² Jestliže už slovo, které zvěstovali andělé, bylo závazné, takže každý přestupek a každou neposlušnost stihl spravedlivý trest, ³ jak bychom tedy unikli my, kdybychom opomíjeli takovéto spasení? Na počátku je zvěstoval sám Pán a nám je potvrdili ti, kteří jej slyšeli, ⁴ což Bůh podle své vůle zároveň dosvědčoval znameními a divy, různými zázraky a udílením Ducha svatého. ⁵ Ten budoucí svět, o němž mluvíme, Bůh nesvěřil andělům. ⁶ Písmo na jednom místě prohlašuje: „Co je člověk, že na něj pamatuješ, co je lidský tvor, že tě zajímá?“ ⁷ O málo nižším než anděly jsi jej stvořil, slávou a ctí jsi korunoval jej, ⁸ k jeho nohám jsi složil vše.“ Když tedy vše položil do jeho moci, nezbylo nic, co by mu nepoddal. Teď ovšem ještě nevidíme, že by vše bylo v jeho moci. ⁹ Vidíme ale Ježíše — který se stal o málo nižším než andělé — jak je nyní pro utrpení smrti korunován slávou a ctí, neboť z Boží milosti zakusil smrt za nás za všechny. ¹⁰ Ten, pro něhož a skrze něhož je všechno, se totiž rozhodl přivést mnoho synů do slávy, a tak považoval za vhodné přivést původce jejich spasení k cíli skrze utrpení. ¹¹ Ten, který posvěcuje, i ti, kteří jsou posvěcováni, jsou totiž všichni z jednoho Otce. Proto se nestydí nazývat je svými sourozenci, ¹² když říká: „Svým bratrům budu zvěstovat tvé jméno, uprostřed shromáždění tě budu velebit.“ ¹³ Jinde říká: „Já na něj budu spoléhat,“ a pokračuje: „Hle, já a děti, které mi dal Bůh.“ ¹⁴ A protože děti jsou si příbuzné tělem a krví, právě tak se i on stal člověkem, aby svou smrtí zlomil moc toho, který měl moc smrti (to jest ďábla), ¹⁵ a osvobodil ty, které strach ze smrti po celý život držel v otroctví. ¹⁶ Neujímá se přece andělů, ale Abrahamova semene se ujímá. ¹⁷ Proto se musel ve všem připodobnit svým sourozencům, aby se před Bohem stal jejich milosrdným a věrným veleknězem a mohl vykonat obět smíření za hříchy lidu. ¹⁸ Protože sám trpěl ve svých zkouškách, může teď pomoci těm, kdo procházejí zkouškami.

3 A proto, moji svatí bratři, společníci v nebeském povolání, hleďte na apoštola a velekněze našeho vyznání, Ježíše, ² který byl věrný Tomu, jenž ho ustanovil, tak jako Mojžíš byl věrný v celém Božím domě. ³ On si ovšem zaslouží větší slávu než Mojžíš, tak jako má větší čest stavitel než sám dům. ⁴ Každý dům přece někdo postavil a stavitel všeho je Bůh. ⁵ Ano, Mojžíš byl jako služebník věrný v celém Božím domě, aby dosvědčil to, co mělo být řečeno později, ⁶ ale Kristus byl jakožto Syn věrný nad svým domem. A jeho dům jsme my, pokud si udržíme tu smělou důvěru a hrdou naději. ⁷ Proto, jak říká Duch svatý: „Dnes, když ho uslyšíte mluvit, ⁸ nebuďte zatvrzelí jako tehdy při vzpouře, v den pokušení na poušti.“ ⁹ Vaši otcové mě dráždili a pokoušeli — co umím, viděli po čtyřicet let! ¹⁰ Roztrpčen tím pokolením jsem tehdy řekl: Srdce těch lidí jen stále bloudí, mé cesty vůbec neznají. ¹¹ Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl: Do mého odpočinku nikdy nevkročí!“ ¹² Dávejte pozor, bratři, aby někdo z vás neměl zlé a nevěrné srdce, které by se odvracelo od živého Boha. ¹³ Raději se navzájem denně povzbuzujte, dokud ještě platí ono „Dnes“, aby se někdo z vás nedal oklamat hříchem a zatvrdit. ¹⁴ Jsme přece Kristovými společníky — pokud si tu počáteční jistotu neochvějně udržíme až do

2:14 Svou smrtí zlomil moc ... ďábla. Jeden z paradoxů víry: Kristova smrt znamená vítězství nad smrtí. Ďábel se chytil do vlastní pasti (Ž 7:16; 57:7; Př 26:27; Kaz 10:8). Ježíš by nikdy nemohl porazit smrt,

kdyby se s ní nesešel tvář v tvář. Přemohl ji, zvítězil nad ní (Mt 16:21; 17:9, 23; 20:19; 28:6–7; Mk 16:6; Lk 9:22; 24:6; 34; Jn 2:22; Ř 4:25; 6:4, 9; 7:4; 8:34; 1Kor 15:4, 20; 1Te 4:14;) a už jí nepodléhá (Žd 13:8).

*Problémy, které máme, existují proto, že nechceme vyrůst.**A.H.Almaas*

konce. ¹⁵ Jak říká: „Dnes, když ho uslyšíte mluvit, nebuďte zatvrzelí jako tehdy při vzpouře.“ ¹⁶ Kdo se však vzbouřil, i když ho slyšel mluvit — nebyli to snad všichni, kdo s Mojžíšem vyšli z Egypta? ¹⁷ Kdo jej roztrpčoval po celých čtyřicet let? Kdo jiný než ti hříšníci, jejichž těla padla na poušti? ¹⁸ A komu odpřisáhl, že nevkrečí do jeho odpočinku? Přece těm, kdo odmítali poslechnout! ¹⁹ Vidíme tedy, že nemohli vejít kvůli nevěře.

4 Zaslíbení o vstupu do jeho odpočinku stále platí, a tak si dejme pozor, aby se neukázalo, že je někdo z vás minul. ² I nám přece byla zvěstována dobrá zpráva, stejně jako jim. Slyšené slovo jim ale nepomohlo, neboť se u posluchačů nesetkalo s vírou. ³ Do odpočinku tedy vcházíme jen my, kteří jsme uvěřili. On přece řekl: „Rozhněván jsem tenkrát odpřisáhl: Do mého odpočinku nikdy nevkrečí!“ Jeho dílo je ovšem hotové už od stvoření světa. ⁴ Písmo přece na jednom místě mluví o sedmém dni takto: „Sedmého dne Bůh odpočinul ode všech svých skutků,“ ⁵ a jinde zase: „Do mého odpočinku nikdy nevkrečí!“ ⁶ Možnost vejít do odpočinku tedy stále trvá, ale ti, jimž byla tehdy zvěstována dobrá zpráva, do něj kvůli své neposlušnosti nevešli. ⁷ Proto Bůh znovu označuje nějaký den jako „Dnes“, když o mnoho později říká Davidovými ústy (jak už bylo řečeno): „Dnes, když ho uslyšíte mluvit, nebuďte zatvrzelí.“ ⁸ Kdyby je totiž Jozue uvedl do odpočinku, Bůh by pak už nemluvil o jiném dni. ⁹ Proto tedy Božímu lidu nadále zůstává svátek. ¹⁰ Vždyť ten, kdo vstoupil do jeho odpočinku, odpočinul od svých skutků, tak jako Bůh odpočinul od svých. ¹¹ Usilujme tedy vejít do toho odpočinku, aby snad někdo po jejich příkladu nepadl kvůli neposlušnosti. ¹² Boží slovo je živé, mocné a ostřejší než každý dvojsečný meč. Proniká až k rozhraní duše a ducha, až do morku a kloubů, až do srdce, kde zkoumá jeho myšlenky a úmysly. ¹³ Nic v celém stvoření před ním není skryté; všechno je nahé a obnažené před očima Toho, jemuž musíme složit účet. ¹⁴ Když máme tak úžasného velekněze — Božího Syna Ježíše, který vešel až do nebe — držme se pevně svého vyznání. ¹⁵ Nemáme ovšem velekněze neschopného cítit s našimi slabostmi, ale takového, který byl v každém ohledu zkoušen jako my, avšak zůstal bez hříchu. ¹⁶ Proto přistupme k trůnu milosti se smělou důvěrou, abychom došli milosrdenství a našli milost, když potřebujeme pomoci.

5 Každý velekněz bývá vybírán z lidí, aby jako jejich zástupce přinášel Bohu dary a oběti za jejich hříchy. ² Dovede být shovívavý k nevědomým a zbloudilým — vždyť i on sám podléhá slabosti, ³ a proto musí obětovat nejen za hříchy lidu, ale i za vlastní. ⁴ Tuto čest si nikdo nemůže přivlastnit, ale musí ho povolat Bůh tak jako Árona. ⁵ Právě tak si ani Kristus nepřivlastnil slávu velekněze, ale dal mu ji Ten, který mu řekl: „Ty jsi můj Syn, já jsem ode dneška Otcem tvým.“ ⁶ A jak říká zase jinde: „Jsi knězem navěky podle řádu Melchisedechova.“ ⁷ On za svého pozemského života přinášel s hlasitým křikem a slzami modlitby a prosby Tomu, který ho mohl uchránit před smrtí, a ve své úzkosti byl vyslyšen. ⁸ Ačkoli byl Boží Syn, naučil se z toho, co vytrpěl, poslušnosti. ⁹ Jakmile dosáhl cíle, stal se pro všechny, kdo jej poslouchají, původcem věčného spasení, ¹⁰ když ho Bůh jmenoval veleknězem podle Melchisedechova řádu. ¹¹ Měli bychom o něm ještě mnoho co říci, ale je to těžké vysvětlovat, protože jste líní naslouchat. ¹² Po takové době už byste sami měli být učiteli, ale potřebujete, aby vám někdo znovu vysvětloval základní pravdy Božího slova. Jsou z vás kojenci — potřebujete mléko, a ne hutný pokrm. ¹³ Kdokoli se živí mlékem, protože nepřivykl slovu spravedlnosti, je ještě nemluvně. ¹⁴ Hutný pokrm je ale pro dospělé, to jest pro ty, kdo mají smysly zkušeností vycvičené k rozeznání dobrého a zlého.

6 Nechme už tedy úvodních řečí o Kristu a směřujme k dospělosti. Nepokládejme znovu základy — ať už je to pokání z mrtvých skutků, víra v Boha, ² učení o křtech, vkládání rukou, vzkříšení z mrtvých a o věčném soudu. ³ Dá-li Bůh, vydáme se dál. ⁴ Pro ty, kdo byli už jednou osvíceni, kdo okusili ten nebeský dar, získali podíl na Duchu svatém, ⁵ okusili dobrotu Božího slova i moc budoucího věku, ⁶ a přesto odpadli, pro ty je nemožné znovu se vrátit k pokání. Znovu by tak pro sebe křížovali Božího Syna, znovu by ho vydávali potupě! ⁷ Když země vsákne vydatné deště a vydá zemědělcům dobrou úrodu, je na ní Boží požehnání. ⁸ Pokud však plodí jen bodláčí a trní, je bezcenná a blížká prokletí — nakonec ji čeká spálení. ⁹ Milovaní, přestože takto mluvíme, jsme si o vás jisti něčím lepším — tím, co se týká spasení. ¹⁰ Bůh není nespravedlivý, aby zapomněl na vaši námahu a na lásku, kterou jste prokazovali jeho jménu, když jste sloužili a dosud sloužíte svatým. ¹¹ Toužíme však, aby každý z vás tuto horlivost projevoval až do konce, kdy se splní naše naděje. ¹² Proto nebuďte líní, ale řiďte se příkladem těch, kdo skrze víru a trpělivost dosáhli zaslíbení. ¹³ Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahamovi, neměl, při kom větším by přísahal, a tak přísahal sám při sobě: ¹⁴ „Jistě ti nesmírně požehnám a nesmírně tě rozmnožím.“ ¹⁵ Abraham pak díky trpělivosti dosáhl zaslíbení. ¹⁶ Lidé vždy přísahají

při někom vyšším a přísaha je pro ně potvrzením, o němž nemůže být spor.¹⁷ Bůh ovšem chtěl dědicům zaslíbení přesvědčivě ukázat nezvratnost svého rozhodnutí, a tak svůj slib stvrdil přísahou.¹⁸ A protože je nemožné, aby Bůh lhal, stávají se tyto dvě nezvratné věci mocným povzbuzením pro nás, kdo jsme našli útočiště v nabídnuté naději.¹⁹ Tuto naději máme jako kotvu duše, bezpečnou, pevnou a sahající až dovnitř za oponu,²⁰ kam za nás vstoupil náš předchůdce Ježíš, který se na věky stal veleknězem podle Melchisedechova řádu.

7 Tento Melchisedech, král Sálemu a kněz Nejvyššího Boha, vyšel vstříc Abrahamovi, který se vracel od vítězství nad králi; dal mu požehnání² a Abraham mu ze všeho oddělil desátek. Jeho jméno se v první řadě vykládá jako „Kráľ spravedlnosti“, dále je to také král Sálemu, což znamená „král pokoje“. ³ Bez otce a matky, bez rodokmenu, bez narození a úmrtí, podoben Božímu Synu zůstává knězem navždycky. ⁴ Považte, jak vznešený musel být, když mu sám otec Abraham dal desátek z kořisti! ⁵ Synové Leviho, kteří zastávají kněžský úřad, mají podle Zákona oprávnění přijímat desátky od lidu, to jest od svých bratrů, kteří tak jako oni vzešli z Abrahamových beder. ⁶ Melchisedech, který ani nepochází z jejich rodokmenu, však přijal desátek od samotného Abrahama a dal požehnání tomu, který měl zaslíbení od Boha! ⁷ Je nesporné, že požehnání přijímá menší od většího. ⁸ Zde tedy přijímají desátky smrtelní lidé, ale tam někdo, o kom se tvrdí, že žije. ⁹ Dalo by se dokonce říci, že skrze Abrahama dal desátek i Levi, který desátky přijímá, ¹⁰ neboť byl ještě v otcových bedrech, když mu Melchisedech vyšel vstříc. ¹¹ Kdyby levitské kněžství vedlo k dokonalosti (kvůli níž byl lidu dán Zákon), proč by ještě bylo potřeba, aby povstal jiný kněz podle Melchisedechova řádu, a nebyl jmenován podle Áronova řádu? ¹² Se změnou kněžství ovšem nutně nastává i změna Zákona. ¹³ Ten, o kom se tu mluví, přece patří k jinému pokolení, z něhož nikdy nikdo u oltáře nesloužil. ¹⁴ Jak známo, náš Pán pochází z Judy, a ohledně toho pokolení se Mojžíš o kněžích vůbec nezmínil. ¹⁵ Je tedy nade vší pochybnost zřejmé, že nastupuje jiný kněz, podobný Melchisedechovi, ¹⁶ ne podle tělesných pravidel Zákona, ale podle moci nesmrtelného života. ¹⁷ Jak dosvědčuje Písmo: „Jsi knězem navěky podle řádu Melchisedechova.“ ¹⁸ Tím se ruší to staré přikázání jako nedostatečné a neúčinné ¹⁹ (Zákon přece nikoho k dokonalosti nepřivedl) a zároveň se zavádí něco lepšího: naděje, která nás přibližuje k Bohu. ²⁰ A navíc, nestalo se to bez přísahy. Oni se totiž stávali kněžími bez přísahy, ²¹ on však skrze přísahu. Bylo mu přece řečeno: „Hospodin přísahal a nebude litovat: Jsi knězem navěky.“ ²² A tak se Ježíš stal ručitelem mnohem lepší smlouvy. ²³ A dále: levitských kněží muselo být mnoho, protože jim smrt bránila zůstat v úřadu, ²⁴ ale jeho kněžství je trvalé, protože žije navěky. ²⁵ Proto také může dokonale spasit ty, kdo skrze něj přistupují k Bohu, neboť je stále živ, aby se za ně přimlouval. ²⁶ Přesně takového velekněze jsme potřebovali! Je svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad sama nebesa. ²⁷ Nemusí jako tamti velekněží denně obětovat nejprve za své vlastní hříchy a potom za hříchy lidu, neboť to udělal jednou provždy, když obětoval sám sebe. ²⁸ Zákon ustanovuje za velekněze lidi, kteří mají své slabosti, ale slovo přísahy, jež přišla po Zákonu, ustanovuje Syna, který je dokonalý na věky.

8 To hlavní, o čem tu mluvíme, je ovšem to, že máme takového velekněze, který usedl po pravici trůnu Velebnosti v nebesích. ² On je služebníkem té pravé svatyně — stánku, který nepostavil člověk, ale Hospodin. ³ Každý velekněz je pověřen přinášet dary a oběti. Bylo tedy potřeba, aby i on měl co obětovat. ⁴ Zde na zemi by však ani nemohl být knězem, neboť zdejší kněží obětují dary podle Zákona, ⁵ čímž slouží obrazu a stínu toho, co je v nebi. Tak to přece bylo sděleno Mojžíšovi, když měl dokončit stánek: „Hleď, abys vše udělal podle vzoru, který jsi viděl na této hoře.“ ⁶ Ježíši však byla svěřena mnohem vznešenější služba, neboť se stal prostředníkem lepší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních. ⁷ Kdyby té první smlouvě nebylo co vytknout, nebylo by jí potřeba nahrazovat jinou. ⁸ Bůh ale svůj lid kárá, když říká: „Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy uzavřu novou smlouvu s domem Izraele a s domem Judy. ⁹ Ne ovšem takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku a vyvedl je z Egypta. Vždyť oni tuto mou smlouvu nedodrželi, a já jsem se od nich odvrátil, praví Hospodin. ¹⁰ Nuže, toto je smlouva, kterou po těch dnech uzavřu s domem Izraele, praví Hospodin: Své zákony vložím do jejich mysli a napíšu jim je na srdce. Pak budu jejich Bohem a oni mým lidem. ¹¹ Jeden už nebude druhého poučovat, každý už nebude bratra nabádat: ‘Poznej Hospodina!’ Všichni, od nejmenšího až po největšího z nich, mne totiž budou znát. ¹² Tehdy se slitují nad jejich vinami a na jejich hříchy nevzpomenou nikdy víc.“ ¹³ Když tedy Bůh mluví o „nové smlouvě“, prohlašuje tu první za starou; a to, co stárne a chátrá, nutně zaniká.

9 Ta první smlouva měla svá pravidla bohoslužby a také svatyni, ovšem pozemskou. ² Byl vztyčen stánek, v jehož první části, zvané svatyně, byl svícen, stůl a chleby předložení. ³ Za oponou pak byla druhá

Život je jako mince. Můžeš ji utratit, jak chceš, ale jen jednou.

Lillian Dickson

část, zvaná nejsvětější svatyně. ⁴ K ní patřil zlatý kadidlový oltář a truhla smlouvy, ze všech stran obložená zlatem, v níž byl zlatý džbán s manou, Áronova hůl, která rozkvetla, a desky smlouvy. ⁵ Nad truhlou byli cherubové Boží slávy, kteří zastíňovali slitovnici. O tom všem ale teď není třeba mluvit dopodrobna. ⁶ Od doby, kdy byl stánek vztyčen, vchází kněží neustále do jeho první části, kde konají bohoslužbu. ⁷ Do té druhé však jen jednou za rok vchází samotný velekněz, a to ne bez krve, kterou obětuje za sebe i za hříchy lidu, spáchané v nevědomosti. ⁸ Tím Duch svatý ukazuje na to, že dokud stál ten první stánek, nebyla ještě zjevena cesta do pravé svatyně. ⁹ V rámci toho dočasného podobenství se obětují dary a oběti, které však nikdy nemohou dokonale očistit svědomí toho, kdo se té bohoslužby účastní. ¹⁰ Všechna ta tělesná pravidla o pokrmech, nápojích a různých omýváních platila jen do času nápravy. ¹¹ Kristus však, jako velekněz dobra, jež mělo přijít, prošel větším a dokonalejším stánkem, který nebyl postaven rukama, to jest stánkem, který nepatří k tomuto stvoření. ¹² Jednou provždy vstoupil do nejsvětější svatyně, a to ne s krví kozlů a telat, ale se svou vlastní krví, a tak nám zajistil věčné vykoupění. ¹³ Může-li pokropení krví kozlů a býků spolu s popelem jalovice tělesně očišťovat a posvěcovat poskvrněné, ¹⁴ čím spíše krev neposkvrněného Krista, který sám sebe obětoval Bohu skrze věčného Ducha, očistí naše svědomí od mrtvých skutků ke službě živému Bohu? ¹⁵ Kristus zemřel, aby vykoupil hříchy spáchané za první smlouvy, a tak se stal prostředníkem nové smlouvy, aby všichni povolání mohli přijmout zaslíbené věčné dědictví. ¹⁶ U závěti se totiž musí prokázat smrt toho, kdo ji pořídil. ¹⁷ Účinnost má pouze závět zemřelých; dokud zůstavitel žije, závět nenabývá platnosti. ¹⁸ Proto ani ta první smlouva nebyla uzavřena bez krve. ¹⁹ Když Mojžíš přednesl všemu lidu všechna přikázání Zákona, vzal krev telat a kozlů s vodou, rudou vlnou a yzopem a pokropil knihu Zákona i všechen lid ²⁰ se slovy: „Toto je krev smlouvy, kterou s vámi Bůh uzavřel.“ ²¹ Právě tak pokropil tou krví i stánek a všechno bohoslužebné náčiní. ²² Podle Zákona se téměř všechno očišťuje krví a bez prolití krve není odpuštění. ²³ Takto bylo potřeba očišťovat obrazy nebeských věcí; samy nebeské věci však vyžadují lepší oběti. ²⁴ Kristus přece nepřišel do svatyně udělané rukama (jež je pouhým zobrazením té pravé), ale do samotného nebe, aby se za nás postavil před Boží tvář. ²⁵ Také tam nepřišel proto, aby se obětoval znovu a znovu, jako když velekněz každoročně vchází do nejsvětější svatyně s cizí krví ²⁶ (to by pak musel od stvoření světa trpět už mnohokrát), ale ukázal se teď na konci věků, aby svou obětí jednou provždy smazal hřích. ²⁷ Lidem je určeno jednou zemřít, a potom je čeká soud. ²⁸ Právě tak se Kristus jednou obětoval, aby sňal hříchy mnohých, a podruhé se ukáže ne už kvůli hříchu, ale pro spásu těch, kdo na něj čekají.

10 Zákon je pouhým stínem dobra, jež mělo přijít, nikoli jeho skutečným obrazem. Neustálé každoroční obětování přece nikdy nemůže ty, kdo je přináší, přivést k dokonalosti. ² (Jinak by je účastníci této bohoslužby už dávno přestali přinášet, protože by byli jednou provždy očištěni od hříšného svědomí.) ³ Těmito obětmi se ale hříchy jen každoročně připomínají; ⁴ krev býků a kozlů přece nemůže hříchy nikdy odstranit. ⁵ A proto Kristus, když přichází na svět, říká: „Oběti ani dary sis nepřál, místo toho jsi mi tělo připravil; ⁶ zápaly a oběti za hřích neoblíbil sis. ⁷ Tehdy jsem řekl: Zde jsem, Bože, jako je o mně v Knize napsáno, přicházím konat vůli tvou.“ ⁸ Nejprve řekl: „Oběti ani dary, zápaly ani oběti za hřích“ (jež se obětují podle Zákona) „sis nepřál a neoblíbil,“ ⁹ a potom dodal: „Zde jsem, abych konal tvou vůli.“ Tak ruší to první, aby ustanovil to druhé. ¹⁰ A to je ta vůle, v níž jsme jednou provždy posvěceni skrze obětování těla Ježíše Krista. ¹¹ Každý kněz denně pokračuje v bohoslužbě, při níž znovu a znovu přináší stejné oběti, které nikdy nemohou odstranit hříchy. ¹² Kristus však obětoval za hříchy jedinou obět a usedl navždy po Boží pravici. ¹³ Od té doby čeká, až mu budou nepřátelé položeni k nohám, ¹⁴ neboť jedinou obětí přivedl ty, které posvěcuje, k věčné dokonalosti. ¹⁵ Totéž nám dosvědčuje i Duch svatý. Nejdříve totiž říká: ¹⁶ „Toto je smlouva, kterou s nimi po těch dnech uzavřu, praví Hospodin: Svě zákony vložím do jejich srdce a vepíši jim je do mysli,“ ¹⁷ a potom dodává: „Už nikdy nevzpomenu na jejich hříchy a zločiny.“ ¹⁸ Tam, kde jsou hříchy odpuštěny, nejsou už za ně potřeba oběti. ¹⁹ Bratři, díky Ježíšově krvi teď máme svobodný přístup do té pravé svatyně ²⁰ tou novou a živou cestou, kterou nám otevřel skrze oponu, to jest jeho tělo. ²¹ Máme také velikého kněze nad Božím domem, ²² a proto přistupme s opravdovým srdcem, v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od špatného svědomí a s tělem omytým čistou vodou. ²³ Držme se neochvějně naděje, kterou vyznáváme — vždyť Ten, který dal zaslíbení, je věrný. ²⁴ Věnujme se jedni druhým, povzbuzujme se k lásce a k dobrým skutkům ²⁵ a neopouštějme naše společné shromáždění, jak mají někteří ve zvyku. Raději se napomínejme, a to tím více, čím více vidíte, že se blíží ten den. ²⁶ Jestliže totiž poté, co jsme poznali pravdu, vědomě pokračujeme v hříchu, nezbyvá nám už žádná obět za hříchy, ²⁷ ale jen hrozné očekávání Božího soudu, kdy zuřící oheň pohltí jeho odpůrce. ²⁸ Kdokoli pohrdl Mojžíšovým zákonem, na základě výpovědi dvou nebo tří svědků

bez milosti umírá. ²⁹ Představte si, čím přísnější trest zasluhuje ten, kdo pošlapal Božího Syna, přestal si cenit krve smlouvy, jíž byl posvěcen, a potupil Ducha milosti! ³⁰ Víme přece, kdo řekl: „Má je pomsta, já zjednám odplatu,“ a dodal: „Hospodin bude soudit svůj lid.“ ³¹ Jak hrozné je upadnout do rukou živého Boha! ³² Rozpomeňte se na dřívější dny — kolik zápasů a utrpení jste po svém osvícení museli podstoupit! ³³ Někdy vás veřejně vystavovali urážkám a ponižování, jindy jste se sami postavili za ty, s nimiž se takto zacházelo. ³⁴ Poznali jste utrpení vězňů a s radostí jste snesli ztrátu svého majetku, vědomi si toho, že vás čeká lepší a trvalé bohatství. ³⁵ Nezhazujte proto svou smělou důvěru — vždyť bude bohatě odměněna! ³⁶ Potřebujete však vytrvalost, abyste vykonali Boží vůli, a tak dosáhli zaslíbení. Vždyť: ³⁷ „Už velmi, velmi brzy přijde Ten, který má přijít, a neopozdí se.“ ³⁸ Můj spravedlivý bude žít z víry, odpadlík je mi však z duše protivný.“ ³⁹ My ovšem neodpadáme k záhubě, ale věříme k záchraně.

11 Víra je podstata věcí, v něž doufáme, důkaz skutečností, jež nevidíme. ² Díky ní naši předkové došli u Boha uznání. ³ Vírou rozumíme, že vesmír byl stvořen Božím slovem, takže to, co vidíme, nevzniklo z ničeho viditelného. ⁴ Vírou Ábel přinesl Bohu lepší oběť nežli Kain. Díky ní byl uznán za spravedlivého (neboť Bůh přijal jeho dary), a přestože zemřel, díky ní dosud mluví. ⁵ Vírou byl Enoch odsud vzat, aby nespátřil smrt: „zmizel, neboť ho Bůh vzal.“ Ještě než byl vzat, měl pověst Božího oblíbence ⁶ a bez víry si přece jeho oblibu nikdo nezíská. Kdo přichází k Bohu, musí věřit, že Bůh je a že odměňuje ty, kdo jej hledají. ⁷ Vírou Noe, varován o tom, co ještě nebylo vidět, v Boží bázni postavil archu, v níž se zachránila jeho rodina. Tak zahanbil svět a stal se dědicem spravedlnosti, která je z víry. ⁸ Vírou Abraham poslechl Boží volání, aby šel na místo, jež měl dědičně získat. Přestože nevěděl, kam jde, vydal se na cestu. ⁹ Vírou se přistěhoval do zaslíbené země, jakkoli byla cizí, a bydlel v ní ve stanech stejně jako Izák a Jákob, dědicové téhož zaslíbení. ¹⁰ Vyhlížel totiž město, které má základy, město, jehož stavitelem a tvůrcem je Bůh. ¹¹ Vírou také neplodná Sára i přes svůj pokročilý věk přijala moc k početí potomka, přesvědčena o věrnosti Toho, který dal zaslíbení. ¹² A tak z jednoho už nemohoucího muže vzešlo bezpočet potomků, jako je hvězd na nebi a písku na mořském břehu. ¹³ Tito všichni zemřeli ve víře, aniž dosáhli zaslíbení. Jen je zdálky zahlédli, vítali je a vyznávali, že jsou na zemi cizinci a přistěhovalci. ¹⁴ Ti, kdo takto mluví, dávají najevo, že touží po vlasti. ¹⁵ Kdyby měli na mysli tu, kterou opustili, měli přece dost času k návratu. ¹⁶ Oni však toužili po lepší vlasti — po té nebeské. Sám Bůh se proto nestydí nazývat se jejich Bohem, neboť jim připravil město. ¹⁷ Vírou Abraham ve své zkoušce obětoval Izáka. Ten, který přijal zaslíbení, obětoval svého jediného syna, ¹⁸ o němž bylo řečeno: „Tvé símě bude povoláno v Izákovi.“ ¹⁹ Počítal totiž s tím, že Bůh je schopen i křísit z mrtvých; a odtud ho také (obrazně řečeno) přijal. ²⁰ Vírou Izák požehnal Jákobovi a Ezauovi ohledně budoucích věcí. ²¹ Vírou umírající Jákob požehnal každému z Josefových synů a „poklonil se, opřen o svou hůl.“ ²² Vírou se Josef, předtím než skonal, zmínil o odchodu Izraelitů z Egypta a řekl jim, jak mají naložit s jeho kostmi. ²³ Vírou byl Mojžíš po narození tři měsíce ukryván svými rodiči. Když viděli, jak je to dítě krásné, nenechali se zastrašit královým rozkazem. ²⁴ Vírou se Mojžíš, jakmile dospěl, zřekl postavení faraonova vnuka. ²⁵ Dal přednost útrapám Božího lidu před pomíjivým hříšným požitkem. ²⁶ Kristova potupa mu byla dražší než všechny egyptské poklady, neboť se díval až k odplatě. ²⁷ Vírou opustil Egypt a nedal se zastrašit královým hněvem. Vytrval, jako by viděl Neviditelného. ²⁸ Vírou slavil Hod beránka a skropení krví, takže se jich zhoubce prvorozených nedotkl. ²⁹ Vírou přešli Rudé moře jako po suché zemi; když se však o to pokusili Egypťané, zmizeli v hlubině. ³⁰ Vírou padly zdi Jericha,

11:3 Z ničeho viditelného. Všechno, co vidíme existovat, je stvořeno z neviditelných částic, zvaných atomy. Kdyby z atomů zmizel

prázdný prostor, který tvoří jejich převažující většinu, celé lidstvo by svou hmotou naplnilo jednu kostku cukru.

neopouštějme naše společné shromáždění

V jednom sboru byl pastor natolik unaven výmluvami, proč lidé nechtějí chodit do kostela, že do církevního časopisu uveřejnil „Desatero důvodů, proč se nikdy nemýjí“.

1. Nutili mě k tomu, když jsem byl mladý.
2. Lidé, kteří se myjí, jsou pokrytci — myslí si, že jsou čistší než všichni ostatní.
3. Je tolik různých druhů mýdla, že se nemohu rozhodnout, které je pro mě to nejlepší.

4. Kdysi jsem se myl, ale pak mě to přestalo bavit, a tak jsem toho nechal.
5. Myji se jenom při zvláštních příležitostech, např. o Vánocích nebo o Velikonocích.
6. Nikdo z mých přátel se nemýje.
7. Začnu se umývat, až budu starší a špinavější.
8. Nemám na to čas.
9. V zimě je v koupelně příliš chladno a v létě příliš horko.
10. Výrobci mýdla chtějí jenom vaše peníze.

*Křesťanství není pro padavky.
Johnny Cash*

když je obcházeli sedm dní.³¹ Vírou nevěstka Rachab pokojně přijala špehy, a tak nezahynula s neposlušnými.³² Mám pokračovat ještě dál? Není dost času, abych vyprávěl o Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jiftachovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích.³³ Ti skrze víru dobývali království, konali spravedlnost, docházeli zaslíbení, zavírali tlamy lvům,³⁴ přemáhali žár ohně, unikali ostří meče, bývali posilnění v slabosti, stávali se silnými v boji a obraceli na útěk vojska cizinců.³⁵ Ženám se jejich mrtví vraceli vzkříšení. Jiní šli na mučidla, když odmítli propuštění, aby dosáhli něčeho lepšího — vzkříšení.³⁶ Další zakoušeli výsměch a bičování a také okovy a vězení.³⁷ Bývali kamenováni, řezáni pilou, zabíjeni mečem, chodili v ovčích a kozlích kůžích — strádající, pronásledovaní a trpící.³⁸ Svět jich nebyl hoden. Bloudili po pustinách a horách, po jeskyních a zemských roklinách.³⁹ Ti všichni díky víře došli u Boha uznání. Přesto však nedosáhli zaslíbení,⁴⁰ neboť Bůh zamýšlel něco lepšího pro nás — proto neměli dojít k cíli bez nás.

12 Když jsme tedy obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme i my každou přítěž i hřích, který nás tak snadno svazuje, a vytrvale pokračujme v běhu, ležícím před námi.² Nespouštějme oči z Ježíše, původce a završitele naší víry, který pro radost, ležící před ním, nedbal na hanbu, podstoupil kříž a usedl po pravici Božího trůnu.³ Uvědomte si, jaké nepřátelství hříšníkům vůči sobě vydržel, abyste neochabli a neklesali na duchu.⁴ Ještě jste se v souboji s hříchem nevzepřeli až do krve.⁵ Copak jste zapomněli na povzbuzení, kterým vás oslovuje jako své syny? „Hospodinovo poučení, synu, neodmítej, když tě napravuje, nezoufej.⁶ Vždyť toho miluje Hospodin, toho vychovává a trestá každého, koho přijímá za syna.“⁷ Když podstupujete zkoušky, je to pro vaši výchovu; Bůh se k vám chová jako k vlastním dětem. Je snad dítě, které otec netrestá?⁸ Výchovou procházejí všichni; bez ní byste tedy nebyli jeho děti, leda nevlastní.⁹ Když jsme si vážili svých tělesných otců, kteří nás vychovávali, neměli bychom se tím spíše poddat Otci duchů a získat život?¹⁰ Oni nás vychovávali krátce a podle svého uvážení, on ale pro náš vlastní prospěch, abychom došli podílu na jeho svatosti.¹¹ Výchova se v dané chvíli nikdy nezdá příjemná, ale krušná, později však těm, kdo jí prošli, přináší ovoce spravedlnosti a pokoje.¹² Proto „dodejte síly ochabujícím rukám i podlomeným kolenům“¹³ a „zaveďte své kroky na přímé cesty“, aby to, co kulhá, zcela neochrnulo, ale raději bylo uzdraveno.¹⁴ Usilujte o pokoj se všemi lidmi a o svatost, bez níž nikdo neuvidí Pána.¹⁵ Dávejte pozor, aby se někdo nepřipravil o Boží milost a aby se nerozbujel nějaký kořen hořkosti, který by nakazil a poškodil mnohé.¹⁶ Ať se z nikoho nestane nevěrník nebo bezbožník jako Ezau, který prodal své prvorozenství za jediný pokrm.¹⁷ Víte přece, že když potom chtěl zdědit požehnání, byl odmítnut (ačkoli se jej s pláčem dožadoval), neboť nenašel příležitost k pokání.¹⁸ Nepřistoupili jste přece k hmatatelné hoře, k hořícímu ohni, k mračnu, temnotě a vichřici,¹⁹ k troubení polnice a k hlasu znějícímu tak, že když jej slyšeli, prosili, aby k nim už nemluvil.²⁰ (Nemohli totiž snést to, co se jim přikazovalo: „Kdyby se i jen zvíře dotklo té hory, bude ukamenováno.“²¹ Byla to tak hrozná podívaná, že Mojžíš řekl: „Až se třesu hrůzou.“)²² Přistoupili jste ale k hoře Sion a k městu živého Boha — nebeskému Jeruzalému, k nespočetnému zástupu andělů,²³ k slavnostnímu shromáždění, k církvi prvorozených, kteří jsou zapsáni v nebesích, k Bohu, soudci všech, k duchům spravedlivých, kteří došli cíle;²⁴ k prostředníku nové smlouvy Ježíši a ke skropení krví, která mluví lépe než Ábelova.²⁵ Hleďte, abyste neodmítli Toho, který k vám mluví. Jestliže neunikli ti, kteří odmítli toho, kdo na zemi vydával Boží pokyny, čím spíše neunikneme my, odvracíme-li se od Toho, který je z nebe.²⁶ Jeho hlas tehdy otřásl zemí, nyní však slibuje: „Ještě jednou otřesu nejenom zemí, ale i nebem.“²⁷ A to, že řekl „ještě jednou...“, ukazuje na odstranění všeho, co je otřesitelné (to jest udělané), aby tak zůstalo to, co je neotřesitelné.²⁸ My však přijímáme království, jež je neotřesitelné, a proto budme vděční a služme Bohu tak, jak se mu líbí, s úctou a posvátnou bázni.²⁹ Vždyť náš Bůh je stravující oheň.

13 Bratrská láska ať zůstává.² Nezapomínejte na pohostinnost — díky ní někteří nevědomky hostili anděly!³ Pamatujte na vězně, jako byste byli ve vězení s nimi; pamatujte na trpící jako ti, kdo také mají tělo.⁴ Manželství ať si všichni váží a manželské lože ať je bez poskvrny, vždyť smilníky a cizoložníky čeká Boží soud.⁵ Vedte nezištný život a buďte spokojeni s tím, co máte. Vždyť on řekl: „Nikdy tě neopustím a nikdy nenechám,“

11:37 Pilou. Ví se, že prorok Izaiáš zemřel rozřezán pilou velkou dřevorubeckou pilou od rozkroku k hlavě. Když lákáme nevěřící k následování Ježíše tvrzením, že má pro jejich život úžasný plán, bylo by poctivé upřesnit, že ten úžasný plán může zahrnovat utrpení a mučednictví (35–40). Jedenáct učedníků zemřelo mučednickou smrtí,

jen Jan dožil na ostrově Patmos (Zj 1:9), a to jenom proto, že pokusy o jeho umučení zázračně selhaly (např. byl vařen v oleji, a přesto mu to neublížilo). Ano, Bůh pro ně všechny měl úžasný plán (v. 40) a taky ho realizoval. Srv. pozn. Lk 18:25. Pokud budeme lákat na život „v pohodě“, získáme jen ty, kdo život v pohodě milují a hledají.

⁶ takže můžeme vyznat s důvěrou: „Hospodín je můj zastánce, nebudu se bát. Co by mi mohl člověk udělat?“
⁷ Pamatujte na své vůdce, kteří vám předložili Boží slovo; všimněte si výsledku jejich života a berte si příklad z jejich víry. ⁸ Ježíš Kristus je tentýž včera, dnes i na věky. ⁹ Nenechte se unášet všelijakým podivným učením. Je lepší posilovat své srdce milostí než pokrmy, které svým stoupencům nijak nepomohly. ¹⁰ Máme oltář, z něhož nemají právo jíst ti, kdo slouží stánku. ¹¹ Těla zvířat, jejichž krev přináší velekněz do nejsvětější svatyně jako oběť za hřích, bývají pálena venku za stany. ¹² Proto také Ježíš trpěl venku za branou, aby posvětil lid svou vlastní krví. ¹³ Vyjděme tedy k němu ven za stany a nesme jeho potupu, ¹⁴ neboť zde nemáme trvalé město, ale toužíme po tom budoucím. ¹⁵ Skrze něj neustále přinášíme Bohu oběť chvály, totiž ovoce rtů, vyznávajících jeho jméno. ¹⁶ Nezapomínejte ovšem na dobročinnost a štědrost, neboť takové oběti jsou Bohu příjemné. ¹⁷ Poslouchejte ty, kteří vás vedou, a buďte poddajní; bdí totiž nad vašimi životy jako ti, kdo budou muset složit účty. Ať to mohou dělat s radostí, a ne s naříkáním — to by vám přece nebylo prospěšné. ¹⁸ Modlete se za nás. Jsme si jistí, že máme čisté svědomí, neboť se za všech okolností snažíme jednat správně. ¹⁹ Velice vás tedy prosím o modlitby, abych se k vám mohl co nejdříve vrátit. ²⁰ Bůh pokoje, který pro krev věčné smlouvy vzkřísil z mrtvých našeho Pána Ježíše, toho velikého Pastýře ovcí, ²¹ kéž vás opatří vším dobrým, abyste konali jeho vůli, a působí v nás, co je v jeho očích příjemné, skrze Ježíše Krista, jemuž buď sláva na věky věků. Amen. ²² Prosím vás, bratři, přijměte toto slovo povzbuzení; vždyť jsem vám napsal jen krátce. ²³ Vězte, že náš bratr Timoteus už je propuštěn. Přijde-li brzy, navštívím vás s ním. ²⁴ Pozdravte všechny, kteří vás vedou, i všechny svaté. Pozdravují vás bratři z Itálie. ²⁵ Milost s vámi všemi.

List Jakubův

Úvod

1 Jakub, služebník Boha a Pána Ježíše Krista, zdraví dvanáct pokolení v diaspoře. ² Mějte z toho jen radost, bratři moji, kdykoli upadáte do různých zkoušek. ³ Víte přece, že zkoušení vaší víry přináší vytrvalost. ⁴ Nechte však vytrvalost dozrát, abyste byli dokonalí a úplní a nic vám nescházelo. ⁵ Schází-li někomu z vás moudrost, ať žádá Boha, a ten mu ji dá — je přece štědrý ke všem a bez výhrad! ⁶ Ať ale žádá ve víře a bez pochybností. Kdo pochybuje, podobá se totiž mořské vlně, větrem bičované a hnané sem a tam. ⁷ Ať nikdo takový nečeká, že od Pána něco dostane - ⁸ člověk s dvojakou myslí je totiž ve všem nestálý. ⁹ Ať se bratr, který je nízko, raduje ze svého povýšení ¹⁰ a bohatý ze svého ponížení; pomine totiž jako polní květ. ¹¹ Když vyjde slunce a přijde žár, usychá tráva a vadne květ; ze vsí té nádhery nic nezůstává. Právě tak uvadne boháč při všech svých počinech. ¹² Blaze člověku, který prochází zkouškou! Až se osvědčí, získá korunu života, kterou Pán zaslíbil těm, kdo ho milují. ¹³ Když je však někdo pokoušen, ať nikdy neříká, že to pokušení je od Boha. Jako Bůh nemůže být pokoušen zlým, tak také sám nikoho nepokouší. ¹⁴ Když je někdo pokoušen, vždycky jej vleče a vábí jeho vlastní chtíč. ¹⁵ Chtíč, jakmile počne, rodí hřích a hřích, když dospěje, plodí smrt. ¹⁶ Neplette se, milovaní bratři! ¹⁷ Všechno dobré a dokonalé je dar shůry od Otce světél, u něhož není žádná změna, žádný proměnlivý stín. ¹⁸ Ze své vůle nás zplodil slovem pravdy, abychom byli prvotinou jeho stvoření. ¹⁹ Víte, milovaní bratři, že každý člověk má být pohotový k slyšení, ale pomalý k mluvení, pomalý k hněvu. ²⁰ Lidský hněv přece k spravedlnosti před Bohem nevede. ²¹ Odhodte proto všechnu špínu a spoustu špatností a s krotkostí přijímejte zaseté Slovo, které má moc spasit vaše duše. ²² Tím slovem je ale potřeba se řídit — nenamlouvejte si, že mu stačí naslouchat! ²³ Kdo Slovu naslouchá, ale neřídí se jím, podobá se člověku, který se vidí v zrcadle, ²⁴ ale když odejde, hned zapomene, jak vypadal. ²⁵ Kdo však zahlédl dokonalý zákon svobody a drží se jej, blaze jemu ve všem, co dělá! Nezapomíná totiž, co slyšel, ale naplňuje to skutkem. ²⁶ Pokud si někdo myslí, že je zbožný, a přitom neumí zvládnout vlastní jazyk, ten klame sám sebe a jeho zbožnost je k ničemu. ²⁷ Čistá a ryzí zbožnost před Bohem a Otcem je toto: pomáhat sirotkům a vdovám v jejich nouzi a chránit se před špinou světa.

2 Bratři moji, nespojte víru našeho slavného Pána Ježíše Krista s předpojatostí. ² Co když do vašeho shromáždění přijde člověk v nádherných šatech a se zlatým prstenem a za ním chudák ve špinavých hadrech? ³ Budete-li se věnovat tomu nádherně oblečenému a řeknete mu: „Posaď se prosím sem,“ ale tomu chudákovi řeknete: „Někde si stoupi nebo si sedni na zem“ - ⁴ copak tím mezi sebou neděláte rozdíly? Neposuzujete lidi špatným měřítkem? ⁵ Poslouchejte, milovaní bratři: Copak Bůh nevyvolil chudáky tohoto světa, aby byli bohatí ve víře? Nemají právě oni zdědit království, které Bůh zaslíbil těm, kdo jej milují? ⁶ Vy ale chudého klidně ponížíte! Nejsou to přitom právě bohatí, kdo vás utiskuje a vládí po soudech? ⁷ Nerouhají se právě oni tomu vzácnému jménu, kterým jste označeni? ⁸ Pokud opravdu plníte královský zákon, jak praví Písmo: „Miluj svého bližního jako sám sebe,“ dobře děláte. ⁹ Jste-li však předpojatí, hřešíte a Zákon vás usvědčuje jako viníky. ¹⁰ Kdo by totiž dodržoval celý Zákon, ale v jednom bodě selhal, provinil se ve všech. ¹¹ Tentyž, kdo řekl: „Necizolož,“ řekl také: „Nezabíjej.“ Pokud tedy necizoložíš, ale zabiješ, přestupuješ Zákon. ¹² Proto mluvte a jedněte jako lidé, kteří mají být souzeni podle zákona svobody. ¹³ Toho, kdo nebyl milosrdný, čeká nemilosrdný soud. Milosrdenství však nad soudem vítězí. ¹⁴ K čemu to je, bratři moji, když někdo tvrdí, že má víru, ale neprojevuje se to skutky? Copak ho taková víra zachrání? ¹⁵ Co když bratr nebo sestra nebudou mít co jíst anebo co na sebe? ¹⁶ Když jim řeknete: „Jděte v pokoji, ať je vám teplo a dobře se najezte,“ ale nedáte jim, co potřebují k životu, k čemu to bude? ¹⁷ Právě tak víra bez skutků, víra sama o sobě, je mrtvá. ¹⁸ Někdo na to řekne: „Jeden má víru, druhý zase skutky.“ Nuže, ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na svých skutcích. ¹⁹ Ty věříš, že je jediný Bůh? Dobře děláš. Tomu ale věří i démoni — a třesou se! ²⁰ Kdy už pochopíš, ty blázne, že víra bez skutků je jalová? ²¹ Nebyl snad náš otec Abraham ospravedlněn na základě skutků, když přinesl svého syna Izáka na oltář? ²² Vidíš? Víra podporovala jeho skutky a díky těm skutkům jeho víra došla naplnění! ²³ Tak se stalo, co říká Písmo: „Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo počítáno za spravedlnost“ a byl označen za Božího přítele. ²⁴ Vidíte? Člověk je ospravedlňován díky skutkům, a ne jen

díky víře. ²⁵ Nebyla podobně na základě skutků ospravedlněna také nevěstka Rachab, když přijala ony špehy a potom je poslala pryč jinudy? ²⁶ Takže: jako je tělo bez ducha mrtvé, stejně tak je mrtvá i víra bez skutků.

3 Nesnažte se mnozí stát učiteli, bratři moji — vězte, že budeme souzeni přísněji. ² Všichni přece v mnohém chybuje. Kdo nechybuje ve slově, dosáhl dokonalosti a je schopen se ovládat v každém ohledu. ³ Když dáme koním do huby udidlo, abychom je zkontrolovali, můžeme pak ovládat celé jejich tělo. ⁴ I mohutné lodě hnané prudkým větrem řídí malé kormidlo, kamkoli kormidelník chce. ⁵ Stejně tak i jazyk je malý sval, ale co všechno dokáže! Považte, jak dokáže maličký oheň zapálit veliký les. ⁶ I jazyk je oheň! Mezi všemi orgány našeho těla představuje jazyk svět zla. Poskvrňuje celé tělo a spaluje celý běh života, neboť je rozpalován peklem. ⁷ Lidstvo se pokouší zkontrolovat každý druh zvířat, ptáků, plazů i mořských tvorů a daří se mu to, ⁸ ale jazyk žádný člověk zkontrolovat neumí. Je to nezvládnutelné zlo, plné smrtelného jedu. ⁹ Jím dobrořečíme Pánu a Otcí, jím také zlořečíme lidem stvořeným k Boží podobě. ¹⁰ Ze stejných úst vychází žehnání i proklínání. Bratři moji, tak to nemá být! ¹¹ Chrlí snad pramen ze stejného ústí sladkou i hořkou vodu? ¹² Může snad, bratři moji, fíkovník plodit olivy anebo vinná réva fíky? Stejně tak solný pramen nevydává sladkou vodu. ¹³ Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný? Ať to prokáže svými skutky — ušlechtilým životem ve vlídné moudrosti. ¹⁴ Máte-li však v srdci hořkou závist a svárliвість, nechlubte se a nelžete proti pravdě. ¹⁵ To není moudrost přicházející shůry, ale ta pozemská, pudová a dábelská. ¹⁶ Kde je totiž závist a svárliвість, tam vzniká nepokoj a kdejaká špatnost. ¹⁷ Moudrost, která je shůry, je ale především čistá, dále pokojná, vlídná, povolná, plná milosrdenství a dobrého ovoce, nestranná a nepokrytecká. ¹⁸ Ti, kdo rozsévají pokoj, sklídí ovoce spravedlnosti.

4 Odkud pocházejí boje a sváry mezi vámi? Nepůsobí je snad vaše choutky, které se ve vás perou? ² Dychtíte, ale nemáte, vraždíte a závidíte, ale nemůžete dosáhnout, bojujete a válčíte, ale nemáte, protože neprosíte. ³ Prosíte, ale nedostáváte, protože prosíte zle, abyste uspokojili své vlastní choutky. ⁴ Vy nevěrníci! Nevíte, že přátelství se světem znamená nepřátelství s Bohem? Kdokoli se rozhodne být přítelem světa, stává se Božím nepřítelem. ⁵ Anebo si myslíte, že Písmo mluví naprázdno? Copak Duch, který v nás přebývá, vede k nevráživosti? ⁶ Naopak, nabízí úžasnou milost! Říká přece: „Bůh se staví proti pyšným, pokorně ale zahrne milostí.“ ⁷ Poddějte se tedy Bohu. Vzepřete se ďáblu a uteče od vás, ⁸ přiblížte se Bohu a přiblíží se vám. Umyjte své ruce, hříšníci, a očistěte svá srdce, vy, kdo máte dvojakou mysl. ⁹ Dejte se do bédování, truchlete a plačte! Váš smích ať se obrátí v nářek a vaše radost v sklíčenost. ¹⁰ Pokořte se před Pánovou tváří a on vás povýší. ¹¹ Bratři, nepomlouvajte jedni druhé. Kdo pomlouvá nebo soudí svého bratra, pomlouvá a soudí Zákon. Pokud soudíš Zákon, přestal jsi být plnítelem Zákona a stal ses jeho soudcem. ¹² Zákonodárce a soudce je ale jen jeden! On může zachránit i zničit. Kdo vůbec jsi, že soudíš svého bližního? ¹³ A teď vy, kdo říkáte: „Dnes nebo zítra se vypravíme do tamtoho města. Strávíme tam rok a vyděláme si obchodem“ - ¹⁴ vy přece ani nevíte, co bude zítra! Co je váš život? Nic než pára. Na chvíli se ukáže a pak mizí. ¹⁵ Raději máte říci: „Dá-li Pán a budeme živí, uděláme to či ono.“ ¹⁶ Vy se ale chlubíte ve své namyšlenosti. Všechno takové chlubení je zlé. ¹⁷ Umět jednat správně, ale nejednat je hřích.

5 A teď vy, boháči — plačte a naříkejte nad bídami, jež vás čekají. ² Vaše bohatství je shnilé, šaty vám sežrali molí, ³ vaše zlato a stříbro zrezivělo. Ta rez bude svědčit proti vám a stráví vaše těla jako oheň. Nahromadili jste si poklad pro poslední dny! ⁴ Slyšíte? To křičí mzda, kterou jste odepřeli dělníkům, kteří dřeli na vašich polích! Volání ženců došlo sluchu Hospodina zástupů! ⁵ Žili jste na zemi v rozkoši a v požiticích; vykrmili jste se ke dni porážky! ⁶ Odsoudili jste a zavraždili spravedlivého; on se nebránil. ⁷ Bratři, buďte trpěliví až do Pánova příchodu. Víte, jak rolník očekává drahocennou úrodu země — trpělivě na ni čeká, dokud nepřijde raný i pozdní déšť. ⁸ I vy tedy buďte trpěliví a pevní. Pánův příchod je blízko. ⁹ Nestěžujte si, bratři, jeden na druhého, abyste nebyli odsouzeni. Hle, Soudce už stojí ve dveřích! ¹⁰ Za příklad odolnosti a trpělivosti si, bratři, vezměte proroky, kteří mluvili v Hospodinově jménu. ¹¹ Víte, že říkáme: „Blaze těm, kteří vytrvali.“ Slyšeli jste o Jobově vytrvalosti a viděli jste, co pro něj nakonec Pán připravil, vždyť „Hospodin je nesmírně milosrdný a soucitný.“ ¹² Především však, bratři moji, nepřísahajte — ani při nebi, ani při zemi, ani žádnou jinou přísahou — ale ať vaše „Ano“ znamená ano a „Ne“ ne, abyste nebyli odsouzeni. ¹³ Má někdo z vás trápení? Ať se modlí. Je někdo šťastný? Ať zpívá chvály. ¹⁴ Je někdo z vás nemocný? Ať zavolá starší sboru a ti ať se za něj modlí a mažou ho olejem v Pánově jménu. ¹⁵ Modlitba víry uzdraví nemocného, Pán ho pozdvihne,

4:8 Očistěte svá srdce. Očištěné srdce (a obnovená mysl – Ř 12:2) je přibyték vyzdobený pro Ženicha (Mt 22:4; 25:10). Je to něco zcela jiného než „vyprázdněná mysl“ v rámci jógy nebo některého z vý-

chodních náboženství. Vyprázdněná mysl a srdce nejsou vyzdobeny dům; je to skvot, který dříve či později obsadí zloději a vrazi (Lk 11:26; Jn 10:10).

a pokud spáchal nějaké hříchy, bude mu odpuštěno. ¹⁶Vyznávejte si navzájem své hříchy a modlete se jedni za druhé, abyste byli uzdraveni. Vroucí modlitba spravedlivého dokáže mnoho. ¹⁷Eliáš byl člověk jako my, a když se horlivě modlil, aby nepršelo, na zemi nezapršelo tři a půl roku. ¹⁸Když se pak modlil znovu, nebe vydalo déšť a země úrodu. ¹⁹Bratři moji, může se stát, že někdo z vás zbloudí od pravdy a někdo ho obrátí zpět. ²⁰Vězte, že ten, kdo odvrátí hříšníka od jeho bludné cesty, zachrání jeho duši před smrtí a přikryje množství hříchů.

První list Petřův

Úvod

1 Petr, apoštol Ježíše Krista, přistěhovalcům rozptýleným v Pontu, Galacii, Kappadokii, Asii a Bitynii, ²vyvoleným prozřetelností Boha Otce skrze posvěcení Ducha k poslušnosti a skroplení krví Ježíše Krista: Milost vám a hojný pokoj. ³Požehnan buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nám ve svém velikém milosrdenství daroval nový život, když vzkřísil Ježíše Krista z mrtvých. Povolal nás k živé naději, ⁴k nepomíjivému, neposkvřněnému a nevadnoucímu dědictví, které vás čeká v nebi, ⁵zatímco vás Boží moc skrze víru opatruje ke spáse, která se zjeví na konci času. ⁶Proto se radujte, i kdybyste teď museli nakrátko snášet různé zkoušky. ⁷I pomíjivé zlato se přece zkouší ohněm — vaše víra je ale mnohem vzácnější, a když se ukáže její ryzost, bude vám to ke chvále, cti a slávě v den zjevení Ježíše Krista. ⁸Nikdy jste ho neviděli, a přece ho milujete. Ani teď ho ještě nevidíte, a přece v něj věříte. Radujte se tedy nevýslovnou, velkolepou radostí, ⁹protože dosahujete cíle své víry — spásy duší. ¹⁰Tuto spásu se pečlivě a pilně snažili vystihnout proroci, když prorokovali o milosti připravené pro vás. ¹¹Pídili se po tom, na koho a na kdy jim ukazoval Kristův Duch, který byl v nich a předpovídal Mesiášovo utrpení a následnou slávu. ¹²Bylo jim zjeveno, že ne sobě, ale vám tím zprostředkují poselství, které vám teď přinesli ti, kdo vám kázali evangelium v Duchu svatém seslaném z nebe. Tyto věci by rádi zahlédli sami andělé! ¹³S odhodlanou myslí a ve vši střízlivosti se proto spolehněte na milost, kterou vám přinese zjevení Ježíše Krista. ¹⁴Poslouchejte Boha jako jeho děti; nepoddávejte se choutkám, které vás ovládaly v době vaší nevědomosti. ¹⁵Ten, který vás povolal, je svatý — právě tak buďte svatí v celém svém životě i vy. ¹⁶Je přece psáno: „Buďte svatí, neboť já jsem svatý.“ ¹⁷Bůh nikomu nestrání, ale každého soudí podle jeho skutků. Jestliže jej nazýváte svým Otcem, hleďte, abyste svůj dočasný pobyt zde prožili v posvátné úctě. ¹⁸Víte přece, čím jste byli vykoupeni ze svého marného životního způsobu, zděděného po předcích — nebylo to pomíjivými věcmi, stříbrem ani zlatem, ¹⁹ale vzácnou krví Kristovou! Ten byl jako beránek bez vady a poskvřny ²⁰předem vybrán už před stvořením světa, ale teď na konci časů byl zjeven kvůli vám. ²¹Díky němu věříte v Boha, který ho vzkřísil z mrtvých a oslavil jej, aby tak vaše víra a naděje směřovala k Bohu. ²²Když jste poslušností pravdě očistili své duše k nepředstírané bratrské lásce, milujte vroucně jedni druhé z čistého srdce. ²³Nejste přece znovuzrozeni z pomíjivého semene, ale z nepomíjivého, skrze živé a trvalé Boží slovo. ²⁴Vždyť: „Každý člověk je jako tráva, všechna jeho sláva jako polní květ. Uсыchá tráva, kvítí uvadá, ²⁵slovo Hospodinovo však věky přetrvává.“ A to slovo je evangelium, které vám bylo zvěstováno.

2 Odhodte proto všechnu zlobu, každou lest, pokrytectví, závist i všechno pomlouvání ²a jako čerství novorozenci se dožadujte neředěného mléka Božího slova, abyste jím rostli ke spáse - ³pokud jste ovšem okusili, jak laskavý je Pán. ⁴Když přicházíte k němu, k živému kameni zavrženému lidmi, ale vyvolenému a vzácnému před Bohem, ⁵sami se stáváte živými kameny ve stavbě duchovního chrámu a svatým kněžstvem přinášejícím duchovní oběti přijatelné před Bohem díky Ježíši Kristu. ⁶V Písmu přece stojí: „Hle, pokládám na Sionu úhelný kámen vyvolený a vzácný, a kdokoli věří v něj, se jistě nezklame.“ ⁷Pro vás věřící je tedy vzácný, ale pro nevěřící je to „Kámen staviteli zavržený, jenž se stal kamenem úhelným,“ ⁸a také „Kámen úrazu a skála pohoršení.“ To platí pro ty, kdo se nad Slovem urážejí a odmítají je, což se stalo jejich údělem. ⁹Vy jste však vyvolený rod, královské kněžstvo, svatý národ, lid získaný do vlastnictví, abyste hlásali ctnosti Toho, který vás

Výkupné (1:18–19)

Představme si s scénou jako z akčního thrilleru: Vaši šestnáctiletou dceru unesou teroristé a požadují po vás výkupné.

Prodáte všechno, co máte, zadlužíte se nado smrti, abyste dali potřebnou sumu dohromady, pak s penězi v kufru přijdete na smlouvané místo uprostřed mostu, položíte kufr a odejdete na určený konec mostu, jak vám bylo nařízeno. Ze tmy se vynoří dodávka, zastaví uprostřed mostu, vystoupí vaše dcera, vy si oddychnete, že je naživu

a snad i v pořádku, ona vezme kufr a hodí ho do auta, pak se otočí směrem k vám, plácne se levou dlaní do pravého bicepsu a zároveň vztyčí pravou pěst hřbetem ruky směrem k vám a přitom vykřikne: „Díky, troubo!“ A naskočí do dodávky a zmizí.

Takové plivnutí do tváře lásce, která pro nás všechno obětovala, děláme pokaždé, když dáme přednost hříchu před svatostí (v. 15–16).

povolal ze tmy do svého podivuhodného světla.¹⁰ Kdysi jste ani nebyli lidem, ale teď jste lid Boží; nedocházeli jste milosrdenství, ale teď jste milosrdenství došli.¹¹ Milovaní, jsme tu jen cizinci a přistěhovalci, a tak vás vyzývám: Zdržujte se tělesných žádostí, jež ohrožují duši,¹² a vedte mezi pohany poctivý život. Místo aby vás pomlouvali jako zločince, ať raději oslavují Boha v den navštívení, protože viděli vaše dobré skutky.¹³ Kvůli Pánu se podřizujte veškerému lidskému zřízení, ať už císaři jakožto hlavě státu¹⁴ nebo těm, které pověřil trestat zločince a odměňovat ty, kdo jednají dobře.¹⁵ Vždyť Boží vůle je, abyste svým dobrým jednáním umlčovali hloupé řeči nevědomých.¹⁶ Žijte jako svobodní lidé, ne ovšem jako ti, kdo údajnou svobodou zastírají vlastní špatnost, ale jako Boží služebníci.¹⁷ Všechny ctěte, sourozence milujte, před Bohem mějte bázeň, k císaři úctu.¹⁸ Služebníci, s nejvyšší vážností se podřizujte svým pánům — nejenom dobrým a vlídným, ale i zlým.¹⁹ Když někdo nevině trpí kvůli zbožnému svědomí, zaslouží si chválu.²⁰ Co je ale záslužného na tom, když budete bití za vlastní chyby? Trpíte-li ovšem kvůli dobrým činům, je to před Bohem vzácné.²¹ Vždyť právě k tomu vás povolal! Sám Kristus trpěl za vás, a tak vám dal příklad, abyste šli v jeho šlépějích:²² „On se nikdy nedopustil hříchu a v ústech neměl žádnou lest.“²³ Když ho uráželi, neodpovídal, když trpěl, nehrozil, ale ponechával vše Tomu, který soudí spravedlivě.²⁴ On sám na svém těle vzal naše hříchy na kříž, abychom zemřeli hříchům a ožili spravedlností. Jeho rány vás uzdravily!²⁵ Byli jste přece jako bloudiví ovce, ale teď jste se vrátili k Pastýři a Strážci svých duší.

3 Vy, ženy, se podřizujte svým manželům. Někteří z nich odmítají Slovo, ale mohou být získáni beze slov jednáním svých žen,² když uvidí, jak čistý a uctivý život vedete.³ Vaše krása nespočívá ve vnějších věcech — v okázalých účesech, zlatých špercích a nádherných šatech -⁴ ale ve vašem srdci. Ozdobte své nitro nepomíjivou krásou krotkého a pokojného ducha, který je před Bohem velmi vzácný.⁵ Tuto krásu mívaly kdysi ony svaté ženy, které doufaly v Boha. Podřizovaly se svým manželům,⁶ tak jako Sára poslouchala Abrahama a mluvila o něm jako o svém pánu. I vy jste jejími dcerami, když jednáte dobře a nedáte se ničím zastrašit.⁷ A vy, muži, mějte ke svým manželkám porozumění. Prokazujte jim úctu jakožto slabšímu pohlaví a jako spoludědičkám daru života, aby vašim modlitbám nestálo nic v cestě.⁸ Konečně, buďte všichni svorní, soucitní, plní bratrské lásky, milosrdní a skromní.⁹ Neodplácejte zlo zlem ani zlořečení zlořečením, ale naopak žehnejte. K tomu jste přece povoláni a za to máte obdržet požehnání.¹⁰ Vždyť: „Chce někdo prožít šťastný život, chce někdo okusit dobré dny? Takový ať chrání svůj jazyk před zlem, v jeho ústech ať není žádná lest.¹¹ Ať odmítá zlo a koná dobro, usiluje o pokoj a nechá se jím vést.“¹² Hospodinovy oči hledí ke spravedlivým, uši naklání k jejich modlitbám, Hospodinova tvář je ale obrácená proti pachatelům zla.“¹³ Kdo by vám ublížil, když budete horlivě konat dobro?¹⁴ I kdybyste však měli pro spravedlnost trpět, blaze vám. „Nemějte strach z toho, čím vás straší, nenechte se tím vylekat.“¹⁵ Zasvěťte svá srdce Pánu Kristu a buďte připraveni podat odpověď každému, kdo se vás zeptá na důvod vaší naděje.¹⁶ Vždy ovšem s vlídností a úctou a s dobrým svědomím, aby se ti, kdo vás pomlouvají, zastyděli, že napadali váš poctivý život v Kristu.¹⁷ Je-li však Boží vůlí, abyste trpěli, je lepší trpět za dobré činy nežli za zlé.¹⁸ Vždyť i Kristus, sám spravedlivý, jednou trpěl za hříchy nespravedlivých, aby vás přivedl k Bohu. V těle podstoupil smrt, ale v Duchu dostal život.¹⁹ Tehdy přišel kázat duchům v žaláři -²⁰ těm, kteří kdysi za Noemových dnů nechtěli uposlechnout, zatímco Bůh trpělivě čekal, než se postaví archa, v níž se skrze vodu zachránilo jen několik (totiž osm) duší.²¹ Naplněním tohoto předobrazu je křest, který nám teď přináší záchranu — nejde o omytí tělesné špíny, ale o závazek dobrého svědomí před Bohem — skrze vzkříšení Ježíše Krista,²² který odešel do nebe a je po Boží pravici, kde jsou mu poddáni andělé, vlády i moci.

4 I Kristus podstoupil tělesné utrpení, a tak se stejným odhodláním vyzbrojte i vy. Kdo trpěl na těle, skoncoval s hříchem,² takže zbytek svého života v těle už nevěnuje lidským tužbám, ale Boží vůli.³ Už máme dost toho marnění času, v jakém si libují pohané: života v nestydatých vášních, v opilství, obžerství, v pitkách a v nechutné modloslužbě.⁴ Když už se s nimi nevrháte do bezbřehé prostopášnosti, je jim to divné a pomlouvají vás.⁵ Jednou však musí složit účty Tomu, který je připraven soudit živé i mrtvé.⁶ Proto bylo evangelium zvěstováno i těm, kdo jsou už mrtví — ačkoli byli jako lidé v těle odsouzeni, v Duchu jsou živí u Boha.⁷ Všemmu nadešel konec. Proto se vzpamatujte a probudte se k modlitbám,⁸ především si ale zachovejte vzájemnou lásku, vždyť „lásku přikryje množství hříchů.“⁹ Projevujte si navzájem pohostinnost se vši ochotou.¹⁰ Každý z vás dostal nějaký dar, a tak si jimi navzájem služte jako dobří správci rozmanité Boží milosti.¹¹ Když někdo mluví, ať jsou to Boží slova; když někdo slouží, ať je to v síle, kterou dává Bůh,

4:6 Mrtví. Teologický univerzalismus (nauka, že všichni budou spaseni) spoléhá na „druhou šanci“ po smrti. Takovýto stav je výstižně ilustrován vyučujícím, který by zadal úkol k vypracování, a přitom

nestanovil termín odevzdání. Kdyby pro rozhodnutí požádat Krista o odpuštění skutečně bylo k dispozici nekonečno času, neučinil by je nikdo.

aby byl Bůh vždy oslavován skrze Ježíše Krista, jemuž patří sláva i moc na věky věků! Amen. ¹² Milování, nedívejte se té zkoušce ohněm, jež na vás přišla — není to přece nic divného. ¹³ Spíše se radujte, že máte podíl na Kristově utrpení, vždyť až se zjeví jeho sláva, budete jásat radostí! ¹⁴ Když nesete urážky pro Kristovo jméno, blaze vám, neboť na vás spočívá Duch slávy, Duch Boží. ¹⁵ Ať nikdo z vás netrpí jako vrah, zloděj, zločinec nebo udavač. ¹⁶ Trpí-li však jako křesťan, ať se za to nestydí, ale chválí za to jméno Boha. ¹⁷ Přišel čas soudu a první na řadě je Boží dům. Je-li to, co se děje nám, teprve začátek, jaký konec čeká ty, kdo odmítají Boží evangelium? ¹⁸ „Je-li spravedlivý stěží spasen, co bude s bezbožným a hříšníkem?“ ¹⁹ Ať proto ti, kdo trpí podle Boží vůle, svěřují své duše věrnému Stvořiteli a pokračují v dobrém jednání.

5 Starší mezi vámi prosím jako váš spolustarší, svědek Kristových utrpení a účastník slávy, která bude zjevena: ² Paste Boží stádo, které je u vás, a bděte nad ním — ne z povinnosti, ale dobrovolně, jak se to Bohu líbí, ne kvůli prospěchu, ale nezištně. ³ Nepanujte nad svěřeným stádem, ale jděte mu příkladem, ⁴ abyste, až se ukáže ten nejvyšší Pastýř, přijali nevadnoucí věnec slávy. ⁵ Vy, mladší, se podřizujte starším a všichni se oblékněte pokorou vůči sobě navzájem, vždyť „Bůh se staví proti pyšným, pokorné ale zahrne milostí.“ ⁶ Pokořte se tedy pod mocnou Boží ruku, a on vás v pravý čas povýší. ⁷ Všechnu svou starost svěřte jemu, vždyť jemu na vás záleží. ⁸ Probudte se, mějte se na pozoru! Váš protivník ďábel chodí kolem jako řvoucí lev a hledá kořist. ⁹ Postavte se mu jakožto silní ve víře a vězte, že stejné utrpení zakoušejí vaši bratři po celém světě. ¹⁰ Když projdete tímto krátkým utrpením, Bůh veškeré milosti, který vás v Kristu Ježíši povolal do své věčné slávy, vás obnoví, upevní, posílí a ukotví. ¹¹ Jemu náleží moc navěky! Amen. ¹² S pomocí Silvana, kterého považuji za věrného bratra, jsem vám napsal tento krátký list, abych vás povzbudil a ujistil vás, že toto je pravá Boží milost. Stůjte v ní pevně. ¹³ Pozdravuje vás vaše spoluvyvolená církev v Babylonu a Marek, můj syn. ¹⁴ Pozdravte se navzájem polibkem lásky. Pokoj vám všem, kdo jste v Kristu. 1 Starší mezi vámi prosím jako váš spolustarší, svědek Kristových utrpení a účastník slávy, která bude zjevena: ² Paste Boží stádo, které je u vás, a bděte nad ním — ne z povinnosti, ale dobrovolně, jak se to Bohu líbí, ne kvůli prospěchu, ale nezištně. ³ Nepanujte nad svěřeným stádem, ale jděte mu příkladem, ⁴ abyste, až se ukáže ten nejvyšší Pastýř, přijali nevadnoucí věnec slávy. ⁵ Vy, mladší, se podřizujte starším a všichni se oblékněte pokorou vůči sobě navzájem, vždyť „Bůh se staví proti pyšným, pokorné ale zahrne milostí.“ ⁶ Pokořte se tedy pod mocnou Boží ruku, a on vás v pravý čas povýší. ⁷ Všechnu svou starost svěřte jemu, vždyť jemu na vás záleží. ⁸ Probudte se, mějte se na pozoru! Váš protivník ďábel chodí kolem jako řvoucí lev a hledá kořist. ⁹ Postavte se mu jakožto silní ve víře a vězte, že stejné utrpení zakoušejí vaši bratři po celém světě. ¹⁰ Když projdete tímto krátkým utrpením, Bůh veškeré milosti, který vás v Kristu Ježíši povolal do své věčné slávy, vás obnoví, upevní, posílí a ukotví. ¹¹ Jemu náleží moc navěky! Amen. ¹² S pomocí Silvana, kterého považuji za věrného bratra, jsem vám napsal tento krátký list, abych vás povzbudil a ujistil vás, že toto je pravá Boží milost. Stůjte v ní pevně. ¹³ Pozdravuje vás vaše spoluvyvolená církev v Babylonu a Marek, můj syn. ¹⁴ Pozdravte se navzájem polibkem lásky. Pokoj vám všem, kdo jste v Kristu.

Druhý list Petru

Úvod

1 Šimon Petr, služebník a apoštol Ježíše Krista, těm, kteří dosáhli stejně vzácné víry jako my díky spravedlnosti našeho Boha a Spasitele Ježíše Krista: ² Milost vám a hojný pokoj skrze poznání Boha a Ježíše, našeho Pána. ³ Všechno, co potřebujeme k životu a zbožnosti, nám darovala jeho božská moc, když jsme poznali Toho, který nás povolal ve své slávě a ušlechtilosti. ⁴ Takto nám byla darována vzácná a velká zaslíbení, abyste skrze ně získali účast na Boží povaze a unikli zkáze, do níž se svět ve své žádostivosti rítí. ⁵ Proto se ze všech sil snažte přidat ke své víře ušlechtilost, k ušlechtilosti poznání, ⁶ k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti vytrvalost, k vytrvalosti zbožnost, ⁷ ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku. ⁸ Když v těchto věcech porostete, dojdete k poznání našeho Pána Ježíše Krista a to vám zabrání v nečinnosti a neplodnosti. ⁹ Komu však tyto věci chybí, ten je slepý a krátkozraký, neboť zapomněl na to, jak byl očistěn od svých starých hříchů. ¹⁰ Bratři, snažte se stále více potvrzovat své povolání a vyvolení, protože když to budete dělat, nikdy nepadnete. ¹¹ Takto se vám dokořán otevře přístup do věčného království našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. ¹² Tyto věci vám chci i nadále bez přestání připomínat, ačkoli je znáte a pevně stojíte v pravdě, kterou jste přijali. ¹³ Dokud přebývám v tomto stanu, považuji za svou povinnost burcovat vás a upomínat, ¹⁴ neboť vím, že stan mého těla bude brzy složen, jak mi oznámil náš Pán Ježíš Kristus. ¹⁵ Vynasnažím se tedy, abyste si i po mém odchodu mohli tyto věci stále připomínat. ¹⁶ Když jsme vám pověděli o moci našeho Pána Ježíše Krista a o jeho příchodu, nedrželi jsme se vymyšlených bájí, ale mluvili jsme jako očití svědkové jeho slávy. ¹⁷ Tu slávu a čest přijal od Boha Otce, když k němu z velkolepé slávy zazněl hlas: „Toto je můj milovaný Syn, kterého jsem si oblíbil.“ ¹⁸ My jsme s ním byli na oné svaté hoře a ten hlas z nebe jsme sami slyšeli. ¹⁹ Navíc tu máme nesmírně spolehlivé slovo proroků a vy děláte dobře, že se ho držíte jako lampy zářící v temnotách, dokud se nerozbřeskne den a ve vašich srdcích nevzejde jitřenka. ²⁰ Především vězte, že žádné proroctví Písma nevzniklo z vlastního názoru proroka. ²¹ Proroctví totiž nikdy nepřišlo z lidské vůle, ale Boží lidé mluvili, jak byli puzeni Duchem svatým.

2 V Božím lidu však bývali i falešní proroci, stejně jako mezi vámi budou falešní učitelé, kteří pokoutně zavedou zhoubné bludy. Budou dokonce zapírat i Pána, který je vykoupil, a tak na sebe přivedou rychlou záhubu. ² Mnozí je budou v jejich nestydatosti následovat a cesta pravdy se kvůli nim ocitne v opovržení. ³ Budou se s vámi pokoušet chamtivě kupčit vymyšlenými řečmi, ale jejich odsouzení už dávno nezahálí a jejich záhuba nespí. ⁴ Bůh přece neušetřil anděly, když zhřešili, ale svrhl je do pekla, kde spoutáni řetězy ve tmě čekají na soud. ⁵ Neušetřil ani ten starý bezbožný svět, když jej zaplavil potopou, ale kazatele spravedlnosti Noema a sedm lidí s ním zachránil. ⁶ Města Sodomu a Gomoru obrátil v popel, když je pro výstrahu budoucím bezbožníkům odsoudil ke zkáze, ⁷ ale spravedlivého Lota, ztrápeného nestydatým chováním těch zvrhlíků, vysvobodil. ⁸ Dokud ten spravedlivý mezi nimi bydlel, jeho spravedlivou duši den co den trápily zločiny, které viděl a slyšel páchat. ⁹ Pán tedy umí vysvobozovat zbožné ze zkoušek, ale nespravedlivé čeká jeho trest v den soudu, ¹⁰ zvláště pak ty, kdo se podvolují nečistému tělesnému chtíči a přezírají Pánovu vládu. Tito samolibí drzouni se dokonce nebojí vysmívat se nebeským mocnostem. ¹¹ Přitom ani andělé, o tolik větší v síle a moci, nad nimi před Pánem nevynášejí potupný rozsudek. ¹² Tihle se však chovají pudově jako nerozumná zvířata, určená k ulovení a na porážku. Čemu nerozumějí, tomu se vysmívají, ale jejich vlastní zkaženost je zničtí - ¹³ odplata za jejich špatnost je nemine. Jejich zálibou je denní hýření; na vašich hodech jsou poskrvnou a hanbou, když na nich hýří ve svých rozmarech. ¹⁴ S očima plnými cizoložství nenasytně baží po hříchu, se srdcem vycvičeným v chamtivosti lákají nestálé duše. Proklatci! ¹⁵ Opustili přímou cestu a zabloudivi. Vydali se cestou Balaáma, syna Beorova, jemuž se zalíbila odměna za špatnost. ¹⁶ Za své provinění byl ovšem napomenut: nemá oslice promluvila lidským hlasem a proroka v jeho nepřičetnosti zastavila. ¹⁷ Jsou to prameny bez vody, mraky hnané vichřicí, které čeká jen černá tma. ¹⁸ Když honosně řeční o marnostech, lákají tělesným chtíčem a nestydatostmi lidi, kteří právě unikli životu v bludu. ¹⁹ Slibují jim svobodu, ale sami jsou otroky zkázy — čemukoli se kdo poddá, to ho zotročí! ²⁰ Když lidé skrze poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista uniknou špíně světa, ale potom se do ní znovu zapletou a podlehnou jí, budou na tom nakonec hůře než na začátku. ²¹ Bylo by pro ně lepší nepoznat cestu spravedlnosti, než se po jejím poznání odvrátit od svatého přikázání, které dostali. ²² Stalo se jim, co se říká v tom pravdivém přísloví: „Pes se vrátil ke svým zvratkům“ a „Umytá svině se znovu válí v bahně.“

3 Milovaní, píšu vám už druhý dopis. V obou jsem se vás snažil upomínat a burcovat vaši ryzí mysl, ² abyste pamatovali na to, co předpověděli svatí proroci, a na to, co vám skrze vaše apoštoly přikázal Pán a Spasitel. ³ Především vezte, že v posledních dnech přijdou nehorázní posměvači vedení svými vlastními choutkami ⁴ a budou říkat: „Co je s tím slibem o jeho příchodu? Otcové už zemřeli a všechno zůstává, jak to bylo od počátku stvoření!“ ⁵ Takoví si nechtějí uvědomit, že nebe a země kdysi dávno vznikly Božím slovem z vody a skrze vodu; ⁶ a tou vodou byl tehdejší svět zatopen a zničen. ⁷ Totéž slovo udržuje a uchovává nynější nebe a zemi pro oheň, který je čeká v den soudu a záhuby bezbožných lidí. ⁸ Jednu věc si uvědomte, milovaní: u Pána je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den. ⁹ Pán neotálí splnit svůj slib, jak si někteří myslí, ale prokazuje vám svou trpělivost. Nechce totiž, aby někdo zahynul, ale aby všichni došli k pokání. ¹⁰ Pánův den ovšem přijde jako zloděj. Toho dne se nebesa s rachotem zřítí, živly se rozpustí žářem a země se všemi svými skutky bude odhalena. ¹¹ Má-li být všechno takto zničeno, jak svatě a zbožně tedy musíte žít vy, ¹² kteří dychtivě vyhlížíte příchod Božího dne! Nebesa se tehdy rozplynou ohněm a živly se roztaví žářem, ¹³ my ale vyhlížíme nové nebe a novou zemi — domov spravedlnosti. ¹⁴ Nuže, milovaní, vyhlízejte to všechno a snažte se, aby vás Pán zastihl v pokoji, neposkvrněné a bezúhonné. ¹⁵ Trpělivost našeho Pána chápejte jako příležitost ke spáse. (Tak vám to také s moudrostí, kterou dostal, píše náš milovaný bratr Pavel, ¹⁶ který tyto věci zmiňuje ve všech svých listech. Některé z nich jsou nesnadno srozumitelné, a tak je nevědomí a nestálí lidé k vlastní záhubě překrucují stejně jako ostatní Písma.) ¹⁷ Vy, milovaní, to víte předem, a tak se chraňte. Nenechte se strhnout bludem těch zvrhlíků, neodpadejte od své stálosti. ¹⁸ Kéž stále rostete v milosti a poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Jemu buď sláva nyní i navěky. Amen.

První list Janův

Úvod

1 Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, co jsme pozorovali, čeho jsme se vlastníma rukama dotýkali — o Slovu života: ²Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli a svědčíme o něm. Zvěstujeme vám věčný život, který byl u Otce a byl nám zjeven. ³Zvěstujeme vám, co jsme viděli a slyšeli, abyste i vy měli spolu s námi podíl na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem. ⁴Toto píšeme, aby naše radost byla dokonalá. ⁵Toto je poselství, které jsme slyšeli od něj a které vám předáváme: Bůh je světlo a není v něm žádná tma. ⁶Říkáme-li, že s ním máme společenství, a přitom žijeme ve tmě, lžeme a nežijeme v pravdě. ⁷Žijeme-li však ve světle, jako je on ve světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očisťuje od každého hříchu. ⁸Říkáme-li, že žádný hřích nemáme, klameme sami sebe a není v nás pravda. ⁹Když ale své hříchy vyznáváme, Bůh je věrný a spravedlivý — odpustí nám naše hříchy a očistí nás od každé nepravosti. ¹⁰Říkáme-li, že jsme nehřešili, děláme z něj lháře a jeho slovo v nás není.

2 Toto vám píšu, moji drazí, abyste nehřešili. Kdyby někdo zhřešil, máme u Otce přímluvce, Ježíše Krista, toho Spravedlivého. ²On je smírnou obětí za naše hříchy, a nejen za naše, ale i za celý svět. ³Jak můžeme vědět, že ho známe? Podle toho, zda dodržujeme jeho přikázání. ⁴Kdo říká: „Znám ho,“ a přitom se nechová podle jeho přikázání, ten je lhář a není v něm pravda. ⁵Kdo ale zachovává jeho slovo, v tom se láska k Bohu opravdu naplnila. Podle toho se pozná, zda jsme v něm. ⁶Kdo říká, že v něm zůstává, musí žít, jako žil on. ⁷Nepíšu vám, milovaní, žádné nové přikázání, ale to staré, které jste měli od počátku — je to ono staré přikázání, to slovo, které jste slyšeli od počátku. ⁸To, co vám píšu, je však zároveň nové přikázání, neboť se naplňuje v něm i ve vás. Tma pomijí a pravé světlo už svítí. ⁹Kdo říká, že je ve světle, a přitom nenávidí bratra, je až dosud ve tmě. ¹⁰Kdo miluje bratra, zůstává ve světle a nikomu není kamenem úrazu. ¹¹Kdo ale bratra nenávidí, zůstává ve tmě. Chodí tmou a neví, kam jde, neboť mu oči zaslepila tma. ¹²Píšu vám, drazí, že jsou vám pro jeho jméno odpuštěny hříchy. ¹³Píšu vám, otcové, že jste poznali Toho, který je od počátku. Píšu vám, mládenci, že jste zvítězili nad tím Zlým. ¹⁴Napsal jsem vám, děti, že jste poznali Otce. Napsal jsem vám, otcové, že jste poznali Toho, který je od počátku. Napsal jsem vám, mládenci, že jste silní a Boží slovo ve vás zůstává a zvítězili jste nad tím Zlým. ¹⁵Nemilujte svět ani to, co je v něm. Kdo má v lásce tento svět, nemá v sobě lásku k Otcí. ¹⁶Svět je samá touha těla, touha očí, namyšlenost života — nic z toho není z Otce, vše je to ze světa. ¹⁷Svět pomijí tak jako jeho touhy, ale kdo plní Boží vůli, trvá navěky. ¹⁸Drazí, je tu poslední hodina. Slyšeli jste, že přijde Antikrist? Teď se objevila spousta antikristů, a tak víme, že je poslední hodina. ¹⁹Odešli od nás, ale nepatřili k nám. Kdyby patřili k nám, zůstali by s námi; oni však od nás odešli, aby se ukázalo, že nikdo z nich nepatřil k nám. ²⁰Vy ale máte pomazání od Svatého a všichni rozumíte. ²¹Nepíšu vám proto, že byste neznali pravdu, ale protože ji znáte a protože žádná lež nemá nic společného s pravdou. ²²Kdo jiný je lhář než ten, kdo popírá, že Ježíš je Mesiáš? To je ten antikrist, který zapírá Otce i Syna. ²³Žádný, kdo zapírá Syna, nemá ani Otce. Kdo však vyznává Syna, ten má i Otce. ²⁴Ať ve vás tedy zůstává, co jste slyšeli od počátku. Když ve vás zůstane, co jste slyšeli od počátku, pak i vy zůstanete v Synu a v Otcí. ²⁵A to je to zaslíbení, které máme od něj: věčný život. ²⁶Tyto věci jsem vám napsal o těch, kteří vás svádějí. ²⁷Ve vás však zůstává to pomazání, které jste přijali od něj, a nepotřebujete, aby vás někdo poučoval. To pomazání vás učí všemu a je skutečné — není to žádný klam! Jak vás naučilo, zůstávejte v něm. ²⁸Ano drazí, zůstávejte v něm, abychom očekávali jeho zjevení se smělou důvěrou a nemuseli se stydět, až přijde. ²⁹Víte přece, že on je spravedlivý. Vězte také, že každý, kdo žije spravedlivě, se narodil z něj.

3 Pohleďte, jakou láskou nás Otec zahrnul: smíme se nazývat Božími dětmi — a také jimi jsme! Proto nás svět nezná, že nepoznal jeho. ²Milovaní, teď jsme Boží děti, ale ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že až se ukáže, budeme podobní jemu, neboť ho uvidíme tak, jak je. ³Každý, kdo k němu upíná tuto naději, usiluje být čistý, jako je čistý on. ⁴Každý, kdo páchá hřích, páchá zločin, vždyť hřích je zločin! ⁵Víte, že on se ukázal, aby naše hříchy sňal, a v něm žádný hřích není. ⁶Kdo v něm zůstává, tedy nehřeší, ale kdo hřeší, ten ho neviděl ani nepoznal. ⁷Nenechte se nikým oklamat, drazí. Kdo žije spravedlivě, je spravedlivý, jako je

2:16 Touha těla, touha očí, namyšlenost života. Žádost těla, žádost očí, pýcha života – to jsou tři zbraně, které jsou proti lidem namířeny vždy znovu v rozmanitých obměnách. Evino selhání v Edenu bylo

prohrou ve všech těchto oblastech (Gn 3:6); kde první Adam neobstál, druhý zvítězil (Lk 4:3–13).

Láska je odpověď, ať už je otázka jakákoliv.

Lyla June

spravedlivý on.⁸ Kdo páchá hřích, je z ďábla, neboť ďábel od počátku hřeší. Proto se ukázal Boží Syn, aby zrušil skutky ďábla.⁹ Kdo se narodil z Boha, nepáchá hřích, neboť v něm zůstává Boží símě; nemůže hřešit, protože se narodil z Boha.¹⁰ Podle toho se poznají děti Boží a děti ďábla: kdo nežije spravedlivě a nemiluje svého bratra, není z Boha.¹¹ To je to poselství, které jste slyšeli od počátku: Milujme jedni druhé.¹² Ne jako Kain, který patřil tomu Zlému a zavraždil svého bratra. A proč ho zavraždil? Protože jeho skutky byly zlé, ale skutky jeho bratra spravedlivé.¹³ Nedivte se, bratři, pokud vás svět nenávidí.¹⁴ My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti.¹⁵ Kdo nenávidí bratra, je vrah; a víte, že žádný vrah v sobě nemá věčný život.¹⁶ Takto jsme poznali, co je láska, že on za nás položil svůj život. I my tedy musíme pokládat život za bratry.¹⁷ Když si někdo žije dobře a vidí svého bratra v nouzi, ale odepře mu milosrdenství, jak v sobě může mít Boží lásku?¹⁸ Nemilujme pouhými slovy, draží, ale opravdovými skutky.¹⁹ Takto poznáme, že patříme pravdě, a ujistíme své srdce před ním.²⁰ Kdyby nás odsuzovalo naše vlastní srdce, co teprve Bůh, který je větší než naše srdce a ví všechno!²¹ Milování, jestliže nás srdce neodsuzuje, máme k Bohu smělou důvěru²² a přijímáme od něj vše, oč prosíme, neboť dodržujeme jeho přikázání a děláme, co se mu líbí.²³ A to je to jeho přikázání: abychom věřili jménu jeho Syna Ježíše Krista a milovali jedni druhé, jak nám přikázal.²⁴ Kdo dodržuje jeho přikázání, zůstává v něm a on zas v něm. A jak můžeme vědět, že v nás zůstává? Podle Ducha, kterého nám dal.

4 Milování, nevěřte všemu, co je duchovní, ale rozlišujte, zda jsou ti duchové z Boha. Do světa totiž vyšla spousta falešných proroků.² Podle tohoto poznávejte Božího Ducha: každý duch, který vyznává Ježíše Krista přišlého v těle, je z Boha.³ Žádný duch, který Ježíše nevyznává, ovšem není z Boha, ale je to ten duch Antikrista, o němž jste slyšeli, že má přijít. Už teď je na světě!⁴ Vy jste však z Boha, draží, a zvítězili jste nad nimi. Ten, který je ve vás, je totiž větší než ten, který je ve světě.⁵ Oni jsou ze světa; proto mluví světsky a svět je poslouchá.⁶ My jsme z Boha. Kdo zná Boha, poslouchá nás; kdo není z Boha, neposlouchá nás. Podle toho poznáváme ducha pravdy a ducha bludu.⁷ Milujme jedni druhé, milování — vždyť láska je z Boha. Každý, kdo miluje, se narodil z Boha a zná Boha.⁸ Kdo nemiluje, nezná Boha — vždyť Bůh je láska.⁹ V tom se projevila Boží láska k nám, že svého Syna, toho jednorozeného, poslal Bůh na svět, abychom skrze něj získali život.¹⁰ V tom je láska, ne že my jsme milovali Boha, ale že on miloval nás a poslal svého Syna jako smírnou obět za naše hříchy.¹¹ Milování, jestliže Bůh takto miloval nás, musíme i my milovat jedni druhé.¹² Boha nikdy nikdo neviděl. Když ale milujeme jedni druhé, Bůh v nás přebývá a jeho láska v nás došla naplnění.¹³ Jak můžeme vědět, že zůstáváme v něm a on v nás? Podle toho, že nám dal díl svého Ducha.¹⁴ A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna, Spasitele světa.¹⁵ Kdokoli vyznává, že Ježíš je Syn Boží, v tom přebývá Bůh a on v Bohu.¹⁶ A my jsme poznali lásku, kterou k nám Bůh má, a uvěřili jsme jí. Bůh je láska. Kdo přebývá v lásce, přebývá v Bohu a Bůh v něm.¹⁷ Takto láska mezi námi došla naplnění, takže smíme mít smělou důvěru v soudný den — vždyť jsme na tomto světě takoví, jako je on.¹⁸ V lásce není žádný strach. Láska, jež došla naplnění, zahání strach pryč, neboť strach přináší muka. Kdo se však bojí, nedošel v lásce k naplnění.¹⁹ My milujeme, neboť on první miloval nás.²⁰ Kdo říká „Miluji Boha“ a přitom nenávidí bratra, je lhář. Když někdo nemiluje bratra, kterého vidí, nemůže přece milovat Boha, kterého nevidí.²¹ Máme tedy od něj toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i bratra.

5 Každý, kdo věří, že Ježíš je Mesiáš, se narodil z Boha. Každý, kdo miluje toho, který zplodil, miluje i toho, který se z něj narodil.² To, že milujeme Boží děti, se pozná podle toho, že milujeme Boha a plníme jeho přikázání.³ Láska k Bohu je v tom, abychom plnili jeho přikázání — a jeho přikázání nejsou těžká.⁴ Všechno, co se narodilo z Boha, přece přemáhá svět. A to je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra.⁵ Kdo jiný přemáhá svět než ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?⁶ To je ten, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus — nejen skrze vodu, ale skrze vodu a krev. Duch je ten, který to dosvědčuje, protože Duch je pravda.⁷ Jsou tu tedy tři svědkové:⁸ Duch, voda a krev — a ti tři jsou zajedno.⁹ Když přijímáme lidské svědectví, oč větší je svědectví Boží! A toto je svědectví, které Bůh vydal o svém Synu.¹⁰ Kdo věří v Božího Syna, má svědectví sám v sobě. Kdo Bohu nevěří, udělal z něj lháře, neboť neuvěřil svědectví, které Bůh vydal o svém Synu.¹¹ A to svědectví je toto: Bůh nám dal věčný život a ten život je v jeho Synu.¹² Kdo má Syna, má život, kdo nemá Syna Božího, nemá život.¹³ Tyto věci píšu vám, kteří věříte ve jméno Božího Syna, abyste věděli, že máte věčný život.¹⁴ Toto je smělá důvěra, kterou k němu máme: Kdykoli o něco prosíme podle jeho vůle, slyší nás.¹⁵ A když víme, že nás slyší, kdykoli o něco prosíme, pak víme, že to, oč jsme jej prosili, dostáváme.¹⁶ Když někdo vidí svého bratra hřešit, ovšem hříchem, který není k smrti, ať se modlí a Bůh mu dá život. To platí

o těch, kdo nehřeší k smrti. Je ovšem i hřích k smrti a neříkám, aby se modlil za takový. ¹⁷ Každá špatnost je hřích, ale ten hřích nemusí být k smrti. ¹⁸ Víme, že žádný, kdo se narodil z Boha, nehřeší. Kdo se narodil z Boha, opatruje se, aby se ho ten Zlý nedotýkal. ¹⁹ Víme, že my jsme z Boha, ale celý svět leží ve Zlu. ²⁰ A víme, že Boží Syn přišel a dal nám schopnost znát pravého Boha, a tak jsme v něm, totiž v jeho Synu Ježíši Kristu. On je ten pravý Bůh a věčný život. ²¹ Vyvarujte se model, draží!

Druhý list Janův

Úvod

1 Já starší píšu vyvolené paní i jejím dětem, které miluji v pravdě (a nejen já, ale všichni, kteří poznali pravdu),² kvůli pravdě, která v nás zůstává a bude s námi navěky.³ Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce i od Ježíše Krista, Otcova Syna, ať je s námi v pravdě a lásce.⁴ Udělalo mi nesmírnou radost, když jsem zjistil, jak některé z tvých dětí žijí v pravdě, podle přikázání, které jsme dostali od Otce.⁵ Prosím tě tedy, paní, ne jako bych ti psal nové přikázání, ale jen to, které jsme měli od počátku: Milujme jedni druhé.⁶ V tom je láska, abychom žili podle jeho přikázání. To přikázání jste slyšeli od počátku, a tak podle něj žijte.⁷ Do světa totiž vyšla spousta bludařů, kteří nevyznávají Ježíše Krista přišlého v těle. Každý takový je bludař a antikrist.⁸ Proto si dejte pozor, abychom neztratili to, oč jsme usilovali; nenechme se připravit o plnou odplatu.⁹ Každý, kdo nezůstává v Kristově učení, ale opouští je, ztrácí Boha. Kdo zůstává v jeho učení, ten má Otce i Syna.¹⁰ Pokud k vám někdo přichází s jiným než tímto učení, nepřijímejte ho do domu ani ho nevítejte.¹¹ Kdo takového vítá, stává se jeho spoluvínikem.¹² Napsal bych vám ještě mnohem více, ale nechci to svěřit papíru a inkoustu. Mám totiž naději, že se k vám dostanu a promluví s vámi tvář v tvář, aby naše radost byla dokonalá.¹³ Pozdravují tě děti tvé vyvolené sestry.

Třetí list Janův

Úvod

1 Já starší píšu milovanému Gaiovi, kterého miluji v pravdě. ²Milovaný, především si přeji, abys ve všem prospíval a byl zdrav, tak jako prospívá tvá duše. ³Udělal mi nesmírnou radost, když přišli bratři a vydávali svědectví o tvé opravdovosti a o tom, jak žiješ v pravdě. ⁴Nemám větší radost než slyšet, že mé děti žijí v pravdě! ⁵Milovaný, prokazuješ svou věrnost v tom, jak se chováš k bratrům a zvláště k hostům. ⁶Oni sami vydali před církví svědectví o tvé lásce. Uděláš dobře, když je vypravíš na cestu, jak se to Bohu líbí. ⁷Jsou přece na cestách kvůli jeho jménu a od pohanů nic nepřijímají. ⁸Chceme-li tedy pomáhat pravdě, musíme takové lidi přijímat. ⁹Psal jsem o tom vaší církvi, ale Diotrefes, který tak rád poroučí druhým, nás neuznává. ¹⁰Proto až přijdu, připomenu, co dělá, když o nás šíří ty zlé nesmysly. A jako by toho nebylo dost, nejenže sám bratry nepřijímá, ale druhým to zakazuje a vyhání je z církve. ¹¹Milovaný, neber si příklad ze zlého, ale z dobrého. Kdo jedná dobře, je z Boha; kdo jedná zle, Boha vůbec neviděl. ¹²Demetrios má dobré svědectví ode všech, i od samotné pravdy. I my mu vydáváme svědectví a víš, že naše svědectví je pravdivé. ¹³Napsal bych ti ještě mnohem více, ale nechci ti psát inkoustem a perem. ¹⁴Mám totiž naději, že tě brzy uvidím a promluvíme spolu tvář v tvář. Pokoj tobě. Pozdravují tě přátelé. Pozdravuj každého z přátel osobně.

List Judův

Úvod

1 Juda, služebník Ježíše Krista a bratr Jakubův, povoláním, kteří jsou milováni v Bohu Otci a zachováni pro Ježíše Krista: ² Milosrdenství vám a pokoj i láska v hojnosti. ³ Milování, jakkoli jsem toužil napsat vám o našem společném spasení, považuji teď za nutné napomenout vás, abyste ze všech sil bojovali o víru, která byla jednou provždy darována svatým. ⁴ Vloudili se totiž mezi nás jistí lidé, jejichž odsouzení bylo už dávno popsáno. Tito bezbožníci zaměňují milost našeho Boha za nestydatost, a tak zapírají toho jediného Panovníka, našeho Pána Ježíše Krista. ⁵ I když to všechno už sami víte, chci vám připomenout, že Pán sice vysvobodil svůj lid z Egypta, ale ty z nich, kteří mu nevěřili, potom zahubil. ⁶ Právě tak to bylo s anděly, kteří nezůstali ve svém původním stavu, ale opustili své určené místo. Bůh je uvěznil ve věčných okovech, aby v nejhlubší tmě čekali na soud toho velikého dne. ⁷ Právě tak to bylo se Sodomou a Gomorou a s okolními městy, která se podobně jako tito oddala smilstvu a propadla zvrhlosti. Nyní slouží jako varování před trestem věčného ohně. ⁸ Stejně tak tito blouznivci przní své tělo, nedbají na Pánovu vládu a vysmívají se nebeským mocnostem. ⁹ Přitom ani archanděl Michael, když se s ďáblem přel o Mojžíšovo tělo, neodvážil se vynést potupný rozsudek, ale řekl: „Ztrestej tě Hospodin!“ ¹⁰ Tito se však vysmívají tomu, co neznají, a to, co znají pudově jako nerozumná zvířata, je vede do záhuby. ¹¹ Běda jim! Vydali se Kainovou cestou, pro zisk propadli bludu jako Balaám, zahynuli ve vzpouře jako Korach! ¹² Tito lidé hyzdí vaše hody lásky, kterých se bezostyšně účastní. Jsou to pastýři pečující sami o sebe, jsou to mraky bez vody unášené větry, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát mrtvé a vykořeněné, ¹³ divoké mořské vlny chrlící své vlastní haněbnosti, bludné hvězdy, jež navěky čeká jen černá tma. ¹⁴ V sedmé generaci od Adama o nich prorokoval Enoch, když řekl: „Hle, Pán přichází s nesčíslnými tisíci svých svatých, ¹⁵ aby soudil všechny lidi a každého usvědčil ze všech jejich bezbožných skutků, které bezbožně páchali, a kvůli všem tvrdým slovům, která ti bezbožní hříšníci proti němu mluvili.“ ¹⁶ To jsou ti reptáci a nespokojenci vedení vlastními choutkami, honosní mluvkové, ziskuchtiví pochlebovači! ¹⁷ Ale vy, milování, pamatujte, že to předpovídali apoštolové našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁸ Řekli vám, že v posledních časech se vyskytnou posměvači vedení svými bezbožnými choutkami. ¹⁹ To jsou ti rozvraceči, tělesní lidé bez Ducha. ²⁰ Ale vy, milování, budujte svůj život na své nejsvatější víře, modlete se v Duchu svatém, ²¹ uchovávejte se v Boží lásce a očekávejte, že vás milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista dovede k věčnému životu. ²² S těmi, kdo pochybují, mějte soucit. ²³ Jiné zachraňujte jako z ohnivých plamenů. I s nimi jednejte soucitně, ale zároveň obezřetně — ať se vám oškliví i šaty poskvrněné tělem! ²⁴ Tomu, který má moc uchránit vás před pádem a dovést vás do své slávy neposkvrněné a šťastné - ²⁵ jedinému Bohu, našemu Spasiteli — jemu buď skrze našeho Pána Ježíše Krista sláva a velebnost, vláda i moc přede všemi věky, nyní i po všechny věky. Amen.

Zjevení Janovo

Úvod

1 Zjevení Ježíše Krista, které mu svěřil Bůh, aby ukázal svým služebníkům, co se musí brzy stát. Ukázal je skrze svého anděla, kterého poslal ke svému služebníkovi Janovi² a ten vydává svědectví o všem, co viděl — je to Boží slovo a svědectví Ježíše Krista.³ Blaze tomu, kdo čte, i těm, kteří slyší slova tohoto proroctví a drží se toho, co je v něm napsáno. Ten čas je blízko.⁴ Jan sedmi církvím v Asii: Milost vám a pokoj od Toho, který je, který byl a který přichází, a od sedmi duchů před jeho trůnem,⁵ a od Ježíše Krista, jenž je věrný svědek, ten Prvorozený z mrtvých a vládce králů země. Tomu, který si nás zamiloval, který nás osvobodil od našich hříchů svou vlastní krví⁶ a který nás učinil králi a kněžími svému Bohu a Otci — jemu buď sláva a moc na věky věků. Amen.⁷ Hle, přichází s oblaky a spatří ho každé oko, i ti, kdo jej probodli. Všechna pokolení země se pro něj rozplácí. Ano, amen.⁸ „Já jsem Alfa i Omega,“ praví Pán Bůh, který je, který byl a který přichází, ten Všemohoucí⁹ Já Jan, váš bratr a společník v Ježíšově soužení, království a vytrvalosti, jsem se kvůli Božímu slovu a kvůli svědectví o Ježíši ocitl na ostrově zvaném Patmos.¹⁰ V den Páně jsem byl ve vytržení Ducha a uslyšel jsem za sebou mocný hlas, jako zvuk polnice,¹¹ jak říká: „Co vidíš, napiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efesu, do Smyrny, do Pergamonu, do Thyatir, do Sard, do Filadelfie a do Laodikeje.“¹² Obrátil jsem se tedy, abych viděl ten hlas, který se mnou mluvil. Když jsem se obrátil, spatřil jsem sedm zlatých svíců¹³ a uprostřed těch svíců jakoby Syna člověka, oděného dlouhým rouchem a přepásaného na prsou zlatým pásem.¹⁴ Vlasy na hlavě měl bílé jako bílá vlna, bílé jako sníh. Oči měl jako plamen ohně,¹⁵ nohy jako bronz rozžhavený v peci a hlas jako zvuk mohutných vod.¹⁶ V pravé ruce měl sedm hvězd a z úst mu vycházel ostrý dvojsečný meč. Jeho tvář zářila jako slunce v poledne.¹⁷ Když jsem ho spatřil, padl jsem mu k nohám jako mrtvý. Tu na mě položil svou pravici a řekl: „Neboj se. Já jsem Ten první i poslední,¹⁸ ten Živý. Byl jsem mrtvý, a hle, jsem živý na věky věků. Já mám klíče smrti i záhrobí.“¹⁹ Zapiš tedy, co jsi viděl, co se děje a co se bude dít potom.²⁰ Toto je tajemství těch sedmi hvězd, které jsi viděl v mé pravici, a těch sedmi zlatých svíců: Sedm hvězd jsou andělé sedmi církví a sedm svíců je sedm církví.“

2 „Andělu církve v Efesu napiš: Toto praví Ten, který drží ve své pravici těch sedm hvězd, který se prochází uprostřed těch sedmi zlatých svíců:² Znáš tvé skutky, tvou práci i tvou vytrvalost. Vím, že nemůžeš snést zlé lidi; vyzkoušel jsi ty, kdo si říkají apoštolové, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři.³ Vytrvale jsi snášel těžkosti pro mé jméno a nepodlehl jsi únavě.⁴ Mám ale proti tobě, že jsi ztratil svou počáteční lásku.⁵ Proto si vzpomeň, odkud jsi odpadl, čiň pokání a dřívější skutky. Nebudeš-li činit pokání, přijdu k tobě a pohnu tvým svícem z jeho místa.⁶ Máš ovšem k dobru, že nenávidíš skutky nikolaitů; i já je nenávidím.⁷ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu dám jíst ze stromu života v Božím ráji.“⁸ „Andělu církve ve Smyrně napiš: Toto praví Ten první i poslední, který byl mrtvý a ožil:⁹ Znáš tvé soužení a chudobu (ale jsi bohatý), i rouhání těch, kteří si říkají Židé, a nejsou, ale jsou shromáždění satanovo.¹⁰ Nic se neboj toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel uvrhne některé z vás do vězení, abyste byli vyzkoušeni, a budete mít soužení po deset dní. Buď věrný až do smrti a dám ti korunu života.¹¹ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu druhá smrt neublíží.“¹² „Andělu církve v Pergamonu napiš: Toto praví Ten, který má ostrý dvojsečný meč:¹³ Vím, že bydlíš tam, kde je satanův trůn, a že se držíš mého jména a nezapřel jsi mou víru ani v těch dnech, kdy byl Antipas, můj věrný svědek, zabit u vás, kde bydlí satan.¹⁴ Mám proti tobě jen to, že u sebe máš přívržence učení Balaáмова, který učil Baláka svádět syny Izraele k modlářským hodům a ke smilstvu.¹⁵ Podobně i ty máš přívržence učení nikolaitů.¹⁶ Proto čiň pokání. Jinak k tobě brzy přijdu a budu s nimi bojovat mečem svých úst.¹⁷ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo vítězí, tomu dám jíst skrytou manu a dám mu bílý kamének a na tom kaménku napsané nové jméno, jež nezná nikdo než ten, kdo je přijímá.“¹⁸ „Andělu církve v Thyatirech napiš: Toto praví Syn Boží, který má oči jako plamen ohně a jehož nohy jsou jako bronz:¹⁹ Znáš tvé skutky — tvou lásku, službu, věrnost a vytrvalost, i to, že tvých posledních skutků je více nežli dřívějších.²⁰ Mám ale proti tobě, že necháváš ženu Jezabel, která si říká prorokyně, aby učila a sváděla mé služebníky ke smilstvu a k modlářským hodům.²¹ Dal jsem jí čas, aby činila pokání ze svého smilstva, ale ona nechce.²² Hle, uvrhnu ji na lůžko a ty, kteří s ní cizoloží, vydám velikému soužení, nebudou-li činit pokání ze svých skutků.²³ Až zahubím její děti, všechny církve poznají, že já jsem Ten, který zkoumá mysl i srdce, a že každému z vás odplatím podle vašich skutků.²⁴ Ale vám ostatním Thyatirským, vám, kteří nemáte toto učení a nepoznali jste to, čemu se říká hlubiny satanovy, pravím: Nevložím na vás jiné břemeno.

²⁵ Držte se ale toho, co máte, dokud nepřijdu. ²⁶ Kdo vítězí a zachovává mé skutky až do konce, tomu dám vládu nad národy. ²⁷ Bude je pást železnou holí a rozbíjet je jako hliněné nádoby ²⁸ — jak jsem to i já přijal od svého Otce — a dám mu jitřní hvězdu. ²⁹ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.“

3 „Andělu církve v Sardách napiš: Toto praví Ten, který má sedm duchů Božích a těch sedm hvězd: Znáš tvé skutky — podle jména jsi živý, ale jsi mrtvý. ² Probud' se a posilni umírající zbytek, neboť jsem shledal, že tvé skutky před mým Bohem zdaleka nejsou naplněné. ³ Vzpomeň si, co jsi slyšel a přijal; drž se toho a číň pokání. Pokud se neprobudíš, přijdu jako zloděj! Ani se nedozvíš, ve kterou hodinu na tebe přijdu. ⁴ Máš ale v Sardách několik osob, které neposkvrnily svá roucha. Ti se budou se mnou procházet v bílém roucho, neboť si to zaslouží. ⁵ Kdo vítězí, bude se oblékat bílým rouchem a jeho jméno nikdy nevymažu z knihy života, ale vyznám jeho jméno před tváří svého Otce i před jeho anděly. ⁶ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.“ ⁷ „Andělu církve ve Filadelfii piš: Toto říká ten Svatý a Pravý, který má klíč Davidův, který otvírá, a nikdo nezavře, a zavírá, a nikdo neotevře: ⁸ Znáš tvé skutky. Hle, postavil jsem před tebe otevřené dveře, které nikdo nemůže zavřít. Neboť máš sice malou moc, ale zachoval jsi mé slovo a nezapřel jsi mé jméno. ⁹ Hle, dávám ti ze shromáždění satanova ty, kteří si říkají Židé, a nejsou, ale lžou. Hle, způsobím, že přijdou a pokloní se u tvých nohou a poznají, že jsem si tě zamiloval. ¹⁰ Protože jsi zachoval slovo mé vytrvalosti, i já tě zachovám od hodiny zkoušky, která má přijít na celý svět, aby byli vyzkoušeni obyvatelé země. ¹¹ Přijdu brzy. Drž se toho, co máš, aby ti nikdo nevzal vítěznou korunu. ¹² Kdo vítězí, toho učiním sloupem v chrámu svého Boha a nevyjde již nikdy ven. Napišu na něj jméno svého Boha a jméno města svého Boha, Nového Jeruzaléma sestupujícího z nebe od mého Boha, i své nové jméno. ¹³ Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.“ ¹⁴ „Andělu církve v Laodíkeji napiš: Toto praví Amen, ten věrný a pravý svědek, prvopočátek Božího stvoření: ¹⁵ Znáš tvé skutky — nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený anebo horký! ¹⁶ Ale že jsi vlažný a ani studený ani horký, vyplivnu tě ze svých úst. ¹⁷ Říkáš totiž: Jsem bohatý, zbohatl jsem a nic nepotřebuji — a nevíš, že jsi ubohý a politováníhodný, nuzný, slepý a nahý. ¹⁸ Radím ti, aby sis ode mě koupil zlato přetavené v ohni, abys byl bohatý, a bílé roucha, abys byl oblečen a neukazovala se hanba tvé nahoty; a své oči pomaz mastí, abys viděl. ¹⁹ Já všechny, které miluji, kárám a vychovávám. Rozhorli se tedy a číň pokání. ²⁰ Hle, stojím u dveří a tluču. Kdokoli uslyší můj hlas a otevře mi dveře, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou. ²¹ Kdo vítězí, tomu dám usednout se mnou na mém trůnu, jako jsem i já zvítězil a usedl se svým Otcem na jeho trůnu. ²² Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.“

4 Potom jsem se podíval, a hle, v nebi se otevřely dveře. Vtom ke mně jako polnice zazněl ten hlas, který jsem slyšel předtím: „Vystup sem a ukážu ti, co se musí stát potom.“ ² A hned jsem byl ve vytržení Ducha: Hle, v nebi stál trůn a na tom trůnu někdo seděl. ³ Ten, který seděl na trůnu, byl na pohled podobný kameni jaspisu a karneolu, a kolem trůnu byla duha, na pohled podobná smaragdu. ⁴ Okolo trůnu bylo čtyřadvacet jiných trůnů a na těch trůnech sedělo čtyřadvacet starců oblečených do bílých rouch a na hlavách měli zlaté koruny. ⁵ Z trůnu vycházelo blýskání a hlasy hromobití. Před trůnem hořelo sedm ohnivých pochodní — těch sedm duchů Božích. ⁶ Před trůnem bylo také skleněné moře jakoby z křišťálu a uprostřed trůnu i kolem trůnu čtyři bytosti plné očí zepředu i zezadu. ⁷ První bytost byla podobná lvu, druhá teleti, třetí měla tvář jako člověk a čtvrtá se podobala letícímu orlu. ⁸ Každá z těch čtyř bytostí měla po šesti křídlech dokola a v sobě plno očí. Bez přestání, dnem i nocí, říkaly: „Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh Všemohoucí, který byl, který je a který přichází.“ ⁹ A kdykoli ty bytosti vzdají slávu, čest a díky Sedícímu na trůnu, Živému na věky věků, ¹⁰ padne těch čtyřadvacet starců před obličejem Sedícího na trůnu, klanějí se Živému na věky věků a hází své koruny před trůn se slovy: ¹¹ „Hoden jsi, Pane a Bože náš, přijmout slávu a čest i moc, neboť jsi stvořil všechny věci, z tvé vůle byly stvořeny a trvají.“

5 Na pravici Sedícího na trůnu jsem viděl knihu popsanou zevnitř i zvenčí, zapečetěnou sedmi pečeti. ² Potom jsem viděl silného anděla, jak volá mocným hlasem: „Kdo je hoden otevřít tu knihu a rozlomit její pečeti?“ ³ A nikdo na nebi, na zemi ani pod zemí nemohl tu knihu otevřít ani do ní nahlédnout. ⁴ Velmi jsem plakal, že se nenašel nikdo, kdo by byl hoden otevřít tu knihu a nahlédnout do ní. ⁵ Jeden z těch starců mi však řekl: „Neplač. Hle, zvítězil Lev z pokolení Juda, kořen Davidův! On otevře tu knihu a jejich sedm

3:16 Překroucení původního Božího nařízení nosit viditelné označení, že věřící patří Bohu (srv. Dt 6:8 a jeho pozn.).

3:18 Zlato. Zlato je symbol víry. Má pouze potencionální hodnotu (nelze jím platit), dokud neprošlo ohněm. Co bylo původně darováno i přijato zdarma, se ukáže, že není tak docela zadarmo; kdo

mnoho obdržel, od toho se právem něco očekává (Lk 12:48). Ačkoliv Bůh je mocen použít kdykoliv kohokoliv jakkoliv, služebník, na něhož se může spolehnout, je ten, jehož víra obstála ve zkoušce ohněm (Mk 9:49). To je cena, kterou je dříve či později nutno zaplatit (srv. pozn. Mt 25:9), k čemuž ale někteří nejsou ochotní (Mt 13:21).

pečetí.“⁶ A hle, spatřil jsem, jak uprostřed trůnu a těch čtyř bytostí a uprostřed těch starců stojí Beránek jako zabítý a má sedm rohů a sedm očí, což je sedm duchů Božích poslaných na celou zem.⁷ Přišel a vzal tu knihu z pravice Sedícího na trůnu,⁸ a jakmile ji vzal, ty čtyři bytosti a těch čtyřiaadvacet starců padlo před Beránkem na kolena. Každý měl loutnu a zlaté misky plné kadidel, což jsou modlitby svatých⁹ a zpívali novou píseň: „Jsi hoden vzít tu knihu a otevřít její pečeti, neboť jsi byl zabit a vykoupils Bohu svou krví lidi z každého pokolení a jazyka, lidu i národa.¹⁰ Učinil jsi nás králi a kněžími našemu Bohu a budeme kralovat nad zemí.“¹¹ Okolo trůnu, těch bytostí a starců jsem viděl a slyšel hlas mnoha andělů. Byly jich miliony a miliardy¹² a volali mocným hlasem: „Hoden je ten zabítý Beránek přijmout moc a bohatství, moudrost a sílu, slávu, chválu a čest!“¹³ Také všechno stvoření, které je na nebi, na zemi, pod zemí i v moři, všechno, co je v nich, jsem slyšel volat: „Sedícimu na trůnu a Beránkovi chvála a čest, sláva i vláda na věky věků!“¹⁴ A čtyři bytosti řekly: „Amen!“ A starci padli na kolena a klaněli se.

6 Dále jsem viděl, jak Beránek otevřel první ze sedmi pečeti, a slyšel jsem jednu z těch čtyř bytostí, jak řekla hromovým hlasem: „Pojď!“² A hle, spatřil jsem bílého koně a ten, který na něm seděl, měl luk. Byla mu dána koruna a on vyjel ve vítězství, a aby zvítězil.³ Když otevřel druhou pečeti, slyšel jsem druhou bytost říci: „Pojď!“⁴ A vyšel jiný kůň, ohnivě rudý. Tomu, kdo na něm seděl, bylo dáno odejmout mír ze země, aby se navzájem vraždili; a byl mu dán veliký meč.⁵ Když otevřel třetí pečeti, slyšel jsem třetí bytost říci: „Pojď!“ A hle, spatřil jsem černého koně a ten, který na něm seděl, měl v ruce váhy.⁶ Zprostřed těch čtyř bytostí jsem uslyšel hlas, jak říká: „Za denní mzdu jen mírka pšenice, jen tři mírky ječmene za denní mzdu; olej a víno však nech!“⁷ Když otevřel čtvrtou pečeti, slyšel jsem hlas čtvrté bytosti: „Pojď!“⁸ A hle, spatřil jsem koně mrtvolně bledého a jméno toho, který na něm seděl, bylo Smrt a za ním šlo Záhrobí. Byla jim dána moc nad čtvrtinou země, aby zabíjeli mečem, hladem, morem a divokými šelmami.⁹ Když otevřel pátou pečeti, viděl jsem pod oltářem duše zavražděných pro Boží slovo a pro svědectví, jehož se drželi.¹⁰ Hlasitě volali: „Jak dlouho ještě, Pane, ty svatý a pravý, nebudeš soudit a trestat obyvatele země za naši krev?“¹¹ Tu bylo každému z nich dáno bílé roucho a bylo jim řečeno, ať odpočívají ještě krátký čas, dokud se nenaplní také počet jejich spoluslužebníků, jejich bratrů, kteří mají být zabiti tak jako oni.¹² Když otevřel šestou pečeti, spatřil jsem, jak nastalo veliké zemětřesení. Slunce zčernalo jako žíněný pytel, měsíc byl celý jako krev¹³ a nebeské hvězdy padaly na zem, jako když fíkovník zmítaný velkým větrem shazuje své pozdní fíky.¹⁴ Nebe zmizelo, jako když se zavírá kniha, a všechny hory i ostrovy se pohnuly ze svého místa.¹⁵ Králové země a velmoži, boháči, vojevůdci i mocní, každý otrok i každý svobodný se ukryli do jeskyní a do horských skal.¹⁶ Tehdy říkali horám a skalám: „Padněte na nás a skryjte nás před Tím, jenž sedí na trůnu, a před hněvem Beránka!“¹⁷ Přišel ten veliký den jeho hněvu, a kdo obstojí?“

7 Potom jsem uviděl čtyři anděly, kteří stáli ve čtyřech koutech země a drželi čtyři zemské větry, aby vítr nevál na zem ani na moře ani na žádný strom.² Spatřil jsem také jiného anděla, který vystupoval od východu slunce a měl pečetidlo živého Boha. Ten zavolal mocným hlasem na ty čtyři anděly, jimž bylo dáno, aby škodili zemi a moři: „Neškodte zemi ani moři ani stromům, dokud neoznačíme služebníky našeho Boha na jejich čelech!“⁴ A slyšel jsem počet označených: sto čtyřiačtyřicet tisíc jich bylo označeno ze všech pokolení synů Izraele: ⁵ z pokolení Juda 12 000 označených, z pokolení Ruben 12 000 označených, z pokolení Gád 12 000 označených, ⁶ z pokolení Ašer 12 000 označených, z pokolení Neftalí 12 000 označených, z pokolení Manases 12 000 označených, ⁷ z pokolení Šimeon 12 000 označených, z pokolení Levi 12 000 označených, z pokolení Isachar 12 000 označených, ⁸ z pokolení Zabulon 12 000 označených, z pokolení Josef 12 000 označených, z pokolení Benjamín 12 000 označených.⁹ A hle, potom jsem spatřil veliký zástup, který by nikdo nemohl sečíst, ze všech národů a pokolení a lidí i jazyků, jak stojí před trůnem a před Beránkem, oblečení do bílých rouch. V rukou měli palmové ratolesti¹⁰ a hlasitě volali: „Spasení náleží našemu Bohu, jenž sedí na trůnu, a Beránkovi!“¹¹ Všichni andělé, kteří stáli okolo trůnu, starců i těch čtyř bytostí, padli před trůnem na tváře a klaněli se Bohu¹² se slovy: „Amen! Chvála a sláva, moudrost a díkůčinění, čest a moc i síla našemu Bohu na věky věků. Amen!“¹³ Jeden z těch starců pak promluvil a zeptal se mě: „Kdo jsou ti oblečení do bílých rouch a odkud přišli?“¹⁴ Odpověděl jsem: „Pane můj, ty víš.“ Tehdy mi řekl: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení. Vyprali svá roucha a vybělili je v krvi Beránka.“¹⁵ Proto jsou před Božím trůnem a slouží mu v jeho chrámu dnem i nocí. Ten, který sedí na trůnu, bude přebývat mezi nimi.¹⁶ Nebudou už nikdy hladovět ani žíznit, slunce ani horko je nespálí,¹⁷ neboť je bude pást Beránek, který je uprostřed trůnu. Povede je k pramenům živých vod a Bůh jim setře každou slzu z očí.“

8 Když pak otevřel sedmou pečeti, nastalo v nebi ticho asi na půl hodiny.² Pak jsem uviděl, jak těch sedm andělů, kteří stojí před Boží tváří, dostalo sedm polnic.³ Tehdy přišel jiný anděl se zlatou kadidelnicí

a postavil se k oltáři. Bylo mu dáno množství kadidla, aby je s modlitbami všech svatých položil na zlatý oltář, který je před trůnem, ⁴ a dým kadidla s modlitbami svatých vystoupil z andělovy ruky před Boží tvář. ⁵ Anděl pak vzal tu kadidelnici, naplnil ji ohněm z oltáře a shodil ji na zem. Tehdy nastaly hlasy, hromobití, blýskání a zemětřesení. ⁶ Těch sedm andělů se sedmi polnicemi se pak připravilo k troubení. ⁷ Když zatroubil první anděl, nastalo krupobití a oheň smíšený s krví a bylo to svrženo na zem. Shořela třetina země, shořela třetina stromů a shořela veškerá zeleň. ⁸ Když zatroubil druhý anděl, jako by byla do moře vržena veliká ohnivě planoucí hora. Třetina moře se obrátila v krev ⁹ a v tom moři zemřela třetina stvoření majících duši a třetina lodí byla zničena. ¹⁰ Když zatroubil třetí anděl, spadla z nebe veliká hvězda hořící jako pochoděň a padla na třetinu řek a na prameny vod. ¹¹ Jméno té hvězdy je Pelyněk. Třetina vod se tehdy obrátila v pelyněk a mnoho lidí kvůli těm vodám zemřelo, neboť zhořkly. ¹² Když zatroubil čtvrtý anděl, byla zasažena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, aby se jich třetina zatměla a třetina dne neměla světlo a podobně i noc. ¹³ Potom jsem uviděl, jak prostředkem nebe letí jakýsi orel, a slyšel jsem ho hlasitě křičet: „Běda, běda, běda obyvatelům země! Ještě tři andělé mají zatroubit na své polnice!“

9 Když zatroubil pátý anděl, uviděl jsem hvězdu, jež spadla z nebe na zem a byl jí dán klíč od bezedné propasti. ² Když tu bezednou propast otevřela, vystoupil z propasti dým jako dým z veliké pece a dýmem té propasti se zatmělo slunce i ovzduší. ³ Z toho dýmu pak vyšly na zem kobylky, jimž byla dána moc, taková moc, jakou mají pozemští štíři. ⁴ Bylo jim řečeno, aby neškodily trávě na zemi ani žádné zeleni ani žádnému stromu, jenom lidem, kteří nemají na čele Boží znamení. ⁵ Nemohly je zabít, ale trýznily je po pět měsíců a jejich trýznění bylo jako trýznění od štíra, když bodne člověka. ⁶ (V těch dnech budou lidé hledat smrt, ale nenaleznou ji; budou toužit zemřít, ale smrt od nich uteče.) ⁷ Vzhledem byly ty kobylky podobné koním připraveným k boji. Na jejich hlavách byly jakoby koruny podobné zlatu a jejich tváře byly jako tváře lidí. ⁸ Měly vlasy jako vlasy žen a jejich zuby byly jako lví. ⁹ Také měly pancíře jako pancíře ze železa a zvuk jejich křídel byl jako zvuk vozů, když množství koní běží do boje. ¹⁰ Měly ocasy s bodci jako mají štíři a v těch ocasech měly moc ubližovat lidem po pět měsíců. ¹¹ Měly nad sebou krále, anděla propasti, který se hebrejsky jmenuje Abaddon a v řečtině má jméno Apollyon, Zhoubce. ¹² První „běda“ pominulo, hle, dvojí „běda“ se blíží! ¹³ Když zatroubil šestý anděl, uslyšel jsem jakýsi hlas ze čtyř rohů zlatého oltáře, který je před Boží tváří, ¹⁴ jak řekl šestému andělu s polnicí: „Rozvaž ty čtyři anděly, kteří jsou svázáni u veliké řeky Eufkrat!“ ¹⁵ Tehdy byli rozvázáni ti čtyři andělé, připravení pro tu hodinu, den, měsíc a rok, aby pobili třetinu lidí. ¹⁶ Jejich vojsko čítalo dvě stě milionů jezdců — zaslechl jsem totiž jejich počet. ¹⁷ Ve vidění jsem spatřil koně a na nich jezdce s pancíři v barvě ohně, hyacintu a síry. Hlavy těch koní byly jako hlavy lvů a z tlam jim vycházel oheň, dým a síra. ¹⁸ Těmito třemi ranami, ohněm, dýmem a sírou, jež jim vycházely z tlam, byla pobita třetina lidí. ¹⁹ Moc těch koní je v jejich tlamách a ocasech. Jejich ocasy jsou jako hadi s hlavami, a těmi šíří zkázu. ²⁰ Ostatní lidé, kteří nezemřeli těmito ranami, však nečinili pokání ze skutků svých rukou; nepřestali se klanět démonům a modlám ze zlata, stříbra, mědi, kamene a dřeva, které nevidí, neslyší ani nechodí. ²¹ Nečinili také pokání ze svých vražd ani ze svého čarování, ze svého smilstva ani ze svých krádeží.

10 Uviděl jsem také jiného silného anděla, jak sestupuje z nebe, oblečen oblakem. Na hlavě měl duhu, jeho tvář byla jako slunce a jeho nohy jako ohnivě sloupy. ² V ruce měl otevřenou knížku a postavil se pravou nohou na moře a levou na zem. ³ Vykřikl mocným hlasem, jako když řve lev, a poté, co vykřikl, promluvil svými hlasy sedm hromů. ⁴ Když zaznělo těch sedem hromů, chtěl jsem psát. Uslyšel jsem ale hlas z nebe: „Zapečet, co řeklo těch sedm hromů, a nepiš to.“ ⁵ Tehdy ten anděl, kterého jsem viděl stát na moři a na zemi, pozvedl pravou ruku k nebi ⁶ a přísahal při Živém na věky věků, který stvořil nebe i to, co je v něm, zemi i to, co je na ní, a moře i to, co je v něm, že už nebude více času, ⁷ ale že ve dnech hlasu sedmého anděla, až bude troubit, bude dokonáno Boží tajemství, jak to oznámil svým služebníkům prorokům. ⁸ Ten hlas, který jsem předtím slyšel z nebe, pak ke mně znovu promluvil: „Jdi, vezmi z ruky anděla stojícího na moři a na zemi tu otevřenou knížku.“ ⁹ Šel jsem tedy k tomu andělu a řekl mu: „Dej mi tu knížku.“ Odpověděl: „Vezmi ji a sněz. V břiše ti způsobí hořkost, ale v ústech ti bude sladká jako med.“ ¹⁰ Vzal jsem tedy tu knížku z ruky anděla a snědl jsem ji. V ústech mi byla sladká jako med, ale když jsem ji snědl, měl jsem v břiše hořko. ¹¹ Poté mi bylo řečeno: „Musíš znovu prorokovat mnoha lidem, národům, jazykům i králům.“

11 Byla mi dána hůl jako měřicí tyč a bylo mi řečeno: „Vstaň a změř Boží chrám i oltář i ty, kteří se v něm klanějí. ² Nádvoří, které je venku před chrámem, však vynech a neměř ho, neboť bylo dáno pohanům a ti budou šlapat po svatém městě dvaadvacet měsíců. ³ Zmocním ale dva své svědky, kteří budou prorokovat tisíc dvě stě šedesát dní, oblečení pytlouinou.“ ⁴ To jsou ty dvě olivy a dva svícny stojící před tváří Pána

vší země. ⁵ Kdyby jim chtěl někdo ublížit, vyjde z jejich úst oheň a pohltní jejich nepřátele. Kdyby jim chtěl někdo ublížit, musí takto zahynout. ⁶ Ti dva mají moc zavřít nebe, aby za dnů jejich prorokování nepršel déšť. Mají také moc nad vodami, aby je obraceli v krev a aby zasáhli zemi jakoukoli ranou, kdykoli budou chtít. ⁷ Až ale dokončí své svědectví, ona šelma vystupující z propasti proti nim povede válku, zvítězí nad nimi a zabije je. ⁸ Jejich mrtvoly budou ležet na ulici toho velikého města, které se duchovně nazývá Sodoma a Egypt, kde byl také ukřižován náš Pán. ⁹ Mnoho lidí z různých kmenů, jazyků a národů se bude dívat na jejich mrtvoly po tři a půl dne a nedovolí jejich mrtvoly pochovat do hrobu. ¹⁰ Obyvatelé země se nad nimi budou radovat a veselit a budou si navzájem posílat dary, protože ti dva proroci trýznili obyvatele země. ¹¹ Po třech a půl dnech do nich ale ke zděšení těch, kdo to viděli, vstoupil duch života od Boha. ¹² Uslyšeli mocný hlas z nebe: „Vystupte sem!“ a před zraky svých nepřátel vystoupili v oblaku do nebe. ¹³ V tu hodinu nastalo velké zemětřesení a desetina města padla. Sedm tisíc lidí v tom zemětřesení zahynulo a ostatní dostali strach a vzdali slávu nebeskému Bohu. ¹⁴ Druhé „běda“ pominulo, hle, třetí „běda“ se rychle blíží: ¹⁵ Tehdy zatroubil sedmý anděl a v nebi zazněly mocné hlasy říkající: „Království světa se stala královstvím našeho Pána a jeho Mesiáše, jenž bude kralovat na věky věků!“ ¹⁶ Tehdy těch čtyřiaadvacet starců, kteří sedí na svých trůnech před Božím obličejem, padlo na tváře a klanělo se Bohu ¹⁷ se slovy: „Děkujeme tobě, Pane Bože Všemohoucí, který jsi a kterým byl, že ses chopil své veliké moci a ujal ses kralování!“ ¹⁸ Národy se vzbouřily, ale přišel tvůj hněv, přišel čas soudu nad všemi mrtvými a čas odplaty pro tvé služebníky, proroky a svaté i pro všechny, kdo ctí tvé jméno, malé i velké, přišel čas zkázy těch, kdo kazí zem.“ ¹⁹ Tehdy se otevřel Boží chrám v nebi a v jeho chrámu byla vidět truhla jeho smlouvy. Nastalo velké blýskání, hlasy a hromobití, zemětřesení a velké krupobití.

12 Na nebi se ukázalo veliké znamení: žena oděná sluncem, pod jejíma nohama měsíc a na hlavě měla korunu dvanácti hvězd. ² Byla těhotná a křičela bolestí, neboť začínala rodit. ³ Pak se na nebi ukázalo jiné znamení: hle, veliký rudý drak se sedmi hlavami a deseti rohy, a na těch hlavách sedm korun. ⁴ Jeho ocas vlekl třetinu nebeských hvězd a svrhl je na zem. Tento drak se postavil před ženu, která měla porodit, aby její dítě sežral, jakmile ho porodí. ⁵ Ale když porodila syna, muže, který má pást všechny národy železnou holí, byl její syn vytržen k Bohu a jeho trůnu. ⁶ A ta žena utekla na poušť, kde měla od Boha připravené místo, aby ji tam živili tisíc dvě stě šedesát dní. ⁷ V nebi nastal boj: Michael a jeho andělé bojovali s drakem. A drak bojoval, i jeho andělé, ⁸ ale nic nezmohli. Na nebi už se pro ně nenašlo místo ⁹ a ten veliký drak — ten dávný had, zvaný dábel a satan, který svádí celý svět — byl svržen. Byl svržen na zem a jeho andělé byli svrženi s ním. ¹⁰ A uslyšel jsem mocný hlas, jak v nebi říká: „Teď přišlo vítězství, moc a království našeho Boha a vláda jeho Mesiáše, neboť byl svržen žalobce našich bratrů, který je dnem i nocí obviňoval před Bohem.“ ¹¹ Zvítězili však nad ním krví Beránka a slovem svého svědectví a nelpěli na svém životě až do smrti. ¹² Veselte se proto, nebesa i vy, kdo v nich přebýváte. Běda však těm, kdo bydlí na zemi a na moři, neboť k vám sestoupil dábel s velikým hněvem, neboť ví, že má málo času.“ ¹³ Když drak uviděl, že byl svržen na zem, začal pronásledovat tu ženu, která porodila toho muže. ¹⁴ Žena však dostala dvě mocná orlí křídla, aby před tím hadem uletěla na poušť, na své místo, kde bude živena čas a časy a půl času. ¹⁵ Had ze své tlamy vychrlil za tou ženou vodu jako řeku, aby ji strhl proud. ¹⁶ Země však ženě pomohla: otevřela ústa a pohltila řeku, kterou ze své tlamy vychrlil drak. ¹⁷ Tehdy se drak na ženu rozhněval a odešel svést boj s ostatními z jejího semene, kteří zachovávají Boží přikázání a drží se Ježíšova svědectví. Zastavil se na mořském břehu.

13 Vtom jsem spatřil, jak z moře vystupuje šelma se sedmi hlavami a deseti rohy; na těch rozích měla deset korun a na hlavách rouhavé jméno. ² Šelma, kterou jsem spatřil, byla podobná pardálu, ale její nohy byly jako medvědí a její tlama jako tlama lva. Drak jí dal svou sílu, svůj trůn i velikou moc. ³ Jedna z jejích hlav vypadala jako smrtelně zraněná, ale její smrtelná rána se uzdravila. Celá země šla v úžasu za tou šelmou ⁴ a lidé se klaněli draku, který dal té šelmě moc; klaněli se i šelmě se slovy: „Kdo je podobný té šelmě? Kdo s ní může bojovat?“ ⁵ Dostala ústa, jež vedla pyšné a rouhavé řeči, a byla jí dána moc působit dva a čtyřicet měsíců. ⁶ Ta ústa otvírala, aby se rouhala Bohu a urážela jeho jméno, jeho stánek i ty, kteří přebývají v nebi. ⁷ Bylo jí dáno, aby svedla boj se svatými a přemohla je. Dostala moc nad každým kmenem, lidem, jazykem i národem: ⁸ Budou se jí klanět všichni obytelé země, každý, jehož jméno není od stvoření světa zapsáno v knize života zabitého Beránka. ⁹ Má-li někdo uši, slyš: ¹⁰ Kdo má jít do zajetí, do zajetí půjde. Kdo má být zabit mečem, ten mečem padne. Zde je zapotřebí vytrvalosti a věrnosti svatých. ¹¹ Potom jsem spatřil jinou šelmu, jak vystupuje ze země: měla dva rohy jako Beránek, ale mluvila jako drak. ¹² Ta vykonává všechnu moc té první šelmy před její tváří a působí, že se země i její obytelé budou klanět té první šelmě, jejíž smrtelná rána se uzdravila. ¹³ Dělá veliké divy, působí dokonce i to, aby před zraky lidí sestupoval oheň z nebe na zem.

¹⁴Těmi divy, které jí bylo dáno konat před tváří šelmy, svádí ty, kdo bydlí na zemi. Říká obyvatelům země, aby vytvořili obraz té šelmy, která měla ránu od meče, ale ožila. ¹⁵Bylo jí dáno, aby obrazu té šelmy vdechla život, takže obraz šelmy začal mluvit a nechal zabít všechny, kdo se mu neklaněli. ¹⁶Všem malým i velkým, bohatým i chudým, svobodným i otrokům nechá dát znamení na pravou ruku nebo na čelo, ¹⁷ takže nikdo nebude moci kupovat ani prodávat, nebude-li mít to znamení — jméno šelmy nebo číslo jejího jména. ¹⁸Zde je zapotřebí moudrosti. Kdo tomu rozumí, ať spočte číslo té šelmy, neboť je to číslo člověka. To číslo je 666.

14 A hle, spatřil jsem Beránka, stojícího na hoře Sion, a s ním sto čtyřiačtyřicet tisíc těch, kteří měli na čelech napsané jeho jméno a jméno jeho Otce. ²Uslyšel jsem také hlas z nebe jako zvuk mnohých vod, jako zvuk velikého hromu. A ten zvuk, který jsem slyšel, byl jako když hudebníci hrají na loutny. ³Zpívali jakoby novou píseň před trůnem a před těmi čtyřmi bytostmi i před těmi starci. Tu píseň se nikdo nemohl naučit, jen těch sto čtyřiačtyřicet tisíc vykoupených ze země. ⁴To jsou ti, kteří se neposkvrnili se ženami, neboť jsou panicové. To jsou ti, kteří následují Beránka, kamkoli jde; ti byli vykoupeni z lidí jako prvotiny Bohu a Beránkovi. ⁵V jejich ústech nemá místo lež; jsou bez vady. ⁶Spatřil jsem také jiného anděla, letícího středem nebe, který měl věčné evangelium, aby je kázal obyvatelům země — každému národu, kmenu, jazyku i lidu - ⁷ jak říká mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdejte mu chválu, neboť přišla hodina jeho soudu. Klanějte se Tomu, který stvořil nebe, zemi, moře i prameny vod!“ ⁸Za ním letěl druhý anděl se slovy: „Padlo, padlo to veliké město Babylon, neboť napájelo všechny národy vínem svého vášnivého smilstva!“ ⁹Za nimi pak letěl ještě třetí anděl a volal mocným hlasem: „Klaní-li se někdo šelmě a jejímu obrazu a přijímá-li její znamení na čelo nebo na ruku, ¹⁰ i ten bude pít neředitelné víno Božího hněvu, které je vlito do kalichu jeho rozhorlení; bude trýzněn ohněm a sírou před tváří svatých andělů a před tváří Beránka. ¹¹Dým jejich muk bude stoupat na věky věků! Ti, kdo se klanějí šelmě a jejímu obrazu, a kdokoli přijme znamení jejího jména, nebudou mít odpočínutí dnem ani nocí!“ ¹²Zde je zapotřebí vytrvalosti svatých, kteří se drží Božích přikázání a Ježíšovy víry. ¹³Potom jsem uslyšel hlas z nebe: „Piš: ‘Blaze mrtvým, kteří od této chvíle umírají v Pánu.’ Ano, praví Duch, ať si odpočinou od své námahy; vždyť jejich skutky je provázejí.“ ¹⁴A hle, spatřil jsem bílý oblak a na tom oblaku seděl jakoby Syn člověka. Na hlavě měl zlatou korunu a v ruce ostrý srp. ¹⁵Z chrámu vyšel další anděl a volal mocným hlasem na toho, který seděl na oblaku: „Napráhni srp a žni, neboť nadešla hodina sklizně. Sklizeň země dozrála!“ ¹⁶Tehdy ten, který seděl na oblaku, mrštil svůj srp na zem a země byla sklizena. ¹⁷Z chrámu, který je v nebi, pak vyšel další anděl a také on měl ostrý srp. ¹⁸A od oltáře vyšel ještě další anděl, který měl moc nad ohněm, a zavolal mocným hlasem na toho, který měl ostrý srp: „Napráhni svůj ostrý srp a sklid hrozny vinice země, neboť její hrozny dozrály!“ ¹⁹Tehdy ten anděl vrhl svůj srp na zem, sklídl víno země a vhodil je do velikého lisu Božího hněvu. ²⁰Ten lis byl šlapán venku za městem a z lisu tekla krev až po uzdy koní na šestnáct set honů daleko.

15 Potom 1 Potom jsem na nebi uviděl jiné znamení, veliké a předivné: sedm andělů, kteří mají sedm posledních ran; neboť skrze ně má být dokonán Boží hněv. ²Uviděl jsem jakoby skleněné moře smíšené s ohněm a také ty, kteří zvítězili nad šelmou, nad jejím obrazem a nad číslem jejího jména. Stáli na tom skleněném moři, měli Boží loutny ³ a zpívali píseň Božího služebníka Mojžíše a píseň Beránkovi: „Veliké a předivné jsou tvé skutky, Pane Bože Všemohoucí, spravedlivé a pravé jsou tvé cesty, Králi národů!“ ⁴Kdo by tě nectil, Pane, kdo by tvé jméno nechválil? Vždyť ty jediný jsi svatý! Všechny národy přijdou a před tebou se skloní, neboť tvé spravedlivé soudy byly zjeveny!“ ⁵Potom jsem spatřil, jak se v nebi otevřel chrám stánku svědectví. ⁶Z chrámu vyšlo sedm andělů, kteří měli těch sedm ran, a byli oblečeni běloskvoucím plátnem a na prsou byli přepásáni zlatými pásy. ⁷Jedna z těch čtyř bytostí dala těm sedmi andělům sedm zlatých číší plných hněvu Boha živého na věky věků. ⁸Chrám se naplnil dýmem od Boží slávy a od jeho moci; nikdo nemohl vejít do chrámu, dokud se nevykoná sedm ran těch sedmi andělů. jsem na nebi uviděl jiné znamení, veliké a předivné: sedm andělů, kteří mají sedm posledních ran; neboť skrze ně má být dokonán Boží hněv. ²Uviděl jsem jakoby skleněné moře smíšené s ohněm a také ty, kteří zvítězili nad šelmou, nad jejím obrazem a nad číslem jejího jména. Stáli na tom skleněném moři, měli Boží loutny ³ a zpívali píseň Božího služebníka Mojžíše a píseň Beránkovi: „Veliké a předivné jsou tvé skutky, Pane Bože Všemohoucí, spravedlivé a pravé jsou tvé cesty, Králi národů!“ ⁴Kdo by tě nectil, Pane, kdo by tvé jméno nechválil? Vždyť ty jediný jsi svatý! Všechny národy přijdou a před tebou se skloní, neboť tvé spravedlivé soudy byly zjeveny!“ ⁵Potom jsem spatřil, jak se v nebi otevřel chrám stánku svědectví. ⁶Z chrámu vyšlo sedm andělů, kteří měli těch sedm ran, a byli oblečeni běloskvoucím plátnem a na prsou byli přepásáni zlatými pásy. ⁷Jedna z těch čtyř bytostí dala těm

sedmi andělům sedm zlatých číší plných hněvu Boha živého na věky věků. ⁸ Chrám se naplnil dýmem od Boží slávy a od jeho moci; nikdo nemohl vejít do chrámu, dokud se nevykoná sedm ran těch sedmi andělů.

16 Tehdy jsem uslyšel z chrámu mocný hlas, jak říká těm sedmi andělům: „Jděte, vylijte těch sedm číší Božího hněvu na zem.“ ² První odešel, vylil svou číši na zem a na lidech, kteří měli znamení šelmy, i na těch, kteří se klaněli jejímu obrazu, vyvstaly zlé a zhoubné vředy. ³ Druhý pak vylil svou číši do moře. To se obrátilo jakoby v krev mrtvého a veškerá živá duše v moři zemřela. ⁴ Třetí pak vylil svou číši na řeky a na prameny vod a obrátily se v krev. ⁵ A slyšel jsem anděla vod, jak říká: „Jsi spravedlivý, ty Svatý, ty, který jsi a kterýs byl, že jsi to usoudil!“ ⁶ Protože prolévali krev svatých a proroků, tys jim dal pít krev, jak si zaslouží.“ ⁷ Tehdy jsem uslyšel, jak se od oltáře ozvalo: „Ano, Pane Bože Všemohoucí, tvé soudy jsou pravdivé a spravedlivé.“ ⁸ Čtvrtý pak vylil svou číši na slunce a bylo mu dáno pálit lidi ohněm. ⁹ Lidé byli páleni velikým žářem a rouhali se jménu Boha, který má moc nad těmi ranami, avšak nečinili pokání, aby mu vzdali slávu. ¹⁰ Pátý pak vylil svou číši na trůn té šelmy a její království bylo zatemněno. Lidé se bolestí kousali do jazyka ¹¹ a rouhali se nebeskému Bohu pro své bolesti a pro své vředy, avšak nečinili pokání ze svých skutků. ¹² Šestý pak vylil svou číši na tu velikou řeku Eufrat a její voda vyschla, aby byla připravena cesta králům od východu slunce. ¹³ Tehdy jsem uviděl z úst draka, z úst šelmy a z úst falešného proroka vycházet tři nečisté duchy podobné žabám. ¹⁴ Jsou to duchové démonů, kteří konají divy a vycházejí ke králům země a celého světa, aby je shromáždili k bitvě toho velikého dne Všemohoucího Boha. ¹⁵ „Hle, přicházím jako zloděj. Blaze tomu, kdo bdí a střeží svá roucha, aby nechodil nahý a nebyla vidět jeho hanba.“ ¹⁶ A shromáždil je na místo, které se hebrejsky jmenuje Armagedon. ¹⁷ Sedmý pak vylil svou číši na ovzduší a z chrámu zazněl od trůnu mocný hlas: „Stalo se!“ ¹⁸ Nastaly hlasy, hromobití, blyškání a veliké zemětřesení — tak veliké zemětřesení, jaké nebylo, co jsou lidé na zemi. ¹⁹ To veliké město se tehdy roztrhlo na tři díly a města národů padla. Veliký Babylon byl připomenut před Boží tváří a Bůh mu dal kalich s vínem svého vášnivého hněvu. ²⁰ Tehdy zmizely všechny ostrovy a hory se nedaly najít. ²¹ Z nebe padaly na lidi veliké kroupy těžké jako cent. A kvůli ráně těch krup se lidé rouhali Bohu, neboť ta rána byla nesmírně veliká.

17 Tehdy přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli sedm číší, a promluvil ke mně: „Pojď, ukážu ti odsouzení veliké nevěstky, která sedí na mnohých vodách, ² se kterou smilnili králové země a obyvatelé země se opili vínem jejího smilstva.“ ³ A odnesl mě v Duchu na poušť. Tehdy jsem uviděl ženu sedící na rudé šelmě, jež byla plná jmen rouhání a měla sedm hlav a deset rohů. ⁴ Ta žena byla oblečena purpurem a šarlatem a pokryta zlatem, drahokamy a perlami. V ruce měla zlatý kalich plný ohavností a nečistoty svého smilstva ⁵ a na čele měla napsané tajemné jméno: VELIKÝ BABYLON, MATKA NEVĚSTEK A OHAVNOSTÍ ZEMĚ. ⁶ Takto jsem viděl tu ženu opilou krví svatých a krví Ježíšových mučedníků. Když jsem ji spatřil, strnul jsem v naprostém úžasu. ⁷ „Proč se tak divíš?“ řekl mi anděl. „Já ti povím tajemství té ženy i šelmy, která ji nese, jež má sedm hlav a deset rohů. ⁸ Šelma, kterou jsi viděl, byla a není a má vystoupit z propasti a jít do záhuby. A obyvatelé země, ti, jejichž jméno není od stvoření světa zapsáno v knize života, užasnou, až uvidí tu šelmu, která byla a není, ale znovu se objeví. ⁹ Zde je zapotřebí moudré mysli: Těch sedm hlav je sedm hor, na kterých ta žena sedí. Je také sedm králů. ¹⁰ Pět jich padlo, jeden je a další ještě nepřišel; a až přijde, musí zůstat na krátký čas. ¹¹ Šelma, která byla a není, ta je osmý král; je z těch sedmi a jde do záhuby. ¹² Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě neujali kralování, ale mají přijmout moc jako králové v jednu hodinu spolu se šelmou. ¹³ Ti mají jedno mínění a svou sílu a moc dají šelmě. ¹⁴ Ti budou bojovat s Beránkem, a Beránek nad nimi zvítězí — neboť je Pán pánů a Král králů — a s ním i jeho povolání, vyvolení a věrní.“ ¹⁵ Potom mi řekl: „Vody, které jsi viděl a kde ta nevěstka sedí, jsou lidé a zástupy, národy a jazyky. ¹⁶ Těch deset rohů, které jsi viděl na šelmě, začne tu nevěstku nenávidět a nechá ji zpustošit a obrát donaha; budou požírat její tělo a spálí ji ohněm. ¹⁷ Neboť Bůh vložil do jejich srdcí, aby vykonali jeho záměr, a tak budou jednoho mínění a předají své království šelmě, dokud se nenaplní Boží slova. ¹⁸ Žena, kterou jsi spatřil, je to veliké město, které kraluje nad králi země.“

18 Potom jsem spatřil jiného anděla, jak sestupuje z nebe: měl velikou moc a země byla ozářena jeho slávou. ² Ten vykřikl mocným hlasem: „Padla, padla ta veliká říše Babylon a stala se příbytkem démonů,

16:16 Armagedon. Město Megiddo, ležící na severu Izraele, je vojenská pevnost, která v biblických dobách mívala stáje pro nejméně 400 koní. Kdokoliv by útočil na Izrael ze severu či východu nebo západu, dokonce i z moře severně od Haify, musel by nejprve projít kolem Megidda. Součástí strategické polohy hrazeného města s vojenskou

posádkou byla i skutečnost, že se rozkládalo na hoře stejného jména. Hebrejsky se hora řekne har, odtud Har-Megiddo, v Novém Zákoně s řeckou koncovkou -on. Tradiční bojiště, na němž se jednou do poslední bitvy s nepřáteli Božího lidu vložil sám Hospodin. !!! **DOPSAT !!!**

doupětem všech nečistých duchů, doupětem všech nečistých ptáků, doupětem všech nečistých a ohavných šelem! ³ Z vína jejího vášnivého smilstva totiž pily všechny národy, králové země s ní smilnili a kupci země zbohatli z mohutnosti jejího hýření.“ ⁴ Tehdy jsem uslyšel jiný hlas z nebe: „Vyjděte z ní, můj lide, abyste unikli jejím hříchům, abyste nedostali z jejích ran! ⁵ Vždyť její hřichy dosáhly až k nebi a Bůh si připomenul její zločiny. ⁶ Odplatte jí tak, jak sama splácela, a podle jejích skutků jí dejte dvojnásob; do kalichu, jenž namíchala, jí namíchejte dvojnásob! ⁷ Nakolik se chlubila, nakolik hýřila, tolik jí dejte muk a kvílení. Myslí si o sobě: ‘Trůním, jsem královna! Nejsem vdova a nevím, co je žal.’“ ⁸ V jediný den proto přijdou její rány: smrt, nářek a hlad; a bude spálena ohněm, neboť Pán Bůh, který ji soudí, je silný. ⁹ Králové země, kteří s ní smilnili a hýřili, ji budou oplakávat a budou nad ní kvílet, až uvidí dým jejího pálení. ¹⁰ Pro hrůzu jejích muk zůstanou stát z dálky a řeknou: „Běda, běda, město veliké, Babylone, město mocné — tvůj ortel přišel v jedné hodině!“ ¹¹ I kupci země nad ní budou plakat a truchlit, neboť už nikdo nekoupí jejich zboží: ¹² náklady zlata, stříbra, drahokamů a perel; kmentu, purpuru, hedvábí a šarlatu; veškeré vonné dříví, všechno zboží ze slonoviny a všechno zboží z nejdražšího dřeva, mědi, železa i mramoru; ¹³ skořici a vonné koření, voňavky, mast i kadidlo; víno, olej, mouku i pšenici; dobytek, ovce, koně i vozy; a těla i duše lidí. ¹⁴ „Sklizeň, po níž jsi prahla, tě opustila, všečen lesk a nádheru jsi ztratila, vše nenávratně zmizelo!“ ¹⁵ Obchodníci s těmito věcmi, kteří na ní zbohatli, se pro hrůzu z jejích muk zastaví v povzdálí a budou plakat, truchlit ¹⁶ a naříkat: „Běda, běda, město veliké, oblékané kmentem, purpurem a šarlatem, pokryté zlatem, drahokamy a perlami — ¹⁷ takové bohatství zničeno v jedné hodině!“ Každý kormidelník i veškeré množství těch, kdo se plaví na lodích, námořníci a všichni, kdo pracují na moři, zůstali stát v povzdálí, ¹⁸ a když viděli dým jejího pálení, začali volat: „Které bylo podobné tomuto velikému městu?“ ¹⁹ Sypali si prach na hlavu a s pláčem a kvílením křičeli: „Běda, běda, město veliké, z jehož blahobytu zbohatli všichni námořní rejdaři — bylo zničeno v jedné hodině!“ ²⁰ Vesel se nad tím městem, nebe, svatí apoštolové i proroci — Bůh je odsoudil za to, jak odsuzovalo vás! ²¹ Tehdy jeden silný anděl zvedl balvan veliký jako mlýnský kámen a vrhl jej do moře se slovy: „Tak prudce bude svržen Babylon, město veliké, tak nenávratně zanikne!“ ²² Hlas hráčů na loutnu, zpěváků, píšťců a trubačů už v tobě nikdo neuslyší, žádný řemeslník kteréhokoli řemesla se v tobě už nikdy nenajde, ani zvuk mlýnského kamene se v tobě už nikdy neozve. ²³ Světlo lampy se v tobě už nikdy nerozsvítí, hlas ženicha a nevěsty už v tobě nikdo neuslyší, neboť tví obchodníci byli pány země a tvá kouzla sváděla všechny národy. ²⁴ To město je potřísněno krví proroků a svatých i všech zavražděných na zemi.“

19 Potom jsem uslyšel mocný hlas velikého zástupu v nebi: „Haleluja! Vítězství, sláva i moc našemu Bohu! ² Pravdivé a spravedlivé jsou jeho soudy, neboť odsoudil tu velikou nevěstku, která svým smilstvem zkazila zemi, a pomstil krev svých služebníků, kterou měla na ruce!“ ³ A znovu opakovali: „Haleluja! Její dým stoupá na věky věků.“ ⁴ Těch čtyřia dvacet starců a ty čtyři bytosti padli a klaněli se Bohu sedícímu na trůnu: „Amen! Haleluja!“ ⁵ A od trůnu se ozvalo: „Chvalte našeho Boha, všichni jeho služebníci a vy, kdo jej ctíte, malí i velcí!“ ⁶ Tehdy jsem uslyšel hlas jakoby velikého zástupu, jako zvuk mnohých vod a jako zvuk silných hromů: „Haleluja! Pán Bůh Všemohoucí se ujal kralování! ⁷ Radujme se, jásejme a vzdejme mu slávu, neboť nadešla svatba Beránkova! Jeho manželka se připravila, ⁸ a bylo jí dáno, aby si oblékla zářivě čistý kment.“ (A ten kment jsou spravedlivé činy svatých.) ⁹ Tehdy mi řekl: „Piš: Blaze těm, kteří jsou pozváni k Beránkově svatební večeři.“ A dodal: „Toto jsou pravá Boží slova.“ ¹⁰ Padl jsem tedy k jeho nohám, abych se mu klaněl, ale on mi řekl: „Pozor, nedělej to! Jsem jen Boží služebník, tak jako ty a tvoji bratři, kteří mají Ježíšovo svědectví. Klaněj se Bohu!“ Vždyť Ježíšovo svědectví je duchem prorocství. ¹¹ Uviděl jsem otevřené nebe, a hle, bílý kůň, a ten, který na něm seděl, se jmenoval Věrný a Pravý, jenž spravedlivě soudí i bojuje. ¹² Jeho oči byly jako plamen ohně, na hlavě měl množství korun a měl napsané jméno, které nezná nikdo kromě něj. ¹³ Byl oblečen rouchem nasáklým krví a jeho jméno je Slovo Boží. ¹⁴ Za ním jela nebeská vojska na bílých koních, oblečená bílým a čistým kmentem. ¹⁵ Z jeho úst vycházel ostrý meč, aby jím bil národy. On sám je bude pást železnou holí; on sám bude šlapat vinný lis planoucího hněvu Všemohoucího Boha. ¹⁶ Na svém rouchu a na boku má napsané jméno: KRÁL KRÁLŮ A PÁN PÁNŮ. ¹⁷ Potom jsem uviděl jednoho anděla, jak stojí ve slunci; a vykřikl mocným hlasem na všechny ptáky létající středem nebe: „Pojďte, shromážděte se k hostině velikého Boha, ¹⁸ abyste jedli těla králů, těla vojevůdců, těla silných, těla koní i těch, kdo na nich sedí, a těla všech lidí, svobodných i otroků, malých i velkých!“ ¹⁹ A uviděl jsem šelmu a krále země i jejich vojska, jak se sjeli, aby svedli boj s Tím, který seděl na tom koni, a s jeho vojskem. ²⁰ A ta šelma byla zajata a s ní ten falešný prorok, který před ní dělal divy, jimiž svedl ty, kdo přijali znamení šelmy a kdo se klaněli jejímu obrazu. Ti dva byli zaživa uvrženi do ohnivého jezera hořícího sírou ²¹ a ostatní pobil meč vycházející z úst Toho, který seděl na koni. Všichni ptáci se nasýtíli jejich těly.

20 Potom jsem uviděl anděla sestupujícího z nebe, který měl v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. ²Ten se zmocnil draka, toho dávného hada, jenž je ďábel a satan, a svázal jej na tisíc let. ³Uvrhl ho do propasti, zamkl a zapečetil ji nad ním, aby už nesváděl národy, dokud se nenaplní těch tisíc let; potom totiž musí být nakrátko propuštěn. ⁴Spatřil jsem trůny a ty, kdo se na nich posadili, a byl jim svěřen soud. Viděl jsem také duše popravených pro Ježíšovo svědectví a pro Boží slovo, duše těch, kteří se neklaněli šelmě ani jejímu obrazu a nepřijali její znamení na čela ani na ruce. Ti ožili a kralovali s Kristem tisíc let. ⁵Ostatní mrtví však neožili, dokud se nenaplnilo těch tisíc let. To je první vzkříšení. ⁶Požehnaný a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení. Nad těmi ta druhá smrt nemá moc, ale budou kněžími Boha a Krista a budou s ním kralovat tisíc let. ⁷Až uplyne těch tisíc let, satan bude propuštěn ze žaláře. ⁸Vyjde svádět národy ve čtyřech koutech země, Goga a Magoga, aby je shromáždil k boji — takové množství, jako je písku v moři. ⁹Zaplnili celý obzor, obklíčili ležení svatých i to milované město, ale z nebe sestoupil oheň a pohltil je. ¹⁰Ďábel, který je sváděl, byl uvržen do jezera ohně a síry, kde je i šelma a falešný prorok; tam budou trýzněni dnem i nocí na věky věků. ¹¹Tehdy jsem uviděl veliký bílý trůn a Toho, kdo na něm seděl, před jehož tváří zmizela země i nebe a nebylo pro ně nalezeno místo. ¹²Potom jsem spatřil mrtvé, malé i velké, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. A byla otevřena ještě jiná kniha, totiž kniha života, a mrtví byli souzeni podle toho, co bylo zapsáno v těch knihách, totiž podle svých skutků. ¹³Tehdy moře vydalo mrtvé, kteří byli v něm, také Smrt a Záhrobí vydaly mrtvé, kteří byli v nich; a každý byl souzen podle svých skutků. ¹⁴Smrt i Záhrobí byly uvrženy do ohnivého jezera — to je ta druhá smrt. ¹⁵Kdokoli nebyl nalezen zapsán v knize života, byl uvržen do ohnivého jezera.

21 Potom jsem uviděl nové nebe a novou zemi. Neboť první nebe a první země pominuly a moře již nebylo. ²Uviděl jsem svaté město, Nový Jeruzalém, jak sestupuje od Boha z nebe, připravený jako nevěsta okrášlená pro svého muže. ³Uspěl jsem mocný hlas z trůnu: „Hle, Boží stánek s lidmi: bude bydlet s nimi a oni budou jeho lid; Bůh sám bude s nimi a bude jejich Bohem. ⁴On jim setře každou slzu z očí a smrt už nebude, ani nářek ani křik ani bolest už nikdy nebude; neboť minulé věci pominuly.“ ⁵Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, činím všechno nové.“ Řekl také: „Napiš, že tato slova jsou věrná a pravdivá.“ ⁶Pak mi řekl: „Stalo se. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Já dám žíznícímu zdarma napít z pramene vody života. ⁷Kdo vítězí, dostane toto vše za dědictví. Já mu budu Bohem a on mi bude synem. ⁸Ale bázliví, nevěrní, ohavní, vrazi, smilníci, čarodějové, modláři i všichni lháři mají svůj díl v jezeře, které hoří ohněm a sírou — to je ta druhá smrt.“ ⁹Tehdy ke mně přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli těch sedm číší plných sedmi posledních ran, a promluvil ke mně: „Pojď, ukážu ti Nevěstu, manželku Beránkovu.“ ¹⁰Odnesl mě v Duchu na velikou a vysokou horu a ukázal mi Svaté město, Jeruzalém, sestupující od Boha z nebe ¹¹a zářící Boží slávou. Jsem se podobal nejdražšímu kameni, jako kameni jaspisu jasnému jako křišťál. ¹²Měl mohutnou a vysokou hradbu s dvanácti branami, na těch branách dvanáct andělů a napsaná jména dvanácti pokolení synů Izraele. ¹³Tři brány byly z východu, tři brány ze severu, tři brány z jihu a tři brány ze západu. ¹⁴Městská hradba měla dvanáct základů a na nich jména dvanácti Beránkových apoštolů. ¹⁵Ten, který se mnou mluvil, měl zlatou měřicí tyč, aby změřil město, jeho brány i jeho hradbu. ¹⁶(Město je rozloženo do čtverce: jeho délka je stejná jako šířka.) Změřil tedy město tou tyčí a jeho délka, šířka i výška byly stejné — 12 000 honů. ¹⁷Potom změřil jeho hradbu: 144 loket lidské míry, která je mírou anděla. ¹⁸Jeho hradba byla postavena z jaspisu, ale město bylo čisté zlato podobné čistému sklu. ¹⁹Základy městské hradby byly ozdobeny všemi drahokamy: první základ byl jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, ²⁰pátý sardonix, šestý karneol, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysopras, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst. ²¹A těch dvanáct bran bylo dvanáct perel: každá z těch bran byla z jedné perly. Ulice toho města byla ze zlata, čistého jako průhledné sklo. ²²V tom městě jsem ale neviděl žádný chrám. Jeho chrámem je totiž Pán Bůh Všemohoucí a Beránek. ²³To město nepotřebuje slunce ani měsíc, aby v něm svítily, neboť ho rozzářila Boží sláva a jeho lampou je Beránek. ²⁴Národy spasených se budou procházet v jeho světle a králové země do něj přenesou svou slávu. ²⁵Jeho brány se ve dne nikdy nebudou zavírat, a noc tam nebude. ²⁶Přenesou do něj slávu a čest národů, ²⁷avšak rozhodně do něj nevejde nic znečišťujícího ani působícího ohavnost a lež, ale jen ti, kteří jsou zapsáni v Beránkově knize života.

22 Potom mi ukázal řeku s vodou života, jasnou jako křišťál, tekoucí z Božího a Beránkova trůnu ²prostředkem ulice toho města. Po obou stranách řeky je strom života, jenž nese dvanáctero ovoce. Ten strom vydává ovoce

20:1 **Anděla.** Satan není „skoro stejně silný“ jako Bůh. Jeden jediný anděl stačí k tomu, aby ho svázal a hodil do propasti.

22:2 **Strom života.** Závěr Bible tvoří symetrický protipól k jejímu za-

čátku. Je tu zase řeka a strom života jako v Genesis (Gn 2:9–10). Boží plán života k jeho slávě znovu začíná, a tentokrát už nebude nic, co by

každý měsíc a jeho listí je k uzdravení národů. ³ A tak již nebude žádné prokletí. V tom městě bude stát Boží a Beránkův trůn a jeho služebníci mu budou sloužit. ⁴ Budou hledět na jeho tvář a na čelech budou mít jeho jméno. ⁵ Nebude tam noc, takže nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť je osvětluje Pán Bůh; a budou kralovat na věky věků. ⁶ Tehdy mi anděl řekl: „Tato slova jsou věrná a pravdivá.“ Pán Bůh, který dává Ducha prorokům, poslal svého anděla, aby ukázal svým služebníkům, co se musí brzy stát. ⁷ „Hle, přijdu brzy! Blaze tomu, kdo zachovává slova proroctví této knihy.“ ⁸ Já Jan jsem to všechno viděl a slyšel. Když jsem to uslyšel a uviděl, padl jsem, abych se klaněl u nohou toho anděla, který mi tyto věci ukazoval. ⁹ On mi však řekl: „Pozor, nedělej to! Jsem jen Boží služebník, tak jako ty a tvoji bratři proroci a jako ti, kdo zachovávají slova této knihy. Klaněj se Bohu.“ ¹⁰ Potom mi řekl: „Nezapečetuj slova proroctví této knihy, neboť ten čas je blízko. ¹¹ Kdo škodí, ať škodí dál, a kdo je špinavý, ať se dál špiní. Spravedlivý ať dál koná spravedlnost a svatý ať se dál posvěcuje.“ ¹² „Hle, přijdu brzy a má odplata se mnou, abych odplatil každému podle jeho skutků. ¹³ Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, první i poslední.“ ¹⁴ Blaze těm, kteří perou svá roucha, aby měli přístup ke stromu života a mohli vejít branami do města. ¹⁵ Psi, čarodějové, smilníci, vrahové a modláři však zůstanou venku stejně jako každý, kdo miluje a provozuje lež. ¹⁶ „Já Ježíš jsem poslal svého anděla, aby vám v církvích svědčil o těchto věcech. Já jsem ten kořen a rod Davidův, jasná jitřenka.“ ¹⁷ Duch a Nevěsta říkají: „Přijď!“ Kdo slyší, ať také řekne: „Přijď!“ Kdo žízní, ať přijde, a kdo chce, ať zdarma nabere vodu života. ¹⁸ Každého, kdo slyší proročká slova této knihy, ujišťuji: Kdokoli k nim něco přidá, Bůh mu přidá ran v této knize zapsaných. ¹⁹ Kdokoli z proročkových slov této knihy něco odejme, Bůh odejme jeho díl ze stromu života a ze svatého města a z dobrých věcí v této knize zapsaných. ²⁰ Ten, který vydává svědectví o těchto věcech, říká: „Přijdu brzy.“ Amen, přijď, Pane Ježíši! ²¹ Milost Pána Ježíše se všemi.

jej mohlo překazit. Budou mít na něm podíl ti, kdo milovali Boha nade všechno. Jejich srdce patří Bohu a nechtělo dát přednost žádnému pokušení už tady na zemi. Selhání, se kterými se tady počítalo a pro

kteřá byly předepsány příslušné oběti, už nikdy nenastane. Boj dobra se zlem bude jednou provždy minulostí.